Joannes de Janduno.

Questiones Perspicacissimi Peripatetici Joannis de Gandauo/vulgo cognominati de Jāduno/in duodeciz libros Metaphysice/iuxta Aristotelis & magni Cōmentatoris intentionez ab eodem exactissime disputate/vna cum indice seu Tabula perbreuis rerum omnium scitu dignarum/que in ipsis Questionibus cōtinentur.

Marci Antonij Zimara Annotationes locorum quorūdam in quibus Joannes ipse de Gandauo a Cōmentatoris mente aperte dissentit.

Questio eiusdem de indiuiduatione nature: iuxta Aristotelis & Cōmentatoris mentem: subtiliter & accurate examinata.

¶ Reuerendo in Christo Patri/Fratri Francisco Georgio Patritio Veneto ordinis Minorū de obseruantia. Sacrę Theologię illustratori Pientissimo. Lucius Paulus Rosellus Patauinus Iur. V. ⁊ sacrę Theologię Doctor. S. D.

VAria apud mortales esse studiorū genera/nemo est qui nesciat Reuerēde in Christo Pater, Quidā enim rei rusticę, agrisqꝫ colendis tātum vacant. Quidam vero negociationi, seu etiam Reipub. gubernandę, moderandęqꝫ student. Alij autem humanioribus literis, aut poeticis figmentis sese oblectant, sunt etiam qui legalibus studijs dediti/in eis omnem industriā posuere suam. Nonnulli vero philosophiam/tanꝙ ceterarum omnium scientiaꝝ reginā/admirantur, ⁊ colunt. Alij preterea sublimiora sectantes se totos Theologię, rebusqꝫ diuinioribus perscrutandis dediderant. Ego vero vt horum omnium studiū nunꝙ improbandum censui, sic eorū maximopere semper probaui, qui ceteris postbabitis rebus Deum O pt. Max. imitantes nil aliud concupiscunt, nihilqꝫ magis elaborant/ꝙ vt mortalibus prodesse possint, e quorum numero/vel precipuus fuit Joannes hic de Gandauo/vir (meo equidē iudicio) in peripatetica philosophia lōge clarissimus, ⁊ in abstrusioribus ac difficillioribus ipsius philosophię quęstionibus enodādis perspicacissimus, cuius cum multa extent dignissima monumenta, tū vero maxime probari solet opus hoc/in quo difficillimas quasqꝫ dubitationes, quę in Metaphysico opere Aristotelico ꝯtingere solent, planissimas reddit. Ego igitur cum superioribus diebus opus hoc recognouissem, eiqꝫ ad faciliorem preclarissimarum rerum/quę in eo continentur/inuentionē, indicem apposuissem, statui tam ipsius Jo. de Gandauo labores/ꝙ meos tuę Reuerendę Paternitati dono mittere, ratus ei maxime conuenire ea/quę pro cōmuni hominum vtilitate elaborata sunt, cū tua Reuerenda Paternitas nil aliud die noctuqꝫ cogitet, ꝙ quo valeat modo, vniuerso hominum generi opem aliquam afferre. Nulla enim alia de causa tuum illud harmonicum opus vtilissimum, qđ adhuc sub prelo est, in lucē prodit, nisi vt humano generi suppetias ferat, Arcanaqꝫ diuina, quę hactenus sub inuolucris tā apud hebreos/ꝙ philosophos delitescebant, omnibus pateant. Hac igitur de causa cu[m] ego tibi debeam, neqꝫ aliud in presentia habeam, quo meum erga te animum gratū [o]stendere valeam, tibi paruulum hoc munusculum mitto, qđ erit perpetuū meę in te obseruantię testimonium, tu igitur Reuerende Pater/hilari fronte munusculum hoc qualecūqꝫ sit accipe, quando ab amantissimo tui proficiscitur, ⁊ licet tibi forsan paruum videre possit, si tamen dantis animum considerare volueris maximum profecto illud esse cognosces, nā nihil apud me antiquius duxi ꝙ vt tibi aliqua in re gratificari possem, lꝫ aduersante fortuna nūꝙ mihi sese obtulerit occasio aliqua, quā tamen omni cura sępenumero conquisiui, verum cum nil aliud in presentia mihi occurreret/quo me tibi deditissimū significare possem, statui saltem hoc literario munusculo omnibus meam in te obseruantiam declarare, tua igitur Reuerēda Paternitas eod[em] accipiat animo opus hoc Joānis de Gādauo/quo a me tibi mittitur, nam et Deum O pt. Max. hoc modo imitaberis, qui non tam accuratas adorantium preces, ꝙ eoꝝ innocentiā ⁊ cordis sinceritatē respicit. Vale.

Tituli Questionuz

Tituli Questionum

¶ Finis Tabule.

A ¶ Perspicacissimi speculatoris Joānis Gā
dauēsis questiones subtiliter examinate su-
per duodeciz libris metaphysice ad mētem
Aristotelis et sui Cōmentatoris Auerrois
feliciter incipiunt. Questio Prima.

C Irca istuz
librū pmo solet q̄ri:
Utrum felicitas hu
mana ɔsistat in sapi
entia. ¶ Et arguit
p q nō. Felicitas est
nobilior hoīe. ḡ non
cōsistit in sapia. aīs
pz: q felicitas est fi-
nis hoīs. ex p̄ et .10.
ethi. et .7. poli. sed fi-
nis est bonū et meli⁹
et honorabilius illo
cuius est finis. ex 2° phys. et .5. metaph. et .7. poli. ɔña pz:
q sapiētia nō est honorabilior hoīe. phatio. nullū acci-
dēs pōt esse nobilius subā. vt pz. auctē Cōmētatoris 2°
de aīa. Suba nobilior est omni accñte existe in ea: et dicē
h nāliter intellectū: sed sapiētia est accñs hoīs: qđ existit
in intellu hūano. ḡ sapiētia nō est nobilior hoīe. ¶ Item:
bonū per se sufficiēs nō ɔsistit in sapia: sz felicitas est bo
nū p se sufficiens. ḡ et c. Maior pz: q sapia multa nec̄ia
extrīseca reqrit. vt dicit Ar. 10. ethi. loquēs de sapiētia.
Ox opus erit exteriori psperitate hoī entī: nō eiz nā per
se sufficiēs est ad speculādū: sz opz et corpus sanuz esse et
cibū: et reliquū famulatū existere. Minor phat p Aristo.
pmo ethi. vbi dicit. Tale igit felicitas maxime eē vi. i. p
se eligibil[...]iam subdit. Hāc eiz eligimus semp pp se-
ipsaz et nūq p[...] aliud. Tūc subdit. videt eiz ex p se suf-
ficiētia idē accidere: pfectū eiz bonū p se sufficiēs eē vi:
dūc in fine capli dicit. Bonoz aūt maius eligibile semp
pfectū vtiq: qdē videt et p se sufficiēs felicitas opatoꝝ
existens finis. ḡ felicitas nō ɔsistit in sapiētia. ¶ Itē: qđ
ɔsistit in sapiētia nō est necessariū pp̄ter cōicationez hu
manā: sed felicitas est necessaria ad cōicationē hūanā. ḡ
felicitas nō ɔsistit in sapiētia. maior pz p Cōmēta. 2° h⁹.
cap. Accidūt eiz auditiones. dicit q nō est nec̄iū scire ve-
ritatē ad ɔgregationē humanā et cōicationē vite hūane:
sed h est bonum moris. minor pz: quia felicitas est finis
oium agibiliū humanoꝝ. ex pmo ethi. Et finis est cā cā-
rum. 2° physico. Et fm exigentiam finis necesse est oia
alia moderari et regulari fm Lynconiēn. p° poster.

Cap. 8.
Cap. 8.
Cō. 14.
D
Cap. 8.
Tex. cō. 3.
Cap. 2.
Cap. 10.

Oppositum vult Aristo. 4. ethi. vbi dicit: q sa-
piēs maxime est felix. Et hoc non
eēt nisi felicitas ɔsisteret in sapiētia: et h idez vult Com.
12. metaphy. vbi dicit: loquēs de sapiētia. p acqsitionez
huius scie hō inuenit in sua pfectione essendi. mō hō sa-
piēs nō eēt maxie felix nisi felicitas ɔsisteret in sapia.

Notandum ad intelln qōnis: q Ar. satis loqt
de ɔditionib⁹ et de cōmēdatiōe feli-
citatis. p ethi. vbi dicit. Optimū ḡ et pulcherrimū et dele
ctabilissimū felicitas: et oēs phi qui de felicitate loquuti
sunt in h ɔueniūt: q felicitas est optimum bonū et pul-
cherrimū. Mō istō dcm gnale nō sufficit ad cōmenda-
tionē felicitatis. vñ in spāli cōmēdat q felicitas est op⁹
ppriū hoīs: sz opus vniuscuiusqz rei est bonū: vt hi ex p
ethic. vbi di. Oino quoꝝ est opus aliqđ et actus aliqs in
ope bonū eē vi. Tūc vlteri⁹. Illud qđ est magis bonuz
ei⁹ opatio et actio est melior et excellētior. Et qđ maxime E
bonū est: et excellētissimū ei⁹ opatio est excellentissima:
q sicut se hz simplr ad simplr: ita magis ad mag et ma-
xime ad maxie: p ɔsiderationez topicā: sz felicitas est in
excellētissimo subo: q in itellu: et est excellētissimi obi
ecti actuū hūanoꝝ: q respcū dei. vt pz in .10. ethic. ḡ est Cap. 8.
excellētissima opatio felicitas. ¶ Tūc vlteri⁹ est nōn̄
q opatio et act⁹ in substātijs aīalib⁹ et trāsmut⁹ nō pce-
dit in eē nisi a vtute. ḡ opz q felicitas pcedat a vtute sz
aliquōmodū cālitatis. ¶ Tūc vlteri⁹ est nōn̄: q dupli
ces sunt vtutes: qdā sunt inexistes nālr: et qdā sunt virtu
tes acqsite. Uirtutes nālr inexistes sunt duplices: qdam
sunt cōes: qdā ppe. Cōes vtutes hoī sūt vt sensitiua et ve
getatiua: que et ɔueniūt alijs viuis. Sz ppe virtutes sūt
que soli hoī ɔueniūt: vt itells possibilis agēs et voluntas
sīlr. Sz acqsite virtutes sunt duplices: qdā sūt morales:
et qdā itellectuales. 2° ethi. ¶ Tunc vlteri⁹ nōn̄: q p sa- Cap. 1.
piētiā possumus duo itelligere. Uno mō habitū acqsitū F
de pncipijs abstractis: et pcipue de deo. Alio mō actū sz
quē actū ē ɔsideratio de pncipijs abstr: et pcipue de deo.

Ex hoc dōm est ad qōnē: q felicitas hūana nō cōsi
stit cōpletiue in sapiētia: inqtū dicit habi-
tū vel actū p°. ¶ 2° dōm: q cōpletiue ɔsistit et formalr
in sapiētia inqtū sumit p actu 2°. ¶ Et anqz iste due ɔ-
nes phent est itelligendū: ne sit deceptio p multiplex q fe
licitas est multiplex: qdā est felicitas politica vel pctica
que ɔsistit in opōne virtutū moraliū: vel in actu pucni- al. hoc.
ente. vt pz p et .10. ethi. Alia est felicitas speculatiua q cō Cap. 9.
sistit i opōne itells speculatiui respectu nobilissimi obie
cti. Et ista est nobilior pma felicitate: vt pz ex .10. ethico. Cap. eodē.
Hoc viso: nūc phat pma ɔ. In illo bono nō ɔsistit felici- G
tas: qđ est ordinatū ad aliqđ aliud: q felicitas est bonū
finale: gra cui⁹ oia alia sunt et qrunt: et ipm non qrit pp
aliud ex p et .10. ethi. Sz sapiētia p habitu et actu p° ē or- Cap. 8.
dinatū ad aliud: q ordinat ad ɔsideratōez et actu 2m: q Cap. 7.
opatio actualis est finis habit⁹ acqsiti: q virtutes nō q-
runt pp se: sz pp actuz 2m. ḡ felicitas cōpletiue nō ɔsistit
in sapiētia: vt dicit actum pm. ¶ Rō 2e ɔnis: q felicitas
ɔsistat in sapientia p actu 2°: q felicitas pcedit ab aliq
vtute ex notabili pus dicto: vel ḡ pcedit a vtute nāli vel
acqsita p sufficiētē diuisionē vtutis: sed nō pcedit a vtu-
te nāli. phatio: q si pcederet a vtute nāli hoīs: vel a cōi
vel a ppria p sufficiētē diuisionē: sz neutro mō. phō: q
nō a vtute nāli cōi: q tūc ineēt alijs aīalib⁹: sicut et alia
virtus: qđ est ɔ Ar. p ethi. vbi dicit. Decēter neqz bouez: Cap. 13.
neqz equū: neqz aliō aīatū felix eē dicim⁹: nullū eiz ipso-
rū pole est cōicare tali opōne. Et in .10. dicit. Alioꝝ autē Cap. 10.
aīaliū nullū felix est: q nequaqz cōicat speculatione: in-
quātū eniz ptēdit speculatio et felicitas: et qb⁹ magis exi-
stit speculari et felices eē: neqz ēt pcedit a virtute nāli p- H
pria: q si h eēt: tūc oib⁹ hoīb⁹ ineēt felicitas: sicut illa vir-
tus: qđ appet falsuz. ḡ relinqt q felicitas pcedat a vtute
acqsita. ¶ Ex h tūc vlteri⁹: q igit si felicitas pcedat a
virtute acqsita: vel a vtute morali: vel itellcuali: p suffici-
entē diuisionē. 2° ethi. Duplici aūt vtute qdē: aut intelle- Cap. 1.
ctuali: aut morali. Sz non pcedit a virtute morali. phō:
q felicitas pcedit a nobilissima virtute cū sit nobilissi-
ma opatio: vt dcm est: sz virtutes morales sūt iferiores
virtutib⁹ itellectualib⁹: sic appeti⁹ iferior est itellu: siue
sit appeti⁹ vegetatiuus: siue volitiuus: cuz vtutes mora-
les pficiāt appetitū: et vtutes itellcuales itellectū q est no
bilior appetitu: vt cōiter dr et est vez. ḡ felicitas nō cōsi
stit in ope qđ pcedit a vtute morali. ¶ Ex h tūc vlteri⁹
argr. si felicitas pcedit a virtute itellcuali vel pcedit a sa-
piētia: vel ab arte: vel scia: vel prudētia: vel intellu: p suf-

I ficientē diuisionē:ex.6.ethi.sed felicitas nō pcedit a pru
Cap.4. dētia ꝛ arte:qa ista sunt agibiliū ꝛ factibiliū:qa prudētia
est recta rō agibiliū:sʒ ars est habit⁹ cū recta rōne facti
Cap.5. uus:ex.6.ethi.sed felicitas pcedit ab excellētissima vtu
te:vel q̄ a sapiētia vel a scia vel itelli:sʒ felicitas nō cō
sistit in scia:iṅq̄tū est hitus distīct⁹ a sapiētia:qa sic scia
ꝯsistit in reb⁹ cāsis non pmis q̄ sunt p⁹ pn⁹ abstracta vt
de⁹ ꝛ itelligētie q̄ sunt honorabiliora his. Nō felicitas
ꝯsistit in cognitiōe excellētissimaꝝ reꝝ.q̄ relinq̄ꝛ ꝙ fe
licitas ꝯsistat in cognitiōe pmoꝝ pncipioꝝ:sʒ nō cōple
xoꝝ:quoꝝ habit⁹ est itellc̄s.q̄ icōplexoꝝ pncipiorum et
abstractoꝝ:ꝛ pcipue dei:ꝛ h est sapia:qa sapiētia est ha
bit⁹ pficiēs itellm quo ad verā cognitionē pncipioꝝ in
cōplexoꝝ.q̄ felicitas ꝯsistit in sapiētia q̄ est caput oiuʒ
Cap.8. virtutū itellualiū:ex.6.ethi.¶ Et pōt fieri abbreuiatio
K sermōis.in illo ope ꝯsistit felicitas:qđ est a vtute excel
lēma ꝛ respcū nobiᵐ obti:qa felicitas est bonū:ꝛ boᵐ est
in ope:ꝛ excellēti⁹ est in excellētiori ope:qa sicut simpˡ
ad simplr ꝛc.sʒ sapiētia ē excellēma opō ꝛ speculatio:q̄
est de pncipijs abstractis:ꝛ pcipue de deo q est optimū
Tex.c.38. coꝝ q̄ in nā.ex phe⁹h⁹:ꝛ ab ipo dpēdet celū ꝛ nā.ex.12.
hu⁹.Et ab ipo deriuaꝛ oib⁹ eē his qdē clari⁹:his qdem
T.cō.100. obscurius:ex pmo celi sm nr̄am translationē.ergo ꝛc.

Notanda sunt h duo du⁹.¶ Primū est ꝙ felici
tas hūana ꝯsistit in cognitōe pncipioꝝ
abstractoꝝ:ꝛ dei pcipue:q̄ hr in adeptōe itellc̄s agēt ad
Com.36. polēʒ.q̄ nō ꝯsistit in actu sapiētie.añs pʒ p Cōmen.3.de
aīa in fine magne digressiōis vbi dicit:ꝙ ista ē optima
dispō hois.s.cognitio pncipioꝝ abstractoꝝ p itellectuʒ
adeptū.ꝯña pʒ:qa illa cognitio non currit cursu phie.i.
Com.36. cursu nāe:vt Cōmētatoꝛ dic̄ ibi.s.ꝙ itellc̄s polis ꝯiunct⁹
agēti vt for⁹ erit adept⁹ ꝛ cognoscit itellc̄ʒ agētem:ꝛ illa co
L gnitio nō est aliq̄ cognitio phie:sʒ sapia ē phia ꝛ ps ei⁹:
Cap.4. ex.6.eth.q̄ felicitas hūana nō ꝯsistit i actu sapie.¶ Itē
Te.cō.27. aliō duᵐ.idē nō existit in seipso p ꝛ p se:ex.4.phy.Sʒ
felicitas ē act⁹ sapie:ꝛ act⁹ sapiētie est felicitas.q̄ ꝛc.

Cō.36 **Ad solōnez** pmi argumēti nō:sic dicit Cōmē.in
3⁹ de aīa.in magna digressione z⁹.
Qꝛ in pn⁹ intellc̄s agens nō cōiūgiꝛ itellui poli vt for⁹:sʒ
tm̄ vt mouēs ꝛ efficiens spēs itelligibiles in eo:ꝛ in fine
postq̄ abstraxit sufficiēter oēs spēs iferioꝝ reꝝ:tūc cō
iungiꝛ intellui possibili vt forma māe:ꝛ erit adept⁹ itel
lectus ꝛ cognoscit itellc̄ʒ agētē:ꝛ p adeptiōeʒ istā deuenit i
tellc̄s in cognem pmi:vt dei ꝛ pncipioꝝ abstractoꝝ:ꝛ est
status supremus.vñ qn̄ sic est adeptio ista cognitio nō
currit cursu phie ꝛ nature:sʒ coadiuuaꝛ per illam.

Per hoc rñdendū est ad du⁹.¶ Ad pᵐ:ꝙ felici
tas hūana ꝯsistit in actu illo:pōt itelligi
M dupl̄r.vno⁹ dispositiue.alio⁹ ꝯpletiue ꝛ formalr:nā feli
citas hūana nō ꝯsistit in actu p adeptiōeʒ itellc̄s agētis:
nisi dispositiue:sʒ ista satis ppinq̄ est ad felicitatē:sʒ feli
a tex.c.30. citas hūana ꝯsistit in actu sapiētie q hr p.12.meta.com
vsqʒ in fi. pletiue.Et cū dī ꝙ felicitas hūana hr p adeptōeʒ itelle
ctus agētis.Dōm ꝙ veꝝ est dispositiue:nō aūt cōpleti
ue:qʒ iste hitus est ali⁹ ab habitu sapiētie:in q̄ formalr ꝛ
ꝯpletiue ꝯsistit felicitas:vñ ꝯpletiue ꝯsistit in actu sapie
in q̄ deū speculamur vt p hitū.12.meta.vt est pole per
demōstratiōes:ꝛ iste hitus est alius ab illo hitu.q̄ ꝯña
nō tʒ.¶ Ad aliud.Nihil idē ꝛc.Cōcediꝛ pmo ꝛ p se:sʒ
aliqđ pōt esse in se rōne priū.vt pʒ.4.phy.¶ Tunc est
dubᵐ.Cuʒ deus sit sume simplex quo sit in se.¶ Ad h
dī ꝙ simplex nō est in se positiue:sʒ hn̄ puatiue.vñ qđā
v̄sus.Dic nūc vbi eēt cū pter ipsum nihil eēt.Tunc vbi
nūc in se sibimet nā sufficit ipe.Tu dicis:ꝙ felicitas est
idem ꝛc.Dōm ꝙ in felicitate sunt duo:māle ꝛ formale,

Nō formale in felicitate est conformitas ꝛ relo nr̄i ad N
deū.vñ felicitas ꝯsistit formalr in assilatiōe nr̄i ad deū
vt pole est nobis assimilari deo:vt pʒ ex.10.ethi.¶ zᵐ Capi.10.
aūt itellm hʒ opans ꝛ hūc curās ꝛ optime dispositus et
dei amātissimus vī:vñ dicit Seneca.Qꝛ pfect⁹ phs nō
est aliud:nisi de⁹ in hūano corpe hospitat⁹:ꝛ in h ēt con
ueniūt oēs leges.Qꝛ felix est ille q maxime ꝯformis est
deo.vñ formale felicitatis est cōformitas ꝛ relo nr̄i ad
deū:vñ ēt qn̄ dī cōiter a doctoribus:ꝙ vniri deo nō est
itelligendū sʒ vnionē ihērētie:qa nos nō iheremus deo:sʒ
vnimur deo sm silitudinē ꝛ ꝯformitatē vt pole ē crea
ture vniri creatori.Vñ dōm est qn̄ dicis ꝙ felicitas idē
est ꝛc.Dōm ꝙ nō est veruʒ quo ad formale:qa felicitas
quo ad formale est ꝯformitas ad deū ꝛ subiʒ imediatū: O
hui⁹ ꝯformitatis est act⁹ ꝯtēplatiōis nō act⁹ ab¹⁹:sʒ act⁹
ꝯtēplatiōis dī cū ꝯformitate ad deū:qa dī pmo ethi.ꝙ Cap.9.
q̄tū pdicaꝛ speculatio tātū felicitas:sʒ in actu absolute Cap.14.
circūscribēdo ꝯformitatē nō ꝯsistit felicitas:sʒ felicitas
idē est cū actu sapiētie quo ad māle.¶ Per hoc ad for
mā.Nihil est in se ꝛc.Cōcediꝛ pmo ꝛ simplr.Tu dicis:
felicitas est idē cū sapiētia.verū est mālr:qa in illo actu
ꝯsistit:sʒ quo ad formale est ꝯformitas ad deuʒ:que non
est act⁹ sapie:qa relo nō est id qđ referꝛ.¶ Nō h ꝙ do B de p hoc
ctores diuersificantur de felicitate.Naqʒ dicunt ꝙ feli hn̄ Tho.in
citas consistit in actu sapiētie.Alij dicūt ꝙ cōsistit in vo 6⁹ z⁹.q.3.p
luptate amore ꝛ charitate dei.Alij dicūt ꝙ in vtroqʒ cō totū: vid sbil
sistat.hoc non spectat ad naturam phie. lē Sco.l.4.
sen.disti.49.
Per hoc pōt rñderi ad rōnes.¶ Ad pmā.Feli q 1.2.4.ꝛ.5.
citas est ꝛc.negaꝛ:qa simplr nō est no ꝛ hn̄ docto
bilior hoie:sʒ sm qđ.¶ Ad pbationē.Finis est ꝛc.Dōʒ rem ibidem.
ꝙ zˣ est finis.vt hr.z.de aīa.Quidā est finis gr̄a cui⁹:al T.c.35.z.de
ter est finis quo.mō veꝝ est ꝙ finis gr̄a cui⁹ est nobilior anima.
illo:cui⁹ est finis:ꝛ est extrisec⁹.Sʒ finis quo nō est no P
bilior simplr.vñ felicitas nō est finis gr̄a cui⁹ hois:sʒ h
est forte aliq̄ subā abstracta:siue h sit motor primus vt
de⁹ vel motor scđs.sm vel motor inf... siue est nobi
lior hoie:sʒ felicitas ē finis quo:ꝛ meˣ quo adipiscimur
finē gr̄a cuius vt deū:sicut est pole.q̄ ꝯña nō tʒ.Nō be
ne volo ꝙ sapia sit actus:siue accipiaꝛ p pmo actu:siue
p scđo:qa cōiter dī ꝙ spēs intelligibilis est in pma spe
q̄litatis:sʒ de h nō est vis.¶ Ad aliā:bonuʒ p se suffici
ens ꝛc.Cōcediꝛ.si totalr est bonū p se sufficiens.Tu di Cap.12.
cis.felicitas ꝛc.Dōm ꝙ felicitas ꝛc.zˣ acci⁹.ex p⁹ ethic.
Uno⁹ formalr ꝛ eēntialr quo ad id qđ est felicitas:ꝛ sic
est ꝯformitas ad deū.Alio⁹ felicitas capiꝛ p oib⁹ bonis
ꝯcurrētib⁹ ad felicitatē:qa ad felicitatē reqriꝛ aliqđ for
male vt ꝯformitas ad deū.Silr q̄daʒ sunt decorātia vt
amici:ꝛ ples:qa dī p⁹ ethi.Qꝛ non est oino felix q est si Cap.12.
bi ipsi sufficiēs sine ple simplr.Quedā ꝯcurrūt vt orga Q
na ꝛ adminiculatiua:sicut diuitie nāles ꝛ accn̄tales.silr
potentie ciuiles.ex pmo ethi.vbi dicit.Videꝛ tn̄ ꝛ eoꝝ Cap.12.
que extrinsecus sunt bonoꝝ idigens:queadmodū dixi
mus:ipole eiʒ vel nō facile bona opari impotentem tri
buere expertes ꝛc.Quedā reqrūꝛ dispositiue vt vtutes
morales ꝛ itellectuales.Et quedā cōcomitāter vt dele
ctatio:qa felicitas hʒ voluptatē sibi adiūctā que est opti
mū pulcherrimū ꝛ delectaᵐᵐ ꝛc.vñ etiā cōcomitaꝛ ad
felicitatem hie se equalr in vtraqʒ fortuna:siue pspera: p ethi.c.14
siue aduersa:qa hʒ se felix:sicut tetragonismus:ꝛ sic feli
citas ꝯsistit in magno bono.Vñ etiā Boetius de ꝯsola. 3.d ꝯsol.p
diffiniens felicitateʒ dicit.Qꝛ est oium bonoꝝ aggrega sa z⁹.
tione status pfectus.¶ Ex h ad formā.Tu dicis.felici
tas ꝛc.Dōm pmo mō accepta nō est sufficiēs:sed reqrit
multa extrinseca.vt pʒ pmo ꝛ.10.ethi.sʒ felicitas z⁹ mō p ethi.c.11.
accepta est sibi p se sufficiēs vt cōsistit in magno bono. 12.13.ꝛ.14
vñ Arist.

A vñ Arist.p̄ 2.10.ethi.narrat diffuse illa:que cõcurrũt ad
10.ethi.ca. felicitatẽ sic acceptã.¶ Ad aliã rõnẽ.Qñ ꝯsistit in sapi
8.9.2.10. entia nõ est necẽriũ 2c.vno mõ soluit sic ꝯcedẽdo maio
rez.Tu dicis:ꝙ felicitas diuidit:ga 2ª est felicitas: sicut
Cap.12. ex p̄mo 2.10.ethi.2.7.politice.vno mõ felicitas politica
Cap.viii. que necessaria est ad cõicationẽ humanã:vnde sine illa
hoies bene 2 curialiter nõ possunt cõuiuere.Alia est feli
citas speculatiua que cõsistit in cõtẽplatione p̄ncipiorũ
abstractoꝝ:2 illa nõ est necessaria ad cõicationez huma
Com.4. naz.Et de illa loquit Cõmẽtator.2.metaph.Illa solum
est ad seipsaz:2 illa cõsistit in actu sapientie:2 non p̄ma.
Aliter soluitur negãdo maiorẽ.Et ad ꝓbationẽ fm Cõ
mentatorẽ dõm:ꝙ verũ est.omnis sapiẽtia nõ est neces
saria ad cõicationem humanaz:sed sapiẽtia q̄ est in con
tẽplatiõe 2 cognitione dei 2 alioꝝ principioꝝ abstracto
B ruz necessaria est ad cõicationẽ 2 bonũ cõuictũ:ga sine
Ista est sola cognitione dei hoies formalr non possunt bñ operari:lz
Alu.l.10.sue mãliter:vñ ad hoc ꝙ legislator suos ciues faciat bonos:
metaphy. p° ops ꝙ habeat cognitionẽ dei per se vt per habitũ sapiẽ
2 2° caplo. tie sibi adiũctum:vel per aliũ sapiẽtem qui dicat sibi:2
demõstret sibi deum:vt possit alios instruere.vñ etiam
felicitas politica ordinat ad felicitatez speculatiuã:sicut
ad illud qd est finis:2 sic ad illud. Questio. II.

¶ Maxime vero principalis scientiarũ 2 ma
gis principalis subseruiente que cognoscit:
cuius causa sunt agenda singula.in probe
mio caplo.I.

C Onsequenter querit adhuc cir
ca istaz.Utrũ me
taphysica sit prior alijs sciẽtijs.¶ Et arguit
p̄mo ꝙ sic.Illa sciẽtia est p̄or alijs que est
de priorib⁹ reb⁹:sz metaphysica est de prio
ribus reb⁹.ergo ipsa est prior.maior est manifesta: ga ordo
p° poste.1.c. sciẽtiarum [illegible] ex ordine rerum scibilium:ex p̄mo
42. poste.2 p̄mo de aĩa.minor patet:ga ista sciẽtia est de cau
p.8 aia.2.c.1. sis primis:2 de p̄ncipijs abstractis:ex.p̄hemio hui⁹.2.12.
T.29.2.30. ¶ Item:illa sciẽtia:que est de facillimis p̄cedit omnes
Tex.cõ.p. sciẽtias.Hec est vera ex.5.metaph.ga p̄ncipium doctri
ne est a quo aliquis facilius adiscit:sed metaphysica est
de rebus facillimis:ga est de p̄mo p̄ncipio cõplexo:qd
est p̄ncipium oium dignitatũ.s.nõ contingit simul idez
Tex.cõ.9. eẽ 2 non esse:vt pz.4.metaph.sed illud est facillimũ ad
Cõmẽ.cod cognoscendũ:intãtũ ꝙ nullus adiscens debet ipm igno
rare:ga necesse est quẽlibet docẽtẽ habere ipm.4.hui⁹.
Te.cõ.4. ¶ Itẽ:illa scientia est prior alijs:que est de cõissimis 2
vniuersalissimis:2 hec est vera:ex p̄mo phys.ga vliora
sunt notiora.Est enĩz fm nãm cõmunia prius dicere:2
sic fm vnũquodqz ꝓpria speculari:sed metaphysica est
D hm:ga est de ente/vno/actu/potẽtia:2 sic de alijs.¶ Itẽ:
arguit ꝙ nulla sciẽtia sit prior aliã:2 sic nulla sciẽtia est
prior metaphysica:neqz ecõuerso.Et suppono ꝙ p̄us 2
Te.cõ.16. posterius sunt differentie ordinis.5.metaph.Scdo sup
T.cõ.24. pono ꝙ ordo est nã ꝓpria sensibiliũ:ex.3.celi.Ex h ar
guit.Que nõ sunt sensibilia nõ sunt ordinata fm p̄us 2
posterius:hoc pz per suppõnes:sed scie non sunt sensibi
Tex.cõ.7. les:ga sunt in itellu q est vtus insensibilis.3.de aia.

Oppositum habet auctoritate oium doctorũ.
Et arguit sic.Illa scientia est p̄or
que prius docet:sed metaphysica nõ prius docet:sz oẽs
alie priusvt pz.quare 2c.¶ Nota vnã distinctionẽ.Qz
vnã sciẽtiaz dici priorẽ alia:potest intelligi dupl'r vt ad
p̄sens sufficit.Uno modo ordie dignitatis 2 nobilitatis.
Alio mõ ordine doctrine:2 iste ordo reducit ad ordinẽ
generationis:ga doctrina est gñatio sciẽtie.lz non eẽ:ga

in aliquo generatur sciẽtia sine doctrina: vt p inũtionẽ. E

Tunc dicende sunt ad q̄stionem due ꝯclusio
nes.¶ Pria est ꝙ metaphy
sica prior sit alijs sciẽtijs ordine dignitatis:2 hec ꝯclusio
ꝓbatur sic.Ille habitus est prior alijs dignitate:in cui⁹
actu cõsistit humana felicitas:2 hec est manifesta:ga .cũ
felicitas sit pulcherrimũ 2 optimuz 2 delectabilissimũ:
ex p̄mo ethi.ergo in cuius actu ꝯsistit felicitas humana
illud est prius ordie dignitatis illis in quorum actu hu
mana felicitas nõ cõsistit:sed felicitas cõsistit in actu sa
pientie:vt pz ex precedẽti questione.g 2c.¶ Item: illa
sciẽtia est prior alijs ordine dignitatis:que est de excel
lẽtioribus 2 honorabilioribus intelligi⁹:2 hec est vera:
ga ois noticia vera est de numero honorabiliuz:2 illa q̄
est de magis veris 2 magis honorabi⁹ illa magis est de
nũero honorabiliũ honoꝝ 2 prioꝝ:vt pz ex ꝓhemio de
anima.Bonoꝝũz honorabiũ 2c.sed metaphysica est de
excellentio⁹ 2c.2 excellentissimis intelligi⁹: vt de p̄n
cipijs abstractis 2 p̄ncipalr de deo:qui est totalr opti⁹
coꝝ que in nã:in ꝓhemio huius.Hoc etiã pz auctori
tate Arist.in ꝓhemio huius vbi dicit.Oẽs necessarior ois
est ea:dignior vero nulla.Unde etiã in.6.ethi.vocat eã ca
put hñs ꝓpter eius p̄ncipalitatẽ:alias aũt vocat sine ca
pite.¶ 2ª ꝯclo est:ꝙ metaphysica nõ est prior alijs or
dine doctrine:que ꝓbatur sic.Illa sciẽtia nõ est p̄or alijs
ordine doctrine que p̄supponit ꝯclones demonstratas
in alijs sciẽtijs:2 h est manifesta:sed metaphysica p̄sup
ponit ꝯclones demõstratas a nãli vt motorẽ p̄mũ esse:
vnde Cõmẽtator dicit.12.hui⁹.Qz diuinus nõ habet ꝓ
bare p̄ncipia ab⁹ eẽ:sed accipit hoc pro cõstanti a natu
rali:vnde metaphycus inquãtuz metaphycus nõ intro
mittit se de p̄mis p̄ncipijs ꝓbando ea:nec ꝯsiderat mo
tum 2 tẽpus:ex quoꝝ cognitione deuenit in cognitiõez
hoꝝ.¶ Item:illa sciẽtia nõ est prior ordine doctrine q̄
considerat nobis maxime incognita:2 maxie nature co
gnita:2 hoc pz.sed metaphyca est h⁹ vbi di.2.meta.si
cut se habz oculus noctue 2c.ita se hz intellectus noster
ad manifestissima in natura:que vocat p̄ncipia ab⁹:de
quibus considerat scientia ista.

Sed hic insurgũt tria dubia.Primũ est circa pri
mã rationẽ vbi dicebatur ꝙ felicitas hu
mana cõsistit in actu sapiẽtie.¶ Cõtra.felicitas huma
na dz esse cõtinuũ bonum:ex p̄mo ethi.vbi dicit:ꝙ feli
citas est bonũ continuũ etiaz intrãsmutabile:sed act⁹ sa
piẽtie nõ est nobis cõtinuus:ga ille actus cõsistit in intel
lectu primoꝝ p̄ncipiorũ:2 ille intellectus nõ est nobis
semp cõtinuus:ga nõ cõtinue speculamur de p̄mis p̄n
cipijs.¶ Aliud dubiũ est cõtra p̄maz ꝯclonẽ:videt ꝙ
logica prior sit metaphyca ordine dignitatis:sicut se ha
bent istrumẽta logicalia ad istrumẽta aliarũ sciẽtiaruz:
sic se habet logica ad alias sciẽtias:per cõueniẽtez simi
litudinem:cũ sciẽtia sit finis istrumẽti:sed istrumẽta lo
gicalia sunt digniora oibus instrĩs aliaruz sciaruz.ꝓba
tio huius:ga instra regulãtia alia istrumẽta sunt dignio
ra regulatis:cũ regulãs sit dignius regulato:sed istra lo
gicalia regulãt istrumẽta aliarũ sciaruz:vt dicit Alpha
rabius in logica sua.2 Algazel.¶ Tertiũ dubiũ:ga di
cebatur in distĩone ꝙ vna sciẽtia est prior alia ordie do
ctrine.¶ Cõtra.prius 2 posterius nõ dicũtur nisi respe
ctu alicuius p̄mi:ex 5° metaph.cap.de priori.ga prius 2
posterius nõ dicũtur nisi penes ꝓpinquitatem 2 remo
tionẽ a p̄mo:sed in sciẽtijs nõ est primũ:ga vna scientia
nõ est prior alia via vel ordie doctrine:vel si est aliq̃ di
catur illa:2 nõ videt esse alia nisi logica:vt oẽs ꝯcedũt:
sed ꝓbo ꝙ nõ sit prior ordie doctrine:ga aliqs põt sci

Right margin notes: Ista ꝯclo 2 secũda sũt d i(n)tẽtiõe Com. 6.meta.c.3. 2 7° meta.cõ. 39.2 Auic.in p° sue meta. c.3 (beside lines 2–8); Cap.1° (line 9); Tex.cõ.p. / F (beside "nũero honorabiliũ"); Cap.8. (beside "tate Arist."); Cõmẽ.5. (beside "vnde Cõmẽtator"); G (beside "mittit se"); Tex.cõ.p. (beside "gnita"); Cap.14. (beside "na dz esse"); H (beside "bent istrumẽta"); Tex.c.26. (beside "ctu alicuius").

I re ꝯclones aliarum sciarū / dato ꝙ nullam ꝯnem sciat
de logica: vt dicit̃ de Dippo. ⁊ multis alijs: q fuerunt sa-
piētes ⁊ sciuerūt ꝯnes in medicina: ⁊ tamē nihil sciuerūt
de logica. ❡ Sed forte dices de grāmatica: qḋ est prior
via doctrie. hoc nō valet: qa grāmatica inq̄stuz est vsua-
lis: s₃ quā aliqs ex vsu scit ꝙ substātiuū ⁊ adiectiuū de-
bēt cōcordari in trib⁹: non est scientia: sed regularis grā-
matica sequitur logicam. ergo non videtur alia esse pri-
or q̄₃ logica: sed illa non est vt probatum est.

Ad primum dubiū dōm quando arguit̃. Feli-
citas est bonū ⁊c. Dōm ꝙ aliqḋ
bonū eē continuū: pōt intelligi dupl'r. Uno mō quo ad
actualē inherentiā: ⁊ sic felicitas nō est cōtinuū bonum:
qḋ actu semp inhereat: qa hoc est impole: qa intellectus
nō semp speculat̃: sed aliqñ requiescit ab actu sapiētie ⁊
K alijs actib⁹ vt in somno. Alio mō pōt intelligi bonū ꝯti⁹
quo ad cām ꝓpinquā ⁊ facilitatē exeūdi in talē actū ⁊
bonū: ⁊ sic felicitas est bonū cōtinuū: qa l₃ actus sapien-
tie nō semp inhereat: tñ h₃ cām ꝓpinquā ⁊ facilitatem
exeūdi in talē actū vt p habitū sapiētie: qa postq̄₃ aliqs
acq̄siuit habitū sapiētie: tūc est felix: nō ꝙ ꝯtinue specu-
2. de aīa. cō. 5. let̃: sed pōt exire in actū qñ vult: qa dicit Cōmētator. 2.
3. de aīa. c. 18. ⁊ 3. de aīa. Qr habit⁹ est quē qs hñs pōt exire in actū qñ
vult: vel quo qs operat̃ cū voluerit nisi impediat̃: s₃ in
alia vita nos habebimus felicitatē cōtinuā pmo mō: qa
semp speculabimur pma pncipia: sicut intelligētie. vñ cā
felicitatis postq̄₃ acq̄siuimus sapiaz cōtinue inexistit: q̄r
habitus differt ab actu: ⁊ qa habit⁹ est qḋ fixū: sed act⁹
scḋs transit. g̃ nō valz. ❡ Ad aliud dubiū. Sicut instru-
mēta ⁊c. Cōcedit̃. Aliqui dicūt ꝙ minor ēt ꝯcedit̃: ⁊ illi
nō possunt euitare nisi cōcedāt logicā digniorē eē meta-
L physica: qḋ est falsuz. ❡ Ergo dōz est aliter negādo mi-
norē: qa illa demōstratio ꝙ ois syll's faciat scire ex pri-
mis causis. ⁊ imediatis: est dmōstratio: s₃ iste syll's facit
scire ex pmis causis. g̃ est demōratio. Jlla nō est dignior
Tex. cō. 36. demōstratio q̄₃ illa nālis que dat̃. 8. physic. Qr ille mo-
37. 38. ⁊. 52 tor qui mouet motu ꝑpetuo est imobilis per se ⁊ p acci-
dēs: sed pmus motor est hm̃oı. g̃ est imobilis per se ⁊ p ac-
cidēs: vnde logica respectu aliarū sciētiarū nō regulat:
sed est seruilis. Qñ ꝓbatur ꝙ ipsa regulat. Dōm ꝙ re-
gulare ꝓprie dictū nāle ⁊ volūtariū est qñ fit trāsmuta-
tio ⁊ influētia in rectos: vt celū regit inferiora: qa trāsmu-
tat ea ⁊ ꝯseruat: ꝓpter hoc iste mūdus de necessitate est
ꝯtiguus lationibus supiorib⁹: vt ois virtus inde guber-
Jn pn̄: net̃. p metheo. vñ verum regulās ⁊ nō metaphorice di-
ctū trāsmutat vt celū. vnde in celo sunt due opatiōes: q̄-
dam trāsmutāt: ⁊ q̄dam ꝯseruāt. Silr duplex est regē
M volūtariū: politicū ⁊ despoticū: ⁊ l vtroq₃ regēs trāsmu-
tat seruū: qa si taceret: ⁊ nihil diceret sibi: nō regeret eū.
Ex hoc appet ꝙ logica non regulat alias scias: quia non
trāsmutat eas: qa ex h ꝙ ois syll's faciens scire ex pmis
causis ⁊c. est demōstratio: sed iste syll's est hm̃oı: ex hoc ni-
hil trāsmutat̃ in metaphysica vel nāli sciētia. h₃ verū est
ꝙ per logicā aliquis disponit̃ adminiculatiue ad alias
scias: qa est ars artiū: non ꝙ sit nobilior: sed qa seruit: si-
cut manus dicit̃ organuz organoꝝ. ❡ Ad aliud dubiuz
di cōiter: ꝙ logica est prior alijs sciētijs ordine doctrie:
qa per logicā noscit̃ istrumētū ꝯueniēdi a noto ad igno
tum. g̃ est prior ordie doctrine alijs sciētijs: hoc addo p-
pter grāmaticā positiuā ⁊ vsualez: in qua cognoscit̃ qḋ
nominis: ⁊ ex vsu scit̃ ꝙ substātiuum ⁊ adiectiuū debēt
ꝯcordare in trib⁹: ⁊ illa grāmatica nō est sciētia: vnde di-
cunt ipsi ꝙ logica est prior inter sciētias ordie doctrine:
hoc sustinere est difficile: qa cōtingeret docere logicam
añ oēs sciētias: sed hoc non est: qa aliquis pōt scire alias
scias sine logica: vt dictū est de Dippo. ❡ Ergo dōz est. N
aliter cū distinctiōe ꝙ aliquā sciam esse primā ordie do-
ctrine pōt itelligi dupl'r. Uno mō ꝙ debeat añ omnes
scias doceri fm necessitatez ab'ᵗᵃᵐ: ⁊ h est vnus modus.
Scḋo mō pōt itelligi: ꝙ vna scia sit prior ordine doctri-
ne ex suppōne ꝙ hō ex habitu notiori facilius ꝯueniat
ad ignotū. Mō logica nō est prior ordine doctrie pmo
mō: qa multe scie acquirunt̃ sine logica: vt dictuz est de
multis hoibus qui didicerūt aliquid de mathematica vt
triāgulū equilaterū super lineā datam collocari: vel ali-
quid de astrologia qui nesciuerūt vnaz ꝯnem in logica:
neq₃ loqui in mō ⁊ figura. S₃ 2° modo logica bene est
prior ordine doctrine: qa dat hñ esse: ⁊ disponit ad alias
sciētias. vnde ex q̄daz congruitate requirit̃ pmo logica
vt deueniamus ex habitu notiori ad ignotū. vnde si alie
sciētie ordinate essent tradite nō eēt necessaria logica: vt O
pueri in ea pmo docerent̃. ❡ Et tu dic: ꝙ tunc aliqs ne-
scit se scire q scit alias scias sine logica: v̄r ꝯ est: qd q̄ hēs
ex h dūmō aliqs sciat hñ de hñ eē qḋ regratur ad alias
scias: forte vt aliquis sciat vitare sophismata.

Per hoc ad rōnes principales. ❡ Ad pᵐᵃ. Jlla
scia que est de priorib⁹ ⁊c. Cōcedit̃ or-
dine dignitatis. ❡ Ad aliā. Jlla sciētia que est de facilli-
mis. Cōcedit̃. si sit de facillimis quo ad digniorē ⁊ maio-
rem partē ei⁹: sed si est de talib⁹ quo ad aliquaz ptē: nō
opz: qa aliqd denominat̃ fm maiorē partē sui ⁊ pncipa-
liorē ⁊ nō fm minorē: vt ethiops di albus minime ex h
ꝙ est albus fm dentes. ❡ Tu dicis: ꝙ metaphysica ⁊c.
Dōm ꝙ verū est quo ad pmū pnᵐ complexuz. nō ꝯᵗⁱ sil' Tex. cō. 9.
esse ⁊ nō esse. de quo determinat̃ in. 4. s₃ h est modicuz
respcū totius scie hui⁹ libri: ⁊ l₃ illud pnᵐ notum sit quo P
ad inherētiā pdicati de subiecto: tñ quo ad ꝯditiones reqsi-
tas ad pmū pnᵐ nō est facile vt videbitur in. 4. ❡ Ad
aliā. Jlla scia que est ⁊c. Jsta rō est difficilis: qa videt̃ ꝙ
metaphysica quo ad maiorē partē sui [illegible] pcedit̃ alias
scias vt quo ad partē añ 12ᵐ. qa in illis determinat̃ de
cōissimis. g̃ difficilis est rō. ❡ Aliq respōdēt ad maio-
rez: ꝙ de vl'issimis pdicatiōe: veruz est ꝙ scia est por: s₃
si est de vl'issimis cāḷitate: nō opz. Dicis ꝙ metaphysica
ꝯsiderat de cōissimis. Dōm ꝙ metaphysica est de abstra-
ctis pncipijs que nō sunt cōissima pdicatiōe: s₃ solū cāli-
tate. ❡ Jsta solo non sufficit: qa metaphysica ꝯsiderat de
pmis ptib⁹ vt substa: q̄titate: ⁊ de vno: ⁊ de actu: ⁊ poᵃ: de
illis determinat̃ in libris pcedētib⁹ 12ᵐ que sunt cōissi-
ma pdicatiōe. g̃ nō sufficit solo dicta. ❡ Uñ alij dicunt 2
negādo maiorē: qa scia est de ꝯplexo. vt di 2° poste. ⁊ p poste. te.
Lyncoñ. p poste. pulchre. vñ hñ de icōplexo ꝯstituit cō. 2.
ꝯplexū difficile: q̄uis incōplexū sit facile: ⁊ illud ꝯplexū Cap. p.
pōt eē difficili⁹ formatū de icōplexo facili q̄₃ cōplexuz Q
formatū de ente spāli: vt de ente: qḋ est icōplexū facilli-
mū pōt formari cōplexū difficilliᵐ: vt vtrū ens sit vni⁹
rōnis in suba ⁊ accidēte: ⁊ sic de alijs. ❡ Uñ tunc dōm
est ad rōnem: ꝙ scia q̄ est de cōissimis ⁊c. Cōcedit̃. si ꝯ-
nes q formant̃ de illis cōissimis sint facillime. S₃ si cō-
clusiōes formate de his sint diffiᵐᵉ: non oportet. Tu di-
cis: ens ⁊c. Dōm ꝙ ista vt sunt icōplexa sunt faciᵐᵃ: s₃ q̄
ad ꝯnes formatas d his sunt diffiᵐᵃ: vt iā dcm̃ ē. ❡ S₃
ista solo adhuc nō sufficit. vñ nō vi ad ꝓpoᵐ. Quia s₃ h
etiā scia libri physico. nō eēt prior alijs ptibus phie nā-
lis: qa l₃ ens mobile sit notius q̄₃ entia mobilia spālia: tñ
ꝯnes formate de ente mobili in lib. physi. sunt difficilio-
res ꝯnib⁹ in sciētijs ptiū phie nālis. ❡ Jtē: ibi determi-
nat̃ de tpe ⁊ motu: q̄ sūt difficiliora in ptib⁹ sciētijs phie
nālis. vñ si ad prioritatē scie reqrerent̃ ꝯnes ⁊ cōplexa
faciliora: ēt tūc scia libri physi. nō eēt prior alijs ptibus
phie

A phie nālis.ğ adhuc remanet difficultas de metaphyca: cū ita cōsideret cōissima:vt ens vnuz ⁊c.ita bn̄ deberet pcedere alias sciās:sicut scia libri physi.pces alias phie nālis.Unde dōm est alr:qn̄ dicit̄ illa scia que est de cō/ munissimis ⁊c.Cōcedit̄.ceteris parib⁹:si non aliqd ipe/ diat.Tu dicis:metaphyca ⁊c.Dōz φ aliud ipedit:ga ce tera non sunt paria:ga illa tota ps q̄ pcedit 12m.q̄ deter/ minat̄ i.11.libris ordiat̄ ad 12m.ğ dz doceri cū scia 12mi q̄ determinant̄ in.12.nō sūt cōissima pdicatiōe: sz tn̄ cā/ litate.ğ nō ɔ̄ⁿ.¶ Alr pōt dici.Illa scia que est de cōissi/ mis ⁊c.verū est si illa cōissima sunt in eodez gn̄e abstra/ ctiōis cū illis q̄ determinant̄ in alijs sciētijs:sz si sint in alio gn̄e abstractiōis:nō opz.Tu dicis:φ metaphyca ē de cōissimis ⁊c.Dōz φ illa cōissima sunt in alio genere abstractiōis q̄z nālia ⁊ ma^ca: vn̄ meta^lia entia nō diffini/

B tnt̄ p mām sensibilē vt nālia:nec p māz itelligibilez vt

Te.cō.2. mathē^ca:sz abstracta sūt oīno fm esse ⁊ rōnē:vt pz.6.h⁹: vn̄ qn̄ di scia q̄ est de cōissimis est pōr alijs:itelligit̄ de illis q̄ sunt in eodē gn̄e abstractiōis.¶ Ad aliā:q̄ nō sūt sensibilia ⁊c.veꝝ est nō sunt ordiata:sicut sensibilia:sed bn̄ pnt eē ordiata vt itelligibilia.Tu dicis:ordo ē ppa nā sensibiliū:veꝝ est:ordo sensibiliū est ppa nā sēsibi^m: sz nō est veꝝ vlr:cū ordo itelligibi^m nō sit ordo sensibi liū:ga oīuz entiū ēst ordo vt sensibiliū ordo ppa nā sen sibi^m:sicut ordo itellectualiū est ppa nā itellectualiū.vn̄ omnia sunt ordinata ex fine.12.huius. ¶ Qō. III.

Onsequēter querit̄.Utrū ens sz φ ens sit subiectū de q̄

Te.cō.2. est metaphyca.¶ Argr̄ p φ nō.Nullū eq/ uocū pōt esse subiectū scie:⁊ h̄ est vera p Ar. 4.huius:⁊ p Cōmētatorē ibidē assignātez

C cām qui dicit:si ens eēt equocū nō caderet sub vna arte:

Cap.ð spe. sed ens est equocū per Porphy^m dicētē.Si aliqs vocat 10.pdicamēta entia:h̄ erit equiuoce.¶ Itē:vna scientia

Te.cō.43. est de vno genere subiecti.⁊ h̄ pz p poste.ga scia est vnius gn̄is subiecti ptes ⁊ passiōes ɔsiderās:sed ens nō est vnuz genus:qō apparet duplr.p̊ ens nō est genus:ga gen⁹ nō predicat̄ de dr̄ia per se vt cōiter dr̄:sed ens pdicat̄ de q̄/ libet p se:ga qcqd est hoc est ens p se.ğ ens nō est vnuz

Te.cō.ylti. genus p locū a pte in mō 2:minor pbat̄ sic.Corruptibi/ lis ⁊ icorruptibilis nō est vnū gen⁹.10.meta.sz ens dr̄ ð corrup^{bi} ⁊ icorrup^{bi}:vt de celo ⁊ iferiorib⁹.ğ non est ge nus.¶ Itē:si ens inquātū ens eēt subm de quo est me/ taphyca:tūc oē ens eēt subiectū in metaphyca:sz h̄ est fal/ sum:ga lapis vel equus nō est subz metaphyce.ɔña pz:

Tex.c.11. ga qō inest alicui fm φ ipm inest oī p poste^r.¶ Itē:oē

D subz dz hr̄e passiones realiter dr̄ntes ab eo:ga passio p/

Te.cō.10. dicatur de subiecto in ɔclōne:cuius habitus est scia:ex p̊ poste.sed ens nullā habet passionē realr diuersaz ab eo: ga qō est diuersum ab ente non est ens:ga oīs passio est ens.ğ passio nō est diuersa ab ente.¶ Itē:nobili^me scie debet̄ nobili^m subz:ga honorabilitas scie est ex honora

p̊ de aia bilitate subiecti.p̊ de aīa.⁊ p̊ poste.sz me^ca est honorabili^me

Tex.cō.p̊. scia:ex phemio hui⁹ vbi dr̄.Nec tali scia:opz nobiliorez

p̊ poste^r. sciam existimare:de⁹ eīz est nobilissimū oīum entiū:ga

Te.c.42. est optimū eoꝝ que in nā:vt dr̄ in phemio huius.

Tex.cō.p̊. 5.⁊.8. Oppositū apperet p Ar.4.h⁹.vbi stabilit subz hui⁹ scie vt cōiter exponit̄ ⁊ dr̄ esse ens inq̄tū ens.vn̄ dicit.Ē est scia q̄daz que speculatur ens inquātū ens:⁊ que huic isunt fm se.¶ Nota φ subz capit̄ multiplr in phia.Uno⁹ capit̄ p inferiori in linea pdicamētali:⁊ sic accipit Ar.in pñtis dicens.φ 2e sube dr̄r de subiecto.i.inferiori.Alio⁹ p fundamēto cui alia ihe rent:⁊ sic iterū accipit̄ in pñtis vbi dicit̄.φ sube 2e dr̄r de subiecto.i.iferiori:⁊ nō sunt in subiecto.i.in fundamēto. 3⁹

mō accipitur subiectū pro vna pte ppōnis:⁊ sic accipit̄ in E lib.peri herme.⁊ p̊ prioꝝ.Alio⁹ accipitur p illo qō de/ fert trāsmutationē:⁊ sic accipit̄ p̊ physicoꝝ.vbi dicit̄:φ Te.cō.62. in omni trāsmutatiōe:opz esse vnum subiectum qō defert trāsmutationē.Debet eni subijci aliqd in eo φ fit.Alio⁹ accipit̄ pro subdito:⁊ sic accipit̄ in politica φ in p̊cipa tu:opz esse p̊ncipans ⁊ subm.i.subditum.Alio⁹ accipit̄ p obiecto po^e:⁊ sic accipit̄.2⁹ de aīa vbi dr̄:φ vnusquisqz Te.c.144. sensus est subiecti sensibilis.Ultimo mō accipit̄ pro subiecto ppprio ⁊ adequato scie:⁊ sic ad pñs accipit̄.¶ Nota 2⁹ φ ad hoc φ aliqd sit subz multe ɔditiōes reqrunt̄.vt pz p̊mo poste.Primo reqrit̄ φ subm sit ens:ga de nō ente Te.cō.5. non est scia.p̊mo poste.simplr ⁊ affirmatiue de qua est intētio.Et lz h̄ sit notuz:tn̄ aliq phantuga scia refert̄ ad subiectū scibile relōne reali:sed illud ad qō refertur aliqd reale in relōne est ens:q̄uis aliqui dicant φ ad non ens F simplr fiat relatio vt dicūt de fine non est vis de eo. 2⁹ requiritur φ subiectū sit itelligibile:ga scia est habitus itel lectualis.ğ de quo est sciētia:opz esse itelligibile. 3⁹reqꝛ/ ritur φ sit vle:ga de singularibus nō habet̄ scia sub ra/ tione singulari.p̊ poste^r.⁊.7.metaph. 4⁹ requirit̄ φ sit p̊.post ⁊.c.49. 7.metaphy. tex.cō.53. p̊mo notū:ga sicut se hz obiectuz ad potētiaz:sic subiectuz se habet ad sciam:sed obiectū potentie p̊mo notū est vt color visui.ğ subiectuz debet etiā esse p̊mo notū.¶ Ex hoc sequit̄ φ sit maxime notū:ga in quolibet ordie en/ tium:qō est primuz tale est maxime tale:sicut ignis est prius in gn̄e calidoꝝ.ğ est maxime calidus.¶ Ulteri⁹ 2.metaphy. in cō.4. sequit̄ ex h̄ φ subm est rō cognoscendi oīa alia:sicut in quolz gn̄e:qō est p̊mū tale est cā oīum alioꝝ in illo gn̄e: vt ignis p̊mo est calidus in gn̄e calidoꝝ.ğ est maxie ca/ lidus:⁊ cā oīum calidoꝝ.¶ 7⁹ reqrit̄:φ subiectuz habeat G ptes aliquo mō:vel fm actū vt hō:vel fm aptitudinez vt phenix:vel fm nō repugnātiā:sicut dr̄ de sole ⁊ intel/ ligētijs.¶ 8⁹ requirit̄:φ subz scie habeat p̊n⁹ ppria:ga scientia habet̄ per demōstrationē:⁊ demōstratio proce dit ex p̊mis p̊ncipijs ⁊ imediatis:siue sint p̊n⁹ eēndi vel cognoscendi.¶ Ultimo reqrit̄:φ subm habeat passio/ nes:ga in ɔ̄ne demōstrationis passiōes demōstrant̄ de subiecto:⁊ scia est habitus ɔ̄nis demōstratiui syllr:ex p̊mo Tex.cō.5. poste.Et dicūt aliqui qn̄ dr̄ φ subm dz hr̄e passiōes nō dz itelligi semp de illis passionib⁹:que iherēt subiecto:sed passio accipitur pro quocūqz pdicato demōstrabili:aut etiā accipi pōt pro diffinitiōe mālī:que demrat̄ de diffi nito per diffinitionē formalem:vt pz 2⁹ posterioꝝ. Tex.cō.9.

Per hoc ad qōnem dicēde sunt due ɔclusiones. H ¶ Prima est.φ subiectū p̊mum adeq̄ tuz de quo est metaphyca est ens fm φ ens.¶ 2⁹ dōz: φ subiectuz p̊muz primeitate p̊ncipalitatis est de⁹.¶ Ra tio p̊me ɔ̄clusionis.Illud est subiectū:de quo est scien/ tia:qō hz oēs ɔditiones reqsitas ad subiectū isto mō:qꝛ ɔditiones alicui⁹ nature nō iueniunt̄ sine illa nā:ga etiā ex cōditionib⁹ pprijs fit descriptio que cōuertit̄ cū de/ scripto:sed ens inq̄tuz ens hz oēs istas conditiones:vt pz:ga ens est ex:cū nulla pdicatio verior sit q̄z illa in q̄ idē predicat̄ de seipso.Silr ens est itelligibile:ga etiam ponit̄ cōiter obiectū potētie itellectiue primeitate cōita tis.Silr ens est vle ad multa:vt ad decē pdicamenta:⁊ ad que cōtinent̄ sub illis.Similr ens est p̊ notuz respe/ ctu oīum que in ista scia determinant̄:ga est cōissimū ⁊ cōissima sunt notissima:ex p̊ phy.⁊ hoc est veruz in suis ordinibus.Silr ens est maxie notū:ga in vnoquoqz ge/ nere p̊mū est maxie tale.ex 2⁹ huius.Silr ens est rō co/ gnoscēdi oīa.Quia primum in vnoquoqz est cā essendi oīum alioꝝ in illo genere.Similr ens inquātum ens hz partes subiectiuas:vt decē predicamenta.Silr hz p̊nci/

In hac p⁹ cō clone concor dat Com.4. h⁹.cō.p̊.5.⁊ 8.⁊ Alic.p̊. sue meta.c.2. Alb.mag.ēt in p̊⁹ sue me tapħ.2.topi. in.4.meta.le ctio.p̊.Al. An.h.q.1.⁊ Sco.ēt.dūs si tatē ēo inter ipsos ingrēs in mō ponen di

Tex.cō.4.

Te.cō.4.

Ista 2ᵃ conclones firmiter teneo eē 6 mēte Au.vz. deus ꝛ subas abstractas eē ꝑncipales ꝑtes subiectas entis:lz Sco. 6:ꝛ An. An. sibi iponāt ge nus entis separatoꝝ eē sibie entiāadeqātū:ꝛ 6 qa noluerit distiguē i via Cōmē. inter multiplicitatē hᵒ nois subz. Añq.n.sbz s3 Com. sonilē ꝑ subas adeqtō:ꝛ qñq3 sumit ꝑ ptē ꝑncipali subiecti:qa eodem carta currēt pencs h subiectus ꝛ ptes sb sectue ꝙ i sci entia non ꝑiē ꝓbari eē. sic pz.6.meta ꝑ.u.ꝛ.2.6 aie. com.27.ab ꝫ Auic.dixit in cō.vlt.ꝑ phy si.ꝙ subē abᵗᵉ non ꝑñt ōnfari l mcᵉᵃ: qa sīt subē.i. supponūt eē tā ꝙ ꝑncipales ptes subei ꝗ sūt ꝑ se note: nō āt ex hoc loc Cōmētato: gen⁹ subaꝝ ū separatarū eē subz adeqtū:qa postea i fine illi⁹ cō.vi d. sbāt ꝙ sci entia diuina ē de ente inq̄tū ens.

I pia vt subas abᵗᵃˢ:que sunt ꝑn⁹ entis inq̄tum ens:de q bus substātijs abᵗⁱˢ intēdit ista scia. Silr̄ ens hz passiones:vt actū ꝛ poᵗᵐ:vnū ꝛ multa:idez ꝛ diuersū. ¶ Ratio secūde ꝯnis. Illud est subm alicuius scie ꝑmū ꝑmeitate pncipalitatis:qd est nobilius inter omnia cōsiderata illius scie ꝛ finis vltimus ad quez oia ordinantur: ista pz per se:sed deus est hō:qa deus est optimuz eorū: que in nāꝛ ꝓhemio hui⁹.ꝗ erit subm hoc modo.

Notanda sunt hic duo du⁹. ¶ Primuz est. vz ꝙ qui ponit ens inq̄tuz ens subm huius scie ꝯdicat Cōmētatori ꝑ phys. vbi dicit. ꝙ subea sapientie ꝛ ꝑhie ꝑme sunt forme abᵗᵉ. Et ꝓ tāto dicit ꝙ non demonstrant eē in metaphyca:sed in nāli phia. Et in h rephēdit Auicēnā qui voluit h:sed qui ꝯdicit ꝯⁿ peccat in phia. ¶ Aliud est dubiū. Dictū est ꝙ ens est ꝑmo notū. Quia vna ꝯditio subiti est ꝙ sit ꝑ notū:lz ens nō pōt esse ꝑ notū. ꝓbatio:qa qd est ꝑmo notū dz ꝑe notuz vnica notitia ꝛ simplici:qa da ꝙ multis notitijs cognoscatr opz tūc ꝙ illa multitudo reducat ad vnuz:qa ois multitudo reducit ad vnū.ex.10.hui⁹.t.c.2.ꝛ.12.hui⁹.t.c.52. ꝛ de causis:ꝛ tūc illud prius notū eēt isto:ꝛ sic nō eēt ꝑ⁹ notum. Silr̄ da ꝙ sit notū aliqua cōposita notitia:tunc iteꝝ eēt aliqd ꝑus notū eo:qa oē cōpositum reducit ad simplex.ꝗ ante illud erit aliud ꝑmū ꝛ simplex:qd est ꝫ ratione primi:sed ens nō est notum vnica notitia:qa nō est eiusdez rationis in oibus:de qb⁹ dicit:qa est equocū ꝛ h nō glossat nisi qa est diuersarū rōnū ꝛ ꝯceptuū.

Ad primuz dōm:qñ Cōmētator dicit h:ꝙ non loquit de subiecto ꝓprio ꝛ adequato:ꝛ h pz per suū sermonē:qa loquit in plurali:dicit eiz subiecta. Nō vnius scie est vnū subtū ꝓpriū ꝛ adeqtū: sed ipse vocat subas ꝑmas partes subiecti adequati:ꝛ h sufficit ad ꝓbandū illud qd vult cōtra Auicēnā:qa vult ꝓbare ꝙ metaphyca nō ꝓbet subas abᵗᵃˢ esse:ꝛ h sufficit:qa sicut ꝑme partes subti nō ꝓbant in scia esse:sic nō probat ꝑmuz subm eē:sicut pz in hoc.7.qa sciētia libri de aia non ꝓbat alas esse:qa sunt ꝑme partes sui subiecti:vnde quādo auctoritas Cōmētatoris vel Aristo. allegat dz īspici itētio eius quo ad illud ad qd loquitur:ꝛ ꝭm h intelligenda est auctoritas ꝛ non aliter. ¶ Ad 2ᵐ pōt dici ꝙ ꝑmo notum est notum vna notitia ꝛ simplici respectu vnius ordinis ꝛ multitudinis:vt quantitas est ꝑmo notū respectu oium quātitatū:qa sunt vnius ordinis. Silr̄ suba est ꝑmo notū respectu oium substātiarū vna notitia ꝛ simplici:ꝛ sic de alijs. Sz ꝑmo notū respectu multoꝝ ordinū ꝛ non respectu vnius multitudinis: non opz ꝙ sit notū vnica notitia:ꝛ sic est in ꝓposito:qa ens ꝭm ꝙ ens est ꝑmo notū non respectu vni⁹ ordinis ꝛ multitudinis:qa ens est ꝑmo notuz respectu substātiaꝝ inquātuz est suba:ꝛ est ꝑmo notum respectu quātitatis inq̄tuz est quantitas:ꝛ sic de alijs. ¶ Aliter pōt dici ad maiorē ꝙ veꝝ est:si est ꝑmo notū vnica ꝑmeitate:sz si est ꝑ notū diuersis ꝑmeitatib⁹:nō opz. Tu dicis. ens ꝛc. Dōz ꝙ nō est ꝑmo notū vnica ꝑmeitate:sed multis:qa vnica ꝑmeitas est ad subas speciales:ꝛ alia est primeitas ad quantitates speciales:ꝛ sic de alijs.

Notādum ꝓpter solutiones argumēti vnius:ꝙ ꝑ ens ꝭm ꝙ ens possunt itelligi duo. Uno mō ens ꝭm totā cōitatez suaz:ꝛ sic dī ens de oib⁹: etiā negationib⁹ ꝛ ꝑuationibus ꝛ affirmationib⁹:qa priuationes ꝛ negationes:sunt etiā aliquo mō. Alio mō accipit ens nō ꝯctum ad aliqd subiectuz scibile spāle:nec ad nāle:nec ad mathematicū:nec ad logicuz:sed est cōe ad oia:modo dī ꝙ ens ꝭm ꝙ ens dicit cōitatē totaz ad oia:sic nō intelligitur esse subiectuz in metaphyca:sz in quātū ens:ꝙ est cōe nō ꝯctuz ad aliqd scibile spāle:sed tn̄ est cōmune ad spālia scibilia:extra que tamen sunt alia vt actus ꝛ potentia vnum idem ꝛ diuersum. N.

Per hoc ad rōnes. Nullū equocū ꝛc. Cōcedit. si sit purū equocuz ꝛ a casu:si autez nō sit purū equiuocū sed analogū:tunc bn̄ pōt esse subiectuz de quo est scia. ¶ Tu dicis. ens ꝛc. Dōm ꝙ non est pure equocū ꝛ a casu:sed analogū:ꝛ h sufficit ad subz scie: vt pz.4.hui⁹:ꝛ ēt Lyncolnien. dicit ꝑ poste. ꝙ subz metaphyce est ens. ¶ Ad aliud. vna scia ꝛc. Dōm ꝙ ꝑ genus possumus itelligere duo. Unū genus dicit cōe vniuocū:qd est in po⁹ ad dr̄ias supadditas:ꝛ illud gen⁹ per se nō diuersificat:vt aial inq̄tuz aial nō diuersificat in hoie ꝛ asino:sed ꝑ differētias supadditas sibi diuersificat. ¶ 2⁹ mō possumus itelligere per genus cōe analogū qd non ꝯhit per dr̄ias sibi supadditas:ꝛ diuersificat seipso:vt sanuz:sanitas eiz dī de sanitate in vrina:ꝛ sanitate in dieta:ꝛ de sanitate in aiali:ꝛ nō dī de eis vt vnum genus qd diuersificat per dr̄ias superadditas sibi:sz seipsa diuersificat:qa in vrina dī significatio sanitatis:in dieta ꝯseruatio:ꝛ in aiali susceptio sanitatis:ꝛ sic ens dī genus ꝭm ordinē prioris ꝛ posterioris:ꝛ dī de multis vt sunt ordinata:ꝛ h sufficit ad h ꝙ ens sit subz metaphy. vnde qñ Aristo. dicit. ꝙ scia est vnius generis:intelligit generis vniuoci vel analogice dicti. ¶ Ad ꝯfirmatiōez qñ dicit:qd nō est genus ꝛc. veꝝ est ꝯctuz per differentias superadditas:per quas diuersificat:sed tn̄ bene est genus analogū qd diuersificat seipso ꝛ nō ꝯhit ꝑ differentias. Et tu dicis. genus nō ꝑdicat ꝛc. ꝭm cōiter loquentes:dicit verū est:genus vniuocū nō ꝑdicatur per se de dr̄ntia:sz tn̄ genus analoguz bn̄ ꝑdicat per se de dr̄ntia vt ens. Uel aliter pōt dici ꝙ genus etiā vniuocū predicat per se de dr̄ntia. de h nō plus. ¶ Ad aliā ꝯfirmationē. corruptibile ꝛ icorruptibile ꝛc. veꝝ est genus vniuocū qd ꝯhit per dr̄ias superadditas:sed bn̄ [illegible] esse vnū genus analogū. vt dcm̄ est. ¶ Ad aliā [illegible] inquantuz ens ꝛc. Dōm ꝙ ens inq̄tuz ens est subtū:h nō itelligit inq̄tuz ens ꝭm cōitatē sui:sed ens inq̄tuz ens nō ꝯtractū ad aliquod scibile spāle:ꝛ sic nō sequit ꝙ lapis vel equus sit subm:sed sequeret:si itelligeret ꝭm cōitatem sui. Aliter dī ꝙ ens ꝭm ꝙ ens hoc qd est ꝭm ꝙ:vel dicit reduplicationē vel precisionē. Modo cū dī ens ꝭm ꝙ ens est subtuz ꝭm ꝙ nō dicit reduplicationē:qa sic iferret vlē:vt aial ꝭm ꝙ aial est sentiēs.ꝗ omne aial:sz si ꝭz ꝙ dicit precisionem nō infert vlē:vt ens ꝭm ꝙ ens est subtuz.i.ꝭm rōnem entis tm̄:ꝛ inquātuz cōsiderat ꝭm rōnem formalē. quare ratio nō concludit:vtruz autem ens sit vnius rōnis hz videri.4.huius. Uel posset dici ꝙ reduplicatio in vniuocis iportat cōitatem ꝛ vlitatez: sed in analogis nō:ꝛ ens est analogū. ¶ Ad aliaz. subiectum dz habere passiones ꝛc. Concedit. accipiēdo passiones pro accntib⁹ inherētibus: vel pro ꝑdi⁹ᵒ quocūq3 essentiali qd demonstrat. vt dcm̄ est prius. Tu dicis. ꝙ ens nō hz ꝛc. verū est inquantū est in tota cōitate acceptum:sic nihil hz diuersum ab ente:sed si secūdo modo accipit vt pro illo qd non est cōtractum ad aliqd scibile speciale:sic bene hz passiones differētes ab ente inq̄tuz cōe ad scibilia specialia:qa sic extra ens est aliquod aliud:vt actus ꝛ potentia:vnum ꝛ multa:idem ꝛ diuersum ꝛc. qa in nāli scientia aliqd est actu:ꝛ aliquid potentia:ꝛ vnum ꝛ multa:ꝛ similr̄ in mathematica:ꝛ ita sunt passiones:ꝛ ꝑsupponūtur a scientijs spālibus:sicut etiaz ens inquātuz ens:ꝛ ista solutio est bona. Aliter dicit cōmuniter ad maiorē ꝙ subiectuz debet habere passiōes differētes a se:vel in suis partibus:ꝛ hoc sufficit ad h ꝙ aliquid

Marginal notes (right): Te.cō.2. / Ca.10.t.18 / O / ꝑ⁹ posteri⁹ / Te.cō.43. / P / Q / o

Margin letters (left): K / L / M

A aliquid sit subiectum. Tu dicis, ens nõ habet &c. verum
est. non hz passiones differẽtes a seipso: tñ habz passio-
nes differentes ab ipso sm partes: vt passiones entis in
suba differunt ab ipso: inquãtum est quãtitas vel quali-
tas: & ecõuerso. Tu forte dicis, q nos loqmur de primis
passionibus: & sic nõ sufficit diuersitas in partib⁹. Dõm
q verum est si subm hz passiones primo: sed si non ha
beret: tũc sufficit q differant ab eo in ptibus suis: vt dictũ
est. ¶ Adhuc aliter dĩ ad maiorem: subm debet habe-
re &c. verũ est in sciẽtijs spãlibus: sed in cõibus non opz:
sed metaphysica est cõissima sciẽtia. g ratio nõ cõcludit.
¶ Alij dicũt aliter adhuc ad maiorẽ: q subiectũ debet
habere passiones differẽtes ab ipso: vel sm rez: vel sm
rõnem. Tu dicis, q ens nõ hz: verũ est nõ habet passio
nes realiter differẽtes: sed bene hz passiones differentes
sm rõnem. Ista solo est falsa, qa qd aliquid differat sm
rõnem: ita q nulla diuersitas in re correspondeat: h est
dicere figmẽtum. pma solo melior est. ¶ Ad aliam. no-
bilissime sciẽtie &c. ɔceditur. ex ea pte qua est nobilissi-
ma. Tu dicis. metaphysica est nobilissima. verũ est sm
aliquã eius ptez: vt sm 12m. que est de deo: ex qua parte
illa sciẽtia habet pheminẽtiã & dignitatem ad alias scien-
tias: sed quo ad illam partẽ ante 12m librũ nõ est nobi-
lissima: qa in illa determinat de ente & vno: & alijs: mo-
do ens inquãtuz est vnum: vel in actu & potentia: vel idẽ
vel diuersum noscere: sic ipsum nõ est nobilius q̃ nosce-
re astra & corpora celestia: nec etiã est nobilius omni pte
sciẽtie nãlis: qa scientia de anima intellectiua: & de alijs
aiab⁹ est nobilior sciẽtia me^e añ 12m. vel ẽt possz dici: q
de⁹ est subz pncipa^e. vt dcm est in qõne. ¶ Qõ. IIII.

In phe: C ¶ Omnes hoĩes natura scire desiderant.

Onsequenter queritur circa pri
maz ppositionez.
Utrũ omnes hoĩes nãliter scire desiderẽt.
¶ Et arguitur pmo q nõ. qa si omnes ho-
mine a appeterent scire: tunc oẽs hoĩes pos-
Cap. vlti. sent disciplinari & fieri studiosi: sz hoc est falsuz. ex 5⁰ po-
litice. vbi dĩ: q ɔtingit eẽ quosdã impoẽ eẽ vel fieri di-
sciplinabiles & studiosos. ɔñtia pz. qa appetit⁹ nãlis non
est ad impoẽ. ¶ Itẽ: illud genus hoĩuz. qui nõ possunt
pbari non appetit scire: qa nãle desideriũ nõ est ad im-
possibile: sed qõdam genus hoĩum impoẽ est pbari: vt
Com. 22. dicit Cõmẽtator p̊ celi. q est aliqd genus hoĩum qd nũ
q̃ põt pbari: qa nolunt pmas ppões per se notas acci-
pere: sed volunt omnia sibi demõstrari. ¶ Itẽ: qui non
possunt accipe pmas ppões non appetunt scire: quia
Te. cõ. 5. ɔclones non sciũtur nisi ex pmis ppõnibus. ex p̊ poste.
D ergo isti nõ possunt scire: sed aliqui hoĩes sunt hmõ. vt dĩ
Cõ. 22. Cõmentator p̊ celi. & ẽt 2⁰ hui⁹: qa dicit. q aliq sunt ho-
Com. 15. mines qui de nã sui & ex diminutiõe sue nature non pos-
sunt accipere pmas ppões. ¶ Itẽ: hoĩes nõ desiderãt
oppositũ illi qd est pprium eoz: qa nihil desiderat op-
positũ pprij sue nature: sz scire est oppo^m ignorãtie que
ignorãtia est pprium hoĩ: qa hõ plurimo tẽpore stat sub
Te. c. 151. ignorãtia q̃ sub scire. ex 2⁰ de aĩa. ɔ sue finez. ¶ Itẽ no-
bilius nõ debet appetere minus nobile: qa minus nobi
Te. cõ. 8. le nõ est finis nobilioris. 2⁰ hui⁹: & 2⁰ & 7⁰ politice: sz na-
tura humana est nobilior ipso scire: quia suba est nobi-
Cõmẽ. 2. lior omni accñte: vt dicit Cõmẽtator 2⁰ de aĩa. ¶ Itez:
qd inest hoĩ p extrinsecum nõ inest a nã: qa nã est pnm in-
Tex. cõ. 3. trinsecũ. 2⁰ physi. sed desiderare addiscere est per itellectũ
Te. cõ. 11. qui est separatus & immixtus: & in 3⁰ de anima dicit. q se-
Te. cõ. 20. paratum est quod existit: & etiam 2⁰ & 3⁰ de anima dicit.
q intellectus nullius corporis est actus.

Oppositum vult Arist. in ista pma ppõne. oẽs E
hoĩes &c. vñ ẽt Tullius dic. q oẽs p̊ officioꝝ
ducimur ad veri & boni cupiditatẽ: in quo excellere pul
chrũ eẽ putamus. ¶ Itẽ: arguit rõne Ar. si illud qd mi
nus vi appetimus. g illd qd magis: sed min⁹ vi q dilliga
mus sensus q̃ itellectum: cũ itells sit nobilior virtus q̃
sensus: sed maxie visuz diligimus: dato. n. q nulla vtili-
tas & opatio sequat: qa diligimus visuz: nõ vt agam⁹: sz
etiã nihil agere debẽtes ipm diligimus pre alijs. g ma-
gis itellm: & scire sm itellm: & sic format Albe⁹ rõnẽ. Albe⁹ in B
Notandum ad intellectuz qõnis: q duplex est p̊mo. ca. 4.
appetit⁹. s. nãlis & aĩalis: vt capit a
Cõmẽtatore p̊ phy. Nãlis appetitus est ɔsonãm & pfe Cõ. 81.
ctionẽ rei sine cognitiõe in appetẽte: lz dirigat ab extri-
seco cognoscẽte: qa nã nõ opat nisi remenorata a su-
perioib⁹ ɔgnitis. vt dicit Cõmentator. 12. huius. sicut sa- Cõ. 18.
gitta dirigitur a sagittãte. Appetitus autem animalis est F
ɔsequẽs formam & perfectionez rei cũ cognitione in ap-
petente: vt cum animal appetit aliquid cognoscit ipsuz:
siue sit appetitus sensitiuus vel voluntas.
Dicendum est ergo ad questionẽ. q oẽs hoĩes
appetũt scire nãli appetitu. ¶ 2⁰ di
cẽdũ: q non oẽs hoĩes appetunt aĩali appetitu. ¶ Rõ Ista rõ & due
p̊me ɔnis. Oẽ iperfectũ nãliter appetit suã pfectionez & vltime sũt hoi
bonuz: sed pfectio itells est scire nãlr. g oẽs hoĩes appe- Tho. i p⁹ lec.
tunt scire nãli appetitu. maior pz: qa iperfectũ nãlr ten- hui⁹ p̊hemij.
dit ad pfectũ: sicut femina appetit virũ: & turpe bonum.
p̊mo phy. minor pz: qa itells in pma vnione sui cũ cor- Te. cõ. 81.
est iperfectus & in po^a: qa est sicut tabula in qua nihil est
depictũ: vnde nullã nãm hz nisi qua possibilis vocatus G
est. 3⁰ de aĩa. & perfectio itells est scire: qa oĩno quoꝝm T. cõ. 14.
est opus: & act⁹ aliqs in opere bonũ eẽ vĩ. p̊ ethi. ¶ Itẽ: Cap. 9.
homo nãliter appetit illd per qd tristitia corrup⁹ remo-
uet: sed p scire remouetur tristitia corrup^a. g hõ nãliter
appetit scire. maior pz: qa entia diligunt se pmanere: vt
dicit Cõmẽtator p̊ phy. cõ. 81. & 2⁰ de aĩa cõ. 34. Et Ar. Hoc nõbile
dicit 7⁰ ethicoꝝ. q nã fugit triste. qd autẽ delectabile q̃- vt ĩ lectione
rit & appetit: & loquit de felicitate. Maior pz: qa p scire Themistij &
remouetur tristitia corruptiua: vt ignorãtia que est ma- Cõmẽtatoris
lum in speculatione: & dĩ 2⁰ rhetorice. q malo cõdolere i 3⁰ de aĩa. sup
oẽs: & tristitia stupefacit omnes. ¶ Nota q lz delecta- tex. cõ. 27. &
tioni: q̃ est in itellectu nõ opponat aliqua tristitia. tamẽ 28. in speculo
delectationi que est in cogitatiua aĩa bene opponit aliq̃ qj sẽt l opp^m
tristitia: qa est in organo: & alia est virtus itellectiua cũ vide Sco. in
sit abstracta sm eẽ. Et ideo delectationi sm itellectum 3⁰ sniaz disti.
nulla tristitia opponit per se: sed virtus cogitatiua est ra- 15. q. 1. & bea-
tio particularis: que cõprehẽdit intẽtiones idiuiduales tũ Tho. i. 3. q
10. pdicamentoꝝ: vt dicit Cõmẽtator 2⁰ & 3⁰ de aĩa. & illi te sũ. q. 46.
opponit bene tristitia cũ sit virtus coniuncta materie: & ar. 7.
sic habet tristitiã corruptiuam & stupefactiuã sibi oppo H
sitam per se. ¶ Itẽ: vnũquodqz nãliter inclinat ad suã Cõ. 63.
opationẽ: vt calidũ ad calefaciẽdũ: sed ppria opatio ho Cõ. 52. 20.
minis est scire & intelligere. q̃re &c. ¶ Itẽ: vnũqdqz suo M
principio appetit ɔiũgi: qa in hoc cõsistit pfectio sic mo
tus circularis pfectus est: qa finẽ ɔiungit pn^o. ex 8⁰ physi T. cõ. 75. &
coꝝ: sed sube abstracte & pcipue deus sunt pn^a hoĩs. & il- 76.
lis nõ ɔiungit nisi per scire & intelligere. vñ in h etiã cõ
sistit felicitas hoĩs. ex 10⁰ ethi. ¶ Nota q lz hõ nãlr ap Cap. 11.
petat scire qd est finis hoĩs: tñ hõ impeditur a ɔsecutio-
ne eius ppter multas causas. Prima est difficultas per-
ueniẽdi ad hoc ppter aliquas occupationes: vel a volu
ptatib⁹ corporalib⁹ retinet: qa dicit Arist. in 7⁰ ethic. do- Cap. 9.
lose cyprigene & variã corrigiã: & Homerus: deceptio q̃ Homer⁹ tra⁹
spisse furata est itellectũ sapiẽtie: per variã corrigiã in- quoqz inest q̃
telligit delectationes corporales: per dolosam cyprige- prudẽtes ɔse-
pe fefellit.

I nam itelligit ɔcupiscētiaȝ corporalem:sicut ibi pȝ.Silr
aūt aliqs ipeditur pp defectū necessarioꝝ ad vitam:qa
ista p̄supponunt ad speculationē:opȝ eni corpus sanuȝ
eē:ꝛ cibū:ꝛ reliquū famulatū existere.Silr aliqs retra
hit pp cupiditatē lucri:vel pp malitiā indiuidualis na
ture.Alia cā est segnities pp quaȝ aliqs abhorret stude
re.❡ Rō zᵉ ɔnis:qa qcqd desiderat scire appetitu ani
mali h cognoscit ipm:quia in hoc differt appetit⁹ nālis
ab appetitu aiali.vt pȝ ex p̄dictis:sed oēs hoies non co
gnoscūt scire:nec cōprehēsionē itellectualem:sed tm co
gnoscūt sensum:imo nec aliq cognoscūt sensum q est ife
rior intellectu ꝛ p̄ncipalr in p̄n° vnionis:qa hȝ se sicut ta
Te.c.14. bula rasa in qua nihil est depictuȝ.3° de aīa.ergo nō ap
petūt cū cognitione:ȝ aliq dicant ꝙ hoies appetūt aliq̄
modo appetitu cognoscitiuo:sicut qñ iam itellectus est
K actuatus p cognitionē iperfectam ꝛ vlem:qa tunc appe
tūt scire perfectū:ꝛ ēt spāle.Istud tm non cōpetit oībus
hoibus appetere scire cū cognitione quacunqȝ.Etiā qa
in p̄n° vnionis itellectus:nec hȝ cognitionē perfectam:
nec iperfectā:vt pȝ de sexuȝ ēt multi hoies in ꝓcessu tē
poris nō possint capere p̄n^a:vt dicit Cōmētator p̄ celi.
Cōmē. 22. ❡ Nota diligēter.q̄re Ar.induxit hanc ꝓpōnē:ꝙ oēs
hoies nā scire desiderāt.Ubi dōm:ꝙ rōnabiliter indu
xit eā:vt ostēderet dignitatē ꝛ nobilitatem scie in cōi in
Cō.8. isto ꝓhemio.Et hui⁹ rō est:qa dicit Cōmētator p̄ phy.
ꝙ qdā hoies sunt sophiste:quoꝝ sapiētia est negare pri
ma p̄n^a.Et primus ꝓhs dȝ ɔdicere talib⁹:sed isti sophi
ste nō pñt magis apparēter destruere ꝓhiaȝ nisi dicēdo
eā non eē dignā ꝛ nobilē:ꝛ per ɔñs nō appetēdā.g ꝓhs
in isto ꝓhemio:h remouet ostēdēdo dignitatem huius.
L ❡ Nōndū ēt q̄re Arist.nō dixit in singulari:ois hō de
Cȝ ist⁹ diu siderat scire:sed in plurali oēs hoies.Dōm ꝙ h dixit vt
sitatis.vid ab ostēderet diuersitatē iter hoies in hoc ꝓposito:qa diuer
Albeo in h p simode hoies appetūt scias:aliqui remissius:aliq inten
mo.cap.5. sius:aliq metaphȳcā:aliq astrologiā:ꝛ sic de alijs.

Nota ꝙ hic sunt tres difficultates ɔ istaȝ ꝓpōnē:qa
si qlibet hō sciam desiderat:vel sciaȝ q̄ est in
scipso:aut sciam que est in alio:aut sciaȝ q̄ est in nullo:ꝑ
sufficiētē diuisioneȝ:sed hō nullo istoꝝ modoꝝ deside
rat sciaȝ:qa nō desiderat sciaȝ quā hȝ in scipso:qa illa nō
Te.cō.8. idiget:ȝ appetit⁹ est rōne carētie ꝛ idigētie:ex p̄ phy.ꝛ
3° ethi.nec desiderat sciaȝ q̄ est in alio:qa illa est iposși
bilis sibi:qa accñs idē numero nō trāsferꝛ de vno subie
cto in aliud:qa accñtia sunt malignātis nature:ꝙ corrū
pi nolunt:alterari minime:vt dicit Boe.Mō appetit⁹
nō est ad impoᷓle.Silr ēt nō desiderat sciam que est in
T.cō.2. nullo:qa nihil est:cū accidētis eē sit in subto eē:ex 7° h⁹.
sed nihil nō mouet appetitū.❡ Aliud est dub^m.Si oēs
hoies naturalr scire ꝛc̄.tūc appetitus esset frustra:vt in
M maiori ꝑte:vt in plurib⁹:h est falsum:qa nā nihil facit
Tex.c.32. frustra.2.de cel.in p̄ celi.ɔñia pȝ:qa postq̄ oēs hoies nā
liter appetunt scire:tūc appetunt oēs scias equalr:qa q̄
rōne appetunt vnā sciam eadeȝ rōne aliam:qa oēs sunt
equalis perfectiōis:sed nullus hō pōt hēre omnes scias:
neqȝ etiā plures hoies:quare appetitus est frustra in to
ta spe.❡ Aliud dubium est:si oēs hoies nāliter appete
rēt scire:tūc motus hoium ad scias eēt nālis:hoc est fal
suȝ.Et illa duplr ꝓbatur.p̄mo sic.Si motus nālis esset
ad sciam:tunc ex scientijs nullus deberet laudari:qa ex
his que nāliter insunt nō ɔ^{ii} aliqueȝ laudari:sed hoc est
falsum:vt oēs cōcederent.2° ꝓbaꝛ:qa si mot⁹ ad scias
esset nālis:tunc motus ad sciam post p̄n^m esset velocior
cū motus nālis post principium velocior sit:sed opposi
tū videmus:qa motus in p̄n° est velocior:sed post p̄n^m
tardior:qa iuuenes p̄mo sunt valde intēti ad capiendas
scias:sed post p̄n^m incipiūt deficere:ita ꝙ tādē oīno de N
ficiant.ɔñtia pȝ:qa postq̄ desideriuȝ ad aliqd est nāle:
tunc motus est nālis:vt ignis naturalr appetit moueri
sursum:vñ etiā motus sursum igni est naturalis.

Ad primuȝ dōm:ꝙ hō non appetit sciam quā
hō habet in se:qa illa nō idiget:sed
appetit sciam q̄ est in alio.Tu dicis:ꝙ impoᷓle est eā ha
bere.Dōm ꝙ verū est illā sciam nūero:tñ in simili pōt
eam hēre.❡ Istud dcm impugnaꝛ ab aliqbus:qa si ap
petit sciam in silr:hoc nō est nisi gratia scibilis:vel h eēt
grā scibilis:qđ est in scipso:vel in alio:vel in nullo:ꝛ tūc
redit prior difficultas:vñ aliter dicūt.❡ Ad cuius itel
lectū notandum:ꝙ sciam nāliter appetere nō est aliud
nisi hēre sciam:imo potētiam nālem ad sciam:mō sicut
di p̄ phy.ꝛ 5° metaph.ꝙ po° passiua referꝛ ad potētiaȝ 5° meta.te. cō.17.
actiuā relatione reali:ꝛ ista potentia nālis nō referꝛ nisi
ad po^{am} actiuā in sciente:vnde ista po° nālis non referꝛ O
ad sciam nisi quātum est in sciente formaliter.

Per hoc dōm ad rōnes.si hō appeteret ꝛc̄.Dōȝ
ꝙ desiderat sciaȝ in alio:vt trāsmuteꝛ ꝛ
moueaꝛ ab illa:nō ꝙ acqrat sciam eādem in nūero:sed
ꝙ trāsmuteꝛ ad aliā silēȝ in spe qua caret:ꝛ nō ad illam
quā habȝ in actu:que solutio sit melior:inqre diligēter.
❡ Ad aliud dubiū.Si oēs hoies ꝛc̄.Ad hoc dicūt aliq:
ꝙ non seqtur.Et cum probatur:qa qua ratione appetit
vnā ꝛc̄.cōceditur.qa oēs sciētie hñt rationē boni.Tu di
cis.ergo frustra.Ad h dicūt:ꝙ sicut habitatio est poᷓlis
sub septētriōali ꝑte:sic possibilis est sub meridionali:vt
tāgit Cōmētator 3° de aīa:ꝛ habetur 2° de celo:vnde ȝ Com.5.
hoies illi qui sunt sub septētrionali ꝑte non habeāt oēs Cō.15.ꝛ.16.
scias:tñ illi pñt hēre qui sunt in ꝑte meridionali:qa dicit P
Cōmētator 3° de aīa:ꝙ ꝓhia est semꝑ perfecta i maiori Com.5.
ꝑte eius:vñ ȝ ꝓhia non sit pfecta in isto loco ꝛ climate:
tñ in alio ꝛ alio climate:vel sicut di 2° celi.ꝙ no^s in se Tex.c.16.
ptētrionali ꝑte sumus deorsuȝ:qa polus ar[illegible] est deor
sum ꝯm motū p̄mi mobilis:ȝ alia ps est sursum:vt me
ridionalis:qa polus antarctic⁹ est sursuȝ.vñ ēt illa pars
est nobilior.g hoies ibi existes magis sunt apti ad parti
cipādū ꝓhiam pfecte:vñ plures hoies pñt eē ibi pfecti
oi scia q̄ hic.Sȝ ista solo nō sufficit:qa nō vi rōnabile
ꝙ ibi ꝓhia sit pfecta:ita ꝙ vnus hō hēat oēs scias:vel
ꝓhiaȝ perfecte.❡ Ad ꝓbationē:ꝙ illa ps habitabil est
nobilior ꝛc̄.Dōm ꝙ illa nobilitas nō pōt facere ad ex
cellentiā ꝓhie ibi sup ꝓhiam:que est hic sub septētriōa
li:cū hic nullus pfecte habeat oēs ꝑtes ꝓhie.g ibi nō tñ
est ꝯm excellētiā ꝙ vnus hō habeat oēs scias perfecte.
Vñ aliter est dōm:ꝙ maiorē ꝑtē hoium hēre scias oēs:ꝛ
sciaȝ pfecte pōt intelligi duplr:vel diuisiue:vel collecti
ue:mō si itelligaꝛ diuisiue:sic est falsuȝ:ꝙ qlȝ hoium ꝓ
maiori ꝑte ꝯm actū hēat oēs scias:imo si aliquis hȝ oēs Q
vix est vnus vel pauci:cū Seneca dicat.ꝙ vir bonus ꝛ
perfectus hȝ se:sicut phenix que semel in quingētesimo
anno renasciꝛ.Alio mō pōt itelligi collectiue:ꝙ in ma
iori ꝑte hoium sit collectoꝝ ꝓhia est pfecta ꝛ scia:ita ꝙ
collectiue hoies habeāt oēm sciaȝ:ita ꝙ vnus hēat vnā
partē:alter aliā:ꝛ sic deinceps:ꝛ sic appetit⁹ nālis non est
ociosus in tota spe:ꝛ in plurib⁹ hoibus:ꝛ ponit grossum
ex^m.tota pecunia mūdi hr ab oīb⁹ hoibus:non ꝙ qlibet
hō diuisiue hēat totā pecuniā:sed collectiue:qa simul oēs
hñt eā:vnus vnā partē:alter aliā ꝑtē:ꝛ sic itelligaꝛ in ꝓ
posito:vt dcm est.❡ Ad aliud dubiū.Si hoies ꝛc̄.Di
cēduȝ ꝙ nāle duplr accipiꝛ.Uno mō vt distinguitur ɔ
violētū.Alio mō vt distinguiꝛ ɔ voluntariū.Mot⁹ nālis
vt distinguiꝛ ɔ violētū est sicut motus lapidis deorsuȝ.
❡ Per h rñdēdū est:si oēs hoies ꝛc̄.ɔcediꝛ.vt nālis di
stinguiꝛ

A stinguit ꝫ violētū:qa sic mouent naturalr ad sciam:qa
nō violenter studēt ꝛ mouent ad scias: sed voluntarie.
¶ Ad ꝓbationē falsitatis.Si motus ad scias eēt nālis:
nullus laudaret ꝛc.ꝯcedit.si esset nālis nālitate que di
stinguit ꝫ voluntariū:vt dcm est:sed sic nō est nālis:sed
nālis est vt distinguit ꝫ violētū:ꝛ illud bonū bn̄ lauda
bile est.¶ Ad aliā ꝯfirmationē.Sic mot⁹ eēt velocior.
ꝯcedit.q distinguit ꝫ violētū:ſʒ nō ꝯcedit de motu vo
luntario.Tu dices.ḡ motus ad scias esset velocior post
ꝑnᵐ.ꝯcedit.inq̄tuʒ est per se:ſʒ pōt ħ īpediri ꝑ aliō:sic
lapis descendens velocius mouet post ꝑnᵐ nisi īpediat
per aliqd extrīsecū.Sʒ cā hui⁹.q̄re mot⁹ ad sciam post
ꝑnᵐ est tardior:pōt eē multiplex:vna pōt eē desꝑatio ꝛ
deceptio ex ꝑte ꝯplōnis idiuidualis ꝛ idispōnis organo
rū virtutū sensitiuaꝝ.vn̄ cū a ꝑn° aliq querebāt sciam:
vt sacerdotes in egypto:ꝛ putabāt se totalr adipisci sci
B entias:multi recētes fuerūt in inq̄sitiōe cāꝝꝝ:ſʒ postea
cū viderunt secreta ꝓhie ꝛ difficultatē causaruʒ quorū
dā effectuū desperabāt in acq̄sitione sciaꝝ:ꝛ defecerūt
in motu ꝛ labore:ꝛ desistebant a studio:ꝛ sunt tardiores
facti.Et ħ ex deceptione aliq̄:qa forte putauerūt ꝙ ipos
sibilis esset acq̄sitio sciarum:sicut ēt Cōmētator recitat
de impfectis dialecticis:q putauerūt acq̄sitionē ꝓhie eē
impoleʒ eque sicut felicitatē que ꝓmittit false ꝑ legem
mahameti:vt recitat in ꝓlogo.8.ꝓhẏ.Alia est causa pre
sumptio ex ꝑte appetit⁹:qa postq̄ aliqs acq̄rit conclu
siones de aliq̄ scia putat se sufficiēter hr̄e sciam:ꝛ est su
perbus:ꝛ dedignatur plus ingredi:ꝛ sic eēt tardior post
ꝑncipiū:de hoc forte adhuc alie apparebunt cause in se
quentibus:qa aliqui non possunt capere ꝑma principia
C ꝓpter maliciam nature indiuidualis:vel ꝓpter assuefa
ctionem in falsis:vel ꝓpter paucitateʒ exercitij in logi
Cō.22.ꝛ ca:vt dicit Cōmentator ꝑmo celi.vtrū aūt omnes homi
101. nes appetant vnam sciētiā:q hoc fiet qō spālis.

Per hoc ad rōnes in oppoᵐ.Ad quarū solōneʒ notādū:ꝙ in hoīe sunt due nature:mā
Tex.c.12. ꝛ forma:vt dī 2° phẏsi.mō natura que est forma in hoīe
3° ō aīa.c.ꝛ est duplex.Una est aīa itellectiua:que ſm Cōmētatorē
36.cōmēt. non ꝯiūgit corpori ſm eē:sed sic est abᵗᵃ:sed ꝯiūcta ſm
operationē:qa eius oꝑatio depēdet a corpore:vt forma
intellectiua:que depēdet quo ad oꝑari a virtute corpo
rali:qa itelligere:vel est phātasia:vel nō est sine phāta
sia.Alia est forma hoīs inherēs:ꝛ dans eē sicut cogitati
ua:ꝛ ħ ergo ēt dico:ꝙ ēt intellꝯ ꝯiūgit hoī ſm eē.¶ Tūc
dōm est ꝙ qn̄ Ar.dicit.Oēs hoīes appetūt scire nālr:
nō intelligit ꝙ appetūt scire rōne nāe:que est mā:ſʒ rō
ne nāe que est forma.Et si loq̄mur de for° q̄ est abstra
cta ſm eē ſm Cōmētatorē vt de itellꝯ:sic equaliter oēs
hoīes appetūt scire:qa itellꝯ inq̄tū est de se ita bon⁹ est
D in vno sic in alio:ꝛ eq̄lr se hʒ ad scias:sed q̄tū est de ap
petitu nāli gr̄a forme cogitatiue oēs appetunt scire ſm
nō repugnātiā:qa sic nulli repugnat quin appetat scire
eq̄lr:sed inq̄tū est de nā idiuiduali:sic repugnat:qa nō
equalr oēs appetūt scire:qa lʒ inq̄tū est de nā forme co
gitatiue abᵗᵉ oēs nati sint appetere sciaʒ eq̄lr ꝛ acq̄rere:
tn̄ ꝑ accidēs īpedit:qa in aliqb⁹ magis in aliqb⁹ minus:
vt gratia nāe idiuidualis:que in aliqbus hoībus forma
cogitatiua est in organo male disposito figura ꝛ situ ma
le dispositis ꝛ ordinatis:que administrant ad scire:ꝛ illi
non equaliter ꝛ eque perfecte possunt adipisci sciētias:
sicut illi in quibus organa ꝛ figura ꝛ situs sunt bn̄ dispo
Cō.101.ꝛ sita:sicut habet per Cōmentatorem ꝑmo celi.
22.

Per hoc dōm est ad ꝑmaʒ rōnem.Si homines oēs ꝛc.verū est inq̄ntū est ex ꝑte itelle
ctus ꝛ forme cogitatiue abᵗᵉ:sed inq̄tum est ex nā idiui
duali repugnat:qa aliqui sunt idispositi ex parte instru E
mentoꝝ que requiruntur ad sciam ꝙ impoſe est eos fieri
studiosos:sed alij sunt magis dispositi.¶ Ad aliud di
cēdū:ꝙ si est aliqō genus hoīum qō non pōt ꝓhari:hoc
nō est ex nā forme cogitatiue vel intellectiue abᵗᵉ:qa sic
equalr sunt nati ad ꝓhiam acq̄rendā:sed ex parte natu
re idiuidualis repugnat ei:vt dictū est:vt ex parte com
plexionis ꝛ indispōnis organoruʒ figure ꝛ situs q̄ admi
nistrant ad ista:ꝛ tales sunt illi qb⁹ certitudo flebilis est
ꝓpter īpotentiaʒ cōplectendi.¶ Ad aliud:q nō pñt ca 2°h⁹.t.c.15.
pere primas ꝛc.ꝯceditur.illo mō. Dicis.aliq ꝛc. Dicen
dū ꝙ hoc nō est ex ꝑte intellectus vel forme cogitatiue
abᵗᵉ:sed ex nā indiuiduali:vt dictū est.¶ Ad aliud.no
bilius ꝛc.Dōm ꝙ duplex est finis:gratia cui⁹:ꝛ finis q̄.
Modo nobilius nō appetit ignobilius:vt finē cui⁹ gr̄a:
sic bene sicut finem quo:vt homo appetit sciam que est F
ignobilior hoīe:tamē est finis meᵘˢ quo acq̄rit hō cōfor
mitatē ad primū principiū:qō est de⁹:qui est finis cuius
gratia.¶ Ad aliud:hō ꝛc.verum est oppositum ꝓprio:
qō inseparabilr inexistit:vt homo nō appetit oppositū
risibile:qa risibile iseparabilr inest.Dicis.ꝙ deceptio ꝛ
ignorātia ꝛc.Dōm ꝙ Ar.nō itelligit ꝙ ignorātia sit ve
re oppᵐ hoīs iseparabilr exn̄s ſm ꝙ hō plurimo tꝑe ꝑ
ficit ꝛ stat in hoc:ꝛ ħ ꝑ aduentum scie sepat ignorantia. G
¶ Ad aliud:qō inest homini ꝛc.veꝝ est:si illud oīno sit
extrinsecū ꝛ separatū.Dicis.ꝙ scire inest ꝑ itellectū ꝛc.
ꝛ ille est separatus.Dōm ſm Arist.ꝛ Cōmentatorem:lʒ
intellectus ſm eē essentie sit separat⁹:qa non est forma
inherēs:nō tamē est separat⁹ per oꝑationē:qa eius ope
ratio depēdet a corporeo organo:quia itelligere vel est
phantasia:vel non sine phantasia.ꝑmo de anima.Et in Te.cō.12.
telligentē quēcunq; necesse est speculari phantasmata.
3° de aīa.vnde nā non solū dī de forma inherente:sed ēt T.cō.30.
de quolibet ꝑn°appropriato ſm oꝑationē. ¶ Qō. V.

Consequēter queratur adhuc ꝓ maiorem itelligētiā prime ꝓpōnis.s.omnes hoīes nā scire desi
derant. Utrū oēs hoīes appetant vnā sciē
tiam.¶ Et arguit ꝙ nō.Si oēs hoīes ap
peterent sciam:tunc appeterent sciam maxīe scibile:qa
scia non appetit nisi inq̄tuʒ bonū:qa bonuʒ mouet ap
petitū.ḡ ꝛ illā sciam oēs appetūt:que maxīe mouet ap
petitū:sed falsitas ꝯn̄tis est nota:qa aliq appetūt logicā:
aliqui astrologiā:aliqui grāmaticā:ꝛ sic de alijs.¶ Itē:
ꝛ est rō Albertꝰ:vnusq̄sq; appetit sciam:ad quā apt⁹ na Alb⁹ I ħ ꝑ
tus est:sed ad vnā sciam omnes hoīes nō sunt apti nati. c.5.
ergo ꝛc.Maior patet:qa vnusq̄sq; hō appetit ad quod
aptus nat⁹ est:qa appetitus nō est ad īpoſe:qa Cōmen
tator dicit 2° huius:desideriū nāle nō est ociosum:ma Cōm.ꝑ.
ior pʒ:qa omnes hoīes nō sunt apti nati ad vnaʒ sciam: H
qa aliqs est aptus natus ad facilem sciam:aliqs ad dif
ficilē ſm diuersitatē hoīum in subtilitate ꝛ nō subtilita
te intellectus vel aliarū virtutū cognoscitiuaꝝ.¶ Iteꝝ:
si omnes hoīes appeterēt vnā sciam:tūc appeterēt sciē
tiam:sed nō appetūt sciam.ergo nō vnam.aūs pʒ:ꝑ lo
cuꝫ a ꝑte in modo:ad totū in modo:ꝛ tenet affirmatiue:
si est hō albus.ḡ est homo.ꝯn̄tia tenet:ꝛ minor ꝓbatur:
qa nihil appetitur nisi qō est bonū:qa bonum est obieꝫ
appetitus:per Arist.ꝑmo ethi.modo scia nō est bonuꝫ:
qō ꝓbatur:qa si sciētia eēt bonū:vel eēt bonū nature:vl
bonum moris:scia nō est bonum nature:qa si sic:tūc sci
entia inexisteret nāliter oīb⁹ hoībus:qō est falsuꝫ. Neq;
scientia est bonum moris:qa bonum moris consistit in ꝑ ethi.c.c.9.
operatione:ex ꝑmo ꝛ 2° ethico.sed scientia non consistit ꝛ.10.
in operatione:sed magis in speculatione ꝛ veritate.Etiā 2° ethi.c.ꝑ.

I bonum moris consistit in appetitu:sed scia est in itellu. ergo oēs hoīes non appetunt vnam scientiam.

.p̄ tm^o.c.5. **Oppositum** vult Albus in suo ɔ^o: ℂ Ista qō non disputatur cōiter:sed est itro- ducta ꝑpter maiorem intellectū prime ꝑpōnis.

Ad intellectū questionis est notādū ꝙ in ho mine est duplex natura.s.ma-
Te.cō.12. teria ⁊ forma:sicut dicit̄ 2° physi.modo quādo dicit̄:ꝙ homo appetit scientiam nō est intelligendum ex parte materie:sed ex parte forme:qa homo appetit scientiam ex parte forme. Modo duplex est forma in hoīe:nam quedā est forma cōmunis:sicut forma itellectiua vel co gitatiua. Alia est forma indiuidualis:sicut talis nā: que perficit corpus sic vel sic complexionatum.

Ex hoc sunt dicēda duo ad questionē. ℂ Prio ꝙ omnes hoīes vnam sciam appetunt ex pte
K forme cōis. ℂ Secūdo ꝙ oēs homines non appetunt vnam sciam:gratia forme idiuidualis. ℂ Primū pba- tur. Omnia illa appetūt vnū ⁊ idē:vbi est idem pncipiū appetēdi ⁊ eodem modo:sed in oībus hoībus est idem pn^m appetendi sm formam cōem.ḡ ⁊c̄.maior pz:nā idē pn^m appetēdi est causa eidē:vt appetat idē appetibile: minor pz:ex parte forme cōis idē est pn^m in omnib^9 ho- minibus:⁊ nō diuersificatur saltem in specie. Et ista rō accipit̄ ex pte appetitus. Alia est rō que accipit̄ ex pte appetibilis:⁊ est. Illā sciam oēs hoīes appetūt que ma- xime satiat appetitū:⁊ hec est vera:qa sicut se hz mate- ria ad formā:sic intells possibilis ad sciam:qa Cōmēta-
Cō.5. tor dicit 3° de aia.qn̄ Arist.itellectū possibilē iuenit no- tuum genus materie adinuenit:qa vnūquodqz appetit il lud qō satiat appetitū:sed scia maxie scibilis maxime
L satiat appetitum:vt scia dei:qa est vera rō cognoscēdi: ⁊ est verū obiectū. ℂ Et ɔfirmat̄.sicut se hz mā ad for mam:sic itellectus ad sciam:⁊ ista est vera per ɔuenien
Cō.14. tem silitudinē:qa Aristo.3° de aia.cōparat intellectum materie.d. Intells in pma sui creatione est sicut tabula rasa:sed mā maxime appetit formaz meliorē:qa simul nō recipit diuersas formas.ḡ qō est maxime pfectum: maxie appetit̄:qa sic̄ se hz simplr ad simplr:sic magis ad magis:⁊ maxie ad maxie:per vnā cōsiderationē to- picā:⁊ ista rō est declaratiua prioris. ℂ 2° ꝯ pbatur.ꝙ oēs homines gratia nature idiuidualis nō appetūt vnā sciam. Rō.vnusqsqz appetit sm modū ⁊ cōditionē ap- petitus:⁊ hec est vera:qa virt^9 cognoscit sm ɔditionem ipsius:qa quicqd recipit̄ in aliquo recipit̄ per modum
Cō.5. recipiētis:per Cōmētatorē 3° de aia:sed oēs hoīes non appetūt vnū modū ⁊ ɔditionem ex parte nāe idiuidua
M lis:qa sm diuersitatē cōplōnis diuersificat̄ appetit^9:qr auctor sex pncipiorū dicit. Aia ɔiūcta corpori cōplōnes
Te.c.24.⁊ 26. corporis imitat̄:⁊ Ar.2° de aia. Actus actiuorū sunt in patiēte disposito. ℂ Notandū ꝙ lz hoīes appetāt vnā sciam inquātū est p se ex pte nāe cōis:tn̄ oēs hoīes non ꝯsequunt̄ hoc qō appetūt ⁊ nō deueniūt ad finē ꝑpter multas cās:sicut tactum fuit super lrām:aliqui nō deue- niunt pp difficultatē deueniēdi ad illum finē:⁊ forte pp
Te.cō.p̄. indispōnē virtutū sensitiuarū:quia itellectus nō itelligit nisi ex sensatis.p̄ poste. Aliqui pp delectatiōes corpora-
Cap.9. les:qb^9 detinent̄:qa illi nō ꝑponant sibi aliquē finē:qa Ar.dicit 7° ethi.dolose cyprigene ⁊c̄.vt dcm̄ fuit prius in quadā qōne. Aliō modo impeditur pp pigritiā:⁊ aliq ꝑpter lucrū.vt prius etiam ibidem dictum est.

Ad rōnes. Si hoīes ⁊c̄.ɔcedit̄. Dicis.ꝙ oēs ho mines non appetūt ⁊c̄. Dōm ꝙ ex p- te nature cōis:tūc oēs hoīes appetūt vnā sciam. Tu p- bas ꝙ nō.qa aliq appetūt logicā ⁊c̄. Dōm si oēs hoīes non appetunt vnā sciam:hō est:qa appetitus ex pte nāe N
Ca.4.⁊.6. indiuidualis diuersificat̄ in eis. Et silr dicit Ar.p̄ ethi. Oēs hoīes appetunt felicitatē:⁊ ponūt sūmum bonū in felicitate:sz tn̄ felicitas diuersificat̄ iter hoīes:qa aliqui dicūt felicitatē ɔsistere in voluptatib^9:aliqui in honore: aliq in diuitijs:⁊ sic de aliqs:sic est hō:oēs hoīes appetunt sciā:maxie scibilē ex pte nāe cōis:sed ꝙ ad illā sciam nō deueniunt:est ex pte nāe idiuidualis:qa aliq iudicāt illā sciam maxie scibilē extra metaphycā:aliq aliā:⁊ sic
Te.cō.15. dicit Ar.2° hui^9.aliq nō recipiūt nisi demrōes tn̄:⁊ hoc pp ɔsuetudinē:aliq pp fortē impssionē recipiūt de- mōstrationē:sicut mēici:aliqui recipiūt tn̄ poetica pp ɔsuetudinē:⁊ hoc forte ꝑpter sensū ⁊ debilitatē itells: aliqui sunt q nolunt recipere nisi pbetur auctoritatibus
Te.c.15. aliquorū ꝑpter debilitatem ꝑprij iudicij:quia dicit Ar. 2° huius. Quibusdā est debilis certitudo pp ipo^m com
O plectendi. ℂ Ad aliā rōnē. Si oēs homines ⁊c̄.ɔcedit̄. ℂ Et tu dicis.oēs non appetūt sciā. Dōm ꝙ imo oēs. ℂ Ad pbationē. Si oēs appeterent:hō eēt inquātū bo- nū.concedit̄. ℂ Tu dicis.si scia eēt bonū vel eēt bonū naturale:vel bonū moris. Dōm istā diuisionē eē insuffi- cientē:qa duplex est bonū. Unū est bonū nāle:qō ɔuer- tit̄ cū ente. Aliud est bonū acqsitū:⁊ istud bonū acqsitū est duplex:qa qōdā est bonū acqsitū morale:aliud itel- lectuale:⁊ bonū intellectuale habet ortum a bono natu re:qa in eo qō aliquis scit dicitur sciens:⁊ suus habit^9 vo catur scientia:sed in eo ꝙ scientia sapit dicitur sapiens ⁊ sua scientia vocatur sapientia:⁊ in eo ꝙ amat scientiam vocatur Phs:⁊ sua scientia phia:⁊ in eo ꝙ amorē con- uertit ad bona opera ⁊ virtuosa:ꝙ appetitus regit̄ a ra tione debita:sic dicitur moralis:⁊ ita bonū moris orit̄ a
bono intellectus. Et sic ad illud. ℂ Qō. VI. P

ℂ Signum aūt est sensuū dilectio ⁊c̄.

Ubi supra in pbe:

Circa istā pte querit̄. Utrū visus maxi me diligat̄. ℂ Arguit ꝙ non:qa ille sensus maxime diligit̄ qui maxime est necessarius:⁊ hec est vera:qa dilectio est ad neccīuz.ḡ ad magis neccīum magis est dile-
ctio:sz sensus tact^9 est magis neccīus ꝙ̄ ali^9 sensus:ꝑ Ar. 3° de aia.c.vlt. 2° de aia.t.cō. 2° ⁊ 3° de aia.aial nō posset saluari sine tactu. ergo tact^9 27.28.⁊.31. magis est necessarius. ℂ Itē:illud qō non diligitur non ⁊.111. magis diligit̄ p locū a toto in mō:⁊ tenet negatiue:qa si non est hō:non est homo albus:sed sensus visus nō di- ligit̄:qa amatum est grā illius qō diligitur ꝑpter se:⁊ nō ꝑpter aliud:ex 9° ethi.sed visum nō diligimus pp se:sz Cap.8. ꝑpter aliud:⁊ etiam in amato dz esse reamatio: mō vi- Q sus non reamat. ℂ Item:ille sensus magis diligitur qui magis valet ad sciētias:sed auditus magis valet ad sci- entias ꝙ̄ visus.ergo ⁊c̄.maior pz:qa sensus diligitur in- quantum ordinatur ad superiorem virtutē:sicut ad in- tellectum:qa Themistius dicit 2° de aia. Quibuscunqz Themisti^9 ⁊ mortalib^9 natura dedit intellectū eisdem dedit ceteras Cōmētator ⁊ potentias in ministeriū rōnis vel intellectus: minor pz Ar.ꝑ.ā 2° de ex libro de sensu. Sermo audibilis est instrm̄ disciplie. aia.t.c.31. ergo magis diligitur auditus ꝙ̄ visus.

Oppositum vult Aristo.in litera.d.Signum au tem est huius sensuū dilectio ⁊c̄. vt patet in textu.

Nota ad intellectum questionis:ꝙ duplex est ami- citia.8.ethi.quedam est amicitia pfecta. Alia Cap.3. est amicitia diminuta. Perfecta amicitia est mutua be- neuolentia:sed diminuta amicitia potest esse ex parte vnius tn̄ ⁊ lateris:modo nullum sensuū diligimus pfe- cta amicitia:qa si sensus diligeremus perfecta amicicia:

A tunc ſenſus econuerſo diligerent nos:ſed hoc eſt falſuꝫ: quia nullus ſenſus nos cognoſcit.

Ad queſtionem eſt dōm:ꝙ viſuꝫ maxīe diligimus:ꝛ ꝓbaſ.illū ſenſuꝫ maxīe diligimus:in cui⁹ oꝑatione eſt maxima delectatio.ḡ ꝛc̄.Maior pꝫ.ꝗa amor nō eſt niſi in delectatione. Minor pꝫ ex lr̄a.Nō enim ſolū vt agamus:ſed ꝛ nihil agere debētes ipm videre p̄e oībus alijs eligimus:ſed hoc nō eſt in alijs ſenſib⁹. ¶ Itē:ille ſenſus maxīe diligiſ qui maxime eſt ſenſitiuus ꝛ nobilis:ſꝫ hic eſt viſus. ergo ꝛc̄.maior pꝫ.ꝗa qđ magis eſt nobile:magis diligitur.minor pꝫ.viſus eniꝫ eſt nobilior alijs ſenſib⁹:ꝛ hoc apparet ex imutatiōe eiuſ tā ex parte mediȷ:q̄ꝫ ex parte organi:ꝗa mutatio ipſi⁹ viſus eſt inſtātanea:ſed h̄ nō eſt in alijs ſenſib⁹:ꝗa imutatio audit⁹ nō eſt inſtātanea: ꝗa ſucceſſiue ſolū multiplicaſ in medio.Et ſimil'r olfatus:ꝛ ſic de alijs.

B Simil'r ſenſibilia alioꝝ ſenſuum aliq̄liter in medio faciūt impſſionē realem:ſaltem quo ad aliquā diſtantiā:ſed ſenſibile viſus nullā realeꝫ impſſionē facit in medio:imo ad aliquā diſtantiā:ꝛ h̄ hꝫ videri

T.cō.vlti. 2° de aīa.ſed nec organū in eis nō realiter imutaſ:ſicut quidam volūt:ꝗa Ar.dicit 2° de aīa.ſenſibile poſitū ſupra

T.cō.98. ſenſuꝫ.nullū facit ſenſuꝫ. ¶ Itē:ille ſenſus qui plēs differētias demōſtrat magis diligiſ:ſed viſus plures differētias demōſtrat q̄ꝫ alij.ḡ ꝛc̄.maior pꝫ de ſe:minor pꝫ ꝑ Ariſt.in lr̄a.hic enim ſenſus maxime cognoſcere nos facit:ꝛ multas differētias demōſtrat:ꝗa nullus tāgit celū: ꝛ etiam lux eſt ꝓpriuꝫ obiectū viſus:ꝛ ſub rōne lucis co

T.cō.vlti. gnoſcunſ ſuꝑiora ꝛ inferiora.vt pꝫ 2° de anima.

Ad rōnes. Ille ſenſus maxīe diligiſ ꝛc̄.Dōm ꝙ viſus magis eſt dilect⁹ quo ad nobili

C tatē ꝛ dignitatē.Dicis.tactus ꝛc̄.h̄ nō ob'ſ.viſus eſt magis dilectus:ꝗa viſus diligiſ ꝓpter ſe:ſed tact⁹ diligiſ ꝓpter aliud.Aliqui negāt minorē:ꝗa tactus nō eſt neceſſarius per [illegible] ꝯſequiſ cōplexiōes que ſunt neceſſarie ꝑ ſe:ꝛ illis corruptis tactus corrūpitur:ꝛ ſic viſus eſt nobilior:ꝛ per ꝯñs magis diligiſ:ꝗa dilectio eſt gr̄a alicuius non ordinati ad aliud:ſed tact⁹ ordinaſ ad aliud.ſ.ad vitandū corruptionē. ¶ Ad aliā rōnem.Illud qđ non diligitur ꝛc̄.cōceditur.Dicis.viſus non diligiſ.verum eſt nō diligimus viſuꝫ dilectiōe perfecta. ¶ Ad aliā rationem ꝛc̄.Ille ſenſus ꝛc̄.Dicēdum ꝙ ſcientia dupl'r acquiriſ.Uno modo per inuētionē.Alio mō per doctrinam: mō acq̄rendo ſciam per doctrinam auditus eſt magis neceſſarius:ꝛ hoc per accñs.Sed acquirēdo ſciam per inuentioneꝫ viſus eſt magis neceſſarius q̄ꝫ auditus:ꝗa auditus ad ſciam eſt neceſſarius ad doctrinā per accidēs:

D ꝗa ſi poſſemus habere aliud ſignū q̄ꝫ vocē non eſſet auditus neceſſarius ad doctrinā:ſꝫ vox eſt habilius ſignuꝫ ad ſciam q̄ꝫ aliqđ aliud.Et ideo Ariſto.in lib⁹ de ſenſu ꝛ ſenſa.diſ.Ceci ſūt diſciplinabiliores ſurdis ꝛ mutis:ꝛ h̄ eſt ex ꝑte modi docendi.Et ſic ad illō. ¶ Qō.VII.

¶ Cauſa aūt eſt.ꝗa hic maxīe ſenſuum ꝛc̄.

Q ueritur circa iſtā ꝑtem.Utrum viſus ſit maxīe cognoſcitiu⁹. ¶ Et arguiſ ꝙ nō.Ille ſenſus eſt maxime cognoſcitiuus qui eſt certior in hoībus:ꝛ eſt p̄mus:ꝛ qui magis cōfert ad itellectuꝫ:ꝗa ſenſus qui magis cert⁹ eſt:magis cognoſcit:ꝛ q p̄mus eſt. inter oēs alios ſenſus:ꝛ eſt maxīe vt'is:ſed ſenſus tact⁹ in hoībus eſt h̄ꝰ:ꝗa ſenſus tact⁹ eſt p̄mus:ꝗa hꝫ ſe ad alios ſenſus:ſicut fundamētū:ꝗa omnes tactuꝫ p̄ſupponunt:ꝛ ſenſus tact⁹ eſt certior quo ad cognitioneꝫ:ꝗa hō hꝫ ſenſuꝫ tact⁹ certi⁹ alijs aīalibus.Sil'r magis ꝯfert ad intellectum:ꝗa itātū ꝯfert ꝙ ex ꝑte iſtius ſenſus diciſ prudens:ꝛ ideo Ariſto.dicit 2° de aīa.Molles carne aptos

E mēte dicim⁹. ¶ Itē:ille ſenſus eſt magis cognoſcitiuus qui magis ꝓficit ad ſcias:ꝛ hec eſt vera:ꝗa ille ſenſus q magis ꝓficit ad ſcientias eſt magis cognoſcitiuus:ſꝫ ſenſus auditus magis ꝓficit ad ſciētias q̄ꝫ viſus.ꝑ Ar.in libro de ſenſu Sermo audibilis eſt iſt'm diſcipline.ḡ ſenſus q magis ꝓficit ad ſcias eſt mag' cognoſcitiu⁹.Item: ille ſenſus eſt mag' cognoſcitiuus q eſt pluriū ꝯrietatuꝫ q̄ꝫ qui nō eſt plurium ꝯrietatū:nā ille ſenſus eſt mag' cognoſcitiuus:q cognoſcit plures ꝯrietates q̄ꝫ q nō cognoſcit plures:ſed ſenſus tact⁹ eſt pluriū ꝯrietatuꝫ q̄ꝫ viſus: ꝗa cognoſcit calm ꝛ frigidū:ꝛ iſta eſt vna ꝯrietas:ꝛ cognoſcit ſiccū ꝛ humidum:ꝛ iſta eſt 2ª.molle durum 3ª.aſperuꝫ lene 4ª.ꝛ ſic de alijs:ſed viſus nō cognoſcit niſi vnā contrarietatem.ſcꝫ albi ꝛ nigri.

F **Oppoſitum** vult Ariſt.in litera.d.Cauſa autē eſt:ꝙ hic maxime ſenſuꝫ cognoſcere nos facit:ꝛ multas differentias demōſtrat.

Ad qōnem eſt dōꝫ.ꝙ ſenſus viſus eſt maxīe cognoſcitiuus:ꝛ h̄ ꝓbaſ.Ille ſenſus eſt maxīe cog'ſcitiuus:q eſt ſpūalior ꝛ imālior quo ad imutatiōeꝫ.Ille eiꝫ ſenſus q eſt ſpūalior ꝛ imālior mag' cognoſcit:ꝗa mālitas ipedit cognitiōeꝫ:ꝗa illō qđ eſt maxīe abſtractū a mā maxīe cognoſcit:ſic pꝫ in itelligētijs: ſꝫ ſenſus viſus eſt h̄ꝰ.ꝗa ſenſus viſus eſt imālior i ſua imutatiōe ꝛ ſpūalior:ꝗa alij ſenſus imutanſ cū ſucceſſione p̄oris ꝛ poſterioris:vel cū aliq̄ reali ipreſſione ipſius obti in medio:ſꝫ ſenſus viſus non.Q: aūt alij ſenſus ſucceſſiue imutēſ:pꝫ.ꝗa audit⁹ imutaſ a ſono cū ſucceſſione:ꝗa ſonus imutat mediū:ꝛ aliq̄l'r facit impſſionem in

G medio quo ad aliquā diſtātiā.Et ēt odor cū ſucceſſione imutat olfatū:ꝗa ſit cū fumali euaporatione.Et ēt facit aliq̄lē ipreſſionē i medio.Et ēt tāgibile aliq̄l'r iprimit in medio.Sil'r ſapor:vex eſt ꝙ aliq dicūt ꝙ quo ad organū faciūt ipreſſionē realē:ſed h̄ nō eſt:ꝗa Ar.diſ 2° de

T.cō.98. aīa.ſenſibile poſitū ſupra ſenſuꝫ nullū fac̄ ſenſum:ſꝫ ſenſus viſus imutaſ in iſtāti:ꝛ ſine oī ipreſſiōe reali in medio:ꝗa aer nō coloraſ:ſꝫ recipit tm̄ coloris ſpeciē:ꝛ iſta ſpēs recipiſ in viſu:ꝛ ſic appꝫ ꝙ viſus ſit imālior q̄ꝫ alij ſenſus.ḡ maxīe eſt cog'ſcitiu⁹.Et ex iſta lr̄a aliq accipiūt ꝙ ſit dare ſenſuꝫ agētem:q̄uis ſit vex:tn̄ iſta roboratio nō vꝫ valere ex iſta lr̄a:ꝗa Ar.nō vult dicere ex itētiōe: ꝙ viſus ſit ſenſus agēs:ꝗa hic nō hꝫ oſtēdere cāuſitatem ſenſus ſup ſenſationē:ſꝫ h̄ ꝑtinet ad librū de aīa.ḡ ſemꝑ p̄ncipalis itētio dꝫ iſpici. ¶ Itē:ille ſenſus eſt magis cognoſcitiuus q plēs dr̄ias rerū oſidit.Ille eiꝫ ſenſus magis cognoſcere fac̄ ꝛc̄.ſꝫ ſenſus viſus plēs dr̄ias rex oſtē

H dit:viſus eiꝫ cognoſcit dr̄ias corruptibiliū:ꝛ q̄ ꝯueniunt ēt icorruptibilib⁹:ſic lucē quā ꝑticipāt ſuꝑiora ꝛ iferiora:ſed nullā dr̄iaꝫ demōſtrat alter ſenſus:que ſit cōis ſu al.cog'ſcit ꝑerioribus ꝛ iferiorib⁹:neqꝫ tactus:neqꝫ auditus:ꝗa nō audimus corpora celeſtia. ¶ Itē:ꝛ iſta rō accipit ēt tactū:illi ſenſus ſunt maxīe cognoſcitiui:quoꝝ iudiciū extēdit ſe ad plura ſenſibilia q̄ꝫ iudiciū alioꝝ ſenſuū:ſꝫ iudiciū tact⁹ ꝛ viſus extēdit ſe ad plura ſenſibilia q̄ꝫ iudiciū alioꝝ ſenſuū.ḡ ꝛc̄.maior pꝫ:ꝗa iſti ſenſus ſunt maxīe cognoſcitiui ꝛc̄.ſicut dcm̄ eſt:minor pꝫ.nā iudiciū viſus ꝛ tactus extēdit ſe ad plura q̄ꝫ iudiciū alioꝝ ſenſuuꝫ:que nō cognoſcūt alij ſenſus:vt audit⁹ ꝛ olfatus:ꝗa illud qđ cognoſcit audit⁹:h̄ effluit a re ſenſibili:ꝛ nō eſt fixū:ſicut ſonus.Sil'r olfat⁹ imutaſ ab eo qđ defluit ab odorabili:ſed guſtus eſt q̄dā tactus:ꝛ forte non imutaſ.Sil'r viſus ꝛ tactus imutanſ ab ipſis:que nō refluunt:ſed manent in reb⁹:ſicut eſt q̄ūtitas ꝛ figura:que nō effluunt.

I ergo auditus et olfatus non cognoscunt ea: sed tamen visus et tactus: quia omne corpus habens magnitudinem est obiectum visus: non autem est obiectum tactus: quia celum habet magnitudinem et non est tangibile: quia non habet qualitates tangibiles.

Ad rones. Ille sensus est magis cognoscitivus etc. conceditur si est certior quo ad cognitionem et nobilitatem. Et etiam si est certior comparando eum ad alios sensus in hominibus. Et si est utilior quo ad sensibilia. Tu dicis. sensus tactus etc. Dicendum quod sensus tactus est certior in homine comparando hominem ad alia animalia: quia homines habent cer-
T.cō.94. tiorem tactum quam alia animalia. ex 2° de anima. sed comparando tactum ad alios sensus in homine non est certior: sed visus est certior: quia tactus decipitur in cancellatione digitorum. ¶ Et quando dicitur quod tactus est primus. Dicendum quod dupliciter aliquid dicitur esse prius. Uno modo via generationis. Alio modo via perfectionis.
K Modo dico quod sensus tactus est primus via generationis: sed visus est prior tactu via perfectionis. Et quando dicitur quod tactus magis confert ad intellectum. Dicendum quod pro tanto confert ad intellectum: quia arguit bonitatem partis sensitive: a qua intellectus dependet in sua operatione. unde etiam arguit bonitatem comple-
Tex.c.94. xionis. Et ideo dicit Arist. 2° de anima. Molles carne aptos mente dicimus: ita quod habentes molliorem tactum subtilius intelligunt: non tamen est intelligendum quod propter hoc ipse tactus plus conferat ad intellectum quam visus. ¶ Ad aliam rationem. Ille sensus est magis cognoscitivus etc. conceditur. si per se magis proficit ad scientias: sed si per accidens non oportet. Tu dicis. auditus magis proficit ad scientias. Dicendum quod scientia dupliciter acquiritur. Uno modo per doctrinam. Alio modo per inventionem. Si scientia acquiritur per inventionem sic visus magis proficit. Sed acquirendo scientiam per doctrinam auditus magis proficit: sed tamen hoc est per accidens. quia doctor non potest habere habilius si-
L gnum: per quod possit infundere scientiam in discipulum: cum quod Arist. dicit in libro de sensu. Ceci sunt disciplinabiliores surdis et mutis in acquirendo scientiam: intelligitur per doctrinam. ¶ Ad aliam rationem. Ille sensus est magis cognoscitivus etc. verum est si cognoscit plures contrarietates in diversis sensibilibus: sed si in uno sensibili cognoscit plures contrarietates: non oportet. ¶ Tu dicis. tactus cognoscit plures contrarietates. Et ideo
T.c.1.t.z. Ar. 2° de anima dixit. eum non esse unum sensum. ¶ Dicendum quod ille contrarietates non sunt in diversis rebus et sensibilibus: quia non sunt in generabili et in ingenerabili: sed lux que est obiectum visus invenitur in corruptibilibus et in incorruptibilibus: sed obiectum tactus invenitur in paucioribus: quia ubi invenitur obiectum tactus: ibi invenitur obiectum visus: sed non econverso. sed bene verum est quod in eadem re sunt plures contrarietates: que cognoscuntur a tactu: que etiam cognoscuntur a visu. ideo visus maxime est cognoscitivus. Et sic ad illud. ¶ Questio. VIII.

¶ Accidentia quidem sunt etc.

Ubi supra in prohe:
M **Q**Ueritur super istam partem. Utrum aliqua animalia bruta sunt prudentia et disciplinabilia. ¶ Arguitur quod sic. Illa animalia sunt prudentia que habent species multorum memoratorum: quia prudentia est quidam habitus causatus ex multis speciebus in memoria retentis: sed aliqua animalia bruta habent species multorum memoratorum: certum enim est quod multa animalia bruta habent species multorum memoratorum: quod apparet. quia aliqua bruta animalia sepe redeunt ad loca ubi prius fuerunt. ¶ Item illa que habent providentiam de futuris sunt prudentia: cum providentia de futuris non sit nisi prudentia: quia Tullius ponit tres partes prudentie. scilicet memoriam, providentiam, et intelligentiam. Memoriam quo ad preterita. Providentiam quo ad futura: sed multa bruta animalia habent providentiam de futuris: certum enim est quod multa bruta animalia habent providentiam: et operantur cum providentia: sicut formice provident

sibi de futuro bono: quia in estate congregant frumentum: et N
portant ad loca sua: de quibus vivunt in hyeme: et etiam hirundines agunt provida: quia nidificant ad futuros pullos conservandos: et eis victum providendo conservant. Tunc arguitur quod etiam multa bruta animalia sunt disciplinabilia. Ratio. Illa que habent sensum: qui confert ad disciplinam sunt disciplinabilia: sed multa bruta animalia sunt huiusmodi ergo etc. maior patet: quia quae habent sensum conferentem ad disciplinam sunt disciplinabilia: aliquin ille sensus esset frustra. minor patet. quia multa bruta animalia habent sensum auditus: et iste sensus confert ad disciplinam: quia Ar. dicit in libro de sensu. Sermo audibilis est istius discipline. ¶ Item illa animalia sunt disciplinabilia que operantur opera similia operibus humanis: quia homo operatur ex disciplina et scientia: sicut domificator domificat. ergo que faciunt opera similia operibus hominum sunt disciplinabilia: sed multa bruta animalia operantur opera
similia operibus humanis: sicut canes saltant et elevant se O
ad pedes posteriores: et serviunt et tenent baculum. Et quedam aves vociferant sicut homines. Et probatur auctoritate Aristo. in littera. Prudentia quidem sunt sine addiscere quecumque sonos audire non potentia sunt sicut apis. Et addiscunt autem quecumque cum memoria et hunc habent sensum.

Oppositum utriusque arguitur ratione. Illa non habent prudentiam et disciplinam: que non habent intellectum: ista est vera ex 6° ethi. c. 4. prudentia et disciplina sunt habitus intellectuales. ergo que non habent intellectum non habent prudentiam et disciplinam: quia accidens non invenitur sine subiecto: sed nulla animalia bruta habent intellectum: quia in hoc animalia bruta differunt ab hominibus. ergo non sunt disciplinabilia.

Ad intellectum questionis accipio quod tactum fuit supra in littera. Ar. dicens. quod omnia animalia conveniunt in hoc: quod habent sensum: et maxime sensum tactus. Et
dixit. aliqua animalia non habent memoriam: quia memoria sequitur phantasiam: et phantasia est motus factus a sensu secundum actum. P
2° de anima. ibi. [Quoniam autem duobus differentiis.] Modo ex quo T.cō.161.
memoria est posterior sensu. ergo aliqua animalia possunt habere sensum
sine memoria: sicut Albertus exemplificat de musca: que statim Albertus in h primo ca.6.
redit postquam est percussa. Et iste fuit primus gradus animalium
ut tactum fuit in littera. Secundus gradus est inter animalia que habent memoriam: quia quedam sunt disciplinabilia: quedam autem non. Tertius gradus est animalium: quod quedam vivunt memoriis et imaginibus: sed parum habent experimenti. Alia autem habent experimentum sicut hominum genus arte et rationibus vivit. Ulterius dicendum sicut Commentator 3° de anima. trac. de sensu dicit. quod Cō.6. et l lib. de memoria et reminiscentia h idem habet.
tuor sunt virtutes interiores: sed Albertus unam addidit: scilicet phantasiam: sed Commentator comprehendit eam sub cogitativa: et iste virtutes sunt sensus communis: imaginatio, cogitativa, et memoria. Sensus communis officium est iudicare et cognoscere sensibilia diversorum sensuum exteriorum: et ponere differentiam Q
inter ea: sicut inter dulce et album: sed hoc non potest facere aliquis exterior sensus particularis: et licet iste originaliter sit in corde: tamen manifestative est in prima parte cerebri: qui sensus recipit species exteriorum sensibilium: et faciliter recipit: sed non retinet: quia molle bene recipit: sed non retinet. Alia est virtus: que sequitur sensum communem sicut imaginatio: cuius officium est retinere species sensatas: et intentiones reservare: quas recipit sensus communis. Et ideo dicitur communiter quod sit thesaurus specierum sensatarum. Tertia est virtus cogitativa in homine: et in brutis vocatur existimativa: cuius officium est elicere species non sensatas et intentiones ex sensatis. v.g. in brutis quando agnus audit vocem lupi: vel videt colorem eius elicit non sensatum. scilicet inimicitiam: et quando audit vocem matris existimat amicitiam: et in hominibus talis virtus vocatur cogitativa: et est altioris virtutis in homine: quia coniungitur cum intellectu: ideo syllogizat et habet cognoscere intentiones individuales omnium predicamentorum: sicut in-

A tellectus cognoscit intētiones oīum pdicamētoꝝ vlēs: ꝛ cōparat illas adinuicē: sic ista virtus cognoscit particulares. Et Cōmētator 3° de aīa vocat eā rōnem particularem ꝑꝑ siīlitudinē quā h₃ cū intellectu. Quarta virtus est memoria: qꝛ cogitatiua recipit spēs: sed nō reseruat: sed memoria reseruat spēs nō sensatas: qꝛ sicut imaginatiua reseruat spēs sensatas: sic memoria nō sensatas. Et ideo vocat̄ thesaurus spērū nō sensataꝝ. ¶ Ulteri° est notādū: q̄ prudētia capit̄ duplr. similr ꝛ disciplia. Prudentia vno mō accipitur p habitu consiliatiuo: qꝛ prudentia est habitus cū recta ratione agibiliū: ꝛ cū deliberatione: ex 6° ethi. Alio mō accipitur pro q̄dam notitia alicuius boni ꝓsequendi: ꝛ mali fugiēdi non solū p̄sentis: sed ēt futuri: nō cū deliberatione: sed ex instinctu nature. Silr disciplina dupliciter accipit̄. Uno modo

Cō. 6. 20. ꝛ 33.

Cap. 6.

B pro cognitione intellectualiq̄ue a doctore acqrit̄ p rōcinationem: ꝛ sic accipitur p̄mo poster. vbi dicit̄. q̄ oīs doctrina ꝛ disciplina ꝛc. Alio mō accipit̄ pro q̄dam cognitione ꝛ notitia vel existimatiōe aggenerata cū assuefactione in illis que habent auditum ad operandū aliq̄ opera similia operibus humanis: sicut canis: qui h₃ auditum. ḡ per assuefactionem ſm habitū quē facit operatio hominis. Silr pica loquitur sicut homo.

Per hoc ad qōnem dōm p̄mo. q̄ nullū aīal brutum h₃ prudētiā ꝛ disciplinā p̄mo modo dictā. Scdo q̄ aliqua bruta aīalia hn̄t prudētiā ꝛ disciplinā 2° mō dictā. ¶ Primū ꝓbatur. Illa nō habēt prudētiā ꝛ disciplinā p̄ mō dictā: q̄ carēt rōne ꝛ intellu: qꝛ prudentia ꝛ disciplina est solū cū deliberatiōe ꝛ rōne: sed nullū aīal brutū h₃ rōnē ꝛ intellm: qꝛ in h distinguit̄ hō ab aīalib⁹ brutis. ḡ ꝛc. ¶ Itē. illa aīalia q̄ carēt cognitione cāꝝ nō sunt prudentia: qꝛ vtraq̄ habit⁹. s. prudētia ꝛ disciplina est p cognitionē: sed oē aīal brutū caret cognitiōe cāꝝ: qꝛ ꝑꝑ refert cām ad effectū: qꝛ hoc est p[illegible] rōnis vel vlis: vel pticularis: sed neutra istaꝝ est in brutis: s₃ hn̄ aliqua bruta hn̄t existimatiuā. Scda ꝯclo ꝓbatur. s. capiendo prudētiā ꝛ disciplinā 2° mō q̄ aliqua aīalia sunt prudētia. Illa aīalia 2° mō sūt prudētia: que hn̄t aliquā notitiam boni ꝓsequēdi ꝛ mali

In hoc p° cō- clone oēs do- ctores ꝯcor- dāt: s₃ i 2° cō- clone diffic. Tho. est nunq̄ prudētia sit i brutis pēcep- ea q̄ fugiūt ꝛ ꝓsequunt̄ ex nāli istictu: si- cut voluit de- cano doctor ꝛ Jo. h. vide in opp°. Sco ni in p° meta- phy. q. 3.

C fugiēdi: qō p₃ ex diffōne prudētie 2° mō dicte: qꝛ est cognitio ex memoria ꝑteritoꝝ ꝛ alicui⁹ futuri sine deliberatione: sed ex instinctu nāe: sed multa bruta aīalia sunt hmōi. qꝛ q̄cūq̄ aīalia sunt prudētia hn̄t prudētiā ad ꝓsequēdū bonū: ꝛ fugiēdū malū ex memoria ꝑteritoꝝ cū assuefactione ad ꝓuidēdū eis ad futurum aliq̄d: sic aliq̄ aīalia bruta agunt vniformiter: sicut oēs aranee faciunt eodē modo telas: ꝛ hirūdines nidos: sicut Cōmētator 2° phys. dicit: nō trāsferūtur ab hoc in h: hoc est q̄ mutātur in sua opatiōe: sed videmus aliq̄ difformiter agere: sicut sūt formice q̄ in alio ꝛ alio loco reponūt grana que

Cō. 80.

D colligūt. ¶ Tunc ꝓbat̄ de disciplina. Illa aīalia habēt disciplinā scdo mō dictā que hn̄t aliquē habitum generatū ex assuefactione ſm quē operātur opera siīlia operibus humanis: ꝛ hec est vera ex diffōne discipline scdo modo dicte: qꝛ q̄cūq̄ animalia operantur: etiā sicut dictum est: nō tn̄ cum deliberatione: sed ex instinctu nature sunt disciplinabilia 2° mō. sed multa bruta aīalia sunt hmōi. qꝛ q̄cūq̄ aīalia bruta habēt auditū hn̄t aliquē habitum ḡnatū ex assuefactione ſm quē operant̄ opera similia opib⁹ humanis: sicut canis: vt dictū est ꝓut̄ silr pica loquitur. Et Albert⁹ dicit: q̄ ille aues pñt facere voces que hn̄t latas linguas ꝛ bonā imagiationē ꝛ discretiuam ꝛ bonā memoriā ꝛ bonū auditū: ꝛ hec est intentio Aristo. in lr̄a: q̄ h mō capiendo prudentiā ꝛ disciplinā q̄ aliqua aīalia sunt prudētia sine adiscere ꝛc. ¶ Tunc

Albe° l. 22. d aīalib⁹, trac. p°, cap. 5.

sabiūgit q̄ apes nō audiūt sonū. ¶ Cōtra. nos videm⁹ q̄ quādo percutiunt̄ cor⁹ sonora apes reuertuntur ad aluearia: sed h nō posset eē nisi hērent auditū. Sāct⁹ Tho. soluit. d. sicut est in tonitruo: qꝛ tonitruū aliquādo interficit: sed sonus nō interficit: sed illud qō est ꝯiunctū sono: sicut cōmotio: sic aliq̄ aīalia nō audiūt sonū: sed motū percipiūt qui est ꝯiūctus sono. ¶ Cōtra. h est dubiū: qꝛ si hoc eēt per cōmotionē aeris: tunc per ventū citi⁹ redirent ad aluearia: sed h nō videmus. ḡ ꝛc. ¶ Albertus dicit aliter: q̄ duplex est auditus: vnus est p modū conceptus: ali⁹ est p modū affect⁹. Mō dicit: q̄ apes hn̄t auditū p modū cōceptus: ꝛ talis nō sufficit ad doctrinā.

E

In lec. p° Cap. 6.

S. Sā. Tho.

Ad rōnes. ¶ Ad p̄mam quādo dicit. Illa aīalia sunt prudētia ꝛc. verū est q̄ hn̄ habēt prudētiā 2° mō dictā. Tu dicis: aliq̄ aīalia bruta ꝛc. verū est q̄ hn̄t prudētiā 2° mō dictā: sed nō p̄ mō. ¶ Ad aliā. Illa q̄ hn̄t prudētiā ꝛc. ꝓus ꝯcessū est q̄ habent prudētiā 2° modo dictā ex assuefactiōe sine ꝛ rōne. Tu dicis: q̄ aliqua bruta aīalia ꝛc. Dōm q̄ non ꝓuident sibi cum ratiōe: sed tn̄ ex assuefactiōe: ideo bene hn̄t prudentiam secūdo modo dictam. ¶ Ad aliam rationem. Illa que hn̄t sensum qui confert ꝛc. Dōm q̄ possunt eē disciplinabilia secūdo mō: s₃ nō p̄ mō: qꝛ audit⁹ nō sufficit ad disciplinā p̄ mō dictā: s₃ ēt reqrit̄ rōcinatio ꝛ deliberatio. Tu dicis: tūc ille sensus est frustra. Dōm q̄ non sequit̄: qꝛ ille sensus facit ad disciplinā 2° mō dictā: ꝛ ēt percipit suū obīm: ꝛ sic nō est frustra. ¶ Ad aliam. Illa aīalia sunt disciplinabilia: verū est 2° mō: sed non p̄ mō. Tu dicis: multa aīalia bruta ꝛc. Dōm q̄ verū est ex assuefactiōe: s₃ ista opa nō arguūt disciplinā p̄mo mō dictā: sed bene arguunt disciplinam secūdo modo dictā. ¶ Ad auctoritatē Aristo. Dōm q̄ Aristo. bene vult q̄ aliqua aīalia bruta sint prudentia ꝛ disciplinabilia scdo modo: sed nō p̄mo mō. Et sic ad illud. ¶ Qō. IX.

F

aīs rōcinatione

G

¶ Experimenti autē parum participāt ꝛc.

Queritur supra istem partem. Utrū animalia bruta habeāt experimentū. ¶ Arguit̄ q̄ sic. Illa que hn̄t species memoratoꝝ habent experimentū: qꝛ experimentū non est nisi spēs memoratorū: sed aliqua bruta animalia habent spēs memoratorum: ꝛ cū reseruent species memoratas. ¶ Item. Illa que habent omnes sensus exteriores ꝛ interiores habēt expimentū: qꝛ experimentū nō est aliud nisi experiētia sensus: sed multa bruta aīalia habēt sensus interiores ꝛ exteriores. ergo ꝛc. ¶ Itē. Illa animalia que hn̄t habitum ſm quem faciliter operantur ꝑterita ad futura: habent experimentum: qꝛ experimentū est tale. s. operari per preterita ad futura: sed multa aīalia bruta sūt hmōi vt mustelle que pugnāt cū serpente: ꝛ quando vulnerātur currunt ad herbā ꝛ sanantur: ꝛ iterū pugnant ꝛc.

Ubi supra in ꝓhe°.

Oppositū vult Aristo. in lr̄a. ¶ Alia quidē igit̄ imaginationibus ꝛ memorijs viuunt: experimenti aūt parū participāt. ¶ Nota q̄ duplx est p̄n^m experimenti: vnū est mālē: aliud formale. Mālē principium experimenti sunt spēs memoratiue: sed formale principiū experimenti est collatio: qꝛ Albert⁹ dic. Experimentum est collatio aliquorum prius sensatorū in memoria reseruatoꝝ in aliquo vno sibi sibi ꝯueniēti.

Ista diffō est Alb. l. p. c. 6.

H

Albe° i. c. 9.

Ex hoc dicendum ad qōnem. ¶ Primo q̄ multa bruta animalia habent experimentū quo ad materiale. ¶ Scdo dōm: q̄ nō habent experimentū quo ad formale. ¶ 3° dōm: q̄ habēt habitū aliquē similē formali ꝑncipio experimēti. p̄mū ꝓbat̄. Illō ha-

I bet experimentū quo ad māle:qḋ habz multas spēs me
moratoꝝ:q̄a species memorate sunt mā experimēti:sed
multa aīalia bruta hñt multas species:nā videmus ꝙ
equus redit sepe ad stabulū.ḡ hz species memoratas.
¶ 2ª ꝯ ꝓbatur. Illud nō hz experimētū formalr:qḋ nō
hz collationem:q̄a experimentū formalr est collatio ali/
quoꝝ singularium prius sensatorum:sicut dictum est:⁊
qḋ non habet formale alicuius nō hz illud formalr: sed
bruta aīalia non habēt collationē singulariū:q̄a confer/
re non est nisi rōnis vel vlis vel particularis.Et talis ra
tio est solum in hoībus:ideo bruta nō possunt hr̃e expe
rimentū formalr:sicut scamonea educit in tali laborāte
cholerā:⁊ iterum in tali:⁊ tunc cōparatio fit ſm similitudi/
nem istā:⁊ ista rō non est in brutis:sed tm̄ in hominib⁹.
K ¶ 3ª ꝯ ꝓbatur. Illa que operant̄ ſm habitū ex prete/
rito ad futura ex spē in memoria reseruata hñt aliqḋ si/
mile formali pn̄cipio experimenti:sed aliq̄ bruta aīalia
sūt hmōi.Maior de se nota est.Minor pz.q̄a aues pugnāt
cum serpente:⁊ quādo vulnerantur currūt ad herbas ⁊
curātur:⁊ iterum recurrūt ad serpētem ⁊ pugnant.

vl' mustel/le

Ad rōnes.

Illa que hñt spēs memoratoꝝ ⁊c̄.cō/
cedit̄.hñt māle experimēti:sz nō for/
male.s.collationē.Tu dicis:aliq̄ bruta aīalia ⁊c̄.ꝯcedit̄.
māle sz non formale.¶ Ad aliā. Illa q̄ hñt oēs sensus.
ꝯcedit̄.hñt expimētū māliter sz nō formalr.Tu dicis,
multa bruta ⁊c̄.Dōm ꝙ hñt expimētū māliter:sed non
formalr:q̄a etiā reqrit̄ collatio ad formale experimē/
tū.¶ Ad aliā. Illa aīalia que hñt habitū ⁊c̄. Itē: ꝯcessū
est ꝙ habent bene aliquid simile experimēto: q̄a facilr
L possunt opari ex p̄teritis ad aliqḋ futurum. Qō. X.

Ubi supra in ꝓhe:

¶ Fit aūt ex memoria hoīb⁹ expimentū ⁊c̄.

Circa istā ptē q̄rit̄. Utrum ex sensu fiat
memoria. Argr̃ ꝙ nō. Si ex sen/
su fieret memoria:vel hoc esset a sensu ſm
actū vel a sensu ſm potentiā:sed nec sic nec
sic.ḡ ⁊c̄.maior apparet per sufficientē diui/
sionē.minor pz:memoria non fit ex sensu ſm actū:q̄a si
fieret a sensu ſz actū:tūc illa que hñt sensū in actu ha
berēt memoriā:qḋ est falsū.q̄a oīa aīalia hñt sensū ſz
actū:⁊ tn̄ non hñt memoriā:nec memoria fit ex sensu in
poª.q̄a si sic:tūc memoria ineēt aīalib⁹ dormiētib⁹:q: in
illis inest sensus ſz poᵃᵐ.¶ Itē:illḋ ex q̄ aliqḋ fit rema
net i subtoꝝ sensus nō remanet in memoria.ḡ ex sensu
nō fit memoria.Maior pz:q̄a illḋ ex q̄ aliqḋ fit manet i
ipso:sicut lignū in lecto:⁊ ferrū i cultello.Minor pz:nā sen
M sus nō manet i memoria:q̄a memoria pōt eē p̄teritoꝝ:
sz sensus nō ē nisi p̄ntiū.¶ Itē:si ex sensu fieret memo
ria:tūc quoꝝ nō hñemus sensū nec memoriā.ꝯñs ē fl̄z.
ḡ añs.falsitas ꝯñtis appʒ:q̄a multoꝝ hēm⁹ memoriā:
quoꝝ nō hēm⁹ sensū sicut p̄uationū ⁊ vacui:q̄a spēs reꝝ
sunt in memoria.ꝯña pz:q̄a deficiēte cā:deficit effectus.

Oppositū

argr̃. Illḋ qḋ seq̄t̄ phātasiā fit ex sen/
su:q̄a phātasia est mot⁹ fact⁹ a sensu in
Tex.cō.161. actu.2º de aīa:sz memoria sequit̄ phātasiā:q̄a memoria
reseruat spēs phātasticatas ⁊ cogitatas.ḡ seq̄t̄ phātasiā.

Ad intellectū

qōnis posset resumi distictio de
sensib⁹ interiorib⁹:sed q̄a p̄us ta
cta est:ideo cā breuitatis eā p̄termitto.¶ Ulteri⁹ notā/
dū:ꝙ sensus pōt capi duplr. Uno mō ꝑ v̄tute. Alio mō
ꝑ actu.Silr memoria accipit̄ duplr. Uno mō ꝑ virtu/
te. Alio mō pro actu.¶ 2º notandū:ꝙ ista ꝓpositio ex/
q̄ dr̄:memoria fit ex sensu:pōt dicere circūstātiā cau/
se mālis:vel circūstantiam cause efficientis:vel ē ordi/
nem:sicut ex nocte fit dies:hoc est post noctem.

His visis

dōm ad qōnem. Primo ꝙ capiēdo sen N
sum pro virtute:⁊ silr memoriā.qḋ non
hz locū:q̄a sic memoria nō fit ex sensu:q̄a ex vno dispa/
roꝝ non fit aliud:sz iste v̄tutes:sensus.s.⁊ memoria sunt
disparate.ḡ vna nō fit ex alia.¶ Sed ista qḋ dz intelligi
capiendo sensū ⁊ memoriā ꝑ actu.¶ Tūc dōz ꝙ me/
moria nō fit ex sensu:tāq̄ ex ꝯrio.¶ 2º dōm:ꝙ memo/
ria nō fit ex sensu:tāq̄ ex mā.¶ 3º dōm:ꝙ memoria fit
ex sensu tāq̄ ex memoria aliqualiter.¶ Prima ꝯ ꝓba/
tur.Ex illo nō fit memoria tāq̄ ex ꝯrio:qḋ memorie nō
est ꝯrium. Illud eīz nō est ex alio tāq̄ ex cōtrario.qḋ si/
bi non ꝯrīatur:sicut dicimus:ex albo fit nigrum:sicut ex
contrario:sed sensus nō contrariat̄ memorie:q̄a memo/
ria nō fit ex sensu tāq̄ ex cōtrario:q̄a memoria ⁊ sensus
non destruunt se:sed vnū ꝯrioꝝ destruit aliud.¶ 2º
O ꝯclo ꝓbat̄. Actus qui sunt diuersaꝝ virtutū vnus nō est
mā alterius:q̄a qḋ est materia alteri⁹ hoc inexistit sibi:
sed vnus actus non inexistit alteri:sicut auditio nō inexi
stit visioni:nec ecōuerso.sed sensus pro actu ⁊ memoria
sunt diuersaꝝ v̄tutū:q̄a sensus est actus sensitiue v̄tutis:
⁊ memoria est actus memorie.Et iste sunt diuerse virtu
tes:q̄a vna est v̄tus interior:alia est virtus exterior. Itē:
illud ex quo fit aliḋ tāq̄ ex materia inexistit ei:⁊ hec est
vera.p̄mo phȳsi.q̄a mā est ex qua aliquid fit cum insit: Tex.cō.82.
sed sensus nō inexistit memorie.q̄a sensus est p̄ntiū:sed
memoria p̄teritoꝝ.¶ 3ª ꝯ ꝓbatur. Agens pōt cāre cali
ditatē in susceptiuo caliditatis:sicut ignis: sz sensus hz
se vt agēs:⁊ memoria est susceptiuū respectu illius sen/
sus.ergo sensus pōt cāre actū in memoria:qḋ sic pz.q̄a
sensus exterior visus habz se vt agēs respectu memorie:
P imo respectu sensus cōis:q̄a spēz sensibilē fac̄:⁊ inmittit
in sensū cōez:⁊ sensus cōis fac̄ eā in imagiatiuā:⁊ ima/
ginatiua fac̄ ipaz in cogitatiuā:⁊ cogitatiua fac̄ eā in me/
moriā.ḡ cū sensus sit agēs respcū memorie:pōt cāre suā
spēz:⁊ suā formā in memoria.ḡ ex sensu fit memoria:vt
ex moᵗᵉ ⁊ effiᵗᵉ ⁊ ex preparāte.Et pōt addi ꝙ ista ꝓposi
tio ex/dicat ordinē:sicut memoria fit ex sensu.i.post sen
sū.⁊ ꝓbat̄.Ex illo fit aliud qḋ seq̄tur post ipsum:h̄ est
post illud qḋ ꝯseq̄tur:sicut dies sequitur noctē.ḡ dies fit
post noctē:sed memoria sequitur sensū:q̄a memoria se/
quit̄ phātasiā:⁊ phātasia est mot⁹ fact⁹ a sensu in actu.

Ad rōnes.

Ad primam quādo dicit̄:si ex sensu
fieret memoria ⁊c̄. Dicēdū est ꝙ me/
moria fit a sensu ſm actum.Tu dicis ꝙ non.quia qui/
buscūq̄ inesset sensus ſm actum eisdem etiā inesset me/
moria.Dicēdū ꝙ non opz ꝙ quibuscūq̄ sensus isit ꝙ
eisdē memoria isit:q̄a memoria potest dficere sensu ali/ Q
quo inexistēte:q̄a sensus potest eē sine memoria: vt p̄us
potest esse sine posteriori:sed posterius non potest eē si/
ne priori:q̄a aliud adhuc requiritur ad memoriam.s.ꝙ
aīalia habeant cognitionē preteriti:qḋ ordinatur ad fu
turum:⁊ talis cognitio non est necessaria omnibus aīali/
bus:q̄a oīa aīalia non mouentur ad aliquā distantiā ad
nutrimentū acquirēdū:q̄a multa aīalia hñt nutrimen
tū ꝯiūctū.ḡ nō hñt memoriā:neq̄ phātasiā:sed si habēt
phātasiā h̄ est indeterminate:sicut dī 3º de aīa.¶ Alia Tex.cō.56.
sunt aīalia hñtia memoriā:q̄a ad prosecutionē finis non
requirūt tm̄ cognitionem p̄ntis:sed ēt preteriti:q̄a illud
ad qḋ mouētur nō est eis ꝯiunctū. Ideo indigēt memo/
ria preteritorum:sicut equi hñt memoriā impressā:vt
reuertantur ad nutrimentum:quod distat.ergo habent
memoriam.¶ Ad aliam rationē. Illud ex quo fit ali
quid ⁊c̄. Uerum est si fit ex ipso tāq̄ ex materia.Sz di
cis.sensus non remanet ⁊c̄. Dicendum ꝙ ex sensu non
fit memoria tāq̄ ex mā:sed vt ex mouēte:⁊ illud non h/

A maneat.ḡ nõ opꝫ ꝙ sensꝰ īmaneat. ¶ Ad aliā rõnē. Si ex sensu fieret memoria: tūc quoꝝ nõ hñem⁹ sensum ꝛc̄. Ueꝝ est si neqꝫ hñem⁹ sensum ipsoꝝ: neqꝫ ꝑ se: neqꝫ per accñs. Sꝫ dicis: nõ habemus sensuꝫ ꝑuationū ꝛ vacui. Dõm ꝙ nõ habemus sensuꝫ ꝑ se: tñ ꝑ accñs habem⁹ sensuꝫ istoꝝ: sicut vacui ꝑ plenū: qꝛ rectū est iudex sui et obliqui. Silr priuatiões nõ sentiunt̄ ꝑ se: sed ꝑ habit⁹: qꝛ Arꝫ. dicit 2° de aīa. Silētiuꝫ ꝑcipimus per sonum: qꝛ etiā memoria reseruat īsensata: sicut agnus ex colore lupi elicit inimicitiā: nõ per se: sed per illud qđ ꝯiungit̄ colori: ꝛ lꝫ priuationes per se non sentiantur: tamen eliciūtur ex sensatis. Et sic de ista questione. Qõ. XI.

Te.cõ.103.

Ubi supra in phe: ¶ Fit aūt ex memoria hoīb⁹ expimētū ꝛc̄.

B Queritur circa istā ptem. Utrū experimētū fiat ex memorijs. Argr̄ ꝙ nõ. Ille actus non fit ex memorijs: q est in distīcta v̄tute a memorijs: qꝛ qđ est in distīcta virtute a memorijs: nõ fit ex memorijs: saltē mālr: sed expimētū est in distīcta v̄tute a memorijs: qꝛ est in cogitatiua: qꝛ cogitatiua cõparat ꝑticularia adīuicē: sic̄ intellect⁹ vlīa. ꝑ Cõmētatorē 3° de aīa. sed cogitatiua est virtus distincta a memoria. ¶ Itē: si expimētum fieret ex memorijs: tūc q̄cūqꝫ hñent memoriaꝫ: hñent expiētiam: ꝯñs est falsum. ḡ añs. falsitas ꝯñtis appꝫ: qꝛ bruta aīalia hñt memoriā: ꝛ nõ hñt experimentū: qꝛ dicit Arꝫ. in lr̄a. [Alia qdē aīalia imaginatiõib⁹ ꝛ memorijs viuunt. Expimēti aūt parū participāt.] ꝯña pꝫ: qꝛ si expimētū fieret ex memorijs: tūc q̄cūqꝫ hñent memoriā: hñent experimētū: qꝛ posita cā ponit̄ effect⁹. 2° phy. ¶ Itē: experimētū est ordīatio ꝑteritoꝝ ad futura: sicut q hꝫ expimētū: ꝙ hec herba curauit istū ꝛ illū: ordinat h̄ ad futuꝝ: sꝫ memoria nõ ordinat ꝑterita ad futura. Memoria enī est ꝑteritoꝝ: ꝛ illa ꝑterita nõ ordinant̄ ad futura.

Lõ.6.20. ꝛ.33.

Te.cõ.37.

C

Oppositum vult Arꝫ. in lr̄a dicēs. [Fit autē ex memoria hoīb⁹ expimētū: eiusdeꝫ nāqꝫ rei multe memorie vni⁹ expimēti po᷑ facium.]

Cap.6. Ad intellectū q̄õnis: ꝑmitto ꝙ 2ᵉ est ꝑn᷑ expimēti ꝑm Alb. Unū est formale: aliud māle. Ex h̄ dicēde sunt due ꝯ̄nes ad q̄õneꝫ. ¶ P° ꝯclo est. Oꝫ expimentū fit ex multis memorijs mālr: h̄ est ex singularib⁹ ꝛ spēb⁹ memoratis. ¶ 2° dõm: ꝙ formalr experimētū nõ fit ex memorijs. ¶ Pria ꝯ̄ ꝓbat̄. Ex illo fit expimētū: qđ expimēto ꝑmo īest: ꝛ in ipo manet: ꝛ hec est vera. ꝑ phy. Mā est ex qua fit aliqd cū insit: sꝫ in expimēto singłe spēs memorate manēt: ꝛ ipsi īsunt. ḡ ꝛc̄. qꝛ in expimēto singularia memorata sunt: qꝛ expꝰus hꝫ in se singłaria ꝛ spēs reseruatas in memoria. ¶ Itē: ex illo fit expimētū tāqꝫ ex mā: qđ est in po⁹ ad expimentū: ꝑ Arꝫ. in lr̄a. Multe memorie vni⁹ expimēti po᷑ faciunt. ḡ ex memorijs fit expimentū: hoc est ex spēb⁹ memoratis. Et nõ est intelligēdū ꝙ expimentum fiat ex memorijs: h̄ est ex virtute memoratiua: qꝛ expimentum est in cogitatiua v̄tute formalr: que est distīcta virtus a memoria: sꝫ mālr fit expimētū ex spēbus: que fuerūt in memoria. ¶ 2ᵃ ꝯ̄ ꝓbat̄. Si ipm expimētū fieret ex memorijs formalr: tūc oīa que hñent memoriam: hñent expimētū. sed h̄ est falsuꝫ: qꝛ multa sūt aīalia hñtia memoriā: ꝛ nõ expimētū: sic̄ ī brutis aīalib⁹: ꝯñtia tꝫ: qꝛ forma dat eē ꝛ non est sine eo cui⁹ est forma. ¶ Itē: illud cui⁹ formale est collatio singulariū: illđ non fit formalr ex memorijs: qꝛ collatio singulariuꝫ in memoria reseruatorū differt ab illis singularib⁹: sꝫ formale expimēti est collatio. ꝑ Arꝫ. in lr̄a: q dicit. Qñ video ꝙ h̄ herba ꝯtulit Callie ꝛ Socrati, ꝛ cõparādo: tūc est expimentū: qꝛ multe memorie sunt expimētū mālr ꝛ nõ formaliter: qꝛ dicit in lr̄a. Acceptionē qdē hr̄e: ꝙ Callie ꝛ Socrati hac egritudīe laborātib⁹ ꝯtulit h̄: ꝛ ita multis singulariū: expimenti est. ḡ vꝫ ꝙ expimētū formalr non fit ex memorijs. Et tūc vlterius appꝫ ꝙ formale expimēti est ꝑ virtutē cogitatiuā: qꝛ collatio singulariū intētionū ꝑtinet ad cogitatiuā: sicut ꝙ ista herba ꝯtulit laborāti in tali egritudīe: ꝛ ista isti ꝛc̄. qꝛ Cõmētator dicit 2° de aīa. Cogitatiua cognoscit intētiões īdiuiduales oīuꝫ ꝑdicamētoꝝ. Et istā collationē hꝫ ex ꝯiūctione itellꝰs: qꝛ inferior virt⁹ ꝯiūcta supiori magis illuminat̄: ꝛ excellentius opat̄. Et talis virt⁹ vocat̄ in brutis existimatiua: ꝑ quā eliciūt spēs nõ sensatas: sic̄ agnus ex colore ꝛ sono lupi elicit inimicū nõ sensatū. Ex colore aūt ouis elicit amicū ꝛ nõ sensatū. Sꝫ qꝛ existimatiua nõ ꝯiūgit̄ itellꝰui. Jõ nõ hꝫ collationē. Et ideo d̄ficit formale expimēti in brutis.

Te.cõ.82.

D

E

Cõ.63.

Ad rationes ad p᷑. Ille act⁹ nõ fit ex memorijs ꝛc̄. Dõm ꝙ capiendo memoriā ꝑ virtute nõ fit ex memorijs. Sꝫ tñ fit bñ ex memorijs: h̄ est ex spēb⁹ memoratꝫ. ¶ Tu dicis. expimētū ꝛc̄. Dõm ꝙ fit ex spēb⁹ memoratis mālr. ¶ Ad ꝓbatiões. Ex quo fit aliqd inexistit. Dõm ꝙ singularia reseruata in memoria sub illo eē nõ sunt mā expimēti: sꝫ sub eē recepto in cogitatiua sūt mā expimēti: sicut itellꝰs non cõparat album ꝛ nigruꝫ: ꝑm ꝙ sunt in visu: sed ꝑm ꝙ sunt in intellectu. Et sic experimētū nõ fit ex illis spēb⁹ ꝑm eē in memoria: sed ꝑm eē qđ hñt in cogitatiua. ¶ Ad aliā rõnē. Si experimētū fieret ex memorijs: tunc quecūqꝫ haberent memoriā ꝛc̄. ꝯcedo. si expimentū cõpletiue ꝛ formalr fieret ex memorijs. sed si mālr non opꝫ: qꝛ ad huc aliud req̄rit̄ ad experimētū: sicut collatio: q̄ non est in memoria. ḡ nõ opꝫ ꝙ q̄buscūqꝫ insit memoria: ꝙ eisdē insit experimētū. Et dicis. brutis inest memoria. concedo. tñ eis nõ inest virt⁹ collatiua. ḡ eis non inest expimētū. ¶ Ad aliā rõnē. Expimētuꝫ est ordīatio ꝑteritorū ꝛc̄. ꝯcedo. sꝫ dicis memoria est ꝛc̄. ꝯcedo. nõ formalr: sed māliter: qꝛ experimentuꝫ formaliter est singulariū memoratorum collatio. Et sic ad illud. Qõ. XII.

F

G

¶ Hoīb⁹ aūt scia ꝛ ars per experientiā ꝛc̄. Ubi supra in phe:

Queritur circa istā partē. Utrum ars ꝛ scia ḡñent ab expimento. Arguit̄ ꝙ nõ. sic̄ se hꝫ vlē ad singułe. ita se habēt ars ꝛ scia ad experimētū. sed vlē nõ ḡñatur a singulari. ḡ ꝛc̄. Maior pꝫ per ꝯueniētē silitudinē: qꝛ sic̄ se hꝫ obťm ad obťm: sic se hꝫ habitus ad habitum. Et cognitio obťi ad cognitionē obťi: sed ars ꝛ scia sunt cognitiões vlis: experimentū cognitio singularis. minor pꝫ. qꝛ vlē nõ ḡñat̄ a singulari: qꝛ sunt idē in eēntia: ꝛ idē in eēntia nõ ḡñat̄ a seipso: sicut sor. ꝛ hõ. ¶ Itē: ille cognitiões q̄ sunt in diuersis v̄tutib⁹ vna nõ ḡñat̄ ab alia: sed ꝛ scia ꝛ experimētū sunt in diuersis virtutib⁹. ḡ ꝛc̄. maior pꝫ. cognitiones in diuersis v̄tutib⁹ existes vna nõ ḡñatur ab alia: sicut auditio ꝛ visio sunt in diuersis v̄tutib⁹: sic̄ auditio in auditu: ꝛ visio in visu. ḡ vna nõ ḡñat̄ ex alia. minor pꝫ: ars eīꝫ ꝛ scia sunt in itellectu: qꝛ sunt habit⁹ itellectuales. 6. ethi. sed experimētū est cognitio expꝰs in sensu. s. in cogitatiua v̄tute. ḡ vna cognitio nõ ḡñat̄ ab alia. ¶ Itē: si ars ꝛ scia ḡñarentur ab expimento: tūc nullus posset hr̄e artē ꝛ sciaꝫ sine expimēto: h̄ est falsuꝫ. ꝑ Arꝫ. in lr̄a q dicit. Ad agere qdē igit̄ experiētia ab arte nihil vi differre: ꝛ tūc addit. Expꝰtos magis ꝑficere videmus sine expientia rõnē hñtibus. ꝯña pꝫ: qꝛ si scia ꝛ ars generarent̄ ab expimēto: tūc nullus artifex eēt inexpꝰtus: qꝛ nil est sine sua cā. ¶ Itē: ars ꝛ scia ab illo non ḡñantur a

H

Cap.4.

I quo gñaẽ pn^a artis ⁊ sciẽ:qa ars nõ est pn^a artis:sed ab
T.cō. viii. experimēto gñaẽ pn^a artis ⁊ sciẽ:sicut vl̃e:qa Ar.dicit
2° poste^r. Pricipia artis ⁊ sciẽ gñanẽ via sensus:memo
rie:⁊ experimēti. ¶ Itē:sicut se hz inexpiētia ad casum:
sic se hz experiētia ad artē:sed inexperiētia non facit ca
In phe: sus.g̃ experiētia nõ facit artē:maior pz p Ar. in lr̃a.q dicit
cit auctē Poli. Experiētia facit artē:sicut inexpiētia ca
sus.minor pz. Inexpiētia nõ facit casus:qa ponaẽ q ali
quis sit inexptus in medicina:⁊ ipse ex ītētione vult cu
rare se vel aliū. Et si sanitas fit ab ipso:tūc sanitas nõ fit
ex casu:qa intēdit sanitatē:sz casus est inopinate rei euē
T.cō.52.⁊ 61. tus.2° phy. ¶ Itē:si ars ⁊ scia gñarenẽ experimēto:tūc
in gñatione artis eēt fallacia p̃ntis. H est falsum:qa si eēt
fallacia p̃ntis nõ gñareẽ ars.p̃ria pz:qa expimētū est ex
multis memoriis:⁊ est ex multis. Ars aūt est in oib^9:sicẽ
pz per Ar. in lr̃a.circa illā p̃tē. Acceptionē qdē habere:
K q Callie ⁊ Socrati hac egritudie laborātib^9 p̃tulit hoc:
⁊ ita multis singulariū experimēti est:q aūt oib^9 hõ f̃z
hanc vnā spēm determinatis hac egritudie laborātib^9:
vt flegmaticis:aut cholicis:aut estu febricitātibus artis
est. Mõ qñ pceditẽ a multo ad oẽ est fallacia p̃ntis:qa
nõ sequiẽ:q si aliqd inest multis q insit oib^9:qa multū
est in plus q̃ oẽ. ¶ Itē:qd est certū nõ gñaẽ ab incerto:
qa a quo aliqd certū gñaẽ:dz eẽ certū:qa nõ opz minus
Tex.cō.5. credere principiis q̃ cōclusionibus.p poste^r.sed ars ⁊
scientia est certa. Et expimētū est incertū:qa ars ⁊ scien
Cap.4. tia sunt habitus certi:qa sunt per causas.6.ethico.expe
rimentū incertū:vt Hippo.experimētū fallax.

Oppositū vult Ar. in lr̃a. vbi dicit:hoib^9 autez scientia ⁊ ars per experientiam eue
nit. Experientia autem facit artez:sicut ait Polus recte
dicens:inexperientia casum.

L Ad intellectum qōnis debēt psupponi gra dus aīaliū cognitiōis ⁊ diuisi
tatis. Et quot sint v̄tutes iteriores. Et q sensus inest aīa
lib^9. Sz qa p̃us dcm est in qōne.8.pcedente. Ideo per
mittanẽ mõ. ¶ Ulteri^9 posset accipi qd sit expimētū:
sz h ēt visum est qōne.9. Quia expimētū est collatio sin
gulariū p̃us sensatorum in memoria reseruatorum in aliquo
cōi p̃uenientiū. Et collatio est formale:⁊ singlaria memo
rata mãle. Et experimētū ptinet ad cogitatiuā q hz cō
ferre f̃m silitudinē:vt scamonea eduxit cholaz in tali la
borāte. Et iterum eduxit cholaz in tali:⁊ h opatio in obito
loco ⁊ tali tpe:h est expimētū:vñ ad expimentū regriẽ
q fiat sensatio p multorum:⁊ postea q reseruenẽ a memo
ria:⁊ tūc cōparenẽ ad iuicē multa singularia in aliq sili
tudine in qua p̃ueniūt:⁊ talis cōparatio est expimentū:
vt qñ fit cōparatio q h scamonea eduxit cholaz a tali
M corpe:⁊ sic de aliis:⁊ tūc cōparatio ista fit f̃m silitudi
nē:⁊ qñ sic cōparanẽ in absētia corum:⁊ si cōparet aliquis
ista f̃m silitudinē in multis est expimētū:⁊ cōpatio ista
ptinet ad v̄tutē cogitatiuā:cui^9 est cognoscere habitudi
nes istas:⁊ cōparatiōes multorum in silitudie. ¶ Istis p
notatis pōt dici ad qōnē. Et p̃it dici q̃tuor p̃nes. ¶ p^a p̃
est q ars ⁊ memoria nõ fit ab experimēto tāq̃ ex p̃rio.
¶ 2^a p̃ est q ars ⁊ scia nõ fit ab expimento:sicut ex mã.
¶ 3^a p̃ est q ars ⁊ scia fit ab expimēto tāq̃ a mouēte ⁊
efficiēte. ¶ 4^a p̃ est q ars ⁊ scia fit ab expimēto.i. post
expimētū:ita q hec ppositio ex dicat circūstātias:aliqñ
circūstātiā cāe mãlis:aliqñ efficiētis:⁊ aliqñ dicat ordi
nē:qa ppōnes sunt equoce. ¶ p^a p̃ pbaẽ. Ab illo nõ fit
ars ⁊ scia:vt ex p̃rio:qd eis non est p̃riū:sicut albū fit ex
dulci:nõ tāq̃ ex p̃rio:qa dulce nõ est ei p̃riū:sz expimē
tum nõ est p̃riū arti ⁊ sciẽ:qa contraria in eodē subto exi
stūt ⁊ expellūt se:sz expiētia est in cogitatiua:⁊ ars ⁊ sci

entia in intellu:⁊ ista sunt diuersa subta.g̃ vnū nõ est p̃ N
riū alteri. ¶ 2^a p̃ pbaẽ. Ab illo nõ fit aliqd tāq̃ ex ma
teria:qd est in alia virtute ⁊ sensu q̃ illud qd fit ex eo:qa
mã est in eo cui^9 est mã:⁊ nõ est in distincto loco ⁊ subto:
sicut pz 2° phy.⁊.5.meta. sz ars ⁊ scia ⁊ expimētū sunt in T.c.cō.28.
alia ⁊ alia v̄tute.g̃ ⁊c. ¶ 3^a p̃ pbaẽ. Actus potētie itelle
ctiue depēdet ab actu potētie cogitatiue tāq̃ ab efficiē
te:vt pz p Cōmētatorez:⁊ ēt Ar.3.de aīa. Aīa itellectiua 5.met.t.c.2
in itelligere depēdet a v̄tute sensitiua:⁊ Cōmentator dic̃ T.c.20.30.
ibidē q cogitatiua/memoratiua/⁊ sensitiua v̄tutes ppa ⁊.t.cō.39.
rāt itellm:sicut ars pparat mãm artificis ad suscipiēdū
formā artificij:sz ars ⁊ scia est act^9 potētie itellectiue:et
expimētū cogitatiue:cū sit collatio singularium q ptinet
ad cogitatiuā.q̃re ⁊c. ¶ Itē:cognitiōes vl̃es fiūt ab ex
perimēto tāq̃ ab efficiēte. Et h pz per Ar. in lr̃a.q dic̃.
Fit aūt ars cū ex multis expimētalib^9 acceptionib^9 vna
fit vl̃is de silibus acceptio:sicut qñ habeo cognitionem O
q hec scamonea eduxit choleram:⁊ sic de aliis:ab istis
gñaẽ cognitio vl̃is:q oīs scamonea educit cholaz:sz ars
⁊ scia sunt cognitiōes vl̃es:qa sunt habitus aīe itellectī
ue.6.ethi.g̃ gñanẽ ab expimēto tāq̃ ab efficiēte. ¶ No Cap.4.
ta circa istā p̃nez:q lz ars ⁊ scia sit cognitio vl̃is:q hr̃ ef
fectiue p expimētū singulariū:tñ ista vl̃is cognitio nõ ē
ars cōplete ⁊ pfecte:nisi cognoscaẽ cā vl̃is:sic qñ scio q
scamonea eduxit cholerā:⁊ hec eduxit cholerā:⁊ tūc ha
beo vl̃ez cognē.s.q oīs scamonea educat cholaz. Et ad
huc ista cognitio nõ est ars:nisi ichoatiue ⁊ nõ p̃pletiue:
qa certa cognitio nõ hr̃ nisi p cām:⁊ hoc Ar. innuit in lr̃a.
vbi p loquēs de experimēto.ibi.s.acceptionē ⁊c. ipostea
dicit:q aūt oib^9 hec f̃m aūt spēm vnā determinatis hac
egritudine laborātib^9 p̃tulit ⁊c. in fine dic̃ artis est:⁊ nõ
dicit ars. Hec eni nõ est ars cōpletiue.s.q scamonea sit
cal̃a vel frigida:vel q hēat aliquā virtutē p̃ntem spēm: P
que educat cholerã:qa p̃ria p̃riis curanẽ. ¶ 4^a p̃.facile
pbaẽ q ars ⁊ scia fiant ab expimēto.i.post expimētum.
Illud est post aliud qd sequiẽ ipm:sed ars ⁊ scia sequanẽ
experimētū.g̃ fit post experimētū. ¶ Notat h Albe^9 in Albe^9 i h p̃ in.c.8.
suo cōmēto:q hñ verū est:q oīs ars fit ab experimēto:
sed oīs scia non fit ab experimēto:qa aliquę sciẽ fiūt ab
expimēto:sed nõ oēs. Et h declarat in duab^9 sciētiis:q
non oīs scia fiat ab experimēto. Et p declarat in geome Pro defen
tria sicut si alicui demōstreẽ q triangulus hēat.3.vel q sione Alb. pos
p̃tingit sup datā lineā triāgulū eqlaterū collocare:⁊ non set dici:q nõ
videat nisi semel:h scit semp:⁊ hz sciam isti^9 p̃nis non p ois scia fit ex
experimētū:qa nõ habuit cognitionez multorum singula expimēto pprie
riū memoratorum:qa nisi semel vidit:⁊ tñ hz sciaz pfecte: sūpto:vt ipse
scz p cām. Et h ēt declarat in p̃ne astronomica dicēs.q diffinitur ex
vn^9 polus zodiaci est.23.gradib^9 sub polo mundi. Alter pimēti.l.c.9.
polus zodiaci est.23.gradib^9 sub aliū polū. Mõ ille po vz.q expien
lus zodiaci describit circulum:⁊ mouẽ ab occidente in tia ē cognitio
oriēs circa polū arcticū. Et pficit suū cursuz in.36.milli singulariū ex
bus annorum.⁊ h est scitū ⁊ est scibile:⁊ tñ nullus est exp multiplicatis ac
tus:qa nullus vixit.36.millib^9 annorum.g̃ nõ oīs scia fit ab ceptis memo
expimēto:sed scia nãliū fit ab expimēto:qa nãlia sūt va riaque circa q̃ ē
riabilia.g̃ nõ cognoscanẽ nisi p expientiā multā. Sicut act^9:⁊ ita ar
mathe^lia:qa hñt altā ⁊ magnā euidētiā sup nos:sz nãlia gumēta doc.
nõ possumus scire sine expimēto magno. ¶ Sed salua nõ pcedūt cō
pace ipse p̃dicit Ar.q dicit:q hoib^9 ars ⁊ scia fit ex ex tra ipsum.
perimēto. Mõ f̃mones in demonstratiuis sūt de p se:⁊ Q
de oi:vñ vr̃ intēdere q oīs ars ⁊ scia fit ex expimēto. Et
nõ vr̃ in his demōstratiuis idefinita nisi vt iferat vl̃ez:
vñ nõ solū vr̃ intelligere in nãlib^9:sed ēt in mathemati
cis:vñ in 2° poste.ondit.q pn^a artis ⁊ sciẽ cognoscuntur
via sensus/memorie/⁊ experiētie. Et dicit q h silr̃ se hz
in oī gñe rerum. Et sic vr̃ q Ar. intelligat de oi sciētia q
fiat ex

A fiat ex experimēto. ¶ Ad dicta alberti respondet: ad pri
mū cū dicit: aliqs pōt scire. rc. nego: sz bñ volo q ad sciaz
sufficit saltem vnū experimentū: 7 nō reqrit multitudo
experimentoꝝ: neqz multitudo sensationū: sz sufficit vna
sensatio: 7 multe memorie. qz habita vna sensatiōe possu
mus multiplr memorari: 7 hoc est experimentū: 7 sic qn
video semel demōstrare: q sup datā lineā ꝯtingit triāgu
lū eqlaterū collocare. tūc multiplr memoror illā sensa
tione: 7 tunc habeo experimentū: 7 ad h sequit scia ꝯnis.
Et si diceres: non est experimētū. Dōm q de eo q aliqs
semel vidit est experimentū: qz eo sepi memorato pōt
fieri experimentū. 7 sic tūc fit scia. Qm multitudo reme
morationis vni sensatiōis equalet plibus sensationib.
¶ Ad 2m dōm est q aliquā ꝯnem experiri pōt intelligi
dupl'r: vno mō fm seipsaz 7 in ppria forma. Alio mō nō
fm se 7 in ppria forma: sz in quodā alio. ex quo de neces
B sitate 7 incuitabiliter sequit ꝯ p deductionē. p hoc dōm
est. Quis nullus hominū fuerit experimētatus in ppria
forma: q polus zodiacus describat circuluz in. 36. milli
bus annorū. tamē fuit aliqs expertus aliquoꝝ principio
rum: ex qbus necessario sequit talis ꝯ. vnde ꝯpertum est
7 expertū in scia astronomica: q polus zodiaci mouetur
centū annis vno gradu. 7 qz motus celi est vniformis. g
iterū in centū annis mouet vno alio gradu. qz hoc neces
sario sequit ex hoc. Vlterius cū motus celi sit vniformis. 7
qz quilibz circulus diuidit in. 360. gradibus. tunc multi
Re.p.100. plicet totū per. 360. necessario scitur q totum circulum
C describit. 36. milibus annorū. 7 hoc habetur necessario
qn scitur q in centū annis mouet vno gradu. ¶ Tu for
te dicis. q nullus hominū viuet centū annis. Dōm q bñ
hoc possibile fuit antiquitus: vnde aliqui homines anti
quitus habuerunt oēs partes vel plures partes phie in
identitate numerali: vt dicitur cōiter. Si autem ita esset
q nō viueret centū annis: dato q viueret qnquagita an
nis adhuc haberet illud. ex quo de necessitate sequeretur
illa eadē ꝯ. qz experiret q in. 50. annis mouet p. 30. mi
nuta: 7 sciret ex hoc q in centū annis mouetur. 60. minu
tis: 7 hec faciunt vnū gradū: 7 sic de alijs semp addendo
centū annis vnū gradū: donec erit numerus ꝯpletus. Si
militer dato q nisi. 25. annis viueret adhuc posset hie
experimētū de illa ꝯne. qz videret q in. 25. ānis moueba
tur. 15. minutis. Et iterū sciret ex h q in. xxv. annis moue
retur. 15. minutis. 7 sic semp. qz motus est vniformis. Ite
rū si experiret id ex quo de necessitate sequeret ꝯ predi
cta. ¶ Notandū vlterius sicut dī cōiter q scia 7 ars acq
ruitur dupl'r. Uno mō p inuētionē. alio mō p doctrinā: sic
Ca. vlti. dī 2° elenchoꝝ. Mō qn scia 7 ars acquirunt p inuentio
nē sic fit ab expientia. si aūt acquirant p doctrinā: nō opz
q acqrant p expientiā. qz Aui. dicit. q aliqs pōt habere
sciam pfecte in medicina: dato q nō habeat sciam p ex
D pimentū: 7 accipit hic doctrina large p scriptura vel vo
Ca. ā. ce sic dicit Linco. ꝯ poste. Nec solū illud voco doctrinā
qd ab ore doctoris audimus: sz et scripturā loco doctoris
accipio. Et si verius dicat: nec fmo g exteri sonat: nec lit
tera exterius visa docet: sz solūmō hec duo excitant. Sed
verus doctor est: q mentē illuminat 7 veritatē ostendit.

Ad rationes sicut se hz vle ad singulare rc. Di
cendū q est sile 7 est dissimile: est
sile in h. qz sicut vle est in singularib. ita scia 7 ars psup
ponunt expimētū: 7 gnantur ex eo. saltez inueniēdo: vt cōi
ter dī. tñ est dissimile. qz singulare 7 vle ab eadē vtute co
gnoscunt. sz vnū directe sic vle. aliud indirecte sicut sin
gulare: sz ars 7 expimentū nō ptinent ad eandē virtutez:
qz ars ab intellectu cognoscit: sz expimentū a cogitatiua
cognoscit. g nō opz. 7 dato q vle nō generet a singulari
bus tñ ars ab expimento generat. Uel alr. qn dicit sic se E
hz rc. concedit maior. Et dicis q vle nō generat. Dōm
q imo p abstractionē. Tu dicis q sunt idē essentialiter.
Dōm q est verū quo ad illud esse in quo sunt idē vle nō
generat a singulari: sz quo ad aliud eē vle pōt gnari a p
ticulari. qz vle quo ad essentiā nō gnatur a singulari. sed
quo ad spēm: sic bñ gnatur a singulari: qz Comētator dic
12. meta. vlia apud Aris. fuūt a singularibus ab intellectu Cō. 4.
agēte: q videt silitudinē: 7 facit vnā intētionē in eis. Uel
aliter dōm q est sile 7 est dissimile: est sile in hoc q sicut
vle nō est nisi in sciētijs pticularibus. sic ars nō habetur
nisi p experimētū: saltē inueniēdo. sz est dissimile. qz vle
7 pticulare nō sunt in diuersis vtutibus: qre vna moueat
aliaz. vt hec scamonea: 7 cōis scamonea: sz ars 7 expientia
sunt in diuersis vtutibus: qre vna mouet aliā: sicut cogi
tatiua mouet intellectiuā quo ad intelligere. qz vlia colle
cta sunt ex singularibus intentionib phātasiatis que sunt
i cogitatiua 7 vlia in intellectu: vñ corruptis intētionib F
pticularib 7 phātasmatibus corrūpunt in itellectu vlia. vñ v
tus cogitatiua administrat ad intellectū vlia: 7 mouet in
tellectū vt pparās: 7 hec ratio colligit ex duabus primis.
¶ Ad aliā rōnē. Ille cognitiones q sunt in diuersis vtu
tib rc. ꝯcedit malr: sz si vna ordinat ad aliā. tūc bñ vna
fit ex alia: sic a mouēte. Tu dicis ars 7 scia 7 expimentū.
rc. Dōz q verū ē. tñ vtus cui est expimētū sic cogitatiua
ordinat ad itellectū. qz Cōmentator dicit 3° de aia. Ulia C. 30. 7. 20.
itellecta colligata sunt phantasijs 7 cogitatis. 7 ista sunt in
sensu. s. in cogitatiua: 7 etiā Cōmen. dicit ibidē. Cogitati
ua: memoratiua: sensitiua: pparāt itellectū. rc. sic dictū est
prius. Et Themistius dicit. 2° de aia. Quibuscūqz morta Sup. t. 32.
libus nā dedit itellectū: eisdē dedit ceteras potētias i mi
nisteriū itellectus. Uel alr 7 in idē redit cū dī cognitio
nes. rc. vex ē si sūt diuerse 7 ñ ordiate. ita q vna nō sit cā G
ministrās alteri 7 pparās eā ad actū. Sz si sunt diuerse 7
vna pparāret ad alterā: nō opz. mō sic est in pposito. qz
cogitatiua 7 sensitiua: 7 alie vtutes pparāt 7 administrāt
intellectui in itelligendo. vñ hz se sicut res que preparat
māna artificialr ad suscipiendā formā artificialē. vt dic
Cōmen. 3° de aia. Cōmen. 20. ¶ Ad aliā: si ars 7 scia. rc.
Tunc nullus posset hre artē 7 sciam sine expimento. ꝯce
ditur. q nullus habeat artē sine expientia. Et qn probat
p Aris. in littera. Expertos magis proficere videmus. rc.
Dōm q Aris. itelligit de illis q hnt artē p doctrinā: 7 nō Uide Cō
de illis qui acqrunt p inuentionē. Utrūz aūt aliqs possit mētatores
acqrere artē p doctrinā sine expiētia: de h fiet qo spālis. 2° physico
¶ Ad aliā rōnē. Ex quo fit pn artis. rc. ꝯceditur eo mō. rū. cō. 5.
Tu dicis ab experimento. rc. ꝯcedit imediate. sz tñ me
diāte pn artis fit ars ab experimēto. ¶ Ad aliā rōnem.
Sicut se hz inexpientia ad casum. rc. ꝯceditur. Tu dicis.
inexpientia nō facit casuz. Dōm q imo. qz h vult Aris. in H
lra. Tu pbas q nō. qz aliqs inexptus pōt pducere sani
tatē. rc. Dōz q h ē ex casu. Et tu dicis. q aliqs facit ex i
tentiōe. Dōm q aliqd fieri ex intētiōe pōt itelligi dupl'r
Uno mō ex intētiōe rōnabili. Alio mō ex intētione irra
tionabili. Mō dōm. illud qd fit ex intētione rōnabili h
nō fit ex casu. Sz qd fit ex intētione irrōnabili hoc fit ex
casu. vñ casus bene excludit intētionē cū rōne debita. tñ
bene pōt esse cū ratione indebita. ¶ Ad aliā rōnē. si ars
7 scia. rc. ꝯña negat. ¶ Ad pbationē. qz expientia. rc. Di
cendū q si ita eēt q artifex vellet ꝯcludere de necessita
te illationis. sic est in multis. g in oibus tūc eēt fallacia ꝯñ
tis. sz nō est ita. qz sic qd est i mltis expimentū nō ifert eē
in oibus p modū illationis. sz hoc est p modū ꝯcomitātie
sic effectus ꝯcomitās: 7 nō sequit syllogistice artificialis
accep. sz expimentalē acceptionē ꝯcomitat vt causam.

I ¶ Alr dr q illud qd est in multis infert oe. si addit vna particula que requirit ad inductionem. z sic de singulis: vt multe scamonee purgant choleram: z sic de singulis. g ois scamonea: z sic no est fallacia ostis. ¶ Ad aliam ronem: illud qd e certu. zc. pcedit. Tu dicis q experimentu est fallax: cu est de reb⁹ variabilib⁹: sz experimentu multiplicat i multis memorijs z singlarib⁹ i q ssiderant circustatie z oditiones pticulares. z sic est certu: z sic ex experimento fit ars. Alr dicit apud medicos q vbi nos habem⁹ experimentuz fallax: in alia trāslatiōe habet timorosum. z multum differut timorosum z fallax: qui dicitur experimentum timorosuz respectu subiecti nobilis circa qd e. vnde timedu est de vita nobilissimi subi: vt hois circa qd est experimentu z medicina: vnde dicit Cōmētator in suo 5° colliget. q vita humana circa qua est medicina est multuz nobilis. z sic ad illud.

¶ Questio. XIII.

Ubi supra in pbemio ¶ Ad agere quide igitur experientia nihil ab arte differre videtur. Expertos magis proficere videmus sine experientia. zc.

K Circa hanc ptez querit. Utrum aliquis posset hic arte z sciam sine experimento. Arguit q no. Sic se hz casus ad inexperientia: ita se habet ars z scia ad experientia. hec est nota p ouenientē silitudine. qz et Aris. dicit in lra. Experientia qde facit arte. sicut ait polus inexperientia casuz: sz casus no est sine inexperientia. qz certum est q nullus operat ex casu nisi inexpertus. qz si aliquis eet expertus no opetaret casualiter. ergo relinquit q ars z scientia no sunt sine experientia.

Oppositum vult Aris. in pdicta lra. vbi vult q aliqs posset ee artifex sine experientia. dicit. n. Ad agere quide igit nihil experientia ab arte differre vi. sz exptos magis pficere videmus sine experientia rone hntibus: z expo's ide volunt q artifices pris L esse inexperti ipsoru operabiliu per artem.

Ad qonem coiter respondet p distinctione sicut tactu est. Scia dupli acquirit. Uno mo p inuentione. sicut qn aliqs iuestigat cas p se sine doctore: Alio modo per doctrina: sicut quado aliquis ex doctrina acquirit cognitione cāru: z accipit doctrina large: no solu p doctore: sz et p scriptura. sicut dicit Lincon. p Capi. pmo poste. Non solum illud voco doctrina qd ab ore doctoris audimus: sz et scriptura loco doctoris accipio: z si verius dicat: Nec sermo q exterius sonat: nec lra scripture exteri⁹ visa docet: sz soluz mouet hec duo z excitat. Sed verus doctor est q mete interi⁹ illuminat z veritate ostendit. Et ista dist⁹ hi z° elen. ¶ Ex h viddraf ad qone. q scia z ars que acquirit p doctrina pot ee sine experientia. z° dicit q ars z scia que acqrit p inuetione no est sine experientia. ¶ Prima one pbant isti. Ille q hz habitu de aliq scibili pficiente ipm ad vera cognitione sine experientia pot hic arte z sciaz de tali re sine experientia. z hec est vera: qz ars z scia est habitus pficiens aiaz ad vera cognitione. ex. 6° ethic. g q hz tale habitu sine experientia z arte z sciaz hz sine experientia: sz aliqs ho pot hic habitu intellectuale de aliquo scibili pficiente ipsuz ad vera cognitionem p doctrina sine experientia: qz aliqs pot esse habitus qui pot pficere aliquē hnte ipm ad vera cognitione sine experientia sic iste habit⁹: q ois scamonea educit choleram: z sic est de illa: ita est de oib⁹ alijs. vn dato q no viderit scamonea opari in aliquo corpe. tn pot hic habitu illu p ispectione librorū medicine. z p doctores medicie. Et dicunt q Aris. sic itellexit qn dixit. Expertos magis pficere videmus sine experientia rone hntib⁹. z° dicunt q si

[Marginal notes, left column: Capi. vltio (beside "Et ista dist⁹"); M (beside "cit q ars z scia"); Ca. 4. z 5. (beside "ne. ex. 6° ethic.")]

accipit ars q acquirit p inuetione no pt hri sine experientia. ¶ Ro. nullu pot ee sine illo ex quo gnatur. qz sic nulluz aliorū generabiliū pt ee sine illo ex quo gnat: sic nec ars z scia. qz ars z scia acqrunt p inuetione gnat ab experientia. vn no dicimr arte z sciaz gnari sine doctore nisi generet p experientia. qz Aris. dicit. z° poste. Ars z scia gnant via sensus memorie: z experimenti: z et acquirit pn^m artis: z h Aris. itelligit qn dicit. Nolb⁹ aut ars z scia sit ab experientia. Et coiter di ad qone. Et lz sit coe dictu. tn posset alr dici ad qone. ¶ Ad cui⁹ itellectu nondu sic pus et tactu est. q experimetu est collatio multoz singulariu pcedente sensatioe cu memoria multiplicata. qz nullus pot opare singularia adiuice: nisi heat sensatione vna vel plures: z multoties memoret. Et et opz q opparet ista singularia in aliquo coi. ¶ z° dom q ars iquantu est habitus distict⁹ ab alijs habitib⁹: q sic est habit⁹ cu va rone factiuus: ex. 6. ethi. ita q est habit⁹ pficies aiam q ad vera cognitione de aliq opabili. qd aliqs operat p arte. ¶ Ex h sequit corre q de rone artis est certitudo: vel itrisece vl ocomitatiue. v. g. ille q hz arte faciēdi do^m. oz q heat certitudine de illo cui⁹ hz hitu no cu formidie ad op^m. Silr z citharedus oz q heat certu modu citharizadi: z no habeat formidine ad op^m. qz hit⁹ e qlitas de difficili mobili ex pdicametis: mo si timeret opp^m no eet hit⁹ de difficili mobilis. Ulteri⁹ notadu q oni de quib⁹ est ars z habitus certus pficies ad cognitione vera duo sut gna: vnu est gen⁹ onu qru certitudo pot hri de eis sine experientia: aliud est gen⁹ oni: de qb⁹ no pt hri certitudo sine experientia. ¶ Ex h dico duo ad qone. Prio q ars z scia no est sine experientia de illis onib⁹. qru certitudo no est sine experientia: siue ars z scia acqrat p doctrina vel p inetione. ¶ z° dom. q ars z scia est sine experientia de illis onib⁹: qru certitudo est sine experientia. ¶ Pria o pbat. de illis onib⁹ no pot hri ars z scia sine experientia: de qbus non pot hri habitus verus pducens itellectu ad vera cognitione sine experientia. qz ars est habit⁹ verus pficies aiem vt dictum est pus: sz multe ones hr qruz certitudo no pot hri sine experientia: si et sp doceremur no posset hri certitudo sine experientia. qz habit⁹ est de difficili mobil a subo. si tuc aliquis de talib⁹ hret habitu sine experientia: h eet sine certitudine. Et sic eet de facili mobilis. qd est odictio. ¶ z° o pbat. s. q ars z scia pt hri sine experientia de illis onib⁹: qru certitudo pot hri sine experientia. Ro. de illis onib⁹ pt hri ars z scia sine experientia. de quibus format habitus cert⁹ sine experientia. qz cui opetit diffo: z diffinitiu: sz de aliqbus onib⁹ qrum certitudo no depedet notio ex experientia format habit⁹ certus sine experientia cuz vera rone factiuus: sz p doctrina doctoris vel scripture. io zc.

Hic est dubiu. qz dictu est q alique sut ones de qb⁹ no hi certitudo sine experientia: z aliq sut ones qru certitudo hi sine experientia. q q sut ille ones. Dbz q Aris. ptractat istas ones in p⁹ pticula de pblematibus. s. q aliq sut ones in medicia. qru certitudo hi sine experientia: sic mutatioes aqru magis cant egritudies q ciboz. z q aliqs sciat h certe suffic q heat cam a doctore. ¶ Alia o est. qn estas est calia z sicca: tuc pficit flegmaticis. Silr qn hyems est huida z frida. pficit cholericis. Et Aris. ponit caz pme onis. d. aq est nobis magis ofucta q cib⁹: qz sumim⁹ aqua cu cibo. qz no est cib⁹ pter omixtione aq. z silr sumim⁹ aqua pter cibu. sic in bibedo: z expositor ibi diffuse h ptractat. mo mutare osuetudine cat egritudine. qz osuetudo e altera na. ¶ Alia o est facil. Qz flegmaticus est huidus z frigidus: mo qn est estas calida z sicca tuc mitigat frigiditas z huiditas i flegmatico. qz ovia contrarijs curant. ¶ Silr z° o e facilis. Cholerio⁹ est calid⁹ z sicc⁹.

[Marginal notes, right column: N (beside first line); Capi. vltio (beside "nerer p experientia"); Capi. qnto (beside "uus: ex. 6. ethi."); O (beside "z citharedus"); Ca. de qlitate. (beside "ex pdicametis"); P (beside "est pus"); Q (beside "uus: sz p doctrina"); Dubium. (beside "Hic est"); pblema de 14. (beside "Aris. ptractat"); pble. 11. (beside "qn hyems")]

A ꝛ sicc⁹.io q̄ñ hyems est frida ꝛ hūida tūc mitigat̄ calor ꝛ
siccitas in eo. ¶ Alias q̄ōnes enūcrat ibi de q̄bus nō hr̄
certitudo sine expientia: sic ꝙ vulnera ex ere facta min⁹
ledūt q̄ȝ ex alio metallo. Silr nigrū pip in magna q̄ntita
te acceptū ꝯstipat: sȝ i p̄ua q̄ntitate acceptū laxat ventrē:
ꝛ de istis ꝯnib⁹ nō pōt hri certitudo sine expiētia. Q̄uis
hō audiuerit cāȝ a doctore siue viderit i li° nō posset hic
experientiā de ipsis: nec certitudinē sine experientia.

Adbuc est dubiū. q̄üo pōt eē ars sine expientia. non
vr̄ q̄r pfectū est cui nihil deficit qd̄ requirit̄
ad nām ei⁹ specificā. 5. meta. mō ille artifex nō est pfect⁹
cui pōt fieri additio. q̄r adueniēte expientia ala pficit̄. ḡ
nō vr̄ ꝙ sit pfectus. q̄r q̄ hȝ cām de aliq̄ ꝯne adhuc pt ex
piri p opationē: ꝛ sic fit magis pfectus artifex. Notandū
ad itellectū isti⁹ ꝙ duplex est pfectio. Quedā est pfectio
eēntialis. Alia est pfectio accūtalis. pfectio eēntialis est
B que p̄tinet ad nāȝ specificā. sic hō est pfect⁹ q̄ñ habet illa
que spectāt ad nām suā specificā. Alia est pfectio accūta-
lis. que inest ex pte p̄ncipioꝝ idiuiduantiū. mō q̄ñ dicit̄
pfectū est: cui nihil. ꝛc̄. Uerū est quantū ad perfectionem
essentialē. Et q̄ñ vlteri⁹ dr̄. ille artifex nō est pfectus. ꝛc̄.
Dōm ꝙ verū est. si addit̄ sibi de pfectione eēntiali: sȝ si
addat̄ de pfectione accūtali. nō opȝ ꝙ sit ipersectus. v̄. g.
minus calidū: ꝛ magis calidū sunt idē. ꝛ q̄ñ magis cali-
duȝ aduenit minus calido pficit ipm accūtalr. Et dicis.
Illi artifici. ꝛc̄. Dōȝ ꝙ sibi nō addit̄ de pfectiōe eēntali:
sȝ sibi addit̄ de pfectiōe accūtali: q̄ p̄tinet ad nām indiui
p̄ canon. do dui. Et illud dicit Auic. ꝙ aliq̄s pōt eē pfectus medicus:
ctrina p̄ma sȝ nunq̄ȝ fuerit expt⁹: ꝛ h̄ est verū pfectiōe eēntiali quo
ca. p̄. ad illas ꝯnes q̄rum certitudo pōt hri sine experientia.

C Ad rationem p̄ncipalē. sic se hȝ casus. ꝛc̄. Dōȝ
ꝙ ē ibi silr: ꝛ ē dissimile. Est sile
in h̄. q̄r sic ille q̄ agit ex casu est inexptus: sic ille est exp-
tus q̄ agit certitudinalr. sȝ est dissimile i alio. q̄r casus tm̄
fit p inexpientiā ꝛ vno mō. sȝ ars fit duplr. s. p inuentionē
ꝛ doctrinā. ꝛ sic est dissile. ergo p doctrinā pōt hri ars si-
ne experiētia: saltē de illis ꝯclonib⁹: in q̄b⁹ est certitudo
sine experiētia. ¶ Ad auctātē Aris. in oppo^m. Expertos
magis pficere videm⁹. Dōm ꝙ Aris. loq̄bat̄ de illis con
clusiōib⁹ de q̄b⁹ habet̄ certitudo sine expiētia: Sed de
alijs ꝯclonib⁹: q̄rū certitudo nō pōt hri sine experiētia:
nō itellexit. io ꝛc̄. ¶ Q̄ō. XIIII.

In p̄he° ¶ Sed expertos magis pficere videm⁹ ꝛc̄.

Circa istā ptē q̄rit̄: vtr̄ artifex sine ex-
periētia magis pficiat q̄ȝ expt⁹ si-
ne arte. Et arḡr p̄: ꝙ artifex sine experiētia
D magis pficiat q̄ȝ exptus. Ille q̄ hȝ cāȝ q̄ ma
gis ifluit in causatū: magis pficit in ope: q̄a
T. cō. 4. ꝛ cā pducit effectū: ꝛ ēt certificat: q̄a oīs certitudo ē ex cā.
s. c. 13. 2° hui⁹: sȝ artifex sine expiētia hȝ cām q̄ magis ifluit sup
effectū q̄ȝ expt⁹ sine arte: q̄a artifex sine experiētia hȝ co
gnitionē vliū: ꝛ q̄ plus ifluit q̄ȝ cognitio singulariū q̄ā
hȝ expt⁹ sine arte: q̄re ꝛc̄. ¶ Itē ille q̄ hȝ nobiliorē cām
nobiliori mō opat̄: q̄a quāto cā est nobilior: tāto nobilio
rē ꝛ certiorē pducit effectū: sȝ artifex sine expiētia hȝ no
biliorē cām expto sine arte: q̄a artifex hȝ cognitionē itel
lectiuā q̄ ē nobilior cognitiōe sensitiua ꝛ singulariū q̄ā
hȝ expt⁹: sic itell's nobilior est sensu. Uñ exptus sine ar-
te hȝ singularē cognitionē: q̄a est in corporali virtute: q̄a
cogitatiua est v̄tus corporalis: ꝛ organū ei⁹ est medi⁹ vē-
Cō. 6. ꝛ. 20. triculus cerebri: vt dicit Cōmē. 3° de aīa. ḡ expiētia in co
gitatiua est singularis: quā hȝ expt⁹. ¶ Itē ille q̄ cogno-
scit cām sui opis mag̃ pficit q̄ȝ q̄ nō cog̃scit cāȝ: sȝ tm̄ q̄r.
effect⁹ eñi nō pcedit nisi ex cā: cū hēat entitatē ex cā. ḡ q̄

cognoscit cāȝ magis pficit ad pducēdū effectū: sȝ artifex E
sine expiētia ē h⁹: q̄a artifex sine expiētia cognoscit cām
sui opis: sȝ exptus cognoscit tm̄ q̄a: vt vult Aris. in lr̄a.

Oppositum arguit̄ auctoritate Arist. in lr̄a vbi
dicit. Ad agere expientia nihil ab
arte differre vr̄. Sȝ exptos mag̃ pficere videm⁹ sine ex-
periētia rōnē hūtib⁹. ꝛc̄. Cā est. q̄r expientia est singula-
riū: sȝ ars est cognitio vliuȝ. Et cā est. q̄r oēs actus ꝛ opa-
tiones sunt circa singularia.

Ad q̄ōneȝ dōm. ꝙ accipiēdo opationē certiorē p T. 1. p cōmpl
pfectione opis: tunc exptus sine arte tudine
magis pficit q̄ȝ artifex sine expientia. ¶ 2° dōm ꝙ acci
piēdo certaȝ opōnē ꝛ pficuā p directiōe opis. ꝛ regula.
tunc artifex sine expientia magis pficit expto sine arte.
¶ Rō p̄me ꝯnis. Qui hȝ p̄n^m ppiquū ꝛ imediatū opō-
nis magis pficit quo ad pfectione opis q̄ȝ hñs p̄n^m re-
motū ꝛ mediatū. ꝛ h̄ est vera. q̄r q̄to p̄n^m ꝛ cā est imedia
tius ꝛ ppiqui effect⁹: tāto citi⁹ pducit̄ effect⁹ ꝛ efficaci⁹. Uide cōmēta
sȝ artifex sine expientia hȝ p̄n^m remotū. expert⁹ sine arte torē i de sōno
hȝ cognitionē idiuidualē ei⁹ ad qd̄ dȝ opari: vt ꝙ scamo- ꝛ vigilia tamē
nea educit cholerā de tali corpe. Et illa singularis cogni sine p hac cō
tio ē p̄n^m ime^m opōnis. q̄r ime^te mouet. sȝ q̄ hȝ cognitio- clusione.
nē vleȝ. vt ꝙ oīs scamonea educit cholerā hȝ p̄n^m remo- Joan. hic.
tū opōnis. q̄r cognitio vlis non mouet imediate. vt pȝ ex F
3° de aīa. Et ita vsus inoleuit. vñ ēt maior est ꝯfidētia de T. cō. 58.
expto sine arte: q̄ȝ d̄ artifice sine expiētia. ꝛ ꝯfidētia mul
tū valȝ ad aliq̄d pficiendū s̄m vulgares: vt vult Aris. in
p̄ma particula. de: pble. ꝛ sic pȝ ꝙ exptus sine arte magis
pficit q̄ȝ artifex sine expiētia. q̄r hȝ p̄° p̄n^m imediate opō-
nis. q̄r act⁹ ꝛ q̄nōnes a singulari cognitiōe imediate pce-
dūt: quā hȝ exptus: sȝ mediate. Ista pcedūt ab vli cogni-
tiōe. sic. n. minor approbat maiorē. vñ sic ex maiori ppō
ne nō sequit̄ ꝯ euidēter nisi ꝯtrahat̄ p minorē: sic ex co-
gnitiōe vli nō pducit̄ effect⁹ nisi ꝯtrahat̄ p singularē co
gnitionē. ¶ Rō 2^e ꝯnis. Ille q̄ hȝ certiorē regulā magis
pficit i ope q̄ ad directionē. h̄ pȝ p se: sȝ artifex sine expi-
entia hȝ certiorē regulā. q̄r isallibilē q̄ȝ exptus sine arte q̄ G
mutabilē hȝ q̄r expimētū fallax. vt dic̄ Yp. vñ ēt dic̄. 6.
ethic. ꝙ ars est habit⁹ cū vera rōne factiu⁹. Et pp h̄ Ari. Ca. q̄nto
dicit in lr̄a ꝙ artifex est sapiētior expto. q̄r ipe cog̃scit pp
q̄d. sȝ exptus tm̄ q̄r. vñ signū sapientis est posse docere. sȝ
artifex pōt docere cū sciat cām: sed exptus nō cū ignoret
cām. ꝛ docere nō est nisi p applicationē cāe ad cātū. p̄mo
post. ¶ Nōndū. ꝙ ex h̄ sequit̄ correlarie: ꝙ artifex cuȝ
expientia maxie pficit in ope. q̄r ille q̄ hȝ directiuū cum
p̄n° imediato opis maxie pficit quo ad opōnē. sicut q̄ hȝ
maiorē ppō^m ꝯtractā p minorē de necessitate infert ꝯnē:
sȝ artifex cū expientia hȝ in ope vtrūq̄ȝ p̄ncipiū. ḡ ꝛc̄. H

Ad rationes in opp^m. Ad p̄mā: ille magis pficit
ꝛc̄. ꝯcedit̄ si hȝ cāȝ q̄ magis ifluat
sup cātū determiate: sȝ si ideterminate ꝛ idifferēter ifluit
supra effectū nō opȝ. Tu dicis artifex sine expientia. ꝛc̄.
ꝯcedit̄ quo ad effectū ideterminatū. ꝛ quo ad pluralitatē
effectuū. sȝ quo ad determinatū nō hȝ cām q̄ mag̃ ifluit
q̄r ifluit ideterminate. ¶ Uel alr pōt dici. Ille magis p
ficit ꝛc̄. ꝯcedit̄. si hȝ cām magis cū determinatiōe ad cā-
tū. sȝ si nō. nō opȝ. ¶ Tu dicis ꝙ artifex ꝛc̄. Uerū est ꝙ
hȝ cām q̄ magis ifluit nō cū determinatiōe: imo sine de-
terminatiōe ad cātū. q̄r hȝ vleȝ cognitionē. que idiget de-
termina tiōe ab alio. vt terminat⁹ effect⁹ pcedat ab ca. s.
vt singulari cognitione que imediate mouet ad opus. vt
pȝ 3° de aīa. ¶ Ad aliā rōnē. Ille q̄ hȝ nobiliorē cām ꝛc̄. T. c. 58.
pōt negari. q̄r cā magis honorabilis pōt eē min⁹ vtilis.
q̄r maxime honorabile min⁹ est vtile. sicut sapia. q̄r di in
phemio hui⁹. necessariores qd̄ oēs ipa: dignior v̄o nulla.

I ğ rõ nõ valz. Uel posset dici ꝙ maior est vera pro dire-
ctiuo. ſz ꝑ ſe ꝗ̃titaz ad determinatū effectū nõ opʒ: ⁊ ħ est
cõcessuz in q̃õne ꝙ artifex ſine experiẽtia magis ꝓficit
quo ad directiuũ ꝗ̃ᵹ expertus ſine arte ſz quo ad ꝓſecutio-
nem opis nõ. ℂ Ad vltimã rõnem. Ille q cognoſcit ⁊c̃.
ꝓcedit ceteris parib⁹. Dicit artifex ſine experiẽtia cog-
ſcit cãz: dõm ꝙ cetera nõ ſunt paria. q2 magis in opari ꝓ-
ficit ſaltẽ q̃ ad ꝓſecutionẽ opis ⁊c̃. q bʒ imeᵐ pnᵐ opõnis
q2 ad magis operari ꝓficie requirit̃ ꝙ habeat imedia-
tũ pncipiũ opationis. ſz hoc nõ hʒ artifex. ſz magis exper-
tus. q2 hec est cognitio ſingularis q̃re artifex non magis
proficit experto. lz cognoſcat cauſam operis in vniuerſa-
li: vt dictum est. ℂ Queſtio. XV.

In pheᵒ ℂ Cauſa autẽ est. q2 experientia quidẽ ſingu-
lariũ cognitio est; ars vero vlium. ⁊c̃.

Ueritur circa iſtã partẽ. Utrũ ars ſit
vlium. Et arguit̃ ꝓmo ꝙ nõ.
K habitus factiuus nõ dʒ eſſe vlium. q2 factio
videt̃ eſſe circa ſingularia: vt dic̃ Ariſ. in lr̃a
ꝙ oẽs act⁹ ⁊ generatiões circa ſingularia ſũt:
Ca.5. ſz ars est habitus factiu⁹. 6. ethi. q2 ars est habitus cũ ve-
T.c.16. ra rõne factiuus. It̃ ẽ illa q̃rum est ars debẽt recipi i mã
⁊.xi.h⁹.cir- exteriori. ⁊ hec est vera. q2 ars est habit⁹ factiu⁹: ſz factio
ca dimidiũ est opatio trãſiens in mãz exteriorẽ. ex 9ᵒ huius. ⁊. 6. ethi.
Sʒ vlia nõ recipiunt̃ in mã exteriori. q2 vlia ſunt in in-
Cõ.4. tellectu q est abſtract⁹. ⁊ per ꝯñs ipſa vlia ſũt abſtracta:
vnde dicit Cõmen. 12. meta. vlia apud Ariſ. nõ ſunt i re
extra: ſz ſunt collecta a ſingᵇˢ ab intellectu q ꝯſiderat apõ
ea ſimilitudinẽ. ⁊ facit in eis vnã itẽtionẽ. ℂ Item ſi ars
eẽt vliũ. tũc artifex nõ ꝓficeret in opere. ſz ħ est fl̃m. di-
cit Ariſ. in lr̃a. ꝙ videm⁹ expertos magis ꝓficere hñtib⁹
rõnẽ ſine experiẽtia. ⁊ ſi experti magis ꝓficiunt ꝗ̃ᵹ artifi-
ces tũc artifices ꝓficiũt. q2 ꝯparatiu⁹ īfert poſitiuũ. ꝯñ̃a
pʒ. q2 ſi ars est vliũ: cũ actus ⁊ gñõnes nõ ſint circa vlia
tunc artifices ſine experiẽtia nõ operarent̃. q2 nõ hicnt
aliquid circa qđ operarent̃. ⁊ per ꝯñs non proficerent.

L Oppoſitum vult Ariſ. in lr̃a. q2 cũ cõparauit ar-
tẽ ad experiẽtiã dixit expertos ma-
gis ꝓficere videm⁹. ⁊c̃. Et aſſignauit cãm dicẽs. q2 expe-
rientia est cognitio ſingulariũ. ars est cognitio vlium: et
poſſet adduci rõ. Habitus itellectualis est vlium: q2 itel-
lectus est abſtractus: ⁊ per ꝯñs habitus itellectualis etiã
est abſtractus ⁊ vlis: ſed ars est habitus intellectualis. 6ᵒ
C.4.⁊.5. ethi. ℂ Nota ad itellectũ q̃õnis: ꝙ vle vt hʒ videri in lo
M gica dupl'r capit̃. Uno mõ pro re que apta nata est eẽ in
pluribus. Alio mõ pro forma ⁊ vlitate: per quã formal'r
aliqđ denolat̃ vle: q2 vtrũqʒ iportat: ſicut albuz iportat
aliqđ denoiatũ formal'r ab albedine: ⁊ etiã ſignificat al-
Cõ.25. bedinẽ: vt dicit Cõmẽ. ꝓ phy. Et vle dicit: vno mõ rem
aptã natã eẽ in pluribus ſiue iſta differãt ſʒ formã: ſiue
ſm mãm. ℂ Nota vlterius ꝙ aliqui itelligũt ꝙ ars est
vlium obiectiue: ita ꝙ intrinſece: ⁊ ꝓmo ⁊ per ſe in obto ar-
tis formaliter icludit̃ vlitas: ſicut in obto: ⁊ nõ ſolũ iclu-
dit̃ vle quo ad rẽ: q2 per hoc ars differt ab experiẽtia: q2
in obto experiẽtie nõ includit̃ formal'r vle: ſicut in obto
artis formaliter icludit̃ vlitas ꝓmo: ſicut viſibilitas for-
maliter icludit̃ in obto viſus vt colore: vñ hoc est ꝙ cõi-
ter di obm itell's ꝓmo est vle: ⁊ hoc nõ ſolũ quo ad rem:
ſz ẽt quo ad vlitatẽ. ℂ Iſtud dcm̃ nõ videt̃ valẽ: q2 qđ
est formale in obto cuiuſlibet potẽtie cognoſcitiue debʒ
ꝓcedere quẽlibet actũ illi⁹ potẽtie: vt ꝓmũ ⁊ formale in
obto viſus precedit quẽlibet actũ viſus: ſic pnᵐ formale
obti artificis dʒ ꝓcedere quẽlibet actũ itell's practici: ſed
vniuerſalitas ſiue ſit ſpeculabilis vel opabilis: nõ ꝓcedit

quẽlibet actũ itellect⁹ ſpeculatiui vel practici: reddẽdo N
ſingula ſingulis: q2 illa fit per actũ itell's: q2 vlitas vel
est aliq̃ itellectio: vel aliqđ factũ per itellectionẽ: vt ꝓdi-
cta auctas Cõmen. voluit ꝙ vlia apud Ariſ. non ſunt in
re extra. ⁊c̃. ℂ Dõʒ est q̃aliter ad q̃õnem. ꝙ vlium eſſe
artẽ põt itelligi dupl'r. Uno mõ obiectiue. ꝙ vniuerſali-
tas actualis ꝓmo ⁊ formaliter icludat̃ in obo artis forã-
liter ſic̃ viſibilitas icludit̃ formal'r in obo viſus. Alio mõ
põt itelligi ꝑticipatiue. ꝙ ars est vliũ. i. de nũero vliũ.
ℂ Tunc dõm est ꝓmo ad q̃õnez capiẽdo vle ꝓ re q̃ est
apta nata eẽ in plurib⁹: ſic ars hñ ẽ vliũ obiectiue. Alio
mõ capiẽdo vle ꝓ vlitate q̃ est in itellectu poſſibili cau-
ſata ab itellectõe: ſic ars nõ ẽ vniuerſaliũ obiectiue ꝙ in
cludat̃ formal'r ⁊ ꝓmo in obo artis. ℂ 3ᵒ dõm est. ꝙ ars
est vlium hñ ꝑticipatiue ſic capiẽdo vle ꝓ vlitate. ℂ Rõ ꝓ- ꝓ poſte. t.c.
me ꝯñis est: habit⁹ itellectual' dʒ eẽ de re q̃ apta nata ẽ eẽ 40.
in plurib⁹: ⁊ hec pʒ in ꝓmo poſte. ⁊ 2ᵒ de aĩa. q2 itellect⁹ ẽ 2ᵒ de aĩa
vliũ. ſic̃ ſenſus ſingulariũ: ⁊ vniuerſale capit̃ ꝓ re: ſʒ ars t.c.60.
vt diſtinguit̃ ab experientia est habit⁹ itellectual'. 6. ethi. Ca.4.⁊.5.
ℂ Rõ ſcđe ꝯñis tacta ẽ ꝓus. Obiectũ potẽtie quo ad for-
male. ſ. qđ mouet potentiã dʒ ꝓcedere actũ potẽtie: recur-
ras ibi. ℂ Rõ tertie ꝯñis est. Omnis habit⁹ itellectual'
vel cognitio ꝓcedẽs ab ipſo est vliũ. i. de nũero vlium:
q2 itellect⁹ est abſtract⁹: ⁊ per ꝯñs habit⁹ itellect⁹. ſz ars O
est habit⁹ itellectualis ſi accipit̃ ꝓ ꝓmo actu: vel est co-
gnitio ⁊ op⁹ ꝓcedẽs ab ipſo vt de ſe pʒ q̃ ⁊c̃. ℂ Notandũ
ꝙ vi eſſe dubiũ circa ſcđaz ꝯñẽ. q2 vi ꝙ ars ſit vliũ ob-
iectiue ꝓ ipſa vlitate. Ita ꝙ vniuerſalitas ꝓmo ⁊ forma-
liter includat̃ in obo artis: ſicut viſibilitas in obo viſus.
Et ħ pʒ per Ariſ. in illa pte. Expertos magis ꝓficere vi-
dem⁹ ſine experiẽtia rõnẽ hñtib⁹. Et ibi dicit ꝙ experiẽ-
tia est cognitio ſingulariũ. ſz ars vliũ. Et ſubdit cãm hu-
ius: ꝙ oẽs actus ⁊ operatiões ſunt circa ſingularia. Ex ħ
formatur rõ. illud dʒ formaliter icludi in obo artis: rõne cu-
ius act⁹ ⁊ gñões nõ ſunt circa obm ſuũ. q2 per ħ differt
ab obo experiẽtie circa cui⁹ obm ſunt actus ⁊ gñões. ſ.
ſingulare: ſz vlitas est cã hui⁹. ꝙ gñationes ⁊ act⁹ nõ ſũt P
circa obm artis. q2 actus ⁊ gñationes ſunt circa ſingula-
ria ⁊ nõ vlia. vt dicit Ariſ. in lr̃a. Medicus. n. non ſanat
hominẽ niſi q2 ſortẽ: q2 vli repugnat ſanari. Et ꝯfirmat̃.
Obiectum artis vt medicatiue vel domificatiue: vel est
domus ſm eſſe in mã extra: vt ſingulariũ: aut dom⁹ ſm
eſſe. ſ. vle in aĩa. ꝑ ſufficientẽ diuiſionẽ: q2 cũ artifex dʒ co-
gnoſcere domũ ⁊ operari ſm ipam nõ vi eſſe dom⁹ niſi
ſm eſſe in aĩa vel extra: ſz domus nõ est obm domifica-
tiue artis ſm eẽ extra aĩam. q2 ſic actus ⁊ gñones pñt eſſe
circa rem extra. ⁊ tñ nõ pñt eſſe circa obm artis. q2 obm
artis est vle obiectiue. Dõm est ſicut prius. ꝙ ars nõ est Q
vliũ obiectiue: ꝓ ipſa vlitate. ℂ Nota ꝙ Ariſ. aſſignat
cãm. ꝙ expertus magis vi ꝓficere ꝗ̃ᵹ artifex. q2 actus ⁊
gñones ſunt circa ſingulare. Uñ itelligẽdũ ꝙ hec ꝓpoſi-
tio circa: vel dicit circũſtãtiã ſubti: in quo recipiunt̃ act⁹
⁊ gño. Uel illius qđ agit̃ ⁊ gñat̃. Alio mõ põt dicere hec
ꝓpõ circa: circũſtãtiã agẽtis. i. ꝙ actus ⁊ gñones ſunt cir-
ca ſingulare. i. a ſingulari agẽte ⁊ mouẽte. Mõ ſi itelligi
tur hec ꝓpõ circa: ſubtiue: ſic nõ differt ſubm artis ⁊ ex-
periẽtie: q2 ita bñ recipit̃ actio artis in ſingulari ſicut ex-
periẽtie: ⁊ ſic nõ differũt: q2 obm artis est gẽs nata eẽ i
pluribus: vñ ſanitas que est ab arte recipit̃ ita bene i ho
mine: ſicut ſanitas que est ab experiẽtia. Sil'r idẽ est effe-
ctus qui agit̃ ab vtroqʒ. ſ. arte ⁊ experiẽtia: q2 domus vl'
ſanitas: ſz dʒ ſic itelligi ꝙ circa dicit circũſtantiã cãe agẽ
tis. q2 vult dicere ꝙ actus ⁊ gñones ſunt circa ſingularia
i. ꝓcedunt a cognitione ſingulari: ⁊ nõ a cognitione vl'e:
q̃ mouet itellectũ ſpeculatiuũ imediate. ſz ſingulare mo-
uet

A uel imediate itellectũ practicũ.vt dicit Aris.in 3° de aia.
T.c.58. φ opio mouet itellectũ practicũ:nõ vlis:ſʒ ſingularis:vt opio eſt φ debem⁹ honorare pẽ̃ez:⁊ opio vlis nõ mouet nos ad h̃:ſʒ opio ſinglis vt opio φ talis eſt pr̃:⁊ nõ vlis: vñ illa cognitio ſinglis ſic mouet nos que ꝓcedit ab experientia.Et illa experientia ptinet ad cogitatiuã ⁊ imediate ab hac ꝓcedit actio corpalis vt exhibere medicinã.❡ Tunc dõm eſt ad p^m dubiũ.illud ſoialr iducitᷓ ⁊c. negat.q2 nõ eſt Aris.itẽtio.φ artifex min⁹ ꝑficit experto:eo φ act⁹ nõ recipiaſ in obiecto artis.q2 ita bene recipit ſubiectiue ſanari i obiecto artis:ſicͭ in obiecto experientie.ḡ nihil oʒ icludi in obto artis rõne cui⁹ act⁹ nõ ſint circa ip̃m.q2 circa obiectũ artis ſũt act⁹ ⁊ gñones bñ ſubiectiue.Sʒ Aris.itelligit φ hec ꝓpoſitio circa,ĩportat circumſtantiã agẽtis:q2 act⁹ ⁊ gnões ſunt circa ſingulꝰ.i.a cognitiõe ſingulari ꝓcedũt:quã imediatius adminiſtrat experimentũ artis. ❡ Ad aliud. Obiectũ artis domificatiue.⁊c.

B Dõm φ obiectũ artis nõ eſt p̃ciſe p eẽ vle formaliter vel ab ip̃a vlitate.q2 obiectũ p̃cedit quẽlibet actuʒ potẽtie cog̃ſcitiue.ſʒ ip̃a vlitas nõ p̃cedit quẽlibet actũ itellect⁹ practici.ſʒ obiectũ artis bñ ẽ res q̃ eſt apta nata eẽ in pluribꝰ:cui accidit eẽ i aia:⁊ vle:⁊ ẽt accidit eẽ i ſingulari ⁊ i idiuiduali.Et tu dicis φ domus nõ eſt obiectũ ⁊c.Dõm φ obiʒ artis domificatiue eſt q̃dditas domus cui accidit eẽ extra:⁊ in aia:q2 res de ſe nec ẽ vlis nec ſingularis.vt cõiter dicitᷓ.Et circa illã q̃dditatẽ dom⁹ bene ſunt actus ⁊ gñones:vt eſt i ſingl'i capiẽdo eã p rẽ q̃ apta nata eſt eẽ in plibꝰ:ſicͭ tractatũ eſt.ḡ illa vlitas nõ req̃ritᷓ

C ſoialr ad obʒ artis:q2 mĩme ei⁹ act⁹ ⁊ gñones ſt circa ipʒ

Ad rões in opp^m.❡ Ad p^mã:habit⁹ factiu⁹ ⁊c. Dõm φ maior vera eſt p 2° ꝯne:quia habit⁹ factiuus nõ eſt vliũm obtiue ꝑ ip̃a vlitate:ita φ vlitas vel abſtractio nõ icluditᷓ in obto eius formaliter: ſed bñ eſt verꝫ:φ eſt vliũm.i.rei q̃ apta nata eſt eẽ in pluribus:vel eſt vliũm partiale ꝑ ip̃a vlitate:q2 ẽ de numero hab[illegible]ũ vliũ.Et ſic pʒ ẽt ad minorẽ:q2 ars ſic bene eſt vliũm:vt tactũ eſt.❡ Ad aliã rõnẽ.Illa quorũ eſt ars ⁊c.verꝫ eſt:q2 in hoc eſt dĩa iter actionẽ ⁊ factionez: q2 actio eſt opatio imanẽs:ſed factio eſt opatio trãſiens in mãm extra.Tu dicis.vle nõ hʒ eẽ extra aiaʒ: verꝫ eſt pro vlitate:ſed ꝑ re q̃ apta nata eſt eẽ in pluribꝰ:bene eſt ex̃:vt dcm̃ eſt ꝑius:vnde vle quo ad formã ei⁹.i.itẽtionẽʒ nihil aliud eſt q̃ʒ itellectio:vt aliq̃ dicũt:vl' aliqͦd cauſatũ ab itellectiõe ſm alios.Et h̃ hʒ videri alibi. ❡ Ad aliaʒ

D rõnẽ.Si ars eẽt vliũm:tũc artifex.Cõceditᷓ:ſi eẽt vliũʒ ꝑ ip̃a vlitate obtiue.ſed nõ eſt:ſʒ tamẽ bene eſt vliũm quo ad rẽ q̃ apta nata eſt eẽ in pluribꝰ. Et lʒ artifex hẽat cognitionẽ vlem:vt φ ois ſcamonea educitᷓ cholerã:tamẽ artifex nũq̃ʒ opatᷓ ſine aliq̃ cognitiõe ſingulari:q2 oʒ ipʒ hic cognitionẽ de hac ſcamonea:nec domificator facͭ domũ ſi hʒ cognitionẽ dom⁹ in vli tm̃:q2 vle nõ mouet:ſed

T.c.58. ſingulare:vt pʒ 3° de aia:vnde opʒ ip̃m hic cognitionem huiꝰ dom⁹.ḡ opatio artificis nõ eſt niſi circa rẽ ex̃ ſingularẽ:⁊ q2 iſta cognitio imediatiꝰ ꝓcedit ab experiẽtia.ḡ expert⁹ magis ꝑficit habẽte artẽ ſine experiẽtia:q̃uis vterq3 opetᷓ circa idẽ obm̃:vt dcm̃ eſt. ❡ Q. XVI.

In phe° ❡ Actus ⁊ gñatiões ſunt circa ſingulare ⁊c.

Sup ꝑ de gñone ſup.c.2^ti 40. **Queritur** circa iſtã partez. Lʒ qͦd iſta plus hẽat locũ in de gñatiõe: vtꝝ vle ſit ꝑ̇ ⁊ p ſe gñabile ⁊ corruptibile.Arguitᷓ ꝑ̇ φ nõ. Nulla paſſio realis p ſe cõpetit enti aie:q2 iter ſubm̃ ⁊ paſſionẽ oʒ eſſe ꝓportio:vt ſi paſſio ſit realis:⁊ ſubm̃:⁊ ſi paſſio ſit ens rõnis:⁊ ſubm̃ ſit ens rõnis:ſed gñabile ẽ paſſio realis:vle eſt ens

qͦd depẽdet ab itellc̃u:q2 itellc̃s eſt q facͭ vlitatẽ in rebꝰ:vt B
dicit Cõm.in p^he.de aia.t.c.12.meta.⁊ gñabile ⁊ corruptibile ẽ paſſio realis:q2 hʒ eẽ circũſcripta oi opõne itellc̃s. ꝑ̇ de aia cõ.8.⁊
❡ Itẽ:nullũ p ſe gñabile ⁊ corruptibꝭ eſt ppe^m.h̃ eſt vã ex 12.met.
p celi.q2 gñabile hʒ eẽ poſt nõ eẽ:ſʒ ppe^m hʒ ſp eẽ.ſʒ vle ẽ cõ.4.
ppe^m:q2 vle eſt ſp ⁊ vbiq3.Et hec eſt rõ perpetui.❡ Itẽ t.c.124.
illud nõ eſt p ſe gñabile aut corruptibile:cui⁹ ꝑ̇uatio nõ eſt in mã.q2 ꝑ̇uatio eſt carẽtia forme in ſubo apto nato. t.c.27.⁊
ex.5.meta.ſʒ ꝑ̇uatio vl'is nõ eſt in mã.alr ſpẽs nõ eẽnt perpetue cui⁹ opp^m vult Linco.ꝑ̇.poſte.Ueriſimile eſt oẽs 4.met.
ſpẽs mũdi remanere in q̃libet hora tpis.Alioqn tota vniuerſitas mũdi nõ eẽt ꝑfecta.❡ Itez illud qͦd eſt ꝑ̇mo ⁊ p t.cõ.4.
ſe gñabile ⁊ corruptibile qͦlibʒ ſuppoſitũ ei⁹ eſt p ſe generabile ⁊ corruptibile.⁊ nõ ꝑ̇mo.⁊ hec eſt vã ꝑ̇ poſte.q2 Lincoſ.in ꝑ̇.poſte.
p ſe ſupponit de oi.⁊ de oi nõ eſt in aliq̃ ſic ⁊ in aliq̃ nõ: ſup.c.7.
nec aliq̃n ſic:⁊ aliq̃n nõ.ſʒ qͦlibet ſuppoſitũ vl'is nõ eſt T.c.9.
p ſe gñabile ⁊ corruptibile nõ ꝑ̇mo.q2 capiatᷓ indiu^m actu T.c.8.
exñs alicui⁹ vl'is:illud nõ eſt gñabile.q2 ſi eẽt gñabile vl' eẽt ab aptitudie vl' ab actu.ſʒ neutro mõ ẽ:cũ actu gẽitũ. F

❡ Itẽ illͦd de quo eſt diffõ demõſtratio ⁊ ſcia nõ eſt generabile nec corruptibile p ſe:q2 iſta ſt ppe^a.ꝑ̇mo poſt^a 7.meta.
⁊.7.meta.ſʒ vliũm eſt diffõ vt vult Cõmentator ꝑ̇mo de t.c.53.ꝑ̇
aia φ diffões generꝫ ⁊ ſpẽrũ nõ ſũt diffões rerũ vliũʒ poſter.t.
exñtiũ extra aiam.ſʒ ſunt diffões rerũ pticulariũ extra c.19.
itellectũ:ſʒ itellect⁹ eſt q agit vlitatẽ i eis.❡ Silr demõ Cõ.8.
ſtratio eſt vliũʒ ⁊ ſcia.vt pʒ ꝑ̇mo poſte.⁊.7.meta.❡ Itez Ubi ſupra
ſi vle eẽt gñabile ⁊ corruptibile p ſe tũc actus ⁊ gñones nõ fierẽt circa pticulare tm̃:qͦd eſt flm ex p^hemio meta. ꝯña pʒ q2 ex quo vl'ia ſunt gñabilia ⁊ corruptibilia ⁊ gñio ⁊ corruptio ſunt actus.ḡ act⁹ eẽnt circa vle.❡ Itẽ oẽ qͦd p ſe gñatur eſt p ſe exñs.ſicut vult Cõmẽ.7.meta.vbi dicͭ Cõ.26.
Maniſeſtũ eſt φ ſi ĩ facit.ex aliquo aliquid:nõ aliqd in alio:ſʒ aliqd p ſe exñs.⁊ hoc vult Aris.ẽt in lr̃a.ſʒ vle non alĩ.fit.
exiſtit p ſe:ſʒ in ſingularibꝰ:vt vult Aris.7.meta. ❡ Itẽ t.c.57.
vle eẽt generabile ⁊ corruptibile p ſe:tũc mũdus eẽt p ſe G
gñabilis ⁊ corruptibilis.qͦd eſt flm.2.celi.ꝯña pbatᷓ.mũdus eſt ꝯpoſitus ex ſpẽbus q̃ ſunt icorruptibiles.ex quo 2.celi.t.
vl'ia ſunt corruptibilia.❡ Itẽ illud p ſe nõ eſt gñabile ⁊ cõ.ꝑ̇.
corruptibile.qͦd p ſe nõ hʒ eẽ.q2 gñio terminatᷓ ad eẽ p ſe ⁊ iͦ gñio p ſe eſt ad p ſe eẽ.ſʒ vle nõ hʒ eſſe p ſe.q2 vle hʒ eẽ p ſingularia.ḡ ⁊c.❡ Itẽ paſſio q̃ ineſt alicui ꝑ̇mo ieſt ſił oibus ſup^tis ꝯtẽtis ſub illo.qͦd.n.eſt ꝑ̇mo eſt per ſe.qͦd aũt eſt p ſe:⁊ eſt de oi.de oi aũt ieſt cuilibet ſuppoſito.ex ꝑ̇mo poſte.ſʒ gñabile ⁊ corruptibile nõ ieſt ſił oibꝰ ſup^tis t.c.8.
ꝯtentis ſub vli.q2 ſic tũc vno gñato idiꝰ oia eẽnt gñata:ſʒ hoc nõ videm⁹ φ ſorte gñato nõ opʒ φ plato ſit gñatus. ❡ Itez.ſi vle eẽt p ſe gñab^le ⁊ corruptibile.aliqͦd gñabile haberet eẽ añq̃ʒ ꝓduceretᷓ i eẽ p gñonẽ.ſʒ h̃ ẽ flm:q2 termin⁹ mutatiõis nõ ẽ añ mutationẽ.eo φ ꝓducitᷓ p mutationẽ.ꝯña pʒ.q2 ſi vle gñareᷓ:ab aliq̃ gñaretᷓ eiuſdez ſpeciei ⁊ ſic vle eẽt i eo:a quo gñatᷓ añq̃ʒ gñaretᷓ.❡ Item.ſi
vle eẽt gñabile ⁊ corruptibile p ſe.tũc idẽ ſił eẽt ⁊ nõ eẽt H
h̃ eſt ꝯ ꝑ̇mã dignitatẽ.ꝯña pʒ:q2 ſi vle eẽt gñabile i aliq̃ inſtãti tpis hẽt nõ eẽ.q2 h̃ itelligim⁹ p gñabile:ſit ḡ illͦ iſtans.A.in q̃ nõ erit:ſʒ ip̃m eſt ppe^m ſm oẽs: ⁊ ppetuũʒ ſemp eſt.ḡ in illo iſtanti.A.ſił eſt:⁊ nõ eſt.❡ Itẽ.oẽ gñabile ẽ idẽ ſpẽ cũ aliq̃:ex q̃ gñatur:⁊ diuerſuʒ nũero. ꝑ̇mo
meta.ſʒ vle vt hõ nõ eſt diuerſus nũero ab alio hoie:ſʒ h̃ t.c.30.
oporteret cũ ab eo gñaretᷓ.❡ Itẽ.qͦd gñatᷓ ad gñonẽ alterius:nõ gñatur per ſe.q2 alterũ ⁊ per ſe ſunt oppoſita: ſʒ vniuerſale gñatᷓ ad gñonẽ ſingl'aris.ḡ ⁊c.❡ Itẽ.nullũ i
diuiſibile eſt gñabile ꝑ̇:⁊ p ſe.ex 7.meta.vbi di.opʒ.n.ſp T.c.27.
diuiſibile eẽ qͦd fit ⁊ eẽ q̃dẽ h̃.⁊ hoc.ſʒ vle eſt idiuiſibile q2 eſt forma:de qua dicit auctor ſex ꝑ̇ncipiorũ.forma eſt ꝯpoſitiõi ꝯtingẽs in ſimplici:⁊ iuariabili ꝯſiſtẽs eẽntia.

1 **In oppositum** arguit: quecunqz duo sunt eadē realr quecuqz passio realis cō
uenit vni p se z alteri. qz passio egredit ex proprijs pncī
pijs subti. primo posteri. z quorūcūqz sunt eadē pn̄a. z p
r.c.x.z.xi. ons eedē passiões: sz vl'e z singulare sūt eadē realr. vt cō
cedit ab oibus: z cor̄ls p se ɔpetit singulari. g̃ z vli. ¶ Itē.
qd̄ hz p se agēs ē p se gn̄abile z corruptibile. qz agēs apd̄
Aris. ē qd̄ pducit rē de nō eē ad eē: z h̄ est gn̄abile: sz vl'e
p se hz agēs. qz illō hz p se agēs: i cui⁹ diffōne dicēte qd ē
ponit agēs: sz in diffone vliuz ponit agēs: sic in diffōne
rerū nālū vt vult Cōm. p̄ phy. qz diffiniūt p oia genera
cāz. ¶ Itē oē gn̄abile p se abstractū ab h̄ gn̄abili z illo:
Cō.p̄. ē p se gn̄abile. qz idē de seipo pdi. vt pz 5⁰ meta. sz oē gn̄a
bile p se abstractū ab h̄ z ab illo ē vl'e. g̃ vl'e ē p se gn̄a'le.
T.c.23. z tz sylls p 3ᵃᵐ figurā i darapti. Mior pz p diffōnē vl'is
datā ab Ari. p̄ pi her. vl'e est qd̄ de plib⁹ natū ē pdicari. sz
gn̄a'le abstractū ab h̄ z ab illo natū ē pdicari d̄ plib⁹. g̃ zc.

In ista qōne sic pcedā. qz p̄ ponā ɔnē vnā quā pba
bo rōnib⁹. 2⁰ mouebo dubia circa ɔnē z sol
K uā ea. 3⁰ soluā rōnes pncipales. ¶ Sz ad itellectū ɔnis
est nōndū pternittēdo diffōnē vl'is p itēnōe z p re: qz ḡ
tm̄ q̄rit de vli p re. Oz vl'e p re duplex est. qddā cui⁹ sup
posita sunt gn̄abilia z corru^lia: vt homo z asin⁹. Aliud est
vl'e. cui⁹ sup^ta nō sūt gn̄a^lia z corru^lia: z illud vl'e ē itellige
tia. ¶ Silr est nōn^m dimittēdo diffōnez modoꝝ p se in
modū cāndi: z modū cēndi. Accipit mō p se p mō ihere
di nō p̄uatiue: sic qn̄ subz nō ē cā pdicati: nec ecō: vt h̄ est
bō: sz accipit positiue: sic qn̄ passio pdi⁹ de subo: vt ē i 2⁰
mō p se. ¶ Itē h̄ accipit gen^m: sic qn̄ ē gn̄o alicui⁹ ex nō
ente in ens: siue iā icepit eē p fieri: siue p gn̄ōnez: z h̄ siue
ēt nōdū icepit: dūmō ɔtigat ipz icipe: z cā breuitatis ali
os modos geniti ptermitto: qs ponit Aris. p̄ celi. ¶ Tūc
dōm ad qōnē q vl'e p re obta: cui⁹ sup^ta sunt gn̄abilia z
corruptibilia ē p se z p̄ gn̄abile. Et h̄ pbo sic. illō p̄ z p se
T.c.112. est gn̄abile: de q̄ demrat gn̄o z corru^o: z h̄ est v̄a: qz p̄ po
L ster. passio p̄ z p se demrat de subo: sic risibile de hoie: sz
de vli p̄ z p se dmrat gn̄o z corru^o: vt pz p Aris. p̄ de gn̄o
T.c.p̄. ne. vbi dicit. De gn̄one aūt z corru^ne z de nā gn̄atoꝝ z cor
ruptoꝝ vlr de oibus cās demōstrādū z rōnes coꝝ deter
T.c.p̄. minādū. p gn̄onē z corruptionē itelligit passiōes: p nām
gn̄atoꝝ subz p cās itelligit pn̄a. vt volūt expositores ibi
dē. ille g̃ passiōes vel demrant ibidē de singulari vel vli
nō de singuli: qz sic scia eēt singulariū z nō vliūm. cuius
M opp^m vult Aris. p̄ poste. z 7⁰ meta. z ēt demōstratio eēt
T.c.19. singulariū z nō vliūm. qd̄ est falsū. g̃ relinquit q demō
T.c.53. strent de vli. g̃ vl q vl'e sit p̄mo z p se gn̄abile z corru
ptibile. ¶ Itē oē qd̄ p seipz est gn̄abile est p se p̄mo gn̄a
bile. Hec est v̄a. naz color p seipm est visibilis: iō p se z p̄
est visibilis. z pz p̄ poste. vbi di. Ul'e qdē dico q ē de oi
T.c.xi. qdē z p se est: z fm q ipm: sz vl'e p seipz est gn̄abile z cor
ruptibile. nā illud fm seipm est gn̄abile: qd̄ nō est gn̄abi
le mediāte aliq̄ extrīseco: sz illud vl'e. l. cōpositū ex mā z
forma iformata ɔrijs est hō. qz nō ɔtigit dare aliqd̄ extri
secū p qd̄ inest ei gn̄o z corruptio. ¶ Itē illi iest p̄ aliqd:
p cui⁹ nām inest oibus qbus iest. p̄ poste. sz p nām vl'is p̄
dicti iest gn̄o z corruptio: oibus qbus iest: qz sor. nō ē cor
ruptibilis nisi iquantū ɔponit ex mā z fora iformata ɔ
rijs: neqz brunell⁹: nec aliqd̄ alioꝝ. iō dicit Ari. p̄ celi. Oē
T.c.20. gn̄abile ex ɔrio z subo q̄dā ē corrūpi silr sup^o q̄dā z ex ɔ
rio in ɔriū queadmodū i p̄mis dictū est sermonib⁹. li. 5.
T.c.6.z.7. phy. ¶ Itē illud p̄ z p se est gn̄abile ex cui⁹ pncipijs egre
dit gn̄o z corruptio: h̄ est v̄a p Lincon. p̄ poster. vbi vult
In fine. q tūc aliqd ē fm seipm: z p̄. z vlr qn̄ neutri aliqd̄ supad
4. c. dit qd̄ sit nō cā aut nō cātum respectu alteri⁹: sz ex pnci
pijs vl'is egredit gn̄o z corruptio: qz in ɔpo⁰ ex mā z for

A ma iformata ɔrijs nihil icludit qn sit cā gn̄onis z corru
.85.2.I ptiōis. z qd̄ a pncipijs ppꝛijs ei⁹ egrediat. qz a mā egre
dit tāq̄ a pn̄o māli: z a fora tāq̄ a pn̄o forali. vel ab eo qd̄
ē rō formalis: vl' finalis: z a ɔtrarijs egredit corruptio tan
q̄ a pn̄o effectiuo. qz oē qd̄ corrūpit a ɔrio corrūpit. et iaz
egredit gn̄atio tāq̄ a termino a quo: qa oē qd̄ gn̄at gn̄a
tur a ɔrio: z ēt nihil est in gn̄one z corruptiōe qn sit causa
tū ex ɔposito ex mā z fora. vt pz. ¶ Itez qn̄ aliq̄ passio
vnica iest plib⁹: z nō iest vni p alterū: dz eis iesse p cām
T.c.23. cōem. ex p̄ poste. sz cū gn̄abile z corru^le iest plib⁹ sing^ribus
Cō.34. ēt dinctib⁹ spē: z nō iest vni p alterū. vt sor. nō est gn̄abi
le z corruptibile p brunellū: nec ecō. g̃ p cām cōez iest eis:
sz ista cā est vl'e. qd̄ pbat. qz i plurib⁹ repit. vt in sor. z in
brunello: z multis alijs. relīqt g̃ q vl'e sit p̄ gn̄abile z cor
ruptibile. ¶ Itē oē gn̄abile p se: vel est gn̄abile p se p̄ vel
p se nō p̄mo. hec est v̄a. p̄ poste. z p Cōmētatorē. 5. meta.
c. de p se. vbi dicit. q oē qd̄ existit p se in aliq̄ vel est suba
N vel accn̄s: z vtrūqz istoꝝ p mediū z sine medio. sz vl'e ē
gn̄abile p se: z nō est gn̄abile p se nō p̄mo. g̃ est gn̄abile p
se p̄. Minor pbat. z p̄ q sit gn̄abile p se: qa est idē essen
O tialr cū singulari: qd̄ ponit gn̄abile p se: sz nō est gn̄abile
per se nō p̄: qa tūc eēt dare aliqd cui p̄ iesset: vel g̃ illud ē
singulare: vel vl'e. nō singulare: qa plurib⁹ singularibus
dictinctib⁹ spē iesse nō posset: cū singulare ī plurib⁹ nō re
periat: sz gn̄abile in plurib⁹ reperit: vt in sor. z brunello.
relinqt g̃ q vl'e sit cui p̄ iest: z sic vl'e p̄ z p se est gn̄abile
z corruptibile. ¶ Itē illud p̄ z p se est gn̄abile z corrupti
bile: cū quo gn̄abile z corruptibile est ɔuertibile: qa pas
sio ɔuertibilis est cū subto: sz gn̄abile z corruptibile ɔ
uertibile est cū vli: qa si est ɔpositū ex mā z forma: tūc ē
gn̄abile: z ecō. ¶ Itē illud qd̄ ppetuat p successionē indi
uiduoꝝ vz eē gn̄abile z corruptibile p se. qz nullū ign̄abi
le z icorruptibile vz ppetuari ex successiōe idiuiduoꝝ
P vt corpus celeste z itelligētie. sz vl'e est hō. qz dicit Aris. in
pbtas. Destructis p̄mis ipōe est aliqd corū remanere. z
Cōmētator 2⁰ de aia dicit. Solicitudo diuina cū nō po
tuit facere ipm pmanere fm idiuiduū. miserta est ei⁹ dā
do ei vtutē gn̄atiuā qua pōt pmanere in spē p vtutē itel
ligit vtutē gn̄atiuā. ¶ Itē si vl'ia p se nō eēnt gn̄abilia z
corruptibilia vt alij opinant: sequit q oppo^m p se abstra
heret a suo opposito. sz h̄ est fl'm. qz ois abstractio vl'is
a pticularibus est p silitudinē aliq̄ repta in singularib⁹.
ɔstat aūt q in vno oppositoꝝ nō ē silitudo alteri⁹. ɔn̄a
Q pz qz ingenerabile z generabile sunt opposita. z ingene
rabile abstrahit a generabili. ergo zc.

Notandum q circa istā qōnē sunt diffi^tes. qz di
cū ē q vl'e p̄⁰ z p se est gn̄abile. Cō
tra nullū pōt eē z nō eē: h̄z necū eē ab alio. nisi mot⁹: z
Cō.41. hoc vult Cōmē. 12. meta. illo cō^to. Joan. aūt grāmaticus
mouet magnā z difficilē qōnē pipa^tio. sz vl'e de se pōt ē
eē z nō esse. cū sit gn̄abile z corruptibile z nō est mot⁹. g̃
nō hz necūm eē z ppetuū ab alio. ¶ Tūc aliud est du
biū. qz dictū est q vl'e est gn̄abile. Tūc dubiū est. vtrum
gn̄abile sit ab aptitudie vel ab actu. ¶ Aliō dubiū est in
quo mō dōi p se vl'e p̄ z per se sit gn̄abile z corruptibile.
¶ 4^m dubiū. vr q nullo mō vl'e sit p se gn̄abile z corru
ptibile. qz illud qd̄ solū hz eē potētiale ex aiam nō est ge
nerabile z corruptibile p se. qz gn̄o z corruptio: sunt pas
siones entis actu exn̄tis extra aiam: qz possunt eē: aīa nō
existe in ei⁹ opōne. sz vl'e solū hz eē potētiale extra aiaz:
Cō.27. vt pz p ɔ^tem. 12. meta. q vl'e extra aiaz nō est nisi potētia.
T.c.53. Istud pbatur auctoritatib⁹. p̄⁰ est Aris. 7. meta. vbi dicit.
Quā vo suba altera: z qd̄ simul totū z rō. Dico aūt qz hoc
qdē sic est suba. zc. Tūc parū post dic. nō. n. fit domū eē:
sz q huic domui. vez sine corruptiōe z gn̄one sunt z nō
sunt:

A suntꝯ̄stituꝫ est.n.q2 nullus h̄ gñat nec fac̄ h̄. Itē dic̄ Aris. T.c.28. 7° hui⁹ i illo.c.eoꝝ āt q̄ fiūt.vꝫ q̄ ē q̄dā sphera p̄ter hac: aut dom⁹ p̄ter lateraz:aut nūq̄ facta est.si sic erat hoc aliq̄d.s3 q2 tale significat:h̄ aūt determinatū nō est.s3 facit ꝛ gñat ex h̄ tale qd̄ ꝛ qn̄ gñatū est ex h̄ talis.h̄ aūt est oē h̄.callias aūt ꝛ soꝛ.ē queadmodū sphera enea hec:hō vō ꝛ aial queadmodū sphera enea totalr. ❡ Itē Cō.dicit.ꝙ aial ꝛ h̄ vle ē sic̄ sphera vl'is nec gñat nec gñat̄. ❡ Itēꝫ Cō.27. Comē.dicit.12.meta.pn^m vle nō existit extra aiaꝫ.s3 idiuidualis h̄.h̄.n.idiuiduū ab alio idiuiduo gñatur.hō.n. vle nō gñat̄ ab hoie vl'i.Et qbusdā v̄bis iterpositis subdit.di vl'r ꝙ hō gñat hoiēꝫ:s3 nullū vle gñat aut gñat̄.s3 soꝛ.ploñē.Et te tu⁹ pī.ꝛ h̄.b.ab h̄.b.q̄uis dicat̄ ꝙ.b.simpl'r gñat̄ .b.simpliciṫ.Ecce q̄ plane vult Ari.ꝛ Cō.ꝙ vle nō gñat̄. ❡ Itē auctoꝛ.6.p̄ncipioꝝ solues q̄uo vlia sint a nā. dic̄. Natura igiṫ occulte operat̄ in his que gñando singulare generat ꝛ vle.videt̄ ꝙ vle p se nō generetur.

B Ad p̄mā difficultatē vel dubiū dōm est:cū dī. Nulluꝫ ex se poſe eē ꝛc̄.vꝫ est nō h3 eē necīuꝫ ab alio realiter differēte ab eo.hn̄ tn̄ pōt hic necīuꝫ eē ab eo qd̄ est idē realr cū eo. Tu dicis vle de se poſe est eē ꝛ nō esse.verū est.ꝛ iō nō h3 eē necīū ꝑpetuū nisi ab idiuiduis q̄ sunt realr eadē cū vle vt cōiter dī. Alr p̄t dici.nullū ex se possibile ꝛc̄. Dōmq̄ꝙ verū est nullū ex se poſe esse ꝛ nō eē f3 se totū h3 eē necīuꝫ ab alio.tn̄ aliqd̄ ex se poſe eē ꝛ nō eē successiue h3 eē necīum ab alio:vt mot⁹ vt dicit Comen. ibidē.sic vō est de vl'i:ꝙ h3 eē successiuū ex successiōe idiuiduoꝝ. ❡ Ad 2^m dubiū dōm.ꝙ vle est p se generabile ꝛ corruptibile accipiēdo ꝓ aptitudie ꝛ actu:ꝙ ipsum sit

C gñabile p se. Rōnes p̄me hn̄ h̄ ondunt.s3 ꝙ sit gñabile ꝛ corruptibile quo ad actū.ꝓbo sic. Illud est corruptibile f̄m actū qd̄ h3 in se p̄n^m actual' corruptiōis.q2 posito p̄ncipio suf^ti corruptiōis poniṫ p̄ncipiatū:s3 vle ꝯpositū ex mā ꝛ foīa iformata ꝯ̄rijs est h°.q2 ꝯ̄rietas est p̄n^m sufficiens corruptiōis.vt p3 ex p̄ de gñone. ❡ Itē: sic se h3 cōpositū h̄ ex mā ꝛ foīa iformata ꝯ̄rijs ad hāc gñonē ꝛ corruptionē.ita se h3 ꝯpositū ex mā ꝛ foīa iformata ꝯ̄rijs in vl'i ad gnōnē ꝛ corruptionē simpl'r.s3 sic se h3 ꝯpositū h̄ singlare ex mā ꝛ foīa iformata ꝯ̄rijs ad hāc gñonē ꝛ corruptōeꝫ: qd̄ ē p se gñabile ꝛ corruptibile q̄tū ad actū huius gñonis ꝛ corruptiōis vt oēs ꝯcedunt.g̃ sic se habebit ꝯpositū ex mā ꝛ foīa i vl'i:ꝙ erit p se gñabile ꝛ corruptibile q̄tū ad actualē gnōnē. Sꝫ ē itelligēdū ꝙ vle nō est gñabile ꝛ corruptibile actualr.gnōne ꝛ corruptione seoꝛsuꝫ ꝛ diuisiꝫ sumpta:s3 gnōne ꝛ corruptiōe singulariū.q2 eē nō h3 p̄ter singularia.ꝛ iō gñari ꝛ corrūpi nō pōt p̄ter

D singlaria.s3 sic̄ eē h3 i singlarib⁹:h3 ēt corrūpi i singlib⁹. ❡ Ad aliud dubiū dōm.ꝙ vle est gñabile ꝛ corruptibile p se scd̄o mō dōi p se.q2 tūc est 2⁹ modus dōi p se:qn̄ p̄dicatū egrediṫ ex q̄dditate subi per se:vt vult Lyncon.p̄ poste.s3 eē gñabile ꝛ corruptibile egrediṫ p se a q̄dditate subi.s.a cōposito ex mā ꝛ foīa iformata ꝯ̄rijs.g̃ ē i 2° mō dōi p se. ❡ Ad aliud. Illud qd̄ solū h3 eē potētiale ꝛc̄.cōcedit. Tu dicis.vle solū ꝛc̄. Dōꝫ ꝙ vle pōt itelligi dupl'r Uno mō ꝓ eē reali extra aiaꝫ:qd̄ eē h3 subiue i suis suppositis.Et p isto eē vle actu h3 eē extra aiam:ꝛ est gñabile ꝛ corruptibile. Alio mō pōt accipi vle ꝓ eē itētionali qd̄ subiue est in aia causatiue extra aiam:ꝛ illud solū non h3 eē potētiale extra aiam:ꝛ tale nō est gñabile ꝛ corruptibile p̄ ꝛ p se.cū sit accñs. ❡ Ad auctoritatē respōdeo. p̄notādo ꝙ duplex erat opio de vl'i. Platonici posuerūt vlia f̄m eē existētie sepata a singularib⁹ ꝓp duas cās:q̄rū p̄⁹ est si vlia nō eēnt sepata a singularib⁹:nō eēt scia. h̄ ē fl̄m.vt ō se p3.ꝯ̄ña ꝓbat̄.q2 scia ē vliuꝫ.oē vō qd̄ existit in singularib⁹ est singulare ꝛ nō vle.Contra istos lo-

quiṫ Aris.7° hui⁹.illo capi. Utꝝ aūt idē est:aut alteꝝ ꝛc̄. vbi dicit. Si eēnt separata vlia nihil ꝓdessent ad sciam. imo mag̃ scia nō eēt. Alia vō eoꝝ cā.q2 si vlia nō eēnt separata nō eēt gñō:hoc est fl̄m.ꝯ̄ña ꝓbat̄. Q2 oē qd̄ gñat̄ E gñatur a sibi sīli i spē.illud sīle in spē est vle p se existēs sepatū. Ista 2ª cā ponēdi vlia sepata fuit gñō. Cōtra h̄ loquiṫ Aris.illo cap. Eoꝝ aūt que fiūt: vbi Comētatoꝛ dic̄ T.c.20. itēdit in h̄ ca.declarare ꝙ forme platonis nihil ꝓsunt ad gnōnem:qm̄ cū destruxerit eas nō ꝓdesse in scia.si cōcesserim⁹ eas eē.vult ēt in h̄ capi.destruere eas nō ꝓdesse in gnōne. ❡ Alia erat opinio ꝑipateticoꝝ.q̄ꝝ p̄nceps fuit Ari.ꝙ vlia subiue eēnt in singularib⁹:abstracta tn̄ f̄m 5° meta. t.c.22. itellectū itelligētē ea nō itelligēdo singularia. ❡ Tūc notandū vlteri⁹.ꝙ ad opinionē platonicoꝝ ponētiū vlia separata esse a singularib⁹ circa p̄n^m gnōnis sequebat̄ nihil gñari nisi sepatū a mā.q2 gnāns ꝛ genitū debēt eē eadeꝫ spē:diuersa nūero.cū g̃ gnāns ē abstractū a mā.ꝛ genitū est abstractū a mā. Contra quos loquiṫ Ari.in quadā auctoritate p̄allegata. Utrū igiṫ est q̄dā sphera ꝛ in alia auctoritate.qm̄ 7° l hā.vbi dicit. Nō.n.fit domui eē abstractū a mā.vt platōici posuerūt:s3 qd̄ huic domui eē sit cōceptū cū mā. ❡ Et ad istā itētionē dicit Cōm.ꝙ aial ꝛ hō vl'is sepatus f̄m eē existēe a singularib⁹ neq3 gñat nq3 gñatur.p3 g̃ ex oibus his ꝙ nō est itētio Aris.vle nō eē generabile neq3 corruptibile. Sꝫ ꝙ vle nō generat̄ seoꝛsum existens a singularib⁹:vt platonici posuerunt.per h̄ p3 solo ad auctoritates diligenter ispiciēti.

Tunc rñdēdū est ad rōnes p̄ncipales. Ad p̄mā: cū dī nulla passio realis ꝛc̄.ꝯcediṫ. Dicis.ꝙ eē generabile.ꝛc̄. Dōꝫ ꝙ eē gñabile est passio gñabilis realis:vt hic loq̄mur de eē gñabili. Sꝫ tn̄ vle ꝓ re obiecta nō esse aie:s3 real'.ꝛ sic nō gñatur p̄ ꝛ p se.q2 nō h3 eē simpl'r.s3 bene generat̄ itētio:f3 q̄d.sic̄ accñs.vt p3.7.h⁹.g̃ rō nī cōcedit. ❡ Ad aliam.nullū ex se gñabile.ꝛc̄. Dōm ꝙ aliq̄d p̄t eē gñabile ꝛ corruptibile ex se dupl'r. Uno mō f̄m se totū ꝛ sil' sic̄ soꝛ.vel plato.alio mō dī aliq̄d eē gñabile f3 G se totū successiue.vt mot⁹ ꝛ tp̄s. Nō dōm ꝙ nullū ex se gñabile ꝛ corruptibile f̄m se totū sil' est ꝑpetuū.tn̄ eē generabile ꝛ corruptibile f̄m se totū successiue p̄t eē ꝑpe^m. vt p3 de motu ꝛ tp̄e. Tu dicis.ꝙ vle ꝛc̄. Dōm ꝙ vle nō ē ꝑpetuū oino f̄m oēs ptes:s3 est gñabile ꝛ corruptibile f3 T.c.27. totū ꝛ ptes successiue. Et cū dī gñal' h3 nō eē. Dōꝫ ꝙ verū ē si f3 totū sil' est gñabile f̄m se totū sil' h3 nō eē. Et cū dī: ꝑpetuū sp̄ h3 eē. Dōꝫ ꝙ verū est si sit ꝑpetuū f̄m se totū sil' h3 eē. Si successiue est ꝑpetuū.tūc successiue h3 eē. H Et qn̄ dī vlteri⁹ idē nō pōt aliqn̄ nō eē: ꝛ sp̄ eē. Dōm ꝙ verū est f̄m se totū sil':tn̄ successiue hn̄ pōt aliqn̄ nō eē q̄ ad ptes:ꝛ sp̄ eē successiue quo ad alias ptes. ❡ Ad aliaꝫ rōnē:illud nō est p se gñabile ꝛ corruptibile:cui⁹ p̄uatio difficile argm nō est in mā. Dōm ꝙ vꝫ est q̄tū ad esse gñabile: nō tn̄ q̄tū ad eē corruptibile:q2 gñabile h3 eē post nō esse. Et ideo reqrit p̄uatiōem in mā. Tu dicis.p̄uatio foīe vlis nō est in mā. Dōm ꝙ foīa vlis dupl'r p̄t ꝯsiderari. Uno mō q̄tū ad supposita foīe vlis inq̄tū corruptibile. Alio mō q̄tū ad supposita foīe vlis inq̄tū gñabile:ꝛ ista supposita differūt:q2 supposita foīe vlis inq̄tū gñabilis in potētia sūt:supposita vō foīe vlis inq̄tū corruptibit̄ sūt in actu. Tūc dōm:ꝙ p̄uatio foīe vlis nō est in mā q̄tuꝫ ad supposita foīe vlis inq̄tū corruptibilis est: s3 inq̄tū gñabilis est. Et qn̄ dī:ꝙ foīa vlis semp h3 esse: vꝫ est q̄ ad supposita corruptibilia:tn̄ q̄ ad supposita eı⁹ gñabilia nō semp h3 esse actu:s3 semp in potētia. Bene ❡ Rogo quēcūq3 videntē soluōneꝫ istā vt cogitet:scio eni magnos ꝛ solennes doctores ꝓpter istā rōneꝫ:ꝛ q̄stiū ponere ꝯ̄riū h⁹ opionis. ❡ Ad aliā rōneꝫ. Illud qd̄ est p̄ ꝛ p se gñabile ꝛ

I corruptibile illius q̃libet ſuppoſitū eſt gñabile ꝛ corru
ptibile p ſe nõ p̊. Sȝ q̃libet ſuppoſitū vlis ꝛc̃. nego. Ad
pbationē: capiat̃ aliq̃d idiuiduū actu exñs: illõ nõ ē gña
bile ab aptitudīe: neq̃ȝ ab actu. Dõm q̃ verũ ē q̃ ſuppoſi
tū foꝛe vlis inq̃ꝫtū corruptibile eſt: ſic nõ eſt gñabile: ſed
ſuppoſitū foꝛe vlis inq̃ꝫtū gñabile eſt. ꝛ iõ verũ eſt dice
re aliq̃d ſuppoſitū actu exñs eſſe corruptibile ab aptitu
dine: ꝛ nõ ab actu: ſȝ ſuppoſitū forme gñabilis eſt gñabi
le ꝛ ab aptitudīe ꝛ ab actu. ⁋ Ad aliã. Illud de quo eſt
diffõ ꝛc̃. nego maiorē: q̄a de gñabilib⁹ ꝛ corruptibilibus
eſt ſcia: vt pȝ p̊ de gñõne. Et ſilr̃ eſt diffõ corũ ꝛ demõra°:
q̄a hec eſt optia demõratio. Dē ↄpoſitū ex mã ꝛ foꝛa ifor
mata ↄ̃uꝫs eſt gñabile ꝛ corruptibile: ſȝ gñabile ꝛ corru
ptibile: capiēdo p ſubo gñõnis ꝛ corruptiõis eſt ↄpoſitū
ex mã ꝛ foꝛa iformata ↄ̃uꝫs. g̃ ꝛc̃. Ad pbationē maioris:
cui⁹ eſt ſcia ꝛ demõratio: illud ipoſſe eſt alr̃ ſe hr̃e. Dõm q̃
K verũ eſt p ſe: vel p ſucceſſionē idiuiduorũ. Nõ dõm q̃ il
lud de q̃ eſt ſcia: diffõ ꝛ demõratio: ipoſſe eſt alr̃ ſe hr̃e per
ſucceſſionē idiuiduorũ ꝛ nõ p ſe: ꝛ ſic nõ valet. ⁋ Ad ali
am. ſi vle eēt gñabile: tūc act⁹ ꝛ opõnes ꝛc̃. Dõm q̃ vle eē
gñabile ꝛ corruptibile pt̃ itelligi duplr̃. Uno mõ gñõne
T.c.p. ꝛ corruptiõe diſtīcta a ſingulari. Et iſto mõ ipoſſe eſt vle
eē gñabile ꝛ corruptibile: q̄a eē nõ hȝ diſtīctū a ſingula
ri. Jõ nec gñõnē diſtīctã. Alio mõ pt̃ itelligi vle eē gña
bile ꝛ corruptibile gñõne ꝛ corruptione particulariū. Et
iſto mõ verũ eſt vle eē gñabile ꝛ corruptibile. Tūc dõm
q̃ ſi vle eēt gñabile ꝛ corruptibile gñõne ꝛ corruptiõe di
ſtīcta a particularib⁹: act⁹ ꝛ opõnes nõ fierēt circa ſin
gularia. Sed ſi eſt gñabile ꝛ corruptibile gñõne ꝛ corru
ptiõe ſingulariū nõ opȝ. Et tu dicis. g̃ nõ erūt gñabilia ꝛ
corruptibilia niſi p accñs: ex quo non gñant̃ niſi p ſingu
laria. illud nõ valet: q̄a color nõ eſt viſibilis niſi in iſto ꝛ
L illo colore particulari: tñ color ſm ſe ꝛ p̊ eſt viſibil̃. Sic
dõm q̃ vle eſt gñabile ſm ſe ꝛ p̊: tñ in iſto ꝛ in illo ſingu
lari: nõ q̃ p ſingularia. Jta q̃ ſunt cã gñõnis vlis: ſȝ q2 nõ
fuerũt vl'ia extra ſingularia: ⁋ Ad aliã rõnem cū di.
Dē q̃d gñat̃ p ſe eſt p ſe exñs. Dõm q̃ p ſe põt accipi du
plicr̃. Uno mõ ſm q̃ ly p ſe: dicit modū eſſendi vel exi
ſtēdi: ꝛ ſic maioꝛ hȝ veritatē. Alio mõ põt accipi p ſe ſm
q̃ dicit modū ihērēdi. ſ. ieſſe alicui ſm ſuã nãȝ: vt hõ eſt
riſibilis. Et iſto mõ maioꝛ nõ hȝ veritatē: nec iſto mõ i
tellexerūt Ariſt. ꝛ Cõm. Tu dicis: vle p ſe nõ exiſtit: ↄce
dit̃. ꝛ iõ p ſe nõ eſt gñabile: ſicut aliq̃d p ſe exñs: tñ hr̃ ē
M gñabile ꝛ corruptibile p ſuã nãm: ſicut equ⁹ hr̃ eſt hini
bilis p ſui nãm: tñ nõ ſicut aliq̃d p ſe exñs. ⁋ Ad aliam
rõnē: ſi vle eēt gñabile: tūc mūdus ꝛc̃. Dõm q̃ nõ ſeq̃r.
Ad pbationeȝ. Cõpoſitū ex ptib⁹ gñabilib⁹ ꝛc̃. Dõm q̃
verũ eſt ſi oēs ptes ſint gñabiles ꝛ corruptibiles. Si vo
nõ oēs nõ opȝ. ꝛ ſic ē in pponito: nã mūdus ↄpõit̃ ex q̄n
ta eēn°: ꝛ ex iſtis ſpēb⁹. Nõ q̄nta eēn° ē igñabil' ꝛ icorru
ptibilis. Et ideo mundus eſt ingñabilis ꝛ icorruptibilis.
⁋ Sed dices. g̃ ſeq̃t̃ q̃ mūdus eſt corruptibilis rõne
iſtarū ſpērū. Dõm q̃ n̄: ↄ̃tium eſt. ſȝ ppetuat̃ ex ſucceſſio
Co.4. ne idiuiduorū: ꝛ hoc vult Ari. p̊mo metheo. vbi dicit ſic.
Semp queciq̃ȝ ps ipſi⁹ gñatur extruſo i ſupiori loco ca
lido deorſuȝ fert̃. Alia aūt i pte ſimul ſurſuȝ fert̃ exhala
to igne. ꝛ ſic ↄtīnue hoc q̃dē pſeuerat acre plenū exñs h̃
aūt igne: ꝛ ſemp aliud ꝛ aliud fit vnūq̃dq̃ȝ ipſoꝝ. ⁋ Ad
aliã rõneȝ. Illud nõ eſt p ſe gñabile ꝛ corruptibile: q̃d p
ſe nõ hȝ eē. verũ eſt ſi nullo mõ p ſe hȝ eſſe. Tu dicis. vle
ex ſe nõ hȝ eē. Dõȝ q̃ verũ eſt ſm eē exñie. q2 nõ exiſtit
ex̃ ſingularia. ſȝ tñ hȝ eē p ſe ſm eēntiã. q2 hȝ eſſentiã di
ſtīctã. ꝛ iſto mõ vle eſt gñabile ꝛ corrup^le p ſe. i. p ſui eēn
tiã. ⁋ Ad aliaȝ rõnē. paſſio q̃ ineſt alicui: ↄcedit̃. ⁋ Tu
dicis. gñabile ꝛ corruptibile. ꝛc̃. nego accipiēdo gñabile

ex aptitudīe ad gñonē. ⁋ Ad pbationē vnico idiuiduo N
gñato oia eēnt gñata. Dõȝ q̃ ſeq̄i ſm aptitudinē: nõ ſm
actū. Jõ ſi itelligat̃ de gñabili q̄ꝫtū ad actū: opȝ rñdē ad
maiorē. Qñ dr̃ paſſio q̃ ieſt alicui ꝛc̃. dõm q̃ duplex eſt
paſſio. quedã eſt paſſio que ſufficiēter egredit̃ ex ꝓprijs
pncipijs ſubiecti q̄ꝫtū ad eius actualitateȝ vt nigredo in
coruo: ꝛ albedo in cigno. Alia eſt paſſio que ſufficienter
egredit̃ ex ꝓprijs p̊ncipijs q̄ꝫtū ad aptitudinē. nõ tamē
q̄ꝫtum ad actū: ſed indiget aliquo extrinſeco educēte ipȝ
de potētia ad actū. vt hoc eſt riſibile q̄ꝫtum ad aptitudi
nē ſufficiēter. ex ꝓprijs p̊ncipijs ſubiecti. tñ q̄ꝫtū ad actū
nõ eſt ſufficiēter. imo idiget aliquo extrinſeco. Tunc ad
maioreȝ. Paſſio que ineſt ꝛc̃. Dõm q̃ verũ eſt q̄ꝫtum ad
paſſionē que ſufficiēter ex ꝓprijs p̊ncipijs ſubiecti egre
ditur: ꝛ nõ idiget aliquo extrinſeco. Ad minorē. generabi
le nõ ꝛc̃. Dõm q̃ verũ eſt. q2 indiget aliquo extrinſeco. ſ.
agēte. ideo rõ illa nõ valet. ⁋ Tunc dubiū eſt de corru
ptibili. q2 illud nõ idiget aliquo corrūpente extrinſeco: ſȝ
hȝ in ſe p̊ncipiū corruptiõis. vt vult Cõmētator p̊mo ce Cõ.20.
li. Et iõ vi q̃ eſſent oia corrupta. Dõm q̃ lȝ corruptibile O
habeat in ſe p̊ncipiū actualis corruptiõis: tñ p̊ncipiū cor
ruptiõis actualis nõ eodē mõ eſt diſpoſitū in oibus cor
ruptibilibus. Jõ nõ opȝ oia acta ſimul corrumpi. ⁋ Ad
aliã. ſi vle eēt gñabile idē ſimul eēt: ꝛ nõ eēt. Dõȝ q̃ ſil'
eſſe ꝛ nõ eē põt itelligi duplr̃. vno mõ ſm idē. ꝛ ſic eſt i
cõueniens. Alio mõ ſm diuerſa: ꝛ ſic nõ eſt incõueniens
idē ſimul eē ꝛ nõ eſſe. ꝛ ſic eſt in ꝓpoſito. q2 vle iquantū
ponit̃ gñabile hȝ nõ eē: vt q̄ꝫtuȝ ad ſuppoſita in potētia.
Ex alia pte inq̄ꝫtuȝ ponit̃ ꝓpetuū ſic hȝ eē q̄ꝫtū ad ſuppo
ſita in actu. mõ nullū eſt icõueniēs vle ſil eē ꝛ nõ eē q̄ꝫtū
ad ſuppoſita in actu ꝛ in potētia. ⁋ Ad aliã: Si vle eēt
gñabile: tūc aliq̃d hr̃et eē anteq̄ꝫ pduceret̃. Dõm q̃ non
ſeq̃r. Ad pbõnē: ſi eēt gñabile eſſet gñabile ab aliquo ſi P
mili in ſpē. Dõm q̃ verũ eſt. Et qñ vlteri⁹ dr̃. in illo a quo
gñaret̃ eēt vlis nã. Dõm q̃ nõ eſt verũ inq̄ꝫtū [illegible] gñabi
le: q̄a gñabile nõ dr̃ p potētiã exñtē i eo. Cõſtat aūt q̃ in
illo q̃d eſt actu: nulla eſt potētia ad gñõnē: ſȝ in vl'i a quo
gñat̃: hr̃ eēt nã vlis: inq̄ꝫtū corruptibilis: ꝛ ſic nõ ſeq̄tur
q̃ aliq̃d eſſet anteq̄ꝫ generaret̃. ⁋ Ad aliã rõnē. Dē gña
bile eſt idē ſpecie cū alio ꝛc̃. Dõm q̃ verũ eſt de gñabili
p ſe exñte: vt ſoꝛ. ꝛ plato. de gñabili vo q̃d eſt ſm ſui nãm
gñabile nõ oȝ. ſic eſt in ꝓpoſito de vl'i. vt declarãtū eſt p̊us
⁋ Alr̃ põt dici ad rõnē ↄcedēdo maiorē. Ad miorē. vle
nõ eſt idē ꝛc̃. Dõm q̃ vle duplr̃ pt̃ ↄſiderari. vno mõ ſȝ Q
q̃ abſtractū eſt a ſingularib⁹. Et iſto mõ nõ eſt diuerſuȝ
a ſingularib⁹ nūero. Alio mõ põt ↄſiderari inquantū in
vno idiuiduo eſt: ꝛ in pſo generat̃. ꝛ iſto mõ eſt ideȝ ſpē
cū alio idiuiduo in ſpē: ꝛ diuerſuȝ in nūero. Jdeo rõ nõ
ↄcludit. ⁋ Ad aliã. Illõ q̃d generat̃ ad generationē alte
rius. Dõm q̃ aliq̃d põt generari ad generationē alteri⁹
duplr̃. Uno mõ aliq̃d dicit̃ generari ad generationē al
terius realiter differēter ab eo: vt accñs generat̃ ad gene
rationē ſubiecti: ꝛ de iſto maioꝛ eſt vera. Alio mõ aliq̃d
dicit̃ gñari ad gñonē alterius cū quo eſt idē eſſentialiter
ꝛ de iſto maioꝛ nõ eſt vera: ꝛ ſic eſt in ꝓpoſito: Q2 vle ge
nerat̃ ad gñonē ſingulariū: que eadē realiter ſunt vl'i: iõ
rõ illa nõ valet. Nã p iſtã rõnē pbaret̃ q̃ coloꝛ nõ eſſet
p̊mo ꝛ p ſe viſibilis. Q2 illud q̃d eſt viſibile ad viſioneȝ
alteri⁹ nõ eſt p̊mo viſibile. ſȝ coloꝛ eſt viſibilis ad viſio
nē illius: ꝛ iſtius: q̃re ꝛc̃. Jſta ratio ſoluat̃ ſicut p̊cedens.
⁋ Ad aliã. nulluȝ idiuiſibile eſt gñabile p̊mo ꝛ p ſe. Dõm
q̃ aliq̃d pt̃ eē idiuiſibile: vel dici idiuiſibile duplr̃. Uno
mõ p p̊uationē oīs diuiſiõis in mãm ꝛ formã. Alio mõ
pt̃ dici eē idiuiſibile p p̊uationē nãe vlis ꝛ p̊nci^oꝛ idiuidu
antiū. Tūc dõȝ ad maiorē. nullū idiuiſibile ꝛc̃. verũ eſt p

A pdationē diuisiōis pdicte iuxta dcm̄ Aris.ꝑ phy.q2 ma-
Tex.c.64. nifestū ex dictis est:qm̄ qd̄ fit semp cōpositū est:indiuisi
bile tn̄ p priuationē diuisiōis scd̄o mō dicte bn̄ est gnā
bile ⁊ corruptibile.Ad minorez cū dr̄:vle est idiuisibile.
vex est 2° mō diuisiōis:bn̄ tn̄ diuisibile est ꝑ mō:q2 cō
positū ex mā ⁊ for° est sic singulare.¶ Nōn™:ꝙ lz hec
dicta sint disputatiue:⁊ fm̄ pn̄ᵃ Aris.⁊ Cōmentatoris:tn̄
firmiter fm̄ fidē ⁊ veritatē tidendū:mūdū nō esse ppe-
tuū:nec p ꝯn̄s gnōnē singulariū ⁊ vliuz:⁊ de hoc nō opꝫ
plus insistere:q2 dicit Albert° ꝑ de gnōne. Quid mihi d̄
dei miraculis cū d̄ nā loquamur.q.d.nihil.sic ego dicaꝫ:
qd mihi de vtute ⁊ po°:dei q ex nihilo aliqd pōt facere:
⁊ aliqd in nihil ꝯuertere:cū de vlitate:imo cū de gnābi-
litate ⁊ corruptibilitate vliuz loquar:credo meli°ee quo
ad salutez aiaꝝ nr̄aꝝ assentire:⁊ simplr credere q̄ rōni-
bus sophisticis eā pbare:⁊ rōnes ex sensibus electas de
biliter ⁊ minus euidēter annotare.cōsidera in ista qōne:
B q2 omnia hic dicta de ista qōne ex ordinatione cuiusdaz
magistri recepi:qui in hoc multum subtiliter ordinauit.
Et sic ad illud. ¶ Qō. XVII.

In phe° ¶ Primum ergo conueniens ⁊c̄.

Quia hic Aristo.cōparat scias specula
tiuas ad practicas. Jō q̄ritur
hic:lz spectet ad morale sciaz:vt ad 6m̄ ethi.
tn̄ hic et hꝫ locū. Utrū hit° speculatiui sint
bonorabiliores practicis.¶ Arguit̄ ꝙ non.
Quia illi hit° sunt bonorabiliores p q̄s aliqs pōt eē bn̄-
factiu° alijs:⁊ hec est vera ex diffōne bonoris posita ab
Aristotele.ꝑ rhetorice. Honor est opōnis bn̄factiue sig™:
sed p hitus practicos hō est bn̄factiuus alijs:q2 p practi-
C cos hit°:vt p hitū prudētie pōt aliquis bn̄facere alijs in
negocijs politicis:vt in cōcionādo:exclamando:⁊ discē-
ptādo.¶ Silr p hit° mecanichos:vt p agriculturā ali-
qs pōt bn̄facere q̄ ad necessitatem humane vite:vt q̄ ad
victū:⁊ sic de alijs.¶ Silr p sciaz medicīe aliqs pōt be-
nefacere q̄ ad sanitatē corpis necīā vite humane:sꝫ p ha
bitus speculatiuos aliqs nō pōt bn̄facere alijs:vt p spe-
culationes abstractoꝝ pncipioꝝ ⁊ corpoꝝ cele™.¶ Jtē
illi habit° sunt bonorabiliores q sūt necij magis ad cō-
plementū hoiuz:q2 cōplemētū hoiuz:vt felicitas hūana
est optimū ⁊ vltimus finis hoiuz:⁊ fm̄ exigentiaz illius
hꝫ iudiciū de oib° alijs bonis ordinatis in felicitatē:⁊ sꝫ
exigētiam finis opꝫ cetera moderari.⁊ felicitas est finis
c.8.9.⁊.10. hois.ex ꝑ ⁊.4.ethi.sed habit° practici sūt hꝫ:q2 necij sūt
Cap.7. ad cōplemētū hoiuz:⁊ nō cognitio veritatis:vt vult Cō-
Cō.14. mentator 2° hui° vbi dicit.ꝙ cōplemētū vltm̄ hoiuz nō
fit nisi p ꝯgregationē ⁊ cōicationē:sꝫ cōicatio nō est nisi
p bonitatē vtutis moralis:⁊ nō est neciuz scire veritatē
ad hoc.¶ Jtē illi habitus sunt bonorabiliores q nō p-
hibent acqsitionē alioꝝ habituū:q̄ illi q prohibent acq
sitionē alioꝝ habituū:sed habit° practici nō phibēt acq
D sitionē alioꝝ habituū:vt speculatiuoꝝ:sed habit° specu
latiui īpediunt acquisitionē habituū practicoꝝ:vt vult
Cōmētator in plogo.3.physi.vbi dicit.q p° adiscit leges
nō phibet a phia.i.a speculatiua scia:sꝫ q p° adiscit phiaꝫ:
nō pōt postea adiscere leges:⁊ hoc hꝫ auctoritate suorū
ꝯtemporaneoꝝ. Mō leges sunt habit° practici:q̄re ⁊c̄.
¶ Jtē illi habitus sunt bonorabiliores:fm̄ quos hꝫ cer-
tior fides:vt pꝫ p Cōmētatorē in plogo.10.phy.vbi dic̄.
Fides enīz vulgi est fortior fide philosophoꝝ:sed fides
vulgi habetur per habitum practicuz:⁊ fides phoꝝ per
habitum speculatiuum.

Oppositū vult Aris.in fra.o.pluribus aūt reper-
tis artib°:⁊ alijs qdē ad necīa:alijs ão
ad introductionē.idest eruditionē existentibus semper E
tales illis sapiētiores esse arbitrandū est:pp id ꝙ scie il-
lorum ad visum non sunt.Et ita vult ꝙ habitus specula-
tiui sint bonorabiliores practicis.

Notandū de ista qōne ꝙ sunt varie opi. Una est
ꝙ habitus practici aliqui vt prudētie
sunt simplr bonorabiliores speculatiuis habitibus. Et
hoc probant.¶ Jlle habitus q est ad complementum
hoiuz est bonorabilior illo q nō est ad cōplementū ho-
minū.Et hoc pꝫ ex dictis:sed habitus practici vt prudē-
tie sunt necessarij ad cōplementū hois:vt pꝫ p Cōmēta- Cō.14.
torē 2° huius.ꝙ cōplemētū hois nō est nisi p cōicationē:
sꝫ cōicatio nō est nisi p bonitatez virtutis moralis:⁊ illa
virt° nō habet̄ sine prudētia:vt pꝫ 6° ethi.⁊.7.politice: Cap. vlt°.
sed habitus speculatiui nō sunt necessaria ad cōplemen
tuz hois:vt ipse dicit ibidē.¶ Jtē ille habitus est bono-
rabilior alijs quē insepabilr sequit̄ bonitas hois:⁊ cum
quo nō pōt stare malitia hois:⁊ hec est vera.ex 4° ethi. Cap.8.
vbi dr̄.ꝙ solus bonus bonorādus est:cuz honor sit pre- F
mium virtutis ⁊ bonitatis:sed hic est habitus prudētie:
q2 habitū prudentie cōsequit̄ bonitas hominis insepa-
rabiliter:⁊ non pōt cum eo stare malitia hominis:q2 dr̄ Cap.vlt.6.
ꝙ prudentie virtus moralis coniugata est:⁊ dicit̄ ibi ꝙ ethi.
impoīe est prudētē nō eē bonū:q2 prudēs hꝫ rectū iudi-
ciuz de agēdis:⁊ p ꝯn̄s rectā electionē:⁊ proheresim:⁊ p
rectā electionē eligit bonū:⁊ dimittit malū.vn̄ sicut ele-
ctio sequit̄ iudiciū:sic recta electio rectū iudiciū.¶ Jtē
dr̄ ibi ꝙ prudētie vtus moralis est colligata:sed p habi-
tus speculatiuos nō hꝫ bonitas hois inseparabiliter:q2
famosuz est dcm̄ ꝙ pōt hō eē pbs bon° q̄tū ad specula-
tionē de supiorib°:⁊ tn̄ pōt eē malus in vita sua.¶ Jsta
opio nō vr̄ valere.Quia sicut dr̄ in phe° de aia.⁊.6.ethi. Tex. cō.ꝑ.
ꝙ ille habit° est bonorabilior:q est de reb° bonorabilio- Cap.8.
ribus:q2 habitus intellectuales capiūt bonitatē ex obis:
sed aliq habit° speculatiui sunt de reb° bonorabiliorib°
q̄ habitus prudentie:q2 prudētia est habit° cū vā rōne
factiuus de agēdis humanis:vt deus q est optimū corū G
que in nā:vt hꝫ in phe° hui°:⁊ ab eo dependet celū ⁊ to- Cō.38.
ta natura.12 huius. Unde isti dicunt:ꝙ nihil possumus
scire de deo in hac vita:qd̄ tamē est contra intentionem
Aristo. ⁊ Cōmētatoris.

Ad rōnes coꝝ. Jlle habitus est bonorabilior ⁊c̄.
Dōm ꝙ vex est.¶ Tu dicis:ꝙ habit°
practicus ⁊c̄.Dōm ꝙ vex est:ꝙ habit° practicus neces-
sarius est ad cōplemētū hoiuz:vt quo ad felicitatē poli-
ticā.Et tu dicis.ꝙ hit° speculatiu°.⁊c̄. Dōm ꝙ verū est
ꝙ qcūqz hit° speculatiuus:⁊ vitas q̄cūqz nō est necīa ad
cōplemētū.i.ad felicitatē:vt speculari ꝙ triāgulus hēat
tres ⁊c̄.imedi™ nō facit ad felicitatē:tn̄ aliq̄ vt° est necīa
ad h̄:vt cognitio vā q̄ est de deo:est necīa ad cōplemētū
hoiuz:nec Cōmētator voluit h̄ negare.¶ Alr dr̄ ꝙ 2ᵃ ē Cap.9.
felicitas.Quedā practica:⁊ q̄dam speculatiua:vt pꝫ ex ꝑ
ethi.Mō cognitio vitatis:lz nō sit necīa ad felicitatem H
practicā:sicut voluit Cō™:tn̄ est necīa ad felicitatē spe-
culatiuā:⁊ hoc noluit negare:⁊ illa ꝯsistit in actu sapie:vt
dcm̄ est ꝑus.¶ Adhuc alr pōt dici qn̄ Cōmētator dicit
ꝙ vitas nō est necīa ad cōplemētū hoiuz:itelligit de illo
cōplemēto:qd̄ est in pprijs legib°:q̄ sunt cū admixtione
erroris:sic fuit lex mahumeti:sed cognitio vitatis bn̄ est
necīa ad cōplemētū:qd̄ est in pprijs legib°:q̄ sūt vere:⁊
sine admixtione erroꝝ:⁊ h̄ noluit negare.¶ Ad aliā rō
nez. Jlle habit° est bonorabilior.⁊c̄.ꝯcedit̄.sꝫ excellētior
bonitas ⁊ nobilitas ꝯsequat̄ illū hitū q̄ habitū specula-
tiuū.Tu dicis.aliquē habitū practicū.⁊c̄.vex ē.bonitas
moralis ꝯsegt̄ habitū practicū:⁊ bonitas itellectus pra-

I ctici: nõ tñ bonitas itell' s speculatiui: q2 aliqs põt eẽ mul
tũ prudẽs ĩ agibilibꝰ: q tñ nõ hʒt bonitatẽ speculatiuã:
q̃ est intell's spem. Tu dicis q ṽtus moralis est boni. ꝛc.
Dõʒ q ẽ bonitas moralis: q̃ ẽ appetitꝰ sensitiui: ẽt prudẽ
tia ẽ bonitas itell's practici. Sʒ alia ẽ bonitas ad B: sicut
est bonitas itell's spem q̃ ẽ bonorabilior bonitate appeti
tus sensitiui: ꝛ bonitate itell's practici: vñ sic sc hʒ itell's
speculatiuꝰ ad itell ʒ practicũ: ꝛ appetitũ sensitiuũ. q ex
cellit eos ĩ nobilitate: sic ꝛ scia speculatiua: q̃ ẽ bom itell's
spem excellit ṽtutes morales ꝛ prudẽtiã. vñ lʒ q hʒ bitũ
prudẽtie nõ hẽat maliciã: nõ tñ hʒ bonitatẽ intell's spem.
Et qñ dicũt q aliqs bonꝰ specu[...] sit malus ĩ vita. fĩ ʒ est:
q2 q hʒ spe[...] ṽtutẽ ꝛ cogñe de deo est excellẽtior ꝛ bono
K rabilior illo q hʒ oẽs ṽtutes morales sine cognitiõe dei:
q aliqs sit speculatiuꝰ sine bitu ṽtutũ moraliũ: bñ iste ẽ
simplr bonꝰ nõ cũ additiõe q bonꝰ logicꝰ vĩ phs: sʒ sim
plr bonꝰ: cũ hẽat pfectiõeʒ nobilissime poꝛ vt itell's spem:
nõ tñ pp B scꝛ q ṽtutes moles nõ sint hõc: imo sunt hõc:
Cap.9. q2 laus ꝛ honor ẽ õ ṽtutibꝰ morabꝰ: vt pʒ ex 3° ꝛ 4° ethi.

Alia est opio ꝯria huic oĩno q̃ dic: q ois bitꝰ specum ẽ
bonorabilior ꝛ nobilior simplr oibꝰ bitibꝰ pra
cticis. ℂ Rõ. ille bitꝰ ẽ bonorabilior aliis q ẽ de rebꝰ nõ
opat ab hoie: sʒ ẽ õ rebꝰ q̃ sũt ꝯstãtes a nã. pter opꝰ nr̃ʒ: ꝛ
est hec maꝛ: q2 illa q̃ sũt ꝯstãtia a nã sũt nobiliora ꝯstãbꝰ
ab itellu nr̃o: q2 oẽs forme ab itellectu causate sũt acci
Cõ.13. tia: vt vult Cõtor 2° phy. sʒ illa q̃ ꝯstãt a nã sũt sube: ꝛ nõ
solũ accĩtia: sʒ ois bitꝰ speculatiuꝰ ẽ hõ: q2 ois bitꝰ specu
latiuus ẽ õ rebꝰ ꝯstãtibꝰ a nã: ꝛ nõ õ rebꝰ q̃ fiũt p itellm
nr̃ʒ: vt pʒ ĩ oibꝰ: q2 ista scia ẽ de õ q nõ ẽ ab itellu nr̃o p
ducꝰ. Et astronomia ẽ õ astris: ꝛ nãlis de entibꝰ mobili
bꝰ q̃ nõ sũt a nobis pducta: q2 bitꝰ speculatiuꝰ pficit aiaʒ
ad verã cognitionẽ sine pductione ppri scibilis: sed ois
L bitꝰ practicꝰ ẽ de rebꝰ opatis ab hoie siue sit opõ imanẽs
Cap.3. vel trãsiẽs in rẽ ex̃: vt pʒ. 6. ethi. q2 bitꝰ practici pficiunt
aiam ad verã cognitionẽ cum pductiõe ppri scibilis.
ℂ Ista opio nõ valʒ. q simplr ois bitꝰ speculatiuus sit
bonorabilior bitibꝰ moralibꝰ ꝛ practicis. ℂ Rõ. illi ha
bitꝰ sũt bonorabiliores q sũt de rebꝰ bonorabilioribꝰ. p õ
Tex.cõ.p. aia: ꝛ. 6. huiꝰ. sed aliq habitꝰ morales sũt de rebꝰ bonora
Tex.cõ.2. bilioribꝰ q̃ aliq bitus speculatiui: q2 aliq habitꝰ practici
sunt de virtutibꝰ moralibꝰ: q̃ sunt pprie hoi: ꝛ pcedunt
per proheresim. idest electionem: sed aliq homines spe
culatiui sunt de accidẽtibꝰ nãlibꝰ: vt de grauitate ꝛ leui
tate elntoꝝ: ꝛ motu grauiũ ꝛ leuiũ: sʒ ṽtus ppria hoi est
nobilior q̃ sint accĩtia nãlia: vñ q terra p grauitatẽ eiꝰ
moueẽ ad centrũ: vel q ignis p suã leuitatẽ sit in ppria
sphera nõ est bonorabiliꝰ q̃ ṽtꝰ ppria hois. Uñ dimis
sis opionibꝰ istis. aĩr est dõʒ ad qõnẽ. ℂ Uñ notãdũ q
de numero habituũ speculatiuoꝝ qdã sũt de rebꝰ perpe
tuis ꝛ ingenerabilibꝰ: ꝛ incorruptibilibꝰ: ꝛ de ppriis acci
dẽtibꝰ coꝝ. Et qdã bitꝰ sunt de rebꝰ gnãbilibus ꝛ corru
ptibilibꝰ ꝛ de accĩtibꝰ coꝝ: sic est scia de elntis ꝛ mixtis
M ꝛ metallis: ꝛ de corporibꝰ aialiũ. ℂ Tũc dõe sũt due cõ
clusiones. ℂ Pria est: q aliq habitus speculatiui sũt no
biliores ꝛ bonorabiliores oi habitu practico. ℂ 2a ꝯ est.
q aliqs habitꝰ practicꝰ est nobilior qbusdã habitibꝰ spe
culatiuis. ℂ Rõ pme ꝯnis. Ille habitꝰ est nobilior q est
de rebus bonorabilioribꝰ: q2 nobilitas scie: est ex nobili
Tex.cõ.1. tate obiecti: ꝛ mõ pcedẽdi certiori. p de aia. ꝛ 6° huiꝰ. sed
Tex.cõ.2. aliq habitꝰ speculatiui sunt de rebꝰ bonorabilioribꝰ oi
bus illis: de qbꝰ sunt habitus practici: q2 sunt de ppetuis
ꝛ ingenerabilibus: q̃ sunt bonorabiliora oibus rebꝰ cor
ruptibilibꝰ ꝛ gnãbilibꝰ ꝛ oi virtute hois: de qbus est mo
ralis scia. vñ deus: ꝛ intelligẽtie: corpa celestia: ꝛ accĩtia
boꝝ: de qbus sunt habitus speculatiui sunt bonorabilio

res oibꝰ rebus de qbꝰ sunt habitꝰ practici: q2 motꝰ cor N
poꝝ celestiũ ꝛ accidentia coꝝ sunt vniformes ꝛ regula
res: vt pʒ p ꝛ 2° celi. ℂ Rõ scõe ꝯclonis. Ille habitꝰ est T.cõ.20.
bonorabilior q est de rebꝰ bonorabilioribꝰ: vt pʒ ex di T.cõ.28.
ctis. Sed aliqs habitꝰ vel aliq habitus practici: sicut pru
dẽtie sunt de rebꝰ bonorabilioribꝰ q̃ aliq habitꝰ nãliũ:
q sunt de rebꝰ generabilibꝰ ꝛ corruptibilibꝰ: q2 ṽtutes p
prie hois: de qbꝰ est prudentia: vt monostica ꝛ politica:
sunt bonorabiliores rebꝰ multis gnãbilibꝰ ꝛ corruptibi
libus: vt grauibꝰ ꝛ leuibꝰ: de qbꝰ sunt aliq habitꝰ nãles.
ℂ Silr ṽtutes morales: ad quarũ pfectionẽ pficit mo
nastica ꝛ politica: sunt bonorabiliores rebꝰ multis gnãbi
libꝰ: vt grauibꝰ ꝛ leuibꝰ: de qbꝰ sunt aliq habitus nãles.
ℂ Silr ṽtutes morales: ad quarũ pfectionẽ pficit mo
nastica ꝛ politica scia: sũt nobiliores ꝛ bonorabiliores re O
bus: de qbꝰ sunt scie mathematice: vt numerus ꝛ magni
tudo. ℂ Notanda sunt hic duo dubia. Primũ est: q2 vĩ
q ois habitus speculatiuus sit bonorabilior oi bitu pra
ctico. Rõ ex 3° topi. ꝛ ex p rhetorice. Qñ optimũ in aliq̃ Cap.4.
genere est meliꝰ ꝛ bonorabilius optimo alteriꝰ gñis: tũc
simplr totũ illud genꝰ est meliꝰ q̃ totũ aliud genꝰ: vt in
genere boiũʒ hõ est nobilior optimo in genere asinoꝝ: q̃
etiã simplr totũ genꝰ hoiũ est nobilius q̃ totũ genꝰ asi
norũ. Et sic pessimꝰ hoiũʒ est bonorabilior optio asino.
Sʒ optimũ in genere sciaꝝ speculatiuaꝝ: vt sapiẽtia in
qua cõsistit felicitas: est meliꝰ optio in genere sciaꝝ pra
cticaꝝ: vt prudẽtia: vt pʒ 6° ethi. q̃ totũ genꝰ habituũ spe Cap.8.
culatiuoꝝ est melius optimo practicoꝝ habituũ. ℂ 2m
dubiũ est: q2 dictũ est q habitus moralis est nobilior ha
bitu nãli qui est de gnãbilibꝰ ꝛ corruptibilibꝰ. Cõtra. il
le habitꝰ est bonorabilior: q est de rebꝰ bonorabilioribꝰ:
vt pʒ ex dictis: sʒ scia nãlis est de rebꝰ bonorabilioribus:
vt de suba: q̃ scia moralis: q̃ est de accĩtibꝰ. mõ suba no
bilior est oi accidente existẽte in ea: vt dicit Cõmẽtator P
scõo de aia. ℂ Ad pm dubiũ dõm. Uñ p nõnm [...] istam Cõ.2.
rõnẽ aliqui pbãt q musca est nobilior celo circũscripto
motore: ꝛ resumaẽ pmo maior. Qñ optimũ alicuiꝰ gene
ris. ꝛc. sed in genere cognoscentiũ: vt deus est meliꝰ opti
mo in genere nõ cognoscẽtiũ. ergo silr totũ genus cogno
scentiũ est meliꝰ toto gñe nõ cognoscentiũ: sed celũ circũ
scripto motore est in gñe nõ cognoscẽtiũ: ꝛ musca in ge
nere cognoscẽtiũ. q̃ ꝛc. ℂ Ista rõ perit: q2 p eã posset op
positũ pbari sic. Quãdo optimũ alicuiꝰ gñis. ꝛc. sed opti
mũ in gñe simpliciũ est meliꝰ optimo in gñe cõpositoꝝ:
vt deꝰ qui est simplex: est melior optimo in gñe cõposi
toꝝ. q̃ totuʒ genꝰ simpliciũ est melius simplr optimo in
gñe cõpositoꝝ: sʒ celũ est simplex suba circũscripto mo
tore: ꝛ musca est cõposita: quare ꝛc. Uñ p istã rõnẽ pba
reʒ: q2 frigiditas est nobilior itellectu posĩ. Nã actus est
nobilior quolʒ potẽtiali: ꝛ formaẽ rõ vt prius. ℂ Unde Q
dõʒ ad maiorẽ q maior est vera in spẽbꝰ spãlissimis: sic
in gñe hoiuʒ ꝛ asinoꝝ: vt dcm est: sed nõ valet in oibꝰ ge
neribꝰ vniuocis ꝛ analogis: sʒ habitꝰ speculatiui ꝛ practi
ci nõ sunt spẽs spãlissime vniꝰ gñis: sed hñt se vt gña vel
analoga. q̃ nõ valʒ. ℂ Ad aliũ dubiũ. Ille habitꝰ ꝛc. con
cedo: Tu dicis q scia nãlis. ꝛc. Dõm q nãlis scia nõ est
de suba: vt suba est: q2 sic de suba est alia scia: vt metaca: ꝛ
metaca est bonorabilior oi habitu morali: sʒ nãlis scia est
de motibꝰ sube inquãtũ est nãlis: q2 nihil ꝯsiderat nãlis:
vt nãlis: nisi qd hʒ habitudinẽ ad motũ: q2 di p physi. q Tex.c.11.
psupponanẽ nobis oia aut q̃dã moueri. ℂ Alr di ꝯcedẽ
do maiorẽ. Tu dicis q naturalis scientia est de rebꝰ bo
norabilibus: vt substantia. ꝛc. negatur: q2 virtutes mora
les: de quibus est scientia moralis: ꝛ prudentia sunt nobi
liores multis subiis gnãbus ꝛ corruptibus: vt nã lapidis:

A talioꝝ inanimatoꝝ.ꝛc̄. Tu dicis ꝙ sub͡a est nobilior oi
accn͞te. Dōm ꝙ veꝝ est oi accn͞te exn͞te in ea: sed non est
nobilior quocūqꝫ accidente existente in alio. Et hoc mō
intellexit Cōmētator ꝙ aliqḋ accn͞s in vna sub͡a vt hoīs
pōt esse nobilius alia sub͡a ab hoīe.

Ad rōnes in oppo^m. Ad p̄mā. Illi habit^9 sunt ho-
norabiliores.ꝛc̄. cōcedit̄. Tu dicis ꝙ ꝑ
hit^9 practicos aliqs est magis bn̄factiu^9.ꝛc̄. nego: q2 per
habit^9 speculatiuos magis sum^9 bn̄factiui q̄3 ꝑ hit^9 pra-
cticos: q2 hit^9 speculatiu^9 est p̄n^m doctrine ꝛ ꝑfectiōis in-
tellect^9 in alio: q2 sciētis signū est posse docere: s3 doctria
Ex p̄he^o h^9 / Cap. ꝑ. — ma^9 est bn̄ficiū: qḋ pōt aliqs alteri p̄stare: ꝛ magis est il
lis bn̄factiu^9 q̄3 q̄ sūt ꝑ hit^9 practicos. vn̄ Arist. dicit. 9.
ethi. ꝙ bn̄ficiū doctrie est ō illis: q̄ nō p̄nt recōpēsari: sic
ēt bn̄ficiū dei ꝛ pentū. vn̄ sic nemo pōt satisfacere deo ꝛ
penēb^9: q ꝑducūt res in esse: sic bn̄ficiꝫ doctrine nemo
pōt satisfacere. vn̄ dicit Arist. 9. ethi. Sic aūt vī p̄hia cō-
canēb^9: nō. n. ad pecunias dignitas mēsurat̄: pciūque eq̄
B pōderās nō vtiqꝫ fiet: s3 forte qḋ sufficiēs: quēadmodū
ad deos ꝛ parētes ꝯtingēs. ❡ Ad aliā. Illi hit^9 sūt hono
rabiliores q sūt neč̄ꝫ ad complemētū.ꝛc̄. ꝯcedit̄. ❡ Tu
dicis ꝙ hit^9 prudētie.ꝛc̄. Dōm ꝙ verū est. ꝙ neč̄ꝫ sūt ad
felicitatē practicā tn̄: ꝛ sic itellexit Cōmentator 2° hui^9.
sed hit^9 speculatiui hn̄ sūt neč̄ꝫ ad felicitatē speculatiuā.
Cō.14. Et h nō negat Cōmētator. vn̄ ad cōicatiōnē practicā nō
est neč̄ia cognitio vitatis aliq̄x: s3 tn̄ cognitio di ꝛ abstra
ctoꝝ est neč̄ia ad felicitatē speculatiuā: q2 illa cōsistit in
actu sapie: ꝛ ēt aliq̄l'r est neč̄ia ad practicā felicitatem: vt
visū est p̄us: ꝛ adhuc videbit̄. ❡ Ad aliā. Illi hit^9 sūt no
biliores.ꝛc̄. ꝯcedit̄ ceteris parib^9. Tu dicis ꝙ habit^9 pra
In p̄he^o. / 3. phyſi. — ctici.ꝛc̄. Dōm sic Cōmētator ibi dclat. Si aliqs est assue
fact^9 ad cibū nō tēpatū pōt de facili assuefieri ꝛ duci ad
cibū tēpatū: s3 si aliqs est assuefact^9 ad cibū delicatū ꝛ tē
peratū nō pt ō facili assuefieri ad cibū nō tēpatū ꝛ diffi-
C cile: s3 ^a aliqs est assuefac[t^9] in p̄hia ꝛ adiscat eā: ipossibi-
le est audire leges. post. i. difficile. vn̄ ipole aliqñ accipit̄
ꝑ difficili: sic aliqd ē inuisibile: qḋ non pōt videri. i. diffi-
Tex.cō.71 — culter: sicut p3 2° de aīa. vn̄ ipole accipit̄ multiplr: quoꝝ
Tex.cō.17 — vn^9 modus est difficile: vt p3. 5° hui^9. S3 eꝯ. Qui p̄ discit
leges: hn̄ pōt postea adiscere p̄hiā: ꝛ hui^9 cā est: q2 assue
fact^9 excellētib^9 delecta^{bi} difficulter assuefit ꝛ mouet̄ ad
min^9 dlectabile: mō p̄hia est hit^9 quē ꝯsegt̄ maior dele-
Cap.8. ctatio q̄3 leges. Vn̄ Arist. dicit. 10° ethi. ꝙ p̄hia affert mi-
rabiles delectatiōes: certitudie ꝛ puritate: nō tn̄ seqt̄ ꝙ
auferat oino politatē: q2 q adiscit leges: pōt postea de fa
cili adiscere p̄hiā: sicut q adiscit vel assuefit in min^9 de-
lectabili de facili mouet̄ ad mai^9 delectabile: sic q assue-
fit in cibo nō tpato: postea de facili assuefit cibo tēpato:
sic q assuefit i p̄hia postea difficulter adiscit leges: tn̄ nō
ꝓhibet̄ h oino: q2 post p̄hiā pōt leges adiscere: sed non
ita facil'r: vn̄ inquātū est de se: ꝛ de nā rei nō ꝓhibet̄: s3 ꝑ
D aliud pōt ipediri: sicut ēt aliq p̄nt ipediri: vt aliq sūt ita
auari: q tā magnā delectatiōnē hn̄t in acgrēdo pecunias:
qḋ ipediunt̄ in p̄hia acgrēda: q2 mo^r^9 fortiores ipediunt
minores. Et sic est in ꝑposito. ❡ Uel al'r posset dici ꝙ
duplices sunt leges. s. cōes ꝛ ꝓprie: ꝛ ꝓprie sūt duplices.
Quedā sūt leges ꝓprie cū admixtione erroris: sic sūt le-
ges mahumeti: ꝛ oēs alie p̄ter diuinā legē. Alie sūt leges
ꝓprie sine admixtione erroris: sicut est lex chr̄ianorum.
Mō q est assuefact^9 in legib^9 ꝓprijs cū admixtione er-
roꝝ: postea hn̄ pōt adiscere p̄hiā: si termini dbite expo
nant̄ ei: s3 eꝯ nō: q2 q h3 cognitionē p̄hie ꝛ veritatis non
pōt intelligere ꝛ adiscere leges q̄ sūt cū admixtione er-
roꝝ: q2 hō fortiorē h3 inclinationē ad veritatē q̄3 ad fal
sitatē: s3 ipediat̄ aliqñ ꝑ aliud. ❡ Ad aliā rōnē. Illi hit^9

sūt honorabiliores.ꝛc̄. ꝯcedo ceteris parib^9. ❡ Tu dicis — E
ꝙ s'm hit^9 practicos.ꝛc̄. pōt negari. ❡ Ad ꝓbationē: fi-
des vulgi fortior est fide p̄hoꝝ. Dōm ꝙ fides pōt refer-
ri ad duo. vno. n. mō pt referri ad falsas leges: ꝛ sic fides
vulgi est fortior: q2 mag' credunt falsis legib^9 q̄3 p̄hi: q2
nō viderūt multa: ꝛ nesciūt discernere veꝝ a falso: s3 p̄hi
multa viderūt: vt dicit Cōmētator ibidē. Alio mō fides — In p̄he^o
pōt referri ad veꝝ: ꝛ sic fides p̄hoꝝ fortior ē fide vulgi: — 3. phyſi.
q2 p̄hi magis credūt veris q̄3 vulgares. Et qñ Cōmenta-
tor dixit ꝙ fides vulgi fortior ē fide p̄hoꝝ. Intellexit in
legibus falsis: ꝛ non in veris. ❡ Qō. XVIII.

❡ Uāñ circa egyptū mathematice artes p̄mū
constiterūt. ibi nāqꝫ genus sacerdotum.ꝛc̄. — Ubi supra in ꝑhemio

Consequēter queraf̄ circa ꝑdictaꝫ
ptē: s3 sit qḋ moralis.
Utrū p̄hi pure spe^{ui} sint ꝑmittēdi in politi-
ca p̄hia. Arguit̄ ꝑ ꙏ nō. Illi hoīes nō debēt
ꝑmitti in politica: qui nō sunt vtiles alijs: q2
nihil d3 ꝑmitti in politica: nisi qḋ est vtile ad politicā: — F
q2 al'r ordinatio eēt mala: s3 p̄hi pure speculatiui nō sūt
vtiles alijs: q2 tales viri tm̄ ordinant̄ ad speculationem.
vn̄ eēnt in ciuitate sicut statua: q̄ nō est vtilis ad politicā
vt vult Cōmētator 2° hui^9. ḡ nō sūt ꝑmittēdi. ❡ Itē sic — Cō.14.
vi eē de libertate locupletationis in politica: sic est de li-
bertate speculationis: ꝛ hec est vera ꝑ ꝯuenientē silitudi-
nē: q2 maxia est in logica ꝛ rhetorica: ꝛ de silib^9 idē est iu-
dicium: s3 aliq nō sunt ꝑmittēdi in politica libere locuple-
tari: q2 hoīes nō sūt ꝑmittēdi libere ditari in ciuitate: q2
hoc esset preiudiciū cōis boni: q2 infinita est ꝯcupiscen
tia honꝝ: ad cuius repletionē multi viuunt ex 2° politi-
ce. ergo ꝛc̄. ❡ Itē nulli sunt ꝑmittēdi in ciuitate nisi sint
sub aliqua partiū ciuitatis: ꝛ hec est vera. 6° politice vl' ꝑ.
sed viri pure speculatiui nō sunt sub aliq̄ ꝑtiū ciuitatis:
vt p3 ꝑ inductionē in singulis ꝑtib^9 ciuitatis q̄ sūt sex 7°
politice. P'ria est agricultura ꝛ agricole. Scd'a ps est ar-
tifices. Tertia est viri pugnatores: sicut milites. Quarta — G
pars est diuites. Quinta ps est sacerdotes. Sexta ps est
iudices. Mō viri pure speculatiui sub nulla haꝝ ꝑtium
sunt: qḋ p3: q2 nō sunt agricole: nec artifices: nec pugnato
res: q2 nō opant̄: nec sunt diuites: q2 nō sup abūdāt: cum
pauca eis sufficiāt ad speculādū: q2 necessaria ad victū.
Sil'r nō sūt sacerdotes: q2 nolūt sacerdotari. Simil'r nō
sunt iudices: q2 iudicare de vtilitatibus ꝛ nociuis ꝑtinet
ad praxim. Mō opus nō est finis viri pure speculatiui.
❡ Itē si viri pure speculatiui eēnt ꝑmittēdi in politica:
aut eēnt honorabiliores alijs aut minus honorabiles. h
p3 ꝑ sufficiētē diuisionē: sed viri speculatiui pure nō sūt
honorabiliores alijs: vt p3 ꝑ Tulliū p̄ de officijs: vbi di-
cit. Ꝙ officia politica vt iustitie sūt ꝑpo^{n}^{da} officijs scie
speculatiue. vn̄ nō est aliqs ita attentus ꝛ cupidus circa
cognitionē rerū nālium: ꝛ si existimet se posse spe[c]ulari di- — H
gnissima rerū ꝛ maxie ardua: vt deū ꝛ separata: ꝛ metiri
stellas: q̄n speculatione3 dimitteret, si offerret̄ ei discri-
men p̄rie: ꝛ subueniret p̄rie i piculo: ex q̄ appet ꙏ officia
poli^{ce} ꝓponēda sūt officijs scie speculatiue. Sil'r nō sūt mi-
nus honorabiles alijs ꝑtib^9 i ciuitate. Et h oēs ꝯcedūt.

Oppositū arguit̄. Si de quo minus videt̄ inesse
ꝛ inest. ergo id de quo magis: s3 minus
vī ꝙ hoīes ifortunati ꝛ miserabiles sint ꝑmittēdi in ciui-
tate q̄3 pure speculatiui: ꝛ tn̄ hoīes infor^{ti}: vt ceci: surdi: ꝛ
orbati ꝑmittunt̄ in ciuitate. De qbus minus vī: q2 sunt
minus digni speculatiuis. ergo ꝛc̄.

Quedam sunt premittenda ad intellectum q̄ōnis.
❡ Primū est. ꙏ de numero habituum

Cap.2. I nie qdā sūt speculatiui: & qdā practici: vt pz.6.ethi.& isti
differūt ab inuicē: vt sufficit ad pñs: qꝛ habitus specula
tiui perficiunt intellectū quo ad cognitionē verā & nihil
apponunt vltra.i.qꝛ nō vadunt ad opus: producēdo suū
scibile per cognitionē dirigētē & electionē inclinantē: vt
T.cō.2. vult Aristo.6.ethic.& ēt 2° huius.vbi dicit.Theo^ce finis
est veritas.practice opus.&c. Et hoc vult Eustratius.6.
ethi.& est famosa auctoritas.Scientifica qdē mens hz fi
nē.s.veritatē cognoscere & nihil apponit.Practica qdez
ipsa verū cognoscit: & in hoc non stat: sed vltra apponit.
vz.opus: est eniz operatio per quā suū scibile operat̄.Et
hoc idē vult Aristo.2° hui⁹.vbi dicit.Oz lz practica intē
dat veritatē: nō tñ ɔsiderat eā fm se: sed ad aliud vt ali
qd agat.¶ Nota 2°.qꝛ qdā sunt habit⁹ practici factiui:
& qdā actiui.Factiui habitus sunt quo ꝑ opōnes recipiū
K tur in mā extrinseca: vt effectus artis domificatiue q re
cipit̄ in lignis & lapidibus.Sed habit⁹ actiui sunt quoꝝ
operationes imanēt & nō trāseūt in rem extra: sicut sunt
actus prudētie q sūt tres: & vnus est act⁹ prudētie mona
stice.alius est act⁹ prudētie econo^ce.tertius est act⁹ prudē
tie politice.vñ prudētia politica extēdit se ad 3° nego^a.s.
exclamationē ɔcionationē & disceptationez. Exclama^m
nego^m ad laudē & vituperiū ordinat̄.Sz discep^m ordina
tur ad accusandū & excusandū.Sed ɔciona^m est ad hor
tandum & dehortādū: & de fiendis dare cōsilia proficua.
¶ Nōndū 3°.qꝛ politica est ordo ciuitatis quo ad hoies
inhabitātes: nō quo ad muros & vicos.vt pz.3.4.&.5.po
litice.mō 2° est politia.recta.& transgressa. Recta politia
est q̄ hz pncipē q pncipat̄ & dñat̄ pp cōe bo^m: vt pp po^m:
sed transgressa politia est in qua dñat̄ pnceps pp ppriū
4^m nōndū bonū: & hoc pz.3.politice.¶ Nota 4°.qꝛ recta politia di
uidit̄ in.3.Prima est in q̄ dñat̄ vnus tm̄ pnceps pp cōe
bonū & illa politia dī regnuz vel regalis monarchia. 2°
politia est vbi pauci dominant̄ & virtuosi: & hꝫ pp cōe bo
nuz: & vocat̄ aristocratia. 3° est in q̄ dñant̄ multi boni &
virtuosi pp cōe bonū: & illa dī cōi noie politia vel timo
cratia.¶ Silr trāsgressa politia distinguit̄ in.3.Prima
est in qua vnus solū dominat̄ pp ppriū bonū: & dī tyran
nica. 2°.in qua diuites dñant̄ plures: & dī oligarchia: vl'
L egeni dñant̄ pp ppriū bonū neglecto bono pncipis & di
uitū: vñ ibi dominant̄ pauperes pp libertatē: qꝛ dicunt
qꝛ vnus est ita liber: sic aliꝰ: qꝛ oēs filij ade sumus: & ta
Cap.8. lis dī dimocratia.¶ Nōn^m q̄ qꝛ felicitas est finis huma
Cap.9. ne vite.ꝑ & 4° ethi.lz hz exigētiā finis opz cetera mode
T.cō.3. rari: vt dicit Lynco.ꝑ poste.& accipit hoc ex 2° phy.& 2°
T.cō.8. huius.Mō duplex est felicitas: vt pz.10.ethi.&.7.politi
c.8.&.9. ce.Quedā est felicitas speculatiua q̄ ɔsistit in actu sapiē
tie. respectu nobilissimi obiecti: vt pz ex dictis.alia est fe
licitas practica: que cōsistit in actu prudētie: vnde sicut
inter habit⁹ speculatiuos vn⁹ est nobilissim⁹: q est finis
Cap.8. & caput oium habituū speculatoꝝ.ex 6° ethi.sic inter ha
bitus practicos est vn⁹ habit⁹ nobilissim⁹: q est finis & ca
put respectu habituū practicoꝝ: & hec est prudētia: i cui⁹
actu cōsistit felicitas politica.¶ Sed forte dices: qs est
actus spālissimus prudētie in quo ɔsistit felicitas politi
M ca.¶ Ad huius intellectuz nota sicut ait Aristo.ꝑ.3.&.5.
politice.qꝛ virtus pncipis nō est vtus subditi: vñ nō so
lū requirit̄ ad hꝫ qꝛ aliqs sit pnceps: qꝛ vtus sit in pncipe:
sed opz eā esse in pncipe fm excellentiā: alr.n.nō eēt pn
ceps nisi equoce.vñ sicut dicit Ar.ibidē.Nō solū rex est
q est sibi sufficiēs: lz ēt opz qꝛ in oib⁹ bonis alijs sit sup
excedens: Tūc dōm qꝛ felicitas practica cōsistit in actu
prudentie que est in pncipe: cū vtus pncipis debeat ex
cellere oēs alios: sed ꝓprius act⁹ pncipis est pcipere.ex
4° politice.qꝛ p istū actū distinguit̄ a subditis.q̄ sequit̄

qꝛ felicitas politica ɔsistat in actu prudētie.q est act⁹ pre N
cipi^di: adhuc aliud est minus ɔfusuz: qꝛ act⁹ precipiendi
pncipis extēdit se ad multa vt pugnare &c.q̄ qs est act⁹
pcipiēdi in quo ɔsistit felicitas politica oino.¶ Ad cui⁹
intellectū nōn^m: qꝛ pcipere non est nisi respectu illoꝝ q̄
sunt in pōtate hois: qꝛ nullus mitti t manus ad impoīe.ex
2° retho^ce.q̄ felicitas politica nō ɔsistit in quocūqz actu
precipiēdi: lz in actu pcipiēdi respectu illoꝝ q̄ sūt in po
testate hoiuz: sed inter oēs act⁹ hois nobilissimus est co
gnoscere deū: & in illo actu pcipiēdi ɔsistit felicitas poli
tica in pcipe opanti ad cognitionez dei: sicut ēt felicitas
speculatiua cōsistit in speculatione dei. Et hec doctrina
mirabilr ꝓpinqua est doctrine pyssimi legislatoris dñi O
nr̄i Jesu christi: q cū ab eo quereret̄ qd est pmū mādatū in
lege.ridit.dilige deū tuū ex toto corde tuo: & postea sub
dit pyssimus legislator: & ꝓximuz tuū: sicut teipsuz.q̄ in
actu precipiēdi opari ad dilectionē dei cōsistit felicitas
politica.¶ Utrū aūt act⁹ dilectionis & cognitionis dei
sint idem vel diuersi sunt opiones: tñ mihi vi qꝛ non sit
aliqua diuersitas realis: lz diant p habitudinē ad extrin
seca: qꝛ cognitio dei est fm subaz: & fm se: lz dilectio dei
est p cōpōnē ad extrinseca: vt quo ad dare elemosynā: &
ieiunare.&c.De hꝫ non plus ad pñs: & sic pz qꝛ actus mo
mus & spālissimus in quo ɔsistit felicitas politica est p
cipere opari ad cognitionē: & ad dilectionē dei.¶ Nō
6° qꝛ vir pure speculatiuus pōt dupliciter considerari.
Uno mō p exclusionē & negōnē oium alioꝝ opeꝝ pter
opus speculari: ita qꝛ nullū aliū actuz exerceat: nisi actū
speculatiōis ēt ptinētiū ad pbiaz: qꝛ nec doceat vbo: nec
scripto: nec ēt exerceat act⁹ prudētie: qꝛ doctrina nō so
lū ɔsistit in sermone q ꝓcedit ab ore doctoris: sed etiā in
scriptura.p Lynco.ꝑ poste.Alio mō pōt ɔsiderari q̄ ad
exclusionē operū & habituū practicoꝝ: vt prudentie.&c.
tñ seruato ope sue speculationis & doctrine in vbo vel in
scripto: ita qꝛ nō intendat de operib⁹ artis in q̄ est la
bor nec de operib⁹ prudentie: vt eco^ce mono^ce politico:
nec disceptatiuo exclamatiuo: nec ɔciōatiuo. ¶ Nō 7°.
qꝛ hoies in politica permittunt̄ duplr.vno mō ex prece P
pto & delibe ratiōe: vel deliberata ordinatione: & sic per
mittunt̄ illi in ciuitate q ꝓficiūt ad politicā & ad felici
tatē politicā: cū finis sit hz cuius exigētiā opz cetera mo
derari.Alio mō aliq permittunt̄ in ciuitate ex casu & mi
sericordia & compassione: vñ hō ex nā sua cōpatit̄ alteri
hoi: qꝛ ēt nos ɔpatimur cani.q̄ multo plus hoi: nisi aliqs
sit pn⁹ ad interficiēdū: & deuorādū alios: vñ ex nā specifi
ca ɔseqt̄ cōpassio idiuiduoꝝ mutuo.vñ ēt Ar.fecit vnā
pticulā in de ꝓblematib⁹ de cōpassiōe hūana q̄ ad nāz
specificā.q̄ pnceps vel dñs pmittit aliq̄s esse in ciuitate
ex precepto & deliberatione: aliqs autem vult esse in ciui
tate ex compassione humana.

Illud dicunt doctores.credo eē vez in via Comētatoris vz.qꝛ act⁹ dilectionis & cognitionis sūt idem subo.& nō dr̄nt nisi p diuersas rōnes formales: sicut ēt teneo fm mētē Comentatoris intellm & volūtatē eē idem subo: & non dr̄nt: nisi rōne: vt pōt colligi ab Auerroi.3° de aia in co.40.

His visis vide sūt due ɔnes.¶ Pria est.qꝛ phi pu
re speculatiui p exclusionē oiuz actuum
artificialiū: vt prudētie &c.nō sunt pmittēdi in politica. Q
¶ 2° ɔ est.qꝛ phi pure spe^ui 2° mō p exclusionē opeꝝ ar
tificialiū: in qb⁹ est labor: pmittēdi sūt in ciuitate ordia
ta ex pcepto & deliberata ordiatiōe.Et posset addi.¶ 3°
ɔ.qꝛ isti viri spe^ui sic ɔsiderati nō sūt pmittēdi in politi
ca trāsgressa.¶ Rō p̄e ɔnis.Si phi pure spe^ui.p̄ mō ɔsi
derati eēnt pmittēdi i ciuitate: vel hoc eēt ex pcepto & or
dinatiōe deliberata: vl' eēt ex euētu & ex hūana cōpassio
ne p sufficiētē diuisionem ex dictis: lz viri speculatiui p̄
mō neutro mō pmittunt̄ in ciuitate: nō.n.permittunt̄ ex
hūana cōpassiōe: qꝛ sic pncipes nō pmittūt nisi misera
bilr isfortunatos vt cecos claudos & orbatos: sed isti phi
nolunt dici miserabiles & infortunati.silr nō pmittunt̄

A in ciuitate ex deliberata ordinatione: qr sic principes nihil
pmitterēt in ciuitate si pferret ad aliqd cōe bonū: qr fi-
nis est finis cuius exigentiā cetera moderant: et sic ex pce-
pto nō pmittunt: qr sic pnceps nihil permittit in ciuita-
te nisi conferat ad cōe bonū: sed phi sic dicti nō pficiunt
ad cōe bonū ciuitatis: sz obsūt plus cōsumēdo bona que
sūt in ciuitate. Ratio scde pnis. Illi debēt pmitti in ciui
tate ex pcepto et ordinatiōe deliberata sine qbus nō pōt
hri pplemētū felicitatis politice. hec est manifesta: qr fi-
nis necessitat alia: cū sit optimū: sz sine viris speculatiuis
2° mō dictis nō pōt hri cōplemētū felicitatis sufficien-
ter: et hoc declarat pmo p exclusionē alioz operū: qr sic
di. 4. politice. vnūqdqz opus melius pficit cū intēdit
circa vnū qz circa multa. vn vsus. Pluribus intentus mi-
nor est ad singula sensus: sz isti phi cū pmittunt in pprio
ope vt speculari et doctrinari: ita q nō molestant p opa
B politica et artis: tūc maxie psunt ad cōplemētū humane
felicitatis: vt itēdere et docere ad cognitionē dei et substa
abstractaz: ad q sic se hz intells noster: sic oculus noctue
2° meta. t. co. 1. ad lumē solis: et sic ex pcepto pmissi in ciuitate meli9 pnt
cognoscē ardua et nobilissima: et docere aliqs cognitionē
taliū: qn nō sunt intricati alijs operib9 prudētie et artis.
¶ Silr declarat ex tristitia et delectatiōe: qr sic ab9 ab
alijs opib9 magis delectabilr pficiūt: qr delectatio perfi
cit opōnē: qr magis et meli9 delectātes ingrūt: auget eniz
c. 7. et 5. delectatio opōnē: q maxie opponit tristitie: vt pz ex. 10.
ethi. Et sic exclusa tristitia magis et meli9 pnt cognoscere
abstracta: sed in oib9 opib9 politicis et artis aliqualr co-
mitat tristitia: et oē triste laboriosū. ¶ Et istō pz in ope
ribus factiue artis vt domificatiue etc. Silr in negocijs
politicis est tristitia vt in exclamatione ac in laudando
vel vituperando alterū incurrit inuidiā et idignationē: et p
pns tristitiā si aliquē vitupat. ¶ Silr in pcionatiuo ne-
gotio vt in bono vel nociuo est tristitia: qr raro multi cō-
C cordāt in bono: qr si aliqs dat psiliū qd vi eē aliqd bonū:
displicet plurib9. vn raro multi pcordāt i bono et arduo:
et hoc nō pōt esse sine tristitia. Silr in disceptatiuo nego
tio est tristitia: vt in accusando: qr si aliqs aliquē accusat
corā pncipe pōt incurrere indignationē et tristitiā: et sic
si phi libere pmittunt speculari meli9 pficiūt opa coruz
que sunt ad cōplemētū felicitatis hūane. ¶ Notādū q
aliqs posset dicere q viri pure perspectiui bn pficiunt
ad speculationē: et ad felicitatē speculatiuā: qr speculant
nālia: vt plantas et aialia: et ipsuz deū: sz hoc nō vz facere
ad felicitatē practicā. ¶ Solo huius pz ex dictis: qr felici
tas politica cōsistit in nobilissimo actu practico. Lin pn-
cipe: et ēt pceptū est cognoscere et diligere deū: et hoc pce-
ptū pnceps facere nō pōt: nisi p cognitionē dei p se vel
q recipiat cognitionē dei ab alio: qui hoc sciat: et hoc est
per speculatores phoz: q docent cognitionē dei. ¶ Rō
D tertie pnis. Illi nō sunt pmittēdi in ciuitate q nō faciūt
ad finē ciuitatis: et hoc pz ex dictis: sz phi speculatiui pu
re nō faciūt ad finē politie transgresse: qr finis illius est
bonū ppriū: sed phi nō cōferūt ad hoc: sed plus obstāt:
Cap. 10. vt pz p Arist. 10. ethi. loquētē de felicitate et de sapientia:
qui dicit. Opus enī est exteriori psperitate hoi enti. Nō
eniz per se sibi sufficiens est nā ad speculanduz: sed opz
corpus sanū esse: et cibū et reliquū famulatū existere: et sic
dimittunt pprium bonū politie transgresse. ¶ Notāduz
q si aliqs hō incipit fieri speculatiuus in politia trans-
gressa: qd est faciendū de illo. Dōm q pnceps dz eū rele
gare: et extra suū pncipatū mittere: qr sicut di 4° politi-
ce: de quodā tyranno q quesiuit psiliū a viro prudenti. s.
Cassiodoro. qd esset faciendū de suis hoib9: ille rndit in
parabola. q planaret areā: et spicas eminētes extirparet.

voluit dicere: q speculatores viros q excedūt alios ho- E
mines: vt spice eminentes deberet relegare et extra mit-
tere. vn Aristo. dat remediū q pnceps dz sibi precauere
a pn9: qr nō dz admittere q studeant et fiant speculatiui:
sed dz eos pus relegare: qr postq iam pfecerūt in specu
latiuis: tūc relegati possent obesse pncipi. ¶ Nota vlte-
rius: q sicut in totali poli9 transgressa speculatiui viri de-
honorant et relegant: sic in pticularib9 collegijs relegan
tur et dehonestantur viri speculatiui et bone fame: et hoc
maxime militib9 onerosi: qr dicit Eustrati9 p ethico. q
multitudo vt in plurib9 est vituperatrix bonoz. ¶ No
tandū q dubiū est. dictū est q qdā est felicitas specula-
tiua: et quedā practica. ¶ Cōtra. illud qd p supabundan
tiā di vni soli pt. ex 5° et 6° top. sed felicitas est optimuz.
ex p° ethi. g nō pōt eē duplex felicitas: qr alr essent duo Cap. 11.
optima. ¶ Dōm est q p supabundātiā di. etc. veruz est re
spectu vnius ordinis: sed tn pōt cōpetere plurib9 in di-
uersis ordinibus: vt decē sunt generalissima in diuersis
ordinibus: et tamen gnālissima di per superabūdātiā. ¶ Tu F
dicis q felicitas est optimū. verū est in vno ordine: vt in
genere speculatoz debet vni: et in gne opabiliū: ēt debe
tur vni: qr illa felicitas politica nō est eadem cum felici-
tate speculatiua: sz ordinet ad eam.

Ad rōnes in oppositū. Illi non sunt pmittēdi. etc.
pcedo: nisi pmittant ex cōpassione hu-
mana: que est in specie specialissima. naz si aliqn cōpati-
mur canib9: iō plus hoi erit cōpatiendū: vt dictum est.
¶ Tu dicis q phi pure speculatiui. etc. Dōm q verum
est si essent speculatiui p° mō: nihil pficerent: sed si sint
speculatiui 2° mō: tunc pficiunt ad poli9: vt docendo
verbo vel scripto: et beneficio doctrine: cui nemo pōt cō
dignā et sufficientē retributionē facere: sicut nec dijs nec
parētib9. ex 9° ethi. ¶ Tu dicis forte: qd proficit hoc ad
practicā felicitatē. Dōm q pnceps nō pōt facere prece- Cap. 1.
ptū ad ordinandū opera ad deū in quo cōsistit felicitas
politica: vt dictū est nisi hēat cognitionē dei de se: vel re-
cipiat eaz ab alio. ¶ Tu dicis q viri speculatiui sūt inu G
tiles: verū est speculatiui pmo mō acceptis: tamē 2° modo
accepti sunt vtiles. Unde nota: q lz viri speculatiui nō
proficiant in paruis operibus practicis: vt in facere cal-
ceos et hmōi. ¶ Tn in arduis multū pficiunt: vt dicunt ali
qui: qr dant psilia in grauibus et arduis. Et ponit exēplū. cū
Alexander voluit sibi subiugare totū mundū inuenit qs
dā ciues q opposuerunt se sibi p. et postq subiugauit eos
quesiuit quid esset faciendū de illis ciuibus: aliqui dixe-
runt q deberet eos relegare: tunc quesiuit Alexander a
quodam pho. ille respondit nō interficias eos nisi possis
transmutare aerē aquā. etc. q a exterminatio illoz nō va-
let: nisi aqua: aer. etc. possent trāsmutari. i. pstellatio: quia
iterū tales vt priores regenerarent qdiu manet pstella-
tio respiciens illā terrā. Istud dictū ab illis nō est ad p-
positū: qr dare consilia ardua de faciendis pficuis vel
nociuis nō ptinet ad specula9 purū: sed est actus prudē- H
tie. ¶ Ad aliā sicut de libertate etc. Dōm q nō est verū:
qr diuites vt in plurib9 habēt mirabiles mores: qr sunt
nimis elati et superbi: et sunt iactātiores: et hoc verū est: qr
sunt diuites excessiue: vn alios hoies nō reputāt dignos
nisi se: sed sic nō est de speculatiuis: qr isti p se sunt boni
et nō superbi: et sic est dissimilis. ¶ Ad aliam rationē illi
non sunt permittēdi etc. nego maiorē: qr mulieres et pue-
ri permittunt in ciuitate: et tn nō sunt pars ciuitatis: sed
istud non multum valet: quia mulieres cōferunt ad par
tes ciuitatis: quia ex eis nascūtur viri. Similiter ex pue-
ro fit vir tanq ex imperfecto perfectum vnde sic sunt sub
parte ciuitatis mulier et puer: quia reducuntur ad viruz

I qꝛ puer est vir sal͂tē in potētia. ¶ Ergo dō3 est aliter cō-
cedēdo maiorē ꝙ illi nō sunt permittēdi ꝛc̃. Uex est ni-
si ꝑmittant̃ ex pietate ꝛ misericordia in ciuitate. ¶ Tu
dicis ꝙ pb̄i puri ꝛc̃. Dō3 ꝙ imo reducunt̃ ad duas par-
tes nobiliores ciuitatis: ꝛ ꝓsupponunt̃ necessario ab eis
si sit politica recta. ꝑmo ꝓsupponunt̃ a sacerdotibus: qꝛ
sacerdotibus necessariū est cognoscere deū: ꝛ debēt esse
speculatiui: qꝛ in greco sacerdotes dicunt̃ seniores: qui
debent esse sapiētes. ¶ Tu dicis ꝙ speculatiui ꝛc̃. Dōm
ꝙ imo vellent sacerdotari si fieret eis sicut esset ꝯdignū:
sed nō sic fit: qꝛ prebende ꝛ bn̄ficia dantur idiotis: vnde
sacerdos dʒ esse necessario sapiens: ꝛ habere cognitionē
de deo. Silr presupponunt̃ a iudicibus: qꝛ prudens iu-
dex debet cognoscere ipsū deū a quo dependet celū ꝛ
nā: ꝛ ordinare oia opera in ciuitate ad ipsū. ¶ Nota ꝙ
K speculatiui viri in ciuitate hn̄t se ad alia. naʒ si princeps
vult habere eos vel sunt finis alioꝝ: vel sunt ordinata
ad alia tāq̄ ad finē. ¶ Dōm ꝙ speculatiui viri sūt finis
aliaꝝ partiū ciuitatis gr̄a cuius: qꝛ sicut oēs hoies sūt ꝑꝑ
speculatiuos viros tanq̄ gratia cuius: sic tota ciuitas ꝑꝑ
illos: ꝛ felicitas politica ordinat̃ ad felicitatē speculati-
uā: sicut oēs hoies in ciuitate ordinant̃ ad speculationeʒ
de deo. Simil'r sacerdotes nō addūt supra speculatiuos
viros ad spē3 speculationū dei nisi actus exteriores. vñ
Co.17.ꝛ.21. Cōmētator dicit 2° celi. ꝙ illud qđ est ꝑpter se ꝑ͂ᵃ inten-
tione ꝑma est ꝑpter aliud 2ᵃ intētione: sic est hic: ꝙ spe-
culatiuus vir est ꝑꝑ se ꝑma intentione: sed ꝑꝑ alios scđa
intētione: qꝛ docet alios hoies cognitionē de deo. Et oēs
in ciuitate debēt recipere aliqđ a speculatiuis viris: sic
oēs res a deo recipiunt bonitatē. ꝛc̃. ¶ Ad aliaʒ si pure
viri speculatiui. ꝛc̃. Dōm ꝙ sūt in ciuitate bonoᵣᵘᵐ alijs:
qꝛ sunt finis gr̄a cuius alioꝝ: tñ 2ᵃ intētione: sunt ꝑpter
alios: qꝛ agunt cognitionem de deo in eis vt dictum est.
¶ Ad auctoritatē Tulij. Dō3 ꝙ ipse fuit illi⁹ opinionis:
qꝛ fuit prudens ꝛ nō speculatiuus. g̃ dixit h: ꝛ in hoc er-
rauit. ¶ Ad rōnē suā. Nō est aliqs ita intentus. ꝛc̃. Dō3
ꝙ cōmittit fallaciā fm̄ quid ꝛ simpl'r: qꝛ procedit a fm̄
quid ad simpl'r: qꝛ qui dimittit speculationē in vna ho-
ra: ꝛ succurrit discrimini patrie: tñ nō dimittit specula-
L tionē simpl'r ꝛ semꝑ: sed ad horā. ¶ Ad rōnē in opposi-
tū: si illud qđ minus vi. ꝛc̃. cōcedit̃. Tu dicis: ꝙ minus
videt̃ ꝙ infortunati. ꝛc̃. Dōm ꝙ nō est verū accipiendo
speculatiuos ꝑmo mō. vñ infortunati ex cōpassione hu-
mana ꝑmittunt̃ in ciuitate: qꝛ hō nāl'r hʒ inclinationem
ad cōpatiᵉⁿᵈᵘᵐ hoi: ꝛ hoc ex nā specifica nisi sit pronus ad
interficiendum: vt di ꝑmo politice: sed speculatiui viri
nō permittunt̃ ex cōpassione humana in ciuitate: qꝛ nō
sunt infortunati: sed bñ hʒ minor veritatem in recipien-
do speculatiuos secundo modo.

Notandum ꝙ dubiū est. Utrū hoies miserabi-
les ꝛ infortunati sint permittendi
in ciuitate sine cōpassione humana ꝛ misericordia. Dō3
forte ꝙ sic. qꝛ ex precepto posset esse: qꝛ aliqualiter cōfe-
runt ad ciuitatē ad reuelandā ꝛ examinandam ꝑncipis
virtutē: qꝛ virtuosus ꝑnceps debet exercere opera vir-
M tuosa propter se: ꝛ non ꝑpter aliud extrinsecum: vt dare
qñ ꝛ quātū: ꝛ pro quo fine: ꝑꝑ se: ꝛ non ꝑꝑ aliud extrinse-
cum: vt gloriā: vel honorē: vel lucrum. Uñ si miles da-
ret ꝑꝑ vanā gloriā nō esset liberalis. g̃ per illos ifortuna-
tos manifestat̃ virt⁹ ꝑncipis: qꝛ dat eis ꝑꝑ se nō ꝑꝑ aliđ:
qꝛ nihil valēt sibi facere vel dicere boni: vt surdi ceci ꝛc̃.
¶ Tu forte dices: ꝙ ꝑnceps nō nutrit eos đ se ꝛ de suo.
Dōm: imo qꝛ oia in ciuitate sūt ꝑncipis: qꝛ politicus vir
est in cuius potestate sunt oia subiacentia: vt pʒ ex ethi-
cis: qꝛ de voluntate sua ꝛ liberalitate nutrit infortunatos
ꝛ colubatos: ꝛ sic ad illud.

¶ Qō. XIX. N

¶ Primū itaq3 sapiētē existimam⁹ oia scire. Ubi supra in ꝓhe.

Queritur circa hanc partē. Utrū me-
taphysicus debeat scire oia.
Arguit̃ ꝙ nō. Quia si metaphysicus sciret
oia: tūc nullus esset sapiēs. h est falsum: falsi-
tas ꝯñtis pʒ: qꝛ dicit Cōmētator 3° de aia. ꝙ
pħia est in maiori pte sui subi ꝑfecta. Etiaʒ multi hoies
dicunt̃ eē sapiētes. ꝯñtia ꝓbat̃: qꝛ nullus est q sciat oia.
fm̄ Themistiū 2° de aia: qꝛ illa q̄ scimus minima sunt Cō.50.
respectu ignoratorū a nobis. ¶ Itē si metaphysic⁹ de-
beret ꝯsiderare oia: tunc sequeret̃ ꝙ de indiuiduis ꝛ sin-
gularib⁹ esset scia: hoc est falsū. ꝑ poste. ꝛ. 7. meta. ꝯñtia Tex.c.53.
ꝓbat̃: qꝛ si metaphysicus ꝯsideraret oia: cum singularia
sint de numero oium: tūc sciret singularia. ¶ Itē si me-
taphysicus sciret oia: tūc alie scie supfluerent: hoc est fal- O
sū. ꝯñtia ꝓbat̃: qꝛ si metaphysicus ꝯsideraret oia entia:
ꝛ qꝛ alie scie vt nālis: ꝛ mathe^{ca} ēt cōsiderant entia: sicut
nālis ens mobile: mathematica magnitudinē: ꝛ hm̄: ꝛ tūc
oia illa ꝯsideraret metaphysica: ꝛ tunc superfluerent: vel
nō essent distincte scie a metaphysica. hoc aūt est falsū.
¶ Iteʒ tunc res nō essent diuerse ꝛ ordinate. hoc est fal-
sum: qꝛ videmus ꝙ alique res differunt numero: alique
specie: alique gn̄e. Etiā res sunt ordinate: ex. 12. huius: qꝛ Tex.c.52.
habent ordineʒ: ꝛ mundus est ordinatus in suis ptibus.
ꝯñtia ꝓbat̃: qꝛ si metaphysicus sciret oia: tunc esset vna
scientia de oibus: ꝛ tunc oia essent vnum: qa si scia esset
vna: tunc scita ꝛ ꝯsiderata essent vna: qm̄ sciētie secantur
quēadmoduʒ ꝛ res. 3° de aia. t. c. 38. Et nō esset ordo: quia Tex.cō.8.
ordo est coꝝ: que differunt. ¶ Itē tunc nō eēt certissima
scia. hoc est falsū: qꝛ vult ꝙ illa scia est certissima. Etiaʒ
in 4° hui⁹. subdit ꝙ est firmissima. ꝯñtia ꝓbat̃: qꝛ multa Cap.2.
ꝯsideraret q̄ nō sūt certa. ex ꝑ ethi. certū aūt silr in oib⁹
nō est querēdū: quēadmodū neq3 in ꝯditis: bona autē ꝛ
iusta: de qb⁹ ciuilis intēdit tantā hn̄t diuersitatē vel dif-
ferētiā ꝛ errorē: vt videant̃ lege sola essenā ꝛo nō. P

In oppositum est Aristo. in predicā ca°. vbi
dicit. Istoꝝ autem ꝛc̃.

Ad intellectum qōnis est nōduʒ breuiter: ꝙ
metaphysicū scire oia pōt in-
telligi multis modis. Uno° fm̄ rōnes idiuiduales. Alio°
pōt itelligi fʒ rōnes vl'es: ꝛ h dupl'r. vel scire oia fm̄ rō-
nes vl'es specificas: vel fm̄ rōnes gnāles. Et h distiguit̃
fm̄ ꝙ sūt duplicia gnāl: q̄dā sūt ꝑ° ꝛ gn̄alissima: q̄daʒ po-
steriora ꝑpinqora spālissimis vt subalterna. ¶ Tūc di-
cende sūt ad qōnē tres ꝯnes. ¶ Pria est: ꝙ metaphysic⁹
pʒ oia scire fʒ rōnes gnāles generꝝ ꝑmoꝝ. Et ista ꝯclo ꝓ-
bat̃ sic. Ille q ꝯsiderat ens inq̄tū ens ꝛ ꝑmas ptes entis
dʒ ꝯsiderare oia fʒ rōnes gnāles: ꝛ hec est vera: qꝛ ille q
ꝯsiderat ens inq̄tum ens ꝛ ꝑmas ptes entis: ille hoc mō
ꝯsiderat oia: qꝛ gnālissima sūt ꝑme ptes entis: i q̄s ens ꝑ- Q
diuidit̃ sicut suba q̄titas ꝛc̃. ex. 6. hui⁹: sed metaphysicus Tex.cō.ꝑ.
est hꝰ. 4° hui⁹: qꝛ est q̄dā scia: q̄ speculat̃ ens inq̄tū ens
mō ꝑ° gn̄a sūt ꝑme ptes entis: ꝛ oia sub his decē ꝑmis ge-
nerib⁹ cōprehēdunt̃: vt ei⁹ qđ est ob̄m ꝑᵐ. Jō hoc modo
meta^{ca} ꝯsiderat oia. Mō nulla alia scia spālis ꝯsiderat
oia sic quo ad rōnes gnāles: vt ꝑmoꝝ generuʒ: qꝛ nec in
geometria: qꝛ ista ꝯsiderat aliquā ptē determiatā entis:
nec nālis. Silr g̃ opʒ dicere ꝙ oia non cognoscunt̃ a no-
bis nisi cognitio eoꝝ pertineat ad cōmunem sciam: ꝛ hic
est metaphysica: qđ innuit Aris. cū dicit. ꝙ metaphysic⁹
scit oia: vt contingit sub rōnibus vniuersalibus: quia vlr
cognoscit ens inquantum ens: ꝛ subam ēt ꝛ alias partes
entis primas. ¶ 2° conclusio est: ꝙ non dʒ oia scire fm̄

A rōnes indiuiduales. Et ratio huius cōclusionis est. Illa nō cōsiderat metaphysicus: q̄ non pertinent ad sciaz aliquā: q2 metaphysica est scia: sed oia entia fm rōnes indiuiduales sunt hōi: q2 7° huius. singularia qñ recedūt a sensu nescimus verū sint vel nō sint. Hoc idē dicit Porphyrius auctoritate platonis: q2 descendētē a gnālissimo ad specialissimū iubet Plato qescere: tanq̄ȝ indiuidua non cadant sub arte: 7 eoȝ nō posse fieri disciplinā. ❡ 3ª cōclusio est: q̄ nō oȝ oia scire fm rōnes vles 7 specificas 7 gnāles generū subalternoȝ 7 posterioȝ. Et ista ꝯ pbaſ sic. Si metaᶜᵃ ꝯsiderat oia fȝ rōnes specificas 7 gnāles posterioȝ generū: tunc alie scie supfluerēt: hoc est falsū cū nullus hoc dicat: qm̄ scia speculatiua distiguiſ in tres ptes: in nālē: mathematicā: 7 diuinam. 6. huius. tex. cō. 2. ꝯñtia pbaſ: q2 si metaᶜᵃ cōsideraret oia sub rōne specifica vel gnāli: sicut lapidē inquātū lapis: hoiez inquantuȝ hō: tunc ex quo scia nālis ꝯsiderat illa sub illa rōne: tunc esset frustra: q2 frustra fit per plura: qđ pōt fieri per pauciora. ❡ Ideo sic alie scie supfluerēt: vel nō essent distincte scie a metaphysica. ❡ Et ꝯfirmaſ hoc: idē nō ꝯsideratur eodē mō per eandē rōnez a diuersis sciētijs. Modo entia cōsideranſ in alijs sciētijs fm rōnes pprias: sicut nālis ens mobile iquātū mobile: 7 arithmetrica numerū inquātū numerus fm pprias passiōes. Et geometria magnitudinē inquātū magnitudo fm pprias passiōes. Ex quo tūc idē fm vnā rōnē nō ꝯsideraſ a diuersis sciētijs. Ideo metaᶜᵃ cū sit diuersa scia ab illis: nō cōsiderat oia sub rōne specifica vel gnāli: hoc mō.

B Tūc aliqs diceret: cōsiderat ne metaᶜᵃ aliqua entia fm rōnes pprias 7 gnāles generū gnālissimoȝ. Dōm q̄ sic: q2 ꝯsiderat substantiaz inquātū sūba: 7 nō aial inq̄ȝtū aial: 7 nō hoiez inquātū hō. Iō dixit Arist. in l̄ra. q̄ metaphysicus scit oia inq̄ȝtū cōtingit. Et dico q̄ metaphysica ēt ꝯsiderat q̄dā vt sūbas abstractas fm rōnes pprias 7 gnāles: 7 pbat ēt

a. 1. cō. 29. infra.

passiones de eis. 12. hᵒ. Jȝ q̄ȝtū ad. 12. libȝ ꝯsiderat q̄dā sub rōne specifica: vtputa illa pñᵃ abstracta. Et tū dicis forte: q2 nālis etiā ꝯsiderat illa pñᵃ abstracta: sicut pȝ. 8.

T. cō. 46.

phy. vbi pbaſ q̄ pm̄ᵘ motor est imobilis p se: 7 p accñs. Dōm q̄ nālis nō ꝯsiderat illas sūbas abstractas fm q̄dditates: sed tm̄ fm motū 7 fm esse. Mathematicᵘˢ aūt nō ꝯsiderat ea: q2 tm̄ ꝯsiderat q̄ȝtitates: ergo relinquiſ q̄ metaphysicus ꝯsiderat ea quo ad q̄dditates: s3 suppo

Cō. 50.

nit ea esse a nāli. Vñ Cōmētator. 12. huiᵘ dicit: q̄ pmus phs p ꝯstanti sumit ista a nāli phō: ideo ipse metaphysicus quātū ad rōnes formales ꝯsiderat ista. Sed si nālis ꝯsiderat ista: h̄ est inq̄ȝtū hȝ habitudinē ad motuȝ: 7 non fm rōnē aliā sicut metaphysicᵘˢ. ❡ Hic sunt tria dubia:

C 7 pᵐ est. Tu dicis q̄ metaphysica ꝯsiderat oia fȝ rōnes vles. Cōtra. si sic. tūc sequeretur q̄ metaphysica nō esset scia pfecta: imo impfecta: 7 potentialis: hoc est falsum. p Aristo. in l̄ra: q2 metaphysicus est sapiens: adeo q̄ nullus excedit eū in pfectione. ꝯñtia pbaſ per Cōmētatorē

Cōᵐ. 14. 7 51.

12. huius: q̄ dicit q̄ forme cōes in q̄bus sunt vl̄ia ex̄ sunt

D tm̄ in poᵃ. Iō scie in vl̄i vel scire in vl̄i est scire in potētia. Iō si oia essent scita in vli: tūc metaphysica esset scia vlis 7 potētialis 7 nō actualis: 7 ipfecta: q2 poᵃ di respectu actus p quē pficiſ. ❡ Aliud dubiū est ꝯ 3ᵃᵐ ꝯnē: dicis est q̄ metaphysica nō ꝯsiderat oia fm rōnē specificam vel gnālē. Cōtra. lapidē ꝯᵗ scire inq̄ȝtū lapis: 7 numeruȝ inquātū numerus. vel ergo ꝯᵗ eū scire a metaᶜᵃ. mathēᶜᵃ: vel nāli: sed nō a nāli vel mathēᶜᵃ. maior est manifesta.

Tex. cō. 2.

ex. 6. huius: q2 nō sūt plēs ptes phie speculatiue. Iō certū est q̄ ꝯᵗ scire numerū iquātū numerus ab vna illarū ptiū triū. minor pȝ: nō ptinet ad nālē: q2 nālis nō cōsiderat hoiem inquātū hō: q2 tm̄ ꝯsiderat motuȝ: vel qđ est sub habitudine ad motū: sed hō inq̄ȝtū hō est res abstracta. g̃ 7c.

E Nec ēt ptinet ad mathematicū ꝯsiderare hoiez inquātū hō: q2 nō ꝯsiderat sūbaz: s3 tm̄ accñtia: vt magnitudinē: 7 hōi: 7 illa ꝯsideratio iaȝ dicta est: q2 ad sūbaz 7 illa nō ꝯsiderat g̃ illa examiatio ptinet ad metaphysicaȝ. ❡ 3ᵐ dubiū est ꝯ eandē ꝯnē. Quecūqȝ poᵃ ponit differentiā inter aliqua extrema: illa hȝ vtruqȝ ꝯsiderare: 7 ista est vā 2° de aia. vbi Aril. pbat q̄ sensus cōis cogno

T. cō. 134

scit sensibilia exterioȝ sensuū: q2 ponit dr̄iaz inter ea: s3 metaᶜᵃ ponit dr̄iaz inter aliqua entia: q2 ponit dr̄iaz iter hoiem inquātū hō: 7 lᵐ inquātū lᵃ. hoc nō facit nālis: q2 illa ꝯsiderat tm̄ motuȝ. vel illa que hn̄t habitudinem ad motū. Ideo nō ponit dr̄iaz inter ea. Nec mathematicus: q2 illa ꝯsiderat tm̄ accñtia: sicut pᵘˢ dcm̄ est. Ideo nō ponit dr̄iaz iter sūbaz 7 accñs: q2 oporteret cognoscere sūbaz 7 accñs. hoc aūt est falsuȝ. Iō relinquiſ q̄ a metaphyᶜᵒ. Et cōfirmaſ. Quecūqȝ scia ponit 7 ꝯsiderat di

F uersitatē inter sūbas spāliū sciaȝ hȝ ea cognoscere quo ad rōnes pprias: s3 metaᶜᵃ est hō: g̃ 7c. quia metaᶜᵃ ponit dr̄iaz inter ens mobile: qđ est sūbm in nāli scia 7 numeȝ inquātū numerus: q̄ est sūbm in arithmetica. Iō hȝ cōsiderarē oia sub rōne specifica vel gnāli generȝ posteriorū. ❡ Ad illa dubia rñdeo fm ordinē. ❡ Ad pᵐ: qñ dr̄: tunc metaᶜᵃ eēt sciētia in potētia 7 iperfecta. Dōm q̄ cōsideratio entiū q̄ ꝯsideranſ in metaᶜᵃ pñt comparari ad duo: vel ad spāles sciaȝ 7 spālissima scibilia aliaȝ sciaȝ spālium. s. mathēᶜᵉ 7 nālis: vel quo ad gnālissima vt ens vnū actū 7 potētiā 7 ad p̄dicamenta. si q̄ ad spāles scias: tūc vt sic scit oia in potentia: 7 tunc scire illo mō est scire in potētia: q2 scire sūbaz in vli respectu aialis est scire in potentia. Et vt sic scia metaᶜᵉ ꝯbiſ p alias scias spāles: 7 alie scie spāles hn̄t se p additionē ad illā. Alio mō ꝯsideratio entium in metaᶜᵃ cōparaſ quo ad gnālissima. s. ens

G actuȝ 7 potētiā: 7 alia p̄dicamēta: tūc scire hoc mō: est scire in actu: sicut scire q̄ȝtitatē inquātū q̄ȝtitas: 7 substātiā inquātū sūba: 7 quo ad passiones illoȝ: illud scire est pfectū 7 in actu. vȝ. nō cōparādo ad singularia: vel ad scibilia sciaȝ: 7 tale est scire in se: 7 sic alie scie nō hn̄t se per additionē ad metaphysicā: q2 illud scire est distinctū ab alijs. ❡ Ad aliud. cōtingit scire hoiez inquātū hō. Dōm q̄ aliq dicūt q̄ illa nō sciunſ: q2 scia est cōplexi: vt dicit Ar. pmo poste. 7 cōiter Lyncon. 7 hoiez scire inquātuȝ hō est q̄d incōplexū. Tūc forte diceres: ad quā sciaȝ ptinet illa scire. Dicūt q̄ ad spēȝ intelligibilē: vel ad intellectū actuatū spē intelligibili. Unde dicūt q̄ illud nō est scia: sed q̄ ptinet ad intelligētiā indiuisibiliū: 7 ad nullam sciaȝ: s3 h̄ est intellectio simpliciū 7 cognitio intuitiua: circa quā nō est verū neqȝ falsuȝ. g̃ non ptinet ad aliquam sciaȝ: s3 dicūt q̄ hn̄ ꝯᵗ scire hoiez sensibilē vel lineā cur

H uaȝ: q2 sunt q̄dā cōplexa. ❡ Alij dicūt: aliᵗ cōtingit scire hoiez inquātū hō: dicūt q̄ sic: vel g̃ sciſ a metaphysico: vel a nāli: vel a mathematico. nō nāli: q2 nālis nihil cōsiderat nisi motū: vel ēt hn̄s habitudinē ad motū: pp hoc ipsi dicūt q̄ metaphyᶜᵘˢ hȝ ꝯsiderare oia entia subiectiue specifica. Et dicūt plus. q̄ metaᶜᵃ est ois scia: 7 est hic aggregatus ex oibus habitibus. ex mathēᶜᵃ 7 nāli. Et differt ab eis rōne ptiᵘᵐ: sicut totū differt a ptibᵘ rōne alterius ptis: 7 sic dicimus q̄ metaᶜᵃ differt a nāli rōne mathēᶜᵉ 7 a mathematico rōne nālis: hoc nō est itelligēdū: q̄ metaᶜᵃ sit habitus compositus: 7 q̄ distinguaſ ab eis ratione partiuȝ. hoc non videtur velle Aristo. imo in. 6.

Tex. cō. 2.

huius ponit distᶜᵒᵐ illam inter illas scientias ratione entis: 7 nō rōne partium: 7 distingnit eam ab alijs inquantum considerat ens: 7 est habitus simplex inquantuȝ cōsiderat sūbas abstractas. Ideo aliter est dōm: q̄ ꝯᵗ scire

Illa tertia cōclusio est de mēte Cōmentatoris. 1. phō. cō. 2. l. vbi hȝ q̄ ipsius dᵒ pᵒ nō est ꝯdicere opionibus falsis in hac scia: s3 ꝯsiderare sūbas 7 q̄dditates rerū nāliū.

Illud argᵐ fuit aliqbus valde laboriosum.

I hoiem inquātū hō ad nālē pbm.sī sic pfectus:τ alias res nāles:qd pʒ:qꝛ Arī.3° de aia laborat inq̄tū pōt ad ingrendū nām aīe itellectiue:que est ꝓpria hoi:lʒ ſʒ Cōmētatorē cogitatiua aia sit illa.Et tu dicis:ꝙ ille tm̄ cōsiderat motū.Dōm ꝙ duplex est cōsideratio nālis. Una inquantū ꝯsiderat illa q̄ hnt cōparationeʒ ad alias scias:τ distinguit̄ ab alijs scientijs.Alia inquātum est scia in se. Si ꝑ mō:inq̄tū distinguit̄ ab alijs scientijs sic tm̄ considerat ea q̄ hnt habitudinē ad motū.alio mō quo ad cōsiderationē simplicē τ in se.sic cōsiderat aial inquantū aial:τ hoiem inquātū hō:que nullaʒ vt sic habēt habitudinē ad motū:τ metaphysica nō:qꝛ ꝯsiderat oia quo ad rōnes gnāles generū pmorū.Et cōsiderat quedā ſm rōnes specificas:vt pn° abstracta:τ nō plantā:τ aial inquātū aial.℄ Ad 3m dubiū.Quecūqʒ potētia ponit dr̄iaʒ τc. Dōʒ ꝙ duplex est potētia:q̄dā est nālis:q̄dā est acq̄sita:
K mō maior hʒ veritatē de potētia nāli:τ ita Arist.posuit exm de sensu cōi:ſʒ de potētia acq̄sita nō hʒ veritatē. Jō si illa potētia acq̄sita ponit dr̄iaʒ inter aliqua:tūc nō opʒ ꝙ ea cognoscat:sed tm̄ hʒ veritatē de potentia nāli:vt de intellectu vel sensu cōi:sed scia metaca est habitus acq̄situs.Jdeo nō hʒ veritatē.Uñ dōm ꝙ nullus habit⁹ simplex est talis q ponat dr̄iaʒ inter aliqua τ cognoscat ea. Sed alter est habitus mixtus ex mathe° τ nāli:τ talis ꝯsiderat hominē inquātū hō:τ ponit dr̄iaʒ ex meta°:τ nāli cōpositus:sicut habitus ille ponēs dr̄iam inter hominē inquātū hō:τ numerū inquātū numerus:τ tunc sequit cōre ꝙ ꝑ nullū habitū simplicē cognoscat aliqua res pfecte:sicut si hō pfecte dʒ cognosci:tūc opʒ ꝙ cognoscat quo ad gnālissima:τ nālis non ꝯsiderat res gnāles. Etiaʒ metaphysicus nō pōt ꝯsiderare hoieʒ inquantū hō pfecte:qꝛ nō cognoscit spālissima.Sed est q̄dā habitus mixtus ex me° τ nāli.Silr est dōm ꝙ lineā inq̄tū linea nō cognoscit habit⁹ simplex:ſʒ mixtus habitus ex mathe° τ nāli:τ ille ēt ponit differentiā inter ea:τ non cognoscit ea:qꝛ si sic tūc esset nālis potentia:hoc aūt est falsum:sed intellectus bene cognoscit.

Sed ꝯtra dō ctorē pōt argui ꝙ ꝑ diuersas scias non pōt poni dr̄ia inter aliqua: qꝛ distīctio aliquoꝝ ē vnius act°. τ vnus actus est vni° habitus.ergo per simplicē habitū:τ non ꝑ mixtū potest dr̄ia inter aliq̄.pōt dici ꝙ nos nō possum° vnī° vno habitu:τ nisi vnico actu:ſʒ in vnico actu possumus vti plib° habitibus:sic intell's vnico actu dicit.ens inq̄tū ens nō est ens inq̄tū mobile.silr si diceret:linea inq̄tū terminus corporis nālis nō est lōgitudo sine latitudine.

L

Ad rōnes. Ad p̄mā negat̄ ꝯñtia:qꝛ nō opʒ ꝙ oia cognoscat in ꝓpria for°:sed in cōi:vt dictū est.℄ Ad aliud:tunc alie scie superfluerent:verū eēt si cōsiderarent ſm rōnes ꝓprias:τ i propria forma:ſʒ qꝛ tm̄ ꝯsiderat oia ſm rōnes vl'es τ gnāles generū pmoꝝ. ℄ Ad aliud:tūc entia nō essent diuersa. Negat̄ ꝯñtia.Et ad pbationē qñ di ꝙ res nō eēnt diuerse.Dōm ꝙ res eē diuersas pōt itelligi dupl'r.Uno mō ꝙ iter se sint diuerse:τ nō habeāt ordinē ad vnū aliqd:sicut ad finē:vel ad efficiēs:vel ad subʒ.Mō res hn̄ sūt diuerse.Et tu dicis ꝙ scia est vna.Dōm ꝙ scia est vna:τ talis pōt eē de rebus differentib⁹ inter se:τ tm̄ attributionē habentib⁹ ad vnū analogū:ita ꝙ ad vnitatē subiecti nō reqrit̄ vniuocatio:sed sufficit analogū.℄ Ad aliud:tūc metaca nō eēt certissima.Dōm:ꝙ imo quo ad rōnes spālissimas itelligentia ꝑ:qꝛ cōsiderat illa que sunt certissima. Sed dōʒ si quo ad rōnes iduiduales τ specificas:sicut quo ad intelligibilia hu°:sic nō esset certa:si cōsideraret illa sub
M rōne tali:sed qꝛ non.Jdeo dixit Aristo.ꝙ ex scire hoc cōtingit nō omnia intelligibilia humana sub ratione indiuiduali:sed gnāli.Et sic ad illud. ℄ Qō. XX.

℄ Sciaꝝ ſo certissime sunt τc.

Queritur circa dictū.vtrū metaca sit scia certissima. Arguitur ꝙ non.Jlla scia que est de diffimis nō est certissima:qꝛ diffima igrorari pñt:aliogn nō eēnt diffima.Mō circa illud aliqs decipiū quod ignorat.ex 4° huius.sed metaca est hmōi:ꝙ Aristo.in lra ad partē iam tactam:fere aūt diffima sunt hoibus.τc.Jtē mathecc scie sunt certissime.per Cōmētatorē 5° huius:q dicit:ꝙ mathecc scie sunt in p̄mo gradu certitudinis:τ nāles eas sequit̄:sed metaphyca non est mathematica:qꝛ est distincta ab ea:sicut pʒ 6° huius.vbi distinguit tres partes phie.℄ Jtē illa scia q̄ est de illis que sunt remota a sensu nō est certissima:vt pʒ per Arist.p̄mo poste°.vbi vult:ꝙ illa que sunt remota a sensu sunt diffia τ minus certa:qꝛ ois nostra cognitio fit ex preexisti cognitiōe.Jō qd est minus certū:est minus cognitū hoc idē pʒ per Cōmentatorē.8.phy.qui dicit.Experimētū veroꝝ sermonum est:vt cōcordent cū sensatis:τ ō ois certitudo est ex sensu:ſʒ me° est hmōi:qꝛ est de p̄ncipijs abstractis:q̄ nullo mō sunt sensibilia per se.Jtem illa scia nō est certissima: circa cuius qōnes maxima est diuersitas opionuʒ:τ hoc est vꝫ:qꝛ illa scia circa cuius qōnes est maxima diuersitas opinionū nō est certissima:qꝛ diuersitas opinionum nō ꝓuenit nisi ex difficultate τ incertitudīe:sed circa qōnes metacc est maxima diuersitas opinionū:qꝛ circa qōnes est qō vtrū ens sit vni⁹ rōnis:vel vtrū esse τ essentia differant:τ circa illas est maxima diuersitas opionū:sed apō qōnes mathecc nō est tāta diuersitas opionū.s.vtrū sup lineā datam sit triangulū eq̄laterū collocare:circa id nō diuersant̄ mathematici. T.cō.8. N Cō.16. Tex.cō.2. Cō.22. O

Oppositum est Aristo.in predicto capitulo.scientiarum ꝫo.

Ad intellectum qōnis p̄mittenda sunt duo.ꝑ accipio dcm̄ Aristo.4.huius vbi dicit:ꝙ metaca hʒ duas ꝑtes.vna est prior.alia posterior:hoc exponit Cōmētator ibideʒ.d.ꝙ metaca hʒ duas ꝑtes.vnā hʒ q̄ est de cōib° τ analogicis:τ rebus logicis: sicut de ente τ vno:actu τ potētia:sicut est tota ps an 12m Alia pars ei° est que est de p̄ncipijs abstractis:sicut.12.τ vna est prior q̄ est de reb° logicis:τ cōib° ordine doctrine:τ est posterior dignitate:τ ſm nām reruʒ.Alia autem ps que est de p̄ncipijs abstractis est posterior ordine doctrine:τ est ꝑor dignitate:τ quo ad nām rei.℄ Tūc vltimo est nōm.ꝙ aliqd esse certius τ prius alio est dupl'r. vno mō quo ad nos.Alio mō quo ad nām:hoc vult Arī. p̄mo phy.τ 2° de aia.Mō certius ſm nām fit duobus modis.Aliqd est certi⁹ ſm nām:quo ad intransmutabilitatē eius:qd ipsuʒ est nec̄cium τ impōle al'r se hre.scdo mō ꝑꝑ efficaciorē τ pfectiorē mōm demōstrādi.℄ Tūc dicende sunt ad qōnē quattuor ꝯnes.p° est ꝙ metaca quo ad scdaʒ ꝑtē q̄ est de p̄ncipijs abstractis est certissima ex nā rei.℄ 2° dōm q meta° quo ad eādē ꝑtē nō est certissima quātū ad modū demōstrādi. ℄ 3° dōm:ꝙ metaca ꝗ̄tum ad illā q̄ est de reb⁹ logicis est certissima quo ad nos.℄ 4° dōm:ꝙ metaca quo ad eādē ꝑtē nō est certissima quo ad nām rei.℄ Rō p̄me ꝯnis pōt esse:illa scia est certissima ex nā rei:que est de reb⁹ maxime intransmutabilib⁹:hec est manifesta:qꝛ illa scia q̄ est de intransmutabilibus est certior alia:qꝛ vnus modus certitudinis ſm nām est ex ꝑte intrāsmutabilitatis cōsiderato ꝝ. Jō scia que est de maxie intrāsmutabilib⁹ est certior alia:qꝛ dubitatio nō est nisi de rebus polib⁹ al'r se hre:ſʒ metaca ꝗ̄tum ad ꝑtē.12.est hmōi:qꝛ ꝗ̄tū ad.12.est de rebus maxie intrāsmutabilib⁹:qꝛ est de deo:τ substātijs abstractis:q̄ sunt maxie itrāsmutabilia.Et de illis dicit Arist.2° hui°. Sicut se hʒ oculus noctue ad lucē solis:ita intell's noster ad ea que sunt manifestissima in nā:sic vocat illa manifestissima τ certissima ex nā rei.℄ Rō 2clonis scbe.illa scia nō est certissima ꝗ̄tum ad modū demr̄andi:que hʒ demr̄atiōes ex posteriori τ q̄ꝛ q̄ demr̄ationes ꝑꝑ qd:τ T.cō.41. P T.cō.3.τ.1. cō.33. O Q Tex.cō.1.

A per cāz sūt certiores demrātionib⁹ qz per effectus: sed me^ca q̄tū ad 12^m. est bʒ. vt pʒ p Cōmētatorē dicētez: q me^ca accipit demōstratiōes qz: ɂ p signa saltē q̄ ad illaz p̄tē q̄ est de p̄ncipijs abstractis. ❡ Rō 3^e ɂnis. Jlla scia q̄ est de maxie nobis notis est certissima q̄ ad nos. Jsta ɂpō est ime^ta: qz p̄dr^mᵐ icludit in subto: sʒ meta^ca q̄ ad p̄mā p̄tē est hʒ. qz me^ca est de certissimis quātū ad nos: qz est de vlib⁹: sicut de ente ɂ vno actu ɂ po^a ɂc. Et illa sūt
Te.cō.4. nobis magis nota: ex p̄ phy^r. Jnnata est nobis via a cōmuniorib⁹ ad ɂp̄a: ɂ dico q sunt nobis magis nota illa vlia ɂparādo cognitiōez itellectā ad itellectū: sʒ comparādo itellectā ad sensatā: tūc vlia nō sunt nota mag̃ nobis: sʒ singlia. Sʒ nālis est de mobi^bꝰ solum: mathematica aūt qz de q̄titate: ɂ illa sunt minus vlia. g̃ ɂc.

Ad intellectuz hui⁹: vt nō oporteat fieri ɂnē spālem: dōm sicut tactū fuit in lr̃a. q duplex est vle: vnū in p̄dicādo: aliō in causando.
B Ule in cāndo est de⁹ ɂ sube abstracte: ɂ illō quo ad nos est diffic^m. Et de illo loquit Ar. hic. Alia sunt vlia in p̄dicando: ɂ illa capiunt z^r. Uno⁹ quo ad simplicē eo^r apprehēsionē: ɂ sic sunt nobis magis nota. Sic loquit Ar. p̄ physi. Et h̄ mō dicit Aui. q p̄mūz qd cadit in itellcū est vle. s. ens. Alio⁹ capiunt quo ad īherētiā passiōis ad subiectū: ɂ sic sunt diffic^{ma} sic illō: verū ens sit vni⁹ rōnis: ɂ hʒ. Et sic accidūt maxie diuersitates qōnū in eis. ❡ 4^a ɂ pbat. Jlla scia q̄ est de entib⁹ mag̃ potēialib⁹ ɂ trās^bꝰ illa nō est certissima q̄ ad nāz rei: ɂ ista est ma^{ca} ex dcō notabili: qz vn⁹ modus est certitudis s̄m nām ex parte rei trāsmutabilis: sʒ meta^ca q̄tūz ad illā p̄tē que est de cōib⁹ est hʒ. qz me^ca quo ad illā p̄tē est de maxie vlib⁹: ɂ illa sunt maxime potētialia: qz est de ente: ɂ de oē p̄dicamētis que sunt vlia ɂ diminuta respectu spēruz: quia
C spēs se habēt per additionē ad illa: ɂ spēs supra gen⁹ addit dr̃iam: ɂ illa vlia sciunt magis iperfecte: qz dic Cō-
Cō.14. mentator 2. huius. q forme cōes in quibus sunt vlia: sunt entia in potentia. Jdeo scire in vli: est scire in po^a.

Hic est vnū du^m. Tu dicis. q meta^ca quo ad illā p̄tē que est de analogicis ɂ cōib⁹ sit certissima q̄ ad nos. Cōtra. Jlla scia q̄ est de maxie vlib⁹ ɂ de notissimis q̄ ad nos illa dʒ p̄mo doceri: qz inata est nobis via
T.cō.4. a cōib⁹ ad ɂp̄ia. phys. p̄. sed meta^ca quo ad illā p̄tē est hʒ. sicut declaratū est. Jdeo deberet p̄us doceri: sʒ h̄ est
Cō.3. falsuz: ɂ ɔ̄ Cōmētatorez in. 6. hui⁹. vbi hʒ. q metaphȳca est vltiā via doctrie. ❡ Ad illō dōm: q me^ca q̄ ad illaz p̄tē que est de vlib⁹ lʒ sit certior: nō tñ p̄ adiscit. Tu dicis. q deberet p̄ doceri: vez est si eēt in eodē ordine abstractiōis cū alijs: sʒ si nō est in eodē ordie abstractiōis: tūc nō opz: vñ dōm q illa scia metaphȳca quo ad illaz
D p̄tē nō est in eodē gn̄e abstractiōis cū alijs sciētijs: quia nālis tñ abstrahit a mā̄ idiuidualī: lʒ non a sensibili: sed mathematica abstrahit a mā̄ sensibili: lʒ non itelligibili:
Te.c.2. sʒ metaphysica abstrahit ab oī mā̄: vt dr̃. 6. hui⁹. ❡ Aliter pōt dici. Jlla scia q̄ est de magis vlib⁹ illa dʒ p̄us doceri: qñ sic est de facillimis: vez est ceteris parib⁹. Tu dicis. q ista scia est de cōiorib⁹: ɂ per ɂn̄s de facillimis. Rñdet q vez est. Sʒ est ɂiūcta cū illo tractatu ɂ cum illa p̄te q̄ est certior s̄m nām: qz oēs libri metaphȳce ordināt ad 12^m. q ɂsiderat de p̄ncipijs abstractis: sʒ nālis ɂ mathematica nō sūt sic ɂiūcte. Mō si p̄^a ps metaphȳce eēt diuisa ab illo tractatu 12^r. tūc posset p se ɂ p̄us doceri. Sʒ qz nō est diuisa ab illa p̄te vltia: ideo nō pōt doceri añ alias scias. Uñ breuiter dicat q lʒ metaphysica q̄ ad maximā p̄tē sit de facilib⁹: nō tñ tota: ideo cetera nō sunt paria: ɂ p ɂn̄s nō opz p̄ doceri: qz illa tota ps de facillimis ordiat ad illā p̄tē q̄ tradit in 12°. q̄ est de difficillimis: ideo cōuenientius docet cū illa q̄ seorsum. E

Ad rōnes p̄ncipales. ❡ Ad p̄maz. Jlla scia q̄ est de difficillimis ɂc. ɂcedit. si est de difficillimis quo ad nos: tūc nō ē certissima quo ad nos. Uñ dōm. q si capit me^ca. s. q̄tū ad illā p̄tez q̄ est de abstractis: q̄ sunt p̄^a in cāilitate: sic est difficilis ɂ icerta quo ad nos: lʒ sit certissima ex nā rei: sʒ quo ad illā p̄tē q̄ est de cōiorib⁹: est facilis ɂ certa quo ad nos: qz est de paucioorib⁹ q̄ sunt in q̄tū sunt magis nota plurib⁹: qz illa se habēt p additionē ad ista: vñ sic est facillima: qz illa q̄ sūt pauciora: sunt faciliora illis q̄ sunt plura quo ad p̄mam p̄tē: tūc est certissima quo ad nos: lʒ nō s̄ʒ modū demōstrādi: sʒ si capit quo ad z^{am} p̄tē q̄ est de eo: tunc est certissima s̄m nām: lʒ nō quo ad nos ɂ s̄m moduz demonstrādi. ❡ Ad aliō. mathematice scie sunt certissime. concedit. mō mathe^ca nō est me^ca. Dōm q de h̄ fuit tactuz in lr̃a. q mathe^ce sunt in p̄ gdu certitudis respcū sciarū spāliū: sed nō respectu hui⁹ scie. Uñ dōm: q me^ca est scia
F s̄m nām rei: lʒ nō s̄m modū demrādi: sʒ mathematica est certior alijs. q̄ ad nām: ɂ quo ad nos: qz ɂcedit a nobis notis: ɂ nā: sʒ metaphysica nō. ❡ Alr pōt dici. q mathematice sunt certiores q̄ ad modum demrādi: qz demōstrāt suas ɂnes pp qd. Uñ pp illā certitudinem nō est diuersitas opionū in eis: vñ in disciplinis nō ɂtigūt errores pp certitudinē demōstrādi: sʒ metaphȳca ē certior ex nā rei. ❡ Ad aliō. Jlla scia q̄ est de remotissimo a sensu nō est certissima: vez est quo ad modū demonstrādi: sed pōt eē certissima q̄ ad intrāsmu^{tem} ɂ nām rei. Dicis. q metaphȳca est de remotis a sensu. Dōm q p tāto nō est certissima quo ad nos: sʒ s̄m nām. Et dōʒ: q illa q̄ sūt remotissima a sensu sic vlia: non sunt difficiliora alijs cōparādo cognitiōez itellectā ad itellectū: sʒ cōparādo sens^{um} ad itellectū: tūc sunt diffi^{lia}. ❡ Ad aliud.
G Jlla scia circa cui⁹ qōnes est maxia diuersitas opi^m nō ē certissima: vez est si diuersitas opionū est ex p̄te modi demrādi: tūc nō est certissima: vt sic: sʒ si eēt ex p̄te nō ē Aduerte rei: tūc nō est certissima s̄m nāz. Dicis. q metaphȳca q̄ ad p̄mā p̄tē est hʒ. Dōm q ista diuersitas opionuz ɂuenit ex p̄te modi mōstrādi: q nō est ita cert⁹ in metaphysica sicut in mathematica: qz ibi est certior modus demōstrādi q̄ in metaphȳca: qz est de sensi^bꝰ mag̃. Tu forte q̄reres q̄ est cā hui⁹: qz circa qōnes metaphȳce est maxia diuersitas opionū: ɂ nō mathematice vel alteri⁹ sciētie. Rñdeo: q z^e est cā hui⁹. Una est q metaphȳca demrāt p signa: ɂ apō diuersos diuersa sunt signa: ɂ iō magis in istis est diuersitas opinionuz q̄ in mathematicis. Alia cā est: q ɂnes mathematice fundant siue ɂstituūt ex termis sensi^bꝰ q̄ ɂnes hui⁹ scie metaphȳce. vnde ɂ-
H nes mathe^ce ɂstituunt ex termis: ɂ sūt ex talib⁹ p̄ncipijs q̄ sunt sensi^{lia} magis: imo illa p̄n^a in q̄ sit resolō sunt maxime sensi^{lia}: ɂ post resolō vz ad sensum: sic illi⁹ ɂnis q sup datā lineā ē triāgulū eqlatez collocare: ideo ibi nō est diuersitas opionū. Sʒ p̄n^a meta^ce ɂ ɂnes cōstituunt ex termis nō ita sensi^bꝰ ɂ cognitis p sensuz exteriorē: sed vel nullo sensu cogscunt: vel tñ sensu illoz iterioz qui sunt bñ dispositi: vt vtz ens sit vni⁹ rōnis vel ɂcept⁹: vl' verū eē ɂ eēntia sint idez vel differūt essentialr. h̄ est diuersitas opionū: qz ɂstituūtur ex termis q nō cadūt sub sensu exteriori: ɂ pp illā isensibilitatē plures cāntur qōnes: imo diuersitates in qōnib⁹ metaphȳce q̄ mathematice. Jdeo dcm̄ fuit q mathematice scie sūt in p̄ ordine certi^{tis}: qz certior modus demrādi est: q est ex sensibilib⁹ q̄ nō. Alr pōt dici: q eē plēs diuersitates circa qōnes hui⁹ scie nō est ex nā rei: sʒ est ex puersitate hoīuz: ɂ ex corruptiōe appetit⁹ vel itellc̄: qz si ingrerent veritatē

I tūc nō eēt diuersitas talis:sic nec in alijs:sic aliqs ex de prauatiōe sui appetit⁹:ꝛ pp gloriā:ꝛ qa illa q̄ credunt̄ in illa scia sunt trita. Ideo vult qlibet videri aliqd noui di cere:sic causat̄ diuersitas opionū in qōnib⁹ hui⁹ scie:sed si oēs eēnt nati eq̄liter ingrere veritatē:tūc nō eēt talis diuersitas in qōnib⁹ illis:sed qa nō ideo cātur diuersitas talis:nō ex nā rei. Et sic ad illud. ℂ Qō. XXI.

ℂ Maxime āo principalis ꝛc̄.

Queritur circa istā ptez. Utrū me^{ca} sit maxie p̄icipalis. ℂ Argr̄ q̄ nō. Illa scia nō est maxie principalis: cui p̄ci pit̄ ab alia:qa ad princi palez sciam reqrit̄ q̄ ipsa p̄cipiat ꝛ ordiet:qa act⁹ p̄ncipū est p̄ordiare:sꝫ huic

K scie p̄cipit̄ ab alia:qa certū est q̄ alia scia ordinat istā:ꝛ

Cap. 2. p̄cipit ei:sicut politica:qa sicut dic̄ Ar. p̄ ethi. Quib⁹ enī disciplinar debitū est in ciuitate:ꝛ ēt quas oꝫ p̄mittere in ciuitate:ꝛ quos audire:ꝛ visquequo politica p̄ordinat. Hoc idez dicit p̄ rhetorice:q̄ prudentia solet p̄ordinare qualcūqꝫ scias vir politicus p̄mittit in ciuitate:ideo pru dētia solet p̄ordinare illā sciā:ꝛ p̄cipere ei. Ideo nō est p̄ncipalis. ℂ Itē:illa scia nō est maxie p̄ncipalis:q̄ reci pit p̄n^a ab alia scia:qa scia maxime p̄ncipalis nō recipit p̄n^a ab alia:sed p̄ncipalis est illa q̄ administrat sua oib⁹ alijs sciētijs:sed metaphysica est h⁹:qa recipit sua p̄n^a a

Com. 5. nāli:qa sumit subas abstractas a nāli:sicut pꝫ p Cōmen tatorē. 12. hui⁹. q̄ meta^{ca} p constanti assumit a nāli sub stātias abstractas eē.q̄ ꝛc̄. ℂ Itē:illa scia est maxie p̄n cipalis q̄ hꝫ viam ad p̄n^a oium methodor:qa illa est p̄n

L cipalis q̄ dat viā:ꝛ hꝫ viam ad oēs alias:sed dia^{ca} ē h⁹.

Cap. 2. p̄ topi. ℂ Itē:si meta^{ca} eēt maxie p̄ncipalis:tūc ꝯsidera ret subta oium sciar:h̄ est falsū:qa tūc alie supfluerēt: ꝯntia p̄bat̄:qa si eēt maxie p̄ncipalis:tūc nō esset p̄nci palis:nisi qa ꝯsideraret subiecta ꝛ principia aliarū scien tiarum:ꝛ ordinaret alias sciētias:ꝛ ordinare non posset nisi consideraret subiecta aliarum scientiarum.

Oppositum vult Ar. in p̄dicta lr̄a.maxie āo: vbi p̄bat̄ sic:illa scia est maxie p̄n cipalis:a qua oēs p̄dent:qa illud est p̄n^{le} a q̄ oia depen dēt:sed a scia meta^{ce} oēs scie depēdēt:qa ab ea depēdēt oēs scie speculatiue:qa illa scia hꝫ disputare ꝯ negantes p̄n^a:qa si aliqs negat p̄n^a:tunc nullus hꝫ ꝯ eū disputare. nisi illa scia. Unī Cōmētator p̄ celi dicit.q̄ aliq sunt ne gantes p̄n^a p̄^a ꝯ quos hꝫ disputare ph̄s p̄mus:hoc idem

Cō. 22. dicit in p̄ phy.q̄ aliq sunt sophiste:quor sapia est nega

Cō. 8. re p̄n^a p̄^a.ꝛ p̄mus ph̄s hꝫ disputare ꝯ eos. Etiā determi

Cap. 8. nat de p̄ p̄n^o h̄ a quo oēs scie depēdēt:vt dic̄ 6° ethi.q̄ il la sciētia que dr̄ sapientia est maxime principalis.

M Ad qōnem est dōm:q̄ meta^{ca} est maxie p̄n^{lis}:ꝛ īter oēs habitus itellectuales scia di cta sapia est maxie p̄n^{lis}:qd̄ p̄bat̄ rōne Aris. in lr̄a. Illa scia est maxie p̄ncipalis:q̄ ꝯsiderat ꝛ determinat de ma xio ꝛ p̄n^{li} ente:ꝛ maxie nobili:cū scie recipiāt p̄ncipalita

T. cō. 2. tem ꝛ nobilitatē a subto.6. hui⁹.ꝛ p̄hemio de aia.sꝫ me

T. cō. p̄. taphyca est h⁹ p Ar. in lr̄a:qa ista scia ꝯsiderat finem ꝛ optimū:qa deū:cū deus sit optimuꝫ eor:que in natura. ℂ Itē:illa scia est p̄ncipalis q̄ hꝫ ordinare omnes alias scias:cū ordinare ptineat ad p̄ncipalitatē scie:sed me^{ca} ē h⁹.p Ar. in lr̄a dicentē:q̄ sapiētis est ordinare ꝛ nō or dinari:ꝛ loquit̄ de metaphysica:sꝫ alie scie sunt subser uiētes. ℂ Itē:ꝛ suppono q̄ in gn̄e habituū itellectualiū

Tex. cō. 7. sit aliqs habitus p̄mus:h̄ pꝫ ex. 10 h⁹.vbi dr̄.q̄ in vno quoqꝫ gn̄e ꝛc̄.ꝛ multitudie hn̄ ordinata sit dare p̄muꝫ ꝛ minimū qd̄ sit causa oiūꝫ alior. Tūc arguit̄:illa scia est maxie p̄ncipalis:q̄ hꝫ se vt caput respectu aliar sciarū: qa in vnaquaqꝫ multitudie est dare vnū:qd̄ est sicut ca N put:ꝛ illō est maxie p̄n^{le} sicut p̄nceps q hꝫ se vt caput ha bens respectu sue multitudis;sed metaphysica est h⁹.6. Cap. 8. ethi. Sapia est sicut caput:ꝛ oēs alie scie sine ea sūt ace phale.i.sine capite. Etiā Ar. dicit.6.ethi.q̄ sapiētia vcā meta^{ca} est scia maxie p̄ncipalis ꝛ honorabilior alijs:nisi sit aliud:vt hō qd̄ sit optimū in mūdo.q.d.nō:qa de⁹ est optimū:ꝛ illa scia est de deo. Ideo illa scia est maxie p̄n cipalis. ℂ Itē: p̄bat̄ alio mō. Illa scia est maxie p̄nci^{lis} s̄m quā aliqs est maxie sciēs:qa s̄m scias aliqs scit:ideo s̄m illā sciam s̄m quā aliqs maxie scit:illa est max^e p̄n cipalis.vn̄ Ar. dicit p̄ politi. Ugētes itellu nāliter sunt dn̄i alior. Robusti aūt cor^e ꝛ deficiētes itellectu nāliter sunt serui alior. Ideo ille est p̄ncipalis q hꝫ illā sciam:ꝛ per ꝯn̄s illa scia est p̄ncipalis:sꝫ s̄m metaphysicā aliqs O est maxie sciēs:vt pꝫ ex 4° hui⁹:qa ista scia est de p̄mis Tex. cō. 8. ꝛ maxime notis.vꝫ.de istis.nō ꝯ^{lt} sil idē eē ꝛ nō eē. Etiā qa ꝯsiderat ens inq̄ntū est ens:qd̄ est primū obtū itelle ctus. 3° pꝫ.qa ista scia est de maxie vlib⁹ ꝛ cōib⁹ appli cab^{lis} omni scie. 4° pꝫ:qa ista scia est de substātijs abstra ctis:q̄ sunt maxie entia. Ideo aliqs maxime est sciēs s̄ꝫ eam:ꝛ ex istis q̄tuor p̄nt colligi q̄tuor noia ipsi⁹. Dicitur enī sapiētia p̄ma ph̄ia.dr̄ etiā metaphysica:ꝛ dr̄ theolo gia:seu scia diuina:h̄ declarat̄. Dicit̄ eiꝫ sapia inq̄ntū est de p̄mis p̄ncipijs specula^{bis}:ꝛ dr̄ p̄^a ph̄ia inquantū est de ente:inq̄ntū ens:qa illud est p̄^m obtū intell:ꝛ dr̄ meta physica:qa meta est trans ꝛ physis natura:qa trāscendit nām:ꝛ dr̄ theologia siue scia diuina:qa est de deo.

Hic sunt duo dubia. Tu dicis.q̄ metaphysica est maxie p̄ncipalis:imo videt̄ q̄ prudētia. Dubia. Quia illa scia q̄ est magis necessaria est magis p̄ncipal: P qa magis necessariū:magis est p̄ncipale:sꝫ prudens est h⁹:qa prudētia requirit̄ ad hois cōplementū:sicut vult Cōmētator 2° hui⁹.sꝫ metaphysica nō est necessaria:qa Cō. 14. scire veritatē nō est necessariū ad cōplemētū. ℂ Item illa scia q̄ est dura^{or} ꝛ p̄manētior est p̄ncipalior:quanto enī aliqd est durabili⁹:tāto honorabilius ꝛ p̄ncipalius: sed prudētia est h⁹:qa est magis durabilis q̄ sapiētia:h̄ pꝫ:qa si aliquis hꝫ prudentiā illa est magis durabilis in eo q̄ sapiētia:h̄ pꝫ s̄m oēs. ℂ Ad illa dubia rn̄deo. Ad p̄mū qn̄ dicit̄. Illa scia q̄ est magis necessaria ꝛc̄. Dōm q̄ nō est ver:qa ad honorabilitatē ꝛ p̄ncipalitatez non reqrit̄ necessitas:h̄ declaro.qa tactus est magis nec̄ius q̄ visus:ꝛ tn̄ visus est honorabilior. Ideo dicit Ar. in li tera.q̄ plures scias maxie reputant esse dignas:q̄ oino ordinant̄ ad visuꝫ. Etiā dixit Ar. p̄ hui⁹.q̄ necessariores oēs scie sunt:dignior āo nulla. Ideo nō obstante q̄ alie sunt necessariores:tn̄ illa est dignior. Et dico q̄ pruden tia depēdet ab illa:qa nullus pōt hr̄e prudētiam pfecte Q nisi hēat cognitionē de deo:vel p se:vel p alium. ℂ Ad aliud. Illa q̄ est durabilior ꝛc̄. Dōm q̄ nō est ver si ce tera sint paria:qa planta est durabilior q̄ hō:tn̄ hō ho norabilior:qa cetera nō sunt paria:qa illa scia.s.sapiētia est de p̄n^a abstractior:ꝛ illud est nobili⁹ q̄ obtuꝫ pruden tie:qa prudētia est de illis q̄ sunt opabilia a nobis:ꝛ de^a siue p̄n^a abstracta sunt nobiliora opa^{bis} a nobis:cū scien tie sumāt honorabilitatē ꝛ p̄ncipalitatē ab obiectis. Ideo illa scia est p̄ncipalior alia. Tu queris.qualr̄ prudentia est durabilior sapiētia. Dōm q̄ h̄ est:ex eo q̄ obta pru dētie frequētissime nobis occurrūt ad sensuꝫ:sed obta il lius scie non:ideo pꝫ q̄ cetera nō sunt paria:qa illa scia est de nobiliorib⁹ subtis q̄ prudētia. Ideo inter oēs ha bitus sapiētia est honorabilior ꝛ p̄ncipalior. Etiā non so luꝫ hꝫ veritatez cōparando sapiētie habit⁹ ad alios ha bitus.s.ad artē intellectū ꝛc̄. Sꝫ de oi scia hꝫ veritatez:

sicut

A sicut cõparando ol'a ad geometriã: vel arithmeticã: vel nãlē: tūc semp̄ illa scia est maxime principalis.

Ad rónes ṗncipales. ⁋ Ad ṗmã: cui ṗcipit ⁊c. Dõm q alicui scie põt alia precipere dupl'r. Uno mõ q ṗcipiat ei: ⁊ preordinet eam quo ad actus essentiales: ⁊ quo ad determinationē. Alio modo quo ad actus extrinsecos: ⁊ quo ad vsum. Ẋ. ĝ. militaris ṗcipit frenefactiue: quo ad actus itriſecos ⁊ extriſecos: ita q faciat talia frena: ⁊ quo ad tale ꝓ̄sita q nõ solum politica ṗcipit quo ad vsu3: sed quo ad determinatiõe3 ⁊ act⁹ itrinsecos. Alio mõ al'r ṗcipit quo ad actũ extrinsecũ: ⁊ nõ intrinsecũ. ⁋ Tũc dõm ad rõnem q politica ṗcipit ⁊ ordinat sapiētiã quo ad actus extrinsecos: ⁊ quo ad vsum: ⁊ nõ quo ad actũ intrinsecũ: q̄a politic⁹ nõ põt ṗcipere Phõ: q ꝯcludat illam ꝯne3. v3. illam q triãgu
B lus h3 tres: imo siue ṗcipiat vel non ṗcipiat: tũc semper ex necessitate ꝯcludit: ⁊ illi vocant̄ actus itriſeci: ⁊ sic politicus h3 ṗcipere metaph̄ico: quo ad actus extrinsecos ⁊ nõ intrinsecos: ⁊ tale ṗcipere nõ arguit honorabilitatem ⁊ ṗncipalitatē: q̄a tãtũ precipit ⁊ ordinat metaphysica3 quo ad act⁹ tales extrinsecos. v3. q sit tali vel tali hora legēdu3. ⁋ Ad aliud. Illa scia nõ est ṗncipalior q̄ recipit ṗn̄a ab alia scia. ꝯcedit̄. ſi recipit ṗn̄a demonstrationis: tũc est scia subalternata. Dicis. q illa scia est h°. Dõm q nõ. q̄a administrat oibus scientijs sua ṗn̄a. Tu dicis. q a nãli recipit suũ subtũ esse: sicut p3 ex ṗ phy ſi.
Cõ. viii. Et ideo loquit̄ Cõmētator ꝯ Auicē. q voluit q haberet demõstrare ṗn̄a abstracta quo ad esse: ⁊ quo ad q̄ddita tē: ꝟ aũt est falsum: q̄a metaphysicus h3 ea declarare q̄ ad q̄dditatē: ⁊ ꝓbare passiões de eis: ⁊ ṗsupponit eas eē
C a nãli. ⁋ Ad aliud. Illa scia q̄ h3 viã ad ṗn̄a aliaꝝ sciarum ⁊c. Dõm q veꝝ est ſi h3 viã ad ṗncipia aliaꝝ sciarũ ꝑ intriſeca: ⁊ per certitudinē ⁊ necessitatē: s3 ſi habet viã ꝑ extriſeca ⁊ cõia: ⁊ ſm ꝓbabilitatē: tũc nõ op3. Dicis. q dialectica est h°. Dõm q h3 viã ꝑ intētiões cões: ⁊ cõia q̄dam que ꝯsiderat: ⁊ q̄ sunt applicabilia ad oēs scias: ⁊ h3 viam ad oēs scias: ⁊ disputat de ṗncipijs oiu3 sciarum: ⁊ ꝓbabil'r. sed hec scia h3 viam: ⁊ cõsiderat prima ṗn̄a que sunt nec̄ia ⁊ intrinseca ad omnes scientias. ⁋ Ad aliud. ſi eēt ṗncipalis: tunc ꝯsideraret subta aliarum sciarũ. Dõm q ꝯsiderare subta aliaꝝ sciarum põt intelligi 2r. Uno mõ q considerat eodē modo quo alie scie spãles cõsiderant. Alio mõ considerare ſm rõnem vlēm: modo metaphysica cõsiderat subta aliarũ scien
Te. cõ. ṗ. tiarũ non sub rõne spãli. q̄a dr̄ 4° huius: q est q̄dã scia que speculatur ens inq̄ãtu3 ens. Ideo alie scie non superfluunt: q̄a alie scientie: sicut nãlis cõsiderat ens mobile: sed sic non considerat ista scientia: sed sub ratione vniuersali. Et sic ad illud. ⁋ Questio. XXII.

D ⁋ **Sed vt dicimus homo liber est ⁊c.**

Queritur circa istã p̄tē. Utrũ meta^{ca} sit scia libera. ⁋ Arguit̄ q nõ. Illa scia nõ est libera cui ṗcipit̄: ⁊ q̄ obedit alteri scie: q̄a liberu3 est qđ est gr̄a sui: sic Aꝝ. ṗ rhetorice. Unde dic̄ ibi. liber est non ad aliũ viuere: s3 q̄ obediũt alteri viuũt ad aliũ: tãq̄ dicat: q illđ est liberꝝ: qđ est gr̄a sui ⁊ nõ alteri⁹: sicut serre comã: sed subditũ est: qđ est gr̄a alteri⁹. Ideo illud qđ obedit alteri: est subditũ ⁊ nõ liberũ: ⁊ illa scia q̄ alteri obedit nõ est libera: sed sapiētia est h°: q̄a certum est q isti
Cap. 2. scie ṗcipit̄ ⁊ obedit alteri: q̄a dr̄ ṗ ethi. q politia ṗordinat ⁊ ṗcipit alijs scientijs: q̄a dicit q̄s scias liberoꝝ filij debent audire vel quas nõ: ⁊ politicus etiã ordinat que scie debent permitti in ciuitate ⁊ precipit sapienti q instruat in illa: vel in illa scia: ⁊ vsq3 ad qđ t̄ps d3 talis instruere: hec politica ṗordinat. Ideo ex quo sapienti ṗcipit̄ iã sapiens nõ est liber: ⁊ ꝑ ꝯn̄s nec sapiētia est libera: ꝑ locũ a ꝯiugatis. ⁋ Itē: illa scia q̄ est practica nõ est
E libera: ⁊ hec est manifesta: q̄a libera scia est speculatiua: ⁊ est eligibilis ꝓꝑ se ip̄m: vñ scie practice non sunt libere: q̄a sũt ad aliđ. s. ad opus vel vtilitatē: sed me^{ca} est h°: certũ enĩ est q sapia est practica: q̄a sapiētis est ꝑsuadere: ꝑ Aristo. in l'ra. ⁊ ꝑsuasio ꝑtinet ad rectorē: ex ṗ rhetorice. Mõ rhetorica est practica scia: ⁊ ad eã ꝑtinet ꝑsuadē: ⁊ etiã sapiētis est ꝑsuadere: ideo sapiēs est practic⁹: ⁊ per ꝯn̄s sapia practica ꝑ locũ a ꝯiugat. ⁋ Ite3: illa scia non est libera q̄ administrat alijs: q̄a admistrare est subditi: ⁊ est act⁹ ipsi⁹: q̄a subditi admistrãt oēs: sed me^{ca} est h°.
Te. cõ. 7. per Aꝝ. 4° h⁹. q̄a me^{ca} administrat oib⁹ scientijs sua ṗn̄a.
F Ideo vr̄ q nõ sit libera: sed subta. ⁋ Itē: illa scia nõ est libera q̄ est vtilis: q̄a liberũ nõ est vtile: cũ vtile ordiet̄ ad aliud: s3 liberꝝ est gr̄a sui: vt p3 ṗ rhetorice: ⁊ ṗ politi
Cap. 8. ce: sed sapia est h°: q̄a illa scia est vtilis: cũ dicat̄ 6° ethic. q sapia est caput respectu aliaꝝ. Mõ certum est q caput est vtile oibus mēbris. Ideo illa scia nõ est libera: cũ habeat se sicut caput. ⁋ Itē: illa scia quã de⁹ nõ cõicat hoibus non est libera: q̄a scia libera est q̄ est deo hñplacita: ⁊ ꝓꝑ se querit̄: vt hñplacita hoibus ⁊ deo: ⁊ ideo illa scia que querit̄ ꝓꝑ aliđ ⁊ non ꝓpter se: est famula: ⁊ ideo illa scia que est libera d3 eē hñplacita deo: q̄a deus
Tex. viii. est ṗnceps oĩum. t2. hui⁹. Ideo illa scia que nõ cõicatur hoibus ⁊ deo nõ vr̄ eē libera: s3 vr̄ eē inuidia: quia inuidia est rõne alterius: sed hãc sciam de⁹ non cõicat: q̄a illam
G sciam de⁹ nõ cõicat ſm dictũ Symonide: q̄a de⁹ tm̄ h3 eam. Et dixit q deus inuidet: ⁊ ex illa scia est inuidia: q̄a dicit. nõ est dignũ querere virũ illam sciam: q̄ est ꝓꝑ se: q̄a deus h3 eã solũ. Ideo nõ est libera. ⁋ Itē: illa scia q̄ est accñа subti seruilis non est libera: q̄a cui⁹ subtum est seruũ: illius accñs ēt est seruũ ⁊ famulũ: q̄a accñtia recipiũt nobilitatē ⁊ dignitatē a subiectis: sed meta^{ca} est h°. q̄a certũ est q me^{ca} est accñа hoīs: ⁊ hõ est seruus: q̄a dicit Arist. in l'ra. q humana nã multipl'r est serua. ⁋ Itē: illa scia nõ est libera q̄ est respectu alicui⁹ potētie regulate ⁊ mote ab alia: q̄a illa scia que est in potētia regulata ⁊ mota illa nõ est libera: q̄a eius subtũ est regulatũ: s3 metaphysica est h°: q̄a metaphysica est act⁹ voluntatis: ⁊ volũtas regulatur: quia meta^{ca} est pars ph̄ie: ⁊ ph̄ia est amor: ⁊ amor est actus voluntatis: ⁊ voluntas regit̄ ab intellectu: q nihil ignorat. Ideo meta^{ca} nõ est libera.

Oppositum est Arist. in ṗdicta l'ra. vbi dicit: s3 vt dicimus homo liber ⁊c.

Ad intellectum q̄õnis sunt quedã ṗmittenda. Primo q necessariũ est
H in politia esse liberũ ⁊ subditũ: ꝟ p3. q̄a Aꝝ. dicit ṗ politice: q hõ est aĩal politicũ ⁊ ciuile. Ideo ad felicitatē politicam reqritur liber ⁊ subditus necessario: ⁊ felicitas ⁊ felix: ⁊ q̄a felicitas politice est finis: ⁊ nõ põt esse felix in politia sine libero ⁊ subdito. Mõ nã quãdo intēdit aliquem finē: tũc ēt ꝓducit ordinata in finē: sic Lyncoñ. ponit exemplũ. ṗ poste^r. q̄a nã intēdēs sanguinē: tũc intendit ea: qb⁹ sanguis ꝓducitur ⁊ gñatur. Mõ felicitas est finis in politia: ⁊ politia nõ põt esse felix sine libero ⁊ subdito. ⁊ ꝟ declarat Arist. ṗ politice. in oibus: ex qb⁹ cõstituitur vnũ: ibi est liberꝝ ⁊ subditũ: sicut declarat in inanimatis: sicut in cõposito ex sonis: sicut in harmonica: ibi est aliqđ ṗdominãs: ⁊ aliud subditũ: sic p3 ꝑ Aꝝ.
Tex. cõ. 7. Com. 7. 10. hu⁹. ⁊ per Aristo. ⁊ Cõmētatorē ṗ celi. Etiã declarat in cõposito ex aĩa ⁊ corpore: ibi est etiã principãs ⁊ subditum: ⁊ iste ṗncipatus vocat̄ despoticus quãdo sic vnũ

I dominaꝰ alteri:ꝙ aliud non pōt ꝯdicere:sicut pꝫ in aīa
que dn̄atur corpori:qd nō pōt ꝯdicere. Et in femella vi-
ro:qa vir dn̄atur ⁊ femella est subdita:⁊ non ꝯdicit. Mo
do in politica ꝯstituitur vnū compositū:sicut ex multis
ciuib' ⁊ ptib' ciuitatis. Ideo ex necessitate in poli' est p-
dominās ⁊ subditū. ¶ Itē notādū:ꝙ Ar. p̊ politice. sic
inqt. Quicūqȝ distāt tātū ab alijs:q̄ntū aīa a corpore nā
liberi:⁊ glibet optimi sibi vsus cor' nā serui. vbi Ar. lo
quit de libero ⁊ seruo ponēdo duplicē differētiam inter
ea. Unā ponit ex pte aie:que est p se:⁊ ꝓprie dicta. Aliā
ponit ex pte corpis:⁊ ista non est p se. Ex pte aie est ista
ꝙ liber est q mēte pōt ꝓuidere. Sꝫ seruus est q pōt il-
la exeq cor'. Et nā serui est quoꝝ optimū est vsus:sꝫ nā
liberi est qui pōt mēte ⁊c. B est ꝙ hꝫ principatū intelle.
Uñ lꝫ p intellectū possemus cognoscere pn̄tia:⁊ recor-
K dari p̄terita:tñ respectu futuroꝝ actus p prudētiā q est
ꝯferre sic p̄terita ad futura p ꝓuidentiā est arduum. Et
ideo liber ex pte aie est qui pōt mēte ꝓuidere cōferen-
do p̄terita ad futura:qm̄ iste ex ꝓuidentia quā hꝫ de fu
tura ex p̄teriti memoria alijs p̄cipit de exequendis:⁊ ei
nō precipiꝰ:ideo est liber:qui aūt nō pōt B exequi sine
corpore:est nā seruus. Tunc alia dr̄ia est ex pte corpis:
qa corpus liberi non est aptū ad vsus ⁊ labores:sed nā
serui est corpus aptū ad vsus ⁊ labores:sed corpus libe-
roꝝ nō:imo tñ est vtile ⁊ aptū ad politiā:⁊ ad ea q̄ sunt
in defensiōe politie:sicut forte ad belluꝫ ⁊ hꝫ. ¶ Tunc
est notādū ꝙ aliqñ ꝯtigit ꝙ aliq hūt corpus serui:⁊ ani
mā liberi:aliq eꝯ aīaꝫ serui:⁊ corpus liberi:qa liber est
qui est grā sui.quē nā ordinauit ad v̄tutes:nō ad labores
⁊ opa:sꝫ tñ ad vitā ciuilē:⁊ ad ea q̄ ptinēt ad defensiōeꝫ
ciuitatis. Sꝫ seruus est q nō est grā sui:sed grā alteri':⁊
L nō hꝫ inclinationē nālē ad virtutes:quem nā inclinauit
ad labores:⁊ vsus. Et est intelligēdū ꝙ liber est grā sui:
quē nā ordinauit ad operādū ꝓpter se p̄ma intētiōe:sed
scd̄a intētione grā alterius. Sed seruus essentialr̄ ⁊ p̊ i-
tentione pp aliud:⁊ z' intentione ꝓpter se:qa oē qd est
ꝓpter se p̊ intētione est pp aliud z' intētiōe:nisi sit vir-
tus nō nata ad largiēdū:sic vult Cōmētator in z' celi:si-
cut sube abstracte p̊ intētiōe mouēt pp se:⁊ z' intētiōe
ꝓpter alia. ¶ Itē est notādū:ꝙ Aristo. p̊ politice:ponit
differētiā īter liberꝫ nobilē igenuū ⁊ seruum:dicit enim
ꝙ liber est q hꝫ nālē iclinationē ad virtutes:vñcūqȝ ve
niat illa virtus:siue hēat eā a ꝓgenie:vel nō:dūmō ha-
beat nālem inclinationē ad bonum ⁊ virtutes:tūc est li-
ber. Sꝫ nobilis est q hꝫ nāleꝫ inclinationē ad virtutes:
nō ex se:sed ex ꝓgenitoribus:ideo differt a libero:qa li-
M ber:vel hꝫ se:vel ex alio. Sꝫ igenuus est ille q hꝫ iclina-
tionē nālem ad virtutes ex multis ꝓgenitorib' non ex
vno:sicut nobilis:sꝫ ex multis. Et quāto maior est mul-
titudo virtutū progenitoꝝ:tūc tāto maior est igenuus.
Et ad hāc intētionē loquitur Arist. p̊ politice. ꝙ ex amba-
bus genitricib' diuinis dignificāt oēs diuinum pcreari:
quēadmodum aīal aīal:bestia bestiā:plāta plātā:sic ex
bono bonū. Et ꝯcordat cū illo dicto cōi. Arbor bona nō
potest fructus malos ꝓcreare:sicut nec eꝯ. Unde liber
differt a nobili:qa liber est qui hꝫ nālē inclinationeꝫ ad
virtutes:nō ex ꝓgenitoribus. vñ pōt esse ꝙ ex mala ꝓ-
genie sit liber:⁊ hoc ꝓpter ꝯstellationē aliquā:qa nasciꝰ
sub ioue:vel sub aliquo alio planeta beneuolo:sed inge
nuus est qui addit multiplicitatē bonoꝝ parentū:vnde
ingenuus est q hꝫ virtutē ex ꝓgenitorib':⁊ illi ex alijs:⁊
illi iterū ex alijs:⁊ quāto lōgior fuerit linea:tāto magis
ingenuus est. Sed seruus hꝫ nālem inclinationeꝫ ad la-
bores:B voluit Arist. p̊ politice:seruus formidolosus ⁊
timidus ⁊ intēperatus nihil facit eoꝝ que opꝫ:sed indi-

get parua virtute:⁊ tāta:vt nec ꝓpter incōtinētiā:⁊ neqȝ N
ꝓpter timiditatem deficiat a suis operib':tūc redditur
cōpleta diffinitio serui:qa seruus est instrm̄ aīatū sepa-
ratū alterius ens hō. Dicit eniꝫ instrumētū:qa est instru
mentū dn̄i:mediāte quo operaꝰ:est aīatum ad differē-
tiā securis ⁊ hꝫ. ⁊ dicit separatū ad differētiā manus vel
pedis que est ꝯiuncta. Et diciꝰ alterius hō:qa ordinatur
ad dn̄m:vnde hñ verū est ꝙ p̄ter nālem seruitutem est
alia ex lege:vt qui capiꝰ in bello efficiꝰ seruus. vnde lex
ꝓmulgata est ꝙ aliqs in bello superatus in manu p̄ua-
lentiū dꝫ esse seruus. Nota ꝙ p̊ de aīa. vna sciētia excel-
lit aliā dupl'r. p̄mo ex mō demōstrandi. scd̄o ex honora-
bilitate ⁊ nobilitate obti:qd probo. qa non pōt plurib'
modis vna scia aliā excellere:nisi eēt ex parte itellect':
modo ex pte intellis:B nō pōt cū sit vnus ⁊ simpl'r:qm̄
sic oēs scie eēnt eq̄lis nobilitatis:qa oēs sunt in vno in- O
tellectu:⁊ p ꝯñs equalr̄ libere. ¶ Istis g̊ p̄notatis dicē-
de sunt ad q̄ōnē tres ꝯnes. ¶ p̊ est:ꝙ metaphyca est li-
bera. ¶ z' ꝙ est liberrima. ¶ z' pōt dici:ꝙ oēs scie spe-
culatiue sunt libere. ¶ Rō p̄me ꝯnis. Illa scia est libe-
ra q̄ est grā sui:⁊ pp se q̄riꝰ:qa liber est grā sui:qa liber
est ille quē nā ordinauit ad v̄tutes:non ad labores. ideo
illud qd pp se appetiꝰ ⁊ diligiꝰ est liberꝫ:sed metaphy-
sica est hꝫ. qm̄ desideraꝰ pp se:⁊ nō pp extrinsecā vtili-
tatem:imo circūscripta oī vtilitate adhuc appeteretꝰ:qd
pꝫ:qa habitis oībus necessarijs q̄ sunt ad necessitateꝫ ⁊
eruditionem antiq ꝓhi hāc sciam appetebāt:pp admi-
rari eni ⁊c. qd Ar. declarat in l̄ra. testaꝰ aūt. ibi cōplete
ponit rōnē in l̄ra:qa dicit. sicut hō di liber q est suimet:
sic illā sciam dicemus eē liberā q̄ est pp se. ¶ Rō z' ꝯ-
nis. Illa scia est liberrima que q̄riꝰ pp se:⁊ est finis oiuꝫ
sciaruꝫ:⁊ hec est manifesta:⁊ pꝫ ex dictis:qa illa est libe- P
ra que est pp se. g̊ illa est liberrima q̄ est maxime pp se:
qa sicut simpl'r ad simpl'r:sic magis ad magis:⁊ maxie
ad maxie. z' top. sꝫ hec scia est hꝫ. qa sicut felicitas spe-
culatiua est finis oiuꝫ:sic ista scia est finis oiuꝫ sciaruꝫ:
qa in actu eius ꝯsistit felicitas:⁊ habꝫ se sicut caput:⁊ est
pn̄:sicut pꝫ 6' ethi. Uel alr̄ ꝓbaꝰ cōclusio. iuxta nota- Cap. 8.
bile vltimū:sic illa scia que est finis oium aliarū sciarū
est liberrima:qa finis est cā cārum:⁊ optimuꝫ earum:sꝫ
metaphysica est hꝫ:qa est de deo qui est finis omniū:⁊
istud nemo negat:sed ꝙ sit vere causa efficiens:aliq ne-
gant. ¶ Rō z' ꝯnis est. Oēs scie q̄ q̄rūtur pp se:sunt li-
bere:qa si aliqd nō q̄riꝰ pp opus:tunc est liberꝫ:sed oēs
scie speculatiue sunt hꝫ. 6. ethi. ⁊ z' hui'. ꝙ finis theorice Tex. cō. 3.
est veritas:practice aūt opus. ¶ Tūc est notandū:ꝙ li-
berꝫ est duplex. Unū qd est gratia sui:⁊ non hꝫ aliqd su- Q
perius ipo ad qd ordineꝰ:sic ista scia est libera tñ. Alio
mō aliqd est liberꝫ:⁊ tñ ordinaꝰ ad aliud:⁊ nō est ꝓpter
opus:sic oēs alie speculatiue sunt libere:quia excludunt
opus:⁊ tñ ordināꝰ ad istā sciam. Et ideo aliqui notāt
dcm̄ Arist. qñ dicit:hec sola sciarū est libera:hec est me-
taphysica. Aliqui aūt dicūt hec sola sciaruꝫ est libera:B
est speculatiua scia:⁊ illa expō nō excludit qn alie scie
speculatiue sint libere:tamē prima expositio est melior.
Utrum autem illa scientia sit possessio hūana:vel verū
deus solum habeat eaꝫ:hoc videbiꝰ in alia questione.

Ad rationes principales. ¶ Ad primā. illa sci
entia ⁊c. Dōm ꝙ vir politic' nūq̄
alteri p̄cipit rōne alicui' nisi hēat sapiaꝫ de deo:qa non
faceret nobilissimū p̄ceptū. s. nosce deuꝫ. Et ideo sapiēti
nō p̄cipiꝰ a non sapiēti. ¶ Uel alr̄ dōm:ꝙ alicui scie p-
cipere pōt itelligi z'r. Uno mō quo ad act' eēntiales ⁊ i-
trinsecos. Alio mō quo ad extrīsecos. v. g. sicut politica
p̄cipit frenefactiue quo ad actus intrinsecos:qa sic fa-
ciat

A ciat frenū: et quo ad vsus: q tali hora faciat. ¶ Tunc di
cendū ad rōnē. Q in illa scia cui pcipit quo ad deter
minationē et actus intrinsecos: illa nō est libera: sed si p
cipitur ei quo ad actū extrinsecum: et quo ad vsum: illud
pceptum nō excludit libertatē. Unde dōm q politicus
non pōt determinare vel precipere geometre: q sic vel
sic cōcludat vnā pclusionē: q pcludere talem cōclusio
nem: sic vel sic sunt essentialia scie: et quo ad illa non hz
precipere politicus sapiēti: sed bñ precipit quo ad act⁹
extrinsecos et vsus. s. q talis debita hora legat: et tales p
sonas instruat quo ad tales actus qui sunt extrinseci scie:
Cap. 2. politicus precipit sapiēti: et pp h dixit Arist. p ethi. Qui
bus enī disciplinarum et c. Unū politicus hz precipere tñ
illa: et quoꝝ omissione aliqs punit: sed nullus phs pu
nitur pro eo q nō pclt talē pclusionē quā intendit: quia
B nullus scit illā pclusionem quā intēdit pcludere cuz vo
luntates hoīum sint occulte. ¶ Ad aliud. Illa scia que
est practica et c. pceditur pter practicistas bonnarisas:
et pter illos q dicunt q grāmatica et logica et c. sint. li
bere. Tñ dōz q pro tāto dicūtur liberales: q filij libe
roꝝ docētur in eis: sed nō simplr. Tu dicis. q illa scien
tia est practica. nego. Dicis q sapiēs persuadet: et psua
sio ptinet ad rhetores. Dōm q metaphysicus psuadent
pōt intelligi dupli: vel a viro politico qui est sapiens: et
sic persuasio ptinet ad sapiētē: q politicus psuadens dz
eē sapiēs. Alio mō psuaderi pōt a quocunq alio non sa
piente: et sic metaphysica nō psuadetur. ¶ Aliter dī ad
rōnem: q per persuasionem possumus itelligere duo.
Uno mō opationē que est ptinēs ad rhetorē: sicut sunt
exclamationes / vel disceptationes / vel cōcionationes: et sic
nō ptinet psuasio ad sapiētē. Alio mō psuasio pōt acci
C pi p cognitione bonoꝝ: ad quoꝝ imitationē et sequelas
dz istitui felix policia et regalis monarchia: et sic pertinet
ad sapiētē: et sic ēt pncipi psuadetur: et oia in ciuitate re
gunt: sicut quādo aliqs cognoscit pmā cām: q est opti
mū: et q largit vnicuiq fm q est eā cōtis ifluēs diuersi
mode: tūc ad talē cognitionē sequitur persuasio: tunc sa
piens psuadet pncipi q largiat etiā sic vnicuiq fm cō
dignū: et q ordinet sic suā politiā ad sūmū bonum: et oia
ad debitū finē in politia existētia: et illa psuasio que pse
quitur ad cognitionē talis boni bñ ptinet ad sapiētē: q
princeps dz eē sapiens: vel per se: vel p aliū: sed dz re
gere vel gubernare politiā. Ideo dixit Arist. 2⁰ topico.
Nemo eligit iuuenes iudices: q pstat eos non esse pru
dentes. Unde felix est res publica que sapiētib⁹ guber
natur. Unū phīa et sapiēs tñ cognoscit bonitatē dei: et q
D deus sit ifinite bonitatis: et q largitur vnicuiq bonū fz
q requirit sba et natura ipsius: q nihil dat superfluū:
nec diminutū. Unū si natura agit recte et ordinate nō agit
nisi regulata a superioribus causis: que sunt notiores ea:
Cō. 52. et 18 vt dicit Cōmentator 12⁰ huius. Et hoc non habet aliqs
pponere principi nisi sapiens. Phs ergo persuadet ei: et
per cōsequens nisi sic fiat: tunc politica feliciter non or
dinaret: et sic ista cognitio bonorum vocatur persuasio:
et ita bene pertinet ad sapiētem et nō pmā. ¶ Ad aliud.
Illa scientia que administrat alijs et c. Dicēduz q admi
nistrare est duplex. Uno modo administret alteri tāq
alicui extrinseco: vt recipiat ab alio: sic qd administrat
alteri non est liberū: q sic seruus administrat. Alio mo
do administrare est idem qd defendere: et sic metaphy
sica administrat alijs: q defendit principia aliaruz sci
entiarum et sua: q probat sua principia: sicut probat in
T. c. 8. et 9. quarto huius: et tale administrare non tollit libertatem
suam: q ex eo q defendit principia aliarum scientiaꝝ:
tūc manuducimur in eā ex alijs scientijs ordine doctri

ne. ¶ Aliter pōt dici q maior est vera si ministrat alijs E
prima intentione: sed si est pter se prima intentione: et p
pter aliud secunda intentione adhuc potest esse libera.
Unde qcquid est pter se pma intētione est pter aliō
secūda intentione nisi sit natura non inata ad largiēdū:
vt dicit Cōmentator 2⁰ celi. Modo sic est de metaphy Com. 17.
sica: lz enim defendat principia aliarum: hoc tamen est
secūdaria intentione. Et sic ordinat ad eas quoquo mo
do: tamen principaliter hoc facit propter se: vt cognitis
principijs aliarum sciētiarum: tādem veniamus ad co
gnitionē dei supremi: in qua cognitiōe cōsistit felicitas:
vt predictuz est. ¶ Ad aliud. Illa que est vtilis et c. Di
cendū q illa scientia est vtilis nō pma intētione: sed se
cūda: q nihil est q sit pma intentione propter se nisi sit
secunda intētione pter aliud. Unde prima intentione
ipsa non est vtilis: sed secūda. ¶ Uel dicit q verū est: F
si est vtilis prout distinguit cōtra honestum: sed si con
sequitur honestum: tunc non op: q dico q illa scientia
est honesta: et cōsequitur eam vtilitas: non prout distin
guitur cōtra honestum: q nullum est honestuz nisi cō
sequatur illud vtilitas. ¶ Ad aliud. Illa scia quā solus
deus habet non est libera. Dicēdum q maior est vera.
Tu dicis. q solus deus habet eam. Dicēduz q etiā ho
mo: q habet intellectum: et intellectus perficit ad illam
sciētiam: et deus habet eā propterea habet illam sciētiā
que est causa reruz: et sine discursu: sed tamē homo habz
sapiētiam que est causata ab illa sciētia diuina fm Cō
mentatorem 12⁰ huius: q scientia diuina est causa rerū: Cō. 51.
scientia autē humana est causata a rebus. Et ideo habz
eam cū studio et labore. Utrū autez homo possit habe
re sapientiam in hac vita sunt opiniones: q Aristoteles
et Cōmentator volunt q sic: q lz non habeamus eam G
ita nobiliori modo sicut deus sine discursu et labore. Tñ
habebimus eaz cum discursu et labore. Quid ergo dicit
ad dictum Symonide. Dōm q hoc non sufficit q ho
mo habeat alias sciētias: imo ipse debet querere illam
sciētiam que satiat totum suum appetituz: et talis est sa
pientia: aliter desiderium humanū esset ociosuz et natu
ra hominis: cōtra Cōmentatorem 2⁰ huius. Et tu dicis. Com. 5.
q Symonida poeta dixit: q deus hz inuidiam Aristo.
respōdet fm pverbium: multa mentiuntur poete: q si
deus inuideret: tūc deus esset imperfectus: h est falsuz:
q inuidia est tristitia de bono alterius: cū existimatio
ne diminutionis pprij boni: sicut aliqui addūt: ideo ca
rent illo bono: ideo imperfectus: hoc est falsuz: et hec addi
tio est falsa: q nō aliquis inuidet: q̄uis nō existimet pprīū
bonum diminui. Etiam q vbi nō est tristitia: ibi nō est H
inuidia: sed in deo sic est. g et c. q habet vitā delectabi^{em}
que inest nobis modico tēpore: et sit in toto tpe eterno.
Etiā Plato dicit: q ois inuidia est elongata ab eo: et sic
deus nō habet illā sciētiam sub rōne inuidie: sed hz eaz
nobiliori modo q̄ nos: vñ habemus principioꝝ abstra
ctorum cognitionē. in quibus consistit felicitas: ideo ha
bemus eaz: lz nō nobili modo: sicut deus. ¶ Adhuc. in
uidia nō est nisi respectu superioris alicuius veri vel exi
stimati. Sed nihil est superius deo: neq fm veritatem:
neq fm existimationez. g et c. ¶ Ad aliud. Illa scientia
que est accidēs alicuius subiecti serui et c. Dōm q verū
est inquātuz accidēs illius subiecti. Dicis q est accidēs.
Dōm q homo habet duplicem naturam in se: corpus et
aīam. Et anima est duplex / sensitiua / et intellectiua / mo
do ex parte corporis et aīe sensitiue: homo est seruus: q
sic indiget multis: et si tūc illa scia esset cor^{is} cum aīa sen
sitiua: tūc nō eēt libera: sed quedā est forma itellectiua
que nō indiget multis per se: sed tātū quantū est in cor

I pore: tūc īdiget multis p accidēs: sed p se nō: qa sic dicit
Cap. 10. 10° ethicoꝝ. q nā p se nō est sufficiēs ad speculandū ꝛc.
Uel aliter dī q illa scīa nō est libera: q̄ est in subdo ser-
uo. Dōm q verum est si est vt possessio: sꝫ si nō: tūc non
opꝫ: qa possessio est quā aliqs de facili acquirit: ꝛ vtit ea
ad nutū: sed hac scīa nō vtimur ad nutū: sed de difficili
acqrit: qa tm̄ inest fm̄ itellectū: ꝛ tāq̄ pfectio ei⁹: qa vi-
ta fm̄ itellectū est vita ɔtēplatiua: ꝛ non est possessio: qa
nō est vita humana. p ethicoꝝ. ¶ Ad aliud. Illa scīa q̄
est in po° regulata ꝛc. ɔcedit. Tu dicis. q sapiēs est po°
more. nego. Tu pbas: qa sapiētia est pars phie. Dōm q
phia est duplex. Uno mō est amor: ꝛ sic nō ppriē sumit
phia: ꝛ sic est act⁹ volūtatis. Alio mō nō est amor: sꝫ ipsa-
met scīa tūc est amor. als. actus itellc. Tu q̄res forte vñ
habuit ortū illud vocabulū amor phia. Dicendū q h
K est ortū a Pythagora: qa iste dixit se amatorem sapiē-
tie pter cultandam arrogātiam quādo dixit nō se esse
sapientem: sed amatorem sapiētie: qa dicebat sapiētiam
soli deo competere: ab hoc enim fuit ortum illud voca-
bulū vel nomē: puta amor a phia ꝛc. ¶ Qō XXIII.

¶ Propter qd ꝛ iuste non humana ꝛc.

Ubi supra in phe: Circa hāc partē q̄ritur. Utrū sapientia
sit possessio hois. ¶ Arguitur q
sic. Illud qd acqrit ab hoie est possessio ho-
minis: hec est vera: qa possessio est acqsitio
vel res acqsita ab hoie: sed sapiētia est h⁹:
qa certū est q sapiētia acqrit ab hoie: qa est habit⁹ itel-
lectualis acqsitus: ꝛ perficit aīam quo ad cognitionē ve-
L raꝫ pncipioꝝ: q aūt ille habit⁹ acqrat: h vult 3° de aīa. ꝛ
Te. cō. 5. 2° huius. ¶ Itē: illud quo aliqs vtit ad nutū: ꝛ pōt de
Tex. cō. p. facili acqri: ꝛ inesse facilr: hoc est possessio hois: ꝛ hec est
vera: qa illud quo aliqs vtitur de facili ad nutū: illd est
possessio hois: qa iste sunt ɔditiones possessiōis: sꝫ aliqs
pōt sapientia vti ad nutū: vt vult: ꝛ de facili pōt inesse:
nā aliqs vtitur sapiētia ad nutū: qa est habitus: ꝛ habit⁹
Com. 5. ꝛ 3° est quē qs hñs operat cū voluerit: per Cōmētatorē 2°
d aīa. cō. 18. de aīa: ꝛ etiā de facili acqrit: qa sapientia est cognitio de
abstractis substātiis: ꝛ illa cognitio est itells: ꝛ est prīci-
pioꝝ abstractoꝝ. Et illa habent ppōnem ꝛ silitudinem
ad nostrū intellectū. Et ideo de facili acqrit: qa suū obꝫ:
vꝫ puta principia abstracta sunt natura pportionata ad
intellectum nostrum: ꝛ sciētia est possessio hominis: qa
illa est cōmēdatio magistralis scie ꝛ aspiciēti hñ q scia
est possessio hois que duarū ꝛc. sed scia est scia saltē ca-
piendo sciam pro cognitione intellectuali vera ꝛ certa
non distinguēda spāliter: ideo sapia est possessio hois.

M Oppositū est Arist. in lra. pter qd ꝛ iuste non
putat eius humana possessio.

Ad intellectū qōnis breuiter pmitēda sunt
duo. Unū est: q sapientia pōt
capi 2ʳ. Uno mō p cognitione dei: ꝛ alioꝝ pn̄ᵒʳ abstra-
ctoꝝ sine discursu ꝛ phātasiatione: ꝛ dico sine discursu: ꝛ
addo sine phātasiatiōe: qa si alie subē: vt aliq dicūt itel-
ligunt sine discursu a pmissis ad ɔnes: h nō est sine phā-
tasiatione ꝛ sensatione: illo mō nō loqmur h de sapiētia:
qa illa est dei ꝛ pnᵒʳ abstractoꝝ que hñt ēt cognitionem
sine phātasiatiōe. Unī sapiētia dei est idē qd sua subā: ꝛ
Cōmē. 51. de hac hꝫ videri. 12. hui⁹. vbi Cōmētator cōparat sciaꝫ
dei ad nr̄am: qa dicit q scia dei est cā rerū: sꝫ nr̄a est cā-
ta a reb⁹. Alio mō capit sapia p cognitiōe pnᵒʳ cum di-
Cap. 6. scursu ꝛ phātasiatiōe. Tunc 2° accipio dcm̄ Arꝫ. p ꝛ 10°
ethi. q 3ʳ est vita: vna est bestialis: 2ᵃ humana: ꝛ 3ᵃ cōtē-
platiua. Uita bestialis est fm̄ appetitū sensitiuū: qñ ali-
quis regit sensu ꝛ appetitu sensitiuo: dimittēdo regimē
itellectus: ꝛ ēt vocat vita voluptuosa: ꝛ de illa logt Arꝫ. N
p ethi. Sūt eni qdā vitā pecudū eligētes: quoꝝ pnceps Cap. 6.
fuit Sardanapallus. Alia est vita humana q̄ debet hoi
fm̄ q est cōpositus ex corpore ꝛ aīa: ꝛ regit fm̄ rōnem
qua hō viuit fm̄ eē hois quo ad agenda hūana p virtu-
tes morales: ꝛ per prudētiā: ꝛ iste due differunt: qa vita
bestialis est fm̄ regimē appetitus sine rōne: aut est cum
rōne quādo appetitus non obedit: tunc nō est bestialis.
Qñ aūt appetitus ꝛ passiōes sunt rōne gubernate: ꝛ qñ
virtutes regunt p prudētiā: qa oēs virtutes sunt colliga-
te cū prudētia talis vita est hūana. 3ᵃ est vita q̄ inest fꝫ
intellm̄ q̄ est vita contemplatiua que debet hoi fm̄ itel-
lectū: ꝛ vocat diuina: qa itells est diuinus in nobis.

His visis dōm ad qōnē: q sapientia vt est pfecti-
ua intells diuini non est possessio hois.
¶ Rō ɔnis isti⁹: illud nō est possessio hois: qd nō inest O
hoi fm̄ vitā hūanā: ista est manifesta: sꝫ sapiētia est h⁹: h
pꝫ ex 2° notabili: qa sapia est cognitio pnᵒʳ abstractoꝝ:
ꝛ nō est de agibilib⁹ hūanis sic prudētia: sed in eius actu
cōsistit hūana felicitas: ꝛ est respectu nobilissimi obti: ꝛ
nobilissime po°. ¶ Itē: illd nō est possessio hois qd acq-
rit cū difficultate: ꝛ aliqs non vtit eo ad nutū: qa posses-
siones de facili acqrunt: ꝛ aliqs vtit cū vult: qa pōt eas
dare vel nō dare: sꝫ sapia est h⁹: q aliqs difficulter acq-
rat: h pꝫ: qa iter mille vix vn⁹ est sapiēs: qa ad sapiētiaꝫ
reqritur q itells cognoscat oia inferiora: ꝛ p abstractio-
nē oīum inferioꝝ: tūc intells agēs ɔiūgit possibili: ꝛ tūc
est sapiēs: ideo dicit Seneca. Uir pfectus hꝫ se sic phe-
nix: que in. 500. anno semel renascit: ꝛ nō est mirꝫ in iter-
uallo magis crescere ꝛc. Itē: q aliqs non vtit ea ad nu- P
tum: hoc est pp abstractionē eius ꝛ remotionē ei⁹ a sen-
su: qa opꝫ semp redire ad phātasmata. Ideo q̄rū phan-
tasma per se nō pōt eē sub sensibilis non possumus vti
ad nutū. Scdo dōm: q sapiētia est perfectio itells. Ra-
tio. Illud est pfectio itells: per qd maxime pficit ꝛ adipi-
scitur vltimā pfectionem: qa illud per qd aliquid perfi-
citur: hoc est eius perfectio: sicut p qd aliquod est albū
est eius albedo: ꝛ per quod aliquod adipiscit suam feli-
citatem est perfectio: qa felicitas est finis eius: sed intel-
lectus per sapientiam est h⁹: qa intells perficit p cogni-
tionem dei: ꝛ qa habitus sortiūtur nobilitatē ꝛ dignita-
tē ab obiectis: sꝫ cōparādo habitū intells ad habitū sen-
sus: habitus intells sit honorabilior: quia itells est nobi-
lior: sed cōparando habitus intellectuales ad seinuicē:
tūc recipiūt nobilitatē ꝛ dignitatē ab obtis: ꝛ nō ab itel-
lectu: qa vnus est intells in oībus: vel saltē in spē vnius.
Ideo illa scientia que considerat obiectū honorabili⁹:
est honorabilior ꝛ nobilior. ¶ Item: illd quod est finis Q
oīum habituū intellectualium: hoc est perfectio intelle-
ctus: ꝛ hec est vera: qa finis est optimū: ꝛ fm̄ exigentiaꝫ
finis opꝫ oia moderari: p Lyncon. sꝫ sapia est h⁹: vt pꝫ
p Arist. 6. ethi. ꝛ ideo sapiētia est finis oīuꝫ habituū itel- Cap. 6.
lectualiū: vñ Cōmētator dicit: q in h est spes ꝛ fiducia
oīum cōtēplantiū. Ideo ipsa est perfectio intells nostri
ꝛ diuini: qa intellectus est diuinum in nobis: sicut pꝫ. 10. Cap. 8.
ethi. q hō dicit intells tāq̄ a principaliori parte.

Hic est dubiū. Tu dicis. q possessio de facili acqri-
tur: h nō est verꝫ: qa difficulter ꝛ magna oc-
cupatione mētis acqrit: ideo nō de facili. ¶ Tūc 2° est
dubiū. Scda rō supponit: q sapientia acqrit ab hoie: h
nō videt posse: qa sicut se hꝫ oculus noctue ad lucē so-
lis ꝛc. Mō impoē est apphēsio solis ab oculo noctue.
Ideo acqsitio sapie est nobis impossib: maior est Arist. 2° h⁹ ꝛ c. p.

Ad primum dubiū dōm: q possessiōes acqui-
runt de facili: ꝛ eis hō vtit de fa-
cili:

A tili: et hoc patet: quia aliqui sunt sine omni labore: sicut quando derivantur a parentibus: sed sapientia non de facili derivatur ab alio. Etiam si possessiones deberent acquiri de novo: tunc adhuc facilius acquiruntur: sicut ille que sufficiunt uni homini. Sed si unus vellet habere totum quod est in mundo: sicut dicitur quod infinita est concupiscentia hominum: ad cuius repletionem multi vivunt: sic aliquo modo esset difficilis ad acquirendum: que autem ab alio derivatur est facilis possessio. Modo sapientia est difficilis ratione obiecti: etiam est difficilis ex parte impedimentorum aliquorum: sicut ex parte appetitus et passionum: quibus homo ducitur et impeditur et abstrahitur a cognitione illorum abstractorum: hoc vult Aristoteles 7 ethicorum. et in hominibus videtur esse aliquod principium: quod adversatur rationi: sicut particule corporis etc. Hoc etiam videtur: hoc modo dixit Aristoteles 7 ethicorum. Dolose cyprine etc. ut frequenter dictum est per variam corrigiam intelligit delectationes in gustu et tactu: quia per

Cap. penultimo. Cap. 6.

B alias delectationes homo non tantum peccat: sicut per illas que sunt in auditu et visu: et per dolosam cyprigenam intelligit concupiscentiam que dicitur fuisse dea cypri. ¶ Item: ex parte modi cognitionis impeditur a cognitione sapientie: etiam quando organa sensuum non sunt disposita sufficienter: tunc intellectus impeditur in speculatione: quia dicit Aristoteles 10 ethicorum quod natura non est per se sufficiens ad speculandum: sed oportet corpus esse sanum. Ideo dicitur 3° topicorum quod simpliciter est melius philosophari quam ditari: sic patet de difficultate sapientie et facilitate possessionis. Ideo dixit Aristoteles in littera: quod humana natura multipliciter est serva: ex parte corporis et forme sensitive: quia sic subiicitur passionibus et aliis indigentiis multis. Sed ex parte intellectus non est serva nisi per accidens: quia per se non indiget nisi inquantum proponit virtutes sensitivas. ¶ Ad aliud dubium dico quod Commentator solvit 2° huius dicens quod Aristoteles comparavit cognitionem principio-

Cap. 10. Com. 5.

C rum abstractorum debilissimo visui vespertilionis: et hoc designando difficultatem: sed non impossibilitatem: imo nobis est possibilis acquisitio veritatis: quia si non: tunc desiderium humanum esset ociosum: et substantie intelligibiles essent superflue: quia essent intelligibiles: et non intelligerentur. Cum dicitur antique poete quod deus solum habet honorem: quia virum querere hunc honorem non est dignum: sed querere sibi aptas. Hoc fuit prius expeditum in littera. Dico tamen quod sapientia primo modo solum competit deo et intelligentiis: quia hoc modo sapientia est idem cum substantia dei: sed homo habet sapientiam 2° modo. Tunc tu dicis quod deus invidet. Aristoteles dicit quod secundum proverbium mentiuntur multa poete: quia dicit: si deus invideret: tunc ipse esset imperfectus: et invidia est tristitia cum timore de prosperitate alterius: aliqui addunt cum diminutione proprii: non oportet quod addatur: invidia est passio vituperabilis: sed nemesis est laudabilis passio que virtus est quando aliquis dolet quando bonis male fit: et gaudet quando bonis bene fit: sed tristitia est opposita sibi: et est vituperabilis: ex 2° rhetorice. Etiam dicitur de quodam invido qui volebat habere plus de malo quam alter propter invidiam:

D quod illi non contingeret aliquod bonum: quia permisit ut extinguerentur sibi duo oculi: quod socio suo unus: hoc est fabulosum: sed in deo non est invidia: quia est malum: et deus est infinite bonitatis. Tu dicis quod homo debet querere scias sibi aptas. Dico quod non sufficit: quia debet querere illam sciam que maxime satiat appetitum.

Ad rones principales. Illud quod acquiritur ab homine etc. Dico quod si acquiritur ab homine inquantum homo: tunc bene est possessio: sed si acquiritur ab homine non inquantum homo: sed inquantum divinum: et intellectus non oportet. Unde sic sapientia est acquisita in homine secundum partem divinam non primo modo. ¶ Ad aliud. Illud est possessio quod de facili acquiritur: aliquis negaret illam maiorem: sicut dictum fuit quod aliquis non acquirit de facili possessiones infinitas. Aliqui tamen dicunt quod possessiones acquiruntur de facili quo ad esse intellectuale: sed difficiliter quo ad esse reale. Tu dicis quod sapientia de facili acquiritur: quia est de principiis abstractis que sunt nature proportionate intellectui. Dico quod ex parte rei

E sunt bene proportionata intellectui: ut ex natura rei: sed ex parte modi intelligendi qui est ex sensatis: et quia non cadunt per se sub sensu. Ideo ille modus est difficilis: quia oportet quecumque intelligentem phantasmata speculari: et oportet omnia ponere ante oculos. Tu dicis quod habitus est quem quis habet etc. Dico quod verum est aliis paribus: sed si aliter vel si alia sunt impedimenta: tunc non oportet: unde sapientia difficulter acquiritur: sed quando iam acquisita est tunc utitur ea quando vult. ¶ Ad aliam. Scientia est possessio hominis etc. Dico quod intellexit quod est possessio: hoc est perfectio vel acquisitio perfectionis: et non intellexit sciam absolutam. Vel dicendum quod prudentia et alie scie que respiciunt hominem inquantum homo sunt possessiones: sed sapientia que est divina scientia non respicit hominem inquantum homo. Ideo aliud est de illis. Vel posset dici quod ille scie que sunt de agibilibus humanis illis sunt possessiones: sed adhuc non proprie: quia non derivantur

F a parentibus: quia non oportet si pater fuerit prudens: idem esse de filio: ideo ille scie non sunt proprie possessiones. Et sic ad illud.

¶ Incipit Liber Secundus. ¶ Q. I.

¶ De veritate quidem theoria etc.

Queritur primo circa 2um huius circa primam propositionem Aristotelis utrum cognitio veritatis sit possibilis. ¶ Arguitur quod non: quia si cognitio veritatis esset possibilis: tunc ad sciam esset alteratio: hoc est falsum: per Aristotelem 7 physicorum ubi vult quod ad primam speciem qualitatis non sit alteratio: sed tamen ad tertiam: sed scia est in prima specie qualitatis: ergo etc. Consequentia probatur: quia si cognitio veritatis esset possibilis: tunc esset motus ab ignorantia ad sciam: talis autem motus est alteratio: ergo etc.

T. co. 18.

G ¶ Item: si sic esset: tunc aliquis moveretur ad veritatem. Modo omne quod movetur habet partem in termino a quo: et partem in termino ad quem: sicut vult Aristoteles 5 et 6 physicorum et 5 huius: ergo si moveretur partem haberet de ignorantia: et partem de scia: et tunc anima in prima creatione haberet aliquid de veritate: propter quod moveretur ad sciam: hoc autem est falsum. ¶ Item: illius cognitio non est possibilis: quod est indeterminatum et infinitum: quia scia est determinati subiecti: sicut dicit Commentator 3° huius. Ideo de quo est scia debet esse determinatum: quia de indeterminatis et infinitis non est scia: sed omnia sunt indeterminata per antiquos: qui dixerunt omnia esse in motu et fluxu continuo et indeterminata. Ideo sequitur quod cognitio veritatis est impossibilis. ¶ Item: verum non cognoscitur sine causa 2° huius. si ergo cognitio veritatis esset possibilis: hoc esset per causam primam: modo hoc non potest esse: quia primam causam non cognoscimus: quia si cognosceremus eam vel hoc esset per aliam causam primam: vel per effectum. Ista patent ex sufficienti divisione: sed non per aliam causam primam: quia tunc ante illam causam primam esset alia: et sic esset prima et non prima: vel si

Te. co. 62. Tex. c. 32. T. co. 15. Co. 4. Te. co. 4.

H haberet causam: vel cognosceremus eam per effectum: vel per causam non per causam: quia quereremus de illa causa. Utrum cognosceremus causam per causam vel per effectum: si per causam: quereremus iterum: utrum illa causa esset cognita per effectum aut per causam: si per causam sic in infinitum. ergo per effectum: hoc etiam est falsum: quia nullus est effectus proportionatus illi cause: quia causa prima est infinita in vigore: et nullus effectus est talis: cum tamen omne quod cognoscitur debeat cognosci per aliquid: quod est sibi proportionatum. Ideo relinquitur quod cognitio veritatis est impossibilis. ¶ Tu forte dices. verum cognoscitur per causam: sed non per primam causam. Dico quod idem sequitur: quia illa causa vel est nota: vel non: si est nota vel per effectum vel per causam: si per causam: tunc quero iterum illa causa per quam ista est nota: vel est nota: vel non: si est nota: per effectum vel per causam: si per causam: et sic in infinitum. ergo relinquitur quod per effectum: hoc est falsum: quia nullus effectus potest sufficienter repraesentare suam causam. ¶ Item: si cognitio veritatis esset possibilis tunc vel esset per doctrinam: vel inventionem: neutro modo: ut probabo. ergo etc. maior est nota: quia non sunt plures modi quibus

I acquirat: sicut p3 2° elenchorum. minor p3: nõ per inuētio-
Cap. viii. nē: qa si veritas haberet per inuētionē: tunc aliqs habe-
ret cognitionē anteq̃ inuestigaret veritatez: hoc p3 p Lyn-
coniēsem p° poste. qa dicit. Si paterfamilias d3 inuestiga-
re seruū fugitiuū: tunc op3 q habeat eius cognitionē ali-
qualez: qa si nõ: tunc centies posset sibi occurrere q non
cōprehenderet eū. Mō intellectus: p° nihil cognoscit: qa
T. cō. 14. intellectus nihil est eorum que sunt hic ante addiscere. 3° de
aīa: ideo p3 q non p inuētionē est possibilis veritatis co-
gnitio: nec ēt p doctrinā: qa hoc eēt mediante scia docto-
ris: et tūc scia esset q̃litas actiua: hoc aūt est falsū: qa sic
esset in 3ª spē qualitatis. 2ª pbatur: qa mediante quo
aliqs aliqd facit: illud est actiuum: sicut ignis agit medi-
ante caliditate. Ideo caliditas est qualitas actiua.

Tex. cō. p°. K **Oppositum** est Arist. in p̃dicta litera: de verita-
te qdem theoria sit quidem diffici-
lis: sit vere facilis est. Modo si cognitio veritatis esset
impossibilis: tunc non esset facilis nec difficilis: idez di-
cit in pbemio: signum sapientis est posse docere. Si g°
eēt impossibilis cognitio veritatis: tunc sapiens non do-
ceret: qa sapiens nihil doceret nisi sit possibile.

Ad istaz qōnē dōm: q cognitio veritatis est possi:
qō pbat p Arist. illa cognitio q̃ est facilis
vno mō: et alio mō difficilis: est posis nobis: qa illud qō
est ipole nō est facile neq3 difficile: s3 cognitio veritatis est
h°: vt pbat Ar. p multas rōnes. Ipsa eni est difficilis: qa
dicit. Signū autem est neq3 quēq̃ posse pfecte adipisci
ipsaz: s3 est facilis qa oēs non sunt exortes et expers hui9
Cōmē. p°. cognitiōis veritatis. Ita q semp aliqs h3 ptē ipsi9: et Cō
mētator ibidē dicit: q si oēs hoīes de qb9 audiuimus lo
qui vsq3 nūc carerent veritate eēt signū difficultatis pp
L lōgitudinē temporis quā regrit veritas. Si aūt aliquis
h3 cognitionē veritatis in breui tpe: h° est signū facilita-
tis: et dicit Ar. q s°m singulos qdē aut nihil aut parum est:
et est verum pro altera pte: qō aūt ex oibus collectis est
h3 magnitudinē aliquā: tūc probo illam pclusionem: q
cognitio veritatis sit posis pp duas cās. Pria est ex cre-
dulitate: alia est ex signo: dicit eni q manifestū est q co-
gnitio veritatis nō est ipolis in multis reb9: qa dicit q
credimus nos necessario scire veritatē in multis rebus.
Illud g° est possibile: qō credimus nos hēre in multis re-
bus: sed cognitionem veritatis credim9 nos hēre in mult
reb9 et c. Alio modo ipse pbat per signū: et potest forma-
ri rō. Illud est possibile ad quod habemus desiderium
Bi 2° p° nāle: et hec est vera: per Cōmētatorez: qa ad quod habe-
mus desideriū naturale nō est nobis impole: aliogn de-
siderium humanū esset ociosum. Modo dicit: in funda-
M mento nature nihil est ociosū: vt pcessū est ab oib9: q
nulla res est ociosa in fundamento nāe: et creature: sic p3
maior: s3 ad cognitionē veritatis habemus desiderium
nāle: sic p3 p ipm: q habeam9 nāle desideriū. Et Ar. in
pbemio hui9 dicit: q oēs hoīes nāliter scire desiderant:
T. cō. 12. ideo non impolis: maior iter p3. 3° hui9 p Ar. qō ipole
est factū eē: impole est fieri. Si ergo ipossibilis esset fa-
cta cognitio veritatis: tūc ēt esset impossibilis fieri: h° est
Com. 47. cōtra Cōmētatorem. g° et c. hoc idē patet per Cōmētato-
rem 2° phy. q nullū est occultum humano intellectui.
Ideo ex quo nihil est occultū intellectui: tūc veritas etiā
Tex. cō. 8. et 37. nō erit occulta: hoc idē dicit Ar. 3° de aīa. q aīa est oia:
quo ad intellectum omnia intelligibilia: et quo ad sensū
omnia sensibilia: et sic patet quid sit dōm ad qōnem.

Hic est aduertendū pp̃ter solutionem vnius rōnis:
q aliqua sunt que fiunt a nā et ab arte: vl ab
intrinseco vel extrinseco. Aliqua aūt sunt que fiūt ab ex-
trinseco: vel ab arte: et nō natura. Aliqua aūt sunt q̃ fiunt
a natura: et nō ab arte: hoc ponit Ar. 7. huius in illo cap. N
Eorum autē que fiūt: aliqua fiunt a nā tm: sicut hō et aialia. Tex. c. 22.
Illa nō fiūt per artē: et per itellectū: qa gnare est virtus
nālis. Aliqua aūt ab arte tm: sicut domus vel cultellus.
Aliqua aūt fiunt ab arte et nā: sicut sanitas. Illa nāq3 ali-
quādo fit p virtutē nālē: vt quando est fortis nā digesti-
ua potēs bene psumere superfluū. Aliquādo aūt fit per
artē: vt per bonā medicinā. Etiam aliquādo aliqua fiūt
ex arte et nā et casu: sicut sanitas: vt declarat Ar. 6. hui9.
Aliqs intēdēs de fricare: tunc per fricationez excitat ca
lorem digerētē. ¶ Itē notandū: q aliqua fiūt ab extrin-
seco: tunc illud extrinsecū qō h3 se ad silitudinē agentis
nālis et intrinseci: et est instrm eius sicut sanitas fit a me-
dico: et medicus agit ad silitudinē nature: et est instrm na-
ture: qa non facit nisi qō preparat et remouet ipedimen-
ta aliqua: qbus nā posset impediri: qa omne instrm re- O
mouet impedimēta pmi agentis. Etiā illud qō sic fit ab
extrinseco: sic fit ab extrinseco: q tūc nō fit taq̃ ab agē-
te principali: sed semp psupponit aliquod agens intrin-
secū. ¶ Tūc dōm vlterius: q cognitio veritatis acqui-
ritur ab intrinseco et ab extrinseco: ab intrinseco sicut p
inuētionē quādo ipse intells agēs abstrahit per se: et illu
minat phātasmata sufficiēter: et pparat intellm possibi-
lem: et tūc recipit ppōnes notas: et illas pertractat. Et tūc
ex illis pncipiis taq̃ notis inuestigat pclusionez. Etiam
aliquādo intells generat scientiam interius inueniēdo:
ita q pmo presupponit sensum: memoriaz: et experimē-
tum: ita q elicit aliud ex sensatis: qa cognitio pncipiorū
fit via sensus: et memorie: et experimēti: tūc ex illo qō est
sic abstractū per intellectū agētez a phātasmatibus: per
intellm dirigitur: qō cognoscit pn°. ¶ Tunc dicendū:
q scientia etiam potest acquiri ab extrinseco per doctri- P
nam quando istud agens extrinsecum agit: tunc agit ad
similitudinez intrinseci agentis. s. intells agentis: siue il-
lud extrinsecū agēs. s. doctrina sit: siue sermo vel scriptu
ra: qa vtrūq3 pōt eē doctor: vn dic Lyncoln. p° poste. ser- Cap. p°.
mo q exteri9 sonat: nō solū docet: s3 ēt scriptura exteri9
visa. Sed vt verius dicā non sonus exteri9 docet et scri-
ptura visa. Sed hec duo tm mouēt et excitant: s3 verus
doctor est ille qui interius mentē illuminat: et veritatem
ostēdit. Prio doctor pponit pn° p se nota discipulo: et ap-
plicat illa pn° ad sensibilia: et dicit: illa hēt ortū a sensibi-
lib9: et tunc discipulus videt h°: et cognoscit ea: et sic p3: q
doctrina est tm extrīsecū pn° et instrale: qa disponit itel-
lectū: sicut medicus nām pparat: sic doctor itellm: ita q
ille doctor semp presupponit illud agēs intrīsecū. s. intel-
lectū agentē: qa est verū agens respectu scientie.

Ad rōnes pncipales. Si esset posis cognitio ve-
ritatis: tūc ad sciaz eēt alteratio. nego.
m. pbat: qa motus est de 2rio in 2riū: et scia est h°: qa est
ab ignorātia et c. Dōm q non est pprie motus: sed est ge- Q
neratio scie. Tu dicis. q sunt 2ria. Dōm q non sunt ppe
2ria: sicut 2ria q̃litatū in 3ª spē qualitatis: ideo non est p
se motus: sed est motus improprie. s. spūalis quo deueni-
mus ab ignoto ad notum: siue fit p intrinsecū: vel extrin
secū: vn nō est gnatio pprie dicta: sed est q̃dā acqsitio p-
fectionis instantanea. Tu dicis. q qn aliqs acqrit sciaz:
tunc op3 q aliqs moueat. Dōm q op3 eē acqsitionem
veritatis in itellu p remotionē impedimētorum: ita q mot9
sit in alio: sicut in virtute sensitiua: sed nō in intellectu: qa
ille est sūme dispositus ad recipiēdū illā spēm: sicut vi-
demus q aliqd pōt acqri in aliquo: nulla trāsmutatiōe
facta in eo: sed in alio: sicut p3 7° phy. q aliqs est fact9 si-
milis sine oi mutatione in eo facta: inquātū statua mihi
est dextra vel sinistra: et tm ipsa non mouet: vtrum autez
hoc sit

A T.cō.20. hoc sit verū:hoc hʒ videri.7.phy.qa nūq̄ est aliq̄ dispositio noua facta in vno:nisi sit facta in eo mutatio instantanea.Eodē mō fit qñ aliqs adiscit:tūc scia sibi iprimit in instanti:ʒ remotio impedimētoꝝ sciētie fit in tp̄e:et acqsitio vltimata sciētie fit in instāti.Unū sic se hʒ itells ad recipiēdū spēm:sicut mediū ad recipiēdū lumē:mō sic est φ lumē nō recipitur in medio:vel in aliq̄ alio nisi remoueant ipedimēta.s.fenestra:vel hō.sic est de intellectu respectu scie:qa est sūme dispositꝰ in istāti recipit sciaʒ remotis impedimētis:sicut lumē in medio.¶ Ad aliō.Tūc aia in pma creatione ꝛc̄.Dōm φ nō sunt. Tu dicis.qꝛ illud qō mouet partiʒ est ꝛc̄.ↄcedit.qñ mouetur:ʒ qñ motū est:tūc nō opʒ:sic ille qui dʒ adiscē nullā cognitionē hʒ:nec in actu:nec in poᵃ:ʒ qñ icipit inuestigare per intellm:ꝛ intells inuestigat vnū pnᵐ p sensum:tunc cognoscit illō pnᵐ:ꝛ tūc pimo hʒ de scia cū inuestigat per

B pnᵃ ǫnis:ꝛ h̄ per sensuʒ vel p doctorē vel ab intrinseco. Ita φ nō opʒ hēe sciaʒ:sic in pᵃ creatiōe:sed post inuestigationē pncipij per sensum:tūc inuestigat ǫnē:ꝛ ille modus vocat a Cōmētatore 2ᵒ huiꝰ.via inducēdi in cognitionē veritatis:h̄ est dispō aliquꝰ noti:sicut pncipioꝝ:p quā deuenimus in cognitiōeʒ ignoti.¶ Ad aliō.Illō qō est idetermīatū ꝛc̄.ↄcedit.si est indeterminatū fm speciē:numeꝝ:ꝛ genꝰ.Dicis φ oia sunt in fluxu ↄtinuo.falsuʒ est:qa sube abstracte ꝛ corpa celestia nō sunt in cōtinuo fluxu:ꝛ in idetermīatiōe:ʒ inferiora tñ.¶ Sed adhuc dōm:φ iferiora nō sunt in ↄtinuo fluxu sīt ꝛ sel:ꝛ fm spēm:ʒ tñ fm iudiciū aliq̄ res sunt in fluxu:sed fm spēm hñt certitudinē:ʒ eniʒ hoīes gñent ꝛ corrūpātur:tñ qdditas humana hʒ semp certitudinē.Etiā hō nō cognoscit fm rōnes idiuiduales:q̄ sunt īfinite ꝛ idetermi-

C nate:sed fm rōnes vles.¶ Ad aliō.veꝝ non cognoscit sine cā.ↄcedit.Dicis φ pᵃ cā non pōt cognosci.Dōm φ ad cognitionē veritatis si hēmus pfectā cognitioneʒ:ꝛ pcederemus fm cognitionē nālē:tūc cognosceremus p pmaʒ cām.Dicis h̄ eē impole:qa hoc eēt vel p effectū vel p cām.Dōm φ nō p priorē cām:sed p effectū.Dicis φ nō:qa nullus est effectꝰ proportionatus sibi.Ar.diceret ꝛ Cōmentator φ imo:qa ille effectꝰ est sibi pportionatus:qa mouet ppetuo motu:ꝛ oēs motores depēdent ab eo:ꝛ est imobilis p se:ꝛ p accñs:ꝛ nō est infinitꝰ in vigore fm Ar.ꝛ fm fidē:tūc nō eēt effectus sibi pportionatꝰ:ꝛ nō cognosceremus cū pfecte:ʒ aliqualr: ꝑut sufficit ad cognitionē talē:q̄lis est cognitio īferioꝝ.Etiam possemus dicere:φ ad cognitionē veritatis nō reqrunt oēs cāe.Sʒ si pfecte cognosceremꝰ pᵃᵐ cām:tūc oporteret nos cogñscere oēs cās:ʒ h̄ est difficile.Unū ēt dōʒ:φ qñ cōplexū cogñsci dʒ:tunc opʒ nos scire pnᵃ incōplexa:sic illud:de q̄ʒ eē vel nō eē:ꝛ hō.Et tñ dōm:si volumus

D aliqd cogñscere pfecte:h̄ est p aggregatū habituʒ ex metaphysico ꝛ nāli:vl metaphysico ꝛ mathematico:tñ notādū φ pᵃᵐ cām eē pnᵐ cogñscēdi ichoatiuū:h̄ nō hʒ veritatē:ʒ terminatiuū tñ:sic vult Cōmēta.¶ Ad aliud:vel eēt p doctrinā:vel p inuentionē.Dōm φ vtroqʒ mō:qa ibi dcm̄ est φ itells agēs abstrahit a sensatis:vl ex doctore exponēte illa pnᵃ:ꝛ pertractāte illa pnᵃ:ꝛ tūc gñat aliquā cognitionē in discipulo:q̄ est silis doctori:qa doctor dʒ gñare sileʒ.Tu dicis:φ scia eēt q̄litas actiua:qa illud p qō agit est actiuū.Dōm φ veꝝ est:si illō per qō agit est imediatū:tūc eēt q̄litas actiua:ʒ si nō imediate agit p ipm:tūc nō opʒ:sic ignis p calitatē agit imediate. Ideo talis calitas est q̄litas actiua:ʒ sic est φ doctor nō imediate docet p sciaʒ:ʒ p itellm agētē q est accñs:sed si imediate ageret per scientiam:tūc esset qualitas actiua corruptibilis ꝛ corˡⁱˢ:sed scientia est qualitas icorˡⁱˢ:ꝛ

Hōo doctor docens discipulum. vide pulchre bene Tho.in pᵃ p te sū q.117. ar.pmo.

ad illam non est alteratio:ꝛ hoc sufficit quo ad acquisi- E tionē virtutis:φ scientia sit qualitas actiua icorˡⁱˢ.Ideo prima solō est melior.Et sic ad illud. ¶ Qō. II.

¶ Quare sic vꝫ hēe:vt prouerbialiter ꝛc̄.

Q Uia super hoc vbo Cōmētator dicit φ in T.cō.6.p. quolibet gñe entiuʒ sunt aliq̄ ꝛc̄.dicit Cōmentator φ pnᵃ sunt nāliter cognita.Ideo circa illud dcm̄ Cōmētatoris q̄rit.Utrū pnᵃ sint nālr cognita.¶ Arguit qꝛ nō.Si pnᵃ essent nālr cognita:vel h̄ eēt fm actuʒ vel poᵃᵐ:ꝛ hec est nota:p sufficientē diuisionē:qa pluribus modis nō pōt intelligi aliqō nāliter esse cognitū nisi fm actum:vel fm poᵃᵐ:quia actus ꝛ poᵃ sunt pme diīe entis:ꝛ sufficiēter diuidūt entia que ↄtingūt:ꝛ sunt in vnoquoqʒ gñe:ex.9.huiꝰ:ꝛ pᵒ de aia

F sed neutro mō:qō pbat.pmo pbat φ nō cognoscantur nāliter fm actum:qa itellectus noster in pncipio vnionis habʒ se sicut tabula rasa:possibilis omnia fieri.3ᵒ de T.cō.14. aia:tūc si nāliter essent cognita fm actum:tunc semp intellectus esset informatus ab aliquo.Ideo nō cognoscūtur fm actum:nec etiā cognoscunt naturaliter fm potētiam:qa sic principia non differūt a ǫnibus:qa cōclusiones sunt scite in potentia:qa intellectus hʒ se ad conclusiones in potentia.Ideo si principia eēnt cognita in potentia naturalr:tunc etiam conclusiones essent cognite naturaliter:hoc est contra Cōmentatorem 3ᵒ de anima. Cō.36. ¶ Item:omne qō quis nouit vel scit:scit per inuentionem:vel per doctrinaʒ:hec est vera:p Arist.2ᵒ elēchoꝝ:qa omne quod quis nouit:vel adiscens vel iueniens nouit:sed illud quod cognoscitur per doctrinam vel per inuentionem non est naturaliter cognitum:qō probat:qa

G illud qō aliquis scit per doctrinam:hoc nō inest sibi naturaliter:nullus enim docetur in illis que insunt naturaliter:qa doctor est educens aliquid qō non naturalr est in actu:sed est in poᵃ.Ideo illud qō per doctrinam inest non inest nālr:qa aliter doctrina esset frustranea:scire p inuētionē est nālr:qa qui scit aliqd p inuentionē ille rōcinat:ꝛ tūc illō rōcinari non inest nālr:sed ab intellectu. Ideo scire p inuentionē non est scire nāliter.¶ Item:si principia nālr cognoscerent:tunc inessent oībus hoībꝰ:hoc est falsuʒ:per Cōmentatorē 2ᵒ huiꝰ.vbi dicit:φ aliq Cō.14.ꝛ.15. hoīes sunt q nō pñt recipe primas ppōnes pp tres cāe:pp ↄsuetudinē:qa sunt nutriti a iuuētute in falsis ꝛ i oppositis prioꝝ.Alia est cā pp malitiaʒ indiuidualē.Tertia est cā pp paucitatē exercitij in logica.Etiā dicit in 2ᵒ Cō.15. huiꝰ:φ aliq pp ↄsuetudinē negauerūt illud pnᵐ nālr ex nihilo nihil fit:q̄uis tñ fm fidē:ꝛ supernāliter tñ sit negādū:ↄñtia pbatur:qa illō qō inest nālr: hoc semp iest ꝛ oībus:sicut risibile inest nālr:ideo oībus hoībus inest

H ꝛ semp:ideo ēt principia inexistūt oībus: cū itellectꝰ isit oībus.¶ Itē:ista que cognoscunt pp famositatē nō insunt nālr:qa qō pp famositatē cognoscitur:hoc nō nālr cognoscitur:qa famositas inest tñ:ex eo φ illud est dubiū:ꝛ nō semp inest fm veritatē:sed pnᵃ insunt pp famositatē:vt pʒ p Cōmētatorē 2ᵒ huiꝰ.qa dicit φ aliq homines nō pñt trāscendere sermones pbabiles.Etiā nō re- Cō.15. cipiūt pma pnᵃ nisi essent famosa.Etiā dicit si opposita principioꝝ:que sunt falsa eēnt famosa:tūc crederēt eis:sicut aliqui dixerunt non esse proprias mās formaꝝ:qa dixerunt φ forma non requireret ppriā mām:ita φ ex terra posset fieri homo imediate.Et ista opio fuit Auic. Ideo ex quo pnᵃ cognoscunt pp famositatem alioꝝ:tūc non nāliter.¶ Item:si pncipia naturaliter cognoscerētur tūc ǫnes non concluderentur ex principijs:hoc autē est falsum:falsitas pʒ:qa ǫnes sequunt ex necessitate ex

I pmissis:sicut pz ex logica:qa sylls est qdā oratio in qua
quibusdā positis necesse est aliud euenire.ꝯña pbaẜ:qa
si pñ cognoscunẜ nāli:modo illō qō inest nālr semp in-
est:ꝛ sic cognoscunẜ necessario:mō ꝯnes nō cognoscun-
tur necessario:sed ꝯtingēter:qa ꝯnes sunt volūtarie itel-
Cō.36. lecte:sicut vult Cōmentator 3° de aīa.mō ex necessario
non sequiẜ ꝯclusio ꝯtingens:sed ex necessario bñ seqtur
necessariū:ex p° prioꝝ. ¶ Itez:illud qō cognoscitur via
sensus:ꝛ memorie:ꝛ experimenti:nō cognoscẜ nālr:ꝛ hec
est vera:qa que cognoscunẜ via sensus:ꝛ memorie non
cognoscunẜ nālr:qa sensus ꝛ virtutes sensitiue mouenẜ
Te.cō.52. ab extrinseco:sicut pz ex 2° ꝛ 3° de aīa:sz pñ sunt hō.
Te.cō.50. In oppositū est Ar.ꝛ Cōmētator in pdicto
xbo. In forib' qs delinquet:su-
per eodez xbo dicit Cōmētator.Et est ꝙ in quolz gene-
K re entiū sunt aliq̄ respectu eoꝝ quasi ianua dom' respcū
domus in h ꝙ nō latent aliquē:sicut forte hoc' dom' nō
latet aliquē:vñ principia in quolibet genere entiuz sunt
Cō.36. nāliter cognita a nobis.Et ideo vult Cōmentator 3° de
aīa.ꝙ pñ naturaliter sunt intellecta:ꝯnes aūt volunta-
rie:h idē pz per Arist.sufficienter in foribus quis delin-
quet:sicut nullus errat in foribus:sic in pncipijs:h idem
Tex.c.8. pz per Arist.4.huius.vbi ponit principium nou̅m.
Ad istaz qōnē aliq dicūt cū distōne ꝙ aliqua sunt
pñ p se nota:q̄ sunt cōia oib' vel plurib'
sciētijs:sicut nō ꝯtt sit eē ꝛ nō eē:ꝛ de q̄libz affirmatio ꝛc.
Alia sūt pñ q̄ nō sunt cōia oib' vel plib':sz in vna scia
tm̄ sic in nāli:qō nā agit pp finem.Et in geometria:si ab
eq̄lib' eq̄lia demas q̄ remanēt sunt eq̄lia. ¶ Tūc dicūt
isti:ꝙ dcm̄ Cōmētatoris itelligitur de pncipijs p modo
L sumptis:qa illa pñ sunt cōplexa:ꝛ p se nota in oib' sciē-
tijs:ꝛ sunt habita ꝛ cognita nālr a nobis p lumē itellect'
agētis:vñ intells eis adheret:sz de pncipijs sciēs q̄ sunt
Com.p. tm̄ in vna scia nota:de illis nō hz veritatē dcm̄ Cōmen-
tatoris:ꝙ sint nālr cognita. ¶ Hoc nō pōt valere:quia
Cōmētator loquiẜ de oib' pncipijs:qa diẜ ꝙ sunt nālr
cognita:ꝛ in vnoquoqz gñe entiuz:qa ly in q̄lz distribuit
pro oib' subiectis sciarū spāliū.Ideo nō loquiẜ tm̄ de pn-
cipijs cōib':sed de oib' pncipijs cuiuslz scie. ¶ Iō dōz
alr ad qōnē:ꝙ pñ eē nālr cognita pōt intelligi 2r.Uno
mō fm actū pfectū.Alio mō pōt itelligi fm po̅m ꝛ dis-
positionē ppinquā:que pōt duci ad actū sine pbatōe p-
cedēte necio:ꝛ ꝯlr illa videmus inesse fm actū:fm ꝙ
aliqs actu operaẜ:sicut hō qñ actu videt:aliqua aūt vi-
dem' inesse fm po̅m ꝛ dispōnē remotam:sicut pueri ad
militādū. Aliq̄ autē insunt fm dispōnē propinquam:ita
ꝙ actus iducaẜ sine aliqua rōcinatiōe. ¶ Tūc dōm ad
qōnē ꝙ pñ cōplexa de qbus hic loqmur:siue sint cōia:
M siue determinata ad vnā sciam nō sunt cognita nāliter
fm actū pfectū. ¶ Tūc dōm 2° ꝙ cōmunia pncipia:si-
ue cōia vel determinata sunt cognita nālr fm potētiaz
vel dispōnē ppinquā. ¶ Rō pme ꝯnis.Si pñ eēnt na
turalr cognita fm actū perfectū:tunc pñ semp nota es-
sent:ꝛ semp actu specularemur ea:hoc est falsuz:qa non
speculamur ea in somno:ꝛ semp:ꝯña pbaẜ:qa illō di in-
esse fz actū:ꝛ eē nālr cognitū fz actū pfectū:qō ex necci-
tate inest:ꝛ qō ex necītate inest:semp inest. ¶ Itē.si pñ
eēnt habita nāliter fm actū perfectū:tūc oibus inessēt:
hoc aūt est falsū:sicut pūs deductū fuit:qa tūc itellect'
in pñ' vnionis sue nō haberet se:sicut tabula rasa:qō est
T.cō.14. cōtra Arist.3° de aīa.ꝯñtia pbaẜ:qa si essent nāliter co-
gnita fm actū perfectū:tūc itellectus haberet cognitio-
nem de eis:ꝛ eēt iformatus eis:ꝛ sic oib' inessent:qa oēs
nāliter hñt intellectū:hoc aūt est falsum. ¶ Rō 2e con-
clusionis.Ad cuius cognitionē reqriẜ cognitio termino-
rum:h cognoscẜ nāliter.i.fm po̅m:que nō indiget rō- N
cinatione pcedēte necessario:vt exeat in actū:qa ad cui'
cognitionē sufficit cognitio ꝛ dispositio terminoꝝ:ad il-
lud sumus in ppinq̄ po̅ ꝛ dispōne:ꝫ hec est vera:maior
que dicit.Ad cui' cognitionē reqriẜ cognitio terminoꝝ:
hoc cognoscẜ nāliter fm dispōnē ppinquā:sed pñ cō-
munia ꝛ determinata ad vnā sciam sunt hō:qō pz ex p°
posterioꝝ.pñ cognoscimus inquātū terminos cognosci-
mus.Tñ est itelligendū ꝙ cognitio terminoꝝ formalr
nō est cognitio pncipioꝝ.Quia eadē non est cognitio p-
tis ꝛ toti'.Sz est itelligēdū ꝙ cognitio pncipioꝝ dispo-
sitiue habeẜ ex termis:qa cū hō intelligit qd est totuz ꝛ
pars:tūc itelligit illō pncipiū:oē totū est maius sua pte:
ꝛ hoc vult Cōmētator p° ꝛ 3° de aīa.vbi vocat ea nālr i- Cō.36.
tellecta.Et illa cognitio differt a cognitione ꝯnis:que est
volūtarie itellecta:qa ꝯclo nō cognoscẜ fm po̅m ppin- O
quā actui.Sz idiget rōcinatione pcedente necessario:vt
pz p° posterioꝝ:omnis doctrina:ꝛ omnis disciplina da-
bij ꝛ occulti sit ex pexistenti cognitione. Unde dōm ꝙ
ad cognitionē principioꝝ tm̄ requiriẜ dispositio sensuū
ꝛ terminoꝝ:ꝛ nō reqritur aliqua ratiocinatio.Tunc ar-
guitur.Illud cognoscitur nāliter fm potētiam ppinquā:
qō cognoscitur sine omni ratiocinatione precedente.Et
hec est vera:qa ad illud ad qō sumus in potentia ppin-
qua:ad illud non egemus rōcinatiōe:sed principia sunt
hō:vt patet ex 2° phyſi.per Cōmētatorē.pñ non pban- Cōmē.3.
tur:sed indigent modicula confirmatione.s.diuisiōe:vel
inductione:hoc idem dicit Linconiens.pncipia non de- s.Lincōie
monstrantur:qa de his nihil docemus:nec adiscim' nisi Cap.p.
qō apparet esse prius dubium ꝛ falsum.Et post ei' falsi-
tatem ꝛ cōtrariam opinionem manifestatur eius veri- P
tas.Et etiā in 4° huius tm̄ confirmat ea cōtra negātes: T.c.8.ꝛ.9.
ꝛ non pbat ea demonstrādo.Unde dicit Cōmētator p° Cō.8.
phyſi.ꝙ quidaz sunt sophiste:quoruz sapiētia est nega-
re pma pncipia:cōtra quos habet disputare pmus phs.
¶ Notādūz ꝙ homines inueniūtur duplr dispositi ad
phiam.Aliqui habēt bonam dispōnem intellectus agē-
tis ꝛ possibilis:ꝛ bonam dispōnē virtutū sensitiuaruz q̄
presupponunẜ ab itellectu ꝛ organa distincta:ꝛ bonā co-
gitatiuā:memoriā ꝛ alias potētias:ꝛ illi hoies sic dispo-
siti lumine intellectus agētis ꝛ cognitione terminorum
pñt inuestigare cognitionē pmoꝝ principioꝝ.Et ille in-
tellectus agēs est interior doctor:cuiusmodi indigēt pn-
cipia:sed nō rōcinatione sicut ꝯnes.Aliq aūt sunt hoies
q nō sunt sic dispositi:sed hñt corpus inhabile:ꝛ nō hñt
intellm eleuatū:sed multū imersuz mā:ꝛ tales pp idispo
sitionē corporis nō pñt accipe pñ nisi probenẜ eis:vel
sint famosa:de talib' loqtur Cōmentator p° celi.ꝙ tales Cō.22.
nihil accipiūt nisi probeẜ eis:vel sit famosum.Mō qñ Q
Cōmētator dicit 3° de aīa.ꝙ pñ sunt nobis nālr cogni- Cō.36.
ta:itelligit de hoib' bñ dispositis:qa tales recipiunt sine
rōcinatione pcedēte:vt ꝙ totū est maius sua pte ꝛc.nisi
sint per malā ꝯsuetudinē in oppositū ꝯfirmati:sz hoies
2° mō dispositi nō recipiūt ea sine rōcinatione pceden-
te necessario:imo ēt cū pbata fuerint eis nolunt ꝯsenti-
re:ꝛ tale genus hoium nō est aptū ad pbandū. ¶ Tunc
est vlterius aduertēdū ꝙ in scientijs sunt duplicia pñ:
quedā sunt indemōstrabilia in illa scia:sicut in nāli scia
illud pñm:ꝙ nā agit ppter finē:aliqua aūt sunt pñ po-
steriora que sunt indemōstrabilia in scia:tñ pñt proba-
ri per aliq̄ priora:sz sint p° in illa scia respectu q̄rūdam
ꝯclonū que demōstranẜ per ea.Unde dōm ꝙ dcm̄ Cō-
mentatoris dz intelligi de pncipijs idemōstrabilib':qa
illa sunt nāliter cognita:ꝛ nō de illis que possunt demon
strari:qa illa per rōcinationē non nālr sunt cognita.

A **Ad rónes** in oppo^m. ¶ Ad p̄mā. p̄n^a vel cognoscunt s̄m actū: vel s̄m po^m. Dōm s̄m
po^{am} ppiquā. Tu dicis. q̄ tūc nō differrēt a ɔ̄nib^o. Dōz
q̄ imo: q̄a [crossed out] sunt volūtarie cognite ⁊ in po^a re-
mota: ⁊ idigēt rōcinatiōe: s̄ȝ p̄n^a nō idigēt: q̄a ois doctri-
na ⁊ disciplina est occulti ⁊ dubij. Et rōcinatio est eius-
dē occulti: s̄ȝ manifesti sic̄ sunt p̄n^a nō est rōcinatio ⁊ do
ctrina. Et Lyncon. dic̄ ibidē. q̄ p̄ncipioꝝ nō est doctri-
na. Et loqur de p̄ncipijs gn̄alr tā ppꝛijs q̄ȝ cōib^o: q̄a nō
docet̄ neq̄ȝ adiscit̄ nisi qd̄ est dubiū: vel nobis apparet
falsuȝ. Et post dubitationē vel ɔ̄riā opionē manifestat̄
ei^o veritas in nobis: s̄ȝ p̄n^a non sunt nobis dubia: q̄a co-
gnoscunt̄ cognitis termis. ¶ Ad aliō. Illō qd̄ aliqs no-
uit: vel p iuētionē: vel p doctrinaȝ nouit. Dōm ad maio-
reȝ: q̄a oē qd̄ qs nouit verꝝ est q̄ aliqs scit vel nouit: qd̄
est occultū ⁊ dubiū: h̄ bn̄ scit p doctrinā: vel iuētionē: s̄ȝ
B q̄ aliqs scit illud qd̄ nō est occultū s̄ȝ mani^m: h̄ pōt scire
sine rōcinatiōe ⁊ doctria sic̄ p̄n^a pp h̄: q̄a nō sunt occul-
ta: s̄ȝ p se manifesta: tūc nō sciunt̄ p iuētionē ⁊ doctrinā:
sed nālr. Aliter pōt dici ɔcedendo maiorem: oē qd̄ quis
scit ⁊c̄. Tu dicis. qd̄ aliqs scit p iuētionez h̄ nō est nālr.
Dōm q̄ duplex est iuētio: q̄dā est iuentio ratiocinatiua
discurrēdo a magis noto: ad minus notū. Alia aūt est i-
uētio qn̄ aliqs est in ppinq̄ dispōne: qua aliquod sciat. s.
terminis volūtaris. Tūc dōm q̄ p̄ma iuentio nō est nā-
liter: s̄ȝ 2^a. s. qn̄ intell's est in ppinqua dispōne notis ter-
minis: ⁊ tūc imediate lumie itell's agētis cognoscit illa p̄n
cipia. ¶ Ad aliō. Si p̄n^a essent nālr cognita: tūc oib^o in-
2° b^o cō. 9. essent. nō sequr: q̄a cū Cōmētator dicit: q̄ p̄ncipalr sūt
3° de aia. c. nāliter cognita: h̄ non refert̄ ad nām specificā: q̄a sic in-
36. esset oib^o hoib^o eoꝝ cognitio: sed h̄ qd̄ est nālr dȝ itelligi
C mō p̄dicto. s. per exclusionē rōcinatiōis p̄cedētis: ⁊ nō il-
lud qd̄ sic inest in ppinqua dispōne non opȝ q̄ isit oib^o:
sed reqrit̄ ad h̄ pparatio intell's. Alr pōt dici: illō qd̄ in-
est nālr. o. b^o inest. Dōm q̄ verꝝ est oib^o hoib^o bn̄ dispo
sitis: q̄a illi sunt in ppinqua dispōne: ⁊ pn̄t subito venire
in cognitionē p̄ncipiorum: sed hoib^o male dispositis nō.
¶ Ad aliō. Illud qd̄ recipit aliqs pp famositatē nō est
nāliter cognitū. ɔcedit̄. Tu dicis. aliq sunt hoies qui nō
recipiūt p̄n^a nisi sint famosa. ɔcedit̄ hoies male disposi-
ti: sed hoies bn̄ dispositi solū lumie intell's agentis ⁊ co-
gnitiōe termioꝝ iuestigāt ea. ¶ Ad aliō. Tūc ɔ̄nes nō
ɔcluderent̄. Dōm q̄ imo. Tu dicis. q̄ ɔ̄nes sciūtur vo-
lūtarie ⁊ ɔtingēter. Dōm q̄ sciunt̄ cōtingēter: s̄ȝ nō sunt
ɔtingētes: q̄a ex necio bene sequr ɔclusio ɔtingēter sci-
ta: sed nō ɔtingēs: q̄a multū differt ɔtigēs in se: ⁊ ɔtigen-
ter cognitū: q̄a an̄ pertractationē ɔ̄nis cū intell's habuerit
se in potētia ad eam: tūc habebat se ɔtingenter: sed post
pertractationē: tūc ipsa cōclusio est determinate cogni-
D ta: ⁊ tūc nō dȝ intelligi q̄ ɔclusiones sint cōtingentes: si-
cut illō qd̄ pōt esse ⁊ non esse: sed sunt necessarie post p-
tractationē: sed ante ptractationē sunt ɔtingētes: q̄a itel-
lectus fuit in potētia remota: ⁊ in h̄ differūt a p̄ncipijs:
q̄ p̄ncipia sunt necio scita: sed ɔ̄nes ɔtingēter an̄ pertra-
ctationē: q̄a multa sciunt̄ ɔtingēter an̄ ptractationem q̄
post sciunt̄ necessario ⁊ determiate: sicut p̄us dictuȝ est.
¶ Ad aliō. Illud qd̄ cognoscitur via sensus ⁊c̄. Dōm q̄
p̄n^a pro tāto nō sunt cognita s̄m actū pfectū: sed in po^a ⁊
dispōne ppinqua. s. cognitis termis: verꝝ est q̄ ppinque
p̄supponūt sensus ⁊ virtutes sensitiuas: h̄ nō ipedit nisi
sint nālr cognita: q̄a nō iuestigant̄ p rōcinationē: sed tm̄
lumine intellectus agētis ⁊ notis termis iuestigantur: ⁊
termini nō pn̄t sciri nisi per sensuȝ audit^o vel aliū sen-
sum: vnde ad cognitionē terminoꝝ opȝ p̄supponere sen
sus: ⁊ virtutes sensitiuas: sicut ipsa iuestigant̄ via sen-
sus: ⁊ memorie: ⁊ expimēti: ⁊ tn̄ sunt naturaliter cognita: E
q̄a excludunt ratiocinationem ⁊c̄. ¶ Qō. III.

¶ Forsan autem ⁊ difficultate ⁊c̄.

QElia hic dicit Arist. q̄ difficultas cogni tionis. Uno mō est ex pte itel Tex. cō. 9.
lectus. Alio mō ex parte rerū. Ideo queratur
de hoc: vtrū difficultas cognitionis fiat ex pte
intellectus. ¶ Argnit̄ q̄ nō. Ex pte illi^o nō est difficul-
tas cognitionis: qd̄ hȝ se sic q̄ est p̄ncipiuȝ sufficiens ali-
cuius opationis: alijs cōcurrentib^o: certum est q̄ nō est
difficultas ex pte eius: quia agēte ⁊ passo sufficiēter ap-
proximatis: hoc agit h̄ patitur si est passiuū dispositum
sufficienter: sed intellect^o ita se hȝ q̄ est principiuȝ suffi-
ciens itellectionis obiecto appropinquato: q̄a intellect^o
est possibilis oia fieri per itellectū possibilē: ⁊ possibilis F
omnia facere per intellectū agētem: sicut dicit Ar. 3° de T. cō. 18.
aia. ¶ Itē mōis difficultas recipiēdi ⁊ cognoscendi ex
parte virtutis cognoscitiue est ex pte organi ⁊ v̄tutis or
ga^{ce}: vt qn̄ orga^m est idispositū: sic̄ pȝ in visu qn̄ organū
eius est indispositū: tūc difficulter pcipit suū obtū: s̄ȝ in-
tellectus nō est virtus organica: quia intellectus non est
virtus corporea neq̄ȝ organica: s̄ȝ presupponat in sua co
gnitione virtutem organicam: q̄a dicit Aristo. 2° ⁊ 3° de T. cō. 21.
anima: q̄ itellectus nullius corporis est actus. ¶ Iteȝ: Tex. c. 10.
ex pte illi^o nō est difficultas: qd̄ opat̄ cū vult: ⁊ nō opat̄
quādo nō vult: q̄a vbicūq̄ȝ est difficultas: ibi nō est opa-
tio ad voluntatē: sed intellectus operatur qn̄ vult: ⁊ non
operat̄ qn̄ non vult: q̄a intellectus itelligit cū vult: ⁊ nō
intelligit cum non vult: q̄a est virtus ratiōalis: que valet
ad opposita: sicut dicit̄ 9. huius: ⁊ 2° peri herme. T. cō. 10.

In oppositum vult Arist. in predicta litera. G
Forsan autem.

Ad qōnem dicēde sunt due ɔ̄nes. ¶ Prima q̄
difficultas cognoscendi: vno mō est
ex pte obti: ⁊ rei cognoscende: alio mō est difficultas ex
pte nostri itell's: ⁊ tertio pōt ɔcludi q̄ difficultas qn̄q̄ȝ est
ex pte vtriusq̄ȝ sil. ¶ Rō p̄me ɔ̄nis est: ex pte illi^o pue-
nit difficultas cognoscēdi: qd̄ nō hȝ actualitatē pfectā:
q̄a oē illud qd̄ mouet itellectū opȝ esse ens in actu. ex 9°
huius. Un̄ dicit Ar. 3° phy. Existimabit̄ semp aliq̄ spe- T. cō. 20.
cies mouēs: h̄ est ens in actu: sed obȝ aliqn̄ nō hȝ actua- Te. cō. 17.
litatē pfectā: sicut est mā p̄^a: ⁊ negatōes ⁊ p̄uatōes ⁊ alia
q̄ magis accedūt ad potētialitatē: sicut est mot^o ⁊ tp̄s: q̄
nō hn̄t actualitatē pfectā: in oib^o talib^o difficultas cogno
scēdi est ex pte reꝝ. ¶ Itē: sicut est in alijs motionib^o ⁊
actionib^o: sic est in motionib^o itellect^o: ⁊ h̄ est vera p cō-
uenientē silitudinē: q̄a sic̄ est in oi actiōe: quo ad mouēs
⁊ motū ad motionē: ⁊ quo ad agēs ⁊ passiȝ ad actionē: H
sed in alijs motionib^o sic est q̄ qn̄q̄ȝ est difficultas mo-
tionis ex pte agētis: sicut pȝ in calefactiōe. Qn̄q̄ȝ est dif-
ficultas ex pte ignis: sicut qn̄ ignis est debilitata q̄ non
pōt nisi difficiliter agere in māȝ subtā. Etiā videmus h̄
in actionib^o rerū alterarū: sicut pȝ in visu: q̄a qn̄q̄ȝ obtuȝ
est debilitata q̄ nō pōt sufficiēter imutare visuȝ: ⁊ tunc
est difficultas ex pte obti mouētis. ¶ Rō scd̄e ɔ̄nis. Ex
pte illi^o puenit difficultas itelligēdi: qd̄ potest se hr̄e dis-
proportionato modo ad obtuȝ: inter qd̄ ⁊ obiectuȝ pōt
eē disproportio: q̄a difficultas non prouenit nisi ex dis-
proportione virtutis cognoscitiue ad obtū: s̄ȝ ex pte in-
tellectus potest puenire disproportio iter intellectuȝ ⁊
obtū: q̄a itell's qd̄ intelligit itelligit ex phantasmate. p^o ⁊ p^o d aia. t. c.
3° de aia. ḡ difficultas est ex pte intellectus: q̄a substantie 13. ⁊ 14.
abstracte non possunt bn̄ cognosci: q̄a ip̄e sunt abstracte 3° d aia. tex.
per se: ideo inquantuȝ est de se magis sunt intelligibiles cō. 30. ⁊ 39.

I q̃ forme sensibiliũ:ſʒ qa nõ cognoſcunt̃:ħ eſt ex pte no
ſtri itell'ᵉ:ꝛ nõ ex pte ipſaꝝ:ſicut eſt ex pte formarũ ſen
ſibiliũ:que difficilr cognoſcunt̃. Vñ dicit Cõmentator.
ꝙ Ar.cõparauit apphenſionẽ ſubaꝝ abſtractaꝝ debi
liſſimo viſui veſpaliõis. ¶ Itẽ: difficultas cognoſcẽdi
ſubas abſtractas:vel eſt ex parte nři itell'ᵉ:vel ex parte
obtoꝝ:p diuiſionẽ ſufficiẽtẽ:ſʒ nõ eſt ex parte obtoꝝ.g̃
ex pte nři itell'ᵉ:qꝫ nõ ſit ex pte obtꝛ:pʒ.qa illud qð mo
uet intellectũ oʒ eẽ in actu:ſed ſube abſtracte maxie ſunt
in actu:ꝛ ſunt manifeſte in nã.ſicut dicit Ar.in lr̃a.g̃ nõ
eſt difficultas ex pte ipſaꝝ:ſed ex pte nři itell'ᵉ:qꝛ nõ in
telligit niſi ex phãtaſmatibus.Et confirmat̃:ſicut eſt in
alijs motionibꝰ ꝛ actiõibꝰ:ſic eſt in motiõibꝰ itell'ᵉ:p cõ
uenientẽ ſilitudinez:qa vtrobiqꝫ eſt cõparatio mouẽtis
ad motũ:ſʒ in alijs motionibꝰ:qñqꝫ puenit difficultas
K nõ ex pte mouẽtis ꝛ agẽtis:ſʒ ex pte recipientis ꝛ paſſi:
ſicut pʒ in calefactione:qa qñqꝫ ligna non ſunt diſpoſita
ad recipiendũ calefactionez.g̃ difficultas eſt ex pte reci
piẽtis.ſ.lignoꝝ. ¶ Et tũc põt addi:ꝙ qñqꝫ eſt difficul
tas ex pte vtriuſqꝫ ſil':ſic qñ aliq̃ ſũt debilis entitatis:ꝛ
cũ ħ nõ cadũt ſub ſenſu:tunc eſt difficultas ex pte vtri
uſqꝫ:ſicut eſt mã ṗma. Vñ in cognitione mãe eſt diffi
cultas ex pte ipſiꝰ mãe:q̃ eſt debilis entitatis:ꝛ nõ põt
mouere intellectũ ſufficienter. Etiã eſt difficultas ex pte
intell'ᵉ:qa intell's nõ intelligit niſi ex ſenſatis ꝛ phanta
ſiatis:ſed mã prima non cadit ſub ſenſu.ergo ꝛc̃.

Ad rõnes in oppoſitũ. ¶ Ad ṗmaꝫ:illud qð eſt ſufficiẽs ṗnᵐ ꝛc̃.cõcedit̃. oibꝰ reqſitis
ad ħ ↄcurrẽtibꝰ. Si aũt deficeret aliqd:tunc ex pte illiꝰ
poſſet eẽ difficultas. Sʒ dicis.ꝙ intell's eſt ſufficiẽs ṗnci
piũ. Dõm ꝙ verũ eſt pñtato obto in tali diſpõne:ſic in
L tellectus natus eſt itelligere:ſi autem ħ nõ ſit:tũc nõ eſt
difficultas ex pte itell'ᵉ:qa cognoſcere ſubas abſtractas
nõ eſt ita facile ſicut cognoſcere illa:q̃ cadunt ſub ſenſu.
¶ Ad aliã rõnẽ. Oĩs difficultas itelligẽdi puenit ex pte
organi:nego.qa aliqñ puenit ex parte rei:ꝛ nõ ex pte or
gani:qa ſi ſemp eẽt ex pte organi:tũc nõ eẽt ex pte alia
rũ ↄditionũ:q̃ reqrunt̃ ad cognitionẽ:qa aliqñ virtꝰ or
ganica põt eẽ pportionata obto:ꝛ tñ ſi nõ eſt debita di
ſtãtia ꝛ diſpõ mediꝫ nõ põt cognoſcere ſuũ obtũ. Unde
qñ deficit aliq̃ ↄditio q̃ reqrit̃ ad ħ:tũc nõ ſolũ eſt diffi
cultas ex pte ṽtutis organice:ſʒ ẽt ex pte rei:vel alicuiꝰ
cõditionis deficientis. Et forte diceres eſt pportio inter
intell'm ꝛ ſubas abſtractas:qa vtrũqꝫ eſt abſtractum.g̃
nõ eſt difficultas ex pte itell's in cognitione ſubarũ ab
ſtractarũ. Dõm ꝙ verũ eſt:ꝙ maxima:eſt pportio itel
M lectus ad ſubſtãtias abſtractas ex pte rei:ſed ex pte al
terius eſt diſproportio.vʒ.ex pte modi recipiẽdi:qa in
tellectus nõ intelligit niſi ex phãtaſiatis ſenſatis. Et qa
ſubſtantie abſtracte non cadunt ſub ſenſu. Ideo intell's
non eſt oĩno pportionatus ipſis.g̃ eſt difficultas ex pte
intellectus. ¶ Ad aliã rõnez. Illud qð intelligit quãdo
vult ꝛc̃.verũ eſt:ſi obiectũ eſt pñtatũ in tali diſpõne:
ſicut intellectus natus eſt recipere:ħ eſt ſi cadit ſub ſen
ſu:qa intellectus non intelligit niſi ex ſenſatis. Si autem
in alia diſpoſitione preſentatur non oportet:qa illa que
ſunt maniſeſtiſſima in materia ſunt diffiᵐᵉ itellectui:qa
nõ cadunt ſub ſenſu. Et ſic ad illud. ¶ Qõ. IIII.

¶ Sicut enim oculi nycticoracum ꝛc̃.

Te.cõ.ṗ. Queritur circa hãc ptẽ:qa Ar.ſubiũgit auctoritatẽ ṗdictã ad ſuperꝰ
dicta. Utrũ intellectus noſter coniunctus ma
Te.cõ.26. gnitudini poſſit intelligere ſubas abſtractas ꝛ
Te.c.c.z. deum:ꝛ iſtã qõnẽ Ar.mouet in 3ᵒ de aĩa.ꝛ.9.huiꝰ:etiam

põt moueri. ¶ Et arguit̃ ṗ ꝙ nõ. Illud nõ põt intelligi N.
ab intell'u nřo:ad qð ſe hʒ intell's nř ſicut oculus nyctico
racis ad lumen ſolis:ꝛ hec eſt vera:qa oculi noctue non
pñt videre lumẽ ſolis:vt pʒ p experimẽtũ:qa nõ volat de
die:ſʒ de nocte:ſʒ intell's nř hʒ ſe ad ſubas abſtractas:ſic
oculus noctue ad lucẽ ſolis:qa pʒ p Ar.in lr̃a.ſicut ocu Te.cõ.ṗ.
li noctue ſe hñt ꝛc̃.ꝛ p Cõmẽtatorẽ ibidẽ dicẽtẽ. Intelle
ctus nř hʒ ſe ad lumẽ:imo ad ſubas abſtractas ſicut ocu
lus noctue ad lumẽ diei. ¶ Itẽ.illud nõ põt itelligere i
tell's nř poſ'is:qð nõ põt abſtrahi ab intell'u agente:ꝛ ħ
eſt vera:p Cõmẽtatorẽ 3ᵒ de aĩa.q vult:ꝙ itell's nř poſ Cõ.18.
ſibilis nihil itelligit:niſi qð abſtrahit̃ ab itell'u agẽte:qa
opatio intell's agẽtis eſt poᵒ itellecta facere actu intelle
cta. Vñ ſicut itell's poſſibilis eſt potẽs oĩa fieri:ſic itelle
ctus agẽs eſt potẽs oĩa facere:qa poᵒ paſſiua nõ extẽdit
ſe ad plura q̃ actiua:ſʒ ſube abſtracte non pñt abſtrahi O
ab intell'u agente:qa intell's agẽs nõ põt abſtrahere ſub
ſtantias abſtractas:qa p ſe ſunt abſtracte:ſicut dicit Cõ
mẽtator 2ᵒ huiꝰ. Et habet̃ ex 3ᵒ de aĩa:ꝛ non hñt ſe ſicut Com.ṗ.
forme ſenſibiliũ q̃ abſtrahunt̃ a nobis p intellectũ agẽ Te.c.15.ꝛ
tem:ꝛ ẽt qa nõ ſunt ſenſibiles. Ideo non abſtrahunt ab 16.
intell'u agẽte. ¶ Itẽ:magis excellit ṗmũ itelligibile in
creatũ nřm intellectũ q̃ qðcũqꝫ creatũ ꝛ pductuꝫ exce
dat ſenſum:qa plus excedit ṗma cã nřm intellectum q̃
qðcũqꝫ pductũ noſtrũ ſenſum:qa ṗmũ itelligibile eſt ifi
nitũ in vigore:ſed intell's nř eſt finitus:ꝛ qðcũqꝫ creatũ
eſt finitũ:ꝛ ſenſus ẽt eſt finitꝰ:ſʒ plus excedit ifinitũ fini
tum q̃ qðcũqꝫ finitũ:qa ifiniti ad finitũ nulla eſt ppor
tio.ṗ celi.ſed ipſe ſenſus nõ põt apphẽdere qðcũqꝫ crea Te.cõ.95.
tum ꝛ pductũ:qa multa ſunt creata q̃ nõ põt apphẽde
re ſenſus noſter:ſicut ſunt qdditates rerũ ſenſibilium ꝛ
mãliũ:qa neqꝫ ſenſus iterior:neqꝫ exterior pfundat ſe P
ad qdditates rerũ:ſicut vult Cõmẽtator 3ᵒ de aĩa.ergo Cõ.6.
multo minus itell's nř põt itelligere ṗᵐ intelligibile:ad
qð nõ hʒ aliquã pportionẽ. ¶ Et ħ cõfirmat̃:ifinitum
nõ apphendit̃ a finito:qa inter potẽtiã cognoſcentem ꝛ
obiectũ debet eẽ pportio:ſed inter finituꝫ ꝛ ifinitũ nul
la eſt pportio:ſed itell's noſter eſt finitus:ꝛ ſubſtãtie ab
ſtracte:ꝛ ṗcipue deus eſt infinitus in vigore:qa mouet p
tẽpus ifinitũ:ꝛ põt velocitare motũ in infinitũ:vt pʒ.8.
phyſi.ꝛ.12.huiꝰ. ¶ Itẽ:illud nõ cognoſcit noſter intelle Te.c.86.
ctus ad qð ſe hʒ ſicut cecus a natiuitate ſe hʒ ad colores: T.cõ.41.
qa cecus a natiuitate nõ cognoſcit colores:lʒ ↄtendat de 2ᵒ phyſi.te.
eis:tñ nõ cognoſcit eos quo ad qdditatẽ:ſʒ itellectus no cõ.6.
ſter hʒ ſe ad ſubſtantias abſtractas:ſicut cecus a natiui
tate ſe hʒ ad colores:p Cõmẽtatorẽ 9ᵒ huiꝰ:q dicit nõ i Cõ.22.
telligere ſubſtãtias abſtractas per intellectũ humanũ: Q
eſt in intellectu noſtro in ṗ ſil'e cecitati in oculo aũqꝫ pñ
ciatur intell's:hic enĩ non ſoluʒ reperitur in hac virtute
in primo eſſe:ſed in ſuo eẽ vltimo:ꝛ ħ iam declarauimꝰ
in alio loco ꝛc̃. ¶ Itẽ:illud nõ cognoſcit itellectꝰ noſter
qð nõ eſt licitum cognoſcere:ſed phibitum:qa illud nõ
cognoſcit intellectus qð nõ eſt licitum:qa potẽtia nõ eſt
ad ipoſſibile.ṗ rhetorice.qa nullus ponit manũ ad ipoſ
ſibile:neqꝫ aliqa eligit ipoſſibile:ſed cognoſcere deũ nõ
eſt licitũ:ſed phibitũ:p Catonẽ. Mitte arcana ꝛc̃.

Oppoſitũ vult Ar.12ᵒ huius.vbi ex intẽtione Te.c.c.40.
inqrit qdditates ſubarũ abſtractaꝝ. 41.ꝛ.42
ꝛ dei:ꝛ facit demõſtrationes de ipſis demonſtrando de
eis predicᵃᵗᵃ vl'ia.vt deus eſt actus purus:ꝛ ſubſtãtia ſim
plex:ſed ħ nõ faceret Ar.ſi intellectus noſter nõ cogno
ſceret deũ. ¶ Itẽ:Cõmẽtator dicit hic:ꝙ iſta pportio
Ar.ſicut oculi nycticoracuꝫ ꝛc̃.non arguit ipoſſibilita
tem:ſʒ difficultatẽ:ꝛ illam difficultatez ſignauit p oculũ
nycticoracis:qð probat Cõmẽtator:qm̃ ſi eſſet ipoſſibi

A le intellm nrm itelligere subas separatas:tūc nā egisset
aliqd ociose:sz h est falsuz:qa est qdā dignitas. De⁹ ⁊ nā
Te.cō.32. nihil agūt frustra:vt pz p celi:⁊ 3° de aia:ↄ̄tria declaraſ:
T.cō.45. qa nā fecit subas separatas:⁊ ens p se eē intellectas itelle
ctui nro:sicut solē visibilē alicui visui:si g̃ nō possz itel
ligere ipsas:aptitudo illa eēt frustra:q̄ nō reducitur ad
Cō.36. actū. Et sic nā fecisset ens frustra. Et idē 3° de aia.

Cō.36. **In ista** qōne sic pcedā:qa p̄ recitabo opiniones q̄s
Cōmētator tāgit 3° de aia. vbi ptractat istā
qōnē in magna digressione 2ᵃ:⁊ ponit multas opiones:
⁊ improbationes earū:sicut ipse improbat eas. ¶ 2° di
cam ad questionē fm intētionē Aristo. ⁊ Cōmētatoris.
¶ 3° tāgā modos ⁊ vias quibus substātie abstracte pñt
intelligi:q̄s ponit Cōmētator in eadē digressiōe. ¶ 4°
mouebo dubia cōtra pōnez Cōmentatoris:⁊ ↄ̄tra illos
B modos ⁊ illa soluā. ¶ 5° dicam ad qōnem fm fidem ⁊
veritatē si opinio Cōmētatoris in aliquo est cōtra fidez
soluā. Et tādē rationes principales in oppositum.

De prima parte notādū:q Cōmētator p̄mo tā
git vnam opinionē:q substantie ab
stracte nō possunt itelligi ab intellectu nostro:sup quaz
opinionem fundat se antiquus expositor:⁊ istā reserua
Opi. Themisty. bo vsq̧ ad penultimā opinionē. ¶ Prima opinio que
sequitur est Themisty dicentis:q intellectus noster pōt
cognoscere substātias abstractas:⁊ hoc probat ipse per
vnam rōnem sic:difficilius est abstrahere qdditatez et
eam cognoscere:q̄ cognoscere ⁊ nō abstrahere:qa diffi
cilius est facere duo q̄ vnū tm̄:qa cognoscere ⁊ abstra
here sūt duo:⁊ cognoscere est vnū tm̄:sz itells nr̄ abstra
hit qdditatem:⁊ eam cognoscit a substantijs materiali
bus. ergo magis cognoscit qdditatem subarum abstra
C ctarum que iam sunt abstracte. Cōmētator dicit:q ista
opinio non valet:⁊ lz ipse concedat ↄ̄nem:tn̄ impugnat
positionē ⁊ modū ipsius Themisty:⁊ dicit Cōmētator
q vel Themistius itelligit q intellectus noster sit gene
rabilis ⁊ mixtus cū materia:sicut voluit Alex. vel itelli
git q intellectus sit sempiternus. Si intelligit q intelle
ctus sit gn̄abilis ⁊ mixtus cū mā:tunc positio sua nō ha
bet veritatem:qa si aliquid est cōprehensibile de se ab
intellectu:vel ab aliq̄ forma absolute:non opz q sit cō
prehensibile ab itellectu tali:vel talis nature: sicut si sol
absolute est visibilis:nō opz q sit visibilis a tali visu:si
cut a visu vespertiliōis. Eodē mō si sube abstracte sunt
cōprehēsibiles ab itellectu absolute:nō opz q sint com
prehēsibiles ab hoc intellectu. ¶ Tunc vlterius in ea
Cō.36. dem digressione dicit Cōmētator:q intellectus ⁊ intel
D lectū sunt idem in omnib⁹:⁊ maxime in liberatis a ma
teria:hoc est in separatis a mā. Mō dicit Cōmentator.
Si intellectus eēt gn̄abilis ⁊ cōmixtus mā:tunc reuer
teretur in idē cum eis:⁊ eēt in potentia ad eē:⁊ non eē:⁊
tunc reciperet nām eternā ⁊ necessariā:⁊ transmutareſ
in eā:qa ex quo esset idem in omnibus:q intellectus ēt
esset idem cū suba abstracta:que est eterna:qa Cōmēta
Cō.p 3° ⁊ 38. tor dicit 2° celi:q abscisio a mā est causa perpetuitatis:
⁊ sic quū intellectus eēt idem cū substātijs abstractis eēt
perpetuus. ¶ Et ex isto dicto elicitur argumētū:q spe
Tex.c.38. cies intelligibilis sit eadē cū re:qa dicit Arist. 3° de aia:
q lapis nō est in aia:sed species lapidis:⁊ sic pz impro
batio istius pōnis quo ad vnam partem. ¶ Sz si The
mistius intellexit q intellectus possibilis est substantia
eterna:tunc rō est sufficiens ad pbandū ↄ̄nē:qa in eter
nis qd pōt apprehendere magis perfectū:pōt ēt minus
perfectū. Sz tn̄ isufficiēs est in se ista positio:qa nō ostē
dit modū deueniēdi in cognitione p̄ncipiorū abstracto
rū:nec assignat cām:q̄re magis in fine itelligat q̄ in p̄n

cipio:cum ipsa semp equaliter habeant se ad itellm: vn̄ E
fm h in vna hora nō itelligeret ista abstracta magis q̄
in alia:qd tn̄ nō videmus:qa in fine magis itelligit:quia
tūc est in potētia ppinqua magis p itellm hoz. ¶ Alia
est opinio Alexādri:q itellectus nr̄ possit itelligere sub
stātias abstractas. Et h pbat sic:vnūquodq̧ gn̄abile ⁊
gn̄atū cū puenit ad finē ⁊ cōplemētū gn̄ationis ei⁹: etiā
pōt peruenire ad cōplemētū actionis ⁊ opatiōis ei⁹:qd
enī pfecte ⁊ cōplete est gn̄atū vel gn̄abile in suis dispō
nibus nālibus ⁊ forma:vt hō quādo peruenit ad robur
⁊ bonam cōplexionem ⁊ quātitatem ⁊ qualitatē perfe
ctā possibile est q pueniat ad cōplemētū actiōis ⁊ ope
rationis:sz itellectus polis fm cū est gn̄abilis: vn̄ h vez
est de intellu in habitu:q est īformat⁹ habitu itellectua
li:ille aūt est gn̄abilis ⁊ gn̄atus. ¶ Sz Alexā. ēt dixit q
hoc de itellectu ab⁹:q esset gn̄abilis ⁊ corruptibilis:sic F
alie forme pficiētes mām. g̃ cū puenit ad cōplemētum
sue gn̄ationis intelligit quo ad eius subaz:vt ipse voluit:
vel q qn̄ cōplete ⁊ pfecte actuatus est in cognitiōe rez
sensibilium: vt est veritas:pōt ēt peruenire ad comple
mētū sue actionis:ad quā ordinatur forma illa:⁊ dispō
nes:⁊ illa actio itellectus est cognoscere abstracta ⁊ deū.
ergo ⁊c̄. ¶ Ista opio nō placet Cōmētatori. vnde p̄ ar
guit ↄ̄ h qd dixit itellectū eē gn̄abilem:⁊ hoc est error:⁊
est ↄ̄ Arist. dicētē 2° de aia. q separaſ h ab h:sicut ppe Tex.c.22.
tuum a corruptibili loquēs de itellectu:⁊ ēt dixit q nul
li⁹ corpis est actus:intelligēs dans eē itrinsece. ¶ Itez:si
intellectus eēt gn̄abilis fm subam:tūc esset virt⁹ in cor
pore:⁊ p ↄ̄ns eēt indiuidualis:⁊ p ↄ̄ns eēt in organo:⁊ si
hoc eēt q eēt virtus in organo ⁊ indiuidualis:tūc nō cō
prehēderet vlē res:qa virtus idiuidualis ⁊ in corpe nō G
cōprehēdit vlia ⁊ separata. Vn̄ vlterius dicit Cōmen
tator q rō sua est isufficiens:lz sit magnū iuuamētuz in
sua positione:qa lz intell's in habitu sit gn̄abilis ⁊ corru
ptibilis:cū puenit ad finē:⁊ cōplemētū in gn̄atione:etiā
peruenit ad finē ⁊ cōplemētū in opatiōe. Lz h sit vez:
tn̄ h nō est nobis manifestū:p quē moduz fiat ista ope
ratio. s. p quē modū itelligit abstracta:qa Alexāder nō
determinauit quō fit cognitio sepatorum:ideo peccauit
peccato manifesto. Et dicit q non est manifestū p se q
cōplemētū opatiōis itell's in habitu sit cognitio abstra
ctoz:qa itelligere nō di vniuoce de itelligere sensibiliū
⁊ sepatoz:sicut ambulatio di vniuoce de ambulatiōe pfe
cta ⁊ impfecta. g̃ si itell's pfect⁹ est gn̄at⁹ in cognitiōe sen
sibiliū:tn̄ nō est necīuz itellm puenire ad cōplemētum
in actiōe:q̄ ↄ̄sistit in cognitiōe abstractoz:nisi ipe osten
deret q itelligere diceret vniuoce de itelligere sensibi
liū ⁊ abstractoz. ¶ Alia est opio Auēpace:q fuit vn⁹ de H
subtilioribus cōmētātib⁹ Ar. ⁊ ↄ̄cordauit in ↄ̄ne cuz pre Scda opi. cōtra Cōmentatorē ē Auēpace.
missis vel p̄dictis:qd pbat p duas rōnes alias:qm̄ in h
ↄ̄sistit spes ⁊ fiducia phantiū: vt pueniāt ad cognitionē
dei:⁊ alioz abstractoz: vt dicit Cōmētator. Prīa est:si
intell's nr̄ pōt itelligere aliqd itelligibile:cui⁹ itellm non
numeraſ:sz est idē in oib⁹:pōt itelligere p̄n⁹ abstracta:⁊
hec est vera:qa tale itelligibile cui⁹ intellm nō numeraſ
per formas spūales. i. imaginatiōes ⁊ cogitatiōes:qbus
sustenteſ. i. intellm causaſ:hec est suba abstracta:sed in
tellectus nr̄ est h:qa itell's nr̄ pōt itelligere aliqd itelli
gibile:cui⁹ intellm non numeraſ p formas spūales:qb⁹
sustentatur. i. imaginationes ⁊ cogitationes:a qbus cau
sanſ intellectiones:qa si idem numero eēt phantasma ⁊
imaginatio equi in me ⁊ in te:esset eadem intellectio. g̃ si
esset aliqd intelligibile cuius intellectuz non numeraſ p
formas spūales ⁊c̄. Illa est eadem in oibus:⁊ nō nume
ratur in diuersis:sed qdditas itellectionis non est phan

I tasma:qa eius itellm nõ hʒ phãtasmata quo causeẽ:vñ
iʒ intellectiones reꝝ mãliuʒ numerenẽ p formas spiri-
tuales:tñ intellectio itellectionis nõ numeraẽ:qa non est
phãtasiabilis ꝛ cogitabilis:virt⁹ eni phãtastica non co-
gnoscit intellectionẽ:ꝛ sic itells nr̃ cognoscit itelligibile.s.
intellectionẽ cui⁹ itells nõ numeraẽ p formas spũales:
ꝛ per ꝯñs cognoscit pñ⁹ abstracta. ¶ Cõmẽtator cõtra
istã rõnẽ nihil dicit:sʒ statiʒ transfert se ad aliã rõnem:ꝛ
cã hui⁹ forte est:qa videbaẽ sibi nimis debilis non hñs
aliquã formã ꝛ sustẽtationẽ:qa nõ est manifestũ ꝙ sub-
stãtia ab^{ta} sit itelligibile:cui⁹ intellectio sit eadeʒ in sorte
ꝛ platone:nec pbauit h.ḡ Cõmẽtator non curauit rñ-
dere ad illã rõnẽ. ¶ Alia rõ est:ꝙ itells nr̃ põt abstra-
here qdditatẽ ab hñte qdditatẽ:semp.vʒ.qdditatẽ spẽi
ab idiuiduis:ꝛ nãm gñis pter spẽs ꝛ dĩas:ꝛ si qdditas
K illa hʒ qdditatẽ:iteꝝ põt abstrahere ab ea qdditateʒ:si-
cut supius põt abstrahi ab iferiori:ꝛ tunc vel pcedit in
infinitũ:vel erit stat⁹ in aliquo:nõ põt dici ꝙ pcedat in
Te.cõ.5. infinitũ:qa h reprobaẽ 2⁹ hui⁹.qa seqreẽ ꝙ in eodẽ es-
sent ifinite qdditates q̃ abstraherenẽ in isto pcessu in i-
finitũ.ḡ statur in aliquo. Ex h vlteri⁹: aut itells noster
in abstrahendo stat in aliquo:qd nec est qdditas:nec hʒ
qdditatẽ vel in aliquo qd hʒ qdditatẽ:nõ tñ eã põt ab-
strahere ab ipso:vel in aliquo stat qd est qdditas sim-
plex:ꝛ nõ hʒ qdditatẽ. Nõ põt dici primũ:qa illd est nõ
ens ꝛ nega⁹:ꝛ sic itells pueniret ad nihil abstrahẽdo:qd
est falsuʒ. Nec põt dici 2^{m}:qa tũc itells non eẽt nat⁹ ab-
strahere oẽm qdditatẽ ab hñte qdditatẽ:ꝛ hñs qddita-
tẽ eẽt equoce dictũ de hñtib⁹ qdditatẽ:qd pbauit incon
ueniẽs eẽ.ḡ relinqtur ꝙ statur in aliquo simplici:qd est
L qdditas:nõ tñ hʒ qdditatẽ. Ex h sic arguit. Quicũq; in-
tells põt cognoscere qdditatẽ simplicẽ nõ hñtẽ qddita
tẽ abstrahibilẽ:põt cognoscẽ subas separatas:qa sunt qd-
ditates simplices:sʒ itellectus nr̃ est hõ.vt pʒ ex dictis.
¶ Cõtra h vadit Cõmẽtator dicẽs:ꝙ isufficienter dat
modũ deueniẽdi in cognitionẽ sepatoꝝ:qm̃ h pbat per
abstractionẽ q̃ est isufficiẽs ad h. ¶ Jtem:lʒ sit stat⁹ in
abstractiõe qdditatis simplicis:nõ tñ est h rõ:ꝙ itells
intelligat abstracta:qm̃ dubiũ est:vtrũ qdditas dicatur
vniuoce vel equoce de qdditatib⁹ abstractoꝝ ꝛ sensibi-
liũ. Uñ nõ põt dici vniuoce de his:pp h ꝙnis itells nr̃
veniret ad qdditatẽ simplicẽ:q̃ nõ est plus abstrahibi-
lis:vt ad qdditatẽ gñalissimi:tñ qa nõ est eiusdeʒ rõnis
cũ qdditatib⁹ sepatoꝝ.ḡ nõ opʒ itelligere pp h pñ⁹ ab-
stracta. ¶ Alia est opi.quã recitat Cõmẽtator in pñ⁹ di-
gressionis:ꝙ intells nr̃ ꝯiũct⁹ mag^{ri} nõ cognoscit pñ⁹ ab-
M stracta. Et est opio Alexandri affrodisiei:veꝝ est ꝙ ipe
vĩ diuersificari in h:vt recitat Cõmentator 3° de aia.cõ.
36.nã aliqñ visus est dicere ꝙ intells ꝯiũctus mag^{ri} pos-
sit intelligere qdditates abstractoꝝ:aliqñ tñ vĩ dicere
opp^{m}:ꝛ tota cã ambiguitatis in dictis suis fuit:qm̃ aliqñ
videẽ dicere ꝙ itells in se sit gñabilis ꝛ corruptibilis:ꝛ
hoc mõ nõ est possibile:neq; appet modus quo intells
corruptibilis possit itelligere eterna:vt dicit Cõmenta-
tor.cõmẽto allegato:qa cũ itellm ꝛ itells sint idẽ oĩbus
modis in sepatis a mã:sequeẽ.si intells in se corruptibil'
intelligeret eterna:ꝙ nã possibilis verteret in nãm ne-
cessariam:qd hʒ Cõmẽtator p incõueniẽti:sed qa aliqñ
Alexãder visus est dicere ꝙ intells in habitu:ꝛ nõ in se
sit gñabilis ꝛ corruptibilis:tunc haberet dicere ꝙ intel
lectus possit intelligere abstracta:qm̃ oẽ ens cuʒ perue-
Ista est opi. Sã. Tho. in 2. dist. lec. 7. ꝛ in p° pte sũme. q. 88. ar. nit ad cõplemẽtum sue gñationis peruenit ad comple-
mẽtũ ꝛ perfectionem sue operationis:que est eius per-
fectio ꝛ psperitas.s.cognoscere substãtias abstractas:ꝯ
quẽ est Cõmẽtator eodẽ cõmẽto:cuius argumenta po-

sita sunt in pcedente colũna. Et super hanc fundat se an- N
tiquus expositor dicens:ꝙ intells in hac vita nõ cogno- 11.p°.ꝛ di.q.
scit pñcipia ab^{ta}. Et hoc probat supponẽdo duo:vnũ ꝙ 12.art.2.ꝛ in
intellectus noster sit forma hominis:ꝛ ex vnione intelle qõnib⁹ dispu
ctus cũ corpore naturaliter est ipossibilis cognitio. Se- tatis de aia.
cũdo supponit ꝙ illud qd inest naturaliter semp inest. q.16.
Et tũc arguit:qd inest nãliter alicui:non potest separari
ab eo manẽte nã:ꝛ ex scda suppõne:sʒ nostro itellectui ex
vniõe ad corpus cognitio abstractoꝝ nãliter est ipossi-
bilis:qa itells sic nõ cognoscit:nisi qd est abstractum ex
phãtasmatibus per itellectũ agentẽ. Et ad nihil aliud se
extẽdit:sed pñ⁹ abstracta nõ sunt phantasiabilia ꝛ sensi
bilia:qa nec cadũt sub sensu exteriori:nec iteriori:vt de
se pʒ.ḡ in hac vita ab itellectu nõ pñt cognosci. ¶ Con
firmaẽ.si pñ⁹ ab^{ta} cognoscerenẽ in hac vita ab itellectu
hois:vel eẽt p phãtasmata coꝝ:sicut alia intelligibilia: O
vel p effectus:quos faciũt in exteriorib⁹:ꝛ hoc pʒ p suf-
ficientẽ diuisionẽ:qa plurib⁹ modis nõ videẽ aliqd itel
ligi a nobis:sʒ pñ⁹ abstracta nõ possunt itelligi ex phan
tasmatibus:qa nõ sunt phãtasiabilia:qa phãtasia ẽ mo
tus fact⁹ a sensu in actu.2° de aia:sed ab^{ta} pñ⁹:nullo mõ Te.c. 160.
sunt sensibilia:vt dctũ est.ḡ nullo mõ cognoscunẽ p ab- ꝛ.161.
stractionẽ itells agẽtis ex phãtasmatib⁹. Similr nõ co
gnoscunẽ p effect⁹. Et h pbaẽ:qa effect⁹ nõ adequãs po
tẽtiã sue cãe nõ facit ad cognitionẽ cause:sʒ qcunq; effe-
ctus sepatoꝝ:siue sit mot⁹ celi:siue qcũq; ali⁹:nõ adeq̃t
potẽtiã sue cause:qa motus celi est finitus in velocitate:
sed de⁹ est infinitus in vigore:ꝛ finiti ad infinituʒ nõ est
pportio.ḡ nõ cognoscunẽ abstracta pñ⁹ ab itellectu no
stro:cũ nõ sit pportio iter ea. Et addit expositor loquẽs P
ꝯ Cõmẽtatorẽ:ꝙ pp h nõ sunt frustra:dato ꝙ nõ itelli
ganẽ a nobis:tñ itelligunẽ a seipsis.sicẽ si sol est visibil':
ꝛ nõ videẽ a visu vespertilionis:ꝛ pp h non est frustra:
qa vĩ ab alio visu vt aquile:vñ ẽt si pñ⁹ abstracta nõ in-
telligunẽ a nobis nõ pp hoc essent frustra:tũc eñi itelle-
ctoꝝ a nobis itellectus eẽt finis:ꝛ sic ordinarenẽ ad nos:
sed h est falsuʒ:qa magis est eꝯ:qa itelligẽtie sunt finis
itells ꝛ oĩuʒ iferioꝝ. Et addit expositor:ꝙ lʒ in hac vi-
ta intells nõ possit cognoscere pncipia abstracta:tñ in-
tellectus liberatus a corpore itelligit subas abstractas:
vñ in alio seculo cognoscet deũ ꝛ habebit cõplemẽtum
felicitatis ꝛ psperitatis. ¶ Sʒ ista opio est ꝯ pñ⁹ ꝛ fun-
damẽta Ar.ꝛ Cõmẽta. Quia Arist. dicit. 3. de ai:ꝙ aia T.cõ.37.
intellectiua est oĩa itelligibilia:modo si nõ cognosceret
pñ⁹ abstracta:h nõ eẽt verũ. Jteʒ Ar.12.meta.dicit:ꝙ T.cõ.39.
deductio.i.delectatio:q̃ est de substãtijs abstractis tem-
pore eterno nobis modico est tpe.ḡ vult ꝙ cõprehẽsio Q
abstractoꝝ sit nobis possibilis:vñ ẽt inqrit qdditates:ꝛ
coꝝ pdi^{ta} essentialia demõstrat de eis in hoc.12.postq̃ Tex.c.39.
supponit ea esse a nãli:vt vult Cõmen. ¶ Etiã pñt ad- 40.ꝛ.41.
duci rõnes:pma est:nulla forma nãlis ipediẽ ab ei⁹ sũ-
ma opatione ꝛ perfectione per vnionẽ eius ad corpus:
qd est eius ppria mã:quocũq; modo coniungaẽ:qa illa
vnio est nãlis:mõ qd est nãle ꝛ non violẽtũ non dʒ ipe-
dire a sua pfectiõe ꝛ bono:qd ꝯsistit in opatione.p° ethi.
als illa vnio eẽt violenta:vt ignis p vnionem forme ad
mãm nõ impediẽ a motu sursum:sed intells ꝛ vnionis
eius ad corp⁹ est maximũ bonũ qd põt ꝯtigere ei cogni
tio abstractoꝝ.ḡ p vnionẽ itellect⁹ ad mãʒ que est nã-
lis:vt ipse dicit:nõ ipediẽ intellectus ab illa sũma perfe-
ctiõe:vñ etiã in hoc ꝯsistit felicitas sũma:vt pʒ.10.ethi. Cap.11.
¶ Jtẽ:si hoc eẽt ꝙ intellectus in hac vita nõ cognosce-
ret ea:tũc nõ eẽt vna po^{a}:cũ oĩm nõ eẽt idẽ ꝛ po^{e} distin
guunẽ p obta.2.de aia:sʒ h est falsuʒ:qa itells ẽ vna po^{a} Tex.c.33.
añ ꝛ post sepatiõeʒ. ¶ Jtẽ po^{a} ꝯiũcta suo pfectibili põt

A cognoscere totū illud qđ ptinet sub suo obiecto pportio
virtus visiua pōt cognoscere qcquid ptinet sub colore
nō obstāte cuicūq ꝯiūgat: sꝫ obꝫ pn^m intellꝰ est ens sub q
sunt subē separate ga sunt entia: imo maxie entia: vt pꝫ z^o
Tex.cō.8. & te.c.100. bui^9: & p celi.ꝫ 7c. ❡ Itē. illud nō est ponendū qđ si po
nat boies fiūt mali: & bestiales: ita q cū eis nō pōt fieri
amicitia & ꝯcus ciuilis: sed p h q negat & credit q nō
sit possibilis cognitio abstractoꝝ pncipiorum: & pcipue
dei boies depzauant & fiunt bestiales: & ita detestabiles
q cū eis nō pōt fieri amicitia: nec ꝯcus ciuilis. Et hoc
expsse vult Cōmē. in plogo. 8. phyſi. vñ dicit: qñ pus lo
quebat: q aliq fuerūt boies: q videbāt pfectiōes & feli
citatē: quā pmittebāt eis ſm legē ipsoꝝ .s. mahumeti i
possibilē eis. Etiā videtes ipolitatē eius ꝯtēpserūt eā &
remouerūt ab expectatiōe coꝝ: & pp eā nō curabāt be
B ne & virtuose opari. Ulteri^9 ꝯtingebat eis cū audiebant
rōba Phōꝝ de felicitate & cognitiōe dei & alioꝝ pnci^m
abstractoꝝ: quā pmittebāt discipulis p studiū in phia:
isti crediderūt illā pfectionē de cognitiōe dei eē silē ei
que pmittebat ſm legē mahumeti. Et pp illā credulita
tē desperauerūt illā pfectionē q̄ habet p cognitionē dei: &
sic: ga nō habuerūt rectā rōnē de fine: & ignorato fine: p
quē regulātur oēs alij actus: nō habet recta rō de ordi
natis in finē: & tūc isti arguūt: q illō sit impossē: addit q
maxime tales sunt dia^ci q sunt medij inter ignaros & sa
piētes: & forte itelligit impfectos logicos: & isti tūc deter
minabūt appetit^9 suos ad mala. Et accidit eis dispō in
nālis: adeo q nō debēt eē oino ps ciuitatis: qñ cū eis nō
pōt fieri ꝯcus ciuilis: neq amicitia humana: neq vtili
tas alterius: sed oēs actiōes coꝝ sunt ad seipsos. Et ad
dit Cōmē. qđ pp h phia abhorret in hoc tēpore.

C **Ad rōnes** suas: illud qđ inest alicui nālr 7c. cōce
dit. Qñ dī. cognitio pncipioꝝ 7c. negat.
Ad pbōnez. q itellectui nālr inest cogscere ex phan
tas^ib^9 ex vniōe intellectus: forte Cōmēta. diceret: q itellꝰ
ſm eē nō ꝯiungit corpori: sed tñ ſm opari: q̄uis h sit ꝯ
fidē & veritatē: de h nō est vis ad pñs. vñ cōcedit pba
tio: q itellꝰ cognoscit ex phātasmatib^9 ea que cognoscit
vel ppria rei vel alteri^9 vt effect^9 eius. Et cū dī q pn^a
abstracta nō hnt phātasmata: veꝝ est per se & ppria: tñ
hnt hnt phātasmata quo ad effectū coꝝ ppriū & adeq̄tū
& imediatū vt ſm motū: ga pn^a abstracta pducunt ime
diate suos effectus similes vt motus regulares & vnifor
mes ex qb^9 hnt phātasmata quo ad effectū coꝝ ppriū
& adequatū & imediatū: ex qbus intellectus pparatur &
disponit ad coꝝ qdditates. Sed si aliqs diceret q nul
D lus mot^9 sensibiliū q̄tūcūq sit regularis & vniformis potest
adequare virtutē alicui^9 pncipij abstracti: & pcipue virtu
tem dei: ga virtus dei est ifinita in vigore: ga pōt semp
pducere maiorē effectū. ergo per phātasmata mot^9 itel
lectus nr non pōt peruenire ad cognitionē dei: cum non
Cōm. 79. adequet ei^9 virtuti. ❡ Ad hec diceret Arist. & Cōmē. q
pmus motor nō est infinitus in vigore. vñ Cōmen. dicit
8. phy. q nec est finitus: nec ifinit^9: ga iste dñe respiciūt
virtutē que est imediatū pn^m actionis in magnitudine:
qđ negat de deo. Istud tñ dcm est ꝯ fidez. vñ diceret q
pmus motor & alij motores orbiū ita determinant sibi
mobilia q mouēt ipsa dterminata velocitate: q nec ma
iori nec minori pñt mouere nec moueri velocitate: imo
si plus eēt de stellis vna vel minus nō mouerēt: vt dī
Cō.38. z.8. Cōmē. z^o celi. Et silr Aristo. hic vult: & sic est adequatio
phy.cō.79 virtutis & pncipij abstracti: & p ꝯñs itellectus ex phan
tasmatib^9 motuū hoꝝ: ga ista sunt adeq̄ti effectus pnci
pijs abstractis: deueniūt i cognitionē dei & pncipioꝝ ab
stractoꝝ: sic diceret Arist. & Cōmen. Et sic apparens rō
nes soluūt ambe ex hoc. ❡ Sꝫ qñ addit expositor: q si E
pn^a abstracta nō itelligerent ab intellectu nr̄o: pp h non
eēnt frustra: ga itelligūt a seipsis. Dōm q nō vadit ꝯ
Cōmētatorē: ga Cōmētator nō vult dicere q intelligi
bilitas subaꝝ abstractarū ordinet ad intellectū nr̄m fi
naliter pma itētione & eēntialr: sed secundario pñt ordi
nari: ga lꝫ sint pp se pma itētiōe: sunt tñ pp alia z^a inten
tiōe: vt vult Cōmētator. 12. hui^9 & z. celi. vñ si nō itelli Cō.36.
gerent a nobis subē abstracte: pp hoc nō essent frustra Cō.17.&
quo ad finē essentialē: ga itelligerent a seipsis q est pro 21.
prius finis coꝝ intelli^tis: nec h itelligit Cōmentator: sed
vult dicere Cōmētator: q nā fecisset itellectū aliqđ in
telligibile qđ nō itelligeret: & sic eēt frustra illa potentia
passiua: vt itellect^9 nr̄ cū non intelligeret eā: & po^a actiua
coꝝ rñdet passiue: ga sunt correlatiua: vñ po^a actiua est
pn^m trāsmutandi alteꝝ inq̄tū alteruꝫ: & po^a passiua est F
pn^m trāsmutandi ab altero 7c. vt dī. 5. huius. Et declarat T.cō.17.
Cōmētator p exēplū: q sol inq̄tū est de se est cōprehē
sibilis a visu. ꝫ aliqs visus cōprehēdit lumen solis: ga si
nulla po^a visiua cōprehenderet ipm: tūc po^a visiua esset
frustra: sic po^a receptiua in nobis refert ad itelligētias
vt ad potētias actiuas itelligibiles. ꝫ oꝫ reduci ad actū:
ga si nūq reducerent in actū: tūc eēt frustra. ❡ Alia est
opio cū q̄dā distōne: ga intelligere & cognoscere itellm
subas abstractas pōt itelligi duplr. Pmo mō quo ad eē.
Alio mō quo ad qdditatē: mō dicunt isti q intellꝰ nr̄ in
pñti vita pōt cognoscere pn^a abstracta quo ad essē: non
quo ad qdditatē. pmū pbant: illud pōt cognosci quo ad
eē qđ demōstrat esse: sꝫ de^9 & alia pn^a abstracta demon
strant eē per motū eternū & tpe ifinitū: vt pꝫ. 8. physic. Tex.cō. 86.
Scđm pbāt: qđ caret pprio phātas^te nūq pōt cogno
sci quo ad qdditatē: sed pn^a abstracta sunt hō. vt accepit G
alia rō pdicte opionis. ❡ Ista opio quātū ad scđaz ptē
est ꝯ Ar. & Cōmētatorē: & pbat. In abstractis esse & qd
ditas: vel sunt vnū & idē oino realr: vel diuersa: si p mō
tūc qui cognoscit vnū cognoscit & reliquū: si sunt diuersa
eē & qdditas adhuc intellectus cognoscit qdditatem: ga
ois virt^9 ponēs dñiam iter duo extrema cogscit vtrūq
extremū. ❡ Et istā ppōnē accipit z^o de aia. vbi probat Tex.c.146.
sensū cōem cognoscere sensibilia pticularia sensuū: ga
ponit dñiā iter ea: & Cōmē. accipit eā. 3. de aia. Quia si
aliq̄ virtus ignoraret duo nūq cognosceret dñetatē in
ter ea: sꝫ itellꝰ ponit dñiā iter eē & qdditatē abstractoꝝ:
ga alr nō diceret se cognoscere pn^a abstracta quo ad eē:
& nō quo ad qdditatē: nisi poneret dñiā iter eē & qddi
tatē: sed veꝝ est q intellꝰ nr̄ nō ita clare & pfecte cogno
scit pn^a abstracta & deū: vt de^9 cognoscit se & pn^a abstra H
cta: ga si sic: tūc intellꝰ nr̄ eēt deus: qđ est falsū: sed q in
hedine & ſm gradū quēdā possem sue nature cogscat pn
cipia abstracta: nō pōt rōne negari. Ista rō sufficiat ad
pñs: lꝫ posset adduci alia rō: ga possumus itelligere sig
ta nota de eis quo ad qdditatē: ga rō quā sigt nomē est
diffō ostēdens qd nois. Ingrās de h vtruꝫ valeat rō vel
ne: & pōt formari rō sic: ga Arist. 4. hui^9. rō quā sigt no Tex.cō.28.
men est diffō: & h est verū in oib^9 q̄ signant aliqđ posi
tiuū ex aiam: ad dñiam noium pnatiuoꝝ q̄ nō signt ali
qđ qđ est diffō: ex h arguit sic. de quocūq possum^9 itel
ligere qđ nomē sigt: de isto possum^9 itelligere qdditatē:
ga diffō est ratio quā nomē sigt: sed de abstractis possu
mus itelligere qd significat nomē: h certū est. ꝫ & qddi
tates. ❡ Itē: si nos nō possum^9 itelligere ipsa: ga tu mō
loqueris de ipsis: & q̄tū ad esse & q̄tū ad qdditatē. vl ꝫ
scis vtrūq: vel ignoras ea: si ignoras: tūc nō poteris loq
de ignoto. si scis: aut scis sensu: aut itellectu: non sensu ga
nō sunt sensibilia: imo abstracta ab eis. ꝫ & itellu possu

I mus cognoscere separata:nõ tñ ea pfectiõe qua ipsa in/
telligũt seipsa:qa ↄtinuo intelligũt se ꝛ sine interruptiõe:
sed nos intelligimus ea discõtinue:ꝛ per effect⁹. ¶ Rõ
p ista parte adducta est ṗus soluta in pcedēti opinione.
Op. Ar.ꝛ Cõmē. Nõ restat dicere ad qõnē sm intētionē Ar.ꝛ Cõmē.
3°de aia.ꝛ 2° hui⁹. ꝙ intellectus ↄiunct⁹ magnitudini põt
intelligere subas abstractas:ꝛ rõnes ꝛ auctes p Aristo.
Confi.1. in se sumo ṗus. Et adduco rõnē Cõmēta. 2°hui⁹. Si eēt
īpoẜe intellectui nostro cognoscere subas abstractas:tūc
nã fecisset aliqḋ ociosum ꝛ frustra:sed hoc est inconue/
niens:qa deus ꝛ natura nihil faciũt frustra:vt pȝ in ṗ ce/
Tex.c.32. li:ꝛ 3° de aia.ↄñia declarat:qa natura fecisset nãliter i/
Te.cõ. 45. telligibile ab aliquo:qḋ tamen nūq̃ intelligeret.

Ad intellectuȝ istius ↄñie notãdũ ꝙ potẽtia
actiua referẽ ad passiuã:ꝛ ecõ
K uerso:qa potẽtia actiua nõ põt eē sine passiua cum sint
Te.cõ.17. corollariua:ex 5° hui⁹. ¶ Notãdũ vlteri⁹ ꝙ intelligibile
respectu nr̃i itell's hȝ rõnē mouẽtis:vñ hȝ po^{em} actiuaȝ
ꝛ motiuã ad mouẽdũ intellectũ nr̃ȝ. g̃ qcqd est intelligibi/
le per se:dȝ hr̃e potẽtiã passiuã ꝛ receptiuã cog̃nis eius
in nobis:qa po^a actiua refertur ad po^{am} passiuã:ꝛ eõ.vt
T.cõ.17. pȝ ex 5° ꝛ 9° hui⁹. g̃ opȝ ꝙ si aliqḋ intelligibile est alteri⁹
vt itell's nr̃i:ꝙ reducaẽ ad actũ:vel illa po^a passiua erit
frustra:ex h̃ tūc pȝ ↄñia. Si subē sepate de se sunt intelli
gibiles nobis.g̃ intell's nr̃ dȝ hr̃e potẽtiã passiuã ad reci
piendũ cognitionē eoꝝ:qa si nõ recipet hoc:tūc eēt fru/
Tex.c.62. stra:qa di 2° phy si.qa frustra est qḋ natũ est apphēdere
finē quē nõ apphēdit.g̃ vult Cõmē.ꝙ itell's nr̃ hēat po/
tẽtiaȝ passiuã ꝛ receptiuã cognitionis eoꝝ.g̃ recipit co/
gnitionē eoꝝ:vel eēt frustra:nõ ꝙ velit dicere ꝙ itell's
L pn^{ez} abstractoꝝ eēt frustra ex pte sui:qa intelligunẽ a se/
ipsis:sed vult dicere ꝙ po^a itellectiua q̃ nata est recipe
ea ꝛ nõ recipit ea:est frustra:vt sup̃ dcm̃ est. ¶ Itē:alia
rõ ꝛ redit in idē:oēs hoies nãliter scire desiderãt:ꝛ desi
derãt maxime scire maxie scibile:qa sicut se hȝ simplr
ad simplr:ita magis ad magis:ꝛ maxie ad maxie:sȝ ṗn^a
abstracta sunt maxie scibilia ꝛ pcipue deus:qa nobilissi
ma est suba:ꝛ si nūq̃ apphēdiẽ per intellectũ:tūc eēt illa
Te.cõ.5. potẽtia ociosa. ¶ Itē Arist.negat 2° hui⁹ ifinitatē cãrũ:
mõ si intell's nr̃ nõ cognosceret ṗn^a abstracta:tūc nõ va
leret demõstratio Ar.ꝛ ↄñia sua.s.si ifinite sunt cause:
tūc nõ ↄ^{ir} scire:qa nõ videẽ negare ifinitateȝ cãrum:nisi
qa ad cognitionē causati reqrunẽ oēs cause:ꝛ p ↄñs re/
quiriẽ cognitio sepatoꝝ ad cognitionē causati iferioris:
qa sunt cause maxie:vt de⁹ ꝛ alia ṗn^a abstracta: a qbus
oēs alie cause depēdēt. ¶ Sȝ forte dices ꝙ nõ est poẜe
hr̃e cognitionē in hac vita:sȝ in futura. Istḋ nõ dicerent
M ꝓhi:qa vnio forme ad mãm est nãlis:ꝛ p ↄñs nõ debȝ
ipedire eũ a nobilissima sua opatiõe in qua ↄsistit hũa/
na felicitas:ꝙ aũt forma vniatur mãe nãliter.pȝ:qa aia
est actus corporis organici ꝛc. ¶ Itē:q̃libet po^a cogno/
scitiua põt cognoscere obtũ ṗmũ adeq̃tum sibi ppriũ:ꝛ
omne illḋ qḋ ↄtineẽ sub eo:sicut visus cognoscit colorē:
ꝛ qcqd est sub colore:ꝛ hec est manifesta p se:nec idiget
resolone:sed ens est ppriũ obtuȝ itell's ꝛ adequatum:vt
oēs ↄcedunt:ꝛ Auicē.in sua meta^{ca}.g̃ dȝ cognoscere oia
entia ꝛ maxime sepata:qa sunt maxie entia:vt pȝ.2.h⁹.
vbi di:itaq̃ ppe existentiũ semp ṗn^a eē verissima ꝛ esse
necesse:nõ eīȝ qñq; sunt vera:qñq; non. ¶ Itē:illud est
possibile hoi in quo ↄsistit sũma felicitas eius:vel qḋ est
ipsamet felicitas:qa felicitas est possibilis hoi:qa aliter
non appeteret finē operabiliũ ꝛ ageret pp eum:qa non
posset facere bonũ:sȝ in cognitiõe sepatoꝝ:ꝛ pcipue dei
ↄsistit sũma felicitas hois:vel est ipsamet felicitas:vt di
cuȝ est prius. ¶ Nota sm Cõmētatorē.3.de aia.2° di/

gressione lõga:duas vias ꝛ modos quibus deuenim⁹ in N
cognitionē ṗncipioꝝ abstractoꝝ:vna est via p modum
adeptionis ꝛ ↄtinuatiõis itell's agẽtis ad possibileȝ:que
adeptio itell's agentis est copulatio eius ad itellm̃ possi
bilē:nõ solũ in rõne agentis ꝛ mouẽtis:sed etiã in ratio/
ne forme:vñ cũ intellectus agēs sic copulaẽ intellectui
possibili:nõ solũ se hȝ ad ipm in ratione agẽtis:sed etiaȝ
in rõne forme:ꝛ tūc per adeptionē intellectus agẽtis cũ
possibili intell's possibilis cognoscit ṗncipia abstracta:ꝛ
illã viã Cõmētator diffuse ptractat.3.de anima. Cõ.36.

Ad cuius intellectũ ipse ṗmittit q̃dam notabilia.
¶ Primũ est ꝙ in aia rõnali sunt due
po^e:quaꝝ vna est mã vel hȝ se ad moduȝ materie:q̃ est
nã possibilis:ꝛ illã vocat Cõmētator intellm̃ mãleȝ pp
ↄuenientiã quã hȝ ad mãm. Alia est potentia q̃ est for/
ma vt intell's agens:ꝛ ille hȝ se ad itellectũ possibilē vt Q
lumē ad diaphanũ:vñ silis est cõparatio vtriusq;:vnde
sicut lumē est pfectio diaphani:ꝛ diaphanũ non recipit
colores nisi illuminatũ:sic itell's agēs est perfectio itell's
possibilis:ꝛ nõ recipit itelligibilia nisi illuminat⁹ lumie
intell's agẽtis. ¶ Notãdũ 2°:ꝙ due sunt opationes itel/
lectus. Una est abstrahere.i.facere de potẽtia intellectis
actu itellecta:ꝛ est de gñe actiõis. Scđa opatio est de ge
nere passionis:ꝛ est recipe itellecta:q̃ vocaẽ itelligere:ꝛ
ṗma est prior scđa:non tpe:sed dignitate:qa abstrahere
qḋ est actio aie intellectiue est nobilius ipso recipe:sicut
vlr agere nobili⁹ est pati. ¶ Notãdũ 3°:ꝙ itellecta fiũt 3°d aia.tex.
in nobis 2^r. Uno mõ naturalr. Alio mõ volũtarie. ṗmo cõ.19.
mõ fiũt in nobis cognitiões ṗmaꝝ ppõnũ que p se sunt
note:ita ꝙ nescimus vñ ꝛ qñ ꝛ q̃o nobis adueniant:qa
insunt nobis nãliter:qa sine rõcinatione eas accipim⁹:sȝ P
alia itellecta fiũt in nobis volũtarie per rõcinationeȝ:ꝛ et
sunt cognitiones ↄnnȝ. ¶ Notãdũ 4° ꝙ ad gnõnē itel
lectionis ↄnnȝ que sunt itellecta volũtaria ↄcurrũt ṗme
ppões per se note:sine q̃o⁹ ↄnes non cognoscunẽ:ꝛ ēt
intellect⁹ agens:qa ad h̃ ꝙ aliquis cognoscat ↄnes du/
bias nõ sufficiũt ṗme ppões note:sed reqriẽ intellect⁹
agēs:qa nõ est dubiũ qn res de qb⁹ ↄnes fiunt cognite
po^e sint ꝛ itellecte:sicut ēt res ex qb⁹ fiũt ṗme ṗn^a.ex q/
bus cognoscunẽ ↄnes:sunt po^e intellecte vt totũ ꝛ ps:ex
quibus fit ppõ ista. Oē totũ est maius sua pte:mõ itel/
lectus agēs hȝ facere potẽtia intellecta actu intellecta.g̃
ad cognitionē primaꝝ ppõnũ intell's agens reqriẽ:silr
ad cognitionē ↄnnȝ:qa ↄnes nõ cognoscunẽ sine primis
ppõnib⁹ ꝛ ṗme ppões depēdēt in cognosci ab intelle/
ctu agēte.g̃ ꝛ ↄnes. ¶ Notãdũ 5°:ꝙ cuȝ ista duo operē/
tur ad cognitionē ↄnnȝ:necesse est ꝙ vnũ sit vt agēs ṗn/
cipale vel vt forma pfecti⁹ operãs:aliud sicut agens in/ Q
strumẽtale ꝛ vt mã.i.minus pfecte agēs. Nõ intellect⁹
agens est vt ṗncipale agēs ꝛ vt forma:sed ppões ṗme
sunt agens instr̃ale ꝛ minus pfectũ:ꝛ h̃ declarat sic Cõ/ Cõ.36.
mētator:qñ duo sunt in vno subto:opȝ ꝙ vnũ sit perfe/
ctius ꝛ aliud iperfectius:ꝛ ꝙ pfectius habeat rõneȝ for/
me:ꝛ aliud habeat rõnē materie:vt sensus cõis ꝛ imagi
natiua sunt in aia sensitiua:ꝛ imaginatiua est pfectior sen
su cõi:ergo imaginatiua se hȝ ad modũ forme:ꝛ sensus
cõis ad modũ materie:mõ itell's possibilis recipit ista
duo ꝛ intelligit ea:opȝ g̃ ꝙ intell's agēs in actuatiõe in/
tellectus possibilis sit ad moduȝ forme:ꝛ in rõne perfe/
ctioris agẽtis:qa itellectus agēs est suba actu ens ingña/
bilis ꝛ icorruptibilis:ꝛ ppões ṗme ad moduȝ agentis
instr̃alis ꝛ materie.qa ṗme ppositiões nõ sunt subē nec
eterne:quia generantur ꝛ corrumpuntur.ergo intellectus
agens est sicut formale:ꝛ ppositiones prime sicut agēs
instrumentale ad modum materie.

A **His intellectis** dicit Cōmentator tūc ꝙ possu-
mus inuenire modū quo itellus
agēs cōtinuatur ꝛ adipiscit᷑ ab itellectu possibili: ſm ꝙ
cognoscit ꝑncipia abstracta:ga cū itellecta specculata fi-
unt in nobis ſm actū:ꝛ hō totalr:saltē que sunt de perfe-
ctione vniuersi itelligit intellecta oia:tūc intells agēs cō
tinuat᷑ ſm totū:ꝛ in actu itellectui possibili nō solum vt
mouēs tñ:sed vt forma:cū aūt itellecta speculata fiunt
in nobis aliq̄:ꝛ aliqua nō:tūc itells agēs ꝯtinuatur: ꝛ est
nobis cōtinuatus vt forma ſm partē ꝛ ſm partē nō: ita
ꝙ itellectus nō cognoscit oēs ꝯclones occultas: tūc etiaꝫ
intells agens copulat᷑ sibi ſm partē:ꝛ quāto plurīū itel-
lectus ipse habuerit cognitionē ꝯclusionū: quas Cōmen
tator vocat itellecta voluntaria:tāto magis copulatur si-
bi. Sed si intellecta speculata non fuerint actu in nobis:
imo in potētia:tūc itellectus agēs ꝯtinuat᷑ itellectui pos-
sibili in potētia:ꝛ nō ꝯtinuat᷑ itellectui possibili in actu:
antequā intellecta speculata fuerint actu in nobis. Quan-
B do aūt oia actu intelleꝑerim⁹ taꝫ ꝑncipia q̄ȝ ꝯnes rerū q̄
sunt de ꝑfectione vniuersi:tūc itellectus agens totalr no
bis est copulatus vt forma. Nō vnūquodq3 operat᷑ ꝑ for
mas.g̃ itellectus pol'is itelligit ꝑ itellectū agentē illa que
ipse itelligit.mō itellect⁹ agēs itelligit subas abstractas.
quare itellectus pol'is ꝑ intellectū agentē itelligit subas
abstractas:ꝛ iste est modus ꝯtinuatiōis itellectus pol'is
cū agēte:ꝛ ꝑ ipm vt sic itelligim⁹ subas abstractas ꝛ deū.
Notat Cōmētator vlterius quedā.ꝑmo cōmēdat dispo-
sitionē ꝛ ꝑfectionē hōis:qñ itellect⁹ agēs efficit᷑ forma i-
tellectus pol'is vt ꝑ ipm itellectū itelligam⁹ ꝑncipia ab-
C stracta: ꝛ dicit auctē Themistius:ꝙ hō ad hāc dispōnez ꝛ
adeptionē itellect⁹ agētis cū poſt aduenietē ꝑ cognitio-
nē reꝝ nālū ꝛ sensibiliū est silis deo.hō igit᷑ ſm hūc mo
dū dicit Themisti⁹:est similis deo in hoc ꝙ est oia entia
quoquo mō ꝛ sciēs ea quoquo mō:entia.n.nihil aliō sūt
nisi scia ei⁹.vñ ꝯcludit. q̄ȝ mirabilis ꝛ extraneus iste mo
dus est ꝯtinuatōis itellect⁹ cū ꝑncipijs abstractis. ¶ Et
tunc notat Cōmētator quo ad opinionē Alexan.quo ad
scdaꝫ partē dicēs.ꝙ ꝯtinuatio itellect⁹ agētis:cū pol'i est
ꝑncipiū cognitiōis separatoꝝ:ꝛ nō econuerso.vñ intelle-
ctus pol'is qñ ꝯtinuat ei itellectus agēs vt forma cogno-
scit itellectū agentē:ꝛ ꝑ ipm tanq̄ȝ ꝑ formā cognoscit ꝑn-
cipia abstracta. ¶ Notādū 3°:ꝙ cognitio ꝑncipioꝝ ab-
stractorū nō est de nūero sciētiarū speculatiuarū aliq̄ ps
q: nō currit cursu ꝑhiētī sc hȝ ad sciētias speculatiuas
ad modū rei gñate:ꝛ ꝑ modū discipline.vult dicere ꝙ lȝ
cognitio abstractoꝝ ꝑncipioꝝ nō sit scia speclatiua sup
D ple sensibiliū:tñ ꝯsequit᷑ ad ipsas:qñ itellectus acquisiuit
cognitionē oium reꝝ speculabiliū nālium ꝛ sensibiliū:
tūc itellectus sic dispositus in ipsuꝫ ꝯsequit᷑ cognitio ꝑn-
cipiorū abstractoꝝ:ꝛ sic hȝ se vt gñatū respectu sciētiaꝝ
speculatiuarū supple sensibiliū. ¶ Vlteri⁹ notat Cōmē.
ꝙ q ponit itellectū gñabilē ꝛ corruptibilē.vt Alexan.nō
posset inuenire modū ſm quē itellectus agēs efficeret᷑ for
ma itellectus pol'is vt ꝑ ipſ3 itelligeret subas abstractas:
q: itellectus in oibus est idē cū itellectis:ꝛ hoc in libera-
tis a mā:ꝛ sic sequeret᷑ si itellectus agens ꝯiungeret᷑ itel-
lectui:ꝛ ꝑ ipm itelligeret ꝑncipia abstracta:tūc nā pol'is
transmutaret᷑ in subam vel nām eternā ꝛ necessariā: q:
itellectus agēs est eternus: ꝛ sic nō eēt pol'e vt ꝯtinuaret᷑
itellectui pol'i:ꝛ ꝑ ꝯñs ꝑ eius iformationē nō intelligim⁹
ꝑncipia abstracta. ¶ Notandū vlteri⁹ ꝙ Cōmēta.dicit:
ꝙ oium ꝑhoꝝ fiducia ꝛ spes est ꝙ cū itells agēs cōiūct⁹
fuerit cū pol'i nō solū vt agēs po⁹ itellecta actu itellecta:
sȝ ēt vt forma:ꝙ tunc pol'is est ꝯtinuatio itellect⁹ nostri
cū ꝑncipijs abstractis: ita ꝙ cū itells pol'is fuerit actu
tus ꝑ itellectū agentē in oibus ꝯditionib⁹ et ꝑpositionū E
ꝑ se notarū q̄ȝ ꝯclusionū:q: ad oia ista operat᷑ itellectus
agēs cū sint po⁹ itellecta:ꝛ facit ea actu itellecta:ꝛ hoc fa-
cto erit forma itellectus pol'is. Et ꝑ itellectū agentē tāq̄ȝ
ꝑ formā eius operat᷑ deueniēdo in cognitionē ꝑncipioꝝ
abstractoꝝ. Et ista via est disposita ad cognitionem ab-
stractorū. Et ista dispō est status ꝛ adeptio ꝛ ꝑfectio ſm
actū in oib⁹ ꝯclusionib⁹ itelligibiliū ꝛ cognoscit ꝛ adipi-
scit᷑ itellectū agentē ꝛ vocat᷑ itellectus adeptus:ꝛ ꝑ taleꝫ
adeptionē itellectus agentis ipse itellect⁹ pol'is cognoscit
subas sepatas:ꝛ ista dispō est ꝑsperitas:ꝛ est mirabilis.
vt dicit Cōmē. vt supra. ¶ Alia est via ꝑ quā deuenim⁹
in cognitionē separatorū per rōcinationē:ꝛ est meta^{ca}:vt
ꝙ ꝑncipia abstracta demonstrant᷑ eē ꝑ effectus ꝛ motus
sicut demōstratiōe q:.vt pȝ.8.physico. Et tunc demon- T.c.86.
stratur eē a nāli.ꝑmus ꝑhs hoc suppōit ꝛ demōstrat alia
ꝑdi^{ta} eēntialia ð eis:vt ꝙ sint sube itellectuales ꝛ ecc̄pu- F
ri:ꝛ alia que ꝑtinent ad q̄ddītates:ꝛ hoc demōstrat vt est
pol'e saltē a posteriori:vt ꝑ effect⁹ ꝛ demrātiōe q:. mō q̄
ad esse demonstrant᷑.8.physico.vbi ꝑbat᷑ ꝑmū motoreꝫ
esse eternū:ꝛ hoc ꝑ motū:vt ille motor est etern⁹: q: mo-
uet motu eterno:sȝ ꝑmus motor est hō. g̃ ꝛc. ¶ Sȝ quo
ad ꝑdi^{ta} essentialia que pertinēt ad q̄dditatē demonstra T.c.34.
tur.12.hu⁹.vt pol'e est:sicut ibi patebit:ꝛ ista plus est via 36.ꝛ.51.
ꝯpleta q̄ȝ prior. ¶ Sȝ hic sunt dubia ꝯtra istā opinionē
Q: dictū est:ꝙ cognitio ꝑncipiorū abstractorū fit ꝑ ade
ptionē itellectus agētis cū possibili:ꝛ in illo actu cōsistit
felicitas.mō si hoc esset verū:tūc felicitas nō esset cōe bo
nū.hoc est falsum.vt pȝ ꝑmo ethic.ꝯtria ꝑbat᷑:q: pauci Ca.13.
hoīes ꝑueniūt ad sciendū oia:ꝛ forsan nullus est valens
ad hō deuenire.s.ꝙ cognoscat oia ꝛ ꝑ ꝯñs ad cognitioneꝫ
ꝑncipiorū abstractoꝝ:ꝛ sic felicitas esset nobis ipossibil᷑.
¶ Aliud dubiū est.actus ꝑcedens ab habitu sapiētie nō
ꝑcedit ab itellectu agēte de nouo adepto in rōne forme
q: itellectus agēs nō est habitus sapiētie.6.ethicorū.sȝ fe Capi.14.
licitas est actus ꝑcedens ꝛc.q: cognitio dei ꝛ aliorū ꝑn- G
cipiorū abstractoꝝ:ꝛ ꝑcedit ab habitu sapiētie.vt di.6. Capi.8.
ethico.ꝛ.10.q: non ꝑcedit ab itellectu agēte in rōne foīe Capi.xi.
de nouo adepto. ¶ Itē Cōmen. dicit qñ in nobis fiunt
aliqua itellecta speculatiua actu ꝛ aliqua non:tunc itelle-
ctus agēs ſm ꝑtem ꝯiungit᷑ itellectui ꝛ ſm ꝑtem nō cō-
iungit᷑ ei. ¶ Cōtra: qō oino est idiuisibile ꝛ nullā hȝ ꝑtē
nō vꝫ adiungi nobis ſm vnā ꝑtem sine alia:sȝ totalr cō-
iungit᷑ nobis vel totalr nō ꝯiūgit᷑ nobis:sȝ itells agens
est oino idiuisibilis:nec est hñs ꝑtes:nec q̄ntitatiuas nec
eēntiales.ergo nō ꝯiungit᷑ nobis ſm vnā partē sine alia.
Itē illud qō semꝑ est forma itellectus pol'is nālr nō effi- H
cit᷑ de nouo forma eius:sȝ itellect⁹ agens semꝑ est forma
illius itellect⁹ pol'is:vt dicit Cōmētator:in multis locis.
3.de aia:ꝙ aia itellectiua humana ꝯposita est ex his duo- T.c.17.ꝛ
bus ꝑtibus.s.itellectu pol'i vt mā ꝛ agēte vt forma ꝑ quā 18.
cognoscit itellectus pol'is ꝑncipia abstracta. vt dicit Ari.
3.de aia ꝙ itellectus pol'is nō hȝ aliquā nām nisi ꝙ pos- T.c.51.
sibilis est vocatus. Ex hō posset argui:qō est in pura potē
tia nō pōt existere sine alio qō est in actu:sȝ itellectus pos
sibilis est in pura potētia. vt dictū ē.ergo nō pōt existere
sine itellectu agēte:quo g̃ de nouo acquirit᷑ vt forma: q:
acquiri ꝑsupponit nō fuisse. ¶ Iteꝫ aliud dubiū.istis oi-
bus ꝯcessis ꝙ itellecta speculatiua ꝑmo ꝯiungunt᷑ itelle-
ctui possibili in potentia:ꝛ tūc etiam itellectus agens ei
cōiungit᷑ in potētia:ꝛ postea ſm aliquā ꝑteꝫ in actu ꝛ ſȝ
aliā ꝑtem nō:ꝛ vltimo ꝯiungit᷑ ei totalr ꝑfecte ꝛ in actu:
ꝛ tunc est adeptus itellectus: nō videt᷑ ꝙ in hoc habeat᷑
ꝑpositū:quo.n.ꝑꝑ hoc intelligit ꝑncipia abstracta. dato
eniꝫ ꝙ itells pol'is ꝑfecte cognoscat oia speculabilia ab-

L stracta p itellectū agentē: quid facit hoc ad cognitionem separatorū. ¶ Ad pmū dubiū rñdeo qñ dī si hoc eēt: tūc felicitas nō eēt cōe bonū. Dōm q felicitatē eē cōmune bonū hoīs pōt itelligi dupl'r: vel q sit bonū cōmune cōitate causalitatis vel cōitate inherētie. mō nō oz felicitatē eē cōe bonū ſm inherentiā ad multa supposita simul hoīs: ſʒ sufficit q sit cōis causalitate: qꝛ cognitio dei est cā finalis oīum cognitionū sensibiliū: qꝛ ordinanē ad hꝫ vt cognoscamus deū ⁊ pncipia abstracta: ⁊ est cōis hominibus nō orbatis: quib⁹ nō deficit iclinatio naturalis ad felicitatē ⁊ speculationē: qꝛ tales attingunt illum finem vt cognoscere deū in spē hūana: ſʒ si sint orbati ex nā idiuisibili. i. q careant inclinatiōe nāli ad speculationē ⁊ virtutes: tūc eis nō est cōis felicitas: vñ hoīes diuersificanē. qꝛ aliqui ex nā idiuiduali puanē nāli iclinatiōe ad speculationē ⁊ vtutes: ⁊ talib⁹ nō est cōis felicitas. Sʒ aliq non
K puanē nāli iclinatione ad ista. Et talib⁹ est cōis felicitas ⁊ cognitio abstractorū pncipiorū: ⁊ sic itellexit Aris. Sic ēt desideriū hūanū ad felicitatē nō est frustra in specie humana: ſʒ in aliquo idiuiduo hoīs nō reducaē ad actū: ⁊ sic ēt nō sequiē ipole: q sit aliqd ociosum in nā: qꝛ non opʒ q oīs potētia ſm iudiciū reducaē ad actū: ſʒ sufficit in spē. ¶ Ad aliud. actus pcedens ab habitu sapiētie ⁊c. pcediē illo mō. Dicis q cognitio dei ⁊ felicitas pcedit ab habitu sapiētie. Dōm q de deo pōt haberi duplex cognitio: vna ɔplexa alia simplex ⁊ intuitiua. mō vex est de cognitione dei ɔplexa qua cognosciē q deus est act⁹ purus ⁊ subā simpl'r: ⁊ sic de aliis: illa pcedit ab habitu sapiētie. Sʒ cognitio simplex intuitiua qua cognosciē deus ⁊ alia pncipia abstracta quo ad qdditatē eius illa hñ habeē p adeptionē itellectus agētis: ⁊ sic itellexit Cōmētator.
L ¶ Sʒ forte dices: q cognitio dei ſm adeptionē itellectus agentis nō est felicitas. Dōm q verum est: sed tamen est felicitas dispositiue ⁊ est nobilior omni cognitione ⁊ intellectione simplici: ⁊ per illā cognitionē acquiritur cognitio dei ɔplexa dispositiue: quia ordinaē ad eam. ¶ Ad aliō dubiū: illō qō est oīno idiuisibile ⁊c. Dōʒ q verū est: q nō ɔiungiē nobis ſm ptem ⁊ ptē. Et tu dicis q itellect⁹ agēs ⁊c. Dōm q verū est: q nō ɔiungiē ei ſm ptem ⁊ partē. vñ ista rō pcedit ex falso itellectu: qꝛ cum Cōmētator dicit: q itellectus agēs copulaē itellectui possibili ſʒ vnā ptē͂ sine alia: ista copulatio nō est referēda ad itellectū agentē ſm subam: qꝛ ſm subāʒ itellect⁹ agēs nō ɔiungiē ſm vnā partē sine alia: ſʒ est referēda copulatio quo ad cognitionē ⁊ dispōnē itellectus polis: qꝛ intellect⁹ polis in pncipio nō est disposit⁹ vt cognoscat speculata ⁊ itellectū agentē. vñ tūc disponiē itellectus polis
M ſm partē vt qñ itelligit speculata aliqua ⁊ nō oīa: ⁊ tunc ɔiungiē ei itellectus agēs ſm partē: ita q ipse nō pfecte cognoscit oīa sensibilia ⁊ ipm itellectū agentē: ſʒ cū vltimo cognoscit oīa sensibilia: tūc itellectus agēs ei ɔiungiē pfecte: ita q ɔiungiē sibi pmo ſm partē. i. qꝛ impfecte cognoscit itellectus polis: ⁊ postea magis pfecte nō ſm partes quātitatiuas ei ɔiungiē ſʒ magis vel minus dispositiue ⁊ successiue. ¶ Et vltimo qñ intellectus polis cognoscit oīa sensibilia p abstractionē intellectus agētis que sunt effectus pprius ⁊ imediatus ⁊ adequatus itellectus agētis: ɔiungiē ei pfecte quo ad cognitionē: ⁊ tunc cognoscit intellectū sil'r. ¶ Ad aliud. qō est forma ⁊c. ɔcediē. Et cū dicis: q itellect⁹ ⁊c. Dōm q itellectus agens dupl'r gñatur. vno mō quantuʒ ad subam eius: ⁊ sic hñ volo q ſm subam sp itellect⁹ agēs est foīa itellect⁹ polis. Et sic semp pficit eū: ⁊ non adipisciē: neqʒ copulaē ei de nouo. Alio mō quo ad cognitionē ⁊ dispōnē pfectā nō est semp forma ei: qꝛ aliqñ intellectus polis minus pfecte cognoscat aliqñ pfecte: ⁊ sic de nouo: qñqʒ ɔiūgiē: ⁊ vt foīa quo ad N
cognitionē. qꝛ in aliquo instāti itellectus possibilis habʒ cognitionē pfecte oīum sensibiliū ⁊ spērū que sunt de pfectione mundi: ⁊ tūc in aliquo instāti hʒ cognitionē de itellectu agēte: quā pus nō habuit: ⁊ tūc ɔiungiē ei pfecte vt forma: ⁊ hoc quo ad cognitionē: non quo ad subam: ⁊ tunc est adeptio itellectus agentis. ¶ Ad aliud cū dicit: oībus ɔclūsis ⁊c. ¶ Ad cuius itellectū notandū: q qñ intellectus polis est pfectus oībus ɔclusionibus ⁊ scientijs ɔclusionū illarū rex que requirunē ad pfectionē vniuersi: tunc est pfecte dispositus ad cognitionē itellectus agētis tāqʒ p effectū pprium ⁊ adequatū: qꝛ tūc copulaē ei vt forma de nouo: nō ſm subam: ſʒ ſm cognitionē quā pus nō habuit. Et qd valet ista adeptio ad ppo͂: vt itellect⁹ polis cognoscat pncipia abstracta. Dōm q hoc pōt eē p modū ɔuenientie ⁊ similitudinis: qꝛ itellectus agens est vna de numero itelligētiarū abstractarū: ⁊ p cognitionē eius: cū ei ɔiungiē pfecte vt forma: tunc operaē itellect⁹ polis per eū vt formā: ⁊ sic deueniet i cognitionē abstra-
O ctorū: ⁊ p cognitionē ꝑorū per ɔuenietiā quā hʒ cū eis. ¶ Alij dicunt q itellectus agens est ifimus in gñe itelligentiarū abstractarū: ⁊ est vna itelligentiarū ⁊ est effectus itelligentiarū supiorū. mō causa relucet in effectu. ergo tūc itellectus polis deuenit in cognitionē itellectus agētis: in quo tāqʒ in effectu relucēt sube sepate: ⁊ tūc itellectus polis cognoscit pncipia abstracta tāqʒ p relucentiā ⁊ vestigiū: ⁊ sic diceret Aristo. ⁊ Cōmentator ad istā qōnem. ¶ Tunc dōm ad qōnē ſm fidē ⁊ veritatē que ponit q Opio theologorum.
deus sit infinitus in vigore. in hac vita nō possumus habere pfectā cognitionē de deo: ſʒ de alijs abstractis possimus aliqual'r cognoscere qdditatē: ſʒ in patria vbi videbitur deus facie ad faciē: pfecte eū cognoscemus vt pole est creature. vñ ēt i hꝫ ɔsistit felicitas sūma quā expectamus: ⁊ hꝫ est firmiter tenendū: ſʒ hoc nō vidit Aris. ⁊ Cō-
P mētator cū nō possit ɔuinci demonstrationib⁹ ex sensatis q deus sit infinitus i vigore. vñ ipsi tm̄ recipiūt demonstratiōes ex sensatis: qꝛ dicit Cōmētator .8. physico. Cō. 22.
Experimentū sermonū verorū est: vt ɔcordent cū sensatis. vñ ipsi loquebanē nāliter. Et dicit Albert⁹ pmo de generatiōe. Quid mihi de miraculis dī cū de nālibus disseramus. sic possuʒ dicere q nos cū loquuntur de illis que possunt ɔuinci ex sensatis tm̄: qd mihi de potētia supnaturali quā sensus capere non pōt: ⁊ sic loquebaē nāliter Aristo. ⁊ Cōmētator. Et eorū rōnes pcedunt sic via nāli: ⁊ p ɔñs soluunē nō solōibus nālibus: sicut aliqui volunt: ſʒ supnaturalib⁹ solōibus: qꝛ potētia diuina magis pōt qʒ natura. vñ istud certe firmiter ⁊ simpl'r assero. q
Q deus sit ifinitus in vigore: ⁊ p ɔñs pfecte nō pōt cognosci: qꝛ nulli effectui sensibili adequaē: ⁊ hoc sacre scripture doctoribus in hoc: sicut in alijs que miraculis dei pbanē firmiter assentiendo: ſʒ hoc nescio pbare demonstratiōe ex sensatis orta: ſʒ simpl'r credo: ⁊ ex hoc erit meritū: qꝛ si scireē p demonstrationē nālem: cessaret meritum. qꝛ cessant merita. vbi ratio pbet experimentum.

Tunc restat soluere rōnes pncipales in oppositū: sicut Aristoteles solueret ⁊ Cōmentator via naturali. ¶ Ad primā. itellectus nō cognoscit illa ad que se hʒ: sicut ⁊c. ɔcediē si oīno sit simile. Tu dicis. itellectus noster ⁊c. Cōmentator soluit: q ista ppositio arguit difficultatē. vñ ex pte nostri itellectus est difficile cognoscere pncipia abstracta: ſʒ ipsa sint māifestissima ex nā rei: ⁊ ppter hoc cōparauit apprehensionē eorum ad nostrū intellectū apprehensioni debilissimi visus vespertilionis. Uñ dicit Cōmentator. vñ nota q cognoscere pncipia abstracta est difficile: qꝛ ſʒ itellectus no- Cō. p. scdi huius

A ster nõ sit actus corpisttñ dependet in cognitiõe a virtu
tibus corporeis: vt cogitatiua ꝛ alijs. Et iste ṽtutes indis-
posite quo ad organa: vt ꝙ nõ sint bene distincte: ꝛ nõ hñt
bonã ꝯplexionẽ spũum: ꝗ organa nõ sint disposita quo
ad situ ꝛ figurã: ipediunt in operatione: ꝛ p ꝯñs itellectus
ipedit in itelligendo sic itrinsece: imo aliqui hñt organo
rum indispõnẽ talẽ: ꝙ nõ solũ nõ possunt cognoscere pn
cipia abstracta: imo nec pmas ꝓpositiones: quib⁹ videt:
Cõ.22. sicut tãgit Cõmẽtator. pmo celi: ꝙ illud sit ex malitia na-
ture idiuidualis. ¶ Aliqñ etiã est difficultas in cognitio
ne abstractorũ ex pte rerũ exteriorũ: qꝛ si hõ ds ꝯteplari
ista separata: opꝫ ꝙ sit liberatus a curis exteriorib⁹ ac ne
gocijs. vt vult Aris. in phemio hui⁹: sꝫ pauci tales sunt: qꝛ
opꝫ eos laborare ꝓpter neccia acqrenda: qꝛ deficiunt sibi
Capi.10. ꝛ requirunt ad ꝯtemplationẽ. vt pꝫ. 10. ethico. ꝛ sic retra-
hunt a speculatione istorũ. ¶ Aliqñ et ipediunt pp pas
siones appeti⁹ qui nimis subycit passionib⁹: ꝛ dimittit
rõnez: ꝛ tunc ipedit speculatio. vñ opꝫ appetitũ esse regu
B latũ in passionib⁹ p rõnẽ: ꝛ esse bonũ regimẽ. alr ipedie-
tur itellect⁹ sic ductus regimie iferiorũ: ꝛ illud bonũ regi
men deficit in multis: qꝛ hoies vt in plurib⁹ sunt ꝓni ad
malũ ex politica ꝛ plurima negocia hoiuꝫ sunt mala. 2°
rhetori. ꝛ isti hñt appetitũ inordinatũ: ꝛ de facili patiunt
multa: ꝛ p ꝯñs retrahunt a speculatiõe abstractoꝝ. vñ di
Capi.18. cit Aris. pmo ethi. Uidet aut aliqd quidẽ in ipsis pter ra
tionẽ inatũ: qd aduersat ꝛ obuiat rõni. firmiter eniꝫ quẽ-
admodũ dissolute corpis pticule in dextrũ pelicẽtũ mo
uere in sinistrũ prarie ferunt: ꝛ in aia sic est. ad ꝯtraria. n.
motus incontinentiũ. ¶ Ad aliud cũ dicit: illa nõ põt i-
C telligere. ꝓcedit de rebus mãlibus ꝛ sensibilib⁹: ꝙ nõ pt
itelligere ea nisi abstrahant p intellectũ agentẽ a phãtas-
matib⁹ fm ꝓpria accidẽtia. Sꝫ de rebus imaterialib⁹ ꝛ
abstractis sufficit ꝙ fm phãtasmata aliorũ vt effectuũ
suorũ sẽsibiliũ ꝛ ꝓprioꝝ abstrahant: sꝫ nõ opꝫ ꝙ abstra
hant a phantasmatib⁹ ꝓprijs cũ sint abstracta. Uñ dõm
ꝙ verũ est ꝙ nõ possunt abstrahi fm ꝓpria phãtasma-
ta: que sunt fm ꝓpria accidẽtia sensibilia: qꝛ illa nõ hñt
sed tñ hñ abstrahunt fm phãtasmata suorũ effectuũ: qꝛ
pñt cogitari ꝛ phantasiari fꝫ effectus suos ꝓprios: qꝛ qlꝫ
motor hꝫ effectũ ꝓpriũ quẽ ꝓducit vt motũ q est ei ade
quatus effectus talr ꝙ nõ posset maiorẽ vel meliorẽ fa-
cere: ꝛ sic possumus phantasiari: ꝛ itellectus põt ꝯparari
ad cognitionẽ abstractorũ lumine itellectus agẽtis: qꝛ ab
strahit ista fm phãtasmata ꝓpriorũ effectuũ. vñ hñ ve-
rum est ꝙ si nullo mõ possent abstrahi: nec fm phantas-
D mata ꝓpria: nec fm phantasmata suorũ effectuũ: tũc nõ
essent itelligibilia: sꝫ hoc nõ est: qꝛ cognoscunt per phan
tasmata aliorũ vt motuũ: vñ lꝫ itellectus agens nõ faciat
directe ad cognitionẽ separatorũ: tñ operat ad cognitio
nẽ eorũ aliqualiter: inquantũ effectus eorũ qui sunt potẽ
tia itellecti fiunt actu itellecti p eũ p quos habet cogni-
Cõ.3. tio separatorũ. vnde etiã Cõmentator dicit. 8. physico. ꝙ
nulla est alia via ad cognoscendũ pncipia abstracta esse
nisi motus. Et oẽs alie sunt diminute: ꝛ si esset alia Arist.
tradidisset eã. Et iste est modus cognitiõis abstractorũ
fm viã scdam prius dictã: etiã posset assignari via prima:
que est fm adeptionẽ itellectus agentis ꝛ dicta est prius.
ꝗ illuc recurras. ¶ Ad aliã rõnẽ: magis distat pmũ itelli
gibile ab itellectu ꝛc. posset dici ꝙ verũ est fm essẽ: nõ tñ
ꝗtum ad ꝓportionem mouentis ꝛ mobilis: qꝛ magis ꝓ-
portionat ens primũ itellectui nostro ꝗ ſpm pncipium
abstractũ sensui: qꝛ nulla est ꝓportio inter illa vt vnum
moueat aliud. ꝛ aliud moueat. vnde lꝫ sensus non possit
apprehẽdere pncipia abstracta que dicunt terminata: lꝫ
hoc non ꝯcederent Aris. ꝛ Cõmentator: qꝛ dicunt ea esse

Nõ hec obijꝫ ꝛ potẽtiaꝫ nõ requirit ꝓpor tio in cẽndat nec i mõ cẽn dũ: sꝫ nec i na tura: sꝫ requi rit ꝓportio motiui ꝛ mo bilis Scot⁹ i q. 3. scdi hui⁹

eterna: tñ intellectus human⁹ põt apprehẽdere pncipia E
separata vt deũ. Aliter põt dici negãdo maiorẽ: qꝛ primũ
itelligibile vt deus ꝛ itellectus human⁹ nõ magis distãt:
qꝛ sunt aliquo mõ in eodẽ genere. s. sube saltem per redu
ctionẽ: ꝛ vtrũqꝫ est ꝑpetuũ ꝛ immãle: qꝛ Aris. dicit 2° de T.c.21.
aia loquẽs de itellectu ꝙ separat hoc ab hoc: sicut perpe ꝛ.22.
tuũ a corruptibili: sꝫ secus est de sensu ꝛ pncipijs abstra
ctis: qꝛ sensus nõ ẽ de gñe sube: ꝛ est gñabil' ꝛ corruptibi-
lis. 2° ꝛ 3° de aia: sꝫ abstracta sunt ingñabilia ꝛ incorrupti Cõ.eodẽ.
bilia. ergo magis distant ꝗ itellectus humanus ꝛ deus.
¶ Ad ꝯfirmationẽ. infinitũ nõ põt comprehẽdi ꝛc. Dõꝫ
ꝙ infinitũ est duplex vt sufficit ad pñs fm Aris. ꝛ Cõmẽ
tatorẽ. vno mõ in vigore alio mõ in duratiõe. Modo si
est aliquid infinitũ in vigore: ꝛ totaliter infinitũ illud nõ
põt cognosci ab itellectu: sꝫ infinitũ in duratione põt hñ
cognosci vt celũ ꝛ alia eterna. Tu dicis: ꝙ primus motor
sit infinitus in vigore. Dicendum ꝙ lꝫ hoc sit veruꝫ fm
fidem ꝛ veritatem: tamen Aristo. ꝛ Cõmentator negarẽt
qꝛ nõ põt ꝯuinci ex sensatis: ꝛ phi nihil ponũt nisi qd pt
ꝯuinci ex sensibus: sꝫ dicerẽt ꝙ est ifinitus in duratione. F
Et tñ iste motor pmus: lꝫ in hoc ꝯueniat cũ alijs motori
bus: qui etiã sunt infiniti in duratiõe: adhuc tñ differũt:
qꝛ est aliqd infinitũ 3ᵐ. vt Cõmentator in de suba orbis:
qd est fm ꝑuationẽ dependẽtie a supiori causa: qꝛ de⁹ est
infinitus in duratiõe: ita ꝙ nõ dependet ab alio pncipio
superiori. sꝫ alij motores sunt infiniti in duratiõe: qui tñ
depẽdent ab alio motore: ꝛ ita itellectus põt cognoscere
infinitũ: lꝫ non ita perfecte cognoscat: sicut cognoscunt a
seipsis: nõ tñ oĩno deficit itellect⁹ noster a cognitiõe qd-
ditatis eorũ. ¶ Et si diceres ꝙ deus nõ põt cognosci per
effectũ: qꝛ nõ hꝫ effectũ adequatũ: qꝛ nullus effectus sen-
sibilis põt adequari virtuti ipsius dei: qꝛ nullus effectus
est sensibilis vt motus: qn deus possit ꝓducere maioreꝫ
effectũ. ¶ Similiter sic pt argui de itellectu agẽte: qꝛ co-
gnitiones rerũ sensibiliũ nõ possunt adequare virtutem G
itellectus agẽtis itellectu posi: qꝛ adhuc põt producere
maiorẽ effectũ. ¶ Illud pꝫ ex dictis. Tñ ꝓpter maioreꝫ
manifestationẽ: dõm ꝙ nullus effectus adequat virtuti
sue cause. concedit adequatiõe fꝫ ꝗtitatẽ: qꝛ separata nõ
hñt quãtitatẽ: tñ fm vigorẽ ꝛ ꝓportionẽ possunt adeqre
virtuti cause: qꝛ motus est tante velocitatis: ꝛ ita determi
nate ꝙ motor eius nõ põt facere ꝙ possit esse maior vel 2° ce.cõ.
minor. Uñ fm Aristo. ꝛ Cõmentatorẽ: motor pmus non 63.8.ph.
est infinita vigoris: ꝛ fm qualitatẽ motiõis. vnde ita limi T.c.78.
tati sunt maiores vel minores motus. vñ etiã tãta est ꝓ- ꝛ.79.
portio inter motorẽ ꝛ mobile: ꝙ si esset plus vel min⁹ de 12.metaᵉ.
vna stella motor nõ posset mouere. vñ oẽs motores a p- T.c.41.
mo sunt finiti i vigore cũ sint ṽtutes imediate operatio- H
nis in magnitudine: sꝫ primus motor. vt dicit Cõmenta-
tor. 8. physico. nec est finit⁹: nec infinitus in vigore: cũ nõ Cõ.79.
sit pncipiũ imediatũ operatiõis: ꝗuis hoc sit ꝯtra fidẽ ꝛ
veritatẽ. ¶ Et tu dicis: quis est effectus adeqtus virtuti
primi motoris: diceret Cõmentator: ꝙ totus mũdus. vñ
fm pncipia Arist. nõ posset maiorẽ effectũ ꝓducere: ꝛ sic
sufficit ꝙ ex phantasmate ꝓprij effectus ꝛ adequati ṽtu
ti eius põt ꝑuenire in cognitionẽ eius. silr si quelꝫ itelli-
gentia posset facere motũ ꝑfectiorẽ ꝗ sit motus ꝓprius
eius. tunc potentia eius esset frustrata magno tẽpore: qꝛ
nõ est visum ꝙ fecit maiorẽ effectũ motu ꝓprio. Simili
ter itellectus agens nõ põt facere maioreꝫ effectũ ꝗ co-
gnitionẽ oĩum sensibiliũ: ꝛ per hoc cognoscit sufficiẽter
per itellectũ possibilẽ qñ ꝯiungit ei vt forma. ¶ Modo
lꝫ ita dicerẽt Aris. ꝛ Cõmentator: tñ aliter est dõm fm fi
dem ꝛ veritatẽ ꝙ deus põt facere maiorẽ effectũ ꝛ excel
lentiorẽ quocũqꝫ effectu qui fuit est ꝛ erit: sꝫ hoc nõ põt

I cõuici ex sensatis tñ debem⁹ credere firmiter. vt dictũ est.
¶ Ad aliã rõnez. Illud ad qd̃ se h3 itellect⁹ noster: sic ocl'
a natiuitate ꝛc̃. Dõz ꝙ ex pte cecitatis oculi pñt duo ↄsi-
derari. vnũ est defect⁹ potẽtie visiue. Alio⁹ carẽtia actua-
lis visiõis. mõ maior eẽt vera. si nõ intelligẽ pncipia ab-
stracta eẽt siĺe cecitati in oculo pmo mõ quo ad defectũ
potẽtie visiue: q2 nõ cognosceret illa quorũ nõ itelligere
assimilat̃ cecitati isto mõ dicto: Sz si nõ itelligere est si-
miĺe cecitati quo ad carentiã actualis visiõis. sic bñ põt
itelligere illa ad minorẽ. Tu dicis. ꝙ nõ itelligere princi
pioꝝ abstractoꝝ ꝛc̃. Dõm: nõ est siĺe cecitati in oculo q̃
ad defectũ potẽtie visiue. sz quo ad carentiã actualis vi-
sionis. vñ sicut aliqs carẽs actuali visiõe nõ videt. sic itelle
ctus noster pmo caret cognitiõe pncipioꝝ abstractoꝝ:
ꝛ hoc quo ad pn^m vniõis itellectus ad corpus. sic assilat̃
ceco quo ad actualis visiõis carentiã: ꝛ hoc p3 ispicienti
9.me^ce. cõmentũ: q2 dicit: ꝙ res sepatas nõ itelligere p itellectũ
Cõ.22. hũanũ est in itellectu nostro poñi siĺe cecitati in oculo: ꝛ
K hoc anteq̃ itellect⁹ pficiat̃ ita ꝙ vult ꝙ in pn^o cũ intelle-
ctus vniẽ corpi h3 similẽ ꝓportionẽ ad sepata: sic cecitas
in oculo. vñ sicut cecitas in oculo nõ dicit aliquẽ habitũ po
sitiuũ p quẽ discernit colores. sic negatio cognitiõis sepa
ratoꝝ in itellectu nostro non dicit habitũ positiuũ erro
neũ: p quẽ errem⁹ de sepatis in cognitiõe veritatis: sz dis
simile est: q2 cecus oculus in eternũ ipedit̃ a colorib⁹: si
h3 defectũ potẽtie visiue: ꝛ nũq̃ põt dispõi vt cognoscat
colores: sz intells lz in pn^o hẽat negationẽ cognitionis se-
paratoꝝ: tñ põt disponi p itellecta speculatiua: qñ oia p-
fecte cognoscit p abstractionẽ itellectus agẽtis: que est p
Cõ.22. effectus ꝛ mot⁹. vt dictũ est pus. vñ Cõm. dicit: hec verba
9. hui⁹: ꝙ itelligere eas nõ ẽ verũ: ꝛ cũ dicim⁹ ꝙ apd̃ nos
L nõ est verũ de substãtijs simplicib⁹: nõ itendim⁹ ꝙ acci-
dit nobis error q est ignorãtia fm habitũ: sz accidit priua-
tio vitatis: que est ignorãtia tñ: ꝛ h̃ est in vtute rõnali. sic
cecitas in oculo. vñ ẽt Aris. h3 lr̃am negatiuã dicẽs ꝙ igno-
rãtia que est in vtute nõ est qualis cecitas: sz Cõmẽtator
h3 lr̃am affirmatiuã ꝛ itellige. vt dictũ est. ¶ Ad aliã rõ-
nem. Illud qd̃ nõ est nobis licitũ ꝛc̃. Dõm ꝙ licitũ est i-
tellectui nostro ingrere secreta dei. vñ dic Seneca. Nõ
d3 esse nobis propõni angusta disserere: nec phiam ex sua
maiestate in hanc angustiaz distrahere: sanctius ꝛ tutius
est ire recta ꝛ apta via: q̃ sibi flexus dirigere: ꝛ intelligit
disputatiões vt actiões sophisticas: ꝛ argutias: quas cũ
magna molestia debemus relegare: neq3 eniz quicq̃ ad-
sũt tales disputatiões nisi ip̃a^m capere visus: dicholis. n.
potius q̃ nãle: ꝛ in visum mentẽ extollere: magna enim
res ꝛ generosa est animus humanus: nullus. n. põt nisi cõ
Quere munes dei terminos pati. Et sic p3 ꝙ vult Seneca ꝙ li-
senecã citũ sit nobis ingrere cognitionẽ dei: sz nõ ita pfecte co-
M gnoscamus ip̃m ꝛ clare: vt ipe se. vt dictũ est pus. ¶ Ad
auctoritatẽ Catonis dicit̃ ꝙ illa est falsa auctoritas: ꝛ mul
tum pniciosa: q2 multos retraxit ab iquisitiõe ꝛ cognitio
ne dei. vñ auctor nõ bñ dic i hoc: q2 hõ debet iquirere se-
creta dei vt hẽat cognitionez de eis. ¶ Uel alr põt dici
saluãdo Catonẽ ꝙ duplices sunt hoies ꝛ iuuenes: vt p3
Cõ.22. pmo ꝛ.10. ethyco. ꝛ p cõmentatorẽ pmo celi ꝛ scdo hui⁹:
Cõ.15. q2 aliq hoies ex nã idiuiduali nõ sunt apti ad aliq̃s scias:
vt speculatiuas ꝛ ad metaphysicã. Aliq sunt apti ad aliq̃s
scientias speculatiuas. Illis dixit mitte arcana dei ꝛc̃. q2
noli comedere panẽ phor̃ inutiliter: q2 nõ es aptus ad
phiam: sz ad arandũ: ꝛ ad scias mecanicas. vñ sic posset
dici ad quẽlibet rudẽ nõ cures disputare: ꝛ philosophari
q2 nõ es apt⁹ ad h̃: sz forte nõ loquebat̃ de illis q sũt apti
ad scientias speculatiuas. Et sic ad illud.

¶ Questio. V.

¶ Quapropter semper existentium ꝛc̃. N.

Queritur circa istaz ptem. vtrũ substã T.c.4.
tie eterne alie a pma depen-
deant a pma tãq̃ ab aliquo agẽte ꝛ efficiẽte
¶ Et arguit̃ pmo ꝙ sic. in quolibet genere
causarũ est pmũ qd̃ est cã oiuz alioꝝ: sz agẽs
est vnũ gen⁹ cãe: ẽrgo in gñe cãe agẽtis est pmũ agẽs a q̃
oia alia dependẽt tam eterna q̃ nõ eterna: maior p3. 2°
huius. vbi Aris. demõstrat statũ esse in causis: ergo in q̃li T.c.5.
bet gñe cãe est pmum qd̃ est cã oium alioꝝ: minor p3. ꝙ
agẽs est vnũ genus cãe: vt p3. 5° h^o. ꝛ. 2. physicoꝝ. ¶ Itẽ T.c.2.
fz Cõmẽtatorẽ. 12. huius: ꝛ in de subã orbis: idẽ est agẽs T.c.28.
ꝛ finis in sepatis a mã: sz alique sube eterne causate sunt 12.meta^ce.
sepate mã: vt itelligẽtie: ꝛ depẽdent a pma causa in gene cõ.36.38.
re cãe finalis. q2 deus est finis oiuz: ẽrgo ꝛc̃. ¶ Itẽ motor ꝛ.44.
celi: aut solũ agit motũ: aut ẽt subam mobilis. p sufficien-
tẽ diuisionẽ: sz nõ agit solũ motũ. pbatio: q2 forma nõ fit
7. huius: sz motus est forma: q2 est actus entis in potẽtia. T.c.27.
ergo nõ facit tñ motũ: sed etiã subam mobilis: ꝛ illa sba ꝛ.53.
vt celum est eterna: ex pmo celi. T.c.20.

Oppositum videt̃ velle Aristo. in pdicta littera O
vbi dicit: quapropter semp existen-
tiũ pncipia semp esse verissima necesse est: nõ. n. q̃nq3 ve-
ra sunt: q̃nq3 nõ: nec illis cã aliquid est vt sint: sz illa aliqs.
Et põt argui rõne. omne agẽs pcedit effectũ tpe: ꝛ hec est
vera. 12. huius. vbi Aristote. ponit diãm inter formas ꝛ Tex.c.16.
agẽs: q2 forma simul est cũ effectu: sz cãe agẽtes tpe prio-
res sunt effectu: sz suba eterna causata nõ pcedit ab alio
tpe: q2 sube semp sunt. pmo celi: sz nihil est pus tpe illo qd̃ C.20.21.&
semp est. ¶ Notandũ ad intellectũ q̃nis: qd̃ duplex est 22
agẽs fz itẽtionẽ Aris. ꝛ expssius fm itẽtionẽ Cõmentato 12.hui⁹.c.
ris. vnũ est agens simplr̃ ꝛ ꝓpriũ. Aliud agens dictũ fm 44.
similitudinẽ: ꝛ ista distõ habet̃ ptim p Cõmentatorẽ sup P
12. hui⁹. Et quo ad pmã ptem. vbi dicit: ꝙ agens verum
apud Aristo. nõ ↄgregat inter duo diuersa: sz extrahit ali
quid ꝙ est in potẽtia ad actũ: quo ad scdam ptem habet̃
a Cõmẽtatore in pncipio q̃rti celi. vbi dicit: ꝙ sube eter- Cõ.
ne nõ hñt de q̃tuor cãis nisi formã ꝛ finez: ꝛ si hñt agens
nõ hñt nisi fm silitudinẽ. ¶ Nota 2°. tres ꝓpositiões ꝛ
suppositiões. vna est ꝙ suba eterna nõ est in potẽtia ad
nõ esse: ꝛ hoc põt pbari p Aristo. ꝛ Cõmẽtatorẽ. pmo ce- T.c.101.vl
li: q2 si suba eterna eẽt i potẽtia ad nõ esse. tũc posset esse q3.a.c.40
ꝛ nõ esse simul ↄponẽdo ly non esse simul: cũ hoc qd̃ est
eẽ: sz hoc est ↄtra pmã dignitatẽ. vt p3. 4. hui⁹. ↄñtia pba T.c.8.
tur: q2 suba eterna eo ꝙ est eterna semp est: ꝛ si pt nõ eẽ:
tunc signet̃ illud instãs in q̃ põt nõ eẽ. ꝛ vocet̃ a: ꝛ in illo
nõ sit: q2 poñi posito in esse nullũ sequitur impoĺe. mõ in
illo instãti. s. a. est: q2 est eterna. g̃ in eodẽ instanti est ꝛ nõ
est. ¶ Scda ꝓpõ est: ꝙ omne agens simplr̃ est pncipium Q
motus: ꝛ mutatiõis: ꝛ illud itelligit̃ per quid nõis huius
qd̃ est cã agens: ꝛ q negaret hoc nõ esset disputãdũ cũ eo:
ꝛ tñ põt declarari inductione: q2 multa agentia sunt pn-
cipiũ motus ꝛ mutatiõis. Et hoc nõ inest vni p alterum.
mõ qñ aliqua opatio inest plurib⁹ ꝛ nõ inest vni p alte-
rum: op3 ꝙ oibus insit p nãm aliquã cõem. vt vult Aris.
ꝛ Lyncon. p^o poste. ꝛ Cõmentator. 2° de aia: sz multa agẽ p poste. t.c.
tia sunt pncipiũ motus ꝛ mutatiõis: ꝛ h̃ nõ inest vni p al p. 2. de aia
terũ. g̃ hoc est p nãm aliquã veri agentis ꝛ primi: qd̃ est cõ.68.
simplr̃ agens. ¶ 3^a. ꝓpõ est. ꝙ ad oẽm motũ ꝛ mutatio-
nẽ requirit̃ vnũ subm: qd̃ est in potẽtia ad oppositũ illi⁹
qd̃ itroducit̃ p motũ. vñ est in potẽtia ad esse ꝛ nõ esse: ꝛ
hoc p3 p iductionẽ. calefactio. n. h3 subz qd̃ est in potẽtia
nõ solũ ad caliditatẽ: sz etiã ad frigiditatẽ: ꝛ sic de aliqs.
¶ Tunc dõm ad q̃nẽ fz itẽtionẽ Aris. ꝛ Cõmentatoris:
ꝙ nulla

A ꝙ nulla subã eterna cãta est ab agẽte simplr. ¶ 2° dõm:
ꝙ aliq̃ sube eterne sunt ab agẽte dicto ſm ſilitudinez.
¶ Rõ ꝑme ꝯnis. Si aliqua subã eterna cãta eẽt ab agẽ
te simplr ⁊ vere: tũc aliq̃ subã eterna posset nõ eẽ: qḋ est
ĩpole ex ꝑma suppositiõe: q2 est opposituꝫ ꝑme dignitati:
ꝯñtia pꝫ: q2 postq̃ ista subã eterna esset ab agẽte simplr:
⁊ vere hoc eẽt ꝑ mutationẽ ⁊ motũ ꝑ scḋam suppositio-
nẽ: q2 agẽs verũ nõ agit aliter nisi ꝑ mutationẽ ⁊ motũ.
Tunc ſm 3^m suppositionẽ ad motũ ⁊ mutationẽ requi-
ritur subm: qḋ est in potẽtia ad oppositũ illius qḋ acqui-
ritur ꝑ motũ: ⁊ sic posset nõ eẽ. Itẽ si subã eterna cãta eẽt
ab aliq̃ vero agẽte put agẽs distinguit̃ ab alijs cãis: tũc
simul eẽt ⁊ nõ esset. hoc est impole: q2 est ꝯtra primã di-
gnitatẽ: ꝯñtia pꝫ: q2 oĩs ꝓductio ab agẽte simplr est a nõ
eẽ in esse: tũc si ꝓducit̃ subã eterna a nõ esse in esse: vel ĩ
eodẽ instãti tũc hꝫ esse in quo nõ est: vel in alio. Si in eo-
B dẽ instãti ꝓducit̃ esse in quo nõ est: tunc aliqḋ simul est ⁊
nõ est: ⁊ hoc est impole. si in alio instãti hꝫ nõ esse: tũc in-
ter illa duo instãtia esset tp̃s mediũ in quo nec esset: nec
nõ esset: qḋ est ĩpossibile: q2 de quolꝫ affirmatio vel nega
tio ⁊c. Et tu dicis forte ꝙ in toto tp̃e ꝓcedenti nõ fuit: sed
nõ est dare vnũ instãs in quo nõ fuit. illud nõ valꝫ: q2 si ĩ
toto tp̃e ꝓcedenti nõ fuit: tũc nõ esset eternũ: q2 eternum
semꝑ est. Et tu dicis: ꝙ nõ sit. ergo est ꝯtradictio. ¶ Ad-
huc forte diceres. ꝙ aliqḋ põt esse ⁊ nõ esse in eodẽ instã-
ti tp̃is. sꝫ nõ in eodeꝫ instãti nãe. q2 in vno instãti nature
hꝫ esse: ⁊ in alio hꝫ nõ esse. Istud nõ valet. q2 si in vno in-
stãti nature hꝫ nõ esse: tunc etiã in quolibet instãti nature
nõ eẽt. q2 qua rõne eternũ in vno instãti nãe nõ eẽt: eadẽ
C rõne in alio ⁊ sic in quolibet instãti nature nõ esset: ⁊ per
ꝯñs semꝑ nõ esset. ⁊ ponit̃ esse eternuꝫ: ⁊ semꝑ esse. Et sic
est ꝯdictio. ¶ Rõ scḋe ꝯnis. Illud qḋ ꝯseruat̃ ab aliquo
extrinseco qḋ est nobilius ⁊ ꝑfectius eo: depẽdet ab agẽ
te ſm silitudinẽ. q2 hoc itelligitur ꝑ agens ſm silitudinẽ:
vt vult Cõmentator 4° celi. cõmento ꝑmo. aliqḋ extrin-
secũ a quo aliquid depẽdet in esse ⁊ ꝯseruari: sꝫ subã eter
na causata depẽdet ab extrinseco in ꝯseruari: ⁊ in esse: vt
T.c.38. deo qui est nobilior oĩbus: qḋ aũt hoc sit verũ. pꝫ ex. 12.
T.c.100 huius. vbi dicit̃ ab hoc ꝑncipio depẽdet celũ ⁊ tota natu-
ra. Silr ꝑmo celi dicit̃: Ab hoc ꝑncipio oĩbus fluit esse:
his quidẽ clarius. his aũt obscurius ⁊ illud est finis oĩuꝫ.
q2 illud agens ſm silitudinẽ nõ hꝫ aliquã causalitatẽ di-
stinctã a causalitate finis: sꝫ cõprehendit̃ sub fine: nõ q̃-
cũqꝫ modo. sꝫ sub fine qui est gratia cuius. ¶ Notandũ
D ꝙ multe sunt difficultates que quasi habent̃ pro demon
strationibus pro alia pte. Prima est. omne qḋ relictũ ꝓ-
prie nature esset nõ ens depẽdet ab agente. ista est vera.
sꝫ quecunqꝫ subã citra deũ relicta ꝓprie nature esset nõ
A.l.causali ens. si deus subtraheret suã bonitatẽ ab eo. modo alique
tatez. sube citra deuꝫ sunt eterne. quare ⁊c. ¶ Item: omne qḋ
dependet ab extrinseco. ⁊ est ꝓꝑ ipsuꝫ depẽdet ab agente
simplr. q2 qḋ depẽdet ab extrinseco: ⁊ est ꝓꝑ ipsum depẽ
det ab agente simplr: vt distinguitur ab alijs cãis. q2 esse
ab alio: ⁊ esse ꝓꝑ ipsum sunt vnũ ⁊ idem: vel diuersa. Si
vnũ ⁊ idẽ: tunc omne esse ab alio est ꝓꝑ ipsum. ⁊ hoc est
falsuꝫ. q2 aĩal est a semine: ⁊ nõ est ꝓꝑ ipm: sꝫ potꝰ est ecõ
uerso. q2 semẽ est ꝓꝑ aĩal. ğ opꝫ ꝙ esse ab alio ⁊ ꝓꝑ ipsuꝫ
sint diuersa. Si diuersa. ğ est verũ ꝙ quicqḋ est ab extrin-
seco ⁊ est ꝓpter ipsum depẽdet ab agente simplr. q2 non
sunt plures cause extrinsece q̃ʒ due. s. finis ⁊ efficiens: vt
Capi.16. vult Cõmẽtator. 12. huius. sꝫ quecũqꝫ eterna causata de-
⁊.44. pẽdẽt ab extrinseco: ⁊ sunt ꝓpter ipm: q2 eterna cãta de-
pendẽt ab aliquo extrinseco: vt a deo. q2 ab ipso depẽdet
celum: ⁊ tota nã. ⁊ sunt ꝓꝑ ipsuꝫ. q2 nullus negat causalita
tem finis a deo. ¶ Itẽ si subã eterna nõ depẽdet ab agẽ
te vel repugnat ei inquantũ subã: vel ĩquantũ est eterna: B
⁊ hoc pꝫ ꝑ sufficientẽ diuisionẽ: sꝫ nõ repugnat ei inquã-
tum subã. q2 tunc repugnaret omni sube effici ab agente:
qḋ est falsuꝫ. vt pꝫ in inferiorib᷑: nec ei repugnat inquan
tum eterna. q2 tunc oĩ eterno repugnaret dependere ab
agente: qḋ est falsuꝫ. vt pꝫ in motu celi. qui est eternus: ⁊
causat̃ ab agente: vt vult Cõmentator. 12. huiꝰ. ¶ Itẽ sic Cõ.33.⁊
se hꝫ mã ꝑma ad oẽs alias mãs. sic ꝑmũ agẽs ad oĩa alia 41.
agentia ꝑ ꝯuenientẽ silitudinẽ: sꝫ mã ꝑma est mã oĩum
aliarũ mãerũ quarũ est mã. ğ ꝑmũ agẽs est ẽt agẽs oĩuꝫ
agentiũ. sꝫ aliq̃ sube citra ꝑmã sunt cãe agẽtes eterne.
vt celũ. ⁊c. ¶ Et cõfirmat̃. sicut se hꝫ vltimꝰ finis ad oẽs
fines: sic ꝑmũ agẽs ad oĩa agẽtia: sꝫ vltimꝰ finis est finis
oĩum aliorũ finiũ. vt deus. q2 in hoc oẽs ꝯueniunt. ¶ Itẽ
mã ꝑma est eterna: sꝫ depẽdet ab agẽte. ğ ⁊c. maior est no
ta ꝑmo physico. minor ꝓbat̃. q2 totũ ꝯpositũ ꝑmo ⁊ ꝑ se T.c.82.
gñatur. 7. huiꝰ. ğ mã ꝑ se gñat̃. ꝓbatio huiꝰ. q2 qḋ debet̃ T.c.27.
ꝑ ⁊ ꝑ se alicui toto: debet̃ cuilibꝫ pti ꝑ se: sꝫ nõ ꝑ. ¶ Item
illud qḋ hꝫ eẽ ab aliquo dependet ab eo tanq̃ ab agẽte. hoc F
pꝫ. sꝫ sube eterne causate habẽt esse a deo. q2 di ꝑ celi. Ab T.c.100.
hoc ꝑncipio depẽdet oĩbus esse: his quidẽ clarius: his q̃-
dẽ obscurius. ¶ Illud põt ꝯfirmari auctoritatibꝰ. Pri-
ma est Aris. 8. physico. vbi dicit. ꝙ nihil ꝓhibet eternoꝝ T.c.15.
alterã esse cãm. ¶ Itẽ Aris. dicit ꝑmo celi. ꝙ deꝰ ⁊ nã ni- T.c.32.
hil faciũt frustra. ğ deꝰ fac̃ aliqḋ: ⁊ maxĩe subas eternas:
¶ Itẽ Cõmẽtator dicit in de subã orbis. celũ nõ solũ ĩ-
diget virtute dãte sibi motũ: sꝫ ẽt virtute largiẽte sibi: ⁊ Capi.2.
in subã sua ꝑmanentiã. Et ibidẽ dicit ꝙ nõ est dĩa inter
virtutẽ actiuã largientẽ motũ ⁊ ꝑmanentiã. ¶ Itẽ dicit
Cõmẽtator ꝙ finis significat agens significatione neces-
saria. si ğ prima cã hꝫ in se rationẽ cause finalis respectu Ca.eodem.
eternoꝝ: ğ hꝫ in se etiã rationẽ cause efficiẽtis. Itẽ dicit
Cõmentator. totuꝫ mouẽs est totũ agẽs. Et iste auctorita-
tes ꝓbant ꝑncipalr de celo. Et hoc sufficit ad propositũ:
cuꝫ sit eternũ. ¶ Dõm est ad ista ſm intentionem Aris. G
⁊ Cõmẽtatoris. ꝑmo ponẽdo quasdã auctoritates Cõmẽ
tatoris que sunt in contrarium. Prima est in 4° celi. vbi
dicit. ꝙ eterna de quatuor causis tñ habẽt duas. s. formã Cõ.ꝑ
⁊ finẽ. Et si habẽt agẽs. hoc nõ est nisi ſm similitudinẽ.
¶ Itẽ dicit Cõmẽtator. 12. huiꝰ. Modus modernoꝝ in
ꝓducẽdo entia nõ est verꝰ. q2 ponũt aliqua entia ꝓduci
a ꝑmo imediate: vt a vero efficiẽte. Et dicit Cõmentator
ꝙ ab agẽte ꝓprio nõ ꝓcedit nisi abstrahere. ⁊ hoc est edu- Cõ.18.⁊
cere aliqḋ de potẽtia ad actũ. ¶ Itẽ ibidẽ dicit. Agens 44.
apud Aris. nõ ꝯgregat inter duo diuersa: sꝫ extrahit illud
qḋ est in potẽtia ad actũ. vbi ğ nõ est in potentia ꝓcedẽs
esse: ibi nõ est verũ efficiẽs. ¶ Iteꝫ vbicũqꝫ Aris. loquit̃
de efficiente vero dicit ipm. vnde pñ^m motus. quicquid ğ
nõ fit ꝑ motũ: nõ hꝫ efficiẽs verũ. Et sic de alijs auctori-
tatibus que possunt adduci. ¶ Ad primã difficultatẽ cũ
dicit̃. Qḋ relictũ ꝓprie nãe ⁊c. Dõm ꝙ nõ opꝫ ꝙ depen H
deat a vero agente: sꝫ sufficit ꝙ depẽdeat ab eo tanq̃ a fi-
ne: q nõ ẽ solũ causa in fieri: sꝫ etiã cã in ꝯseruari. Et hoc ve
rum est de fine qui est gratia cuius. Et tu dicis. ꝙ sublato ꝑ
quecunqꝫ subã alia a prima esset nõ ens. ꝯceditur. ğ depẽ
det ab aliquo agẽte qḋ est finis qui ꝯseruat esse. nõ tñ opꝫ
ꝙ depẽdeat a vero agente. ¶ Ad aliã difficultatẽ cũ dr̃.
Illud qḋ dependet ab aliquo. ⁊ est ꝓpter ipsum ⁊c. põt
negari: q2 iste ꝓpositiões. dependere ab alio. ⁊ ꝓpter ipsꝫ
eandẽ depẽdẽtiã realr dicũt: sꝫ differũt ſm vocẽ. ¶ Ad
ꝓbationẽ: esse ab alio: ⁊ eẽ ꝓpter ipm: vel sunt idẽ vel di-
uersa. Dõm ꝙ nõ sunt idẽ in oĩbus: sed tñ sunt idẽ in il-
lis: in qbus repugnat depẽdẽtia ab alio per motũ. V. gr.
in istis mãlibus: vbi vnũ depẽdet ab alio ꝑ motũ tanq̃
ab iperfectiori: vt aĩal a semine: ibi esse ab alio: ⁊ ꝓpter

I ipm sunt diuersa: sz in illis vbi vnū dependet ab alio tanq̄
a pfectiori: ibi sunt vnū z idem realiter. Unde ista ppositio:
q esse ab alio z ppter ipm sunt eadē nō est vlis: sed
tn̄ hz veritatē in illis in qb⁹ repugnat dependere ab alio:
sicut etiā illa ppō nō est vlis: q itelligēs z itellectum in
oibus sunt idē: sed tn̄ hz veritatē in imālib⁹. ¶ Ad aliā.
si suba eterna zc. pōt dici q repugnat ei inq̄tū substantia.
Et tu dicis q tūc repugnaret etiā omni subē. Dōm q
nō sequitur: qa reduplicatio nō infert vlitatē pdicati: nisi
in vniuocis. ꝟ.g. si dicerē: canis inq̄tū canis latrat. g̊ stella:
sz tn̄ isert vlitatē in latrabili. mō suba nō dī de supiorib⁹
z iferiorib⁹ vniuoce. vt pz. 10. hui⁹. z magis p Cōmentatorē.
g̊ nō valet. ¶ Alr pōt dici ad maiorē. q illa diui-
T.c.c.26 sio est isufficiēs. qz eternis dependere ab agēte neutro mō
repugnat nec inquantū suba: nec inquantū eterna. sz eis
repugnat p tāto. qz carent suba. qd est in po^a ad nō eē. qz
illud subm recipit motū z mutationē. vt dictū est in suppositio ib⁹.
K ¶ Ad aliā difficultatē sic se hz mā zc. Dōz q
est silē z dissilē. Est silē i h. qz sic alie māe nō pnt eē sine
pma mā. sic nec alia agētia pnt esse nisi primū agens sit.
Sz est dissilē. qz māe appropriate habēt conditionē que
arguit esse ex mā: qz sunt ꝯposite. qz ꝯpositio arguit eē ex
mā. sz subē citra pmā nō hnt talē ꝯditionē que arguat eē
ab agēte: qa illa cōditio est que arguit eē ex agente: q̇ est
q hēat subm qd sit in potētia ad nō eē: qa alr nō fieret p
mutationē que reqrit tale subm: vt dcm̄ est pus: sed eterna
causata nō hnt talē potentiā ad nō esse. ¶ Ad aliud:
sicut se hz finis zc. Dōm q est silē z dissilē: silē in hoc: qa
sicut vltimus finis est melior oibus z nobilior. sic pmam
L agēs est nobilius oibus. Sed est dissilē in hoc: qa in aliqs
finibus ab vltimo est aliqd grā cuius cōcluditur dependere
a fine: vt imperfectio: qa in oibus siue sint a nā: siue
sint ab arte: qd est minus perfectū z vilius: est ppter melius
z pfectius: vt dī. 7. politice: sed in agētibus aliqs non
est illud grā cuius cōcluditur q sint effectus pducti: scz
de potētia. s. a nō esse in eē: qa illā nō hnt: qa agēs nō pduceret
aliqd: nisi esset in potētia ad vtrūqz. s. ad eē z nō
esse. ¶ Ad aliud mā pma zc. ꝯcedit̄ fm Aristo. dicis q
mā zc. negat̄. Ad pbationē: totū ꝯpositū zc. negatur. Tu
pbas: qa forma nō generat̄: verū est pro tāto: qa nō gñatur
separata: z per se ꝯsistēs: sz bn̄ gñatur pro se. i. fm naturā
sui: z per se: vn̄ terminat gñationem in alio: vt dicit
T.c.27. Aris. in 7° hui⁹. q agēs facit spēm hāc in alio. ¶ Tu forte
dices: q agēs verū nō aliqd vnuz in vno facit: vt dicit
Cō.31. Cōmen. 7° huius. Dōm q itelligit q agēs nō agit pase
formā in mā sine dispōne: sicut Plato dixit: q vnū agēs
M itroduceret formā in mām: qd non disponeret mām: sed
aliud agēs disponeret. Cōtra illū logtur Cōmen. sed bn̄
cōcedit q agēs itroducit vnū in vno. i. formam in mām
cū dispōne: Ita q idē agens disponit mām qd introducit
formā. ¶ Ad aliā difficultatē. Illud qd dependet ab
alio in esse zc. Nō opz: qa sufficit q habeat cām finalez:
que dat esse z cōseruat: z illa cā finalis est agēs fm similitudinē:
z hoc nō arguit verū agēs: vn̄ finis in supiorib⁹
nō solū est pncipiū opationis: sed etiā dat esse: z ꝯseruat
esse: sz hoc nō fit in inferioribus. ¶ Ad auctoritates oēs
breuiter dōm: q nō arguunt agēs verū qd extrahat aliqd
de potētia ad actū: sed arguunt cām finalē que dat esse z
conseruat: vnde bn̄ verū est q eternoꝝ est causa: sicut finis
Cō.p z forma: vt vult Cōment. 4° celi: qa eterna de q̄tuor
causis nō habēt nisi formā z finē. Et si hnt agēs h nō est
nisi fm silitudinē. Silr qd dī. deus z nā nihil faciūt frustra.
nō intelligit qd faciat eterna p motū: sz dat eis esse z
ea ꝯseruat. Silr de aliqs auctoritatib⁹ Cōmentatoris. celum
nō solū indiget ṽtute zc. itelligit p ṽtutē largientē p-

manentiā eternā cām finalē que dat esse z ꝯseruat. Silr N
q dicit. finis signat efficiēs zc. loquit̄ de efficiente fm similitudinē
non de vero efficiēte. Silr qd dicit. totū mouens
est totū agēs: loquit̄ de efficiēte fz silitudinē qd est
finis. qz motor nō solū est finis motus: sz etiā finis subē
mobilis. ergo dicit totum mouens est totum agens. z sic
intelligatur de aliqs auctoritatibus.

Ad rónes pncipales. Ad pmā. In q̄libet genere cāru est pmū zc. ꝯcedit̄ in quolibet genere
cause est pmū: a quo oia acta dependēt: sic pma mā
est a qua dependent oia hntia mām: sz nō opz q oia simpliciter
entia dependeāt a mā pma. qz etiā imālia nō dependēt
a mā pma. Sic est i pposito. q nō opz q oia dependeant
a pmo agēte. sz tn̄ oia facta z acta: sz si eterna sūt.
vt ponit Aris. tunc nō sunt effecta: z acta. vn̄ p istā rōnē
silr pbaret̄ q nō esset dare pmā mām. qz oia nō dependent
a pma mā. sz tn̄ mālia. sic nō oia dependēt a primo
efficiēte i gñe efficiēdi p motū: sz tn̄ acta z effecta. ¶ Ad
aliā rōnē cū dī. In separatis a mā idē est agēs z finis. Dōm O
q ppositio nō est ꝯuertibilis. qz bn̄ verū est q in separatis
a materia quicqd est efficiens est finis: sed nō conuertitur
q quicquid est finis q sit verum efficiens: nisi accipiatur
efficiens fz similitudinē. ¶ Uel aliter pōt dici
q in separatis a mā: idē est agēs motū: z finis motus: sz secus
est in reb⁹ mālibus: vt in nobis. quia agens motū est
in aīa. vt forma balnei: sz vt finis hz esse extra aīaz. sicut
vult Cōmentator. 12. hui⁹. Et ita itelligit Cōmentator. q Cō.36.
agens motū in superioribus est finis. z cꝯ. z non loquitur
de causalitate istoꝝ: vt a vero efficiēte. qz nō dependent
ab aliquo vero agente: sz tn̄ ab agente fm silitudinez. q
agens est idez qd finis in supioribus. ¶ Ad aliā dōm q
motor celi nihil facit nisi motū tn̄. qz celū est igenitū z incorruptibile. P
Ad pbationē. q tunc motor celi disponeretur
illo accnte. Ad hoc respōdet Cōmentator in de suba
orbis. q nō opz q illud qd pducit aliqd accns z effectiue:
qd disponat̄ illo formalr: sz sufficit ṽtute: sicut sol calefacit:
nō tn̄ est calidus formaliter: silr albū nigrificat. non
tn̄ oz q sit nigrū foālr. sz sufficit q ṽtute. ¶ Aliq alr dicūt
z min⁹ bene. q duplex est accns. qddā hz ꝯtrariū: z
qd illud facit: disponi opz illo accidēte. Aliud est accns
qd nō hz ꝯtrariū: vt mot⁹ celi: z qd illud facit nō opz disponi
formalr illo. g̊ motor celi non opz q moueat̄ prior
solo est melior. ¶ Ad aliā pbationē. q mot⁹ est foīa zc.
Aliqui dicunt q forma accidentalis bn̄ pducit̄ z gñat̄:
vt motus a motore imobili: sz forma subalis nō pducit̄
p se. g̊ rō nō ꝯcludit. Alr pōt dici z meli⁹: q mot⁹ fit sine
suba mobil: ita q motor celi solū motū agit excludendo
subaz mobilis: ita q nullā hz efficientiā sup sbaz mobil.
Q Tu dicis q forma nō fit. Dōm q forme nō repugnat p
nām eius z p se qd gñetur in alio. vn̄ aliqd bn̄ pdicatur p se
de aliquo: qd tn̄ est in alio. vt hic tres. pmo z p se cōpetit
triangulo. z tn̄ triangulus est in alio: vt in suba corporea:
z sic forma per se pōt generari: nō obstante hoc q fit in
alio: bene verū est q nō generat̄ per se. i. solitarie z diuisum:
sed generatur in alio p se z per māz eius. ¶ Sz forte
queres: vnde est hoc q mot⁹ celi est a motore: z ē eternus:
z substātia mobilis nō est a motore: vt ab agēte. Cāusa
huius est: qa mot⁹ celi nō est aliqd pmanēs simul: si partes
eius succedūt sibi: sed vna generat̄ post aliā alia corrupta:
vn̄ nō sunt ppetue: sed successiue generant̄ z corrūpuntur:
vt hodierna circulatio z reuolutio corrūpit̄ adueniēte
crastina. ergo mobile stās sub vna reuolutiōe est
in potētia ad aliā successiue: z etiā ad suū oppositū. s. non
esse. ergo ppter hoc dependet a vero agēte: qd educit illā
potētiā ad actū: sed suba mobilis est eterna: z vna pars
nō gñatur:

A nõ generat̃: ⁊ corrũpũtur successiue post aliã: sed oẽs sunt
ꝑpetue: ⁊ nõ hñt potẽtiã ad eẽ: ⁊ ad suũ oppositũ successi
ue. ꝗ nõ depẽdent a motore tãq̃ a vero agẽte. q2 ille mo
tus reqrit subiectũ: qḋ est in potẽtia ad eẽ ⁊ nõ eẽ. ❡ Hoc
mõ dõm ẽ ad q̃õnẽ ſm intẽtionẽ Arĩ. ⁊ Cõmẽtatoris po
nentiũ citra primũ aliquas sbas eternas. Et si hoc esset
verũ nõ depẽderet a vero agẽte ꝑ motũ. Sʒ tñ dõm ſm
fidẽ ⁊ veritatẽ ꝙ nihil citra primũ est eternũ: ſʒ oĩa ince
perũt de nouo esse: ⁊ ꝑ ꝯñs ꝑducta fuerũt a ṗmo ṗncipio
T.c.7. tãq̃ ab agente ꝑ creationẽ ex nihilo saltẽ sube abstracte.
⁊ illa creatio nõ est motus: nec gñatio vniuoce dictus. cũ
motu inferiorũ. ſʒ alia ꝑductio supnaturalis que nõ põt
ꝯuinci ex sensatis ⁊ ex nãlibus ex q̃bus ꝓcedunt philoso
T.c.2. phi naturaliter loquẽtes: ſʒ tñ firmiter hoc credo ⁊ scio:
nõ de rõne orta ex sensatis. ⁊ hoc firmiter facit scripture
doctorib⁹ reuerẽter assẽtire. vñ ex hoc ꝙ nescio demon
B strare ex sensatis. nec põt. q2 est sup sensibilia ⁊ nãm. tũc
simplr credẽdo ⁊ fideliter habeo meritũ. ⁊ in hoc etiam
ꝓbatur creationis ⁊ saluationis excellentia vigoris super
agens quodlibet naturale. ❡ Q̃õ. VI.

T.c.5 ❡ At vo ꝙ sit principiũ quoddam ⁊c̃.

Super hanc ptẽʒ seu capitulũ vbi Arĩs. ꝓbat statũ esse in cãis. Queritur
vtrũ in causis efficientib⁹ sit ꝓcessus in infi
nitũ. Arguit ṗmo ꝙ sic: q2 gñõ est eterna ⁊ i
T.c.12 finita. ex. 8. physico. ⁊ .2. de gñone. ꝗ gñantia ⁊
T.c.56 efficiẽtia sunt infinita: ⁊ probat̃ ꝯñã. q2 in qualibet gñõ
ne requirit̃ generãs ⁊ efficiens. ergo si generatio ꝓcedit
in infinitũ: tunc etiã generãtia ⁊ efficiẽtia sunt infinita: ⁊
ꝓcedunt in infinitũ. ❡ Itẽ in quib⁹ nõ est primũ nec vl
C timũ: ibi est ꝓcessus in infinitũ. q2 qḋ caret vltimo ⁊ fine
est infinitũ: ⁊ qḋ caret fine etiaʒ caret ṗncipio ſʒ in causis
efficientib⁹ nec est ṗmũ: nec vltimũ. q2 an̄ q̃mlibet hoĩeʒ
est homo: ⁊ hõ hʒ se in rõne cãe efficiẽtis. ❡ Itẽ circula
tiones celestes sũt cãe effectiue iferiorũ. ex ṗmo metheo
T.c.56 rorũ. ⁊ .2. de ge. ⁊ .8. physico. ſʒ circulatiões celestes sunt i
T.c.60 finite. q2 an̄ q̃libet reuolutionẽ fuit reuolutio.

Oppositum vult Arĩs. in ṗdicta auctoritate. vbi dicit. At vo ⁊c̃. nec in directum: nec
ſm spẽm palã. Hoc cõiter exponit̃ ab expositoribus ꝙ
Arĩs. ꝑ ſm directũ intelligit cãs que ꝯueniunt in vna rõ
ne formali: sic̃ in rõne cãe efficiẽtis ꝯueniunt oẽs cãe effi
ciẽtes: Et in rõne cãe mãlis oẽs cãe mãles cõueniunt. vñ
D dicunt ꝙ vna rõ formalis nõ variat spẽm: ſʒ solũ ſm sb
⁊ supra. iquantũ est magis vel min⁹ cõe: vt in gñe cãe effi
cientis nõ ꝓcedit̃ in infinitũ. ⁊ oẽs cãe efficiẽtes ꝯueniũt
in vna rõne formali. s. efficiẽtis. lʒ differãt ſm mag cõe: ⁊
minus cõe: ⁊ sic de aliis. sicut sol homo ⁊c̃. Et dicunt̃ cãe
eẽntialr ordinate. Sʒ ꝑ spẽm itelligit diuersa genera cau
sarũ: sicut mãlis finis efficiẽtis ⁊c̃. Et dicitur ꝙ cãe eẽn
tialiter ordinate sunt ille qñ posterior dependet a priore
in eẽndo ⁊ ꝯseruãdo: ⁊ opando: q2 semꝑ virtus posterio
ris cãe ṗsupponit virtutẽ prioris: sicut se hñt iste cãe de⁹
itelligẽtie celũ. Sʒ cãe accñtalr ordinate sunt qñ poste
rior nõ depẽdet a priore: nec in ꝯseruando: nec in cãndo:
nec in eẽndo. q2 posterior cã põt ꝑducere suũ effectum
sine virtute ⁊ remanentia prioris cause: sicut se habet pa
ter ⁊ filius. q2 filius põt gñare sine suo patre. Unde ẽ nõ
de necessitate filius ṗsupponit pr̃em. q2 si filius ṗcessisset
patrẽ: gñasset patrẽ: sicut pater filiuʒ. Silr dicim⁹ ꝙ cãe
eẽntialr ordinate sunt cause diuersarũ spẽrũ. Ita ꝙ vna
est magis ꝑfecta: alia minus ꝑfecta. sicut deus ⁊ itelligen
tie. Sʒ cãe accidentalr ordinate sunt indiuidua eiusdem
spẽi. ❡ Notandũ vlterius ꝙ lʒ ita dicat̃ cõiter: tñ causa
exercitii ⁊ quasi dubitãdo aliter dicõ p̃us ṗmittẽdo ex
E positionẽ Cõmẽtatoris sup dictã l̃ram neqʒ ſm directũ
neqʒ ſm spẽm. Uñ hoc exponit duplr. Uno mõ ꝙ ꝑ di
rectũ itelligat cãs que sunt simul. quasi in vno ordine re
cto sicut deus itelligẽtie celũ nã. ista sunt simul. q2 poste
rior nõ põt esse sine priore. Sʒ ꝑ ſm spẽm intelligit cãs:
quarũ vna est prior alia: non simul ad modũ rerũ attri
butarũ vni spẽi. ſʒ vt vna earũ sit post aliã. ⁊ qñ posterior
fuerit ꝙ prior corrumpat̃ vel saltẽ quo ad opus possit
nõ esse. Ita ꝙ qñ posterior est in ope: nõ opʒ ꝙ ṗma sit
in ope ſʒ sufficit opus eius ṗfuisse. ⁊ sic itelligit Cõmẽta
tor. Et saluo meliori iudicio intelligo Cõmentatorẽ i cau
sis. quarũ vna de necessitate ṗsupponit aliã: ⁊ opus eius
necesse est ṗfuisse. Et sunt eẽntialr ordinate: nõ ꝙ qñ po
sterior est in opere ꝙ prior sit in opere: sicut forte. cã exẽ
pli. est ordo in virtutib⁹ cognoscitiuis. q2 itellectus nõ i
tellligit nisi sensus ṗus fuerit i opere. q2 nihil itelligit nisi
F ex sensatis: nõ tñ requirit̃ simul existẽtia saltẽ quo ad op⁹.
q2 intellect⁹ põt itelligere albedinẽ qñ visus actu nõ vi
det: ſʒ tñ ṗus vidit. ⁊ sic de aliis v̾tutibus itellige. Et ista
ꝑtinent ad vnã spẽm: nõ ꝙ sint supposita vnius spẽi spe
cialissime. ſʒ itelligit ꝑ speʒ vnã essentiã ad quã ꝑtinent:
sicut etiã forma animalis: ⁊ forma vegetatiua ad vnam
essentiã hominis specificã ordinant̃. Et sic intelligas de
aliis causis: ⁊ ꝯsimiliter se habentib⁹ sicut se habet virt⁹
gñatiua ⁊ nutritiua: ⁊ nõ loquor de virtute gñatiua quaʒ
v̾tus nutritiua requirit simul in eodeʒ idiuiduo. vñ v̾tus
nutritiua de necessitate ṗsupponit v̾tutẽ gñatiuã. ⁊ tñ ṗt
esse in corpore sine v̾tute gñatiua: vt homo nutrit̃ qñ nõ
gñat gñatione diuisim ⁊ seorsum: q2 hñ volo ꝙ v̾tus gña
tiua in ipso gñat carnẽ: ⁊ illa est ꝯiuncta: ⁊ non in alio: vt
vult Arĩs. in ṗmo de gñone. Et ista exẽpla addidi causa T.c.38
G exercitii ad expositionẽ Cõmẽtatoris: que mihi ad ṗsens
apparuerũt. Si aũt alicui melius apparuerit de ista ex
positiõe Cõmentatoris corrigat clemẽter. ❡ Alr expõit
Cõmentator ꝙ ꝑ directũ itelligat causas que sunt vnius
spẽi: sicut homo fit ab hoĩe: in illis nõ ꝓceditur in infini
tum. Istud videt̃ esse ꝯtra Cõmentatorẽ ⁊ Arĩs. q2 hñ ꝓ
ceditur in infinitũ in istis accñtaliter ordinatis. q2 infini
ti homines ṗcesserũt: ⁊ ifinities stãte eternitate mũdi: vt
vult Arĩs. ⁊ Cõmentator. ❡ Ad hoc potest dici sicut dicit Cõ.67
Cõmentator .2. de anima. ꝙ de exẽplo nõ requiritur verifi
catio: ſʒ manifestatio vñ Cõmẽ. itelligit in causis eẽntiali
ter ordinatis. vñ si iste cãe eẽnt eẽntialiter ordinate non
ꝓcederetur in infinitũ. ꝗ posset exemplũ reduci de cãis
eẽntialiter ordinatis saluo meliori iudicio: sicut se habet
homo aĩal corpus ⁊c̃. Unde homo ⁊ forma hominis ⁊
H corporis aĩati sunt ordinate sic. q2 forma hoĩs nõ agit vel
ageret nisi esset forma animalis ⁊ corpis. Et dicis ꝙ non
ꝑtinent ad vnã spẽm. Dõm ꝙ lʒ alia sit forma animalis
⁊ corporis: ⁊ forma hoĩs. tñ oẽs ordinant̃ ad vnũ. Et hoc
itelligit ꝑ ꝑtinere ad vnã spẽm. Et ista expositio ṗsuppo
nit pluralitatẽ formarũ in vno idiuiduo. Sʒ si q̃s nõ cõ
cedat pluralitatẽ formarũ in vno indiuiduo: ipse querat
exẽpla ꝯgrua ſm vnitatẽ forme huic expõni. Modo de
bes itelligere diligenter ꝙ nõ solum intelligo de forma
aĩalis corpis ⁊c̃. in eodem indiuiduo. ſʒ in diuersis. vñ lʒ
indiuidua accidẽtaliter ordinent̃. tñ iste ordo est essentia
lis. s. ordo a forma animalis ad formã hoĩs. ⁊ ad formam
indiuidui. Et addit Cõmentator ꝙ ꝑ spẽm intelligit ea
que sunt sub diuersis spẽbus collatis sub vno gñe. v̾. g. vt
ignis fit ex aere. ⁊ aer ex aqua. ⁊ aqua ex terra. Omnia. n.
ista sunt cause ꝯuenientes in gñe. q2 omnes cõueniunt in
materia: ⁊ diuersificant̃ in forma. ❡ Nota ꝙ ex hoc põt
accipi ꝙ cause sunt essentialiter ordinate quando poste

I riox de nc̄citate p̄supponit priorē: vel quo ad esse ⁊ ꝯser-
uari: vel etiā quo ad opationē. Unde nō opꝫ semꝑ ꝙ pri-
or sit saltē quo ad opus qn̄ posterior est in ope. ſꝫ sufficit
ꝙ p̄fuerit in ope: sic deductū est p̄us. Uñ bñ volo ꝙ po-
sterior cā p̄supponat priorē in eēndo ⁊ operando. tñ po
sterior operat̄. dato ꝙ p̄or nō sit in ope cū posterior ope
rat̄: g' etiā p̄or sit in ope ⁊ in esse illis in q̄ bñt siml̄. ſꝫ in ca
rentib' simul nō oꝫ ꝙ prior cā sit. saltē quo ad opus: qn̄ po-
sterior operat̄. ſꝫ de necessitate p̄supponit operationē ei'
Cō.6. p̄fuisse. Et hoc videt̄ eē intētio Cōmētatoris. vt pꝫ īspici-
enti cōmē 11ū. qꝛ dicit ꝙ in vniuerso causaꝝ situ impossi
est pcedere in infinitū. ⁊ hoc essentialr. ⁊ ꝑ carētes situ
itelligunt̄ simul nō existētes: saltē quo ad opus. bñ verū
est ꝙ de necessitate posterior cā recipit v̄tutē a p̄ma. In-
quire de hoc diligēter. ¶ Tunc vltert' cāe sunt acciden
taliter ordinate: q̄rū vna nō p̄supponit aliā de nc̄citate:
nec in eēndo: nec i opando: nec accipiēdo v̄tutē ab ea ne-
cessario. sicut appet de filio ⁊ p̄re: qꝛ si filius p̄cessisset pa
K trē ita generasset patrē: sicut eꝫ. ¶ Nota ꝙ in causis ac-
cidētaliter ordinatis esse p̄cessuꝫ in infinitū pōt duplr i-
telligi. Uno modo sic ꝙ oēs sint in actu. Alio modo suc-
cessiue sic ꝙ vna adueniente altera corrumpitur.

His visis dōe sunt ad qōnē tres ꝯnes. ¶ Prima
est. ꝙ in essentialr ordinatis simplr non
est p̄cessus in infinitū. ad quā ꝯnē p̄bandā p̄mittendus
est sicut Aris. dicit ꝙ de nūero mediorū: extra que est ali-
quid vltimū ⁊ p̄mū: nec est ꝙ p̄mū sit cā oiuꝫ alioꝝ: vt
medij ⁊ vltimi. Et hoc p̄bat Arist. qꝛ vel p̄mū est cā vel
mediū vel vltimū. ſꝫ nō vltimū. qꝛ nihil sequeret̄ ad ip̄ꝫ:
ſꝫ cā est ad cui' eē sequit̄ aliud. Silr nec mediū erit cā. qꝛ
illud tñ est vni'. s. vltimi. ⁊ sic nō vniuersi: qꝛ nō pōt eē
cā p̄mi. qꝛ p̄mū nō sequit̄ mediū. g̃ relinquit̄ ꝙ primū sit
cā oiuꝫ. ¶ Sꝫ aliq̄s diceret: ꝙ media sūt plura q̄ vnū.
L g̃ mediū pōt esse cā plurū. qd̄ est ꝯtra Aris. hoc remouet
Aris. dicēs. ꝙ nihil differt mediū eē vnū: aut plura: siue
sint finita vl̄ infinita. qꝛ semꝑ mediū nō erit cā nisi vni'
qꝛ oīa media non differunt quo ad cāitatē. qꝛ oīa media
dicunt̄ tñ respectu vltimi cā: ⁊ vnū nō respectu alteri'.
qꝛ media sunt eadē quo ad rōnē medij: ⁊ vnū nō erit ali-
ud. vñ bñ volo ꝙ si alicui' finiti sint plures p̄tes medie:
nō oēs p̄tes simul. mō sūt medie. nā quedā magis appro
pinquāt p̄mo. quedā magis vltimo: ſꝫ in infinito qd̄ non
hꝫ p̄mū ⁊ vltimū nulla pars pōt appropinquare magis
vel minus ad p̄mū. ⁊ sic oēs erūt equalr medie: ⁊ sic me-
diū nō erit cā plurū. ¶ Et qꝛ iterū aliq̄s diceret ꝙ in i-
finito non sunt medie: hoc remouet Aristo. d. ꝙ in finito-
rum s̄m istū modū oēs p̄tes sunt medie: ⁊ oīno p̄tes ifini
te. qꝛ nō est p̄mū nec vltimū in infinito. ⁊ sic oēs p̄tes ei'
sunt medie. ⁊ ꝑ ꝯñs nullius erit cā. qꝛ mediū iquantū me-
diū nō est cā alicui' medij: cū oīa sint eadē in ratiōe me-
dij. ¶ His visis argūt̄ sic. In quocūq; genere causarū
M hꝫ esse p̄mū: illud nō est infinitū. qꝛ infinito repugnat p̄-
mū. ſꝫ in genere mouentiū est p̄mū: sine quo nulla est cā
vniuersi. qꝛ nil hꝫ rōnē cāe nisi p̄mū: ⁊ illo sublato oīs cā-
litas auferet̄. ¶ 2ª ꝯ est ꝙ in accidētalr ordinatis q̄ hñt
situ: ⁊ sunt simul nō est p̄cessus in infinitū. Et rō est. qꝛ si
cāe accidētalr ordinate que sunt simul eēnt infinite. nūc
multitudo esset actu ifinita. ꝯñs est falsuꝫ. g̃ ⁊ añs falsitas
T.c.37. ꝯñtis pꝫ. ꝑ Aris. 3. physico. qꝛ oīs multitudo actu est fini-
t.40. ta. ꝯñtia pꝫ. qꝛ si cāe accñtaliter ordinate que sunt simul
essent infinite: tunc esset infinitū in actu. ¶ 3ª ꝯ est. ꝙ in
accidentalr ordinatis que nō hñt situ successiue p̄cedit̄
p̄. t.z.6 ge. in infinitū. supposito ꝙ mundus sit eternus. vt Aris. 3. ⁊
cō.68.t.16. rō est. gñō est eterna. g̃ opꝫ ꝙ gñantia sint eterna. añs pꝫ.
sicut p̄us dictū est. qꝛ ifiniti hoīes p̄cesserūt. p̄batio ꝯñe

qꝛ si effect' sunt infiniti: et cāe sunt ifinite. qꝛ reuolutiōes N
celi que sunt cāe efficiētes gñonis sunt infinite quo ad p̄-
tiales reuolutiōes. Tñ s̄m fidē ⁊ veritatē dōm est: ꝙ nec
in essentialiter ordinatis: nec accidētaliter est processus
in infinitū: qꝛ fides ponit mundū icepisse ⁊ desinere. Et
ponit p̄mū hoīeꝫ ⁊ vltimū. ⁊ p̄ᵐ instās. ⁊ vltimū. ¶ Rō-
nes p̄me p̄bant. ꝙ in accidētalr ordinatis que nō sunt siml̄
sit p̄cessus i infī'. ſꝫ nō i essentialr ordiatis ⁊ accidētalr
q̄ sunt sil̄. Et eedē sunt ꝯcedēde s̄m Ari. ¶ Qō: VII.
¶ At vō neq; in deorsum ⁊c. T.c.7.

Circa hanc p̄tē querit̄: vtrū in cāis mā̄-
libus p̄cedat̄ in infinitū. Argui p̄
ꝙ sic: gñō est eterna ⁊ infinita. 2. de gñone. ⁊ T.c.56.
9. physico. et mā̄ est infinita. ⁊ ꝑ ꝯñs p̄cedit̄ T.c.12.
in infinitū in mā̄. qꝛ gñō est infinita ꝑꝑ mā̄ꝫ O
p̄mo de gñone. ¶ Itē ꝯtinuū diuidit̄ in infinitū p̄mo ce t.c.1. T.c.17.
li. ⁊ 8. physi. ſꝫ diuisio mā̄e sequit̄ diuisionē ꝯtinui p̄mo T.c.2.
physico. ⁊ 2. hui'. g̃ in mā̄ p̄cedit̄ in infinitū. ¶ Itē Ari. T.c.40.
p̄bat finitatē in formalib' cāis ꝑ infinitatē mā̄e. sicut pꝫ T.c.41.
in l̄ra. g̃ mā̄ est infinita. ⁊ ꝑ ꝯñs in eā procedit̄ in infinitū
Et cōfirmat̄ in illo qd̄ est infinitū p̄ceditur in infinitū.
qꝛ sicut in finito est p̄cessus finitus. sic in infinito est p̄-
cessus ifinitus. ſꝫ mā̄ est infinita. ex l̄ra. ⁊ p̄mo de gñone. T.c.14.
⁊ 3. physico. ¶ Itē Cōmētator dicit. ꝙ infinitas est in re T.c.67.
bus ꝑꝑ mā̄m. g̃ mā̄ est infinita. qꝛ ꝑꝑ qd̄ vnūqdq; tale:
⁊ illud magis est tale. primo poste. ⁊ 2. huius. T.c.4.

Oppositum vult Aristo. in p̄dicta l̄ra. vbi dicit.
At vō neq; in deorsum posse est in-
ifinitū ire ipso sursuꝫ hñte p̄ncipiū. vt ex igne ḡdeꝫ aq̄. ex
hac vō terra. ⁊ ita sꝑ aliqd̄ fieri gen' aliud: ⁊ istā p̄teꝫ ex- P
ponit Cōmentator sic. ꝙ eꝫ hꝫ se de mouente cā ⁊ mā̄li:
qꝛ notū est de causis mouentib' hēre cās vltimū: ⁊ quesi-
tum est ab eis. vtꝝ habeāt primū a superiori: de causis aūt
mā̄libus est ecōuerso. certū est enī ꝙ hñt p̄ncipiū a supe-
riori: ⁊ quesitū est vtrū habeāt vltimū in descendendo: ⁊
tunc legit̄ sic. ꝙ nec p̄ceditur in infinitū in deorsuꝫ in cā
mā̄li ipso sursuꝫ hñte p̄ncipiū. ⁊ sic sursum est dare p̄maꝫ
mā̄ꝫ. vt ignē qui est p̄ncipiū in genere mā̄erū sursuꝫ ascē
dendo. ex quo ex igne fit aer. ⁊ ex aere aqua ⁊ ex aqua ter-
ra. Et ita semꝑ aliud fieri genus. ita ꝙ nō sit dare vltimā
mā̄m in descēdendo: est impossibile

Notandum ad intellectū q̄ōnis. ꝙ sicut dictum
est de causis efficientib' ꝙ duplici-
ter ordinant̄: essentialr ⁊ accidentalr: sic etiā de mā̄libus
causis: ille dicunt̄ essentialr ordinate: qn̄ posterior p̄sup-
ponit primā: ⁊ non potest esse sine ea: sicut se habet mate Q
ria p̄ma ⁊ signata: ⁊ sic in alijs essentialiter ordinatis: ⁊ h̄
nō accipitur virtus quo ad operationē: quia materia nō
est principiū operationis: sicut accipitur in causis efficiē
tibus. Sed cause materiales accidētaliter ordinate sunt
quarū vna nō de necessitate presupponit aliā: nec virtu
tem habet ab ea: sicut apparet de materijs idiuiduorū:
vt sortis: platonis: ⁊ sic de alijs. ¶ Tūc dicende sunt ad
questionē tres cōclusiones. ¶ Prima ꝙ in causis mate-
rialibus essentialr ordinatis nō p̄ceditur in infinitum.
¶ Secūdo ꝙ in causis mā̄libus accidētaliter ordiatis
que sunt simul: nō p̄cedit̄ in ifinitū. ¶ Tertio: ꝙ in cau
sis mā̄libus accñtalr ordinatis que nō sunt simul pōt eē
p̄cessus in ifinitū stāte eternitate mūdi: vt vult Aristo.
¶ Primā ꝯclōnē p̄bat Aris. per duas rōnes: ⁊ ante pri-
mā rōnē p̄mittit quandā distinctionē que valet ad p̄po-
situ: dimittēdo quo modo aliqd fit ex alio. i. post: sicut ex
histhmis. i. post talia festa: olympia. i. alia festa: sic ex fe-
sto pasce fit festū pētecostes. i. post. ¶ Adhuc est duplex
modus

A modos quo ex alio fit aliud. Uno modo: vt ex puero fit vir adest ex iperfecto pfectum. Scdo ex aq̃ fit aer tanq̃ ex ɔtrario ɔtrariū: tūc Arist. manifestat istaz distinctionē per duplicē diuersitatē: dicens: φ nos dicimus fieri virū ex puero nō illo mō sicut dicimus aliud fieri post: sicut ex vapore nebulaz: sicut exponit Cōmentator: sed sicut ex imperfecto fit pfectum. Unū ex dispōnib⁹ pueri imperfectis fiunt dispōnes viri perfecte: q2 ille perficiūtur sicut ex magnitudine imperfecta pueri fit pfecta magnitudo viri: ⁊ ex calore imperfecto pueri fit perfectus calor. vnde dispositiones pueri manent quando generatus est vir: sed nō manent iperfecte: sed pficiunt: sicut in motu dealbatiō is gradus albedinis priores post terminum perfecte albedinis manent: ⁊ perficiuntur plus: q2 Com. 4. B. sicut dicit Cōmentator 3° physi. φ motus fm veriorem acceptionem est acquisitio partis post partem alicuius perfectionis continue donec perficiat: vnde in viro manent dispositiones pueri: ⁊ perfecte sunt iam. vnde sicut in alijs motibus est φ priores dispōnes manent postq̃ finitus est motus ⁊ perficiunt per terminū motus: sic est in motu pueri ad virū. Tūc Aristoteles probat hoc fm Cōmentatorem. φ generatio semper est medium inter esse in actu: ⁊ non esse simpliciter. Et dicit Cōmentator φ vere opponunt eē qd est in actu: ⁊ nō esse simplr: nō φ sint vera cōtradictoria: sed intelligit φ aliqualr sunt opposita ⁊ large. Et silr qd fit ⁊ mouet est mediū existētis in actu: ⁊ nō existētis simplr. Et addit Cōmētator pbādo plus φ ex nō esse simplr nō fit generatio. i. impossibile vt sit generatū: nec illud cuius generatio cōpleta est: ipole est: vt sit ēt generatū. ⁊ remanet g̃ vt gn̄ātū sit illud cuius esse est mediū inter nō esse ⁊ esse in actu: ⁊ est illud qd est in via gn̄ōnis. ❡ Tunc addit Arist. φ sciēs dī fieri ex adiscēte: ⁊ hoc est qd dī adiscēs fit sciens. Et addit Cōmētator φ nō dicimus φ sciens fit adiscens ex C se: nec ex nō esse sciē: sed ex medio inter sciam ⁊ ignorantiā que est ṗuatio sciē: ⁊ hic est adiscēs: sed in alio modo aliō fit in actu ex alio in actu: vt ex aqua fit aer tanq̃ ex ɔrio: qd nō manet in aere: sed gn̄ato aere corrūpit aqua: ⁊ nō manet aqua: sꝫ φ aqua: nec vt est in via gn̄ōnis: vt adiscens manet in sciēte. Et sic exponit Cōmē. ❡ Notādū φ esse ⁊ nō esse accepta vniformiter vt eē in actu ⁊ nō esse in actu: ⁊ esse in potētia: ⁊ nō eē in potētia: ⁊ esse simplr ⁊ nō eē simplr sūt ɔ̄dictoria: ⁊ sic nō hn̄t mediū: sed esse ⁊ nō esse difformiter accepta: vt esse in actu: ⁊ nō esse simplr nō opponunt ɔ̄dictorie: ⁊ sic hn̄t est mediū: vt illud qd est in po^a: ⁊ si sic opponunt h est cā. q. med^m. Et sic intelligit Cōmētator. ❡ Tunc ponit scdam diāz inter illos duos modos fiendi: q2m ambo nō reflectunt adinuicē: q2 ex puero fit vir: sed nō ecōuerso: q2 si fieret ecōuerso: tunc in gn̄ōne ex pfecto gn̄āret illud qd fit imperfectū: ⁊ remaneret in eo: vt mā: qd est ipole: vt dicit Cōmentator: sꝫ in gn̄ōne ex pfecto hn̄ fit iperfectū: sicut D ex viro puer. i. post: ⁊ sic ex aurora. i. post aurorā fit dies. vn̄ pfectū nō est mā̄ iperfecti: ita φ remaneat in ipso: sꝫ alius modus fiēdi reflectitur: q2 sic ex aq̃ fit aer: ⁊ eɔ̄.

His visis arguit sic. Si in genere causaꝝ materialium pcedit in infinitum: hoc esset altero dictorū modoꝝ: vel vtroq3 modo: sed nullo istorum modoꝝ. g̃ ⁊c. maior est manifesta per sufficientē diuisionez. minor declarat in litera: que dicit: φ vtroq3 mō est ipossibile ire in ifinitū. ❡ Tunc pbat de ṗ mō: q2 in primo mō fit aliud ex alio tanq̃ medio: mō necesse est esse finem medioꝝ: q2 si extrema sunt finita: tūc ēt mediū necesse est esse finitū: sed ita dictū est φ extrema sunt vt eē ⁊ non esse: inter que est mediū qd fit vt imperfectum: ⁊ qd fit perficit per extremū: vt puer per virū. g̃ nō est pcessus in infinitū: etiā3 in alio modo fiendi nō fit pcessus in infinitū. Illa enī3 reflectunt adinuicem: q2 gn̄atio E vnius est corruptio alteri⁹: ⁊ eɔ̄. Et in illis vbi est reflexio nō fit pcessus in ifi^m: q2 ex igne fit aer: ex aere aqua: ⁊ eɔ̄: nō pcedit in ifi^m i neutro mō: neq3 p ɔ̄ns in vtroq3 mō: q2 nihil est in toto nisi ēt fuerit in partibus. Et Cōmentator addit φ idē modus fiendi g est inter ɔ̄ria elemēta: est ēt in cōpositis. ❡ Hic arguit 2°: ⁊ ṗus ṗmittit vnū vale qd valet sibi. s. φ ipole est silr ṗ^m sempiternū corrūpi: ⁊ hoc p3: q2 ṗdi^{cm} includit in subo: q2 si esset corruptibile: tunc nō esset sempiternū: vn̄ icorruptibile includitur de necessitate in sempiterno: ⁊ dicit ṗmū sempiternū: q2 duplex est sempiternū: qddam in identitate numerali: vt celū vel ṗn^m abstractū. Aliō est sempiternū fꝫ F spēm: qd tn̄ corrumpit in indiuiduo: vt hō: mō ṗmum sempiternū dī ad diām sempiterni fm spēz. Et tunc arguit Aris. fm intentionem Cōmētatoris sic. In quocūq3 est ṗmū ⁊ vltimū: ibi nō est pcessus in infi^m: q2 infinito repugnat ṗmū ⁊ vltimū: sed in causis mālib⁹ est ṗmū ⁊ vltimū: ⁊ hoc declarat in litera φ sit vltimū sempiternū: ex quo non fit aliud in sursū: vt ignis: vt declaratū est ṗus: q2 videm⁹ φ generatio nō procedit ex superiori in infinitū: q2 in elmtis puenit ad vltimū ascendendo vt ad ignē. Et tunc Cōmentator innuit in cōplendo. d. φ necesse est vt gn̄ō elmtoꝝ vnius ex alio habeat ṗ^m ṗn^m: qd nō gn̄ātur ex alio: q2m si in illis nō eēt ṗ^m ṗn^m: neq3 finis vt in igne. ṗn^m enim nō itelligit: nisi in re habente finē: ⁊ qd h3 finē necessario h3 ṗn^m: qd. n. nō incepit nec desinit: ⁊ qd nō h3 ṗn^m est eternū necessario: ⁊ tūc d3 inferre ɔ̄nē. g̃ nō est pcessus in infi^m: sꝫ infert aliud. s. φ necesse est φ ex quo p corrupto aliqd factū est nō esse sempiternū. Et hoc legit ex hoc: q2m si est pcessus in infi^m: tūc qdlibet generat aliud p sui corruptionē. v. g. sit illud terra vl aliqd aliud ṗus terra. Et si illud gn̄āret aliud: tūc corrūperetur: q2 generat ip3 p sui corruptionē: sicut dictū est de elmtis: si tūc corrūpit nō erit eternū: sed hoc ɔcessum est ṗus in suppōne: φ mā ṗ^a est sempiterna. g̃ inferendū est aliqd ṗ^m in quo est status: vt terra vel aliō: ⁊ nō gn̄at G aliud p sui corruptionē: aliōqn nō esset ṗ^m sempiternū: qd est ɔcessū iā. ❡ Nota φ aliq̃s forte diceret: ex mā ṗ^a aliqd fit: ⁊ tn̄ ipsa nō corrūpit. Dōm φ ex mā fit aliqd nō tanq̃ ex ɔ̄rio: sꝫ ex subo: qd imanet. Sꝫ hic Arist. intelligit aliud fieri ex aliq̃ tāq̃ ex ɔ̄rio: qd nō gn̄āt aliō nisi p corruptionē sui: vt dcm̄ est ō elmtis: q2 aq̃ nō gn̄at terrā nisi corrūpat. mō si mā gn̄āret ex terra: vt elmtum ex elmto: ipsa nō gn̄āret aliud nisi p sui corruptionez. qd est incōueniēs. g̃ nō ɔ̄^{tr} instātia. ❡ Rō 2^e ɔ̄nis. si in cāis mālib⁹ accntalr ordinatis q̃ sūt sil̄ esset pcessus in infinitū: tūc multitudo actu esset ifinita: sicut ṗdictū est in ṗdicta qōne de cāis efficiētib⁹: ita intellige de cāis mālib⁹. ❡ Rō 3^e ɔ̄nis: q2 gn̄ō est eterna. g̃ ēt in mā pcedit in ifinitū: ⁊ h accntalr. Et rō tacta est ṗus: ⁊ ista ɔ̄ ṗsupponit eternitatē mūdi: ⁊ hoc vult Aris. ⁊ Cōmentator. Tn̄ fm fidē ⁊ veritatē i cāis mālib⁹ accntalr ordiatis: nullo mō pcedit in ifi^m: q2 mā nō est eterna: q2 icepit ⁊ desinit: nō H p motū. sꝫ p aliā pductionē. s. p simplicē emanationē: q̃ nō est motus nisi equoce: ⁊ illaz nō vidit Ari. nec Cōmentator: q2 nō pōt ɔuinci ex sensatis: ⁊ fit sup nām.

Ad rōnes p3. Ad ṗmaz. generatio est eterna. Ista rō probat de causis materialibus accidentalr ordinatis successiue: ⁊ que nō sunt sil̄: ⁊ h est concessū ṗus: ⁊ h: stāte eternitate mundi. ❡ Ad ɔfirmatiōnē cū dicit: in illo qd est infinitū ⁊c. cōcedit. si sit infinitū fm quātitatē extensaz. Tu dicis. mā ṗma ⁊c. Dōm

I ꝙ nō est infinita mā ꝙ sit quātā extensū sine terminis:
sed bñ est ifinita quo ad esse ꝛ formas:q2 nullū eē inclu
dit vl formā eēntialr:q2 idifferēs est ad oē eē ꝛ ad foīas
oēs:sed nō ƀz q̄titatē actu ꝛ sil' est ifinita mā. ¶ Ad aliā
rōnē:ɔti^m diuidit ꝛc. veꝝ est successiue ꝛ accñtalr:ꝛ sic
ēt est de cāis mālib^9 pcessus actu in infi^m accñtalr ꝛ suc
cessiue. ¶ Ad aliā: Aris. pbat infinitatē ꝛc. Dōm vt ṗus
ꝙ mā est ifinita:q2 nō ƀz de se esse finitū:ƺ p formā que
mā est in po^a ad oē eē ꝛ ad oēs formas:ꝛ for^a tribuit fi
nitatē:eo ꝙ terminat māmːƺ tñ mā nō est ifinita q̄ ad
q̄titatē actu extensā sine termino. ¶ Eodē modo ad
dictum Cōmētatoris:q2 infinitas est in rebus pp māmː
eo ꝙ res modo ƀz vnā formā:modo aliam:ꝛ hoc est pp
māmːq2 mā est in po^a ad oēm formā:q2 p māṁ pōt eē
ꝛ nō esse. Ex h̄ tñ nō seqt̄ ꝙ pcedat in ifi^m in cāis māli
K bus eēntialr ordinatis: vt actuƺ est ṗus. ¶ Qō. VIII.

Tex. cō. 8. ¶ Amplius autem ꝛ qđ cuius est causa ꝛc.

Queritur circa istā pōē. vtrū sit pces
sus in infinitū in cāis finali
bus. ¶ Arguit̄ ṗ ꝙ sic. Appetit^9 finis est in
finitus.ğ ꝛ cā sil' est infinita:ꝛ p ɔñs pcedit̄
in infinitū:in causis finalib^9. aīs pƺ: p Arist.
ṗmo politice. vbi dicit: ꝙ medicus appetit sanare in ifi
Tex. cō. 33. nitū. pbatio ɔñtie:q2 potentie distinguunt̄ per obiecta.
scđo de aīa. ¶ Itē: in bono pcedit̄ in ifinitū:q2 gnātum
Tex. cō. 8. est bonū gnōnis:sicut pfectū est bonuƺ ipfecti.ğ in cā
Tex. cō. 3. finali:q2 finis ꝛ bonū idē sunt. scđo ꝛ 5° hui^9:ꝛ 2° phys.
Tex. cō. 3. ¶ Itē finis ꝛ forma coīcidūt. 2° phy. Sƺ in formis est
Te. cō. 70. pcessus in ifinitū:q2 mā est in potētia ad ifinitas foīas:
ꝛ p ɔñs pcedit̄ in infinitū in causis formalib^9 ꝛ finali
bus. ¶ Itē si eēt status in cāis finalib^9:tūc vltia cā esset
melior oībus:sed h̄ nō est verū.ğ nō est status in causis
Tex. cō. 8. finalib^9. maior est manifesta:q2 finis est optimū ꝛ meli^9
Tex. cō. 3. his que ordinant̄ ad finē. ex 2° ꝛ 5° huius. minor pƺ:quia
L nihil vnū est melius oībus. ¶ Itē si possum^9 pbare ꝙ
vnus finis nō est oīuƺ:tūc pbatū erit ꝙ status nō est in
cāis finalib^9:ꝛ hoc pƺ:q2 si esset status in causis finalib^9:
tūc staretur ad vnā causam finalem:ad quā omnia ordi
narent̄:ꝛ per ɔsequens esset vnus finis oium. Sed p
batio huius ꝙ nō sit vnus finis omnium est:quia omne
agens qđ agit per deliberationem ꝛ cognitionem:agit
pp finē:ista est manifesta:q2 rōcinat̄ de his que ordinan
tur ad finē:ꝛ hoc pp finē:q2 finis est ṗn^m in agibilib^9:sed
oē agens nō agit pp finē: vt illa q̄ caret cognitione ꝛ deli
beratiōe:ꝛ sic oīuƺ agētiū nō ē vn^9 finis:qđ erat pbādū.

Oppositum vult Aristo. in litera predicta. Am
plius ꝛc.

Ad intellectū qōnis nota sicut ṗus visuƺ est:
ꝙ cāe finales sunt dupl'r ordi
nate:q̄dā .n. sunt ordinate essentialr:sicut qñ posterior fi
nis depēdet a ṗori vtute:ꝛ vtutē recipit ab eo:sicut se ƀz
hō ad oīa alia entia:vt finis ꝛ intelligētia est finis hoīs:
M ꝛ deus est finis oīuƺ:vñ posterior cā ƀz rōnē ṗncipiandi
a ṗore:sed cāe finales accidentalr ordinate sunt qñ vna
nō dependet ab alia:nec recipit virtutē ab ea:sicut se ƀz
finis scribētis:ꝛ currētis:ꝛ sic de alys. ¶ Ex hoc dicēde
sunt ad qōnē tres ɔñes ¶ Pria est. ꝙ in cāis finalibus
essentialr ordinatis nō est pcessus in ifinitū. ¶ 2° ꝙ in
causis finalib^9 accñtalr ordinatis que sunt sil': ēt non est
pcessus in ifinitū. ¶ 3° dōm: ꝙ in causis finalib^9 acci
taliter ordinatis:que nō sunt sil':sed successiue ordinant̄
pōt eē pcessus in infi^m:ꝛ hoc stāte eternitate mundi:sic
vult Aris. ꝛ Cōmē. ¶ Primā ɔñē pbat Aris. q̄tuor rōni
bus. Et ṗmo ponit descriptionē finis dicēs: ꝙ finis ē qđ
cui^9 cā. Et tale est cuius esse nō est in re pp aliā cāƺ in re N
illa:sed oēs existēs in re cāe sūt pp illā finalē:sicut agēs
māṁ ꝛ formā in brutib^9 agēs māṁ ꝛ formā:sicut expōit
Cōmētator:ꝛ dicit i brutib^9 māṁ ꝛ agēs. Et tūc Aris. ar
guit: aut est aliqd tale gr̄a cui^9 oīa fiunt:ꝛ ipm nō est pp
aliud: aut est nullū tale gr̄a cui^9 oīa ꝛc. si dicat̄ ṗ mō: qđ
est aliqd pp qđ oīa fiunt:ꝛ ipƺ pp nullū aliō:tunc nō est
pcessus in infinitū:q2 ipƺ est vlti^m:ꝛ in pcessu in infinitū
nō est vltimū. si aūt nullū est tale. l. qđ cuius gr̄a oīa fiūt:
tunc nō erit finis:q2 destrueret̄ descriptio finis:ꝛ suū eē:
vt addit Cōmētator:ƺ h̄ est incōueniēs. q2 iaƺ ponim^9
esse finē ꝛ descriptionē ei^9:ꝛ Cōmētator dicit ꝙ cā fina
lis est posterior in gnōne:ꝛ ṗor inesse ꝛ dignior. Hoc ar
guit Aris. 2°. Si eēt pcessus in infinitū in cā finali:tūc la O
tenter auferret̄ nā boni:ƺ hoc est incōueniens. q2 bonuƺ Capi. 1.
ꝛ finis idē sūt:ꝛ oīa appetūt bonū:ex ṗ ethi.ğ nō aufert̄
nā boni:q2 desideriū nāle nō est ociosuƺ: vt dictū est ṗus.
ɔñtia pƺ:q2 postq̄ pcedit̄ in ifinitū in cā finali:tūc non
inuenit̄ aliqd: pp qđ oīa agūt:ꝛ gr̄a cuius oīa fiunt:q2 nō
est vltimū:ꝛ finis est bonū nāe:q2 eadē est tūc nā boni ꝛ
finis. Et Cōmētator addit. Qđ destruit finē destruit oē
bonū:ꝛ nihil pcipit ipƺ bonū:nihil .n. vi eē bonū:nisi pp
cās finales. ¶ Hoc arguit 3°. si est pcessus in infinitum:
tunc nullus ƀz conatū ad aliqd faciendū. Et h̄ est falsuƺ
p se:q2 res habēt appetitū ad aliqd faciēdū. ɔñtiā pbat:
ꝙ nullus opat̄ ad aliqd nisi futurus ad terminū venire:
sed si eēt pcessus in ifinitū nullus pueniret ad terminū.
Et Cōmē. addit iuuādo: ꝙ sicut est i artificio ꝛ in actio
nibus volūtarys:sic dƺ eē in nā:cū ars imitet̄ nāṁ.ğ nā
ēt nō ageret:si termin^9 nō eēt pos'us. Et addit Cōmenta P
tor: ꝙ Aris. dixit hoc:q2 multi antiq negabāt hāc cāƺ eē Te. 76. 77
ꝛ iam locutus est ɔ̄ eos. 2° phy. ¶ Hoc arguit 4° rōne 78. ꝛ 79.
sic. Si esset pcessus in ifi^m:tūc nullū esset agens p intel
lectū:sed hoc est manifeste falsuƺ. ɔñtiaƺ pbat:q2 intell's
practicus nō agit nisi gr̄a termini ꝛ vltimi q̄ est finis:ƺ
si esset processus in ifinitū:tūc nullū esset vltimū ꝛ termi
nus. Et Cōmentator addit: ꝙ intellectus operatiuus nō
agit omne qđ agit:nisi pp aliud:ꝛ illđ est pp qđ est actio
finita:vltimū eniƺ est finis qđ intendūt actiōes. Et decla
rat ɔñtiā Cōmētator. si nō esset vlti^m ad qđ ordiat̄ actio:
tūc actio eēt ociosa:qđ ƀz p incōueniēti. ¶ Tūc pbat̄
scđa ɔclo:ꝛ rō ṗus est tacta: si eēt pcessus in ifi^m in cāis
accidentalr ordinatis:que sunt sil':tunc multitudo actu
infinita esset simul:qđ est falsuƺ. 3° phy. probatio ɔñtie: Tex. cō. 56
q2 si procederet̄ in infinitū in causis finalib^9 que sūt sil': ꝛ 57.
tunc fines actu numerarentur infiniti. ¶ Ratio 3^e ɔclu Q
sionis:q2 stante eternitate mūdi ifinita idiuidua gnāren
tur successiue:quoꝝ qđlƺ ƀz suū finē:ğ fines ordinantur
accñtalr:tñ sm̄ fidē ꝛ vitatē est status: vt ṗus tactū est.

Ad rōnes in oppo^m. ¶ Ad ṗmā:appetitus finis
est infinitus ꝛc. Dōm ꝙ appetituƺ esse
infinitū pōt intelligi dupl'r. Uno mō positiue. Alio mō
negatiue:q2 nō finitatur per aliud. Mō appetitus finis
nō est infinitus ṗ mō:q2 medicus non appetit sanare in
infinitū itēsiue semp plus ꝛ plus:q2 hoc est ipole:q2 oīa
nālia determinata sunt ad maximū ꝛ minimū:ƺ appeti
tus finis est ifinit^9 negatiue:q2 nō finitat̄ ab alio q̄ a fi
ne. vñ in h̄ differt finis ab ordiatis in finē:q2 finis nō or
dinat̄:ꝛ finitat̄ ab alio:ƺ ordinata in finē finitant̄ ꝛ mē
surant̄ ƺ finē:q2 ƺ exigētiā finis opƺ cetera moderari.
Uñ ēt dicit Arist. 3° de aīa. Ingrere vtrū hoc agēdū sit Tex. c. 57.
vel hoc rōnis est:q2 opƺ oīa vno mēsurari:ꝛ sic appetit^9
finis negatiue est ifinit^9. q2 finis nō finitat̄ ab alio. veꝝ
tñ in cāis finalib^9 eēntialr ordiatis nō est pcessus in ifi^m:
ƺ in causis finalibus accñtalr ordinatis bñ proceditur

A in infinitū: vt sanare infinitas febres: vel alias īfirmita-
tes successiue: vt dictum est. ¶ Ad aliaȝ rōnē: in bono ꝓ-
ceditur in infiᵐ ⁊c. Dōm: ꝙ in bono eētialr̄ ordiato nō
procedit̄ in īfinitū: q2 est dare ṗmū bonū: a quo oīa hn̄t
bonitatē: vt deū: sȝ in bonis accñtalr̄ ordiatis successiue
hn̄ ꝓcedit̄ in īfinitū: ⁊ sic ēt cōcessuȝ est in causis finali-
bus ꝓcedere in īfinitū. ¶ Ad aliā: finis ⁊ forma coinci-
dunt ⁊c. cōceditur de fine intrinseco. Tu dicis: ꝙ nō est
vna forma ⁊c. Dōm ꝙ in causis formalibꝰ essentialr̄ or-
dinatis est status: ⁊ in formis accñtalr̄ ordinatis successi-
ue hn̄ est ꝓcessus in īfiᵐ: ⁊ hoc videbit̄ in sequēti qōne: ⁊
hoc ēt ꝯcessuȝ est de causis finalibꝰ. ¶ Ad aliā. Si esset
status in causis finalibꝰ ⁊c. ꝯcedit̄: ꝙ in causis finalibus
essentialr̄ ordinatis sit dare optimū vt deū q est optimū
coȝ que in nā: vt dictū est ṗmo huiꝰ: ⁊ sic rō nō ꝯcludit
B de finibꝰ essentialr̄ ordinatis. ¶ Ad aliā. rō si posset ꝓ-
bari ꝙ nō est vna causa finalis ⁊c. cōcedit̄ in essentialr̄
ordinatis. Ad ꝓbationeȝ. ꝙ oē agens qd agit per cogni-
tionē ⁊c. Dōm: ꝙ siue sit agēs p cognitionē: siue sit agēs
nāle sine cognitione semꝑ agit ꝑꝑ finē: veꝝ est ꝙ illa q
agūt ꝑꝑ finē: ita ꝙ dirigunt̄ ab intrinseco agente: qd co-
gnoscit ⁊ deliberat: sed q̄ nō cognoscūt ⁊ deliberant illa
agūt ꝑꝑ finē: ⁊ nō dirigunt̄ ab intrinseco cognoscēte: sed
ab extrinseco: sicut sagitta tangens metam nō cognoscit
metā: tn̄ dirigit̄ ab extrinseco cognoscente: vt sagittante:
sic nālia agunt ꝓpter finē: lȝ nō dirigant̄ ab extrinseco:
qd cognoscit: sed ab extrinseco vt a supiori causa: q2 dicit
Cō. 18. Cōmētator. 12. huiꝰ. ꝙ nā nō agit nisi rememorata a su-
perioribus causis. Et sic ad illud. ¶ Qō. IX.

T. cō. 10. C ¶ Sed nec quod quid erat esse ⁊c.

Queritur vtrū in cāis formalibus sit ꝓcessus in infiᵐ. ¶ Arguit̄
T. cō. 56. ṗmo ꝙ sic. Hnō ꝓcedit in īfinitū 2º de gnō-
T. cō. 12. ne: ⁊ 8. phy. ḡ in causis formalibꝰ: q2 forᵃ est
finis gnōnis: vt vult Cōmentator 2º physic.
Com. 70. ¶ Itē in illa cā est ꝓcessus in infiᵐ: vbi nō est pnᵐ nec
vltimū: q2 finitū hȝ pnᵐ ⁊ vltimū: ⁊ p oppoᵐ infinitū nō
hȝ pnᵐ nec vltimū: sed in cā formali nō est pnᵐ nec vltᵐ
7º huiꝰ. vbi di ꝙ in forma nō est ordo: ⁊ intellr̄ de forma
subāli: ⁊ in vno indiuiduo nō est nisi vna forma: vt cōi-
T. cō. 43 ter di. ¶ Itē in numeris ꝓcedit̄ in infiᵐ: vt oēs dicunt:
q2 numerus est infinitus fm̄ appōnē: q2 quocūqȝ nūero
T. cō. 34. dato est dare maiorē 3º physic. sed numeri sunt forme ēt
diuerse fm̄ spēm: vt cōmuniter di. ergo in causis forma
libus est ꝓcessus in infinitum.

Oppositū vult Aris. in ṗdicta lrā. vbi dicit: sȝ nec
qd qd erat eē ꝯᵘ reduci ad aliā ⁊c. vult
dicere Aris. ꝙ rō spālissima vt hoīs ꝯstat ex genere ⁊ dif
ferētia: ⁊ reducit̄ rō hoīs ad rōnē aīalis: ⁊ rō aīalis ꝯstat
iterū ex genere ⁊ dr̄ia: ⁊ reducit̄ ad rōnē supioris: ⁊ erit
D status in illis diffōnibꝰ: sic in supremo: vt in subā: ⁊ sic fȝ
gradū generꝫ ⁊ dr̄iaꝝ accipiunt̄ diffōnes. ḡ nō ꝓcedit̄ in
infiᵐ in ꝑtibꝰ diffōnis: ⁊ p ꝯñs nec in formis rerū: q2 tot
sunt gradus formaꝝ: quot sunt genera ⁊ dr̄e.

Ad intellectū qōnis notādū: sicut sepius dctū
est ꝙ cāe duplr̄ ordinant̄: essen-
tialr̄: ⁊ accñtalr̄: ita intelligat̄ de causis formalibus: sicut
dictū est de causis efficiētibꝰ. Et de h visuȝ est ṗus. Per
hoc dōe sunt ad qōnē tres ꝯnes. ¶ Pria est ꝙ in causis
formalibꝰ essentialr̄ ordinatis nō est ꝓcessus in īfinitū.
¶ 2º dōm: ꝙ in causis forālibꝰ accñtalr̄ ordinatis q̄ sūt
sil: nō est ꝓcessus in infinitū. ¶ 3º dōm: ꝙ in cāis forāli-
bus accñtalr̄ ordinatis successiue hn̄ est ꝓcessus in infi-
nitū stante eternitate mūdi: sicut ponit Aris. ⁊ Cōmenta-
tor. ¶ Primā ꝯnē ꝓbat Aris. in lrā q̄tuor rōnibꝰ. Pria E
est: si in causis formalibꝰ eēt ꝓcessus in infiᵐ: tunc nulla
esset cā pᵃ: ⁊ p ꝯñs nulla esset cā formalis: sȝ hoc est falsū:
q2 multe sunt cāe formales q̄ appent nobis. ꝯñtiaȝ ꝓbat
Arist. in ꝑtibꝰ diffōnis: q2 in diffōne sunt due ꝑtes: quaꝝ
vna est por: ⁊ illa est magis cōis: sicut genꝰ: sȝ posterior ē
minus cōis: vt dr̄ia: mō in sic ordiatis. vbi nō est ṗus: ibi
nō est posterius: q2 posterius nō di: nisi ꝑꝑ cōparationē
ad ṗus: ⁊ Cōmētator dicit ꝙ fmo de dispōne forme est
sic: ꝙ ipole est vt sit diuersitas a nā diffōnuȝ. Et si appa-
ruerit ꝙ nā diffōnū est finita necesse erit: vt ita sit ī for-
mis. Et addit Cōmētator ꝙ si nō erit ṗus ⁊ posteriꝰ: tūc
auferunt̄ diffōnes q̄ ꝯstant ex priori ⁊ posteriori: ⁊ ēt de-
struit̄ oīs scia: q2 diffō est mediū demr̄ōnis: q̄ cāt sciaȝ.
¶ Nota diligēter ꝙ ex h appet ꝙ Arist. vult ꝙ alia sit F
forᵃ gn̄is: ⁊ alia sit forā spēi: ⁊ ēt alia sit forā dr̄ie: q2 cum
debuit ꝓbare finitatē in cāis formalibus transfert se ad
ꝑtes diffōnis q̄ iportant diuersas formas realr̄: quia ṗor
forᵃ. s. gn̄is est magis cōis: ⁊ 2ª. s. dr̄ie est minus cōis: ⁊ ꝑꝑ
hoc postponit̄. vn̄ si iste forme non essent diuerse realr̄:
tūc demr̄atio Aris. nō valeret: cū ꝓbet finitatē in diuer-
sis formis: q̄s dat intelligere p ꝑtes diffōnis: ⁊ non loqt̄
hic de cōceptibus: quibus nullo mō diuersitas in re cor-
respondet: sed tn̄ diuersitas apparentiū: vt cōiter di: sed
opȝ ꝙ dr̄ia essentialis ⁊ formalis coexsideat generi ⁊ dif-
ferētie: vn̄ ēt dicit Cōmē. 2. phy. ꝙ genꝰ dicit formā ma- Com. 28. ⁊
gis gnālē: dr̄ia formā magis specialē. Et Lync. dicit ṗ ultimo.
poste. ꝙ genus est forᵃ mālis: vel mā formalis: de hoc tn̄ In cā ꝑsci-
videbit̄ in sequētibꝰ. ¶ 2ª rō Aristo. est. si esset infinitas tatum.
formarū ⁊ ꝑtiū diffōnis: tunc nō ꝯtingeret scire: sed hoc
est falsuȝ. ꝯñtiaȝ declarat: q2 nō ꝯᵘ scire aliqd visquequo
deuenit̄ ad indiuidua. idest spālissima. vn̄ spālissimū dr̄
indiuiduū respectu gn̄is: q2 nō diuidit̄ p dr̄ias subales: ⁊
p se: vt pȝ 2º poste. Et dicit Cōmētator ꝙ duplex est mo
dus diffiniendi. Unus resolutorius: qui est ab inferiori
ad superius. Alius modus est per cōpositionē qui fit eꝯ.
Alia rō Arist. est. Si forme essent infinite: tunc nihil cō- G
tingeret cognoscere: hoc est falsuȝ. ꝯñtia pȝ: q2 nihil scit̄
nisi per formas. Modo illud qd est infinitū nō ꝯᵘ intel-
ligere saltē quo ad determinatū numerū ꝑtium. Et dicit
Cōmentator. ꝙ si scia nō fuerit: tunc ꝯᵘ valde impole. s.
ꝙ sciens nō erit: ⁊ cā in hoc est: q2 res cognite determian
tur ab intellectu. Infinita autē nō determinant̄ ab intel
lectu: q2 est finitus. ḡ nihil erit cognitū. Tūc Arist. remo-
uet obiectionē que posset fieri: q2 aliqs posset dicere. da-
to ꝙ sit infinituȝ: tn̄ bene pōt cognosci: sicut linea intelli-
git̄: in qua sunt infinite ꝑtes si esset: dato ꝙ sint infinite
forme bene possunt cognosci. Ad hoc dicit Aristo. ꝙ nō
est simile de linea que diuidit̄ in infinituȝ fm̄ successio-
nem: q2 nō est intelligere lineaȝ non statuentem. idest nō
terminataȝ. vnde linea nō intelligitur fm̄ infinitas par- H
tes: in quas diuidit̄: sed intelligit̄ non esse terminata: q2
ille partes infinite non sunt in actu in linea: sed in poten
tia: sed sic non est de formis: quia forme actu sūt in rebꝰ
quaruȝ sunt forme. vnde dicit ꝙ aliquis nō enumerabit
sectiones que in infinitū ꝓcedunt: idest quo ad determi-
nataȝ numerū oīum ꝑtiū: in quas diuidit̄ linea fȝ succes
sionē. ¶ Alia rō Aristo. ⁊ videtur respicere res gn̄āles ⁊
corruptibiles: ⁊ ṗmo ṗmittit duo. ṗ ꝙ necesse est intelli-
gere mām in omni qd mouet̄. idest gn̄at̄ ⁊ corrumpitur.
scdo ṗmittit ꝙ in infinito. idest materia que est īfinita
nihil necesse est esse. Et concordat huic ꝙ in fundamēto
nature nihil est distinctum. Ex hoc arguit: illud est fini-
tum quod dat esse infinito subiecto: quia infinitum non
determinatur ab infinito: sed a finito: sed forma gene-

I rabilis ꝛ corruptibilis dat eē ĩfinito subto. vt mãe pᵃ: qꝛ
mã vel hꝫ nullũ esse: vel hꝫ eē a foꝛa: ſꝫ h̃ eſt fſm: ꝙ hẽat
nullũ eē: qꝛ semꝑ eſt ſub aliquo eē. ğ hꝫ eē a forma. pp h̃
forme gñales erũt finite cũ dent esse ſubto ĩfinito. Et sic
pꝫ pᵐᵃ ꝯ. ℂ Rõ ſcðe ꝯnis pꝫ ex dictis: qꝛ ſi in causis
formalibꝰ accñtalr ordinatis eēt ꝓceſſus in ĩfinitũ que
ſunt ſil᷑. tunc multitudo actu eſſet ĩfinita. ꝯñia ꝛ falſitas
ꝯñtis apparet ex dictis. ℂ Rõ 3ᵉ ꝯnis ēt pꝫ: qꝛ gnõ eſt
eterna ꝛ ĩfinita ſtãte eternitate mundi. ğ etiã in formis
itur in ĩfinitũ: ꝛ rõ tacta eſt priꝰ. Tñ ſm fidē ꝛ veritatē
dõm ꝙ ſtatꝰ eſt in causis formalibꝰ accñtalr ordinatis:
qꝛ mũdus icepit ꝛ deſinet: ꝛ ē dare vltimã formã ꝛ pᵃᵐ.

Ad rõnes in oppoᵐ. ℂ Ad pmã. gnõ ꝓcedit in ĩfinitũ. ꝯcedit̃. ſtãte eternitate mundi.
K vñ bñ ꝯcedo. ꝙ ꝓceſſus in ĩfinitũ eſt ĩ cauſis formalibꝰ
accñtalr ordinatis. ℂ Ad aliam. in illa cã eſt ꝓceſſus in
ĩfinitũ. ꝛc̃. ꝯcedit̃. ſi eſt multitudo ſꝫ ſi nõ eſt multitudo
nõ opꝫ esse ĩfinitũ. Tu dicis ꝙ in forma ꝛc̃. Dõm ꝙ ibi
nõ eſt vna forma ſubalis. ğ ꝛc̃. ſꝫ difficile eſt. qũo iſti ſal-
uãt Ari. ꝙ cũ voluit ꝓbare eē ſtatũ in causis formalibꝰ
trãſtulit ſe ad ptes diffõnis: ꝛ h̃ nõ eēt bñ factũ. niſi cui-
libet parti diffõnis corrñderet vna forᵃ diuerſa ab alia:
de h̃ videbit̃ diffuſius in ſequẽti qõne. ℂ Vñ dõꝫ alr.
T.c.43. ꝙ ordo eſt in formis ſubalibꝰ. Et qñ dicit Ariſt. 7. huiꝰ.
ꝙ nõ eſt ordo ĩ forma ꝛ in ſuba. Dõm ꝙ Ariſt. loquit̃ ibi
de finali ꝛ ſpeᶜᵃ dĩa. mõ in illa nõ ē ordo: qꝛ ordo dicit
pᵘs ꝛ poſterius. mõ in vna dĩa finali nõ eſt pᵘs nec vl-
timũ: cũ nõ ſit niſi vna in vno ſuppoſito: ſed de alijs for-
mis nõ loquit̃: qꝛ in illis bene põt eſſe ordo: qꝛ alr ꝯdi-
ceret ſibi Ariſt. qꝛ dicit ꝙ in diffõne eſt ordo: qꝛ vna ps
eſt pᵒꝛ. alia poſterioꝛ: cũ ibi ſit actus ꝛ poᵃ. ſicut genus ꝛ
dĩa: ꝛ genus eſt forma potẽtialis: ꝛ potẽtia eſt pᵒꝛ actu
in diffõne. ℂ Alr põt dici. ꝙ in ſuba non eſt ordo pñũ.
ita ꝙ vna ſit per ſe ſubſiſtẽs ſine alia. vt ſequit̃ opionẽꝫ
Platonis de ideis. ꝙ vna vt aĩalitas ſubſiſteret ſeorſuꝫ
ſine forma rõnali. hoc .n. negat: ſꝫ nõ negat qn poſſit ibi
L eſſe ordo in ſuba ꝛ in diffõne. qrũ vna eſt in poᵃ. alia in
actu. ℂ Ad aliã ꝓbationẽ ꝙ in vno ĩdiuiduo nõ eſt niſi
vna forma. ſi hoc eſt verũ. tũc hꝫ veritatẽ: qꝛ ordo req-
rit plã. vt pᵘs ꝛ poſterius. verũ aũt in vno ĩdiuiduo plu-
res ſint forme ſubales: vel nõ: videbit̃ in ſequẽti qõne.
ℂ Ad aliã rõnẽ. in numeris ꝓcedit̃ in infinitũ ꝛc̃. Aliq
dicũt ꝙ verũ eſt: qꝛ numeri nõ ꝑtinẽt ad perfectionem
vniuerſi. Et dicũt qñ Ariſt. dicit. ꝙ in formis nõ ꝓcedit̃
in infinitũ. intelligit̃ de his que ꝑtinent ad perfectionẽ
vniuerſi: illud nõ valet: qꝛ dualitas ꝑtinet ad perfectio-
nẽ mũdi: qꝛ ſine maſculo ꝛ femina nõ ſit gñatio: que ge-
neratio reqrit̃ ad ꝑfectionẽ mũdi: qꝛ ſine gnõne nõ re-
manẽt ſpẽs perfecte: ꝛ ſi dualitas pertinet ad perfectio-
nem mũdi: tũc magis numeri perfecti: vt trinitas ꝛ alij
ſicut ſenarius. ℂ Alr dicũt alij. ꝙ in numeris bene ꝓce-
dit̃ in infinitũ ſucceſſiue: ꝛ nõ ſimul. mõ dicũt ꝙ in for-
mis nõ ꝓcedit̃ in infinitũ ſimul: ſed bene ſucceſſiue. il-
lud eſt difficile tenere: qꝛ illa que ꝑtinẽt ad perfectionẽꝫ
M mũdi eſſentialẽ: ſiue pᵒ. ſiue 2ᵒ mõ: opꝫ ꝙ ſint in actu q̃-
libet inſtanti: ſed oẽs ſpẽs mũdi que poſſunt eſſe: perti-
nent ad perfectionẽ mũdi. ğ opꝫ ꝙ ſimul ſint in actu. qꝛ
per h̃ differũt ab ĩdiuiduis. mõ iſti ꝯcederẽt ſpẽs nume-
roꝝ ꝑtinere ad perfectionẽ vniuerſi. ğ ſi ſpẽs numero-
rũ pñt eſſe. opꝫ ꝙ ſimul ſint. ℂ Sed forte dices. ꝙ aliq̃
ſpẽs eſt que nõ actu iam eſt: ſed poſtea erit: vt aliq̃ ſpẽs
numeri. mõ ponat̃ ꝙ ita ſit. tunc querat̃ ab iſtis. vtrum
vniuerſum pᵘs fuit perfectũ qñ iſta ſpẽs nõ fuit vel nõ
fuit perfectũ: õ põt dici ꝙ mũdus pᵘs fuit ꝑfectus: cũ
illa ſpẽs pertineat ad perfectionẽ eius eẽntialẽ. Si aũt
dicas ꝙ nõ: tũc adueniente iſta ſpecie erit perfectioꝛ: ꝛ N
q̃diu oẽs ſpẽs numeri nõ ſunt actu nunq̃ mundus erit
perfectus. Vñ põt dici alr ꝙ in numeris ꝓcedat̃ in ĩfi-
nitũ. Et cum dicis ꝙ numeri ſunt forme. Dõm ꝙ nõ: qꝛ
vna ſola eſt forma ſpecifica oĩum numeroꝝ: qꝛ terna-
rius non differt a dualitate in ſpẽ: ſicut nec linea maioꝛ
differt a linea minori in ſpẽ. Et hoc põt ꝓbari ex 8ᵒ hu- T.c.10.
ius. vbi Ariſt. cõparat numeros ad diffões ſuperioris
ꝛ inferioris: qꝛ dĩa addita diffõni ſuperioris erit diffõ
ĩferioris: ꝛ ablata dĩa erit diffõ ſuperioris. ꝛ hoc ſic ex-
ponit ibi Cõmẽtatoꝛ. queadmodũ qñ ab aliquo nume-
ro ꝛc̃. i. ꝛ queadmoduꝫ qñ alicui nũo addit̃ vnũ: aut ab
eo diminuit̃ vnũ: trãſfert̃ ad aliaꝫ nãm numeri. ſimili-
ter diffinitiones cõpoſite ex pmo gñe ꝛ plurib᷑ differen-
tijs qñ ab eis diminuit̃ aliq̃ dĩa trãſfert̃ diffinitio ad
diffinitionẽ alterius nãe. Et ſimilr qñ addit̃ in eis aliq̃
dĩa. v̄. g. cũ dicimus in diffinitione aĩalis: qđ eſt corpus
mutabile ſenſibile: ſi diminuimus vltimã differẽtiã erit
diffinitio vegetabiliũ. Et ſi addit̃ aliqua differentia: vt
rõnale: erit diffõ hoĩs. mõ diffões iſte ſuperioris ꝛ in-
ferioris nõ differunt ſm ſpẽm. ergo etiam numeri non
differũt ſm ſpẽm. Item numeri nõ componunt̃ niſi ex
vnitatibus tanq̃ ex partibus. ergo partes vt vnitates
que ſunt in vno nõ differũt a partibus que ſunt in alio.
Et ſic oẽ qđ eſt in vno: eſt in alio numero realiter ſiue
hec ſint vnitates: ſiue aliqua forma ꝛ differẽtia forma-
lis ſuperaddita his. ℂ Contra. ſi hoc eſſet verum ꝙ oẽs
numeri cõueniunt in vna ſpẽ: tunc arithmetica nõ eſſet
de numeris: qꝛ ſic oẽs numeri cõueniunt in vna ſpecie
ſpecialiſſima: ꝛ nõ ſunt niſi indiuidua ſpeciei ſpecialiſſi-
me: de quibus nõ eſt ſcientia. Dõm. ꝙ arithmetica bene
eſt de numero. vt de ſpecie ſpecialiſſima: vt õ numeris.
vnde lꝫ numeri nõ differãt ſpecie. tñ quilibet numerus
poteſt habere plura ĩdiuidua ſub ſe vt trinarius nume-
rus hunc trinariũ: ꝛ illũ: ꝛ ſic de alijs. ſicut maioꝛ linea.
ꝛ minoꝛ linea non differunt ſm ſpeciem: ꝛ tamen queli-
bet linea hꝫ ſub ſe plura ſuppoſita. ℂ Qõ. X.

Margin notes: Hanc rñſionẽ ꝛ opionẽ imitat doctoꝛ ſubtilis ꝛ gñto ſuꝛ metaphyſice. q. 9. 13. ꝙ vna ſit forma ſpecifica oĩuꝫ numeroꝝ. ꝛ ꝙ ꝑnarꝰ ꝛ ſenarꝰ dñt nũo ſicut partes ꝛ paſſus. O

Qui vellꝫ tenere aliam viã ꝙ numeri dñt a ſe inuicẽ ſpẽ. poſſet alr rñdert̃ ad argumẽtum. qñ .n. d᷑ ꝙ ĩ formis eſſentialr ordinatis nõ ē ꝓceſſus ĩ infinitũ. dico ꝙ verũ ē ĩ formis q̃ nõ depẽdẽt a ſe inuicẽ: nec in eẽndo nec in cãndo. ꝛ p h̃ ceſſat argᵗᵘᵐ ĩ ſpẽbꝰ nũe. ĩ qbꝰ ē ꝓceſſus ĩ ĩfinitũ ĩ poᵃ. qꝛ vna dependet ĩ cãndo a reliqua: ſaltẽ quãtũ ad materiale eius.

ℂ Cõtra. queritur circa eandẽ ptẽ adhuc. ꝛc̃.

Q Uia cum Ariſto. debuit ꝓbare ſta-
tum eſſe in causis formali-
bus tranſtulit ſe ad partes diffõnis ꝓban-
do ꝙ ſi ibi ſit dare pmũ: ꝛ vltimũ: alĩter nõ
contingeret ſcire: ꝛ per hoc. ſ. ſtatum in par-
tibus diffõnis voluit probare ſtatũ eſſe in formis. ergo
qõ hꝫ hic locum rõnabiliter. Vtrũ partes diffõnis logi-
ce: vt genus ꝛ dĩa ſint diuerſe forme realiter ꝛ per ſe: ꝛ
dico realiter ad excludendũ diuerſitatẽ ſm conceptuꝫ:
ꝛ dico per ſe ad excludendũ accidẽtia. Et argnit̃ primo
ꝙ nõ: qꝛ ſi genus ꝛ differẽtia eſſent diuerſe forme realr
ꝛ per ſe: tunc genus ꝛ differẽtia nõ ꝑdicarent̃ de ſpecie P
per ſe: ſed hoc eſt falſuꝫ: qꝛ diffõ ex genere ꝛ dĩa ꝑdica-
tur de ſpẽ per ſe in pmo mõ dõi per ſe dicendo: hoc eſt
hoc. vt homo eſt aĩal rõnale. ꝯñia pꝫ: qꝛ pars eẽntialis
nõ predicat̃ de tõto in recto: vt dõ. hõ eſt aĩa vel cor-
pus. modo ſi genus ꝛ dĩa eſſent diuerſe forme realiter
ꝛ per ſe: tunc eſſent partes eſſentiales ſpeciei. Q

Oppoſitum vult Ariſt. 2ᵒ huius. cũ enĩ debuit T.c.10.
probare ſtatũ eē in cauſis forma-
libus: trãſtulit ſe ad partes diffõnis: qꝛ vna pars diffini-
tionis eſt pᵒꝛ. ꝛ alia poſterioꝛ. alr nõ ꝯtingeret ſcire: ſed
hoc nõ põt eſſe niſi vna forma realis correſpõderet ge-
neri ꝛ diuerſa realiter: ꝛ per ſe a forma que corrñderet
dĩe. hoc idẽ vult Cõmẽtatoꝛ. 2ᵒ phy. ſuꝑ illo v̄bo Ariſt.
ꝙ oẽs partes diffinitiõis ſunt forme. exponẽs hoc dicit Cõ. 28.

A ꝙ genus est forma gnālis: ⁊ dīa forma spālis. Itē idem
est iudiciū de hoīe: sicut de alijs spēb⁹: sed in hoīe opꝫ eē
diuersas formas realr̄ ⁊ ꝑ se: qḋ ꝓbaẗ sic. Ibi sunt diuer
se forme realr̄ ⁊ ꝑ se: vbi vna forma est eterna: ⁊ alia cor
ruptibilis: cū vna ⁊ eadē forma nō possit eē eterna ⁊ cor
ruptibilis: qꝛ corruptibilis ⁊ icorruptibilis differūt plus
Tex.c.16 ꝙ̄ gnē. 10. hui⁹: sꝫ in homie vna forma est gnābilis ⁊ cor
ruptibilis: alia eterna: qꝛ nisi h̄ esset ꝙ vna est corrupti
bilis nō corrūperetur: qꝛ gia mãe nō corrūperetur: cū mã
Tex.c.82. sit ingenita ⁊ incorruptibilis. ꝓ pħr. g̊ si hō est corrupti
bilis. hoc est rōne forē: sꝫ ēt in hoīe est foīa eterna: vt aīa
Tex.c.21. intellectiua: vt pꝫ ꝑ Ar. 2° de aīa. ꝙ separaẗ hoc ab hoc
sicut ꝑpetuū a corruptibili: loqẗ de aīa intellectiua. ergo
in alijs spēb⁹ opꝫ esse silr̄. est ergo etiā in specie spālissi
ma: vt in hoīe vna forma per quā homo est homo: ⁊ alia
per quā est aīal: ⁊ alia per quam est corpus: ⁊ sic semper
ascendēdo quousqꝫ ad gnālissimuꝫ: qꝛ quot sunt gña tot
sunt forme realr̄ diuerse: imo etiaꝫ si mille essent genera
B vniuoca ascēdendo tot essent forme in spē spālis̄ᵐᵉ realr̄
diuerse ⁊ ꝑ se. vñ dōm est ad qōnē: ꝙ for⁹ generis ⁊ spēi
realr̄ ⁊ ꝑ se sūt diuerse: ⁊ sicut intelligo de genere ⁊ specie:
sic de dīa. Et ista ꝯ ꝓbaẗ ad p̄ns sex rōnib⁹. Et in p̄ma
rōne supponunẗ tria. p̄mo ꝙ omne accidēs qḋ inest hoī
fm ꝙ aīal inest omni aīali: ⁊ sicut dī de hoīe: ita intelliga
tur suo mō de oīb⁹ spēb⁹: ⁊ hec suppō pꝫ p̄mo posterio.
qꝛ fm ꝙ ip̄s p̄supponit ꝑ se ⁊ ꝑ se de oī. vñ reduplicatio
infert vlē falsē in vniuocis. ¶ Scōa suppō est: ꝙ omne
qḋ inest hoī fm formā qua est aīal inest ei fm ꝙ aīal: qꝛ
fm ꝙ ip̄s supponit per se: ⁊ de omni: qꝛ fm qꝫ: ⁊ ꝑ se: sunt
idē. p̄mo posterio. ⁊ illa insūt per formā. ¶ 3ª suppō est
ꝙ si est eadē forma: que dat esse hoīem ⁊ animal nō pōt
C ista esse dare fm diuersos modos: nisi ꝯcederet ꝓpositū
ꝙ essent diuerse forme dantes illa esse. ꝓbatio. ꝙ si vna
forma dat esse aīal ⁊ esse hoīem fm aliū ⁊ aliū modum:
vel isti modi sūt accñtia vel sube. ꝑ sufficientē diuisionem
Com.p°. ex p̄dicamētis. Et habeẗ ēt a Cōmētatore. 7. hui⁹: sed nō
p̄nt esse accñtia: quia tūc forma subalis daret esse subale
formalr̄ rōne for⁹ per accñs: qḋ est ridiculū. si sūt substā
tie: vel mã: vel cōpositū: vel forma: per sufficientē diui
T.c.2. sionē. 2° de aīa: ⁊ 7° huius. Modo illi modi nō p̄nt esse
Tex.c.7. mã: qꝛ forma nō dat esse formalr̄ per mãm: nec pōt eē
cōpositū: qꝛ forma subalis nō dat esse formale vt eē ho
minē ⁊ esse aīal per diuersa cōposita: si aūt sunt forme isti
modi: tunc habeẗ qḋ petimus. s. ꝙ in vna re plures sint
forme subales: qꝛ illa vna forma p̄ma ⁊ simplex subalis:
que dat eē ꝑ illos modos: ⁊ illi ēt modi ꝑ quoꝝ vnū dat
vnū esse imediate ⁊ per aliū aliud. g̊ meli⁹ est imediate
cōcedere ꝙ alia sit forma: que dat esse hoīem ⁊ alia esse
aīal. ¶ Ex hoc sic arguiẗ. Omne qḋ inest homini ꝑ for
maꝫ qua est aīal inest ei fm qḋ est aīal fm suppositionē
scōaꝫ: ⁊ per ꝯñs inest omni aīali ꝑ suppōnē p̄mā: sed oē
qḋ inest homini fm ꝙ hō inest ei fm formā qua est aīal
D per suppōnē aduersarij: q negat realr̄ diuersitatē foīa
rū: sed risibile inest homini fm formā qua est hō: cū isit
ei p̄mo. g̊ ēt inest ei per formā qua est aīal: qꝛ est eadeꝫ ꝑ
aduersariū. g̊ fm ꝙ est aīal: ⁊ per ꝯñs inest omni anima
li: ⁊ sic inest asino: qḋ est falsuꝫ. g̊ vna p̄missarū: sed nō est
alia falsa ꝙ̄ illa. s. qḋ inest hoī fm ꝙ hō inest ei fꝫ foīaꝫ
qua est aīal. g̊ nō est vna forma dans esse hominē ⁊ esse
aīal. ¶ Iteꝫ aliusest ꝯceptus hoīs ⁊ alius animalis vt
aīal. Et hoc nō soluꝫ fm ponētes plures formas in vna
re: sꝫ etiā fm negātes pluralitatē formaꝝ. Ex hoc argui
tur. isti ꝯceptus accipiunẗ a diuersis formis subalib⁹ in
re si nō sunt ficti: vel a diuersis modis essendi. Si acci
piunẗ a diuersis formis subalibus habeẗ intentū: ꝙ alia

sit foīa in hoīe dans eē aīal: ⁊ alia forma dans eē hoīeꝫ. E
Si a diuersis modis essendi hoc nō pōt eē. ꝓbō: qꝛ aīal
inquātū est aīal differt a seipso inquātū est sentiens: quia
aīal inquātū est aīal nō includit aliqḋ accñs: sed inquātū
est sentiens includit accñs. mō suba alicui⁹ ⁊ accñs eius
differūt. Ex hoc arguiẗ sic. ꝯceptus sentientis vt sentiēs
nō est ꝯceptus aīalis vt aīal: qꝛ sunt diuersi cōceptus: qꝛ
vn⁹ icludit accñs aīalis ⁊ alius subam: sꝫ ꝯcept⁹ sentie
tis vt sentiēs est accipiẗ a mō eēndi. s. sentire. g̊ cōceptus
aīalis non pōt accipi ab eo: sꝫ a forma subali. Similiter
ꝓbaẗ de homis ꝯceptu: qꝛ differt hō inquātū hoc ⁊ in
quātū rōcinās: qꝛ p̄mus ꝯceptus homis inquātū homo
nō icludit accidēs: sꝫ scōus ꝯceptus vt rōcinās includit
accñs. Ex hoc sic arguiẗ. ꝯceptus homis vt rōcinās non
est ꝯceptus hoīs vt homo: sed ꝯceptus rōcinātis accipiẗ
a mō essendi. s. rōcinari: q̄re ⁊c. ¶ Et ꝯfirmaẗ sic. certuꝫ F
est ꝙ sor. inquātū homo differt a se inquantū aīal realr̄:
qꝛ aliqd inest ei fm ꝙ homo vt risibile: qḋ non inest ei
fm ꝙ aīal. silr̄ ecōuerso sentiēs inest ei fm ꝙ aīal: ⁊ non
fm ꝙ hō: qꝛ si sentiēs inesset fm ꝙ homo: qbuscūqꝫ tūc
inesset hoc esset per rōnē hoīs: ⁊ sic asino iesset ꝑ hoīem:
qḋ est falsum. Ex hoc sic arguiẗ. Ista diuersitas: aut iest
fm accñtia: aut fm diuersitatē subalē. p̄mo mō non pōt
dici ꝙ sit diuersitas accñtalis: qꝛ tūc esse hoīem ⁊ eē ani
mal essent accñtia: qꝛ qñ aliqd differt a se accidentalr̄ ⁊
sub esse accñtali: illa diuersitas fundaẗ sup accñtia: ⁊ sic
esse aīal ⁊ esse hoīem nō eēnt esse subalia: qḋ est falsum.
ergo relinquiẗ ꝙ sint diuersi ꝑ diuersitateꝫ subalē: ⁊ sic
alia est forma dans esse hominē ⁊ alia dās esse animal.
¶ Item ille forme sunt diuerse realiter: quarū materia
recipit vnā mediante alia: ⁊ sine ea nō posset recipe eā:
qꝛ idē nō est mediū recipiēdi seip̄m: sꝫ mã p̄ma recipit
formas magis vles p̄mo: deinde min⁹ vles medi⁹ vlib⁹
vsqꝫ ad indiuiduales. dicit Cōmētator. in p̄mo huius in Cō.17.
G erroib⁹. vñ p̄mo recipit formā sube. si suba est vniuoca
⁊ nō pōt formā corporis recipere sine forma sube: ⁊ dei
de descendēdo vsqꝫ ad formas idiuiduales. g̊ alia ē for
ma realr̄ dans esse hoīem ⁊ esse aīal: ⁊ alia dans esse aīa
tum: ⁊ ita vsqꝫ ad subaꝫ ascendēdo semꝑ quādiu manet
vniuocatio. ¶ Itē si esset eadē forma dans esse hoīeꝫ ⁊
esse aīal: tūc in genere eēt cōpara⁹. sꝫ h̄ est falsuꝫ. 7. pħr. T.c.31.
qꝛ cōparatio tm̄ fit i spē athoma. ꝯñtia pꝫ: qꝛ postq̄ꝫ eēt
vna forma dans esse hoīem ⁊ aīal: nunq̄ꝫ hō cōpararetur:
nisi etiā aīal cōpararetur: qꝛ vna forma nō pōt se habere
ad aliā: quarū vna cōparaẗ ad aliā fm magis ⁊ minus:
⁊ alia nō: ⁊ tamē sit vna forma: vt si albedo itēdiẗ: ⁊ co
lor: ⁊ ꝓpterea illud qḋ vere ⁊ realr̄ inexistit alicui rei nō
pōt ei iesse de suppōne alicui⁹ sibi incōpossibilis: sed ex
suppōne alicui⁹ pōlis: vt risibile iest hoī. ⁊ iō ex suppō
ne ipōlis nō posset sibi iesse: qꝛ dato ꝙ hō esset lapis nō H
esset risibilis: sꝫ diffōni inest hēe ꝑtes realr̄ ⁊ vere: ⁊ hoc
ex suppōne p̄litatis formaꝝ i eodē. vñ etiā cū Arist. de T.c.5.t.13.
buit demrāre p̄litatē in formis: ⁊ nō ꝓcessum in ifinitū
ꝓbauit ō ꝑtib⁹ diffōnis. Mō h̄ nō iesset diffōni ꝙ hēet
ꝑtes p̄orē ⁊ posteriorē ex suppōne alic⁹ ipōlis. s. qꝛ ipō
sibilis eēt p̄litas foīaꝝ correſpōdēs ꝑtib⁹ diffōnis: qꝛ vna
est p̄or: alia posterior. ¶ Nō circa p̄mā rōneꝫ ⁊ funda
mētū illi⁹ rōnis: ꝙ multe sūt obuiatōes. vt ꝯ istā redupli
cationē fꝫ ꝙ qꝛ peccat ꝑ equocationē: cū dī. qḋ iest hoī
fm formā q̄ est aīal inest oī aīali. Quidā dixit ꝙ ista re
duplicatio fm ꝙ. peccat ꝑ equocationē: qꝛ fꝫ ꝙ pōt du
pliciter accipi. vno⁹ qḋ iest hoī fm formā q̄ est aīal. si i
telligiẗ formalr̄ vt fm aīalitatē: tūc veruꝫ est ꝙ inest oī
aīali. Sꝫ si accipiẗ fm ꝙ. fundamētalr̄: sic nō oꝫ. cū diẗ
qḋ iest hoī fm formā qua est aīal: vel fm ꝙ aīal iest oī: ⁊

I sic accipit in pposito fm q mālr ꝛ fundamētalr. vñ di
cit q risibile bñ inest hoi fm formā qua est aial: sed non
fm aialitatē ꝛ formalr. g nō opꝫ q risibile insit oī aiali.
Istud nō vꝫ valere: qꝛ p aialitatē vel itelligit nihil: vel
aliqd: p sufficientē diuisionē: si nihil p nihilo relinquat.
si aliqd vel est suba: vel accñs. p sufficientē diuisionē ex
Cō. p°. pdicamētis: ꝛ p Cōmētatorē. 7. hu°. vñ si qs negat istam
diuisionē nō est disputandū cū eo: qꝛ dat p ꝯdictoria: vt
p eē in subo ꝛ nō eē in subo. si dicit q aialitas est accñs:
tūc est ꝯdictio: qꝛ qḋ inest fm aialitatē que est accñs nō
inest fm se ꝛ formalr: nec fm q ipm: cuius oppo^m ꝯcede
bat. si est suba vel est mā: vel forma: vel cōpositū. p diui
Tex. cō. 2. sionē sufficiētē sube. 2°. de aia. ꝛ. 7. hu°: sꝫ nō pōt dici q
Tex. cō. 7. aialitas sit mā: qꝛ qḋ inest fm aialitatē inest formalr vt
dicit: qꝛ forma nō est mā. silr aialitas nō est substantia
cōposita: qꝛ si hoc esset: tunc humanitas esset substantia
K cōposita: ꝛ sic cū aialitas ꝛ humanitas nō sint idē: tūc in
hoīe essent diuerse sube cōposite: ꝛ hoc iterū nō eēt nisi
per diuersas formas subales. g relinquit q aialitas sit
forma aialis qua aial est: ꝛ p ꝯńs stat rō: qḋ inest hoī fm
formā qua est aial inest ei fm q est aial ꝛ formalr: ꝛ per
ꝯńs omni aiali. ¶ Alia est rńsio ꝛ obuiatio per rationē
intelligendi que est cōceptus. vñ qñ dī. illḋ qḋ inest hoī
fm formā qua est aial: inest ei fꝫ q aial: ꝛ p ꝯńs oī aiali:
dī q nō opꝫ nisi insit per rōnem intelligendi aialis: siue
cōceptū sumptū a modo essendi aialis: sicut est sentire.
Mō risibile inest hoī ꝛc. Dōm q nō inest per rōnē intel
ligēdi aialis: sꝫ p rōnē itelligēdi hoīs: ꝛ alia rō est itelligē
di hoīs ꝛ aialis: sicut dīnt rōcinari ꝛ sentire. g non valet
ista rō: qꝛ ad h q aliqḋ accñs reale isit alicui subo nihil
facit intell': qꝛ triāgulus pōt hēre tres angulos dato q in
tellect⁹ nihil itelligat. Et pōt adhuc aliqlr declarari. Ad
hoc q aliqḋ sit subm p^m fm q ipm alicui⁹ passiōis rea
L lis sufficit q sit pcisa cā alicui⁹ passiōis: ita q nō deficiat
in causando ipā: nec sit supabūdās cā q icludat aliḋ qḋ
nō sit cā illius passiōis: vt dicit Lyncoln. pmo posterio
rū: sꝫ subm aliqḋ pōt esse pcisa cā passionis sine oī opere
intellect⁹: qꝛ triāgulus est pcisa cā hēre tres dato q intell's
nihil itelligeret: qꝛ nō est diminuta cā: vt figura que req
rit aliqd supadditū ad cāndū hāc passionē: nec est abun
dans: vt isoscheles que icludit aliqd qḋ nō est cā hui⁹ qḋ
est hēre tres. Quia ad hoc q aliqd sit fm q ipsuꝫ nō req
rit ad hoc rō itelligēdi. Et sic itelligat ēt de alys passio
nib⁹ realib⁹ vt de risibili: qꝛ pūt inesse sube pmo. dato q
Opinio beati Tho. in opusculo. 45. de pluralitate formarum. intell's nihil itelligeret. ¶ Alia est rńsio vel obuiatio: q
vna est forma p quā hō est hō: ꝛ per quaꝫ hō est aial: tñ
ipsa forma dat diuersa esse per diuersos gradus pfectio
nales: ita q dat esse aial p vnū gradū pfectionis ꝛ eē ho
minē p aliū: ꝛ sic de alys: ꝛ isti gradus dīnt. Et si querit
ab eis qd itelligāt p istos gradus: dicūt. dic nobis qd itel
ligis p gradus albedis: ꝛ nos dicem⁹ tibi illud qḋ nos in
telligim⁹ p hos gradus pfectionales. ¶ Et tūc dicūt ad
rōnē: illud qḋ inest homini fm formā qua est aial: inest
ei fm q aial. dicūt. verū est si insit ei p gradū pfectiona
M lem aialis: sꝫ si nō sunt sub illo gradu pfectionali: tūc nō
opꝫ. Tu dicis: q risibile inest ꝛc. dicunt q risibile inest
homini fm formā illaꝫ sub illo gradu pfectionali q dat
eē aial: sꝫ hoī per eādē formā sub alio gradu pfectiōali: ꝛ
iste coactus fuit ponere istos gradus pfectionales: aialis
ꝛ hoīs: vt saluaret cōceptus qdditatiuos: qꝛ per actus ꝛ
per modos essendi nō potuit saluare eos. ¶ Ista rńsio
nō valet: qꝛ per gradus perfectionales tu itelligis vel ni
hil vel aliqd: si nihil p nihilo relinquat: qꝛ tūc forma da
ret esse p nihil. Si aliqd: vel suba: vel accñs: si accñs: tūc
incidis in illud qḋ vis effugere: si sube: vel est mā vel for
N ma: vel cōpositū: non mā: qꝛ nihil dat esse aial per mām
pmā: nec cōpositū: qꝛ forma nō dat esse per compositaꝫ
subaꝫ. Si forma. g plures sunt forme: qḋ petimus: saltē
vna. f. pma super quaꝫ fundant iste quas vocas gradus
pfectionales: ꝛ tūc quot gradus pfectionales sunt tot for
Op. Scoti in 7. meta. q. 19. me subales erūt. ¶ Alia est rńsio alioꝝ: ꝛ dicunt q vna
sit foīa simplex que dat esse aial ꝛ hoiem: tñ sunt diuerse
formalitates: p quaꝝ vnā dat esse aial: p aliā esse hoiem
ꝛ est formalitas foīe idē cū gradu pfectionali. Et addūt
isti q iste formalitates reducunt ad gen⁹ sube: qꝛ nō sūt
accñtia. vñ sunt idē realr cū forma subali: sed tñ nō sunt
idē formalr. vñ quelꝫ formalitas est distincta ab alia for
malitate ꝛ a forma subali: hoc est seipsa: sicut simplex di
stinguit a simplici pmo: imo seipso ꝛ nō per aliud. vñ di
cunt qñ dicit Aristo. q forma subalis est in genere sube
nō exclusit formalitates in genere sube salte p reductio
O nem. ¶ Ista dicta nō valent: qꝛ querat ab istis: vel for
malitates sunt aliqd vel nihil. si nihil p nihilo relinquā
tur. si aliqd vel suba vel accñs: nō pōt esse accñs: qꝛ tūc
forma subalis daret esse hoieꝫ vel esse aial p accñs: ꝛ sic
esse hoiem esset esse accñtale: ꝛ silr esse aial esset acciden
tale. si formalitates iste sūt sube: vel sunt mā: vel cōpo^m:
vel forma nō mā: qꝛ forma nō dat esse hoiem per mām
pmā: nec cōpositū: qꝛ forma non dat esse hoieꝫ per subaꝫ
cōpositā: qꝛ alr in hoie essent plures sube cōposite: p q̄s
hō haberet eē hoieꝫ: ꝛ esse aial. g relinquit q ille forma
litates sint forma subalis: ꝛ tūc plures essent forme sub
stāt iales in hoie: qḋ petimus: saltē vna vt pma foīa sim
plex: cui insunt formalitates iste: quas ponunt. Si 2^m di
ctū nō valꝫ: qꝛ iste formalitates sunt idē realr cū forma
subali ꝛ inter se: ꝛ tñ nō sunt idē foīalr: qꝛ dicere q foī^a
simplex ꝛ sue formalitates sint ideꝫ realr ꝛ nō formalr
implicat ꝯdictionē: qꝛ q̄ sunt diuerse: sicut res ꝛ res sunt
P diuersa realr: qꝛ res est diuersa a re diuersa realr: qꝛ iter
rem ꝛ rem est distinctio realis: qꝛ dato q itell's nihil in
telligeret adhuc esset distinctio realis: sꝫ forma simplex
ꝛ sue formalitates sunt res: qꝛ forma est res: ꝛ silr foīali
tates sunt res: qꝛ dato q itell's nō itelligeret adhuc eēnt
iste formalitates diuerse ꝛ distincte. g sunt diuerse vt res
ꝛ res. ¶ Sꝫ tu forte diceres q iste formalitates nō sunt
res: sꝫ modi diuersi rerū. ¶ Cōtra illud qḋ est idē realr
cum re est res: qꝛ aut est res vel nō. Si est res habet in
tentū. si nō: tunc est res ꝛ nō est res: que sunt ꝯdictoria: sꝫ
ille formalitates sūt idē realr cuꝫ re vt dicūt. g sunt res.
Ex h sic arguit: que dīnt sicut res ꝛ res sunt diuersa rea
liter. ꝛ deducat vt pus. ¶ Itē omne cns hñs entitatē cir
cūscripto omni ope itell's est res vera: sꝫ circumscripto oī
opere intell's sunt iste formalitates que dant esse aial ꝛ
esse hoiem: vel ista hñt eē sine illo: p qḋ forma dat esse
tale: qḋ est icōueniēs. Tūc arguat sicut pus: ista q̄ sunt
diuersa vt res ꝛ res dīnt realr: sꝫ forma ꝛ sue formalita
tes vel gradus pfectionaleq sunt idē cū formalitatib⁹
Q differunt vt res ꝛ res. g ista dīnt realr. ¶ Omissis g his
formalit^bus ꝛ gradib⁹ pfectiōalib⁹ resumat p^a rō: q̄ adhuc
manet in suo vigore: illud qḋ inest homini fm formam
qua est aial inest ei fm q aial: ꝛ p ꝯńs omni aiali: sed qḋ
inest homini fm formaꝫ qua est hō: inest ei fm formam
qua est aial. si qdeꝫ est vna ꝛ eadē forma que dat esse ho
minē ꝛ dat eē aial. g inest ei fm q est aial: ꝛ p ꝯńs omni
aiali: sꝫ risibile inest homini fm formā qua est hō: cū in
sit ei pmo: ꝛ per ꝯńs inest omni aiali: ꝛ sic inest asino: qḋ
est falsum. g vna pmissarū est falsa: sꝫ nō est aliqua falsa:
nisi illa: q eadē sit forma dans esse hominē ꝛ dans esse
aial. ¶ Notādū tria dubia ex pte pmi fundamenti pri
me rōnis: q si illa suppō esset vera: qḋ inest alicui fm q

A ipsuz inest oi:tunc sequeret q celu esset cōpo^m ex diuer
Com.4.r.8. sis naturis:qd est falsum:vt vult Cōmentator.pmo celi.
ↄñtia pbat:stante illa suppōne vera.silr arguo:moueri
circulariter inest celo fm q corpus.g inest oi corpori:s3
hoc est falsuz.ↄñtia p3:q2 vna forma est qua celū est ce
lu r corpus:r tunc sequit q moueri circulariter insit ce
lo fm q corpus:vel alia erit forma que dat esse celū:s3
quā insit sibi moueri circulr:r alia sit forma corporeita
tis:r sic celū erit cōpositū ex diuersis formis r substan
tijs.¶ Alia est difficultas ex pte indiuidui:q2 si ista sup
positio esset vera:tūc alia esset forma hois:r alia forma
sortis in sorte:sed hoc est falsuz.ↄñtia pbat:q2 aliqd ac
cidēs inest sorti fm q est sor.si g eadē est forma qua sor.
est sor.r sortes est hō.igit illud accidēs inesset oi hoi:sed
hoc est falsuz:q2 accidēs numerat numeratione subiecti.
ↄñtia pbatur:sicut ptz:q2 in sorte est vna forma:r dans
esse sor.r dans esse animal:imo hominez:r tunc illud ac
B cidens qd inest sorti fm formā sor.etiā inest ei s3 foiaz
hois:r s3 q est hō:r sic oi homini:vel est alia forma que
dat esse sor.fm quā inest sorti illud accñs r alia erit foia
hois:r sic habet intentū.¶ Alia est difficultas de specie
in genere accñtis:q2 si ista suppositio esset vera:tūc albe
do erit cōposita ex diuersis partibus essentialib^9:sed h
est falsuz:r ex ex pncipijs:q2 forma est cōpositioni cōtin
gens in simplici r inuariabili essentia cōsistens.ↄñtia p
batur:disgregare visuz inest albedini fm q est albedo:
r p ↄñs fm q color:si color r albedo sunt vna forma:r
p ↄñs oi colori inest:qd est falsum de nigredine:q2 nigre
do cōgregat visuz.ergo erit diuersa foia albedinis dans
esse albedinē r esse colorez:r sic cōponit ex diuersis for
C mis.¶ Ad pmū dubiū dōm est q nō seqt q celū sit cō
positū.¶ Ad pbōnem.moueri circulr rc.Dōm q inest
sibi fm formā qua est celū r corpus:q2 vna est forma q
corpus signat celū r alia corpora equoce vel analogice:
Cō.26. vt vult Cōmentator.10.huius.Et tu dicis.ergo moueri
circulariter inest oi corpori non sequit:q2 reduplicatio
nō infert vlitatē nisi in vniuocis.Modo corpus in celo
r inferiorib^9 nō est nisi equoce dcm:vt p3.10.hui^9:r etiā
per Cōmentatorez vel analogice.vñ qñ dico latrabilis
fm q canis currit.g ois canis latrabilis currit:sed nō in
fert stellā.¶ Et ↄfirmat:q2 cōcedit a multis q ens nō
sit vnius rōnis ad.10.pdicamēta:sed diuersaꝝ rōnū.Ex
hoc sic arguit.Quicqd inest sube fm q ens inest omni
enti:sed nō esse in subiecto inest sube fm q ens.ergo oi
enti vt acci^ns:nō sequit:q2 nō est aliud a suba:cui cōpe
tat nō esse in subiecto.g nō infert reduplicatio vlitatem:
cū ens sit equiuocū vel analogū ad ista.10.pdicamenta.
¶ Ad aliā difficultatē dicunt aliqui cōcedendo:q alia
sit forma sor.fm q sor.r hois fm q hō:l3 tamen ista for
ma sor.nō sit specifica:sed indiuidualis:r tñ dicunt q sit
substātialis.vñ sicut spēs differunt p formas specificas:
sic indiuidua eiusdem speciei per formas indiuiduales.
D vtrū aūt hoc sit verū videbit.8.huius.Aliter pōt dici cō
cedēdo:q alia sit foia sortis p quā sor.ē sor.r alia foia
sortis per quā est homo:tñ illa forma nō est substātialis
q2 esse sor.vt distinguitur ab esse hois est accidentalis.
vñ cōcedit q preter intellectū inest sibi alia forma pter
formā hominis:r q aliqd accidēs pōt sibi inesse fm illā
formā:qd nō inest sibi fm q homo.Et pter hoc nō se
quit q sub specie spālissima sint diuerse forme substan
tiales:q2 hoc est fallacia accidentis:q2 pceditur a magis
cōi ad minus cōmune:q2 nō sequit:sub specie speciali
ssima sunt plures forme.ergo substātiales forme:q2 foia
est in plus q substātialis forma:sed aliter habet se de eē
hois r animalis:quia illa esse sunt substātialia:r per ↄñs

habent diuersas formas substātiales:sed indiui^9 addit E
supra speciez formas accidentales:quia dicit Aristo.2° Tex.c.20.
posterioꝝ:q diuerse forme possunt esse sub vna specie
specialissima:sed non per se:sed fm accidens:r sic eē sor
tis r esse hominis nō sunt diuersa esse substantialia.De
isto plus videbit.8.hui^9:qñ queret vtrū indiui^9 addat
aliquā formā substātialē supra formā specificaz.¶ Ad
aliaz difficultatez dōm.si ista suppositio esset vera:tunc
albedo esset composita rc.Dōm q spēs generis vniuoci
realiter est cōposita ex partibus essentialib^9 vt albedo
est cōposita ex forma generis vt coloris:r ex forma dñe
vt albedinis.¶ Sed dices q forma est simplex.verum
est forma generis que est gnālissimi:sed forme alioꝝ ge
neꝝ bene possunt esse cōposite realr ex genere r differē
tia:r similiter forme specierū.¶ Aliter pōt dici:q foia
est simplex simplicitate opposita compositioni ex pnci
F pijs transmutationis.s.materia r forma:sed bñ pōt esse
composita ex partibus qdditatiuis vt ex actu r potētia:
q2 dicit Cōmentator.pmo de aia:q actus r potētia ↄtin Cō.6.r.52.
gunt vnicuiq3 generi r nō h3 veritatem nisi de genere r
differentia:q2 genus est in potētia:dñia aūt in actu:vñ et
dicit Aristo.5° phys.q medius color:sicut rubedo realr Tex.cō.6.
cōponit ex extremis:r rubedo tñ est forma.r Cōmenta Cō.56.
tor dicit.pmo phys.q extrema actu manent in medio.g
nō vult q forma oino sit simplex.¶ Nota difficultates
cōtra istā positionē.Quia si alia esset forma que dat esse
animal r hoiem:tunc vnius rei nō esset vnum esse:hoc
est falsum:q2 si hoc non esset:tunc vna res esset plures:r
sic res esset vna r nō vna:que sunt cōtradictoria.conse
quentia p3:quia forma dat esse.ergo plures forme dant
plura esse.¶ Item si hoc esset:tunc forma hominis esset
forma accidentalis:hoc est falsuz:quia homo est substā
tia.ergo forma hominis est forma subalis.ↄñtia p3:quia
forma illa est accidētalis que aduenit enti in actu p aliā G
formā vt accipitur a Cōmentatore.2° de aia:sed forma Cō.4.
hominis aduenīret sic enti in actu per formā sensitiuaz.
¶ Item si hoc esset:tunc gnātio hominis esset trāsmu
tatio accidentalis:hoc est falsum:q2 generatio est trans
mutatio subalis:q2 terminat ad formā substantialez.cō
sequentia p3:quia generatio illius forme que introducit
in subiecto in actu est accidentalis:vt accipit ex 5° phy Tex.c.7.r.8.
sicoꝝ:sed si essent plures forme in homine:tunc genera
tio hominis esset ad formaz.s.animam intellectiuaz:que
aduenit enti in actu per formaz sensitiuam.Et ista ratio
fere est eadez cū priori:r declarata est.¶ Item si h eēt:
tunc generatio sortis non esset vna generatio:hoc est fal
sum:q2 sicut sor.est vnus:sic generatio eius est vna.conse
quentia patet:quia vna generatio est ad vnam formam
tñ.modo in generatione sor.plures forme acquiruntur
vt vegetatiua sensitiua r intellectiua.¶ Itē si hoc esset: H
tunc ab vno r eodem agente naturali imediate procede
rent diuersi effectus:sed hoc est falsum:quia in hoc dif
fert agens naturale ab agente rōnali:quia agens rōnale
valet ad opposita:vt vnus medicus potest per eandem
artem medicine pducere sanitatē r egritudinez:s3 agēs
naturale determinat ad vnum tñ:vt p3 ex.9.huius.cōse Tex.c.10.
quētia p3:quia ab vno semine equi imediate generaret
forma animalis r forma equi.¶ Itē si hoc esset vel iste
forme generarent in eodē instanti vel in alio r alio suc
cessiue:ita q minus perfecta forma pus generaretur q
magis perfecta:s3 neutro mō.maior est vera ex sufficiē
ti diuisione.minor p3:q non possint successiue generari
sic q forma generis pmo generaret:quia genus non est
nisi aliqua specierum suarum.7° huius.r 4° topicorum. T.cō.43.
ergo in generatione hominis:si pus generaretur animal

I ꝙ homo: tunc esset aliqua species eadē cū aīali: vt asinus
bos vel aliud: ⁊ cuiusmodi aīal eēt hꝫ: ridiculū eēt dicere
ꝙ esset aliud ab homine. Siľr nō pōt dici ꝙ simul gene
rarent: qꝛ qñ alique foīe sil generant: tunc vna .s. nāliter
posterior determinat sibi p̄orē: sicut homo ⁊ risibile sil
generant̄: ꝙ risibile determinat sibi hoīem. Et siľr est de
forma ignis: ⁊ caliditate in fumo: sꝫ sic nō est hic: qꝛ aīal
nō determinat sibi vel se ad aliquā spēz: sꝫ indifferēs est
ad oēs qꝛ potestate hꝫ oēs. actu ꝟo nullā. ¶ Itē si hꝫ eēt:
tunc vnū aīatū esset plura aīata: hoc est falsuꝫ: qꝛ ꝯtradi
cit. ꝯñtia pꝫ: qꝛ in vno aīato .s. hoīe essent plures aīe: ⁊ q̄lꝫ
daret esse aīatū. ¶ Itē si hoc esset: tunc ꝓpria dr̄ia plan
te esset in aīali: hoc est falsuꝫ: qꝛ tunc aīal esset planta: qꝛ
K in quo est ꝓpria dr̄ia alicuꝰ: illud est illud: cuiꝰ est dr̄ia:
sed ꝯñtia pꝫ: qꝛ per Aristo. ꝓpria dr̄ia in plantis est ve
getatiua: ⁊ illa esset in aīali. ¶ Itē Aristo. dicit in de iu
uentute ⁊ senectute: ꝙ impōle est aīal: fm̄ ꝙ aīal nō vi
uere: ⁊ accipit̄ viuere pro vegetari. Modo hoc nō esset
nisi esset vna forma que daret esse vegetatiuū ⁊ aīal: qꝛ
aliter aīali inquātū aīal nō inesset de necessitate viuere.
¶ Itē si hoc esset: tunc quelꝫ aīa nō esset actus p̄mꝰ cor
Tex.cõ.7. poris: qđ est falsuꝫ: ꝑ diffōnē aīe datam ab Aristo. 2° de
anima: anima est actus corporis ⁊c. ꝯñtia pꝫ. qꝛ aīa hoīs
presupponeret animā aīalis que p̄us perficeret māmꝫ: ⁊
illa presupponeret formā corporis. ergo aliqua aīa esset
que nō esset actus p̄mꝰ corporis. ¶ Itē fine argumēto
querat̄: si essent plures ⁊ diuerse forme in hoīe: vel diffe
runt genere vel spē vel numero. hꝫ oporteret te dicere: sꝫ
nō est dcm̄ hucusqꝫ. ¶ Item ois forma que extenditur
extensione corporis ⁊ māe est forma corpis fm̄ ꝙ corpꝰ
est in genere substātie: ista est manifesta sed ois foīa in
L māꝫ que ꝑficit mām extēdit̄ extēsione materie dimen
Cap.p̄. siue: vt vult Cōmētator in de substātia orbis. ¶ Itēꝫ si
hoc esset: tunc graue inalatum vel leue esset diuisibile in
duas ptes: quaꝝ vna esset mouēs ⁊ alia mota: ⁊ per ꝯñs
moueret se couertēdo se super se: qđ est cōtra Aristo. 8.
T.cõ.30. phy. ⁊ 4. celi: ⁊ per Cōmētatorē: qꝛ sꝫ aīal diuidat̄ in ptē
Tex.c.24. per se motā: ⁊ per se mouentē: nō tñ graue in actū sic di
uidit̄: ꝯñtia pꝫ: qꝛ si plures forme essent in lapide: ꝑ q̄rū
vnā esset corpꝰ in genere subē: ⁊ per aliā lapis: tunc diui
deret̄ in istas ptes. s. in pte motū: qđ est corpus in actu: ⁊
in ptē per se mouentē: sicut in partē actuatā per formaꝫ
lapidis. ¶ Itē hoc etiā ꝓbat̄ auctoritatibꝰ vel rōnibus
fundatis super auctoritates Aristo. ⁊ Cōmentatoris: que
vident̄ esse ꝯtra istā positionē. p̄ma est: equocationes la
Tex.cõ.31. tent in vlibꝰ: ita di. 7. phy. ⁊ loquit̄ Aristo. de vlibꝰ que
sunt genera: sed si foīa generis esset distincta realr a for
ma spēi: ⁊ esset vna: tūc in genere nō laterent equiuoca
tiones. ¶ Itē si hoc esset: cōparatio esset in genere: sꝫ hꝫ
Tex.cõ. est falsū: vt pꝫ per Aristo. 7. physi. qꝛ cōparatio tm̄ fit in
eiusdem. spē ⁊ atomo. ꝯñā pꝫ: qꝛ postq̄ꝫ in gñe eēt vna forma: tūc
ita bñ fieret cōparatio in genere: sicut in spē. ¶ Itēꝫ ge
M nus nō est aliqđ vniuocū. 7. physi. qꝛ hoc significat ratio
Tex.eodē. generis: qꝛ nō est aliqđ vnū: sed si esset forma vna in ge
nere diuersa realiter a forma spēi: tunc esset aliqđ vnuꝫ.
Eodē tex. ¶ Itē in ea genera latent multa. 7. physicoꝝ: sed si genꝰ
haberet vnā formā: tunc nō laterent multa in eo. ¶ Et
cōfirmat̄ ꝑ Cōmētatorē ibidē. qui exponens dictū Aris.
dicit: ꝙ diffōnes quotidiā faciunt opinari ꝙ nā eorū sit
vna. vñ existimant̄ esse vniuoca: tñ nō sunt vna. Modo
certū est: ꝙ loquit̄ de generibꝰ ⁊ nō de speciebꝰ: qꝛ diffō
nes spēꝝ nō faciunt opinari spēꝫ vnā nām esse: cum sit
manifestū ꝙ spēs est vna nā. siľr nō loquit̄ de diffōnibꝰ
equocoꝝ: qꝛ manifestū est ꝙ īportant diuersas naturas.
Modo si in genere vna esset forma: tunc hoc nō eēt ve

rū. ¶ Itē hoc ꝓbat̄ auctoritatibus Cōmentatoris. p̄ma N
est. 2. de aīa: qꝛ Cōmētator ponit dr̄iaꝫ inter formaꝫ sub Com.4.
stantialē ⁊ accidētalē: qꝛ subiectū forme subalis est ens
in potentia: sed subiectū forme accidentalis est ens actu
Modo si plures essent forme in re vt in hoīe: tūc subie
ctū forme specialissime esset cōpositū ex mā ⁊ forma ⁊
per ꝯñs esset in actu per illā formā. ¶ Itē Cōmentator
dicit in de suba orbis. Impōle est vnū subm̄ habere nisi Cap.p̄.
vnā formā: sed si in hoīe eēnt plures forme subales: tūc
vnū subiectū hēt plures formas subales. ¶ Itēꝫ dicit
Cōmentator. 4. celi: ꝙ lapis cōponit̄ ex mā p̄ma ⁊ gra Cõ.22.
uitate p̄ma: ⁊ ecōtra est de aīalibus. Et sic vult ꝙ in lapi
de nō sit nisi vna forma substātialis. ¶ Itē. hoc arguit̄ Rōnes Al
tribus rōnibus Alberti: quas facit in cōmento suo super berti sup. 3°
de aīa. s. in erroribus: ⁊ cōtra istaꝫ positionem. p̄ma est si de aia. trac. 1.
diuerse sunt forme in vna specie. Tūc queritur quid est caplo. 2.
vniens illas formas cū sint actus: ⁊ actus est distinguere:
⁊ ēt aīa nō esset actus corpis: sꝫ aīe: sꝫ hoc est falsū: qꝛ aīe
sunt actꝰ corpis: ⁊ etiā nō est dare vniēs istas aīas: vt pꝫ O
2° de aīa. ¶ Itē si hꝫ eēt: tūc sensitiuū nō icluderet vege Tex.cõ.7.
tatiuū: nec itellectiuū sensitiuū ⁊ vegetatiuū: sꝫ hꝫ est fl̄sꝫ:
qꝛ vegetatiuū icludit̄ i sensitiuo vt trigonū in tetragono
2° de aīa. ꝯñtia pꝫ: qꝛ sepatoꝝ fm̄ subaꝫ vnū nō includit̄ Tex.c.30.
in alio fm̄ intellectū. ¶ Item. si plures essent forme in ⁊ 31.
homine: tunc alie forme ꝓcedentes rōnalē essent dispoſi
tiones ad formā rōnaleꝫ: sed hoc est falsum: ⁊ hoc ꝓbat̄
dupľr. p̄mo: qꝛ vel essent vltimata dispō: vel media. s. ve
getatiuū ⁊. sensitiuū ad formā rōnalē: nō pōt dici ꝙ sint
vltimata dispō: qꝛ sic in quocūqꝫ esset vegetatiuū esset
rōnale: qꝛ vltimata dispō alicuiꝰ forme nō est sine foīa
illa: sed hoc est falsuꝫ: qꝛ vegetatiuū reperit̄ sine rōnali.
¶ Itē. nō possunt esse dispōnes medie: qꝛ tūc esset alia
media dispō: per quā sensitiuo cōiungit̄: ⁊ appropriaret̄
rōnale: qđ relinquit̄ ꝓ incōuenienti. 2° de aīa. ¶ Item. T.cõ.31.
hoc probat̄ 2° ꝙ nō sint dispōnes: qꝛ oēs dispōnes sunt ⁊ 32.
de genere accidētis: sed aīe vegetatiua ⁊ sensitiua sūt de P
genere subē. ¶ Ad p̄mā difficultatē cuꝫ dicit̄: vnius rei
vnū est esse: verū est simplicis: tñ cōposite rei possunt eē
plura eē. Tu dicis: ꝙ tunc vna res esset plures res: nō se
quit̄: qꝛ illa res nō est q̄dlꝫ illoꝝ esse in recto: sed in obli
quo: qꝛ est ex his. Alr pōt dici: cū dr̄ ꝙ vnī rei ⁊c. veruꝫ
est vnū esse finale ⁊ vltimuꝫ esse: sed pōt hēre illa plura ⁊
media esse inter mām p̄mā ⁊ finalē formā que est perfe
cta forma. vñ oēs medie foīe vt sube corpis ⁊c. dant esse
dispositiuū ⁊ disponūt mām p̄mā ad formā finalē: quia
mā p̄ma est debilis entitatis ⁊ indisposita ꝑ se ꝙ nō pos
set recipere vltimā ⁊ finaleꝫ formā nisi mediantibꝰ illis
formis precedentibus: qꝛ mā p̄ma. p̄mo recipit formas
vles: ⁊ post mediātibus illis recipit minus vles vsqꝫ ad
indiuiduales: vt Cōmētator p̄mo metaphy. de erroribꝰ. Cõ.17.
¶ Ad aliā difficultateꝫ. si hoc esset: tunc forma hoīs fm̄
ꝙ homo ⁊c. Cōcedit̄: si esset in actu per formā ꝑfectam
⁊ finaleꝫ: que nō est in potentia ad vlteriorēꝫ ꝑfectioneꝫ Q
⁊ cōplementū: sed est in actu per formas mediaꝫ que nō
pōt esse in homine sine finali ⁊ specifica forma: ⁊ que est
in potentia ad vlteriorēꝫ perfectionē: tunc nō opꝫ ꝙ sit
forma accidentalis: qꝛ accñtalis forma tñ est que adue
nit enti ꝑ formā finaleꝫ in actu: ⁊ vltimam que nō est in
potētia ad vlteriorē ꝑfectionē. mō sic nō est hic: qꝛ foīa
hoīs nō aduenit enti in actu per finalē formā: sed ꝑ for
mā mediā: que est in potentia ad vlteriorē ꝑfectionem.
¶ Contra hoc arguūt aliqui. si mā p̄ma haberet formā
quācūqꝫ diminutā: tunc oēs alie forme essent accñtales:
vt vī velle Cōmentator in de substātia orbis. Dōm ꝙ si
mā p̄ma hēt formam de essentia eius: per quā esset mā

prima

A prima quātūcūq3 diminutā: tūc oēs alie forme quas re-
cepisset essent accitales: q̄a reciperet per illā formā princi-
palr̄ ꝛ p̄mo alias formas: sed mā p̄ma nō recipit p istas
ḡnales p̄mo ꝛ p̄ncipalr̄ formā specificā: sed tm̄ dispositi-
ue: sed ipsa per se est subm̄ istius forme: lʒ disponat̄ per
alias: vn̄ nō est sile. Aliter di negādo p̄ntiā. Ad p̄batōez:
illud qđ aduenit enti in actu ꝛc̄. p̄cedit̄ fm̄ q̄ est in actu:
sed si aduenit enti in actu per partē eius que est in potē-
tia: nō opʒ. mō sic est in p̄posito: q̄a forma specifica ad-
uenit enti in actu nō fm̄ q̄ in actu: sed fm̄ q̄ in potētia:
q̄a illud ens recepit formā finalē p mām: que est in potē-
tia. vn̄ subiectū forme specifice est mā p̄ma nō p formas
medias: q̄r nō recipit foīaʒ illā p̄mo ꝛ p̄ncipalr̄: ꝛ p illas
formas medias. q̄re rō nō p̄cludit. ¶ Ad aliā difficulta-
tē. si hoc esset: tunc ḡnatio fort. nō esset eēntialis: negatur
B p̄ntia. ¶ Ad p̄batonē: q̄r ḡnatio est ad formaʒ in subie-
cto in actu ꝛc̄. Concedit̄ si est ḡnatio in subiecto in actu p
formā finalē ꝛ vltimā: tunc est accidētalis trāsmutatio:
sʒ si est ḡnatio foīe p formas medias inter p̄imā mām ꝛ
finalē formā: nō opʒ q̄ sit accidentalis: q̄r illud subm̄ nō
est in actu p̄fecto. q̄r expectat vltimū cōplementū: q̄r iste
foīe medie. s. ḡnales ꝛ vl'es sūt potētiales ꝛ diminute. vn̄
ēt ordinant̄ ad illā formā specificā: sub q̄ illud subm̄ stās
erit p̄fecte actuatū: sicut p̄us tractatū est. ¶ Ad aliā. Jteʒ
si hoc esset: tunc ḡnatio for. ꝛc̄. Concedit̄ q̄ nō est vna ge-
neratio vnitate idiuisibilitatis: sʒ bn̄ est vna vnitate or-
dinis: q̄r oēs p̄cedentes ḡnationes ordinant̄ ad ḡnonem
specifice ꝛ finalis forme: ꝛ sic nō cōcludit q̄ sit vna ḡna-
tio. Aliter pōt dici q̄ in vno idiuiduo nō est nisi vna for-
ma finalis ꝛ vltima: ꝛ respectu illius est ḡnatio tm̄ p̄nci-
palis: sʒ ḡnones aliarū sunt quedā dispositiōes: q̄r p̄parāt
mām ad recipiendū formā finalē ꝛ vltimā. ¶ Ad aliaʒ
difficultatē. si forma generis ꝛc̄. Dōm q̄ diuersa esse pōt
C intelligi duplr̄ sicut ad p̄sens spectat. vno mō q̄ diuersa
sint cōtraria: ꝛ illa nō p̄cedunt p se ꝛ imediate ab vno ꝛ
eodeʒ agente. Alio mō pñt itelligi diuersa p diuersis na-
turis: que nō sunt p̄trar. a: sʒ sunt simul in eodē subiecto:
vt vnū ordinat̄ ad aliud: ꝛ sic ab vno ꝛ eodē agēte pñt p
cedere diuersa vt forma ḡnalis ꝛ finalis habēt: q̄r foīa
ḡnalis disponit̄ ꝛ ordinat̄ ad finalē formā. Aliter pōt dici
q̄ ab vno ꝛ eodē subiecto: qđ tm̄ diuersas hʒ v̄tutes: pos-
sunt p̄cedere diuersa: q̄r lʒ generās hominē ꝛ animal sit
vnū subiecto: tm̄ p aliā virtutē educit esse animal: ꝛ p aliā
virtutē esse hominē. Tu dicis q̄ in semie qđ generat hō-
minē est vna virtus. Concedit̄ subiecto: sʒ tm̄ semē hoīs
hʒ distinctas v̄tutes essentialr̄ p quarū vnā generat̄ esse
hominē: ꝛ p aliā esse animal. vn̄ semē abscisum a ḡnante
agit in sanguinē menstruū p virtutē quā accipit a ḡnante
hominē ꝛ principalr̄ a corde: q̄r cor est oīa mēbra v̄tute
D Modo illud semē generat in mēstruo sanguine vegeta-
tiuū ꝛ sensitiuū ꝛc̄. nō p vnā virtutē: sʒ p aliā ꝛ aliā. vn̄ lʒ
semē sit vnū subiecto: tm̄ hʒ diuersas virtutes distinctas
essentialr̄: p quas agit diuersas formas. vn̄ qn̄ semē deci-
ditur a ḡnante aliquo: quot formas habʒ ḡnans distinctas
essentialr̄: tot dat semini ad ḡnanduʒ cōsimiles virtutes:
istas aūt virtutes accipit p̄ncipalr̄ a corde. vt dictum est.
vtrū aūt semē abscisum a ḡnante ingrediat̄ subām gene-
rati dubiū est. Aliqui medici dicūt. vt Galenus q̄ sic: sʒ h̄
nō est verū: q̄r semē tm̄ agit ꝛ nō ingredit̄ substantiā. di-
cit enim ph̄s: q̄ se habet sicut manus figuli. ¶ Ad aliam
si hoc oēt eēt vel generaret̄ eodē instāti ꝛc̄. Dōʒ q̄ videt̄
Aris. die. xi. de animalib⁹. Q embrio p̄us viuit vita plā-
te deinde vita animalis. vltimo vita hominis. nō obstan-
te hoc dicto Aris. q̄ oēs forme introducunt̄ in eodē instā-
ti tēporis: ꝛ hoc quo ad subām: tm̄ prius tēpore apparent

opera vegetatiue q̄ȝ sensitiue vel intellectiue: hoc est pp̄ E
iperfectionē: q̄r vegetatiua imp̄fectior est alijs formis: ꝛ
paucas requirit p̄fectiones ad operādū. ergo illis adhuc
nō opantibus vegetatiua pōt operari. silr̄ sensitiue ope-
ra p̄us apparēt q̄ȝ itellectiue: q̄r imperfectior est: itellecti-
ua: in q̄busdā tm̄ nūq̄ȝ p̄fecte operat̄ p̄pter malā disposi-
tionē corporis: sicut in illis qui sunt nāliter stulti. Et h̄ vo-
luit Aris. sign̄are q̄ embrio p̄us viuit ꝛc̄. quo ad apparen-
tiam opationū. ¶ Ad p̄bōnē: qn̄ di: qn̄ alique forme si-
mul ꝛc̄. Jsta est falsa: q̄a in ḡnatione hoīs iduidui forma
hoīs ꝛ p̄ncipiū iduiduās simul generātur: tm̄ forma hoīs
nō determinat sibi p̄ncipiū iduiduās: q̄a idifferenter se
hʒ ad oīa iduidua. Similr̄ cū mouēs mouet forma flu-
xus: ꝛ forma que fluit simul ḡnant̄: ꝛ tm̄ forma que fluit
nō determinat sibi fluxū: q̄a circūscripto fluxu non cor-
rūpitur forma. Similr̄ itensio caloris ꝛ lumē simul ge-
nērātur in medio: ꝛ tm̄ lumē nō determinat sibi caloreʒ:
vn̄ ista p̄pō tm̄ hʒ veritatē in illis vbi p̄or p̄fectior ē po F
sterior: sed vbi p̄or imp̄fectior est illa: pōt eē in potētia
ad oppositas formas. Mō sic est q̄ forma generis est i-
perfectior forma spēi ꝛ finali. ḡ lʒ in eodē istāti ḡnantur
iste forme: tm̄ forma vegetatiua ꝛ aialis nō determinant
sibi formā hominis. ¶ Ad aliā difficultatē cū dicit̄. si h̄
esset: tunc p̄pria differētia plante ꝛc̄. Dōm q̄ nō est veȝ:
ꝛ si dicat̄ q̄ animatū diuidit̄ per vegetatiuū ꝛc̄. Dōm q̄
nō est verū: sʒ animatū diuidit per sensitiuū ꝛ insensitiuū
que est p̄pria differentia plante. Et si dicit̄ q̄ Aris. dicit.
inest aūt plātis hoc. s. vegetatiuūʒ. auctoritas pōt haberi
pro auctoritate q̄ ista nō sit p̄pria differētia plāte vege-
tatiuū: q̄r dicit Aristo. q̄ alteris aiatis a plantis inest hoc
s. vegetatiuū ꝛ sensitiuū: ꝛ sic vult q̄ vegetatiuū etiā insit
alijs aiatis. q̄ nō esset. si esset p̄pria differentia plante. vn̄ G
qn̄ Aris. dicit: q̄ vegetatiuū solū inest plantis. ibi solū ex-
cludit duo ḡna animatī. s. intellectiuū ꝛ sensitiuū vn̄ sic
pʒ. 2. de aia: q̄ Aristo. ponit tres aias vel quattuor: ꝛ de il- T.c.27.
lis aiabus plante tm̄ hn̄t vegetatiuaʒ aiam: nō est p̄pria
differētia plante. Et forte queris que est p̄pria differen-
tia plante. Dōm q̄ est aliqua differētia que circūloquit̄
p insensitiuū que nō est noiata: q̄r immanifesta est nobis
sicut ꝛ diuerse differētie spāles sunt plantarū vt quercus
ꝛ oliue: quas ignoramus. vn̄ vegetatiua est communis
aia nō solū plātis: sʒ etiā alijs animatis. ¶ Ad aliā diffi-
cultatē: qn̄ dicit̄ q̄ Aristo. dicit in de iuuentute ꝛ senectu-
te ꝛc̄. q̄ impossibile est animal ꝛc̄. Dōʒ q̄ animal fm̄ q̄
animal viuat pōt itelligi duplr̄. Uno mō q̄ animal sit p̄-
mū subm̄ vite. sic nō itelligit Aris. q̄r si hoc esset veȝ: tūc
quicquid viueret: viueret p animal: q̄r hoc dicit fm̄ q̄. s.
q̄ oībus insit per nāʒ eius. vt pʒ p̄mo posterio. Alio mō
pōt intelligi q̄ animal fm̄ q̄ animal viuit. i. de necessita- H
te: ita q̄ includat necessario p̄ncipiū per qđ viuit animal
ꝛ sic est verū: vn̄ lʒ vegetatiua aīa sit alia a sensitiua: tm̄
ex necessitate inducit in animali: vn̄ qn̄ dicit̄ q̄ animal
fm̄ q̄ animal viuit. fm̄ q̄ nō dicit p̄mcitatē subiecti: q̄
animal sit p̄ncipiū subiectiuū vite: sʒ dicit necessariā icls-
sionē vite in animali: ꝛ hoc patet per Aris. ibidē. vn̄ ad-
dit q̄ fm̄ eandē partē corporis est viuens ꝛ animal: quia
fm̄ qđcūq3 est animal: sed hoc etiā viuit: q̄r principium
vite nō separat̄ a p̄ncipio animalis: ꝛ hoc saltē subiecto.
¶ Ad aliā difficultatē. si plures essent forme in hoīe ꝛc̄.
p̄ntia negat̄: q̄r quāuis plures sint anime: tamē est vnuʒ
animatū simplr̄: q̄r animatū nō solū dicit aiam: sʒ etiam
subm̄ ꝛ corpus: cū sit concretū ꝛ aia abstractū. ergo ad h̄
q̄ sint plura aiata: opʒ esse plura corpora ꝛ māsʒ i vno
indiuiduo nō est nisi vnū corpus ꝛ vna mā: q̄re rō nō
concludit. Aliter dicit̄ q̄ vnū animatū nō est plura aia.

I ta:sz ex pluribꝰ aiatis.vñ multū differt dicere aliqd esse
ex h in obliquo:ꝛ eē hoc in recto.¶ Contra hoc arguit:
ꝙ nō solū vnum animatū est ex pluribꝰ animatis:sz etiā
vnū animatū est plura animata:qꝛ soz.est vegetatiuū sen
sitiuū ꝛ intellectiuū.ḡ si plures sunt forme in sorte:tunc
est verū dicere in recto ꝙ soz.est plura aiata.Dōm ꝙ cū
dicit:soz.est vegetatiuū:ꝙ vegetatiuū accipit duplr.vno
modo pro tota qdditate sortis composita ex mā ꝛ forma
specifica hois:ꝛ oibus pcedentibꝰ qdditatibꝰ illā formā
tñ sub rōne cōi.sic cū dicit.soz.est sensitiuū.vno mō dic
qdditatē ꝯpositaz ex forma specifica hois ꝛ mā:ꝛ oibus
pcedentibus illā formā:sub rōne tñ cōi forme sensitiue.
silr intellectiuū.Et si pdicant in recto.Dōm ꝙ soz.est ve
getatiuum vel sensitiuū:tñ sub rōne cōi sub qua tota res
speculat ꝛ significat.vñ dicit Lynconien.z.posterio.ꝙ
significat vnū qdditatiuū conceptū hois:tñ sub nomine
cōi:sicut etiā qui tenēt oppositā viā dicūt ꝙ genꝰ sit ꝯpo
situ ex mā ꝛ forma sub rōne cōi sumpta a mō cēndi cōi:
K ꝛ sic soz.est vnū animatū compositū.Alio mō accipit sen
sitiuū vel vegetatiuū ꝓ forma gñali ꝛ essentia potentiali
que est pars spēi de qua dicit Porphyrius:ꝙ potestate
hz oēs dīntias:actu ꝟo nullā.vñ dicit Lyncoñ.pmo po
sterio.ꝙ itellectꝰ debilis nō potēs ascēdere ad cognitio
nē verorū generū ꝛ spērū sistit in accidentibꝰ quibusdā
ꝯñibus gña ꝛ spēs:ꝛ sic sensitiuū ꝛ vegetatiuū nō predi
cant in recto de soz.sz in obliquo.vt dicēdo.soz.nō est ve
getatiuus:sz ex vegetatiuo:ꝛ homo nō est animal:sed ex
animali.vt dic Porphyrius.¶ Ad aliā difficultatē.si h
esset:tunc nō ois aia esset actus pmus.Dōm ꝙ nō ois aia
est actus pmus respectu cuiuscūqz actus:sz tñ est pmus
actus respectu opationis ppric:ꝛ hoc pz expresse ei q spe
T.c.6.&7. culat diligēter dictū Aristo.z.de aia:ꝙ aia est actus cor
poris.Et exemplificauit statim in scientia.vñ multi actꝰ
L pcedunt scientiā ꝛc.Modo scientia est actus pmus respe
ctu opationis vt ꝯsiderationis:sz tñ nō est oino pmus:qꝛ
alius actus pcessit.vt pz.sic etiā hoc mō nō est iconueni
ens:ꝙ aia sit actus pmus respectu secūdoꝝ actuū vt ope
rū:nō tñ opz ꝙ oino sit actus pmus:qꝛ alia forma ꝛ actꝰ
pōt pcedere aiaz:ꝛ sic dz intelligi.¶ Ad aliā difficultatē
si plures essent forme:tūc querit vtrū sicut diuisa nume
ro ꝛc.Dōm ꝙ nō sunt diuersa numero:nec genere:sz spe
cie:nec spē spālissima:vel spē vnius generis vniuoci:sed
diuersa spē:sicut qñ aliqua sunt in vna suba ꝛ differunt:
illa sunt diuersa spē:vel etiam possunt esse diuersa specie
T.c.15. fm primū modū diuersi:quā ponit Aristo.5.huiꝰ.¶ Ad
aliā difficultatē.ois forma que extendit ꝛc.ꝯcedit.si.est
pmo extensa illa forma corpis fm ꝙ corpus est in gene
re sube:tñ nō opz si est extēsa secūdario ꝙ sit forma cor
M poris.Sz tu dicis.ois forma in mā ꝛc.Dōs ꝙ ois forma
in mā est extēsa:tñ diuersimode.nā quedā est extensa p
mo modo vt forma corporis:q̄ dicit genꝰ in pdicamento
sube:sz alie forme sunt extēse secūdario:qꝛ nō opz ꝙ for
ma aialis ꝛ hois sit forma ordinis.¶ Notandū ꝙ hic
latet vnū ꝙ hꝫ est equalis difficultatis cū pncipali intē
to:ꝛ est.vtrū forma corporis vt est genꝰ in pño substan
tie pcedat dimēsiones:ꝛ vtruz illa forma sit generabilis
ꝛ corruptibilis in generatiōe ꝛ corrupnō aliarū forma
rū posteriorū:sz de hoc nō est ad pñs intētio:tñ quātum
sufficit ad pñs posset dici ꝙ nulla forma pius tēpore pce
dit dimensiones in mā:ita ꝙ sit pus tēpore in mā sine di
mēsione:qꝛ sic cōpositū esset indiuisibile:cū nihil diui
dat nisi p dimensionē:sz ꝙ forma corporis nā pcedat di
Cō.4. mensiones nō negat Aristo.imo Cōmentator hoc ꝓbat
qꝛ dicit.z.de aia:ꝙ subm accidētis est in actu:per hoc il
lud subm distinguit a subo forme subalis.sz dimēsiones
sine interminate siue terminate sunt accñtia:qꝛ subm ea N
rū est in actu qd pcedat nā dimensiōes:sz ꝙ nulla forma
in mā pcedat dimensiones tēc ꝓbauit in de suba orbis.
Et arguit cōtra Auicē.qꝛ sic magnitudo fieret ex nō ma
gnitudie:qd est falsuz.Modo tūc est dubiū ꝯtra hoc:qꝛ
si forma pcedit dimēsiones nā:tunc vel est corruptibilis
vel icorruptibilis.si icorruptibilis hoc est ꝯtra Cōmēta Com.5.
toꝛē.pmo celi.qui vult ꝙ oē cōpositū ex mā ꝛ forma sit
corruptibile.si est corruptibilis.tunc dimēsiones etiā i
terminate sunt corruptibiles:qd est ꝯtra Cōmentatoreꝫ. Cō.63.
pmo physicoꝝ:ꝛ in de suba orbis qui ponit eas eternas. Ca.p
ḡ pp istā rōneꝫ aliqui dicunt ꝙ dimensiōes pcedant oēꝫ
formaꝫ in mā:ꝛ qñ dicit ꝙ accñs hꝫ pro subiecto ens in
actu:dicūt hoc esse verū de accidentibꝰ pfectis ꝛ termia
tis:sz q dicūt ꝙ forma pcedat nā saltez:aliqui ponūt for
mā incorruptibilē esse:ppter hoc qd dicit Cōmentator:
ꝙ dimēsiones sunt eterne cū mā pma.Et qñ dicit.ꝯposi
O tū ex mā ꝛ forma est corruptibile:dicūt ꝙ veꝝ est de cō
posito ex forma hñte ꝯtriū.Modo forma corpeitatis nō
hꝫ ꝯtrariū vt dicūt.Qui aūt ponunt istā formā corporei
tatis pcedere dimensiōes ꝛ esse corruptibilē de necessita
te hñt ponere dimēsiōes iterminatas esse corruptibiles
qꝛ corrupto subo de necessitate corrumpit accñs.¶ No
tandū vlterius hic ꝙ aliqui coacti ponere pluralitatem
formarū ꝓpter difficultates ꝯtingetes:quia viderunt ꝙ
post mortē alicuꝰ cicatrix remanet eadez:sz pma mā nō
sufficit vt sit subm illoꝝ accidentiū.Ergo dicunt ad hoc
saluādū ꝙ forma corporeitatis nō corrumpit semp cor
rupta foia animalis:qꝛ si corrūperet forma corporeita
tis vel alia forma in mā.vt cōnālis que est subm cicatri
cis ꝛ alioꝝ accidentiū que remanent post mortē:tunc ēt
illa accñtia corrumperent.Sz alij dicunt qui tenent vni Opi.beati T. in lib.de pluralitate forma rum.
tatē formaꝝ ꝙ ois forma corrumpit subalis.vñ cicatrix
ꝛ ꝯsimilia accñtia dicūt nō eadē remanere numero que
P prius fuerunt:sz tñ spē.ḡ etiā nō manet forma corporei
tatis eadē nūero.Alij dicunt ꝙ ibi remanēt aliqua acci
dētia in nūero post morteꝫ:sicut cicatrix:ꝛ per ꝯsequens
eadē forma subalis in mā que est subꝫ illoꝝ accidentiuꝫ
siue h sit foia corporeitatis vel alia foia iferior:ꝛ quāuis
ista cicatrix non cognoscat per sensuꝫ:ꝛ iudicet esse ea
deꝫ:tñ per intellectū cognoscat vel per aliā virtutē inte
riorē que ponat differentiā vel conuenientiā inter foias
subales.vñ sensus decipit circa subaꝫ:quia nō indicat ni
si accidēs ꝛ cognoscit:qꝛ nō ꝓfundat se vsqz ad subaꝫ:vt
vult Aristo.z.de aia.vñ quis fecit cicatricē:que ē a vulne t.c.63.ꝛ.65.
re:cū cadauer nō sit vulneratū.vñ nō est dare aliā cau
saꝫ p se:sz si aliqs fingit ꝙ fit a cā p accñs nō valet:ꝙ oē
accidēs p se ꝛ terminatū hꝫ causaꝫ p se:cū oē per accidēs
reducat ad p se.Et tu dicis ꝙ generās ipꝫ cadauer gene
Q rat cicatricē ꝛ alia accidētia que manent post mortē.Di
cendū ꝙ hoc nō valet:qꝛ gñans qd dat foiaꝫ hñ dat ac
cidētia p se:ꝛ ppria:sz nō dat accidētia casualia ꝛ cōia vt
est cicatrix.vnde etiā quis ferrauit equū:certe hoc nō est
aliqd agens qd inducat ferrationē post mortem:ꝛ faciat
nouos clauos ꝛ ferrū de nouo ꝛ foramina:qd nō videtur
qꝛ ita breuiter nō posset facere oia ista.¶ Ad aliaz diffi
cultatē que est de graui:quia si hoc esset:tunc graue diui
deretur in partē per se mouentē ꝛ per se motaꝫ:ꝛ sic mo
ueret se per se.ꝯsequētia negatur:quia ad hoc ꝙ aliquod
subiectū diuidat in partē per se mouentē ꝛ per se motā:
oportet ꝙ pars mobilis p se habeat virtuteꝫ inclinanteꝫ
naturalr ad oppositū vbi illi ad qd mouet p se mouente:
vel ꝙ sit subm imediatū alicuius vbi oppositi illi ad qd
mouet:sicut anial mouet sursuꝫ vel a latere per animā.
Modo mobile habet virtutē naturalē.s.grauitatem:per
quā ten

A quā tendit deorsum:ꝛ sol q̄ mouet̄ ad vbi orientale est
subiectū vbi opposito:q̄ꝛ est in occidēte:ꝛ illaꝫ virtutē hꝫ
ꝑter mouēs ꝑ se.vn̄ nō sufficit ad hoc ꝙ mobile diuida-
tur in partē mouentē:ꝙ sit cōpositū ex diuersis formis
ab^re.vn̄ lꝫ graue vel leue inaiatū sit ꝯpositū ex forma g̃-
uitatis ꝛ forma corporeitatis:tn̄ ꝑter formam grauitatis
vel leuitatis nō hꝫ virtutē inclinantē ad oppositum vbi
aliud ad qḋ mouēs intendit mouere:ꝛ nō est subm̄ imedia-
tū vbi oppositi:ad qḋ mouet̄:q̄ꝛ si lapis in opposito vbi
est ibi ꝑ violentiā est.¶ Ad auctoritates dōm. Ad p̄mā
equiuocationes ꝛc̄.Dōm ꝙ si bene consideret̄:videtur ꝙ
ista auctoritas magis sit ꝓ p̄te:quia equiuocatiōes latēt
in generib^9 est ideo q̄ꝛ hn̄t vnā formā generalē in oibus
spēbus:que spēs sunt diuerse. Pōt aliq̄s credere nisi sit
B bene istructus:ꝙ genus:ex quo iportat vnā formā:ꝙ sic
oēs eius spēs iportant̄ ꝑ illā vnā nām generis:qḋ est fal
sum.Et tu dices forte ꝙ ꝑꝑ hoc equocatiōes magis debe
rent latere in specie spālissima:q̄ꝛ spēs spālissima est ma-
gis qd vnū q̄̃ genus. ¶ Dōm ꝙ nō valet:q̄ꝛ indiuidua
nō tantā diuersitatē habēt:sicut spēs:quia indiuidua tn̄
differūt ꝑ differētias accidētales.q̄ꝛ spēs est tota suba i-
diuiduorū vt dicit logicus:ita ꝙ idiuidua tn̄ addunt ac-
cidētia:sꝫ spēs differūt ꝑ dr̃ias subales.q̄re nō est simile
Uel aliter pōt dici:ꝙ equocationes latent in.generibus
pro tāto.q̄ꝛ plura cōia sunt equiuoca q̄̃ propria.vnde si
singularia sūt equoca:tn̄ magis equocatiōes eoruꝫ sunt
manifeste ꝑ spāles impositiōes ꝛ alia ꝓdi^ta accidentiū:q̄
magis determinant ꝑticularia q̄̃ vl'ia.¶ Ad aliā aucto-
ritatē cuꝫ dicit̄.ꝙ in genere nō est cōparatio.Dōm ꝙ in
aliquo fieri ꝯparationē nō solū est ꝓpter hoc ꝙ vnā hꝫ
formā:sꝫ requirit̄ ꝙ illud in quo dꝫ esse ꝯparatio s̄m ma
gis ꝛ minus:nō dꝫ hr̄e differētias per se.vn̄ dic̄ sic:ꝙ nō
solū opꝫ cōparabilia nō equiuoca esse:sꝫ neqꝫ hēre diffe
C rentiā:neqꝫ qd:neqꝫ in quo dn̄t:ꝑ qd intelligit Arist. ꝙ
illud in quo fit ꝯparatio s̄m rōnē nō dꝫ hr̄e differētias:ꝑ
quas ꝯtrahat̄ ad diuersas spēs:neqꝫ in q̃.i.quo ad subie-
ctū ꝓximū:sicut apparet inspicienti litterā.modo lꝫ gen^9
habeat vnā formā in qua ꝯueniunt oēs spēs:tn̄ ꝯtrahit̄
ꝛ determinat̄ ꝑ diuersas spēs ꝛ ꝑ diuersas formas ꝯstitu
tiuas diuersarū specierū. ¶ Unde notādū ꝙ cū aliqua
comparant̄ s̄m magis ꝛ minus.Tunc illud in quo vnuꝫ
excedit aliud nō dꝫ esse alterius nature.vt si vnū album
est albius alio:tunc albius qḋ excedit est eiusdeꝫ nature
cū illo qḋ excedit̄:sꝫ sic nō est in gn̄e.q̄ꝛ lꝫ hō sit ꝑfectior
asino:tn̄ illud in quo hō excedit asinū.vt intellect^9:nō est
eiusdē nature cū asino.vn̄ etiā ista auctoritas plus valꝫ
pro ista p̄te:cū vna rō fundet̄ sup istā auctoritatē ꝓ ista
ꝯclusione.vt prius visuꝫ est.¶ Ad aliā auctoritatē.iux-
ta genera latēt multa.hoc exponūt expositores:ꝙ est idē:
D q̄ꝛ genus nō est vnū.Un̄ dōm aliter ꝙ genus hꝫ vnā for
mā:ꝛ est vnū ꝑ se in oibus spēbus:ꝛ ꝑꝑ hoc:q̄ꝛ spēs diffe-
runt ꝑ se ꝛ essentialr̄:putat̄ ꝙ genus dicat ꝛ iportet illas
diuersas spēs:qḋ nō est verū.vn̄ illa lr̄a s̄m expositionē
Cōmentatoris.in nullo videt̄ esse cōtra istā partē:q̄ꝛ s̄m
Cōmentatorē Aristo.vult ondere quādā diuersitatē iter
diffinitiōes:Q̄ꝛ quedā sunt diffōnes quib^9 nō solū appa
ret:ꝙ illa de quib^9 dicunt̄ sunt diuersa:sꝫ etiā declarat̄:ꝙ
gen^9 illarū rerū sir̄ est diuersuꝫ:ꝛ hoc est cōe oibus eq-
uocis.V.g.ꝙ diffōnes eorū de quib^9 dicit̄ hoc nomē ca-
nis sunt diuerse:videt̄ ꝙ illa sunt diuersa i genere:sꝫ diffi
finitiōes quorūdā faciūt opinari ꝙ nā diffinitorū est ea-
deꝫ.vnde existimantur esse vniuoca ꝛ nō sunt:sicut dicit
Cōmentator.V.g.diffō aīalis que cōpetit homini ꝛ asino
facit existimari ꝙ natura istorū sit eadē:ꝑꝑ hoc ꝙ ꝯueni
ant in diffōne generis:q̄ꝛ vtrūqꝫ est suba aīata sensibilis:

sꝫ hoc est falsuꝫ.vnde cū Aristo.dicit: ꝛ ratio signat hoc
ꝙ genus nō est aliquid vnū:sꝫ iuxta hoc latēt multa. sic B
exponendū est s̄m Cōmentatorē:ꝙ rō.i.aliqua diffō si-
gnificat.i.declarat:ꝙ genus diffinitarū rerū quarū est dif
finitio nō est aliq̄d vnū:sꝫ multa.q.d.ꝙ quedā diffōnes
declarant ꝙ genus differentiū rerū est diuersum : ꝛ hoc
est cōmune equiuocis:Sed iuxta hoc.i.aliqḋ gen^9 diffici
liū latent multa.q.d.diffinitiōes quarūdā rerū faciūt exi
stimari ꝙ natura eorū est eadē.Ex qua expōne mãifestū
est ꝙ Aristo.nō intendit negare vnā formā generis ꝛ di T.c.31.7.
stinctā a forma specierū:imo magis affirmare.Intātū ꝙ physico.
ꝑꝑ vnitatē istius forme existimat̄ ꝙ natura specierū sit
eadē.Et ista existimatio nō ꝯtigit ꝓpter aliā causaꝫ nisi
ꝓpter vnitateꝫ aliquā ipsius generis:ita ꝙ ipm̄ gen^9 est
vnū ad oēs spēs:ꝛ ꝑ ꝯsequēs hꝫ vnā nām ꝛ formaꝫ gene-
ralem in oibus spēbus.¶ Alia est auctoritas Aristo.7. T.c.43.
huius.vbi dicit ꝙ in suba nō est ordo:ꝛ loqtur de forma
subali.g̃ in vna re nō sunt plures forme:q̄ꝛ tunc eēnt or-
dinate.Dōm est ad illā auctoritatē:ꝙ Aristo.loquit̄ de fi F
nali dr̃ia ꝛ specifica.nā in illa non est ordo:q̄ꝛ ordo dicit
prius ꝛ posteri^9:ꝛ in differētia specifica nō est ꝑus: neqꝫ
posterius:cū nō sit nisi vna forma: sꝫ de aliq̄s formis nō
loquit̄:q̄ꝛ ibi bn̄ est ordo.aliogn ipse ꝯtradiceret sibiipsi
in.2.huius.vbi dicit supra.ꝙ in diffōne est ordo:q̄ꝛ vna T.c.30
pars est prior alia posterior:cū vna sit potētia:sicut gen^9
ꝛ alia actus:sicut differētia. vn̄ gen^9 est forma potētialis
ꝛ potētia est prior actu in diffōne:q̄ꝛ genus ꝑordinat̄ dif
ferētie.vt ē pꝫ.7.hui^9.¶ Aliter pōt dici:ꝙ in suba non T.c.43
est ordo p̄iū:ita ꝙ vna sit ꝑ se subsistēs sine alia.vt seq-
tur ad opinionē platonis de ideis:ꝙ vna vt anial subsi-
steret diuisiꝫ sine rōnali vel alia dr̃ia specifica:hoc negat
Arist.q̄ꝛ forma aīalis nūq̄̃ existit nisi in aliq̄ suaꝝ speꝝ:
sꝫ nō negat qn possit esse ordo in substāꝗs ꝛ ꝑtibus dif- G
finitiōis.quarū vna est in potētia ad aliā ꝑ quā perficit̄:
q̄ꝛ sic necessariū est ꝙ in mā sit vna forma:que perficit̄
per aliā:que non pōt existere sine ea.¶ Ad auctoritates
Cōmentatoris.ad primā que est in.2.de aīa:ꝙ subm̄ for
me subalis ꝛc̄. Cōmentator exponit seipm̄:ꝙ subm̄ for-
me subalis nō dꝫ esse in actu s̄m ꝙ subm̄:sꝫ nō vult ꝙ nō
sit in actu ꝑ aliud:q̄ꝛ nō ē in actu ꝑ nāꝫ subti:sꝫ bene pōt
esse in actu ꝑ aliḋ:ꝑ qḋ nō recipit formas subales p̄mo ꝛ
p̄ncipalr̄:sꝫ dispositiue:q̄ꝛ illud additū nō est de nā sub-
iecti:sꝫ sic est in forma accidētali ꝙ de natura subiecti: ē
ꝙ sit in actu:ita ꝙ ꝑ actuꝫ sit subiectū forme accidētalis.
vnde hoc vult Cōmentator.2.de aīa. vt pꝫ inspicienti cō-
mentū.Et etiā hoc vult Aristo.8.huius.Aliter pōt dici:ꝙ T.c.13
Cōmentator itelligit:ꝙ subm̄ forme subalis nō dꝫ esse in
actu ꝯpleto:ꝛ ꝑ formā finalē ꝛ vltimā:sꝫ bene pōt esse in
actu ꝑ formā mediā disponentē:q̄ꝛ mā p̄ma p̄mo hꝫ for-
mas vl'es:ꝛ post minus vl'es vsqꝫ ad idiuisibiles. ¶ Ad H
aliā auctoritatē Cōmentatoris:ꝙ impoīe est vnū subie-
ctū habere nisi vnā formā.Dicendū ꝙ verū est ꝙ vnuꝫ
subiectū nō hꝫ nisi vnā formā finalē ꝛ in actu ꝑfecto:tn̄
pōt habere plures formas:quarū quedā sunt dispositiue
ꝛ ordinate in aliā vltimā:ꝛ sic est in proposito:q̄ꝛ forma
generis ordinat ꝛ disponit mām ad recipiendū formam
specificaꝫ.Aliter pōt dici:ꝙ Cōmentator loquit̄ ex sup-
positiōe.si forma esset de essentia materie:ita ꝙ cōstitue
retur in esse per illam formā:tunc nō posset habere nisi
vnā:q̄ꝛ tunc reciperet aliā ꝑ illā formā p̄mo:ꝛ tunc opor
teret.si reciperet aliā ꝙ corrumperet̄ forma materie:ꝛ ꝑ
ꝯsequēs materia:que constituit̄ in esse ꝑ ipsam:q̄ꝛ forma
substātialis nō inest ꝑ nām subiecti in actu:sꝫ in potētia:
sꝫ nō vult negare qn materia possit habere plures forās
substātiales.quarū vna sit iperfecta ꝛ generalis ꝛ dispo-

I nens ad magis pfectā: ꝛ hoc pꝫ ex hꝭis eiꝰ ibidē. ¶ Ad aliā auctoritatē de lapide: dōm ꝙ Cōmentator intelligit p mām primā oē illud qḋ pcedit formā lapidis: qꝛ formās generalē corporeitatis ꝛ alia pcedētia formaꝫ lapidis: qꝛ h valet sibi ad ppositū: qꝛ sicut mā pma de se nō hꝫ virtutē aliquā p quā possit moueriꝰ ad oppositūꝫ vbi illi ad qḋ mouet p motus: sic totū pcedens in lapide formā lapidis nō hꝫ aliquā virtutē p quā possit inclinari ꝛ moueri nāltr ad vbi oppositū illi: ad qḋ mouet p grauitatē. Sꝫ eē est de aiali qḋ cōponit ex aia ꝛ corpore: qꝛ aial pter mouens hꝫ virtutē iclinatiuā ad vbi oppositū illi ad qḋ mouet aia: qꝛ naturaltr inclinat deorsum: ꝛ hoc voluit dicere Cōmentator. 4. celi: qḋ videtur de intentione sua. quare non diuersificatur ad propositum.

Ad rōnes Alberti. ¶ Ad pmā. si diuerse sunt forme in vna re: tūc queraṫ qd est vniens. Dōm. si queris de vnitate efficiēte: tunc hoc est gñans introducēs istas formas in mā: ꝛ hoc disponēdo mām. Sꝫ

K si loqmur de vniēte formali: tūc nō est vniēs aliqḋ irinsecū: sꝫ sūt p se foie: ꝛ seipsis vniūt. vñ vnio nō est aliud a formis. si sint p se forme. Siltr nō sequiṫ ꝙ aia sit actus aie: qꝛ aia nō recipiṫ in aia vt in subto: sꝫ hm pcedens aia disponit māꝫ vt recipiat aiaꝫ sequentē: ꝛ sic est actus corporis. ¶ Ad aliā rōnem. si h esset: tūc sensitiuū nō includeret vegetatiuū. Dōm ꝙ nō sequiṫ. Ad pbationē: qꝛ separatorū vnū nō icludit aliud. Dōm ꝙ verū est si sūt separata fm subsistentiam vt lapis ꝛ asinus: sed si sūt separata fm qdditatē: ꝛ sunt ptes eētiales eiusdē cōpositi: ꝛ vnū disponit necessario ꝛ ordinat ad aliud: tunc posteriꝰ nō pōt separari a pori. Tu dicis vegetatiuū ꝛ sensitiuū sunt separata. Dōm ꝙ fm subsistentiā nō sunt separata: qꝛ sensitiuū in aiali non pōt esse sine vegetatiuo. vñ

L vegetatiuū est pars eētialis aialis: ꝛ disponit ꝛ ordinat mām ad vlteriorē pfectionē: sicut ad sensitiuū ꝛ itellectiuum. siltr itellectiuū nō pōt esse sine sensitiuo: qꝛ est in sensitiuo in potentia: sicut etiā risibile nō pōt esse sine hoie: quāuis differāt fm qdditates. vñ etiā pparatio est silis figuris: qꝛ prior figura includiṫ in posteriori in potentia ꝛ sic nō existit sine ea. lꝫ differat fm qdditatē ab ea. vñ q̄ ad hoc ꝙ genus sit in potētia ad differentiā: dicit Cōmentator. z. physicorū: ꝙ genus est sicut forma gñalis: ꝛ differētia sicut forma spālis: ꝛ sic sensitiuū nō pōt esse sine vegetatiuo. ꝛ siltr itelligas de intellectiuo respectu sensitiui.

Cō. z8. ꝛ vltimo.

¶ Ad aliaꝫ rōnē. si plures essent forme ꝛc. Dōm ꝙ non sunt vltimate dispōnes: sꝫ opꝫ adhuc esse aliā dispōnem que est vltimata p quā rōnalis appropriaṫ sensitiuo: ꝛ h dispositio est cōplexio nobilissima que resultat ex cōmensuratione qualitatū pmarū. Et ita sunt dispōnes medie: ꝛ qñ diciṫ ꝙ ois dispō est de genere accidentiū. negādū

M qꝛ dicit phs: ꝙ quedā trāsmutatio fit in dispōnibus substātialibꝰ: ꝛ quedā in accidētibꝰ. vt vult Arist. ꝛ Cōmēta.

Ad rōnē pmo factā in oppositū qñ argu ṫ. si genꝰ ꝛ dīa essent diuerse forme ꝛc. Dōm ꝙ ex nā rei genꝰ ꝛ differētia in recto nō pdicant de spē per se: qꝛ altr genꝰ est ps eētialis spēi: ꝛ aliter dīa. vñ sicut nō dico. hō est corpus ꝛ aia: sed dico. hō est ex corpore ꝛ aia. sic non dico. homo est aial: nec hō est rōnale: sꝫ homo est ex aiali ꝛ ratiōali: sꝫ ꝙ predicaṫ in recto hoc est pp ꝯsuetudinē contractā ex famositate multorū tenentiū vnitatem in formis. vñ sicut consueuimus: sic dignamur dici. ¶ Aliter pōt dici: ꝙ nomine generis duo pñt importari. Uno mō forma generalis que est in potētia ꝛ ordinaṫ

T. c. 43. ad aliā formā vt spēi de qua diciṫ. 7. huiꝰ: ꝙ genus nihil aliud est nisi vt mā: de qua Porphyrius dicit: ꝙ genꝰ potestate hꝫ oēs dīas: actu ꝯo nullā: ꝛ sic est ps spēi: ꝛ non

N pdicaṫ de spē nisi in obliquo: vt hō est ex aiali. similiṫ intelligas de dīa. Alio mō genus dicit cōpositū ex materia ꝛ forma spēi: ꝛ formis pcedentibus formā spēi: tñ sub ratione cōmuni: ꝛ dicit totā essentiā spēi: ꝛ predicatur in recto de ipsa: sicut etiā isti dicunt: qui tenēt aliā parteꝫ ꝙ genus importat vnaꝫ nām cū spē per se. modo ista duo q̄ significanṫ per nomē generis: sunt vnū vnitate analogica: qꝛ dicit Cōmentator. 4. huius: ꝙ ordinata in finē ꝛ finis sunt vnum analogice. Modo ista essentia generalis que significaṫ pmo nomine generis: ordinaṫ ad illud qḋ significaṫ p genus scdo modo: ꝛ illa est pfectior. vt dicitur septimo politice: ꝙ semp deteriꝰ est pp illud qḋ est melius in omnibꝰ ꝯstantibus siue a natura siue ab arte: ꝛ tamē quia ista significanṫ sub vna ratiōe cōmuni nō est pfecta. sꝫ analogice dicta. Et scias istaꝫ distinctionē generis non esse fictā: sed eam ponit magister Robertus: qui fuit vnus de subtilissimis phis in anglia: qui istā opinionem tenuit ꝛ defensauit eaꝫ: ꝛ oēs tunc eam approbauerant: sꝫ iam sit incōsueta ꝛ ꝗplures tenuerūt oppositum ppter quasdaꝫ apparētes rōnes: que sufficienter sunt solute: ꝛ etiā ppter famositatē illorū magistroꝝ: qui fuerūt magni tenentium eam: sicut est Albertus ꝛ s. Thomas ꝛ Egidius: ꝛ ante tempus illorū opposita pars. s. pluralitas formarū apḋ plures affirmabaṫ fm Ꝯitatē. ¶ Qō. XI.

Cō. z.

O

¶ Contingunt autem auditiones ꝛc. Cō. 14.

Queritur circa istā parteꝫ seu capl'm: qa dicit Arist. ꝙ cōsuetū notius est īconsueto. Et Cōmen. dicit ibi ꝙ cōsuetudo in pueritia est fortissimū īpedimentum a cognitione veritatis. Utrū hoc sit verum: ꝛ videtur ꝙ nō: vnū bonum nō impedit aliud: nec

P vna virtus moralis īpedit aliā virtutē. s. intellectualeꝫ: qa non hꝫ contrarietatē ad eam. zº ethicoꝝ. Sed consuetudo in legibus est bonum: quia iustitia legalis est ois virtus: qa lex pcipit viuere fm oēm virtutē: ꝛ fugere omnē malitiā: vt dicitur qnto ethicoꝝ. Sed cognitio veritatis est bonū itellectus. ex sexto ethicoꝝ. ꝛ 3º de aia: qa cōsuetudo in legibꝰ nō est formaltr īpedimentū in cognitione veritatis. ¶ Iteꝫ. illud īpedimentū a cognitione veritatis nō est fortissimū quo aliud est maius: qꝛ superlatiuuꝫ oia excedit: sꝫ illud impedimentū quo quis impediṫ fm naturā. vt qui nō pōt capere pmas dignitates ex natura indiuiduali: illud est fortiꝰ q̄ꝫ cōsuetudo in legibꝰ. ¶ Itē illud impedimentū a cognitione nō est fortissimuꝫ. post qḋ pōt haberi veritas. qꝛ si esset fortissimū īpedimentuꝫ tunc post ipm nō posset haberi cognitio veritatis. qꝛ ipediret eternaltr: sed post leges pōt haberi cognitio veritatis: vt pꝫ p Cōmentatorē in prologo tertij phy. vbi dicit ꝙ qui in pñºadiscit leges: nō ppea dimittit alias scias.

Capi. 8.

Capi. 5.

Capi. 8.

Cō. 5. ꝛ 36

Oppositum vult Cōmentator sup dicto verbo. ꝙ Ari. intendit in h capitulo declarare ea que īpediunt veritatē scientie: ꝛ fortissimū eorūꝫ est ꝯsuetudo in rebꝰ legū. ꝛ maxime in hac scientia. vnde etiā dicit Aris. Quantā vim habet qḋ consuetū est leges ostendūt in qbus fabularia ꝛ puerilia magis quideꝫ valent cognitione de eis. supple pmis pncipijs pp consuetudinē. Et hoc idē etiā vult Cōmentator in prologo tertij phy. vbi dicit. ꝯsuetudo sicut dicit Arist. in pphemio metaphysice. ꝛ zº. qꝛ Cōmentator nō exponit primū: est maxima cā īpediens a pluribꝰ rebus manifestis p se. ¶ Notandū diligēter sicut capiṫ ex quinto ethico. ꝛ pmo ꝛ zº rhetorice. duplices sunt leges. quedā cōes: sunt: ꝛ vocanṫ ius naturale: que obseruanṫ apud oēs nationes: ꝛ in quolibet tēpore: ꝛ iste leges cōmunes sic se habēt in agibilibus: sicut

Q

A bus: sicut principia prima in speculabilib⁹ q: sicut principia
in speculabilib⁹ cognitis terminis vere cognoscunt̄ stati
principia sine rōcinatione: sic principia in agibilib⁹: vt cōes
leges cognoscunt̄ cognitis terminis. vn̄ itellus practicus
imediate assentit eis: sicut sunt ista principia. amicis bn̄ fa
cere: ꝛ parētes honorare: ꝛ adorare deum. vnde ois gens
quantumcūq; extranea assentit illis. vnde Aristo. descri
Capl.11. bit istā legē nālem quā vocat ius naturale. 5. ethi. ꝙ ius
naturale habet vbiq; eandē potentiā ꝛ vigorē: ꝛ non dif
fert in videri sic: vel nō videri. Et dicit primo rhetorice. ꝙ
lex cōmunis inest plurib⁹ hoībus: ꝛ ad eius ꝯseruationē
natura inclinat. Et alpharabius dicit in abbreuiatione
rhetorice. ꝙ quedā leges naturales ꝛ antique sunt q̄ sunt
cōmunes omnib⁹: ꝛ apud omnes nationes tenent: ꝛ in oi
tēpore. Quedā est lex positiua ꝛ ppria: ꝛ vocatur iustitia
B. legalis: vel ius scriptū: ꝛ positiuū que nō tenet̄ apud oēs
nationes: ꝛ semp: sed diuersificat̄ apud diuersos: ꝛ aliqñ
Capl.11. incepit: quā describit Aris. qnto ethicoꝝ. ꝙ ius legale est
quod primo nihil differt sic: vel aliter. vt primo nihil differt
sacrificare ouē vel caprā: s; postq̄ imponit̄ multum dif
fert. Unde primo nihil differebat suspendere furē: vel de
collare: s; postq̄ lex est imposita. tūc differt. q: apud ali
quā gentē suspendit̄ fur: ꝛ nō decollat̄. Et Aristo. descri
bit legē propriā. primo rhetorice. ꝙ lex ppria est s̄m quā
scriptā homines viuūt ciuiliter. Et alpharabi⁹ in abbre
uiatione rhetorice ꝙ lex propria tenet in tēpore determi
nato: ꝛ apud aliquos: sicut lex qñq; fuit ppria nō come
dere carnes porcinas. ꝛ rō fuit: quia sunt immunde. Unde
sicut dicitur in sententijs physicoꝝ de pythagoricis reci
tatur: cum quereretur a quodam: quare nō studet in phi
losophia. Ille dixit. ꝙ mallet cū mulierib⁹ viuere q̄; cū
philosophia ꝯuersari. Respondit Pythago. sues magis
in ceno q̄; in aqua clara conuersant̄. i. in immundicijs: ꝛ pp
C hoc sunt imunde. vt dicunt. Sed tamē ista lex nō iam est
nisi apud iudeos: ꝛ ius naturale dicitur ius nō scriptum.
quia ppter sui euidentiā nō scribitur in libris. s; ius po
sitiuū dicitur scriptū. q: nō est ita notum: cū diuersificet̄
etiā apud diuersas nationes: ꝛ in diuerso tēpore. ❡ No
tandum scdo. ꝙ lex propria a lege cōmuni ꝛ iure natura
Cō.2. li habet ortum. ꝛ hoc patet per Cōmentatorē primo celi.
vbi dicit. Lex. n. ꝛ institutio posite sunt voluntarie: ꝛ res
voluntarie que vere ponunt̄ assimilantur naturalibus. ꝛ
opus eius consequunt̄. vnde lex ppria: s̄m quā scriptam
homines viuunt ciuiliter: debet inniti legi cōmuni: non
sicut conclusio: que innitit̄ principijs eius ex qbus de ne
cessitate īfertur: sed innititur legi cōmuni alio modo. s. per
modum contractiōis ꝛ specificatiōis superaddite. verbi
grana. lex cōmunis est vt latro puniat̄. ꝛ hoc nullus pōt
negare. ꝛ illud nō sufficit ad hoc prosequendū ꝛ agendū:
D vnde etiam dicit̄ cōmuniter ꝙ vniuersalia non mouent.
De hoc nō est vis: s; lex propria est ꝙ suspendat̄. ꝛ apud
diuersos homines ꝛ nationes diuersificat̄ lex propria. q:
apud aliquos latro decapitatur: apud aliquos suspendi
tur: ꝛ hanc legē propriā describit etiam Aristo. in quadā
epistola ad Alexādrū dicens. Lex propria est sermo scri
ptus ad cōmunē cōcordiā ciuitatis: āmonens quomodo
oportet singula ratione agere. ❡ Notandū ꝙ lex ppria
dicitur oriri a cōmuni lege. Uno modo cum admixtiōe
erroris humani. vt quando illa conditio que superaddi
tur legi cōmuni per propriā legem est contra rationem.
sicut est in omnibus legibus preter naturā. vnde omnes
alie sūt defectuose: vt sacrificare iunoni. i. tali mulieri. vn̄
hoc est cum admixtione erroris: q: l; ei deberet impēdi
honor ex virtute aliqua vel beneficio virtuoso. quia ho
nor est operationis benefactiue signum. ex primo rheto
rice. Sed ꝙ impendat̄ ei tantus honor: qui soli deo cō
E petit: hic est error. vnde omnes leges preter christianoꝝ
legem sunt cum admixtione erroris: sicut lex mahumeti
est ꝙ post istā vitā habet̄ vita voluptuosa ꝛ delectabil̄.
vn̄ hoc est contra rationem. Scdo mō oritur lex propria
a lege cōmuni sine admixtione erroris. ita ꝙ nihil est in
ea contra rationem: sicut in nostra lege. vt christiana.

His visis dicendum est ad questionem. Primo ꝙ
lex naturalis non est fortissimū impedi
mentum ad cognitionem veritatis. ❡ Secundo dicen
dum est. ꝙ lex propria que oritur a cōmuni lege sine ad
mixtione erroris: etiam non est fortissimū impedimen
tum in cognitione veritatis. ❡ Tertio dicendum. ꝙ lex
propria que est cum admixtione erroris: illa est fortissi
mū impedimentū a cognitione veritatis: ❡ Ratio pri
me conclusionis. Illud quod est cōmune bonum: ꝛ ad qḋ
F homines naturaliter inclinantur non est fortissimū im
pedimentū in cognitione veritatis: q: cognitio veritatis
etiam est bonum intellectus: ꝛ vnum bonum non est im
peditiuū alterius maxime: s; lex cōmunis ꝛ naturalis est
bonum: ad quod homines naturaliter inclinant̄: sicut se
habent etiam principaliter in speculabilibus. per se no
ta. sunt etiam naturaliter intellecta: sic homines natura
liter inclinantur ad legem naturalem que sunt principia in
agibilibus. vnde etiam legi naturali nullus potest ꝯtra
dicere. vt honorare deum: ꝛ punire furem. imo si negare
tur honor oporteret ipsum concedere corde. ergo nō im
pedit cognitionē veritatis. ❡ Ratio secunde conclusio
nis. Illud quod reddit hominē virtuosum: ꝛ quod modi
ficat passiones hominis non est maximū impedimentū
G a cognitione veritatis: imo multū pficit ad cognitionem
veritatis: s; lex propria que est sine admixtione erroris
est huiusmodi. ergo ꝛ c̄. Maior est mānifesta: q: hic sic dis
positus ꝛ modificatus in passionibus multum proficit i
cognitione veritatis. quia anima fit prudens ꝛ sapiēs re
sidendo ꝛ quiescendo. septimo physicorum. ꝛ etiam Cō T.1.c.20.
mentator dicit septimo physicorum. ꝙ exercitiū largitur
humane nature preparationem intellectus: que non erat
ante. et non est remotum quin virtus moralis operetur
in hoc: ꝛ maxime castitas. vnde etiā dicit in prologo. 8.
physicorum ꝙ vniuersaliter philosophus est pfectus in
omni parte ꝛ genere virtutis. minor patet ex 5° ethicorū
vbi Aristo. dicit ꝙ iustitia legalis est omnis virtus. q: p̄
cipit viuere s̄m omnē virtutē: ꝛ fugere omnem malitiam:
ꝛ loquitur de lege propria: que est sine admixtione erro
ris. vnde etiā legislator imponit leges: vt faciat suos sub
ditos virtuosos. ❡ Ratio tertie cōclusionis. Illud ma
ximū est impedimentū a cognitiōe veritatis. qḋ generat
habitū erroneū ꝛ contrariū veritati. q: quod generat ha
H bitum erroneū: ꝛ maxime contrariū veritati: illud impe
dit veritatē. q: opposita impediūt se quo ad inexistenti
am eandem in subiecto: sed lex propria cum admixtione
erroris est huiusmodi. q: ista lex cum admixtiōe erroris
ponit multa falsa principia. ꝛ erroneū habitū generat: quī
contradicit veritati: sicut apparet per Cōmentatorē in p
logo tertij. ꝛ 8. physicorū ꝛ Cōmentator loquitur de ista
lege erronea: Sed si aliquis instaret. videtur ꝙ Cōmen
tator loquatur de lege christianorum: que est verissima: q:
exemplificat de principio per quod christiani in legibus
radicantur. s. ꝙ ex nihilo dicunt aliquid fieri: ꝛ ꝙ homo
fiat ex terra. Dicendū ꝙ Cōmentator hoc retulit ad legē
mahumeti. vnde vocat eos loquentes nostre legis. vnde
mahumetani hoc principio ꝙ ex nihilo aliquid fit. vide
bantur male: ꝙ per naturam ꝛ naturaliter aliquid posset
fieri ex nihilo: non attribuentes omnia potentie diuine:

I Et tunc iuste increpat eorum legem. Unde illud digne
attribuit potentie diuine: qd nulli competit nisi sibi. vñ
etiã natura respectu dei nihil est. qꝛ natura nõ põt facere
ex nihilo: sꝫ solũ deus qui producit p creationẽ: que non
est factio naturalis: sꝫ sup omnẽ naturã. vñ etiã Cõmen/
tatoꝛ fuit de lege mahumeti. ergo illos q sunt de lege ista
nominat loquẽtes sue legis. ¶ Ex hoc vlterius pꝫ. ꝙ cõ/
suetudo audiendi aliqua falsa a pueritia: que ponunt in
istis legib⁹ retrahit: ⁊ impedit cognoscere veritatẽ pnci/
pioꝝ nõ solũ propꝛioꝝ: verũ etiã cõem. ⁊ hoc pꝫ p Cõ/
Cõ.14. mentatorẽ in isto Cõmento. qꝛ dicit ꝙ audiuit a pueri/
Cõ.15. tia scientiaꝫ loquentiũ: imo dicit ꝙ qui audiuit in pueri/
tia scientiã loquentiũ ꝑpter consuetudinẽ negãt naturã
esse ⁊ vtutes naturales: ⁊ negãt necessariũ esse: ⁊ ponunt
omnia possibilia. Et in sequẽti cõmẽto. d. ꝙ multi homi/
nes nõ possunt ptransire sermones ꝓbabiles ⁊ demon/
strationes: ⁊ isti cũ ꝯcedunt pma intellecta nõ cõcedunt
ea: nisi inquantũ famosa. Ita ꝙ si acciderit vt ꝯtraria eo
rum sint famosa: s. principioꝝ primoꝝ negabũt ea: sicut
accidit loquentib⁹ supple de lege mahumeti: qui negãt
K ĩpossibile esse aliqd ex nihilo fieri: sꝫ ꝑpositio sit cõcessa
ab omnib⁹ supple naturalr̃ loquentib⁹. vnde impossibi/
Cõ.15. le est magnitudinẽ ex nõ magnitudie fieri. Istud est pn/
cipium naturalr̃ notũ: ⁊ subdit ꝙ vidit multos homines
dantes se ad philosophiã: ⁊ negant istã propositionẽ iaꝫ
dictã eẽ primã. Et similr̃ negãt formas specificas esse p
prijs materijs n. cessario: intantũ ꝙ Auic. cũ sua famosi
tate in philosophia hominẽ generari ex terra dixit esse
possibile. Ita ꝙ non reqrit materiã propriã ⁊ dispositio/
nem. sicut etiã dixit murẽ generari ex terra ad modũ plã
te. Et dicit Cõmentatoꝛ ꝙ intimauit Auicẽ. se vidisse mu
rẽ sic generari ex terra hoc est sine dispositione materie:
ita ꝙ nõ reqrit ipaꝫ materiã forma naturalis. Et dic̃ Cõ
mentatoꝛ ꝙ hoc nõ est credibile: ⁊ ita ꝯcludit Auicen. qꝛ
dicit cũ sua famositate. q. d. ꝙ non fuit aptus ad philoso/
3° celi phiã qui hoc ignorauit. vñ etiam alꝭ dicit de eo ꝙ Auic.
Cõ.67. deceptus fuit cũ sua famositate. qꝛ nimis ꝯfidebat in in/
L genio suo ⁊ noluit studere. Et est diligẽter notandũ ꝙ i/
probat illos qui hoc dixerũt ⁊ rõnabilr̃. ꝙ ex nihilo ali/
quid fieret vñ hoc est ipossibile ꝭm viã nature. sꝫ tamen
est verũ ꝙ deus põt facere: ⁊ fecit aliquid ex nihilo. ⁊ ꝭ
nullus põt negare: ⁊ est supnaturale. ⁊ hoc ideꝫ vult Cõ
mentatoꝛ in prologo tertij physicoꝝ. ꝙ cõsuetudo in fal
sis impedit cognoscere verũ p se. qꝛ p hoc aliqui fuit in/
dispositi per assuefactionẽ in falsis pncipijs. vnde etiam
dicit pmo celi. ꝙ aliqui homines negãt prima pncipia p
Cõ.22. se nota. ⁊ hoc propter consuetudinẽ vel malitiaꝫ nature:
vel paucitatẽ exercitatiõis in logica. ⁊ hoc idẽ vult Aris.
quarto huius vbi loquitur contra negantes primum pn/
cipium: ⁊ hoc est intelligendum de illis qui habent in/
dispositionem intellectus.

M **Ad rationes** in oppositum. Ad primaꝫ. quando
dicitur. ꝙ vnum bonuꝫ ⁊c̃. Aliqui
dicunt. ꝙ aliqñ homo intentus vni bono impeditur in
illo cõmuniter acquirere aliud. qꝛ dicitur etiam quarto
politice: vnũquodqꝫ melius perficitur cũ est circa vnuꝫ
intentũ q̃ꝫ circa plura. ⁊ dicit Aristo. octauo ethicoꝝ ꝙ
laboꝛ cordis impedit intellectũ. ⁊ econuerso. vnde tunc
ad maioꝛẽ dicunt ꝙ vnũ bonũ nõ impedit aliud quan/
tum est ex pte sui: sꝫ si impedit: hoc est ex pte operantis: ⁊
hoc est ꝑpter vnitatẽ itellectus. qꝛ intellectus nõ potest
esse eque intentus circa plura. ⁊ hoc est veruꝫ de illis ho/
minis quoꝝ opationes nõ sunt ordinate: ⁊ qbus nõ potest
homo simul intendere. qꝛ motus fortiores expellunt mi/
noꝛes. vnde etiã fortiter cogitãs non videt que transeunt

per oculum. vt dicitur in de somno ⁊ vigilia. ⁊ sic p̃x̃ dato N
ꝙ leges de qbus loqtur Cõmentatoꝛ sunt bone. qd tamen
nõ est verũ. Aliter potest dici ⁊ meli⁹ ꝯcedendo maioꝛẽ
Et tu dicis. ꝙ cõsuetudo in legibus ⁊c̃. cõceditur. de legi/
bus cõmunibus. ⁊ de illis ꝓprijs que rationalr̃ sunt fun/
date: ⁊ sine admixtione erroꝛis fundanẽ sup leges cõmu
nes: ille sunt bone ⁊ ꝓmouent ad cognitionẽ veritatis: sꝫ
ꝓprie leges que fundanẽ sup cõmunes cum admixtione
erroꝛis impediunt cognitionẽ veritatis ⁊ sunt fortissimũ
impedimentũ inter impedimẽta que sunt aduentitia na/
ture: ⁊ acquirunẽ. qꝛ aliter nõ est verũ ⁊ de illis legibus
erroneis loquẽ Cõmentatoꝛ. ¶ Ad aliud. nõ est fortissi
mũ ⁊c̃. conceditur. Dicis. ꝙ aliud impedimentuꝫ est na/
tus ⁊c̃. Dicendũ ꝙ cõsuetudo in legibus ꝓprijs cum ad/
mixtione erroꝛis est fortissimũ impedimentuꝫ inter illa
que acquirunẽ: ⁊ sunt aduentitia. qꝛ illud quod p naturã O
indiuidualẽ est: hoc nõ acquiriẽ: ⁊ potest esse fortius im/
pedimentũ q̃ꝫ illud: ⁊ de illo impedimẽto naturali nõ lo
quitur: sꝫ de impedimẽtis aduentitijs: de quib⁹ est cõsue
tudo in legibus falsis: maximũ est impedimentũ. ¶ Ad
aliud. illud nõ est fortissimũ ⁊c̃. concediẽ respectu acqui
sitoꝝ. Et tu dicis. ꝙ post leges ⁊c̃. Dicendũ ꝙ veruꝫ est.
sꝫ tñ debet hoc sane intelligi. ꝙ post philosophiaꝫ homo
nõ potest adiscere leges. ⁊ loquitur de corruptis legibus
⁊ falsis: ⁊ ad malũ finẽ inducentib⁹. qui auteꝫ in talibus
pb̃s qui nescit veritatẽ nõ põt proficere. Et causam assi/
gnat Cõmentatoꝛ. qꝛ illa veritas ⁊ habitus veritatis cõn/
tradicit falsis legibus: ⁊ impedit sicut qui est nutritus tẽ/
perato nutrimẽto nõ põt duci ⁊ assuefieri nutrimẽto in/
temperato ⁊ malo. Sed qui primo audit leges falsas: in P
quibus sunt principia falsa: que contradicunt veritati: ꝭ
est fortissimũ impedimentũ. opꝫ igitur in cognitione ve/
ritatis impediri q̃ꝫdiu manet illis habitus in eo. Et hoc
nõ negat Cõmentatoꝛ ꝙ post remotionẽ habitus falsa/
rũ legũ homo possit adiscere philosophiã. qꝛ hoc bene ẽ
possibile per bona exercitia. vnde dicit ipse. qui assuefa/
ctus est in nutrimẽto intemperato: postea potest duci ⁊
assuefieri nutrimẽto bono. Ac etiam qui audit leges fal/
sas: bene postea potest proficere in philosophia ⁊ verita
te qñ est in opposito exercitio vel legibus: sed quamdiu
manent leges in eo: ⁊ eis adheret tunc sunt fortissimũ im
pedimentũ a cognitione veritatis. ⁊ sic intellexit Cõmẽ/
tatoꝛ de legibus proprijs. que sunt cuꝫ admixtione erro/
ris ⁊ non de legibus cõibus intellexit: ⁊ de proprijs que
sũt vere ⁊ sine admixtione erroꝝ. sicut est lex christia
norum. ¶ Questio. XII.

¶ Absurduꝫ est simul querere scientiam ⁊c̃. Cõ.15°. Q

Queritur circa hanc pteꝫ vbi dicit mo
dũ scie. qꝛ Cõmentatoꝛ expo
nit pro logica. Querĩẽ vtruꝫ logica sit prioꝛ
alijs scientijs ordine doctrie. ⁊ hoc addiẽ. qꝛ
nõ queritur vtrũ sit prioꝛ alijs ordine digni/
tatis: qꝛ hoc querere nõ ptinet ad istũ locũ: sꝫ ad logicam
Et arguiẽ pmo ꝙ nõ: illa scia que est de secũdis itellectis
nõ est prioꝛ alijs ordine doctrine: que sunt de pmo itelle
ctis. sꝫ logica est de intellectis secũdario. p Cõmentatorẽ
4° hui⁹. vbi dicit. ꝙ ꝭ nomẽ ens dr̃ de pmis itelligibili/ Cõ.2.
bus ⁊ secũdis: ⁊ sunt res logice. Et etiã Aui. dicit. ꝙ logica
est de secũdis intẽtionib⁹ adiunctis pmis.

In oppositum est Aristo. 2° huius. in predicta
littera. vbi vult logicã debere
dici prioꝛẽ alijs qꝛ dicit ꝙ absurduꝫ est simul querere sci
entiã ⁊ modũ sciẽdi. Et Cõmentatoꝛ exponit modũ sciẽ/
di logicã. Et potest argui: aut logica adiscit post alias sci/
entias aut

A entia:aut psuaſit ſimul.Sʒ non pōt dici ꝙ adiſcatur poſterius neqʒ ſil.ꝛ ṗmo nō ſimul.qꝛ hoc ex̄cludit Ariſ. in littera.nec poſterius adiſcatur:qꝛ qui ſic adiſcit logicā poſterius aſſimilaſ illi qui docet homines viā:dū etiam adiſcit eā.aut illi qui intendit mederi homini:ꝛ interim adiſcit medicinā:ſicut dicit Cōmentator.ꝙ dicit de quodā q cū ad egrū acceſſit ꝛ parauit ei medelā.ꝛ poſtea inſpexit plures libros.ꝛ mortuus eſt eger.Et diſtinguit Cōmentator duplicē logicā:qꝛ dicit.quedā eſt vl'is omnib⁹ ſciētijs:ꝛ quedā ꝓpria vnicuiqʒ ſcie.Et homo nō poteſt eſſe inſtructus in qualibet arte niſi ſciēdo vl'ia ꝛ propria de eis.ꝛ intelligit Cōmentator ꝑ cōmunē logicā relatam ad ſuū ſcibile:vt ſubm:ſiue hoc ſit modus ſciēdi vel ſyllogiſmus Talia enim vt ſubm.nō referunſ ad cōcluſiones ſcientiaꝝ ſpecialiū.ꝛ vocaſ logica docēs.ſʒ ꝑ logicaʒ

B ꝓpriā itelligit regulā relatā ad ꝯcluſiones ſpāliū ſcientiarū.vt mathematice ꝛ naturalis ſcientie.

His viſis dōm ad queſtionē ſm cōem viā.ꝙ logica ſimplr prior eſt alijs ſcientijs ordine doctrine.Et hoc ꝓbatur.Qꝛ illa ſcientia eſt prior alijs ordine doctrine ſimplr:ſine q̄ nulla ſciētia adiſci poteſt.qꝛ

Tex.cō.ꝑ principiū eſt a quo quis facilius adiſcit:vt dicitur 5° huius:ſʒ logica eſt h⁹.vt dicunt.¶ Lʒ illud cōmuniter dicatur.tamē pōt dici aliter.Primo ꝙ logica nō eſt prior alijs ordine doctrine de neceſſitate ſimplr.Secūdo dicēdum.ꝙ logica bene eſt prior alijs ſciētijs ex̄ ſuppōne alicuius finis,ſuppoſito ꝙ aliqs debeat ſyllogizare de reb⁹ aliarū ſcientiarū prompte ꝛ faciliter ꝛ ſine errore ꝛ debeat ſe noſce ſcire.Ratio ṗme cōcluſionis eſt.Illa ſcientia nō eſt ex̄ neceſſitate ſimplr prior alijs ſcientijs ordie doctrine:ſine qua multe cōcluſiones aliarū ſcientiarū poſſunt haberi.ꝛ hoc patet.qꝛ neceſſariū ſimplr eſt ſine quo

Tex.cō.6. nō poteſt eſſe res.vt patet 5° huius.ſʒ multe cōcluſiones

C aliarū ſcientiaꝝ poſſunt haberi ſine logica:imo fere tota geometria ꝛ arithmetica poſſunt adiſci ſine logica.quia aliquis poteſt adiſcere iſtā concluſionē.ꝙ ſup datā lineam cōtingit triangulū equilaterū collocare.qui nihil ſcit de logica.Etiā dicit de Hippocrate:ꝙ ſciuit pfecte medicinā:ꝛ tñ nihil ſciuit de logica.¶ Ratio ſcde cōcluſionis eſt illa:ſciētia neceſſario eſt prior alijs ordine doctrine ex̄ ſuppoſitione finis.ſine qua nō pōt haberi ille finis

Tex.cō.ꝑ ex̄.5.meta.qꝛ hoc eſt vnū ſignificatuʒ inītij.ſʒ ſine logica aliquis nō pōt ſyllogizare ꝛ ſcire ꝯcluſiones aliarū ſcientiarū faciliter ꝓmpte ꝛ ſine errore.Et etiā ſine logica qs habens alias ſcientias neſcit ſe ſcire:ꝛ aſſimilaſ igni qui vrit ꝛ neſcit ſe vrere.Unde etiā ſine logica hic incidit in multos errores in alijs ſcientijs.ergo ſic eſt prior alijs ordine doctrine.ꝛ ſic itellexit Ariſ.ꝛ Cōmentator.

D **Per hoc** poteſt reſpōderi ad rōnem.Illa ſcientia que eſt de ſecundis itellectis ꝛc̄.Aliq dicunt ꝙ eſt de ſecūdis itentionib⁹ ṗmo ꝛ per ſe.ꝛ nō de rebus:ꝛ cognitio intentionū nō dicit ordinē poſteriorem.ita ꝙ depēdet ab alijs ſcientijs.ſʒ potius econuerſo.ergo nō obſtāte hoc ꝙ ſit de ſecūdis itentionib⁹ adhuc poteſt eſſe prior ordine doctrine.¶ Iſta ſolutio nō eſt cauta.qꝛ logica ṗmo ꝛ ꝑ ſe ꝯſiderat res ꝛ nō intētiones.qꝛ ſic non faceret cognitionē veritatis ꝛ falſitatis.qꝛ predicationes non verificanſ ex̄ pte intentionū.ita ꝙ genus predicatur de ſpē:vel ſpēs de idiuiduo ꝛc̄.ſʒ potius ex̄ parte rerum:quā tñ veritatē hʒ logica pro fine.Ego credo ꝙ logica ṗmo ꝛ ꝑ ſe ꝯſiderat res ſubiectas intētionibus.ſʒ intentiones ꝯſiderat per ſe nō ṗmo.de hoc nihil ad p̄ſens.Ergo dōm eſt aliter ad maiorē.ꝙ logica nō eſt prior alijs ſciētijs ordine doctrine de neceſſitate ſimplr.ſʒ tñ poteſt eē prior de neceſſitate ſuppoſitionis alicuius finis.Dicis

ꝙ logica eſt de ſecūdis intellectis.Dicendū ꝙ veruʒ eſt E de logica que eſt ꝑ ratiocinationes.vt ſylls ꝛ alias ſpēs argumētationis.ꝛ ſic nō eſt prior ordine doctrine neceſſitate ſimplr.ſʒ tamē pōt eſſe prior ordine doctrine neceſſitate ſuppoſitionis alicuius finis.¶ Aliter poteſt dici.ſcientia que eſt de ſecundis intellectis ꝛc̄.ꝙ ſcientia poteſt eſſe de intellectis ſecundis dupliciter.vno modo.ꝙ ſint 2ª intellecta poſt perfectaʒ intellectionem aliorum:ꝛ ſic non eſt logica de ſecundario intellectis.quia ſic neceſſario oporteret ꝙ alie ſciētie ṗus adiſcerenſ:ꝛ logica poſt itellecta aliaꝝ ſcientiarū.Alio mō pōt itelligi ꝙ ſit de ſecundis itellectis.qꝛ poſt confuſaʒ cognitionē aliorū intelligitur ꝛ acquiriſ:ꝛ ſic logica eſt de ſecundis itellectis.qꝛ ad hoc ꝙ ſcianſ ratiocinationes vt ſyllogiſmus entimema ꝛc̄.opʒ ꝙ habeaſ cognitio confuſa ꝛ indeterminata aliorū vt predicabiliū ꝛ predicamentorū ꝛ terminorum: quorū cognitionē Ariſ.ṗmo ponit in ꝑdicamentis ponēdo cōes deſcriptiones horū ꝛ ꝑordinaſ ſciētia libri predicamentorū rōnabilibus logicalibus.vt ſyllo ꝛc̄.Mō F qō ſic eſt de itellectis ſecūdis.non opʒ ꝙ ſequaſ ordine doctrine perfectā cognitioneʒ aliarū ſcientiarū:ſʒ opʒ ꝙ ipſum ꝑcedat alias ſciētias ordine doctrine:vt dictū eſt.¶ Ad aliā rōnē que fuit in oppoſitū.Dōm.ꝙ logica eſt pꝛ alijs ſciētijs ordie doctrie nō ſimplr ꝛ nec̄itate abſoluta:ſʒ neceſſitate ſuppoſitiōis vt ſyllogizemus ꝛ ſciam⁹ ꝯcluſiones in alijs ſciētijs facilr ꝛ ſine errore:ꝛ ſciamus nos ſcire ꝑ ipſaʒ logicā.qꝛ qui ſcit alias ſcientias ſine logica neſcit ſe ſcire:ſed ꝑ logicam aliquis reflectit ſe ſuper actū ſciēdi.ꝛ tunc ſcit ſe ſcire.Et h̄ de 2°.

¶ Incipit tertius liber. ¶ Qō. I

Cō.ṗ. G

¶ Neceſſe eſt ad queſitā ꝛc̄.

Queritur circa terciū.ꝛ ṗmo circa ṗncipiū vtrū ad inquiſitionē veritatis neceſſariuʒ ſit ꝑdubitare. Arguiſ ṗmo ꝙ nō.qꝛ illud ſine quo pōt haberi cognitio veritatis nō eſt neceſſariū ad ei⁹ inqſitionē.qꝛ neceſſariuʒ eſt illud ad inqſitionē veritatis.ſine quo nō pōt hēri veritas.

Tex.c.6. qꝛ neceſſarium eſt ꝙ impoſſe eſt aliter ſe habere.vt pʒ.5. huius:ſʒ veritas inquiri pōt ſine hoc ꝙ aliquis ꝑdubitet qꝛ cognitio veritatis pōt haberi ex̄ ṗmis ṗncipijs.vt pʒ ex̄ ṗmo poſte.ḡ nō opʒ ꝑdubitare ad cognitioneʒ veritatis.Itē ad cognitionē illius nō opʒ ꝑdubitare ꝙ non hʒ rōnes ad vtrāqʒ parteʒ.qꝛ vbi ē dubiū:ibi ſūt rōnes ad vtrāqʒ partē.ſʒ cognitio veritatis multorū nō hʒ rōnes ad vtrāqʒ parteʒ:qꝛ cognitio veritatis in mathematicis

2.meta. t.cō.vlti. ad vtrāqʒ partē nō hʒ rōnes:cū ſint in ṗmo ordine certitudinis.¶ Itē ſicut eſt in alijs ſcientijs:ita dʒ eſſe in illa.ꝑ ꝯuenientē ſil'itudinē:ſʒ in alijs ſcientijs ad iquiſitio-

H nem veritatis nō opʒ ꝑdubitare neqʒ ꝑmittuntur dubitationes in ṗncipijs librorū.ergo etiā ad cognitionē veritatis in iſta ſciētia non opʒ predubitare.

Oppoſitum vult Ariſ.in ṗmo tertij.vbi dic̄.Neceſſe eſt ad queſitā ſciam nos aggredi.primū attē de quibus ꝛc̄.

Nota ad intellectum qōnis ꝙ qn̄ queriſ.vtrū neceſſariuʒ ſit ꝑdubitare ad cognitionem veritatis:pōt intelligi duplr. Uno modo.vtrū ad cognitionē veritatis oporteat ꝑdubitare apud ſe.Scdo mō pōt itelligi.vtrū ad inquiſitionē veritatis oporteat ꝑdubitare.i. cognoſcere dubitationes alioꝝ.¶ Tunc ad qōnē ꝯcluſiones tres ſunt dicēde Prima eſt ꝙ ad iquiſitionē alicui⁹ veritatis neceſſariuʒ eſt ꝑdubitare apō ſe.¶ 2ª ꝯ eſt.Qꝛ ſimplr nō eſt neceſſa

I riū ad iquisitionē veritatis cognoscere dubitatiōes alio-
rū: ſʒ eſt vtile. Primā ɔclusionē Ari. pbat quatuor ratio-
nibus. Prima. illud eſt neceſſariū ad inquiſitionē verita-
tis quo mēs dirigit̃ ⁊ pparat̃ diſpōne neceſſaria ad iqui
ſitionē veritatis. qꝛ illud eſt quo aliqd dirigit̃ ⁊ pparatur
ad finē. ſʒ pdubitare apud ſe eſt hꝰ. vt Ari. declarat in lit
tera diffuſe. qꝛ qui dubitat de aliq̄ ɔclusione. paſſus eſt ſi-
mile ligato: qꝛ impoſſibile eſt vtrunqꝫ pcedere ad illud
qḋ eſt ante: qꝛ ligatus corpaliter nō pōt pcedere. ſe mo-
uendo de loco ad locū. Silr qui hʒ dubitationē mentis
nō pōt pcedere ingrēdo veritatē: ppter quod opʒ ſpecu
lari difficultates ⁊ dubitationes. deīde īueſtigare cauſas
borū. ⁊ erit ſolutio priorū duⁱᵗᵉ. vnde ſicut ligatus quāto
plus nitit̃ tāto plus pōt: ſic dubitās in mēte quāto plus
pōt niti ad inquirendū veritatē dim itēdo falſitatem. ⁊
debet hoc intelligi de dubitare cū rōne. vnde qui debet
ſoluere aliqḋ: debet habere aliqualē notitiā. qꝛ ſi ſimplici
ter ignoraret: tunc nō tēderet ad illud. ſicut ponit̃ exem-
K plum pmo poſte. p Lyncon. de patrefamilias habēte ſer
uū fugitiuū. g niſi cognoſceret aliqd de ſeruo fugitiuo cē
Cō. p. ties poſſet occurrere: qꝛ eū nō teneret. ¶ Nota diligēter
ſicut dicit Cōmentator. ꝙ cauſa ppter quā incipiendum
eſt de dubitabili: eſt ꝙ aduētus difficltatis ⁊ dubitatiōis
pcedentis pcedit ablationē eius ⁊ cognitionem. ⁊ modus
ex quo aduenit difficultas: eſt alius a mō ex quo auferf
dubiū. modus. n. ex quo aduenit dubitatio eſt ſilis liga-
to. ⁊ modus ex quo auferf eſt ſilis diſſolutiōi ligamenti.
qꝛ ſicut ligatus nō pōt moueri ad finē ad quē intēditita
eſt de intellectu qñ accidūt contrarij. ſ. motus. ⁊ ideo ne-
ceſſe eſt: vt via qua diſſoluunt̃ qōnes ſit alia a via a qua
accidunt qōnes. ſic modus ex quo diſſoluit̃ ligamētū eſt
alius a modo ex quo aduenit ligamentū. Unde pportio
qōnis ad aiam eſt ſilis pportioni ligamēti ad membra:
L ⁊ pportio ſciētie acqſite poſt illas queſtiōes eſt ſilis pro
portioni motꝰ acqſiti poſt diſſolutionē ligamēti. ¶ Hoc
arguit 2°. illud eſt neceſſario pbabendū in inquiſitiōe ve
ritatis: qḋ hʒ ſe ad veritatē tanq̄ via ad terminū: hec eſt
manifeſta. ſʒ pdubitare apud ſe de cōcluſione aliqua ha-
bet ſe ad inqſitionē veritatis: ſicut via ad terminū: ⁊ hoc
declarat Ari. in littera dicēs. ꝙ querētes veritatē ſine du
bitatiōe ſunt ſiles illis qui ignorāt viā: p quā opʒ ire. vñ
ſicut nō puenit̃ ad terminū ad quē ſine via: ſic nō pueni
tur ad veritatē ſine dubitatiōe. qꝛ dubitatio cū rōne eſt
Eodē cō. quaſi via ducens nos ad veritatē. Et Cōmentator dicit.
Qui cognoſcit aliqd anteq̄ cognoſcat quātitatē difficul-
tatis eſt ſilis illis: quorū pedes ſunt in via recta. ⁊ tñ ipſi
ignorāt hoc. ¶ Hoc arguit Ariſto. 3°. illud eſt neceſſario
pbabendū ad iquiſitionē veritatis: qḋ hʒ ſe ad veritatē:
ſicut ordinata ad finē ſe hñt ad finē. qꝛ pordinata in finē
neceſſario pcedunt finem: ſʒ pdubitare apud ſe eſt hꝰ. vt
M Ari. declarat in littera. qꝛ qui iueſtigat veritatē ſine dubi
tatione neſcit qñ inueniet eā: ⁊ qñ inueniet neſcit. qꝛ finis
rei nō pdubitare eſt īmanifeſtus: ſicut qñ aliquis vadit
p viā: ⁊ neſcit terminū ſue vie. ſʒ finis pdubitati eſt mani
feſtus. ¶ Hoc arguit Ariſ. 4° ⁊ accipit̃ ex pte auditorū:
illud qḋ melius valet ad iudicandū: ⁊ ſine quo iudiciū
non poteſt eſſe certū: illud neceſſariū eſt ad compreben
dendū: hec eſt manifeſta: ſʒ pedubitare apud ſe cū rōne
magis valet ad iudicandū veritatē: quia ſicut in iudicijs
melius iudicat aliquis inter duos homines aduerſantes
qñ cognoſcit rōnes quibꝰ vtunt̃ illi qui affirmāt ptē: ⁊ q
negāt: qꝛ tūc videt que rō ſit efficacior: ⁊ ſm hoc iudicat
veritatē: ſic eſt in pposito. qñ aliquis hʒ rōnes ad vtrāqꝫ
ptē: ⁊ dubitat que ſit melior: ſemp ingrit: donec deueniat
ad veritatē. vñ p dubitatiōes determinantur ad verita-
N tē que finis eſt. ⁊ ſine dubitatiōe finis nō eſt manifeſtus
nobis. ⁊ p ɔñs ad ipm nō opamur. qñ finis moueat agēs.
ſic optimū. vñ ēt nullū agēs abſoluit̃ a rōne ⁊ cognitiōe
finis. vñ Lyncon. pmo poſte. dicit. ꝙ ſm exigentiā finis
opʒ cetera moderari. ⁊ ſic pʒ pma ɔcluſio. ¶ Rō 2ᵉ con
cluſiōis. illud nō eſt neceſſariū ad inquiſitionē veritatis
ſine quo pōt ingri veritas. qꝛ neceſſariū ad alterū dicit̃
ſine quo nō pōt haberi res: ſʒ ſine hoc ꝙ aliqs cognoſcat
dubitatiōes aliorū pōt apud ſe ingrere veritatē. qꝛ dato
ꝙ aliqs nunq̄ videret dubitatiōes aliorū: pōt inquirere
veritatē alicuiꝰ ɔ̄nis: ⁊ hoc dubitādo apud ſe: ⁊ ingrēdo
pnᵒ ex ſenſatis. Et ſic dubitauerūt pmi phi qui ex admi-
rari ceperūt phari: vt dicit̃ in pbemio huiꝰ. ¶ Rō 3ᵉ ɔ̄-
O nis. Illud eſt vtile ad inquiſitionē veritatis: quo facilius
itellectus habebit viā ad veritatē: hec eſt manifeſta p ſe:
ſʒ cognoſcēdo dubitationes aliorū facilius habet̃ via ad
veritatē. qꝛ habitis rōnibus ad vtrāqꝫ partem itellectus
facilius videt que ſit efficacior ad illā veritatē pbandam
q̄ de nouo illas rōnes iueſtigare: ⁊ earū efficaciā videre.
qꝛ facilius eſt vnū facere q̄ duo. Et pp hoc dixit Ariſ. 2°. Tex. c. 2.
huius: nō ſolū autē his dicere gratiā iuſtū eſt quorū opi-
nionibus cōmunicauerit aliqs: ſʒ etiā his qui adhuc ſup-
ficialiter enūciauerūt. Etenim hi ɔferunt aliqd. nā habitū
noſtrū pexercitati ſunt. ¶ Nota diligenter ꝙ Cōmenta
tor aſſignat duas cauſas. quare Ariſ. pmittat dubitatiōes
ſimul determinatiōi veritatis in iſto libro. qꝛ iſta ſciētia
ɔſiderat vniuerſaliter de veritate in vno libro: ergo de-
bet pmittere dubitatiōes vniuerſalr de veritate in vno li-
bro ⁊ nō partialr: ⁊ poſtea debet ptractare in ſpecialibꝰ
libris illas dubitatiōes pmiſſas. Cū etiā ſubiectū iſtius
P ſcie ſit ens inquantū ens: vñ etiā in vno libro ſicut in qn
to diſtinxit nomina: que ſignificant intētiones huius ſcie
q̄ ptinēt ad totā ſciam iſtā. ſʒ oppoſitum faciat Nicolaus
peripateticus qui in vnoquoqꝫ libro diſtinguit vocabu
la que ptinent ad 5ᵐ librū: ⁊ nō ad oēs. Et dicit Cōmenta
tor. ꝙ doctrina Ariſ. facit oppoſitū in alijs ab illa. qꝛ pre-
mittit dubitatiōes ptinentes ad 5ᵐ librū: ⁊ ī illo eas deter Cō. p. huiꝰ
minat: ſicut in nālī ſcia facit: ⁊ vidit ꝙ melior eſt doctri- tertij
na iſta in alijs ſciētijs a metaᶜᵃ pmittere dubitatiōes pti
nentes ad 4ᵐ librū: ⁊ eas determinare in illo. qꝛ cōſide-
rāt ptialr de veritate ⁊ ſpālr ſubm entis. Hec eſt pma cā.
¶ Aliā cām aſſignat. ꝙ iſta ſcia cōicat cū logica in vlita
te ɔſideratiōis. qꝛ ſubm vtriuſqꝫ ſcie eſt ens ſimplr: ⁊ na
tura logice eſt ꝙ premittat dubitationes ſimul: ⁊ poſtea
in ſpecialibus libris eas determinat.

Ad rationes

Ad primā. qñ dr. illḋ nō eſt ⁊c. cō-
cedit̃. Tu dicis. ꝙ ſine pdubitatio
ne pōt hri cognitio veritatis. Dōʒ ꝙ abſqꝫ pdubitare apḋ
Q ſe nō pōt hri cognitio veritatis. ¶ Ad pbationē. qꝛ ex p
mis pncipijs pōt hri. Dōm. ꝙ pnᵃ nō iueſtigātur nō pdu
bitādo de effectibus. ⁊ tunc ex ſenſatis ⁊ lumine itellectꝰ
agētis cognoſcunt̃ pncipia. ⁊ hoc vult Ariſto. in pbemio
huius. vbi dicit. ꝙ hoies pp admirari nūc ⁊ primū cepe-
runt phari. vñ vult ibi. ꝙ qñ viderūt diuerſos effectus ⁊
ignorauerūt cās: admirabant̃ ⁊ inceperūt iueſtigare cās
lumine itellectꝰ agētis: ⁊ via ſenſus memorie ⁊ experimē
ti. ⁊ ēt vt vult 2° poſte. vñ ēt qñ aliqs ingrit rōnes apud ſe
ad vnāquāqꝫ ptem ɔcluſionis nō inueſtigaret veritatem
niſi dubitaret iueſtigādo que ſit efficacior. ¶ Ad aliam
rōnem. Ad cognitionē illius ⁊c. ɔceditur. ſi pncipia ſunt
ſcita pmo. Tu dicis. ad ingſitionē veritatis ī metaphyſi
cis ⁊c. Dōm ꝙ pſit eſſe rōnes ad vtrāqꝫ ptem. nō obſt āte
ꝙ ſint in pmo ordīe certitudinis. ēt pncipia ɔ̄nia ī mathema
ticis nō cognoſcunt̃ niſi pdubitādo ⁊ iueſtigādo ipſa via
memorie ſenſus: ⁊ experimēti: ⁊ lumie intellectus agētis.

Et debes

A Et debes diligenter notare. q̄ ista qō vult intelligi de il-lis qui acqrunt veritatē inueniēdo. ¶ Ad aliaȝ. sicut est in alijs scientijs ⁊c. Dōm q̄ lȝ possit inueniri aliqua sil'i-tudo in illa scia: ⁊ in alijs: tñ quo ad ppositū nulla est si-militudo: qꝛ ista scia ꝯsiderat de veritate vl'r: ⁊ hȝ p sub-iecto ens inquātū ens. ergo ad eā ptinet pmittere oēs du-bitationes sil' in vno libro: quas postea in specialibus li-bris pertractat: sed alie cōsiderant de veritate pticulari-ter: ⁊ hñt pro subiecto ens particulare. ergo ad eas ptinet premittere: nō oēs dubitatiōes in vno libro: ſȝ illas que ptinēt ad illū librū: q̄s ēt dissoluūt i illo lib°. ¶ Qō. II.

Com. 3m ¶ Primum ergo de quibus ⁊c.

B Queritur circa istā partē. Utrū vna scia possit ꝯsiderare omnia quattuor gña cāꝝ. ¶ Arguit pmo q̄ non. Et hec rō hñ' Aristo. in lra. si pma pncipia sunt ꝯtraria: tunc vna sciētia nō ꝯsiderat ea. istaȝ accipit Aristo. in lra: sed pncipia oia nō sunt contraria. g̃ vna scientia nō hȝ ea ꝯsiderare. ¶ Itē. si omnes cāe pertinent ad vnā scientiā: tūc quecūqȝ scia cōsideraret vnaȝ ⁊ reliquā: sed hoc est falsuȝ: qꝛ mathematica nō ꝯsiderat finē ⁊ efficiens: qꝛ tñ cōsiderat formā. Sil'r metaphysicus nō cōsiderat finē ⁊ efficiens: cū sit de imobilib'. ꝯse-quētia pȝ: qꝛ si vna scia ꝯsideraret oēs causas: tūc q̄cūqȝ scia cōsideraret vnā cām ⁊ reliquā: qꝛ qua rōne vnam: ⁊ reliquā. ¶ Itē. si ad vnaȝ sciam pertineret consideratio oium cāꝝ: aut ptineret ad nālē: aut ad mathematicā: aut ad metaphysicā: ⁊ hoc pȝ per sufficientē diuisionē: ſȝ ad nullā harū ptinet ꝯsideratio oium cāꝝ: vt pbabo p non

Tex. cō. vl timi. ad nālē: qꝛ nālis nō hȝ ꝯsiderare de forma: qꝛ di p phy. de pn° ſȝ spēȝ nō est nālis ꝯsiderare: nec ēt ad metaphy

C sicam: neqȝ mathematicā ptinet ꝯsiderare oēs causas: qꝛ iste due scie abstrahūt a motu ⁊ a mā. g̃ neutra hȝ ꝯsiderare cām mālē: nec efficientē: nec finalē. ¶ Itē. vna scia cōsiderat ea q̄ sūt vnius rōnis formalis: ⁊ hoc pȝ: sed oēs cāe nō sunt vni' rōnis: cū differāt gñe: cū quedā sint cor-ruptibiles: q̄dā icorruptibiles: mō corruptibile ⁊ icorru-ptibile differūt plus q̄ genere. 10. huius.

10. metace. tex. cō. 26. Oppositū vult Aristo. 3° huius. in illa parte: contingit enim idem omnes modos cāꝝ inesse: ⁊ hoc idem videt̃ velle 4.° huius.

4° metace. tex. 9. pmi. Ad qōnem dōm: q̄ vna scia pōt cōsiderare oēs causas. ¶ 2° dōm: q̄ nō ad oēs sciē-tias pertinet ꝯsideratio oium causaꝝ. ¶ Rō prime con-clusionis: ⁊ hoc pbat̃ de duab' scientijs. p de metaphy-sica q̄ hȝ cōsiderare oēs cās. illa scia hȝ considerare oēs cās: que ꝯsiderat ens inq̄tū ens: qꝛ scia que ꝯsiderat ens inq̄tū ens ꝯsiderat oēs cās: qꝛ ois cā est ens: ⁊ pticipat ra-tionē entis. Uñ quecūqȝ scia ꝯsiderat ens inquātuȝ ens:

D ꝯsiderat ēt maxime cām formalē: cum sit pncipalior ps entis. Uñ ēt sube abstracte nō cognoscunt̃ nisi p qō qd est ⁊ formā: vt postea videbit̃: ⁊ lȝ iste substātie sint imo-biles: tamen sunt causa motus entiuȝ per modū finis. g̃ sciētia que ꝯsiderat ens inquātū ens ⁊ substātias abstra-ctas ꝯsiderat cām finaleȝ. Uñ ⁊ oēs intelligentie mouēt pp perfectionē suā ⁊ finem: vt assimilent se pmo qō est finis oium. vnde lȝ in eis nō sit finis ⁊ bonū: qō acquirit̃ per motū: tñ finis est in eis. s. bonuȝ: qō preexistit motui: sicut est nā ipsaꝝ: ⁊ de hoc videbit̃ in sequenti qōne ma-gis. Similr etiam cōsiderat māmꝫ: qꝛ lȝ mā nō sit causa entis inq̄tū ens: sed tñ determinati gñis: vt sube mobi-lis: tamen materia continet̃ sub ente: ⁊ sic scientia que cō-siderat ens inquantum ens considerat materiam: nō in-quātum est subiectum transmutationis: quia sic natura-lis cōsiderat eam: sed cōsiderat eam inquantum habet

[illegible] meta physica cōs. [illegible] natural. vide Auerro. [illegible]

rōneȝ entis: ⁊ tūc sil'r ꝯsiderat cām efficienteȝ: qꝛ lȝ sube imobiles nō habeāt cām efficienteȝ pprie dictā: tñ sunt cā efficiēs mot' ⁊ alioꝝ iferioꝝ: ⁊ sic pȝ maior: ſȝ ista sciē-tia. s. metaca est hō. g̃ ⁊c. ⁊ pȝ minor: ⁊ 4° hui'. vbi oñdet̃ q̄ metaco ꝯsiderat ens inquātū ens. g̃ ꝯsiderat oēs cās ⁊ pprias cās entis. Et sil'r dicit Cōmētator: q̄ lȝ cōside-rat oēs cās: tñ pncipaliter ꝯsiderat formā ⁊ finē. ¶ Hoc ēt declarat̃ in scia nāli: qꝛ scia cuius subm hȝ oēs causas cōsiderat oēs cās: qꝛ nisi scia cui' subm hȝ oēs cās ꝯside-raret oēs cās nō faceret cōpletā cognitionē subiecti: sed nālis scie subm hȝ oēs cās: qꝛ subiectū scie nālis est ens mobile: qō hȝ ⁊ efficiens: qō est transmutans māmꝫ: ⁊ hȝ fineȝ q mouet efficiens: qꝛ agens nō agit nisi inquantum determinat̃ a fine. Sil'r hȝ māmꝫ: qꝛ mā est subm trans-mutationis ⁊ motus: sil'r hȝ formā: qꝛ entia mobilia sunt p formā. minor patet: qꝛ subm scie nālis est ens mobile. ¶ Ratio scde ꝯnis. Ad illas scias nō ptinet cōsideratio oiuȝ cāꝝ: quarū generi subo nō attribuunt̃ oēs cāe: quia scia nō ꝯsiderat cās cuius generi subo nō attribuuntur oēs cāe: qꝛ scia nihil ꝯsiderat nisi subm: vel illa q̄ hñt at-tributionē ad subm: sed multaꝝ sciaꝝ generi subo nō at-tribuunt̃ oēs cāe: qꝛ scia nihil cōsiderat nisi subm: vel il-la q̄ hñt attributionē ad subȝ: vt pȝ de sciētijs mathe^cis: quia earum subiecto nō attribuitur materia ⁊ finis cum abstrahat a materia ⁊ motu.

E metaphy. ꝯ. 59. ⁊. 39. ⁊ p° meta. 15. ⁊. 18. ⁊ 4. meta. cō. 1. ⁊. 6. me. ꝯ. 1. ⁊. 8. me. ꝯ. 4 ⁊. 12. meta. 1. 5. ⁊. 6. ꝯ. ⁊. 2. phys. cō. 21. Querere de sub nālē Sco. l. q. pme sui pmi meta. quo diuinus ꝯside-rat oia qua-tuor gnā cāꝝ.

F

Ad rōnes in oppositū. ¶ Ad primaȝ soluit Cō-mētator: qꝛ nō sequit̃ q̄ si ꝯtria ꝯside-rent̃ ab vna scia: q̄ illa que nō sūt ꝯtra non ꝯsiderent̃ ab vna scia: vñ dicit Cōmentator: q̄ iste sermo est apparēs ⁊ supficietenus: qꝛ est sophisticus: ita vult dicere Cōmē-tator: qꝛ pcedit a destructione añtis: ad destructionē cō-sequētis: qō facit fallaciā ꝯñtis. vñ Aris. pcedit in illo li-bro disputatiue: ⁊ nō logt̃ ex itētione ppria. g̃ ēt iducit rōnes sophisticas alioꝝ: aliqñ sicut ipsi supserūt eas: vñ

G pcedere a destructiōe añtis: ad destructionē ꝯñtis: non ſȝ gña soie: lȝ aliqñ teneat gña mãe in terminis ꝯuertibi-lib'. ¶ Nota q̄ in isto argumēto est fallacia ꝯñtis: qꝛ p-cedit̃ a duab' cāis veritatis ad vnā. vñ q̄ oēs cāe ꝯsiderē-tur ab vna scia: hoc pōt eē duob' modis. vno mō q̄ ꝯue-niāt in vna rōne ꝯsiderādi foiali: vel q̄ vna depēdeat a cognitiōe alteri': sic pualio depēdet a cognitione hi'': ēt vnū ꝯtrioꝝ nō pfecte cognoscit̃ sine altero. Mō ista rō pcedit tñ ab vno mō: ita q̄ si scia eadem eēt tñ ꝯtrioꝝ: tūc si pn° nō essent ꝯtria vna scia nō eēt eoꝝ: qꝛ adhuc est ali' modus veritatis q̄ aliquoꝝ est eadē scia q̄ ꝯueniūt in vna rōne foiali obi vni' scie: ⁊ sic oēs cāe pñt ꝯuenire in vna rōne foiali obiecti vni' scie. g̃ est sophistica cum vnitatis scie aliquoꝝ sit duplex cā veritatis: ⁊ hic accipit̃ vna cā q̄ ad ꝯrietatē: ⁊ dimittit̃ alia. g̃ ⁊c. ¶ Alij addunt adhuc aliā pbōnē isti' sophismatis vñ dicūt: q̄ nō seq-tur. si ꝯtria sūt ifra vnā sciaȝ: q̄ illa q̄cūqȝ sūt ifra vnam sciaȝ sint ꝯtria: qꝛ eē ifra vnā sciaȝ ē magis cōe q̄ eē ꝯtria.

H Et rō Aris. sic accipit. ac si oia ifra vnā sciaȝ eēnt ꝯtria. Et ita pcedimus a min' cōi ad magis cōe. ¶ Adhuc 3° mō hoc posset pbari: qꝛ rō Aris. pcedit ac si vnitas scie acci-piat̃ ex nã ꝯrietatis: qō tñ falsuȝ est: qꝛ vnitas scie accipi-tur ex vnitate foiali obiecti: sicut etiam vnitas potētie: vt pȝ de visu: ⁊ qcqd recipit sine sit albū vel nigruȝ: non recipit sub rōne contrarietatis: sed sub ratione formali obiecti visus: vt sub ratione visibilis ⁊ lucidi. ¶ Notan-dum q̄ antiquo expositori non placet dictum Cōmen-tatoris qui dixit rationem Aristo. esse apparenteȝ: quia dicit non videtur rōnabile esse q̄ in tanta re tantus phs tam friuolam ⁊ parum apparentem rationē induxisset: ⁊ tūc ipse laborat qualiter faciat istam rationē pbabilē.

Expositio diui Thome in le ctiōe. 2. super expōne text' tertū 3 Com mētatoreȝ in cōmēto 3°.

I Et dicit. si qs recte consideret nām diuersoꝝ que ꝑtinent
ad candē sciam: quedā pertinēt ad vnā sciam fm diuer-
sitatē sui: quedā ꝯo fm ꝙ reducunt̄ in aliqđ vnum. vñ
dicit ꝙ multa alia diuersa vident̄ pertinere ad vnā sciaꝫ:
q̄ reducunt̄ ad vnū totū vel ad vnaꝫ cām: vel ad vnum
subm: sed ꝯtraria ⁊ quecꝫ oppositaꝫ pertinent ad vnam
sciaꝫ fm seipsa: eo ꝙ vnū est rō cognoscēdi alterū. Et ex
hoc efficit̄ ista propositio ꝓbabilis: ꝙ oia diuersa q̄ sūt
ꝯtraria ꝑtineant ad vnā sciam. vñ seq̄t̄ ꝓbabilr ꝙ si ꝑn
cipia sunt diuersa ⁊ nō ꝯria nō ꝑtineāt ad vnā sciam: ita
dicit expositor. Tñ expositio Cōmentatoris; est bona: ⁊
plus ad intentionē Ari. q̄a Aris. in isto libro nō loquitur
fm intentionē ꝓpriā: sed inducit rōnes alioꝝ addēs ali-
q̄s rōnes sophisticas: sicut ipsi sumpserūt eas: q̄ etiaꝫ ꝑ
istū totū librū loq̄t̄ q̄si disputatiue: ⁊ fm op. alioꝝ. ergo
pōt vti ēt rōnibus apparentib⁹. vñ ēt multa non ꝯria q̄
sunt diuersa ꝯsiderant̄ in eadē scia. ¶ Ad aliā rōnem. si
K oēs cāe ⁊c. Dōm ꝙ non seq̄t̄ nisi ꝯsiderarent̄ tanq̄ ꝯria
vel opposita: vñ opposita bñ sunt vnius scie: ⁊ tñ nō opꝫ
ꝙ si aliqua diuersa ꝑtineant ad vnā sciaꝫ aliquā: ꝙ que-
cūqꝫ scia ꝯsiderat vnū ꝙ reliquū ꝯsideret: q̄ pōt esse ꝙ
in nullo illius scie ꝯueniunt. ergo si metaphysica cōside-
rat oēs cāes: ⁊ meta^{ca} ꝯsiderat vnā cām vt formā: ꝙ ipse
ēt ꝯsideret alias: vt finē ⁊ mām q̄ nō hñt attributionēꝫ
ad subm meta^{ce} scie: q̄ hec abstrahūt a mā ⁊ motu: vt di-
ctū est. ¶ Sed ad aliā ꝓbationē de metaphysica visum
est prius q̄d sit dōm: q̄ ꝯsiderat ens inquātū ens. ḡ cōsi-
derat finē: vt efficiens. ¶ Ad aliā rōnē. Si ad vnā sciaꝫ
ꝑtineret ⁊c. Dōm ꝙ ad nālē ⁊ metaphysicā pertinet ꝯsi-
deratio oīuꝫ causaꝝ: ſꝫ sit hoc alio ⁊ alio mō: q̄ ad nāleꝫ
ꝑtinet inquātū respiciūt motū ⁊ trāspositionē. Et ad me-
taphysicū pertinēt quo ad nām entitatis ⁊ causalitatis.
L ¶ Ad ꝓbationē: q̄ nālis nō est ꝯsiderare de forma vel
formis: verū est quas posuit plato: vt ideas nō cōsiderat
neqꝫ subas abstractas: q̄ ista pertinēt ad metaphysicū:
sed tñ nō negat Aris. q̄n nālis consideret formas nāles ⁊
Tex.c.28. māles: vñ ēt sic in 2° phy. determinat de eis. ¶ Ad aliaꝫ
ꝓbationē de metaphysica. Dōm ꝙ metaphysica quo ad
12. est de scientiꝭ abstractis que abstrahunt a motu ⁊ a
mā in se: tñ hñ sunt ꝑn^{m} motus sensibiliuꝫ ⁊ finis: vt ꝑus
visuꝫ est. Silr in libris ꝑcedentib⁹ 12^{m} determinat hñ
de substātiꝭ sensibilibus ⁊ mālibus: non tñ inquantum
sunt mobiles ⁊ sensibiles: sed sub rōne entitatis: ⁊ causa-
litatis. ḡ rō nō ꝯ^{it}. ¶ Ad aliam. vna scia nō ꝯsiderat ⁊c.
Dōm ꝙ nō opꝫ ꝙ ꝯsiderata in vna scia nō sint vni⁹ ra-
tionis vniuoce: ſꝫ sufficit ꝙ sint vni⁹ rōnis analogice: sicꝫ
Tex.cō.2. pꝫ. 4. hui⁹: ⁊ sic est in ꝓposito: quia omnes cause habent
attributionem ad vnam: sicut ad finalem que est digni-
sima: ⁊ ista vnitas analogie sufficit ad vnitatem sciētie.
vnde finis est: ⁊ est causa causarum. ¶ Qō. III.

Tex.cō.3. ¶ Amplius autem multis existentium ⁊c.

M Ueritur circa hāc ptē. vbi Aris. dicit
Tex.cō.81 ꝙ in imobilibus nō est finis
⁊ bonū. vtrū h̄ sit verū. ¶ Arguit̄ ꝑ ꝙ sit fi-
nis in illis. In illis est finis ⁊ bonū in q̄b⁹ est
forma ⁊ ordinatio: cū forma sit q̄d bonum. ꝑ
physi. ⁊ ordinatio ēt est bona: ſꝫ in imobilib⁹ est forma: ⁊
ordinatio ꝓbat̄ de for^{a}: q̄ sunt entia: ⁊ entitas est ꝑ for-
Com.3. mā. silr in eis est ordiatio: q̄ dicit Cōmētator 3° hui⁹: ꝙ
ordinatio numeroꝝ ⁊ magnitudinū īuenit̄ in eis. ¶ Itē
in illis est bonū ⁊ finis q̄ hñt ordinationē ad motum: q̄
motus ordinat̄ ad finē ⁊ bonū: ſꝫ imobilia hñt ordinem
ad motū: q̄ aliq̄ imobilia mouent corpa celestia: vt sube
abstracte. silr mathe^{ca} sunt q̄titates: ⁊ motus ꝑ se est in

q̄titate: vt pꝫ. 5. phy. ḡ ⁊c. ¶ Itē. bonū ⁊ ens ꝯuertunt̄: ſꝫ Tex.c.18.
imobilia sunt entia. ḡ in eis est bonū: ⁊ ꝑ ꝯñs finis. N

Oppositū vult Aristo. in lrā. vbi dicit ꝙ in imobi-
libus nō ꝯtingit h̄ eē ꝑn^{m}: nec eē aliqđ
antoagathon. i. ꝑ se bonū. ¶ Notādū ad intellm q̄ōnis ꝙ Al. to aga-
q̄dā sunt imobilia: q̄ nec mouēt: nec mouent̄ ꝑ se: vt ma- thon.
the^{ca} alia sūt imobilia: q̄ lꝫ nō moueant̄: tñ mouēt ꝑ se: vt
sube abstracte: quaꝝ bonū ꝯsistit in mouēdo: vt vult Cō-
mentator. 12. hui⁹. ¶ Nōn^{m} 2° ꝙ duplex est finis: q̄dā q̄ Com.36.
acq̄rit̄ ꝑ motū: alr⁹ est finis ꝑexñs motū: sic est nā ⁊ en-
titas q̄ est obꝫ intellectiōis ⁊ volūtatis. ¶ His premissis
dōm ad q̄ōnē. ꝑ ꝙ imobilia q̄ mouēt nō hñt finē q̄ acq- ꝭ.m.A
rit̄ ꝑ motū. ¶ 2° dōꝫ: ꝙ in eis hñ est finis ꝑexñs motui.
¶ 3° dōm: ꝙ imobilia sicut meta^{ca} nō hñt finē ⁊ bonū q̄
acq̄rit̄ ꝑ motū: ⁊ h̄ sub rōne finis. ¶ 4° dōm: ꝙ hñt hñ
finē aliqualr. ¶ Rō ꝑme ꝯnis. In illis nō est finis qui ꝺ
acq̄rit̄ per motū: que nō mouent: q̄ finis ⁊ bonū qđ acq̄-
rit̄ ꝑ motū nō est nisi in illo qđ mouet̄: sed sube abstra- O
cte nō mouent̄: vt pꝫ ꝑ Aris. 8. physi. ⁊. 12. hui⁹: vbi di. ꝙ Tex.c.46
sube abstracte sunt imobiles cū sint ꝟtutes incorporee. 50.51.⁊.52.°
¶ Rō 2^{e} ꝯnis est. Illa hñt finē ⁊ bonū q̄ preexistit mo- Tex.c. 29.
tui q̄ hñt volūtatē ⁊ intellectū: q̄ appetibile ⁊ intelligibi- Capi.ꝑ.
le est bonū: ⁊ bo^{m} est obiectū appetitus: vt pꝫ ꝑ ethi. illō
ḡ qđ appetit̄ ⁊ intelligit̄ est bonū ⁊ finis. Et silr qđ habꝫ
volūtatē ⁊ intellm intelligit se: ⁊ appetit suū esse vt bo-
nū: ſꝫ sube abstracte hñt volūtatē ⁊ intellectū: vt pꝫ per
Cōmentatorē. 12. hui⁹: ꝙ sube abstracte de virtutib⁹ aie Com.36.
hñt intellectū ⁊ desideriū: ⁊ ꝑ ꝯñs itelligūt se: ⁊ appetunt
suā ꝑfectionē. ḡ ēt mouēt ad ꝯseruādū ꝑfectionē suaꝫ: vt
dicit Cōmentator ibidē: ⁊ ita nā coꝝ est obm volūtatis
⁊ intellectionis: ⁊ h̄ est finis preexñs motui. ¶ Itē illud
qđ mouet ꝑꝑ ꝑfectionē suā ꝯseruādā illud hꝫ finē ⁊ bo-
nū: isto mō: q̄ nihil mouet ꝑꝑ ꝑfectionē ꝯseruandā nisi
habeat finē ⁊ bonū: saltē ꝑexñtē motui: sed sube abstra- P
cte mouent ꝑꝑ suā ꝑfectionē ꝯseruādā: q̄ nō ꝑꝑ ꝑfectio-
nē de nouo acq̄rendā: vt vult Cōmētator. 12. hui⁹. vñ ēt Com.36.
mouent ⁊ assimilant se ꝑ ꝑn^{o}: q̄ oēs intelligētie appetūt
assimilari ꝑ ꝑn^{o}: qđ est finis oiuꝫ: ⁊ lꝫ ꝑ^{m} ꝑn^{m} nō habeat
superiorē finē: tñ hꝫ finē qđ est obm volūtatis. vñ amat
⁊ intelligit se: ⁊ ꝑꝑ hoc mouet vt amatū ⁊ desideratum: ⁊
alie sube abstracte mouent: vt amantes ⁊ desiderantes:
vt di. ēt. 12. hui⁹. Et ita ꝑ ⁊ ꝑncipalr mouent ꝑꝑ se: ⁊ ꝑmo Tex.c.36.
fine: ⁊ scđario fine mouent ꝑꝑ iferiora: vñ sicut dicit Cō-
mentator 2° celi. Quicqđ mouet prima intentione ꝑꝑ se: Cō.17.⁊.21
scđaria intentione mouet ꝑꝑ aliaꝫ nisi sit nā nata ad non
largiendū: sed inferiora opposito mō se hñt: q̄ ꝑma intē-
tione mouent ꝑꝑ supiora: ⁊ 2° itētione ꝑꝑ se: ⁊ sic in sub-
stantiꝭ abstractis est finis preexistēs motui. ¶ Rō 3^{e}
ꝯnis. Illa nō hñt finē inquātū finis q̄ acq̄rit̄ per motū:
que abstrahūt a motu: q̄ qđ abstrahit a motu nō hꝫ fi-
nē q̄ acq̄rit̄ ꝑ motū: ⁊ hoc inq̄tū finis: ſꝫ imobilia: vt ma- Q
thematica abstrahunt a motu: vt pꝫ ꝑ Aris. 6. huius: ⁊. 7. Tex.c.2.
⁊. 2° physi. ⁊ ēt h̄ pꝫ ꝑ Cōmentatorē ibidē. vñ mathema- Tex cō.35.
tica abstrahūt a mā sensibili ⁊ a motu: q̄ hñt se vt conti- Tex.ꝯ. 18.
nuū: ergo in eis nō est finis qui acq̄rit̄ ꝑ motū: ⁊ dico in-
quantū finis: q̄ in mathematicis pōt eē id qđ est finis ⁊
bonū. vñ multū differt illud qđ est finis ⁊ finis inquātuꝫ
finis. Qꝫ aūt in mathematicis sit illud qđ est finis ⁊ bo^{m}.
pꝫ: q̄ idē fm rē est q̄titas nālis ⁊ mathe^{ca}. ḡ sicut ibi est
finis: sic hic: ſꝫ tñ quātitas vt nālis. i. sub isto mō est finis
sub rōne finis: q̄ quantitas nālis terminat motū: sic ea-
dē quātitas: vt mathematica est illud qđ est finis: q̄ est
eadem realr cū quātitate nāli: sed tñ vt sic non terminat
motū. i. inquātū mathematica nō est finis inquantū finis
⁊ sub ratione finis. Et hoc intellexit Aris. ⁊ Cōmentator

A cum dixerunt q̄ nō est ibi p̄ se bonū: sed tñ pōt cōtinge
re: q2 lz ibi sit bonū: tñ nō p̄ se acqrit̄ p̄ motū: sed p̄ acci
dēs: vt dicit Cōmētator: ⁊ istud dz intelligi de quātitate
gnābiliū ⁊ corruptibiliū. ¶ Rō 4ᵉ ꝯnis. Illa hñt finē
aliqualr̄ ⁊ bonū: saltē inquātū nō acqrit̄ p̄ motū p̄ se: in
Tex.cō.81 gbus est forma ⁊ ordinatio: q2 forma est aliqđ bonum. p̄
phy. ⁊ ēt ordinatio est bona ⁊ finis: vt pz in fine. 12. hui⁹:
sed mathē^ca hñt formā ⁊ ordinē: vt vult Cōmentator in
isto 3°. vbi dicit: q̄ ordinatio magnitudinū īuenit̄ in eis.
Et ita vult Cōmētator: q̄ finis sit in mathematicis: saltē
qui nō acqrit̄ p̄ motū. vñ numeri ⁊ magnitudines sūt or
dinate: sicut ēt scīe mathē^ce ordinate pcedūt. ¶ Item. in
gbus est melius ⁊ deteri⁹: ibi est finis ⁊ bonū: q2 in oībus
cōstantibus siue sint a nā: siue ab arte: illud qđ est vilius
B est p̄p̄ melius tanq̄ p̄p̄ finē: vt dz 7° politice: sed in ma
thematicis est finis ⁊ bonū: q2 in mathematicis est me
lius ⁊ vilius: q2 numerus pfect⁹ est melior īperfecto: ⁊ cir
cularis linea perfectior est recta: vt patet ex geometria ⁊
arithmetica. ¶ Itē. in illis est finis ⁊ bonū aliqualr̄ que
sunt obm̄ voluntatis ⁊ intellectionis: ⁊ hoc pz ex dictis:
sed mathē^ca appetunt̄ ⁊ intelligunt̄ a nr̄o intellectu. vñ
appetim⁹ scire numeros ⁊ magnitudines: lz nō intelligant̄
⁊ appetunt̄ ab ipsis meta^ca: q2 nō habent intellectum ⁊
appetitū: tñ a nostro intellectu ⁊ appetitu hoc fit.

Rationes in oppositū procedūt suis vijs. hñ eniz
pbant q̄ in imobilibus sit finis ⁊ bonū
q̄ nō acquirit̄ p̄ motū: vt visuz est in qōne. vñ illud bonū
qđ acquirit̄ per motū nō ꝯuertit̄ cum ente. vt videbat̄
velle 3ᵃ ratio: sed bonum vlē ⁊c. ¶ Questio. IIII.

Tex.cō.3. ¶ At vero si scīe causarum sunt plures ⁊c.

C **Circa** hanc partē querit̄ p̄ quā cām res
magis cognoscat̄ perfecte. ¶ Et
arguit̄ p̄ q̄ p̄ formā. Rō est. Illud qđ est to
ta quidditas vel p̄ncipalior pars qdditatis
magis facit scire: cū eadem sint p̄n^a essendi
⁊ cognoscendi: sed forma est tota quidditas vel saltē p̄n
Com.21. cipalior pars qdditatis: vt per Cōmentatorē pz 7° meta
physice dicentē. q̄ qdditas hōis vno mō est hō. alio mō
nō est hō. vñ veruz est q̄ tota qdditas hōis est homo p̄
formā hōis. Et alio mō nō est verum. s. q̄ hō sit qdditas
quātū est aggregatus ex mā ⁊ forma. ¶ Itē. per illā cāz
magis res scit̄ q̄ est p̄ncipiū demonstrationis certissime
scīe: cū demonstratio sit syllͦs faciens scire: sed for^a est p̄n
cipiū demōstrationis certissime scīe: vt mathematice: vt pz
Com.p̄. p̄ Cōmētatorē p̄ phy. q2 mathē^ca est in p̄ gradu certitudi
nis. ¶ Itē. arguit̄ q̄ p̄ mām maxime res cognoscat̄: q2 p̄
illā magis res cognoscit̄ q̄ est nobilior: sz mā ē nobilior:
cū sit suba incorruptibilis ⁊ eterna. Et talis est nobilior
Tex.cō.75 corruptibili ⁊ gnābili: vt pz. 8 phy. vbi Aristo. pbat mo
torē esse eternū: q2 est cā motus eterni: ⁊ est nobilissimus
oium alioꝝ. vñ suba eterna nobilior est gnābili ⁊ corru
ptibili: sed mā p̄ma est ingenerabilis ⁊ incorruptibilis.
D ¶ Tunc arguit̄ de cā efficiente: p̄p̄ ipsam res cognoscit̄
magis: q2 p̄ illam causam res maxime scitur: sine qua nō
cognoscit̄ generatio ⁊ actus: sed sine efficiente nō cogno
scit̄ gnō ⁊ actus. g̃ ⁊c. ¶ Tūc arguit̄ de cā remota q̄ ma
gis faciat scire q̄ cā propinqua: q2 illa causa magis facit
scire causatū que magis influit super causatū: cū eadem
Tex.cō.4. sint p̄ncipia essendi ⁊ cognoscendi. 2° huius: sz cā remo
ta ⁊ vlis magis influit super causatum q̄ propinqua: p̄
auctorem de causis. Omnis causa primaria ⁊ vlis plus
influit super effectum q̄ secundaria.

Oppositū huius arguit̄: p̄ illud res nō magis co
gnoscit̄ p̄ qđ nō cognoscit̄ nisi in potē
tia: cognitio. n. in potētia est īperfecta. sz p̄ remotā causaz E
res nō cognoscit̄ nisi in po^a: q2 illa cā est vlis: ⁊ scire ali
qd in vlī nō est nisi scire illud in po^a: vt dicit Cōmenta
tor. 12. hui⁹. ¶ Oppositū alioꝝ etiaz pbat̄: ⁊ hoc sic: per Com.14.
illas cās nō scitur maxime que recipiunt necessitatē ⁊ p̄
babilitatē ab alijs: sed efficiēs mā ⁊ forma recipiunt ne
cessitatē ⁊ pbabilitatē ab alijs: vt pz per Arist. 2° poste^r.
finis necessitat efficiēs: ⁊ efficiens formā. ⁊ forma mām.
¶ Notandū ad intellectū hui⁹ fm̄ Aris. 2° phy. ⁊ 5° hui⁹: Tex.cō.32
q̄ cause vno mō distinguunt̄ fm̄ gnā ⁊ species: ⁊ hoc p̄p̄ Tex.cō.2.
diuersas causalitates: q2 alia est causalitas for^e. alia māe:
⁊ sic de alijs. Aliter distinguunt̄ cāe fm̄ modos: vt fz di
uersas habitudines ad causatū. vñ in eodē genere: vt na
turali p̄nt eē diuerse habitudines: vt p^a mā remota: alia
ppinqua. Silr̄ in agēte cū cā vna agēs sit ppinq̄: ⁊ alia
remota. ¶ Nōn^m vlteri⁹: q̄ duplices sūt cāe: ⁊ p̄n^a: q̄daz
intrinseca: sicut mā ⁊ for^a sunt p̄n^a intrinseca sube: sz p̄n^a
extrinseca sunt q̄ nō sūt p̄tes sube exposite: vt efficiens ⁊ F
finis. ¶ Notādū vlteri⁹: q̄ īter cās intrinsecas semp̄ re
mota est īperfectior q̄ ppinqua: sicut mā p̄^a īperfectior
est q̄ ppinqua. Vñ semp̄ ppinqua mā includit p̄fectio
nē supadditaz māe p̄me. Silr̄ de foia remota: foia vlis
magis est ip̄fecta: vt gnālis forma que est gn̄is est īperfe
ctior q̄ spēi: sed secus est in extrinsecis causis: q2 remota
cā ⁊ magis vlis semp̄ est p̄fectior q̄ ppinqua: q2 hō ge
nerat̄ ab hōie: ⁊ sole: ⁊ ab hōie tanq̄ efficiente ppinquo
⁊ a sole tanq̄ ab efficiēte remoto: ⁊ sol est p̄fectior hōie.
Silr̄ finis remotus est p̄fectior q̄ ppinquus: vt deus est
perfectior quolibet fine ppinquo. ¶ Nota vlterius: q̄
duplex est finis: quo: ⁊ gr̄a cuius: finis quo est qui est pro
pria opatio rei ordinate in finē quo aliqs adipiscit̄ finē
gratia cuius: vt speculatio est finis hōis: quo aliqs adipi
scit̄ finē hōis: vt gr̄a cuius: sed finis cuius gr̄a est duplex.
vlis ⁊ cōmunissimus: vt deus est finis oium: q2 gr̄a ipsi⁹
agūt oia quecūqz agunt: sz finis ppinquus ⁊ imediat⁹ est G
id qđ imediate se hz ad rez in ordine p̄fectionis: vt finis
ignis est ꝯcauū orbis lune. Et finis mineraliū sunt plan
te: ⁊ plantaꝝ aialia. Et finis hōis est aīa rōnalis: sz finis
aīe rationalis est intelligētia motrix orbis lunaris: q2 ime
diate se hz ad ipsaz: vt p̄fectio imediata: q2 nō est mediū.
vñ spēs sic sunt ordinate: q̄ non pōt esse medium inter
ipsas. ¶ Per hoc dōm est ad qōnē. q̄ in reb⁹ hñtib⁹ oēs
cās magis ꝯuenit scire per finē gratia cuius. ¶ 2° dōm
est. q̄ cōparando modos cāꝝ adinuicē: q̄ res minus p̄fe
cte scit̄ p̄ remotas cās: q̄ per ppinquas. Et hoc est veꝝ
loquēdo de causis intrinsecis. ¶ 3° dōm: q̄ in causis ex
trinsecis cōparādo modos causaꝝ adinuicē magis scit̄
per causas remotas q̄ per ppinquas. ¶ Rō p̄me ꝯnis.
Per illā cām que est nobilioris esse: vī causatū nobili⁹
cognosci: q2 p̄fectio sciendi est ex nobilitate eius: qđ intel
ligit̄: sed inter oēs causas finis gratia cuius vī esse nobi
lioris entitatis: q2 inter oēs cās deus est nobilior ⁊ perfe H
ctior in entitate qui est finis humane nāe. Silr̄ orbis lu
ne motor q̄ imediate se hz ad hoiem est nobilioris enti
tatis q̄ hō: ⁊ cā eius: q2 sube abstracte sunt intransmuta
biles: sz hō est transmutabilis. Silr̄ finis cuius gr̄a mine
raliū est plāta: ⁊ plante sūt nobilioris entitatis q̄ mine
ralia quecūqz sint: siue sit aurū vel argentū: vel qđcūqz
aliud: q2 plante sunt aīate. Silr̄ aīalia bruta sūt finis plā
tarū. Et hō est finis cuius gratia brutoꝝ aīaliū q̄ est no
bilior oībus brutis. ¶ Rō scđe ꝯnis. Per illā cām ma
gis cognoscit̄ causatū: que est p̄fectior in esse: q2 sicut res
se hz ad esse: sic ad veritatē. 2° hui⁹: sz cōparādo modos Tex.cō.4.
causaꝝ intrinsecaꝝ propinqua cā est p̄fectioris esse q̄
remota: q2 p̄ma materia est minus p̄fecta q̄ ppinqua

I sed propinqua materia est magis pfecta: q2 icludit sup/
additaz formā mãc pme.s.formas elementoꝝ refractas.
Silr est de formis: q2 nulli est dubiū: ꝙ si vnus cogno/
scit hoiez inquātū suba que est forma remota: ꝛ alter co/
gnoscit eū inquātū rōnalis: ꝙ perfectius cognoscit cum
ille q cognoscit ipz inquātū rōnalis: ꝙ̄ q cognoscit cū in/
quātū suba: q2 rōnale includit subam: ꝛ certū est ꝙ rōna
le plus est forma ppinqua ꝙ̄ suba. ¶ Rō 3e ꝯnis: dato
ꝙ aliqs cognoscat plantas p cōparationē ad celuz ꝛ ad
motorē ei9 tanꝙ̄ per cās. Ita ꝙ cognoscat particularia
causata in cōpatione ad cāz remotā: vt deū ꝛ celū: ꝛ igno
rat pprias cās hoꝝ: vt cōplexiones pprias: ꝛ alter co/
gnoscit pticularia causata quo ad secūdas cās: ꝛ ignorat
quo ad cās remotas. Tūc ille pmus qui cognoscit p cās
remotas magis scit rē: ꝙ̄ ille q p cās pprias. ¶ Sed ex
hoc pōt argui. ille q scit rem p nobiliorē cām in entitate
magis cognoscit rem ꝙ̄ qui p causas ignobiliores: sz qui
K cognoscit rez p cām remotā: vt celū vel deū cognoscit p
cām nobiliorē: ꝙ̄ qui p ppinquā. g ꝛc. Cōtra hoc argui/
tur. ille qui cognoscit p cām que est pn^m demōstrationis
magis cognoscit ꝙ̄ qui p cām que nō est pn^m demōstra/
tionis: q2 scire est p demrationē: sz q scit p causas propin
quas: scit p illud qḋ est pn^m demrationis: q2 demratio est
ex pprijs pncipijs. pmo poste. ꝛ cā ꝛ pn^m sūt idē: ꝛ remo/
te cause nō sunt pprie: ꝛ p ꝯns nec pncipiū demonstra/
tionis. ¶ Itē. nos videmus de facto ꝙ cū aliqs scit ista
inferiora per cās remotas: vt pz p sciam libri physi. vbi
tradunt cāe remote adhuc laborat ad inuestigandū cās
propinquas: vt ꝯnes inferiorū: sicut plantarū ꝛ aialium.
Com.p. vñ Cōmentator dicit in plogo libri phy. ꝙ ordinata do
ctrina est incipere a cognitione cāꝝ primaꝝ ꝛ procede/
re sm ordinē per medias causas quousqz deueniat ad p
prias: sed hoc nō esset: si aliqs magis perfecte cognosce/
L ret per cās remotas ꝙ̄ propinquas. ¶ Ad hoc dicūt ali
qui. ꝙ p cās remotas magis cognoscit res quo ad eē sim
plr: sed per causas pprias magis cognoscit quo ad eē de
terminatū. Et tūc rō nō est ꝯ hoc: q2 demōstratio est ex
proprijs causis ad cognoscendūz rem quo ad esse deter/
minatū: sed nō quo ad esse simplr. ¶ Istud non sufficit:
q2 cognoscere rem simplr est cognoscere eaz in vlī. Et h
est cognoscere rem in potētia ꝛ diminute: q2 forme cōes
in qbus sunt vlia nō sunt extra aiaz nisi in potentia. vñ
vz ꝙ si aliqs cognoscat hominē in cōparatione ad celuz
ꝛ cām remotā: vt deuz ꝙ magis perfecte cognoscat eū ꝙ̄
si cognosceret euz in cōparatione ad semen. ¶ Per hec
ad rōnes. per illud magis scit qḋ est pncipiū demōstra/
tionis ꝛc. cōcedit: positis alijs causis: sed nō positis alijs
causis. s. cōibus ꝛ remotis nō oportet. Tu dicis: ꝙ ille q
scit per ppinquas cās ꝛc. Dōm ꝙ verū est: positis etiam
alijs causis: ita ꝙ tūc per mediū demōstrationis magis
scit rez sic qui scit p ambas causas. s. ppinquā ꝛ remotā:
ꝙ̄ qui scit p vnā tm: q2 duplex bonū magis est bonuz ꝙ̄
M vnuz: q2 felicitas cōnumerata in minimo bonoꝝ eligibi
Capi.8. lior est: vt dr p ethi. sz scire ppriā cām sine remota nō est
pn^m demrationis: neqz ēt p cā aliqs magis scit: ꝙ̄ cū scit
per remotā. ¶ Cōtra hoc vr esse dcm Cōmentatoris 2°
Com.38 phy. versus finez. ca. de causis: ꝙ opz pncipalr intendere
de causis illā que est vltima in gñone: nō vltimaz in esse:
hec est cā ppinqua vltima in gñone nō vltima in eē. vñ
cā vltima in esse est cā remota. g videt ꝙ cā remota mi/
nus facit cognoscere ꝙ̄ ppinqua. ¶ Adhuc ꝙ hoc dictū
veritatē hz in causis intrinsecis: q2 si volo scire mālē cau
sam: opz me intendere pncipalr ppinquā mām. s. ad ta/
lez ꝯnē. silr de cā formali: si volo scire cāz formalē ipsi9:
opz me cognoscere formā ppinquā: per quaz hō est hō:

q2 illa est pncipalior in esse. Et ad hanc intentionez dicit N
Cōmentator in prologo pmi phy. ꝙ doctrina ordinata Com.p.
est incipere a cognitione cāꝝ primaꝝ: vt dictū est prius:
ꝛ sic intelligit de cognitione ambaꝝ cāꝝ. s. remote ꝛ pro
pinque: q2 p ambas cās melius cognoscit ꝙ̄ per vnam.

Ad rōnes pncipales. ¶ Ad pmā. Illud qḋ est to/
ta qdditas ꝛc. negat: q2 pōt esse alia cā
honorabilior ꝙ̄ quidditas rei: vt finis: q2 finis est perfe/
ctior oib9 ordinatis ad finē. Unde bñ verū est si compa
rant qdditates adinuicez: vt forma sube ad quātitatem
vel ad qualitatē: tūc per formā pfectius cognoscit res. s.
per qdditatē eius ꝙ̄ p accidētia: vt ꝙ̄titatē ꝛ q̄litatē ꝛc.
sz cōparādo qdditatē formalē ad alias causas: nō opz: q2
per aliā cām pfecti9 res pōt cognosci. s. p finē. ¶ Ad aliā
rōnē per illā cām res magis scit ꝛc. ꝯcedit. Tu dicis: ꝙ
for^a est pn^m ꝛc. Dōm ꝙ in mathe^cis magis cognoscit per O
formā ꝙ̄ p finē: q2 nō hñt cāz finalē: sz cognoscunt p for
maz abstractā a motu ꝛ a mā. vñ ēt nō oino mathe^ca ca/
rent mā: q2 lz careant mā sensibili: nō tñ mā intelligibili
vel intellectuali: p quā intelligunt: vt pz. 7. hui9 ꝛ 2. phy Cō.39.& 35.
sico. ¶ Ad aliā: per illā cām magis ꝛc. ꝯcedit. Tu dicis Com.18.
ꝙ mā sit nobilioris ꝛc. negat: q2 est debilissime entitatis.
Tu pbas: q2 mā est eterna. Dōm ꝙ cetera nō sūt paria.
vñ oēs tales rōnes p cōpationē debēt psupponere cete
ra esse paria: sz hic nō est hō: q2 suba eterna que est act9.
illa est nobilior: sed hic cetera nō sunt paria: q2 lz mā p^a
sit eterna: tñ nō est in actu. vñ lz forma sit generabilis ꝛ
corruptibilis: tñ q2 est actus ꝛ specificatio ꝛ formatio. g
est nobilior suba eterna: que nō est in actu: quare rō non
valet. ¶ Ad aliā: per illā cām res ꝛc. Dōm ꝙ nō opz: q2
perfectius cognoscit per finē ad quē ordinat generatio
ꝛ causa efficiens. g nō ꝯcludit. ¶ Ad aliaz rōnē: que fuit
in oppo^m: que pbauit ꝙ per causaz ppinquā magis res P
cognoscit: cū dr: per illud res magis scit ꝛc. Cōceditur.
Tu dicis: ꝙ per remotā cām ꝛc. Dōm ꝙ verū est de in/
trinsecis causis ꝙ remota causa magis est in potentia: ꝛ
facit scire in potentia vt mā pma ꝛ forma remota: sz non
est verum de causa remota extrinseca. ꝙ sit in potentia:
sed est magis actualis ꝛ nobilioris entitatis ꝙ̄ causa p/
pinqua: quare rō non concludit: ideo ꝛc. ¶ Qō. V.
¶ Ut hō ꝛ de principijs demōstrationis ꝛc. Cō^m 4^m.

Queritur circa istā pñē. verū pma pn/
cipia sint de consideratione
alicuius scientie. ¶ Arguit pmo ꝙ non. Si
pncipia pma essent de cōsideratione alicui9
sciētie: tunc ꝯsiderarent ab oibus scientijs: sz
hoc est falsuz: q2 esset supfluū. ꝯntia pz: q2 qua rōne vna
sciētia ꝯsideraret pncipia demrationis eadē rōne ꝛ alia:
q2 oēs scientie equalr respiciūt p^a pn^a. ¶ Itē. si aliq̄ scia
ꝯsideraret p^a pn^a: aut h eēt mō diffinitiuo: vel mō demō
stratiuo: sz neutro mō. g ꝛc. assūptū pz a sufficiēti diuisio
ne: q2 demratio ꝛ diffinitio tm sūt modi ꝯsiderādi aliqd
ꝛ determinandi de aliquo. 2° posteriorū. nam modus di Q
uidendi reducitur ad moduz diffiniendi: cum per ipsuz
aliqualiter venetur diffinitio: sed pmoꝝ pncipioꝝ non
pōt eē diffinitio qa diffō tm est icōplexa. 7° hui9: ꝛ 5° to/ Tex.c.20.
pic. ¶ Item. si primoꝝ pncipioꝝ esset diffinitio: tūc ali/ & 21.
quid ipsis esset prius cognitum: qḋ est falsum. Nec pōt
esse demonstratio principiorum. Quia demonstratio est
circa passionem subiectum ꝛ dignitatem: ex qua demon
stratur passio: ꝛ tunc dignitates pbarentur per notiores
ppositiones: ꝛ ita de primis ppositionibus alique ēent
per se note: alique occulte: quod est falsum. vnde prima
principia nō demonstrant: vt vult Aristo. p posterioꝝ. ꝛ

A Lyncon. Simil'r oēs sciētie ꝯsiderarent vnū subiectū: q2 oēs scientie equaliter vtunt̄ dignitatibus p̄mis. ergo oēs scie demōstratiue ꝯuenirēt in vno subiecto: circa qḋ dignitates demr̄arent̄: ⁊ ēt oēs scie ꝯsiderarēt vnā passionē per eādē cām: ⁊ sic sequeret̄ ꝙ ois scia eēt vna: qḋ est falsuȝ. ¶ Itē. si aliqua ꝯsideraret p̄ma p̄ncipia: maxime esset ista: cū sit maxime cōis: ȝ ista nō pōt ea ꝯsiderare: nec diffinitiue: neqȝ demr̄atiue: q2 vt dictum est nō p̄nt diffiniri: nec demr̄ari: nec a p̄ori: q2 tunc aliquid esset eis p̄us simpl'r: nec a posteriori: quia talis demr̄atio esset ex magis notis: ȝ nihil est noti⁹ p̄mis p̄ncipijs demr̄onis.

Oppositū
vult Aristo. 4. hui⁹: illo caplo. Dōȝ aūt vtruȝ vna aut diuerse scie. vbi dicit: ꝙ
Tex. cō. 7. ad vnā sciam. s. ad metaphysicam pertinet consideratio primarū dignitatum inquātū ad ipsam pertinet consideratio entis inquantum ens.

B

Dicendū
ad q̄ōnē: ꝙ ad vnaȝ sciam vt ad p̄mam phiaȝ ꝑtinet ꝯsideratio p̄ncipioꝝ p̄moruȝ demr̄ationis: qḋ ꝓbat̄ ab Aristo. in l'ra. Illa ꝑtinent ad vnā sciam que sunt oib⁹ entib⁹ cōia ⁊ separatim nulli spāliū entiū: q2 illa scia ꝯsiderat ens inquātū ens ⁊ que insunt enti: sed ꝓpōnes p̄me sunt h'ōi: q2 sunt cōes oibus entibus: de qbus considerāt scie speculatiue ⁊ nō insunt alicui generi entis seorsuȝ ⁊ diuisim. ergo ad p̄mā phiā pertinet ꝯsideratio ipsoꝝ. ¶ Itē. ad illā sciam pertinet cōsiderare p̄n^a p̄ma que cōsiderat ptes ⁊ terminos ipsoꝝ: vt pȝ ex p̄mo posterioꝝ: q2 ad eandē sciam pertinet cōsideratio totius ⁊ ptis: ⁊ etiā terminoꝝ: q2 p̄n^a cognoscimus inquantū terminos cognoscimus: ȝ ista scia est h'ōi vt me-
Tex. cō. ꝑ. taphysica: vt pȝ. 4. hui⁹: q2 ista scia ꝯsiderat esse ⁊ nō esse que sunt ptes p̄mi p̄ncipij: ⁊ terminos eius cōsiderat: vt ibi pȝ. ¶ Itē. illa scia ꝯsiderat p̄ma p̄ncipia que est regu-
C la ⁊ p̄nci^{pium} oium scientiaꝝ: q2 p̄ma p̄n^a cum vtute ingrediant̄ demōstrationē oēm: sunt regula ⁊ metrum ⁊ p̄n^{m} oium demonstrationū: ⁊ ꝑtinet eoꝝ ꝯsideratio ad sciaȝ p̄ncipalissimā que est regula oium: ȝ vna scia: vt meta^{ca} est h'ōi: q2 vna scia: sicut meta^{ca} est regula oium sciarū: q2 sapientis est regere ⁊ gubernare. p̄mo hui⁹. ¶ 2° dōȝ: ꝙ ista scia nō cōsiderat p̄ma p̄n^a mō demōstratiuo: nec diffinitiuo: ⁊ hoc ꝓbat̄: illa nō ꝯsiderant̄ ab ista scia modo diffinitiuo ⁊ demōstratiuo: que carent diffōne ⁊ demonstratione: p̄ma p̄n^a sunt h'ōi: vt p̄us tactū est. ¶ 3° dōm: ꝙ ista sciētia ꝯsiderat p̄ma p̄n^a ꝓbādo quo ad cōditiones ipsoꝝ: ⁊ elen^{ce} ea ꝓbat ꝯtra negātes ea: hoc pōt ꝓbari. Illa cōsiderat p̄ma p̄n^a quo ad conditiones que ꝓbat cōditiones ꝓprias ipsoꝝ inesse eis: sed ista sciētia est h'ōi: vt pȝ. 4. huius: q2 ꝓbat Cōmentator conditiones de eo qḋ supponit. s. p̄n^m p̄mo ꝙ est firmissimū: q2 circa ipsuȝ non cadit mendaciū. Sil'r ꝙ est notissimū: q2 nullus decipitur circa ip̄m: cū sit manifestū. Sil'r ꝓbat ꝙ nō sit ꝯditionalis: q2 nō cognoscit̄ ex suppōne alicui⁹ tanꝙ ex quadaȝ cōditione ⁊ pacto. Sil'r ꝓbat ꝙ p̄^m p̄n^m necesse est cognoscere quēcūqȝ cognoscentē. Sil'r ista scia ꝯsiderat p̄muȝ p̄n^m ꝓbādo ip̄ȝ elen^{ce}: vt ꝯ negātes ip̄ȝ: ⁊ hoc redargutiue
D ꝓcedēdo ex cōcessis ab eis: ⁊ ita ꝓbat ex min⁹ notis p̄^m p̄n^m: q2 eo nihil est notius. vñ facit petitionē in p̄n^o: ⁊ tñ hoc sufficit cū ipsi ꝯcedant aliqd notius saltem ore: ȝ nō corde: ⁊ ista est ꝓbatio ad hoiem. ¶ Notandū tñ: ꝙ ȝ alie scie nō ꝯsiderēt p̄^m p̄n^m ⁊ alia p̄n^a cōia in sua cōitate: tñ ꝯsiderāt ip̄m inq̄tū appropriat̄ suo generi subo: vt hoc p̄n^m: de nullo affirmatio ⁊ negatio sil: considerat geo^a inquantū ꝯtrahit̄ per magnitudinē: q2 loco ei⁹ accipitur ꝙ ois linea est cōmensurabilis vel incōmensurabilis: ⁊ arithmeticus contrahit ad numeros: vt ꝙ omnis numerus est par vel impar: ⁊ sic de alijs intelligas.

Per hoc
ad rōnes. p̄ma rō pȝ soluta: q2 bene verū est ꝙ spāles scie equalr' hñt se ad p̄^a p̄n^a sed dissimile est quo ad p̄mā phiam que est cōis: ⁊ rōne huius ꝯsiderat ens inquātū ens. ⁊ p̄ma p̄n^a cōia: que presupponunt̄ ab alijs sciēt'ijs spālib⁹. ¶ Ad aliā rōneȝ pȝ ex dictis: ⁊ sil'r ad tertiā: q2 ista scia ꝯsiderat p̄ma p̄n^a: nec demr̄atiue: nec diffinitiue: sed tñ quo ad cōditiones: ⁊ ꝓbando p̄^m p̄n^m esse ꝯ negātes: ⁊ hoc nō demōstratiōe abstracta: sed elen^{ce}: vt tactum est. ¶ Questio. VI.

¶ Totaliter que substantiarum ⁊c̄.

Tex. cō. 51

Queritur
circa istā parteȝ. Utrum ad vnaȝ sciam pertineat cōsideratio oium subaꝝ. ¶ Arguit̄ p̄ ꝙ nō. Quia si hoc esset: tūc tñ eēt vna scia: ⁊ oēs alie scie
F supfluerent: ȝ hoc est falsuȝ: q2 nihil est superfluū in nā: nec in arte: vt dicit Cōmētator. p̄ physi. ꝯña Com. 50.
pȝ: q2 si vna scia ꝯsideraret oēs subas: ⁊ etiaȝ ꝯsideraret oia accn̄tia: q2 eiusdē scie est speculari subm ⁊ accn̄tia ꝓpria illi subiecto: vt pȝ p̄mo posterioꝝ: ⁊ sic si oia cōsiderata ad vnam sciam pertinerent: tunc tñ esset vna scientia vel si essent plures: tūc alie superfluerent. ¶ Itē. illa que nō ꝯueniūt in vna rōne nō ꝯsiderant̄ ab vna scia: q2 scia non est aliquoꝝ que dn̄t in rōne formali: sed oēs sube nō sunt vnius rōnis: q2 subaꝝ quedam sunt eterne: quedaȝ corruptibiles: mō corruptibile ⁊ incorruptibile dn̄t plus ꝙ genere ⁊ plus ꝙ spē: vt pȝ. 10. hui⁹. ¶ Tūc Tex. cō. 26
arguit̄ 2° ꝙ vna scia nō considerat subaȝ ⁊ accn̄tia: ⁊ est Tex. cō. 6.
qō quā mouet Aristo. in hoc 3°. Amplius aūt vtrum est circa subam solū theo^a: ⁊ hoc sic. Quia si vna esset scientia de substātia ⁊ accn̄te: tūc sube esset demr̄atio: sed hoc est falsum. 7. huius: q2 sube tñ est diffō: ⁊ demonstratio Tex. cō. 17
tñ est accn̄tiū: vt pȝ p̄mo posterioꝝ. ꝯña pȝ: q2 ex quo vna scia esset oium accn̄tiū ⁊ subaꝝ: tunc sicut accn̄tia demonstrarent̄: sic etiam substantie.

G

Oppositū
vtriusqȝ vult Aristo. 4. hui⁹ vbi dicit. Ens aūt q̄dē multis dr̄ modis ⁊c̄. Tex. cō. 2.

Ad q̄ōnem
dōm p̄mo: ꝙ vna scia h'ȝ cōsiderare oēs subas sub rōne vl'i inquātū sunt partes entis p̄ncipales. ¶ 2° dōm: ꝙ vna scia h'ȝ ꝯsiderare oēs subas ⁊ oia accn̄tia: etiā sub rōne vl'i. ¶ 3° dōȝ: ꝙ vna scientia non habet cōsiderare oēs substantias ⁊ oia accidentia sub rōnibus ꝓprijs. ¶ Rō p̄me ꝯclōnis est. ad eandeȝ scientiaȝ pertinet cōsiderare partes ⁊ totum: sed vna scientia h'ȝ considerare illud qḋ habet se vt totū ad omnes substantias. ergo ⁊c̄. maior pȝ. p̄mo poste^{ri}: Tex. cō. ꝑ.
minor ēt pȝ. 4. huius: q2 vna scia sicut metaphysica cōsiderat ens inquantū ens: cuius ptes sunt sube p̄ncipales: vt pȝ ibidem. ¶ Rō scđe ꝯclusionis. Cōsideratio illorū pertinet ad vnam scientiaȝ que continent̄ vt partes analoge sub vno toto analogo: vt pȝ ex 4° huius: sed substā- Tex. cō. 2.
tie ⁊ accidentia continent̄ sub ente inq̄tū ens: ⁊ ens predicatur de eis analogice: q2 per p̄us predicat̄ de substan-
H tia: ⁊ per posterius de accidentibus: que attribuunt̄ sube vt subiecto: vt Cōmentator dicit. 4. huius. ¶ Itē. si vna Com. 2.
⁊ eadem scientia nō h'ȝ considerare accidentia ⁊ subam: tunc difficile est assignare que scientia h'ȝ considerare accidentia circa substantiā: imo etiaȝ videt̄ ꝙ nulla: hoc ēt est contra Aristo. p̄mo posterioꝝ: q2 eiusdem sciētie est cōsiderare subiectū simpl'r ⁊ passiones subiecti: vt dicit̄ in p̄mo posterioꝝ. ꝯña pȝ: q2 si vna scientia nō considerat substāā ⁊ accn̄s: tunc ad distinctas scientias pertineret ꝯsiderare substāā. ¶ Rō 3° ꝯclōnis: q2 si vna scientia cōsideraret oēs subas ⁊ accn̄tia sub ꝓprijs rōnibus: tunc tñ esset vna scia: vel si essent plures: tūc alie super-

I fluerēt: ſ; vtrūq; eſt incōueniēs: vt ꝑus ꝓbatū eſt. ꝯñia
pꝫ: ꝙ ſi vna ſcia ꝯſideraret oēs ſubas ⁊ accñtia: tunc tñ
eēt vna ſcia que ꝑfectā ſciaꝫ traderet de oib⁹: vel ſi eēnt
plures ſcie alie ſupfluerēt: vt ſi meta^{ca} traderet ꝑfectam
cognitionē de magnitudinib⁹ ſub ꝓprijs rōnibus: ⁊ ſilr
de nūeris: tūc geo^{a} ⁊ arith^{ca} eēnt ſupflue: qꝛ ſic ideꝫ eodē
mō determiaret in diuerſis ſciētijs. ¶ Notādū tñ: ꝙ l;
vna ſcia ꝯſideret de ſuba ⁊ accñte: tñ ꝯſiderat ſubas ꝑn
cipalius: qꝛ qñ aliq̄ ſcia eſt de multis ꝯtētis ſub vno ana
logo: ꝑncipalius eſt de illo a quo alia depēdēt: ⁊ cui attri
buunt̄: ſ; ſuba ⁊ accñtia cōtinent̄ ſub ente analogice: ⁊ a
ſuba dependēt accñtia in eē ⁊ cognitione ⁊ attribuunt̄
ſube. ⁊ ſuba eſt ens ꝑncipali⁹. ĝ illa ſcia ꝑncipalius ꝯſide
rat ſubas. ¶ Ulteri⁹ nōn^{m}: ꝙ l; iſta ſcia cōſideret ſubas
ſub rōne vlī: tñ ꝯſiderat aliquas ſubas ſub ꝓprijs rōni
bus vt ſubas abſtractas: qꝛ principalr intendunt̄ ab iſta
ſcia tanq̄ꝫ finis. Et ēt rō ſube ꝑncipali⁹ ⁊ nobili⁹ in eis re
a.t.cō.29. ⁊ infra. perit̄: ſicut videbit̄. 12. hui⁹: vñ ēt oēs tractatus ordinan
tur ad tractatū de ſubſtantijs abſtractis. Et h̄ etiā al's
K ꝓbatū fuit p Albertū. ꝑ ⁊ 2° de gnōne dicentē: ꝙ aliqua
ſcia ꝯſiderat aliqua ſub rōne vna cōi eis ⁊ vlī: ⁊ tūc illa
in q̄bus illa rō p ꝑus inuenit̄ ꝯſiderant̄ ſub ꝓprijs rōni
bus: mō rō entis que eſt cōis oib⁹ ſubſtātijs ſaltē analo
gicis p ꝑus ꝯuenit ſeꝑatis ſubſtātijs: cū ſint cauſe alioꝝ:
⁊ qñ aliq̄d ꝯuenit cāe ⁊ cauſato per ꝑus ꝯuenit cāe ⁊ di
Tex.cō.4 gnius. ex. 2. hui⁹. ⁊ p Cōmētatorē. 2. phy. hoc ēt p Ariſto.
Com.4. lib. de gnōne. vbi ꝯſiderans de gnōne in vlī ꝯſiderat de
ꝑmis gnā^{bꝫ} ⁊ corrupti^{bꝫ} ſub ꝓprijs rōnib⁹. ſ. elītis.

Ad rōnes. ¶ Ad ꝑmā. ſi vna ſcia ⁊c. nego ꝯñtiā: qꝛ vna eſt ſcia que ꝯſiderat ſubas oēs
ſub rōne vlī ⁊ entis: ⁊ nō ſub ꝓprijs rōnib⁹: ⁊ ſubas ab
ſtractas: ſed ꝯſiderare ſubas ⁊ accñtia ſm ꝓprias rōnes
nō ꝑtinet ad vnā ſciaꝫ: ſ; ad plures vt viſum eſt. ¶ Ad
L aliā rōnē. illa que nō ꝯueniūt ⁊c. Dōm ꝙ nō opꝫ ꝙ illa
de q̄b⁹ eſt vna ſcia ꝯueniāt in vna rōne vniuoca. ſed ſuf
Tex.cō.2. ficit ꝙ in vna rōne analoga ꝯueniant: vt pꝫ. 4. hui⁹. Tu
dicis: ꝙ oēs ſube ⁊c. Dōm ꝙ verū eſt ꝙ eterne ⁊ gñabi
les ſubſtātie nō ꝯueniūt in vna rōne vniuoca: ſ; tñ i vna
rōne analoga vt entis: ⁊ h̄ ſufficit ad vnitatē ſcie. ¶ Ad
aliā. ſi eſſet vna ſcia ſubſtātie ⁊c. Dōm ꝙ nō ſeq̄t: qꝛ nō
eodē mō vna ſcia ꝯſiderat vtrāq;. ſ. demonſtrādo ſub
ſtantiā: ſicut demonſtrat accidens: ſed diffiniendo ſubaꝫ
⁊ demonſtrando accidens de ſubiecto: ſicut videbit̄ ple
nius in ſequentibus. ¶ Queſtio. VII.

Tex.cō.7. ¶ **Amplius aūt ſenſibiles ſubſtantie ⁊c.**

Queritur circa hāc ꝑtē. Utrū ꝑter ſub
ſtātias ſenſibiles ſint alique
alie que ſint eiuſdeꝫ ſpēi: ſicut Plato poſuit
ideas. ¶ Arguit̄ ꝑ ꝙ ſic. Quia ſcia eſt de re
bus iſtis iferiorib⁹ vt oēs ponunt: ſ; ſcia non
M eēt niſi eēnt idee icorruptibiles: vt pꝫ: qꝛ de corrup^{bꝫ}
nō eſt ſcia p ꝓpōnes corruptibiliū. ĝ opꝫ ponere aliqua
incorruptibilia q̄ ſint eiuſdē ſpēi que ſint pn^{m} ſcie iferio
rū. ¶ Itē. gnō ſenſibiliuꝫ eſt eterna. ĝ opꝫ ponē aliquas
Tex.cō.56 ſubas ꝑter ſenſibiles que ſint icorruptibiles. aña pꝫ. 2. de
Tex.cō.12 gnōne. ⁊ ꝑ ⁊ 8° phy. ꝓbatio ꝯñtie: qꝛ ſenſibilia ſunt corru
ptibilia: ⁊ corruptibile nō eſt cā perpetue gnōnis. ĝ opꝫ
ponere preter ſubas ſenſibiles aliq̄d incorruptibile: ſicut
ideas que ſunt cāe perpetue gnōnis. ¶ Itē. omne qđ eſt
tale per ꝑticipationē reducit̄ ad illud: qđ eſt tale p eēn
tiā. ⁊ hec eſt manifeſta: qꝛ ferrū ignitū: qđ eſt tale p parti
cipationē reducit̄ ad ignē q eſt talis per eēntiā: ſed illa
ſenſibilia ſunt talia per participationem: quia inferiora
hñtia formam in mā participant nāꝫ ⁊ eēntiaꝫ: vt hō
ſenſibilis ꝑticipat nām humanaꝫ. ergo reducunt̄ ad ali N
qđ tale per eēntiā: ⁊ hoc nō eſt niſi idea.

Oppoſitū huius vult Ariſ. 7. hui⁹ illo capitulo. Tex.c.44.
Quī h̄o de ſuba ꝑſcrutatio eſt.

Ad iſtam q̄ōnem dōm eſt ꝙ ꝑter ſubas ſenſibiles
nō eſt dare aliquā ſubam eiuſdē ſpēi: cū
iſtis ſubſtātijs ſenſibilibus. ¶ 2° eſt dōm ꝙ bñ eſt dare
aliq̄ꝫ ſubaꝫ ꝑter ſenſibiles q̄ nō eſt eiuſdē ſpēi. ¶ Rō p^{e}
ꝯnis eſt. Si eēt aliq̄ ſuba ꝑter ſenſibiles eiuſdeꝫ ſpēi: ſicut
Plato poſuit ideas: vel eēt intra celū vel extra: ⁊ hec eſt
nota p ſufficientē diuiſionem: ſed neutro mō pōt dici: ꝙ
iſte idee ſint in celo: qꝛ celū eſt terminus cor^{m} ſenſibiliū
ꝑmo. ſimilr nō pñt eē extra celū: qꝛ nihil extra celū eſt
qđ ſit eiuſdē ſpēi cū ſenſibilib⁹. ¶ Item corruptibile ⁊
incorruptibile dñt genere ⁊ pluſq̄ꝫ ſpē. 10. hui⁹: ſ; ſi idee Tex.c.26.
eēnt: tūc eēnt eterne ſꝫ Platonē. ĝ nō ſunt eiuſdē ſpēi:
cū iſtis iſeriorib⁹ vt ipſe voluit. ¶ Aliq̄ volūt ⁊ dicūt ad O
illā rōnē: ꝙ Ariſt. loq̄t̄ de genere nāli in. 10. qñ dicit cor
ruptibile ⁊ incorruptibile dñt genere. h̄ nō valet. Quia
ſi loqueret̄ de genere nāli: tūc nihil ꝓbaret ꝯ Platonē:
qꝛ plato ꝯcederet ꝙ iſta dñt gñe nāli: cum idee ſint ab
ſtracte a mā: ⁊ ſenſibilia ſunt ꝯiuncta cū mā: ſ; plato po
ſuit iſta ꝯuenire in genere logico ⁊ vniuoco. Et quo ad h̄
improbat eū Ariſ. Et ēt ibi dicit Cōmētator: ꝙ corp⁹ nō
ꝑdicat̄ de gnābili cor^{e} ⁊ ingenerabili niſi equoce: ⁊ dicit
Ariſt. 3° hui⁹: ꝙ ponētes ideas nihil faciunt: ſ; dicūt ſile Tex.cō.7.
illis q fingūt deos imortales formis holuꝫ ſiles. i. deū eē
eiuſdē ſpēi cū hoie: qđ hē p incōueniēn. ¶ Rō ſcđe cō
cluſionis: motus eſt eternus. ĝ opꝫ eē ſubaꝫ eternā ꝑter
ſubas ſenſibiles. aña pꝫ. 8. phyſi. ꝯñtia ꝓbat̄: qꝛ nulla for Tex.c.45.
ma ⁊ ſuba ſenſibilis in magnitudine poteſt facere motū
eternum: vt dicitur ibidem.

Ad rōnes. ¶ Ad ꝑmā. ſcia eſt de rebus. cōcedit̄: P
ſ; negat̄ minor. Ad ꝓbōnē: ſcia nō eſt
de corruptibilib⁹. Dōm ꝙ imo: qꝛ Ariſto. tradit ſciaꝫ de
gnā^{bꝫ} ⁊ corrup^{bꝫ} in de gnōne: ſ; bñ volo ꝙ nō ſit ſcia de
corruptibilib⁹ ſm rōnes ꝑticulares: ſed per rōnes vles.
¶ Ad aliā rōnem exponē: qꝛ bñ volo ꝙ ꝑter ſenſibiles
ſubas ſint ſube alie: que tñ nō ſūt eiuſdē ſpēi cū ſenſibi
libus. ¶ Ad aliā. oē qđ eſt tale ⁊c. Cōcedit̄ qđ eſt tale p
ꝑticipationē reducit̄ ad aliqđ tale per eēntiā: nō tñ opꝫ
ꝙ illud ſit ſeꝑatū ab eo ad qđ reducit̄. ¶ Ad cui⁹ intel
lectū nōndū: ꝙ ꝑticipatio ſꝫ rē eſt triplex. vna qñ aliq̄d
participat partē eēntie alteri⁹: ſicut ferrū ignitū parti
cipat ignem: ⁊ illa participatio eſt ſm reductionem ad
ignē q p ſe eſt ſeparatus a ferro. ¶ Alia eſt participatio
qñ aliq̄d ꝑticipat totaꝫ eēntiā alteri⁹: ſicut indiuı^{m} ſpēꝫ:
⁊ ſpēs gen⁹: ⁊ qđ ſic aliq̄d ꝑticipat nō reducit̄ ad aliq̄d:
qđ eſt ſeꝑatū ab eo: qꝛ ſic participās eſt perfectū: ſ; ſi eēt
imperfectū: tūc oporteret ꝙ reduceret̄ ad aliqđ extrinſe
cū qđ eēt ꝑfectū: ſicut dictuꝫ eſt de ferro ignito: ⁊ volo
ꝙ ſpēs ꝑticipat genus nō tñ ſm rōnē vt aliqui dicūt: ſ; Q
realiter: qꝛ genus eſt pars realis ſpēi. ſilr compoſitū ſic
participat q̄dditatē p aliqđ intrinſecū qđ icludit vt for
maꝫ que eſt tota q̄dditas. ¶ 3ª eſt ꝑticipatio: ſicut iſerio
ra participāt eē ſupioris ⁊ ſilitudines: ⁊ iſta eſt equoce
dicta ꝑticipatio: ⁊ illa ēt ſꝫ reductionē eſt ad extrinſecū:
ſicut iſeriora reducunt̄ ad ſupiora. ¶ Ex iſta diſtōne pꝫ
rō ſoluta. vñ nō opꝫ ꝙ hō ſenſibilis: ex h̄ ꝙ hēat eē par
ticipatū reducat̄ ad hoiem ſeꝑatū. ſed reducit̄ ad aliqđ
intrinſecum: ſicut ad ſpēm vel ad formā que eſt tota q̄d
ditas per eēntiā: ſed compoſitum eſt habens q̄dditatē
⁊ participans eam. ¶ Queſtio. VIII.

¶ **Amplius aūt ſiquis preter ſpecies ⁊c.** Tex.cō.7.

A Circa hanc ptem querit. Utrũ mathe^ca vt linee ꝛ magnitudines sint abstra
cte a sensibilibus ƒƺ esse. ℂ Arguit̃ ꝑ ꝙ sic:
qꝛ si nõ essent abstracta: tũc mathe^ce scie nõ
essent eterne: hoc est falsuꝫ. ꝯñtia pꝫ: qꝛ si nõ
essent abstracta a sensibilib⁹: tũc corruptis sensibilibus
ipsa corrũperent̃: ꝛ ꝑ ꝯñs scia: cũ ipsa essent in sensibili/
bus: qbus corruptis ipsa mathe^ca corrũperent̃. ℂ Itẽ. si
mathe^ca nõ eẽnt abstracta a sensi^b⁹ ƒƺ eẽ: tũc scie mathe^ce
nõ eẽnt vere ꝛ certe: hoc est falsuꝫ: qꝛ sũt in ꝑ ordie certi/
Tex.cõ.16. tudinis: vt vult Aristo. ꝛ Cõmẽtator. 2. hui⁹: pbõ ꝯñtie:
qꝛ geo^a demr̃at ꝙ linea recta tãgat circulũ in pũcto: ƺ li/
nea sensibilis nũꝗ̃ tangit circulũ in puncto. silr de alijs.
ℂ Itẽꝫ. illa q̃ sunt imobilia sunt abstracta a sensibilib⁹:
qꝛ motis nobis mouent̃ oĩa que sũt in nobis: ƺ mathe^ca
sunt imobilia: vt pꝫ in l'ra. ǧ ꝛc̃. ℂ Itẽꝫ. sicut res se hꝫ ad
B intellectũ: ita ad esse: cũ intellect⁹ sequat̃ esse ꝛ ordinẽ re/
Tex.cõ.18 rũ. 3. de aĩa: ƺ mathe^ca itelligunt̃ ꝑter sensibilia. 6. hui⁹: ꝛ
3° de anĩa. 2. phy. si. ǧ sũt abstracta ƒƺ esse. ℂ Itẽ. si mathe^ca nõ eẽnt
Tex.c. 38. abstracta a sensibilib⁹ ƒm eẽ: tũc cor^a duo eẽnt in codeꝫ
6° meta^ce. loco: ƺ hoc est falsuꝫ. 4. physi. ꝯñtia pbat̃: qꝛ corpus na
Tex. cõ. 2. turale ꝛ mathematicum essent in eodem loco.

Oppositũ patet per Aristo. 13. ꝛ 14. huius vbi lo/
quitur contra hoc.

Nota tres opiniões. pma fuit pythagore: q dixit
mathe^ca esse abstracta ƒm eẽ a sensibi
libus: ꝛ rões istius partis tacte sunt. ℂ Sꝫ ista opio nõ
valꝫ: qꝛ si mathe^ca eẽnt abstracta ƒm esse a sensibilibus:
tũc oẽs scie mathe^ce essent de abstractis ƒm esse a sensi/
bilib⁹: sed hoc est falsuꝫ: qꝛ astronomia nõ est de lineis ꝛ
magnitudinib⁹ abstractis a celo sensibili: vel esset dare
aliqḋ celũ ꝑter h̃ sensibile: qḋ est falsuꝫ. Silr ꝑspectiua
nõ est de magnitudine abstracta ƒm esse a sensibilibus:
cuꝫ sit de magnitudine visuali. ꝯñtia pbat̃: qꝛ si mathe^ca
C eẽnt abstracta a sensibilib⁹: cũ scie mathe^ce sint de rebus
mathe^cis: tũc oẽs scie mathe^ce eẽnt de reb⁹ abstractis: ꝛ ꝑ
ꝯñs astronomia ꝛ ꝑspectiua. ℂ Alia fuit opio ponẽs ma
the^ca esse alia a sensibilib⁹: ꝛ tñ sunt ꝯiũcta sensibilib⁹: sic
recitat Aristo. in l'ra: qꝛ posuerũt intermedia inter ideas
ꝛ sensibilia: ꝛ tñ eẽ in sensibilibus: ꝛ est sil'e huic dicto ꝙ
dimẽsiones sint ꝑ se existẽtes. q̃ penetrant oĩa cor^a sensibi
lia: q̃s dicũt eẽ locũ cor^m sensibiliũ. ℂ Ista opio nõ valꝫ:
qꝛ si hoc eẽt verũ: tũc idee silr essent in sensibilib⁹: ƺ hoc
est incõueniẽs apud ponẽtes ideas. ꝯñtia pꝫ: qꝛ q̃ rõne
mathe^ca eẽnt in sensibilib⁹. silr idee: cũ vtraqꝫ accipian/
tur penes abstractionẽ. ℂ Itẽ. si hoc esset: tũc duo cor^a
essent in codẽ loco: qḋ est ꝯ̃ Arist. 4. phy. ꝛ nõ solũ est im
possibile de duob⁹ corꝑibus physicis: ƺ ẽt de physico ꝛ
Tex.c.47 mathe^co: cũ vtrũqꝫ hẽat dimẽsiões: ꝛ rõne q̃ruꝫ repugnat
duo cor^a eẽ in codẽ loco. ꝯñtia pꝫ: qꝛ corpus mathe^cum ꝛ
nãle cũ sint ꝯiũcta eẽnt in codẽ. ℂ Itẽ. si ita eẽt: tũc im
mobilia eẽnt in motis sensibilib⁹: qḋ est valde inopina/
bile: qꝛ sic imobile simpl'r moueret̃: qꝛ motis nobis mo/
uent̃ oĩa q̃ sũt in nobis 2° topi. nõ illḋ qḋ est abstractũ:
D nullo⁹ mouet̃: vñ ẽt ista opio est fatua ꝛ deridẽda: qꝛ ẽt
Ar. nõ arguit ꝯ eã: qꝛ ẽt nõ hꝫ aliquã rõnẽ apparenteꝫ.
ℂ Alia est opio Arist. ꝛ Cõmẽtatoris: ꝙ mathe^ca sũt ea/
dẽ cũ sensibilib⁹ ꝛ nõ abstracta a sensibilib⁹ ƒm eẽ: ꝛ h̃
Tex.cõ.18. pꝫ ex. 13. hui⁹: ꝛ. 14. ꝛ. 2. physico. ita ꝙ eadẽ est linea ƒm
eẽ mathe^ca ꝛ sensibilis. Et hoc põt ꝑbari. Quia si h̃ non
eẽt vel eẽnt sepata a sensibilib⁹ vel eẽnt ꝯiũcta sensibili
bus: ꝛ hec est vera per locũ a diuisione sufficiẽti: sed nec
sunt sepata a sensibilib⁹. vt ꝑ^a opio voluit: nec sunt ꝯiun
cta: vt voluit 2ª opio. ℂ Tñ nõdũ ꝙ sunt abstracta ƒƺ
rõnẽ a sensibilib⁹: ꝛ h̃ pꝫ: qꝛ quoꝝ rões ꝛ itellectiones
abstrahunt̃ a sensibilib⁹ illa sunt abstracta ab eis ƒƺ ra/ E
tionẽ. vñ hec est manifesta: sed diffões ꝛ intellectiones
mathematicoꝝ sunt abstracte a sensibilib⁹: vt pꝫ. 6. ꝛ. 7. Tex.cõ.2.
huius. ꝛ 2° physicorum. Tex.cõ.35.

Ad rões ℂ Ad pmã. si mathe^ca nõ eẽnt abstra/ Tex.cõ.18
cta ƒm esse ꝛc̃. nego ꝯñtiaꝫ: qꝛ scie non
sũt de sensibilib⁹ ƒƺ rões idiuiduales: ƺ ƒƺ rões vl'es.
vñ ẽt nõ ob^{st} ꝙ mathe^ca sint ƒƺ eẽ in sensibilib⁹: itell's tñ
põt abstrahere ea: sic ꝑus a posteriori: qꝛ q̃titas ꝑor est
q̃litate. ǧ põt abstrahi ƒƺ itell'm: cũ ẽt hoc faciat sensus q
est vt⁹ iferior: ꝙ ꝑcipit vnũ diuisim: qḋ est ꝯiunctũ cum
alio ƒm eẽ sicut visus albedinẽ apprehẽdit diuisim: que
est ꝯiũcta dulcedini in lacte. ǧ multo magis intell's: ꝛ sic
nõ ob^{st} h̃ ꝙ mathe^ca sint i sensi^{b⁹}: adhuc scie pñt eẽ eter/
ne: cũ fiat abstractio ab eis ƒƺ rões vl'es: quõ aũt diffe/
rant abstractio vl'is ꝛ ꝑticularis ꝛ abstractio mathe^{coꝝ} a
sensi^{b⁹} hꝫ videri in mathe^{cis}: ꝛ 2° phy. ℂ Ad aliã. si ma/ Tex.cõ.18
the^ca nõ eẽnt abstracta ꝛc̃. Iã pꝫ solo: qꝛ itell's ꝑt abstra F
here lineã ꝛ eã ꝯsiderare nõ ƒƺ latitudinẽ: vt est i sensibi
lib⁹: ꝛ ꝑ ꝯñs ipsa tãget circulum in puncto. s. linea recta.
ℂ Ad aliã pꝫ ex dictis: qꝛ lꝫ mathe^ca sint in sensi^{b⁹}: ꝛ mo
ueant̃ vt sic: tñ inquãtũ abstracta sũt ꝑ rõnẽ ꝯsiderant̃
vt imobilia. ℂ Ad aliã: sicut se hꝫ res ad itell'm ꝛc̃. Dõꝫ
ꝙ veꝝ est ꝙ itell's seq̃t̃ ꝑn^a rerũ: ꝛ nõ itelligit rem alr' q̃
sit si sit verus. Tu dicis: ꝙ mathe^ca itelligunt̃ abstracta:
dõꝫ ꝙ mathe^ca itelligi abstracta a sensi^{b⁹} põt eẽ dupl'r.
vl' ꝙ itell's itelligat ea eẽ sine sensi^{b⁹}: iste est falsus itell's
ꝛ diuisus. Alio⁹ ꝙ itelligat ea ab^{ta} esse. i. diuisiꝫ q̃ ad eẽn/
tiã nõ itelli^{do} q̃litates sensibiles: sic est verus: ꝛ simplex.
vñ lꝫ sint ꝯiuncta mathe^ca ꝛ sensibilia q̃ ad exñtiã: tñ sũt
distincta quo ad eẽntiã: ꝛ q̃dditates diuerse diuisim itel/
ligi pñt: lꝫ cõiungant̃ ƒm esse: sicut etiaꝫ dcm̃ est ꝑus de
sensu q ꝯiuncta põt diuisim apprehẽdere: vt pꝫ de albe/
dine ꝛ dulcedine: ꝛ sic ad illud. ℂ Questio. IX.

ℂ Et de principijs vtrũ oportet genera ꝛc̃. Tex.cõ.10

Queritur circa hãc ptem. Utrũ gña ꝛ
vl'ia sint ꝑn^a rerũ. ℂ Argui/
tur ꝑ ꝙ sic. Quia gña ꝛ vl'ia sunt ꝑn^a cogno/ G
scẽdi rem: qꝛ diffo ꝯstat ex gñe ꝛ dña q̃ est ꝑn/
cipiũ cognoscẽdi reꝫ. ǧ sũt ꝑn^a essendi: vt pꝫ
2° hui⁹: qꝛ sicut res se hꝫ ad veritatẽ ꝛc̃. ℂ Et cõfirmat̃: Tex.cõ.4
illa q̃ sũt ꝑn^a diffõnis ẽt sunt ꝑn^a realia diffiniti: qꝛ diffõ
indicat totã essentiã rei: ƺ vl'ia ꝛ gña sunt hmõi: vt pꝫ. 7. hu/
ius: ꝛ 2° posterio. ℂ Itẽ. si vl'ia essent sepata: tũc eẽnt ꝑn
cipia rerũ: vt dicit Cõmẽtator: ƺ vl'ia sũt sepata vt ꝑba
bo: qꝛ sicut est in itelligẽdo: sic est in eẽndo: ƺ vl'ia ꝛ gña
separatim intelligunt̃ ꝑter singl'ia. ǧ ẽt pñt eẽ sepata ƒm
esse. ℂ Iteꝫ. hoc arguit̃ auctoritate Platonis qui ponit
vnum ens magnum ꝛ paruum esse ꝑncipia rerum: ꝛ etiã
videtur vt istis vt generibus.

Oppositũ arguit̃: sicut est in artifi^{cia} sic est in nãli
bus ꝑ ꝯueniencẽ silitudinẽ: ƺ in arti^{cia}
ꝑn^a rerũ sunt singularia ꝛ nõ vl'ia: sicut ꝑn^a lecti sunt h̃
lignũ ꝛ hec forma: ꝛ ẽt q vult cognoscere lectum: opꝫ ꝙ
cognoscat lignum: ꝛ formam. H

Ad qõnẽ est dõm: sicut videbit̃. 7. hui⁹: ꝙ ponen/
do vl'ia ƒm esse abstracta a singularib⁹:
vt Plato posuit: sic nõ sunt vt visuꝫ est ꝑus: nec per ꝯñs
sunt ꝑn^a rerũ sensibilium formalia ꝛ realia: sicut aĩal est
ꝑn^m reale hoĩs ꝛ formale. silr dña: hoc ꝑbat̃. illa que ꝑfi
ciunt q̃dditatẽ hoĩs itrinsece illa sunt ꝑn^a formalia: ꝛ hec
est manifesta: qꝛ q̃dditas tota rei est forma. ǧ qḋ intrinse
ce ꝑtinet ad q̃dditateꝫ rei: hoc est forma: ƺ vl'ia ꝛ gña sunt
hmõi: qꝛ forma generis ꝛ dñe intrinsece ꝑtinet ad ꝑfectio/

I nem gddit̃atis:q2 hoīs gdditas itegraẽ ꝛ perficiẽ ex for-
ma gnāli ꝛ forma spāli ꝛ diã specifica:ꝛ ex his.i.forma
gnāli ꝛ specifica itegraẽ gdditas specifica. Et ista posi-
tio ꝛ rō ꝓsupponit pluralitatẽ foīaꝝ:qd aūt de h̃ sit sen-
tiendū visuꝫ est ꝑus.Sed illi q ponūt vnitatẽ formarū
dicerẽt ꝙ vl̃ia ꝛ gñia nō sūt ꝑnª realia ꝛ foīalia rerū.Et h̃
ꝓbant:q2 ꝑnª realia in recto nō pñt ꝑdicari de ꝑncipia-
tis:dōo h̃ est h̃:neqꝫ ꝑnª extrinseca vt efficiẽs ꝛ finis:nec
intrinseca:sicut forma ꝛ mā:sed vl̃ia ꝛ gñia predicanẽ in
qd ꝛ in recto:vt sor.est aial ꝛ corpus.ğ zº dicūt ꝙ vl̃ia ꝛ
gñia bñ sunt ꝑnª cognitionis:ꝛ h̃ ꝓbant rōnes:q2 ponun-
tur in diffōne:ꝛ diffō est ꝑnᵐ cognoscẽdi inq̃tū sunt ma-
gis vl̃ia:ꝛ accipiunẽ ab vl̃iori appenti.¶ Ista opio nō
pōt stare:q2 est ꝫ Aris.ꝛ Cōmẽtatorẽ volẽtes ꝙ oẽs par-
tes diffōnis sint forme:ꝛ vna sit magis gnālis:ꝛ alia ma-
gis spālis.vñ ẽt dicit Cōmẽtator.ꝑmo huiꝰ:ꝙ mā ꝑª ꝑre-
cipit formas magis vl̃es:deinde minus vl̃es vsqꝫ ad in-
K diuiduales:de h̃ ingranẽ in qōne de pluralitate formaꝝ
rōnes ꝛ solutiones.¶ Ad rōnẽ istoꝝ:qñ dicit:ꝑnª rea-
lia ꝛc.Cōcedit:ꝫ tñ ꝑdicantur in obliquo essentialr ꝛ ꝑ
In cap. de per se. se de ꝑñto:vt vult Lyncon.ꝑ poste.Tu dicis:ꝙ genus:ꝛ
diã ꝛc.dōm vt ꝑus visuꝫ est:ꝙ capiẽdo genus ꝓ forma
gnāli:ꝛ diãꝫ pro forma spāli sic ꝑdicanẽ de spe per se:ꝛ
essentialr ꝛ in obliquo ꝛ nō in recto:sed capiẽdo genꝰ ꝓ
toto aggregato ex foīa gnāli ꝛ specificato sub rōne foīe
gnālis:sic ꝑdicaẽ in recto de spẽ.dōo hoc est h̃:vt hō est
aial.Silr intellige de diã.¶ zº dōm ꝙ gnā:ꝛ vl̃ia etiā
sunt ꝑnª cognitionis:ꝛ hoc ꝓbāt ꝑme rōnes.Quia diffō
est ꝑnᵐ cognoscendi:ꝛ diffō cōstat ex genere ꝛ diã:qua-
re ꝛc.Silr eadẽ sunt ꝑnª essendi ꝛ cognoscendi vt tactū
est:ꝙ aūt ipsi dicūt genus accipi ab apparẽti ꝛ nō a qd-
ditate gnāli de h̃ visuꝫ est ꝑus.vñ de his dicit Lyncon.
ꝑmo poste.ꝙ debilis est intells q nō pōt ascẽdere ad co-
gnitionẽ gdditatis veroꝝ generū:sed sistit in qbusdam
L accñtibꝰ ꝯñtibꝰ gñia ꝛ spẽs:de hoc nō plus ad ꝑsens.

Rōnes primas cōcedo:q2 pono ꝙ vl̃ia sint ꝑnª rea-
lia reꝝ:ꝛ ẽt cognoscendi.Et hoc ꝓbant ꝑme
due rōnes:ꝛ q̃uis hoc idẽ ꝓbet 3ª rō:tñ est falsa:q2 vl̃ia
ꝭm esse nō sunt abstracta:ꝫ intelliganẽ ab istis iferiori-
bus:q2 iportant formas gnāles ꝑ quas distincte pñt iteli-
gi ꝑter spẽs:ꝫ ꝭm esse sint eis ꝯiuncta de hoc visum est
ꝑus.Sed ꝙ dicit Cōmẽtator:ꝙ si vl̃ia essent separata:
tunc essent ꝑnª:nō intelligit ꝙ essent ꝑnª intrinseca:sed
forte extrinseca:sicut sube abstracte que forte haberent
aliquẽ ordinem ad inferiora essentialeꝫ:q2 nihil ꝓhibet
cōditionalem esse verā:cuius añs est ipole. ¶ Qō.X.

¶ Adhuc auteꝫ vtrum substātia ꝛc.

Tex.cō.13 Queritur circa hāc ptẽ.vtrū oīum en-
tiū sit vnuꝫ ꝑnᵐ nuō. ¶ Et
arguiẽ ꝑmo ꝙ sic:qa si nō esset vnū ꝑnᵐ:tūc
nō esset multitudo ordinata:ꝫ hoc est falsū
M Tex.c.vlt. per Arist.12.huius:vbi dicit:ꝙ entia nolūt
male disponi:tunc eniꝫ male disponerent si esset plurali-
tas ꝑncipatuū.vnus ğ ꝑnceps.ꝯñtia ꝓbaẽ:ꝙ si nō esset
vnuꝫ ꝑnᵐ numero oīum entiū:tunc entia non haberent
ordinẽ ad vnū ꝑncipiū:ꝛ p ꝯñs essent iordinata. ¶ Itẽ
Tex.c.6.7. 8.ꝛ.9. Aristo.zº huius.ꝓbat statū in q̃lꝫ gñe causaꝝ.ğ est vnū
ꝑnᵐ oīum entiū in nuō:ꝛ tenet ꝯñtia:qa si nō esset vnuꝫ
ꝑmū efficiẽs oīum entiuꝫ non esset dare ꝑᵐ efficiens:qa
ꝑᵐ in vnoquoqꝫ gñe est cā oīum alioꝝ. ¶ Iteꝫ deus est
ꝑᵐ oīum ex ꝓheᵒ huiꝰ:sed deꝰ est vnꝰ numero cuꝫ sit se-
paratus a mā. ¶ Itẽ vnitas ꝑncipiatoꝝ ꝛ effectuū de-
pendet ex vnitate ꝑncipioꝝ:ꝛ h̃ pꝫ:sed vnitas māli est
in effectibus:qa aliqua sunt vnuꝫ numero:vt vult Aris.
in 5º huius.ergo etiā est vnuꝫ ꝑncipiū numero. N

Oppositū arguiẽ:si vnū esset ꝑncipiū nuō oīum:
tūc oīa eẽnt vnū nuō:h̃ est falsum:qa
videmꝰ entia distincta ꝭꝫ numerū:ꝛ h̃ ad sensum appꝫ
ꝑ de gnōne:qa idẽ inq̃tū idẽ nō est aptū facere nisi idẽ. Tex.c. 57. 58.ꝛ.59.

Ad intellectū qōnis nōnᵐ ꝙ duplicia sūt ꝑnª:
qdā sunt itrinseca:sicut materia
ꝛ forᵃ:alia sunt extrinseca:sicut finis ꝛ efficiens. ¶ Per
hoc dōm ad qōnẽ.ꝑ ꝙ in oībꝰ rebꝰ hñtibꝰ māꝫ ꝛ foīaꝫ
nō est idẽ ꝑnᵐ nuō. ¶ zº dōm:ꝙ oīuꝫ entiuꝫ est vnū ex-
trinsecū nuō:ꝛ h̃ cōe ꝛ remotū. ¶ 3º dōm:ꝙ oīuꝫ entiū
ꝓpinquū ꝑnᵐ extrinsecū nō est idẽ nuō. ¶ Rō ꝑᵉ ꝯnis:
illoꝝ nō pōt eẽ vnū ꝑnᵐ itrinsecū nuō que hñt diuersas
gdditates:ꝛ ẽt dñt nuō:q2 effectꝰ diuersi nuō dependẽt
ex diuersis ꝑncipijs nuō:sicut ex mā ꝛ forma:q2 foīa in
tali mā ꝛ sub tali cōplone ꝛ ꝯpōne est cā vnitatis nume-
ralis.Et hoc ꝭm q̃titatẽ determinatā.vtꝝ aūt q̃titas sit O
ꝑnᵐ indiuiduationis vel forma:de h̃ postea videbiẽ:sed
oīa entia hñtia māꝫ ꝛ formā dñt nuō.ğ ꝛc.ꝙ dñt pꝫ:
q2 hñt diuersas gdditates:vt h̃ hō vel h̃ asinus vel sor.
ꝛ pla. ¶ Nōndū circa istā qōnẽ.ꝙ si accipiamus oīa en-
tia vl̃r:tūc nō est vna forma nuō:nec etiā in spẽ:nec ẽt in
genere:nec ẽt in vna mā:q2 aliqua entia nō hñt māꝫ ꝛ
aliq̃ hñt:sicut gnābilia:sed si loqueremur de gnābilibꝰ
ꝛ corruptibilibꝰ substātijs:tūc oīum subaꝝ posset eẽ ea-
dẽ nuō mā:ꝛ h̃ ꝑuatiue:sicut vult Cōmẽtator.12.huiꝰ:ꝫ Com.14.
tñ ꝓpinqua mā differt sue sit mā ꝓpria speꝝ siue indi-
uiduoꝝ. ¶ Rō scde ꝯnis pꝫ ex dictis:q2 vnus est finis
oīum entiū nūero:q2 deus est vnus nuō.ꝛ deus est finis
oīum.12.huius.Silr oīum ꝓductoꝝ de nouo vnum est Tex.c. 38.
efficiẽs nuō:ꝛ h̃ remotū:ꝛ h̃ pꝫ:q2 est dare ꝑᵐ efficiẽs:sic
ꝓbat Aristo.zº huiꝰ:sed ꝑᵐ efficiẽs est cā oīum habẽtiū Tex.cō.6.
cāꝫ efficientẽ:siue illud efficiẽs sit deus siue corpꝰ cele- P
ste. ¶ Et hoc dico:q2 ꝭm Arist.ꝛ Cōmẽtatorẽ:loquẽtes
nāliter celū ꝛ itelligẽtie nō hñt cāꝫ efficientẽ ꝓprie di-
ctā:ꝫ hẽant cāꝫ ꝯseruantẽ:ꝛ de hoc visuꝫ est in vna qō-
ne scdi libri.Sed ꝭm fidẽ ꝛ veritatẽ oīa entia ꝑter deuꝫ
de nouo sunt ꝓducta ꝛ hñt verā cāꝫ efficientẽ:sic deuꝫ
q est vnus nuō. ¶ Rō tertie ꝯnis est:effectꝰ diuersi in
spe ꝛ nuō hñt diuersa ꝑnª extrinseca ꝓpinq̃:ꝛ hoc dꝫ in-
telligi de effectibꝰ q fiunt de nouo:ꝫ multi effectus dñt
spe ꝛ nuō.ğ hñt diuersa ꝑnª extrīseca nuō ꝛ in spe.maior
est manifesta.8.huiꝰ:ꝛ.7.q2 diuersoꝝ effectuum in spe ꝛ 8º metaᶜᵉ.
numero sunt alia efficiẽtia ꝓpinqua:ꝛ ẽt fines:q2 alius Tex.cō.pl.
finis ꝛ efficiẽs ꝓpinquū est hoīs ꝛ eq.ꝛ sic de alijs.vñ ẽt ꝛ.12.
dicit Aris.ꝛ Cōmentator.12.huiꝰ:ꝙ differentiū genere 7º metaᶜᵉ.
ꝑnª dñt genere ꝛ dñuꝫ spe ꝑnª dñt spe ꝛ nuō nuō:ꝛ log Tex.cō.28
tur de ꝑncipijs ꝓpinqs.minor pꝫ:q2 hō ꝛ equus ꝛ linea Tex.c. 27.
dñt genere spe ꝛ nuō.ğ hñt diuersa ꝑnª nuō ꝓpinq̃:imo
ẽt spe ꝛ genere:ꝛ ad hāc intẽtionẽ dixit Arist.zº de gnō- Tex.cō.56
ne idẽ inq̃tū idẽ nō est natū facere nisi idẽ:ꝛ.10.huiꝰ: Tex. cō.7.
ꝛ.4.physico.ꝑnª ꝛ ꝑncipiata debẽt esse vnū genere. Tex.c.119.

Q Ad rōnes si oīum esset vnū ꝑnᵐ ꝛc.Ista ratio ar-
guit de fine:q2 ad multitudinẽ ordina-
taꝫ sufficit vnus finis numero:ꝛ h̃ est remotus:ꝛ hoc est
ꝯcessuꝫ. ¶ Ad aliā cū dī.Arist.ꝓbat ꝛc.Ista rō iterū ꝓ-
bat de ꝑncipijs remotis:q2 in hñtibꝰ cāꝫ efficienteꝫ est
dare vnā māꝫ ꝑmā numero:cui ẽt māe associaẽ forma:
vt vult Cōmentator.12.huius.Sꝫ tñ mā ꝓpinq̃ diuersi- Com.14.
ficaẽ ꝛ forma. ¶ Ad aliā.deꝰ est ꝑnᵐ ꝛc.Cōcediẽ:ꝛ est fi-
nis oīum remotus:ꝛ h̃ ꝯcessuꝫ est:q2 ideꝫ est finis oīum
remotus. ¶ Ad aliam.vnitas ꝑncipioꝝ ꝛc. Cōcediẽ de
causis intrinsecis ꝛ propinquis.Ad minoreꝫ:sed vnitas
numeralis ꝛc. ¶ Dōm ꝙ oīa entia nō sunt vnuꝫ nume-
ro spe ꝛ genere.ergo nō habent ideꝫ ꝑncipiū in numero
intrinsecū

A trinsecū. vt dictū est: sʒ eadē i spē hñt idē pn̄m i spē. eadē in nūero hñt idē pn̄m nūero ⁊c. ¶ Q̄ō. XI.

T.cō.15. ¶ Non minor aūt dubitatio ⁊c.

Circa hāc ptez querit̄. vtrū eadē sint pn̄cipia corruptibiliū ⁊ icorruptibiliū. ¶ Arguit̄ p̄ q̄ nō: q̄ꝛ si eadē eēnt pn̄a corruptibiliū ⁊ icorruptibiliū: tūc icorruptibile eēt corruptibile: ⁊ ecōuerso: sʒ h̄ est falsuz: p̄ celi: q̄ꝛ (T.cō.124 ⁊ infra.) oē corruptibile de nēcitate corrūpit̄. ꝯña pʒ q̄ꝛ si eadem eēnt pn̄cipia corruptibiliū ⁊ incorruptibiliū nō eēt dare cām. q̄re hoc eēt magis corruptibile q̄3 illud: imo equalr̄ se hērent ad corruptionē ⁊ icorruptionē: cū ipa pn̄a depēdeāt ex pn̄cipijs in entitate ⁊ ꝯseruatiōe. ¶ Itē ꝯtriorum (Tex.cō.56) ꝯtrie sunt cāe. 2° de gnōne: q̄ꝛ idē inquātū idē nō est natū (B) facere nisi idē: sʒ corruptibile ⁊ icorruptibile sūt ꝯtraria. vt pʒ. 4. huiꝰ. ¶ Itē si eadē eēnt pn̄a corruptibiliū ⁊ incorruptibiliū: tūc idē eēt in diuersis p̄dicamētis: sʒ h̄ est (Tex.cō.7) falsuz: ⁊ ꝯtra Aris. pbatio ꝯñtie: q̄ꝛ pn̄a sunt vnigenea pn̄ (Tex.c.119) ciatis. 10. huiꝰ. ⁊. 4. physico. hoc etiā pʒ p̄ Cōmentatorē. p° tractatu de suba orbis. vbi dicit. impossibile est easdem esse causas ⁊ principia eterni ⁊ generabilis.

Tex.c.54. ⁊ infra. **Oppositum** huiꝰ vult Aris. ⁊ Cōmētator. 12. huiꝰ circa finē: vbi iprobat illos qui posuerūt duo pn̄a. vñ ponit vnū pn̄m totiꝰ vniuersi: ⁊ Cōmentator dicit. si vniuersū est vnū opꝫ pn̄m esse vnū.

Ad intellectū q̄ōnis notanduz q̄ duplicia sunt pn̄a: quedā itrinseca vt mā ⁊ forma: quedā extrinseca vt efficiēs ⁊ finis. ¶ Tūc dōz est ad q̄ōnē q̄ corruptibiliū ⁊ icorruptibiliū pñt eadē esse pn̄a extrinseca. ¶ 2° dōm q̄ corruptibiliū ⁊ icorruptibilium nō pñt eē eadē pn̄a extrinseca ꝓpinqua. ¶ 3° dōm q̄ corruptibiliū ⁊ icorruptibiliū nō sunt eadez pn̄a intrinseca.
C ¶ Rō p̄e ꝯnis. si nō eēnt eadē pn̄a tūc ois multitudo nō eēt ordinata: nec reduceret̄ ad vnū: sʒ hoc est falsum. ⁊ ꝯ
T.cō.vlti. Aris. ⁊ Cōmētatorē. 12. huiꝰ vbi ꝓbat ordinē eē in vniuerso. pbatio ꝯñtie: q̄ꝛ si eēt aliud pn̄m corruptibiliū ⁊ aliud icorruptibiliū: tūc eēnt duo ordines: q̄ꝛ corruptibilia reducerent̄ ad corruptibilia pn̄a: ⁊ icorruptibilia ad icorruptibilia. ¶ Itē deꝰ est vnū pn̄m: ⁊ h̄ pʒ ex ꝓhemio hꝰ. vbi
Tex.cō.38 dī: q̄ deꝰ est cā oium: ⁊. 12. huiꝰ vbi vr̄: q̄ ab h̄ pn̄o. depēdet celū ⁊ nā. g̃ vnū est pn̄m corruptibiliū ⁊ icorruptibiliū: pbatio ꝯñtie: q̄ꝛ oia entia vl̄ sunt corruptibilia vl̄ icorruptibilia. ¶ Rō 2e ꝯnis. effectꝰ diuersi in spē ⁊ in gn̄e
Tex.cō.28 nō hñt eadē pn̄a ꝓpinqua: ⁊ h̄ est vera. ex. 7. huiꝰ: q̄ sile nō fit nisi a sili in spē. g̃ que nō ꝯueniūt in spē vel in gn̄e nō sunt ab eodē pn̄cipio effectiuo vel finali in spē: ⁊ hoc
T.c.xi.⁊.12 etiā pʒ. 8. huiꝰ: sʒ corruptibilia ⁊ icorruptibilia differūt
T.c.26. gn̄e ⁊ spē. vt pʒ. 10. huius: corruptibile ⁊ icorruptibile dif
T.cō.56. ferunt gn̄e ⁊ plusq̄3 specie. vt pʒ. 10. huius: ⁊ loquit̄ de ge
D nere vniuoco ⁊ logico. ¶ Itē ꝯtrariorū diuersa sunt pn̄cipia effectiua ⁊ finalia ꝓpinqua: ⁊ hoc pʒ. 2° de gn̄atione: sʒ corruptibile ⁊ icorruptibile sunt ꝯtraria: imo plus differūt q̄3 cōtraria: cū nec ꝯueniāt in eodē subto: nec in eodē gn̄e. ¶ Itē de cā finali illa que hñt diuersas essentias habent diuersos fines ꝓpinquos: q̄ꝛ fines ꝓpinqui sunt opationes ꝓprie. mō diuersarū q̄dditatū sunt opationes diuerse. vt vult Cōmentator. 9. huiꝰ: q̄ꝛ opatio ar
Cō.7. guit formā: sʒ corruptibile ⁊ icorruptibile sunt hmōi: q̄ꝛ corruptibile ⁊ incorruptibile differunt genere ⁊ plusq̄3 spē: sicut dictū est pꝰs. ¶ Itē si eēnt eadē pn̄cipia effectiua ⁊ finalia ꝓpinqua corruptibiliū ⁊ incorruptibilium vel essent corruptibilia pn̄cipia vel icorruptibilia. p̄ sufficiētē diuisionē: sed nō pōt esse q̄ sint corruptibilia: quia tūc corrumperent̄: cū oē corruptibile de necessitate corrumpatur ex p̄ma celi: tunc eēnt corruptibilia aliq̄n: ⁊ tūc nō essent plura pn̄cipia: q̄ꝛ corruptū nullius est pn̄cipiū. Similiter nō essent icorruptibilia: q̄ꝛ si hoc esset non posset assignari cā. quare ab eisdē pn̄cipijs incorruptibilibꝰ q̄dam essent corruptibilia: quedā icorruptibilia etiā si daretur licētia fingēdi. Et ad hoc Aris. dic̄ p° celi. q̄ eternorū eterna sunt pn̄cipia ⁊ corruptibiliū corruptibilia. ⁊ Cōmentator exponit p̄ ꝓpinquis pn̄cipijs. ¶ Rō tertie cōclusiōis. illoꝝ nō sunt eadē pn̄cipia quorū quedā habēt formā in mā: quedā nō: q̄ꝛ mā ⁊ forma sunt pn̄cipia ꝓpinqua corruptibiliū: sʒ icorruptibilia nō habēt formaz in mā: ⁊ corruptibilia habēt formā in mā. vt vult Cōmentator. p̄mo celi: ⁊ si icorruptibilia haberēt formā in mā: tunc essent corruptibilia cū forma in mā sit cā corruptionis: sʒ corruptibilia habēt formā in mā. vt pʒ p̄ se. ¶ Itē que habēt diuersas q̄dditates habēt diuersas formas: q̄ꝛ forma est tota q̄dditas vt vult Cōmētator. 7. huiꝰ: sʒ sbe corruptibiles ⁊ icorruptibiles hñt diuersas q̄dditates. vt pʒ. 10. huiꝰ: q̄ꝛ differūt gn̄e. ¶ Nota q̄ h̄ sunt q̄tuor difficultates ꝯtra hoc dictū. s. q̄ deus sit pn̄cipiū oium: q̄ꝛ si sic cū sit simplr̄ vnus q̄ō ab eo poterūt ꝓcedere plura: q̄ꝛ idē inquantū idē nō pōt facere nisi idez. ¶ 2° difficultas. cū deꝰ sit ifinite simplicitatis q̄ō ab eo possunt ꝓcedere cōposita. ¶ 3° cū deꝰ sit ifinite bonitatis q̄ō ab eo pñt ꝓcedere mala. ¶ 4° cū deus sit imobilis ⁊ eternus q̄ō ab eo pñt ꝓduci noua. ¶ Ad p̄mā difficultatez dicerent Aristo. ⁊ Cōmentator. q̄ deus tñ hʒ se in rōne finis ⁊ ab vno fine pñt esse plura ordinata ⁊ depēdere in rōne cāe finalis vnde quedā imediate: sicut intelligētia p̄ma: q̄dā imediate vt 2a itelligētia mediāte p̄ma: ⁊ sic descendēdo fm ordinē. Etiā dato q̄ hēret se in rōne cāe efficiētis. tūc ab eo possent depēdere plura: sic̄. itelligētia p̄ma: deide 2a itelligētia deide celū: ⁊ deide meꝰ celo inferiora. Tñ alr̄ dicūt theologi: q̄ ēt imediate deꝰ posset plīa facē. ¶ Ad ꝓbationē. idē iquantū idē ⁊c. dīt. concedit̄ eodē modo: sʒ tñ diuersimode hñs se pōt plīa facē. nā deꝰ hʒ diuersas pfectiones quas vocant ideas in mēte diuina ꝓducit diuersa: q̄ꝛ pfectiōes oium rerū sunt in deo. vt dicit Cōmētator. 12. huiꝰ non q̄ ille pfectiones sint diuerse in eo: sʒ tñ diuerse sunt ex pte rerū exteriorū. ¶ Ista solutio est extra terminos phīc. de hoc ingras. ¶ Ad aliā difficultatē pʒ: q̄ꝛ entia ordinate dependēt a deo: q̄ꝛ aliq̄ imediate ⁊ illa plus sunt simplicia: alia aūt magis remote distant ⁊ plus accedūt ad māz ⁊ illa distātia ē cā ꝯpōnis. ¶ Ad aliā difficultatē dōz q̄ mala nō sūt a deo p̄ se: q̄ꝛ ipse nō est causa nisi bonorū: sʒ q̄ aliqua sūt mala hoc est ex pte māe. vt pʒ p̄mo celi. ⁊ p̄mo metaphysi. ⁊ etiā hoc vult Cōmentator. 12. huiꝰ. ¶ Ad quartā dicerēt Aristo. ⁊ Cōmētator q̄ nihil nouū fit imediate a deo: q̄ꝛ ista nouitas ⁊ diuersitas in inferioribꝰ reducit̄ ad motū celi. vñ Cōmentator dicit. 8. physico. p̄ma volūtas antiqua nihil facit sine scda: ⁊ nullū effectū nouū post ponit sibi sine motu celi. vñ sicut dicit̄. 2° de gn̄one: accessus ⁊ recessus solis est cā gn̄ationis ⁊ corruptiōis. Tamē dōm fm fidez ⁊ veritatē: q̄ deus oia de nouo pōt facere nō absolute: q̄ sit imobilis ⁊ eternus: q̄ꝛ est agēs p̄ voluntatē nō mutabilē cū sit ifiniti vigoris: ⁊ hoc nō vidit Ari. cū sit supnaturale ⁊ non possit ꝯuinci ex sensatis.

Margin (right column): E; T.c.124.; T.c.20.⁊ 95.; Cō.20.⁊.95; Cō.33.; T.c.26.; F; G; Cō.51.⁊.39; T.c.136; Com.17.; Com.14. 36.⁊.51.; Cō.15.; H; T.c.56

Ratiōes prime ꝓcedunt viis suis: q̄ꝛ bene ꝓbant q̄ non sint eadē pn̄cipia corruptibiliū ⁊ icorruptibiliū ꝓpinqua: sʒ nō ꝓbant q̄n nō possint eē eadē pn̄a extrinseca ⁊ remota. Silr̄ rō i oppositū pʒ soluta. ancte Ari. ⁊ Cōmētatoris. ¶ Q̄ō. XII.

¶ Impossē aūt p̄dicari aut species ⁊c. T.cō.10.

I Consequēter sup illā p̄tē prius dimissam. querit̄ vtrū gen⁹ p̄diceatur de dr̄ia p se. Arguit̄ p̄ q̄ nō p Ari. z bic. z. 6. topicoꝝ vbi vult q̄ genus nō predicetur per se de differentia.

Oppositum Arguit̄. genus p̄dicatur de spē p se. ergo de differentia. Añs p3: q2 gen⁹ spēs z differētia sunt vnū z idem realiter. ergo quicquid predicatur de vno per se z de reliquo.

Notandum q̄ circa istā questionē cōiter dr̄: q̄ gen⁹ nō p̄dicat̄ p se de differētia dicendo: rōnale est aial z hoc p̄bant. ¶ Ad quorū pōnem notandū q̄ ipsi ponūt genus dr̄iaz z spēm iportare eandez mām z formā: tñ dicūt q̄ hoc est sub diuersis rōnibus que accipiunt̄ a diuersis modis eēndi z apparētib⁹: vñ dicūt q̄ alia est rō qua aial significat istā nām: z alia est rō qua rōnale significat candē nām: q2 rō aialis cōior est q̄3 rō rōnalis cū ista accipiat̄ a mō essendi cōiori:
K vt a sentire: z rō rōnalis accipit̄ a mō eēndi. s. ratiocinari qui est specialior. Et iste rōnes sunt diuerse: sicut etiaꝫ apparētia a q̄bus accipiunt̄. vñ cōcept⁹ eēntialis sub q̄ significat aial istā nām est extra conceptū eēntialē rōnalis sub quo rōnale significat candē nām: sicut rō mãe est extra rōnē forme: z eꝯ. ꝯceptus rōnalis est extra ꝯceptū aialis: sicut rō forme est extra rōnē mãe: s3 isti duo cōceptus generis z dr̄ie icludunt̄ in ꝯceptu hois: q2 rō hois z ꝯcept⁹ cōponit̄ eēntialr ex rōne aialis z dr̄ie. vñ homo significat candē nām quā z aial z rōnale sub rōne cōposita: ex hoc ipsi arguūt: illud nō p̄dicat̄ p se de differētia cui⁹ rō eēntialis est extra rōnez dr̄ie: z ista est ma[ior]: q2 dicunt q̄ ad hoc q̄ aliq̄d p̄dicet̄ in p̄mo mō: q2 qō nō querit de 2° z 3° z 4° mō p se dicēdi: requirit̄ q̄ p̄dicamentū
L z subm significet candē rez: z cū hoc rō eēntialis p̄dicati includat̄ in rōne subti: sed rō generis essentialis est extra rōnē dr̄ie: nec icludit̄ i rōne dr̄ie: q2 itellect⁹ gñis z rō ad rōnē dr̄ie h3 se: sicut potētia ad actū: cū accipiat̄ a cōiori apparēti: sicut a sentire: qō est cōmunius rōcinari: a quo accipit̄ itellect⁹ rōnalis. vñ illud apparēs: qō est rōcinari: imo qō est sentire ad rōcinari h3 se sic potētia ad actū: sicut etiā dicūt aiam sensitiuā hr̄e se ad aiam rōnalē. mō actus est extra rōnē potētie: z eꝯ: q2 dicit Cōmentator p̄
Cō. 6. de aia: q̄ actus z potētia sunt dr̄ie valde opposite: z diuidunt qōlibet p̄dicamētorū: sicut etiā mã est extra rōnem forme: z eꝯ: z p ꝯsequēs gen⁹ p se nō p̄dicat̄ de differētia. ¶ Itē si gen⁹ p se p̄dicaret̄ de dr̄ia: tūc vnū aial eēt multa aialia: s3 hoc est falsū: ꝯñtiā p̄bant. Ista est rō Aristo.
Capi. 8. 6. topi. z nō p̄bat eā: s3 ipsi declarāt eā: z pōt declarari: q2 genus p se p̄dicat̄ de dr̄ia: z rō aialis includit̄ in rōne rōnalis: z sic rōnale est anial: z etiā animal p̄dicat̄ p se de hoie. ḡ homo est aial: q2 rō aialis includit̄ in hoie: z rōnale p se est aial: z sic vnū aial eēt multa anialia. ¶ Itē il-
M lud qō h3 se p modū indeterminati z specificabilis non p̄dicat̄ p se de illo qō h3 se p modū determinātis z specificātis: q2 indeterminatū z determinans distinguunt̄. sic mã z forma. ergo idcterminatū nō predicat̄ de determinato: sicut mã nō p̄dicat̄ de forma: s3 genus respectu dr̄ie h3 se vt idcterminatū z speciale: q2 genus est idcterminatū respectu dr̄iarū: q2 determinat̄ p eas. vñ etiā genus est vnū p priuationē oium dr̄iarū: sicut mã est vna p priua-
Cō. 14 tionē oium formaꝝ. vt vult Cōmentator. 11. hui⁹. ¶ Itē sicut se h3 apparēs ad apparens sic genus ad dr̄iam: hoc est manifesta: q2 eadē est habitudo apparētis ad appens que est gñis ad dr̄iam: s3 apparēs a quo accipit̄ genus nō p̄dicat̄ de appenti a quo accipit̄ dr̄ia: q2 sentire a quo accipit̄ rō generis nō p̄dicatur de rōcinari p se a quo accipitur rō dr̄ie: z hoc isti dicūt esse de intētione Arist. in isto 3°. z 6°. topico. ¶ Notandū q̄ mouent̄ difficultates que vident̄ eē ꝯtra istā positionē. p̄ma est. quecūq3 importāt candē formā: vnū p̄dicat̄ p se de altero: q2 ad p̄dicationē

N p se sufficit idētitas essentie: s3 genus z dr̄ia importāt candē formā: ergo genus p̄dicatur p se de dr̄ia. ¶ Itē qñ aliquid p̄dicatur de altero per accñs: cuicūq3 illud p accñs adiungit̄ adhuc erit p̄dicatio p accñs: q2 aial p̄dicat̄ de musico p accñs: z si musicū iungit̄ alteri vt hoi: tūc aial adhuc p̄dicat̄ p accñs de homie musico: s3 dr̄ia in homine existit. ergo p̄dicabit̄ de spē p accñs: s3 hoc est falsum. minor p3: q2 dr̄ia includit̄ in homine: z si genus tunc p̄dicatur de differētia p accñs: etiā de homine in quo icluditur differētia. ¶ Itē. diuisuz p̄dicat̄ p se de diuidētibus: q2 diuisum nō est aliud q̄3 diuidētia: s3 gen⁹ diuidit̄ p differētias. ergo p̄dicatur p se genus de differētia. ¶ Item
O arguit̄ in 3ª figura. homo per se est animal. homo per se est rōnale. iste sunt vere. ex p̄mo posterio. ḡ rōnale per se est aial: ꝯña erit vera: q2 ex veris nō sequit̄ nisi verū: l3 ex falso sequat̄ verū. vt p3. 2. priorū. ¶ Et cōfirmat̄ vlteri⁹
Tex. c. 11 Arist. dicit. 4. huius. si eadē rō esset superficiei z superficiei albe: z supficiei lenis: tunc eadē esset rō albi z lenis: s3 eadē est rō aialis z hominis: z eadē est rō rōnalis z hominis. ergo rō aialis z rōnalis. ¶ Notādū q̄ l3 ista opinio sit cōis: tñ nō stat s̄m p̄ncipia eorū. vñ ista opinio fūdatur sup hoc: q̄ genus z differētia iportant vnā essentiā z formā: z tñ differūt s̄3 rōnes diuersas acceptas a diuersis modis essendi. ¶ Istud fundamētū nō valet: q̄ animal z rōnale significet vnā nām: z probat̄ sic rōne p̄us facta de pluralitate formarū: q2 si aial z rōnale iportarēt
P vnā formā tunc sequit̄ q̄ omne aial esset risibile: hoc est falsū: q2 asinus nō est risibilis. p̄batio ꝯñtie: q2 illud qō inest homini s̄m formā qua est aial inest ei s̄3 q̄ animal: z p ꝯñs omni aniali: s3 risibile inest homini s̄m formā q̄ est animal cū sit ei p formā rōnalis: que ponit̄ esse cadez cū forma animalis vt dicūt. ḡ risibile iesset omni aniali. ¶ Ista rō facta fuit p̄us recurre illuc. Silr hoc nō valz: q̄ rōnes z cōcept⁹ gñis z dr̄ie accipiant̄ a diuersis modis essendi z apparentib⁹. hoc p̄bo per rōnē p̄us tactam. Alia est rō z cōceptus animalis z alia est ratio z cōcept⁹ rōnalis vt isti cōcedunt. ¶ Ex hoc arguit̄. iste rationes accipiunt̄ a diuersis in re vel nō: z hoc p3 p diuisionem sufficientē. si iste rōnes nō accipiunt̄ a diuersis in re: tūc diuersitati rōnis nihil correspōdet extra: z p ꝯñs erit ficta. si aliud correspōdet ei vel diuersa accidentia vel di-
Q uerse forme subales. si iste rōnes accipiunt̄ a diuersis formis subalibus: tūc habet̄ intentū q̄ iste rōnes accipiunt̄ a diuersis formis subalibus: z per ꝯñs nō a modis essendi diuersis. Si dicat̄ q̄ a diuersis modis essendi hoc nō pōt esse. p̄batio: q2 animal iquantū animal differūt z inquantū sentiēs: q2 animal iquantū animal nō includit aliquod accñs: sed inquantū est sentiēs: tūc includit accñs. Modo suba alicui⁹ z accidēs ei⁹ differūt. ¶ Ex hoc arguit̄ cōceptus sentiētis nō est cōceptus aialis vt aial: q2 sunt diuersi cōceptus: q2 vnus includit accidēs anialis: z alius subam: s3 cōceptus aialis vt sentiēs est accidentalr a mō essendi. s. sentire. ergo cōceptus aialis nō pōt accipi ab eo: s3 a forma subali. silr probet̄ de rōne rōnalis: q2 rationale inquantū rōnale est differunt inquantū est rōcinans: z deduci d3 sicut p̄us de animali. ¶ Ex hoc p3: q̄ fundamēta istoruz super que fundant se nō sunt firma z vera: z per ꝯñs s̄m p̄ncipia ipsoruz genus nō negat̄ p̄dicari p se de differentia. ¶ Ex hoc p3: q̄ ratio gñis sit extra rōnem differētie: que accipit̄ ex diuersis apparētib⁹: quia iaz probatū est: q̄ iste rōnes non accipiuntur a modis eēndi

A dis essendi:sȝ a formis subalibus:sȝ pus sequit̃ ꝓpter di-
uersas formas:quas significat gen⁹ ꝛ dr̃ia:cū oppo^m trī
ipsi ꝯcedūt.s.ꝙ significēt eādē formā:ꝛ sic ipsi in sua ꝓba
tiōe accipiūt illud ꝑ cā qd nō est cā:ꝛ oppositū cause ve-
re istius pōnis ꝯcedūt:vn̄ possēt argui.illa que iportant
diuersas naturas:ꝛ formas.vn̄ non ꝓdicat̃ per se de alio.
vt pȝ ꝓmo posterio.per Lyncoñ.sȝ genus ꝛ dr̃ia ipor-
tant diuersas formas accipiēdo genus ꝓ forma gn̄ali.de
qua dixit Porphyrius.potestate qdeȝ hȝ oēs drīas:actu
ꝟo nullaȝ:ꝛ loquit̃ de genere ꝓ forma generali:ꝛ silr de
differentia pro forma spāli.¶ Ex hoc pȝ ꝙ rōnes quas
adducit pro sua pōne firmāda nō valēt:qꝛ oēs fundan-
tur super hoc ꝙ diuersitas rōnū generis ꝛ differētie acci
pitur a diuersis modis essendi:qd iam ꝓbatū est esse fal-
sum.¶ Ex hoc pȝ qd sit de ꝯne:trī fm fundaméta coruȝ
rō p^a ꝛ 4^a nō valent:cū fundent̃ sup falsa ꝓncipia.Sed
solutio 2e ꝛ 3e rōnis videbit̃ postea cuȝ iprobatiōe solo-
B nū quas dant ad difficultates motas ꝯtra positionē suā.
Dimissa ergo ista opione dōȝ aliter ad questionē.

Ad cuius intellectū notādū:ꝙ genus ꝛ dr̃tia pnt
accipi dupl'r.vno modo potest capi ge-
nus pro toto aggregato ex forma gn̄ali ꝛ forma specifica
trī sub rōne forme gn̄alis:sicut aial pōt capi ꝓ aggrega-
to ex forma aialis:que est forma gn̄alis:ꝛ forma rōnalis
trī significat hoc sub rōne forme gn̄alis:ꝛ hoc valet:ꝛ ma
gis q̃ qd ipsi dicūt:ꝙ genus ꝛ dr̃tia significāt vnā naȝ
trī genus sub rōne cōiori:qꝛ accidētalr ab apparētī ma-
gis cōi.Alio mō capit̃ ꝓ forma gn̄ali.de qua dicit Por-
phyrius ptāte qdem hȝ oēs ꝛc̃.sic etiā distinguas drīam.
ꝙ vno⁹ pōt capi pro aggregato ex forma gn̄ali ꝛ specifi-
C ca:sicut rōnale pōt accipi pro aggregato ex forma aialis
ꝛ forma rōnalis:trī significat hoc sub rōne forme spālis:
sicut ipsi dicūt ꝙ dr̃ia significat idē qd genus:trī sub rō-
ne diuersa que accipit̃ a mō essendi spāli.Alio mō accipi
tur dr̃tia ꝓ forma spāli que est diuersa a forma generis
¶ Et scias istā distōnē nō esse fictā:sȝ bene cōcordat di
ctis Aristo.ꝛ Cōmentatoris in diuersis locis:ꝛ ex dictis
eoꝝ expsse sequit̃:ꝛ eā pōit reuerēdus ꝛ magister ꝛ subti-
lis Robert⁹ āglic⁹:ꝛ tpe suo fuit famosꝰ:ꝛ est vera.

1^a ꝯ Per hoc dicende sunt ad questionē due cō
clusiones.Prima est.ca-
piēdo genus pro forma generali:ꝛ drīam pro forma spe
2^a ꝯ ciali ꝙ genus nō ꝓdicat̃ per se de differentia.¶ 2^a ꝯ est.
ꝙ capiēdo genus ꝛ drīaȝ ꝓmo mō pro aggregato ex for
D ma generali ꝛ specifica intelligēdo vt pus dictū est:ꝙ ge-
nus per se ꝓdicatur de dr̃ia.¶ Rō ꝓme ꝯnis.illa que i-
portāt diuersas formas realr vnū nō ꝓdicat̃ ꝑ se de al-
tero:nec in recto:nec i obliquo.ꝛ h̃ ꝓmo mō perscrutatis:
sȝ genus ꝛ dr̃ia capiēdo ꝓ forma gn̄ali ꝛ spāli iportāt di-
uersas formas realiter.vt prius visum est.g̃ genus ꝓ for-
ma gn̄ali per se nō ꝓdicat̃ de dr̃tia:capiēdo differentiā
ꝓ forma spāli.hec ratio sufficiat.¶ Ratio scōe ꝯnis.oē
qd est aial per suā formā est aial per se:qꝛ qd est per suaȝ
formā ꝛ substantiā est vnus modoꝝ per se.vt vult Cō-
Tē.cō.2. mentator.7.huius:qꝛ qd est bonū per suā formam est bo
nū:per se:sȝ rōnale est aial per suā formā:capiēdo rōna-
le ꝛ aial pro aggregato.vt dictū est:quia si rōnale inclu-
dit formā animalis.ergo ꝛc̃.¶ Ad hoc aliqui respōdēt:
ꝙ illud qd est animal per suā formā bene est animal per
se:trī animal nō ꝓdicatur per se de illo:sȝ rōnale est aial
per suā formā ꝛ per se est aial:trī aial per se nō ꝓdicat̃ de
rōnali.Illud nō valet:qꝛ modi ꝓdicandi accipiunt̃ ꝛ se-
quunt̃ qdditates rerū ꝛ formas.Et ista ratio directe ꝓ-
bat ꝙ ponētes gen⁹ ꝛ drīam iportare vnā formā simplr
oporteret eos dicere ꝙ genus per se ꝓdicaret̃ de differē

tia:qꝛ qd est aial ꝑ suā formā.ꝛ deducat̃ sicut pus.¶ Et E
confirmat̃.illud qd est idē actui per accidēs:ꝑ ꝯris h̃ ꝓ-
dicatur de illo ꝑ accñs.g̃ ꝑ oppositū quicqd est idē actui
ꝑ se:h̃ ꝓdicat̃ de illo ꝑ se.ꝑ illā maximā:sicut oppositum
in opposito:ita ꝓpositū in ꝓposito:sȝ genus ꝓ aggrega-
to est idē cū dr̃ia sube.vnde ideȝ significāt nisi cū aial h̃
signāt sub rōne forme gn̄alis:sed dr̃tia sub rōne forme
spālis hoc significat.¶ Iteȝ ista est vera.rōnale est ens
ꝑ se:aut g̃ ens accidētalr ꝓ suba vel ꝓ ente cōi.ꝑ sufficiē-
tē diuisionē.vel pro accidēte.nō pōt dici ꝙ accipiat̃ ꝓ
accidēte:qꝛ accidēs per se nō ꝓdicat̃ de rōnali cū sit suba:
nec pro ente in cōi:qꝛ ens nō est vnius rōnis.4.huius.g̃ Tex.c.2.
sic nō potest ꝓdicari ens in cōi de rōnali fm vnā rōneȝ
ꝛ aliā:silr ergo capit̃ pro suba:suba aūt est genus:g̃ gen⁹
per se ꝓdicatur de dr̃tia.¶ Sȝ forte dices:ꝙ ens nō ca-
pitur.nec pro accidēte:nec pro suba:nec ꝓ ente in cōmu F
ni:ita ꝙ sit sensus rōnale est rōnale:hoc non valet:qꝛ sic
ens esset ꝓdicatū equiuocū.si significaret res sub ꝓprijs
ꝛ formalib⁹ rōnib⁹:qd est falsū:qꝛ est analogū.Silr Ari.
nō posuit mo^m entis vt significat res sub ꝓprijs rōnib⁹
ꝛ ꝙ predicatur fm differentias proprias vniuscuiusqȝ
¶ Notandū ꝙ hic est dubiū contra istā rōnem.Tu di-
cis.rōnale est ens per se.ista est vera:ꝛ per hoc vis ꝓba-
re ꝙ genus ꝓdicat̃ de dr̃tia per se ꝑ ꝓmā maiorē.simili-
ter ꝓbarē ꝙ genus ꝓdicet̃ per se de dr̃tia capiēdo drīā
ꝓ forma specifica:qꝛ rōnale pro forma rōnabilitatis est
ens ꝑ se.ꝛ deduc sicut pus.vel ens accipit̃ pro accidente
vel pro suba vel pro ente in cōi.¶ Ad hoc dōm:ꝙ capi-
endo drīam pro forma spāli trī ꝙ genus nō ꝓdicat̃ per
se de dr̃tia.¶ Ad ꝓbationē rōnale est ens ꝑ se.concedi-
tur:vel ergo accipit̃ ꝓ suba ꝛc̃.Dōm ꝙ suba nō ꝓdicat̃
sic de dr̃ia per se:nec iquantū suba est gn̄atū aggregatuȝ
ex forma gn̄ali ꝛ specifica hoīs:nec accipiendo subam ꝓ G
forma gn̄ali:qꝛ sic sunt forme diuerse:ꝛ vna forma est ex-
tra rōnē alterius:sȝ accipiēdo subaȝ ꝓ aggregato ex for-
ma subalitatis ꝛ forma spāli hominis:tunc nō ꝓdicat̃ ēt
ꝑ se de dr̃tia pro forma spāli nisi inquantū est ꝓncipiū
eius:sicut etiā forma ꝛ mā dicūr sube nō que est gn̄atum:
qꝛ tunc esset ex mā ꝛ forma.vn̄ suba sic in recto nō ꝓdica
tur de forma ꝛ mā essentialr:sȝ mā dicit̃ suba qꝛ est ꝓn^m
sube:ꝛ sic per reductionē.vn̄ aliqua est suba preter subaȝ
q̃ est ꝓdicamentū vel gn̄alr^m:sicut de⁹ vel itelligētie:ꝛ sic
pȝ ꝙ suba que est genus gn̄a^m nō ꝓdicatur de differentiā
capiēdo pro forma spāli:qꝛ sic est extra rōneȝ eius:sȝ qn̄
dicit̃.dr̃tia est suba.ibi ꝓdicat̃ alia suba q̃ȝ gn̄alr^m:qꝛ est
suba.i.ꝓncipiū sube:sicut forma lapidis est substantia:qꝛ
est ꝓn^m lapidis:non ꝙ sit suba que est gn̄a^m:ꝛ ꝓpter hoc
directe nō ponit̃ in genere:sȝ indirecte:ꝛ per reductionē:
sicut ꝓn^m reducit̃ ad ꝓncipiatū:sȝ ens inquantū ꝓdicatur H
de dr̃ia ꝓ aggregato sic ꝓdicat̃ ꝓ suba que est genus ge-
nera^m in recto ꝛ essentialr:cū sit eadē cū spē:sȝ aliqualiter
dr̄ant fm modū signandi:qꝛ hoc signat hoc ꝑ modū qd:
sȝ rōnale signat hoc per modū qualis.¶ Item arguit̃ 3°
sic.ois ꝓpositio necessaria est per se.ꝓmo posterio.qꝛ per
accñs nō est necessariū:h̃ pȝ ꝓmo poste.ꝛ.10.hui⁹:sȝ ista
rōnale est aial.est necessaria capiēdo eo mō quo dictū ē.
Itē ista ꝓpositio.rationale est aial.vel est ꝑ se vel ꝑ acci-
dēs:si ꝑ se habet̃ ꝓpositū.si ꝑ accñs hoc nō pōt eē.ꝓba-
tio:qꝛ ꝓdicamentū vel ibi eēt accñs subo:vel eꝯ:vt ubo
eēnt accñtia 3° sicut albū ꝛ musicū accidūt sorti:ꝛ hoc pȝ
ꝑ sufficientē diuisionē.nō ꝓmo mō:qꝛ aial est suba:ꝛ suba
nulli accidit:nec eꝯ ꝓpter idem:nec ambo accidūt 3°:qꝛ
sunt sube que nulli accidūt.¶ Ad hoc rn̄det̃ ꝙ est ꝑ ac-
cidēs nō fm reȝ:sȝ fm rōnē:qꝛ rō vnius est extra rōnem
alterius.Illud nō valȝ:qꝛ illa accidētalitas:cui nihil re-

I spondet in re est ficta:ꝫ isti accidẽtalitati nihil rñdet in
re. Itenũ dĩ ꝙ nõ est ꝑ accñs ꝓprie:ꝫ ĩpropriè:hoc non
valꝫ:qꝛ illa ꝓpõ est ꝑ accidẽs ꝓprie:cuiꝰ accñtalitas op
ponit ꝓprie ꝑ se:qđ est ſm pmũ modũ ꝛ scđꝫ modum:
ꝫ pma accidẽtalitas.rõnale est aial.ꝫ eo est hõ. ℂ No
ta difficultates ↄtra hãc põnẽ.si ista esset ꝑ se.rõnale est
aial:vel esset in pmo mõ:vel in scđo ꝛc.ꝑ sufficientẽ diui
sionẽ:ꝫ nullo mõ.nõ pmo:qꝛ ibi diffõ vel ps diffõnis ꝑ
dicat de diffinito:nec 3ᵒ vel 4ᵒ:qꝛ nõ sunt modi pdicãdi
ꝫ modi essendi. ℂ Aliud dubiũ est. Tu dicis.genus cõ
siderat dupl'r.vno mõ ꝓ aggregato.Alio mõ pro forma
gñali.Silr dĩia ↄsiderat dupl'r:tũc dubiũ est quo genus
ꝛ dĩia ponant in pdiᵗᵒ:ꝛ ꝙ nõ ꝓ foia gñali:qꝛ tũc nõ pdi
caret in recto ꝛ in qđ de spẽ:qđ pꝫ esse falsum.pmo poste.
qꝛ genus pdicat ꝑ se de spẽ:ꝛ in recto:nec ẽt põt poni in
pdicamẽto ꝓ aggregato:quia tũc nõ oporteret addi dif
ferentiã in diffõne hõis.hõ est aial rõnale:qꝛ esset nuga
tio:cum idẽ iportet per vtrũqꝫ:ꝛ tñ inferiora diffiniunt
K per superiora. ℂ Ad pmã difficultatẽ:cũ dicit si genus
pdicaret ꝑ se ꝛc. ℂ Aliqui dicũt ꝙ ista.rõnale est aial.est
in neutro mõ dicẽdi ꝑ se:nec in pmo:nec in scđo:qꝛ Aris.
tñ pmo posterio.dedit modos ꝑ se qui igrediunt demõ
strationẽ.s.modos pdicãdi.vñ dic.Que ꝗ in simpl'r sciẽ
Tex.cõ.23 tibꝰ dr̃. Sꝫ Aris.5.metaphy.magis ꝓprie ꝛ diffuse dedit
modos ꝑ se.vñ genꝰ pdicat de dĩntia per se:ꝛ ↄtinet sub
pmo mõ ꝑ se vel sub 4ᵒ:vñ dicũt ꝙ ista.hõ est homo.est
per se:ꝛ tñ nõ est in pmo mõ:nec scđo ꝑ se:quos ponit ꝑ
mo poste.ita dicũt.vñ ista.rõnale est aial.est ꝑ se:cum sit
aial ſm formã suaꝫ.aliter põt dici ꝙ ista sit in pmo mõ
per se modorũ ꝗtuor:quos ponit Aristo.pmo posterio.
ℂ Et tu dicis ꝙ ista nõ est ꝑ se in pmo:qꝛ aial nõ ponit
in diffõne rõnalis.nec est diffinitio eius. ℂ Dõm ꝙ ad
pmũ modũ ꝑ se oẽs pdicatiões ẽẽntiales reducunt:siue
L sint in recto:siue in obliquo:siue quocũqꝫ vel quocũqꝫ
mõ ẽẽntialitatis pdicamentum hẽat se ad subm.vt vult
Lynconiẽ.pmo posterio.Et sic etiã ista est in pmo mõ
ꝑ se.vñ si dĩntia eẽt magis in certo gñe:posset genus po
ni in diffõne eius:ꝫ dĩntia magis est certa:cũ significat
hoc idẽ qđ genꝰ sub rõne forme spẽalis:que magis est cer
ta ꝗ̃ forma generalis. ℂ Sed tu forte diceres quõ hꝫ se
dĩntia ad spẽm:cũ vtrũqꝫ significet idẽ. Dõꝫ ꝙ differũt
ſꝫ rõnẽ:qꝛ differẽtia signat illud aggregatũ sub rõne for
me simplicis:ꝫ spẽs significat hoc sub rõne.forme gñia
lis ꝛ spẽlis:ꝛ ita sub ratiõe ↄposita:ꝛ ꝓpter hoc spẽs diffi
nitur ꝑ vtrũqꝫ:sicut ↄpositũ ſm rõnem ex simplicibꝰ ſꝫ
rõnẽ. ℂ Et ex hoc etiã pꝫ:ꝙ dõo.homo est aial rationale:
ꝙ nõ est nugatio:qꝛ lꝫ ista significet idẽ aial rationale:tñ
aial significat hoc sub rõne forme magis generalis:quã
tñ formã generalẽ dĩia includit.ꝗ genus nõ pdicat per se
M de dĩntia.verũ est.si ista forma gñalis esset extra rõnale,
a qua accidẽtal'r rõ generis:nõ tũc pdicaret ꝑ se de dĩn
tia: sicut sentire est extra rõnem rõcinari:a qbus accipi
unt rões generis ꝛ dĩntie ſm aliã opinionẽ.ergo anial
ſm eos nõ hꝫ pdicari de dĩntia si ita esset:ꝛ hoc dico:qꝛ
nihil ꝓhibet conditionalẽ esse verã:cuiꝰ añs est ipossibi
le. ℂ Ad aliã difficultatẽ:vel genus ponit in pdicamen
to ꝓ aggregato ꝛc.põt dici ꝙ pro vtroqꝫ:qꝛ inquantũ ꝑ
dicatur in obliquo de spẽ:tunc ponit pro forma genera
li:ꝛ sic ponit in pdicamẽto.Et tu dicis ꝙ tunc nõ pdicare
tur in recto ꝛ in quid.dõm ꝙ verũ est:ꝫ pdicat in obliq̃
sicut pars realis.vt homo ẽ ex aiali:ꝛ sic nõ dicit homo
est animal.etiã põt poni in pdicamẽto supra hoiem pro
aggregato inquantũ est superius:ꝛ sic pdicatur in recto.vt
hõ est animal:ꝛ hoc nõ est incõueniens:ꝙ aial sit superiꝰ
ad hominẽ ſm diuersa significata ꝛ diuersimode:qꝛ aial

põt vno mõ poni sup hoiem respiciẽs hoiem vt ps realis N
Alio mõ põt poni sup hoiem vt significãs idẽ ꝙ homo:
tñ sub rõne magis vl'i:ꝛ silr intellige de dĩntia. ℂ Et tu di
ceres forte.quõ hñt se ista duo significata adinuicẽ.Dõm
ꝙ vnũ sunt vniuoce vel analogice:qꝛ dicit Cõmentator Cõ.8
4.huius:ꝙ ordinata in finẽ:ꝛ finis sunt vnũ analogice.
Mõ ista ẽẽntia gñalis ordinat ad aliud:qđ significat ꝑ ge
nus in alio significato:qꝛ semꝑ deterius ꝛ iperfectius or
dinatur in illud qđ est melius ꝛ pfectiꝰ:Et tñ qꝛ ista ãbo
significant sub vna rõne cõmuni.s.forma aialis:ꝛ anial
ꝓ aggregato.ꝗ nõ est significatio pfecta analogi. ℂ Sꝫ
tu d.cis.si poneret in diffinitione superiꝰ sui inferioris:ꝙ
esset nugatio.istud solutũ est priꝰ:qꝛ hoc ↄcluderet.si ra
tionale ꝛ aial significarẽt idẽ sub vna rõne:ꝫ hoc nõ est.
vt visum est.Et sic etiã habẽt dicere illi qui ponũt diuer
sitatẽ rationũ ab apparentibꝰ:qꝛ dicunt ꝙ idẽ significet
genus ꝛ differẽtia.tñ sub diuersis rationibꝰ acceptis a di O
uersis apparentibꝰ.de hoc visuꝫ est prius.

Ex hoc pꝫ ꝙ iste difficultates quas isti mouẽt cõ
tra suã positionẽ ↄfirmãt nostrã põnẽ.
ℂ Et etiã pꝫ ꝙ solões eorũ nõ valent in soluẽdo istas
difficultates. ℂ Prima solutio qñ dicit ad primã ratio
nem. Illa que iportant vnã essentiã ꝛc. Dicunt ꝙ nõ suf
ficit vna essentia:ꝫ etiã requirit ꝙ ratio pdicati includa
tur in subiecto:ꝫ hoc nõ est hĩ.Dõm ꝙ hoc nõ valꝫ:qꝛ ratio
gñis non est extra rationẽ differẽtie cũ nõ accipiant a di
uersis apparentibꝰ.vt probatuꝫ est prius.vnde capiẽdo
genus ꝛ differentiã pro aggregato:tunc ratio gñis inclu
ditur in differentia:sicut ꝛ q̃dditas a qua accipit ratio.lꝫ
ratio gñis sit vniuersalior ꝗ̃ rõ differẽtie. Sꝫ si capitur
genus pro forma gñali.ꝛ simil'r differẽtia pro forma spe P
ciali:tunc bene cõcedo ꝙ ratio vnius sit extra rationẽ al
terius.ꝛ sic genus nõ pdicatur ꝑ se de differẽtia. ℂ Silr
qñ soluunt scđam difficultatẽ:cũ arguit.illud qđ pdica
tur de aliquo per accidẽs ꝛc. Ipsi dicunt ꝙ verũ est:si il
lud per accidẽs est extra genus illius:sicut dicitur:musicũ
est extra genus aialis.ergo si additur musicũ homini ad
huc animal pdicatur de homine musico per accidẽs:ꝫ si
illud a quo vel de quo aliquid pdicatur per accidẽs:sit in
eodẽ gñe.non opꝫ ꝙ si addit alicui ꝙ de illo aliud pdice
tur per accidẽs:mõ dicũt lꝫ de rõnali per accidẽs pdice
tur animal:tamẽ non pdicatur de homine per accidens.
quia rationale ptinet ad idẽ genus cũ animali. Ista solu
tio nõ valꝫ:qꝛ pdicatur de rationali per accidẽs:dato ꝙ
Q sint in eodeꝫ genere cuicũqꝫ additur adhuc pdicatur de
illo per accidens inquantũ illud addit sibi.verbi gratia.
materia pdicatur de forma per accidens:ergo ꝛ de cõpo
sito predicatur per accidens: ꝛ hoc ratione forme. quia
pars de toto ratione alterius partis pdicatur de toto per
accidens: vt paries de domo ratione tecti: quia totum
non est vna pars:ꝫ omnes partes. ℂ Et tu dicis.ꝙ ipsi
nõ ponũt ꝙ genus ꝛ differẽtia sint partes reales speciei.
Dicendũ ꝙ ad suppositionẽ eorũ de necessitate sequitur
supposito ꝙ ratio generis ꝛ differẽtie accipiant a diuer
sis apparẽtibꝰ.quia ista diuersa apparẽtia arguũt diuer
sas naturas.sicut naturã magis generalẽ:ꝛ magis specia
lem:quia ab hoc apparẽti sentire nõ accipitur ratio gene
ris cõmunior ꝗ̃ differẽtie nisi eẽt ibi aliq̃ natura diuer
sa a natura ratiõali.vnde sensitiua forma realiter differt
a forma rõnali.sicut ista apparẽtia differunt realiter.vñ
etiã probatũ est ꝙ rationes accipiunt a diuersis q̃ddita
tibus:non a diuersis apparentibꝰ.vnde ponẽdo vt ipsi
ponunt necessario sequit ꝙ genus pdicatur per accidẽs
de spẽ:inquantũ includit rationale:qꝛ sic est rationale al
terius nature ꝗ̃ genus. vnde bene volo ꝙ capiẽdo genꝰ
pro forma

A pro forma generali: et differentias pro forma speciali: quod
genus per accidens predicatur de differentia: et utrumque divisim
de specie predicatur per accidens ratione alterius partis. quia
totum ab una parte differt ratione alterius. sed sic ambo bene
predicantur essentialiter in obliquo: sed capiendo genus pro
aggregato: et similiter differentiam: tunc genus predicatur
per se de differentia et per consequens utrumque per se de specie in
recto: ut visum est prius. ¶ Ad aliam rationem. cum dicitur. di-
visum per se predicatur de dividentibus. dicunt quod verum est:
si differt essentialiter proprie et per se: sed cum dicitur quod genus
dividitur in differentias. dicunt quod genus proprie non dividitur
in differentias que ipsum dividunt. sed tamen in species evacuantes
totum genus et importantes hoc determinate quod genus impor-
tat indeterminate. et hoc non invenitur in differentia: cum ratio
generis sit extra rationem differentie. Illud non valet secundum po-
sitionem eorum. quia ipsi ponunt quod genus et differentia et species ean-
dem rem importat. ergo sicut species evacuat totam naturam ge-
B neris et differentie: et importat etiam determinate hoc quod ge-
nus. unde predicatio per se fundatur super naturam et formas re-
rum. quia etiam secundum veritatem ratio generis accipitur a forma et a
materia. et similiter differentie ratio: et non fundatur super ratio-
nes et conceptus: quos ipsi ponunt accipi ab apparentibus
diversis. ¶ Ad aliam. homo per se est animal etc. ipsi dicunt
quod hic est fallacia accidentis. quia dicunt quod aliud commune. vel quando
aliquid convenit cum alio in aliquo. et differt in aliquo.
si tunc aliquid attribuitur uni: et convenit sibi sub ratione: qua
distinguitur ab alio: et attribuitur alteri fit fallacia accidentis: sicut
dicunt de sorte et homine: quia sor. et homo conveniunt in substantia:
et differunt in ratione intelligendi: et species attribuitur homini sub
ratione qua differt a sorte. ergo si species attribuitur sorti. est fal-
C lacia accidentis. modo sic est hic. esse per se attribuitur homi-
ni. non quia rationale: sed ratione illius quo homo differt a rationa-
li. ergo si attribuitur rationali illud: committitur fallacia acciden-
tis. quia tu varias medium. scilicet hominem. Et dicunt etiam quod intra
signa concluditur universaliter. quia si per se rationale est animal. et ani-
mal per se est rationale: tunc omne animal esset rationale. quia
per se supponit de omni. Dicendum quod ista solo non valet. quia
per se esse predicatum animal debetur rationali ratione eiusdem:
per quod attribuitur homini: quia predicatio attribuitur utrique ra-
tione forme et nature: cum secundum eos importent eandem naturam
Cō.23. genus et differentia et species. quod sicut dicit Commentator. 5. huius.
Illud quod inest alicui secundum formam inest ei per se. unde predi-
catio per se non fundatur super rationes que accipiuntur ab apparen-
tibus. ut ipsi ponunt: et etiam non est inconveniens concludere
D in tertia figura indefinite genus de specie. et illa etiam esset
per se: sicut homo est animal. que infert istam. ergo omnis ho-
mo est animal. unde bene concluditur in 3a universaliter gratia materie.
¶ Ad aliam confirmationem Aris. 4° huius. si eadem ratio sup-
ficiei etc. ipsi concederent. quia quecunque uni et eidem sunt eadem:
inter se sunt eadem. sed dicunt quod non est in proposito sic: sed ho-
mo per se sit animal. et per se sit rationale. tamen neutrum est idem
omnino cum homine. quia intellectus utriusque hominis est
compositus: cum tamen intellectus scilicet generis et differentie sit simplex:
ergo non sequitur quod genus per se predicetur de differentia. Istud
non valet. quia si homo per se est animal. ista per se itas non ac-
cipitur nisi secundum formam. Similiter homo est rationalis est per se.
et sic si unam formam important secundum eos: tunc esse per se per
idem debetur utrique. quia materie et forme. Et ita eodem modo.
et non debetur eis per rationes acceptas ab apparentibus.
Et sic patet quod solutiones contra istas difficultates sunt diacre
et vane: et de hoc cogitet fidelis inquisitor veritatis. ¶ Ad
auctoritatem Aris. 3° huius. Dicendum quod loquitur disputative
et non secundum veritatem. unde omnia non affirmat que ibi ponit.
Similiter. 6. topi. loquitur secundum probabilitatem: et non quod necessa-
rium sit. quod animal non predicetur de rationali differentia per
se. unde capiendo genus pro forma generali: et differentiam E
pro forma speciali sic genus per se non predicatur de diffe-
rentia. et sic intellexit Aris. sed bene predicatur de differentia
accipiendo pro aggregato ex forma generali et specifica.
sicut visum est prius: et hoc noluit negare Aris. ¶ Ad ra-
tionem Aris. 6. topicorum. si animal per se predicaretur de dif-
ferentia: tunc unum animal esset multa animalia. Dicendum quod
per hanc rationem si esset vera. probaretur quod genus remotum
non predicaretur per se de specie specialissima: ut animatum non
predicatur per se de homine. quia aliter unum animatum esset
plura animata. quia animatum predicatur per se de homine et per
se de animali. et animal predicatur per se de homine. quia erit homo
animatum quod predicatur de ipso: et quod predicatur de animali.
quia etiam homo erit planta animata. ¶ Et tu forte dices. quod non
diversificatur animatum nisi secundum rationem. quia predicatur pluries. F
Dicendum quod similiter est in proposito: quia etiam animal non predicatur
nisi secundum rationem. et sic predicatur pluries: quod non contingit rationem. Vel
posset dici quod bene sequeretur: si animal pro forma genera-
li predicaretur per se de differentia. quia sic homo esset multa ani-
malia: quia secundum aliam formam hoc esset animal. inquantum animal
predicatur de ipso. et secundum aliam inquantum rationale predicatur
de homine. et hoc bene concedo consequentiam sic predicando genus per
se de differentia. sed accipiendo genus pro aggregato non sequitur:
quod si predicetur de differentia per se: quod hoc sit multa animalia: quia animal et
rationale idem important. sed animal significet hoc sub ratione forme generalis
et differentia sub ratione forme specialis. Et sic de hoc. ¶ Quo. XIII

¶ Quoniam autem hec causam dicunt etc.

Queritur circa hanc partem. utrum unum T.cō.15.
et ens separata sint principia
et substantie rerum. ut plato voluit. Arguitur primo quod
sic. Et primo quod sint separata quia unum et ens vel
sunt separata: et per se existentia: vel non: hoc patet per G
sufficientem divisionem: sed non potest dici quod non sint separata a sen-
sibilibus. quia si essent in sensibilibus: tunc non essent universalia: et
per consequens nullum esset universale. sed hoc est falsum. falsitas conse-
quentis apparet. quia tunc tolleretur diffinitio et demonstratio
que tamen est universalium. ex primo poste. consequentia patet. quia si unum et ens
essent in singularibus: tunc non essent universalia: et per consequens nullum
esset universale. quia unum et ens maxime videntur esse universalia. Item arguitur
2°. quod unum et ens separata significent substantias rerum: et sint princi-
pia. illud quod predicat substantiam rei: est principium et substantia rei. et hoc
est vera. quia quicquid predicat substantiam alicuius est principium et
substantia eius: sicut patet de animali respectu hominis: sed ens et unum
predicant substantiam et essentiam cuiuslibet rei. quia lapis est ens et
unum essentialiter. ¶ Item illud est substantia rerum et principium per quod
res cognoscuntur. et hoc est manifesta. quia scire est per causam et
principia substantialia. primo posterio. et primo phy. sed res cogno- T.cō.8.
scuntur per unum: et ens. quia nihil cognoscitur nisi precognoscatur ens H
et unum: quia ratio entis primo occurrit intellectui.

Oppositum arguitur: si ens et unum essent principia entium
et substantie. tunc nulla generatio esset vel opor-
teret unum esse duo. quia si ens est abstractum: et est de substantia
rerum: tunc non erit nisi unum ens, ut vult parmenides. quia quic-
quid erit preter unum erit non ens: et sic omnia erunt unum. et per consequens
non erit generatio: quia generatum est aliud a generante: quare unum
esse duo: si aliud generatur: sed hoc est falsum: quia generatio est: et etiam
unum non est duo. ¶ Item si unum et ens per se existunt: et sunt
separata: ita quod sint substantie et principia rerum: tunc secundum dignitatem zeno-
nis nihil erit. consequentia patet. quia illud non est quod additum alteri: non
auget nec ablatum minuit. quia secundum zenonem nihil fit nisi ma-
gnitudo. sed unum et ens indivisibile per se existens addi-
tum alteri nec auget: nec ablatum minuit.

Dicendum est ad questionem. quod unum et ens separata non existunt
substantie et principia rerum ut posuit plato. quia nihil separatum

I ab alio est eiusdē spēi: ⁊ de eētia eiꝰ. Ista est manifesta.
sꝫ plato posuit ens ⁊ vnū sepata a sensibilibꝰ ſm eē ⁊ ſm
rōnē: ġ nō est de eētia sensibiliū nec eiusdē spēi. maior
pꝫ. qꝛ sepatū a mā est ingñabile ⁊ icorruptibile: que a ge-
nerabilibꝰ ⁊ corruptibilibꝰ differunt gñe ⁊ plꝰ q̄ spē. vt
Te.c.26. pꝫ. 10. huiꝰ. minor pꝫ. qꝛ plato posuit ens ⁊ vnū sepata ſꝫ
eē ab īferioribꝰ ⁊ carere mā. ġ ⁊c̄. ¶ Itē si ens ⁊ vnū cēnt
sepata: ⁊ cēnt pnª rerū: tūc ab vno idiuisibili possent fie-
ri duo gña diuersa: hoc est impoſe. mō si vnū ⁊ ens cēnt
sepata ⁊ pnª rerū: tunc cēnt idiuisibilia ⁊ pnª magnitudi-
nis ⁊ nūeri que differūt gñe. ġ ⁊c̄. ⁊ sic arguit Cōmētator:
corrigēdo 2ᵃᵐ rōnē que fuit in oppositū. Et posset addu-
ci ratio pma que fuit in oppositū q̄ non sunt separata.

Notandum q̄ hic sūt duo dubia. qꝛ vnū est ens
pmū a quo oia hñt entitatē ⁊ veritatē. ġ vnū ⁊ ens sunt sepata ⁊ pnª rerū. añs pꝫ. 2º huiꝰ. ⁊ ibi
dicit Cōmētator. q̄ vnū est pmū esse: a q̊ oia habēt esse. ⁊
Cō.4. vnū est pᵐ veritas q̊ oia hñt veritatē: sic deus: ꝯña pꝫ. qꝛ
deus est sepatus ⁊ pnᵐ oium rerū. ¶ Itē alie sube abstra-
K cte sunt. vt itelligētie. ⁊ sunt pnª rerū. ġ aliqđ est abstractū
qđ est pnᵐ entiū. ¶ Dōm q̄ vnū ⁊ ens sepata nō sunt. vt
plō posuit que sint eiusdē spēi cū īferioribꝰ ⁊ sint pnª eēn-
tialia. qꝛ si hoc eēt vel cēnt pnª itrinseca vel extrinseca. ꝑ
sufficientē diuisionē: sꝫ neutro mō pōt dici q̄ nō pñt esse
pnª extrinseca remota. vt deus vel itelligētie. qꝛ illa non
sunt eiusdē spēi cū inferioribꝰ: qđ tñ voluit plato q̄ cēnt
eiusdē spēi. Silr nō sunt pnª ꝓpinqua: vt efficiēs ꝓpin-
quū nec itrinseca ſm esse: vt ipsemet vult: qꝛ posuit ea ab-
stracta ab eis. ¶ Et ꝑ hec pꝫ solutio ad pᵐ dubiū ⁊ 2ᵐ. qꝛ
bñ volo q̄ vnū sit ens pᵐ qđ sit pmū oium efficiēs vel fi-
nis remotus: vt deus: ⁊ hoc tñ nō est eiusdē spēi cū īferio-
ribus. nec in vlī predicatiōe. qđ tñ voluit plato. ¶ Silr
ad 2ᵐ pꝫ. qꝛ sube abstracte sunt sicut itelligētie. tñ nō sūt
L oēs vnū idiuisibile. qꝛ reducunt ad primū vnū sicut ad
deū. Etiā nō sunt eiusdē spēi cum inferioribus.

Ad rōnes. Ad pmā: ens ⁊ vnū vel sunt sepata: vel
nō ⁊c̄. Dōm q̄ ens ⁊ vnū q̄ sunt eiusdē
spēi cū inferioribꝰ nō sunt sepata: sꝫ ꝯiuncta eis: qꝛ dōo la-
pis est ens: ens significat subam que est de esse lapidis: ⁊
pnᵐ formale remotū. ⁊ sic de alijs. ¶ Ad ꝓbationem q̄
tunc nō esset vle. vt plato posuit. Dōm q̄ non est vle: vt
plato posuit. sꝫ tñ bene est vle. qđ ſm esse ꝯiunctū est sen-
Cō.4 sibilibus: sꝫ ſm rōnē sepatū: de quo dicit Cōmētator. 12.
huiꝰ. q̄ vlia apud Aris. sunt a singularibꝰ ꝑ intellectū qui
accipit silitudinē in eis: ⁊ facit intētionē vnā. ¶ Ad aliā
dōm q̄ illud qđ ꝓdicat subam rei ⁊ essentiā: ⁊ hoc nō est
sepatū a re. vt plato voluit. tñ bñ volo q̄ ens ⁊ vnū qđ ꝓ-
dicat essentiā rei sit in rebus: ⁊ de eētia rerū. ¶ Ad aliā
M Illud ꝑ qđ res cognoscit. Aliqui dicunt q̄ nō tꝫ. qꝛ bene
que sunt pnª eēndi sunt pncipia cognoscēdi. sꝫ nō ꝯuertit.
Et si aliqđ est pnᵐ cognoscēdi: illud nō opꝫ q̄ sit pncipiū
eēndi: vel posset dici q̄ illud qđ est pnᵐ cognoscēdi a pₒ-
ri. hoc est pnᵐ eēndi. Sꝫ si est pnᵐ cognoscēdi a posterio-
ri: nō oꝫ q̄ sit pnᵐ eēndi. Mō bñ volo q̄ ens ⁊ vnū sunt
pnᵐ cognoscēdi pora: inquantū sunt ꝯiuncta rebꝰ: ⁊ sic ēt
sunt pncipiū eēndi: sꝫ inquantū sunt separata pncipia. vt
plato posuit: sic sunt pncipia: nec cognoscēdi: nec eēndi sꝫ
bñ volo q̄ deus sit pnᵐ extrinsecū oium rerū ⁊ velut effi-
ciens vel finis. ¶ Qō. XIIII.

Tex.c.17 ¶ His autē habita dubitatio ⁊c̄.

Queritur circa h̄. vtrū nūeri ⁊ magni-
tudines sint pnª ⁊ sube rerū.
Et arguit pmo q̄ sic. qꝛ si corꝰ nō sūt sube: nō
esset aliq̄ suba: sꝫ hoc est falsū. vt pꝫ. ꝯña ꝓ-
bat. qꝛ vel corꝰ sūt suba vel aliq̄ que sūt extra
corꝰ. ⁊ hec est manifesta ꝑ diuisionē sufficientē. sꝫ illa que N
sunt extra corꝰ nō sunt sube rerū. qꝛ ista sūt accñtia vt ca-
liditas ⁊ frigiditas. ¶ Itē illa sunt sube entiū que cōpo-
nunt ex maxie substātijs: ⁊ hec est māifesta. sꝫ corꝰ cōpo-
nunt ex elemētis q̄ sunt maxie sube sꝫ oēs ⁊ in elemētis
calores ⁊ frigꝰ. hūiditas ⁊c̄. nō sunt sube. ġ corpus patiēs
hoc. Tunc arguit vlteriꝰ de linea supficie ⁊ pūcto. Si il-
lud qđ minus vꝫ esse suba est suba ⁊ illud qđ magis: hec
est maxia: sꝫ minus videt de corpe q̄ sit suba q̄ꝫ linea pū-
ctū ⁊ supficies: qꝛ supficies ponit in diffinitione corpis: ⁊
linea ponit in diffinitiōe supficiei ⁊ punctū in diffōne li-
nee. ⁊ vnitas in diffinitiōe puncti. Mō illud qđ ponit in
diffinitione alteriꝰ: magis est suba: ⁊ prius ꝓpositū est q̄
corpus est suba. ergo ⁊ ista. ¶ Itē arguit de nūero. qđ cō-
ponitur ex substātia est suba: ⁊ hec est manifesta. qꝛ si pn-
cipiū est suba ⁊ pncipiatū saltē integrale pncipiū: sꝫ nūe- O
rus cōponit ex vno qđ est suba: qꝛ ens ⁊ vnum sunt suba.
4. huius. ¶ Itē illđ qđ ꝓcedit oē accñs est suba. ⁊ hec est
manifesta. 7. huius: qꝛ suba prior est accidente nā tēpore
⁊ diffinitiōe: sed iste magnitudines ꝓcedunt omne acci-
dens. in de suba orbis. qꝛ dimēsiones interminate prece-
dunt formā. ⁊ per cōsequēs accidētia cū mā subita forme
sit cā accidentiū. vt dicit pmo physic. ¶ Itē illud qđ hꝫ Tex.cō.62
propriam operationē substantie est substantia: quia pro- ⁊.63.
pria opatio arguit formā. ꝑ Cōmentatorē. 8. huius: sꝫ ma- Cō.12.
gnitudines hñt ꝓpriā opationē substātie: qꝛ substant ac-
cidentibus: vt superficies substat coloribus.

In oppositum est Aris. in ꝓdicamētis. ⁊. 5. hu-
ius. ⁊. 13. qꝛ ista sūt quātitates:
⁊ posset argui rōne: punctū. linea. supficies ⁊c̄. nō sūt sbe:
ġ nec corpus. añs pꝫ. qꝛ ista sunt termini corᵐ. qꝛ punctū P
est terminus linee ⁊ linea supficiei: ⁊ supficies corpis: mō
do termini nō sūt sube sensibiliū: qꝛ ista hñt se vt accñtia.

Dōm est ad qōnē. q̄ nūeri linea ⁊ supficies corpus:
capiēdo ꝑ trina dimēsione nō sunt suba. Rō.
illa que sunt in ꝓdicamēto quātitatis nō sunt sube rerū
cū eēntie ꝓdicamētoꝝ sint īpermixte. pmo poste. sꝫ pun-
ctus nūerus supficies linea ⁊c̄. sunt in ꝓdicamēto quāti- Tex.cō.18
tatis: vt pꝫ ex ꝓdicamētis. ⁊. 5. huiꝰ. ¶ Itē si magnitudi-
nes essent sube rerū: vl h̄ cēnt magnitudies extrinsece vl
intrinsece: sicut linea intrinseca. ⁊ similr supficies punctū
⁊ corpus: ⁊ hoc pꝫ ꝑ sufficientē diuisionē: sꝫ neutro modo
pōt esse. nō exterior magnitudo. qꝛ exterior supficies pꝫ
variari vel linea ⁊c̄. remanēte re eadē ſm numerū ⁊ ſm
spēm vt pꝫ ad sensum: nec ēt pōt esse supficies ⁊ linea in-
trinseca ⁊c̄. qꝛ illa nō sunt nisi in potētia: vt ꝑ diuisionem Q
supficiei ⁊ corporis: suba autē cuiuslibet rei est in actu: ⁊
nō in potētia. ¶ Itē illud qđ pōt esse qđ prius nō fuit ⁊
nō pōt esse sine gñatione ⁊ corruptiōe: hoc nō est substā-
tia: qꝛ substātia nō hꝫ esse post nō esse sine gñatione: ⁊ nō
hꝫ nō eē post esse sine corruptiōe: sꝫ ista sunt hmōi: qꝛ linea
supficies ⁊c̄. hñt esse post non esse sine gñatione: qꝛ oē qđ
gñatur ex aliquo gñatur: ⁊ qđ corrumpit in aliud corru-
pitur: sicut in mām: sꝫ nō est dare mām ex qua ista gene-
rent: ⁊ in quā corrūpant ꝓpter eorū simplicitatē. ¶ No-
tandū q̄ pythagorici opinabant magnitudies eē substā-
tias. ⁊ hoc ꝓpter ꝓpinquitatē quā habēt ad substātiā: qꝛ
mā nō recipit formas ⁊ alia accñtia nisi mediāte quan-
titate: nec hꝫ diuisionē in partes īmediate: nisi per q̄ntita-
tem: vñ lꝫ substātia mālis per se diuidat. non tñ est ime-
diatū subiectū diuisionis: sꝫ hoc est quantitas. vnde etiā
quantitas videt esse subiectū. Similr corpus est in ꝓdi-
camento substātie. ⁊ ipsi nesciuerūt distinguere inter cor-
pus qđ est trina dimēsio: ⁊ est in ꝓdicamēto quantitatis.
⁊ corpus qđ est in ꝓdicamēto substātie: qđ est subiectū tri-
ne dimē-

A ne dimensionis. Similr dixerũt nũeros esse substantiã: q2 numerus cõponit̃ ex vno. qd̃ est substãtia entiũ cũ cõuertatur cũ ente. vñ isti nesciuerũt distinguere iter vnuz qd̃ cõuertit̃ cũ ente. qd̃ est ṗncipiũ multitudinis: qd̃ circuit oẽ genus: sicut ⁊ ens: ⁊ iter vnũ qd̃ est idiuisibile ⁊ est mensura: ⁊ hoc est principiũ nũeri: ⁊ reducit̃ ad determinatum predicamentũ: vt ad genus quantitatis.

Ad rõnes principales. ¶ Ad primã. si corpus nõ esset substãtia ⁊c̃. negat̃. q2 dato φ nullum corpus esset: adhuc possent esse substãtie imãles. vñ isti nõ potuerũt intellectũ eleuare super corpora: ⁊ putauerunt nullã substãtiã esse nisi corpus. qd̃ tñ nõ est verũ. Silr etiã nesciuerũt distinguere inter substantiã que est corpus ⁊ inter corpus que est trina dimẽsio: ⁊ p hoc decepti fuerũt. Et qñ ipsi arguũt φ substãtia vel est corpus vel aliqd̃ extrinsecũ. Dõm φ nõ est aliqd̃ extrinsecũ: vt caliditas vel frigiditas: nec est corpus pro trina dimẽsione substãtia: lz sit inseparabilis a substãtia corporea. tñ nõ

B est substãtia: sz illud est substãtia qd̃ est subiectũ illi corporeitati vel idetermĩnate. sicut mã prima vel terminate dimensiõi: sicut forma in materia. ¶ Et ex hoc vlteri⁹ pz solutio scdi argumẽti. q2 corpus pro trina dimẽsione nõ cõponit̃ ex q̃tuor elemẽtis: sz corpus mixtũ tñ vnde etiã in elemẽtis est substãtia ṗter dimẽsiones. ¶ Ex hoc vlterius pz solutio tertij argumẽti de linea ⁊ supficie: q2 illa nõ ponunt̃ in diffõne corpis inquantũ est substãtia: sz bñ ponunt̃ in diffõne corpis p trina dimẽsiõe. ¶ Ad aliã: illud qd̃ cõponit̃ ex substãtia. ɔcedit̃. Tu dicis. φ numerus cõponit̃ ex vno qd̃ est substãtia: negat̃. imo numerus cõponit̃ ex vno qd̃ est idiuisibile ⁊ reducit̃ ad genus

C quantitatis. ⁊ hoc est accñs. ¶ Ad aliã: illud qd̃ ṗcedit oẽ accñs ⁊c̃. cõcedit̃. si ṗcedit oẽ accñs tã terminatũ q̃z interminatũ. Tu dicis. φ dimẽsiones ṗcedunt oẽ accñs. Dõz φ lz ṗcedant accñtia terminata ⁊ corruptibilia. tñ ipsa sunt de numero accñtiũ ⁊ nõ ṗcedunt se: q2 aliqua substãtia est que ṗcedit eas: saltẽ naturalr. vt cõpositũ ex mã ⁊ forma ṗcedit dimẽsiones terminatas: sz mã ṗma ṗcedit dimensiões interminatas. ¶ Ad aliã. φ hz ppriã opationez ⁊c̃. cõcedit̃. Tu dicis. φ dimẽsiones hñt ppriã opatione substãtie: negat̃. ¶ Ad pbationẽ: q2 substant accidẽtibus. Dõm φ lz dimẽsiones substẽt aliqbus accñtib⁹ imediate. nõ tñ ṗncipia substãt q2 hoc est sb̃a: que ẽt substat ipsis. vñ dimẽsiones nõ p se existũt in sb̃a. Et sic rõ non concludit.

Metha. n. nõ accñs accidit nisi q2 ĩbo eidẽ accidunt,

D

¶ Questio. XV.

Tex. c. 19

¶ His autem affine ⁊c̃.

Queritur circa hanc ptẽ. vtrũ ṗncipia sint actu vel potẽtia. Et arguit̃ ṗmo φ sint actu. q2 si ṗncipia eẽnt i potẽtia: tũc nullũ entiũ eẽt. q2 illud qd̃ est in potẽtia est aliud ab illo. qd̃ est in actu. Et illud qd̃ est posẽ vel in potẽtia nondũ est: ⁊ si ṗn⁹ nõ sunt: nec effect⁹: sz hoc est falsum. vt pz de se. ¶ Itẽ ṗncipia debẽt reponi sub diũa entis ṗoris cũ sint ṗora ṗncipiatis: sz act⁹

T. c. 13. ṗrior est potẽtia. 9. hui⁹. ¶ Itẽ ṗncipia pfectiora sunt ṗncipiatis. sed actus est perfectior potentia: ergo principia debent esse in actu ⁊ non in potentia.

Oppositum arguit̃ si ṗncipia essent in actu. tũc aliqd esset prius eis. q2 potentia prior est actu quia ab ipsa nõ conuertit̃ subsistendi consequentia ad actũ: quia si aliquid est in actu. tunc est possibile. ⁊ nõ ecõuerso. vel si aliud est tunc est possibile. ⁊ nõ ecõtra. sed hoc est falsum. quia ṗncipijs nihil est prius.

Ad qõnem dicendũ. φ si rõ querat de ṗncipijs intrinsecis rei: tũc ante pductionẽ rei ṗn⁹ sunt in potẽtia. sz post pductionẽ rei vnuz est in po⁹ vt mã. aliud in actu vt forma. ¶ Sz si qd̃ querat de ṗncipijs extrinsecis: tũc efficiẽs ⁊ finis remot⁹: ⁊ ẽt efficiẽs ppinquũ rei pducẽde sunt in actu. ¶ Sz si querit̃ de fine ppinquo est i potẽtia: saltẽ quo ad motũ. ¶ Rõ ṗme ɔ̃nis est illa: ṗn⁹ sunt in po⁹ ad rẽ: a quib⁹ res nõ hz esse in actu. q2 qñ forma est actu in mã: tũc cõpositũ hz eẽ actu. q2 forma ⁊ formatũ simul sũt: ⁊ nõ sunt: sz añ gñationem res nõ hz eẽ in actu a forã in mã: q2 forã adhuc nõ est: sz adhuc est in po⁹ mãe. vt educat̃. Etiã mã non stat sub eẽ illius forme: q2 adhuc est i po⁹ ad oẽs formas. ¶ Rõ 2e ɔ̃nis. Et ṗmo quo ad mãm. Illud ṗn^m est in po⁹ quo ad essentiã suã: qd̃ in sua eẽntia nullũ actũ includit: cũz nihil hẽat eẽ in actu nisi p formã: sz mã est hm̃ p Cõmentatorẽ in de substãtia orbis: ⁊ ṗmo phy si. vñ bñ volo φ mã participet eẽ actuale a forma in actu: tñ de se nullũ hz eẽ in actu: q2 stans sub vna forma est in potẽtia ad aliã: pbatio de forma: q2 illud est in actu a quo res hz totã actualitatẽ ⁊ qdditatẽ. hoc est manifesta: sz forma est huiusmodi: q2 res gñata hz totã actualitatẽ ⁊ qdditatez a forma: vt vult Cõmẽ. 7° hui⁹. ¶ Ratio tertie ɔ̃nis. ṗrio de efficiẽte ⁊ fine remoto: illa ṗncipia sunt actu: a qbus oĩa entia hñt eẽ in actu: que sunt: fuerũt: ⁊ erũt. ista est vera: nemo dat qd̃ nõ hz: sed finis ⁊ efficiẽs remotus sunt hm̃: q2 a ṗmo efficiẽte ⁊ fine oẽs res depẽdẽt in eẽ ⁊ conseruari vt vult Aris. ⁊ Cõmẽt. 12° hui⁹. minor ẽt pz: q2 a ṗncipio in potẽtia res actu nõ pñt eẽ nec cõseruari. Tũc pbo de efficiẽte ppinquo. illud qd̃ mouet ad pductionẽ rei: hoc est in actu: q2 spẽs existimabit̃ mouẽs 3° physico. sz efficiens ppinquũ mouet ad pductionẽ rei actu: sic gñans ad pductionẽ geniti: vt gñandi. ¶ Rõ 4e ɔ̃nis. q2 illud ṗncipiũ est in po⁹. ad qd̃ res mouet. q2 si eẽt in actu: tũc cessaret mot⁹: sz finis quo ad motũ: ⁊ fieri est ad quã res mouet sicut intelligere qui est finis hominis ppinquus anq̃z sit pfectũ est in po⁹. q2 homo mouet. q2 ⁊ agit ppter ipm.

Cap. ṗ.

T. c. 70.

F

Cõ. 33.

T. cõ. 38.

T. c. 17.

G

Ad rõnes. Ad ṗmã. Si ṗn⁹ ⁊c̃. rõ pz soluta. q2 ṗn⁹ intrinseca sunt in po⁹ añ gñationez. vt visũz est prius. sz tñ ṗn⁹ extrinseca sunt actu: sic finis remot⁹: ⁊ efficiẽs ppinquũ ⁊ remotũ sunt actu: q2 act⁹ simpliciter prior est po⁹. ⁊ in ṗn⁹ remoto finali ⁊ efficiẽti nulla est po⁹ ṗcedens actũ: q2 i perpetuis eẽ nõ differt a posse. vt di 3° phy. ¶ Ad aliã. ṗn⁹ deberẽt reponi ⁊c̃. cõcedi tur. Tu dicis. φ actus ⁊c̃. Dõm φ in eodẽ indiuiduo po⁹ prior est actu: ⁊ hoc est ɔcessũz quo ad ṗn⁹ intrinseca: sz actus simplr ṗcedit potẽtiã. vt di. 9. hui⁹. g̃ rõ nõ ɔcludit. q2 extrinseca ṗn⁹ simplr sunt priora in actu: lz finis ppinquus sit in potẽtia. vt visũz est. ¶ Ad aliã. ṗn⁹ pfectiora sũt ⁊c̃. cõcedit̃ de ṗncipijs extrinsecis. Et illa sunt i actu. lz finis ppinquus sit in potẽtia. sicut opatio que nõ est pfectior substãtia ei⁹: sz ṗncipia itrinseca vt mã nõ est perfectior cõposito ex mã ⁊ forma: sic vult Cõmentator. 2. phy. c. 7. hui⁹. Silr forma añ gñationẽ est in potẽtia. ⁊ sic non est pfectior cõposito ex materia ⁊ forma in actu.

T. c. 32.

T. c. 13.

H

Cõ. 4.

T. c. 7.

Ad rõnem in oppositũ pz ex dictis: si ṗn⁹ eẽnt ⁊c̃. Dõm φ ista rõ cõcludit de ṗncipijs itrinsecis: ⁊ in eodẽ nũero: lz nõ opz φ ṗncipijs extrinsecis saltẽ re^{lis} φ eis ṗor sit potẽtia. q2 in eis po⁹ nõ ṗcedit actũ: vt visum est prius.

¶ Qõ. X.

T. c. 10.

¶ Et vtrum vniuersalia ⁊c̃.

Queritur circa hanc ptẽ. vtrũ ṗn⁹ sint vlĩa: aut singulia. Et arguit̃ ṗmo φ sint vlĩa: q2 si ṗn⁹ nõ eẽnt vlĩa: tũc sequit̃ φ scia ⁊ cõsilia nõ eẽnt. sz hoc est falsũ: vt pz de se. ɔ̃ña pz. q2 singulia sunt cor^{lia} ⁊ mõ

I nihil cognoscit sub rõne vlis: ꝛ corruptibili: ꝛ sic oꝫ eẽ pn
Cõ.z.hui⁹ cipia eterna quibus ignoratis ignorant alia. Et dicit Cõ.
tertij. ꝙ hec fuit rõ mouẽs platonẽ ad ponẽdũ ideas. ¶ Item
si pn⁹ eẽnt singularia: tũc intellect⁹ esset singulariũ: hoc est
ꝯtra Aris. pmo posterio. dicentẽ ꝙ intell's est vliũ. sen
T.cõ.60. sus singulariũ ꝛ hoc ẽt vult z. de aia. hoc ẽt pꝫ p Aris. pmo
Tex.c.p. physico. vbi dicit esse determiatũ de oibus pncipijs vli
bus nature: ꝙ nõ esset si pncipia essent singularia.

Oppositum arguit. pn^m sube oꝫ eẽ sba: qꝛ ex nõ suba nõ fit suba: ſꝫ vlia nõ sũt sub
T.cõ.44. stãtie. vt pbat Aris. 7. hui⁹. ¶ Dicẽdũ est ad qõnẽ ꝙ ca
ꝛ infra. piẽdo vle. vt plato posuit. ꝙ pn⁹ rerũ nõ sunt vlia. Rõ. qꝛ
si pn⁹ rerũ sũt vlia. tũc pn⁹ sube nõ eẽnt sube qð est incõue
niens. ꝙ pn⁹ sube nõ sint sube: ꝯña pbatur p syllm in z⁹
fig⁹ fm Cõmẽtatorẽ sic. Nullũ vle cõiter pdicatũ signat
B aliqd ꝛ singlare: ſꝫ sba signat B aliqd ꝛ singlare ꝛ B ve
rũ est de pmis substãtijs: vt habet in pdicamẽtis: vel sal
tẽ inexistũt substãtijs que significãt hoc aliqd. qꝛ Ari. po
K nit subas nõ eẽ sepatas fm eẽ a pmis substãtijs. sic plato
ponit. ſꝫ ponit eas ꝯiunctas pmis substãtijs. si g̃ pn⁹ rerũ
sunt vlia. tũc nõ sunt sube: ꝛ si subarũ nõ erũt pn⁹ aliqua
vlia: tũc pn⁹ sbe nõ erũt suba. maior pꝫ. qꝛ Cõ. dic ꝙ illð
Cõ.z.hui⁹ qð ẽ cõe nõ est singlare: ſꝫ est exẽplar ꝛ for⁹ cõis oib⁹ sin
tertij. gularib⁹ hñtib⁹ illã formã: ꝛ plato ponit illud eẽ sepatũ a
singulib⁹ fm eẽ: ꝛ tñ eiusdẽ eẽ spẽi cũ sẽsibilib⁹: qð appet
falsũ: vt pbatũ est in pcedẽtib⁹. ¶ Nõn^m ꝙ aliqs diceret
ꝙ illð vle platonicũ signat B aliqd ꝛ singlare. B rẽouet
Ari. in lr̃a: qa si illð vle qð ponit plato signat hoc aliqd:
tũc sor. erit multa aialia: sed hoc est ipoĩe. pbatio ꝯñe: qa
hõ ꝛ aial signant hoc aliqd: ꝛ pdicant de sor. g̃ sor. erit z⁹
aialia: qa sor. est sor. g est B aliqd: ꝛ est ẽt hõ g ẽt est B ali
L qd: ꝛ ẽt sor. est aial: qð ẽt est B aliqd: ꝛ sic vnũ idiuiduum
erit tria aialia: qa aial ẽt pdicat de hoie ꝛ sor. ꝛ sic oia sũt
aialia: ꝛ qõlibet signat hoc aliqd. g̃ vnũ aial erit tria ala
lia. ¶ Tñ dõm est fm ꝙ Aris. capit vle: tũc pn⁹ rerũ sunt
singularia. vel existũt in singularib⁹. Et hoc pbat. qꝛ si ac
cipiunt pn⁹ itrinseca illa sunt mã ꝛ forma. ꝛ illa sunt sin
gularia. pbatio. illa pn⁹ q̃ subijciunt motui: vel acqrunt
p motũ: sunt singularia: vel saltẽ subijciunt singularib⁹. ꝛ
hoc dico pp formas vles. vt gñis ꝛ spẽi: que hñt eẽ in sin
gularib⁹. ꝛ ẽt gñant. vtrũ aũt pmo ꝛ p se vle gñetur: de B
visuꝫ est pus. ſꝫ pn⁹ itrinseca sunt subm mot⁹. vel acqrun
tur p motũ. g̃ ꝛc. maior est manifesta: qa mot⁹ nõ est nisi
singularium: vel aliquo p que hñt eẽ in singularib⁹. quia
Aris. dicit in phemio hui⁹: ꝙ act⁹ ꝛ opõnes sunt circa sin
Tex.c.6z. gularia. minor pꝫ de se. ex pmo phy. ꝛ.5. ſꝫ si pn⁹ sunt ex
ꝛ.63. trinseca: ꝛ sunt remota: tũc manifestũ est ꝙ sunt singula
Tex cõ.3. ria: sicut deus ꝛ itelligẽtie ꝛ celũ: qꝛ illud qð p se existit eẽ
Cõ.4.ꝛ.z7 aiam hoc est singulare. vt pꝫ. 1z hui⁹. sed ista sunt hõ vt
M patebit. 1z. hui⁹. Si aũt accipit finis ꝛ efficiẽs ppinquũ:
tũc sunt singularia. vel saltẽ hñt esse in singularib⁹. ꝛ hoc
pꝫ de efficiẽte. qꝛ efficiẽs ppinquũ ꝛ effectus sunt eiusdẽ
Tex.c.z8. spẽi: sicut pꝫ. 7. huius vel saltẽ eiusdẽ gñis pping. ꝛ hoc
hꝫ veritatẽ in substãtijs ſꝫ sepatis a sensibilibus nec est
Tex.cõ.z6 eiusdẽ spẽi: nec gñis cũ sensibilib⁹: vt pꝫ. 10. hui⁹. vtrum
autẽ efficiẽs ppinquũ sit vle: ita ꝙ homo vlis pmo ꝛ p se
generet sicut hõ vlis pmo ꝛ p se generat ꝛ singulare p se
ꝛ nõ pmo: de hoc ingras. qꝛ de hoc non querit questio de
causa finali ppinqua: que est finis quo: sicut opo pbat. qꝛ
illud qð est accidẽs nõ separat a sensibilib⁹: sed finis p
pinquus est accidens. vt per se patet. vtrum autem finis
singularis aut vniuersalis moueat. intellige sicut de effi
cienti. Et de hoc inquiras diligẽter.

Ad rõnes. si pncipia eẽnt singularia ꝛc. Dicendũ ꝙ pncipia singularia possunt facere ad
cognitionẽ hꝫ rõnẽ vlem. qꝛ lꝫ nõ cognoscant fm rõnes N
singulares. tñ fm rõnes vles ꝛ sic sũt abstracta a singula
ribus fm intellectũ. tñ sunt cõiuncta eis. hꝫ esse: ſꝫ si eẽnt
pncipia vniuersalia. vt Plato voluit nihil facerẽt ad ꝯ
nem sensibiliũ: ſꝫ de pncipijs separatis: vt de substantijs
abstractis alia est ratio. qꝛ illa pncipia sunt eterna. ꝛ fm
rationes singulares. ergo proficiũt ad cognitionẽ. ¶ Ad
aliam: si principia essent ꝛc. Dicendum ꝙ hoc non obstã
te adhuc intellectus esset vniuersalium: quia intellectus
potest abstrahere vniuersale a singularibus generando
similitudine inter ea: vt visum est prius. ¶ Ad auctori
tatẽ Ari. patet eodẽ mõ. Et sic ad illud. Et hec de tertio.

¶ Incipit liber quartus. ¶ Qõ. I.

¶ Et est scientia quedã que speculat ꝛc.

Queritur circa hunc quartuꝫ. Pri O
mo. quia Aristo. dicit in a
principio. vtrum vnũ ens sit vnius ratio
nis ad decem predicamenta. Et intelligo
per rationẽ non qdditatiuam diffinitio
nem: quia ens nõ habet diffinitionem: qꝛ
non habet genus: sed intelligit ratio pro cõceptu simpli
ci ꝛ distincto: ita ꝙ cognoscat ens ratiõe simplici ꝛ indi
uisibili: ꝛ distincto cõceptu a conceptu. 10. predicamento
rũ: que ratio est cõmunis. ad. 10. predicamẽta. Et hoc est
qð alij dicũt per alia verba: vtrũ ens habeat aliquaꝫ ra
tionem: vel aliquã vnitateꝫ precise distinctã circũscripta
vnitate. 10. predicamentorum. Et arguit primo ꝙ sic. Illud
qð est obiectũ vnius potẽtie cognoscitiue est vnius ratio
nis. ꝛ hec est manifesta. ex z⁹ de anima vbi dicit Arist. ꝙ Tex.cõ.33
potẽtie distinguunt per obiecta. ꝛ vnitas potentie est ex P
vnitate obiecti: ſꝫ ens est obiectũ vnius potẽtie vt intelle
ctiue. vt cõiter dicit. ergo ꝛc. ¶ Item subiectũ de quo est
vna sciẽtia est vnitas ratiõis. qꝛ vnitas formalis scientie
est ex vnitate formali obiecti. vt pꝫ pmo poste. ſꝫ ens est T.c.43.
subiectũ vni⁹ sciẽtie qꝛ meta^ce: vt pꝫ in pn⁹ huius quarti. Tex.c.p.
Est sciẽtia quedã que speculat ens inquantũ ens. g̃ est vni
us rõnis. ¶ Itẽ illud est vni⁹ rõnis ex quo constituitur
pma dignitas: qꝛ pma dignitas est vna ppõ: ꝛ nõ est vna
ex suppositiõe: ſꝫ nõ esset vna ppositio nisi termini eẽnt
vniuoci: ꝛ vni⁹ ratiõis: ſꝫ ex ente cõstituit pma dignitas
que est nõ cõtingit simul idẽ esse ꝛ nõ esse. ꝙ hec sit pma
dignitas habet. 4. hui⁹. ¶ Itẽ si ens nõ esset vni⁹ rõnis T.c.8.ꝛ.9.
ad. 10. pdicamẽta. tũc pma dignitas esset distinguẽda. qð ẽ Q
fl̃m: cũ sit absolute cõcedẽda. ꝯña pꝫ. qꝛ multiplex est di
stinguẽdũ cũ multiplex obnubilet ꝛ obũbret itellectũ. p
ce. ꝛ mũ. ¶ Itẽ si ens nõ eẽt vni⁹ rõnis: tũc genus pdica
retur per se de diñtia: hoc est falsũ. z⁹ hui⁹ ꝛ. 6. topico. ꝯña T.c.10
pbat. qꝛ dõo rationale est ens. ista est per se. aut ergo ens Capi.8
predicat pro accñte. aut pro substãtia: aut sub ratiõe cõi
distincta ab vtraqꝫ. non põt dici ꝙ predicet sub ratione
accidentis. quia hec est falsa: rationale est accidens. si pre
dicatur sub ratione cõmuni habetur propositũ: ꝙ sit vni
us rationis. Si dicas ꝙ predicetur sub ratione substan
tie: cũ substantia sit genus predicabitur per se de differẽ
tia. ¶ Iteꝫ illud qð est primũ causatũ a cã maxime vna
est vnius ratiõis. qꝛ causa ꝛ causatũ debent pportionari.
ex quinto hui⁹. ꝛ. z. physico. sed ens causatur a causa ma T.c.3
xime vna: vt a deo. ¶ Nam primum rerum creatarum T.37.ꝛ.38
est esse: vt capitur ex libro de causis.

Oppositum vult Aristo. in predicamẽtis. ꝛ hic circa principium huius quarti. vbi Tex.c.z.
dicit. Ens quidẽ mltis modis dicit. sed ad vnũ ꝛ ad vnã
nãm aliquaꝫ nõ equiuoce: ſꝫ ens dicitur multipliciter in
attributione ad vnũ: sicut salubre dicit esse ad sanitateꝫ.

modo si

A mō si esset vnius rōnis nō diceret multiplr. B idez vult
Com. 2. Cōmētator expōnēs Aris. q dicit: q ens nō dī vniuoce:
s3 analogice. vn̄ et dicit: q ens significat essentiā rei: et si
Le'. de spe. gnificat vnūqdq3. 10. pdicamēto2: hoc idē vult Porphy
rius dicēs. Si qs aūt oia pdicamenta entia nūcupabit: h
erit equiuoce et analogice.

Ista est opio heruei: et aliq3 opiones recitat ipse hic in qone "sup porphy. et est opio Sco. in. 1. sen. dist. 3. q. 3. et in. 8. dist. q. 2. et 4. met. sex. q. 1. et fere idem ... in. 1. sup. metha. c. 3.

Notandum q de ista qōne est vna opio q dicit: q ens est vni' rōnis et simplicis cō
ceptus tertij pmo distincti a rōne substantie qualitatis et
qtitatis: et alio2 pdicamento2. vn̄ voluit: q sicut distin
cte pōt cōcipi aial ab hoie et asino: sic ens posset ↄcipi cō
ceptu simplici et distincto a quolibet predicamento. s. qli
tate: substātia: qtitate. Et h ipsi pbant rōnibus precindu
ctis: et addunt vnā rōnem. Illud qd h3 vnum modū eēn
di: vel vnū apparēs in substātia et accidente pōt eē vni'
rōnis in substātia distincte et simplicis a substātia et acci
dente: q2 rō vna accipit ab vno mō essendi. que g conue
niūt in vno mō essendi: et appa'' pnt concipi vno ↄceptu
B simplici et indiuisibili: sed ens est h3. dicunt eni q ens h3
vnū modū essendi in suba et accidēte. s. esse formalr: quia
suba est ens p se formalr. Silr accns est ens per se forali
ter. vt qtitas et qualitas: q2uis. n. accidēs sit per ipsaz sub
stantiā subiectiue et mālr: tn̄ nō est p ipsaz subam forma
liter: ita q ipsa suba sit for'r pn''. p qd ipsu3 est accns: imo
seipso q non aliquo alio accns est formalr: et ab isto vno
mō essendi cōi pōt sumi vn' cōceptus intellectualis di
uersus a cōceptu sube pprie: et a pprio ↄceptu ipsius ac
cidentis. Et addunt isti: q2uis ens sit vnius rōnis simpli
cis ad. 10. predicamenta: tn̄ rō entis p prius et pncipalius
participat a suba q3 ab accidēte. Et dicūt hoc bn̄ esse cō
ueniens: q2 caliditas q de se est vni' rōnis ad oia calida
per prius pticipat ab vno calido q3 ab alio: sicut ab igne
absolute et per essentiā. Ab alijs aūt fm qd: et pticipatiue.
Silr magis pticipat a ferro ignito q3 a stuppa. Sic di
cunt in pposito: q l3 sit vnus modus essendi. in quo oia
C entia ↄueniūt: et a quo itells accipit vnū ↄceptum simpli
cem: tn̄ h3 se diuersimode ad ista: q2 per prius pticipatur a
substātia: et per posteri' ab accidēte: et p hoc dicūt solutas
Tex. cō. 2. esse oēs auctoritates Aristo. et Cōmentatoris. ¶ Ista op.
est ↄ Aris. exp̄sse 4° hui': q ens dī multiplr: et exemplifi
cans multiplicitatē entis: exēplificat de salubri: qd dī s3
diuersas rōnes de medicia exercitio: et alijs: vt p3 ibidē.
vn̄ entia nō dicunt vniuoce: sed multiplr: et ad vnu3 attri
butiue. Et si multiplr dicat: nō tn̄ pp hoc alteri' scie est
speculari ip3: s3 vnius scie. Silr ista opio est ↄ Cōmenta
Com. 2. torē. 4. hui'. vbi dicit: ens qd significat essentiā rei signi
ficat vnūqdq3. 10. predicamento2 multiplr. mō qd sigt
multiplr nō significat fm vnā rōnē: sed ens est h3. q ꝛc.
¶ Itē est ↄ Aris. 5° huius. vbi distinguit ens fm se in. 10.
D predicamēta tanq3 in. 10. significata: vt vult Cōmētator
ibi exponendo: sed illud qd dī de plurib' fm vnaz rōnē
non distinguit in ea tanq3 in signata: sed diuiditur in ea
tanq3 in ptes subiectiuas: vt aial nō distinguit in species
subiectiuas in significata: sed tanq3 in ptes subiectiuas.
¶ Ista op. et est ↄ rōnē: q esse formaliter sit modus eēn
di a quo sumit ↄceptus simplr: hoc est impole: et hoc p
Cō. 13. et 14 batur: q2 modus essendi a quo accipit cōceptus d3 differ
re essentialr a subiecto eius: et a quol3 supposito: vt senti
re a quo accipit cōceptus aialis: fm eos differt ab aiali
essentialr: et a quol3 supposito eius. Et sic modus essendi
a quo accipit ↄcept' d3 differre a significato termini: et a
quol3 supposito ei': sed esse formalr est idē cū ente essen
tialr: qd p3: q2 esse formalr sube est idē formalr cum ipsa
suba: et silr esse formalr accntis est idē eēntialr cū accidē
te: vt isti met ↄcedūt: nihil aūt est modus eēndi suiipsius:

vn̄ sicut sube et accntis nō est vnus modus eēndi cōis: et
vnus sube et accntis: sic esse formalr nō est modus eēndi B
cōis: et vn' sube et accntis. ¶ Et cōfirmat. significatū ter
mini essentialr nō predicat de mō essendi a quo sumitur
rō ipsius termini: vt aial non predicat essentialr de isto
modo essendi q est sentire a quo sumit rō aialis: et sic de
alijs: sed ens pdicat essentialr de esse formalr: q2 iste mo
dus essendi. s. eē foralr est ens vel nō ens: si nō ens h est
ridiculū q rō nō entis: imo q rō intelligēdi entis suma
tur a nō ente. si aūt est ens: tūc ens pdicat eēntialr de mō
essendi: a quo accipit rō entis: qd dī ipole. ¶ Dōm est g
ad qōnē alr q ens nō est vnius rōnis simplicis ↄ' distin
cte essentialr a rōnibus. 10. predicamento2. ¶ 2° dōm:
q ens ad. 10. predicamēta nō est pure equocū. ¶ 3° dō3:
q ens ad. 10. predicamenta est analogū. ¶ Ro pme cō
clusionis Si ens esset vnius rōnis simplicis: tunc oporte
ret q illa rō sumeret ab vno mō essendi cōi: vt ipsi vo
lunt vel ab vna qdditate cōmuni: vt alij volunt: et hec est
manifesta per sufficientē diuisionē. ¶ Aliter eni3 ista rō
esset ficta: nisi esset vnus modus essendi vel qdditas in
quo ista cōuenirent: sed neutrū est dare: q2 non est aliqs
modus essendi cōis sufficiēs a quo sumit ista rō: q2 si eet
aliqd hoc esset esse formalr: sed hoc nō pōt esse: vt prius
pbatum est q nihil pōt esse modus essendi qn differat
a significato termini: sed esse formalr in suba est idez cu3
substantia. similr esse formalr in qualitate: et sic de alijs:
quia substantiā esse formaliter: et esse formaliter: idez est
4° huius: et pmo peri hermenias: quia nihil differt dicere:
hominem ambulare et ambulantem esse: sic nihil differt
substantiam esse: et substantiam entem: et qualitatez esse: et
qualitatem entez. Et confirmatur. modus essendi a quo
accipitur conceptus alicuius termini cōmunis debet cō
petere cuilibet contento sub illo termino: sed hoc non po
test esse de ente quo ad esse formalr. ergo non est modus
essendi a quo accipit ratio simplex et indiuisibilis entis.
maior patet per inductionem: quia sentire a quo accipit
conceptus animalis competit cuilibet animali. Similr
ratiocinari a quo accipitur ratio hominis competit cui
libet homini. minor patet: q2 hoc nō pōt esse in mō essen
di entis qui est esse formaliter. vnde si esse formaliter eēt
modus essendi: a quo sumitur ratio entis communiter: tūc
esse formaliter esset modus essendi cuiuslibet entis: et h
non potest esse: quia esse formaliter aut est ens: aut nihil:
si nihil pro nihilo relinquatur. si est ens: vel illud ens h3
alium modu3 essendi: vel idē est modus essendi suiipsi':
sed non potest esse idem modus essendi suiipsius. Si ha
bet alium modum essendi ab ipso: vel iste modus essen
di est ens: vel nihil: et sic proceditur in infinitu3: quod est
inconueniens. ¶ Tunc probatur scda pars minoris pn
cipalis: quia illa ratio cōmunis non potest accipi ab vna
cōmunitate cōmuni ad substantia3 et accidens: quia nul
la est quidditas indifferens ad substantiam et accidens.
ergo relinquit cōclusio pncipalis: q nō pōt accipi vnus
conceptus simplr entis prius distinctus a decem predi
camentis: quia si poneretur: tunc esset figmentu3: et dicit
simplex conceptus: quia bene pōt accipi vnus cōceptus
aggregatus ex oibus decem predicamentis. ¶ Item. si
ens esset vnius rationis distincte ꝛc. Tunc cōceptus pre
dicamento2 decem non essent primi et simplicissimi: nō
quidem essent primi: quia postq3 est alius conceptus pri
mus scilicet ipsius entis: ipsa non essent prima: quod est
contra Porphyrium. prima genera reru3 sunt tanq3 de
cem prima pncipia. Nec etiam essent simplicissimi: quia
ↄceptus inferioris est cōpositus aliquo mō ex ↄceptu su
perioris. vn̄ si tunc ens haberet ↄceptū cōem: tūc. 10. gene

Right margin notes: Diceretur q iste mod' eēndi est ens idē tice nō foralr et qdditatiue ens. n. nō pdicaf de oibus quidditatiue: q2 nō de modis intrinsecis nec de diffe vltimis: nec de passionib' entis. F Tex. 2. 3. G H

I ralissima essent ex illo cōposita. Hec aūt rō nō multū est
euidēs:qr supponit vnū:qđ forte est eque dubiū vel ma
gis.s.q̄ ꝯcept⁹ inferioris sit cōpositus ex plurib⁹ ꝯcepti
bus:qđ multi negāt. ❡ Itē.si ens esset vni⁹ rōnis ad sub
stātiā ⁊ accñs:tūc esset genus ad decē ꝑdicamenta:qr qđ
predicat̃ de plurib⁹ essentialr:⁊ ſm vnā rōnē:hoc est ge
nus:nec valꝫ si dicat̃ q̄ illa rō ꝑ prius participat̃ a suba
q̄ꝫ ab accñte:ita q̄ inequalitas ꝑticipationis ipediat vniuo
cationē. Silr̃ enīꝫ diceret̃ q̄ rō aīalis ꝑ ꝑus ꝑticipatur ⁊
inuenit̃ ꝑncipalius in hoīe q̄ꝫ in alijs ſpēb⁹:⁊ vlr̃ due ſpe
cies eiusdē gn̄is adinuicē cōparatis nō pñt esse eque ꝑfe
cte:nec equalr̃ hr̃e rōnē illius gn̄is. Et sic si ꝑticipatio ali
cui⁹ modi essendi ſm magis ꝑfectū ⁊ minus ꝑfectū ipe
diret vniuocationem qualr̃ tunc aīal esset vniuocum ad
hoiem ⁊ ad alia aīalia:cū homo multo ꝑfectius ꝑticipet
sensuꝫ oībus alijs aīalib⁹. Preterea ista participatio est
K figmētū:qr nihil ꝑticipat seipsuꝫ:qr participare est parti
cipati rōnē capere. Sed esse formalr̃ in suba est ideꝫ qđ
suba:⁊ in q̄ntitate q̄ntitas:hoc ipsimet dicunt:qr dicūt q̄
esse ⁊ essentia sunt idē. ❡ Ratio sc̄de ꝯnis est. si ens esset
equocū ad decē ꝑn̄ta:tūc de ipso non esset vna scia:qr de
Com.2. predicamēto equoco nō est scia:vt vult Cōmentator 4°
huius:qr equoca nō sunt ꝑdicamēta essentialia q̄ ponun
tur in diffōne ei⁹:nec ipsuꝫ ponit̃ in diffōne alioꝝ:sed hꝫ
Tex.cō.p. est falsuꝫ:qr de ente inquantū ens est vna scia:vt pꝫ 4° ⁊
Tex.ꝯ.4. 6° huius. ❡ Rō tertie ꝯclusionis. Illud qđ significat di
uersa ſm diuersas rōnes ordinatas:hoc est analogū:ita
q̄ q̄dā coꝝ attribuant̃ vni:ſꝫ ens est hꝫ:qr significat .10.
ꝑdicamēta ſm diuersas rōnes ordinatas ſm ꝑus ⁊ poste
rius:qr significat substātiā ſꝫ vnā rōnē q̄ est per se existe
re:⁊ illā sigñat ꝑ ꝑus:⁊ ꝑ posteri⁹ sigñat accñtia ſm alias
rōnes:vt esse in subiecto vel ſm rōnē mēsure vt iformā
tis ⁊c̄.⁊ oīa accñtia subiecto:vel ſm rōnē mēsure vel ifor
mantis ⁊c̄.⁊ oīa accñtia attribuunt̃ vni substātie ⁊ subo.
Com.2. ❡ Notādū sicut dicit Cōmētator q̄ triplex est analogia:
q̄dā est ad vnū subiectū:sicut ſm hāc analogiā oīa attri
L buunt̃ substātie vt subiecto:vt vult Cōmētator:⁊ hoc dꝫ
itelligi q̄ ad ipoͫ noīs:qr ens nō fuit ipoͫ ad sigñanduꝫ
aliđ ꝑ ꝑus:nisi sub rōne subiecti:tñ ex nā rei accñtia pñt
hr̃e attributionē ad substātiā vt ad finē:q̄dā analogia est
ad vnū finē:sicut oīa salubria attribuunt̃ ad sanitatē:ꝫ vt
ad finē.3ª analogia est ad vnū efficiens:vt oīa medicabi
lia attribuunt̃ vni:vt medicine tanq̄ꝫ efficiēti. vñ hec vꝫ
Tex.cō.2. esse intentio Arī.q̄ ens sit analogū:qr assilat ens salubri
⁊ medicabili:q̄ ꝑ qōlꝫ est analogū:vñ hꝫt attributioneꝫ:
vt ad substātiā ⁊ ꝑncipalr̃ ad deū:qr ab ipso depēdet ce
Ista ratio est Sco.in.1.sen tentiarū dis.3. q.1.⁊.q.3. luꝫ ⁊ nā. ❡ Notādū:q̄ cōtra istā positionē sunt difficul
tates. Prima est.omne cōe qđ potest esse notū ⁊ certum
de aliquo de quo nullū suoꝝ inferioꝝ est notū ⁊ certū:
est alteri⁹ rōnis simplicis ab vnoq̄qꝫ suoꝝ iferioꝝ:qr si
aliqđ cōmune non differret re nec rōne a suis iferiorib⁹:
M tūc de quocūqꝫ illud eēt notū ⁊ certuꝫ:oporteret ēt aliqđ
iferioꝝ suoꝝ vel significatoꝝ eē notū:sic qr canis dꝫ ſm
diuersas rōnes ꝺ latrabili sydere ⁊ pisce:⁊ differt ab istis
ſm vnā cōeꝫ rōnē.ḡ oē de quo cognoscit̃ q̄ sit canis co
gnoscit̃ esse stellā vel latrabilē vel piscē:sed ens pōt esse
notū ꝺ aliquo ⁊ certū:de quo nō est certū q̄ sit substātia:
nec q̄ sit accñs:qr q̄dā antiq̄ cognouerunt ⁊ crediderunt
firmiter q̄ lumē sit ens:⁊ tñ dubitauerūt vtꝝ sit substā
Tex.ꝯ.69. tia vel accñs:sicut pꝫ 2° de aīa. Silr̃ dicit̃ q̄ aliq̄ cogno
uerunt aīaꝫ esse ens:⁊ tñ ignorauerūt eā eē substātiaꝫ vel
accñs:⁊ hꝫ est qđ alij arguūt sub alijs vbis. vn⁹ ⁊ idē ꝯce
ptus nō pōt eē certus alicui ⁊ dubi⁹ silr̃ de eodē:qr ista sūt
ꝯdictoria:q̄ aliq̄s ꝯcept⁹ sit cert⁹ ⁊ dubius silr̃ de eodē:ſꝫ
ꝯceptus entis est alicui dubius:imo alicui certus:cui du
bius:vt pꝫ ex dictis. ❡ Et ꝯfirmat̃ ꝑ experimētū. videm⁹ N
enīꝫ q̄ si querat̃ a puero vel a rustico. vtꝝ vestis sit ens.
rñdet̃ q̄ sic. Et si q̄rat̃ ab eo. vtrū sit substātia vel accñs
nesciret rñdere:q̄ non est ꝑꝑ aliud:nisi qr ens est alteri⁹
rōnis simplicis a substātia ⁊ accñte. ❡ Itē. ista ꝑpō est
vera. substantia est ꝑus ens ⁊ ꝑfectius accñte. vel ḡ ibi su
mit̃ ens ꝑ substantia:aut ꝑ accñte:aut ꝑ ente in cōi sub
rōne 3ª hec est vā ꝑ sufficientē diuisionē. Si dicas q̄ su
mat̃ ꝑ substātia:hꝫ est icōueniēs:qr tūc erit sensus:q̄ sub
stātia est ꝑus substātia q̄ꝫ accñs sit substātia. si ꝟo sumat̃
ꝑ accñte:adhuc est magis icōueniēs:qr tūc erit sensus q̄
suba ꝑus erit accñs q̄ꝫ accñs:qđ ē ipoīe. Si 3° mō capiat̃
ens:hꝫ ꝑpoͫ:ḡ relinqt̃ q̄ ens capiat̃ pro rōne cōi ⁊ cōce
ptu simplici:q̄ nec est ꝯcept⁹ substātie:nec accñtis:⁊ hec
rō vꝫ multū apparēs:⁊ reputāt eā aliq̄ demonstratiuaꝫ.
❡ Itē. qđ predicat̃ de substātia ⁊ accñte:⁊ nō per rōnē O
substātie nec accñtis:opꝫ q̄ predicet̃ de eis ꝑ rōnē cōem
simplicē:vel opꝫ q̄ ꝑdicet̃ ꝑ nullā rōnē. hec ē manifesta
per sufficientē diuisionē:sed nō pōt dici q̄ predicet̃ per
nullā rōnē:vt ꝑ se pꝫ.ḡ predicat̃ ꝑ rōnē aliquā:⁊ de acci
dente nō ꝑdicat̃ per rōnē substantie:nec ꝑdicat̃ de suba
per rōnē accidētis:vt dicat̃:substātia est ens per rōnem
accidentis. ergo ꝑdicat̃ per rōnē cōem ⁊ simplicē distin
ctam a rōnibus hoꝝ. Item vnitas rōnis ⁊ ꝯceptus in en
te nō negat̃. nisi qr ens nō dꝫ formalr̃ de substātia ⁊ acci
dēte:sed ꝑꝑ hec nō negat̃.ḡ ⁊c̄. maior est manifesta:qr sa
nū negat̃ esse vnius rōnis ad oīa sana:qr nō foīalr̃ dꝫ nisi
de sano in aīali:⁊ sic vnitas rōnis in ente nō negatur:nisi
qr ens nō dꝫ formalr̃ de oīb⁹. minor pꝫ:qr ens ꝑdicat̃ for
malr̃ de oīb⁹ entib⁹:vt substātia est ens foīalr̃. Silr̃ q̄nti
tas est ens formalr̃:⁊ sic de alijs. ❡ Iteꝫ. tota multitudo
entiū pōt cōcipi vno ꝯceptu:qr possuꝫ formare vnā pro
positionē.s.q̄ tota multitudo entiū est ex nihil. vel ḡ vno P
ꝯceptu cōcipio istā ꝑpōnē:vel plurib⁹:⁊ hoc q̄ ad totaꝫ
multitudinē:ita q̄ tota multitudo entiū ꝯcipiat̃ vno con
ceptu vel diuersis. si vno ꝯceptu hꝫ ꝑpositū:si diuersis.ḡ
infinitis ꝯceptibus:qr infinita est multitudo entiū:sed hꝫ
est falsuꝫ. ❡ Ad primā difficultatē dicūt aliq̄.q̄ si aliq̄s co
gnoscat de aliquo q̄ sit substātia vel accñs sub disiunctio
ne:lꝫ nō sit nece q̄ sciat determinate ipꝫ esse substātiam
vel accñs:illud nō vꝫ sufficere:qr si determinate cogno
scit̃ aliqđ de aliquo sub rōne entis:⁊ nō cognoscit̃ deter
minate ꝺ eo sub rōne substātie ⁊ accñtis:opꝫ q̄ rō entis
sit alia ab vtraqꝫ illaꝝ rōnū. vñ dicat̃ q̄ rō entis sit ea
dē cū ambabus rōnib⁹.s.substātie ⁊ accidētis. Et iđ dōꝫ
est aliter ꝯcedēdo maiorē:⁊ negādo minorem:imo credo
q̄ q̄cūqꝫ cognoscit certitudinalr̃ aliqđ esse ens:concipit
ipsuꝫ determinate ꝯceptu substātie:vel determinate con
ceptu accñtis. Et cū dꝫ q̄ aliq̄ scientes lumen esse ens ne
sciebant ipꝫ esse subaꝫ vel accñs. Dōꝫ q̄ hꝫ nō est ꝑ tāto
q̄ intelligāt lumen itellectu aliquo:q̄ nō sit itell's substā
tie nec itell's accñtis:imo nescio ꝯceptus quē hn̄t de lumi Q
ne ſm rei veritatē:vel erit cōceptus substātie:ita q̄ non
accñtis:vel ꝯcept⁹ accñtis:ita q̄ nō substātie. nā illis in
tellectus vel representabit ens ꝑ se subsistēs:⁊ sic erit in
tellect⁹ substātie:vel reprñtabit ens inexistēs alteri:⁊ sic
erit ꝯcept⁹ accñtis. Qđ aūt ipsi nesciūt dicere. vtꝝ sit suba
vel accñs:hoc fuit ꝑ tanto:qr nesciuerūt q̄d noīs sube ⁊
accñtis:ſꝫ si sciuissent q̄d dꝫ noīe substātie ⁊ accñtis:statī
cognouissent ipꝫ lumē eē accñs:⁊ q̄ ꝯcipiebāt ipꝫ:vt ac
cidēs eē:⁊ silr̃ itelligat̃ de aīa. ❡ Ad aliā. q̄n arguit̃ vn⁹
⁊ idē ꝯcept⁹ ⁊c̄. ꝯcedit̃:q̄ꝫtū est ex pte rei ꝯcepte. Et tū di
cis:q̄ ꝯcept⁹ entis ⁊c̄. Dōꝫ q̄ falsuꝫ est inq̄ꝫtū est ex pte
rei:⁊ cōceptus:qr q̄cūqꝫ ꝯcipit aliquā rē:ꝯcipit eā vel cō
ceptu substātie:vel accñtis. Et nō pōt esse ꝯceptus vnus

A abstractus ab his. ¶ Ad pbationē de puero: dōm: q̄ h
ignorat puer: tñ nō est ex pte sube vel ꝯcept⁹ eius: ſꝫ h
est ⁊ prouenit ex ignorātia quid nominis: q2 ignorat qd
nominis substantie ⁊ accidentis. ergo attribuit sibi no-
men entis: qd est magis notū. vñ qd nominis sube est nō
esse in subo: q2 si sciret h: sciret q̄ vestis est suba. g̃ nō ſigt
accns sub rōne accñtis: q̄ est inherentia passiōis: sicut ta-
men signat accns sub rōne accñtis: ⁊ est silr si queras ab
aliq̄: currit ne hō: ⁊ h scit. Et si dicat anthropos currit
ne: ignorat: ⁊ tñ idē est ꝯcept⁹ vtriusqꝫ. vñ ista sunt noia
pbicaque non referunt ad sua signata nisi p exercitatos
aliq̄lr in pbia. vñ si puero vel rustico exponeret qd dī
p hec noia suba ⁊ accns: ⁊ tūc ꝯcederet eē ens: statī ipm
ꝯcederet eē subaꝫ determinate: ⁊ nō accns: vel accns de-
terminate ⁊ nō subaꝫ. Et siqs dixerit se experimētalr aliō
B cognoscere vt ens: ⁊ tñ nō hūt de illo ente ꝯceptū sube:
nec accidētis nō crederē ei: nō enim est necīuꝫ q̄ glꝫ dic
Te.cō.24. ⁊ infra. epistamare: vt vult Aris. 4. hui⁹. ¶ Ad formam g̃ rōnis.
Dē cōe qd pōt esse notū ⁊c. cōcedit si illud cōtingat sm
ignorātiā rei: ſꝫ si ꝯtingat sm ignorantiā qd noisnō opꝫ
Et tu declara istā solonē: ⁊ manifesta eā sm dicta. ¶ Ad
aliā difficultatē. Ista ꝓpositio est vna. cōcedit. Et cū ar-
guit: aut ibi sumit ens pro substantia ⁊c. Dōm q̄ ens su-
mitur pro suba: ſꝫ nō pp hoc sensus erit q̄ suba sit prius
suba q̄ accns sit suba: sed erit sensus q̄ suba sit ṗus suba
q̄ accns sit accidēs. Et hoc est veꝝ: sicut eñ suba est ṗoꝛ
Tex.cō.4. accidēte vel nālr vel tēpore: sicut pꝫ 7⁰ huius: sic ēt suba
ṗus nālr est suba q̄ accns sit accns: ⁊ hoc nō est incōue-
niēs. Silr cū dī q̄ suba est ens nobili⁹ accñte. forte intel
ligendū est: q̄ ipsa suba nobilius est subaꝫ q̄ accns sit acci
dens. Et hoc est veꝝ aliqualr. Nā ipsa suba est sic substā
tia q̄ in essendo subaꝫ nō depēdet ab accñte: nec vlr ab
C aliquo ente actu cui inhereat: ſꝫ ipsuꝫ accns in essendo ac
cidēs depēdet a suba cui inhereat tñ. q̄ si nō inheret nō
Tex.cō.2. esset accns. Ideo Aris. dicit 7⁰ huius: q̄ accidētis esse est
Tex.2.39. inesse: ⁊ ṗmo phy. dicit: q̄ passiones nō sūt separabiles: ⁊ p
passiones intēdit oia accidētia: vt ibi dicit Cōmentator.
¶ Ad aliā difficultatē. q̄ predicat de substātia ⁊ accidē
te ⁊c. Dōm q̄ diuisio nō est sufficiēs: q2 opꝫ addi: nec per
rōnē vtriusqꝫ: q2 ens ṗdicat de suba per rōnē sube: ⁊ de
accñte p rōnē accñtis. vñ dicere soꝛ. est ens: non est aliud
q̄ soꝛ. est suba quo ad rē ꝯceptā: ſꝫ sit alia vox. vñ ista sūt
noia synonyma suba ⁊ ens quo ad hoc. ¶ Notādū q̄ ex
hoc emergit difficultas: q2 si eadeꝫ est rō sube: ⁊ entis: ita
q̄ idē est esse subaꝫ ⁊ ens: tūc qcqd debet sube qua suba
est: debet ēt enti sm qd ens. Et h pꝫ ex ṗ phy. in illo cap.
opꝫ aūt nō latere: sed hoc est falsuꝫ: q2 sube debet nō esse
in subo: tñ nō debet enti sm q̄ ens: q2 tūc accidēti debe-
ret: qd est falsuꝫ. ¶ Ad hoc dōm q̄ qcqd debet sube sm
formā eius: debet ei sm q̄ est ens: vt nō esse in subiecto
D debet substātie sm q̄ est ens. Tu dicis. g̃ accidēti debe-
tur. Dōm q̄ nō sequit: q2 reduplicatio nō infert vlitatē:
nisi tñ in terminis vniuocis. vñ dicēdo: latrabile sm q̄
canis natus est currere. g̃ stella: nō seqt: sed tñ reduplica
tio infert vlitatē in vniuocis: vt in latrabili: sic est hec. si
sube debet nō esse in subo: sm q̄ ens: nō infert. g̃ oi enti:
q2 ens nō est vniuocū ad subaꝫ ⁊ accns. ¶ Ad aliā diffi-
cultatē: vnitas rōnis ⁊c. Dōm q̄ hec non est cā q̄ vnitas
ꝯceptus negat ab ente. s. q̄ non ṗdicat formalr: ſꝫ alia est
cā. s. q̄ nō inuenit modus essendi vnus: ⁊ qdditas vna q̄
moueat intellectū ad itelligēdū ens sub vno ꝯceptu sim
plici. ¶ Ad pbationē de sano. Dōm q̄ hec nō est causa:
q2 sanū nō est vni⁹ rōnis q̄ nō dicat formalr: ſꝫ q2 ipsi
tū est sub diuersis modis essendi. s. vt significet sanitatē:
⁊ in vrina tanq̄ in signo vt significet sanitatē: in cibo vt

in efficiēte ⁊c. Tu dicis: q̄ suba est ens formalr ⁊ quanti- B
tas ⁊c. Dōm q̄ equiuocat ens: q2 suba est ens formalr. i.
suba: ⁊ q̄titas est ens formalr. i. quātitas ⁊c. ¶ Ad aliam
difficultateꝫ. tota multitudo entiū ⁊c. Dōm ad qd proce
dit ita longe a ꝓposito: ⁊ quare non imediate accipit q̄
totū ens est extra nihil. Unī dōꝫ q̄ tota multitudo entiū
est extra nihil non est vna ꝓpositio: sed plures: vt ens est
extra nihil: q2 suba est extra nihil: ⁊ quātitas est ex nihil:
⁊ sic de alijs. Et cū dicitū dꝫ formari ꝓpositio subiectum
dꝫ ꝯcipi vno ꝯceptu. Dōm q̄ per istud ꝓbaret q̄ canis
sit vniuocū: q2 canis est extra nihil. g̃ dꝫ concipi vno cō-
ceptu simplici: ſꝫ hoc est falsuꝫ: vñ hec est falsa ſꝫ plures
interrogationes vt vnaꝫ: vñ non concipit vno conceptu
simplici ⁊ indiuisibili ens: sed pluribus conceptibus vel
vno ꝯceptu ꝯposito: ⁊ ſꝫ analogiā ad vnū: vt dcm ē ṗus.

Per hec ad rōnes. Ad ṗmā. obm vni⁹ potentie co
gnoscitiue ⁊c. Dōm q̄ nō opꝫ q̄ obm po- F
tentie sit vnius rōnis simplicis: sed sufficit esse vnū vni-
tate analogie ⁊ attributionis. Et tu dicis: q̄ ens est obie-
ctū itellis. ꝯcedit: ⁊ hoc sufficit ad obm: ⁊ ad eius vnitatē.
¶ Alr posset dici: q̄ obiectū potētie itellectiue est dupl.
Uno mō dī obiectū ṗmū ṗmitate ṗncipalitatis. Et hoc
est vnius rōnis vniuoce ⁊ est suba. Alio modo est ṗmum
ṗmitate cōitatis: q̄. s. cōe est p ṗdicationē ad oia p se itel-
ligibilia: ⁊ hoc est ipsuꝫ ens: ⁊ ad hoc sufficit vnitas ana-
logie. Tamen ista solo nō est multū cauta: q̄ suba sit vni
uocū ad oēs scias: tam corruptibiles q̄ incorruptibiles:
qd est obiectū itellect⁹ ṗncipalitate ⁊ dignitate. Similr
lux q̄ sit vniuocū ad lucē corruptibilē ⁊ incorruptibilē:
qd est obiectū ṗm ṗmitate dignitatis visus. hoc est cōtra
Aris. 10. huius. Corruptibile ⁊ incorruptibile differūt ge- Tex.2.26.
nere ⁊ plus q̄ spē: ⁊ hoc idē vult Cōmentator. g̃ ṗma so- G
lutio melior. ¶ Ad aliā rōnē: qd est obiectū vni⁹ scie ⁊c.
Ad hoc dī cōiter: q̄ ad vnitatē scie nō reqrit vnitas nu-
meralis subiecti: nec vnitas ſꝫ spēꝫ spālissimā: nec vnitas
sm genus vniuocū: sed sufficit vnitas analogie. Mō ipꝫ
ens hꝫ est vnū sm analogiā: q2 ṗdicat de decem ṗdica-
mentis: ⁊ nouem predicamēta reducunt ad vnū ṗm ens
q2 ad subaꝫ tanq̄ ad subm: nō tanq̄ ad vnū efficiēs: aut
finē: vt dicit Cōmentator. Et loquit de suba māli: vt pu- Com.2.
to. nā oia accñtia: imo ēt oēs sube alie attribuunt vni sub
stantie imāli: vt fini. s. ipsi deo: vel ēt vt agenti: vt vult fi
des ⁊ veritas. Que aūt sit vnitas scie: ad quā sufficit vni-
tas subiecti sm analogiā: hoc esset inquirere. vtruꝫ sit vni-
tas sm spēm spālissimā. Ita q̄ oēs habitus scientifici q
habent de ente ⁊ ṗmis ptib⁹ entis sint idē sm spēm: aut
sit vnitas sm genus: aut sm analogiā solū: ⁊ visuꝫ est ali- De h videas subtilē Sco. in. 6. met. sue q̄ ṗ⁹ subtilissime ventilat tē h'c mām.
qualr in precedētib⁹ Et iō ad presens dimittatur. ¶ Ad
aliā rōnē. Ille terminus est vnius rōnis ⁊c. ꝯcedit: vni⁹
rōnis analogice: ⁊ ſꝫ attributionē: sed nō opꝫ q̄ sit vni⁹ H
rōnis vniuoce: vñ etiaꝫ ṗmū ṗncipiū nō est vna ꝓposi-
tio composita: ⁊ alia ṗncipia complexa: ita q̄ couueniant
in eo tanq̄ in vno vniuoco: ſꝫ sufficit q̄ in vno analogo:
q2 nō ꝯtingat simul esse ⁊ nō esse: tātū valꝫ: nō ꝯtingit idē
simul esse substātiā ⁊ nō substātiā: ⁊ nō ꝯtingit idē simul
esse quantitatē ⁊ non quātitatē: ⁊ sic de alijs. Et tu dicis:
q̄ ṗma ꝓpositio nō est ex suppositione nota. Dōm q̄ h
dꝫ intelligi: q̄ ṗm ṗnm nō dꝫ esse notū ex aliqbus alijs ꝓ-
positionibus presuppositis ⁊ notioribus ipso: ⁊ qb⁹ ꝯclu-
dat: tñ nō negat qn ad ei⁹ veritatē reqrat veritas sua
partiū: ⁊ ēt cognitio terminoꝝ. ¶ Ad rōnē aliā. Si esset
ens vnius rōnis ⁊c. Dōꝫ q̄ nō opꝫ. Et tu dicis: q⁹ omnis
multitudo est distinguēda. Dōm q̄ duplex est multipli-
citas: quedā. n. est multiplicitas iordinata: in qb⁹ falsitas
ꝯmisceri cuꝫ veritate: ⁊ pōt ꝯmisceri. Alia est multiplici-

I tas rerū ordinatarꝫ:in qua falsitas nō pōt pmisceri cum
veritate. Mō pᵒ multiplicitas est distinguēda.v̄.g.canis
currit:in ista multiplicitate:qꝛ est inordinata falsitas pōt
pmisceri veritati:qꝛ vno mō est vera pro latrabili. Alioᵒ
pro pisce est falsa:vel pro stella. Sed multiplicitas scdo
mō vel ordinata dicta 2ᵒ mō nō est distinguenda:qꝛ ibi
non pōt veritas pmisceri falsitati:imo falsitas pmisceri
veritati:vt ens est ens.i.suba est suba.vñ ibi est pura ve
ritas rerū ordinatarꝫ:vt ipole est idē esse ꝛ nō eē.s. subaꝫ
ꝛ nō subaꝫ:quātitatē ꝛ nō q̄titatē:ꝛ sic de alijs. ⁋ Et tu
forte dices:qcqd pdicat vel pdicat vniuoce:vel equoce:
vel denoiatiue:ex pdicamētis:sꝫ nō pdicat equoce:vt pꝫ
ex dictis:nec ēt denoiatiue.g̃ vniuoce. Dōꝫ ꝙ ens nō pre
dicat pure equoce:sꝫ analogice. Et istū moduꝫ pdicandi
Tex.cō.2. Aris.cōprehēdit sub equoco pp diuersitatē rōnū quā hꝫ
ipꝫ analogū:ꝛ de tali hrī est scia:vt Aris.vult 4.ᵒ huiᵘ:vbi
dicit:nō.n.solū coꝝ q̄ fm vnū dictoꝝ est vniᵘ scie specu
K lari:sed coꝝ q̄ ad vnā nām. ⁋ Et forte iterum dices:quō
pma ppositio est vna. Dōm ꝙ est vna vnitate analogie:
sꝫ nō est vna vnitate vniᵘ generis vniuoci. ⁋ Ad aliā.si
ens nō esset vniᵘ gñis ꝛc̄.ꝯceditur ꝙ genus pdicat p se de
dria:capiēdo genus p aggregato ex forᵃ gnāli ꝛ spāli:ꝛ ō
hoc visuꝫ est sufficiēter.3ᵒ huiꝰ.vbi disputabat illa qō:
sbi querat solo:qꝛ ad pñs omittit. ⁋ Ad aliaꝫ.illud qō
est pñᵐ causatū ꝛc̄. Dōm ꝙ in illa ppōne.pma reꝝ cau
satarꝫ est esse nō accipit esse:put est esse cōe per predica
tionē ad subaꝫ ꝛ accidēs:sꝫ sumit ibi esse pro esse alicuᵒ
determinati entis:qō imediate se hꝫ ad primā cām:cuius
modi est nobilissima intelligētia:puta ipm deuꝫ:vñ fm
aliquos vult dicere iste auctor ꝙ in ipso pᵒ causante idē
est suū esse ꝛ sua essentia:vñ sicut essentia pmi causati est
pᵐ causatū:sic est ipsiᵒ ꝛ pᵐ causatū. Uel alr̄ dōm ꝙ ille
auctor est totus theologus:de hoc nō determino ad pñs:
sed inquire diligenter ꝛ cogita. ⁋ Questio. II.

Tex.cō.2. ⁋ Ens quidem multis modis ꝛc̄.
L

Queritur circa hanc partē:qꝛ Arist.di
cit paruꝫ post ꝙ negationes
ꝛ puationes sunt entiū. Utrꝫ negatio habeat
distinctaꝫ formalitatē ab affirmatiōe. ⁋ Ar
guit pmo ꝙ nō. Omne qō hꝫ distinctā foīa
litatē ab alio:distincte pōt itelligi ꝛ concipi sine eo:ꝛ hec
est manifesta:qꝛ vnūqōqꝫ intelligit fm ꝙ est diffinitum
in forma ꝛ in actu:sꝫ negatio nō est distincte ꝯceptibilis
ab affirmatione ꝛ ab ente:qō pbat:qꝛ ens est obm adeq̄
tū intellectus fm pbm.ergo qō subterfugit rōnem entis
non est distincte intelligibile ꝛ ꝯceptibile:qꝛ virtus nihil
apprehēdit nisi ꝯtenta sub obiecto:sed negatio ꝛ nō ens
subterfugiunt rōnē entis:vt de se pꝫ. ⁋ Itē ꝯfirmat per
Tex.c.85. Aristo.in pmo ꝛ tertio de aia.vbi dicit:ꝙ puatio intelli
Tex.c.25. git per habitū:ꝛ negatio p affirmationē. ⁋ Itē.ois foīa
M litas est aliqd positiuū:sicut foīa:sꝫ negatio nō hꝫ aliqd
positiuū:qꝛ negatio est p se nō ens. ⁋ Iteꝫ.si negatio ha
beret distinctā formalitatē ab affirmatione:tunc aliquid
esset cōe affirmationi ꝛ negationi:qꝛ postq̄ꝫ negatio ha
beret distinctā formalitatē ab affirmatione:tūc posset cō
cipi:ꝛ silr affirmatio pōt cōcipi:qꝛ negatio ꝛ affirmatio
Tex.cō.9. ꝯuenirent in hoc ꝙ est posse ꝯcipi:sed hoc est falsum.4ᵒ
huius.vbi dī de quolꝫ affirmatio ꝛ negatio:ꝛ de nullo sil
vere vel false. ⁋ Itē.qō nō hꝫ formā nō hꝫ formalitatē:
sicut qō nō hꝫ mām nō hꝫ mālitatē:per ꝯuenientē simi
litudinē:sꝫ negatio nō hꝫ formā:vt oēs ꝯcedūt.ergo.

In oppositum arguit.illa vir̄ hīc distinctas
formalitates:quoꝝ vnū rema
net in aliquo:in quo nō remanet reliquū:hec est mani

festa p se:sed negō manet in aliq̄:in q̄ nō manet affirma N
tio:vt hō nō est asinus manet i aliquo:vt in hoie:in quo
nō manet eius affirmatio:vt homo est asinus.

Notandum ꝙ quidā reuerendus hō qui mouet
istā qōnē pmittit tria.pᵒ qd sit foīa
litas. Et dicit ꝙ est rō obiectalis apphensia ab intelle
ctu in re ex nā rei quā formalitatē nō est necessariū semp
mouere itellectū:sꝫ terminet actū intells:vñ ipse dicit ꝙ
sit magna dria inter mouere intellm ꝛ terminare actū in
tells:qꝛ aliqd pōt terminare actū itells:nō tñ pōt moue
re itellm:vt relōnes ꝛ ppetie res indiuiduales:ꝛ negōnes
ꝛ puationes:que sunt formalitates quedā termināt actū
intellectus:nō tñ mouent intellectū. ⁋ 2ᵒ ipse pmittit ꝙ
negatio pōt cōparari ad duplicē affirmationē:quarum
vnā necessario psupponit:alteraꝫ destruit ꝛ excludit vt O
hō nō est asinus cōparat ad duas affirmationes:quarū
vna est:hō est hō:ꝛ illam presupponit:qꝛ p tanto homo
non est asinus:qꝛ homo est homo:ꝛ pōt compari ad hāc:
homo est asinus:ꝛ illā destruit. ⁋ 3ᵒ pmittit qd sit distin
ctio fm formalitatē dicēs:ꝙ est non idētitas aliquoꝝ pᵒ
mō dicēdi p se.vñ queciq̄ꝫ sibiinuicē non sunt eadē in p
modo dōi p se sūt distincta foīalr:vt homo ꝛ risibile.

His premissis respondet ad questionē.pmo ꝙ
negō nō hꝫ distinctā formalita
tē ab illa affirmatione quā supponit. ⁋ 2ᵒ dicit negōnē
hēc distinctā formalitatē ab affirmatione quā nō suppo
nit:sꝫ quā destruit ꝛ excludit. ⁋ Ratio pme ꝯclusionis.
Illud qō hꝫ distinctā formalitatē ab aliquo est distincte
conceptibile ꝛ itelligibile ab eo:cū formalitas nō sit nisi
ratio obiectalis ꝛc̄.vt dcm̄ est in pmo notabili:sed nega
tio nō hꝫ distinctā cōceptibilitatem ab illa affirmatione
quā supponit:qꝛ hō nō est asinus:nō pōt ꝯcipi sine hoie:
qō est subm affirmationis:qꝛ ad ppōneꝫ reqrit subm ꝛ P
pdicatū:sed idē est vtualr:homo est homo:ꝛ hoiēꝫ esse:
vñ nunq̄ꝫ aliqs hō cōciperet ꝙ homo nō sit asinus nisi
sil ꝯcipiat ꝙ hō est hō vel hoiēꝫ eē qō idē est. ⁋ Ratio
scde ꝯnis. Illa habēt distinctas foīalitates adinuicē:q̄ꝝ
vnū dicit pfectionē:alterū ipfectionē:ꝛ illā accipit pro
manifesta:sꝫ negatio ꝛ affirmatio:quā excludit ꝛ dstruit
negatio sunt hm̄:qꝛ hō nō est asinus:dicit pfectionē in ho
mine:sed homo est asinus dicit imperfectionē in homi
ne. ⁋ Item.illa hñt distinctas formalitates que nō sunt
sibiinuicem eadeꝫ in pmo mō dicendi per se:ꝛ hoc pꝫ in
3ᵒ notabili:sed negatio ꝛ affirmatio quā excludit nō sunt
sibiinuicem eadeꝫ pmo mō dicendi p se:vt hō nō est asi
nus:ꝛ homo est asinus. ⁋ Per hoc ipse respondet ad ra
tiones.oē qō hꝫ distinctā formalitatē. Conceditur:ꝛ negat
minor:qꝛ hō est asinus:ꝛ hō non est asinus.hñt esse cōce
ptibile ꝛ intelligibile distincte:sꝫ sit vna vera ꝛ alia falsa.
⁋ Ad pbationē.ens est obm itells.ipse dicit ꝙ ens ibi
accipit fm totū ambitū analogie ad aliqō pñᵐ:ꝛ sic est
obm intells:ꝛ nō negōnes ꝛ puationes:sꝫ nō sint ens pᵐ:
tñ nō subterfugiūt ens in tota sui latitudine:ꝛ sic cōpre
hendunt sub analogatis:ꝛ per h̄ dicit esse solutā aliā cō
firmationē. ⁋ Ad aliā rōnē cū dī.ois formalitas ꝛc̄. Dic
ꝙ verū est q̄tū est ex parte itells. Ad minorē.dicit ꝙ ve Q
rū est ex parte rei:ꝙ nō hꝫ aliqd positiuū:tñ ex pte itelle
ctus pōt hēre formalitatē distinctā.s.ꝙ est distincte conce
ptibilis:vt homo nō est asinus:distincte cōcipit ab ista:
hō est asinus. ⁋ Ad aliā.si ita esset ꝛc̄. Ipse dicit:sꝫ duo
bus ꝯdictorijs nō sit aliqō meᵐ reale cōe:pōt tñ esse ali
qua intētio rōnis cōis vt posset concipi distincte. ⁋ Ad
4ᵐ nō ridet:qꝛ nō ponit eā. ⁋ Nōnᵐ ꝙ circa ista dicta
pñt esse dubia isolubilia. Et pmo pōt dubitari circa hoc
ꝙ dicit aliquid posse terminare actū intellectus:non tñ

A mouere intellectũ:hoc nõ valz. Quia intellectus possibi
lis nõ cõparaẽ ad aliqđ intelligibile extra ipſz q̃tũcũqz
ſit paruum ⁊ debilis entitatis niſi ſicut potentia paſſiua.
¶ Ex hoc arguiẽ.omne illud mouet intellectũ ad qđ cõ
paraẽ intellectus ſicut po^a paſſiua:⁊ h̃ eſt manifeſta:q: in
Te.cõ.17. hoc po^a actiua dĩt a paſſiua ſm̃ Ariſt.⁊ Cõmentatorẽ.5.
huiusq: po^a paſſiua mouet ab illo cui attribuiẽ:ſed po^a
actiua mouet illud cui attribuiẽ:q: po^a paſſiua eſt p̃ncĩ^m
trãſmutãdi ab altero inq̃tũ ab altero:ſz po^a actiua eſt p̃n
cipiũ trãſmutãdi alterũ inq̃tũ alteꝝ:ſz intell's ↄparaẽ ad
formalitates ⁊ rel'ones:vt po^a paſſiua:q: intell's poſ'is non
cõparaẽ ad rel'ones ⁊ formalitates ſz q̃ terminãt actũ in
B tellect^a:niſi vt po^a paſſiua:q: itelligere eſt qđdã pati:ga
3° de aia.t.c.5. Ad h̃ poſſet dici q̃ intell's cõparaẽ ad rel'o nes ſicut po^a paſſiua ad a ctũ:nõ rõne ſubiz ratione ſuoꝝ fũdamẽ toꝝ.vñ funda mẽtũ rel'onis eſt illđ qđ mo uet itell'm ad itellectionẽz: rel'o aũt ſolũ terminat:⁊ ita diceret de pl' rationibus:⁊ negõnib^a q̃ n̄ lle in ↄpa for maſ nõ habẽt mouere itells ctiũ:ſz rõne ſuoꝝ ſbiãꝝ: ⁊ rõne ſuarum affirmationũ
dicit Ariſ.3° de aia:q̃ itell's poſ'is nullã hz natũ:niſi quia
poſ'is vocatus eſt.g̃ ſi intell's cõparaẽ ad itelligibile mi
nime entitatis vt rel'ones:nõ cõpaẽ niſi vt po^a paſſiua:q:
intellectus nõ facit rel'onẽ cũ itelligit eã.vñ q̃ act^a intelle
ctus poſ'is cõpareẽ ad aliqđ obiectale:qđ nõ moueat ipſz
eſt ipoſ'e.vñ opz q̃ obm̃ iprimat aliquid itellectui motu
ſuo:vt mot^a debeẽ intellectui.vñ veꝝ eſt q̃ itell's nõ mo
ueẽ local'r:nec alteraẽ vera alteratione. Et tu dicis forte:
q̃ viſus videt tenebras:⁊ tñ tenebre nõ mouent viſum:
nec agũt viſionẽ. Poſſet dici q̃ nõ videt tenebras niſi vi
deat opacitatẽ q̃ mouet viſuz.vñ et illud videre non eſt
ꝓpe dictũ cũ ſit p p̃uationẽ diaphani illuminati. ¶ Aliđ
eſt dubiũ ↄtra illud qđ p̃mittit:q: vĩ q̃ diſtinctio ſm̃ for
malitatẽ nõ ſit nõ identitas aliquoꝝ in p̃ mõ dĩ p ſe:q:
ſicut oppoſitũ in oppoſito:⁊ ꝓpoſitũ in ꝓpoſito.ſi g̃ di
ſtinctio ſm̃ formalitatẽ eſt nõ idẽtitas aliquoꝝ in p̃ mõ
dicendi p ſe.g̃ illa que ſunt eadẽ p̃ mõ dicẽdi p ſe hñt eã
dẽ formalitatẽ:vt hõ ⁊ aial:qđ eſt icõueniẽs:⁊ ↄtra eos:
q: diſtinguunẽ ſm̃ ↄcept^a ⁊ formalitates:lz habeãt eadẽ
formã ſm̃ eos. ¶ Aliud dubiũ eſt de alio qđ premittit.ſ.
C q̃ negatio cõparaẽ ad duplicẽz affirmationẽ:quaꝝ vna
p̃ſupponit ⁊c̃.nõ valet:q: lz h̃ hẽat veritatẽ in negatiõe
vera:nõ tñ hz veritatẽ in negatiõe falſa:vt homo nõ eſt
aial:nõ põt cõparari ad duas affirmatiuas:quaꝝ vnam
deſtruat ⁊ aliã ſupponat:q: nõ ſupponit iſtã.hõ.eſt aial:
nec iſtã:hõ eſt hõ:q: de quo p̃dicaẽ ſuperius:⁊ inferius
in eſſentiał'r ordinati:⁊ ſic neutrũ p̃ſupponit:ſed exclu
dit eas:⁊ ſic diminute dicit. ¶ Tũc dubiũ eſt ↄ ſcđaz cõ
cluſionẽ:quo negatio dicat formalẽ diſtinctionẽ vel for
malitatẽ diſtinctã ab affirmatione quã excludit.vñ acci
piaẽ:nõ hõ:ſi dicit formalitatẽ diſtinctã ab hoĩe:tunc cũ
ſm̃ ipſuz oĩs formalitas ſit poſitiua vel aliqđ poſitiuũ ⁊
Te.cõ.9. aliqđ obiectale.g̃ ſi hz negatio diſtinctã formalitatẽz ab
affirmatione quã excludit:tũc erit mediũ p abnegationẽ
inter hoĩem ⁊ nõ hoĩez:ſed hoc eſt ↄtra p̃mã dignitatem:
nõ ↄtingit ſil' eſſe ⁊ nõ eſſe.ↄña pz:q: dicit q̃ nõ hõ hz
D formalitatẽ diſtinctã ab hoĩe:⁊ formalitas eſt aliqđ poſi
tiuũ.Mõ illud poſitiuũ nõ põt eſſe nõ hõ:q: tũc nõ hõ
eſſet ens poſitiuũ:⁊ nõ eſſet ↄdictoriũ hoĩ.Silr non põt
eſſe hõ:q: formalitas ↄtradictorij alicu^a nõ põt eſſe illi
cuius eſt ↄdictoriũ:⁊ ſic formalitas erit aliqđ poſitiuum:
qđ nec eſt hõ:nec nõ hõ:⁊ ſic etiã mediũ p abnegationẽz
ↄdictorioꝝ:que eſt ↄtra p̃maz veritatẽ:q: ↄtradictio eſt
oppoſitio ſm̃ ſe nõ eſt dare mediũ.vñ lz aliqua oppoſi
tio imediata nõ habeat mediũ:nõ tñ hoc eſt ſm̃ ſe:quia
nulli oppoſitioni hoc debeẽ ſm̃ ſe:niſi ↄdictorie:⁊ ſic illi
formalitati que eſt aliqđ poſitiuũz corrñdet aliqđ in re:
vel eſſet figmentũ. ¶ Alia eſt opĩo cõis que ponit q̃ nõ
ens põt intelligi ſic q̃ tali itellectioni nullũ ens poſitiuũ
corrñdeat:⁊ nulla res obiectalis:⁊ dicit q̃ ſicut hoĩez in
tellıgo per ſpẽm eius:ita nõ hoĩez p ſpẽz ei^a ⁊ p ſpẽz ho
minis. Et addũt iſti q̃ itellectio nõ entis:vt nõ hoĩs cau

ſatur ab ente:q: eadẽ ſpẽs.ſ.hoĩs:imo entis hoĩs ducit in E
cognitionez hoĩs ⁊ in cognitionẽ non hominis:tñ diuer
ſimode:q: illa ſpẽs p̃mo ducit in cognitionẽ hoĩs ⁊ poſte
rius in cognitionẽ nõ hominis. Et dicunt hanc eſſe intẽ
tionẽ Ariſto.p̃mo ⁊ 3° de aia.vbi dicit:q̃ priuatio cogno Te.c.85.
ſcitur per habitum:⁊ negatio affirmatione:q: rectum eſt Te.3.26.
iudex ſui ⁊ obliq. ¶ Iſta opinio nõ videẽ valere. Quia
ſi negatio vel non ens poſſet ita intelligi q̃ nihil poſitiuũ
ei rñderet in re:tunc iſta intellectio vel cauſareẽ ab ente
vel nõ ente:per ſufficientẽ diuiſionẽ:nõ cauſaẽ a nõ ente:
q: non ens nihil cauſat:⁊ hoc eſt per ſe notũ.Similr itel
lectio non entis non cauſaẽ ab ente:q: ipſum ens cauſat
intellectionem entis.ergo idez nõ cauſat intellectionem
non entis:ita q̃ idẽ hoc cauſaret intellectionẽ hoĩs ⁊ nõ
hominis:q: idẽ nõ eſt cã oppoſitoꝝ in eodẽ g̃ñe ⁊ per ſe.
Etiã q̃ dicunt q̃ eadẽ ſpẽs entis ducat in cognitionẽ en
tis ⁊ nõ entis per p̃us ⁊ poſterius nõ valz:q: ſi intellectio
entis eſſet per vnã ſpeciẽ ſm̃ p̃us ⁊ poſteri^a hoc eſſet pꝫ
ordinez hominis ad non hominem:ita q̃ ordo eſſet cau F
ſa iſtius:qui ordo eſt inter hominez ⁊ nõ hoĩem:ſed hoc
nõ valet:q: ordo nõ eſt niſi iter res:q: reſpectus ad nihil
non eſt niſi nihil.ergo non põt eſſe ordo inter ens ⁊ non
ens oĩno.ergo relinquiẽ q̃ non ens nõ poſſit intelligi:ita
q̃ ſibi nihil reſpondeat poſitiuũz ab illo cui opponitur.
Etiaz auctoritates Ariſto.nõ ſunt p iſta opinione. Quia
Ariſto.vult q̃ priuatio nõ cognoſcaẽ niſi per habitum:
ita q̃ intellectioni p̃uationis correſpondeat aliqđ poſi
tiuũ:qđ eſt diuerſum ab illo poſitiuo:q̃ opponiẽ priua
tioni:q: lz negatio illa importeẽ per vocem:tamen aliud
poſitiuum eſt ibi fundamentũ:qđ fundat illam negatio
nẽ ⁊ intellectionez eius. ¶ Aliter ergo eſt dĩm:q̃ nega
tio vel non ens nõ intelligiẽ niſi per aliud poſitiuum:qđ
illi intellectioni correſpondeat:ita q̃ dicat formã diſtin G
ctam ab affirmatione:cui oppoſiẽ:vt non homini corrñ
det aliud vt aſinus vel leo:qđ eſt diuerſum ab hoĩe cui
opponiẽ:⁊ eius intellectioni reſpondet aliquid poſitiuũ
diſtinctũz ab illo:cui opponiẽ negatio:q: ſi non ens debz
intelligi ⁊ negatio:opz q̃ aliud poſitiuum reſpondeat ei:
vel nihil:⁊ h̃ eſt manifeſta per ſufficientez diuiſionem:ſz
non põt dici q̃ nihil vt p̃us ꝓbatũ eſt.ergo relinquiẽ q̃
ei reſpondeat aliquid poſitiuum:qđ ſit diuerſum ab illo:
cui opponiẽ:⁊ ſic negatio hz diſtinctam formã poſitiue
ab affirmatione:cui opponitur. ¶ Nota q̃ contra hanc
poſitionem eſt dubiuz:q: ſi intellectioni non entis corrñ
det aliquid poſitiuũ:vt intellectioni non ſubſtantie cor
reſpondet q̃ñtitas:tunc dubiuz eſt:capiendo negationẽ
vñ'r non entis:q: videẽ q̃ illi intellectioni nihil corrñ
deat:quia nihil illi ſubiacet:tum neget omne ens q̃ño in
telligiẽ tunc non ens ſimpliciter q̃ illi intellectioni cor
reſpondeat aliud poſitiuuz.h̃ videre eſt difficile. ¶ Ad H
hoc eſt dĩm:q̃ ſicut ſupra dictum eſt:ens ⁊ non ens non
eſt vnius rõnis ſimplicis per quã ↄcipiaẽ diſtincte a.10.
predicamẽtis:vt viſuz eſt p̃us:ſz ſignificat imediate.10.
p̃ñta:⁊ diuidiẽ in ea.ſic non ens non eſt vnius rõnis ne
gatiue q̃ neget vnica rõne.10.predicamenta:ſed imedia
te ſignificat non ſubſtantiã ⁊ non quantitatez ⁊c̃.que ne
gat per rationes ſpeciales eorum.vñ non ens non conci
pitur ſic per vnam rationem diſtinctaz a rationibus ne
gationũ ſubſtãtie q̃ñtitatis ⁊c̃. Et ſic pz q̃ nõ poſſũz intel
ligere non ens ſimpl'r diſtincte p rõnẽ ab oĩbus negatio
nibus:ſicut nec ens poſſum cõcipere per vnicaz rõnem
ſimplicez:vt viſuz eſt p̃us.ergo ſemp itelligo nõ ens vel
p non ſubã:⁊ tunc correſpondet intellectioni aliqđ poſi
tiuũz vt quãtitas.ſi aũt intelligiẽ nõ ens pro q̃ñtitate:tũc
ei correſpondet iterũ aliqđ poſitiuũ vt qualitas vel ſub

I stantie: ꝛ sic de alijs: ita ꝙ nõ põt cõcipi nõ ens simplr:
q: nõ est vni⁹ ↄcept⁹: sic ꝛ ens in cõi. ¶ Sz tu q̄res vlte
rius. si h̄ est verũ quõ tũc cogscereť dr̃ia inter ꝑuationẽ
ꝛ negationẽ. Dõm ꝙ bñ: q: ꝑuatio dicit carentiã alicu⁹
forẽ in subo determiato: vt cecitas dicit ꝑuationez visus
q̄ est incõpossis cũ visu: ꝛ codẽ subo sil: sed negatio dicit
carentiã forẽ nõ in subo determiato: vt nõ hõ negat for-
mã hoĩs: nec determinat sibi subm: q: nec hoĩem: nec asi
nũ ꝛc. q: põt esse in celo vbi est forma que est diuersa ab
hoĩe: ꝛ sic semp itelligiť nõ ens ꝙ illi⁹ itellectioni rñdet
aliud positiuũ diuersũz ab illo: cui opponiť. vñ sic semp
vere negatiue eq̄pollet affirmatiua: vt ex nihilo nihil fit.
valz istã: ex aliquo aliud fit: ꝛ sor. nõ est asin⁹ istã sor. est
homo: sed aliud est de negõne falsa: q: illa est ficta: ꝛ alr
hz se q̄ȝ sit in re extra. ¶ Ex hoc pz vlteri⁹: ꝙ fm ꝑmaz
opinionẽ itellectionis nõ entis negatio nõ dicit formali-
tatẽ distinctã ab affirmatione. Quia si hoc eẽt verũ: tunc
Tex. cõ. 9. K medium esset inter ↄdictoria: sed hoc est falsũz: q: est ↄtra
ꝑmã dignitatẽ. ↄñtia pz: ꝙ si nõ hoc dicit formalitatem
distinctã ab homine illa formalitas nõ est nõ hõ: q: for-
malitas est aliqd positiuũ: sz nõ hõ nõ ẽ aliqd positiuũ:
q: intellectioni ei⁹ nihil positiuũ respondet: vt visũz est.
Silr illa foʀalitas nõ est hõ cũ sit formalitas ei⁹ ↄdicto
rij. ¶ Itẽ. oẽ qd̃ hz foʀalitatẽ hz formã: sicut qd̃ hz mãli
tatẽ hz mãm: sed negatio fz ꝑmã opionẽ nõ hz formã:
q: si haberet formã: tũc esset aliqd positiuũ in re: qd̃ ipsi
negãt. ¶ Notãdũ ex hoc ꝙ pz ꝙ fm ꝑmã opionẽ q̄ po-
nit negõni nihil positiuũ ex̄ corrñdere ꝙ negatio nõ di-
cit distinctã formalitatem ab affirmatione: ꝛ hoc ꝓbant
due rõnes tacte. ¶ Tũc dõm est ad qõnẽ fz opionẽ ter-
tiã: que ponit itellectioni nõ entis aliqd rñdere positiuũ
ex̄ qd̃ nõ ens: ꝛ negatio hz distinctã foʀalitatẽ ab affir:
ꝛ h̄ põt ꝓbari ꝑ talẽ rõnẽ. Q: oẽ qd̃ hz for⁹ distinctã ab
alio illd̃ hz foʀalitatẽ distictã ab eo: q: fz distinctã for
L res hz distinctã formalitatẽ: hec est manifesta: q: fz disti
ctaz formã est distincta formalitas: sed negatio fz scdaz
opionẽ itellectiõis vt nõ hõ hz formã distinctaz ab ho-
mine. s. asinitatẽ ꝛ leonitatẽ ꝛc. ¶ Ad rõnes ꝑme opio-
nis: q̄ ponit nõ ens hẽc distinctã foʀalitatẽ ab affirmatio
ne quã excludit. Cũ arguiť: quoꝝ vnũ dicit imperfectio-
nẽ ꝛc. Dõm ꝙ ista rõ interimit se: q: petit ↄriũ: q: illd̃ qd̃
dicit iꝑfectionẽ: eo ipso mõ quo dicit iꝑfectionẽ non
dicit formalitatẽ: q: dicit ꝑuationẽ ꝛ carentiã ꝑfectionis:
cũ formalitas sit ꝑfectio: sicut forma. ¶ Ad aliã rõnẽ. il-
la hñt distinctas foʀalitates que nõ sũt sibiinuicẽ eadez
ꝑmo mõ dicẽdi ꝑ se. verũ est si sint eadẽ ꝑ formã. si ho
nõ sint eadẽ ꝑꝑ defectũ forme: nõ opz. Et cũ di negõ ꝛc.
Dõm ꝙ nõ sunt eadẽ in ꝑ mõ dicẽdi ꝑ se ꝑꝑ defectum
for⁹: q: seipsis distinguunť ꝛ nõ ꝑ diuersas foʀas. ¶ Ad
formã argumẽti: illa q̄ nõ sibiinuicẽ ꝛc. Concediť. si ista
diuersitas ꝓuenit ex diuersis formis ꝙ nõ sunt in ꝑ mõ
dicẽdi ꝑ se: sz si ista diuersitas ꝓuenit ex defectu forme:
nõ opz ꝙ habeãt distinctas formalitates. Et tu dicis: ꝙ
M negatio ꝛ affirmatio ꝛc. Dõm ꝙ ꝑma diuersitas nõ ꝓue
nit ex diuersis formis: sz ex defectu forme: q: negatio nõ
dicit formã fm istũ: sed defectũ eius: intelligẽdo ꝙ intel
lectioni eius nihil positiuum respondeat.

Ad rationes ꝑncipales facile est videre fz istas
vias: q: ponit ꝙ negatio sit distin-
cte cõceptibilis ꝛ itelligibilis: q: ẽt itellectioni ei⁹ corrñ
det aliqd positiuũ vt visũz est: vñ lz negõ nõ sit illd̃ ens:
qd̃ negat: tñ est aliud ens: vt visum est: quod ei corrñdet.
¶ Ad aliã rõnẽ. si negõ hẽet foʀalitatẽ distinctã ab affir
matione: tũc esset aliqd cõe ↄdictorijs. Dõm ꝙ negõ in-
quãtũ ↄdicit affirmationi nihil est cõe eis: q: nõ homo

in nullo ↄuenit cũ hoĩe inq̄ȝtũ dĩt ab hoĩe: ꝛ hoc q̄ ad rõ- N
nẽ hoĩs: tñ ꝙ cõprehẽdat aliqd: qd̃ est ifra formaz hoĩs:
q: ꝑ illã formã hõ differt a nõ hoĩe: sz bñ põt ↄuenire in
aliquo in q̄ nõ ↄdicit hoĩ: sicut in esse ↄceptibili: q: ẽt vt
sic negõni corrñdet ꝛc. vt visũz est. ¶ Ad aliã rõnez qd̃
nõ hz formã ꝛc. ↄcediť. Tu dicis: ꝙ negõ ꝛc. saz visũ est
ꝙ ei corrñdet for⁹: vt nõ hoĩ corrñdet leonitas vel asini
tas ꝛ eq̄nitas: ꝛ sic õ alijs itelligas. q̄ nõ valz. ¶ Qõ. III

¶ Si igitur ens ꝛ vnum idem ꝛc. Tex. cõ. 3.

Circa hoc q̄riť vtrũ in reb⁹ causatis esse
sit aliud ab ẽẽntia. ¶ Et arguiť ꝑ
ꝙ sic. Illud est diuersũz ab alio qd̃ põt itelli
gi sine eo: q: nihil põt intelligi sine eo qd̃ est
O realr ꝛ ẽẽntialr idẽ cũ eo. q̄ ꝑ oppo^m sine quo
põt intelligi nõ est idẽ realr ꝛ essentialr cũ eo: sz ẽẽntia
põt intelligi sine esse: q: in hyeme põt intelligi rosa q̄ ad
essentiã: que tñ nõ hz esse. ¶ Itẽ. illa nõ sunt eadẽ realr
quoꝝ vnũ põt corrumpi alio remanẽte: q: illa q̄ sũt ea-
dẽ sil' gñãť ꝛ corrumpunť. aliogn esset idẽ ꝛ nõ esset: sz
essentia põt manere corrupto esse: q: rosa in hyeme ma-
net quo ad ẽẽntiã: ꝛ tñ eius esse est corruptũ: ꝛ ꝙ essentia
rose maneat in hyeme: ꝓbatur: q: nisi remaneret rosa in
hyeme ꝛ nix in estate: ꝛ silr alia metherologica vt gran-
do: tunc scientia libri metheoroꝝ periret: sed hoc est fal
sũz: q: ꝓhia fm oẽs ptes eius est ꝑfecta: vel in maiori ei⁹
pte: vt dicit Cõmẽtator. 3. de aĩa. ↄñtia pz: ꝙ de non ente Com. 5.
nõ est scia. ꝑ⁹ poste. ¶ Itẽ. illa nõ sunt eadez essentialr.
quoꝝ vnũ sigtur ꝑ diffõnẽ: aliud nõ: q: illa que sũt eadẽ
essentialr nõ diuiduť ꝑ significationẽ: sz ẽẽntia sigiať P
ꝑ diffõnẽ ꝛ eẽ nõ: vt hĩ. 7. hui⁹. vbi dĩ: ꝙ diffõ sigiat ẽẽn Tex. c. 20.
tiã rei: vt ẽt. 2. poste. hĩ: sed diffõ nõ dicit eẽ rei diffinite:
nec nõ eẽ. ex ꝑ poste. ¶ Itez. in oĩ eo qd̃ est extra ꝑ^m dif-
fert qd̃ est ꝛ quo. ꝑ Boe⁹ in de vnitate ꝛ vno: sed per qd̃
intelligiť eẽ ꝛ ꝑ quo essentia: vt pz ibidẽ. ¶ Itẽ. si esse ꝛ
essentia essent idẽ essentialr: tũc hic eẽt nugatio: h̄ est: q:
postq̄ȝ esse ꝛ essentia essent idem: tunc esset nugatio: quia
idem bis repeteretur.

Oppositũ arguiť auctoritate Aristo. 4. hui⁹: q: di Tex. cõ. 3.
cit: ꝙ idẽ est hõ: ꝛ ens hõ: ꝛ non differt
nisi fm dictionẽ repetitã. ¶ Et hoc idez. vult Cõmenta
tor loquẽs cõtra Aui. q̄ volebat ꝙ vnũ ꝛ esse sint dispo- Com. 3⁹.
sitiones accidẽtales essentie supaddite. vñ vult Cõmen-
tator: ꝙ vnum ꝛ esse ꝛ ens sint idẽ essentialr.

Notandum ꝙ de ista qõne sunt diuerse opinio
nes. vna est ꝙ in omni causato esse
ꝛ essentia dĩnt essentialr. Et ista opio accipit fidem per
rõnes iductas q̄ ꝓbãt ꝙ esse dicat dispositionẽ accñta-
lẽ supadditã enti: sicut vĩr velle auctoritates: imo sicut
vĩ velle Aui. ↄ hãc opi. est vna rõ Cõmẽtatoris q̄ facit si Com. 3⁹.
dẽ: lz ipse accipiat rõnẽ de vno: nõ tñ est vis: ꝛ arguit sic. Q
Si in oĩ ente causato esset aliud esse ab essentia: tũc esset
ꝓcessus in infi^m in distinctis essentialr fm actũ ꝛ in ẽẽn
tialiter ordinatis. hoc est ipõle fm Aris. 2. hui⁹. ↄñtia ꝓ- Tex. cõ. 5.
bať. capiať vnũ ens causatũ: ꝛ sicut est in illo sic itelliga
tur in oĩb⁹. vñ si in hoĩe esse est aliud ab essentia ei⁹. tunc
q̄riť de esse hoĩs. vtrũ sit ens vel nõ ens: si est ens: tũc
eẽ illius dĩt ab esse eius: ꝛ in omni causato esse differt ab
esse: ꝛ eẽ est ens. q̄ eẽ dĩt ab ẽẽntia ei⁹: tũc iterũ q̄rať de
illo esse supaddito vel est ens vel non ens: q: ista diuisio
est sufficiens: cuz sit per ↄdictoria. mõ si est nõ ens: tunc
est nihil: qd̃ est ridiculũ: si est ens: tunc iterũ eẽ differt ab
essentia eius: vt ꝑus. ꝛ sic ꝓcedeť in infinitũ: vel esse non
differt ab essentia. ¶ Notandũ ꝙ aliq volunt impedire
istã rõnẽ dicẽtes ꝙ nõ erit ꝓcessus in ifinitũ: q: cum ca-

A pitur esse ꝛ querit̃ vtrũ sit ens vel nõ ens dicũt ꝙ esse
nec est ens: nec nõ ens. Sed est illud quo res ẽst: sicut al/
bedo nõ est alba: sed est illud quo aliqd est albuz. Dõm
ꝙ ista obuiatio nõ valet: q2 si negaret̃ ꝙ esse nec eẽt ens:
nec nõ ens: tũc esset mediũ inter ꝯdictoria: qd est absur/
dũ. ¶ Alia est opio. que plus restringit ꝛ specificat questi
tũ: ꝛ est: ꝙ lꝫ in oi ente causato eẽ nõ differat ab essentia:
tñ in oi ente subsistẽte causato vt in substãtia oi causata
esse simplr est aliud ab essentia: ꝛ intelligit̃ de eẽ qd pre
dicat̃: vt hõ est: qd esse est 2m adiacens. Et ista opinio est
antiqui expositoris in tractatu suo de ente ꝛ essentia: ꝛ in
8. phy. vbi loquit̃ cõtra Auerroim ponens: ꝯ celũ eẽ sub/
stantiã simplicẽ ꝛ nõ cõpositũ ex mã ꝛ forma. Et addu/
cit talẽ rõnẽ: participãs differt a participato: sicut pꝫ de
B ferro ignito: ꝛ hoc si est vera ꝑticipatio: sed in oi suba ꝛ
eẽntia per se subsistẽte eẽ ꝑticipat̃ ab alio vt ab essentia:
ꝛ ꝙ esse sit participatũ in suba per se subsistẽte: q2 eẽ est
ꝑticipatũ in subiecto: vel est ꝑ se subsistẽs: ꝛ hoc pꝫ ꝑ suf/
ficientẽ diuisionẽ. si est ꝑticipatũ ab eẽntia ꝛ a subiecto
aliquo: tũc habet̃ ꝓpositũ ꝙ dĩt ab essentia: cũ ꝑticipatũ
differat a ꝑticipãte: sed si est per se subsistẽs ꝛ nõ ꝑticipa
tũ a subo: hoc nõ põt esse nisi vnũ: ꝛ sic nõ esset nisi vnũ
esse: qd est subm: q2 multa sunt esse: ꝛ ꝯñtiaꝫ ꝓbat ꝑ sile:
q2 si albedo esset sepata: ꝛ per se subsistẽs nõ eẽt albedo
nisi vna. silr si eẽ esset ꝑ se subsistẽs ꝛ sepatũ: tũc nõ esset
nisi vnũ esse causatũ: qd est impoĩe. ¶ Nota qcqd sit de
ꝯne. ꝙ rõ nõ vꝫ valere: cũ dr: ꝙ in oi re ꝑticipans dĩt ꝛc.
Cõcedit̃. si sit vera participatio. Et cũ dicis: ꝙ in oi suba
C causata ꝛc. põt negari: q2 in substãtijs abstractis est esse
ꝑ se subsistẽs: ꝛ nõ est ꝑticipatũ vere: q2 est idẽ essentia/
liter cũ eẽntia. ¶ Ad ꝓbationẽ: q2 tũc tñ esset vnũ ꝑ se
subsistens. negat̃: q2 sunt plura per se subsistentia vt sub/
stãtie abstracte. Ad sile. Si albedo ꝛc. Dõm ꝙ nõ est si/
mile de albedine ꝛ de suba vel esse ꝑ se subsistẽte: q2 albe
do est vna ẽm spẽm specialissimã. mõ in illis q̃ sũt eius/
dẽ spẽi ꝛ forme si sunt sepata nõ est nisi vnũ indiuiduũ:
q2 in illis nõ est multitudo indiuiduoꝝ nisi ꝑ mãm: ꝛ sic
in albedine nõ esset nisi vnũ indiuiduũ: cũ sit spẽs spẽlis/
sima: sed in suba causata h̃ nõ eẽt: q2 in sepatis: que non
sunt eiusdẽ spẽi pñt esse plura indiuidua: mõ suba causa/
ta nõ est vna spẽs spẽlissima: sed est vnũ gen9 vniuocuꝫ:
vt vult alia opio: sed de hoc nõ est vis ad pñs: q2 nõ di/
uersificat ꝓpositũ. g̃ pñt esse plura esse ꝑ se subsistẽtia ꝛ
plures sube causate. ¶ 3a est opio: que iterũ magis restri/
git questiũ. Et est opio: ꝙ non in oi causato: vt dixit pma
opio: nec in oi ente subsistẽte: vt dixit 2a opio esse differt
ab essentia: sꝫ in oi suba gñabili ꝛ corruptibili eẽ differt
ab essentia. Et illa videt̃ esse ꝓbabilior duab9 opionib9
D alijs. Et rõ põt esse. in oi suba gñabili ꝛ corruptibili: aut
ipꝫ esse est ꝑ se subsistẽs: vel est ꝑticipatũ ab aliquo: ꝛ hec
est manifesta ꝑ sufficientẽ diuisionẽ. si est ꝑticipatũ: tunc
differt a ꝑticipãte: q2 ꝑticipãs semꝑ differt a ꝑticipato: si
est vera ꝛ realis ꝑticipatio: q2 ꝑticipare nõ est nisi ꝑtici/
pari rõnẽ hẽre: sꝫ si esset per se subsistẽs: tũc in vna spẽ nõ
esset nisi vnũ indiuiduũ: q2 res ꝑ se subsistens nõ recepta
in aliquo subo: si est vni9 spẽi spẽlissime: in ea nõ inueni
tur nisi vnũ indiuiduũ: q2 ipoĩe est in abstractis esse plu
ra indiuidua vno. Et hoc verũ est in illis que ꝯueniũt in
spẽ spẽlissima: vt si albedo eẽt ꝑ se subsistẽs: q2 est eiusdẽ
spẽi spẽlissime: tũc nõ esset nisi vnũ indiuiduũ: ꝛ hoc ve/
ruꝫ est: cũ põt multiplicari illud qd ꝯiungit̃ mãe ꝑ diui/
sionẽ mãe vt intellect9: lꝫ hoc nõ senserit Cõmentator: sicut
Com.5° pꝫ. 3. de aĩa: q2 ẽm ipsuꝫ in abstractis a mã ipoĩe est repe
rire plura idiuidua sub eadẽ spẽ. Et ꝑꝑ hoc fuit coactus
Cõmentator ad ponẽdũ intellectũ humanũ vnũ nume/

ro: ꝛ hec rõ sic formata valet: que ꝑus non valebat: sicut E
formabat eã frater Thomas. ¶ Notandũ diligẽter cir
ca istã opinionẽ ꝙ sicut ens distiguit̃ ꝑ ens in actu ꝛ ens
in po a: sic essentia distinguit̃ ꝑ essentiã in actu ꝛ essentiaꝫ
in po a. mõ qñ dr ꝙ in suba gñabili ꝛ corruptibili eẽ dĩt
ab essentia: si intelligit̃ vniformiter nõ est verũ: q2 essen
tia actualis nõ ꝑticipat esse actuale. Sed illud esse actua
le est idẽ cũ essentia: q2 essentia actualis est idẽ cũ forma
que est esse ꝛ act9. Silr essentia potẽtialis vt mã nõ par
ticipat esse potẽtiale: sꝫ est idẽ cũ ipso: sꝫ essentia potẽtia/
lis vt mã ꝑticipat eẽ actuale vt formã: q2 nisi for a ꝑtici/
paret̃ ꝛ caperet̃ in mã: tũc in vna spẽ nõ eẽt nisi vnũ in/
diuiduũ: qd videm9 esse falsuꝫ: q2 plura indiuidua sũt in
nã humana. ¶ Nõm ꝙ ex oib9 istis opionib9 q̃si ꝑ mo
duꝫ ꝯgregatiõis põt colligi aliqd ꝓbabile: ꝙ de nuõ en/ F
tiũ q̃dã sunt sube: q̃dã sũt accñtia. ꝑ sufficiẽtẽ diuisionẽ.
¶ Jta de nuõ subaꝝ: q̃dã sũt corpee: q̃dam incorporee.
¶ Jtem de nuõ subaꝝ corpeaꝝ: quedã sunt generabiles
ꝛ corruptibiles: quedã sunt perpetue.

His visis põt dici ad qõnẽ: qua querit̃: vtrũ in oi
ente causato esse sit aliud ab essentia: ꝙ
si querit̃ de ente causato in accñtib9: sicut vtrum albedo
sit diuersa ab essentia albedis. Dõm ꝙ esse albedis non
differt ab albedie. Rõ hui9 est: q2 si eẽ albedis eẽt aliud
realr ab albedie: tũc nõ eẽt ex gen9 q̃litatis: q2 nec esset
vbi: nec qñ: nec q̃ntitas: ꝛ sic de alijs: q2 albedo nõ hꝫ esse
ꝑ q̃ntitatẽ: nec ꝑ vbi: ꝛ sic de alijs. g̃ opꝫ ꝙ sit in gñe q̃lita
tis saltẽ reductiue: q2 singulũ coꝝ q̃ dicũt̃: aut sigt̃ subaꝝ:
aut q̃ntitatẽ: aut q̃litatẽ ꝛc. ex pñtis. mõ esse albedis non
põt esse ex gen9 coloris: q2 ridiculũ eẽt ꝙ albedo eẽt per
scdam spẽm q̃litatis vel q̃rtã. g̃ opꝫ ꝙ sit in gñe coloris.
Mõ si est in gñe coloris nõ est nisi aliq̃ spẽs coloris: q2
nihil est in gñe qn sit in aliq̃ suaꝝ spẽꝝ: ex topicis: vel g̃
esse albedis eẽt nigredo vel viriditas vel alij medij co/
lores: vel albedo nõ põt esse viriditas: vel nigredo: q2 al
bedo nõ hꝫ eẽ ꝑ nigredinẽ: neqꝫ ꝑ medios colores. g̃ est G
albedo. mõ si eẽ albedis realr differt ab albedie: tũc due
albedines solo nuõ dĩntes hẽrent eẽ in eodẽ subo: qd est
ꝯ Aris. 5° hui9. ca° de diuersis spẽ. ¶ Si aũt qd q̃rat. vtꝝ
eẽ ꝛ eẽntia dĩat in substãtijs causatis perpetuis siue sint
corpee vel icorporee. ¶ Dõm ꝙ nõ: q2 si eẽ differret ab
eẽntia in illis: h̃ eẽt rõne ꝑticipatiõis: q2 ꝑticipãs differt
a ꝑticipato: vt pꝫ ex dictis: sꝫ ꝑꝑ diuersitatẽ ꝑticipatiõis:
nõ opꝫ eẽ diuersa: vt patuit ex solõne rõnis sci Thome:
q2 ꝑter diuersitatẽ ꝑticipatiõis pñt iste sube multiplica/
ri in diuersitate specifica: vt dctm est: q2 iste sube ꝑpetue
nõ sũt eiusdẽ spẽi spẽlissime. ¶ Si aũt q̃rat qd de suba T.c. vacan
gñabili ꝛ corruptibili: tũc dõm est vt ꝑus: ꝙ si capiatur tis ꝛ est te/
difformiter eẽ ꝛ eẽntia: tũc dĩnt vt eẽ actuale: qd est foia xt9 post te/
differt ab esse potẽtiali vt mã: ꝓbatio: q2 illd esse vel est xtũ. ꝯ. 15.
ꝑ se subsistẽs vel ꝑticipatũ. si est ꝑ se subsistẽs: tũc in vna
spẽ nõ esset nisi vnũ indiuiduũ: q2 multitudo idiuiduoꝝ
eiusdẽ spẽi nõ est nisi ꝑ mãm ꝑ se: sed videm9 in vna spẽ
plura esse indiuidua. Si aũt ꝑticipatũ: tunc hꝫ ꝓpom: q2
ꝑticipãs dĩt a ꝑticipato: si est vera ꝑticipatio: vt visũ est
ꝑus. Sed si accipit̃ eẽ ꝛ eẽntia vniformiter: sic eẽ in actu
ꝛ essentia in actu: ꝛ esse in po a ꝛ eẽntia in po a: sic nõ dĩnt H
realr: q2 vnũ sunt: q2 eẽntia in actu est for a: q̃ est etiã eẽ: ꝛ
sic essentia nõ ꝑticipat eẽ: q2 idẽ nõ ꝑticipat seipsuꝫ: sed
essentia ꝛ esse in actu participat̃ a mã que est essentia in
po a: vt visum est ꝑus. Et posset adduci rõ Cõmẽtatoris
ꝑus tacta. Quia si eẽ in actu differret ab eẽntia i actu: tũc
esset ꝓcessus in ifĩm in distinctis eẽntialr ẽm actum: ꝛ in
essentialr ordinatis: qd est ꝯ Aristo. ꝛ ista rõ prius tacta
est cõpleter: iõ recurras illuc. ¶ Nõ ꝙ h̃ est dubiũ. Tu

A dicis: q in substãtijs sempiternis esse nõ dĩt ab essentia. Cõtra. si hoc eẽt verũ: tũc qcũqz itelligeret eẽ itelligẽtia/ rũ ẽt itelligeret qddıtatẽ eax: sz hoc est falsũ: vt pz p Cõ/
Tex.c.83. mentatorẽ. p̊ ⁊ 8ᵒ phy. ⁊. 12. hui⁹: qꝛ nãlis cognoscit subas
Tex.cõ.3. sepatas esse: ⁊ nõ cognoscit qddıtatẽ eax: qꝛ qddıtatẽ ea
T.c.5.⁊.6. rũ solũ meta⁹ cognoscit. ꝯña pz: qcũqz. n. sũt eadẽ realr ⁊ ẽntialr qcũqz vnũ cognoscit: ⁊ reliquum. ❡ Aliud est dubiũ. Tu dicis: q eẽ p se subsistẽs in substãtijs eiusdez spẽi nõ multiplicat: sz tñ inuenit vnũ idiuiduũ. Contra. corpa celestia sũt idiuidua eiusdẽ spẽi: vt dicit Cõmenta
Com.49. tor. ⁊. celi. Mõ in celo est esse p se subsistẽs ſm ꝓus dcã: qꝛ esse in celo nõ dĩt ab eẽntia. ❡ Ad p̊mũ dubiũ rñdet cõiter: q qñ duo sũt eadẽ re ⁊ rõne: qcqd cognoscit vnũ: ⁊ reliquũ: sz si sint eadẽ re: ⁊ dĩnt rõne: tunc vnuz poterit cognosci dato q reliquũ nõ cognoscat. Mõ sic est i sub
stãtijs abstractis q esse ⁊ eẽntia bñ sũt eadẽ re: nõ tñ rõ/ ne: qꝛ eẽ est plus ꝯfusuz ⁊ iplicitũ ⁊ ideterminatũ: sz essen
K tia est plus explicita ⁊ dearticulata. g̃ nõ opz q si eẽ sub stantie sepate cognoscat a nãli quo ad eẽ: q ẽt cognosca/ tur quo ad qddıtatẽ. ❡ Alr rñdet q duplex est eẽ suba/ rũ abstractax. vnũ est eẽ positiuũ: vt q itelligẽtia sit mo tor saturni vel solis vel alteri⁹ planete: ⁊ q sit in tali gra du pfectionis. ❡ Aliud est esse negatiuũ: vt q intelligen tie sint incorporee ⁊ itransmutabiles ⁊c. mõ dı q ad nã/ lem ptinet ꝯsiderare subas abstractas q̃ ad esse nega^m ⁊ nõ quo ad eẽ positiuũ: inq̃tũ est nãlis: sed me⁹ ꝯsiderat ea q̃ ad esse positiuũ: vñ lz ista eẽ sint ꝓpinq̃: nõ sunt tñ idẽ. vñ ad quẽcũqz artificẽ ptinet ꝯsiderare eẽ positiuũ itelligẽtiax: ẽt ꝯsiderat qddıtatẽ: qꝛ illud esse est idẽ cũ qddıtate: ⁊ h̃ ptinet ad me^am ⁊ nõ ad nãlẽ. ❡ Alr rñdet: qñ dı. si esse in abstractis eẽnt idẽ ⁊c. dı q qcũqz cogſcit eẽ aliq̃ mõ cognoscit qddıtatẽ saltẽ iperfecte ⁊ dimı̃ute.
Com.83. p̊ phy. Tu dicis: q nãlis cognoscit eẽ: dõm q veruz est. vñ qñ Cõmẽtator dixit: q nãlis cogſcit eẽ itelligẽtiax tñ ⁊ nõ qddıtates. Dõm q ipse intellexit q nõ cogſcit pfecte qd/ ditates itelligẽtiax: sicut meta⁹. Ista solo nõ vı̃ valere:
L qꝛ pfectũ ⁊ iperfectũ quo ad itelligere respectu eiusdem obti ⁊ po^e nõ diuersificãt spẽm cognitionis: g̃ si meta⁹ ⁊ nãlis nõ dĩnt in cogſcẽdo itelligẽtias nisi ſm pfectuz ⁊ iperfectũ: ⁊ hic respectu eiusdẽ po^e: tũc meta⁹ ⁊ nãlis nõ
Com. 49. differrẽt ſm spẽm. g̃ p̊ˢ solo melior est. ❡ Ad aliud du^m
2ᵒ de celo. dõm q intẽtio Cõmẽtatoris nõ est q cor^a cele^a sint indi/ uidua vni⁹ spẽi pdicabilis ⁊ positiue: qꝛ tũc ipe ꝯdiceret sibi. qꝛ dicit in eodẽ 2ᵒ q corpa celestia dĩnt eadẽ diuer/ sitate qua dĩnt motores eoꝝ ⁊ ꝯueniũt eadẽ ꝯueniẽtia. Mõ illi motores orbiũ dĩnt ſz spẽm vt cõiter dr: sz q̃o
Com. 71. ⁊ 42. hoc sit vex: hz videri. 2ᵒ celi. ❡ Sed adhuc queres quo tũc itelligit Cõmẽtator: q corpa celestia sunt indiuidua vnius spẽi. Dõm q itelligit sic. q sũt indiuidua vni⁹ spẽi. idest ex ipsis cõponit vnũ corpus magnũ qđ vocat ma gnũ aial ⁊ nõ est p ligamẽtũ vnũ: sz p vtutẽ vnã q̃ diffun
M dit ⁊ recipit in ipso p totũ vtualr: nñ p recipit in p̊ mo/
Cõ.42.70 ⁊.71. bili ⁊ in oriente: vt hz videri. 2. celi. vtrũ aũt celũ ⁊ itelli gẽtie reponant in pđto ⁊ directe nõ est p̃ntis ꝯsideratio nis: sed sufficit hic q exponat intẽtio Cõmentatoris: per quã hı solo dubij: q corpora celestia nõ sunt diuersa idi uidua vni⁹ spẽi: vt videt p̊ aspectu: sed celuz est vnuz to/ tum aggregatũ ex ipsis tanq̃ ex partibus.

Et tunc ad rõnes in oppo^m. ❡ Ad p̊mã. illa quoꝝ vnũ põt ⁊c. Cõcedit. Tu dicis: q essentia põt intelligi sine esse. Dõm q duplex est eẽ tale: vt qua/ le vel vbi: ⁊ hoc est esse ſm qd ⁊ sine illo esse rosa bñ põt intelligi: aliud est esse simplr ⁊ in actu: ⁊ sine illo esse eẽn tia rose nõ põt itelligi: qꝛ si nullũ indiuiduũ rose esset in actu. tũc rosa nõ esset: nec p ꝯñs intelligeret: qꝛ q̃lz spẽs

Nota rñsio/ nẽ istã: qꝛ ad plura motiua p ipsaz põt re spondẽri.

vniuersi est actu: vt dicit Lyncoñ. p̊ posterio. verisile est
Capi.7.
oẽs spẽs mũdi remanere in qualz hora tpis: alioqn mun
N
di vniuersitas nõ esset pfecta. vñ lz nõ in oi loco ⁊ clima te sint oẽs spẽs: sicut rosa in quolz tpe ⁊ climate: tñ sũt in loco vbi est tẽperamẽtũ ꝯueniẽs eis. ❡ Ad aliã rõnem. illa nõ sunt eadẽ realr ⁊c. ꝯcedit. Tu dicis: q essentia ⁊c. Aliq dicũt q verũ est: qꝛ rosa quo ad essentiã ⁊ grande in hyeme aliqñ manet oĩb⁹ suppositis ⁊ indiuiduis cor/ ruptis ⁊ oino esse in actu corrupto. vñ si nullũ supposi tũ rose esset: nec essentia rose esset nisi q esset qd ideale p se subsistens pter indiuidua. vñ sicut dictũ est Lynco. dic: q oẽs spẽs mũdi remanẽt i qualz hora tpis: sz nõ in q̃lz climate: qꝛ si rosa nõ est hic in hyeme: tñ in alio climate saluat vbi est tẽperies ꝯueniẽs ei. ⁊ sic essentia nõ põt re manere corrupto totalr esse in actu. vñ illud ꝓuenit ex
O
forma imagiatiue q spẽs possit remanere corruptis oi/ bus idiuiduis: sic aliq imaginant: q essentia rose possit remanere oibus suppositis corruptis. vñ dicunt q rosa: tũc nõ est in mã subiec: sz est in itellectu diuie. Illud est fictũ: qꝛ si eẽntia rose manet corruptis suppositis: vel re cipit in mã vel nõ: sz est p se subsistẽs. Si recipit in mã: tunc aliqđ indiuiduũ eius est. vt p se pz. Si aũt est per se subsistens: tunc est idea: qđ iprobat Ari. 7. huius: ⁊ sicut est de rosa: ita itelligat de niue pruina grandie ⁊c. ❡ Ad
Tex.c. 20. ⁊ infra.
aliã: illa nõ sunt eadẽ essentialr ⁊c. Cõcedit. Tu dicis: q diffõ sigt essentiã ⁊c. Dõm q hic est equocatio: qꝛ 2ᵉ est esse: qđdã: qđ est verũ: qđ ꝯsistit in cõpõne ⁊ diuisiõe in/ tellꝰ: ⁊ illud nõ iportat p diffõnez: qꝛ nihil affirmat vel negat diffõ: ⁊ de illo esse intelligit Ari. p̊ poste. ❡ Aliđ est esse incõplexũ: ⁊ hoc sigt diffõ: qꝛ est idẽ cũ qddıtate. vñ sicut dicit Ari. 6. huius: q eiusdẽ rõnis est qd est ⁊ si
P
est. ❡ Ad aliã. in oi eo qđ est citra p̊^m ⁊c. Dõm q nõ est
Tex. cõ. p̊.
verũ: imo nec in oi suba causata: nec entis causati dıt esse ⁊ essentia: sz tñ in suba gnãbili ⁊ corruptibili: capiendo esse ⁊ eẽntiã difformiter: vt visuz est: ⁊ qd dicis ad Boe/ tiũ dõm q forte fuit illi⁹ opionis: vel ẽt intellexit modo quo expositũ est. ❡ Ad aliã. si eẽ eẽt cũ essentia ⁊c. Dõz q nõ est nugatio: qꝛ nõ est repetitio eiusdẽ ex eadez pte locutiõis: qꝛ nugatio est inutilis repetitio eiusdẽ ex eadẽ pte orõnis: vt pz. p̊ elench. ⁊ si nõ est ex eadẽ pte orõnis nõ est nugatio: vt h̃ hõ est: qꝛ hõ ex pte subiti ponit ⁊ est ex pte predicati. Similr ẽt ista repetitio dz esse supflua ⁊ inutilis: qꝛ si est vtilis vt repetitio pp maiorẽ explicationẽ vel intẽtionẽ: tunc repetitio eiusdez nõ est nugatio: sicut dicẽdo deus deus meus. ❡ Questio. IIII.

Consequenter querat. Circa ean/ dem pte. vtruz ens ⁊ vnũ sint idẽ ⁊ vnũ in substãtia: ita q vnuz nihil addat realiter sup ens. ❡ Et arguit p̊ q nõ. Illa nõ sunt vnũ in substãtia ⁊ nã: q̃x
Tex. cõ.3.
Q
vnũ dicit indiuisionẽ ⁊ aliud nõ: qꝛ qñ aliqua sunt vnuz ⁊ idez in substãtia ⁊ natura: si vnũ dicit idiuisionẽ: ⁊ aliud: qꝛ nõ sepant ⁊ diuidunt adinuicẽ: sed vnũ dicit indiui/
Tex cõ.11.
sionẽ ⁊ ens nõ: vt pz p Ari. 5. huius. vbi dicit. Quecunqz indiuisionẽ dicunt sic sunt vnũ. Et ens nõ dicit indiuisio nem: qꝛ indifferenter se hz ad vnuz ⁊ multa. ergo nõ sũt vnum. ❡ Item. si ens ⁊ vnum essent idẽ realiter: tunc di cendo vnum esset nugatio: sed hoc est falsum: qꝛ ens est vnũ: nõ est nugatio. ꝯña pz: per diffõnem nugationis: qꝛ nugatio est repetitio inutilis eiusdẽ ex eadẽ parte orõ tionis. ❡ Itẽ. idez nõ denolat seipsuz: sed vnuz denomi/ nat ens. ergo ⁊c. maior est manifesta: qꝛ denominare est subm aliq̃ nã iformare: sicut pz ex p̃ntis. minor pz: qꝛ di/ cendo: ens est vnum: est pdicatio denolatiua. ❡ Itez: illa nõ sunt idem ⁊ vnum in substãtia: quoꝝum vnum est in determinato

A determinato pdicaméto: aliud circuit oẽ pdicamentũ: qꝛ
que sunt eadẽ in nã ⁊ in subã: in quo pdicaméto est vnũ
⁊ reliquũ: cũ essentie pdicamentoꝝ sint ipermixte: ex p
mo poster. sꝫ vnũ est in determinato pdicaméto: ⁊ ens nõ:
qḋ pꝫ: qꝛ vnũ est in determinato pdicamento vt in pdica
méto q̃titatis saltẽ reductiue: sꝫ ens circuit oẽ pdicamen
Cõ.3. tuꝫ ergo ⁊c. ¶ Iste rõnes sunt Auic. vt recitat Cõmẽta
toꝛ qui vult q vnũ addat dispõnẽ formalr sup ens ⁊ ei⁹
essentiã. ¶ Itẽ si vnũ ⁊ ens eẽnt idẽ in subã diuiderent
eisdẽ dñtijs: qꝛ queciiqꝫ sunt vnũ ⁊ idẽ in subã diuidunt
eisdẽ dñtijs: sꝫ nõ diuidunt: qꝛ vnũ diuidit p idẽ simile
T. cõ. 14. ⁊ equale: sꝫ ens diuidit p. 10 pdicamenta. ex. 5. ⁊ 6 huius.
T. cõ. 4. ¶ Itẽ si ens ⁊ vnũ eẽnt idẽ realr: tunc q̃cqd opponeret
vni ⁊ reliquo: sꝫ hoc nõ est verũ: qꝛ vni opponit multitu
T. c. 9. do. 10 hui⁹: sꝫ multitudo nõ opponit enti: qꝛ ens pdicatur
de multitudine vt multitudo est ens. ¶ Itẽ si vnũ ⁊ ens
eẽnt idẽ ɔuertibilr: tũc tm̃ eẽt vnũ ens: sꝫ hoc est falsũ p
a. t. c. 6 vsqꝫ ad t. c. 32 Aristo. pmo physic. improbantẽ pmenidẽ qui tm̃ posuit
vnũ ens eẽ. ɔña pꝫ: qꝛ qñ aliqua sunt idẽ in nã ɔuertibi
liter: quicqd pdicatur de vno ɔditione exclusiua: ⁊ de re
liquo. vt homo ⁊ risibile sunt idẽ ɔuertibilr: ⁊ sicut curre
B re predicat cõditione exclusiua vt hõ tm̃ currit. ergo etiã
risibile tm̃ currit. g̃ si ens ⁊ vnũ sunt idẽ conuertibilr: sicut
hm̃ dr ens tm̃ est sic tm̃ vnũ est: qꝛ tm̃ est dictio exclusiua.

T. c. 3. **Oppositum** vult Aristo. in lr̃a vbi dicit q idem
est ens hõ ⁊ vnus homo. ⁊ nõ diuer
sum quid ondit nisi aliqd fm dictionem repetitã. hoc idẽ
Cõ. 3. vult Cõmentator exponens Aristo.

Cõ. 3. **Notandum** q sicut recitat Cõmentator Auicẽ.
voluit q vnum adderet dispõnem
formalr sup ens ⁊ eius essentiã: qꝛ oẽ ens est vnuꝫ per dis
positionẽ superadditã: qꝛ cũ ens vniuersaliter dicat de
quolꝫ ente. ⁊ similiter vnum dicitur de quolꝫ: tunc etiaꝫ
C sunt vnũ per dispõnes eẽntiales supadditas eẽntie entis
Cõ. 3. ⁊ Aui. fuit motus rõnib⁹ tactis. Cõtra hoc arguit Cõmẽ.
si vnũ diceret dispõnem formalr supadditã enti: tũc eẽt
pcessus in infinitũ simul ⁊ in eẽntialr ordinatis: sꝫ hoc est
impossi: ɔñam declarat. capiat aliqḋ ens vt hõ: ⁊ sicut est
de illo itelligat de alijs. mõ homo est vnus p dispõnem
supadditã nature entis. ¶ Tunc querat de illa dispõne
supaddita vel est ens vel nihil. si nihil p nihilo relinqua
tur: si ens: tũc cũ oẽ ens sit vnũ per dispõnem supadditã.
tunc illud ens erit vnũ p dispõnẽ supadditã nature entis
Tunc querat de illa dispõne: vel est ens vl̃ nihil. si nihil
D pro nihilo relinquat: si ens: tunc est vnũ per dispõneꝫ su
peradditã: ⁊ sic in infinitũ. ¶ Nota q aliq nituntur ifrin
gere rõnẽ Cõmen. qa dicũt eũ fecisse hãc rõnẽ ɔ Aui. nõ
ingrẽdo veritatẽ: sed vt eius emulus: vñ dicũt hãc rõnẽ
peccare duplr. pmo per fallaciã figure dictiõis. 2⁰ equo
catõis. Declarãt pmo q peccet per fallaciã figure dictio
nis mutãdo quo in qḋ: ⁊ ponũt exẽplũ q hõ est alb⁹ per
dispõnẽ supadditã: tũc querit: vel illa dispõ est alba: vel
nõ. Et dicũt q illa dispõ nõ est alba: sed est illud quo ali
qd est albũ. Et nõ etiã est nõ albũ: sicut nigrũ vl̃ rubeũ.
Dõm est ad hꝫ: q illa cauillatio nõ valet: qa aliud est loq
de spãli ente: vt de hoĩe: ⁊ de ente trãscẽdẽte: vñ ẽt ipsi cõ
cedũt Auic. velle: q qḋlibet ens est vnũ per dispõnẽ sup
additã: tũc opꝫ q illa dispõ sit ens vel nõ ens: quia nihil
põt effugere rõnẽ entis: sꝫ sic nõ est de albedine: qa non
opꝫ q albedo sit alba vel nõ alba: qa põt effugere rõneꝫ
vtriusqꝫ: qa est illud quo aliqd est albũ: sꝫ sic nõ est hic:
qa ens est vnũ per dispõnẽ supadditã. g̃ opꝫ q illa dispõ
sit ens vel nõ ens: si dispõ est ens: tũc est vnũ p dispõneꝫ
supadditã: cũ omne ens fm Auic. sit vnũ per dispõnem
supadditã: ⁊ sic pcederet in infinitũ. ¶ Alij alij dicũt q

ens est vnũ per dispõnẽ supadditã: ⁊ illa dispõ est ens: ⁊ E
dicũt q nõ pcedit in infinitũ: qa deueniẽt ad pmũ vnum
qḋ nõ est per aliud vnũ: sed est cã vnitatis oium vt pnci
piũ pmũ: qḋ est deus. ¶ Istud nõ valet: qa querit de ali
quo: qḋ est vnũ nõ est in gñe cãe finalis vel agẽtis: sꝫ q̃ri
tur de vno formalr. ¶ 2⁰ dicũt istã rõnẽ peccare p falla
ciã equocatõis: vñ ens est vnũ per accñs. g̃ per aliud. Et
tũc querit de illo per qd est vnũ. Dõm q eẽ per aliḋ du
pliciter capit. Uno mõ q aliqd est p aliud: qḋ est diuersuꝫ
ab vtroqꝫ extreõꝝ: vt hõ ẽ disgregat⁹ p aliḋ qḋ ẽ diuisuꝫ
ab vtroqꝫ extremoꝝ: vt per albedineꝫ que est diuisa ab
hoĩe ⁊ disgregatiuo. Alio mõ aliqd est p aliqd: qḋ est di
uersum tm̃ ab vno extremoꝝ: vt hõ est risibilis p aliud:
qḋ est diuersum ab hoĩe: ⁊ nõ est diuersũ a risibili: qa hõ F
est risibilis per risibilitatẽ que est diuersa ab hoĩe: sꝫ non
sit diuersa a risibili. Mõ sic dicũt q ens est vnũ p aliud
qḋ est diuersum ab vno extremoꝝ: vt ab ente: ⁊ nõ est di
uersum ab vno: ⁊ sic nõ opꝫ q illud p qḋ ens est vnũ: sit
vnũ p aliud: qa est idẽ cũ vno: ⁊ nõ est diuersuꝫ ab vno.
Et ita equocat p aliud: qa q̃cqd est aliqd per aliud diuer
sum ab ente: hoc est p nihil: qa oẽ qḋ est nõ ens est nihil:
⁊ per ɔñs nõ est vnũ: qa ens ⁊ vnũ ɔuertuntur.

Tunc isti dicũt ad qõnẽ tria. Primo q ens ⁊ vnũ
nõ dicũt eandẽ nãm formalr ⁊ q̃dditati
ue. Et pbant: qꝛ tunc predicarent de seinuicẽ per se ⁊ in
qd: qꝛ quecũqꝫ importãt eandẽ nãm formalr ⁊ q̃dditati
ue pdicant de seinuicẽ p se: ⁊ in qd: sꝫ hꝫ est falsũ: qꝛ vnũ
pdicat de ente: sicut passio in scdo mõ per se: sꝫ ens nõ p
dicat de vno per se: qꝛ subm nõ pdicat per se de passiõe
qꝛ pdicationes p se nõ ɔuertunt. ex pmo posterio. vt alle
gant. ¶ 2⁰ mõ dicũt q ens ⁊ vnũ sunt idẽ realr. ⁊ pbant
ea que eadẽ gñatione gñant ⁊ eadẽ corruptiõe corrupunt
sunt idẽ realr: ex lr̃a: sꝫ ens ⁊ vnũ sunt hm̃: qꝛ qñ gñat ens T. cõ. 3
hõ gñatur ⁊ vn⁹ hõ: qꝛ nõ separant ad inuicẽ gñatiõe: nec G
corruptõe: tpe: nec nã: qꝛ vnũ non gñatur prius tpe aliquo
nec nã. ¶ 3⁰ dicũt q vnũ addit aliqd positiuũ formalr sup
additũ enti. Et pbãt. illud qḋ dicit pfectionẽ formalr nõ
põt dicere puationẽ: sed aliqd positiuũ. ⁊ hoc est manife
stũ: sꝫ vnũ dicit formalr perfectionẽ: qꝛ attribuit summo p
fecto vt deo: qꝛ dr de⁹ est vn⁹. vt pꝫ. 12 hui⁹. vn⁹ g̃ pnceps. T. cõ. viii.
¶ Itẽ illud ad qḋ oĩa reducunt nõ põt esse puatio: qꝛ re
ductio nũq̃ fit ad aliqd simplr puatiuũ: qꝛ non est dare
malũ p tm̃. 5. ethico. sꝫ puatio est maluꝫ: sꝫ oĩa reducunt Cap. 2.
ad vnũ pmũ vt deũ: qꝛ ab eo depẽdet celũ ⁊ tota natura.
¶ Itẽ puatio non suscipit magis ⁊ min⁹. hoc est manife
stũ: sꝫ vnũ suscipit magis ⁊ minus: qꝛ pncipium maxime
est vnũ ⁊ alia minus sunt vnũ. ¶ Itẽ illud qḋ est mensu
ra entiũ nõ dꝫ eẽ formalr aliqd puatiuũ: qꝛ mẽsura ⁊ mẽ
suratũ sunt vnigenea. ex. 10 hui⁹. ⁊ sic mẽsura vult aliqd T. c. 7.
esse pmũ: sꝫ vnũ est mẽsura entiũ: qꝛ in quolꝫ genere est p H
mũ vnũ qḋ est mẽsura oium posterioꝝ. ¶ Itẽ qḋ est for
maliter puatiuũ nõ est pn̄ᵐ positiuũ per se: sꝫ vnũ forma
liter est pncipiũ: qꝛ multitudinis ⁊ numeri: qꝛ esse vni est
pncipiũ eẽ nũero. ¶ Nota circa istã põnẽ dubitat pmo
ɔtra pmã ɔnẽ: que est q vnũ ⁊ ens nõ iportãt eãdẽ nãm
formalr. Et arguit q sic. Realitas ẽ formalitas q̃dam: ⁊
realr eẽ idẽ est formalr esse idẽ. ¶ Ex hoc sic argr̃. Que
cũqꝫ sunt eadẽ realr: sunt eadẽ formalr: ⁊ hoc est manife
sta: qa fm eos formalitas est rõ obiectalis apphẽsa in re
ab itellectu ex nã rei: quã formalitatẽ nõ est necesse sem
per mouere itellectũ: sꝫ habeat actũ itellectus: sed reali
tas etiã est rõ obiectalis apprehẽsa ab itellectu: vt habe
tur ex dictis coꝝ: ergo realitas est formalitas: minoꝛ pꝫ:
qa vnũ ⁊ ens sunt idẽ realiter fm ipsos: vt pꝫ ex 2ª ɔclu
sione. ¶ Itẽ quecũqꝫ sunt diuersa formaliter: hñt diuer

F las formas:qꝛ sic mālitas nō est sine mā:sic formalitas
nō est sine forma.ğ que sūt diuersa formalr hāt diuersas
formas:ſʒ ens ꝛ vnū nō hāt diuersas formas:qꝛ eandem
formā hʒ ens homo ꝛ vnus homo:qꝛ eadē forma dat eē
ꝛ idiuisuʒ eē.℄ Cōtra scdaʒ ɔnēʒ dubitaē que ē ꝙ vnū
ꝛ ens sint idem realiter:ꝛ aliter sic.Quecūqʒ sunt diuersa
formalr sunt diuersa realiter:qꝛ formalitas est realitas.
vt dictū ē ꝑus:ſʒ ens ꝛ vnū sunt diuersa formalr.ergo pma
ɔne.vnū pma ɔ destruit scdaʒ:ꝛ scda destruit pmā.℄ Cō
tra tertiā ɔnēʒ dubitaē que dicit ꝙ vnū dicit aliqd posi
tiuū formalr superadditū enti.vnū isti imaginanē ꝙ sicut
albedo est aliquid positiuum superadditū subto albo:sic
vnū est aliqd positiuū superadditū enti.Cōtra hoc argui
tur.si hoc esset verū tūc esset ꝓcessus in infinitū.ɔña pꝫ:
qꝛ postqꝫ diceret aliquid positiuū superadditū cuilibet
K entitati:tunc illud superadditū esset ens vel nō ens:ꝛ dedu
catur ratio:sicut prius est deducta.

Ad rationes

pme ɔnis.℄ Ad pmā:ꝙ sicut vnū ꝑdicaē de ente:ita eꝫ.vnū vnuʒ sic
nō est passio entis:qꝛ sunt vnū ꝛ idē in suba.vt postea vi
debitur.vnū ɔuertunē ꝑdicationes.Uel pōt dici ꝙ vnuʒ
ꝑdicaē de ente:qꝛ ratio entis sub qua ens significat inclu
ditur in vno:ꝛ nō eꝫ.ratio vnius sub qua significat vnū
nō includitur in ente:qꝛ ratio entis est cōiot qꝫ ratio vni
us.℄ Ad scdaʒ.postea videbiē.℄ Ad rōnes 3ᵉ ɔnis.Ad
primā:illud qđ dicit pfectionē ꝛc̄.verū est vt sic.Dicis ꝙ
vnū dicit formalr pfectionē.Dōm ꝙ vnū duplr cōside
ratur.vno mō quo ad illud qđ signat:ꝛ sic est pfectuz ali
quod.Sʒ alio mō capiē quo ad illud quo signat:vt q̄ ad
rōneʒ q̄ est idiuisio:ꝛ sic ē negatio:ꝛ nō est aliqd pfectū:
sicut aīal duplr ɔsideraē.Uno mō quo ad illđ qđ signat
vt aīalitatē.Alio mō quo ad illud quo signat vt rōnem
que accidēntalr a mō eēndi vt a sentire vel ꝓm veritateʒ
L a qđditate:ꝛ sic ē in ꝓposito.℄ Tūc est dubiū.si vnū di
cit ꝑuationē quo ad illud quo signat:quō tūc deꝰ est vnꝰ:
qꝛ in eo nō est ꝑuatio.ğ illud a quo accipiē ratio vnius nō
est ꝑuatio:qꝛ deus nō esset vnus sic.Dōm ꝙ hic est equo
catio:qꝛ vnū deo ꝛ alijs entibꝰ nō diciē nisi equiuoce:qꝛ
vnū in deo nō signatur sub ratiōe indiuisionis:qꝛ illud a
quo accipiē ratio vnīꝰ in deo est positiuū ꝛ nō est negatio
sed in alijs entibus ratio qua significatur vnum est pri
uatio.℄ Ad aliud.illud ad qđ oia reducunē ꝛc̄.Conce
ditur.Sʒ diciē.oia reducunē ꝛc̄.Dōʒ ꝙ verū est quo ad
illud qđ significaē:vt dictū est.℄ Ad aliam.ꝑuatio non
magis ꝛ minus suscipit ꝛc̄.Concediē.Sʒ dicis.vnū susci
pit ꝛc̄.Uerū est quo ad illud qđ significaē.℄ Ad aliam
rōnem.similr illud qđ est mēsura entiū ꝛc̄.Cōcediē.Sʒ
dicis ꝙ vnū est mēsura.verū est quo ad illđ quod signifi
M caē ad fundamētū est positiuū:ſʒ quo ad illud quo signi
ficatur sic nō opʒ eē positiuū.℄ Ad aliā rōneʒ illud qđ
est formalr ꝑuatiuū ꝛc̄.Concediē.Sʒ dicis.vnuʒ est for
malr ꝑuatiuū verū est quo ad illud quo significaē:ſʒ nō
quo ad illud qđ signat.℄ Ex hoc aliter dōm est ad qō
nem.Et pmo notandū est ꝙ vnuʒ diciē ab indiuisiōe:qa
T.c.11. quecūqʒ idiuisionē hāt vt sic vnū dnr.ex.5.huius.Mō
duplex est idiuisio:quedā idiuisio in nā entis:ꝛ alia est i
diuisio que est in nā ɔtinui.℄ Ex hoc ad qōnem dicēde
sunt due ɔnes.qñ queriē vtrū ens ꝛ vnū sint idē in suba.
Prima ɔ est:ꝙ si vnū capiē vt diciē ab idiuisione que est
in nā entis sic vnū ꝛ ens sūt vnū ꝛ idē i suba ꝛ realr:ꝛ sic
vnū nihil positiuū dicit supadditū enti.℄ Et rō hꝰ ɔnis
est:Quecūqʒ eadē gñatione gñantur ꝛ eadē corruptione
corrūpunē pmo ꝛ ꝑncipalr sunt eadē:ꝛ bene addiē pmo
ꝛ ꝑncipalr:qꝛ lʒ homo ꝛ risibile gñanē simul:nō tñ sunt
idē realr.Ilaʒ nō gñanē pmo ꝛ ꝑncipalr:ſʒ cōcomitan

N ter:ſʒ ens ꝛ vnū pmo ꝛ ꝑncipalr vna gñatione gñantur ꝛ
eadē corruptiōe corrūpunē:qꝛ sil gñatur ens hō ꝛ vnus
homo.Sʒ dices tu:ista rō ꝓbat in gñabilibꝰ ꝛ corrupti
bilibus tñ:ſʒ qđ diceē de supioribus substantijs que sūt
ingñabiles ꝛ icorruptibiles:qꝛ ibi nō hʒ locum.Dōm ꝙ
imo:qꝛ sicut in illis que de facto gñanē eadē gñatione ge
nerantē ens homo:ꝛ vnꝰ hō ꝛ corrūpiē ens hō ꝛ vnus ho
mo:sic in supioribꝰ que nō generanē:tñ si gñarenē ꝛ cor
rumperenē:tūc vna gñatione ꝛ vna corruptiōe gñarenē
ꝛ corrumperenē:sicut ens celū ꝛ vnū celū ꝛ ens itelligē
tia ꝛ vna intelligētia:qꝛ ɔditionalis pōt eē vera:cuiꝰ
ancedens est falsuʒ.vt pꝫ per Cōmētatorē.4.ꝛ.7.phy T.c.7. T.c.
sico.℄ 2ᵃ ɔ est.ꝙ vnū vt diciē ab indiuisiōe que est in nā
cōtinui nō est vnū realr cū ente:ꝛ rō huius ɔnis est.que
cūqʒ sunt in diuersis ꝑdicamētis nō sunt vnū realr.ex p T.c.9.
mo posteriorꝫ.cēntie ꝑdicamētorū sunt impmixte:ſʒ ens
ꝛ vnū sunt hō:qꝛ ens circuit oē ꝑdicamentū:ſʒ vnū est in
O ꝑdicamēto qūtatis determinate saltē reductiue.℄ No
tandū ꝙ lʒ vnū ꝛ ens pmo mō dictū iportent idēʒ realr
quo ad illud qđ significaē nomine vnꝰ ꝛ entis:tñ diffe
runt rōnibus qbus significāē:qꝛ ens significat vt accipiē
ab actu eēndi.ſʒ vnū ab idiuisione:qꝛ suba accipiē ꝛ ipo
niē ad signandū ab esse subam:qꝛ nō hʒ aliud esse:ꝛ qūti
tas ab esse qūtitatē:ſʒ suba vna accipiē ꝛ signatur ab
indiuisiōe:qꝛ suba est idiuisa a qūtitate ꝛ ab alijs.ꝛ sic in T.c.9.
telligaē de alijs.vnde ɔ[me] entis accipiē ab entitate rei ꝛ
esse.sed ɔ[me] vnius ab indiuisione.

Ad rōnes

in oppositū.illa nō sunt vnū in natura ꝛ suba ꝛc̄.Concediē.ꝓm rōnem ꝛ modū
itelligēdi ꝛ signandi.Tu dicis:ꝙ vnū dicit idiuisionē ꝛc̄.
Dōm ꝙ verū est quo ad cōnotatū ꝛ signatuz vnꝰ a quo
P accipiē cōceptus ꝛ rō signati vnius:ſʒ quo ad rē signatā
dicit aliqd positiuū ꝛ idē cū ente.℄ Ad aliā.si ens ꝛ vnū
essent idē in nā ꝛc̄.Dōm ꝙ nō est nugatio:qꝛ lʒ sint eadē
in nā quo ad signatū:tñ diuersa sūt rōne vt dictū est.ğ nō
est nugatio nisi eēnt eadē re ꝛ rōne.Et si dicatur:diuersi
tas rōnis nō ipedit nugationē.vt hō ꝛ animal sunt diuer
sa rōne:ꝛ tñ diuersitas illa non excludit nugationē in eis
dicendo hō aīal.℄ Ad hoc dōm:ꝙ diuersitas rōnis du
plex est.vna est diuersitas rōnis aliquorꝫ:quorū vnū po
niē in diffōne alterius:ꝛ talis diuersitas nō excludit nu
gationē.Sʒ alia est diuersitas rōnis aliquorꝫ.quorꝫ vnū
nō poniē in diffōne alterius:ꝛ illa ipedit nugationē.mō
vnū ꝛ ens differūt rōne.ꝛ vnū nō poniē in diffōne alte
rius:qꝛ ens nō poniē i diffōne:qꝛ vnū nō diffiniē cū sit trā
scendens:lʒ possit describi:qꝛ vnū hʒ esse in diuersis.silr
nec vnū poniē in diffōne entis:cū ens nō diffiniaē:ꝑ eā
dem rōnem.℄ Aliter pōt dici:ꝙ dicēdo ens vnū nō est
Q nugatio:qꝛ illa additio est vtilis:qꝛ ens vnū.i.indiuisum
sibi aliqualiter specificat.mō qñ idē repetiē sup idē vtili
ter:hoc tollit nugationē.℄ Ad aliā:idē nō denomiat ꝛc̄.
verū est.si est denominatio ex pte rei.Et tu dicis ꝙ vnū
denominat ens.Dōm ꝙ verū est.capiēdo vnū vt est in ꝑ
dicamēto quātitatis:ſʒ capiēdo vnū pmo mō nō est verꝫ
ꝓm rē:ſʒ tñ denominat ꝓm vocē:qꝛ vnū est adiectiuū.ğ
nō est vera denominatio.℄ Ad aliā.illa nō sunt idem ꝛ
vnū ꝛc̄.Concediē.Tu dicis:ꝙ vnū ꝛc̄.Dōm ꝙ vnum in
quantū diciē ab idiuisione in nā entis nō est in ꝑdicamē
to determinato:ſʒ circuit omne ꝑdicamentū:sicut ens:ſʒ
vnū vt diciē ab idiuisione in nā ɔtinui sic est in determina
to ꝑdicamēto:ꝛ ēt nō est idē cū ente realr ꝛ ɔuertibilr:vt
dctū est.℄ Ad aliā rōnē:qcūqʒ sunt vnū ꝛ idē ꝛc̄.veruʒ
est:si sunt idē re ꝛ rōne:ſʒ si differūt rōne ꝓnt aliquo mō
diuidi diuersis differētijs que ptinēt ad rōnē ꝛ nō ad rē.
℄ Ad minorē.Dōʒ ꝙ quo ad rē qbuscūqʒ differētijs di
uiditur

A tudit̃ ens: ⁊ vnũ: vt in subaz quãtitatis ⁊c̃. sꝫ differũt rõne. g̃ pñt diuidi diuersis differẽtijs ꝑtinentib⁹ ad rõnes qꝛ vnũ dicit̃ ab idiuisione: idiuisio aũt in sub̃a significat̃ per idẽ: ⁊ in quãtitate ꝑ equale: ⁊ in qualitate per sile. iõ vnũ diuidit̃ per idẽ sile ⁊ equale ⁊c̃. ¶ Ad aliã: si ens et vnũ ⁊c̃. Cõcedit̃: ꝙ tñ vnũ est inquantũ ꝯuertit̃ cuz ente: nec quo ad hoc Arist. itendit iprobare Parmenidem: sed tñ iprobat eũ: qꝛ voluit ꝙ tñ eẽt vnũ simplr ⁊ determinate: vnde tñ vnũ est: ista est multiplex: sicut vna sub̃a: quãtitas ⁊c̃. vñ si ens tñ est vnũ determinate: ista enĩ est multiplex: sicut ista: tñ ens ẽ est multiplex: sicut vna sub̃a: q̃titas ⁊c̃. Uñ si ens tñ est vnũ determinate: vt lapis. sic est falsum: ⁊ sic iprobat Aris. Parmenidem. ¶ Ad aliã. si ens ⁊c̃. Cõcedit̃: si est oppõ ex parte rei: sꝫ si est oppo^m ex pte oppõnis: nõ oꝫ. Tu dicis: ꝙ vnũ ⁊c̃. Dõm ꝙ hoc est ex parte rõnis: qꝛ alia est rõ vni⁹ ⁊ multitudinis. g̃ põt multitudo opponi vni ⁊ nõ enti: qꝛ mul-

B titudo nõ opponit̃ rõni entis: sicut rõni vnius. Alr dicitur ꝙ mltitudo nõ est ens: sed entia: ⁊ itelligitur de multitudine essentiali: ⁊ sic etiã vnũ dicitur de multitudine essentiali: ⁊ h̃ in plurali vna. Et hec est. ¶ Qõ. V.

T.c.3. ¶ Palam autem ⁊c̃.

Cõ.3°. Consequenter querit̃ circa eãdez partẽ: qꝛ ibi Commẽtator digredit̃ loquẽdo cõtra Auicẽ. q dixit ꝙ ens ⁊ vnũ sigñant dispõnes supadditas nãe rei. ¶ Et arguit̃ pmo ꝙ significent dispõnes supadditas nature rei. illa sigñant dispositiões supadditas nature rei que sigñant aliqd receptum in re

C ab alio causante: ⁊ hec est manifesta: qꝛ nihil idem recipit seipm ab alio causante: qꝛ receptũ differt a recipiẽte: sed ens ⁊ vnũ sunt huiusmodi: qꝛ deus dat oĩbus esse et

T.c.4. vnitatẽ: vt patet 2° hui⁹. per Arist. ⁊ Cõmẽtatorem.

Cõ.3°. Oppositum vult Aris. ⁊ Cõmen. ¶ Notãdum sicut recitat Cõmen. ꝙ Auicẽ. voluit ꝙ ens ⁊ vnũ iportẽt dispõnes superadditas nãe rei: de qua ꝑdicãtur. Et ponit rõnes eius. Uñ vult ꝙ duplices sint dispõnes: quedã sunt ꝓprie: sicut accñtia ꝓpria. alie sunt dispõnes cõmunes: sicut accñtia cõia: sicut albedo. Mõ Auicẽ. vult ꝙ ens ⁊ vnũ iportẽt dispõnes supadditas rebus: de q̃bus ꝑdicãtur: ⁊ hec essentiales ⁊ pro-

Cõ.3°. prias. ¶ Et rõnes Auic. sunt: vt recitat Cõmẽ. iste. pma

D est: si ens ⁊ vnũ iportarẽt essentias rerũ de q̃bus ꝑdicantur: tũc dicẽdo ens hõ: vel vnus hõ: esset nugatio. qõ est falsum: vt per se pꝫ: ⁊ ꝯsiam declarat: qꝛ nugatio est inutilis repetitio ex eadẽ parte orõnis. Mõ hic ens ⁊ homo ⁊ vnus hõ repeteret̃ idẽ ex eadẽ parte. ¶ Itez illud qõ est denominatiuũ dicit aliquã dispõnẽ supadditaz enti: qꝛ denominare est subm aliqua nã informare: sed ens ⁊ vnũ sunt huiusmodi: qꝛ dicẽdo: hõ ens: vel hõ vn⁹. ista sunt denoĩatiua: cũ sint adiectiua. ergo ⁊c̃. ¶ Itẽ hic probatur de vno spãliter: ꝙ dicat dispõnẽ supadditã nature rei: qꝛ illa quoqꝫ vnũ dicit idiuisionẽ: ⁊ aliud non: illa nõ iportãt eandẽ nãm: sed vnuꝫ respectu entis est h̃: qꝛ vnũ dicit idiuisionẽ: ens aũt diuisionẽ: qꝛ idifferenter se hꝫ ad multa. ergo ⁊c̃. ¶ Alia est opĩo Arist. ⁊ Cõmẽ. dicentiũ ꝙ vnũ ⁊ ens ꝑdicãt essentiã rerũ: ⁊ nõ dicũt dispositiones supadditas rebus de q̃bus ꝑdicãtur: ⁊ põt eẽ rõ Arist. in lr̃a. Illa que gñant̃ eadẽ gñatione ⁊ corrũpunt̃ eadẽ corruptiõe ꝑ se ⁊ pmo cũ reb⁹: illa ꝑdicant essentiã rerũ: ⁊ nõ dispõnes supadditas rebus. Ista est rõ Arist. in lr̃a. ⁊ dico pmo: ⁊ ꝑ se: qꝛ lꝫ risibile generet̃ eadẽ gñatione cũ homine: tñ hoc nõ est pmo ⁊ ꝑ se: sꝫ cõcomitatiue. ergo risibile ⁊ homo non important vnam essentiaz: sed risibile iportat dispõnẽ supadditã hoĩ: sꝫ ens ⁊ vnũ sunt E

hm̃: qꝛ rebus gñatis pmo ⁊ ꝑ se etiã generat̃ ens ⁊ vnum: vt ꝙ cito generatur hõ generat̃ ens ⁊ vnus hõ: ⁊ possent alie rõnes adduci sꝫ illa sufficiat: hoc etiã pꝫ auctoritate Aristo. 6. huius. vbi dicit: ꝙ eiusdẽ rõnis est: querere ⁊ iuestigare qd est res ⁊ esse rei: ⁊ hoc idẽ vult Ari. 2. poste. T.c.5. vbi dicit: ꝙ qõ si est nõ ponit in numerũ: cũ nõ dicat diuersas eẽntiã a subto. Et hoc idẽ vult Cõmẽtator h̃. ⁊ 6. Cõ.3°. hui⁹. vbi dicit: ꝙ esse dicit eẽntiã illoꝝ de quibus dicit̃. Cõ.4°.

Ad rationes aũt Auicen. ¶ Ad primã dõm ꝙ ens ⁊ vnũ nõ est denoĩatiuũ: nec ꝯcretũ fm rem: sꝫ tñ fm vocẽ: qꝛ lꝫ sint adiectiua: tñ nõ sunt ꝓprie denoĩatiua: imo ꝑ hoc etiã ꝓbaret̃ ꝙ differẽtie subales ⁊ eẽntiales ꝑdicarent̃ denoĩatiue de spẽ: qõ est falsuꝫ. ¶ Alr dicit̃ ꝙ lꝫ ꝯcretũ ⁊ denoĩatiuũ in accidẽtibus ꝑdicet aliqd additũ: nõ tñ in sub̃a. nã homo ⁊ hũanitas dicũt eandẽ rẽ: ⁊ hõ est ꝯcretũ ⁊ hũanitas ab-

stractũ. ergo nõ ob^{st} etiaz ꝙ vnũ ⁊ ens sint denominatiua fm rẽ. Non tñ opꝫ ꝙ addãt dispõnes aliquas: ¶ Ad F aliã. si ens ⁊ vnũ ⁊c̃. Dõm ꝙ nõ est nugatio: qꝛ lꝫ ꝑdicẽt essentiã rerũ: tñ differũt rõne. Et sic diuersitas rõnis tollit nugationẽ: imo etiã ista additio est vtilis ꝓꝓ specificationẽ ⁊ certitudinẽ. vt dictũ est pus. ¶ Ad aliã pꝫ ex dictis: qꝛ nõ iportat idiuisionẽ quo ad rẽ: sꝫ tñ quo ad rõnem que sigñat: ⁊ sic adhuc ꝑdicat essentiã rerũ.

Ad rõnem pncipalẽ. illa sigñant dispõne ⁊c̃. Cõcedit̃. si est ꝓprie receptio. mõ esse nõ recipit̃ in forma que dit̃ eẽntiã ⁊ q̃ddıtatẽ totã: sꝫ si recipitur i materia illa nõ est pars q̃dditatis neqꝫ tota quidditas. Et sic etiã eẽ actuale differt a materia: sicut forma vt visum est prius. vnde esse actuale est idez cum forma que est tota q̃dditas rei. vt vult Cõmentator. 7. huius. ⁊ Cõ.33. vtrumqꝫ depẽdet a deo: ⁊ similiter intelligas de vno. Et sic de hoc. ¶ Questio. VI. G.

T.c.4. ¶ Signum autem dialectici ⁊c̃.

Queritur circa hãc partẽ. vtꝝ meta^{ca} ⁊ dialectica ꝟsent̃ circa idẽ. ¶ Et arguit̃ pmo ꝙ nõ: qꝛ distincte sciẽtie fm spẽm nõ ꝯsiderant idez subm: qꝛ vnius sciẽtie vnũ est subm: sicut vnius potẽtie vnũ est obm. vnde dicit̃ 3. de aĩa: ꝙ sciẽtie secant̃ sicut ⁊ res: T.c.38. sꝫ iste scientie sunt distincte fm spẽm: cũ meta^{ca} sit speculatiua. dialectica ⁊ sophistica practica est. g̃ ⁊c̃. ¶ Item ille scientie nõ versant̃ circa idẽ. quarũ vna est organica ⁊ rõnalis: alia pncipalis ⁊ realis: sꝫ meta^{ca} ⁊ logica habẽt se sic: qꝛ vult simplicius sup ꝑdicamẽta ꝙ logica sit organica: ⁊ etiaz cõiter dicit̃ rõnalis. ⁊ meta^{ca} est pncipalis ⁊ realis: qꝛ etiã ꝯsiderat pn^{a} realia. ¶ Itez ille sciẽtie non considerãt idẽ. quarũ vna cõsiderat entia ratiõis ⁊ alia H entia extra aĩaꝫ: sꝫ dialectica ⁊ sophistica cõsiderant entia rationis: vt intẽtiones: vt vult Auicẽ. qꝛ logica est de Auic. ꝑ sue scdis intentionib⁹ adiunctis pmis. vt idem vult Cõmen meta. c. 2. tator. 4. huius: sed metaphysica ꝯsiderat entia extra animã. vt pꝫ per se ⁊ per totum librum. Cõ.2°.

Oppositum vult Aristo. 4. huius. in ꝑdicta littera. vnde postea subiũgit. nam circa T.c.5. idem versatur sophistica ⁊ dialectica.

Notandum ad istã qõnez: ꝙ cõiter dĩ ꝙ logica pmo ⁊ per se nõ versat̃ circa idem cũ metaphysica: qꝛ sic ꝯsiderat itentiões secũdas: sꝫ metaphysica pmo ⁊ per se ꝯsiderat res extra aĩam. g̃ ⁊c̃. Tñ dicũt ꝙ illa que sic ꝯsiderat logica vt itẽtiones: sunt equalis ambitus cũ ente: qꝛ pñt applicari cuilibet generi entis. itẽtio generis spẽi ⁊c̃. Et ꝓpter hoc dĩ ꝙ dialectica

I ꝛ metaphysica versant circa idē.2° dicūt ꝙ logica ex cō-
sequēti ꝛ secūdario ꝯsiderat entia realia:qa in eis fūdan
tur itentiones:q̄s ꝓncipalr ꝯsiderat logica:ꝛ sic logica et
sophystica versant circa idē cum metaphysica:qa meta-
physica ꝯsiderat entia realia.silr dialectica ꝛ sophystica
ꝯsiderant entia realia:saltē ex ꝯsequēti vt dicūt. ℂ Ista
opinio supponit ꝙ logica ꝑmo ꝛ per se ꝯsiderat intētio-
nes ꝛ nō res:qḋ nō valꝫ:ꝛ istud ꝑtractare ꝑtinet ad logi
cā:vn̄ adduco vnā rōnē cōtra istud fundamentū:qḋ vi
detur facere fidē:ꝛ est. Illa sciētia cuꝰ finis est distingue-
re verū a falso hꝫ ꝯsiderare ꝑmo ꝛ ꝑ se res:qꝛ veritas ꝛ fal
sitas fundant in rebꝰ ꝑmo mō ꝑ se ꝛ scḋo sup intentiōes:
sic qn̄ dr̄ ꝙ genꝰ ꝛ drīa ꝑdicant de spē:ꝛ passio de subo
vn̄ iste ꝑdicatiōes quo ad intētiōes sunt false:ſꝫ quo ad
res sunt vere:ſꝫ logica hꝫ distiguere verū a falso.vt pꝫ ꝑ
K Boetiū in topi.suis.vbi dicit:ꝙ logica est sciētia distin-
guēdi verū a falso:ꝛ in hoc nolo plus imorari.ℂ Dōꝫ ḡ
ad q̄ōnē alr̄ ſm intētionē Aris.ꝛ Cōmētatoris.Et ꝑmo
dōm ꝙ dialectica sophystica ꝛ metaphysica versantur
circa idē subm.2° ꝙ hoc tn̄ est ſm diuersaꝫ rōnem ꝯside
randi.ℂ Prima ꝯ ꝓbat.ille scie versant circa idē cum
metaphysica que ꝯsiderāt ens inquātū ens:qꝛ metaphy
T.c.ꝑ. sica ꝯsiderat ens inquantū ens.vt pꝫ.4.huiꝰ:ſꝫ dialecti-
Cō.5°. ca ꝛ sophystica est hō.vt pꝫ ꝑ Cōmētatorē in isto.4.vbi
dicit:ꝙ genus istarū triū in quo ꝯsiderāt est vnum ꝛ ens
simplr.ℂ Itē illa scia vel ille scie versant circa idē cū
metaphysica que vsitant in oībus sciētijs:qꝛ ille scie que
vsitant in oībus sciētijs opꝫ ꝙ ꝯsiderēt oīa applicabilia
cuilꝫ scibili:imo cōia:que ēt ꝯsiderat metaphysica:sic ge
nus spēm idē diuersuꝫ sile ꝛc.ſꝫ logica est hō.ꝑ Cōmēta
Cō.2°. torē.7.huiꝰ.vbi dicit:ꝙ logica vsitat in geoᵃ ꝯhēdo per
terminos geoᵉ dr̄ logica ꝓpria.silr in alijs.Et ad hāc in-
Cō.15° tētionē dixit Cōmētator.2.huiꝰ:ꝙ logica ē duplex.cōis
L ꝛ ꝓpria.Alio mō vsitat logica in alijs sciētijs:qꝛ alie sci
entie accipiūt ꝓpōnes demſratas i logica q̄re ꝛc.ℂ Ra
tio scḋe ꝯnis.Ille sciētie differūt in rōne ꝯsiderādi que
ꝯsiderāt idē:ꝛ vna ꝯsiderat sub ratione efficaciori ꝛ alia
sub rōne debiliori ꝛ hec est manifesta:ſꝫ metaᶜᵃ ꝛ diaᶜᵃ
ꝛ sophyᶜᵃ sūt hō.vt vult Ari.in lr̄a qꝛ lꝫ oēs ꝯsiderēt ens:
tn̄ metaᶜᵃ differt a dialectica i mō ꝑtātis ꝛ in mō scie.vn̄
metaᶜᵃ ꝯsiderat de ente ꝯsideratiōe demſratiua ꝛ certa:lo
gica aūt ꝯsideratiōe ꝓbabili:ſꝫ differt a sophystica in ꝑ-
heresi.i.electiōe opis vel i vite ꝓheresi ꝛ ꝑ itentionē iten
Cō.5°. tā in vita.vt exponit Cōmētator. Sophysta.n. intendit
se videri ꝓbm̄ vt acq̄rat gl'iam:aut aliud grarū hūanaꝝ:
sicut laudē vel honorē que etiā possunt dari gratiose.vn̄
sophysta ſm reputationē videt gloriosus:ſꝫ metaphysi-
cus intēdit ingrere veritatē nō ꝓpter gloriā:ſꝫ ꝑꝑ esse.

M **Ad rōnes** Ad ꝑmā dissᵉ scie ꝛc.Dōm ꝙ distincte
scie ſm spēꝫ ꝑnt idē ꝯsiderare:tn̄ ſꝫ di
uersas rōnes ꝯsiderādi.sicut metaphysicꝰ ꝛ nālis ꝯside-
rant māām ꝑmā:tn̄ ſm diuersaꝫ rōnē ꝯsiderādi ꝛ sic me-
taphysica ꝛ logica ꝯsiderāt idē:tn̄ ſꝫ diuersaꝫ rōnē ꝯside
rādi:vt visuꝫ est:ꝙ differūt ſm spēm.ℂ Ad aliā.ille scie
tie nō ꝯsiderāt idē ꝛc.ꝯcedit sub eadē rōne ꝯsiderādi:ſꝫ
tn̄ sub diuersa rōne bene ꝑnt ꝯsiderare idē:tn̄ sub diuer
sa rōne:qꝛ metaphysica ꝯsiderat ens quo ad ꝑncipia rea
lia:ſꝫ logica ꝯsiderat ens iquantū subijcit:ꝛ respicit actū
rōnis:qꝛ logica ꝯsiderat entia inquantū hñt rōneꝫ subri
vel ꝑdicati.ℂ Ad aliā pꝫ ex di ctis.qꝛ logica bene ꝯside
rat entia extra aīam:ſꝫ hoc nō faciat absolute:ſꝫ inquan
tū respiciunt actū rōnis.vn̄ ꝯsiderat ꝓpōnes hñtes sbm
ꝛ ꝑdicatū:ꝛ hoc nō solū quo ad intētiones:ſꝫ etiā quo ad
res inquantū stant sub actu ratiōis qꝛ res ꝑdicant ꝛ sub-
ijciunt non ꝑ se:ſꝫ ꝑ intellectū. ℂ Qō. VII.

ℂ Dicendum autem est ꝛc. N

Circa hāc ꝑtexq̄rit.vtrū istud sit ꝑmū T.c.7.
ꝑnᵐ ꝯplexū.Impole ē idē sil eē ꝛ
nō eē ſm idē:ꝛ ad idē ꝛ silr.Et arguit ꝑmo
ꝙ non:ꝑmū ꝑnᵐ dꝫ esse simplicissimū.qꝛ si
ꝑmū ꝑnᵐ esset ꝯpositum aliquo:nō esset ꝑᵐ
ſꝫ posterius.qꝛ posterius est simplici ipm compositū.ſꝫ
predictū ꝑnᵐ nō est simplicissimū.qꝛ ipole est sil eē ꝛ nō
eē ꝛc.non est simplicissimū.imo aliḋ est simpliciꝰ eo.vt
ens est ens vel suba est suba.q̄re nō est ꝑmū ꝑnᵐ ꝯplexū.
ℂ Itē ꝑnᵐ ꝯplexū nō dꝫ eē multiplex.qꝛ multiplicitas
facit ꝯfusionē in itellectu ꝛ obscurat eū.ex ꝑmo celi.2° ēt T.c.116
elenchorū.ſꝫ ꝑmū ꝑnᵐ ē notissimū nr̄o itellectui ꝛ nō ob
scurat intellectū.ſꝫ dictū ꝑnᵐ est multiplex.qꝛ ꝯstituitur
ex termio multiplici.s.eē:qḋ est multiplex:sicut ꝛ ens di
cit multiplr vt pꝫ 4° huiꝰ.ℂ Itē ꝓpō negatiua nō pōt T.c.2.
eē ꝑma.qꝛ qualꝫ ꝓpōnē negatiuā ꝑcedit affirmatiua.2. O
ꝑi her.ꝛ 2° elenchorū.ſꝫ dicta ꝓpō est negatiua.qꝛ ipole
valꝫ q̄tuꝫ nō pole.ℂ Itē ꝓpō copulatiua non pōt esse
ꝑmū ꝑnᵐ ꝯplexū.ꝛ hec est māifesta.qꝛ quelꝫ ꝓpō hypoᶜᵃ
posterior est caᶜᵃ.vt pꝫ ex ꝑmo ꝑi her.ſꝫ dicta ꝓpō est co
pulatiua.qꝛ ibi ponit ꝯiūctio ꝛ:que copulat.ḡ ꝛc.ℂ Itē
modalis ꝓpō non pōt esse ꝑmū ꝑnᵐ ꝯplexū.qꝛ ꝓpōnes
de inesse pores sunt modalibꝰ.2° ꝑi her. vn̄ etiā Arist.ꝑ
determinat de ꝓpōnibus de inesse.ſꝫ dicta ꝓpō est mo-
dalis:cū in ea ponat impole.qḋ est modus.ḡ ꝛc.ℂ Itēꝫ
ꝑmū ꝑnᵐ dꝫ esse ex terminis simplicibꝰ.qꝛ ꝑmū ꝑnᵐ in
vnoquoqꝫ gn̄e est dare simplissimū.ſꝫ dicta ꝓpositio nō
ē ex termis simplicibꝰ.qꝛ ex ꝑte subi nō est terminꝰ sim-
plex.s.idē eē simul qꝛ ꝯponitur ex cōceptu respectiuo ꝛ
absoluto:silr ex ꝑte ꝑdicati nō est terminus simplex.s.eē P
ꝛ nō esse.qꝛ est ꝯpositū:q̄re ꝛc.ℂ Itē ꝑmū ꝑnᵐ ꝯplexum
dꝫ ꝯstitui ex ꝑmo termio:qꝛ sic ꝯplexa sunt ex terminis
sic ꝑnᵐ ex ꝑmis terminis.ſꝫ dictū ꝑnᵐ nō est ex ꝑ termio.
qꝛ suba est ꝑmū ens.ꝛ ꝑmus terminus.ex 7° huiꝰ.ꝛ dictū T.c.4.
ꝑnᵐ nō est ꝯstitutū ex suba.ſꝫ ex esse:nō esse:ꝛ ipossibili;
ℂ Itē si dictū ꝑnᵐ esset ꝑmū:tunc sequeret ꝙ eēnt plu
ꝑma ꝑnᵃ ꝯplexa.ſꝫ hoc est falsum:qꝛ qḋ ꝑ supabūdantiā
dicit vni soli ꝯuenit.ꝛ hoc est verū respectu vnius ordi-
nis ꝛ vniꝰ gn̄is.ꝯña pꝫ.qꝛ istud ꝑmū ꝑnᵐ de quolꝫ affir-
matio ꝛ negatio.ꝛ de nullo simul.imo ꝛ de nullo vere vl
false.ḡ si illud est ꝑnᵐ ꝑmū ipole esse ꝛ nō esse ꝛc.tūc sūt
plura ꝑnᵃ ꝑma.ℂ Itē ꝑmū ꝑnᵐ dꝫ esse verissimū.ꝛ veri
us alijs oībus ꝓpōnibus.qꝛ ꝑꝑ veritatē eius oīa alia cō
firmant.ſꝫ dictū ꝑnᵐ nō est verius oībus alijs:qꝛ nulla ꝓ
positio est verior illa.in qua idē ꝑdicat de seipso. Q

Oppositum vult Ari.in lr̄a vbi dicit.ꝙ hoc sit il T.c.8.
lud.post hec dicamꝰ.tunc addit idē T.c.9.
simul esse ꝛ nō eē:ſm idē est impole.Et quecūqꝫ alia de
terminatiuꝰ sint determiata ad logicas difficultates.qꝛ
ibi posite sunt ꝯnes ad idē ſm idē ꝛ simul.

Notandum ꝙ sicut Arist.dicit in littera.ꝯditio
nes primi ꝑncipij vir esse quinqꝫ.
Una ꝯdiᵒ est.ꝙ ꝑᵐ ꝑnᵐ dꝫ esse firmissiᵐ.ꝛ h ꝯfirmat Ari.
a posteriori.qꝛ ꝑmus ꝓhs dꝫ dicere firmiᵐᵃ.ſꝫ ꝑnᵐ ꝑmū
ꝑtinet ad ꝑᵐ ꝓhm.Et hoc sic.ℂ Ad ꝑᵐ ꝓhm ꝑtinet ꝑnᵐ T.c.8.
firmissimū:qꝛ eiꝰ est dicere firmissima.vt dicit Ari.ꝯgru
it aūt maxie cognoscētē tūc vnūqḋqꝫ genꝰ hr̄e dicere fir
missima rei ꝑnᵃ.ꝛ tūc post addit.Est āt hic ipe ꝓhs ꝑnᵒ
ſꝫ ꝑma dignitas ꝑtinet ad ꝓhm ꝑmū in lr̄a.ḡ est firmissi
ma.ℂ 2° ꝯditio est.ꝙ circa ꝑmā dignitatē nō ꝯtigit de
cipi:ꝛ h ꝓbat ex ꝑᵃ ꝯditiōe:qa circa illud:qḋ est firmissi
mū ꝛ icōtradicibile nō ꝯtigit decipi:ſꝫ ꝑᵃ dignitas ē hō
vt pꝫ ex ꝑᵃ ꝯditiōe.ℂ 3ᵃ ꝯditio est:ꝙ cognitio ꝑmi ꝑnci-
pij ꝯplexi

A pz ꝯplexi nõ habeť ex suppõne. Et hec ꝯditio pz ex 2ª: qꝛ si pͥma dignitas cogsceretᷣ ex suppõne: tūc nõ eēt notissima: qꝛ qͦd habeť ex suppõne cognitionū pcedentiū nõ est notissimū: sꝫ pͥm pnᵐ ꝯplexū ē notissimū ex 2ª ꝯditiõe. ¶ 4ª ꝯditio est qꝙ pͥmū pnᵐ sit notūᵐ ꝯplexū: ⁊ sequiť ex 2ª ꝯditiõe: qꝛ si pͥma dignitas eēt icognita: tūc circa ipaꝫ ꝯtingeret decipi: qꝛ hoīes decipiunť circa ignota ⁊ qͦd nõ est oīno māifestū: vt dicit Cõmē. ¶ 5ª ꝯditio ē qꝙ necesse est pͥmā dignitatē venire ad hñtē: qꝛ nullus põt ignorare notūᵐ: qꝛ hñs tale pnᵐ nõ põt assentire ei: sꝫ pͥm pnᵐ cõplexū est notissimū: vt pz ex dictis. ¶ Noᵐ qꝙ iste ꝯditiões pͥmi pͥncipꝫ sūt multū ꝓpinque: qꝛ sunt q̄si idē: tñ ponuntur ad maiorē manifestationē: sꝫ tñ differūt fm diuersas habitūes ⁊ reᵉˢ ad diuersa: qꝛ inq̄tū pͥmū pnᵐ ꝯparať ad ꝯdicētes sic est firmissimū: qꝛ qncūqꝫ aduersari⁹ quātumcūqꝫ ignarus nõ põt ꝯdicere ei mētalr: ⁊ lꝫ neget ore: tñ opꝫ eū ꝯcedere corde: sed in cõparatiõe ad adiscētes dī qꝙ nõ ꝯtingit circa ipm decipi: sꝫ dī notissimū in cõparatione ad quoscūqꝫ audiētes: qa pͥmū pnᵐ auditū stati est notū: ⁊ dī nõ ex suppõne notū respectu aliaꝝ ꝓpõnū: qa nihil est pͥus cognitū pͥ pnᵒ. ergo cognitio ei⁹ nõ depēdet ex suppõne cognitionū pcedētiū ⁊ ꝓpõnū pͥus notaꝝ: sꝫ dī necē venire ad hñtē respcū ꝯnū: qa ꝯnes non necesse veniunt ad habentē: qa aliquis audiēs cõclusionē nõ necesse assentit ei: quia potest dubitare.

B **His visis** dōm ad q̄õnē: qꝙ idē simul esse ⁊ nõ esse idē ipossibile est fm idē: ⁊ silr est primū pͥncipiū cõplexū. ¶ Rõ est: illud ꝯplexū est pͥma dignitas. qͦd est firmissimū: ⁊ circa qͦd nõ ꝯtingit decipi: ⁊ ē notissimū: ⁊ nõ est ex suppõne: ⁊ necesse est venire ad hñtē: ⁊ hec est manifesta: qa iste sunt cõditiones ꝓprie reqsite

C ad pͥmū pnᵐ: sꝫ dcm̄ pͥmū cõplexū est hᵒ: qa iter oīa ꝯplexa illud est firmissimū ⁊c. ipm nõ ꝯtingit decipi credendo oppositū: ⁊ ꝓbatio hui⁹ qꝙ nullus possit cogitare oppositū illi ꝯplexo: qa si h eēt: tūc ꝯria sil eēnt in eodē. sꝫ hoc est falsum: ꝯria pz: qa oppões ꝯdictorioꝝ sunt ꝯrie: silr illud ꝯplexū est notissimū: ⁊ est nõ ex suppõne: qa ei⁹ cognitio nõ resoluiť in cognitionē pcedētē. silr necē est venire ad hñtē: qa q̄cito aliqs audit ipm: tā cito assentit ei.

Notandum qꝙ hic sūt duo dubia. pͥmuꝫ est illud qͦd docemur nõ est pͥncipiū ꝯplexū qa nõ docemur neqꝫ adiscimus: nisi qͦd cū pͥmo ꝯcipim⁹ est dubiū: vel apparet falsum: ⁊ post ꝯriā opiõnē ⁊ dubitationē eius nobis manifestať veritas: vt dicit Lyncon. pͥmo poster. sed primū pͥncipiū nõ est dubiū: sꝫ est notissi

D mū per Aris. 4ᵒ hui⁹. sed dcm̄ pͥncipiū ꝯplexū idē ⁊ simul esse ⁊ nõ eē: ipossibile est ⁊c. docemur: vt pz per Aris. docentē ipm. silr facimus q̄õnē de ipso. g̃ est dubiū: cū q̄stio sit dubitabilis ꝓpõ. ¶ Aliud dubiū est. Si aliqd est generabile: ita qꝙ nūq̄ generetᷣ: tūc possibile est idē sil esse ⁊ nõ esse fm idē ⁊c. ⁊ hoc opponiť illi principio: ꝓbatio ꝯñe: qa eo qꝙ aliqd est gñabile: põt eē in aliquo futuro tpē: ⁊ in istanti: ⁊ sit. b. illud istās in quo põt esse: mõ eo qꝙ nūq̄ gñabitur nõ põt esse in illo instāti. b. futuro: ⁊ sic põt esse ⁊ nõ eē simul in. b. cõponēdo ly sil cū esse: ⁊ non esse: ⁊ nõ cū ly põt: sed aliqd est gñabile: qͦd nūq̄ generatur fm oēs: ⁊ hec est fides ⁊ veritas: vñ in nālib⁹ ⁊ voluntarijs aliqd poīe est qͦd nūq̄ erit: qꝛ poīe est me aliqd intelligere: qͦd tñ nunq̄ intelligā. Silr cogitare. qꝛ dī 2º de gñatione. futur⁹ qs incedere nõ incedet. Silr si sic nõ eēt qꝙ aliqd esset poīe qꝙ nunquā esset: tūc oīa euenirēt de necessitate. qͦd est fīm. qꝛ tunc frustra essent ꝯsilia ⁊ negocia hūana. ex pͥmo pi her. Silr in nālibus aliqd est poīe qͦd nūq̄ erit: ⁊ aliqd est gñabile: qͦd nūq̄ gñabiť. ¶ Ad primū dubiū dōm. qꝙ pͥmū pnᵐ doceri potest itelligi duplr.

Uno mõ quo ad iherentiā passionis ad subm vel nõ inherentiā passionis ad subm. i. predicati. Alio mõ põt itelligi doceri quo ad aliq̄s ꝯditiones sibi debitas: mõ illud qͦd põt doceri quo ad inherentiā vel nõ inherentiā pdicati ad subm: illud non est pͥmū pͥncipiū. sꝫ qͦd põt doceri quo ad ꝓprietates sibi debitas: hᵒ põt eē pnᵐ primū. qꝛ illud ꝯplexū ex predicato ⁊ subiecto: de cui⁹ inherētia nõ dubitať vt idē simul eē ⁊ nõ esse. impoīe est. i. de ipossibilitate simul eēndi ⁊ nõ eēndi: ⁊ idez non dubitať. tñ põt habere ꝓprietates ⁊ ꝯditiones sibi debitas: vt qꝙ sit firmissimū et qꝙ nõ ꝯtingat decipi circa ipm ⁊c. ⁊ quo ad illas ꝯditiones põt doceri ⁊ declarari: sꝫ tñ nõ quo ad inherētiā vel nõ inherentiā pdicati ad subm doceť. vnde q̄ cito ꝓponitur illud pͥncipiū. impoīe sil esse ⁊ nõ eē ⁊c. stati terminis cognitis non dubitať de inherentia pdicati ad subm: ⁊ sic Aris. nõ docet ipꝫ: sꝫ tñ quo ad ꝯditiones sibi debitas declarat ipm: ⁊ aliqualr docet. ¶ Ad 2ᵐ dubiuꝫ aliqui dicūt. qꝙ non põt dici fm fundamēta Aris. tenendo qꝙ aliqd gñabile nūq̄ generetᷣ: qꝛ dicūt qꝙ Aris. de necessitate sꝫ fundamēta eius hꝫ ꝯcedere. qꝙ oē gñabile de necessitate generabiť: lꝫ non sit verū. fm fidē ⁊ veritatē.

E **Per hec** ad rõnes in oppositū. Ad primā cū dicitur pͥmū pͥncipiū dꝫ esse simpˡᵐ. Dōm qꝙ pͥmū pͥncipiū eē simplicissimū põt itelligi duplr. Uno⁹ qꝙ sit simplicissimū simplicitate que opponiť ꝯpositiõi ex plurib⁹ vocib⁹. ita qꝙ simplicissimū dicat exclusionez ⁊ negationē pluriū vocū. Alio mõ põt itelligi qꝙ sit simplicissimū ꝑ exclusionē notitiarū pcedentiū. Modo primū pͥncipiū non põt esse simplicissimū pͥmo mõ. ꝑ exclusionē cõpõnis ex plurib⁹ vocib⁹ ⁊ terminis. qꝛ primū pͥncipiū põt esse ꝯpositū ex plurib⁹ vocibus ⁊ terminis. q̄ alia. Scđo modo est simplicissimū ꝑ exclusionē notitiarum pcedentiū primū pͥncipiū. qꝛ nulla notitia alicui⁹ cõplexi pcedit ipm. alr esset ex suppõne. qͦd est fīm. ¶ Tu

G dicis. complexū est istud pnᵐ: idē simul eē ⁊c. Dōꝫ qꝙ nõ est simplicissimū ꝑ exclusionē ꝯpositionis pluriū vocū. qꝛ ples voces includit q̄ alia ꝯplexa: sꝫ est simplicissimū ꝑ exclusionē notitiarū pcedentiū. qꝛ intellectus non põt capere priorē notitiā ꝯplexi pͥmo pͥncipio. ¶ Ad aliam: primū pͥncipiū ⁊c. ꝯcediť. multiplicitate inordinata que est pͥr equiuocationis in qua aliqua falsitas cõmisceť veritati: vel põt cõmisceri: Tñ pͥncipiuꝫ primū põt esse multiplicitate ordinata ad vnū primū in qua veritas nõ cõmisceť falsitati: sꝫ tñ est in eo veritas pura. ¶ Tu dicis. qꝙ impoīe est simul esse ⁊c. Dōꝫ qꝙ est multiplex multiplicitate ordiata ad vnū pͥᵐ: in q̄ est pura veritas. vñ si idē simul eē ⁊ non esse impoīe. est multiplex. ⁊ qꝛ tñ est dictū impoīe est idē simul esse subam ⁊ non subam: ⁊ idē impoīe est esse ⁊ non esse simul quātitatē: ⁊ non quantitatē: ⁊ sic de alijs. sic ēt ista est multiplex. ens est ens. multiplicitate ordiata ad vnū pͥmuꝫ: vt ad subam: qꝛ sicut ens

H significat mlta ordinata ad vnū. s. ad subam ⁊ oīa alia nouez pdicamēta: vt hñt ordinē ad ipm. ita etiā impoīe est idē esse ⁊ non esse: ⁊ significat ista decem: ipoīe est idem esse subam ⁊ non subam. Et impoīe est idē esse quantitatē ⁊ non esse quantitatē. ⁊ sic de alijs. tñ oīa posteriora significat. vt hñt ordinē ad pͥmū. ¶ Ad aliā rõnē ꝓpõ negatiua ⁊c. verū est: ꝓpõ neᵃ vna. imo vnde negatiua est. qꝛ qualꝫ negatiuaꝫ vnde negatiua est: pcedit affirmatio manifesta: sꝫ neᵃ vnde talis est põt esse pͥma. qꝛ inquantum est ꝯstituta ex talib⁹ terminis pͥmis: ⁊ tali mõ essendi põt esse. ¶ Tu dicis. qꝙ istud icõplexū: ipoīe ⁊c. Dōꝫ qꝙ ex negatiua: vñ ipsa ē negatiua: pcedit eā affirmatiua: sꝫ tñ vñ talis est qꝙ ex talibus terminis ꝯstituta. s. primis esse ⁊ nõ esse tali mõ enūciādi: qa negať possibilitas sil

I essendi & nō eēndi de eodē. Et sic est pma: qa cara nulla
alia pcedit in cognitiōe. qz ci⁹ cognitio: nō resoluit i aliā.
sz cognitiōes oiuz dignitatū. in hoc pmū cōple^m resolui-
tur. ℂ Alr di. q duplex est negatiua. quedā est: que daz
fsa: oēm negatiuā falsaz pcedit aliqua affirmatiua vera. vn̄
si sit negatiua verissima veritate eui dētissima: & incōtra-
dicibili: nō opz q pcedat eaz aliqua affirmatiua. ℂ Alr
pōt dici. q dictuz pn^m ipoīe est idē siī eē: & nō esse: nō est
negatiua ppō: sz affirmatiua. qz ibi affir^r ipoītas de sub-
iecto & modalis ppō nō est negatiua: nisi qn̄ negat mo-
dus de subto. sz b affirmat modus. qz b idē siī eē & nō esse
ēz se in rōne subti: & impoīe in rōne pdicati: sz bn̄ est ne-
gatiua eqpollēter. qz eqpollet negatiue. s. nō ptigit idē siī
eē & nō eē. Et p tāto formalr nō est negatiua: sz eqpollē-
ter. vn̄ etiā affirmatiua ppō in qua idē pdicat de se: sic ē
K negatiua: qz eqpollet negatiue: vt suba est suba eqpollet
huic. suba nō est non suba. ℂ Ad quartā rōnez: ppositio
copulatiua &c. pceditur. si est copulatiua fm veritatē. qz
copulatiua & hypo^ca depēdent ex duabus cathegoricis.
ℂ Tu dicis. q ista ppō est copulatiua. Dōm q non est
copulatiua: sz de copulato termio. qz b totū: idē siī esse &
nō esse. bz se ex pte subiecti. & ista piunctio copulat inter
terminos. sz nō copulat inter propōnes. s. q sensus sit q
idē esse est impoīe. & idē non esse est ipoīe. ℂ Ad aliam.
modalis ppositio &c. verū est inquantū modalis. sz tamē
modalis. vn̄ talis pōt esse pmā pncipiū. qz iquantū est ex
talibus terminis pstituta. & tali euidētissimo mō. vt q ne-
gatur impoītas simul eēndi & nō eēndi de eodē: & ppter
hoc bz pmitatē in genere pncipiorū. ℂ Ad aliā primū
L pn^m dz eē ex maxie terminis simplicib⁹. verū est de illis i
que alia pnt resolui & reduci. ℂ Et tu dicis. q dictū pnci
piū &c. Dōm q inter oia pncipia pplexa: ad que pnt re-
solui & reduci alie pnes illud pncipiū est ex terminis ma
xime simplicib⁹. sz nō est ex terminis maxie simplicib⁹
respectu illarū ppōnuz. vbi idē pdicatur de se: & ad que
pplexa alia nō reducunt. vn̄ illud. ens est ens. qd cōponi
tur ex terminis maxie simplicib⁹: & alia. vbi idē de se pdi
catur. sz in illa nō resoluunt pnes: sz illud pncipiū. ipoīe
est idē simul eē &c. est pmū respectu oium cōplexoz pn-
cipiorū demōstratiōis in que resoluunt alia: & sic ē ex ter
minis maxie simplicib⁹. vn̄ p illud pncipiū oia alia con-
firmant & corroborant: & sic illud est ex terminis maxie
simplicib⁹ respectu pncipioz pplexoz. in que alia resol
M uunt. ℂ Ad aliā. primū pncipiū cōplexū dz cōstitui ex
pmo termino: cōceditur eo mō quo est primū. Tu dicis.
q suba &c. Dōm est q est pmū pmitate principa^lis & nō
pmitate cōitatis: sz pmū pncipiū dz cōponi ex pmis pri-
mitate cōitatis. qz pmū pncipiū dz descēdere oia alia pn-
cipia ptra negātes ea. ℂ Ad aliaz: si hoc esset tunc plura
essent pma pn^a. negat. q nō est nisi vnū. Et tu dicis de q-
libet affirmatio & negatio &c. Dōm q nō est primū pnci
H piū. quia nō inuenit Ab Aris. positū pro pmo pncipio.
Tu dicis. q cōiter dicit b. Dōm q illud cōe dictū est fal
sum: qz sine ratione est. vn̄ etiā illud dictū tn̄ est cōe igno
T.c.9. rantibus. Et tu dicis. Aristo. 4. hui⁹. ponit illud pncipium
primū. nō ptingit idē eē & nō esse siī. Dōz q illud est idē
realr cū isto. sz tn̄ differt voce: quia nō ptingit & ipoīe eq-
pollent. ℂ Ad aliā: pmū pncipiū &c. verū est dz esse veri⁹
oibus aliis. p que alia pnt pfirmari: sz nō oz q sit verius
illis p q alia nō pfirmant: neqz i que resoluunt. ℂ Tu di
cis. q illud pn^m in quo idem predicat de seipso est veris-
simū. Dōm q illa ppō est verissima: vbi idē pdicat de se
ipso: sz in illā ppōnem alia non resoluunt: & pfirmantur
p eā. sz dictū pncipiū est veri⁹ oibus pplexis: in q alia re
soluunt: & per que confirmant. ℂ Qō. VIII

ℂ Quod enim necessariū est habere &c. N.
T.c.8.
Circa hanc pte querit. vtrū pncipiū cō-
plexū sit oibus notissimū. ita q i-
telligentē quecūqz sit necesse ipm hēe. Et ar-
guit pmo q nō. qz intelligentē simplex & incō
plexū nō est nece intelligere cōplexū. qz incō-
plexū pōt intelligi sine pplexo: cū ista sint opposita: & incō
plexū sit pus pplexo: & prius pōt intelligi sine posteriori:
sz pncipiū pmū est cōplexū. & alia multa sint incōplexa:
sicut ens & hō: qui intelligunt simplici intelligētia. vt pz
3. de aia. g &c. ℂ Itē intelligētē ptē nō oz intelligere totū: qz T.c.21.
aliqs pōt intelligere lignū: nō intelligēdo domū: cū par-
tes sint priores toto: sz pmū pncipiū bz ptes: qz partes p-
mi pncipij nō solū sunt termini incōplexi: sz ēt cōplexe
ppōnes: sicut idē esse. & idē non esse. g intelligentē nō solū
incōplexa non necesse est intelligere pmū pncipiū: verū O
etiā intelligentē pplexa nō necesse est ipsū intelligere pri
mū pncipiū. ℂ Itē illud nō est notissimū circa qd p^ts er
rare: & p pns quelibet intelligentē non necesse est ipz hēe:
hec est manifesta: qz aliqs nō decipit nisi circa illud qd
nescit & ignorat: vt dicit Cōmētator 4. hui⁹. sz circa pmū T.c.8.
pncipiū p^t errare. pbatio. qz iudiciū sensus certi⁹ est iudi
cio intellect⁹: cū ergo cognitio intellectiua fiat ex cognitio
ne sensitiua. pmo poste. sz sensus qnqz decipit circa ppri T.c.p.
um sensibile. vt pz 2° de aia. & etiā 4° hui⁹. ergo etiā intel- T.c.63.
lectus decipitur circa primū pncipiū. T.c.24.
Oppositum vult Aris. i lra. vbi dicit. q pncipiū & infra.
pmū est notissimū. & postea dicit: quia T.c.8.
pp oēs demrationes in hanc reducit vltimā opiniones. T.c.9.
Ad intellectū qōnis notandū est q duplex est
opatio intellect⁹. Prima que est
indiuisibiliū itelligētia & illius obm est incōplexū. ℂ 2°
opatio est pposito & diuisio: & illius est obm cōplexum.
modo sicut in pma opatione est aliqd primū itellectū vt P
ens: sine quo intellect⁹ nihil itelligit: sic in 2° opatione est
aliud primū vt pmū pncipiū demōstrationis. sine quo i-
tellectus nullū itelligit cōplexū: & hoc dico pprie cōple^m
qz aliqd est cōple^m iproprie. vbi predicat idez de seipso:
vt ens est ens. vbi terminus ex pte subi: & pdicati idez si-
gnificat. Modo cognitio primi pncipij pplexi depēdet
ex cognitione suaru partiū & terminorū: sic qdlibet alioz
principiorū depēdet ex cognitiōe terminorū. qz pncipia
cognoscimus inquantū terminos cognoscimus.
Tunc dōm est ad qōnem. Primo q intelligētez qd-
cūqz incōplexū vel cōplexū improprie acce-
ptuz non opz itelligere primū pncipiū demonstrationis
ℂ 2° dōm. q intelligēte quecūqz cōplexū vel pplexoz
pprie acceptoz necesse est intelligere primū pncipium. Q
ℂ Rō pme pnis est. Illius cognitio pōt haberi sine co-
gnitione primi pncipij: qd non dependet in cognosci a p-
mo pncipio: sz incōplexa: & etiā pplexa iproprie sunt hu-
vt visum est supra: quare &c. ℂ Ratio scdē pnis est: qz i-
telligentē 2° & posteriora: opz itelligere pmuz: qz posteri⁹
non intelligit sine priori: sz oia cōplexa pprie sunt poste
riora respectu primi pncipij. qz etiā omnia in ipsuz resol
uuntur. & hoc vult dicere Aristo. in lra. q enim necessari-
um est habere qdcunqz entium intelligentē.
Ad rōnes Ad primā. pz qz incōplexa non depen-
dent ex cognitiōe pncipij primi demō
strationis. & hoc visuz est. ℂ Silr ēt pz ad 2^m. qz pplexū
iproprie qd est pars primi pncipij. & hoc visuz est. ℂ Ad
3^m pz etiā. qz itellectus intelligēdo aliqd cōplexū vere &
pprie non pōt decipi circa pmū pncipiū: & g bz itellectū
bn̄ dispositū: sicut ēt visus nō decipit circa ppriuz obm:

& hoc

A ꝛ hoc obseruatis debitis ꝯditionib⁹. vt pȝ 2° de ala. p the mistiū. ſȝ hoc absolute dr̄i decipit̃ circa pmū p̄n^m. q2 q nō intelligit ꝯplexa vere: ꝛ nō hȝ itellectū dispo^m. vt vult Cō-
Cō. 52. mētator pmo celi ꝛ mūdi. ꝛ in alijs locis. ℂ Qō. IX

ℂ Volunt autem ꝛ hoc demōstrare ꝛc̄.

Queritur circa hāc ptē. vtrū pmū p̄n^m possit de^ri. Et arguit̃ pmo q sic. q2 illud pōt demōstrari cu⁹ est altera cā. q2 demōstratio est alicu⁹ effect⁹ p cām. vt pȝ pmo poste. ſȝ pmi p̄ncipij est altera cā. q2 primū p̄ncipiū hȝ alterā cām: sicut terminos ꝛ itellectū. ḡ pt demr̃ari. ℂ Itē pp qd vnūqdq̄ tale. ꝛ illud magis est tale. pmo poste. ſȝ oīa sunt de^{bis} p pmū p̄ncipiū. ḡ illō magis. ℂ Itē illa que p̄nt pbari p rōnē ducentē ad impole p̄nt demōstrari. ſȝ p̄ncipia p̄nt pbari p impole accipiendo oppositū ꝯnis cū vna premissarū: ꝛ inferre oppositū
B alterius pmisse. sicut pȝ pmo priorū. ergo vnū principiū etiā sic potest demonstrari cū sit principium.

Tex. cō. 9. **Oppositum** vult Aristo. in lr̃a. vbi dicit. volunt autē ꝛ hoc demonstrare quidā pp ineruditionē. Est enim ineruditio non cognoscere: quorum oportet demonstrationē querere.

Ad qōnem dōm q 2^x est demōstratio. s. simplr ꝛ ꝛ elen^{ca}. Tūc dōm est pmo. q p^m p̄n^m demr̃atiōis nō pt demōstrari demr̃atōe simplr. Et hu⁹ rō est. oīs demōstratio simplr est p magis nota. appet p Aris. pmo poste. ſȝ nihil noti⁹ est pmo p̄ncipio saltē in genere ꝯplexorū. vt visū est in p̄cedēti qone. ℂ Itē si pmū p̄ncipiū posset demr̃ari simplr: tūc nō esset p̄ncipiū: ꝛ p-
C cederet in infinitū. ꝛ pȝ hec ꝯn̄a. q2 si pmū p̄ncipiū demōstrat̃. hoc erit p aliud pmū p̄ncipiū. ſȝ qd hȝ aliō pius nō est pmū. ꝛ silr p̄cedit̃ in ifinitū in demr̃ationib⁹. q2 illud p̄ncipiū itērū demr̃aret̃ p aliud. ꝛ sic in ifinitū. ſȝ vtrūq̄ est flm. q2 q pmū p̄ncipiū nō sit pmū. hoc est ꝯdicere. Silr q in demr̃ationib⁹ p̄cedat̃ in infinitū. hoc est iprobatū. pmo poste. ℂ Et tu forte dices. q demr̃ar a posteriori. ſȝ nō valȝ. q2 tūc eēt demr̃atio circularis. q2 tūc idē eēt noti⁹ ꝛ ignoti⁹ eodē mō. cū nihil sit noti⁹ pmo p̄ncipio
T. cō. 6 Et ad hāc intētionē dic̄ Aris. 2. phy. mr̃are ma^{fe} p ima^{fe} est potētis nō diiudicare. ꝛ hoc pp ipm nō pp cognitū. ꝛ
Cō. 6. Cōmētator dicit ibidē. q querere demr̃are ma^{fe} q accidit eis qui querit demr̃are manifestū p id qd est latēs q mos est ei⁹ q p nām suā nō pōt distīguere iter p se manifestū ꝛ imanifestū p aliud. Et rō vsitata cū illis in declaratione rerū manifestarū est silis rōnis q̄ vsitat̃ cū ceco:
D q2 vterq̄ est diminut⁹. Ille xo. q2 deficit sibi v̄tus visiua pp qd nō pōt ꝯp̄hēdere colores. Illi xo. q2 deficit aliud ex pte itellect⁹. pp qd non p̄nt app̄hēdere pmas ꝓpōnes. Et hoc idē vult Lyncon. pmo poste. vbi dicit. q p̄ncipiorū nō est demr̃atio. q2 nō docemur neq̄ adiscim⁹ nisi illō qd cū p̄ ꝯcipim⁹. appet dubiū vel flm: ꝛ post dubitationē vel falsā opionē manifestat̃ ei⁹ v̄itas. ℂ Tūc dōm est 2° q primū p̄ncipiū pōt pbabere elēchice: ꝛ est demr̃are elēchice. vt dicit Aris. in lr̃a. qn̄ aliqs p̄cedit ex minus notis ad magis nota que ꝯcedit aliqs vt ex loq̄la illi⁹ negātis q ꝯcedit loquelā. ꝯcedit min⁹ notū aliqd q̄ pmū p̄ncipiū. ꝛ est arg̃ sophysticū. q2 petitio p̄ncipij ꝛ pbat sic Aris. ille qui negat pmū p̄ncipiū. vel dicit aliquid vl nihil. si dicit aliqd. tūc ꝯcedit vocē significare. ꝛ negat nō significare. si aūt nihil dicit. tūc est derisio q̄rere rōnē apud illos q nullā h̄nt rōnē: inquantū tales nō h̄nt rōnē siles sunt plantis nullā h̄ntibus rōnē. ℂ Ad rōnē pmā. illud qd hȝ alterā cām ꝛc̄. Dōm q verū est si hȝ cām alterā: que possit esse mediū demr̃ationis iter subȝ ꝛ p̄dica-

tum. ℂ Tu dicis. q p̄ncipiū primū hȝ alterā cām. Dōm q lȝ hēat alterā cāȝ mālē: vt termios: vel itellectū vt efficiens. tn̄ nō hȝ mediū pbādi p̄dicatū de subo: q2 sic oporteret eē priorē ꝓpositū p p̄n^o. ℂ Ad aliaȝ. pp qd vnūqdq̄ ꝛc̄. Ista ꝓpō sicut pȝ p Lyncon. pmo poste. opȝ itelligi in illis que ꝯueniūt in vno p̄dicato vniuoco. q2 illud p̄dicatū magis inest cāe q̄ cāto. Modo primū p̄ncipiū ꝛ alie ꝓpōnes que demr̃ant̃ p primū p̄ncipiū non ꝯueniunt in vno p̄dicato. q2 primū p̄ncipiū nō est demr̃abile. ſȝ alia p̄ncipia sunt demr̃abilia. ḡ non ꝯcludit. ℂ Ad aliam. de^r p ipole ꝛc̄. Ista ratio est tētatiua. q2 pbat oppositū. q2 in demr̃atōe p impole capit̃ v̄tus ex pmo p̄ncipio s. q ꝯtradictoria non p̄nt eē simul: q2 in v̄tute eius pbat̃ bonitas demr̃ationis ꝛ vere ꝯnis. q2 si aliqs negat istam ꝯnem opȝ ꝯcedere oppositū. ꝛ ita primū p̄ncipiū non pbatur in illa demonstratione. sed magis est probans oppositum per oppositaȝ. ℂ Qō. X. F

ℂ Interimēs enim rationē sustinet ꝛc̄. Tex. cō. 10

Queritur circa hanc ptē. vtrū negans vocē aliqd significare ponat vocē aliqd significare. Et arguit̃ pmo q non. q2 negatio negat pfectionē simplr: ꝛ nihil relinq̄t: ꝛ hoc est verū: q2 in hoc est dr̃ia iter p̄uationē negationē: ꝛ ꝯtrarietatē. q2 negatio rēouet aliqd ꝛ nihil relinq̄t: p̄uatio autē remouet aliqd: ꝛ relinquit subm ſȝ ꝯtrarietas subm relinq̄t: ꝛ genus. ꝯn̄a pȝ de se. q2 negās vocē significare: ille facit negationē. ℂ Itēȝ Ad oēm ꝯditionalē negatiuā ꝯn̄tis sequit̃ negatiua ꝯditionalis ꝯn̄tie. ꝛ hoc ꝯceditur cōiter: q2 si ad sor. esse album: sequit̃ ipm nō esse nigrū. ḡ etiā ad sor. eē ni^m. ḡ q negat vocē significare. ꝛ dicat eā significare nihil: ille nō ponit vocē significare aliqd. Et ita nō sequit̃ q si aliqs iterimat rōnē q ponat eā. ℂ Itē oīs act⁹ reflexus sup suū
G oppositū diminuit ipsuȝ: ꝛ facit fallaciā ſȝ qd: ad simplr v. g. scio me nihil scire: ḡ scio aliqd: ſȝ hic actus reflectitur super suū oppositū. q2 ille significat voces non significare. ergo significat vocem aliqd significare.

Oppositum vult Arist. in predicta littera. interimens rōnem sustinet rōnem.

Dōm ē ad qōnē. q iterimēs rōnē ponit rōnē. Rō: oīs negās aliqd enūciat. ꝛ h̄ est de se nō: q2 negatio ꝛ affir^{ma} diuidūt enūciationē: ſȝ q negat vocē significare aliqd enūciat: q2 q negat vocē significare negat aliqd: ḡ enūciat. Ex hoc tūc vlterius. Oīs enūciatio est affirmatiua sui dicti: quia qui dicit q homo non est asinus. ipse asserit q hec sit vera: homo non est asinus. ergo qui dicit noīa in hoc significare ipe asserit q hec sit vera. noīa in hoc significāt: ſȝ veritas nō est nisi in enūciatione significatiua: q2 veritas est in voce tāq̄ in signo: q ḡ ponit hāc enūciationē eē verā: ponit enūciationē esse significatiuā. Et ita est interimēs s̄monē sustinet. ℂ Itē q negat p̄dicatū a subo: ille nō aufert p̄dicatū nec subm. Et hoc pȝ: q2 si
H aliqs remoueat sig̃are a q̄cūq̄ voce: dicēdo: nulla vox sig̃at: ipse nō aufert sig̃atum subiēme: q sig̃atū p̄dicati. Et ita tunc seq̄tur: si aliqs asserit nullā voceȝ significare: ipse ponit vocē quā pfert aliqd sig̃are: vnde ipse implicat vno mō ꝯtradictoria: nō per ꝓpōnē quā profert negat aliquā vocē significare: sed p actuȝ quē exercet in asserēdo suum dcm̄ ponit vocē quā pfert aliqd sig̃are. Et sic pȝ q q negat vocē sig̃are ponit eā sig̃are: q2 ipse affirmat saltē suū dcm̄ eē vex quo ad actū exercitum.

Ad rōnes. Ad pmam. negatio ꝛc̄. Dōm q negatio vt̄ negatio est: nihil relinq̄t ei⁹ qd remouet: ſȝ tn̄ negatio vt talis est: voceȝ pōt relinq̄re: q2

I aliqs nō pōt simplr vocē negare: nisi ponat saltē vocem
signare quo ad actū exercitū. vn̄ si pfert aliqd: negando
saltē id qd ē in sua enūciatiōe cōiter ponit. ¶ Ad scdaꝫ.
ad oēm ɔditiōalē negatiuā ɔñtis ⁊c̄. ɔcedit nisi ad ante-
cedēs seqñ oppositū: ga tūc non sequit̄ negatiua ɔñe. Et
sic est in pposito: qꝛ negant̄ voces signare. imo qꝛ negās
vocē signare īterimit sermonē: ⁊ ponit sermonē: vn̄ ad an-
tecedēs seqt̄ ɔñs affirmatiuū ⁊ negatiuū: q̄re nō valꝫ. ¶ Ad
aliā: actus reflexus ⁊c̄. ɔcedit̄ φ destruit illud cui oppo-
nit̄: sicut scio me nihil scire: destruit oīa alia quo ad sciaꝫ
quoꝝ nō hēo sciam: sꝫ tn̄ nō destruit respcū hui⁹ act⁹ scie-
di quo scio me ignorare cāꝫ. Et h̄ est scire negatiue: sicut
rusticus scit se nō scire cās effectuū futuroꝝ. Et ita aliq̄-
liter scit φ nō hꝫ sciam: ⁊ h̄ est p negationē: sic ēt scimus
īfinitū vel vacuū nō eē: vt pꝫ 3° ⁊ 4. physi. ⁊ sic aliq̄lr sci-
K mus: sic est in pposito: vn̄ q negat oēm vocē: ipse cōcedit
aliqd signare: sic qd est in sermone exercito: ga pfert ali-
qd p qd negat: ⁊ h̄ nō valeret nisi iste sermo signaret ali-
qd: qꝛ alr nō posset negare: ⁊ sic nō ē falsa sm qd ad simpl-
plr: ⁊ p ɔñs negās loq̄lā: pōit eā aliqd signare. ¶ Q.XI

T.c.10. ¶ Primū quidē igitur manifestum ⁊c̄.

Queritur circa hāc partē: vtrū vox pos-
sit plura signare. Arguit̄ pri-
mo φ nō: qꝛ sicut est in intelligēdo: sic oꝫ esse
in signando: qꝛ signare sequitur intelligere. pri-
T.c.10. mo peri hermē. ⁊ 4° h°: sed nō ɔtingit plura
intelligere: vt hī 2° topi. vbi dī φ vnū ɔtingit intelligē: mul-
T.c.10 ta aūt scire. ⁊ 4° hui⁹ dī. nihil.n. ɔtingit intelligere nō intel-
C.21.⁊22. ligētē vnū. ⁊ dicit Cōmē. 3. de aīa. φ intellectus simplici ⁊
vna apphēsione tn̄ vnū apphēdit: ⁊ vnū q̄ditate vl spē.
vn̄ intellect⁹ plura: vt plura sunt: nequaq̄ꝫ intelligit. ergo ⁊c̄.
¶ Itē si vox plura posset signare: tunc vnū referret̄ ad
plura. ⁊ pꝫ ɔña. qꝛ vox refert ad rē. si g̃ vna vox posset si-
gnificare plures res: tūc vnū posset referri. ⁊ referret̄ ad
T.c.20. plura. sꝫ hoc est falsuꝫ. vt pꝫ. 5. hui⁹. qꝛ tn̄ vnuꝫ refert̄ ad
vnū. Et hoc idē pꝫ 4° hui⁹. φ tn̄ vnū refertur ad vnum.
¶ Itē vni⁹ rei tn̄ est vna forā: ⁊ hec est vera sꝫ oēs. q di-
cunt. φ vni⁹ rei nō sint plures forme: sꝫ signatio est forā
dictiōis: p petrū helie. g̃ dictio vna nō hꝫ nisi vnā signifi-
cationē: ⁊ p ɔñs nō signat nisi vnū. Hoc idē arguit̄ auctē
Ari. in lr̄a vbi dicit. Nā nō vnū signare nihil est signare.
T.c.10. Oppositū arguitur. si vna vox non posset signifi-
M care plura: tunc non esset dictio equiuo-
ca: qꝛ dictio equoca significat multa: sꝫ hoc est fl̄m. p Ari.
4. hui⁹. ⁊ in pdicamētis. ⁊ in elēchis: ⁊ multis alijs locis.
T.c.2. Dicendū est ad qōneꝫ. Primo φ vox nō pōt plu-
ra significare p vnā rōnem significādi.
¶ Scdo dōm. φ vox vna pōt plura significare sm di-
uersas rōnes significādi. ¶ 3° dōm. φ necessariū est vnā
vocem plura significare sm diuersas rōnes significādi
H supposito φ hō debeat sibi exprimere conceptus. ¶ Rō
pme ɔnis. vnū nō refert̄ nisi ad vnū. ⁊ hoc p vnā rationē
T.c.27. ⁊ relationē. ⁊ hec est manifesta. ex. 4. ⁊ 5. hui⁹. sꝫ rō signifi-
T.c.20. cādi est relatio: p quā verū refert̄ ad rē. g̃ vna vox p vnā
rōnē significādi refert̄ tn̄ ad vnā rē. Itē sicut est in intel-
ligēdo: sic est in significādo. qꝛ significare sequit̄ intellige-
re. sꝫ intellect⁹ sub vna rōne intelligēdi nō intelligit nisi vnū.
Et pp hoc dicit Ari. in lr̄a. φ nihil ɔtingit intelligere nō in-
telligentē vnū. supple sub vna rōne intelligēdi. ¶ Rō 2°
conclusionis. Ille effect⁹ est polis cui⁹ cāe sunt poles. qꝛ
politas effect⁹ depēdet ex possibilitate causarū: sꝫ cause
hui⁹: q vna vox possit plura significare sunt possibiles:
qꝛ ex pte intellectus est pole. qꝛ intellectus pōt plura intelli-
gere: vt videbit̄ in sequentib⁹. g̃ etiā vnā vocē pōt ipone-

re ad significandū plura sub diuersis rationib⁹. Itē possi- N
bile est ex pte rei. qꝛ reb⁹ nō repugnat significari sub vna
voce sm diuersas rōnes. Itē hoc est pole ex pte finis: q
est expressio mentis cōceptus. ¶ Ratio tertie ɔnis. Ille
effectus est necessari⁹ ex suppōne finis: cui⁹ finis est ne-
cessarius: ⁊ hec est mānifesta. 5. hui⁹ capitulo de necessario T.c.6.
sꝫ finis hui⁹ effectus. s. vocē significare plura est necessa-
rius: supposito. n. φ hoīes debeāt sibi exprimere ɔcept⁹:
opꝫ φ vna vox plura significet p diuersas rōnes signifi-
cādi. qꝛ dicit̄ pmo elenchoꝝ φ res nō valemus ferre ad
dispositionē: sꝫ opꝫ vti vocib⁹ pro rebus: sꝫ voces sunt fi-
nite: res infinite. g̃ si debemus exprimere cōcept⁹ reruꝫ:
opꝫ plurib⁹ rebus iponere vnā vocem.

Notandum φ hic sunt dubia. Primū est. videt̄
φ vox non possit sil̄ significare plu-
ra: qꝛ significare sequit̄ intelligere: ⁊ intellectus simul non
pōt plura intelligere. Et istud dubiū patebit qn̄ soluet̄ pri-
ma rō. ¶ Aliud est dubiū ex pte audiētis vni⁹: qꝛ signifi-
care est intellectū constituere. vt pꝫ pmo peri her. ⁊ vnus
audiēs simul nō pōt plura intelligere: vt visum est. Et hoc O
dubiū silr patebit ex solōne prime rōnis. ¶ 3m dubiū ē.
cuꝫ dictio equoca plura significet equaliter. vn̄ tunc hoc
est φ vnus audiēs capiat vnū significatuꝫ: ⁊ alter aliud:
nam hoc magis videt̄ de analogo iportāte significata nō
equalr. sꝫ nō vi posse esse de equoco. ¶ Ad hoc dōm. φ
si vn⁹ audiēs capit vnū significatū de equoco: ⁊ alter aliō
h̄ non est pp hoc φ equocū significet sua significata or-
dine prioris ⁊ posterioris: qꝛ equiuocū significat sua signi-
ficata equalr: cuꝫ per hoc differat ab analogo. Et hoc est
pro tāto φ vni audiēti vnū significatū magis est vsitatū
⁊ alteri aliud. Et sm φ ista significata diuersimode hñt
se ad diuersos in cognitiōe: qꝛ dī. 2. topi. φ voces signifi-
cant sm φ aliq vtunt̄ eis. Et dicit Cōmētator. φ reb⁹ no- Cō.10.
mina iponim⁹ sm que sunt note. ergo φ vnū significatū P
termini equoci occurrit vni: ⁊ alteri aliud: hoc est sm φ
magis est vsitatū vel notū. ¶ Ad primā rōnem. sicut est
intelligēdo ⁊c̄. Ad hoc dicunt aliq: q tenēt φ intellectus nō
possit simul intelligere plura: φ nō opꝫ φ si intellectus vni-
us simul nō pōt intelligere plura: φ etiā vox sil̄ nō possit
significare plura: ga significare inest voci ab ipositiōe: que
ipositio pōt esse a pluribus iponētibus diuersa significa-
ta in eodē istanti: vel ab eodē imponente diuersa signifi-
cata in diuersis istantibus: ⁊ ga vox retinet talia imposi-
ta tāq̄ꝫ essentialia: sm Petrū helie. ideo ɔtingit eam plu-
ra significare. ¶ Aliter dicūt alij tenētes φ intellectus si-
mul possit intelligere plura sub pprijs rōnibus: ɔcedēdo
maiorē: sed negādo minorē: qꝛ dicūt φ intellectus possibi- Q
lis possit simul plura intelligere sub pprijs rōnib⁹. ¶ Ad
pbationē: φ vnū ɔtingit intelligere: dicūt φ per hoc non
ɔcludit̄ φ intellectus nō possit plura intelligere sub diuer-
sis rōnibus intelligēdi: verū est φ cōceptū vnum intelligit
sub vna rōne intelligēdi: sed ɔtingit plura intelligē sub plu-
ribus rōnibus intelligēdi. Et sic ēt pꝫ ad auctoritatē Com-
mēta. qꝛ intellectus pluribus apphēsionibus apprehēdit
plura simul: sꝫ vna apprehēsione intelligēdi tn̄ apprehē-
dit vnū. ¶ Ad aliā pbationē: nō intelligentē vnū nihil cō-
tingit intelligere: dicunt φ ista auctoritas est vera. qꝛ qui
non intelligit vnuꝫ: non potest intelligere plura: sed plu-
ra intelligere nō contingit vnicuiq̄ꝫ: quia vnusquisq̄ꝫ nō
potest intelligere plura: sed plura intelligere non excludit
vnū intelligere: qꝛ qui intelligit plura: ⁊ intelligit vnū: vtruꝫ
aūt intellectus possit intelligere sub pprijs ratiōibus plu-
ra. de hoc postea videbitur. ¶ Ad aliā. si vox plura pos-
set significare ⁊c̄. soluta est ex dictis: quia vnuꝫ pōt refer-
ri ad plura: ⁊ diuersas rationes relationis: ⁊ sic vna vox
potest

A pōt plura sigĩare per diuersas rōnes significādi. ¶ Ad aliā. vnius rei 7c̄. ꝯcedit. specifica 7 finalis mō dicit: vna dictio hꝫ vnā sigĩationē. Et tu dicis: ꝙ vna vox nō significat nisi vnū. Dōm ꝙ vna vox pōt sigĩare plura per diuersas sigĩationes: vñ ēt illa vna vox est ples dictiōes: qꝛ dictio equiuoca nō ē vna dictio: vt canis: lꝫ sit vna vox: de hoc nō plus ad pñs. Et sic de hoc. ¶ Qō. XII.

Tex. cō. 9. ¶ Determinata autem sint a nobis 7c̄.

Queritur vtrū opiniones ꝯdictoriorū sint ꝯrie. ¶ Et arguitur ꝓ ꝙ nō. Si opiones ꝯdictorioꝝ sunt ꝯrie: tunc in intellectu ꝯtingeret trāsmutatio corruptiua:
B 7 pꝫ ꝯña: qꝛ ꝯria sunt corruptiua adinuicē. ꝓ de gnōne. si ergo opiones ꝯdictoriorū cēnt ꝯrie: 7 itell's
Tex. c. 50. 7 51. pōt mutari de vna opione ꝯdictorioꝝ: tūc i intellectu cēt trāsmutatio corruptiua: sed hoc est falsuꝫ: qꝛ ꝗuis in intellectu sit passio ꝑfectiua: que est salus 7 ꝑfectio: non tñ
T. c. 2. 7 3. est corruptiua: vt pꝫ ꝑ Arist. 3° de aia. ¶ Itē. sicut ꝯria habent se ad opiones ꝯdictorioꝝ: sic 7 ꝯdictoria hñt se ad opiones ꝯrioꝝ: per ꝯuenientē siltudinē: sꝫ opiones de cōtrarijs nō sūt ꝯdictorie ſm Aris. qꝛ ꝯria aliqd ponūt: sed vnū ꝯdictorioꝝ nihil ponit. ¶ Itē. entia diminuta 7 ſꝫ qd nō vñr esse ꝯria: qꝛ pro tanto dr̄: ꝙ lꝫ albedo 7 nigredo sint ꝯria: tñ spēs albedis 7 nigredinis nō sunt ꝯria: qꝛ sunt entia diminuta 7 ſꝫ qd: sed ꝯdictoria sūt entia diminuta: qꝛ sūt entia in intellectu: 7 talia sunt diminuta: qꝛ ſꝫ hoc accipit̄ fallacia ſm qd ad simplr̄: si est aliqd in intellectu. ḡ est ens. h̄ est fallacia ſm qd ad simplr̄: vt pꝫ ꝑ elenchoꝝ. ḡre 7c̄. ¶ Itē. opiones debent assimilari 7 ꝯformari illis: quoꝝ sūt opiones: qꝛ entia aie debēt ꝯformari eis
C q̄ sunt ex: que repñtant: qꝛ itell's est in potētia oia: mō similitudinis: vt pꝫ 3° de aia: sed opiones ꝯdictorioꝝ non
Tex. cō. 6. cōformant̄ ꝯrijs: sꝫ magis ꝯdictorijs. ergo 7c̄.

Tex. cō. 9. **Oppositum** vult Aris. in lra. vbi accepit: ꝙ opiniones ꝯdictorioꝝ sint ꝯrie. vñ dic. determinata sūt aūt a nobis: 7 huic ꝓpositioni ꝯtracta dicere: ꝯria ꝯo est opio opioni q̄ est ꝯdictionis: 7 dicit in 2° peri hermenias: h̄ idē vbi inuestigauit: ꝙ nō ꝗcūqꝫ opiniones sunt ꝯrie: sꝫ tñ ille que sūt de ꝯrio mō enūciandi: 7 he sunt opiones ꝯtradictoriorum.

Ad qōnem di cōiter ꝙ opiones ꝯdictorioꝝ sunt ꝯrie: vt opio: qua opinamur aliqd eē: est ꝯria ei: qua opinamur aliqd nō eē: 7 h̄ sil: 7 ad idē: 7 similr 7c̄. ¶ Rō hui' est: opiones ꝯdictorioꝝ vel sūt contrarie: vel ꝯdictorie: vel relatiue: vel ꝓuatiue opposite: 7
5° meta. co. de eodeꝫ 7 diuerso. 10° met. t. c. 9. hec est manifesta ꝑ sufficiētē diuisionē ex. 9. 7. 10. huius 7 in post ꝑdicamentis: sꝫ opiones ꝯdictorioꝝ nō sūt opposite relatiue: nec ꝓuatiue: nec ꝯdictorie. Et h̄ pꝫ. ꝓ nō opponunt̄ relatiue: qꝛ vnū relatiue oppositoꝝ īfert reliquū: saltē in diuerso subo: sic pater opponit̄ filio relatiue: 7 infert filiū: saltē in alio subo: qꝛ si pater est: opꝫ ꝙ filius sit: lꝫ nō in eodē subo: tñ in diuersis: sꝫ opio vnius ꝯdictorio
D rꝫ nō ponit reliquuꝫ in diuersis subiectis: qꝛ poſẽ est ꝙ vnus habeat veraꝫ opinionē de ꝯtradictorijs: sed ꝙ nullus habeat opinioneꝫ de ꝯtradictorio illius. Similr nec sunt opposita ꝓuatiue: qꝛ vnū ꝓuatiue oppositoꝝ: vt distinguit̄ ab alijs oppōnibus est non ens: sed opinio vtriusqꝫ cōtradictoriorū est positiuū: saltē in intellectu: Silr nō sunt ꝯtradictorie: qꝛ vnū ꝯdictorie oppositoꝝ est non ens: sed opinio vtriusqꝫ ꝯdictoriorū est positiuū aliquid: quare relinquit̄ ꝙ sint ꝯrie. ¶ Item. oēs forme positiue absolute sub eodē gñe: quarū vna nō cōpatit̄ aliaꝫ secuꝫ simul in eodē subiecto: vident̄ opponi ꝯrie: qꝛ per hec cōtraria differūt ab alijs spēbus oppōnis: vt pꝫ: sꝫ vtraqꝫ opio de ꝯdictorijs est positiua in itellectu: 7 est abstracta E
ꝗtū est de nā sua: 7 nō cōpatiunt̄ se in eodē subo: vt pꝫ. ergo 7c̄. ¶ Notādū ꝙ dubiū est quō opiones ꝯdictoriorū sunt ꝯrie illa ꝯrietate que distinguit̄ ꝯ alias spēs oppositionis. vñ nō vi verū ſm opinioneꝫ Cōmentatoris: qꝛ Com. 5.
Cōmentator vult 3° de aia. ꝙ nō est nisi vn' intell's nuō in oib' hoib': 7 ēt est opio Aristo. lꝫ sit ꝯtra fidē 7 veritatē: mō opinio nō est nisi in intellectu: qꝛ opio ꝯdictorioꝝ est vl'ium: sed diuersi hoies pñt opinari ꝯdictoria simul: qꝛ tu potes hēe vnā opionē: alter ꝯdictoriā: 7 hoc in vno instanti tpis. ¶ Ex h̄ sic pōt argui: si opiones ꝯdictoriorū essent ꝯrie: tūc in vno 7 eodē subiecto īdiuisibili cēnt sil' ꝯria: sed hoc est falsuꝫ ſꝫ metipsos hoc ponētes. ꝯña pꝫ ex dictis: qꝛ vnus itell's nuō ſm subaꝫ est in oib' hoib' F
ſm Cōmentatorē: lꝫ moueat̄ a diuersis cogitationibus. Et similr diuersi hoies pñt hēe ꝯdictorias opiones in eodē instāti tpis: qꝛ pñt moueri sil' a diuersis cogitationib'. ḡ si iste opiones ꝯdictorioꝝ sunt ꝯrie: tūc sil' ꝯria erūt in eodē intellectu: q est vnus nuō 7 indiuisibilis ſm Cōmentatorē. ¶ Ad hoc aliq rñdēt tenēdo ꝯnē Aris. 7 Cōmentatoris: ꝙ ꝯria esse in eodē subiecto pōt itelligi duplr̄. Uno mō respectu diuersoꝝ: 7 sic nō est incōueniēs ꝯria sil' esse in eodē subo: 7 sic ꝯria pñt sil' esse in intellectu diuersoꝝ phantasmatuꝫ: 7 hoc in diuersis hoibus: qꝛ diuersi hoies pñt moueri a diuersis phantasmatib' 7 cogitationibus: qꝛ quēcūqꝫ intelligentē necesse est phātasmata speculari. ¶ Alio mō pōt intelligi ꝯria esse sil' in eodē subiecto 3° de aia
respectu eiusdē: 7 sic est īpoſẽ: qꝛ incōueniens est ꝙ aliqs t. cō. 39.
sil' cogitet 7 phantasiet̄ diuersa 7 ꝯria: 7 intell's depēdet in intelligēdo a cogitatiua. ¶ Propter illud dubiū pōt dici ad qōnē: ꝙ opiones ꝯdictorioꝝ nō sunt simplr̄ contrarie: qꝛ pñt eē sil' in eodē subo: nec ꝑꝑ respectū diuersoruꝫ pōt dici ꝙ ꝯria sil' sint in eodē subo: qꝛ respectus ille accidit ꝯrijs: qꝛ ꝯria sūt forme absolute: sꝫ illa hñt sūt ꝯria ex suppōne: vt ex hoc ꝙ aduersarius ꝯcedit. ꝙ ꝯdictoria G
sil' verificant̄ de eodē re. ¶ Tūc ex h̄ vult Aris. ꝯcludere: ꝙ si ꝯdictoria verificarent̄ de eodē: tūc opiones ꝯdictorioꝝ essent ꝯrie 7 nō ꝯrie. vñ Aris. hic absolute 7 simplr̄ non affirmat: ꝙ opiones ꝯdictorioꝝ sint ꝯrie: nisi ex suppōne: vt si ex aduersarijs ꝯcedat̄ ꝙ ꝯdictoria sil' verificant̄ de eodē: tūc ꝯria sil' sūt in re. ¶ Sꝫ qd di ad Aris. 2° peri her. Dōm qꝛ Ar. nō dicit absolute ꝙ opiones cōtradictorioꝝ sint ꝯrie: sꝫ ex suppōne dato ꝙ opiones in intellectu sint contrarie: hoc essent opiniones ꝯtradictoriorū opiniones maxime si propter hoc opiniones in intellectu simul sint contrarie: quia conditionalis pōt esse vera antecedente existente falso: vt si asinus volat habet alas. vnde intentio Aristo. est in 2° peri herme. ꝙ si opiones in intellectu essent contrarie: h̄ essent opiniones contradictoriorum. Sed tamen aliqui dicunt: ꝙ vltimuꝫ capitulū scbi peri hermenias non sit Aristotelis.

Ad rōnes in oppo^m. Ad ꝑmaꝫ respondent illi qui tenent primaꝫ viam dicentes: ꝙ trans- H
mutatio corruptiua est duplex: que dā est corruptio simpliciter 7 ſm subam: alia est corruptio ſm accidēs. Modo dicūnt: ꝙ in intellectu nō est trāsmutatio corruptiua simplr̄: 7 ſm subaꝫ: qꝛ itell's ſm subam est perpetuus: vt patet 2° de aia: sed in intellectu potest esse corruptio ſm quid: 7 ſm accidēs: ꝙ in itellectu pōt vna opinio corrūpi: 7 induci alia. Uñ qñ Arist. dicit intellectū esse perpe- Tex. cō. 11 7 21.
tuum nō intendit negare quin in eo possit esse corruptio ſm quid: 7 ſm accidens. ¶ Ad aliam: sicut contraria 7c̄. Ista pōt negari: rō huius est: qꝛ opinio vtriusqꝫ cōtradictoriorum est positiua: 7 ꝑ ꝯñs pōt esse ꝯria: sed sic nō est de opione vtriusqꝫ ꝯrioꝝ: ꝙ sint ꝯdictorie: qꝛ opiniones

I sunt entia positiua: sz vnū qd̄ ꝯdicit alteri est nō ens: quare nō est sile. ¶ Ad aliā auctoritatē: diminuta ⁊c̄. Dōm ꝙ ista rō est quasi insolubilis: qꝛ spēs albedinis ⁊ nigredinis pn̄t esse in eodē subo: vt in eadē pte mediȷ: ⁊ in visu. g̃ nō sunt ꝯria. nō spēs albedinis ⁊ nigredinis nō hn̄t maiorez diminutionē respectu coloris: q̄ȝ opinionis ꝯdictorioꝝ: imo opiones ꝯdictorioꝝ hn̄t maiorē diminutionē respectu ꝯdictorioꝝ q̄ȝ spēs albedis ⁊ nigredis respectu coloris. ¶ Dic ꝯñter nō ꝙ entia diminuta: si oino sint diminuta vt figmēta: tūc nō sunt ꝯria: sz si sunt diminuta respectu aliquoꝝ non opz ꝙ sint ꝯria. Et tu dicis: ꝙ opiniones ꝯdictorioꝝ ⁊c̄. veꝝ est ꝙ sunt diminuta respectu obiectoꝝ: tn̄ p cōpatione ad intellectū sunt positiua. Ista rīsio non valz: qꝛ sic ēt diceret de spe albedinis ⁊ nigredinis ꝙ essent diminuta respectu obiectoꝝ: sz in cōpōne ad mediū ⁊ ad visuz essent positiue: ⁊ p ꝯñs essent ꝯria: sicut ⁊ ista. Silr nō pōt eē ꝙ opiones ꝯdictorioꝝ respectu
K obiectoꝝ sint diminuta p vtroqꝫ: qꝛ lz p vno sit veꝝ: qꝛ opio respcū ꝯdictorij entis est diminutuz: sz rc̄a ꝯdictorij nō entis opinio nō est diminutū: sed magis pfectū: qꝛ ꝯdictoriū entis ex̄ oino nō est: sz opio est ens: saltem in aia. g̃ non valz. vn̄ magis vr̄ alia ps eē vera: ꝙ opiones de ꝯdictorijs nō sint ꝯrie simplr̄ ⁊ oino: sed hoc non est nisi ex suppōne: vt dcm̄ est. ¶ Ad alias: opiones ⁊c̄. veꝝ est: debeāt ꝯformari rebꝫ ex̄ aiaz q̄ ad repn̄tationē: sz nō opz q̄ ad entitatem: qꝛ opio de aliq̄ ꝯformari dz ipsi: qꝛ repn̄tat ipz. ¶ Ad minorē. Dōz ꝙ veꝝ est: nō q̄ ad eē pm̄: sz q̄ ad repn̄tationē: vt imago repn̄tat hoiez: nō q̄ ad eē pm̄: vt eē hoiez: sz quo ad eē zm̄ vt repn̄tatiuū: sic opiones ꝯformantur rebꝫ ex̄ q̄ ad repn̄tationē ⁊ imitationē: qꝛ opio de ente ex̄ ꝯformat̄ ei: qꝛ repn̄tat ipz eē: ⁊ opio de nō ente repn̄sentat ipz nō eē: tn̄ h̄ nō obstāte vtraqꝫ opio ꝯdictorioꝝ
L est ens positiuū: ⁊ p ꝯñs sunt ꝯrie. ¶ Qui g̃ vellet tenere zam̄ viā. rn̄det ad rōnes alteriꝯ opionis: opiones ꝯdictorioꝝ vel sunt opposite ꝯrie vel relatiue ⁊c̄. Dōm ꝙ nullā hn̄t oppōnē: sz sunt dispate. vn̄ rō supponit falsuz: ꝙ opiniones ꝯdictorioꝝ hēant oppōnē: qꝛ non hn̄t aliquā oppositionē: sz dispationē. ¶ Ad aliā. Dōm ꝙ rō petit ꝯriū: qꝛ due opiones pn̄t eē in eodē idiuisibili: vt in intellectu: ⁊ hoc non est pp respectū ad diuersa: qꝛ ille respectus ad diuersa accidit opioni. vn̄ nō ipediret ꝯrietatē in opinione. Et iste opiones sunt in intellectu qui est indiuisibilis: ⁊ non habet partes saltem quātitatiuas: sz habeat diuersas potentias ⁊ virtutes: vt intellectum possibilem ⁊ agētem. Et sic ad illud.

¶ Questio. XIII.

¶ Nihil enim contingit intelligere ⁊c̄.

Queritur circa hanc pteȝ. vtrū intellectus possit intelligere plura simul. ¶ Et arguit̄ pmo ꝙ sic. Sicut se habz sensus ad sensibilia: sic intell's ad intelligibi-
Te.2.z.t.3. lia: p ꝯueniētem silitudinē: qꝛ Aris. frequenter vtit̄ ea. 3° de aia: ⁊ Cōmētator dic̄: ꝙ est ōmi̅u̅ iu̅ h̅: sz sen-
M sus sentit plura sensibilia sil': qꝛ glz expit̄ i se ꝙ sensus sil' sentit plura sensibilia: vt plures colores. s. albū ⁊ nigrum sil'. g̃ intellectus ⁊c̄. ¶ Itē. qcūqꝫ cognoscit totū: vt totuz
Tex.cō.3. cognoscit: cognoscit sil' plura: qꝛ totū est cōpositū ex partibus pluribꝫ. 5 huiꝯ: sed intellectus sil' pōt intelligere totū: vt hoiez domū ⁊c̄. g̃ intell's intelligit plura sil'. ¶ Itē, forme non hn̄tes ꝯrietatē videnť sil' posse esse in eodem subo: ⁊ precipue si nō sint eiusdem spēi: qꝛ qd̄ forme sint incōpoles in eodē subiecto non ꝓuenit nisi vel ex repugnantia oppōnis: vel ex idētitate specifica: vt dicunt: sed intellectiones pluriū non hn̄t ꝯrietatē: sicut nec spēs albedinis ⁊ nigredinis hn̄t ꝯrietatē in medio ⁊ visu. silr̄ h̄ pz

per Cōmētatorē. 6. huiꝯ. vbi dicit: ꝙ in aia hn̄ ꝯtingit vt Com. 8.
recipiat duo opposita sil': qꝛ spēs oppositoꝝ non sunt op- N
posite: nec ēt intell's diuersaꝝ reꝝ ⁊ spēs itelligibiles nō sunt eiusdē spēi: qꝛ intelligere diuersificat̄ fm̄ diuersitatem nāe itellecte: vt dicit Cōmētator 3° de aia: sed intelle- Cō.11.t.35.
cta sunt plura. ¶ Itē. intell's pōt intelligere sil' vnum: vt t.38.
vnū. g̃ pōt itelligere plura. aīs pz de se. ꝯñtia pz: qꝛ opposita sunt nata fieri circa idē: sed intelligere vnū vt vnuz: ⁊ intelligere plura vt plura sunt opposita: qꝛ intelligere diuersificat̄ fm̄ diuersitatē nāe intellecte. ¶ Itē. intell's vnū relatiuoꝝ sil' intelligit: ⁊ reliquū ex̄ pn̄tis: qui diffi-cultate cognoscit vnū relatiuoꝝ: ⁊ reliquū. Silr̄ dicit̄: ꝙ relatiua sunt sil' nā. Et hoc aliqui exponunt. i. nālr̄ intelligentia: sed relatiua sunt plura: vt filius ⁊ pater.

Oppositum pz auctoritate Aristo. in pdicto loco: vbi logt̄ ꝯ negātes pm̄ pn̄m̄. d. ꝙ Tex.2. 16.
nihil ꝯtingit intelligere non intelligentē vnuz: hoc idem dicit zº topi. plura ꝯtingit scire: sz non nisi vnū itelligere. O

Notandum ꝙ de ista qōne est vna opinio: ꝙ intell's nō pōt intelligere sil' plura vt plura. ¶ Alia est opinio: ꝙ intellectus potest intelligere plura vt plura sub diuersis intellectionibꝫ ⁊ rōnibus diuersis. ¶ 3ª est opinio meꝯ: qꝛ intellectus pōt intelligere plura: tn̄ sub vna rōne cōi. ¶ Notādū: ꝙ diuersitas istarū opionū radicalr̄ ꝓuenit ex diuersitate dispōnis organi virtutis sensitiue pncipalr̄ imaginatiue: que imediate deseruit intellectui: vt ex diuersitate spirituū aialiū q̄ imediate repn̄tant spūs ⁊ idola obiectoꝝ: prouenit ista diuersitas opionuz: qꝛ isti spūs aiales q̄ repn̄tant idola ⁊ phantasmata reꝝ sunt dispositi alr̄ ⁊ alr̄ in q̄litatibꝫ nālibus.
¶ Quia aliqui sūt q̄ hn̄t spūs tales grossos: nigros: ⁊ turbidos: ⁊ isti dicunt. ꝙ intell's nō pōt sil' intelligere plura: qꝛ hn̄t grossos spūs: ita ꝙ nō pn̄t clarē hr̄i isensata a sensatis phātasmatibꝫ: ⁊ hn̄t nigros spūs ⁊ turbidos: qd̄ nō hn̄ distincte pn̄t apprehēdere imagines sensibiles: sz idistincte ⁊ ꝯfuse apphēdūt. Silr̄ graues hn̄t spūs: ꝙ difficul-
P ter pn̄t discernere inter spēs deueniēdo ab vno ad aliud ratiocinando diaz vel ꝯuenientiā inter hec. Et isti dicūt ꝙ intell's non pōt sil' plura intelligere. ¶ Sed alij sunt hn̄tes spūs aiales in excellentia bonitatis: qꝛ hn̄t claros ita ꝙ distincte apprehendūt imagines sensibiles ⁊ idola repn̄sentantia res ex̄. Silr hn̄t subtiles spūs: ꝙ bene eliciunt non sensata ex sensatis. Silr. hn̄t spūs aiales leues ratione cuius facilr̄ discernūt ꝯuenientiā vel diaz reruz rōcinando. Et illi dixerunt ꝙ itell's potest itelligere plura: vt plura sil' ⁊ diuersis intellectionibus. ¶ Sz alij hn̄t organū imagiatiue medio mō dispositū: qꝛ hn̄t spūs non nimis grossos: nec nimis subtiles: sed medio mō. Et illi dicūt: ꝙ intell's pōt intelligere plura vt plura sub vna rōne. ¶ Rō pme opionis est: sicut se hz vnū figuratum ad plures figuras: sic intellectus ad plura intellecta p cōuenientez silitudinē: qꝛ intellectus cōpat̄ ad actiones: imo ad actū intelligendi: vt figuratuz ad figuras: sed vnuz figuratū non pōt sil' recipere diuersas figuras fm̄ eandez ptē vt cera fm̄ eādē ptē sil' nō recipit plures: figuras ⁊c̄. Rō ⁊ fundamētū pme opi. Q
¶ Itē. illa v̄tus que ꝯuertit se totalr̄: ad qd̄ se ꝯuertit: nō pōt sil' recipere diuersa: qꝛ non recipit nisi illud ad qd̄ se conuertit: ⁊ non ꝯuertit se totalr̄ sil' ad diuersa: sed intellectus est hm̄: qꝛ intellectus est indiuisibilis ⁊ simplex: ⁊ ad qd̄ se ꝯuertit totalr̄ se cōuertit: vt dicunt ex 3° de aia: sz tn̄ Tex.2.12.
ibi non habet̄. ergo nō intelligit sil' plura: sz si intelligit t.19.
plura. h̄ est successiue. Sz qcqd sit de ꝯne. Iste rōnes nō vir̄ valere: qꝛ p pm̄ rationez pbaretur ꝙ intellectus sil' non pōt habere plures spēs intelligibiles. Et scias ꝙ est ꝯoēs: sicut. n. figuratū hz se ⁊c̄. qꝛ spēs est actus intelligē-

A di:vt multi dicunt:z forte dices φ nō est sile de figura z
Rñsio ad pri mā rōnē pme opi. spē intelligibili:q2 spēs intelligibilis est act⁹ pmus. ¶ Dōz
φ ēt fig⁹ est act⁹ pmus figurati:s3 q2 ꝫ arguere nō est sol
uere. ¶ Jō dōm est ad rōnē:sicut se bz vnū figuratū ꝛc.
Dōm φ est sile z dissile. Sile est in hoc:q2 sicut figuratū
pōt recipere diuersas figuras:quātū ad ipsaz receptionē:
sic intell's pōt recipe diuersa intellecta ex pte intellectiōis:
tñ est dissile:q2 figure hñt aliqualē oppōnē:s3 intellectio
nes nullā hñt oppōnē:q2 oppōnes ꝫdictorioꝝ nō sūt cō
trarie:vt visuz est pus:q2 intellectiones sunt forme spūales
nō hñtes ꝫrietatez:sicut nec spēs albedis z nigredis non
hñt ꝫrietatē in medio:q2 pñt p vnū foramē paruū vide
re totā albedinem:qđ nō esset nisi esset spūalr in medio.
Rñsio ad se cūdam. ¶ Ad aliaz rōnē:vtus illa ꝛc. Dōm est:φ ista rō peccat
B pmo in ppꝛietate:q2 poeticū est. 2⁹ peccat sm figurā eq
uocationis. ꝫ peccat p iproprietatē:q2 qsi dī illa virt⁹ ꝛc.
Hic est iproprius modus loquēdi:q2 illud dictū non est
philosophicū:q2 ꝫuersio est mot⁹ localis ppꝛie. ¶ Et si
dicat:φ ꝫuerti intellectū accipit iproprie. Dōm φ est poe
ticū:q2 iproprie log z metaphorice est poeticū:vt pz ex
poetria Ar. 2⁹ ēt peccat p fallaciaz equocationis:q2 intel
lectū se ꝫuerti ad illud:pōt intelligi duplr. Uno mō per
negōnē ptiū:q2 p vnā ptē nō ꝫuertis se ad aligd sine alia
parte. Et sic est verū:q2 intell's non bz ptem z ptem:q2 est
indiuisibilis. Alio modo pōt itelligi p negationē alterius
actus:z sic est petitio pncipij:q2 eque ignotū est φ intel
lectus sil' habeat plures actus intelligēdi:sicut φ intelli
Fundamētum scđe op. gat plura. ¶ Alia est opio:φ intell's intelligat plura:non
tñ distinctis intellectionibus:s3 vna rōne intelligendi. Et
ista opio bz duo mebra. Pmū est:φ intell's itelligit sil'
plura sub vna rōne cōi. 2ᵐ mebrū est:φ non sub ppꝛijs
C rōnibus itelligit z distinctis intellectionibus. ¶ Rō pme
ꝑtonis. Intell's totū intelligit sub vna rōne cōi. g̃ plura
intelligit:q2 totū componit ex ptib⁹ plurib⁹. Aīs pz. sm
oēs φ intell's intelligit totū sil' sub vna rōne cōi. ¶ Itez
Com. 19. dicit Cōmētator 3⁹ de aīa. φ itell's in ꝑpositione vlī indi
cat infinitas res vnico iudicio:q2 in ꝑpositione vlī sub
subō vlī ꝫtinent infinite res z supposita p successionem:
mō hoc nō esset nisi intell's itelligeret plura sub vna ra
tione. Rō scđi mebri pōt esse rō pōr de ꝫuersione:φ ois
virtus q̄ ad qđ se ꝫuertit totalr ꝛc. Item alia rō. vni⁹ po
tentie non est nisi vsus vnus:vt pz in de sensu z sensato.
vbi tractat. verū sensus plura possit sentire:sed itell's est
vna potētia:z intelligere est eius vsus z opatio. Quicqd
tñ sit de ꝫne quo ad pᵐ mebrū:φ itellectus possit itellige
re plura sub vna rōne cōi:sine illa rō cōis sit accepta ab
aliquo accñte:vt dicunt illi:de qbus dicit Lync. p poste.
φ debilis est itell's:g nō pōt ascēdere ad cognitionē ve
roꝝ generū z spēꝝ:sed sistit in accñtib⁹ qbusdā ꝫñtibus
D genus z spēm:siue illa rō cōis accipiat a qddīate:vt qđ
pōt oīa aīalia intelligere sub vna ratione aīalis in cōi:tñ
pclo nō est vera quo ad 2ᵐ mebrū:qđ itelligat plura sub
proprijs rōnibus z formis:z distinctis intellectionibus.
Nota rōnem ad ꝓbādū φ intell's sil' plura intelligat sub ppꝛijs rōnibus. ¶ Hoc est dubiū:q2 virtus que cognoscit diuersitatez z
diām inter aliqua duo sm ppꝛias formas:z sub ppꝛijs
rōnibus eoꝛūdē sil' cognoscat sub ppꝛijs rōnib⁹:q2 nulla
virtus ponit diāz inter aliqua sm aliud:nisi sm illō qđ
cognoscit:q2 nō ponit diāz sm illud qđ ignorat:q2 dato
φ nō cognoscat ppꝛias rōnes ipsoꝝ:nō cognoscit diuer
sitatē inter ea. vñ pdicatū includit in subō:s3 intell's co
gnoscit diuersitatē iter duo sm ppꝛias rōnes z formas.
ergo sil' ista cognoscit sm ppꝛias rōnes z distinctas itel
lectiones:q2 g cognoscit diuersitatē inter albedinez z ni
gredinē sm ppꝛias formas. g̃ intelligit illa sub proprijs
T. cō. 136. rōnibus z formis. vñ nō est intentio Aristo. 2⁹ de aīa. vbi

E vult φ preter sensus. 5. sit alter cōis q cognoscat diuersi
tatē ppꝛioꝝ sensibiliū. vñ cognoscit in eodē indiuisibili
temporis hoc albū:z hoc dulce. g̃ etiam intell's cognoscit
diuersitatē inter diuersa intelligibilia sub ppꝛijs rōnib⁹
z formis. g̃ sil' intelligit ea sub ppꝛijs rōnibus z distictis
Fundamētum tertie op. intellectionibus. ¶ 3⁹ est opinio:que dicit:φ intellectus
pōt intelligere sil' diuersa sub ppꝛijs rōnibus z formis z
intellectionib⁹ distinctis. Et pro ista opinione est rō de
struens 2ᵃᵐ opinionē quo ad 2ᵐ mebrū:que ratio īmedia
te est facta. ¶ Itē. aligs experit ex seipso:φ qñ medium
est bñ dispositū:φ sil' in eodē instanti videt albedinez z
nigredinē. ergo multo magis itellectus pōt sil' cognosce
re diuersa sub ppꝛijs rōnibus z distinctis itellectionib⁹.
F ¶ Sed forte dices:φ visus est virtus organica:z gratia
huius pōt simul agnoscere albedinē z nigredinē sub p
prijs rōnibus:q2 in vna parte organi recipit spēm albe
dinis:z in alia pte spēm nigredinis:sed itellectus non est
virtus organica. g̃ pp indiuisibilitatē eius nō pōt simul
plura intelligere sub ppꝛijs rōnibus:hoc nō valet:q2 nō
pp diuisibilitatem organi virtus cognoscit plura sub p
prijs rōnib⁹ sil':q2 bene ꝫtingit φ in vno z eodē medio:
z eadē parte aeris multiplicat spēs albedinis z nigredi
nis:silr φ sensus est virtus in corpore:z p hoc nō cogno
scit sil' diuersa:per hoc φ in vna pte recipiat spēz albedi
nis:z in alia spēm nigredinis:nō valet:q2 p vnā z eandē
partē sil' albedinē z nigredinē pōt videre:vñ esse organi
cū nō facit ad similitudinez recipiendi plura simul:sed
bñ quantitas z esse organicū facit ad indiuiduationem
virtutis sensitiue. ergo non valz illud dictū. ¶ Nota φ
Dubitatio ꝫ pōnē illā que dicit φ itell's intelligit pla sub ppꝛijs ra tionibus. hic est vnum dubiū:q2 si intell's simul intelligit duo sub
ppꝛijs rōnibus eadem rōne simul intelligit oīa:sed hoc
est falsū:q2 intellectus multa ignorat. ꝫñtia pz:quia qua
ratione intellectus sil' intelligit paternitatē z filiationem
eadem rōne oīa intelligit:z precipue illa:quoꝝ imagines
z idola sunt in phantasia. ¶ Sed q2 forte dices:φ nō est
G sile:q2 idola oīum rerū nō sunt in phantasia. ¶ Sed ꝯ
hoc sic arguit. Si intell's posis sil' plura intelligere:tūc
sil' posset oīa intelligere sub proprijs rōnib⁹:s3 hoc est fal
sum:q2 nullus sil' oīa intelligit:quoꝝ idola hz in phanta
sia. Hoc quilz experit in se. ꝫñtia pz:q2 idez est iudicium
de duabus itellectionibus:z de oībus:q2 qua rōne duas
habet simul intellectiones eadē rōne:z omnia intelligit.
¶ Adhuc videt φ nō est sile de duob⁹ z omnibus:quia
duo possunt habere aptitudinez:imo habitudinē ppin
quā ad inuicē:sicut pater habet habitudinez propinquā
ad filiationem:sed nō est ita de oībus:q2 oīa non hñt ita
propinquas habitudinē adinuicez:sed magis remotam.
¶ Itē. si idola in phantasia sil' repñtarent itellectui oīa
obiecta:quoꝝ idola z imaginationes sunt in phantasia:
q2 ista idola z imagines in phantasia oīum nō repñtant
sil' intellectui in sp̃ebꝰ aīalib⁹:sed hoc nō est:q2 aliqua ido
la in phantasia in sp̃ebꝰ pñt representari intellectui:sed nō
H oīa:q2 oīa ipedirent se. ¶ Rationes pme opinionis sunt
prius solute. ¶ Similr alique rōnes scđe opinionis sūt
14 solute:vt illa de conuersione. Sed ad aliaz rōnez. vnius
potentie ꝛc. Dōm φ Aristo. ibi loquitur disputatiue. s. in
libello de sensu z sensato:z nō demonstratiue:z φ ita sit
patet consideranti dicta ibi. Aliter pōt dici concedendo
maiorem:in potentijs illis:quoꝝ operationes z vsus hñt
ꝯtrarietatez:vt visus potētie:vt mote nō est nisi vnus
vsus:q2 nō pōt sil' moueri sursus z deorsum:q2 isti mot⁹
habent contrarietatem. silr grauitas non pōt sil' moueri
sursus z deorsum:z sic de alijs. Sed in virtutibus vbi ope
rationes z vsus nō habēt ꝫrietatem z oppositionem:pos
sunt simul esse plures vsus z operationes. ¶ Ad succedē

I tatē Aristo.4° hui⁹:dōm q̄ nō intelligentē vnū nihil cō
Tex.c.10. tingit intelligere:pōt exponi dupl'r.vno mō cū precisio
Auerroes rñ ne:qui nō itelligit vnū precise:nihil intelligit:ꝛ sic est fal
sionē istam.I sus itellcꝰ:ꝛ hoc nō vult dicere Aristo.Alio mō pōt intel
ligi sine precisione:vt q̄ nō itelligit vnū nihil itelligit:sic
est verū:ꝛ sic vnū itelligere nō excludit sil' intelligere plu
ra:qꝛ pōt vnū intelligere:ꝛ tñ cū hoc stat q̄ possit plura
intelligere:qꝛ q̄ pōt plura itelligere:pōt ēt vnū intellige
re:qꝛ vnū pōt itelligere in alio:qꝛ q̄ plura intelligit:vnū
intelligit:ꝛ hoc sufficit Aristo.q̄ disputat ꝯ negātes p̄mū
p̄n̄m:ꝛ sufficit q̄ ꝯcedat sibi vocē significare aliqd deter
minate:ꝛ ex hoc pōt ꝓcedere ꝯ eos:ꝛ q̄ vox sigñat vnū
aliqd pōt hīri ex hoc q̄ itell's itelligit vnū:siue in alio:siue
ſm se:qꝛ pōt vox sigñare vnū:ꝛ hoc sufficit Arist.ad suū
ꝓpositū. ¶ Ad auctē Aril.2° topic.dōm q̄ logī ꝓbabi
liter:qꝛ illa scia est de ꝓbabilibꝰ:ꝛ nō est de necīis:vt pꝫ
K cuilꝫ intelligēti:ꝛ ipse dicit in p̄n°. ¶ Questio. XIIII.
Tex.cō.11. ¶ Necesse itaqꝫ siquidem est dicere ꝛc̄.

Queritur circa hanc p̄tē. Utrū hec sit vera.hō est aial bipes:quia hoc sigñat. ¶ Et arguit̄ p̄mo q̄ non.Quia si
esset verū.hō est aial bipes:qꝛ h̄ sigr:tunc si
gnificatio vocis eēt cā entitatis rei:qꝛ postq̄
hec esset vera.s.hō est aial bipes:qꝛ h̄ sigñat:tūc sigñatio
dictionis eēt cā:q̄ hō esset aial bipes:sed hoc est falsuꝫ:
qꝛ magis est ꝯ̄:q̄ entitas rei est cā sigñationis vocis:qꝛ
significare sequit̄ intelligere.p̄ peri herme.ꝛ intelligere
sequit̄ esse. ¶ Itē.si hoc esset veruꝫ:q̄ hō est aial bipes:
qꝛ hoc significat:tūc vox significaret ipsam reꝫ ꝛ nō aīe
passiones:ꝛ pꝫ ꝯñtia:qꝛ postq̄ hec esset vera:hō eēt aial
bipes:qꝛ hoc significat:ꝛ cōceptus aialis nō est ꝯceptus
hois:qꝛ alia est itellectio aialis ab itellectione hois.ergo
homo est aial bipes:qꝛ h̄ significat:verificaret̄ de re:ꝛ p̄
L ꝯñs voces significarent rem ꝛ non ꝯceptū:sed hoc est fal
suꝫ.auctoritate Aristo.p̄1 peri herme.dicentis:q̄ ea q̄ sūt
in voce:sunt note earꝫ passionum que sunt in aīa:ꝛ subdit
post.quorꝫ aūt he p̄mo note sunt eadē oībus passiones aīe
sunt.ḡ ꝛc̄. ¶ Iteꝫ.si hec esset vera:hō est aial bipes:qꝛ h̄
significat:tunc sorte corrupto:adhuc sor.esset:ꝛ pꝫ ꝯñtia:
qꝛ sor.corrupto:adhuc sortes significat hoiem:qꝛ voces
nō cadūt a suis significatis.p̄ petꝫ helie super maius vo
lumen:ꝛ p̄ ꝯñs adhuc sigñat hoiem.Qꝛ aūt voces nō ca
dant a significatis suis pōt ꝓbari:qꝛ vox nō significat rē
ſm esse reale:sed ſm esse intellectiuū:qꝛ sicut formale in
loco nō est superficies ambiētis:sꝫ ordo ad orbē celestē:
sic formale dictionis nō est eē reale:sed esse intellectiuꝫ
ꝛ receptiuū:sꝫ rebꝰ corruptis adhuc manet intell's ꝛ con
ceptus:qꝛ sor.corrupto adhuc sor.sigñat hoieꝫ:qꝛ manet
esse.intellectiuū cōceptiuū:sed hoc est falsuꝫ:vt de se.pꝫ:
qꝛ non remanet nisi mā que nō est hō:qꝛ sola mā nō di
Cōm.33. cit totam substantiam rei.7.diuins.ḡ ꝛc̄.
Tex.cō.11. Oppositum pꝫ auctoritate Aristo.in p̄ma rōne vbi arguit ꝯ negātes p̄m̄ p̄n̄m dicēs.
M Necesse itaqꝫ siquidem verum esse q̄ homo est animal
bipes:qꝛ hoc erat qd̄ significabat ꝛc̄.

Notandum est circa intellectū q̄ōnis:q̄ hoiem esse aial bipes:qꝛ hoc sigñat potest
intelligi duobꝰ modis.vnoꝰ casualr:ꝛ q̄ ly:quia:dicat cir
cūstantiā cāe:ꝛ sic nō est verū q̄ hō sit aial bipes:qꝛ hoc
sigñat:ꝛ hoc pōt imediate ꝓbari:qꝛ posteriꝰ nō est causa
p̄oris:sꝫ q̄ hō significet aial est posterius q̄ q̄ hō sit aial
Tex.c.32. bipes.maior pꝫ.2.phy.ꝛ.5.huiꝰ.minor pꝫ:qꝛ sigñationes
Tex.c.2. posteriores sūt entibꝰ. ¶ Itē.illud qd̄ est ad placitū non
est cā huiꝰ:q̄ hō sit aial bipes:qꝛ placitū hois ꝛ volūtas
nō est cā reꝫ nālium:sꝫ q̄ vox significet rē ꝯgregate vel di N
stincte est ad placitū hois:qꝛ sigñatio:vocuꝫ est ad placi
tū.p̄ peri herm.sꝫ q̄ hō sit aial bipes nāle est:vt pꝫ de se.
alioꝰ pōt itelligi q̄ hō est aial bipes:qꝛ h̄ sigñat:qꝛ ly:q̄a.
teneat̄ ꝯcomitatiue ꝛ ꝓbatiue:qꝛ ad h̄ ꝯcomitat̄ illud:ꝛ
ꝓbat̄ p̄ h̄:qꝛ si hō sigñat aial bipes:tūc ꝯcomitat̄:ꝛ ꝓbat̄
p̄ h̄ q̄ hō est aial bipes:ꝛ sic est verꝫ.hō est aial bipes:qꝛ
h̄ sigñat.Et rō est:illa q̄rꝫ vnū ꝯcomitat̄ alteri:ꝛ p̄ ipm
ꝓbat̄.verū est dicere h̄ est h̄:qꝛ sigñat eē.hec est manife
sta:qꝛ si verꝫ est.risibile est:ꝛ hō est ēt est verū:sed q̄ hō
est aial bipes ꝯcomitat̄ ad h̄ q̄ hō sigñat:qꝛ verꝫ hꝫ af
firmationē in cōposito ꝛ ꝯiūcto ꝛ negōnē in ꝺisiuncto.6. Tex.c.8.
huiꝰ:ꝛ h̄ sufficit Aril.ad suū ꝓpoꝰ:qꝛ vult ꝓbare ꝛ dispu
tare ex ꝯcessiōe illorꝫ q̄ negāt p̄m̄ p̄n̄m.vñ suffic̄ sibi q̄ vox
significet h̄ q̄ hō est aial bipes ꝓcessit ꝯ eos q̄ nō sigñat
nō aial bipes:ꝛ sic hī itētū q̄ ipole est sil' eē ꝛ nō esse ꝛc̄.
Et nō vult hie ex h̄ q̄ hō est bipes:qꝛ sigt h̄ cāliter ꝛc̄.

Ad rōnes. ad p̄mā.si hoc est veruꝫ.hō est aial bipes ꝛc̄.Dōm q̄ verū est.si ly:q̄a.teneat̄ O
casualr:ꝛ dicit circūstantiaꝫ cāe:tūc significationes eēnt
cā entitatis:sꝫ si teneat̄ ꝯcomitatiue ꝛ ꝓbatiue nō est verꝫ.
mō sic est in ꝓposito:qꝛ dī.hō est aial bipes:qꝛ hoc sigt:
q̄n hic ly:q̄a.teneat̄ ꝓbatiue ꝛ cōcomitatiue ꝛ nō cāliter:
q̄re nō valet. ¶ Ad aliā.si hoc esset verū.hō est aial bi
pes ꝛc̄.Aliq dicūt q̄ voces sigñant ꝯceptus aīe p̄.Aliq di
cunt q̄ p̄ significēt res inferētes passiones ꝛ cōceptꝰ aīe.
Aliq distinguunt de noibꝰ p̄me ipositionis ꝛ scd̄e. ¶ Dōꝫ
est omissis aliis q̄ voces significāt res p̄me inteñōis:nō
tñ nisi p̄ ꝯceptꝰ:qꝛ vox nō ipōit̄ ad sigñandū res nisi res
cōcipiat̄:sꝫ pp̄ h̄ vox nō sigñat itellectionē:ꝓbō hꝰ:qꝛ si
hō ꝛ aial significarent cōceptꝰ:tūc ista.hō est aial.nō eēt
p̄ se vera:qꝛ itellectio aialis nō est itellectio hois:sed hoc
est ꝯ Arist.p̄ posteriorꝫ:cūꝫ sit in p̄mo mō ꝑseitatis.ergo
voces sigñant res:sed nō nisi ꝯceptas:qꝛ ꝯceptus aliqua
liter sunt cause sigñationis vocū. Et est intelligenda di
stinctio noīuꝫ p̄e ipositionis ꝛ scd̄e:qꝛ aliq̄ sunt noīa sub P
stātiua aliq̄ adiectiua p̄me ipositionis:ꝛ aliq̄ substātiua
ꝛ aliqua adiectiua scd̄e ipositionis. ¶ Applicet̄ ad ꝓpo
situ.Ad auctoritatē Aristo.ea que sunt in voce ꝛc̄.Dōm
q̄ passio aliqñ capit̄ pro re inferēte passionem aīe:aliqñ
aūt p̄ silitudine rei in aīa existēte.Et sic intellexit Arist.
nō q̄ voces significent passiōes p̄ silitudine rei in aīa:sꝫ
intelligit q̄ significent passiones.i.res inferentes passio
nem aīe ꝛ aliqualē imutationē.Alia auctoritas sic est ex
ponenda q̄ rōnes entiū in aīa:quorꝫ entiuꝫ he voces p̄i
morꝫ.idest p̄mo ꝛ imediate note sunt eadē oībus.i.apud
oēs:ꝛ sic pꝫ voces nō sigñare ꝯceptꝰ:qꝛ nō directe ordi
nant̄ ad cōceptꝰ:sꝫ p̄ se ꝛ directe sigñant res:sꝫ ꝯceptꝰ est
illud quo vox significat rem.vnde accidit voci q̄ ordine
tur ad conceptum ꝛc̄. ¶ Questio. XV.

Consequenter querit̄ pp̄ vltimaꝫ rōneꝫ.vtrū sor.cor
rupto adhuc sor.sit hō. ¶ Et arguit̄ p̄mo q̄ Q
sic.per dcm̄.4.huiꝰ.vbi dicit.hō est aial bi Tex.cō.11.
pes:qꝛ h̄ sigñat:sꝫ sor.corrupto adhuc sor.si
gnificat hoieꝫ:qꝛ voces nō cadūt a sigñatis suis re corru
pta ſm Petrū Helie:qꝛ voces sigñant res ꝯceptas ꝛ in
tellectas:sꝫ sor.corrupto adhuc pōt cōcipi sor.eē hoiem.
¶ Itē.si voces caderēt a sigñis.tunc in q̄lꝫ die oporteret
voces iponere:cum in qualibet die res corrūpant̄:sed h̄
est falsuꝫ.ḡ veruꝫ est dicere sor.corrupto sor.est homo.

Oppositū arguit̄:qꝛ nō ens nō est hō.per locuꝫ a destructione superioris ad inferius:sed
sor.corrupto sor.est non ens.per diffinitioneꝫ corruptio
nis:qꝛ corruptio est ab esse ad non esse.

A Ista opi. est Scoti in q. 4. libri peri hermenias.

Nota q in ista qone sunt due opiones. vna ponit q
sor. corrupto adhuc illa est vera: sor. est hō. Et h
pbant: q manente essentia hois remanet hō: τ hec est ma
nifesta: sz sor. corrupto remanet eēntia hois. Et hoc pro
bant: q nō plus pdit de eēntia hois per corruptionē q̄
acgrat de eēntia eī p gnōnē: τ iterū hec est manifesta: sz
p gnōnē sor. nihil acgrit de eēntia hois: τ h pbāt p Cō
Com. 15. mentatorē. 8. hui⁹: q gnāns nō largit multitudinē: sz pfe
ctionē. vn̄ nō largit mām: q pexistit: nec formā: q etiā
pexistit: sz tn̄ largit pfectionē: q adiuuando ptes pficit
Com. 18. cōpositū. ¶ Itē dicit Cōmētator. 12. hui⁹: q agēs apud
Aris. nō ɔgregat itra diuersa: sz exhibit illud qd̄ est in po⁹
T. cō. 21. ad actū. ¶ Itē Cōmētator dicit. 7. h⁹: q gnāns nō gnat
nisi vnū in vno. i. formā in mā. g̃ vi q eēntia nō acgrat
p gnōnē. ¶ Itē actus po⁹ nō diminuit de rōne obi: sed
qdditas est obm itells. g̃ τc. maior est manifesta: q visio
nō diminuit de rōne coloris: q verus color pōt stare cū
B visione. g̃ act⁹ itelligēdi nō diminuit de rōne eēntie. mi
Cōm. 21. nor pz: ex. 3⁰ de aia. Mō sor. corrupto adhuc qdditas ho
minis est itellecta: τ p ɔ̄ns nō diminuit p itellectionem.
¶ Itē. si sor. corrupto sor. nō eēt hō: tūc fieret mutatio in
itellectu sine h q cognosceret. sz hoc est falsuz: q intells
nō imutat nisi cognoscat illā imutationē. ɔ̄ña pz: q pōe
est q pater tuus sit mortuus te ignorāte: τ pus habuisti
verā opionē q esset hō. si adhuc opinaris piez eē hoiez:
q ignoras eū esse mortuū: tunc si ista opio erit falsa: ops
q sit mutatio facta in itellectu: τ illā nō pcepisti: τ sic la
teret mutatio facta in itellectu p lōgū tps: sz h est falsuz.
¶ Itē ppō vera p se sp est vera: sz ista est vera p se. sor.
est hō. g̃ τc. maior est manifesta. p⁹ poste. q per se ṗsup
ponit omne τ semp. minor pz ibidē: q sor. est hō. est p se.
g̃ ops q sit semper vera. g̃ sorte corrupto adhuc est vera.
¶ Itez. ista est vera: sorte corrupto. sor. fuit hō: aut g̃ sor.
C supponit p hoie: vel p nō hoie: nō pōt dici q p nō ho
mine: q tūc ɔ̄dictoriū pdicaret de ɔ̄dictorio: qd̄ est falsū.
g̃ supponit p hoie. ¶ Sz hoc sic arguit. semp est veruz
dicere de hoie q sit hō: sed sorte corrupto adhuc suppo
nit p hoie. g̃ verū est dicere sor. est hō: corrupto sor. quia
adhuc supponit p hoie: q pdicatū nō verificat de subo
nisi vt in subo includit. ¶ Notandū q isti tenētes istaz
opinionē ponūt vnā distinctionē: q duplicia sunt predi
cata. Quedā sunt essentialia τ inseparabilia: τ quedaz sunt
predicata accidētalia τ separabilia. Modo dixerunt q
predicata per se ṗmo mō: τ scdo verificant de sorte ipso
corrupto: vt q sit suba risibilis τ hō. Sed predicata acci
dētalia τ separabilia nō semp verificant de re vt q sor.
currat: vel q sit in loco: τ hm̄: q sor. corrupto ipse non est
alicubi. ¶ Alia est opio τ est vera q sor. corrupto sortes
nō est vere homo. Et pbat. oē qd̄ est hō hz formā suba
lez in mā: sed sor. corrupto forma hois nō est in mā. g̃ τc.
D Maior est manifesta: q forma dat esse rei: τ anteq̄ fora
sit res nō est nisi in po⁹. Minor pz: q corruptio non est
transmutatio in accidēte: sz in suba hominis. g̃ per corru
ptionē sor. forma subalis corrūpit: τ p ɔ̄ns non remanet
in materia. ¶ Ad istā rñdent tenentes ṗmā viaz. ¶ Ad
primā rōnem: que fuit in oppositū adducta: nō ens τc. di
cunt q veruz est q nullo mō est ens: dicis: q sor. corru
pto τc. dicūt q est nō ens sm esse existētie: tn̄ est ens sm
esse essentie: q esse exitie differt ab esse eēntie: q corru
pto indiuiduo corrumpit esse exitie: sed adhuc remanet
esse essentie. Illud nō valet: q corrupto sor. τ essentia sor
tis. si remanet adhuc sm esse: tunc illud esse essentie vel
remanet in intellectu vel ex. per sufficientē diuisionē. Si
remanet in itellectu: tūc illud esse nō est hō: q homo nō
est sm esse in itellectu: q lapis nō est in aia sm q lapis
E formalr: sz spēs lapidis. Si esse essentie est extra itells in
3⁰ de anima corrupto sor. τ existentia vel est in mā: vel non: per suffi
Tex. c. 38. cientē diuisionē. si nō est in mā: tūc est idea τ esse ideale:
si est in mā: hoc est falsuz: q sor. corrupto nō est esse hois
in mā: q corruptio est circa subaz τ formam in mā: τ re
manet sola mā que nō est hō. ¶ Hic rñdet q esse essen
tie remanet in itellectu nō inherenter vt spēs intelligibi
lis. Nec est in mā ex subiectiue: sz est in intellectu obiue.
Et h vocat eē obiectale: τ iperfectū. Hoc nō valet: q il
lud esse obiectale ops vel q sit in subo vel nō. p sufficien
tez diuisionē a ɔ̄dictorijs. si nō est in subo: tunc eēt suba:
τ q nō est in mā: ops q sit idea: cum sit suba sensibilis τ
mālis eēntia. si est in subo: tūc est accns: τ sic sequit q hō
hēat esse per accns: τ sic relinquit q nihil est cuz non sit
F aliqd esse extra esse in intellectu: τ extra itellectū: vt vult
Com. 4. Cōmentator. 6. huius. similr pz ad scdam.

Ad rōnes ṗme opionis. ¶ Ad ṗmā. hō est aial bi
pes τc. Aliqui cōcedut q corrupto sor
te adhuc sor. sigt hoiez. Sed non valet: q si ita esset: tūc
oporteret q sit vera sorte corrupto q sor. sit hō: q sigt
hic nō cāliter: sz cōcomitatiue: q qn̄ aliq̄ res intelligit p
subm τ pdicatū: tūc ppō est vera. vt hō est hō. mō p sor.
intelligit hō: τ sic sor. est hō corrupto sor. sz hoc est nō sol
uere. ¶ Ad rōnē g̃ alr est dōz q sor. corrupto sor. nō sigt
hoiez. pbatio. ista est vera: sor. corrupto sor. est non hō. g̃
ēt sigt nō hoiem: q sm istos in terminis singularib⁹ idē
est qd̄ subijcit: τ p quo significat: sz in vlib⁹ nō. Sed tu
forte dicis: q voces nō cadūt a significatis. Dōm est q
verū est q vlr vox nō deficit a sigto: q semp sigt vlr: q
sigt idioma: sz voces singlares bn̄ deficiūt a sigtis. iuxta
dictū Oratij: Multa renascent q̄ iā cecidere cadētqz τc.
G ¶ Itez. omne gnābile τ gnātū de necessitate corrumpi
T. cō. 124 tur: vt vult Aris. p celi: sed vox sigtiua est gnāta. g̃ de ne
cessitate corrūpit. Et tu dicis: q in compositis suba sigt
mām τ formā τ compositū. Dōm q sor. corrupto adhuc
sor. sigt mām: sz illa mā nō est hō. ¶ Ad aliā. q voces si
gnant ɔceptus. Dōm q voces sigñant res ɔceptas: sz nō
cōceptus: vt dcm̄ est in qōne pcedēti. ¶ Ad aliā. rema
nente essentia hois τc. Cōcedit. si remanet eēntia realr τ
formalr. Tu dicis: q sor. corrupto τc. Dōm q nō est ve
rū: q corruptio attingit formā subalē in mā: sz nō attin
git mām. ¶ Ad pbationē. nō plus deperdit essentia τc.
Cōcedit. Tu dicis: q eēntia nō acgrit per gnōnē: veruz
est q nō acgrit essentia que fuit sepata vt idea per te exi
stens: vt q illā gnāns ponat in mām: sz bn̄ acgrit essen
tia p trāsmutationē eī⁹: qd̄ est in po⁹ ad actuz: τ hoc vult
Com. 18. dicere Cōmētator: q gnāns ex po⁹ente facit actu ens: vt
dicit 12⁰ hui⁹. Agens apud Arist. nō ɔgregat iter diuersa
idest q ɔgreget illa q̄ pus fuerūt sepata τ p se exñtia: ita
q vniat illa vt in cumulo lapidū: sed exhibit aliqd de po⁹
Com. 15. ad actū. ¶ Ad aliā auctoritatē Cōmētatoris. agēs nō lar
8⁰ meta^ce. git τc. Dōm q Cōmētator itelligit q gnāns nō largitur
H multitudinez entiū pus sepatoꝝ: τ postea vnitoꝝ in cō
posito ab agēte: sz bn̄ largit multitudinē naturarū in cō
posito: quarū vna est pfectio alteri⁹. s. mā c. Et talē bn̄ lar
git: q pfectionē q̄ pus nō erat in mā nisi in po⁹ largitur.
¶ Ad aliaz. actus alicui⁹ po⁹ τc. Dōm q actus cōparat
ad obm duplr. vno⁹ tanq̄ ad obm ppriū τ adequatū: vt
visio comparat ad colores. Alio mō cōpat ad obm 2^m
vt ad suppositū aliqd ɔ̄tentū sub ṗmo obto. Mō actus
nō diminuit de rōne obti ppriȷ: q visus non iudicat ali
qd esse coloratū nisi sit coloratū aliquo mō: sed bn̄ dimi
nuit obm 2^m qd̄ nō est adequatū: non tn̄ causalr: ita q sit
cā diminutiōis: sz diminuit cōcomitatiue: q visus iudi
cat rubeū: qd̄ nō est rubeū: vt albū indicat visus rubeū p

I vitrũ rubeũ:τ per vitrũ viride iudicat viride.vñ nõ seqtur.illud est rubeũ ſm sensuz.ğ est rubeũ:sed bñ seqꝛ ħ est coloratũ ſm visuz.ğ coloratuz.Sĩlr intelligaꝛ de sono respectu auditꝰ.Et tu dicis:ꝙ essentia est obꝫ τc.verũ est obꝫ ꝑpriũ τ adequatũ ſꝫ totũ ambitũ suũ:qꝛ ẽt negõnes sũt entia:accipiẽdo ens in sua cõitate.silr essentia:vt pꝫ.

Tex.ↄ.2. 4.huiꝰ.vñ qcqd intelligiꝛ:opꝫ ꝙ sit ens in cõitate sua.vñ ẽt negõnes intelligunꝛ τ sunt entia ſm intellectũ.ğ itellꝰ respectu obiecti ꝑpriꝫ τ adequati nõ diminuit:sed circa 2m obiectũ vt ſpãlẽ qdditatẽ diminuit τ decipiꝛ in iudicio.vñ actꝰ itelligẽdi diminuit qdditatẽ nõ cãliter:ſꝫ cõcomitatiue:qꝛ nõ seqꝛ.hõ est ſm intellectuz.ğ est hõ.vñ vĩ ꝙ ista rõ velit ħ ꝙ oĩa sint posita in apparendo:vt pꝫ

Tex.c.22. τ.25. de qbusdã.4.huiꝰ.℄ Ad aliã.si sor.corꝰ τc.Dõm ꝙ per istã rõnẽ ꝓbareꝛ:ꝙ hõ q sedet in mane sederet ꝑ totum

K diẽ:qꝛ video eũ sedere de mane:τ opinor eũ vere sedere:τ tũc surget me ignorante:τ hoc nõ ꝑcipio:nunc ğ opinor adhuc eũ vere sedere.ğ adhuc sedet.vñ nõ seqꝛ:ꝙ si mutatio sit in intellectu ꝙ itellꝰ ꝑcipiat eã ꝑ tꝑe:qꝛ põt eaꝫ nõ ꝑcipe ꝑ tꝑe:qꝛ ꝑceptio in itellectu nõ fit nisi ex re:ſꝫ nõ ꝑcipit:tũc aliqd õ re.vñ aliqd põt hře falsaꝫ opionẽ:τ tñ nõ ꝑcipit eã:qꝛ nõ ꝑcipit:imo qꝛ qñ ꝑcipit falsaꝫ opinionẽ ẽẽ recedit ab ea inqñm põt.℄ Ad aliã.sor.corꝰ sor.fuit hõ τc.Dõm ꝙ sor.supponit ꝑ nõ hoĩe.Et tu dicis.ğ ꝫdictoriũ ꝑdicaꝛ τc.Dõm ꝙ ista nõ ꝫdicũt.s.sor.nõ qui est nõ hõ ꝑus fuit hõ:qꝛ ꝫdictoria accipiũꝛ respectu eiusdẽ sĩl τ ſm idẽ.℄ Ad aliã.ꝑpõ ꝑ se vera τc.Cõcediꝛ.in vlibꝫ:qꝛ ibi ꝑ se ꝑsupponit de oĩ:ſꝫ in singularibꝰ nõ est de oĩ.Dicendo.sor.est hõ.supposito ꝙ singularia sint generabilia τ corruptibilia:τ in hoc est dña iter singularia τ vlia:vel ẽt nõ est ꝑprie ꝑ se:qꝛ ad ꝑpõnẽ ꝑprie ꝑ se requiriꝛ subm τ ꝑdicatũ eternũ:τ ꝙ sit eterne veritatis:vt pꝫ per Lynco.ꝑmo posterioꝝ. ℄ Questio. XVI.

Tex.ↄ.13. ℄ Omnino aũt destruunt substantiam q hoc dicunt:τ qõ quid erat esse τc.

L

Circa 2m rõnẽ.queriꝛ:vbi Arist.disputat ꝫ negãtes ꝑm ꝑnm τ in precedẽti lrã.vtruꝫ ponẽtes ꝫdictoria sĩl esse nõ tollant ꝑdicationẽ essentialẽ.℄ Et arguiꝛ ꝑmo ꝙ nõ.Quia q ꝯcedũt ꝑdicationẽ eiusdeꝫ de eodẽ nõ tollũt ꝑdicationẽ essentialẽ.nã ꝑdicatio eiusdeꝫ de eodẽ est essentialis cũ idẽ sibiipsi sit essentiale:sed ponentes ꝫdictoria sĩl esse vera ꝯcedũt ꝑdicationẽ eiusdeꝫ de eodẽ:qꝛ isti ꝯcedũt hoĩeꝫ ẽẽ hoĩem τ nõ hoĩem.ğ ꝯcedũt idẽ ꝑdicari de seipso:τ ħ inqñtũ ꝯcedũt hoĩeꝫ esse hominẽ.ğ nõ tollunt ꝑdicationẽ essentialẽ.℄ Itẽ.illi q ponunt aliquã ꝑdicationẽ nõ tollunt ꝑdicationẽ ẽntialem:qꝛ ꝑdicatio essentialis est ꝑma:sine qua nulla alia predicatio põt esse:cũ oẽs alie ꝑdicationes ꝑsupponãt illã:sicut

Tex.c.66. per accñs ꝑsupponit per se:vt pꝫ.2.phy.sed ponentes cõtradictoria simul esse vera ꝯcedunt aliquã ꝑdicationẽ.s.eiusdem de seipso affirmatiue:τ etiam negatiue.ergo nõ tollunt predicationem essentialem.

M Tex.cõ.13. Oppositum vult Arist.in predicta lrã:omnino autem destruunt τc.

Dicendum est ad qõnem:ꝙ ponentes ꝫdictoria simul vera destruũt oẽꝫ ꝑdicationẽ essentialem.Et ħ Aristo.ꝓbat.Quia illi q cõcedũt affirmationẽ τ negõnẽ verificari de eodẽ sĩl destruunt oĩno

Cõm.13. subam τ qõ qd erat esse.Et sicut addit Cõmẽtator.si diffinitiones sigñtes subam fuerint negate:tũc necesse est oĩa ẽẽ accñtia:τ nulla erit dispõ necessaria in re τ subalis:vt dicit Cõmẽtator:ſꝫ hoc est falsuz:ꝙ oĩa ꝑdicenꝛ ſm accidẽs τ nihil ꝑ se:qꝛ si hoc esset:tũc esset ꝑcessus in infini-

tũ in ꝑdicatis:τ hoc declarat Cõmentator dicẽs:qꝛ accñs hꝫ nãm vt ꝑdiceꝛ de aliquo.ğ necesse est ꝙ accñs ſm ꝙ accidẽs ꝑdiceꝛ de accñte:τ sic omne accidens ꝑdicaꝛ de aliquo:τ sic erit ꝑcessus in infinitũ:sed hoc est falsum:qꝛ omne per accñs reduciꝛ ad per se τ ad essentiale:vt vult N

Aristo.2o phyſi.vñ si nõ esset aliqđ predicatuz essentiale τ per se ꝑcederet in infinituz.ↄñtia pꝫ:qꝛ nomen sigñat aliquod determiatũ in nõiato:qđ est ne cũꝫ:τ qđ est vnũ in nũõ cũ sigñato:τ est suba eius:que tñ est vna:qꝛ vnius rei vna est suba.Sed q dicunt ꝙ homo sigñat esse hoĩs τ nõ ẽẽ hoĩs:opꝫ eos dicere ꝙ nulla sit rõ τ diffinitio rei:qꝛ nomẽ sigñat oppoꝫ rei.s.hoĩem nõ esse hoĩem:τ sic significat diuersas essentias:qꝛ esse hoĩem τ nõ esse hoĩeꝫ:τ sic iste essentie erũt per accñs:τ fundaꝛ suꝑ hoc ꝙ vno incõueniẽti dato infinita sequunꝛ.℄ Item.τ est confirmatio illius:qui tollunt vnitatẽ in ꝑdicando tollunt predicationẽ essentialẽ:qꝛ ꝑdicatũ essentiale est vnũ:cũ vnꝰ rei sit vna essentia:ſꝫ q ponunt ꝫdictoria simul vera tollunt vnitatẽ in ꝑdicando:qꝛ tales negãt ꝑdicationẽ ꝑmã scilꝫ ꝑdicationẽ:in qua idẽ ꝑdicaꝛ de seipso:qꝛ negãt primã dignitatẽ:τ ita dicũt ambo ꝫdictoria vificari õ eodẽ:τ illa sunt plura:τ ita negant vnitatẽ in predicando.ğ τc.

Tex.ↄ.66. O

℄ Item.qui tollunt oẽm ꝑdicationẽ tollunt ꝑdicationẽ essentialẽ:qꝛ predicatio essentialis est predicatio:sed qui ponunt ꝫdictoria verificari de eodeꝫ tollunt oẽm predicationẽ:qꝛ negãt predicationẽ ꝑmã:τ per ↄñs negãt oẽs ꝑdicationes:qꝛ ablato ꝑmo oĩa alia auferunꝛ:τ est intelligendũ ꝙ ponentes ꝫdictoria simul verificari tollũt predicatione essentialẽ:τ cũ hoc ponunt predicationeꝫ essentialẽ:qꝛ tales ponũt aliquã ꝑdicationẽ. Et si concediꝛ ꝙ sit subalis:habeꝛ ꝑpositũ:ſꝫ si est accidẽtalis adhuc presupponit subalẽ:qꝛ sicut suba ꝑor est accidẽte sic predicatio subalis ꝑor est accñtali.Vñ Aris.2o peri herme.dicit.

Ista ꝑdicatio verificaꝛ:bonũ nõ est malũ:per istã:qꝛ bonũ est bonũ:τ sic oẽs predicationes siue sint positiue τ affirmatiue:siue ꝑuatiue verificanꝛ virtute predicationis in qua idem ꝑdicaꝛ de seipso:τ sic cũꝫ ista positio implicet impossibilia:nihil mirũ.si ꝫdictoria sequiꝛ verificari:τ sic isti tollũt ꝑdicationẽ oẽm essentialẽ:τ ponunt eã.vñ etiã τc.ex positione ꝫrioꝝ aliqñ arguit ad vnũ ptẽ:aliqñ ad aliã:τ sic ponunt ꝫdictoria simul vera:τ tollunt oẽm ꝑdicationẽ ẽntialẽ:qꝛ oppoꝫ nõ est de ẽntia oppositi. P

Ad rõnes. ℄ Ad ꝑmã:qui cõcedũt ꝑdicationem eiusdẽ τc.ꝯcedo quo ad hoc.Tu dicis:ꝙ qui ponunt ꝫdictoria τc.Dõm ꝙ isti nõ soluꝫ ponunt predicationẽ eiusdem de eodeꝫ:sed etiã predicationẽ oppositi:τ sic tollunt essentialẽ predicationẽ:inquantuꝫ ponunt ꝫdictoriũ ꝑdicari de ꝫrio:qꝛ si nõ hõ ꝑdicaꝛ de homine:tũc hũanitas tolliꝛ de hoĩe:qꝛ illa nõ cõpatiuntur se in eodẽ subõ simul.℄ Ad aliã.illi qui ponunt aliquaꝫ ꝑdicationẽ τc.Cõcediꝛ.Tu dicis:ꝙ ille qui ponit ꝯtradictoria τc.Dõm ꝙ ille qui ponit cõtradictoria verificari de eodẽ nullã predicationẽ ponit:vel ponit predicationem eiusdẽ de eodẽ:vel nullaꝫ ponit.Quia ille q ambo ponit tollit ꝑdicationẽ essentialẽ τ accidentalẽ:qꝛ lꝫ voce exprimat:tñ in re nihil ponit.vñ ponit ꝑdicationem essentialẽ τ nõ ponit:τ hoc est nihil ponere:qꝛ vno ipossibili dato infinita sequuntur τc. ℄ Questio. XVII. Q

℄ Si ħo oĩa ſm accidens dicuntur τc. Tex.ↄ.14.

Circa hanc partẽ:qꝛ Aristo.vĩ dicere ꝙ accñs nõ accidat accñti.Queritur vtrũ accñs possit esse subm alterius accidentis.℄ Et arguiꝛ ꝑmo ꝙ sic.Illud de quo aliqd demõraꝛ est subm eiꝰ:qꝛ de quo passio de-

A monstrat est subm passiõis.pmo posterioz:sz accñs de-
monstrat de accñs:qr par ⁊ impar dẽmõstranẽ de nũõ:
⁊ numerus est accñs:⁊ habere tres demrat de triãgulo ⁊
vtrũqz est accñs.g̃ ⁊c.℄ Jtẽ.illud qð denoiat alterũ est
in eo vt in subo:sz vnũ accñs denoiat alterũ:vt supficies
est colorata.℄ Jtẽ.q est dispositiuũ ⁊ cã respectu acciñ-
tis est subm eius.hec est manifesta:sz vnũ accñs sic se hz
respectu alterius.nã supficies disponit ad colorẽ:⁊ est cã
Tex.cõ.10 eius:⁊ pme q̃litates ad scðas:qr 2° de gnõne.scðe q̃lita-
2.15. tes causanẽ ex cõmixtione pmarũ q̃litatũ.℄ Jtẽ.in diffi
Tex.ꝯ.17. nitione accñtis ponit subm:vt pz.7.hui⁹:sed vnũ accñs
complete diffinit p aliud accñs:qr color est accñs lucidi
fm q lucidũ:nõ lucidũ fm q lucidũ est accñs. Et silr
par est numerus:cuius fm se non est medium.⁊ ista sunt
B (accidentia.

Oppositum vult Aristo.in predicta litera.

Tex.cõ.14. **Dicendũ** est ad qõnẽ:q subm dupl'r põt capi vt
ad psens spectat.vno mõ subm põt capi
p ente in actu:qð est pncipale ⁊ pprie subm.Alio⁹ põt ca
pi subz p illo:qð est imediate se hñs ad aliqð accñs ⁊ dis
positionẽ ⁊ aliq̃ mõ cã.vñ sic in agẽtib⁹ aliqð est agẽs:qr
est illud qð agit:sicut ignis calefacit:aliud est quo agit:si-
cut calor.Silr in patiẽtib⁹ aliud est qð patit:sicut cõpo-
situ.aliud.quo patit vt mã:sic est in pposito:q aliqð est
subm qð pprie substat ⁊ p̃.Aliud est subm quo aliud sub
stat:sicut supficies est quo corpus substat colori.

Tunc dõm est ad qõnẽ:q accñs nõ est subm accñtis
p mõ:qr qð depẽdet ab alio:⁊ nõ hz in se fixio
nẽ nõ põt esse subz ppriũ:qr de rõne subiecti ppriũ est p
se stare:⁊ de alio nõ dici:sz accñs est hm̃:qr oẽ accñs depẽ
Tex.cõ.2. det ad subz:⁊ dr de subo:vt pz.7.hui⁹.g̃ ⁊c.℄ Jtẽ.si acci
C dẽs eẽt subz accñtis ppriũ ⁊ pncipale:tũc accñs nõ hr̃et
esse nisi p accñs:⁊ nõ esset eẽntial'r:sz h̃ est ipoĩe q aliqd
sit p accñs nisi p aliqð:qð est essentiale:qð eñi est eẽntia-
le prius est eo qð est p accñs:⁊ h̃ ꝯcordat cũ dicto illo qð
oẽ p accñs reducit ad p se.ꝯñia pz:qr accñs nõ hz accñ-
tale eẽ nisi in subo:qð p se stat.vñ musicũ nõ hz eẽ in al-
Com.14. bo nisi p accñs.Et ista est rõ Cõmẽtatoris.℄ Jtẽ.si vnũ
accñs eẽt subz alteri⁹:tunc nõ esset ordo in accñtib⁹:qr q̃
rõne vnũ accñs est subz alteri⁹:⁊ eẽtũ oia equal'r depen
deãt.℄ 2° dõz q vnũ accñs põt eẽ subm alteri⁹ imedia
tũ ⁊ iproprie dcm. Rõ.illud qð disponit subz ⁊ aliqð ac-
cidẽs:⁊ sine quo nõ posset recipe ipz:h̃ est subz ei⁹ 2° mõ
dcm:sz vnũ accñs respectu alterius sic se hz:qr supficies
est cã dispositiua corpis ad colores:qr color nõ est in cor-
pore nisi mediãte supficie.Silr calidũ ⁊ humidũ sunt cã
dulcedis:⁊ sic est in accñtib⁹ ordo.Et sic large accipiẽdo
subiectum vnũ accñs est subiectuz alterius qr imediate
habet se ad ipsum.

D **Ad rõnes** pmas tres.pz:qr pbant de subo 2° mõ
dicto:⁊ hoc est cõcessuz q si vnuz acci-
dens sit subz alteri⁹:qr vnũ põt demrari de alio:ẽt deno-
minaret ipz.℄ Ad 4ᵐ dõz:q in diffõne pfecta accidẽ-
tis accipit subz reale ⁊ pᵐ:sz si vnũ accñs diffinit p aliud:
hoc nõ est pfecta diffõne:qr pfecta diffõ dz accipere pᵐ
a quo depẽdet in eẽ p̃.vñ lz accñs possit diffiniri p genus
⁊ dñias sui gñis:nõ tñ sufficienter notificat illa diffõ:sed
Tex.cõ.17 opz addi subz.Et h̃ vult Arist.7.huius.℄ Sed dices:q
par diffinit p numerũ.Dõz q ista diffõ est mathe^ca que
abstrahit a mã sensibili ⁊ motu.g̃ ibi nõ cadit subz p̃ mõ
dcm:sz 2° mõ dcm:qr ꝯcurrũt q̃ntitates p se p modũ subi:
vt triãgulus inquãtũ est subm hñe tres:nũer⁹ inquãtũ est
subz paritatis ⁊ iparitatis.℄ Tu dicis:q color est acci-
dens lucidi.Dõm q accipit lucidũ ibi p subo qð ime-
diate se hz ad colorẽ sed tñ non est subiectum proprie di

ctum ⁊ principale:⁊ sic ad illud. ℄ Questio.XVIII. E

℄ Amplius si quidem maxime ⁊c. Tex.ꝯ.18.

Queritur ꝯñter sz expõnẽ Cõmenta-
toris vbi vult cõcludere q
necẽ est dare verũ simpl'r.vtrũ sit verũ sim-
pl'r.℄ Et argr̃ p̃ q nõ.Quia si eẽt aliqð ve-
rũ simpl'r:tũc hr̃et in se pfectiones ⁊ vitates
oium entiuz:⁊ p ꝯñs de illo possent oia verificari ⁊ vere
dici:sz nõ videmus aliqð tale ens de q̃ oia pdicent.g̃ ⁊c.
maior est manifesta:qr q est simpl'r tale in aliquo gñe ⁊
sepatũ hz oẽs pfectiones in illo gñe.vñ Cõmẽtator dicit Com.4.
2° hui⁹:q si eẽt calidũ sepatũ h̃ hr̃et in se rõnes oiuz cali
doz.minor pz:qr nõ est aliqð ens vnũ simpl'r:qð pdicet
de oib⁹:qr h̃ eẽt maxie de⁹.mõ de⁹ nõ pdicat de lapide: F
neqz de hoie.℄ Jtẽ.nõ est dare falsuz simpl'r.g̃ nec.vez Capi.1.4.
simpl'r dcm.pz:ex.4° ethi.qr malũ nõ est intẽtũ:qr purũ
est ipoĩe.mõ falsuz ⁊ malũ sunt eadẽ saltẽ subo.ꝯñia pz:
qr falsuz ⁊ verũ sũt ꝯ̃ria:⁊ si vnũ ꝯ̃rioz est i nã:⁊ reliquũ.
2° celi.℄ Jtẽ h̃ pz:auctoritate antiquoz dicentiũ q oia Tex.cõ.18
entia sunt permixta in veritate ⁊ falsitate.

Oppositũ vult Arist.in predicta lr̃a.vbi pbat q si Tex.cõ.18.
sit dare verũ ⁊ falsuz fm magis ⁊ min⁹.
q sit dare verum simpliciter.

Ad intellectũ qõnis nõndũ q verũ est obm in-
tellect⁹.ex.6.huius:⁊.6.ethicoz: Tex.cõ.8.
sicut bonũ est obz appetit⁹:sz duplex est itell's:diuinus:⁊ Ca.3.r.4.
hũan⁹.℄ Per h̃ dõm ad qõnẽ duas ꝯ̃nes.p° q est dare
verũ simpl'r p cõpõnẽ ad intellectũ diuinũ.℄ Et rõ est:
sic est de ente sic est de veritate.2° hui⁹:qr eadẽ est dispõ Tex.ꝯ.4.
rei in entitate ⁊ vitate:sz est dare ens simpl'r q si nõ esset
pᵐ ens simpl'r nõ eẽt aliqð alioz:cũ pᵐ sit cã scðoz:⁊ ab-
lato p̃ auferunt alia.Vñ Cõmẽtator dicit.2° hui⁹:q ne- Com.4.
cesse est ꝯuenire ad pᵐ ens ⁊ ad pᵐ verũ:a q̃ oia alia sũt
entia ⁊ vera:⁊ ab illo oia illa sunt vera sz magis ⁊ min⁹: G
fm q magis accedũt ad ipm vel min⁹.vñ ẽt dicit Com- Cõm.51.
mentator.2.hui⁹:sicut in genere caliditatis est pᵐ calm:
a q̃ alia sũt calida fm magis ⁊ min⁹:sic ẽt in ente ⁊ vero.
℄ 2° dõm:q ẽt est dare verũ simpl'r p cõpõnẽ ad intel-
lectũ hũanũ.Et rõ fm Cõmẽtatorẽ est.si nõ eẽt aliqð ve-
rũ simpl'r:in cui⁹ respectu di illud qð est magis vez:tũc
necesse est aliqð eẽ veri⁹ illo respectu cui⁹ aliqd di magi
verũ:sed hoc est falsuz:qr sic pcederet in infiᵐ.ꝯñia pz:
qr qðlz verũ nõ simpl'r reducitur ad aliud:qð est magis
vez:sicut ⁊ ens.g̃ vel erit dare ens verũ simpl'r vel pce-
deret in infiᵐ.℄ Nõnᵐ q si loquamur de itellectu quo
ad pmã ei⁹ opõnẽ itell's:tunc verũ accipit p ente puro:
circa cui⁹ apprehẽsionẽ itell's nõ errat ⁊ est ens.Si autẽ
loquamur de vero q̃ ad 2ᵐ opõnẽ itell's:sic accipit ve-
ritas in affirma^ne ⁊ negõne:qr vitas est ꝯformitas itell's
ad rẽ affir^ne vel neg^ne:qr Ar.dic.6.h⁹:q vitas hz affir^nes Tex.cõ.8.
in ꝯiũcto ⁊ negõnẽ i disiũcto.Et ista vitas ẽ pmi pncipij H
de q̃ dic Aris.4.h⁹:q oẽs scie ad ipz reducũt sua pnª:⁊ h̃
est:nõ ꝯtingit sil' eẽ ⁊ nõ eẽ.Et ei⁹ oppoᵐ maxie est falsũ.

Ad rõnes. ℄ Ad pᵐ.si eẽt aliqð vez simpl'r ⁊c.
Dõz q ẽ dare aliqð vez ⁊ ens simpl'r
pᵐ:⁊ h̃ siue loquamur ð ente simplici:⁊ vero vl' ꝯplexo:
qð hz in se pfectiões ⁊ vitates oiuz entiũ lz nõ formal'r:
tñ vtute.Et ẽt pñt vificari de ipso.Vñ Cõmẽtator dic de
p̃ vero ⁊ ente icõplexo.12.h⁹:q oẽs pfectiões q̃ sũt i mã Cõm.18.
p° po° passiua sũt i motore p̃ vtute actiua:⁊ silr pᵐ veruz
iter ꝯplexa hz in se vitates oium alioz cõplexoz.℄ Ad
aliã rõnẽ dõz q nõ est dare malũ simp':sic est dare boᵐ
simpl'r:⁊ p ꝯñs falsuz:qr saltẽ termini hñt vitatẽ in se.vñ
malũ dicit puationẽ:pnatio aũt est negõ i subo apto:⁊ illð

I subiectū est ens ꝛ bo^m. Et vi. 4. ethi. ꝙ nō est pure malū: qꝛ destrueret seipꝫ ꝛ eēt ipole. ¶ Ad auctē antiq̄ꝝ. Dōꝫ est ꝙ errauerūt: sic pꝫ in lr̄a: ꝛ sic ad illō. ¶ Qō: XIX.

Tex. ↄ. 19. ¶ Est autem ab eadem opinione ꝛc̄.

Queritur circa hāc ptē. Utrū in rebus sit entitas determinata ꝛ hꝫ locū qō sup illā ptē: hꝫ aūt opionis cā qui de entib^9 gde vitatē intendebāt. ¶ Et arguit̄ ꝙ nō: in his q̄ ↄtinue mouent̄ nō est aliquid

Tex. ↄ. 40 ꝛ. 69. determinatū ꝙ moueri est alr̄ se hāe nūc ꝙ p^us. 6. phyſi. ſꝫ oīa entia ↄtinue mouent̄: qꝛ ex pte māe oīa mouentur ↄtinue q̄ est subꝫ mot^9 ꝛ trāſmutatōis ꝛ ex pte efficiētis ētqō est corp^9 celeste: qꝛ h̄ ↄtinue mouet̄: vt pꝫ. 2. celi: ꝛ

8. tex. cō. 35. vſqꝫ ad tex. c. 40. 8. phyſi. tex. ↄ. p. vſqꝫ ad tex. cō. 15. 2. me. t. c. 12. tex. ↄ. 21. 8° phy. ¶ Itē in qb^9 est mā nihil determinatū est: qꝛ mā est indeterminata. z. hui^9: sed in reb^9 est mā saltē in inferioribus. Hoc ēt pꝫ auctoritate antiquoꝝ.

K Oppositū vult Aristo. in lr̄a: qꝛ si nihil esset determinatū in reb^9: tūc veritatē ꝑſequi vel inquirere esset ꝑſequi volantia. ¶ Nōn^m ꝙ triplex est gradus entiū vn^9 est subaꝝ abstractaꝝ. ¶ Alius est corpoꝝ celestiū. ¶ Tertius est entium inferioꝝ.

Tunc ad qōnē sunt dicēde tres ↄnes. p^a est. ꝙ in p̄ gradu entiū est entitas determinata. Rō huius in imobilibus ꝛ vniformiter se hntib^9 est entitas determinata: qꝛ qō est imobile ꝛ vniformiter se hꝫ: h̄ nō diuersificat̄ ꝛ mutat̄ in nā: ſꝫ in substātiis abstractis nō

8. phy. t. c. ↄ. 46. ꝛ infra. 12. metaphy. Tex. ↄ. 29. ꝛ infra. est mot^9 ꝛ diuersitas. 8. phy. ꝛ. 12. hui^9: qꝛ oēs sunt imobiles ꝛ vniformiter se hntes cū faciat motū eternū: ꝛ nullū mouēs motū pōt facere motū eternum. ¶ 2ª dōm ꝙ in corpib^9 celestib^9: ēt est nā determiata. pbō. illa q̄ sūt eterna q̄ ad subaꝫ sunt determinate nāe: ꝛ p ↄñs determinate veritatis: qꝛ eternū est determiatū in nā: cuꝫ nulla mutatio ad subaꝫ eius attingat: ꝛ p ↄñs sūt determinate veritatis: ſꝫ corpa cele^a sūt hō. ex p̄ ce. ¶ 3ª dōm ꝙ in entib^9 in

2. tex. cō. 101. ꝛ vſqꝫ sinē. L spheria actiuoꝝ ꝛ passiuoꝝ ēt est nā determiata. Ratio: illa sunt determiata q̄ hnt formā terminātē māꝫ: qꝛ for^a sepat ꝛ distinguit: ꝛ dat eē determiatū: qꝛ est termin^9: vt

Tex. ↄ. 49 dicit Arist. 7. meta. sed entia iferiora sunt hō: qꝛ entia inferiora hnt formā: vt subē mātes. vñ lꝫ inferiora habeāt māꝫ que est cā ifinitatis: tñ illa ifinitas determinat̄ per formā. ¶ Uñ nōn^m ꝙ inferiora ſm ꝙ idiuidua nō sunt determiate nāe cētialr: qꝛ corrūpunt̄ ꝛ gnānt̄: tñ sūt determiate nāe ſꝫ piodos suas: q̄diu for^a manet in mā: sed ſꝫ spēs ꝛ rōnes vl̄es sūt eterna: vt vult Aris. ꝛ Cōmētator.

Ad rōnes illa q̄ ↄtinue mouent̄ ꝛc̄. Dōꝫ ꝙ nō est veꝝ: qꝛ celuꝫ ↄtinue mouet̄: ꝛ tñ est determinate entitatis ꝛ vitatis cū sit eternū in suba. Silr oīa inferiora nō sunt in ↄtinuo motu quo ad subaꝫ. Et tu dicis: imo ex pte māe ꝛ cāe efficientis. Dōm ꝙ celū nō trāſmutat subas oiuꝫ iferioꝝ corrūpēdo in quolꝫ istāti tpis: sed ↄseruat vſqꝫ ad determinatā piodū: cuꝫ oēs for̄e sint

M in terminis. Etiaꝫ ex pte māe determinant̄ per formaꝫ: vt visuꝫ est. ¶ Ad aliā. in qb^9 est mā ꝛc̄. Dōm ꝙ inꝗtū est ex pte māe essent ideterminata: sed ex parte forme determinant̄: vt visum est. ¶ Ad auctoritatez antiquorum dicendum ꝙ errauerunt hic. ¶ Questio. XX.

Tex. c. 22. ¶ Amplius autem omnium ꝛc̄.

Queritur circa hāc ptē. Utruꝫ oīa sint in cōtinuo motu. ¶ Argr̄ p̄ ꝙ sic. Quia hntia pn^a ↄtinue mutatōis cōtinue mouent̄: qꝛ positis pncipiis ponit̄ pn^{tū}: ſꝫ oīa entia hnt pn^a ↄtinue mutationis: qꝛ iferiora hnt māꝫ q̄ est pn^m mutationis ↄtinue: ꝛ ēt efficiens vt corpa celestia: que cōtinue mouent̄: ꝛ sunt causa inferioꝝ: qꝛ oēs forme sunt in terminis. z^o de gnōne.

Tex. c. 57. N Oppositū vult Aris. lr̄a. in illa pte. ampli^9 aūt dignū ē icrepare. ¶ Nōn^m ꝙ qdā posuerūt tñ entia sensibilia ꝛ nō eē alia pter h̄: ꝛ cū iste icludāt māꝫ q̄ est pn^m trāſmu^{nis} dicebāt oīa eē in ↄtinuo fluxu. ¶ Sꝫ ista opio nō valꝫ: ꝛ Ari. logr̄ ↄ eā. Quia ad hndā sufficiētē cāliſtē opꝫ deuenire ad eñs icorporeū: ꝛ etiaꝫ imobile. nā sensibilia sūt corpa: ꝛ oē corp^9 est mobile. si ḡ corp^9 mouet̄: opꝫ ꝙ ab alio moueat̄: ꝛ sic illō ab alio: aut ḡ ibit̄ in ifi^m aut erit deuenire ad mouēs icorpeū ꝛ imobile: ꝛ sic oīa nō erūt sensibilia. ¶ Itē male dixerūt oīa eē in ↄtinuo fluxu: qꝛ cor^a cele^a q̄ ad subaꝫ sūt imobilia ꝛ

T. ↄ. 124. ꝛ infra. Tex. ↄ. 63. icorruptibilia ꝛ ignābilia. p̄ celi: cuꝫ sint eterna. ¶ Itēꝫ nec iferiora ↄtinue mouent̄: qꝛ qñ deueniūt ad ter^m ad quē qescūt: qꝛ dicit Ari. 8. phy. ꝙ opꝫ oē gnātū subēisse acqsito aliquo tpe ꝑmanere. Mō in iferiorib^9 est termin^9 oīum motuū vt gnōnis corruptionis augmenti ꝛ alterationis.

O ¶ Itē Aristo. arguit in lr̄a: qꝛ qdā est nā oino imobilis. Et exponit Cōmētator: ꝙ intelligit spēs ꝛ gnā: ꝛ forte etiā intelligit subas sepatas q̄ oino sunt imobiles.

Tunc dōm ad qōnē: qꝛ vt visuꝫ est 3^x est gdus entiū. mō dōꝫ ꝙ entia in p̄. gdu penit^9 sunt imobilia: eā: qꝛ q̄ mouēt motu ꝑpetuo ꝛ vniformi sūt simplr̄ imo-

a. t. cō. 46. vſqꝫ ad te. cō. 57. bilia. 8. phy. qꝛ nullū mouēs motū pōt cāre motū ꝑpetuū ꝛ vniformē. vñ oīa aīalia: qꝛ mouet̄ saltē p accñs: nō mouet semp vel vniformiter: ſꝫ entia i p̄ gdu vt subē abstracte mouent motu ꝑpetuo ꝛ vniformi: vt pꝫ p Aris. z^o celi.

Tex. cō. 35. vſqꝫ ad te. cō. 40. ¶ z^a dōm ꝙ entia in z^o gdu vt cor^a cele^a nō sūt in cōtinuo motu saltē q̄ ad subaꝫ. Rō. illa q̄ sunt eterna nō mouent̄: saltē q̄ ad subaꝫ: h̄ est manifesta. ¶ Sꝫ cor^a ce^a sūt hō. ex p̄ celi: qꝛ sūt ingnābilia ꝛ icorruptibilia ꝛ inaug^{lia}. ḡ ꝛc̄. ¶ 3^a dōꝫ: ꝙ ēt entia in 3° ordie vt i spheria actiuoꝝ ꝛ

T. ↄ. 14. ꝛ infra. passiuoꝝ nō sūt sp in ↄtinuo motu. Rō. illa q̄ ordiant ad ter^m ad quē p motū: hito illo ter^{no} qescūt: siue sit termin^9 gnōnis vel augmē^{ti} vel alteratiōis ꝛc̄. qꝛ hitib^9 ptitib^9 in mā cessat mot^9. p̄ de gnō. ſꝫ iferiora ordinant̄ ad ter^m

Tex. cō. 55. P ad quē: qꝛ acqrūt p motū: sic acqrūt for^{as} subale p gnōnē ꝛ ter^m aug^{ti}: ꝛ sub illo ꝑmanent iduu^a quo ad determinatā piodū. silr spēs i spheria actiuoꝝ sūt eterne ſꝫ pteꝛ.

Ad rōnes. que hnt pn^m ↄti^e mutatiōis ꝛc̄. ↄcedit̄ vt sic. Dicis: ꝙ oīa entia sūt hō. falsum est: qꝛ ſꝫ Aris. entia in p̄ ordie ꝛ z^o nō hnt pn^a trāſmu^{nis} subalis cū sint eterna. silr iferiora nō sp trāſmutant̄ i sba ꝛ aliis. supple q̄titate ꝛ q̄litate: qꝛ acqsito ter^{no} ad quē cessant moueri. ¶ Et tu dicis: ꝙ hnt māꝫ. Dōꝫ ꝙ illa est terminata p for^{as} a q̄ recipit eē de^{tum} ꝛ qescit. silr lꝫ cor^a ce^a semp moueant̄ in loco: tñ nō trāſmutāt qōlꝫ in suba ↄti^e: qꝛ qñ pducūt ter^m rei ad quē: tūc nō ime^{te} corrūpunt rē: sed saluāt eā quo ad suā piodū: cū oēs iferiorū forme sint in termis ꝛ vtutes eoꝝ saluent̄: qꝛ idiuiduū qōlꝫ nō semper generat̄ alterat̄ vel augmentat̄: sed aliquo tempore quiescit sub termino acquisito. ¶ Questio. XXI.

Q Tex. ↄ. 22. ¶ Nos autem ꝛ ad hanc questionem ꝛc̄.

Queritur circa hāc ptē. Utꝝ in nobis sit certa cognitio ꝛ determiata de reb^9. ¶ Argr̄ p̄ ꝙ nō. Quia si in nobis eēt certa ꝛ determiata cognitio: aut eēt sensitiua: aut itellectiua. p diuisionē sufficiētē: sed nō sensitiua: qꝛ sensus decipit̄ circa ꝑpriū obm ꝛ cōe: vt

Tex. ↄ. 63. Tex. cō. p. pꝫ. z^o de aīa. Nec itellectualis: qꝛ illa fit ex cognitiōe sensitiua. p̄ poste. ſꝫ si p^a cognitio est certa: ꝛ z^a. ¶ Itē. de illo nō est certa cognitio: de q̄ sūt diuerse opiones: qꝛ si eēt certa cognitio in nobis de reb^9: tūc nō eēnt diuerse opiones: sed nihil est: de q̄ nō sint diuerse opiones: qꝛ opio est

de celo:

A de celo: vtrū sit mãle vel imãle: z silr de alijs. quare zč.
Oppositum dicit phs: q i nobis est certa cogni
tio z determiata: cui est adherēdū.
nā alr p̄seq ↄtiatē erit p̄seq volātia. ¶ Nōndū q vna
est opinio vt recitat Aris. que dicit q i nobis nulla sit cer
ta z determiata cognitio: qz ois nr̄a cognitio sequit̄ sensū
z opinionē: que sunt idetermiata. ¶ Sz ista opio nō va
let. vt vult Ari. qz sunt q̄dā entia penit⁹ iuariabilia z imo
bilia: de quib⁹ h̄r certa cognitio. vt sb̄e abstracte: z ēt celū:
qḋ lz moueat̄ quo ad locū: nō tn̄ quo ad subam: z hz cer
tos aspect⁹ z mot⁹ f̄m appropinq̄tionē z remotionē: pdu
cēdo certos effect⁹: sic sciūt astronomi. Silr̄ lz inferiora
transmutent̄ q̄ ad quātitatē: z ad alia accn̄a: nō tn̄ quātū
ad formā subalē ē trāsmutatio ↄti⁹. Nā vnūq̄dq̄ nālriū
mū hz piodū determinatā ex v̄tute supioris: f̄m quā in
T.c.75. esse suo ↄmanet: sicut pz. z. de g̃iatione. z. 4. de g̃iatione
alalium. ¶ Itē posito etiā q semp mouerent̄ entia: ad
B huc determiate pōt dici q mouerent̄: z q hērent termi
nū mot⁹ a quo z ad quē: z subm̄ z efficiens. ¶ Dōm est ḡ
f̄m Aris. z Cōmētatorem: q in nobis est certa cognitio z
determiata de reb⁹. Rō. qz illa que hn̄t entitatē determi
natā z cās: sic se hn̄t q intellect⁹ pōt de illis hēre certā co
gnitionē: qz itelligere sequit̄ eē: z scire est rei cām cogno
scere: sz mlta entia hn̄t determinatā entitatē z causas: vt
de⁹ z sube abstracte. silr̄ alia cū habeāt cās determiatas
vt iferiora: que sunt in sphera actiuorū z passiuorū: z silr̄
corpa celestia. ¶ Itē si i nobis nō eēt certa cognitio: tūc
nō eēt scia: qḋ est falsū: qz hēmus nāle desideriū ad sciē
Cō.p̄. tiā. z illud nō est ociosū. vt vult Cōmētator. z. hui⁹. ↄn̄a
Capi.4. pbat̄: qz scia est habit⁹ firmus z certa. 6. ethico. z est itel
ligendū q cognitio de entib⁹ diuersificat̄ f̄m diuersos
C gradus entiū. Qz que sūt certitudie entitatis z verissime
certissimā hn̄t cognitionē: sicut sube abstracte z corpora
celestia: z vltio iferiora: que hn̄t mutationē in suba.
Ad rōnes. ¶ Ad primā. si esset certa cognitio zč.
Dōm q cognitio sensitiua pōt esse cer
ta z determiata respectu ppꝛij obi cōcurrētib⁹ debitis cō
ditionib⁹. vt vult Themisti⁹. z. de ala. vt qn̄ organū est
dispositū z mediū: z est debita distātia obi: z silr̄ itellecti
ua pōt eē certa: qz cognoscit res p cās z spēs: que repre
sentāt res certitudinalr̄ z infallibilr̄: z dato q aliqn̄ sen
sus erret: tn̄ intellect⁹ nō: qz est v̄tus supior z certior: z hz
corrigere z rectificare phātasmata z sensata dū mō hēat
D p̄n⁹ aliquale excitatiuū in opōne sua: z pmotiuū. ¶ Ad
aliā dōm: q lz sint opiones diuerse de aliqbus: tn̄ nō est
stādū iudicio cuiuscūq̄ opinātis: sz tn̄ hn̄ dispositi f̄m
intellectū z rōnē. Et hoc est supponēdū tāq̄ p se notū: qz i
tellect⁹ hois tn̄ hn̄ dispositi iudicat f̄m veritatē: sz idis
Capi.9. positi nō vere iudicat: qz dicit Aris. p̄mo topi. Quolz p se
rēte ↄria opionib⁹ soliciti eē stultū est. ¶ Qō. XXII.
T.c.26. ¶ Si autē nō oia sunt ad aliq̄d zč.
Ueritur circa hāc prē. vtrū oia entia
referant̄ ad sensū vel itelle
ctū. ¶ Arguit̄ p̄mo q sic. Illa que sunt nāli
ter cognita referunt̄ ad sensū vel ad intelle
ctū: qz tn̄ due sunt v̄tutes cognoscitiue: sensi
tiua: z intellectiua: z cognitū refert̄ ad cognoscens. ḡ oia
referunt̄ ad sensū vel intellectū: sz oia entia sunt nāliter
Tex.c.47 cognita p Cōmentatorē. z. phy sico. vbi dicit: q nihil est
nāliter occultum hūano intellectui. q̄re zč. ¶ Itē oia en
T.c.37.z tia sunt sensibilia vel itelligibilia p Aris. z Cōmētatorē. 3
38. de aia: sz sensibilia referunt̄ ad sensū z itelligibilia ad i
tellectū. vt pz ibidē. ¶ Itē oia vera referūt̄ ad itellectū.
Capi.3. 6. ethico. vbi dī: q verū est p se obm̄ itellect⁹: sz oia entia
sunt vera. p Aris. 5. hui⁹. vbi dicit: q res sunt vere: qz nate B
sunt facere verā existimationē in aia. ḡ zč. Tex.c.34.
Oppositum vult Aristoteles in littera predi
cta.
Notandum q opinio quorūdā fuit q oia entia
reducerent̄ ad sensū: qz nō pone
bāt nisi entia sēsibilia z itellectū ponebāt eē idē cū sensu:
z seq ↄplonē: sicut v̄tutē organicā. ¶ Sz ista opinio nō
valet quo ad vtrūq̄. p̄mo qz oia nō sunt sensibilia: qz est
deuenire ad entia isensibilia z imālia. vt pz. 8. phy. z 10. T.c.viii.
hui⁹. ¶ Itē quo ad z^m nō valz: qz itellect⁹ nō est v̄tus or
ganica: nec idē cū sensu: qz. 3. de aia: itellect⁹ nō est corpus T.cō.4
nec v̄tus in corpe. ¶ Itē posito q oia referant̄ ad sensū: Caplo de
h̄ tn̄ nō ē actu z formalr̄: vt patebit postea: qz po^a tn̄ ali ad aliqd.
qua referunt̄ z mālr. z h̄ pz ex p̄dicamētis. z. 5. huius. T.c.20.
Dicendum est ḡ ad qōnē: q oia entia nō referū
tur ad itellectū actu z forālr: z ista
ↄ pbat̄ sic: qz si oia referrent̄ formalr̄ z actu ad itellectū:
F tūc entia nō eēnt actu nō existe ope itellect⁹: sz hoc est fal
sū: qz dato q nullū anial sentiat vel nullus homo intel
ligat adhuc multa sūt entia actu z formaliter. vnde qua
tuor elementa essent corrupto animali: qḋ est subm̄ sen
sus. vt dicit Aris. in p̄dicamētis. pbō ↄn̄: qz si entia for
malr̄ z actu referrent̄ ad itellectū vel ad sensū: tūc nō ha
berēt eē actu nisi qn̄ sensus sētiret vel itellect⁹ itelligeret:
qz destructo vno relatiuo ↄr̄ reliquū destruit̄. ¶ Itē: si
hoc esset: tunc oia entia eēnt entia rōnis z hērent esse ab
aia: z pz ↄn̄a: qz q forālr̄ refert̄ ad aliqd nō hz eē forāle
p̄ter illud. vt pz in relatiuis: qḋ est falsū: qz aliq̄ entia sūt
nālia. ¶ z^o dōm q oia referunt̄ ad sensū vel itellectum
po^a vel māliter. Et ista ↄ sic pbatur. Illa que p̄nt cognosci
illa referunt̄ māliter in potentia ad cog̃scens: qz illud qḋ
pōt cognosci ab alio est in potētia ad actū ei⁹: z ad ipm
T.c.17. refert̄ mālr: sz oia entia p̄nt cog̃sci. vt pz p Aris. 3. de aia.
G vbi dicit: q itellect⁹ est potēs oia fieri z oia facere. ḡ o pz.
q res sint in potētia eē. ad actū anime. vn̄ aia pōt fieri
oia sensibilia quo ad sensū z oia itelligibilia quo ad itel
lectū. verū aūt scibile referat̄ ad sciam per relationē in
ipso scibili vel per relationē sciētie: videbit̄. 5. huius.
Ad rōnes ¶ Ad p̄mā. illa que sunt nāliter cogni
ta zč. Dōm q si actu sint cognita actu
referunt̄: sz si po^a cognita po^a referunt̄. Tu dicis: q oia
nālr̄ sunt cognita: verū est po^a: sz nō actu. vn̄ oia nō sunt
actu cognita: sz aliq̄: z hoc voluit dīe Cōmētator in dicta
auctoritate. ¶ Ad aliā rōnē. oia entia sūt sensibilia vel i
telligibilia. ↄcedit̄. in po^a z māliter: qz oia nō actu sūt sen
sibilia z itelligibilia: z sic ēt referunt̄ ad sensū vel ad in
tellectū po^a: vt visum est. ¶ Ad aliā: oia sunt vera zč. Di
cēdū q si sunt vera potētia referunt̄ po^a ad itellectū: sed
si actu sunt vera actu referunt̄. ¶ Tu dicis: q oia entia
sunt vera: qz nata sunt facere existimationē. Dōm q ve
rū est in po^a: nata sunt facere: nō q oia sil̄ faciāt existima
H tionē nec̄io z semp: z sic nō ↄcludit: qz aliqua sunt entia:
que actu nullā faciūt existimationem in anima: z sic in
tellexit Aristo. ¶ Questio. XXIII.
¶ Uenit autem hec opinio zč.
Irca hāc prē q̄rit̄. vtrū aliqs hn̄s rō
nē sophysticā ad aliq̄ ↄnē debeat
pp h̄ credere illā ↄnē. ¶ Arguit̄ p̄mo q sic.
sic scitis p̄missis scit̄ ↄ: sic opiatis p̄missis ali
quis opinat̄ ↄnē: z hec est māifesta. ex p̄mo
poste.: qz cognitio ↄnis depēdet ex cognitiōe premissarū:
sz hn̄s rōnē sophysticā opinat̄ p̄missas eē veras. ḡ credit
ↄnē eē verā. ¶ Itē opinari nō est in nobis dūz volum⁹:

I fʒ ꝑ rõnē.ğ hñs rõnē sophysticā opinaẜ ɔ̃nē ⁊ credit: aīs
T.c.60. pʒ.z.de aīa.ɔ̃ña pʒ:q꞉ hñs rõnē sophysticā hʒ rõnē.ğ opi
natur ⁊ credit ɔ̃neʒ verā.❡ Itē hoc pʒ auctoritate anti
quorū dicētiū verū cõsistere in apparēdo ꝓpter aliquas
rationes sophysticas quas nesciuerūt dissoluere.

Oppositū vult Arist.in ꝑdicta lr̃a.vbi ip̄robat h:
⁊ etiam in precedenti capitulo.

Dicendū est ad qõnē:ꝙ hñe rõnez sophysticā est
4ᵛ.vno᷑ aliqs hʒ rõnē sophysticā sciēs
eā eē sophysticā.⁊ etiā sciēs eā dissoluere:⁊ talis hñs rõ
nē sophysticā nõ opʒ eā credere eē verā:⁊ h est ꝑma ɔ̃.⁊.
rõ istiᵘˢ ɔ̃nis est.ille credit ɔ̃nē eē verā:sicut credit se hre
ꝑmissas:q꞉ credulitas ⁊ firmitas opinionis est ex credu
litate ꝑmissarū:ſʒ hñs rõnē sophysticā ⁊ sciēs eam eē so
physticā ⁊ dissoluere:ille nõ credit ꝑmissas veras.ğ nec
ɔ̃nē credit eē verā.❡ 2ᵒmõ aliqs hʒ rõnē sophysticā ad
vnā ptē:hñs ēt rõnē eque difficilē ad aliā ptē:nõ oʒ cre
K dere ɔ̃nē esse verā.Et rõ istiᵘˢ ɔ̃nis 2ᵉ est.sicut aliqs cre
dit ꝑmissas ita credit ɔ̃nē.ex ꝑ poꝫ:ſʒ hñs rõnē sophysti
cam ad vnā ptē ⁊ hñs rõnē eq̄ difficilē ad aliā partē.ille
nõ credit ꝑmissas ad vnā partē.sil'r ğ nec ɔ̃nē:q꞉ hoc est
ꝓblema de q̄ neutrū opinamur.vt vult Arist.ꝑmo topi.
❡ 3ᵒmõ aliqs hñs rõnē sophysticā ad vnā partē ⁊ rõnē
difficiliorē ad aliā partē:vel aliqd:cui plus credat. sicut
auctoritatē talē nõ opʒ credere ɔ̃ni ꝑꝑ rõnē sophysticā.
Et rõ istiᵘˢ 3ᵉ ɔ̃nis est.ille nõ credit ɔ̃nē verā ꝑ talē rõnez
cuiᵘˢ oppositā magis credit:⁊ hec est māifesta:ſʒ ille q hʒ
rõnē sophysticā ad aliq̄ ɔ̃nē:hñs rõnem difficiliorē vel
aliō cui magis credit oppositā.ille magis credit opposi
te rõni illiᵘˢ rõnis sophystice.ğ.❡ 4ᵒmõ:aliqs hñs rõnē
sophysticā.ad aliq̄ ɔ̃nē:quā rõnē credit eē verā:⁊ nescit
dissoluere eā:nec hʒ ad oppositā ptē rõnē difficiliorē:vl'
aliqd:cui plus credat:talē neĉe est credere ɔ̃neʒ eē verā.
L ❡ Et rõ 4ᵉ ɔ̃nis est.sicut se hʒ aliqs ad ꝑmissas:ita se hʒ
ad ɔ̃nē:q꞉ ꝑmisse generāt cognitionē ɔ̃nis.ꝑ Aris.⁊ L.yn
T.c.5. nie.ꝑmo poste.ſʒ hñs rõnē sophysticā:nec hñs rõnē dif
ficiliorē ad oppositā vel aliqd:cui magis credat:nec po
tens eam dissoluere:simpl'r credit premissas esse veras.
ergo etiā credit cõclusionē esse veram.

Ad rõnes in oppositū pʒ ex dictis:q꞉ sicut aliqs
se hʒ ad ꝑmissas:ita ad ɔ̃nē.Q꞉ si hʒ ra
tionē sophysticā:⁊ nescit eā soluere:nec hʒ fortiorē rõnē:
vt tangebaẜ ex 4ᵒ ɔ̃ne:tūc neĉe est eū credere ɔ̃nē eē ve
rā:ſʒ si hʒ rõnez sophysticā ꝑmo ⁊.2.⁊.3.mõ nõ opʒ cre
dere ipam ɔ̃nē eē verā.vt visuꝫ est.Et hec de 4ᵒ.

❡ Incipit liber quintus. ❡ Questio. I.

T.c.ꝑ. ❡ **Principium dicitur aliud ⁊c̃.**

M **Queritur** circa q̄ntū libꝝ.vtꝝ ad
istā sciam ꝑtineat distĩõ
nominū.❡ Et videẜ ꝙ nõ. Illud qđ est
cõe oĩ sciē nõ magis appropriaẜ vni q̄
alteri:q꞉ qđ est cõe m'tis equal'r:hoc nõ
plus cõuenit vni q̄ alteri:ſʒ distĩõ multi
pliciū imo multitudis noium est cõis oĩ
sciē:cū ad oēm sciam ꝑtineat:q꞉ nãlis distinguit ⁊ grāᶜᵘˢ.
vt pʒ.ğ nõ ꝑtinet ꝓprie ad istā sciam.❡ Itē ad grāmati
cū ꝑtinet ꝓprie distĩõ multitudis noium:q꞉ grāᶜᵘˢ cõside
rat subm distĩõnis:sicut vocē:cū sit scia ẜmocinalis. mõ
T.cõ.43. cuiᵘˢ est ɔ̃siderare subm ⁊ passionē.ꝑmo posterio.ğ nõ ꝑ
tinet ad istā sciam:q꞉ qđ est ꝓpriū vniᵘˢ sciē nõ est ꝓpri
uꝫ alteriᵘˢ.❡ Itē illō nõ ꝑtinet ad istā sciam qđ nõ hʒ de
T.c.4 terminatas cãs.ex.6.huiᵘˢ.vbi Aris.a ɔ̃sideratiõe huiᵘˢ sciē
excludit ens ꝑ accñs:q꞉ nõ hʒ cãs determiatas:ſʒ significa
tiones non hñt determiatas cãs:cū noia significēt ad pla

citū:⁊ talia sint īdeterminata.vñ ēt rõnalis potestas valʒ N
ad opposita.❡ Itē ꝙ ĩ qualʒ scia est supponēdū ĩ nulla
est determinandū spāliter:⁊ hec est vera:ſʒ in qualʒ scia
supponendū est ꝙ dicit ꝑ nomē.ꝑmo posterio.

Oppositū vult Aris.in isto.5.vbi distiguit nomia T.c.2.
quo ad intētiões in quibᵘˢ ɔ̃siderat ista
scia sicut pʒ.Et hoc idē vult Cõmētator vbi dicit ꝙ Ari.
in hoc tractatu intēdit sig̃atiões noiuꝫ distiguere ſʒ in
tentiões ɔ̃siderādas ĩ hac scia.Et diẽ ꝙ ista oĩa noia dir T.c.ꝑ.
ẜm rõnē ad vnū aliqd:tñ diuersis modis:sic oēs cãe re
feruntẜ ad vnā cãm analogā al'r nõ eēt vna scia de eis.

Ad qõnem dõm ꝙ distĩõ noium analogorū: que
sunt cõia enti vel ptibᵘˢ eiᵘˢ ꝑncipali
bus ⁊ passionibᵘˢ ⁊ ꝑncipijs est ꝓpria istiᵘˢ sciē.Q꞉ illa scia
hʒ distiguere illa noia cõia:que sunt analoga: que ɔ̃side
rat veritatē vt finē:oʒ ɔ̃siderare etiam ordiata in finē: ⁊
oʒ ēt ipedimēta ɔ̃siderare remouēdo ea:q꞉ illa 3ᵉ ꝑtinēt
ad sciaꝫ ɔ̃siderare.ꝑmo finē.2.que ducūt ad finē.⁊.3.que
ipediunt a fine:ſʒ multiplicitas sig̃rū nõ distincta ipedit
intellectū a cogñone v̾itatis.ğ illa scia que ɔ̃siderat veri
tatē in aliqbus terminis:q sunt multiplices:oʒ distiguere O
illos terminos:ſʒ ista scia ɔ̃siderat cognitionez veritatis
vt finē:⁊ hoc ꝑncipal'r:⁊ maxie circa ens inquantū ens:⁊
que ei insunt ꝑ se: vt pʒ.6.⁊.4.huiᵘˢ.ğ hʒ distiguere nomi
na multiplicia que ꝑtinēt ad ens ⁊ ptes ⁊ passiones eius
❡ Itē.sic est de alijs sciētijs:ita est de metaphysica:⁊ h
q̄tū ad distĩõnē vocabulorū:⁊ hoc pʒ ꝑ ɔ̃uenientē simili
tudinē:ſʒ alie sciē distinguūt noia multiplicia que signi
ficant intētiones in quibᵘˢ ɔ̃siderant:vt nãlis distiguit q̄
ꝑtinēt ad motū ⁊ ad ens mobile.ğ etiā ista scia distiguit
noia multiplicia:que ꝑtinēt ad subm ⁊ passiões ⁊ ad ꝑn
cipia eiᵘˢ.❡ Notandū ꝙ:sicut recitat Cõmētator ꝙ dña Com.ꝑ.
est iter sciam metaphysicā ⁊ nãlē quo ad distĩõnez voca
bulorū:q꞉ expõ istorū noium ⁊ distĩõ est ꝑ se istius sciē:q̄ P
ad vnū librū in quo oĩa distiguunẜ que sig̃ant res ꝑtinē
tes ad illā sciam:nõ sic est ɔ̃suetudo in scia nãli:vbi spe
cialiter exponunẜ noia in quolʒ ꝑtinētia libro ad illos li
bros spāles:⁊ cā huiᵘˢ est:q꞉ distĩõ noiuꝫ in scia nãli solū ē
vt sig̃ationes noiuꝫ quesite in illo libro distinguanẜ ab
alia significatiõe ⁊ intētione:ſʒ in isto libro est distinctio
noium ad numerādū ea de qbus ɔ̃siderat ista scia. ɔ̃side
ratio igiẜ h de nominibᵘˢ est de genere ɔ̃siderationis ⁊ mo
dis subiti in quo ɔ̃siderat ista scia.❡ Et iõ opʒ hec poni
ꝑ se.i.opʒ vnū tractatū facere ꝑ se.vt istū 5ᵐ in quo distin
guunẜ oĩa nomina pertinētia ad istaꝫ sciam.⁊ reprehen
dit nicolaū ꝑipateticum qui distĩxit nomina in spālibus
libris.⁊ melior est modus Aristo. Q

Ad rõnes ❡ Ad ꝑmā:qđ est cõe oĩ sciē.Cõcediẜ
Tu dicis:distĩõ noium ⁊c̃.Dõm:ꝙ hñ
sciē ɔ̃ueniunt in hoc ꝙ quelʒ scia hñ hʒ distinguere noia
significātia res quas ɔ̃siderat illa scia:ſʒ nõ ɔ̃ueniunt in
distinctiõe oium noium.vñ nãlis hʒ distiguere illa noia
q̄ ꝑtinēt ad suū subm:⁊ nõ alia.Et sic ēt ista scia distiguit
noia sig̃antia res ꝑtinētes ad suuꝫ subm: ſʒ est ⁊ dña:q꞉
alie sciē distinguūt noia vt quedā sig̃ata abijciāt ⁊ que
dā recipiāt:ſʒ illa scia oĩa sig̃ata nominū:que distinguit
ɔ̃siderat aliquo mõ.❡ Ad aliā rõnē.grāmaticᵘˢ ⁊c̃.Dõm
ꝙ grāmaticᵘˢ.⁊ ista scia diuersimode cõsiderant vocē:q꞉
grāmaticᵘˢ vocē sig̃atiuā magis ɔ̃siderat īquantū hʒ mo
dos sig̃andi qbus ɔ̃struiẜ vna vox cū alia ɔ̃grue ⁊ ꝑfe
cte ſʒ metaphysicᵘˢ ɔ̃siderat vocē:vt est instrm eius quo
sig̃aẜ res.ğ ipse hʒ distiguere vocē:non vt subm:ſʒ tāq̄
illud meᵘᵐ quo cognitio subti iuestigaẜ.vñ ꝑncipal'r cõsi
derat res sig̃atas ꝑ voces.ğ hʒ voces distiguere ne mul
tiplicitas significatiõis ipediat intellectū in cognitione
subiecti.

A subti: sz vox inquãtũ imutat sensum sic ptinet ad nãlem
℄ Ad aliã: illud nõ ptinet ad istã sciaz zc. Dõz q vez ẽ.
Et tu dicis: q significatiões zc. Dõz q lz significões an iposĩõnẽ
hẽant cãs idetermiatas: qz sunt ad placitũ: tñ iaz qñ iposi
ta sunt: sũt determiata z imutabilia: qz hñt itellz determi
nantẽ z pprietatẽ a qua iponunt z finẽ determinantẽ cõ
ceptũ mẽtis. vñ qñ vox est iposita nõ mutat de significa
to in significatũ subito. vt vult Petrus helie. ℄ Ad aliã
rõnez. illud qd supponit in oĩ scia zc. Cõcedit. Tu dicis:
q gd nõis zc. Dõm q nõ supponit in oĩ scia significatio
oium vocabulo: sz q gd subti: supponat: tñ noia multi
plicia distiguunt ne obnubilent itellectũ: sicut pz: ens: qd
est analogũ distinguit in suas ptes z alia analoga vt ma
nifestent eius significata spãlia. vñ etiã significatio nolum q
supponit in sua scia ab alia: illa psupponit ab illa scia: qz
manifesta est per aliã sciam zc. ℄ Qõ. II.

T.c.p. B Consequenter querit circa pmuz significatũ pncipij
qz dĩ ec illud a q aligs rẽ pmo mouet: vt illa
ps magnitudis a quo icipit mot' localis: sic
via ex illa pte est pncipiũ. vñ incipit motus
vtrũ sit in re pmũ in magnitudie. ℄ Arguit q nõ: qz in
eo qd est diuisibile in infinitũ nõ est dare pmũ: qz infini
to non est dare pmũ: nec vltimũ: sz magnitudo est diui
3. phys. t.c. sibilis in infinitũ. 3° physico. z pmo celi: qz est diuisibilis
56. z 55. p. in semp diuisibilia. ℄ Itẽ in quib' nõ est dare vltimuz:
ce. t.c. z. nec pmũ: qz pmũ z vltimũ sibi correspondent. z. huius: sz
T.c.6. in magnitudie nõ est vltimũ: qz est infinita: z ifinitas re
T.cõ.31.z pugnat vltiõ. 3° phy. ℄ Itẽ vbi nõ ẽ dare minimũ: nec p
34. mum: qz minimum in quolz genere est. 10. huius: sz in ma
T.cõ.22. gnitudie nõ est dare minimũ: qz ipa nõ ẽ dare minimuz
simplr nisi sz acceptionẽ nrãz vt est vncia: sic dĩ ibidez.
T.c.p. Oppositum vult Aris. supra dicta lra. pncipium
quidẽ dĩ aliud gdẽ. vñ vtiqz rei mo
uebit pmũ vt longitudis z vie. Et sic vult Aris. q rõ pn
.C cipij prius dicatur de principio magnitudinis: z sic innuit
q in magnitudine sit primum.
Dicendum est ad questionẽ: q in magnitudine
terminata hñ est dare pmũ idiuisibi
le. Et rõ est. illud qd terminat p punctũ hoc hz pncipiũ:
qz punctũ est idiuisibile: z vbi est termin' ibi est pnm: qz
T.c.22. termin' dĩ de pmo z vltio ex. 5. huius: sz magnitudo est hm
qz ois magnitudo terminat ad punctũ: z hoc vel imedia
te vt linea: vel mediate vt supficies z corp'. Vñ etiã dic
Aris. pmo celi: q vltim' termin' corpis z aliarũ qtitatũ
est punctũ. ℄ 2° dõm: q in magnitudie nõ est dare pri
D mũ diuisibile ab'e. Et rõ est: qz qd est diuisibile in infini
tũ nõ hz primũ nec vltimũ: sz magnitudo ab'e osiderata
est hm: sicut est magnitudo mathe'a: sicut dictũ est prius.
℄ 3° dõm: q hñ est dare primũ diuisibile in magnitudi
ne in cõparatiõe ad motũ z ad formas nãles: z rõ est: il
lud qd oiungit formis nãlib' z motui hz pmũ z vltimũ
qz nãlia sunt determiata ad minimũ z maximũ: z est da
T.c.38. re pmã ptez z minimã aque. pmo phy. Silr qd mouet hz
pmã ptem a qua icipit mot': z hoc hz veritatẽ in magni
tudine recta. vtrũ aũt sit dare pmũ in magnitudie circuli
T.c.12.z hz videri 2° celi: qz Ari. vult q pma ps celi sit oriẽs: sz ma
5. gnitudo in oparatiõe ad motũ z ad formas nãles oiungi
tur eis sm esse: qz nõ separat ab eis, ergo zc.
Ad rõnes ℄ Ad pmã z scdam pz ex dictis: qz p
bant q nõ sit dare primũ idiuisibile in
magnitudie absolute accepta: z hoc est cõcessũ: sz nõ p
bant qn in oparatiõe ad formas nãles sit dare pmũ diui
sibile. ℄ Ad tertiã silr pz: qz minimũ nõ est dare in ma
gnitudie ab'e q sit magnitudo: sz hñ est dare indiuisibile

vt pũctũ: sz in magnitudie stãte sub formis nãlib' hñ est E
dare minimũ vt vult Ari. pmo phys. qz est dare minimã T.cõ.38.
aquã z minimũ ignem. ℄ Questio. III.
℄ Omnium igitur principiorũ zc. T.cõ.p.

Queritur circa hãc ptez. vtrũ pmũ di
cat p pus de pncipio magni
tudinis. ℄ Arguit pmo q sic. Qz pncipiũ p
pus dĩ de illo: qd est noti': qz voces iponunt
reb' notis z itellectis. sic vult Cõmen. 4. z 7. T.cõ.10.
huius: sz pncipiũ magnitudis est noti': qz ordo poris z po Cõ.54.
sterioris debet alijs p magnitudinẽ. ℄ Itẽ vox pus im
portat significatũ: qd est famosius: qz quãto aligd est fa
mosius tãto pus intelligit: z p oñs significat: cũ significa
re sequat itelligere: sz pncipiũ magnitudis famosius est
alijs pncipijs: qz illud recipit magnitudinẽ sup quã sũda
tur motus: z p oñs alia pncipia: que respiciunt motum.
℄ Itẽ pncipiũ per pus dicit de illo quo plures vtunt: F
qz sicut cõsueuimus: ita dignamur dici. 2. huius. sz pncipio T.c.14
magnitudinis plures vtunt. ergo zc.
Oppositum vult Aristo. in pdicta lra sm expo Cõ.p.
sitionẽ Cõmẽtatoris. vñ Cõmenta
tor exponẽs illã lram dicit: q oia que dicunt de pncipio
dicunt de eo sm cõparationẽ ad aliqd primuz in eis qd
est dignius dici pncipiũ iter illa z sic pncipiũ pdicatur
analogice. Et tunc addit Cõmentator: q oẽs modi pnci Cõ. eodẽ.
pij ordinant ad finẽ diuersis modis sz ppiquũ z remo
tum. Et addit q ita est de fine: sicut est dispositio in noie
ens: qd predicat de decẽ pdicamẽtis q ordinant ad sub
stantiã aliq ppinquius aliq remoti': z addit Cõmenta
tor: q istud pncipiũ itendit ad sciendũ: qz est cã finalis
z oẽs cause nõ sunt pncipiũ nisi sm finem.
Dicendum est ad qõnez: qd aligd esse pncipiuz
põt esse duplr. vno mõ sm intentio
nẽ vocabuli: z sic pncipiũ dĩ p pus de pncipio magnitu
dinis. Et rõ huius oñis est. vox p prius signat illud qd est G
noti': qz voces nõ iponunt reb' ab'e: sz sm q sunt cogni
te z itellecte: qz sicut dĩ pmo peri herme. voces sunt note
carũ passionũ que sunt in aĩa: etiã Cõmẽtator. 4. z. 7 hu T.c.p.
ius q noia nõ iponunt nisi rebus notis: sz pncipiũ in ma T.c.10.
gnitudine est notius: qz pncipiũ dicit ordinẽ poris z po T.c.54
sterioris: sz pus z posteri' pmo oueniũt magnitudini: z p
eaz motui tẽpori z grõni. ℄ 2° dõm: q aligd est primũ
sm nãz z ordinẽ rei: z sic pncipiũ p pus dĩ de fine. ℄ Et
rõ istius 2e oñis est ista: qz pnm p pus dĩ de illo: qd est pnm
pncipiorũ: z qd necessitat oia alia: qz per pus dĩ de illo: qd
est ita cã q nõ causatũ. finis est hm. 2. phy. z. 5. huius. Et iõ T.c.31.
phs oẽs alias assignatiões ad istã reducit: sic et fac i elro T.c.3.
reducẽdo alias significatiões ad significationẽ eius: qd est pus
ordine nãe. ℄ Nõnduz q analogie: que sunt sm noti' z
sm ipositionẽ vocabuli nõ sunt eedẽ in quolz idiomate:
sz pñt variari apud grecos z apd latinos: qz in vno idio
mate aliqua sunt magis vsitata z nota q in alio: sz analo H
gie sm ordinẽ rerũ sunt eedẽ in oĩbus idiomatib'. rõnes
pcedunt suis vijs: qz pbant q pncipiũ p pus dĩ de pn'
magnitudis sz analogiã famositatis z ipositiõis vocabu
li: z tũc applica ad ppositũ: z sic ad illud. ℄ Qõ. IIII
℄ Aliud aũt sm cui' voluntatẽ zc. Tex.c.p.

Queritur circa hãc ptez. vtrũ finis sit
cã. ℄ Arguit q nõ. Ois cã
est pncipiũ. ex hoc gnto. sz finis nõ est pnci T.cõ.p.
piuz. qz finis est vltimũ. in isto scdo. z pncipi T.cõ.8.
um z vltimũ opponunt. g zc. ℄ Itez cã est
ad cui' eẽ sequit aliud ex cõi diffõne esse: sz ad esse finis

I nō sequit̄ aliud:q2 finis est vltimū:⁊ post vltimū nihil est.
ḡ ad ee finis nō sequit̄ aliud:⁊ p̱ ɔñs nō est cā.¶ Itē.si
eēt cā:vel h̄ eēt f̄m ꝙ est vel f̄m ꝙ nō est.p̱ sufficiētē di/
uisionē ɔ̄dictorioꝝ:ſ3 finis nō est cā f3 ꝙ nō ē:q2 nō ens
nullius est cā:cū causalitas nō fundet̄ in nihilo:ſ3 nō ens
nihil est.p̱ phẏſi.ēt finis non est cā f̄m qd̄ est: q2 qñ sani/
tas est in corpe:tūc cessat medicatio:⁊ nō mouet plus me
dicum: q2 habitibus presentibus in materia cessat mo/
tus.primo de generatione.ergo ⁊c.

Tex.c.55 T.c.z. **Oppositum** vult Aris.in isto.5 ⁊.z.phẏſi.⁊.z.po
ste.⁊ in de aīalib⁹:⁊ in multis locis.
T.cō.29. Et pōt eē rō talis:illud p̱ qd̄ rñdet̄ ad interrogationē fa/
ctā pp̱ qd:est cā:q2 pp̱ qd querit de cā.mō rñsio debet si/
gnificare in spāli qd̄ īterrogatū est in gñali:ſ3 p̱ finē rñde
K tur ad īterrogationē p̱ qd:Q2 si querat̄ pp̱ qd ambulat
T.c.29. iste:rñdet̄ vt sanet̄. Hec est rō Aristo.z.phẏſi.⁊.5.huius.
Tex.cō.z. ¶ Notandū ꝙ ex.z.de aīa.⁊.1z.hui⁹.hētur ꝙ duplex ē
Tex.ɔ.35. finis.nā quidā est finis.quo.ali⁹ est finis gr̄a cui⁹.finis q̄
T.cō.36. est opatio rei:p̱ quā aliqs acq̄rit finē cui⁹ vt possibile est.
finis cui⁹ extrisec⁹ est a re:⁊ est pfectior ea: q2 in oī gñe:in
quo reperit̄ meli⁹ ⁊ deteri⁹:meli⁹ est finis deteri⁹ vt di.7
Coni.z4 politice.¶ Itē alia est distō data a Cōmētatore.z.phẏ.
⁊.70. Q2 duplex est finis.nā quidā est finis gñonis.Et quidā ē
Cap.9. finis rei generate:ſ3 finis rei generate est opus.vñ sic di.
p̄mo ethico.Oium quorū est opus ⁊ actus aliqs in ope
bonū videt̄ esse:ſ3 finis gñatiōis est forma.Et ille est du
plex: sicut gñatio est duplex: artificialis ⁊ nālis.z.phẏ.⁊
T.c.ꝑ. 7.metaph.q2 ad has gñationes oēs alie gñationes redu/
T.c.zz. cuntur.Et nālis gñatio est a p̄ncipio itrinseco:⁊ illi⁹ finis
est forma subalis:vt forma hoīs in semine.S3 gñio artifi/
cialis est a p̄ncipio extrinseco:⁊ illi⁹ finis est forma artifi/
cialis:vt sanitas est finis medicationis.

Notandum ēt ꝙ in ista.qōne.vt3: finis sit cā:nō
L vr eē difficultas nisi in cognitione:
īmo in gñatione artificiali.vt vtrū sanitas educta in cor/
pore aīalis p̱ medicationē sit cā.Silr vtrū domus sit cā
mouēs domificatorē.vñ de fine cui⁹ nō est dubiū an3 sit
cā extrinseca.¶ Nōndum est ēt.ꝙ finis gñationis arti/
Cō.36. ficialis est duplex f̄m Cōmētatorē.1z.metaphẏſice.⁊.7.
⁊.14. q2 ille finis p̄t eē in aīa cognoscēte vel appetēte:sicut for
Cō.z3. ma balnei vel forma domus est in aīa cognoscēte ⁊ appe
tēte:q2 domificator cognoscit domū ⁊ appetit ea3 facere
Silr pōt eē in re ex̄:⁊ hoc duplr vel in actu vel in po⁹ vt
domus extra pōt eē in actu in mā:vel ēt in po⁹. vñ diffi/
cultas ē de isto.Et ē triplex opinio.¶ Aliq dicūt ꝙ finis
vt est in aīa appetit⁹ ⁊ desiderat⁹ h3 cāliratē nō f̄m eē ex/
tra aīam:sed f̄m esse in aīa ab⁹:vt sanitas in aīa medici
cū est desiderata ⁊ appetita h3 cāliratē.¶ Alia est opio
solēnis theologi:ꝙ finis nec f̄m esse extra aīam in actu:
M nec f̄m eē in aīa est cā:ſ3 f̄m realitatē ei⁹ ⁊ quidditatem.
¶ 3ª est opinio.ꝙ finis f̄m esse extra animam vt actu est
acq̄situs in aliquo:h3 causalitatē vt sanitas acq̄sita in cor
pore p̱ medicinā est cā.¶ Ratio p̄me opiniōis est.Illo
mō ⁊ f̄m illud eē finis est cā f3 ꝙ mouet agēs:q2 hoc est
de rōne finis ꝙ moueat agēs.ḡ f̄m illud esse finis est cā
f̄m ꝙ mouet agens:q2 hoc est de ratiōe finis ꝙ moueat
agēs.ḡ f̄m illud eē finis est cā f̄m ꝙ mouet agēs:ſ3 finis
f̄m ꝙ ē in aīa vt est desiderat⁹:⁊ appetitus mouet agēs:
q2 finis vt sanitas f̄m ꝙ ē actu in corpore acq̄sita nō mo
uet medicū:q2 habitib⁹ p̄sentib⁹ in mā:cessat mot⁹:nec sa/
nitas in aīa medici ab⁹ mouet medicū:ſ3 vt ē desiderata
⁊ appetita.¶ Cōtra hoc istimet arguūt: q2 finis nō ē cā
f̄m eē diminutū:⁊ nō h3 cāliratē f̄m eē diminutu3:cū sit
nobilissima oium cāru:⁊ cā causaꝝ nō f̄m eē diminutu3
h3 eē:ſ3 finis h3 eē diminutū in aīa cognoscitiua ⁊ appe/
titiua:cū hēat solū eē pfectū extra aīam.¶ Ad h̄ ipsi rñ N.
dēt ꝙ eē in aīa ē duplex.Uno mō aliqd h3 eē in aīa sub/
iectiue:⁊ illo mō h3 eē diminutu3.Alio mō obiectiue:⁊ tale
eē nō est diminutū:ſ3 pfectū:⁊ tale eē in aīa obiue suffic̄
ad causalitatē finis fundandā.¶ S3 h̄ dictū nō val3.q2
ꝙ aliqd hēat eē nec īherēter sit ī aīa nec ex̄ ī mā:qd̄ aptū
natū est esse in aliquo tale est eē vocale vel ideale:⁊ ei ni
hil corrñdet in re.Rō.oē ens vel est in subto:vel non in
subto:p̱ sufficientē diuisionē ɔ̄dictorioꝝ.si nō est in subo
tūc est suba.si est in subto tūc est accñs.q2 accñs est ī sub
iecto:Mō si est accñs:op3 ꝙ sit in aliquo:si dicūt est sub
stātia:op3 eē extra in mā:sic est gñabilis ⁊ corruptibilis.
¶ Itē finis d3 eē optimū ⁊ vltimū:q2 optimū ⁊ vltimū
esse est ɔueniēs fini:q2 f̄m illud esse f3 qd̄ nō est optimū
⁊ vltimū nō h3 cāliratē3 distinctā ab aliys causis.ſ3 finis
f̄m eē in aīa nō est vltimū:⁊ hoc ipsi ɔcedūt.q2 q̄diu est O
in aīa appetit⁹:tunc mouet ⁊ nō est vltimū.Silr finis in
aīa nō est optimū:q2 sanitas acq̄sita in corpe p̱ medicinā
est melior q̄3 sanitas in mēte.¶ Itē si finis f3 esse in aīa
cognoscēte ⁊ appetēte eēt cā:tūc agēs nūq̄3 frustraret̄ a fi
ne:qd̄ est falsu3:q2 multa agētia frustrant̄ a fine.vt p3.z.
phẏſico.ɔña p3.q2 nihil frustrat̄ qd̄ attingit finē.ſ3 illud T.c.8z.
agēs semp̱ h3 finē in aīa cognoscēte ⁊ appetēte:siue p̱du ⁊.84.
cat̄ extra re:siue nō p̱ducat̄.¶ Ite3 isti ɔ̄dicūt Cōmē/ Cō.36.
tatori.1z.h⁹ vbi dicit.ꝙ foīa balnei vt est extra aīa3 mo/
uet vt finis:ſ3 in aīa est agēs desideriū ⁊ motu3.ḡ vult ꝙ
finis tñ f̄m esse extra aīam sit cā vt finis.¶ Rō zᵉ opi/
nionis.q2 f̄m illud eē finis est cā f̄m qd̄ modus est agēs
absolui a rōne finis.q2 nullus conabit̄ aliqd facere ad fi T.c.8.
nē nō futur⁹ venire.z.hui⁹.ſ3 finis f̄m esse in aīa nō mo
uet.silr nec f̄m esse extra aīam in actu:q2 habitib⁹ p̄senti
bus in mā cessat motus.p̄mo de gñatione.ḡ relinquit̄ ꝙ T.c.55.
tñ mouet f̄m realitatē ⁊ q̄dditatē ei⁹:⁊ sic h3 cāliratē di
stinctā ab aliys causis.ſ3 hoc nō vr valere: q2 querat̄ de P
illa realitate in qua fundat̄ cālitas finis.illa realitas vel
est ens:vel nō ens:Si nō ens:tunc est nihil:ex p̄mo phẏ. T.c.10.
si ens:tunc vel est suba vel accñs:nō pōt esse suba.q2 for/ ⁊.25.
me artificiales sunt accñtia.vt dicit Cōmētator.z.phẏſi. T.c.13.
⁊ p3.z.de aīa.si est accñs:tunc h3 subm in quo est. mō h̄ T.c.8.
nō est:q2 nec ē itellect⁹ nec mā sanabilis f̄m ipm.¶ Itē T.c.z3.
finis d3 esse optimū ⁊ vltimū respectu ordinatoru3 in fi/ ⁊.31.
nē.z.phẏ.⁊.z.hui⁹.ſ3 ista realitas finis distincta ɔtra esse T.c.3
in aīa:⁊ extra aīam nō est optimū:q2 sanitas in mem/
bris actu est melior q̄3 ista realitas:nec est vltimū:q2 cōsi
stit agēti toto tp̱e quo agit.¶ Itē si hoc esset:tūc medic⁹
nunq̄3 frustraret̄ a fine:siue faciat sanitatē in mā exterio
ri:siue nō:q2 finis abstrahit ab vtroq3 eē.ḡ siue p̱ducat̄ ex̄
siue nō in corpe nō frustrabit̄ medic⁹.¶ Itē ɔ̄dicit Cō/ Cō.36.
mētatori.1z. h⁹.vbi dicit:ꝙ foīa balnei extra mouet:vt Q
finis:ſ3 f̄m eē in aīa est agēs desideriū ⁊ motū. ¶ Rō 3ᵉ
opionis.q̄ vr esse p̱babilior aliys:est.f̄m illud eē finis h3
cāliratē f3 ꝙ ē optimū ⁊ vltimū:q2 optimū ⁊ vltimū sūt
de rōne finis.z.phẏſi.⁊.5.hui⁹.ſ3 finis f̄m esse extra aīam T.c.z3.
in actu h3 esse optimū ⁊ vltimū.q2 sanitas actu acq̄sita ī ⁊.31.
corpe hūano sanabili h3 esse vltimū ⁊ optimū:q2 est vlti T.c.3
mū in executiōe ſ3 sit primū in intētione.vt dicit Aris.7. T.c.z3.
hui⁹.Silr est optimū respectu ordinatorū in finē.vt sani
tas actu acq̄sita in corpe melior est oībus ordinatis ad sa
nitatē:vt attenuatiōe purgatiōe ⁊ aliys.¶ Itē f̄m illud
esse finis hēret p̱priā cāliratē distinctā ab aliys.ex cuius
p̄uatiōe aliud di esse frustra.⁊ hoc p3 ex diffinitiōe ei⁹ qd̄
est frustra:quā ponit Aris.zᵒ phẏ.q2 frustra est qd̄ ē aptū T.c.6z
natū attingere finē:quē nō attigit:ſ3 ex p̄uatiōe finis f̄m
eē actuale extra ip3 agēs di frustra:q2 si medic⁹ opat̄ eua
cuationē ⁊ attenuationē:⁊ nō introducit sanitatē:tūc ē fru/
stra:vnde

A firme: vñ etiã sicut dom̃ est: si sanitas fm esse in aia deside
rata ꝛ appetita eet cã finalis: tunc medic⁹ nũq̃ frustrare
tur: qꝛ semp attigit illũ finẽ: ꝛ coassistit toto tpe quo agit.
¶ Itẽ fm illud eẽ finis est cã fm q̄ aliqd hñs finẽ dici
tur pfectũ. qꝛ qñ aliqd est magis pfectũ q̃ prius: hoc est
rõne finis: qꝛ illud est causatũ ꝛ pfectũ a fine: cũ prius nõ
fuerit pfectũ: qꝛ pfectũ nõ est nisi qꝛ attingit cãm finalẽ.
g̊ aliqd nõ est pfectũ nisi rõne finis: sꝫ aliqs hñs finẽ dr
esse pfectũ fm esse actualis finis extra aiaꝫ: ꝛ nõ dr perfe
ctũ aliud p finẽ in mẽte artificis. qꝛ domus nõ est pfecta
T.cõ.21 p spẽm ei⁹ in mẽte artificis: vñ etiã Arist. dicit. 5. hui⁹. q̄
pfectũ est qd̄ attingit finẽ: ꝛ nõ loquit̃ de fine in potẽtia.
qꝛ ille nõ est vltimũ ꝛ optimũ. ¶ Itẽ hoc pꝫ ex itẽtione
Tex.2.55 Arist. pmo de gñatione. q̄ habitib⁹ p̄sentib⁹ in mã nondũ
generat̃ aliqd: sꝫ est: ꝛ subdit q̄ habit⁹ ꝛ dispositiões sũt
Cõm.36. finis. ¶ Itẽ dicit Cõmẽtator. 12. hui⁹. q̄ fora balnei du
plex hꝫ esse: vnũ hꝫ eẽ in aia. aliud esse extra aiam. Et fm
primũ esse est agẽs desideriũ ꝛ motiũ: sꝫ p 2ᵐ esse est agẽs
vt finis ꝛ nõ loquit̃ de eẽ finis extra in potentia. qꝛ illud
B nõ est vltimũ ꝛ optimũ. qꝛ meli⁹ est sanitas acq̄sita actu
in corpe q̃ in mẽte: ꝛ silr est magis vltimũ.

Notandum q̄ hic sũt dubia. Primũ ẽ. qꝛ videt̃ q̄ finis fm esse actuale extra aiam
Tex.c.37. nõ sit cã. qꝛ cã ꝛ cãtũ debẽt eẽ sil. 2. phy. ꝛ 5. hui⁹. Et hoc
Tex.2.3. verũ est de cã per se actu ꝛ potẽtia. qꝛ nõ loquit̃ ibi de cã.
p accñs: nec de cã vli: nec in potẽtia: sꝫ finis fm esse actua
le extra aiaꝫ nõ est cũ illis simul que ordinant̃ in finẽ: qꝛ
tunc motus corrũpit̃: qꝛ habitib⁹ p̄sentibus in mã cessat
motus. g̊ ꝛc. ¶ Item fm illud esse finis dꝫ habere cãlita
tem: qd̄ est nobilius: qꝛ finis est optimũ: sꝫ eẽ finis in aia
est nobilius q̃ in mã extra: qꝛ aia itellectiua nobilior est
C oĩ mã corporali extra. g̊ et forma hꝫ esse nobilius in itel
lectu q̃ in mã corpali extra. vt in lapidib⁹: lignis vel car
nibus. g̊ ꝛc. ¶ Itẽ de rõne finis est q̄ moueat efficiẽs. vt
agat pp finẽ. ¶ Ex hoc arguit̃. fm illud esse finis nõ ha
bet causalitatẽ fm q̄ non mouet. ꝛ hoc pꝫ ex dicto nota
bili: sed finis fm esse actuale extra non mouet efficiens:
nec agens agit pp̄ter ipm. qꝛ finis fm q̄ actuale est p̄ñs
ꝛ tunc nõ mouet efficiens. qꝛ tunc deficit actio ꝛ mot⁹. vt
p̄dictũ est. ¶ Ad primũ dubiũ. cã ꝛ cãtum ꝛc. hoc hꝫ ve
ritatẽ in reb⁹ pmanentib⁹ que nate sunt sil' esse. ꝛ eodem
instãti tẽporis. sꝫ in successiuis nõ opꝫ q̄ cã ꝛ cãtum sint
simul positiue. s. eodẽ instãti tẽporis: sꝫ bñ sunt sil' per ne
gationẽ mediȷ: qꝛ mot⁹ p̄existens ordinatus ad fineꝫ nõ
est sil' cũ fine in eodẽ instãti tẽporis: qꝛ sicut dicit Cõmẽ
Tex.c.103. tator. 4. physi. mot⁹ nõ est sil' cõgregat⁹: sꝫ bñ mot⁹ ordi
D natus ad finẽ est simul cũ fine p negationẽ mediȷ: qꝛ ime
diate aliqs mot⁹: ꝛ trãsmutatio terminat̃ ad finẽ vt ad sa
nitatẽ: ita q̄ nihil est in medio: sꝫ finis p se ꝛ prius nõ est
simul positiue cũ motib⁹ p̄existentib⁹: qꝛ habitib⁹ p̄senti
bus ꝛc. sed est simul p negationẽ mediȷ. qꝛ imediate post
modũ sequit̃ finis. Alr põt dici. cã ꝛ cãtum ꝛc. ɔcedit̃ fꝫ
aliqd̄ esse. Tu dicis q̄ finis nõ est sil' cũ ordinatis in finẽ
ɔcedit̃. nõ est sil' fꝫ eẽ p̄sens vt mot⁹ p̄existẽs ꝛ ordinat⁹ i
finẽ nõ est sil' fꝫ esse p̄sens fini. sꝫ tñ finis est sil' cuꝫ motu
fm esse p̄teritũ: ꝛ finis est cã istius p̄teritiõis motus: ꝛ sic
sunt sil' aliq̊ mõ. ¶ Ad aliud. fm illd̄ esse finis ꝛc. ɔcedit̃.
Tu dicis. q̄ finis fm esse in aia ꝛc. Aliqui dicũt hic q̄ eẽ
rei in aia est nobilius q̃ esse rei in mã extra: vt esse auri
Capi.2. in aia est nobilius q̃ esse auri in mã extra. Et isti dicunt
fm Arist. 2. ꝛ 8. ethico. ꝛ pmo rhetorice. q̄ triplex est bo
nũ. honestũ: vtile: ꝛ delectabile: mõ esse rei in aia est me
lius bonitate honesti: qꝛ bonũ in aia melius ꝛ honestius
est q̃ bonũ reale ꝛ extra aiaꝫ. vñ medic⁹ magis est hono
randus pp spẽm ꝛ sciam sa^{tis} quã hꝫ in aiaꝫ q̃ rustic⁹ hñs
sanitateꝫ fm esse mãle. ¶ Sꝫ esse extra aiam est vtilius B
ꝛ delectabilius vt sanitas acq̄sita actu in corpe: est vtili
or ꝛ delectabilior i firmo q̃ sanitas in mẽte medici. Mo
do qñ Aris. dicit q̄ finis est optimũ: loquit̃ de bono vtili
ꝛ delectabili: ꝛ nõ de bono honesto. ¶ Sꝫ aliȷ negãt hoc
q̄ esse rei in aia sit nobilius: q̃ esse rei i mã: qꝛ esse in aia
est diminutũ. qꝛ hoc est in aia. g̊ est: hic est fallã a fm qd
ad simplr. ¶ Ad aliud. de rõne finis ꝛc. Dõm q̄ agens
agere pp finẽ põt itelligi duplr. Uno mõ. q̄ actio agẽtis
duꝫ agit depẽdeat a fine: prout hꝫ causalitatẽ p̄priã. Alio
mõ q̄ agẽs agit pp̄ter finẽ: vt distinctã hꝫ causalitatẽ: nõ
q̄ actio agẽtis depẽdeat a fine: put hꝫ p̄priã causalitatẽ:
sꝫ qꝛ agit pp̄ter finẽ. qꝛ finis ɔsequit̃ actionẽ agẽtis: ꝛ hꝫ
via gñationis. i. qꝛ post actionẽ finis natus est ɔsequi. Tu
dicis. q̄ finis fm esse actuale extra non mouet: ɔceditur.
p̄ncipalr nõ mouet efficiẽs. qꝛ qñ finis est actu. tũc cessat
motus: sꝫ finis ɔsequit̃ actionẽ agẽtis. vnde finẽ mouere
agens dꝫ itelligi. i. finis ɔsequit̃ motũ agẽtis. ¶ Notãdũ F
tñ q̄ lꝫ finis fm eẽ extra aiam in actu nõ causet motuꝫ.
sꝫ ɔsequit̃ motũ. tñ finis fm eẽ in aia est agẽs desideriuꝫ
ꝛ motiuũ: cũ eni artifex cognoscit finẽ sub rõne boni: tũc
appetit mouere ad finẽ. ꝛ p ɔñs ɔsequit̃ mot⁹ exterior in
muscul: vñ finis i aia nõ mouet in gñe cãe final: sꝫ in gñe
cãe efficiẽtis: sꝫ finis fꝫ eẽ actuale ex̃ aiaꝫ est cã finalis ꝛ
pficiẽs: ꝛ sic finis fm esse ex̃ aiam est cã finalis ꝛ pficiẽs.

Ad rõnes p̄ncipales. Ad p̄mã. oĩs cã est p̄ncipiuꝫ: ɔcedit̃ aliquo mõ. Tu dicis. q̄ finis
nõ est p̄ncipiũ. Dõm q̄ lꝫ finis nõ sit p̄ncipiũ via gñatio
nis: est tñ p̄ncipiuꝫ via pfectionis. qꝛ finis est pfectior oĩ
bus ordinatis in finẽ. ꝛ hꝫ sufficit ad cãlitatẽ finis. ¶ Ad
aliaꝫ. cã est ad cui⁹ esse ꝛc. ɔceditur: vel ɔsequutione ge
nerationis vel pfectionis: ꝛ tu dicis. q̄ ad finẽ nihil ɔseq
tur: ɔceditur. nihil ɔsequit̃ gñatione. tñ aliqd ɔsequit̃ ipꝫ G
via pfectionis. ꝛ hoc sufficit vt sit cã. ¶ Et tu dicis. qd cõ
sequit̃ ad finẽ: vt domuꝫ qñ est pfecta. vel sanitas qñ est
actu acq̄sita in corpe. Dõm q̄ transmutationes p̄terite q̃
sunt minoris pfectionis q̃ finis: ɔsequunt̃ ad finẽ. ¶ Ad
aliã. si finis eẽt cã: aut hoc esset fm q̄ est ꝛc. ¶ Dõm te
nendo vltimã viã q̄ finis est cã: ꝛ fundat causalitatẽ suã
sup esse actu extra aiam. Tu dicis: qñ finis actu est. tunc
cessat motus. ɔcedit̃. quantũ ad esse p̄ñs motus cessat.
nõ tñ quantũ ad esse p̄teritũ. ¶ Itẽ ɔcedit̃. q̄ finis non
mouet quantũ ad esse actuale: qꝛ motus cessat quantũ ad
esse actuale: tñ ex hoc nõ sequit̃ qn finis sit cã. Et si dicis:
cã ꝛ cãtum sunt sil: ꝛ nõ sunt. ɔceditur in pmanẽtib⁹. sꝫ in
successiuis nõ opꝫ q̄ sint simul positiue: sꝫ sufficit q̄ sint
simul p negationẽ mediȷ. ꝛ illud suffiẽ ad cãlitateꝫ finis.
Et sic de hoc. ¶ Questio. V.

¶ Elementum dicitur ex quo ꝛc. T.cõ.4.

Queritur circa hãc ptẽ. hoc nomẽ ele mentũ. vtrũ dicat̃ p p̄us de mã p̄ma. ¶ Arguit̃ q̄ nõ. de illo qd̄ est idiui H
sibile spẽ nõ dicit̃ elm̃ p prius. ꝛ ista est vera
p diffõnẽ elti datã ab Ari. eltum ex quo p̄ma cõ
ponit̃ p̄mo inexistẽte indiuisibili spẽ in aliã spẽm. sꝫ mã
p̄ma nõ est idiuisibilis spẽ. qꝛ nõ hꝫ spẽm cũ careat spẽ ꝛ
forma: qꝛ mã est in formis. ergo p prius de ipsa nõ dicit̃.
Item hoc confirmat̃ auctoritate Aris. qui diffiniẽs elm̃
exemplificat de corporibus simplicibus.

Oppositum vult Cõmentator in lra ista. dicẽs. q̄ elm̃ in p̄ma acceptione debetur
tñ materie prime ꝛ ex consequẽti aliȷs.

Dicendum est ad questionẽ. q̄ elm̃ fm ordineꝫ nature p p̄us dicit̃ de mã p̄ma. Et rõ

I bilus ꝯnis est. de illo dicit̃ nomē elti ꝑ prius ſm ordinē
nature: ex quo pmo res ꝯponit̃ ⁊ est exiſtēs in vnoquoq̈
corꝑ: ⁊ in qd oīa reſoluunt̃: ⁊ ipm nō in aliud: ⁊ est idiuiſi
bile ſm ſpēm: q̄ cui cōpetit diffō ꝓpria elemēti ſm oēs
ꝑticulas: ⁊ diffi^rum. ſꝫ mā pma est hmõi. q̄ ex mā prima res
cōponunt̃. q̄ ex corporib⁹ ſimplicib⁹. ſꝫ cōponant̃ mix
ta: nō tñ pmo. q̄ ⁊ ipſa ꝯponunt̃ ex mā pma. Silr mā p
T.c.80. ma inest. q̄ ꝑ hec differt a pꝛiuatiōe vt pꝫ pmo phyſico ꝑ
ſilr oīa reſoluunt̃ in ipſam vltimo. q̄ mixta reſoluunt̃ in
corpa ſimplicia: vlteri⁹ in mãꝫ pmã. ⁊ est etiã idiuiſibile
ſꝫ ſpeciē: cū nullã hꝫ ſpēm ⁊ formã. ergo etiã nec diuidit̃
ſꝫ ſpeciē ⁊ formã. q̄ nihil diuidit̃ in illud qd non hꝫ: vel
poſſet dici q nō diuidit̃ ſm ſpēm. i. in diuerſas nãs: ſꝫ ſi
diuidit̃ hoc est in ꝑtes eiuſdē nature ⁊ eēntie: q̄ quelibet
pars materie est mã. ¶ Itē qñ aliqd ꝑdicatū vniuocum
cōuenit cãe ⁊ cauſato: ꝑ prius cōuenit cãe q̄ cauſato. per
T.c.4. Ariſt. ⁊ Cōmētatorē: 2. hui⁹. ⁊ Lyncoñ. pmo poſte. ſꝫ eſſe
K eltū ⁊ ſubſtare debet̃ corporib⁹ ſimplicib⁹ ⁊ mãe pme. ⁊
alijs oībus debet̃ per mãm primã: vt per cãm: q̄ corpo
ribus mixtis debet̃ ſubſtare ꝑ corpora ſimplicia: ⁊ cor
poribus ſimplicib⁹ debet̃ ꝑ mãm pmã. ergo ꝑ prius ele
mentū debet̃ mãe pme ſm ordinē naturalē. hoc idē vult
Cō.6. Cōmētator. 2. de gñatiōe. vbi vult. q corpa ſimplicia nō
Cō.4. dicant̃ ꝓprie elemēta. ſꝫ magis mã pma. vñ dicit Cōmē
tator hic: q lꝫ elementū dicat̃ de corporib⁹ ſimplicib⁹. tñ
pncipalius de mã. ¶ 2⁰ dōm: q elementū ſm ipoſitionē
vocabuli ꝑ prius dicit̃ de corporib⁹ ſimplicibus. Et ratio
iſtius ſcde ꝯnis: q̄ hoc nomen elementū dicit̃ ꝑ prius de
illo ſm ipoſitionē vocabuli: qd est notius eſſe elementū:
q̄ ipoſitio vocabuli nō ſequit̃ rem ab^te ⁊ ſm ſe: ſꝫ vt est
itellecta: cū voces ſint note paſſionū in aīa. pmo ꝑi her. ⁊
Cap.p. Cōmē. 7. hui⁹ q reb⁹ noīa iponunt̃ ſm q ſūt nobis nota
Com.54 L **Ad rationes** in oppoſitū. Ad primaꝫ. de illo qd
nō est idiuiſibile ⁊c. ꝯceditur ma
ior: ſꝫ negat̃ minor. vñ materia est idiuiſibilis ſm ſpēꝫ. i.
nō diuidit̃ in diuerſas formas: q̄ nullã formã hꝫ. ⁊ qd nō
habet formã eſſentialr̃ est idiuiſibile ſm formã. q̄ nihil
diuidit̃ in illud qd nō hꝫ: vel ēt poſſet dici q est idiuiſibi
le ſm formã. i. nō diuidit̃ in ꝑtes diuerſe eēntie: ⁊ nature.
q̄ oēs ꝑtes mãe ſunt mãe. ⁊ ſic diuidit̃ in ꝑtes eiuſdem
nature. ¶ Ad auctoritatē Ariſto. dōm. q ipſe exemplifi
cat de illis que ſunt magis nota. ⁊ quib⁹ nomē elementū
prius imponit̃: ⁊ hec ſunt corpa ſimplicia. q̄ nomē prius
ei iponitur. vnde etiã mã nō cognoſcit̃ niſi ꝑ formã. pri
T.c.69. mo phyſico. Et ꝓpter hoc antiq etiã non poſuerūt elemē
tum niſi aliqd ens i actu: q̄ nō potuerūt cognoſcere ma
teriam ⁊c. Et ſic de hoc. ¶ Qō. VI.

T.c.4. M ¶ Similiter autē ⁊ corporū ⁊c.

Queritur circa hanc ꝑtem. vtrum for
me eltorū remaneāt in mix
to. Arguit̃ pmo. q nō q̄ ſi hoc eſſet: tunc mi
xtum nō eſſet vnū per ſe: q̄ quelibet forma
ſubſtãtialis dat eſſe: ⁊ ſi remanerent forme
elementorū in mixto: tunc eſſent forme ſubales elemen
torū quarū quelibet daret eſſe ſubale. ex quib⁹ non fieret
vnū ꝑ ſe: cū ſint diſtincta: q̄ ignis habet eſſe diſtinctū ab
aqua ⁊c. ſꝫ hoc est falſum. q̄ ſꝫ oēs mixtū est vnū per ſe
¶ Itē ſi hoc eſſet: tunc forma mixti eēt accñs. q̄ illa for
ma est accidētalis: que aduenit enti in actu: mō ſi forme
elementorū manerēt in mixto: tunc forma mixti aduení
ret enti in actu: ⁊ mãe actuate ꝑ formas elementorū: ſꝫ hꝫ
est falſuꝫ. q̄ forma mixti nō est accidētalis. q̄ tūc nō da
ret eſſe ſubale. ¶ Itē ſi hoc eſſet: tūc plura corpa ſil eēnt
in eodē loco: q̄ quelibet forma elementorū habet ſuam

corporeitateꝫ: ⁊ non est ſine corporeitate. modo quelibet N
pars mixti habet quatuor formas elementorū. ⁊ per con
ſequens quatuor corporeitates: ⁊ quatuor dimenſiones:
ſed hoc est falſum. quarto phyſicorum. T.c.47
Oppoſitum pꝫ auctoritate Cōmētatoris. 3⁰ celi. Com.67.
vbi vult q mixtio non ſoluꝫ ſit ſm
qualitates. vt Aui. voluit. ſꝫ etiaꝫ ſm formas ſubales ele
mentorū: ita q forme elementorū ſubales remaneant in
mixto. q̄ dicit. ſi forme ſubales elementorū non remane
rent in mixto: tunc mã pma eque pmo reciperet formas
mixtorū: ſicut elementorū. qd est falſuꝫ: vñã pꝫ. q̄ mã p
ma nō reciperet formas mixtorū mediantib⁹ formis ele
mentorū: ſꝫ reciperet formas mixtorū eque pmo: vt ele
mentorū. ¶ Itē hoc pꝫ auctoritate Ariſ. pmo de gñone. T.c.83.
vbi dicit. q elemēta in mixto nō corrūpunt̃. nec ãbo nec 2.84
alterū. mō ſi forme elementorū corrūperent̃. tunc nō re O
manerēt in mixto. ¶ Et tu dices forte. q elemēta manēt T.c.84.
virtute. q̄ dicit Ari. manent. ſ. virtus. Dōꝫ q ſi virtus accipi
tur ꝓ formis elementorū refractis: tunc verū est: ſꝫ ſi ac
cipit̃ virtus ꝓ accñte nō est verū: q̄ gñatio ⁊ corruptio
nō reſpiciūt accidētia: ſꝫ ſubꝫ vel. g̃ ſi nō corrūpunt̃ oꝫ q
maneant q̄tum ad ſubam. q̄ remanere accidentiaꝫ non
ſufficit ad non corruptionem.
Notandum q quedã est opinio noua: que dicit
duas ꝯnes. ¶ Prima est. q forme
elementorū nō remanēt in mixto ſm aliqd eſſe: nec ſm
eſſe intenſum: nec remiſſuꝫ: nec ſm eſſe refractū. Et rōnē
aſſignant. q̄ ſi remanerēt ſm aliqd eſſe: vel hoc eſſet ſm
eſſe ꝑfectū vel remiſſuꝫ. ꝑ ſufficientē diuiſionē. ſꝫ forme
elementorū in mixto neutro mō manēt. q̄ nō ſm eſſe ꝑ P
fectū: q̄ ridiculū eſſet q forma ignis ⁊ aq̄ ſtarent in mix
to ſm eſſe ꝑfectū ⁊ vltima ꝑfectione. q̄ tūc aqua flueret
⁊ ignis cōbureret. Silr nec manent ſm eſſe remiſſuꝫ. q̄
forma ſubalis nō ſuſcipit neqꝫ magis neqꝫ minus: q̄ for
ma ſubalis est ſuba. 8. hui⁹. ſꝫ ſuba nō ſuſcipit magis ⁊ mi T.c.3
nus ex ꝑdicamētis. ¶ Itē ſi hoc eſſet: tunc eſſent diſtin
cte ab inuicē i ꝑtibus. q̄ de rōne forme est terminare di
ſtinguere: ſꝫ hoc est falſuꝫ: q̄ quelibet ꝑs mixti est mix
ta. ¶ 2ª ꝯ est. q cuiuſlibet forme eltaris remanet aliqua
realitas in mixto. Et rō iſtius ſcde ꝯnis est. q̄ ſi nihil re
maneret in mixto de elemēto: tunc mixtū nō eſſet magis
mixtū in ſubſtãtia q̄ elementū. q̄ poſtq̄ elemēta corrū
perent̃ in ſuba: ⁊ nihil remaneret niſi mã: tunc mixtū per
aduentū forme in mã nō eſſet magis mixtū niſi eſſet ali
qua forma: que maneret cū adueniret foīa mixti. ¶ Itē
quãdo vnuꝫ corrumpit̃ ab altero: oportet alterū ſup alte
rū dominari totalr̃: q̄ corruptio totalis nō est niſi a do
minante totalr̃. ſꝫ in gñatione mixti vnū elemētorū tota
liter nō dominat̃ ſupra alterum. q̄ elemēta in gñatione Q
mixti equalr̃ habēt ſe. ex fine primi de gñatione. q̄ neqꝫ T.c.89.
alterū elementū gñatur in gñatione mixti. ſed aliud cōe
his elemētis. vñ dicūt formã mixti nō eſſe aliud niſi ag
gregatū ex iſtis realitatib⁹ cōtinens illas realitates ſicut
mediū cōmune. ¶ Itē mixta reſoluunt̃ in elemēta vt per
ſe pꝫ ſm Ariſto. ſꝫ hoc nō eēt niſi elemēta ſm realitates
formarū remanerēt in mixto. q̄ ſi reſolō nō est in aliud
niſi q realr̃ est in toto. vt domus reſoluit̃ in lapides ⁊ li
gna: que realr̃ ſunt in domo: vt domus reſoluit̃ ⁊c. vnū
qdq̄ enim reſoluitur in hec: ex quibus cōponitur. primo
phyſicorū. Unde ſi ſoluꝫ materia eſſet in mixto: tūc mix T.c.65.
ta non reſoluerentur in elementa.
Notandum q vr̃ eſſe dubiū. quõ iſta ſe cōpatiā
tur. ſ. q foīa elti nō maneat in mix
to ſm aliqd eſſe: ⁊ tñ realitates formarū maneãt in mix
to. vñ querat̃ de iſta realitate: vtruꝫ illa realitas ſit ſuba
vel accñs.

A vel accidēs.hec est p̄ma diuisio entis p se.7.hui9.ꝛ ex p̄dicamētis.ꝛ Cōmētator accipit.7.hui9 eaꝫ ꝑ manifesta.
T.c.p̄.ꝛ.z. ꝛ in ꝓlogo. realitas ista nō pōt eē accñs.q2 ridiculū est ꝙ foīa sube sit accñs.Si aūt ista realitas sit suba:vel mā:vel forma.
T.cō.7. vel cōpositū:ꝑ sufficientē diuisionē.7.hui9.ꝛ.z.de aīa.ſꝫ
T.cō.z. nō pōt eē mā.q2 realitas forme nō est mā:nec ē suba cōposita ex mā ꝛ forma.q2 tunc forme esset mā.ḡ relinquitur ꝙ forma remaneret:ꝛ h̄ est dicere ꝯdictoria.ſ. foīas elītorū nō remanere in mixto ꝛ remanere.ſi aūt,esset forma:tunc iterū forme elītorū remanerēt:ſꝫ dicūt ꝙ nō remanēt.¶ Itē illa realitas forme:que remanet opꝫ ꝙ sit ps forme postq̄ꝫ est aliqd forme.vel ḡ est forme ps eēntialis:vel q̄ntitatiua vel subiectiua:ꝑ sufficientē diuisionē:ſꝫ nō est ps eēntialis:q2 forma vltima ignis nō hꝫ ptes eēntiales:nec est ps q̄ntitatiua:q2 tunc in vna pte mixti essent plures dimensiōes:quia in vna parte mixti sunt plures realitates: vt quatuor realitates:ꝛ pars q̄ntitatiua nō est sine q̄ntitate.ergo ꝛc̄.nec est pars subiectiua.q2 totū predicaī de parte subiectiua.ergo quelibet realitas esset forma.cuius oppositum dicimꝰ.

B **Dicendum** est ḡ alr ad qōnē.Primo ꝙ forme elītorum nō manēt in mixto fm esse ꝑfectū in vltima ꝑfectiōe.Et rō est:ſi forme elītorū remanerēt in mixto fm esse in vltima ꝑfectione:tūc in mixto eēnt simul q̄litates ꝯrie fꝫ vltimā ꝑfectionē:q2 q̄litates in sūmo sequunī formas subales elītoꝝ in vltima ꝑfectione:imo tāta est ꝑpinqtas q̄litatū ad formas subales ele-
3°celi Cōm.67. mentorū ꝙ quidā putauerūt q̄litates eē formas subales elītorū vt imponiī alexādro.vn̄ Cōmentator dicit.ꝙ ſi elīta manerēt in mixto fꝫ actū extremū:ꝛ sub esse ꝑfecto: tūc nō fieret vnū ex his.ſꝫ h̄ est falsuꝫ.vt pꝫ.¶ z°dōꝫ.ꝙ forme elemētoꝝ in mixto remanēt fm eē diminutū ꝛ re-
C fractū.Et rō h̄ꝯ ꝯnis est.q2 forme elītorū vel manent in mixto fm esse diminutū ꝛ refractū:vel corrūpunī.q2 iā
T.c.84. ꝓbatū est.ꝙ nō remanēt fm esse ꝑfectū.ſꝫ forme elītorū nō corrūpunī.q2 p̄mo de ḡnatione habeī.ꝙ nec alteruꝫ nec ambo corrūpunī.¶ Sed forte dices ꝙ virtus manet que est qualitas.hoc nō valꝫ.q2 corruptio tn̄ respicit subaꝫ.q2 dato ꝙ accn̄tia remaneāt:ꝛ nō suba:tūc nō erit corruptio.q2 corruptio nō respicit nisi subam.vn̄ Arist. subiūngit in posita lr̄a:saluaī eni virtus.ergo derelinquiī: vel ḡ intēdit ꝙ derelinquaī fm formas subales:vel fm qualitates.ſi fm formas subales habeī intentū.ſi fm q̄litates derelinquunī.tunc Aristo.peteret.q2 cuꝫ saluatur virtus ꝛ qualitas:ꝛ tunc dr̄.ḡ derelinquiī qualitas.Hec est petitio.¶ Aliqui exponūt ꝙ derelinquiī:q2 Aristo.
D non plus tractat de eis.ſꝫ hoc nō valet.q2 Aristo. adhuc postea multū tractat de elemētis ꝛ eorū virtutibus.¶ Itē virtus rei nō manet sine suba rei:ꝛ ſi virtus manet fm eē remissuꝫ:tunc etiā manet suba fm esse remissuꝫ:ꝛ ſi virtus remanet in summo:tūc etiā suba rei manet in sūmo:ḡ pꝫ ꝙ forme elītorū fm remissuꝫ ꝛ refractū manēt in mix-
2 Cōm.56 to. ¶ Itē Cōmen.dicit p̄mo physic.ꝙ in medio sunt extrema in actu.q2 in hoc differt mediū inter ꝯria a mā prima.q2 in medio sunt extrema in actu:ſꝫ non fm vltimas sui ꝑfectiones:ſꝫ in mā nō sunt forme nisi in potētia. sed mixtū est mediū inter elīta.ḡ ꝛc̄.¶ Itē Albertus dicit p̄ de ḡnatione.ꝙ elemēta habēt duplex esse.primū est substātiale.z^m est ꝑ q̄litates.mō dicit ꝙ p̄mū esse est adhuc duplex:q2 vnū est esse liberū:qđ habēt fm vltimas ꝑfectiones:qđ habēt in ꝓprijs regionib9: ſꝫ aliud est esse ligatū:qđ est refractū.mō elīta nō remanēt ī mixto fꝫ tale liberꝫ esse:sed manēt in mixto fm esse remissuꝫ ꝛ ligatū.

Notandum ꝙ ꝯtra h̄ est dubiū.q2 Lyncon. dicit p̄mo poste. ꝙ ḡnō sube elītorū non est successiua ex diuisibilitate foīe:ſꝫ est successiua ex ꝑtibilitate subi.q2 forma subalis ignis recepta in vna pte in ea nō intendiī.cuius oppositū opꝫ dici in ista via.Dōm ꝙ Lyncon.forte fuit illius opinionis:ſꝫ in oppositūꝫ est Aris.ꝛ Cōmētator.q̄bus magis credendū est.Uel posset dici ꝙ exēplū Ari.est ꝙ ignis subito ḡnatur ꝛ de exēplo nō queriī virificatio:ſꝫ manifestatio:ḡ nō opꝫ vt determinatio Lyncon.sup hoc sit vera.ſꝫ sufficit ꝙ sit mānifestatiua.¶ Aliud est dubiū.forma subalis est suba.8.hui9:ſꝫ suba nō suscipit magis ꝛ minus.ex p̄dicamētis.q2 nec forme elītorum intendunī ꝛ remittunt.qđ tn̄ supponit ista via.¶ Itē:ſi forme elītorū intenderenī ꝛ remitterentur. tunc sequereī ꝙ posterior pars forme subalis esset accidens.q2 posterior pars forme subalis aduenit māe actuate ꝑ partē priorē forme subalis:ſꝫ hoc est falsuꝫ:q2 nulla ps forme subalis est accñs.¶ Itē ſi hoc esset:tūc elīta reciperent ꝯparationē:vt ignis ignior:q2 forma que suscipit magis ꝛ minus suscipit ꝯparationē:ſꝫ hoc est falsuꝫ. ¶ Preterea tūc sequereī ꝙ ḡnatio esset mot9 ꝯtinuus ꝛ verus motus:ꝛ nō esset subitus ꝓuentus forme:vt cōiter dicīī.ꝛ sic ḡnatio nō differt a motu.qđ est falsum.q2 dicitur mutatio ꝛ nō motus.¶ Ad primū dubiū soluit Cōmentator.ꝙ suba ꝯposita nō suscipit magis ꝛ minus. et hoc hꝫ rōne māe.Et hoc dicit auctoritate Alexandri:sed simplex suba in subo recepta bn̄ pōt suscipere magis ꝛ minus:ſꝫ forme elītorū sunt simplices in subo recepte.ḡ suscipiūt magis ꝛ minus:sicut ꝛ q̄litates.vn̄ quātū ignis de calore acqrit vel amittit.tātuꝫ ēt de foīa subali.vn̄ ēt Aris.in p̄dicamētis loquiī de suba ꝯposita.q2 fm boetiū cū triplex sit suba relictis extremis de media est agendū:vn̄ Cōmentator 3°celi inquit.ꝙ forme subales elītoꝝ sunt medie iter formas accn̄tales:ꝛ formas ꝑfectas mixtorū.ergo opꝫ ꝙ cū vtrisqꝫ ꝯueniant cū formis perfectis mixtorū ꝯueniunt ꝙ sunt sube.ſꝫ cuꝫ formis accidētalib9 ꝯueniunt in hoc ꝙ refrangunī ꝛ intendunī.vn̄ Cōmentator ꝓbat hoc in 3° celi.q2 ponaī ꝙ aliqua ps calitatis remoueaī ab igne:tunc ēt pars forme subalis amittiī:vel remanet tota forma subalis elīti.ſi amittiī ps forme substātialis elīti:tūc hꝫ intentū:ſi tota forma subalis manet: tunc iterū alia pte calitatis amissa iterū remanet.q2 qua rōne vna ps calitatis separaī:eadē rōne ꝛ alia ps calitatis separaī.q2 sunt eiusdē rōnis oēs ptes calitatis ꝛ eiusdē spēi.ḡ ſi vna ps calitatis separaī ab igne eadē rōne ꝛ oēs:cū sint eiusdē rōnis ꝛ spēi:ſꝫ accn̄tiū:quorū vnuꝫ est sepabile aliđ nō.nō sūt eiusdē rōnis.ḡ nō pt dici ꝙ vna ps calitatis sit sepabilis ab igne:ꝛ alia nō.vn̄ Cōmentator dicit.ꝙ ideꝫ est iudiciū de toto ꝛ pte:ꝛ sic totus ignis eēt sine calitate:qđ nullus dicit.vn̄ sic vna ps ignis pōt esse sine calitate:sic totus ignis.q2 idē iudiciū est totius ꝛ ptis calitatis ignis.¶ Sꝫ hic dicūt aliqui.ꝙ pars calitatis fm se est sepabilis ab igne.ſꝫ in ꝯparatione ad formas elītorū nō est sepabilis:hoc nō valet.q2 qualitas elementorū in ꝯparatione ad formas elītorū est ipsamet q̄litas fm se.vn̄ idē sunt illa:ꝛ sic pꝫ ꝙ forme elītorū intendunī ꝛ remittunī:ꝛ in mixto hnt esse refractū:ꝛ illud esse in mixto est potētiale respectu eē forme mixti:q2 forma mixti est maioris ꝑfectionis ꝛ actualitatis.¶ Iteꝫ idem ꝑsuadetur alio mō.q2 alique sunt forme subales:que nec intendunī nec remittunī:alique sunt que extēdunī:ꝛ nō intendunī vt forme subales mixtorū aliquorū.ergo opꝫ ꝙ alique sint forme subales:que extendanī ꝛ remittanī: vt forme elītoruꝫ.¶ Item mixta resoluunī in elīta:vt lignum resoluiī in aquā ignē ꝛc̄.vel ergo illa p̄existunt vl̄ sunt ḡnata de nouo:ſi p̄existebāt.illa eadē elemēta in numero.habeī intentū:ꝙ foīe subales elemētorū remanēt

Right margin: E; T.cō.3.; F; 3°celi Cōm.67.; G; Cōm.67.; Cōm.67.; H

I in mixto. Si dicas q̄ de novo sunt gñata: hoc nō videt:
q̄ in instanti corruptionis mixti generent̄ q̄tuor elta. q̄
nullū accidens vnū imediate gñat q̄tuor elta ꝛ de novo.
¶ Ad aliud. si forme subales. Dōz q̄ nō opz q̄ sit accñs.
q̄ nō advenit enti actu p formā: ꝛ actū finalē ꝛ vltimā:
qd̄ tñ requirit̄ ad hoc q̄ aliqd sit forma accidentalis: q̄
adveniat enti actuato p vltimā ꝛ finalē formā. ¶ Unde
notandū. q̄ iste forme subales eltorū remanētes in mix-
to hñt eē ita debile ꝛ diminutū: q̄ nō possent esse divisiz
in mā sub illo esse. sicut etiā forma gñis seorsuz: ꝛ divisim
nō pōt esse sine aliqua spērū in mā: ꝛ sic tñ forma di ac-
cidētalis: que advenit enti in actu p formā illā. que seor-
sum ꝛ divisim pōt existere in mā. ¶ Ad aliā. si forme sb
stātiales ꝛc̄. Dōm q̄ noīa nō semp adequant̄ rebus: quia
aliqñ parvū nomē magnā rem significat: sicut rex. vñ ēt
K multa sunt que pñt intēdi ꝛ remitti: que nō hñt nomina
cōparativa sibi iposita. q̄ oēs res nō sunt nomiate. vñ ēt
illud est cōtra eos. q̄ aliqd̄ corpus dicit̄ magis igneum
vel aqueū magis: q accipiunt̄ p cōparativis: ꝛ hoc hñ vsi
tatur apud medicos: sz q̄ nō dr̄ ignesior vel aqueior hoc
est pp malū sonū. q̄ h̄ est cōtra grāmaticā. Regula grā-
matice ꝓhibet certissima lege. Neqz ius vel vus cōparet
absqz magis. ¶ Ad aliud. cū gñatio esset motus ꝛc̄. Dōm
q̄ motus cōtinuus dupl'r dicit̄. Uno modo quacūqz trās-
mutatione successiva ꝛ cōtinua cōiter: sive hēat subm: qd̄
manet idē nūero p vltimā ꝛ finalē formā sub vtroqz ter-
mino trāsmutatiōis sive nō manet in actu p formā: sic ge
neratio aliqua vt eltorū bene est motus: q̄ forma ignis
cōtinue acquirit̄: ꝛ successive: sicut ꝛ q̄litas. Alio mō capi-
tur motus cōtinuus p transire cōtinuo ꝛ successivo: cuius
subm idē nūero manet in actu p formā finalē sub vtroqz
termino trāsmutatiōis: ꝛ sic gñatio nō est motus: q̄ in ge
neratiōe eltorū nō manet subz actu idē nūero sb vtroqz
termino trāsmutatiōis p formā finalē. vñ q̄ gñatio aliq̄
L sit motus: vt distinguit̄ a mutatiōe idiuiduali. pz p Aris.
T.c.6. 3° phy. vbi diffinit motū: q̄ est act⁹ entis in po⁹. ꝛ cū idu-
xit exēpla de augmētatiōe ꝛ alteratiōe: iduxit de gñone.
vt ibi pz. ꝛ ibi diffinit motū cōtinuū. q̄ dicit Cōmētator.
T.c.21. ꝛ ifra. q̄ de rōne mot⁹ est cōtinuatio. ꝛ hoc idē pz p Aris. 7. phy.
vbi cōparat vnā gñationē alteri: que distinguit̄ ab altera
tione: q̄ cū prius ondit de alteratiōe cōparationū. postea
cōparavit gñationi. q̄ vna gñio est velocior: ꝛ alia tardior:
modo velox ꝛ tardū sunt in continuatione.

Et tunc ad rōnes ꝑncipales. si forme eltorū ꝛc̄. cōña
negat̄. q̄ mixtū est vnū p se. Tu dicis. for-
ma subalis ꝛc̄. cōcedit̄. dat esse subale cōpletū vel diminu-
tū. vñ si ista esse subalia que dant forme subales eltorum
eēnt cōpleta ꝛ finalia: tūc nō cōstituerēt vnū eē: ꝛ vnū nō
M esset dispositio ad aliud. sz ista esse eltorum in mixto sunt
dispōnes ad esse qd̄ dat forma mixti finalis. ꝛ sunt incō-
pleta ꝛ potētialia. ḡ forma mixti illa vnit sil' in vnū eē p
se. vñ in mixto hñ sunt plura esse media ꝛ potētialia re-
spectu esse finalis: ex quib⁹ cōstituit̄ sil' vnū eē p se: vñ esse
eltorū in mixto est mediū inter māz primā: ꝛ actū: ꝛ for
mā finalē mixti. vñ vbi vnū pp alterū est: ibi tñ est vnū
p se nō vnū vt eltū. q̄ tūc mixtū nō eēt mixtū. ¶ Ad ali-
am rōnē. si hoc esset: tunc forma mixti esset accidēs. cōña
negat̄. ¶ Ad ꝓbationē. dōm q̄ si subm est actu p formā
finalē: tunc forma que advenit illi subo est accñs. sz si ad-
venit subiecto actuato p formā mediā ꝛ incōpletā que ē
dispō ad aliaz formā: nō opz q̄ forma sit accidēs. ¶ Ad
aliā. tunc plura corpa ꝛc̄. cōña negat̄. Ad ꝓbationē. quāli
bet formā sequit̄ sua corporeitas. cōcedit̄. si est forma in
vltima ꝑfectione: tunc sequit̄ eam ꝓpria dimensio: sz si
sunt forme remisse ꝛ refracte: ꝛ quasi dispōnes medie or

dinate ad aliā formā: nō opz q̄ quālibet formaz sequat̄ N
dimēsio: q̄ plures tales forme possunt esse sub vna dimē
sione māe: ꝛ in vna pte māe dimensionata vnica dimen-
sione: que cōsequit̄ formā mixti. vñ cū fit mixtio: tūc elta
sm modica ꝛ minima cōiungunt̄ capiēdo minimū qd̄ se-
orsum ꝛ divisiz existit: ꝛ tunc minimū ignis agit in mini-
mū aque: ꝛ ecō. sil'r aliqd̄ minimū agit ad aliud minimū: ꝛ
sic p totū: ꝛ tunc refrangunt̄ in excellētijs suis: quib⁹ re-
fractis: ꝛ pvento ad debitā ꝓportionē educit̄ forma mix-
ti de potētia ad actū. vñ in instāti gñationis elemēta non
corrumpunt̄: q̄ tunc idē corrūperet se: q̄ si hoc esset: tūc
in instanti gñationis mixti corrumperet̄ a nō ente: quia
tunc qd̄libet esset nō ens: ꝛ non ens nihil corrūpit. ḡ elta
manēt in mixto sm esse remissuz ꝛ refractū: ꝛ illa oīa sūt
in vna pte māe: ꝛ minima sub vna dimēsione que conse-
quit̄ formā mixti. ¶ Alij alr' dicunt q̄ quelibet forma O
elti hz suā quātitatē: ꝛ illa quātitas est diminuta: ꝛ incō-
pleta: ꝛ pñt esse simul in eadē pte māe: sic ꝛ forme suba-
les: quas consequunt̄. vñ qñ Arist. dicit plura corpa non
posse esse in eodē loco: loquit̄ de corporibus ꝑfectis: que
vltimā formā ꝛ finalē cōsequunt̄: nō tñ negat qn plures
corporeitates diminute: que cōsequunt̄ formas refractas
possint esse simul. ꝛ hoc est. ¶ Questio. VII.

¶ Aliud vnde sit primū nō existēte ꝛc̄. Supra. 1. cō. ꝑ.

Queritur regrediēdo sup capl'z de ꝑn
cipio. vbi Aris. dicit ꝑdictaz
auctoritatē ꝛ Cōmentator hz: ꝛ est in te: ibi
dicit Cōmētator. q̄ h̄ est forte dispō istī⁹ cāe
agētis. s. in reb⁹ nālibus: vt sit in re. vtruz ad
trāsmutationē nālez oporteat agēs esse itrinsecū passo ꝛ P
mobili. Et arguit̄ ꝑmo q̄ nō: vnū cōtrariorū nō est intrinse-
cū reliquo: q̄ albedo que est cōtraria nigredini nō inest ei: sz
agēs ꝛ passivz sunt cōtraria: sicut pz ꝑmo de gñatione. ḡ vnuz T.c.50.
nō est itrinsecū alteri. ¶ Item si agēs eēt intrinsecū pas- T.c.47.
so necessario in trāsmutatiōe nāli: tūc duo corpa sil' eēnt sz. ꝛ 55.
in eodē: qd̄ est falsuz. 4. phy. cōña tz. vnū corpus pōt nāli
ter agere in aliud: vt ignis in aquā. Sil'r ēt vnū corpus:
sic ignis nō solū agit in aliud sz supficiē ꝛ exteriorē: sz ēt
sm profundū. ḡ si agēs eēt intrinsecū passo in transmuta
tione nāli: cū corpus nō solū agat in aliud corpus sz sup-
ficiē exteriorē: sz ēt sm ꝓfundū: tūc ignis esset itrinsecus
aq̄: ꝛ eēnt sil' i eodē loco. mō ignis ꝛ aqua sunt duo corpa.
¶ Itē mot⁹ celi est nālis. ꝑ celi. sz motor ꝑmus celi est se- T.c.5.
parat⁹ ab ipo mobili. 8. phy. ꝛ. 12. hui⁹. sz qd̄ est sepatū ab T.c.86.
alio nō est intrinsecū ei. ¶ Itē phātasmata hūana nāli- T.c.41.
ter agūt in itell'm polez ad itellectionē: q̄ illa actio phā-
tasmatū in itell'm nō est violēta nec voluntaria: q̄ phan⁹
nō agūt p volūtatē ꝛ itell'm: sed phātasmata humana nō
sunt itrinseca itellectui. q̄ itellectus est incorporeus: ꝛ nō
est vtus in magnitudie: sz phātasmata sūt i magnitudie. Q
¶ Itē qd̄ est extra aliud. nō est itrinsecū sibi: hec est ma-
nifesta: sz agens est extra rem que patit̄: q̄ dicit Cōmēta
tor in isto. 5. q̄ ꝑncipiorū quedā sūt in re: vt mā ꝛ forma: Cō. 4. ꝛ ꝑ
ꝛ quedam extra rem: vt agens ꝛ finis.

Oppositum hui⁹ vr̄ velle Cōmentator in aucto Cō. ꝑ.
ritate ꝑallegata: vbi dicit. q̄ hec dis
positio forte ē istī⁹ cāe. s. agētis in reb⁹ nālib⁹: q̄ sit in re:
sz ecōtrario est de arte. q̄ est extra rē. ¶ Hoc etiā arguit̄
auctoritate Ari. 2. phy. in illo caplo. vbi inqt nām agere T.c.78.
pp finē: si ars navifactiva esset in lignis faceret sic natu- ꝛ. 86.
ra: sz ars navifactiva est agēs. quāre ex hoc videt̄ velle q̄
agens nāle sit intrinsecū passo. ¶ Itē nā est ꝑncipiū in-
trinsecū: p diffinitionē nāe. 2. phy. sz agēs nāle est nā. vt T.c.3.
pz. 5. huius. q̄ oia ista sunt nā: a qbus fit aliud in gñatiōe T.c.5.
naturali:

A naturali: vt agens: ex quo fit: et fm q̄ fit.

Notandū q̄ vna est opinio q̄ vl̄r in oi trāsmutatione naturali: siue sit alteratio: siue motus localis: siue gnō vel corruptio: necessariū est principium actiuū esse intrinsecū ei qd̄ fit. Et ratio fortior inter oēs pro ista parte est: nullū est dubium quin ad motū naturalē requiratur aliqd̄ p̄ncipium intrinsecum. ergo sufficit illud p̄ncipium intrinsecū esse passiuū vel actiuū p sufficientē diuisionē: sed nō sufficit passiuū ad naturalē trāsmutationē: q2 si hoc esset: tūc artificialis trāsmutatio esset nālis: q2 in transmutatione artis p̄ncipiū passiuū est intrinsecū rei artificiali: q2 in domo est p̄n^m passiuū et receptiuū intrinsecū: vt mā: sed incōueniēs est transmutationē artificialē esse nālē. ℂ Itē hoc p̄bant auctoritatibus Aristo. et Cōmētatoris p̄z. dictis. ℂ Notādū vl-
B terius: q̄ ex p̄ma ɔclusione aliqui deueniūt ad aliā ɔclusionē irrationabiliorē: q̄ in mā preexistat essentia forme coagens idest cooperans agenti extrinseco: et hāc formā diuersimode noiant. ℂ Aliqui dicunt q̄ sit ichoatio forme. Alij dicūt q̄ sit ps for^e. Alij dicūt q̄ sit rō seminalis. ℂ Nōn^m q̄ qcqd sit de ɔne: nō tn̄ vi q̄ motiua et rōnes ɔnis valeāt: vn̄ qn̄ di p̄ q̄ ad trāsmutationē nālē reqrit̄ p̄n^m intrinsecū aliqd̄ ɔcedit̄ q̄ nā est p̄n^m intrinsecū: vel sufficit p̄n^m actiuū vel passiuū. Dōm q̄ ad trāsmutationem nālē: vt distinguit̄ a violēta et volūtaria sufficit p̄n^m passiuū intrinsecū hñs nālr inclinationē ad formā recipiēdā. Et p hoc distinguit̄ a motu violento: q nō hz p̄ncipiū tale nāliter inclinatiuum ad formā: vt graue inaiatū violenter mouetur sursum. similr leue inanimatū violenter mouetur deorsū. Et quādo dicitur q̄ naturalis trāsmutatio esset artificialis. Dōm q̄ nō valet: q2 lz in transmutatione artificiali sit p̄ncipium intrinsecū passiuū: non
C tn̄ inclinatū est nāliter ad formā artificialē: vt in lapidibus et lignis: lz sit principiū intrinsecū ad formā domus: nō tn̄ est nāliter inclinatum ad formā. ℂ Ad auctoritatē
Com. p̄. Cōmentatoris dōm: q̄ Cōmētator h̄ dicit sub dubio. vn̄ hoc nō asserit: q2 dicit. forte hec est dispō. g̃ non loquitur assertiue. vn̄ ēt dicit ibi: q̄ inuenit̄ in libro: et est in re: sed est forte error scriptoris: et subdit: et debet esse littera: et nō est in re. ℂ Ad auctoritatem Aristo. ars nauifactiua &c. Dōm q̄ Aris. loquit̄ ibi cōtra antiquos: q dicebant nāz nō agere pp finē. vn̄ nā est p̄n^m intrinsecū. Et si ars nauifactiua esset in lignis &c. q2 si ars esset intrinseca: adhuc ageret p̄pter finē: vt ars nauifactiua ageret pp nauigationē: sicut si eēt ars extra rem. vn̄ Aristo. noluit per hec habere q̄ in trāsmutatione nāli reqrat̄ vnū p̄n^m agens intrinsecum: sed sufficit p̄ncipium passiuum naturaliter inclinatum ad formam: sed voluit dicere q̄ natura agit p̄pter finem: sicut ars nauifactiua etiam si esset p̄ncipiū
D intrinsecum: adhuc ageret p̄pter finē. Tu dicis: q̄ agēs
Tex. cō. 3. est natura. Dōm q̄ nā diffinita 2° phy. di tn̄ de p̄n^o intrinseco: vt de mā et forma: sed non di de agente nisi eqˀuoce: inq̄tū nā distinguit̄ ɔ violentū. ℂ Notandū q̄ si aliqd̄ agens et mouens esset intrinsecū mobili: et passo pōt intelligi tripl̄r. Uno mō fm inherentiā: q2 mouens et agens inhereat mobili et passo: vt aīa est intrinseca corpi: vt aīa que est p̄fectio inherēs corpi. Alio mō agēs pōt eē intrinsecū mobili fm appropriationē: vt motor appropriatur mobili: et est intrinsecus ei intrinsecitate appropriationis vel coaptationis: ita q̄ motor celi sic se hz ad orbē quē mouet imediate: q̄ nō pōt mouere aliud mobile. Et q̄ tali velocitate determinat motū: ita q̄ nō alia: et ēt vno motu q̄ nō pluribus motibus. Tertio mō aliqd est intrinsecum alteri fm contiguationē nālē vel cōiunctionē: et dī fm cōtiguationē nālem: q̄ nō sit facta ab arte: q2 aliqua cōiungunt̄ fm cōtiguationem ab arte: ita q̄ vident̄ esse E
ɔtigua a nā: vt dicit Cōmentator 5° huius. Cō. 11. et 31

Et tunc dōm est ad qōnē: q̄ agens nō opz esse intrinsecū subiecto intrinsecitate p̄ma: que est fm inherentiā: ita q̄ eēntia forme p̄existat in mā: necessario ad trāsmutationē nālē: que ab aliqbus di esse inchoatio forme. ℂ Et rō istius ɔnis est: si ex aqua fit ignis: nō opz q̄ forma ignis sit intrinseca aque: ita q̄ preexistat fz p̄tē: que cooperet̄ extrinseco agenti: vt dicūt ponētes inchoationē: q2 si sic: tūc illa for^a preexisteret ab eterno: vel de F
nouo: fz nō ab eterno: q2 illa forma que hz ɔriū in mā nō est eterna: sed corruptibilis: vt dicit Cōmentator p̄ celi: et Com. 2.
di: que hz ɔriū: q2 forma que nō hz ɔriū pōt esse eternaliter in mā: vt aliq dicunt de forma corpeitatis. Mō forme q̄ acquirunt̄ per trāsmutationē hñt ɔriū in mā. g̃ nō preexistūt eternalr in mā. Si aūt forma preexistit de nouo in mā: tūc agens p qd̄ acqrit̄ illa forma: vel est intrinsecū vel extrinsecū: nō pōt esse extrinsecū fm eos. g̃ si est intrinsecū intrinsecitate inherētie: vel ergo p̄existit in mā eternalr: et h̄ nō pōt esse: q2 hz ɔriū mā: si de nouo acquiritur: tunc p agēs et gnāns intrinsecū vel extrinsecū: et iterū querit̄ de illo: et sic p̄cederet̄ in infi^m in gnāntib^9 sil l actu:
qd̄ appet falsū. 2° hui^9: et rō possit sic formari. Si agens Tex. cō. 6.
est intrinsecū mobili fm inherentiā: tunc erit p̄cessus in infi^m in actu et sil' in causis gnāntib^9: fz hoc est falsū. ɔnia deducat̄: vt iaz deducta est. ℂ Notandū q̄ lz nō sit necessariū in oi trāsmutatione nāli agēs esse intrinsecū fm G
inherētiā passo: tn̄ in aliqb^9 reb^9 hoc est necc̄iū: q̄ agens sit intrinsecū passo et mobili fm inherētiā: vt nāle distinguit̄ ɔ violentū in motibus aiatorū: q2 in aiatis aīa est cā
agens oēs mot^9: q2 dicit Cōmētator 2° de aīa. q̄ determinatū est aiaz esse cām agentē oēs mot^9 in aiali vel veros Cō. 37.
vel imaginatos: et aīa est intrinseca aiato fm inherentiā. ℂ 2° dōm: q̄ agens pōt esse intrinsecū subo et mobili appropriate vel fm ɔtiguationē nālez. ℂ Et rō istius ɔnis est: mouens est intrinsecū mobili 2° et 3° modo intrinsecitatis: et intell̄r de mouente propinquo et proprio: et nō remoto: vt si ex aqua dz fieri ignis: opz ignē eē ɔtiguū: vel ɔtinuū aque: sil̄r si motor orbis dz mouere orbē: opz esse
intrinsecū intrinsec^te coaptationis. vn̄ ēt Cōmētator dicit Com. p̄.
q̄ forte h̄ est dispō h^9 cāe. s. agētis in reb^9 nālib^9 q̄ sit in re: et hoc itellexit fm appropriationē vel ɔtiguationē: q2 Cōmentator nō ɔsueuit dicere forte: nisi in p̄te esset verū et aliq̃ mō. g̃ si volumus hoc dictū saluare: q̄ agens sit cā in re: non pōt saluari alio mō q̄z intrinsec^te coaptationis vel ɔtiguationis: et illud potest p̄bari sic: in oi motu nāli agens nāle dz esse sil' cū illo qd̄ mouet̄. Ex hoc arguitur. Illud qd̄ est sil' cū aliquo qd̄ nec est mediū: plenū: vel vacuū: vel qd̄ determinat̄ a tali mobili ad mouendū: illd̄ est intrinsecū illi mobili vel fm appropriationē vel contiguationē nālē: q2 p̄dicatū includit̄ in subiecto: fz agens
et mouens propinquū dz esse sil' cum mobili p p̄uationē H
mediū: vel pleni: vel vacui. ex 7° phy. sil̄r in p̄petuis mo- Tex. 2. 10.
tor determinat sibi tale mobile: vt motor orbis stellati de- Phr. 27.
terminat sibi firmamētū: qd̄ imediate mouet ipsū: et nō posset mouere aliud mobile: et mouet tali velocitate: q̄ nō pōt alia velocitate mouere in vno motu: qd̄ nō potest mouere pluribus motibus: et hoc voluit dicere Cōmentator cū dixit: et forte hec est dispō istius cāe in reb^9 nālibus q̄ sit in re: et nō sit extrinseca. et exemplificat Cōmentator vt semen maris et femine est in spēbus gnābilibus: et nō est intelligendū q̄ semen maris inhereat semini femine: q2 ista distinguunt̄ subiecto: sed sunt sil' contiguatione vel ɔtinuatione: q̄ semen maris agit in semen femine: et sic sunt sil: q2 nec est mediū: plenū: neqz vacuum.

I **Et tunc** ad rões in oppo^m. Ad pmá. vnum 3ciorũ nõ est intrinsecũ reliquo: ɔcedit itrinsecita
te inherẽtie: qr vnũ 3rioꝝ nõ est for^a alteri^r: nec inhere
et: tñ põt eẽ intrinsecũ itrinsecitate ɔtiguatiõis: et h̃ suffic.
ad trãsmutationẽ nãlẽ: ſʒ secus est in trãsmutatiõe artifi
ciali: qr domificatiua nõ appropriat lapidib^9 et lignis: qr
põt eẽ in ferro. Silr nec ɔtiguat eis: qr ɔtiguatio est cor
poraliũ: ſʒ act^9 est incorpalis. Dicis. agens etc. cõcedit in
nãlib^9 reb^9: et sic nõ est intrinsecũ itrinsecitate ĩherẽtie.
¶ Ad aliã. si agẽs eẽt intrinsecũ etc. ɔcedit. si eẽt intrinse
cũ itrinsecitate ĩherẽtie: ſʒ sic nõ est itrinsecũ ſm inherẽ
tiã: qr cũ ignis fit ex aq̃: nõ est in aq̃ incorpat^9. Silr nec est
penetratio istoꝝ corpoꝝ ſm dimẽsiones p poros: vt di
xerũt antiq: ſʒ ignis est ɔtiguus aque ſʒ ptẽ vnã: et illa ps
K trãsmutat ptẽ aque sibi ɔtiguã: et illa aliã trãsmutat: et sic
de aliis: vñ nõ est intelligẽdũ: q p totũ locũ aq̃ sit ignis:
ita q sit penetratio dimẽsionũ. ¶ Ad aliã. motus celi est
nãlis. cõcedit: vt distinguit a violẽto: dicis q motor etc.
Dõm q nõ est intrinsec^9 ſm iherẽtiã: tñ ſm appropria
tionẽ et coaptationẽ. ¶ Ad aliã. phan^ta huana etc. aliq di
cunt: q sensibile nõ agit in sensuʒ ſm organũ: sic phã^ta nõ
agũt in intellm: ſʒ terminãt tñ. Sʒ h̃ nõ valʒ: vñ ɔcedi
tur: q phan^ta agũt in intellm humanũ actione pfectiua:
di: q phan^ta etc. ɔcedit: nõ sunt intrinseca ſʒ inherẽtiã: ſʒ
tñ ſm appropriationẽ et coaptationẽ sunt intrinseca: quia
imediate et determinate mouet intellectũ humanũ: ita q
nõ põt mouere intellm angeli vel formã. ¶ Ad auctori
Cõ.p.et.4. tatẽ Cõmẽtatoris: q duo sũt pn^a etc. ɔcedit q hñ verum
est: q accipiẽdo agẽs remotũ: qd est extrinsecũ mobili: et
p hoc differt a for^a et mã: qr nec mã et forã remota et pro
pinqua est extra rẽ: sed accipiẽdo agẽs: vt remotuʒ est ex
re: sed p hoc nõ excludit qn aliqd agẽs sit intrinsecũ: vt
L ppinquũ agẽs: et h̃ itrinsecitate ɔtiguationis vel appro
priationis. alr põt dici: q p^a pn^a extrinseca sunt qddita
tiue: qr agẽs et finis nõ sũt de eẽntia et qdditate rei: vt ma
teria et forã: que sũt in eẽntia rei: sed q ista nullo mõ sint
in re nõ dicit: qr sic ɔdiceret sibiipsi: qr apparet ista aliq̃
mõ eẽ intrinseca: lʒ nõ ſm inherẽtiã: tñ ſʒ appropriatio
nẽ et ɔtiguationẽ: vt dictũ est: et h̃ sufficit. ¶ Qõ. VIII

Super tex.c.5. ¶ **Ex dictis igitur prima natura etc.**

Queritur circa caplʒ de nã: et spãlr su
pra dictã lrãʒ. vtrũ nã p pus
dicat de gnõne nascẽtiũ vel de for^a. ¶ Et ar
guit q p pus dicat de gnõne nascentiũ: quia
de illo p pus di nã: qd est noti^9: qr reb^9 noia
Com.54. Capi.p. iponim^9 ſm q sũt nota: vt vult Cõmẽtator 7° huius. et ẽt
Aris. p peri her. ſʒ gnõ nascẽtiũ est h̃: qr gnõ nascẽtiũ est
mot^9: ſʒ mot^9 est sensibilis: et for^a est itelligibilis et nõ sen
Cõm.14. sibilis: vt vult Cõmentator. 12. hui^9: mõ sensibilia magis
M nota sũt nõ sensibilib^9. ¶ Itẽ. hoc pʒ aucte Aris. in pdcã
lrã: qr oẽs signationes nãe reducit ad signationẽ forme.

Dicendũ est ad qõnẽ: q ſʒ ordinẽ nãe: nã p prius
di de for^a. Et rõ istĩ^9 ɔnis est: de illo per
pus di nã ſm ordinẽ nãlẽ: qd est cã alioꝝ. p Cõmẽtatorẽ
Com.7. 8° huius: et per Aristo. 2. huius: et pmo posteri. sed nã pro
Tex.cõ.4. forma est h̃: qr forma non soluʒ est causa materie: sed ẽt
generationis et operationis terrenascentium: qr dicit Ari.
Tex.c.17. 3° physic. q species existimabitur mouens. similr forma
Com.70. est finis ɔclusionis: vt vult Cõmentator 2° physic. ¶ 2°
dõm: q ſm impositionẽʒ vocabuli natura per pus dicit
de generatione nascentiũ. Et ratio scde ɔclonis est: qr nã
per prius dicit de eo ſm impositionem vocabuli: qd est
notius: et deducatur vt in pncipio. ¶ Per hec pʒ ad rõ
nes: qr hñ pbant q nã per pus dicat ſm ipõnẽ vocabu
li de gnõne nascentiũ: et hec est. ¶ Questio. IX. N

¶ **Amplius qd nõ ɔtingit aliter se habere etc.** Supra tex.cõ.6.

Queritur circa caplm de nectio: qr Ari.
dicit: necium est qd est ipole
alr se hñe. vtꝝ ista diffõ necij sit bona. ¶ Ar
guit p q nõ. Quia diffõ entis p nõ ens nõ est
bona: qr vnũ oppositoꝝ non hñ diffinit per
aliud: sed illa est diffõ entis p non ens: qr neciuʒ est ens:
imo maxie ens: ſʒ nõ ɔtingit vel ipole est nõ ens: vt de se
pʒ. g diffõ nulla. ¶ Itẽ. diffõ dʒ dari p notiora: ex 6° to
picoꝝ. cũ deẽ cã inotescẽdi diffinitũ: ſʒ dicta diffõ nõ dat
p notiora: qr neciuʒ dicit actũ: pole et ɔtingẽs dicũt poten
tiaʒ: et vnũqdqʒ cognoscit ſm q est in actu. 9° hui^9. g etc.

Oppositum vult Aristo. in pdicta lra. et p pñte^s Tex.c.20.
diffiniẽs neciuʒ mõ predicto. O

Dicendũ est ad qõneʒ: q diffõ necessarij data ab
Aristo. est bona: qd pbatur. illa diffõ est
bona que dat per notiora: vt pʒ ex pdictis: sed dicta dif
finitio est h̃: qr ista sensibilia et inferiora sũt sempiternis
notiora: saltem quo ad nos: vt vult Aristo. 2° huius. Mõ Tex.cõ.p.
necessariũ inuenit in sempiternis: sed pole et potentia in
sensibilibus. g priuatio possibilis magis est nota q̃ neces
sariũ: cũ cognoscat per pole: qd inuenit in sensibilibus. g
necessariũ hñ diffinit per impossibile: tanq̃ per notius.

Ad rõnes. Ad primã. diffõ entis p nõ ens etc. cõ
cedit. si ens diffiniat p nõ ens oppo^m
enti qd diffinit. mõ ipole p qd fit diffõ non opponit ne
cessario: qd diffinit: ſʒ poli: et p ɔñs notius est necio: quia
manifestat p pole: qr magis est notum q̃ neciuʒ. ¶ Ad
aliaʒ rõnẽ pʒ. silr q hñ act^9 notior est po^a: et actus simplr
notior est po^a simplr cognitione pfecta: ſʒ tñ quo ad nos
illud qd possibile est esse et non esse actu hoc noti^9 est ne P
cessario: quare ratio nõ cõcludit. ¶ Questio. X.

¶ **Quare pmũ et pprie neciuʒ q simplex etc.** Supra tex.cõ.6.

Queritur circa hanc ptẽ. vtrũ sit aliqd
ens ex se necessariuʒ. ¶ Ar
guit p q nõ. Quia si esset aliqd tale hoc esset
simplicissimũ: qr cõpositũ est variabile et nõ
neciuʒ. ergo qd est ex se neciuʒ: opʒ q sit sim
plex: ſʒ nullũ est simplicissimũ: qr si aliqd esset simplicis
simũ hoc maxie esset p^m pn^m: sed hoc nõ est: qr ſm Cõmẽ
tatorẽ. 12. huius: de ipso di virtus vita: sapiens sapientia Com.39.
abstracta et ɔcreta. Et etiã in ipso sunt oẽs pfectiones: vt
dicit Cõmẽtator ibideʒ. g nõ est simplex: et p ɔñs non est
neciuʒ. ¶ Itẽ. si aliqd eẽt ex se neciuʒ: tũc idẽ esset causa
sue necessitatis et entitatis. ɔñtia pʒ: qr hec prepositio ex
dic circũstãtiã cãe: et h̃ pnomẽ se. dic reciprocationẽ: et sic
si aliqd eẽt neciũ ex se: tũc idẽ eẽt cã sue necitat et entitat.

Oppositum vult Arist. in predicta lra. vbi vult Tex.c.26.
aliqd esse necessarium.

Ad qõnẽ dõm est: q aliqd esse necessariũ ex se põt
itelligi duplr. Uno mõ positiue: ita q sit Q
causa sue necessitatis. Alio mõ priuatiue. s. q aliqd sit ne
cessarium ex se priuatiue: qr nõ hʒ necessitatem ab alio.
¶ Mõ tũc dõm ad qõnẽ. pmo q nihil est necessariuʒ ex
se positiue pmo mõ. Et cã est: qr si aliqd esset necessariũ
ex se positiue: tunc idẽ eẽt cã suiipsius: et prius et posteri^9:
hoc est incõueniens. ɔñtia pʒ ex dictis: qr ex. dicit circum
stantiã cãe: et h̃ pnomẽ se: dicit reciprocationẽ: vt visum
est: et sic eẽt cã suiipsius: et p ɔñs pus et posteri^9 seipso: cuʒ
cã sit prior effectu. ¶ 2° dõʒ: q aliqd hñ est neciuʒ ex se
priuatiue. ¶ Et rõ scde ɔnis: qr si nõ eẽt dare aliqd neces
sariũ ex se: saltẽ priuatiue: tũc oẽ ens dependeret in esse ab
alio: qd est icõueniẽs: qr sic pcederet in infi^m: qd est ɔtra

A Aristo. 2° huius. vbi probauit statū esse in oībus cāis. ꝯsitia
Tex. cō. 6. et infra. pz: qꝛ necessariū ex se sic intelligim⁹: qd nō est depēdēs ab
alio. ¶ Itē oē qd est tale p participationez reducit ad ali-
qd qd est tale simplr et p se: qꝛ ista est potissima ppō. et cā
Tex. cō. 6. Aristo. accipit in p̄ huius ca. de erroribus: sed oīa entia exce-
Tex. cō. 4. pto p̄ sunt hm̄: vt pz 2° huius p Aristo. et Cōmētatorē. g̃ ꝛc.
¶ Notandum tn̄: q oē ens est ex se aliquo mō quātū ad
cām formalē: qꝛ forma dans esse: et in re. vn̄ Cōmentator
Cō. vltimo dicit. 8. huius: q entia q̄ sunt forme simplices ex se hn̄t eē
simplr: sz ꝯposita hn̄t eē ex se p pte: qꝛ p formā: et h salte
imediate: lz tn̄ for̄e dependeant ex alio: vt a cā supiori. silr
ēt res hn̄t ex se necēiuz q̄dāmō: qꝛ simplicia hn̄t eē necēiuz
ex se simplr: sz hn̄tia formā in mā: hn̄t eē necēiuz ex se ex
suppōne. s. quādā sunt: sz q̄tū ad alias cās. s. efficiētē mā-
lē et finalē nihil est qd hēat esse ex se nisi p̄ cā: qꝛ oīa hn̄t
cām efficientē: salte aliquo mō: vt fm̄ silitudinē: qꝛ lz in-
B telligentie nō hēant cām efficiētē ppriē: tn̄ fm̄ silitudinē
vt ꝯseruātē ēt hn̄t cām finalē: vt vult Aris. et Cōmētator.
silr intelligas de corpib⁹ celestib⁹: qꝛ lz nō hēant mālē:
tn̄ oīa iferiora hn̄t oēs cās: sz p̄ cā nō hz aliquā cām po-
Tex. cō. 6. sitiue extra se: sz esse p exclusionē oīum: et pp h Aris. cōclu-
dit in lra. q p̄ᵐ est qd est necēiuz simplr. qd est simplex: nō
cōpo⁹ ex mā et for⁹: qd ipoīe est alr se hn̄re. h pbat: qꝛ si
esset poīe alr se hn̄re: tūc moueret ab alio: et hn̄ret se plurib⁹
modis: sz deus est simplex: et nō hz se plurib⁹ modis: et sic
deus est p̄ᵐ necēiuz: a quo alia hn̄t necessitatē: et nō est de
nā poīis recipientis plures spēs: et p ꝯñs ꝯtingit q in eis
nō est aliud violentans: et preter naturam.

Ad rōnes si aliqd esset necessariū ex se ꝛc. ꝯcedit.
Et tu dicis q nō est simplicissimum. ne-
go: qꝛ deus est simplicissimū. ¶ Ad pbationē: qꝛ abstra-
cta et cōcreta verificant de eo. ¶ Dōm q p̄ᵒ p̄dicata nō
Cō. 39. C ponunt diuersitatē in eo: sz solū q̄tū ad nostrū modū in-
telligēdi: sic dicit Cōmētator 4° huius: q p̄dicationes re-
pertas in iferiorib⁹ et causatis attribuimus deo: que non
ponūt aliquā diuersitatē in eo: sz solū q̄tū ad nostrū in-
tellectuz. ¶ Ad 2ᵐ. si hoc esset: tunc idē est cā suiipsi⁹ ꝛc.
cōceditur. si aliud esset necessarium ex se positiue: sed nō
sequitur. si aliquid est ex se necessarium priuatiue: et sic est
ꝯcessuz aliqd esse necēiuz ex se priuatiue. ¶ Qō. XI.

Te. c. 7. et 8. ¶ **Unum dicitur aliud fm̄ accidens ꝛc.**

Circa hanc pte quert: qa Aris. dicit fm̄
se vno dictoꝝ: alia dicunt eo q con-
tinua sunt: vt omis vinculo vnuz ꝯtinuū sit
fm̄ se vnū. ¶ Arguit q nō est vnū vt vult
Tex. c. 17. Aris. p̄ phy. vbi loqt ꝯ Parmenidē et Mel-
lissum: qꝛ dicit q si isti ponūt tm̄ vnū cōtinuum esse cō-
cedunt multa esse. ¶ Itē. qd est vnū per se est vnū fz se:
hec est nota: sz ꝯtinuū est vnū p accñs: qꝛ p q̄titatē conti-
(nuam que est accidens.
D Tex. c. 8. **Oppositum** vult Aristo. in predicta litera.

Ad intellectum qōnis notā: q ꝯtinuū pōt cō-
siderari dupl̄r. Uno⁰ in q̄tuz
ꝯtinuū. Alio⁰ fm̄ illd qd est. Mō dōz ad qōnē. p̄ q conti-
nuū fz q est ꝯtinuū est vnū fz se: et rō est: illa q̄ sūt vnuz
essentialr in aliq̄ supiori: qd est eis essentiale: sunt vnū fz.
se: sic hō et equus sūt vnū eēntialr in aiali. g̃ sunt vnū fm̄
se: in q̄tū sunt aialia: sz ꝯtinuuz est hm̄: qꝛ ptes ꝯtinui sunt
vnū eēntialr in supiori ꝯtinuo: qꝛ ptes copulant ad vnū
tm̄. ergo ꝛc. ¶ 2° dōm q ꝯtinuū fm̄ qd est nō est vnū
fm̄ se: et rō est. illud qd est vnū fm̄ aliqd qd accidit ei nō
est vnū nisi fm̄ accñs: qꝛ qd est tale p aliqd qd accidit ei:
hoc est tale p accñs: sed continuū fm̄ illud qd est: est hm̄:
qꝛ est vnū fm̄ quātitatez que accidit ei.

Ad rōnes. Ad p̄mā dōm: q ꝯtinuum est vnuz in E
actu lz sit plura i po⁹: et illa multitudo
potentialis sufficit pho. p̄ phy. ꝯ Parmenidē negātez oēz Tex. c. 17.
multitudinē. ¶ Ad aliā dōz: q lz ꝯtiᵐ fm̄ illd qd est nō
sit vnū fz se: tn̄ fz q est ꝯtiᵐ sic ē vnū fz se. ¶ Qō. XII.

¶ **Universalr enim quecūqz nō hn̄t ꝛc.** Super tex. c. 11.

Queritur vtrū nā specifica sit vna rea
liter et actualr ex̄ aiaz distin-
cta ab vnitate numerali. ¶ Et arguitur p̄ q
nō. Quia illud qd non est extra aiam nisi in
po⁹: nō est vnū ex̄ aiaz: nisi in po⁹. 4° huius: Tex. cō. 3.
qꝛ ens et vnū ꝯuertunt. vn̄ sic aliqd ens est: sic est vnū. g̃ si
aliqd est in po⁹ ex̄ aiaz: et est vnū in po⁹ ex̄ aiaz: et si est in
actu: tūc est vnū in actu ex̄ aiaz: sz nā specifica ex̄ aiaz nō F
est nisi in po⁹: p Cōmētatorē. 12. h⁹. vbi dicit: forē cōes in Com. c. 4. et 27.
qb⁹ sūt vlia ex̄ aiam nō sunt nisi in potētia. g̃ ꝛc.

Oppositum vr velle Aris. in p̄dicta lra. Et pōt
accipi rō: quecūqz extra aiaz nō ha-
bent diuisionē actu illa sūt vnū p se: sed idiuidua eiusdē
spēi: vt hoies pticulares non hn̄t diuisionez realr actu in
nā specifica p se nisi p accñs. g̃ oīa sūt vnū in vna nā spe-
cifica p se extra aiaz. ¶ Item. si nā specifica nō esset vna
ex̄ aiaz actualr et realr: tūc vnitas spēi esset ficta: et pbat:
qꝛ ens cui nihil rñdet extra est fictuz: mō si vnitas spēi
eēt tm̄ fz itellm̄: et nō corrñderet ei vnitas ex̄ aiam: tunc
esset figmētū. ¶ Ex hoc sic arguit. nā specifica hz vnita-
tē extra aiaz: aut ergo in actu: aut in po⁹. si in actu hr̄ pro-
positū. si in potētia: hoc nō pōt eē: qꝛ vel esset in potentia
actiua vel passiua: p sufficientē diuisionē. ex h 5°. si in po⁹ Tex. c. 17.
passiua: tūc opz q reducat in actū: et tūc iterū hr̄ ppositū.
si est in potētia actiua: tunc est in actu: qꝛ potentia actiua
est actus: et sic iterum habet ppositum. G

Dicendum est ad qōnez: q vnitas spēi est extra
aiam actu et realr distincta ab vnita-
te numerali: et vocat vnitas specifica: cuius idiuidua plu-
ra sunt extra aiam. vn̄ dicit Aris. 2° poste. q idiuidua eius-
dez spēi nō differūt p se. i. fz nām spēi: sed p accñs. vnde
dicit: q multe sunt dñe sub vna spē: sz nō sunt dñe fz se.
vn̄ si indiuidua eiusdē spēi differūt fm̄ se differrent spē:
qꝛ si oīa accidētia sortis abstraherent a sorte: tūc remane-
ret tm̄ vnitas specifica. ¶ Itez. dicit Aris. 5° huius: in pre- Tex. cō. 11.
dicta lra. Quecūqz indiuisionē hn̄t: vt sic vnū sunt: qua
si aliqua nō diuidunt in q̄tū sunt hō: tūc sūt vn⁹ hō. Et si
nō diuidunt in q̄tū sūt aial: tūc sunt vnum aial. Et posset
resumi rō tacta prius. Quecūqz ex̄ aiam ꝛc. ¶ Itē. illa vni-
tas vr̄ esse ex̄ aiam: que est p̄nᵐ multitudis extra aiaz rea-
liter et actualiter exñs distincte a multitudie numerali:
et hec est manifesta: sed vnitas specifica est p̄nᵐ multitu-
dinis spēꝝ q̄ est realr et actualr ex̄ aiam: et est distincta a
multitudie idiuiduoꝝ: qꝛ dato q intells nihil intelligeret:
adhuc esset multitudo spēꝝ: cui⁹ p̄nᵐ est vnitas speciei.
¶ Itē. indiuidua eiusdē spēi veriori mō hn̄t vnitatē in-
ter se q̄z idiuidua diuersaꝝ specieꝝ: qꝛ sor. et plato magis H
actualiter ꝯueniūt et realr q̄z sor. et brunellus: sz idiuidua
eiusdē spēi nō ꝯueniūt in nuō: sz tm̄ in vnitate specifica:
qꝛ sor. et plato nō ꝯueniūt in nuō: sz tm̄ in vnitate specifi-
ca: qꝛ nō sūt idē hō in nuō: vt vnitas nūalis distinguit ꝯ
vnitatē specificā. g̃ idiuidua diuersaꝝ spēꝝ differūt spe-
cifica vnitate. ¶ Itē. vr⁹ nālis pōt in opōnē et finē suum
sine oī opōne itel̄is: vt ignis pōt calefacere: dato q itel-
lectus nihil itelligat. ¶ Ex hoc sic arguit. illa vnitas que
est necessario reqsita ad finē et operationē virtutis nālis
operantis realiter et actualiter preter intellectū: est realr
et actualiter extra aiam: et hec est manifesta: qꝛ predicanti

I videt̃ includi in subiecto:sed vnitas specifica est hõ:ergo
est necessario reqsita ad operationẽ finalẽ virtutis gene
ratiue:q2 idẽ aial numero nõ põt semp ꝑmanere:sed per
ḡratiõẽ gnãtiuã aliqd manet semꝑ.mõ ad gnõnẽ reqritur
Tex.cõ.22 vnitas specifica.7° huius.Et ↄfirmat̃.circũscripto omni
z.23. opere intellectus adhuc gnõ est vniuoca:q2 asinus gñat
asinuz:z ignis ignẽ:s3 nõ esset gnõ vniuoca:nisi esset vni
tas spẽi:q2 gñans cũ gñat d3 cẽ eiusdẽ spẽi spãlissime:vel
ꝓpinque:vel subalterne.℄ Itẽ.circũscripto oi opere in
tellectus adhuc aliqua sunt silia in specie:vt duo hoies al
bi sunt siles:s3 siliudo fundat̃ suꝑ identitate qualitatis:
vt super albedinẽ vel nigredinẽ.vñ duo hoies nõ sunt si
miles in q̃litate:nisi vnũ habeat identitatẽ cũ alio in qua
litate specifica:z si sũt siles in actu:opz q͛ habeant q̃lita
tez:imo identitatẽ specificã qualitatis in actu.℄ Ex hoc
arguit̃.duo hoies albi:vt sunt siles similitudie numera
K li:aut specifica non sunt siles similitudine numerali fun
data super identitatẽ numeralẽ:z hoc oẽs ↄcedunt.ḡ sũt
siles fm spẽm.℄ Dic aliqs posset dicere:tu imaginaris
falsuz.s.q͛ siliudo in abstracto fundat̃ super vnitatẽ:sed
hoc est falsuz:q2 siliudo est in duobus:quoꝝ qdlibet est
vnũ numero.℄ Dõm est:q͛ bñ verũ est q͛ similiudo fũ
datur in duabus vnitatib⁹ numero:sed tamen opz q͛ iste
vnitates numerales ↄueniant in vna identitate specifica
suꝑ quã fundat̃ ista siliudo.vñ illa vnitas q̃ exigitur ad
similiudinẽ realẽ z actualẽ est extra aiam:q2 supponit̃
q͛ similiudo est aliquoꝝ existentiũ realiter z actualiter
extra aias:aut ḡ illa vnitas super quã fundat̃ siliudo est
numeralis:aut specifica:nõ est vnitas numeralis:q2 due
sunt vnitates numerales.ḡ erit vnitas specifica.℄ Notã
dũ ꝓpter solutionẽ obiectionũ:q͛ per spẽm possunt duo
intelligi.vnũ est intentio 2ª qua denominat̃ species.alio
modo res obiecta q̃ est forma vlis.mõ cũ3 di q͛ vnitas
L specifica est realr̃ z actualr̃ extra aia3 intelligit̃ de specie
ꝓ re obiecta:q2 si loquamur de spẽ ꝓ ꝑma vel 2ª inten
tione:tũc nõ est extra intellectũ:sicut nec ↄceptus:cũ sint
entia rõnis.℄ Notandũ q͛ hic sunt dubia.pᵐ est.vnitas
vlis nõ est vnitas actu extra aia3:sed vnitas specifica est
vnitas vlis.ergo nõ est extra animaz.Maior est mani
Tex.ↄ.57. festa.7.huius.vbi dĩ:q͛ vlia nõ sunt actu extra aia3.ergo
Com.14. nec vlitates vliu3.Et ꝑꝑ hoc dicit Cõmẽtator.12.huius:
z.27. q͛ forme cões in qb⁹ sunt vlia nõ sunt extra aiam nisi in
potentia.minor p3:q2 vnitas spẽi est vnitas vlis:q2 spẽs
est vnũ de qnq3 vniuersalibus.℄ Aliud est dubiũ:si nã
specifica haberet vnitatẽ extra aiam actu distinctam ab
vnitate numerali:aut hñet illa3 vnitatẽ in indiuiduis vel
extra idiuidua seperatã:p sufficiẽtẽ diuisionẽ:sed nõ h3
talem vnitatẽ separatã ab indiuiduis:q2 hoc esset pone
re vnitatez platonis:quia Plato posuit formas z qdditates
rerũ abstractas:z per ↄñs coꝝ vnitates:vt p3.7.hui⁹.
Tex.cõ.44. Similr̃ nã specifica nõ põt hñe vnitatẽ in indiuiduis:q2
z infra. si nã specifica:in quolibet indiuiduo haberet vnitatem
M specifica3 distinctã ab vnitate numerali:sequeret̃ q͛ vnũ
z idẽ esset cõmunicabile multis:z nõ cõicabile multis:h
est incõueniens:quia implicat ↄdictionẽ.ↄñia ꝓbatur:
accipiat̃ aliqd indiuiduũ:illud h3 in se vnitatẽ specificã:
z vt sic est cõicabile multis:q2 vnitas specifica est vnitas
vlis:sed vlẽ est vnu3 in multis:z de multis.p̃ posterioꝝ.
℄ Itẽ.illud idẽ indiuiduũ habet vnitatẽ numeralem z
indiuidualẽ:z sic nõ est cõicabile multis:q2 indiuiduum
in vno solo repit̃.ḡ vnũ z idẽ esset cõicabile multis z nõ
cõicabile multis.℄ Itẽ.sicut se h3 vnitas gñalis ad vni
tatẽ specifica3:ita vnitas specifica h3 se ad vnitatẽ gñalẽ
ꝑ ↄuenientẽ similiudinẽ:s3 vnitas generalis nõ est pre
ter vnitatẽ specificã:hoc ꝓbat̃:quia genus nõ est aliud a
specie.mõ genus idẽ est realiter cum specie:vt cõiter dĩ: N
ergo etiã vnitas specifica nõ est vnitas distincta ab vni
tate generali.Modo genus nõ importat vna3 naturam
actu extra aiam:quare nec spẽs.℄ Ad ista dubia dõm.
Ad ꝑmũ.vnitas vlis actu non est extra aiam:dõm q͛ vlẽ
capit̃ duplr̃.vno mõ pro intentione.idest pro ↄceptu in
tellectus ꝑmo vel scdo in abstracto vel in cõcreto.Alio
mõ pro re obiecta.℄ Ad formã argumẽti:cum dicitur:
vnitas vlis zc̃.Cõcedit̃ pro intentione sic est extra aiam
solũ in potentia:sicut eni3 cõceptus intellectus nõ est actu
extra aiam:sic nec vnitas cõceptus:sed solum est in potẽ
tia:quia obiectũ h3 se in rõne potentie mouentis z actiue
respectu illius ↄceptus:vt satis patet.3° de aia.Sed vni
tas vlis accipiẽdo vniuersale ꝓ re obiecta est actu extra
animaz:sicut z ipsa res obiecta:vt nã humana vel asini
na:z sic p3:q͛ capiendo specie3 pro re obiecta:q͛ actu est
extra aiam:l3 non sit extra aiam actu accipiendo specie3 O
pro intentione.℄ Ad aliud.si natura humana zc̃.cõcedi
tur maior z negatur minor.℄ Et dõm q͛ natura huma
na:imo specifica habet vnitatez in idiuiduis.vnde sicut
in re natura specifica nõ est separata ab indiuiduis.cu⁹
oppositũ dicebant Platonici:sic nec eius vnitas est sepa
rata ab idiuiduis.℄ Ad ꝓbationẽ:tũc sequeret̃ q͛ vnũ
z idẽ esset cõicabile multis zc̃.℄ Dicendũ q͛ esse cõica
bile multis z nõ cõicabile fm idẽ z eodez modo est ipos
sibile:sed fm diuersa nõ est incõueniẽs:sic est in ꝓposi
to:quia nã humana in sorte existens:vt indiuisa.idest cũ
cõditionibus indiuiduantibus sumpta:sic nõ est cõicabi
lis multis:q2 hoc repugnat indiuisioni:tamen ipsa natu
ra met humana fm se z aliter sumpta cõicabilis est mul
tis:z ita nõ est ↄtradictio:q2 hoc multũ refert dicere natu
ra humana:vt indiuisa z fm se sumpta:q2 indiuisio non
est ipsa natura humana ↄtinua h̃ est instantia logica.Si P
natura humana in sorte habet aliam vnitatẽ ab vnitate
numerali:sequeret̃ q͛ tot essent spẽs spãlissime quot sunt
indiuidua.hoc est falsuz.℄ Dicendũ q͛ hic est equiuoca
tio.vnde si accipit̃ species spãlissima pro re obiecta.Di
cendũ q͛ tot sunt spẽs quot indiuidua:z hoc p3:q2 dicen
do Sor.est hõ.hec est ꝑdicatio spẽi de indiuiduo.Mõ
manifestũ est q͛ nã specifica in sorte ꝑdicat̃ de sorte:non
illa que est in platone.Silr̃ plato est hõ.eodem mõ intel
ligas:z sic nã specifica est in quolib3 idiuiduo.ḡ quot sũt
indiuidua tot sũt spẽs spãlissime in nuõ nõ in spe.vñ nã
specifica in idiuiduis solo nuõ differt:sed si accipit̃ spẽs
ꝓ ↄceptu:tũc nõ est extra aias actu vn⁹ distinct⁹ ab vni
tate numerali:q2 vn⁹ cõceptus ad minus põt plura rep
sentare:q2 est abstractus:z sic capiendo speciem pro cõ
ceptu non sunt tot species spãlissime quot sunt idiuidua:
q2 omnia indiuidua cõueniunt in vno ↄceptu specifico:
sed capiendo spẽm pro re obiecta:tot sunt spẽs quot idi
uidua:saltem numero.℄ Ad aliũ.sicut se h3 vnitas gene
ralis zc̃.cõceditur in ꝓposito.ad minorem nego:q2 aial
in homine z asino habet vnitatez realiter distinctam ab
vnitate hominis inquantu3 homo:z asinus inquãtu3 asi Q
nus.Sed bñ veꝝ est q͛ illa vnitas:nõ est ita ꝑfecta:sicut
vnitas specifica:q2 forma specifica z vltima semper est
perfectior:z hab3 se vt actus respectu forme magis vlis:
quia ipsam perficit:in hoc enim differt genus a materia
ꝑma:q2 prima mã nõ habet aliqua3 actualitatẽ de se:sed
est in potẽtia ad omnes formas:sed genus q̃uis perficia
tur per formas specificas:z minus vlẽ:tñ h3 aliquam
actualitatem de se:quia est queda3 forma vlis.Et hoc est
intelligendum de genere pro re obiecta:l3 capiendo pro
intentione nõ sit vnitas realis.Et sic intelligas de specie
in comparatione ad indiuidua.

A **Ad rationem** in oppositū. Illō qō nō est extra aiaʒ nisi in potētia ꝛc. Conceditꝰ. Tu dicis: ꝙ spēs ꝛc. Cōceditꝰ pro ꝯceptu: qꝛ sic est in itellectu subiectiue: sʒ spēs ꝓ re obiecta actu est extra animā. ℂ Ad auctoritatē Cōmētatoris. forme cōes ꝛc. Dicēdū ꝙ verū est: tñ ista potētia attenditꝰ penes formas specificas: que ei supadduntꝰ: ꝛ ꝑ quas ꝑficiuntꝰ. vñ bñ volo ꝙ sint extra aiaʒ in potētia respectu formaꝝ specificaꝝ: per quas ꝑficiuntꝰ: ꝛ sine qbꝰ separatim nō pñt existere: sʒ tñ hñt actualitatē saltē aliquā extra aiam. Et silr intelligas de spe respectu indiuiduoꝝ: que actu sunt in induuiduis. vñ nō sunt pure entia rōnis: que ēt possunt esse circūscri pto oī opere intellectus. veꝝ est ꝙ pro cōceptu non sunt extra aiam actu: qꝛ ꝯceptus subiectiue nō est in rebus ex animam. Et hec de isto. ℂ Questio. XIII.

Super Tex.c.13. B ℂ Ens dicitꝰ hic quidem ſm accidens ꝛc.

Queritur vtrū ens ſm se ꝑma diuisione diuidatꝰ in.10.pñta. ℂ Arguitꝰ ꝙ nō. Illa diuisio nō est ꝑma que reducitꝰ ad aliā: qꝛ pᵐ nō reducitꝰ ad aliud: qꝛ pᵐ est ante qō nihil est: sed diuisio entis in.10.pdicamēta reducitꝰ ad aliā: vt pʒ per illos q dant sufficientiā pñtoꝝ: qꝛ isti ꝑsuadent ꝑ alias diuisiōes: sicut postea videbitꝰ. ℂ Itē. tñ q̄tuor sūt pdicata. ꝑ topicꝰ. g̃ tñ erūt q̄tuor pñta: qꝛ pdicatū ꝛ pdicamentū sunt idē. g̃ ēt equaliter diuidentꝰ. ℂ Itē. sicut se hʒ hic ad hñi: sic agere ad pati: per ꝯuenientē silitudinē: sʒ hic ꝛ hñi non faciunt diuersa pñta: vt pʒ ex pñtis. g̃ agere ꝛ pati tñ facient vnuʒ pñtū. Et sic ista diuisio est falsa: q̄re erūt nouē pñta: ꝛ per ꝯñs nō erit pᵐ: ꝛ h̄ ēt pʒ auctē Arist. qꝛ diuisit ens in duo pñta. g̃ pdicamētū ipʒ ens nō. diuiditꝰ in.10. pdicamēta.

C **Oppositum** pʒ ex pñtis: vbi dī ꝙ singulū coꝝ q̄ ſʒ nullā ꝯplōnē dr̄ aut sigñant Tex.c.14. subaʒ aut q̄ntitatē ꝛc. ꝛ h̄ ēt pʒ: ex 5ᵒ huiꝰ sufficiēter in predicto caᵒ. vbi dicit. ſm se xo esse dr̄ quecūqʒ significāt figuras pdicatiōis: quotiēs eniʒ dī totiens esse sigñat.

Notandū ad intellectū qōnis: ꝙ aliq nituntꝰ dare sufficiētiā pñtoꝝ. Cū. n. Arist. diuidit ens in.10.pñta. reddunt rōnē huiꝰ: q̄re nō sint plura nec pauciora sic. oē qō pdicatꝰ de suba demr̄ata vel sumitꝰ ab aliquo qō est in ea: nō tñ idē cuʒ ea: vel sumitꝰ ab aliquo qō est extrinsecū ei. Si ꝑmo mō sic est pdicamētum sube: si sumitꝰ ab aliq̄ qō inheret sube demōstrate: sʒ nō sit idem cū ea: h̄ est duplr̄: vel iest sibi absolute: vel in reᵒ ad aliō. si est in reᵒ ad aliud: sic est relatio: si absolute: h̄ est 2ʳ: vel illud absolutū ꝯsegtꝰ mām: ꝛ sic est q̄ntitas vel formam: ꝛ sic est q̄litas. si aūt illō qō pdicatꝰ de suba demr̄ata sumitꝰ ab aliq̄ extrīseco nō iherēte h̄ est 2ʳ. vel illud est ſʒ quid extrīsecū vel totalr̄ extrinsecuʒ. si 2ᵒ mō h̄ est duplr̄: vel

P eniʒ illud qō est totalr̄ extrīsecū a q̄ sumitꝰ illud qō pdicatur de suba demr̄ata nō est mēsura. Et sic est hitꝰ: nā calciatū eē sumitꝰ ab aliquo subō extrīseco. i. a calceis: q̄ non sunt idē qō suba: neqʒ sibi inherēt: ꝛ nō sunt mēsura corporis. Uel est mēsura. Et h̄ est duplr̄. vel est mēsura successiua a q̄ illō pdicatuʒ sumitꝰ: ꝛ sic est qñ: ꝛ sumitꝰ a tpe. Si sit mēsura ꝑmanēs h̄ ē 2ʳ. vel ipsaʒ nō ꝯsequitꝰ ordo ꝑtiū: ꝛ sic est vbi: aut segtꝰ ordo ꝑtiū cum eo: ꝛ sic est positio. Aliū. n. ordinē hʒ sedēs ꝛ stans. Si aūt illud pdicatū qō sumitꝰ de suba nō sit totalr̄ extrinsecū h̄ est duplr̄. vel est intrinsecū q̄ntū ad subʒ: ꝛ sic est actio: vel q̄ntū ad terᵐ: ꝛ sic est passio: calefieri. n. determinatꝰ ad caliditatē: sicut terminꝰ intrinsecꝰ subō. ℂ Ego aūt dicerē veriꝰ: ꝙ possit ꝑmitti sufficiētia pñtoꝝ sic. oē qō est in idiuiduo sube vl est idē sibi: vel accidit sibi. si idē est sibi: sic est pñtū sube, si accidit sibi hoc est duplr̄. vel inest sibi ab extrīseco: vel ab itrinseco: si ab itrinseco h̄ est duplr̄: vel inest sibi absolute vel in respectu ad aliud: vt ad terminū. si 2ᵒ mō: sic est relō. si ꝑ mō: vel ꝯsegtꝰ mām imeᵗᵉ: ꝛ sic est pñtū q̄ntitatis vel ꝯsegtꝰ formā: ꝛ sic est pñtuʒ q̄litatis: si aduenit ab extrinseco vl h̄ extrīsecū ē agēs vel nō: vel sic aliq dicūt si sumatꝰ ab extrīseco vel est totalr̄ extrīsecū vl nō: de h̄ nō est vis. si illud extrīsecū est agēs h̄ est 2ʳ: qꝛ tūc qō ꝑuenit ab agēte vl fundatꝰ in motu: vt ab h̄: ꝛ sic est actio: vel in h̄: sic est passio ſm vba Ari. 3. phy. sʒ aliȷ dicūt ꝙ si pdiᵐ sumitꝰ ab aliquo extrinseco: non totalr̄ h̄ est duplr̄: qꝛ illud extrinsecū a q̄ sumitꝰ pñtū vel est extrinsecū q̄ntū ad terᵐ: sic est passio. Calefieri. n. terminatꝰ ad caliditatē: vt terᵐ: q̄ est in subō ꝛ intrinseca ei vt calō. Sʒ ꝑ mō melius est dicere: si illud extrinsecū sit agēs vel illud est mēsura vel nō: Si nō est mēsura: sic est habitꝰ: calciatū. n. eē sumitꝰ ab aliquo totalr̄ extrīseco: vt a calceis: q̄ non sunt idē cuʒ suba subiecta calciationi nec sibi inherent: nec ēt calcei sunt mēsura corpis: si illud intrinsecū est mēsura h̄ duplr̄. vel est mēsura successiua vl ꝑmanēs ꝑ mō est qñ: qō sumitꝰ a tpe qō est mēsura successiua extrinseca: si aūt mēsura ꝑmanēs tūc est locꝰ: ꝛ h̄ cōtingit duplr̄: vel ordo partiū ꝯsequitꝰ vel nō: si nō ꝯsequitꝰ ordo ꝑtiū sic est vbi: qō accipitꝰ a loco absolute. si ꝯsequitꝰ ordo partium sic est positio: in qua attenditur etiam ordo partiū in toto.

His visis dōm est ad qōnē ꝙ diuisio entis ſm se in.10.pñta ē pᵃ. Rō. illa diuisio entis est ꝑma quā nō antecedit alia ex nā rei: qꝛ pᵐ est aū qō nihil est: sʒ diuisionē entis in.10.pñta nō aīcedit alia: qꝛ si alia pcederet: hec eēt illa q̄ data est iā de sufficientia pñtoꝝ q̄ datꝰ ꝑ modos essēndi ꝛ pdicādi: sʒ illa non est ꝑor: qꝛ enti accidūt modi eēndi ꝛ pdicandi. g̃ illa diuisio entis in.10. pñta est ꝑor ex nā rei: vñ sʒ multe diuisiones dentꝰ de sufficientia pñtoꝝ: nō tñ multū valent: neqʒ sunt ꝑme. Quia dicebatꝰ in diuisione ꝙ q̄ntitas ꝯsegtꝰ mām. ℂ Cōtra: qꝛ si h̄ eēt tūc segtꝰ ꝙ res nāles nō diuersificarentur in suis q̄ntitatibꝰ: hoc est falsuʒ: qꝛ ignis ex nā sua aliā q̄ntitatem sibi determinat q̄ʒ aq̄. ꝯñtia pʒ: qꝛ mā est cōis oībꝰ gnābilibꝰ ꝛ corruptibilibꝰ. g̃ si q̄ntitas ꝯsequeretꝰ mām: tūc entia nō diuersificarentꝰ in q̄ntitate: vñ sʒ q̄ntitas ideterminata sequatꝰ māʒ: nō tñ q̄ntitas terminata. Jō illud dictū nō valʒ. ℂ Itē. celū nō hʒ mām: vt vult Cōmentator in de suba orbis: ꝛ tñ hʒ q̄ntitatē. ℂ Itē dictū est in illa diuisione ꝙ vbi aduenit a loco: ꝛ h̄ pʒ ꝑ descriptionē eiꝰ: quam ponit auctor sex ꝑncipioꝝ: qō tñ nō valʒ: qꝛ ista gnālissima nō debēt describi cū sint nālr̄ itellecta: qꝛ sūt.10.reꝝ ꝑnᵃ. vñ nō ignorantꝰ: nisi ꝑꝑ malaʒ dispōnē alicꝰ: ꝛ h̄ pʒ: sicut est deuenire in cōplexis ad aliqō pᵐ: sic sūt dignitates: q̄ nō ꝓbantꝰ nec idigēt rōne: sic ēt est in icōplexis deuenire ad illa q̄ sunt ꝑ se nota: ꝛ illa sūt maxīe pñta: qꝛ sūt 10.reꝝ pᵃ ꝑnᵃ. ℂ Itē. qō aduenit a motore nō aduenit a loco: sʒ vbi aduenit a motore: qꝛ motꝰ a motore ꝓuenit: sʒ motꝰ est idē eēntialr̄ cū terᵐ ad quē. ex 3ᵒ phy. ꝛ ꝑ ꝯñs motꝰ localis cū vbi est idē: sʒ differāt rōne. g̃ cū motus a motore ꝓcedat: ēt vbi ꝓcedet a motore. ℂ Sed tu diceres ꝙ vbi ꝓuenit a loco tanq̄ʒ ab illo sine quo nō: sʒ hoc nō valʒ: qꝛ sic ēt dicerē ꝙ ꝓuēit a q̄ntitate: qꝛ sine q̄ntitate nō ē vbi. sic g̃ nihil valēt oēs tales sufficiētie ꝛ diuisiōes: imo diuisio Arist. ē pᵃ: nec ꝑ aliā ꝑorē dʒ ꝓbari ex nā rei.

Ad rōnes ad pᵐ. illa diuisio ꝛc. Cōceditꝰ si ex nā rei reducitꝰ ad aliā per voluntatē hoīuʒ sine rōne adhuc est ꝑma. Tu dicis in minori: ꝙ ista diuisio ꝛc. dōm ꝙ nō reducitꝰ ad aliā ꝑorē ex nā rei. Uel alr̄ posset dici ad maiorē: si reducitꝰ ad ꝑorē diuisionē cālr̄ q̄ causalitatē hʒ sup ipsaʒ: sic nō est pᵃ: sed si fictē est reducitꝰ

Tex.c.20.

E F G H

Cap.p.

I ad aliã nõ opꝫ ꝙ nõ sit pᵒ.❡ Ad minorẽ dõm ꝙ ista di
uisio.oẽ ens incõpleꝛũ vel est suba vel q̃ntitas ꝛc̃.huiꝰ cã
nõ est:qꝛ oẽ ens vel p̄dicaẽ eẽntialr̃ de suba vel mãlr vl̃
in q̃rũ:modi.n.p̄dicãdi vel eẽndi nõ sũt cã multitudinis
entiũ p se:sꝫ sunt signa:ꝙ eniꝫ multi sunt modi eẽndi vel
p̄dicãdi:ꝛ nõ sũt reducibiles adinuicẽ:h̄ est sigᵘ ꝙ mul
te sunt res:nõ sũt aũt cã.10.eniꝫ pᵒ entia sũt cã p̄moꝝ.10.
modoꝝ eẽndi ꝛ p̄dicãdi:ꝛ nõ eꝫ.❡ Ad aliã.p̄dicata sũt
q̃tuoꝛ.g̃ p̄dicamẽta.hic est fallacia figure dictionis:quia
p̄dicatũ ꝛ p̄dicamentũ sunt idẽ q̃tũ ad silez terminatio
nẽ vocis:qꝛ vtrũqꝫ terminaẽ in tum:sed ex nã rei diffe
rũt:qꝛ p̄dicamẽta sunt pᵒ.10.reꝝ p̄nᵉ:sed p̄dicatũ cõiter
sumẽdo est vna ps ꝑpõnis distincta a subo:sꝫ accipiẽdo
K topice p̄dicatũ est illõ p qõ ꝓbabilr̃ ꝯstituiẽ vel destruiẽ
oẽ ꝓblema:ꝛ sic nõ valꝫ.❡ Ad aliã:sicut se hꝫ hĩc ad ha
beri ꝛc̃.dõm ꝙ est silẽ in voce:sꝫ dissilẽ in re:qꝛ agere nõ
reducit̃ ad aliqõ cõius vniuocum:imo cõissimũ:ꝛ in suo
gñe:sꝫ hĩc ꝛ hrĩ reducunẽ ad aliud sicut ad habitũ:vel ẽt
ad agere ꝛ pati:qꝛ hĩe quodãmõ est agere:sicut febris hꝫ
hoiẽꝫ.❡ Ad auctẽ Arist.Cõmẽtatoꝛ reddit cãꝫ pp quaꝫ
diuisit ista duo p̄ĩta:vñ dicit:ꝙ hoc est pp alteꝛũ duoꝝ:
vel qꝛ latent vel pp abbreuiationẽ. Et ista disiũctiua est
vera ꝓ vna pte:qꝛ diuisit pp abbreuiationẽ.vñ in p̄ĩtis
ipse numerauit.g̃ h̄ iterare nõ curauit:qꝛ dedit intellige
re sufficienter p alia.❡ Sed diceres tũ qua rõne diuisit
duo ꝛ nõ tria.❡ Dõm ꝙ nõ posset tria dare ita faciliter
intelligere:sicut duo:quia ternarius numerus est perfe
ctus.vñ hoc Aristoteli placuit. ❡ Questio. XIIII.

Tex.c.14 ❡ Scðm se ħo dicuntur ꝛc̃.

Queritur circa hãc ptẽ vtrũ acciden
sit ens ſm se.❡ Arguiẽ pᵒ ꝙ
L nõ.Illõ qõ assimilaẽ mãe nõ est ens:qꝛ mã
nõ est ens ſm se:cũ sit indeterminata:sꝫ ac
cidens est huiꝰ gᵒhuiꝰ.❡ Iteꝫ.qõ nõ est ens
Tex.c.17. solitariũ nõ est ens ſm se.p̄ posterioꝝ:qꝛ eẽ ſm se.3ᵒ mõ
ꝛ infra. est esse solitariũ:sed accidẽs nõ est ens solitariũ:qꝛ g po
nit accñs esse per se siue solitarie dicit ip̄ꝫ esse nõ accidẽs
Tex.cõ.11. sed subaꝫ:vt vult Cõmentatoꝛ.p̄ de gnõne.g̃ ꝛc̃.❡ Iteꝫ.
ꝛ.12. qõ est passio entis nõ est ens:qꝛ passiones nõ sũt sepabi
Tex.cõ.11. les a subtis.p̄ de gnõ.sed accñs est passio entis.7.huius.
Tex.c.2. Oppositum vult Arist.in p̄dicta lr̃a.nã diuisio
entis in ens ſm se ꝛ in ens ſꝫ accñs
diuidit ens ſm se in subam ꝛ accñs:sed diuidentia parti
cipant naturam diuisi.ergo ꝛc̃.

Ad intellectum qõnis.❡ Notandũ ꝙ aliqõ
ens esse ſm se põt intelligi du
plr.vno mõ ꝙ sit ens abstracte nõ ðpẽdẽs ab alio:sicut
suba.Alioᵒ ꝙ hẽat eẽntiã distinctã ab aliis.❡ Hoc viso
dõm est ad qõnẽ.pᵒ ꝙ accipiẽdo ens ſm se pᵒ mõ accidẽs
nõ est ens ſm se.Et rõ est.illud nõ est p se solitariũ quod
M dependet ad aliud:qꝛ illud dĩ esse per se solitariũ:qõ est
sine alio:sꝫ accñs nõ est hꝫ:qꝛ accidẽtis esse est inesse sub
iecto.g̃ ꝛc̃.❡ 2ᵒ dõm:ꝙ capiendo ens ſm se scðo mõ ac
cidens bñ est ens ſm se.Et rõ est:illud est ens ſm se scðo
mõ:qõ est accñs ꝛ forᵃ:qꝛ h̄ mõ dĩ ens ſꝫ se:qꝛ est distin
ctuꝫ in essentia ab aliis:sꝫ forma ꝛ actus distinguiẽ ꝛ sepa
Tex.c.49. rat.7ᵒ huiꝰ:sꝫ accñs est hꝫ:qꝛ accñs est in essentia distin
ctũ ab aliis vt albedo a q̃ntitate ꝛ suba.g̃ ꝛc̃.❡ Iteꝫ.illud
est ſm se in qõ diuidiẽ ens pᵒ diuisione:sꝫ ens pᵒ diuisio
T.cõ.14. ne diuidiẽ in.10.p̄dicamenta:vt pꝫ ex p̄ĩtis:ꝛ in hoc 5ᵒ.

Ad rõnes. ❡ Ad pmã.illõ qõ assimilaẽ mãe ꝛc̃.
Concediẽ ꝙ nõ est ens ſm se pmo mo
do:sed bñ est ens ſm se scðo mõ:qꝛ etiã ipsa mã in essen
tia est distincta a forma:ꝛ sic ꝯcessuꝫ est accidens nõ esse
ens ſm se pmo mõ:sed bene est ens ſm se 2ᵒ mõ.❡ Alr̃
posset dici ꝙ nõ est oĩno silẽ de mã ꝛ accidẽte:qꝛ lꝫ acci N
dens assimileẽ mãe in vno:qꝛ est aliqualiter indetermi
natũ sicut mã:saltẽ accidens cõe:tñ nõ assimilatur ei in
alio:qꝛ mã est in poᵃ passiua:sed accidentia sunt forme ꝛ
actus rõne cuius maioꝛ debeẽ eis distõ ꝛ esse ſm se pmo
mõ.idest solitariũ:sꝫ tñ bñ est ens scðo mõ.❡ Ad aliaꝫ.
ꝯcediẽ:qõ est passio entis ꝙ nõ est ens ſm se.i.solitariuꝫ:
sed tamen bene est ens ſm se.idest distinctum in essentia
ab alio:ꝛ hoc est de isto quesito. ❡ Questio. XV.

❡ Nihil enim refert hõ ꝯualescens ꝛc̃. Tex.c.14.

Queritur circa hanc ptẽ.vtrũ terminꝰ
concretus accidentalis signi
ficet pmo formã vel subm vel aggregatũ ex
forma ꝛ subo.❡ Et arguiẽ pmo ꝙ significet
subm:qꝛ terminus ꝯcretus p prius significat
illõ qõ est pus in essendo:qꝛ sicut est in essendo:ita est in
intelligendo p̄ peri hermẽ.qꝛ significare sequiẽ intellige O
re ꝛ intelligere esse:ꝛ etiaꝫ pꝫ.4.huiꝰ:sed subm est pus in Capi.pᵉ.
essendo forma accidẽtali.7.huius:ꝙ suba precedit accñs Tex.c.10.
nã cognitione ꝛ tẽpoꝛe.g̃ ꝛc̃.❡ Item.illud pᵒ significatur Tex.cõ.4.
per terminuꝫ:cuius intellecꝰ pᵒ cõstituiẽ.maioꝛ pꝫ pᵒ peri
hermẽ.qꝛ significare est intellectũ ꝯstituere:sꝫ hoc est ag
gregatũ ex subo ꝛ forᵃ accidẽtali:qꝛ ꝙ lꝫ h̄ sit ꝙ albuꝫ
ꝯstituit intellm̃ subi cũ dĩ albũ cᵒ cõstituit intellm̃ acci
dentis cuꝫ dĩ albũ imutat visuꝫ.g̃ nõ sigẽ pᵒ formã:sꝫ ag
gregatũ.❡ Itẽ Cõmẽtatoꝛ dicit.12.huiꝰ.Qꝛ ꝯcretũ ipoꝛ
tat habẽtiũ:ꝛ illud cuius est hitus:ꝛ sic vĩ innuere ꝙ signi
ficet aggregatũ.❡ Itẽ h̄ videẽ innuere Aristo.2ᵒ topicᵒ
cũ dicit:ꝙ albũ nõ est in genere:sꝫ in gñibꝰ.Et hoc nõ est
ꝓpter aliud:nisi qꝛ videẽ ipoꝛtare aggregatũ ex subiecto
ꝛ accidente.❡ Sed ꝯ hoc arguiẽ:qꝛ si terminꝰ sigñaret
accidẽs ꝛ subm esset terminus equiuocus:hoc est falsuꝫ:
qꝛ denominatiuũ distinguiẽ ab equiuoco ex predicamẽ
tis:ꝯñtia pꝫ:qꝛ sube ꝛ accidenti nihil est cõmune vniuo P
cum.❡ Pᵒ.Sequereẽ ꝙ nulluꝫ denominatiuũ esset ter
minus vnus:hoc est falsuꝫ:qꝛ ꝓpositio in qua poneretur
esset distinguẽda:sicut ꝯcediẽ:ꝙ oĩs albũ distinguaẽ nul
lus dicit.ꝯñtia pꝫ:qꝛ ille terminus nõ est vnus qui nõ hꝫ
vnũ significatũ:sed subꝫ ꝛ accñs sunt duo:que sigẽ termi
nus accidẽtalis.g̃ ꝛc̃.❡ Pᵒ.Qõ sigẽ solã qualitatem non
sigẽ subm ꝛ accidẽs:sꝫ albũ solã q̃litatẽ sigẽ:vt dĩ in p̄di
camentis:ꝛ sic de aliis ꝯcretis est dõm.Idẽ dicit Aristo.
in.5.huiꝰ.vbi dicit:ꝙ nihil differt ambulare ꝛ ambulãtẽ
esse:dicit Cõmentatoꝛ ꝙ Aristo.intentio est remouere:ꝙ Tex.c.14.
nullũ denoĩatiuũ sigẽ subiectum ꝛ accidens.

Oppositum vult Cõmentatoꝛ sup p̄dicta lr̃a.lo Com.14.
quens ꝯ Aui.ꝛ diciẽ ꝙ sigñatio no
minũ vniuscuiusqꝫ accidentiũ cũ sua sigñatione sup illõ
accidens est sigñio super vnum predicamẽtuꝫ.s.predica
mentũ substantie:vult dicere ꝙ vnũqõqꝫ predicamẽtuꝫ
nouez accidentiũ p̄dicamentũ de suba predicat rem suã
ꝛ modũ suũ:ita ꝙ de suba nihil diciẽ nisi rem sui predica Q
menti:ꝛ nõ reꝫ subti:ꝛ h̄ idẽ vult Aristo.in predicamen
tis:vbi dicit:ꝙ albuꝫ puram qualitatem sigẽ.

Notandum ꝙ sicut recitat Cõmentatoꝛ opinio Com.14.
Aui.fuit ꝙ terminus ꝯcretus.pᵒ si
gnificet subiectum.Et ratio huius fuit tacta in principio
qõnis:ꝙ sicut est in essendo:ita in significando ꝛc̃.Cõtra
hoc dicit Cõmentatoꝛ:qꝛ si hoc esset verũ.Tunc dicẽdo
corpus album esset nugatio:ꝛ processus in infinitum:qõ
est inconueniens.ꝯsequentia pꝫ:quia quãdo aliqõ nomẽ
sigñat aliquid:tunc expresso illo intelligiẽ illud sigñatuꝫ
adhuc qñ adiungiẽ ei:sꝫ ꝙ sigñaẽ scðario p nomen illud
nõ expresse intelligiẽ quãdo adiungiẽ ei nomen:sicut pꝫ
in relatiuis.g̃ si album sigẽ pmo albedineꝫ ꝛ secundario

A corpus. Tūc dicēdo: corpus albū: nō est ibi nugō: nec ꝓ
cessus in infinitū: q2 albū tm̄ sigt albedinē qñ addit sibi
corpꝰ: s3 si albū ꝑ sigt corpus: tūc semꝑ dat ipm̄ intellige
re. Et sic dīdo corpus albū adhuc intellr corpus: ꝛ pōt ex
primi scd̄ario: ꝛ tūc iterū intelligit: ꝛ sic 3ᵒ: ꝛ sic erit nuga
tio ꝛ ꝓcessus in ifinitū. ¶ Alia est opīo. ꝙ terminꝰ cōcre
tus ꝑ significet aggregatū ex subō ꝛ forma. Et rō huiꝰ est:
q2 terminꝰ illud sigt qd̄ ponit in diffōne eiꝰ: s3 in diffōne
ꝯcreti ponit subz ꝛ accñs: vt simū diffinit ꝑ nasuz cauuz.
ḡ vtrūq3 sigt. ¶ Itē. illud sigtur per terminū: qd̄ ꝑ intel
ligit: s3 hoc est aggregatū ex subō ꝛ forma: cū sit cōfusū.
¶ Ista opīo stare nō pōt: q2 est ꝯ Cōmētatorē dicentez:
ꝙ significat ꝑmo formā. ¶ Itē. qñ aliqd̄ nomen ꝯuenit
B cāe: ꝛ causato ꝑ ꝑus ꝯuenit cāe q̄3 causato. 2ᵒ huiꝰ: ꝛ ꝑ Cō
Tex. c. 4. mentatorē. 8. huiꝰ: s3 nomē ꝯcreti ꝯuenit aggregato ꝑ for
Cōmen. 7. maz tanq̄3 ꝑ cām. ḡ ꝑus ꝯuenit forme. ¶ Itē. nomē illud
Tex. 2. 28. ꝑus sigt. cuius est rō sub qua sigt: q2 f3 phm̄. 4. ꝛ. 7. huiꝰ:
e. t. cō. 10. rō est signū eius ꝙ ꝑ sigt: sed rō sub qua nomen ꝯcretū
Tex. c. 54. sigt nō est subci; q2 subm̄ non habet ibi sub ꝓpria rōne:
nec est aggregati: q2 aggregatum ex subiecto ꝛ accidente
nullā h3 rōnē cōem. ergo erit forme. ¶ Alia est opīo. ꝙ
terminus ꝯcretꝰ ꝑᵒ significet formā: ꝛ ex ꝯñti subiectū:
ita ꝙ subm̄ sit de eius significato. ¶ Et aliq dicūt h̄ non
valere: q2 tūc ꝯcretū eēt terminus analogus: hoc est incō
ueniens: q2 hoc nullus diceret. ꝯñtia p3 q2 ille terminus
est analogus q sigt plura fm̄ ordinē. ¶ Rñdet hic con
sequēter ꝙ ad hoc ꝙ terminus sit analogus d3 ꝑ ꝑus si
gnificare nomen: qd̄ est ꝑus fm̄ nām: sicut ens ꝑus sigt
subaz: sed nomen denominatiuū ꝑus sigt id qd̄ est poste
rius fm̄ nām. ¶ Itē. aliter dico ꝙ aliquē terminū eē de
nominatiuū ꝛ analogū: sit pōt intelligi duplr. ꝑmo mō
ꝙ terminꝰ analogus est denominatiuus: ita ꝙ analogia
sit denominatio: hoc falsuz est. scd̄o mō ꝙ eidē voci acci
C dit analogia: ꝛ denominatio sic nō est incōueniens. vnde
nō est incōueniēs illā vocē illa duo in se congregare fm̄
diuersas rōnes: sicut in ꝓposito terminꝰ denoīatiuus: sic
album ꝛ cōsimiles sunt. Et dicunt analogi inquātū plu
ra significant fm̄ ordinē quēdā: ꝛ hoc est de ratione ana
logie: sed dicit denominatiuus inquātū sigt formaz acci
dentalē in habitudine ad subz qd̄ denominat. S3 adhuc
instat: q2 si terminus ꝑmo significaret formā: ꝛ rō subm̄:
tunc esset nugatio dicendo corpus albū. De hoc tamē nō
est magna vis: q2 pōt dici ꝙ aliqd sigt alquid secunda
rio quod ipsum dat intelligere tanq̄3 terminum depen
dentie. Et ideo non curo de illa opinione.

Ad rōnes precedentis opi. p3. ¶ Ad ꝑmaz. terminus h̄ sigt ꝛc. Cōcedit. si intelligit vera
intellectione significati: sed si itelligitur tanq̄3 terminus
significati: non op3. Tu dicis: hoc est aggregatum. nego:
q2 forma ꝑmo intelligit vera itellectione signi: s3 si subz
hoc est tm̄ vt terminus dependētie eius vt subm̄ qd̄ fun
dat dependētiā forme accñtalis. Et tu dicis: ꝙ totū aggre
D gatū. Dōm ꝙ nō: q2 nō hīt vnā rōnem intelligendi: nec
vnā spēm intelligibilē simplicē. vñ qñ dī ꝙ cōfusum ꝑᵒ
intelligit h̄ intelligit de vlibꝰ que sūt essentia vel de eēn
tia inferioris. ¶ Dōm est ad qōnē: ꝙ terminus ꝯcretus
duo sigt. i. subiectū ꝛ formā vel cōpoᵐ ex his qd̄ habetur
ꝑ eodē: hoc aūt potest auctoritate ꝛ rōne ꝓbari: auctori
Com. 25. tas est Auerr. ꝑmo phy. vbi dicit: ꝙ albū sigt albedinez:
Com. 39. ꝛ suscipiens hāc. Idē auctoritate Auerro. 12. huiꝰ. in illa
digressione vbi arguit ꝯ antiquos q ponebant trinitatez
in diuinis ibi dicit: ꝑncipale: ꝛ sumptū. i. abstractū ꝛ con
cretū ꝑncipale sigt solū formā. sumptū seu ꝯcretum sigt
formā ꝛ aliqd aliud: ꝛ hoc non videt esse nisi subm̄. Hoc
Tex. 2. 21. idez p3 auctoritate phi. in. 7. huius: albū ꝛ musicū ꝓpter

duplex significare nō est verum dicere ꝙ sit idez cū suo E
qdditate subdit: albū enim duo sigt. Hoc idē rōne ꝓbat.
illud sigtur per nomen denominatiuū qd̄ itelligit ꝑ ipz:
ꝛ per qd̄ exponit: q2 significare est intellectū alterius cō
stituere. ex ꝑmo peri herme. sed subm̄ ꝛ accidens per no
men denominatiuū ꝓlatū intelligit: vt qlibet experitur
hoc in se: q2 prolata hac voce: albū itelligit albedo ꝛ sub
iectū eius: sed ꝓlata hac voce albedo dicit solā formam.
Intelligenduz tm̄: vt dicit Cōmentator: ꝙ terminus con
cretus significet duo: hoc nō est quocūq3 mō. vñ fm̄ Cō
mentatorē. terminus ꝯcretus ꝑmo sigt formaz: ꝛ scd̄ario
subiectū ꝑmū. ꝓbatur: q2 illud sigt ꝑmo terminus: cuius
est rō sub qua terminus sigt: ꝛ ista rō tacta est ꝑus: ꝛ hoc
idem vult Aristo. in predicamentis: ꝙ denominatiua dif
ferunt solo casu. i. mō signdi ab abstractis ꝛ nō sigto: sed F
abstractū significat formā ꝑmo. ergo ꝯcretū: ꝛ hoc etiam
videt velle. 7. huius. vbi ponit diffōnes concretoꝝ esse Tex. 2. 40
per additamentū: ꝛ ideo subm̄ nō significat ꝑmo ꝑ ꝯcre ꝛ infra.
tum: sed forma. ¶ Ratio scd̄e ꝯnis. Illud sigt subiectuz
scd̄ario ꝙ sigt formā in dependētia ad subm̄: s3 cōcretuz
est h̄: q2 albū sigt albedinē sub mō depēdētie ad subm̄.

Ad rōnes terminus ꝯcretus sigt. illud qd̄ ꝑus ꝛc. ¶ Dōm ꝙ nō op3 ꝙ terminus cōcre
tus significet illud ꝑmo qd̄ simplr est ꝑus in essendo: q2
sic accidentia nō significarent. vnde noīa imponuntur
rebus vt note sunt: ꝛ fm̄ esse qd̄ habēt: vñ rebus que sunt
priores fm̄ esse imponunt nomina fm̄ illud esse: sed re
bus que sunt posteriores: ꝛ ab alio dependent in esse im
ponuntur nomina que significant illas res sub dependē
tia: nō ꝙ significent subm̄ ꝑmo: sed illaz rem dependētez
sub rōne ꝓpria. Alioquin accidentia non haberent noīa
ꝓpria. vnde impositio nominū nō est fm̄ ordinem nālē
rerum: ita ꝙ necessario significet illud qd̄ est ꝑus fm̄ rē: G
q2 sic omnia nomina significarent idez: imo deuz: sed no
mina imponunt rebus fm̄ ꝙ occurrunt intellectui: quia
nomina sunt ad placitū: ꝛ imponunt rebus vt sunt note
ꝛ sic p3 ad rōnē. ¶ Aliter posset dici ad rōnē: ꝙ l3 subm̄
sit ꝑus in eē accñtibꝰ: tm̄ accñs ꝑus est q̄ ad nos: q2 nō sūt
eadē ꝑnᵃ doctrine ꝛ rei. 5. huiꝰ: ꝛ noīa iponunt rebꝰ vt sunt Tex. cō. j
note. ergo nomen concreti per ꝑus imponitur accidenti
qd̄ nobis est notius. ¶ Ad aliaz. illud ꝑmo sigtur ꝛc. Cō
ceditur. quo ad impositionem illius significati ꝛ intētio
nem: ꝛ hec est forma accidentalis: ꝛ nō aggregatum: cum
non habeat vnam rationez ꝛ spēz intelligendi: vt visum
est. ¶ Ad auctoritatez Aristo. ꝛ Cōmentatoris p3 ꝙ vo
lunt ꝙ de ꝑncipali significato concretuz significet foīaz
accidentalez: ꝛ scd̄ario subiectum: cum forma accidētalis
dependeat ad subiectum: ꝛ hoc significare ꝓprie dicitur
cointelligere aliud: sicut p3 in relatiuis. ¶ Ad argumen
ta que vident ꝓbare ꝙ terminus cōcretus nō significet
accidens ꝛ subiectum. ¶ Respondetur ad ꝑmuz: sequit
ꝙ esset equiuocus: verū est: ꝙ non est pure vniuocus in
minori. verum est ꝛ impossibile est terminū denomina H
tiuum esse equiuocatione pura: sed bene equiuocatione
non pura: que est analogia. vnde analogia est certior mo
dus equiuocationis: vt patet in elenchis. ¶ Ad 2ᵐ patet
responsio per responsionem ad ꝑmū. ¶ Ad aliam. Con
ceditur maior. minorem nego. ¶ Ad auctoritatez Arist.
in predicamentis. ibi accipit concretū pro abstracto mo
re suo: album enim idest albedo solam qualitatem signi
ficat: ꝛ hoc est verum. ¶ Ad aliā. iam non esset. nego mi
norem: l3 enim duo significet hoc est fm̄ ordinem: quare
non valet. vñ terminus plura significans nō habētia or
dinē est equocᵒ. ¶ Ad auctoritatē Cōmētatoris. 5. huiꝰ:
non dicit hoc precise: s3 subdit: sicut dicit Auic. eo modo:

I sicut dixit ipse. vñ nomẽ denominatiuũ nõ sigñt subiectũ & accidẽs illo mõ quo ponit Auic. qz dicit q̃ pmo sigñt subm: & deĩde accñs: sz sigt h' duo ecõuerso. ℂ Qõ.XVI.

Tex.c.15. ℂ Substantia dr̃ & simplicia corpa &c.

Queritur circa hoc caplm. vtrũ subst͡a dicat̃ de cõposito forma & qdditate. ℂ Et arguit̃ q̃ nõ dicat̃ de cõposito: de illo qd nõ est p se nõ dr̃ suba: qz pprium est sube p se eẽ & non in alio existere ex pñtis: sed cõpositũ nõ est p se: sed per aliud: qz p formaz: sz forma est in alio vt in mã: & qdditas est in supposito. g̃ cõpositũ nõ est suba. ℂ Itez arguit̃ q̃ suba nõ dicat̃ de foia: qz qd põt adesse & abesse pter corruptionẽ subiecti: hoc nõ est suba: qz qd ↄtingit eidẽ inesse & nõ inesse est ac-
K cidẽs. p topic. sed suba nõ est accñs: sz foia ↄtingit inesse & non inesse: qz forma adest mãe & abest pter eius corruptionẽ. g̃ nõ est suba. ℂ Itẽ arguit̃ q̃ nõ dicat̃ de mã: qz qd nõ est nõ est suba per destructionez superioris ad destructionem inferioris: sed mã nõ est: qz compositum nõ
Tex.c.26. est. 7° huius. ergo materia nõ est substantia.

t.27. Oppositum vult Aristoteles in predicto capitulo.

Notandum ad intellectuz qõnis: q̃ suba põt 2r ↄsiderari. Uno° quo ad actũ substãdi. Alio° quo ad actũ per se subsistẽdi & terminãdi.

p̃a ↄclo Ex hoc dõm duas cõclusiones ad qõnẽ. pma q̃ mã & cõpositũ dicunt̃ suba p mõ. Et rõ hui' est. illud dr̃ suba qd hz rõnẽ substãdi: qz suba pmo mõ dicit̃ a substando: sed mã & cõpositũ sunt hm̃: qz mã substat formis subalib' & cõpositũ substat accñtalib'. g̃ mã & cõpo-
L sitũ dicunt̃ suba quo ad actũ substãdi. ℂ Itẽ illa dicunt̃ suba pmo mõ: que nõ hñt esse in subiecto: qz in hoc differt suba ab accidẽte: sz mã & cõpositũ nõ hñt esse in subiecto: qz tũc subiecti esset subm: qd est falsuz. g̃ sunt suba.

2a ↄclo ℂ Ratio scde ↄclonis est. Illd est suba scdo mõ qd dat esse subale: & sistit & terminat: qz hoc est de ratione sube scdo mõ: q̃ det esse subale: & q̃ sistat & terminet mãz & eius potentiã: qz nihil dat esse subale: & sistit & terminat poten-
Tex.cõ.7. tiã mãe nisi suba: sed forma est hm̃. 7. hui': qz forma dat eẽ
t.49. rei & separat & distinguit. g̃ foia est suba scdo mõ. ℂ Notandũ tñ q̃ suba per prius dr̃ de forma fm perfectionem & dignitatez nãlẽ: & postea de cõposito. vltimo de mã: sed quo ad nos & cognitionẽ nostrã per prius dicit̃ de cõposito: qz cõpositũ nobis notius est forma & mã.

Rñdeo ad pmuz. Ad rationes. ℂ Ad pmã. illd qd nõ est p se &c. Dõm q̃ aliqd esse per se põt intelligi dupl'r. Uno mõ q̃ aliqd sit per se p exclusionez ois cẽ: & sic nihil est p se nisi p̃a causa. Alio mõ dicit̃ aliqd esse per se: qz includit sua pn̄a per que hz esse: & sic sufficit q̃ cõpositũ sit suba p se: qz includit pn̄a intrinseca vt formaz in mã per que hz eẽ: & sic rõ nõ ↄcludit. Silr esse in
M alio põt itelligi dupl'r. Uno mõ q̃ sit in alio tanq̃ in ente in actu: & sic est accñs: qd est in alio: & sic forma nõ est in alio. Alio mõ põt itelligi aliqd esse in alio tanq̃ in ente in potentia ad formã finalẽ: & illo mõ esse in alio non impedit rõnẽ substantie: & sic forma substantialis est in
Ad 2m alio. ℂ Ad aliã rõnẽ. Illud qd põt adesse & abesse &c. Cõcedit̃. sed adesse & abesse subiecto: qd est in po°: nõ opz q̃ sit accñs. Mõ dr̃ q̃ forma substantialis &c. Dõm q̃ non põt adesse & abesse preter corruptionẽ subiecti: qd est in actu: sz possit adesse & abesse preter corruptionẽ eius: qd est in po°. ℂ Ad aliã rõnẽ. Illud qd nõ est &c. Concedit̃. si nõ est in po° neqz in actu. Dicit̃ q̃ mã nõ est. cõcedit̃: nõ est sz se actu: tñ est in potẽtia. Et hoc sufficit q̃ mã sit substantia in potẽtia. Et hec de qõne. ℂ Qõ.XVII. N

Tex.c.16. ℂ Eadem fio dicuntur &c.

Queritur circa hanc pt̃ẽ. vtrũ idẽtitas qua aliqd dr̃ idẽ sibi sit relo. ℂ Et videt̃ q̃ nõ. Quia ois relatio requirit duo extrema: quia esse relatiuoꝝ est ad aliud se habere: sed idẽtitas qua aliud est idez sibi, nõ hz duo extrema: qz idẽ nõ est aliud a seipso. g̃ talis idẽtitas nõ est relatio. ℂ Itẽ. qd ↄsequit̃ ens fm q̃ ens non est relatio: qz relatio est de^cimum genus: & nihil qd ↄsequitur ens inq̃tũ ens ↄbit ens ad de^cimum genus: sed idẽtitas cõsequit̃ ens fm q̃ ens: qz idem ↄsegt̃ vnũ fm q̃ vnũ: & ens, & vnũ ↄuertunt̃. g̃ idẽ ↄsequit̃ ens inquãtuz ens: & p ↄñs,
nõ est relatio. ℂ Itẽ idẽtitas vel addit aliqd supra rez: cuius est idẽtitas: aut nõ: per sufficientẽ diuisionẽ: si nihil
O addit: & nihil nõ determinat ad genus. g̃ idẽtitas nõ erit in aliquo gñe alio ab ipsa re: si idẽtitas addit aliqd: illud additũ est sibi idẽ per identitatẽ: tũc querã de illa idẽtitate: aut addit aliqd super illud additũ: aut nihil. si nihil eadem ratione: nec pma idẽtitas. si aliqd addit: queram de illo: vt prius: & sic vel erit pcessus in infinitum: qd est impossibile: vel identitas nihil addit.

Oppositum arguitur. ↄtraria sunt in eodẽ genere & maxime distant: sed idẽ & diuersuz sunt ↄtraria: & diuersitas est relatio. ergo identitas.

Dicendũ est ad qõnẽ q̃ idẽtitas est relatio. Quia illd est relo q̃ aliqd referẽ ad aliud: cũ sit habitudo duoꝝ ad seinuicẽ mutue dependẽtiũ: sz idẽtitas est hm̃: qz p idẽtitatẽ aliqd referẽ ad alterũ fz rẽ: vt si aliqua sunt idẽ fm spẽz: vt sor. est idez platoni vel referẽ ad alterũ fm rõnẽ tñ: vt sor. est idem sibiipsi: vñ sicut itell's formãdo ppositionẽ in qua idẽ pdicat̃ de se vtit̃ vno vt duobus: vt hõ est hõ: sic & referendo idez ad seipsuz vtit̃
P vno vt duob'. ℂ Notandũ q̃ idẽtitas eiusdez ad seipsũ nũo nõ est relatio realis: qz relo realis reqrit diuersa extrema realia: sed idẽtitas eiusdẽ nũo ad seipsuz nõ est diuersoꝝ fm rem: qz illa nõ sunt diuersa: nisi fm itellectũ: qz intell's vtit̃ vno p duobus. vñ si identitas ista esset relatio realis: tũc esset pcessus in infinitũ. ↄñtia pz: qz vnũqdqz est sibi idẽ fm identitatẽ: & sic in ifi^m. vñ ista idẽtitas est sibiipsi idẽ p aliã idẽtitatẽ: & sic in infinitũ. vñ ista idẽtitas nõ differt a fundamẽto realr: sz idẽtitas que est duoꝝ ↄuenientiũ in spe vel gñe: illa est relo realis: qz hz diuersa extrema realia: & hoc innuit Aris. in lr̃a dicens: q̃ manifestũ est ex dictis q̃ identitas est quedã vnitas: aut pluriuz essentialr: aut qñ vtit̃ vno vt pluribus vt qñ dixerit ipz idẽ sibi esse. nã vt duob' vtit̃ eodem.

Ad rõnes ℂ Ad pmaz. ois relatio reqrit duo extrema. Cõcedit̃. vel fm rẽ vel rõnem. Tu dicis: q̃ identitas &c. Cõcedit̃. si est idẽtitas eiusdez nũo: tũc nõ reqrit duo extrema realr diuersa: sz hz vnum tñ fm rẽ & duo fz rõnẽ: qz itell's vtit̃ vno vt duobus: vt
Q dicit Arist. in lr̃a. ℂ Ad aliã. illud ↄsequit̃ ens &c. Cõcedit̃. Et tu dicis: q̃ idẽ &c. Cõcedit̃. vñ bene volo q̃ identitas eiusdẽ in nũo ad seipsuz nõ ↄtrahit ens ad predicamentũ relonis. sz tñ nihil phibet idẽtitatẽ eẽ relonez: qz p̃a relo non est in gñe relonis: qz nulla est in gñe relonis nisi relo realis: vñ ista relo fm rõnẽ est in eodẽ gñe cuz fundamẽto. ℂ Ad aliã: aut idẽtitas addit aliqd &c. Dõz q̃ addit respectũ fm intellectũ: & nihil addit fm rez. Et qñ querit̃ de illo: qd est idez sibiipsi: & sic pcederet̃ in infinitũ. Aliqui dicũt q̃ nõ est incõueniens pcedere in infinitũ in entibus rõnis: qz sũt accñtalr ordinata: intell's. n. reflectendo se sup suũ actũ põt se intelligere: & iterũ põt

inte lligere

A intelligere scdm: z sic in infinitu. Et dicat q hui9 rō est: qz
ex tali infinitate nō sequit infinitas in reb9. vn phs dic. 4.
T.cō.29. hui9. Qz si vna oratio est vera ztingit infinitas esse veras.
Et si vna est falsa ztingit infinitas esse falsas. mō sic est i
pposito q sor. est idem sibi per identitatē: z illa idētitas
est idem sibi iterum per identitatem: et sic in infinitum.
Tn alr posset dici: q nō est pcessus in infinitu: qz statur
qz sor. est idē sibiipsi p identitatē: z illa idētitas est idez
cū fun9. vn bn pcessus eēt in infinitū. si idētitas eēt rela-
tio realis z hēret diuersa extrēa realr: sz h nō ē vt visū ē.
de h ēt postea videbit. Et hec de qōne. Qō. XVIII.

T.cō.16. ## Priora z posteriora zc.

Queritur circa hoc caplm. Utrū in lo-
co z tpe sit dare pus z poste-
rius. Et arguit q nō. In eterno nō est da-
re pus z posteri9: qz pus z posteri9 dnr p zpa-
B rationē ad pmū: sz in eterno nō est pmū sim-
T.cō.24 pliciter: sz tēpus est eternū fz Aristo. 4. z 8. phy. g nō est
z infra. dare pus z posteri9. Itē sunt de ambob9 sil in infini-
a.t.c.p. vsq to nō est pus z posteri9: qz ibi nō est pmū. g nec pus z po-
ad t.c.15. sterius que dicunt in cōparatione ad primū: sed locus z
tempus sunt infinita cum sint continua: z continuum sit
diuisibile in infinitum. ergo in neutro est dare prius et
(posterius.

Oppositum vult Aristo. in littera.

Notandum ad itellectū qōnis. Qz aliqd potest
esse pmū dupl'r. vno mō aliqd est p-
mū simpl'r. Alio mō quo ad nos z ad nostrā acceptionē.

Et tunc dōm ad qōnem: q in loco z tempore
non inuenit pus z posterius per
cōparationē ad primū simpl'r. Et ratio est. in illo nō iue-
nit pus z posteri9 in zparatiōe ad primū: qō est infinitū:
qz i ifinito nō est dare pmū simpl'r: nec vltimū: sz oia hnt
C rōnē medij: sz tēpus z locus sunt infinita: qz sunt ztinua:
z ztinuū diuidit in infinitū. g zc. Sed aliqs posset dicere
q in loco. videt eē pmū simpl'r: z per zns pus z posteri9:
T.cō.42 qz dicit Aris. 4. phy. q pmus locus simpl'r est ad qō mo-
uent leuia vt sursu. Dōm q zsiderādo diuersa loca ad-
inuicē sic vnus locus hn pōr est alio naturalr z fz digni-
tatē: qz sursu nāliter pus est q deorsu: zcū etiā semp su-
peri9 sit locus iferioris: cū superior sphera ztineat iferio-
rem. Silr etiā capiēdo eundē locū z vnū inquantū ztin-
git forme nāli sic iterū est dare pmū simpl'r: z p zns pus
z posteri9: qz forme nāles sunt determinate fm qntitatē
ad maximū z ad minimū: sz capiēdo locu inquantū est
ens ztinuū z ma^{tēri}: sic nō est dare pmū simpl'r: nec pus
D z posterius: cū sint diuisibilia in infinitu. 2° dōm q
bene videt pus z posteri9 in zparatione ad primu quo
ad nos. Et ratio scde pnis est hec. In illo est dare pus
z posteri9 in quo signam9 aliqd pmū fm nostrā acceptio
nē: qz pus z posteri9 sic dicit in cōparatione ad primu
quo ad nos: qō est ppinquius z remoti9 ab illo: sz hoc est
in loco. z in tpe signamus aliqd innatū qō est notius z pri-
mū: z in futuro qō illi ppinquius est: est pus: z qō remoti
us est: est posteri9. Silr intelligas in pterito opposito mō.
Quia qō remoti9 est ab illo nūc significato in pterito est
pus: z qō ppinqui9 est sibi hoc est posteri9. Silr in loco
possumus dare pmū quo ad nos: qz possum9 signare ali-
quā ptē vt in celo oriēs: p cui9 ppinquitatē z remotionē
aliqd dicit pus z posteri9: z silr intelligas de alijs.

Ad rationes Ad pmā: in eterno nō est dare
pus z posteri9. Conceditur si accipia-
tur pus z posteri9 in zparatione ad primū simpl'r: sz si ac-
cipiat pus z posteri9 ad primū quo ad nos sic hn est da-
re prius z posteri9. vt visu est. Ad aliā. pz: qz in conti-
nuo nō est dare pus z posteri9 p respcū ad pmū simpl'r:
sz tn hn est dare pus z posteri9 p respectū ad primū quo
ad nos. vt visu est. Questio. XIX. B

Quantū fvo dicitur zc. T.cō.18.

Queritur circa hanc partē. vtrū mo-
tus sit quātitas. Et argui-
tur q nō. Qz si motus esset qntitas: tunc esset
in determinato pdicamento: qz postq mo-
tus esset in pdicamento qntitatis: sed hoc est
falsu: qz est in plurib9 pdicamētis vt in suba qualitate: q-
litate z vbi. g nō est qntitas. Itē si eēt mot9 qntitas: aut
eēt qntitas p se siue p accns: p sufficiētē diuisionē: qz p se
z per accidēs sufficiēter euacuāt oē pdicamētū. Sed mo-
tus neutro mō est qntitas. pmo mō p se: qz dicit Arist. in T.cō.18.
isto. 5. q tēpus z motus nō dnr qnta: nisi p accns: nec etiā F
sunt qntitates p accidēs: qz si motus esset qntitas p accns:
hoc esset p magnitudinē spatij: sup qō fit motus. qz Ari.
hic dicit in lra: q motus est qntus: qz spatiū est qntū: sz h
nō pōt esse. vt pz in singulis generib9 causarū: qz si mo-
tus eēt quātus p magnitudinē spatij: vel illa magnitudo
esset cā subiectiua motus vel finalis vel efficiēs vel for-
malis: p sufficientē diuisionē. 5. hui9. z 2. physi. sz magni- T.cō.2.
tudo spatij que p motū ptransit nō pōt eē cā subiectiua T.c.28.
motus: qz si aial mouet in aere motus nō est in aere sub- z.29.
iectiue in quo fit motus: sz in aiali: nec est cā efficiens: qz
magnitudo spatij sup quā fit mot9 nō est cā efficiēs mo-
tus: sz motor mouētis. silr non est cā formalis: qz forma
nō est sepata ab eo: cui9 est forma: sz magnitudo spatij se-
parata est a motu. silr magnitudo sup quā fit motus non
est finis motus: qz mot9 aialis nō ordinat ad magnitudi-
nem tanq ad finē: sz magis ad ter^{m} ad quē: vt ad vbi vel
aliud tale. Itē Aris. in pntis sufficiēter enūerauit spēs
qntitatis: sz nō posuit motū iter spēs qntitatis. g zc.

Oppositum arguit: oē ztinuū est qntitas: cū ztinuitas sit dria qntitatis ex pdica- G
mētis: sz nihil pōt hic driam alicui9 gnis: nisi sit in illo ge-
nere. Et nihil pōt hēe driam aialis: nisi sit aial: sz motus
est ztinuus: per Cōmentatorē 3. physi. qz ex diffinitione Cōm.6.
motus apparet ztinuatio. ergo est qntitas. Cōm.4

Nota q vt pz. 3. z 5. physico. p Cōmētatorē. Qz mo- Cōm.9.
tus accipit duobus modis. vno mō p forma
iperfecta q fluit z tēdit ad vlteriorē pfectionē. Alio9 acci-
pit p via ad pfectionē que via est flux9: z sic sunt due vio
de motu. quarū prima est verior. 2^{a} est famosior. vt dicit
Cōmentator. tertio physicorum. Cōm.4

Per hoc pōt dici ad qōnē. pmo q capiēdo mo-
tū pmo mō: sic motus vlr non est
qntitas. Et rō est. illud qō est in diuersis pdicamētis non
est simpl'r qntitas: qz 3° pdicamēta nō sunt vnū pdicamē-
tū simpl'r: cu essentie pdicamētoz sint ipermixte. pmo H
posterio. sz motus pro forma fluente est h: qz capiendo
motū pro forma fluēte nō differt a termino motus: nisi
fm magis z minus perfectum: vt ibidem dicit Cōmen-
tator. Mō terminus motus est in trib9 pdicamētis qnti-
tate qlitate z vbi: z etiā in suba aliqualr. 2° dōm q ca-
piēdo motū. 2. mō sic est qntitas: z rō est: qz ois forma q est
diuisibilis in ptes eiusdez rōnis p se copulatas ad cōem
terminū ē ztiu9 qntitas: z h ē māifesta ex diffōne ztiu9 qnti-
tatis: quā Ari. ponit in pntis. Mō cui zpetit diffō z diffi-
nitū: z dicit p se ad driā albedinis que nō est diuisibi-
lis p se: nisi p supficiē. tātū albū eē dicēs qnta ē supficies:
ex pdicamētis: sz mot9 p fluxu est h: qz p fluxu est diui-
sibilis p se in ptes eiusdē rōnis vt in flux9 multos: sic cui

A T.cõ.18. **Oppositum** vult Arist. in l'ra vbi dicit. Quantũ dr̃ qḋ est diuisibile i ea q̃ insunt.

Ad intellectum q̃ōnis est notãdũ ꝙ diuitẽdũ distĩonem totius: qꝛ totũ vno mõ distinguit̃ in ptes eẽntiales: sicut in mãm ⁊ formã: ⁊ sic de alijs. ¶ Alio mõ distinguit̃ totũ in ptes eiusdẽ rõnis: qḋ plus valet ad ppositũ. vñ ptes eiusdẽ rõnis sunt ptes eiusdẽ spẽi adinuicẽ: vt due ptes ligni. quarũ quelibet est lignũ. Silr̃ duo hoĩes q̃ sunt eiusdẽ spẽi spãlissime: ⁊ sic de similib⁹. Et hõ ptes qñq; sunt sibinuicẽ ↄtinue vt due ptes ligni aut ignis: ⁊ tũc pñt dici ptes quãtitatiue. Aliqñ nõ sunt sibinuicẽ ↄtinue: sz distincte ⁊ diuise sm actũ: vt duo hoĩes: ⁊ tunc pñt dici ptes subiectiue T.cõ.23. seu supposita. ¶ Scḋo notandũ sm Cõmẽtatorẽ isto. 5. caplo de sm se. Ꝙ aliqḋ cõpetit alicui sm se duob⁹ modis. vno mõ sicut substãtia. Alio⁹ sicut accidẽs. Et vtrũq; duplr̃. vno modo imediate. alio modo mediate. Et ponit B exẽpla de istis: ⁊ sunt hec e⁹ x̃ba. oẽ qḋ est in aliquo p se aut existit in eo tanq̃ suba: aut tanq̃ accidẽs. Et vtrũq; istoꝝ aut p mediũ: aut sine medio. Substãtia cũ medio est hõ viuus. accñs p mediũ est corp⁹ coloratũ. Suba sine medio hõ rõnalis. Accñs sine medio supficies colorata.

His visis dõm ad q̃ōnem. ꝙ q̃ntitas nõ est diuisibilis in ptes eiusdẽ rõnis vt subm: qꝛ sic suba mãlis est diuisibilis. ¶ 2⁹ dõm ꝙ q̃ntitas p se ⁊ imediate est diuisibilis in ptes eiusdẽ rõnis. Ratio pme ↄnis est pncipale subiectũ diuisibilitatis in ptes eiusdẽ rationis: aut est ipsa quãtitas: aut substantia mãlis subta q̃ntitati. hec diuisio est sufficiẽs: sz ipsa q̃ntitas nõ est pncipale subm diuisibilitatis: ⁊ hoc pro⁹: qꝛ vnũ accñs nõ est T.cõ.14 pncipale subm alterius accidẽtis. 4⁹ huius: sz q̃ntitas est C accidens: ⁊ silr̃ diuisibilitas. g̃ relinquit̃ ꝙ suba mãlis sit diuisibilis in ptes eiusdẽ rõnis vt subz pncipale. ¶ Rõ scḋe ↄnis est. eẽ diuisibile imediate i ptes eiusdẽ rõnis: ⁊ p seaut ↄpetit sube mãli: aut q̃ntitati: ⁊ hec est cõcessa ab oĩb⁹. sz nõ cõpetit sube imediate: qꝛ nõ cõpetit nisi p quã Capi.5. titatẽ. qꝛ dicit Cõmẽta. in de suba orbis. Ꝙ mã de se est indiuisibilis: ⁊ forma: ⁊ diuidi vel habere ptes eiusdẽ rationis cõpetit ei per quãtitatẽ. ¶ Jtẽ habere ptes ↄtin T.cõ.68 git nũero. ⁊ nũerus cãtur ex quãtitate ↄtinua. 3. physicoꝝ: g̃ quãtitati p se ⁊ imediate cõpetit diuidi in ptes eiusdẽ rõnis. ⁊ ppter hoc dicit Arist. pmo physicoꝝ ꝙ finitũ ⁊ diuisio quãtitati cõpetit: quãtitati per se ⁊ sube p quãtitatẽ: ⁊ itellexit ꝙ quãtitati ↄuenit p se .i. imediate: sz sube cõpetit per accñs: vt per accñs distinguit̃ ↄtra imediatũ: sz tñ p se cõpetit quãtitati tãq̃ subto pncipali.

D **Ad rationes.** ad primã. illud qḋ est simplex ⁊c̃. Conceditur qḋ omnino est simplex oĩno est idiuisibile. Et eo mõ q̃ est simplex est idiuisibile. Tu dicis ꝙ q̃ntitas est simplex. Conceditur simplicitate opposita cõpõni ex mã ⁊ forma: ⁊ sic etiã nõ diuidit̃ in materiã ⁊ formã: sz tñ quãtitas bene est cõposita ex ptibus eiusdẽ rõnis. Et etiã bene diuidit̃ in illas: vt visum est. ¶ Ad aliam. illud qḋ est vnũ in actu ⁊c̃. Conceditur vt est vnũ in actu sic nõ est diuisibile actu: sz tñ potẽtia est diuisibile: ⁊ illa põ põt reduci in actũ sine impossibili. ¶ Ad aliã. illud qḋ nõ debet̃ alicui per se ⁊c̃. Conceditur si per se dicit puatione cãe ⁊ medij demõstrationis: sz si per se dicit priuationẽ mediatiõis inter subm ⁊ predicatũ: tũc nõ est verũ: qꝛ per se debet̃ subto: qꝛ nõ est mediũ aliqḋ vel aliud subm: tñ demonstrat̃ de subto: qꝛ ad hoc est cã sicut diffinitio que est mediũ demonstratiõis per quã demonstratur de subto. sic est in pposito: sz esse diuisibile demõstret̃ de q̃ntitate: tñ nõ ipedit qn cõpetat q̃ntitati imediate per se: qꝛ nõ est aliud subm in medio: quãuis possit demonstrari per aliquã cãm que mediat inter subm ⁊ passionem. ¶ Alij dicũt ꝙ esse diuisibile in ptes eiusdẽ rõnis nõ demo' de quãtitate: sz esse diuisibile in ifinitũ hñ demonstrat̃ de quãtitate. E

¶ Qõ. XXI.

¶ Quale dicit̃ vno differẽtia ⁊c̃. T.cõ.19.

Circa hoc caplm querit̃ de q̃litate. Utrũ dĩa sube sit qualitas. Arguitur ꝙ nõ: qꝛ qḋ est suba nõ est qualitas. pmo poste. pdicamẽta sunt ipermixta: sed dĩa sube est suba: qꝛ differẽtia sube est pncipiũ sube cõposite: modo qḋ est pncipiũ sube est suba: ergo nõ qualitas. ¶ Jtẽ si differẽtia substãtie esset qualitas: tunc Arist. in pdicamẽtis numerãdo spẽs qualitatis fuisset diminut⁹: qꝛ ibi nõ nũerat differentiã substãtie inter spẽs q̃litatis: sed hoc est falsum.

F **Ad oppositum** est philosophus in littera.

Ad intellectum q̃ōnis sciendũ est. ꝙ qualitas quedã est accidẽtal ⁊ quedã substãtialis. vñ Arist. in hoc. 5. vt dicit Cõmẽtator nõ intẽdit determinare de spẽbus qualitatis ⁊ quãtitatis sm ꝙ sunt pdicamẽta: sz solũmõ intẽdit determinare intentiones quas signãt he dictiões qualitas ⁊ quãtitas. ¶ Tũc dõm est ad q̃ōnem pmo ꝙ dĩa sube nõ est qualitas accidentalis. Et rõ est. illud qḋ x̃e est nõ est accñs. pmo physicorũ. Qḋ vere est nulli accidit: sz dĩa sube vere est: cũ sit pncipiũ sube: ergo dĩa sube nõ ẽ qualitas accidẽtalis. ¶ Jtẽ qḋ ponit̃ in diffinitione sube ⁊ est tota suba spẽi spãlissime in pdicamẽto sube nõ est qualitas: qꝛ accidentia nõ ponunt̃ in diffinitiõe sube: neq; sunt de q̃ditate sube: sz dĩa sube ponit̃ i diffõne sube ⁊ est tota suba spẽi spãlissime. vt pz p Arist. 7. hui⁹. g̃ nõ est q̃litas accñtalis. ¶ 2⁹ dõm. ꝙ dĩa sube est qualitas subalis: ⁊ rõ est. illud est qualitas subalis: qḋ pdicat̃ i quale subale: sz dĩa sube pdicat̃ in quale subale: qꝛ si dicat̃ q̃lis est hõ: ↄuenienter respõdet rõnalis. ergo est qualitas substãtialis. ¶ Jtẽ illud qḋ egredit̃ a forma substãtiali est qualitas substãtialis: qꝛ forma est qualitas: cũ det esse ⁊ qualificet ⁊ informet. Et hoc est qḋ dicũt alij: qḋ hñt modũ qualitatis: sed dĩa sic egredit̃ a forma subali vel est ipsamet forma vt rõnale cũ dr̃ ab aĩa rõnali. g̃ est dĩa subalis. Tex.cõ.33. G

Ad rationes. ad primã pz: qꝛ hñ pbat ꝙ differẽtia sube nõ sit qualitas accidentalis: sz hñ subalis. ¶ Ad aliã pz: qꝛ Arist. hic numerat significata q̃litatis ⁊ nõ spẽs qualitatis sm ꝙ est pdicamẽtũ. g̃ ponit hic plures modos q̃ in pdicamẽtis. ibi tñ an numerat spẽs qualitatis sm ꝙ est pdicamentũ. g̃ Ari. nõ est diminutus. H

¶ Questio. XXII.

¶ Alia x̃o imobilia ⁊ mathematica ⁊c̃. Tex.cõ.19

Queritur circa hanc partẽ. Utrũ bis tria sint sex: ⁊ arguit̃ ꝙ sic: nã bis tria sunt sex: aut maior nũerus: aut minor: qꝛ suppono ꝙ bis tria sint nũerus: ⁊ hoc est manifestũ: ⁊ est vera ista maior p sufficientem diuisionẽ: qꝛ bis tria dicunt̃ sex vnitates. mõ nũerus nihil aliud est q̃ vnitates: vt vult Cõmentator. 4. physicorũ. g̃ bis tria vel sũt sex vel maior numerus vel minor: T.c.132. ⁊.134. sz nõ maior nec minor. nõ maior: qꝛ nec. 7. nec. 8. ⁊c̃. Nec Cõm.17. minor qꝛ nõ sunt q̃nq; nec quatuor ⁊c̃. Ergo relinquit̃ ꝙ sex. ¶ Jtẽ oẽs ptes simul sũpte sunt eadẽ toti. p Cõmentatorẽ. pmo physicoꝝ. vbi dicit ꝙ totũ idẽ est cũ ptibus simul sumptis: sz bis tria sunt oẽs ptes sex: qꝛ ibi sunt sex vnitates que sunt oẽs ptes sex. ergo ⁊c̃. ¶ Jdẽ hoc arguitur auctoritate mathematicoꝝ ⁊ pncipalr̃ arithmeticoꝝ:

I g dicūt in ꝯputationib⁹ nūeroꝝ ꝙ bis tria sunt sex. ⁊ ser
tria nouē. ſꝫ abſtrahentiū nō eſt mendaciū vt vult Ariſt.

Oppoſitum vult Ariſto. in iſto capitulo. vbi di-
cit. naꝫ ſuba cuiuſlibet qd ſemel vt
ipſorū ſex niſi qui bis tria aut ter duo: ſꝫ qui ſemel ſex. Et
h idem vult Cōmentator ⁊ expoſitores.

Nota ꝙ de nūero in ꝯparatiōe ad vnitates ſūt diuer
ſe opiniōes. q̄daꝫ. n. dicūt nūerū eē ꝯpoſitū ex
vnitatib⁹: ita ꝙ vltima vnitas ſit forma nūeri ⁊ p̄ceden-
tes vnitates ſint mā nūeri. ⁊ motiuū eoꝝ eſt: q2 ſm Ariſ.
⁊ expreſſe ſm Cōmētatorē: nūerus eſt ex vnitatib⁹. mō i
eo qd eſt p ſe vnū opꝫ eē aliq̄d vt mām ⁊ aliq̄d vt formā
q2 qd eſt p ſe vnū oꝫ eē ꝯpoſitū ex actu ⁊ po ͣ: ⁊ mā eſt in
po ͣ: ⁊ forma eſt act⁹. g̊ in illo ꝯpoſito opꝫ eē mām ⁊ for-
K mā. mō rōnabilius eſt ꝙ vltima vnitas ſit forma nūeri:
T.co.82. ⁊ p̄cedētes vnitates mā: q2 mā p̄cedit formā. vt pꝫ p̄mo
phy. ¶ Sꝫ iſta opio nō videt̃ valere. pp. 2. ꝑ q2 nulla for
ma eſt ꝯpoſita ex mā ⁊ forma vel māli: ⁊ formali: q2 nul-
la foīa eſt ꝯpoſita ex p̄ncipijs eēntialib⁹: q2 forma ē ꝯpo
ſitioni ꝯtingēs ⁊c̃. Sꝫ nūerus eſt forma q2 eſt quātitas q̄
eſt foīa. ¶ Itē mā ⁊ foīa vl̄ māle ⁊ foīale debēt eē diuer
ſaꝝ rōnū: q2 in hoc differūt ptes eēntiales a ptib⁹ q̄titati
uis. q2 oēs ptes q̄titatiue ſūt eiuſdē rōnis: ſꝫ ptes eēntiales
nō ſūt eiuſdē rōnis ſꝫ oēs vnitates ſūt eiuſdē rōnis ⁊ pfe
ctiōis ⁊ eiuſdē ſpēi ſpālis͞me. Ex q̄ ita eſt: vn̄ nūc ꝯueniret: h
ꝙ vltia vnitas eēt foīa ⁊ p̄cedētes vnitates mā: vn̄ eēt ir-
rōnabile. ſic q2 i oī ꝯpoſito ꝯſtituto ex ptib⁹ eēntialib⁹ for
male opꝫ pficere māle: ⁊ informare ipm: vt in cōpoſitio-
ne eēntiali ſpēi dr̃ia iformat ⁊ pficit gen⁹: ⁊ in cōpoſitio-
L ne ex mā ⁊ foīa: foīa pficit ⁊ iformat mām: ſꝫ vltima vni-
tas nō pficit p̄cedentes vnitates: nec informat eas: q2 nō
inhereret eis: q2 q̄tuor hoīes pñt eē i diuerſis locis. ¶ No-
tādū ꝙ quicq̄d ſit de ꝯne. Iſta tn̄ maior p̄me rōnis vr̃ eē
falſa. ſ. ꝙ foīa ſit ſimplex: q2 ſpēs gn̄is vniuoci eſt realr̃
ꝯpoſita ex gn̄e ⁊ dr̃ia. ¶ Alia ē opi. cōior. ꝙ nūerus nul-
latenus ſit cōpoſitus ex vni͞b⁹: nec tanq̄ꝫ ex ptibus eēn-
tialibus: vt mā ⁊ forma: vel māli vel formali: nec tāq̄ꝫ ex
ptib⁹ q̄titatiuis. ſꝫ nūerus eſt forma ſimplex: nec hñs ptē
extra ptem. Sed ſi querit̃ ab eis quō hñt ſe vnitates ad
numerū: di ꝙ hñt ſe vt diſpōnes ⁊ p̄parationes: me͞di͞s q̄-
bus forma nūeri introducit̃ in ſuba nūerata: ſic ſupficies
eſt diſpō: me͞te qua color introducit̃ in corpus. vn̄ duali-
tas nō eſt aliq̄d intrinſece ex vnitatib⁹: ſꝫ eſt forma ſim-
plex ſupaddita vnitatib⁹: me͞dijs q̄bus eſt in ſuba nūerata
Et hui⁹ aſſignāt rōneꝫ. Nulla forma denominat̃ illo eſſe
qd dat ſubo: q2 albedo dat ſubo eſſe albū. ergo nō eſt al-
ba: ſꝫ eſt quo aliud eſt albū. ſꝫ q̄titas dat ſubo eē diuiſibi
le: ⁊ ſic quecūq̄ꝫ quātitas: ſiue ſit ꝯtinua vel diſcreta: non
M erit diuiſibilis: ſꝫ eſt illud quo aliq̄d eſt diuiſibile. Sꝫ ſi
nūerus eēt aliud intrinſece ex vni͞b⁹. nunc eſſet diuiſibilis
⁊ q2 iſti nō pñt vitare: q̄n vnitates reſpiciāt nūerū. Ideo
fingūt modū ꝙ reſpiciūt nūerū vt diſpōnes: mediātib⁹ q̄-
bus fundat̃ nūerus in ſuba numerata. ¶ Notandum ꝙ
iſta opinio nō vr̃ valere. ⁊ hoc pꝫ p̄mo auctoritate Ariſt.
T.co.119. 4° phyſicoꝝ. caplo de tēpore. vbi dicit: loquēs de mēſu
ra intrinſeca: q2 menſuratū nō eſt aliud a mēſura. ⁊ ſub-
dit: ſꝫ aut multa metra totū. ¶ Cōmentator dicit ibi. ꝙ
menſura in quolꝫ mēſurato nō eſt alteri⁹ generis: q̄ꝫ me-
ſuratū: vel eſt mēt menſurati: ſicut nūerus eſt vnitates:
quia vnitates ingrediunt̃ eſſentiā numeri. Iteꝫ dicit Cō-
Cōm.2. mentator. 10. huius. Res non menſurat̃ primo ⁊ eēntia-
liter niſi p aliq̄d idiuiſibile qd eſt in eis: ex q̄bus ꝯponū-
tur: ſꝫ nūeri p̄mo ⁊ eēntialiter menſurant̃ vnitatib⁹. g̊ eſt
idiuiſibile illō ex quo ꝯponunt̃ nūeri. ¶ Itē capiat̃ dua-
litas: p quā ſor. ⁊ pla. ſunt duo formalr̃: ſicut albū formalr̃

eſt per albedinē: tunc querit̃ vtrū iſtius dualitatis: q̄ for- N
maliter ſor. ⁊ pla. ſunt duo: ſit aliq̄d in ſorte ⁊ aliq̄d in pla
tone: vel nihil iſtius dualitatis ſit in ſorte: ⁊ platone vel
tota dualitas eſt in vtroq̄ꝫ: q2 opꝫ vnū horū dare. p ſuffi-
cientem diuiſionē: ſꝫ nō pōt dici ꝙ nihil dualitatis ſit in
vtroq̄ꝫ: q2 tunc dicerent̃ duo. ⁊ tn̄ neuter hēret aliq̄d dua
litatis. ſicut nihil dr̃ albū: qn̄ nō hꝫ aliq̄d albedinis in eo.
ſilr̃ nō pōt dici ꝙ in quolibet ſit tota dualitas: q2 tunc q̄-
libet eoꝝ eſſet duo: cū hēret dualitatē in ſe: q2 forma nō
pōt abſolui ab effectu cauſe formalis: ſicut nec eēꝫ q2 lꝫ
deus poſſet facere mām ſine forma vel eēꝫ effectū ſine
agente: tunc nō facit effectū cauſe formalis ſine forma. g̊
relinquit̃ ꝙ aliq̄d iſti⁹ dualitatis ⁊ in ſorte ⁊ platone etiā
aliq̄d. Et hoc nō eſt niſi vnitas: q2 quicq̄d eſt in dualita- O
te: ⁊ nō eſt idiuiſibile: vt pūctus. g̊ erit vnitas. ¶ Aliq̄ di-
cunt hic ꝙ iſtius dualitatis nihil eſt ſeorſuꝫ ⁊ diuiſim in
ſorte ⁊ platone. ſꝫ dualitas ſimul eſt in vtroq̄ꝫ ꝯiunctiꝫ. h
nō valet. Q2 ipoſſibile eſt ꝙ aliqd attributū inſit duob⁹
niſi aliq̄d illius inſit diuiſim vtriq̄ꝫ. g̊ ſi aliq̄d ineſt ſimul
aliq̄bus: opꝫ ꝙ aliq̄d illi⁹ diuiſim inſit cuilibet illoꝝ: vt
ſi quatuor hoīes hñt potētiā trahēdi nauēꝫ ſimul: nullus
diuiſim hꝫ totā potentiā trahēdi nauē: g̊ q̄libet hꝫ aliq̄d
potētie trahēdi nauē: q2 dato oppo͞m: tunc nunq̄ꝫ traherent
nauē: ſꝫ ſm ſe dualitas ineſt ꝯiuncti ⁊ ſil̄ his duob⁹: g̊ cui
libet diuiſim ineſt aliq̄d dualitatis: ⁊ hoc nō eſt niſi vni-
tas. ¶ Itē: nullū accñs ab͞ſ͞m corrūpit̃ in aliquo ſubo nul
la trāſmutatiōe facta i eo: vt albedo nō corrūpit̃ ſine cor
ruptiōe facta in ſubo: ſꝫ hoc ꝯtingeret ſi nihil dualitatis
eēt i vtroq̄ꝫ diuiſiꝫ: q2 poſtq̄ꝫ ſor. ⁊ plato eēnt duo: ⁊ nihil
dualitatis eēt in vtroq̄ꝫ diuiſiꝫ: moriat̃ vnus: tūc nō ſūt
2. ⁊ ſic corrūpit̃ nūerus q̄ eſt in re: nulla trāſmutatiōe fa- P
cta in re. ¶ Itē nūerus eſt multitudo ex vni͞b⁹ ꝯfula. vn̄
nō eſt itelligibile ꝙ aliqd idiuiſibile oīno carens pte ex-
tra partē informet duo diſtincta loco ⁊ ſubiecto. q̄re ⁊c̃. Vide de hec mā ſubtilem
¶ Dōꝫ g̊ eſt alr̃ ꝙ vnitates ſic ſe hñt ad nūerū: ꝙ nūer⁹ Scotū in. 4.
cōpo ͬ ex vnitatib⁹ tāq̄ꝫ ex ptibus q̄titatiuis. Et hoc pro- ſue met. q̄ō-
bant dicte auctoritates Ariſt. ⁊ Cōmētatoris. ⁊ rōnes. Et ne nona.
pōt formari rō. nūerus reſpicit vnitates vel tanq̄ꝫ diſpō
nes q̄bus fundat̃ in ſuba nūerata. vel vt vnitas ſit forma
nūeri: vt vltima. ⁊ p̄cedētes mā. vel reſpicit vnitates tāq̄ꝫ
ptes q̄titatiuas: ex q̄bus cōpo ͬ: ⁊ hoc pꝫ p ſufficientē di-
uiſionē: ſꝫ nūerus nō reſpicit vnitates p̄mis duobus mo-
dis: vt viſuꝫ eſt. g̊ reſpicit eas tertio mō. vn̄ dicit Cōmen Cōm. 102.
tator. 4. phyſicoꝝ. nūerus q̄ menſurat̃ vni͞b⁹ non eſt niſi ⁊ 103.
vnitates. ¶ Itē diuerſe foīe reales nō pñt eſſe in aliquo
eodē mō diſpoſito ⁊ eiſdē diſpōnib⁹ imediate p̄parato: q2
forma ignis ⁊ forma aque p̄ſupponunt alias diſpōnes in
mā: q2 forma ignis eſt in ſubo ſūme calido ⁊ ſicco: ſꝫ for-
ma aque in ſubo ſūme frigido ⁊ hūido: ſꝫ hoc nō eſſet: ſi
nūerus reſpiceret vnitates p̄mis duob⁹ modis: q2 ſi nūe- Q
ri reſpiceret vnitates tāq̄ꝫ vltimas pfectiōes ⁊ diſpōnes
vel p͞o vt mām ⁊ formā: tunc diuerſe forme reales eēnt
in aliquo eodē mō diſpoſito. Et me͞b⁹ eiſdē diſpōib⁹: q2
oēs vnitates ſunt eiuſdē rōnis: ⁊ pfectiōis: vn̄ ſicut linea
intrinſece cōponit̃ ex lineis ⁊ reſoluit̃ in lineas nō p ſe exiſ
tes: ſꝫ in ſuba lineata: ſic numer⁹ cōponit̃ ex vnitatib⁹ ⁊
reſoluit̃ in vnitates: nō tanq̄ꝫ p ſe ⁊ ſepatim exiſtes ſed in
ſuba nūerata. ¶ Notādū ad intellectū qōnis ꝙ bis tria
dupl̄r pñt capi. vno mō quo ad vnitates ꝯtētas in bis tri
bus: vel pñt capi quo ad ductū: qui ſignat̃ p aduerbium
bis. ¶ Ulteri⁹ notandū ꝙ ſicut pꝫ in arithmetica ⁊ algo
riſmo. i. de radicū extractiōe. ꝙ oīs nūer⁹ vel eſt linearis
vel ſupficialis: vel ſolidus. Et ſolidus diuidit̃: quidā eniꝫ
eſt ſolidus cubicus: ⁊ quidā ſolidus nō cubicus. Silr̃ ſup
ficialis diuidit̃: quidā eniꝫ eſt ſupficialis q̄dratus. Et q̄-

A dā nō quadrat⁹. Linearis numerus est qui causat̄ fm̄ p cessū nō habēdo respectū ad ductū: vt vnū duo tria q̄tu or rc. Et dicit̄ linearis: q2 h3 se ad silitudinē3 linee h̄ntis vnā dimēsionē: sic iste nūerus accipit̄ fm̄ vnū p̄cessū: s3 nūerus sup̄ficialis ē q causat̄ ex ductu ī numerū: r hoc du pliciter vel eiusdē nūeri: vt bis duo. ter tria: r ille est sup̄ ficialis q̄dratus. vel causat̄ ex ductu alteri⁹ nūeri ī nūerū: vt bis tria: r sic est sup̄ficialis nō quadrat⁹. S3 nūerus so lidus est q fit ex du⁹ ductu nūeri in nūerū. Et hoc dupl'r. vel eiusdē vt bis duo bis: r sic est solidus cubicus. vel al terius nūeri: vt bis tria bis: r sic est solidus nō cubicus.

Tunc dicendū est ad q̄ōnē3 q̄ ɔsiderādo bis tria quo ad vnitates ɔtentas in bis trib⁹: sic bis tria sunt sex formal'r. Et rō est. senari⁹ nu merus vel est cōpositus ex vnitatib⁹: tanq̄ ex mā r fōa: B vel tanq̄ ex dispōnib⁹ ultimis: r p̄parationibus q̄ntitati uis: q2 op3 numerū vno istorū modorū se hēre: s3 nō pōt se hēe p̄mis duob⁹ modis: vt visū est. q̄ respicit vnitates vt p̄tes q̄ntitatiuas: r sic bis tria quo ad vnitates forma liter r realiter sunt sex. ¶ Scdo dōm q̄ ɔsiderando bis tria quo ad ductū qui signat̄ p aduerbiū bis: sic bis tria nō sunt sex formal'r. Et cā est. nullū accn̄s real'r r forma liter est idē cū suo subo. hec est manifesta: s3 q̄ numerus ducat̄ in numerū accidit sibi: q2 tales p̄prietates addite nūeris sunt dispōnes r accn̄tia nūeri r dicunt̄ qualia: vt cubicū esse vel solidū. ¶ Notandū q̄ dubiū est. Dictū est q̄ cōparando numerū ad vnitates: q̄ nūerus est ɔpo situs ex vnitatib⁹. Ita q̄ vnitates nō sunt dispōnes. Con tra. si nūeri eēnt ɔpositi ex vnitatib⁹: tunc nūeri nō disti guerentur fm̄ spēm: s3 hoc est falsū fm̄ oēs dicentes.

T.c.o.10. C ¶ Itē Aristo. 8. huius. dicit. Spēs rerū cōparant̄ nume ris. ɔña p3: q2 postq̄ nūeri eēnt ɔpositi ex vnitatib⁹ eius dem rōnis r nō differrēt spē vnitates r nihil aliud est in nūeris nisi vnitates: tūc nūeri nō differrēt spē. ¶ Et ɔfir mat̄. quecūq3 cōposita sic se habēt q̄ in eēntia vni⁹ ni hil includit̄ nisi etiā includat̄ in eēntia alterius nō diffe runt fm̄ spēm: sed hoc est in nūeris: q2 in nūeris nihil est nisi vnitates: que non differūt rōne r spē. ḡ si nūeri diffe rant: hoc est fm̄ maius r minus r nō differūt spē. qd̄ est incōueniēs. ¶ Dōz est q̄ nūeri circūscriptis oībus acci dentib⁹: vt ductiōe vni⁹ in alterū: r paritate r īparitate rc. nō differūt fm̄ spēm: q2 in spēbus nō p̄cedit̄ in infinitū: s3 in nūeris p̄cedit̄ in infinitū. vñ tn̄ sic differūt fm̄ ma gis r minus: q2 differūt sicut diffō sup̄ioris r iferioris. vt p3 p Aristo. 8. hui⁹. r p Cōmētatorē ibidē. vbi dicit Aris. quēadmodū qñ alicui nūero addit̄ vnū: aut ab eo dimi nuit̄ vnū: transfert̄ ad aliā nām nūeri. silr diffōnes cōpo D site ex primo genere r pluribus dn̄ias: qñ ab eis dimi nuit̄ aliqua dña transfert̄ diffō ad diffōnē alterius nāe. r silr qñ in eis addit̄ aliq̄ dña. v.g. cū dixerim⁹ in diffōne aīalis: qd̄ est corpus nutribile sensibile. si diminuim⁹ vlti mā dñam remanebit diffō vegetabilis. Et si addit̄ aliq̄ dña vt rōnale fiet diffō hoīs. Mō diffō sup̄ioris r infe rioris nō differūt spē: ergo nec numeri.

Ad rationes. bis tria rc. cōcedit̄ si capiatur bis tria quo ad vnitates que sunt in eodē: sic sūt sex: s3 si capit̄ bis tria quo ad deductū nūeri: sic nō sunt aliqs nūerus: s3 accidēs nūeri. ¶ Ad aliā: oēs p̄tes rc. cōcedit̄. dicis q̄ bis tria rc. cōcedit̄ capiēdo bis tria quo ad vnitates: q2 sic idē essentiali'r sunt q̄ sex: s3 ca piendo bis tria quo ad ductū qui signat̄ per aduerbium bis: sic non sunt oēs partes sex. ¶ Ad auctoritatē Arist. r Cōmentatoris dōm q̄ bene intellecta non est cōtra po sitionem: quia volūt dicere q̄ bis tria sunt sex r hoc quo ad vnitates que sunt in bis tribus. Et hec de questione.

¶ Questio. XXIII.

¶ Ad aliqd dicuntur talia rc. E Super t.c.20.

Queritur circa hoc capl'm. Utrū relo sit ens reale. Et arguit̄ q̄ nō. Illud qd̄ fundat̄ in nō ente est nō ens: nec p ɔñs est ens reale. q2 nō ens nō fundat ens. r relo fundat̄ in nō ente. q2 nō ens est posteri⁹ ente: nō posteri⁹ eē est rel'z eē: r posterioritas est relatio. ¶ Et cōfirmat̄ minor. q2 nisi esset ordo nō entis ad ens nō eēt locus a ɔdictorijs. q2 locus a ɔdictorijs fundat̄ in nō ente. q2 est habitudo r ordo nō entis ad ens. s3 hoc est ɔtra logicos accipiētes illū locū. ḡ relo non est ens reale. ¶ Itē si relo eēt ens reale: tūc esset infinitas in entibus realib⁹: r hoc silr̄ exn̄tib⁹: q2 idētitas qua aliqd ē idē sibi ipsi est relo: r vnūqdq3 est idē sibiip̄si p identitatē: r p̄ce ditur in infinitū in identitatib⁹. r hoc simul exn̄tibus. qd̄ F sic probat̄. vnūqdq3 est idē sibi p idētitatē vt sor. est idē3 sibi per identitatē: tunc accipio illā3 idētitatē. illa est ens reale: r est eadē3 sibi p identitatē. r iterū illa idētitas est eadē sibi p idētitatē: r sic semp: s3 hoc est falsū. q2 nō est dare infinitā multitudinē sil' exn̄tium. ¶ Itē si relo eēt ens reale: tunc duo accn̄tia eiusdē spēi r diuersa numero eēnt sil'. q2 posse ē duas relones eiusdē spēi eē ī eodē subo. vt duas paternitates respectu diuersoꝝ. silr duas filiatio T.c.o.15. nes: s3 hoc est falsū. 5. hui⁹. ca. de diuerso. T.c.o.4

Oppositum arguit̄. illud qd̄ est in p̄dicamēto ē ens reale: q2 in. 6. hui⁹ Aristo. diui dit ens p̄ma diuisiōe ī ens reale: r ens rōnis: r ens reale diuidit̄ i. x. p̄dī^{ta}: s3 relo est ī p̄dī^{to}. q2 vnū est gen⁹ relonis.

Notandum ad intellectū q̄ōnis qd̄ intelligat̄ per ens rōnis r ens reale. vñ diuersi di uersimode dicūt de ente rōnis. ¶ Nā aliq dicūt illud eē ens rōnis qd̄ depēdet ab aīa intellectiua tanq̄ a cā subiecti ua vel susceptiua vel tanq̄ a cā agente: ita q̄ nō est a nāe: r sic oēs actus q sūt in aīa rōnali: r spēs r opationes sunt G entia rōnis: q2 sūt ab aīa intellectiua tanq̄ a cā subiectiua. q2 sunt in intellectu possibili: vel sunt ab aīa effectiue: vt quo ad intellectū agentē. ¶ Alij dicūt q̄ nō oē ens qd̄ de pēdet ab aīa tanq̄ a cā susceptiua vel agēte est ens rōnis. q2 scia est res ɔa: r relo qua scibile refert̄ ad sciaʒ est res vera: r subiue r effectiue ē ab aīa: r nō sunt entia rōnis: s3 ɔe entia. vñ dicūt. q̄ intelligat̄ p ens rōnis ens veridicū r falsidicū: p ɔpositionē r diuisionē verā vel falsaʒ intelle ctus. vñ hoc est ens rōnis: de quo loquitur Aristo. 6. hui⁹. Tex.c.o.8. q2 verū est qd̄ h3 affirmationē in cōpositore negationē3 in disiunctore: s3 falsū huius p̄trionis ɔdictionē3. ¶ Alij dicūt de ente rōnis: puta qd̄ est distīctū ab ente reali. qd̄ nō h3 esse nisi obiectale. vnde nō h3 esse subiectiue in aīa nec extra aīam: s3 tm̄ obiectale in aīa: qd̄ vocat̄ obscurio ri nomine esse in p̄spectu. ¶ Et hoc p̄bant. quia nos vi H dem⁹ aliquā rē a longe: r illa res videt̄ minor q̄ sit. Tunc querit̄ de illa minoritate. vel est in se vel in anima subie ctiue. non potest esse in se. quia tunc res esset mior q̄ sit. Etiam tunc iudiciū non esset verum. Simil'r nō potest eē in visu. q2 obm̄ potētie nō est in potētia: ḡ minoritas quā videt visus vel iudicat solū in visu est obiectiue vel intellectu. Si intelligat̄ ḡ p̄ter ens q̄ sit subiectiue in aīa vel extra aīam est ens obiectale. ¶ Item si inspiciatur denarius in fundo aque: videt̄ maior q̄ sit. ista maiori tas vel est in denario: vel in visu subiectiue. nō pōt eē in denario: q2 tunc iudiciū nō esset falsū: nec in visu. q2 est obiectū visus. qd̄ iudicat̄. ḡ nō pōt esse ī visu. ḡ tn̄ h3 eē obiectale in visu. ¶ Itē nos videm⁹ i parietib⁹ artificia liter depictis ɔcauitates apparere. Mō iste ɔcauitas que

I apparet est ens. vel ergo est in aia visiua subiectiue vel i pa
riete: vel tm̄ hz esse obiectale in aia visiua. nō ē i pariete:
q2 si ponat maius totū est planū. Nec est in visu. q2 obz
qd indicat a visu nō informat visuz. sz talis cōcauitas est
obz visus. ergo hz eē tm̄ obiectale. qd est in ꝑspectu. ¶ Itē
aliqs pōt imaginari hircocerui eē: tūc q̄rat. verū existat
subiectiue in aia. vel in aliqua mā extra. si in aliqua mā
extra aiam. hoc est falsum. q2 tunc nō eēt figmentū. Silr
nō existit in aia. q2 obz alicui⁹ poētie nō iformat ipaz: sz
illud imaginatiui eē est obm aie. ergo in neutro est. ergo relinq
tur q2 sit ens obiectale τ in ꝑspectu. Sz de hoc, vtrum sit
verū videbit in q̄ōnibus sup sextū hui⁹. sz ad p̄ns teneat
ꝑma via vel 2ª. Sz p oppositū itelligat ens reale qd nō
depēdeat ab aia rōnali: nec subiue: nec effectiue quo ad p
K mā opinionē: nec qd est 9idicū nec falsidicū quo ad 2am
viam. vel qd nō hz esse in ꝑspectu quo ad scdaz viā: que
tm̄ via nō pōt stare: vt inferi⁹ videbit. ¶ Notandū vlte
rius q2 de nūero relationū duo sunt modi. quedā sunt re
lationes fundate in rebus: quedā in entibus rationis.

Per hec duo p̄nt dici ad q̄ōnē. primo q2 relōnes
fūdate in entib⁹ realib⁹ sunt realia. Et rō
est. si nō eēt aliq̄ relo realis que nō hēt esse circūscripto
oī actu rōnis: itelligētia nō moueret celuz sine ope itelle
ctus q2 itelligētia nō mouet nisi sit mouēs. sz relo est mo
uentis ad motū. sz hoc est falsuz. q2 dato q2 ois hō dormi
at τ nihil itelligat: adhuc celū mouet ab itelligētia. ergo ali
qua relo realis est. ¶ Itē si nō eēt aliqua relo realis: tūc
partes vniuersi nō essent ordinate realr. q2 ordo est relo.
Mō talis ordo partiū vniuersi nō est p itellectū. q2 da
to q2 itellectus nihil itelligat: adhuc vniuersūz ē ordīatuz
Cōm. 44. in ptibus. sz hoc est falsuz. q2 ordo est bonū vniūersi: τ du
plex est bonū vniuersi: vt dicit Cōmētator. 2. hui⁹. qddā
est sepatū. vt deus: qui est finis oīum. Aliud est bonū vni
L uersi intrinsecū. qd cōsistit in ordine τ pportione partiū
adinuicē. ergo aliqua relo est realis. ¶ Itē si nō eēt aliqua
relo realis: tunc viuentia nō augmētarent realr: q2 nihil
augmentat nisi acq̄rat maiorē q̄ntitatē: sz maioratio illa
est relo: sz hoc est falsuz. q2 viuentia augmētat circūscri
pta oī opatione itellect⁹. ergo relo aliq̄ realis est. ¶ 2ª dōm
q2 relōnes fundate in entib⁹ rōnis nō sunt simplr entia
realia. sz entia rōnis. Et rō est. Ille relōnes sunt entia rō
nis que depēdēt ab aia rōnali subiue τ effectiue fm ppri
am opinionē entis rōnis: vel qd cāntur ab ente veridico
τ falsidico fm opinionē 2am. Et si volum⁹ addere opinio
nez 3am de ente rōnis: vel qd nō hz esse subiue in aia: nec
ex aiaz. sz tm̄ hz esse obiectale τ in ꝑspectu: sz aliq̄ rlōnes
sūt h⁹: q2 depēdēt ab aia rōnali subiue: q2 sicut itellectio
depēdet ab aia rōnali quantū ad itellectū polem: sic cō
M formitas: que ꝯsequit itellectū ad rē. q2 in vera relōne i
tellectus ꝯformat rei: τ depēdet ab aia rōnali subiectiue
τ effectiue. Silr quo ad 2am opinionē de ente rōnis aliq̄
relōnes cāntur ab ente veridico. vt conformitas. q2 veri
tas est ꝯformitas itellect⁹ ad rē: sz difformitas causat ab
ente falsidico: q2 falsitas est difformitas itellect⁹ ad rem.
Silr fm 3am viaz alique relationes habēt esse obiectale
vt maioratio vl minoratio alicuius in aliq̄ vt denariuz in
aqua vel de longe: vt dictū est prius.

Notandum q2 hic est dubiū. Nullū ens reale pōt
aduenire alicui subo nulla trāsmu
tatōe facta in ipo. q2 h nō videt itellect⁹ capere. sz relo quā
ponis eē ens reale pōt aduenire alicui nulla trāsmutatio
Tx. c. 10. ne facta i ipo. vt pz p Ari. 5. phy. vbi pbat q2 ad aliqd nō
sit motus p se dicēs q2 aliqua relo de nouo pōt aduenire
alicui illo nō mutato: vt si tu iam es albus: alter niger: τ
alter erit cras albus: tunc eris ei silis te nō mutato. Silr

N si es alicui⁹ q̄ntitatis vt sex cubitorū: τ alter q̄tuor cubi
torū. tūc si alter icipit augeri vsq2 ad sex cubitos: tūc erit
tibi eq̄lis te nō mutato. ¶ Ad h r̄ndit sanct⁹ Thomas
sicut pz in expōne sua sup 5m phy. dicens q2 silitudo vel
equalitas nō aduenit alicui de nouo: sz p̄existebat in ipso
sicut i radice: vt si aliqs p sui mutatione fiat tibi eq̄lis: tu
eris eq̄lis ei: τ eq̄litas p̄us erat in te: vt in radice.

Per hoc ad formā rōnis: nullū ens reale τc. ꝯcedi
tur. Tu dicis q2 relo pōt alicui aduēire:
ipse negat: q2 p̄us erat equalitas in te tāq̄ in radice. ergo nō
aduenit de nouo. vn̄ dicit q2 h verba q2 si aliud p sui ma
ioratione efficiat in equale me nō mutato: equalitas p̄us
erat in me: quodāmō sicut in sua radice: vn̄ nihil aduenit
mō cum sit efficior tibi equalis. ¶ Ista solo nō valet. pp
duo: q2 est ꝯtra Aril. in lr̄a. q2 ibi ex intentiōe pbat q2 ad
aliqd nō sit mot⁹: q2 relo aduenit alicui de nouo: nulla fa
cta mutatōe in eo. sz s. Tho. dic q2 relo nō aduenit alicui
de nouo. vn̄ hec sunt verba Arist. neq2 ad aliqd est mo
tus. ꝯtt 9o altero mutāte: verū esse nihil alteruz mutari.
¶ Itē: ista rō non est vera. q2 dicit. q2 si aliqs efficiat in
eq̄lis τc. Dicit q2 prius erat equalitas in me: quasi in radi
ce. hoc est idetermīnate dictū. Uel enim intelligit p radi
cem eē in me: q2 sit eq̄litas in me actu vl po⁹. Si eq̄litas
actu p̄existebat in me: tūc p̄us fuit eq̄lis: q2 a ipossibile est
q2 eq̄litas actu sit in aliquo: nisi sit eq̄lis: sicut ipole ē q2
albedo actu sit in aliquo: nisi actu sit albū. Si eq̄litas p
existebat in potētia in ipso: tūc opz fieri trāsmutationez
in ipso: q2 subm nō exit de potē⁹ ad actū: nisi p trāsmuta
tionē: τ per trāsmutāsz: q2 agēs apud Aril. nō ꝯgregat in
ter diuersa: sed extrahit illud qd est in po⁹ ad actū: vt di
cit Cōmē. 12. meta. ¶ Ergo alr est dōm ad hoc dubiūz:
cū di. nullū ens reale aduenit alicui τc. ꝯcedit: nulla peni
tus facta trāsmutatiōe in eo: q2 dato q2 accidēs adueniat
alicui de nouo: vel illud hz se eodē mō: vt p̄us vel alr. si
eodē mō: vt p̄us: tūc sicut p̄us nō fuit in eo illō accñs: sic
nec mō: sz ponit in eē sibi: ergo esset ꝯdictio. Si hz se alr
q̄ p̄us: tunc trāsmutat: q2 trāsmutari est alr sehēre nūc q̄
p̄us. ¶ Ad minorē: relo aduenit alicui de nouo τc. Dōm
q2 duplex est mutatio: q̄dā est ꝯtinua τ diuisibilis: vt de
albatio: q̄dā est istātanea τ idiuisibilis: vt illuminatio me
dij a sole: vel imutatio sensus a sensibili. mō verū est q2 re
latio aduenit alicui de nouo: nulla mutatōe ꝯtinua facta
in ipso: vt si aliqs est sex cubitorū: τ alter q̄tuor: τ alter au
gmētat vsq2 ad sex cubitos: tūc eq̄litas aduenit illi: nul
la mutatiōe ꝯtinua τ tēporali facta in eo: q2 a g̃ntam ē eq̄li
tas: q2 a si eēt eodē mō: ita q2 nulla mutatio idiuisibilis: ne
q2 idiuisibilis eēt facta in eo: tūc sicut p̄us fuit inequalis:
ita nūc: sz ponit eē eq̄le: τ ita eēt ꝯdictio: vn̄ in eodē istā
ti in quo alter acq̄suit q̄ntitatē sex cubitorū g̃ntam ē eq̄li
tas in eo: quā p̄us nō habebat. Mō qn̄ Aril. dicit q2 ꝯtin
git aliqd referri: nulla mutatione facta in eo: itelligit de
mutatiōe ꝯtinua τ diuisibili: sz nō negat qn facta sit mu
tatio instātanea: τ idiuisibilis. q2 subm cū sit sūme dispo
situm recipit mutationē indiuisibilē.

Notandum q2 hic sūt tria dubia. Q2 polē est q2
aliqs existēs albus nulla mutatiōe
facta in ipo fiat silis alicui distāti loco ab ipso. vt dato q2
tu sis parisius τ alter rome. Tu ponis q2 ille mutat ad si
militudinē illius. ¶ Cōtra q2 in oī mutatōe opz esse mu
tans ꝓpinquū cū mutato τ sil ex. 7. phy. Mō iste mu
tat ad silitudinē p acq̄sitionē albedinis q2 distat ab eo lo
co. τ nō pōt mutās assignari eē sil cū eo: q2 distat multū.
ergo nō est aliqua mutatio facta in illo q2 sit simul p muta
tionez alteri⁹. ¶ Itē si relo nō posset alicui aduenire de
nouo nulla mutatiōe facta in eo; tunc sequeret q2 oīa in
ferioza

Margin notes (right column): Nō sō fm. s. Tho. l. 5. phy sicoz sup co
mēto. t. c. 10. — O 3. s. Tho. 5. phy. t. c. 10. — Cō. 18. — P — Q — Tex. cō. 11

A feriora ꝯtinue trāſmutarentᷣ.q꞉ corpa celeſtia ꝯtinue mo
uentᷣ:⁊ ſemꝑ acq̄rūt aliū ⁊ aliū aſpectū ad īferiora.ḡ etiā
īferiora eꝫ acq̄rūt aliū ⁊ aliū aſpectū ad ſupiora.i.corpa
celeſtia.mō aſpectus ille eſt relo:⁊ ſi aſpectus nō pōt ad
uenire īferiorib⁹ nulla mutatiōe facta in ipſis.tunc cōti
nue mouebuntᷣ:ſꝫ hoc eſt falſuꝫ:vt pꝫ.8.phyſi.t.c.4.huius
T.c.24. vbi Ariſto.cōtradicit illis q̄ dicūt oia eē in ꝯtinuo motu.
4° meta.t. ℂ3° dubiū eſt.q꞉ dictū eſt.ꝙ relo aduenit alicui de no
c.20.t.23. uo nō facta mutatiōe ꝯtinua ⁊ diuiſibili in eo.ℂCōtra:
videtᷣ ꝙ ſilitudo nō poſſit alicui aduēire nulla mutatio
ne facta in eo.vt pꝫ in calefactiōe:ponam⁹ aliqd̄ ſumere
calidū vt ignē.Et aliud calefiat ſucceſſiue.ita ꝙ ī fine ca
lefactiōis acq̄rat ꝑfectiſſimā ſilitudinē.mō in principio
eſt ſile in ſpē.q꞉ hꝫ eandē qualitatē in ſpē.lꝫ remiſſam:⁊
ſilitudo eſt rerū differētiū eadē qualitas.⁊ ſic in ꝑncipio
hꝫ īꝑfectiorē ſilitudinē:ſꝫ in ꝓceſſu tēporis calefactio
B nis ꝑfectiorē habebit ſilitudinē.in vltimo ꝑfectiſſimā.ḡ
ſilitudo nō aduenit alteri in eo mutatiōe indiuiſibili fa
cta.ſꝫ diuiſibili.q꞉ mutatū eſt in tpe.vt patuit.q꞉ ſemꝑ ac
quiret maiorē ſilitudinē vſqꝫ ad vltimā.ℂAd ꝑmū du
biū dōꝫ.in oi mutatiōe mutās ⁊c̄.poſſet de ꝑmo aſpectu
negari mutās eſſe ſil' cū eo qd̄ mutatᷣ.vn̄ aliqd dicitᷣ mu
tari dupl'r: vno mō ꝙ ad ſui mutationem eſt neceſſaria
mutatio extrīſeca alteri⁹:ita ꝙ oꝫ ꝙ hēat habitudinē ad
aliud:quo mutato ipm mutetᷣ.Et in tali mutatiōe opꝫ ꝙ
mutans ſit ſil' ⁊ propinquū cū mutato.Alio mō ꝙ ad ſui
mutationē nō requiritᷣ mutatio alterius.ad qd̄ hꝫ habitu
dinē.Et in tali mutatiōe nō opꝫ mutans eſſe ſil' ⁊ propin
quū cū mutato:ſꝫ ſufficit remotū mutans:q꞉ tale nō mu
tatur niſi aliud mutetᷣ:ad qd̄ hꝫ habitudinē.mō qn̄ Ariſ.
T.cō.10. dixit.7.phy.ꝙ opꝫ mutās eſſe ſil' ⁊c̄.itellexit de mutatio
C ne alicui⁹: qd̄ nō mutatᷣ ſine mutatione extrinſeca reqſi
ti ad ei⁹mutationē.⁊ nō itellexit de alia mutatiōe z° illi⁹
qd̄ hꝫ habitudinē ad aliud:q̄ mutato ipm mutatᷣ.ℂAd
aliud dubiū.ſi relo nō poſſet alicui aduēire de nouo ⁊c̄.
negatᷣ ꝯñā.q꞉ omnia īferiora nō mutantᷣ ꝯtinuo capiēdo
continuū pro ꝑpetuo.vnde nota ꝙ ad motū cōtinuū nō
ſufficit ꝯtinuitas tpis:qd̄ ſꝑ moueatᷣ:ſꝫ etiā oꝫ eē vnitatē
T.c.34 mobilis.vt pꝫ.5.phyſi.q꞉ ſi duo mobilia ꝯtinue ⁊ ſꝑ mo
uerentᷣ nō eſſet motus ꝯtinuus:ſꝫ opꝫ vnū mobile eē ad
h ꝙ mot⁹ ſit ꝯtinu⁹.Mō lꝫ oia corpa celeſtia ꝯtinue ⁊ ſꝑ
moueantᷣ.ſil'r īferiora ſemꝑ mouentᷣ aliquo mō.non tn̄
ꝯtinue mouentᷣ q꞉ nō manēt ſemꝑ eadē nūero.ḡ nō ꝑpe
tue mouentᷣ .vn̄ ſicut corpa celeſtia mutāt ſuos aſpectus
ad terrā:ſic eꝫ.terra mutat ſuos aſpectus:nō tn̄ eſt ꝯtinu⁹
motus terre:q꞉ nō manet ſemꝑ eadē nūero.ſꝫ corrūpitᷣ in
ꝑtib⁹:q꞉ nullū mātiū pōt idē nūo ꝑpetuo rēanere.ℂEt
D tu dicis.ꝙ hoc Ariſ.hꝫ ꝓ īconueniēti. Dōm ꝙ oia eē in
cōtinuo motu vt illi voluerūt quo ad ſubam ⁊ eſſe.h hꝫ
ꝓ incōueniēti:ſꝫ ꝙ inferiora ſint in ꝯtinuo motu:quo ad
aſpect⁹ diuerſos nō hꝫ ꝓ incōueniēti.ℂAd aliud dubiū.
ſi aliqd calefiat ⁊c̄.Dōm ꝙ ſi ſilitudo ⁊ relo aduenit ſibi
mutatiōe diuiſibili:hoc eſt ꝑ accñs gr̄a ſubiecti.q꞉ calidi
tas eſt ſubm ſilitudinis.cuius vna pꝫ acquiritᷣ poſt aliā
cōtinue.Mō qn̄ dī ꝙ relo pōt aduenire alicui nulla mu
tatione diuiſibili facta in eo:intellr ꝑ ſe.ſꝫ qd̄ aduenit mu
tatione diuiſibili ⁊ tpali:hoc eſt ꝑ accñs ⁊ gratia ſubiecti.
ℂAlr rn̄detur ad dubiū ꝑncipale:nulluꝫ ens reale pōt
aduenire alicui ſubo nulla trāſmutatiōe facta in eo.cōce
ditᷣ nulla mutatiōe facta in eo nec ī alio. Sꝫ relo eſt ens
reale.Dōm ꝙ relo pōt aduenire alicui ſubo:nulla muta
tione facta in eo. tn̄ opꝫ mutationem eſſe in alio. Et hic
ſufficit ꝙ aliqd̄ accidens reale adueniat alicui. vn̄ tu po
tes fieri ſilis illi nulla mutatiōe facta in te.q꞉ nō es mu
tatus.tn̄ mutatiōe facta in alio qd̄ acquiſiuit albedinē.ſꝫ
ſi relatio adueniret in illo:mutatiōe facta in ſe nec ī alio: E
nō eēt accidens r.alē:ſed rationis.

Ad rationes. Ad primā:illud qd̄ fundatᷣ in nō
ente ⁊c̄.conceditᷣ.ſi fundatᷣ in nō
ente ſubiue.q꞉ nō ens nullo mō pōt ſubyci enti.ℂEt tu
dicis.ꝙ relo qua nō ens eſt poſteri⁹ ente ⁊c̄.Dōm ꝙ verꝫ
eſt.ꝙ relo qua nō ens eſt poſteri⁹ ente nō eſt ens reale.ſꝫ
rōnis:vn̄ nō eſt vera relo.q꞉ nihil ſaltēꝫ eſt ex pte vnius
extremi.vn̄ quādo dicitᷣ ꝙ ordo ⁊c̄.Dōm eſt ꝙ ordo nō
eſt relo:ſꝫ eſt quedā vox:cui nihil rn̄det in re.q꞉ non ens
nō pōt fundare aliqd:ſꝫ ex hoc nō ſequitᷣ ꝙ ois relo fūde
tur in nō ente:q꞉ alique relones fundantᷣ in ente.ℂAd
aliā.ſi relo eſſet ens reale ⁊c̄.Dōm ꝙ infinita multitudo
nō eſt in reb⁹ eſſentialr ordinatis:quarū vna eſt ꝑfectior
alia:⁊ vna dependet ab alia ī eē:⁊ in cāre.vn̄ ibi nō eſt ī
finitas in actu.⁊ hoc pꝫ.2.huius.ſꝫ in accidentalr ordina T.cō.5.
tis bene poſſit eſſe īfinita multitudo ī actu.Mō iſte idē F
titates ſunt accidentalr ordinate ⁊ ſunt īdiuidua eiuſdēꝫ
ſpēi.Alr dicitᷣ.ꝙ identitas qua aliqd eſt idē ſibi nō eſt re
latio realis:q꞉ relo realis reqrit extrema realia diuerſa
realr: ſꝫ hec extrema nō ſunt diuerſa realr:ſꝫ tn̄ ſm in
tellectū inquantū intellect⁹ vtitur vno vt duob⁹.⁊ in tali
bus entib⁹ rōnis pōt ꝓcedi in infinitū.ℂAd aliaꝫ:ſi re
latio eſſet ens reale ⁊c̄.Dicēdū ꝙ duplicia ſunt entia rea
lia:quedā ſunt abſoluta ⁊ diuerſa nūero eiuſdē ſpēi ⁊ illo
rum plura nō pn̄t eſſe ſil' in eodē ſubto.ſꝫ alia ſunt reſpe
ctiua:⁊ illorū bene pn̄t plura nūero in eodē ſubo eſſe. Et
relo eſt accñs reſpectiuūꝫ.ḡ plures paternitates ſil' ⁊ ſm
eandē virtutē gn̄atiuaꝫ pcteritā pn̄t eſſe ſil' in eodē ſub
iecto.Alr pōt dici.ꝙ accidētia abſoluta diuerſa nūero ſil'
⁊ ſm eandē partē ſubiecti pn̄t eſſe in eodem ſubiecto.vt
due intentiōes duarū albedinū in eadeꝫ pte mediꝫ ſunt.
ℂAd auctoritatē Ariſ.dōm ꝙ Ariſ.ibi nūerauit ſignifi
cata vocis:que pōt aliqd ſignificare.qd̄ eſt in re:vel etiaꝫ G
qd̄ nō eſt in re:vt idea ēt ſignificat ſubaꝫ:que in veritate
nō eſt.Sil'r demones quos poſuit plato ſignificāt ſubas
aereas mente paſſiuas tpe eternas:q̄ in ꝟitate nō ſūt: qa
qcqd hꝫ mām:hoc eſt corruptibile: ſicut Ariſ. poſuit illō
ſignificatū.nō tn̄ꝗꝫ ens in re:ſed qd̄ nō eſt: ⁊ tn̄ videtᷣ eē
ſm opinionē Ariſt.⁊ hoc eſt. ℂQō. XXIIII.

ℂAd aliquid dicuntᷣ alia ꝑ ſe ⁊c̄. T.ō.c.20

COnſequēter querītᷣ:vtruꝫ relatio
realr diſtinguatᷣ a fū
damēto ſuo.Arguitᷣ ꝙ nō:q̄a ſi hoc eēt:tunc
relo adueniēs ſuo fundamēto redderet illō
cōpoſitius:q꞉ qn̄ aliqd realr diſtiguitur ab
alio cui additᷣ:reddit ipm ꝯpoſiti⁹:vt caput realr diſtin H
guitᷣ a pedib⁹ ⁊ manib⁹:hinc ē ꝙ qn̄ additᷣ manib⁹ ⁊ pe
dibus reddit totū ꝯpoſitius:ſꝫ hoc eſt falſuꝫ.q꞉ relo adue
niēs ſuo fun͠to nō facit ipm ꝯpoſitius q̄ꝫ ꝑus.vt ſi aliquis
fiat ſilis alicui cui prius nō fuit ſilis nō eſt cōpoſitior ꝑ
ſilitudinem.ergo relo nō diſtinguitᷣ a fundamēto realr.
ℂItē ſi relo diſtingueretᷣ a fundamēto:tunc eēt ꝓceſſus
in infinitū:⁊ in entib⁹ realiter diſtinctis.ꝯñā declaratᷣ du
pliciter.Primo capiamus prioritatē que eſt inter ſubam
⁊ accidēs:⁊ ꝑoritas eſt quedā relo.mō ſuba ꝑor eſt q̄libꝫ
accidēte.7.hui⁹.⁊ iſta prioritas eſt qd diſtinctū a ſuba.⁊ T.cō.4
eſt accidēs.ḡ ſuba prior eſt illa ꝑoritate:cuꝫ ſit accidēs.⁊
hoc ꝑ aliaꝫ ꝑoritatē.Et iſta ꝑoritate iterū ſuba eſt ꝑor cū
ſit ſuba:⁊ hoc erit ꝑ aliaꝫ ꝑoritatē:⁊ ſic in infinitū.⁊ dedu
catur in ꝑoritatibus:que ſunt relones:⁊ ſunt realr diſtin
cte a fundamēto.Alio mō declaratᷣ ꝯñia ſic.capiamus
cauſalitatē.vn̄ cauſalitas eſt quedā relo.ſi ergo relatio ē
aliqd realr additū fundamēto:tūc cū cāalitas ſit accidēs.

I ergo substãtia prior est causalitate: ⁊ hoc est per causali-
tatẽ: ⁊ illa est iterũ accidẽs: ⁊ illa iterũ substantia prior est. Et hoc
iterũ per causalitatẽ: ⁊ hoc in infinitũ: sed hoc est contra Aristo.
T.c.37. 3° phy. si. ergo relatio nõ distinguitur a fundamẽto. ¶ Pre
terea: cuius differẽtie sunt eedẽ cũ differẽtijs fundamen-
ti: illa nõ sunt distincta realiter ab illo: quia differẽtia est idez
cũ eo cuius est differentia: sed differẽtie relationis sunt eedẽ cũ
differẽtijs fundamẽti: quia relationes distinguũtur per disti-
ctiones fundamẽtorũ: vt patet in littera: quia quedã fundantur in
numeris: quedã in quãtitate. ¶ Item: si hoc eẽt: tũc in deo es-
set compositio: quia in deo sunt relationes: vt cause ⁊ eẽ primuz: quia
12. meta[ce] cãlitas est in deo: quia ab hoc principio depẽdet celuz ⁊ tota
38. natura. similiter in deo est prioritas: quia deus est primũ entiuz: ⁊ est
principiũ primũ. ergo si relatio eẽt realiter distincta: tũc cau
salitas ⁊ primeitas eẽnt realiter distincte a deo: ⁊ quod est disti-
K nctũ ab alio est cã compositionis realis: sed hoc est falsum: quia in
deo nulla est compositio: quia deus est simplicissimus: ⁊ est in-
T.cõ.39. finite simplicitatis: vt dicit Arist. ⁊ Cõmẽtator 12° huius.
41. ⁊ 51. ¶ Item. si relatio eẽt aliud realiter distinctuz a fundamẽto:
tũc materia prima eẽt subiectum accidẽtiũ: consequentia patet: quia potẽtia quam
habet materia ad formã est relatio: ⁊ propter hoc potẽtia est aliud
Cõm.70. a materia. vt vult Cõmẽtator primo physicorũ. ergo si relatio esset
realiter distincta a fundamẽto: tũc materia esset subiectum potẽtie:
que est accidens reale: sed hoc est falsũ: quia dicit Cõmẽtator 2.
Cõ.4. de anima. quod subiectum accidentis est compositũ ex materia ⁊ forma. sed
materia nõ est composita ex materia ⁊ forma.

Oppositum arguitur: illa sunt realiter distĩcta que
sũt diuersa predicamẽta: quia diuersa
predicamẽta sunt diuersa genera rerũ. ergo realiter distincta.
vnde etiã nõ est minor distinctio iter genera: quam inter species
sed inter species est realis distinctio: quare ⁊ inter genera: sed fun-
damẽtũ ⁊ relatio sunt diuersa predicamẽta: quia relatio est distin-
ctũ predicamẽtũ a substantia ⁊ qualitate: in quibus habet fundari. vt patet
Tex.c.14. in isto. 5. ¶ Notandũ quod de nũero relatiuorũ: quedã sunt
L que attribuuntur deo. ⁊ quedã rebus creatis: iterũ relatiuo-
rum que deo attribuuntur duo sunt genera: quedã attribuuntur
deo ab hominibus cuiuslibet legis: vt eẽ cãz ⁊ primũ ⁊ mensu-
raz omniũ substantiarũ. sed quedã relationes attribuuntur deo ab ho-
minibus determinate legis. vt esse patrem ⁊ filiũ: vt sunt fide
les christiani: mõ de relationibus que attribuuntur deo ab ho
minibus determinate legis disputare nõ pertinet ad hoc nego-
tiũ: sed ad theologiã. Sed irreuocabiliter hoc est credẽdũ: quia
est veritas ⁊ fides: que nõ patitur aliquã oppositionẽ. Sed
de relationibus que attribuuntur deo ab hominibus cuiuslibet le
gis: vt de prime[ta] ⁊ cãlitate ⁊ mẽsura: illõ pertinet ad pñtez
Cõm.5. sciam: sed nõ ad istũ tractatũ: sed ad. 12. vbi patet quod Cõmenta
tor dicit. quod primus philosophus accipit substantias separatas eẽ pro cõstã
ti a naturali philosopho. ⁊ hoc presupposito inquirit de quidditate eorũ. ⁊
quõ distinguitur quidditas que in eis attribuitur. vnde hic nõ habet
M locũ disputare de illis relationibus. vtrũ realiter sint distincte
a deo cũ ibi fiat mẽtio de eis ab Arist. ⁊ Cõmentatore.

Dicendum ad qõnẽ. quod relationes in creaturis quamplu
res sunt distincte a fundamẽto reali-
ter. Et rõ est. illa realiter distinguuntur quorũ vnũ corrumpi
tur altero remanente. quia si illa eẽnt idẽ: quorũ vno manẽ
te: alterũ corrumpitur: tunc idẽ remaneret: ⁊ nõ remaneret:
quod implicat contradictionẽ: sed subiectum manet relatione corrupta: vt
paternitas corrupto filio. ⁊ tamen manet substantia patris. ¶ Item illud
per quod aliquod per se existens absolutuz refertur ad aliud vere reali
ter distinctũ ab eo. quia absolutũ seipso realiter ⁊ formaliter nõ
refertur ad aliud: sed per relationẽ aliquid quod de se est absolutum
refertur formaliter ad aliud: quia substantia de se est quid absolutũ: ⁊ per
paternitatẽ refertur ad aliud. Similiter albedo est forma absoluta
de se: ⁊ per similitudinẽ refertur ad aliud. ⁊ iste sunt relationes. Si-
militer intelligatur de alijs. ¶ Item si relationes nõ eẽnt distin-
cte: tunc similitudo ⁊ equalitas eẽnt vnum: ⁊ idẽ inter se. quia quecunque N.
vni ⁊ eidẽ sunt eadẽ inter se sunt eadẽ. ¶ Notãdũ quod de
nũero relationũ in causatis: quedã sunt reales: ⁊ sunt realiter. Et
quedã sunt relationes rationis: vt idẽtitas. ⁊ illarũ nõ est ali
quid distinctũ a fundamẽto. vnde idẽtitas qua sortes est idez
sibi nõ est realiter distincta a subiecto. vnde tales relationes nõ sunt
subiectiue in duobus: sed obiectiue: quia vtimur vno vt duobus.

Et tunc ad rõnes. Ad primã: quia si hoc esset: tũc relatio
adueniẽs ⁊c. aliqui capiunt istam rõnem pro
de[me]. Unde dicendum. quod aliquid esse compositius põt intelli
gi dupliciter. Uno mõ quo ad partes quantitatiuas. Alio mõ quo
ad partes essentiales. Mõ verũ est: quod illud cui aduenit aliquod
ens reale: vel est compositius compositione quantitatiua vel essentiali. O
Tu dicis: quod relatio nõ facit aliquid compositius. conceditur compo-
sitione quantitatiua: sed tamẽ bene compositione essentiali: quia plures
essentie sunt in sorte patre: quam in sorte nõ patre. ¶ Ad aliã:
si relatio realiter eẽt distincta a fundamẽto ⁊c. conceditur ab
aliquibus quod sit processus in infinitũ in entibus accidẽtaliter
ordinatis. mõ ista eẽnt accidẽtaliter ordinata. ¶ Aliter põt di
ci negãdo consequentiam. Tu dicis: substantia est prior ⁊c. Dicẽdũ quod sub
stantia est prior quolibet accidente notitia tempore ⁊c. Tu dicis: quod il-
la prioritas est relatio: negatur: quia ista prioritas nõ est ve-
ra relatio de genere relationis distincta a subiecto ⁊ accidente: quia
dicẽdo: homo est prior albedine: est dicere: homo est albus: sicut
dicendo: homo est prior risibilitate. i. homo est risibilis: sed vox sit
diuersa: vnde nõ est vera relatio de genere relationis distincta
ab homine ⁊ risibili. Tu dicis: prius ⁊ posterius sunt relatiua.
Dicendum quod prius ⁊ posterius dupliciter capiuntur. Uno mõ prout
sunt distincta loco ⁊ subiecto: vt homo ⁊ asinus. ⁊ illa sunt relati
ua. Alio mõ. prius ⁊ posterius nõ sunt distincta loco ⁊ sub-
iecto: sed vnũ est perfectio alterius: vt accidens est perfectio
substantie: saltẽ accidentalis. ⁊ illa nõ sunt relatiua: nec referũtur: P
nisi secundum modũ: ⁊ sic nõ referũtur per relationẽ realiter distin-
ctã: vt homo est prius risibili: homo nõ refertur per relationem
realiter distinctam ab homine ⁊ risibili: quod sit superad-
dita. similiter risibile est posterius homine. risibile nõ refertur per
posterioritatẽ realiter distinctã a risibili: ⁊ homine: sed nihil
est dicere homo est risibilis. Similiter intelligatur de alijs priorita-
tibus. ⁊ similiter intelligatur de cãlitate. ¶ Ad aliã. cuius diffe-
rentie sunt eedẽ ⁊c. cõceditur. ¶ Tu dicis. differentia relationũ ⁊c.
Dicendum quod non sunt eadẽ essentialiter cum subiecto. sed eadẽ sunt
subiecto. quia in eodẽ subiecto inueniuntur vtreque differentie. Et tu probas
quia relationes distinguuntur per differentias subiectorũ. verũ est materia-
liter: vt per materiam in qua: ⁊ nõ formaliter tanquam per differentiã
intrinsecam. sed differentie relationuz sunt occulte nobis. ergo ex- Q
primuntur per differentias subiectorum: que sunt magis note.
¶ Ad aliam. si relatio distingueretur a fundamẽto: tũc in deo
esset compositio. ¶ Dicendum quod de istis relationibus habet locũ in 12. T.c.39. ⁊
Tamen põt dici secundum aliquos. quod cãlitas qua deus est cã nõ est 51.
aliquid in ipso subiectiue: sed est in rebus causatis. quia cã nõ re
fertur ad causatum: nisi causatuz referatur ad cãz: sicut mẽ
sura non refertur ad mensuratũ. nisi quia mensuratuz refertur
ad mẽsurã. Similiter prime[tas] non est in deo: sed denominatio est
extrinseca: quia deus non denominatur ab accidẽte inheren-
te: sed ab extrinseco: sicut si mons di humanus nõ huma
nitas dicatur eẽ in monte: sed est denominatio ab extrinseco.
Uel posset dici. quod omnia ista predicata primũ ⁊ cã nõ differũt
in deo. immo sunt idẽ essentialiter cũ deo: sed tamen quo ad no
straz acceptionẽ differunt. quia illa apprehẽdimus: vt sunt
in inferioribus rebus: in quibus differũt. ¶ Ad aliã de materia
prima. dicendum quod potẽtia materie est aliquid additũ esse materie. Tu
dicis. ergo potẽtia materie differt a materia ⁊c. Aliqui dicũt. quod aliqua
sunt accidentia perfecta ⁊ determinata. ⁊ taliũ accidentiũ materia nõ est
subiectum. Alia sunt accidentia diminuta ⁊ imperfecta: vt potentia ⁊ di-
mẽsiones: que consequuntur naturam materie prime. ⁊ taliũ accidentiuz
materia

A materia bene est subm non materia sine oi forma: sz cõ-
positũ ex forma ⁊ mã: tamẽ rõne mãe. Aliter põt dici: φ
mã sola nõ est subiectũ: sz cõpositũ pcedẽs ex mã ⁊ for
ma est subm potẽtie ad formã sequẽtẽ: qꝛ si mã pma oĩno
esset sine forma nullo mõ esset in potentia ad aliquã for-
Com. 69. mã: vt vult Cõmẽtator pmo phys. vñ subm potentie ad
formã sequentẽ est cõpositũ ex materia ⁊ forma pceden
te: tñ hoc est rõne mãe. Et hoc est. ¶ Qõ. XXV.

Tex. cõ. 20 **C**onsequenter querit. Utrũ rela-
tio sit vnũ predica-
mentũ. ¶ Arguit φ nõ. Illud qõ circuit oẽ
predicamentũ nõ est pdicamentũ vnũ: nec
in vno: qꝛ est in pluribꝰ: sz relõ circuit omne
predicamentũ vt genus ⁊ spẽs: que sunt in quolz predica
B mento ⁊ sunt relatiua sm Porphyriũ. vnde nõ est incõ-
ueniens: vt dicit in diffõibꝰ vtrozũqz vtrisqz vti: qꝛ pre-
dicamentũ est ordinatio predicabiliũ sm sub ⁊ supra: ⁊
ad latus: quare ⁊c. ¶ Item. corruptibili ⁊ incorruptibili
Tex. cõ. 26 nõ põt esse aliud genus cõmune: ga. 10. huiꝰ. vbi Aristo.
pbat ex intentione φ corruptibile ⁊ incorruptibile non
pñt esse vnius generis: hoc habet: vbi loqt ꝫ Platonẽ: q
dicit φ nõ sunt spẽs: quales plato dicit esse: qꝛ plato pone
bat incorruptibilia esse eiusdẽ spẽi cũ corruptibilibꝰ: sed
relatio est cõmune genus corruptibilibꝰ ⁊ incorruptibi-
libus: qꝛ relatio reperit in corruptibilibꝰ: vt dñs: filiꝰ: pꝛ:
equale ⁊ inequale. Silr reperit in incorruptibilibꝰ: quia
motor perpetuus ⁊ mobile perpetuũ referuntur: quia re-
latio non est vnũ genus. ¶ Itẽ. enti rõnis ⁊ extra animã
nõ est vnum genus cõe vniuocũ: sed relatio est cõis ad
C vtrũqz: qꝛ aliqua entia rõnis referunt. Similr aliqua ex
alam referunt: vt pꝛ: filius: genus ⁊ spẽs. ¶ Itez. qõ cau-
sat a diuersis sm genus nõ vi vnũ: qꝛ si cã est equoca ⁊
effectus equiuocus: ⁊ ecõ: ⁊ cã existente vniuoca effectus
vniuocus ⁊ ecõuerso: ex pᵒ ⁊ 2ᵒ poste. sed relatio causatur
a diuersis predicamentis: qꝛ aliq̃ relõ causat a q̃litate: vt
silitudo ⁊ dissilitudo: aliqua a q̃titate: vt equalitas ⁊ in-
equalitas: vt pz ex lrã: ⁊ sic de alijs. g̃ relõ nõ est vnũ ge-
Tex. cõ. 20 nus: cũ genꝰ sit vniuocũ ad suas spẽs. 4ᵒ top. ¶ Itẽ. quot
Tex. cõ. 10 modis di vnũ oppositoꝝ: ⁊ reliquũ. pᵒ topi. ⁊ aliqualr ex
pᵒ celi: qꝛ vnũ opponit vni: sed pñta abs⁰ᵉ sunt tria. ergo
tot relatiuoꝝ: qꝛ sunt opposita abs⁰ᵉ ⁊ respectiuum: sed
Tex. ꝯ. 14. abs⁰ᵉ sunt tria in isto 5ᵒ. ⁊ ex pñtis. ergo ⁊ tot relatiuoꝝ. g̃
non est vnũ genus. ¶ Itẽ. in oi predicamento debent eẽ
Tex. cõ. 50 dĩe per se diuisiue. ex pᵒ phy. qꝛ in quolz gñe est vna pma
ꝯrietas dĩaꝝ saltẽ p se: ⁊ pma: qꝛ accñs nõ facit dĩaz pri
maz: qꝛ posterius est: sz relõ nõ hz per se dĩas diuisiuas:
per Boetiũ in libro diuisionũ: vbi dicit: φ relatiua non
discrepãt adinuicẽ subali dĩa: qꝛ relõ nõ est vnũ genus.

Tex. cõ. 20 **Oppositum** est Aris. in isto 5ᵒ. vbi determiat de
ad aliqd. vt de vno pñto: ⁊ in predi-
D camentis numerat decẽ pñta: cõputãdo vnũ predicamẽ
tũ relonẽ: ⁊ ẽt Cõmẽtatores volũt ⁊ expositores hoc.

Notandũ φ predicamentũ capit duplr. vno mõ
p gnãlissimo: qꝛ sm Porphyriuz est φ
cũ sit genꝰ nõ põt esse spẽs: vel super qõ nõ est aliud su-
praueniens genus. g̃ alio mõ predicamentũ dĩ ordinatio
predicabiliũ. s. gñis dĩe ⁊ spẽi sm sub ⁊ supra: ⁊ ad latus:
⁊ nõ capit sub ⁊ supra: ⁊ ad latus vt dicamt dĩam loci: qꝛ
pdicamẽta nõ ordinant localr. s. genus superius: spẽs in-
feriꝰ: qꝛ hoc est ridiculũ: sed capit sub ⁊ supra. silitudina-
rie: ita φ supra intelligat ꝯᵉ ⁊ indeterminatũ: sed p sub in-
telligat spãle ⁊ determinatũ: ⁊ p ad latus intelligit deter
minans: hñ vex est φ in exẽplari declaratione: vt in ar-
bore Porphyrij: vbi ponunt pp iuuenes ordinant sm
dĩas loci: genus supiꝰ: ⁊ spẽs inferiꝰ: sed non est ita in

rei veritate. vtrũ aũt ista coordinatio sit sm ꝯceptus: vel E
sm modos eẽndi ⁊ accñtia: quoꝝ vnũ est cõius altero: vt
aliqui dicunt: aut sit sm intrinsecas qdditates alias vide
bitur. ¶ Nota: dũ 2ᵒ φ ad pñtũ pᵒ mõ dictuz reqrunt
qnqz conditiones. Pzimo requirit φ sit ens nature: ⁊ hꝫ
pbat per phm. 6. huius. vbi diuisit ens. pma diuisione in Tex. cõ. 4.
ens in aia: ⁊ extra animã: ⁊ postea diuisit ens extra aiaz
in. 10. predicamenta. ergo opz ad hoc φ sit predicamẽtũ:
φ sit reale ⁊ ex aiaz. ¶ 2ᵒ requirit φ illud ꝯtineat diuer-
sas spẽs: qꝛ genus est qõ predicat de pluribus differenti
bus specie. ¶ 3ᵒ requirit. φ sit aliquid distinctũ ab alijs:
qꝛ ordinationes pdicamentoꝝ nõ permiscent adinuicẽ:
sed sunt ipermixte: vt suba est ipermixta in qdditate sua
q̃litati ⁊ q̃titati. ¶ 4ᵒ reqrit. φ illud hẽat vnũ modum
essendi vniuocũ in oibꝰ spẽbꝰ: qꝛ nisi hẽt vnũ modũ eẽn
F di nõ posset habere vnũ ꝯceptũ: qꝛ cõceptus capit a mõ
essendi. ¶ 5ᵒ reqrit: φ ille modus essendi cõis nõ redu-
cat ad modũ eẽndi cõiorẽ vniuocũ: qꝛ tũc hẽt genus su-
pra se. ¶ Notandũ φ nõ vi φ hꝫ dictũ valeat q̃ ad pᵐ. s.
φ predicamentũ esse debeat ens nãe: vt distinguitur ab
ente in aia: qꝛ sm istaz ꝯditionẽ entia aie nõ essent in pre
dicamento: qõ est ꝫ Aris. qꝛ multa entia aie sunt in predi
camẽto: qꝛ sm cũ in pñtis oẽ ens incõplexũ est in aliquo
predicamento: qꝛ dicit: φ singulariũ eoꝝ q̃ sm nullã cõ-
plexionẽ dñr: sz aliq̃ entia aie dicunt sm nullã cõplonẽ
vt intelligere: ⁊ spẽs intelligibilis. Ad hꝫ φ dicit φ Aris.
6ᵒ huius: diuisit ens ⁊c. Dõm φ nõ est veruz: vt pz in li-
tera: qꝛ distinxit ens in ens p3 accñs: ⁊ in ens vex: cui op
ponit falsuz. Et p ens vex nõ itelligit ens aie: sz ens veri
dicũ cõpositũ vel diuisuz p intellectũ: ⁊ illud ens veridi-
G cũz nõ est in predicamẽto: qꝛ qõ est in predicamẽto dz eẽ
incõplexũ: sz ens veridicũ est cõplexũ. ¶ Itẽ. ꝯsiderãdũ
est in alia ꝯditione: q̃ est φ gnãlissimũ dz hẽe vnũ modũ
essendi ⁊c. hoc nõ valz sic itellectũ in accñbꝰ: qꝛ est debi-
lis intellectus: vt dicit Lyncoñ. pᵒ poste. vnde cõceptꝰ qd-
ditatis nõ capitur ab illo qõ est extra qdditatem: nec est
qdditas: nec pars quidditatis: sz modus essendi est extra
predicamentũ: lz sit accñs ppriuz: nec est qdditas: nec p9
qdditatis: imo cõceptus gñis capit a qdditatibus poten-
tialibus. vñ in his duabus ꝯditionibus dcñs non valz. g̃
est alr dõm. capiẽdo p pma ꝯditione: φ pñtũ dz esse in-
cõplexũ: qꝛ cõplexũ sm affirmationẽ ⁊ negationẽ nõ est
in predicamẽto ⁊ loco 4ᵉ ꝯditionis accipiat φ hẽat qd-
ditatez cõem vniuoce dictã in poᵃ q̃ ꝯtrahat p dĩas. vñ
Porphyrius dicit: φ genꝰ ptãte hz oẽs. actu ꝯo nullam.

Dicendum est ergo ad qõnẽ: φ relõ est vnũ ge-
nus. Et rõ est. illud qõ est ens incom H
plexũ distinctũ ab alijs ⁊ ꝯtinẽs spẽs plures ⁊ qõ est cõe
vniuocũ: nõ hñs cõmunius vniuocuz ad qõ reducat: est
vnũ genus: ⁊ hoc p ꝯditiones dictas q̃ reqrunt ad vnum
genus. Sz relõ est hꝫ: qꝛ est ens incõplexuz: vt pꝛnitas ⁊
filiatio. Silr est distincta nã ab alijs: qꝛ distinguit a suba
⁊ q̃titate tanq̃ a fũdamẽto: vt dcm est pus. Silr ꝯtinet
plures spẽs sub se: vt dñz: seruũ pꝛnitatẽ ⁊c. Silr est cõe
vniuocũ: qꝛ hz vnã qdditatẽ vniuocam ad oẽs relones ⁊
spẽs: qꝛ pꝛnitas est relõ. Silr nõ hz aliud cõmuniꝰ vniuo-
cũ ad qõ relõ reducat: qꝛ hz eẽ maxie ens: ⁊ sz ens non est
genꝰ vniuocũ ad. 10. pñta. p3 Ari. 4. hꝰ: ⁊ ẽt pz p porphyrᵐ. Tex. cõ. 2.

Notandũ φ est hꝫ dubiũ. pbo φ relõ nõ sit vnuz
genus: qꝛ in vno pñto nõ sunt entia plu
ra eque pma nõ reducibilia ad aliqõ cõe: qꝛ oĩa in pñto
reducunt in aliqõ cõie: qa. 10. sunt pma pncipia in suis
coordinationibꝰ: sz in relone sũt plura entia eque pᵃ: qꝛ re
latiuũ refert ad aliud: ⁊ hꝫ pz p iductionẽ: qꝛ relatiua oĩa
referunt ad aliud: vt pꝛ: filius: dñs. ergo relatiuũ in cõi ẽt

I referatur ad aliud:tunc si relatiuum referẽ ad aliud:vel
referẽ ad sibi eq̃le:vel ad aliud superius:vel ad inferius:
⁊ hoc p sufficientẽ diuisionẽ:sed nõ refert ad supius:quia
relatiua sunt sil' nã:s3 illa quoꝝ vnũ referẽ ad superi⁹ nõ
sunt sil' in nã:q2 sup̃⁹ p̃us est. Sil'r nõ referẽ ad inferi⁹:q2
dicunẽ sil' nã:⁊ ad ↄuertentiã:sed iferi⁹ cũ illo cui⁹ est in/
ferius nõ est sil' nã:q2 est posterius:ergo relinqẽ φ refe/
raẽ ad equale.ğ sunt duo relatiua equalia:que non redu/
cunẽ ad relationẽ in cõi:q2 qȯ refert ad relatiuũ:nõ redu
citur ad ipsũ3. ¶ Itẽ.in quolʒ vno genere debent eẽ due
Tex.c.50. p̃me diũe:q2 p̃ma ↄrietas est duaꝝ p̃marũ diũaꝝ.ẋ phy.⁊
Tex.9.13. 10.huius:sed hoc nõ est in relatione:q2 non p̃nt esse p̃me
due diũe:q2 si hoc esset ponatur φ esset equiperantia vel
disq̃perantia:quia idẽ est de q̃buscũq3 alijs differentijs.
¶ Tunc arguiẽ .p equiperantiã aliud referẽ.vel ğ refer
K tur ad supius:vel ad iferius:vel ad eq̃le:vel ad disquipe/
rantiã:s3 nõ ad disq̃perãs:q2 eq̃perans nõ referẽ ad disq̃
perans:sicut vtus nõ referẽ ad vitiũ. Sil'r nec referẽ ad
eq̃perantiã ad supius vel ad inferi⁹:vt p̃us deductũ3 est.
¶ Ad p̃ᵐ dubiũ aliq̃ rñdent.cũ dicĩẽ relatiuũ referẽ ⁊c̃.
cõcediẽ .referẽ ad aliud.vñ dicũt:ex quo relatiua particu
laria referunẽ:ẽt relatiuũ in cõi referẽ ad aliud.s.ad suũ
correlatiuũ. Et dicunt:φ illud correlatiuũ nõ dicit rẽ de
genere relõis per se:sed p accñs:⁊ sic est vnũ per se rela
tiuũ cõmunissimũ.aliud p accñs:⁊ sic duo esse equalia in
eodẽ gñe nõ est incõueniens:quoꝝ vnũ sit per se in gñe:
aliud per accñs:⁊ φ correlatiuũ sit per accidens in gene
re nõ est incõueniens:quoꝝ vnũ sit per se in genere aliȯ
per accidens:⁊ φ correlatiuũ sit per accñs in genere rela
tionis.pbaẽ:q2 si relatiuũ referẽ per se:tunc oĩs termin⁹
relationis per se referreẽ:q2 q̃cq̃d per se inest superiori:⁊
cuilibʒ inferiori:sed termino relõis:vt terminus est:in/
est φ referaẽ per se ẜm eos.ergo omni termino inest φ
referaẽ:sed hoc est falsum:q2 scia referẽ per se ad scibile:
L ⁊ scibile est terminus relationis.ergo scibile per se referẽ
ad sciã3:qȯ est falsum:q2 scibile tñ per accidẽs refertur
ad sciam. ¶ Notandũ ad intellectũ huius: qȯ dicunt φ
relatiuũ in cõi referẽ ad aliud equale vt terminũ equale:
ita tñ referẽ φ eadẽ relatio numero est per quã relatiuũ
referẽ ad correlatiuũ:⁊ eꝯ. Et ideo nõ opʒ duas esse rela
tiones eque p̃mas:sed sufficit φ vna sit relatio:sicut vna
est scia numero:per quã scia referẽ ad scibile ⁊ ecõuerso:
sic est in ꝓposito φ per vnã relationẽ numero relatiuũ3
referẽ ad correlatiuũ ⁊ eꝯ:sed differũt rõne ⁊ mõ:q2 rela
tio est in vno:vt in subiecto ⁊ in alio vt in termino:⁊ sic
pʒ φ in eodẽ genere nõ sunt duo eque p̃ma:nec ex parte
cõcreti φ relatiuũ per se est in p̃dicamento relationis:s3
correlatiuũ per accidens.sil'r nec ex p̃te relationis:q2 tñ
est relatio vna numero. ¶ Notandũ φ hoc dictũ nõ va
let pp duo.p̃mo φ dicunt φ corr⁹ ad qȯ referẽ relatiuũ3
nõ dicit rem per se de predicamẽto:⁊ ratio huius est.ter
M minus vt terminus referẽ per accidens.ergo termin⁹ vt
terminus referẽ:q2 homo vt homo per accidens currit.
ergo homo ⁊c̃. Ex hoc vlterius.qȯ debeẽ alicui ẜm φ ip̃ʒ
debeẽ per se.p̃mo posterioꝝ:sed termino vt termino de/
betur referri.ergo terminus per se referẽ. ¶ Item.termi
nus vt terminus relatus in cõi:vel est nihil vel aliq̃d.nõ
pȯt eẽ nihil:q2 tunc relatiuum referreẽ ad nihil.ergo erit
aliq̃d termin⁹ ⁊ incõplexũ.ergo opʒ per se in p̃dicamẽto
per se esse:q2 singũᵐ que ẜm nullaʒ cõplexionẽ ⁊c̃. Mȯ
terminus vt termin⁹ nõ est in p̃dĩto subẽ:q2 subẽ accidit
terminus. Sil'r nec est in p̃dĩto q̃titatis ⁊c̃.ğ relinquitur
φ sit in genere relationis. Et cõfirmaẽ.pater refertur ad
filiũ tanq̃ ad terminũ.ğ fili⁹ est termin⁹ relõis. Tunc
quero vtrũ idẽ sit esse filiũ ⁊ esse relatiuũ:vel nõ idem.si

idem tunc terminus per se referẽ:cuʒ idẽ sit esse filium ⁊ N
relatiuum.si nõ sit idem:tunc esse filiuʒ aut est absolutuʒ
aut respectiuuʒ:per sufficientẽʒ diuisionem:sed nõ est ac
cidens absolutũ:q2 intellectus nõ intelligit terminũ nisi
in habitudine ad aliud.ergo erit accidens respectiuum:
⁊ illud respectiuum accidens erit extra aiam.ergo per se
erit in genere relationis. ¶ Scȯo dicunt φ vna sit rela/
tio numero:qua relatiuũ refertur ad corrᵐ:⁊ eꝯ:sicut qua
scia refertur ad scibile ⁊ eꝯ.h nõ valʒ:q2 si esset eadẽ rela
tio numero per quã relatiuũ refertur ad corrᵐ ⁊ eꝯ:tunc
relatio per quã relatiuũ referẽ ad corrᵐ eẽt in eodẽ subo
vt in correlatiuo:⁊ terminus ẽt per quẽ correlatiuũ ter/
minat illã relationẽ:esset in eodeʒ subiecto:vt in correla/
tiuo:sed de scibili ⁊ scia:quõ sit videbiẽ seorsuʒ. Sil'r qȯ
dicũt φ vna relatio sit per quã referẽ relatiuũ ad corrᵐ ⁊ O
eꝯ:sed differunt rõne ⁊ mõ:nõ valʒ. Quia queraẽ de illo
modo:vt esse in aliquo:vt in subiecto:⁊ in alio:vt in ter/
mino:vel isti modi sunt ideʒ cũ relatione realiter vel su/
peradditi. Si ideʒ:ergo inter se sunt idẽ esse in subiecto:
⁊ in termino:q2 quecũq3 vni ⁊ eidẽ sunt eadẽ:inter se sũt
eadẽ. Si modi isti sunt supadditi relationi:vel erũt acci/
dentia absoluta vel respectiua:sed non p̃nt esse acciden/
tia absoluta:q2 tunc modus rei esset pfectioris entitatis
q̃ res:quia absolutuʒ est perfectius respectiuo.vñ etiam
relatio est dibilissime entitatis:intñ φ aliq̃ dubitauerũt
ipsaʒ esse ens:vt dicit Cõmentator.12.hui⁹. Si modi isti Com.19.
sint relationes ⁊ accidentia respectiua:tũc sequeretur φ
superius totaliter sit extra essentiã inferioris:qȯ falsum
est:vt animal nõ est extra essentiaʒ hoĩs.ↄñtia pʒ:q2 rela
tio est superius ad relationes sp̃ales. Modo subiectuʒ ⁊
res sunt extra essentiã accidentis:⁊ relatio in cõmuni hʒ
se:vt res respectu relationũ:que sunt modus illi⁹. ¶ No
tandũ ergo ꝓpter solutionẽ rationũ:φ relatiuũ in cõi nõ
est aliquid separatuʒ realiter a particularibus relationi/ P
bus ẜm existentiaʒ:sicut nec alia vl'ia nõ existunt realr
sine inferioribus:vñ lʒ ẜm Aristo.vt patuit alibi.alia sit
q̃dditas superioris a q̃dditate inferioris vt aialis.alia est
quidditas a quidditate hominis:nõ tñ existit separatim
preter inferius:q2 forma aialis non existit nisi in aliqua
suaꝝ sp̃ẽꝝ:sic lʒ quidditas relatiui in cõi sit alia a q̃ddita
te relatiuoꝝ particularium:vt a q̃dditate p̃ris ⁊ filij:nõ
tamen realiter est separata ẜm existentiaʒ a q̃dditatib⁹
particulariũ relationũ:vt p̃ris ⁊ filij ⁊ iferioꝝ:⁊ relatiuũ
in cõi nõ referẽ ad aliud p aliquã aliã relationeʒ nisi per
rõnẽ inferioꝝ relatiuoꝝ:vt p̃ris ⁊ filij.vnde relatiuũ in
cõi referri ad corrᵐ pȯt intelligi dupl'r:vel φ relatiuum
referaẽ ad aliud p̃ corrᵐ:ita φ h p̃ determinat aliȯ:vt illa
p̃meitas determinat aliud q̃ illud ad qȯ relatiuum p̃mo
referẽ.si aliq̃d aliud:sic est falsuʒ:φ si exponeretur:tunc
oporteret ↄcedi φ duo essent relatiua cõcreta eque p̃ᵃ in Q
p̃dicamẽto relõis. Sʒ alio mȯ pȯt intelligi φ relatiuuʒ
referaẽ p̃mo nõ ad aliud p̃ qȯ p̃meitas determinat illud
aliud:s3 referẽ ad aliud qȯ est aliud rõne p̃tis:q2 relatiuũ
in cõi nõ referẽ ad aliȯ nisi p relõnẽ p̃ticulariũ relatiuo/
ruʒ:que cõtinet:⁊ rõne vnius referẽ ad aliud:qȯ est aliȯ
ab eo:inquãtũ ↄtinet illud:vt relatiuũ inq̃tũ ↄtinet p̃reʒ
refertur ad aliud.s.filiũ:qui est aliud a relatione in cõi ra
tione patris:⁊ eꝯ:relatiuũ inquãtũ ↄtinet filium est aliud
a patre:⁊ sic refertur ad patreʒ per filiũ.vnde opʒ imagi
nari:φ sicut est in toto essentiali ex mã ⁊ forma φ illud
totum essentiale differt ab vna p̃te rõne alteri⁹:vt a mã
differt rõne forme:⁊ a forma rõne mãe:sic totum vl'e ab
vna p̃te differt rõne alterius:vt aial differt ab asino rõne
hoĩs ⁊ eꝯ:imo ẽt differt a seipso rõne diuersaꝝ partiũ:q2
aial inquãtũ ↄtinet hoiem differt a se inquantũ continet

A afini:sic relatiuũ in cõi inquãtũ cõtinet pñem differt a se inq̃tũ ꝯtinet filiũ: ꝛ inq̃tũ ꝯtinet patreꝫ referẽ ad aliud ab ipso: vt ad filiũ rõne patris ꝛc. Et sic nõ sunt relatiua duo in cõi eque pᵒ ꝛc. cõcedit. ¶ Tu dicis ꝙ in relatione ꝛc. ¶ Dõm ꝙ nõ sequit̃. Ad ꝓbatione relatiuum in cõi ꝛc. Dõm ꝙ relatiuũ in cõi sꝫ referẽ ad aliud ꝑmo: ita ꝙ ꝑmeᵉⁿᵗᵉ determinet aliud: tũc essent duo relatiua cũ ꝑma: sꝫ sic nõ itelligit: qꝛ relatiuuꝫ in cõi referẽ bñ ꝑmo: sed nõ ad aliud ꝑmo: sed ꝑ relõne inferioꝝ referẽ ad aliud a quo differt rõne istius: vt ad filiũ rõne pñis: ꝛ sic filius est aliud a relatiuo in cõi: inq̃tũ ꝯtinet pñem. ¶ Ad aliud solunt sil̃r: quãdo dĩ in quolꝫ vno genere debẽt esse ꝑme due dĩie ꝛc. cõcedit. Tu dicis ꝙ nõ ꝛc. imo qꝛ ꝑmo relatiuũ diuidit̃ per equiperantiã ꝛ disqperantiã. ¶ Tu dicis. equiperans refertur per equiperantiã ad disqperans

B vel equale ꝛc. ¶ Dõm ꝙ referẽ ad equale qđ est equiperans. quia equiperans equiperantis equiperãs. Sed nõ refertur ad aliud tanq̃ ꝑmo ad aliud: sed ratione partis: quia equiperãs in cõmuni continet multa equiperantia in ꝑticulari: ꝛ rõne vnius differt ab alio. Et referẽ ad ipꝫ tanq̃ ad aliud rõne ꝑticularis eqꝑerãtis: qđ ꝯtinet: ꝙ est diuersũ ab eo: sicut dictũ est ꝑus de relatiuo in cõi.

Rñdeo ad argᵘᵐ ante oppoᵐ ꝛ ꝑ respondet ad zᵐ.

Et tunc ad rõnes in oppᵐ. Ad ꝑmã corruptibili ꝛc. Rñdet̃ cõiter ꝙ duplex est genᵘˢ: qđdaꝫ logicũ. Et in illo pñt ꝯuenire corruptibile ꝛ incorruptibile. aliud est genᵘˢ nãle: qđ est materia: vel sumit̃ a mã: ꝛ in illo differũt corruptibile ꝛ incorruptibile: qꝛ incorruptibile caret mã: cũ mã sit pñᵐ corruptionis. Tu dicis ꝙ q̃dã relõnes sunt corruptibiles ꝛc. Cõcedit̃. ꝗ bñ cõcludit rõ ꝙ ista nõ ꝯueniũt in genere nãli: sꝫ in logico gñe bñ ꝯueniunt: ꝛ in gñe ꝑdicamẽtali: vt dicũt. Ista solõ non vadit

Tex.cõ.26 ad intẽtionẽ ꝑhi ibi loquẽtis. vñ qñ Aristo. dicit: ꝛ in 10ᵒ

C meta. ꝙ corruptibile ꝛ incorruptibile differũt gñe loquitur de gñe logico. Quia loqtur ex intẽtione platonis ꝯtra platonẽ q posuit ideas icorruptibiles esse eiusdẽ spẽi cuꝫ istis sensibilibꝰ singularibꝰ corruptibilibꝰ: ꝙ corruptibile ꝛ incorruptibile plus differũt: sꝫ idea est incorruptibilis ꝛ sensibilia corruptibilia. Mõ si loqueret̃ de gñe naturali: tũc Aris. peteret: qꝛ hoc ꝯcederet sibi plato: ꝛ nihil esset ꝯ eũ: qꝛ vult plato ꝙ idea nõ sit in mã. Et sic Aristo. nihil ꝯcluderet ꝯ platonẽ: ꝙ est ridiculũ. ꝗ loquit̃ de gñe logico: vt distinguit̃ a puro analogo ꝛ equiuoco. ꝗ ista solu

10ᵒ meta. com.26. tio nõ valꝫ ẽm intẽtionẽ vboꝝ Aris. vñ ẽt dicit Cõmẽtator ibidẽ. Qꝛ corpꝰ qđ dĩ de celo ꝛ inferioribꝰ nõ dicitur vniuoce: sed equiuoce vel analogice. ¶ Aliter ergo est dõꝫ ꝙ corruptibile ꝛ incorruptibile differũt gñe logico predicamẽtali. Tu dicis: qꝛ q̃dã relõnes sunt icorruptibiles: cõcedit̃. vñ ẽt ille relõnes incorruptibiles nõ sũt in gñe logico: qꝛ relatio logica tñ ꝯtinet relõnes corruptibiliũ: sed alie relõnes incorruptibiles non sunt in gñe relõnis

D logice: nisi sicut ꝑncipia iferioꝝ relationũ corruptibiliũ: ꝛ sic ꝑ reductionẽ: qꝛ nisi motor perpetuus referretur ad mobile relatione causalitatis nõ causaret iferiora. vñ ille relationes sunt cã iferioꝝ in suba ꝛ relõne: qꝛ inferiores relõnes dependent a perpetuis relõnibꝰ: qꝛ motor perpetuus referẽ ad mobile per viã causalitatis sine qua non. ¶ Aliter rñdet̃: corruptibili ꝛ incorruptibili ꝛc. Cõceditur ꝙ nullũ genus ꝑpinquũ est eis cõe: sed bñ remotuꝫ. ergo põt eis esse cõe. Et hic ẽt sufficit ad intentionẽ Aris. ibi: qꝛ vult ꝓbare ꝙ incorruptibile: vt idea ꝛ corruptibile nõ cõueniant in vno genere: qđ est ꝑprie vniuocũ: sic ꝙ sunt spẽi spãlissime: vt posuit plato: sꝫ bñ pñt cõuenire in genere remoto: qđ est similitudinarie dictũ: vt in generalissimo: qđ est remotũ: sic ꝑme relõnes pñt cõuenire in genere remoto. Sed prior solutio melior est. ¶ Ad aliaꝫ

E rõnẽ que est ꝑma in ordine. Omne illud qđ circuit omne predicamentũ ꝛc. Dõm ꝙ aliqđ circuire oĩa pñta potest esse dupl̃r. vno mõ essential̃r. Modo qđ circuit oẽ pñtũ essential̃r ꝛ formal̃r nõ est vnum genus: vt ens circuit oẽ predicamentũ. Alio mõ qđ circuit oẽ predicamẽtũ subiectiue: ꝛ simpl̃r ꝛ qđ circuit omne ꝑdicamẽtũ. i. simpl̃r in oĩbus ꝑdicamẽtis subiectiue põt esse vnũ genus: dicis ꝙ relatio circuit omne ꝑdicamentũ: cõcedit̃ fundamentaliter: qꝛ fundat̃ in diuersis ꝑdicamẽtis: ꝛ hoc non impedit vnitatẽ generis. ¶ Ad aliã. enti in aĩa ꝛc. Aliq dicunt ꝙ ens aĩe nõ est in ꝑdicamẽto: sed hoc nõ videt̃ valere. qꝛ Aristo. vult ꝙ omne ens incõplexuꝫ sit in ꝑdicamẽto: qꝛ singulũ coꝝ est que ẽm nullam ꝯiũctionẽ dicunt̃ ꝛc. Mõ aliqua entia aĩe sunt icomplexa ꝛc. Unde dõm est al̃r ꝙ

F enti in anima ꝛ enti extra animam nihil est cõmune vniuocum vniuocatione speciei spãlissime: que est perfecta. Tamen enti in anima ꝛ extra animaꝫ bene est aliqđ cõe vniuocum vniuocatione diminuta que est a quidditate potentiali: sicut genus gñalissimũ nõ est vniuocũ vniuocatione perfecta: sed diminuta que diuidit̃ per multa genera. Modo ens in anima ꝛ extra aĩam: non cõueniunt in vno cõmuni vniuoco vniuocatione ꝑfecta: ꝙ est speciei spãlissime: sed tñ cõueniunt in genere vniuoco diminute: sed q̃ñ vniuocatio spẽi ad indiᵘᵃ ꝛ gñis ad spẽs differant videndũ est: qꝛ spẽs spãlissima nõ diuidit̃ in indiᵘᵃ ꝑ differentias per se: qꝛ multe sunt dĩie sub vna spẽ: sꝫ nõ ẽm substantiã: sed per accñs: vt dĩ zᵒ posterioꝝ. vnde si spẽs sepate essent ab oĩbus accidentalibꝰ nõ essent multiplicata indiuiᵃ: qꝛ tñ esset vnuꝫ indiuiᵐ sub vna spẽ: vñ in separatis in quibus nõ sunt accidẽtia: nõ est nisi vnuꝫ

G indiuiᵐ: vt pꝫ. 8. huius. Et ꝑ celi. Et sic spẽs diuiditur per Tex.cõ.vl. dĩias accidentales que sunt extra q̃dditatẽ: sed genus di Tex.cõ.9z uidit̃ in spẽs per dĩias per se: ex q̃bus cuꝫ ipso ꝯstituunt vnũ ꝑ se: nõ sicut aliud ꝛ aliud genᵘˢ: sic alia ꝛ alia vniuocatio: qꝛ q̃nto genus est superius: tanto vniuocatio magis est diminuta: ꝛ per ꝯñs gñalissimũ est vniuocũ maxime diminutũ ꝛ imꝑfectũ. ergo dicit Cõmentator. 12. huius: Com.14. Qꝛ forme in q̃bꝰ sunt vĩia extra aĩam nõ sunt nisi in poᵃ. ergo scire aliquid in vl̃i: nõ est scire nisi in potentia: ꝛ scire magis in vl̃i magis est scire in potẽtia. ¶ Ad aliaꝫ. illud qđ causat̃ ꝛc. Potest negari: qꝛ sicut vnũ ẽm speciem põt causari a diuersis ẽm spẽꝫ vt calor fit a calidĩtate luminis ꝛ motu: ꝛ certũ est: ꝙ illa differunt spẽ: sic vnum sꝫ genus põt causari a diuersis ẽm genus. ¶ Ad ꝓbationẽ: causa ꝛ causatũ ꝛc. Cõcedit̃ ꝙ debent ꝓportionari q̃tum ad aliqua: sed tñ non opꝫ quo ad oĩa: qꝛ si ꝓportio esset in oĩbus tunc sicut cã esset prior: ꝛ causatum: sed hoc est falsuꝫ: ꝛ sic sufficit ꝓportio quo ad aliqua: vt quo ad actũ ꝛ potentiam: quia si causa ꝑpria est in actu: ꝛ effectus in

H actu. Et si cã est per se: ꝛ causatũ per se: simil̃r ꝓportionantur in cõi ꝛ proprio. vñ si causa est cõis: ꝛ causatum cõe: ꝛ si causa est ꝑpria ꝛ causatuꝫ ꝑpriũ: ꝛ sic in ꝓposito: ꝙ licꝫ plures sint cause: in quibus fundat̃ relatio: non tñ opꝫ ꝙ relatio sit plures ẽm genus. ¶ Ad formã argumenti. Illud qđ causat̃ a pluribus ꝛc. Negat̃ ꝙ vnũ põt causari a diuersis gñibꝰ subiectiue: in q̃bus radicatur ꝛ finit̃. ¶ Ad ꝓbationẽ. causa ꝛ causati ꝛc. Cõceditur. debent ꝓportionari quo ad aliqua: nõ tñ quo ad oĩa vt dictuꝫ est. Aliter põt dici. vnũ ergo nõ potest causari ꝛc. Concedit̃: nõ põt causari a diuersis generibus eque ꝑmo: sed tñ põt causari a diuersis ordine quodã: puta ab vno primario ꝛ ab alio scdario. Tu dicis: ꝙ relatio causatur a diuersis. dicẽdũ ꝙ nõ eque ꝑmo causatur a diuersis: sed ꝑmo causatur a substantia: ꝛ secũdario ab aliis predicamentis: vt quãtitate ꝛ qualitate: qꝛ sicut qualitas in esse dependet a

I substātia: sic ēt in causando relationē. ¶ Ad aliaz. Duob9 modis &c. Cōcedit quantū ad sig̃ta per se: nō tñ op3 quo ad supposita. Tu dicis q accñs absolutū &c. B argumentū est tentatiuū: q2 accipit oppositū: q2 accidēs absolutū & respectiuū nō sunt opposita: q2 si essent opposita vel cōtrarie vel 3dictorie &c. Sed nullo istoꝝ modoꝝ: vñ sunt disperata. vñ magna est dña inter disperata & opposita: q2 opposita repugnantiā & incōpossibilitatē habēt in eodē subiecto sil: s3 disperata p̄nt esse sil' in eodē subiecto: q2 nō oīs diuersitas est oppositio: l3 oīs oppositio sit di-

Tex.c.12. uersitas: vt p3.10.huius. ¶ Ad aliā. in oī p̄dicamento debent esse dñie: cōcedit. Tu dicis. relo nō h3 differētias per se. negatur: q2 dñie per se sunt in relatione. ¶ Ad probationē: quia Boetius dicit q relatiua nō discrepāt dif-

K ferentia substāriali. ¶ Dōm q Boetius accipit relatiua pro subiectis que distinguunt accidētalr: vt suba patris & filij cōueniūt in specie: & differunt accidente tñ: & dña accidentali: sed tamen relatiua q̄tū ad formas relatiōis & quo ad respectum differunt per se: & essentialiter: vt paternitas & filiatio. ¶ Questio. XXVI.

Tex.c.20. ¶ Secundum numerum quidem &c.

Queritur circa hanc partē. Utrū scientia & scibile referant vna relatione nuō vel diuersis relonib9. ¶ Arguit p̄mo q referant diuersis relationibus nuō: pus & posterius referunt adinuicē diuersis relationibus nuō & nō vna relatione: q2 pus referi p p̄oritatē: & posterius p posterioritatē: s3 prioritas & posterioritas nō sunt vna relo: s3 scibile & scientia referunt adinuicē: vt pus & posteri9: q2 scibile p̄cedit sciaz: sicut cā effe-

L ctū: vt habet .3. de aīa. & p̄ posterioꝝ. g̃ referunt diuersis

T.cō.37. relonib9. ¶ Itē. si scibile & sciētia referrent vna relone:

Tex.cō.38 tunc scibile & scia cēnt sil: q2 ex p̄ntis habetur q relatiua sunt sil' nā. g̃ si referunt: tunc essent simul nā. g̃ nō referuntur: & per 3ns nō vna relatione: sed hoc est falsum: q2 scibile nō est simul cū scientia: q2 multa sunt scibilia: de qbus nondū est scia: vt dī in p̄ntis: q2 quadratū circuli est scibile: sed scia ei9 nōdū est. g̃ nō referunt vna relone. ¶ Itē. si scibile & scia referrent vna relone nuō: tunc scibile nō esset relm p se: s3 tñ per accñs qd est falsum: ex lr̃a: q2 numerat scibile & sciaz inter relatiua p se. 3ña p3: q2 postq̄ scibile nō referi ad relonē in alio: tunc esset relm p accidēs: s3 B est 3 Aril. q2 cū ipse dixit scibile referri ad sciaz in fine recapitulat q sm se q̄dē relatiua dicta sunt.

Tex.c.20. Oppositum vult Arist. in lr̃a p̄tacta: vbi dicit q aliqua sunt relatiuoꝝ: quorum vtrūq3 referi per relonē in eo existentē: vt pater refert p paternitatē que est in patre: & fili9 per filiationē in filio: s3 aliqua relatiua sunt: quoꝝ vnū refert ad aliud: nō p relonē in eo existē: sed p relonē in alio: sicut intelli-

M gibile nō refert ad intellectū: nisi q2 intell's refert ad intellectuale: sic scibile non refert ad sciam: nisi q2 scia refert

Com.20. ad scibile. ¶ Et hoc idē vult Cōmētator exponēs B. qui dic q relo est in duob9 modis: vel sit in suba vtriusq3 extremi: aut in suba alteri9 extremi tñ: ita q aliqua relatiua sunt: in quoꝝ vtriusq3 suba est relo: sicut in p̄re & filio: sed aliqua sūt relatiua in quoꝝ vtriusq3 suba nō sit relo: sed tñ in suba vnius: & hoc cōiter dī ab oībus q scibile & scientia referunt vna & eadē relone nuō & nō alia.

Ad qōnem dī cōiter q scia & scibile nō referunt adinuicē diuersis relonibus nuō: sed vna tñ relone nuō: ita q scibile nō referat alia relone nuō ad scia3 q̄ illa qua scia refert ad scibile. Et nō videtur esse alia ratio ad hoc pbandum: nisi tñ auctoritates

Aristo. & Cōmētatoris que dicte sunt. ¶ Notandū q illud dictu3 videt esse difficile p̄pter duo. p̄mo sic. si scia & scibile referrent per vnā relationē numero: tunc relatio vna numero esset in diuersis substātijs numero: q2 nihil formaliter refert per relationē que nō est in eo inherenter: q2 qd est formalr separatū ab alio nō dat sibi esse relatiuū: sicut nihil formalr est albū per albedinē ab eo separatā: sed per albedinē inherentē sibi. g̃ relatio illa per quā scibile: & scia referuntur est in scia & scibili formalr & inherenter: & ista sunt diuersa subiecta numero: imo genere & spe: sed hoc est falsum: q vnum accidēs numero sit in diuersis subiectis nuō: q2 nō est intelligibile: cum accidētis esse sit subo inesse. 7. hui9: & inherentia accidētis ad sub3

Tex.cō.2. est essentia. g̃ alterius & alterius accñtis est aliud & aliud inesse subiecto: & vnius accñtis est inesse vni subiecto. g̃

O nō relone vna. ¶ Itē. si hoc esset: tūc scia esset terminus suipsius: qd est falsum. 3ña p3: q2 certū est q qñ scia habet de aliquo scibili: tūc scibile terminat respectū sciētie que est de ipso scibili. Tunc capiat illud terminare: vel terminus ille attribuit scibili & est respectus: tunc terminare vel terminus: qd est respect9 vel est subiectiue in scia vel in scibili. si in scibili: tunc alia relatio esset qua scibile referi ad sciam q̄3 ecōuerso. si aūt in scia: tūc idē terminaret seipsum: imo scia esset in scibili de quo est scia: sed hoc est falsum quo ad vtrāq3 p̄tē: q2 nihil terminat seipsum: nec scia est scia: imo scibile de quo est scia vt oēs dicūt. Qz aūt scia sit ipsummet scibile. p3: q2 nihil terminat respectum scie q̄3 scibile: & illud est in scia referi ad scibile: & ecōuerso: sed sunt diuerse relones numero: q2 sicut scientia referatur ad scibile per relonē conformitatis: sic scibile referatur ad sciam per rōnem terminantis: que est alia relo ab illa qua referi scia. ¶ Dōm est g̃ aliter ad qōnem: q scia & scibile referunt alia & alia relatione numero adinuicē:

P & adducunt ille due rōnes p̄us facte de hoc: q2 vīr fidem facere in p̄posito. ¶ Et tūc r̄ndendū est ad auctē Arist. & Cōmentatoris dupl'r. vno9 q Arist. in 5° metaphy. enu-

Tex.c.20. merat sig̃ta terminoꝝ de qbus 3siderat scia illa. Modū aliquātaliū sig̃toꝝ interdū sunt nō entia: & nihil sunt in rerū nā: sicut vlē platonicū sig̃tur noīe sube: & tñ nihil est in reꝝ nā. Silr hoc nomen ad aliqd: q̄q3 sig̃t tale3 modū relatiuoꝝ: quoꝝ vnus nō referi ad aliud per relonē in eo exñtē: sed per relonē in alio. Et hoc nihil est in reꝝ nā: & hoc nō p̄iudicat Aril. q2 habz enumerare diuersa sig̃ta: de qbus considerat quelibet scia: imo hec scia sunt sint in rerū nā siue nō sint. Silr dictū Cōmentatoris d3 exponi quo ad sig̃ta: q2 relo fit duob9 modis &c. i. sig̃t talia relatiua: quoꝝ vnū nō refert p relonē in eo: & sic sepe sig̃tur illa per noīa que nō sunt in reꝝ nā: imo diffiniūtur sepe diffōne qd noīs que est cōis tam enti q̄3 nō enti: vt p3 per Lyncolniēn. p̄mo posterioꝝ. Aliter posset B referri ad noīa: quoꝝ quedā sunt relatiua: quoꝝ vtriq3 sig-

Q naī 2° noīe: ita q nō sumit nomen vnius a noīe alteri9 vt pā & fili9: s3 quedā sunt relatiua: quoꝝ vnū refert p relationē in alio. i. nomē ei9 sumit a noīe alteri9 p modum casus & deriuationis vt nomen scibilis sumit a noīe scie: & nomē itellectualis sumit & signat p deriuationē a noīe alteri9 relatiui: qd est intell's: & hoc voluit dicere vterq3 auctor: q2 3ña nō valet: & hec de q̄ōne. ¶ Q̄ō. XXVII.

Tex.c.20. ¶ Non est aūt intellectus ad hec &c.

Queritur circa hāc p̄tē. vtrū itell's referatur ad illud: cuius est itell's. ¶ Arguit p̄ q sic. posterius referi ad p̄us: q2 pus & posteri9 sunt relatiua adinuicē: vt p3 ex p̄ntis. sed itell's est posterior eo cui9 est intel-

A Incausa:sicut visus est posterior. ¶ Item.effectus refert ad suã cãm cũ sint relatiua:sȝ intell's est effect⁹ ei⁹:cu⁹ est intellectus:sicut sensus est effect⁹ ei⁹.cu⁹ est sensus.p cõuenientẽ similitudinẽ.g zc. ¶ Itẽ.intell's refert ad intellectuale siue ad intelligibile ex lr̃a:qꝛ scia referi ad scibile:ꝛ intellect⁹ ad intelligibile:sȝ intellectuale est cu⁹ est intell's.ex lr̃a:qꝛ intellectuale signat ꝙ ipsius est intellectus.

Tex.co.20 **Oppositum** vult Arist.in lr̃a.g dicit ꝙ itell's nõ refert ad illud:cu⁹ est intell's:sicut visus nõ refert ad illud:cu⁹ est visus.s.ad vidẽtẽ:sed ad

Tex.co.20 visibile:ꝛ idẽ vult Cõmentator ꝛ oẽs expositores.

Notandũ ꝙ p intellectũ possumus duo intelligere. vno⁰ p intellectũ põt intelligi act⁹ intelligendi q vocat̃ itelligere vel itellectio.Alio⁰ p intellectũ

T.p.p̃.t.s. põt itelligi aia itellectiua.ex 3⁰ de aia in multis locis.mõ questio nõ querit de aia intellectiua:nec de po⁰ intellectiua:sed querit de actu intelligẽdi.verũ actus itellectus vt

B intelligere referat̃ ad illud cuius est intelligere. ¶ Notãdũ vlterius:ꝙ actũ itelligẽdi esse alicu⁹ põt intelligi 2⁰. vno⁰ ꝙ sit alicu⁹ vt subiecti:sicut videre põt esse alicu⁹ subiectiue:sicut videntis:alio⁰ sicut obiecti vt coloris:sic intellectio põt esse alicu⁹ subiectiue vt intelligentis:vel alicu⁹ vt obiecti:sicut intellectualis ꝛ intelligibilis.

Et tunc dõm ad qõnẽ duo.p̃ ꝙ intell's nõ refert ad illud:cu⁹ est itell's tanq̃ subiecti. ¶ 2⁰ dõm ꝙ intell's bñ refert ad illud:cu⁹ est intell's tanq̃ obiecti.

Tex.co.20 Rõ p̃mi.Aristo.ponit in lr̃a.Si intellectus referret̃ ad illud cu⁹ est itell's vt ad intelligentẽ:tũc vnũ ꝛ idẽ bis diceret̃.i.referret̃ ꝯñtiaȝ nõ declarat:sed aliq declarãt eaȝ sic.Actus intell's vt intelligere dı̃ ꝛ refert̃ ad intelligibile:sed si tunc referret̃ ad illud:cu⁹ est tanq̃ subiecti:tũc idẽ bis diceret̃ ꝛ referret̃:vt ad subm ꝛ obiectũ. Tamen ista declaratio oĩno nõ est sufficiẽs:qꝛ forte nõ est incõuenienꝭ vnũ ꝛ idẽ referri bis ad diuersa diuersis relonib⁹:

C sȝ nõ sit cõueniẽs vna relone referri:sicut vna q̃ntitas:ꝛ maior ꝛ minor respectu diuersoꝝ sic refert̃ ad diuersa p relonẽ maioritatis ꝛ minoritatis:sic intell's põt ẽt bñ referri ad diuersa diuersis relonib⁹:qꝛ ad itellectuale põt referri rõne ꝯformitatis quã hȝ ad ipsuȝ:ꝛ põt referri ad

Com.20. itell'm relone causati ad cãm.vñ Cõmẽtator aliter declarat ꝯñtiã.Quia si itell's referret̃ ad aliud:cuius est itell's vt subiecti:tũc vnũ ꝛ idẽ bis diceret̃.i.referret̃ relonib⁹ oppositis ad idẽ ꝛ respectu eiusdẽ in relone cãe ꝛ causati:ꝛ format sic ꝯñtiaȝ.si itell's referret̃ ad illud:cu⁹ est itell's:tũc vnũ ꝛ idẽ re⁹ eiusdẽ bis diceret̃.i.referret̃ vt relone cãe ꝛ cãti:sȝ hoc est falsuȝ:ꝙ vnũ ꝛ idẽ sit cã ꝛ cãtũ respectu eiusdẽ.ꝯñtiaȝ declat.Intelligẽs ꝯstituit̃ p itellectũ ꝛ actũ intelligẽdi foialr:vt albũ foialr ꝯstituit̃ p albedinẽ. vñ nihil est itelligẽs foialr nisi p itellectionẽ:ꝛ sic est cã. Modo si tũc itelligere referret̃ etiã ad intelligentẽ:tunc

D intelligens esset cã intelligere:ꝛ sic vnum ꝛ ideȝ respectu eiusdẽ esset causa ꝛ causatum:ꝛ sic vnuȝ ꝛ idem bis diceret̃. ¶ Tũc vlterius.qcqd est cã cãe est cã causati:sȝ act⁹ intell's est cã itelligẽtis:ꝛ itelligẽs est cã actus itell's.ergo actus itell's:de p̃ ad vltimũ erit cã suiipsius. ¶ Iteȝ:pfectio inherẽs alicui nõ refert̃ ad ip̃m:cu⁹ est pfectio reali relone:sed actus itell's est pfectio inherẽs aĩe itellectiue. ¶ Rõ 2ᵉ p̃nis est.Quicqd est cõforme alicui refert̃ ad ip̃ȝ vt sic tanq̃ ad ter^m:sȝ itell's est ꝯformis itelligibili:sicut scia est ꝯformis scibili de quo est scia:sic intell's est cõformis itelligibili aliter nõ itelligeret intell's plus vnuȝ vel p̃us q̃ aliud.Et illud vı̃ sentire Arist.in lr̃a:qꝛ declarauit p sile:qꝛ sicut se hȝ visus ꝛ actus vidẽdi:qꝛ non refert̃ ad illud:cu⁹ est.i.subȝ vidẽs:sȝ ad colorẽ:sic act⁹ intell's non refert̃ ad subm itelligẽs:sȝ bñ ad itelligibile pp ꝯformi-

tatẽ quã hȝ ad ipsuȝ. ¶ Nõndũ ꝙ hic est dubiuȝ.Actus intell's refert̃ ad itelligibile:vel ꝙ h̃ est eadẽ relone nuõ vel diuersis.si eadẽ relone nuõ:tunc vna ꝛ eadẽ relo erit in diuersis subtis:sȝ hoc est falsuȝ:ꝙ aliqđ accñs idẽ nuõ sit in diuersis subiectis:qꝛ accñtis eẽ subo est iesse:ꝛ vni⁹ accñtis vnũ est inesse:sicut vnũ est esse ei⁹.ꝯñtia pȝ:qꝛ illa relo p quã referunt̃:tũc eẽt inherẽter ꝛ formalr in itelligibili:ꝛ in ipso itellectu:qꝛ nihil refert̃ p relonẽ que est in alio formalr.si referret̃ alia ꝛ alia relone nuõ hoc vı̃ esse ꝯ Aris.g dicit:ꝙ itellectuale nõ refert̃ ad itell'm:nisi qꝛ itell's refert̃ ad ip̃ȝ.vñ itellectuale sig̃t ꝙ ipsi⁹ est intellect⁹. Et hoc idẽ dicit de scibili.h̃ ideȝ vult Cõmentator exponẽs lr̃aȝ dicẽs:ꝙ relo est duplr:aut in suba vtriusq̃ extremi:aut in suba alterius tm̃.Dõm est ꝙ itellectus refert̃ ad itelligibile:ꝛ eꝯ:sȝ nõ vna relone nuõ. Et hoc pbatũ est in qõne p̃cedẽti:qꝛ si itellectuale refert̃ ad itellectũ:ꝛ eꝯ.vna relone nuõ:tũc illa eẽt i itelligibili:qꝛ nihil refert̃ ad aliud p relonẽ q̃ sit ext̃ ip̃ȝ.Tu dicis:ꝙ intelligibile refert̃ p relonẽ q̃ nõ est in ipso:sȝ in itellectu:qꝛ aliqd referri põt eẽ 2⁰ p se:ꝛ sic nihil refert̃ p relonez q̃ est

F extra ip̃ȝ.Sȝ alio⁰ põt aliqd referri p accñs:ꝛ sic põt referri p relonẽ que est in alio:ꝛ sic est in pposito:ꝙ itellectuale refert̃ p accñs zc. Hoc dõo nihil valȝ:qꝛ nõ ẽ nisi fuga a veritate.Quia ipole est ꝙ aliqd sit albuȝ vel p se vel p accñs:nisi p albedinẽ:q̃ est i ipso:sic ipole est aliqd referri p se vel p accñs:nisi p relonẽ in eo:qꝛ hoc nõ refert̃ ad aliud nisi p accñs:cũ sit suba:sȝ hõ pı̃ nũq̃ refertur ẽt p accñs nisi p p̃nitatẽ in eo.g h̃ nõ valȝ. ¶ Item. si esset:tũc scibile nõ esset terminus sciẽtie:imo respect⁹ sciẽtie:sed hoc est falsuȝ:qꝛ nihil terminat respectũ sciẽ aliud q̃ scibile.Tũc capiatur illud terminare nõ est esse

G ab^{ium}:quia est respectuȝ in habitudine ad illud cuius est terminus:ꝛ illud terminare nõ est in scia:qꝛ scientia non est terminus sui respectus.Aliter scia esset scibile ꝛ terminus ille.g relatiuũ nõ est terminus sui respectus.g relinquitur ꝙ illud terminare sit in scibili.g scibile du sciẽtia est de eo refert̃ ad sciam:vel itellectuale ad itell'm alia relatione.s.relone terminãtis:ꝛ itell's ẽt alia relone:qꝛ rõne ꝯformitatis.Auctoritates Aris.ꝛ Cõmẽtatoris solute sunt in precedenti qõne:ideo gratia breuitatis dimittant̃ solutiones ad presens.

Et tunc ad rõnes in oppo^m. ¶ Ad p̃mã.posteri⁹ refert̃ ad p̃us:põt dici ꝙ duplex est posteri⁹: qđdã est distinctũ in eẽ a p̃ori loco ꝛ subo:ꝛ illud bñ refertur ad p̃us.qđdã est posteri⁹ nõ distictũ in eẽ loco ꝛ subo a p̃ori:sȝ est pfectio sibi iherẽs:vt accñs posteri⁹ est suba: ꝛ illud nõ refert̃ ad p̃us relone supaddita:q̃ sit ab accñte ꝛ suba:qꝛ nõ est de genere relonis:sicut risibile posteri⁹

H est hoie:ꝛ nõ distingui̇t̃ fm esse.g risibile non refert̃ ad p̃us relone supaddita que differat a risibili:qꝛ risibile est posterius homine:tñ risibile inest hoi:ꝛ hoc est risibile:sȝ significet̃ fm modũ diuersum:tunc illa posterioritas nihil addit sup risibile:sic dico ꝙ itelligere cõsequit̃ eẽ aĩe itellectiue:tñ qꝛ cõiungit̃ ei in esse:sicut perfectio perfectibili:ideo nõ refert̃ relone supaddita ad illud cuius est intellectus:qꝛ illa posterioritas nõ est aliud ab ipso actu intelligendi. ¶ Ad aliã.effectus refert̃ ad suã cãm. Dõȝ ꝙ duplex est causati:qꝛ qđdã est distinctum in existẽtia ꝛ subiecto a cã:ꝛ tale bñ refert̃ ad cãm. ¶ Aliud est cãtuȝ in esse ꝯiunctũ cãe in subo:ꝛ illud nõ refert̃ relone supaddita causato ad ip̃aȝ cãm.Tu dicis:actus zc.Dõm ꝙ itelligere nõ est causatũ qđ subsiset diuisim:sȝ est pfectio inherens aĩe itellectiue:qꝛ nõ refert̃ relone supaddita que sit de genere relonis. ¶ Ad aliaȝ.itell's refert̃ ad intellectuale.Cõcedit̃.inq̃tũ est ꝯformis ꝛ representatiuũ:quo

I alio mō dicis zc. Dōm q refertur ad intellectuale vt ad
obiectū & nō ad illud cuius est vt subti: & hoc concessum
est in questione: & hoc de qōne. ¶ Questio.XXVIII.

Tex.c.21. ¶ Alia quidem: q2 sm bene in nullo zc.

Com.21. Queritur circa caplm de perfecto vbi Aristo. dicit predicta verba: & Cōmentator dicit: q hoc est dispositio pmi
pncipij.s.dei: & est qō. Utrū perfectiōes oīuz
entiū sint in deo. ¶ Arguit p q nō: q2 si hoc
esset: tunc sequeret q deus esset oia entia: q2 in quocūqz
est perfectio alicuius illa predicant de illo: vt in quo est
perfectio albedinis hoc est albū. g si predicationes oīum
entiū essent in deo: tunc oia entia predicarent de deo: sed
hoc est falsuz: q deus sit oia entia: q2 nō est lapis: nec asi-
nus: q2 h est ridiculū. ¶ Itē. si hoc esset: tunc in deo esset
mā: q2 de numero perfectionū quedā sunt māles: & qdaz
K imāles: vt pz. pmo phy. & p de aīa: sed pfectio mālis non
Tex.cō.38 est nisi in mā. Si g oēs perfectiones oīum entiū essent in
Tex.c.13. deo: & quedā sunt māles & quedā imāles in deo oporteret
& 17. esse mām: sed hoc est falsuz. 12. huius. vbi Aristo. demon-
T.cō.49. strat ex pposito q in deo nō est mā: neqz aliqua po9 pas-
siua. ¶ Itē. si hoc esset: tūc deus cōnumeratus alicui pfe-
ctioni alteri9 nō esset quid melius q pus solus nō cōnu-
meratus: q2 postq pfectiōes oīuz entiū essent in deo: tūc
cōnumeratus vni bono & pfectioni totū cōgregatū simul
non redderet melius: nec eligibilius deo solo: sed hoc est
falsum. pbatio falsitatis: q2 sicut hūana felicitas se hz ad
minimū bonoz hūanoz: sic deus se hz ad qōlz aliud bo
nū vniuersi: per ɔuenientē silitudinem: q2 sicut felicitas
est humana grā cuius oia alia querunt & ipsa pter nul
Capl.10. liū: quare: vt pz. 10. ethi. sic deus est pter quē oia querun
L tur bona vniuersi: & ipse pter nullū aliud: quare: sed fe-
licitas humana cōnumerata minimo bonoz reddit eli-
gibilior: q2 si aliqs hēet oia bona requisita ad felicitatem
& si deficeret minimū bonū vt decor capilloz ɔnumera-
ta illi decori redderetur eligibilior. g deus cōnumeratus
alicui bonoz minimo redderetur eligibilior & melior q
pus sm se & solus. ɔñtia pz: q2 si oēs perfectiones sunt in
deo quid poterit sibi addi quo melioraret: nihil. ¶ Itez
si hoc esset: aut iste perfectiones oēs essent idē cuz eēntia
dei vel diuersa: per sufficientē diuisionē: q2 oē cōparatuz
alteri nō est nisi per modū identitatis vel diuersitatis: q2
hoc est pn9 quasi q vtrūqz cōparatū alteri vel est idem
vel diuersuz vel quo aliud est diuersum: vt pz. 10. huius.
Tex.c.12. Sed pmo ille perfectiōes nō sunt diuerse a deo. Quia si
hoc esset: tunc cōpositio esset in deo: q2 cōpositio est vbi
est aliud & aliud in aliquo: sz in puro simplici nō est aliō
& aliud vt deo: q2 oēs sapientes ɔcederēt deū esse simpli-
Tex.cō.39 cissimū: vt pz. 12. hu9: nec ēt iste pfectiones sunt eadē eēn
40.&41. tialr cū deo: q2 quecūqz vni & eidē sunt eadē inter se sunt
M eadē. si g oēs iste pfectiones essent eedē cum deo inter se
essent eedez vt perfectiones lapidis & asini perfectio eēt
eadē pfectio & vna: & sic lapis eēt asinus: qō est falsum.

Tex.cō.21 Oppositum argr auctē Cōmentatoris in isto 5
cap9 de pfecto: q in deo sunt oēs p-
fectiones oīum entiuz: sz meli9 est q pbet auctē ɔgrega-
ta ex auctē Aristo. & Cōmētatoris: q̄uis neuter ipsoz di-
uisim expresse dicat: sz sil collectiue dicūt: q2 dicit Arist.
Qr alia quedā pfecta sunt: q2 in nullo hñt deficiunt & non
hñt hyperbol. q2 a nullo excedunt: nec ad aliud accipere
T.cō.34. extra: Cōmentator dicit: q h est dispō pmi pncipij.s.dei.
¶ Notandū q Aristo.2° celi. caplo de duabus qōnibus
diffinibilib9 dic q nō est ipūtādū audacie: nec psūptiōi
ingrere de talib9: sed amore phie & veritatis grā: & super

hoc dicit Cōmētator. Qr scire nobile modicū est melius N
multo ignobili. Nō nulli dubiū qn deus sit optim9 en-
tiuz: q2 di in phe9 hu9 q optimū totalr eoz q in nā de9:
iō de cognitione eius q est diffi9 itells noster hz se: sicut
oculus noctue ad lucē solis: & lz paruā cognitionē de deo
habere possim9: & cū magna difficultate: tñ illud modicū
scire est melius multo ignobili: inquirere dei cognitionē
nō est ipūtandū zc. vt dcm est pus. vñ etiā Aristo. 12. de
aīalibus cōparat sciaz dei ad sciaz gnā9 & corrup9: quia
scientia diuinoz est nobilior scia gnā9 & corrup9: lz mo-
dicū attingamus ad ea. Et declarat: q2 delectabili9 est vi-
dere aliquā particulam rei amate q multa alia. vñ dicit
sic: hñt. n. vtraqz grām.s. scibilia diuina & gnābilia & cor-
ruptibilia: subdit: hec.s. diuina: lz sm indiciuz ad ea attin
gamus: tñ pter honorabilitatē cognoscēdi delectabilia
q oia apud nos: queadmodū amatoz pticulam q̄cūqz Q
modicā ɔsiderare delectabilius est q videre oia alia.

Ad qōnem dōm q in deo esse perfectiones oēs
oīuz entiū pōt intelligi duplr. vno9
formalr & distincte. Et sic in deo nō sunt pfectiones oīuz
entiū: & causa est: q2 si pfectiones oīuz entiū essent in deo
formalr & distincte: tunc deus formalr esset oia entia: &
ɔñtia pbata est pus: sed hoc est falsuz: q deus sit asinus
& lapis. 2° pōt intelligi q oēs perfectiones oīum entium
sint in deo causaliter causalitate finis & vntiue. Et sic est
verū q oēs perfectiones sunt in deo vntiue: & vt in fine
& causa est: in eo qō simpliciter & totalr & in sūmo est per-
fectū debent esse perfectiones oīum entiuz tanq in fina-
li causa. Quia hic est finis oīum alioz: q2 in oībus siue a P
nā siue ab arte cōsistentibus deterius semp est grā me-
lioris: vt Aristo. 7. politice. Et esse in fine est vnus actus
essendi. 4. phy. sed deus est pfect9 in sūmo & totalr & sim-
pliciter. ergo omnes perfectiones sunt in deo vt in fine:
sed q deus sit in vltimo perfectionis & sūmo oēs sapien-
tes concedunt: q2 est totalr optimū eoz que in natura. in
pphemio huius. ¶ Notādū: q sicut in deo sunt oēs per-
fectiones vniuersi non formalr & distincte: sed causaliter
& virtute: q2 deus est optimū eorū que in natura: & ab hoc
pncipio dependet celū & tota natura: vt habetur. 12. hu9: Tex.c.38.
& pmo celi. dicitur ab hoc pncipio deriuatum est esse oī- Tex.c.100
bus his quidem clarius his quidez obscurius: sic omnes
perfectiones oīum cor9 habent esse in celo vntiue & vir-
tualr & causaliter: quia dicit Aristo. 2° de generatione. q
forme oīum sunt interius: sic scientia de deo: lz sm modi-
cum possimus attingere ad eam: est tamen honorabilior
omni scientia aliarū: & melior: vt tactuz est in predicta au-
ctoritate Aristo. 12. de aīalibus. vñ etiam dicit Cōmen-
tator. 12. huius: q differentia est inter pmū pncipiū & ab- Com.37.
stractuz. Et alia pncipia abstracta: q2 alia pncipia abstra- & 44.
cta a pmo sunt amata pter aliud: sed principiuz pmuz
abstractuz est amatum pter se vt perfectuz in fine: ita
dicit: scientia de corporibus celestibus est nobilior scien- Q
tia oīum alioz corporum & formarum corporalium.

Et tunc ad rōnes: si oēs perfectiones zc. Cōcedit. si
formalr & distincte essent in deo vt in mate-
rijs & substātijs pprijs vel subiectis: sz si sunt in deo cau-
saliter vt i fine & vniuoco mō: nō opz q de9 sit oia entia.
¶ Ad aliā. si hoc eēt: tunc in deo esset mā zc. Concedit. si
formalr & distincte: sz si sūt in deo vniuoco mō & causalr:
nō opz q in deo sit mā. ¶ Ad aliā. si hoc esset: tūc deus
cōnumeratus pfectioni zc. Dōm q deū cōnumeratū cū
alia pfectione esse pfectiorē & meliorē se solo pōt itelligi
duplr. vno mō intēsiue & qualitatiue. 2° mō quantitatiue
& extēsiue. Nō deus cōnumeratus zc. non est pfectior &
melior q̄litatiue & intensiue: q2 deus solus sm se qualita-

A tive ⁊ essentialr ita pfectus est: sicut ꝯnumeratus cũ oib⁹ alijs bonis vniuersi: sed bñ quãtitatiue ⁊ sꝫ numerũ est pfectior: qꝛ plura enumerant̃ ꝙ̃ in deo solo: ⁊ sic quãtitatiue bñ est pfectior nõ quãtitate ꝯtinua: sed numerali: qꝛ plura numerant̃ ꝙ̃ in deo solo accepto. Et cũ adducitur simile de felicitate ⁊c̃. nõ est sile: qꝛ lꝫ felicitas sit bonum vnle causalitate finis: respectu oiuꝫ que requirunt̃ ad felicitatẽ: tñ nõ est bonũ simplr ⁊ vli priozitate: nec causalitate: qꝛ nõ est cã oiuꝫ bonoꝝ vlr ⁊ simplr: sꝫ de⁹ est vle bonũ causalitate agẽtis sꝫ fidẽ ⁊ veritatẽ catholicã ⁊ sm Aristo. ⁊ Cõmentatorẽ. g̃ lꝫ felicitas ꝯnumerata alteri sit eligibilioꝛ intẽsiue ⁊ qualitatiue ⁊ essentialr: nõ tñ opꝫ ꝙ deus sit perfectioꝛ qualitatiue ⁊ itensiue cõnumerat⁹ alteri pfectioni: qꝛ sm se est bonus ⁊ pfectus simplr. extra qõ nihil est: ⁊ sic non est de felicitate hois: vt visum est.

B ¶ Ad aliã. si haberet ⁊c̃. aut iste pfectiões ⁊c̃. Aliq negãt diuisionẽ dicẽtes: ꝙ aliqd cõparatũ alteri non opꝫ ꝙ sit idẽ vel diuersuꝫ: sed sufficit ꝙ nõ sit ideꝫ. ¶ Aliter dõm est ꝙ cõcedit̃: ꝙ oẽs pfectiones sint in deo realr idẽ cuꝫ deo: qꝛ qcqd est in deo realr idẽ est cũ deo: ꝙ de⁹ est simplicissimus ⁊ vnissimus: ⁊ nulla diuersitas cadit in deo. vtrũ aũt he pfectiones sint nõ eedẽ formalr cũ deo: ita ꝙ idẽtitas realis possit stare cũ nõ idẽtitate formali: hoc cõcedunt aliq doctores sancte scripture. Ita ꝙ ponunt formalitates in deo: quaꝝ quelꝫ est res: nõ tñ diñt realr. Illud ptinet ad doctores sacre theologie discutere. ex̃. n. terminos phie est. dicis. g̃ iste pfectiones sunt eedẽ inter se. Cõcedit̃ ꝙ sicut in deo sunt eedẽ: ita inter se sunt eedem. si realiter cũ deo sunt eedẽ. ergo realiter inter se sũt eedẽ. ergo aliqui doctores vt tactuꝫ est dicunt ꝙ nõ sunt eedẽ formaliter: sed identice. Illud inquirere bene spectat ad scripture doctores. ergo pretermittat̃ ad presens. Et hec de questione.

C ¶ Questio. XXIX.

Tex. cõ. 23 ¶ Scdm ꝙ dicit̃ multipliciter ⁊c̃.

Queritur circa hoc capm. vtrũ diffinitio vel ptes diffõnis pdicentur p se de diffinito. ¶ Arguit̃ p̃ ꝙ nõ. Illud nõ p se pdicat̃ de alio: qd est ideꝫ ẽentialiter cũ eo: qꝛ qd inest alicui p se hoc est cã eius: qꝛ per se dicit cãm eius: sed diffinitio ⁊ partes diffinitionis sunt eedẽ essentialr cuꝫ diffinito: vt oẽs hoc cõcedunt: ꝙ diffinitio ⁊ partes diffõnis cũ diffinito idem important. ¶ Itẽ. illud qd nõ inheret alteri nõ pdicat̃ per se: quia predicari est inherere subiecto: sicut subiecti est substare. vñ qd nõ inheret nõ pdicat̃: ⁊ p ꝯñs per se nõ pdicatur: per locũ a toto in mõ ad pteꝫ in mõ: sed diffinitio ⁊ ptes diffõnis nõ hñt p se modũ inherẽtie: qꝛ diffõ ⁊ ptes eius nõ inherẽt cũ sint sube: cui⁹ ꝓpriũ est p se stare. vñ per h̃ suba dĩ differre ab accidẽte: qꝛ accidẽtis ꝓpriũ est inherere: sic sube ꝓpriũ est substare. g̃ nõ pdicat̃ de diffinito.

D Oppositum vult Aristo. in lr̃a vbi dicit. Quare ⁊ sꝫ se multiplr dici est necesse. vno qdẽ enim sm se qd quid erat esse vnicuiqꝫ ⁊c̃.

Notandũ ad intellectum qõnis: ꝙ Lyncoñ. p̃mo posterioꝝ. ponit cõditionẽ cõem oi per se dĩ. ꝙ per se p̃ causaꝫ excludit participẽ. vñ p se nõ facit aliqd per aliaꝫ causaꝫ: qꝛ si hoc esset: tũc nõ esset p̃mo: ꝙ aliud prius esset per qd esset tanq̃ per participẽ. ¶ Notandũ vlterius ꝙ Lynco. dicit ibidẽ: ꝙ per se capit̃ duplr. vno eñ mõ dicit ꝯditionẽ siue dispõnẽ icõplexã: sꝫ dicit ꝯditionẽ incõplexã: tũc dĩ tribus modis. p̃ mõ p exclusionẽ cãe efficientis: ⁊ sic citra p̃m est p se nihil: qꝛ sola p̃ma causa nõ est per causaꝫ efficientẽ: nec vnũ alioꝝ entium est per se. s. per exclusionem cause efficientis: qꝛ oia entia dependent ab agẽte: vel saltẽ ab agente per similitudinem. Alio mõ per se dicit exclusionẽ cãe mãlis: ⁊ sic intelligentie sunt p se: qꝛ nõ hñt cãm mãlẽ saltẽ corporalẽ. 3⁹ mõ p se dicit exclusionẽ subiecti in q̃ est: ⁊ sic oẽs sube sunt per se: qꝛ nõ sunt in subo. 4⁹ mõ aliqd dĩ per se: ⁊ est modus causandi cũ cã p illud qd ipsa est causet suũ effectũ: ita ꝙ nõ p accidens. ¶ Ulterius notandũ ꝙ Lyncoñ. dicit: ꝙ Aristo. nõ fecit mentionẽ de duob⁹ modis. s. de illo q est per exclusionẽ cãe mãlis vel efficiẽtis: qꝛ nõ ordinantur ad demonstrationeꝫ. Et Aristo. modos per se ad demonstrationẽ ordinat: quos intendit: ⁊ addit Lyncoñ. ꝙ si est per se. 2⁹ mõ. s. ꝙ dicit ꝯditionẽ cõplexã: tunc alterũ dĩ de altero: ⁊ sic notificat̃ p diffõnẽ: qꝛ vnus modus p se est sꝫ ꝙ predi^{tum} ponit̃ in diffõne subiecti: sicut in p̃mo mõ: vl̃ subiecti ponit̃ in diffõne pdicati vt in scdo mõ. ¶ Uñ notandũ ꝙ rõnabiliter modi q sunt dispõ cõplexi notificant: qꝛ p diffõnẽ: vt dicit Lynco. qꝛ per se alterũ de altero est: cũ qdditas vnius essentialr egrediatur a qdditate alteri⁹: ⁊ nõ p accñs. illõ aũt cui⁹ qdditas essentialr ⁊ nõ per accidens egredit̃ a qdditate alterius: esse suum hꝫ ab alio a quo egredit̃: sicut a cã efficiente mãli foꝛali vel finali: illud aũt a quo habuit eẽ neccẽ est vt recipiat̃ in diffinitione sua q̃ dicit qd est igit̃ p se: ⁊ dĩ alterũ de altero cũ vnũ recipit reliquũ in diffõne sua: vel subm egredit̃ a qdditate pdicati: ⁊ sic est p̃m⁹ modus dõi p se: vl̃ pdicatũ egredit̃ a qdditate subti: ⁊ sic est scds modus: vbi subm ponit̃ in diffõne pdicati. Tũc addit Lync. Cũ g̃ gen⁹ vel diña subalis: a q̃ egredit̃ qdditas spẽi: essentialr ⁊ nõ per accñs pdicat̃ de spe est p̃mus modus dicẽdi p se ⁊ essendi. nã qꝛ spẽs egredit̃ a qdditate generis ⁊ diña subali: tũc diña est cã foꝛalis spẽi: ⁊ gen⁹ est cã spẽi: sicut mã foꝛalis vel forma mãlis. i. potẽtialis ⁊ iperfecta: ⁊ dicit Lyncoñ. ꝙ ad p̃m modũ pñdi per se: vbi alterũ de altero dĩ: cadũt oẽs pdicatiões q̃ oblique pdicant per se cãm vel efficiẽtem vel materialẽ vel formalẽ vel finalem de suo causato: omnibus enim istis modis predicandi predicatuꝫ est tale ꝙ ipsum recipit̃ in diffinitione subiecti: qd ab ipso predicato hꝫ. vñ homo est ex corpore ⁊ anima vel a sole: ⁊ sic qñ cã precise est vel dĩ de causato vel in recto vel in obliquo est p̃mus modus per se: nec solũ qñ predicat̃ in recto: vt homo est aial vel rõnale: sed etiã qñ predicatur in obliquo: sicut homo est ex anima.

F

His visis dõm est ad qõnẽ. p̃mo ꝙ diffinitio ⁊ ei⁹ partes predicant̃ per se de diffinito in p̃ modo: ⁊ causa est. illud predicat̃ per se de alio p̃mo mõ qd dicit essentiaꝫ eandeꝫ vel salteꝫ parteꝫ essentie: ⁊ cui⁹ intellectus essentialis includit̃ in intellectu essentiali alterius: qꝛ iste conditiones requirunt̃ ad modũ predicandi p̃mũ per se: sed diffinitio ⁊ ptes eius habẽt se sic ad ipꝫ diffinitum: ꝙ dicunt totã essentiaꝫ diffiniti: vt diffinitio: vel partem essentie: sicut partes eius. vtrum autẽ partes diffinitionis vt genus ⁊ differentia dicant formaꝫ realr diuersam a forma specifica visuꝫ est prius. ¶ Notandum ꝙ gradus est in p̃mo mõ predicãdi per se: quia aliquid dicit̃ predicari p̃mo per se de altero p̃mo modo quando ab ipso egredit̃ precise quidditas subiecti: ita ꝙ nihil minus est: neqꝫ plus: ⁊ sic diffinitio pdicat̃ de spc. Alio mõ aliqd pdicat̃ per se nõ p̃mo de subiecto p̃mo mõ: quãdo predicatũ nõ est precise causa subiecti: sed est in plus vel in minus: ⁊ sic partes diffõnis predicant̃ diuisim de diffinito: nõ p̃mo in p̃mo modo dicendi per se.

G

H

Ad rationes. Ad p̃mam. illud non predicat̃ de alio ⁊c̃. Concedit̃. si est idem sm rem ⁊ rõnem. Tu dicis: ꝙ diffinitio ⁊ partes eius ⁊c̃. Dicendũ ꝙ diffõ est eadem essentialr cũ diffinito sm rem:

I ⁊ tn̄ differt ſcḋm rōnē: q2 illud qḋ īportat diffinitū implicite importat diffō explicite: ⁊ ꝓpter diuerſitatē rōnis: tūc diffinitio ꝑdicat̄ per ſe de diffinito: ſed ptes diffōnis non īportant totā ēſſentiā diffiniti: ſed ptē: q2 genus īportat formā generalē: dr̄ia formā ſpālē: ⁊ ſic pn̄t predicari de diffinito ꝑ ſe in obliquo: vt hō eſt in aiali ⁊ rōnali: ſed ſi aial ꝑdicat̄ in recto de hoīe: tunc accipit̄ aial pro aggregato ex for° gnāli ⁊ for° ſpāli: tn̄ ſub rōne for° gnālis predicat̄ in obliquo: de hoc viſuz eſt ꝑus. ¶ Ad aliam. illud qḋ inheret ⁊c̄. Conceditur. Tu dicis: ꝙ diffō ⁊ partes eius. oēs nō inherēt. Rn̄det̄: ꝙ lʒ nō inhereant: ſicut accidēs: ſʒ tn̄ bn̄ inherēt mālit: inquātū includunt̄ eſſentialr̄ in ſubiecto ⁊ in diffinito. vn̄ lʒ ſubm̄ nō inhereat: ſicut accidens: tn̄ hʒ modū inherendi meͥᵉ verbo ſubſtantiuo eſt.

K vn̄ hec dictio per ſe eſt reciproca: ⁊ refert̄ ad ſubm̄: vt hō per ſe eſt aial rōnale. i. nō per cauſam extrinſecam: ſed ꝑ ſeipſuʒ: q2 imeͥᵉ quidditas hoīs dependet a qdditate diffinitionis. Et hec de q̄ōne. ¶ Queſtio. XXX.

Tex. c. 23. ¶ Quia vo quecūqʒ in eo qḋ qd ⁊c̄.

Queritur circa hanc ptē. vtrū iſta ſit ꝑ ſe. callias eſt hō. ¶ Argͧ ꝓmo ꝙ nō. Quia per ſe vʒ eſſe neceſſariuʒ. ꝓ poſterioꝝ. ſed iſta nō eſt nec̄ia cū ſit de ſubiecto corruptibili: ⁊ de corruptibilib° nō eſt neceſſitas. ğ nō eſt per ſe. ¶ Itē. de ente per accn̄s nō ꝑdicatur aliqd per ſe: ſʒ callias eſt ens ꝑ accn̄s cū aggreget in ſe nām ſpecificā ⁊ ꝓncipia indiuiduantia. ğ ⁊c̄. ¶ Itē per ſe preſupponit dici de omni. ꝓmo poſterioꝝ: ſʒ in iſta non eſt dici de omni. ergo ⁊c̄.

L Oppoſitum eſt Ariſto. in litera dicentis ꝙ alio modo quecūqʒ in eo qḋ qd eſt exiſtunt: vt animal callias.

Dicendum eſt ad q̄ōneʒ: ꝙ iſta ꝓpō: callias eſt hō: eſt per ſe ꝓmo mō. Rō eſt. illa ꝓpoſitio eſt per ſe ꝓmo mō dicendi: in qua ꝑdicatū eſt de rōne eſſentiali ſubiecti: q2 in ꝓ mō ꝑ ſe qdditas ſubiecti egredit̄ a qdditate ꝑdicati: vt vult Lync. ꝓmo poſte. ſed ſic eſt hic: q2 hō eſt de rōne callie. vn̄ lʒ callias non habeat diffōnē ꝓprie acceptā: tn̄ hʒ diffōnē indicantē eius eſſentiā in qua ponit̄ homo: que pōt dici diffinitio: large ſumēdo diffōnē. ¶ Itē. iſta ꝓpō. callias eſt homo: vel eſt per ſe vel per accidens: per ſufficienteʒ diuiſionē: ſed illa nō eſt per accidēs: q2 ibi nō predicat̄ accn̄s de ſubiecto: nec ſubiectū de accidēte: nec accidens de accidēte. ğ eſt ꝑ ſe. ¶ Tūc vlterius. iſta nō eſt ꝑ ſe in 2° mō: cū hic nō predicet̄ ꝓpriū de ſubiecto: nec in 4°: cū illic ſumat̄ cāʒ efficientē imediatā: qḋ nō eſt hic: nec eſt in 3°: q2 ille eſt modus eſſendi ⁊ nō predicandi. ¶ Notandū tn̄ ꝙ in ꝓ mō

M ꝑ ſe ſunt plures gradus. nā ꝓmus gradus eſt qn̄ diffō tota ꝑdicat̄ de diffinito: ita ꝙ eſt preciſa cū diffiniti: tūc eſt ſcḋs gradus: qn̄ diffinitio ꝑdicat̄ de diffinito cū diffinitio ſit magis formalis cauſa: ⁊ ꝓmus modus penes cauſam formalem. tertius gradus eſt qn̄ genus ꝑdicat̄ de ſpē: qḋ eſt forma mālis: vel mā formalis: ⁊ iſti duo gradus ſunt ꝑ ſe nō ꝓmo. Sed q̄rtus gradus eſt qn̄ predicatū eēntiale predicat̄ de aliquo corruptibili: cui° nō eſt ꝑcīſa eē: q2 in ſubo aliqd eſt: qḋ non eſt cauſatū a predicato: ſic in callia ꝓncipia indiuiduantia. vn̄ iſta ꝓpō. callias eſt hō. eſt ſempiterne veritatis cōditionalr̄: vt qn̄ callias eſt: ſicut dicit Lynconien. ꝓmo poſterioꝝ de eclipſi lune ꝙ luna eclipſat̄: iſta eſt ſempiternē veritatis nō abſolute: ſed cōditionaliter: vt qn̄ terra interponitur.

Ad rōnes per ſe vʒ eē neceſſariū. Cōcedit̄. abſolute vel cōditionalr̄. Modo dicis: ꝙ iſta callias eſt hō: nō eſt nec̄ia. ꝯcedit̄ abſolute: tn̄ ꝯditionaliter eſt nec̄ia: vt qn̄ callias eſt: tūc neceſſe eſt ꝙ ſit homo. N

¶ Ad aliaʒ. de ente per accn̄s. Cōcedit̄ inquātū ſic. Tu dicis: ꝙ iſta. callias eſt hō: nō eſt: q2 callias eſt ens ꝑ accidens. Dōʒ ꝙ non eſt ſic ens per accn̄s: ſicut hō muſicus. vn̄ lʒ hoī accidat eſſe calliā quo ad ꝓn° indiuiduantia: tn̄ hoc nō reperit̄ in rerum nā niſi ſub aliquo ſuppoſito: qḋ hʒ ſe per additionē: in quo nec̄io repit̄ ſpēs: ⁊ illa additio accn̄talis nō īpedit predicationē per ſe. vn̄ ēt vna nā fit ex nā ſpecifica a forma indiuidui. Uel poſſet dici ꝙ hō per ſe ꝑdicat̄ de callia quo ad eſſentiā hoīs: ⁊ inquātū includit nām humanā: ſʒ ſi ꝑdicat̄ de callia: inquātū eſt indiuiduū: hoc eſt ꝓ tanto: q2 nā ſpecifica non reperit̄ niſi in aliquo indiuiduoꝝ. alioquin eſſet idea. ¶ Ad aliā. per ſe preſupponit dici de oī. Cōcedit̄. Dōm ꝙ verū eſt quo

O ad ꝓ^m 2^m ⁊ 3^m gradū. Sed nō opʒ quo ad 4^m gradū: vbi aliqḋ ꝑdicatū eēntiale ꝑdicat̄ de īdiuiduo. Uel poſſet dici ꝙ ibi eſt dici ḋ oī quo ad vlitatē tēporis ꝯditionalr̄: q2 ſemꝑ qn̄ callias eſt: tunc eſt hō. ¶ Queſtio XXXI.

Tex. c. 23. ¶ Amplius aūt ſi in ipſo oſtenſuʒ eſt ⁊c̄.

Queritur circa hanc ptē. vtrū accidēs ꝑ ſe ꝑdicet̄ de ſubo. ¶ Argͧ ꝓmo ꝙ nō. Illud qḋ accidētaliter ꝑdicat̄ de ſubiecto nō ꝑdicat̄ per ſe: q2 predicari ꝑ ſe ⁊ accn̄talr̄ opponunt̄: ſed oē accidere accidētalr̄ predicat̄ de ſubiecto: cū accn̄tis eſſe ſit accidere. ğ ⁊c̄. ¶ Itē. cui° eſſe eſt ineſſe: eius eſſe ſemꝑ ineſt per aliud: q2 per ſe excludit oē per aliud ⁊ per accidens: ſed cuiuſlʒ accidentis eſſe eſt ineſſe: q2 accidentis eſſe eſt ineſſe. 7. huius. ğ per aliud: q2 poſt cōpletū eſſe ineſt. ğ ⁊c̄. Tex. c. 8. P

Oppoſitum vult Ariſto. in predicta lr̄a: ꝙ ꝓpa paſſio predicat̄ de ſubo ꝑ ſe 2° mō dicēdi ꝑ ſe: ⁊ cā eſt. illud ꝑ ſe predicat̄ de ſubo: cuius qdditas preciſe egredit̄ a qdditate ſubti. per Lynconien. ꝓ poſte. q vult ꝙ in modis ꝑdicandi cōplexis vel qdditas ſubiecti egrediatur a qdditate predicati: ſicut in ꝓ mō: vel qdditas ꝑdicati egredit̄ a rōne ſubiecti: ſicut in ſcḋo mō: ſed qdditas paſſionis preciſe egredit̄ a qdditate ſubiecti: ſicut qdditas riſibilis egredit̄ a qdditate hoīs preciſe: q2 nihil eſt in hoīe: niſi ſit cā riſibilis: ita ꝙ nihil ē ibi: neqʒ magis: neqʒ minus. ſilr̄ nihil eſt in riſibili niſi preciſe ſit cauſatū ab hoīe: ita ꝙ nihil ſit ibi ſupfluū: nec diminutū. ¶ Itē. illud ꝑ ſe ꝑdicat̄ de ſubo: in cuius diffōne ponit̄ ſubm̄: q2 ptes diffōnis ꝑ ſe ꝑdicant̄ de diffinito. Et h vel in ꝓ mō: ſi eſt diffō ſimplr̄. vel in 2° mō. ſi eſt diffō ꝑ additamentū: ſʒ in diffōne paſſionis ponit̄ ſubm̄. ꝑ Ariſt. 7. huius: q vult ꝙ ſubm̄ ponat̄ in diffōne ꝓprie paſſionis. Tex. c. 17.

¶ Hoc ideʒ etiā ꝯfirmat̄ auctē Cōmentatoris in predicta lr̄a vbi dicit: ꝙ ꝑ ſe dr̄ de ꝑdicamentis de ſubiecto ꝑ nām ſubiecti ſine aliquo mediante: ſicut dicimus ꝙ ſuperficies eſt albata ꝑ ſe. i. ꝓmo ⁊ ſine medio. vn̄ dicit: ꝙ

Q corpus nō eſt albū: niſi per ſupficieʒ. Et addit poſtea Cōmētator notabile. Qḋ per ſe exiſtit in aliquo tanq̄ accidens: aut tanq̄ ſuba: ⁊ aliqḋ ꝑdicatū ꝑdicat̄ de ſubo: vel hoc eſt accn̄s: ſicut in 2° mō: vel eſt eēntia ⁊ ſuba: ſicut in ꝓmo. Et tūc Cōmētator ſubdiuidit vtrūqʒ modū dicēs: ꝙ vterqʒ iſtoꝝ modoꝝ fit duplr̄: aut per mediū: aut ſine medio. i. ꝑdicatū ineſt ſubo vel imediate: ⁊ ponit exēplū Cōmentator. ſubō. i. ꝑdicatū ſubale ꝑ mediuʒ eſt: ſicut hō eſt viuus ⁊ aiatus: q2 hoc ineſt meͥᵉ aliquo: vt aīa. accn̄s per mediū. i. ꝑdicatū qḋ ꝑ ſe ineſt ſubiecto: ⁊ eſt accidens cum medio: ſicut corpus eſt coloratū ſupꝑ° meͥᵉ ſupficiei: tunc ponit exēplū de ꝑdicato ſubali ſine medio: ſicut hō eſt rōnalis: illa eſt imediata ⁊ per ſe: ſicut ſuperficies eſt colorata: Com. 23.

A colorata. 7 sic pz q accñs propriũ p se predicaẽ de subiecto. ℭ 2° dõm: q accñs cõmune p se nõ predicaẽ de subiecto: 7 causa est: illud nõ pdicatur per se de subiecto: qd nõ consequiẽ pncipia eẽntialia subti: nec cõuertitur cum eo: 7 hec pz per Aristo. pmo posterio. 7 Lynconiẽ. q illd qd predicat per se de subto in 2° mõ consequiẽ pncipia eẽntialia eius 7 ɔuertiẽ cũ eo: sz accidẽs cõe respectu subiecti est h°: qz albũ nõ ɔuertitur cũ hoie: nec consequitur pncipia essentialia eius. vt pz per se.

Et tunc ad rõnes. ℭ Ad pmaz. illud qd predicatur accidẽtalr de subiecto 7c. Dõz q accñtalr pdicari de subo pt itelligi duplr. vno° q pdicatur accidentalr de subto: ita q est accidẽs ɔsequẽs pncipia eẽntialia eius: 7 est sil' cũ eo tẽpore: 7 illud qd sic predicatur accñtalr hñ predicaẽ p se in 2° mõ. Alio mõ aliquid B predicaẽ accidentalr de aliquo qd aduẽit sibi post cõpletũ eẽ: 7 nõ ɔsequiẽ eius pncipia eẽntialia: sz ɔsequitur p aliqua extranea: que accidunt subto. Et illud qd sic predicat accidẽtalr nõ predicaẽ p se. Tu dicis: q oẽ accidẽs predicaẽ accñtaliter. Dõz q si accñs propriũ predicaẽ pmo mõ: 7 sic per se: sz si est accidẽs cõe predicaẽ accidẽtalr scdo mõ: 7 sic p accñs. vt dictũ est. ℭ Ad aliã. cui° ẽ inesse 7c. Dõm q verũ est. si eius esse est inesse per pncipia indiuidui: sz si eius esse est inesse p pncipia eẽntialia spẽi: tunc nõ est p aliud extraneũ. vñ inter subm 7 ppriã passionẽ nõ est mediũ in genere subti: sz sit mediũ in genere cãe: qz diffõ est mediũ quo passio predicaẽ de C subo. Et tu dicis: q accñtis esse estineẽ 7c. Dõm q si est accñs ppriũ. tunc ei° ineẽ est p pncipia intrinseca 7 eẽntialia. 7 sic p se in scdo mõ. Sz si est accñs cõe: tunc ei° eẽ est iesse p pncipia extranea 7 indiuiduãtia pncipia: 7 sic pdicaẽ p accñs. ℭ Uñ notandũ q sicut in pmo mõ pdicandi est gradus. vt visuz est: sic in 2°: vñ aliqd predicaẽ per se in 2° mõ. pmo qñ qdditas pdicati egrediẽ a qdditate subiecti pcise: ita q nihil est in subto: nisi sit cã pdicati 7 nihil est superfluũ: neqz diminutũ: sicut hõ risibilis. Alio mõ aliqd predicaẽ p se nõ pmo sicut qñ qdditas pdicati egrediẽ a qdditate subti nõ pcise. sz aliqd est superfluũ vel diminutuz: sicut sor. est risibilis ibi aliquid est in sorte: qd non est causa risibilitatis. sicut principia indiuiduantia. ℭ Qõ. XXXII.

T.cõ.23. ℭ **Amplius cuius nõ est aliqua causa 7c.**

Circa 3m modũ qriẽ vbi Arist. dicit: hõ pdicta. verũ ista. hõ est hõ sit p se. ℭ Arguiẽ pmo q nõ: Qz qd nec est p se primo mõ: nec aliquo aliorũ modorũ nõ ẽ p se: D qz nihil est p se: nisi sit in aliquo modoruz p se: sicut nihil est in gñe. nisi sit in aliq̃ spẽrũ. vt dr. 4. topi. Sz ista. hõ est hõ. est h°: qz hõ est hõ. nõ est in pmo mõ p se: qz ibi predicaẽ diffõ vel ps diffõnis: sz hic nõ pdicatur diffõ: nec eius ps: nec in 2°: qz ibi accñs predicaẽ de subto: sz hõ nõ est accñs hoĩs: nec etiã est ĩ 4°. mõ: qz subz nõ hz rõnez cãe efficiẽtis respectu pdicati: qz hõ non est cã efficiẽs hoĩs. 7 itellige de eodẽ hoie: nec in 2° mõ: qz 3° modus est eẽndi 7 nõ pdicandi. ℭ Item illa ppõ nõ est p se: que est nugatoria: sz illa ppositio est h°: qz idẽ reperitur in subto 7 pdicato sub eadẽ voce 7 eadẽ rõne. ℭ Itẽ illa ppositio nõ est p se vbi in subto nõ includiẽ cã pdicati: vel eẽ: qz hoc reqriẽ ad per se: sz ĩ ista ppositiõe: neqz cã pdicati includiẽ in subto: nec eɔuerso: cũ idem sit in subo 7 predicato sm eandẽ vocẽ 7 rõnẽ. ergo 7c.

Oppositum vult phs in predicta lra: 7 posset argui rõne. Ista ppõ hõ est hõ. vel ẽ p se vel p accñs: p sufficientẽ diuisionẽ: sz nõ est p accñs: qz nõ predicaẽ accñs de subto: nec eẽ: nec accñs de accidẽte. ℭ Itẽ vbi predicatũ dicit eandẽ essentiã cũ subto E illa ppositio est p se: qz in ppositione per accñs: opz eius esse additũ enti: sz hec est h°. ergo 7c.

Dicendum ad qõnẽ sm Aristo. q illa ppõ. hõ est hõ. est per se in 4° mõ. Qz illa ppositio est p se in illo mõ: in qua subm hz se in rõne cause respectu pdicati: qz in 4° mõ: quẽ ponit Aris. h subiectuz hz se in rõne efficientis respectu predicati: sed hoc est in ista ppõne. hõ est hõ. nulla est alia cã predicati: nisi illud qd includiẽ in subo: vñ lz hoĩs: cũ sit ens nãle: multe sint cãe: tñ hui° ɔplexi. hõ est hõ. nõ est alia cã. vt dicit Cõmẽtator. vñ hñ verũ ẽ q nõ est cã pbãdi hominẽ esse hominez: tñ bene est cã eẽndi hoiem esse hoiem. vñ etiaz dicit Lyncoñẽ. pmo poste. q nihil phibet ɔplexũ esse euidẽtissime ɔ̃itatis: lz incõplexũ ex quo ɔponiẽ nõ sit notuz F p se: vt hõ est hõ est notũ p se 7 pmo: lz hõ qd sit incõplexum nõ sit notũ per se. vñ hui° hoĩs vel hõ est hõ: nõ est alia cã eẽndi qz que ẽ hoĩs: nec etiã est alia cã pbandi: sz est puatio oĩs cãlitatis: Et ppter hoc aliq voluẽ q nõ sit directe in 4° mõ: sz idirecte: cũ sit ibi puatio oĩs cãlitatis. ℭ Notandũ q aliq etiã voluẽ q sit ĩ pmo mõ p se saltẽ indirecte: qz hz ɔditiones reqsitas ad pmũ modũ per se: qz predicatũ nõ includiẽ in nã subti: 7 predicatũ hz se ẽt in rõne foie: 7 habẽt rõnes diuersas saltez rõne sitũs: qz vnũ poniẽ in subto reliquũ in pdicato: 7 isti voluẽ q ista ppõ. hõ est hõ. in nullo mõ per se sit directe: 7 hec nõ est directa pdicatio: cũ supius nõ pdicetur de inferiori. sic ppriũ nõ pdicaẽ de subiecto: sz idẽ pdicaẽ de seipso.

Ad rationes. ℭ Ad primã. illa ppõ nõ est per se 7c. Concediẽ. Tu dicis: q ista ppositio. homo est hõ 7c. Dõm q est in 2°. vt visuz est. Et tu pbas q nõ: qz eius nõ est altera cã. Dõm q ista ppositio est in qrto mõ: qz eius nõ est altera cã quo ad eẽ: G qz illa que icludiẽ in subo: vñ qcũqz est cã hoĩs: ẽt est cã h°: qd est: hõ est hõ: sz nõ est alia cã pbãdi istã ppõnẽ: hõ est hõ. Uel põt dici q est in qrto mõ: vbi subm hz se in rõne cause efficiẽtis 2° que dicit puationẽ oĩs cãlitatis alterius: vñ dicũt q habitus 7 puatio sint in eodẽ mõ p se: ẽt aliq ponũt q sit in pmo mõ p se: vñ dicũt q non solũ primus modus p se est vbi pdicaẽ diffõ vel pars diffõnis: sz etiã vbi idẽ pdicaẽ de seipso: vñ dicũt q talis ppõ prima est vera: qz 2° peri hermẽ. ista: bonũ nõ est malũ: non est vera: nisi qz hec est vera: bonũ est bonũ. ℭ Ad aliam: illa ppõ q̃ est nugatoria 7c. Cõcediẽ. Tu dicis: q hec est h°: nego qa idez nõ repetiẽ ex eadẽ pte: sz ex diuersa parte. ℭ Ad aliã. illa nõ est p se vbi in subo 7c. Cõcediẽ. Tu H dicis q in hac 7c. Dõm q in subto includiẽ cã predicati: qz nihil est cã hoĩs ex pte predicati: nisi qd icludiẽ in homine: qd est ex pte subti. Uel posset dici q nõ solũ illa ppositio est p se in quarto mõ vbi subm hz se in rõne cãe respectu pdicati: sz etiã illa est p se que dicit priuationem omnis causalitatis. ℭ Qõ. XXXIII.

ℭ **Dispositio nõ diciẽ 7c.** T.cõ.33.

Queritur circa hoc capl'z. vtrz positio sit ordo hñtis ptes. ℭ Arguiẽ q nõ. qz si põ eẽt ordo hñtis ptes. Tunc qd careret pte careret põne. Qz ordo habentis ptes nõ est sine ptibus: sz hoc est falsuz: qz punctũ caret partib°: 7 tñ hz positionẽ. ergo falsũz est dicere q positio sit ordo habẽtis partes. ℭ Itez: si sic esset: tunc omne habẽs ordinẽ in partib° haberet positionẽ: qz cui diffinitio cõpetit 7 diffinitũ: sz hoc est falsuz: qz tẽpus oratio 7 nũerus hñt ordinẽ in ptib°: 7 tñ nõ habẽt põnez

I ergo ꝛ pmū. ¶ Itē si positio esset ordo habētis ptes: tūc
eēt relatio: qꝛ ordo īportat quēdā respectū: sꝫ hoc est fal-
sum: qꝛ sunt pdicamēta distincta.

Oppositum vult Arist. in pdicta littera.

Notandum ꝙ positio vt ad psens sufficit capit̄
tripl'r. vno mō pro ordine partium
per cōparationē ad virtutē ꝛ potentiā: ꝛ sic dispō ꝛ potē
tia idē sunt: ꝛ ptinet ad pmā spēm q̄litatis: qꝛ dī ꝙ hō ē
dispositus fm ꝙ ꝛ partes ei⁹ ordinē hāt in potētia ꝛ vir
tute. sīlr in partibus alīs est positio. qꝛ vna pars est pōr
alia fm virtutē: sicut cerebꝝ pus est fm virtutē alīs par
tibus quo ad manifestationeꝫ motus: qꝛ nerui moti a ce-
K rebro sunt ꝛ originant̄ vt a nucha: ꝛ hec est manifesta: tn̄
cor est pus nāliter oībus mēbris: cū sit pncipiū ꝛ vltimū
vite. Alio mō pōt accipi positio pro ordine partiū in to-
to: nō in respectu loci: ꝛ sic est dīa ppingtatis: imo q̄tita
tis: qꝛ linea: supficies ꝛc̄. sunt q̄titates positionē hntes. 3°
mō accipit̄ positio pro ordine partiū in toto respectu lo-
ci: ꝛ sic positio est pdicamētū: ꝛ de hoc q̄rit questio.

Tunc dicendū est ad qōnem: ꝙ positio est or
do hntis ptes: vel fundat̄ in or
dine. ꝛ cū est. illō est pō sine quo nō pōt eē ei⁹: forma ꝛ nā
sꝫ sine ordine ptiuꝫ nō pōt esse eius forma ꝛ natura: quia
positio dicit situ respectu alicuius loci. Modo ille situs
non est sine ordine cāliter: nec est sine ptibus mālib⁹. vn̄
positio est quedam dispositio causata ex ordine partium
in toto respectu loci.

Ad rationes pꝫ: qꝛ punctū pprie nō hꝫ pōneꝫ:
sꝫ hēat signationē in toto: qꝛ pt si-
gnari vbi sit. ¶ Ad aliā pꝫ: qꝛ oē hns ordinē in ptib⁹ re-
L spectu loci. hoc est pō p pdicamēto: sꝫ si hꝫ ordinē in pti-
bus nō respectu loci: ꝛ ꝙ ptes existāt sil' ꝛ copulentur ad
vnū tm̄ cōeꝫ: tunc est pō ptinēs ad pdicamentū q̄titatis.
Mō lꝫ nūerus ꝛ orō hēant ordinē i ptib⁹: tn̄ alie ɔditio-
nes deficiūt ad hoc reqsite. ¶ Ad aliā pꝫ: qꝛ positio nō ē
ordo formal'r: sꝫ cāliter: qꝛ cāur ex ordine. ergo nō opor-
tet ꝙ sit relatio.　　¶ Qō.　　XXXIIII.

Tex.cō.30. ¶ **Pars quidem dicitur vno modo ꝛc̄.**

Queritur circa caplm̄ de pte. vtrꝫ spēs
real'r sit ɔposita ex genere ꝛ
dīa. ¶ Arguit̄ pō ꝙ non sit real'r ɔposita ex
dīa: qꝛ si h̄ eēt: tūc gen⁹ nō pdicaret̄ de spē p
dicatiōe dicēte: hoc est h̄. in qd: qꝛ pars eēn-
tialis nō predicat̄ de suo toto pdicatiōe in recto: qꝛ dicit
Tex.c.41. Cōmētator. 7. hui⁹. dicere aial esse aial est falsuꝫ: sꝫ dice-
35.ꝛ.38. re hoīeꝫ esse aial est verū. g̊ nō est ɔposita. ¶ Itē tūc for
ma spēi subē eēt forma accntalis: qꝛ foīa accntalis est q̄
Cō.4. aduenit enti in actu. vt dicit Cōmētator. 2. de aīa. mō sic.
M si hō real'r ɔponeret̄ ex gn̄e ꝛ dīa: tūc foīa ppa hoīs ad-
ueniret enti in actu vt māe pme actuate p formā gn̄is: sꝫ
hoc ē falsuꝫ: qꝛ foīa ppa hoīs ꝛ asini est subalis ꝛ nō acci
dētalis. g̊ nō est ɔposita. ¶ Itē si hoc esset: tūc intelli⁹mo
Cō.49.2' uētes corpa celestia eēnt cōposite. vn̄ Cōmentator dicit
de celo. I libro celi: ꝙ si corpa celestia ɔuenirēt in gn̄e vt corpore
eēnt distincte spēs: tūc eēnt gn̄abilia ꝛ corruptibilia: sic ēt
intelligētie: que sunt spēs gn̄is ɔtra dicta ꝛ por̄ eēnt gn̄a-
biles ꝛ corruptibiles: qꝛ real'r ɔponerent̄ ex gn̄e ꝛ dīa ꝛ
mā ꝛ forma: ꝛ hoc arguit corruptionē: sꝫ intelligētie nō sūt
corruptibiles: qꝛ sūt ppetue: sꝫ hoc est falsuꝫ: qꝛ oēs docto
res dicūt ꝙ sunt subē simplices. nullā subalē ɔpōnē hn-
Tex.c.41. tes. ꝛ capit̄. 12. hui⁹. g̊ nō est cōposita. ¶ Itē si hoc esset:
tunc in suba esset ordo: qꝛ gen⁹ pus spē est ꝛ dīa: saltē via
originis gn̄ionis: ꝛ est vt forma: ꝛ actus. g̊ si spēs real'r eēt
ɔposita ex gn̄e ꝛ dīa: tūc iā ordo eēt prioris ꝛ posterioris:

sꝫ hoc est falsuꝫ. vt pꝫ p Aristo. 7. hui⁹ illo caplo. Nūc aūt N
dicamus pmū inquātū in analyticis vbi dicit. Qr palā q̄ Tex.cō.42.
diffinitio est rō que ex differētīs ꝛc̄. Tūc in fine pticule ꝛ.43.
addit: sꝫ in suba nō est ordo: qm̄ nō opꝫ itelligere h̄ qdeꝫ
posterius. illud hō pus. g̊ falsuꝫ est: ꝙ sit ɔposita. ¶ Iteꝫ:
qō est pncipiū agēdi quo aliqd agit dꝫ eē simplex. qꝛ qō
est imediatū pn̄m agēdi ꝛ pm̄ dꝫ esse simplex ꝛ nō ɔposi-
tū ex actu ꝛ po: qꝛ da h̄: tūc ageret rōne ptis. s. act⁹: qꝛ po
nō agit: ꝛ tūc nō debet̄ sibi pmo: sꝫ rōne ptis: sꝫ aliqua spe
cies generis ē pncipiū imediatū quo aliqd agit: vt calor
est pncipiū imediatū quo aliud calefit. sīlr albedo est pn-
cipiū imediatū quo aliud disgregat visuꝫ: ꝛ ille sunt spēs
gn̄is. g̊ est simplex. ¶ Itē: tunc nō oīs foīa esset simplex:
imo cōposita: qꝛ aliq̄ spēs generꝫ vt spēs accntiū sunt for
me: ꝛ oēs spēs accntiū vt albedo ꝛ nigredo. caliditas ꝛc̄. O
sꝫ hoc est falsuꝫ. per auctorē sex pncipiorū forma est ɔpo
sitioni ɔtingēs simplici ꝛ inuariabili ɔsistēs eēntia. g̊ nō
est cōposita. ¶ Itē. tunc accntia hērent mām ex qua: qꝛ
postq̄ accidētia essent ɔposita real'r ex genere ꝛ dīntia:
tunc ex mā: qꝛ genus arguit mām realē: sꝫ hoc est falsuꝫ.
vt cōiter allegat̄ ex. 8. hui⁹. ꝛ allegat̄ hoc illo capitulo: de Tex.c.21.
mālī aūt suba: opꝫ nō latere vbi capit̄. ꝙ lꝫ accidētia ha
beant mām in qua: nō tn̄ mām ex qua.

Oppositum arguit̄: vnūqdqꝫ hns partes reales
cōponit̄ ex partib⁹ real'r ꝛ verac-
ter: sꝫ spēs hnt ptes vt gen⁹ ꝛ dīam que sunt partes rea-
les. vt pꝫ per Arist. 5. hui⁹. caplo. pars hō dī quodāmodo Tex.c.30.
in quā diuidit̄ in. 5. significato ptis dicit. Amplius q̄ sunt
in rōne vnūqdqꝫ ɔsequēte: ꝛ hoc ptes totius tunc ɔtingit
ꝙ gen⁹ sit pars spēi ppter genus spēi dicit̄ esse pars. sup
illo verbo exponēs Cōmentator dicit. Et in illa ex qbus
cōponunt̄ diffōnes significātes quidditatē cuiuslibꝫ rei
dicunt̄ ptes diffiniti ꝛ diffōnis. Et ideo genus dicit̄ pars
forme: ꝛ ideo dī ꝙ genus est pars formarū spērū: foīa. n. P
diuidit̄ iu genus ꝛ dīam: ex qbus dictis Aristo. ꝛ Cōmē
tatoris. expressissime pꝫ spēm habere partes reales. s. ge-
nus ꝛ differentiā: ꝛ p ɔns componit̄ ex eis.

Notandum ꝙ in ista qōne. sic pcedet̄ ꝙ recita-
bitur opinio cuiusdā magni docto-
ris tenentis parteꝫ negatiuaꝫ: ꝛ dubitabit̄ circa dicta sua
2° recitabit̄ alia opinio alteri⁹ doctoris pro parte affirma
tiua cū distinctiōe vna. 3° dicet̄ ad qōnem vt occurrit ad
presens. Un̄ de pma opiniōe vidēdū est. ipse ponit pmo
negatiuā suā. 2° exponit quid nō intēdit per ɔceptū gene
ris ꝛ dīntie. 3° ondit qd intēdit per istos cōceptus. 4° di
ctū suū ɔfirmat per experientiā. 5° per auctoritates Aris.
ꝛ Cōmētatoris. 6° per rōnes: ꝛ per ea que cōiter ɔcedunt̄ Q
de genere ꝛ differētia. ¶ Primo dicit ꝙ genus ꝛ differē
tia nullā realē ɔpositionē dicūt in re: imo genus ꝛ dīntia
oīno ꝛ penit⁹ ideꝫ sunt in re: tn̄ hoc est in alio ꝛ alio cōce-
ptu: qꝛ alius est ɔceptus gn̄is ꝛ dīntie ꝛ spēi. Tunc expo
nit quid intendit per aliū ꝛ aliū cōceptū gn̄is ꝛ dīntie. Et
pmo dicit ꝙ nō intēdit dicens. ꝙ per ɔceptū gn̄is ꝛ diffe
rentie nō intelligo spēm itelligibilē in aīa nec actū intel
ligēdi. s. ꝙ gen⁹ ꝛ differētia significent̄ sub alia spē ꝛ alia
intelligibili vel actu itelligendi. Sed per ɔceptū generis
ꝛ differētie intelligo aliū ꝛ aliū cōceptū obiectiuū quē fe
cit itellectus de ipsa re: ꝛ sup quē intellectus aspectū suūꝫ
figit: ita ꝙ intētio eius est ꝙ qn̄ aliqs cōcipit aial ꝛ rōna-
le cōcipit sub alio ꝛ alio cōceptu: nō sub alia ꝛ alia spē i-
telligibili vel actu intelligendi: sꝫ sub alio ꝛ alio cōceptu
obiectali: quē facit itellectus de re eadē: ꝛ sup quē figit as
pectū cuꝫ intelligit aial ꝛ rōnale. mō aliquis diceret sibi.
vnde puenit istoꝝ ɔceptuū alietas ꝛ distictio. dicit ꝙ po
terit intelligi illā alietatē cōceptuū puenire ex duobus.

A vno mõ ex alietate ⁊ distinctiõe in re:ita q in re sit alie/
tas aliqua a qua capit᷑ alius ⁊ alius ꝯceptus. dicit q iste
intellectus est falsus:q2 dicit q in re vt in homine nõ est
penit⁹ aliqua alietas. que correspõdet alietati ꝯceptuũ.
2° mõ põt itelligi q ista alietas ꝯceptuũ ꝓuenit ex alie/
tate impressionis facte in itellectu ab eadẽ re: ⁊ sic est ve/
rum. vñ dicit q intellectus intelligẽs rem format alium
⁊ aliũ conceptũ de re qui ꝯformat᷑ ⁊ assimilat᷑ impressio
ni alij ⁊ alij. vñ ab eadẽ re nullã penitus diuersitatẽ rea
lem habẽte ab intellectu format᷑ cõceptus generis ⁊ dif/
ferẽtie ⁊ spẽi: vt ab eadẽ re: vt albedine põt formari con
ceptus coloris ⁊ albedinis sm aliã impressionẽ in intel/
lectu. q2 sm vnã impressionẽ que est cõfusa ⁊ indetermi/
nata formatur cõceptus generis qui est ꝯfusus ⁊ indeter
B minatus ⁊ idistinctus ⁊ cõmunis: sed sm aliã impressio/
nem format᷑ conceptus dĩnie qui est determinatus disti
ctus ⁊ clarus. Tunc ipse ꝓbat istã alietatẽ cõceptuũ per
experientiã d. q certũ est: ⁊ qlibet experit᷑ in se. si videat
colorem viridez de longinquo ⁊ de ꝓpe in quo nulla rea
lis est diuersitas faciet aliã ⁊ aliã impressionẽ in visu: q2
qñ videt colorẽ viridẽ in longinquo: tunc nõ distinguit
vtrũ sit viridis vel liuidus vel niger: s3 impressionẽ facit
cõfusã ⁊ ideterminatã: q2 visus indicat colorẽ: s3 postea
appropinquato colore viridi: ad visum facit aliã impres/
sionẽ determinatã ⁊ distinctã: q2 iudicat viriditatẽ. Tũc
querit᷑. vtrũ ista iudi⁹ de colore viridi sint diuersa in re
vel non. Si dicas: q sint diuersa in colore viridi: hoc est
C ridiculũ: q tunc visus figat aspectũ suũ sup aliquã rem
de lõge ⁊ de ꝓpe. ¶ Itẽ ꝓbat q si eẽt diuersitas in re: tũc
visus cũ appropinquaret colori viridi: tunc forti⁹ disti/
gueret inter viriditatẽ ⁊ colorẽ: sed hoc non videt᷑: q2 tñ
iudicat viriditatẽ. g̃ illa iudicatio diuersa non ꝓuenit ex
alietate in re: s3 ex diuersa impressiõe: q2 aliã ⁊ aliã ipres/
sionẽ facit color viridis de longe ⁊ de prope: q2 de longe
ext̃is facit iudiciũ ꝯfusũ vt facit iudicare colorẽ: s3 de ꝓ/
pe iudiciũ facit determinatũ ⁊ facit iudicare veritatẽ. vñ
oẽs spẽs coloris ꝯueniũt in cãndo iudiciũ de longe iudi/
ciũ cõe in visu vt iudiciũ coloris: s3 de ꝓpe distinctũ iu
diciũ. g̃ sic etiã ẽ in itellectu: q itellectus cũ vnã ⁊ eandẽ
rem intelligit sm aliã ⁊ aliã impressionẽ format aliũ ⁊
alium cõceptũ vt ꝯfusũ ꝯceptũ generis et determinatũ
⁊ clarũ ꝯceptũ. s. dĩe: cũ itellectus nõ sit debilior virtus in
videndo q̃3 visus: ⁊ visus h3 diuersa iudicia de eadẽ re. g̃
multo fortius itellectus. ¶ 2° ipse declarat illud dictum
Cõm.4. auctoritatibus Cõmentatoris. ꝑmo Cõmentator dicit in
12. huius. Uniuersalia apud Arist. sunt ab intellectu col/
D lecta a singularibus: ⁊ ꝯsiderat silitudinẽ apud ea: ⁊ facit
Cõ.14.⁊ in eis vnã intẽtionẽ. ¶ Item Cõmentator dicit. 12. hu⁹
17. nullũ vniuersaliũ predi^cm de substãtia demõstrata signi
ficat ipaz sm q demõstrata est indi⁹: s3 sm q ipsa est nã
similis materie que est in quolibet indi° vl'is. s. nã cõmu/
nis ꝑter nãz propriã vniuscuiusq3 eorũ. Hoc ꝓbat auctorita
T.c.2.⁊.5. te Aristo. ꝑmo physico. vbi dicit: q vl'ia cõfusa sunt: ⁊ co
T.c.8. gnitio vl'ium assimilat᷑ notitie puerorũ. ¶ Et hoc Cõmẽ
tator exponit. d. q diuersitas cognitionũ itellectus ꝓue/
nit ex debilitate ⁊ vigore itellectus: q2 qñ intellectus est
debilis h3 cognitionẽ ⁊ ꝯceptũ ꝯfusum: ⁊ cognitio fit ma
gis vl'is: s3 qñ itellect⁹ vigorat᷑ h3 cognitionẽ plus deter
minatã: ⁊ format ꝯceptũ determiatũ ⁊ cognoscit plus di
stincte. vñ dicit sic. Infans in ꝑn° natiuitatis existimat
oẽm virũ pṙem ⁊ oẽm mulierẽ mrẽm. Cum aũt itellect⁹
vigorat᷑ cognoscit hunc virũ inter duos esse pṙem ⁊ iter
oẽs mulieres hanc esse matrẽ. Hoc idez ꝓbat auctorita/
te Themistij ꝑmo de aĩa. super illo verbo. vl'e aut est ni/
hil: aut posterius. vbi dicit q vl'e est tenuis ꝯceptus siue
hypostasis ex tenui silitudine singulariũ collectus. Et sic E
ex istis auctoritatib⁹ oibus vult habere q itellectus for/
mat aliũ ⁊ aliũ conceptũ in vna ⁊ eadẽ re sm aliã ⁊ aliaz
impressionẽ. ¶ 3° confirmat illud dictuz rõnibus: ⁊ per
illa que cõmuniter cõceduntur de genere ⁊ dĩntijs. ꝑmo
sic. si spẽs componerent᷑ ex genere ⁊ differẽtia realr: tũc
genus ⁊ differẽtia significarẽt ⁊ cõstituerẽt spẽm per ha
bitudinẽ expressaz per hãc prepositionẽ ex. ⁊ nõ per ha/
bitudinez expressam per qd nomẽ: sed genus ⁊ differẽtia
significãt ⁊ cõstituũt spẽm nõ per habitudinẽ expressaz
per ex: sed per qd idest per nominatiuũ. ¶ Item genus
⁊ differẽtia non distinguunt᷑ nisi sm cõfusum ⁊ determi/
natũ. ergo non realiter distinguunt᷑. ¶ Item tunc genus
⁊ differentia non predicarentur de specie in quid ⁊ in re/
cto: sed hoc est falsum apud oẽs.

Notandum q ista opinio ad presens non vide/ F
tur stare cum fundamentis Aristo.
⁊ Cõmentatoris. Unde dubitat᷑ primo de entitate conce
ptuum obiectorũ. Scdo dubitat᷑ quo ad cãm distinctio/
nis cõceptuũ quã assignat in illis. 3° videtur q experiẽ/
tia quã adducit deficit tripl'r. 4° dõz q auctoritates q̃s
adducit pro se nõ sunt ad ꝓpositum: sed plus in opposi/
tum. de ꝑmo certũ est q concept⁹ obiectiuus super quez
intellectus figit aspectum suuz vel est nihil vel est aliqd
Si nihil: pro nihilo relinquat᷑. si est aliquid: tunc vel est
ens in subiecto vel nõ in subiecto. si nõ est in subiecto: tũc
sub̃a: q2 ꝓpriũ est sub̃e nõ esse in subiecto: ⁊ sic erunt due
substãtie: quarũ vna est conceptus generis: ⁊ alia conce/
ptus differẽtie ⁊ erunt idee vel aliquid peius ideis: quia
non sunt in re penitus idest aliqua diuersitas: vel quia
non est in re penitus aliqua diuersitas: per quã saluaren
tur conceptus: sed oĩno est identitas. Si aũt ꝯceptus sunt
in subiecto vel sunt in re extra intellectũ vel in intellectu G
per sufficientem diuisionem. Si sunt in re extra intelle/
ctum. hoc est contra eum: quia nulla diuersitas est in re:
cum tamen cõceptus sint diuersi. si sunt in intellectu: hoc
nõ põt saluari. quia nihil est in intellectu: nisi species in/
telligibiles vel actus intelligẽdi: sed' ipse dicit q cõcept⁹
illi: nec sunt species itelligibiles: nec actus itelligẽdi. ergo
relinquitur q isti ꝯceptus sint nihil. ¶ De scdo dubitat᷑
quo ad distinctionẽ conceptuũ. ¶ Primo contra negati
uam: quia dicit alietatẽ conceptuũ nõ esse ex alietate rei.
¶ Contra. si hoc esset verum: tunc ista distinctio esset fi/
cta: q2 distinctio quã format intellectus: cui nihil corres/
pondet in re: est ficta: q2 dicit Cõmentator. 4. physicorũ: T.c.131.
H capitulo de tempore. vbi ꝓbat q nõ solum tempus ha/
bet esse in aĩa: sed opz sibi in aliquid respondere in re: q2
si nihil respõderet sibi in re extra: tũc esset fictũ. ¶ Tũc
dubitatur cõtra affirmatiuam: q2 dicit q distinctio con/
ceptuum est ex alia ⁊ alia impressione. ¶ Contra: agens
naturale simul ⁊ sm idem sui non potest producere in
eodem subiecto diuersa. vnde l3 agens idem sm cogni/
tionem ⁊ voluntatẽ: qd est liberum possit producere di/
uersa ⁊ opposita: vt medicus sanitatem ⁊ egritudinez: vt
dicit᷑ 9° hu⁹: tamẽ agens nãle ⁊ ex natura rei nõ produ/ Tõ.c.10
cit sm idem sui diuersa: q2 diuersitas effectuũ vel est ex
diuersitate materie vel causa agentis vel vtrumq3. vt di/
citur. 8. h⁹: sed color viridis vel albus agit sm naturã rei T.cõ.21.⁊
⁊ non sm cognitionẽ ⁊ voluntatẽ. ergo non imprimit di/ 12.
uersa in intellectu vt impressionẽ confusam et determi/
natam: sed vnum tñ iprimit. ¶ Tertio. illud qd dicit de
experientia nõ valet: quia experientia deficit tripliciter.
Primo: quia non est ad propositũ dicto suo. Secundo:
q2 magis est ad oppositũ dicto suo. Tertio. q2 supponit
falsum. Primo deficit: quia nõ est ad propositũ: quia nõ

I est simile indiuiduum intellectus ad intelligibilia: τ vi/
sus ad visibilia:q2 visus est virtus in corpore τ obiectu3
eius est in corpore vt color.ergo possunt distare fm lon/
ginquu3 τ propinquu:τ sic facit aliam τ aliam impressio
ne3:q2 tñ color q est remotior debilius imutat τ facit cõ
fusam impressioné:sed cum plus est ppinquus facit for/
tiorem impressioné:τ plus determinatã: sic non est de in
tellectu:qui nullius corporis est actus:τ illud per modu3
intellectu vt phãtasma vel res semper eodé modo se ha/
bet in distantia:τ semper est in eadem ppinquitate:ergo
illud nõ est ad propositũ.℄ Tu forte dices.l3 illud ob3
non appropinquet vel elonget plus intellectui ab^{ls}.tñ co
K gitata ipsa longius τ ppinquius distant a cogitatiua que
deseruit intellectui.ergo gratia huius põt obm facere aliã
τ aliã ipressioné in aia. Hoc nõ valet:quia idé vt color τ
viriditas põt esse cogitatũ:τ cogitari in eadé ppinqtate.
ḡ nõ vnũ cogitat vt color iquantũ magis distat:τ viride:
inquantũ minus distat:l3 põt idé cogitari:vt color τ viri
ditas in eade3 ppinquitate.℄ 2° ista experientia deficit
q2 est ad oppositũ.q2 ista sũt eadé res penit^{9} τ nõ diuersi
ficata in lõginquo τ propinquo:vt faciat aliã τ aliã ipres
sioné:tunc ét color presens τ de ppe põt facere illã ipres
sioné.hoc est falsu3.q2 nõ videm^{9}.9ña p3.ppinqtas obi
ad vtuté nõ tollit idétitaté eius.ḡ sicut prius causabat di
uersas ipressiones:τ mõ qñ est pñs τ de ppe aliã τ aliam
impressione3 causabit.s.cognitioné coloris τ viriditatis.
℄ Dices forte.nõne visus pñs τ ppinqu^{9} alicui iudicat
alio τ alio iudicio:vt est elongatus plus:τ tñ est eadé vir/
tus:sic eade3 res põt facere diuersas ipressiones:vt est de
longe τ de prope:τ multo fortius q̄3 visus.℄ Dõm tñ q
L aliũ est cognoscere albediné:vt albedo:τ coloré: vt color
realiter.vñ cognitio alia τ alia est i visu realiter.ḡ adhuc
in ppinq̄ facit diuersas cognitiões realr:vt coloris τ viri
ditatis:qđ est cõtra dictũ suũ. ℄ Ite3 si dicat q in ppinq̄
nõ esset alia cognitio in visu coloris τ viriditatis: adhuc
posset hẽri fuga:q2 si est similis qñ visibile est pñs τ di/
stans:q2 qñ est pñs:tunc viridis color fortioris motus est
τ ipressionis : q̄3 qñ est distans : τ motus fortiores expel/
lunt minores.vñ qñ est pñs:tunc dñia ppria fortis est τ i/
pedit dñiam coloris:q2 illa est debilior:q2 est in po^{a}:l3 qñ
distat:tunc facit debile iudiciũ:τ tunc plus iudicat dñiam
coloris.℄ Silr dõm.q auctoritates nõ sunt ad ppositũ:
q2 pma auctoritas:q vlia τc.nõ est ad ppositum.q2 vlia
sunt collecta τc.nõ ppterea arguit vnitaté rei:τ diuersita
te3 9ceptuũ.Et põt qlibet videre cũ erit cure.Alia aucto
M ritas Cõm.directe est 9tra eũ.nullũ vliũ τc.vñ in infe/
riori nã ppria τ cõis distinguunt nõ ex ipressione: l3 ex
eo q in ipso sunt iste nãe diuerse:Simil'r alia auctoritas
non est ad ppositũ:q2 nõ solu3 pueri:l3 ét puecti:τ exer/
citati in phia 9cipiunt eandé ré 9ceptu gñali.τ ét 9ceptu
determiate spéi.Unde certũ est.q hõ ia3 pfectus τ exer/
citatus in phia.cui nõ est debilis itellectus:9cipit rem cõ
ceptu gñali τ spãli.Aliter nõ diffiniret.vñ illud iudiciu3
diuersorũ 9ceptuũ nõ puenit ex debilitate:q2 ia3 est vi/
goratus.vñ bñ verũ est q diuersitas cognitionũ itellect^{9}
aliqñ puenit ex debilitate τ vigorositate vtutis imagina
tiue:l3 nõ vl'r:l3 etiam puenit ex re.q2 in re est duplex nã.
cõmunis τ specialis.per qđ sunt diuersi 9ceptus τ diuer/
sitas cognitionu3.℄ Ad rationes suas respondebitur qñ
dicetur ad principales.

Alia est opinio:ponens q spẽs generis vniuoci ali/
quo modo componit ex natura rei:ex gene
re τ differentia preter compositioné rõnis τ intellectus.
℄ Ad hoc pmittunt vnã distinctioné 9positionũ.quedã
enĩ3 9positio est ex nã rei preter opus rõnis:que est 9po

sitio rei:siue rerũ alia est 9positio formalitatũ modo ex N
ponunt quid itelligãt p 9positioné rei:τ dicunt q illa est
9positio rei:qñ cõponibilia pñt separari abinuicé:q sepa/
ratio eorũ nõ icludit 9tradictioné ex terminis:ita q rea/
liter dicunt 9posita que habẽt pres.quarũ vna põt sepa
rari ab alia:vel saltẽ nõ repugnat sibi:sicut 9positio ma
terie τ forme est mãlis:q2 mã pt separari ab hac forma:
τ hec forma põt separi ab illa mã per corruptioné eius.
Silr 9positio substãtie:cum accñte est realis.q2 vtrũq3 pt
separari ab altero:q2 substãtia põt separari ab accñte.q2
substãtia precedit accidens tépore.7° huius.τ accñs põt T.c.4.
separari a substãtia per corruptioné.S3 9positio forma/
litatu3 est illa:que est aliquorũ que nõ pñt separari:l3 re
pugnat separari eis:imo sepatio eorũ includeret contra/ O
dictioné ex terminis.i.de significato vocis.vnde aliqua
omnimodã hñt realé identitaté.tñ non sunt formal'r idé:
sed formalitates habẽt distinctas.quorũ vnũ nõ est aliõ
in primo modo per se.Et hoc mõ dicũt speciem esse 9po
sitam ex genere τ differẽtia cõpositione formalitatu3.q2
separatio generis a differẽtia includit contradictioné ex
terminis:q2 generi repugnat separari a differentia q2 ge/
nus non separat a differentia:nec econuerso:sed secus est
de materia τ forma.quia materia potest separari ab hac
forma:τ econuerso.

Per hec ipsi dicunt ad questioné duo.Primo q
species generis vniuoci nõ est cõposita
cõpositione reali ex genere τ differentia.℄ Scdõ dicũt
q species generis bene est composita ex natura rei 9po/
sitione formalitatum.τ hoc dicunt de oĩ specie etiam ac/
cidentiũ.verbi grã.albedo nõ est 9posita ex genere τ dif
ferentia.s.colore τ disgregatiõe visus cõpositione reali: P
sed bene est cõposita cõpositione formalitatũ:que est ex
natura rei preter opus itellectus:q2 diuerse sunt formali/
tates generis τ differẽtie in specie:dato q intellectus ni/
hil itelligeret.Primam 9clusionem probant rationibus
prius tactis:q2 si species realiter esset cõposita ex genere
τ differentia:tunc accidentia haberẽt materia3 ex qua:l3
hoc est falsum vt cõmuniter allegat.8° hu^{9}.capitulo de Tex.c.11.
materiali autem substantia oportet non latere:vbi capit τ.12.
q l3 accidentia habeant materiã in qua:non tamé habẽt
materiam ex qua:consequentia patet:q2 postq̄3 acciden/
tia essent composita real'r ex genere τ differẽtia:tũc eẽnt
cõposita ex materia: q2 genus arguit materiam realem.
℄ Similiter adducunt aliam rationem de pncipio agẽ
di:quia quod est principiũ imediatu3 agendi debet esse
simplex.℄ Tunc probant scdam 9clusionem: q2 si spe/ Q
cies generis vniuoci nullo modo eẽnt 9posite ex natura
rei:ex genere τ differentia preter opus intellectus: tunc
due species generis primo essent diuerse.sed non differẽ
tes hoc est falsu3.quia species differunt per differentias
diuisiuas:sed prima genera sunt diuersa non differentia
quia non habẽt aliquid in se per qđ differant:sed seipsis
sunt diuersa.vt patet ex decimo huius.consequẽtia pa3. T.c.6.12.
postq̄3 eni3 eẽnt omnino simplices ex natura rei:τ nulla
esset compositio in eis:tunc essent diuerse τ non differen
tes:quia differentia sunt que componunt ex aliquibus
quorum in vno.s.conueniunt:τ in alio differũt:sed diuer/
sa sunt que seipsis sunt diuersa:τ non oportet q 9ueniãt
in aliq̄ vno cõmuni:τ q per aliud differãt:vt pma gene/
ra substãtie sunt diuersa a quantitate:quia seipsa sunt di
uersa τ nõ differunt:q2 non componunt ex aliquo cõmu
ni:in quo conueniant:τ ex aliquo in quo differant:Simi
liter qualitas τ quantitas sunt diuersa τ non differentia
Et hoc patet in decimo huius.τ sic si species essent omni T.c.12.
no simplices.tũc essent diuerse.quia seipsis diuerse.quia
nõ cõponunt

A non componunt̃ ex aliquo cõmuni in quo conueniant. ⁊ ex aliquo speciali in quo differant: sꝫ hoc est falsum. ergo erit aliqua cõpositio in eis: sed non est compositio rerũ: ergo erit cõpositio formalitatũ. ¶ Itẽ omne qḋ diffinit̃

Tex.cõ.16. vera diffõne ex natura rei preter opus intellectus dꝫ eẽ cõpositũ ex aliquib⁹. vt patet. 8 huius. q2 que omnino sunt simplicia: nec hñt materiã sensibilẽ nec intelligibilẽ nõ diffiniunt̃: sed statim sunt vnũ: qḋ nõ est ex pte alteri⁹ pnci/pij ɔ̃bentis ipm ad vnũ eẽ. sꝫ quelibꝫ spẽs gñis vniuoci diffinitur vera diffinitiõe: que est ex genere ⁊ differẽtia. ¶ Notanduꝫ q põt dubitari de istis formalitatib⁹. Ex quibus species dicit̃ cõponi. Et querat̃. verũ formalitas generis ⁊ differẽtie: que est in specie. ⁊ ex qbus componi/tur spẽs sit aliqḋ: vl' nihil: per sufficiẽtẽ diuisionẽ. si est ni/

B hil p nihilo relinquat̃. si est aliqḋ. s. ens. vel est ens l subo: vel nõ ẽ in subo. p sufficiẽtẽ diuisionẽ. si formalitas est ens nõ in subiecto: tunc est substãtia ⁊ illa substãtia erit res. si est in subiecto. Ex hoc sic arguit̃: aut est ens in subiecto: qḋ habet entitatẽ preter opus intellectus: vel per opus: p suffi/cientẽ diuisionẽ. Si dicas q sit per opus intellectus nõ valet. q lꝫ intellectus nihil intelligeret adhuc genus est: ⁊ hꝫ entitatẽ distinctã a dña. ⁊ hoc distinctiõe reali: vt aĩal est distinctũ a rõnali: lꝫ nihil intelligat̃. ⁊ sic erit ɔpositio rerum. Si aũt dicis q sit ens in subo: ⁊ hꝫ entitatẽ preter opus intellectus: tunc certuꝫ est q genus ⁊ differẽtia sunt diuerse formalitates sm̃ rem: q2 qḋ est pter opus intellect⁹ est res: ⁊ sic cõpositio formalitatũ erit realis. ¶ Iteꝫ hõ

C in eo q aĩal differt a seipso inquantũ rõnalis: ⁊ hoc circũscripto omni opere intellectus. ⁊ eꝫ: hõ inquantũ rõnalis differt a se inquantũ animal: ita q alia est formalitas in homie inquantũ aĩal. ⁊ alia est formalitas in hoie inquã/tum rationalis. ¶ Tunc querit̃. ista formalitas aĩalis q̃ includitur in homine ⁊ est diuersa a formalitate rõnalis. vtrum sit de genere substãtie vel accidẽtis. per sufficien/tem diuisionẽ. si est substãtia: vel est forma vel cõpositũ:

Tex.cõ.2. vel materia. Ista est diuisio sufficiens per Arist. 2° de aĩa

Tex.cõ.7. 7° ⁊ 8° huius. ⁊ resumit̃. 12. huius. Si est materia hoc est

Tex.cõ.3. incõueniẽs. si cõpositũ: tunc ex alia pte formalitas rõnalis

Te.cõ.12. est etiã cõpositũ ex materia ⁊ forma. q2 sunt distincte for/malitates sm̃ nãm rei. ergo in specie erunt plures ⁊ distin/cte sube cõposite: qḋ ipsimet nõ ɔcederent: relinquat̃ er/go q sint forme. ⁊ iste forme sunt diuerse res: et sic fieret cõpositio reruꝫ: ⁊ hoc est qḋ petitur. ¶ Sꝫ dices forte q nec formalitas generis: nec differẽtie est de genere sube: sꝫ de genere accidẽtiũ: hoc nõ valꝫ. q2 si iste formalitates essent de genere accidentiũ: tunc ɔpositio hois ex genere ⁊ differẽtia esset accñtalis. sed hoc est falsuꝫ. q2 homo nõ cõponitur accidentalr̃ ex genere ⁊ dña: pꝫ. q2 cõpositio accñtalis est cuius ɔponentia sunt accidentia. ¶ Item si

D formalitas qua distinguit̃ hõ inquantũ animal ab eo in/quantũ rõnale esset accidẽs: tũc oporteret q animal eẽt accidentale homini vel rationale vel ambo: qḋ est falsuꝫ q2 animal ⁊ rõnale predicant̃ de hoie pdicatione eẽntia/li ⁊ nõ accidẽtali. cum sit in pmo modo dicẽdi per se. hoc pꝫ primo posterioꝝ. cõsequẽtia pꝫ. q2 quãdo aliquid sub vno eẽ differt a se sub alio esse: opꝫ vnũ eorũ esse accidẽ/tale vel vtrũqꝫ: vt sor. in foro differt a seipso in domo. er/go ista esse sunt accidentalia: sic etiam est in pposito. Si homo inquantũ aĩal distinguit̃ a se inquantuꝫ rõnalis p formalitates accñtales: oportet q eẽ aĩal vel rõnale: vel vtrũqꝫ sint accñtalia: ⁊ sic nõ pdicarent̃ p se pmo mõ: qḋ est falsuꝫ: ⁊ cõtra oẽs: nec iste formalitates pñt esse sube: vt dictũ est: q2 tunc eẽnt foie ⁊ dñe: vt sicut res ⁊ res.

Dicendum est ergo aliter ad qõnem. q quelibꝫ spẽs generis vniuoci est realr̃ ⁊ ve/raciter composita ex genere ⁊ differẽtia: ⁊ non solum spe/

E cies de pdicamento substãtie: sed etiam omnes spẽs cu/iuscũqꝫ sint generis. vt homo est cõpositus ex animali ⁊ rationali realr̃. lꝫ intellectus in hoc intelligat. Similiter albedo realiter est cõposita ex colore. ⁊ disgregatiõe. qḋ ponitur loco differẽtie: dato q intellectus nihil intelligat. Ratio huius est. q2 si spẽs non esset realiter cõposita ex genere ⁊ dña: tunc cõceptus diffinitiui essent ficti: sꝫ hoc est falsum: q2 conceptus diffinitiuus speciei nõ est fictus: ergo patet. q2 illa cõpositio intellectualis est ficta: cui nihil respondet in re: sꝫ isti cõpositioni conceptuũ qdditatiuo/rum nihil respondet quiddita[m]. q2 ad conceptus qddita/tiuos non sufficiunt accidẽtia: quia accidẽtia non sunt de quidditate spẽi. vnde conceptus sumpti ab accidẽtibus non sunt quidditatiui. ergo opꝫ q istis conceptibus qd/ditatiuis correspondeant qdditates diuerse in re vt albe/

F do que est vna de spẽbus accidentiũ: vt albedo distingui/tur a se. vt color. modo illi alietati ⁊ diuersitati correspõ/det aliq̃ alietas in re vel nulla. Si nulla alietas in re cor/respõdet ei: tũc ẽ ficta. Si dicas q aliq̃ diuersitas i re cor/respõdet ei. vel ergo alietas sumpta a quidditatibus vel ab accidẽtibus. Si detur primũ: tunc habetur propositũ Si 2[m]: hoc nõ põt stare. Si enim ab accidẽtibus accipe/retur conceptus albedinis: vt albedo. ⁊ conceptus ipsius vt color: tunc oporteret q esse albedinẽ ⁊ esse colorẽ vel vtrumqꝫ vel alterũ eẽnt tunc accidẽtia: ⁊ sic nõ pdicaren/tur per se: qḋ est falsum. Albedo. n. per se est albedo. ⁊ per se ẽt est color. modo in pmo mõ ɔñtia deducta fuit pus: opꝫ igitur q conceptus qdditatiui sumantur a diuersis quidditatibus. cum sint etiaꝫ diuersi: ⁊ sic color ⁊ albedo distinguunt̃ realr̃ preter oẽ opus iunctũ. q2 sunt diuerse

G quidditates. Et hoc videt̃ esse itentio Arist. ⁊ Cõmẽtato/ris in oĩbus locis: vbi loquunt̃ de hac mã. q2 in cõpositio/ne speciei genus est vt mã. differẽtia vt forma.

Et tunc ad rõnes. si spẽs ⁊c̃. negat̃ consequentia. Ad probationẽ: pars eẽntialis realr̃. Lyncoñ. soluit in tractatu suo de ortu sciarum. vbi defendẽs illaꝫ opinionẽ dicit. q pars eẽntialis põt significari duobus modis. vno modo in concreto. alio modo in abstracto: q2 in substãtia etiã sunt concreta ⁊ abstracta: sicut in accidẽ/tibus. modo pars eẽntialis non pdicatur de toto in recto: tãqꝫ in abstracto: q2 non bene dicitur: hõ est materia: sed bñ pdicatur in ɔcreto: in qua ɔcretione totuꝫ intelligitur indefinite. vt homo est materialis: sic in proposito: genus

H in abstracto non pdicatur in quid de homie vt: hõ. q2 hõ non dicit̃. homo est aĩalitas: sꝫ bñ dicit̃. homo est animal ¶ Ad hanc itentionẽ põt adduci dictum Cõmentatoris

Tõ.cõ.6 7° hu⁹. vbi dicit. q dña est inter nomẽ mãe pme ⁊ gñis. q2 nomẽ generis significat mãm sm̃ q est in potẽtia illõ qḋ hꝫ mãm. ⁊ sic pdicatur de habẽte mãm. nomẽ autem mãe significat in mã aliquid qḋ est in actu pars eius: cu/ius est mã. ⁊ ideo non pdicatur de eo cuꝫ non predicetur aliquid in actu de aliquo in actu nisi per aliquã proposi/tionem importantẽ habitudinẽ. vnde sic patet q genus in concreto bene pdicatur de specie: sꝫ non in abstracto. Alio modo potest dici q nomine generis importatur. s. quidditas generis precise: de qua porphyrius dicit. q ge/

Tex.c.42. nus ptãte hꝫ omnes differẽtias. actu ho nullam. ⁊ Arist. dicit. 7° huius. in illo capitulo. nunc autẽ dicamus. primũ inquantũ in analyticis. ibi dicit. q genus comparatũ ad spẽs non est idem: nec diuersuꝫ a speciebus: sed habet ve/ram formam ⁊ naturam. vnde dicit. q sicut materia co/gnoscitur negatiõe omniũ formarũ: sic genus cognoscit̃ negatione oĩum differentiaruꝫ. alio mõ gen⁹ dicit aliqḋ compositũ ex qdditate finali ⁊ materia: tñ illud cõpo/

I stũm significat sub ratione forme cõmunis: ⁊ quiddita-
tis potẽtialis: sicut ẽt illi dicũt eodẽꝫ mõ in alio ꝓposito
ꝙ natura generis dicit cõpositũꝫ ex forma spẽi ⁊ mã: tñ
sub rõne cõi que accipit ab vno mõ cẽndi cõi: de q̃bus
dicit Lyncoñ. ꝑmo poste. ꝙ debilis est itellectus q̃ non
põt ascẽdere ad veras q̃dditates generũ: sꝫ sistit in q̃bus-
daꝫ accñtibus. vñ isti stant in accñtibus: ⁊ nõ pñt cogno-
scere veras q̃dditates generũ. Nõ ergo genus ꝑmo mõ
ꝯsideratũ nõ ꝑdicat in recto ⁊ in q̃d: sꝫ in obliquo: q̃ di-
cit porphyrius ꝙ hõ est cõposit⁹ ex aiali: vt statua ex ere.
Sꝫ genus ꝯsideratũ 2º mõ pro toto cõposito ex foia sina-
li ⁊ mã. sub rõne tñ forme cõis: ⁊ potẽtialis: predicat in
K quid: ⁊ in recto: vt hõ est animal tñ est dicere vt homo ẽ
homo. sub rõne forme cõis ⁊ aialis: sicut ẽt alii dicũt ne-
gantes pluralitatẽ formarũ hõ est animal. i. hõ est hõ sb
rõne qua sentiens: q̃ nõ ponit diuersitatẽ inter hoiem ⁊
animal: nisi penes accñs. ¶ Tu dicis. q̃ nomen gñis est
equiuocũ: ⁊ sic ꝑ ipm spẽs nõ diffinit. Dõm ꝙ nomẽ ge-
neris cõparatũ ad spẽs: sic nõ est equiuocũ: q̃ significat
eas sub rõne cõi. sꝫ ꝯparãdo genus ad alia significata: sic
põt eẽ equocũ. ¶ Sꝫ dices. vñ habes hoc ꝙ genus equi-
uocũ. Dõm ꝙ ex ꝑdicamẽtis habet. q̃ Aristo. ponẽs dif-
finitionẽ equiuocorũ exẽplificauit de gñe. vt aial est eq-
uocũ ad aial verũ: ⁊ pictũ: vñ sic aial quo ad alia signifi-
cata est equocũ: sꝫ quo ad spẽs nõ: sꝫ ẽ vniuocũ. sꝫ nõ ita
ꝑfecta vniuocatione sit vniuocũ: vt est in spẽ spẽlissima.
¶ Ad aliaꝫ rõnẽ. si spẽs ⁊c. ꝯña negat. Ad ꝓbationẽ: for-
ma accñtalis ⁊c. ꝯcedit. si aduẽit enti i actu sꝫ ꝙ i actu.
ita ꝙ illud sit ꝑncipale recipiẽs: sꝫ si aduenit enti in actu
sꝫ ꝙ est in potẽtia: ita ꝙ ꝑncipale recipiẽs illã formã sit
L in potẽtia. ⁊ nõ recipit eã sm ꝙ in actu nõ opꝫ ꝙ illa for-
ma sit accñtalis. Nõ sic est in ꝓposito. ꝙ forma hois ad-
uenit aiali: vel mãe sub forma aialis: nõ sm ꝙ in actu sꝫ
ꝙ ꝑncipale recipiẽs est in potẽtia: sed tñ aduenit disposi-
tiue ei: q̃ forma aialis disponit ad formã hois. ergo non
seq̃tur ꝙ sit forma accñtalis: sed sũbalis: vñ ꝑ hoc differt
Cõm.4. forma sũbalis ab accñtis: vt dicit Cõmẽ. 2º de aia: q̃ sub-
iectũ forme sũbalis est in potẽtia: ⁊ nõ in actu: q̃ ꝑncipa-
le suscipiẽs formã sũbalẽ ẽ ens in potẽtia: sꝫ sũbm forme
accñtalẽs est ens in actu sm ꝙ in actu. ¶ Alr põt dici: si
spẽs gñis ⁊c. ꝯña negat. Ad ꝓbationeꝫ. illud qd̃ aduenit
enti in actu ⁊c. ꝯcedit. si aduenit enti in actu ꝑ vltimaꝫ ⁊
finalẽ formã: que nõ expectat aliã formã ꝑfectiorẽ: sed si
aduenit enti in actu ꝑ formã potẽtialẽ ⁊ gñalẽ: que expe-
M ctat ꝑfectiorẽ formã: tũc nõ opꝫ ꝙ sit forma accñtalis: et
sic est in ꝓposito: ꝙ forma spẽi aduenit enti in actu ꝑ for-
mã gñalẽ ⁊ potẽtialẽ: que expectat vlteriorẽ ⁊ ꝑfectioreꝫ
formã: q̃ ꝑ se foia gñalis nõ põt in mã existere sine for-
mis spẽ῀: ⁊ sic aduenit enti in actu ꝑ formã potẽtialem ⁊
mediã iter vltimã formã ⁊ mãm: mediãte q̃ mã ꝑma est
Cõm.17. nata recipe formas specificas: vñ Cõmẽ. dicit ꝑmo hui⁹:
ꝙ mã ꝑma recipit ꝑmo formas magis vles: ⁊ mediãtib⁹
illis alias: vsqꝫ ad iduiduales: ⁊ sic forma spẽi nõ erit ac-
cidẽtalis. ¶ Cõtra hoc solet argui: q̃ sm hoc est alia for-
ma in hoie: ꝑ quã hõ est hõ: ⁊ alia ꝑ quã hõ est aial: ⁊ itro-
ducunt sil' in eodẽ istãti cũ forma spẽi: vel in alio ⁊ alio i-
stãti. ⁊ hoc ꝑ sufficiẽtẽ diuisionẽ: nõ põt dici ꝙ in alio in-
stãti itroducat forma aialis: ⁊ in alio forma hois: q̃ iter
q̃libet duo istãtia est tps mediũ: erit tps in quo mã staret
sub forma gñis sine formis spẽ῀: sꝫ hoc est icõueniẽs: q̃.
forma gñis nõ põt eẽ: q̃ q̃cũqꝫ forme ⁊ mã gñant ⁊ itro-
ducũtur in eodẽ istãti: vna determinat sibi aliã: vt forma
hominis ⁊ risibilitatis in eodẽ instãti introducunt: ⁊ for-
ma hois determinat sibi formã risibilitatis ⁊ cõ. Similr
ignis ⁊ caliditas in fũmo in eodẽ instãti inducunt: ⁊ for-
ma ignis determinat sibi caliditateꝫ in fũmo ⁊ cõ. Sꝫ in N
gñatione hois ⁊ equi forma gñis nõ determinat sibi for-
mã spẽi. vt hois cũ qua inducit: q̃ nullaꝫ diuam vel spẽꝫ
determinat: q̃ ꝑtãc hꝫ oẽs actu ⁊ deo nullam. Dõm est ꝙ
oẽs ille forme itroducunt in eodẽ instãti. sꝫ vna. s. gñalis
sit prior via iꝑfectionis. ¶ Ad argumẽtũ. cũ alique for-
me ⁊c. Ista est falsa. et hoc ꝓbat ꝑ ea que concedunt ab
istismet. ꝯcedunt. n. ꝙ in gñatione indiuidui forma speci-
fica ⁊ ꝑncipiũ iduiduatiõis iducunt in eodẽ istãti. ⁊ tñ
forma specifica nõ determinat sibi ꝑncipiũ indiuiduãs.
q̃ indifferẽter hꝫ se ad oia indiuidua. ¶ Itẽ caliditas ⁊
flux⁹ in eodẽ instãti inducunt. ⁊ tñ caliditas nõ determi-
nat sibi fluxũ. q̃ põt esse sine illo fluxu. sꝫ vtrũ prius in- O
troducat vegetatiuũ: ⁊ postea sẽsitiuũ: hꝫ videri. 15. ⁊ 16.
animaliũ. Dõm q̃. ꝙ in eodẽ instãti inducunt. ⁊ hoc suf-
ficit ad presens iquantũ est de vigore istius rõnis. ¶ Ad
aliaꝫ rõnem. tũc intelligẽtie mouẽtes corpa celestia ⁊c. cõ-
ceditur ꝯñs: q̃ intelligẽtie nõ sunt in genere ꝑdicamẽta-
li: sꝫ si sunt ꝑdicamẽto hoc est ꝑ reductionẽ: sicut ꝑncipia
extrinseca. vñ motor saturni ⁊ martis est itelligẽtia. ⁊ ista
ꝑdicatio est pure equoca. sꝫ si itelligẽtie essent ex gñe: vt
spẽs gñis vniuoci essent gñabiles ⁊ corruptibiles: vt dicit
Cõmentator 2º celi. de corporib⁹ celestibus. vñ non sunt Cõm.49.
spẽs gñis vniuoci: sꝫ bñ sunt spẽs in alio significato spẽi.
q̃ sunt q̃dditates diuerse. ¶ Ad aliaꝫ rõnẽ. Illud qd̃ est
ꝑncipiũ ⁊c. negat ꝯña: q̃ ꝑn̄ imediatũ põt esse cõpositũ
ex actuali ⁊ potẽtiali. ¶ Ad ꝓbationẽ. si est ꝯpositũ ⁊c.
ꝯcedit. si est ꝯpositũ ex pura potẽtia. vt mã ꝑma: ⁊ actu:
tũc nõ ꝑ per se esset ꝑncipiũ: q̃ rõne ptis deberẽt sibi vt
rõne act⁹: vñ pura po ª. vt mã ꝑma nõ est ꝑn̄ actõis. sꝫ si
est ex actuali ꝑncipio ⁊ potẽtiali nõ puro: sꝫ ex illo qd̃ est
actus respectu mãe ꝑme. ⁊ sic illud potẽtiale ꝑncipiũ: vt
genus est ꝑncipiũ actionis: q̃ est in actu: ⁊ sic cõpetit sibi
adhuc per se. ⁊ ꝑmo. q̃ ratiõe vtriusqꝫ partis: q̃ genus ẽ P
in actu respectu materie ꝑme. sꝫ sit i potẽtia respectu vlti-
me diẽ. Et ad hanc intentionẽ dicit Lyncoñ. ꝑ poste. ꝙ
genus est mã formalis inquantũ est informata mã foia:
sꝫ iꝑfectiori q̃ sit specifica forma: ⁊ est forma potẽtia-
lis: inquantũ est indifferẽs ad formã oium spẽrum: ⁊ sic
calor q̃ est ꝑncipiũ imediatũ actionis: est ꝯpositus nõ ex
pura potẽtia: sed ex gñe caloris. qd̃ ẽ in actu respectu sub-
stãtie subiecte: ꝙ ẽt est ꝑn̄ actõis: sꝫ aliquo mõ sit in po-
tẽtia respectu vltime diẽ. ⁊ ex actu. s. vltia diã: ⁊ illa bñ
stant sil: ꝙ sint actus sic ordinati: ⁊ vnus sit imꝑfectior ⁊
ꝑor alio: vt gñalis: sꝫ alter ꝑfectior est vt actus vltie diẽ.
¶ Ad aliã rõneꝫ. si spẽs deberet ꝯstitui ex gñe ⁊ diã: cũ
habitudine denotata ꝑ hanc ꝑpositioneꝫ ex ⁊c. Dõm ꝙ
diffinitio in qua genus ponit. vt dicit formã ⁊ q̃dditateꝫ Q
potentialẽ datur cũ habitudine expressa ꝑ hanc ꝑpositio-
nẽ ex. vt diffinitio est ex gñe ⁊ diã: ⁊ diffinitio hominis ẽ
ex gñe ⁊ diã: q̃ eedẽ partes sunt diffõnis ⁊ rei. q̃ ẽt spẽs
constituitur ⁊ denotat cum habitudine expressa per hãc
prepositionẽ ex. vnde implicat ꝯtradictio: cũ dicunt ꝙ
spẽs ꝯstituitur ex genere ⁊ diã cũ habitudine expressa: ꝑ
hoc qd̃ est ex. q̃ ipsi negãt illud qd̃ dicunt ore. ¶ Ad ali-
am rõneꝫ. Si spẽs ⁊c. Dõm ꝙ ex hoc etiã cõcluderet: ꝙ
spẽs nõ est cõposita ex mã ⁊ forma: q̃ inter mãm ⁊ for-
mã est ordo. sꝫ cõtra arguere nõ est soluere. Uñ dõm. ꝙ
Aristo. intẽdit de sũba finali: ꝙ in ea nõ est ordo. q̃ ipsa
est indiuisibilis: sicut finalis diã: q̃ nõ hꝫ plures ptes. q̃-
rum vna sit prior: alia posterior: q̃ in ea nõ est prius: nec
vltimũ: sꝫ non negatur q̃n in vna re possint esse plẽs par-
tes reales: quarũ vna esset prior. vt genus. via imꝑfe-
ctionis: ⁊ alia posterior vt differentia. ¶ Aliter potest di-
ci. ꝙ Aristo. intelligit sic: ꝙ in substãtia non est ordo qui

excluderet

A excluderet ⁊ tolleret nugationē: si vltima differētia ⁊ prima idē significarēt: vt subā aiata sensibilis: vn̄ si vltia differētia cū pcedētibus idē significarēt: tūc dicēdo subā aniata sensibilis: eēt nugatio: ⁊ nō posset esse ordo q excluderet ⁊ tolleret nugationē. ❡ Aliter pōt dici: q in subā non est ordo platonicus: qꝛ Plato posuit gen⁹ ⁊ drīam: ⁊ partes per se subsistere sine hoīe: ⁊ eꝯ. silr drīam: ⁊ ꝯ illos loquit q in subā nō est ordo partiū subsistētiū p se: q ptes diffinitiōis per se subsistāt: sꝫ q sit ordo partiū subē: q̄ꝝ vna libereat alteri: ⁊ sit pfectio alterius: hoc nō est icōueniēs: nec ipse negat. ❡ Ad aliā: si spēs esset cōposita realr ⁊c̄. ꝯcedit. ❡ Ad auctoritatē auctoris sex pncipioꝝ ē negādū in hoc: qꝛ dictū est volūtariū: vn̄ sibi non est plus credēdū q̄ Arist. ⁊ Cōmētatori: q ponūt formas ꝯponi rea-
B Tex.c.52. liter: qꝛ rubedo actu cōponit ex extremis: vt dr̄ 5° physi. ❡ Aliter pōt dici: q forma est simplex vn̄ forma: quia si forma vn̄ forma eēt ꝯposita: tūc ois forma eēt ꝯposita: sꝫ hoc est falsum: sꝫ forma vn̄ talis pōt esse ꝯposita vt forma: sicut spēs accn̄tiū: que realr ꝯponunt ex gn̄e ⁊ differētia. ❡ Vel dōm q loquit de formis pdicamētalibus: vt de pmis gn̄ibus ⁊ gn̄alissimis que nō sunt ꝯposita: qꝛ q̄titas ⁊ q̄litas est simplex. sꝫ spēs realr sit ꝯposita: vt albedo. ❡ Ad ꝯfirmationē: tūc accn̄tia haberēt māꝫ ex q̄. dōm q mā ex qua est duplex. vna est pncipiū trāsmuta-
Tex.cō.21. tionis: de qua loquit Arist. 8° hui⁹. qd apparet p cap. qd icipit. de māli aūt subā. Mō accn̄tia que sunt spēs de genere accn̄tiū nō hn̄t mām ex qua que sit pncipiū trāsmutatiōis: sꝫ alia est mā ex qua que est pncipiū q̄ddītatis: ⁊ est q̄dditas potētialis: vt genus: ⁊ talē mām que est gen⁹. hn̄ habēt: nec hoc negat Arist. qꝛ alr̄ tolleret diffōnē. q̄re ratio nō concludit. ❡ Questio. XXXV.

Tex.c.30. C Consequenter querit̄ circa predicꝫ capl̄ꝫ: vtꝝ ꝯceptus spēi sit realr̄ cōpositus ex ꝯceptu gn̄is ⁊ drīe. Arguit̄ pmo q nō: qꝛ si hoc esset: tunc vnū ⁊ idē sil̄ ꝯciperet̄ ⁊ itelligeret̄ diuersis cōceptibus ⁊ itellectiōibus ppriis: qꝛ cōceptus spēi pōt eē sil̄ in itellectu: qꝛ itellectus sil̄ pōt ꝯcipe ⁊ itelligere totū hoiem ⁊ albedinē. si ergo cōceptus spēi eēt cōposit⁹ ex cōceptu gn̄is ⁊ drīe. ⁊ isti conceptus sunt diuersi s̄m oēs. tunc vnū ⁊ idē ab eodē. s. intellectu simul intelligeret̄ diuersis ꝯceptibus ⁊ itellectionib⁹: sꝫ hͦ est falsū. vt cōiter dicit̄. qꝛ itellectus nō pōt sil̄ plura itelligere diuersis intellectionib⁹. g̃ aīs est falsum. s. q sit cōpositus.

Oppositum arguit̄. sicut se hꝫ res itellecta ad rē itellectam: sic ꝯceptus ⁊ intellectus rei ad conceptū ⁊ intellectū rei. p ꝯuenientē silitudinem. qꝛ ꝯceptus cāntur a reb⁹. ⁊ sicut se hꝫ circa causas. sic circa causata: sꝫ res intellecta noīe spēi est realiter cōposita
D ex re intellecta generis ⁊ re intellecta differentie: vt probatū est sufficiēter in precedēti questione.

Notandum q duplices sunt ꝯceptus. quidā sūt ficti. Et horū duo sunt modi. q̄dam ficti: qui sumunt̄ ab accn̄tibus rerū: ⁊ nō a q̄dditate rei: ⁊ alietati illoꝝ conceptuū correspōdet alietas ⁊ diuersitas accidentiū que vocat̄ modus eēndi: vel apparētia. ⁊ illi dicunt̄ simplr̄ ficti. ⁊ de illis est expeditū prius. qꝛ cōceptus generis ⁊ drīe ⁊c̄. nō pn̄t reduci in accn̄tia rerū: nec diuersitas illorū reducit̄ ad diuersitatē accidentiū. vt q ꝯceptus aialis ꝯparet̄ nō ab aiali: sꝫ a sentire: ⁊ cōceptus rōnalis a rōcinari: ita q diuersitas horū cōceptuū nō pt saluari p diuersitatē accidētiū. Rō vna prius dicta reassumatur. ꝯceptus q̄dditatiui nō pn̄t sumi a rebus illis: que sunt extra q̄dditatē rerū: quarū sunt cōceptus: ista de se est manifesta: sꝫ cōceptus generis: ⁊ conceptus drīe sunt cōceptus q̄dditatiui. de hoc nō est dubiū: q ꝯceptus aialis s̄m q aial est conceptus q̄dditatiuus. Silr̄ q conceptus rōnalis ⁊c̄. Silr̄ accn̄a sunt extra q̄dditatē eius: cuius sunt accn̄tia. g̃ conceptus formalr̄ gn̄is ⁊ drīe nō accipiunt̄ tāq̄ a motiuis formalib⁹ ⁊ accn̄tibus. vn̄ si concipio aial formalr̄: tunc ille ꝯceptus quo ꝯcipio aial formaliter nō capit̄ ab ipso sentire: nec concept⁹ rōnalis a rōcinari. Rō. qꝛ ab illo nō sumit̄ ꝯceptus q̄dditatiuus: a q̄ sumitur ꝯceptus alicuius accidētis. s. sensibilitatis: qꝛ nō ē idē ꝯcipere aliqd formalr̄. vt aial. ⁊ ꝯcipere aial. vt sentiens est. sed ꝯceptus accn̄tis vt ipsius sentire accipitur a sentire. pbatio hui⁹. qꝛ conceptus ipsius sentire vel accipitur ab ipso sentire: vel ab aliquo superaddito. Si primo mō: habet̄ ppositū: si capit̄ ab alio accn̄te supaddito sibi vocet̄. a. Et hoc sic ꝯceptus ipsius. a. vel accipitur ab ipsomet: vel ab aliquo sibi supaddito. Si p mō: standum fuit in pmo. si ab aliquo supaddito sibi: vocet̄. b. Et queratur de illo: ⁊ sic procederet̄ in infinitū. vel opꝫ q cōceptus accidentis capiat̄ ab ipso accidente. g̃ ⁊c̄. Silr̄ intelligatur de cōceptu rōnalis. Et de istis qui fingūt istos cōceptus: dicit Lyncon. pmo poste. Intellectus debilis est qui nō pōt ascēdere ad cognitionē verorū generꝝ. ⁊ verarū rerū: sꝫ sistit in q̄busdaꝫ accn̄tib⁹: q̄ dicit eē gn̄a ⁊ spēs. ❡ Aliꝫ sunt ꝯceptus existimatiꝫ dicunt̄ obiui: qui nō reducunt̄ ad aliquā diuersitatē in re intellecta. sed diuersitas eorū reducit̄ ad diuersas ipressiones factas ab vna ⁊ eadē re: qd est ꝯtra Aristo. 9° hui⁹. q res irrōnalis nō facit nisi vnū actū. vn̄ dicit loquēs de potētiis irrōnabilib⁹ he idē oēs vna vnius factiua est de illis cōceptib⁹ existimatis ⁊ obiectiuis: expeditū est in pcedēti q̄stione. sꝫ aliꝫ sunt ꝯceptus s̄m veritatē. Unde notanduꝫ q cōceptus spēi s̄m veritatē duplex est: quidā est idistinctus ⁊ cōfusus: ⁊ vocat̄ conceptus diffiniti. vt cū concipio hominē inquantū homo est diffinitū: ⁊ albedinē vt albedo concipio ista cōcepta iplicite ⁊ ideterminate. sꝫ alius est conceptus distinctus: ⁊ explicitus: ⁊ determinatus: ⁊ vocat̄ cōceptus diffinitiuus: ⁊ iste cognoscit̄ per diffōnem: vt qū concipio hominē inquantū est animal rōnale.

E

F

Tex.cō.10.

G

Per hec dōm est ad q̄ōnem: q conceptus speciei qui est indistinctus ⁊ confusus: ⁊ est conceptus diffiniti: non est compositus ex conceptu generis ⁊ differētie: sꝫ ille est eque simplex cōceptus: vt illi cōceptus. Et ratio est. qꝛ si conceptus speciei indistinctus qui est conceptus diffiniti esset compositus ex cōceptu generis: ⁊ differētie: tunc ille conceptus esset ideꝫ cū conceptu diffinitiuo. sꝫ hoc est falsum. qꝛ ponit̄ distinctus ab eo. cōsequētia pꝫ. qꝛ quorū sunt eadē pncipia imediata ipa sunt eadem. si ergo cōceptus spēi idistinctus: qui est concept⁹ diffiniti cōponeretur ex ꝯceptu generis ⁊ differētie: tunc esset cōceptus spēi diffinitiuus: qꝛ haberet eadē pncipia cū illo. qꝛ vterqꝫ cōponeret̄ ex ꝯceptu generis ⁊ drīe. q̄re relinquit̄ q si concipio hominē cōceptu cōfuso ⁊ idistincto. q talis cōceptus nō est cōpositus. sꝫ simplex. ❡ Secundo dōm. q cōceptus speciei diffinitiuus qui est distinctus ⁊ determinatus est cōpositus ex cōceptu gn̄is ⁊ differentie. Et rō est. cōceptus diffinitiuus dꝫ esse cōposit⁹ ex ptibus q̄dditatiuis itrinsecis: sꝫ genus ⁊ differētia sūt
Cōm.42. ⁊.43. ptes q̄dditatis: qꝛ dicit Cōmentator 7° hui⁹. q illa ex q̄bus cōponunt̄ dictiones significātes quidditatē rei sunt ptes diffōnis ⁊ diffiniti. Et ideo genus dicit̄ pars forme. ⁊ ideo dicit̄ q genus est pars formarū spērum. forma. n. spēi diuidit̄ in gen⁹ ⁊ differentiā. qꝛ cōceptus spēi diffinitiuus cōponit̄ ex cōceptu generis ⁊ differentie.

H

Notandum q hic est dubiū. Tu dicis. q quidā sunt conceptus rei s̄m veritatē. ⁊ di

I cis.ꝙ cõceptus speciei fm veritatẽ sunt duplices.vn⁹ est indistinctus ꝛ diffiniti.ꝛ nõ est diffinitiuus.Alter est cõceptus speciei diffinitiuus.Et dicis.ꝙ isti concept⁹ sunt distincti.℄ Contra.qꝛ in specie non videtur esse aliquid aliud ꝗ̃ genus ꝛ differẽtia:sicut in ꝯposito nihil videtur esse aliud ꝑter materiã ꝛ formã.Modo si tunc cõceptus spẽi inquãtũ est diffiniti eẽt alius a ꝯceptu spẽi diffinitiuo:tũc oporteret in spẽ esse aliud ꝑter genus ꝛ dĩias: ꝛ ꝙ ille cõceptus diffiniti distingueret̃ ab alio ꝯceptu. Dõm est ꝙ in cõposito ex mã ꝛ forma ꝑ se est aliq̃ entitas ꝑter entitatẽ mãe ꝛ forme:in qua entitate fũdat̃ totalitas eẽntialis:ita ꝙ ꝑmo ꝛ ꝑ se in ꝯposito ꝑ se ex mã ꝛ foꝛa est di-

K uersa entitas ab entitate mãe ꝛ forme.Et rõ huius ẽ: mã ꝛ forma cãnt itrinsece aliqd in ꝯposito ꝛ realr:qð est ante oĩa accñtia:ſʒ mã nõ causat mãm:qꝛ nihil cãt seipsuʒ: nec cãt formã itrinsece:nec cãt formam:qꝛ nihil est cã sui ipsius:nec cãt mãm itrinsece.ꝰ cãnt aliqd aliud itrinsece in ꝯposito:qð est aliud ab entitate mãe ꝛ forme:ꝛ illð est per qð ꝯpositũ est ꝯpositũ:ꝛ foꝛa totalis finit̃ in illo:ꝛ est per subsistẽtiã realis.℄ Itẽ:ꝯpositũ ex mã ꝛ forma:ꝛ totũ eẽntiale ad mãm ꝛ formã:tũc q̃rat̃ in quo fundet̃ illa totalitas eẽntialis:vel finitur in mã:vel in forma: vel in alio:nõ põt dici ꝙ fundet̃ in mã: qꝛ mã nõ est totũ eẽntiale ad se:nec ad formã:nec in forma eadẽ rõne.ꝰ fũdat̃ in alio totalitas eẽntialis:qð est sil:ꝛ illa simultas nõ põt esse accñs:qꝛ hoc est oppositũ in obto.ꝰ ẽt entitas ꝯpositi que est cãta a mã ꝛ forma:ẽ alia ab vtroqꝫ: ꝛ sic ẽt opꝫ esse in spẽ que est cõposita ex gñe ꝛ dĩia: qꝛ circũscriptis oĩbus accñtibus spẽi aliq̃ sit entitas ꝛ spẽ:ꝑter entitatẽ ꝛ dĩie:ita ꝙ sicut a qdditate potẽtiali gñis accipit̃ ꝯcept⁹

L gñis:ꝛ a qdditate actuali dĩie accipit̃ cõceptus dĩie:sic a qdditate spẽi que est ꝯfusa ꝛ idistincta:q̃ est alia ab entitate generis ꝛ dĩie accipit̃ conceptus idistinctus speciei qui vocatur conceptus diffiniti.ꝛ est alius a cõceptu speciei diffinitiuo:qꝛ accipit̃ a cõceptu generis ꝛ dĩie qñ cõcipio hominẽ non inquantũ animal vel rõnale:ſʒ vt hõ: vel albedinẽ:non vt color:sed vt albedo ab illa qdditate accipitur ille conceptus diffiniti simplex.

Et tunc ad rõnez cõcedo ꝯñtiam.ſʒ si cõceptus speciei qui est diffiniti componeret̃ ex genere ꝛ dĩia:tunc simul intelligeret̃ vnũ diuersis intellectionibus:sed hoc non sequitur de conceptu diffinitiuo qui est cõpositus ex conceptu generis ꝛ differentie:de quo dicit

M Aristo.ꝙ diffinitio diuidit in singula.

Ad rationem in oppositũ bene ꝯcedit̃:ꝙ spẽs realr sit cõposita ex gñe ꝛ dĩntia: sic ẽt de ꝯceptu spẽi qdditatiuo est cõposit⁹ ex ꝯceptu generis ꝛ dĩie:ſʒ alr non.

℄ Qõ. XXXVI.

℄ Diuersa ꝟo specie dicuntur ꝛc̃.

Te.c.vacantis:ꝛ est i.c. de eodez ꝛ diuerso.

Ueritur regrediendo suꝑ h capl'z.qꝛ Arist.dicit postea subiungẽdo ꝙ ꝛ quecũqꝫ in eadẽ suba entia dĩiam habẽt.vtrũ accñtia eiusdẽ spẽi diuersa numero possint esse simul in eodẽ subiecto.Et arguit̃ ꝑmo ꝙ sic.intẽtiones siue spẽs diuersarũ albedinũ sunt diuerse nũero:qꝛ sicut res:vt albedines ꝛ spẽs sunt diuerse nũero:sic ẽt intẽtiones albedinũ:ſʒ ille intẽtiones pñt simul esse in eodẽ subiecto vt in eodẽ pũcto mediꝫ.ꝰ ꝛc̃. ℄ Itẽ lumina diuersorũ corporũ possunt esse sil in eodẽ subo:ꝛ hoc pꝫ per vmbras:qꝛ corpora luminosa diuersa nũero pñt hẽe diuersas vmbras:ꝛ h i eodẽ pũcto mediꝫ. Mõ corpus luminosuꝫ non causat diuersas vmbras sil nisi a diuersis luminib⁹.ꝰ accñtia diuersa eiusdez speciei pñt esse simul in eodẽ subo:qꝛ lumina diuersorũ corporũ sunt accñtia.ꝰ plura accñtia.℄ Itẽ plures paternitates

N pñt esse simul in eodẽ subo:qꝛ vnus hõ nõ põt esse pater diuersorũ nisi ꝑ diuersas pñitates numero:qbus corrñdent diuerse filiationes:qꝛ si eẽt vna paternitas numero respectu diuersorũ filiorũ:statim vno filiorũ mortuo nõ amplius remaneret pñitas:qð est falsum:imo adhuc remanet paternitas respectu alteri⁹ filij.ergo plura accñtia eiusdẽ spẽi possunt esse sil' in eodẽ subiecto.qꝛ iste paternitates sunt accñtia eiusdẽ speciei diuersa numero.ꝰ ꝛc̃. ℄ Itez ptes forme fm quas est alteratio:vel que acquiruntur per alterationẽ sunt simul in eodẽ subo:qꝛ poꝛ pꝭ ꝛ gradus caliditatis nõ corrumpit̃ adueniente posteriori.qꝛ si hoc esset:tunc oporteret esse corrumpẽs:ſʒ hoc nõ O videt̃:qꝛ nihil vnũ ꝛ idẽ respectu eiusdẽ est generãs ꝛ corrumpens:ſʒ iste ptes ꝛ gradus caliditatis sunt eiusdẽ spẽi ꝛ diuerse numero:ergo diuersa accidentia soluꝫ numero sunt i eodẽ subiecto.℄ Itẽ:si de quo minus:ergo de quo magis:ſʒ min⁹ videtur ꝙ diuerse forme substãtiales sint simul in eodez subiecto numero:q̃ʒ diuersa accidẽtia eiusdem spẽi:sed diuerse forme substãtiales sunt simul in eodem subo.ergo ꝛc̃.maioꝛ manifesta.quia forma substantialis dat esse simplr.ergo si eẽnt plures forme subales simul in eodẽ subo:tunc compositũ haberet plura eẽ simpliciter.qð est falsum.sed forma accñtalis dat esse fʒ qd. minoꝛ apparet:qꝛ in sorte est forma.per quã est hõ:ꝛ per quã est animal.ꝛ sic ascendẽdo ꝑ omnia predicata in qd. ꝙ ẽt ille forme sint diuerse pꝫ.qꝛ si esset eadẽ foꝛa ꝑ quã soꝛ.est homo.ꝛ per quã est animal:tũc qcquid inesset homini fm ꝙ homo inesset homini fm ꝙ animal.ſʒ hoc ẽ falsum:qꝛ risibile inest hoĩ fm ꝙ homo:nõ tñ fʒ ꝙ aĩal: ſʒ hoc sequeret̃ si inesset hoĩ:fm ꝙ anĩal.qꝛ qð inest hoĩ fm ꝙ aĩal inest oĩ aĩali.qꝛ qð inest alicui fm ꝙ tale:inest omni tali.vt.5⁹huius.cap⁹.de fm ꝙ:ꝯñtia pꝫ.qꝛ cum vna Te.cõ.23. esset forma realr hoĩs ꝛ aĩalis:tunc qcqd inesset homini fm ꝙ homo:ꝛ fm ꝙ animal:qꝛ qð inest homini fm formam hominis inest fm ꝙ homo:ꝛ qð inest per formam P animalis:inest fm ꝙ animal.

Oppositum vult Aris.5.hui⁹.ca.de diuerso specie.quecũqꝫ in eadẽ suba entia differentiã habẽt ex ista lr̃a cõmuniter sumit̃:ꝙ diuersa accidentia eiusdez speciei nõ possunt esse simul in eodem subiecto:ꝛ probat̃ ratione.Omnis multitudo vel est reꝝ differentiũ fm formã: vel fm quantitatẽ:ꝛ hec est manifesta ꝑ Cõmentatorẽ ꝑmo physico.ſʒ accñtia eiusdẽ spẽi Cõm.6. ꝛ in eodez subiecto neutro mõ differũt spẽ.qð est falsuꝫ. quia possunt esse eiusdem speciei. similiter nõ differunt fm quantitatem:qꝛ tunc idem subiectũ haberet diuersas quantitates.qð est inconueniens. Q

Notandum ad intellectuꝫ qõnis:ꝙ accidentia sunt duplicia:quedam sunt naturaliter inexistẽtia subiecto.ꝛ hoc dupl'r:vel a ꝑncipio si subiectũ sit gñabile ꝛ corruptibile:vt risibile iest sorti: vl' ab eterno si subm sit eternũ:vt quãtitas inest celo ab eterno. Alia sunt accidẽtia aduẽtitia ꝛ posterioris nature.

Ex hoc dicendũ est ad questionez.Primo ꝙ accidentia diuersa eiusdem speciei primo modo que inexistunt naturaliter subiecto: non possunt simul esse in eodem subiecto. Et ratio est.si talia accidentia inessẽnt subiecto:vel ab eterno:vel a ꝑncipio essent simul in eodem subiecto:natura ageret ociose:quod est contra dignitatem nature : ꝙ deus et natura nihil operantur frustra.ex primo celi.ꝛ tertio de anima. Te.c.32. cõsequentia patet:quia quicquid fieret per ista plura ac Tex.c.45. cidentia:fieret per vnum:cum sint eiusdem spẽi.℄ Secundo dicendum : ꝙ accidentia aduentitia nature.di-

uersa

A uersa eiusdem spēi pñt esse in codē subo. Et rō est: qr tūc
idem hō nuō per eādē virtutē gnātiuā est pī diuersorū
per diuersas paternitates corrīdētes diuersis filiationi-
bus: sȝ iste pñitates diuerse sūt eiusdē spēi: ꝛ ista rō dedu
cta est ṗus. ℭ Itē idē calefactibile pōt sil hr̄e duas cale-
factiones nuō a duob⁹ ignib⁹. ℭ Itē. visus ꝑ vnū pūctū
medij pōt sil videre duas albedies eiusdē spēi: qđ nō eēt
nisi intētiones illaꝝ albedinū eēnt sil in eadē pte aeris: ꝛ
possūȝ adducere oēs rōnes ad istā pte i ṗn° qōnis tactas.
ℭ Ex h pȝ ad rōnes ꝑ factas: qr hn̄ ɔcludūt de accn̄tib⁹
aduētitijs: ꝙ diuersa accn̄tia nuō eiusdē spēi possint eē in
codē subo: sȝ de alijs accn̄tib⁹ q̄ nālr īexistūt nō ɔcludūt.

Et tunc ad rōnes in oppo^m. ℭ Ad auctes Aris. dōȝ
est: ꝙ loqt̄ Aris. de accn̄tib⁹ ꝑprijs que sūt
B nālr inexistentia: vel ab eterno: vel a ṗn° eiusdeȝ spēi: ꝙ
nō pñt esse sil in codē subo. ℭ Aliter dicūt alij ȝ min⁹
bn̄: ꝙ Aristo. loquat̄ de accn̄tib⁹ ab^m: nō aūt de respecti-
uis. Adhuc aliter pōt dici: ꝙ Aristo. ibi distinguit hoc no
men diuersa spē: ꝛ vult ponere diuersa significata huius
analogi: qđ est diuersuȝ spē: qr hoc nomē diuersuȝ specie
significat aliqua diuersa in spē in codē subo nuō: sȝ tn̄ nō
opȝ ꝙ sit ita in rei veritate: ꝙ semꝑ accn̄tia in codē subo
sint diuersa spē: imo pñt esse eiusdē spēi: ꝛ diuersa in nuō:
ꝙ aliqđ nomē sigt̄ aliud: qđ in rei veritate nō est in reru
nā: vt suba sigtat ideā: que tn̄ in rei veritate nō est. vn̄ ēt
Lynco. dicit 2° posterioꝝ: ꝙ qd nōis cōuenit tam enti q̄
non enti: ꝛ dat exē^m de tragelapho. ℭ Per hec pȝ ad ra-
tiones. ois multitudo vel est reꝝ diñctū ꝛc. ɔcedit̄. Tu di
cis: ꝙ accn̄tia eiusdē spēi ꝛc. Dōm ꝙ indiuidua diuersa-
ruȝ albedinū sunt diuersa fm formas indiuiduales: ꝛ nō
C fm formas specificas: vn̄ ēt aliq dicūt: ꝙ sor. ꝛ plato diffe
rūt forma indiuiduali: que est de genere sube. Aliter non
esset in predicamēto sube. Et cū di ꝙ nō differūt fm q̄ti
tatē. negat̄. Et tu ꝓbas: qr sunt in codē subo: ꝛ in eadē pte
indiuiduali. Dōm ꝙ nō differūt fm quātitatē subiecti:
sed fm q̄titatē obiectiā q̄ causant̄ tanq̄ ab agente: qr lu
mina diuersoꝝ corpoꝝ exitiū in eadē parte aeris: nō dif
ferunt fm quātitatē aeris: sed fm q̄titatem obiecti: quia
nisi ista lumina haberent aliā ꝛ aliam quātitateȝ obiecti
non ꝑticiparent̄: imo nō ꝑciperent̄ duo obiecta. vnde ad
diuersitateȝ intentionū in eadem parte medij sufficit di-
uersitas obiectoꝝ. ℭ Questio. XXXVII.

Tex. cō. 17 ℭ Potestas dr̄ hoc quidē principiū ꝛc.

Queritur supra cap^m de ptāte circa dif
finitionē po^e. vtrū cuilȝ po^e
actiue corrīdeat potētia passiua: ꝛ eō. ℭ Et
arguit̄ ꝑ ꝙ nō. Illi po^e actiue que ꝓducit to-
tū ens. nulla corrīdet po^a passiua: qr da ꝙ ei
corrīdeat po^a passiua: tūc nō ꝓduceret totū ens: sed est
aliq̄ po^a actiua: q̄ ꝓducit totū ens: vt po^a actiua dei ꝓdu
D cendo oia effectiue. g ꝛc. ℭ Itē. po^a actiua q̄ est īfiniti vi-
Tex. c. 79. goris īcēsiue nō hȝ aliquā po^{am} sibi corrīdentē: qr aliter
Tex. ɔ. 63. mot⁹ fieret in instāti: vt pȝ. 8. phy. ꝛ ꝑ celi. Sȝ aliq̄ po^a. est
ꝛ infra. infiniti vigoris: vt po^a dei: que est īfiniti vigoris itensiue:
Tex. ɔ. 31. ℭ Itē. qōlȝ ɔtīn^m est diuisibile in īfi^m. 3° phy. ꝛ ꝑ celi: sȝ isti
ꝛ 34. po^e passiue nō rīdet actiua nec nālis. nec artificialis: q̄re
Tex. cō. 2. nec oi po^e actiue rīdet passiua. ℭ Itē. sensus in po^a passi
ua ad sentire est qđdā pati. g ꝛ sensus po^a: imo virtus passi-
ua. 2° de aia: sed po^e sensitiue nō rīdet po^a actiua. ꝓbatio
huius: qr si potentie sensitiue corrīderet po^a actiua: vel
eēt po^a sensibilis a po^a aie: vel nō sensibilis: ꝑ sufficienteȝ
diuisionē: nō pōt eē po^a sensibilis: qr agens opȝ esse nobi
Tex. cō. 19. lius passo. ex 3° de aia. nō sensibile nō est nobilius poten
tia sensitiua: vt color nō est nobilior po^a visiua: nec sonus

po^a auditiua: nec est po^a aie sensitiue: quia tunc esset pone E
re sensuȝ agentē: qđ est ɔtra Aristo. qui lȝ posuerit intelle-
ctuȝ agentē: non tamen posuit sensuȝ agentem. ℭ Itē. vo
lūtas humana est in potentia passiua ad volenduȝ. 3° de Tex. cō. 5.
aia. sed isti volūtati nō corrīdet po^a actiua: qr si potentia
actiua correspōderet humane volūtati: hoc esset volibi
le: ꝛ si eēt: tūc volūtas humana nō eēt libera: qr necessita-
ret̄ ad actū ꝑ volibile agente appropinquato ad passiuȝ:
tūc necio seq̄ret̄ actio: dūmō sit sufficiēs dispō in passo.

Oppositum vult Arist. 5° hui⁹ ca° de potestate: Tex. ɔ. 17.
vult eniȝ ꝙ po^a actiua est ṗn^m trāl-
mutandi alterū inquātū alteri: ꝛ po^a passiua est ṗncipiū
transmutādi ab altero inquantū ab altero.

Dicendum est ad qōnem. ṗmo fm intentionem
phi ꝛ Cōmentatoris: ꝙ cuilibet po^e
actiue corrīdet passiua: ꝛ ecōuerso: qr illud qđ diffinitur
F per alterū nō potest esse sine illo: qr diffinitio ꝛ diffinitū
debent cōuerti: sed potentia actiua diffinitur per passiuā
fm totum suū ambitū: ꝛ ecōuerso: vt pȝ in lr̄a. Et ɔfirma-
tur. Omnis potentia actiua vel ꝓducit subam vel accn̄s:
per sufficientē diuisionē: sed in ꝓductione vtriusq̄ semꝑ
rīdet passiua: qr si producit accidens hoc nō ꝓducit nisi
in substantiaȝ dispositam. Silr̄ si substātiā ꝓducit ei cor
respondet potentia passiua: qr dispositio q̄ est in semini-
bus. ℭ Itē. omne agens per potētiā actiuā: aut agit abij-
ciendo: aut alterādo: aut trāsfigurādo: aut apponēdo: aut
subtrahendo: aut cōponēdo: aut diuidendo: ꝛ hoc pȝ per
sufficientē diuisionē: sȝ quocūq̄ istoꝝ modoꝝ agēs agit
semper corrīdet po^a passiua: ꝛ hoc pȝ inducēdo in singu
lis: qr si agens agit per abiectionē sibi corrīdet potentia
passiua a qua abijcit: qr dispositio que est in seminibus.
Et ita de alijs: vt pȝ intuenti. ℭ Itē. omne qđ producit̄:
G aut potuit esse: aut nō potuit esse: per sufficienteȝ diuisio-
nē. si potuit esse: tunc ṗus fuit aliquid in quo fuit potētia
passiua: si nō potuit esse: ipole erat esse ꝛ impole fieri: ꝛ ꝑ
ɔñs non possibile est produci ab aliqua potentia actiua:
ꝛ econuerso potest ꝓbari de potentia passiua. Aliquando
est in eodem subiecto: aliquando in diuersis subiectis: si-
cut potentie calefactiue ignis corrīdet passiua: vt calefa
ctibilis in aqua: qr nihil mouet vel calefacit seipsuȝ. Ali-
quando potentie actiue corrīdet passiua in eodeȝ subto:
sicut in aia sensitiua que habuit potentiam agendi ꝛ reci-
piendi: vt habet videri 2° de anima. vn̄ potentia actiua
duplex est: qr quedā est cui⁹ effectus imediatus est eiusdē
speciei: vt ignis agit calefactionē: ꝛ calefactio est eiusdeȝ
generis cum igne: ꝛ in tali potentia nō correspondet pas-
siua potentia in codeȝ subiecto: sed in diuerso. ℭ Alia est
potētia actiua: cui⁹ effectus imediatus nō est eiusdeȝ spe-
ciei cū ea: vt in potentia sensitiua: ꝛ ibi correspondet ei in
eodem subiecto. ℭ 2° dōm est fm fidē ꝛ veritatē: ꝙ ali-
cui potentie actiue non correspondet aliqua potētia pas-
H siua: vt potentie primi principij que totum ens ꝓducit:
vt dictū est in quadā rōne. Et hoc est credendū simplr̄: ꝛ
nō pōt ɔuinci rōne accepta a sensibilibus. ergo Arist. h
nō vidit: q voluit oia cōuincere ex sensatis. Tn̄ aliq conā Rō Egi. ro.
tur hoc ꝓbare sic: quāto agēs est excellentius ꝛ nobilius: l. 2. sen. dis. 1.
tanto minus ꝑsupponit in sua actione: sȝ ṗ^m ṗn^m est nobi ꝛ in quolibe-
lius q̄ natura: sed natura nō presupponit nisi materiam. tis quolibeto
ergo ṗ^m ṗncipiū presupponit minus q̄ materia sit: sȝ nō 6. q. 4.
pōt esse minus q̄ nihil: cū ipsa materia sit prope nihil: vt
dictum est primo physico. ergo primuȝ agens vt deus in Tex. ɔ. 77.
sua actione nihil presupponit. ℭ Nota ꝙ illa ratio po- ꝛ 79.
test impediri: ꝙ deus minus presupponat q̄ nihil: qr in-
telligentia est nobilius agēs q̄ natura. ergo presupponit
nihil: ꝛ per consequens deus qui est nobilior intelligen-

I tia presupponit minus q̄ nihil. ¶ Notandū q̄ potētia
dicit tria. Primo dicit subiectū potens: vt mā pⁱma pōt
recipe oēs formas: ⁊ ēt ptes aīe: vt vegetatiuū sensitiuū:
intellectiuū: dicunt̄ ptes aīe: ⁊ ideo phs signanter vocat
Tex.c.27. eas ptes aīe. 2° ⁊ 3° de aīa. ¶ 2° mō po° dicit nālē poᵗᵐ:
Tex.cō.p. vt caliditas est po° ignis. ¶ 3° mō. dicit respectū poten-
tie nālis ad obiectū: vt si aliqs itellexerit vnū relatiuorū
est potens intelligere reliquū: ⁊ ēt mā est in po° ad oēs
formas: q: h̄z respectū ad oēs: ⁊ sic po° refert̄ ad actum: ⁊
ecō. vn̄ sic po° ⁊ actus sunt de genere relōnis. Ideo etiam
vnum ponitur in diffinitione alterius.

Per hec ad rōnes in oppositū. Ad pⁱmā. Illi potē-
tie actiue ⁊c. cōcedit̄: vt pducit totū ens.
Tu dicis: q̄ vna est po° ⁊c. cōcedit̄: vt pducit totum. hoc
K est simpl'r credendū: ex informatione sacre fidei: nec pōt
determinari ex sensatis. vnde Aristo. ⁊ Cōmentator hoc
negauerunt: q: nō poterant cōuincere ex sensatis. ¶ Ad
aliā rōnē. po° actiua ⁊c. Cōcedit̄. Tu dicis: q̄ deus est in
finiti vigoris: cōcedit̄ fm fidē: sed Arist. ⁊ Cōmentator h̄
negauerunt: q: nō potuerunt cōuincere ex sensatis: sed h̄
est credēdū: q: ex h̄ habem⁹ meritū: s̄ si posset deⁿ nō ha
berem⁹ meritū. ¶ Ad aliā. cōtinuū est diuisibile ⁊c. ꝯce-
dit̄: sed dicis q̄ illi potētie passiue ⁊c. Dōm q̄ ꝯtinuū eē
diuisibile pōt intelligi dupl'r. Uno mō. q̄ illa po° sit in
actu cōpleto: ⁊ sic nullū ꝯtᵐ est diuisibile in īfiᵐ. Alio° q̄
sit in po° ad actū incōpletū ⁊ pmixtū po°: ⁊ h̄ mō repit̄
po° actiua corrñdēs potentie passiue: vt ratio diuidētis.
¶ Ad aliā. sensus est in po°. ꝯcedit̄: cū aūt dī q̄ illi potē-
L tie ⁊c. Dōm q̄ duplex est po° actiua ipsi⁹ sensus: q̄dā est
dispositiua: vt color agēs ⁊ mouēs visū disponit ipsum
ad sensationē. Et q̄dā est po° actiua ipsi⁹ aīe. a q̄ pcedit
vt⁹ nālis aīe: ⁊ visus: ⁊ pficit ips̄: ⁊ causat sensationē in eo.
Et h̄ mō nō est incōueniēs ponere agentē sensū. Mō p̄
incōueniēs est agēs pstanti⁹ eē passo: cū sit tm̄ dispositor:
s̄ scdo mō nō est incōueniēs q̄ sit nobili⁹: q: sic agēs ē
vt vt⁹ ipsi⁹ aīe: ⁊ sic ponere sensū agentē nō est ꝯ Aris. q:
aīa est pnᵐ ⁊ cā mouendi seipsas. g̊ oēs ptes aīe mouebūt
seipsas: sed aīa sensitiua est ps aīe: vt pz 2° de aīa. q̄ autē
Tex.c.27. aīa moueat seipsā: pz 2° de aīa: q: aīa est act⁹ corporis: non
tm̄ quātū ad subām: s̄ q̄tū ad motū. vn̄ Cōmentator dicit:
cū Aris. declarauerit aīā eē cām corpis fm formā ⁊ finē:
declarat ipsā eē cām fm efficientē: cui ꝯcordat ēt dictum
Aris. p̄ meta. q̄ sensus cognoscere nos facit. ¶ Ad aliam.
cū dī q̄ volūtas est po° passiua ⁊c. pōt ꝯcedi. cū g̊ dī ⁊c.
Dōm q̄ duplex est necessitas: q̄dā est violēta: ⁊ hec tollit
libertatē volūtatis: q: violētū est: cui⁹ p̄nᵐ est extrinsecū
cōferēs vim passo: q: passū nō est aptū ad illud. Alia est
M necessitas actionis nālis: ⁊ talis nō tollit libertatē volun-
tatis: hoc est. n. p̄nᵐ cognitū p itell'm. q̄ cū itell's intelligit
aliqd̄ bonū eē de necītate volūtas apta nāl'r inclinat̄: vt
velit illud pseq̄: q̄re rō nō ꝯˡᵗ. ¶ Qō. XXXVIII.

Super t.cō.17. Consequenter querat̄ adhuc cir-
ca illud caplm. vtrum
act⁹ ⁊ po° sint in q̄lz p̄dīto. Et arguit̄ p q̄ nō.
Quia si essent in quolz predicamēto: tūc ali-
qua for° esset cōposita: ⁊ tz ꝯñtia: q: si sic eēt:
tunc essent in predicamēto qualitatis. mō act⁹ ⁊ po° non
ponunt̄ in quolz predicamēto nisi sint p̄nᵃ intrinseca spe
cier: sed spēs in p̄dicamentis accītiuꝫ sunt forme: quare
forma esset cōposita ex actu ⁊ po°: hoc aūt est falsū: quia
per auctorē sex p̄ncipiorꝫ for° est cōpositioni cōtingens
simplici ⁊ inuariabili essentia cōsistens. ¶ Itē. entia rea-
lia nō debent esse in ente rōnis: q: entia rōnis sūt in aīa:
sed entia realia nō sunt in aīa: s̄ predicamēta sunt entia
rōnis: cū de ipsis cōsideret logica: que cōsiderat entia ra-
tionis: sed actus ⁊ po° sunt entia realia: vt oēs concedunt. N
¶ Itē. tūc sequeret̄ q̄ diuersorꝫ generū ⁊ nō subalterna
tim positorꝫ ⁊c. hoc est incōueniens. p̄ poste. cū p̄dīta sint
impermixta. ꝯñtia tz. q̄ si eēnt in quolz pūcto essent ibi
sicut dñe que cōtingūt cuilz p̄dītorꝫ: ⁊ sic essent eedē dñe
p̄dītorꝫ. s. act⁹ ⁊ po°. ¶ Itē. tunc sequeret̄ q̄ in quolz p̄di-
camēto eēt ꝯrietas. ꝯñtia pz. p Cōmētatorē 9° hui⁹. q̄ di- Com.11.
cit: q̄ act⁹ ⁊ po° sunt ꝯria relatiue: sed hoc est falsū: quia
dī in predicamētis q̄ substantie nihil est contrarium.

Oppositum vult Aristo. in isto 5° illo ca° ens dī Tex.cō.13.
h̄ q̄dē fm accñs: postea dicitens dī
amplius esse signat: ⁊ h̄ q̄dē pcāte dicibile. illud Ao actu:
⁊ ēt posset ista qō annecti. vbi Ar. diuisit ens in. 10. p̄dīta:
⁊ q̄olz in actū ⁊ poᵗᵐ: hoc ēt pz aucte Cōmētatoris in p-
hemio de aīa. vbi dicit: q̄ actus ⁊ po° sunt dñe q̄ ꝯtingūt Com.6.
vnicuiqꝫ p̄dīto: ⁊ sūt valde opposita: ⁊ posset pbari rōne: O
in quolz gñe sunt forme vles magis ⁊ minus vles. p Cō-
mentatorē. 12. huius. vbi dicit: q̄ foīe cōes in quolz sunt Com.14.
vlia ex aīam nō sūt nisi in po°. vn̄ forme magis cōes sūt
in po° respectu formarꝫ min⁹ cōiū: s̄ in q̄lz gñe sūt foīe
magis vles ⁊ min⁹ vles: q: in q̄lz p̄dīto sunt foīe generꝫ ⁊
spērꝫ. ¶ Ista qō est multū difficilis: q: nō est multū vsi-
tata. vn̄ aliq exponunt h̄: q̄ in q̄lz p̄dīto est actus ⁊ po°: q̄
cuiuslz p̄dicamēti alique res p̄nt esse in actu: ⁊ po°: q: cu-
iuslibꝫ p̄dīti alique res p̄nt eē in actu in rerꝫ nā: vt hō est
actu in sorte ⁊ albedo: quedā aūt res sunt in rerū nā in po
tentia: vt plato generādus: ⁊ albedo in nigro: ⁊ par in im
pari: ⁊ sic dicunt q̄ act⁹ ⁊ po° sunt in q̄lz p̄dīto. ¶ Sed lz
ista expō sit vera ⁊ cōueniens intētioni Aris. tm̄ h̄ nō vr̄
sufficere ad intētionē Aris. in p̄he° de aīa. est Cōmentato
ris ibidē: querit. n. ibi Aris. vtrum aīa sit in p̄dīto sube actu
vel po°. Si nūc sic itelligeret̄ nulli esset dubiū: q: si est in
actu est in p̄dīto actu: tm̄ Aris. proponit hāc qōnē ibi tāq̄
difficilē. Aliq aliter exponunt qd̄ in q̄lz p̄dīto est aliqd̄ qd̄
est pfectius aliud iperfectius: sicut est in p̄dīto sube: hō est
spēs pfectior. Tūc dicūt. iperfectū h̄z rōnē potētie respe- P
ctu perfecti: sic g̊ act⁹ ⁊ po° sunt in quolz p̄dīto: q: in vno-
quoqꝫ gñe est vna spēs pfectior alia: vel inferi⁹ supiori.
¶ Ista expō vr̄ eē realis ⁊ vera: ⁊ tm̄ nō sufficit ad inten-
tionē Aris. ⁊ Cōmētatoris in p̄he° de aīa. vbi mouet qō-
nē. vtrū sit in p̄dīto in actu vel in po°: sed si intelligeret̄
isto mō nulla esset difficultas: q: iam eēt in p̄dīto in actu
q: aīa est pfectior aliqua forma que nō est anima.

Dicendum igitur ad qōnē: q̄ in quolibet predi-
camēto est actus ⁊ potētia: per hos
duos modos in quocūqꝫ est genus ⁊ dñā in illo sunt act⁹
⁊ potentia: q: genus habet se vt forma potentialis: ⁊ dñā
vt forma actualis: ⁊ ēt ex genere ⁊ dñā fit vnū per se: q̄d
nō esset nisi vnū esset in potentia: alterū in actu: vt pz. 8. Tex.cō.15.
huius: s̄ in quolibet predicamento sunt genus ⁊ dñā per
diuisionē predicamenti: q: predicamētū est coordinatio
generis spēi ⁊ dñe. vtrū aūt ista cōpositio: fm quā genus
⁊ dñā ꝯstituunt vnū sit cōpositio fm ꝯceptus ⁊ ficta: vel
sit realis. s. duarū vel pluriū formarꝫ prius est visum. Et Q
ista vr̄ esse expressa sñia Lynco. p̄ poste. q: dicit q̄ genus
est forma materialis vel mā formalis. i. forma vlis ⁊ po-
tentialis. dñā aūt est forma actualis ⁊ spālis. hoc ēt dicit
Cōmētator. 7. huius: q̄ genus est pars formalis specierꝫ. Com.43.
vnde genus diuidit̄ in genus ⁊ dñās: tanq̄ in ptes: in q̄lz
ergo predicamento sunt actus ⁊ potentia.

Notandum q̄ hic est vnū dubium. Tu dicis: q̄
actus ⁊ po° sunt in quolz p̄dīto: ⁊ sūt
principia intrinseca. Sed si hoc esset verum: tunc seque-
retur q̄ ad res cuiuslibet p̄dīti per se esset motus: hoc est
cōtra Aris. 5° phy. vbi ponit tm̄ motuꝫ esse in trib⁹ p̄dītis Tex.cō.10.

A vel in quatuor. ꝯñtia ꝓbaẽ: qꝛ poᵃ actiua est pn̄ᵐ trāsmutationis in altero: ⁊ poᵃ passiua est pn̄ᵐ transmutandi ab Tex.cō.17 altero: vt pȝ 5ᵒ hui⁹. ergo in quolibet predicamento: sunt pn̄cipia transmutationis ⁊ motus. ergo transmutatio ⁊ motus. ¶ Dicendū est: ꝙ in quolibet predicamento est actus ⁊ potentia: ⁊ genus ⁊ differentia. ¶ Et cū dicit ꝙ tūc sequitur ꝙ in quolȝ pdicto ⁊c̄. ¶ Dōm ꝙ ad hoc ꝙ sit mot⁹ in aliquo pdicto per se nō sufficit ꝙ sit cōpositū ex potentia actiua ⁊ passiua: sȝ ēt opȝ ꝙ transmutatio fiat in subiecto nulla transmutatione pcedente: hoc aūt tm̄ est in trib⁹ generibus. s. q̄titate: qꝛ corrigia pōt extendi nullo motu precedente. silr in q̄litate ⁊ vbi. ergo rō non valet. vn̄ non pōt esse motus de relōne silitudis nisi precedat mot⁹ dealbationis. vn̄ hn̄ verū est ꝙ in alijs pdicamentis pōt esse motus: sȝ hoc est p accidēs: qꝛ opȝ semp motū aliū precedere. ¶ Nota B ꝙ nō opȝ motū esse in quolȝ predicamento primo ⁊ per se: cum tm̄ sit in rebus trium predicamentoꝝ: sicut quātitate qualitate: ⁊ vbi. ¶ Tamen dicunt aliq ꝙ in quolibȝ predicamentoꝝ istoꝝ opȝ esse aliqd possibile recipiens preter illud qd acquiritur per motū: ex quo possibili cōponitur terminus motus in illo genere. v.g. in substantia preter formaȝ substātialē q̄ acqrit per motū vel gn̄oneȝ est aliqd possibile recipiens ipsaȝ formaȝ substātialē: vt mā prima: ex qua mā ⁊ forma que acquiritur per motuȝ componitur terminus motus: qꝛ totū cōpositum fm̄ eos generaẽ tm̄ per se: ⁊ nō forma subalis: verū est per se. i. solitarie tm̄ generaẽ compositū: sed tn̄ forma generaẽ per se in alio: de hoc nō plus. ¶ Et dicunt isti. māin eē partē q̄dditatis: sic ēt in genere qualitatis est aliqd intrinsecū poīe: ex quo illud qd acqritur p motū componiẽ terminus motus: sicut est dealbabile: qd est aliqd de genere albedinis. Hoc ēt cōfirmant auctoritatibus. vna est Cōmē Com.9. C tatoris. 5. phy si. dicentis: ꝙ poᵃ ad aliquē terᵐ est de genere illius termini ad quē est in poᵃ. ¶ Hoc ēt ꝓbaẽ rōne Oē qd recipit aliquā formā de nouo: que q̄deȝ forma est terminus illius motus: recipit illā per nām potentie receptiue: qꝛ albedo acquiriẽ ⁊ recipiẽ in subō per dealbationē supp⁰ in superficie: ⁊ hoc per potentiā receptiuā: sȝ illa poᵃ receptiua est de genere illius qd recipiẽ: qꝛ illa nō est aliqd extra genus. vnde non est supficies: qꝛ illud qd est actus p essentiā nō pōt esse poᵃ receptiua alicuius de nouo: qꝛ tunc ideȝ esset actus ⁊ poᵃ: sed supficies est act⁹ per essentiā cum sit actus. ergo non potest esse poᵃ receptiua. Similiter materia prima non pōt esse poᵃ receptiua albedinis cum sit receptiua formaꝝ subaliuȝ: nec ēt forma substātialis pōt esse potentia susceptiua: vt de se pȝ. ergo erit aliquid intrinsecū sibi de suo genere: ex quo cōponiẽ albedo tanq̄ ex pn̄cipio intrinseco.

Notandum ꝙ hic dubitaẽ cōtra istā viā duplr. Primo si in gn̄e q̄litatis est aliquod pmū receptiuū sui generis: sicut est in genere substantie: ex quo cōponitur terminus motus: tunc illud vel est ens D vel nihil: per ꝯdictoria: sed nō est nihil: qꝛ nihil esset pn̄ᵐ suscipiendi aliquid: qd ipsi non dicunt. ergo est ens. vel q̄ est ens in subiecto: vel nō in subiecto: per diuisionē sufficienteȝ: nō pōt dici ꝙ sit ens nō in subiecto: quia sic esset substantia. Et substantia essẽ per se in genere qualitatis: qꝛ esset pn̄ᵐ intrinsecū cōpositionis qualitatis p motum acquisite. Similr nō est ens in subiecto: qꝛ hoc est accn̄s per essentiaȝ fm̄ eos. ergo nō pōt esse pn̄ᵐ receptiuū: vt ipsi dicunt: qꝛ accidens per essentiā nō pōt esse poᵃ receptiua alicui⁹. ¶ Itē. in genere subē est vnū pn̄ᵐ receptiuū manens vnū numero sub diuersissimo ꝯrijs: sicut mā pᵃ existit vna sub forma viui: ⁊ postea sub forma cadaueris. ergo si in genere qualitatis esset tale principiuȝ receptiuū manens vnū numero: reciperet albedinem ⁊ nigredineȝ. E hoc est falsum. qꝛ ipsi non habent dare illam qualitatem que vna nūō reciperet albedinē ⁊ nigredinē. ¶ Ad auctēȝ Cōmētatoris. 5. phy. ꝙ poᵃ ad terᵐ ⁊c̄. Dōm ꝙ Cōmentator nō itelligit potētiā p possibili receptiuo illius ad qd est mot⁹: sed itelligit per potētiā eius illius rei.

Ad rōnem Omne qd recipit aliquam formā ⁊c̄. cōcediẽ: mō supficies recipit albedinem ⁊c̄. Tu dicis: ꝙ hoc est per materiaȝ receptiuaȝ. conceditur. Et illud non est superficies. Dōm ꝙ per potētiaȝ receptiuam possumus duo intelligere: vel subiectum potens vel respectū subiecti potentis ad formā. Modo verum est ꝙ superficies non est potentia receptiua albedis de nouo accipiendo potentiā pro respectu: qꝛ superficies F nō est respectus ad albedinem. sed est potētia receptiua. idest subiectū potens recipere albedinem: sicut in mutatione substātiali potēs recipere formaȝ est mā. Et tu dicis: ꝙ accn̄s p essentiaȝ nō est potētia susceptiua ⁊c̄. cōcediẽ: nō est poᵃ susceptiua suiipsi⁹: qꝛ sic idē esset silr in actu ⁊ in poᵃ: sȝ tn̄ hn̄ est poᵃ susceptiua alteri⁹: sicut albedinis.

Ad rōnes in oppositum. si actus ⁊ poᵃ ⁊c̄. Dōm ꝙ forma vt forma nō est composita: quia tunc oīs forma: tn̄ forma vt talis hn̄ pōt esse cōposita. vt forma sub assignato genere. vn̄ oēs forme preter gn̄alissimum sunt realiter cōposite ex gn̄e ⁊ dr̄ia. ¶ Et tu dicis: ꝙ auctor sex pn̄cipioꝝ dicit ⁊c̄. Dōm ꝙ si itelligit ꝙ oīs forma simplr est simplex: ipse male dicit: qꝛ cōmentator dicit oppositū: cui magis est credendū: qꝛ medium realr cōponiẽ ex extremis. vn̄ ēt spēs diffiniunẽ: ⁊ hoc nō esset nisi haberent partes ex q̄bus cōponerentur: qꝛ diffinitio est sermo hn̄s ptē. 7. huius. vn̄ hn̄ volo ꝙ forma accn̄talis nō cōponiẽ ex mā: tn̄ componiẽ ex gn̄e ⁊ dr̄ia. ¶ Ad Tex.cō.33 G aliā rōnē: ens reale ⁊c̄. cōcediẽ. Tu dicis: ꝙ predicamēta sunt entia rōnis. Dōm ꝙ predicamentuȝ capitur duplr. Uno mō pro gn̄alissimo. Alio mō pro ordinatione predicabiliū. Et ista ordinatio pōt attendi duplr. Uno mō ex parte cōceptiuū: qꝛ pᵒ cōcipio subam: deinde corpus: ⁊ sic pdicta sunt entia rōnis. 2ᵒ mō pōt ordinatio attendi ex parte q̄dditatū: qꝛ q̄dditates sūt ordinate: qꝛ genus dicit q̄dditatē magis cōem: sed dr̄ia ppriā: ⁊ sic sunt entia realia: qꝛ sic q̄dditates ordinanẽ in pdicamēto: ⁊ ita accipiẽ pdicamētū. ¶ Ad aliā. tunc sequereẽ ꝙ in quolibet predicamento esset ꝯrietas. Arist. ꝯcedit in pᵒ phy. ꝙ in quo- Tex.cō.50 libet genere est vna pma ꝯrietas. ¶ Ad ꝓbationeȝ: sube nihil est cōtrariū Alex. soluit in de sensu: qꝛ sube nihil est ꝯriū rōne materie: qꝛ ꝯrietas vult habere subiectum: sed materia non habet subiectum: sed ratione forme substantia habet cōtrariuȝ: qꝛ due forme subales sicut asini ⁊ hominis sunt contrarie: qꝛ non possunt esse simul in eodem subō: vel saltē sunt opposita: qꝛ nō pōt dici ꝙ sint disperata: qꝛ multa disperata sunt silr in eodē subō: sicut in. 10. pdicta in vno indiuiduo. ergo sunt opposite: cum nō cōgre H gentur in eodē subō: vel ergo sunt opposite cōtradictorie vel priuatiue: qꝛ vnū illoꝝ est non ens: vel relatiue vel cōtrarie: non cōtradictorie: vel priuatiue: qꝛ vnū illoꝝ est nō ens: sed ambe iste forme sunt entia positiua. similiter nō opponuntur relatiue: qꝛ illa sunt entia respectiua: sed ille forme sunt entia absolᵗᵃ. ergo relinquitur ꝙ sint cōtrarie. vn̄ ēt Aristo. dicit. 10. huius: ꝙ contrarietas est dr̄ia fm̄ spēm. Tex.cō.13. ¶ Ad aliam. diuersoꝝ generū ⁊c̄. cōceditur quo ad reȝ sed idem nomen pōt esse in diuersis predicamentis. vn̄ actus ⁊ poᵃ sunt in quolibet predicamēto: ⁊ differunt fm̄ rem ⁊ hn̄t vnitatem analogie: qꝛ actus ⁊ poᵃ pmo reperiẽ tur in suba: deinde in alijs: sicut etiam predicamenta hn̄t analogiā: vt visuȝ est. 4. huius. ¶ Deo gratias.

I ¶ Incipit liber sextus. ¶ Qō .I.

Tex.cō.p. ¶ Principia ꝛ cause queruntur ꝛc.

Queritur circa 6ᵐ. Et p̊ circa illam partē: nec dispō qd quid est nullā rōnē faciunt. vtrū aliqua spālis scia habeat facere rōnē de qō qd est subi. ¶ Arguit̄ p̊mo q̄ sic. Quecūq̄ȝ scia cōsiderat ꝑpria pn̄ᵃ ꝛ intrinseca subiecti dȝ facere rōnem de qō qd est subi: q2 quod qd est ex p̊ncipijs rei est: ꝛ p̄cipue ex p̊ncipijs intrinsecis: ſȝ spāles scie ꝯsiderāt ꝑpa pn̄ᵃ subi: q2 videm⁹ q̄ nālis scia que est spālis pħia respectu metaᶜᵉ ꝯsiderat pn̄ᵃ entis mobilis. silr scia de aialib⁹ ꝯsiderat pn̄ᵃ aialium vt corpus ꝛ
K aiam. ğ ꝛc. ¶ Itē. qō qd est subi scie spālis: aut ꝯsideraṫ a spāli scia. Ita q̄ faciat rōnē de ea: vel a cōi p sufficiētē
Tex.cō.11 diuisionē: q2 cū qō qd est nō d̊beat esse ignotū: sed magis notū: q2 o⁹ in scia notificat: q2 dī p̊ de aia: q̄ ois deᵒⁿⁱˢ pn̄ᵐ est qō qd est. ğ opȝ q̄ notificeṫ vel per cōeȝ sciaȝ vel specialē: sed qō qd est subiecti scie spālis nō notificaṫ p cōeȝ sciam: q2 qō qd est subi spālis scie nō notificaṫ per cōem sciam: que est in metaᶜᵃ: q2 illa ꝯsiderat pn̄ᵃ cōia trāscēdētia vt ens inq̄ntū ens: ꝛ illa q̄ insunt ei p se ꝛ p̊mas dr̄ias eius ꝛ ptes. ğ nō ꝯsiderat spālia pn̄ᵃ: ꝛ per ꝯñs: nec qō qd est ex illis p̊ncipijs spālib⁹. ¶ Itē. scia de aia est quedaȝ scientia spālis respectu metaᶜᵉ: sed illa facit rōnem de qō
Tex.cō.7. qd est subi: vt pȝ 2ᵒ de aia. vbi Aristo. diligenter inquirit diffinitionē qdditatiuā aie: ꝛ peruenit ad illud: q̄ anima est actus corporis organici phyᶜⁱ po⁹ vitaȝ hn̄tis. mō aia est subiectū in scia libri de aia. ¶ Sed tu forte dices: q̄
L aia nō est subiectū in illo libro: sed corpus aiatū. ¶ Dōm q̄ dato q̄ ita sit adhuc erit ingrere qdditatē aie ꝛ corporis aiati. ¶ Itē. quecūq̄ȝ scia facit rōnē de esse subiecti ꝛ
Tex.cō.p. de qō qd est: ꝛ hec est manifesta. 6. huius. vbi dicit Arist. q̄ eiusdeȝ rōnis est manifestuȝ facere qō qd est ꝛ si est: ꝛ
Com.p. Cōmentator dicit ibi. Q2 eiusdē scie est scire aliqd esse: ꝛ quid est: ſȝ aliqua sciētia specialis facit rōnē de esse subiecti: q2 scia libri elenchoꝝ inquirit syllm̄ sophysticū esse: ꝛ ꝑbat: vt pȝ p̊mo elenchoꝝ: sed sylls sophysticus est subiectum in libro elenchorum.

Tex.cō.p. Oppositum vult Aristo. in isto. 6. ꝑpe pn̄ᵐ vbi dicit: sed oēs iste sūt spāles scientie circa vnū qdē genus circūscripte: de hoc tractāt ꝛ nō de ente simplr̄ inquātū ens: nec dispō qō qd est nullā rōnē faciunt: sed ex hoc alie quidē facientes sensu ipsuȝ manifestū: alie aūt presuppōne ipsum accipientes: ꝛ hoc idem
Com.p. vult Cōmentator exponens Aristo. ¶ Notandū q̄ sicut dicit Lyncoñien. 2ᵒ posterioꝝ. q̄ verissime ꝛ ꝑpriissime
M sunt diffōnes que sunt ex gn̄ib⁹ ꝛ differēcijs. Et rō hu⁹ est. Ille diffinitiones sunt verissime que sunt ex p̊ncipijs qdditatiuis: q2 quidditas est illud qō verissime diffiniṫ:
Com.12. vt pȝ. 7 huius. ğ etiaȝ illud qō p̊ncipaliter est quidditas vt suba p̊mo ꝛ p̊ncipalr̄ diffiniṫ: sed qō est qdditas scdario diffiniṫ secūdario: sed genus ꝛ differentia sunt pn̄ᵃ qdditatis: q2 forma est tota qdditas ꝛ substantia rei. vt dicit
Com.21. Cōmentator. 7. huius. illo caplo. verū autē idē vel diuersum: vbi dicit sic. Q2 quidditas hois est hō vno mō: ꝛ nō est homo alio mō. Est eniȝ homo fm̄ formaȝ: sed non est homo congregatus ex materia ꝛ forma. Modo genus ꝛ differentia importānt formas: q2 genus iportat formam generalē: differentia formā specialem. vn̄ lȝ verum sit q̄ compositū diffiniaṫ: tamen non ita bene ꝛ perfecte: sicut quidditas: q2 mā poniṫ in diffōne cōpositi ex materia ꝛ forma: ꝛ materia nō est pn̄ᵐ qdditatis: sed tn̄ deferēs qdditatē. ¶ Notādū vlterius: q̄ sicut in p̊ncipijs cōplexis nō habeṫ sufficiēs notitia ꝛ cognitio p resolutionē donec N
ꝑueniṫ ad p̊ᵐ pn̄ᵐ cōplexū qō nō eget vlteriori resolōne: sic ꝛ in p̊ncipijs incōplexis nō est ꝑfecta cognitio diffinitiua donec ꝑueniaṫ ad p̊ᵐ pn̄ᵐ diffōnis: qō oīno est indiuisibile vel indiffinibile: ꝛ nō resoluiṫ in aliud cōius vni
nociū: q2 dicit Aristo. 9. huius: q̄ nō opȝ oium querere terminū. i. diffōnē: q2 est deuenire ad extrema vt generalissima: que sunt indiffinibilia ꝛ irresolubilia in p̊ora ſc. vn̄ si aliqua spēs diffiniṫ vere ꝛ complete: nō solū opȝ ponere genera media ꝛ dr̄ias: sed ēt opȝ ponere in diffōne ꝑfecta spēi p̊ᵐ genus: aliter nō esset perfecta diffinitio spēi: vt si aliqs vellet diffinire hoiem: opȝ dicere q̄ est substātia corporea aiata sensibilis rōnalis: ꝛ nō solū opȝ ponere remotū genus: sed etiaȝ genera ꝛ dr̄ias itermedias cū vltima dr̄ia: que cōuertitur cum diffinito. Tex.cō.11.

Per hoc dōm est ad qōnē p̊mo per distinctionē. Q2 diffō qdditatiua spēi pōt comparari ad duo: vno mō ad p̄dicata ꝛ pn̄ᵃ cōmunissima: que ponunṫ in diffōne: ꝛ hoc pȝ ex scda suppōne. Alio mō pōt comparari ad pn̄ᵃ ꝑpria ꝛ spālia vt quo ad ꝑpriuȝ gen⁹ ꝛ dr̄iaȝ. ¶ Tunc dōm est q̄ spāles scientie nō faciūt rationē de qō qd est subiecti: inquantuȝ comparatur ad p̊ncipia cōmunissima: vt sunt generalissima ꝛ remote dr̄ie: ꝛ rō est: illud qō pertinet ad pħiaȝ cōem sub illa rōne nō pertinet ad sciaȝ spālē: ꝛ hec est manifesta: sed facere mētionē de qō qd est subiecti in comparatione ad predicata ꝛ pn̄ᵃ cōissima pertinet ad cōem sciam vt metaᶜᵃᵐ: q2 ad eam pertinet ꝯsiderare ens inquantū ens: ꝛ que insunt p se enti: ꝛ p̊mas partes entis que ponunṫ in diffōne subiectoꝝ spāliū scie. vn̄ videmus Aristo. considerare de istis cōibus p̊ncipijs in metaᶜᵃ: ꝛ sic dȝ deꝰ Aristo. in hoc. 6 intelligi q̄ nulla spālis scia facit rōneȝ de qō qd est subiquantū ad pn̄ᵃ cōissima ꝛ p̊muȝ genus. ¶ 2ᵒ dōm: q̄ hn̄ faciunt rōnē de qō qd est inq̄ntū cōparaṫ ad ꝑpa pn̄ᵃ: ꝛ ad dr̄iaȝ finalē. Et rō est: ꝯsiderare ꝑpria pn̄ᵃ: vt dr̄iam ꝑpriā ꝛ genus: que ponunṫ in diffōne: ꝛ qō qd est: vel ꝑtinet ad spāles scias vel cōem: per sufficientē diuisioneȝ: sed nō ꝑtinet ad cōem sciam: q2 metaᶜᵃ nō ꝯsiderat proprias dr̄ias ꝛ ꝯuertibiles subiectoꝝ spāliuȝ sciaꝝ: quia si hoc esset: tūc ꝯsideraret ꝑprias qdditates scibiliū spāliū scientiaruȝ: ꝛ per ꝯñs ꝑprias passiones: ꝛ sic alie scientie essent superflue. ğ pertinet ad spāles scias cōsiderare ꝑpria pn̄ᵃ vt ꝑpriuȝ gen⁹ ꝛ dr̄iaȝ: ꝛ p ꝯñs qō qd est: qō est ex illis p̊ncipijs. ¶ Notādū q̄ diuerse scie spāles diuersimode se hn̄t ad suū subiectū. Quia alique scie reqrunt notitiā cōfusaȝ sui subti que sufficit ad demonstrandum passiones de subo: vt de hoc subo: qō est binarius numerus: ꝛ ad ꝑbādū q̄ sit par sufficit scire notitia confusa q̄ hēat duas ptes sine residuo: ꝛ illa notitia hn̄ pōt stare cū ignorantia hō. ſ. q̄ ignoreṫ in quo p̄dto sit subȝ: ꝛ talis notitia pōt accipi a sensu exteriori vel interiori: sed alique scie requirunt cognitionē subti deᶠⁱᵐ: vt si volo scire ꝑfecte quid est homo: opȝ scire vtrum sit suba vel accidens. Et vlterius subaȝ in diuidendo. si est genus suba cōis ad corruptibileȝ ꝛ eternaȝ: vt famosuȝ est: vel suba materialis tn̄ est gen⁹: sicut est verū. vn̄ diuidiṫ p dr̄ias medias vsq̄ȝ ad vltimā: ꝛ illa notitia capiṫ ex supiori scia que cognoscit distinctionē p̄dicamentoꝝ ꝛ p̊mas ptes entis.

Per hoc ad rōnes. ¶ Ad p̊maȝ. quecūq̄ȝ scientia cōsiderat ꝑpria pn̄ᵃ ꝛc. Concediṫ: q̄ illa scientia cōsiderat qō quid est illo mō vt est ex ꝑprijs p̊ncipijs. Tu dicis: q̄ nālis scia ꝛc. Cōcediṫ q̄ ꝯsiderat ꝑpria p̊ncipia subti: ꝛ sic etiā considerat qō quid est subiecti: ſȝ nō ꝯsiderat p̊ncipiuȝ cōissimuȝ: q2 hoc pertinet ad cōem sciam. ğ qō qd est ex p̊ncipijs cōissimis considerat

A scia cōis. Ex quo seq̄r coro° q̄ ad nullā sciā spālē ptinet hīc pfectā cognitionē rei: sed opꝫ h̄ esse p sciam cōem inquātū ɔsiderat cōia pn̄ qd̄ qd est: ꝛ p spālē sciā inquantū ɔsiderat ppria pn̄ subiecti ꝛ diffōnis: ꝛ sic nec mathematicus: nec nālis hꝫ diffinire hoiem: sed mixtus ex metaphysico ꝛ nāli. ¶ Ad aliā rōnē: qd̄ qd est subiecti ꝛc̄. Dicendū q̄ ptinet ad vtrāqꝫ sciā fm aliū ꝛ aliū respectū. Q̄tum pn̄ cōia ptinet ad cōem sciam: sed q̄tum ad ppria ptinet ad spāles scias: que sunt ɔcte ad dc̄ᵗᵘᵐ scibile. Et hoc voluit Arist. signare in pcedēti lr̄a: q̄ nulla specialis scia facit rōnē de qd̄ qd est subi. i. nō dꝫ ɔtentari de cognitiōe spāli subi: ꝫ etiā opꝫ q̄ cognitio resoluat̄ vsqꝫ ad pᵐ genᵒ. vñ medicus inquātū medicus nō hꝫ cognoscere pfecte sanitatē. ꝫ per nālē ꝛ metaᶜᵘᵐ. vñ hoc nō cognoscit per se: sed p accñs: inq̄tū meᶜᵘˢ in aīa est cōiuncta

B cū nāli ꝛ metaᶜᵒ: ꝫ qd̄ dī cōiter q̄ medicus hꝫ cognoscere pfecte sanitatē: hoc puenit ex ignorātia hoīuꝫ: q̄ putamus q̄ scie diuerse in aīa sint vnica scia: ꝛ in hoc est deceptio. ¶ Ad aliā. scia de aīa ꝛc̄. Cōcedit̄ q̄ est spālis scia respectu metaᶜᵉ. Et tu dicis: q̄ ipsa inq̄rit qd̄ qd est subi. Aliq̄ dicūt q̄ nō est vez: ꝛ dicūt aīam non esse subm: sed corpus aīatū: tn̄ sub rōne aīe: sed hoc dcm̄ est idē dicere corpus aīatū sub rōne aīe esse subiectū ꝛ aīam esse subm: q̄ Aristo. inq̄rit passiones pprias anime: ꝛ cuicūqꝫ insunt ille passiones hoc est per nām aīe: q̄ posita aīa oēs ponūtur inesse: ꝛ remota oēs remouent̄. g̃ aīa est pmū subm: q̄ iste sunt subiecti cōditiones: vt pꝫ. pmo posterioꝝ. Et tu dicis: q̄ Arist. inquirit qd̄ qd est aīe. Dōm q̄ verū est si q̄ ad ppa pn̄ inq̄rit: sed si inq̄rit q̄ ad cōia pn̄: hoc nō facit vt spālis artifex: vt q̄ inquirit q̄ aīa sit actus: ꝛ q̄ sit pmᵘ

C vel scdo: ꝛ nō est scds. g̃ pmus. hoc nō facit nisi per habitū traditū per supiorē artificē. s. metaphysicū: ad quē pertinet ɔsideratio cōis actᵘ ꝛ potētie: quo ad predicata vō spālia inq̄rit per phiaꝫ nālē traditā in libro illo: qd̄ pꝫ: q̄ hec oia pbat p signa nālia. s. dormire vigilare: vt sūt organū ꝛ potētia vitā hn̄tis que inq̄rit per habitū ppriuꝫ illi libro: nec hoc est incōueniēs: vt dcm̄ est in corpe q̄ōnis. ¶ Ad aliam. Quecūqꝫ scia facit rōnē de esse subiecti ꝛc̄. Cōcedit̄ illo mō. Tu dicis: q̄ aliq̄ scia ꝛc̄. Dōm q̄ nō cōsiderat ingrēdo subm esse cognitione ɔfusa: ꝫ ingrat propria pn̄. vñ ista multū dīnt. Tu dicis: q̄ Arist. p elenchorū ꝛc̄. aliq̄ dicūt: vt Egidiᵘˢ: q̄ Aris. nō inq̄rit syllm sophysticū eē vt subꝫ: vñ q̄ dicit de sophysticis elenchis ꝛc̄. pp hoc nō determinat de sophystico syllo vt de subiecto: sed vt de aliquo ɔsiderato in illa scia. Alr̄ dī ɔcedēdo syllm sophysticū esse subm: q̄ Arist. nō inquirit syllm sophysticū eē p habitū illiᵘ scie: ꝫ p hītū cōioris scie vt logice: q̄ pbat eū p h̄ eē q̄ oēs vel plures appetūt. cū ista argᵗᵃ sit dispuᵗᵉ: imo disputatiue scie ꝛ dialectice. ¶ Qō. II.

Tex. cō. p. ¶ Quoniam vō physica est circa ꝛc̄.

D Queritur circa hanc partē. vbi Aristo. diuidit phiaꝫ in practicam ꝛ speculatiuā. vtrū practicū ꝛ speculatiuū sint essentiales dñe habitus intellectiui ꝛ phie. ¶ Et arguit̄ p̄ de practico q̄ nō sit dr̄ia eēntialis eius: ꝛ hoc sic: dr̄ia essentialis cuiuslꝫ rei dꝫ esse eiusdē predicamenti cū illo: cuius est dr̄ia. ex predicamētis. vbi dī: diuersoꝝ generū ꝛc̄. Sed practicū est in alio genere ab habitu: q̄ habitus intellᵉᵛˢ est in pma spē qualitatis: sed esse practicū est in predicamēto relationis: q̄ dicit ordinē ad opus. ex 2ᵒ: ꝛ 6ᵒ hūᵗ: ꝛ 6ᵒ ethi. g̃ ꝛc̄. ¶ Itē arguit̄

Tex. cō. 3. Tex. cō. p. Capi. 3. de speculatiuo: nulla negatio pōt esse dr̄ia essentialis alicuiᵘ entis positiui: q̄ p dr̄iaꝫ essentialē ɔstituit̄ in eē res: cuius est dr̄ia: sed positiuū nō ɔstituit̄ in esse p priuatiuū

E vel negatiuū: ꝛ vnū oppositoꝝ nō ponit̄ in eē p reliquū: ꝫ speculatiuū dicit puationē: q̄ dicit carentiā ꝛ negōnē respectus ad opus: sicut practicū dicit ordineꝫ ad opus: sicut speculatiuū dicit carentiaꝫ ordinis ad opus. vnde nō sufficit q̄ speculatiuum ordinetur ad veritatem: sed opꝫ q̄ vltra veritatem nihil apponat.

Oppositum vult Arist. in isto. 6. vbi diuidit habitū intellectiuū pᵃ diuisione p practicū ꝛ speculatiuū. vez est q̄ ponit trimēbrē diuisioneꝫ: sed duo reducunt̄ ad vnū. vñ postq̄ pus innuit eā in lr̄a loᵈᵒ de nāli scia dicit cōcludēdo: q̄re si ois scia est aut factiua: aut actiua: aut theoᶜᵃ: ꝛ actiuū ꝛ factiuū ambo reducuntur ad practicum. modo per qd̄ aliquid diuidit̄ pmo ꝛ per se est differentia essentialis. Tex. cō. p.

F Notandū q̄ habitus speculatiui distinguunt̄. Qr practicus nō solū est ad cognitioneꝫ de obiecto: sed vlterius est de operatione ꝛ pductione eius scibilis: sed ecꝫ: habitus speculatiuus solū ordinat̄ ad cognitioneꝫ pfectā de subō habendā: ꝛ nihil vltra apponit. idest non ordinat̄ ad opus vel ad pductionē sui scibilis. Et hāc dr̄iaꝫ pulchre ponit Eustratius. 6. ethic. vbi dicit: scientifica qdē mens finē hꝫ inuenire veritatē vltra quā nihil apponit. Practica inuenit ꝛ ipsa veri: sed nō vsqꝫ ad hoc stat: ꝫ opus est ipsi operatori per quā attingit appetibile de quo rōcinat̄. ¶ Notandum vlterius q̄ per practicū ꝛ speculatiuū possumus duo intelligere. vnoᵒ p practicū pōt itelligi respectus ꝛ habitudo ad opus g respectᵘ est pncipij elicitiui opationis vel pncipij ɔformis operationi. Alio mō dicit ɔditionē intrinsecā illius habitus: rōne cuiᵘ substernit̄ predicto respectui. silr̄ per speculatiuū possumus itelligere carentiā habitudinis ꝛ respectus ad opus vel cōditionē intrinsecam illi habitui: rōne

G cuius substernitur illi priuationi respectus.

Per hoc dōm est ad q̄ōnē duo. p̄ q̄ si practicum ꝛ speculatiui capiant̄ p̄ mō: tunc nō sūt dr̄ie essentiales habitus itellectus. Et rō est: nullus respectus vel relo pōt esse dr̄ia essentialis entis abᶜⁱ: q̄ diuersoꝝ generū ꝛc̄. Sed habitus practicus est respectus vel habitudo pncipij elicitiui vel conformantis se ad opus: quare ꝛc̄. ¶ Itē. pbat̄ de speculatiuo: puatio nō pōt eē dr̄ia essentialis entis positiui: ꝫ speculatiuū dicit puationē ꝛ negationē respectus ꝛ habitudinis ad operationem que est actio vel passio. ¶ 2ᵒ dōm: q̄ si capiant̄ 2ᵒ mō: sic sunt dr̄ie essentiales habitus itellectiui ꝛ scie: si iste habitus intellectiuus sit genus ad habitus ꝛ scias spāles. Et rō. ille sunt dr̄ie essentiales alicuius: quibus diuidit̄ cōe aliqd̄: ꝛ per que spēs ɔstituunt̄ essentialr̄ vel ɔstituuntur spēs essentialiter sub illo cōi: q̄ non intelligit̄ per dr̄iam essentialē: nisi qd̄ diuidit aliqd̄ cōe: ꝛ sub cōi ɔstituit spēꝫ essentialr̄: sed habitus practicus ꝛ speculatiuus sunt hō quo ad istas cōditiones intrinsecas habitui: rōne quarū

H fundant respectus vel priuationeꝫ respectus: vñ sicut albedo ꝛ nigredo ɔstituunt̄ per dr̄ias abstractas sub colore nō per ɔgregatiuū ꝛ disgregatiuū: q̄ iste sunt respectiue ad opus: sed p aliquas dr̄ias abˢᵃˢ: ꝛ per has circūloquūtur eas sic supposito q̄ habitus intellectiuus sit genᵘˢ ad speculatiuū ꝛ practicū: nō p respectu vel puatiōe respectus: sed pro cōditionibus intrinsecis: rōne quarū isti habitus subijciunt̄ respectui vel priuationi: ɔstituunt habituꝫ speculatiuū ꝛ practiuū sub habitu itellectiuo q̄ sunt spēs essentiales habitᵘ intellectiui si est genᵘ. ¶ Notandum q̄ vī impossē q̄ aliqs respectᵘ ɔueniat alicui rei ꝛ alteri nō: nisi per aliqua abˢᵃ in eis nāliter distincta: vt paternitas cōuenit homini ꝛ non lapidi. g̃ est p pn̄ aliq̄ abˢᵃ distincta vt q̄ illa res habeat virtutē gnādi: ꝛ alia res non

I bꝫ:sic est in ꝓposito:ꝙ habitus practicus ⁊ speculatiuus
distinguunt̃ per respectum ad opus ꝙ cõpetit practico ⁊
nõ habitui speculatiuo:nõ põt esse nisi ꝑ aliq̃ ab^{ta} distin
cta.vñ isti habit⁹ ꝯueniũt in vno.s.hitu itellectiuo:tñ dif
ferũt in ab^{tis} q̃dẽ vt in ꝯnib⁹ itrinsecis hitib⁹ rõne quaꝝ
substernunt̃ habitib⁹ ⁊ ꝑuatiõi respectus.vñ iste ꝯnes ⁊
dr̃ie essentiales circũloquunt̃ ꝑ accñtia ꝓpa:vt vult Cõ
Cõm.5. mẽtator.8.huius.℄ Notãdũ ꝙ ꝑus dicebat̃ ꝯditional'r
ꝙ speculatiuũ ⁊ practicũ sunt dr̃ie eẽntiales hit⁹ itellecti
ui.si est gen⁹:q: du^{m} est de h̃ vtrũ hit⁹ itellectuales ⁊ scia
sit gen⁹ ad spãles hit⁹ ⁊ scias.vñ spẽs vere gñis vniuoci
Tex.cõ.13. dꝫ hr̃e ꝯrietatẽ:⁊ nõ posse sil' eẽ in eodẽ subo:q: sic di.8.
hui⁹:ꝙ dr̃ia ꝫ spẽz est ꝯrietas:⁊ nõ logr̃ hic de ꝯrietate
ꝑ ꝑuatiõe ⁊ hitu:q: ꝑuatio nõ ꝯstituit spẽm:sed iste scie
spãles nõ hñt ꝯrietatẽ:q: pñt eẽ sil' in eodẽ subo indiuisi
K bili vt i itellectu.℄ Ad rõnes pꝫ ex dictis. ℄ Qõ.III.

Tex.cõ.2. ℄ Quare tres philosophie theorice ⁊c̃.

Queritur circa hãc ꝑtem.vtrũ diuisio scientie philosophie speculatiue in
nãlẽ mathe^{cam} ⁊ diuinã sit sufficiẽs. ℄ Argr̃
p^{o} ꝙ nõ.Logica est scia speculatiua vt cõi
ter dr̃:sed nec est nãlis:nec mathe^{ca}:nec diui
na.ḡ ⁊c̃.℄ Itẽ.phĩa speculatiua dꝫ distingui ꝫm distin
ctionẽ entis:q: phĩa nõ est nisi de ente:q: est vniuersi eẽ
cognitio cũ studio hñ viuẽdi ꝯiuncta:hoc addit̃ ꝑꝑ mo
ralẽ:ita describit̃ phĩa ꝑ Algazelẽ in libro de diuisione
T.cõ.14. phĩe:sed ens distinguit̃ in.10.ꝑdĩta:vt pꝫ.5.⁊.6.hui⁹.vbi
Tex.cõ.4. Aris.distinguit ens in.10.pdĩta.ḡ phĩa dꝫ distingui in.10.
cognitiones de.10.entib⁹.℄ Itẽ.de suba corpea est vna
phĩa spãlis:q: scia nãlis est de substãtijs corporalibus ⁊
T.ꝯ.ꝑ.⁊.2. corruptibilib⁹mobilib⁹:vt pꝫ.6.hui⁹.ḡ ẽt dꝫ vna de suba
incorporea eẽ.ꝯñtia pꝫ:q: sicut suba corporea hꝫ aliqua
L ꝑdicata ꝑ se que demonstrant̃ de ipsa:ita suba incorpo
rea hꝫ passiões ⁊ ꝑdicata per se que demonstrant̃ de ipa.
ergo de suba incorporea est vna phĩa spãlis.ḡ nõ est suf
ficiẽns distinctio.℄ Itẽ.nãlis ⁊ meta^{cus} ꝯsiderãt de q̃nti
tate:q: meta^{cus}.5.hui⁹:ꝯsiderat de q̃ntitate:vt de quanto.
Tex.cõ.18 nãlis ẽt ꝯsiderat de q̃ntitate.2° physi.⁊ ꝑ celi.vbi dicit:ꝙ
Tex.cõ.ꝑ. scia de nã fere circa magnitudies ⁊ corpa coꝝ mot⁹ ⁊ pas
siones ⁊ pñ^{a}.ḡ nãlis ⁊ meta^{cus} ꝯsiderãt de q̃ntitate.ḡ non
est vna ps ꝑ^{a}.s.meta^{ca}.℄ Itẽ.phĩa ꝑ^{a} vt meta^{ca} ꝯsiderat
q̃dditates oĩuz suboꝝ spãliũ sciaꝝ.ḡ meta^{ca} ꝯsiderat q̃d
ditates oĩuz suboꝝ spãliũ:⁊ ꝑ ꝯñs ꝯsiderat passiões eoꝝ:
q: passiões causant̃ ex q̃dditatib⁹:⁊ ex diuersis q̃dditati
bus diuerse passiones:⁊ ẽt demrãt̃ ꝑ qõ q̃d est de substã
Tex.cõ.11 tijs:q: oĩs demrãtionis pñ^{m} est qõ q̃d est.ꝑ de aĩa dĩ.⁊ 2°
Tex.cõ.ꝑ. posterio.ḡ si essent plures ptes phĩe q̃ meta^{ca} essent sup
flue.añs pꝫ ex isto.6.vbi dĩ ꝙ de ipso qõ q̃d est subti nõ
Tex.cõ.50 faciunt rõnes spãles scie.℄ Itẽ.diuisio ꝑ^{a} cuiuslꝫ gene
Tex.cõ.4. ris dꝫ eẽ per duas dr̃ias solũ auctoritate Aristo.ꝑ physi.
M ⁊.4.hui⁹:q: in vnoquoqꝫ genere est ꝑma ꝯrarietas que
est per duas dr̃ias ꝑmas:sed phĩa est qõdã gen⁹ ad spe
ciales partes phĩe:q: si ꝑma phĩa nõ est genus ad spãles
partes:q̃uo tũc scia esset in pdĩto qualitatis.s.in ꝑma spe
qualitatis.ergo diuisio phĩe tñ dꝫ dari per duas dr̃ias:
sed illa diuisio datur per tres.ḡ vna superfluit.

Tex.cõ.2. Oppositum arguit̃ auctẽ Arist.in isto.6.vbi cõ
cludit ꝙ ex ꝑdeterminatis sũt tres
partes phĩe speculatiue.s.nãlis mathe^{ca} ⁊ theo^{a} siue diui
na.℄ Hoc idẽ vult Cõmẽtator ⁊ oẽs expositores Arist.
℄ Notandũ ꝙ phĩa capit̃ dupl'r.Aliq̃ñ ꝑ actu ꝑ vel ha
bitu:⁊ aliq̃ñ ꝑ actu 2°:⁊ illa pro actu 2° est adhuc duplex.
Aliq̃ñ capit̃ phĩa pro actu 2° virtutis appetitiue.s.volũ
tatis.Aliquando pro actu 2° virtutis cognoscitiue. Mõ

phĩa inq̃ñtũ est act⁹ scdõs virtutis appetitiue.s.voluntatis N
diffinit̃ sic.phĩa est amor sapiẽtie ⁊ dicit̃ a philos:qõ est
amor ⁊ sophos scia q̃si amor scie:sed amor est act⁹ vtutis
appetitiue vt volũtatis:vt pꝫ.3.de aĩa.⁊ 2° ⁊ 3° ethi.⁊.8. Tex.cõ.53.
vñ amare alterũ est velle sibi bona q̃ sibi vult gr̃a ipsi⁹:⁊
ꝫm posse esse accñtiũ eorũdẽ:⁊ capit̃ sic sapiẽtia gñal'r ꝑ
quacũqꝫ vera cognitione:sed inq̃ñtũ capit̃ pro actu scdõ
virtutis cognoscitiue describit̃ in libro Algazelis de diui
sione phĩe:⁊ Lynco.accipit in suo tractatu de ortu sciaꝝ:
ꝙ phĩa est vniuersi esse cognitio cũ studio ⁊c̃.Sed si ac
cipit̃ phĩa ꝑ actu ꝑmo:tunc est habitus itellectualis ꝑfi
ciens intellectũ ad verã cognitionem qui habitus intelle
ctualis hꝫ sub se spãles habitus vt nãle meta^{cũ} ⁊ diuinã.
℄ Notandũ vlterius ꝙ cũ ad phĩam pertineat veritas
⁊ certitudo:veritas:q: certũ est ꝙ phĩa est bonũ aĩe itel
lectiue:sicut falsũ est malũ ꝙ intellectus diffugit:vt pꝫ. O
3° de anima.Q' aũt phĩa sit bonũ aĩe intellectiue:pꝫ per Tex.cõ.26
Aristo.in libro de mundo:in prohemio.vbi loquitur ad
Alexandrũ dicens.Multotiens mihi diuina quedaꝫ res
admirabilis quippe Alexan.visa est esse phĩa. ℄ Item
dicit Seneca in quadã epistola.Hoc mihi phĩa promit
tit:vt me parem deo faciat.s.paritate cõformitatis ꝙ pos
sibile est humane nature habere conformitatẽ cum deo
⁊ creatore suo.℄ Item.ꝙ certitudo requiratur ad philo
sophiã:pꝫ per Cõmentatorẽ.2° huius:ꝙ natura philoso Com.15.
phi est maximã certitudinẽ inquirere:⁊ intelligit ꝫm exi
gentiaꝫ nature subiecte:q: nõ equal'r habemus certitudi
nem in oĩbus rebus:sed aliam ⁊ aliam certitudinẽ ꝫm ꝙ
est alia ⁊ alia subiecta nã ad quã se hꝫ intellectus diuersi
mode ad cognoscendũ:q: cognoscit aliqua certiori mõ:
⁊ aliqua incertiori modo:⁊ h̃ pꝫ per Arist.ꝑmo ethicoꝝ: Capi.2.
vbi dicit.Certũ enĩꝫ nõ simil'r in oĩbus sermonibus que
rendũ:queadmodũ neqꝫ in conditis:bona aũt ⁊ honesta:
de quibus ciuilis intendit:tantaꝫ habent differentiam ⁊ P
errorẽ:vt videant̃ lege esse sola:nõ natura.Tunc subdit:
disciplinati enim est tantam certitudinem inquirere ꝫm
vnũq̃dqꝫ genus:inquantuꝫ natura rei recipit.ꝑimum
enim videtur ⁊ mathematicũ persuadentem acceptare ⁊
rhetoricuꝫ demonstrationes expetere.Cũ ergo ad phĩaꝫ
requirat̃ veritas ⁊ certitudo:vt ꝺclaratũ est rõnabile est
ꝙ entia speculatiua vel speculabilia sint abstrahibilia
ab illo.vnde ꝑuenit deceptio:⁊ ignorantia ⁊ incertitudo:
sed vñ prouenit incertitudo est mã ⁊ ꝑncipiũm materie
indiuisibilis:ita ꝙ materia per quã res põt esse vel non
esse.7.huius:q: cuꝫ ista sensibilia ⁊ singularia recedant a Tex.cõ.22
sensu nõ est certuꝫ ipsa esse:vt dicit:cum ergo abstrahibi ⁊.53.
lia ꝫm aliũm modũ abstractionis a materia distinguan
tur:ꝫm enim ꝙ aliter ⁊ aliter abstrahuntur a materia ꝫ
hoc distinguuntur:quia sicut res diuersimode a materia
sunt abstrahibiles:sic ad diuersas pertinent partes phi Q
losophie.Sed ꝫm Aristo.3.de anima.⁊.2.physicoꝝ.7.⁊ Tex.5 36.
6° huius:res nõ sũt simpl'r abstrahibiles a materia:que Tex.cõ.18
daꝫ enĩꝫ entia sunt abstrahibilia a materia simpliciter ⁊ Tex.ꝯ.39.
oĩno:sicut sube abstracte sunt tam a mã sensibili q̃ intel Tex.cõ.2.
ligibili:taꝫ vl'i q̃ indiuiduali sunt abstracte.vñ nullo mo
do cõcernunt mãm:sed quedã sunt entia nõ omnino ab
strahibilia a materia:sed vno mõ sũt abstrahibilia. Alio
mõ nõ:vñ q̃dã sunt entia abstrahibilia a mã tã ab vl'i q̃
idiuiduali sensibili:ꝫ nõ sunt abstrahibilia a mã itelligi
bili vt mathematica entia:lꝫ tñ ꝫ esse ꝯiungant̃ mãe sen
sibili:ꝫ quedã sunt entia abstrahibilia a mã sensibili idi
uiduali:h̃ võ a mã sensibili vl'i:sicut sunt entia naturalia
vniuersalia que abstrahuntur a materia sensibili indiui
duali:sed nõ abstrahunt̃ a materia vl'i sensibili:q: homo
in cõmuni nõ est sine carnibus ⁊ ossibus.

A **His premissis** dōm est ad qōnē: φ ista distin-
ctio p̄hie speculatiue in tres par
tes est sufficiens: ⁊ rō est: ptes p̄hie sufficienter diuidētes
eā debēt esse ⁊ accipi ſm φ speculabilia diuersimode sūt
abstrabibilia a mā: ⁊ ista est vera ex premissis: q2 cū nō
solū veritas ptineat ad p̄hiā: sed etiā certitudo: ⁊ illa nō
est nisi ſm φ speculabilia sunt abstracta a mā: ⁊ aliorum
speculabiliū alia ⁊ alia est abstractio. ergo ptes p̄hie de-
bent distingui: ⁊ tot debēt esse quot modis abstrabibilia
abstrabunť a mā: sed speculabilia abstrabunť a mā trib⁹
modis: q2 aliqua entia sunt abstracta a mā simplr: ⁊ oino
tam sensibili q̄ʒ intelligibili: ⁊ de illis est meta^{ca}. vñ meta-
physica est de entibus abstractis a mā simplr ⁊ cōmuni
oino vt de substātijs separatis ⁊ intelligentijs. vñ dicitur
B meta^{ca} a meta: qd est trans ⁊ physis: qd est nā: quia est de
Tex.cō̄.⁊.29 transcendētib⁹ nām: ⁊ ƀ p̄ncipali intentione: vt pʒ: q̄ ad
vsqʒ i finē. 12^m. Sʒ alia sunt entia ab^{ra} nō oino a mā: sed tñ abstra-
bibilia sunt a mā sensibili ſm rōnē ⁊ nō ab intelligibili:
quare diffiniunť per mām intelligibilez: vt sunt numeri:
magnitudines: ⁊ de illo ente est alia pars p̄hie. s. mathe^{ca}.
Alia sunt entia abstracta a mā indiuiduali sensibili: sed
nō ab vli vt entia nālia. vñ forme nāles diffiniunť p ma
teriaʒ sensibilez in cōi: lʒ nō per mām indiuidualē. vnde
diffiniunť per subm transibile: q2 lʒ mā nō sit pars q̄ddi
tatis: tamen est necessaria ad deferēdū quidditatē. vnde
quidditas hoīs nō pōt esse sine mā. vñ si cōplete dʒ diffi
niri q̄dditas rei nālis: opʒ φ p mām diffiniat: sicut vult
Tex.cō.16 Aristo. p̄ de aīa: ⁊ de illo ente est nālis scia: ⁊ sic pʒ φ tres
sūt ptes p̄hie speculatiue: ⁊ sūt sufficientes q̄ ad distōnez
eius ſm φ trib⁹ modis speculabilia abstrahunť a mā.

C **Per hec** ad rōnes in oppositū: logica est speculati
ua ⁊c̄. Dōm φ nō est scia speculatiua: sed
pure practica. ❡ Sed q̄d dicis ad cōe dictū: Dicendum
φ duplex est dcm̄ cōmune: qddā qd pueniť ex nāli incli
natione ad veruʒ: ⁊ aliud est cōmune dcm̄ qd pueniť ex
cōsuetudine: ⁊ nō ex nāli inclinatione ad verū: sed est vo
luntarium: ⁊ illud nō opʒ esse veruʒ: ⁊ sic est istud: sed φ
logica nō sit speculatiua: sed practica bonū est inquirere:
⁊ videbiť in sequentibus. ❡ Aliter respondent alij ad ra
tionez tenentes: φ logica sit speculatiua. vñ dicūt φ Aris.
loquebať in 6° huius de scia speculatiua reali: sed logica
nō est scia realis: quare ⁊c̄. Sed hoc dcm̄ nō valet: q2 lo-
gica ita bñ est realis scia: q2 cōsiderat reʒ veraʒ vt syllm
ordinatū in mō ⁊ in figura extra intellectū. vñ sunt entia
vera realia: lʒ dependeant ab aīa in pductione. vñ ēt nō
inueniť ab aliquo: nec ab Aristo. nec ab Auerroi diuisio
scie per realē ⁊ rōnalē. vñ dicunt φ logica sit organica: ⁊
hoc est dicere φ sit practica: ⁊ sic dicūt ꝫdictoria. de hoc
nō plus ad presens. ❡ Ad aliā. speculatiua scia dʒ distin
gui ⁊c̄. Cōcediť. φ dʒ distingui ſm aliquā diuisionem vt
D entis ſm se: inquantū respicit ens ſm se: sed tamē nō ſm
qualʒ diuisionē opʒ sic diuidi: sed alio mō ſm diuisionē
que respicit p̄hiā ſm certitudinē: q2 nō opʒ illā esse ſm
diuisionē entis per se: sed ſm φ est abstrabibilis a mā: q̄
mā sig^{ra} īpedit certitudinē: ⁊ ſm φ diuersimode abstra-
bit a mā: ſm ƀ sunt diuerse ptes p̄hie: q2 si inspiciant bñ
diuersa p̄ſita vt actio ⁊ passio possunt conuenire in vno
mō abstractionis: q2 equalr abstrahūt a mā: lʒ sint diuer
se ptes entis ſm se. vñ pp hoc scia eoꝝ nō diuidit p̄hiam
ſm p̄mā distinctionē: lʒ alia sit pars p̄hie scia actionis ⁊
passionis: inquātū respicit ens ſm se: sʒ cōprehenduntur
sub vno membro inquantuʒ distinctio respicit p̄hiaʒ ſm
certitudinez. ❡ Ad aliā. vna est scia de substantia corpo
rea. Cōcediť. sub rōne motus vt nālis. Tu dicis. q̄ ēt vna
est de substātijs incorporeis. Cōcediť: φ sicut meta^{ca} est
de substātijs abstractis quo ad eius partez p̄ncipaliorez: E
vt quo ad 12^m: opʒ si in alijs libris determinatur de alijs
substantijs: hoc est tñ sub rōne vli: vt sub rōne entis in-
quātū manuducūt nos ad cognitionem abstractoꝝ: ⁊ sic
nō ꝯcludit rō φ sint plures ptes q̄ʒ .3. ❡ Ad aliā: nālis ⁊
meta^{cus} ⁊c̄. Cōcediť. Sʒ tñ nō eodem mō cōsiderant de
quātitate: q2 meta^{cus} ꝯsiderat eas inq̄ʒtuʒ sunt entia: ⁊ in-
quātū q̄ʒtitas est vna de p̄mis ptib⁹ entis: sed alio modo
cōsideranť q̄ʒtitates a mathematico ſm se: ⁊ inquātū ab
strabibiles sunt a mā sensibili: ⁊ accipiunť in habitudine
ad pprias passiones que demonstranť de eis: sed natura-
lis cōsiderat eas inquantuʒ sunt in rebus naturalibus: ⁊
sunt cōiuncta formis naturalibus: ⁊ sic diuersimode ꝯsi-
derant magnitudines ⁊ numeros quo ad diuersum mo-
dū ꝯsiderādi. Et hoc diuersificat scias istas. vñ si meta^{cus} F
⁊ nālis ꝯsiderarent de quātitatibus eodē mō abstractio-
nis: tūc mathe^{ca} supflueret: sed hoc nō est verū vt visum
est. ❡ Ad aliaʒ. vna scia est p̄ma ⁊c̄. Cōcediť: que cōside-
rat quidditates oium subiectoꝝ sciaꝝ spāliū quo ad pre-
dicata p̄ma ⁊ cōmunia: sed tñ nō cōsiderat ea quo ad p̄^{a}
⁊ spālia p̄ncipia p̄ncipalr: vt quo ad vltimā differentiam
⁊ vltimū genus. vnde bene verū est φ meta^{cus} cōsiderat
quidditates oium subiectoꝝ spāliū in cōmuni: sed nō in
spāli: ⁊ ppter hoc non superfluūt alie partes p̄hie: que cō
siderant q̄dditates quo ad ppria p̄ncipia: vnde quando
Aristo. dixit: φ nullaʒ rōnem faciunt de qd quid est subi Tex.cō.p̄.
scientie spāles: hoc est veruʒ intelligendo cōplete: q2 opʒ
etiam ponere in diffōne completa predicata cōmunia ⁊
p̄ma: que cōsiderat meta^{cus}: sed bñ faciunt mentionez de
qd quid est subiecti per ppria p̄ncipia ⁊ vltimam diffe-
rentiaʒ. ❡ Ad aliaʒ rōnem: que patebit ex sequentibus. G
Notandū tñ diligenter φ sunt tres partes p̄hie specula-
tiue: sed vtrū sint partes p̄me: in quas p̄hia p̄mo diuidiť
videndum est. ❡ Ad cuius intellectū notandū de habi-
tudine ⁊ cōmunitate p̄hie speculatiue ad istas tres par-
tes. vñ si diceret vt aliqui dicunt φ p̄hia speculatiua hʒ
se ad istas tres scias ſm cōmunitatē analogi: ita φ quo-
daʒ ordine respiceret eas: sic bene ista diuisio in tres par-
tes dictas esset sufficiens: imo etiā esset p̄ma diuisio: quia
diuisio p̄hie p̄ma ⁊ p̄ncipaliter bene poterit esse per tria
diuidentia: cum sit analogū: ⁊ nō opʒ analogū diuidi p̄ p
duo: sed p̄mo pōt diuidi per plura: sicut Aristo. diuisit p̄
ens in decem predicamenta: ⁊ est p̄ma ⁊ p̄ncipalis diui-
sio. vñ etiam illi qui nitunť reducere illam diuisionez ad
bimembrez peccant: q2 non opʒ analogi p̄mā diuisionez
esse per duo membra: sʒ p̄ pōt eē per plura sigta: q2 non
opʒ sua diuidentia hēe ꝯtrietatē: que requirat duas dīas: H
sed sufficit φ habeāt disparationē: ⁊ sic q̄ vellet tenere istā
viaʒ diceret: φ ista diuisio in istas tres ptes esset p̄ma di-
uisio p̄hie ⁊ p̄ncipalis. ❡ Questio. IIII.

Consequenter queriť propter vl-
timam rōnem p̄us
motā. Utrū p̄hia speculatiua sit genus ad na
turalē sciam diuinā ⁊ mathe^{cam}. ❡ Et arguiť
p̄mo φ nō. Diuisio cuiuslibet generis dʒ eē
bimembris: per Aristo. 4. topic. ⁊ per Porphyrium: sed
predicta diuisio scie speculatiue non est bimembris: cuʒ
sit trimembris. ergo nō est bona diuisio. ❡ Item. species
vnius generis vniuoci nō possunt esse simul in eodē sub
iecto: q2 spēs eiusdē generis cōtrarie sunt: q2 dicit Arist.
4° huius: φ cōtrarietas est differentia ſm spēm: modo Tex.cō.4.
cōtraria nō possunt esse simul in eodeʒ subiecto: sed iste
scientie spāles sunt simul in eodem subiecto: q2 nālis scie
tia mathe^{ca} ⁊ diuina sunt simul in eodē subiecto. ❡ Itē.
illud nō est gen⁹ ad aliqua qd predicať de eis quodā o-

I dine.ex p̄dicamẽtis:imo ex postpredicamẽtis:q2 spẽs sit
coequeue sunt sub genere:sed scia speculatiua est h9:ga
phia predicaẽ de metaca per prius:vñ etiaʒ cõmuniter vo
cat eam p̄mam phiam.ergo ꝛc.

Oppositum arguit̃.illud est genus qđ predicatur
de pluribus in qd:q2 ille sunt cõdi
tiones que requirunt̃ ad hoc q᷑ aliqd sit genus.s.q᷑ predi
cet̃ in qd:ꝛ de pluribus ſm vnã rõnem equaliter:q2 ge
nus respicit spẽs coequeue:sed phia speculatiua h3 se sic:
q2 phia speculatiua predicat̃ de nãli diuina ꝛ mathe^ca in
qd:q2 qd est nãlis:phia speculatiua:qd est mathe^ca:phia
speculatiua: qd est meta^ca:phia speculatiua:et p̄dicat̃ ſ3
vnã rõnẽ:q̃ rõ ẽ habit9 itellectiu9 pficiẽs aiaʒ q̃ ad verã
K cognitionẽ tñ sine ꝑductiõe ꝓpriꝫ scibilis.vñ nãlis phia
Tex.cõ.2. est talis hit9.silr meta^ca ꝛ mathe^ca:vt pʒ.6.hui9.Silr de
eis p̄dicat̃:q2 vna scia quo ad rõnẽ phie speculatiue non
p̄us dicit̃ habitus speculatiuus q̃ alia.

De ista qõne est duplex opinio.vna est q᷑ phia spe
culatiua sit qõdã analogũ ad istos tres habi
tus:ꝛ rõnes huius opiõis efficaciores tacte sũt. ¶ Alia
est opinio plus ꝓbabilis q᷑ phia speculatiua sit vniuocũ
ad istos tres habitus:ꝛ causa est:q2 habitus itellectiuus
est in p̄ma spe q̃litatis:vel g̃ est ibi vt gen9 vel vt species
vel vt indiuiduũ:s3 nõ vt spẽs vel indiuiduũ.g̃ vt genus
vniuocũ.maior est manifesta ꝑ sufficientẽ diuisionẽ:q2
exquo speculatiua est in p̄ma spe qualitatis:vt vult Aris.
in p̄dicamentis vel est ibi vt indiuiduũ vel vt genus vel
vt spẽs.Sed nõ est vt genus vel spẽs vel indiuiduũ:q2
habitus itellectualis nõ est in p̄ma spe qualitatis vt indi
uiduũ:q2 h3 plures habitus sub se distinctos numero:nec
L etiã est in p̄ma specie qualitatis:sicut spẽs spãlissima:ga
habet partes que distinguunt̃ per se:sicut nãlem mathe
maticã ꝛ diuinã:sicut et obiecto distinguit̃:sicut visuꝫ est
in precedenti qõne:sed indiuidua substãtie eadẽ spe non
distinguunt̃ per se ſm Aristo.2° posterioꝝ.vbi dicit:q᷑
sub vna spe multe sunt dñe nõ ſm substantiã:sed ſm ac
cidens.Et posset adduci p̄dicta ratio in oppositũ.¶ No
tandũ tamen ad solutionẽ rõnũ:q᷑ l3 diuisio speculatiue
phie sit sufficiens in has tres scientias:nõ tamen est p̄ma
diuisio ꝛ p̄ncipalis:sed imediate phia speculatiua diuidi
tur diuisione bimembri.s.q᷑ quedam phia est de abstra
ctis a mã simplr ꝛ oĩno:ꝛ quedã phia non est de abstra
ctis a mã oĩno:ꝛ ista est diuisio p̄ma ꝛ p̄ncipalis:ꝛ tũc 2^m
mẽbrũ subdiuidit̃:q2 quedã phia hãꝛ est de abstractis a
mã sensibili:sed nõ a mã intelligibili:sed quedam est de
abstractis nõ a mã sensibili in cõi:sed tñ a mã sensibili
indiuiduali:ꝛ sic pʒ:q᷑ ista diuisio trimembris reducitur
ad diuisionẽ bimembrẽ.¶ Notanduꝫ vlterius diligen
M ter:q᷑ l3 spẽs gñis vniuoci:extra aiam sint 9rie ꝛ nõ pos
sint esse sil in eodẽ subo:vt iam tactuꝫ fuit in vna rõne:ꝛ
Com.8. ꝓꝑ hoc etiã dicit Cõmẽtator.6.hui9:q᷑ opposita ex̃ aiam
in aia nõ sunt opposita:sicut pʒ de albedine ꝛ nigredine:
q2 aia recipit sil spẽs albedinis ꝛ nigredinis.g̃ multo ma
gis spẽs ꝛ scie diuersoꝝ scibiliũ nõ sunt 9rie.vñ si essent
9rie:tunc mot9 verus esset in p̄ma spe qualitatis:cũ mo
a.t.9.14. tus sit de 9rio in cõtrariũ:sed hoc est cõtra Aristo.7.phy
vsqꝫ ad sicoꝝ.vbi vult q᷑ mot9 tñ sit in tertia specie qualitatis.
tex.9.20 ¶ Notandũ q᷑ hic est dubiũ.Quia exquo nõ est diuisio
p̄ma phie speculatiue in sciaꝫ nãlẽ mathematicaꝫ ꝛ diui
naꝫ:quare Aristo.nõ posuit p̄mã diuisionẽ phie specula
tiue.¶ Dõm q2 ipse nõ posuit cã:q2 nõ fuit ei necessaria
ad suum intentũ:sed suffecit sibi diuisio phie ista:quã po
suit:que tñ est sufficiẽs in nãlẽ mathe^cam ꝛ diuinã:l3 non
sit p̄ma.Vñ Aristo.intentio in hoc.6.est tradere moduꝫ
propriũ cõsiderandi huius scie.Sed ad illũ ꝓpriuꝫ mo
dũ habendũ sufficit sibi ista distinctio:imo etiaꝫ magis N
fuit sibi necessaria ad suũ ꝓpositũ.vñ Aristo.nõ habuit
respectũ ad vniuocationeꝫ.vtrum speculatiua phia esset
vniuoca ad suas ptes vel nõ:sed habuit intentionẽ ad di
stinctionẽ harũ partiũ.Jta q᷑ iste partes distinguunt̃ ſm
aliũ ꝛ aliũ modũ abstrahẽdi speculabilia a mã:ſm quã
distinctionẽ habuit ꝓpriũ modum 9siderationis huius
scientie:qđ est p̄ncipale intentũ:q2 cõsiderat entia abstra
cta oĩno ꝛ simpliciter a mã.vñ p̄ncipalr in isto libro in
tendit sciaꝫ de abstractis vt de deo:ꝛ de alijs abstractis.
vñ l3 determinet de substãtijs alijs mãlib9:hoc nõ est ita
p̄ncipali itentione:q2 tñ determiat de eis inq̃tũ manu
ducunt in cognitioneꝫ abstractoꝝ.Uel aliter posset dici:
q᷑ Aristo.p̄mã diuisionẽ phie sufficiẽter dedit itelligere
ꝑ istã quã posuit:que sufficiẽter euacuat totã nãm eius. O

Ad rationes in oppo^m.Ad p̄mã pʒ solutio:quia
ista diuisio trimembris reducit̃ ad
bimembrẽ.vñ diuisio p̄ma ꝛ imediata d3 esse bimẽbris:
sed ista diuisio nõ est p̄ma.vt visuꝫ est. ¶ Ad aliam.silr
pʒ:q2 spẽs generis in aia non sunt 9rie:ꝛ per 9ñs hñt pñt
eẽ sil in eodem subo:l3 spẽs gñis ex̃ aiaꝫ sint 9rie. ¶ Ad
aliã:illud nõ est genus ꝛc.Cõcedit̃.Tu dicis:q᷑ phia est
speculatiua:q2 ꝑ p̄us p̄dicat̃ ꝛc.Dõm q᷑ nõ:q2 p̄me tres
scie quo ad rõnẽ habitus speculatiui sũt sil ꝛ coequeue:ꝛ
nulla est p̄or:neqꝫ posterior:l3 ab^re vna sit p̄or ꝛ dignior
ſm qđ est de digniori obiecto vt de deo:sed tñ oẽs equa
liter sunt habitus speculatiui reducendo ista mẽbra ad
duo.vt visum est. ¶ Questio. V.

Consequenter querit̃:q2 tactũ fuit
in vna rõne p̄us de
logica q᷑ sit speculatiua.Jđ sit questio.vtruꝫ
logica sit speculatiua. ¶ Arguit̃ p̄mo q᷑ sic.
Jlla scia est speculatiua ꝛ nõ practica:que de P
rebus:que cõstant a nã:ꝛ preter opus intellectus:q2 pra
ctica scia in hoc differt a speculatiua:q2 entia speculabi
lia:de qbus est speculatiua:nõ sunt ꝑducibilia ab hoĩe:
nec per cognitionẽ dirigẽtẽ:nec electionẽ inclinantẽ:sed
cõstant per opus nature:sed practica scia est de reb9 que
sunt ab hoĩe:vel per cognitionẽ dirigentẽ vel electioneꝫ
inclinanteꝫ:sed logica est de illis que cõstant a natura:ꝛ
preter opus intellectus:imo logica est de rebus que con
stant a natura:ꝛ non per opus intellectus:quia logica est
de predicamentis:que sunt a natura.ergo ꝛc.

Oppositum arguit̃:q2 oĩs scia vel est naturalis
vel mathematica vel diuina ꝛc.per
sufficientẽ diuisionẽ:ga Aristo.diuidit speculatiuã sciaꝫ
in has tres:sed logica nec est nãlis:nec mathe^ca:nec diui
na:vt oẽs cõcederent.¶ Sed forte dices 9tra maiorem
q᷑ Aristo.in isto.6.tñ diuidit phiaꝫ speculatiuã realeꝫ ꝛ
nõ rõnalẽ.Mõ logica nõ est speculatiua realis:sed rõna Q
lis.hoc non valet:q2 certum est q᷑ metaphysicus est phs
vlissimus:sicut meta^ca est scia vlissima.g̃ d3 idẽ diuidere
artẽ ꝛ diuisionẽ phie vlissimã:s3 h̃ nõ esset:si tñ diuide
ret speculatiuã prialr.vñ d3 diuidere speculatiuã quo ad
oẽs partes eius:ꝛ certũ est q᷑ hoc facit.vñ est sile de po
testate actiua:quã diffiniuit Aristo.5.hui9:q᷑ est p̄n^m trãs Tex.9.17.
mutandi alterũ inquãtũ alterũ.ergo cõcludit̃ ex hoc qđ
dam:q᷑ omni potentie actiue d3 correspondere passiua.
ꝛ hoc ex diffõne quã ponit Aris.Jpsi dicũt Aristo.loqui
in hoc libro de virtute ꝛ potestate particulariuꝫ agentiũ.
Tunc dicit̃ eis q᷑ metaphysicus est cõmunissimus phs:
sicut scientia sua est cõmunissima.g̃ dat diffinitioneꝫ po
tentie actiue cõmunissimaꝫ:que conuenit omni potentie
actiue:q2 si ipse nõ faceret:ga alter faceret:sic etiaꝫ in ꝓ
posito.g̃ pʒ q᷑ Aris.in isto.5.imo in.6.sufficienter diuidit Tex.cõ.2.

A phiam speculatiuā diuisione vlissima: ita φ sub mēbris
diuisionis cōtinent̄ oia que participāt speculatiuā philo
sophiā. Et cū logica nō cōtineat̄ sub aliquo mēbro diui
sionis relinqtur φ sit practica. ⁋ Notādū φ est vna opi
nio φ logica sit sciētia speculatiua. Et hanc ꝓbant sic. illa
scientia est speculatiua que est ꝓpter scire: q̄z speculatiua
sciētia ordinat̄ tm̄modo ad scire: ⁊ nō ad opus: q̄z per h̄
differt a practica: sed logica est propter scire: q̄z logica est
vt sciam⁹. ⁋ Itē logica: aut est practica: aut speculatiua
Tex.cō.ꝑ. Capi.3° per sufficientē diuisionē in hoc. 6. ⁊. 6. ethicorū: sed logica
nō est practica. ꝓbatio: q̄z si esset practica: vel esset actiua
vel factiua. per diuisionē sufficientez. que ponitur in isto
sexto. ⁊. 6. ethicorū: s̄z nō est factiua: q̄z tunc esset mathe^ca.
immo meca^ca vt edificatiua vel nauigatiua ⁊c̄. Similr
non est actiua. ꝓbatio. Q̄z vel esset ecōno^ca vl̄ ethica vel
B politica: p sufficientē diuisionē: q̄z actiua diuidit̄ in has
s̄z nulla harū est logica vt oēs cōcederent. ⁋ Dōm est φ
Tex.c.z. ista opinio nō valet. p̄mo: q̄z auctoritas Aristo. est in cō
trariū in isto 6° vbi diuidit speculatiuā phiam in. 3. natu
ralez ⁊c̄. Quarū nulla est logica. Et si dicas φ diuidit spe
culatiuā realē ⁊ principalē: nō valet ista cauillatio. vnde
ꝑus est remota. ergo nō responsuz. ⁊ probat̄ ratione. phia
speculatiua est de talibus: que nō producunt̄ ab hoīe per
cognitionez dirigentē: vel actione inclinantē: vel appeti
tū inclinantē: q̄d est idē: q̄z sic cōiter exponit̄ finis specu
latiue sciētie: q̄z finis speculatiue phie est veritas: ⁊ nihil
vltra apponit: q̄z nō intēdit productionez scibilis eius p
cognitionē sui dirigentē vel appetitū inclinantē: q̄z scien
tia que est de celo nō est de celo φ homo faciat celū per
cognitionē: nec elicit hoc: q̄z homo nunquā fecit celū: ⁊ h̄
p3 in predicta auctoritate Eustratij sup 6° ethicorū. Sci
entifica enim mens ⁊c̄. s̄z logica est de talibus q̄ ꝓducunt̄
C ab homine per cognitionē suā dirigentē ⁊ electionē icli
nantē: q̄z est de ratiocina^tiōe ordiata in tali forma: per quā
deuenit̄ a cognitiōe noti ad ignotū: ⁊ illa ratio vt syllogi
stica ordinata in figura ⁊ modo fit ab intellectu p cogni
tionē dirigentē vt per regulas traditas in logica: q̄z intel
lectus facit syllogismū in tali vel tali figura ⁊ modo: ⁊ eli
git eū3 facere: q̄z aliqn̄ plus eligit facere in p̄ma figura vl̄
tali modo vl̄ tali: ⁊ quia vnus syllogismus est eligibilior
alio: sicut etiā vna demonstratio est eligibilior altera: vt
Tex.39. p3 p̄mo poste. ⁊ tunc facit syllogismuz in mā exteriori in
aerem vel facit enthi^ma vel diuisionē vel indiuisionē vel
huiusmodi s̄m φ appetitus plus ad hoc inclinat: ⁊ s̄z φ
materia subiecta requirit.

Per hec ad rōnes istius opinionis. Illa scientia
que est ꝓpter scire ⁊c̄. Conceditur:
si est ꝓpter scire speculatiuū: tunc est speculatiua: s̄z si est
ꝓpter scire practicū: tunc est practica: q̄z ꝓpter hoc nō di
D citur sciētia speculatiua absolute φ sit ꝓpter scire. hec. n.
non est ratio formalis eius: sed dicitur speculatiua formā
liter: q̄z speculabilia de quib⁹ est non sunt ꝓducibilia ab
homine per cognitionē dirigentē vel appetitum inclinā
tem: s̄z constāt a natura: ꝓpter hoc dicitur formalr̄ specu
latiua. similiter practica est ꝓpter scire practicū: ⁊ nō est
ratio formalis φ sit practica. Sed pro tanto dicit̄ practi
ca: φ scibilia eius sunt producibilia ab intellectu per co
gnitionē eius dirigentē: ⁊ electionē inclinantē. vt dictū ē.
⁊ non cōstant a natura. quare ratio nō concludit. ⁋ Ad
aliaz rōnem. Tunc logica vel est practica ⁊c̄. Dōm φ est
practica. Ad probationem. vel est actiua vel factiua ⁊c̄.
Dōm φ ambo. s. actiua ⁊ factiua. quia logica pōt compa
rari ad duo. s. quo ad actū rōnis interiorē: inquantū spe
culatur intrinsece nō faciēdo extra opus: s̄z cogitando de
ratiocinatiōe ⁊ syllogismo ⁊ entimemate quo ad sua p̄nci

pia nō loquēdo: q̄z aliquis pōt cōsiderare apud se: ⁊ dis E
putare inter se: qn̄ vnū supplet locū respondētis ⁊ oppo
nentis. vt p3. 8° topicorū. vnde sit formās rōnes in se p co
gnitionē suam. i. per regulas ⁊ p̄ncipia ꝓpria ratiocina
tiōis: per quā deuenit̄ ad cognitionē noti ad ignotū: ⁊ sic
est actiua: quia non est de operatione in exteriori mate
ria: sed de operatione imanente ⁊ operato intus manen
te. Alio mō pōt cōparari ad sermonē exteriorē: vt inquā
tum dirigit hominē ad exprimendū sermonē in aere ex
teriori: vt formando ratiocinationē in modo ⁊ figura: vt
faciēdo syllogismū in aere vel enthi^m: ⁊ hoc per cognitio
nem suam. i. per regulas de ista forma ratiocinatiōis da
tas: ⁊ appetitū inclinātē: ⁊ sic est factiua: q̄z vt sic ē de ope
rato nō imanente: s̄z in materiā exteriorē egredientē. vn̄
facit syllogismū vel argumentuz tale per suam cognitio
nē: que dirigit ipsuz: ⁊ appetitū qui inclinat eum plus ad F
vnum q̄z ad aliud. vnde dicimus puero: fac syllogismum
in p̄mo modo p̄me figure qn̄ volumus examinare vtruz
sciat lectionez vel nō: s̄z hoc nō esset nisi per scientiā logi
cam produceret̄ scibile de quo est. ⁋ Ad probationem.
si esset factiua: tunc esset meca^ca ⁊c̄. Dicendū φ nō sequi
tur: q̄z factiua sciētia diuidit̄ in duas ptes. s. in liberalez ⁊
bannausam. Modo logica nō est factiua bānausa: sed li
beralis. vnde bānause scientie sunt. vt p3 in multis locis
politice in. 5. ⁊. 8. φ dicunt̄ bānause que maculāt ⁊ fedāt
corpus in operādo: vt ars sutoria: ⁊ deprimūt animū: ita
φ reddunt animū ineptuz ad speculationē: sed liberales
nō fedant corpus in operādo. vt p3: q̄z nullus maculatur
ex hoc φ facit syllogismuz in materia exteriori: nec red
dunt mentē depressam in speculatione: sed plus eleuant
⁊ dirigunt aīum ad speculanduz. vt p3 ibi: ⁊ sic logica est
factiua liberalis vel actiua. vt dictuz est: sed de bānausis
loquit̄ pulchre Ari. in predicto loco. Quecūq3 taliū faciēt
participationē non bannausiz bannaus autez opus op3 G
putare hoc ⁊ artez hāc: ⁊ doctrinā quecūq3 aductrūs ⁊ ad
actōes virtutis efficiūt inutile liberoꝝ corpus: aut aīam:
aut intellectū: ꝓp q̄d tales artes q̄cūq3 faciūt corpus de
terius disponi: bannausas vocamus in mentem varias
operantes non vacantē enim faciunt mentē ⁊ depressam
esse: tunc addit: est autem libera^lib scientijs aliqbus vsq3
ad aliqd participare. ⁋ Ad probationē. cum probat̄ φ
non sit actiua. Dicēdum φ est actiua: ⁊ actiua diuidit̄ in
rationalē ⁊ moralē: ⁊ moralis diuidit̄ tunc in ethicā eco
no^cam ⁊c̄. Sed sub actiua rōnali continet̄ logica. S3 di
ces. vnde habes illam diuisionem. Dōm: dic mihi. vn̄ ha
bes tu aliaz diuisionē φ speculatiua phia diuidit̄ in rea H
lem ⁊ rationalē. Tunc dico. vnde habeo istaz diuisionē.
vnde ista diuisio habet̄ ex fundamentis Aristo. q̄z actiua
rationalis est que est de illis que ꝓducuntur a ratione p
cognitionē ⁊c̄. sed moralis non est de illis que facta sunt
sicut sermone vel ratiocinatiōe: sed est de virtutibus itel
lectus. vt p3. in morali phia. ⁋ Alia est opio φ logica sit
nec speculatiua: neq3 practica: s̄z organica. Et hoc ꝓbat au
ctoritate Aristo. p̄mo topicorū. vbi diuidit ꝓblemata di
cens: φ quedā ꝓblematum ordinant̄ ad scire tm̄ vt vtrū Capi.8.
mundus sit eternus vel nō: ⁊ illa sunt speculabilia. Alia
ordinant̄ ad eligendū tm̄ vel fugiendū vt vtrū voluptas
omnis est bona: sicut sunt moralia: sed alia ordinant̄ ad
neutrum: s̄z sunt ꝓpter alia. ⁋ Item hoc ꝓbant rōne. il
la scientia que adminiculat̄ tam in practicis q̄z in specu
latiuis neutra est: s̄z est organica. Q̄z scientia adminicu
lans practice ⁊ speculatiue est neutra: q̄z qua rōne esset
speculatiua: eadem rōne esset practica: cū vtriq3 deserui
at: sed logica est hm̄: vt dicit Simplicius sup p̄dicamēta: Com.35.
⁊ etiā Cōmētator dicit. p̄mo phys. ⁊ 7° hui⁹: φ logica vn̄ Cō.z.

I tatur in alijs sciētijs inquātū est istrumētū distinguēdi
Tex.cō.p. vex a falso. ¶ Ista opinio nō valet:q2 est cōtra Arist.6.
Capi.3° buius.ꝛ 6° etbicoꝝ.vbi diuidit phiam pma diuisione in
Tex.cō.3. practicā ꝛ speculatiuā:ꝛ nō est pot diuisio ista: ēt 2° me/
taphysi.innuit eā vbi dicit:ꝙ speculatiue scientie finis
est veritas practice opus:ita ꝙ ibi intēdit nō esse aliam
diuisionē phie ꝙ̄ istā. Ita ꝙ est verissima diuisio:cū eam
tradat phs vniuersalissimus ꝛ cōmunissimus:ꝗ ista opi/
nio est cōtra Aristo. ¶ Item ois intellectus per quē sci/
mus:vel est speculatiuus vel practicus.ergo ois scientia
est speculatiua vel practica. Antecedēs p3:q2 oēs conce/
Tex.cō.p. dunt bāc diuisionē itellectus:vt babet 3° de aīa.ꝛ 6° etbi/
t.49 coꝝ.ꝯña p3:q2 postꝙ̄ subm vt itellectus ois est practic⁹
Capi.3° vel speculatiuus:in quo est babitus phie. Silr ois babi/
K tus est practicus vel speculatiuus. ¶ Itē:ois babitus in/
tellectualis vel est de rebus ꝓducibilibus ab boie : p co/
gnitionē dirigentē:vel electionē iclinātē : vel est de reb⁹
que cōstāt ex nā:ꝛ que nō sunt ꝓducibilia ab boie : sed si
pmo mō:tūc est babitus practicus: si secundo mō:sic est
babitus speculatiuus.maior est manifesta:per sufficientē
diuisionē qua nibil euadit babitū itellectualē:cū det per
cōtradictoria.minor p3:q2 si est de ꝓducibilibus ab bo/
mine:que nō cōstāt ex nā:tūc est babitus practicus: quia
babitus practicus ꝑficit aīam quo ad verā cognitionem
cū ꝓductione eius scibilis: sed si est de rebus que cōstāt
ex nā:ꝛ nō que ꝓducūtur ab boie: tūc est babitus specu/
latiuus:q2 talis babitus est de bis que nō sunt ab boie p
cognitionē suā:ꝛ dicitur bn̄ per cognitionē suam:q2 aliqđ
scibile ꝛ speculabile est bn̄ per nā3 bois ꝓductū:vt nutri
tio:ꝛ de illa bn̄ est speculatiua sciētia:q2 nō ꝓducitur ab
boie per cognitionē bois:q2 bō per cognitionē non facit
ꝙ nutriatur:imo etiā in dormiēdo maxime nutritur:sed
illud est per nām:vt aīam nutritiuam que nō cognoscit.
L ¶ Per boc ad auctoritatē Arist.pmo topicoꝝ.Cōcedit
ꝙ quedā ꝓblemata ꝛc̄. Nō sunt ꝓpter scire tm̄:nec ordi
nātur ad eligendū tm̄:sed ꝓpter vtrūq3: nō tn̄ ex boc se/
quitur ꝙ illa ꝓblemata vel scibilia:nec sint speculatiua:
nec practica. Sed bn̄ sequitur ꝙ nō sint speculatiua: nec
practica moralia:q2 ꝓblemata speculatiua ordinant tm̄
ad speculari:sed ꝓblemata moralia ordinātur ad eligen/
dum vel ad fugiēdu3:sed ista ꝓblemata:bn̄ possunt esse
practica rōcinalia:vnde boc nibil īpedit cū deseruiant:ꝛ
adminiculētur ꝓblematibus tam speculatiuis ꝙ̄ morali
bus. ¶ Itē qui bn̄ vult cōsiderare Aristo.post sol.q2 di/
cit ꝙ quedā ꝓblemata sunt vtilia ad scire tm̄: quedam ad
M eligēdu3 vel fugiēdū tm̄: ꝛ quedā sunt vtilia ad neutꝝ p
se ꝛ ꝑcise tm̄:q2 nō sunt vtilia ad sciendū tm̄:vel ad eligē
dū:s3 ad vtrūq3:vnde per se nō sunt ꝓpter vnu3:sed pro
pter ambo.ergo ex boc non seqtur ꝙ ista ꝓblemata non
sint practica:imo sunt:q2 ordinātur ad opus. ¶ Ad rati/
ones.illa sciētia que adminiculatur tā in sciētijs specula/
tiuis ꝙ̄ practicis ꝛc̄. Maior negatur:q2 ad boc ꝙ aliqua
sciētia sit speculatiua:non op3 ꝙ ordinetur ad speculati/
uam:vel adminiculet eī:q2 sic ꝓcederetur in īfinitum in
sciētijs:q2 etiā sic metaphysica nō esset speculatiua:cū or
dinetur ad aliā speculatiuā:saltē pro intentione:ꝛ illa ad
quā ordinatur iterū ordinatur ad aliā:ꝛ sic in infinitum:
ꝛ similiter intelligat de practica. Unde ad boc ꝙ aliqua
scientia sit practica formalr̄:non op3 eā ordinari precise
ad practicam:quia ꝓcederetur in infinitū.vt dictum est.
sic enim quāuis logica non ordinetur ad speculatiuā vel
ad practicā tm̄:non sequit ex boc ꝙ nec sit speculatiua:
nec practica:q2 potest esse adbuc practica.vnde aliud re/
quiritur ad boc ꝙ aliqua scientia sit speculatiua formali
ter ꝙ̄ ꝙ ordinetur ad speculatiuā tm̄:q2 requirit ꝙ spe-

culabile nō sit productū ab bomine per cognitionē ꝛ ele/ N
ctionem.s3 qđ constat ex natura. Et ad boc ꝙ scientia sit
practica formalr̄ non reqritur ꝙ ordinetur ad practicā
tm̄:s3 reqritur ad boc ꝙ eius scibile sit productū ab boie
per cognitionē dirigentē ꝛ electionē inclinantē:vt dictū
est prius. ¶ Alia est opinio verior ꝛ ꝓbabilior:ꝙ logica
sit scientia pure practica. Et ad boc est auctoritas Aris.cū
sua confirmatiōe prius inducta.6.buius.vbi vult ꝙ non Tex.cō.2.
sit speculatiua:q2 enumerat tm̄ tres sciētias speculatiuas:
naturalem mathematicā ꝛ diuinā:ꝛ illuc recurri potest
vbi auctoritas facta est. Et posset probari per rōnē ꝓus
tactā:illa scientia est practica:que est de operabilibus ab
bomine per cognitionē dirigentē ꝛ electionē inclinantē:
ꝛ bec est manifesta ex dictis:s3 logica est bm̄:q2 per logicā O
fit syllogismus in tribus terminis ꝛ mō ꝛ figura ordina/
tus.similiter per electionē appetit facere syllogismū vel
vt doceat vel arguat vel respondeat.similiter facit syllo/
gismū intra vel extra in aere. ¶ Notandū ꝙ istā rōnem
alij formāt sub alijs verbis:que quasi sunt extra pbiam:
ꝛ est eadem virtus. Omnis babitus operatiuus existens
ad modū forme exemplaris ꝛ regule precōcepte est pra/
cticus:q2 boc est de ratione formali ꝛ differentia specifi/
ca practici babitus:qđ per ipsum aliud operetur tanꝙ̄ ꝑ
formā exemplarē ꝛ regulā preconceptā.vnde aliqd dici
tur esse effectiuu3 tripliciter.vno modo elicitiue.secundo
modo administratiue.tertio mō directiue ad modū exē/
plaris ꝛ regule ꝑconcepte. Modo babitus practicus nō
est factiuus pmo mō:q2 sic quilibet babitus ꝛ actus pmo
modo esset elicitiuus actus scđi:nec babit⁹ practicus est
effectiuus scđo modo.s.administratiue:q2 sic quelibet sciē/
tia superior que administrat propositiōes sciētie iferioris
eēt practica:qđ est falsu3.ꝗ relinquitur tertio mō ꝙ babit⁹
practic⁹ sit factiu⁹ tertio mō.s.ad modū forme exēplaris
ꝛ regule preconcepte:s3 logica est babitus operatiuus ad
modū forme exemplaris ꝛ regule preconcepte:q2 logica
est babitus factiu⁹ ad modū forme exemplaris ꝛ regule P
preconcepte: q2 logica est regula syllogizandi ꝛ argumē/
di:ꝛ sic de alijs. ¶ Notādū ꝙ bic est vnū dubiū:ꝙ si lo
gica est de subiecto facto in aere:sicut dictū est:tūc logica
cōsideraret aerē:qđ est falsum:logicū considerare aere3.
q2 nālis considerat de aere:cōsequētia ꝓbatur:q2 si logi/
ca est practica factiua:vt dixisti:tūc cū faciat syllogismū
in aere:tūc cōsideraret aerē:cum qlib3 artifex cōsideret
subm sui artificij. ¶ Ad boc dōm: negādo cōsequentiā.
¶ Ad probationē dōm: ꝙ artifex d3 considerare subie/
ctum artificij vsq3 ad quid.i.inquātum sufficit sibi.s.in ba
bitudine ad formā quā itēdit iducere in subm: s3 nō op3 Q
ꝙ omnino ꝛ simplr̄ consideret subm: sicut faber nō con
siderat ferrū vt gñatur in mineris : s3 considerat ipsu3 in
babitudine ad formā cultelli quā vult iducere:ꝛ boc suf/
ficit.sic logicus cōsiderat aerem non simplr̄:s3 in babitu
dine ad ratiocinationē:inquantū est subm illius ratioci/
nationis. Sed nō op3 ipsum facere tractatū de ipso aere.
Aliter potest dici ꝙ subm rei artificiate est duplex.qđdā
est tale:ꝙ aliter ꝛ aliter dispositum est causa diuersitatis
forme introducēde in bonitate ꝛ malitia:ꝛ illud subiectū
qđ sic se bz:babet cōsiderare artifex:sicut faber ferrū: q2
ferrū aliter dispositū in duritie ꝛ mollitie est causa diuer
sitatis forme artificij introducēde. Similiter neruus ali
ter ꝛ aliter dispositus est causa diuersitatis sanitatis itro/
ducēde:q2 pōt esse neruus ita calidus ꝙ nō potest intro/
duci sanitas.ergo medicus ꝯsiderat neruos sm̄ diuersas
dispositiones ꝛ cōplexiones. Aliud est subiectū: cui⁹ alia
ꝛ alia dispositio nō est causa diuersitatis forme artificia/
lis in bonitate ꝛ malitia:ꝛ tale nō op3 artificē cōsiderare.

A modo sic est in proposito:q aer est subiectū ratiocinatio-
nū. Ita q alia z alia dispositio eius nō diuersificat formā
introducendā in bonitate z malitia:q syllogismus ita bñ
fit in tenebroso aere:sicut in luminoso claro:g nō opz lo-
gicum cōsiderare aerem.¶ Itē probo q logicus cōside
ret sermonē ordinatū debito modo z figura in aere:q ta
lis sermo vt est in aere cōsideraē ab aliquo artifice:sz nō
a grāticª:q cōsiderat sermonē congruū z incongruū p pn-
cipia sua vt modos significandi:neqz aliqs talis artifex cōsi
derat talē sermonē.g relinqē q logicᵘ:z sic erit practicᵘ.

Ad rationem pncipalē in oppositū. Illa scien-
tia est speculatiua: que est de re-
bus:que cōstāt a nā:verz est.si cōsiderat tales res fm se z
B nō in habitudine ad aliud. Tu dicis:q logica cōsiderat
pdicamēta.Dōm q logica nō cōsiderat res pdicamenta
les absᵗᵉ z fm se:nisi in habitudine ad suū itētū vt ad exer
cita ab hoie.s.vt applicāt ad syllogismū.iductionē: ppo-
sitionē:vt perueniatur de cognitione noti ad ignotū. Ali
ter dicunt alij q pdicamēta dupl'r capiūtur. Uno mō p
itentiōe:z sic logicus considerat ipsa: q sunt exercita ab
hoie per cognitionē z electionem.Alio mō capiūtur quo
ad rem:z sic logicus nō cōsiderat pdicamēta. Sed pma
solutio est tutior:q logicus cōsiderat res pdicamētales p
se:lz nō oino absᵗᵉ cōsideret:tñ in habitudine ad suū itēn-
tum vt applicātur ad ratiocinationes vt syllogismū: idu
ctionē:z hmōi per que deueniē a cognitōe noti ad ignotū:z
ēt quo ad veritatē z falsitatē ɔsiderat res. ¶ Qō. VI.

T.cō.4 ¶ Sed quoniā ens simpl'r dictum zc̄.

C **Q**ueritur circa hoc caplm: Utꝝ de en
te per accñs possit eē sciētia
¶ Et arguiē pmo q sic:de illo pōt esse scien
T.cō.5. tia de quo aliqd demōstratur:q sciētia est ef
fectus demōstrationis.pmo posterioꝝ.q sci
re est per demōstrationē itelligere:q dmōstratio est syl-
logismus apotiticon.i.faciēs scire : sed de ente per accñs
aliqd demōstraē:q Arist.ɔcludit aliquid demōstratiue
de ente per accñs:qō causaē ab agēte vt in pluribus zc̄.er
go sciētia est de ente per accñs. ¶ Itē de illo est scientia
qō hz diffōnem:cū diffinitio sit mediū demōstratiōis: sz
ens per accñs hz diffinitionē : q ens p accidēs diciē:qō
nec hz se vt semper:nec vt frequēter.

T.c.4. **Oppositum** vult Aristo.vbi dicit.signū autem.
nulla enīz sciētia nec actiua:nec fa-
ctiua studiosa de eo:nec theorica.¶ Notādū.q per ens
per accidēs itelligiē ɔtingens vt in paucioribᵘ:z raro.per
raro intelligitur qō raro est quo ad tempus:z pūt in pau-
cioribus quo ad supposita itelligitur:vt qō fodiēs sepul-
D chrū inueniat thesaurū:hoc fit in paucioribᵘ suppositis:z
illud ens per accidēs diciē casuale z fortuitū:z diciē for-
tuitū in agente a proposito:et casuale in alijs agentibus.
¶ Notandū vlterius q ens per accidēs diciē capi du-
pliciter.vno mō fm rōnez cōmunē:fm quā iportatur p
hoc nomē cōmune ens per accidēs.Alio mō accipiē ens
per accidēs fm rōnem speciale z determinatā:vt inquā
tum iportatur per speciale nomē:vt per hoc:qō est fodi-
ens sepulchrum q inueniat thesaurum.

Per hoc dōm est ad questionē:q si accipiē
ens per accidens pmo modo
diciē ens per accidēs fm rōnem cōmunē:vt causaē in sui
cōmunitate z nō contrahiē ad aliqō determinatū ens:sic
aliquo modo est sciētia de ente per accidēs:z ratio est ta-
cta in pncipio questionis:z ideo nō resumiē hic. ¶ Se-
cundo dicendū:q si capitur ens per accidēs scdo modo
sic non est scientia de eo:z ratio est in littera:q illud de q
debet esse sciētia debet esse frequenter vel vt semp:q de E
eo qō:nec est semp:nec frequenter:nec potest doceri:nec
addisci:sz bene posset esse opinio de eo:sz ens per accidēs
fm rōnem specialē:nec est vt semp:nec vt frequēter.vñ
secus est de ɔtingentibᵘ in superioribᵘ vt celestibus vt de
noua luna z de eclipsi:q raro fiūt quo ad vitā vnius ho
minis:tñ vt frequēter fiunt quo ad totū tēpus.vnde ha-
bent causas determinatas.g possunt esse scibilia:sz cōtin
gentia inferiora simpl'r nō fiunt frequēter: nec hñt cām
determinatā:sz preter intētionem fiunt.

Et tunc ad rōnes.¶ Ad pmam.de quo aliquid
demonstraē zc̄.Concediē.Illo modo
pōt esse scientia.Dicis q de ente per accidēs aliquid de-
monstratur.Conceditur.de ente per accidens in cōmuni
pōt aliqd demōstrari:sz nō de ente per accñs fm rōnem
specialem.¶ Contra hoc est dubiū: q eodem modo est F
scientia de ente per accidens fm rōnem specialē:q fit a
causa vt in pluribus.dicendū q illud predicatū demon-
stratur de ente per accidēs in cōmuni:q debetur sibi p-
mo z per se:qō reqritur ad hoc q de aliquo sit demōstra
tio.pmo posterio.sz nō demōstratur de ente per accidēs
in speciali:qō fit a causa:vt in pluribᵘ.q nō debetur sibi
vt primū predicatū:q primo debetur enti per accidēs in
cōmuni:sz auctoritas Arist.procedit de ente per accidēs
in speciali.¶ Ad aliam rōnem pz similr.vñ aliquo mō
ens in cōmuni diffiniē z notificaē.sz tñ non est vera diffi-
nitio:cū sit per negatiua nomina. ¶ Qō VII.

¶ Alia vero quid ex necessitate zc̄. T.c.5.

Queritur circa hanc partez. vtrum p
accidens causeē ab agēte:vt
in pluribus.Arguo primo q non:causa z cā-
tum debent pportionari.2ᵒ physicorū:z qn- T.c.38.
to huius.sz agens vt in pluribᵘ:z ens per acci T.c.2.z.3
dens non pportionantur:q illud fit in paucioribus qō ē
per accidēs.z sic est disconueniētia inter ea.¶ Itez vnū G
agēs irratiōale nō est cā oppositorū.ex nono huius.vbi T.c.10.
ponitur differētia inter potentias rationales z irrationa
les:q potētie rationales eedē numero oppositorū sunt:sz
potētia irrationalis vna vnius factiua est.sed agens vt i
pluribus est agēs irrōnale. vt semē qō agit in fetum per
virtutem formatiuā.ergo non potest esse causa entis per
accidens.¶ Preterea:si hoc esset:tunc ens per accidens
necessario eueniret.z pbatur hec ɔsequentia vno modo
auctoritate Aristo.qui dicit.q necesse est esse ens:qō fm T.c.5.in
accidens est. 2ᵒ sic.q si agens vt in pluribᵘ est cā entis p hoc 6ᵒ
accidens.tunc qñ pducit illud ens per accidēs tunc defi- H
cit ab intēto.Et sic pducit ista:vt deficit ab intēto.modo
ipm deficere ab intēto est necessariū:q aliter oia agētia
essent necessaria.quod est falsum.

Oppositum arguitur auctoritate Aristo.in pre- T.c.5.
dicta littera.vnde ens per accidēs
est vt homo genereē cū duobᵘ capitibus vel duobᵘ digi
tis:z est ab agente vt in pluribus:quia semē hoc generat
vt alia monstra que sunt peccata eius quod agit propter
aliud:z agentis vt in pluribus.

Notandum q de numero quedam sunt neces-
saria:z agunt penitus vniformiter:
vt motores corporum celestium: quia agunt in corpora
celestia motū:z agunt regul'r z vniformiter.Alia sūt agē
tia que nō sunt necessaria:nec agūt vniformiter.sz diffor-
miter:q deficiūt in actione ab intētione:sicut sunt agētia
iferiora:q nō semp pducunt hoc qō pncipal'r intēdunt.

Dicendum est ad questionem.q ens p accidēs
qō fit raro z in paucioribᵘ causaē eo

I modo quo causari debet sibi ab agête vt i pluribus: qd est
fortuna vel casus. pbatio.q2 ens per accidens. vel causa
tur ab agête necessario imediate. vel ab agente vt in plu
ribus. ¶ Ista est nota a sufficiêti diuisione:q2 nõ sût plu
ra agentia. ergo cum ens per accidês sit effectus notiuus
depêdet ab aliquo agête. vel ergo ab agête necessario: vel
ab agête vt in pluribus: sz nõ dependet ab agête necessa
rio. cum illud nõ deficiat ab intêto pncipali. q2 semp p
K ducit effectû. vt motus celi nõ deficit ab effectu. q2 nõ hz
contrariû: nec motor celi deficit a pncipali intêto. sz hoc
ztingit in inferioribus: quare relinquitur q sit a causa: vt in
pluribus. ¶ Notâdû q agês vt in pluribus a quo depê
det casuale z fortuitû: siue ens per accñs est casus z fortu
na: vñ fortuna dr eê in agêtibus a pposito: vt in hoibus:
vñ ztingit a fortuna q fodiês sepulchz iueniat thesau
rum. Si tûc querif que sit illa fortuna: aliqui dicût q sit
dea separata que mouet rotâ: z hz duas facies. vnâ malâ:
z aliâ bonâ. Sed hoc nõ est verû: q2 est dictû poeticum:
vñ fortuna nõ est aliud: nisi itellectus practicus hoîs: ita
q vnus z idê itellectus est practic?: z fortuna diuersimo
de: inquâtû accipif itellectus in côparatiõe z habitudie
ad effectû qui euenit: vt in pluribus: z itentû pncipalr dr
itellectus practicus. Sed idê itellectus in habitudine ad
effectû qui euenit pter itentionê eius: z in paucioribus dici
tur fortuna: z ita vna z eadê câ in hoibus dr fortuna z in
tellectus practicus. Sic êt casus in nâlibus idê est realr
cû nâ: tñ diuersimode: q2 si nâ côparaf ad effectû intêtû
L pncipalr: z vt in pluribus: sic dr nâ vel agês nâle: vt sper
ma si pducit hoiem cû duobus oculis z quinqz digitis:
hoc itendit pncipaliter: z tûc dr agens nâle. Sed si côpa
ratur ad effectû non intentû: z vt in paucioribus. sic dici
tur casus: vt si sperma producat hominem cum vno ocu
lo z duobus digitis: tunc dicitur casus.

Ad rationes. causa z causatû zc. concedif. si est causa per se. tunc dicitur pportio
nari cum causato quo ad actû vel potentiam: vel quo ad
cômune z ppriû: sz de causa per accidens non opz: sed
cause vt in pluribus respectu entis per accidês est causa p
accidens. vnde non opz câm per accidens pportionari
T.c.24. effectui. vnde dicit Comêtator. 12. huius. q ista ppositio
agens z câ debent pportionari causato. 3. reqrit côditio
nes. Primo q nõ sz in agête instrumêtali: q2 illâ nõ opz
assimilari causato: vt securim non opz assimilari domui.
2° reqritur q sint in agête ppinquo z non oino remoto.
vnde pmus motor non opz assimilari huic effectui infe
M riori. 3° reqritur q nõ sit in agête per accidens. q2 illud
nõ opz assimilari effectui: vt domificator medicus est câ
per accidês. z nõ opz assimilari domui. quare non valet.
¶ Ad aliaz. vnû agens irrõnale zc. côceditur. si est agês
per se. tñ vnum agens potest esse causa vnius effectus p
se: z alteri? per accidês: vt frigidû per se frigefacit. z per
accidês calefacit inquantû circûstat calido. vñ etiâ con
stringit z vnit ipsum z calidû fortificaf: q2 virtus vnita
fortior est dispersa. sic est in pposito: q2 agens in pluribus
per se agit vnû effectû. s. intentû: sz post intentû agit aliû
effectum. s. ens per accidês. vt dictû est. ¶ Ad aliam. Si
agens vt in pluribus zc. concedif. si ens per accidês cau
saretur ab agente. vt in pluribus per se: sed si per acci
dens: non opz q eueniat de necessitate. modo sic est q
ens per accidês est ab agente. vt in pluribus: nõ vt a cau
sa per se: sz vt a causa per accidês. q2 aliqd potest eê futu
rum qd nunqz erit. ¶ Aliter dicunt aliqui pcedendo zse
quentiâ. Et cum dicitur. ergo oîa euenirêt de necessitate.
ipsi dicunt q duplex est necessitas. quedâ est côtinua. ita
q res semper sint. alia est necessitas itercisa. z illa est du

N plex: quedâ est determinata quo ad naturâ: z quo ad nos
vt solez cras oriri: necessariû est necessitate intercisa quo
ad naturâ: z quo ad nos. Similiter eclipsis lune z solis.
Alia est necessitas intercisa q ad naturâ: z îdeterminata
quo ad nos. vt possibilia sunt nc̃ia necessitate itercisa z
îdeterminata quo ad nos mõ dicût Ari. nõ hic p incõue
niêti oîa euenire de necessitate: necessitate itercisa z inde
terminata quo ad nos: que est tñ determinata quo ad na
turam: sz habet pro inconueniêti oîa euenire ex necessita
te côtinua z intercisa que est determinata quo ad nos: et
quo ad naturâ. Et hanc dicunt esse intentionez Aristo. sz
ista solutio est côtra fidê z veritatê. ¶ Qõ. VIII.

¶ Quod autê sint principia zc. T.c.7. O

Queritur circa hanc partê. posset queri Utrum omnia de necessi
tate eueniant. sed ista disputabif alibi. Sed
circa istud capitulû. Qz autê vt verum ens. T.cõ.8.
queraf. vtrû veritas z falsitas sint in intelle
ctu. Arguif pmo q nõ. in quocunqz est veritas. in illo est
bonitas: q2 veritas est quedaz bonitas. z falsitas est que
dâ prauitas. vnde mendaciû per se ê malû z prauû z fu
giendum. ex 4° ethicorû: sz bonitas nõ est in intellectu: Tex.c.14.
q2 bonitas z malitia est in rebus: vt res distinguuntur a
mente z itellectu. vt pz in littera. ¶ Item: omne qd est in T.cõ.8.
anima: vel est potêtia: vel habitus vel passio. i. operatio.
vt vult Aristo. 2° ethico. sz veritas nõ est potêtia natura Capi.5.
lis: vt intellectus vel sensus: nec habitus: q2 habitus est i
pma specie qualitatis. sz veritas cû sit conformitas est in
genere relationis: nec est operatio: vt per se patz. ergo zc.
¶ Item: qd est in sensu: nõ est in intellectu. q2 sensus nõ
est intellectus: nec ecõuerso. vt pz 2°. z 3° de anima. sz ve T.c.15.
ritas hz esse in sensu. vt patet per Aristo. 2. de anima. vbi z.22.
dicit. q sensus semp est verus respectu obiecti ppriq. q P
re zc. ¶ Item: qd est in voce nõ est in intellectu: q2 vox
non est in aere. 2° de anima: q2 solum est animatorû: nul T.c.152
lum enim inanimatorû vocat. sz veritas est in voce: q2 p T.c.77.
positiones dicûtur vere. z hoc non esset nisi veritas esset z.97.
in eis: q2 nihil dicitur formalr verû per illud qd est extra
illud: sicut nihil est albû per albedinê extra ipsum: sz p
positiones sunt orationes: z oratio est verû. ergo zc. ¶ Itê
si veritas esset in intellectu tunc veritas non corrûperef
ad corruptionê z permutationê rei: sz hoc est falsum: q2
veritas corrûpitur ad corruptionez z pmutationem rei:
vt pz i pdicamêtis: quoniâ si est vera hec oratio. tu sedes.
te surgente falsa erit. zsequêtia pz. q2 postqz veritas in i
tellectu esset subiectiue: tunc nõ deberet corrumpi ad cor Q
ruptionem rei. ergo veritas nõ est in intellectu nec falsi
tas: q2 opposita nata sunt fieri circa idê.

Oppositum vult Aristo. in isto sexto. q verûz z falsum nõ sunt in rebus extra men Tex.cõ.8.
tem. sz sunt in mente vnde dicit. nõ eniz verû z falsûz est
in rebus. vt qd quid est bonû verû: qd autê malû falsûz:
sz in mente. ¶ Et arguif rõne: bonû vniuscuiusqz dz esse
in eo cuius est bonû: q2 pfectio est in eo cuius est pfectio:
sz veritas est bonuz itellectus: q2 veritas sine actione est
bonû itellectus speculatiui. veritas aût cuz actione est bo
num itellectus practici: vt pz 3° de anima.

Notandû ad itellectû qõnis: q veritas dupl'r capi T.c.34.
tur. Uno mõ: veritas est rei entitas z nâ: z.49.
vñ qcûqz entitas est nata manifestare se intellectui p im
pressionê spêi intelligibilis: sicut visibile êt est natû mani
festare se visui p impssionê spêi visibilis: z sic quodlibet
ens est verû. Alio mõ capitur veritas pro côformitate in
tellectus ad rê que cognoscitur: vt si itellectus cognoscit
aliquâ

A aliquā rem:vt lapidem cōformiter:tunc iſta cōformitas
quā itelľs hꝫ ad rē eſt veritas:⁊ iſta cōformitas vocať ab
aliqbus adeq̄tio itellectus ad rem:⁊ hoc iproprie ⁊ poeti
cum eſt:qꝛ adeq̄ri ꝓprie eſt quātoꝝ:qꝛ ſm q̄titatem ali
qd dī eq̄le vel iequale:ſꝫ itellectus nō eſt quātus.

Ad questionē dōm eſt.primo ꝙ veritas ⁊ falſi
tas.p̄mo mō vľr nō ſunt in itelle
ctu.Et rō eſt:qꝛ ſi ita eſſet:tūc lapis eēt in aīa:ſꝫ hoc ē fal
T.c.38. ſum.3° de aīa:qꝛ lapis nō eſt in aīa:ſed ſpēs lapidis:ꝯria
pꝫ:qꝛ poſtq̄ꝫ veritas.i.entitas rei cuiuſcūqꝫ eēt in aīa: tūc
lapideitas ēt eēt in aīa ſubītiue:⁊ ēt lapis.¶ Scḋo dōm:
ꝙ veritas ⁊ falſitas ſcḋo mō dicta eſt in itellectu ſubītiue.
Et cū eſt:in illo eſt veritas ſcḋo mō:qḋ cōformať alicui:
qꝛ veritas ſic eſt ꝯformitas:mō cōformitas eſt in illo qḋ
B cōformať alteri:ſicut albedo eſt in illo qḋ eſt albū:ſꝫ itel
lectus cōformať rei hńs ꝯuenientiā ⁊ ſilitudinē cū ea: qꝛ
agēs ſemꝑ aſſimulat ſibi paſſiuꝫ: ſꝫ intelligibile eſt agēs
reſpectu itellectus.ergo itelľs ꝯformať ipſi rei:qꝛ itellige
re eſt quoddā pati:vel aliqd ꝯſequēs ipm pati.¶ Notā
dum ꝙ ſꝫ veritas ſcḋo mō dicta ſit in itellectu iherēter
⁊ ſubiectiue:vt ꝑfectio eſt in ꝑfectibili.tn̄ hoc nō obſtāte
T.c.23. eſt in re tāq̄ꝫ in agēte:qꝛ ſicut pꝫ 4° phyſico.qꝛ nō ſolum
eſt iſte modus eēndi in altero:vt in ſubo:ſꝫ etiam modus
eēndi in:ſicut in agēte.¶ Notandū vlterius ꝙ itellect⁹
hꝫ diuerſas opationes:imo duplicē.vna eſt idiuiſibilis i
telligētia ⁊ ſimplex.alia eſt que nō eſt idiuiſibil.ſꝫ diuiſi
bilis:⁊ hec diſtiguunť ꝑ affirmationē ⁊ negationē.ꝑ affir
mationē cū itellect⁹ itelligit aliqua cōponi adinuicē.ꝑ di
uiſionē qñ itellect⁹ itelligit diuidi.mō iſte due opationes
nō hńt ſe ſilr ad v̄itatē.qꝛ in p̄ma opatione eſt v̄itas tm̄:
qꝛ qñ itellect⁹ itelligit reꝫ itelligētia ſimplici ⁊ idiuiſibili
C tunc ꝯformať ei:⁊ illa ꝯformitas eſt veritas:ſꝫ in iſta ope
ratiōe in intellectu nō eſt falſitas:qꝛ alr̄ itelligeret rem.⁊
nō itelligeret:qḋ eſt ꝯtradictio.ſꝫ tn̄ itellect⁹ pōt hēe igno
rantiam de re que oppoiť itelligētie ſimplici:ſꝫ non hꝫ
falſitatē:qꝛ itellect⁹ reſpectu qḋ qd eſt nō pt hēe falſitatē:
ſꝫ in 2° opatione nō ſolū ꝯſꝫ veritas:vt qñ itellectus itelli
git:⁊ ponit illa que ſunt cōpoſita in re: vel diuidit illa q̄
ſunt diuiſa in re.Sꝫ ēt falſitas eſt in 2° opatione qñ itelle
ctus ꝯponit illa que ſunt diuiſa in re.vel diuidit illa q̄ ſūt
cōpoſita.¶ Nōndū ꝙ in 2° opatiōe itellectus v̄itas nō
accipiť vniformiter reſpectu quoꝝcūqꝫ itellig̃.qꝛ q̄dā
ſunt entia ſimplicia:alia ſunt ꝯpoſita vt mālia.mō in 9°
T.c.22. huius dicit Ariſto.ꝙ itellectus reſpectu ſimpliciū nō hꝫ
veritatē:ſꝫ affirmationē:que eſt ſm ꝯpoſitioneꝫ alicuius
de aliquo.vnde ſi facio affirmationē de eo.hoc nō eſt ſꝫ
cōpoſitionē:qꝛ in deo nulla eſt ꝯpoſitio.ſꝫ ibi eſt veritas
ꝑ attingere ⁊ reptitare aliquid.ſꝫ in mālibus ⁊ cōpoſitis
D eſt veritas ſꝫ ꝯpoſitionē:qñ itellectus itelligit aliqua cō
poni que ſunt ꝯpoſita:⁊ aliqua diuidi que ſunt diuiſa:tūc
eſt veritas.vt hō eſt aīal:vel nō eſt aſinus.⁊ ſilr itelligas
de falſitate.¶ Notandū ꝙ Ariſt.dicit 9° hui⁹.ꝙ qñ itel
T.c.22. lectus ignorat ſubām ſimplicē ⁊ ſepataꝫ.ꝙ tūc itellectus
nō hꝫ ſe vt cecitas:qꝛ tūc deficeret ei potētia nālis remo
ta.vt itellectus.vñ nō habemus nos ad cognitionē ſuba
rūꝫ ſeparatarū.ſicut cecitas.i.per ꝑuationē cuiuſcūqꝫ po°.ſ.
remote ⁊ nālis.vt itellectus:qꝛ cecitas dicit ad colores ꝑ
ꝑuationē potētie naturalis:⁊ remote:⁊ ſic itelligit Ariſt.
Sed Cōmētator dicit.ꝙ itellectus noſter hꝫ ſe ad ſubas
ſepatas.vt cecitas.itelligit alr̄.qꝛ refert h̄ ad potentiā ac
quiſitā ⁊ ꝓpinquam:qꝛ ſicut cecitas dicit negationē ali
cuius potentie ꝓpinque ad videndū:ſic etiā itellectus in
p̄ncipio hꝫ negationē potētie poſitiue ꝓpinque ad intel
ligendū ſubas ſeparatas.vñ opꝫ ꝙ acqrat illā potentiaꝫ
ꝑ diſpoſitionē ⁊ cognitionē oīum ſpeculabiliū:⁊ ꝙ infor

met talib⁹.tūc qñ acqſiuit talē habitū:tūc hñ itelligit ſe E
paratas:⁊ ſic nō eſt ꝯdictio Ariſ.⁊ Cōmētatoris:vt patet.

Per hec ad rōnes.In quo eſt bonitas ⁊c.concedi
tur.veritas ſpeculatiua eſt bonū itellect⁹
ſpeculatiui:⁊ practica veritas bonū eſt itellectus practi
ci.Similiter falſitas eſt malum intellectus:quia veritas
⁊ falſitas ſunt in eodeꝫ genere cum bono ⁊ malo.qꝛ dicit
Ariſt.3.de anima.qḋ oīno eſt ſine actiōe ⁊ cuꝫ actione in T.c.34
eodē gňe eſt cū bono ⁊ malo:⁊ per hoc qḋ eſt ſine actio
ne circūloqtur v̄itatē ⁊ falſitatē ſpeculatiuā que eſt ſine
actione.⁊ per hoc qḋ eſt cum actione circūloquitur veri
tatē ⁊ falſitatē practicā que eſt cū actiōe.¶ Per hoc ad
formaꝫ.cōceditur maior.tu dicis.ꝙ in intellectu non eſt
bonitas ⁊c.falſum eſt.qꝛ veritas itellectualis eſt bonitas F
que habentē ꝑficit:⁊ opus ei⁹ bonū reddit.⁊ illa veritas
ſpeculatiua eſt melior veritate practica.Tu dicis.ꝙ Ari T.c.8.in
ſtoteles dic̃.ꝙ bonū eſt i re extra.Dōꝫ ꝙ iſta auctoritas hoc 6°
male itelligitur.ſ.ꝙ bonitas ſit in re extra mentē precise
tāq̄ꝫ in ſubiecto.qꝛ tūc nūq̄ꝫ eſſet i itellectu:qḋ nō eſt ve
rū:qꝛ bonū eſt etiā in v̄tute itellectiua.vñ dicit Ariſto.5°
meta.maxime autē bonū ⁊ maloꝫ ſignificāt qualē in ani T.c.19.
matis.⁊ bonū in habētibus ꝓhereſim ⁊ electionē.vñ be
ne verū eſt ꝙ bonū ⁊ malū ſunt in rebus extra mentem
aliqbus:ſꝫ tn̄ non excludiť qn etiā ſint in intellectu.vt in
potētia electiua ⁊ intellectiua.¶ Ad aliā.omne qḋ eſt in
anima ⁊c.Dōm ꝙ Ariſto.loquitur ibi de anima appetiti 2°ethicoꝝ.
ua:⁊ loqtur de illis que per ſe ſunt p̄ncipia operatōis.vñ Capi.5.
omne qḋ eſt in aīa appetitiua tāq̄ꝫ p̄ncipiū ꝑ ſe opatiōis
exterius:vel eſt potētia nālis ⁊c.vnde non opꝫ ꝙ neceſſi
tas ſit potētia naturalis:qꝛ quicūqꝫ tunc hēet potētiā na
turalem:vt intellectū haberet veritatē:qḋ eſt falſum:nec
opꝫ ꝙ ſit habitus:qꝛ habitus itellectualis eſt in p̄ma ſpe
cie qualitatis.ſꝫ ꝯformitas eſt in genere relōnis.Silr nec
eſt operatio:vt per ſe manifeſtū eſt:nec eſt paſſio:⁊ ſic de G
alijs que ibi enūerat:etiaꝫ veritas eſt in aīa cognoſcitiua
vt itellectiua.vñ Ariſto.ibi nō loqtur de anima cognoſct
tiua.¶ Ad aliā.Illud qḋ eſt in ſenſu ⁊c.hoc negāt aliqui
vt ſanctus thomas:ꝙ veritas ſit in ſenſu:ſꝫ maiorē cōce
dūt:qꝛ dicit ꝙ ad veritatē nō ſolū reqritur cōformitas:ſꝫ
ēt cognitio illius ꝯformitatis.vñ ſꝫ viſus cōformetur vi
ſibili:qꝛ tn̄ nō cognoſcit illā cōformitatē:in eo nō eſt ve
ritas:Iſta ſolutio nō valet.qꝛ eſt cōtra Ariſto.2° de aīa T.c.152.
dicentē.ꝙ videre ſemꝑ veruꝫ eſt reſpectu ꝓprij obiecti.
⁊ itellectus ſemꝑ eſt verus reſpectu qḋ quid eſt. Etiā 2ᵐ
non valet.qꝛ dicit ꝙ ad veritatē reqritur cognitio cōfor
mitatis.vñ hoc accidit itellectui:qꝛ intellect⁹ pōt habere
verā cognitionē alicuius ſine hoc ꝙ reflectat ſe ſuꝑ ꝯfor
mitateꝫ ipſius ad rem.vñ pōt cognoſcere rem vere ſine H
actuali cognitione ⁊ reflexione cognitionis ſuꝑ cōformi
tatē:qꝛ accidit ꝙ itellectus reflectat ſe ſuꝑ cognitionē cō
formitatis.¶ Dōm ergo alr̄.Illud qḋ eſt in ſenſu ⁊c.cō
ceditur.eo modo quo eſt in ſenſu:nō eſt in intellectu.Tu
dicis.ꝙ v̄itas eſt in ſenſu.Dōm ꝙ v̄itas idiuidualis ⁊ ſi
gnificata hic ⁊ nunc eſt in ſenſu:⁊ illa nō eſt in intellectu:
vt in loco ſignato:qꝛ itellectus nō hꝫ locū ſignatū:ſꝫ veri
tas abſtracta ⁊ vlr̄ eſt in intellectu.Uel pōt dici ꝙ veri
tas ſimplicis rei ⁊ ꝑdicamētalis que conſiſtit in appehē
ſione rei eſt in ſenſu.ſꝫ v̄itas ꝓpoſitionis eſt in itellectu:
verum autē v̄itas ſit in aliquo ſenſu interiori.de hoc ing
ras.¶ Ad aliā rationē.Illud qḋ eſt in voce.conceditur.
eo mō quo eſt in voce.Tu dicis.ꝙ v̄itas eſt in voce. ve
rum eſt:vt in ſigno:⁊ ſic nō eſt in intellectu:vt in ſigno:ſꝫ
vt in ſubiecto.Uel alr̄ poſſet dici.Ad minorē.ꝙ v̄itas i
diuidualis ⁊ ſignata eſt in voce.qꝛ ſicut vox eſt idiuidua
lis ⁊ ſignata hic ⁊ nunc: ſic veritas exiſtēs in voce eſt ſi

I gnata: τ hic τ nūc: vñ cōceditur bñ q· veritas sit in voce:
q2 alr nō eēt aliq̄ vox vera: nisi ỽitas esset in voce: q2 ni/
hil denominaᵗ ab illo qḋ est extra ipm: ſʒ ỽitas est in in/
tellectu formalr: vlr: τ abstracte. ¶ Ad aliā rōnē. Si ve
ritas τc̄. cōceditur: si solū esset in itellectu: sic q nullo mō
eēt in re extra: tñ in agēte. Tu dicis: q ỽitas τc̄. Dōm:
q vex est q veritas nō est in re extra: vt in subto: tñ est
in ipsa: vt in agēte. Et ideo sicut ad corruptionē rei etiaʒ
corrūpitur veritas: vt spēs coloris nō ē in corpore vt in
subto: ſʒ bñ est in eo: vt in agēte: vñ ad corruptionē agen/
tis corrūpit: sic ỽitas in corruptibilibus mobilibus va/
riatur τ mutaᵗ ad mutationē rex: per hoc differt ista ve
ritas a ỽitate in mobilibus: q2 que sunt vera semp sūt ve
ra: τ que sunt falsa semp sunt falsa. ¶ Notādū q hic est
vnum dubiū: qḋ mouebitur ꝑpter exercitare τ cogitare
K de solutione huius: q2 oēs cōcedūt veritatez esse in itelle
ctu subiectiue. s. cōformitas: mō nō est itelligibile q ali/
quid cōformetur alteri: nisi illud etiā ꝯformetur sibi per
cōformitatē existentē in eo: q2 nihil est simile alteri nisi
illud ecōuerso sit sibi simile. ergo sicut itellectus cogno/
scens albedinē ꝯformatur ei vera ꝯformitate: sic albedo
ꝯformaᵗ itellectui vera cōformitate. ergo erit cōformi/
tas in re: vt albedine: vnde cum albedo de nouo itelligi
tur: tunc erit in ea noua cōformitas: que prius nō fuit. er/
go opʒ q sit agēs nouū ꝑducens cōformitatē in albedi/
ne. vel ergo est itellectus vel res. vt albedo. non pōt dici
q sit itellectus: q2 itellectus nihil agit ī res speculatiuas:
nec albedo pōt agere. q2 tunc ideʒ respectu eiusdem esset
mouens τ motū: qḋ est ipossibile. ¶ Et ꝯfirmatur. Si in/
tellectus ꝯformatur rei quā itelligit: tunc opʒ q ꝯformi/
L tas termineᵗur ad reʒ. ergo res extra terminat cōformita
tem: tunc queratur de esse illo. s. terminare. vel est in intel
lectu. vel in re. non pōt esse in itellectu: q2 tunc illa cōfor/
mitas in itellectu esset terminus suiipsius. ergo erit in re.
Modo illud terminare nō pōt esse accidēs absolutū: q2
terminare diciᵗ respectu alteriᵘˢ. ergo erit accidens respe
ctiuū. τ per ꝯsequens res intellecta refertur ad intellectū
cōformitate que est in ea: τ a quo causaᵗ ista cōformitas
dubiū est: sic ꝑus. ¶ Ad istud dubiū posset dici saluo iu/
dicio meliori. q itellectus ꝯformatur rei τ illa conformi/
tas per quam ꝯformatur est in intellectu que est veritas.
Etiā res aliqualr ꝯformatur itellectui terminatiue iquā
tuʒ res terminat illā conformitatē. Et illa relatio que est
ꝯformitas: per quā res refertur ad itellectū est in re sub/
iectiue. vnde res ipsa inquantū itelligitur τ intelligibilis
est hʒ cōformitatē ad intellectū. τ hoc q2 terminat cōfor/
mitatē itellectus: τ est alia ꝯformitas intellectus: sicut de
similitudine duarū rerū. q2 iste similitudies sunt diuerse
relationes: que sunt in duobus similibᵘˢ: sic hic de ꝯformi
M tate qua itellectus cōformatur rei: τ ecōuerso: vñ vna est
ex pte cognoscētis: alia est ex pte cognoscibilis. ¶ Ad ar
gumēta. Ista cōformitas in re: vel est ab itellectu vel a re
Dōm q aptitudo conformitatis est in re: q2 res est apta
nata ꝯformari itellectui. Sed actualitas cōformādi est
ab itellectu: q2 intellectus facit res in potentia intellectas
actu itellectas: sic etiā facit ꝯformitatē in rebus. ¶ Et tu
dicis q itellectus nihil facit in res speculatas. Dōʒ q ve
ruʒ est nihil reale. ſʒ bñ aliquid intētionale τ itellectuale:
τ hoc sufficit ad hoc q res cōformentur itellectui: sicut ēt
q res sunt itellectuales τ intellecte. vñ nō volo q ista cō
formitas nō sit in re abˡʳ: nisi in respectu ad conformita/
tem itellectus. ¶ Ad scḋm patet ex dictis. quia volo q
res habeat rationē terminādi conformitatē intellectus.
ēt q esse terminū sit esse relatū. ꝑ qḋ res refertur τ sit in
ipsa re: τ sit distincta relatio a cōformitate itellectᵘˢ. de ħ

ꝑus dictū est de sciētia τ scibili. ¶ Qō. IX. N

Consequenter queritur circa ideʒ capitulū vex entia T.c.8
rōnis sunt in ꝑdicamēto. ¶ Arguitur ꝑmo
q nō: q2 tunc esset processus in infinitum in
rebus ꝑdicamētalibus. hoc est falsum ex pre
dicamētis. τ. 5ᵒ. huius. tenet cōsequētia. q2 possibile est q T.c.14.
aliquis homo itelligat aliqḋ. τ iterū intelligat se itellige/
re: τ iterū reflectat se super 2ᵐ actum intelligendi: τ tunc
iterū super aliū: τ sic in infinitū. ergo si entia rōnis eēnt ī
ꝑdicamento iretur in infinitū in entibus rōnis.

Oppositum arguiᵗ. si ꝑuatio est ens rōnis entia
rōnis sūt in ꝑdicamēto. q2 ꝑ alio en
tia rōnis nō negaᵗ eē in ꝑdicamēto: nisi pro tāto q pre
dicamētū est ens reale: ſʒ ꝑdicamentū est ens rōnis: cum
ꝯsideretur a logico nō ꝯsiderāte nisi entia rōnis. g̊ entia O
rōnis sunt in ꝑdicamēto. ¶ Notandū q· sicut ꝑus dictū
est q de entibᵘˢ rōnis diuersi diuersimode dicūt. Quidā
intelligunt ꝯceptus gñis τ dīie. imo τ spēi τc̄. quos dicūt
esse entia obiua: que hñt esse obiectale τ in ꝑspectu: ima/
ginantur. n. q itellectus itelligens rē ꝑ actum intelligēdi
ꝑducat aliqḋ ens obiuum: qḋ sic ꝯformatū non existit in
re extra subiue: nec in intellectu ihērēter: ſʒ tñ obiue. τ ē
illud ens: sup qḋ itellectᵘˢ figit suuʒ aspectū. Et talia entia
vt ꝯceptus gñis τ spēi τc̄. dicunᵗ eē pure entia rōnis. Qz
autē talia sint entia rōnis ꝑbant experientijs: ꝑmo q cuʒ
aliqua res videtur a longe vi minoris quātitatis q̄ sit: si
cut cū aliqua magna turris vī a longe: tunc apparet esse
multo minoris quātitatis q̄ sit. Hoc etiā pʒ de sole: q ꝑꝑ
magnā distantiā vī eē pedalis. cū tñ sit maior tota terra.
tūc queriᵗ de illa quātitate minori. vtrū illa minor quāti
tas iudicata sit in re: vel in aīa: vel in neutro. τ hoc pʒ per
sufficientē diuisionē: cū sit ens: ista minoritas opʒ q ī ali P
quo istorū sit: ſʒ non est in re extra subiue: q2 tunc res eēt
minoris q̄titatis q̄ sit. τ tūc iudiciū esset verū de sole. qḋ
eēt pedalis q̄titatis: qḋ est falsuʒ. Nec ēt est in aīa ihērē/
ter: q2 sicut color qui apprehendiᵗ a visu non est in visu
inherēter τ subiectiue: sic nec pedalitas solis: que vī esse
non est in aīa inherēter τ subiectiue. g̊ relinquitur q sit in
neutro: τ sic obiectiue tñ erit in aīa. Silr ꝑbāt ꝑ aliā ex/
perientiā hoc: q2 nobis videᵗ aliqḋ corpus hīe ꝯcauitatē:
qḋ tñ realr τ ſm veritatē est planuʒ: vt in picturis artifi
ciox apparet: vñ si tāgātur nō est ibi cōcauitas. ¶ Tūc
arguiᵗ: aut ergo illa cōcauitas est in pariete: aut in visu:
aut in neutro: ita q solū sit in visu obiue: τ hec est mani/
festa ꝑ sufficientē diuisionē: ſʒ ista ꝯcauitas nō est in pa/
riete: q2 paries est planus: nec est in visu: q2 sic visus esset
ꝯcauus. ergo relinquitur q sit in neutro: ſʒ tñ in aīa obiue
Iterū hoc ꝑbant de maioritate denarij proiecti in fundū Q
aque: τ deducas sic de alijs. τ de hoc visuʒ fuit in alia qō/
ne. cū querebaᵗ de cōpōne spēi ex genere τ dīia. τ ibi so/
lute fuerunt rōnes que adducebant ad propositū. Unde
ista opinio nō valet. q2 oē ens vel est in subo: vel non in
subo: τ ħ ꝑ sufficiētē diuisionē pʒ ꝯtradictoriox. mō illḋ
ens sic positū est ens: τ nō est in subo: q2 nō potest esse ex/
tra aīam in mā subiectiue vel inherēter: nec est ens in aīa
subiectiue. vt dicūt. g̊ est ens nō in subo: τ sic erit suba: ſʒ
non est suba corporea. g̊ est suba icorporea τ sepata ab oī
corporeitate: τ sic erit itelligētia: τ ꝑ ꝯsequēs ꝑ actū intel/
ligēdi nos facimus subas separatas vt angelos. τ per ꝯse
quēs opʒ esse aliqḋ mobile qḋ moueat ista intelligētia: si/
cut orbē celestē: qḋ ēt facit itellectus noster: qḋ est absur/
dū. ¶ Per hoc dōm est ad illas experiētias: qñ dī aliqḋ
videᵗ τc̄. cōceditur inq̄tū est ex parte visus: videᵗ eē mi/
nus q̄ sit: τ sol videᵗ eē vniᵘˢ pedis: vñ ēt hoc putaremus

A eẽ in re:si rõ nõ diceret oppositũ. Et tñ q̃ris: vtrũ illa mi-
nor quãtitas sit in re τc̃. Dõm ꝙ nec est in re: nec in aĩa:
q2 pedalitas solis nec est in visu: nec in sole: q2 est vnũ ni-
hil: vñ nõ ens põt itelligi cui nihil corrñdet positiue in
re: vñ isti dicũt: ꝙ sit dña iter cãre itellectionẽ τ termina
re: q2 cãre itellectionẽ nõ debetur nisi enti: sȝ terminare
itellectionẽ debetur ẽt nõ enti. Unñ dõm est ꝙ illud nul-
lo mõ est ens. Et tñ põt terminare actũ videndi. sicut nõ
ens fm eos põt terminare cognitionẽ itellectus: sȝ nõ pos-
sit cãre. Sȝ dices: quõ intelligitur illud nõ ens? põt dici
fm ꝙ ipsi dicũt ꝙ itelligitur per spẽm entis: τ hoc secun-
dario. ¶ Ad aliã experiẽtiã: dõm ꝙ illa ꝯcauitas nõ est
Ca. primo ad finem — ens: sȝ est purȝ nihil: vñ ẽt Ari. dicit pmo metheoroꝝ: ꝙ
albo τ nigro in eadẽ supficie existẽte nigrum apparet di-
stantius: vñ ex hoc assignat cãm voraginis: q2 vorago vi-
B detur esse ex illa distãtia q̃si quoddã foramẽ: vñ illa con-
cauitas in rei veritate nihil est: sȝ est deceptio visus: vnde
etiã ipsi deberẽt dicere cãm deceptiõis: sȝ hoc nõ faciũt:
vñ cã deceptionis põt eẽ ex debili impssione: quia agẽs
plus distãs facit impssionẽ debiliorẽ: τ facit falsum iudi-
cium: cuius signũ est: q2 si res que apparet per magnã di-
stantiã appropinquat: facit fortiorẽ impssionẽ in passũ.
T. cõ. 10. — q2 agẽs nãle nõ agit nisi per ꝯtactũ: vt pȝ 7° phy. τ pmo
Tex. c. 43. — de gñatiõe: τ Cõmen. accipit 2° de aĩa. ergo agẽs ꝓpiquũ
Cõ. 113. τ — ceteris paribus agit fortiorẽ impssionẽ q̃ȝ agẽs distans.
114. τ ĩfra. — ¶ Alia est opĩo: que per entia rõnis intelligit actus acci-
dẽtes aĩe rõnali: vt sunt spẽs itelligibiles: τ actus itelligẽ-
di sicut sunt pme τ scðe itellectiones. vñ itelligere subie-
ctiue τ actiue est ens rõnis: q2 aĩa rõnalis agit τ recipit
ipm p diuersas potẽtias. Mõ per hoc aliq dicũt ad que-
stionẽ ꝙ ista entia rõnis nõ sũt i pdicamẽto. Et fortior rõ
C huiꝰ opĩonis est. q2 si entia rõnis eẽnt in pdicamẽto: tũc
supius differret ab iferiori simplr. sȝ hoc est falsum: q2 su-
perius τ inferius: vt genus τ species oĩno sunt idẽ: τ vlr
vel saltẽ superius est pars eẽntie iferioris. ꝯña pȝ. q2 isti
supponunt ꝙ supius differat ab iferiori fm rõnẽ. τ hoc
oẽs ꝯcedunt. ¶ Itẽ supponitr ꝙ in entibꝰ rõnis suũ esse
fm rõnem est suũ eẽ simplr: τ suũ differre fm rõnem est
suũ differre simplr. Et ex hoc pȝ ꝯñtia: ꝙ cum supius τ i-
ferius differant fm rõnem. si tunc entia rationis eẽnt in
pdicamẽto: tũc haberẽt se sicut supius τ iferius. τ q2 diffe-
runt fm rõnem. ergo supius τ inferius differunt simplr.
ergo relinqtur ꝙ nõ sint ordinata in pdicamẽto. ¶ No-
tandũ quicqd sit de ꝯne ista. rõ nõ videt̃ valere. τ nõ est
demõstratiua cũ dicit̃ ꝙ si entia rõnis eẽnt in pdicamẽ-
to τc̃. negatur ꝯña. Et cũ dicitur supius τ iferius differũt
fm rõnẽ. nõ est cura ad p̃sens. vtrũ ratio accipiat̃ ab ac-
D cidentibus vel a modis eẽndi vel a q̃ddidtate rei. vnde cõ-
cedit̃ ꝙ supius τ inferius differãt fm rõnem. Et cũ dici-
tur. ꝙ in entibus rõnis eẽ fm rõnem est esse suũ simpli-
citer τc̃. hic dicitur ꝙ in entibus rõnis esse fm rõnẽ du-
plex est: q̃ddaȝ est esse pmariũ qð pmo fit in intellectu a
re. vel ab intellectu agẽte. Aliud est esse secũdariũ quo i-
telligunt̃ entia rõnis: cum iaȝ facta sunt: vt hõ hȝ duplex
esse. vnũ esse primariũ qð est in mãa generãte. Aliud hȝ
esse secundariũ quo intelligit hõ. Sic intellectio τ intẽtio
in aĩa habẽt duplex esse. pmũ qð fit in aĩa pmo a re τ ab
intellectu agente. 2m hȝ esse quo intelligit̃ ab itellectu. vñ
qñ intelligo aĩal: ego reflecto me sup illã intellectionẽ: τ
intelligo eã: τ etiã est obiectũ itellectus. vñ illa intellectio
hȝ esse pmariũ: fm ꝙ pmo fit in anima ab itellectu. τ ali-
ud hȝ esse quo intelligit̃. qð est esse secũdariũ. Mõ p h̃
diceretur ad rationem ꝙ in entibus rationis suũ esse fm
rationem est suum esse simplr: τ suuȝ differre fm ratio-
nem est suũ differre simplr. cõceditur quantũ ad esse pri-
mariũ. ¶ Et qñ dicit̃ ꝙ entia rõnis si eẽnt in pdicamẽ-
E to eẽnt ordinata: vt supius τ iferius: τ differũt fm rõnẽ:
τ per ꝯñs simplr. Dõm ꝙ ipsa nõ differũt fm rõnẽ quo
ad eẽ pmariũ: q2 sic sunt idẽ eẽntialr: sȝ solũ differũt quo
ad eẽ scðariũ: τ differre q̃ ad illud nõ est differre simplr.

Dicendum est ergo alr ad q̃õnẽ ꝙ entia rõnis vera que nõ sunt existimata entia sũt
in pdicamẽto aliquo: ita ꝙ itellectiones τ intẽtiões verũ
vt itelligere quo itelligo aĩal sunt in pdicamẽto. τ ratio ẽ:
Oẽ ens verũ p se incõplexũ gñabile τ corruptibile p se ẽ
in aliquo pdicamẽto: ista est vba p Aristo. in pdicamẽtis.
vbi dicit. Eorũ que fm nullã cõplexionẽ dicunt̃ singlm:
F aut significat subaȝ: aut quãtitatẽ τc̃. Et dicit̃. ens p se. q2
si esset ens p accñs: nõ eẽt in pnto: sȝ entia rõnis sũt hõ.
q2 entia rõnis sunt entia p se: q2 nõ sunt entia p accñs. vt
me ambulante coruscauit. Silr sunt entia incõplexa. q2
nullã habẽt cõplexionẽ: q2 nõ sunt entia veridica τ falsi-
dica. Silr gñabilia τ corruptibilia: q2 itelligere τ intelle-
ctiones colligant̃ cũ phantasmatibus: τ gñantur τ corrũ-
puntur de nouo. vt vult Cõmẽtator. 3. de anima. ¶ Itẽ — Cõm. 30.
qð est in aliquo pdicamẽto est in pdicamento. p locum a
parte in mõ: ad totũ in mõ. sed entia rõnis sunt in aliquo
pdicamento: vt postea videbitur.

Notandum ꝙ hic sunt duo dubia: q2 illð nõ est in pdicamẽto qð non est ens extra
T. c. 4. — aĩam. q2 Aristo. 6. huius distinxit ens pma distinctione i
ens in anima τ extra aĩam: τ distinxit in decẽ pdicamẽta
ens extra animã. sed entia rõnis non sunt extra animaȝ:
vt de se pȝ. ¶ Itẽ si entia rõnis eẽnt entia i predicamẽto
oporteret dicere in quo pdicamẽto. q2 ꝙ sint i pdicamẽ-
to hoc est dictũ idirecte: g opȝ ꝙ sint in pdicamẽto q̃ntita-
G tis: sube: vel q̃litatis τc̃. sȝ h̃ nõ põt dici cũ circũeant plu-
ra pdicamẽta. ¶ Ad primũ dubiũ dõm. ꝙ Aristo. nõ po-
suit pmã diuisionẽ entis i ens in aĩa. τ extra aĩam. sȝ pmo
diuisit ens in ens p accñs. τ ens verũ ex vna pte. τ in ens
per se. τ in ens p accñs: vt ens per se distinguit̃ ꝯtra ens p — T. c. 4.
accidẽs. τ verũ: τ hoc pȝ ispicientĩ lrãm suã. vbi dicit. Qm̃
ens simplr dictũ di multiplr: quoꝝ vnum quidẽ est fm
accñs: τ aliud qð verũ τ nõ ens qð falsũ. preter hec autẽ
sunt figure cathegorie: vt qd. quale quantũ τc̃. vñ sic pȝ
ꝙ ens pmo diuidi i ens per accñs: τ verũ. τ p se ens. τ tũc
ens p se diuidit in. x. pdicamẽta. vñ nõ vult excludere en-
tia rõnis a pdicamẽto: sȝ tñ entia veridica τ falsidica: q̃
nõ sunt incõplexa: sȝ cõplexa. vñ cũ entia rõnis vt itelle-
ctiones τ intẽtiones sint incõplexa: pñt esse in pdicamẽ-
to. ¶ Ad 2m dõm. ꝙ sicut cõmuniter dicitur ꝙ quedaȝ
entia rõnis sunt pme intẽtiones. alie sũt scðe intẽtiones.
H τ dicunt ꝙ prima intẽtio est pma intellectio rei que acci-
pitur a ꝓprio mõ eẽndi: vt si itelligit̃ aĩal itellectiõe que
accipit̃ a sentire: qð sibi ꝓpriũ est. tunc est pma intentio.
Sed 2a intẽtio est itellectio rei que accipit̃ a mõ essendi
cõi. vt si itelligit̃ aĩal vt hȝ esse in pluribꝰ. q2 hoc est sibi
cõmune: τ aliqs. vt plante τ colori. Et sic est 2a intẽtio. tñ
melius est: vt visuȝ fuit prius: ꝙ intẽtiones rerũ capian-
tur a q̃ddidtate rei: vt vult Lyncon. pmo poste. vñ quocũ-
q3 modo sumant̃ intẽtiones: siue a mõ eẽndi: vl a q̃ddita-
te rei. pñt ꝯsiderari quadruplr. vno mõ: quo ad formã q̃
itelligit̃ fm se τ absolute. 2° mõ pñt ꝯsiderari quo ad ꝓ-
ductionẽ eoꝝ ab itellectu. 3° mõ pñt ꝯsiderari quo ad re-
ceptionẽ earũ in itellectu. 4° mõ q̃ ad similitudinẽ τ cõfor-
mitatẽ itellectus ad rẽ. ¶ Per hoc dða sunt q̃tuor. pmo
ꝙ si capiant̃ intẽtiones pmo mõ: tũc sunt in pma spẽ q̃-
litatis. Et rõ est. Illa que habẽt se vt habitꝰ τ dispõ: sunt
in pma spẽ q̃litatis ex pdicamẽtis. sȝ intẽtiones τ itellecti-
ones fm se τ absolute. prout intelligunt̃ quo ad formã ha-

I bēt se vt babit⁹ ꝛ dispō. vtrū aūt spēs itelligibilis sit idē
qd̄ itellectio ptinet ad 3ᵐ de aīa. Silr vtꝝ spēs rei intelligi
bil' q̄ repñtat rē sit in eodē p̄nto cū illa re. vt spēs lapidis
sit in p̄nto subē. ꝛ sic de aliis. Hꝫ est bonū iuestigare. sꝫ ba
bebit locū. nono bui⁹. ¶ 2° dꝫ q̄ si capiant̄ 2° mō. s. quo
ad pductionē eoꝝ ab itellectu agēte sunt in p̄nto actiōis
Et cā est. Illa q̄ sunt actiōes aie sūt in p̄nto actiōis. sꝫ intē
tiones ꝛ itellectiones quo ad pductionē ab itellectu sunt
actiones aie. vt de se pꝫ. ¶ 3° q̄ si capiant̄ 3° mō. s. quo ad
receptionē eaꝝ in itellectū: sic sūt in p̄dicamēto passiōis.
Et cā est. q̄ sic po^a receptiua est po^a passiua. sic receptio
Te.c.2 est passio: vel eꝫ. Et hāc intētionē dixit Aril. 3° de aīa. q̄ i
telligere est qdā̄ pati: vel ꝯsequit̄ ip̄m pati: ꝛ nō est pati
corporeū ꝛ corruptiuū: sꝫ icorporeū ꝛ receptiuū vt visuꝫ
K est. g̃ ꝛc. ¶ 4°. q̄ si accipiant̄ quo ad similitudinē ꝛ ꝯformi
tatē itellectus ad rē sunt in p̄dicamēto relōnis. Et cā est.
Illud est in p̄dicamēto relōnis: qd̄ est respect⁹ s̄m eē ad
aliud: sꝫ intētiones sunt hꝫ: q̄ gen⁹ alicui⁹ spēi gen⁹: ꝛ spēs
alicui⁹ gñis spēs. ꝛ sic pꝫ q̄ qñ querit̄ in quo p̄dicamento
sunt intētiones nō est r̄ndendū simpl'r. sꝫ cū distinctione
cū sit iterrogatio multiplex. ¶ Notandū vlteri⁹. q̄ sicut
se habēt accñ̄a ad diffōnē: sic entia rōnis ad p̄dicamētū:
sꝫ accñ̄tia nō habēt diffōnē simpl'r: q̄ diffō simpl'r solū
Te.c.15.ꝛ 17. debet̄ subē. 7° bui⁹. sꝫ accñ̄tib⁹ secūdario ꝛ p posteri⁹. vñ
Cōmē. 7° bui⁹ dicit. q̄ q̄ attribuit accñ̄tib⁹ diffōnē p̄mo
Com.15. ꝛ simpl'r magis attribuit eis q̄ꝫ debeat. ꝛ q̄ aufert ꝛ negat
ab eis diffōnē magis aufert q̄ꝫ dꝫ. vñ Ari. tenuit viā me
diā: q̄ nō dedit eis diffōnē p̄ ꝛ simpl'r. nec abstulit ab eis
diffōnē simpl'r. sꝫ dedit eis diffōnē scd̄ario ꝛ p posteri⁹.

Ad rōnem in oppositū: cū dī. q̄ si entia rōnis ꝛc. Dōm q̄ eē pcessuꝫ i ifinitū i eēntial'r
L ordiatis est icōueniēs. sꝫ in accidētal'r ordiatis nō est icō
ueniēs: imo est necessariū. vt pꝫ in idiuiduis. vñ entia rō
rōnis sunt accñ̄tal'r ordiata. g̃ in eis pōt pcedi in ifinitū.
vñ tñ eēt incōueniēs si nō eēnt ordiata in p̄nto: q̄ sic ēt
eēt pcessus in ifinitū. qd̄ eēt eq̄ malū: ac si eēt in p̄dicamē
to. ¶ Notādū q̄ aliq dicūt hꝫ. q̄ lꝫ ꝯcedat̄ ꝛ dicat̄ q̄ ens
rōnis sit i p̄nto. tñ nō est in p̄dicamēto eodē mō. sicut alia
entia extra aiam: q̄ alia entia sic sunt in p̄dicamēto. q̄ de
nominant̄ accñ̄a p̄di^{me} q̄ est in scd̄is itētionib⁹. vñ ista itē
tio gen⁹ denoiat aial. q̄ itentio oino est extra eēntiā aialis.
ꝛ eꝫ. aial est extra eēntiā eius: sꝫ entia rōnis vt intelligere
vel itellectiones nō sic p̄nt eē in p̄dicamēto: q̄ denoient̄
p̄di^{me} acci^{li} in scd̄is itētiōib⁹: vt dicā. itellectio ē gen⁹ vel
spēs: q̄ si hoc eēt: tunc supius ꝛ iferius differrēt eēntial'r:
ꝛ supius esset oino extra essentiā iferioris: ꝛ ecōuerso: sed
hoc est falsuꝫ. q̄ supius nō dicit aliquid oino extra essen
tiam inferioris. vt oēs cōcedunt ꝯtria pꝫ. q̄ sicut itentio
que attribuit̄ animali est extra essentiā animalis. sic eēt
in pposito. cū dicitur intētio est genus: ꝛ genus est supius
M ad intentionē illā. ꝛ sic supius esset extra eēntiam inferio
ris. g̃ nō denominat̄ p̄di^{me} acci^{li} sicut alia entia extra ani
mā. vñ ista sunt in p̄dicamēto. vt nā cōis ꝛ polis: q̄ sicut
aial est nā cōis ad hoiem. sic intētio cōis est ad intētionē
lapidis: q̄ ꝯtrahitur per cā. sicut cōe ꝛ supius per specia
le ꝛ inferius: sed non denominat̄ p̄di^{me} accidētali ab istis
secundis intentionibus. ¶ Qō. X.

Consequenter querit̄ circa idem capitulū ꝛ pp̄ dcā
in p̄cedenti questione. vtrū p̄ter differētiam
realē. ꝛ p̄ter differentiā rōnis sit aliqua alia
dīa. vel diuersitas 3ª. que nec sit dīa realis
nec rōnis. Et arguit̄ q̄ nō. sic se hꝫ ens ad ens reale: ꝛ ad
ens rōnis. sic dīa se hꝫ ad dīam realē ꝛ rōnis p ꝯueniē
tem silitudinē: sꝫ ens sufficienter distinguit̄ p ens reale ꝛ
rōnis ex cōi ꝯsensu oium. ꝛ est fundamētū. q̄re ꝛ dīa N
sufficiēter distinguit̄ p dīam realē ꝛ rōnis.

Oppositum arguit̄ auctoritate modernoꝝ do
ctoꝝ dicentiū. q̄ p̄ter dīam realeꝫ
ꝛ rōnis opꝫ dare aliā dīam 3ᵃᵐ: ꝛ dicunt se hoc non ad
inuēisse: sꝫ attribuūt reuerēdo doctori Joāni Scoto ordi Te.c.34.
nis minoꝝ: ꝛ dicūt se hēe ex doctrina scotica. ¶ Notan
dū q̄ Aristo. 2. celi. ca. de duab⁹ q̄ōnibus diffici^{bus} r̄ñ' cui
dā obiectōi morali: que posset sibi fieri: q̄ alicui videret̄
q̄ inquirere de istis diffici^{bus} q̄ōnibus esset error: ita q̄
inquirere de hꝫ diffici^{bus} rebus iputaret̄ magis stultitie ꝛ
errori q̄ꝫ cā ingrēdi veritatē. ¶ Ad hoc r̄ndet Aris. q̄ lꝫ
ex ingsitiōe aliquoꝝ difficiliū aliqs debeat increpari: nō
tñ silr oēs increpari debēt: sꝫ opꝫ inspicere cām ingsitio
nis ꝛ modū ingrendi. vtrū hꝫ faciat cū mō hūano. i. sic q̄ O
libet posset ingrere de populo: vel faciat hoc vltra cōem
modū hoium. i. firmius. vñ aliqs ingrens de his rebus. ꝛ
irrōnabil'r est increpādus. Sꝫ si inquirit ex cā rōnabili ꝛ
mō credēdi rōnabili nō est icrepādus. vñ pōt colligi sic
ex verbis eius. Forte quidē igitur enūciare ꝛ p̄termittere
nihil videt̄ esse signū: aut multe stultitie: aut multe prom
ptitudinis. nō tñ silr iustū est oēs increpari: sꝫ opꝫ videre
ingrendi cāꝫ que sit. ꝛ q̄uo vī se hēe credēdo vtrū modo
hūano vel firmius. certiores igitur necessitates cuꝫ inue
nerit grām iustū est hic inuenientib⁹. Hanc obiectionis
moralis r̄nsionē Cōmētator exponēs multū subtiliter. ꝛ
ad mentē Arist. cūdo dixit q̄ multi modi ꝛ diuersi sunt Cōm.34.
q̄bus potest aliqs moueri ad ingrēdū de difficilib⁹ reb⁹.
ꝛ qdā horū modoꝝ sūt vituperabiles. ꝛ qdā laudabiles
hñ dicit q̄ q̄tuor modis cōtingit: q̄ aliqs itromittit se de
difficilib⁹ q̄ōnibus. vno qdem mō pp̄ inuerecūdiā vt qñ
scit q̄ de tali re sibi veritas est impossis. ꝛ tñ ꝯtīgit pp̄ vi P
deri: vt faciūt sophiste. ꝛ hoc est vituperabile: q̄ dī p̄mo
physico. q̄ vilis ꝛ ingloriosus est itellectus qui icipit ali
quid pficere: ꝛ negt. ¶ 2° mō cōtingit ex errore: vt quan
do aliqs putat q̄ oīa sint certitudinal'r ꝯprehensibilia. ꝛ
pp̄ter hoc mouet̄ ad ingrenduꝫ de illis. ꝛ sic decipit̄. q̄
nō oīa pblemata eque sunt certa. ꝛ hoc silr est vitupabi
le. ¶ 3° mō hoc ꝯtingit ex ignorātia qñ aliqs ignorat dif
ficultatē in aliquo: ꝛ tunc aggredit̄ ꝛ ingrit illa que sunt
supra eius naturā: ꝛ isti tres modi sunt vituperabiles. vt
vult Cōmētator. ¶ 4° mō ꝯ^{tt} hoc ex desiderio sciēdi cau Tex.c.21.
sas rerū: q̄ ipse desiderat perfectionē ad bonū itellect⁹. ꝛ Capi.3.
hoc est laudabile. vñ veritas est pfectio intellectus. 3° de
anima. ꝛ 6. ethico. Sꝫ verū nō scitur sine causa: vt pꝫ. Si
ergo Ari. qui fuit p̄nceps phōꝝ. ꝛ Cōmētator q̄ fuit mul
tum ppinquus titubabant de ingsitione questionū diffi
ciliū. g̃ nos multo magis debem⁹ formidare de hꝫ ingsi
tione. cū ad Ari. ꝛ Cōmētatorē nos habeam⁹ sicut simia
defectuosa ad hominē: q̄ sicut simia imitatur hoiem cuꝫ Q
defectu: sic nos Aristo. ꝛ Cōmentatorē defectuose imita
mur. vt ergo possimus isti obiectioni morali respōdere
declinabo a tribus primis causis ingsitinis que sunt vitu
perabiles ꝛ eas conabor remouere nos excusando ab eis
Primo de p̄ma: q̄ non inquirimus de ista questione dif
ficili propter inuerecundiā vt sophiste faciunt: q̄ pp̄rie
tas ꝛ inuerecundoꝝ ꝛ sophistaruꝫ est pertinaciter affir
mare: ꝛ omnino velle vincere. Sed nos in ista questione
recitabimus positionem: que videtur probabilior: ꝛ non
affirmamus pertinaciter: sed cum modestia hoc inquiri
mus dubitando: ꝛ dicimus probabiliter determinando:
vnde duplex est determinatio probabilitatis. primo to
picoꝝ: vna determinatiua. alia probabilis. modo ad eui
tandam verecundiam determinabimus istam questio
nem probabiliter. Silr aliam cām inquirendi vitupera
bilem

A bilem que est ex errore possumus rõnabiliter cauitare:qꝛ
satis est manifestũ.ꝙ nõ oĩa sunt certitudinaliter ⁊ eq̃lis
certitudinis cõprehẽsibilia:qꝛ nõ est similiter exgrẽda cer
titudo in oĩbus:ergo de ista qõne nõ ingrimus ex erro
re.similiter possumus cauitare tertiã cãm ingrendi vitu
perabilẽ.s.que est ex ignorãtia:qꝛ ingrimus de istis diffi
cilibus:que faciunt dubitare quẽcũqꝫ scientẽ.nõ ꝙ igno
ramus ꝙ ista sunt difficilia:sed bene scim⁹ diffi^cia^.ni ing
rimus.⁊ hoc ꝑpter quartã cãm:que est laudabilis.s.ꝑpt
desideriũ sciendi causas rerum:⁊ veritatẽ hui⁹ qõnis.

His visis in hac qõne sic ꝓcedã.ꝑrimo recitabo
põnẽ vnã ſm opionẽ doctoꝝ cũ rõnib⁹.
2° obijciam inq̃sitiue ↄtra ipsam.3° cõfirmabo rõnibus
istis.q̃bus iꝓbata fuit alia positio.4° soluã rões ꝑme
positionis.¶ De primo notãdũ ꝙ sunt aliq̃ solẽnes do
ctores hui⁹ tẽporis dicẽtes.ꝙ ꝑter differẽtiam realẽ:qua
B aliqua differunt numero vel analogia.⁊ preter differẽtiã
rõnis qua aliq̃ differũt per operationẽ itellect⁹:opꝫ esse
tertiã dĩam ⁊ diuersitatẽ qua differũt:vel aliqd differt:
nec dĩa reali:nec dĩa rõnis:qꝛ ista dĩa fuit incognita ⁊
inominata.ideo cõueniens fuit huic diuersitati fingere ⁊
iponere nomẽ manifestatiõis grã vel boni:qd ꝑi sequit̃.
vt dicit̃ 9° ethi.vñ vocãt eã dĩam formalitatũ ⁊ diuersi
tatẽ ex natura rei.⁊ differre ſm eã ẽ differre formaliter:
qd est denominatiuũ a formalitate:hoc fit quo ad qd no
minis.¶ Rationes efficaciores hui⁹ questionis sunt sex.
quarum prima sumitur ex intellectionibus dei siue pri
me cause.⁊ est ista.Si nõ esset dare tertiam differentiaꝫ
preter realeꝫ ⁊ rationis:tunc deus nõ posset intelligi di
uersis intellectionibus ⁊ distinctis:sed hoc est falsum:qꝛ
deus posset intelligi diuersis intellectionib⁹:qꝛ põt itelli
gi ꝙ est suba:⁊ ꝙ est itelligẽs.⁊ vita ⁊ sapia.mõ certũ est
C ꝙ iste itellectiones sunt diuerse:qꝛ si nõ sunt diuerse in
tellectiones:q̃bus itelligo deũ esse deũ ⁊ actũ:⁊ deuꝫ esse
actũ vel sapientiã:tunc nõ contingeret ipsum declarari:
qꝛ sicut illud est certũ ⁊ iexquisibile:ꝙ deus est deus:sic
⁊ illud:deus est actus vel sapientia.ↄñtia pꝫ:qꝛ postquã
nulla esset differẽtia ⁊c̃.deus nõ posset intelligi diuersis
itellectionib⁹:qꝛ ista diuersitas nõ põt sumi ex parte rei:
qꝛ nulla differẽtia realis cadit in deo:nec põt esse distin
ctio intellectionũ ex parte intellect⁹:qꝛ hoc est dicere fi
gmẽtũ:vt pꝫ.g̃ iste itellectiones distinguunt̃ alia dĩa.q̃
nec est realis nec rõnis.¶ Et ↄfir̃.nõ vñr eẽ diuerse itel
lectiones nisi hẽant diuersas ↄformitates ad illud quod
itelligit̃:sed ↄformitates sunt respect⁹:⁊ respect⁹ nõ põt
distingui nisi terminus distinguatur:qꝛ non sunt diuerse
equalitates nisi sint diuersa equalia.ergo opꝫ ꝙ iste di
uerse intellectiones dei distinguant̃ ex parte termini.s.
D dei intellecti:sed non distinguunt̃ dĩa reali nec rõnis:g̃
est 3ª dĩa.¶ Item cõfirmando ex itellectu alioꝝ ꝑsup
ponitur ꝙ deus intelligat causata.patet:qꝛ agens per in
tellectum ⁊ volũtatem debet cognoscere ea:quoꝝ est cã
agens:sed deus est agens per intellectũ ⁊ volũtatẽ oĩum
entium.vt cuilibet manifestuꝫ est.¶ Ex hoc arguit̃.vel
ergo intelligit ea eadẽ intellectione vel distinctis.Si di
stinctis.illa nõ est distinctio ex differentia intellect⁹:qꝛ
circũscripta rõne ⁊ operatione itellectus adhuc itelligit:
nec etiam distinctione reali:qꝛ illa nõ cadit in deo:ergo
aliqua distinctione tertia.¶ Sed forte diceres:ꝙ eadẽ
itellectione intelligit oĩa causata:non valet:qꝛ itelligere
5°.⁊.30. cõ/mentis. diuersificat̃ ſm diuersitatẽ nãe itellecte.vt dicit Cõmẽ
tator 3° de aĩa.¶ Item arguit̃ ex parte intellectionis in
telligẽtiarũ.ↄstat ꝙ ſm pħm quelibet itelligẽtia itelligit
deũ:imo et q̃libet iferior itelligit supiorẽ:vt dicit Cõmẽ.
Cõm.14. 3° de aĩa.¶ Tunc querit̃.vtꝝ itellectiones:puta quarũ

E vna intelligit deuꝫ:⁊ vna intelligit seipsam sint eedẽ vel
diuerse.modo certũ est ꝙ nõ sunt eedem:qꝛ obiectũ non
idẽ.s.deus:qui itelligit̃ ab itelligẽtijs:⁊ itelligẽtia que in
telligit̃ a se:g̃ relinquit̃ ꝙ sint diuerse.modo certũ est ꝙ
ibi nõ est diuersitas realis nec rõnis:g̃ relinquit̃ ꝙ sit 3ª
diuersitas.¶ Itẽ Cõmẽtator dicit.12° huius.in quadaꝫ Com.44.
digressione ↄ̃ Auic.nihil ꝓhibet effectũ esse diuersaꝝ in
telligẽtiaꝝ.vñ ipse dicit:ꝙ illud qd intelligit motor ꝑmi
celi de deo est aliud ab eo:qd itellĩt motor saturni de do.
¶ Ex h̃ sic arguit̃.Illud q̃ vel de q̃ itelligit̃ aliđ ⁊ aliđ
a diuersis itelli^bus^ in illo est diuersitas ⁊ alietas aliq̃lis:qꝛ
qd itelligit̃ de alio est in ipso:vt de hoĩe aĩal itelli̾:g̃ aĩal
est in hoĩe:sed de deo itelligit̃ aliud ⁊ aliud a diuersis in
telligẽtijs:qꝛ illud qd itelligit motor ꝑmi celi de deo ⁊c̃.
g̃ est distinctio ⁊ alietas in deo:sed nõ est rõnis:qꝛ circũ
scripto ope itellect⁹:adhuc esset diuersitas:nec est realis:
vt pꝫ ex dictis:g̃ relinquit̃ ꝙ sit alia diuersitas 3ª:que nec
F sit realis nec rõnis:⁊ h̃ sit q̃ ad rõnẽ que sumit̃ ex parte
intellectionũ:qꝛ sequentes oẽs ↄfirmãt ꝑmã.¶ 2ª rõ su
mitur ex parte entis ⁊ vnius.⁊ est ista.Certũ est ꝙ ens ⁊
vnũ sunt idẽ real̾r ⁊ eẽntial̾r.⁊ tñ distinguunt̃ vt oẽs cõ
cedunt ⁊ nõ distinguunt̃ real̾r ⁊ eẽntial̾r:vt pꝫ 4° meta. Tex.c.3.
nec ſm rõnẽ tñ:qꝛ talis distinctio esset ficta cuꝫ ei nihil
rñdeat in re.g̃ relinquitur ꝙ sit 3ª dĩa.¶ 3ª rõ sumit̃ ex
ꝑte supioris ⁊ inferioris:⁊ est ista.Hõ ⁊ aĩal distinguunt̃
abinuicẽ:⁊ nõ distinguunt̃ cõceptu solũ:qꝛ sic distinctio
eẽt ficta:qꝛ illud est fig^m^:qd distinctioni ex ꝑte intellect⁹
nihil respõdet in re:nec distinguunt̃ real̾r:qꝛ aĩal ꝑ ⁊ ꝑ se
ꝑdicat̃ in ꝑ mõ de hoĩe.⁊ ita nõ distinguunt̃ real̾r.g̃ reli
quit̃ ꝙ sit 3ª dĩa qua distinguunt̃.Et ista rõ põt capi in
terminis alijs:vt in ente ⁊ suba.Certũ est ꝙ ens vt ens ⁊
suba vt suba dĩnt:qꝛ aliqd dẽbet̃ sube iq̃ntũ suba:qd nõ
debet̃ enti iq̃ntũ ens:vt ꝑ se existere:h̃ dẽbet̃ sube iq̃n
tũ suba:nõ tñ debet̃ enti iq̃ntũ ens:qꝛ tũc deberet̃ oĩ en
ti:qd est falsum.g̃ dĩnt:ſꝫ nõ ſm rõnẽ tñ:qꝛ circũscripta
G oĩ opatione intellectus adhuc ista dĩnt:nec dĩnt realiter:
qꝛ tunc ens nõ statim descẽderet in subam:qd est falsuꝫ:
qꝛ ens imediate descendit in.x.ꝑdicamẽta.¶ 4ª sumit̃
ex ꝑte vnitatis ⁊ numeri.⁊ est ista.Ternarius triũ hoĩuꝫ
est vnus numerus:aut g̃ vnitas q̃ est vnus vel est idẽ oĩ
no cũ isto nũõ vel diuersa:ꝑ sufficientẽ diuisionẽ.nõ põt
dici ꝙ sit ideꝫ:qꝛ tũc ternarius numerus est vnus:tunc
idem denoiabit seipm:qd est falsuꝫ.g̃ dĩt:ſꝫ nõ põt differ
re ſm rõnẽ:qꝛ talis dĩa esset ficta:nec dĩt real̾r:qꝛ tũc in
isto ternario eẽt 3ª vnitas:qꝛ tres vnitates sunt ibi hoĩuꝫ
triũ.⁊ ista 4ª vnitas.Sil̾r in alijs in binario eẽt 3ª vni
tas ⁊c̃.g̃ erit 3ª dĩa:q̃ dĩt vnitas a ternario.¶ 5ª sumit̃ ex
iudicio intell̾s vel electiõe volũtatis.Et est ista.Iudiciũ
quo iudico aliqd esse bonũ eligibile ⁊ electio illius boni
nõ distiguunt̃ abinuicẽ real̾r:nec rõne.⁊ tñ nõ sunt vnũ
H ⁊ idẽ:⁊ ideo distinguunt̃ aliq̃ dĩa:que nec est realis nec
rõnis.⁊ est maior va:qꝛ iudiciũ quo iudico aliqd esse bo
nũ eligibile:vt electio illius boni non dĩnt realiter.ꝓbo:
qꝛ quecũqꝫ sunt cãe eiusdẽ effectus in eodeꝫ genere cãe:
⁊ in eodẽ mõ cãlitatis nõ dĩunt realiter:qꝛ impoĩe est eẽ
diuersas cãs eiusdem effectus in eodẽ gñe cãe.⁊ in eodeꝫ
mõ cãlitatis:vt pꝫ 2° phy̾.sed iudiciũ boni eligibilis per T.cõ.30.⁊
itellectũ:⁊ eligibile illi⁹:tunc boni sunt cãe eiusdẽ effect⁹ 31.
⁊ in eodẽ gñe cãe.⁊ eodẽ mõ cãlitatis:vt si iudico per i
tellectũ practicũ ꝙ datio elemosyne sit bonũ ⁊ honestũ:
ex hoc eligo tunc ista duo.s.iudicium ⁊ electio sunt cause
illius dationis exterioris in eodẽ genere cãe:qꝛ sicut iu
dicium illius boni est cã efficiens illius dationis exterio
ris:sic ⁊ electio.⁊ in hoc omnes cõueniunt.Similiter in
eodeꝫ mõ cãlitatis.¶ Ad cuius intellectum notandum

I ꝙ modi cāꝝ distinguunt̄.2° phy.ꝙ quedā sunt cāe per
A.tex.c.32. se.quedā per accidens:quedā cōplexe:quedā incōplexe:
vsqꝫ ad quedā in actu.quedā in potētia:quedā vniuersales:siue
tex.cō.38. remote:quedam ꝓprie siue ꝓpinque.ꝛ si sunt alij modi
cāꝝ reducunt̄ ad hos.vt pꝫ ibidē.mō iudiciuꝫ ꝛ electio
respcū istius effect⁹ exterioris.s.dationis non distinguit̄
per hoc qḋ est per se vel per accidēs:qꝛ vtrūqꝫ est causa
per se illius dationis:nec distigunt̄ per potētiā ꝛ actū:
qꝛ ambo sunt cāe illius dationis in actu:nec per comple
xum ꝛ incōplexū:qꝛ vtrūqꝫ est cā incōplexa.Similiter
nec per vniuersale ꝓpriū:vel remotū ꝛ ꝓpinquū:quod
idē est:sicut est in gnōne hois:vt sol ꝛ homo ꝯcurrunt:qꝛ
qꝛ sol est cā vniuersalis.ꝛ homo est cā ꝓpria.ꝓbatur qꝛ
quādo alique cause ꝯcurrunt ad aliquē effectū quarum
vna est vniuersalis:ꝛ alia ꝓpria.vniuersalis semper est
pluriū effectuū ꝙ̄ ꝓpria cā:vt in gnōne hominis cōcur-
rit sol ꝛ homo.ꝛ sol est cā vl'is.ꝛ hō est cā ꝓpria.ꝛ sol est
cā pluriū ꝙ̄ homo.Simil'r mā ꝑma ꝛ mā ꝓpinqua sunt
K cāe eiusdē effectus:ꝛ mā ꝑma:que est cā vniu'lis:ad plu-
ra se extēdit ꝙ̄ ꝓpinqua:sed sic non est hic:qꝛ cuiuscūqꝫ
iudiciū boni eligibilis est cā ꝛ eiusdē electio illius:ꝛ cau-
salitas vnius nō extēdit se ad plura ꝙ̄ causalitas alteri⁹:
qꝛ si iudico dationē elemosyne esse bonā:ꝛ eligo:hec nō
sunt cā alicuius effectus nisi illi⁹ dationis exterioris:tūc
resumat̄ rō.Quecūqꝫ sunt cāe vnius effectus in eodē ge
nere ꝛ mō cāitatis nō differunt realiter:sed iudicium ꝛ
electio sunt hꝰ.vt visum est.ergo nec differunt rōne tm̄:
qꝛ tunc ista distinctio esset ficta:cui nihil respōderet in
re:ergo relinquit̄ ꝙ differāt dr̄ia aliqua 3ª.¶ Sexta su-
mit̄ ex parte impossibilitatis ꝯtrarioꝝ.Quia si nō esset
dr̄ia aliqua preter dr̄iam realē ꝛ rōnis:tūc vnū ꝛ idē oī-
modo idētitate posset simul esse ꝛ nō esse:cōponendo ly
simul cū esse:ꝛ nō esse:sed hoc est falsum.ꝛ ꝯtra primam
Tex.cō.9. dignitatē:vt pꝫ quarto huius.ꝯñtia pꝫ:qꝛ capiatur aliqḋ
vnū ꝛ idē generabile.hoc pōt nūquā generari.vt oēs cō-
cedunt:sed ex quo est generabile pōt esse in aliquo futu-
L ro tempore:vel instanti.sit ergo illud instans.a. in quo
pōt esse.ꝛ qꝛ pōt nūquā generari.ergo in eodem.a.potest
nō esse.ꝛ sic pōt simul esse ꝛ nō esse:sed illa differunt:sed
nō realiter:qꝛ vnū ꝛ idem est qḋ non pōt simul recipere
ꝯtradictoria:nec rōne:qꝛ tunc esset ficta distinctio.ergo
relinquit̄ ꝙ 3ª differētia differt inquātū generabile ꝛ nū
Ꝯ scoticā quā generabit̄.¶ Cōtra hanc opinionē obijcit̄ sex me-
opi. dijs.Primū sumit̄ ex parte vnitatis.Et est istud.Si pre
ter distictionē realē ꝛ rōnis esset dare aliā distinctionē:
que esset in deo:tunc deus nō esset maxime vnus:qꝛ si in
deo poneret̄ ista distinctio:qꝛ nunꝙ̄ vnū oppositoꝝ po-
test esse perfectissimū ꝛ vnū cū suo opposito:vel cū ali-
quo:qḋ magis appropinquat suo opposito ꝙ̄ ipsum:vt
caliditas nō pōt esse perfectissima cū frigiditate:vel cuꝫ
aliquo qḋ magis appropinquat ad frigiditatē ꝙ̄ ipsa:sꝫ
M ois distinctio opponit̄ vnitati:vel magis appropinquat
multitudini quo opponit̄ vnitati.ergo si distinctio aliq̄
esset in deo:tūc deus nō esset maxime vnus:sed hoc est
falsum ꝛ ꝯtra oēs leges:qꝛ solus deus est vnus elegātissi-
Tex.c.39. ma ꝛ perfectissima vnitate:vt pꝫ.12° hui⁹.Et ꝯfirmatur.
ꝛ inde. quicqd est in deo:est deus ꝛ vita ꝛ sapia:ꝛ sic de alijs p^{lis}:
ꝛ illud est famosum apud oēs cuiuslibet legis.Et pōt ꝓ-
bari:qꝛ si aliqd esset in deo qḋ nō esset deus:vel illud eēt
perfectius deo:ꝛ hoc nō:qꝛ deus est optimus coꝝ que in
Tex.c.21. nā:qꝛ est bonū ꝛ perfectū.in fine 5^{ti} hui⁹.vel minus per-
fectū.ꝛ hoc nō:qꝛ ridiculū eque nō pōt esse:ergo nulla di
stinctio cadit in deo.aliter extrema distictionis caderēt
in deo:qḋ est falsum.¶ 2^{m} me^{m} sumitur ex parte sube ꝛ
accidētis.ꝛ est istud.Si in deo caderet distictio:vel hoc
esset sm̄ subam:vel sm̄ accidēs:vel partim sm̄ subam:ꝛ N
partim sm̄ accn̄s:ita ꝙ extrema distōnis:vel eēnt sube:
vel accn̄tia:vel partim substātie:ꝛ partim accidētia.sed
nullo modo:ꝑ:ḡ ꝛc̄.maior nota est per sufficiētiꝫ diuisio-
nem:qꝛ omne ens vel est suba vel accidēs.ex p̄n^{tio}.ꝛ 7°. Tex.cō.8.
huius.minor patet:qꝛ distinctio in deo nō cadit sm̄ sub-
stantiam:qꝛ in deo nō sunt distincte substātie:nec essen-
tie:qꝛ qcquid est in deo:hoc est deus.nec distinctio cadit
in deo sm̄ accidens:qꝛ nullū accidēs est in deo circūscri
pto opere intellectus:vt oēs ꝯcedunt.vnde Cōmentator
dicit.12° huius:ꝙ quedā sunt sube in quibus nullū cadit Cō.25.
accidens.ꝛ hoc principaliter habet veritatē de deo.Si-
militer in deo non cadit distinctio:partim sm̄ subam:ꝛ
partim sm̄ accidēs.ꝛ hoc pꝫ ex dictis.cū nullū cadat ac-
cidēs in deo:qꝛ si sic.deus esset perfectibilis ꝛ in po^{a}.qḋ
est falsum.¶ 3ª ratio ēst sumpta ex parte multitudinis.
ꝛ est ista.¶ Ad cuius intellectū suppono.ꝙ idētitas est
idē cuꝫ vnitate:vel nō est sine vnitate:qꝛ 5° huius dicit̄. T.c.20.
ꝙ idētitas est quedā vnitas:vel concomitat̄ vnitatē.sic O
etiā distinctio vel est multitudo:vel nō est sine multitu-
dine.¶ 2° suppono ꝙ ois multitudo vel est reꝝ differē-
tium sm̄ formā:vel sm̄ quātitatē.vt vult Cōmētator ꝑ
phy.Ex hoc arguit̄.Si esset distinctio aliqua in deo cir- Com.6.
cūscripto oi opere intellectus:tunc in deo eēt multitudo:
ꝛ tenet hec ꝯña ex ꝑsuppositis:qꝛ sicut idētitas ꝯiungit̄
necessario vnitati:sic distinctio.Cuꝫ.n.omnis multitudo
sit reꝝ differentiū sm̄ formā:vel sm̄ quātitatē.ꝛ vtraqꝫ
multitudo est realis.ḡ ꝛc̄.sed hoc est falsum sm̄ oēs.ꝛ re-
probatū.¶ Sed huic rōni aliqs posset obuiare.ꝙ du-
plex est multitudo:vel reꝝ vł modoꝝ vel rei sub diuer
sis modis:ita ꝙ res stans sub vno mō differat a se stāte
sub alio mō.Tūc dr̄:ꝙ ois m'titudo est reꝝ dr̄ntiū ꝛc̄.
ꝯcedit̄.si est multitudo reꝝ:sed si est multitudo modoꝝ
nō opꝫ.Istud nō valet:qꝛ capiā istos modos:qꝛ isti mo-
di qb⁹ res differt a se:vel sunt ens:vel nō ens.si non ens:
tūc sunt nihil:ꝛ tunc pro nihilo relinquant̄.Si sunt ens: P
tūc cū ens ꝛ res ꝯuertant̄.ergo isti modi erūt res:ꝛ ꝑ ꝯñs
multitudo modoꝝ vel rei sub diuersis modis est multi-
tudo reꝝ.vñ sic multitudo hoiuꝫ sūt multa aialia:qꝛ sūt
multi hoies:lꝫ nō distiguant̄ ꝑ aialitatē:qꝛ ꝯueniūt in ea.
tm̄ multi hoies sunt multa aialia.sic ēt multitudo reꝝ sūt
multe res:ꝛ distinctio rei a re est realis:ḡ ꝛc̄.¶ Ex hͦ pꝫ
falsa solō aliquoꝝ:qꝛ distinguūt res in singulari ꝛ plura
li:qꝛ dicūt ꝙ isti modi in deo nō sunt res singul'r:sed plu
raliter.¶ Hoc non valet:qꝛ arguo in singulari:qꝛ si res
sub vno mō differt a se sub alio mō:vel isti modi sūt ali-
qd vel nihil sicut prius.¶ Item qñ dicit ꝙ res sub vno
mō dr̄t a se sub alio:ista ꝓpō sub.vel dicit circūstātiā lo-
ci:vel subiecti:nō pōt dicere circūstantiā loci:qꝛ hoc eēt
ridiculū:cū deus nō sit in loco:nec etiā dicit circūstātiaꝫ
subti:qꝛ deus nō est subm alicui⁹:cū nō sit perfectibilis:
qḋ tm̄ est de rōne subiecti.Qꝛ aūt illud qḋ est ens sit res.
nō eget ꝓbatiōe.Pōt tm̄ ꝯfirmari recurrēdo ad vltimū Q
fundamentū.vt ad qd nois:qꝛ res dicit̄ dupliciter:vel a
reor qḋ est opinor.vel a ratus rata tuꝫ:qḋ est firmus fir-
ma firmū.Modo isti modi sunt entia.ꝛ per ꝯñs res in-
quantū dicit̄ a ratus:qꝛ isti modi sunt firmi in deo:qꝛ īge-
nerabiles ꝛ icorruptibiles:qꝛ qcqd est in deo:est ingene-
rabile ꝛ eternū.Simil'r sunt res īquātū res dī a reor ris
ꝙ cōprehensibiles sunt per intell'm:qꝛ loqmur de eis.ḡ
sunt res:ꝛ res in singulari.ꝛ per ꝯñs multitudo earuꝫ est
realis.¶ Sed adhuc obijcit̄ ꝙ isti modi nō sunt res ꝓ-
prie:sed īproprie.hoc nō valet:qꝛ per istā distinctionem
solue rem oēs demonstrationes mathematicas.vnde ꝓ-
bo ꝙ omnis triāgulus hꝫ tres angulos equales duobus

A rectis.oīs figura plana hñs angulū extrinsecū equalen-
tem duob⁹ intrinsecis oppositis hꝫ tres angulos.⁊c̄.ſꝫ triā
gulus est hꝫ.ğ ⁊c̄.mō possem soluere istā demōstrationem
per hanc distinctionē:q̄ dicerem ad maiorē.Oīs figura
plana ⁊c̄.hꝫ iꝓprie.nō tñ ꝓprie.vnde hoc nihil aliud
vī q̄ȝ deinde.Et ꝯfirmat̄.in verissimo ente non pōt esse
res iꝓprie:imo proprijssime est in ipso qđ est in eo.sed
Tex.cō.4. deus est verissimū ens.2° hui⁹.semper existētiū ꝑn⁹ sunt
verissima.⁊ p ꝯñs isti modi in deo sunt ꝓprie res.⁊ sic in
deo erit multitudo realis:qđ est falsum.¶ 4° rō sumit̄
ex nā rei.Et est.isti doctores q acceperūt hāc distōnē no
minauerūt eā distinctionē formalitatū ⁊ diīaȝ ex nā rei.
modo nā rei est res.¶ Ex hoc arguit̄ sic.Illa que distin
guunt̄ ex re distinguunt̄ realr̄:q̄ sicut artificialia sūt ab
arte ⁊ nālia a nā.sic realia ex re:sed ista distinctio in deo
est ex re cū sit ex nā rei:que est res.⁊ per ꝯñs erit distin-
ctio realis.vñ bene veꝝ ē q̄ in cōposito nā rei nō est to-
B ta res:sed in re simplici:cuiusmodi est de⁹ nā rei est tota
res.¶ 5° rō sumit̄ ex pte ꝑfectionis.⁊ est ista.Si distin-
ctio eēt in deo ꝑter opationē intellect⁹:tūc extrema distin
ctionis.vel sunt equalis ꝑfectionis.vel vnū perfectius al
tero.per sufficientē diuisionē:sed extrema distinctionis
in deo nō sunt equalis ꝑfectiōis:q̄ eēnt īdiuidua eiusdē
spēi:q̄ quecūqȝ sunt eq̄lis ꝑfectionis sunt īdiuidua eius-
dē spēi:q̄ diuerse spēs nō pñt esse eiusdē perfectionis:⁊
sic in deo esset multitudo indiuiduoꝝ eiusdē spēi:qđ est
falsum:q̄ in abstractis a mā nō sunt plura īdiuidua.ex
Tex.c.92. ꝑ celi.Etiā:imo magis videret̄ q̄ in aliq̄ supposito mā-
⁊.93. li:vt in forte eēnt plura indiuidua:qđ est falsū.⁊ tñ hoc
nō est:nec pōt dici q̄ vnū sit ꝑfectius alio:q̄ tunc in deo
Tex.c.30. esset cōpō ex actu ⁊ potētia:qđ est falsum.12° hui⁹.ꝯñtia
pꝫ:q̄ duoꝝ:quoꝝ vnū est ꝑfectius alio.⁊ sunt in eodē:i-
perfectius est in po^a:⁊ ꝑfectius in actu.¶ 6° rō sumit̄ ex
parte oppōnis.⁊ est:ꝓsupponat̄ ista regula que est vera.
Sicut oppositū in opposito:⁊ ꝓpositū in ꝓposito.⁊ iste
C regula est vera in eēntialib⁹ ꝓdicatis:⁊ in eodem genere
oppōnis.Tūc ex alia parte sumat̄.q̄ idē ⁊ diuersuꝫ sunt
opposita.⁊ idē realr̄ ⁊ diuersuꝫ sunt opposita.Et silr̄ idē
formalr̄ ⁊ diuersum formalr̄.¶ Ex hoc sic arguit̄:que-
cūqȝ sunt diuersa abinuicē realr̄ ⁊ essentialr̄ sunt diuersa
formalr̄:ergo que sunt eadē realr̄:sunt eadeȝ formalr̄:q̄
nō sunt idē formalr̄.Et hoc pꝫ per iductionē:q̄ que sunt
diuersa numero non sunt idē formalr̄.Silr̄ que sunt di-
uersa spē.⁊ genere:vel analogia ēt sunt diuersa formalr̄:
⁊ nō idē.ꝯñtia pꝫ.per dictā regulā:sicut oppositū in op-
posito ⁊c̄.¶ Nūc restat ponere pōnē.que videt̄ esse ꝓ-
babilior.Unde dōm est:q̄ nō est distīa alia preter distiā
realem ⁊ rōnis.Et hoc ꝓbat̄ illis sex rōnib⁹:quib⁹ alia
opinio fuit iꝓbata.quas non resumo gratia breuitatis.

D His visis pōt rńderi ad rōnes alterius pōnis.Ad
pmā.de⁹ itelligit̄ a nobis diuersis itelle-
ctionib⁹.ꝯcedit̄.Et cū dicit̄ itellectiones differūt.Dic di
cunt aliq̄ istā diuersitatē ꝓuenire ex diuersis similitudi
nib⁹ que sunt inter deū ⁊ entia cāta:ita q̄ itellect⁹ noster
Tex.c.69. pōt multa intelligere per similitudineȝ:vt pꝫ.ꝑ physi.q̄
itelligit mām ꝑmā per formam arti^{ficialem} ad alias formas
nālis forma hꝫ similitudineȝ.vnde dicit q̄ ista distō qua
itelligit̄ de⁹ inquātū deus ⁊ vt actus:⁊ sic de alijs ꝓdica-
tis nō est ex re:nec ex nā rei intrinsece:sed ista distō ꝓue-
nit ex diuersis similitudinib⁹ cāsatis.vñ verū est:q̄ iste
itellectiones diuerse nō pure fiūt a nr̄o itellectu:cū sit pu
re passiuus:nec a deo q est idē simplr̄:sed fiunt per q̄sdā
similitudines:vnde intellect⁹ cognoscit ens ſm se vt sub-
stantiā:⁊ q̄ deus est ſm se est subā.ğ itellectus cognoscit
deū vt est ens ⁊ subā.Similr̄ intellectus cognoscit aliqđ

cātum:qđ est act⁹:⁊ deus est act⁹:⁊ sic est similitudo iter E
deuȝ ⁊ cātū:ğ cognoscit deū vt actū.silr̄ cognoscit aliqđ
vt sapiētiā in cātis:⁊ de⁹ est sapiētia:⁊ sic est silitudo iter
deū ⁊ sapiētiam.ğ cognoscit deū vt est sapientia:⁊ sic de
alijs ꝓdicatis:ita q̄ ista distō ꝓuenit ex similitudinibus
iter deū ⁊ cāta.Sꝫ istud est difficile tenere q̄ iste diuer-
se itellectiones accipiant̄ ab istis silitudinib⁹:cū in ipso
termino ⁊ in deo nō sit aliq̄ diuersitas.Ergo dōm est alr̄
q̄ diuersitas itellectionū ꝓuenit ex diuersa ꝑparatione
qua itellect⁹ ꝑparat̄ ad itelligēdū deū.ꝯtingit.n.itellectū
itelligere deū diuersis itellectionib⁹:q̄ ꝯtingit itellectuȝ
ꝑparari ꝓpria itellectione mot⁹ eterni ⁊ vniformis q est
ꝑmi celi:⁊ tūc statim itelligit̄ motor:q̄ motor ꝑmus cāt
istū motū ꝑmū eternū ⁊ vniformē:⁊ sic ꝑparat̄ itellect⁹
ad cognoscēdū deū vt subam.Similr̄ itellect⁹ cognoscit
actū cātū qui depēdet a ꝑmo motore:⁊ tūc ꝑparat̄ itelle
ctus ad cognoscēdū deū ⁊ actū:⁊ sic de alijs ꝓdicatis.Et F
si dices q̄ sunt ab vno ⁊ eodem agēte q̄ ꝓcedāt diuerse
actiones:qđ nō videt̄.Dōm q̄ nō est impoīe ab vno et
eodem agēte ꝓcedere diuersimode diuersas actiones in
subo alr̄ ⁊ alr̄.¶ Cōtra hoc obijcit̄.nō videt̄ q̄ diuer-
se itellectiones capiant̄ ex diuersa ꝑparatione q̄ diuersi
tas itellectionis ostēdit diuersitatē ꝯformitatum ⁊ respe-
ctuū.mō respect⁹ nō diuersificant̄ ex ꝑparationib⁹ istis:
sed ex diuersis terminis supra quos fundant̄:sicut diuer
se equalitates sunt a diuersis quātitatib⁹.mō certū est q̄
ista ꝓdicata.actus.suba.sapiētia in deo nō dint.Dōm q̄
diuerse itellectiones debēt hēre ꝯformitates ad diuersa:
tñ illud hꝫ veritateȝ de illis itellectionib⁹ que diuersifi-
cant̄ ex obto:sed que diuersificant̄ ex diuersa ꝑparatio-
ne:nō opꝫ q̄ sit diuersitas ꝯformitatis ad diuersa.Mō
sic est h̄ q̄ itellectiones dei nō diuersificant̄ ex obto:sed
ex diuersa ꝑparatiōe in itellectu.vt visuȝ est.¶ Iterum G
obijcit̄.itellectiones cū sint respect⁹ diuersificant̄ per ter
minos.ğ opꝫ q̄ iste itellectiones sint diuerse respcū ter-
minoꝝ.Dōm q̄ veritatē hꝫ q̄ intellectiones ⁊ respectus
diuersificant̄ ex terminis in reb⁹ cātis:sed nō opꝫ in nō
causatis vt in deo.Sed dices:hoc nō valet:q̄ instantia
est in ꝓposito:q̄ ꝓpositū est de deo ⁊ tu instas de deo.
Dōm q̄ multa sunt argumēta que nō possunt solui:nisi
per instātiā in ꝓposito.ꝓbatio:q̄ q̄ oīs motor moueat
ꝓpter motorē nobiliorē.si aliq̄s ꝓbat hoc:q̄ motor lu-
ne ꝓpter nobiliorē:⁊ motor saturni.ğ oīs motor mouet
ꝓpter nobiliorē se motorē:illud argumētū est falsum:⁊
nō pōt solui:nisi per instantiā in ꝓposito.vt q̄ ꝑm⁹ mo-
tor nō mouet ꝓpter nobiliorē se.¶ Sꝫ vnde est h̄ q̄ a
deo q est idē ꝓcedūt diuersi respect⁹.Dōm q̄ hoc est ꝓ-
pter eminētiā ⁊ nobilitatē sue nāe ⁊ vnitatis.¶ Ad aliā. 12.meta.
de⁹ itelligit oīa cāta ⁊c̄.Dōm q̄ ſm Arist.⁊ Cōmētatorē Tex.c.51.
deus nihil intelligit extra se:imo tm̄ seipsuȝ intelligit:q̄
intelligere quo itellectus itelligit aliqđ extra se nobilitat̄ H
ex isto:vnde dicit Aristo.12° hui⁹:q̄ est melius aliq̄ non Tex.c.51.
videre deū q̄ȝ videre:⁊ nō intelligere q̄ȝ intelligere:⁊ hoc
nō eēt nisi:q̄ ꝓpter itelligere aliqđ extra se intellect⁹ vi-
lesceret:q̄ illud eēt nobilius itellectu:q̄ itellect⁹ dei non
nobilitat̄ ex alio:nec vilescit:vñ Cōmētator dic̄ ibidē.s. Com.51.
12° q̄ si itellectus dei itelligeret cāta:hoc vel esset in vlī
vel in particulari:nō in vlī:q̄ sic scire est in potētia ⁊ di-
minutū:nec scit in ꝑticulari cāta:q̄ infinita sunt:⁊ q̄uis
de⁹ nō itelligat ista cāta:nō tñ ignorat ipsa:vt dic̄:q̄ igno
rantia est ꝑuatio in subiecto apto nato:sꝫ de⁹ nō est apt⁹
natus cogscere talia:⁊ sic dicit Cōmē.⁊ Alex.¶ Ad ꝓba
tionē.agens per hoc ⁊c̄.ꝯcedit̄ si agat īme^{diate}.Tu dicis.q̄
de⁹ sit agēs ⁊c̄.Ad hoc diceret Cōmē.q̄ de⁹ nō agit nisi
mediātib⁹ motorib⁹ ⁊ corporib⁹ celestib⁹:q̄re ⁊c̄.¶ Itē

F nō opʒ ꝙ agens per intellectū cognoscat causatū:sed suf
ficit ꝙ cognoscat cām:ꝛ sic deus cognoscit seipsuʒ:fm ꝙ
est cā oīuʒ:qꝛ diligit se:ꝛ hoc sufficit ꝙ sit agens ꝑ itellm:
vñ deus itelligit seipm ꝑfectissime.ḡ intelligit se vt cām:
qꝛ idē est ipsuʒ esse ꝛ esse cām.❡ Et si dicas:ꝙ deus co
gnoscit se vt cām.ergo cognoscit causata.Dōm ꝙ nō opʒ
nisi vbi causa dicit esse relatiuū superadditū:ʒ hoc non
est in deo.❡ Ad aliā cōfirmationē:quelʒ intelli inferior
cognoscit se:ꝛ supiorē.Cōcedit.Et tu dicis:ꝙ illud intel
ligere quo intelligit deū:ꝛ seipsuʒ ꝛc.Dōʒ ꝙ est aliud: cir
cūscripto opere itellē:qꝛ aliter esset idē intellectū:qḋ nō
opʒ.Tu dicis:ꝙ itelligere hoc ꝛ illud ꝛc.negaē:qꝛ intelli
gere illud quo itelligētia itelligit pmū ꝛ se est aliud.Et tu
queres vtrū illud intelligere est suba vel accidēs.Dōʒ ꝙ
intelligere intelligentie est suba:ꝛ est alia suba a suba itel
K ligentie:vt intelligere quo motor saturni intelligit pmuʒ
est aliud intelligere:ꝛ est suba ꝛ in pdicamēto sube per re
ductiones vt cā.Tu dicis ꝙ in intelligentijs sunt plures
sube distincte:ꝛ per ꝯñs quelibet intelligētia est cōposita
realr.Dōm ꝙ nō est ipole ꝙ plures sint sube in intelligē
tia:ꝛ per vnā intelligat se:ꝛ aliud est itelligere quo intelli
git pm:ꝛ illud ēt est suba.vñ ēt nō est remotū a dictis Cō
Cō.5.t.14. mētatoris:ꝙ qlʒ intellig sit cōposita ex pluribꝫ substan
tijs:qꝛ dicit Cōmētator.3.de aīa:ꝙ itellectus polis est in
oī suba:que intelligit aliqd extra se:sed de hoc ad pñs nō
est cura:sed tñ ꝙ intelligētia est cōposita ex intelligente
suba ꝛ actu intelligendi:ḡ est ēt suba in pdicamēto per re
ductionē vt cā.❡ Cōtra.oē cōpositū est nouū.vt Cōmē
Com.9. tator vult.12.huius.vbi loquit contra illos q posuerunt
multiplicitatē in suba in deo:sed intelligētie si sunt cōpo
site:tunc sunt noue:qḋ nullus dicit.Dōm ꝙ omne cōposi
tum ex pncipijs trāsmutabilibꝫ est nouuʒ:ꝛ sic intelligit
Cōmentator.Sʒ si aliqḋ est cōpositū ex eternis:nō opʒ
ꝙ sit nouū.Et tu dicis:qcqd est cōpoitū ex suba est nouū.
L Dōm ꝙ nō opʒ:si est cōpositū ex substātia eterna nō ha
bente cōtrariū:nec per se:nec per accidēs:nec ꝑuationem
sibi oppositā.Et tu dicis:oē cōpositū est transmutabile:
Tex.3.46. t infra. vt pʒ.in de celo:ꝙ est transmutabile fm diuersa vbi.mō
intelligētie nō sunt trāsmutabiles:vt pʒ.8.phy.ꝛ.12.huiꝰ.
Tex.cō.30 t.41. Dōm ꝙ omne cōpositū est trāsmutabile.cuius actus est
corruptibilis:vt celū est transmutabile fm locū:qꝛ actus
eius vt motus est corruptibilis.Silr aīa humana est cor
ruptibilis quo ad intelligere:qꝛ actus eius.s.itelligere est
corruptibilis:qꝛ transmutaē de vno intelligere in aliud:
sed intelligētie actus nō est corruptibilis:sed eternus:qꝛ
nō hʒ ꝯtrariū vel ꝑuationē oppositā:nec per se:nec ꝑ ac
cidens.ergo est transmutabilis.❡ Ad aliā ꝯfirmationē.
Illud de quo intelligiē ꝛc.Dōm ꝙ ista prepositio de.di
cit circūstantiā totiꝰ:vt apparet in homine qui intelligit
aliud ꝛ aliud fʒ totū.ergo in isto est alietas:de quo sic in
telligiē aliud ꝛ aliud fm totū.Sed si prepositio de.dicit
circūstantiā mouentis:tunc nō opʒ ꝙ de quo intelligitur
M aliud ꝛ aliud in diuersis intelligentibꝫ ꝙ in eo sit alietas.
Modo qñ diciē ꝙ Cōmentator dicit.Illud de quo ꝛc.
Dōm ꝙ intelligit de mouēte:qꝛ pmū pncipiū aliā ꝛ aliā
causat intelligentiam in motore pmi celi:ꝛ in motore sa
turni:ꝛ similr in alijs:ꝛ sic non opʒ ꝙ in eo sit alietas:ꝛ
ista prepositio de.nō dicit circūstantiā totius:sed circun
stantiā mouentis:qꝛ aliaʒ intellectiones hʒ motor primi
12° meta. celi de deo ꝛ aliaʒ motor saturni:ꝛ hoc vocat Cōmētator
Com.44. qḋ intelligit aliud ꝛ aliud.❡ Ad aliā rōnē.vnū ꝛ ens ꝛc.
Cōcedit.de vno qḋ est synonymū enti ꝙ ipsum ꝛ ens nō
differunt:nec essentialiter:nec realiter.vñ ens ꝛ vnuʒ du
pliciter capiunē.vno modo quo ad sigta:ꝛ sic nō distin
guunē:qꝛ sunt vnū ꝛ ideʒ essentialiter ꝛ realiter.alio mō

considerant quo ad cōnotata a quibus nomina imponū N
tur ad signdū.ꝛ sic hn differūt:qꝛ nomen entis imponiē Dña inter ens ꝛ vnum.
ab hoc cōnotato qḋ est esse:sed nomen vnius imponitur
ab indiuisione:ꝛ ita differunt realr quo ad ꝓprietates ꝛ
cōnotata quibus nomina imponunē.❡ Ad aliaʒ rōneʒ.
homo ꝛ aīal distinguunē.Cōcedit.ꝙ nō differūt fm con
ceptū tñ quē dicunt accipi ab apparentibus:sed ēt diffe
runt essentialr ꝛ realr:qꝛ alia forma est realiter diuersa ꝑ
quā homo est homo:ꝛ per quā homo est aīal:ꝛ per quaʒ
homo est substantia:ꝛ sic de alijs predicamētis in quid:ꝛ
hoc si substantia est vnū genus vniuocū ad ista.❡ Et tu
dicis:aīal nō predicabitur de homine sic in pmo mō ꝓdi
cendi per se.❡ Dōm ꝙ genus accipiē dupl'r.vno mō ꝓ
quidditate generali de qua dicit Porphyrius.potestate
hʒ oēs.actu ꝯo nullā:ꝛ Aristo.8.huius.genus cognosciē T.35.t.16.
negatione oīum dñiaꝝ.Et sic non predicaē de spe:nisi in Com.20.
obliquo:vt homo est ex aīali.Alio mō accipiē genus pro
toto composito ex quidditate generali ꝛ dña cōtrahente O
ipsuʒ:sub rōne tñ cōmuni:ꝛ sic predicaē de spe in recto:ꝛ
ista est famosa apud Lynco.ꝛ plures ꝓhos viros.❡ Cō
tra hoc obijciē.Si forma generis differret a spēi forma:
tunc etiaʒ idē iudiciū esset de forma speciei ꝛ indiuidui:
ꝙ differūt:qḋ tamen est falsuʒ.❡ Itē est instātia de cor
pore.vtrū corpus de genere sube sit per aliam formā di
uersaʒ a forma viui vel nō.Si dicas.ꝙ sint diuerse:tunc
queritur vtruʒ forma corporeitatis sit corporalis vel in
corporalis.Si est incorporalis:tunc in generatione non
sit resolutio in pmā māam:qḋ est contra Aristo.❡ Item.
ꝯtra Cōmētatorē.pmo celi.vbi dicit.ꝙ oīs forma in mā Com.20.
habet cōtrarietatē:ꝛ est corporalis.Si aūt forma corpo
reitatis est corporalis:sic etiā dimensiones sunt corpora Com.63.
les:qḋ est cōtra Cōmentatorē.pmo phy.ꝛ in de substā Capi.5.
tia orbis.❡ Ad pmaʒ instantiam dōm:ꝙ alia est forma
per quā homo est homo ꝛ per quā est animal.❡ Et tu di
cis.ergo ēt alia est forma sortis:vt sortes.ꝛ alia forma eiꝰ
vt homo.Dōm ꝙ ista instantia nō est magis contra me
ꝙ̄ contra alios qui ponunt vnitatem formarū:quia ista P
non differunt penes rationem tñ.ergo opʒ ꝙ sit diuersi
tas in re.Et si ipsi dicūt istā diuersitateʒ ex pte rei.ego ac
ceptabo.Et si dicaē ꝙ ista forma per quā sor.est sor.est ac
cidentalis nolo:ꝛ per ꝯñs:esse sor.qḋ superaddit ad hoieʒ
est esse accidentale:qꝛ per formā accidentalem est cōple
tiue:sed sic nō fuit de homine ꝛ aīali:quia homo nō est ꝑ
formaʒ accidentalē homo cum sit vera substātia:ꝛ simi
liter de aīali.Et sic illud argm de indiuiduo ꝛ homine nō
est plus cōtra positionē graduū formarū ꝙ̄ contra aliaʒ
viaʒ.❡ Sʒ qꝛ cōtra arguere nō est soluere:etiaʒ sigs ad
mille incōuenientia duceret ideʒ dicaē.Vñ dōm ꝙ sor.
vt sor.ꝛ sor.vt homo.ista dint:ꝛ fiūt per diuersas formas
ꝛ sor.vt sor.cōpletiue est per formaʒ accidentalē.ꝛ nō di
aliquid ad presens de forma substantiali.vtrū idiuiduū
nām specificā cōtrahat per dñiam subalem:de hoc nihil
ad presens.Tu dicis:ꝙ spēs est tota substātia indiuiduo
rum.Dōm ꝙ aliqui dicūt:ꝙ indiuiduū:vt sor.sit cōpleti Q
ue per formā cogitatiuā particularē:vt sic haberet duas
formas:ꝛ hoc forte nō haberē ꝓ inconuenienti.Tamen
posset dici ad presens nō curando multū illud dictuʒ ꝙ
spēs sit tota suba indiuiduoꝝ:qꝛ verū est quātū ad illud
qḋ est de substātia indiuidui:sed tamen indiuiduū cōple
tiue est per formā accidentalē:ꝛ ita forma sor.est vnitas
qua sor.est vnū completiue ꝛ differtia platone.❡ Cōtra
hoc logici arguūt.Prima suba est maxime suba:ꝛ predi
camentis.ḡ nō est per formā accidentalē.❡ Ad hoc dicūt
aliqui ꝙ pma suba nō est maxime suba.Et quid dicunt
ad auctoritatē Aristo.in pdicamētis:dicūt Aristotelē in

A predicamentis posuisse multa que non sunt vera: sed sūt
famosa. vñ loquit ibi in maiori parte fm famositatē: ⁊
Com.18. etiam dicit Cōmētator .5. huius: q2 etiā dicit in pdicamē-
tis: q locus sit distincte spēs quātitatis a supficie q non
est verū. vñ ille liber est introductorius: ⁊ in illo loquit
Aristo. illis in qbus de nouo orit phia: q2 aliqñ plus ca-
piunt famosa q̃ vera. ¶ Uel dōm aliter q p⁹ suba maxi-
me est suba q̄tū ad spēz spālissimā q̄ est in ea. vñ p h di-
stinguit a scdis substātijs. que nō sūt nisi p intellm ⁊ rō-
nē. vñ lz sor. sit sor. cōpletiue p formā accitalē: tñ est etiā
hō ⁊ aial: ⁊ veriori mō q̃ scde sube: q̄ nō existūt sepatim:
nisi fm intellm ⁊ ipositionē nois. vñ destructis pmis sub-
stantijs: et destruunt scde. vñ tñ prime sube p se hñt exi-
stere extra aiaz. Uel posset dici q pme sube dicunt pme
sube quo ad actū substādi accidētib⁹: ⁊ alijs in linea pdi-
camētali: q2 plurib⁹ ⁊ pncipali⁹ ⁊ magis pprie substant
scdis substātijs. ¶ Ad aliā instātiaz: aliq dicunt q forma
B corporeitatis est corpalis: ⁊ q2 est alia forma corporeita-
tis ab alijs formis sequētib⁹ vt mixti: ideo nō poneretur
ista foia cor^lis: sed tūc difficile esset videre quō p trāsmu-
pmo physic. T.c.61. ⁊ .63 tationē cognosceret mā pma: qd tñ vult Aristo. ⁊ Cōmē-
tator. vñ per transmutationē nō arguit nisi sup subz defe-
rens trāsmutationē. vñ si foia corporeitatis esset eterna:
tunc p trāsmutationē Aristo. tñ notificasset corpus ⁊ nō
mām pmā: qd nō est verū. Et dicunt isti q in reb⁹ nālib⁹
sunt multe trāsmutatiōes. vna est aialis in cadauer. Alia
est mixti in elnta. alia elntoz inter se. mō in trāsmutatio
ne qua aial transmutat: nō opz q forma corpeitatis cor-
rūpat: sed pōt manere diutius q̃ alie forme: ⁊ ita defert
accidē^a que apparēt post mortē vt cicatricē ⁊ alia: sed si
fit corruptio elntoz in elnta vel mixti i elnta: opz q for-
ma corporeitatis corrūpat. vt si ex aqua fit aer: ⁊ ecōuer
so. Et tu dicis. ergo dimēsiones sunt corruptibiles: qd est
cōtra Cōmētatorē. Dōm q dimēsiones sunt corruptibi-
les: tñ sunt inseparabiles a mā pma: q2 in nulla hora portio
māe stat sine dimēsionib⁹ oino. Et hoc voluit dicere Cō-
C mētator cū dixit: q sunt inseparabiles a mā nō sunt eterne:
6⁰ capite de suba orbis ⁊ 8⁰ phy. T.c.63. sed inseparabiles a qualz portione māe: q2 nō est dare ali-
quā dimensionē māe quin stet sub dimēsionib⁹: sz sic nō
est de alijs formis: q2 aliqua portio māe pōt simplr sta-
re ⁊ denudari a tota foia alia fm spēm vt a forma hois
vel ignis vel a caliditate. Alij aliter ad hoc dicunt: q for-
ma corporeitatis sit incorporalis: ⁊ qñ di q ois foia hu-
mana est corpalis: dicunt q verū est de hñtib⁹ ɔtrarieta-
tem ⁊ pñationē in mā: nec etiā est spēs alicui⁹ gñis supio-
ris: cū incorporee sube nō ponant in pdicamēto. Et tu di-
ceres: q ergo corpus illud nō poneret in predicamento:
qd est ɔtra Porphyriū. Diceret fm illos q verum est. si
p^m genus ⁊ gnālissimū qd ponit in pdicamēto substantie
est suba mālis ⁊ corporalis: q tūc diuidit p aiatū ⁊ inaia-
tū. vñ illud corpus ingenerabile: q2 est cōe ad celum ⁊ ad
D inferiora nō ponit in pdicamēto: nisi p reductionē ⁊ vo-
cat in celo subz simplex: qd substat dimensionib⁹: ⁊ alijs
accidētib⁹: ⁊ nō est ibi cōpositio forme cū mā vera: sicut
est in corpore inferioz. g̃ di equoce de hoc: ⁊ de istis. De
hoc ingras: sed tenētes vnitatē formaz dicūt q for^e cor-
poreitatis nō distinguit a forma specifica. g̃ ponūt q di-
mensiones pcedūt oēm formā subalē in mā: ⁊ sint in mā
pma vt in subiecto pprio. Et etiā aliq ponētes gradū in
formis: etiā forte dicerent sic q forma corpeitatis est cor
poralis ⁊ dimēsiones incorporales: ⁊ precedunt illaz for-
maz corporeitatis in mā: ⁊ illa forma pmo ⁊ pprie exten
ditur: q2 pp eius iperfectionē imediate introducit in ma
teriaz pmā mediantibus dimēsionib⁹: ⁊ dicit illud corp⁹
s tangendo: q2 est subie cuī formarū que sentiunt tactu: ⁊

forte suba corpalis sic que est corpalis esset gnā^m in pre- E
dicamēto sube. Iste solones sunt tacte pbabilr: q2 loqui
de ista mā demonstratiue est valde difficile. ¶ Ad cōfir
mationē: qñ dicis q ens vt ens ⁊ suba vt suba ⁊c. negat:
q2 ens vt ens ⁊ suba vt suba nō distinguunt: nisi fm vo-
cem: nec est alius ɔceptus quo ɔcipit suba vt suba: ⁊ sub-
stantia vt ens. pbatio: q2 ens nō ɔbit ad subam: ⁊ ad alia
pdicamēta p dñas: sed statim est decez pdicamēta: vt sub
stantia: quantitas ⁊c. vt pz .4. ⁊ .5. ⁊ .6. huius: cum ergo ens Tex.cō.2.
nullaz penitus differentiā habeat a suba: ⁊ ab alijs predi Tex.c.14.
camentis: qbus descendit in ea nō pōt habere distinctū Tex.cō.4.
intellectū a substātia vel q̄titate: q2 intelligere nō diuer-
sificat nisi fm diuersitatē nāe intellectiue. vñ qñ intelli-
go ens statim intelligo subam vel quātitatē ⁊c. Sed aliō
est de genere: q2 hz aliū itellectū ab intellectu spēz: ⁊ nō
F statim descēdit in spēs: sed ɔtrahit p dñas specificantes
ipsuz. vñ Cōmētator dicit .5. hui⁹. Qz ens significat vnū- Com.14.
qōqz decē pdicaoz multiplr: ⁊ sic nulla est dña inter sub-
stantiā vt substātia: ⁊ subaz vt ens. Et tu dicis. g̃ qcqd de-
bet substātie inq̄tū substātia: et debet substātie inquan-
tū ens. ergo p se existere debet omni enti. Dōm q nō se-
quit: q2 reduplicatio nō infert vl'ez in analogo: sed tñ in
vniuoco vt canis inq̄tū canis est latrabile. g̃ ois canis .f.
stella: q2 hoc est equiuocū. vñ reduplicatio tñ isert vl'em
in vniuocis ⁊ nō in equiuocis ⁊ analogis. ergo rō nō con
cludit. ¶ Ad aliā rōnē. binarius numerus trium hoium
est vnus. Concedit. Tu dicis: q ista vnitas qua est vnus
vel est idē cū numero vel diuersa. Dōm q tres vnitates
essentialr sunt numerus: ⁊ ista vnitas qua numerus terna
rius est vnus nō est positiua: sed pñatiua. vñ qñ dr: terna
rius numerus in trib⁹ hoib⁹ est vnus: est intelligēdū pña
tione: quia nō est diuersus in duos ternarios: ⁊ sic vnitas
G causat ex carētia diuisionis: ⁊ nō a diuisione que causat
vnū: ⁊ sic dato q ista vnitas sit diuersa a ternario nume-
ro: nō tñ opz q sit quarta vnitas. ¶ Ad aliā rōnē. de iu-
dicio: q iudicium quo iudico aliqd esse bonum eligibi-
le ⁊c. Dōm q iudiciuz ⁊ electio sunt cause in eodem gene
re: ⁊ in eodē modo: quia iudiciū boni prosequibilis ⁊ ele-
ctio eiusdē sunt vnus actus: quia sunt cause eiusdem effe-
ctus, s. prosecutionis exterioris in eodem genere cause: q2
efficientis: ⁊ in eodem modo causalitatis: quia vtrūqz est
ppinqua causa. pbatio huius: quia quando aliqua causa
est vniuersalis ⁊ alia ppinqua respectu eiusdez effectus:
semper vniuersalis causa est causa plurium q̃ ppinqua:
sicut patet de sole ⁊ hoie in generatione hominis: q2 sol
est causa vniuersalis: ⁊ homo ppinqua: ⁊ sol est causa plu
riuz q̃ homo: sed iudicium ⁊ electio sunt cause eiusdē effe-
ctus ⁊ neutrū est pluriuz causa q̃ alterum. vnde cōuertū-
tur respectu effectus terminandi vel causandi. vt si iudi-
co hanc dationem esse bonam: scilz modificatam: ⁊ eligo
H eam: vtrūqz est causa illius dationis ⁊ non alterius. Aliq
dicunt h q iudicium est causa plurium q̃ electio: q2 iudi
cium est causa electionis ⁊ dationis: sed electio tñ est cau
sa dationis ⁊ non electionis: quia nihil causat seipsum.
Istud non valet: quia vniuersalis causa semper debz esse
causa plurium effectuū eiusdē speciei cuz effectu ad quē
cōcurrunt: vt patet de sole qui est causa pluriuz q̃ homo
qui sunt eiusdē speciei. Similr mā prima ⁊ propria sunt
causa eiusdez causati: ita q materia pma est causa pluriū
effectuum eiusdem speciei: quare si esset causa electionis
ipsum iudicium: tamen electio non est eiusdem speciei
cum datione. Et sic apparet q est vnius actus iudicium
⁊ electio in re absolute ⁊ essentialiter: sed differunt in re-
spectu: quia actus qui est principium exterioris prosecu-
tionis dicitur electio: sed idem actus quo ad conformi-

I tatem obiecti iudicati vĩ iudiciũ:sed de hoc hȝ videri.3° ethi. ¶ Ad aliã rõnem.si nõ esset dĩta aliqua tertia:tunc vnũ ꝛ idẽ oĩmode idẽtitatis posset simul esse ꝛ non esse. Illud cõcedit a multis ꝙ idē in codẽ instanti possit sil

T.cõ.120. ꝛ infra. esse ꝛ nõ esse:tamen sequẽdo pncipia Aristo.qbus credit demonstrare pmo celi:ꝙ nullũ semꝑ ens est corruptibi/le:oporteret dici ꝙ ipõle est ꝙ vnũ ꝛ idẽ ꝯ simul esse ꝛ nõ esse:supple in codẽ instanti temporis:cõponẽdo ly sil cũ esse ꝛ nõ esse.vñ ipse arguit sic.Si illud qð est semper ens esset corruptibile:tũc ꝯtingeret aliqd simul esse ꝛ nõ esse in codẽ instãti tẽporis:sed hoc est incõueniẽs ꝫ eũ. ꝯñtia pȝ:qꝛ semꝑ ens est in quolȝ instanti tẽporis.Mõ si esset corruptibile:tunc posset oĩno esse in aliquo instanti tẽporis:in quo ẽt põt esse cũ sit semꝑ ens:ꝛ codẽ mõ aliq

K ꝓbant ꝙ nullũ nõ semꝑ ens est gnãbile:qꝛ illud est ipos/sibile esse:qð si poneret inesse sequeret ipõle:sed ex hoc ꝙ aliqð gnãbile ponit nunꝙ̃ gnãri:sequit ꝙ in codem instãti ꝯ esse ꝛ nõ esse:qꝛ exquo ponit esse gnãbile:imo gnãbile põt in aliquo instãti esse:ꝛ illud sit a.Exquo aũt ponit ꝙ nũꝙ̃ gnãbit:tunc in illo instanti põt non esse:ꝛ sic simul põt esse ꝛ nõ esse.Et est ꝯtra fundamenta Aris. ꝛ sic Aristo.diceret ꝙ nõ videret aliud:cũ loquat nãlr:ꝛ ex sensatis:ꝙuis h̃ sit ꝯtra fidẽ ꝛ veritatẽ:sed de hoc nõ ad presens plus:qꝛ istud hȝ locũ magis.12.huius:ꝛ pmo celi.Et sic de hoc libro sexto.

¶ Incipit liber septimus. ¶ Qõ I.

T.ꝯ.p.ꝛ.2. ¶ Ens dicitur multipliciter ꝛc̃.

Queritur circa septimũ.Et qꝛ Aris. dicit dicta verba:põt q̃ri Utrũ substãtia est pmũ ens:sed qꝛ facile est pꝛtermittat:ꝛ querat circa illã ptẽ.Alia

L vero dicunt entia:co ꝙ talr entis vtrũ in/herentia accidẽtis sit essentia eius. ¶ Et arguit pmo ꝙ nõ. Illa nõ sunt idē essen/tialiter:quoꝝ vnũ precognoscit:ꝛ aliud demonstrat:qꝛ nihil vnum ꝛ idẽ precognoscit ꝛ demonstrat de subo:ex pmo posterioꝝ:sed inherentia accidẽtis demonstrat de subiecto:ꝛ essentia precognoscit:ꝙ inherentia accidẽtis demonstret:hoc habet per totũ librũ posteri.sȝ essentia accidentis vt passionis precognoscit:qꝛ mediũ demon/strationis ꝓcognoscit.ex pmo posterioꝝ:ꝛ diffinitio pas/sionis est mediũ demrationis:vt pȝ.scdo poste.ꝛ diffini/tio passionis sigt essentiã.ergo ꝛc̃. ¶ Itẽ.si inherẽtia ac/cidentis esset de essentia eius:tunc dicendo albedo inhe/rens esset nugatio:sed hoc est falsũ:qꝛ sic dicẽdo non est nugatio.ꝯñtia pȝ:qꝛ semꝑ nugatio habet fieri cũ essentia alicuius adiungitur sibi imediate:vt homo aĩal. ¶ Itē. illud qð predicat denominatiue ꝛ actualr de aliquo non

M. Tex.c.23. Caplo de per se. est idem essentialr cum eo:qꝛ essentia cuiuslibet predica/tur per se in pmo modo de illo cuius est.ex 5° huius:ꝛ p posterioꝝ:sed inherentia accidentis predicat denomina/tiue ꝛ essentialiter de accidente dicendo:albedo est inhe/rens.ꝓbatio huius:qꝛ oẽ cõcretũ accidentis predicatur accidẽtalr de aliquo subiecto vt sedens vel stans:sed in/herens est accidẽs ꝯcretũ:ꝛ nõ predicat de substantia vt de subiecto:qꝛ nõ dicit substantia est inherẽs.g̃ predicat de accidente:vt dicẽdo albedo est inherens. ¶ Itẽ.illud nõ est idẽ essentialr accidenti:qð põt separari ab co:ipso accidente manente:qꝛ essentia alicuius non põt separari ab illo:cuius est essentia:ipso manente:sed inherentia ac/cidentis potest separari ab ipso accidente per diffinitio/

Cap.4. nem accidentis:que ponit pmo topic. ¶ Accidens est qð ꝯ eidem inesse ꝛ nõ inesse:ꝛ sic non inesse qð est ꝓuatio inherentie ponit in diffinitione accidẽtis.ergo manente accidente ipsum põt nõ inherere. ¶ Sed tu dicis:ꝙ ac/ N

cidẽs ꝯ inesse per ꝑsentiaȝ ꝛ essentiam ꝛ existentiã:sȝ ꝯ nõ inesse per corruptionẽ. ¶ Cõtra hoc arguitur:quelibȝ particula diffinitionis põt per se cõpetere:ipso diffinito manente:vt homini per se cõpetit ꝙ sit aĩal ꝛ ꝙ sit ratio/nalis:sed nõ inesse est vna particula diffinitionis accidẽ/tis.ergo põt sibi competere accñte ipso manẽte. ¶ Itē: nullus respectus est essentia alicuꝰ entis abstracti:ꝛ hoc est naturalr intellectũ:sȝ inherentia accidentis est respe/ctus:vt pȝ per se:sed multa accidentia sunt abstracta:vt qualitas quantitas ꝛc̃. ¶ Itẽ.fundamentũ respectus est aliquid realiter ꝛ essentialr diuersũ preter respectũ:qꝛ nihil fundat seipsũ:sed inherentia accidentis est respe/ctus:ꝛ accidens est fundamentũ illius respectus. ¶ Itē. si inherentia accidentis esset essentia accidẽtis:tũc seque/ O

retur ꝙ quãtitas ꝛ qualitas non essent gnãlissima:sed h̃ est falsum ex predicamentis:ꝛ.5.ꝛ.6.huius.ꝯñtia patet:qꝛ Tex.ꝯ.14. 18.ꝛ.19.

inherentia vniuoce competit qualitati ꝛ quãtitati.ergo si inherentia esset essentia accidentis:tunc inherentia com/ Tex.cõ.4.

peteret istis vt essentia cõmunis vniuoca.modo illa que conueniunt in vna essentia cõmuni vniuoca nõ sunt ge/neralissima:quia habent genus superueniens.

Oppositum arguitur. Illud qð ponitur in diffi/nitione accñtis ꝛ nõ est eius subiec/tũ hoc est essentia eius:quia nihil videt poni in diffini/tione accidentis:nisi subiectum vel aliquid sui generis qð est de essentia accidentis:vel est met essentia:vt patet 5° huius:sed inherentia ponitur in diffinitione accidẽtis. ꝛ nõ est subiectũ eius:quia accidentis esse est inesse sub/iecto ꝛ inherentia non est subiectum accidentis:quia hoc est substantia. ¶ Itẽ.si inherẽtia esset aliquid diuersum ab essentia accidentis esset aliquid diuersum ab inheren/tia accidentis:tunc accidens posset intelligi ꝛ diffiniri si/ne subiecto.ꝯñtia pȝ:quia pro alio subiectũ non ponitur in diffinitione accidentis:nisi quia accidens inheret essen/tialiter subiecto.ergo si accidens inheret accidentaliter subo ad qd in diffõne accñtis poneret subm:

P

Ad questionem dicunt aliqui presupponẽdo duo.pmo pmittit ꝙ duplex est inherentia accñtis.s.aptitudinalis ꝛ actualis. Aptitu/dinalis est aptitudo ad inherẽdũ.Mõ iste due inherẽtie differunt vt dicunt:qꝛ demrãtio abstrahit ab inherẽtia actuali:qꝛ in demrãtione scientifica nõ demõstrat accñs ĩherere subiecto actualr:ꝛ hoc pȝ:qꝛ demrãtio abstrahit ab actu existẽe:qꝛ dato ꝙ aliqd nõ existat in rerũ natura adhuc esset vera demrãtio de ipso:vt dato ꝙ nullus hõ existeret adhuc esset vera demonstratio que demonstra/ret ꝙ hõ est risibilis. ¶ Itē.dato ꝙ nullus esset triangu/lus in materia adhuc esset vera demrãtio demonstrans ꝙ triangulus hȝ tres.Modo actualis existẽtia est actua/lis inherẽtia accidẽtis:sed demõstratio sciẽtifica nõ ab/strahit ab inherentia aptitudinali:qꝛ in demonstratione scientifica accñs demonstratur inherere subiecto aptitu/dinalr.scdo ꝙ aliud est esse idem essentialiter cum alio:ꝛ esse de essentia eius formaliter.Quia illud dĩ esse de eẽn/tia alicuius formaliter:qð ponit in diffinitione eius qddi/tatiua:vt animal ponitur in diffinitione hominis:sed idẽ essentialiter cum alio est illud quod non potest separari ab eo:imo separatio eius ab eo includeret contradictio/nem.vnde dicunt ꝙ ꝓpria passio bene est idem essentia/liter cum subiecto:sed non est de essentia eius:quia pro/pria passio nõ ponitur in diffinitione subiecti.

Oplo Scot in.7.sue met. qõ.pma.

Q

Per hoc ipsi dicunt ad questionem quatuor. Primo ꝙ neutra inherentia:nec actualis:nec aptitudinalis est de essentia accidentis. Et

A ratio est prius tacta: quia nullus respectus est de essentia alicuius absoluti: ita q ponatur in diffinitione eius: sed quelibet inherentia siue sit actualis siue aptitudinalis est respectus alicuius fundamenti. s. accidentis: et accns est fundamentu absolutu istius inherentie. C Ite tuc qualitas et quatitas no essent generalissima: et deducat vt prius. C 2° dicit q inherentia aptitudinalis est ide essentialr et realr cu accnte. Et ca est: aptitudo nalr est ide entialr cu illo: cuius est aptitudo: qz risibilitas est aptitudo nalis hois ad ridendu: et est ide essentialiter cu hoie. pbatio huius: qz illa sunt eade essentialr: que eade generatione gnant: et eade corruptione corrumpunt: sed aptitudo nalis eadez generatione gnat cu illo: cuius est aptitudo nalis vt risibile cu hoie: et similr eade corruptione corrumpit. minor de se pz. C 3° dicunt q inherentia actualis no est ide realiter et essentialr cu accidente absoluto. Et ro est. Illa non

B sunt ide essentialr: quoz vnu corrupit: et aliud manet incorruptibile: qz no est intelligibile q aliqua sint eadem essentialr et vnu corrupat alio remanente: qz tuc esset corruptu et no corruptu: sed inherentia actualis corrumpit remanente accidente absoluto: vt in sacrameto altaris no est inherentia actualis: qz no manet suba panis: et tn manent accidentia vt albedo figura: et hmo in hostia. C 4° dicunt q inherentia actualis est idem essentialr et realiter cum accidente respectiuo. Et ro est. Ille respectus est ide essentialr cu subiecto: cuius separatio includeret 3dictione: sed separatio respectus: et inherentie actualis accidentis respectiu ad subm includeret 3dictione. ergo est ide centialr cu accidete. maior est manifesta: qz separatio alicui9 ab aliquo no includit 3tradictione: nisi quia est ide essentialiter cum eo. minor pz: qz respectus essentialr est habitudo: sz habitudo est duoz. vnius vt termini: alterius vt subiecti. vn si actualis inherentia accidentis respectiui separaret ab accidente: tunc inhereret et no inhereret: que sunt 3dictoria. C Notandu q vid esse dubia circa istaz

C positione. Et pmo 3tra hoc q distinguit de actuali inherentia et aptitudinali. Et dicunt q demostratio abstrahit ab inherentia actuali et no ab aptitudinali: no videt valere q demonstratio abstrahat ab actuali existentia: et q demonstratio sit de hoie q sit risibilis nullo hoie existente: no valet: qz scientia no est de no ente. Mo si demonstratio abstraheret ab actuali existentia vt q demonstratio esset de hoie q esset risibilis nullo hoie existente: tunc esset no ens: qz qn ho no est sm actuale existentia: tuc no est ens: et sic de no ente esset scientia. vn si accides posset esse sine actuali existentia: tunc vel esset aliqd vel nihil: si nihil pro nihilo relinquat. si aliqd vel est in subiecto vel non est in subiecto: per sufficiente diuisione. si est in subo: tunc hz existetia actuale. si no est in subiecto: tunc est substantia: qz pprium est substatie non esse in subiecto. C Sz dices: q rosa est in hyeme: et tamen no hz actuale existentiam. Dom q hoc est falsuz: qz nunqz est aliqua hora qn oes spes que pertinent ad perfectione vniuersi: qz si rosa

D no est in hyeme in isto climate: tn est in alio climate vbi est aer teperatus: qz dicit Lynco. pmo posterioz. verisile

Lyncon. p° posterioz. Capi. 7.

est oes spes mundi remanere in qualz hora tepozis. alioquin vniuersitas no esset pfecta. vn dato q nullus homo esset. si esset adhuc vera: ho est risibilis: tunc risibile vel est ens vel nihil: per sufficientem diuisione: si est ens vel est ens in subiecto vel no in subiecto: ista est diuisio sufficiens: qz datur per 3tradictoria: si no est in subiecto: tunc est idea p se subsistes si est in subiecto: tunc hz actualem inherentiam. C Aliud est dubiu de pma 3clone. que fuit q inherentia accidetis no est essentia eius: qz nullus respectus est de essentia alicui9 abstracti. C Ista ro no valet: qz hu verum est q inherentia non est de essentia alicuius totaliter abstracti. Tu dicis: q accidens est abstractum

E verum est a termino extrinseco: sed no est abstum ab inherentia ad subiectu. vn nullu accides abstrahit ab inherentia ad subiectu: et per 3ns nullum accns est abstractu a subiecto: et sic ipsi petunt. vn hu veru est q respectus no est de essentia alicuius totaliter abstracti a termino extrinseco et a subiecto: sed qd est abstum a termino extrinseco et no a subiecto: qd est aliqualiter intrinsecu no est verum: quia respectus no sit de essentia illi9: qz albedo: lz no habeat respectu ad terminu extrinsecum vt pater respicit aliquid extrinsecum: sicut filium: tamen hz respectum ad subm: et sic no valet illa ratio. C Ad vltimum est 3tra rationem scde 3clusionis cum dicitur q aptitudo naturalis etc. Dicendum q oppositu est veruz. s. q aptitudo naturalis realiter et essentialiter differt a subiecto. Quia illa sunt diuer

F sa realiter et essentialiter: quoru est vnus respectus aliud abstractum: sed aptitudo naturalis est respectus et subiectu est quid abstractu: quare ratio no valet. C Ad pbationem. Illa sunt eadem essentialr: que eadem generatione generantur etc. Ista ratio non valet: quia pbaretur q quantitas et substantia essent eade essentialiter: qz eadem gnone gnantur: quia qz cito fit substantia: tam cito fit quatitas: et etiam corrumpunt eadem corruptione. Unde dom est ad maiore. Illa que eadez gnatione etc. Concedit: si eque primo generantur eade gnatione et corrumpuntur eque pmo eade corruptione. Sed si generantur et corrumpuntur eadez generatione et corruptione: sm prius et posterius non valet. Tu dicis: aptitudo nalis etc. Conceditur: in eodem subiecto: et eodem instanti generant: sed tamen sm prius et posterius: quia subiectum naturalr prius gnatur passione et aptitudine naturali: quia subiectu est causa illius accidentis: et causa naturalr prior est effectu ex predicamentis. ergo illud dictu non valet. C Aliud est dubiu

G de tertia 3clusione: q inherentia actualis no sit ide essentialiter et realiter cum accidete abstracto. qcquid eniz sit de conclusione: tamen modus pbandi no videt esse philosophicus. Quia per illud qd fit per potentiaz dei et miraculose illud capiunt et resoluunt in ipsuz tanqz in vltimuz pncipium. vn hoc non est philosophicuz pncipiuz. vnde accidetia manent in sacramento altaris hoc no cocederent oes leges: nec ex negatione eius punirentur et vituperarent: quia no est sensibile et non pot conuinci ex sensatis. vnde hoc no est naliter: sz miraculose: et est opus omnipotetis dei et est fides nostra et veritas. vnde hoc firmiter credere debemus sine omni demonstratione reuerenter sacre ecclesie doctoribus assentiendo. vnde p hoc q hoc credimus: et no potest demonstrari habemus meritum. vnde illud no est naturale pncipiu in qd resoluit: sed supernaturale et miraculum. vnde Aristo. et Comentator naturaliter loquentes hoc non viderunt: vt habet videri philosophice ex sensatis.

Dimissa ergo ista opinione. Dicendum est ad questionez sm mentem Aristo. et Comentato

H ris: q inherentia actualis accidentis est eius essentia. Et ratio est. Inherentia actualis accidetis ad subiectuz vel est idem ipsuz qd accidens essentialiter: vel aliud. Si est illud ipsuz q accides habetur ppositum: si est aliud: tuc queretur de illa inherentia: quia vel est aliquid vel nihil: non est nihil: qz pro nihilo relinqueret: nec hoc est intellectu naturaliter. ergo est ens vel substantia vel accides. ista est ppa diuisio entis et sufficiens. No potest esse substantia: quia accidens no inheret substantie per substantiam: quia esset absurdum. Si est accidens: tunc inheret subiecto: tunc queratur de illa inherentia: vel est eadem

I essentialiter cũ accidente: vel alia. Ista est sufficiens diuisio. si idẽ standũ fuit in p°. si aliud: tũc est aliqd: qr nõ nihil: aut ĝ suba: aut accñs: nõ substãtia vt pus: ꝛ sic in infinitũ: qd est inconueniens in essentialr ordinatis: ꝛ que sil sunt: mõ suba ꝛ accñs ꝛ inherẽtia accñtis sunt eẽntialr ordinata ꝛ sil sunt: q̃re vel opꝫ dicere ꝙ inherẽtia accidentis sit de essentia eius: vel ire in infi^m. ℂ Itẽ. illud est eẽntia accñtis quo formalr accñs est ens: nihil eniꝫ est formaliter per illud qd est extra essentiã eius: sed accñs formaliter est per actualẽ inherentiã: qr accñs est eo ꝙ est entis vt quãtitas est eo ꝙ entis aliqd vt sube: ꝛ silr quantitas. mõ ly in eo ꝙ est reduplicat inherentiã. ℂ Item. si inherentia qua albedo inheret subo esset supaddita albedinẽ tunc inherentia inhereret albedini: qr aliter nõ daret eẽ

K albedini ꝙ inhereret formalr. ℂ Ex hoc arguit: si inherentia inheret albedini vel hoc est ꝙ inheret seipsa vel p aliud diuersuꝫ: per sufficientẽ diuisionẽ. si dicat p mõ ꝙ inherẽtia albedinis inhereat seipsa: tũc ẽt standũ fuit in pmo: ꝙ inherẽtia p fuit inherentia accidentis: si per aliud inheret: tunc quereṫ de illo alio: ꝛ sic in infi^m: qd est ipoẽ in essentialiter ordinatis vel que simul sunt: vt sunt inherentia accidentis ꝛ subiectum.

Et tunc ad rõnes. Ad pmã. Illa nõ sunt idẽ essentialiter ꝛc. Cõcediṫ. Tu dicis: ꝙ inherẽtia ꝛc. Cõcediṫ: ꝙ inherẽtia actualis demõstraṫ: qr qñ demonstro hoiem esse risibilẽ demõstro risibile iexistere actu: dicis ꝙ essentia accñtis ꝛc. nõ valꝫ: qr demõstraṫ. Dicis: ꝙ diffinitio ꝛc. Dõm ꝙ verũ est in demonstratione quo ad nos: sed simplr ꝛ in demõstratione finali ꝛ potissima diffinitio subiecti est mediũ: ſꝫ qcqd de hoc: tñ nõ pbat:

L qr mediuꝫ demrõnis nõ simplr pcognoscit: sed in respectu. vñ mediũ demrõnis nõ simplr precognoscit: qr qd qd est inuestigaṫ: vt pꝫ scdo posterioꝝ. ĝ nõ precognoscit: qr precognitio est cognitio nõ inuestigabilis ex pncipijs illius scie. p posterioꝝ. ℂ Ad aliã. si inherentia accidẽtis ꝛc. Dõm ꝙ est nugatio inquãtũ est ex pte rei ꝛ nãe: qr dñdo: albedo inherens sensus est albedo albedo: sed excusaṫ pp maiorẽ expressionẽ: qr dñdo albedo inherens parieti sensus est albedo: albedo parietis: ita ꝙ excusaṫ pp maiorẽ expressionẽ. Aliter posset dici: ꝙ lꝫ ista sint eadẽ essentialr albedo: ꝛ inherẽtia: tñ fm aliũ ꝛ aliũ modũ signi figñaṫ: ꝛ ille ipedit nugationẽ: sed prior solo est melior. ℂ Ad aliaꝫ rõnẽ. illud qd pdicaṫ denominatiue ꝛc. Cõcediṫ. Tu dicis: ꝙ inherentia pdicaṫ denominatiue de accidenti. Dõm ꝙ nõ: qr qñ dr albedo est inherẽs non est denominatiua pdicatio ꝛ accñtalis: sed essentialis: qr tñ est dictũ albedo est inherẽs. i. albedo est albedo. Tu dicis: cõcretũ predicaṫ de subiecto. Dõm ꝙ lꝫ cõcretum

M prediceṫ de subiecto aliquo modo vt substantia que est subiectum inherentie: quia substantia inheret. idest substantia substat inherentie: ꝛ hoc sufficit ad hoc ꝙ dicam albedo est inherẽs. i. inens sube q̃ est subiectũ inherentie. ℂ Ad aliã rõnẽ. illud qd põt separari ab alio ꝛc. Cõceditur maior. Tu dicis: ꝙ inherẽtia ꝛc. Dõm ꝙ accidẽs põt nõ inesse ipso accidente remanẽte: qr qñ nõ inest: tũc corrumpiṫ. ℂ Ad pbationẽ: quelꝫ pticula diffinitionis ꝛc. Cõcediṫ. si sit diffinitio essentialis ꝛ pmo: sed si est descriptio: nõ opꝫ: ſꝫ ista nõ est nisi descriptio quedã. vñ nõ inesse subiecto nõ cõpetit accñti: nisi ipso corrupto. ℂ Ad aliã rõnẽ. nullus respectus ꝛc. verũ est si sit totalr ab^{tum} ꝛ a termino extrinseco ꝛ subiecto: sed si nõ sit ab^{tum} a termino ꝛ nõ a subiecto: nõ opꝫ. Ad minorẽ. Dõm ꝙ accidens nõ est ab^{tum} oĩno: lꝫ multa sint accñtia ab^{ta} a termino extrinseco: nõ tñ sunt ab^{ta} a termino intrinseco. s. a subiecto: qr oĩa depẽdent ad subm: sed respectus hꝫ etiã respectũ

N ad terminũ extrinsecũ ꝛ ad subiectũ: qr proprius relationis est tanq̃ ad aliquẽ terminũ esse relatũ: sed accidẽtia alia: qr nõ sunt ab^{ta} a subiecto. ergo ipsa sunt met ille respectus ꝛ inherentia. ℂ Ad aliã rõnẽ. fundamentũ respectus ꝛc. Cõcediṫ. si est respectus ad terminũ extrinsecuꝫ: sed si est respectus ad subiectũ: ꝛ ille respectus informaṫ vt perfectio perfectibili: nõ opꝫ esse diuersuꝫ: sed est ideꝫ essentialr: nõ sic est in pposito ꝙ accñs est fundamentũ respectus nõ ad terminũ extrinsecũ: qr respectus ad subiectuꝫ: qd est informatũ illo vt perfectibile. ℂ Ad aliam rõnẽ. si inherentia esset essẽtia ꝛc. ꝯñtia negaṫ. Et tu probas inherentia predicaṫ vniuoce: falsuꝫ est: sed predicaṫ equiuoce pure vel analogice. vñ qualitas est ihẽrẽs: tãtũ est dictũ. idest qualitas est qualitas: ꝛ quãtitas est inherẽ

O tia. idest quãtitas est quãtitas: ꝛ sic per diuersas rõnes pdicaṫ de his: sicut etiam est alia ratio quantitatis ꝛ qualitatis: sic inherentie in cõmuni. ℂ Rationes in oppositũ conceduntur. Et hec de qõne. ℂ Questio. II.

Consequenter queritur circa eandẽ particulã. vtruꝫ hoc veruꝫ est possit predicari de accidẽte in ab^{to}. ℂ Arguiṫ pmo ꝙ nõ. De illo non diciṫ est cui repugnat esse per se: qr esse per se predicat esse per se existens: cum esse sit terminus analogus ad esse per se existens ꝛ inherens: sed accidenti in abstracto repugnat esse per se ꝛ separatim: cum accidentis esse sit subiecto inesse. ℂ Item. hoc arguiṫ auctoritate Arist. in litera dicentis: ꝙ accidentia non sunt entia: ſꝫ quid entis: ꝛ posset syllogiçari: de quo non predicaṫ ens: nec esse: qr esse ꝛ ens idẽ sunt: cũ esse sit accidens entis: sed de accidente in abstracto non predicaṫ ens: ex dicta auctoritate. Tex.c.2.

Oppositum arguiṫ. Illud qd est ens hoc est: qa esse ꝛ ens sunt idem: ꝛ de quo predicatur ens: ꝛ esse: sed accidentia in abstracto sunt entia: qa si non: tunc esset non ens.

P **Ad qõnem** dõm duas conclusiones. Primo ꝙ si esse accipiṫ per se existẽs ꝛ separatuꝫ: tunc nõ predicaṫ de accidente in ab^{to}. Rõnes per quas pbatur pma ꝯclusio tacte sunt in pncipio qõnis: que nõ resumunṫ gratia breuitatis. ℂ Scdo dõm: ꝙ si esse capitur pro scdario sigto vt pro esse inherenti sic predicatur de accidente in ab^{to}. Et ratio est: de accidente in ab^{to} predicatur esse vel non esse: per sufficientẽ diuisionẽ: que datur per cõtradictoria: sed de ipso nõ predicaṫ non esse: qr nõ dico albedo nõ est cuꝫ habeat esse in rerũ nã. ergo eẽ. ℂ Itẽ. illud qd est ens: hoc est. per Aristo. 5. huius: ꝛ scdo peri hermenias. vbi diciṫ: ꝙ non differt esse ambulans ꝛ ambulat: ꝛ est cõualescens ꝛ conualescit. similr nõ differt dicere est ꝛ ens: sed accidentia in ab^{to} sunt entia: quia ens predicaṫ de decem predicamẽtis: cuꝫ sit cõmune ad ea. Tex.c.14. ℂ Notandũ ꝙ hic sunt duo dubia. pmũ. Predicatũ debetur termino fm ꝙ sigtur res per terminũ: qr terminus qd subijcit ꝛ predicat sigt. pmo poste. sed esse nõ debetur

Q accidenti in ab^{to}: vt sic sigtur: qr accidẽs in ab^{to} sigtur nõ inherens ad subm: ꝛ ita esse non competit sibi. ℂ Aliud est dubiũ. esse est termin^9 analogus ad esse per se existẽs ꝛ inherens: qr per pus dr de esse qd per se existit: sicut ẽt ens prius sigt subam. ℂ Ex hoc arguiṫ terminus analogus per se sumptus stat p pmo sigto: sed p^m sigtũ huius: qd est esse: est esse p se existẽs: cũ accipiaṫ esse p se ꝛ sine determinatione ꝯhente ipsuꝫ. ℂ Dõm est ad ista dubia. Ad pmũ cum diciṫ: predicatuꝫ debeṫ termino ꝛc. Concediṫ: vt sic. Tu dicis: ꝙ accñs in abstracto sigt rem non vt est inherens. Dõm ꝙ lꝫ res significetur in abstracto fm esse ab^{tum} hoc tñ est fm intellectũ: qr itellectus intelligit res

A distincte nō intelligēdo subam cui inheret:tū nō significatur sub illo mō.vt extra intellectū nō sit inherēs:q2 ista significatio eēt falsa.vñ itellectus bñ distinctiz pōt apphēdere illa que sūt ꝯiuncta extra ꝛ distinctiz iponere ad significandū nō ꝙ significat extra aiam ista distinctiz:ꝛ sic nō obstante ꝙ albedo significat accidēs ꝑ modū abstracti:ſm intellectū:tū nō repugnat sibi esse inherēs extra aiam:imo necessario inheret.vt dicēdo.albedo est.sēsus ē ꝙ est īherēs.¶ Ad aliud dubiū dōm ꝙ terminus analogus ꝛc̄.Dōm ꝙ verū est qñ nō addiť determinatio cōtrahēs ipm:nec me^te:nec ime^te.Et tu dicis:ꝙ eē est terminus analogus.Conceditꝰ:ꝛ cū dicis:ergo stat pro eē ꝑ se existēt:nō est verū:q2 ex pte subiecti contrahiť ad secundariū significatū:q2 albedo est accidēs.ergo cōtrahit esse ad z^m significatū qð est inherēs. ¶ Notandū ꝙ sic

B dicēdo ad questionē.pz cōcordātia duarū opinionū.quarū vna est ꝙ esse nō predicať de accidēte in ab^to.alia est ꝙ esse predicať de accidente in ab^to:ꝛ sic ista opinio est media:q2 conuenit cum vtraq3.

Ad rationes in oppositū.¶ Ad primaz:de illo nō predicať est ꝛc̄.negať:q2 eē est cōmune ad esse ꝑ se existēs:ꝛ ad eē inherēs.¶ Ad ꝓbationē pz ex solutione scdi dubij q2 esse cōtrahiť ad z^m significatū ꝑ subm.ergo rō nō ꝯcludit.¶ Ad aliā.de quo nō predicať ens ꝛc̄.Conceditꝰ.Tu dicis:ꝙ de accidēte in ab^to nō predicať ens.negať:imo de necessitate ens predicatur de omni accidente.Et tu dicis:ꝙ ens stat pro suba.Dōm ꝙ verū est qñ per se sumiť:ita ꝙ nō ꝯtrahiť ad z^m significatū:nec mediate.nec imediate.Mō ħ cōtrahitur ens per subm ad secundariū significatū vt ad ens inherens.sicut visum est. ¶ Questio. III.

Tex.c.4. ¶ Multiplr quidē igiť diciť ꝙ primū ꝛc̄.

C **Onsequenter** queriť circa hanc partē.vtrū suba sit ṗor accidēte notitia.¶ Arguiť ṗmo ꝙ non.Illud qð ꝑ alterū notificať nō est ṗus eo qð notificať ſm notitiā:q2 notificās dz eē notiꝰ notificato.ex ṗmo poste.s3 suba notificať ꝑ accidētia:q2 accidētia magnā partē ꝯferūt ad cognoscendū qð qd est.

Tex.cō.21. ex ꝓhemio de anima.Silr Cōmentator ait.6.huius:ꝙ i

Cōm.6°. scientijs naturalibꝰ nō cognoscunť sube rerū nisi ex posteriorībꝰ.i.accidētibꝰ:ꝛ subdit ꝙ tales modi demōstrationum dicunť signa.i.demōstratiōes:q2 ergo accñs ṗus est suba ſm notitiā.ğ ꝛc̄.¶ Itē illa que sunt diuersa gñe

Tex.c.31. non sunt cōparabilia.per Aristote.7.physicorū:vbi vult ꝙ comparatio nō fit nisi in specie athoma:s3 substantia ꝛ accidens sunt diuersa genere.hec est nota.ergo substantia ꝛ accidens nō comparanť.ergo substātia nō est prior accidente notitia.

Tex.cō.4 **Oppositum** vult Aristo.in lrã vbi dicit.Multipliciter quidē igiť ꝙ ṗmū ꝛ substātia oīuz primū nã notitia ꝛ tēpore.¶ Notandū ꝙ subaz ṗcedere accidēs notitia nihil aliud est:nisi ꝙ notitia sbe.prior est notitia accidentiū.S3 notitiā substātie ṗcedere notitiā accidētiū pōt itelligi duplr.vno modo ꝙ notitia sube in itellectu ṗcedat notitiā accidētis via generatōis.Scdo mō pōt itelligi ꝙ notitia sube in intellectu ṗcedat notitiā accidētis via ꝑfectionis ꝛ dignitatis.

D **Tunc dicendū** est ad questionē.ṗ ꝙ sba nō ṗcedit accidens ṗmo mō.Et rō est:qð notificať per accñtia:ita ꝙ cognitio eius depēdet ex cognitiōe accidentiū nō est ṗus accidēte ſm notitiam ṗmo mō:q2 notitia ṗncipiorū prior est via generationis notitia cōclusionū.ṗmo posterio.q2 diciť.ōis doctrina ꝛ ōis disciplina fit ex ṗcedenti cognitiōe:s3 suba notificať ꝑ accidētia.i.notitia eius est in itellectu:ꝛ depēdet ex cognitiōe accidentiū:q2 itellectꝰ nō accipit cognitionē sube nisi ṗaccipiat cognitionē accidentiū ꝓpriorū ꝛ eēntialiū:ꝛ hoc pz per dictū Cōmētatoris ṗus allegatū.¶ Secundo dōz:ꝙ suba pcit accñs scdo mō.Et ratio est.Illa notitia que est ꝑfectior est ṗor ordine dignitatis:q2 hoc mō aliquid intelligiť esse ṗus ordine dignitatis quod est prius ordine ꝑfectionis:s3 cognitio substātie ꝑfectior est cognitione accidentiū vt pz ꝑ Cōmentatorē.7.huius.vbi exponēs predictū passuz dicit sic.ꝙ scire indiuiduū substantie per sua vlia substātialia est ꝑfectius ꝙ̄ scire illud per vlia accidētalia.v3.g.cū voluerimus scire hoiez si sciuerimus ipm esse aliquā nãm substantialē.v3.g.scire ipz per hoc ṗdicabile substātie est ꝑfectius ꝙ̄ scire ipm quale:aut quantū esse:aut vbi:aut aliud predicabiliū accidētium:tunc addit.ꝙ scire hāc substātiā per suas dispōnes substātiales est ꝑfectius ꝙ̄ scire eam ꝑ suas dispōnes accidētales:ꝛ in quibꝰ verbis notāda sunt duo.Primo cū dicit ꝙ cognoscere subam ꝑ suas dispōnes substātiales ꝛc̄. Illud est contra aliquos qui volunt ꝙ oēs dispōnes sint de genere accidentiū:qð est falsum ſm dictū Cōmentatoris:q2 vult ꝙ dispositiōes alique sint substantiales que sint de genere substātie.Secūdo dicit i plurali per suas dispositiōes substātiales ꝛc̄.vult ꝙ plures dispōnes substantiales sint in isto:ꝛ ille dispōnes nō sunt materia:q2 materia est subm.ergo ex quo sunt de genere substantie:opz ꝙ sit formale.ergo vult ꝙ plures forme substātiales sint in eadē re:qð est cōtra negātes pluralitatē formarū.¶ Notandū ꝙ ex scda cōclusione sequiť ṗma:q2 in eodem subiecto qð est prius ordine ꝑfectiōis hoc est posterius ordine generationis.¶ Notandū vlterius ꝙ sicut in materia ṗma corporali accñtia realia prius inducunť ꝙ̄ forma subalis perfecta:sic in intellectu materiali prius recipiť cognitio accidentiū ꝓpriorū ꝙ̄ cognitio sube:q2 cognitio illa accidentiū est dispositio ꝛ preparatio necessario requisita ad cognitionē substātie:q2 accñla magnā partē ꝯferūt ad cognoscēdū qð quid est.Et dicit magnā partē cōferunt:q2 ipsa tñ ṗparant ad intellectionē sube ꝛ nō cāūt eam:s3 alia requiruntꝰ vt cā agens vt intellectus agens ꝛ obz.¶ Notandū vlterius ꝙ Cōmentator dicit in loco ṗallegato q2 dispōnes accidentales non queruntꝰ ꝓpter se:s3 ſm ꝙ sunt dispōnes sube demōstratæ:s3 ṗmū quesitū ꝛ ꝓpter se est suba demōstrata:s3 qð est per se est perfectius ꝙ̄ illud qð est ꝓpter aliud.¶ Per hoc pz ad auctoritatem Aristote.ꝙ substantia est prior notitia ꝛc̄.hoc est via perfectionis.

B Cōm.ṗ° in 6° huiꝰ.

Cōm.4

F

G

Cōm.4.

Ad rationes ¶ Ad primaz pz ex dictis:q2 accidens notificat subam via gñōnis vt dictū est in positione.¶ Ad z^m.illa que sunt diuersa genere ꝛc̄.Dōm ꝙ cōparatio ꝓprie dicta tñ fit ſm spēz specialissimā:s3 comparatio large accepta ꝛ extēsiue pōt esse eoꝝ que differūt genere vel spē:vel si sunt diuersa genera:tñ ꝯueniunt in aliquo analogo:ꝛ maxime comparatio que est ſm prius ꝛ posterius:q2 per hoc distinguitur analogū ab vniuoco ꝛ equiuoco qð dicitur de multis ſm prius ꝛ posterius:cū igiť ens dicitur analogice de suba ꝛ accidente pñt comparari sub ente ſm prius ꝛ posterius.Et sic de hoc. ¶ Questio. IIII

H

Onsequenter queriť.Utrū suba ṗcedat accidentia diffinitione.¶ Arguiť ṗmo ꝙ nō.Illud qð poniť in diffinitiōe alicuiꝰ est notius quo ad nos:alr diffinitio nō notificaret diffinitū ex notioribus ꝙ̄ ad nos:s3 ex hoc est de rōne diffōnis qð no Tex.cō.4

I tisicet diffini^m ex nobis notiorib^9.z.poste.t.7.hu^9:ſʒ ſba
Tex.c.10. nõ est notior accidẽtib^9 quo ad nos:ſʒ eõ accñia sunt no-
T.c.z tiora quo ad nos.vt pʒ p̊mo phy.ꝛ p̊mo de aia:accñia ma
t.57. gnã partẽ ꝛc.Et Cõmẽtator hoc idẽ vult i.6.hu^9.vt alle
T.co.11. gabat in pcedenti qõne.ꝙ in sciẽtijs nãlibus sube notifi
canẽ ex accñtibus.ḡ suba nõ est ṗor accidẽtib^9 diffõne:
q̃re nõ ponit̃ in diffõne accñtiũ.℄ Jte3:accñs põt eẽ si-
ne suba.ḡ ẽt diffinit̃ sine suba.añs pʒ:q2 qõ põt p̊ma cã cũ
z^a.hoc põt ẽt sine ea:q2 da oppositũ ꝙ p̊ma cã nõ possit
hoc sine z^a.tunc p̊ma cã cũ z^a sit vel eẽt aliqd pfectius q̃ʒ
sola p̊ma cã:ſʒ hoc est falsuʒ:q2 p̊ma cã simplr est pfectũ
ens:q2 nõ hʒ hyperbolẽ:ꝛ excessũ.ḡ p̊ma cã ꝯgregata cũ
scða nõ erit aliqd pfecti^9 q̃ʒ sine scða cã ꝛ sola:ſʒ cã p̊ma
cũ scða põt causare accñs vt p̊ma cã cũ homine põt cau-
sare risibilitatẽ:q2 subʒ hʒ causalitatẽ sup accidẽs: quare
p̊ma causa põt causare accidẽs sine subo.℄ Jtem qõ est
K ex̃ essentiã accidẽtis nõ dʒ poni in diffõne eius: q2 diffõ
est oratio idicãs qd est esse rei.ḡ qõ est extra essentiã dif
finiti nõ ponitur in diffõne ei^9:ſʒ suba est extra essentiaʒ
accñtis:q2 essentie p̃dicamẽtorũ sunt impmixte.

T.c.4 **Oppositum** pʒ auctoritate Aristo.in p̃dicta lr̃a. Multiplr quidẽ igit̃ ꝙ p̊mũ di:ſʒ substantia omniũ primũ ratione.

Dicendum est ad questionẽ ꝙ ex nã rei suba p̃-
cedit accñs diffõne:ꝛ hoc pʒ ratiõe
Aristo.quã format Cõmẽtator.illud est ṗus altero diffi-
nitione qõ ponit̃ in diffõne ei^9:q2 sic intelligimus aliquid
esse prius diffinitione:qõ ponit̃ in diffõne alicui^9:ſʒ suba
ponit̃ in diffõne accidentiuʒ.pbatio hui^9:q2 accñia diffi
niuntur p illud per qõ ꝯstituunt̃ in esse:ſʒ accñtia cõstitu
untur in esse per subam:q2 suba est cã accidentiuʒ intrĩ
L ꝙ accñtia nõ sunt entia:nisi q2 entis.℄ Notandũ ꝙ ali-
ud est esse ṗus notitia ꝛ aliud ṗus diffõne:q2 aliqd dicit̃
esse ṗus notitia cognitiõe cõfusa:ſʒ ṗus diffõne est prius
cognitione dearticulata ꝛ determinata:ꝛ sic multũ refert
dicere ꝙ suba p̃cedat accidẽs notitia.i.cognitiõe cõfusa:
ꝛ suba p̃cedit accñs diffõne.i.cognitiõe dearticulata ꝛ di
stincta.vñ sicut suba p̃cit accidẽs notitia ꝯfusa:ꝛ hoc or-
dine dignitatis.sic suba p̃cedit accñs diffõne.i.cognitiõe
distincta:ꝛ hoc ẽt ordine dignitatis:ſʒ ecõuerso est de ṗo-
ritate accidẽtis quo ad ordinẽ generatiõis.

Ad rationes in oppositũ.℄ Ad primam.Jllud qõ ponit̃ ꝛc.Dõm ꝙ illud per qõ
alterũ notificat̃ põt intelligi duplr.vno mõ qõ per illud
notificet̃:ita ꝙ cognitio eius p̊mo recipiat̃ in potẽtia pti
cular i que cognoscit prius illud q̃ʒ aliud:ꝛ tunc cognitio
alterius p̃cedit ab illo.alio mõ põt intelligi ꝙ cognitio
eius aliquo ordine.s.pfectionis est in nobis.mõ si intelligi
tur ꝙ suba prior est accidẽte diffõne.i.cognitio sube ṗus
recipiat̃ in sensu pticulari q̃ʒ cognitio accñtis:sic non est
M verũ ꝙ sensus pticularis nõ cognoscit subaʒ.℄ Sʒ vtꝫ
virtus cogitatiua hẽat cognoscere subam: ingrendũ3 est
z^o t.3.de aia.Vñ dõm sic:qõ ponit̃ in diffõne alteri^9:non
opʒ ꝙ sit notius quo ad nos:ſʒ intelligit̃ z^o mõ: ꝙ illud
qõ ponitur in diffõne alicui^9 dʒ esse notius aliquo ordi-
ne vt pfectionis:ꝛ sic suba notior est accñte ſm intellectũ
ordine pfectiõis.Et tu dicis:ꝙ suba nõ est notior accñte
ꝛ prior.Concedit̃:cõparãdo potẽtias adinuicẽ vt sensiti-
uam ꝛ intellectiuã:ſʒ ꝯparando ad potẽtiã intellectiuam
tñ:sic cognitio sube est prior ordine pfectionis:ꝛ hoc suf-
ficit ꝙ suba ponatur in diffõne accñtis.℄ Ad aliã rõnẽ:
accñs põt esse ꝛc.negat̃ ſm Aris.q2 passiones nõ sunt se-
parabiles a substãtia ꝛ p passiões intelligunt̃ oĩa accidẽ-
tia.vñ accñtia non pñt existere sine subto:q2 accñs inhe-
rens est:vel q2 accidentiũ inherẽtia est eorũ eẽntia.vt di
ctũ est de actuali inherẽtia in p̃cedentib^9.℄ Ad pbatio- N
nem.quicqd põt p̊ma cã ꝛc.Dõm quicqd sit de ꝯclusio-
ne in se:q2 est vera:ſʒ Aristo.nõ ꝯcederet eã cũ naturalr
loquatur ex sensatis.vñ p̊ma cã imediate põt facere oĩa
sine z^a cã:ꝛ accñs sine subto:tñ rõ nõ cõcludit:q2 hoc eẽt
tollere oium ordinẽ ꝛ opationes rerũ ꝓprias:ꝛ per cõse-
quens qdditates.si p̊ma cã que facit actu cuʒ scða posset
facere hoc sine ea.Tu pbas:q2 da oppositũ.Dõm ꝙ se-
quitur totũ ꝯtrariũ:q2 p̊mã cãm cũ z^a cãre aliqd est iper
fectius q̃ʒ cãre eã solã:q2 causata tñ elongata sunt a pfe
ctione p̊me cãe ꝙ imediate nõ pñt pduci a p̊ma sine ali-
qua cã impfecta z^a.vñ cũ p̊ma cã cũ z^a sit aliqd impfecti
us q̃ʒ p̊ma cã sola sine z^a.non ḡ p̊ma cã cum z^a facit effe-
ctũ ꝓpter impfectionẽ p̊me cãe:ſʒ ꝓpter pfectionẽ p̊me O
cãe:q2 accñs tñ est elõgatũ a pfectiõe p̊me cãe ꝙ nõ p̃t
imediate p̃cedere ab ea sine subto.vñ Aris.nõ posuit or-
dinem ꝯtingentẽ tunc.s.ꝙ subm posset cãre accñs ꝛ non
cãret:ita ꝙ eẽt ordo ꝯtingens ad vtꝛlibꝫ: ſʒ posuit ordinẽ
necessariũ.℄ Ad aliã rõnẽ.Jllud qõ est extra eẽntiã ꝛc.
Concedit̃.si sit diffõ p̊ma ꝛ simplr dicta:ſʒ si sit diffõ se-
cũdario dicta ꝛ ex additione nõ est necessariũ.Mõ sic ẽ
in ꝓposito:q2 accñs secũdario diffinit̃ ꝛ ex additione: ſʒ
suba sola ꝛ simplr ꝛ p̊mo diffinit̃.ergo suba põt poni in
diffõne accñtis:ſʒ sit extra essentiã eius.vñ etiã dicit Cõ
mentator.7.hu^9.Qui accñia dicit habere diffõnes.s.sim- Cõm.15
pliciter dicit ea habere magis q̃ʒ habent.Et silr qui dicit
ꝙ nõ detur eis diffõ:ꝛ hoc nomẽ ens:dicit nõ habere il-
lud qõ debẽt hẽre:tunc subdit ꝙ dixit hoc ꝙ mihi vide-
tur:qm̃ antiq habeãt in eis has duas opiones: ꝛ ipe idu-
cit mediã que est vera:ita ꝙ antiqui voluerũt ꝙ accñtia
p̊mo ꝛ simplr diffinirent̃.Alij dixerunt ꝙ nullo mõ diffi P
nirent̃.ergo Arist.tʒ viã mediã:ꝙ diffiniunt̃ secũdario ꝛ
ex additione:ꝛ in tali diffõne potest aliquid poni: qõ est
extra essentiam. ℄ Qõ. V.

Consequenter querit̃ ad h circa p̃dictã partẽ.Vtꝝ Tex.c.4.
substãtia p̃cedat accñs tpe.℄ Arguit̃ p̊mo ꝙ
nõ.Jllud qõ est eternũ nõ precedit̃ ab aliq
tpe:q2 si aliqd est ṗus tpe altero:opʒ ꝙ sit in
aliquo tpe in quo nõ est illõ quo est ṗus:ſʒ eternũ nõ est
in aliquo in quo prius nõ fuit cũ semp sit:ſʒ aliqua accñia
sunt eterna:q2 dimẽsiones interminate sunt eterne cum
materia p̊ma.vt vult Cõmẽtator in de suba orbis.ꝛ p̊mo Capi.p̊.
phys.silr dimẽsiones ꝛ raritas ꝛ densitas sunt eterne in Tex.c.63.
corpe celesti.vt vult Ari.ꝛ Cõmẽ.℄ Jtẽ suba nõ p̃cedit
tps tpe:q2 si sba p̃cederet tps tpe: tũc idẽ p̃cederet seipʒ:
qõ est falsum:ſʒ tẽpus est accidẽs cũ sit nũerus motus ſʒ
prius ꝛ posterius.vt pʒ 4° physico.ḡ substãtia nõ p̃cedit Tex.c.101.
accidẽs tpe.℄ Jtem si substãtia p̃cederet accidẽs tem- Q
pore:tunc nullũ accidẽs esset per se ꝛ ꝓpriũ:ſʒ hoc est fal
sum:q2 aliqua sunt accñtia ꝓpria vt risibile homini.ꝯña
pʒ:q2 accidẽs propriũ non separat̃ a subiecto:imo cõuer
titur cum subiecto in suppositis tẽpore.

Oppositum vult Aristo.di.ꝙ substantia p̃cedit accidẽs tẽpore.hoc idẽ vult Cõmẽ Tex.cõ.4
tator exponens Aristo.℄ Notandũ ꝙ ſm Cõmentato-
rem:quedã sunt sube ꝓpetue vt corpa celestia ꝛ motores
eorũ:ſʒ quedã sunt corruptibiles:sicut ille que sunt in no-
stro ꝯspectu.℄ Jtẽ iter accñtia:quedã sunt eterna in idẽ aĩa ꝓpetua
titate numerali:quedã gñata de nouo ſm identitatẽ nũe-
raleʒ.℄ Et ista sunt duplicia:quedã sunt inseparabilia vt
risibile est inseparabile homini:quedã sũt separabilia que
possunt adesse ꝛ abesse subto:vt albedo homini.℄ Tũc
ſm Cõmẽtatorẽ dicit̃ ad questionẽ ꝙ suba p̃cedit accñs Com.4
tpe loquendo de accñtibus sepabilib^9.Et ratio est.Jllud
qõ est

A qđ est vel coexistit in tpe in quo alterū nō est:illud est ṗ/
us tpe illo:q2 qđ est in tpe in quo nō est aliud:qđ erit illđ
est ṗus eo:sicut pater est ṗoꝛ filio:q2 hoc est ṗcedere tēpo
re fuisse in tpe vel coexistere in quo nō est alterū:ȝ sub/
stātia est in aliquo tpe in quo non fuit accñs sepabile:vt
de se pz.ġ 7c.¶ 2° dōm q̄ si loquamur de accñtibus inse
parabilib⁹:tūc suba ṗcedit accñs tpe rōne mãe.Et ratio
est.Jllud est prius tpe: qđ est in aliquo tpe: vel coexistit
alicui tēpori in quo nō est aliud vel erat:ȝ suba sup̄p.ma
teria est i aliquo tēpoꝛe:vel coexistit alicui tēpori in quo
nō erat illud accñs ṗpriū:7 accñtia iseparabilia vt mã ho
minis coexistit alicui tēpori in quo nō erat risibilitas ho
minis.¶ Notandū q̄ aliq obijciunt ɔtra istā expōnem
Cōmētatoris pp tria.ṗmo videt̄ q̄ Arist.nō itelligat ṗo/
ritatē sube respectu accidentiū inseparabiliū rōne mãe:q2
B de eadē suba prioritatē tēporis ṗbat.de qua ṗbat ṗori/
tatem diffōnis:ȝ de mã nō intendit ṗbare ṗoritatē res/
pectu accidentiū ṗpriorū:7 hoc diffōnis:q2 mã nō poni
tur in diffōne accñtis ṗpriȝ.¶ Jtē si intēderet probare
prioritatē de mã:vel itelligeret de mã ṗma ṡm se:vel vt
stat sub forma:plurib⁹ modis nō pōt itelligi mãm ṗcede
re accñs:ȝ mã neutro mō ṗcedit accñs:nō ṡm se:q2 mã
ṗma ṡm se nō mensurat̄ tpe:q2 est igenita 7 eterna. ṗmo
Tex.c.82. phys.ȝ eternū nō mensurat̄ tpe.ergo mã ṗma nō cōpa/
ratur ṡm tps:nec mã vt stat sub forma ṗcedit accidens.
Quia si hoc esset:vel esset:vt stat sub forma substātiali: vl̄
sub forma accidētali:p sufficientē diuisionē:ȝ nō vt stat
sub forma substātiali:q2 mã hois vt stat sub forma eius
nō preit risibile tēpoꝛe:nec inq̄ntum stat sub forma acci/
dentali:q2 illud est accñs:vel actus.7 tunc mã:vt stat sub
illa forma non ṗcedit accñs tēpoꝛe:q2 illa forma met est
accidēs.¶ Jtē.in celo sūt accidētia insepabilia:vt dimē/
siōes:7 celū nō est prius eis rōne mãe cū careat materia
Unde remota ista expōne ipsi dicunt q̄ cū Aristo.dixit.
C q̄ suba ṗcedit accidēs tēpoꝛe nō accepit tēpus pro men
sura 7 duratione successiua:ȝ pro tāto dixit:ṗcedit acci/
dens tpe:q2 nō repugnat esse sine illo rōne depēdentie.
¶ Ad cuius intellectū notandū:q̄ lȝ substātia sit cā acci
dentis:nō tñ accidēs est causa sube:q2 suba nō cognoscit̄
in esse subali 7 ṗmo p accñs:ergo suba nō depēdet ab ac/
cidente in esse ṗmo tāq̄ a p se cā.ergo rōne dependentie
sube non repugnat quin possit esse 7 separi ab accidēte:7
per ɔñs esse ṗus:ȝ secus est de accidēte:q2 accidēti rōne
dependentie repugnat:vt ṗcedat subam: vel sit prius ea.
ita possit separari ab ea:7 sic dicūt q̄ suba preit accidens
tpe nō ṗmo:ȝ 2° mō:q2 nō repugnat sibi esse sine accidē
te rōne depēdentie.Et dicunt q̄ celū ṗcedit dimēsiones
tēpoꝛe.i.q2 nō repugnat celo rōne depēdētie esse sine di/
mensionibus:aut alijs accidētib⁹. Jstud dictū nō videt̄
valere q̄ substātia sic dicat̄ ṗcedere accñs tēpoꝛe:q2 sic
ṗmus motor preit celū:q2 nullus dicit ṡm Arist.7 Cōmē
tatorē:q2 ṗmus motor 7 celū simul sunt: q2 sunt eterna.7
tñ rōne depēdentie nō repugnat esse sine celo.Silr etiã
ṡm fidē nostrā ṗmus motor nō ṗcessit celū tpe:q2 alr añ
D tēpus fuisset tēpus:q2 tēpus vel est motus.vel est passio
motus.vñ deus nō fecit celū.ita q̄ prius fuerit tēpus:ȝ
simul fecit tēpus 7 celū:et ita dictū ipsoꝝ non valet. vñ
expositio Cōmentatoris est bona 7 vera.

Ad rōnes Ad primā.Jllud qđ est eternū 7c.cōce
ditur ṡm expōnez Cōmentatoris.Tu
dicis.q̄ aliqua accñtia sunt eterna:ergo substātia nō ṗoꝛ
illis.Dōm q̄ ṡm Cōmētatorē ipse loqtur de accidētib⁹
gñatis:que vel adueniūt post corpus.7 illa ṗcedit substā
tia.vel sunt insepabilia a suba:7 illa ṗcedit mã.¶ Ad ali
am rōnez.substātia nō ṗcedit tēpus 7c.Dōm q̄ substātia
nō ṗcedit tēpus:q2 Aristo.loquit̄ de accñtibus gñatis:7 B
que sunt ɔparabilia ad subam:mō tēpus est eternū:7 silr
nō est ɔparabile ṡm tēpus.ergo tēpus nō ṗcedit tēpus.
¶ Ad aliā rōnez.q2 nullū accidēs esset ṗpriū.negat̄.Et
tu dicis.q̄ substātia non separat̄ ab illis.cōcedit̄ substan
tia cōposita:tñ mã nō semp est cū proprijs accñtibus.

Et ideo ad rōnes que fuerūt facte cōtra expōnem
Cōmentatoris.Ad primā de eadē suba 7c.
negat̄:q2 hoc nō habet̄ ex lra Aristo.vñ sufficit ad inten/
tionē eius.q̄ aliqua substātia ṗoꝛ sit accñtibus tpe:7 ali/
qua prioꝛ diffōne:ȝ nō opȝ q̄ eadē substātia sit prioꝛ tē
poꝛe 7 diffōne:vnde hoc est dictū voluntariū. ¶ Aliter
pōt dici ɔcedendo maioꝛē.Tu dicis q̄ mã ṗma 7c.dōm F
q̄ est falsum:q2 mã ponit̄ in diffōne substātie ɔposite.
vnde lȝ mã nō sit pars q̄dditātis:q2 forma dic.t totā sub
stantiā 7 q̄dditatē rei.tñ mã est pars ɔpositi:q2 hȝ q̄ddi/
tatē.vñ in diffōne substātie ɔposite ponit̄ mã.ex 8°.7 7°. Tex.cō.6.
huius.7 substātia ɔposita ponitur in diffōne accidētis.ġ Tex.cō.33
a ṗmo ad vltimū:mã ponit̄ in diffōne accidentis:si acci/
dentia cōplete diffiniunt̄:q2 qđ ponit̄ in diffōne partis:
ponit̄ in diffōne totius:ȝ substātia ɔposita est pars diffi
nitionis accidētis:7 in diffōne substātie ɔposite ponitur
materia.ergo etiā ponit̄ in diffinitiōe accidētis.¶ Tu di
ces.q̄ mã est ignota.ergo non dȝ poni in diffōne que hȝ
notificare alia.Dōm q̄ mã lȝ sit ignota ṡm se.tñ cū alio
est nota.vt stat sub forma:7 sic ponit̄ in diffinitione ɔposi
ti:7 per ɔñs ipsuȝ notificat.¶ Ad aliā rationē.vel mã est
ṡm se 7c.Dōm q̄ mã ṡm se ṗcedit accidens gñatum.Tu
dicis.ṡm se nō mensurat̄ 7c.verū est.q2 tēpus est eternū
7 mã est eterna.tñ mã coexistit alicui tēpori in quo non
fuit accidēs ṗpriū.vt risibile vel aliđ.¶ Ad aliā rōnez.
Jn celo sunt accñtia.Dōȝ q̄ celū nō ṗcedit dimēsiōes tpe:
q2 ṡm Ari.dimēsiōes sunt eterne:mō ipe nō ɔparat suaȝ G
ad oē accñs:ȝ solū ad accidēs generatū:vt dictū est.Si/
militer celum nō est substātia materialis:q2 tñ ɔparat.
vt vult Cōmentatoꝛ. ¶ Qō. VI.

¶ Dicitur autē substātia 7c. Tex.c.7.7.8.

Queritur circa h capitulū de mã foꝛ/
ma 7 cōposito.vtrū substan
tia per prius dicat̄ de mã vel forma vel cō/
posito:q2 autē aliqualr visuȝ est in quinto ṗ
termittatur.Et queritur.vtrū mã distingua/
tur essentialr ab actu 7 priuatione.Arguit̄ ṗmo q̄ non.7
hoc de actu.Jllud qđ nō distinguit̄ essentialr ab esse:etiã
non distinguit̄ essentialr ab actu.q2 a quo pticipatur esse
eius:7 cā.modo esse est effect⁹ actus 7 forme:ȝ mã non
distinguit̄ essentialr ab esse.q2 mã nō priuat̄ oino esse:q2 H
semp stat sub aliquo esse.ergo nec ab actu.¶ Jtē:sicut se
habet itellect⁹ ad oēs formas itelligibiles: sic mã ad oēs
formas sensibiles:p ɔuenientē similitudinē:ȝ nō obstan
te q̄ itellectus sit in potētia ad oēs foꝛas itelligibiles: ipe
tñ est aliqua forma in se.ergo etiā nō obstante q̄ materia
sit in potētia ad oēs formas sensibiles:tñ erit aliqua foꝛ/
ma:7 sic nō distinguit̄:¶ Jtē:oē recipiens vel receptiū
naturalr est ante receptibile:q2 receptibile ṗsupponit re
cipiens:ȝ mã est receptiua forme:q2 recipit formas sen/
sibiles.ergo mã ṗma habȝ aliqđ eē ante receptionē foꝛe.
ȝ oē qđ est:vel est act⁹ vel habēs actū.ġ mã ē act⁹ vel ha
bēs actū:7 sic nō distinguit̄ essentialr ab actu.¶ Jtē:illđ
qđ distinguit̄ ab alio non priuat̄ omni forma essentialr:
q2 omnis distinctio est per actū 7 formaȝ:q2 actus sepat Tex.c.49.
7 distinguit:septimo huius.ȝ mã distinguit̄ ab alio.q2 di
stinguit̄ a forma.ergo hȝ ṗncipiū distinctionis: vt actuȝ 7
formā.Tunc arguit̄ q̄ nō differat a ṗuatione.¶ Omne

I qđ est: aut est ens essentialr: aut nõ ens: per sufficientē di-
uisionē: sꝫ mã pma nõ est ens essentialr: qꝛ tale vl' est qd:
quale: vel quantū ꝛc. sꝫ mã pma nec est qd: nec quale ꝛc.
Tex.cõ.8. vt vult Aristo. in hoc septimo. ergo est nõ ens essentialr:
ꝛ sic erit priuatio pura. ¶ Et cõfirmať. Omne qđ est aut
est ens simplr: aut nõ ens simplr. per sufficientē diuisio-
nem: sꝫ mã nõ est ens simplr: qꝛ tunc esset per se itelligi-
Tex.c.69. bilis: qđ est cõtra Aristo. pmo physico. ꝛ in hoc septimo.
Tex.cõ.35. mõ qđ nõ est ens simplr nullo mõ est ens: qꝛ simplr di-
co qđ nullo addito dico. ergo est nõ ens. ğ pura puatio.
Tex.cõ.8. Oppositum vult Aristo. in lra vbi dicit. Dico aũt
mãm que fm se: nec qd: nec quanti
tas: neqꝫ aliqd aliud dicitur: qbus ens est determinatuꝫ:
est eniꝫ qđdam de quo predicať horuꝫ qđlibet. Et addit
K parũ infra: quare qđ est vltimū fm se. nec qd est nec quã-
titas: nec aliquid aliud est: ꝛ quo ad hoc pꝫ φ mã pma di-
Al. esse nã- stinguitur essentialr ab actu. Et tũc subdit: neqꝫ itaqꝫ ne-
liter. gatiões: eteniꝫ hec aũt. ꝛ sic pꝫ. φ etiã essentialr distingui
Tex.cõ.79 tur a puatione: ꝛ idē vult pmo physicorum.

Dicendum est ad questionē. pmo φ materia p-
ma eẽntialr distinguiť ab actu ꝛ for
ma. Et causa est. Subiectū in omni transmutatiõe opor-
tet esse distinctū ab vtroqꝫ termino transmutatiõis: quia
subiectū transmutatiõis manet in tota trãsmutatiõe: ꝛ in
pncipio ꝛ fine: sꝫ terminus a quo transmutatiõis nõ ma-
net in fine: ꝛ terminus ad quē nõ fuit in pncipio. cū ergo
terminus ad quē sit forma: ꝛ terminus a quo sit priuatio
illius forme: tunc subiectū transmutationis essentialiter
differt a forma ꝛ puatiõe: sꝫ mã est subiectū trãsmutatio
Tex.c.62. nis. ex pmo physico. qꝛ in omni transmutatione materia
ꝛ.63. est subiectū mediatū vel imediatū. ꝛ ista ratio probat φ
materia differat a forma essentialr: ꝛ a puatione. ¶ Itē:
in predicatione denominatiua pdicatū essentialr distin-
L guitur a subiecto: qꝛ ex hoc φ pdicatū eẽntialr distingui
tur a subiecto in pdicatione denominatiua: ideo gen' nõ
pdicatur denomiatiue de spēbus: nec spēs de idiuiduis:
sꝫ accidēs de subiecto: sꝫ materia pdicatur de actu deno-
minatiue: vel ecõuerso: qꝛ nec actus nec habēs actuꝫ pre-
dicatur de materia: nec econuerso: nisi denominatiue: hõ
eniꝫ non est materia: sꝫ materiatū. nec materia est forma:
sꝫ formata: similr de puatione: qꝛ materia non est puatio
sꝫ puata. ergo modus pdicãdi denominatiue ostēdit ma-
teriã distingui a forma ꝛ a puatione. Et silr ista ratio p-
bat φ materia essentialr distinguať ab actu ꝛ a puatiõe.
Item cui cõpetit essentialr vnū oppositorū repugnat re-
liquū. hec est manifesta: sꝫ materie pme cõuenit potẽtia
essentialr: saltē vt ppria passio: ergo sibi nõ debetur act'
qꝛ potẽtia ꝛ actus sunt differẽtie maxime opposite. pmo
Cõmen.6. de anima. per Cõmentatorē. ¶ Itē si materia pma inclu
deret aliquē actū essentialr: tunc adueniēte forma: vel il-
le actus maneret: vel nõ. per sufficientē diuisionē: si ma-
M net iste actus adueniente forma: tunc generatio erit alte-
ratio: ꝛ oẽs forme substãtiales erunt accidẽtales. ista sũt
inconuenientia vt pꝫ de se: ꝯsequẽtia pꝫ. qꝛ omnis forma
que aduenit enti in actu est accidẽtalis: ꝛ per consequẽs
eius introductio esset alteratio. Si autē dicas istū actum
nõ manere: tunc materia corrũpitur: qđ est inconueniẽs:
qꝛ tũc transmutatio fundareť in nihilo: qđ est ipossibile:
cum sit accidens: ꝛ accidẽtis esse est in esse subiecto: cõse-
quentia patet: qꝛ destructa forma substantiali alicuius i-
psiuꝫ destruiť. ꝛ sic si materia esset idē essentialr cuꝫ actu
tunc destructo actu: tanqꝫ forma substãtiali materie etiã
Cõmē.69. destruerentur materia. Istam rõnem innuit Cõmentator
Capi. pmo. pmo physic. ꝛ in de substãtia orbis. ergo relinquitur φ ma-
teria pma essentialr distinguať ab actu. ¶ Notandū ta-

mē φ lꝫ materia pma non sit ideꝫ essentialr cum actu: ta- N
men materia pma nunqꝫ stat sine forma vel actu aliquo.
qꝛ nihil existit nisi actus: vel habẽns actuꝫ: vnde Aristo.
pmo de generatione dicit. φ materia pma nunqꝫ est sine Tex.c.29.
morphesis ꝛ passionibus. ¶ Secũdo dicẽdū φ materia
pma etiam distinguiť a priuatione pura. ꝛ causa est: qꝛ si
hoc non esset: tunc priuatio appeteret formã: qꝛ materia
prima naturalr appetit formã. sicut turpe bonū: ꝛ femia
masculū. ex primo physico. Si ergo priuatio esset idem Tex.c.81.
essentialr cum materia: tunc puatio appeteret formã: sed
hoc est falsuꝫ: qꝛ nihil appetit suam corruptionē: sꝫ adue-
niẽte forma puatio illi' forme corrũpiť. ğ ꝛc. Iteꝫ mã distin-
guiť ab illo essentialr quo corrupto ipsa manet: qꝛ si aliqͣ
essent idē essentialr ꝛ vno corrupto alterū remãeret: tũc
aliquid esset idem et non idem: ꝛ simul esset et non esset:
quod est falsuꝫ. probatio. quia in aduentu forme materia O
manet: ꝛ priuatio forme corrumpitur: sꝫ corrupta puatio
ne remanet materia prima. ergo ꝛc. ¶ Notandum φ lꝫ
materia distinguatur essentialiter a priuatione. tamen p-
uatio simpliciter est proprium accidens materie prime.
vt vult primo physicorum. Tex.cõ.81

Ad rationes. Illud qđ nõ distinguitur essentia
liter ab esse ꝛc. conceditur. si non
distinguitur essentialr ab esse in actu. tunc est veruꝫ. Di-
cis φ materia prima ꝛc. Dicendū φ materia pma essen-
tialiter non habet esse in actu. lꝫ fꝫ esse existentie non se-
paretur a forma: tamen essentialiter non includit esse in
actu: cuius principium est forma: sed materia prima est
potentia ad omnes formas. vt visum est. ¶ Ad aliam. si-
cut se habet intellectus ad omnes formas ꝛc. Dicendum
φ est simile ꝛ dissimile. Est simile in hoc φ sicē intellect'
possibilis nihil est eorum actu que recipit ante recipere:
sic materia prima nihil est actu eoruꝫ que recipit. Tunc P
est dissimile: quia intellectus possibilis ante recipere est
aliqua forma ꝛ natura in actu: cum perfectiones quas re
cipit: vt species intelligibiles sint accidentales. ergo opꝫ
φ prius sit ens in actu. sed materia prima recipit formas
substantiales. ergo oportet φ nihil sit in actu: sꝫ tm̃ in po
tentia. ¶ Ad aliam. Omne recipiens vel recep'm ꝛc. con-
ceditur aliquo modo. Et tu dicis. φ materia est recepti-
ua forme. cõceditur. ergo materia habuit esse in potẽtia
vnde forma non presupponit materiam esse sub actu il-
lius forme. sed tm̃ presupponit eaꝫ esse in potentia. lꝫ pos
sit esse sub actu alterius forme precedentis. ¶ Ad aliaꝫ.
Illud quod distinguitur ab alio ꝛc. conceditur φ distin-
guitur proprie. vt ens in actu: sed tamen large ꝛ extendē-
do nomen aliquid distinguitur seipso. quia nõ est hoc. ꝛ
sic ens in potentia distinguitur ab ente in actu: qꝛ ens in
potentia non est ens in actu. ¶ Ad aliam. Omne qđ est: Q
aut est ens ꝛc. conceditur. vniformiter accipiendo. quia
sic esse ꝛ non esse sunt cõtradictoria. ¶ Sed dicis. φ ma
teria prima non est ens essentialiter. conceditur in actu:
ergo ꝛc. vnde non est ens actu essentialiter. lꝫ non sequi-
tur φ omnino sit priuatio qꝛ inter ens actu ꝛ oino nõ ens
est mediuꝫ. s. materia prima que est ens in potentia: ergo
ratio non concludit. vnde bene verum est φ ens actu: et
non ens actu contradicũt: ꝛ ens in potentia ꝛ non ens. in
potentia similiter. ꝛ ens simplr ꝛ non ens simplr contra-
dicunt: sed capiendo ens actu ꝛ non ens dicuntur: non cõ-
tradicunt. ¶ Ad aliam eodem modo: quia materia pri-
ma non est ens simpliciter capiendo ens simpliciter pro
ente vniuersaliter. qꝛ sic cadit sub illo ente. qꝛ est aliquo
modo ens: quia ens in potentia. non tamen oportet pro-
pter hoc φ sit intelligibile primo: quia nihil intelligitur
primo ꝛ per se nisi fm qđ est in actu. vt. 9. huius. Tex.cõ.20.

¶ Questio

A ¶ Questio. VII.

Tex.cō.9. ¶ Et tñ eā que nunc ex ambobus ⁊c.

Queritur circa hāc ptem vbi dicit po-
stea. ꝯsitenť aūt subē esse sen-
sibilium quedā qr in his querendū est ṗus.
vtrū per subas sensibiles possimus deueni-
re in cognitionē substantiarū abstractarum.
Et videtur ꝙ nō. Nullū agens naturale ⁊ materiale agit
Tex.cō.31 vltra suā ppriam spēm. hec est manifesta. 7° hui⁹. sꝫ sub
stātie sensibiles sunt agētia nālia: vt de se pꝫ. ergo nō pñt
B agere cognitionē substātiarū abstractarū que sunt vltra
suam spēm. ¶ Et ꝯfirmatur. Nullū sensibile iprimit in
sensum vel in itellectū spēm alterius: sꝫ semp propriam.
Tex.cō.4 ¶ Itē eadē sunt ṗncipia eēndi ⁊ cognoscēdi. 2° hui⁹. sed
substātie sensibiles nō sunt ṗn⁹ eēndi subarū abstractarꝫ.
ergo nec ṗncipia cognoscēdi. ¶ Itē qñ sunt duo eque no
ta: neutrū est ṗncipiū cognoscēdi aliud: sꝫ substātie sepa-
rate ⁊ sensibiles sunt nobis eque note: qr substantias co-
gnoscimus per passiones: ⁊ effect⁹ qui sunt sensibiles. mō
sicut substātie sensibiles habēt effect⁹ sensibiles: sic etiā
substātie abstracte: vt motū celi. ḡ ⁊c.

Tex.cō.9. Oppositum vult Ari. in lr̃a. vñ vult ꝙ ad cogni
tionē substantiarū abstractarū opꝫ
Tex.cō.10 nos cognoscere substātias sensibiles. vñ postea subiūgit:
ꝓopere. n. ad trāseundū aliqd qđ noti⁹ est. disciplina. n. fit
oībus per minus nota nāc: quo ad nos magis.

Dicendum est ad questionē. ꝙ ex cognitiōe sub-
stantiarꝫ sensibiliū deuenimus in co
gnitionē substantiarū abstractarū. Rō est. in essentialr̃
ordinatis quorꝫ quedā sunt isensibilia: ⁊ quedā sensibilia
C itellectus deuenit a cognitione posteriorꝫ ⁊ sensibiliū ad
cognitionē priorū ⁊ isensibiliū. dūmodo sit natus ambo
recipere: qr itellectus nō cognoscit nisi ex ꝯsēatis illa que
Tex.cō.2. natus est cognoscere: sicut pꝫ. ṗmo phy. ⁊ ṗmo ⁊ 3° de aīa.
Tex.cō.21 sꝫ substātie abstracte sunt isensibiles: ⁊ sube sensibiles sūt
Tex.cō.30 essentialr̃ ordinate: cū substātie sensibiles dependeant in
Tex.cō.39 esse ⁊ in cōseruari a substātijs abstractis: ⁊ ille substantie
abstracte sint insensibiles. vt pꝫ. ⁊ ēt itellect⁹ natus est co
gnoscere ⁊ substātias abstractas ⁊ sensibiles. sicut pꝫ per
Cōmen.ṗ° Cōmentatorē. 2° hui⁹. ⁊. 12. ⁊. 3° de anima. vnde vult. ꝙ i-
Cō.38.⁊.39 tellectus agens abstrahit oīa sensibilia. tunc itellect⁹ pos-
Cōmen.36 sibilis est dispositus: ⁊ magis factus in actu ad cognoscē-
dum intellectū agentē. ⁊ per ꝯñs substantias abstractas.
vnde quāto plus itellectus possibilis recipit spēs substā-
tiarū sensibiliū: tāto plus disponitur: ⁊ eleuať ad cogno-
Cōmen.36 scendū abstracta. sicut Cōmētator vult tertio de anima.
ergo ⁊c. ¶ Itē itellectus cognitione quo ad nos deuenit
a cognitione effectuū in cognitionē cārum: ⁊ hec est ma-
nifesta: sꝫ substātie sensibiles sunt effectus substantiarꝫ
abstractarū: cū inferiores substātie dependeāt a corpori
bus celestibus tāq̄ a causis efficientib⁹. ⁊ mediantib⁹ cor
poribus celestibus a substantijs abstractis: etiam corpa
D celestia depēdentia substātijs abstractis: saltē in genere
cause finalis. sꝫ nō tanq̄ a causa efficiente ppria ſm Ari.
⁊ Cōmentatorē: cū sint eterna ſm fidē ⁊ veritatē oēs sub
stantie dependēt a ṗma causa in genere cause efficientis
⁊ finalis. ¶ Notandū ꝙ aliqui dicunt: ꝙ intellectus no-
ster quatuor modis pōt itelligere substantias abstractas
per effectus. vno mō inquantū substātie abstracte sūt cāe
istorū inferiorū: ⁊ sic cognoscit substantias abstractas i-
quantū sunt cause. Et dicūt ꝙ ista cognitio sit accidenta
lis: qr accidit substātie ꝙ sit causa. qr ratio cause est rō cu
iusdam accidētis. Scđo itellectus potest distinguere iter
substantiā ⁊ ipsam causalitatē ꝯsiderando ꝙ sunt diuer-
sa: ⁊ sic deuenit in cognitionē substantie: ⁊ ista cognitio ēt E
est accidentalis: qr diuersitas est relatio quedam. Tertio
modo itellectus pōt ꝯsiderare ꝙ substātia abstracta non
est effectus nec causalitas eius. ⁊ sic deuenit in cognitio-
nem substātie. ⁊ dicunt ꝙ adhuc ista cognitio est accidē-
talis: qr est per modū ṗuationis. Quartus modus est. qr
postq̄ itellectus cognouit substantiā esse cām: effectus: et
diuersā a sua causalitate. tunc pōt se cōuertere sup sub-
stantiā. ⁊ tunc ṗmo cognoscit ppriā subam. ⁊ ista cogni-
tio magis est eēntialis: ⁊ itellect⁹ noster alr̃ nō cognoscit
subas abstractas nisi p effect⁹ ⁊ subas sensibiles.

Ad rationes in oppositū. ¶ Ad primā. nullū
agens naturale ⁊c. conceditur. ꝙ F
verū est de agente naturali ṗncipali in ppria virtute. vñ
Cōmentator vult ꝙ ppositio hꝫ veritatē in substātijs et 7° meta.
in agentibus ppinquis ⁊ per se. Et tu dicis. ꝙ substātie sē Cōm.31.
sibiles ⁊c. cōceditur. vñ bene volo ꝙ nō agant ad cogni-
tionem substantiarū abstractarū: vt agens ṗncipale ⁊ in
propria virtute. qr tñ dispositiue ⁊ instrumentalr̃ agunt
ad cognitionē substantiarū abstractarū ⁊ in virtute alte-
rius: ⁊ in virtute itellectus agētis vel substātie abstracte.
Uel posset dici ꝙ ista ppositio hꝫ veritatē de actione ve
ra ⁊ reali. sꝫ de actione intellectuali nō opꝫ. tamē ṗma so-
lutio est melior. Per hoc etiā pꝫ ad cōfirmationē. ¶ Ad
aliam rōnē eadē sunt ṗncipia essendi ⁊c. cōmuniter di
citur: ꝙ quecunqꝫ sunt ṗncipia essendi: sūt ṗncipia cogno
scendi. sꝫ non ꝯuertitur. qr aliqua sunt ṗncipia cognoscen
di cognitione q̄ ad nos: que nō sunt ṗncipia essendi: sicut
accidentia faciunt ad cognitionē substātie. ⁊ tamē nō sūt
ṗncipia essendi substātie. sꝫ in cognitiōe perfecta: que est
ex ṗoribus propositio ꝯuertitur. ⁊ sic substantie sensibi-
les aliquo modo possunt esse ṗncipia cognoscēdi substā-
tias abstractas. ita ꝙ nō sunt tñ ṗncipia essendi. ¶ Ad G
aliam. qñ duo sunt nota. ꝯceditur. ¶ Ad minorē. Dicen-
dum ꝙ non sequitur. ¶ Ad ꝓbationem: dicendum ꝙ sꝫ
vtriusqꝫ substantie sint effectus. Tamen effectus substā-
tiarum abstractarū nō apparet nisi in substātijs sensibi-
libus: ⁊ per effectus substantiarū sensibiliū: vt ꝙ faciat
motum eternū inuestigatur per generationē ⁊ corruptio
nem inferiorū: sicut pꝫ per Aristo. 8. physicorū. vtrū autē per totum.
ṗma causa pfecte possit cognosci in hac vita per aliquē
effectū qui adequet potentiā ⁊ virtutē totalr̃ ṗme cāe. de
hoc nō plus ad presens. ¶ Qō. VIII.

¶ Et primo dicem⁹ quedā de eo logice ⁊c. T.cō.21.

Queritur circa hanc ptem. vtrū ad qđ
quid est substātie ptineat ac
cidēs. ¶ Arguiť ṗmo ꝙ sic. Omne cuius eē H
nō est abstractū ab esse alterius: illud ptinet
ad qđ quid est eius. qr q̄dditas ⁊ essentia sūt
idem. ergo qđ quid est ⁊ esse etiā sunt eadē. sꝫ esse substan
tia sensibilis non est abstractū ab esse accidentium. ḡ ⁊c.
¶ Item: in cuius diffinitione ponuntur qualitates sensi
biles: ad eius qđ quid est ptinet accidēs. qr qualitates sē-
sibiles sunt accidētia: sꝫ substātie sensibilis diffinitio dať
per qualitates sensibiles: qr in hoc differūt mathemati-
ca a naturalib⁹: qr mathematica diffiniunť sine qualitati
bus sensibilib⁹: sꝫ naturalia diffiniunť per materiā sensi-
bilē. ḡ ⁊c. ¶ Itē: in cuius diffinitiōe poniť opatio: ad ei⁹
qđ qd est ptinet accidēs. cū opatio sit accidens: sꝫ in diffi-
nitione substātie sensibilis poniť opatio: qr nulla ps diffi
nitur sine opatione. vt pꝫ 7° hui⁹. ḡ ⁊c. Tex.cō.35

Oppositum vult Aristoteles in predicto capitu- ⁊.36.
lo. vbi vult ꝙ nec accidēs cōmune Tex.c.21.
nec propriū in diffinitione ponatur. Et posset ꝓbari ra- ⁊ infra.

I tione. Illud nõ ptinet ad qđ qd est sensibile. qđ nõ pdicatur ẽentialr ꝛ qdditatiue: cũ diffinitio ꝛ qđ qd ẽ exprimant essentiaꝫ rei: sꝫ nullũ accidens pdicatur essentialr de substantia sensibili: cum sint in alio pdicamento ꝛ essentie pdicamentorum sint impermixte.

Ad questionem

dicendũ ꝙ ad qđ qd est substãtie sensibilis nõ ptinet accidens. Rõ est. Illud a quo substãtia põt absolui ẽentialiter nõ ptinet ad qđ qd est eius: sꝫ substãtia põt absolui ab accidente essentialr. ergo ꝛc. Maior est nota. qꝛ nihil põt absolui qđ ptinet ad qđ qd est essentialr: cũ qdditas ꝛ essentia idẽ sint realr: lꝫ differãt ratione. qꝛ essentia accipitur absolute: sꝫ qdditas per cõparationẽ ad intellectũ. Minor pꝫ. qꝛ substãtia sensibilis essentialr põt absolui a quocũqꝫ accidẽte: cũ substãtia sit prior accidẽte. vnde lꝫ aliqua accidẽtia sm coexistentiã nõ possint separi a substantia. tñ essentialr põt distingui per intellectũ: cũ substantia sit prior naturalr accidẽte pprio: ꝛ accidente cõmuni. etiã tẽpore. ¶ Item: illud non ptinet ad qđ qd est
K substantie sensibilis: qđ est diuersuꝫ a substãtia sensibili essentialiter. vt per se patet. qꝛ nihil est diuersuꝫ a sua qdditate: sed accidens est diuersuꝫ a substantia sensibili ẽentialiter. vt per se patet. ergo ꝛc.

Ad rationes.

¶ Ad primã. cuius esse. ꝯceditur si esse essentiale nõ possit separari ab esse accidẽtis. ꝛ hoc essentialr. Et tu dicis. ꝙ esse substãtie ꝛc. Dõꝫ ꝙ quo ad existentiã substãtia sensibilis nõ põt separi ab esse accidentiũ quorundã. tñ essentialr distinguitur ꝛ separatur esse substãtie ab oĩbus accidẽtibus. vnde intellectus distinctiꝫ põt intelligere essentiã substantie pter accidẽs. ¶ Ad aliã. In cuius diffinitione ponuntur qualitates ꝛc. cõceditur. vel dõm ꝙ quo ad existentiã
L Tu dicis. ꝙ in diffinitiõe substãtie ꝛc. negatur. ¶ Ad pbationẽ: mathematica differũt ꝛc. Dicendũ ꝙ naturalia nõ differunt a mathematicis eo ꝙ qualitates sensibiles ingrediantur diffinitiões naturaliũ. sꝫ pro tãto. qꝛ materia subiecta qualitatibꝰ ingreditur diffinitiones naturaliuꝫ. ita tñ ꝙ qualitates sensibiles sũt extra diffinitiões talen. ¶ Ad aliã. In cuius diffinitione ꝛc. cõceditur. si precise ponitur operatio. vt sit pars qdditatis: sꝫ si per operationẽ circũloquimur qdditateꝫ ꝛ differentiã substantialeꝫ: tunc non oportet. Et tu dicis. ꝙ in diffinitione sube ꝛc. negatur. ¶ Ad pbationẽ ꝙ ps nõ diffinitur sine opere. Dõꝫ ꝙ Aristo. intelligit ꝙ pars nõ diffinitur sine opere. i. sine pricipio operis. vñ differẽtie substãtiales nobis sunt ignote. ergo aliqñ circũloquimur eas per ppria accidẽtia ꝛ opera
T. c. 5. que sunt nobis notiora. vt vult Aristo. 8. huius. nõ tamẽ ppter hoc ptinent ad qđ quid est substãtie sensibilis. sed illa que per illa circũloquimur. vt sunt differentie substãles. ꝛ hoc est. ¶ Questio. IX

Tex. cõ. 12 M ¶ At vo neqꝫ sm se dictorꝫ neqꝫ hoc ꝛc.

Queritur

circa hanc ptem. vtrum accidens habeat qđ quid est vel diffõnem abstractã. ita ꝙ nõ diffiniatur ex additiõe. ¶ Arguitur ꝙ sic. Sicut se hꝫ ẽentia accidẽtis ad subm. sic diffinitio qđ quid est. qꝛ diffinitio significat essentiã rei: sꝫ essentia accidẽtis nõ includit substantiã: cum essentie pdicamentorũ sint impermixte. ex pmo posteriorũ. ergo diffinitio accidẽtis nõ datur per additamentũ. ¶ Itẽ: illa diffinitio accidẽtis non includit substantiã que datur per pprium genus ꝛ differentiã. qꝛ in pdicamento accidẽtis sunt genera ꝛ differentie: ex qbus constituuntur diffinitiones accidentiũ. ergo ꝛc. ¶ Itẽ: si in diffõne accidẽtis poneretur subiectũ. hoc esset pro tãto: qꝛ accidẽs dependet a subiecto. qꝛ pro alio accidens nõ diffinitur per substantiã. nisi qꝛ ab ea dependet in esse. sꝫ hoc est falsum qꝛ multe sunt substãtie que dependent ex causis effectiuis ꝛ efficiẽtibus: vt generabiles et corruptibiles. que tñ nõ diffiniuntur per illas: a qbus depẽdent. ergo nec accidẽs pari rõne nõ debet diffiniri p subiectum a quo dependet. ¶ Itẽ: vle nõ diffiniatur per singularia. ergo nec accidẽs per subiectũ. antecedens per se pꝫ. qꝛ ptes diffinitiõis sunt magis cõmunes diffinito. ꝛ B per se ꝛ diuisim accepte. 2ᵃ poste. ꝯsequẽtia pꝫ. qꝛ sicut accidens nõ hꝫ esse pter substantiã: sic nec vle habet eẽ nisi in singularibꝰ. vt pꝫ. 7ᵒ huius. Tex. cõ. 57 Tex. c. 12.

Oppositum

vult Aris. in pdicto ca. qꝛ vult ꝙ accidentia diffiniantur p additamentũ: ꝛ posset pbari rõne: diffõ est rõ notificãs rẽ per sua pncipia: sꝫ substãtia est cã ꝛ pncipiũ accñtis. g ꝛc. O

Notandum

ad intellectũ qõnis. ꝙ accidẽs põt dupl'r ꝯsiderari. vno mõ inquantũ est res per essentiã suã distincta a subo: ꝛ inquantũ cognoscitur incõplete ꝛ iperfecte. ꝛ sic aliqualr põt diffiniri sine suba. Alio mõ inquantũ dꝫ cognosci pfecte quo ad suã essentiã: ꝛ sic accidẽs nõ põt diffiniri sine suba. ¶ Ratio pme ꝯnis. Illud põt diffiniri pter substantiã: qđ habꝫ pprium genus ꝛ dĩam que rõ prius tacta est. Est tñ dõm ꝙ cognitio per illã diffõnem est iperfecta: qꝛ etiã genus ꝛ dĩa accidẽtalis pfecte nõ cognoscitur preter subam: cum essentia accñtis sit inherentia ad subam. ¶ Rõ 2ᵉ ꝯnis. Illud pfecte nõ cognoscitur pter subam: cuius ẽentia est inherentia ad subam: qꝛ inherẽtia nõ cognoscitur pfecte pter subm inherentie: sꝫ ẽentia accidẽtis: siue sit concretũ: siue abstractũ est inherẽtia ad subaꝫ. ex qõne pcedente. vnde etiã Aris. dicit in pncipio 7ⁱ. Alia vo dicuntur entia: eo ꝙ talr entis: hec qdeꝫ qualitates. illa vo quantitatẽ. ¶ Itẽ P Tex. cõ. 2. etiã illa que pfecte nõ habẽt esse: sꝫ depẽdent a suba tãqꝫ a pncipio sine quo nullo mõ sunt: illa nõ diffiniuntur perfecte pter subam. ꝛ hec est manifesta. qꝛ diffõ est sermo indicans quid est esse rei. sꝫ accidẽs est hmõ: siue sit concretũ siue abstractũ: qꝛ oĩa accidẽtia depẽdent a substãtia vt a pncipio ita ꝙ nullo mõ possunt esse sine suba. Et ad hãc intentionẽ loquebatur Cõmentator. 7. huiꝰ. dicens. Qui accidentia dicit hẽe diffõnes: supple simplr ꝛ sine additione dicit ea habere magis ꝙ habẽt. ꝛ silr qui dicit ꝙ nõ dicitur de eis hoc nomẽ ens ꝛ diffinitio dicit ea nõ habere illud qđ debent habere. supp. qui dicit ꝙ nullo mõ hẽant diffõnem. Et addit Cõmentator ꝙ Aris. dixit hoc. qꝛ antiqui habebãt in eis has duas opiones: ꝛ ipe induxit mediũ que est vera: supple. qꝛ vult ꝙ eorũ nõ simplr sit diffõ: sꝫ sm qd: ꝛ ex additione. Et notandũ ꝙ accidẽtia in abstracto si debẽt diffiniri tunc habẽt pro genere formã accidẽtaleꝫ ꝛ subm pro differentia. sꝫ accñtia in ꝯcreto eꝫ subꝫ hñt p gñe: ꝛ formã accñtalẽ pro dĩa. Exᵐ: simitas est curuitas nasi. de secũdo, simus est nasus curuus. Cõm. 15 Q

Ad rationes.

Ad primã. sicut se hꝫ essentia accidẽtis ꝛc. Dõm ꝙ nõ opꝫ. qꝛ istud tñ hꝫ veritatẽ in substãtijs: qꝛ lꝫ essentia accidẽtis nõ includat subiectũ. tñ nõ est pter subm. ergo diffinitio perfecta accidẽtis nõ datur pter subiectũ: sicut etiã natura accidentis pfecte nõ intelligitur pter subiectũ. vnde lꝫ accidentis ẽentia intrinsecus nõ includat subiectuꝫ. tñ nõ est nec intelligitur preter subiectũ. Et qꝛ diffinitio datur sm ꝙ intelligitur essentia. ergo põt accipi subiectũ in diffinitiõe accñtis. imo est necessariũ ꝛ iperfecte dꝫ diffiniri. ¶ Ad aliam pꝫ ex dictis. qꝛ diffinitio accidentis que datur per genus pprimũ ꝛ differentiã nõ pfecte notificat ipm accidens. cũ etiã ipsũmet genus accidẽtis ꝛ differẽtia nõ pfecte cogno

A tie cognoscant̃ pter subam. ℂ Ad aliã. Si in diffõne accidẽtis ꝛc̃. ↄceditur. qꝛ depẽdet a suba: ita ꝙ separatiꝫ nõ põt existere pter subam. Et tu dicis: ꝙ etiã substãtie gñabiles ꝛc̃. Dõm ꝙ est difficile: qꝛ substãtie gñabiles ꝛ corruptibiles dependẽt ab aliq̃bus substãtijs tãq̃ a principijs effectiuis ꝛ finalibꝰ. ita tñ ꝙ nõ post generationem põt separatiꝫ existere pter illa: ergo etiã possunt diffiniri separatim: sꝫ accidẽs dependet a substãtia. ita ꝙ post pductionez eius nõ põt sepatim existere: vel posset dici ꝙ si substãtia generabilis ꝛ corruptibilis pfecte debẽt diffiniri: opꝫ ꝙ in diffõne eius ponant̃ oẽs cause. ℂ Ad aliam. vle ꝛc̃. aĩs ↄceditur: sꝫ ↄña negatur: qꝛ lꝫ vlia nõ habeãt esse nisi in singularibꝰ: tñ habẽt mouere intellectũ nõ sꝫ se in singularibꝰ: sꝫ ẜm rõnem vlem. ꝛ sic etiã habẽt diffiniri: sꝫ sic non est de accñtibus. qꝛ essentia accñtis siue sit vle: siue pticulare: nõ est nisi inherẽtia eius ad subm: siue vle: siue pticulare: ꝛ hoc referẽdo singl'a singulis: ꝛ p ↄñs nõ hꝫ mouere pfecte intellectũ: neq̃ diffiniri pfecte pter subm: quare rõ nõ ↄcludit. ℂ Qõ. X.

Tex.cõ.18 ℂ Est autẽ ꝛ alia dubitatio ꝛc̃.

Queritur circa hanc ptem. vtrũ dicendo nasus simus sit nugatio. ℂ Arguit̃ ꝙ sic. vbi idez bis repetit̃ ibi est nugatio: qꝛ nugatio est inutilis repetitio eiusdẽ ex eadẽ pte. vt pꝫ pmo elenchorũ: sꝫ sic ẽ hic dicẽdo simus nasus: qꝛ sic dicẽdo hic idẽ bis repetit̃: qꝛ nasus semel exprimit̃: ꝛ etiã p simus significat̃: qꝛ simũ est dictũ ex ambobus: qꝛ dicit hoc in hoc genꝰ ꝛc̃. ℂ Itez illud qd additũ diffõni causat nugationẽ: additũ diffinito ẽt causabit nugationẽ: qꝛ diffinitio ꝛ diffinitũ idẽ significant. vñ sicut hic est nugatio: aial aial rõnale. sic etiã hic aial homo: sꝫ nasus additus diffinitiõi simi causat nugationẽ: qꝛ dicẽdo ꝛ addẽdo nasuꝫ ad diffinitionẽ simi que est nasus ↄcauus est nugatio: vt nasus nasus ↄcauus. g̃ ẽt dicẽdo nasus simus erit nugatio. ꝛ per ↄñs additũ diffinito erit nugatio. ℂ Item vbi idem bis intelligitur: vel semel exprimitur: ꝛ semel intelligitur ibi est nugatio. sꝫ dicendo simus nasus: nasus semel exprimitur: ꝛ semel intelligitur per simum. Qꝫ autẽ nasus itelligatur per simum. hoc põt pbari: qꝛ simus significat nasuꝫ: vel saltẽ dat ipꝫ itelligere quo ad modũ significãdi: qꝛ expressio nasi cum simo: nec tollit significatũ nec modũ significãdi simi: qꝛ accidẽtale nõ transmutat substãtiale: sꝫ simũ prius dedit itelligere nasum anteq̃ exprimeret̃ nasus.

Tex.c.18. Oppositum vult Aristo. in littera. qꝛ si esset nugatio addendo subm pprium: tũc p priorũ nõ eẽt diffinitio ex additiõe: qd est falsum.

D Dicendum est ad qõnem. ꝙ dicẽdo nasus simꝰ vel homo risibilis nõ est nugatio. Et hoc põt pbari. Si illud qd magis videtur facere nugationẽ: ꝛ nõ facit: nec illud qd minus videt̃: hec est nota: sꝫ magis videt̃ ꝙ relatiuũ addito relatiuo faciat nugationẽ: qꝛ relatiuũ ẜm suum esse dependet ad suuꝫ relatiuuꝫ: ꝛ dat ipm itelligere. ꝛ tñ addẽdo corl'ꝫ relatiuo nõ est nugatio: vt dicẽdo pater filij. ergo nec dicẽdo simus nasus. ℂ Hoc pbatur 2ᵒ. Si hic eẽt nugatio. dicẽdo simus nasus: hoc esset iõ: qꝛ expresso naso adhuc datur itelligi per simũ: sꝫ hoc nõ est. vt probabo. ergo ꝛc̃. maior de se nota est. ℂ Ad pbationẽ minoris. Notandũ ꝙ aliquid dat itelligere aliud: qꝛ significat ipm dupl'r. vno mõ essentialiter ꝛ pncipali significatiõe ꝛ in itellectu: sicut homo dat itelligere aial essential'r. ꝛ tale cuicũq̃ addat̃ adhuc dat ipm itelligere. vñ dicẽdo aial homo adhuc homo significat aial. ꝛ talis additio in illis causat nugationẽ. Alio mõ dat itelligere aliud: ꝛ significat ipm nõ essential'r: sꝫ ex cõsequẽti ꝛ secũdaria significatiõe ꝛ itellectu: ꝛ sic terminus cõcretus: vt simũ dat itelligere subm. Et qñ additur sibi subm nõ amplius dat ipm itelligere: qꝛ itellectus in intellectionẽ eiꝰ discurrebat semp ad terminũ depẽdentie: qꝛ significat per modũ adiacẽtis. Et qñ tũc additur sibi tũc itellectus finitus est ꝛ q̃escit ꝛ amplius nõ dat ipm itelligere: ꝛ sic non causat nugationẽ. Et sil'r est de rl'is: ꝛ hõis pme ꝛ 2ᵉ psone. vt dicit Albertꝰ pmo elenchorũ. vñ dicẽdo pr̃ dat itelligere filiũ. Sil'r dicẽdo lego dat intelligere ego. sꝫ qñ ista addunt̃: vt pater filij. vel ego lego amplꝰ nõ dant̃ itelligi: ꝛ sic appet minor pbata. vñ si ista adhuc itelligerent̃ qñ exprimũtur dicẽdo. ego lego. vel pr̃ filij: vel simus nasus pcederet̃ in infinitũ. qꝛ dicẽdo. ego lego si adhuc itelligit̃ ego posset exp̃mi. ego ego lego. ꝛ iterũ itelligitur: ꝛ sic in infinitũ. ꝛ sil'r itelligas de alijs.

E

Tractatu 6ᵒ.ca.2ᵒ.

F Ad rationes. Ad primã. ibi est nugatio ꝛc̃. cõceditur. Tu dicis. ꝙ dicendo nasus simus ꝛc̃. negatur: qꝛ simus amplius nõ significat nasuꝫ. ℂ Ad probationẽ. simũ est dictũ ex duobꝰ. ꝛ significat h̃ in hoc. ℂ Dõm ꝙ Ari. nõ itellexit simũ significare duo: sꝫ qꝛ significat formã que est in determinato subto: qꝛ est accidẽs copl'ãᵐ ꝛ appropriãs sibi subiectũ. ꝛ sic aliqual'r dat itelligere subiectũ: ꝛ hoc forte aliq̃s vocat significare: ꝛ hoc secũdario: ꝛ de hoc visuꝫ est prius. ℂ Ad aliaz rõnem. Illud qd additũ diffinitiõi ꝛc̃. Dõm ꝙ duplex est diffinitio. quedã est simpl'r indicatiua essentie: ꝛ de illa hꝫ veritatẽ maior: qꝛ nihil per talẽ diffõnẽ exprimit̃ nisi per diffinitũ significetur: ꝛ itelligatur essential'r: ꝛ quedã est diffinitio per additamentũ: ꝛ de illa maior nõ hꝫ veritatẽ: qꝛ aliq̃d per illaꝫ diffõnez exp̃mitur qd nõ significatur. ꝛ itelligitur per diffinitũ. g̃ põt addi diffinito sine nugatione cũ nõ intelligatur: ꝛ significet̃ per ipm eẽntialiter: sꝫ nõ põt addi in diffinitiõe sine nugatiõe cũ ibi exprimatur. ergo rõ nõ ↄcludit. ℂ Ad aliã. vbi idẽ bis ꝛc̃.

G ↄceditur. Tu dicis. dicẽdo simus nasus ꝛc̃. negat̃. ℂ Ad probationẽ. Simũ prius dedit itelligere nasuꝫ ꝛc̃. ↄceditur itellectiõe secũdaria. Et tu dicis. ergo qñ exprimitur adhuc datur itelligi: negatur: qꝛ dependẽtia eius iã est finita ꝛ determinata: ꝛ itellectus nõ plus discurrit querendo terminũ dependẽtie cuꝫ addat̃ sibi. Et tu dicis. ꝙ expressio nasi nõ tollit significatũ ꝛ modũ significãdi: verũ est. qꝛ significat idẽ. qd pꝰs formã accñtalẽ sub mõ depẽdẽtis. tñ tollit hoc qd nõ dat plus itelligere subꝫ: cũ addatur sibi ꝛ tota rõ illiꝰ est: qꝛ subꝫ nõ est de significato: ꝛ itellectu eẽntiali simi. vt pꝰs visuꝫ est. ℂ Qõ. XI.

Tex.cõ.20. ℂ Utrũ autẽ ideꝫ: aut alterũ ꝛc̃.

Queritur circa hoc caplm: vtrũ qd qd est in cõpositis sit idẽ cuꝫ eo cuius est. ℂ Et arguit̃ pᵒ ꝙ nõ. aliud est magnitudo ꝛ magnitudinis eẽ: ꝛ caro ꝛ carni eẽ. ꝛ hoc pꝫ 3. de aia. sꝫ magnitudo est cuius est qd qd est. ꝛ esse magnitudini est qd qd est. vt oẽs expositores exponũt ibi. sil'r itelligas de carne. ℂ Itẽ in conceptis cũ mã nõ est idẽ qd qd est ꝛ cuius est. ex 7ᵒ huius in illo caᵒ. Qñ diffõ rõ est. versus finẽ capli dicit. Quecũq̃ aũt vt mã. vel vt cõcepta cũ mã nõ idẽ est: supple qd qd est: ꝛ cuius est: sꝫ oia nãlia sunt cõcepta cũ mã. 2ᵒ phy. qꝛ nãlia hñt se sicut simũ. ℂ Itẽ si qd qd est: ꝛ cuius est qd qd ẽ eẽnt idẽ: tunc qd qd est esset corruptibile ꝛ gñabile per se: sꝫ hoc est falsuꝫ. 7 huius. vbi dr̃ ꝙ nec spẽs: nec qd quid est gñatur per se. ↄña pꝫ: qꝛ illud cuius est qd qd est gñatur per se. ergo si qd qd est eẽt ideꝫ cũ illo cuius est: ẽt gñaretur per se. qꝛ que sunt idẽ essential'r. si vnuꝫ gñatur

H Tex.c.9.

Tex.c.41.

Tex.c.26. ꝛ.22.

Tex.c.27.

I per se: et reliquũ. ¶ Itẽ si qd̃ quid est eẽt idẽ cũ illo cui⁹
est: tũc eẽt ꝓcessus in infinitũ: sz hoc est impole: q2 in qd-
Tex.cõ.10 ditatibus non ꝓceditur in infinitũ: vt pʒ 2.˚hui⁹. ꝓbatio
Tex.cõ.21 ꝯñtie. et est rõ Cõmẽ. in isto 7.˚in fine capl'i. q2 postq̃ qd-
ditas hoīs est idẽ cũ hoie: et hõ hʒ qdditatẽ: tũc ẽt illa qd-
ditas habebit qdditatẽ. q2 quecũqʒ sunt eadẽ essentialr̃: si
vnũ hʒ qdditatẽ: et reliquũ: tunc vlteri⁹ quero qd̃ qd illi⁹
qdditatis vl' est idẽ cũ eo cui⁹ est. vel est aliud. si nõ est idẽ:
tunc ẽt pari rõne: nec in ipo fuit idẽ: si aũt est idẽ: tũc illa
qdditas habebit aliã qdditatẽ: et sic in infinitũ. et ista fuit
opinio quorũdã sophistarũ. vt dicit Cõmentator.

Tex.cõ.21 Tex.cõ.20 **Oppositum** arguit auctoritate Ari. in ꝑdicto ca. q2 vult q in dictis ꝑ se et qd̃ qd est
sit idẽ cũ illo cui⁹ est. sz in dictis ꝑm accidẽs est diuersũ:
vnde dicit sic. Singl'm enĩ nõ aliud videt̃ esse et suimet
sub̃a. et qd̃ qd erat esse singl'i dicit̃ sub̃a in dictis: itaqʒ ꝑm
K accidens videbitur vtiqʒ diuersum.

Notandum ad intellectũ q̃õnis. q de nũero entiũ quedã sunt dicta ꝑm se: et quedã
ꝑm accidẽs vt Aris. dicit in lr̃a. in multis locis: et intelligit
ꝑ entia ꝑ se. x. ꝑdicamẽta. Et sil'r spẽs eorũdẽ: vñ qd̃libet
eorũ est per se: q2 est vnũ per se: sz per entia ꝑm accidens
intelligit cõgregatũ ex reb⁹ diuersorũ generũ. sicut hõ al-
bus vel homo musicus. ex qbus nõ ꝯstituitur aliqd̃ vnũ
per se: sz vnuʒ ꝑ accñs. ¶ Notandũ vlteri⁹. q de nũero
entiũ ꝑm se dictoꝝ duo sunt modi: quedã sunt ꝯposita ex
materia et forma: vt substãtie sẽsibiles generabiles et cor-
ruptibiles: quedã sunt cõposita ex diuersis foꝛis. s. ex vli
et spãli: siue ꝓprio vt spẽs est cõposita ex forma vli gene
ris: et forma propria vt differentia.

L **His visis** dõm est ad q̃õnem. ꝑmo q in dictis ꝑm se que sunt cõposita ex mã et forma ipm
qd̃ qd est et cuius est: nõ sunt oĩno idẽ: sz tñ ꝑm vnã ꝑtem
vt formã: sz differũt rõne materie. Et ratio est. cõpositũ
ex mã et forma differt a forma rõne materie: q2 materia
distinguit̃ a forma: sz qdditas substãtie cõposite est foꝛa
Cõm.21. vt expresse vult Cõmentator in isto 7.˚in ꝑdicto caplo.
vbi circa finẽ soluit q̃õnẽ sophistarũ: et dicit sic. Et forte
questio sophistarũ est ista: qdditas hominis aut est eadẽ
cũ homine: aut aliud: si aliud: tunc homo nõ habebit co-
gnitionẽ: si idẽ: tunc qdditas hominis est homo: et homo
hʒ qdditatem. ergo qdditas habebit qdditatẽ. et sic in in-
finitũ. Et subdit solutionẽ: que solutio est. q qdditas ho-
minis est homo vno mõ: et nõ est homo alio mõ. est hõ. i.
forma hoīs. et nõ est hõ q2 est cõgregatus ex mã et forma
Et sic expresse vult Cõmentator q forma rei sit tota qd-
ditatis. q2 per hoc soluit rõnes sophistarũ: ergo relinquitur
q in dictis ꝑ se que sunt ꝯposita ex forma et materia: qd̃
qd est: et cuius est nõ sunt ideʒ nisi ꝑm ꝑtem: et differũt ꝑʒ
ꝑtem. vt rõne mãe. ¶ Secũdo dõm. q in dictis ꝑm se q̃
M sunt cõposita ex diuersis formis: vt vniũersali et spãli qd̃
qd est: et cuius est qd̃ quid est oĩno sunt idẽ ꝑm oẽm ꝑtem
et nõ differũt ꝑm ꝑtem. Et causa est. Illud compositũ qd̃
non includit aliud q̃ formã nõ differt a qdditate ꝑm ꝑ-
tem. q2 iã dictũ est q forma sola est tota qdditas rei: sz cõ-
positum ex diuersis formis nõ includit aliud nisi formã
q2 vtraqʒ pars est forma et genus et dĩa. sz secus est de cõ-
positis ex materia et forma. q2 mã nõ est forma. et iste due
ꝯnes sustentãtur super hoc q forma sit tota qdditas rei.
¶ 3.˚dõm est. q in dictis ꝑm accidẽs qd̃ qd est nõ est idẽ
cũ illo cuius est qd̃ qd est. Et cã est. q2 illud qd̃ nõ habet
qd̃ quid est non est ideʒ cũ qd̃ qd est: q2 idẽtitas ꝑsuppo-
nit esse et modũ essendi: sz res ꝑ accidens nõ hʒ qd̃ qd est.
q2 ens ꝑm accidẽs nõ hʒ qd̃ quid est ꝓpter duplex signi-
ficare. q2 homo albus significat duas qdditates: quarum

vna est ꝑma. alia 2ª. q2 substãtia est ꝑmo ens: et accidẽs ẽ N
ens secundario. ¶ Notandũ q qdditas hoīs albi põt
cõparari ad duo. vno mõ vniformiter: vt qdditas hoīs
ad hominẽ: et qdditas albedinis ad albedinẽ: et sic ꝯparã
do qd̃ quid est et cuius est essent idẽ. vt prius dictum est.
Alio mõ pñt cõparari difformiter: vt qdditas hominis
ad albedinẽ: et qdditas albi ad hominẽ. et sic nõ sunt idẽ.
q2 ex eis non fit vnũ per se. sz vnuʒ subiecto. vñ qdditas
hominis non est quidditas albedinis. nec ẽ ꝯ.

Et tunc ad rationes. Aliud est magnitudo et c. ꝯcedi-tur. ita q per carnẽ esse itelligatur qdditas:
et per carnẽ indiuiduũ substãtie. q2 illud est aliud a qddi-
tate: q2 vltra naturã specificã includit aliqd de genere ac
cidentis contrahẽs naturam specificaʒ ad iduiduũ tale.
Et ita dicunt aliqui. vnde dicunt q non est mirũ q hõ et
O soꝛ. non sint ideʒ. q2 soꝛ. est ens per accidẽs. et in dictis ꝑm
accidẽs differt qd̃ quid est ab illo cuius est. vnde aliud ẽ
caro et carni esse: inquantũ caro icludit aliqd̃ accidẽs spe-
cifici. vnde si homo est compositus ex materia et forma:
tunc est idem qd̃ quid est ratione partis: vt forme sz dif-
fert ab eo ratione materie: sed si homo dicit formã com-
positam ex diuersis formis: vt generis et differentie: tunc
idem est ꝑm omnem parteʒ: vt dictum est. Sed quid sit
illud quod contrahit naturam specificam ad naturã soꝛ.
vtrum sit de genere accidẽtis vel substantie. s. illud quod
addit soꝛ. super naturam specificam: et q facit indiuiduũ
esse aliud a natura specifica al's videbitur. vnde quere-
re quid sit principium indiuidui. hoc est querere frustra:
quia indiuiduum est indiuiduum per indiuiduationem.
vnde de hoc non est dubium: sed de primo tñ. ¶ Ad ali
P am rationẽ. in conceptis cũ materia et c. q ꝯpositũ ex mã
et forma: nõ est ideʒ cum quidditate ratione materie: sed
est ideʒ rõne forme: vt dictũ est prius de hoie: sz si homo
dicit formã cõpositã ex diuersis formis. tũc est idẽ qd̃ to
ta qdditas: et nõ differt ꝑm aliquã ꝑtem. Non tñ est itelli
gendũ q forma sit tota qdditas rei: qd̃ existat separatĩ ꝑ-
ter materiã: vt plato posuit: sz semꝑ est in mã. ¶ Ad aliã
rõnem. tunc qd̃ qd est per se esset generabile et c. Dõm q
quid est et formã substãtie sensibilis generari per se põt
intelligi dupl'r. Uno mõ per se solitarie: vt posuit plato.
vel sequebat̃ ad positionẽ suaʒ: ita q ꝑ se subsisteret sine
mã: sic nõ generat̃ per se. 2˚ mõ põt itelligi formã gene
rari per se. i. per sui nãm q sit terminus gñationis per se
i. per sui nãm: et ꝑmo: et sic bñ est verũ q ꝑmo et per se. i. ꝑ
sui nãm terminat gñationẽ: sz non separatim existens: sz in
alio: vt in mã: q2 dicit Aris. 7. hui⁹. q generãs nõ generat
formã. sz hanc spẽʒ hanc in alio: vñ esse in alio nõ ipedit
Q q aliqd cõpetit alicui per se: q2 triãgulo ꝑmo et per se cõ-
petit hẽre tres angulos equales duob⁹ rectis. et tñ nõ sepa
ratim. sz in subo. Silr̃ recto cõpetit tãgere enea spheram
in puncto inquantũ rectũ: vt dĩ ꝑmo de aĩa. sz nõ cõpetit
ei vt separatũ est. sic forme cõpetit ꝑmo et per se gene-
rari in alio: sz nõ solitarie: et vt per se est subsistẽs: hoc tñ
negat Aris. sz aliud ꝑsupponit verũ et manifestuʒ: q2 foꝛa
et qd̃ quid est sit ꝑmo et per se terminus gñationis in alio.
¶ Ad aliaʒ rõneʒ: q esset ꝓcessus in infinitũ. cõceditur.
si qdditas esset idẽ cũ hoie cõgregata ex mã et foꝛa tota-
liter. tunc ꝓcederetur in ĩfinitũ: vt visuʒ est. sz si qdditas
ꝯcedatur eẽ forma totalr̃: tunc nõ esset ꝓcessus in infini-
tũ: et de hoc visuʒ est prius. ¶ Qõ. XII.

COnsequenter q2 suppositũ fuit in ꝓcedẽti q̃õne. q forma sit tota qdditas rei: et mã nõ sit ps qddi-
tatis sub̃e ꝯposite. vtr̃ hoc sit verũ. Arḡr ꝑ q
nõ. q2 si mã nõ esset pars qdditatis sub̃e ꝯpo
site: tunc

A fite:tunc mā nō poneret̄ in diffōne:q2 diffō exprimit gd
ditatē:r nihil ponit̄ in ea nisi qō est ps gdditatis vel gd
ditas:sed hoc est falsuz:q2 mā ponit̄ in diffōne sube sensi
Tex.cō.33 bilis:q2 nālia nō diffiniunt̄ sine mā:vt pz 7°.r 8° hui°:r
Tex.c.6. p̊ de aīa:vbi dī q nālis diffinit p māȝ sensibilē.vn̄ nece
Tex.c.16. est hāc esse in mā.Et Cōmētator dicit sup hoc vbo. Qui
enim accipit māȝ in diffōne r dimittit formā diminute
accipit.Qui aūt accipit formā:r dimittit māȝ existimat
q dimittat aliqd nō neccīuz:s3 nō est ita:qm̄ forma dz ac
cipi in diffōnib° fm̄ dispōnes gb° existit in mā.g̊ aīs est
falsuz.s.q mā nō ptinet ad gdditatē.¶ Itē:si mā nō eēt
ps gdditatis sube sensibilis:tunc gdditas sube sensibilis
eēt indiuisibilis:q2 postq̄ esset tota gdditas rei cōposite,
r forma est idiuisibilis in qō gd est:aut idiuisibilis:s3 h̄
est falsuz:q2 tūc nō diffiniret̄:q2 diffō est oīo longa:r hz
ptes:vt pz.7.r.9.s3 ridiculū est:q gdditas nō diffiniat̄.g̊
falsuz est p̊ᵐ.¶ Itē.gdditas cuiuslibet est p̊nᵐ sufficiens
intrinsecū ipsius circūscripto quocūq3 alio p̊ncipio itrin
seco:q2 vnūqōq3 hz esse sufficienter p suā gdditatez:sed
B forma nō est p̊nᵐ itrinsecū sufficiēs ipsi° rei circūscripto
quocūq3 alio p̊n°:q2 si h̄ eēt:tūc mā supflueret:qō est fal
suz:q2 ēt mā reqrit̄ ad eē rei.g̊ for° nō est tota gdditas.

Com.21. **Oppositum** videt̄ esse Cōmētator.in isto 7° vbi
soluit qōnē sophistaruz dicens sic.
Qō forte qō sophistaruz est ista gdditas hois:aut est ea
dē cū hoie:aut aliud:si aliud:tūc nō habebit hō cognitio
nē.Si idē:tūc gdditas hois est hō:r hō hz gdditatem.g̊
Comē.21. gdditas habebit gdditatē:r sic in infinitū.Et tūc Cōme
tator subdit solonem:q solō est:qm̄ gdditas hois est hō
vno mō:r non est hō alio mō.Est hō.s.forma hois:r nō
est hō g est ꝯgregatus ex mā r forma:r sic expresse vult
Cōmētator q forma rei sit tota gdditas:q2 p hoc soluit
C rōnē sophistarū:r hoc idē vult Aris.in multis locis:quia
vbicūq3 loquit̄ de forma vocat eā gdditatē:vel qō quid
est:qō nō esset nisi forma diceret totaȝ gdditatem.

Dicendum est ad qōnē.q sola for° est tota gddi
tas sube ꝯposite sensibilis:ita q mā
nō est aliq̄ ps gdditatis.Et hoc pbat̄ auctoritate Cōmē
tatoris in p̊dicto loco:q2 si cōpositū ex mā r forma hīet
gdditatē ex vtroq3:tunc esset pcessus in ifinitū:s3 hoc est
Tex.c.10. falsuz.2° huius:q nō pcedit̄ in ifinitū in gdditatib°.con
sequēns pbat Cōmētator:vt p̊us:q2 si gdditas hois esset
idē qō hō:r cū hō habeat gdditatē.g̊ ēt gdditas habebit
gdditatē:r sic in ifinitū:r subdit Cōmentator soluēdo q
solō est:qm̄ gdditas hois est hō vno mō rc̄.vt prius ta
ctū est.Et sic vult q si gdditas hois esset idē.q hō ꝯgre
gatus ex mā r for°:tūc gdditas haberet gdditatē:r sic in
infinitū:r q2 gdditas hois est hō fm̄ formaȝ tm̄:r forma
nō hz gdditatē:sed cōpositum tm̄:q2 ipsa for° est ipsamet
gdditas.g̊ nō pcedit̄ in infinitū:r sic Cōmentator deter
minat q forma est tota gdditas substātie cōposite sensi
bilis.Sed qui tenent aliā ptez q mā est pars gdditatis.
exponunt auctoritatē Cōmētatoris qn̄ dicit:q gdditas
D hois nō est hō aggregatus ex mā r forma:ꝯcedūt ex mā
r forma indiuiduali:sed Cōmentator nō negat quin gd
ditas hois sit hō ꝯgregatus ex mā cōi r forma.Istud di
ctū nō valz:q2 sic argumētū sophistarū rediret:q esset p
cessus in infinitū:qō vult Cōmētator soluere per hoc q
gdditas nō est hō cōpositus ex mā r forma:siue sit ma
teria cōis:siue indiuidualis:q2 semp hō cōpositus ex ma
teria r forma:siue sit mā cōis:siue indiuidualis:semp hō
esset habēs gdditatē:cū esset cōpositus:r sic gdditas ha
beret gdditatē:s3 per hoc q dicit q gdditas hois est hō
fm̄ formā:solutū est argᵐ:q2 tūc nō est hñs gdditatē:sed
est ipsamet quidditas:r sic pz q ista est expressa intentio

Cōmētatoris:q forma sit tota gdditas sube cōposite sen E
sibilis:r eadē est intentio Aris.in oib° locis.vbi loquitur Tex.c.28.
de ista mā:q2 in 2° physic.r 5° huius distinguit formā ab Tex.c.2.
aliȷs:r vocat eā qō gd erat esse.Et 7° huius hoc idē vī in Tex.cō.7.
tendere.vbi p̊mo distinguit subam in māȝ r formā r cō Tex.cō.8.
positū.Et dicit se velle dimittere de mā r de subiecto:q2
est manifesta:q2 dixit q nec est gd:nec quale rc̄.Simil'r
dicit se velle dimittere tractare de cōposito ex mā r for°.
Et dicit q tm̄ vult determinare de forma:r vocat eā qō
quid est.vn̄ dicit sic in scdo ca°.Attamen eaȝ que nūc ex Tex.cō.9.
ambobus subam.Dico aūt eā que ex mā r forma dimit
tendū.posterior eniȝ est r aperta:aut manifesta aliqualr
mā.de tertia aūt pscrutandū h̄ nāq3 maxie dubitabilis:
tunc postea per duas lineas subdit.Qm̄ aūt in p̊n° diui Tex.cō.10
simus quot modis determinamus subaȝ:r hoȝ gdē vnū
vi esse qō gd erat esse speculandū est de ipso:ita q dicit
se velle dimittere subaȝ cōpositā ex mā r forma de p̊nci
pali ꝓposito:que est qō gd est r gdditas rei:r de ista de
terminat p totū 7ᵐ r 8ᵐ.¶ Itē dicit 8° hui° ca°:de mate Tex.cō.11.
riali aūt suba:dicit eniȝ q ad qōnem de cā sube mālis oȝ F
respondere multipl'r:q2 si de māli cā quereret̄ oȝ rñdere
mā.Si de mā r forma querit̄:oȝ rñdere qō gd est:ita q
gdditas rei sit forma:r loquit̄ de for°:vt est distincta cā
ab aliȷs.vn̄ dicit sic:qm̄ itaq3 aliquis quesierit gd cā:qm̄
pluribus modis dicunt̄ cāe oēs:opz dicere cās ꝯtingen
tis:vt hois q̄ cā vt mā h̄ gdē mēstrua.postea p modicuȝ
dicit:q aūt vt spēs r forma:qō gd erat esse.Et sic rñdet Tex.c.12.
qō gd erat esse ad qōnē cāe formalis:qō non faceret:nisi
q2 for° est tota gdditas rei.Hoc idē vult Arist.2° de aīa. Tex.cō.8.
vbi dicit de aīa de qua nō est dubium q sit forma:dicit
enim q anima est qō quid erat esse corporis.Et ita in oī
bus locis vbicūq3 loquit̄ de forma inquantū est distin
cta causa ab aliȷs:dicit qō gd erat esse:qō nō faceret nisi
pro cōstanti vellet q tota quidditas rei:r qō quid est sit
forma.¶ Nota diligenter:q l3 mā nō sit pars quiddita
tis sube cōposite:tamen est ps sube composite:q2 suba cō
posita est habens gdditatē.vn̄ l3 materia sit ps sube cō
posite:non tamen est pars quidditatis:vn̄ multū ista dif
ferunt esse partem compositi r gdditatis:sicut ēt multū G
differunt cōpositum ex mā r forma r gdditas.

Ad rōnes in oppoᵐ.Ad p̊mā.si mā nō eēt ps gd
ditatis:tunc nō poneretur in diffōne:dī
q mā ponit̄ in diffōne:r l3 nō sit ps gdditatis:tm̄ est sub
iectū deferēs gdditatē.vn̄ necesse est hanc.s.formā r gd
ditatē esse in mā.vt dī p̊mo de aīa.vnde actus actiuoȝ Tex.c.16.
sunt in patiēte disposito.vn̄ gdditas nō pōt esse sine mā:
cum mā sit subm deferens gdditatez:vnde etiā Cōmen
tator vbicūq3 dicit formas nāles ꝯstitutas in esse p subȝ:
inquātū dependent aliqualiter a mā tanq̄ ab illo qō de
fert eas:r sic materia ponit̄ in diffōne gdditatis.nō tanq̄
ps gdditatis:sed sicut subm deferens eaȝ.Tu dicis.ergo
diffō illa erit ex additione:qō est falsuz:q2 tm̄ debet̄ acci
dentibus.Dōm q nō seqt̄:q2 mā est de eodē genere cuȝ
gdditate sube sensibilis:r ex ipsa cū forma cōstituit̄ per H.
se vnū.vn̄ si mā esset alterius gñis:q̄ gdditas:tunc esset
diffinitio per additamēta.¶ Ad aliā rōnez.si mā nō eēt
ps gdditatis rc̄.ꝯñtia negat̄:q2 l3 mā nō sit pars gddita
tis:r q sit diuisibilis in eaȝ.tn̄ gdditas adhuc est diuisibi
lis:vt nā specifica:q̄ est cōposita ex formis diuersis itrin
secis.s.forma gñis r differentie.vnde isti imaginant̄ vnū
falsuz:q2 volūt q diuisio essentialis tm̄ sit in māȝ r for
mā:sed hoc est falsuz:q2 forma specifica componit̄ ex ge
nere r ex dr̄ia tanq̄ ex partibus essentialibus.Ad qd enī
Aris.quereret vnitatē partiuȝ diffōnis nisi ptes diffōnis
differrent essentialiter:q2 nō querit vnitatez cōceptuuȝ:

I sed vnitatē diffiniti ex pncipijs qdditatiuis diuersis.vñ
spēs lʒ nō sit cōposita ex pncipijs essentialib⁹ trāsmuta-
tionis:vt mā ⁊ forma:sed tñ ex pncipijs qdditatis:vt gñe
⁊ dsña. ℂ Ad aliā.qdditas cuiuslibet ⁊c̄.Dōm ꝙ qdditas
est sufficiens pn^m intrinsecū essendi rē in eodē genere cau
salitatis:vt formalis cause:sed nō est pn^m sufficiens essen
di rez in alio gñe causalitatis:vt mãle ⁊ susceptiuū:vnde
nullū aliud pn^m formale intrinsecū reqrit̄:sʒ exigit̄ ad su
sceptiuū:vt mā:qꝛ nō pōt esse sine mā:vñ ꝗuis mā non
sit pars qdditatis:tñ nō supfluit:qꝛ forma nō est pn^m in-
trinsecū essendi rez in rōne formalis cāe nisi sit aliud su-
sceptiuū:vt mā:qꝛ nō pōt esse sine mā.vñ in h̄ differunt
forme generabiles a ppetuis:qꝛ forme ppetue:vt sube se-
parate nō ꝯstituunt̄ in esse p subiectū eoꝝ:sed forme ge-
nerabiles sunt in subiectis ⁊ ꝯstituunt̄ in esse per ea.Vñ
K ad formā argumēti:qdditas nō est sufficiēs ⁊c̄.cōceditur
in eodē genere cāe est sufficiens pn^m intrinsecū:vt in gñe
cāe formalis:sʒ nō est sufficiens pn^m essendi rē in alio ge-
nere cause:vt subiecti.vñ cū forma sit tota qdditas rei:qꝛ
includit in se forma specifica oēs alias formas.vl'es.s.ge-
neris ⁊ dsīe:⁊ est sufficiens pn^m in genere cāe formalis:sʒ
nō in alio genere.s.susceptiui sit sufficiēs cā essendi rem:
qꝛ reqrit̄ mā ad hoc ꝙ qdditas requirat mām in qua sit:
Tex.c.43. vñ ēt ad istā intentionē dicit Aris.7.meta.⁊ in multis lo-
cis:ꝙ oēs gīcs diffōmis sūt forme.Et hoc exponit Cōmē
tator.ꝙ vna for^a est gnālis:⁊ alia spālis. ℂ Qō. XIII.

Tex.ↄ.12. ℂ Eorum autem que fiunt ⁊c̄.

Queritur circa hoc caplm:ꝙ post dicta verba dicit Aristo. Hoꝝ aūt que fiunt ⁊c̄. Vtrū aīalia gnāta per putrefa-ctionē possint fieri a casu. ℂ Et arguit̄ ꝙ sic. auctoritate Aristo.dicentis in litera. Hoꝝum
L aūt ꝗdā fiunt:aut a casu ⁊ fortuna:sil'r sicut ↄ^u in factis a
nā:ꝗdā hoc ⁊ illic eadē:ita ꝙ vult Aris.ꝙ sicut sanitas q̄
fit ab arte pōt fieri a casu.Sil'r sicut contingit in factis a
nā:qꝛ illa pñt fieri eadem a casu.vñ que sunt p putrefa-
ctionē ēt fiunt a casu.Et posset argui rōne:sicut se hʒ sani
tas ad artē ⁊ casum:sic aīalia iperfecta ad naturam ⁊ ad
casum:per cōuenientez similitudinē ex litera:sed sanitas
fit ex arte ⁊ casu.g̊ etiam animalia aliqua pñt fieri a nā:
vt per putrefactionem ⁊ ex casu.

Oppositum arguit̄:sicut agens particulare hʒ se ad effectū particularē:sic vl'e agēs
ad vl'ez effectū.g̊ a cōmutata pportione:sicut se hʒ agēs
pticulare ad vl'ez effectū:sic vl'e ad particularē:sed agēs
pticulare pducit effectū vl'ez:vt hic hō hoiez p se ⁊ nō a
casu.g̊ agens vl'e ēt producit effectū pticularem per se:⁊
nō a casu.Et posset maior formari sic.Sicut se hʒ agens
particulare ad agens vl'e:sic effectus vl'is ad effectū par-
ticularē.a cōmutata:⁊ deducat̄:vt pus deductū est.

Notandum ad qōnē ꝙ expositores respondent ꝙ aīalia gnāta per putrefactionem
M quodāmō fiunt a casu ⁊ quodāmō nō a casu.Et hoc pro
bant.Sicut se hʒ sanitas educta p ꝯfricationez:ita aīalia
p putrefactionē:sed sanitas per ꝯfricationē inducta vno
mō est casualis.alio mō nō:qꝛ in cōparatione ad ꝯfrican
tem est a casu:qꝛ ꝯfricans nō intendit sanitatē pncipal'r:
sed depellere pruritū:sed si sanitas refertur ad virtutem
regitiuā aīalis:sic nō est a casu:sed fit p se a virtute regiti
ua:qꝛ cōfricatio excitat calorē:⁊ calor est pars sanitatis:⁊
sic est de aīali qđ fit sine semine:ꝙ cōparando ista aīalia
ad calorē putredinalē fiunt a casu:qꝛ ille calor extrahen-
do humidū nō intendit generationē aīalis:sed cōpando
ista aīalia ad virtutē celi:que est regitiua totius vniuersi:
sic sunt ex intētione pducta:⁊ ex nā:qꝛ ista v̄tus celestis N
intendit pducere oēs formas q̄ sūt in po^a mãe:⁊ iō illas
formas quas per se pōt producere p se pducit:sed qꝛ mā
quorūdaz:vt hois ⁊ equi maiori egent dispōne ꝗ̄ virtus
celestis possit facere:ideo nō ime^te pducit formas oium
aīaliū:sicut perfectoꝝ. ℂ Itē ēt declarat̄ de mulo:qꝛ di-
cit ꝙ virtus actiua in spermate equi nitit̄ ꝗ̄tūcūqz pōt
pducere sile illi a quo sperma est decisū:⁊ qꝛ illa virtus
ex mā asini nō pōt pducere dissimile illi in specie:pdu-
cit ꝗ̄tūqz pōt illi sile:⁊ ideo pducit mulum.sil'r pductio
muli.si referat̄ ad primā intentionē virtutis in spermate
equi:sic est ex casu:qꝛ sic nō intendebat pducere ipsum:
sed si referatur ad z^am itentionē v̄tutis in spermate equi:
sic per se pducit̄:sic sil'r dicunt in aīalibus generatis sine
semine:qꝛ sūt a casu vno mō:⁊ alio mō nō:cōparādo:vt
pus visum est. ℂ Notandū ꝙ ista rō est ꝯ Aris.⁊ Cōmē O
tatorē ⁊ veritatē:qꝛ Aris.nō vult dicere in litera quā alle
gant p se:ꝙ sicut aliqua pñt gnāri ab arte:⁊ a casu vt sa-
nitas:sic aliqua aīalia possint fieri a nā ⁊ a casu:sʒ tñ vult
dicere ꝙ sicut cōtingit diuersitas in illis ꝙ aliq̄ sanitas
fit ab arte ⁊ aliq̄ a casu:sic ēt diuersitas ꝯtingit in factis a
nā:qꝛ aliq̄ aīalia fiūt p putrefactionē aliq̄ p ppagationē:
sed ꝙ velit dicere ꝙ eadē aīalia fiant a casu ⁊ natura nō
videt̄ esse intentio Aristo.Etiam est contra intentionem Com.22.
Cōmentatoris dicentis:ꝙ nulla species nālis fit a casu:
quia qđ natura intendit nō fit a casu.

Unde dōm est aliter ad qōnez s̄m intentionem Aristo.⁊ Cōmentatoris:ꝙ aīalia ge- Tex.ↄ.22.
nerata p putrefactionē nō fiūt a casu:⁊ rō Cōmētatoris. Com.eodē
Nulla spēs fit a casu:vt dicit Cōmētator.vbi dicit sic.Qꝛ
Aris.nō dixit in gnābilib⁹ p nām.i.in suba ea gnāri pos-
se ab illo:qđ est p se.i.ex casu:qꝛ nulla spēs inuenit̄ fieri
a casu:sed inuenit̄ aliqđ sile ei qđ fit a casu.s.spēs que fit
ex se nō vt ex sili:⁊ forte intēdit qđ aliqua spēs fit nō ex
sili sibi in spē:sicut visuz est de mulo:de hoc postea vide- P
bit̄:⁊ sic vult Cōmētator ꝙ nulla spēs fit a casu:sed bene
casualia inueniunt̄ in spēb⁹ vt hō cū duob⁹ capitibus:⁊
tunc addēda est minor ꝙ aīalia p putrefactionē sunt spe
cies vt musca rane ⁊ hm̄.g̊ ⁊c̄. ℂ Itē.illō qđ fit in tēpore
determinato ⁊ per determinatā cām nō fit a casu:qꝛ illa
que fiunt a casu nō fiunt in determinato tpe:nec per de-
terminatā cāz:vt ꝙ aliqs inueniat thesaurū fodiēdo sepul
chrū nō fit in tēpore determinato:nec p determinatam
cām:qꝛ ille fodiens nō itēndit aurū.sʒ aliud.g̊ dʒ addi ꝙ
nō intendit inuentionē auri:qꝛ aliqñ est a nā ⁊ in tēpore
determinato:qꝛ subijcit̄ astronomie iudi^is:sed aīalia per
putrefactionē fiunt a determinata cā:⁊ in tempore deter
minato:qꝛ fiunt a determinata cā vt a cōstellatione deter
minata que agit per calorē putrefaciētē tanꝗ̄ per instru-
mentū:⁊ ēt fiunt tēpore determinato:sicut quando gene-
rans appropinquat mãe disponendo eā:⁊ educēdo for- Q
mas de potentia eius. ℂ Itē.illa que fiunt in maiori par
te ⁊ in pluribꝰ nō fiunt a casu:qꝛ illa que fiunt a casu:fiūt
aut raro:aut in paucioribus:sed aīalia per putrefactionē
fiunt in maiori pte:⁊ vt in pluribꝰ ꝯcurrētib⁹ eoꝝ causis.
ℂ Itē.qđ pōt agens minoris v̄tutis:ēt pōt agens maio-
ris v̄tutis:dūmō hēat causalitatē sup effectū ⁊ pportio-
nē:sʒ agens particulare:qđ est minoris v̄tutis pducit effe
ctū pticularē:vt mus gñat murē.g̊ etiā agens vl'e vt celū
pducit illū effectū per se ⁊ sine casu:dūmō habeat causa-
litatē plenā sup effectū.Et hoc addit̄:qꝛ celū non pducit
aīalia perfecta sine ppinquo agente eiusdez spēi:qꝛ non
hʒ cālitatē plenā ad ipsū:qꝛ eoꝝ mā indiget maiori dis-
positione ꝗ̄ virtus celestis possit facere:iō ea imediate
nō pducit. ℂ Per hoc ad auctoritatē Aristo.pꝫ:qꝛ solu- Tex.cō.22

A ta est p̄us:q2 Arist.noluit dicere q sicut aliq̄ pñt gnãri ab arte ꝛ casu:sic aliqua pñt fieri a nã ꝛ a casu:ꝫ tñ vult dicere in lr̃a illa:q sic ꝯtingit diuersitas in illis:q aliq̄ pñt fieri ab arte ꝛ a casu:sic ēt ꝯ^r diuersitas in factis a nã:q2 aliq̄ aialia fiūt in gnõne nãliũ ꝛ ex semine ꝛ sine semine.

Ad rationes. Ad p̄mã:sicut sanitas se hꝫ. Dōm q non est silr:q2 sanitas pōt fieri ab arte ꝛ a casu:nō q sanitas ꝓducta sit spēs:q2 nulla est

Cōmē.22. spēs a casu:vt dicit Cōmētator:sed sanitas ab arte hñ est spēs:ꝫ oĩa aialia p putrefactionē sunt spēs.ḡ nō sunt a casu:ꝛ ēt semp regrunt determinatas causas:cũ sint pfectioris entitatis q̄ꝫ sanitas:nec Arist.voluit hoc dicere in lr̃a. vt pꝫ ex solōne auctis.❡ Ad rōnes expositoris:dōm q sanitas pōt esse p ꝯfricationē q̄ pōt eē casualis:inq̄ꝫtum nō est itenta a ꝯfricante:ꝛ sic nō est spēs:sed fit in spe inquātũ calor excitatus ꝓducit sanitatē:ꝛ hoc direct^9 a nãlib^9 p̄ncipijs vel artifi^9^1.vñ sanitas a casu non est spēs:ꝫ

B sanitas ab arte vel a nã fit spēs:sed oĩa aialia faciūt spēs siue fiant p putrefactionē vel p ꝓpagationē.ḡ nō sunt a casu.❡ Ad ꝓbationē:q aialia illa in cōparatione ad calorez putrefacientē nō sunt intenta.ḡ sunt a casu. ❡ Dōm

al.ꝓductionem. q nō sunt a casu:q2 calor putrefaciens est causa per se instrumētalis illius effectus:ꝛ lꝫ nō intelligat gnõnē aialis:tñ dirigitur a cognoscente ꝛ intelligente:sicut a superiori causa:ēt pꝫ de spermate:ꝛ sic nō valet.Silr pꝫ solutio de mulo p dcm̃ Cōmētatoris q vult q mulus fit a nã:ꝛ lꝫ nō intendatur ab vno seminum:tñ intendit a mixtura

Cōmē.22. cōi seminũ.vñ dicit Cōmenta.Qz nulla spēs inuenit fieri a casu:sed inuenit aliqd̄ sile ei qd̄ fit a casu.s.species q̄ fiunt ex se nō vt ex simili vt post dicet.Et forte intendit Cōmentator q̄ aliq̄ spēs fit nō ex sili sibi in specie:sicut dcm̃ est de mulo.Et de hoc videbit. ❡ Qō. XIIII.

Tex.cō.23 C ❡ Quedam ꝟo ꝛ illic eadem ꝛc̄.

Circa hanc partē.querit vtruꝫ aialia oĩa que fiunt ex semine:possint etiam fieri sine semine.❡ Arguit primo q sic.Qd̄ pōt facē v̄tus iferior:ꝛ supior:ꝛ adhuc plus. sed ista pticularia pñt ꝓducere aialia perfecta:vt hō hoiez:equus equũ:ꝛ ista sunt minoris virtutis q̄ꝫ corpa celestia.ḡ multo fortius virtus celestis pōt ꝓducere ista:ꝛ hoc sine semine.❡ Itē.in corporib^9 celestib^9 est determinat^9 aspectus stellarũ:que hñt virtutē actiuã respectu inferiox:ita voluit astrologi:ꝫ fꝫ aliquē aspectũ corpa celestia pñt ꝓducere iperfecta nãlia:vt p se pꝫ.ḡ fm aspectũ nobiliorē pñt ꝓducere aialia pfectiora:ꝛ hoc sine semine:ꝛ fꝫ aspectũ nobilissimũ pñt ꝓducere aialia nobilissima.❡ Itē.illa aialia q̄ minus distāt a p̄ p̄n^o imediatius pñt ꝓduci a corpib^9 celestib^9:q2 corpa celestia ppingora sunt p̄ p̄n^o:ꝫ aialia pfecta:vt hō ꝛ hꝫ:min^9 distāt a p̄ p̄n^o q̄ꝫ iperfecta:ꝛ hoc est manifestũ:q2 hō minus di-

D stat a substantijs abstractis ꝛ celo q̄ꝫ iperfecta:sicut sunt vermes.ḡ aialia perfecta imediatius possunt ꝓduci a celo q̄ꝫ iperfecta:sed hoc nō esset:nisi sine semine ꝓducerentur:q2 iperfecta ꝓducunt a celo sine semine.

Comen.23. ꝛ.22. **Oppositum** vult Cōmētator.7.hui^9:ꝛ.2.expressius loquēs ꝯ Auic.vñ.2.hui^9 dicit.

Com.15. Qz silr aliqui negāt formas specificas esse in ꝓprijs materijs nescio intñ q Auic.cũ sua famositate in pħia dicit hoiez gnãri ex terra esse possibile:sicut murē.Et hoc idē

Com.46. vult.8.phy.silr loquēs ꝯ Auic.q voluit q post diluuium vle hoies gnãrent p v̄tutem stellax ex terra vel alio sine

Tex.ꝯ.22. semie:ꝛ idē vult Aris.7.hui^9.Qz vnũqdq3 gñat a sibi sili in spe.vt hō ab hoie:equus ab equo:ꝛ loquitur maxime de pfectis que nō possunt generari sine semine.

Notandum q vna est opio:q oĩa aialia taꝫ pfecta q̄ꝫ iperfecta pñt gnãri nō solum ex semine:sed ēt sine semine:ꝛ est opio Aui.vt iponit sibi Com.31.

Cōmentator.7.hui^9:ꝛ.2.ꝛ.6.phy.Et rōnes istius opionis Com.15.

tacte sunt:q2 vult q per v̄tutē celestem ex aliqua mã putrefacta pōt fieri hō.vñ posuit q ista pticularia agen^9 disponerent mãm:ꝛ aliud esset vle agens separatũ dans formaꝫ:ꝛ hoc dixit esse datorē formarũ.❡ Cōtra hoc dictũ Com.40.

arguit Cōmentator.7.hui^9.illa digressione.Et in hoc q Com.31.

dixit multe sunt qōnes difficiles.Si esset aliud agens:qd̄ disponit mãm:ꝛ qd̄ dat formã gnãti:tūc generatũ nō eēt vnũ ens in actu:sed hoc est falsuꝫ.ꝯñiã nō declarat:ꝫ sic pꝫ:q2 actio gnãntis dꝫ determinari ad ens actu.silr actio disponens mãꝫ terminat ad ens actu.ḡ sunt duo actu.Et ēt Cōmētator.2.hui^9:loquēs ꝯ eundē dicit.Silr aliq negant formas specificas esse in ꝓprijs materijs adeo.s.in

Com.15. tñ q Aui.ꝛc̄.sicut superius:ꝛ subdit q aialia multa que dñr gnãri ex terra ad moduꝫ plante.Et addit q ita intimauit mihi q asseruit se vidisse murē sic gnãri:qd̄ tñ nō

F est credibile:ꝛ ita deridet eũ cũ sua famositate in pħia.q dicit q nō fuit aptus ad pbandũ cuꝫ ignorauit h q forte specifice regrūt ꝓprias mãs:q2 hoc est p̄n^m in nãlib^9 q act^9 actiuox sint in patiēte disposito:sicut dr.2.de aia.Et Tex.c.24.

loquit Cōmētator fm viã nãe:ꝛ ēt.8.phy.Cōmētator lo ꝛ.26.

quit ꝯ Aui.q voluit q post diluuiuꝫ vle ꝛc̄.sicut p̄us.vñ Com.46.

hoc hꝫ p incōueniēs.vñ in fine dicit:q iste sermo q hō fiat a terra est ab hoie fatuo non apto ad pbandũ.vñ q supernãliter ꝛ ex po^a diuina hō fiat sine semine per creationē:sed hoc nō est fm viam nãe:ꝛ hoc sic dꝫ intelligi. ❡ Alia est opio oĩno huic ꝯria ponēs q nullũ aial perfectũ:nec iperfectũ fiat sine semine:ꝛ fundat se super hoc. q vnũqdq3 fit a sibi simili:sed hoc non esset.si aliqd̄ aial fieret sine semine.❡ Hec opio expresse est ꝯtra Aristo.ꝛ veritatē:q2 dicit in isto.7.Quedaꝫ ꝟo ꝛ illic eadem ꝛ ex T.cō.23.

spermate fiunt ꝛ sine spermate:qūo aūt ista ꝓpō sit vera:q vnũqdq3 fit a simili videbit in seqn̄tib^9.❡ Tertia est opio Aristo.ꝛ Cōmētatoris:que est me^a iter istas:

G q aialia pfecta nō fiunt sine semine:ꝛ hoc ꝓbat Cōmentator.8.phy.per tres rōnes.Quia si esset pōe hoiem generari a nō semine hois:tunc hō diceret equoce de hoie Comē.46.

gnãto ex semine ꝛ de gnãto ex nō semine:sed hoc est falsum:cũ h sit spēs spãlissima.ꝯñtiaꝫ ꝓbat:q2 si mã diuersat ꝛ forma.alr mã nō esset ꝓprie forme:ꝛ sic qbꝫ fieret ex quolꝫ:ꝛ per ꝯñs mãe vlr essent ociose.s.ꝓprie ꝛ disposite:ꝛ sic alia esset mã hois qui fieret ex semine ꝛ sine semine:ꝛ p ꝯñs alia forma:qd̄ est incōueniēs.ḡ hō gñat ex semine tñ ꝛ semen abscindit ab hoie:ꝛ sic semp in infinituꝫ.❡ Itē.si h esset pōe.s.hoiem gnãri sine semine vt ex terra tanq̄ꝫ ex mã:aut hoc fieret in maiori pte:aut in minori.per sufficientē diuisionē:vel hoc esset necũꝫ in maiori pte:aut in minori:nō pōt dici q sit necũꝫ:quia tunc nūq̄ꝫ hō generaret ab hoie:sed semp a terra:cuius oppo-

H situ videmus:nec in maiori parte:q2 tunc homo generaret ab homine in minori parte:qd̄ non videmus:nec in minori parte:q2 hoc a casu:ꝛ sic eadē spēs esset a natura ꝛ a casu:qd̄ est ipossibile.❡ Itē.si hoc esset:tunc opatio ꝛ respectus causarũ determinatarum ad causata nō eēnt necessaria:qd̄ est falsum:q2 sic auferet nã necessarij:ꝛ ista que fiunt a casu fiunt in illis que sunt ꝓpter nãm in maiori parte:sed ipediunt ꝓpter defectuꝫ aliquē:ꝛ addit q ideo nulla spēs inuenit a casu:q2 casualia sunt monstruosa ꝛ nō nãlia.❡ Notandum tamen q vult Aristo.ꝛ Cōmentator:q aliqua aialia fiant sine semine ꝛ cuꝫ semine: sicut imperfecta:ꝛ ratio hui^9 est.Quia quāto aliquod ens est perfectius:tanto plura regrunt ad eius ꝓductionem:

I ⁊ quanto ens est imperfectius: tanto pauciora requirunt ad eius pductionez: sed aliqua aialia sunt perfectiora aliqua sunt impfectiora. ergo iperfecta aialia possunt pduci paucioribus medijs ⁊ sine semine: sed pfecta nõ. maior est manifesta: qz quãto est aliquid perfectius tanto remotius est a mã: que est ens iperfectissimum: cũ ḡ oia generabilia ex mã producant: qḋ est ppinquius mãe est iperfectius: ⁊ qḋ est remotius a mã in gradu est perfectius: sicut etiã pz de numeris in cõparatione ad vnitatẽ: qz numerus magis distans ab vnitate est pfectior ⁊ ad ipsuz perueniẽ p plura media: sed numerus minus distans ab vnitate est imperfectior: ⁊ ad ipsuz puenit paucis medijs: ⁊ sic q̃to ens est iperfectius: tanto p pauciora media in esse pducit: sicut planta que est iperfectissima inter oia viuẽtia: iõ põt pduci ex semine ⁊ sine semine: qz per putrefactionẽ alicuius mãe terrestris: ⁊ hoc per virtutẽ celestẽ. Silr est de aialibus iperfectis q̃ q̃dã pducunt ex semine per ppagationẽ: ⁊ quedã sine semine qñ mã putrescit per calorez solis qui pducit aliquaz spẽm que mouet ⁊ disponit mãm ad aliquã formã pducẽdã: sed quãto ens perfectius per plura media in esse pducit. Et sic ad pductionẽ aialiũ que sunt pfecta nõ sufficit virtus celestis: immo cũ hoc reqrit agens particulare ppriũ eiusdẽ spẽi: qḋ inducit formã: ⁊ ideo dr q̃ homo generat hoiez ⁊ sol. minor pz de se: quia aliqua aialia pfectiora sunt ⁊ aliq̃ iperfectiora: vt pz.

K

Ad rõnes.

Illud qḋ põt virtus inferior ⁊c. Conceditur in agentibus ordinatis: nõ tñ ex hoc sequit q̃ sicut agens pticulare põt sibi sile producere ex semine: q̃ sic vle agens possit illud pducere sine semine eodẽ mõ: immo est fallacia fig̃ dictionis: qz qd mutatur in quale. vñ hoc agẽs pticulare nõ põt pducere hoiem vel equũ sine virtute celesti coagente. ḡ silr: nec ecõuerso. vñ neutrũ per se hz sufficientẽ causalitatẽ super illũ effectũ: sz celũ bene sup aialia iperfecta hz sufficiẽtẽ causalitatẽ: ⁊ per ɔñs illa põt pducere sine semine. ¶ Ad aliã rõnẽ: q̃ in corporibus celestibus sunt determinati aspectus ⁊c. Cõceditur q̃ corpora celestia habeãt determinatos aspectus ad oia iferiora: nõ tñ ex hoc sequit q̃ pducant quelz effectũ per se sine alijs agẽtibus pticularibus: sz aliqñ possunt pducere aialia sine agentibus pticularibus: vt aialia iperfecta que nõ requirunt magnã diuersitatẽ organoz ppter eoz iperfectionẽ: sed aliquo mõ effectus nõ pñt pducere p se sine agentibus pticularibus ⁊ instrũis vt aialia pfecta: ⁊ hoc ppter magnã diuersitatẽ organoz: ⁊ hoc pp perfectionẽ eoz: ⁊ est sile: edificator hz determinatũ aspectuz super edificiũ: ⁊ tñ nõ põt edificiũ per se sine instrũis facere. ¶ Ad aliã rõnẽ: aialia que minus distant ⁊c. maior negat: qz hñ verũ est q̃ sunt pfectiora: tñ nõ seq̃t q̃ imediatius generent ⁊ sine semine: qz illa ppinqtas ad p̃m p̃n̄ arguit hñ pfectionẽ maiorẽ: sz nõ gnõnẽ: qz pp pfectionẽ quã hñt per ppinquã distantiã ad p̃m requirit q̃ generatio eoz fit p plura media ⁊ agẽtia: qz nõ põt esse generatio sine agẽte pticulari ⁊ sine semine: sed remotio a p̃mo p̃n̄o arguit maiorẽ iperfectionẽ: ppter quã etiã ad generationem imperfectoz aialiũ nõ requirit semen ⁊ agens particulare: qz celũ per se põt producere hoc: sed in numeris est ecõuerso: quia quanto numerus est ppinquior vnitati tanto per pauciora media producitur: ⁊ quanto remotior est ab vnitate: tanto per plura media producitur. Et hec de questione.

L

M

¶ Questio. XV.

Tex. c. 23. Consequenter queritur. Utrũ animalia generata cuz semine ⁊ sine semine sint eiusdez spẽi atome: sicut mures generati ex semine ⁊ sine semine: ⁊ hoc si generent sine semine. ¶ Et arguitur p̃mo auctẽ Aristo. qui dicit: q̃dã illic fiũt eadẽ ⁊ sine spermate ⁊ cũ spermate. ḡ vr velle q̃ sint eiusdẽ spẽi. ¶ Itẽ. que hñt eundẽ motũ illa cõueniunt in spẽ: qz motus arguit nãm: ⁊ diuersi motus diuersas nãs: ⁊ idẽ motus eandem nãm arguit: sicut vult Cõmẽtator p̃ celi. sed aialia gnãta ex semine ⁊ sine semine hñt eundẽ motũ: qḋ pz ad sensũ: qz videmus q̃ mures gnãti cũ semine ⁊ sine semine eodẽ mõ mouent. ḡ ⁊c. ¶ Itẽ. illa que hñt ɔsilia mẽbra sunt eiusdẽ spẽi atome: p Cõmentatorẽ. p̃ de aia in erroribus: vbi dicit: q̃ mẽbra leonis nõ dñt a mẽbris cerui: nisi qz aia differt ab aia: sed aialia gnãta ex semine ⁊ sine semie hñt ɔsilia mẽbra: qz videmus q̃ in istis aialibus gnãtis ex semie ⁊ sine semie sũt silia mẽbra: vt pz in vespis ⁊ ranis. Tex. c. 23. N Com. 8. Com. 53.

Oppositum

videt velle Cõmẽtator. 8. phy. vbi loquens cõtra Aui. q̃ si hõ gnãret sine semine: ⁊ cũ semine nõ esset eiusdẽ spẽi: ⁊ h vr cẽ intẽtio Arist. in isto. 7. ¶ Notãdũ q̃ vna est opio ⁊ cõis: ⁊ est antiq expositoris: q̃ aialia gnãta ex semine ⁊ sine semie sunt eiusdez spẽi atome: ⁊ sue rõnes tacte sunt: ⁊ aliq addunt rõnẽ aliã. Illa que faciũt eundẽ effectũ in spe sunt silis spẽi: qz idẽtitas specifica effectus arguit idẽtitatẽ specificã cãe: cũ vnũqḋqz gñet a sili sibi in spẽ: sz aialia gnãta ex semine ⁊ sine semine faciunt eundẽ effectũ in spẽ: ⁊ hanc ipsi pbant in plantis: qz videmus q̃ q̃dã plante pducte sine germine germinãt ⁊ faciũt fructũ ɔsilez ⁊ cõsimiles plantes illis q̃ fiunt cũ semine: ⁊ sic est in aialibus. ḡ etiã aialia gnãta cũ semine ⁊ sine semine sunt eiusdẽ spẽi spẽalissime. ¶ Ista opio est ꝯ Arist. ⁊ Cõmẽtatorẽz: q voluit q̃ diuerse mãe pprie arguũt diuersas formas: quia actus actiuoz sunt in patiente disposito: vt dr. 2. de aia. ⁊ Cõmentator vult. p̃ de aia. vbi dicit: q̃ mẽbra leonis nõ differũt a mẽbris cerui: nisi qz aia dñt ab aia. minor pz: qz alia est mã ppria aialiũ gnãtoz cũ semine ⁊ sine semine: sicut pbat Cõmẽtator. 8. phy. ¶ Ad rõnẽ dõm. ɔcedẽdo maiorẽ in substãtijs ⁊ ppinqs agẽtibus ⁊ p se: sicut vult Cõmẽtator. Et cũ dr q̃ idẽ est effectus in spẽ ⁊c. Cõmẽ. negaret: qz planta sine semine gnãta ⁊ cũ semine nõ gnãnt eundẽ effectũ in spẽ: sed diuersos: qz nõ est eadẽ arbor in spe gnãta ex arbore: que fit cũ semine ⁊ sine semine. vñ et semina istarum arboz: quaz vtraqz pducta est in esse gnãnt sibi sile: cũ semie sunt diuersa: sicut ⁊ mãe ⁊ forme pprie: ⁊ sile est de aialibus: aial pductũ sine semine: qḋ generat sibi sile cũ semine: nõ est idẽ in spe cũ aiali qḋ generat ab aiali cum semine: de hoc diligẽter inquirendũ: qz ppter istã rõnẽ multi cõsentiunt opioni predicte. Com. 46. O Opinio diui Thome in presenti passu. Tex. c. 24. c. 26. Com. 53. Com. 46. P 12 metaph. Com. 24.

Unde dõm

est aliter ad qõnẽ: q̃ animalia generata ex semine ⁊ sine semine nõ sũt eiusdẽ spẽi spẽalissime sm Aristo. ⁊ Cõmentatorẽz: ⁊ hoc pz per Cõmentatorẽ. 8. physi. ⁊ ratio prius tacta est: quia vel opz negare habere pprias materias sm suas formas pprias: vel opz dicere: q̃ ista generata sine semine ⁊ cum semine nõ sint eiusdẽ spẽi: sed p̃mũ est incõueniens. ergo animalia generata ex semine ⁊ sine semine non sunt eiusdẽ spẽi. maior est manifesta per Cõmẽtatorẽ. 8. physi. qz generatũ ex semine ⁊ sine semine hñt diuersas mãs. ergo vel opz q̃ generata ex semie ⁊ sine semine nõ sint eiusdẽ spẽi: vel q̃ aialia sm suas formas nõ habeãt pprias materias. minor pz. qz pprie forme hñt pprias materias: qz actus actiuoz sunt in patiẽte disposito: qz si hoc nõ esset: tunc quodlibet fieret ex quolibz: ⁊ mãe pprie ⁊ disposite essent ociose. vtrũ aũt aial generatũ sine semine generat aial cũ semine dubiũ est. ¶ Ad autoritates Aristo. dõm q̃ Aristo. bñ vult q̃ eadẽ aialia fiant ex semine ⁊ sine semine: nõ tñ sequit q̃ eadem in spẽ: qz est fallacia ɔsequentis. hoc est idem. ergo idem in specie. Com. 46. Q

A **Ad rōnes.** ¶ Ad p̄mā. Quecūqꝫ hn̄t eundē mo
tum ꝛc̄. Conceditͬ. ſi idē ſit motus ſpā
lis: tūc etiā arguit eādē formam. Et tu dicis: ꝙ iſta aīalia
habēt eundē motū. ¶ Dōm ꝙ hn̄t eundē motū nō ſpe
cialiſſimū: ſed aliqualr̄ eundē motum ſilr̄m ſimilitudine
accīitali: ꝛ ſilr̄ etiā itelligas de membris. ¶ Notandum
tn̄ diligēter ꝙ iſtud dꝫ itelligi de aīalibꝰ ꝓductis nālr̄: q2
firmiter credo ꝙ hō ꝓductus cū ſemine ſit eiuſdē ſpēi
ſpāliſſime cum homine ꝓducto a deo ſine ſemine: q2 deꝰ
hoc pōt facere cū ſit infiniti vigoris: ꝛ ſimilr̄ intelligēdū
eſt de alijs ſpeciebus que fiūnt cum ſemine ꝛ ſine ſemie.
Et hec de queſtione. ¶ Queſtio. XVI.

Tex. cō. 23 ¶ Ab arte ꝟo ſunt ꝛc̄.

Queritur circa hanc partē: q2 poſtea dicit: qm̄ ꝟo ab aliquo ſit qd̄
ſit. Utrū forma vel cōpoſitū p̄mo ꝛ per ſe ſit
B terminus gnōnis. ¶ Et arguitͬ p̄mo ꝙ forā
nō ſit p̄mo ꝛ per ſe terminus gnōnis: q2 illud
qd̄ eſt p̄mo ꝛ per ſe terminus gnōnis: vel eſt mā vel forā
vel cōpoſitū: per ſufficientē diuiſionē: q2 in re generabili
nō ſunt plura q̄ꝫ iſta 3ª: ſed hoc nō eſt forma: q2 dicit Ari.
in lr̄a: ꝙ forma nō fit: niſi ſm̄ accidens. ſimiliter nec mā
Tex. c. 82. p̄ma fit: q2 eſt ingenita ꝛ incorruptibilis. p̄ꝰ phy. ꝛ. 7 huiꝰ.
T. cō. 27. ergo relinquitͬ ꝙ cōpoſitū p̄mo ꝛ per ſe ſit terminus ge
nerationis. ¶ Itē. illud p̄mo ꝛ per ſe generatͬ: cuius ptes
Tex. c. 64. eſſentiales ꝛ intrinſece ſunt mā ꝛ forma: q2 Ariſto. p̄ phy.
65. ꝛ. 66. inquirit p̄ncipia eius qd̄ p̄mo fit: ꝛ dicit ꝙ illa ſunt mā ꝛ
forma: ſed hoc eſt cōpoſitū: cuius partes eſſentiales ſūt
mā ꝛ forma: q2 forma nō eſt: q2 forme nō eſt materia: nec
forme eſt forma. g̃ ꝛc̄. ¶ Itē. illud p̄mo ꝛ per ſe eſt termi
nus generationis qd̄ terminata generatione eſt ens actu:
ſed cōpoſitū eſt ens actu terminata gnōne. g̃ ꝛc̄. maior eſt
manifeſta: q2 gnō terminatͬ ad ens actu. minor pꝫ: q2 cō
poſitū eſt ens actu ꝛ non forma: q2 forma eſt actus ꝛ non
C eſt ens actu: quare ꝛc̄. ¶ Item. illud per ſe ꝛ p̄mo genera
tur qd̄ terminata gnōne per ſe ꝛ p̄mo alteratͬ ꝛ mouetͬ lo
caliter ꝛ augmentatͬ: q2 qd̄ generatͬ poſtq̄ꝫ generatum eſt
alteratͬ ꝛ augmentatͬ: ſi eſt viuū: ꝛ mouetur localr̄: q2 iſta
oīa attribuūtͬ eidē p̄mo: ſed compoſitū eſt hꝰ ꝛ non for
ma: forma. n. non alteratͬ p̄mo: nec mouetͬ localiter ꝛ au
gmentatͬ: ſed hoc eſt compoſitum.

Oppoſitum arguitͬ. Illud p̄mo ꝛ per ſe generatͬ qd̄ per ſe ꝛ p̄mo ꝯriatͬ vel opponitͬ
termino a quo gnōnis: q2 gnō eſt inter ꝯria. g̃ gnō eſt per
Tex. c. 67. ſe ꝛ p̄mo. inter ſe ꝛ p̄mo ꝯria. p̄ phy. ſed forma p̄mo ꝛ per
ꝛ. 68. ſe ꝯriatͬ termino a quo gnōnis: q2 p̄ma ꝯria ſunt nō eſſe. ſ.
ꝓuatio ꝛ forma. p̄ phyſi. g̃ ꝛc̄. ¶ Itē. illud videtͬ gnāri ꝑ
ſe ꝛ p̄mo qd̄ nō generatur per aliqd̄ alterū: ꝛ qcqd̄ gene
ratͬ: ꝛ terminat generationē: hoc eſt per illud: q2 hoc com
petit alicui p̄mo qd̄ nō ineſt ſibi per alterū: ꝛ cuicūqꝫ in
eſt: ineſt per illud. ex p̄mo poſter. forma eſt hꝰ: q2 forma
nō generatͬ per aliud: nō. n. per mām generatͬ terminati
D ue: ꝛ hoc oēs ꝯcedūt: nec per cōpoſitū: q2 cōpoſitū nō ter
minat gnōnē niſi per formā: ꝛ ſic eēt circulatio in termi
no gnōnis. vn̄ forma eſt illud quo cōpoſitū generatur: ꝛ
ſic forma per nihil aliud terminat generationē: ꝛ qcquid
terminat generationē hoc eſt per formā. ¶ Notandū
ꝙ aliquid terminare p̄mo ꝛ per ſe generationē pōt intel
ligi triplr̄. p̄mo mō ꝙ nō terminat per partē: ita ꝙ cū il
lud habeat ptes nō debetͬ ei terminare generationē per
vnā partē ſine alia: ita ꝙ illud p̄mo ꝛ per ſe diſtinguitͬ ꝯ
Tex. cō. p̄. per accidēs qd̄ eſt per partē: ꝛ ſic p̄mo ꝛ per ſe vtitͬ Ariſ.
Tex. 3. 50. 5ͦ phyſi. ꝛ. 6. q2 aliqua mouentͬ p̄mo ꝛ per ſe: ſicut totum
quātitatiuū per ſe ꝛ p̄ mouetͬ: q2 per vnā partē nō moue
tur ſine alia: ſed per oēs ſimul. Silr̄ dī. 6. phy. ꝙ aliquid Tex. cō. 50.
mouetͬ p̄mo ꝛ per ſe in tēpore qd̄ nō mouetͬ in vna parte E
tēporis ſine alia: ſed in qualibet parte tēporis. Scd̄o mō
aliquid dicitͬ cōpetere alicui p̄ ꝛ per ſe: q2 ipſum includit
aliqd̄ in ſe: qd̄ eſt preciſa cauſa illius: ꝛ iſte eſt alius mo
dus p̄mcitatis: vt homo eſt riſibilis p̄mo ꝛ per ſe: non q2
cuilibet parti cōpetat ridere: ſed q2 homo includit preci
ſam cauſam riſibilitatis in ſe vt aīam rōnalē. Tertio mō
aliqd̄ dī cōpetere alicui per ſe ꝛ p̄mo: nō q2 includit cām
preciſā illius: ſed ipſummet eſt preciſa cā illius ſine hoc
ꝙ inſit ſibi ꝑ partes vel per incluſionē alicuius cauſe: ſꝫ
quia ipſummet eſt preciſa cauſa illius: ſicut vnitati debe
tur p̄mo ꝛ per ſe ratio mēſure nō ꝑ ptes: q2 nō hꝫ ptes: q2
eſt per ſe ſubiectū illius habitudinis: q2 etiā nō includit
aliquam cām illius menſure: ſed debetͬ ſibi p̄mo ꝛ per ſe:
quia eſt met cauſa rōnis menſurādi. Et ſilr̄ puncto p̄mo
ꝛ per ſe debetͬ terminare lineā non per partes nec per in F
cluſionē alicuius cauſe terminandi: ſed q2 punctū eſt met
preciſa cauſa ſubiectiua illius terminationis.

Modo dōm eſt ad qōnē ꝙ cōpoſitū non eſt termi
nus generationis p̄mo ꝛ per ſe p̄mo mō pri
meitatis: ꝛ ratio eſt. Illud cuius vna pars nō generatͬ nō
eſt terminus gnōnis p̄mo ꝛ per ſe p̄mo mō p̄mcitatis ꝛ ꝑ
ſeitatis: q2 qd̄ generatͬ per ſe ꝛ p̄mo vt diſtinguitͬ cōtra ꝑ
accidēs qd̄ eſt per vnā partē ſine alia: cuilibet parti debe
tur: vt pꝫ. 5. ꝛ. 6. phyſi. ſꝫ compoſitū nō generatͬ: niſi rōne Tex. cō. p̄.
vnius partis. ſ. forme: q2 per mām nō debetͬ ſibi eſſe ter Tex. p. 50.
minus generatiōis: quare nō generatͬ per ſe ꝛ p̄mo: p̄mo
mō primeitatis ꝛ perſeitatis. ¶ Sed aliqui volūt hic re
ſpondere. Illud cuius vna pars gn̄atͬ ꝛc̄. dicunt. ꝯcedūt: ꝛ
cū dicitͬ ꝙ nulla pars cōpoſiti ꝛc̄. dicunt ꝙ mā duplr̄ ca
pitͬ. vno modo ſm̄ ſe. alio mō nō ſm̄ ſe: ſed vt eſt ps com
poſiti: mō lꝫ materia nō generetͬ ſm̄ ſe: tamen generatur
vt eſt pars compoſiti. Hoc nō valꝫ: quia in per ſe ꝛ p̄mo
termino generationis nō includitͬ aliqd̄ accidens eſſen
tialiter: lꝫ bn̄ ꝯcomitatur: ꝛ hoc eſt verū in p̄ termino ge G
nerationis vt diſtinguitͬ ab alijs motibus. Mō qn̄ dicitͬ:
tunc materia vno mō cōſideratur vt eſt pars compoſiti:
ꝛ ſic generatur. Contra. mā vt eſt pars compoſiti vel eſt
idem cum ſubſtantia materie: vel eſt aliud. Si eſt idē cū
ſubſtantia materie: hoc nō erit aliud niſi materia ſm̄ ſe:
ꝛ ſicut tunc materia ſm̄ ſe non generatur: ſic nec materia
vt eſt pars cōpoſiti. ſi aūt eſt aliquid aliud q̄ꝫ ſubſtantia
materie: tunc eſt accidēs: ꝛ tunc in termino p̄mo ꝛ per ſe
generationis includitur aliquod accidēs eſſentialiter: qd̄
eſt falſum: q2 nullum accidens includitur in p̄mo ꝛ per ſe
termino generationis vt diſtinguitur ab alijs motibus:
lꝫ bene concomitetur terminū generationis aliqd̄ accn̄s.
¶ Secundo dōm: ꝙ compoſitū bene eſt terminus ge
nerationis p̄mo ꝛ per ſe ſcd̄o modo perſeitatis ꝛ primeita
tis: ꝛ cauſa eſt. Illud qd̄ includit formā materialem ge
neratur p̄mo ꝛ per ſe ſcd̄o modo perſeitatis ꝛ p̄meitatis:
quia formā generatio attingit īmouendo eā ꝛ non ma H
teriā: quia materialis forma eſt preciſa cauſa terminādi
generationē: quia generatio non attingit materiā vt ter
minum generationis: lꝫ materiā attingat vt ſubiectū ge
nerationis: ſed compoſitum includit formam materialē
cōpoſitū ſubſtantie: vt patet de ſe: cum ſit pars eius: qua
re p̄mo ꝛ per ſe compoſitū eſt terminus generationis 2ͦ
modo perſeitatis ꝛ primeitatis: vt homo primo ꝛ per ſe
eſt riſibilis. ¶ Tertio dōm: ꝙ forma p̄mo ꝛ per ſe eſt ter
minus generationis. tertio modo primeitatis ꝛ perſeita
tis: ꝛ cauſa eſt. forma terminat generationem aliquo: aut
ergo terminat ipſam ſeipſa: aut aliquo alio. per ſufficien
tē diuiſionē. ſi ſeipſa: tunc terminat generationem p̄mo

I ⁊ per se tertio modo:ita ꝙ est met ꝑcisa causa terminan-
di generationē ⁊ nō per ptes:nec per inclusionē alicuius
cause precise.si aūt terminat generationē aliquo alio:aut
cōposito:aut materia:q: nō per aliud: qđ sit de gñe sub-
stantie:q: nō terminat generationē per aliqđ accidēs:q:
accñs nō est terminus gñōnis:sed bñ est termin⁹ motus.
Sed nō pōt dici:ꝙ per materiaȝ terminet gñōnē:q: ma
Tex.c.82. teria non generaẛ.ꝑmo phyſicoꝝ:lȝ sit subiectum gene-
rationis.similr non per cōpositum:q: compositum ter-
minat generationē per formā.Et si tunc forma termina-
ret generationē per compositum:tunc esset circulatio in
causalitate termini generationis:qđ nullus dicit.

Notandū ꝙ hic sunt dubia.¶ Primuȝ est:videẛ ꝙ forma nō terminet ꝑmo ⁊ per se ge-
nerationē.Quia qđ ꝑmo per se generaẛ debet habere hoc
Tex.c.27 in hoc.7.huius:sed forma non hȝ hoc in hoc:cum sit sim-
plex:quare non generaẛ ꝑmo ⁊ per se.¶ Item.si forma
K generareẛ ꝑmo ⁊ per se:aut hoc esset ex aliquo:aut ex ni-
hilo per sufficientē diuisionē nō ex nihilo.in hoc eniȝ cō-
ueniunt oēs qui de nā locuti sūt:q: ex nihilo nihil fit:nec
ꝑ physico. ex aliquo:q: forma nō hȝ partē:q: lȝ materia sit pars cō-
Tex.c.34. positi:nō tamen est pars forme.¶ Itē.si forma primo ⁊
per se generareẛ:tūc ante generatū esset aliud generatū:
sed hoc est falsum:q: ante primū nihil est.ꝯñtia patet:q:
qđ generaẛ ex parte essentiali prius generaẛ ꝙ̃ qđ gñaẛ
nō ex parte essentiali vt oēs dicunt:sed cōpositū generaẛ
ex materia essentiali vt mā:sed forma nō:q: nō hȝ pteȝ:
quare ante formā que esset gñatū primo esset aliud gene-
ratuȝ vt cōpositū.¶ Item.si forma generareẛ per se:tūc
generatū de genere substantie posset perpetuari in iden-
Tex.c.34. titate numerali:sed hoc est falsum:vt pȝ in 2° de anima.
⁊.35. nullū corꝯ̃ꝯ̃ numero semper permanere idē:⁊ pȝ.ꝑmo
Com.120. celi.⁊ Cōmētator dicit.12.huius:ꝙ generatum in genere
Com.41. subē:nō pōt perpetuari in identitate numerali:lȝ motus
L possit perpetuari:vt dicit.ꝯñtia pȝ:q: motus potest per-
petuari:q: potentia ad suū nō esse nō est in eius substan-
tia.modo sic esset de forma.si ꝑmo ⁊ per se generareẛ:tūc
potentia ad eius nō esse nō esset in sua substātia:q: forā
nō est in potentia cū sit actus:sed potentia esset in alio.ǧ
posset ꝑpetuari in identitate numerali:sicut mot⁹.¶ Di-
cenduȝ est:sicut ꝑus ꝙ forma ꝑmo ⁊ per se est terminus
gñōnis.3° mō ꝑncipitatis ⁊ perseitatis:q: non per partes
terminat:nec per inclusionē alicuius cause:sed ipsamet
est causa terminandi generationē.vñ lȝ per se generetur
Tex.cō.27 forma:tñ hoc est in alio vt in mā.vñ dicit Aristo.7.hu⁹:
ꝙ generans nō gñat formā:sed aliqđ alterū:aut specieȝ
hanc in alio.vñ nō generaẛ per se.i.separatim ⁊ solitarie:
q: nō pōt per se subsistere:sed in quo.vñ hȝ bene stant sil'
ꝙ aliqđ predicatū competat alicui ꝑmo ⁊ per se:⁊ tamē
in alio vt triangulo debeẛ habere tres angulos ꝑ ⁊ ꝑ se:
nō tñ vt est per se subsistens:sed vt est in alio.s.in substā-
tia triangulata.silr ex ꝑmo de aīa:⁊ ex geo°.recto debeẛ
tangere spherā per se in puncto:nō tñ vt separatū sit ter-
M minare gñōnē competit forme per se ⁊ ꝑmo:sed nō sepa-
ratim ⁊ per se subsistenti:sed in alio.vñ forma generatur
per accidēs sic vt distinguiẛ cōtra solitarie:sed nō gene-
raẛ per accidens vt distinguiẛ contra per sui naturam:q:
si hoc esset:tunc terminare generationē deberetur sibi ꝑ
aliud:hoc nō videẛ:q: nō per mām:nec per cōpositū:vt
ꝑus visuȝ est:q: cōposito debeẛ per formam ꝙ sit termi-
nus gñōnis:sicut ꝙ sit in actu:vt pȝ ꝯm oēs.

Per hoc ad dubia.¶ Ad ꝑmū.illud qđ per se ⁊c. Cōcediẛ.ꝙ terminat generationeȝ ꝑmo
⁊ per se tanꝙ̃ aliquid per se subsistens ⁊ solitarie hoc:sed
hoc in hoc:sed qđ terminat generationeȝ in alio:non opȝ
ꝙ habeat hoc in hoc:sȝ sufficit ꝙ sit simplex ⁊ sit in alio. N
¶ Sed dices.hȝ est ꝯtra Cōmētatorē.7.huius.vbi dicit: Com.27.
ꝙ generās nō facit vnum in alio:facit enim formatū ex
materia nō formaȝ in materia.¶ Dōm ꝙ veꝝ est ꝙ ge-
nerans nō facit vnū in alio.i.vnum qđ per se subsistebat
prius in vno:⁊ postmodum ponaẛ in materia:⁊ sic intel-
ligit ꝙ loquiẛ cōtra platonē:cuius opinio fuit ꝙ in qua-
libet specie substantie esset idea per se subsistens:que est
causa generationis inferioꝝ ⁊ indiuiduoꝝ illius spe-
ciei:modo ipse posuit generans ⁊ generatū eiusdem spēi:
sed impossibile est ꝙ inherens ⁊ separatum sint eiusdem
speciei.ergo ꝯm eum necessariuȝ fuit ꝙ forma generata
ꝑmo fuit subsistens que est eiusdem speciei cum idea se-
parata:⁊ tunc poniẛ in mā.¶ Contra hoc loquiẛ Arist.
⁊ Cōmentator:ꝙ generans non facit vnuȝ ⁊ per se subsi-
stens in vno:⁊ etiā est per se subsistēs:vt ponit plato:vel
sequebatur ad positionem suam:sed nō negant quin ge- O
nerans generet formā in materia nō vt solitarie ⁊ separa-
tim. Et ex hoc posset syllogiȝari isto modo. Illo modo
dȝ attribui formaȝ esse terminum generationis per acci-
dens quo modo valet contra opinioneȝ platonis:sed hoc
ꝯtingit predicto modo:quia forma generaẛ per accidēs
vt distinguitur contra per se.idest solitarie. ¶ Ad aliud.
si forma generareẛ ⁊c.per istam rationem probaretur ꝙ
nec forma per accidens generatur: qđ tamen concedunt:
quia si forma generatur:aut hoc est ex aliquo vel ex nihi-
lo ⁊c.Dicis.per accidens generaẛ ex nihilo:non valet:q:
illud per accidens reducitur ad aliquid qđ per se genera-
tur ex nihilo:sic ꝯcluditur.nullo modo formaȝ generari
per istam rationē:qđ est cōtra eos:sed q: contra arguere
non est soluere:⁊ si adducatur ad mille inconuenientia.
¶ Dōm est ꝙ ista diuisio est insufficiens:quia omne qđ
fit vel fit ex aliquo vel ex nihilo:q: forma terminat ge-
nerationeȝ ꝑmo ⁊ per se ⁊ nō per partes:nec ex nihilo:q:
nō generaẛ vt per se subsistens:sed generatur in alio.vñ P
non fit ex aliquo:sed post aliud ⁊ in alio bñ forma gene-
ratur in aliquo:nec ex aliquo:nec sequitur ex hoc.ergo ex
nihilo generatur:quia in prima ꝓpositione ly ex.impoꝛ-
tat circumstantiā cause materialis ⁊ subiecti:⁊ illa negaẛ:
sed in scđa ꝓpositione.ergo generatur ex nihilo ly.ex.af-
firmaẛ:⁊ ita nō equipollent.generatur in aliquo.ergo nō
ex aliquo:⁊ generaẛ ex nihilo. ¶ Ad aliud.si forma ⁊c.
Dōm ꝙ falsum est.Dicis:ꝙ generaẛ ex pte essentiali ⁊c.
negaẛ:quia qđ ex parte essentiali generatur non ꝑmo ge-
neraẛ:sed aliquid presupponiẛ qđ ꝑmo generaẛ ⁊ per sui
naturā vt forma.vnde illud generaẛ nō per plures par-
tes:sed per vnam solaȝ:que ꝑmo generaẛ 3° mō:lȝ cōpo-
situȝ ꝑmo modo generetẛ scđo modo ꝑncipitatis:vt dictuȝ
est.ergo forma est illud qđ ꝑmo generatur:q: est met cau-
sa generationis precisa ꝑmo ⁊ per se:vt dictuȝ est. ¶ Ad
aliud.si forma ⁊c.Dicēdū ꝙ per istam rōnem ꝓbareẛ ꝙ
forma nullo modo per accidēs generareẛ:qđ est contra
eos.Quia si forma per accidens generareẛ:tunc aliquid
posset perpetuari in idētitate numerali:qđ est falsuȝ:⁊ ꝯ Q
eos.ꝯñtia pȝ:q: postꝙ̃ forma per accidēs generareẛ:tūc
potentia ad suū nō esse nō esset in substātia eius:⁊ sic for-
ma posset perpetuari:⁊ est de genere substātie. ¶ Et cō-
firmaẛ.Motus nō generaẛ nisi per accidens:⁊ tamē cō-
cedunt ꝙ motus pōt perpetuari in numero.Et huius cā
est:quia potentia ad suuȝ non esse nō est in eius substan-
tia.Et sic silr sequiẛ de forma.si causa ꝙ aliqđ perpetuaẛ
est ꝙ potentia ad suū nō esse nō est in substātia:⁊ hoc eo-
dem modo est in forma vt in motu.ǧ nō plus concludiẛ
per hoc ꝙ forma ꝑ se generaẛ possit perpetuari in iden-
titate numerali ꝙ̃ per hoc ꝙ per accidens generaẛ:si tñ

A est cũ illo qd dicit̃ ⁊ attribuit Cõmẽ. Sʒ qꝛ ɔtra arguere nõ est soluere. Dõʒ est g̃ negãdo ɔñiã. ¶ Ad pbõnẽ. causa quare mot' celi põt perpetuari ab alio est ⁊c. Dõm ꝙ hec nõ est cã: nec inuenit̃ a Cõmẽtatore: nec ab Arist. vñ si queris que est cã huius ꝙ motus celi est ppetuus. Dõm ꝙ ipsi tñ hñt reddere cãm de hoc: sicut ego. vnde de illa cã hʒ videri 12° huius: qꝛ de hoc videbit̃.

Et tunc ad rõnes. Illud qd est per se terminus ⁊c. Dõm est ꝙ est cõpositũ vno mõ. s. scdo mõ terminus pmo ⁊ p se gnõnis: ⁊ forã alio mõ. s. tertio mõ: vt visuʒ est pus. ¶ Ad aliã rõnẽ. Illud qd per se ⁊c. Conceditur scdo mõ pmcitatis ⁊ pseitatis: sʒ h̃ nõ negat qn forma generet̃ pmo ⁊ p se tertio mõ: qꝛ est pcisa cã terminãdi gnõnẽ. ¶ Ad aliã. Illud est per se ⁊c. Cõcedit̃ sʒ vnũ modũ pmcitatis est p se ⁊ p terminꝰ gnõnis. Tu dicis: ꝙ compositũ ⁊c. Dõm ꝙ veꝝ est ꝙ terminat gnõnẽ pmo ⁊ p se: qꝛ includit cãm precisaʒ illiꝰ terminatiõis: vt dictuʒ est: sed quis modus pmcitatis cõpetit pmo motori: qꝛ nõ

B cõpetit pmo motori p prius: nec p inclusionẽ alicuiꝰ cause ꝙ mouet̃: sʒ tertio mõ: qꝛ ipsemet est pcisa causa illiꝰ motionis. ¶ Ad aliam. Illud per se est terminus gnõnis ⁊c. Conceditur. inquantũ includit ppriaʒ cãm ⁊ pcisaʒ gnãndi: illud alterat̃: sʒ nõ generat̃ pmo ⁊ per se pmo mõ. s. ꝙ per oẽs ptes: qꝛ nõ rõne mãe. ¶ Ad pbationẽ: qd alteratur ⁊c. Dõm ꝙ nõ est simile de gnõne ⁊ de aliis motibꝰ: qꝛ in gnõne generatio nõ attingit mãm: ita ꝙ mã nõ generat̃: sʒ tñ cõpositũ generat̃ rõne forme: sʒ mã in aliis motibꝰ est subiectũ: ita qd alterat̃ mouet̃ localr̃ ⁊ augmentat̃: vt dicit Aristo. pmo de gnõne: sed nõ generat̃. g̃ cõpositũ pmo ⁊ per se alterat̃ ⁊ mouet̃ localr̃. vno mõ ratiõe cuiuslibet ptis: sed nõ generat̃ rõne cuiuslibet ptis: qꝛ tñ rõne forᵉ. ¶ Aliter põt dici cõcedẽdo maiorẽ. Tu dicis: ꝙ cõpositũ ⁊c. negat̃: qꝛ forma est p ⁊ p se subiectũ alterationis ⁊ augmẽtationis: ⁊ hoc pʒ p Aris. 8. huiꝰ tex. c. xi. illo caplo. de mãli aũt suba. ponit diũam inter cõposita ex mã ⁊ forma ex vna parte ⁊ cõposita ex subiecto ⁊ accñte ex alia parte: qꝛ in cõposito ex mã ⁊ forma vltimũ resolutionis est mã pma: sʒ in cõposito ex subiecto ⁊ accñte vltimũ resolõnis est suba. i. forma. vñ pncipale subm accidentiũ est forma: in quo g̃ differũt aliter resolutio cõpositi ex subiecto ⁊ accidente ⁊ compositi ex mã ⁊ forma: si vtrobiqʒ subiectũ esset mã pma: qꝛ quo ad pncipale subiectũ nõ possent differre. vñ illud qd pᵒ ⁊ pncipalr̃ subycitur alterationi ⁊ augmẽtationi est forma: ⁊ in illã vltiõ resoluit̃ cõpositũ ex subiecto ⁊ accidẽte: ⁊ per hoc differt a cõposito ex materia ⁊ forma: cuius vltimum subm resolõnis est mã pma: vt dictũ est pus. ¶ Qõ. XVII.

Tex.cõ.24. Aduerte q mã nõ vt alterari nisi subiectiue: ⁊ i hoc cõuenit cũ generãdo: cũ illud qd ppie gñat sit mã. pᵒ vbi/cõ.60 tñ dña est: qꝛ pᵒ s gen. mã est pᵐ subm ecnalr̃ gnãtionis: alteꝝ aũt trãsmutatio/nũ nõ nisi per posterius: vt pʒ ibi Cõmẽtator. cõ. 24.

C

Tex.cõ.28 ¶ In quibuscũqʒ ꝟo palam ⁊c.

Queritur circa hanc parteʒ: qꝛ postea subiungit: ⁊ diuersa quidem pter mãm quid sit pncipiuʒ indiuiduationis: ⁊ etiã hʒ locũ questio in sequenti caplo. ¶ Et arguit̃ ꝙ forma sit pncipiũ indiuiduationis. Et hoc sic. Illud ppter qd aliquid est indiuisuʒ in se ⁊ diuisuʒ a quocũqʒ alio est pncipiuʒ indiuiduationis: qꝛ qcqd est pncipiuʒ diffinitionis: ⁊ diffiniti. mõ diffinitio

D

T.cõ.49. indiuidui est qd qd est idiuisuʒ in se ⁊ a quocũqʒ alio diuisuʒ: sʒ forma est hõ. 7. meta. vbi dr: ꝙ actꝰ distinguit ⁊ separat: ⁊ per actũ est aliqd indiuisibile ⁊ p mãm diuisibile: vt dicit Cõmẽtator 7° meta. g̃ ⁊c. ¶ Item: illud per

Com.15. qd indiuiduũ est hoc aliquid est pncipiuʒ indiuiduationis: qꝛ indiuiduũ ⁊ hoc aliqd sunt eadeʒ: sed hoc est p formaʒ: vt pʒ per Aristo. 2° de aia. vbi vult ꝙ forma est illõ

Tex.cõ.2. per qd mã est hoc aliquid. Idẽ vult in hoc. 7. in illo capitulo: dr aũt substãtia. ¶ Item: illud per qd aliqd est vnũ numero est pnᵐ indiuiduationis: qꝛ est indiuiduũ: ⁊ vnuʒ numero: ⁊ ideo ipsoꝝ est vnũ pncipiuʒ: sed per formam aliqd est vnum numero: vt pʒ per Cõmẽtatorẽ. 7. meta. vbi dicit sic. suba demonstrata nõ est vna: nisi per hanc substantiã: ⁊ per hanc nãm que dr forma. Tex.cõ.7. E Com.15.

Oppositum arguit̃. Nullũ pertinens ad quidditatẽ est pncipiuʒ indiuiduationis: qꝛ qdditas per itellectũ põt separari a pncipiis iduiduationis: ⁊ ideo extra quidditatẽ sunt: nec ad qdditatẽ pertinent: sed forma pertinet ad qdditatẽ: qꝛ oĩs forma pertinens ad qdditatẽ indiuidui pertinet ad qdditateʒ spẽi: qꝛ spẽs ⁊ indiuiduũ sunt eadẽ essentialr̃ ⁊ realr̃. ¶ Iteʒ: si forma esset pncipiũ indiuiduatiõis: vel ista forma eẽt eiusdẽ spẽi cũ forma specifica vel alterius: per sufficientẽ diuisionẽ. nã omne ens alteri cõparatũ vel est idẽ vel diuersuʒ: sed non põt dici ꝙ sit alterius spẽi: qꝛ tunc post spẽm spãlissimaʒ esset inferior spẽs: qd est ɔtra Porphyriũ ⁊ veritatẽ: nec põt esse eiusdeʒ speciei: qꝛ ista est pnᵐ speciei: ⁊ tunc per ɔñs nõ põt esse pnᵐ indiuidui. ¶ Itẽ: omne qd est pncipiuʒ indiuiduationis cõtrahit speʒ: sed idem sub eadem rõne nõ ɔtrahit seipsuʒ. g̃ forma eiusdẽ spẽi nõ põt esse pncipiũ indiuiduationis. ¶ Item: si hoc esset: tunc celuʒ esset cõpositũ ex materia ⁊ forma: sed h̃ est falsuʒ. pmo celi: vbi vult: ꝙ celuʒ sit corpus simplex. Tex.c.p.20. ɔñtia pbat̃: qꝛ differt dicere celũ: ⁊ hoc celũ: vt pʒ p celi. Tex.c.p.92. pncipiũ huiꝰ celi est forma: vt dicit aduersarius. F

Dicendum est de ista qõne: ꝙ est difficilis: ⁊ signũ est diuersitas opinionũ. Nã quidã ponũt mãm esse pncipiuʒ indiuisionis. Alii formam: alii oẽs causas: alii qdditatẽ indiuisaʒ: alii indiuisionem: alii heccitatẽ: alii formã indiuidualẽ distinctam foialr̃: alii formas specificas: alii respectũ ad agens: alii pprietates accidentales. s. locũ: figurã: parentelaʒ ⁊c.

In ista qõne sic pcedaʒ: qꝛ tangam duas opiniones: quibus tactis poterit eligi melior. Et tangendo pmã opinionẽ pcedã sic: ꝙ recitabo eam: sicut huius opinionis auctor. vñ ipse dicit se velle pmittere qdaʒ ad euidẽtiã qõnis. Scdo dicit ad qõnẽ. Tertio tangit opiones antiquoꝝ ⁊ modernoꝝ quas adducit ad ɔcordiã sue opinionis. Quarto soluit rõnes ɔtra eam. Quinto mouet dubia. postea dissoluit. ¶ De pmo dicit: ꝙ indiuiduatio est puatio diuisionis. puatio ꝟo cognoscit̃ p formã habitus. vt Aristo. docet. 3. de aia. vbi dicit. Punctuʒ ꝟo ⁊ oĩs diuisio: ⁊ sic indiuisibile: sicut puatio monstrat̃ diuisiõe: ⁊ siliis rõ est in aliis. g̃ indiuiduatio diuisione cognoscit: modo dicit: ꝙ duplex est diuisio: quedam realis: quedaʒ rationis. Realis est triplex. Quedaʒ est totius in partes essentiales: vt diuisio compositi in materiam ⁊ formam. Alia est diuisio in partes quantitatiuas vt diuisio hominis in carnes ⁊ ossa. Tertia est diuisio totiꝰ in partes virtuales: vt diuisio mixti in miscibilia. vt mellicratũ i mel ⁊ aquam. vtrum autem miscibilia actu maneant in mixto vel virtualiter visum est. Et istis modis etiam dicitur indiuisibile pmo per puationeʒ diuisionis essentialis: quia non est compositũ ex materia ⁊ forma. Secũdo modo dr indiuisibile puatione totius in ptes quãtitatiuas: vt intelligentie cũ sint abstracte ab omni magnitudine. Tertio dicit̃ indiuisibile priuatione cõpositionis virtualis: sicut compoꝰ aliqd compositũ virtuale: vt mel p se ⁊ aq per se: ⁊ de hac idiuisione nõ querit questio. Alia diuisio rationis siue in ptes subiectiuas: ⁊ ista est duplex: quedaʒ est in partes diuersarũ rõnum vt diuisio generis in species. nam spẽs differũt fm quidditatẽ ⁊ essentiaʒ ex quo differunt differentiis specificis: quam diuisioneʒ auctor

G Tex.cõ.25 H

I buius opinionis nō vult esse realē. Alia est diuisio rōnis in
partes eiusdē rōnis et qdditatis vt diuisio spēi in indiui-
dua: et his duobus modis dr aliqd īdiuisibile: vno qdē mō
ppter puationē diuisionis in ptes diuersarū rōnū: et hoc
mō qlibet spēs spālissima dr īdiuisibilis: qr indiuisibilis
in alias spēs: lz diuisibilis sit in plura indiuidua. Scdo
mō dr īdiuisibile in ptes eiusdē rōnis: et isto mō dr īdiui-
duū īdiuisibile: qr indiuisibile est in partes eiusdē rōnis:
vt sor. nō diuidit in plura supposita: sed indiuisibile est.
Et isto mō querit qō qd sit pn^m indiuiduationis in plu-
ra supposita: et ista est distinctio diuisionis. et capit ex 5°
Tex.cō.30 metaphy. caplō de parte. ¶ Notādū scdo: q īdiuiduū
est nomen ɔcretū accn̄tis: ɔcretū aūt accn̄tis duo sigīat:
Com.15. vt vult Cōmētator. 5. huius. vbi īprobat Auicēnā: qui po-
suit nomē ɔcretū pmo sigre subm. 2° accidēs. Cōmenta-
tor aūt dicit: q est ecōuerso. s. q pmo sigt accidēs: secūdo
Com.3°. subm. Idē vult. 4. huius Cōmētator. g īdiuiduū duo si-
gnificat. s. indiuisionē et subm indiuisionis: et fm hoc pos-
K set qō dupliciter intelligi. vno mō qd sit pncipium illius
indiuisionis que est de genere accidentis saltem per re-
ductionē: et scdo mō qd sit pncipiū illius nature subiecte
indiuisioni: puta sortis et platonis: et istis duobus modis cō
cludit se qōnē determinasse: et ista indistinctio est causa
multitudinis opionū in hac qōne: vt apparebit. ¶ No-
tandū tertio q toties dicit pncipium quoties et cā et am-
Tex.cō.p. plius: vt pz in pncipio qnti huius. ¶ Causa aūt dicit de
Tex.cō.2. quatuor. s. de materia forma efficiēte et fine: vt pz. 5. huius.
Tex.c.28. et 2° physicoꝝ. ergo et pncipiū de quatuor predictis: et fm
hoc qō hz duas partes: quarū pma est. Quid sit pncipiū
indiuisionis fm q dicit accidens superadditum nature.
Scdo qd sit pncipiū materiale indiuiduationis. Tertio
qd sit pncipiū effectiuū indiuiduationis. Quarto quid sit
pncipiū formale indiuiduationis. Quinto qd sit pncipiū
indiuiduationis. i. qd sit pncipiū nature indiuiduate: pu-
L ta sortis et platonis: et in hoc finit pma pars qōnis.

2° articlo Restat ponere secundā partē: et dicit 2° ad qōnem: et
pmo q qntitas est pncipiū materiale et subm
indiuiduationis. et ratio est. Idem est subm pmū diuisio-
nis et indiuisionis: cū diuisio et indiuisio sint opposita pri-
Tex.c.27. uatiue que habent fieri circa idē subm: vt patet. 5° meta.
et in postpdicamētis: sed quātitas est pmū subm diuisio-
nis: qr illud est subm pmū: quo posito pmo ponit diui-
sio: et quo remoto pmo remouet diuisio. ista pz. pmo po-
steriorꝝ: sed posita quātitate ponit diuisio: qr quātū dicit
qō est diuisibile in ea que insunt: quorꝝ signū est hoc ali-
quid. i. natū esse: vt pz. 5. huius: et remota quātitate remoue-
Tex.cō.8. tur diuisio in plures partes eiusdē rōnis: vt pz. 3° physi-
coꝝ. vbi dicit: q sine quāto: neqz magnitudo: neqz mul-
titudo: neqz infinitū. g īdiuisionis erit pncipiū. ¶ Itē:
illi primo inest diuisio et indiuisio in cuius descriptione
Tex.cō.35. ponit diuisio. pmo posteriorꝝ: qr quelibz pars diffinitio-
et 36. nis inest pmo diffinito vt genus et differētia et passio: que
ponit in descriptione: sed in diffinitione vel descriptiōe
M quātitatis ponit diuisio: et per consequēs indiuisio: qr est
eius puatio: vt pz per diffinitionē quātitatis prius tacte.
ergo et c. ¶ Itē: illud est subm pmū diuisionis et indiui-
sionis: per qō oia diuisa et indiuisa sunt. pmo posteriorꝝ: et
pz in exemplo: qr omnia supposita hominis risibilia sūt
per hoiez. iō homo pmo est risibilis: sed hoc est per quā-
titatē: qr quātitas est pmū subm diuisionis et īdiuisionis.
Capi.p. per Cōmentatorē in de substātia orbis. vbi dicit: q diui-
sio nō est in hac substātia: nisi inquātū hz quātitatē: et p°
Tex.cō.15. physicoꝝ: dicit: q entia sunt diuisibilia per se: aut p acci-
dens. per se: sicut quātum. per accidēs: sicut alia entia vt
substātia qualitas: et sic de alqs. g indiuisionis. ¶ Itē: il-
lud qō est subm finiti et infiniti: est subm etiā diuisionis et N
indiuisionis: qr ois diuisio vel est in partes finitas vl in-
finitas. ideo omnis diuisio vel est diuisio finita vel infi-
nita: sed quātitas est primū subiectū finiti et infiniti. ex p-
mo physicoꝝ. vbi dicit: q infiniti ratio per se competit Tex.cō.15.
quātitati: sed nō substātie et qualitati: nisi per quātitatē: et
Cōmētator. pmo physicoꝝ: q infinitū est quantū exten- Com.15.
sum sine termino: g videt q quātitas sit pmū subiectū
diuisionis et indiuisionis. ¶ Item: ad pbationē alterius
rationis supponit q quātitas per se est diuisibilis: qō p-
batur sic. Illud qō per se hz partē extra partē per se est
diuisibile: et hoc pz: qr vnumqdqz est diuisibile in partes
suas: sed quātitas per se habet partē extra partem: cum
ad eam per se sit motus. vt pz. 5° physicoꝝ. ergo quātitas Tex.cō.10
per se est diuisibilis. ¶ Ex hoc arguit sic: vel quantitas
est diuisibilis per se et pmo vel per se nō pmo. ista pz per
sufficientē diuisionem. pmo physic. imo poste. sed quā- Tex.cō.15.
titas est diuisibilis et nō est diuisibilis per se nō pmo: qr O
sic esset dare aliquid cui prius inesset diuisio: qō non vi-
det. ergo quantitas est primū subiectū diuisionis et indi-
uisionis: et sic cōmuniter intelligitur questio cū queritur
quid sit pncipiū indiuisionis. i. qd sit pncipiū indiuidua-
tum per qō natura vniuersalis ɔtrahit ad suppositionē:
et per qō vnū suppositū differt ab alio. ¶ Scdo dicit: q
indiuiduatio est causa formalis esse indiuidui fm q idi-
uiduū dicit accidens superadditū nāe indiuidui. Et ra-
tio est. Illud est causa formalis esse indiuidui quo aliqd
habet formaliter esse indiuisum. ista pz per simile: sicut
illud per qō aliquid formalr est albū est causa formalis
albi: ita illud per qō aliquid formaliter est indiuisum est
formalis causa indiuiduationis: sed indiuiduatio est illud
quo aliquid formaliter habet esse indiuisum: sicut albe-
do est illud quo aliquid formaliter est albū. ergo indiui-
duatio est causa formalis esse indiuidui: et in hoc omnes
cōueniunt: nec de hoc querit qō. ¶ Tertio dicit q non
est pricipiū effectiuū per se indiuiduationis fm q dicit P
accidens superadditū nature. Et causa est. nulla priuatio
per se dependet ab agēte: qr omne qō per se intentum est
ab agente est bonum. vt patet pmo ethicoꝝ. vbi dicit q Capi.p.
omnis ars et omnis doctrina. similiter electio et actus bo-
nū qōdā appetere videt: sed forma per se est bona: eo q
actus et perfectio rei: sz īdiuiduatio est puatio multitudi-
nis: g per se nō hz agens. ¶ Item: omne qō dependet ab
agente per se hz per se mouere agens. ista est manifesta:
qr effectus per se agentis: ppter qō agens agit: finis autē
per se hz mouere agens: vt pz 2° phy. et 5° huius: sed indi- Tex.cō.29
uiduatio nō hz per se mouere agēs: cū sit puatio: puatio Tex.cō.2.
aūt nō mouet: nisi vtute habitus: qr est nō ens: non ens aūt
nō pōt p se mouere: vt pz 3° phy. vbi dicit. Semp existi- Tex.ɔ.17.
mabit aliqua spēs. i. forma mouēs. ¶ Nōnū dī q duplex Tex.ɔ.14.
est diuisio. nā qdā est pcedēs multitudinē. Et ista īdiuisio
nō hz agēs positiue: et cā istius īdiuiduatiōis est remotio Q
agentis diuidētis: nā sicut agēs diuidēs p sui pn̄tiā est
cā multitudis: vt pz. 8. huius. vbi dicit. ɔtⁱˢ aūt vna mā exi- Tex.cō.11.
stente fieri diuersa pp mouentē cāz: ita agēs diuidēs per
suā absentiā est cā indiuisionis: qr idē est cā oppositorꝝ:
sed nō eodē mō: vt nauta p sui presentiā est cā salutis: per
sui absentiā est causa periclitationis: vt pz. 2° phy. et 5° hu-
ius. ¶ Alia est indiuisio sequens multitudinē et diuisio- Tex.cō.30
nē agentis: et istius cā per accn̄s est diuidēs. nā diuidens Tex.cō.2.
aliqō indiuisibile fm actū diuisibile fm potentiā est di-
uisibile fm qntitatiuā diuisionē et multiplicitatē: et sic pz
q indiuiduatio nō hz per se efficiens: lz habeat per acci-
dens. ¶ Quarto q nō est pncipiū finale īdiuisionis. Et
rō est. si indiuiduatio per se haberet finē: vel iste finis eēt
operatio:

A opatio:qꝛ idiuiduatio met est opatio:operatiōis aūt per
se nō est opatio.qꝛ tunc iretur in infinitū in opationibus:
qd est incōueniēs:⁊ ppter aliud nō pōt habere finē p se:
que est operatio:qꝛ idiuiduatio est fiens:qꝛ est puatio et
Tex.c.27. nō ens:nō entis aūt nō est operatio per se.vt pꝫ 3° de aia.
vbi dicit.fiūt aūt oia ab actu ente:que fiunt: nec hꝫ cām
finalē:que est res operata:qꝛ res operata pducit mediā
te opatione.sicut domus fit mediāte edificatiōe:sꝫ idiui
duationis nō est finis qui est operatio:vt ostensum est.ergo
nec finis qui est res operata.videt ergo q nō habeat cāꝫ
finalē per se.¶ Itē:si haberet cām finalē vel hoc esset fi
nis generatiōis vel finis rei generate:ista pꝫ per diuisio
nem sufficientē:sꝫ ipsius indiuisionis nō est finis genera
tionis:qꝛ finis generatōis est forma idiuisionis:imo non
est forma:qꝛ ipsamet est forma quedā puatiua:nec finis
B rei gnate:qꝛ finis rei generate est opatio rei:sꝫ indiuisiōis
nō est opatio:qꝛ priuatio est.puationis aūt nō est opatio.
¶ Quinto dicit:q oēs cause sunt principiū idiuisiōis p
natura subiecta idiuidui.Et ratio est q oēs cause sunt pn
cipiū indiuiduationis capiēdo idiuiduationē p nā signi
ficata idiuiduationi:loquēdo de idiuiduo sube sensibilis
generabilis ⁊ corruptibilis:qd pbatur sic.Illius cuius pn
cipiū est mā:illius oēs cause sunt principiū:qꝛ cuius pn
cipium est materia:eius pncipiū est forma:qꝛ mā nō pōt
Tex.cō.19 esse sine forma:qꝛ qd vere est actu est.3.de anima:cuius aūt
⁊.27. pncipiū est forma:eius pncipiū est efficiēs:qꝛ forma non
hꝫ esse post nō esse:nec ecōuerso:nisi ab efficiēte:cuius aūt
principiū est efficiens:eius principiū est finis:qꝛ finis est
Cōm.70. rō causalitatis agentis.ideo dicit Cōmentator. secundo
physicorū.in quo est materia met sunt oēs cause.sꝫ idiui
C dui substātie sensibilis generabilis ⁊ corruptibilis est pn
Tex.c.24. cipiū materia.vt pꝫ.pmo de generatiōe.⁊ pmo physico
Tex.c.62. rū.⁊.7.huius:qꝛ indiuiduū sube materialis generabilis et
⁊.63. corruptibilis nō est generabile:nisi ppter materiā:qꝛ ma
Tex.c.22. teria est qua vnaqueqꝫ res pōt esse ⁊ nō esse.¶ Itē: illa
⁊.53. sunt pncipia idiuidui sube sensibilis ex qbus indiuiduū
substantie sensibilis depēdet in esse ⁊ fieri.ex scdo physi
Tex.cō.28 corū:sꝫ ex oibus causis dependet in esse ⁊ fieri.nā indiui
⁊.29. duū sube sensibilis generabilis ⁊ corruptibilis depēdet
in esse ⁊ fieri a materia:qꝛ oē qd fit:ex subiecto quodā fit
Tex.cō.62. vt pꝫ.pmo physicorū.⁊ pmo celi.tale aūt subm est mate
Tex.c.20. ria.depēdet etiā a forma:qꝛ ipm est ens in actu:forma aūt
Tex.cō.2. est per qd aliqd est in actu.vt pꝫ.2° de aia.depēdet etiam
in fieri ab agēte:qꝛ agens est vnū pncipiū motus.vt sor.
a platone:⁊ plato a cicerone:⁊ sic in infinitū.depēdet silr
Tex.cō.17 in esse a fine:sicut a ppria opatione:qꝛ finis dicit.2° celi.
vnūqdqꝫ.quorū est opus cuius gra operis.ergo opatio est
D finis cuiuslibet idiuidui sube sensibilis generabilis ⁊ cor
ruptibilis.Et dico generabilis ⁊ corruptibilis ad dñiam
idiuidui sube sēsibilis ingnabilis ⁊ icorruptibilis:qd nō
Cōmen.9° depēdet in esse ab oibus causis.sicut celū:qꝛ dicit Cōmē
tator.4.celi.Res enim eterne nō habēt agēs:nisi fm silitu
dinē:neqꝫ habet ex quatuor causis:nisi cām finalē ⁊ for
malē:⁊ sic habet aliqd.quare agens nō est ei:nisi inquan
tū est forma ei ⁊ cōseruans ipm celū ingenerabile ⁊ incor
ruptibile.vt pbatū est pmo celi:⁊ iō ab oibus causis nō
dependet in esse.¶ Sꝫ vt videat pncipiū idiuiduatio
nis in oibus entibus.¶ Notādū ē q entiū quedā sunt sbe
Tex.cō.4 quedā accña.vt pꝫ.6.huius.ipsarū aūt substantiarū:que
dā sunt sensibiles:quedā insensibiles:sensibiliū quedā ge
nerabiles ⁊ corruptibiles:quedā igenerabiles ⁊ incorru
ptibiles.Principiū aūt idiuisionis subarum sensibiliū ⁊
igenerabiliū est aliqd accidēs:⁊ illud est quātitas que ē
primū subm diuisionis ⁊ idiuisionis:⁊ qꝛ quātitas in vni
uersali est pncipiū cōtractionis:⁊ iō ponit q quātitas vt

indiuiduata est pncipiū idiuiduationis:⁊ sic vera est opi B
nio cōis:sꝫ de alijs mēbris vt qd idiuiduatio est causa for
malis eē idiuidui:⁊ qd sit cā efficiēs vel finale intelliga
tur vt in pdictis.pncipiū aūt subarū insensibiliū indiui
duationis nō est aliqd accidēs superadditū nāe ipsarū:
qꝛ tale nō reperitur in eis:sꝫ seipsis idiuiduate sunt:ita q
vniuersalis natura in talibus nō differt a natura pticulari
realr:⁊ hoc dicit Aristo.clare.3.de anima:quoniā aliud ē Tex.c.9.
magnitudo ⁊ magnitudinis esse ⁊ aqua ⁊ aque esse:⁊ sic i
multis alijs ⁊ in oibus cōpositis ex mā ⁊ forma.vt dicit
Cōmentator: ⁊ subdit Aristo. Non.n. in oibus.i.abstra
ctis a mā.ibi enim nō differt qdditas ab habēte qdditatē:
in quibusdā enim idē est carni esse ⁊ caro:⁊ sic pꝫ vlr qd
sit pncipiū idiuiduationis in substātijs.Sꝫ accidentiū q̄
dā sunt absoluta ⁊ quedā relatiua.Absoluta duo sunt quātitas ⁊ q̄
litas.pncipiū formale idiuidui quātitatis est idiuiduatio:
sicut prius visuꝫ est.pncipiū vel pmū aūt subm indiuidua F
tionis nō hꝫ:qꝛ quātitas met est pmuꝫ subm diuisionis ⁊
⁊ idiuisionis.vt probatū est prius.pncipiū aūt.i.pmū sub
iectū idiuiduatiōis qualitatis est quātitas:qꝛ qualitas di
uisibilis ⁊ indiuisibilis est in partem extra partem per
quantitatē.vt dicit Aristo.in pdicamentis:quanta fuerit
superficies tātū albū esse dices. Accidētia relatiua sunt du
plicia:quedā sunt relatiua ad terminū vt pater ad filiuꝫ
⁊ dñs ad seruuꝫ.Alia sunt respectiua ad aliqd extrinsecū
vt actio ad agens.passio ad actionē:⁊ qñ ad tempus:⁊ sic
de alijs.pncipiū idiuiduationis accidētiū respectiuoruꝫ
ad terminū est subiectū idiuiduatū in ordie ad termios
indiuiduos:qꝛ plures paternitates in eodē subiecto nūe
ro possunt esse:nō tñ respectu vnius termini.s.filiationis
sꝫ respectu pluriū filiorū.silr in oibus alijs talibus.Prin
cipiū aūt idiuiduatiōis accidentiū respectiuorū ad aliqd
extrinsecū est subm in ordine ad illud extrinsecū:qꝛ plu
res calefactiones possunt esse in eodē subiecto in ordine
ad plura calefacientia:⁊ ideo nō potest capi indiuiduatio G
eorū ex parte subiecti tñ:sꝫ magis debet capi ab aliquo
extrinseco.sic ergo patet quid sit principium indiuidua
tionis:⁊ in hoc finitur 2ª pars questionis.

Restat ergo 3° opiniones antiquorū ⁊ modernorū du
cere ad concordiā.Et pt fieri talis diuisio. pmo
Oēs qui loquunt de pncipio idiuiduationis vel loquun Concor° opinionū
tur de pncipio idiuiduatōis pro accidēte:vel de pncipio
nature sube idiuiduationi.si pmo mō:aut loquntur de pn
cipio formali:aut subiectiuo.si de pncipio formali sic ve
ruꝫ dicūt qui ponūt quantitatē esse pncipiū:qꝛ quantitas
est pncipiū subꝫ diuisionis ⁊ idiuisionis.vt pꝫ ex pdictis:
⁊ isto mō verū etiā dicūt q ponūt hecceitatē esse pncipiū
primū idiuiduatiōis:qꝛ pmū subiectū hecceitatis hecce
tatis ⁊ hocceitatis est subm:imo quātitas:qꝛ primū idiui
duatū est quantitas per quā oia alia sunt idiuiduata.Si
loquntur de pncipio substātie idiuiduate:vel ergo ponūt
mā vel formā vel respectū ad agens vel ad oēs causas:
si materiā verū dicunt:qꝛ materia est pncipiū potētiale
substantie idiuiduate.si formā verū dicunt:qꝛ forma est H
principiū formale:per qd indiuiduū est ens in actu.si re
spectū ad agens verū dicunt aliquo mō:qꝛ principiū effe
ctiuū substātie idiuiduate est aliquo modo causa indiui
dui:cum agens indiuiduū producat indiuiduū sibi simi
le.si autē ponunt omnes causas:tunc etiam verum dicūt:
quia indiuiduum substantie generabilis ⁊ corruptibilis
dependet ab omnibus causis in esse. vt declaratum fuit
prius.sic patet ergo 3m:quia nulla opinio aliorū in toto
contradicit isti opinioni.

Restat ponere 4m.s.soluere rōnes que sunt in 3cinꝫ.
⁊ pmo probat:q qūtitas nō sit pmum subm

I idiuisionis per qđ natura vl'is cōtrahit ad supposita.nā
si quātitas esset primū subiectū ꝛc.vel hoc esset quātitas
terminata vel iterminata per sufficientē diuisionē:ꝛ po-
Capi.p̄mo nit eam Cōmentator in de substātia orbis:ꝛ p̄mo physi-
Cōmen.63 corū.Sed nō pōt dici φ sit quātitas interminata:qꝛ ista
est vna nūero oium generabiliū ꝛ corruptibiliū:sicut ma
teria p̄ma.ꝛ ideo per materiā vnū indiuiduū nō pōt di-
stingui ab alio:nec quātitas terminata pōt esse primum
subiectū diuisionis ꝛ idiuisionis:qꝛ tunc mā esset diuisi-
bilis rōne forme:ꝛ nō ecōuerso:ꝯñs est impoſe ex tracta
Capi.eodē tu de suba orbis.ꝯña p̄batur.nā subm primū ꝛ p̄pinquū
quātitatis terminate est forma.ergo forma esset p̄mo q̄-
ta:ꝛ per ꝯñs:p̄mo diuisibilis:ꝛ sic mediāte ipsa materia
esset quāta ꝛ diuisibilis.ergo videt̄ φ quātitas nō sit pri-
mū subiectū diuisionis:ꝛ idiuisionis.❡ Itē:nullū abstra
K hibile per intellectū est per se indiuisibile ꝛ singulare:qꝛ
qđ est per se idiuisibile est necessario ꝛ semꝑ idiuisibile.
tale nō pōt abstrahi per intellectū:ſꝫ quātitas est abstra-
hibilis per intellectū:qꝛ est vl'e:ꝛ vniuersale per itellectū
est abstrahibile.ergo videtur φ quātitas nō sit p̄mū sub
iectū diuisionis ꝛ idiuisionis.❡ Itē:si quātitas esset p̄n-
cipium idiuisionis:sic φ vnū indiuiduū positiue differ-
ret ab altero per ipsam quantitatē:tunc circūscripta quā-
titate duo idiuidua nō differrēt.hoc est falsuꝫ:qꝛ illa que
diuersis generationib⁹ generant̄:ꝛ diuersis corruptioni-
bus corrumpunt̄:nō solum differūt quātitate:qꝛ genera-
tio ꝛ corruptio nō terminant̄ ad aliqđ accidens:imo ad
substantiā:ſꝫ duo indiuidua eiusdē spēi diuersis genera-
tionibus generant̄ ꝛ diuersis corruptionib⁹ corrūpunt̄
vt de se notū est.ꝯña p̄batur:qꝛ ex quo vnū indiuiduum
L differt ab alio tm̄ per quantitatē quantitate circūscripta
nō differt.❡ Itē:si quātitas esset primū subm diuisiōis
ꝛ indiuisionis:tunc suba materialis nō differret a substā
tia imateriali:hoc est falsū:qꝛ mālis suba per se differt ab
imateriali.ꝯñtia p̄bat̄.nā suba mālis nō differt ab ima-
teriali:nisi qꝛ suba materialis est diuisibilis:suba immā-
lis idiuisibilis:cum ergo substātia materialis nō sit diui-
sibilis nisi p aliqđ accidē:puta per q̄titatē.per te.ergo
nō per se differret:ſꝫ tm̄ per accñs.❡ Itē:si quātitas eēt
p̄ncipiū idiuisionis per quā natura vl'is cōtrahit ad sup-
posita:tunc diuisio spēi in indiuidua esset per accidēs:ſꝫ
hoc est falsuꝫ.vt pꝫ per Boetiū.in lib.diuisionū.ꝯña pꝫ
qꝛ ois diuisio est per accñs in qua subm diuidit̄ per acci-
dentia:sic est in p̄posito:qꝛ natura vl'is de genere substā-
tie cōtraheret̄ ad sua supposita per accidētia.❡ Itē:idē
est primū subm diuisionis ꝛ idiuisionis:per qđ aliqđ est
ens in actu:qꝛ ens in actu est subꝫ accñtis.vt dicit Cōme-
Cōm.4. tator.2.de aia.diuisio aūt ꝛ idiuisio sūt accidētia.mō per
Tex.co.2. formaꝫ substantialē aliqd est in actu. vt di scđo de aia.g̃
M primū subm diuisionis ꝛ idiuisionis est forma substāna-
lis.❡ Itē:illud qđ posterius est indiuisio substātie mate
rialis nō est p̄ncipiū idiuisionis substātie materialis:qꝛ
p̄ncipiū dꝫ esse p̄us suo p̄ncipiato:ſꝫ indiuiduū accidētis
est posterius indiuiduo substantie. vt vult Cōmentator
Cōm.2 7.meta.vbi dicit φ idiuidua substātialia p̄ora sunt idiui
duis accñtibus.ergo videt̄ φ quātitas idiuiduata nō sit
p̄ncipiū idiuiduationis substātie mālis. ❡ Itēꝫ:qcquid
est causa cause est causa causati:ſꝫ substātia est principiū
quātitatis que est principiū seu primū subm idiuisionis:
Tex.c.80. qꝛ substātia est cā oium accñtiū que sunt in ea.p̄mo phy
sicorū.ergo videt̄ φ substātia sit maxime subm primuꝫ
diuisionis ꝛ idiuisionis ꝛ nō quātitas. ❡ Itē si quātitas
esset primum subm diuisionis ꝛ indiuisionis:tunc quan-
titas esset p̄mo ꝛ per se diuisibilis ꝛ idiuisibilis:ſꝫ hoc est
falsum:qꝛ quātitas est illud quo aliqd est diuisibile ꝛ idi-
uisibile:ꝛ tale neqꝫ est diuisibile:neqꝫ idiuisibile: sicut il-
lud quo aliqd est albū nō est albū.ꝯñtia pꝫ:qꝛ illud in q̄
p̄mo reperitur diuisio ꝛ idiuisio per se ꝛ p̄mo est diuisibi
le ꝛ idiuisibile.❡ Itē accñtis nō est accidēs.4.metaph. Tex.c.14.
ſꝫ quātitas est accidēs.silr diuisio ꝛ idiuisio sunt accñtia.
ergo nō pñt accidere quātitati:ꝛ sic ipsa quātitas nō pōt
esse primū subm diuisionis:ꝛ idiuisionis:ꝛ sic patēt argu
mēta que sunt ꝯtra primā positionem.

Restat nunc soluere argumenta in oppositum facta.
❡ Ad primū:cum di.si quātitas esset primū
subiectū diuisionis:aut ꝛc.dicit φ quātitas interminata.
❡ Ad p̄bationē:cuꝫ di φ est vna nūero:dicit φ ipam esse
vnam nūero in oibus generabilib⁹ ꝛ corrupabilib⁹ pōt
itelligi dupl'r.vno mō positiue:ꝛ sic quātitas nō est vna
nūo nec mā p̄ma:quā ꝯsequitur vt subꝫ p̄ⁿ.Alio mō p̄uati-
ue:ꝛ sic ē vna nūero p p̄uationē oiuꝫ terminorū q̄titatis:ꝛ O
iō alia ꝛ alia nūero est i alio ꝛ in alio idiuiduo.Et hāc di
stinctionē ponit Cōmentator.12.metaph.ꝛ addit p̄ban- Cōmē.14.
do φ quātitas iterminata sit principiū:imo p̄muꝫ subie-
ctū idiuiduationis:ꝛ supponit duo.p̄mo φ subiectū quā-
titatis terminate est forme:qꝛ illud est subiectū quantita
tis terminate: per qđ oia terminata ꝛ finita sunt:ſꝫ oia p
formā sunt terminata:ꝛ finita:ꝛ per materiā infinita ꝛ i- Tex.c.60.
terminata.vt pꝫ 3° physicorū.vbi dicit:φ mā est causa i- ꝛ.65.
finitatis:forma et⁹ causa finitatis.Et idē vult Cōmenta- Capi.p̄mo
tor in de substātia orbis.vbi dicit.Cū Arist.iuenit in his
dimēsionibus cōmunicari oēs formas:quaꝝ qlibꝫ ha
bet quātitatē terminatā:sicut dimēsiones terminatas vl-
timo ꝛ ꝯplete in subiecto nō posse esse:nisi postqꝫ forma
substātialis existit in eo:sicut est dispositio in alijs accñti Capi.eodē
bus existentib⁹ in actu.❡ Scđo supponit̄ ex de substā- P
tia orbis.φ forme substātiales diuidunt̄ diuisione subie
cti.i.materie p̄me.Ex his arguit̄ sic.si quātitas termina-
ta nō esset principiū.i.primū subiectū idiuiduatiōis ꝛ di-
uisionis:tunc forma substātialis nō diuideret̄ diuisione
materie:hoc est falsuꝫ per scđam suppositionē.ꝯñtia p-
batur:qꝛ forma est subm quātitatis termiate.vt dicit sup-
positio p̄ma:ꝛ si ista quātitas est primū subiectū diuisio-
nis:ꝛ idiuisionis:ꝛ mediāte materia p̄ma:qđ est ipossibi
le:ꝛ addit φ nō imaginat̄ φ quātitas terminata sit alteri
us spēi a quātitate iterminata quantū ad esse quātitatis
imo imaginat̄ φ sit vna ꝛ eadē essentia nūero:que fm se
ꝯsiderata dicitur iterminata:ꝛ hec eadē ꝯsiderata vt con
tracta per terminū dicitur termiata.naꝫ esset ponere sub-
iectū diuisibile duplici diuisione:qđ est ridiculū. verum
autēꝫ hoc sit bene dictū de hoc nō curo ad presens:ſꝫ di-
cetur cum dicetur ad suam opinionē.❡ Ad aliud argu-
mentū.nullū abstrahibile per intellectū ꝛc.Concedit̄.Et
cū dicitur φ quātitas ꝛc.dicit φ q̄titas p̄t accipi dupl'r. Q
vno modo fm genus vel spēm:ꝛ isto mō abstrahibilis ē
per intellectū ꝛ multiplicabilis in plura supposita: ꝛ sic
nō est primū subiectū idiuiduationis.Alio mō pōt acci-
pi fꝫ idiuiduū:ꝛ isto mō p̄mū subꝫ est idiuiduatiōis:nec
vt sic est abstrahibilis per intellectū:nec multiplicatur i
plura supposita.❡ Sꝫ cōtra hoc arguitur.omne singula
re per abstractionē intellectus agētis fit vniuersale:ꝛ per
ꝯñs multiplicabile i plura supposita:ſꝫ quātitas ista sin-
gularis:que ponitur esse primū subiectū idiuiduationis
est singularis.ergo fit vniuersalis per abstractionē intel-
lectus agētis.❡ Tunc arguitur sicut prius.nullū abstra
hibile per intellectū ꝛc.❡ Itē aliud dubiū videtur esse
per quid ista quātitas singularis est idiuiduata:que po-
nitur esse primū subiectū idiuiduationis:per quā natura
vniuersalis ꝯtrahitur ad sua supposita singlaria.❡ Ad
primū respondet φ indiuiduū siue singulare pōt dupl'r

ꝯsiderari

A ꝯsiderari. vno mō inquantū singulare: ꝛ indiuisuz in plu
ra supposita: ꝛ sic nō fit vniuersale: nec multiplicabile in
plura supposita. Alio mō inquantū ꝯ^a cū alio singulari i
aliqua silitudine vel forma: ꝛ isto mō fit multiplicabile
in plura supposita ꝛ vniuersale: ꝛ sic pz ad argumētū cū
dicit̄. Omne singulare ꝛc̄. Conceditur accipiēdo singulare
secūdo mō. Et cū dicit̄. Ista quātitas ꝛc̄. Conceditur. ꝛ iō
inquantū singularis nunq̄ fit vniuersalis: sꝫ inquantū ꝯ^a cū
aliq̄ q̄titate singlari ꝛ ꝑticulari: ꝛ vt sic fit abstractio ab
his vt sic nō est prīn^m idiuisiōis: sꝫ diuisionis: q2 diuisa est i
plures partes: quarū quelibet fm se est indiuisa. ¶ Ad
aliud dubiū dicit̄ q quātitas est idiuiduata formalr per
indiuisionē ꝛ nō per aliqđ aliud subm primū: nec natura
vniuersalis differt a suppositis per aliud positiuū: sꝫ solū
per ꝑuationes ꝛ causa est: q2 quātitas est primū subiectū
diuisionis ꝛ idiuisionis. vt pz ex dictis. Et iō nō pōt esse
B idiuiduata per aliqđ aliud prius subm: q2 ante primum
nihil est: sꝫ oia animalia idiuiduata sunt per quātitatem
tanq̄ per ꝑmū subiectū. pz ergo qđ sit ꝑncipiū idiuidua-
tionis in genere quātitatis. ¶ Ad aliud cū dī. si quanti-
tas ꝛc̄. Conceditur ad minorē: q2 circūscripta quātitate dif
ferunt duo ꝛc̄. Dic q circūscripta indiuidua nō generan
tur diuersis generationib^9. Et qn̄ dicitur q immo q2 gene-
ratio nō terminatur ꝛc̄. Cōceditur: sꝫ tn̄ bene est illud in
quo est dispositio qua generatio terminat̄ ad aliquā aliā
formā: q2 circūscripta quātitate indiui^a eadē sunt spē que
seorsum ab indiuiduis non generātur: nec corrūpuntur.
¶ Ad aliam. si quātitas ꝛc̄. seqtur q substātia mālis ꝑ se
non differt ꝛc̄. falsitatē ꝯsequētis concedo. ꝯñtiam nego.
¶ Ad probationē: q2 substātia materialis ꝛc̄. Dic q falsū
est: q2 substātia materialis ꝑ se hꝫ aptitudinē ad diuisio-
C nez que ad actū nō reducitur: nisi per quātitatē: imateria
lis aūt substantia aptitudine ista per se caret: ꝛ iō ipa nec
actu: nec potētia: nec aptitudine est diuisibilis. ideo per se
differūt iste substātie ꝛ nō per accidēs. ¶ Ad aliā cū dī.
si quātitas ꝛc̄. seqtur q diuisio spēi ꝛc̄. Dōꝫ q nō seqtur
¶ Ad probationē. diuisio substātie per accidētia ꝛc̄. Di-
cendū q duplex est diuisio per accidentia. quedā est ter-
minatiue per accidētia. ita q diuisio terminet̄ ad accidē
tia: vt boum alter albus alter niger: ꝛ talis diuisio est di-
uisio per accñs: de qua loqtur Boetius. Alia est diuisio ꝑ
alia lfa non vel ꝯtrahiꝫ. accidētia dispositiue vel disponētia que fit mediātibus
quibusdā dispo^{bs} sub quib^9 natura vlis ꝯtrahitur ad sup
posita: ꝛ diuiditur. ꝛ talis diuisio nō est per accidens: sꝫ ꝑ
se. ¶ Ad aliaz. illud per qđ aliqđ est i actu ꝛc̄. negat̄. Ad
aliaz. ꝛ ad ꝓbationē cū dicit̄ habēt esse in ente i actu tāq̄
in subiecto ꝑmo. Dicendū q hoc pōt itelligi dupl̄r. Uno
modo q ens in actu actuatū per formā substantialē eēt
subiectū imediatū oium accidentiū: ꝛ hoc nō est verū: q2
albedo est accidēs: ꝛ tn̄ nō in ente actu est tāq̄ ꝑmo sbto:
imo i supficie: ꝛ hec. z. est accñs: ꝛ tn̄ nō est i ente i actu vt
actuatū per formā substantialē. ¶ Alio pōt intelligi ut
D in ꝑ subto: imo in triangulo: sꝫ triangulus nō existens actu
cidēs esse in ente in actu quantū ad eius subsistere: ꝛ isto
modo est verū q accidētia existere nō possunt: nisi in en
te in actu. E conuerso est de formis substātialibus: que exi
stere nō possunt: nisi in ente in pura potētia. puta in ma-
teria. iō ista rō nō cōcludit: peccat etiā ista ratio: q2 ponit
oia accidētia existere in ente in actu: q2 dimēsiones sunt
accidētia: tn̄ non existentes in ente in actu vt in ꝑmo sub-
Capi. ꝑmo iecto. vt vult Cōmentator in de substātia orbis. ideo diui
sio ꝛ indiuisio ꝯsequuntur istaz quantitatē interminatam
non existentē in ente in actu: sed in ente in pura potentia.
¶ Ad aliā: cū dicit̄: qđ est posterius ꝛc̄. Conceditur eo mō
quo est posterius. Tu dicis: indiuiduū ꝛc̄. Dicendū q in

E idiuiduo substātie est duo ꝯsiderare. Primo naturā sub
iectā indiuisioni. Secundo ipam indiuisionē. Modo in-
diuiduū substātie quantū ad naturā subiectā indiuisioni
est prius idiuisione. sicut substātia accidēte: tn̄ quantū ad
eē indiuisuz nō est prius idiuisione: imo posteri^9. ¶ Ad
aliaz: cū dicitur qcquid est causa cause. Conceditur. Ad mi-
norez: cū dicit̄. substātia est principiū quātitatis ꝛc̄. Con-
ceditur. ꝛ q sit ipsa quātitas principiū idiuiduationis i-
mediatū: substātia xo vltimatū: ꝛ hoc negare nō habeo.
¶ Ad aliā: cū dicitur. si quātitas ꝛc̄. Cōceditur. Ad pro-
bationē: q non est: q2 est illud quo aliqđ est diuisibile: ꝛ
tale nō est diuisibile per se. Dicendū q quantitatē eē illō
quo aliquid est diuisibile pōt intelligi dupl̄r. vno modo
formal̄r: ꝛ isto modo est falsum: imo diuisio est illud quo
aliquid formal̄r est diuisibile: ꝛ illud quo aliquid forma-
F liter est diuisibile non est diuisibile: sicut illud quo aliqđ
est diuisibile. sicut primū subiectū per qđ oia diuisibilia
sunt diuisibilia: ꝛ tale bene est diuisibile: ꝛ isto mō est ve
rum quantitatē esse illud quo aliquid est diuisibile: sicut
homo est per qđ sor. est risibilis. Et ideo primo est risibi
lis: sicut quātitas est primū subiectū per qđ substantia: ꝛ
alia diuisibilia sūt diuisibilia: ꝛ ideo ꝑmo est diuisibilis.
¶ Ad aliam: cū dicitur accidens nō accidit ꝛc̄. Respō
deo q duplicia sunt accidētia. Quedam sunt accidentia:
que nullaz habent habitudinē: nec positionē adinuicez:
sicut album ꝛ musicū: ꝛ de istis est verū q accidens non
accidit accidēti: nisi quia ambo eidez accidunt: quia qua
ratione vnuz esset subiectū alterius: eadē ratione ecōuer-
so. vt pz. quarto metaphysice. Alia sunt accidētia: quoꝝ Tex. c. 14.
vnum per se habet habitudinē ad alteꝝ: vt color ad sup-
ficiem: ꝛ de istis nō est verū: imo vnū bene est subiectuz
alterius. sic est de quātitate ꝛ diuisione ꝛ idiuisione. nā di
uisio ꝛ idiuisio per se habēt habitudinē ꝛ rōnez ad quāti
tatē ꝑ se tāq̄ propriū subm imediatū. iō ista ratio nō va G
let: ꝛ in hoc finitur qnta pars opinionis.

Restat hic in sexta parte mouere dubia. Quorū pri-
mū est. quia dictū est q quātitas sit primuꝫ
subiectū idiuiduationis. ¶ Contra. si sic esset sequeretur
q omne indiuiduū esset de genere quātitatis: hoc est fal-
sum: quia in vnoquoq; genere sunt species specialissime
ꝛ indiuidua ꝯtēta sub ea. ꝯsequētia pz. q2 in eodē genere
est principiuz ꝛ punctū: sicut vnitas ꝛ numerus. punctuꝫ
ꝛ linea. materia ꝛ materiatū: sed quantitas est principiuz
indiuidui. ergo ꝛ indiuiduū erit in eodē genere cum quā
titate. ¶ Item: si quātitas esset principiū idiuiduationis:
sequeretur q accidēs daret esse substantiale: sꝫ hoc est fal
sum: q2 accidens dat tn̄ esse fm quid: ꝛ esse substantiale
est esse simpl̄r. vt patet 7° huius. ꝯsequentia patet. naz cō Tex. cō. 2.
stat q est indiuiduū de genere substantie: ꝛ illud indiui-
H duum de genere substātie est indiuiduū per quantitatez
vt positū est. ergo quātitas esset causa substātie. ¶ Iteꝫ:
si hoc esset: tunc sequeretur q vniuersalia essent ꝑncipia
essendi singulariū: sed hoc est falsum: q2 vniuersalia sunt
eadem essential̄r cum ipsis singularibus: quia per se ꝑdi
cantur de singularibus. idem autē non est principiū sui-
ipsius. cōsequētia ꝓbatur. illa sunt principia essendi sin-
gularium. ex quibus singularia cōponuntur: sed hoc est
ex vniuersalibus: ꝛ ꝯditione accidētalis superaddita: sic
sor. cōponitur ex natura humana ꝛ quantitate: ꝛ ex alijs
accidentibus quantitatez consequentib^9: ergo vniuersa-
lia essent principia essendi singulariuz ¶ Item: si quan-
titas esset principium indiuiduationis: tunc natura vni-
uersalis specifica esset vna extra animaz: hoc est falsum:
q2 tūc nō idigeremus itellectu agente. vt dicit Cōmenta-
tor. tertio de anima. ꝯsequentia ꝓbatur: q2 qđ est diuisuz

I in aliqua plura per ꝯditiones accidētales est vnū ſm ſe
in illis: saltē vnitate opposita illi multitudini: ſʒ nā speci-
fica est diuisa in plura supposita per ꝯditiones acciden-
tales. ergo vna erit actu ſʒ se. ⁊ specifica in illis: ⁊ sic natu-
ra vniuersalis actu. esset extra animā. ¶ Itē aliud dubiū
est de eo qḋ dictū fuit: ꝙ īdiuiduatio est causa formalis ī-
diuidui. Contra. qḋ priuat oēʒ formā nō est causa forma-
lis esse indiuidui. q2 ꝑuatio forme nō est forma: ſʒ indiui-
duatio est priuatio. ergo nō est causa formalis īdiuidui.
¶ Itē aliud dubiū est. de hoc qḋ dictū fuit: ꝙ substantie
insensibiles: siue abstracte seipsis indiᵘᵉ sunt. Contra. illa
que pñt intelligi vl'r ⁊ singulariter seipsis non sunt īdiui-
duata: q2 per se singulare ⁊ indiuiduū nō pōt intelligi: ſʒ ī-
telligētia ſm se ⁊ suū eē specificū: ⁊ etiā vt hec itelligētia
pōt intelligi ſm ꝙ quilibet experitur in se. ergo videtur
K ꝙ nō sint seipsis indiᵘᵉ. ¶ Itē: si iste substātie abstracte
seipsis eēnt indiuiduate: tunc vnū: ⁊ ideʒ ⁊ ſm idem esset
multiplicabile: ⁊ nō multiplicabile in plura supposita: ſʒ
hoc falsū: q2 implicat contradictionē: qḋ est cōtra p̄maʒ
dignitatē. ꝯsequentia ꝓbatur. nam nullum singulare est
multiplicabile in plura supposita: ⁊ vniuersale est multi-
plicabile. cū ergo in istis idem sit vniuersale ⁊ singulare:
etiā in istis nullo mō differunt: ideʒ erit multiplicabile ⁊
nō m'tiplicabile in plura supposita. ¶ Itē: aliud dubiū
est de eo qḋ dictuʒ fuit. ꝙ quātitas vniuersalis nō differt
a ꝑticulari quātitate nisi per indiuisionē: ⁊ non per aliqḋ
subiectū positiuū. Contra. per non ens nihil pōt differre:
q2 nō entis nō sunt dr̃ie: sed indiuisio est non ens vt vult
Tex.c.79. Aristo. p̄mo physicorum: vbi dicit: eam esse extra totum
ens. ergo quantitas vniuersalis non potest differre a quā-
titate per indiuisionem.

Restat vltimo dubia cum rationib' p̄ncipalibus sol-
uere. ¶ Ad primū dubiū dicendū. ꝙ indiui-
L duum pōt accipi dupl'r. Uno modo quantū ad naturam
subiectā indiuisioni in plures ptes eiusdem rōnis. ⁊ isto
modo indiuiduū nō est solū in genere quātitatis: ſʒ in q̄-
libet genere: sicut soꝛ. in genere substātie. ⁊ hec albedo in
genere qualitatis. Alio mō pōt capi indiuiduū quantuʒ
ad esse indiuisuʒ: ⁊ isto modo esse indiuisum est in genere
quātitatis: sicut passio. Et ex ista solutione pʒ. p̄mo ꝙ in-
diuiduuʒ per se est in quolʒ genere. 2°. ꝙ predicatio spēi
de indiuiduo est per se. q2 indiuiduū de re significata nō
importat accidēs. ſʒ quantū ad rōnem intelligendi ipor-
tet accidēs. ¶ Ad aliud. ꝙ accidēs daret eē ⁊c̃. Dicendū
ꝙ non seq̄tur. ¶ Ad ꝓbationē. ꝙ est dare indiuiduū ⁊c̃.
ista est vera. Et tu dicis. ꝙ indiuiduū substātie est indiui-
duum per quantitatē. Dicendū ꝙ indiuiduū substātie eē
M per quantitatē pōt intelligi dupl'r. Uno modo quantum
ad naturaʒ subiectā indiuisioni. Et isto modo nō est per
quantitateʒ principal'r: ſʒ dispositiue soluʒ. Alio mō pōt
intelligi indiuiduū esse per quantitatē quantū ad esse in-
diuisum: ⁊ isto modo est verū: ſʒ istud esse indiuisuʒ non
est in genere substātie: ſʒ accidētis. ſ. quantitatis. ⁊ sic acci-
dens nō dat esse substātiale. ¶ Sed ex his oritur dubiū.
q2 si vera sunt que dicta sunt. seq̄tur ꝙ indiuiduū in gene-
re substātie nō differret a specie: ſʒ hoc est falsuʒ: q2 ī alio
⁊ ī alio gradu ꝑdicamentali ponūtur. vt ꝑ se notuʒ est. qḋ
nō esset nisi differret. ꝯsequentia pʒ. q2 positū est ꝙ indi-
uiduū nō differt a specie: nisi per quantitatē: ergo per ni-
hil de genere substantie differt. ¶ Notandū est ad euidē-
tiam solutionis huiᵘ. ꝙ res ponitur in ꝑdicamento quan-
tū ad naturā significatā: ⁊ q2 vniuersale ⁊ singulare ideʒ
important de re significata. iō sicut vniuersale ponitur ī
ꝑdicamēto sic ⁊ singulare: ſʒ in alio ⁊ in alio gradu predi-
camentali ponitur per aliaʒ ⁊ aliam rōnem: sicut homo

⁊ animal habet esse in alio ⁊ in alio gradu ꝑdicamentali: N
q2 illud qḋ significat animal sub ratione ꝯfusi significat
homo sub ratione determinati. ¶ Et tunc ad rationem
cuʒ dicitur. Indiuiduū de genere substātie ⁊c̃. Dicenduʒ
ꝙ verū est. tunc nō differret a specie per aliqḋ de genere
substātie. Et cuʒ dr̃. ergo nō esset in alio gradu ꝑdicamē-
tali per aliquā differentiā realem: ſʒ ſm aliam ⁊ aliam ra-
tionem: vt declaratū est prius. Et iste auctor vult. ꝙ supe-
rius: ⁊ inferius dicant eandeʒ naturā real'r ⁊ essential'r.
de quo ad presens nō est curādū. ¶ Ad aliud dubiū. cū
dicitur. tunc seq̄tur ꝙ vniuersalia eēnt ⁊c̃. Dicēdū ꝙ du-
plicia sunt singularia: quedam sunt in respectu: sicut infe-
rioꝛa dicuntur esse singularia respectu superiorū: vt spēs
dicitur esse singulare respectu generis. ⁊ ista vniuersalia
nō sunt p̄ncipia essendi singularium taliū: q2 illa total'r sūt
ideʒ: vt supponit. nunc idē nō est p̄ncipiū essendi suiipsi-
us. Alia sunt singularia simpl'r vt soꝛ. ⁊ plato. ⁊ plura isto- O
rum sunt p̄ncipia essendi indiuiduorū: q2 cōponuntur ex
natura vniuersali: ⁊ p̄ncipio indiᵘᵉ. ⁊ quāuis ista quātitas
sit principiū essendi istorū singulariū: non tamē significa-
tur nomine indiuidui. ideo natura specifica pōt predica-
ri de indiuiduo. ⁊ sic iste auctor semꝑ vult ꝙ natura ge-
neris ⁊ specifica nō differant real'r: sed essential'r. ¶ Ad
aliud dubiuʒ. seq̄tur ꝙ natura specifica ⁊c̃. Dicenduʒ ꝙ
duplex est nā specifica. quedā est cuius supposita sūt ex
animā actu. Alia est cuius supposita nō sunt extra animā
actu: vt enūciᵒ ꝓpoᵒ qḋ. ¶ Sed natura specifica actu ex-
tra animā duplex est. quedā est habens actu plura suppo-
sita vt homo: asinus: ⁊c̃. Et de istis est verū dicere ꝙ na-
tura specifica actu est vna extra animaʒ. vt ꝓbat rō. Alie
sunt nature specifice habētes tm̄ vnū suppositū actu: ⁊ ta- P
lis nō habet esse actu vna extra animā: vt dicitur de sole
⁊ luna: quia vult ꝙ corpora celestia sint in ꝑdicamento.
¶ Ex hoc pʒ solo ad qōnem cuilibʒ volēti amplificare.
Sʒ cā breuitatis omittat. ¶ Ad aliā cuʒ dr̃. ꝙ ꝑuat oēm
formā ⁊c̃. Dōm qḋ verū est nō est cā formalis positiua.
Ad minorē: cū dr̃. idiuiduatio ꝑuat oēm foꝛam. Cōcedit̃.
positiuā. ⁊ ideo nulla foꝛa positiua est. ſʒ bene est foꝛa pri-
uatiua. sicut cecitas est causa formalis esse ceci. tamen di-
cit etiā esse positiuū cōnotatiue. sic ⁊ īdiuiduatio bene est
causa formalis indiuidui. ſʒ non dicat naturā positiuam.
¶ Ad aliud dubiū. cuʒ dicitur. Illa que itelliguntur vni-
uersaliter ⁊c̃. Dicendū ꝙ verū est. si itelliguntur itellecti-
one vniuersali ⁊ particulari sumptis a modis essendi re-
pertis in eis. si tm̄ itelligantur vniuersaliter ⁊ particul'r ꝑ
cōparationem ad ista inferioꝛa: non opʒ. sic. n. vere est in
proposito. ꝙ itellectio pticularis ⁊ vniuersalis substātia-
rum separataꝝ nō est nisi per similitudinē ad ista iferio-
ra: ⁊ hoc videtur esse ratiōabile: ꝙ substātie separate nō Q
itelligunt̃ ab itellectu nostro nisi per ista inferioꝛa. Et iō
intellectio vl'is ⁊ pticularis ipsaꝝ nō est nisi per ꝯpara-
tionem ad ista sensibilia. ¶ Ad aliud cum dicitur. Seq̄-
tur ꝙ vnū ⁊ idē esset multiplicabile ⁊c̃. nō seq̄tur. ¶ Ad
ꝓbationeʒ. singulare nō est multiplicabile ⁊c̃. Dicendū:
cum dicitur vniuersale est multiplicabile. ꝙ vniuersale
dupl'r pōt cōsiderari. vno mō inquantū vniuersale: ⁊ ſʒ
suum genus. ⁊ sic est multiplicabile in plura supposita.
Alio mō pōt ꝯsiderari vniuersale ſm ꝙ est in tali obo:
⁊ ſm suam spēm: ⁊ sic nō est multiplicabile in plura sup-
posita: ⁊ hoc nullū est incōueniens: sicut quocūqʒ subtili
dato ꝯᵘ dare subtilius: qḋ tñ repugnat ſm ꝙ in mā. q2 nō
ꝯᵘ dare subtilius igne: ⁊ sic etiam substantie separate in-
quantū vniuersalia sunt multiplicabiles in plura suppo-
sita. inquantū ꝟo sunt talia nō sunt m'tiplicabiles. ¶ Ad
aliud dubiū. Per non ens nihil pōt differre. Dicendum
ꝙ triplex

A q̄ triplex est non ens.quorū primuꝫ est non ens simplr:
qḋ nō hꝫ esse:nec imaginationē:ꝛ p tale nō ens nihil dif/
fert.Aliud est non ens.qḋ est in mā.s.ṗuatio formarū:ꝛ p
tale nō ens aliqd bene differt:tale ꝟo nō ens est idiuidua
tio:q2 priuatio diuisionis.Tertiū est nō ens.qḋ est in po/
tentia ens tm̄:sicut materia prima:ens enim in pura po/
tentia dicitur non ens:quia non ens in actu.ꝛ per tale non
ens etiam aliquid bene differt.

His visis ad rōnes ṗncipales.¶ Ad primā cū dī.
Illud est ṗncipiū idiuiduationis ꝛc̄.Dōꝫ
q̄ verū est:per qḋ aliqd est indiuisuꝫ in se ṗmo.ꝛ diuisuꝫ
a quocūqꝫ alio.In minori cū dī q̄ hoc est per formā sub
stantialē.Dōm q̄ nō ṗmo:q2 forma est indiuisa p mām:
materia ꝟo per quātitatē indiuisa est:q̄titas ꝟo per idi/
uisionē:ꝛ sic de ṗmo ad vltimū idiuiduatio est primū ṗn
cipiū formale idiuidui:ꝛ q̄titas ṗmū subm.¶ Ad aliā.
B Dōm q̄ verū est per qḋ est hoc aliqd ṗmo.In minori cū
dī:hoc est per formā.verū est per formā hanc pticularē:
forma ꝟo nō est hec nec pticularis:nisi p q̄titatē idiuisaꝫ
vt imediate ostsum est.Et ideo q̄titas subiecta idiuisioni
est primū ṗncipiū idiuiduationis.¶ Ad aliā cū dī.Illḋ
per qḋ aliqd ꝛc̄.Dōm q̄ duplex est ṗncipiū:qḋdā.s.mā/
le.aliud formale.si ꝟo intelligatur q̄ illud per qḋ aliqd
est vnū nūero formalr̄.sic sit ṗncipiū idiuiduationis.sic
falsuꝫ est:q2 vnitas est illud per qḋ aliquid est vnū:vt di
cit boetius in libro suo de vnitate ꝛ vno.vbi dicit.q̄ vni
tas est qua vnaqueqꝫ res vna dicitur:sꝫ per indiuisioneꝫ
nō est aliquid formalr̄ vnū:sꝫ indiuisuꝫ.Si ꝟo itelligat̄
de ṗncipio subiecto:sic credo q̄ vera est:q2 idē est subm
vnitatis numeralis:que opponitur multitudini in ptes
eiusdē rōnis ꝛ idiuisionis.¶ Ad minorē cū dī.forma est
C illud ꝛc̄.Dōm q̄ nō est verū subiectū imediatū:imo quā/
titas est illud quo fundatur vnitas que est ṗncipiū nūeri:
sꝫ forma hūi est subm remotū:sicut etiā est subm aliorum
accñtiū.iō rō nō valꝫ.ꝛ sic expedita est ṗma opinio.

Alia est opi.que ṗmo exponit titulum qōnis.de ṗnci
pio idiuiduationis.vñ dicit.q̄ multū differt
querere pp quid idiuiduū est indiuiduū.ꝛ vtrū nā speci/
fica determinetur ad singulare ppter aliqḋ ṗncipiū for/
male positiuū.vñ si queritur per qd indiuiduū est indiui
duū.Tunc dicēda sunt q̄tuor ad qōnem.Primo q̄ indi/
uiduū formalr̄ est indiuiduū per indiuiduationē:vel in/
diuisionem:ꝛ in hoc ꝯuenit cū alia opinione.Et rō est:q2
sicut se hꝫ cecitas ad cecuꝫ.sic idiuiduatio ad indiuiduū:
ꝛ hoc pꝫ per ꝯuenientē similitudineꝫ.sꝫ cecuꝫ formalr̄ est p
cecitateꝫ.inquantū cecitas pōt esse forma:q2 est priuatio
ꝛ forma ṗuatiua.vnde cecitas est forma ceci.iquantū ce/
Cō.4.t.15. cus.vt Cōmentator.2.physico.ergo etiā idiuiduū forma/
liter est indiuiduū per idiuiduationē ꝛ indiuisionē.vnde
per indiuiduū intelligo quasi diuisuꝫ in duo:q2 duo sunt.
D ¶ 2° dōm.q̄ indiuiduū materialr̄ ꝛ subiectiue sunt idi/
uiduū per formā subalem:ꝛ in hoc differt ab alia opinio
ne.Et causa est.Ideꝫ est subm diuisionis ꝛ habitus ꝛ ṗua
Tex.c.27. tionis.ex postpdicamētis.ꝛ.4.ꝛ.5.huius.sꝫ subiectū di/
Tex.c.25. uisionis est forma subalis.vt pꝫ ex 8°hui⁹.ꝛ per ꝯñs idi/
Tex.c.13. uisionis.q̄ autē forma sit subm diuisionis.pꝫ.q2 diuisio
c.14. est accidēs:mō cōpositū ex materia ꝛ forma differt a cō
posito ex subto ꝛ accidēte:q2 ex subto ꝛ accñte vltimū ē
substātia.i.forma.ꝛ hoc est rō^is:q2 accidēs nō dat eē nisi
sm qd.ergo suū subiectū dꝫ esse simplr:ꝛ hoc ex forā.vel
Tex.cō.2. per formā.ꝛ est q̄ dī 2° de aīa.q̄ mā est aliquid per for/
mam substantialē.ibi prepositio per.importat habitudi/
nem cause mālis.vtrū autē ista ratio sit sufficiens ad p/
bandā ꝯnem.de hoc inquirendū est.¶ Dōm tertio q̄ si
queritur per quid indiuiduū est indiuiduū finalr:nulla
est questio.Et ratio est.ṗuationis nō est finis.8° hui⁹.vbi E
dicitur.ppter qd est eclipsis forte n° est questio.sꝫ si q̄ri/ Tex.cō.13
tur pp quid indiuiduū est indiuiduuꝫ finalr:nulla est cā
finalis:q2 idiuiduatio est ṗuatio multitudinis.Sꝫ ista opi/
nio addit.q̄ tutius pōt dici q̄ indiuiduū est indiuiduuꝫ
finalr per ꝯseruationē spēi in esse perpetuo:q2 vt dicit 2°
de aīa.q2 nihil corruptibiliū pōt semp idē nūero idē ma Tex.cō.35
nere.Et ideꝫ dī 2°. de generatione:sꝫ sm multitudinē nu/ Tex.c.70.
meralē spēs saluatur semp.ꝛ multitudo numeralis ṗsup
ponit vnitatē numeralē:q2 nunq̄ꝫ aliqua sunt multa:nisi
qḋlibet eorū sit vnū.q2 ōis multitudo reducitur ad vnita
teꝫ.vt hꝫ 10°.huius.¶ 4.° dōm.q̄ si queritur per qd indi Tex.c.21.
uiduū est indiuiduū effectiue.Dōm q̄ nullū hꝫ efficiens
per se.ꝛ in his duab⁹ ꝯnibus ꝯuenit cuꝫ alia opinione.Et
causa est.ṗuatio nō hꝫ efficiens:sꝫ plus deficiēs:sꝫ indiui/
duatio est ṗuatio:vt visuꝫ est.ḡ non hꝫ efficiens:ꝛ etiā in F
ista opinione additur q̄ idiuiduatio effectiue est per ge/
nerans:q2 generās qḋ dat formā:dat ōia accidētia ꝯñtia
formā:saltē que sunt necessaria:sꝫ indiuiduatio est accñs
necessario ꝯñs formā in mā:q2 ōis forma in mā est idiui
duata.de hoc ingrendus est.¶ 5° dōm q̄ si qḋ querit de
2° q̄ indiuiduū de genere sube vltra naturā specificā in/
cludit aliqḋ formale ṗncipiū positiuū.ꝟ.g.vt sor.sup na
turā humanā icludat aliqḋ ṗncipiū positiuū formale di/
uersum.per qḋ est sor.ꝛ in hoc differt ista opinio ab alia.
Et ratio est.q2 si natura specifica nō ꝯtraheretur ad idiui
duū de genere sube per aliqḋ ṗncipiū positiuū formale:
qḋ est diuersum:sor.nō differret ab homine sm rōnem:
sꝫ hoc est falsuꝫ.q2 hoc oēs ꝯcedunt.ꝯñs pꝫ.q2 si nō esset
positiuū aliqḋ ṗncipiū in re ad qḋ reduceretur illa diuer
sitas sm rōnem:tunc nō esset diuersitas.vel si esset.tunc
esset ficta.¶ Itē Aristo.dicit 3° de anima.q̄ aliud est ma Tex.c.9.
gnitudo ꝛ magnitudini esse:ꝛ aqua ꝛ aque esse.mō p esse
aque intelligit quidditatē sm Cōmentatorē:ꝛ per aquaꝫ
intelligit indiuiduuꝫ quod est aliud a quantitate:qḋ non G
esset aliud nisi includeret aliquod formale principiū po/
sitiuum.¶ Item Aristo.dicit.7.hui⁹.illo capitulo.Quo/ Tex.cō.58
modo aūt opꝫ dicere ꝛ quale quid subam q̄ querere de
aliquo qd est hoc nihil est querere nisi corrigat̄ qḋ.quia
opꝫ corrigentē dicere nisi reducatur ad questionē factaꝫ
de indiuiduo sm spēm.vt ppter quid sor.est homo:vel
ad questionē factā de materia.Et q2 in ṗma questiōe nō
queritur aliquid de alio.sꝫ in questione spēi de idiuiduo
queritur aliquid de alio:sed hoc non esset nisi indiuiduū
includeret aliquod principium formale positiuū super
naturā specificā:ꝛ hoc videtur esse de intentione Aris. vt
pꝫ cuilibet ꝯsideranti.¶ Notandū q̄ hīi ꝯceditur cōiter
q̄ super naturā humanā sor.icludat aliqd reale positiuū
ꝛ formale.per qḋ nā specifica determinet aliḋ idiuiduū:
cū sor.nō sit ens ṗuatiuū.sꝫ esse indiuiduū sit priuatiuꝫ. H
tm̄ qd sit illud de hoc dubitatur.vnde aliq dicunt.q̄ illḋ
est q̄titas indiuisa.Et hoc pbant.Illud qḋ per sui diui/
sioneꝫ est causa multitudinis nūeralis.h p sui idiuisionē
est cā vnitatis nūeralis.que ꝯtrahit nāꝫ specificā ad idi^m
deter^m.sꝫ quātitas per sui diuisioneꝫ est cā multitudinis
nūeralis.vt pꝫ 3° physic.quare ꝛc̄.Et ista est fortior ratio Tex.c.68.
hui⁹positionis.¶ Sꝫ ꝯtra hoc dubitatur.q2 si hoc esset: c.69.
tunc sequr q̄ sor.vt sor.eēt de genere accñtis.sꝫ hoc est
impoīe:q2 est ṗma suba que maxie substat.ex ṗdicamē/
tis.ꝯñtia pbatur.In illo gn̄e dꝫ esse res in quo est suū for
male ꝯtrahēs ipsuꝫ:sꝫ formale ꝯtrahens sor.vt sor.est de
genere quātitatis:sicut quātitas indiuisa.Ad hoc dicitur.
q̄ lꝫ quātitas idiuisa sit illud per qḋ sor.ē sor.tm̄ nō inclu
ditur in significato eius:per qḋ significatur.Sumuntur
ṗdicationes incsse ṗdicato:ꝛ ṗdicationes eēntiales in pri

I mo mõ:qꝛ ſi quãtitas indiuiſa icluderetur in ſignificato
ſoꝛ.tunc iſta nõ eſſet ꝑ ſe ſoꝛ.eſt homo.¶ Dõm ꝙ hoc ni
hil valet.qꝛ eſt ridiculũ:qꝛ ſignificatio vocis nõ cauſat re
bus eſſe ꝓdicamentale ⁊ ꝓdicationes eſſentiales.qꝛ ſoꝛ. ẽ
in ꝓdicamẽto realr̄ ⁊ eſſentialr̄ circũſcripta oi intellectio
ne:qꝛ in eodẽ ꝓdicamẽto eſt res ⁊ formale ɔtrahens rez.
Cõ.2°. ¶ Jtem:Cõmentatoꝛ ait 7°.huius. Jn hoc ergo capitulo
itendit declarare Ariſt.ꝙ q̄dditas idiuidui ſubẽ eſt ꝓoꝛ
q̄dditatibus indiuiduoꝝ accidentiuz. Jndiuiduũ enim
ſubſtãtie eſt ꝓus alijs idiuiduis accidẽtiũ.⁊ manifeſtum
eſt ꝑ ſe. Modo q̄titas indiuiſa ⁊ idiuidnũ quãtitatis.er
go indiuiduũ ſubẽ circũſcribẽdo oẽ accidẽs eſt prius in
diuiduo accñtis.⁊ per ɔñs quãtitate indiuiſa.Et ſi dicat
ꝙ Cõmẽtatoꝛ loquitur ibi de indiuiduo ſubẽ:inquantũ eſt
idẽ cũ q̄dditate ⁊ ſpẽ.⁊ ſic ꝓcedit indiuiduũ accidentiuz
K gratia q̄dditatis.ſʒ iquantũ indiuiduũ nõ ꝓcedit hoc nõ
valet:qꝛ Cõmẽtatoꝛ loquitur de idiuiduo ſubſtãtie inquã
tum diſtinguitur a q̄dditate ⁊ ſpẽ.qꝛ cõparat q̄dditatem
idiuidui ſubẽ ad alia.qꝛ dicit ꝙ indiuiduũ ſubẽ prius eſt
indiuiduo accidentiũ:manifeſtũ eſt per ſe.ergo hoc non
declarauit Ariſto.ſʒ tñ dubiũ fuit de q̄dditate ⁊ ſpẽ idiui
ponẽtes dui ſubẽ.vt pʒ inſpicienti cõmentũ.ergo nõ valet. ¶ Alij
vnicaz foꝛ dicunt.ꝙ vna ſit forma aſcendẽdo ab indiuiduo vſq3 ad
mã i ɔpoſi generaliꝰ que dat eſſe ſoꝛtẽ ⁊ hominẽ:⁊ eſſe animal:⁊ eſſe
to. hoiem:⁊ eſſe aiatum ⁊c̃.Sʒ illa eſſe dat per diuerſos gra
dus ꝑfectionales:ſʒ de hoc dictũ eſt alibi.vbi diſputatuz
fuit:vtrũ forma generis eſſe realr̄ diſtincta a forma ſpẽi.
ideo ꝑtranſeo ad preſens.tñ breuiter põt obuiari iſti vie.
qꝛ iſti gradus ꝑfectionales:per quos vna forma dat eſſe
ſoꝛ.hoiem ⁊ animal ⁊c̃.vel ſunt aliq̄d vel nihil.nõ põt di
ci ꝙ ſint nihil.qꝛ tunc forma per nihil daret eſſe ſoꝛ.⁊ ho
minẽ.Si ſunt aliq̄d vel ſuba vel accidẽs.per ſufficientẽ
diuiſionez.ſi ſuba.vel ſunt mã vel forma vel cõpoſituz.
L nõ poſſunt eſſe materia:qꝛ forma nõ dat eſſe ſubale per
mãm:nec cõpoſitũ:qꝛ ſilr̄ forma nõ dat eſſe ꝑ ſubam cõ
poſitã.g̃ relinquitur ꝙ ſint forme ſubales:⁊ ſic plures ſunt
forme vna:imo ſunt plures:q̃ʒ nos petimus in vna re:qꝛ
tot ſunt forme:quot ſunt gradus ꝑfectionales ⁊ ꝓncipalis
forma.Si dicas ꝙ ſint accñtia hoc nõ eſt poſ̃:qꝛ forma
ſubalis dat eſſe ſubale per accidẽs:cũ eſſe ſoꝛtẽ:⁊ eſſe ho
minem ſint eſſe ſubalia.¶ Sʒ alij dicũt ꝙ indiuiduum
ſubẽ icludat aliq̃d formale poſitiuũ.q̃d eſt de genere ſub
ſtantie:⁊ eſt dñia idiuidualis:per quã natura ſpecifica cõ
trahitur ad eſſe ſoꝛ.⁊ eſt de genere ſubẽ:⁊ ſilr̄ itelligatur
de oibus idiuiduis ſubẽ.preter q̃ʒ in ſeparatis a materia:
⁊ iſta eſt via ꝓbabilis.ſʒ incõſueta.Et ratio huiꝰ ɔcluſio
nis eſt:qꝛ indiuiduũ ſubẽ.vt ſoꝛ.inquantũ ſoꝛ.dicit aliq̄d
M formale poſitiuũ ⁊ reale.per q̃d differt ab homine inquã
tũ homo:ſicut etiã ſɱ rõnem ⁊ cõceptus differunt: quia
alr̄ eſſent ficte rões.q̄bus nihil correſpõderet in re: vel
ergo illud formale eſt accñs vel ſuba.nõ põt eſſe accñs:
qꝛ ꝙ ſoꝛ.inquantũ ſoꝛ.habeat eſſe accidẽtale.hoc eſt ridi
culũ ⁊ incõueniẽs.ergo erit ſuba.non põt eſſe mã.nec cõ
poſituz.vt prius deductũ eſt.ergo relinquitur ꝙ ſit forma
ſubalis:ꝙ autẽ illud nõ ſit mã.pʒ.qꝛ mã nõ dat eſſe: nec
cõpoſitũ.qꝛ tũc cõpoſita ſuba daret eſſe:q̃d eſt ridiculuz.
ergo eſſet forma ſubſtãtialis:per quã indiuiduũ ſubſtan
tie realr̄ diſtinguitur ab idiuiduo eiuſdem ſpẽi.Et poteſt
adduci predicta auctoritas Cõmẽtatoris ꝙ q̄dditas idi
uidui ſubẽ ⁊c̃.Et loquitur de idiuiduo:vt diſtiguitur a q̄d
ditate:qꝛ dicit nõ diſtinguit de illo ꝙ ſit ꝓus:qꝛ mãifeſtũ
eſt ꝑ ſe:ſʒ tñ dubiũ erat de q̄dditate idiuidui.g̃ h̃ decla
rauit in illo capitulo.vt pʒ:ſʒ hoc non eẽt:q̃d indiuiduuz
ſubſtantie ꝓcederet ⁊c̃.Si eſſet idẽ cum accidẽte.qꝛ nihil
precedit illud q̃d eſt ipſummet.

Notandum ꝙ hic ſunt dubia cõtra iſtã poſitio
nez.ꝓmo auctoritas Ariſto.⁊ poſte. Tex.c.20.
vbi dicit.ꝙ ſub eadẽ ſpẽ.⁊ loquitur de ſpẽ ſpãliſſima:mul
te ſunt dñe.ſʒ nõ ſɱ ſubam ⁊ per ſe.ſʒ ſɱ accidẽs:ſʒ ſɱ
iſtã opinionẽ ſunt multe dñe ſub ſpẽ ſpãliſſima etiaz ſɱ
ſbaz.¶ Alia ẽ auctoritas boetij ſuꝑ Poꝛphyriũ.ꝙ ſpẽs
eſt tota ſuba indiuiduoꝝ.ergo ſuba nihil addit ſupra na
turã ſpecificã.q̃d ſit de genere ſubſtãtie:qꝛ tunc ſpẽs non
eẽt tota ſuba:ſʒ ps ſubſtãtie.¶ Jtẽ:ſi idiuidua ſubẽ diſti
guerentur per dñas ſubales:tunc ſpẽs nõ differret ma
gis ſub genere q̃ʒ idiuidua ſub ſpẽ.ſʒ hoc eſt falſuz.qꝛ cõ
trariũ appꝫ ad ſenſum.qꝛ ſoꝛ.⁊ plato minꝰ differunt iter
ſe:⁊ ꝑticulares cerui q̃ʒ hõ ⁊ aſinꝰ ⁊ leo iter ſe.qꝛ idiuidua
eiuſdez ſpẽi ɔueniunt in figura.ergo etiã in ſuba:qꝛ ſicut
dicit Cõmentatoꝛ ꝓmo de anima.ꝙ mẽbra cerui nõ dif Cõmẽ.53.
ferunt a mẽbris leonis.niſi qꝛ anima differt ab anima:ſʒ Q
diuerſe ſpẽs differunt ſubſtantialr̄ ⁊ manifeſte:qꝛ in figu
ra ⁊ alijs que arguunt diuerſitatẽ in ſubſtãtia.ɔña pʒ.qꝛ
ſicut homo ⁊ aſinus ⁊ alie forme differũt ꝑ diuerſas foꝛ
mas ſubales:ſic indiuidua eiuſdẽ ſpẽi differrent per foꝛ
mas ſubſtãtiales.¶ Jtẽ:ſi hoc eſſet.tunc nõ poſſet ɔuin
ci ꝙ in ſeparatis a mã eſſet ĩpoſſibilis multitudo indiui
duoꝝ:ſʒ hoc eſt cõtra Ariſto.⁊ Cõmẽtatoꝛẽ credẽtes ſe
ſufficienter ɔuiciſſe ꝙ nõ ſit poſſibilis multitudo indiui
duoꝝ in ſeꝑatis:ɔña pʒ.qꝛ multitudo indiuiduoꝝ ɔuin
citur per accidẽtia.qꝛ debent differre per accñs:ſʒ in tali
bus nõ ſunt accidẽtia.ergo per carentiã accñtium ɔuin
citur ꝙ ĩpoſſibilis ſit multitudo indiuiduoꝝ in abſtra
ctis a mã.Si ergo de ratione indiuiduoꝝ ſubẽ non eẽnt
accidẽtia:nec ɔſtituerentur in eſſe per ea:tunc in ſubſtan P
tijs ſeparatis nihil ꝓhiberet eſſe plura idiuidua ſub vna
ſpecie.¶ Jtẽ:tu dicis.ꝙ ſoꝛ.eſt ſoꝛ.per ꝓncipiũ formale
q̃d eſt de genere ſubẽ.tunc queritur vtrũ illud ꝓncipium
eſt anima:vel nõ anima.per ſufficientẽ diuiſionẽ a ɔtra
dictorijs.ſi nõ eſt anima.tunc ſoꝛ.vt ſoꝛ.eſt nõ animatuz:
qꝛ forma alicuius que eſt nõ anima nõ dat eſſe animatũ.
ſi eſt aĩa:vel eſt itellectiua vel ſẽſitiua vel vegetatiua ⁊c̃.
non ſunt plures anime.ſʒ ſi eſt anima intellectiua: ſic eſt
homo:⁊ nõ differt ab homine.Si eſt ſenſitiua. tunc per
eam nõ põt eſſe ſoꝛ.cũ per eã ſit animal omne.ſilr̄ nõ põt
eſſe vegetatiua.qꝛ per illã ſunt vegetabilia.¶ Jtez:illud
q̃d icludit ſoꝛ.iquantũ ſoꝛ.ſuꝑ naturã ſpecificã. vel eſt ꝑ
fectius anima itellectiua vel ĩperfectius.nõ põt eſſe per
fectius anima itellectiua.qꝛ anima itellectiua eſt vltimũ
in homine.⁊ finis ad quẽ oia alia ordinãtur ad que non
põt ꝑtingere:qꝛ etiã eſt minimũ ⁊ optimũ.ſecũdo de ani Tex.c.34.
ma. Nec põt eſſe imꝑfectius:qꝛ qñ aliq̄d ſuppponit aliõ ⁊ 35.
illõ ſuppponẽs eſt dignius ⁊ nobilius ſuppoſito.vt hõ Q
ſuppponit animal.ergo eſt ꝑfectioꝛ oi animali.Dõm eſt
ſicut prius.ꝙ illud q̃d icludit indiuiduũ ſubẽ ſuper natu
ram ſpecificã eſt aliq̄d poſitiuũ formale de genere ſubẽ.
¶ Ad auctoritatẽ Ariſto.dõm.ꝙ eſt intelligenda ꝙ ſub
vna ſpẽ nõ ſunt plures dñe ſɱ ſubam ſpecificaz:ſʒ bene
ſunt differentie plures ſɱ ſubam indiuidualez:⁊ ꝙ ſic i
telligat Ariſto.probo.qꝛ accipit illã ꝓpoſitionẽ:vt mani
feſtã.ſʒ dicto mõ eſt manifeſta.ſ.ꝙ non ſunt dñe plures
ſɱ ſubam ſpecificã ſub vna ſpẽ.qꝛ ſic eſt nota.qꝛ aliter
eſſent multe ſubẽ ſpecifice ſub vna ſpẽ.q̃d eſt falſuz mani
feſte.⁊ ſic Ariſto.vtitur iſta ꝓpoſitione ſine foꝛti ꝓbatio
ne.⁊ per ɔñs nota.qꝛ ꝓmus magiſter nõ vtitur aliquo q̃d
nõ ſit notũ ſine foꝛti ꝓbatione.vnde dicit Cõmẽtatoꝛ cõ Cõ.ꝓ de ge
tra Alexan.ꝙ ipingit Ariſto.ꝙ viſus fuerit quodã appa neratione.
renti:per q̃d euaſit facilr̄ aliqua dicit Cõmẽtatoꝛ.⁊ ꝓmꝰ Cõmẽ.38.
magiſter nunq̃ʒ vtitur aliquo q̃d nõ eſt notũ ꝑ ſe ſine foꝛ
ti ꝓbatione.Alr̄ põt dici.ꝙ ſub vna ſpẽ ⁊c̃.veruz eſt ſɱ
ſubam

A fubam diffinitā vel diffinibilez.vnde sor.inquantū sor.ꝛ
alia idiuidua sup nām specificā:nihil icludunt:qđ sit sibi
diffinita:vel ponatur in diffōne alioꝝ.qꝛ singulariū non
Tex.c.53. est diffō.7ͥ huiꝰ.℄ Et hoc idē pꝫ ad auctoritatē Boetij.
ꝙ spēs ē tota sba diffinita vl diffiꝰ idiuiduoꝝ.vt visū ē.

Ad rōnes. Ad primā.si idiuiduū ꝛc.negatur ꝯña.
qꝛ in illis que substantialr distinguun-
tur est ordo ꝛ gradus.qꝛ lꝫ homo ꝛ asinus distinguantur
substātialr.tñ minus differūt substātialr ꝙ hō ꝛ aqua:qꝛ
spēs eiusdē generis sunt ꝓpinquiores in natura:qꝛ côue-
niunt in genere ꝓpinquo:sꝫ homo ꝛ aqua nō ꝯueniūt sic
in genere ꝓpinquo:qꝛ magis differūt:sic est in ꝓposito:
lꝫ homo ꝛ asinus differant substantialr:ꝛ idiuidua eius-
dē spēi.tñ idiuidua eiusdē spēi minus differūt in suba ꝙ
diuerse spēs.ꝛ hoc pꝫ per accitia gbus ꝯueniunt.ꝛ per ꝗ
circūloquimur vaias substātiales.vt pꝫ per Cōmentato
B rem.8 huiꝰ.ꝛ sic idiuidua eiusdē spēi magis ꝯueniunt in
figura que arguūt minorē vaiam substantialē ꝙ diuerse
figure que sunt in diuersis spēbus:quare nō valet.℄ Ad
aliā:si idiuidua ꝛc.ꝯña negatur.imo lꝫ sor.ꝛ plato diffe-
rant per vaias subales.ꝛ alia idiuidua eiusdē spēi:adhuc
phiͨᵉ loquēdo ꝯuincitur ꝙ sit multitudo īpossibilis indi
uiduoꝝ in sepatis:sꝫ nō ꝯuincitur per accidētia:sꝫ ꝑ aliā
viā quā ponit Aris.ꝛ Cōmentator qꝛ indiuidua eiusdem
spēi sunt ꝑtes spēi.qꝛ dicuntur ꝑticipare spēm:ꝛ spēs est
ꝑticipabilis.vt ergo spēs est ꝑticipabilis per idiuidua et
supposita multiplicabilis est in idiuidua.sꝫ in separatis
spēs nō est ꝑticipabilis:qꝛ nō hꝫ subiectū qđ ꝑticipet eā
ꝓpter hoc separata vt multiplicanē per idiuidua.vñ de
fectus ꝑticipantis subiecti est causa.quare nō multiplicā
tur abstracta ꝛ accidētia:vt quātitas significata non est
C causa.℄ Ad aliaz.Jllud formale ꝛc.Dōm ꝙ in anima-
tis est anima.qꝛ turpe esset ꝙ sor.nō haberet animā:per
quā distingueretur ab alijs animalibus ꝛ hoībus.℄ Tu
Tex.cō.5. dicis:vel est sensitiua ꝛc.Dōm ꝛm Aristote.ꝛ Cōmenta-
Cō.3ͦ d aia. torē ꝙ est cogitatiua anima.ꝛ dicit ꝙ per illaz.hō est hō.
ꝛ nō solū sor.Dōm ꝙ homo est hō per aīam cogitatiuaz
absolute.sꝫ sor est sor.ꝑ aīam cogitatiuā.ꝛ hanc.vñ Arist.
ꝛ Cōmētator volunt.ꝙ aīa itellectiua nō sit forma suba-
lis hoīs.ꝛ dans esse.sed tñ ꝯiungitur hoī per opōnes.Et
Cōmentator dicit:aīam cogitatiuā esse formā subalem:
que dat esse hoī.Et ista solutio est ꝯtra fidē ꝛ veritatē.vñ
qui tenēt istā opinionē in alijs idiuiduis ab homine ꝑnt
sic soluere ꝙ nō esset ꝯtra fidē qꝛ glibꝫ asinus ꝑticularis
super formā specificā addit aliā formā ꝑticularē subalez
indiuidualē:cū ista forma sit materialis:ꝛ istđ nō posset
dici de itellectu:cum sit forma īmaterialis que nō pōt cō
trahi per plures formas itellectuales substātialr diuīsas.
vñ si aliqs vellet soluere tenēdo cū fide:ꝙ itellectus sit
foīa subalis hoīs,opꝫ eū dicere ꝙ idiuidua differrēt ꝑ di
uersas foīas sbales idiuiduales mâles ꝗ ꝑcedūt itellectū
D vt per diuersas animas vegetatiuas:gbus aduenīret itel-
lectus:ꝛ tunc gr̃a istarū diuersarū formarū itellectus mul
tiplicaretur.ꝛ sic ꝯtrahitur natura specifica ad idiuiduū
ꝑ istas formas subales.nō ꝙ itellectus differat substātia-
liter.sꝫ forme ꝑcedentes itellectū que sunt materiales:de
hoc dꝫ inquiri.℄ Ad aliā.Jlla forma vel est ꝑfectior ꝛc.
Dōm ꝙ aīa cogitatiua ꝑticularis sor.est nobilior ꝙ aīa
cogitatiua cōis:ꝛ i hoc ꝯuincit rō:qꝛ in eodē genere sem-
per illud est nobilius qđ ꝑsupponit aliud.mō aīa cogita
tiua sor.presupponit aīam cogᵉᵐ in cōi.qꝛ est nobilior ea.
Et tu dicis.ergo est nobilior homine.posset cōcedi.nō tñ
ex hoc sequitur:ꝙ aīa cogitatiua sit nobilior aīa itellectiua:
ꝛ itelligas de aīa itellectiua que sit forma hoīs.sicut di
ctū est in ꝑcedēti solone.℄ Jsti tenētes istā opionē hēnt
soluere rōnes in ꝑncipio qōnis in oppositū factas. E

Ad primā cū dicit.nullū ꝑtinēs ad qdditatē ꝛc.
verū est qđ ꝑtinet ad qdditatē specifi-
cā nō ē ꝑnᵐ idiuidui.℄ Et tu dicis.ꝙ forᵃ ꝑtinet ad qddi
tatē specificā.ꝯceditur.forma spēi.imo etiā est tota qddi
tas spēi.vt visuz est prius.ꝛ illa nō est principiū idiuidui:
cū possit separari per intellectū a ꝑncipijs idiuiduantibꝰ:
sꝫ forme idiuidui nō ꝑtinent ad qdditatē spēi.etiā nō ꝑt
itelligi sine ꝑncipijs idiuiduātibꝰ:cū ipsa sit met ꝑncipiū
idiuiduās.℄ Ad aliā.Jlla forma vel esset eiusdē spēi ꝛc.
℄ Dōm ꝙ olno iste forme idiuiduales lꝫ differant sub-
stātialr:tñ ꝑtinent ad vnā spēm:ꝛ ꝯueniūt in vna nā spe-
cifica:sicut iferiꝰ ꝯuenit cū superiori in spē:sic loquendo
sunt eiusdē spēi.ꝛ tñ ista forma idiuidualis ꝯtrahit illam
formā specificā:sicut inferius cōtrahit superiꝰ:ꝛ nolo di
cere ꝙ specifica forma ꝛ idiuidualis sint eiusdez spēi.sic F
duo que ꝯtinentur sub vno:sꝫ sunt sicut superius ꝛ iferi-
us:que nō differūt in nā:lꝫ sit vnū cōe:aliđ particulare.
℄ Ad aliā.si hoc esset:tunc celū esset cōpositū.nego ꝯse-
quentiā.vnde qñ dicitur ꝙ Aristo.dicit celū.ꝛ hoc celuz. Cōmē.5.
pōt dici ꝙ Arist.accipit celū pro mūdo ꝛ orbe corporeo ꝑ ce.t.c.92.
ꝛ sic celū cōponitur ex mā ꝛ forma:vel pōt dici ꝙ celuz
pro orbe celesti:ꝛ hoc celū differunt non per diuersas in-
tellectiones acceptas a diuersis naturis in celo.qꝛ celum
est subiectū simplex.ꝛ seipso idiuiduatur.sic foie abstra-
cte.sꝫ ista dñia est ꝑ ꝯpōnez ad itellectū iferiorū.vt ēt di-
ctū est in alia opinione:his duabus opinionibꝰ positis fi
delis hoc iquirat meliorē.ꝛ soluat rōnes alteriꝰ opionis:
que cā breuitatis omisse sunt. ℄ Qō. XVIII.

℄ Quorū igitur talis est materia ꝛc. Tex.c.29.

Queritur circa idē capitulū circa dicta
vba.Utrū an̄ gñonez rei na-
turalis:vt ignis vel alteriꝰ oporteat ꝑexistere
aliquā ꝑtez forme ignis:quā formaz aliq vo- G
cant inchoationē forme:aliq rōnez seminalē
que facit ad hoc ꝙ res fiat.Et arguitur ꝙ sic.ꝛ hoc ex lrã
Aristo.dicentis.Quorū igitur talis est mā.vt lapides:im
possibile est sic moueri nisi ab aliquo.ꝛ que quorū mate-
ria nō est ꝑncipiū actiuū tñ fiunt ab arte.opꝫ igitur ꝙ i
mā illorū que fiunt a nā insit aliqđ ꝑncipiū actiuū:qđ sit
aliqua pars forme:que est ꝗdā icboatio forme.℄ Jtez:si
hoc nō esset:tunc gñatio nālis:vel esset motus violētꝰ vel
nihil differret a gñatione artificiali.ꝑmo sequeretᷣ ꝙ eēt
motus violētus.qꝛ si in gñatiōe nāli nō ꝑexisteret aliqđ
ꝑncipiū actiuū in mā.tūc eēt a ꝑncipio extrinseco:ꝛ hoc
est violentū:qꝛ violentū est a ꝑncipio extrinseco nō ꝯfe-
rente vim passo:vt dicitur 3ͦ ethico.℄ 2ͦ sequeretᷣ ꝙ ge- Capi.3.
neratio naturalis nō differret ab artificiali.qꝛ dicit Aris.
2ͦ physic.Si ars nauifactiua esset in lignis:tūc nauis fie- Tex.c.78.
ret a nā:sicut nunc fit ab arte.ꝛ sic gñatio nālis nō differt 79.ꝛ 86.
ab artificiali.nisi qꝛ naturalis gñatio hꝫ ꝑncipiū intrinse H
cū in mā:sꝫ artificialis nō:sꝫ falsuz est dicere ꝙ sit motus
violētus:qꝛ distiguitur.Et ꝙ sit gñatio artificialis:qꝛ nā-
lis gñatio distinguitᷣ ab artificiali.sicut ars a nā.ġ añs est
falsuz.ꝙ nō habeat aliquā ꝑtez forme ꝑcedentē.℄ Jtē:
forma post gñationez est in mā:aut ergo ꝓcessit ab aliq̄:
aut ex nihilo:per diuisionē sufficientē.nō ex nihilo:qꝛ ex
nihilo nihil fit.ġ ex aliq̄.sꝫ nō ex mā:qꝛ mā esset ꝑs foie:
qđ est falsuz.ergo ex aliquo qđ est in mā:qđ est ꝑs forme
℄ Jtē:qꝛ aliqs posset dicere.si nālis ġ est a ꝑncipio intri-
seco actiuo:tunc agēs extrinsecū eēt supfluuz.℄ Ad hoc
rñdetur.ꝙ sicut illud ꝑncipiū intrinsecū nō est forma cō
pleta:sꝫ quedā icboatio foie.ita ēt nō est ꝑfectū ꝑncipiuz
actiuū.vt ꝑ se possit agere gñationez:sꝫ hꝫ aliqđ de virtute

I actiua:vt cooperet̃ exteriori agẽti:q2 nisi aliqd cõferret:
tũc ergo nãlis esset motus violẽtus:vt visum est.

Oppositum arguit̃. Si aliqd pexisteret forme: qd eẽt pn^m actiuũ intrinsecũ:tũc foia
eẽt diuisibilis:⁊ hẽet partẽ ex parte:qd est ɔ̃ cõe dictũ.

Dicendum est ad qõnẽ: q pars forme nõ pexi/ stit in mã ante gñationem tanq̃ pnci/
piũ actiuũ cooperãs ad hoc q res fiat. Et cã est:q2 pars
pexistẽs aut agit ad eductionẽ suiipsius de potẽtia mate
rie:aut ad eductionẽ alterius partis:per sufficientẽ diui/
sionẽ: sed nõ põt dici q agat ad eductionẽ sui:q2 eẽt ipli/
care. pbatio:q2 tũc educeret̃:⁊ oẽ qd educit̃ est in poten/
tia passiua:⁊ hoc ẽt educit:⁊ sic illud idẽ est in potẽtia acti
ua:⁊ sic illa pars erit in potentia actiua ⁊ nõ actiua:passi
K ua ⁊ nõ passiua:⁊ actu ⁊ potẽtia:qd est iplicare. Nec põt
dici q agat per eductionẽ alterius partis:q2 tũc tota for
ma nõ educeret̃ ⁊ gñaretur:qd est ipossibile: ɔ̃ña pbat̃:
q2 si pars forme agit ad eductionẽ alteri^9 partis: vel ista
pars est in mã:vel nõ. Si est:tũc non educitur: q2 illud qd
est actu in mã nõ educitur. Si aũt nõ est actu:sed in poten
tia:ita q educit̃ ad actũ per aliã partẽ:quã vocãt ichoa/
tionẽ forme:sic vna pars forme actiue educit:⁊ alia pars
educit̃:⁊ sic tota forma nõ educit̃:⁊ per ɔ̃ñs: nec tota for
ma gñatur. ⁋ Itẽ: fm istos sequit̃ latitatio formaꝝ: vn/
de ista opinio ppinqua est opionib^9 ponẽtibus latitatio/
nẽ formarũ. Sꝫ positio ista est impoẽs fm Aris. in mul/
tis locis. pbatio hui^9. q sit ponere latitationẽ formaꝝ. q2
idẽ est ponere q tota forma lateat: vel q ps lateat. vnde
queratur ab istis qui ponũt istã ichoationẽ. vtrũ ista for/
ma fm suũ esse inchoatiuũ sit in po^a actiua vel passiua.
Si in potẽtia passiua. nõ cooperat̃ exteriori agẽti. q2 oẽ
qd operatur aliquo mõ operatur. passiuũ aũt vt passiuũ
nihil põt operari. Si aũt est in potẽtia actiua. g̃ est i actu
L q2 nihil agit nisi fm q est in actu:q2 sp existimabit̃ ipẽs
Tex.c.17. mouẽs. vt dĩ 3° phy. ⁊ sic aliqd actuale forme latet i mã:
qd est impoẽ:q2 forma fieri est totũ actũ forme fieri. Si g̃
totus actus forme fit. ergo nõ fuit prius. ⁋ Notandũ tñ q
forma est in mã ante gñationẽ fꝫ potentiã passiuã. q2 oẽ
qd fit pose est fieri. Si aũt possibile est fieri. g̃ pmo fuit i
potẽtia. Et sic per hoc q forma actu nõ pexistit:sꝫ tñ po
tentia:q2 in materia est aptitudo ⁊ potẽtia essentialis ad
formã educendã. vñ qñ Aristo. dicit in littera. q pars p/
existiens dꝫ itelligi pars rei fiende:nec inchoatio eius: sꝫ
debet itelligi aliqua virtus actiua:que nõ fuit ipsa res fiẽ
da: sꝫ per quã res fit:sicut qñ homo debet generari:tunc
virtus spermatis est in mã. ⁋ Ad cuius intellectũ notan
dũ sicut dicit Cõmentator. q motus localis aliqualr assi/
milatur motui ad formã. In motu aũt locali videmus q
M aliqua sunt que mouẽtur a pncipio extra. vt ignis a gene
rante:vel a remouẽte prohibens. Aliqua mouẽtur a pn/
cipio intrinseco:vt animata que diuidũtur in ptem mouẽ/
Tex.cõ.30 tẽ ⁊ motã. vt tangit̃ 8° phy. Silr in motu est ad formam:
qñ forma subalis itroducitur:tũc qd est intrinsecuꝫ agẽs
qd ɔiungitur mãe ⁊ disponit eã: vt in viuẽtibus v̾tus for/
matiua spermatis est in semine:nõ q sperma abscisum a
generãte igrediatur subam geniti:sicut vult Cõmentator
Cõmẽ.3. nono hui^9. Silr est in motu augmẽtatiõis:q2 potẽtia au/
gmẽtatiua mouẽs itrinseca est in moto fm augmentum:
sic etiã est in motu alterationis:sicut aliqua vis nãlis est
in corde vel in alio mẽbro:que põt vocari virtus sanati/
ua per quã educitur sanitas in parte aliqua ifirma. Et ali
qui addunt q Aris. loqt̃ hic de tali materia habẽte i se
principiũ actiuũ. ⁊ nõ loqt̃ in rebus inanimatis. qd pꝫ
ex hoc. q2 ɔparat mãm ignis mãe domus in hoc q vtra/
q3 mouet̃ ad formã a pncipio extrinseco:⁊ sic loqt̃ mag̃

N de viuẽtibus. vtꝫ qñ ignis gñatur in mã sit aliqd actiuũ
itrinsecũ ad formã ignis:qd nõ sit ps forme fiẽde sicut se
hꝫ sperma in viuẽtib^9. Ex hoc pꝫ qd sit dõm ad Aris.

Ad rationes. Ad primã. Si hoc nõ eẽt ⁊c. ɔ̃ña negatur. q2 ad hoc q gñatio vni/
uersalis distinguat̃ a moto violẽto sufficit q sit pncipiuꝫ
intrinsecũ actiuũ vel passiuũ. qd tñ hꝫ poni vlr ad formã
⁊ ad inclinationẽ naturalẽ: vt dicit Cõmẽtator. 7° physi. Cõmen.10
vnde in motu violẽto:nec est pncipiũ actiuũ:nec passiuũ
qd tñ hꝫ potẽtiã nãlem ad formã ⁊ inclinationẽ nãleꝫ ad
formã:quare rõ nõ ɔ^{cl}. Silr gñatio nãlis differt ab arti
ficiali:q2 diũa est iter mãm nãliuꝫ ⁊ mãm artificialiũ:q2
mã nãliuꝫ hꝫ potẽtiã ⁊ aptitudinẽ nãlem ad formã: que
põt educi ad actũ per agens nãle:q2 potẽtia nãlis nõ est O
mã artificialiũ. ⁋ Ad auctoritatẽ Aristo. 2. physico. dõꝫ Tex.c.78.
q Arist. nõ vl dicere q semp pncipiũ actiuũ sit intrinse/ 79.⁊.86.
cũ in re:qd sit idem nũero cũ re fiẽda:sꝫ vult dicere q in
motu nãli est aliqd intrinsecũ pncipiũ:siue hoc sit actiuũ
siue mãle:qd hꝫ nãlem potẽtiã ad formã:qd nõ est in ar/
ti^{bus}. vnde si in ligno eẽt potẽtia nãlis ad formã domus.
tũc dom^9 fieret a nã. ⁋ Ad aliã que fuit 3ª obiectiõis:
Dõm q ibi nõ est forma diminuta:nec ẽt pfecta:⁊ etiam
non cooperatur agẽti extrinseco:cũ nõ sit actu in mã. vt
visuꝫ est. ⁋ Ad aliã. forma post gñationeꝫ est in mã:ante
ergo pcessit ex aliquo ⁊c. Dõm q pcessit ex aliquo tanq̃
ex pte. vt mã. tunc tñ hꝫ veritatẽ:maior de illis que gene
rantur seorsuꝫ ⁊ diuisiꝫ. sicut est ɔpositũ qd generatur ex
mã tanq̃ ex pte sui:sꝫ nõ hꝫ veritatẽ de forma:q2 mã non
est pars forme: vñ forma neq3 oĩno ex nihilo gñatur: nꝫ
ex mã tanq̃ ex pte sui. vñ diuisio est sufficiẽs de illis que
nõ gñantur diuisim ⁊ seorsuꝫ. sꝫ in alio. vñ forma subalis
gñatur in mã que hꝫ potentiã ⁊ aptitudinẽ nãlẽ ad illaꝫ
formã:⁊ hoc sufficit: vt foia gñetur ex mã in mã que hꝫ
potentiã naturalẽ ad formã introducendã p agens nãle
disponens materiam.

⁋ Qõ. XIX.

P

Consequenter põt q̃ri. vtrũ mot^9 sit gñatiuus calo/ Tex.cõ.35.
ris. sꝫ hoc hꝫ locũ pmo meta. ⁊ 2. celi. io pter
mittatur ⁊ q̃ratur circa illã ptẽ: que neq3 ꝓo
a casu:⁊ Cõmentator in illa pte facit digres/
sionẽ ⁊ incipit. Et in hoc qd dixit multe sunt qõnes diffi
ciles. vtrũ per gñationẽ inferiorũ sit necesse ponere subas
abstractas ⁊ sepatas. ⁋ Et arguit̃ pmo q sic. Si nõ eẽt
ponere subas sepatas:tũc vnũqdq3 nõ gñaretur a sibi si/ Tex.cõ.31
mili:sꝫ hoc est falsuꝫ. ex lra. q2 vnũqdq3 fit a ɔueniẽti sibi. ⁊.22.
ɔ̃ña pꝫ. q2 illa que fiunt ex putrefactiõe nõ fiunt ab aliq̃
indiuiduo sibi simili. ergo oportet ponere substantias se/
paratas similes inferioribus.

Oppositum vult Aristo. ⁊ Cõmẽtator qui ipro/ bant hoc:⁊ debet itelligi de substã/ Tex.cõ.31; Q
tijs sepatis:quas ponit plato ⁊ alij antiqui. q2 Aris. hic po
nit subas sepatas: que sunt motores orbiũ celestiũ:q2 ille
sunt necessarie: vt pꝫ. 12. hui^9. ⁋ Ista qõ est difficilis:sicẽ Tex.cõ.36
attestatur Cõmẽtator. 12. hui^9. in illa digressiõe. Themi ⁊ inde.
stius ẽt dic̃ ibi. q ista qõ est valde difficilis. Et nos dica/ Cõmẽ.18.
mus in hoc fm nostrũ posse:⁊ fm ppositiones quas ha/
bemus de sciẽtia Aris. qui est minoris dubitatiõis. vt di/
cit Alexã. ⁊ magis est ɔueniẽs vt sit vera:q̃ alie sentẽtie.
In qua qdem qõne sic pcedã. q pmo recitabo opiones
cum improbationibus earũ:quas tangit Cõmentator in
isto. 7. ⁊ 12. Primo ergo tangit opinionem platonis. ⁊ po Cõmẽ.31.
nit tres rõnes platonis. propter quas posuit substãtias se Cõ.18.⁊.13
paratas eẽ: vt ideas:⁊ est prima ratio. Omne qd genera/ pma rõ pla
tur ⁊ educitur de potentia ad actũ: hoc fit per aliquod si/ tonis.
mile in specie:sed hoc non potest esse nisi ponãtur ideas

q2 aliq̃

A ga aliqua generant̄ per putrefactionē: ⁊ nō preexistit in/
diuiduū eiusdez spēi: vt p3 de vespis ⁊ muribus. Silr in
his q̄ gnānt̄ ex semie. p3: q2 semē nō h3 aiaz. ḡ si gnānt̄ a
silī: op3 q2 sint idē. ℂ Itē. foīe subales sūt addite foīs cō
plexionalib⁹. ⁊ Cōmētator intelligit p foīas cōplexiōales
q̄litates actiuas ⁊ passiuas: vt calidū ⁊ siccū: frigidū ⁊ hu
midū. Ex hoc sic. forme subales vt foīe ignis: aeris ⁊c. vel
gnānt̄ a se: vel ab extrinseco: s3 nō gnānt̄ a se: q2 nihil ge/
nerat seipsū: tūc eni gnātū esset sine gnānte. Si ab extri/
seco: tunc vel gnānt̄ ab iduiduo eiusdē spēi. vel eiusdem
gnīs: vel ab idea: sed nō gnānt̄ ab iduiduo eiusdez spēi:
vel gnīs: q2 hoc non preexistit in gnātis p putrefactionē. ḡ
op3 cē ideas q̄ dant tales formas. ℂ Itez. ⁊ ista rō pbat
nō soluz de gnātis sine semine: s3 et de gnātis ex semine.
Oē qd̄ est in actu ⁊ prius fuit in potētia: hoc est p aliqd̄ sile
spēi: s3 aia fit ex semie vel in semie: ⁊ tn̄ in illo semie ⁊ q̄li/
B tatib⁹ cōplexionalib⁹ nō est aia in actu: nisi sm opionez
dicentiū aiaz esse cōplexionez. ḡ op3 q2 sint foīe separate q̄
Opinio Auicen. dent illas aias: ⁊ he sunt idee que sūt eiusdē spēi. ℂ Aliā
opinionē tangit Cōmētator que est Auicē. ⁊ tangit duas
rōnes: quas pbat formas cē separatas: vt datorē formarū.
vna est: ⁊ supponit duo. p̄ q2 oē qd̄ est in po⁹ non exit ad
actū nisi ab aliquo ex̄hēte sue spēi vel gnīs. 2⁹ supponit
q2 foīe subales nāles nō sunt actiue vel passiue essentialr:
sed q̄litates p̄me tn̄. Ex hoc sic arguit̄. Si ignis vel aqua
gnāt̄. vel hoc est a q̄litatib⁹ p̄mis: vel a formis subalib⁹:
vel a for⁹ q̄ dat foīas: ⁊ est dator formarū: nō a q̄litatibus
p̄mis: q2 nō sunt siles substātijs: nec a formis subalib⁹: q2
nō sunt pn̄m actionis ⁊ passionis: vt visuz est. ḡ sunt a da/
tore formarū quē dicit Aui. esse intelligentiā agentē: que
dat oēs formas. ℂ Itē: q2 aliqs posset dicere q2 for⁹ elemē/
toꝝ pueniat a datore formaꝝ: q2 videmus ignē genera/
C ri in actu ex motu. ⁊ nō possumus dicere q2 motus faciat
formā subalē ignis: q2 non est sibi silis in spē: vel in gnīe.
Ex hoc sic: ignis generat̄ a motu: vel ergo mot⁹ dat foīaz
subalem igni: vel dator formaꝝ: sed motus nō dat: q2 nō
est sibi silis in specie: vel in genere. ergo dator formarū.
Et dicit Cōmentator q2 iste due opi. pueniūt in h̄: q2 pla/
to ⁊ Aui. posuit formas separatas ideas: sed Aui. posuit da/
torem formarū. vn̄ posuit intelligentiam que respicit illa
que sunt in sphera actiuoruz ⁊ passiuoꝝ: ⁊ dans eis foīas.
Opinio The. ℂ Alia est opio The. quā Cōmētator breuiter tractat in
isto 7⁹: sed diffusius pertractat eaz in. 12. vn̄ Themistius
aliqualr 2ⁱᵗ cū Aui. q2 vterqz ponit subaz separatā dato/
rē formaꝝ. S3 differt Themisti⁹ ab Aui. q2 dicit: q2 illō
agens qd̄ p̄mo creat formā illud inuenit̄ duplr. vno mō
piunctum cū mā: sicut hō generat hoiez: ⁊ ignis ignē. Aliō
agēs inuenit̄ abstractū: qd̄ ponit pp illa que fiunt ex pu/
trefactione. vn̄ dicit Themistius. q2 aia nō est illud in q̄
sunt oēs forme tn̄. s. itelligibiles ⁊ sensibiles: sed est illud
qd̄ ponit oēs formas in materijs: ⁊ dat eas. Addit Cōmē
D tator: q2 per aiaz itelligit formā separatā: ⁊ motiuū Themi/
stij fuit q2 posuit datorē formaꝝ: q2 vidit q2 aliqua aialia
fiunt ex putrefactione vt bibiones ex vino corrupto: ⁊ di
cit: q2 istoꝝ fuit oblitus Aris. q2 nō fiunt a sibi sili in for⁹:
l3 sermo sit sufficiens quo ad illa aialia que fiunt ex semi/
nibus: q2 fiunt a sibi simili. Et posset syllogizari. si nō eēt
dator formarū: tunc aialia generata ex putrefactione nō
fierent a sibi simili: hoc est falsuz. hic declarat in cōmēto.
Com. 18. 12. meta. Et stat in hoc q2 bn̄ scimus q2 in semine ⁊ spermate cuiusl
libet aialis ⁊ plante sunt q̄dā pportiones pprie ⁊ resolu/
tiones: qbus ea que generant̄ ex eis sunt aialia ⁊ plante:
q2 ex spermate hominis nō fit equus: nec ex semine equi
fit hō. Ex quo animalia pportionabilr fiunt ex semini/
bus: op3 q2 istis pportionibus aliquid respondeat in se/
minibus qd̄ fit simile generādo. aliter non fierent aialia E
determinate ex istis seminibus: ⁊ hec est aliqua virtus in
spermate. vnde dicit: q2 pcessus determiatus est s3 istas
pprietates: imo pportiones ⁊ virtutes: vnde l3 hō gene/
retur ab homine: tamen pater nihil facit ad compositio/
nem talē vel talem membroꝝ: q2 pater separat̄ a fetu. cū
sit agens extrinsecuz: sed q2 sit talis dispositionis: op3 q2
hoc fit per illud qd̄ est in materia ⁊ semine: qd̄ sic lineat ⁊
disponit membra determinate ad talem formā introdu/
cendā: ⁊ he sunt forme ⁊ virtutes in nā. Et addit q2 corp⁹
nihil facit in corpore nisi in extremitatibus tangēdo: sed
non per totū: sed hoc facit nā ⁊ virtus nālis per totū cor/
pus diffusa. Et ista virtus tn̄ est in illis que generant̄ ex
semine: sed in illis que fiunt sine semine nō habent simi/
le: sic ergo indigent aliqua forma: ⁊ aliqua actione in qua F
latent omnes forme: ⁊ dat istis iferioribus formas. Et q2
aliquis posset dicere Themistio q2 nō op3 ista aialia vi/
lia fieri ex cōuenienti: q2 nō sunt magni ponderis. hoc re
mouet dicens: q2 non decipiat te vilitas animalium: ⁊ co
gita q2 magis miruz est de scientia operātis aliquid subti/
le ex luto q̄z de scientia in faciendo aliquid ex auro: l3 lu/
tum vilius sit auro. ergo propter vilitatem animaliū nō
impeditur agens simile: cum aliquid fiat ex luto a conue
nienti: vt a scientia artificis. ℂ Postea Cōmentator re/
citat duas opiones extremas: q2 istas iaz tactas cū opio/
ne Aris. dicit medias cē. Una opio est q̄ ponit latitationē
formaꝝ: q2 qdl3 est in quol3: q2 in vna re sūt oēs res actu:
⁊ gnō est exitus de occulto in manifestū. Et dicit ista opi/
nio: q2 agēs nō est nisi abstrahens ⁊ distinguens illas res
adinuicē q̄ sil' existūt: sicut Anaxagoras posuit intellectū
diuinū. Alia est opio dicēs: agēs creat totū ens de nouo ⁊
ex nihilo: ⁊ q2 nō h3 necessitatē ad hoc q2 habeat mām in G
quā agat. De vltimis duab⁹ nō plus ad p̄ns vt de latita/
tione formarū: q2 alibi h3 locū. vtrū aūt aliqd fiat ex nihi
lo. Dōm q2 nō nālr: sed bn̄ supernāliter. de hoc nō plus:
q2 ista questio tn̄ querit. vtrū sit dare formas abstractas
pp gnōnes inferioꝝ: sed sm neutrā istaꝝ opionū est gnō
ppria. ℂ Notādū q2 Cōmētator increpat Themistiuz:
qui posuit pp gnāta ex putrefactiōe substāntiā abstractā:
sicut datorē formaꝝ: ⁊ pp gnāta ex semine. vn̄ Cōmēta/
tor vult q2 sm opionē Themistij nō solū op3 poni sub/
stanciā abstractā pp gnāta ex putrefactione: s3 ēt pp ge/
nerata ex semine: vn̄ dicit: q2 Themisti⁹ nō itellexit quō
sit gnō: ⁊ qd est dictū q2 gnātū fit a pueniēti. i. in diffone
⁊ subā: ⁊ paucis iterpositis dicit. Oz cū oē qd̄ fit fiat a cō/
ueniēti spē: putat̄ q2 iste sermo cogat dicere formas esse
⁊ ideas: ⁊ h̄ ppter putrefacta. S3 hoc nō est veꝝ: q2 non
solū op3 ponere formas abstractas pp putrefacta: sed ēt
per illa que fiunt ex semie. Cū enim diximus q2 neēe est
vt in seminib⁹ sint v̄tutes ⁊ forme siles reb⁹ artificialib⁹
que agunt ea que hn̄t formā: ⁊ posuimus illas virtutes ⁊ H
formas factas esse: ptingit: vt habeāt alias formas a qb⁹
fiāt. Et ppter hoc qdā dicūt oēs foīas subales esse a suba
abstracta. Et rō est: q2 nihil agit in iferioribus nisi q̄tuor
q̄litates p̄me q̄ faciunt sua silia: vt calor calorez. ḡ forme
subales nō agunt: ⁊ per pñs ignis nō generat̄ in corpore
combusto ex forma subali ignis cōburētis. vn̄ cuz ignis
fiat ab igne in corpore combusto est necessario hoc fieri
altero duorum modorum: aut vt forma ignis sit in corpe
cōsequens factionem caloris ignei in eo: sicut accidentia
cōsequuntur formā: vt risibile psequitur formā hominis:
sed hoc est incōueniens. Aut cōtingit: vt fiat forma ex nō
forma: ⁊ hec nō differūt in aia ⁊ in oībus formis substan
tialibus: ⁊ tn̄ dicūt q2 nō videmus animā fieri ex aia: sed
ex nō aia. Si ergo for⁹ subalis sit facta ex pueniēti neēe

I est aīam esse abstractā a qua fiunt alie aīe ⁊ forme subſtā
tiales:⁊ sic opꝫ nō solū ponere substātias abstractas ꝑꝑ
putrefacta:sed etiā ꝓpter gnāta ex semine. ¶ Notandū
Com.31. ꝙ Cōmētator ponit quedā notabilia ad veritatē qōnis.
Primū est ⁊ ponit in septimo.d.ꝙ nos dicamus ꝙ cum
cōsiderata fuerit de mō Aristo.in hoc loco suꝑ hoc:ꝙ for
me nāles sunt gnāntes formas nāles apparebit ꝙ semi
na dant formas rerū gnātarū a seminib⁹ per formas q̄s
dederūt seminib⁹ gnāntia.vñ semina a generante abscisa
virtute habent formas sīles gnāntis:q: sunt quasi instra
generantiū:sicut ēt forme subales agūt per q̄litates tanq̄
artifex per instrm̄:sed in gnātis a nō semine corpa cele
stia sunt illa que dant istis aliqd loco seminū ⁊ virtutū:q̄
sunt in seminibus:⁊ in eis que generanť ex semine. Et ꝙ
oia ista sunt v̄tutes nāles diuine gnāntes sibi silia ſm ꝙ
K artifex ⁊ artes generant sua artificiata:⁊ sic Cōmentator
vocat virtutes in seminibus a corporibus celestibus di
uinas:⁊ nō declarat quare dicanť diuine. Et hoc est for
te pro tanto:q: sicut virtutes diuine occulte sunt ⁊ agunt
ad finē ⁊ cōplemētū:sic virtutes generate.vñ ꝓpter igno
rantiā ipsarū aliqui posuerūt ideas:⁊ aliq datorē formarū.
Et dicit Cōmentator similr̄ in.12.huius:ꝙ nō opꝫ agēs
oino esse simile ſm oēs modos.vñ generās aīam nō po
nit eaꝫ in māṁ:sed abstrahit aīaꝫ in potentia ad animā
in actu.vnde dicit:ꝙ ignis nō semper generať ab igne:sꝫ
etiā ex motu.vnde inceptio ꝓportionū ⁊ formarū existē
tiuꝫ in generantibus aīalia est:q: abstrahunt formas ⁊ ꝓ
portiones:que sunt in materia ex potētia in actū:⁊ omne
extrahens aliud de po^a in actū necesse est vt extrahēs ali
quo mō sit simile illi qđ extrahit:nō ꝙ ipsum sit met qđ
extrahiť formalr̄ ⁊ ſm omnes modos:virtutes eniꝫ que
sunt in seminibus que faciunt aīam nō sunt aīate actu:sꝫ
in potentia ⁊ virtute:sicut domus est in potētia in aīa edi
ficatoris ⁊ nō in actu:⁊ silr̄ virtutes in mā putrefactorū:
L que agunt ⁊ generant putrefacta que sunt a corꝑib⁹ cele
stibus sunt sīles virtute ⁊ potētia aīali generato ex putre
factione. ¶ 2^m notabile est per modū corollarij. Et dicit
Cōmentator:ꝙ ideo dixit Aris.in libro de aīalib⁹:ꝙ iste
virtutes sunt sīles intellectui.s.q: agunt actione intellē:⁊
sunt sīles in hoc:q: sicut intellectus nō agit per organum
corporeū determinatuꝫ:q: nullius corporis est actus:sic
virtutes in seminibus nō agunt ꝓpter determinatū orga
nū.vnde totū ꝯfusuꝫ est:q: quelꝫ pars spermatis est sper
ma:⁊ ꝑ quālꝫ partē spermatis agit virtus.vñ alie v̄tutes
agunt per determinatū organū:vt visus per oculum ⁊c̄.
Tunc addit Cōmentator:ꝙ in hoc differūt iste virtutes
generatiue quas medici vocant formatiuas a virtutibus
nālibus que sunt in corporibus aīaliuꝫ. Iste enim agunt
nō actione intellē operatiui:sed agunt per instrumenta
determinata ⁊ mēbra ꝓpria:sicut auditus per aurem.vi
sus per oculū:virtus aūt informatiua nō agit per mēbrū
M ꝓpriuꝫ. Tūc addit dubitationē Galeni:ꝙ ideo Galenus
dubitat:⁊ dixit:nescio vtrū ista virtus sit creator aut nō:
sed vniuersalr̄ ista virtus nō agit nisi per calorē qui est in
semine:nō ita ꝙ sit forma in eis:sicut aīa in corpore nāli:
sed ita ꝙ sit inclusus in eis:sicut aīa est inclusa in corpori
bus celestibus. Similr̄ dicit Cōmentator.12.huius:quia
Cō.13.⁊.18 dicit ꝙ Aristo.dicit istas virtutes similes esse virtutibus
artificialibus:⁊ in de aīalibus dicit eas esse diuinas:quia
dant vitam:⁊ assimilat eas virtutibus que dicunť intelli
gentie:q: agunt ad perfectū cōplementū ⁊ determinatū
finē. ¶ 3^m notabile ponit Cōmentator.12.huius:⁊ est de
Com.18. calore.d.ꝙ ista semina nō agunt nisi ꝑ calorē in eis:⁊ iste
calor nō facit calefactionē ⁊ desiccationē tm̄ ſm figurā ⁊
formā aīati. Et iđ dicit Aris.in de aīalib⁹:ꝙ iste calor non

est ignis:vel igneus:q: ille corrūpit aīalia ⁊ non gnāt:sed N
iste calor in seminib⁹ gnāt:⁊ ideo vt silis calori artificiali
in camino:q: sicut ars calorē mēsurat ad determinatam
opōnē:vt ad talē cultellū vel gladiū:sic iste calor hꝫ for
mā in seminibus:que ꝯseruať in sua mēsura:⁊ ista for^a nō
est aīa in actu:sed in po^a:⁊ est illa quā Aristo.assilat arti:⁊
intellectui:q̄ determinate agit:⁊ iđ dicit Aris.astū calorē
aīe nō aīatū. Et iste calor est in seminib⁹:⁊ fit ab hōīe se
men a sole.vñ dicit Arist.ꝙ hō gnāť ab hōīe ⁊ sole:⁊ ad
dit Cōmētator ꝙ iste calor factus est in terra ⁊ aq̄ ex ca
lore solis admixto cuꝫ calore aliaꝝ stellaꝝ:⁊ iđ sol ⁊ alie
stelle sunt p̄n^m vite cuiuslibꝫ viui in nā.calor igiť solis ⁊
stellaꝝ diffusus in aq̄ ⁊ terra gnāt aīalia nata ex putrefa
ctione:⁊ vlr̄ illa q̄ fiūt nō ex semine:nō ꝙ aīa sit illic pro O
ducta ex sole ⁊ orbe declini:ita ꝙ diuisim generet sic vo
luit Themisti⁹:sꝫ ex mā putrefacti educiť:⁊ oia ista de
clarata sūt in libro de aīalib⁹.ḡ calores gnāti ex calorib⁹
stellaꝝ gnānt quālꝫ spēꝫ spēꝝ aīaliū hn̄t ꝓprias mensu
ras illius caloris ex q̄titatib⁹ motuū stellaꝝ:⁊ dispōnib⁹
adinuicē in ꝓpinquitate:⁊ remotione:⁊ ista mēsura ꝓuenit
ab arte diuina itellectuali q̄ est silis vnt⁹ forme ⁊ vnt⁹ ar
tis p̄ncipalis q̄ hꝫ plures sub se:vt politica hꝫ sub se mili
tarē ⁊ nauifactiuā:⁊ sic vult Cōmētator ꝙ oia aīalia siue
fiant ex semine vel sine semine fiūt a sibi sili saltē in v̄tu
te:q: in mā putrefactoꝝ a corporib⁹ celestib⁹ deriuanť ⁊
gnānť q̄dā v̄tutes ⁊ calores q̄ gnānt determiatas species
aīaliū:q̄ assilanť illis aīalib⁹ in v̄tute ⁊ po^a:sꝫ nō for^alr̄.
sic ēt v̄tutes in seminib⁹ vt visuꝫ est. ¶ Nōn^m ꝙ ex istis
notabilib⁹ patēt solōnes rōnū oiuꝫ opionū q̄ ponūt sub
stātias abstractas ꝑꝑ gnōnes iferioꝝ:q: sꝫ forme subales
imediate nō agāt:tn̄ per se ⁊ ꝑ instra agunt.vt visum est P
Et etiā putrefacta fiunt a sili saltē in v̄tute:q: a v̄tutibus
in mā putrefacta que gnāť ex corꝑib⁹ celestib⁹:sicut etiā
virtutes in spermate sunt sīles aīalib⁹ gnātis:⁊ applicate
solōnes ad rōnes singulas. ¶ Notanduꝫ ꝙ sicut tangit
Cōmētator.12.hui⁹:⁊ in de suba orbis:ꝙ ista ꝓpō.vnū Com.24.
qđqꝫ fit a sibi sili in spē:itelligēda est in substātijs ⁊ non Cap.2.
in accidētib⁹:q: videmus ꝙ motus fit a motore imobili:
⁊ calor ex lumine ⁊ motu.vñ etiā dicit Cōmētator auctē
Alexandri.12.hui⁹:ꝙ ista ꝓpositio verificať trib⁹ condi
tionib⁹.s.p̄mo ꝙ sit agēs p̄ncipale ⁊ nō instrale:q: aliqđ
facit cicatricē in dorso:⁊ serra abscisionē in ligno:⁊ tn̄ nō
sunt silia his:q: ista sunt instra ⁊ non cāe agentes. Scđo
dꝫ intelligi in agente ꝓpinquo ⁊ non remoto. Tertio dꝫ
intelligi in agente essentialiter ⁊ nō accidentaliter.

His visis dōm ad qōnē ſm intentionē Arist.⁊ Cō
mētatoris ꝙ nō opꝫ ponere subas abstra
ctas:vt ideas vel datorē formaꝝ ꝑꝑ gnōnē iferioꝝ:⁊ hoc
ꝓbať q̄tuor rōnib⁹ Cōmētatoris:quas ponit in isto.7.p̄^a Comen.31.
est. Si gnō fieret a formis sepatis:tūc gnātū fieret ex nō
mā:sꝫ hoc est falsuꝫ:q: oē qđ fit:vel fit ex mā:vel in mā.
ꝯñtia pꝫ:q: postq̄ gnāns eēt sepatū:ēt gnātū eēt sepatū:
q: ista debēt esse silia. 2^a rō. Ad cui⁹ itellectū isti dicunt Q
ꝙ duplex est gnāns.ꝑticulare:qđ disponit māṁ:⁊ gnāns
sepatū qđ dat for^as. ¶ Cōtra h̄ arguit Cōmētator.si eēt
aliqđ agens qđ disponit māꝫ:⁊ qđ dat formā gnāti:tunc
gnātū nō esset vnū ens in actu:qđ est falsuꝫ.ꝯñtiā nō de
clarat Cōmētator:sꝫ sic pꝫ:q: actio gnāntis dꝫ terminari
ad ens actu.silr̄ actio disponentis māṁ terminať ad ali
qđ ens actu.ḡ sunt duo in actu. 3^a rō.si esset gnāns sepatū
⁊ agēs ꝑticulare disponēs māṁ:tūc vnū actū ſm ꝙ vnū
actū gnāreť a duob⁹ agētib⁹ eodē mō ꝓpinquitatis:sꝫ hoc
est falsuꝫ:q: bñ possē eēt ꝙ vnū actū gnāreť a duob⁹ cāis
efficiētib⁹:quaꝝ vna est vlis.alia ꝑticlaris:sꝫ ipossē eodē
mō ꝓpinquitatis.ꝯña pꝫ:q: idē agēs qđ dat for^as idē agēs

A disponit mām: ꝛ si tūc esset aliud agēs particulare disponens mām: ꝛ aliud qd̄ daret formā: tunc essēnt duo agentia. 4ª rō: gnātuȝ est formatū: q2 nō est pura for³ p se existens. ḡ gnāns est formās: ſȝ for³ transmutat mām: sed separati a mā ꝛ motu nō pōt trāsmutare mām: q2 trāsmutatio est p v̄tutes māles. vñ Arist. ꝛ Cōmētator volunt q̄ ad gnōnē inferioꝝ sufficit corpus celeste ꝛ agentia iferiora particularia: q2 ad hoc reducit gnōnē ꝛ corruptioneȝ. vñ ēt per hoc saluat̃ silitudo inter generās ꝛ gnātū: vt visuȝ est. Comē.31. ℂ Notandū q̄ Cōmētator hic ostēdit incidentaliter qd̄ mouit Arist. ad ponēdū itellectū agentē separatuȝ: q2 hoc fuit formatio ꝛ ꝓductio formaꝝ intellig^ari ꝛ actuū virtutū itellectiuoꝝ: q2 sicut mixtū cū mā fit a mixto cū mā: sic nō mixtū cū mā fit ab agēte nō mixto cū mā: sed act³ intelligibiles ꝛ forme itelligibiles sunt imāles: ergo fiunt ab agente imateriali: qd̄ est itellectus agens. ℂ Ad rationes patet ex dictis. ℂ Questio. XX.

B Tex.c.33. ℂ Quoniam ꝟo diffinitio est ratio ꝛc̃.

Queritur circa hoc caplm̃. vtruȝ diffō sit rō hñs ptē ꝛ ptē. ℂ Argr̃ q̄ diffinitū nō hȝ ptē ꝛ ptē: q2 subē abstracte non hñt ptē ꝛ partē: ꝛ tñ diffiniunt̃: ergo nec diffinitio: q2 diffinitio ꝛ diffinitū iportāt eādē nām. ḡ si diffō haberet partē ꝛ partē: ꝛ silr diffinituȝ: cuȝ sit diffinitū idē cū diffōne. ℂ Itē dīa vltima est inTex.c.43. diuisibilis: q2 qdditates reꝝ sunt sicut numeri. ex. 8. hui⁹. ℂ Ex hoc arguit̃: dīa specifica nō hȝ ptem ꝛ pteȝ: q2 est vna for³ simplex. ḡ nec diffō: q2 diffō tñ dicit dīaȝ specificaȝ: q2 dīa specifica est tota subā: ꝛ act⁹ diffiniti: vt vult Tex.cō.10 Cōmētator 7° hui⁹: ꝛ diffō iportat subāȝ ꝛ actū diffiniti: ꝛ sic diffinitio tñ cōstat ex dīa: ꝛ per ꝯñs non hȝ partem ꝛ partem. ℂ Item illud qd̄ intelligit̃ simplici intelligentia illud nō hȝ partem ꝛ partem: q2 pma operatio intellēo Tex.cō.21. est simpliciū ꝛ nō cōpositoꝝ. 3° de aia. ſȝ res diffinita est C hmōi: q2 dicit actuȝ intelligent̃ simpliciū: q2 notificat essentiaȝ: ꝛ res diffinita intelligit̃ simplici intelligentia.

Tex.cō.33. Tex.c.28. Tex.cō.43. **Oppositum** vult Arist. in ṗdicta lr̃a: q2 dicit q̄ diffō est rō hñs ptes. 2° phy. dicit. n. q̄ ptes diffōnis sunt for³: ꝛ hoc etiaȝ dicit in isto 7°.

Dicendum ad qōnē. q̄ diffō vera hȝ ptes: ꝛ hoc pbat̃. Ois rō hȝ ptes: q2 capiēdo rationē ꝓ mō sciēdi q̄ deuenit̃ a noto ad ignotū hȝ ptes: q2 rō resoluit ad ṗn³ rei: p q̄ notificat̃ diffinitū: sed diffō est rō per quā notificat̃ diffinitū. ḡ ꝛc̃. ℂ Iteȝ arguit̃ ex pte diffiniti: illud tñ est diffi^le ꝓprie qd̄ est spēs in gñe subē: ꝛ hoc pȝ: ſȝ spēs cōposita ex plib⁹ ptib⁹: vt ex gñe ꝛ dīa. ḡ hȝ ptes: ꝛ p ꝯñs diffō. ℂ Itē. vbi est ꝯpositio ꝛ diuisio: ibi est ps ꝛ ps: ſȝ diffō inuestigat̃ per cōpōnē ꝛ diuisionē. ex 2° poste. q2 genus ṗ diuidit: ꝛ postea vna dīa cōponitur cū gñe: ꝛ pcreat̃ sibi in esse: q2 res hȝ duplicē notitiā cōfusaȝ que iportat̃ per genus: qd̄ nō sufficit ad pfectionē rei: sed ēt regrit̃ cognitio pfecta: q̄ habet̃ per dīaȝ cōtrahentē nāȝ cōfusaȝ gñis ad determinatū esse: q2 genus D dicit ꝯfusuȝ intellectū ad cognitionē spēi: sed dīa ad determinatū intellectū spēi. ℂ Itē. ex lr̃a: ꝛ Cōmentator format rōnē sic. Sicut est ꝓportio diffōnis ad diffōneȝ vel ad reȝ eadē est ꝓportio partis diffōnis ad partē rei: quia sicut tota diffinitio declarat totā qdditatē rei: sic ēt ptes diffōnis declarant ptes rei: sed hoc nō esset nisi diffō haberet ptes. Et ex ista rōne Cōmentatoris expresse pȝ q̄ partes diffōnis differunt realr̃ ꝛ q̄ dicūt diuersas partes realr̃ diffiniti: nō tñ ſȝ rōnē: vt cōiter dī: q2 dicit̃ cōiter: q̄ sicut tota diffō declarat rōnē vel totaȝ qdditatē rei: ita ptes diffōnis declarant partes qdditatis rei. Unde opȝ

E esse plures partes diffōnis: q2 vnum nomen nō pōt notificare sufficienter qdditatē diffiniti: q2 diffinitio equiuoca nulla est: vt dī 6° topic. Unde etiam Aristo. dicit ṗmo Cap° p̄. Tex.cō.5. physicoꝝ: diffinitio diuidit diffinituȝ in singula. i. in partes ꝛ ṗncipia: ꝛ sic pȝ q̄ diffinitio hȝ partes nō ſm rōneȝ tñ differentes: sed realiter. Unde etiā Cōmentator dicit Com.43. 7° huius: q̄ diffinitio cōstat ex genere ꝛ dīa: ꝛ genus dicit formaȝ gnāleȝ: dīa specialeȝ. de hoc satis visuȝ est. 2° huius: qñ disputabat̃ vtrū forma generis realr̃ differt a forma specifica: ꝛ sic pȝ q̄ diffinitio hȝ partes: siue sit naturalis que cōstat ex mā ꝛ forma: siue logica: que constat ex genere ꝛ differentia.

Ad rōnes. Ad primā. diffinitū ꝛc̃. negatur añs: q2 diffinitū hȝ partes. ℂ Ad ꝓbationem. F forme abstracte ꝛc̃. dicit̃ cōmuniter ſm illos qui ponunt subas abstractas esse in predicamento: qd̄ habent partes ſm rōneȝ: q2 dicunt: q̄ in substantiis abstractis est aliqd̄ inuenire in quo cōueniunt: sicut in nā intelligentie: ꝛ ab illo accipit̃ ratio generis: ꝛ est aliud inuenire in quo differunt q̄ vna est magis in actu: ꝛ intelligit per species magis vles. Alia est minus in actu: ꝛ intelligit p spēs minus vles: ꝛ ab illo accipit̃ rō dīe: ꝛ dicūt q̄ in eis illud est idē ſm idē: imo ſm reȝ a quo accipit̃ rō gñis ꝛ dīe. Alr̃ soluit̃ ſm illos q ponūt q̄ itelligētie nō sint in pdicto. vñ dicunt q̄ subē abstracte nō diffiniunt̃ ꝓprie: ſȝ notificant̃ p motū: sicut pȝ in 7° huius. vñ ꝓprie diffōnē nō habēt: Com.3. cū nō hēant ptes reales. vñ ēt dicit Cōmētator. 8. phy. ꝛ Com.5. 12. huius: q̄ nō est via ad demōstrādū subas abstractas esse nisi motus. vñ oēs alie vie sūt diminute. ℂ Ad aliaȝ rōnē. Dīa ꝛc̃. ꝯñtia negatur: q2 diffō nō tñ ꝯstat ex dīa G specifica: sed ēt ex gñe. ℂ Ad ꝓbationē. q̄ dīa dicit totā subāȝ ꝛ actū diffiniti. Dōm q̄ Arist. itelligit q̄ dīa specifica dicit totā subāȝ ꝛ actū itelligit finalē ꝛ cōpletā ꝯhēteȝ subas ꝛ formas gnāles ad determinatā māȝ: nō tñ negat qn plures sint for^e gnāles. ℂ Ad aliā. Illud qd̄ intelligitur ꝛc̃. Dōm q̄ hic partes pōt itelligi duplr̃. Uno mō q̄ hēat ptes cōponētes ipȝ ad vnū esse ꝛ nām. Alio mō aliqd hȝ ptes ꝯstituētes ipȝ nō ſȝ vnū eē eēntiale: ſȝ accidētalr̃ tñ: sicut sūt aggregata p accñs. mō illud qd̄ itelligit̃ simplici itelligētia pōt hic ptes cōponētes ipȝ q̄ ad vnaȝ essentiā ꝛ nām. vñ cōpositū ex mā ꝛ for^a itelligit̃ simplici itelligētia: ꝛ tñ hȝ ptes: verū est: nō hȝ ptes nō ꝯstituētes vnū eēntialr̃. Et tu dicis: q̄ diffō ꝛc̃. ꝯcedit̃: qd̄ dicit actū itelligētie simpliciū: ꝛ ille hñ est pluriū ptiū ordinataruȝ ad vnā essentiā: sicut est genus ꝛ dīa. ℂ Qō. XXI.

Tex.cō.33. ℂ Amplius aūt si priores sint partes ꝛc̃.

Queritur circa hanc ptē. vtrū ptes sint ṗores toto. ℂ Arguit̃ q̄ nō. Illud qd̄ diffinit̃ p alterū nō est ṗus eo: quia diffō dat̃ ex ṗorib⁹: ſȝ ps diffinit̃ p totū: quia H acut⁹ angulus diffinit̃ p rectuȝ: q2 est minor recto: ꝛ acut⁹ angulus est ps recti. ḡ pars nō est ṗor toto. ℂ Itē. illud est ṗus altero: qd̄ pōt esse sine illo: ꝛ ipm non pōt esse sine ipso: q2 ṗus pōt eē sine posteriori: ꝛ posteri⁹ nō sine priori: ſȝ pars nō pōt eē sine toto: ꝛ totuȝ hñ sine pte: q2 acut⁹ angulus nō pōt esse sine recto: ꝛ rect⁹ angulus pōt esse sine acuto: saltē in actu. ḡ ps nō est prior.

Oppositū arguit̃. simplex ṗus est cōposito: ſȝ ptes simpliciores sūt toto. ℂ Itē. illō est ṗus altero: cui⁹ gnō est ṗor: ſȝ ptes ṗus gnānt̃ toto. ḡ ꝛc̃.

Notandū ad intellectū qōnis sicut dicit Aristo. q̄ ps dī multiplr̃: qdā est ps que mēsurat totum ſm quātitatē: ꝛ sunt māles sicut carnes ꝛ ossa: quedaȝ sunt ptes q̄litatiue: ꝛ vocant̃ qdditatiue ꝛ foiales: sic

I est genus ⁊ dĩa. Un̄ notandū q̄ cōis est opio: q̄ duplex
est forma. s. for° ptis: vt aia q̄ nō dicit totā q̄dditatē rei: sꝫ
ptē. Alia est forma totius: sicut humanitas: q̄ dicit totam
q̄dditatē rei: q: illaꝫ dicunt esse cōpositā ex mā cōi ⁊ for-
ma. Et dicunt q̄ de illa forma ⁊ quātitate loquit̄ Aristo.
hic. vñ dicūt q̄ hec est snia Aris. ad excludendū opiones
platonis de ideis: q: dicebat spēs rerū nãliū ēt per se exi-
stentes sine mā sensibili: quasi mā sensibilis nō esset aliq̄
mō pars spēi. Ostenso igit̄ q̄ mā sensibilis sit ps spēi in
nãlib° ostēdit̄ q̄ ipole est eē spēs rerū nãliū sine mā sen
Vide doctorē in lec. 9. in expositiōe t. 34. sibili: sicut hoīeꝫ sine carne ⁊ ossib°. Et dicit expositor. q̄
hic est tertius modus destruēdi ideas. Nā pmo Arist. de-
struit ideas p hoc q̄ idee nō sunt cā gnātionis: neqꝫ per
modū gnãntis: neqꝫ p modū exēplaris. z° destruxit p h
q̄ q̄d erat nō est separatū ab eo cuius est. Modo tertio
K destruit ideas: per hoc q̄ mā sensibilis in cōi est ps spēi
⁊ q̄dditatis: sed lꝫ hoc cōiter dicat̄: tñ vr̄ esse cōtra Arist.
q̄ vult. q̄ tota q̄dditas rei sit forma: q: vbiqꝫ notat foīaꝫ:
7° meta. cō. 21. qđ q̄d est. Et ēt hoc apparet p Cōmētatorē dicentē: q̄ q̄d-
ditas hoīs vno mō est hō. alio mō nō est hō. Est hō p for-
ma: ⁊ nō est hō pro cōposito ex mā ⁊ forma: de hoc prius
visuꝫ est. Sed q̄ instat̄ q̄ res nãles diffiniunt̄ p māꝫ sen
sibilē: q: p hoc differūt a mathematicis: vt visuꝫ est in 6°.
Dōm q̄ nō valet: q: si mā ponit̄ in diffōne spēi: pp hoc
nō est ps q̄dditatis: q: mā non ponit̄ in diffōne q̄ sit ps
q̄dditatis: sed deferēs q̄dditatē: q: mā tñ est ps ꝯpositi.
7° met. t. cō. 7. 33. ⁊ 34. ¶ Notandū vlteri° sicut dicit Aris. ⁊ Cōmētator. q̄ tri-
plex est suba. mā. for°: ⁊ cōpositū ex his: ⁊ dicit Cōmēta-
tor: cū suba dicat̄ de mā. for°: ⁊ cōposito: tūc for° sube dr̄
esse suba: ⁊ q̄dditas rei cum ipsa declarat essentiaꝫ illius.
Cō. 33. ⁊ 34 ¶ Et tūc addit vnū notandū q̄ apparet q̄ mā nō est ps
q̄dditatis. vñ dicit: q̄ mā dr̄ esse ps sube fm ꝯsiderationē
ad subaꝫ cōpositā ex mā ⁊ for°: sꝫ fm ꝯsiderationem ad
subam declarantē essentiā ⁊ q̄dditatē rei: nō dr̄ ps sube:
Com. 34. sed deferēs formā ⁊ q̄dditatē. ¶ Notandū vlteri° vt di-
L cit Cōmētator q̄ forma differt a mā: q: for° p se p̄dicat̄
de hñte formā: q: declarat q̄dditatē rei subalē: ⁊ nō intel-
ligit q̄ forma p̄dicet̄ in recto de cōposito: sꝫ de q̄dditate:
mā aūt nō predicatur per se de habente: qđ quid est.

His visis dōm q̄ ptes formales sunt priores. Et cā est. Illud est prius altero: qđ ꝯstituit sub-
stantiā eius: ⁊ dat eē q̄dditatiuū: hec est manifesta: sꝫ par
Tex. cō. 35. tes formales respectu toti° sūt h̄: vt pꝫ ex lr̄a. ¶ z° dōm
q̄ ptes mãles sūt posteriores toto. Et cā est. Illud est po-
sterius toto: in cui° diffōne ponit̄ totū: ⁊ rō p̄us tacta est:
⁊ dꝫ intelligi q̄ ptes mãles ⁊ q̄ntitatiue sūt posteriores to
to pfectione: sꝫ tñ sūt p̄ores gnōne: q: nā pcedit in gnōne
ab iperfecto ad pfectū. Sed ptes formales sūt p̄ores toto
Tex. cō. 35. pfectione. Et hoc innuit Aris. in lr̄a: q: dicit: q̄ ptes p̄ores
sunt toto: aut oēs: aut q̄dā: ⁊ exponit Cōmētator. q̄ si oēs
ptes sunt forme: tūc oēs ptes p̄ores sunt toto: sꝫ si q̄dā par
tes sunt forme: ⁊ q̄dā māe: tūc nō oēs ptes p̄ores sūt toto:
M sed q̄dā: q: tñ formales. Sꝫ expositor aliter exponit di-
Expō ista est beati Tho. in lec. 10. super expositiōe t. 35. cens: q: Aris. dicit h̄: q: ptes for° q̄nqꝫ nō sunt de necessi-
tate spēi. vt visus. auditus ⁊ cetera q̄ sūt ptes aīe sensitiue
nō sunt de integritate ⁊ necessitate aīalis: pōt eñ aīal esse
sine his: sꝫ sunt de pfectiōe: q: aīal pfectū hꝫ hos sensus.
Alie sunt forme de nccītate: sicut tact° nccīus est aīali: mō
dicit q̄ Aris. dic̄ q̄ oēs ptes foīales sūt p̄us toto: aut q̄dā:
sicut ille que sunt de nccītate. 3° adhuc aliq exponūt hoc
ex habitudine: que est inter genus ⁊ dĩaꝫ: q: genus dicit
formā potētialē: dĩa formā actualē. mō alicui vr̄ q̄ gen°
pp potētialitatē suā nō sit prius toto: tñ dĩa p̄or est toto.
ergo dicit: aut oēs: aut q̄daꝫ: expō Cōmentatoris est me-
lior. ¶ Ex his pꝫ ēt z° qō soluta. s. ptes ponant̄ in diffōne
N totius: q: tñ formales. vñ si mā ponit̄ in diffōne: hoc nō
est iō vt sit ps q̄dditatis: sed tñ ps cōpositi: ⁊ deferēs q̄d-
ditatē: sed qui tenent aliam viaꝫ dicunt q̄ mā in cōi po-
nitur in diffōne: ⁊ sic pars formalis: sed materia indiui-
duata nō ponitur in diffōne: q: illa dr̄ pars māe.

Per hoc pꝫ ad rōnes vtriusqꝫ ptis: q: vere pbāt q̄ ptes mãles sint posteriores. Sꝫ rōnes
in oppositū pbant de ptib° formalib°: q̄ sint p̄ores: vel
q̄ ptes mãles sint posteriores toto via gnōnis. ⁊ hoc con
cessum est in positione. ¶ Questio. XXII.

Tex. c. 42. ¶ **Nunc autem dicamus primum ⁊c̄.**

Queritur circa hanc partē. vtrū genus significet vnā nãm: vel suas
spēs. ¶ Et arguit̄ p̄ q̄ nō significet suas spe
cies. Genus nō p̄dicat suas spēs: q: si predica
Q ret suas spēs: tunc ista: hō est aīal: que est in p̄
mō dicendi p se esset falsa: q: sensus esset q̄ hō est aīal. i.
asinus ⁊ equus: sed hoc est falsuꝫ ⁊ incōueniēs. g̃ nec sigt̄
suas spēs: q: termin° qđ sigt̄ subijcit ⁊ p̄dicat: vt pꝫ p̄ po-
steri. ¶ Itē. si gen° p̄dicaret suas spēs ⁊ nō vnā nãm: tūc
esset equocū: hoc est falsuꝫ: q: gen° p̄dicat̄ vniuoce. ꝯñtia
pꝫ: q: spēs differūt fm rōnes: ⁊ sic genus sigñaret multa
fm diuersas rōnes: qđ est de rōne equoci. Itē genus non
sigñat dĩas: q: gen° est in po° ad dĩas: teste Porphyrio
qui dicit: q̄ genus potestate habet omnes dĩas: actu vō
nullam. ergo nec significat suas spēs: q: eadeꝫ est habitu-
do generis ad dĩas: que est ad species: cū species ꝯstitua-
tur per differentiam contrahentem genus.

Oppositum arguit̄. Si genus nō sigñaret suas spēs: sed aliqd aliud: tunc predica-
tio in p̄ mō dicendi p se eēt falsa. dōo hō est aīal: qđ est ꝯ
In cap° de per se. Aris. p̄ poste. ꝯñtia pꝫ: q: termin° sigñat qđ subijcit ⁊ pre-
dicat. ¶ Itē. sicut se hꝫ spēs ad indiuidua: sic gen° ad spe
P cies: p cōuenientē silitudineꝫ: sed spēs sigñat indiuidua:
Comen. 20 q: dicit Cōmētator 7° hui°: q̄ for. nō est aliud q̄ aīalitas
⁊ rōnalitas: ⁊ illud est spēs. Et pꝫ ēt per Boetium super
Porphyriū ⁊ predicamēta: vbi dicit: q̄ spēs est tota sub-
stātia indiuiduoꝝ. ¶ Notādū q̄ cōis est opio: q̄ genus
nō significet suas spēs. Et hoc pbant p p̄mā rōnē: tamē
dicūt q̄ noīe generis significat̄ aliqd: qđ est idē realr̄ cū
suis spēb°. i. cōpositū ex mā ⁊ forma incōplū est p̄n° appa
rētis cōis: sicut aīal incōplū est p̄n° ipsius sentire. ¶ No-
tandū q̄ isti ꝯtradicunt sibi: q: gen° sigñat illud qđ noīe
generis significat̄: vt itellectus intelligit illud qđ ab ipso
intelligit̄: ⁊ visus videt illđ qđ ab ipso vr̄: sꝫ noīe generis
significat̄ illud qđ est ideꝫ realr̄ cū suis speciebus: vt di-
cunt. g̃ genus significat suas spēs. ¶ Dimissa g̃ ista opio-
ne. ¶ Notandū q̄ genus capit̄ duplr̄. vno mō pro natu
ra generali que est in potētia ad spēs: de qua dicit Por-
phy. q̄ genus potestate hꝫ oēs dĩas: actu vō nullā. Alio
Q mō capit̄ pro aggregato ex natura generali ⁊ forma spe-
cifica: sub ratione tamen forme generalis.

Hoc viso dōm duas ꝯclōnes ad qōneꝫ. Primo q̄ capiēdo genus p̄ mō nō sigñat suas spēs.
Et rō est: q: qđ est in po° ad oēs spēs nō sigñat eas: q: si-
gnificatū actu importat̄ p dictionē: sed genus est in potē
tia ad spēs: vt pꝫ ex dictis. ¶ z° dōm: q̄ capiēdo gen° z°
mō q̄ sigñat suas spēs. Et causa est. Et pōt capi ex dictis
coꝝ: dicūt. n. q̄ in ꝓpositione vbi genus predicat̄ de spe
cie ⁊ ponitur ex parte predicati genus predicat̄ de spē p
se in pmo mō sub mō essendi cōi: q: idē est: hō est homo:
⁊ homo est aīal: ⁊ sic de alijs. ¶ Ex hoc sic arguit̄. ꝓpo-
sitiones eedē ⁊ ꝯuertibiles habent eosdem terminos: sed
iste propositiones sunt eedē: homo est homo: ⁊ sentiens:

A ꝛ homo est aial: ꝛ homo sentiens significat hoīem. ergo ꝛ aial: ergo genus significat suas spēs. ¶ Item terminus significat qđ subycit ꝛ predicat: sed ipsi dicūt ꝙ gen⁹ predicat spēm. ergo significat spēz. ¶ Itē premitto ꝙ vox inquātum vox pōt signare qualꝫ rez: ꝛ ēt sibi nō repugnat rō significandi: qꝛ aial ante ipositionē ita potuit signare turrim: mō ponat ꝙ aliqua vox significet hoiez: vt sentiens: vel vt hꝫ aiam sensitiuā: ꝛ vocet .b. vel aial. Tunc arguit̃ hō est aial. vel .b. ista est vā: qꝛ ista est vera: homo est hō. vt sentiens: vel vt hꝫ aiam sensitiuam ſm diuersos modos: ēt est vā: ideo ꝙ vox signat hoc: qꝛ ꝓpōnes verificantur ꝓ signato termino ꝛc. aut ergo ista ꝓpositio hō est aial: est denoiatiua: aut equoca: aut analoga: aut vniuoca. ꝑ diuisionē sufficientē: nō est denoiatiua: qꝛ hō vt sentiens non accidit subo. s. hoi: lꝫ sentiens sit accñs: nec est equoca: qꝛ dī de spēb⁹ ſm vnā rōnē acceptā ab vno mō essendi cōmuni. s. a sentire: vt ipsi dicūt: vel ab vna forma: sicut B vnus est: nec est analoga: qꝛ analogū dī de analogatis ſm diuersas rōnes: quāuis sint ordiate: qđ nō est: dicēdo hō est aial. vel hō est hō: vt sentiens. ergo ista ꝑdicatio est vniuoca. vel ergo est ꝑdicatio generis de spe vel spēi de indiuiduis: ꝑ sufficientez diuisionez: non est predicatio spēi de indiuiduis: qꝛ homo ꝛ asinus sunt diuerse spēs formalr distincte ꝛ per se. ergo erit predicatio generis de spe: ꝛ sic habet̃ intentū ꝙ aial significet suas species.

Ad rōnes. Ad primā. genus nō predicat ꝛc. Dōz ꝙ imo. Et tu dicis ꝙ esset falsa: hō est aial. nego. ¶ Ad ꝓbationez: ꝙ tātū est dicere hō est aial: quātū hō est asinus. Dōm ꝙ nō est verū: qꝛ aial nō significat sub proprys rōnib⁹: sꝫ sub rōne cōi: que a mō essendi cōi accipit̃ ſm eos. vel a forma generali. Mō bñ sequitur. si genus significaret sub ꝓprys rōnib⁹ spēs: qꝛ dicendo hō est aial: esset dicere hō est asin⁹. ¶ Cōtra hoc ipsi C arguunt: genus aut predicat vnaz spēz: aut oēs: aut aliud: per sufficientē diuisionē. Si vnā: tunc qua rōne vnam ꝛ alias nec ꝑdicat oēs: qꝛ sic esset falsa predicatio: nec aliud predicat dōo hō est aial. ¶ Ad hoc dōz: ꝙ vnā spēz ꝑdicat: qꝛ dicendo hō est aial: aial predicat hoiez vt sentiens. Et cū dī: qua rōne predicat vnā ꝛ reliquā. Ad illud dꝫ ridēri ꝙ verū est inquātū est ex parte dialis: qua rōne ꝑdicat vnam spēz: ꝛ reliquā: sed tñ inquātū ex parte hois ꝛ subi: nō est verū: qꝛ subm restringit aial ꝓ nā humana. ¶ Cōtra hoc dubiū. Subiectū nō restringit̃ per predicatum: nec ecōuerso: qꝛ aliter ista esset vera. ois homo est albus restringeret hoiem pro albis. Dōm est ꝙ subiectū nō restringit predicatū ad aliquid ꝯtentum sub eo si sit indifferens ad illud: ꝛ ad suū oppositū. vt hō nō cōtrahit colo ratū ad albū: qꝛ indifferens est ad nigrū ꝛ ad album: sed subiectū bene restringit ꝑdicatū ad aliqđ ꝯtentū sub eo: si sibi de nā sua determiat hoc mō: sic est hic: hō .n. restringit aial ad spēm humanā: ꝛ ad aial rōnale: qꝛ hō de natura sua determinat sibi aial. ¶ Ad aliam. ꝯñtia nō tꝫ: nisi genus significaret suas spēs ſm proprias rationes: sed hoc D non est: qꝛ genus significat suas spēs ſm rōnez cōmunē. ¶ Ad aliā. sicut se habet genus ad dñiam ꝛc. tenentes cōmunē viam negarent: qꝛ dicunt ꝙ genus actu includitur in intellectu essentiali speciei: sed nō includitur in intellectu essentiali differentie: sed ſm aliam viaz posset ꝯcedi maior: ꝛ cum dicit̃: ꝙ genus ꝛc. Dicendū ꝙ significat differentias. ¶ Ad ꝓbationē: ꝙ genus est in potētia. verūꝫ est de genere capiēdo pmo mō: ꝛ de illo loquit̃ Porphyrius: sed capiendo genus 2° mō ꝓ aggregato nō est in potentia ad dñias: sed est idē cū eis: ꝛ significat eas. vñ idem Tex. c. 43. nō est in potētia ad seipsuz. ¶ Itē Aristo. dicit. 7° hui⁹: ꝙ genus nihil aliud est preterꝗ species: ꝛ per ꝯñs significat eas. Et hec de qōne.

¶ Questio. XXIII. E

Consequenter querit̃ Utrum ex ptib⁹ diffōnis: sicut ex gñe ꝛ dñia fiat vnū per se. ¶ Et arguit̃ pᵒ ꝙ nō. Quia ex illis nō fit vnū per se: quoꝝ vnū nō iest alteri: qꝛ ex illis: quoꝝ vnuz non inest alteri: neqꝫ ꝑticipat alterū: nō fit vnū ꝑ se. vñ ex mā ꝛ forma nūꝗ fieret vnuz ꝑ se: nisi forma inesset mā: sed dñia nō iest generi: nec genus participat dñiaz: qꝛ qua rōne vna dñia inesset alteri eadē rōne ꝛ altera: ꝛ sic opposita essent in eodē. ergo ex illis nō fit vnū. ¶ Itē. ex duob⁹ entib⁹ in actu nō fit vnū in actu. 7. ꝛ 8. hui⁹: qꝛ act⁹ separat ꝛ distinguit. mō ex illis que distinguunt̃ ꝛ separant abinuicē nō fit vnū per se: sꝫ genus ꝛ dñia sunt in actu: qꝛ gen⁹ est forma gnālis. dñia forma spālis: Cōmētator 2° phys. sed forma est actus. ergo ex ipsis nō fit vnū. ¶ Itē. si ex partibus diffōnis fieret vnū per se: tunc eiusdez rei sil̃ essent plures cognitiones essentiales simul ab eadē potētia: sed hoc est falsuz: qꝛ intellectus simul nō intelligit plura ꝛ diuersa essentialiter: sicut pꝫ 2° huius: ꝓbatio ꝯñtie: qꝛ gen⁹ cōstituit cognitionē essentialē in intellectu: ꝛ dñia silr. ergo si genus ꝛ dñia componerent vnam nām ꝛ essentiaz per se: tunc illa essentia cognosceret̃ diuersis cognitionibus essentialibus simul ab intellectu: qđ est falsum.

Super t. cō. 47. ꝛ 43.

Tex. c. 49.

Tex. cō. 15.

Comē. 28.

F

Tex. cō. 10

Oppositum vult Arist. in lfa: q vult ꝙ diffō dicat vnā nām per se: ꝛ ꝑ ꝯñs partes diffōnis ꝯstituunt vnam nām ꝑ se ꝛ essentiā ꝑ se. ergo ꝛc.

Tex. c. 42 ꝛ 43.

Dicendum est ad qōnē: ꝙ ex partibus diffōnis cōstituit̃ vna nā ꝑ se ꝛ essentia: ꝛ hoc ꝓbat̃ rōnib⁹ Aristo. in lfa. ¶ Ad cui⁹ intellectū notādū ꝙ diffō vno mō pōt cōstitui ex oīb⁹ differētys ꝛ genere remoto cū dñia finali: vt hō est suba aiata corporea sensibilis rōnalis. Alio mō pōt cōstitui diffō ex genere ꝓpinquo ꝛ dñia finali: vt homo est aial rōnale. Modo si gen⁹ remotū ponat̃ in diffōne: opꝫ hoc esse cū oībus differētys superadditis: sed si genus ꝓpinquū ponat̃ in diffōne: nō opꝫ ꝙ oia genera ꝛ oēs dñe ponant̃ in diffōne: sꝫ tñ additur eis dñia finalis ꝛ vltima: qꝛ genus ꝓpinquuꝫ includit oia genera superiora: ꝛ dñia vltima includit oēs alias dñias. vñ quocūqꝫ modo cōstituat̃ diffō semper partes diffōnis cōstituunt vnaz nām per se. Et hoc ꝓbat̃ sic. Ex illis fit vnū per se: quoꝝ vnū addit supra aliud actū perfectū ꝛ subam ꝑfectā: qꝛ act⁹ cōpletus cū ente in po° facit vnā nām ꝑ se: sꝫ hoc est in ptib⁹ diffōnis: qꝛ diffō cōstat ex gñe remoto ꝛ oīb⁹ dñys. ex lfa: qꝛ vltima dñia addit supra alias actū cōpletū ꝛ subaz finalem: qꝛ dñia vltima est actus: ꝛ tota suba rei diffinite. ergo fit vnum.

G

Tex. c. 43.

Ad rationes ad primaz. Ex illis nō fit vnuz ꝛc. Concedit̃. Tu dicis: ꝙ dñia nō inest generi. Concedit̃ inquantū genus ab⁹ consideratur: sic generi nō inest dñia: nisi in potētia: genus ēt nō participat dñiaz: nisi in potētia: sed tñ inquātū dñia addit̃ generi actus: ꝛ educit̃ de po° generis: tunc dñia actu inest generi: ꝛ genus actu participat dñiaz: sicut de forma respectu materie. ¶ Ad aliam. Ex duobus ꝛc. Concedit̃: que sunt in actu finali: sꝫ si vnū ꝑportat actū gnālē q hꝫ se ad actuz ꝛ formā finalē in po° in eis bñ fit vnū: ꝛ sic est in ꝓposito: qꝛ genus ꝑportat formā: tñ nō est vltima ꝛ finalis: sed generalis ꝛ potētialis: ꝛ ordinat̃ ad dñiaz specificā tanꝗ ad vltimū actū ꝛ cōple^m. ¶ Ad aliā. si ex ptib⁹ diffōnis ꝛc. Ad hoc dicunt tenentes ꝙ itells nō intelligat sil̃ plura ꝛ diuersa sub ꝓprys rōnibus: qꝛ essentiales cognitiones diuerse nō pñt esse simul eiusdē rei ab eadē po^a: si non sunt ordinate: sed si sint ordiate bñ pñt: qꝛ itellectus pōt plura intelligere simul ordinata in vnuz: vt ptes totius integral

H

I stant sub vna forma ꝛ vno actu finali: sicut pꝫ de partib⁹
domus que intelligunt simul inquantū sub vna forma ꝛ actu.
Nō sic est de genere ꝛ dīia: ꝙ lꝫ iportent diuersas cogni
tiones essentiales: tn̄ ordinant ad vnā cognitionē finalē:
qꝛ genus ꝛ oēs pcedētes vltimā ordinant ad dīiaꝫ speci
ficaꝫ tanq̄ ad vlti^m actū ꝛ subam: ꝛ sic pñt sil intelligi.in
nā specifica. Sed tenētes ꝙ itells simul possit plura itel
ligere sub ppaꝫ rōnib⁹: dicūt ꝙ plures cognitiones eēn
tiales: eēt nō ordinate pñt sil eē in eadē ṽtute: nō plus de
hoc ad pñs: qꝛ visuꝫ est in 4°. ¶ Qō. XXIIII.

Te.cõ.44. ¶ Qm̄ suo de substātia perscrutatio est ꝛc̄.

Queritur circa hoc caplm̄. Utrū vlia
realr̄ sint sepata a singulari
bus sensibilib⁹ ꝛ corruptibilib⁹. ¶ Et argui
K tur ꝙ ꝙ sic. Illud qd̄ est ppetuū nō est cōiun
ctū in esse cū corruptibili: qꝛ nō est intelligi
bile ꝙ corruptibile ꝛ gnābile ꝯiungant eterno in esse: qꝛ
Te.ꝯ.vlt^i. ista differunt gñe: ꝛ plusq̄ spe. 10. huius: sed vlia sunt per
Tex.ꝯ.19. petua ꝛ singularia sensibilia sunt corruptibilia. pmo po
Tex.cõ.53. sterioꝝ. ꝛ. 7. huius: ꝛ pmo phy. ḡ nō cōiungunt. ¶ Item
illud de quo est scia nō dꝫ esse ꝯiunctū cū illo de quo non
est scia: qꝛ illa non sunt cōiuncta: de quoꝝ vno est scia: de
alio nō: qꝛ aliter de eodē eēt scia ꝛ nō scia: qꝛ est ꝯdictio:
sed de vlib⁹ est scia ꝛ nō de sing^{ri}. pmo poste. de singula
ribus nō est scia: qꝛ cū recedunt a sensu nō est certuꝫ ipsa
Tex.cõ.55. esse. 7. hui⁹. ¶ Itē. illa nō sunt ꝯiuncta in esse: quoꝝ vnuꝫ
est ppinquus sensui: ꝛ aliud remotius ab eo: qꝛ si essent cō
iuncta idētitate: tūc sic vnū est ppinquū sensui ꝛ reliquū:
sed singularia ppinqora sunt sensui. vlia remotiora. pmo
Tex.cõ.4. phy. qꝛ vlia ꝛ singularia opponunt in hoc: qꝛ singularia
ppinqora sunt sensui vlib⁹. ḡ nō sunt cōiuncta. ¶ Itēꝫ.
illa in qbus latent equiuocationes nō sunt cōiuncta cum
illis in qbus non latent: qꝛ ista vident esse opposita: sꝫ in
Tex.cõ.31. vlibus latent equiuocationes: in singularib⁹ nō: vt dī. 7.
L phy. quia circa vel iuxta genera latēt multa: sed circa sin
gularia nō latent equocationes: vt de se manifestum est.
ergo ꝛc̄. ¶ Itē. sicut se hꝫ intellectus ad sensuꝫ: ita vle ad
singulare: per cōuenientē silitudinē: qꝛ vle dī obiectū in
Tex.cõ.5. tellectus: ꝛ singulare obꝫ sensus. vt dī pmo poster. ḡ sicut
se hꝫ po^a ad potētiā: sic obm ad obm: sed intellectus non
est coniunctus sensui: qꝛ intellectus separatus est a sensu:
Te.ꝯ.4.ꝛ.7 cū sit imixtus ꝛ imālis: vt dī. 3. de aia. ¶ Itē. si vlia eēnt
realr̄ ꝯiuncta singularibus: tūc tot essent spēs quot indiui
dua: ꝛ tot essent genera quot spēs: sed hoc est ipoſe: qꝛ sub
vna spe sunt plura indiuidua vel possunt esse. Silr̄ sub
vno genere nectio sunt plures spēs. ꝯña pꝫ: posito enim
vlia essent ꝯiuncta singularibus: oporteret ꝙ multiplica
rent scḋm multiplicationē eoꝝ: qꝛ cū homo esset in singu
laribus oporteret tot esse hoies quot sunt singularia.

Te.cõ.44. ꝛ infra. Oppositum vult Aristo. in caplo pallegato. vbi
reprobat platonē de positione idea
rū ꝛ vliuꝫ separatoꝝ. ꝛ silr̄ pmo poste. dicit. Gaudeant gene
ra ꝛ spēs: qꝛ monstra sunt: ꝛ logē de vlib⁹ platonicis ꝛ se
M paratis. Et pbat rōne: qd̄ pdicat de aliquo in qd ꝛ in re
cto pdicatione dicēte hoc est hoc nō est sepatū ab eo rea
liter: qꝛ vnū separatoꝝ realr̄ nō predicat qdditatiue ꝛ in
recto pdicatione dicente hoc est hoc: sꝫ vle pdicat qddi
tatiue de singularibus ꝛ in recto pdicatiōe dicēte hoc est
hoc: ꝛ sic mediante ṽbo substantiuo qd̄ est copula predi
cationis recte: vt dicit Cōmentatoꝛ. 9. huius.

Notandum ꝙ opinio platonis fuit ꝙ vlia eēnt
realiter in esse separata a singulari
bus ꝛ sensibilibus: ꝛ vocat vlia species ꝛ ideas vel exem
plaria: qꝛ preter oēs hoies singulares posuit vnuꝫ hoiem
vlem realr̄ sepatū ab eis in esse: ꝛ silr̄ in alijs spēb⁹ ꝛ ge N
nerib⁹ subē: ꝛ posuit ista esse qdditates idiuiduoꝝ ꝛ eius
dem spēi cum eis: ꝛ vocauit ista autholeꝫ. i. per se holeꝫ ꝛ
autequū. i. per se equū. Et plato motus fuit rōnib⁹ diffi^{bus}
ex pte scie ꝛ ex pte gñis reruꝫ. pmo mot⁹ fuit rōne ex pte
scie: qꝛ videbat sibi ꝙ scia nō esset de corruptibilib⁹: qꝛ
scia dꝫ esse habitus certus ꝛ firmus: sꝫ de cor^{li} non pōt eē
habitus certus: qꝛ cū singularia recedūt a sensu nō est cer
tū ea esse vel habere passiones. Modo si vlia essent con
iuncta cū singularibus sensibilibus: tūc essent cor^{lia}: quia
singularia cor^{lia} sunt. ¶ Itēꝫ. motus fuit rōnibus ex pte
gnōnis: ꝛ hoc duplr̄. pmo ex pte gnōnis aiatoꝝ. 2° ex par
te gnōnis inanimatoꝝ. Ex pte gnōnis aiatoꝝ fuit motus
duplr̄. pmo ex pte gnōnis aialiū que gnānt ex semine: si
cut pertractat Cōmētatoꝛ. 7. huius in magna digressiōe
O illius capl̄i. Eoꝝ aūt que fiūt: ꝛ hoc tactū fuit pus in vna
qōne qñ querebat vtrū idee essent ponēde ppter gnōnē
inferioꝝ. Et vt breuiter resumā in ista qōne ppter maio
rē declarationē. Prima rō platonis est: nihil pōt exire de
po^a in actū nisi ab aliquo agente sui generis ppinqui vel
sue speciei: ꝛ hoc est maxime verū in substantijs: qꝛ nihil
generat nisi a sibi sili in genere ppiquo vel in spe spāli
sima. mō hoc nō ꝯtingit: nisi esset ponere formas aialiuꝫ
abstractas scḋm esse: qꝛ cū aial fit ex semine: semen non est
eiusdē spēi cū aiali qd̄ fit: qꝛ semē est inaiatū. ḡ nō est eius
dē gñis pping cū aiali: ꝛ min⁹ est eiusdē spēi spālissime.
ḡ si nō sit ponere formas aialiū sepatas vt ideas: aial nō
pōt generari a sibi sili in spe vel in gñe ppinquo. ¶ Sꝫ
forte dices: ꝙ generat a sili. Quia illud a quo scindebat
semen est eiusdē spēi vel gñis ppinqui cū aiali gnāto: vt
hō a quo abscindit semen est eiusdē spēi cuꝫ hoie gnāto.
Contra hoc vadit plato: qꝛ pōe est: cū semen est abscisuꝫ
ab hoie: ꝙ hō pus corrūpat anq̄ generet hō: sꝫ corruptū
nō gnāt: q̄re non valet illa rn̄sio. Et ista rō est fortioꝛ. vt P
dicit Cōmētatoꝛ. ¶ Scḋo arguit plato ex parte gnōnis Comen.31.
aialiū que non gnānt ex semine: sed ex putrefactione: vt
mures gnānt in dolio. Nō talēꝫ gnōnē muriū in dolio
nō pcedit indiuī^m sensibile ꝛ corruptibile: qd̄ sit eiusdem
gñis pping vel spēi. ḡ ad hoc ꝙ generent a sibi silib⁹: opꝫ
ꝙ ponant for^c subales abstracte ab eis: que sunt eiusdeꝫ
spēi cū eis: ex qb⁹ gnānt. ¶ Itē. hoc arguit ex pte gnōnis
inaiatoꝝ: vt ignis non generat nisi ab idea ignis: qꝛ cum
ignis generet ab igne pticulari pexiste non pōt generari
in lignis. ḡ opꝫ ponere formas abstractas eiusdem spēi a
qbus generat ignis vt ideaꝫ ignis. Qꝛ aūt nō possit gene
rari ab igne pticulari pbat: qꝛ vel fit a q̄litatibus actiuis
vel a forma subali ignis: qꝛ plura nō vīr esse in igne par
ticulari pexistente: qbus videat agere: sꝫ nō pōt generari
a qualitatibus actiuis: qꝛ ille qualitates nō sunt eiusdem
spēi cum igne: nec a forma mali ꝛ subali ignis: qꝛ forma
subalis nō est pn^m actionis: qꝛ dicit Aristo. in de sensu: ꝙ
ignis nō agit inquātū ignis: sed inquantū ꝯtrarietatē hꝫ. Q
¶ Item. hoc arguit ex parte itellectus: qꝛ sicut est in eēn
do: sic est in intelligendo: qꝛ intelligere seqt esse: sꝫ intelle
ctus pōt intelligere vlia circūscripto oī esse qd̄ hꝫ in sin
gularibus: vt pꝫ de se. ḡ etiā sic pōt esse vle pter eē in sin
gularibus: sꝫ pores rōnes fortiores sunt: vt dicit Cōmen
tatoꝛ. ¶ Cōtra istā pōnē arguit phs multiplr̄ in lrā. Pri Comen.31.
mo sic. Illud qd̄ pdicat de aliquo in qd ꝛ in recto nō vꝫ
esse sepatū ab eo: sꝫ vlia pdicant de singularib⁹ qdditati
ue ꝛ in recto dḋo hoc est hoc. ḡ ꝛc̄. ¶ Itē. qd̄ est cōicabile
multis nō est vnū nuō: qꝛ vnū nuō ꝛ indiuisuꝫ nō est cōe
multis: sꝫ vle est cōe multis: ꝛ idea est vnū numero ꝛ idi
uisuꝫ: q̄re vle nō est idea: quā posuit plato. ¶ Itē Cōmē
tatoꝛ arguit: qꝛ plato posuit aliō agēs qd̄ disponit mãꝫ vt

A bō disponit mām vel semen vel aliud agēs corl'e: ꝛ ponit
aliud gnāns qḋ iducit formā vltimo in mā dispositā: ꝛ est
for^a sepata. Ex hoc arguit. si esset aliud agens disponens
mām ꝛ aliud introducēs formā: tūc generatū nō eēt vnū
ens in actu: sꝫ hoc est falsuꝫ: qꝛ generatū simplr est vnū in
actu: vt ignis vel hō. ꝯña pꝫ: qꝛ qdlꝫ agens vnuꝫ in actu
pducit vnū ens in actu: qꝛ actio cuiuslibet agētis p se ter
minat ad ens actu. ḡ si sunt duo agētia p se: tunc vtriusqꝫ
erit actio ad aliqḋ ens in actu. ❡ Itez. corl'e ꝛ incorl'e non
psūt esse eiusdē spēi nec generis ppinq: sed vl'e separatuꝫ
est incorl'e ꝛ singularia sunt corl'ia. ḡ ꝛc. maior est manife
Tex. c. 26. sta. 10. hui^9: qꝛ corl'e ꝛ incorl'e dnt genere ꝛ pluſq̄ spē. mō
pꝫ de se. ❡ Itē aliq arguit sic. si esset qdditas ignis sepa
rata a pticularib^9 ꝛ singularib^9 ignib^9: tūc ignis esset itel
ligens ꝛ intellectū: sꝫ hoc est incōueniens: qꝛ qdditas ignis
intelligat: cū nō hēat intellectū. ꝯña pꝫ: qꝛ in sepatis a ma
teria idē est intelligēs ꝛ intellectū. ❡ Itē. si vl'ia essēt sepa
B rata a singularib^9 in esse: tūc itell's agēs esset frustra: hoc
Com. 18. est falsuꝫ. ꝯña pꝫ: qꝛ Cōmētator dicit. 3. de aīa. qꝛ si vl'ia
haberēt illud esse qḋ posuit plato. s. esse sepatū a singula
ribus: nō indigerent itellectu agēte: qꝛ sup hoc fundat rō
Arist. s. qꝛ vl'ia sunt ꝯiuncta sin^{lis} in esse: qꝛ pp hoc ponit in
tellectū agētē q facit illa que sunt potentia itellecta actu
intellecta: qꝛ que in sin^{lis} sunt potentia intellecta. si ḡ scḋm
nām essent separata: tunc essent actu intellecta: ꝛ tunc fru
stra esset intellectus agens. Lꝫ tamen aliqui moderni in
cidāt in illū errorē platonis qui posuit ꝯceptus obiecta
les ꝛ in prospectu de quibus pus visum est.

Per hoc ad rōnes platonis. De cor^{lia} ꝛc. Conceditꝛ scḋm rōnē indiuidualē ꝛ vt corruptibilia
sunt nō est scia de eis: sed scḋm rōnem abstractam ꝛ vlem
bene pōt esse scia de eis. Et tu dicis: qꝛ si vl'ia essent ꝯiun
cta ꝛc. Dōm qꝛ sunt generabilia ꝛ corruptibilia scḋm ptes
successiue ꝛ nō simul. vn̄ semp remanent scḋm aliquas par
C tes ꝛ successione idiuiduoꝝ. vn̄ nō sūt cor^{lia} scḋm totum: ꝛ
ista pmanētia sufficit ad hoc qꝛ de eis sit scia. ❡ Ad aliā.
qḋ exit de po^a ꝛc. Cōmētator soluit ꝛ pus digreditꝛ inter
ponendo qdā notabilia de semib^9: vt pus visuꝫ est. vnde
dicit: qꝛ semina plantarū ꝛ aīaliū q̄ decidunt ab aīalibus
ꝛ plantis hnt mirabiles vtutes ad pducendum res: quas
virtutes recipiūt ab illis a qb^9 abscindunt. vn̄ semen in
vasis genitalib^9 accipit diuersas vtutes q̄ dnr formatiue:
ꝛ illas multū laudat Arist. quas vocat diuinas: ꝛ assimilat
eas arti. Et intm̄ sunt mirabiles vtutes qꝛ Galenus dubi
tat vtrū sit creator vel nō: vel qd aliud. vn̄ assimilant pn
cipijs diuinis ꝛ arti ꝛ intellectui ppter hoc qꝛ virtus for
matiua in semie facit diuersa vt oculū ꝛ aurē ꝛ cōpositio
nē alioꝝ: ꝛ tn̄ modica est ꝛ vna parua vtus in paruo semi
ne ista diuersa facit. ḡ bn̄ assimilat pncipijs diuinis: quia
ista vtus vna in tam paruo semine facit ista diuersa ma
nus pedes: q̄ oia format: ꝛ Aristo. assimilat eaꝫ arti: qꝛ sic
ars facit diuersa in domo: qꝛ planat ꝛ cōcauat ꝛ coniun
git ꝛc. sic ista vna virtus facit taꝫ diuersa opera ꝛ effect^9.
D ❡ Per hoc ad rōnē. Illud educit de potētia ꝛc. Conce
ditꝛ. vel formalr vel virtualr est eiusdē gñis vel spēi. vn̄
nō opꝫ qꝛ semp formalr ꝛ scḋm oēs modos sit eiusdē gene
ris ꝛ spēi: ꝛ sufficit aīali qꝛ habeat vtutē actiuā determina
te eiusdē generis rei vel spēi ad hoc qꝛ extrahat de po^a ad
actū. Et tu dicis: qꝛ hoc nō ꝯ^{tr} ꝛc. Dōm qꝛ lꝫ semen nō sit
eiusdē gñis ppinqui formalr: qꝛ nō cōueniūt in for^a ge
nerali: nec eiusdē spēi: qꝛ nō ꝯueniunt in forma specifica:
tn̄ virtualr cōuenit cū generato vel in genere ppinquo
vel in specie: qꝛ hꝫ virtutē actiuā determinatā illius rei
qḋ recipit ab illo a quo decidebatur: ꝛ sic generatio fit a
sibi sili in gñe ppinquo: vt pꝫ de mulo vel in semine: qꝛ
in semine abscisio ab aliquo qḋ hꝫ vtutē determinatā acti E
uam ꝯuenientē in genere: sꝫ nō in spe: ꝛ illud pexistebat.
❡ Ad aliaꝫ. illa que generantꝛ sine semine ꝛc. Dōm qꝛ lꝫ
nō sit agens formalr eiusdē spēi vel gñis ppinq: tn̄ vtua
liter: sicut. n. est in illis q̄ fiūt p ppagationē: sic est in illis
que fiūt p putrefactionē: qꝛ sicut in illis q̄ fiunt p ppaga
tionē semen hꝫ vtutē determinate actiuam aīalis: sic ꝛ in
mā putrefacta ꝯ^{tr} hēre vtutē formatiuā silēꝫ semini: vt di
cit Cōmētator. 12. hui^9: cū vespe fiant ex cor^{lis} vaccaruꝫ: Cō. 13. ꝛ. 18
opꝫ qꝛ ab ipso putrefacto extrahatꝛ humidum ab illo qḋ
putrefit: ꝛ hoc a cōueniente putrefaciente: ꝛ illo humido
extracto est aliqua res pportionalis masculo: vel aliqua
ps pportionalis femelle. vn̄ illa ps que est maioris vir
tutis ad agendū aīal: vel est pportionalis masculo: ꝛ alia
pars minoris vtutis ad agendū est pportionalis femelle:
ꝛ illa virtus actiua ptim a putrefacto aīali pcedēte ꝛ par F
tim a celo: qꝛ oēs forme sunt in terminis. 2° de gnōne. ꝛ p Tex. cō. 50
methco. vn̄ necesse est qꝛ iste mundus sit cōtiguus latio Capi. p.
nib^9 supioꝛib^9: vt eius virtus inde gubernetꝛ: ꝛ sic in eodē
genere ꝛ in eadē spe vtute est cū gnānte: qꝛ illa mā hꝫ vir
tutē illius determinatā gnāndi animati: ꝛ sic fit a sibi sili
virtute: ꝛ hoc sufficit scḋm doctrinā Cōmentatoris. 12. ꝛ. 7. Comē. 31.
huius. ❡ Ad aliā. cū ignis fit ꝛc. Dōm qꝛ ad hoc qꝛ ignis
generet sufficit qꝛ existens ignis agat in combustibilia ꝛ
extrahat ignē de po^a ad actū sine for^a ꝛ idea. Tu dicis: qꝛ
aliqd exit de po^a ad actū nō p qualitates: qꝛ nō sunt eius
dē generis: nec a forma māli alterāte. Ad istā: aliq dicunt
qꝛ qualitates actiue: lꝫ nō sint eiusdē generis vel spēi cuꝫ
igne formaliter. tn̄ virtualr: quia caliditas ignis qua agit
ignis est vtualr ignis: imo met virtus ignis: ꝛ iō qualitas
actiua hꝫ vtutē determinate actiuā ignis: ꝛ illa sufficit ad
pducendū ignē: qꝛ est silis ei in spe: saltē vtualr. vn̄ est in
strumētū forme subalis ignis. Aliter dī cū ignis genera
tur: tūc fit a forma subali ignis pexistētis: ꝛ hoc cōcomitan G
te alteratione per qualitatē actiuaꝫ: qꝛ illa forma subalis
attingit gnōnē ignis. vn̄ ignis pexistēs p q̄litates calefa
cit: ꝛ cū mā est calefacta: ꝛ sufficienter disposita ad formā
subalē ignis: tūc forma ignis pexistēs gnat: ꝛ inducit for
mā ignis in mām dispositā. Tu dicis. ḡ ignis agit. Cōce
ditꝛ. nō pmo: qꝛ rōne māe nō agit: qꝛ qḋ pmo dꝫ alicui:
debetꝛ cuilꝫ parti eius p se: ꝛ hoc veꝝ est de p^o qḋ distin
guitꝛ ꝯ per ptē: sꝫ ignis gr̄a māe nō agit: sꝫ p formā. nā for
me est agere. alterius vo pncipij est pati. ex 2° de gnōne: Tex. cō. 5.
qꝛ forma hꝫ ꝯtrarietatē. vn̄ ignis nō agit inquātū ignis
rōne māe: qꝛ mā nō est actiua: sed purū receptiuū ꝛ pas
siuū: ꝛ sic ignis bn̄ agit p formam. Uel aliter pōt dici: qꝛ
ignis imediate nō agit: sꝫ opꝫ precedere actionē p q̄lita
tes: ꝛ illa precedente sequitꝛ actio ignis per formam: ꝛ sic
intelligit Arist. ❡ Ad aliā. sicut est in essendo ꝛc. Dōꝫ qꝛ
duplex est esse. s. essentie ꝛ subsistētie. mō verum est: sicut
est in essendo quo ad esse essentie sic est intelligendū. Tu
dicis: qꝛ vl'ia sunt separata a singularibus scḋm intellectū.
Cōceditꝛ simplici intellectu. ḡ ēt cōceditꝛ qꝛ sint separata H
a singularibus scḋm esse essentie: qꝛ in singularib^9 aliud est
esse pter qdditatē ꝛ essentiā spēi: vel generis: qꝛ non pos
suꝫ itelligere hoiem preter singularia: nisi illi itellectioni
corrñdeat alietas in re: ꝛ hoc est esse essentie. vn̄ si in nā rei
aīal nō esset aliud q̄ homo: tūc qdditas animalis nunq̄
intelligeretꝛ sine homine: ꝛ hoc si non esset aliud in nā rei
a sorte vel platone nunq̄ intelligeretꝛ sine his: sed nō opꝫ
qꝛ sint separata a singularibus quo ad esse subsistentie: qꝛ
intellectus illa que sunt coniuncta scḋm esse subsistētie: tn̄
separata scḋm esse essentie distinctim itelligere pōt: qꝛ hoc
facit visus vbi simul albedo ꝛ dulcedo subsistūt vt in la
cte cognoscit albedinē distinctim nō apphēdendo dul

I cedinē. Et ecōuerso gustus dulcedinē distinctis apprehē
dit: quāuis sint coniuncta fm esse subsistentie: qd vocant
esse suppositi: tamen separata fz esse essentie: τ minus vi
detur de sensu q hoc possit facere q̄3 de intellectu: q2 est
virtus inferior q̄3 intellectus.

In phe°. Et tunc dōm est ad qōnē3: p̄ṁ intelligendo: tñ q du
plex est vlē: vt dī p̄mo metaphy. Qōdaz est
vlē per causalitatē: qōdā per p̄dicationē. vlīa per causali
tatē3 sunt duplicia: quedā sunt corpalia: vt corpa celestia
habentia causalitatē vlīter respectu inferio2: q2 oēs for
Tex.3.50. me sunt in terminis. 2° de gn̄ōne. τ p̄mo methcoro2 dicit̄
Coplo.p. est necesse vt mundus inferior sit cōtiguus τc̄. Et sic ha
beat vlīr causalitatē τ influētiā sup īferiora. Alia sūt vlīa
causalitate incorpalia τ abstracta a magnitudine: sīlr de
corporib9 celestib9 p3 q sunt sepata ab inferiorib9 fz eē.
Sed alia vlīa p predicationē de illis est questio. ¶ Unñ
notādū q vlē fm p̄dicationē est duplex. vno mō capit̄
K p re intētionata τ denoiata ab intentione. vt hō est spēs.
hō est vlē per se: q2 denoiat̄ ab intentione. Alio mō capi
tur pro intentione: τ hoc iterū est duplr: vel capit̄ p p̄ma
intentione. vel p scōa. de vtraq3 intentione gd sit aliter
dī fm illos qui accipiunt cōceptus rerū a modis essendi
τ accn̄s: τ aliter qui ɔcept9 gn̄is τ spēi accipiunt a gddita
te rei. vn̄ illi qui accipiūt ɔceptus generis τ spēi a modis
essendi dicunt q p̄ma intentio est ɔceptus rei vel intelle
ctio fm suū modū essendi ppriū: vt aial cōcipit̄ fm pri
mā intentionē vt est sentiens. Sed scōa intētio est cōce
ptus rei fm moduz essendi cōmunē: vt si aial cōcipit̄ vt
h3 esse in plurib9 spēb9. Hec est scōa intentio. s. cōceptus
rei fm cōem modū essendi in plurib9. Sed fm dicentes
cōceptus generis τ spēi capi a gdditate generali vel spe
cifica: dī q intentio p̄ma rei est itellectio rei fm gddita
tē generalē τ potentialē vel specificā3. S3 scōa intentio
L est intellectio rei cōis in plurib9: τ de hoc satis visum est
p̄us. Sed vlē p re subiecta est res que est apta nata esse
in pluribus vel multiplicari in plura.

Hoc viso dōm est ad qōnē3: q vlē pro p̄ma τ scōa
intentione est realr separatū a singulari
bus. Et cā est. Illud qd est in intellectu subiectiue est se
paratū realiter a singularibus in esse: q2 sicut intellectus
est separatus a singularibus fm esse simplr fm Cōmen
T.3.4.25. tatorē τ Arist. sic accidētia: que sunt in itellectu sunt sepa
rata a singularibus fm esse: sed vlē p intentione p̄ma τ
scōa est in intellectu subiectiue: q2 p̄ma τ scōa itentio: que
sunt modi intelligendi rem fm modū essendi cōmunem
vel propriū vel gdditatē generalē τ specificam: vt dictū
est prius fm duas opiniones: quocūq3 mō dicat̄ sunt in
intellectu subiectiue: q2 sunt separata a singularibus ex
tra animā. Et de istis vlībus pro intentione p̄ma τ scōa
Comen.4. videt̄ esse itelligenda auctoritas Cōmentatoris. 12 hui9.
vbi dicit. Qr vlīa apud Aristo. sunt collecta ab intellectu
a singularib9: qui ɔsiderat sīlitudinem inter ea: τ facit ea
vnam intentionē3: τ videt̄ in hac auctoritate tangere tri
M plicē cām taliū vlīu3 cū dicit: q sunt collecta a singulari
bus tangit agentē dispōnē: quia sunt a rebus istis vt agē
tibus dispositionibus preparantibus ad ea. Sed sunt ab
intellectu possibili qui cōsiderat similitudinē τc̄. quia re
cipit ea τ sūt tanq̄3 a causa susceptiua τ receptiua: s3 sunt
ab intellectu agente tanq̄3 ab agente perficiente qui facit
ea vna3 intentionē in actu: que p̄us fuerit in potētia: que
intentio representat plura: τ sic iste tres cause: due agētes
τ vna receptiua tangunt̄ in predicta auctoritate. ¶ Se
cundo dōm: q vlē pro re obiecta que denominat̄ ab in
tentione. vt homo est spēs: nō est separata a singularib9
sensibilibus τ cor9 fm esse extra animam. Et ratio scōe

cōclusionis est. Illud qd predicat̄ in quid τ in recto de sin N
gularibus est cōiunctum eis fm esse: τ nō esse realiter se
paratū ab eis: sed vlē pro re obiecta est h°: q2 predicatur
in quid τ in recto: vt quid: est sor. homo: vel gd est plato.
aial τc̄. ¶ Per hoc etia3 differt genus a materia: q2 mā
nō predicatur in recto τ in quid de materiato: sed genus
predicat̄ in gd τ in recto: vt dicit Cōmentator. 8 huius. Comen.8.
¶ Ite3. si quidditas rerū esset separata a rebus naturalī
bus: tunc de rebus naturalibus nō esset scientia: sed hoc
est falsu3: q2 de eis est scientia naturalis. ɔñtia p3: q2 nihil
scitur nisi per gdditatē3 suā: tunc ex alia parte nihil pōt
sciri per illud qd est separatū ab eis. ergo si gdditas τ qd
quid est essent separata a rebus: nō scirentur per ea: τ per
cōsequens nullo modo esset scientia de rebus. ¶ Item.
vnūqōq3 nō est aliud a sua substantia: nec separatu3: sed
qd quid est: est substantia illius cuius est. ḡ non est separa
tū ab eo cuius est. ¶ Notandū q l3 vlīa talia nō sint se
parata a singularibus inferioribus fm esse: tñ inferiora
addunt differentias positiuas τ reales cōtrahentes supe
riora ad talia inferiora determinata: q2 species addunt su
pra genera differētias specificas: τ indiui9 addunt super
species differētias indi[ua]lēs substāgiales: vt visu3 est p̄us fz
vnam opinionē. Et propter illam additionē inferio2 ad
superiora: q2 includunt superiora. Ideo intellectus sepa
rat ista τ accipit superiora sine inferioribus: qd non esset
nisi adderēt aliqd reale positiuū diuersu3 a for9 supioris.

Et tunc ad rationes. Illa que sunt eterna τc̄. Conce
ditur. que sunt eterna omnino in idētitate
numerali. Tu dicis: q vniuersalia τc̄. Dicendū accidētia
ista nō sunt eterna in identitate numerali vt hō τ aial: q2
corrumpunt̄ fm partes τ non semp manent in identita
te numerali: sed tñ in identitate generali vel specifica: τ
habet successionē indiuiduo2: τ ideo bene possunt ɔiun
gi singularibus in esse. ¶ Ad alia3. Illud de quo est scien
tia τc̄. Dōm q ve2 est si est separatū fm naturā rei τ fm P
essentiam τ rationem: sed non op3 esse separatu3 fm sub
sistentia3: sed sufficit q sint separata fm essentiam τ na
turā rei: τ sic itellectus ɔsiderat ea sine singularibus: que
addunt super ea aliqd. ¶ Ad alia3. Illa quorum vnū est
ppinquius sensui τc̄. Conceditur. non sunt cōiuncta essen
tialiter q sint ide3 oino τ vnū τ nihil addat super aliud.
vn̄ possunt esse idem fm subsistentia3 τ in supposito: tñ
fm essentiam nō: quia vnum addit super aliud. vt sor. in
quātū sor. super natura3 specificā addit esse sensibile: gra
tia cuius est ppinquius sensui. vnde indiui9 habent qua
litates sensibiles: que nō includunt̄ in specie: τ pptr hoc
vniuersalia sunt remotiora sensui τ singularia ppinquio
ra: q2 sunt separata fm natura3 rei: tamen possunt esse in
vno supposito τ materia: vt dcm̄ est. ¶ Ad aliā. In qui
bus latent equiuocationes τc̄. verū est: non sunt cōiuncta
omnimoda idētitate: sed bn̄ possunt esse cōiuncta subsi
stenter. Dicis q in vniuersalibus τc̄. Dicendum q verū Q
est: τ maxime in generibus: q2 genus importat vnam ra
tionē in spēb9: τ pptr vnitatē3 forme in qua conueniunt
spēs: putat̄ q spēs nō sint diuerse: τ sic latēt multa in pra
gn̄a. vn̄ bene pbat ratio q vlīa τ singularia nō sunt con
iuncta totaliter: q2 sunt separata fm essentia3: sed tñ sunt
coniuncta fm subsistentiam. ¶ Ad aliam: sicut se h3 in
tellectus τc̄. Dicendum q est simile in hoc: q2 sicut intel
lectus nō est determinatus ad determinatū genus cogno
scibiliū: sed sensus est determinatus: vt visus ad colore3:
auditus ad sonum: sic vlē nō est determinatum ad aliqd
singulare. vt homo nō est determinatus ad sortē vel pla
tone3: sed singulare determinatū est in re: τ sic est simile
inter intellectū respectu sensus: τ vniuersale respectu sin
gularis

A gularis. Sz in alio est dissimile: qr vle est qdditas singu
laris vel est de ēentia singularis: sz est in alio dissimile: qr
vle est qdditas singlaris vel ē de ēentia ei⁹: sz itellect⁹ nō
est de ēentia & qdditate sensus. ¶ Ad aliā. si vlia &c. Dōz
φ si spēs capitur ꝓ re subta: tunc tot sunt spēs numerali
ter diuersificate quot sūt idiuidua: qr qd̄ de sor. est hō. hō
iportās qdditatez in sorte distinctā a qdditate que est in
platone: qr sicut sor. & plato sunt alius & ali⁹ nūero: sic hō
qui pdicatur de his est alius & alius nūero diuersitate nu
merali: qr tunc sunt spēs diuersificate nūeralr quot idiui
dua: sz non sunt tot spēs diuersi^te specifice. Silr itelligatur
de gñe: φ tot sunt gñā diuersificata specifice q̄t sunt spēs:
qr homo est animal & asinus est aial: & sicut ista differunt
spē: sic sunt diuersa genera specifice. vñ genera nō sūt tot
generalr quot sunt spēs: sz bñ tot sunt specifice: & ita itelli
B gatur de alijs hic si capitur spēs & vle ꝓ itētione nō mul
tiplicaᷓ: qr vna itētio spēi repñtat oia idiuidua. silr vna
intētio generis repñtat oēs spēs: & ita itelligaᷓ de alijs.
Et hec de questione. ¶ Qō. XXV.

Sup. t.c. 44. & 45. Consequenter querif circa eandē
ptem. Utrū res sit
p se vlis circūscripta oi opatōe itellectus: sz
T.c. 21. ista questio magis hz locuz in libro de aia:
ideo ptermittatur: & queraᷓ. vtrū vle sit sba
vel accidēs. ¶ Arguitur φ sit suba. Obiectū itellect⁹ est
T.c. 12. qd qd est sube: vt accipitur 3⁰ de aia. & 7. hui⁹: sz vle est ꝓ
T.c. 14 pinquū obiectū itellectus vt cōiter di. ergo &c. ¶ Item:
& 17. ois suba vel est pma vel scda. vt dicit in pdicamētis: sz ge
nera & spēs sunt scde sube & sunt vlia. vt pz ibidē. ¶ Itē:
T.c. 53. solius sube est diffinitio. vt dicit in isto. 7. sz vlis est diffi
C nitio: quia singularium non est diffinitio: nec scientia. vt
T.c. 27. patet septimo huius: & primo.

T.c. 44. vsqz ifi. Oppositum arguitur auctoritate in illo caplo.
Qm de sba pscrutatio est vbi pbat
φ vlia nō sint sbe loquēs ↄtra platonē. & posset argui rō
ne. Oē quale qd est alia res ab eo: cui⁹ q̄litatē dic: est q̄le
accñtale: sz vle dicit quale quid: & est aliud ab iferiorib⁹.
ergo dicit quale accidentale.

Notandum φ opinio platōis fuit φ vlia realr
eēnt sepata a singlarib⁹ sensibilib⁹:
sicut visum est in pcedenti qōne. modo cōtra hoc loqtur
T.c. 45 Aris. in littera. Quia dicit φ si vniuersalia essent vt Pla
to posuit: tunc nō essent substantie: qd tñ plato voluit: vñ
T.c. 46 Aristo. arguit cōtra hoc multis rōnibus: qr suba nō dicit
de subiecto: & hoc debet itelligi de subo a quo differat: qr
bñ scda suba pdicatur de subiecto. i. de iferiori de cui⁹ ēen
tia est: sz vle vt plato posuit pdicatur de subiecto. i. de idi
uiduo: & tñ differt ab eis. ergo erit accidēs. ¶ Itez: si vle
vt plato posuit eēt sba: tūc vna suba nūero erit substātia
diuersorū in nūero: qd est falsuz. ↄña pz: qr sba sor. vt ani
mal: qd est vnū nūero vt idea: que est suba hominis: & ihe
D ret sorti: & homo & sortes etiā sūt diuerse sube numero: qr
hō per se existit cū sit idea: & sit animal: qd est vnū nūero:
erit substantia hominis & sortis que differunt numero.
T.c. 48 ¶ Itē: si vle separatū sit suba. tunc erit 3⁹ homo distin
ctus: sz hoc est falsuz φ sit 3⁹ hō pter hoiez cōem & singu
larē. ↄña pz: si enim esset separat⁹ homo preter hominez
cōem & singularē eēt 3⁹ homo: qr homo separat⁹ & singu
laris sunt eiusdem spēi. ergo oporteret vnū hominē dare
in quo isti ↄuentrēt nomie & rōne: & sic eēt tertius homo.
Cō. 48. Sz Cōmētator legit: φ ↄtingeret dare 3^m hominē cōgre
gatū ex homine ideali: & sensibili: qd hz pro incōueniēti.
T.c. 49 ¶ Itē: si vere vle esset substātia vt plato posuit: tūc vnū
in actu cōponeretur ex duobus entib⁹ in actu: qd est fal
sum: qr actus separat & distinguit: ↄña patet: qr quia ratio
ne homo separatus est actu ex quo cōponitur sor. cū ani E
mali eadez rōne & animal est separatū actu: & silr rōnale
actu sunt separata ex qbus est homo. & sic Aristo. arguit
cōtra platonē. Sz loquēdo de vli sm Aristo. tunc posset
dici ad questionē: φ capiēdo vle pro pma & scda intētiōe
φ nō est sba: sz capiēdo pro re subta: que denominaᷓ ab
intētione: tunc per se nō est substātia tñ: sed pōt esse suba
vel accidēs. ¶ Ratio pme ↄclusionis est. Illud qd cau
satur ab ope nostri intellectus nō est substātia: qr oēs forē
arti^les sunt accidētia vt vult Cōmentator. 2⁰ physicorū: Cō. 13.
sz vle pro intētione vel pma vel scda cāntur ab opere no
stri intellectus. vt vult Cōmentator pmo de anima: qr di Cō. 8
cit φ itellectus facit vlitatez in rebus: & loqtur de vniuer
sali pro intētione. Et idē vult Cōmentator. 12. huius. vni
uersalia apud Aristo. sunt collecta ab itellectu: & est pus
tacta auctoritas. ¶ Itē: illud qd aduenit enti in actu per
fecto est accidens. & hoc pz ex diffinitiōe accidētis: sz vle
pro intētione est hm̄: qr aduenit enti sm φ est in itellectu. F
mō res in itellectu est actu: qr nihil mouet intellectū: nisi
qd est actu: sicut etiā qd mouet sensum est actu. ¶ Ratio
scde ↄclusionis. si vlis pro re subiecta esset substātia: tunc
omne vle esset substātia: sz hoc est falsuz: qr quātitas & q̄
litas sunt vniuersalia pro re subiecta: & tamē non sunt sb
stantie: cōsequentia patet: quia per se supponit de omni:
vnde vniuersale pro re subiecta non est substantia tñ:
nec accidēs tñ: sz potest esse vtrūqz: quia vtrūqz accidit
sibi. ¶ Ex hoc etiā pz φ vle pro aggregato ex intētione
& re participat naturā vtriusqz partis.

Per hoc patet solutio ad rōnes in oppositū:
qr prime pbant φ vniuersale
sm Aristo. pro re subiecta potest esse substātia. vnde qd
quid est substātie nō solū est obiectū itellectus: sz ens cō
muniter acceptū etiā extendit se ad accñs. ¶ Silr cū di
citur in scda ratione: φ genera & spēs sunt scāde substan G
tie. hoc debet intelligi de genere & specie in pdicamento
substātie: sz genera & spēs in pdicamēto accidētis nō sunt
substātie. vnde esse genera & spēs est in pluribꝰ esse subam
Silr cum dicitur in tertia rōne: φ vlis est diffinitio. si est
vniuersale in pdicamēto substātie: tūc eius est diffinitio
simplr: sz si est vniuersale in pdicamento accidentiū: tūc
eius diffinitio est per additamentū. ¶ Ratiōes in oppo
situm pbant: φ vniuersale vt plato posuit nō sit substā
tia: vel etiam pro intentione. vt visum est in positione. Et
hec de questione. ¶ Qō. XXVI.

¶ Quoniā ꝟo substātia altera est &c.

Sup. t.c. 53 Queritur circa hāc ptem Utrū sing^m
proprie sit diffinitio. ¶ Ar
guitur pmo φ sic. diffinitio est ratio indicās
essentiā: sz sola singularia habēt essentiā. er
go sola singularia diffiniūtur. ¶ Itē: solius
substantie est diffinitio. 7. huius. sz vniuersale sm φ vni T.c. 14
uersale est accidēs. ergo vniuersaliū nō est diffinitio. & sic & 17.
tñ singulariū est diffinitio. ¶ Itez: diffinitio aut erit vni H
uersalis sm φ vniuersale: aut sm φ singulare: aut singu
laris sm φ vniuersale: aut singularis sm φ singulare: sz
est manifesta per sufficientem diuisionem: sed non est
vniuersalis sm φ vniuersale: nec singularis sm φ vni
uersale: quia illud esse vniuersale est accidēs. ergo relin
quitur φ diffinitio est vniuersalis sz φ singulare: & vtro
qz modo erit singularis. ¶ Item: singulari debetur aliq̄
cognitio: & hec est manifesta: tunc arguitur: vel ergo debe
tur sibi cognitio sensitiua vel intellectiua: & hec est māife
sta per diuisionez sufficientē. sed non debetur sibi cogni
tio sēsitiua: qr illa est qualitatū sensibiliū. ergo intellecti

I tia.ergo debetur sibi cognitio per diffinitionē vel per de/
monstrationē:ſ3 non per demonstrationem:q2 illa est cō
plexi vt passionū de subiecto.ergo relinqtur ꝙ singulari
bus debeatur cognitio per diffinitionē.

Tex.cō.53 **Oppositum** vult Arist.in p̄dicta lr̄a.vbi vult ꝙ sing^m:nec sit diffinitio:nec dmōstra
Tex.c.24 tio.⁊ hoc idē vult p̄mo huius.Et hoc idē vult Cōmenta/
tor:⁊ posset argui rōne.diffinitio ꝓprie est eius qd̄ cadit sb
arte:cū diffinitio sit mediū demōstrationis:ſ3 singularia
nō cadūt sub arte:cū sint īfinita:⁊ īfinita relinquēda sūt
caᵒ de spē ab arte.vt dicit Porphyrius auctoritate platonis.

Dicendum est ad questionē ꝙ singulariū nō est diffinitio:⁊ hoc ꝓbat Arist.in lr̄a.Illd
qd̄ est generabile ⁊ corruptibile nō diffinitur per se ⁊ ꝓ/
prie:q2 diffinitio est mediū demōstrationis.mō nec diffi
K nitio nec demōstratio est corruptibiliū:q2 hꝫ corruptibi/
lia nō possunt esse mạifesta habētibus sciētiā:cū absue/
rint a sensu:⁊ tñ spēbus manētibus in aīa:vt dicit Cōmē/
tator:ꝙ pticularia nō sciunt:nisi dū sunt in sensu:⁊ cū re/
cedunt a sensu possunt corrūpi:⁊ tunc non remanebit co
gnitio eorum apud sentientē:sed tñ remanebit existi/
matio.vnde cū recedunt a sensu remanebit spēs in aīa:ſ3
tñ nō est certū ipsa eē:ſ3 singularia sunt hꝫ:q2 singularia
saltē sensu tactus sunt corruptibilia ⁊ generabilia:q2 sunt
cōposita ex materia ⁊ forma.ergo singulariū sensibilium
Te.cō.53. nō est per se diffinitio.Unde Aristo.addit corollarie:ꝑꝑ
qd̄ opꝫ eorū qui student ad terminū.i.studentiū ad termi
nū ⁊ diffinitionē:nō opꝫ ignorare:q2 semꝑ est auferre sin
gulare.i.ꝙ ipm̄ corrūpitur:⁊ nō manet adhuc spēbus eius
Cōmen.53 existentibꝰ in materia:⁊ addit Cōmentator aliaꝫ rōnem.
Si diffinitio esset pticularium sensibiliū necesse esset vt
particulare esset ꝑmanens:ſ3 hoc est falsū:cū sit corru/
ptibile.ↄsequentia pꝫ:q2 diffinitio est permanētiū. Et ad
L. dit Cōmētator ꝙ ip̄ossibile est ꝙ particulare ſ3 ꝙ parti
Tex.c.54. culare diffiniatur:imo etiam si esset eternū ip̄ossibile eēt
diffiniri.¶ Item:alia ratio Aristo.si singularia diffinirē/
tur hoc esset per vnū nomē vel plura.per sufficienteꝫ di/
uisionem:ſ3 hoc nō pōt fieri per vnū nomē:q2 dicit Aris.
Cōmē.54. ꝙ aliquis diffiniens ponēdo vnū nomē nō facit notum.
Capi.p̄mo Et dicit Cōmentator:ꝙ necesse est vt diffinitiones cōpo/
nantur ex pluribus nominibus:q2 etiā dicit.6.topico.ꝙ
diffinitio nō equicola.i.nō datur per vnū nomē.ergo re/
linquitur:ꝙ diffinitio detur per plura nomina. ¶ Ex h
tunc vlterius.Si singularia diffinirētur per plura nomi
na:vel ista essent cōia vel ꝓpria:⁊ hoc pꝫ per conuenien/
tē diuisionē:ſ3 si esset per nomia cōmunia:tunc diffinitio
nō esset ↄuertibilis cū diffinito:q2 in alijs competeret vt
si sor.diffiniretur per animal rōnale:ſ3 si per propria no/
mina illa eēnt synonyma:⁊ illa nō ponūtur in diffinitiōe
q2 nō notificant:vt si Cicero diffiniretur per Marcum ⁊
M Tuliū.Et per hoc vult Aristo.habere:ꝙ idea nō diffini/
tur cū esset singularis.Et si aliquis diceret.singulare īcor
ruptibile bene diffinitur.Et sic est idea.Dōm ſm positio
nem platonis:ꝙ idea necessario est corruptibilis:q2 pla/
to posuit ideā esse eiusdē speciei.cū indiuiduo nō quādo
T.cō.55. sunt eiusdem speciei:si vnū est corruptibile ⁊ reliquum:
sed indiuiduū est corruptibile.ergo ⁊ idea. Unde etiam
postea dicit Aristo.ꝙ lꝫ idea sit eterna adhuc nō diffini/
tur:q2 nō solū singulare nō diffinitur:ex hoc ꝙ est corru/
ptibile:ſ3 etiaꝫ ex hoc ꝙ est singulare.vt etiā declarat de.
sole ⁊ astris:que sunt incorruptibilia:⁊ tñ nō diffiniūtur:
q2 si diffinirētur:vel per illa diffinirētur que ꝑtinent ad
spēm:vel per illa:que superaddūtur:nō per illa que ꝑti/
nent ad spēm:q2 tunc diffinitio nō eēt ↄuertibilis cū dif/
finito:q2 si fieret alter sol:ei ↄpeteret etiā diffinitio solis:
nec ꝑ illa que supaddūtur nature specifice:quia illa sunt N
accidētia que nō ponuntur in diffinitione substantie.

Et tunc ad rōnes.¶ Ad primā:diffō est ratio ⁊c̄. Conceditur:Tu dicis:ꝙ sola singula/
ria ⁊c̄.Dicēdū ꝙ ista ꝓpositio.sola singularia habēt eēn/
tiaꝫ.pōt capi dupl'r.vno mō ꝙ ista dictio exclusiua sola:
excludat illa que sunt separata realr a singularibꝰ:⁊ sic ē
vera:ꝙ nihil habet essentiā:nisi singulare:vel qd̄ est ī sin
gularibus ſm esse.Alio mō pōt capi ꝙ ista dictio exclu/
siua sola excludat illa que sunt abstracta ſm intellectū a
singularibus:⁊ sic est falsa:q2 nō soluꝫ singularia habent
essentiā:ſ3 etiā vniuersalia que habēt esse in singularibꝰ:
⁊ illa etiā diffiniūtur.vnde diffinitiones vniuersaliū dan
tur ſm ꝙ sunt in singularibus nō abstracta ab eis ſ3 eē:
vt voluit plato.¶ Ad aliaꝫ:solius substātie ⁊c̄.Concedi/
tur.de diffinitione simpl'r dicta.Et tu dicis:vniuersale ſ3
ꝙ vniuersale est accidēs:Cōceditur.quantū ad intentio/ O
nem qua denominatur vniuersale:ſ3 tñ quantuꝫ ad rem
subiectā vniuersale est in p̄dicamento substātie:vel vni/
uersale substātie est in p̄dicamento substātie:⁊ sic diffini/
tur nō quantū ad intentionē:ſ3 quātū ad pn̄ꝰ explicantia
qdditatē ⁊ eēntiā rei.¶ Ad aliā.diffinitio est rei vniuer/
salis. Dōm ꝙ nullus istorū modorū:q2 omnes isti modi
reduplicant accidēs.vnde ista diuisio est insufficiēs: sed
diffinitio est rei vniuersalis ſm ꝙ includit p̄ncipia essen
tialia que exprimunt essentiā:⁊ ita rei vniuersalis.i. sub/
stantie:que stat sub intētione ſm ꝙ habet p̄ncipia eēntia
lia est diffinitio.¶ Ad aliā. singulari debetur aliqua co/
gnitio.Cōceditur.Tu dicis.vel ergo itellectiua vel sensi/
tiua.Dōm ꝙ singulare nō itelligitur per se ⁊ ꝓprie.ſ3 li/
nea reflexa:q2 vniuersale sic itelligitur per se ⁊ directe:q2
itellectꝰ est vniuersaliū:sensus singulariū:⁊ itellectus itel
ligit singulare:inquantū reflectit se super phantasma.vñ
singulare per se cognoscitur a sensu.Et tu dicis:ꝙ sensus P
est qualitatū sensibiliū.verꝫ est sensus exterior:ſ3 tamē
singulare cognoscitur ab aliqua virtute sensitiua interio
ri vt a cogitatiua tñ:quā Cōmētator vocat particulareꝫ
itellectū:que elicit nō sensatas itentiōes a sensatis:⁊ app̄/ Cōmē.63.
hendit intentiones indiuiduorū cuiuslibet p̄dicamēn.vt
dicit Cōmentator.2ᵒ de anima:⁊ sic bene singulare cog/
scitur a sensu:⁊ supponitur ad presens ꝙ virtus sensitiua
aliquam cognoscat substantiam:⁊ hoc habet videri 2ᵒ de Tex.cō.59
anima. ¶ Qō. XXVII.

¶ **Quod aūt opꝫ dicere quale quid suba ⁊c̄.**

Queritur circa hoc capitulū. Utrum questio ꝓpter quid habeat
locū circa substantiā querendo ꝓpter quid
est homo.¶ Arguitur primo ꝙ sic.Questio Capi.p̄mo
ꝓpter quid querit de causa:ſ3 omnis substan Q
tia citra primā habet causaꝫ.maior est nota.2ᵒ posterioꝝ
questio ꝓpter quid querit de causa.minor de se patet:q2 T.c.5
hominis est altera causa:⁊ sic de alijs ꝓpter quid est asi/
nus ⁊c̄.¶ Item:illud qd̄ est scibile est quesibile.ex. scdo.
posterioꝝ vbi dicitur.questiones sunt equales numero
his que vere scimus:sed homo est scibilis:q2 homo ⁊ oīa Tex.c.59
subiecta citra primū est scibilis:cū habeat cāꝫ:⁊ scire est
rei cām cognoscere.p̄mo posteriorū.¶ Itē:questio quid
est:⁊ ꝓpter quid est sunt idē ⁊ coincidūt.vt vult Aris.2ᵒ
poste.ſ3 de substātia ↄtīt querere qd est. vt qd est homo.
ergo etiā ↄtīt querere ꝓpter quid est homo.

Oppositum vult Aristo.in littera.d.ꝙ questio ꝓpter qd non habet locum in tali/
bus cum queritur propter quid est homo:vel propter qd
musicum est musicum.

Dicendū

A **Dicendum** est ad qōnem: q: questio ꝑpter quid non hȝ locū in talibus questionib⁹.
vbi idem queritur de eodē. sicut ꝑpter qd homo est hō.
Et ratio est. Questio ꝑpter quid querit cām demonstra-
bilis: cū querat cām inherētie passionis de subiecto: vt ꝑ
pter qd luna eclipsatur. ꝑpter obiectionē terre i medio:
ſȝ idē nō demonstrat̄ de eodē per cām: q: homo est hō.
non est demōstrabile: q: nō hȝ alterā cām: q: lȝ hominis
multe sint cause: tñ hu⁹. homo est homo. nō est altera cā.
Tex.cō.23 vt dī. 5. hu⁹. ¶ Itē: in omni questione aliquid ꝑsupponi
tur māifestū ⁊ aliquid imanifestū: quare. q: qñ querit̄ ꝑ-
pter quid luna eclipsatur: supponit̄ aliqd manifestū: vt lu
nā eclipsari: aliogn nō magis q̄reretur de luna q̄ȝ de lapi
de vel chimera: ſȝ cū dī. homo est homo. nihil pōt esse i-
manifestū: q: cū dicit̄ vel cū q̄ritur: ꝑpter qd hō est hō:
supponitur hominē esse hominē: ⁊ nihil est hic imanife-
B stuȝ: q: q̄ritur causa hu⁹. mō nō est alia causa: q: cōes di
gnitates nulli pñt esse ignote: ſȝ homo est homo. est cōis
dignitas: q: qđ idē sibiipsi est indiuisibile ⁊ irresolubile.
vñ nō est aliqualis cā inherētie ꝑdicati subiecto. ¶ Uñ
notandū φ questio ꝑpter qd querit de forma vel de mā:
vt ꝑpter quid sor. est homo: q: hȝ formā humanā in mā:
vel ꝑpter quid sor. pōt esse homo: q: hȝ materiā que ꝑt
esse in potētia ad formā hominis. vñ questio ꝑpter quid
non querit de seipso: ſȝ vel querit de mā: vel de forma in
mā: naturalr̄ loquēdo vt dicūt aliqui: q: ſm logicū nō q̄-
rit formā in mā: ſȝ querit cām forme in mā: vt dicunt: ꝑp
quid lapides sunt domus: pōt dici: ꝑpter edificationē: vl̄
ꝑpter ꝓhibitionē: caumatis: vel pōt dici φ questio ꝑp
quid ſm logicū dicit omne illud ꝑtinere ad qđ quid est
qđ respondet̄ ad questionē querentē ꝑpter qd: siue sit i-
C trinsecū: vt mā ⁊ forma: siue sit extrinsecū vt finis ⁊ effi-
ciens: ſȝ phūs dicit solū qđ quid est ꝑtinere ad intrinseca.
⁊ ideo ſm phm questio ꝑpter quid querit formā in mā:
⁊ hoc est q̄rere qđ quid est de supposito vel de mā: ſȝ apđ
logicū querit cām forme in mā de fine ⁊ efficiēte. vtrum
aūt mā ꝑtineat ad qđ qd est de hoc visuȝ est pus. ¶ No-
tandū ad solutionē rōnis φ Aristo. in lr̄a hȝ. questio qd
est homo vel querit vbi nihil additur. Et opȝ eaȝ reduci
ad talē qōnē vbi aliud q̄ritur de alio: ⁊ addit φ si nō cor
rigitur qō: tunc aliqd est cōe ei qđ est nihil querere: ⁊ ali
quid querere: ſȝ hoc est falsuȝ. ⁊ nō declarat ꝓñtiaȝ: ſȝ pōt
declarari: q: questio quid est: ⁊ ꝑpter quid est coincidūt.
vt visuȝ est. Mō querere quid est ipsuȝ de se est nihil q̄-
rere: q: in questione dȝ esse aliqd notū ⁊ aliquid ignotū:
ſȝ hoc nō est in ꝓposito: q: idē querit̄ de seipso: ſȝ questio
ꝑpter quid aliud querit de alio. ergo nisi corrigat̄ que-
stio quid est homo. reducēdo ipsam ad questionē ꝑpter
quid: vbi querit̄ de forma vel de mā. vt dicendo quid est
homo. i. φ spēs q̄ratur de īdiuiduo vt qd est hic homo. i.
D sor. respondetur homo vel forma in mā: que est tota qd-
ditas: vel quid est homo. i. quid pōt esse homo: ⁊ formam
hominis suscipere respōdet̄ mā. vñ si sic nō corrigit̄: tūc
aliqd erit cōe ei qđ est aliqd querere ⁊ nihil querere.

Ad rationes. Ad primā questio ꝑpter quid q̄-
rit de causa. Cōceditur. Tu dicis:
φ omnis substātia citra primā ⁊c̄. Concedit̄. vel intrinse
cam vel extrinsecā. vñ bn̄ volo φ homo habeat causam:
ſȝ tñ vbi idē ꝑdicatur de se nō hȝ aliā cāȝ: vñ lȝ hominis
multe sint cause: tñ hu⁹. homo est homo: nō est alia causa
¶ Ad aliā. Dōm φ illud qđ est scibile est quesibile. Con
ceditur. Tu dicis: homo est homo est scibile. Dicendū φ
nō est ꝓprie scibile vt ōnes sciūtur: ſȝ est intelligibile: q: ē
dignitas cōis: quarū nō est scientia ꝓprissime: ſȝ intelle
ctus lȝ aliquo mō possit eē sciētia large: sicut dicit L. pri-
mo posteriorū. ¶ Ad 3ᵐ pȝ ex dictis: q: per que- E
stionē qd est nihil q̄rit̄ nisi corrigat̄ reducēdo qd māȝ vl̄ Ca. de scire
ad formā. vt visuȝ est. vñ cū querit̄ quid est hō: dȝ respō-
deri forma que est tota qdditas. vt animal rōnale. vel dȝ
respōderi mā que defert qdditatē quid pōt esse homo. i.
quid pōt suscipere formā ⁊ qdditatē hominis. respōdet̄
mā. Et hec de qōne. ¶ Qō. XXVIII.

¶ Qm̄ aūt ex aliquo sit cōpositū ⁊c̄. Tex.cō.vl̄

Queritur circa hanc ꝑtem. Utrū suba
cōposita sit aliud realr̄ a mā
⁊ forma. ¶ Et arguit̄ φ nō. totū nō est aliud
ꝑter ꝑtes suas. 4. physico. caplo de loco. vbi Tex.cō.23
Aristo. distinguit modos essendi: q: dicit. s. φ
totū nō est ꝑter suas ꝑtes: ſȝ substātia est totū cōpositum
nāle: cui⁹ ꝑtes sunt eētiales mā ⁊ forma. quare cōpositū
nō est aliud realr̄ a materia ⁊ forma. F

Oppositum arguitur. Omne totū per se vnū est
aliquid aliud preter ꝑtes. per Aris. Tex.cō.21
8. huius in illo caplo. de māli autē suba post hoc. vbi mo
uet dubitationē dicēs. de dubitatione aūt dcā circa diffō- Tex.cō.15.
nes ⁊ numeros que cā eēndi vnū. oīum eniȝ quecūq3 plu
res partes habēt: ⁊ nō est vt aceruus φ totū: ſȝ inest aliud
totū preter ꝑtes est alia cā: ſȝ substātia cōposita est aliqđ
totū per se vnū. ergo ⁊c̄. ¶ Itē: hoc arguit̄ ratione Aris.
in isto. 7°. Si totū per se vnū nō esset aliud ꝑter ꝑtes rea- Tex.c.60.
liter: ita φ nulla entitas esset in cōposito preter entitateȝ
partiū: tunc totū adhuc maneret dissolutis ꝑtibus. vt pȝ
in sylla. ba. si nō esset aliud ꝑter ꝑtes tūc adhuc esset sylla
dissolutis litteris vt b. ⁊ a. sic homo similiter adhuc esset
dissolutis partibus eētialibus vt anima ratiōali a mā:
sed illud est inconueniens.

Notandum φ ad istā qōnem cōiter dicitur eīȝ G
queritur ꝑmo physico. Utrū totum Tex.cō.17
sit aliud realr̄ a ꝑtibus dicitur φ totum est aliud ab vna
suarū partiū rōne alterius partis vñ dicitur φ totū non
distinguit̄ a suis ꝑtibus ꝑmo. Et ſm hoc diceret̄ φ totuȝ
cōpositū nō est aliquid aliud a ꝑma materia ⁊ forma: sed
suba cōposita distinguitur a mā rōne alterius ꝑtis. s. forē:
⁊ ecōuerso distinguit̄ a forma rōne māe: q: cōpositū est
aliud a mā: q: forma est aliud a mā: ⁊ cōpositū icludit for
mā. ¶ Sȝ ad intellectū istius dicti est notandū φ aliqñ
dispositio partis attribuit̄ toti ⁊ denominat totuȝ. vt pȝ
5. physico. vt homo sanat̄: q: cor vel epar sanat̄. Silr̄ hō Tex.cō.ꝑ.
rōcinat̄: q: anima rōcinat̄. ⁊ homo est crispus: q: caput ē
crispū: sic est in ꝓposito φ mā est pars sube composite ⁊
hȝ alietatē a forma: q: ista sunt diuersa ꝑncipia intrinse-
ca: ⁊ sic materia denominat cōpositū ſm dispositionē q̄
debetur sibi vt mā est aliud a forma. ergo cōpositum est
aliud a forma: ⁊ forma est aliud a mā: q: includit eā: ⁊ sic
totū cōpositū differt ab vtraq3 parte rōne alterius: ⁊ sic H
totū ꝑmo nō distinguit̄ a partibus. ¶ Notandū φ ɔtra
istam positionē videtur esse diffi^lia dubia. Primo ex ꝑte
partialitatis. 2° ex parte totalitatis. 3° ex parte diuersita-
tis. 4° ex parte modi terminandi generationem. 5° ex
parte idētitatis. ¶ Primum dubiū est. Materia ⁊ forma
sunt ꝑtes eētiales sube ɔposite. mō mā nō est pars eēn-
tialis māe: q: nihil pōt esse pars suiipsius: nec mā pōt eē
pars eētialis forme: q: est diuersum ꝑncipiū a forma ⁊
non intrinseca forme. Silr̄ forma nō est pars essentialis
māe: q: nō est intrinseca māe: nec pōt esse pars eētialis
forme: q: nihil est pars eētialis sui met. ergo sunt partes
eētiales cōpositi: ⁊ ideo opȝ cōpositū addere aliqd rea
le ꝑter māȝ ⁊ formā. ¶ Ex hoc posset formari sylls: nisi
ɔpositū adderet aliqd sup entitatē māe ⁊ forme mā ⁊ for

I ma nõ eẽnt partes eẽntiales:ſ3 hoc eſt falſuʒ:q2 ĩ hoc oẽs
ↄueniunt q̃ mã ⁊ forma ſint ptes eẽntiales ſubẽ cõpoſi/
te:cũ ipſa ſint pncipia intrinſeca.ↄñtia p3.qũo eniʒ mã ⁊
forma eſſent partes eẽntiales compoſiti:niſi cõpoſitum
adderet aliqd reale ſuper entitatẽ mãe ⁊ forme:q2 mã nõ
eſt pncipiũ intrinſecũ mãe:nec forme:⁊ ecõuerſo de foia
vt deductũ eſt.ergo op3 q̃ mã ⁊ forma habeãt cauſalita/
tẽ intrinſecã reſpectu alicu⁹ ſupadditi in cõpoſito qd nec
ſit entitas materie.nec forme:⁊ ecõuerſo de forma. Sed
dices:hũ põt eſſe pars eẽntialis materie ⁊ forme ſimul.
Jſtud nõ valet:q2 q̃raʒ de iſta ſiltate vel eſt nihil vel ali/
quid:nõ põt dici q̃ nihil:q2 tunc pro nihilo relinquereĩ.
ergo op3 q̃ ſit aliqd pter mãm ⁊ formã:⁊ ſic ↄpoſitũ ad/
dit aliqd reale ſuper mãm ⁊ formã. ¶ Jtẽ:ex pte totali/
tatis eſt dubiũ.Et ratio eſt ꝓpinqua huic pdicte.Compo
ſitũ ex mã ⁊ forma eſt totũ eſſentiale.nõ q̃ritur in quo fũ
K detur iſta totalitas:q2 vel fũdatur in mã vel in forma vĩ
in vtroq3:nõ in mã:q2 materia nõ eſt totũ eẽntiale:nec ad
ſe:nec ad formã.Silr nec fundaĩ in forma eadẽ rõne:q2
mã nõ eſt pars eẽntialis forme:nec forma mãe:q2 mã ni/
hil itrinſece cauſat reſpectu forme.ergo op3 q̃ in vtroq3
ſimul:ita q̃ ſimulitas in cõpoſito ſit ſuperadditaʒ ſuper
mãm ⁊ formã rõne cuius mã ⁊ forma fundãt totalitatẽ:
¶ Jtẽ:ex pte diuerſitatis ſic:ſi ſubſtãtia cõpoſita nõ ad/
deret aliquid diuerſuʒ ſup materiã ⁊ formaʒ nõ eſſet ali⁹
modus diuerſitatis cõpoſiti a mã q̃3 modus diuerſitatis
forme:ſ3 hoc eſt falſuʒ:q2 eſt alius modus diuerſitatis h̃
⁊ ibi:q2 cõpoſitũ differt a mã rõne ptis eſſentialis vt rõ/
ne forme:ſ3 forma differt a mã pmo ⁊ nõ rõne partis in/
trinſece:q2 forme nõ eſt pars:⁊ ſic eſt alius modus diuer/
ſitatis.ↄñtia p3.poſtq̃3 eniʒ in cõpoſito nõ eſſet aliud rea/
liter diſtinctũ a ptibus nõ eſſet modus differẽdi formã a
materia ⁊ cõpoſitũ a materia.Poteſt eniʒ alio mõ foia/
L ri iſta ratio.ſi cõpoſita ſubſtãtia nõ adderet aliquid reale
ſuper materiã ⁊ formã:tunc ſubſtãtia cõpoſita pmo dif/
ferret a materia:⁊ ſilr a forma:ſ3 hoc eſt falſuʒ ſm eos q
dicunt q̃ cõpoſitũ eſt diuerſuʒ a pte primo:q2 differt rõ
ne alterius.ↄña patet:q2 poſtq̃3 nihil adderet ſuper mãʒ
⁊ formã:tũc nõ differret a materia:niſi q2 forma ⁊ forma
differt pmo a mã:q2 nõ per ptem:cũ careat parte.ergo ẽt
compoſitũ diſtinguiĩ pmo a mã:cũ eundẽ modũ diſtin/
ctionis habeat cõpoſitũ a mã quẽ forma h3. ¶ Jtẽ:ex p/
te modi terminãdi generationẽ.ſi ſubſtãtia cõpoſita non
adderet aliquid reale ſup materiã ⁊ formã:tunc ↄpoſitũ
terminaret generationẽ eodẽ modo:ſicut forma:⁊ etiam
cõtra eos:q2 dicũt q̃ compoſitũ terminat generationem
rõne partis vt forme:ſ3 forma nõ terminat generationẽ
rõne partis:q2 forma non h3 ptem:⁊ ſic eſt alius modus
terminãdi generationẽ:q2 forma terminat ſeipſa genera/
M tionẽ:⁊ compoſitũ terminat generationẽ rõne forme.cõ/
ſequẽtia p3:q2 ſi compoſitũ nihil adderet ſuper materiaʒ
⁊ formã:⁊ materia nõ generatur:ſ3 tm̃ forma:tunc cõpo/
ſitum eodẽ mõ terminaret generationẽ:q2 nihil addit ſu/
per formã. ¶ Jtẽ:ex parte identitatis.ſi cõpoſitũ nõ ad/
deret aliquid reale,vt dictũ eſt:tũc materia ⁊ forma eẽnt
ide3 eſſentialiter ⁊ realr:ſ3 hoc eſt falſuʒ:q2 materia ⁊ for
Tex.cõ.18 ma ſunt diuerſa pncipia intrinſeca realr.pmo phyſicoꝝ:
ↄñtia p3:q2 quecũq3 vni ⁊ eidẽ in numero eẽntialiter ſũt
eadem:inter ſe ſunt eade3 eſſentialr:iſtud eſt pncipiũ na/
turaliter intellectũ:ſ3 materia ⁊ forma ſunt eadẽ eſſentia/
liter vni ⁊ eidẽ in numero:vt compoſito:q2 nihil realiter
addit ſupra illud.ſ3 materia ⁊ forma nõ ſunt idẽ eſſentia/
liter:cu3 materia remaneat poſt corruptionẽ forme:⁊ q̃
Tex.cõ.7. iſta ſit intẽtio Ariſto.p3:q2 Ariſto.in.7.diſtinguit ſubſtã/
tiã in 3ª materiã formã ⁊ ↄpoſitũ:qd nõ faceret niſi cõpo
ſitũ aliquid reale adderet:q2 alr nõ poneret in numerũ. N
Sed dices:imo:q2 cõpoſitũ ponit in numerũ:q2 compo/
ſitũ differt a materia ratione forme:⁊ ecõuerſo.Jlud nõ
valet:q2 ſic duo homines eſſent.3.q2 duo homines diffe/
runt ab vno rõne alterius:⁊ ecõuerſo:⁊ etiã poneret ĩ nu
merũ:qd eſt falſum. ¶ Hoc ide3 arguiĩ auctoritate Cõ/
mentatoris.8.huius.illo capitulo.Oportet aũt nõ latere. Cõm.7.
vbi dicit q̃ forma eſt cauſa actus in cõpoſito:ſ3 foia nõ
eſt cauſa actus qui eſt forma:q2 nihil eſt cauſa ſuiipſius.
ergo op3 q̃ alius actus ſit in compoſito preter formã:cũ
cauſa ſit.Jdeo op3 dici ad qõnem pmo preintelligendo
q̃ qñ dicitur qd compoſitũ addit aliquid reale preter en
titate3 materie ⁊ forme põt itelligi duplr.vno mõ q̃ cõ/
poſitũ addat aliquid ſuper materiã ⁊ formã diſtinctã lo/
co ⁊ ſubiecto:ita q̃ illa entitas addita in compoſito ſit di
ſtincta a materia ⁊ forma loco ⁊ ſubiecto.Alio modo põt
intelligi q̃ illud additu3 in compoſito non ſit diſtinctũ a
O materia ⁊ forma loco ⁊ ſubiecto:tñ illud nõ eſt materia ⁊
forma:nec vtrũq3:ſ3 tertiũ.ſ.realitas tertia realr diſtincta
ab entitate materie ⁊ forme:⁊ hoc bñ eſt rõnabile:q̃ ali/
qua ex nã rei ſint diſtincta realr:⁊ tñ includãtur in eodẽ
loco ⁊ ſubiecto vt ſuperficies ⁊ albedo realr ſũt diſtincta:
tñ includunĩ in eodẽ loco ⁊ ſubiecto.

Hoc viſo poſſunt dici ad queſtionẽ due ↄcluſiões.
¶ Prima eſt q̃ ſubſtãtia compoſita nõ p^a ↄ̃
addit aliqd reale diſtinctũ a materia ⁊ forma loco ⁊ ſub/
iecto.Et cauſa eſt.ſi compoſitũ adderet aliquid diſtinctũ
loco ⁊ ſubo a mã ⁊ forma:tũc ex mã ⁊ foia nõ cõſtituere
tur ↄpoſitũ vnũ p ſe ⁊ ſimplr.ſ3 hoc eſt falſuʒ:q2 ſm oẽs
ex materia ⁊ forma ↄſtituiĩ vnũ p ſe ⁊ ſimplr: ↄſequẽtia
p3:q2 qd eſt diſtinctũ ab aliquibus loco ⁊ ſubo nõ ↄſtitui
tur p ſe vnũ ex illis. ¶ Jtẽ:ſi h̃ eẽt:tũc ↄpoſito moto nõ
oporteret mãʒ moueri ⁊ formã:ſ3 hoc eſt falſuʒ:q2 forte
moto mã ei⁹ moueĩ ſecũ de loco ad locũ:q2 nõ moueĩ ad
P aliquẽ locũ mã remanente imota in pmo loco.ↄñtia p3:
q2 q̃ ſunt diuerſis locis:nõ o3 q̃ ſi vnũ moueĩ:q̃ reliquũ
etiam moueatur:vt ſi ego moueor:nõ oportet te moueri:
q2 es in alio loco. ¶ Secũda ↄcluſio.q̃ ſubſtãtia cõpoſi 2^a ↄ̃
ta addit aliquid reale nõ diſtinctũ loco ⁊ ſubiecto a mate
ria ⁊ forma:tñ diſtinctũ realr ex natura rei:q2 eſt alia en/
titas pter entitatẽ materie ⁊ forme.Et ꝓbatur rationib⁹
pus adductis:que ꝓpter breuitatẽ nõ reſumũtur. ¶ No
tandũ q̃ ſi aliquis quereret quid eſt illud reale additum
in compoſito ſuper materiã ⁊ formã.Dicendũ q̃ eſt ſub/
ſtãtia compoſita:vel ſi vis aliter nominare:voceĩ per ſe
ſubſiſtẽtia actualis.vnde verũ eſt q̃ ſubſtãtia cõpoſita p
ſe ſubſiſtit actu:⁊ illud nõ verificatur de materia nec de
forma:q2 mã nõ ſubſiſtit per ſe ĩ actu:nec forma:ſ3 in cõ/
poſito:ſ3 illa ſubſiſtẽtia per ſe ⁊ actualis in compoſito eſt
illud additũ cauſatuʒ intrinſece a materia ⁊ forma:quia
Cõmentator dicit.8.phyſicoꝝ:q̃ forma eſt cauſa actus
Q in ↄpoſito:ſ3 non eſt cauſa ſui.ergo alterius actus quẽ cõ
poſitum addit ſuper actũ forme.Et tu dicis:q̃ illa ſubſi
ſtentia actualis cũ ſit accidẽs vbi erit vt in ſubiecto. Di/
cendũ q̃ illa ſubſiſtentia eſt aliquid de genere ſubſtãtie:
⁊ nõ eſt materia nec forma.ergo eſt ſubſtãtia compoſita:
q2 eſt cauſatũ ex materia ⁊ forma. ¶ Notandum q̃ hic
ſunt quedã dubia.Primuʒ.ſi ſubſtãtia cõpoſita adderet
aliquid reale ſup materiã ⁊ formã:tunc nõ erit idem mo
dus quo forma por eſt cõpoſito ⁊ materia:ſed hoc eſt fal/
ſum:q2 hoc vult Ariſt.expreſſe in iſto 7º.⁊ Cõmentator
qui dicit:q̃ forma por eſt materia ⁊ cõpoſito ex materia
⁊ forma.patet cõſequẽtia:q2 poſtq̃3 compoſitu3 adderet
aliquẽ actum ſuper actũ forme qui nõ eſt actus ⁊ forma
partis:tũc forma prior eſt cõpoſito. Alio modo:quia cõ/
poſitũ

A positū includit aliuz actum: τ alio modo prior erit materia. ¶ Itē: si forma causat aliquē actum aliū a se: tūc dubiū erit vtrū ille actus sit pfectior forma vel iperfectior: nō pōt dici φ sit pfectior: qꝛ hoc esset cōtra Cōmentato- Cōm.7. rē. 8. huius. illo capitulo. Opꝫ autē nō ignorare. vbi dicit. Quādo aliqḋ nomē dicitur de composito τ forma. nō dicitur de illis vniuoce: vt quorū diffinitio est eadē: sꝫ dicitur primo τ principalr̄ de forma tanq̄ꝫ de digniori: τ secūdario de ꝯposito. vnde dicit sic. Nomē significat vtrūqꝫ: τ cū dicitur de vtroqꝫ. v.g. animal de composito ex materia τ forma: τ de forma tn̄ nō dicitur: sicut dicitur nomina vniuoca: quoruꝫ diffinitio est eadeꝫ: sꝫ dicitur principaliter τ secūdario. Tūc paucis interpositis addit. hoc nomē animal principalr̄ dicitur de forma: τ dicitur de cōgregato ex materia τ forma: secūdario. Et assignat cām. nomen enim nō significat rē: nisi fm qḋ est in actu τ cau- B sa actus in cōposito est forma: τ cū duo fuerint: quoꝝ alterū est causa reliqui: illud qḋ est causa dignius habebit nomen: illud enim nomē habet ꝓpter principiū: τ tunc declarat de calore: τ patet: τ sic actus cōpositi nō est pfectior forma. Simil'r nō potest esse iperfectior. qꝛ hōc nō videtur rationabile. ¶ Itē aliud dubiū. Si cōpositum diceret aliuꝫ actū a forma: a quo pduceretur ille actus non potest dici φ a materia: qꝛ materia nō est cā agēs actus. nec forma: qꝛ forma tn̄ habet se respectu compositi in ratione cause formalis. ergo relinqueretur φ a generāte: sꝫ hoc nō videtur: qꝛ generans tn̄ producit formā: τ que necessario consequuntur formam.

Ad primum dubium. φ forma precedit cōpositum τ materiā dupl'r. vno modo precedit codē modo materiā τ cōpositum τ hoc in gene- C rali: vt pfectius precedit minus perfecta: qꝛ forma perfectior est materia: τ ꝯposito ex materia τ forma: Sꝫ si forma cōparatur in speciali ad ista: tūc alio modo precedit vtrūqꝫ: qꝛ forma precedit materiā vt actus p̄cedit puruꝫ subiectū in potētia: sed precedit cōpositum: vt effectū in genere cause formalis: τ sic nō p̄cit materiā: qꝛ forma nō est causa formalis materie mō Aristo. τ Cōmentator intellexerunt φ forma precedit materiā τ cōpositum eodē modo fm primū modū τ nō fm 2m modū. ¶ Ad aliud. Dicendū φ actus ꝯpositi est iperfectior forma. vt patet Cōmen.7. per Cōmētatorē in auctoritate preallegata: quādo nomē dicitur de forma τ ꝯposito ex materia τ forma. p̄mo nāqꝫ dicitur de forma. vt digniori. sꝫ de cōposito dicitur secundario tāq̄ꝫ de minus perfecto. vnde actus qui resultat ex anima cogitatiua τ corpore est minus perfect9 τ notabilis q̄ꝫ actus anime cogitatiue: sicut causatū formalis cause est minus nobile τ pfectum q̄ꝫ causa formalis: qꝛ actualis subsistētia per se est actus ille quē causat forma in cōposito in genere cause formalis. vnde etiā hoc voluit di- D cere antiqua distinctio: φ duplex est forma: quedaꝫ prior vt que perficit materiā: vt anima rationalis: sꝫ alia est forma totius vt est cōpositum qḋ est substratū forme totalitatis. ¶ Ad aliud dubiū. φ actus cōpositi pducitur a generāte: qꝛ generans qḋ generat formā τ generat cōpositū sꝫ tn̄ differēter: qꝛ primo generat formā: secūdario cōpositum: qꝛ generans qḋ largitur formā: largitur oia accidētia ꝯsequētia formā nō solū accidētia imo cōpositūꝫ p̄us q̄ꝫ accidētia. ¶ Sed si aliqs adhuc instaret: qꝛ ꝯuenienter dicitur φ totū nō distinguitur ab vna parte nisi ratione alterius ptis: vt a materia ratione forme distinguitur. et ecōuerso: sꝫ hic dicitur oppositū cōmuni dicto: qꝛ cōpositum distinguitur a parte ratione alterius partis: quod est nulla partium. ¶ Ad hoc posset dici φ illud cōmune dictum est sine ratione: τ per ꝯñs falsum. Uel aliter dicēdū φ totū distinguit̄ a pte ratione alterius partis: τ hoc par- E ticulari differētia τ distinctione. vt totū cōpositū differt a forma: qꝛ totū cōpositum est per se vnū. ergo distinguitur ab oibus partibus totali differētia: que est nulla ptiū: sꝫ qḋdam totum vt dictum est.

Ad rationes in oppositū. Ad primā. Totū non est aliud τc. cōceditur. non est p̄ter partes. i. φ sit aliud distinctū loco τ subiecto a ptibus: sic intelligit Aristo. τ Cōmentator: sꝫ bene est aliud quo ad entitatē tertiā: que nō est entitas alicuius ptis. ¶ Ad aliā rationē in oppositū. totū per se vnū τc. Dicendū φ verū est: φ est aliquid additū qḋ nō est entitas alicui9 ptis: sed tn̄ nō est distinctū loco τ subiecto. Et hoc est de 7o libro.

¶ Incipit octauus metaphysice. ¶ Q̄ō. I

¶ Sensibiles autē substātie τc. Tex.cō.1. F

Queritur circa octauuꝫ huius. τ q̄ritur primo circa dictaꝫ partē. Utruꝫ materia sit separabilis fm esse a forma. ¶ Et argr̄ φ sic. Unūqḋqꝫ pōt separari ab eo qḋ nō est sibi eēntiale τ ꝓpriuꝫ: qꝛ res non pōt separari ab illo qḋ est sibi essentiale τ ꝓpriuꝫ: sꝫ pōt separari ab illo qḋ nō est sibi essentiale τ propriū: qꝛ hoc non determinat sibi: sꝫ nulla forma est eēntialis τ ꝓpria materie: cū materia sit idifferēs ad quālibet formā. ergo τc. ¶ Itē: illud qḋ est substātiale alicui nō tollitur p accidētale. hoc est mā̄ifesta: sed mā est substā eēntialiter: τ forma accidit materie. ergo materia pōt eē τ separari a forma. ergo τc. ¶ Itē separata omni forma a materia: vel materia manet: vel nō: hoc est manifesta: per sufficiētē diuisionē: sꝫ si nō manet: tunc est corruptibilis: qḋ est cōtra Ari. Tex.cō.82 p̄mo phy. qꝛ dicit φ sit ingenita τ icorruptibilis. ergo manet: τ per ꝯsequēs separabilis a materia.

Oppositum videtur Arist. in littera p̄dicta. vbi Tex.cō.3. G dicit: materiā ꝟo dico que nō hoc aliqḋ ens actu. ¶ Ex hoc posset argui. Si materia esset separata vel separabilis a forma: tunc posset esse aliqḋ ens hoc: sed hoc est falsum fm Aristo.

Ad questionem dōm p̄mo φ materia fm exsistere nō sepatur a forma substātiali omni: ita φ sub nulla stet. Et rō est. Omne qḋ est per se: vel est actus: vel habēs actū: per sufficiētē diuisionē: sꝫ materia p̄ma: neqꝫ est actus: neqꝫ habēs actuꝫ: qꝛ non est actus cum sit in pura potētia: nec habet actū qui sit de eēntia eius. vt vult Cōmentator p̄mo physi. τ in de Cōmē.69. substātia orbis. τ ita nō pōt eē circūscripta omni forma. Capi.p̄mo ¶ Itē: si materia esset separabilis a forma fm esse: tunc post sepationē vel eēt in actu vel in potētia: τ hoc est manifesta per diuisionē sufficientē: sꝫ neutro modo pōt dici. nō est in actu: qꝛ nō habet esse actuale: nec ē in potētia: qꝛ sublata omni forma a materia. materia nullā habet potē- H tiā ad formā: qꝛ nō esset mobilis τ apta disponi ad formas: qꝛ mot9 τ dispositio nō debetur nisi enti in actu: τ sic tollitur potentia materie ad formas: τ per ꝯñs eius natura: cū potētia sit propriū materie. Si materia p̄ma separaretur ab omni forma: tunc nō esset in eodē loco cū generato: sꝫ hoc est falsuꝫ per Arist. p̄mo de generatiōe: qꝛ qḋ T.c.25 generatur τ materia ex qua generat̄ debēt esse in codem τ.27. loco. ꝯña pꝫ. qꝛ nihil est in loco nisi ens in actu τ dimensionatum terminatis dimēsionibus. ergo dicit Aris. p̄mo Tex.cō.29 de generatione. φ materia nō separat̄ a morpheis τ passionibus. i. a formis. Et dicit Cōmentator p̄mo physi. τ in Capi.p̄mo de substātia orbis. φ materia nunq̄ꝫ denudatur ab oibus formis. Et dicit Cōmentator. φ nō denudatur ab oibus

I formis simul: sz semp stat sub aliqua. Unde si hoc eēt. tūc
materia simul esset actu ⁊ nō actu: hoc est falsū. ꝯña pz
q2 qd per se stat ⁊ existit: hoc est actu vel actus: sz materia
nō est in actu cū sit i potētia circūscriptis oibus formis.
℄ Scdo dōz ꝙ etiā nō pōt separari a foia quo ad perfe
ctā rōnem. Et causa est. Illud nō pfecte cognoscitur ⁊ cō
plete sine forma: qd est in pura potētia: q2 illud a quo in
tellectus mouetur debet eē in actu: cū itellectus sit in po
Tex.cō.6. tētia passiua: ⁊ hoc pz ex nono huius. ⁊ tertio de anima: sz
Tex.cō.5. materia pma est hm: q2 materia est in pura potētia. vñ lz
itellectus distinguere possit inter essentiā materie ⁊ foie,
tñ cōplete ⁊ pfecte essentiā materie apphendere nō pōt
Tex.cō.69 sine forma. Et hoc est intētio Aristo. pmo physico. vbi di
cit. ꝙ subiecta natura nō est scibilis nisi in analogiā ad for
mā. Et hoc declarat in artificialib⁹. ⁊ hoc idē vult Cōmē
Capi.pmo tator ibidē. ⁊ in de subā orbis. ⁊ .8. huius. q2 trāsmutatio i
Cōmen.12 suba facit scire mām primā: sic trāsmutatio fm locū facit
scire mām localē. vñ per obiectionē ⁊ receptionē forma
K rū subaliū deuenimus in cognitionē materie pme. q2 oz
aliqd subijci ⁊ manere in trāsmutatione ⁊ ꝯtrariis. q2 cō
Tex.c.62. cordia nō conducit discordiā. pmo physicorū.

Ad rationes. Ad primā. vnūqdq2 pōt separa
ri ⁊c. ꝯceditur. ℄ Tu dicis. ꝙ for
ma subalis ⁊c. Dōm ꝙ ista forma singularis nō est eēn
tialis ⁊ ppria mā prime. Ideo pōt mā separi ab hac for
ma: vel illa successiue ⁊ diuisiz. sz tñ simul ⁊ ꝯiunctim nō
separatur a qualibet forma: q2 semp stat sub aliqua. vñ hoc
est ppriū materie semp esse sub aliqua forma: lz nō sē
per stet sub ista forma: non tñ denudatur simul ab oibus
formis: q2 qñ abijcit vnā formā assumit aliā. ℄ Ad aliā.
Illud qd est substātiale alicui ⁊c. ꝯceditur. nisi depēdeat
ab eo in eē. Et tu dicis. ꝙ forma est accidētalis materie:
cōceditur. Et tñ q2 mā depēdet in esse a forma. Ideo nō
separatur a qualibet forma. vñ ppriū est ei stare sub ali
qua forma: sicut ⁊ potētia est ppriū accidēs māe. Uel
L pōt aliter dici ad minorē. q2 forma nō accidit materie: si
cut accidēs subiecto: sz di accidere: q2 est extra essentiam
materie sicut indiuiduū accidit spēi ⁊ spēs generi: sz hoc
nō obstante genus nō separat ab oibus spēbus: nec spēs
ab oibus idiuiduis: q2 semp est in aliquo supposito. sicut
Ca.de sbā. vult Arist. in pdicamentis: q2 sunt non existētibus primis
substātijs impole est aliqd alior remanere: sic nō existē
tibus formis substātialib⁹ impole est remanere materiā.
p physico. vñ bene volo ꝙ mā sit ingenita ⁊ icorruptibilis fm Ari.
T.c.82. tñ si nulla forma subalis esset materia nō esset: q2 nihil p
hibet ꝯditionalē esse verā: cuius añs est falsū ⁊ impole.
℄ Ad aliā. separata omni forma ⁊c. Dōm ꝙ materia nō
remaneret. Et tu dicis: ꝙ falsū est. q2 est ingenita ⁊ icor
ruptibilis. cōcedit fm naturā rei: inquantū semp stat sub
aliqua forma: sz tñ si separaretur ab omni forma subali:
materia nō remaneret. nec quo ad esse: nec quo ad poten
M tiā. vñ qñ Aristo. dicit ꝙ sit icorruptibilis nō intelligit q̃
ad separationē ab omni forma: sz est icorruptibilis semp
stans sub aliqua forma. ℄ Qō. II.

Tex.cō.3 **Onsequenter** queritur circa ean
dē partem. vtrū for
ma naturalis sit separabilis a materia fz eē.
℄ Et argr̃ primo ꝙ sic. Intellect⁹ est forma
naturalis ⁊ est sepabilis a mā fz esse. ergo for
ma naturalis separatur a materia fm esse. maior est mani
a.1.cō.p festa: q2 naturalis determinat de itellectu. vt pz 3°. de ani
vsq2 ad ma. ⁊ hoc nō esset nisi esset forma naturalis. minor pz p
t.cō.40. Aristo. 12. huius. vbi dicit. ꝙ nulla forma precedit cōpo
T.cō.16. situ: sz simul incipit esse cū ꝯposito. tñ aliqua manet post
⁊.17. cōpositum. sicut anima. sz nō ois anima. sz tñ itellectus. ⁊

sic itellectus separabilis est a materia fm esse. ℄ Itē: qd N
nō depēdet ab alio in causalitate: hoc pōt separari ab eo
fm esse: q2 qd aliquid nō pōt separi ab aliquo fm esse. h
ideo est: q2 dependet ab eo in causalitate: sz forma nō de
pēdet ab aliquo: vt a materia in causalitate: q2 forma nō
dependet ab ea: cū nullā habeat causalitatē super formā.
ergo pōt separi. Itē: qñ aliqd debetur alicui pmo ⁊ alijs.
debetur per illud. illud pōt cōuenire pmo remotis poste
rioribus: q2 caliditas pmo debetur igni: ⁊ per ignē debet
alijs calidis. Et si caliditas remoueretur ab alijs calidis.
adhuc remaneret in igne. sed esse pmo debetur forme ⁊
alijs per formā: q2 forma est primo causa eēndi: ergo for
ma fm esse potest separari a materia.

Oppositum vult Arist. in pdicta littera vbi dic. T.c.3.
ꝙ de numero formar: alia est sepa
rabilis: alia nō separabilis. ita ꝙ Aristo. vult ꝙ quedā O
forme sunt separabiles a materia fm esse: sicut foie ab⁹c.
quedā aūt nō: sicut naturales forme: ⁊ materiales forme:
vnde etiā Cōmentator pmo physico. dicit. ꝙ de numero Cō.vltimo
subarum ⁊ formarū. quedā sunt materiales: sicut ille que
nō separātur a materia. ⁊ deducūtur de potētia materie.
Alie sunt nō materiales: sicut sepabiles a materia.

Dicendum est ad qōnem. primo ꝙ forma natu
ralis materialis nō separat a mate
ria fm esse. Et causa est. Actus inherēs nō sepatur ab eo:
cuius est actus: q2 si actus inherēs separaretur a materia:
tūc idē esset inherēs ⁊ nō inherēs: qd est cōtradicere: sed
forma materialis est actus inherēs: cū perficiat materiā
inherenter: ⁊ deducatur de potētia materie. ergo separari
nō pōt. ℄ Itē: si forma materialis esset separabilis a ma
teria: tunc posset remanere post corruptionē cōpositi. sed
hoc est falsū: q2 forma simul est ⁊ non est cū formato: vt
vult Arist. 12. huius. ꝯña pz. q2 si forma esset separabilis Tex.cō.16
a materia: tunc qñ separaretur: tunc ꝯpositum nō esset. et ⁊.17.
tñ remaneret forma. ℄ Itē: illa forma que ꝯstituitur per P
materiā. ⁊ per subiectū iherenter nō separatur a materia
fm esse: sz forme naturales ⁊ materiales ꝯstituuntur per
materiā ⁊ subiectū. vnde etiā Cōmentator vocat eas for
mas ꝯstitutas per subiectū. sicut patet 8° physico. ⁊ in de Cōm c.79.
substātia orbis. ergo separatur a materia. ℄ Itē: si forma Capi.pmo
materialis esset separabilis a materia: tunc per se existe
ret: qd est cōtra Aristo. septimo huius. vbi loquitur contra Tex.cō.20
platonē. qui voluit ꝙ forma separatim pduceretur ⁊ exi ⁊ infra.
steret diuisim: ⁊ tunc poneretur in materiā. vñ etiā Cō
mentator dicit octauo huius. ꝙ generās nō largitur mul Cōmen.15.
titudinē. i. ꝙ ponat formā in materiā diuisim pductā: sz
tñ largitur pfectionē. ꝯña pz. q2 si forma separetur a ma
teria: tunc per se existeret. ℄ 2° dōm. ꝙ forma naturalis
imaterialis: vt est intellectus est inseparabilis a materia
fm esse. Et causa est. Illa forma pōt separari a materia: q̃
nō educitur de potētia materie: sz forme imateriales vt i Q
tellectus sunt hō. vt vult Aristo. 3° de anima. ⁊ in de ani T.c.4.t.7
malibus. vnde etiā Aristo. dicit 2° de anima. Separatur Tex.cō.21
eniz hoc ab hoc: sicut perpetuū a corruptibili. ⁊ loquitur Cō.5.tertij
de intellectu. ℄ Itē: alia ratio fm Cōmentatorē accipit de anima.
lz sit cōtra fidē ⁊ veritatē. Actus nō inherēs separatur a
materia fm esse: sz itellectus est actus nō iherēs: q2 Cō
mētator vult ꝙ itellectus nō sit forma substātialis ⁊ in
herēs fm esse: sed tñ fm appropriationem. De hoc non
plus ad presens: q2 pertinet ad tertiū de anima. ℄ Notā Tex.cō.37
dum ꝙ si aliquis quereret vtrū forma naturalis esset se
parabilis a materia fm ratione: diceretur ꝙ bene est se
parabilis a materia significata: nō tamē a materia in cō
muni fm ratione: siue ratio accipiatur per cognitionem
itellectus: siue pro diffinitione: vnde Aris. in 7° hui° vult T.c.4.t.7
ꝙ bene

A ꝙ bene in diffinitiõe eius ponitur materia cõmunis tãq̃ subm determinãs eã. vñ etiã Aristo. 2° de anima diffinit animã per corpus. ꝙ anima est actus corporis phy^ci ꝛc.
Tex.cõ.2. Tñ aliq dicũt. ꝙ forma naturalis ſm illud qđ est ꝛ absolute ꝯsiderata pt separari taz a materia cõi q̃ a significa
Tex.c.34. ta ſm rõnem: hoc tñ est cõtra Arist. dicentẽ 6° ꝛ 7° hui^9. forme naturales habẽt se vt simũ. i. ꝙ ꝯcernunt mãm: ꝑ hoc differũt a mathematicis formis: que habẽt se vt cõcaui: q2 separantur a materia ſm rõnez. sz nõ ſm eẽ: ꝛ Ari. ibi loqtur de forma naturali ſm illud qđ est ꝛ ab^te.

Ad rationes. Ad primã patet ex dictis: q2 positum est ꝙ forme nãles mãles nõ sunt sepabiles a mã ſm esse: sz forma naturalis imaterialis põt separi a materia.
B ❡ Ad aliaz. aliqui dicũt maiorẽ esse fallaz: q2 subm nõ dependet in causalitate a propria passione. vt hõ a risibili ꝛ nõ tñ põt separi ſm eẽ a ꝓpria passione. ❡ Alr põt dici. ꝯcedẽdo maiorẽ. Ad minorẽ. ꝙ forma nõ depẽdet ꝛc. dicitur ꝙ imo. q2 materia ꝛ forma sunt sibi mutuo cause: q2 forma est causa materie: q2 dat esse sibi ꝛ materia forme: q2 ipam supportat. ❡ Ad aliaz. qñ aliqd ꝛc. Dõm ꝙ verũ est: si illud est per se existẽs tũc põt separi ab alijs: sz si nõ est per se existẽs nõ. ꝛ sic est in ꝓposito: q2 forma nõ per se existit. sz in materia. ergo nõ põt ab ea separari. ❡ Alij dicũt negãdo minorẽ. ꝙ forẽ nõ ꝯ^u esse primo: q2 esse per se est cõpositi: q2 ꝯpositũ est: sz forma est in quo cõpositũ hz esse. ❡ Qõ. III.

Tex.cõ.7. ❡ Oportet autẽ nõ ignorare ꝛc.

C **Queritur** circa seqũẽs capitulũ vtrum nomẽ spẽi significet formaz per ꝑus: vel subam ꝯpositam. Et arguit̃ ꝑmo ꝙ tñ significet subam ꝯpositam ex materia ꝛ forma. per nomẽ spẽi significat̃ eẽntia spẽi q2 nomẽ significat essentiã rei. ꝛ nomẽ spẽi significat eẽntiã spẽi: cũ spẽs sola diffiniatur: sz esse spẽi est ex materia ꝛ forma. vel ꝑncipalius saltẽ apud illos qui volunt materiam ꝑtinere ad qdditatẽ. ergo ꝛc. ❡ Itẽ: illud significatur nomine spẽi: qđ ꝑdicatur de indiuiduo: q2 spẽs ꝑdicatur de idiuiduis: sz hoc est ꝯpositum ex materia ꝛ forma q2 forma in recto nõ ꝑdicatur de idiuiduo: sz tñ ꝯpositũ
Tex.c.28. ex materia ꝛ forma. ergo ꝛc. ❡ Itẽ: ꝛ suppono ex quarto huius. ꝙ ratio quã significat nomẽ est diffinitio. ❡ Ex hᷓ arguitur. sicut̃ res se hz ad diffiniri: sic ad significari. ex supposito q2 ratio quã significat nomẽ est diffinitio: sz diffinitio rei accipit materiã ꝛ formã. ex 7° hui^9. q2 in diffinitione rerũ naturaliũ capitur materia ꝛ forma. g̃ res ꝑ nomen significatur cũ materia ꝛ forma.

T.c.33.34.37.ꝛ.39. **Oppositum** videtur velle Aris. ꝛ Cõmẽtator: q2 Aristo. dicit. ꝙ nomẽ spẽi significat
Tex.cõ.7. subam que est forma: ꝛ subam que est cõposita ex mã ꝛ
Cõmen.7. forma. ꝛ Cõmentator dicit: ꝙ nomẽ spẽi per ꝑus significat formã: ꝛ per posterius ꝯpositũ.

D **Notandum** ꝙ est vna opinio: que videt̃ ponere tres vias de ista qõne. In ꝑma via ponitur vna distinctio forme. ꝙ q̃dam est forma totius sicut humanitas est forma totius: ꝛ in illa etiã accipitur. materia. vt dicunt. Alia est forma ptis: vt aĩa vel alia forma. tunc dicitur ꝙ si accipit̃ forma totius: tunc nomẽ spẽi ꝑmo significat formã: vt homo significat humanitatez ꝛ secũdario significat ꝯpositũ ex humanitate ꝛ habẽte humanitatẽ. Et dicũt hanc fuisse intentionẽ Cõmentatoris: q2 dicũt ꝙ significat formã: ꝛ ꝯsignificat rẽ hñtez formã q2 ꝯsignificatio est in habitudine ꝛ respectu ad ꝯsignificatũ: Ideo bene dictũ est ꝙ significat vnũ in respectu ad aliud. Sz si q̃ratur de forma ptis: tunc nomẽ spẽi ꝑ prius significat ꝯpositum ex materia ꝛ forma: ꝛ per posterius
E significat formã: ꝛ cãm assignãt: q2 forma nõ est tota eẽntia rei: sz pars eẽntie. ❡ 2ª via est. ꝛ distinguit inter illud qđ significat. ꝛ qđ erit rõ significãdi. q2 dicũt ꝙ modus significãdi seqtur modũ intelligẽdi: ꝛ modus itelligẽdi sequitur modũ essendi: mõ videm^9 ꝙ in essendo differt illud qđ est: ꝛ illud qđ est rõ essendi: q2 illud qđ est: est ipm ꝯpositũ. sz ratio eẽndi est forma. Silr est in eo qđ itelligitur: q2 aliud est qđ itelligitur: ꝛ aliud rõ itelligẽdi. sic g̃ in eo qđ significat̃: q2 aliud est qđ significat̃. q2 est hᷓ ꝯpositũ. ꝛ aliud est ratio significãdi. ꝛ est forma. Et addunt ꝙ sicut est in essendo ꝙ ꝯpositũ hz attributionẽ ad formã: sicut ad rõnem eẽndi: ita est in significãdo. Et dicũt istaz fuisse intentionẽ Cõmentatoris. Et dicũt ꝙ vnũ ꝛ idẽ no
F mẽ respicit ꝯpositũ ꝛ formã: sz nõ equalr. q2 ꝯpositũ respicit: sicut ꝙ significatur: ꝛ formã sicut illud qđ est rõ significãdi. ❡ 3ª via est ponẽdo drñam iter illũ cui ipo^r nomen: ꝛ illud a quo iponitur. nomẽ. n. iponitur habẽti formã. sz tñ iponitur a forma. Et q2 habẽs formã est cõpositum. iđ nomẽ iponitur ipsi cõposito. sz tñ iponitur a forma ꝛ dicunt istũ modũ ꝛ viã esse idẽ cũ 2ª. q2 illud qđ est rõ significãdi ꝛ itelligẽdi est rõ iponẽdi. ꝛ sic ista 3ª via oriẽ a 2ª. ❡ Notandũ ꝙ ista opinio non valet. imo videtur esse cõtra Aris. ꝛ Cõmẽtatorẽ: q2 qđ dicũt in ꝑma via distinguẽdo iter formã totius ꝛ ptis nõ valz: q2 forma ptis est tota qdditas rei. q2 forma hõis subalis est tota qdditas hõis: ꝛ est hũanitas: ꝛ mã non est de eẽntia hõis: sz tñ defert formã ꝛ humanitatẽ. Et hoc expresse pz per Aris. q2 vbicũq3 loqtur de forma que est distincta cũ a mã: vocat eaz qđ qd est: qđ nõ esset nisi forma diceret totã qdditatẽ rei. Et ista est intẽtio Cõmentatoris in 7°. vbi dicit ꝙ Cõmen.21
qdditas hõis vno mõ est hõ. ꝛ alio mõ non est hõ: est hõ pro forma: sz nõ est hõ ꝑ ꝯposito ex mã ꝛ forma. g̃ ꝑma
G via nõ vr̃ valere: cũ fũdetur sup hoc ꝙ mã ad qdditatez nõ ꝑtineat. ꝛ ꝙ forma nõ sit tota qdditas: sz ps. Silr 2ª via ꝛ tertia nõ valẽt. vñ hñ volo. ꝙ forma sit rõ significãdi qua significatur ꝯpositũ: sz tñ forma hñ significatur ꝑ nomẽ spẽi cũ iportet totã essentiã. sicut ẽt forma est ratio eẽndi ꝯpositũ. q2 ꝯpositũ nõ est nisi per formã: sz tñ forma ẽt est sz non ꝑ se exñs. sic tñ ꝑmo ꝛ ꝑ se est in alio. imo est metipsum eẽ ꝛ eẽntia. ꝛ sic itelligas de illa via.

Dicendum ergo ad qõnem aliter ſm intẽtionez Aris. ꝛ Cõmentatoris. ꝙ nomẽ spẽi ꝑ prius significat formã ꝛ secũdario ꝯpositũ ex mã ꝛ forma Et hoc ꝓbat. qñ duo sic se habent ꝙ vnũ est cã alterius. ꝛ aliqđ nomẽ debetur eis: ꝑncip alr^9 ꝛ dignius debet̃ cãe q̃ causato. sz forma est cã cõpositi iquãtũ significat̃ ꝑ nomen: q2 forma causat actũ in cõposito: ꝛ ꝯpositũ non hz actũ eẽntie nisi per formã: ꝑ quã actu significatur ꝯpositũ ergo nomẽ spẽi ꝑncipalr^9 significat formã ꝛ digni^9 q̃
H ꝯpositum. vñ Cõmentator dicit sic. Qz nomẽ spẽi significat vtrũq3. vt animal đi de cõposito ex mã ꝛ forma. ꝛ de Cõmen.7.
forma tñ: ꝛ nõ đi de eis sicut dicuntur nomina vniuoca. quoꝝ diffõ est eadẽ: sz đi ꝑncipalr ꝛ secũdario. s. sicut res que attribuit̃ eidẽ. ꝛ q̃dam in illo priora sunt q̃busdã. Et intẽdit Cõmentator ꝙ hoc nomẽ animal ꝑncipalr đi de forma: ꝛ secũdario de ꝯposito ex mã ꝛ forma. Et assignat cãm. ꝙ nomẽ nõ significat rẽ nisi ſm ꝙ est in actu: ꝛ forma est causa actus in ꝯposito. Et addit Cõmẽtator ꝙ cũ duo fuerint: quoꝝ vnũ est causa reliqui: illud qđ est cã dignius habebit nomẽ: q2 2^m habet nomẽ per primũ. Et declarat in exẽplo: q2 res calide nõ habẽt nomẽ caloris nisi ꝑ calorẽ ignis: qui est in fine ꝛ in sũmo. ergo ignis dignius habet nomẽ caloris. ꝛ hoc cõcordat cum dicto Aris. secũdo huius. ꝛ ꝑmo posterioꝝ. ꝛ sic vult Cõmentator expsse

Tex.co.4 Tex.co.5 I q nomē spēi pncipalius ꝛ dignius significat formā. Et posset adduci rō Ari. nomē spēi significat qdditatē pncipalius ꝛ secūdario hñs qdditatē: ꝛ hec est manifesta apud oēs: ſ forma est tota qdditas spēi. qd pꝫ per Arist. in lra. qꝛ dicit. si suba significat ꝯpositum ex materia ꝛ forma: tūc suba ꝛ qd qd ē nō sunt idē: ſ si suba significat formā: tunc substantia ꝛ qd quid est sunt idem.

Ad rationes.

Ad primā patet: qꝛ ꝯcessum est q forma est tota essentia rei: ꝛ materia nō ptinet ad qdditatē nisi tanq̄ subm deferēs qdditatem ꝛ formā. ¶ Ad aliā. Illud significatur p nomē speciei ꝛc. Dōm q hoc significat nomie spēi pncipalius: qd pdicatur de idiuiduo: nō tñ in recto. ſ in obliquo: qꝛ qdditas nō predicatur. ſ in obliquo de idiuiduo: cū idiuiduū addat aliquid super qdditatē. vnde nō dico. sor. est hō K pro forma: ſ est ex homine: ſ illud significatꝰ nomine speciei secūdario: qd pdicatur de idiuiduo in recto. ꝛ hec est substātia cōposita. qꝛ sor. est homo pro substantia cōposita. ¶ Ad aliā: qd significat ꝛc. cōceditur. Et qñ dicitur. sic se habet res ad diffiniri. cōceditur. Modo tu dicis. q in diffinitione rerū naturaliū ponitur materia. Dōm q materia nō ponitur qd ptinet ad qdditatem: ꝛ sit pars qdditatis: sed tñ ponitur in diffinitiōe tanq̄ subm deferēs qdditatē. vñ ſ sit pars sube cōposite. tñ nō est pars qdditatis. Et ita etiaꝫ est in significādo q nomen speciei significat subam cōpositā: qꝛ materia est pars illius cōpositi: ꝛ etiam in diffinitione substātie cōposite ponitur materia. ꝛ tamen nomen speciei etiam significat formam pncipalius: in cuius diffinitione non ponitur materia. vt pars. vt visum est prius. ¶ Qō. IIII.

Tex.co.10 ¶ Et quēadmodū nec a numero ablato ꝛc.

L Queritur circa istas ptem. vtrū nūeri differant spē. ¶ Argr pmo q sic. qꝛ plus differunt binarius ꝛ ternarius nūeri q̄ duo binarij. hec est de se nota. ſ duo binarij differunt nūero. vt dualitas in sorte ꝛ platōe differt nūero a dualitate in cicerone ꝛ gilberto. ergo binarius ꝛ ternarius differūt plusq̄ nūero: ſ non pñt plus differre q̄ specie. ergo numeri differūt spē. ¶ Itē: si numeri essent eiusdē spēi: tunc ois passio que competit vni numero cōpeteret alteri. ſ hoc est falsuꝫ. qꝛ impar p se competit ternario: ſ nō cōpetit binario: vel quaternario. ꝯña patet. nam illa que sunt eiusdem spēi: qcquid per se competit vni: per se competit alteri. vt risibile competit sorti. ergo ꝛ platoni. ꝛ hoc vult expresse Cōmētator 2° celi. vbi dicit. q illa que sunt eiusdem speciei indiuidua Cōmē.59. cōueniunt per se accidētibus. ergo differunt spē. ¶ Iteꝫ: si numeri essent eiusdem speciei: tunc de numeris nō eēt M scientia: sed hoc est incōueniens: qꝛ est arithmetica. cōsequentia patet: qꝛ de quo est scientia: debet habere partes que accidunt sub sciētia ꝛ arte: qꝛ scientia est vnius generis subiecti partes ꝛ passiones considerans: ſ indiuidua nō cadunt sub arte: qꝛ descendentē a generalissimis vsq̄ ad specialissima iubet plato quiescere. vt dicit Porphyrius. ¶ Item: diffinitiones differūt specie: qꝛ alia est diffinitio asini: ꝛ alia est diffinitio equi: ꝛ differūt fm spēm. Ca. de spē. sicut diffinita. ergo numeri per Aristo. in littera vbi comparat diffinitiones numeris. ergo numeri differunt specie. Tex.co.10 ¶ Item: illa differunt fm speciem: que differunt fm formas: qꝛ differētia fm formas est specifica: vt vult Cōmentator. 10. huius: sed numeri differunt fm formam: qꝛ Cōmen.12 habent diuersas formas: qꝛ in binario alia est descriptio: q̄ in ternario: qꝛ in binario est descriptio in duobus: ſ in ternario est descriptio in tribus.

Oppositum arguitur. vna spēs nō ꝯponitur ex alia: ſ vnus numerus ꝯponitur ex alio: vt ternarius ex binario: ꝛ hoc pbatur. Illud qd excedit aliquid in aliqua pportione cōponitꝰ ex eo ex 4° phy. N capitulo de vacuo. vbi Aris. vult. q plenū nō habet pportionē ad vacuū fm excessum: qꝛ tunc cōponeretur ex vacuo: sicut q̄tuor habēt se ad duo fm pportionē duplā: Tex.c.70. vnde ꝯponuntur ex duobꝰ: ſ vnus numerus excedit aliū in aliqua pportione: vel fm pportioneꝫ vt ternarius excedit binariū in pportione sesquialtera. ¶ Itē: si numeri differrent spē: tunc in spēbus iretur in infinitū: ſ hoc est falsuꝫ: qꝛ ſ in indiuiduis eatur in infinitū fꝫ successionē: nō tñ itur in infinitum in spēbus. ꝯña pꝫ: qꝛ in numeris itur in infinituꝫ per appositionē vnitatis: vt patet 3° phy. ergo ꝛc. ¶ Iteꝫ: si numeri differrent specie. tunc infinite species essent simul actu: ſ hoc est falsuꝫ: qꝛ infinita non pñt esse simul saltē essentialr ordinata: ſ spēs sunt essentialiter ordinate: ꝯña pꝫ. oēs spēs que possunt esse in vniuerso sunt actu. aliter vniuersuꝫ non esset pfectum. ſ numeri possunt esse infiniti per appositionē vnitatis. ergo si differrent specie: oporteret q essent actu. ¶ Item: si numeri differrent specie: tunc vnū infinitū esset maius alio. ſ hoc est falsuꝫ: qꝛ intellectus non capit hoc: cū infinituꝫ O comprehendat totum. cōsequentia patet: qꝛ maior est numerus indiuiduorū q̄ spērum: qꝛ sub qualibet specie sūt plura indiuidua: saltē aptitudine: vel potentia: vel actu. ergo si numeri differrent specie: cum tunc infiniti numeri possint esse fm appositionē vnitatū. tunc aliquid esset maius infinito: vel posset esse: qꝛ indiuidua numerorū in potentia infinita sunt: ꝛ sic etiam species numerorū: cum numeri sunt differentes specie: modo numerus indiuiduorum est maior numero spērum: cū sub qualibet specie numeri possint esse plura indiuidua: ꝛ sic aliquid est maius infinito. Et ista est ratio Alexā. pmo de sensu: vbi P probat. q species colorum sint finite: qꝛ si essent infinite: tunc aliquid esset maius īfinito: cum numerus idiuiduorum colorū sit maior numero spērum colorum. ergo ꝛc. ¶ Item: qñ duo composita sic se habēt q nihil includitur diuersuꝫ in specie ī natura vnius ab illo qd icluditur in natura alterius: illa nō differunt specie: qꝛ sor. ꝛ plato non differunt specie: qꝛ in natura sor. nihil includitur diuersuꝫ in specie ab illo qd includitur in natura platonis: sed duo numeri sic se habent q in numeris nihil includitur nisi vnitates: qꝛ nūerus ꝯponitur ex vnitatibꝰ. modo vnitas que est pñm numeri nō differt spē ab alia vnitate.

Ad questionem

dicendum: q numeri non differunt fm speciem simpliciter. Et causa est. Illa non differunt fm speciem que fiunt vel possunt fieri ab vno agente fm speciem ꝛ mediante vno instrumento eodem modo transmutato in materia: ꝛ in materia eodem modo disposita ꝛ non diuersificata Q fm se. ꝛ ista est manifesta per se. sed numeri possunt fieri ab vno ꝛ eodem agente fm speciem: qꝛ in vno et eodem continuo idem agens fm specieꝫ ꝛ mediāte codeꝫ instrumento: vt cultello pōt producere binariuꝫ ꝛ ternariū diuidendo: ꝛ codeꝫ modo mouendo cultelluꝫ. quare numeri non differunt fm specieꝫ. ¶ Iteꝫ: si numeri differrent specie: tunc posset aliqua species in mundo esse que non esset actu: sed hoc est falsuꝫ: quia sic mundus nō esset pfectus: quia ad perfectioneꝫ vniuersi requiritur q oēs species eius sint in actu: quia in hoc est differentia inter indiuidua ꝛ species: qꝛ idiuidua oīa actu non requiruntur ad perfectioneꝫ vniuersi qꝛ corrupto aliquo indiuiduo alicuius speciei adhuc vniuersuꝫ pōt esse pfectū. ſ oēs. spēs existētes actu requiruntur ad pfectionē vniuersi. ex ꝓ celi. vnde

Cap.7. A vñ Lync. Et dicit ꝑ poste. ꝙ verisile est oẽs ſpẽs mũdi re
manere in qualꝫ hora: aliogn totũ vniuersũ nõ eſſet pfe
ctũ. ꝯñtia pꝫ: qꝛ quolꝫ nũo dato adhuc põt eẽ maior: ⁊ ſic
Tex.cõ.10 in iſinitũ. ℂ Itẽ arguiẽ auctẽ Ar. in ꝑdicto capᵒ: qꝛ Ariſ.
ibi cõpat numeros diffõnibꝰ: ſꝫ nõ cõparat numeros q̄
buſcũqꝫ diffõnibꝰ: ſed tñ diffõnibꝰ ſupioris ⁊ iferioris.
Et hoc declarat Cõmẽtator ibi exponẽs ꝑ talẽ modũ: qꝛ
dicit: ꝙ remota ab aliqua diffõne vltima dĩa vel addita
nõ remanet eadẽ diffinitio. vñ Cõmẽtator exẽplificat de
diffõne aialis: que eſt corpus nutribile ſenſibile: mõ ſi re
moueaẽ ſenſibile: tunc manet diffinitio vegetabiliũ: vt
B corpus nutribile. Et ſi addaẽ dĩa: ſicut rõnale: erit diffini
tio hois: ſicut corpus nutribile: ſenſibile: rõnale. Silr ſi
numero addaẽ vnitas vt binario nõ remanet numerus
binarius: ſed erit ternarius. Silr ſi remouetur a numero
O vnitas: tũc nõ manet idẽ numerus: ſed erit alter. mõ ille
diffõnes nõ differũt ſm ſpẽꝫ: que ſunt ſuperioris ⁊ infe
rioris: qꝛ vna ſpẽs nõ ꝑdicaẽ de alia affirmatiue: vt cor
pus nutribile ſenſibile: eſt corpus nutribile. Silr corpus
ſenſibile rõnale eſt corpus ſenſibile. ℂ Ex hoc põt ſic ar
gui: quotiẽcũqꝫ cõparatio adinuicẽ eſt: ſicut cõpatio diffi
nitionis ſupioris ad diffinitionẽ iferioris nõ differũt ſm
ſpẽꝫ: qꝛ diffinitio ſupioris nõ differt a diffõne inferioris
ſm ſpẽꝫ: ſed eſt ps eius: ſicut ẽt genus eſt ps ſpẽi. vñ non
differũt ſm ſpẽꝫ: vt ꝑus deductũ eſt: ſed numeri ſunt hꝫ:
vt pꝫ ex ꝑdictis per Ariſ. ⁊ Cõmẽtatorẽ. vñ rõ eoꝝ qui te
nent ꝙ numeri differũt ſpe ſuſtentaẽ ſup hoc ꝙ Ariſ. cõ
parat numeros diffõnibꝰ: qꝛ differũt ſpecie: ſꝫ directe rõ
C petit ꝯtra ipꝫ: qꝛ cõparat numeros diffõnibꝰ. ſ. ſupioris ⁊
inferioris: qꝛ nõ differũt ſꝫ ſpẽꝫ: ſꝫ vna predicaẽ de alia: ⁊
Cõmẽ.10. eſt ps eius. vñ Cõmentator dicit hec verba. Cũ Ariſ. ince
pit inducere aliũ modũ ſilitudinis: ⁊ dixit: quẽadmoduꝫ
qñ ab aliquo numero ⁊c̃. ideſt quẽadmodũ alicui nũero
q addiẽ vnũ: aut ab eo diminuiẽ vnũ transferẽ ad aliã nãꝫ
numeri. Silr diffõnes cõpoſite ex ꝑ genere: ⁊ pluribꝰ dif
ferentijs: qñ ab eis diminuiẽ aliqua dĩa transferẽ diffini
tio ad diffõnẽ alterius nãe. Et ſilr qñ in eis addiẽ aliqua
dĩa: vt cũ dixerimus de diffõne aialis: ꝙ eſt corpus nu
tribile ſenſibile: ſi diminuimus differentiaꝫ vltimã rema
nebit diffinitio vegetabiliũ: ⁊ ſi addiẽ aliqua dĩa ſit dif
finitio hois. ℂ Ex quibus verbis Cõmentatoris expreſ
ſe pꝫ: ꝙ numeri non differunt ſm ſpẽm.

Per hoc ad rõnes in oppoſitũ. ℂ Ad ꝑmaꝫ plus
differũt ternarius ⁊ binarius ⁊c̃. Iſta rõ
nõ valet: qꝛ per hãc rõnẽ poſſet ẽt ꝓbari ꝙ linea maior
⁊ minor differũt ſpecie: qꝛ magis differunt linee decem
pedũ: ⁊ 3ᵐ peduꝫ q̃ due linee equales: ſed due linee equa
les differunt numero. ergo inequales linee plus differũt
q̃ numero. ℂ Vñ dõm eſt ad rõnẽ: qꝛ cõtra arguere nõ
eſt ſoluere: ꝙ binarius numerus ⁊ ternarius magis diffe
runt per accidens q̃ duo binarij: ſed nõ ꝑ ſe magis diffe
D runt: qꝛ ternarius eſt maior numerus per vnitatẽ q̃ bina
rius: que vnitas accidit binario inquãtũ binarius eſt. vñ
ternarius nõ differt per aliquid a binario: qđ ſit in terna
rio aliud in nã ⁊ eſſentialr ab illis que ſunt in binario: qꝛ
ꝑ vnitatẽ differt: per quã maior eſt ternariꝰ q̃ binarius: ⁊
ita per accidẽs differũt ꝑ inferioritatẽ: que nõ arguit di
uerſitatẽ in ſpe. ℂ Ad rõnẽ aliã. Si numeri eſſent eiuſdẽ
ſpẽi ⁊c̃. verũ eſt: ſi paſſio ꝑ ſe ⁊ ſimplex. ℂ Tu dicis. Im
paritas ⁊c̃. Dõꝫ ꝙ iparitas non eſt ꝑ ſe ⁊ abᵗᵉ numeri: ſed
ſub diſiunctione: vt pꝫ ꝑmo poſteri. qꝛ ois nũerus nõ eſt
impar: ſꝫ ſub diſiunctione par vel ipar: vñ q̃dã ſunt paſ
ſiones ſimplices: ⁊ ſine diſiunctione: vt ꝙ triãgulus hẽat
tres angulos: ⁊ illa paſſio debeẽ oĩ cõtento ſub ſubiecto.
Sed quedaꝫ ſunt paſſiones ſub diſiunctione: vt par vel
impar hꝫ ſe ad numerũ: ⁊ de illis eſt vex ꝙ debeẽ oĩ con E
tento ſub ſubo: ſub diſiunctiõe: vt ois dualitas eſt par vel
ipar. ℂ Ad aliã: ꝙ de numeris nõ eſſet ſcia. ꝯñtia negaẽ.
Ad ꝓbationẽ: ꝙ ſcia dꝫ ꝯſiderare ptes ſubiecti. cõcediẽ.
ſi ſubm hꝫ ptes ꝯſiderabiles in ſcia: ſed ſi ſubꝫ nõ hꝫ par
tes ꝯſiderabiles in ſcia: nõ opꝫ ꝙ ſcia cõſideret illas par
tes. Et qñ dĩ ꝙ ſcia eſt vnius generis ⁊c̃. Dõm ꝙ Ariſto.
intelligit de ſubiecto: qđ hꝫ ptes pertinẽtes ad ſciaꝫ: ſꝫ nõ
opꝫ ꝙ ſcia ꝯſideret oẽs ptes ſubiecti. vñ eſt fallacia cõſe
quẽtis. ℂ Ad aliã. ſic eſt de diffõnibꝰ ⁊c̃. Dõm ꝙ iſta rõ
ꝯcludit oppoſitũ: ⁊ de hoc ſatis pꝫ ex ꝑus dictis: qꝛ Ariſt.
cõparat diffõnibꝰ ſuperioris ⁊ iferioris: q̃ non differunt
ſpe: vt dictũ eſt. ℂ Ad aliã. Illa differũt ſm ſpẽꝫ ⁊c̃. con
cediẽ. ſi precise hꝫ diuerſas formas. ℂ Tu dicis: ꝙ nume
ri ⁊c̃. negaẽ: qꝛ numeri nõ differũt niſi per vnitates q̃ ſũt F
eiuſdẽ ſpeciei: vel nõ alteriꝰ ſpẽi. ℂ Et tu dicis: ꝙ alia eſt
diſtinctio in ternario: ⁊ alia in binario. Dõꝫ ꝙ iſta diſtin
ctio in ternario nõ eſt ꝑ aliqđ qđ ſit diuerſũ ab eo qđ eſt
in binario. Unde in vno numero nihil includitur qđ ſit
diuerſum in natura ab illo: qđ eſt in alio numero. Et hec
de queſtione. ℂ Queſtio. V.

ℂ Et quẽadmodũ nec numerꝰ hꝫ magis ⁊c̃. Tex.cõ.10

Queritur circa dictũ capl'm. vtrũ nu
merus ſit vnuꝫ per ſe: ſed qꝛ
de hoc viſuꝫ eſt in qnto: qñ querebaẽ. vtrum
his tria ſint ſex: ideo pretermittaẽ: ⁊ queraẽ
circa dictã partẽ. Utrum forma ſubalis ſuſci
piat magis ⁊ minꝰ. ℂ Et arguiẽ ꝑ ꝙ nõ: auctoritate Ariſ.
iſto 8ᵒ: qꝛ dicit in ꝑdicta lrã: ꝙ ſicut numeri nõ ſuſcipiũt
magis ⁊ minus: ſic nec ſuba ſm ſpẽꝫ: ⁊ illaꝫ ſubaꝫ cõſue I
uit vocare formã ſubſtãtialẽ: quare ⁊c̃. ℂ Item. ſi forma
ſubalis ſuſciperet magis ⁊ minus: tũc ad ſubaꝫ eſſet mo
tus: ſꝫ hoc eſt falſuꝫ. 5ᵒ phy. qꝛ motus tñ eſt ad res 3ᵐ pre G
dicamentoꝝ. ꝯñtia pꝫ: qꝛ ſi ſic eſſet: tunc acgrereẽ ꝑ motũ:
qꝛ ſuſceptio magis ⁊ minus nõ eſt niſi cũ motu. g ſi foꝛa
ſubalis ſuſciperet magis ⁊ minꝰ: tũc ad ſubaꝫ eſſet motꝰ.
ℂ Item. ſi forma ſubalis ſuſciperet magis ⁊ minus: tunc
priuatio ſuſciperet magis ⁊ minus: ſed hoc eſt falſum: qꝛ
magis ⁊ minus ſunt diſpoſitiones poſitiue que repugnãt
priuationi. ꝯñtia pꝫ: qꝛ ſi forᵃ ſubſtãtialis ſuſciperet ma
gis ⁊ minus: tunc ſubſtãtia eſſet magis vel minus ꝑuata:
qꝛ cũ forma ignis ſuſcipiat magis ⁊ minus: tũc ſubiectuꝫ
ſtans ſub illa forma eſt magis vel minus ꝑuatũ illa for
ma: ⁊ ſic ꝑuatio ſuſcipit magis vel minus. ℂ Iteꝫ. ſi foꝛe
elntoꝝ de qbus magis videẽ: ſuſciperẽt magis ⁊ minus:
tunc noĩa elntoꝝ reciperẽt comparationẽ: ſed hoc eſt fal
ſuꝫ: qꝛ nõ dicimus aerior aquior. ꝯñtia pꝫ: qꝛ cuꝫ forma
recipiat magis ⁊ minus: tunc etiam nomen ſm eam com
paratur: vt albus albior minus.

Oppoſitum vult Cõmentator 3ᵒ celi: qꝛ vult ꝙ Cõmẽ.67.
foꝛe ſubales elntoꝝ ſuſcipiãt magis
⁊ minus. vñ ſoluit obiectionẽ ꝯ hoc quã mouet Auicẽna.

Notandum ꝙ difficultas huius qõnis oritur ex H
mõ ſm quẽ elnta remanent in mix
to vel dicunẽ remanere. Cũ aut elnta remaneant in mix
to. pꝫ auctoritate Ariſ. in ꝑ de gñõne. vbi loqẽ de gñõne Tex.c.84.
mixti. d. Elementa in mixto nõ corrũpunẽ: nec alteꝝ nec
ambo. ergo opꝫ elnta remanere in mixto: de hoc viſuꝫ in
5ᵒ. vbi diſputabaẽ ibi queſtio. Sed dices: ꝙ elnta nõ cor
rumpunẽ ꝓpter hoc: qꝛ ſaluatur virtus: ⁊ illa virtus eſt
actus. Iſtud nõ valet: qꝛ ad hoc ꝙ aliqđ nõ corrumpaẽ
nõ ſufficit remanere accidens: ⁊ ipſuꝫ corrumpaẽ in ſub
ſtantia: qꝛ corruptio eſt transmutatio ſm ſubſtantiã. ⁊ ſic
cũ virtutes elementoꝝ ſint accidentia ⁊ qualitates ſm

I eos nō sufficit ad nō corruptionē eorū q virtutes rema
neant: q corrumpant in subā: vt dato per ipossibile: q
hō corrūperet in substātia: z remaneret risibilitas tunc
hō nō diceret nō corruptus: imo de necessitate esset cor
Tex.cō.89 ruptus. ¶ Itē Arist. dicit in fine eiusdē libri. q illa sunt
bene miscibilia: que sūt terminabilia z diuisibilia: z sub
iungit causaz: q2 nō faciliter sunt corruptibilia. mō si nul
lū elementoꝝ remaneret: tūc ēt essent corrupta: z ad non
corruptionē coꝝ nihil proficeret salus virtutū. ¶ Itez. si
elementa nō remanerēt in mixto: sed in genere mixti cor
rumperent: ita q in instāti gnōnis mixti corrumperent:
K tūc vnū z idē z fm idez esset ens: z nō ens: qd est ꝯtra pri
mā dignitatē. ꝯñtia pz: q2 postq̄ forme sunt corrupte: tūc
sunt nō entes: q2 corruptio est ad nō ens. ¶ Itez. ex alia
parte qdlibet elemētū est ens: q2 qd corrūpit aliud est ens:
q2 nihil corrūpit a nō ente effectiue. mō si forme elemen
toꝝ in generatione mixti sunt corrupte: tunc corrumpun
tur a seinuicē: q2 sicut ante generationez mixti vnū elntū
agit in aliud: z ecōuerso: sic in instāti generationis mixti.
igit tunc agunt z corrūpunt seinuicē. mō corrumpēs est
ens: z ipsuz ponit nō esse ens: z sic idez in eodē instanti ge
Tex.c.90. nerationis mixti erit ens z nō ens. ¶ Itē Aristo. dicit in
fine pmi de gnōne in diffōne mixtionis: q mixtio est mi
scibiliū alteratoꝝ vnio: z sic mixtū est esse vnitū ex misci
bilibus alteratis. ¶ Ex hoc sic arguit. ex quibuscūq3 al
teratis mixtū hz esse vnitū illa remanent in mixto actu:
q2 alteratio est de vna qualitate in aliā ꝯriā. Et hoc manē
te eodē subiecto in actu: q2 alteratio nō trāsmutat subm:
sed mixtuz hz esse vnitū ex miscibilibꝰ z elementis alte
ratis: vt patet ex predicta diffinitione.

L **Hoc viso** dubiū est ad qōnē: q forme subales elnto
rum suscipiūt magis z minus in gnōne
mixti. Et cā est: q2 cū forme elntoꝝ debeant remanere in
mixto: vt visuz est: vel remanēt fm pfectionē vltimā: vel
fm pfectionē remissaz: z refractaz: z hoc pz per sufficien
tez diuisionē: sed forme subales elntoꝝ remanētes in mi
xto fm aliqd sui nō remanent fm vltimas pfectiones: q2
aliter mixtū nō esset vnū simplr: q2 illud in quo sunt di
uerse forme subales nō est vnū simplr: sed elnta fm vlti
mā pfectionē hñt diuersas formas subales: z per ꝯñs nō
esset vnū simplr. Et hoc cōfirmat. Si elnta fm vltimaz
pfectionē remanerēt in mixto: tūc q̄litates in sūmo rema
nerent in mixto: sed hoc est ipolē: q2 ille qualitates in sū
mo corrūpunt: cū esse mixti cōsistat in media pportiōe.
ꝯñtia pz: q2 qualitates ꝯsequunt formas elntoꝝ fm vlti
mas pfectiones: z sic pz: q si remanēt foīe elntoꝝ fz per
fectiones vltimas remanerent ēt fm qualitates in summo
in ipso mixto. ergo remanēt fm pfectiones remissas: z h
nō esset nisi susciperent magis z minus. ¶ Itē Cōmenta
Com.67. tor arguit. 3° celi ꝯtra Auicennā. Si ignis posset admitte
re aliquā partē qualitatis remanēte tota forª subali eius:
tūc totus ignis posset sine oī caliditate fieri. hoc est ridi
M culū: q ignis sit sine caliditate: cū sit pprīū eius accidēs.
ꝯñtiā pbat: q2 idē est indiuiduū totius z ptis: z hoc saltez
in homogeneis: cuiusmodi sunt elnta: vñ qua rōne totus
ignis posset esse sine aliqua parte caliditatis: eadez rōne
sine oī caliditate: q2 totū z pars sunt eiusdē rōnis. Sz pro
pter cauillantes cōfirmat presupponēdo. 3. Primo. q ac
cidens sepabile z insepabile pñt esse eiusdez rōnis: q2 ex
opposito distinguunt: vt dicit pmo phy. per Aristo. z Cō
mentatorez. Scdo suppono: q accidens sepabile est quo
corrupto pōt remanere subiectū: saltē cōcomitatiue. Ter
tio suppono: q caliditas ignis est eiusdē rōnis in oībꝰ ge
neribus eius. ¶ Ex hoc arguit. ponat q caliditas ignis
fm aliquā partez amittat: vel tunc etiam amittit forma
subalis ignis fm aliquā pte: vel tota remanet: hec est no N
ta: per sufficientē diuisionē. Si corrūpat aliqua pars for
me subalis habet ppositū: q forma subalis ignis remit
titur z suscipit magis z minꝰ. silr intelligat si acquiritur
aliqua pars calītatis in igne: q2 ignis agit in aquaz: z tunc
etiā intendit forma subalis: q2 idē est iudicium de toto z
parte in homogeneis. Si aūt dicat q tota forma subalis
remaneat corrupta aliqua parte caliditatis: tunc etiā alia
parte caliditatis corrupta. Itez tota forma subalis rema
neret nisi vna ps caliditatis esset sepabilis: z alia insepa
rabilis: z tunc nō essent eiusdē rōnis fm primā dignitatē:
sed q oēs ptes caliditatis nō sint eiusdē rōnis: qd est con
tra tertiā suppositionē: z sic qua ratione ignis pōt rema
nere fm totā formā subalē vna parte caliditatis amissa:
eadē rōne ignis pōt remanere totus sine oī caliditate: cū
oēs partes caliditatis sint eiusdez rōnis. mō hoc est ridi O
culū: q ignis totus remaneat sine oī caliditate fm suppo
sitionem scdaz. ergo relinquit: q quātū ignis amittit vel
acqrit de caliditate: tātū acquirat vel amittat de forª sub
stātiali: z sic suscipit magis z minus. z silr intelligatur de
aqua z alijs elementis. ¶ Notandū q forme subales mi
xtorū nō suscipiūt magis z minus: q2 hñt cōsistentiā z p
portionē determinatā in mā z indiuisibilē: sed forme sub
stantiales elementoꝝ que ꝯsistunt dispositiue in qualita
tibus tangibilibus pñt intēdi z remitti. vñ ēt Cōmētator Com.67.
dicit 3° celi: q forme subales elntoꝝ sunt medie inter for
mas subales mixtoꝝ z formas accidentales.

Notandum q hic sunt quedā dubia. ¶ Primū
est. Si forme subales elntoꝝ rema
nerent in mixto: tunc nullū mixtū esset frigidius terra: sz
hoc est falsuz: q2 aliqua mixta sunt frigidiora terra: sicut
marmor: z hmōi: vt patet per cōtactum: ꝯsequētia pz: q2 post
q̄ forma substātialis ignis remaneret in mixto: tunc etiā
calidītas eiꝰ remaneret: q2 daret caliditatē aliquā mixto: P
rōne cuius nō esset frigidius terra: que nullā habet cali
ditatē. ¶ Itē. si forme subales elntoꝝ intenderent z re
mitterent: tūc gnō nō esset terminus alterationis: sz h est
falsuz: vt pz ex 5° phy. z p Cōmētatorē. 6. phy. ꝯñtia pz: q2 Tex.cō.9.
terminus nō est silr cū illo cuiꝰ est terminꝰ: q2 terminꝰ se Cōmē.32.
quit illud cuius est terminus: sed si forma subalis intēde
ret z remitteret: tunc gnātio forme subalis esset silr cū al
teratione: q2 sicut ꝯtinue acqrit caliditas forme subalis:
sic ēt ꝯtinue acqreret forma subalis. q2 quātū de calidita
te acqreret: tātū de forª subali. ¶ Itē. tu dicis q foīe elnt
toꝝ fm esse diminutū remanent in mixto. Si hoc est ve
rū: tunc ꝯria silr essent in eodē subo z fz idē: sz h est falsū:
ex 4° huius. ꝯñtia pz: q2 forme elntoꝝ ꝯrie sunt: vbicūq3 Tex.c.27.
sint: z in q̄cūq3 g̃du remisso. pbō. ꝯria fz spēz est ꝯrietas
ex 10° huiꝰ: sz foīe elntoꝝ in q̄cūq3 gradu sint distinguun Tex.cō.13.
tur fm spēz. q2 in qualz parte mixti sunt silr oēs foīe elnt
toꝝ: q2 quelz pars mixti est mixta. g̃ ꝯria silr sunt.

Q **Ad primum** dubiū. Si forme subales z c. p istā
rōnē pbaret: q elnta nō remane
rent in mixto fz virtutes: qd est ꝯtra eos q faciūt istā rō
nē: q2 si qualitates sensibiles remanēt in mixto: tūc calor
ēt remanet in mixto. Et tūc seqt q nullū mixtū sit frigi
dius terra: qd est falsum fm eos. ꝯñtia pz: q2 in quocūq3
mixto est caliditas. g̃ etiā caliditas est in marmore: qd est
mixtū. g̃ rōne illius caliditatis nō est frigidius q̄ terra:
in qua est nulla caliditas. ¶ Itē. ista rō fundat super fal
saz imaginationē. vñ imaginat q marmor sit frigidius
terra pura: qd est falsuz: imo lz marmor sit frigidius terra
in supficie: nō tñ est frigidius terra pura: cui nō est admi
xta aliqua caliditas: vt illa que est in centro. vñ terra que
est in superficie non est pura: sed est mixta cū corporibꝰ

A caliditas:sed terra pura est frigidior ol mixto.vñ dicit Cōmentator.2° celi.Sicut ꝓpinquitas ad motū celi largit̄ motū ⁊ caliditatē ⁊ leuitatē:sic remotio a celo largit̄ frigiditatē:grauitatē:⁊ quietē.vñ mixtū bñ pōt esse frigidi⁹ terra in loco generationis:nō tñ est frigidi⁹ elēto puro ⁊ in ꝓprio loco.¶ Ad aliō.si forme subales ⁊c̄.posset dici ꝙ verū est de gnōne elēti.qꝺ nō est terminus alterationis:qꝛ nō bȝ diuisionē ab ea:sed sil fit cū ea cum recipiat magis ⁊ minus:sed de gnōne mixtoꝝ veruȝ est ꝙ est terminus alterationis:qꝛ non suscipiunt magis ⁊ minus:vt visuȝ est:vel posset sic exponi.gnātio.i.gnātū est termin⁹ alterationis:qꝛ gnātū esse nō est sil cū alteratione:qꝛ alteratio ꝓcedit gnātū.¶ Ad aliud dubiū.Si forme ⁊c̄.Dicendū ꝙ illa rō est ꝯ eos met.qꝛ ponūt ꝙ realitates elētares manent que nō sunt forme:sed hoc seq̄t̄ ꝙ ꝯtraria essent in eodē:qꝛ iste realitates differunt plusq̄ mō.ergo differūt specie:⁊ ꝑ ꝯñs sunt ꝯria:⁊ sic nulla realitas elētaris remaneret:qꝺ est ꝯ eos.vñ mirabile est ꝙ ignis ſȝ eē ⁊ ſm formā subalem nō remaneat in mixto:⁊ tñ realitas ignis remanet.vnde ista realitas:vel est ens:vel est nihil. Si nihil:ꝓ nihilo relinquat̄.Si est ens:vel est suba:vel accñs:nō pōt dici ꝙ sit accñs:qꝛ dicunt ꝙ ista elēta non solū remaneant ſm accidētia:sed ēt ſm realitates:que nō sūt accñtia.ģ realitas est suba.vel ģ est cōpositū:vel mā:vel forma.ꝑ sufficientē diuisionē sube:sed iste realitates nō pñt esse mā:qꝛ elēta nō differūt ſm mām:nec pñt eē cōpositū:qꝛ tūc remanerent elēta:ſm ꝙ elēta cōposita. ergo relinquit̄ ꝙ sint forme:⁊ per ꝯñs sequitur ꝙ forme elementoꝝ remaneāt in mixto.¶ Sȝ forte dices:ꝙ iste realitates sunt ꝑtes forme elementaris:⁊ si sic est:tunc habet̄ ꝓpositū:qꝛ nō pñt esse nisi ꝑtes subiectiue:⁊ vnūqꝺque totū vle predicat̄ de suis partib⁹ subiectiuis.ergo q̄lȝ

C realitas forme elemētaris:erit forma elētaris:ſȝ qꝛ cōtra arguere nō est soluere.ģ dōm est aliter.Si forme substātiales ⁊c̄.ꝯñtia negat̄.Tu ꝓbas:qꝛ in qualȝ parte mixti sunt forme ⁊c̄.verū est ꝙ in qualȝ parte mixti sūt forme oium elētoꝝ.Et tu dicis.Illa sunt ꝯria.falsūȝ est.Ad probationē.Differentia ſm spēm ⁊c̄.cōcedit̄.dria ſm finalē speciē est cōtrarietas:⁊ sic est in ꝓposito:qꝛ forme elētorūȝ in mixto nō sunt forme finales:sed sunt forme medie ⁊ restricte:qꝛ mā nata est recipere formas mixtoꝝ:⁊ per cōsequens ibi nō est differentia ſm specieȝ finalem:que fit per diuisionē generis suis differentijs.

Ad rōnes ꝑncipales in oppositū.ꝑmo ad auctoritatē Aris.sicut numeri ⁊c̄.Dōm ꝙ hoc soluit Aristo.in sequenti litera.t.c.10.vñ semꝑ ista litera diminute allegat̄:qꝛ Aristo.addit:sed si qdem cum materia.vñ loquit̄ cōtra platonicos:qui posuerunt formas separatas:qꝛ nō suscipiunt magis ⁊ minus:sicut ⁊ numeri mathe^{ci}:quos posuit Plato.sed dicit Aris.ꝙ bñ suscipiūt magis ⁊ minus cuȝ materia:⁊ hoc est contra platonicos: qui posuerunt eas separatas.

[margin:] Nō q̄r glosa illa auctoritas philosophi:ꝙ spēs sunt sicut numeri.

D **Ad rōnes.** Ad ꝑmaȝ.Si forme elementoꝝ ⁊c̄.Dicenduȝ ꝙ motus dupliciter accipitur. Uno mō vt distinguit̄ a numeratione indiuisibili:⁊ sic capitur pro quacūqȝ mutatione ꝯtinua.Alio mō accipit̄ vt habet subiectū in actu sub vtroqȝ termino per formā positiuaȝ finalē.mō generatio elemētoꝝ est bene motus ꝑmo mō:qꝛ sicut subiectū acquirit caliditatē successiue: sic formā substantialē:sed nō est motus scꝺo mō:qꝛ non habet subiectū ens in actu sub vtroqȝ termino per formaȝ positiuā ⁊ finaleȝ.¶ Ad aliā.Si forme substantiales ⁊c̄. Dicendū ꝙ per istaȝ rōnem etiam ꝓbatur ꝙ qualitates non susciperēt magis ⁊ minus:qꝛ si qualitates susciperēt magis ⁊ minus:⁊ priuatio susciperet magis ⁊ minus:qꝛ si aliquid est minus calidū:magis est priuatuȝ caliditate:⁊ ecōuerso.Unde dōm est:ꝙ nō est incōueniens ꝙ priuatio suscipiat magis ⁊ minus in subiecto:qꝛ materia est aliquādo magis priuata forma ignis:aliqñ minus:sicut in caliditate.Dices:ꝙ magis ⁊ minus ⁊c̄.concedit̄ magis ⁊ minus entis positiui:siue dispositiones positiue:ſȝ magis ⁊ minus entis ꝑuatiui nō sunt dispositiones positiue:sed priuatiue.¶ Ad aliā.si forme elementoꝝ ⁊c̄.Dōm ꝙ nō sequit̄:qꝛ noia nō assimilant̄ rebus:qꝛ aliqñ paruum nomen significat magnam rem.Dicis.ꝙ videmus in alijs formis que suscipiunt magis ⁊ minus ⁊c̄.Dōm ꝙ grammatici sic imposuerunt nomina que cōparant̄:sed nō imposuerunt oibus formis:que suscipiūt magis ⁊ minus nomina que cōparant̄:qꝛ ignorauerūt res:qꝛ rerum forme substantiales occulte sunt.vnde nesciuerūt ꝙ susciperēt magis ⁊ minus.ergo nō iposuerunt noia cōparatiua eis. Uel dōm ꝙ ista recipiūt cōparationē:sed nō regularē: qꝛ nō dicimus aer aerior:quia est malus sonus ⁊ caccafaton.vnde poeta.Regula grāmatice ꝓhibet certissima leges.Neqȝ ius.vel tuus cōparet absqȝ magis. Uñ bene cōparantur:sed nō regulariter.vñ bñ dicit̄ magis igneum: vel terreū.vñ medici hñt in vsu:qꝛ dicunt ꝙ illud qꝺ est magis igneū q̄ȝ aqueū:sicut Aristo.vtitur sepe tali modo loquendi.

E

F

[margin:] Cō.6. hiꝰ phy.disputata a doctoribꝰ omnib⁹.

¶ Questio. VII.

¶ In naturalibus quideȝ sempiternis ⁊c̄. Tex.cō.12

Queritur circa idē caplm.vtrū celum sit cōpositum ex mā ⁊ forma. ¶ Et arguit̄ ꝑ ꝙ sic.Illud qꝺ mouet seipsuȝ est cōpositū ex mā ⁊ forma:seu diuisibile in partē mouentē ⁊ motā:mouens est for^a:cum forme sit mouere ⁊ agere:mota est mā:cū māe sit moueri ⁊ pati.ex 2° de gnōne:sed celū mouet seipsuȝ:qꝛ in genere cor^m est deuenire ad aliqꝺ ꝑ^m qꝺ mouet seipsuȝ:⁊ hoc est celū:vt pȝ 8° phy.ģ est cōpositū ex mā ⁊ forma.¶ Iteȝ. qꝺ est aiatū est cōpositū ex mā ⁊ for^a:qꝛ aia est for^a ⁊ act⁹ corpis.ex 2° de aia.sed celū est aiatū.2° celi.ģ ex mā ⁊ forma.Et ꝙ sit aiatū.hoc idē vult Cōmētator ꝑ ⁊ 2° huius: ꝙ opȝ ipȝ celū esse aiatū:ſȝ de virtutib⁹ aie nō habeat nisi duas.s.desideriū ⁊ intellectū.¶ Itē.in quo for^a ⁊ formatuȝ sunt vnū nuō dȝ esse cōpositū ex mā ⁊ for^a:qꝛ nō est intelligibile ꝙ forma ⁊ formatū sint vnū nuō nisi sit constitutū ex mā ⁊ forma:sed in celo:forma ⁊ formatuȝ sunt vnū.per Cōmētatorē.2° celi.vbi dicit:ꝙ for^a ⁊ formatū in celo sunt idē nuō:ſȝ magis diminute q̄ȝ recipiēs ⁊ receptuȝ in forma absoluta.ģ ⁊c̄.¶ Itē.in oī eo qꝺ mouetur necesse est intelligere mām.ex 2° huius:ſȝ celū mouet̄:vt pȝ ad sensuȝ.ꝑ stellas.ģ ⁊c̄.¶ Item.ois substātia vel est mā:vel for^a:vel cōpositū ex his.ex 7° ⁊ 8° huius:⁊ 2° de aia:sed celū est substātia:⁊ nec est mā:nec forma.ģ cōpositū.ꝙ sit suba nullus dubitat:⁊ nō est mā:quia mā ſm se nō mouet̄ saltē motu locali:vt pȝ 5° phy.sed celū mouet̄ ꝑ se localr̄.Silr̄ nō est forma:vt pȝ ꝑ Cōmētatorē.8° ⁊ 9° huius.vbi dicit.celū semꝑ habere potētiā in vbi nō ꝓhibet vt sit mā:sed bene prohibet ipsuȝ esse formam.ergo relinquitur ꝙ sit compositum ex materia ⁊ forma.

Tex.cō.53. G Tex.c.44 Tex.cō.6. Tex.9.9.⁊ cō.42. Cōm.36. Cōmen.3. Tex.cō.12 H Tex.cō.7. Tex.cō.3. Tex.cō.2. Tex.cō.8. Cōmē.12. Cōmē.17.

Oppositum vult Arist.in predicta litera:⁊ ideȝ vult Cōmētator ꝑ celi:⁊ ꝑ phy.⁊ in tractatu de suba orbis.ꝙ celū sit subȝ simplex sine mā.

Tex.9.12. Cōmē.20. Cōmē.63.

Notandū ad intellectū qōnis distinctionē:ꝙ hoc nomine celuȝ intelliguntur quatuor:ſȝ verba philosophoꝝ vtentium hoc noīe. Uno mō dicit̄ celū totū vniuersuȝ corporeū cōstitutū ex elemētis ⁊ quīta essentia.Scꝺo modo accipit̄ pro vltima sphera totius vniuersi quecūqȝ sit illa:siue octaua vel nona:vt diuersi

I dicunt astronomi. Tertio mõ accipit pro toto substãtia
corporea celesti: in qua sunt stelle fixe vel erratice: siue in
Tex.c.76. qua nõ sunt stelle. Et ista tria habent ab Arist. pmo celi.
t.t.cõ.96.t Quarto mõ accipit pro toto aggregato ex mobili circula
cõ.55. riter t motore: t sic accipit a Cõmentatore 3° de aia. vbi
Cõmẽ.36. dicit. q corpa celestia recipiunt intelligentias: t intelligũt
eas: t hoc nõ verificat nisi pro intelligentia: q celum pro
corpore nõ intelligit intelligentiã: nec recipit eã. vñ infe-
rior sphera intelligit superiorẽ tanq̃ suũ perfectuz. idest
totũ aggregatũ ex mobili t motore: t fm primũ significa
tum dicitur liber de celo t mundo. idest de toto vniuerso
corporeo t ꝯgregato ex elementis t quinta essentia.

Hoc viso dõm est ad q̃õnem. pmo q si loquamur
de celo pmo mõ. q nõ est ꝯpositũ ex mã
K t forma. Et rõ est: q qd est sepatũ ab aliquo loco t subto
nõ est forma eius: q forma nõ est sepata loco t subiecto
ab eo cuius est forma: s3 pars celi in pmaria significatio-
ne est sepata ab alia loco t subo: vt q̃nta essentia est sepa-
rata ab alia: quare vna ps nõ est for° alterius: ita q pars
celestis nõ est forma sphere elẽtaris fm pmariã acceptio-
nẽ forme. ¶ 2° dõm est: q hñ est cõpositũ sic fm siĩitu-
dinẽ: t fm acceptionẽ secũdariã. Et cã est: q qñ aliqd cõ
tinet aliud: t est pfectius eo h3 se ad modũ forme respe-
Com.24. ctu illius: t hoc vult Cõmentator pmo celi: sed celum qd
mouet circulr est pfectius corporibus in sphera actiuoꝝ
t passiuoꝝ: t continet ipsa. g̃ h3 se vt forma: t sic celũ est
compositum ex materia t forma fm similitudinẽ t secũ-
dario. Et hec est intentio Aris. t Cõmentatoris. pmo me-
theoroꝝ. vñ dixit Aris. ibidẽ. q celũ pro toto vniuerso ex
elemẽtis t q̃nta essentia est cõpositũ ex mã t for°: q celũ
qd mouet circulariter est forma: t elẽta que mouent mo
tu recto sunt mã. ¶ 3° dõm: q si celũ accipit in scda signi
ficatione: tunc nõ est cõpositũ ex mã t forã. Et cã est. Il-
L lud qd mouet motu ppetuo vniformi t regulari nõ põt
esse forma in mã: q virtus in magnitudine pficiẽs mãz:
t hñs esse inherenter in mã: t vnã ptẽ extra aliaz: nõ põt
mouere motu ppetuo: qd vocat Cõmẽtator cõstitutuz in
esse p subiectũ: q talis virtus t for° est corruptio: sed mo
tor sphere vltime mouet motu ppetuo t vniformi. ex 8°
Tex.cõ.86 phy. t. 12 hui°: quare sic celũ nõ est cõpositũ ex mã t for°
Tex.ꝯ.41. ꝓprie dicta. ¶ 4° dõm: q celũ sic sumptũ hñ est cõposi
t inde. tũ ex mã t forma dicta equoce: t fm siĩitudinẽ. Et cã est.
Illa quoꝝ vnũ agit motũ: t aliud recipit motũ: hñt cõue
nientiã cũ mã t forma: t cõgregatũ ex eis est cõgregatuz
ex mã t forma fm siĩitudinẽ: q forme est agere. alterius
Tex.cõ.53. xo pncipij moueri t pati. 2° de gñõne: sed motor celi est
agens motũ: q in separatis idez est agens t finis: vt dicit
Cõmẽ.36. Cõmẽtator. 12. huius: t in de substãtia orbis: t celum reci
Capi.pmo. pit motũ: vt p3 ad sensuz: t sic celũ est cõpositũ ex mate-
ria t forma equiuoce: q dicit Cõmẽtator pmo celi: q nã
mãe t forme dicit fm aliã t aliã acceptionẽ de superio-
ribus t inferiorib°. ¶ Notandũ q opiones sunt de celo
in 3° significatione, vtrũ quinta essentia sit substantia cõ-
posita vel simplex: circũscripto mouere: t recitabo pmo
M duas opiones. Postea dicã ad q̃õnẽ fm intentionẽ Arist.
Opinio beati t Cõmẽtatoris. Una est opinio fratris Thome. q celum
Tho. in expo sit cõpositũ ex mã t forma de tali materia que sit in po-
sitione sua. su tentia ad esse subale inquãtũ est de se t in natura sui: hoc
per p° celi. pbat vna rõne pmo celi t mundi. Omne qd est ens actu
est actus: vel habens actũ: hoc cõcedit ab oĩbus: sed celuz
est ens actu: vt p3: sed nõ est actus: q sic solũ cõprehende
ret intellectu t nõ sensu q esset intelligens intellectũ: qd
est falsuz: q nõ solũ cõprehendit intellectu: sed etiã sen-
su. Iterũ nõ intelligit cum sit corpus: qd nõ itelligit. ergo
est habens actũ: t hoc est cõpositũ ex actu. i. forma: t ha-

bente actũ. idest mã. ¶ Notandũ vlteri° pp sustentatio- N
nem hui° opinionis. q dicit beatus Tho. q hoc celuz sit
cõpositũ ex mã t forma substantiali: tñ hoc est differen-
ter ab istis inferioribus: q nulla forma in iferioribus to-
taz potentialitatẽ materie replet t satiat totũ appetitũ:
q semper relinquit potẽtiã t appetitũ ad formã aliam.
siĩr ꝓuationẽ alterius forme: vt aia humana que est per-
fectissima forma in inferioribus nõ replet totã potentia-
litatẽ materie t appetitũ: sed adhuc relinquit in mã t ap-
petitũ t potentiã ad aliã formã: q stat sub ꝓuatione alte-
rius forme: ideo huius est corruptibilis: sed forma celi sa-
tiat totaz potentialitatẽ materie: t replet totũ eius appe-
titũ t nullã ꝓuationẽ t potentiã relinqt in mã ad aliã for
maz. g̃ est incorruptibilis fm nãm. Et hui° rõnẽ assignat. s.
q repleat totã potẽtialitatẽ mãe: q est vlis forma causa-
O litate pficiens mãm: t est forma totalis. Et hoc p3 p. vtu- O
tez actiuã eius: q est vtus actiua dans vlr esse non deter-
minate: sed vlr: sicut ignis est virtus actiua determinata:
q causat caliditatẽ determinate t nõ aliud. g̃ mã ignis
stans sub forma eius h3 appetitũ t potentiã ad aliaz for-
maz. g̃ cũ forma celi sit vlis dans esse vlr: satiat totaz po-
tentialitatẽ mãe nõ relinquẽs appetitũ ad aliaz formam:
t sic p3 fm eũ q celũ est cõpositũ ex mã t forma subalẽ
t tñ est incorruptibile. vñ mã in celo t in istis inferiori-
bus est alterius rõnis: nõ ppter cõpõnẽ alicui° dñe t for
me: per quã mã illa differat: q mã est oĩno simplex: sub3
nõ includẽs aliquã dñaz t actũ: per quã distinguat: s3 il-
la diuersitas est ppter habitudinẽ ad aliã formã: q mã
celi h3 habitudinẽ ad formã vlez que replet t satiat totũ
appetitũ t potentialitatẽ eius: vt dictũ est: sed mã in infe-
rioribus h3 habitudinẽ ad formã partialẽ t determina-
taz: que nõ replet totã potẽtialitatẽ mãe: vt dictũ est pus.
¶ Quicqd sit de ista opinione: q de hoc videbit postea: P
tñ ista rõ nõ ꝯcludit ꝓpositũ cuz di. Omne ens tc. Et tu
dicis: q celũ est suba. Cõcedit. Et tu dicis: q nõ est act°.
nego: q celũ est actus. ¶ Ad pbationẽ: tũc idẽ esset intel
ligens t intellectũ t nõ sentiret. Dõm q verũ est de actu
qui est separatus a magnitudine: t est incorporeus: sed nõ
est veruz de actu corporeo: q ille extendit t h3 sensatio-
nẽ: q h3 accñtia: rõne quoꝝ sentit: t nõ est intelligẽs. Et
qñ addit q mã celi satiat: hoc ẽt nõ est tutuz tenere: q l3
forma celi sit vlis: t excellentior respectu inferioꝝ t nobi
lior: tñ op3 q in vno orbe t parte celesti sit forma excellẽ
tior t nobilior q̃3 in alio orbe: q semp cõtentũ corpus est
minus nobile cõtinente. ex. 4. phy. g̃ siĩr forma orbis in- Tex.ꝯ.48.
ferioris est ignobilior forma supioris: t p ꝯñs appetit for
maz: q mã que est in inferioribus sub forma ignobiliori
appetit formã nobilioreꝫ. siĩr mã celestis sub for° orbis
inferioris: que est minus nobilis appetit formã orbis no-
bilioris. ¶ Alia est opinio fratris Egidij q fecit tractatũ
de ista mã: t tenet: q corpus celeste sit cõpositũ ex mã t Q
forma substantiali perficiente mãm fm esse. t h3 esse in-
herenter in mã. Et addit q diuersificat istã opinionem a
predicta: q dicit: q materia celi est eiusdẽ rõnis cũ mate
ria inferiorum quantũ est in se. Primã ꝯclonez pbat tri-
bus rõnibus. Prima sumit ex pte extensionis t dimen-
sionis. Scda sumitur ex parte raritatis t densitatis. Ter
tia ex pte idiuisionis. ¶ Prima rõ est. si celũ nõ esset cõ-
positũ ex materia t forma non posset esse extensum t di-
mensionatũ: sed hoc est falsum: q est extensum t dimen-
sionatũ q requirit esse quantũ t extensuz. vnde etiã hoc
p3 ad sensuz: q celũ tante magnitudinis est vt ambitus
terre nullus sit respectu eius: imo etiã respectu minime
stelle: vt pbat in astrologia: t vt dicit pmo metheoroꝝ. Capi.pmo.
cõsequẽtia p3 per Cõmentatorẽ pmo tractatu de substã- Capi.pmo.

A tia orbis:ꝙ si forma precederet dimensiones in materia:
tunc nõ esset extensa omnino:sed esset indiuisibilis:q꞉ for-
ma nõ extendit̃ extensione mãe.ğ si celũ esset sine oĩ mã
corpali:nõ esset extensũ:nec haberet prẽ ex̃ ptez. ❡ Itẽ.illa
substãtia est cõposita ex mã:ꝛ for.ᵃ cuiᵘ ptes differunt pe-
Tex.cõ.6. ꝛ 27. nes rax̃ ꝛ densũ:ꝛ pbat hãc per Arist.2ᵒ de gnõne:vbi
loquit̃ ꝯ Empedo.ğ dixit elnta nõ hẽc mãm:ꝛ tñ cõcede
bat ꝙ cõparant̃ ẽm rarũ ꝛ densũ.Et ex hoc ꝯcludit Arist.
ꝯ eũ:q꞉ si elnta cõparant̃ ẽm rarũ ꝛ densũ:opz ꝙ conue
niant in vna mã ꝛ subo cõi:ꝛ sic Arist.vult:ꝙ illa quoꝝ
ptes differũt p rarũ ꝛ densũ:opz ꝯuenire in mã. ❡ Itez.
hoc pz p diffõnẽ rari ꝛ densi:q꞉ densũ est qd̃ plus hz de
mã ꝛ minus de for.ᵃ i.hz formã ipfectiorẽ. Sz ꝯ:rax̃ est
qd̃ minus hz de mã ꝛ plus de for.ᵃ i.pfectiorẽ formaz.ğ p
diffõnẽ densi ꝛ rari pz ꝙ cuiᵘ ptes differũt raritate ꝛ den
sitate:tale est cõpositũ ex mã ꝛ forma:sed ptes celi sũt hᵘ:
B q꞉ stella est densior pᵗᵉ sui orbis:ꝛ ptes nõ stellate sunt ra-
Cõmẽ.42 riores:vt dicit Cõmẽtator.2ᵒ celi:ꝛ in de suba orbis.Etiã
Capi.2ᵒ. vna ps celi eclipsat̃ a mã:vt pz de luna. ❡ Itẽ.illa foia
que nõ est de se indiuiduata vz esse in mã:q꞉ dato ꝙ non
sit in mã:tunc esset indiᵗᵃ de se:q꞉ in sepatis a mã nõ dif-
fert caro ꝛ carni esse.i.suppositũ ꝛ qdditas:sed for.ᵃ celi de
Tex.cõ.92 se nõ est indiᵗᵃ per Aristo.in p̊ celi.vbi dicit:ꝙ differt di-
pbatio ꝯ- cere celũ ꝛ hoc celũ. ❡ Tunc pbat 2ᵐ.illa subiecta sunt
nis scde. eiusdẽ rõnis:quoꝝ vtrũqz est in pura potentia:q꞉ discre-
Tex.c.49. tio nõ est nisi p actũ:q꞉ actus separat ꝛ distinguit.7.huiᵘ.
ergo qd̃ est in pura potẽtia nõ hz actũ:p quẽ distinguat̃:
sed mã celi ꝛ inferioꝝ est huiꝰ:quia mã inferioꝝ:nec qd:
Tex.cõ.8. nec quale:nec quantũ ꝛc̃.dicit̃.7.huius:sed est in pura po
tentia:vt exponit ibi Cõmentator.silr mã celi est in pura
potẽtia.aliter ex ipsa ꝛ forma celi nõ fieret per se vnum.
C Et cõfirmat̃.Sicut nõ est nisi vnus actus oĩno purus:sic
nõ est nisi vna mã oĩno pura ꝛ vnius rõnis:sz nõ est nisi
Tex.ꝯ.41. vnus actus oĩno purus:vt pz de deo.2ᵒ huius:ꝛ.8.physi.
Tex.cõ.85 ꝛ materia est pura potẽtia ꝛ diuersificata:imo ꝛ nõ diuer
sificata in inferioribus ꝛ superioribus.Modo frater Egi
dius addit:ꝙ lz in celo sit mã eiusdez rõnis cũ mã iferio-
rũ quantũ est de se:tñ per formã differt:q꞉ forma corpo
ris celestis differt a forma inferioꝝ:q꞉ forma celi non hz
ꝯtrariũ:ideo nõ relinquit in mã aliquã potentiã ꝛ appetitũ
ad aliã formã:q꞉ materia stans sub vna forma nõ appe-
tit aliã:nisi illa forma habeat contrariũ:ꝛ possit ei succe-
dere in mã.Qꝫ aũt materia celi nõ habeat cõtrariũ.pz:q꞉
T.cõ.20.ꝛ a t.ꝯ.24.vsqꝫ ad tex.ꝯ.31. motus celi nõ hz ꝯtrariũ.ex p̊mo celi.ergo nec forma hz
contrariũ:ꝛ per ꝯñs celũ nõ est generabile ꝛ corruptibi-
le:q꞉ generatio est de ꝯtrio in ꝯtriũ in suba:sed forma infe
rioꝝ vel per se vel saltẽ per dispõnes accidẽtales vt aliꝫ
dicit corrũpunt̃ forme inferioꝝ ꝛ succedũt sibi in mã.

Quicquid sit de ꝯclusione:tamen rõnes nõ ꝯclu
dunt. ❡ Ad p̊mã.si celũ esset composi-
tum ꝛc̃.ꝯñtia negat̃:q꞉ nõ obᵗᵉ hoc ꝙ celum non habeat
D mãm ꝛ formã adhuc põt habere dimensiones ꝛ esse extẽ
sum:sicut figurã determinatã hz. ❡ Ad pbationẽ. Forã
nunqꝫ extendit̃ ꝛc̃.Conceditur.Forma materialis nõ extẽ
ditur nisi extensione materie:q꞉ si forma mãlis precede-
ret dimensiones in materia:tunc esset indiuisibilis:sz for
ma imaterialis ꝛ ingenerabilis non est nata extendi per
mãm corᵖᵃˡᵉᵐ:que subijciat̃ ei:sed per suaz formã que inest
sibi vt subiecto simplici.vñ etiã Cõmentator quando di-
xit hoc in de substantia orbis.itellexit de forma materia-
li ꝛ generabili. ❡ Ad aliaz. Illa substãtia est cõposita ꝛc̃.
per istam rõnẽ etiã pbaret ꝙ celuz haberet materiam:
que est subiectuz generationis:q꞉ Arist.arguit ibi contra
Empedo.qui dixit:ꝙ p̊ma elementa sunt ingenerabilia
ꝛ incorruptibilia:ꝛ non habent materiam:modo Aristo.

vult pbare sibi ꝙ sunt generabilia ꝛ corruptibilia ꝛ non E
solum ꝙ habeant materiaz:ꝛ hoc probat̃ ex concessis ab
eo:quia illa differunt in raritate ꝛ densitate abinuicem:
que sunt generabilia ꝛ corruptibilia ꝛ habent materiam
cõmunez:sed quatuor elementa comparant̃ ẽm raritatẽ
ꝛ densitatem vt concessit Empedo.quare ꝛc̃.Unde pz ꝙ
ratio nõ valet ad ppositũ. ❡ Uñ dõm est ad formam.
Cuius partes differunt ꝛc̃.Conceditur si differunt raritate
ꝛ densitate materie inferioꝝ:sed si differãt raritate ꝛ den
sitate equiuoce dicta non opz.Tu dicis:ꝙ partes celi ꝛc̃.
Dõm ꝙ raritas ꝛ densitas in superioribus ꝛ inferioribus
nõ est vniuoce dicta:sed equiuoce ꝛ analogice.s.pꝰs ꝛ po-
sterius:q꞉ quãtitas ꝛ oĩa alia accidentia nõ sunt in celo ꝛ
inferioribus nisi equiuoce vel analogice:vt dicit Cõmen
tator in tractatu de substantia orbis. ❡ Unde notanduz Capi.2ᵒ. ad finẽ.
ꝙ raritas ꝛ densitas in inferioribus ꝛ superioribus diffe F
runt:q꞉ raritas ꝛ densitas in inferioribus accipiuntur pe
nes plus ꝛ minus habere de materia ꝛ forma:q꞉ densum
est qd̃ plus hz de mã ꝛ minus de forma.i.imperfectiorez
formã:sed rax̃ est qd̃ minus hz de materia ꝛ plus de for-
ma.i.perfectiorẽ formã.vñ terra est plus densa aqua:q꞉
plus habet de materia ꝛ minus de forma:q꞉ ex vno pu-
gillo terre fiunt decẽ pugilli aque:ꝛ aqua est densior aere:
ꝛ sic de alijs:sed raritas ꝛ densitas nõ sic accipit̃ in supe-
rioribus:q꞉ ibi accipitur penes terminare ꝛ non termina
re visum:quia illa pars celi est densa:que si interponatur
inter visum ꝛ superiorẽ partez phibet videri superiorez
partem:vt quãdo luna ponit̃ inter solem ꝛ visum nostrũ
prohibet solem videri:sed illa que nõ impedit videre est
rara.vnde raritas est diaphanitas recipiendi speciem in
pfundo:que nõ ipedit visionẽ:sed ecõuerso densitas est
spissitudo nõ recipiendi spẽm in pfundo:ꝛ ipedit visio-
nez. ❡ Ad aliã. Illa for.ᵃ que de se nõ est indiuiduata ꝛc̃. G
Conceditur.Tu dicis:ꝙ forma celi ꝛc̃.Dicenduz ꝙ Aris.
loquit̃ de celo in p̊ma sigñatione:q꞉ intendit ibi inquire-
re.vtruz sint plures celi.i.mundi.vñ forma illius non est
de se indiuiduata.vñ differt celũ ꝛ hoc celum.i.totũ vni-
uersum corporeũ:ꝛ hoc totũ vniuersuz corporeũ.vñ illd̃
est cõpositũ ex mã ꝛ forma:q꞉ vna pars eius est pfectior:
alia ipfectior:ꝛ pfectior pars est forma imperfectioris:
vt dictũ est pꝰs ẽm similitudinẽ aliquã:sed Aris.nõ loqt̃
de quinta essentia:q꞉ ibi nõ differt celũ ꝛ hoc celũ:vt celũ
orbis saturni:ꝛ hoc celuz orbis saturni nõ differũt.vñ est
forma de se indiᵗᵃ:vt vult Cõmentator.p̊mo celi. ❡ Ad Cõmẽ.92.
qõnem dõm est ẽm intentionez Aristo.ꝛ Cõmentatoris Rñº ad qõ
distinguendo de mã:ꝙ duplex est:quedaz est in potentia nẽ ẽm iten-
ad formaz substantialem:ꝛ illa non est aliquid in actu:q꞉ tionẽ Ar.ꝛ
neqꝫ quid neqꝫ quale:sed est in pura potentia receptiua. Cõmenᵗᵒʳ.
7.huius.Alia est materia in potentia ad vbi:ꝛ illam vo- Tex.cõ.8.
cat Aristo.vnde ꝛ quo.8.ꝛ.12.huius:ꝛ est in potentia ad Tex.cõ.12
terminos motus localis.vnde ꝛ quo ad terminum vnde Tex.cõ.10
ꝛ quo fit motus ꝛ quo.i.quo ad terminuz ad quez fit mo-
tus. ❡ Habita hac distinctione dicenduz est ad questio- H
nem.p̊mo ꝙ celum non habet materiam p̊mo modo.Et
causa est quã ponit Cõmentator p̊mo celi.Si celum ha- Cõm.20.
beret materiaz p̊mo modo:tunc esset generabile ꝛ corru-
ptibile ꝛ non eternuz:sed hoc est falsum:cuz sit ingenera-
bile ꝛ incorruptibile:sicut motus eius.8.physicoruz.con- Tex.cõ.13.
sequentia patet:quia qd̃ hz materiam:que est in potentia
ad formaz:hoc est generabile ꝛ corruptibile:q꞉ sicut ope-
ratio facit cognoscere formã:ita transmutatio facit scire
materiã.vt dicit Cõmentator.8.huius.ergo si habet ma- Cõmen.12
teriã:tunc est generatum ꝛ nõ eternũ. ❡ Sed ad hoc re-
spondet Egidius:ꝙ materia prima in p̊ma inquisitione
phyᶜᵃ est cognita per transmutationem in substantia:sed

I postq̃ est cognita:pōt etiā mā attribui alijs.s.ingenera
bilibus ꝛ incorruptibilibus:vt locus p̄mo est cognitus p
Tex.cō.3. motū localē:vt pꝫ.4.physi.ꝛ p Cōmentatorē.8.huius:vñ
Com.4. locus postea attributus est qbusdā imobilib⁹ ſm locum
ꝛ.12. vt terre.vñ Egidius dicit ad rōnē.ſi celū haberet mām
negaret ꝯñiaꝫ:q: pōt esse ingenerabile ꝛ icorruptibile:
q: hꝫ formā carentē ꝯtrario.Tu dicis:ꝙ trāſmutatio ꝛc̃.
verū est in p̄ma inquisitione physica:ſed postq̃ iam co
gnita est:etiā pōt attribui alijs.s.ingnābilib⁹ ꝛ incorrupti
bilibus vt celo.¶ Dōm ꝙ iſta riſio nō valet:q: ſuſtēta
tur ſuper hoc ꝙ celū ſit cōpoſitū ex mā ꝛ forma carente
Cōmē.20. cōtrario.illud eſt cōtra Cōmētatorē p̄mo celi.vñ arguit
ſic:ꝙ ſi forma in mā eſt carens cōtrarijs ꝛ generatione:
tunc natura egiſſet ocioſe.hoc eſt cōtra dignitatem natu
re.conſequentiam declarat:quia materia nō eſt propter
aliud:niſi vt ex ipſa cum forma fiat aliud.modo ſi forma
K in materia nō haberet contrarium:tunc ex materia non
poſſet aliquid fieri cum forma:quia alia forma nunq̃ ge
neraretur in materia:quod eſt falſum:ꝛ contra Cōmen
Cōmē.20. tatorem.vnde Cōmentator ſubdit ꝙ ſicut abſciſio eſt fi
nis cultelli:ꝛ cultellus eſſet ocioſus:ſi nunq̃ incideret:ſic
generatio eſt finis materie.vnde ſi forma nunq̃ genera
retur in materia:tūc materia eſſet ocioſa.iſta eſt ratio Cō
Cōmē.20. mentatoris bona ꝛ indiſſolubilis ſm naturam:ꝙ celum
non habet materiam p̄mo modo dictam:ꝛ ponit eam.p̄
celi.¶ Scdo dicendū:ꝙ celum habet bene materiam ſe
cundo modo ſcilicet materiaꝫ vnde ꝛ quo:quia eſt ſubie
ctum ſimplex ad vbi.Et ratio eſt.Illud qḋ mouetur ſm
vbi ꝛ vbi:tale debet habere materiam:quia motus requi
rit ſubiectum ꝛ materiā:quia eſt actus entis in potentia.
Tex.cō.6. 3⁰ phyſicoꝝ:ꝙ ergo mouetur ſm vbi:debet habere ma
teriam:que eſt in potentia ad vbi:ſed celuꝫ eſt huiuſmo
di:quia celum mouetur ſm vbi:vt patet de ſe.quia in hoc
conueniunt omnes leges:quia ſicut tranſmutatio in ſub
ſtantiaꝫ fecit nos materiam p̄mam cognoſcere:ſic tranſ
mutatio in vbi fecit nos cognoſcere materiaꝫ localem:vt
L dicit Cōmentator.8.huius.Et hoc etiā expreſſe videtur
Cō.4.ꝛ.12 velle Ariſt.8.huius:illo capitulo:de materiali aūt ſubſtā
Tex.ꝯ.11. tia:vbi dicit ſic.In naturalibus quidem ſempiternis aūt
ꝛ.12. ſubſtantijs alia ratio forſan:quedam materiaꝫ nō habēt
aut non talem:ſed ſolum ſm locum mobilem.¶ Notan
dum ꝙ rationes concluſionis celi in quarta ſignificatiōe
accepti probantur:ſicut concluſiones celi accepti in ſcda
ſignatione:quia capiendo celum cum motore non eſt cō
poſitum ex materia ꝛ forma proprie dicta:quia forma in
materia nō mouet motu ꝑpetuo ꝛ vniformi.ꝛ ratio ꝓus
eſt tacta:ſed tamen eſt compoſitum ex materia ꝛ forma
improprie dicta ꝛ ſimilitudinarie:quia illa quoꝛꝫ vnuꝫ
agit motum:ꝛ aliud motum recipit:habent conueniētiā
cum materia ꝛ forma:ꝛ aggregatum ex eis eſt compoſi
tum ex materia ꝛ forma ſm ſimilitudinem:ꝛ hec rō ꝓus
tacta eſt.¶ Notandū ꝙ hic ſunt dubia cōtra poſitionē
Ariſto.ꝛ Cōmentatoris de celo in tertia ſignatione:quia
probatur ꝙ celum habeat materiaꝫ:que eſt in potentia
M ad eſſe.Quia ſubſtantia habens vel potens deficere ab
operatione propria habet materiam que eſt in potentia
ad eſſe:quia ſi deficeret ab operatione:deficeret etiaꝫ in
ſubſtantia.maior manifeſta:quia qḋ poteſt deficere a p
pria operatione:opꝫ ꝙ ſit corruptibile ꝛ habeat materiā:
que eſt in potentia ad eſſe:quia ſi deficeret ab operatiōe
ꝛ remaneret in ſubſtātia:tunc eſſet ocioſum:qḋ eſt cōtra
dignitatem nature:ſed celū poteſt deficere a propria ope
ratione:quia motus celi poteſt nō eſſe:ꝛ ſic celum poteſt
non moueri qḋ eſt ꝓpria operatio eius.ergo habet mate
riam que eſt in potentia ad eſſe.¶ Itē.illa ſubſtantia q̃

dependet ab agente debet habere materiaꝫ:quia poten N
tie actiue dꝫ reſpondere potentia paſſiua:quia agens nō
ꝓducit aliquid niſi ex materia ꝛ ſubiecto:vt pꝫ.p̄mo phy Tex.ꝯ.82.
ſicoꝝ:ſed celum dependet a cauſa agēte:vt patet per Cō Capi.28.
mentatorē in de ſubſtantia orbis vbi dicit:ꝙ celum indi
get virtute actiua:quia mouens totum eſt agens totuꝫ.g̃
habet materiaꝫ.¶ Item diuerſitas motus non arguit di
uerſitatem mobilis niſi ex diuerſitate forme:q: ꝙ ignis
ſit diuerſus a terra nō tm̄ ex diuerſitate motus conuinci
tur:ſed etiam ex eo qḋ ignis habeat aliam formaꝫ ſubſtā
tialē a terra:ſed ex diuerſitate motuuꝫ cor^um celeſtiuꝫ ad
motuꝫ inferioꝝ arguit̃ diuerſitas mobilium.ex p̄mo ce Tex.ꝯ.20.
li:quia per diuerſum motum celi.s.circularē arguitur ꝙ
celum ſit alterius nature ab inferioribus que mouentur
motu recto:ꝛ iſta ratio eſt fortior ad ꝓbandū ꝙ celuꝫ ſit O
compoſitum ex materiā ꝛ forma:vt dicit Cōmentator p̄ Com.20.ꝛ
celi.¶ Item.in corpore celeſti circūſcripto motore:aut cō.95.
differt res ſenſata ab intellecta:aut non:per diuiſionē ſuf
ficientē.ſi differt:tunc celuꝫ opꝫ ꝙ ſit compoſitū ex mā ꝛ
forma.ſi nō differt:tunc ideꝫ eſt ſenſatū ꝛ intellectum:qḋ
eſt abſurdū:ꝛ iſtaꝫ rōnē ponit Cōmentator p̄mo celi. Com.95.

Ad primum cū dicit̃ ꝙ ſubſtantia que pōt defi
cere ꝛc̃.Conceditur.ſi pōt deficere
ab opere omnino ſimul.Tu dicis:ꝙ celum poteſt defice
re ꝛc̃.Dicendū ꝙ non eſt verū.Unde dictum Cōmenta
toris nō bene intelligit̃ ab aliquibus dicentibus ꝙ celuꝫ
pōt deficere a toto motu ſimul:ſicut cecus a toto viſu:ꝛ h
eſt falſum:quia ſic non intelligit Cōmentator:quia tunc
celum eſſet generabile ꝛ corruptibile.vnde celum defice
re ſimul ſm totum ab operatione eſt falſuꝫ ꝛ impoſſibi
le.Sed alio modo poteſt intelligi celuꝫ deficere a motu
ſucceſſiue nō ſimul ſm totuꝫ:quia vna reuolutio celi cor
rumpitur alia adueniente:quia hodierna reuolutio celi P
corrumpitur adueniente craſtina:ꝛ ſic eſt intellectus ve
rus ꝙ motus celi pōt nō eſſe ſm parteꝫ ꝛ ſucceſſiue:ꝛ ſic
nullū inconueniens ſequit̃.¶ Ad aliud dubium.Qḋ de
pendet ab agente ꝛc̃.Dōm ꝙ duplex eſt agens.vnū veꝝ
ꝛ ſimpliciter dictum:Aliud eſt agens dictum ſimilitudi
narie vt qḋ conſeruat.modo veruꝫ eſt qḋ dependet a ve
ro agente per motū habet materiam que eſt in potentia
ad eſſe:quia ſicut dicit Cōmentator.12.huius:ꝙ verum Com.18.
agens apud Ariſto.non cōgregat inter diuerſa:ſed extra
hit illud qḋ eſt in potentia ad actuꝫ.Et illud qḋ ſic eſt ab
agente ſimilitudinarie dicto hꝫ materiaꝫ:que eſt in potē
tia ad eſſe.Tu dicis:celū dependet ꝛc̃.Dicendū ꝙ celum
non dependet ab agente p̄mo modo:qḋ extrahit ſubam
eius:que eſt in potentia:ſed dependet ab agente ſecūdo
modo dicto.s.a conſeruante.vñ aliqui fuerunt q dixerūt
celū eſſe p̄mū ens ꝛ adorabant ipſum.Contra hos loquit̃
ibi Cōmentator qui dicit:ꝙ celum non eſt p̄mum ens ꝛ Capi.2.de
p̄mum p̄ncipiuꝫ:ſed dependet ab alio p̄ncipio cōſeruan ſuba orbis.
te extrinſeco:de quo etiaꝫ dicit Ariſto.in.12.huius:ꝙ ab
hoc principio conſeruante dependet celum ꝛ natura.Sꝫ Q
qūo intelligit̃ dictū Cōmentatoris:ꝙ celum dependet a Tex.ꝯ.38.
virtute agente.Hoc debet intelligi quātum ad cauſaꝫ fi
nalem non ſolum quantū ad motum.ſed etiam quantuꝫ
ad ſubſtantiaꝫ:q: celuꝫ quo ad ſubſtantiaꝫ eius depēdet
ab agente.i.fine ꝛ ꝯſeruante ſubſtantiam eius.vñ qḋ mo
uetur illud nō eſt p̄mū:ſed dependet a p̄mo vt a fine:ꝛ h
hꝫ quo ad ſubam eius:ſed celum mouet̃:vt pꝫ.vnde qñ
Cōmentator dicit nullaꝫ eſſe differentiā inter exigentiaꝫ
virtutis largientis motū ꝛ permanentiā eternam inten
dit nō ſolum de cauſa finali motus celi:ſed de fine ſube
celi:ꝛ ſic dꝫ intelligi ille locus.¶ Ad aliud dubiū.diuer
ſitas motuū ꝛc̃.Conceditur.ex diuerſitate formarū aliquo

A modo est diuersitas mobilium: sed nõ opz q a diuersis
formis inherentibus: sed sufficit etiam q sint ab^{ic} fm cẽ.
Tu dicis: q celum &c. Cõcedit. ergo hoc etiã est me^{te} ali
qua forma diuersa: que non inheret & cognoscitur in esse
per subiectũ: sed per formaz abstractaz: que tñ est appro
priata fm opus. vnde celum non habet formaz inheren
tem: tñ hz formã appropriatã fm pncipiũ operãs: sic q
motor nõ dependet a tali corpore in esse: sz in mouendo:
qz motor mouet tale corpus: q nõ põt mouere aliud ma
ius: nec minus: & tali velocitate determinata. mouet: ita q
Tex. cõ. 36 & infra. nõ aliã: vt pz. 2° celi. ¶ Ad dubiũ. In corpore celesti &c.
Dõm q in celo circũscripto motore res intellecta & con
seruata differũt: qz celũ quo ad subam est illud qd intelli
git: sed sentit quo ad accidentia vt quo ad lumen & alia.
Tu dicis. ergo est cõpositũ ex mã &c. Dõm est q est bñ
cõpositũ ex mã. vñ & quo: que nõ est substrata for^{e} inhe
renti: sed forme separate fm esse. vt dictũ est. ¶ Notan
dũ de suba celi: q celũ circũscripto motore nõ intelligit:
B nisi in analogia & cõpatione ad formã eius. s. mo^{rem} ab^{tam}
fm esse: qd est subz simplex. Et hoc nõ itelligit nisi inquã
tũ recipit motũ a mo^{re}: sed hoc nõ põt esse nisi intelligat
motor: sic etiã in mã iferiori est sile in analogia ad foiaz.
Cõmen. 95 vñ Cõmẽtator dicit. p celi: q suba celi: qd est subiectum
simplex in potentia ad vbi: nõ intelligit sine substantia
separata: inquantũ est subm & recipit motũ ab ea.

Ad rónes in oppositũ. Qd mouet seipsuz &c. Cõce
dit. si est gñabile: tunc est cõpositum ex
mã & forma equiuoce dicta vt visuz est: qz hz mãm vnde &
quo: & sic mouet seipsuz quo ad aggregatũ ex mo^{re} & mo
to: sicut dictũ est. ¶ Ad aliaz: qd est aiatũ &c. Cõceditur. si
est gñabile & corruptibile: tũc est cõpositũ ex mã & foia
vniuoce dicta: sed si est aiatũ ingñabile: nõ opz: sed suffit
q sit aliquo mõ cõpositũ ex mã & forma equiuoce. Tu
C dicis: q celũ est aiatũ. Cõcedit. capiendo ipsuz cũ mo^{re}: &
sic etiã est cõpositũ ex mã & forma equiuoce. vñ sicut hic
forma est nobilior mã: sic in corporibus celestib^{9} motor
est nobilior moto: & sic hz ɔditionẽ forme. ¶ Ad aliã. In
quo forma & formatũ &c. Cõcedit. aliquo mõ est cõposi
tum. Tu dicis: q in celo forma &c. Illud est difficile quo
in celo forma & formatũ sint vnũ nuõ: qz motor est sepa
ratus a celo fm subsistentiaz: vt vult Cõmentator. Unde
dõm est q dr vnũ numero nõ p idistinctionẽ vni^{9} esse:
qz sic bñt diuersa esse subsistẽtie motor & mobile: sed pro
tanto dr vnũ nuõ: qz motor & mobile non sunt distincta
loco & subo. vñ motor appropriat mobili fm opõnem: &
sic nõ sunt distincta: qz motor mouet tale corp^{9}: ita q non
aliud: & tali velocitate determinata: ita q non alia: & talis
circũscriptio indistinctionis sufficit q sint vnũ nuõ reci
piens & receptũ: vt vult ibi Cõmẽtator. ¶ Ad aliã. In oi
qd mouet &c. Cõcedit. si mouetur motu gñõnis & corru
ptionis: tũc opz hic mãm que est in potentia ad esse: sed
si mouet motu locali: nõ opz: sed sufficit q habeat mãm
D equiuoce dictã que est vñ & quo. Et tu dicis: q celuz mo
uet. Cõcedit. motu locali: & sic hz mãz localẽ: vt dcm est.
¶ Ad aliã. ois suba vel est mã &c. Dõm q est for^{a} & subie
ctũ simplex: qd etiã dr mã localis que est in potentia ad
vbi. Et tu dicis: q mã nõ mouet &c. Cõcedit. mã que est
in potentia ad esse nõ mouet motu locali: & hoc est cõces
sum: sed mã localis bñ mouet motu locali. Et tu probas
9° meta^{ce}. Cõmẽ. 17. q nõ sit for^{a}: qz dicit Cõmẽtator celum semp hic po^{a} in
vbi nõ phibet vt sit mã: sz bñ phibet ipsuz esse formaz.
volo q bñ celum est mã localis & subm simplex & nõ est
forma gñabilis & corruptibilis: sed tñ bñ põt esse forma
inquãtũ est actus p se existẽs: large accipiẽdo formã pro
subiecto simplici: & p illo qd nõ est in po^{a} ad esse subale:

vt visum est pus. Et hec de qõne. ¶ Questio. VIII. E

¶ **Hec quecũqz itaqz non quidem &c.** Tex. cõ. 12

Queritur circa hanc ptẽ. vtrũ acciden
tia habeant materiaz ex qua
fiant. ¶ Arguit q sic. Omniuz generũ sunt
eadem pncipia fm analogiaz: vt vult Arist.
12. huius: sed in genere sube sunt pncipia for
ma pùatio mã ex qua fit. vt pz. p phy. ergo etiã in genere Tex. 3. 19.
accidentiũ est forma pùatio materia ex qua fit accidens. Tex. cõ. 50
ergo bñt mãm ex qua. ¶ Item. sicut se bñt miscibilia ad vsqz ad te.
mixtũ: sic qualitates extreme se bñt ad medias qualita cõ. 64.
tes: per cõuenientẽ similitudinẽ: qz sicut ex miscibilibus
fit mixtũ: sic ex qualitatibus pmis fiunt scde: & ex extre
mis fiunt medie: sed miscibilia sunt mã ex qua fiunt mi F
xta: qz etiã dicunt elementa. g ẽt qlitates 2^{e} cõponunt ex
pmis: & medie ex extremis: sicut ex mã. g &c. ¶ Itẽ. sic se
hz mã sensibilis ad nãlia: sic se hz mã itelligibilis ad ma
thematica: & hec est manifesta per cõuenientẽ silitudinẽ:
sed nãlia bñt mãm sensibilẽ ex qua fiunt. g ẽt mathema
tica bñt mãm ex qua fiunt: & mathematica sunt accñtia.
g accñtia bñt mãm ex qua fiunt. g &c. ¶ Item. numerus
cõponit ex vnitatibus tanqz ex mã: qz numerus est mul
titudo ex vnitatib^{9} aggregata: sz nũer^{9} est accñs. g accñtia
(bñt mãm ex qua fiunt.

Oppositum vult Aristo. in predicta litera. Tex. cõ. 12

Dicendum est ad qõnẽ: q accñtia nõ bñt mãm
ex qua fiunt que ingrediat composi
tionez eoz. Et cã est. si accidẽtia haberẽt mãz ex qua fie
rent: tũc eẽnt cõposita ex mã & for^{a}: sz hoc est falsuz: quia
mã que est in pura po^{a} nõ est in genere accidentiũ. ɔñtia
pz: qz qd hz mãm ex qua fit: est cõpositũ ex mã & forma: G
cũ for^{a} sit pfectio mãe: qz mã nõ hz esse: nisi p formã cuz
sit in pura potentia. ¶ Itẽ. si accidẽtia haberent mãz ex
qua fiunt: tunc forma accidentiũ esset in mã pma: hoc est
falsuz: qz forme accñtales differũt a formis subalib^{9} ex h
q forme subales sunt in ente in po^{a}: sed accñtales in ente
in actu: vt vult Cõmentator. 2° de aia. & accipit ab isto. 8. Cõmẽ. 4.
¶ Scdo dõm: q bñ bñt aliqd ex quo componunt: sicut Tex. cõ. 4.
ex mãli q aliqualr est sile mãe. Et rõ est. Illud qd habz
partes ex qb^{9} cõponit essentialr: hoc hz mãle: qz partes
ex qbus aliqd cõponit essentialr integratiue assimilant
mãe: & bñt se vt mãle: sed accñtia sunt hmõ: qz accñtia saltẽ
aliqua habent ptes ex qbus cõponunt essentialr integra
tiue: sicut linea hz ptes ex qbus cõponit: sicut ptes linee.
Silr albedo & nigredo habent ptes silr ex quibus cõpo
nunt vt diuersos gradus. silr forme accidentales medie
realiter cõponunt ex extremis vt rubedo ex nigredine &
albedine: qz dicit Cõmẽtator. pmo phy. q extrema actu Cõmẽ. 56.
sunt in medio. silr linea cõponit ex longitudine & duob^{9}
punctis: & longitudo hz se vt mãle. Et ista rõ magis pbat
de accidẽtibus corporalibus. ¶ Itẽ & est rõ magis vlis. In cap^{o} de
Illud qd cõponit ex genere & dña hz mãle ex quo fit: qz per se.
genus hz se vt mãle pn^{m}: qz dicit Lynco. pmo posterioz H
q genus est materia formalis vel foia materialis. ergo
qd componit ex genere hoc hz materiale ex quo fit: sed
forme accidentales sunt hmõ: qz omnes forme accidẽtales
preter generalissima componunt ex genere & differentia:
& hoc habet veritatẽ de accidentibus in predicamẽto.

Ad rationes in oppositum. Ad pmã. oium gene
rum &c. Conceditur. non tamẽ sunt
pncipia dicta vniuoce: qz materia & forma que sunt pnci
pia sube sunt alterius rõnis: sed materia & forma in trans
mutatione accidentiuz pertinet ad aliud genus: qz mate
ria & subiectũ pertinet ad genus sube. ergo ratio non con

I cludit.¶ Ad aliã.sicut se habent miscibilia 7c. Dõm q
nõ est sile in hoc:q2 miscibilia sunt sube:7 sic pñt esse mã
mixti saltẽ ppinqua medio2:lz habeant se vt mãle. Et
silr intelligas de pmis q̃litatibus respectu scdarũ:sed est
sile:q2 sicut mixta cõponunt essentialr ex miscibilibus q̃
actu remanent in mixto:sic q̃litates medie cõponunt ex
extremis que actu remanẽt in eis:q̃uo aũt miscibilia ma
neant in mixto visuz est pus.¶ Ad aliam:sicut se hz mã
sensibilis 7c.Dõm q est simile 7 dissimile:est sile in hoc:
q2 sicut nãlia requirunt mãm sensibilẽ sic mathematica
mãm intelligibilẽ:tñ est dissimile:q2 mã nãliũ suba2 est
de genere sube:sed mã intelligibilis mathematico2 sal
tẽ que est substantia corporea substrata accñtib⁹ non est
de genere illo2 accidentiũ.vñ bñ volo q mã intelligibi
K lis accidentiũ mathematico2:que sunt passiones illa sũt
de genere accidentiũ.¶ Ad cuius intellectũ notandũ q
de numero mathematico2 quedã hñt se vt sube:sicut nu
merus 7 triangulus 7 illo2 mã intelligibilis est suba cor
porea substrata eis que est de genere substãtie. Alia ma
thematica hñt se vt passiones:7 illo2 mã intelligibilis est
de genere accidentium:vt triangulus est subm hẽc tres:7
triangulus est de genere accidẽtis:nõ q sit in eodẽ gene
re cũ habere.3.sic intelligas de alijs. De mã intelligibili
mathematico2 ingrendũ est alibi:q2 sunt opiniones di
uerse.¶ Itez.dissimile est in alio:q2 mã sensibilis est ex
qua aliqd fit:7 ingredit̃ cõpositionẽ illius:s3 ex mã intel
ligibili nõ pprie aliqd fit:sed est subm in quo existũt ma
thematica.¶ Ad aliã p3 q numerus nõ addit aliquam
formã sup vnitates:s3 numerus est met vnitates essentia
liter:sicut visuz est pus:q̃uo aũt nũerus se hz ad vnitates
sunt opiniones 7 aliqualr visum est pus. ¶ Qõ. IX.

Tex.c.14. ¶ Dubitationem autem quandam 7c.

L Queritur vtrũ imediate ex aceto pos
sit fieri vinum 7 ex mortuo
viuũ.¶ Arguit̃ pmo q sic.Quia si ex aceto
imediate nõ fieret vinu3:aut hoc esset ex pte
mãe:aut ex pte forme.aut ex parte puatiõis:
per sufficientẽ diuisionẽ:s3 nõ ex pte mãe:q2 mã indiffe
rens est ad oẽm for^e:nec ex pte puationis:q2 ex tenebro
so fit lucidũ ime^te:7 ex iniusto iustũ.Silr nec ex pte for^e:
q2 mã põt recipere quãcũq3 forma3:q2 abiecta vna foia
alia põt ei succedere in mã.g 7c.¶ Itẽ.mã pma est susce
ptiua cuiuslibet forme subalis per agens determinatũ.g
etiã imediate mã vini post abiectionem forme aceti per
determinatũ agens põt assumere forma3 vini.añs p3.ex
Tex.c.11. 8⁰ huius:q2 mã est susceptiua cuiuslib3 forme p determi
7.12. natũ agẽs.ɔñtia p3:q2 forma vini est forma subalis.ergo
imediate post formã aceti mã põt assumere forma3 vini
per determinatũ agens:sicut 7 alias formas.

Tex.c.14. Oppositum vult Aristo.in predicta litera:q2 di
cit:7 queciiq3 itaq3 trasmutant ad
M inuice3 ad materia3 op3 redire:vt si ex mortuo aial 7 ex
aceto vinum.vnde 7 Aristo.dicit:q vinum non est mate
Com.14. ria aceti:7 exponit Cõmentato2:q2 si vinu3 esset materia
aceti:tunc sicut ex vino imediate fieret acetum sic ex ace
to imediate fieret vinum.

Ad intellectum qõnis notandũ:q forma di
uersimode hz se ad mãm:q2
aliqñ forma hz se sic ad mãm q põt introduci per sola3
pñtia3 agentis absq3 transmutatione.sicut.medium tene
brosũ hz se ad lumen.q2 ad solã presentiã solis medium
illuminat̃:7 hoc est ideo:q2 mã est sũme disposita ad illã
formã:q2 nõ stat sub 3ria dispõne:qñq3 hz se ad 3riũ:ita
q mã nõ est in tali dispositione:s3 sub dispositione 3ria
forme introducẽde.Et aliqñ forma illa põt introduci im N
mediate:7 per vnã trãsmutationẽ in mãm:sicut se hz mã
aeris ad formã ignis.vñ in talibus põt esse gnõ ɔuersiua
imediate:7 hoc:q2 illa forma nõ presupponit alias foias
subordinatas.Qñq3 aũt nõ per vnã trãsmutationẽ:s3 p
plures formas introducit̃ in mãm:ita q mã vnica trans
mutatione nõ põt transmutari ad forma3:sed per plura
media fit transitus.q2 illa forma p̃supponit alias formas
in materia precedere ordinatã:7 ipsu3 transmutãs 7 mo
uens nõ põt vnica trãsmutatione sufficienter disponere
media:7 hoc p3 in gnõne aialis perfecti:q2 aial pfectum
gnãtur ex sibi simili in spe:7 hoc nõ imediate:sed mediã
te semine:virtus aũt in semine nõ põt vnica trãsmutatio
ne transmutare menstruũ ad formã aialis:imo p ɔuertit
menstruũ in sanguinẽ:7 deinde sanguinẽ in embrionem. O
vñ in talib⁹ est determinatus modus nãe operãdi:tñ in
esse pducta pñt corrumpi vnica transmutatione.¶ Ad
qõnẽ dõm q ex aceto nõ fit imediate viuũ:nec ex mor
tuo viuũ.rõ est.Illa forma nõ põt induci in mãm vnica
trãsmutatione que presupponit in mã precedere plures
formas successiue:q2 plures forme nõ pñt induci in ma
teriã ordinatum 7 successiue per determinatũ agẽs vnica
transmutatione:sed sic hz se forma vini ad mãm aceti:7
forma viui ad mãm mortui:q2 si ex mortuo debeat fieri
viuũ:op3 q mã aialis mortui pmũ sit sub forma alimen
ti:deinde sub forma mẽstrui:7 deinde sub forma sangui
nis:7 sic de alijs.Et ideo plura media requirunt̃ ad hoc
q ex aceto fiat vinũ:sed vnũ solũ agens sufficit ad trans
mutandũ vinũ in acetũ.vñ in illis que pducunt̃ per de
terminatũ ordine3 7 per plura media ex priuatione non
põt fieri habitus absq3 resolõne in mãm pma3:sicut põt
fieri e3:tñ in qbus priuatio hz imediatũ ordinẽ ad subm P
forme:sicut 7 e3:in talib⁹ ex puatione põt fieri regressus
ad habitũ:q2 ex tenebroso fit lucidũ:7 ex iniusto iustũ:q2
lumẽ 7 tenebra hñt imediatũ ordinẽ ad ppriũ subm.

Ad rationes: si ex aceto 7c.Dõ3 q B est ex par
te forme 7 habitus:q2 regrũt de
terminatũ ordinẽ pcedendi:q2 forma vini requirit plu
res formas ordinatiz succedere sibi in mã aceti:vt visu3
est.¶ Ad alia3 p3 silr q2 vbi nõ est ordo forma2 in mã:
agens determinatũ põt inducere forma3 in mãm vnica
transmutatione.Et hec de qõne. ¶ Qõ. X.

¶ De dubitatione sho dicta 7c. Tex.c.15.

Queritur circa vltimũ caplm.vtrũ ex
mã 7 forma fiat vnu3 per se.
¶ Arguit̃ pmo q nõ.Ex illis que maxime
sunt opposita nõ fit vnũ:q2 illa que maxime
sunt opposita non cõpatiunt̃ se simul:s3 mã
7 forma maxime sunt opposita:q2 materia est potentia:7
forma est actus.modo actus 7 potentia valde sunt oppo
sita:vt vult Aristo.pmo de aia:7 dicit Cõmentato2 ibi:q Comen.6.
sunt maxime opposita.¶ Itẽ.magis videret̃ q ex dua p⁰ de aia.
bus formis eiusdem speciei fieret vnũ per se:7 ex duab⁹ Q
portionibus materie q̃3 ex materia 7 forma:sed ex duab⁹
portionibus materie nõ fit vnũ per se:nec ex duabus for
mis eiusdem speciei.ergo 7c.maior est nota:q2 maior di
uersitas est inter mãm 7 forma3 q̃3 inter duas portiones
materie vel duas formas eiusde3 speciei.minor patet:q2
ex duabus portionibus materie nõ fit vnum per se:nec
ex duabus formis eiusdem speciei:7 hoc concessum est
apud oẽs:quare 7c.¶ Itẽ ex illis:que iportant diuersas
naturas nõ põt fieri vnũ per se:q2 diuerse nãe nõ faciunt
vnũ per se:s3 materia 7 forma sunt hm:q2 alia est nã mãe Tex.c.81.
alia forme:vt patet pmo physicorum. 7.82.

A

Tex.cō.15 **Oppositum** vult Arist. lr̃a pdicta: q̃ ex mã ꝛ for-
Cōmē.15. ma fit vnū ꝑ se: ꝛ idē vult Cōmen.
Dicendum est ad q̄ōnē: q̄ ex mã ꝛ forma fit ꝑ
se vnū. Qr̄ ex illis fit vnū ꝑ se: quoꝝ
vnū est in potētia: aliud in actu. ex lr̃a: q̄r ex talib⁹ fit vnū
ꝑ se: ꝛ nulla reqrit̃ cā vniēs intrinseca saltē pncipalis: ſ;
fit dispositiua cā. minor pȝ. mã est in potētia ꝛ forma est
actus. ḡ ꝛc̄. ℂ Itē: ex illis fit vnū ꝑ se: quoꝝ vnū dat al-
teri eē actuale: ꝛ alterū recipit illud esse: ꝛ hoc est manife-
Cōmen.15 sta per Cōmentatorē in isto. 8. vbi dicit: q̄ causa isti⁹ vni-
tatis est vt trāsmutet̃ illud q̄d est in potētia donec fiat i
actu ab agēte. i. ab extrahēte ipm̄ de potētia ad actū: ꝛ po
stea addit. q̄ igit̃ aliqd est vnū: q̄d pmo est i potētia ꝛ po
stea transfert̃ de potētia ad actū: ſ; forma dat eē actuale
B. mãe ꝛ mã recipit esse illud: q̄r recipit eē actuale. ergo ꝛc̄.
ℂ Itē. Ex illis fit vnū ꝑ se qbus agēs largit̃ esse ꝑfectū:
q̄r esse ꝑfectū est esse vnū ꝑ se: ſ; agēs largit̃ mãe ꝛ forme
Cōmē.15. esse ꝑfectū: q̄r dicit Cōmentator in isto. 8. q̄ translatio de
potētia ad actū nō largit̃ multitudinē: ſ; ꝑfectionē in eē:
q̄r agēs nō pmo generat formā diuisim. vt voluit plato: ꝛ
sic nō largit̃ multitudinē: ſ; perfectionē: q̄r generat foꝛaȝ
in mã. ℂ Notandū q̄ ex hoc pȝ error quorūdā: q̄r aliqui
dixerūt ꝯpositū ex corpe ꝛ aīa esse vnuȝ pticipatione: q̄r
corpus participat aīa: ꝛ dicūt aliquā esse cām istius ptici
pationis: ſ; alij cām vnitatis posuerūt coexistētiā aīe cū
corpe: q̄r aīa ꝛ corpus simul coexistūt: sicut lycofrō dixit
Tex.cō.16 sciam esse mediū eius q̄d est scire ꝛ aīe: sicut recitat Arist.
in lr̃a. Sȝ alij dicūt ꝯpōnē. vn̄ dicūt viuere esse cām cō-
positionis corpis cū aīa: ita q̄ vita cōpositio est. vn̄ etiaȝ
qn̄ cessat ꝯpositio nō est vita: ꝛ dixerūt q̄ eadē est ratio i
Tex.cō.16 oībus formis: ꝛ dicit Cōmētator. exponēdo lr̃am Arist. q̄
C. Aristo. dicit q̄ cā illarū opinionū est: q̄r ipsi querūt cās.
quare ex potētia fit vnū. vn̄ etiā querūt aliquā diāȝ iter
ea: ꝛ dicit Cōmē. q̄ cā deceptōis coꝝ est q̄ ponūt idē qd̄
est in potētia ꝛ qd̄ est in actu esse diuersa: ꝛ in rei verita-
te est vnum: q̄r ꝓpter illud q̄d fuit in potentia est in actu
ꝛ non sunt hec duo diuersa.

Ad rationes. Ad primā. ℂ Ex illis que maxie
sunt opposita ꝛc̄. Cōcedit̃. Tu di-
cis: q̄ mã ꝛ forma ꝛc̄. nego: imo nō sunt opposita. ℂ Ad
ꝓbationē: actus ꝛ potētia ꝛc̄. Dōm q̄ actus ꝛ potētia ad
idē simplr̄ relata maxie sunt opposita: q̄r idē nō est i po-
tētia ꝛ in actu: ſ; relicta ad diuersa nō sūt opposita: q̄r po-
tētia in ꝯposito ꝛ actus non sunt opposita: q̄r referunt̃ ad
diuersa: ꝛ q̄r potētia refertur ad mãm: actus ad formam.
ℂ Ad aliaȝ. magis videt̃ ꝛc̄. nego: q̄r ſ; due forme eiusdē
spēi magis ꝯueniāt ab⁰ᶦ: ꝛ due ptes mãe qȝ mã ꝛ forma:
tn̄ in ꝯparatione ad vnū ꝑ se faciendū magis ꝯueniunt ꝛ
D ꝓportionant̃ mã ꝛ forma. vn̄ in tali cōposito: q̄d est vnū
per se: reqritur ꝓportio ptiū ꝛ nō silitudo. ℂ Ad aliā. ex
illis que īportant diuersas nãs. negat̃ maior. vn̄ bene ex
duabus diuersis naturis hn̄tibus ꝓportionē adinuicē fit
vnū ꝑ se: vt si vna est in potētia alia in actu: ſ; ex diuersis
naturis in actu nō fit vnū ꝑ se. Tu dicis: q̄ materia ꝛ for-
ma sunt diuerse nature. Cōceditur. tamē habēt ꝓportio-
nē: q̄r materia est in potētia. foꝛa in actu. ergo ex eis pōt
fieri vnū per se. ℂ Qō. XI.

Super.l.c. 15.ꝛ.16. **Consequenter** querit̃ circa idē cō
pitulū: vtrū forma
subalis ꝯiungat̃ mãe imediate vel per aliqd̄
mediū intrinsecū. Et videt̃ q̄ ꝯiungat̃ ꝑ me-
diū intrinsecū. Forma sbalis nō vnit̃ mãe nisi
Tex.c.24. ꝛ.26. disposite. 2⁰ de aīa. act⁹ actiuoꝝ sūt in patiēte hn̄ disposi-
to: ſ; illa dispō est mediū vniēdi formā cū mã: cū mã dis
posita subito introducat̃ foꝛa. ḡ est mediū. ℂ Et si diceret̃

tur dispōnes corrūpi precedētes in mã in aduētu forme. B
ℂ Cōtra. nulla opatio nãe est frustra: ſ; si dispōnes añce
dentes formā in mã corrūperent̃ in aduētu foꝛe: tūc eēnt
frustra. ℂ Itē: diuerse forme eiusdē spēi sunt in diuersis
ptibus mãe per diuersas dimēsiones. q̄r tales foꝛe ꝓsup-
ponunt ptes diuersas mãe ꝑ diuersas dimēsiones. ḡ foꝛa
vnitur mãe per mediū: q̄r dimēsiones sunt mediū vnien-
di formā in mã. ḡ forma nō recipit̃ in mã: nisi mediātib⁹
dimensionib⁹: cū forma diuidat̃ ꝛ extendat̃ diuisiōe ꝛ ex-
tensiōe mãe. vt pȝ in de suba orbis. ℂ Itē: forma nō ꝑfi- Capi.pmo
cit mãm nisi que est in po⁰ ad eā: q̄r nihil fit ipoſſe fieri. ḡ
vnitur mãe ꝑ mediū: q̄d est talis potētia. ḡ vnit̃ ꝑ mediū.
Oppositum est Arist. in lr̃a. d. q̄ nō est querēda Tex.cō.15
cā vnionis forme cū mã: nisi q̄r mã
est potētia. forma actus: ꝛ idē vult Cōmētator. ꝛ ēt Ari. 2⁰ Tex.cō.7.
de aīa. Dimissis opionib⁹ de cā vniēdi formā cū mã cū ta F
cte sint i ꝓcedēti q̄ōne. dimissa ēt opiniōe platōis qui vo
luit aīam ꝯiungi mãe vt moueat̃ ꝛ nauta nauī: q̄r sic ponē-
do oporteret iungi per aliqd̄ mediū intrinsecū.

Hoc ergo relicto dicēda sūt duo. pmo q̄ for-
ma nō iungit̃ mãe per me-
diū intrinsecū pncipale. Et cā est: q̄r si hoc esset: tunc ꝯpo
situ ex materia ꝛ foꝛa eēt per accīs: q̄r forma vniret̃ mãe
per aliud: sicut que vniunt̃ visco vel clauo: ſ; hoc est fal-
suȝ. ex ꝓcedēti q̄ōne. ℂ Itē: tunc forma subal. s eēt accīs:
q̄r tunc nō aduēiret pmo enti in potētia. ex quo ꝑ mediū
pncipale: ꝛ q̄ sic aduenit est accīs: hoc est falsuȝ. ℂ Iteȝ:
illa non vniuntur per mediū pncipale: quoꝝ vnū est in
potētia recipere esse actuale aliud dat tale esse. mã ꝛ foꝛa
sunt hm̄. ℂ Scdo dōm q̄ requirit̃ mediū intrinsecū dis-
positiū. Et causa est. forme mixtoꝝ recipiunt̃ in mã me-
diante cōplexione ꝛ formis elītoꝝ. per Cōmentatorē. 3. Cōm.67.
celi dicentē q̄ pma materia recipit formas eltoꝝ: ꝛ illis
mediātibus recipit formaȝ mixtoꝝ: ſ; ista sunt media: q̄r
cōplexio nobilissima ꝛ forma eltoꝝ sub optima oplone G
disponūt materiā ad formā hūanaȝ: ꝛ sic de alijs. ℂ Itē:
forma spēi aduenit mãe mediātibus formis gñalib⁹. per
Cōmentatorē dixeȝ. pmo huius: q̄ mã pma pmo recipit Cōm.17.
formas magis vl̃es: deide minus vl̃es vsq̄ ad īdiuidua-
les: ſ; hoc nō eēt: nisi eēt mediū dispositiū: q̄r forme gñabi-
les disponunt materiā ad recipiendū formas spāles: ꝛ ex
his pȝ q̄ aliq̄ dispōnes sunt subē: sicut ꝯplo ꝛ foꝛe gñales:
ḡ ꝛc̄. ℂ Itē: i gñatiōe ignis ex aq̄: aq̄ nō cessat rarefieri ꝛ
vsq̄ ad sūmā dispōnē itroductiōis foꝛe ignis: ꝛ abiecti-
onis foꝛe aq̄. vt dicit Cōmē. in de suba orbis. ḡ foꝛa ignis Capi.pmo.
vnitur mãe per intrinsecū mediū dispositiū: q̄r solū intro-
ducitur in mãm dispositā caliditate ꝛ siccitate: ꝛ sic intelli-
gatur de alijs. De corruptiōe aūt dispōnū añcedētiū for-
mā in mã in aduētu forme tenet̃ a tenētib⁹ vnitatē foꝛa-
rū q̄ corrūpant̃: ſ; a ponētib⁹ pluralitatē formarū q̄ nō.

Et tunc ad rōnes. hn̄ .n. ꝓbant q̄ sit dare mediū in-
trinsecū dispositiū: ꝛ nō pncipale: ꝛ hoc ꝯces- H
suȝ est. Et hoc est de 8⁰. libro metaphysice.

ℂ Finit octauus. ℂ Incipit nonus. ℂ Qō. I.

ℂ De primo quidē igit̃ de ente ꝛc̄. Tex.cō.p.

Consequenter queritur supra
9ᵐ hui⁹: q̄r dicit
Arist. ꝓpter inquātū sunt sil. Utrū po Tex.cō.2.
tētia actiua ꝛ passiua sint in diuersis sub
iectis. Et q̄ sint i eodē subo ꝓbatur. mã
ꝛ forma sunt simul: ꝛ mã hȝ potentiā pas
siuā ꝛ forma actiuā. ḡ simul. ℂ Itē: in graui est simul po-
tētia actiua ꝛ passiua: q̄r graue mouet̃ per se ꝛ a pncipio
intrinseco deorsum: aliogn moueret̃ violēter: ꝛ ita hȝ in se

I potētiā passiuā inquātū mouet̄: τ hʒ potētiā actiuā īquātū mouet: sʒ graue est vnū subm: q2 graue vt lapis ē vna res τ vnū subm. ḡ potētia actiua τ passiua sil' sunt in vno subto. ❡ Itē amās mouet̄ ab amabili τ itelligēs ab itelligibili. hec est māifesta: sʒ idē pōt se amare τ itelligere. ergo idez hʒ potentiā actiuā τ passiuā. ḡ simul sunt.

Tex.cō.2. **Oppositum** vult Aristo. in p̄dicta lr̄a: τ Cōmentator. vnde dicit Aristo. palam igit̄ q2 est quidē vt vna potentia.

Dicendum est ad q̄ōnē: q̄ potētia actiua τ passiua sunt in diuersis subtis: ita q̄ non sunt simul in eodē subto s̄m idē τ eodē mō. Ratio est. sic se hʒ agens ad passiuʒ: sic se hʒ potētia actiua τ passiua. p̄ ꝯuenientē silitudinē: sʒ idē nō est agēs τ passiuʒ s̄m idē sil: τ eodem mō: q2 ista ꝯtradicūt. ❡ Itē si hēret idē potētiā
K actiuā τ passiuā s̄m idē τ eodē mō. tunc idē eēt in potentia τ in actu: sʒ hoc est falsuʒ: q2 actus τ potētia sūt valde opposita: τ nō cōgregant̄ in eodē: ꝯña pʒ: q2 s̄ʒ q̄ aliqd hʒ potentiā passiuā est in potētia: sʒ s̄m q̄ hʒ potētiā actiuā est in actu. Et dico s̄m idez: q2 in ꝯposito pōt sil' eē potētia passiua τ actiua s̄m diuersas p̄tes: q2 potētia passiua inest ex p̄te māe τ potētia actiua ex p̄te forē. s̄ʒ hoc ēt illud qd mouet se per se diuidit̄ in p̄tez mouentē τ in p̄tē motā: τ mouēs p̄s hʒ potentiā actiuaʒ: τ p̄s mota hʒ potētiā passiuā. Et dico eodē mō: q2 idē s̄m idē pōt hēe potētiā actiuā τ passiuā: nō tn̄ eodē modo: sʒ diuersimode: sic dicit Cōmētator. 3. τ. 4. celi: q2 forma lapidis inquātū forma mouet: inquātū aūt forma in mā mouetur.
Cōm.28. Cōmē.22.

Ad rationes in oppositū. ❡ Ad p̄mā. mā τ forma τc̄. ꝯceditur: q̄ sunt siml' subto: tn̄ sunt diuerse p̄tes eiusdē subti: τ ita potētia actiua τ passiua p̄nt esse in eodē subto rōne diuersarū p̄tiū. vt visum
L est. ❡ Ad aliā. Cōceditur s̄m diuersas p̄tes vel s̄m eandē p̄tez diuersimode acceptā: sicut visuʒ est de forma lapidis. vnde volo q̄ subm idem habeat potentiā actiuā τ passiuā s̄m diuersas p̄tes. vt visuʒ est. ❡ Ad aliaʒ. amās mouet̄ τc̄. Dōm est q̄ amor τ itellectio nō sunt veri motus: sʒ large accipiēdo motū. ḡ nō valʒ aliqd ad ꝓpositū. Uel posset dici ad minorē: q̄ lʒ idē itelligat se: hoc tn̄ est alio τ alio mō: q2 itelligēs differt ab itellecto: q2 itelligēs est in potētia: sʒ itellectū est in actu: de hoc hʒ videri. 3. de anima: q̄uo itellectus itelligat se i informatus speciebus aliorum. ❡ Qō. II.

Tex.cō.3. ❡ Quoniā aūt hec inanimatis τc̄.

Queritur circa hanc p̄tem. Utrū vna sciētia siue potētia sit duoꝝ ꝯtrarioꝝ. ❡ Et arguit̄ p̄mo q̄ sic. sicut se habēt p̄uatiue opposita: sic cōtrarie opposita. p̄
M ꝯuenientē similitudinē: q2 p̄uatio est radix cōtrarietatis: q2 semꝑ vnuʒ ꝯtrarioꝝ hʒ se vt p̄uatio aliq̄liter respectu alterius. ḡ sicut se hn̄t p̄uatiue opposita sic ēt ꝯtrarie opposita: sʒ vna rō τ sciētia est p̄uatiue oppositorū: q2 dr̄ p̄mo de aīa: imo in erroib⁹ rectū est index sui τ obliqui: τ hoc idē vult Aristo. in 3° de anima.
Tex.c.85 Tex.c.25. **Oppositum** arguitur auctoritate Aristote. in littera.

Ad istam questionē r̄ndetur ꝯuenienter q̄ vna scientia τ potētia
Tex.cō.3. formalr̄ τ essentialr̄ sit ꝯtrarioꝝ: τ hoc p̄batur maxie p̄ p̄uatiue opposita: τ per auctoritatē Aris. hic. Sed in veritate ista opinio nō valet: cuius ratio est. sicut se hʒ sensus ad contraria sensibilia: sic intellectus ad contraria intelligibilia per conuenientē similitudinē: quia sicut est in sentiendo: ita in itelligēdo: cū itell's p̄supponat sensum: sed sensus nō iudicat duo cōtraria: q2 visus per aliā spēm apprehendit albedinē: τ per aliā nigredinē: τ etiā aliud est iudiciū vtrobiqz. ḡ etiā vna sciētia τ p̄mo formalr̄ τ essentialr̄ nō est cōtrarioꝝ. ❡ Unde alr̄ dōm est ad q̄ōnem. Et dico p̄mo q̄ eadē sciētia τ potētia eēntialr̄ τ formaliter nō est oppositoꝝ: τ causa est. Sciētia τ habitus distinguuntur per obiecta. sicut eniʒ potētie distinguunt̄ p̄ act⁹ τ actus per obiecta: sic sciētie τ potētie distinguunt̄ p̄ obiecta. Ex hoc arguit̄. sic vbi sunt diuersa obiecta formalr̄ τ essentialr̄. ibi etiā sunt diuerse potētie τ sciētie: τ hoc pʒ ex p̄supposito: sʒ cōtraria sunt diuersa obiecta formalr̄ τ essentialr̄: sicut sanitas τ egritudo: albū τ nigrū. vt per se pʒ. ḡ τc̄. ❡ Itē: sicut se habēt actus ad cōtraria: ita sciētie: q2 sic se hʒ sanare τ egrotare ad sanitatē τ egritudinē sic
O scientia: q2 sciētia vt medicina est de actu sanādi vel egrotandi: τ ita itelligas de aliys: sʒ nō est vnus actus formalr̄ τ essentialr̄ cōtrarioꝝ: q2 actus cōtrarioꝝ sunt diuersi: sicut eniʒ sanitas τ egritudo formalr̄ differūt: sic etiā act⁹ sanādi τ egrotādi. ergo nō est vna scientia τ potētia ꝯtrarioꝝ formalr̄ τ essentialr̄. ❡ Itē: sciētia est ratio τ similitudo representās rez extra vel saltē ꝯsequitur ista. ❡ Ex hoc arguitur. vbi nō est vna spēs τ similitudo rep̄sentās res extra: ibi nō est vna sciētia. hec est manifesta ex dictis: sʒ vna similitudo τ ratio nō pōt esse cōtrarioꝝ: q2 si eēt vna ratio τ similitudo ꝯtrarioꝝ: tunc ꝯtraria eēnt eadē: vnde alia est spēs τ similitudo albi τ nigri: τ similr̄ itelligas de potentia rationali respectu oppositoꝝ. ❡ Scdo dōm q̄ vna τ eadē scientia τ potētia est cōtrarioꝝ subiectiue. Et causa est. Illa sunt vnū subiectiue: que sil' sunt in eodez subiecto: sʒ sciētie contrarioꝝ sunt simul in itellectu: q2 nō opponunt̄ in itellectu: q2 illa que sunt oppo-
P sita nō cōpatiuntur se in eodē subiecto. vt albū τ nigrum nō opponūtur in itellectu: sʒ bene se cōpatiunt̄: imo iste scientie magis p̄ficiunt̄ per earū simul coexistētiā: q2 opposita iuxta se posita magis elucescūt. ❡ Et sic pʒ ad auctoritatē Aristo. q2 est itelligēda q̄ vna sciētia est oppositorū subiectiue: q2 sunt in vno subto: sʒ nō est itelligendū q̄ vna sit formalr̄ τ essentialr̄.

Ad rationes pʒ. sicut se habēt p̄uatiue τc̄. Dōʒ q̄ est simile τ dissimile. Est simile in hoc q̄ vnū ꝯtrarioꝝ assimilat̄ p̄uationi: sʒ est dissimile: q2 ambo cōtraria sunt entia positiua: sʒ vnū oppositorū p̄uatiue est nō ens. ergo nō opʒ q̄ si p̄uatio cognoscat̄ per spēm habitus: q̄ etiā ꝯtrarium cognoscat̄ p̄ spēm sui contrary. ❡ Alr̄ pōt dici cōcedēdo maiorē. ❡ Ad minorē: q̄ vna scientia τc̄. Conceditur. subiectiue: tn̄ formalr̄ nō: q2 priuatio scitur alia sciētia q̄ sciētia habit⁹: sʒ originalr̄ p̄uatio depēdet in cognoscēdo ab habitu. de hoc hʒ videri tertio de anima. ❡ Qō. III. Tex.cō.5.

❡ Sunt aūt quidā qui dicunt τc̄. Q

Queritur circa hoc caplm. Utruʒ potentia actiua p̄cedat actum. ❡ Arguit̄ p̄mo q̄ nō. Causa τ effectus siml' sunt τ nō sunt. 2° physicoꝝ: sʒ potētia actiua est causa actus. ḡ sil' est cū actu. ḡ τc̄. ❡ Itez: Tex.cō.37 si potētia actiua precederet actum: q̄reretur vtrum potentia actiua sit p̄ncipiū sufficiēs p̄ncipiū actus vel nō: τ hoc pʒ per sufficientē diuisionē. si dicatur q̄ sit sufficiēs p̄ncipiū actus: tūc qua rōne causabit actū posteri⁹ τ nūc: si aūt nō est sufficiēs p̄ncipiū actus: tunc opʒ q̄ antequaʒ agat transmutet̄: τ sic erit potētia passiua: q2 potentia circa quā cadit trāsmutatio est passiua: τ sic potentia actiua erit passiua. ❡ Itē: si potētia precederet actū: tunc ad h̄ q̄ exerceat actū: opʒ q̄ determinet̄ per aliud ad actū: sed

A hoc est falsuz:qz omne determinās aliud:opz habere potentiā actiuā:tunc quereret̃ vtrū illa potētia p̄cedat actū vel nō.si p̄cedit actū:tunc erit p̄cessus in infinitū.si aūt nō precedat actū:tunc eadez ratione erat standū in p̄mo. ꝯñtia pz:qz omnis potētia p̄cedens actū oportet ꝙ determinetur ad illum actum per aliud.

Tex.cō.5. **Oppositum** vult Aristote.in littera: qui vult ꝙ potentia precedat actum:⁊ hoc improbando magaricos

Dicendum est ad questionē:ꝙ potētia actiua p̄t precedere actū. Et hoc p̄batur quatuor rationib9. Prima est.si nihil esset potēs:nisi qn̄ esset actu operās:tunc aliq̄s nō eēt edificator:nisi qn̄ actu edificaret:sz hoc est falsuz:qz habēs artē edificandi est edificator q̄uis actu nō edificet.⁊ silr̃ intelligatur de alijs:ꝯña B pz:qz si potētia actiua simul esset cū actu ⁊ nō precederet actū:tunc qn̄ edificator nō edificaret:tunc nō eēt edificator:cū nō habeat potentiā actiuā edificādi.g̃ ⁊c. ¶ Itez arguitur ex p̄te inanimatoꝝ:qz si nihil eēt potēs: nisi qn̄ esset in actu operās:tunc nihil eēt frigidū vel dulce ⁊ omnino sensibile nisi qn̄ actu sentiretur:sz hoc est falsuz:qz ista habēt potentiā sentiendi antequā sentiant̃ actu:ꝯña pz:qz esse sensibile est potēs sentiri.ergo si potētia actiua nō p̄cederet actū:tunc sensibile nō esset:nisi qn̄ actu sentiret̃. ¶ Itez.si nihil esset potēs.nisi qn̄ est in actu operās:tunc animal nō haberet sensum nisi qn̄ actu sentiret:sz hoc est falsum:qz animal dormiēs adhuc hz sensum.s.visuz auditū ⁊c.lz actu nō videat vel audiat.ꝯña pz.qz ille est cecus qui nō videt ⁊ aptus natus est videre ⁊ qn̄ aptus natus ē videre:sz dormiēs ⁊ claudēs oculos est aptus natus vide C re ⁊ nō videt qn̄ aptus natus est videre:⁊ sic idez hoīes in die erūt ceci ⁊ surdi. ¶ Itē:si nihil esset possibile:nisi qn̄ est in opere:⁊ actu.tunc omne qd̄ nō fit esset impossīe fieri vel factū esse:sz hoc est falsuz:qz sic tolleretur motus ⁊ generatio.vnde etiā sunt multa que nō fiunt actu:tn̄ possibilia sunt fieri:ꝯñtia pz:qz cū potētia nō fit:nisi qn̄ est act9:tunc nihil esset possibile:nisi qn̄ fit:⁊ sic tolleretur mot9 ⁊ generatio ⁊ tota natura:quia nihil generat̃ actu:nisi prius fuerit possibile generari.

Ad rationes. ¶ Ad primā.causa ⁊ effectus ⁊c. Cōceditur.de causa in actu ⁊ effectu:sz causa in potētia pōt p̄cedere effectū in actu:⁊ sic ratio nō cōcludit. ¶ Ad aliaz.si potentia actiua.Dōz ꝙ est p̄ncipiū sufficiēs actiuū alijs positis que ad hoc req̄runt̃ vt ꝙ sit dispositio ꝯueniens ex p̄te passi ⁊ ex parte agentis:vt ꝙ actiuū sit approximatū ⁊ passiuum si sit potētia actiua naturalis:sz si sit potētia rōnalis req̄ritur obz:⁊ ꝙ determinet̃ voluntate. ¶ Ad aliaz.si potētia actiua p̄ce D deret actū ⁊c.Dōm ꝙ nō opz ꝙ determinet̃ per aliā potentiā actiuā:sz si est potētia rationalis sufficit ꝙ determinetur per obiectū ⁊ voluntatē:sz si est potentia naturalis tn̄ nō req̄ritur determinatio alia:nisi ꝙ passiuz sit approximatū ⁊ sit in tali dispōne in qua natū sit pati:⁊ agēs sit in tali dispōne in qua natū sit agere. ¶ Qō. IIII.

¶ Est autē possibile ⁊c.

Tex.cō.7. **Queritur** vtruz diffinitio possibilis sit bene data. ¶ Et argr̃ primo ꝙ non.Quia possibile est ꝙ oē corruptibile Tex.c.120.⁊ 121.⁊ inde. corrūpatur.vt pz p̄mo celi:sz hoc posito sequitur impossīe:qz tunc materia remaneret sine omni forma.⁊ sic diffinitio possibilis nō erit bene data: que est ꝙ possibile est:cui9 actus si extiterit nullū sequitur ipossibile. ¶ Itez:possibile est sor.currere ⁊ non currere. mō ponatur in actu ꝙ simul currat ⁊ nō currat:tunc sequitur ipossibile.i.ꝙ cōtradictoria simul verificent̃ de eodē B Sed forte diceret̃ ꝙ nō est possibile sortez currere ⁊ non currere simul:sz successiue:ita ꝙ cūz vnū inheret reliquū nō inhereat. Hoc nō valet:qz vna est potētia cōtrarioꝝ: sicut vna potētia currendi ⁊ nō currendi.ergo si potētia reducatur ad actū:opz ꝙ totus actus potentie ponatur in actu:⁊ sic aliquis simul curret ⁊ nō curret:qd̄ est cōtradicere. ¶ Itē:possibile est ꝯtinuū diuidi in infinituz.ex 6° phy sico.⁊ p̄mo celi.mō si actu ponitur diuisuz sequit̃ im Tex.cō.21 possibile:ꝙ infinitū esset pertransitū. Tex.cō.2

Oppositum vult Aristo.in predicta littera vbi Tex.cō.7. dicit:ꝙ possibile est cuius actus si extiterit nullum sequitur impossibile.

Ad questionem dōm ꝙ diffinitio possibilis est bene data:⁊ accipitur possibile hic vt distinguit̃ contra necessariū ⁊ impossīe.Et cā F est.nihil ordinatur ad impossīe:qz potētia nō ordinat̃ ad illud qd̄ est impossīe:qz ad ipossibile nulla est potētia.alr̃ potētia esse ⁊ potētia nō esse esset frustra:sz possibile ordinatur ad actū cū sit in eodē potētia ⁊ actus. ¶ Item.si actus possibilis ponit̃ in esse:vel hoc est possibile vel est impossibile:per sufficientē diuisionē:nō pōt dici ꝙ sit ipossibile:qz sic ipossibile sequeret̃ possibile.p̄batio:quia ad quodcūq3 sequit̃ antecedens.⁊ ꝯñs.mō actus possibilis hz se vt antecedens.⁊ ipossibile hz se vt ꝯñs.ergo si possibile ordinat̃ ad actū qui in esse est ipossibile:tunc ad possibile sequit̃ ipossibile:qd̄ est absurdum. ¶ Et ꝯfirmatur. Quādo oppositū ꝯsequētis sequit̃ oppositū antecedentis tunc p̄ma ꝯñtia erit bona.ex p̄mo p̄ioꝝ.mō sic est:qz si est aliquid possibile ad qd̄ sequit̃ actus:tunc etiā actus est possibilis.vt si a.sequit̃ b.si a.est poss̄e:b.est possibile. mō si actus est impossīe:tunc etiā illud ex quo sequit̃ est ipossibile:qz impossīe nō sequit̃ nisi ex impossibili.ergo illud qd̄ est possibile erit impossīe:qd̄ est falsuz:ergo prior ꝯñtia G fuit vera:ꝙ si aliq̄d est possibile ad actuz ꝙ act9 sit possibilis. ¶ Itez possibile diuidit̃ cōtra necessariū ⁊ cōtra impossibile.ergo si act9 eius existeret nullū sequit̃ impossīe: sz aliq̄n falsuz:ꝯña pz:qz ita accipit̃ hic poss̄e ꝙ nō est necessariū:nec impossīe:qz non semꝑ est:sicut necessariū:nec semꝑ nō est:sicut impossīe.ꝯñtia pz:qz ex eo ꝙ poss̄e diuiditur cōtra necessariū distat ab actu:⁊ ex eo aūt ꝙ diuidit̃ cōtra impossīe nō repugnat sibi actus.g̃ de essentia poss̄is sunt duo.s.distātia ab actu ⁊ nō repugnātia ad actū.ex eo ꝙ distat ab actu si ponatur in actu sequitur falsum:ex eo ꝙ nō repugnat sibi actus:si ponat̃ in actu nō sequit̃ ipossibile.poss̄i g̃ posito in actu pōt sequi falsū:sz nūq̄ sequit̃ impossīe.vt si dicat̃:hō pōt sedere ex eo ꝙ non sedet poss̄e distat ab actu.⁊ ꝯ̄ si ponat̃ in actu:sequit̃ falsuz:qz falsū est hōm sedere:sz qz sibi nō repugnat iste actus g̃ est sedere.sō hoc posito in eē nō sequit̃ impossīe. H

Ad rationes ¶ Ad primā:possibile est oē corruptibile corrumpi. Conceditur:oē corruptibile per se acceptū poss̄e est corrūpi:⁊ etiā hoc posito in actu:nullū sequit̃ impossīe:sz non est poss̄e:ꝙ oē corruptibile simul corrūpatur:sz corrūpit̃ successiue: qz corrupto vno generat̃ aliud:⁊ ecōuerso:qz corruptio vni9 est gn̄atio alterius:⁊ sic mā nō stat sine omni forma. ¶ Ad aliā.poss̄e est sortē currere ⁊ nō currere simul:Dōm ꝙ si hoc:qd̄ est simul determinat currere:sic est falsum:qz aliquis nō hz potentiā currēdi ⁊ nō currēdi simul:sz simul determinat habere potentiā sic est verū:qz aliq̄s simul hz potentiā currēdi ⁊ nō currēdi.Et qn̄ dicit̃ ꝙ vna est potētia cōtrarioꝝ.de hoc visum est p̄ius:qz est vna sm̄ subiectū:nō aūt formalr̄ ⁊ essentialr̄.vn̄ alia potentia est ad currere ⁊ alia ad nō currere:⁊ alia est ad sanare ⁊ alia ad

Vide p̄ ꝯfirmatiōe istius p̄ris illa p̄°ce. t.c.119. ex q̄ loco solz accipi diffinitio famosa ē dupli ci illatio.s.fal sum potētie et pendens simul latio.

egrotare. vnde potentie sunt diuerse: sicut et actus. ¶ Ad aliud. continuum est possibile &c. Dicitur quod sicut est possibile: sic posito in actu non sequitur impossibile: quia continuum possibile est diuidi in infinitum non secundum actum perfectum: sed secundum imperfectum qui semper est permixtus potentie: quia numquam diuiditur nisi adhuc aliquid remaneat diuidendum. vnde actus non potest separari a potentia. vnde continuum est diuisibile secundum quodlibet signum quo ad actum imperfectum non quo ad actum perfectum: quod totum sit diuisum secundum quodlibet signum: sed quod secundum aliquod est diuisum: et secundum aliquod remanet diuidendum.

¶ Questio. V.

Tex.co.5. ¶ Si autem est quod dictum est possibile inquantum sequitur &c.

Queritur circa hanc partem. verum aliquid sit possibile in rerum natura quod numquam erit.

K ¶ Et arguitur primo auctoritate Aristo. in predicta littera ex diffinitione possibilis data quod non est aliquid possibile: quod tamen numquam erit: sicut aliqui existimabant vt

Tex.co.8. impossibilia effugeret. Aristo. contradicit his in littera. ¶ Item: si hoc esset: tunc aliquod possibile esset impossibile hoc est falsum de se: quia possibile et impossibile. 2° peri herme. opponuntur. consequentia patet per

Co.8.et 9. Commentatorem 9. huius. vbi dicit. Quod numquam erit est impossibile. ergo si possibile numquam erit est impossibile. ¶ Item. si hoc esset: tunc aliquid haberet potentiam ad generationem quod numquam generaretur: sed

Comen.9. hoc est falsum. quia dicit Commentator 9. huius. nihil potentiam habet ad corruptionem quin corrumpatur: et nihil habet potentiam ad generationem quin generetur simul. consequentia patet: quia esse generabile est possibile. ergo si aliquid possibile est quod numquam erit et aliquid erit generabile quod numquam generabitur.

Oppositum arguitur. ¶ Aliquid est generabile quod numquam generabitur: vt communiter dicitur auctoritate

Comen.64 Aristo. 2° de generatione: quia licet omne corruptibile de necessitate corrumpatur: non tamen omne generabile de necessitate generabitur. vnde dicit. Futurus enim incedere qui non incedet: et sic possibilis est in-

L cessus in aliquo qui numquam incedet. consequentia patet: quia cum aliquid est generabile quod numquam generabitur et generabile est possibile. ergo aliquid erit possibile quod numquam erit.

Noandum quod aliqui dicunt ad questionem: secundum intentionem Aristo. quod nullum sempiternum est

Tex.c.124. corruptibile siue potens non esse. et hoc probat primo celi. Vnde ad hoc probandum supponunt duo. Primo quod possibili in esse posito: nullum sequitur inconueniens: licet aliquando sequatur falsum. Et hoc non indiget declaratione. Secundo supponunt quod duo contradictoria non possunt esse simul: nec etiam duo contraria: licet aliquis simul habeat potentiam sedendi et non sedendi componendo ly simul cum habere potentiam et non cum sedere. vnde hec est prima dignitas secundum Aristo. 4° huius. non contingit idem simul esse et non esse. ¶ His suppositis arguitur sic. Illud est impossibile corrumpi: quod si ponatur corruptum sequitur impossibile ex diffinitione impossibilis. scilicet possibile est: quo posito nullum se-

M quitur impossibile. Et per oppositum impossibile est quo posito sequitur impossibile: sed si sempiternum ponitur corruptum: tunc sequitur impossibile. scilicet quod aliquid simul esset et non esset in eodem instanti: quia qua parte est sempiternum est semper et sic in quolibet tempore. Et qua parte est corruptibile. et corruptum in aliquo tempore non est. et sic simul esset et non esset in eodem tempore. vnde omnes naturales in hoc conueniunt: quod nullum sempiternum est corruptibile. ¶ Tunc dicunt isti duo: quod si ista ratio est demonstrata de ista conclusione: tunc ex alio latere et eodem vigore concluditur quod nullum semper non ens est possibile. Et per conuersionem nullum possibile est semper non ens. Et arguunt sic. Illud est impossibile quo posito sequitur impossibile: ex diffinitione impossibilis: sed si semper non ens ponitur possibile: sequitur impossibile. scilicet aliquid simul esse et non esse eo quod est semper non ens in quolibet instanti temporis habet non esse: sed ex eo quod est possibile tunc aliquando erit et habet esse: quia possibili in esse posito &c. et sic aliquid simul erit et non erit. ergo relinquitur quod nullum semper non ens sit pos-

N sibile: et conuertitur: nullum possibile est semper non ens: et sic omne possibile aliquando erit. Alio modo formatur ista ratio: et redit in idem. Si aliquid est possibile in futuro quod numquam erit: tunc idem simul potest esse et non esse: componendo ly simul cum esse: sed hoc est impossibile ex secunda suppositione: consequentia patet: quia possibile eo quod est possibile potest esse: similiter potest non esse: quia ponitur numquam esse. Et confirmatur. si est aliquid possibile in futuro: vel in aliquo instanti: signetur illud instans in quo possibile est esse: et vocetur a. modo illud possibile sit b. et b. potest esse in a. b. etiam non est in a. quia numquam erit. et sic potest simul esse et non esse: et per consequens simul erit et non erit in a. ¶ Item: semper ens et semper non ens sunt opposita: et similiter necessarium et impossibile ex primo celi. et 2° peri herme. Et hoc sic arguitur. Omne semper

Tex.c.127 et 128. ens est necessarium. ergo semper non ens est impossibile. antecedens primo celi. consequentia patet. sicut propositum in proposito: sic oppositum in

O opposito &c. et tamen in preteritis per se et eodem genere oppositionis. ¶ Item: si aliquid est possibile quod numquam erit tunc aliquid est semper non ens: et non semper non ens: sed hoc est impossibile: quia ista sunt opposita: consequentia patet: quia possibile ponitur non semper non ens: et quod numquam erit est semper non ens: Et iste priores due rationes sunt secundum fundamenta Aristo. propinquius: sed iste vltime sunt fundamenta Aristo.

Notandum quod isti mouent dubia contra istam positionem. Si non est aliquod possibile quod non erit: tunc omnia futura de necessitate eueniunt: hoc est falsum. primo peri herme. quia tunc non oporteret consiliari et negociari. consequentia patet: quia postquam omne possibile ex necessitate erit: tunc omne futurum ex necessitate eueniret. vnde et Commentator dicit. 2° phy. sermo dicens omnia euenire de necessitate est vanus. et in

Comen.48 philosophia contradicitur ei. ¶ Item: hoc positum contradicit libertati arbitrii. scilicet quod liberum arbitrium sit: hoc est falsum. et contra omnes leges. consequentia patet: quia liberum est possibile eligere: et numquam eligit hoc. si ergo

P non esset aliquod possibile quod numquam erit: tunc non haberet potentiam eligendi quod numquam eligit. ¶ Item: si omne possibile aliquando erit: tunc nihil erit contingens ad vtrumlibet. sed hoc est falsum. primo priorum. consequentia patet. quia de ratione contingentis est quod possit esse et tamen numquam sit. si tamen nihil est possibile nisi aliquando erit: tunc non erit contingens ad vtrumlibet. ¶ Item: si omne possibile ex necessitate aliquando erit. tunc nullus esset homo vituperabilis propter vitia: nec laudandus propter virtuosa. B est falsum: consequentia patet: quia propter ea que de necessitate fiunt: aliquis nec laudatur: nec vituperatur. Et confirmatur. dicit Aris. 3° ethico. ex his que insunt a natura non debet aliquis increpari: quia turpem a natura nullus increpat: sicut ceco nato: sed miseretur eius: sed si aliquis transgreditur legem habet impotentiam facere secundum legem: quia non potest aliud. vnde si haberet potentiam facere secundum legem: tunc necessario adimpleret legem. et sic non vituperaretur ex transgressione legis. similiter non laudaretur ex

Q observatione et impletione. ¶ Item: tunc non esset punitio malorum actuum: sed hoc est contra omnes leges. consequentia patet: quia punitio est ad hoc quod non operentur similiter malum: quod operati fuerunt: et

Q quod possunt facere. consequentia tenet. quia de necessitate vel facient et sic non debent puniri: vel de necessitate non facient: et sic iterum non debent puniri. ¶ Item: possibile est quod aliquis moriatur antequam cogitet aliquod cogitabile: vt quod triangulus habeat tres angulos equales duobus rectis et numquam cogitabit tale cogitabile. ¶ Tunc queritur verum post hanc potentiam cogitandi: immo verum prius habuit potentiam cogitandi illud cogitabile vel non. Si dicatur quod sic. scilicet quod habeat potentiam cogitandi illud: tunc non omne possibile erit ex necessitate. Si dicatur quod non habuerit potentiam cogitandi illud. hoc est falsum: quia potentia cogitatiua sequitur humanam formam per se: et accidentia que consequuntur speciem aliquam per se etiam consequuntur individua eiusdem speciei. vt patet per Commentatorem 2° celi. et per Aristo.

Te.c.59. A Arist. ¶ Item si hoc. tunc nullum animal esset cecum a natiui-tate: nec surdum: hoc est falsum: consequentia patet: quia si cecus est a natiuitate: tunc nunquam videbit. ergo non habet potentiam ad videndum: quia omne possibile necessario erit: sed nihil est cecum: nisi quod non videt. tamen aptum natum videre. ¶ Item: si omne possibile aliquando ex necessitate erit: tunc
Te.c.62. nihil erit frustra: hoc est falsum. 2° physic. consequentia patet: quia frustra est quod aptum natum est attingere finem: nec attingit: et sic si omne possibile ex necessitate erit: tunc nihil erit frustra.
Com.120. quodlibet enim attingit finem suum. ¶ Item dicit Commentator: primo celi. quod licet potentia ad corruptionem non possit esse infinita. tamen potentia ad generationem s. accidentaliter est infinita vt remota potentia. si nunc omne possibile aliquando ex necessitate erit: tunc potentia non est infinita ad generationem.

Ad ista dubia isti rndent secundum intentionem Aristo. Ad primum. Si omne possibile etc. Dicendum quod duplex est
B necessitas: continua et intercisa. Continua necessitas est secundum quam aliquid habet esse in quolibet tempore: et quolibet instanti temporis: vt homo secundum speciem habet necessitatem continuam. quia secundum philosophum in omni tempore habet esse. Sed necessitas discontinua est duplex. quedam est necessitas discontinua determinata quo ad naturam et quo ad nos. ¶ Sed alia est necessitas indeterminata quo ad nos et determinata nature: necessitas intercisa determinata nature et nobis est in extremis quibus temporis: sed in medio tempore non est cum illa mensura medii temporis. tamen illud dubium est determinate scitum. et quo ad nos: et quo ad naturam, vt eclipsis solis vel lune est necessaria necessitate discontinua: determinata tamen nature et nobis. vnde aliquando est. et aliquando non est. vt in medio tempore inter duo tempora extrema. in quibus est et est determinata nature. quia tempus in quo
C est notum naturaliter etiam est notum quo ad nos secundum philosophiam quanto tempore non erit: et in quo tempore erit. Sed necessitas intercisa et indeterminata nobis. determinata tamen nature etc. certa naturaliter quanto tempore non erit. et in quo tempore erit. sed nobis est incertum. quia non possumus mensurare naturaliter quanto tempore non erit: et in quo tempore erit: sed nobis est incertum vt quod aliquis fodiens inueniat thesaurum non est necessarium necessitate continua et determinata quo ad nos: quia non est certum nobis in quo tempore incipiat hoc: et hoc propter raritatem et indeterminationem causarum. vnde nullus est expertus determinatam mensuram illius.

Ex hoc dicendum est ad primum dubium. quod secundum Aristo. omnia non eueniunt de necessitate continua necessitate intercisa determinata quo ad nos. tamen omnia eueniunt de necessitate aliqua: que ex parte euitabilitatis contradictionis: siue determinata quo ad naturam: et quo ad nos: vel quo ad naturam tamen determinata: sed quo ad nos indeterminata: quia aliter sequeretur impossibile. vt
D te sedere est necessarium necessitate intercisa: et determinata quo ad naturam. licet non sit determinata quo ad nos. et hec est necessitas euitabilitatis contradictionis. ¶ Et tu dicis. ergo non oportet consiliari. Dicendum quod verum est. si omnia euenirent necessitate continua vel ex necessitate intercisa determinata quo ad nos: et ad naturam: sed sic non omnia eueniunt ex necessitate. vnde de illis que eueniunt ex necessitate discontinua determinata quo ad nos non consiliamur nec negociamur: quod fiant secundum naturam vt de eclipsi solis. quia siue consiliemur: siue non. tamen semper euenirent. sed bene consiliamur quo ad mensuram temporis determinatam. s. quod calculamus et operamur inueniendo determinatum tempus in quo fiant. ¶ Item: videtur quod ista ratio petat contrarium: quia si omnia eueniunt de necessitate oportet consiliari: quia consiliari est de numero possibilium. ergo de necessitate oportet consiliari. ¶ Contra hoc arguitur. Postquam aliquid agibile de necessitate erit ad quid consiliamur. videtur quod sit frustra: cum illud non potest non euenire: quia illud consilium quod

E ordinatur ad aliquid futurum esse: quod tamen non potest non esse. Dicendum quod consilium non dicitur frustra pro tanto quod ordinetur ad aliquid futurum esse: quod etiam possit non esse: sicut sol existens in oriente de necessitate erit in occidente secundum cursum philosophie: et hoc per motum localem: quia non deuenitur ad occidens nisi per motum localem. et tamen motus localis non est frustra: quia ordinatur ad hoc quod sol erit in occidente. licet tamen impossibile sit solem non esse in futuro ibi. Similiter consiliari ordinatur ad agere aliquid futurum esse et non est frustra per hoc quod non possit non agere. ¶ Ad aliud. quod periret liberum arbitrium. negatur. quia libertas arbitrii non est ad hoc quod aliquis possit eligere aliud: et non eligere: quia contradictoria essent sub: sed sufficit ad libertatem arbitrii quod aliquis eligat secundum rationem et gratia sui: dato quod non habeat potentiam non eligere: quia liberum est illud quod est gratia sui: vt dicitur primo huius. In phe°
Et non dicitur liberum aliquid propter velle aliquid. quod etiam
F possit non velle: sed tamen dicitur liberum. quia vult aliquid secundum rationem et gratia sui: vt deus dicitur secundum Aristo. libere mouere qui est primum mouens: quia eligit et vult mouere gratia sui: et non quod etiam eligat non mouere: quia non potest non mouere secundum Aristo. sicut lumen illuminat de necessitate presente illuminabili. et non potest non illuminare presente corpore: quod debet illuminari. vnde etiam dixit quidam legista. quod potestas peccandi addita voluntati non auget libertatem: sed minuit. vnde licet voluntas sit ad aliquid agendum bonum. que non potest non agere adhuc est libera: quia si esset potens ad non agendum: tunc non augeret libertatem: sed minueret. ¶ Ad aliud. Si omne possibile etc. consequentia negatur. Dicis. quod ratio contingentis etc. negatur. vnde ad contingens ad vtrumlibet sufficit quod aliquod indiuiduum sit in vno tempore sub esse: et in
G alio tempore sub non esse: vel quod vnum indiuiduum sit sub vno esse et aliud indiuiduum sub non esse: sed non requiritur ad contingens ad vtrumlibet quod possit sedere. et tamen nunquam sedeat. sed sufficit quod in vno tempore sedeat: et in alio non successiue: quia aliter esset implicatio. ¶ Ad aliud. Si omne possibile etc. consequentia negatur. quia licet hoc de necessitate agat. tamen adhuc aliquis actus est laudandus qui agit secundum rectam rationem: quia ratio semper deprecatur ad opposita. primo ethic. ¶ Dicis. ex his que necessario etc. ¶ Dicendum quod duplex est necessitas violentie: que fit impetu extrinseco: vt si fortis homo teneret per vim alium manu. hec est necessitas violentie: et que sic ex necessitate violentie insunt nullum reddunt laudabilem nec vituperabilem: Alia est necessitas ineuitabilitatis propter incompossibilitatem contradictoriorum: que insunt ex necessitate illa non sunt laudanda vel vituperanda. modo sic ex hoc quod si aliquis agit secundum institutionem legum vel eligit transgressum legis: hoc est ex necessitate non violentie: sed ineuitabilitatis propter incompossibilitatem contra-
H dictoriorum: vt si aliquis bene agit vel male: hoc est ex tali necessitate. ergo laudari vel vituperari debet. vnde ita eligit agere bonum: qui agit bonum. quod non potest non eligere: vnde etiam solus deus est priuatus illo quod non potest implicare. ¶ Ad aliam probationem. Aliquis non debet laudari ex his que insunt a natura. Dicendum quod illorum que insunt ex natura: quedam insunt ex natura anime: et quedam ex natura corporis: modo ex his que insunt anime: aliquis debet laudari vel vituperari. vnde homo bone natiuitatis qui facit bona: et non potest facere mala laudandus est. Similiter homo male natiuitatis qui facit male: quod non potest bene facere vituperandus est. vnde etiam Porphyrius dixit. spes Priami digna est imperio. i. attestatur bonam inclinationem ad faciendum bona: et non potest facere mala: sed illa que insunt ex parte corporis: neque sunt laudanda neque vituperanda: vt si aliquis est cecus a natiuitate vel mon

I stmosus nõ est vituperãdus. ¶ Aliter potest dici ꝙ illa que insunt ex natura possunt se habere dupl'r. Uno mõ ex quibus nõ sequit malũ aliis. sicut naturalia inexistẽtia: nec debẽt laudari: nec vituperari: vt si tu es turpis in corpe. ex hoc nõ sequit malũ aliis. Alia sũt naturalia iexistentia. ex quibus sequitur maluz aliis. vt siquis nõ operat' sm leges: ⁊ nõ adorat deuz. sequitur malum aliis. ex his aliquis est increpãdus. Et sunt etiaz naturalia inexistẽtia. ex qbus sequitur bonũ. ex his est laudãdus: lz sint ista a natura indiuiduali. tñ ex his legislatores ordinauerũt puniciones vel laudez. ex quibus sequit bonũ vel malũ aliis. ¶ Ad aliud dubiũ. Si hoc esset: tunc cõsequentia negat'. qꝛ mali debent puniri qñ operãtur malũ qd non possunt

K nõ facere. ¶ Et tu dicis. ꝙ hoc est ex necessitate. Dicendum ꝙ si est ex necessitate que est ꝓpter incõpossibilitatem contradictoriorũ: ⁊ si redũdat in malũ aliquorũ: tũc debet puniri. Sed aliquis faciẽs malũ necessitate violẽtie nõ debet puniri. Et tu dicis. aliquis inspiciẽs punitionem alicuius: vel nõ potest nõ facere: vel non potest facere. Dicendũ ꝙ nõ potest facere qd nõ facit. ¶ Tu dicis. ꝙ punitio est futura. Dicendũ ꝙ non. qꝛ punitio nõ ordinatur ad hoc ꝙ aliquis non potest nõ facere aliqd malũ: sz ordinatur ad hoc ꝙ nõ faciat maluz: sicut sol in occidẽte potest esse in oriẽte per motum localez. ⁊ tamen ꝓpter hoc motus localis non est frustra: qꝛ motus localis nõ ordinatur ad hoc ꝙ sol nunq̃ sit in oriente. sz ad hoc ꝙ ibi sit punitio ordinatur ad hoc ꝙ nõ potest facere malum: ⁊ nõ ad hoc ꝙ nõ potest nõ facere maluz. ¶ Ad aliud du-

L bium. ꝙ possibile est ꝙ aliquis moriatur ⁊c. cõceditur. Et tu dicis. potẽtia cogitãdi ⁊c. imo dicis. ꝙ habeo potentiã cogitãdi illud. Dicendũ ꝙ nõ habeo potentiã cogitandi illud. Et tu dicis. potẽtia cogitandi illud ⁊c. cõceditur. potentia cogitabiliũ que cogitabũtur: sz potentia cogitandi alia que non cogitabunt' nõ cõsequitur formã. vnde indiuiduum tñ habet potentiã cogitãdi de cogitatis: ⁊ que cogitabuntur: sz de aliis que nunq̃ cogitantur ab eo non habet potẽtiã cogitãdi: sicut tu habes potentiaz videndi visibilia non omnia: sz tñ que videbuntur: ⁊ sic de aliis. ¶ Ad aliud dubiũ. Si hoc esset: ꝯña negatur. Ad ꝓbationẽ: postq̃ cecus ⁊c. volo. Et tu dicis: cecus habz potentiam ⁊c. Dõm ꝙ nõ oportet cecũ habere simpl'r potẽtiaz videndi: sed bñ habet nõ repugnantiã: qꝛ nõ repugnat sibi videre: vnde cecus est qui nõ videt: nõ tñ habet potẽ-

M tiam ad videndũ: sed nõ repugnantiã: vnde nõ repugnãtia est in plus q̃ potẽtia: qꝛ omne potẽs est nõ repugnãs: sed nõ ecõuerso. ¶ Ad aliud dubiũ. Si hoc esset ⁊c. ꝯsequẽtia negatur: qꝛ frustra est: cui nõ repugnat attingere finẽ quẽ nõ icludit: sed nõ oportet ꝙ possit icludere finez: sed sufficit ꝙ ei nõ repugnat. ¶ Ad auctoritatẽ Cõmen. po-

N tentia ad generationẽ ⁊c. vãda est auctoritas pro auctoritate: qꝛ dicit 9° huius: ꝙ nihil hz potentiã ad gñationẽ qñ generetur: simil'r nihil est possibile qñ erit. ¶ Dicendũ ergo ad auctoritatẽ: ꝙ potẽtia ad gñationem est ifinita. Cõmẽtator itelligit a parte ante: qꝛ ad gñationẽ cui inest ifinita potẽtia in preterito: sed nõ itelligitur a parte post: per hoc differt a corruptione: qꝛ potẽtia a parte ante non est ifinita ad corruptionẽ: qꝛ corruptibile ꝓsupponit ens. ergo si corruptibile a parte ante haberet potentiã infinitam ad corruptionẽ: tũc esset ens sempiternũ a parte ante: qd est falsum: imo cedit: qꝛ idiuiduũ actu ifinitũ nõ ꝓ-

A. t. cõ. 121. vsq3 i finẽ. cedit in corruptione nisi a parte post: vt patet. Et isti addunt ꝙ sic dicitur ad questionẽ sm itentionẽ Arist. ⁊ Cõmentatoris. Sed postea subiũgunt ꝙ est dicendũ aliter ad questionẽ sm fidẽ ⁊ veritatẽ: ꝙ aliqd est possibile qd nũq̃ erit: ⁊ aliqd generabile qd nũq̃ gñabitur: ⁊ hoc est

credendũ firmiter ⁊ simpliciter ex iformatione fidei sancte: in hoc sanctis sacre scripture doctoribus reuerẽter assentiendo. Et illud debet teneri sine demõstratione: quia est super naturaz. Et ex hoc ꝙ credimus simpliciter esse verum ex potentia diuina gloriosa habemus meritũ: vnde possibile est aliquem posse eligere: ⁊ tamen nunq̃ eligere: ⁊ posse velle quod nunq̃ vult.

Ad rationes in oppositũ. Illud est ipossibile ex quo sequit ⁊c. cõceditur. Tu dicis. Si aliqd est ipossibile: qd nũq̃ erit: tunc aliquid ꝯ'r simul esse ⁊ non esse. Dicunt: hoc verũ est sm cursuz naturalez: sz tamen hoc nõ sequitur inquantũ dependet ex potentia diuina: qꝛ illud qd est possibile esse in futuro vel generari deus potest illaz possibilitatẽ quo ad illud est retrahe-

O re: ita ꝙ nunq̃ erit. Et tu dicis. ergo cõtingit simul esse ⁊ nõ esse. Dicendũ ꝙ si cõtingit simul esse ⁊ nõ esse. nõ tamen ꝙ vtrũq3 educatur ad actũ. sed vnũ. vnde inquantũ primo fuit possibile in futuro ad aliqd instans: tunc cõtingebat esse: sz inquantũ in illo tẽpore ⁊ instãti nõ est ꝓductum ad actũ: tunc nõ est: ⁊ ipossibile est postea fieri: lz ante illud instãs fuisset possibile esse ⁊ nõ esse. tñ post positionẽ vnius cessat possibilitas simul essendi: ⁊ nõ eẽndi. Et tu dicis. possibili in esse posito nullũ sequitur impossibile. cõceditur inquantũ est de se. ⁊ per quantũ nõ ipeditur per suuz oppositũ. Et hoc iaz est positũ. qꝛ dictuz est ꝙ in illo instanti in quo possibile fuit esse nõ est: ⁊ sic i illo instãti nõ potest plus esse: qꝛ sublata potẽtia per positionem sui oppositi. Sed aliqui dicunt. ꝙ illud nõ est prima dignitas. nõ cõtingit simul idẽ esse ⁊ nõ esse. Sed idẽ non simul est ⁊ nõ est. ¶ De hoc questione inquiras. qꝛ

P si vis aliaz opinionem tenere: ꝙ aliquid est possibile qd nunq̃ erit: accipias ratiões pro te: que fuerãt adducte cõtra primã positionẽ: ⁊ hoc est. ¶ Qõ. VI.

¶ Omnibus autẽ potentiis ⁊c. Tex. cõ. 9.

Queritur circa hoc capitulũ. qꝛ Aristo. addit. necesse ergo alterũ adesse qd ꝓprium est. dico autẽ hoc appetitum Utrũ potẽtia rationalis que est ad opposita determinetur ad vnũ per voluntatẽ ⁊ ꝓheresim. Et arguitur ꝓmo ꝙ nõ. qd est indifferẽs ad multa nõ determinatur per aliqd passiuz eque idifferẽs ad multa. hoc est manifesta. qꝛ potentia passiua que est idifferẽs ad multa nõ habet determinare illud qd est eque indifferens: sz voluntas est virtus passiua: ⁊ est eque indifferẽs ad multa. vt de se patet. ergo nõ determinat potentiã rationalez. ¶ Itez: illud nõ habet determinare potentiam intentionalẽ per qd sumus domini nostrorũ actuuz. qꝛ per illud per qd sumus domini nostrorũ actuuz: nihil deter-

Q minatur: cum sit liber: ⁊ indifferẽs: sz per voluntatẽ nos sumus domini nostrorũ actuum: ergo per voluntatez nihil determinatur nec potentia rationalis. ¶ Itẽ: mouẽs debet esse nobilius moto. vt patet tertio de anima. sed intellectus est nobilior voluntate: cũ sit cognoscitiua potẽtia. ergo voluntas non põt mouere ⁊ determinare potentiam rationalez. ¶ Itẽ: idez nõ potest determinare seipsum: vt de se patet: sed voluntas est eadez potentia cuz intellectu. vt multi tenent. Tex. cõ. 9.

Oppositum vult Aris. in ꝓdicta l'ra. qꝛ dic. ꝙ potẽtia rõnalis q̃ põt opposita determinatur ad vnũ per voluntatẽ ⁊ ꝓheresim. i. electionez. Tex. cõ. 9. ¶ Notandũ ad ꝓpositũ. ꝙ nõ differt qñ querit' vtruz potentia rõnalis determinet' per voluntatẽ: ⁊ vtrũ potẽtia rõnalis vna sit oppositorũ subiectiue: vel formaliter: qꝛ de hoc non diuersificat propositum.

Ad qõnẽ

A **Ad questionem** dõm: ꝙ potẽtia rõnalis que valet ad opposita: determina-
tur ad vnũ per volũtatẽ ⁊ electionẽ. Ratio. Illud qd̃ im
mediate h̃z iclinare potentiã rõnalẽ: que idifferẽs est ad
multa: ⁊ ad vnũ: h̃z determinare eã: qꝛ qd̃ imediate incli-
nat ad vnũ qd̃ idifferẽs est ad multa: hoc determiat ipsũ:
sed volũtas est h̃mõi: qꝛ volũtas itellectus qui põt opposita
iclinat imediate ad vnũ: qꝛ volũtas est iclinatio ꝯsequẽs
formã apprehẽsam per itellectũ: vnde itellectus nõ itel-
ligit nisi volitũ: vnde nõ determinatur: imo nisi determi
naretur per volũtatẽ nõ itelligeret plus vnum q̃ aliud.
¶ Itẽ: a cã ideterminata non ꝓcedit determinatus effe-
ctus nisi per aliqd̃ determinãs. qꝛ causa vniuersalis ⁊ ide-
terminata nõ ꝓducit determinatũ effectũ nisi determine
tur per cãm ꝓpinquam ⁊ determinatã. ⁊ hoc patet indu-
ctiue in omnibus: qꝛ sol dr̃ esse causa vniuersalis respectu
inferiorũ ⁊ ideterminata. ergo nõ ꝓducit hoiem vel equũ
B nisi determinetur per aliqd̃ eiusdẽ spẽi. Ad hãc intentio-
nem dixit Aristo. 2° physico. ꝙ homo gñat hoiem ⁊ sol. sʒ
potẽtia rõnalis est ideterminata ad multos actus oppo-
sitos. qꝛ vna potẽtia rõnalis est oppositorũ. Et ideʒ dicit
2° peri herme. ergo nõ ꝓducit determinatũ effectuʒ nisi
determinetur per aliud. Et nõ est determinãs aliud itel-
lectũ q̃ ꝓheresis ⁊ volũtas: ⁊ multis ꝑsuppositis itellect⁹
idifferẽter h̃z se ad ista qñ determinatur per aliud nisi ꝑ
voluntatẽ inclinantẽ ⁊ electionẽ eligentẽ. vnde electio ⁊
voluntas nõ differũt substantialr̃ nisi per respectũ ad di
uersos actus: qꝛ eadẽ est virtus volitiua ⁊ electiua: sʒ dici
tur volitiua inquantũ inclinat: ⁊ vult: sʒ dr̃ electiua inquã
Capi. 21. tum eligit. Et etiã Aristo. 3° ethico. dicit. ꝙ volũtas est fi-
C nis ⁊ optimi. sʒ electio est ordinatorũ in fineʒ. ¶ Unñ no
tandũ. ꝙ electio h̃z se ad voluntatẽ sicut rõ ad intellectũ
vnde intellectus ⁊ rõ vna est virt⁹ substãtialr̃. sʒ differũt
qꝛ itellectus est ꝑncipiorũ: sʒ rõ est ꝑncipiorũ in ordie ad
ꝯnes: qꝛ rõ est virtus discretiua. vñ sic etiã h̃z se volũtas
⁊ electio: qꝛ voluntas est virtus que vult aliquid absolu-
te: vt finem: ⁊ hoc sine discursu: vnde voluntas põt velle
aliquid cognitũ per intellectũ absq̃ omni rõcinatione: sʒ
electio ꝑsupponit discursuʒ ⁊ rõcinatiuũ: cũ ipsa sit ordi-
natorũ: de isto plus h̃z videri 3° de anima. ⁊ 3° ethicoruʒ.
¶ Ulterius notandũ. ꝙ voluntas nõ fertur in aliqd nisi
cognituʒ: vnde itellectus ꝑmo apprehẽdit aliqd: ⁊ postea
rõcinatur ad vtrãq̃ parteʒ. vtrũ sit bonũ ⁊ honestũ. Et tũc
illo bono ꝑsentato itellectui volũtas iclinat ⁊ vult. Et tũc
determinat intellectũ ad hoc intelligibile intelligendũ ⁊
ꝓsequendũ. ⁊ sic cognitio itellectus precedit actũ volun-
tatis vno modo ⁊ alio mõ sequitur. vt visuʒ est. Et hoc non
est incõueniẽs. Utrũ aũt voluntas sit eadẽ virtus cũ itel-
D lectu substantialr̃ ⁊ formalr̃: de hoc sunt ꝯtrouersie: ⁊ vtꝝ
aliquo bono ꝑsentato itellectui volũtas possit nõ velle: et
sunt opiniones: ⁊ h̃z locũ 3° ethicorũ.

Ad rationes. Ad primã. qd̃ est indifferẽs ⁊c. cõ-
cedit. ¶ Dicis. ꝙ voluntas sit vir
tus passiua ⁊ idifferens ⁊c. Dicendũ ꝙ volũtas potest du
pliciter cõsiderari. vno mõ in se ⁊ absolute: ⁊ sic est idiffe
rens ad multa: ⁊ sic nõ potest determinare potẽtiã rõna-
lem. Alio mõ põt cõsiderari inquantũ mouetur a ꝓprio
obiecto: ⁊ sic est determinata ad vnũ: ⁊ est in actu: ⁊ sic h̃z
mouere ⁊ determinare potentiã rõnalẽ. ¶ Ad aliã. Illd̃
nõ h̃z determinare ⁊c. ꝯceditur. Et tu dicis ꝙ per volũta
tẽ ⁊c. Aliq dicũt ad h̃ ꝙ nos nõ sum⁹ dñi nostrorũ actuũ
per voluntatẽ: qꝛ voluntas h̃z determinatũ obiectũ. sʒ su-
mus dñi per electionẽ. vnde eligimus ea que sunt ad finẽ
ordinata: ⁊ nõ ordinata ad fineʒ. ¶ Alr̃ posset dici. ꝙ su-
mus domini nostrorũ actuũ per volũtatẽ capiẽdo abso-
E lute inquãtũ nõ mouetur a volibili: ⁊ sic non determinat
potentiã rõnalem: sʒ capiẽdo voluntatẽ inquantũ ꝑsenta
tur ei bonũ iudicatũ per itellectũ. sic nõ sumus dñi actuũ
nostroꝝ. ita dico ꝙ possumus velle ⁊ nõ velle hoc bonũ:
sʒ si sic determinatur voluntas ad vnũ. qꝛ ꝑsentato bono
voluntati multi dicunt ꝙ voluntas nõ põt nõ velle illd̃
bonũ: ⁊ sic h̃z determinare potentiã rõnalem. de hoc inq̃
rendũ est diligẽter quid sit melius dictũ. ¶ Ad aliã. mo-
uens dʒ esse ⁊c. ꝯceditur. si est ꝑncipale mouẽs ⁊ dirigẽs
ꝑncipale: sʒ subordinatũ potẽtia rõnali: sic se habẽt phã-
tasmata ad intellectũ ⁊ artes subordinate ad ꝑncipalẽ: si-
cut ars frenefactiua se h̃z ad militarẽ. ¶ Aliter posset di
ci. ꝙ mouens inquantũ h̃mõi. ⁊ dirigẽs est nobilius moto ⁊
directo: sʒ alio mõ motũ ⁊ directũ possunt esse nobiliora
nobilitate ⁊ dignitate. Tu dicis. ꝙ voluntas ⁊c. Dõm ꝙ
voluntas inquantũ mouet ⁊ dirigit est nobilior itellectu.
sʒ alio mõ itellectus est nobilior voluntate inquantũ in-
tellectus cognoscit: ⁊ est virt⁹ cognoscitiua: sʒ voluntas nõ
cognoscit. sʒ est virtus ceca. ¶ Aliter alij dicunt tenentes
ꝙ voluntas nõ sit virtus discreta ab itellectu. vnde vna
est virtus. sʒ differunt per actus istos. qꝛ itellectus dicitur
ab itelligẽdo: voluntas a volendo. ¶ Ad aliã. Idẽ nõ po
test ⁊c. ꝯceditur eodeʒ mõ se h̃ñs: sʒ s̃m diuersa esse bene
possibile est. Tu dicis. ꝙ voluntas ⁊ intellectus sunt vna
virtus: cõmuniter negatur: ergo ratio nõ cõcludit: sʒ tenẽ
tes ꝙ sit vna virtus: debẽt tñ distingui s̃m diuersos act⁹
vt visuʒ est. ergo possibile est ꝙ voluntas sic determinet
intellectũ nõ absolute ꝙ sit vna virtus formalr̃ ⁊ substã-
tialiter. ⁊ hoc est. ¶ Qõ. VII.

¶ Qm̃ aũt potẽtia est vnũquodq̃ʒ: ⁊ qñ nõ ⁊c. Tex. cõ. 12

Veritur circa hoc capitulũ. vtrũ ma- G
teria prima: vel illa mã que
trãsmutatur ad formã multis trãsmutationi-
bus sit in potẽtia ad formã. ¶ Arguit primo
ꝙ sic. materia ꝓpinqua est in potẽtia ad for-
mã. ergo etiã materia ꝑma est potẽtia ad formã: vel etiaʒ
illa materia que trãsmutatur ad formã plurib⁹ trãsmuta
tionibus. añs p̃ʒ de se. ⁊ ex littera. ꝯña ꝓbatur. qꝛ magis vi
detur ꝙ materia prima sit in potẽtia ad formã: q̃ ꝓpin-
qua: qꝛ materia ꝑma h̃z se vt subiectũ primũ respectu po-
tentie: ⁊ mã ꝓpinqua h̃z se vt subiectũ 2m. mõ illud qd̃ de
betur ꝑmo ⁊ scd̃o magis debetur primo q̃ scd̃o. vt p̃ʒ se- Tex. cõ. 4
cũdo huius. Et primo posteriorũ. Iteʒ: illud est in potẽtia Tex. cõ. 5.
cuius accidẽs essentiale ⁊ ꝓprium est potẽtia ad formaʒ:
qꝛ ꝓprium accidẽs ⁊ essentiale ꝑdicatur de subiecto. sicut
homo est risibilis: qꝛ risibile est ꝓpriuʒ accidẽs hominis:
sic etiaʒ cuius accidẽs ꝓprium est potẽtia ad formã: illd̃
est in potentia: sʒ potẽtia ad formã est essentiale ⁊ ꝓpriũ
accidens materie ꝑme. qꝛ dicit Cõmentator in de substã- H
tia orbis. Materia substantiatur per posse: ⁊ sic vult ꝙ Capi. ꝑmo
potentia ad formam sit proprium accidens materie pri-
me. ergo est in potentia ad formam.

Oppositum vult philosophus in ꝑdicta littera. Tex. cõ. 12
qꝛ dicit. ꝙ terra est in potẽtia graue
sʒ non est potentia homo: ⁊ intelligit de materia prima: ⁊
de alijs materijs que pluribus transmutationibus trans-
mutantur ad formam.

Dicendum est ad qõnem. ꝙ materia ꝑma ⁊ simi-
liteʒ mã que plurib⁹ trãsmutationi
bus trãsmutantur ad formã est in potentia ad formã. Et
ista cõclusio ꝓbatur per duas rõnes iam adductas: ⁊ pos
set adhuc ꝓbari. Illud qd̃ est indifferẽs ad omnes formas
recipiẽdo eas est in potẽtia. qꝛ nihil h̃z se idifferenter ad
plura recipiẽdo ea nisi sit in potẽtia ad ipsa. sed materia

I prima est in potētia ad omnes formas. ⁊ eas recipit. vt p3
Te.c.2.⁊.8. 7° huius. ⁊ p̊mo phy si. ergo est in potētia ad eas. Et silr i
Cōm.70.⁊ tellige de mā recipiente formā plurib⁹ trāsmutationib⁹:
8.cō.8. sicut si ex terra fit homo. qꝛ anteq̄ ex terra fiat homo: o3
ꝙ trāsmutetur in herbā: postea in sanguinē. ⁊ sic de alijs.
Scd̄o dōm est: ꝙ nō est in potētia ꝓpinqua ⁊ determina
ta. Sed causa est. Illud nō est in potētia determinata ad
formā: qꝛ nō h3 dispōnes ꝓprias forme: qꝛ nihil h3 rōnē
potētie determinate: qd̄ caret dispōnibus ꝓprijs forme:
qꝛ per dispōnes forme mā appropriat̄ ⁊ determinat̄ ad
formā. Ita ꝙ ꝑ solā trāsmutationē agētis recipit formā:
s3 mā p̊ma est h°. ⁊ quelibet mā que trāsmutat̄ ad formā
plurib⁹ trāsmutationib⁹. qꝛ certū est ꝙ mā p̊ᵃ caret dis-
pōnibus ꝓprijs forme. qꝛ nō plus se h3 ad vnā formā q̄3
K ad aliā: ⁊ sic p3 ex dictis corollarie ꝙ mā p̊ma magis ha-
beat rōnē3 potētie q̄3 mā ꝓpinqua: s3 mā ꝓpinqua mag
h3 rōnē3 potētie determiate q̄3 mā p̊ma. Prime rōnes ꝓ
bāt bñ ꝙ mā p̊ma sit in potētia ⁊ magis in potētia q̄3 ma
teria ꝓpinqua: ⁊ hoc est ɔcessum. ¶ Qō. VIII.

Tex.cō.13. ¶ Qm̄ aūt est ip̄m prius determinatū ⁊c̄.

Queritur circa hoc capitulū: vt̄ꝝ potē tia p̄cedat actū f̄m rōnem et cognitionē. Et arguit̄ p̊mo ꝙ sic. sempiterna ɔparantur ad corruptibilia: sicut actus ad potentiā: ⁊ hec est manifesta: s3 corruptibilia sūt nobis notiora: qꝛ per inferiora cognoscim⁹ sempiterna: vt substātias abstractas: ad quas se h3 noster itellectus: si-
Tex.cō.p̊. cut oculus noctue ad lucē solis. 2° huius. g̊ ⁊c̄. ¶ Itē: ma-
Tex.cō.3. gis ɔfusa sunt magis nota nobis. p̊mo phy. s3 po⁹ ē mag
L īdeterminata. ⁊ ꝑ ɔn̄s ɔfusa. g̊ potētia est nobis mag nota.

Tex.cō.13. Oppositum vult Arist. in p̄dicta lr̄a. qꝛ dicit. Oi taq3 tali: prior est act⁹ rōne.

Dicendum est ad qōnem. p̊mo ꝙ actus est p̊or potētia f̄m rōnem ⁊ cognitionē sim-
plicit. Et causa est: quantū aliquid participat de entita-
Tex.cō.4. te: tantū participat de cognitione. 2° huius: qꝛ sicut res se
habet ad entitatē: ita ad veritatē: vnde dī: ꝙ eadem sunt
p̊ncipia essendi ⁊ cognoscēdi: sed actus magis participat
Tex.cō.13. de entitate q̄3 potētia. ergo ⁊c̄. ¶ Itē: ratio Aristo. in lr̄a.
Illud est p̊us potentia: rōne: ⁊ cognitione simplr̄: per qd̄
potētia diffinitur: ⁊ hec est manifesta: sed potētia diffinit̄
Tex.cō.13. per actū: ⁊ hoc declarat Arist. in lr̄a inductiue: qꝛ visibile
est potēs videri: ⁊ videre est act⁹. Et edificator est potēs
edificare: ⁊ edificator h3 potētiā actiuā: ⁊ edificare ē act⁹.

M Notandum ꝙ hic est dubiū: qꝛ per istā eandem rōnem pōt ꝓbari ꝙ potētia est p̊or
actu rōne: cū in diffinitione actus ponat̄ potētia: vt Arist.
dicit: ꝙ actus est rem existere aliter q̄3 in potētia. Et sup
nono hu⁹. hoc dicit Cōmen. ꝙ actus ⁊ potētia sunt opposita seu cō-
te.c.21. traria relatiua: ⁊ vtrūq3 ponitur in diffōne alterius: ⁊ tñ
inde nō accidit malum. ¶ Dōm ꝙ l3 ista sint relatiua: ⁊
vtrūq3 ponatur in diffinitione alterius inquantū sunt rela
tiua: tñ qꝛ actus perfectior est potētia. ideo in diffōne ma
gis ꝑfecta actus ponitur: ⁊ sic actus p̊or est f̄m diffōnem
perfectā3 potētia. ergo ⁊c̄. ¶ Scd̄o dōm: ꝙ actus p̊or est
potētia quo ad nostrā cognitionē: ⁊ accipitur hic potētia
nō solum pro potentia actiua vel passiua: sed pro quali-
cūq3 p̊ncipio motus. Et cā est. Illud est p̊us quo ad nos:
qd̄ magis mouet itellectū nostrū: qꝛ cognitio causat̄ ex h
in nobis: ꝙ itelligibile mouet itellm̄: s3 act⁹ magis mouet
Tex.cō.17 itellm̄ nr̄m q̄3 potētia: qꝛ dī 3° phy. ꝙ semꝑ existimabit̄
aliqua spēs mouēs. g̊ act⁹ est p̊or cognitione quo ad nos.

Ad rationes. Ad primā. Sempiterna ⁊c̄. cōce-ditur. Tu dicis ꝙ sempiterna ⁊c̄.

N Dōm ꝙ ista naturalr̄ magis nota sunt corruptibilibus: s3
ꝙ nō sunt nobis nota: hoc est ꝓpter debilitatē nostri itel
lectus nō cognoscētis nisi ex sensatis ⁊ phātasiatis. vñ ac
cipias actū ⁊ potentiā eiusdē rei: tunc actus magis est no-
tus naturalr̄ ⁊ quo ad nos potētia. ¶ Ad aliā: cōfusa ⁊c̄.
Dōm ꝙ Arist. loqtur de illis ɔfusis: que sūt actu: qꝛ loqtur
de magis vniuersalib⁹. Et illa sunt nobis magis nota. qꝛ
cognoscuntur per actū. ¶ Qō. IX.

Tex.cō.13 ¶ Tempore aūt̄ ꝗ̄o prius: spēs ꝗ̄o agēs ⁊c̄.

Circa hanc ꝑtem queritur. vt̄ꝝ actus sit p̊or potētia tēpore. Et videt̄ p̊mo ꝙ nō. Illa que sunt relatiua: vnū nō est p̊us altero tēpore: qꝛ relatiua posita se ponunt et interempta se interimūt. ex p̄dicamentis: s3
Cōm.21. actus ⁊ potētia sunt relatiua. per Cōmentatorē in isto. 9.
O qꝛ dicit. ꝙ act⁹ ⁊ potētia sunt ɔ̄ria relatiua. g̊ ⁊c̄. ¶ Item:
illorū que sūt sempiterna vnū nō p̄cedit aliud. quia quo-
rum vnū p̄cedit alterū tēpore: illud incipit in tp̄e: sed qd̄
est sempiternū nō incipit in tp̄e. s3 potētia ⁊ act⁹ sunt sem-
piterna: qꝛ potētia est sempiterna: sicut materia ⁊ ēt actus
est sempiternus. qꝛ semꝑ est: fuit: ⁊ erit.

Oppositum vult Aristo. i littera. qꝛ vult ꝙ act⁹ p̄cedat potentiā tēpore f̄m spēm. ⁊
posset probari. Esse precedit nō esse: sed actus habet esse:
vt esse: potentia vt non esse.

Notandum ad intellectū qōnis: ꝙ actus ⁊ potētia p̄nt multis modis ɔparari. vno
mō act⁹ simplr̄ ɔparatur ad potentiā simplr̄. 2° mō: act⁹
f̄m spēm ɔparatur ad potentiā f̄m spēm. 3° mō: actus in-
diuidui ɔparatur ad iduidui potentiā3. 4° modo actus
f̄m spēm ɔparatur ad potentiā indiuidui.

P Ex hoc ad qōnē dōa sunt q̄tuor. p̊mo ꝙ act⁹ f3 spē3 nō est prior tēpore potētia f̄m spē3. Et ratio
est. Illoꝝ que sunt sempiterna: vnū nō est p̊us altero tp̄e:
hec est manifesta ex p̄dictis: s3 actus ⁊ potētia f̄m spēm
sunt sempiterna. qꝛ generatio eorū f̄m circulū est in infi-
nitu3. vñ actus hōis ⁊ potētia hōis f̄m spēm sunt eterna:
l3 f̄m numeru3 generent̄ ⁊ corrūpantur. ¶ Rō 2ᵉ ɔ̄nis.
Illa que nō excedunt̄ tp̄e nō mensurant̄: f̄m tp̄s: qꝛ quic
quid mensurat̄ tp̄e hoc desinit in tēpore: s3 act⁹ ⁊ potētia
simplr̄ nō excedunt̄ tp̄e. qꝛ sunt eterna. vnde act⁹ simplr̄.
loquēdo semꝑ est: ⁊ etiā potētia. sicut potētia māe simplr̄
est eterna: ⁊ etiā act⁹. qꝛ mā nūq̄3 stat sine forā. ¶ Rō ter
tie ɔ̄nis. Terminus a quo motus est p̊or termio ad quē:
hec est manifesta: s3 potētia indiuidui h3 se vt terminus
a quo: qꝛ nihil fit nisi qd̄ est in potētia: ⁊ actus h3 se vt ter
minus ad quē: qꝛ itroducit̄ per motū ⁊ ḡnationē. ¶ Ra-
tio quarte ɔ̄nis est. qꝛ illud qd̄ h3 se vt agēs respectu alte-
rius: hoc est prius illo tp̄e. ex 5° huius. qꝛ agēs p̊us est illo
Q tēpore cuius est agēs. in hoc differt a forma: qꝛ simul est
cū formato: sed actus f̄m spēm h3 se vt agēs respectu po
tētie iduidui: qꝛ potētia illa iduidui illa fit in actu ꝑ ens
Tex.cō.13. in actu: vt vult Arist. in lr̄a: qꝛ idē agēs est quod disponit
Cōm.31. mām ⁊ itroducit formā: sicut vult Cōmen. in 7°. Et forte
ista ɔ̄uersō posset cōuerti: ꝙ potētia f̄m spēm est p̊or tēpo
re actu iduidui. Et debes notare: ꝙ actus tñ p̊or est tp̄e
potētia ꝓpiqua ⁊ nō remota: qꝛ potētia ifinita est in p̄te
C.20.⁊.120 rito ad ḡnationē: vt dicit Cōment. p̊mo celi. mō nihil est
Te.cō.14. posterius ifinito. ¶ Notādū vlterius: ꝙ Arist. soluit elē-
chum sophisticū Platonis: qꝛ dicit Cōmētator ex hoc ꝙ
actus p̄cedit potētiā fuit cā ɔclonis famose sophistarū: q̄
attribuit̄ Platoni i mēnone: ꝑ quā destruxit scire ⁊ addi
scē: dicebat. n. ipose ē aliqd addisci: qꝛ ꝗ̄ addiscere erit sine
oi actiōe illius scie: aut ꝑ aliquā actionē. Si sine oi actiōe
scietie:

A fieri:tūc nō erit addiscere oīno.Si erit per actiones illius scie:tunc addiscens erit sciens:qḋ est incōueniens:qꝛ motus nō est ad habitū:sed ad habendū Arist.soluit dicens: Tex.c.14. ꝙ addiscens aliquo mō hꝫ sciaꝫ in generali ⁊ in potētia: sicut illud qḋ calefit hꝫ aliqd caliditatis:⁊ per illud pōt calefacere.Et illud qḋ mouetˀ hꝫ aliqd eius qḋ est in motore:lꝫ nō pfecte:tñ iperfecte:sic ille q addiscit hꝫ aliquid scie:per quā agit:lꝫ habeat imperfectā scientiaꝫ ⁊ diminutam:⁊ per illam agit illud quod est scientie diminute:⁊ hoc non est incōueniens.

Notandum ꝙ hic est dubiū Aristo.dicit:ꝙ addiscens hꝫ aliqd scie:nō vr̄:qꝛ in addiscente q acqrit habitū intellectualē nō pceditˀ in infinitū in actibus.ġ pueniˀ ad aliquē actum ṗmū.qui nō est ab alio priore actu.Tunc querit p quid acqrit ille ṗmus actus:vel pcedit ab habitu:vel nō.Si procedit ab habi B tu:tunc nō est ṗmus actus per quē acquiriˀ habitus.Si nō pcedit ab habitu:tunc ēt sequentes actus nō pcedūt ab habitu:qꝛ sunt eiusdē rōnis:⁊ idē in specie cū illo ṗmo actu:sed hoc est falsuꝫ:qꝛ oēs actus sequētes pcedunt ab aliquo habitu:⁊ sic est de virtutibus moralibus:opꝫ enim ꝙ pueniaˀ ad ṗmū actū eligēdi:vel ille actus ṗmus procedit ab habitu virtutis:vel non:⁊ deduco vt ṗus. ¶ Ad hoc rñdeˀ ꝙ in gnōne habituū itellectualiū vel moraliū peruenitur ad ṗmum actum:⁊ ille actus non pcedit ex potentia habituata:sed nō habituata:⁊ hoc nō est inconueniens:qꝛ actus ṗmus ⁊ scḋi actus qui sunt idem specie vnius.s.primus procedit ex potentia non habituata:quia identitas specifica non est ab illo a quo procedant:sꝫ magis ab obiecto:sed isti actus habent idē obiectū in specie: siue procederet a potentia habituata.vel non habituata: ⁊ sic intelligatur de habitibus moralibus.

Ad rationes in oppositum.Ad ṗmā.illa que sūt vera ⁊c̄.cōceditur.Tu dicis:ꝙ potentia ⁊ actus ⁊c̄.Dōm ꝙ actus ⁊ potētia vniformiter accepta sunt relatiua.vt actus ⁊ potētia ſm spēm ⁊ simplr: ⁊ neutrū est ṗus nec posterius.Et tu dicis:⁊ ēt potentia ⁊ C actus ſm numerū sunt relatiua.Dōm ꝙ nō sunt relatiua sic perfecte ſm silitudinē vtriusqꝫ termini:qꝛ potētia ad actū precedit:sed bñ sunt relatiua sic ꝙ actus succedit potentie:⁊ potentia respicit actū:nō vt simul existens cum potētia:sed vt aliqḋ posterius:qḋ succedit potētie in materia.vñ bene sequiˀ.Si potentia est ad actū:tunc actus erit:sed nō sequiˀ:actus est:qꝛ nō cōpatiunˀ se simul:sed actus ſm spēm ⁊ potentia indiuidui nō sunt relatiua:qꝛ actus ſm spēꝫ prior est potentia indiuidui:vel siqs vellet dicere ꝙ sint relatiua:hoc esset tamen improprie:vt dcm̄ est de actu ⁊ potētia ſm numerū. ¶ Ad aliā pꝫ:qꝛ sempiternoꝝ neutrum est prius tempore.vñ ēt actus ⁊ potētia incorruptibiliū sunt sempiterna:vt ſm spēm nō hñt se vt prius ⁊ posterius:sicut visum est. ¶ Questio. X.

Tex.cō.15. ¶ At vo ⁊ substantia primum quidem ⁊c̄.

D **Queritur** circa hanc partē.vtrū actus prior sit potentia ſm perfectionē ⁊ dignitatem. ¶ Arguiˀ ṗmo ꝙ non. Illud qḋ est ppinquius ṗme sube est prius Tex.cō.4. ſm pfectionē ⁊ dignitatē.2° huius:qꝛ qḋ est ppinquius illi qḋ est maxie tale:illud est magis tale.ġ qḋ est ppinquius ṗme substātie:illud est magis pm̄:sꝫ potētia ppinquior est ṗme substantie q̄ꝫ actus:qꝛ po° est mā que dr̄ a substando:⁊ mā ṗmo substat.ġ materia est ṗma substantia.mō potentia propinquior est materie q̄ꝫ actˀ: qꝛ materia est inseparabilis a potentia. ¶ Item.finis est pfectior ordinato in finem:qꝛ finis est optimum:⁊ intelligitur de fine cuius:nō de fine quo:sed potentia hꝫ se vt fi E nis respectu actus:qꝛ studiuꝫ est actus:⁊ speculatio est ad hoc vt acquiratur scientia:⁊ scientia est quedam potentia.ergo ⁊c̄.Et posset confirmari. Illud qḋ est posterius in generatione:est prius in perfectiōe.hec est manifesta. sed scia est posterior in gnōne actu:quia actus est ad hoc ꝙ generetˀ scientia:sed scientia est quedam potentia.ergo potentia est prior perfectione actu.

Oppositum vult Aristo.in predicta litera. vbi Tex.c.15. vult ꝙ actus sit ṗor po° pfectione.

Dicendum est ad qōnē:ꝙ actus est prior potentia ſm pfectionē.Et cā est. Illud qḋ est ppinquius pfectissimo in genere sube est ṗus ſm pfectionē illo qḋ est remotius.ex 2° huiˀ:qꝛ qḋ est ppinquius Tex.cō.4. igni:qui maxime est calidus:illud est maxie calidū. Vñ F in vnoquoqꝫ genere est vnū pfectū ṗmū qḋ est mensura alioꝝ:⁊ qḋ est magis appropriatū:illud est magis perfectū:sed actus est hm̄:qꝛ deus est pfectissimū in genere substantie:⁊ est purus actus.ergo actus est ppinquior deo q̄ꝫ potentia:cū deus sit actus sine oī potentia.ergo actus est prior potentia ſm pfectionē. ¶ Itē:⁊ est rō Arist.in lrā. Tex.cō.15. Illa que sunt posteriora in generatione specie ⁊ suba sūt priora:quia vir est perfectior puero:⁊ tñ vir posterior est puero gnōne:qꝛ ex puero fit vir.⁊ hō pfectior est spermate:qꝛ sperma nō hꝫ spēꝫ hoīs actu:quā hꝫ hō:⁊ hō est posterior ſm gnōnē spermate:sed actus posterior est in generatione po°:⁊ hic intelligendū est de eodeꝫ numero.

Notandum ꝙ hic est dubiū.Accidens est poste Tex.cō.4. rius substantia generatione:⁊ tamē substantia est prior accidēte perfectione.7.huius. ¶ Itē alia membra ⁊ partes aīalis sunt posteriora corde ſm generationē:tñ cor prius est aliis mēbris ſm perfectionē. Dōm ꝙ istud dictuꝫ habet veritateꝫ in eodē genere:⁊ de illis que sunt in eodē subiecto:mō substātia ⁊ accidēs nō G sunt in eodē genere predicamētali:quare nō valet si accidens posterius generatur ꝙ sit prius ſm perfectionem substantia:sed bene partes animalis sunt in eodē genere predicamentali cū toto:⁊ hoc petit scḋa instantia.mō ista non sunt in eodem subiecto:vt cor ⁊ alia membra:sed habent diuersas portiones materie.

Ad rationes. Illud qḋ est ppinquius ⁊c̄.cōceditˀ:sicut ṗma substantia ſm perfectioneꝫ.Et tu probas:ꝙ mā est ṗma substantia. Dōm ꝙ non est prima ſm perfectionē.Et tu dicis:ꝙ substantia dicitur a substando.Dōm ꝙ substantia ſm perfectioneꝫ magis dr̄ a subsistendo q̄ꝫ a substādo:⁊ hoc perfectiˀ reperiatur in forma ⁊ substantia abstracta:q̄ꝫ in mā:quare nō valet. ¶ Ad aliā.finis est perfectior ⁊c̄.cōcediˀ:finis cuius.Et tu dicis:ꝙ potētia hꝫ se vt finis.nego.Ad probationē.studiū speculatio ⁊c̄. Dōm ꝙ actus imperfecti ex H quibus generatur habitus bene ordinaˀ ad sciam:sed tñ scientia ordinatur finaliter ad actum perfectuꝫ:vt ad speculationē.vnde etiaꝫ felicitas consistit formaliter in actu ⁊ operatione:⁊ nō in habitu. ¶ Ad aliaꝫ pꝫ:quia lꝫ actus imperfecti sint priores generatione scientia:tamen actus perfecti posteriores sunt sciētia ſm generationē:de quibus intelligitur. ¶ Questio. XI.

¶ Qm̄ vo bonum quidē est vltimum ⁊c̄. T.x.2.16.

Queritur circa hanc partem.vtruꝫ aliqua actio sit imanens in agēte. ¶ Arguiˀ ṗ ꝙ nō. Alique actiones sūt trāseūtes in māꝫ exteriorē ⁊ nō manēt in agēte. ġ oēs actiōes:silr nō manēt i agēte:vt domificatio nō manet i domificatore:sꝫ trāsit i māꝫ exteriorē.

I Simil'r calefactio nō manet in calefaciente.ꝯñtia pꝫ:qꝛ de similibus vi͂ esse ideꝫ iudiciū.mō omnes actiones cō ueniunt in cōmuni natura actionis.ergo si alique actiōes manent in agente:ꝛ omnes.

Tex.cō.16 **Oppositum** vult Arist.in litera.vbi dicit. Quoꝝ nō est aliud opus ṗter actionem:in ipsis existit actio:vt visio in vidente:ꝛ speculatio in speculante:ꝛ vita in anima:ꝛ felicitas in felice:felicitas vita nāqꝫ qualis quedaꝫ:ꝛ quia vita optima.

Ad intellectum q̄ōnis notādū:ꝙ de numero actionū ꝛ agen̄ duo sunt genera:quedaꝫ sunt agentia:per quoꝝ actiones relinquitur aliud.s.operatū cessante opatione:vt per domificationeꝫ derelinquit̄ aliud.s.domus cessante domificatore.Et sil'r per calefactionē derelinquit̄ aliud:ēt cessante calefactione:ꝛ sic de alijs.

K Sed quedaꝫ sunt agentia ꝛ actiones per quoꝝ actiones nō derelinquit̄ aliud in materia exteriori scilꝫ operatuꝫ: vt per visionē videntis nihil derelinquit̄ cessante visione.Sil'r per intellectum intelligentis nihil derelinquit̄ cessante itellectione:ꝛ hoc sꝫ intētionē Aris. qꝛ visio fit intus suscipiēdo nō extra mittēdo.❡ Notandū vlterius:ꝙ aliquā actionē manere in agēte pōt dupl'r intelligi.Uno mō.ꝙ eadē sit virtus effectiua ꝛ receptiua illius actionis formal'r.Alio mō pōt intelligi actionem imanere in agente ꝙ sit eadem virtus actiua ꝛ receptiua actionis sm subiectuꝫ:quia ambe sunt in subiecto codeꝫ: tamen sunt distincte formaliter.

Hoc viso dōm est ad q̄ōnē:ꝙ nulla actio manet in subiecto ṗmo mō:ita ꝙ sit eadem virtus oīno que agat ꝛ efficiat ꝛ recipiat actionem.Et causa est. Potestas actiua est ṗncipiū transmutandi alterū inquantum alterū.vnde hec est diffinitio potestatis actiue:vt pꝫ ex 5° hui⁹:sed hoc nō esset.si aliquid sm eādē virtutē formaliter ꝛ essential'r ageret ꝛ reciperet actioneꝫ:qꝛ sic non transmutaret alterum sm seipsuꝫ.ꝙ nulli virtuti cōpetit siue sit voluntas:siue intellectus:vel quecūqꝫ alia. ❡ 2° dōm ꝙ bene est aliqua actio que imanet scdo mō:ita ꝙ ṽtus effectiua ꝛ receptiua actionis nō sit distincta loco ꝛ subiecto.Et cā est.Si nō esset aliqua actio imanens scdo mō:nō posset saluari ꝙ aīal moueret seipsuꝫ:sed hoc est falsuꝫ:qꝛ aīal mouet seipsuꝫ:vt pꝫ ex 8° phy.ꝛ de motib⁹ aīaliuꝫ:qꝛ nō est dare vnā partē quātitatiuā:que moueat ipsa seipsaꝫ:qꝛ est deuenire ad ṗmā partē quātitatiuā:vt ad cor:vbi nō pōt distingui sm quātitateꝫ ps mouens ꝛ mota:vt forte melius per rem:qꝛ est pars eiusdē dispositiōis ꝛ qualitatis:ꝛ nō mouet ipsa seipsaꝫ.ergo nō posset mouere se illa ps nisi rōne ptiū essentialiū:quarum vna est aīa:ꝛ alia corpus:mō aīa ꝛ corpus nō distinguunt̄ loco ꝛ subiecto:qꝛ sunt in eodē supposito ꝛ indiuiduo indistincto loco ꝛ subiecto:sed secus est de alijs actionibus:q̄ requirunt agens ꝛ passium distincta loco ꝛ subiecto:vt pꝫ de igne:virtus eniꝫ actiua caliditatis in igne ꝛ receptiua caliditatis nō possunt esse in codeꝫ subiecto indistincte. ergo ꝛc.❡ Itē.in anima sensitiua oportet esse virtutem naturaleꝫ actiuā sensationis:qꝛ sensibile non est simul cū organo sensus:ꝛ cum virtute sensitiua sm mouens ṗpinquū ꝛ imediatū cū moto oꝫ esse sil':ita ꝙ medium nec sit plenū nec vacuū:vt pꝫ 7° phy.t.c.10.ḡ sensibile nō ṗt eē imediatū ṗn⁹ actiuū sensationis.Simil'r nec spēs visibilis ꝛ sensibilis:que informat visum ꝛ sensum:nō pōt esse imediatū ṗn⁹ actiuū sensationis ꝛ per se.ṗbatio hui⁹:qꝛ si hoc esset:tunc spēs sensibilis esset nobilior sensu:sed h̄ est falsuꝫ sm oēs.ꝯñtia pꝫ:qꝛ illud est nobilius sensu:cui⁹ operatio est nobilior opōne sensus:vt pꝫ 3° d̄ aīa.t.c.7.sꝫ efficere sensationem est nobilius q̄ꝫ recipere sensationeꝫ: vt vult Cōme͂ᵗᵒʳ.3° de aīa.c.19.qꝛ vl'r efficere nobilius est q̄ꝫ recipere.ṗma ꝯñtia patet:qꝛ postq̄ꝫ in aīali est virtus actiua sensationis:tunc non est in alio subiecto:q̄ꝫ in quo est virtus receptiua sensationis:ḡa aliqua actio est imanens scdo mō:imo ēt dato ꝙ species sensibiliū esset ṗn⁹ actiuū sensationis adhuc habet̄ intentū:qꝛ ipsi ponūt speciēꝫ sensibilē in illo in quo est anima sensitiua.Et hoc voluit Arist.significare in ista disiunctiua:ꝙ virtus actiua est ṗncipiū trāsmutādi alterū:vel inq̄ꝫtū alterum:qꝛ dixit vel inquātū:qꝛ in aliquibus potestas actiua est ṗncipiuꝫ transmutandi idem:tn̄ inq̄ꝫtū alterū:qꝛ ideꝫ subiectū est alteruꝫ a se rōne diuersaruꝫ virtutū.❡ Notandū ꝙ virtus actiua est duplex.vt sufficit ad ṗpositū.Quedam est cuius effectus eiusdē speciei cum ea:vt caliditas generat effectū.s.caliditateꝫ qui est eiusdē speciei cum caliditate. Alia est virtus cuius effectus nō est eiusdeꝫ spēi:imo nec eiusdeꝫ generis cuꝫ illa virtute:vt virtus motiua que efficit motū localē:mō motus localis nō est eiusdem speciei nec generis cū virtute motiua:qꝛ virtus motiua est in genere qualitatis:qꝛ est nālis potentia:vel impotentia:sed motus localis:vel est in genere passionis:vel vbi:ꝛ sꝫ ꝙ

O diuersimode accipit̄.mō ṗma virtus actiua ꝛ receptiua eius nō coincidunt in codeꝫ subiecto:nec sm candē partem in numero:vt ignis sm candeꝫ pteꝫ nō habet agere caliditatē ꝛ recipere candē.Sed receptiua virtus hūi cū scdā coincidit in eodē subiecto:ꝛ sm candē ptē in numero:nec distinguunt̄ loco ꝛ subiecto.naꝫ aīa ꝛ corpus sunt in eodem subiecto ꝛ indiuiduo:qꝛ sunt partes essentiales eiusdeꝫ speciei.Simil'r in augmentatione virtus actiua augmentationis ꝛ receptiua sunt in codeꝫ subiecto:vt in aīa augmentatiua:qꝛ aīa vegetatiua in eadē pte carnis:ꝛ sm idē hꝫ ṽtutē actiuā ꝛ receptiuā augmētationis.vñ aīa augmētatiua est alterius gñis q̄ꝫ ṽtutes vel augmētatio.

Ad rōnem. Alique actiones ꝛc. ꝯñtia negat̄. Ad ṗbationē:qꝛ de similibus ꝛc. Dōꝫ ꝙ iste actiones cōueniunt in cōmuni genere actionis:quia

P vl'ia causant̄ ex q̄dditate in qua ꝯueniunt inferiora:sꝫ tñ differunt in spāli nā:qꝛ quedā sunt per quas nullū operatuꝫ derelinquit̄ in mā exteriori.Et quedā sunt per quas bene derelinquit̄ aliud:vt dictū est.ergo est dissimile:qꝛ alique actiones transeunt in māṁ exteriorē nō sicut aliq imaginant̄ ꝙ eadē actio numero transit ab agente in patiens:sicut de loco ad locū:sicut pila vna numero existēs. mō hic:mō ibi:sic est falsuꝫ:sed transit in māṁ exteriorē.idest recipit̄ in mā ꝛ de potentia eius educit̄ ṗ agens ad actuꝫ:ꝛ sic transit domificatio in māṁ exteriorē:quia nō est nata manere in hoīe:nec esse in homine:sed alique actiones nō trāseūt in māṁ exteriorē:vt visum est.

❡ Qđ āt melior ꝛ honorabilior ꝛc. ❡ Q.XII. Tex.cō.19

Queritur circa hoc capitulū:qꝛ postea dicit Aristo.palā ergo:qꝛ nō est aliud qđ malū preter res.vtrū malū sit in re.❡ Arguit̄ ṗmo ꝙ nō:Quia qđ est in reb⁹ hoc est ens:qꝛ ens ꝛ res ꝯuertunt̄:sed maluꝫ nō est ens:sꝫ est nō ens:qꝛ malū ꝛ nō ens ꝯuertunt̄:sicut

Q bonū ꝛ ens.❡ Itē:qđ est in bono nō est malū:qꝛ in quo est bonū:est bonū:ꝛ non malū:sicut in quo est albedo:est albū ꝛ nō nigrū:sꝫ in re est bo͂:cū res ꝛ bonū ꝯuertant̄.ḡ malū nō est in re.❡ Itē.in illo non est malū qđ est a nā vel ab arte:vel a deo:cū ars:nā:ꝛ de⁹ faciāt res q̄ꝫ melius possint:sꝫ oīs res est a nā vel ab arte:vel a deo:cū oīs res sit diuina naturalis vel artificialis.ergo ꝛc.

Oppositum vult Arist.in predicta l'ra:qꝛ vult ꝙ malū nō sit separatum:vt plato vo,

Ista ꝯclo est de intentione Auer.ꝛ Ari. vt ego puto. nihil.n.idē ṗ se sꝫ idē pōt eē agēs ꝛ patiēs:mouēs ꝛ motū:sꝫ reqrit de necitate distīctō realis inter ista ṗn°: tum qꝛ vt dꝫ 3° phy.t.c.8. nihil idē sm ideꝫ pōt eē in actu ꝛ in po°. Et hoc idem hꝫ in.8. phy. tex.c.40. vbi phs ṗbat.ꝙ totū non pōt mouere totū: qꝛ tūc idē eēt actu ꝛ po°:tū ēt qꝛ si nō requireret̄ nec̄io distinctō realis motoris a re mota nunq̄ꝫ ṗhs ṗbasset ṗ eternitatē motus ṗ⁹ motore ēē. Teneo ēt istā ṗpōnē hic ṽtutē in actiōe spūali ꝯ moder.pre sertiꝫ in receptione aīe sensitiue ꝛ intellectiue.Sil'r ꝯſe quētia Cōmētatoris in.3.d aīa.c.4.in ṗbatione illius ṗpōnis:oē recipiēs ꝛc.rue ret.Sil'r rōnes Cōmētatoris 3° d aīa.c.5.ꝛ 30.ꝯ Auēpa cem ruerent. Sil'r rō ei⁹ d intellectu in cōmēto.19.rueret. In alijs do intelligendis circa visū:qꝛ intellectio ꝛ intelligens ꝛ intellectū sūt idem:qꝛ ibi est motio metaphorica:tn̄ ibi est ideꝫ mouēs ꝛ motū:sic est falsa Cōmētatoris 8.phy.c.40. 5° meta͂.

Tex.c.17.

N

Com.19. lut:sed sit cōuueniū rebus.Et hoc idē vult Cōmētator.

A **Dicendum** est ad qōnē ꝙ malū est in reb⁹ corruptibilib⁹ ꝛ gnābilib⁹:ꝛ cā est. In illo est malū qð pōt deficere ꝛ corrūpi in esse suo actuali:qꝛ corruptio ꝛ defect⁹ est malū:ꝛ est ex reb⁹ malis:ſꝫ corruptibilia sūt h⁹:qꝛ oē corruptibile de necessitate corrūpitᷣ: Tex.c.12. ex 8° hui⁹. ❡ Itē.in illo est malū qð hꝫ malitiā:qꝛ oēs oꝛ Tex.cō.20 bitates ꝛ defect⁹ sūt ex pte māe.ꝑ celū:ꝛ illa sūt qdā mala:sed corruptibilia sūt h⁹:qꝛ corruptibile hꝫ malitiā:cuꝫ Cōmē.3. abscisio a mā sit cā ꝑpetuitatis:vt vult Cōmētatoꝛ 2° celi.ḡ in re est malū. ❡ Itē.in illo est maluꝫ in q̄ est ꝑuatio boni:sicut cecitas ꝑuatio visus.vñ ēt di:ꝙ malū nō impoꝛtat remotionē boni negatiue:sed ꝑuatiue:in quo ḡ est priuatio boni:in illo est malū:sed in reb⁹ est ꝑuatio boni:qꝛ in reb⁹ corruptibilib⁹ est ꝑuatio forme in mā:que forma Tex.cō.81 est qd bonū ꝛ diuinū:vt di ꝑ phy.quā ēt formā mā appetit:sicut turpe bonū:ꝛ femina virū:sicut ibideꝫ di. ❡ Ex isto pꝫ:ꝙ sicut malū est in reb⁹ corruptibilib⁹ ex pte po⁰ corruptionis ꝛ ꝑuationis in mā:sic bonū est in reb⁹ corruptibilib⁹ ex pte essendi ꝛ forme in mā:cū foꝛa ꝛ esse sit

B bonū ꝛ diuinū. ❡ 2° dōm.ꝙ malū nō est in reb⁹ sempiternis.Et cā est.In illis nō est malū in qb⁹ nō est corruptio ꝛ defectus:qꝛ ista sunt ex reb⁹ malis:vt dictū est:sed in reb⁹ sempiternis nō est corruptio ꝛ defect⁹:nec ꝑuatio: cū nō habeat mām:ex pte cui⁹ hec insunt:vt dictū est.vñ Cō.19.hui⁹ ēt dicit Cōmentatoꝛ:ꝙ in hoc cognoscitᷣ ꝙ astronomi dicunt falsū:ꝙ q̄dā stelle sūt fortunate:ꝛ q̄dā nō fortunate. ❡ Addit Cōmentatoꝛ:ꝙ tñ pole est scire de eis:ꝙ quedā stelle sunt meliores qbusdā.vñ ēt hoc bene inuenitᷣ in qbusdā abstractis:ꝙ vna subā est melioꝛ alia:sicut supioꝛ intelligētia est melioꝛ inferioꝛe. ❡ Notādū diligenter:ꝙ ſm itētionē Aris.ꝛ Cōmētatoꝛis malū nō iuenitᷣ in sempiternis.Et istud est verū inquātū pōt cōuinci ex sensatis: sed supnālr pōt esse malū in sempiternis:qꝛ demones po

C nunᷣ in sempiternis:ꝛ tñ sunt mali.Uel posset dici ſm fidē ꝛ veritatē:ꝙ demones sunt creati.ḡ nō sunt eterni:ꝛ ꝑ 9ñs pōt in eis esse malū.vñ ēt pñt corrūpi torqueri ꝛ puniri.mō Aris.logᷣ de simplr eternis.De hoc ingrēdū est diligēter:qꝛ veritas ꝛ fides ponit demones q sunt mali.

Ad rōnes. Ad ꝑmā:qð est in rebus.9cedit aliquo mō.Et tu dicis:ꝙ malū nō est ens. Dicendū ꝙ duplex est gradus entis:qdā est ꝑfect⁹ ꝛ nō diminutus:ꝛ tale ens nō est malū.Alius est gradus entis diminutus ꝛ iperfect⁹:ꝛ tale ens bñ est malū.vñ ens ꝑmo mō cōuertitᷣ cū bono ꝛ vero:sed ens 2° mō 9uertitᷣ cum malo ꝛ falso.vñ ēt di nō ens:qꝛ nō ens purum ꝛ actuale. ❡ Ad aliā.Illud in quo est bonū nō est maluꝫ.cōceditᷣ vt sic.Tu dicis:ꝙ in oi re est bonū:9ceditᷣ in re sub gradu ꝑfecto ꝛ actuali:ſꝫ tñ in re sub gradu iperfecto ꝛ diminuto nō est bonū:sed malū:qꝛ malū est in potentia māe quo

D ad corruptionē ꝛ defectū.vñ qñ di:ꝙ ens res ꝛ bonū cōuertūtᷣ intelligitᷣ de ente ꝛ re sub gradu ꝑfecto. ❡ Ad aliā. In illo nō est malū ꝛc.aliq dicunt ꝙ de⁹ ꝛ nā faciūt sempᷣ qð est melius quo ad quālibet ptē.vñ nisi esset aliqð mala in entib⁹ nulla bona fierēt:nisi eniꝫ corrūperetᷣ aer nō generaretᷣ ignis:nec leo saluaretᷣ nisi moreretᷣ aliqð aial. vnde dicit:ꝙ deus ꝛ nā permittunt aliqua mala propter saluationē vniuersi. ❡ Aliter posset dici ꝙ deus ꝛ natura ꝛ ars de cōtingētib⁹ faciūt meli⁹:quātū est ex pte eoꝝ: ꝛ de ꝑma intentione eoꝝ:sed ꝙ aliqua eueniant mala ꝛ defectus:hoc est ex parte māe inferioris:qꝛ non sempᷣ est in perfecta dispōne ad bonū:sed aliquādo in ea inducuntur mala ꝑpter iperfectionē eius:ꝛ indispositionē eius: aliqñ hoc est ex pte māe particularis:ꝛ ex pte agēt⁰ particularium:quia aliqñ abūdant:ꝛ aliqñ deficiunt:ꝛ ꝑꝑ hᷣ ēt fiunt monstra diuersa:vt pꝫ ex alijs. ❡ Qō.XIII.

Consequenter queritᷣ circa idē capitulū.vtrū aliqua potētia sit melioꝛ actu. ❡ Et arguitᷣ ꝑ ꝙ nō. E Tex.cō.19 Finis est melioꝛ ordinatis in finē:cū finis sit optimū:ſꝫ act⁹ hꝫ se vt finis re⁰ po⁰:cū po⁰ ordinetᷣ ad actū:vt ad finē:sic po⁰ vidēdi ordinatᷣ ad videre:sic ad finē.ḡ act⁹ est nobilioꝛ. ❡ Itē.sic se hꝫ aliqd ad entitatē ita ad bonitatē:ſꝫ act⁹ est magis ens q̄ꝫ po⁰.ḡ magis est bonū.maioꝛ pꝫ:qꝛ bonū ꝛ ens 9uertuntᷣ.minoꝛ nota est:qꝛ vnūqðqꝫ est ꝑ actū. ❡ Itē.qð est ꝑnᵐ cognoscēdi alterꝫ:illð est meli⁹ eo:qꝛ qð est ꝑnᵐ cognoscēdi alterꝫ: hoc est melius eo qð cognoscitᷣ:qꝛ ꝑnᵐ melius est ꝑncipiato:sed actus est ꝑnᵐ cognoscendi:qꝛ po⁰ non cognoscitur nisi per actum:vt de se patet.

Oppositum vult Aris.in litera.vbi dicit:ꝙ necesse est in malis actum ꝛ fineꝫ deteriorē esse potentia.Et idem vult Cōmentatoꝛ. F Tex.c.19.

Dicendum est ad qōnē:ꝙ in bonis actus est melioꝛ po⁰.Et cā est.Illud qð determinate est bonū:ꝛ nō est indifferēs ad bonū ꝛ malū est meli⁹ illo qð nō est determinate bonū:ſꝫ est indifferēs ad bonᵘ ꝛ malū.hec est māifesta ꝑ se:ſꝫ bon⁹ act⁹ est dētermiate bonus:nec est indifferēs ad bonū ꝛ ad malū:qꝛ est bonū cui nō ꝑmiscetᷣ malū:vt dicit Cōmētatoꝛ.vñ hoc Aris. in lrā Cōmē.19. deducit:qꝛ quecūqꝫ dr̄r ſm posse idē subo est potēs 9ria nō formalr.ſꝫ idē mālr:vt visuꝫ est ꝑus:vt illud qð dicitᷣ posse 9ualescere idē est cū potēte languere.i.eadē po⁰:vt medicina pōt facere sanitatē ꝛ egritudinē:qꝛ est eadē potentia subiectiua cōualescēdi ꝛ laborādi:ꝛ dꝫ intelligi de po⁰.i.de subo potente:ꝛ nō ꝑ respectu ad actū:qꝛ sic non eadē est po⁰ formalr sanitatis ꝛ egritudis:qꝛ sic egrotare ꝛ sanare differūt:sic po⁰ sanitatis ꝛ egritudis:vt di.3.phy. Tex.cō.11 mō iste act⁹ differt foꝛalr:q̄re ꝛ iste respect⁹. ❡ Tūc addit Aris.ꝙ act⁹ in bonis est determiate bon⁹:qꝛ act⁹ bon⁹ nō pōt esse malus sil.qꝛ nihil pōt esse bonū ꝛ malū sil:vt G sit egrotare ꝛ sanū esse. ❡ 2° dōm:ꝙ malus act⁹ est deterioꝛ po⁰.Et cā est.Illud malū qð est determinate maluꝫ ꝛ nō indifferēs ad bonū ꝛ malū est peius illo qð est indifferēs ad bonū ꝛ malū:hec est manifesta:sed act⁹ malus determinate est malus:ꝛ excludit oē bonū:sed po⁰ est indifferens ad bonū ꝛ malū:sicut eadē est potentia egrotandi ꝛ sanandi salvē subiectiua:vt visum est ꝑus.

Ad rōnes. ❡ Ad ꝑmā.finis est melioꝛ ꝛc.Cōceditur.finis in bonis:sed de fine in malis nō opꝫ:sic furari est finis po⁰ furādi:ꝛ tñ furari est peius po⁰ furādi. ❡ Aliꝫ dicūt aliter ꝙ in actu duo pñt 9siderari ipse act⁹ ꝛ malitia q̄ est in actu.Mō dicūt ꝙ actus inquātū act⁹ est melioꝛ po⁰:ſꝫ tñ act⁹ inq̄tū determiate est malus est peioꝛ. ❡ Ad aliā:sic se hꝫ aliqd ad entitatē ꝛc. Cōceditᷣ.de entitate q̄ 9uertitᷣ cū bono:vt q̄ est pura ꝛ ꝑfecta:qꝛ aliq̄ entitas est mala:ꝛ 9uertitᷣ cū malo.sic visuꝫ est in ꝑcedēti qōne.Sicut ḡ se hꝫ ad entitatē:q̄ est pura ꝛ H ꝑfecta:sic se hꝫ ad bonitatē.Tu dicis:ꝙ act⁹ ē magis ens. Cōceditᷣ.de actu in bonis ille magis est ens boᵘ q̄ꝫ po⁰:ſꝫ act⁹ in malis nō est magis ens ꝑfectū ꝛ bonuꝫ q̄ꝫ po⁰:sed est magis ens malū.vñ illa actiuitas est quedaꝫ malitia. ❡ Ad aliā.Illud qð est ꝑnᵐ cognoscēdi:et ista pōt negari:qꝛ mā est ꝑnᵐ cognoscēdi cōpoⁱⁱ:ꝛ tñ nō est melioꝛ cōposito.silr sensibilia sūt ꝑn⁰ cogscēdi subas abˢᵗᵃˢ:ꝛ tamē sube abˢᵉ sūt meliores sensibilib⁹:ꝛ sic rō nō 9ᵗᶦᵗ.Uel aliᷣ pōt dici:ꝙ ꝑnᵐ cognoscendi alterū est melius illo inquātū est ꝑncipium cognoscendi ipsuꝫ:sed simpliciter nō est melius:qꝛ alio modo pōt esse deterius.Et tu dicis:ꝙ act⁹ est ꝑncipiū cognoscendi ꝛc.ꝛ sic etiā est melioꝛ inquātū est ꝑncipiū cognoscēdi potentiam:sed alio modo est deterioꝛ inquātū actus est determinate malus:ꝛ potentia est

I indifferẽs ad boñ ⁊ malũ. Et h̃ de qõne. ¶ Qõ.XIIII.

Tex.cõ.21 ¶ Quoniã aũt dicit̃ ens ⁊ nõ ens ⁊c̃.

Queritur circa hoc capl'z vltimũ. vtrũ veritati ⁊ falsitati itellectus correspondeat in re compositio vel diuisio. ¶ Arguit̃ pmo q̄ nõ. Nõ entis cũ nõ ente vel entis cũ nõ ente nõ est compositio vel diuisio in re: q2 cõpositio ⁊ diuisio tm̃ sunt entiũ ⁊ rerũ. vñ non ens nõ dicit̃ cõponi cũ3 nõ ente vel diuidi: sed veritas ⁊ falsitas hĩ de hõc: q2 ista est vera. nõ ens est nõ ens: ⁊ ista est falsa. ens est nõ ens. g̃ veritati ⁊ falsitati nõ corrñdet cõpositio vel diuisio in re. ¶ Itẽ. illa est vera vbi idẽ predicat̃ de seipso affirmatiue: q2 illa est maxime vera: sicut illa in qua negat̃ idẽ de seipso est maxime falsa: vt hõ

K nõ est hõ: sed ibi nõ est cõpositio vel diuisio: cũ eiusdez de eodẽ nõ sit cõpositio vel diuisio. g̃ ⁊c̃. ¶ Itẽ. si veritati fm intellectũ corrñderet compositio in re: tũc corrupto hoie ista est falsa. hõ est aial: sed hoc nõ est verũ: sicut dĩ cõiter: q̄ ista est eterne veritatis: q2 ẽt corrupto sorte. ista est vera. sor. est hõ: sic etiam homine corrupto ista est vera. homo est animal. ɔ̃ñtia patet q2 corrupto homine nõ est cõpositio realis aialis cum homine.

Oppositum vult Aristo. in p̃dicto caplo vbi dicit. Hec aũt in rebus est cõponi aut diuidi: supple verũ ⁊ falsũ3: hoc idẽ vult Aris. p̃ peri her.

Ad intellectum qõnis: notandum q̄ due sunt opationes intellectus vt suffi cit ad p̃ns. vna est simpliciũ intellig° que est respectu qd̃ gd est ⁊ ppri3 obiecti: alia est opatio que est cõpositio ⁊ diuisio. ¶ Notãdũ 2° q̄ q̃dã sunt subẽ simplices in gb° nulla est cõpositio fz rẽ. vt deus ⁊ subẽ abstracte: q̃dã xo sũt subẽ cõposite ex mã ⁊ for°: sicut sunt subẽ gñabiles ⁊ corruptibiles. ¶ Hoc viso dõz ad qõnẽ. p̃ q̄ veritati in

L tellectus fm p̃mã opationẽ nõ rñdet aliq̃ cõpõ in re fm distantiã. Et cã est. Qñ intell's apprehendit gdditatem ⁊ essentiã rei ab'e non p̃dicãdo aliqd de ipsa re: illi veritati nihil corrñdet in re cõpõnis fz distãtiã: q2 apprehẽsioni simplici: que est respectu gdditatis nõ corrñdet aliq̃ cõpositio in re fz distãtiã: q2 in illa apprehensiõe nihil p̃dicat̃ de re: sicut qñ itellect° itelligit gdditatẽ hois ab'e ibi nulla est cõpõ in re: q2 nõ p̃dicat vnũ de alio: fz tñ apprehendit gdditatẽ rei p̃ spẽz cõformẽ ei: fz hoc est circa veritatẽ intell's quo ad p̃mã opõnẽ: q2 in p̃ma opõne intellectus veritas ɔ̃sistit in simplici apprehensione: que fit p̃ spẽz cõformẽ rei. vñ qñ itell's intelligit re3 simplici intelligentia ⁊ idiuisibili: tũc itell's ɔ̃format̃ p̃ spẽm ei: ⁊ illa cõformitas est veritas: sicut itell's nihil cõponit fm distan

M tiã: ⁊ dico fm distãtiã: q2 aliqñ intell's in p̃ma opõne intelligit diffõnẽ: que h3 ptes: vt aial rõnale mortale in gb° est cõpositio aliqualr: sed nõ fm distantiã. ¶ Et nota q̄ circa p̃mã opõne itell's nõ ɔ̃tingit falsitas: q2 qñ itell's intelligit re3 simplici itellig°: tũc h3 ɔ̃formitatẽ cũ ea: quia nõ põt nõ hr̃e cõformitatẽ vel difformitatẽ: que est falsitas: q2 aliter intelligeret rẽ ⁊ nõ intelligeret: qd̃ est ɔ̃tradictio: fz tñ itell's sic põt hr̃e ignorãtiã de re qñ nõ apprehendit ⁊ intelligit rẽ: q2 ignorãtia opponit̃ intellig° simpliciũ: sed nõ h3 falsitatẽ: q2 intellectus respectu qd̃ gd est nõ põt falli: sicut etiã sensus respectu ppri3 obiecti. ¶ 2° dõm: q̄ veritati ⁊ falsitati itellectus in 2° opõne circa cõpositionẽ vel diuisionẽ rñdet cõpositio ⁊ diuisio in re: ⁊ cã est. illi vitati ⁊ falsitati rñdet cõpositio ⁊ diuisio in re que causat̃ ex cõpositione ⁊ diuisione reali: q2 effect° non est sine causa: qd̃ ergo efficit̃ ⁊ causat̃ ex cõpõne reali illi rñdet cõpositio realis ⁊ diuisio: fz veritas circa cõpõnẽ ⁊ falsitas in 2° operatione itellectus causat̃ ex cõpositiõe ⁊ diuisione reali: per Arist. in litera. vbi dicit: itell's est verus putans cõpositũ esse cõpo™ in re: vt hõ est aial: ⁊ diuisũ3 ab alio esse diuisũ3: vt hõ nõ est asinus: sed intellect° hñs se cõtrario mentit̃. i. fallit̃ in affirmatione ⁊ negõne: sicut qui cõponit illõ qd̃ est diuisũ3 in re. vt hõ est asin°: vel diuidit illud qd̃ est cõpo™ in re: vt hõ nõ est aial. vñ

Tex.cõ.8. etiã Arist. dixit. 6. huius: verũ h3 affirmationẽ in cõiũcto ⁊ negationẽ in disiuncto: sed falsũ3 huius partitionis ɔ̃dictionẽ: q2 h3 affirmationẽ in disiuncto ⁊ negatio in cõiuncto. vñ ẽt postea dicit Aris. in lr̃a: q̄ verũ aut falsũ3 dĩ qñ res est vel nõ est. i. ab eo q̄ res est oratio dicit̃ vera: sicut qñ itelligit factionẽ: sicut est in re. Sed intellectus est falsus qui intelligit aliter q̃3 sit in re. vñ ppter hoc q̄ itelligo te sedere nõ sedes: sed ecõuerso: q2 tu sedes intell's est

O verus ⁊ o°: qñ itelligo te sedere. vñ ppter negare ⁊ affirmare nostrũ nihil est in re: fz in re cõparabili aliqd fit ppter nunq̃3 existimare: q2 possumus hoc p̃ducere cũ existimamus: tñ in re speculabili nihil est in re: q2 nõ facim° p̃ existimationẽ aliqd̃ reale: vt hoiez vel celũ. ¶ Notandũ hic: sicut Aris. tangit in lr̃a: q̄ ex quo veritas ⁊ falsitas quo ad 2ᵃᵐ opõnẽ intell's est circa cõpõnẽ ⁊ diuisionem signi: de nuõ cõpositoꝝ aliqua sũt cõposita semp̃: ⁊ nuñq̃3 p̃nt diuidi: tũc nõ cõpetit mutabilitas in veritate ⁊ falsitate: ita q̄ eadẽ oio aliqñ sit va aliqñ falsa: fz affir°ᵉ sp̃ est va. vt hõ est aial: ⁊ nega°ᵉ sp̃ est falsa: vt hõ non est aial. si aũt aliq̃ sunt sic diuisa q̄ nuñq̃3 p̃nt ɔ̃poni: tũc negõ semp̃ est vera. vt hõ nõ est asinus: ⁊ affir°ᵃ semp̃ falsa: vt hõ est asin°. si aũt aliq̃ sic se hñt q̄ aliqñ sũt ɔ̃posita aliqñ diuisa vt ɔ̃ting°: vt hoiez cũ sedere nõ semp̃ est cõpo™: nec sp̃ diuisũ3: in illis eadẽ oio vel opio in nuõ põt aliqñ eẽ va aliqñ falsa. ¶ Scdo dõm: q̄ veritati in 2ᵃ opõne itell's q̃ est circa icõposita ⁊ simplicia nõ corrñdet aliq̃ cõpõ vel diuisio in re. Et cã est. Illi vitati ⁊ falsitati in re nulla cõ

P positio ⁊ diuisio corrñdet q̃ h3 ɔ̃: sic attingẽ ⁊ repñtare: q2 attingere ⁊ repñtare fit qñ habem° repñta™ vt spẽz cõformẽ ⁊ repñtantẽ aliq̃ simplr ⁊ nõ fz cõpõnẽ ⁊ diuisionẽ realẽ. g̃ quoꝝ vitas est p̃ attingẽ ⁊ repñtare non respiciunt aliquã ɔ̃põnẽ ⁊ diuisionẽ in re: fz h̃ est circa vitatẽ simpli™ ⁊ incõpositoꝝ: q2 vitas taliũ nõ solũ q̃ ad p̃mã opõnẽ itell's: fz ẽt quo ad 2ᵃᵐ: vt si facio affirmationẽ de deo: q̄ de° est iustus: h̃ nõ est fm ɔ̃põnẽ: q2 in deo nulla est cõpõ: nec mãe ⁊ forẽ: nec gñis ⁊ dñe: nec subti ⁊ accñtis: fz est verũ in eis repñtare ⁊ attingere qñ hẽm° speciẽ repñtantẽ eas fm quã itell's est ɔ̃formis eis. ⁊ tũc attingimus eas siue itelligant̃ q̃ ad p̃mã opõnẽ vt si de° ab'e intelligit̃ q̃ ad qdditatẽ: siue q̃ ad 2ᵃᵐ opõnẽ: vt p̃dicãdo aliqd̃ attributũ de deo: vt dõo de° est iustus: de° est sapiens: illi vitati nulla corrñdet cõpõ in re: fz est eadẽ spẽs repre

Cõmẽ.39. sentans subz ⁊ p̃dicatũ. Vñ Cõmẽtator dicit. 12. huius: q̄ in deo vita ⁊ sapia nõ differũt fz eẽ. vñ idẽ est ibi dispõ ⁊ dispo™. i. subz ⁊ p̃dicatũ in deo oino sũt idẽ realr: sed tñ dñt fz itellm ⁊ modũ itelligẽdi. vñ itell's itelligit subm ⁊ p̃dicatũ in deo diuersa fz assilationẽ ad inferiora. vñ in iferiorib° ista attributa sapia vita sũt diuerse: vt q̄ hõ sit sapiẽs ⁊ viuus: ⁊ sic itell's itelligit ista p̃dicata esse in deo

Q multa: q̃ tñ fz eẽ nõ sũt mlta ⁊ diuersa: quo h̃ sit itelligẽdũ h3 videri. 12. huius: sic ẽt ignorare simplicia ⁊ icõposita est nõ attigẽ. i. qñ nõ hẽm° aliqd̃ repñta™ vniforme eis: tũc est ignorãtia. Et h̃ ignorãtia nõ est p̃ aliquã diuisionẽ realẽ in eis: ⁊ ita ista ɔ̃ referẽ ad 2ᵃᵐ opõnẽ itell's: fz qñ affirmam° vl negam° aliqd de deo: ⁊ aliis abstractis: fz ẽt possit itelligi q̃ ad p̃mã opõne itell's qñ itelligim° qdditates eoꝝ ab'e nõ affirmãdo vel negãdo aliqd de eis.

Ad rationes in opp°. ¶ Ad p̃mã. Nõ entis cũ nõ ente ⁊c̃. põt dici q̄ verũ est fm rem extra aiam: q2 nõ sunt entis extra aiam. vñ d3 intel

A ligi ꝙ veritati itellect⁹:que eſt circa cõpoſita extra aīaꝫ:
correſpõdeat cõpoſitio realis ꝛ diuiſio:ſed ſi ſunt entia rõnis
ſufficit ꝙ correſpõdeat eis cõpoſitio vel diuiſio ſꝫ rõnē:ſic
chimera eſt figmentũ:vt chimera nõ eſt tragelaphus.vñ
iſta ſunt entia rõnis.ſilr nõ ens in aīa eſt ens aliqualr.vñ
dicendo:nõ ens eſt nõ ens:ibi nõ eſt ꝑdicatio ꝓpria:ſed
eiuſdē de eodē:ꝛ in talib⁹ nõ reqrit̃ cõpoſitio realis:cum
idēꝫ nõ cõponat̃ ſibiipſi:ꝛ ſic rõ nõ ꝯcludit.℃ Ad aliã.
illa eſt vera vbi idē ꝑdicat̃ de ſeipſo.Cõcedit̃.vñ non eſt
ꝑdicatio ꝓpria.ģ nõ opꝫ ꝙ tali veritati correſpõdeat cõpo-
ſitio realis:cũ nõ ſit cõpoſitio:qꝛ idē nõ cõponit̃ ſibiipſi.
vñ lꝫ hõ ſit cõpoſitus ex mã ꝛ for͛:tñ hõ nõ cõponit̃ hoī:
ꝛ hoc capiendo eundē hominē:qꝛ hñ particularis homo
B cõponit̃ cũ cõmuni hoīe.vñ idem iudi͛ eſt de iſtis:vbi
idē ꝑdicat̃ de ſeipſo:ſicut de ſimplicibus ꝛ incõpoſitis.
℃ Ad aliã.ſi veritati ſm intellectum ꝛc̃. Dõm corrupto
homine.iſta eſt falſa.hõ eſt aīal:ſicut etiã iſta eſt falſa cor-
rupto ſorte.ſor.eſt hõ:lꝫ aliqui dicant:ꝙ lꝫ nullus homo
ſit:adhuc iſta eſt vera.hõ eſt aīal.vñ iſtud dictum eſt fal-
ſum:lꝫ ſit cõmune. ℃ Queſtio. XV.

Tex.cõ.28 ℃ Sed eſt verum quidem aut falſum ꝛc̃.

Queritur circa hanc partē.Utrũ dece-
ptio cõtingat circa qd̃ qd eſt:
ꝛ circa ſubas abſtractas ꝛ ſimplices. ℃ Et
arguit̃ ꝑmo ꝙ ſic.Sicut ſe hꝫ ſenſus ad ſenſi-
bile ꝓpriũ:ſic intell̾s ad qd̃ qd eſt:per conue-
Tex.cõ.2. nientē ſimilitudinē:ꝛ eã accipit Ariſto.3.de aīa.lꝫ ſenſus
decipit̃ circa ꝓp͛ ſenſibile:vt viſus circa colorē:qꝛ aliqñ
illud qd̃ eſt albũ ſenſus iudicat rubeũ:ꝛ qd̃ eſt dulce gu-
ſtus iudicat amarũ.ģ etiã intellectus decipit̃ circa qd̃ qd
C eſt.℃ Itēꝫ.error in ꝓncipiatis ꝓuenit ex errore in ꝓnci-
pijs:ꝛ hec eſt manifeſta:ſed in cõponēdo ꝛ diuidēdo ſim-
plicia:ꝛ qd̃ qd eſt ꝯ͛ errare:qꝛ aliqñ in cõponēdo partes
ipſius qd̃ qd eſt erramus.ģ etiã ꝯ͛ errare circa ſimplicia:
quoꝝ eſt qd̃ qd eſt.℃ Itē.verũ ꝛ falſuꝫ ſunt cõtraria. Ex
hoc arguit̃.Circa qd̃ hꝫ fieri verũ:hꝫ etiã fieri falſum:cũ
Tex.c.14. ꝯria nata ſint fieri circa idē:vt.10.hui⁹:ꝛ.2.peri herme.ꝛ
verũ ꝛ falſuꝫ ſunt ꝯria:ſed veruꝫ hꝫ fieri circa qd̃ qd eſt:
qꝛ itellectus circa qd̃ qd eſt põt eſſe verus ꝛ rectus.ergo
põt eſſe falſus.℃ Arguit̃ ꝙ deceptio fiat circa ſubſtan-
tias abſtractas.Ad qd̃ qd eſt pertinet genus ꝛ dr̃ia:qꝛ qd̃
quid eſt ꝛ diffinitio exprimens qdditatē cõſtat ex genere
Tex.c.43. ꝛ differētia:vt pꝫ.7.huius:ꝛ.6.topicoꝝ.ergo ꝯ͛ deceptio
circa ſubſtãtias abſtractas:qꝛ ſubarũ abſtractaꝝ eſt diffi-
nitio:ꝛ cõtingit ſcire.igit̃ ꝛ ignorare differentiã.ergo de-
ceptio ꝯ͛ circa ſubſtãtias abſtractas.

Tex.cõ.22 Oppoſitum vtriuſqꝫ vult Ariſto.in predicta lr̃a
qui dicit:ꝙ non ꝯ͛ decipi circa qd̃
qd eſt:lꝫ aut ſm accñs.ſilr nõ ꝯ͛ decipi circa ſubas incõ-
Cõm.22. poſitas ꝛ abſtractas:ꝛ hoc idē vult Cõmentator.

D Ad qõnem dõm ꝑmo ꝙ per ſe nõ ꝯ͛ decipi circa
qd̃ quid eſt. Et cã eſt.potentia cogno-
ſcitiua nãlis nõ decipit̃ circa ꝓp͛ obiectũ:ꝛ hoc qñ po⁹
eſt in tali diſpõne in qua nata eſt cognoſcere.ꝛ ſilr obm:
ſed intellectus eſt po⁹ cognoſcitiua nãlis:ꝛ qd̃ quid eſt ꝓ-
priũ obm eius.ģ nõ decipit̃.maior ꝓbat̃:qꝛ ſenſus eſt po-
tentia cognoſcitiua nãlis:ꝛ nõ decipit̃ circa ꝓp͛ ſenſibi-
le qñ eſt in tali diſpõne vtrũqꝫ in qua ħ natũ eſt cogno-
ſcere ꝛ illud cognoſci:ꝛ ſic etiã quelꝫ po⁹ nãlis actiua ap-
proximata paſſo qñ vtrũqꝫ eſt ſub tali diſpoſitione:in q̃
natũ eſt hoc agere illud pati.tunc ex neceſſitate hoc qdeꝫ
agit.illud ꝟo patit̃.minor pꝫ:qꝛ intellectus eſt po⁹ nãlis
Tex.cõ.21 cognoſcitiua:ꝛ qd̃ quid eſt:eſt eius obm:vt pꝫ.3.de aīa.ģ
nõ decipit̃ circa ipſuꝫ per ſe qñ vtrũqꝫ eſt in tali diſpoſi-
tione in qua natũ eſt hoc mouere:illud moueri.℃ Scdo E
dõm:ꝙ per accidēs hñ ꝯ͛ deceptio circa qd̃ qd eſt. Et cã
eſt:ſicut ſe hꝫ ſenſibile ꝓp͛ ad ſenſum:ita intellectus ad
ꝓp͛ itelligibile:ꝛ qd̃ quid eſt:hec eſt manifeſta ex dictis:
ſed ſenſus decipit̃ per accñs circa ꝓp͛ obm:ſicut cũ orga-
nũ eſt indiſpoſitum:qꝛ lingua in febricitante qd̃ eſt dulce
iudicat amarũ.Etiã medio ente indiſpoſito:qꝛ ſic viſus
aliqñ qd̃ eſt albũ iudicat rubeũ:vt aere ente nubiloſo.ſi-
milr cũ nõ eſt debita diſtãtia ſenſibilis ad ſenſuꝫ decipi-
tur:ſicut viſus ſolē qui eſt maior tota terra iudicat peda-
lē:qꝛ nõ eſt debita diſtantia.Et hoc tangit Themiſtius
2⁹ de aīa.ſic etiã itellectus circa qd̃ qd eſt per accidēs põt
decipi.Et hoc ꝯ͛ duplr.vno mõ in cõponēdo qd̃ qd eſt:
qꝛ errat in cõponēdo ꝑtes incõpoſſibiles vt aīal rõnale
F quadrupes.Alio mõ applicatione qd̃ quid eſt ad diffini-
tũ:qꝛ aliqñ qd̃ qd eſt:eſt bene ordinatũ in partibus:ꝛ ap-
plicat̃ ad alienũ diffinitum:vt animal rõnale mortale ad
aſinũ:ꝛ iſtud eſt per accidēs:qꝛ quando qd̃ quid eſt bene
eſt ordinatũ in partib⁹:ꝛ ad ꝓp͛ diffinitũ applica͛ nũqꝫ
decipit̃ circa ipſum.℃ Tertio dõm:ꝙ circa ſubſtantias
abſtractas nõ ꝯ͛ deceptio.Et cauſa eſt.Circa illud nõ eſt
deceptio:cuius nõ eſt aliquid ignorare ꝛ aliquid ſcire:qꝛ
deceptio eſt habitus erroneus per quē aliquid ſcimus de
re ꝛ aliquid ignoramus:ſed ſubſtantiarũ abſtractarũ nõ
eſt aliquid ignorare ꝛ aliquid ſcire:qꝛ non poſſumus ali-
quid ignorare de ſubſtantijs abſtractis ꝛ aliquid ſcire:cũ
oīno ſint ſimplices ꝛ indiuiſibiles.vñ vel ſimplr ſcimus
eas vel ſimplr ignoramus.Et nõ eſt ignorantia diſpoſi-
tionis:ſed negationis.vñ Ariſt.dicit:ꝙ ipſa ſimplicia in- Tex.c.22.
telligere ſine cõpoſitione reali eſt verũ:ſed nõ intelligere
ea eſt ignorãtia:ſed nõ eſt falſum:nec deceptio que fit per
compoſitioneꝫ vel diuiſionē:ſed eſt ignorantia:ſed non
eſt nobis qualis eſt cecitas.i.per ꝑuationē potentie remo-
te ꝛ receptiue:qꝛ habemus intellectũ per quē eſt poſſibi- G
le nobis eas intelligere:ſed cecus dicit̃ per ꝑuationē po-
tentie nãlis ꝛ remote ad videndũ:ꝛ ſic nos habemus po-
tentiaꝫ ad videndum ꝛ cognoſcendũ ſubſtantias abſtra-
ctas:lꝫ nõ niſi quãdo intellectus fuerit preparatus ꝑ oīa
ſpeculabilia ꝛ cõiungetur ei intellectus agens vt intelle-
ctui adepto.Et addit ꝙ cecitas ſic ſe hꝫ ad colorem:ſicut
aliquis oīno nõ habens intellectũ ad ſubſtantias ſepara-
tas.vnde tunc eſſet ſimile:ſicut eniꝫ aſinus nõ habēs in-
tellectũ hꝫ ſe ad ſubſtantias ſeparatas:ſic cecus ad colo-
reꝫ:qꝛ vtrobiqꝫ ꝑuata eſt potentia remota ad obiectũ:ſed
ſic non eſt de hoīe:quia lꝫ in ꝑncipio nos nõ ſimus in po-
tentia ꝓpinqua ad intelligenduꝫ ſubſtantias abſtractas:
tamen habemus potentiã remotaꝫ vt intellectũ per quē
poſſibile eſt nobis habere cognitioneꝫ abſtractorum. Et
ex iſta litera Ariſto.capit̃ ſolutio queſtionis quã mouet Tex.cõ.36
Ariſto.3.de anima.vtrũ intellectus cõiunctus magnitu-
dini poſſit intelligere ſubſtantias ſeparatas:quia Ariſto. H
vult:ꝙ ſic:qꝛ intellect⁹ nõ hꝫ ſe ſic ad cognoſcēdũ ſubſtã-
tias ſeparatas:ſicut cecitas.℃ Notãdũ diligenter ꝙ Cõ-
mentator hꝫ hic lrãm affirmatiuã.vñ dicit:ꝙ de ſubſtan-
tijs abſtractis accidit ꝑuatio virtutis:que eſt ignorantia
tñ.Et hoc eſt in virtute rationali:ſicut cecitas in oculo:ꝛ
addit Cõmentator:ꝙ Ariſto.innuit per hoc ꝙ nõ intelli-
gere res ſeparatas per intellectuꝫ humanũ eſt in intelle-
ctu noſtro ſimile cecitati in oculo anteqꝫ perficiat̃ intelle-
ctus:ꝛ ſic videt̃ ꝙ litera cõmenti ꝯtradicat litere noſtre:
quia nos habemus negatiuã:Cõmentator affirmatiuam.
Dicendũ eſt ꝙ nõ eſt cõtradictio:quia vtraqꝫ litera põt
exponi ad verũ intellectũ.ꝑma litera negatiua.ignoran-
tia nõ eſt qualis cecitas:referenda eſt ad potentiam natu-
ralem remotã:qꝛ habemus potentiã vt intellectum per

I quē nos possumus itelligere separatā:sed cecus nec poēb
tiā ppinquā:nec remotā hꝫ ad colores. Sed lrā cōmētī:
vt pꝫ per eius expositionē:referē ad potentiā ppinquā
ꝛ acquisitā:qꝛ itellꝰ in pn° cōiunctionis cū corpe non hꝫ
potentiā ppinquā ad itelligēdū sepata:sicut cecus dicit
negatione potentie ppinque:sic intellectus in principio
habet negationem potentie propinque ad cognoscendū
substantias abstractas:sed non remote.

Ad rationes. ¶ Ad pmā.pꝫ ex dictis:qꝛ sensus circa ppriū sensibile nō decipitur
per se:sicut visuꝫ est:ꝫ per accidēs. ¶ Ad aliam. Dōm ꝙ
error in pncipiatis pōt puenire nō solū ex pncipijs in se:
sed ex pncipijs veris male cōparatis. vñ non est error in
pncipijs per se apud habentē intellectū dispositū:ꝫ pōt
fieri error apud itellectū indispositū:ꝛ hoc est p accidēs
ꝛ de hoc visuꝫ est in 2° huius. ¶ Ad aliā. Dōꝫ ꝙ 3ria ha
K bent fieri circa idē subꝫ ppriū.mō ppriū subꝫ veri ꝛ fal
si est cōpositio ꝛ diuisio itellectus:ꝛ ideo habent fieri cir
ca intellectū cōpositū ꝛ diuisū:ꝛ nō circa qd gd est:saltē
subiectiue. vñ ēt nō opꝫ ꝙ semp in quo est vnū 3rioꝶ:in
illo sit reliquū:qꝛ pōt esse vnū determinatū a nā:vt cali
ditas igni:cui nūꝙ̄ inest frigiditas:ꝫ aliqua ppositio cō
posita est semp vera:ita ꝙ nūꝙ̄ est falsa:sicut ppositio
affirmatiua necīa:vt deus est iustus. Aliqua ꝟo semp fal
sa:ita ꝙ nūꝙ̄ est vera:vt deꝰ est iniustus:sicut vult Ari.
Tex.cō.22 9° huius. vñ iste ppositiones determināt se ad vnuꝫ:alie
aūt aliqñ sunt vere aliqñ false:sicut cōtingētes.sort.sedet:
ꝛ circa tales verū ꝛ falsuꝫ habent 3rietatē pprie ꝛ nō cir
ca alias:sic intelligas de qd quid est:qꝛ intellꝰ semp per
se est verus circa qd quid est:ꝫ fiat deceptio ꝛ ignorātia
per accidēs. ¶ Ad aliā. Ad qd gd est. Cōcedit aīs.capiē
do qdditatē pro illo qd exprimit per diffinitionem:ꝛ qd
quid est pro diffinitione:sed negat 9ntia. ¶ Ad pbatio
nēꝫ:ꝙ abstractoꝝ est qd quid est. Dōm ꝙ nō est diffini
tio ipsoꝝ ppria que cōstet ex genere ꝛ drīa:qꝛ abstracta
L nō habent genus ꝛ drīaꝫ:ꝫ Porphyrius velit oppositū.
Et hoc est de nono libro.

¶ Finito nono. Incipit decimus. ¶ Qō. I.

¶ Unum quia multis modis dicitur ꝛc.

Tex.cō.p. 1.2. **Q**ueritur circa decimū librū. Et qa subdit Aristo. infra. Maxime ꝟo qd est metrū esse pmuꝫ. Utrum
vni qd est pn̄m numeri debeat rō mēsure.
¶ Arguit pmo ꝙ nō. Illud qd est mēsu
ra est pn̄m cognoscendi:qꝛ mēsura dꝫ esse
certissimū ꝛ notificare dꝫ mensuratū:sed
vnū nō est pncipiū cognoscendi aliud:qꝛ vnū hꝫ se ad nu
merū vt puatio ad habitū.mō puatio nō est pn̄m cogno
Tex.9.25. scendi habitū:sed econuerso:vt pꝫ.3.de aīa.ꝛ pmo.ḡ nō de
Tex.cō.85 beē sibi rō mēsure. ¶ Itē.si hoc esset:tunc in quocūqꝫ re
periret mensura:ꝛ vnū:sed hoc est falsuꝫ:qꝛ multa habēt
rationeꝫ mensure:ꝛ tamen nō sunt vnū.9sequentia pꝫ:qꝛ
M in quocūqꝫ inuenit posterius:ꝛ pus:sicut in quo inuenit
homo:ꝛ animal.ergo si ratio mēsure debeē vni pmo:tunc
in quocūqꝫ reperiret mensura:ꝛ vnū:cuꝫ mensura sit po
sterior vno. ¶ Item.mensura ꝛ mensuratuꝫ debent esse
Tex.cō.7. vnigenea:sicut pꝫ in hoc decimo:ꝫ vnū nō est vnigeneū
alicui:quia si esset vnigeneuꝫ hoc esset maxime numero:
sed hoc non potest esse:quia numerus est in genere quan
titatis:sed vnitas non est in genere.

Tex.cō.2. **Oppositum** vult Aristo. in predicta litera:ꝛ idē vult Cōmentator.

Dicendum est ad questionē:pmo ꝙ ratio mēsu re pmo ꝛ essentialr debeē vni:qd est

pncipiū numeri. Et causa est. Illi debeē rō mēsure pmo N
ꝛ essentialr quo cognoscitur pmo quātitas alicuius:quia
quantitati maxime debeē ratio mensure ꝛ pmo. vñ etiaꝫ
quātitas dicit esse ratio mensurādi.ergo per qd cognosci
tur quātitas alicuius:illi debeē pmo ꝛ essentialr ratio mē
sure:sed quātitas cuiuslibet cognoscit vno. vnde cōtinua
quātitas notificaē per discretā:discreta quātitas notifica
tur per vnum.ergo sibi debeē ratio mensure. ¶ Iteꝫ illi
debetur ratio mensure pmo ꝛ essentialr in quo inueniun
tur pmo cōditiones mensure:qꝛ in quo inueniunē condi
tiones essentiales alicuius:in eo inuenitur illa res:sicut in
quo inueniunē cōditiones essentiales hominis in eo inue
nitur hō:sed hoc est vnū. Unde.3.sunt cōditiones requi
site ad mensurā. Una est ꝙ sit certissimū:cū mensura de
O beat notificare mensuratū:ꝛ hec cōditio debeē vni:quia
vnū est certissimū inter omnes quātitates:cum notificet
numerus 9tinuū quātitatem. ¶ Scōa cōditio ꝙ mensura
sit indiuisibilis ꝛ minimū vel simpliciter vel ꝟm institu
tionē nostrā. Unde dicit Cōmentator.5.huius:ꝙ res non Com.12.
mensuraē pmo ꝛ essentialiter:nisi per illud qd est indiui
sibile in eis:ex quo cōponuntur:etiaꝫ mensura debet esse
minimū qd dꝫ habere se sic ꝙ nihil possit addi vel auser
ri qd nō lateat nos. vt vult Aristo. in litera.mō hoc maxi Tex.cō.2.
me debeē vni:qa simpliciter est indiuisibile:vt pꝫ in 5°. Tex.cō.12
Et est minimū:quia nihil pōt auferri vel addi qd non la
teat:qd nō inuenit in magno:qꝛ aliquid pōt auferri a ma
gno vel addi ad ipsuꝫ:qd tñ latet. ¶ Tertia conditio est
ꝙ mensura sit vnigenea mensurato:ꝛ hoc vult Arist.4.
physicoꝝ vbi dicit:ꝙ metrū nō est extra genus mensura Tex.9.119.
ti:sed aut multa metrū totū. Modo ista cōditio debetur
vni:qd est pncipiū numeri:qꝛ numerꝰ nō est nisi plures
vnitates essentialr:vt patet. ¶ Itē.qd est pmū in genere:
hoc est mensura posterioꝝ:qꝛ pmū in vnoquoqꝫ genere
dꝫ esse metrū ꝛ mensura alioꝝ:vt dicit in isto.10.ꝫ vnitꝫ Tex.cō.7.
in genere quātitatis est pmū:qd pbatur:qꝛ pmū in gene P
re quātitatis vel est vnū vel multa vel punctum:hec est
manifesta:per sufficientē diuisionē:sed punctū nō est pm̄:
cū addat supra vnitatē positioneꝫ:qꝛ punctuꝫ est vnitas
posita. Nec etiā multa sunt pm̄. Quia si multa essent pmū:
tunc vnū esset posterius multo:ꝛ sic multū nō cōponere
tur ex vno:nec ipsuꝫ participaret:qꝛ pus non cōponit ex
posteriori:nec ipsuꝫ participat.mō hoc est falsuꝫ:qꝛ mul
titudo participat vno ꝛ cōstituit ex vno:aliogn pcedere
tur in infinitū.si nō fieret resolutio multitudinis:quia sic
multuꝫ cōponereē ex multo:ꝛ illud iterū ex alio multo:ꝛ
sic in infinitū. ¶ Scōo dōm:ꝙ rō mensure ab vno trās
lata est ꝛ diminuta ad oēs alias mēsuras. Et cā est. Ab il
lo trāsfert ꝛ deriuaē mēsura ad alias mēsuras quo vnū
qdqꝫ cognoscit:cū mēsura sit rō cognoscēdi aliā:sed per
vnū numerale mēsura in alijs cognoscit:qꝛ dicit Aristo.
metrū in grauitate:ꝛ vna pma grauitas est metrū in gñe
grauitatū:ꝛ vna velocitas pma est metrū velocitatum:ꝛ
vna pma substātia est metrū in gñe substāꝝ:ꝛ sic de alijs.
¶ Itē.a quo in alijs deriuaē indiuisio est mēsura:qꝛ mē Q
sura dꝫ esse indiuisibilis:ꝫ ab vno qd est pn̄m numeri ac
cipit idiuisio in alijs. Uñ aliqd est idiuisibile simplr vt
vnitas. Aliqd est idiuisibile ꝟm institutionē:qd est simile
vnitati numerali:vt in quali ꝛ quāto:qꝛ aliqñ accipimus
quātitatē que nō est simplr idiuisibilis:vt linea pedalis:qꝛ
9tinuū diuidit in infinitū:sed est idiuisibile ꝟm nostrā insti
tutionē:ꝛ sic ponit metrū:ꝛ sic intelligas de alijs. Et hoc
dꝫ itelligi de illis que sūt quāta vel in quātitate ꝛ corpibꝰ:
qꝛ forte rō mēsure in imālibꝰ est vnitas essentialis:cū ēt
numerus essentialiū sit ex vnitatibꝰ essentialibꝰ:sicut nu
merus mālium est ex vnitatibꝰ que sunt pn̄m quātitatis.

A **Ad rationes.** ¶ Ad p̄mū cõcedo maiorē: quia mensura dȝ esse p̄n^m cognoscendi mensurati. Et tu dicis: ꝙ vnitas ⁊c̃. negat̃: ad ꝓbationē vnitas dicit ꝑuationē. Dōm ꝙ vnitas pōt ꝯsiderari du/ plr. vno mō quo ad nām subiectā indiuisioni: ⁊ illud si/ gnificat̃ noīe p̄ncipal'r vnitatis: ⁊ sic vnitas nō dic̃ ꝑua/ tionē: nec indiuisionē. Alio mō pōt ꝯsiderari quo ad idi/ uisionē que est posterior diuisione: ⁊ sic nō est p̄n^m cogno scendi. vñ etiā illa indiuisio est extra eius signatū: ȝ ꝯno/
B tat. ¶ Ad aliā. si vnū haberet ⁊c̃. negat̃ ꝯñtia. Ad proba tionē. vbi inuenit̃ posteri⁹ ⁊c̃. Cõcedit̃ in dictis vniuoce ⁊ essentialr ordinatis: sed in dictis analogice: nō opȝ. vñ si rō mensure vniuoce reperiret̃ in vno: ⁊ in alijs generi/ bus: tunc bñ ꝯcluderet: sed sic nō est: q2 rō mensure debe/ tur vni ⁊ alijs generibus analogice: q2 per p̄us vni ⁊ po/ steri⁹ alijs. vñ vbi inuenit̃ rō mẽsure: nō opȝ ponere vnū qđ est p̄ncipiū numeri: ȝ sufficit aliqđ ꝓportionale q̄tū ad rōnē indiuisionis: sicut calidum est posteri⁹ igne: ⁊ tñ nō opȝ ꝙ vbi sit calidū ꝙ ibi sit ignis ſm v̄tutē vel ſm refractionē. ¶ Ad aliā. Cõcedit̃ maior de mẽsura intrin seca ꝙ sint vnigenea. i. ad idē genus pertineāt: nō ꝙ am/ bo ponant̃ ꝑ se in genere: sed vnū reductiue: ⁊ sic est vnū in genere quātitatis. vñ magis loquendo veridice posset dici ꝙ vnū sit mensura vnitatis: q2 idē est ꝙ vnitas sit p̄ncipiū numeri ⁊ vnitatū: ⁊ nō differūt ſȝ reȝ: ȝ aliqua/ liter differūt: q2 vnitates sex magis explicite important
Tex.cõ.2. mensurā q̄ numerus senarius. ¶ Questio. II.

C **Consequenter** queratur adhuc cir/ ca eandē p̃tē. Utrū minimum in vnoquoqȝ genere sit mensura oīuȝ illius generis. ¶ Arguit̃ p̄ ꝙ nō. Mo/ tus p̄mus est mensura oīuȝ motuū ⁊ non est
Tex.cõ.61 ⁊ infra: minimus. ergo ⁊c̃. maior est nota. ex. 8. phys. ⁊ 2° celi. ma ior ꝓȝ: q2 motus p̄mus est mot⁹ maxie mobilis. ḡ est ma/
Tex.c.28. ximus ⁊ nō minimus: cū vltima sphera sit maxima ⁊ cō/ tineat oēs alias. ḡ ⁊c̃. ¶ Itē. dualitas est p̄mus numer⁹ par: ⁊ minimus: q2 in ipsa inuenit̃ p̄ma paucitas: ⁊ ꝑ ꝯñs p̄ma multitudo ⁊ p̄m⁹ numerus: ⁊ per ꝯñs erit minimus: sed nō est mẽsura oīuȝ alioꝝ: q2 dualitas aliquotiēs sum pta nō reddit oēm numerū: ⁊ tñ est de rōne mẽsure. ḡ ⁊c̃. ¶ Itē. mensura ⁊ mensuratū debēt esse vnigenea ex isto
Tex.cõ.7. 10. sed in ꝯtinuis minimū nō est vnigeneū cū alijs: q2 mi/ nimū est indiuisibile: sicut punctum: alia aūt diuisibilia: quare nō possunt esse vnius generis.

Tex.cõ.2. **Oppositum** vult Aristo. in predicta litera: ⁊ Cō/ mentator ⁊ expositores: ꝙ minimū in vnoquoqȝ genere est mensura oīum aliorum.

Dicendum est ad q̄ōnē: ꝙ minimuȝ in vnoquo/ qȝ genere est mensura oīum alioruȝ: ⁊ causa est. ¶ Illud est mẽsura oīuȝ alioꝝ qđ in se est cer
D tū ⁊ certissimū: q2 dicit Arist. ꝙ mẽsura est illud quo cer/ te cognoscimus q̄titatē vniuscuiusqȝ ꝓpter hoc de rōne mensure est certitudo: q2 minimū est certissimū oīuȝ illi⁹ generis: q2 minimū in vnoquoqȝ genere est certissimuȝ: ⁊
Tex.cõ.3. hoc ꝓbat Aristo. in lr̃a: q2 certissimū in vnoquoqȝ genere est a quo nō pōt fieri subtractio ⁊ additio latens: imo cū aliqđ addit̃ vel subtrahit̃ statim est manifesta subtractio vel additio: sed tale est minimū: q2 minimo non pōt fieri additio: nisi statim manifestet̃: nec subtractio. ḡ est certis/ simū: ⁊ per ꝯñs est mensura oīuȝ illius generis. ¶ Scđo dōm est ꝙ illud minimū nō est semꝑ simplr minimum. Et cā est. Illud qđ est diuisibile nō est minimū: q2 mini/ mū est idiuisibile: qđ ḡ est diuisibile nō est minimuȝ: sed mensura aliqñ est diuisibilis: q2 aliqñ accipimus mẽsurā lineā cubitalē vel pedalē: que est diuisibilis: ⁊ hoc est mi/ nimū ſm nostrā institutionē: ⁊ hoc expresse vult in illa li/
E tera. Nō semꝑ aūt nuō vnū metrū: ⁊ postea subdit. Quia
Tex.c.14. qđ p̄^m singulariū indiuisibile nō simplr aūt oē indiuisibile: vt pes ⁊ vnitas. Ex qua litera accipit̃ ꝙ duplex est mini/ mū: qđdā est minimuȝ simplr: sicut vnitas in discretis q̄ est mẽsura. Aliud est minimū ſm nostrā institutionē: sicut mensura accipit̃ in cōtinuis: qđ est simile vnitati numerali: sicut aliqñ accipimus quātitatē aliquā que nō est simplr indiuisibilis vt pedalis linea est diuisibilis: q2 ꝯtinuum semper diuiditur: sed est indiuisibilis ſm nostrā institu/ tionē: ⁊ sic etiaȝ est de alijs mensuris vt de vlna.

Ad rationes. ¶ Ad p̄mā: motus p̄mus ⁊c̃. Con/ cedit̃. Tu dicis: ꝙ est maximus. si referat̃ ad subȝ in quo est: sed si referat̃ ad tēpus mensu/ rans: sic est minimus: q2 motus p̄mus est velocius ⁊ velo
F cissimū mensurat̃ minimo tpe: ⁊ hoc est verum respectu alioꝝ tēpoꝝ que mensurant motus aliorum orbiuȝ. Uel posset dici: ꝙ est minimus. i. simplicissimus: q2 p̄mū mo bile tñ vno motu mouet̃ regulari: sed alij orbes mouen/ tur pluribus motibus. ¶ Ad aliaȝ. dualitas est minim⁹ numerus par. Conceditur. Tu dicis: ꝙ dualitas ⁊c̃. Dōm ꝙ dualitas mensurat omneȝ numerum vel per se vel ali/ quo assumpto: ⁊ tamen dicit̃ mensura aliquotiens ⁊c̃. Di/ cenduȝ ꝙ verū est de mensura aliquota: quia illa aliquo/ tiens sumpta reddit totuȝ precise: sed nō est veruȝ de mē sura nō aliquota: quia illa aliquotiens sumpta nō precise reddit totū: ȝ vel abundat vel deficit. ¶ Ad aliā. ꝙ mē/ sura ⁊ mensuratū debent esse vnigenea. Concedit̃ intelli/ gendo ꝙ pertinet ad idē genus: siue hoc reductiue siue ꝑ se. vnde aliquando mensura ⁊ mensuratuȝ per se ponunt̃ in genere eodeȝ: sicut cū quātitas mensurat q̄titateȝ: ali/ quādo mensuratuȝ ponitur per se in genere: sed mensura non: nisi per reductionem: sicut p̄ncipiuȝ ponitur in pre/
G dicamento per reductioneȝ ad p̄ncipiatuȝ: sicut se habet
Tex.cõ.2. vnitas ad numerū. Et hec de q̄ōne. ¶ Qō. III.

Consequenter queratur adhuc cir/ ca eandē p̃tē. Utrū illud qđ est mensura in aliquo genere sit p̄^m ⁊ causa alioruȝ que sunt in illo genere. ¶ Argr̃ p̄mo ꝙ non. Unum est mensura numeri: vt dictuȝ est: sed tñ vnū nō est p̄ncipiū multitudinis: q2 vnū ⁊ multa opponunt̃: q2 vnū oppositoꝝ nō est p̄ncipiuȝ al terius. ergo ⁊c̃. ¶ Itē. mẽsura dȝ esse pars mensurati: ita ꝙ aliquotiens sumpta reddit mensuratū: sed punctus est primū in genere quātitatis: ⁊ tñ non est pars quantitatis: nec aliquotiens sumptus reddit quantitatē. ergo p̄^m non est mensura alioꝝ. ¶ Iteȝ. p̄ma cā est mensura oīuȝ sub/
Cōmē. 7. stantiarū: vt vult Cōmentator in isto. 10. sed p̄ma causa nō est in aliquo genere: vt oēs ꝯcedūt. ḡ illud qđ est men/ sura alioꝝ nō est p̄mū ⁊ causa in suo genere.

Tex.cõ.2. **Oppositum** vult Aristo. in predicta litera: qui vult ꝙ mẽsura sit p̄^m oīuȝ illi⁹ gñis. Et hoc idē vult Cōmētator ⁊ alij expōnētes Aristotelē.

H **Dicendum** ad questionem: ꝙ mensura in aliquo genere est p̄mū ⁊ causa oīum in illo genere. Et causa est. In quolibet genere est vnum perfe/ ctissimuȝ: quod est causa oīum que sunt in illo genere: q2 duo non possunt esse perfectissima in eodeȝ genere: quia impossibile est in eodem genere esse duas species equali ter perfectas: sed illud est primum ⁊ mensura omnium: quia primum ⁊ perfectissimum conuertuntur. ergo ⁊c̃. ¶ Item. illud qđ est post p̄mum vel est causatū vel non causatū: ⁊ hec est manifesta per sufficiētē diuisionē: ȝ nō pōt dici ꝙ nō sit causatū: q2 sic esset p̄mū: ⁊ per ꝯsequens duo p̄ma essent in eodeȝ genere qđ est impossibile: q2 qđ

I per supabūdantiā dī vni soli cōuenit: vt dī. 3. topi. ḡ illud
erit causatū. Ex hoc vlteri⁹: si est causatū vel est causatū
ab aliquo eiusdē generis vel ab aliquo alteri⁹ gñis: p suffi
cientē diuisionē: sʒ nō pōt esse cātū ab aliquo alteri⁹ gene
ris: qꝛ sic cā ꝛ cātū nō cōuenirēt in genere: qḋ est falsuʒ. ḡ
est causatū ab aliquo eiusdē gñis: ꝛ hic nō pōt eē nisi pⁱᵐ:
qꝛ si ponereť aliqḋ posterius aliquo illud causareť: tunc
quereret de illo posteriori: sicut pus: vel est causatuʒ vel
nō causatū: nō pōt dici ꝙ nō sit causatū: qꝛ sic esset pmū
vt deus: imo vt pus ꝛ essent duo pma in eodem genere. si
aūt est causatū: tunc est causatū ab aliquo eiusdē generis
vel alterius: ꝛ sic in ifinitū: vel erit dare pᵐ qḋ sit cā ꝛ mē
sura oium alioꝝ. vñ iste cōuertunť: si est pᵐ ꝛ causa. ḡ est
mensura: ꝛ ecōuerso. ¶ Notandū tñ ꝙ duplex est men
K sura ꝛ pmū. Quedā est mēsura intrinseca: sicut mā ꝛ forᵃ:
que sunt pncipia cognoscendi reꝫ: ꝛ cā rei intrinseca. Alia
est mensura extrinseca: sicut finis ꝛ efficiens: ꝛ sicut dicit
Comē.7. Cōmētator: ꝙ est dare pmū efficiens ꝛ finē vt pmā cām:
qḋ est mensura oiuʒ extrinseca: ꝛ fm appropinquationeʒ
vel remotionē ab ipso omnia dicuntur magis vel minus
perfecta: qꝛ qḋ est propinquius ei magis est perfectum: ꝛ
qḋ est remotius ab eo minus est perfectum.

Ad rōnes ¶ Ad pmā. vnuʒ est mensura numero
ruʒ ꝛc. Cōcediť. mensura intrinseca. Et
tu dicis: ꝙ vnū nō est pncipiū multoꝝ: qꝛ sunt opposita.
Dōm ꝙ vnū capiť dupl'r. vno mō fm formā ꝛ speciē p
priaꝫ: ꝛ fm cōpletionē ꝛ perfectionē eius: ꝛ sic vnū oppo
niť multo ꝛ nō ꝯstituit ipsuʒ. Alio mō nō fm spēʒ ꝛ for
mā ppriaꝫ: sed fm ꝙ est pars: ꝛ includitur in multo: ꝛ nō
fm ꝙ vnuʒ habet cōpletionē: ꝛ sic vnū cōstituit multa: ꝛ
poniť sile. Corpus dupl'r accipiť. Uno mō fm formaꝫ ꝛ
specieꝫ ppriā vt opponiť aiato: sicut corpus qḋ est lapis
hꝫ formā ppriā ꝛ cōpletionē per se: ꝛ sic nō cōstituit ani
L matū. Alio mō capiť nō fm cōpletionē ꝛ formā ppriā:
sed inqꝫtū est pars aiati: ꝛ est in potētia ad vlteriorē per
fectionē: ꝛ sic cōstituit corpus. ¶ Ad aliaꝫ. Mensura dꝫ
esse pars. Dōm ꝙ verū est. si est mensura intrinseca: tunc
est pars essentialis vel q̄ntitatiua. Et tu dicis: ꝙ punctum
est pᵐ ꝛ nō est pars. Dōm ꝙ punctū est ps linee nō q̄nti
tatiua: sed essentialis: qꝛ linea cōponiť ex lōgitudie tanq̄
ex mā: ꝛ ex duob⁹ punctis terminantib⁹ tanq̄ ex forᵃ. vñ
Caᵒ de p se. etiā dicit Aris. pmo posterioꝝ: ꝙ subā coꝝ est ex his: ꝛ lo
quiť de linea: que est ex punctis tanq̄ ex ptibus essentia
libus. ¶ Ad aliā. pma causa ꝛc. Conceditur. ꝙ sit mensura
extrinseca: vt pus visuꝫ est: ꝛ videť in sequētibus. Et tu di
cis: ꝙ nō est in genere. Dōm ꝙ est in genere sube per re
ductionē: sꝫ non per se: ꝛ hoc sufficit ad hoc ꝙ aliqḋ sit in
genere per reductionē ꝙ sit mensura. vñ nō opꝫ ꝙ men
sura ꝛ mensuratū per se sint in genere: sed sufficit ꝙ vnuꝫ
sit in genere per reductionem. ¶ Questio. IIII.

Tex.cō.5. ¶ **Et sciam metruꝫ rerum dicimus ꝛc.**

M **Q**ueritur circa hanc partē. Utrū scien
tia ꝛ sensus sint mēsure reꝝ.
¶ Et arguiť pmo ꝙ sic. Illud est mēsura re
ruꝫ: per qḋ alia cognoscuntur: qꝛ mensura dꝫ
esse pⁱᵐ cognoscendi mensuratū: sed per sciē
tiaꝫ ꝛ sensuꝫ alia cognoscunť: qꝛ per sensuꝫ cognoscuntur
oia sensibilia: ꝛ per intellectū oia intelligibilia. vt pꝫ. 3. de
Tex.c.37. aia. ḡ ꝛc. ¶ Itē. illud est mēsura alioꝝ: qḋ est pⁱᵐ coꝝ: qꝛ
mensura est pncipiū ꝛ causa alioꝝ: vt pus visuꝫ est: sed in
tellectus ꝛ scia est pⁱᵐ oiuꝫ alioꝝ: qꝛ scia ꝛ intellectus di
uinus sunt pncipia oiuꝫ nālium: ꝛ scia ꝛ intellectus human⁹
sunt pncipia oiuꝫ artificialiū. ḡ intell's est mēsura rerum.
¶ Item. veritas pmo est in intellectu. pmo peri herme
nias. ꝛ. 6. huius. ḡ intellectus est mēsura oiuꝫ reꝝ: qꝛ sicut Tex.cō.8.
aliquid se hꝫ ad esse veruꝫ: ita ad esse: qꝛ ens ꝛ verum cō N
uertuntur. modo in quo aliquid habet pmo esse: illud est
causa eius: ꝛ per ꝯsequens mensura.

Oppositum vult Aristo. in litera. vbi reprobat Tex.cō.5.
opiniones alioꝝ q voluerūt ꝙ sciē
tie ꝛ sensus essent mensure reꝝ: ꝛ idē vult Cōmentator.

Dicendum est ad qōnē: ꝙ scie ꝛ sensus non sunt
mensure reruꝫ: sed res sunt mensure
scientie ꝛ sensus. Et hoc pbať per rōnē Aristo. Illud est
mensura alterius: qḋ est pⁱᵐ cognoscēdi ipsuʒ. ista est ma
nifesta ex dictis: sed res sunt pⁱᵐ cognoscendi intellectū
ꝛ sensuꝫ verū vel falsuꝫ: qꝛ dicit Aris. ꝙ ppter nos existi 9ᵒ meta⁰.
mare te esse albū nō pp hoc tu es albus: sed pp hoc ꝙ tu T.cō.21.
es albus existimatio ꝛ scia est vera qua existimam⁹ ꝛ sci
mus te esse albū. vñ dicit Aris. ꝙ nobis accidit: sicut si ali
quis se mensuret per cubitū: tunc cognoscimus quāti su
mus: ꝛ tunc nos putamus cognitionē nr̄aꝫ esse mensuraꝫ
huius: sed hoc nō est verū: sꝫ mēsura est quātitas cubita O
lis: ꝛ hoc p adycere ad tātū nostri. i. ꝙ cubit⁹ applicetur
ad nos: sicut nos cognoscimus alia entia p sciaꝫ putam⁹
esse causaꝫ ꝛ mēsurā alioꝝ: sed hoc nō est: qꝛ scibilia plus
mensurant sciaꝫ: qꝛ scia causať a scibilib⁹ ꝛ sensus mēsu
ratur a sensibilibus. ¶ Itē. ꝛ est rō Cōmētatoris. si scien Com.5.
tia ꝛ sensus essent mensure reꝝ: tunc res extra aiaꝫ depē
derent a reb⁹ in aia. qḋ est falsuꝫ. ꝯña pꝫ: qꝛ dicit Cōmē
tator. si nō esset dignius vt entia mensurent sciaꝫ ꝛ sensū
q̄ vt ista mensurent entia: nō eniꝫ est mēsura nisi sint en
tia: tunc sequereť ꝙ illud qḋ est extra aiaꝫ dependeret in
esse ab eo qḋ est in aia. ¶ Notādū diligēter: ꝙ metrū pᵒ
ꝛ pncipalr est in discretis vt vnitas nūeralis ppriissime
est mensura: sed fꝫ silitudinē metrū est diminutū ad alia
ab vnitate numerali: qꝛ mēsura pmo ꝛ pprie dicta dꝫ ha
bere tres ꝯditiones. Pmo ꝙ sit indiuisibilis simpl'r: quia
pp hoc maxie dī esse certa. Scđo reqriť ꝙ p eius repli
cationē aliquotiēs reddat totū: qꝛ si per replicationeꝫ ei⁹
nō redderet totū: tūc nō esset mēsura: qꝛ dicit Aristo. 4ᵒ P
phy. ꝙ metrū nihil dī esse extra mēsuratū: sed aut plu Tex.c.119.
ra metra totū. Tertio reqriť ad mēsurā pprie dictā ꝙ dꝫ
notificare mēsuratū. mō oēs iste tres cōditiones debenť
vnitati nūerali: vt pꝫ ex dictis: sꝫ fꝫ aliquā silitudinē trās
feruntť ad alia. ḡ opꝫ ꝙ sit aliqua silitudo inter vnitateꝫ
numeralē ꝛ alias mēsuras. vñ quelꝫ aliarū mēsurarū opꝫ
ad minus vnā 3ᵐ cōditionū hēe. mō aliqua mensura est
que per replicationē eius aliquotiēs reddit totū: sꝫ nō sit
simpl'r indiuisibilis: vt vncia que est mēsura ponderuꝫ.
sil'r gnālissimū dī esse mēsura alioꝝ in pdicato: nō ꝙ p eius
replicationē reddat alia iferiora: sꝫ qꝛ est pⁱᵐ cognoscen
di alia: ꝛ sic de alijs. ¶ Nota tñ ꝙ scia ꝛ sensus dīr men
surari a scibili nō mēsura quātitatiua: sed mensura perfe
ctionis: qꝛ in veritate quāto scibile est nobilius ꝛ pfecti⁹:
tanto scientia nobilior ꝛ perfectior.

Ad rationes. ¶ Ad pmā. Illud est mēsura ꝛc. Q
Dicēdū ꝙ aliqḋ cognosci p aliud
dī: aut tanq̄ p potētiā cognoscitiuā: ꝛ tale nō est mēsura:
sꝫ plus ecōuerso cognitū est mēsura cognoscētis. Alio mō
aliqḋ cognosciť p aliud tanq̄ p pⁱᵐ ꝛ cāꝫ cognitiōis: ꝛ ta
le est mēsura. mō pᵒ mō res cognosciť p sensuꝫ ꝛ itellm: sꝫ
scđo mō itell's ꝛ sensus cognoscunť p res. ¶ Ad aliā. Il
lud est mēsura alioꝝ ꝛc. Cōcediť. Tu dicis: ꝙ intell's ꝛc.
Dōm ꝙ intellectus diuinus est causa oiuꝫ rerū nāliū: sed
plus econuerso. ḡ non est mensura naturaliū. ¶ Ad aliā.
veritas pmo est in itellectu. Dōꝫ ꝙ veritas equiuocatur
qꝛ vno mō accipiť p entitate manifestatiua sui apud in
tellectū: qꝛ nō est actu manifestans se apud intellectum:
sed tñ

A sed tñ bꝫ habitudinẽ: vñ et Cõmẽtator dicit in 2° physi
Te.cõ.47. coꝝ: ꝙ nullũ ens naturalr incognitũ est: ⁊ sic verũ est in reb⁹ extra aiaꝫ: q2 aptitudo manifestãdi rẽ est in re ⁊ non in itellu: ⁊ sic veꝝ ↄuertit̃ cũ ente. Alio mõ dĩ veritas a qua aliq̃s dĩ verus: q̃uis enĩ res nata sit manifestari apud itellm: nõ tñ aliq̃s est verus ſm eã: nisi sit cõformitas intellectus ad rem ſm cõpositionẽ vel diuisionẽ ↄceptũ: ⁊ h̃ mõ verũ nõ est formalr nisi in intellectu: lꝫ in re sit extra effectiue. ¶ Questio.V.

Te.cõ.7. ¶ Qđ quidem in omni genere vnũ est ⁊c̃.

Queritur circa hãc ptẽ: q2 infra subdit. q̃rendũ ipm ꝙ vnum sic: ⁊ in sba subaꝫ vnã ipm vnũ. Utrũ p̃° causa: sicut deus sit mẽsura oĩuꝫ in gñe sube. ¶ Et argui
B t̃ ꝙ nõ. Mẽsura dꝫ eẽ notior mensurato: q2 mẽsura no-
Te.cõ.p. tificat mẽsuratũ: sed p̃° causa nõ est notior substãtijs. 2° huiꝰ: q2 sube abſtẽ minime nobis sunt note: quia sicut ibi dĩ: sicut se hꝫ oculus noctue ad lumẽ solis: ita se hꝫ intellectꝰ noster ad manifestissima in nã. i. ad subas abſtas. g̃ ⁊c̃. ¶ Itẽ mẽsura aliquotiẽs replicata reddit totũ: sed prima cã aliquotiens replicata nõ reddit totũ: q2 deꝰ replicatus nullã subam reddit: cũ sit oĩno abstractus.

Te.cõ.7. Oppositũ vult Arist. in p̃dicta lr̃a. vbi vult ꝙ in gñe sube sit dare subam vnaꝫ que
Cõ.7. est mẽsura oĩuꝫ: ⁊ dicit Cõmẽtator ꝙ h̃ est p̃ma causa.

Dicẽdum est ad q̃õnẽ: ꝙ p̃ma cã nõ est mẽsura intrĩseca ⁊ ꝓprie dicta. Et cã est. Ad mẽsurã intrinsecã ⁊ ꝓprie dictã reqrunt̃ tres ↄditiones. Primo reqrit̃ ꝙ sit idiuisibile simplr: q2 pp h̃ mensu-
C ra dꝫ eẽ maxime certa. Scõo reqrit̃: ꝙ per eius replicationẽ aliquotiẽs reddat totũ: q2 aliter nõ est mẽsura: q2
Te.cõ.119. dicit Ar. 4. physi. ꝙ metrũ nihil aliud vĩ extra mensuratũ: sed aut plura metra totũ. 3° reqrit̃: ꝙ notificet mẽsuratũ: vt prius visũ est. ¶ Ex h̃ argoit̃. Illõ nõ est mẽsura ꝓprie dicta ⁊ intrĩseca qđ nõ hꝫ ↄditiones reqsitas ad mẽsurã: ⁊ h̃ est manifesta: sed p̃° causa nõ hꝫ oẽs ↄditiones reqsitas ad mẽsurã: q2 ille sunt. 3. vt iã visum est. Et p̃° cã nõ hꝫ: q2 p eius replicationẽ nullã subaꝫ reddit: que tñ est vna ↄditionũ: vñ mẽsura ꝓprie sic tñ debet̃ vnitati nũerali: ⁊ ab ipsa trãslata est ad alia ſm aliquaꝫ siĩtudinẽ reptã. Etiã p̃ma cã est abſta ab oĩbꝰ substãtijs. g̃ nõ est mẽsura intrĩseca. ¶ 2° dõm: ꝙ est mẽsura extrĩseca ⁊ ſm siĩtudinẽ. Et cã est. Illud est mẽsura saltẽ extrinseca: ⁊ aliquo mõ qđ hꝫ aliq̃ ↄditionem mẽsure: ista est manifesta: lꝫ p̃ma cã hꝫ aliq̃ ↄditionẽ mẽsure: q2 p̃° cã est simpliſſima cũ sit simplr idiuisibilis: ⁊ extra oẽm ma
Com.7. gnitudinẽ: vñ dicit Cõmẽtator in p̃dicta lr̃a. ꝙ cũ ↄiunctũ fuerit huic ꝙ p̃° cã est simplicissima ꝙ declaratũ est in physicis p̃mũ motorẽ eẽ eternũ ⁊ abstractũ ab omni
D mã. Et cũ declarauit post in isto. 12. ꝙ h̃ nõ solũ est p̃mũ tãq̃ motor: sed tãq̃ forma ⁊ finis: declarabit̃ ꝙ illõ est veꝝ ⁊ vnũ de quo declaratũ fuit: ꝙ est p̃mũ sube: sic dclaratũ est in isto, supple in isto. 12. ꝙ est actus vl̃timus non admiscet̃ poĩ oĩno: ⁊ sic vult Cõmẽtator. ꝙ p̃° causa sit mẽsura oĩum subarũ cũ sit p̃mũ oĩuꝫ subaꝝ: ⁊ dꝫ itelligi: sicut p̃us dcm̃ est: ꝙ est mẽsura extrĩseca. ¶ Nõndũ est ꝙ sanctus Tho. inebit̃ ↄ Cõmẽtatorẽ in h̃ ꝙ dicit p̃mũ motorẽ eẽ metrũ oĩuꝫ subaꝝ: ⁊ dic̃ ꝙ Cõmentator ꝓ nõ bñ dicit: q2 metrũ ſm Ar. est ↄiũctũ ⁊ nõ sepatũ: lꝫ primus motor est sepatꝰ a rebꝰ. g̃ nõ est metruꝫ subarũ. 2° dicit: ꝙ sequeret̃ ſm Cõmẽtatorẽ: ꝙ p̃mus motor esset in p̃dicamẽto sube: q2 metrũ est vnigeneũ: ⁊ in eodẽ p̃dicamẽto cũ mẽsurato: lꝫ deꝰ nõ est in aliquo p̃dicamẽto. ¶ Dõm ꝙ deus est mẽsura ⁊ metrũ oĩum subaꝝ: imo et oĩum entiũ eo mõ quo dictũ est: ⁊ p̃ma rõ nõ cõ-
E cludit: vñ Arist. vult ꝙ metrũ nõ dꝫ esse separatuꝫ p se subsistẽs vt idea: sicut voluit Plato: sed nõ negat qn metrũ possit esse separatũ ⁊ abſtm ab omni mã. ¶ Ad aliã. Dõm ꝙ non opꝫ ꝙ metrum cũ mensurato sit in eodem genere per se ⁊ directe: sed sufficit ꝙ per reductionem vt p̃ncipiũ efficiẽs extrinsecũ: sicut mã ⁊ forma sunt in p̃dicamento sube per reductionem vt p̃ncipia intrinseca.

Ad rõnes. ¶ Ad p̃mã. Mẽsura dꝫ eẽ notior ⁊c̃. Cõcedit̃. si est mẽsura intrinseca: tunc dꝫ esse notior mẽsurato non solum nãliter: sed et quo ad nos: sed si est mẽsura extrinseca sufficit ꝙ sit notior nãliter. Et tu dicis: ꝙ p̃ma cã ⁊c̃. Dõm ꝙ verũ est nõ est notior quo ad nos: tñ est notior nãliter: vnde si pcederemꝰ cognitione nãli: tunc per eius cognitionẽ oĩa alia cogno-
F sceremꝰ: cuꝫ ipsa sit p̃ma lux ⁊ p̃mũ speculũ oĩum: sicut dicit Lynconiẽs. p̃ poste. ⁊ hoc sufficit ad mẽsuram extrinsecam. ¶ Ad aliã. pꝫ: q2 non opꝫ ꝙ mensura extrinseca: ⁊ ſm similitudinem dicta habeat oẽs ↄditiões mẽsure: sed sufficit ꝙ habeat aliquam ⁊c̃. ¶ Qõ. VI.

¶ Opponitur autẽ vnum ⁊ multa ⁊c̃. Te.cõ.9.

Queritur circa h̃ caplm. Utrũ vnuꝫ ⁊ multa opponãtur. ¶ Argui t̃ ꝙ nõ. Unũ oppositoꝝ nõ p̃dicat̃ de reliquo affirmatiue: lꝫ plus itermit ipm: lꝫ vnũ p̃dicat̃ de multitudie: q2 aliq̃ multitudo est vna. g̃ nõ opponunt̃. ¶ Itẽ vnũ tñ opponit̃ vni
Te.cõ.14. in isto. 10. ⁊ p peri herme. lꝫ multũ opponit̃ pauco: vt in
Te.cõ.17. 10. huiꝰ. g̃ nõ opponit̃ vni. ¶ Itẽ illõ qđ ↄstituit alterũ
Te.cõ.20. ⁊ est ps eius nõ opponit̃ sibi: q2 totũ ⁊ pars sunt eiusdẽ
G spẽi: ⁊ per ↄñs nõ opponunt̃: lꝫ vnũ ↄstituit multa: ⁊ est ps eiꝰ: q2 multitudo ↄstituit̃ vnitatibꝰ tãq̃ ex ptibꝰ.

Oppositum vult Aristo. in litera: q2 dic̃ ꝙ vnũ ⁊ multa opponuntur multis modis: ⁊ hoc idem vult Cõmentator. Te.cõ.9.

Notãdum ad itellm q̃õnis: ꝙ vnum duplr põt ↄsiderari. Uno mõ ſm formã ⁊ spẽciẽ ꝓpriã: ⁊ ſm cõpletionẽ ⁊ pfectionẽ eius. Alio mõ capit̃ vnũ nõ ſm spẽm ⁊ formã ꝓpriã: lꝫ ſm ꝙ est ps: ⁊ icludit̃ in multo: ⁊ nõ ſm ꝙ vnũ hꝫ pfectionẽ: lꝫ ſm ꝙ ẽ in poĩa: sic et dĩ de corpore ꝙ vnum accipit̃ ſm formã ⁊ ꝓpriã spẽm vt opponit̃ aiato ⁊ nõ est in poĩa ad vlteriorem pfectionẽ: sicut corpus qđ est lapis hꝫ formã ꝓpaꝫ
I ⁊ pfectionẽ p se: ⁊ sic nõ ↄstituit aiatum. Alio mõ capit̃ nõ ſm pfectionẽ ⁊ formã ꝓpriam: sed inquantuꝫ est ps animati ⁊ est in poĩa ad vlteriorem perfectionẽ: ⁊ sic non opponitur animato: sed constituit ipsum.

Hoc viso dõm est ad q̃õnẽ p̃ ꝙ capiẽdo vnũ primo mõ opponitur multo. Et cã est. Illa
H opponunt̃ que hñt rõnes oppositas ⁊ maxie distant: q2 que maxie distãt ⁊ hñt rõnes oppositas illa sũt opposita: ⁊ h̃ pꝫ ex diffõne ↄrioꝝ: lꝫ vnũ ⁊ multa sũt h̃: q2 vnũ capiẽdo p̃ mõ hꝫ rõnẽ oppositã ad multa: ⁊ maxime distat ab ipso: ⁊ h̃ in gñe discretoꝝ: q2 vnũ inq̃tũ dic̃ mihi nãm subaĩ idiuisibilitatis: ⁊ multitudo dicit nãꝫ subeĩ diuisibilitatis: ⁊ ista maxie dñt: ⁊ vt sic non pñt se cõpati in eodẽ. ¶ 2° dõm: ꝙ sic opponitur ei ↄrie. Et cã est: q2 iã pbatũ est ꝙ vnũ ⁊ multa sũt opposita: vl̃ g̃ ↄdictorie vel relatiue vel p̃uatiue vel ↄrie: p sufficiẽtẽ diuisionem q2 nõ sũt plẽs spẽs oppõnis: lꝫ nõ pñt dici ꝙ opponãt̃ ↄdictorie: q2 hoꝝ semp vnũ est ens: aliud nõ ens: lꝫ ista ambo sũt entia: silr nõ opponunt̃ relatiue: q2 relatiue opponunt̃ vt sorꝰ respectiue ⁊ nõ sorꝰ abſte: lꝫ iste sũt sorꝰ abſte. g̃ opponunt̃ ↄrie vel p̃uatiue: lꝫ nõ p̃uatiue: q2 vnũ illoꝝ

> Sȝ ista rñsio doctoꝛis ē mihi suspecta: vl' eni ſȝ pñª ſuer. ꝙ vnū pñr ſigt' puatiōeȝ diuisibilitatꝫ: vnū eni nō dicit aliq̄d dispōnē addi tā essentie: sic opinatus est Auic. ꝯ quē incbit Cōmētatoꝛ. 4. metaph̄y ꝯ. 3. ⁊ in 10. hᵒ. cō. 8. Et q̄a oppōi ter aliq̄ atten dit penes suā p̄ncipale ſigñ ſiō Cōmētatoꝛ. iuꝫ sua pñª dicit ꝙ vnuꝫ ⁊ multa opponunt p̄uatiue: ⁊ ideo exposuit per oppōnē ꝯ'iā oppōneȝ ſm habitū ⁊ p̄uationeȝ: quare glossa doctoris ꝯstruit intentionē Cōmētatoris: sicut vides.

I est ens: alteꝝ aūt nō ens saltē ſm q̄d: vñ nullā nāꝫ ponit p̄uatio. ḡ opponunt ꝯ'rie. ℂ Sȝ tu posses istare: q̄a Cōmētatoꝛ vult. cō. 9. ꝙ opponant p̄uatiue: q̄a dicit: ꝙ vnū ⁊ multa sunt ꝯ'ria: ⁊ ꝯ'rietas ſm quā sūt ꝯ'ria sūt p̄uatio ⁊ habit'. Et addit Cōmētatoꝛ ꝙ Ar. vocat p̄uationē ⁊ habitū ꝯ'ria: q̄a ꝯ'ria vera reducunt ad hoc genus: ⁊ sic vult Cōmentatoꝛ ꝙ vnū ⁊ multa opponant p̄uatiue. ℂ Ad h̄ dōm est: ꝙ vnū pōt z' ꝯsiderari. Uno mō q̄ ad nām subiectā idiuisiōi: ⁊ illa nā signt' nole simplr: ⁊ sic dic̄ nāꝫ positiuā: ⁊ sic opponit multo ꝯ'rie quo ad formā ⁊ perfectiōeȝ ei'. Alio mō ꝯsideraṫ vnū quo ad idiuisionem: ⁊ sic dicit p̄uationē q̄ p̄uatio nō signt' pn' nole vni': ſȝ cōnotaṫ: ⁊ sic opponit multo p̄uatiue. ℂ zᵒ pōt argui pro zª ꝯne. Illa sūt opposita ꝯ'rie q̄ sunt spēs alicui' gñis ex opposito distīcte: ⁊ h̄ est manifesta: ex. 10. hui'. te. cō. 13. ⁊ 14. q̄a di ꝙ ꝯ'rietas est dr̄ia ſm spēꝫ: ſȝ vnū ⁊ multa sūt h̄: q̄a ens diuidit' in ista. s. vnuꝫ ⁊ multa: sicut in spēs aliqualr q̄ sūt diuerse q̄ditates: vt pꝫ. 5. hᵒ. ⁊. 10. ꝙ nō velim dicere ꝙ ens sit gen' vniuocuꝫ ad ista: ſȝ analogum. ℂ Nōndū tñ ꝙ aliq̄ dicūt ꝙ vnuꝫ ⁊ multa diuersimode ꝯsiderata opponunt ſm oēs spēs oppōnis: q̄a dicūt ꝙ vnū inq̄ntū est ꝯuertibile cū ente opponit' multo ꝯ'dictoꝛie: q̄a multitudo est nō ens: ⁊ ens ⁊ nō ens ꝯ'dicūt. In veritate illō nō est bñ cautū: q̄a multitudo nō est nō ens: ſȝ eni nō sit vnū ens: tñ est multa entia: q̄a multas vnitates icludit: vñ nō est vera ꝯ'dictio īter vnū ⁊ multa. Secūdo dicūt: ꝙ si vnū ꝯsideraṫ vt mēsura sic opponunt relatiue: q̄a mēsura referṫ ad mensuratū. Hoc ēt vi esse de intētiōe Ar. postea: q̄a dicit ꝙ vnuꝫ opponit' multo aliqualr. s. rela'': q̄a est metrū ⁊ mēsura nūeri: ⁊ h̄ nō ē ꝯ primā ꝯnē: q̄a abs' acceptū ꝯ'riaṫ multo: q̄uo aūt vnum ⁊ multa opponant p̄uatiue vel ꝯ'rie ex dictis p̄ꝫ: q̄d dicebaṫ ad dcm̄ Cōmētatoris. ℂ 3ᵒ dōm: ꝙ capiēdo vnum zᵒ mō nō opponit' multo. Et cā est tacta p̄us. Illō q̄d ē p̄s alteri' ⁊ ipꝫ ꝯstituit nō opponit' sibi: ⁊ visa est p̄us.
K

Ad rōnes scꝫ pᵃᵐ ⁊ 3ᵃᵐ pꝫ ex dictis: q̄a p̄bant ꝙ vnū zᵒ mō acceptū nō opponit' multo: ⁊ h̄ est ꝯcessum. ℂ Ad zᵃᵐ: vnū nō opponit' nisi vni. Cōceditṫ in vno gñe oppōnis: ⁊ eodem mō. Tu dicis: ꝙ multū opponit' pauco. Dōm ꝙ multitudo pōt z' ꝯsiderari. Uno mō vt dic̄ excessum respcū alteri': ⁊ h̄ modo multitudo opponit' pauco: q̄a multitudo est q̄dā pluralitas cuꝫ excessu: ſȝ paucitas est multitudo sine excessu.
L Alio mō pōt cōsiderari ſm se ⁊ abs': ⁊ sic opponit' vni ⁊ non pauco: q̄a sic etiā paucitas est q̄daꝫ multitudo: sicut dualitas. Et h̄ de questione. ℂ Questio. VII.

Tex. c. 9. ℂ Dicit' aūt ex ꝯtrario ⁊ ostenditur ⁊c̄.

Queritur circa hāc partē. Utrū vnū sit p̄us multitudie. ℂ Et arguit' p̄mo ꝙ non. P̄riuatio est posterioꝛ habitu: vt pꝫ p Arist. in lr̄a: ſȝ vnū hꝫ se ad multū: sic p̄riuatio ad habitū: q̄a vnū dicit idiuisionē: ſȝ multū dic̄ diuisionē: ſȝ idiuisio est p̄uatio diuisiōis. ḡ ⁊c̄. ℂ Itē: illud est posterius altero q̄d notificatur per alterum: q̄a notificans prius est notificato: sed vnum notificatur p multitudineꝫ cum in diffinitione vnius ponatur multitudo: q̄a vnum est natura indiuisa ⁊ non multa.
M

Tex. cō. 9. **Oppositum** vult Aristo. q̄ vnū nālr esse prius multitudie: ſȝ sensu sit posterius.

Ad q̄ōnem dōm: ꝙ vnuꝫ nālr est p̄us multo. Et cā est: simplex p̄us est composito: q̄a p̄cedit cōpositū: sicut p̄s totū: sed vnū est simplex respectu multi: cū vnitas sit nā idiuisa ⁊ simplx. ḡ ⁊c̄. ℂ Itē: illō q̄d dependet ab alio in eē: ⁊ p̄cipat ipm est posteri' nālr: q̄a q̄d dependet ab alio: posterius est eo: sicut effect' posterioꝛ est cā: ⁊ ēt p̄us nō p̄cipat posteri': ſȝ eꝫ modo:
N sed multitudo dependet ab vnitate in eē ⁊ p̄cipat eā: q̄a multitudo cāusaṫ ex vnitatib' ⁊ p̄cipat eas: vñ multitudo nō est nisi multe vnitates. ℂ Itē: q̄d est metruꝫ alterius h̄ est p̄us eo nālr: ⁊ h̄ est manifesta ex dictis: ſȝ vnitas est metrū mltitudie: vt visuꝫ est p̄us. ḡ ⁊c̄. ℂ zᵒ dōm: ꝙ vnū posteri' est multo quo ad nr̄aꝫ cognē. Et cā ē. Illud est p̄us cognē quo ad nos q̄d est mag̃ sensibile: quia oīs nr̄a cognitio icipit a sensatis: vt di ꝯ poster'. ſȝ multitudo est magis sensibilis vno: vt pꝫ ex lr̄a: q̄a dicit Aris. ꝙ plīitas est magis sensibilis q̄ȝ vnum: ⁊ diuisibile mag̃ est sensibile q̄ȝ indiuisibile: ⁊ sic plīitas p̄oꝛ est vno rōne p̄p sensuꝫ. i. noticia sensibilitatis: ⁊ dic̄ Cōmētatoꝛ. cā in h̄ est: q̄a diuisibile est mai' idiuisibili: ⁊ mai' manifesti' est minori. ℂ Sȝ forte aliq̄s diceret ꝙ vnū quo ad nos ⁊ ſm sensuꝫ est p̄us multo: cū sit metrū multoꝝ. ℂ Dōꝫ ꝙ duplex est cognitio sensitiua quo ad nos: q̄dā est ꝯfusa: ⁊ tali cognē sensitiua ꝯfusa multitudo est p̄oꝛ vno: q̄a prius occurrūt multa q̄ȝ vnum: sicut q̄n aliq̄s audit ⁊ videt mlta ex remotis cognē ꝯfusa p̄us occurrūt sibi multa q̄ȝ vnū. Alia est cognitio p̄fecta ⁊ tali forte vnuꝫ ē p̄us multo. ℂ Nōndū ꝙ vnū diffinit' multitudie: ⁊ eꝫ nō tñ est diffō circularis: q̄a h̄ est diuersimode: vñ in multitudine est duo ꝯsiderare: diuisionē ⁊ multitudinē. Mō si multitudo ꝯsideraṫ quo ad diuisionē: sic vnū diffinit' p multitudinē: q̄a p negnē diuisiōis: ſȝ si ꝯsideraṫ quo ad multitudinē: tūc multitudo diffinit' p vnū: q̄a multitudo est aggregata ex vni's: ⁊ nō sunt aliq̄ multa nisi cuilibet parti corrideat vnū. ℂ Nōndū vlteri': ꝙ diuisio q̄ opponit' vni vt ꝯuertit' cū ente: ⁊ diuisio q̄ opponit' vni vt est p̄nᵐ numeri nō est eadē: q̄a diuisio q̄ opponit' vni vt ꝯuertit' cū ente causat ꝯ'dictoria ſm ꝙ dr̄: h̄ est h̄: ⁊ hoc nō est h̄: ⁊ h̄ debes intelligere nō quo ad nām subtā indiuisioni: q̄a illa opponit' multo ꝯ'rie: vt p̄us visuꝫ est: ſȝ h̄ est intelligēdū quo ad idiuisionē: q̄ est q̄dā p̄uatio ⁊ aliqua negatio: ⁊ sic rō vnius accipit' ab idiuisiōe: q̄ opponit' diuisioni īter ꝯ'dictoꝛia: sed rō vni' vt est p̄nᵐ numeri opponit' diuisioni q̄ntitatiue. Et ex h̄ aliq̄ cōcludūt ordinē intelligendi: q̄a p̄us intelligit' ens aliq̄d nō vna intellectione ſm ꝙ subā vel accidēs intelligit'. Scōo intelligit' non ens. Tertio intelligit' diuisio īter ꝯ'ria vt diuisio entis a non ente: vt ꝙ subā est diuisa a quantitate: q̄a illa sunt diuisa: quoꝝ vnū nō est alteꝝ: ⁊ h̄ est diuisio cōtradictionis: postea itelligit' vnū q̄d p̄uat diuisioneꝫ. Ultio intelligit' multitudo q̄ est aggregata ex vnitatibus.

Ad rōnes. ℂ Ad pᵐᵐ pꝫ: q̄a vnū q̄ ad idiuisionē posteri' est multo: q̄a p diuisionē cognoscit' idiuisio: ⁊ h̄ est ꝯcessum. ℂ Et sic ēt pꝫ ad zᵐᵐ: quia vnū notificaṫ per multitudineꝫ rōne diuisiōis: ſȝ multitudo notificaṫ p vnū rōne: q̄d est multitudo aggregata ex vnitatibus. ℂ Questio. VIII. Q

ℂ Quare palā ꝙ diuersuꝫ ⁊ dissimile ⁊c̄. Tex. c. 11. ⁊ 12.

Queritur circa hāc p̄tē. Utrū oē ens cōparatū oi enti sit idē vel diuersuꝫ. ℂ Argr̄ p ꝙ nō. Nō ens pōt cōparari ad ens: ⁊ tñ nō ens nec est idē nec diuersuꝫ ab ente: p nō est idē: q̄a ens ⁊ nō ens opponunt' ꝯ'dictoꝛie: ⁊ p ꝯñs maxīa oppōne: quoꝝ vnū est remotiuū alteri': nec ens ⁊ nō ens sūt diuersa: q̄a differēs in aliq̄ differt: ſȝ nō entis nō est dr̄ia. ḡ ⁊c̄. ℂ Itē: vna q̄litas pōt comparari alteri q̄litati: ⁊ vna q̄ntitas alteri: ⁊ h̄ est manifesta: q̄a albus pōt cōparari albo ⁊ tricubit' tricubito: sed duo albi non dicunt' idē: sed siles magis: sed duo tricubiti equales ex

A leis ex predicamētis:ꝛ.5.huius.ꝗ ꝛc.¶ Itē:idē ꝛ diuer-
Lo.8 ꝗnti^te. sum sunt dīe subē:ex.5.huius:qꝛ vnitas in substātia est
Te.cō.18. idētitas:sed alietas est diuersitas:sꝫ vnitas in q̄litate est
ꝛ.20. similitudo:vnitas in quantitate est equalitas ꝛ diuersi-
Te.cō.20. tas inequalitas.ergo substantia alteri cōparata substan
tie dicitur esse eadem vel diuersa:qꝛ nihil comparatur
per differentias substātie:nisi que sunt substātie.

Oppositum vult Arist.in predicta litera:ꝛ po-
stea subiūgit:propter qđ omne ad
omne:aut est idem:aut aliud.

Te.cō.11.ꝛ 12. **Notādum** ꝙ vna est cōparatio ꝓ̄pe dicta de q̄
dicit Ar.7.physi.ꝙ solū mō fit in spe
athoma:ꝛ de tali nō loquit ad p̄ns.Alia est comparatio
Te.cō.31. cōiter dicta:q̄ est collatio rex similiū vel dissimiliū vł rerū
eiusdē gn̄is vel diuersoꝝ generꝝ:ꝛ de hac ꝓcedit q̄stio.

B **Hoc viso** dōm est ad qōnē:ꝙ oē cōparatū ói:aut
est idē:aut diuersū.Et cā est.In oī com
paratiōe:aut subā ꝯpat subē:aut subā ꝯpatur accn̄ti:aut
accn̄s accn̄ti:per sufficiētē diuisionē:sꝫ in oī tali ꝯpatiōe
ꝯpatū alteri:vel est idem vel diuersū.ꝓbatio:qꝛ si due
sube ꝯpant ad inuicē sūt diuerse:qꝛ sunt actu diuise:ꝛ q̄
sūt actu diuisa sunt diuersa:nisi sint duo noia synonyma:
qꝛ si talia ꝯparent ad inuicē:tūc subā nō eēt diuisa:sed
eadē:verꝫ est ꝙ idētitas ꝛ diuersitas in subā variat:qꝛ
aliq̄ sube sunt eedē gn̄e:alique diuerse.Alique eedē spe
alique diuerse.Alique eedē numero alique diuerse:ꝛ ap
plica.Sed si fiat cōparatio accn̄tis ad substātiā:aut illō
accidens erit in illa subā vel in alia:si accidens cōparet
ad subam in qua est sic accidēs ꝛ subā ꝑm subm ꝛ subti-
ue sunt eedem:tn̄ sunt diuersa ꝑm eēntiā.Sꝫ si accidēs
cōparet ad aliā subāꝫ in q̄ nō est:tūc sūt diuersa simpli-
C citer.Sꝫ si accn̄s cōparat ad accn̄s:tūc illa accn̄tia vel
sunt in eodē subto:vel nō.Si sint in eodē subto:tūc sūt
eadē subo:diuersꝫ sunt diuersa ꝑm eēntiā.Sꝫ si nō sunt in
eodē subto:tūc sūt simplr̄ diuersa.ꝗ oē cōparatū ad oē:
Tex.cō.11. aut est idē:aut diuersū:vn̄ dicit Ar.Diuersū qdē igit:
aut idē ꝑꝑ h̄ oē ad oē dī q̄cūq; dicunt vnicū ꝛ ens:vult
dicere Ar.Ista cōparatio tn̄ est inter illa q̄ sunt entia:
qꝛ idē ꝛ diuersū nō sunt ꝯdictoria:vn̄ ꝯpatio vni^s ꝛ di-
uersi tn̄ est in entibus:ꝛ nō opꝫ ꝙ sit in nō entib^s:vnde
nō opꝫ ꝙ ens nō enti sit idem vel diuersū:sꝫ si idē ꝛ di-
uersū eēnt ꝯdictoria:tūc h̄ret veritatē ꝙ vnum eēt ens:
aliud nō ens:vnde opponunt cōtrarie:quoꝝ vtrūq; est
ens:vnde ista cōparatio habet veritatem tn̄ in entib^s:ꝛ
Arist.assignat causam in litera:qꝛ vnum ꝛ ens cōpara-
ta vt vnum ens alterius:vel est aptū natū esse vnū cū
eo:ꝛ sic est idem:vel non est aptum natū esse vnum:ꝛ sic
est diuersum:vn̄ sic idem ꝛ diuersū opponunt ꝯrie.

D **Notandum** ꝙ hic est dubiū.Tu dicis.ꝙ omne
ens cōparatum alteri:vel est idem
sibi vel diuersū:modo capiatur diuersitas numeralis:
vt hic hō est diuersus ab alio homine per diuersitatē:ꝛ
ecōuerso.alter ab isto est diuersus per diuersitatem:mō
tunc vna diuersitas cōparatur alteri vel est eadem sibi
vel diuersa:nō est eadē:qꝛ mea diuersitas nō est tua di-
uersitas:nec est diuersa:ꝛ nihil ꝑdicatur de seipso deno-
minatiue.¶ Itē:si esset diuersa ista diuersitas hoc eēt
per diuersitatem:ꝛ ecōuerso.alia esset diuersa per aliā
diuersitatē:tūc querat vel alia diuersitas:vel est eadē:
vel diuersa:nō pōt eē eadē nec diuersa per aliā diuersi-
tatem:qꝛ sic ꝓcederetur in infinitū:qđ est falsū.¶ Di-
cendum ꝙ omne cōparatum ad omne:vel est idem vel
diuersū:vel est quo aliqd est diuersum:qꝛ aliter iret in
infinitū:vnde per hoc pꝫ solutio rationis:qꝛ diuersitas
mea comparata alteri non est diuersa:sed quo aliquid

(Margin note: Ista fuit glo. habit Sco.i 5.sue meta. oē ens oī enti cōparatū:aut est idē:aut di- uersum:aut ē idētitas:aut diuersitas.)

est diuersum:ꝛ hoc sufficit.vtrum autem in diuinis pa- E
ternitas ꝛ filiatio sint idem vel diuersum:quia aliqui po
nunt formalitates:hoc habent videre theologi.

Ad rōnes. ¶ Ad primā pꝫ ex dictis:qꝛ illa com
paratio tn̄ intelligit in entib^s.¶ Ad
aliā:vna qualitas ꝛ q̄ntitas ꝛc.ꝯcedit.Et tu dicis.ꝙ non
est idētitas ꝛc.Dicendū ꝙ similitudo ꝛ equalitas est q̄-
dam idētitas:qꝛ idētitas non est nisi quedam vnitas:ꝓ-
pter hoc sicut in omni genere est reperire vnitatem:ita
idētitatem.¶ Ad aliā.Idem ꝛ diuersū ꝛc.Dōm ꝙ sūt
differentie sube:primo ꝛ principaliter tamen denomina
tiue sunt ad alia genera ꝛ substātia:vnde cū idētitas sit
quedam vnitas primo reperitur in substātia:sed ex gn̄e
substātie transfert ad alia genera:vnde lꝫ idem ꝛ diuer-
sum sint dr̄e substantie principaliter:tamen per deriua
tionē pn̄t repiri in alijs generib^s:ꝛ h̄ est. ¶ Qō. IX. F

¶ Quoniā autem differre ꝯtingit ꝛc. Tex.cō.13.

Queritur circa hoc capl̄m.Utrū ꝯrie-
tas sit maxima distātia.¶ Et
arguit ꝑmo ꝙ nō.Contrarietas est dr̄a in eo-
dē gn̄e:qꝛ ꝯria sunt eiusdē gn̄is:ex ꝑdicamen-
tis:ꝛ in h̄ decimo:sed maxia distātia nō est in eodē gn̄e: Tex.cō.13.
cū ea q̄ sunt in diuersis gn̄ibus magis distēt illis q̄ sunt
in eodē gn̄e.ꝗ ꝯrietas non est maxima distātia.¶ Itē:
albū ꝛ nigrū sunt ꝯtraria ex lr̄a:sed inter albū ꝛ nigrum
nō est maxima distātia:qꝛ maior distātia est inter albis-
simū ꝛ nigerrimū:qꝛ dicitur 3° topico.Sicut se hꝫ sim-
pliciter ad simpliciter:ꝛ magis ad magis:ꝛ maxime ad
maxie.ꝗ si distantia est inter album ꝛ nigrum qđ habet
se simpliciter:maior erit distātia inter albius ꝛ nigri^s:ꝛ
maxima inter albissimū ꝛ nigerrimū:ergo nō est maxi- G
ma cōtrarietas.¶ Itē:si contrarietas esset maxima di-
stātia:tunc non posset fieri motus a medio ad extremū:
sed hoc est falsū:falsitas consequētis apparet:qꝛ vide-
mus ꝙ motus sit a rubeo in albū ꝛ nigrū:vt pꝫ 5° phy. T.cō.6.19. ꝛ.52.
cōsequētia ꝓbatur:qꝛ motus est inter maxime distātia
contraria:sed medium non maxime distat ab extremo:
quia magis distat extremum ab extremo.

Oppositum vult Aristo.in ꝑdicto cap.dicēs ꝯ- Tex.cō.13.
rietatē eē maximā distantiam.

Dicēdum est ad qōnē:ꝙ ꝯrietas est maxima di
stātia.Et pōt probari rōne Aristo.Ex
quibus fiūt transmutationes:ꝛ generationes:ꝛ in quib^s
est alteratio:inter illa est maxima distantia:qꝛ transmu
tationes fiunt inter maxime distantia.Et hoc debet in-
telligi de illis que maxime distāt cōsecibilr̄ ꝛ cōparabi-
liter:sed trāsmutationes ꝛ gn̄atiōes fiunt inter ꝯria:sicut H
pꝫ 5° physi.ꝛ ista ratio est Aristo.¶ Item:sicut est in di Te.cō.18. ꝛ.19.
stātia locali:ita est in distātia cōtrariorum:per Cōmen-
tatorē dicētē.Que qdem illa que sunt distantia ꝑma in Cō.13.
loco sunt illa:quoꝝ distātia est maxia.Et addit Cōmen
tator:ꝙ tu debes scire ꝙ ista est diffō ꝯriaꝝ ꝓpter con-
trarietatē que est in loco:vnde distantia in loco est cau
sa in ꝯtrarietate subiectoꝝ cor^m propriorum istis locis.
ergo sicut est in distātia locali:sic est in distātia ꝯtrario-
rum:sed ꝑma distātia in loco est maxima:per Cōmenta Com.13.
torē:qꝛ dicit ꝙ illa que sunt distātia prima in loco sunt
illa quoꝝ distantia est maxima.Et dicit.ꝙ maxima di-
stātia in loco est circūferētie ad centrū:saltem virtute:
lꝫ non quātitatiue.Et dicit Cōmentator 8° huius.Quo- Com.4.
niā oppositio prima ꝛ essentialr̄ est ꝑmo in eis que sunt
in loco.i.cōtrarietas:vt exponit Cōmētator.Ideo acce-
pta est distātia in diffōne contrariorum cum dr̄:ꙑ ꝯtra-
ria sunt que maxime differūt.¶ Notādū hic ꙑ dꝫ intel-

I ligi de ꝯtrarijs ſm pfectam rõnē:qa etiaʒ medium con
trariatur extremo inquãtũ participat nãm alteri⁹ extre
mi.Et tamē nõ maxime diſtat extremũ ab extremo ꝙ̃
mediũ ab extremo:ſed de h̄ plus videbiť poſtea.

Ad rõnes. ⁋Ad pmam.Contrarietas eſt diffe-
rentia ⁊c̄.cõceditur.Tu dicis.ꝙ ma-
ior eſt diſtãtia in diuerſis generibus.Ariſto.ſoluit h̄ in
litera:qa dicit:que nõ conueniunt in genere non differũt
ſm magis ⁊ minus:⁊ maxime:ſed magis diſtãt incõ ſe-
ribiliter.i.incõparabiliter:qa non poſſunt comparari:ſʒ
dicuntur magis diſtare incõparabiliter.ergo nõ eſt ma
xima diſtantia īter diuerſa genera cõparabiliter.⁋Ad
aliam.album ⁊ nigrum ⁊c̄.conceditur.Tu dicis:ꝙ non
eſt maxima.nego.Ad probationeʒ.Maior eſt diſtantia
inter album ⁊ nigrum.Dicēdum ꝙ verum eſt quantuʒ
K ad exceſſum:ſed tamen nõ quo ad eſſentiam:qa albiſſi-
muʒ ⁊ nigerrimuʒ non differunt maxime:qa participãt
albedinē ⁊ nigredinē:vnde dʒ eſſe inter ꝯtraria diſtãtia
ab'ᵉ:nõ ſm exceſſuʒ comparatiue:qa hoc accidit ꝯrijs.
Qũo intelli- ⁋Ad pbationē.Sicut ſe habet ſimpliciter.cõceditur.
gaĩ auctas Iſta ppoſitio dʒ intelligi in pdicatis per ſe ⁊ vniſormi-
ter acceptis:mõ maxime diſtare nõ reſpicit poſitiuuʒ ⁊
ſuperlatiuũ vniſormiter:⁊ eodeʒ modo:qa albiſſimuʒ ⁊
nigerrimũ non maxime diſtant diſtantia formali ⁊ eēn-
tiali niſi per albedinē ⁊ nigredinem inquãtum partici-
pãt albedinē ⁊ nigredinē:vnde ꝓprie ꝯria ſunt abſtra-
cta que ꝯſtãt in eſſentia indiuiſibili:vt albedo ⁊ nigredo
cũ ſint ſpēs per ſe in gñe:ſm ꝙ intēduntur ⁊ remittunť
ſm exceſſuʒ intra terminũ:vel in termino.h̄ eſt ex par-
te ſubīi magis vel minus diſpoſiti ad illã formã.⁋Ad
L aliaʒ pʒ:qa non ab'ᵉ reperitur ꝯtrarietas inter mediũ ⁊
extremũ ſm perfectam rõnē ꝯrietatis:ſm quã ſit maxi
ma diſtãtia:tamē adhuc motus põt fieri a medio ad ex-
tremum inquãtum in ſe includit nãm alterius extremi:
Tex.c.6. qa dicit Ariſt.5.phy.ꝙ mediũ cõparatũ ad vnuʒ extre-
moꝝ hʒ rõnē alterius:ergo rõ non ꝯ'ᵗ. ⁋Queſtio. X.

⁋His autem entibus ⁊c̄.

Te.cõ.14. **Circa** hanc partē queriť.Utrũ vnũ ſit
cõtrariũ vni.⁋Arguiť p̊ ꝙ non:
Tex.cõ.7. motus eſt a ꝯrio in ꝯtrariũ.5° phy.ſed mot⁹
⁊ inde. eſt a duobus in idē:qa motus eſt a nigro in
albũ:⁊ a medio in albũ.g̃ duo ſunt ꝯria vni.
⁋Itē:plura pñt cõtradicere vni:qa huic ꝓpõni.ois hõ
currit.ꝯdicit iſta:qdã hõ non currit:⁊ non ois hõ currit.
g̃ plura ſunt cõtraria vni:qa ꝯdictio eſt pma ⁊ maxima
oppõ.ſi g̃ duo pñt vni ꝯdicere:multo magis pñt duo ꝯ-
riari vni.⁋Itē:virtuti morali contrariantur duo mala:
qa liberalitati contrariatur ꝓdigalitas ⁊ auaritia.g̃ plu
ra ꝯriant vni:qa iſta ſunt ꝯria virtus moralis ⁊ extrema
M in moralibus.ergo vnũ non contrariatur vni.⁋Item:
equali contrariatur paruũ ⁊ magnũ:⁊ hoc appet ex lr̃a:
qa equale ⁊ nõ equale ꝯriantur:⁊ non equale conſiſtit in
magno ⁊ paruo:qa qñ querimus de his dicim⁹ h̄ eſt eq̃-
le vel minus:vel magis.ꝯña pʒ de ſe.⁋Itē:plures ſũt
Te.cõ.14. cõplexiones ꝯriorum ꝙ̃ due:ex 2° topi.qa dĩ ꝙ ſex ſunt
cõplones ꝯrioꝝ:⁊ due ſunt cõplexiões non faciētes con
traria:ſicut qñ vtrũqʒ ꝯrioꝝ cõplectitur alīd:vt amicis
bñfacere:⁊ inimicis malefacere:vel eꝯ.inimicis benefa
cere:⁊ amicis male:vñ iſta non ſunt contraria:qa vtraqʒ
eligēda ſunt eiuſdē moris.Alio mõ accipiunť cõplones
ꝯrioꝝ:qñ ambo ꝯria dicunť de eodē:⁊ hoc dĩ:vt amicis
bñfacere:⁊ amicis malefacere:⁊ inimicis bñfacē:⁊ ini-
micis malefacere:aut vnũ dĩ de vtriſqʒ:⁊ hoc dupl'r:aut
amicis bñfacere:⁊ inimicis bñfacere:⁊ amicis malefa-
cere:⁊ inimicis male:⁊ ſic pʒ ꝙ quatuor ſunt cõtraria ſʒ N
quatuor complexiones.ergo vni plura ſunt ꝯria:qa iſta
cõtraria plura ſunt:ergo plura vni contrariantur.

Oppoſitum vult Ariſt.in pdicta lr̃a.vbi dic:ꝙ Te.cõ.14.
his predictis exiſtentibus ꝙ con-
trarietas eſt maxima dñia ⁊ pfecta:⁊ ſic ſequiť ꝙ tm̃ vnũ
vni eſt contrarium:⁊ hoc idem vult Cõmentator. Cõmē.14.

Notandum ad intellectuʒ queſtionis:ꝙ dupl'r
eſt cõtrarietas:quedam eſt cõple-
xoꝝ:m:vt omnis homo eſt iuſtus:nullus hõ eſt iuſtus:
quedam incõplexoꝝ:ſicut caliditas ⁊ frigiditas:ſed qõ
tm̃ queriť de cõtrarijs incomplexis.⁋Item:cõtrarie-
tas incomplexoꝝ vera eſt duplex.Quedam eſt pfecta:
⁊ quedaʒ diminuta:perfecta eſt ſicut caliditas ⁊ frigidi-
tas in vltima perfectione.Sed diminuta ꝯrietas fit tri-
pliciter.Uno mõ quãdo per actionē ⁊ paſſionē remittũ- O
tur excellētie extremoꝝ:⁊ hñt eſſe remiſſum:vt in tepi-
do hʒ eſſe frigidum ⁊ calidũ:qa extrema actu manēt in
medio:lʒ non ſm eē vltimũ:tñ ſm eſſe remiſſum.⁋2°
mõ eſt ꝯrietas diminuta ex debilitate entitatis ſubīect
ſic ꝯrietas eſt inter formas ſubales:qa ſubm earum eſt
ens in poᵃ:cũ tñ ꝯria requirãt ꝓ ſubīo ens in actu.⁋3°
eſt ꝯrietas diminuta ex debilitate actiuitatis ⁊ paſſiuita-
tis:ſicut ſpēs ꝯrioꝝ in aīa:⁊ ſic albedo ⁊ nigredo ſũt cõ-
traria diminuta:qa hñt debilē actiuitatē ⁊ paſſiuitatē.

Ex hoc tunc poſſunt dici tria ad queſtionem.Prio
ꝙ loquendo de cõtrarijs complexis:lʒ nõ
ſit de propoſito principali:ꝙ vnum vni contrariať for-
maliter ⁊ per ſe.Et cauſa eſt.Tot modis aliqua contra-
riantur complexe:quot modis idem predicatum poteſt
negari de ſubiecto de quo prius affirmabatur:p Ariſto. P
pmo peri hermenias:qa oppoſitio eſt eiuſdem predica-
ti de eodeʒ ſubiecto affirmatio ⁊ negatio.ergo quot mo-
dis in genere oppoſitionis contrariorum idem predica-
tum poteſt negari de eodem ſubiecto de quo prius affir
mabatur:tot modis fit contrarietas:ſed per ſe ⁊ forma-
liter:hoc fit tñ vno modo:qa in eodem genere oppoſi-
tionis per ſe ⁊ formaliter idem predicatũ non põt nega-
ri de eodem ſubīo de quo prius fuit affirmatuʒ niſi vno
modo:ſicut ois hõ eſt iuſtus:nullus hõ eſt iuſtus:⁊ di-
co per ſe ⁊ formaliter:qa vni poſſunt ꝯriari plures ꝓpo
ſitiones:vna formaliter:alia eqpollenter:⁊ p accñs:ſicut
huic.ois homo eſt iuſtus.cõtrariant due:vna formal'r:
alia eqpollēter:vt nullus homo eſt iuſtus:ois hõ nõ eſt
iuſtus.⁋2° dõm:ꝙ loquēdo de ꝯrijs icõplexis q̃ ſunt
cõtraria ſm perfectã rõnem ⁊ non diminutam:vnũ vni
eſt ꝯtrarium.Et ratio eſt.In perfecta contrarietate icõ-
plexoꝝ eſt maxima diſtantia ex predicta qõne:qa ꝯrie-
tas eſt maxima diſtãtia:ſed illa tñ eſt inter duo:qa īter
duo extrema ⁊ vltima.g̃ vnũ vni cõtrariatur:qa illa tñ
ſunt duo:qa vltimo nõ eſt aliqd vlterius.Et confirmať. Q
qõ per ſuperabundantiam diciť vni ſoli conuenit:ex 5°
topi.ſed in perfecta contrarietate incõplexoruʒ vnũ di-
ſtat ab altero per ſuperabũdantiaʒ:qa maxime diſtare
eſt diſtare per ſuperabundantiam.ergo illa diſtãtia tñ
eſt vnius ad vnum.⁋3° dõm:ꝙ loquendo de ꝯtrarie-
tate incõplexoruʒ diminuta ſalteʒ quo ad primos duos
modos plura poſſunt vni ꝯtrariari.Et cauſa eſt.In me-
dio extrema ſunt actu ſm eſſe refractum:ex p̊ de gene- Te.cõ.90.
ratione:⁊ per Cõmētatorē p̊ ⁊ 3° phy.qa in pallido ⁊ ru- Cõ.56.
beo eſt albũ ⁊ nigrum actu:ſaltem ſm eſſe refractum.g̃ Cõ.6.19.⁊
plura vni ſunt cõtraria:qa medium contrariatur extre- 52.
mis ꝯrietate diminuta.ergo dixit Ariſt.5° phyſic.ꝙ me- Tex.cõ.6.
dium cõparatum ad vltimuʒ extremoruʒ habet ratio-
nem alterius extremi.Similr patet de formis ſubſtan-
tialibus:

A tialibus: quia plures species sunt sub vno genere que sunt contrarie: de hoc plus postea videbitur: et prius etiam visum est in 8° huius quod forme substantiales elementorum sunt contrarie.

Ad rones. ¶ Ad primam: Motus est de contrario etc. conceditur. Si est motus stricte acceptus: tunc est tantum de vno contrario extremo in aliud. Et tu dicis quod motus est de duobus in tertium.

Dicendum quod si accipiatur motus large et pro aliud tamen potest esse de medio in extremum: et hoc quantum in medio saluatur natura alterius extremi: quia non fit motus de pallido ad album nisi inquantum in pallido saluatur natura nigri. ¶ Ad aliam: plura possunt contradicere etc. Dicendum quod per se et formaliter vnum tantum contradicit vni. ¶ Ad probationem huic. omnis homo etc. Dicendum quod per se et formaliter huic contradicit ista: quidam homo non est iustus: sed ista contradicit ei equipol-
B lenter: non omnis homo est iustus: et sic ratio non concludit. ¶ Ad aliam. virtuti morali etc. potest dici quod contrarietas extremorum ad medium est diminuta: et sic plura vni possunt contrariari: vnde prodigalitas et auaritia contrariantur perfecte: et sic vnum extremum vni contrariatur: sed contrariantur liberalitati inquantum liberalitas est medium: et sic plura vni possunt contraria esse. Uel potest dici quod licet extrema que contrariantur medio sint plura: tamen non contrariantur sibi vt plura: sed inquantum habent rationem vnius. s. ratione mali. ¶ Ad aliam. Equali contrariatur paruum etc. Dicendum quod non perfecte equale contrariatur magno et paruo: sed opponitur sibi priuatiue: vnde est medium inter maius et minus. ergo medium per abnegationem potest esse inter duo extrema: sicut lapis dicitur non iustus: quia neque est iustus neque iniustus: et sic non est perfecta contrarietas. ¶ Ad aliam: plures complexiones etc. Dicendum quod Arist. loquitur ibi de contrariis com-
C plexorum: que possunt accipi secundum diuersitatem subiectorum vel predicatorum: et non secundum identitatem predicati et subiecti: quia non sunt vere et proprie contraria: sed aliquo modo incomplexum habent contraria: vnde ista non sunt contraria amicis benefacere: et amicis malefacere: cum non negetur idem predicatum de eodem subiecto: quod prius fuit affirmatum: sed dicuntur contrarie ex parte contrariorum incomplexorum: sicut benefacere et malefacere: de hoc plus habet videri alibi. ¶ Q°. XI.

Tex. co. 14. ¶ **Et que in eodem susceptibili etc.**

Queritur circa hanc partem. Utrum contraria habeant fieri circa idem. ¶ Et arguitur primo quod non: sicut se habent forme ad materiam: sic se habent contraria ad subiectum: quia contraria differunt formaliter: et sunt diuerse forme. ergo sicut diuerse forme habent se ad materiam: ita contraria
D ad subiectum: sed diuerse forme requirunt diuersas materias: quia alia et alia forma est in alia et alia materia: quia actus actiuorum sunt in patiente disposito. ergo contraria non sunt circa idem subiectum. ¶ Item: album et nigrum sunt contraria: ex litera: sed non habent fieri circa idem subiectum: quia album habet fieri circa niuem: circa quam non habet fieri nigredo. ergo non habent fieri circa idem subiectum. ¶ Item: calidum et frigidum non habent fieri circa idem subiectum: quia calidum habet fieri circa ignem: circa quem non habet fieri frigidum: licet ista sunt contraria maxime perfectissime contraria. Similiter posset argui de scientia et ignorantia que sunt contraria: et tamen ignorantia non habet fieri circa substantias abstractas. ergo etc.

Tex. c. 14. **Oppositum** vult Aristo. in litera: quia dicit quod contraria sunt plurimum differentia in eodem susceptibili: et idem vult Commentator.

Dicendum est ad questionem: quod contraria nata sunt fieri circa idem subiectum. Et causa est. Illa que maxime distant distantia continua habent fieri circa
E idem subiectum: quia que distant maxime distantia continua habent fieri circa idem subiectum: vnde nihil differt ab alio maxima distantia nisi habeant idem subiectum: vnde forte in numeris non est contrarietas cum non distent vt continua: sed contraria maxime distant distantia continua: sicut albedo et nigredo: quia ista extenduntur extensione et continuatione subiecti. vnde dicitur in postpredicamentis. Quanta fuerit superficies tantum album esse dicitur. Et forte tamen probat de contrariis corporalibus vbi est continuitas: quia si aliqua contraria sunt in intellectu: non sunt continua continuitate quantitatiua. ¶ Item: illa communicant et habent fieri circa idem subiectum: inter que fiunt transmutationes et generationes: quia que non communicant in materia et subiecto non transmutantur adinuicem. vnde Arist. dixit primo de generatione. omnium transmutabilium est eadem materia: sed hec sunt contraria: quia 5° phys. transmutatio et motus fit inter contraria: quia ex albo fit nigrum. Et propter hoc in diffinitione contrariorum ponitur quod sint eiusdem generis et subiecti. Et debes intelligi quod contraria habent fieri circa idem subiectum nisi subiectum determinet sibi a natura alterum contrariorum sicut nix determinat sibi albedinem et ignis caliditatem: sicut dicit Arist. in postpredicamentis. ¶ Secundo dico quod tamen illud subiectum est aliter et aliter dispositum stans sub istis contrariis. Et causa est. Sicut se habent forme ad materiam: ita contraria ad subiectum per conuenientem similitudinem: quia contraria differunt formaliter: sed diuerse forme requirunt materiam aliter et aliter dispositam: quia dicit Commentator primo de anima quod membra leonis non differunt a membris cerui: nisi quia anima differt ab anima. Et hoc est etiam quod dicitur quod omnes forme materiales conueniunt in materia prima: et sunt in eadem habent alias et alias materias propinquas. ergo etiam contraria requirunt subiectum aliter et aliter dispositum.

Tex. co. 43.

Tex. co. 7.

F

Co. 8.

Ad rones. ¶ Ad primam patet: quia sicut forme diuerse sunt in materia prima tanquam in subiecto: sed habent
G materiam aliter et aliter dispositam: sic contraria habent fieri circa idem subiectum: tamen aliter et aliter dispositum. ¶ Ad alias rones patet: quia ista substantia determinant sibi a natura vnum contrariorum: vt visum est. ¶ Questio. XII.

Tex. co. 15. ¶ **Prima ergo contrarietas habitus etc.**

Queritur circa hanc partem: quia postea dicitur ita generationes ipsi materie ex contrariis. Utrum prima contrarietas sit priuatio et habitus. ¶ Arguitur primo quod non. Quando aliquod ex opposito diuidunt aliquod genus: vnum illorum non predicatur de reliquo: quia differentie et species vnius generis non predicantur de seinuicem: vt homo non predicatur de asino: sed oppositio contraria et priuatiua ex opposito diuidunt hoc genus: quod est oppositio: quia oppositio diuiditur in quatuor species: sicut in opposita contradictorie contrarie etc. ergo contrarietas non est priuatio et habitus. ¶ Item:
H non ens non predicatur de ente: nec econuerso. et hec est manifesta per se: sed ambo contraria sunt entia: quia ponunt aliquam naturam: sed vnum priuatiue oppositorum est non ens: quia priuat naturam: sicut cecitas licet derelinquat aptitudinem in subiecto. ergo contrarietas non est habitus et priuatio.

Tex. co. 15. **Oppositum** vult Aristo. in predicta litera. quia ostendit quod prima contrarietas est priuatio et habitus: et idem vult Commentator.

Ad intellectum questionis dico: quod priuatio vno modo potest capi pro dispositione que dicit negationem et carentiam forme in subiecto simpliciter: et sic inter priuationem et formam est contradictio: sicut non videre et videre. Alio modo priuatio dicit carentiam forme et perfectionis in subiecto apto nato: sicut cecitas dicit priuationem visus in oculo: et inter illam priuationem et habitum est oppositio priuatiua. tertio modo potest capi priuatio vt consequitur aliquam formam positiuam: quia re-

I specieꝫ alterius dicit priuationẽ ⁊ imperfectionẽ: sicut nigredo ⁊ quolibet vnuꝫ ꝯtrariorum dicit naturaꝫ positiuam: tamẽ inquantuꝫ est priuatio alterius nature: quia nigredo est priuatio albedinis: quia dicit naturam imperfectiorem: ⁊ sic vnum ꝯtrariorum significat per modum habitus: ⁊ aliud per modum priuationis. Et etiã similiter vna differentia cuiuscunq; generis habet se ad aliã differentiam: sicut priuatio ad habitum: sicut irrationale habet se ad rationale. vnde irrationale licet ponit aliquid: tamen dicit priuationẽ rationalis: cum sit imperfectius: ⁊ sic intelligas de alijs.

His visis dicẽde sunt ad questionem due ꝯclusiones. Prima est: quod ꝯtrarietas prima non est priuatio et habitus primo ⁊ secundo modo. Et causa est: vna species distincta ab alia non est alia: nec predicatur de ipsa: quia homo nõ predicatur de equo: sed priuatio primo ⁊ secũdo modo accepta facit distinctas species a ꝯtrarietate: quia oppositio ꝯtradictoria ⁊ priuatiua sunt species distincte a ꝯtrarietate: ⁊ priuatio

K primo modo accepta facit ꝯtradictionẽ: sed priuatio 2° modo facit oppositionem priuatiuã. ergo ꝯtrarietas prima non est priuatio ⁊ habitus. ¶ 2° dicendum est: quod prima ꝯtrarietas bene est priuatio et habitus: capiẽdo priuationeꝫ ⁊ habitum tertio modo. Et causa est: generationes ⁊ transmutationes fiũt in materia de ꝯtrarijs ad

Tex. cõ. 7. ꝯtraria: ex 5° physicorum. quia omnis motus ⁊ trãsmutatio fit ex ꝯtrario in ꝯtrarium: sed generationes fiũt ex habitu ⁊ priuatione tertio modo accepta: vt ex nõ albo quod est nigrũ fit albũ. ergo omnis ꝯtrarietas erit priuatio hoc modo: sed nõ omnis priuatio erit ꝯtrarietas: quia priuatio dicitur multis modis: vt determinatur

Te. cõ. 15. in lrã. Et ad hanc intẽtionẽ dixit Arist. hic ⁊ primo physi.

T. cõ. 50. ⁊ 55. quod in vnoquoq; genere est dare primaꝫ contrarietateꝫ. s. secundum priuationeꝫ ⁊ habitum: ⁊ etiã dicit. quod omnis contrarietas aliorum predicamentorum reducitur ad primã ꝯtrarietateꝫ que

L est in genere substantie. i. ad priuationẽ ⁊ habitũ. Et debet intelligi hoc tertio modo accipiendo priuationẽ. Et etiã dicitur priuatio radix omnis cõtrarietatis. Rationes procedunt vias suas: quia bene probant quod cõtrarietas non est priuatio: capiendo priuationẽ primo ⁊ secũdo modo: ⁊ sic sunt species ex opposito distincte. Et etiã sic priuatio non fundatur super formaꝫ positiuã: sed dicit carentiaꝫ forme: vel in subiecto simpliciter: vel in subiecto nato: sed cõtrarietas bene est priuatio tertio modo: quia sic nõ sunt species opposite: nec sic priuatio dicit negationẽ forme: sed fundatur in forma positiua: licet dicat negationẽ forme opposite: vt visuꝫ est. ¶ Quõ. XIII.

Te. cõ. 17. ¶ Quoniam autẽ vnũ vni contrarium est ⁊c.

Queritur circa hãc partem. Utrũ equale cõtrarietur paruo ⁊ magno. ¶ Arguitur primo quod sic. Illa sunt ꝯtraria que plurimum distãt ⁊ nunquam cõpatiuntur se in eodeꝫ subiecto: per diffinitionẽ ꝯtrariorum: quia ꝯtraria plurimũ distant: ⁊ non compatiuntur se simul in eodeꝫ subiecto: sed equa-

M le ⁊ magnũ ⁊ paruũ sunt huiusmodi: quia nihil est paruũ magnuꝫ ⁊ equale: quia equale neq; est magis: neq; minus. ¶ Iteꝫ illa videntur esse contraria: in quibus vtimur hac dictiõe vtrũ: quia tali dictione nõ vtimur nisi inter illa que nõ cõtingit esse simul: ⁊ hoc per naturam oppositionis ⁊ ꝯtrarietatis: sed in istis vtimur hac dictione vtrum: vt vtruꝫ hoc sit magis vel minus: aut equale: ita quod ex vna parte vtrũ querit inter magis ⁊ minus ex alia parte inter equale.

T. cõ. 17. **Oppositum** vult Arist. in lrã. vult enim quod equale nõ ꝯtrariatur magno ⁊ paruo: sed plus opponatur sibi priuatiue: ⁊ idem vult Cõmentator.

Dicẽdum est ad questionem: quod equale opponitur magno ⁊ paruo priuatiue. Et hoc probat Arist. in lrã. Equale opponitur magno ⁊ paruo: ⁊ hoc patet: quia querimus per vtrũ inter ista: ⁊ nõ queritur vtrũ per se nisi inter opposita: quia si vtimur vtrum in alijs: hoc nõ est nisi inquantũ sunt aliqualiter ⁊ per accidẽs opposita. ¶ Ex hoc N tunc arguitur. Aut ergo ista sunt opposita ꝯtrarie aut relatiue: aut cõtradictorie: aut priuatiue: sed non opponuntur primis tribus modis: primo nõ ꝯtrarie: quia si hoc esset: tũc vnũ contrariaretur pluribus: sed hoc est falsuꝫ: quia vnum nõ ꝯtrariatur pluribus ꝯtrarietate perfecta. ꝯsequentia patet: quia magnuꝫ ⁊ paruuꝫ sunt duo. Nec etiã opponuntur relatiue cũ vnũ nõ dependeat ad aliud: ⁊ habeat respectuꝫ ad ipsum: nec ꝯtradictorie: quia non opponuntur ꝯtradictorie: quorum negatio nõ est indifferenter in quolibet subiecto: sed est in subiecto apto nato: quia hec est differentia inter negationẽ ꝯtradictoriam ⁊ priuationẽ: quia negatio ꝯtradictoria non determinat sibi ens: quia habet etiã fieri in nõ ente: nec determinat sibi aliquod subiectum: quia vniuersaliter habet fieri in omni subiecto: quia omne quod est: videt vel non videt. Similiter quod non est videt vel nõ O videt. Sed priuatio determinat sibi subiectum cũ semper sit in subiecto apto nato: quia lapis non dicitur videre nec esse cecũ. Similiter determinat sibi tempus: quia catulus ante nouem dies: nec est videns: nec est cecus. Similiter determinat sibi locum: quia aliquis non solum ex carẽtia virtutis naturalis: nec dicitur bonus nec malus: sed etiam ex carentia loci: sicut habetur a Cõmentatore hic: quod eremita: nec bonus: nec malus dicitur politice: quia non est in loco determinato vbi est bonitas ⁊ malitia politica. Simi- Com. 16. liter determinat sibi partem: quia in manu aliquis nec dicitur cecus nec videns. Modo procedenduꝫ est ad minorem: quia equale nõ est nisi in subiecto apto nato: quia nõ omne quod est: nec magnũ nec paruum dicitur equale: sed tantum quod est quãtuꝫ: ⁊ nõ est magis vel minus: quia equalitas ⁊ inequalitas sunt passiões quantitatis. ¶ Iteꝫ aliter potest probari: quod ista nõ sint ꝯtradictoria: quia si essent ꝯtradictoria: tunc omne cõparatũ alteri esset magis vel minus vel equale: sed P hoc est falsuꝫ: quia quod nõ est quantũ: nec est magis minus nec equale. ꝯsequentia patet: quia de quolibet affirmatio ⁊ negatio ⁊ de nullo simul vere vel false. ergo relinquitur quod equale opponatur magno ⁊ paruo. i. maiori ⁊ minori priuatiue. ¶ Notandum tamẽ quod posset dici quod magnũ ⁊ paruum contrariarentur equali: ⁊ econuerso contrarietate imperfecta: sicut medium contrariatur extremis: quia equale aliquid ponit: quia quantitatem que nec maior est nec minor. Et sic vnũ potest ꝯtrariari pluribus: sicut rubeuꝫ albo ⁊ nigro: ⁊ tamẽ opponitur secundum diuersas rationes priuatiue ⁊ cõtrarie: quia ꝯtrarie opponitur inquantum dicit aliquam naturam positiuam: ⁊ non compatitur se simul cum magno ⁊ paruo in eodẽ subiecto: sed priuatiue opponitur magno ⁊ paruo inquantũ dicit negationem ⁊ priuationẽ vtriusq;.

Ad rõnes in oppositũ. ¶ Ad primaꝫ. Illa sunt ꝯtraria que plurimũ ⁊c. ꝯceditur. si maxime distant: tunc sunt contraria perfecta cõtrarietate: ⁊ si di- Q cunt naturam positiuam. ¶ Tu dicis. quod equale. Dicendum quod non maxime ⁊ plurimũ distant: quia extremum magis differt ab extremo quam a medio. ergo sunt priuatiue opposita: vel saltem ꝯtraria ꝯtrarietate imperfecta. ¶ Ad aliam. Illa videntur esse ꝯtraria ⁊c. Dicenduꝫ quod nõ solum vtimur hac dictione vtrum in contrarijs: imo etiam in omnibus oppositis: vt vult Arist. in lrã. ergo hoc argumentũ bene probat quod sint opposita: sed nõ precise probat quod sint ꝯtrarie opposita: sicut visuꝫ est. quare rõ non concludit. ¶ Quõ. XIIII.

¶ Similiter autẽ de vno ⁊ multis ⁊c. Te. cõ. 20.

Queritur circa hãc partem: quia postea dicit: vnũ autem est minus aliquotiens duobus. vtrũ vnum sit paucum. ¶ Arguitur primo quod sic. Multũ contrariatur vni ⁊ pauco. ergo vnum est paucũ. antecedẽs patet ex

A patet ex dictis. ꝯtria patet: qa vnum ꝯtrariatur tm̄ vni. ergo multū contrariatur vni et pauco: opꝫ ꝙ vnū sit paucum: aliter vnum contrariaretur pluribus. ¶ Item: duo sunt multa: et nō sunt multa nisi respectu vnius. ergo vnū est paucum: maior est nota: qa duplex est multiplex. ergo duo sunt multa: minor pꝫ: quia multum non dicitur nisi respectu pauci. ergo si duo sunt multa: et nō sunt multa nisi respectu vnius. ergo vnū est paucū. ¶ Itē: illud qđ est minus aliquo: hoc est paucū respectu ipsius: sꝫ vnuꝫ est minus duobus. ergo est paucū respectu duorum. maior patet: qa qđ est minus respectu alicuius: hoc est paucum respectu sui: minor pꝫ: qa vnum est minus duobus: qa non est maius neqꝫ equale. ergo minus.

Te.cō.20. **Oppositum** vult Arist. in lr̄a p̄dicta. vbi dicit ꝙ vnū est minus aliquo. s. duobus. Et hoc nihil pbat: nec sequitur ꝙ si aliqd sit minus duobus: et tn̄

B nō est paucū: et in vno nō ꝯsistit paucū: idē vult Cōmē.

Dicēdum est ad questionē: ꝙ vnum nō est paucum. Et causa est. Sicut se hꝫ lōgitudo ad pductum et breue: sic pluralitas ad multū et paucum: sed pductū et breue sunt lōgū qđdam. ergo etiā multū et paucum sunt plura: maior est manifesta: per ꝯuenientem silitudinem: qa sicut lōgitudo cōparatur ad pductū et breue tanqꝫ ad suas passiōes: ita pluralitas comparatur ad multū et paucū tanqꝫ ad suas passiones: minor pꝫ: qa esse breue est qđdam longū: qa breue est passio lōgitudinis: et similr productuꝫ. ergo breue est longum saltem excessum. ergo omne paucum est qđdam multū: cū sit passio multitudinis et pluralitatis. ¶ Ex hoc tūc vlterius: paucum est qđdam multum: sed vnum nō est multū: vt de

C se patet: ergo vnū nō est paucum. ¶ Itē: duo sunt p̄mū paucum: sicut vult Arist. sed vnū non est duo. ergo vnū nō est p̄mū paucū: et per ꝯsequens multum paucū: qa magis videretur qđ esset p̄mū paucum. ¶ Notandū: ꝙ multitudo pōt ꝯsiderari dupl'r. Uno mō: vt dicit pluralitatem excedentē: et sic opponitur paucitati inquātū dicit pluralitatis excessuꝫ. Alio mō cōsideratur multitudo: vt dicit pluralitatē absolute et simpl'r: et sic opponitur vni: qa vnū nō est multitudo excessa. Ideo vnū nō pōt dici paucū.

Ad rōnes. ¶ Ad p̄mā. pꝫ ex isto notabili. Tu dicis ꝙ multum contrariatur vni et pauco. ꝯcedit nō eodē mō: sed diuersimode ꝯsideratum: vt visum est. ergo etiā nō sequitur ꝙ vnū sit paucū: qa vnuꝫ bn̄ pōt oppon̄i pluribus diuersimode: et s̄m diuersas rationes: et sic rō non ꝯcludit. ¶ Ad aliā. duo sunt multa. Dicendū ꝙ si multa importāt multitudinē simpl'r et absolute: tunc duo sunt multa respectu vnius: qa dualitas est prima multitudo: sꝫ si multa importāt multitudinē ex-

D cedentē: tūc duo nō sunt multa: sed sunt p̄mū paucum. ergo vnū non est paucum. ¶ Ad aliā. Illud qđ est minus rc. Dicendum ꝙ non omne minus est paucū: sꝫ omne paucum sit minus: non tamen omne minus est paucum: qa non omne minus est multū excessuꝫ. ¶ Questio. XV.

Te.cō.21. ¶ Multitudo autem quasi genus rc.

Queritur circa hāc partē. Utrū multitudo sit in plus qꝫ numerus. ¶ Arguitur p̄mo ꝙ nō: Cuius diffinitio ꝯuertitur cū multitudine illud non est in plus: qa diffinitio et diffinitum conuertuntur: et neutrum est in plus altero. ergo cum quo conuertitur diffinitio: et diffinitum: sed diffinitio numeri conuertitur cuꝫ multitudine: qa diffinitio numeri est multitudo mensurata per vnum: modo omnis multitudo est mensurata per vnū: et sic multitudo et diffinitio numeri cōuertuntur: ergo non in plus se habet. ¶ Item: quorum sunt eedem E species et passiones vnuꝫ non est in plus altero: qa magis cōis et minus nō sunt eedem passiōes nec species: sicut aialis et hois: qa animalis spēs sunt asinus et equus: et nō spēs hominis: sed eedē spēs et passiones sunt numeri et multitudinis: qa quecūqꝫ sūt species numeri: et multitudinis et ecōuerso: sicut denarius binarius et ternarius. Et etiā par et impar que sunt passiōes numeri: etiā sunt passiōes multitudinis: qa ois multitudo est par vel impar. ergo rc. ¶ Iteꝫ: vbi sunt entia multa diuisa: ibi est numerus: qa numerus nō est nisi multitudo discretorum et diuisorum per vnū. ergo vbi sunt multa entia diuisa p vnum: ibi est nūerus: sed in omni multitudie sunt entia multa diuisa p vnum: sicut pꝫ īducēdo in multitudie subarum abstractarum: ibi sunt multa entia diuisa per vnum. ergo rc.

Oppositum vult Ar. in predicta litera. vbi dicit ꝙ multitudo est quasi genus numeri: supple quantitati: et idem vult Cōmentator. Te.c.21. F

Dicendum est ad questionem: ꝙ multitudo est in plus qꝫ numerus: et est quasi genus numeri. Et causa est. Sicut se habꝫ vnum absolute acceptum ad vnum quod est principium numeri: sic multitudo absolute accepta ad multitudinem: que est numerus: per conuenientē similitudinem: qa sicut se hꝫ principium ad principium: sic principiatum ad principiatuꝫ: sed vnum absolute est principium multitudinis absolute: et vnum qđ est principiū numeri est multitudinis numeralis principium: sed vnum absolute acceptuꝫ est in plus qꝫ vnum: qđ est principium numeri: qa vnuꝫ absolute acceptum circuit omne predicamentum: sed vnum qđ est principium numeri est in determinato predicamento saltem reductiue: qa in genere quantitatis. ergo rc. G

¶ Item: illud est in plus quod reperitur in sensibilibus et extra sensibilia: qꝫ illud qđ tm̄ reperitur in sensibilibus: quia qđ reperitur in pluribus: hoc est magis cōmune illo qđ reperitur in paucioribus: sed multitudo absolute accepta reperitur taꝫ in sensibilibus qꝫ extra sensibilia: qa multitudo reperitur in sensibilibus: vt in canibus et hominibus: et extra sensibilia: qa in substantijs abstractis: et numerus inuenitur in sensibilibus: qa numerus est ens mathematicum: et entia mathematica sunt coniūcta sensibilibus s̄m esse, lꝫ sint absoluta s̄m rationem: sicut patet ex dictis. ¶ Notandum ꝙ Arist. dicit ꝙ multitudo est quasi genus numeri: et non dicit simpliciter: qa nō est genus proprie et vniuoce dictum: qa multitudo reperitur in omnibus predicamentis: sicut ens: modo nihil est genus vniuocum ad decem predicamenta: qa ens non est genus: vt visum est in 4.° qa ens dicitur multipliciter et non vniuoce: ergo multitudo non est genus pprie et vniuoce dictum ad numeruꝫ. vnde vbicunqꝫ est numerus: ibi est multitudo: et non ecōuerso: qa etiam aliqua multitudo est essentiarum: vnde quando Arist. in 12.° huius. H inuestigauit numerum intelligentiarum: non intellexit de numero quantitatiuo: sed de numero essentiarum: et ille est in omni predicamēto. ¶ Notandum ꝙ sanctus Tho. dicit ꝙ vnum potest dupliciter cōsiderari. Uno modo vt est ens indiuisibile: et sic conuertitur cuꝫ ente: et nō est in determinato predicamēto. Alio modo capitur: vt habet rationem mensure: et sic vnum est in genere quantitatis reductiue: sic multitudo. Uno modo consideratur vt dicit diuisionem entium: et sic est transcendens: et non est in determinato predicamento: qa potest esse multitudo vel substātiarum: vel qualitatū: vel quātitatum. Alio modo capitur multitudo: vt est mensurata: sic est in predicamento quantitatis: qa qđ habet ra-

T.cō.44. et inde.

Thome dictū in p̄nti loco.

Pro defensiōe sancti doctoris pōt dici: ꝙ p̄mo sꝫ dz intelli q̄ ad male et q̄ ad fidē en̄tiale: et nō q̄ ad formale. vn̄ ex

I tionem mensurati:hoc est in genere quantitatis. Illō dictum est difficile tenere quo ad vltimum:qa considerādo vnum ⁊ multa inquantū habent rationem mensure ⁊ mēsurati sunt in genere relationis:qa differentia ꝯtrahens aliqd dz esse in illo genere cū illo qd ꝯtrahit:sicut rationale est in genere in quo est aial:sed mēsura ⁊ mensuratū est in genere relationis:qa sic vnū ⁊ multa inquātum hꝫ rationem mēsure ⁊ mensurabilis sunt in ꝑdicamēto relationis:vnde bene verū est ꝙ ratio mēsure aliqualr circūscribit differētiā vnius:per quā vnum ponitur in ꝑdicamēto quātitatis:sed tamē non reponit ipꝫ in genere quātitatis:qa differētia alterius generis vt relationis nō reponit aliqd in genere quantitatis:sic etiā esse mēsuratū circūscribit aliqualr differentiā per quā multitudo ponit̄ in genere quantitatis:sed tamen ipsā non reponit in genere quantitatis:vt dictum est.

5. meta. t. cō. 23. tot modis dr̄ in ꝑtū ꝙt modis dr̄ cā: sensus igitur Thome ē iste ꝙ multitudo vt mensurata i. sumēdo multitudinē ꝓ eo cui aduenit respect⁹ mensurati: sic ē in pꝛiꝰ ꝗntitatē: verū tñ vez est ꝙ multitudo ꝑ quātū mensurata formalr sub ꝑ respectu cōsiderata: vt sic ē in pꝛiꝰ relatiōis: sic in filiꝰ:formꝰ pꝛ ē in ꝑdicamēto sube ꝗ ad mālr:sꝫ ꝗ ad formale ē i ꝑdicamēto relationis:sicut dicit Boe. in ꝑdicamētis.

Ad rationes. ¶ Ad primā cuius dissō ⁊c̄. ꝯceditur. Tu dicis ꝙ diffinitio numeri. nego. qa numerus est multitudo mensurabilis per vnum qd est ꝑncipiū numeri:sed multitudo mensurat̄ non solum per vnū qd est principium numeri:sed etiā per vnū qd circuit oē predicamentū. ¶ Ad aliā:quorū sunt eedē passiōes ⁊ spēs ⁊c̄. ꝯceditur. Tu dicis ꝙ eedē sunt species ⁊c̄. nego. qa numeri sunt spēs tm̄ ⁊ passiones de genere quantitatis:sed multitudinis absolute ac-
K cepte:nō solū sunt spēs de genere quātitatis:imo ēt species de genere cuiuslibet ꝑdicamēti:qa multitudo subārū qualitatū quātitatū ⁊c̄. ¶ Ad aliam. vbi sunt entia multa ⁊c̄. ꝯcedit̄. si sunt multa entia diuisa per vnū qd est ꝑn^m numeri:tūc est numerus:sꝫ si sint entia multa diuisa per vnū qd ꝯuertit̄ cū ente:tunc nō est numerus:sꝫ multitudo. ¶ Tu dicis ꝙ in omni multitudie ⁊c̄. Dōm ꝙ verum est entia distincta per vnum qd est principiū numeri:si est multitudo numeralis vel distincta ꝑ vnū quod conuertitur cū ente si est multitudo ab^{te} accepta: ⁊ sic ratio non ꝯ^{it}.

¶ Questio. XVI.

Tex. c. 22. ¶ Quā aūt ꝯtrarioꝝ ꝯtingit medium ⁊c̄.

Queritur circa hoc caplm:qa postea subiungit:oia nāqꝫ media
L in eodē sunt genere:⁊ quoꝝ sūt media. vtrū media sint in eodē gn̄e cū extremis. ¶ Arguit̄ ꝓ ꝙ nō. virtus moralis est mediū inter
Cap. 5. duo extrema vitia:sicut pꝫ 2° ethicoꝝ. vbi diffinit̄ virtus:qa dicit Ar. ꝙ virtus est habit⁹ electiuus in medie^{te} existens:sed virtus moralis nō est in eodē genere cum extremis:qa extrema sunt in genere mali:⁊ virtus in genere boni:⁊ bonū ⁊ malū nō sunt in genere:sunt tn̄ gn̄a alioꝝ: vt pꝫ ex postpredicamētis. ꝑ medium ⁊ extrema nō sunt in eodē ꝑdicamento. ¶ Itē:equale est medium inter magnū ⁊ paruum:sicut patet ex lr̄a:sed eq̄le ꝑtinet ad genus relationis:magnū ⁊ paruū ad genus q̄titatis. ergo mediū nō est in eodē gn̄e cū extremis. ¶ Item illa que sunt diuersarū rōnum gn̄aliū nō sunt in eodem
M genere:qa illa que sunt in eodē gn̄e sunt eiusdem rōnis: saltē ꝭm genus:vt oia que sunt in genere aialis sūt eiusdem rōnis inquātū aial:vt pꝫ ex ꝑdicamētis:que enim nō sunt eiusdē rōnis gn̄alis non sunt in eodē genere:sꝫ medium ⁊ extrema sunt diuersarū rōnū gn̄alium:quia extrema hn̄t ꝑncipiū:medio aūt repugnat ratio principij. ꝑ ista differūt ꝭm rōnes generales. ꝑ mediū cū ex-
Cō. 16 hu⁹ tremis non est in eodē genere. ¶ Itē:eremita est medium inter bonū ⁊ malū ciuile:vt vult Cōmentator:sed eremita nō est in eodē genere cū extremis:cum eremita sit in gn̄e substātie:sed bonū ⁊ malū in gn̄e qualitatis.

¶ Itē:inter albū ⁊ nigrū medium est intelligentia:qa N
nec est alba nec nigra:sed intelligentia nō est in eodē genere cum albo ⁊ nigro:cum intelligentia sit in predicamento substantie:saltem reductiue:sed album ⁊ nigrū in genere qualitatis. ¶ Item:ꝭm Cōmentatorem ꝑmo Cō. 78. ⁊
physico. materia prima est medium inter formā ⁊ pri- 79.
uationem:sed materia non est in eodem genere cū priuatione:quia priuatio est non ens. ergo ⁊c̄.

Oppositum vult Aristo. in predicta litera. vbi Tex. cō. 22.
dicit:ꝙ media ꝭm formā sunt in eodem genere illis quorum sunt media:⁊ idē vult Cōmentator exponens Aristo.

Ad questionem dicendū:ꝙ duplex est medium:nam quoddā est mediū ꝭm formā:qd fit ex extremis cōmixtis. Et hoc est
mediū in qd necesse est prius trāsmutari qd transmuta- O
tur. Aliud est mediū priuatiuū qd nō fit ꝑ cōmixtionē De medio.
extremoꝝ in qd nō necesse est transmutari illud quod transmutatur. ¶ Tunc dicendū est ad questionē. Primo ꝙ mediū pos^m in qd necesse est prius transmutari qd transmutatur est in eodē genere cū extremis. Et cā est. Illa sunt in eodē genere a quo vna permutatio fit in aliud:ex litera:qa dicit Aristo. ꝙ nō est ꝑmutari ab alio genere in aliud genus:nisi ꝭm accidēs:vt si permutatio fit ex coloribus in figurā:hoc accidit inquātū figura cōiungitur alicui colori:inquantū fit ꝑmutatio per se:sed a medijs fit trāsmutatio in extremū:qd declarat Aristo. in lr̄a:qa media dicimus hec:in quecūqꝫ necesse est prius permutari qd permutat̄:qa si ex albo aliqd fiat nigrū: prius venit ad puniceū ⁊ rubeū:⁊ si nō venit ad omnia
media:tamē ad aliqua:qa non opꝫ ꝙ illud qd transmu- P
tatur ab vno extremo in aliud veniat per oia media:sꝫ sufficit per aliqua media. ꝑ necesse est media:⁊ quorum sunt media esse in eodē genere:⁊ non solum esse in eodē genere predicabili:sed etiā subiecibili:qa transmutatio aliquoꝝ non fit abinuicē nisi conueniant in aliquo vno subiecto. ꝑ ⁊c̄. ¶ Secūdo dicendū:ꝙ medium priuatiuum in qd nō necesse est prius trāsmutari qd trāsmutatur non est in eodē genere simplr cum extremis ⁊ ꝑ se. Et causa est:qa priuatio non est in eodem genere per se cum ente:sed mediū priuatiuum habet se vt priuatio ad extrema:vt per se pꝫ. ergo non est in eodē genere ꝑ se cū extremis. ¶ Itē:prima conclusio potest probari alia ratione. Illud est in eodē genere cū extremis qd comparatū vni extremorū habet rationem alterius:et qa participat naturā vtriusqꝫ:sꝫ media ꝭm formam ⁊ cōmixtionem sunt hꝰ:per Aristo. 5° physicoꝝ. vbi vult: Tex. cō. 6.
ꝙ medium per cōmixtionem comparatum: vni extre- Q
morum habet rationem alterius:sicut pallidum cōparatum ad nigrum habet rationem albi:⁊ econuerso.

Notandum ꝙ hic est dubiū. Equale est mediū ꝭm priuationē inter magnū ⁊ paruū ⁊ tamē est in eodē genere cū magno ⁊ paruo. ꝑ secunda ꝯclusio nō videtur vera. ¶ Ad hoc dicit̄ cōmuniter:ꝙ si magnū ⁊ paruū accipiant̄ vt dicūt quātitatē absolute:sic non habet medium vt equale:⁊ sic sunt de genere quātitatis:sed si sic habent mediū:hoc simplr est priuatio quātitatis:qa qd non est quātū:nec magnū:nec paruū: nec quale:sicut intelligentia:⁊ sic mediū nō est in genere quantitatis. Alio mō accipitur magnū ⁊ paruum:vt dicūt quantitatem excedentē ⁊ excessam:vt pro maiori ⁊ minori:⁊ sic sunt in genere relationis:sicut quo ad rōnem excedentis ⁊ excessi:⁊ sic equale est medium: ⁊ est etiā in genere relationis:lꝫ mālr sint in predicamēto quantitatis. vnde equale non dicit parum priuationē:

lꝫ non

A ls non fit magis ⁊ minus:tñ aliqualr participat naturaȝ
vtriusq;:qa comparatũ ad maius habet rõnẽ minoris:
⁊ comparatum ad minus habet rationem maioris:vñ
etiam non fit trãsmutatio a maiori ad minus nisi prius
perueniatur ad equale:⁊ sic non est mediũ simpliciter p
priuationeȝ:⁊ sic est in codeȝ genere cum extremis.

Ad rõnes. ¶ Ad primã. Uirtus est mediuȝ ⁊c. ꝯcedit. ¶ Tu dicis.ꝙ nõ est in codẽ
genere. Dicendũ ꝙ imo:qa extrema vicia ⁊ virtus sunt
in gñe qualitatis. ¶ Et tu dicis.ꝙ Aristo. dicit.ꝙ extre-
ma sunt in genere mali:⁊ virtus in genere boni:⁊ bonuȝ
⁊ malũ nõ sunt in gñe:sed sunt gña. Dõm ꝙ Ar. loqtur
ibi ꝭȝ opinionẽ Pythegoricoꝝ: q posuerũt duo genera:
vnũ boni:aliud mali:⁊ in genere boni posuerunt oia bo
na:⁊ in genere mali omnia mala:tamẽ ꝭm veritateȝ bo-
B num ⁊ malum:lȝ sint genera subalterna non sunt gene-
ralissima:qa sũt in genere qualitatis. ¶ Ad aliã: de cq̃-
li patet ex solutione dubij. ¶ Ad alieȝ:illa que sunt di-
uersarũ rõnũ ⁊c. ꝯcedit. si sunt diuersarũ rõnũ gñalissi-
marũ:tũc sunt in diuerso genere:sed si sunt diuersarum
rõnũ subalternarũ:tũc possunt esse in eodẽ predicamen
to. ¶ Tu dicis.ꝙ mediũ ⁊ extrema ⁊c. Dõm ꝙ loquen
do de medio positiuo nõ differt ab extremis rõne gene
ris generalissimi:vel etiã subalterni:lȝ media priuatiua
differant ab extremis:vt visum est. Et tu pbas.ꝙ extre-
ma habent se in ratione principij. Dicendũ ꝙ ratio pri-
cipij ⁊ principiati non diuersificant rõneȝ generis:sicut
animal ⁊ homo:vtruȝ aũt aliqua media respectu alicuꝰ
extremi habent se in ratione principij:de hoc ingrendũ
est:qa forte media p cõmixtionem non habẽt se in rõne
C principij respectu alterius extremi cum cõmiscentur ex
vtroq;:sed forte media in linea predicamẽtali vt subal-
terna hñt se in ratione principij:saltẽȝ formaliter respe-
ctu extremi vnius vt specia[lis]. ¶ Ad aliaȝ patet.ꝙ ere-
mita non dicitur mediuȝ inter bonũ ⁊ malũ: tñ q̃ illud
in quod prius fit permutatio q̃ȝ in extrema. ¶ Ad aliã.
Similiter intelligentia est mediũ per abnegationẽ īter
album ⁊ nigruȝ. ¶ Ad aliaȝ. Dicendum ꝙ materia nõ
dicitur mediũ per cõmixtioneȝ:nec etiaȝ per abnegatio-
nem ꝙ sit non ens:sed dicit mediũ ꝭm similitudineȝ:qa
forma est actus:⁊ priuatio simpliciter est non ens:mate-
ria autem nec simpliciter ens:nec simplr nõ ens: qa est
in potentia:vnde etiaȝ ad materiaȝ non est permutatio:
sed magis in ipsa fit ꝑmutatio. Et ħ est. ¶ Qõ. XVII.

Te.cõ.22. **¶ Ut ĩuo sunt media oppositorum ⁊c.**

Queritur circa hanc parteȝ. Utrũ oĩuȝ
oppositorũ sint media. ¶ Et
arguitur primo ꝙ sic. Primo ꝙ inter cõtra-
D dictoria. Illud qõ nec stat sub esse:nec sub nõ
esse est mediũ inter ꝯdictoria:qa esse ⁊ nõ eẽ sunt cõtra-
dictoria.ġ si aliqd stat nec sub eẽ:nec sub nõ eẽ:illud est
mediũ inter ꝯdictoria:sed illud qõ trãsmutatur nec stat
sub eẽ:nec sub nõ esse:nõ sub eẽ:qa nõdũ est:nec sub nõ.
esse:qa qõ nõ est nõ mouet.ġ est mediũ. ¶ Itẽ:illa sunt
simul quoꝝ nõ est mediũ:⁊ que nõ sunt simul illoꝝ est
mediũ:⁊ hec est vera:qa quoꝝ est mediũ illa nõ sunt si-
mul.ġ per oppositũ:quoꝝ nõ est mediũ illa sunt simul:
ȝ opposita nõ sunt simul in codẽ subiecto:vt pȝ ex diffi
nitione oppõnis.ġ inter opposita est medium. ¶ Iteȝ:
in que est trãsmutatio:est mediũ:qa transmutatio fit ab
extremo ad extremũ:⁊ non peruenit ad extremum: nisi
prius peruenit ad mediũ:qa mediũ est in qõ primo ne-
cesse est trãsmutari qõ trãsmutat:sed inter opposita est
Tex.cõ.7. trãsmutatio:qa trãsmutatio est inter opposita:ex 5° phy.

Oppositum vult Arist.ꝙ nulloꝝ oppositoꝝ E
sit mediuȝ ꝭm formã nisi contra- Te.c. 22.⁊ 23.
rioꝝ. Et ideȝ vult Cõmentator ⁊ expositores.

Dicendum est ad questioneȝ:ꝙ nulloꝝ opposi
toꝝ respectu proprij subi ⁊ in de-
terminato tẽpore ⁊ loco est mediũ per se nisi cõtrarioꝝ.
Et causa est. Illorum est mediũ ꝭm formã:quoꝝ est p-
mutatio adinuicẽ ex diffinitione medij:qa mediũ est in
qõ trãsmutans prius trãsmutat q̃ȝ in aliud:ȝ opposito-
ruȝ est trãsmutatio:qa nõ est inter nõ opposita:sicut pȝ
ex litera:⁊ ex phy[sico]. Ex hoc tũc vlterius. Si media sunt
inter opposita:vel sunt inter ꝯdictoria: vel ꝑuatiua:vel
relatiue opposita:vel ꝯria:sed nõ sunt inter ꝯdictoria:qr
inter esse ⁊ nõ esse nõ cadit mediuȝ:⁊ hoc est verũ:acci-
piẽdo esse ⁊ non esse vniformiter:vt eẽ in actu:⁊ nõ esse
in actu:⁊ eẽ in potẽtia:⁊ nõ eẽ in potẽtia:⁊ esse simplr:⁊ F
nõ esse simplr:vñ ista non hñt mediuȝ:qa ista sunt ꝯdi-
ctoria:vnde de quolibet eẽ vel non esse:⁊ affirmatio vel
negatio:de nullo simul vere vel false:sed accipiendo eẽ
⁊ nõ esse difformiter:sicut non esse simplr:⁊ esse in actu:
sic bene habẽt mediũ:qa esse in potẽtia:⁊ sic nõ sunt cõ-
tradictoria:sicut inuit Cõmentator 12° huius. Silr me- Cõ.8.⁊.11.
diũ non cadit inter relatiue opposita p se:⁊ ħ pbat Ar.
de relatiuis ꝭm dici:qa illa nõ sunt in eodem genere:vt
scientia ⁊ scibile:qa scientia est qualitas:sed scibile põt
esse substantia vel quãtitas. Silr põt probari de relati-
uis ꝭm esse:qa inter illa nõ cadunt media:inter que nõ
est trãsmutatio per se nisi gratia rerum: super quas fun-
dant:sicut patet 5° physi. Et sic tñ media sunt inter illa: T.cõ.10.
inter que est transmutatio. Et etiaȝ sunt de eodẽ genere
cuȝ extremis.ergo inter relatiue opposita nõ cadũt me- G
dia. Silr media per se non cadunt inter opposita pri-
uatiue:⁊ hec cõparata ad subiectuȝ aptuȝ natuȝ ⁊ deter
minato tẽpore ⁊ loco:qa omne aial aptum natuȝ ad vi-
denduȝ:⁊ in tempore quo aptuȝ natuȝ est:est vidẽs vel
cecum. Et silr requiritur determinatus locus: qa ali-
quis non soluȝ ex carentia virtutis naturalis:neq; dicit
bonus:neq; malus:sed etiã ex carẽtia loci determinati:
sicut dictuȝ fuit prius:vnde bene inter priuatiue opposi-
ta est mediuȝ quãdo non cõparantur ad subiectũ aptuȝ
natuȝ:sicut lapis:neq; dicitur vidẽs:neq; cecus:qa nõ
est aptus natus videre:⁊ sic intelligẽduȝ est de alijs:vñ
hoc non est ꝓprie esse mediuȝ ⁊ per se:quia medium de-
beat cõparari ad ideȝ subiectuȝ:ad qõ extrema.ergo pȝ
per sufficienteȝ diuisionem:ꝙ media tñ sunt inter con-
trarie opposita. ¶ Secũdo dicenduȝ:ꝙ non omniũ cõ-
trarioꝝ est mediuȝ ꝭm formaȝ. Et causa est. Illa ꝯtra-
ria non habent mediuȝ ꝭm formaȝ que non possunt re-
fracta cõmisceri:qa media ꝭm formaȝ causant ex cõmi
xtione extremoꝝ refractoꝝ:sed aliqua cõtraria sunt
h:qa multa sunt contraria que nõ possunt cõmisceri p H
refractioneȝ:sicut sanuȝ ⁊ egruȝ ⁊ consimilia: vnde etiã
dicuntur contraria imediata ꝭm Aristo. in postpredica
mentis:vnde bene veruȝ est ꝙ cõparando sanũ ⁊ egruȝ
ad subiectuȝ non propriũ:vt ad lapideȝ:tunc habet me-
diũ per abnegationẽ:qa lapis nec dicit sanus nec eger.
Et ħ nõ dicit ꝓprie habere mediũ:vt visuȝ est prius:⁊ tñ
aliqui addũt:ꝙ priuatiue opposita hñt mediũ inquãtuȝ
in eis saluatur natura cõtrarietatis:qa ꝑma cõtrarietas
est priuatio ⁊ habitus:vt visum est prius:⁊ sic priuatiue
opposita per se nõ habent mediũ:sed per accidẽs.

Ad rationes. ¶ Ad ꝑmã. Illud qõ nec stat sub eẽ:nec sub nõ esse ⁊c. conceditur.
Illud est mediũ si accipit esse ⁊ nõ esse vniformiter:qa
sic sunt contradictoria:vt visuȝ est. ¶ Et tu dicis. Illud

I quod transmutatur ⁊c. Dicendum ꝙ accipiendo eē quo
ad terminū ad quē: tunc habet non esse: q̄a stat sub non
eē toto tēpore precedēti. Et in vltimo instanti stabit sub
nō esse: ⁊ hoc si est generatio mixtorū. Sed tamē prius
illud stetit sub aliquo esse: q̄a materia non stat nuda: etiā
materia habet esse in potētia: q̄a ex homine generat̄ asi-
nus: tūc in toto tempore p̄cedenti materia stetit sub nō
esse asini: tamē stetit sub alio eē: vt hominis: ⁊ in vltimo
instanti introducit̄ forma hominis. Si autem est motus:
generaliter accipiendo motum: etiam pro generatione
elementorum: tunc q̄ndiu mouetur: tunc non stat sub eē
perfecto termini ad quē: tamē stat sub esse imperfecto: q̄a
semp pars acquiritur post partem donec totum perfi-
ciat. vnde quando ex aqua fit ignis: tunc continue abij-
cit̄ vna pars frigiditatis post aliam: ⁊ etiam vna p̄s for
K me substantialis post aliam continue: q̄a quantum amisit
aqua de frigiditate tātum de forma substantiali: ⁊ semp
acquiritur vna pars caliditatis post aliam: donec totum
perficiatur: q̄a quantum ignis acquirit de caliditate: tā-
Coth.67. tum de forma substantiali: vt vult Cōmentator 3° celi.
Et tunc in vltimo instāti perficitur forma ignis. Et hec
Cap.p̄. est intentio Cōmentatoris in de substātia orbis: ⁊ tertio
Cōme.67. celi. Sed qui tenent aliam viam ꝙ forme elementorum
non suscipiant magis ⁊ minus: dicunt ꝙ ista intensio et
remissio non est ex parte formarum substantialium: q̄a
sunt indiuisibiles: sed est ex parte dispositionum adiun-
ctarum: sicut qualitatum: q̄d tamen est cōtra Cōmenta-
torem: vt de hoc visum est. ¶ Ad aliā. Illa sunt simul ⁊c.
Dicendum ꝙ ista est falsa: q̄a non habere medium est in
plus q̄̄ eē simul in eodem subiecto: q̄a multa non habēt
L medium: ⁊ tamē non sunt simul: sicut cōtraria immediata:
⁊ multa alia. Unde ista sunt simul: que sunt in eodē tem
pore ⁊ loco: ⁊ non habent medium. ¶ Ad aliam. Inter
que est trāsmutatio ⁊c. Dicendū ꝙ non oportet nisi ter-
mini transmutationis habeant mediū: vnde termini ge-
nerationis mixtorum non habent medium. ergo trāsmu-
tatio fit de vno extremo ad aliud: sine hoc ꝙ perueniat̄
ad medium: sed bene verum est ꝙ per motum precedē-
tem disponitur materia ad formā introducendam: que
dispōnes nō sunt medium proprie inter esse ⁊ non esse.
Similr̄ intelligendum de alijs transmutationibus que
fiunt inter terminos qui non habent medium: vñ bene
verum est ꝙ trāsmutatio non fit de extremo in extremū
quin nō p̄ueniat̄ ad mediū: ⁊ hoc vbi est medium: s3 vbi
non est mediū: non op3: ⁊ hoc est. ¶ Q̄ō. XVIII.

Te.cō.23. ¶ Prime aūt differentie disgregatiuū ⁊c.

M Queritur circa hanc partem. Utrū me-
dia s̄m formam: vt pallidum
⁊ rubeum componantur ex extremis. ¶ Ar-
guitur p̄mo ꝙ non: due species non concurrūt
In cōstituti- ad cōstitutionē tertie speciei s̄m Porphyrium. in h̄ spēs
bus. differt a dīa: sed extrema sunt due species: sicut albedo
⁊ nigredo. ergo nō constituunt medium: vt pallidum vel
rubeum. ¶ Item: ex duobus entibus in actu non fit 3m.
T.cō.49. 7° hui9. ⁊ 8°: sed duo extrema sunt actu: vt calidū ⁊ frigi-
Te.cō.15. dum. ḡ nō constituunt medium. ¶ Item: ex illis non fit
aliq̄d tertiū que nō cōpatiunt̄ se simul in eodem: hec est
manifesta: sed duo extrema non cōpatiuntur se simul in
eodē subiecto: vt albedo ⁊ nigredo cū sint contraria.

T.cō.23. Oppositum vult Aristo. in litera: quia vult ꝙ
media s̄m formam componantur
ex extremis: ⁊ idem vult Cōmentator.

Dimissis opinionibus dicēdū: ꝙ media s̄m for-
mam cōponuntur actu ex extremis. Et
causa est multiplex s̄m Ar. ¶ Prima est. Illa que sunt N
simplicia in quolibet genere sunt causa cōpositorum vel Te.c.23.
cōpositiua aliorum: q̄a illa que sunt in eodē: vel sunt cōpo-
sita vel simplicia: ⁊ simplicia sunt cōpositiua aliorū: sed
extrema sunt simplicia: q̄a albedo ⁊ nigredo sunt extre-
ma in gn̄e colorum: ⁊ sunt maxime simplicia. ergo sunt p̄n-
cipia aliorum: vt mediorum. ¶ Secūda causa Arist. Il- T.cō.23.
lud est cōpositum ex extremis in q̄d prius transmutans
trāsmutat: q̄a illud in q̄d prius transmutans transmutat
q̄̄ in extremū: illud est cōpositum ex extremis: q̄a aliter
nō prius trāsmutatio fieret in ipsum: sed mediū est h̄: ex Te.c.23.
litera. ¶ Tertia causa eiusdem est. Illud q̄d habet se ad
duo extrema: ita ꝙ vnius est minus alterius magis: illud
est cōpositum ex illis: hec est manifesta: sed q̄dlibet me-
s̄m formā sic se habet ad extrema: q̄ vnius est magis: ⁊
alterius est minus: ⁊ h̄ patet in omnibus inducendo: q̄a O
nullū mediū equalr̄ habet se ad extrema: vt dicit Com- T.cō.23.
mētator. ꝙ impossibile est ꝙ in composito ex cōtrarijs
sint due partes equales: sed altera debet esse dn̄ans: cui
attribuitur forma. Et addit Cōmētator. ꝙ hoc demon-
strat impossibile eē inuenire mediā complexionē in ex-
tremis cōtrarijs: vt dixit Galenus possibile esse. Tunc
hoc p̄bat Cōmētator: q̄a si eēt possibile inuenire mediā Cō.23.
cōplexionem: tūc esset possibile inuenire cōpositum ex
ipsis extremis absq3 eo ꝙ accideret eis trāsmutatio: aut
diminutio: ita ꝙ Cōmētator vult dicere: ꝙ si eēt cōple-
xio media: tūc res cōposita nūq̄ corrumperetur ab intrin
seco: q̄a nō eēt dare causam: quare vnum plus ageret q̄̄
aliud. S3 bene posset ab extrinseco. s. a cōtinēte trāsmu-
tari: q̄a cōtinēs posset ipsum calefacere magis vel min9: P
⁊ hoc cōcordat cum dicto Cōmētatoris p̄ celi. ꝙ nō est Cōm.7.
dare mixtū in quo elemēta equaliter dominent̄: q̄a si h̄
esset: tunc nō esset motus: q̄a qua ratiōe moueretur sur-
sum: ⁊ deorsum: similr̄ nō esset dare locum: q̄a qua ratio-
ne esset sursum: ⁊ deorsum. Et addit Cōmentator postea:
ꝙ partes in cōposito ⁊ mixto sunt in potētia: nō in actu:
⁊ ideo cōpositum est vnū in actu ⁊ forma: q̄a per partem
dominantē. i. per formā que principalius respicit p̄tem
dn̄antē. ¶ Quarta cā. Ex illis cōponūtur media q̄ sunt
priora p̄ncipia in eodē: q̄a inferiora ⁊ posteriora compo-
nunt̄ ex primis: sed extrema sunt p̄ma p̄ncipia respectu
mediorum in eodē genere: q̄a albedo ⁊ nigredo sunt p̄ora
respcū colorum mediorum. Et sic p3: ꝙ extrema actu sunt in
medio: sicut elemēta actu sunt in mixto: vt visum est in
5°. Et ad hāc intētionē dicit Cōmētator p̄ phy si. ꝙ diffe- Cō.56.
rentia est inter mām p̄mam ⁊ mediū: q̄a mā prima est in
pura potētia susceptiua oīum formarum: ⁊ forme sunt in
materia p̄ma in pura potētia: s3 extrema sunt in medio
actu. ¶ Secūdo dō: ꝙ media nō cōponūtur ex extre- Q
mis s̄m suas vltimas p̄fectiōes ⁊ excellētias: sed s̄m ꝙ
refrangunt̄ ⁊ remittunt̄ in suis excellētijs. Et causa est:
media cōponunt̄ ex extremis actu: vt iam probatū est:
vel ergo componunt̄ ex eis: vt sūt in vltimis perfectio-
nibus ⁊ excellētijs: vel sub eē refracto ⁊ remisso: p̄ suffi-
cientem diuisionē: sed non componunt̄ ex eis s̄m suas p̄-
fectiones vltimas: q̄a sic nō cōpatiunt̄ se in eodē subiecto:
vt calidū ⁊ frigidū in sūmo. ḡ componunt̄ ex eis s̄m eē
refractum ⁊ remissum. Et ex hoc patet error quorūdā di-
centiū ꝙ media non componuntur ex extremis s̄m rem
⁊ formā: sed solum quantum ad cognitionem. ¶ Itē: ma-
le dicūt ꝙ media componant̄ ex extremis nō actu: sed
s̄m virtutem: vnde ista sunt cōtra intētionem Aristo.

Ad rōnes. ¶ Ad p̄mā. due spēs ⁊c. p̄cedit̄. due
spēs manētes sub vltimis perfectio-
nibus: ⁊ que non ordinant̄ ad tertiū eis nō concurrunt

A ad constitutionez tertij. Et sic intellexit Porphyrius: sz
Cõ.23. nihil ꝓhibet duas species sub esse refracto ꝛ remisso cõcurrere ad ꝯstitutionẽ tertij. Et que ad hoc ordinant: ꝛ sic est in proposito: qꝛ extrema non componunt mediũ ẜm suas vltimas perfectiões: sed sub esse refracto ꝛ remisso. ℂ Ad aliam patet ex dictis. Ex duobus entib⁹ in actu remanentibus sub esse puro non fit 3ᵐ: sed bene ex duobus in actu fit 3ᵐ sub esse remisso ꝛ refracto: vñ iste partes sunt in potentia respectu forme: que tamẽ magis attribuit parti dñanti: vt vult Cõmentator. ℂ Ad aliã. Ex illis que non se compatiuntur ꝛc. Conceditur. Tu dicis: ꝙ extrema ꝛc. Dicendum ꝙ extrema ẜm vltimas suas perfectiones non compatiuntur se: sed tamen ẜm esse refractum ꝛ remissum bene se cõpatiuntur. Et hec de questione. ℂ Questio. XIX.

T.cõ.24. ℂ Diuersuz autẽ specie alicuius ꝛc.

B Queritur circa hoc caplm: qꝛ postea subiũgit cõtrarietates igit erũt he. Utruz cõtrarietas sit inter species alicuius gñis: ita ꝙ diuerse species sint contrarie. ℂ Arguit̃ ꝑmo ꝙ nõ. Quia si diuersitas in specie eẽt cõtrarietas: tunc omnes species essent cõtrarie: hoc est falsum. falsitas cõsequentis apparet: qꝛ species in predicamẽto sube nõ sunt cõtrarie: qꝛ substã-
Te.cõ.10. tie nihil est ꝯtrariũ ex predicamentis. ꝛ. 5. physicoꝝ. conse-
Ca.d suba. quentia pꝫ: qꝛ in predicamẽto sube ẽt sunt spẽs. ℂ Itẽ contraria nata sunt fieri ꝛ esse in eodẽ susceptiuo: sꝫ oẽs diuerse species nõ sunt in subiecto: quia species sube nõ sunt in subiecto: ꝗꝛ propriũ est sube in subiecto non eẽ: ex predicamẽtis. ergo diuerse species non sunt contrarie.
C ℂ Itẽ: si spẽs substãtie eẽnt cõtrarie: tũc etiã differẽtie constituẽtes species essent contrarie: sed hoc est falsum: qꝛ differẽtie sube opponunt̃ ꝑuatiue: sicut rõnale ꝛ irrationale. ꝯsequentia pꝫ: qꝛ diuersitas in spe nõ est nisi ex differẽtijs cõstituentibus spẽs: ꝛ sic dñe essent ꝯrie.

T.cõ.24. Oppositum vult Aristo. in predicta litera: quia vult ꝙ contrarietas sit differentia ẜm speciem: ꝛ idem vult Cõmentator.

Ad istam questionem dicitur cõiter: ꝙ ois diuersitas ẜm speciem non est ꝯtrarietas vera: sicut diuersitas in specie in predicamẽto substãtie nõ est vera contrarietas: nisi acci⁹ contrarietatem pro ꝑfecto ꝛ imperfecto ꝛ priuatione ꝛ habitu: sicut est inter omnes species: imo etiã in predicamento substãtie: ꝛ hꝰ est priuatio ꝛ habitus: qꝛ ꝑuatio ꝛ habitus est radix ois ꝯtrarietatis. vnde in predicamẽto substãtie non est vera contrarietas inter species: ꝛ hoc ꝓbant dictis rationibus: qꝛ substãtie nihil est cõtrarium: ꝛ reliquunt̃ rõnes:
D qꝛ causa breuitatis omittunt̃: sed dicũt tamẽ ꝙ bene est contrarietas large capiendo pro perfecto ꝛ imperfecto ꝛ priuatione ꝛ habitu: quia vna species est ꝑfectior alia: ꝛ vna dicit etiã priuationẽ alterius. ℂ Notandum: ꝙ lꝫ dicat̃ cõiter: hoc mĩ videt̃ esse cõtra itẽtionẽ Arist. ꝛ veritatẽ: qꝛ Aristo. vult ꝙ cõtrarietas est dña ẜm spẽ: ita ꝙ quelibet due spẽs diuidentes genus sint cõtrarie vera contrarietate: quia contrarietas est differentia perfecta: ꝛ perfecta differentia est inter species generis.

Unde dicendũ est aliter ad questionẽ: ꝙ vera contrarietas est inter spẽs cuiuslibet generis. Et hoc ꝓbat̃ duab⁹ rõnib⁹ Arist. positis in litera. ℂ Prima est. Illa sunt cõtraria quibus diui-
T.cõ.24. dit̃ genus: ꝛ hoc probat̃ ab Aristotele: qꝛ illa quib⁹ genus diuidit̃ sunt opposita: hoc ponit Arist. tũc vlterius oportet resoluere: aut sunt opposita ꝯtradictorie: aut relatiue vel priuatiue: aut cõtrarie per sufficientẽ diuisio- E nem: sed due spẽs generis vniuoce nõ sunt opposite cõtradictorie: qꝛ vnum ꝯdictoriorum est per se non ens ꝛ non ens: nec est spẽs nec qdditas alicuius: nec gen⁹. Similiter non sunt opposita priuatiue: qꝛ priuatio nullius est species. Similiter nec opponunt̃ relatiue: qꝛ multa sunt genera ab[?]: que nõ diuidunt̃ per relatiua. ergo debent esse contraria: sed diuersa ẜm speciez sunt illa quibus diuidit̃ genus: qꝛ genus diuidit̃ per spẽs. ℂ Item illa diuersitas est contrarietas vera que habet conditiones requisitas ad veram contrarietatem: hec est manifesta: sed diuersitas ẜm species generis vniuoci hꝫ conditiones requisitas ad veram contrarietatem: quia vna est conditio ꝙ contrarietas est perfecta differentia: ꝛ diuersitas ẜm speciem est perfecta differentia: ꝛ cõtraria sunt eiusdem generis. Similiter species eiusdem gene- F ris non differunt genere. Similiter contraria non compatiuntur se simul in eodez subiecto. Similiter species: lꝫ conueniant in genere: tamẽ non conueniunt in idẽtitate specifica: ꝛ sic intelligat̃ de alijs. ℂ Notandum: ꝙ lꝫ species cuiuslibet generis sint contrarie vera contrarietate: tamẽ contrarietas ista est duplex. Quedaz est perfecta que est formarum maxime distantium ẜm suas vltimas perfectiones actiuarum ꝛ passiuarum in eodẽ subiecto: qđ est ens in actu: sicut est calitas ꝛ frigiditas. Alia est contrarietas vera: tamen diminuta ꝛ illa diminutio causatur ex tribus. Uno modo ex parte subiecti: ꝛ sic est diminutio contrarietatis inter formas substãtiales: qꝛ contraria ꝑfecta requirunt subiectum positiuum ꝛ in actu: sed forme substantiales habent subiectum: qđ est in potẽtia. ergo non potest esse perfecta contrarietas inter ea: lꝫ tamẽ sit vera contrarietas. Secundo modo G prouenit diminutio contrarietatis ex remissione ꝛ refractione extremorum: ꝛ sic extrema que sunt in medijs et mixtis actu hꝫ formas remissas ꝛ refractas nõ possunt perfecte cõtrariari: ꝛ sic contrarietas est in medijs: sicut in rubeo ꝛ pallido in quo est album ꝛ nigrum refractũ ꝛ remissum. Tertio modo ꝓuenit diminutio contrarietatis ex negatione ꝛ diminutione actiuitatis ꝛ passiuitatis adinuicem: que non agunt ꝛ patiũtur inter se: nec corrumpuntur adinuicem: ꝛ sic scientie contrariorum sunt contrarie adinuicem: qꝛ non agunt ꝛ patiuntur adinuicem: tamẽ posset dici ꝙ species generis extra animam sunt ꝯtrarie: sed in anima spẽs nõ sunt cõtrarie: qꝛ dicit Cõmẽtator: ꝙ opposita extra animaz in anima nõ sunt opposita: sicut spẽs albedinis ꝛ nigredinis: ꝛ tunc poneret exẽplum de ista cõtrarietate diminuta albedo ꝛ nigredo: qꝛ album approximatũ nigro nõ agit ꝛ patitur. ℂ Notãdũ hic dubiũ: ex cuius solutiõe pꝫ solutio pri- H me ratiõis. homo ꝛ asinus sunt species: ꝛ tamẽ non sunt cõtraria: quia sunt substãtie ꝛ in substãtia non est cõtra- rietas ex predicamẽtis. ꝛ. 5. physicorum. ℂ Dicẽdũ ꝙ Ca.d suba. om̃s spẽs alicuius generis vniuoci sunt cõtrarie vera Tex.c.10. contrarietate vt distinguit̃ ab alijs spẽbus oppositiõis: ꝛ sunt contrarie ẜm formas substantiales. Et quando dicit̃ ex predicamẽtis ꝙ in substantia nõ est cõtrariũ. Cõceditur rõne materie: qꝛ contraria nata sunt esse in eodez subiecto: sed materia nõ est in subiecto: sed ratione forme substãtialis in substãtia hñ est cõtrarium: ꝛ hoc non negauit Aristo. in predicamentis. vñ dicit Cõmentator Cõ.52.d 3. ꝑmo physicoꝝ. Quod nihil ꝓhibet ꝙ sube sint cõtrarie ẜm rie[?] sube. formas: non autem sunt contrarie ẜm subiectum: ꝛ sic dicere ꝙ substantia non est contraria substantie: verum est ẜm subiectũ ꝛ materiam: substantia aũt contraria est sube ẜm formam: illud est verum. Et hoc voluit Alexan.

I dicere: vt dicit Cōmentator cum dixit: ꝙ in substantijs
simplicibus potest esse cōtrarietas non in compositis: ⁊
Cō. eodē. addit Cōmentator: ꝙ Alexan. intellexit hoc qđ Arist. di
xit in predicamētis ꝙ propriū substātie est non habere
contrarium de cōpositis substantijs dixit: de simplici
bus Arist. dicit in libro de generatione. corpora simpli
cia sunt cōtraria. ❡ Ad auctoritatez Arist. 5. phys. dicē
dum. ❡ Ad cuius intellectuz notanduz contraria eē in
eodem subiecto distinguūtur fm distinctionem idētita
tis subiecti: qa contraria esse in eodē subiecto: potest du
pliciter intelligi. Uno modo fm idētitatem numeralez
priuatiue: qa materia est vna numero per priuationem
formarum: ⁊ non per aliquod positiuuz. Alio modo pōt
itelligi de idētitate numerali subiecti positiue: modo in
substantia non est contrarietas: ita ꝙ cōtraria sint in eo
dem subiecto numero positiue: sicut est in accidentibus:
K sed est in eodem subiecto numero priuatiue vt in mate
T. cō. 10. ria: ⁊ sic est veruz qđ dixit Arist. in. 5. physicoꝝ. ꝙ in sub
stantia non est cōtrarietas tāq̄ contraria sint in subiecto
eodem positiue per finalem formaz ⁊ vltimaz: sed bene
est cōtrarietas p̄mo modo in substantia: vnde etiam in
substantia non est motus fm vnam acceptionē motus:
qui requirit vnuz subiectuz numero positiue: vt dictum
est prius: vnde etiam sequi necessario: ꝙ prius est ꝯtra
rietas in substātia q̄ in accidentibus: qa cōtrarietas nō
esset in accidētibus: nisi prius esset in substantia: vñ etiā
Cōmē. 10. dicit Cōmentator. 5. physicoꝝ. ꝙ demōstratio qua pro
bat Aristo. ꝙ in substantia non est motus fundatur in p
hoc: ꝙ substantia nō habet cōtrarium: ⁊ dicit Cōmenta
tor: ꝙ ista pbatio est famosa. Et addit ꝙ illa propositio:
super quā sustētatur est: quā predixit ꝙ trāsmutatio in
L substātia est generatio ⁊ corruptio: ⁊ illi non sunt mot9:
qa sunt in subiecto: qđ est in potentia ⁊ nō in actu. Et ad
dit Cōmentator: ꝙ Alex. dicit de generatione in sua ex
positione: ꝙ predictū est ꝙ substātia habet contrariuz:
sed ꝙ nos diximus de nobis: ꝙ elemēta fm formas nō
sunt contraria: sed fm qualitates locuti sumus non fm
veritatem in hoc loco. ❡ Et sic pz ex istis solonib9 dua
bus auctoritatib9 Aristo. solutio: ⁊ respōsio ad primaz et
secūdam rationez. ❡ Ad tertiā etiam patet: qa differen
tie sunt contrarie: qa lz circūloquamur eas nominib9 pri
uatiuis vt irrōnale: inanimatū: tamē dicunt diuersas for
mas contrarias positiuas: quomodo autem in cōtrarijs
sit priuatio: dictum est prius. ❡ Questio. XX.

Tex. c. 24. ❡ Quare palā: qa ad illud qđ vocatur ⁊c.

Ueritur circa hanc partem. Utrū genus ⁊ species generis sint ea
M dem vel diuersa specie: ⁊ posset specificari ad
genus generalissimum ⁊ speciem spālissimā.
❡ Et arguitur p̄mo ꝙ sint eiusdē speciei. Illa que im
portant eādem vel vnam essentiam sunt eiusdē spēi: qa
diuerse species non possunt importare eandem essentiā:
sed genus ⁊ species important vnam essentiam ⁊ quid
ditatem: qa cōmuniter dicitur ꝙ genus ⁊ species impor
tant eādem naturam ⁊ formam. ergo ⁊c. ❡ Item genus
⁊ species sunt eadem: qđ probatur. Quia omne compa
T. cō. 12. ⁊ 24. ratum omni: aut est idem secūdum diuersum: sicut Arist.
vult in litera: sed species comparata generi non est di
uersa: qa si esset diuersa: tunc genus non predicaretur de
specie: qđ est falsum. ergo species est eadem cum gene
re: vel ergo est eadez genere vel specie vel numero: per
sufficientem diuisionem: sed non est eadem genere: quia
tunc genus haberet actu differentiam: per quā differret
a specie: sed hoc est falsum. Nec eadem numero: quia si
essent eadem numero: vel hoc esset diffinitione: ita ꝙ ge N
nus ⁊ species differrent: sicut diffinitio ⁊ diffinitum: vel
nomine: vt Marcus Tullius: vel proprio vt homo ⁊ ri
sibile: vel accidente: sicut sor. ⁊ albedo: ⁊ hec est manife
sta per sufficientem diuisionez: qa illa que sunt eadē nu
mero vel habēt se vt synonyma: vl sicut diffinitio ⁊ diffi
nitum: vel sicut ppriū ⁊ subm: vel sicut accidens ⁊ subm:
sed nullo istoꝝ modorum habet se spēs ad genus: nō si
cut diffinitio ⁊ diffinitum: qa genus nō est diffō spēi: nec
hñt se vt synonyma: nec vt ppriū ⁊ subm: nec vt accñs ⁊
subm: vt per se pz. ergo relinquit ꝙ sint eadem specie.

Oppositum vult Arist. in predicta litera: ꝙ genus ⁊ species: nec sunt eadē specie T. cō. 24.
nec diuersa: ⁊ idez vult Cōmentator: sed aliqui accipiūt
titulum questionis. vtrum genus ⁊ species sint eadē vel
diuersa genere: sed illud plus videtur concordare cuz li O
tera: quia Aristo. accipit de specie.

Tunc dicēdum ad questionez: ꝙ species generis ⁊ genus: nec sunt eadē
specie: nec diuersa specie. Et posset addi ꝙ nec sunt eadē
genere: nec diuersa. Et causa est. Illa nec sunt eadez spe
cie: nec diuersa: quorum vnum habet differentiam actu:
aliud non: qa quecūq; debent esse eadem specie: opz ꝙ
conueniant in vna differentia actu que constituat spēm:
sicut Sor. ⁊ Plato. similiter que differunt specie: opz h
iterum esse per differentiam ⁊ formaz: sicut hō ⁊ equus
habent diuersas differentias per quas differūt specie. ergo
quorum vnum habet actu differentiam: ⁊ aliud nō: nec
sunt diuersa specie: nec eadē: sz species ⁊ genus sunt hōi
qa accipiatur homo ⁊ substantia: tunc homo habet diffe
rentiam actu: substantia autem non actu habet diffe
rentiaz: sed potestate tñ: qa dicit Porphyrius: ꝙ genus P
habet potestate differentias: actu vero nullas. ergo genus
⁊ species: nec sunt eadem specie: nec diuersa. ❡ Item: ⁊
est ratio Aristo. sicut se habet materia ad formaz: ita ge T. cō. 24.
nus ad speciem: per cōuenientem similitudinem: qa ge
nus assimilatur materie: qa sicut materia nullam formā
includit essentialiter: sed est in potentia ad oēs: sic etiam
genus nullam differentiam diuisaz includit actu: sed tñ
in potentia. ergo est similitudo conueniens: sed mā nec
est eadem specie cū forma: nec diuersa a forma: p̄mo nō
eadem: qa materia non est forma: nec includit formaz p
quā conueniat in specie cum forma: nec est diuersa spe
cie: qa non includit in essentia formaz per quā sit diuer
sa a forma: sed materia simpliciter negatione formaruz
ostēditur. ergo similiter genus nec est idez cū specie: nec
diuersum specie. ❡ Notandū ꝙ Aristo. loquit de gene
ratione: non vt est multitudo descendens ab vno pn9 vt
Heraclitoꝝ dicunt genus: qa descendunt ab vno pnci Q
pio vt Heraclito: sed Aristo. loquit de genere in nā reꝛ
qđ est vniuocū: modo si illud genus comparat ad spēz:
nec est idem: nec est diuersuz specie: qa eadē specie sunt
que habēt eādem differētias: sed genus cū specie nō hz
eādem differentiā actu: qa sic genus esset species. Siir
nec est diuersuz specie: qa illa diuersitas esset per diffe
rentiam actualē: quā non hz genus. ❡ Notādum ꝙ ex
hoc pz euidenter: ꝙ alia est forma generis ⁊ diuersa rea
liter a forma specifica: qa si haberent eandem formam
species ⁊ genus: tunc essent idez specie: qđ negat Aristo.
❡ Notādū vlterius: ꝙ genus ⁊ spēs bene sunt diuersa
specie in aliquo sigto: sicut illa sunt diuersa que impor
tant diuersas essentias ⁊ qdditates in vno pdi°: sed non
sunt diuersa specie vt spēs finales alicuius generis.

Ad rationes. ❡ Ad primā. Illi qui tenent ꝙ genus ⁊ spēs importāt vnaz na

A turam dicant q idētitas essentie non sufficit ad idētita-
tem specificaz:sed plus requiritur:qa oportet q vtrūq
actum includat:imo actu includat differentiā:7 hoc de-
ficit in genere:qa genus non includit actu differentiam.
¶ Tunc posset aliter dici concedendo maiorem:sz mi-
nor negatur:qa genus dicit aliam formā 7 diuersam rea
liter a forma specifica.ergo ratio non concludit. ¶ Ad
aliam.genus 7 species vel sunt eadez vel diuersa. Dicē-
dum q sunt diuersa capiendo genus pro forma gñali:7
sic in recto non predicatur de specie:vt prius visum est.
Et tu dicis.ergo sunt diuersa specie.Dicendū q nec sunt
diuersa specie:nec eadem:qa est mediuz inter ista.Et tu
dicis.omne comparatum alteri vel est idem vel diuer-
sum.Conceditur.sed tamē non oportet q sit idem vel di-
uersum specie:qa idem 7 diuersum est in plus q̄ idē vel
B diuersum specie.vnde Aristo.noluit dicere q omne cō
paratum alteri sit idem specie vel diuersum:quia genus
7 species non sunt idem nec diuersa specie:quia nō sunt
apta nata ad ista:cum genus non includat actu differen
tiam:vt visum est:vnde habet semper abnegationez ad
idem 7 diuersum:vt visum est. ¶ Qō. XXI.

Tex.cō.25. ¶ Dubitabit autem aliquis 7c.

Queritur circa banc partem. Utrum omnis cōtrarietas faciat di
uersitatez in specie. ¶ Arguitur pmo q nō.
Masculinum 7 femininum sunt cōtraria:7
hec est nota ex lrā:7 tamē non differūt spe-
cie:quia masculinum 7 femininuz sunt in eadem specie
passiue 7 actiue:qa idem agēs naturale vt masculus vel
sperma viri producit masculū ex calore fortiori:7 femi-
C nam ex calore debiliori.ergo 7c. ¶ Itē:albedo 7 nigre-
do sunt contraria:7 tamē nō diuersificant speciem:qa al
bedo 7 nigredo sunt simul in eadez specie 7 successiue in
indiuiduo eiusdem speciei:7 sic omnis contrarietas non
facit diuersitatem in specie.

Tex.cō.24. Oppositum arguit̄.Ois diuersitas in spē facit
ɔ̄rietatē:p Ar.in lrā.ḡ omnis con-
trarietas facit diuersitatē in specie:p conuenientē simili-
tudinē:qa sicut omnis diuersitas in specie facit ɔ̄rietatē:
ita ois contrarietas facit diuersitatē in specie.

Ad intellectum questionis. ¶ Notādum q
duplex est ɔ̄trarietas. Que-
dā est que se tenet ex parte forme sub̄alis:alia est que se
tenet ex pte materie.i.ex parte forme accñtalis q̄ plus
respicit mām indiuiduo p:non q aliqua ɔ̄trarietas p̄ci-
se respiciat materiam:qa materia indifferens est ad oēs
formas:sed bene respicit dispositiones mãles idiuiduo-
rum:sicut masculinum 7 femininum

Et tunc ad questionē dicēduz:q omnis contrarie-
tas:que attenditur ex parte forme substan
D tialis facit dr̄iam in specie.Et causa est.Illa cōtrarietas
facit diuersitatē in specie:que attenditur ex parte diuer-
sarum qdditatuz 7 essentiaruz:qa diuerse essentie faciūt
diuersitatem in specie.ḡ ɔ̄rietas que attendit̄ ex pte di-
uersaꝝ qdditatū 7 essentiaꝝ facit dr̄iam in specie:sz con
trarietas ex parte forme sub̄alis est hm̄:qa accipit diuer
sas qdditates:qa forme essentiales 7 sub̄ales diuerse di-
cūt diuersas qdditates 7 essentias:cū forma sit tota qd-
ditas rei:vt prius visū est:vñ ɔ̄rietas que est ex pte for
me sub̄alis hoīs 7 equi facit differētiā in specie cū sint di
uerse essentie.Similiter cōtrarietas ex parte albedinis
7 nigredinis faciunt differentiā in specie:cū sint diuer-
se essentie. ¶ Dicendū secūdo:q contrarietas que attē-
ditur ex parte materie 7 dispositionum materialiuz nō
facit differentiam in specie.Et causa est. Illa contrarie- E
tas non facit differentiaz in specie:que fit ex eodē agē-
te 7 patiente eiusdē speciei:qa diuersitas effectus in spe-
cie non fit ex eodez agente 7 patiēte in specie:sicut patet
ex.8.huius.Sed cōtrarietas que est ex parte materie 7 Te.c.11.7
dispositionum materialium est hm̄:qa idē sperma 7 mē- 12.
struum fit masculus 7 femina:s̄m q patitur diuersimo-
de a calore:qa si patitur a calore forti:ita q virtutē for-
matiuam sufficientem habeat ad fortiter agendum de-
pellendo oppositas dispositiones passiuas:tunc erit ma
sculus:sz si patitur a calore debili:ita q deficiat in sper-
mate sufficiens 7 fortis virtus formatiua ad agēdū suffi
cienter:tunc fit femina:qa femina non est aliud:nisi vir
occasionat' ex defectu virtutis formatiue:7 sic sunt dif-
ferentie accidentales:qa fiunt in eadem materia:vt est
passa diuersimode a calore maiore vel minore eiusdez F
agentis in specie:qd non diuersificat speciem: sed tm̄ fa-
cit diuersitatem accidentalem. ¶ Notanduz q mascu-
linum 7 femininum sunt proprie passiones animalis:nō
tamē sunt de numero differentiarum 7 formarum sub
stātialium:qa non consequūtur formam substātialem 7
substātiam:sed plus sunt in materia 7 corpore.i.sunt for-
me accidentales que cōsequuntur indiuiduū cōpositū:
cuius pars est mã.ergo nō diuersificant speciem.

Ad rationes. ¶ Ad primam.Masculinum 7
femininum sunt contraria 7c.Di
cendum q sunt contraria non ex parte forme substan-
tialis.vnde diuersificant speciem generis:qa sunt diuer-
se species coloris.Et tu dicis:q non diuersificant spēm.
¶ Dicendum q imo diuersificant speciem generis p-
prie:sz non diuersificent speciem subiecti 7 alteri' gene-
ris:vnde hoc non requiritur ad contrarietatem q diuer G
sificet speciez subiecti:qa contraria nata sunt fieri in eo-
dem subiecto numero:vt prius visum est. ¶ Ad ratio-
nes que fiunt in oppositum.Differentia s̄m speciem est
contrarietas.Conceditur antecedēs:sed nego consequē-
tiam:quia contrarietas est in plus q̄ differentia s̄m spe-
ciez.vnde est fallacia consequentis:quia procedit̄ a ma-
gis cōmuni ad minus cōmune affirmatiue:sicut si dice-
ret̄.homo est animal.ergo animal est homo. Et hec de
questione. ¶ Questio. XXII.

¶ Qm̄ sō cōtraria diuersa specie 7c. Tex.cō.26.

Queritur circa hoc capitulum. Utrum corruptibile 7 incorruptibile
differant genere. ¶ Arguitur primo q non.
Contraria sunt in eodem genere:ex litera:sed Tex.c.13.
corruptibile 7 incorruptibile sunt contraria:quia corru- 7.26.
ptibile dicit potentiam ad corruptionez:sed incorrupti-
bile dicit priuationem illius potentie:7 maior etiam ha-
betur ex predicamentis vbi dicit̄:si vnuz contrarioruz H
fuerit quale:7 reliquū.ergo non differūt genere. ¶ Itē:
qd non facit differre specie:etiam non facit differre ge-
nere:quia si illud qd magis videtur inesse 7 nō inest:nec
illud qd minus:modo magis videtur q corruptibile et
icorruptibile faciant differre specie q̄ genere:quia que
differunt genere:etiam differunt specie:7 non econuer-
so:sed corruptibile 7 incorruptibile non faciunt differre
specie:sicut homo 7 indiuiduum hominis non differūt
specie: 7 tamen homo est incorruptibilis:sicut alie spe-
cies 7 indiuidua sunt corruptibilia. ¶ Item: si corru-
ptibile 7 incorruptibile differrent genere: tunc etiam
homo 7 asinus differrent genere etiam:sed hoc est fal-
sum:quia homo 7 asinus sunt eiusdem generis:tenet cō-
sequentia: quia quorum principia differunt genere: et

I principiata:sed aīa intellectiua est principiū hois:⁊ aīa alia:que est corruptibilis:est pn^m asini:⁊ intellect^o est incorruptibilis.ḡ si ista differūt gn̄e:⁊ etiā hō ⁊ asinus.

Te.cō.26. **Oppositum** vult Aristo.in litera:quia dicit ꝙ corruptibile ⁊ icorruptibile differunt genere:⁊ que sunt diuersa genere plus differunt ꝙ̄ que specie:⁊ idem vult Cōmentator.

Ad istam questionem dicitur cōmuniter cum distinctione:ꝙ duplex est genus. Quoddā est genus naturale. Quoddam logicū. Genus naturale dicitur:qđ est cōmune multis que cōueniunt in materia: vnde omnia habētia materiam conueniūt in genere naturali:⁊ que differunt materia differūt genere naturali. Sed genus logicū est qđ hꝫ vnū modū predicādi cōez vniuocum de multis speciebus. Et illa ꝯueniūt in gene-
K re logico:que conueniūt in vno modo predicādi vniuoco. Et illa differunt in genere logico que non conueniūt in vno modo predicandi vniuoco generali.

Tunc dicunt ad questionem:ꝙ corruptibile ⁊ icorruptibile differūt genere naturali. Et causa est. Illa differunt genere naturali:quorū vnum habet materiā:aliud nō:⁊ hec pꝫ ex iam dictis:sꝫ incorruptibile non habet materiam:vt de se pꝫ:⁊ corruptibile habet.ergo differūt genere naturali. ⁋ Secūdo dicunt:ꝙ nō differunt genere logico:sed conueniunt. Et causa est. Illa que cōueniūt in vno modo predicādi generali vniuoco:illa nō differūt genere logico:hoc pꝫ ex dictis:sed corruptibile ⁊ incorruptibile cōueniūt in vno modo predicādi generali vniuoco:quia substātia predicatur vniuoce de substātia corruptibili ⁊ incorruptibili:
L qa Porphyrius diuidit substantiam:que est generalissimum per corporeū ⁊ incorporeū:⁊ incorporeū est incorruptibile.ergo ⁊c. ⁋ Lꝫ hoc cōiter sit dictum:tamen in rei veritate est cōtra intētionem Arist.⁊ Cōmētatoris: qa Aristo.dicit:corruptibile ⁊ incorruptibile differūt genere ⁊ plusꝙ̄ specie:⁊ loquitur de genere logico:vnde si loqueretur de genere naturali:sua ratio non valeret: qa Plato dicit ꝙ idea hominis ⁊ homines particulares nō differunt specie:imo genere:⁊ que differunt genere plus differūt ꝙ̄ specie:vnde Plato bene cōcederet Aristo.ꝓ ꝙ idea ⁊ indiuidua differunt genere naturali:qa idea nō habet materiam:sed indiuidua hominis habent materiam:vnde ista sunt eadē:vnde nō sequeretur:ista differunt genere naturali.ergo differūt in specie logica.vnde hoc negaret Plato:qa bene concederet ista differre genere naturali:⁊ tamen ꝯueniunt in specie specialissima: sed oportet si cōsequentia sit bona:⁊ ꝯ^lt cōtra Platonē: ꝙ loquatur de genere logico ⁊ vniuoco:qa corruptibile ⁊ incorruptibile differunt genere logico ⁊ vniuoco:ergo
M differūt specie:tunc est cōsequentia bona:⁊ ꝯ^lt ꝯtra Platonem:qa oportet Platonem cōcedere eā:vn̄ si Arist. vteretur genere naturali ipse peteret:qa sumeret ꝙ hoc differret specie ꝙ deberet probare:qa non probatū est ex hoc ꝙ differant genere naturali:qa hoc cōcedit Plato:⁊ tamē negat cōsequentiā:⁊ sic Aristo.peteret:quod
Cō.26. nullus dicit. ⁋ Item Cōmētator dicit in hoc.10.ꝙ corruptibile ⁊ incorruptibile sunt differētie contrarie:⁊ illō qđ congregat illa est nomē equiuocū. Et addit.vn̄ corpus qđ dicitur de corruptibili ⁊ incorruptibili est nomē equiuocum:⁊ sic vult ꝙ differant genere logico:⁊ nō solum genere naturali. ⁋ Et tūc oportet respōdere ad rationem:ꝙ ista corruptibile ⁊ incorruptibile conueniunt in vno modo predicandi vniuoce.negatur:qa substātia non est generalissimū:nec predicatur vniuoce de substātia corruptibili ⁊ icorruptibili:sed analogice. ⁋ Et si dicas:ꝙ est generalissimum in predicamento substantie. N
Dicendum ꝙ non est substantia:nec substātia corporea: vnde ista ꝑdicatur de corruptibili ⁊ incorruptibili analogice:⁊ ſm prius ⁊ posterius:sicut ens predicatur analogice de decem predicamentis:vnde substantia ꝑ ꝑus predicatur de substantia incorruptibili:cum illa sit principium substantie corruptibilis. ⁋ Auctoritatem Porphyrij nego:qa fuit illius opinionis:⁊ plus credendum est Aristoteli ⁊ Cōmētatori ꝙ̄ Porphyrio. ⁋ Unde dicendum est ad questionem ſm intentionem Arist.⁊ Cōmentatoris:ꝙ corruptibile ⁊ incorruptibile differūt genere logico. Et hoc probatur per rationes Cōmentatoris:quia ratio Aristo.visa est:quia voluit probare cōtra Platonem:ꝙ differant specie specialissima. Et hoc sic. Illa que differunt genere logico:differūt specie specia-
lissima ⁊c.de hoc visum est satis:vnde Cōmentator in Com.46.
duobus locis.2° celi.vult ꝙ corpora celestia:⁊ orbes nō ⁊ in cō.59.
sint species eiusdem generis vniuoci. Et hoc probat sic. O
Si corpora celestia eēnt in genere logico ⁊ vniuoco:tūc essent composita ex materia ⁊ forma:⁊ per consequens cor^lia:quod est falsum .consequentia patet:quia nihil est in predicamento substantie per se:⁊ directe:nisi sit compositum ex materia ⁊ forma:⁊ per consequens cor^le. Et idem vult Boetius super predicamenta:quia Arist.determinat de substantia composita media relictis extremis ſm ꝙ ibi dicitur:ꝙ Boetius intelligit de substātia composita ex esse ⁊ essentia:hoc non est verum:quia eē
⁊ essentia non differunt:vt.4.huius visum est:vnde Cō- ꝯ^m 2^a ce.cō.
mentator contra Auicēnam ponit istam rationem:⁊ in 59.
alio loco dicit:ꝙ Aristo.probat:ꝙ stelle non mouentur
per se.Quia si hoc esset:tunc inueniretur in omnib^o:sed P
non inuenitur in luna.ergo nec in alijs.ergo sunt corpora celestia eiusdem speciei:⁊ dicit Cōmentator:ꝙ hꝫ nō est exemplum:sed demonstratio fundata super hoc ꝙ stelle sunt eedē in specie non in genere:sicut putat Auic. Et hoc manifestum est ex fundamentis datis in substā-
tia celestis corporis:quoniam semper Auicen.opinatur ꝯ^m 2^a ce.cō.
in corporibus celestibus:ista esse eadem in genere ⁊ di- 49.
uersa specie propter diuersitatem motuum in partib^o:⁊ propter diuersitatem suorum centrorum. Et tunc loquitur contra hoc:si ita esset:tūc essent generabilia ⁊ corruptibilia.ergo ab aliquo priori corpore:⁊ essent illic priora corpora corporibus celestibus:⁊ omne hoc est impossibile:hec sunt verba Cōmentatoris:⁊ postea interponit quedā probando ꝙ diuersitas motuū in partibus celi ⁊ diuersitas centrorū nō facit diuersitatē in specie. Et po-
stea Cōmētator remouet dubiū:qa aliquis posset du^re Cō.49.
⁊ dicere ꝙ corpora celestia essent indiuidua eiusdē speciei predicabilis ⁊ vniuoce:sicut Sor.⁊ Plato hominis:
⁊ sic essent in predicamento:⁊ hoc esset contra Cōmēta- Q
torem:hoc remouet inuēdo distīnctionē speciei. Or species vno mō accipit̄ ꝑ essentia vniuoca cōmuni pluribus ⁊ indiuiduis:⁊ sic corpora celestia nō sunt eiusdē speciei. Alio modo spēs capit̄ pro eēntia:que est cōis pluribus analogice:qa illa participant illa natura ſm prius ⁊ posterius:sicut.10.predicamenta ꝑticipāt entitate ſm prius ⁊ posterius:⁊ sic sunt indiuidua eiusdē spēi:qa sunt nature diuerse:que participant essentia celesti ſm prius ⁊ posterius:⁊ ita est intelligendum:⁊ hoc probat Cōmētator per motores corporū celestium:qa dicit ꝙ nature que mouēt ea sunt cōueniētes hꝫ conuenientia:⁊ diuerse hꝫ differentia. Modo motores ⁊ intelligentie sunt diuerse nature:⁊ sunt eiusdē speciei:vt huius nominis intelligentie ꝙ respicit ea ſm prius ⁊ posterius:sicut ⁊ ens habet se ad decem predicamenta:⁊ sic sunt indiuidua eiusdez

A speciei ꝛ nature: que respicit ea sm prius ꝛ posterius: non sm vniuocationem: ꝛ addit natura cuiuslibet indiuidui in eo est alia a natura alterius aliquo modo: ꝛ addit: ꝛ nature que mouent ea: sunt conuenientes hoc conuenientia: ꝛ diuerse hoc diuersitate. ℂ Ex hoc patet concordantia

Concordantia 2ª ca. vltᵒ. dictorum Commentatoris in diuersis locis: quia dicit in fine de substantia orbis: q corpora celestia differunt specie: hic autem dicit q conueniunt in specie: ipse non accipit speciem sm vniuocationem predicandi de pluribus vt homo: sed accipit species pro analogo: vt dictum est: ꝛ sic conueniunt in specie .i. analogo: sed differunt specie: quia sunt nature aliquo modo diuerse: sicut etiam motores corporum vt visum est. ℂ Item: illa non conueniunt in genere vniuoco: que non habent aliquod commune qd predicetur vniuoce: que enim conueniunt genere logico: oportet habere

B aliquod commune qd predicetur de eis vno nomine ꝛ ratione vna: vt in antepredicamentis: sed corruptibile ꝛ in-

Co. vltio. corruptibile sunt huiusmodi per Commentatorem: hoc. 10. dicentem: q cum corruptibile ꝛ incorruptibile sint due differentie contrarie: illud qd congregat illa est nomen equiuocum: vnde corpus qd dicitur de illis est equiuocum.

Ad rones. ℂ Ad primam. Contraria ꝛc. Conceditur. que sunt vere ꝛ proprie contraria: sed corruptibile ꝛ incorruptibile non sunt proprie contraria: quia non conueniunt in vno subiecto ꝛ materia: qd requiritur ad veram contrarietatem. Et tu dicis. Arist. accepit ipsa contraria. Dicendum q non loquitur de vere contrariis diuidentibus idem genus ꝛ subiectum: sed large pro diuidentibus ens immediate. ℂ Ad aliam: q non facit differre. Conceditur. dicis corruptibile ꝛc. nego: quia species habens supposita corruptibilia non est incorru-

C ptibilis: sed corrumpitur in suis indiuiduis: vt visum est cum querebatur: vtrum per se ꝛ primo esset generabile ꝛ corruptibile. ℂ Ad aliam. consequentia negatur. Dicis. principia hominis ꝛ asini ponuntur in predicamento. Dicendum q principia vt forma dictorum non ponuntur in predicamento directe: sed per reductionem ad predicamenta. Et sic conceditur q incorruptibile ponitur per reductionem ad corruptibile: cuius est principium.

ℂ Finit Decimus. Incipit Duodecimus Aristotelis: ꝛ vndecimus sm Auerroim. ℂ Questio. I.

Tex. co. p. ℂ **De substantia quidem theorica est ꝛc.**

Queritur circa duodecimum. Et primo vtrum metaphysica consideret substantiam. ℂ Arguitur primo q non. Illa scientia que conside-

D rat ens inquantum ens non considerat substantiam: quia considerare ens inquantum ens est considerare aliquod transcendens ꝛ non determinatum ens: quia ens inquantum ens transcendit omnia predicamenta ꝛ substantia est speciale predicamentum: ergo scientia considerans ens inquantum ens non considerat substantiam: sed metaphysica considerat

Te. co. p. ens inquantum ens in. 4. huius. vbi dicitur. est autem quedam scientia que speculatur ens inquantum ens: ꝛ que insunt ei per se. ergo non considerat substantiam. ℂ Item: illud qd est de consideratione logice non est de consideratione metaphysici: quia diuerse scientie habent aliam ꝛ aliam considerationem: quia scientie secantur quemadmodum ꝛ res.

Tex. c. 38. 3. de anima: sed substantia est de consideratione logici: quia logicus considerat scientiam: cum consideret predicamenta. 10. vt patet in predicamentis. ergo metaphysicus non considerat eam.

Te. co. p. **Oppositum** vult Aristo. in principio. 12. dicens: q de substantia quidem theorica est .i. prima philosophia: quia cause ꝛ principia substantie queruntur in ista scientia: ꝛ idem vult Commentator. E

Dicendum est ad questionem: q ista scientia considerat substantiam: qd probatur ab Aristo. rationibus. 4. Prima est. Ad primam philosophiam pertinet considerare de primo ente: quia prima philosophia considerat ens inquantum ens: ꝛ que huic insunt sm se ꝛ principales eiusdem partes: vt dictum est in. 4. ergo considerat pri- Te. co. p.

mum ens: sed substantia est primum ens: qd probat Arist. Tex. co. 4.

in litera dicens. q si omne .i. vniuersum est totum .i. vnum genus: ita q omnia conueniant in vno genere: adhuc substantia est prima pars ꝛ species: ꝛ si vniuersum est consequenter se habens .i. si partes vniuersi se habent sm prius ꝛ posterius ad ens: tunc adhuc substantia est primum ens: deinde quantitas ꝛ qualitas: ita q ista disiunctiua est vera pro vna parte: quia ens non est genus vniuocum ad. 10. predicamenta: sed analogice dictum est: ꝛ ita exponit Co. Co. 2.

mentator: ꝛ ipse adducit expositiones Alexan. ꝛ Themi- F

stij: quas improbat: ꝛ causa breuitatis hic non recitaui. ℂ Item: de illo ente considerat prima philosophia: qd est sim- Ista ratio est

pliciter: ꝛ preter qd nihil aliorum est ens: nisi sm quid ꝛ Phi. tex. c. 4. (?)

respectu eius: quia ista scientia considerat de ente perfecto ꝛ simpliciter. ergo de illo considerat: qd est ens simpliciter ꝛ perfectum: sed substantia est huiusmodi: quia nullum aliorum predicamentorum inuenitur simpliciter: nisi substantia. vnde alia sm se non dicuntur entia: sed quia sunt entis .i. substantie: quia qualitas alicuius est qualitas: ꝛ motus alicuius motus: ꝛ sic de aliis. ergo metaphysica considerat substantiam. ℂ Item: de illo ente est prima philosophia: que est sepa- T. co. 3.

rabile ab omnibus aliis: ꝛ nullum aliud est separabile ab eo: sed substantia est huiusmodi: quia est separabilis ab accidenti-

bus: quia aliqua substantia est sine accidente: vt deus: quia G

nullum aliorum entium est separabile a substantia. ergo considerat substantiam. ℂ Item: alia ratio est ꝛ accipitur

ex testimonio antiquorum: quia antiqui philosophi testantur opere Te. c. 3. ꝛ. 4.

ꝛ sua inuestigatione: q ista scientia consideret de substantia: nam ipsi querebant principia ꝛ causas substantie: ꝛ postquam hoc fecerant putauerunt se sufficienter tradidisse istam scientiam .s. primam philosophiam: tamen isti antiqui differenter querebant: quia aliqui dixerunt vniuersalia esse principia substantie sensibilis: vt Plato posuit ideas: alii qui posuerunt particulares substantias esse principia substantie. ℂ Notandum q Commentator dicit hic notabile Comm. 4.

verbum ostendendo quid sit vniuersale sm Aristo. ꝛ est. Uniuersalia apud Aristo. sunt collecta ex particularibus

ab intellectu qui accipit inter ea similitudinem: ꝛ facit ea H

vnam intentionem. Et Commentator loquitur de vniuersali pro intentione. Et tangit tertiam causam eius dispositiuam agentem ꝛ materialem: per hoc q dicit a singularibus: quia singularia dispositiue agunt vniuersalia. Et causam agentem perfectiuam tangit cum dicit ab intellectu qui facit vnam intentionem. Et tangit causam receptiuam .s. ab intellectu possibili qui considerat similitudinem inter ea.

Ad rationes. ℂ Ad primam. Illa scientia ꝛc. nego. quia illa scientia que considerat ens inquantum ens: etiam considerat principales partes entis: ꝛ substantia est principalior pars entis: vt visum est. ergo ratio non concludit. ℂ Ad aliam. illud qd est de consideratione ꝛc. Conceditur. sub eadem ratione considerandi: sicut materia consideratur a naturali ꝛ metaphysico sub alia ꝛ alia ratione considerandi: quia naturalis considerat materiam inquantum est subiectum transmutationis ꝛ motus: sed metaphysicus considerat inquantum est ens: ꝛ sub ratione entis ꝛ cause. Et tu dicis: q substantia est de consideratione logici. Conceditur. quantum

De diuerso modo considerandi materiam sm naturalem ꝛ metaphysicum: vide Commentatorem 2. phy. c. 21. ꝛ 7. metaphys. co. 9.

I ad rationem subijciendi ⁊ predicādi: ⁊ inquantum stat
sub esse rationis. Sed metaphysicus considerat substā-
tiam magis inquātum est principalior pars entis: ⁊ ma
gis quo ad esse: vnde non est incōueniens idem conside
rari a naturali ⁊ metaphysico sub diuersis rationib⁹. vñ
Tex. c. 5. etiam Aristo. dixit. 4. huius. ꝙ metaphysica dialectica
⁊ sophistica versantur circa idem: sicut primo visuȝ est:
⁊ ideo ratio nō cōcludit. ¶ Questio. II.

Tex. cō. 5. ¶ Substātie āo tres sunt: vna qdē ⁊c.

Queritur circa hanc partem. Utrum substantia sensibilis sit de consideratione metaphysice. ¶ Arguit̄ primo ꝙ non. Illud qd̄ est generis determinati non est de cōsideratione metaphysice: ex
Tex. cō. p̄. 2. ⁊ 5. 4° ⁊ 6° huius: imo Aristo. dat differentiā inter scientias
particulares ⁊ metaphysicā: qa scientie particulares sūt
K circa aliquod genus determinatum: vt geometria circa
Tex. cō. p̄. ⁊ tex. c. 4 magnitudines: sed metaphysica nō est circa aliquod ge-
nus determinatuȝ: sed magis circa ens inquantum ens:
sed substantia sensibilis est determinati generis: qa sub-
stātia sensibilis est ens naturale ⁊ de consideratione na-
turalis. ergo nō est de ꝯsideratiōe metaphysici. ¶ Iteȝ:
illud qd̄ repugnat modo diffiniendi in metaphysica nō
est de consideratione metaphysice: qa qd̄ cōsideratur a
metaphysico habet moduȝ diffiniēdi metaphysi. i: sed
substantia sensibilis repugnat modo diffiniendi meta-
T. cō. 2. physico: ex. 6. huius. vbi Aristo. dicit triplicem modum
diffiniendi: qa naturalis diffinit cū materia sensibili mo
tu: sed metaphysicus diffinit abstrahēdo a materia sen-
L sibili ⁊ a motu s̄m esse ⁊ rationem: ⁊ iste modus diffini-
endi repugnat substantie sensibili. ergo non est de cōsi-
Tex. cō. 5. deratione metaphysici. ¶ Itē: hoc pȝ auctoritate Aris.
in ista litera: qa tres sunt substantie: vna sensibilis: ⁊ illa
diuiditur: qa quedam est corruptibilis: ⁊ quedam eter-
na: ⁊ illa sunt de consideratione naturalis: sed substantia
insensibilis est huius considerationis.

Oppositum vult Aristo. hic: qa determinat de substātia sensibili ⁊ de eius principijs: sicut in. 7. ⁊. 8. huius: ⁊ idem vult Cōmētator.

Notandum ad intellectum questionis: ꝙ substa sensibilis dupliciter potest cōsiderari. Uno modo inquantuȝ est sensibilis ⁊ mobilis: ⁊ vt ptinet ad motū: ⁊ sic est de cōsideratiōe nālis. Alio mō pōt ꝯsiderari inquātū est pars entis: ⁊ quo ad nāȝ ent.

Tunc dicendū ad questionem p̄mo ꝙ considerando substātiam inquātuȝ
est mobilis: ⁊ quo ad motum est de consideratione natu
ralis. Et causa est. Illud qd̄ est subiectū motus: ⁊ est mo
M bile est de cōsideratione naturalis: qa naturalis oia con
siderat: que considerat sub ratione motus ⁊ in habitudi-
ne ad motum: qa motus est principium in natura: qa dic̄
Tex. cō. 71. Aristo. 2. physicoȝ. Quecūqȝ mota mouent sunt de cō
sideratione naturalis: sed quecūqȝ mouēt non mota nō
amplius considerationis naturalis: sed substantia sensi-
bilis primo mō est hec: qa substantia sensibilis est subie-
ctum motus ⁊ est mobilis: vt de se patet. ¶ Secūdo di-
cenduȝ: ꝙ considerando substātiam secundo modo est
de cōsideratione metaphysici. Et causa est. Illud cadit
sub cōsideratione metaphysici: cuius principia conside
rant̄ a metaphysico: qa p̄ncipia ⁊ principiata sunt eius-
dem considerationis: sed principia substantie sensibilis
cōsiderantur a metaphysico: qa Aristo. 7. ⁊. 8. hui⁹. De-
terminat de materia ⁊ forma que sunt principia substā-
Cō. p̄. ⁊. 29. tie sensibilis: ⁊ etiam in isto duodecimo. vnde Cōmēta-
tor dicit: ꝙ iste tractatus videtur diuidi in duo. s. in con- N
siderationem de principijs substantie generabilis ⁊ cor-
ruptibilis: ⁊ in consideratione substantie eterne: ⁊ lȝ me-
taphysicus cōsideret materiam ⁊ formam: tamē hec est
alia a cōsideratione naturali: vt dicit Cōmētator: vnde Com. 5.
in naturalibus determinatum est de p̄ncipijs substātie:
scȝ materia ⁊ forma: inquantuȝ sunt cause transmutatio-
nis: lȝ in ista sciētia determinatur de eis s̄m ꝙ sunt sub-
stantie: ⁊ ita consideratione vniuersaliori. ergo sic est de
consideratione metaphysici. ¶ Item: cuius est conside
rare ens ⁊ partes entis inquātum ens: illius est conside-
rare substātias sensibiles: qa substantia sensibilis est ps
entis principalior: exceptis tm̄ ab̄ᵗⁱˢ: sed metaphysici est
cōsiderare ens ⁊ partes eius inquātū est ens: ex. 4. hui⁹ Tex. cō. p̄.
⁊. 6. ergo cōsiderat substantias sensibiles. ¶ Iteȝ: meta-
physica principaliter cōsiderat substātias abstractas: ex Cō. p̄. ⁊. 29.
isto duodecimo. ergo etiam cōsiderat substantias sensi- O
biles: lȝ non ita principaliter: qa iste sensibiles manuduc-
cunt nos in cognitionum substātialem ab̄ᵗᵃʳᵘᵐ: vnde etiaȝ
Cōmentator dicit. 7. huius: ꝙ omnes precedentes libri In p̄he: 7ⁱ
sunt preparatorij ad duodecimum.

Ad rōnes. ¶ Ad primā patet: qa metaphysicus non considerat substantiam sensibilē
sub ratione determinati generis: vt est sensibilis ⁊ mobi
lis: sed cōsiderat eam vniuersaliter: inquātum est ps en-
tis inquantuȝ ens. ¶ Ad aliam. Illud qd̄ repugnat mo-
do diffiniendi ⁊c. Cōceditur. Tu dicis ꝙ substantia sen
sibilis ⁊c. Dicēduȝ ꝙ inquantuȝ est mobilis: ⁊ vt cōside
ratur in habitudine ad motuȝ: ⁊ sic repugnat modo dif-
finiēdi in metaphysica: sed inquantum consideratur in- P
quantum est pars entis: sic non repugnat modo diffini-
endi metaphysico: qa sic non diffinitur cuȝ motu. Et tu
dicis: ꝙ metaphysicus diffinit sine materia. Cōceditur.
quo ad tractatum de substantijs abstractis: sed quo ad
alios tractatus precedētes bene diffinit per materiā: nō
inquantuȝ est subiectum transmutationis: sed inquātum
est substātia ⁊ ens. ¶ Ad auctoritateȝ Aristo. Dicenduȝ
ꝙ ipse intellexit ꝙ substātia sensibilis cōsiderata quo ad
motū: sic est cōsiderationis nālis: sed nō negat: imo vult
ꝙ sit cōsiderationis metaphysici: inquātuȝ est pars entis
inquantum ens. Et hec de questione. ¶ Questio. III.

Consequenter queritur circa eādem partē adhuc Te. cō. 5.
ppter dictum Cōmentatoris in hoc cōmē- Com. 5.
to vbi dicit. Alexan. dicit super hoc ꝙ non
est intelligēda. Utrum naturalis habeat p-
bare substantias abstractas esse. ¶ Et arguitur p̄mo ꝙ
non. Nullus artifex habet pbare principia sui subiectū:
hoc est nota: qa quelibet scientia habet supponere subiectum
suum esse ⁊ principia subiecti: qa si probaret: pbaret ex Q
prioribus: ⁊ tunc principijs esset prius: qd̄ est icōueniēs:
sed substantie ab̄ᵗᵉ sunt principia subiecti sciētie natura-
lis: sicut entis mobilis: vt de se patet. ergo naturalis non
habet pbare substātias ab̄ᵗᵃˢ esse. ¶ Iteȝ: primus pħs
habet cōsiderare principia entis s̄m ꝙ ens: qa conside- Tex. cō. p̄.
rat ens inquātum ens ⁊ principia eius: ex. 4. huius. ergo
habet ꝯsiderare principia substātie mobilis: qa ens mo
bile est pars entis inquātum ens. ergo si habet conside-
rare principia entis inquātum ens: etiaȝ habet conside-
rare p̄ncipia entis mobilis: ⁊ hoc sunt substantie ab̄ᵗᵉ: ⁊ he Cōm. 5.
sunt due rationes Alexā. vt dicit Cōmentator in predi-
cto cōmento. ¶ Iteȝ: sicut se habet naturalis ad pban-
dum materiaȝ primaȝ: sic etiaȝ ad pbandum substātias
abstractas esse: per cōuenientem similitudineȝ: qa sicut
materia est p̄ncipium materiale entis mobilis: sic sube

abstracte

A abstracte sunt pncipia motiua z effectiua entis mobilis.
ergo simile est de vtroqz: sed nālis non probat primam
māz esse: vt probaē per duas rationes Auic. quas Cō-
Cōmē. zz. mentator tangit 2° physicoz illo caplo. Quonia aūt
natura diuiditur: pma ratio est. Materia est principiuz
corporis mobilis: qd est subtū naturalis scie: sed nullus
artifex tētat probare suum pncipiū: cū demonstratio sit
ex prioribus. ¶ Itē: sicut se hz ars ita z natura: sed nulla
ars considerat vnam māz cōmunez oībus artib⁹: quā
etiam nō probat esse. ergo nulla scia naturalis cōsiderat
z pbat māz eē: que est cōis omnibus nālibus.

Cōmē.5. **Oppositum** vult Cōmētator in hoc cōmento: loquēdo cōtra Alexā. z Auicē. qui
voluerunt q primus phs haberet pbare subas abstra-
Cō.vltio. ctas eē z non nālis. Etiam idē vult pmo z scdo physico.
Cōmē. zz. vnde dicit in fine pmi physicoz: loquens cōtra Auicē. q
B voluit q primus phs haberet probare pncipia ab^{ta} eē:
vnde ipse dicit: q Auicēna maxime peccauit cum dixit:
q primus phs demōstrat primuz pncipiū esse. Et Aui.
processit in hoc suo libro de sciētia diuina per viaz quā
existimauit esse necessariaz z essentialem in illa sciētia: z
peccauit peccato manifesto. Certior enim illoz sermo-
num: quibus vsus est in hoc loco: non pertransiuit ordi-
Cōmē.3. nem sermonum probabilium. ¶ Itē etiam vult Cōmē-
tator. 8. physi. q nālis hz pbare pncipia ab^{ta} esse.

Dicendum est ad questionē fm intētionez Cō- mentatoris: q pmus phs non habz
probare pncipia ab^{ta} eē. Et causa est. Eiusdez sciētie est
cōsiderare conclusionem z mediuz: vt pz ex pmo poz.
sed medium per qd substātie abstracte pbantur eē: est
Cōmē.5. motus: vnde dicit Cōmētator in isto. 12. q ipossibile est
C declarare ab^{tum} eē: nisi ex motu: z ideo omnes vie alie: p
quas probaē primus motor esse: aliqualr sunt insuffici-
entes: z si eēnt vere: essent numerate in prima phia: mo-
do motū considerat naturalis cum sint pncipia in natu-
ra. ¶ Itē: sicut mā prima hz probari eē: sic sube abstra-
cte per cōueniētē similitudinē: qa vtrūqz hz pbari quo
ad eē: similr lz mā sit subm motus z transmutationis: et
sube abstracte efficiant motum: sed mā pma pbaē eē a
nāli per trāsmutationē. g etiā sube abstracte pbanē eē
Cōmē.12. per motum a nāli: per Cōmētatorē. 8. hui⁹. z isto. 12. vñ
Cōmē.5. dicit: q transmutatio in suba fecit scire māz pmā eē: si-
cut transmutatio in loco fecit scire māz localem: vñ sic
materia prima inuestigatur per transmutationē in sub-
stantia: quā habz considerare nālis: sic substātie abstra-
cte iuestiganē per motum: quē tamē cōsiderat nālis: vñ
Cōmē.zz. etiam dicit Cōmētator. 2. physico. q materiā primā eē
D non est manifestū: nisi per signū nāle vt per transmuta-
tionem: sz signū nāle vt motum cōsiderat nālis. g māz
pbat esse per motum. Et etiam pmus motor abstract⁹
T.cō.vlti. probaē esse per signū nāle vt motum: ex. 8. physicoruz.
Cō.vltio. Etiam dicit Cōmētator in fine pmi physico. 3 Auicē. q
peius est: qd dixit Aui. q scia nālis accipit a p^a phia cor-
pora composita ex mā z forma: negligens veram viam
probandi māz esse ex transmutatione: vnde Arist. de-
clarat substantiaz materie per compara^m eē ad oēs dif-
ferētias entiuz fm q sunt entia. ergo impossibile est de-
clarare māz primam eē: nisi in naturali scia. ¶ Notā-
Cōmē.5. dum vlterius: q Cōmētator dicit. 12. huius. in pallega-
to cōmēto: q primus phs accipit a naturali pro cōstan
ti substantias abstractas eē: qa hoc declaratuz est in na-
turalibus: vnde in pmo physico. declaratum est de pn-
cipijs substātie generalis. s. de materia z forma: ex qbus
componiē suba: sed in. 8. physi. declaratū est: q mouens

E subam eternam: sicut celū: est ab^{tum} a mā: qa nulla virt⁹
in corpore potest facere motum eternum. Ex hoc possz
syllogizari: per illud probaē principium abstractuz eē:
per qd pbaē non eē in corpore z magnitudine: z hec est
T.c. 79. z t.c. vltimi. manifesta: sed hoc est per motum: qa Arist. 8. physi. per
hoc pbat pncipium abstractū non esse in materia: quia
nulla virtus in mā potest facere motum eternū. ¶ No
tandum vlterius pper solonem rōnum: sicut Cōmen-
Cōmē.zz. tator tangit. 2. physic. z aliqualiter in isto. 12. q tres sunt
F modi demōstrationum. Quedam est demōstratio sim-
pliciter: quedam pper quid: z quedaz qa: sed Arist. tñ
in libro poster. de duabus demōstrationibus dixit. s. de
demōstratione pper quid z qa: sed forte comprehēdit
demonstrationem simplr sub demonstratiōe pp qd: vñ
Cōmentator forte intellexit per demonstrationem sim-
pliciter demōstrationem que est p causas remotas: sz p
demōstrationem pp quid: intelligit demōstrationem q
est per causas ppinquas. ¶ Sed per demrationem qa
itelligit demōstrationē que est per effectus posteriores
z signa. ¶ 2° dicēduz: q quādo pmus phs accipit a nā-
li pho pncipia abstracta eē probat pdicata eēntialia de
eis. Et causa est. Illa sciētia hz pbare de substantijs ab-
stractis pdicata eēntialia in qua substātie abstracte sūt
subtuz: qa scia hz probare de subto passiōes vel pdica-
ta essentialia: sicut vult Arist. pmo posterio. z Lyncon.
qa scientia est habitus 3nis syllogismi demonstratiu: z in
cōclusione passio pdicaē de subto: vel aliud predicatuz
essentiale: g non opz q semper passio probeē de subie
cto: qa aliqua subta non habēt passiones: vt sube abstra-
cte: vnde sufficit q pdicatum essentiale probeē de subie
cto: sed hoc est in metaphysica: saltē quo ad tractatū de
substantijs diuinis. ergo habz pbare predicata essentia-
lia de eis: cum nō habeat proprias passiones. Et hec est
expressa intentio Cōmentatoris in hoc cōmento vbi di
cit: q postqz primus phs accipit a naturali pmā subam
esse: z alias substātias abstractas: tunc probat predicata
essentialia de eis: sicut q principium prime substātie est
substantia z forma z finis: z q substantia abstracta mo-
uet vtroqz modo in ratione forme mouentis z finis: z
postea paucis interpositis addit: q consideratio de sub-
stantia abstracta est propria huic scientie: vt q demon-
strat de substātijs abstractis predicata essentialia vt q
prima substantia vt motor primus est substantia z pri-
ma forma z primus finis. Et postea determinat vtrum
substantia imobilis sit vna: aut plures: z si plures vtrū
reducantur ad vnum: z quomodo ordinentur: z primus
phs probat ista predicata essentialia de substantijs ab-
stractis non demōstratione pper quid: que est ex priori-
bus: sed demonstratione qa: que est p res posteriores.

Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primā. Nul lus artifex habet zc. Conceditur
de demonstratione propter quid: qa sic pertinet ad su-
periorem scientiam probare principia subiecti inferio-
ris scientie esse: sed tamen bene artifex potest probare
principia sui subiecti esse demonstratione qa: que est p
signa z per res posteriores. Et tu dicis: q substantie ab-
stracte zc. Conceditur. ergo bene volo q naturalis non
habeat probare substantias abstractas esse demonstra-
tione propter qd: que est per causas: sed tamen bene po-
test probare eas esse demonstratione qa: que est ex po-
sterioribus: vt visum est. ¶ Ad aliam. primus phs zc.
posset dici: q non habet probare principia sui subiecti:
sicut nec suum subiectum demonstratione propter qd:
nec etiā demonstratione qa: nisi ipse consideret mediuz:

Similiter er- rauit doctor iste (salua pa ce ei⁹ dixeriz) in via Cōmē- tatoris Ad. n intelligēs qd p demratōez simplr: z qd p dmratione cāe tm: z qd p dmratione signi ipo: et: forte. n. nō vi dit cōmētum 35. 2. de celo: aut si vidit forte oblitus fuit: ex illo. n. loco h: q de mratio simp^r nō est dmra- tio p cām re- motā: imo ē demratio po tissima: de q clealer dixit Them. in 2° poster. ca. 2. b enī dmra- tio potissime sciendi est: vt cōi examine vtrāqz qōnez absoluat: z vt sit z qpobrez sit: z pp hoc a Cōmētatoē talis dmratio simp^r appel- laē dmro cāe z eē z demro absoluta z d- mratio potis sima: z ē qñ bus fuerit no ri⁹ z latētius fuerit suū esse z sua cā no- tior erit dmō stratio abso- luta que dat cām z eē: z si latētius fuerit cā rei qz suū eē erit dmro pp qd tm seu dmratio cāe tm: qd idez ē apō Cōmēta torē. si vo po steri⁹ fuerit no ri⁹: erit dmō stratiōes qa: seu dmrones signi: qd idez est. h Cōmē. 2. cc. 2. 35. z i

b° phy.cō.2. bz:q si ɔtige rit vt notum apud nos sit noui apō na/ tura:tunc de/ monstrones dare in hac sciētia erūt ōmstatio nes cāe z eē: z si cōtigerit q nota apud nos non sint nota apō na/ turā:tunc de/ mōstones talcs erūt ō nūo si gnoz falsum est eni qō di/ xit doctor: q Ar.i.posteri/ ozū° analyti/ cis ū fecit lo cut° ō ōnifo/ tione simpl'r: imo ars illa pri° ē ō ōmō/ strationē sim/ pl'r:p quā ac/ qrit scire sim plr ab Arist. ibidē diffini/ tū. Alie do ō monstratiōes respcū istu° ū sūt simp' de/ mōstrōnes:sz sūt obliqua tes z dfectus istu°:qz p alia demōstrandi ge nera nō acq/ rit scire sim/ plr: z sicut re/ cte dixit Thē mi istu° l b° po sterioz.

z sic non habet probare principia entis mobilis vt sub/ stantias abstractas:qz non considerat motum:z sic cō/ sequentia non valet. ¶ Ad aliam:sicut se habet zc. Cō/ ceditur. Tu dicis: q naturalis non habet probare zc. Conceditur demonstratione propter quid: sed tamen bene potest probare principia subiecti esse demonstra/ tione qz:z per signum:z sic naturalis probat materiam esse per signum vt per transmutationem. ¶ Ad aliam. sicut se habet ars zc. Dicendum q omnino non est simi/ le inter artem z naturam:quia vna est scientia naturalis: que est cōmunis omnibus scientijs naturalib°:sicut sci/ entia libri physicorum:z illa probat z considerat pmam materiam cōmunem omnibus naturalibus:sed sic non est vna res cōmunis omnibus artib°.ergo quelibet ars considerat materiam propinquam sue arti: vt faber fer/ rum:sed si esset vna ars cōmunis omnibus artibus:il/ la consideraret materiam cōmunem omnibus artib°. Et hec de questione.

¶ Questio. IIII.

¶ Mouentes quidem igitur zc.

Queritur circa illam partem. Utrum intellectus possit manere semper corrupto homine. ¶ Arguitur pri/ mo q non. Illud quod de nouo incipit non potest semper manere:qz quicquid de no/ uo incepit illud non est sempiternum z semper:quia ali/ quando non est ens:z semper ens:z aliquando nō ens contradicūt. Similiter illud quod incepit de nouo:opz etiam q corrumpatur z desinat esse:sed intellectus de nouo incepit:sicut in infusione corporis.ergo intellectus non manet corrupto corpore. ¶ Item:si intellectus re/ maneret corrupto homine:tunc esset frustra:hoc est fal sum:qz deus z natura nihil faciant frustra:cōsequentia patet:qz si intellectus remaneret homine corrupto:tūc non haberet propriam operationem:qz propria opera/ tio intellectus est intelligere cum phantasmate:qz intel/ ligere vel est phanta° vel non est sine phanta°:ex tertio de anima:modo intellectus separatus non intelligeret cum phantasmate:z sic esset destitutus a propria opera/ tione:z per consequens est frustra.

Te.cō.39.

G

Te.c.16.z 17.

Oppositum vult Aristo.in predicta litera.vbi comparat causam formalem ad efficientem di.q mouentes cause prius perfecte sunt qz effectus ad quem agunt: sed forma simul est cum effe/ ctu:z postea addit:si autem aliquid posterius manet.i. forma post corruptionem compositi:hoc est perscrutā/ dum:nam in quibus formis nihil prohibet q maneat forma post compositum:vt si anima est talis:z non ois anima manet post corruptionem vt sensitiua:sed intelle ctiua:vnde etiam dicitur 2° de aia.te.cō.21.separat hoc ab hoc:sicut perpetuum a corruptibili. ¶ Notandum q ex ista litera capiuntur due veritates. Prima q ani/ ma intellectiua sit forma substantialis corporis huma/ ni:lz hoc non dicat Cōmentator. Secūda veritas est q anima intellectiua manet corrupto corpore:vnde Com/ mentator diceret:q anima intellectiua non est coniūcta corpori fm esse:sed tm fm operationem:qz intellectus est tāqz principium operans intrinsecum:cuius operatio depēdet a corpore: vel ab aliquo in corpore:sed nō hz esse inherēter in corpore:nec ɔstituit per subz. Tn istud dcm est ɔtra fidē z veritatē:z plus hz videri.3.de aia.

H

Ad questionem dicendum:q anima intelle/ ctiua manet corrupto hoie: z hoc pbatur. Si anima corrumperetur corrupto ho/ mine/vel esset per se/vel per accidens:per sufficientem diuisionem:quia omne qō corrumpitur vel corrumpit: per se vel per accidens: sed neutro modo corrumpitur anima corrupto homine:probatur hoc:primo q anima intellectiua non corrumpatur per se:qz qō sic est corru/ ptibile est forma materialis: modo intellectus non est forma materialis:nec corrumpitur per accidēs:quia il/ lud quod corrumpitur per accidens corrumpit ad cor/ ruptionem alterius qō corrumpitur per se:z etiam opz q sit eductum de potentia materie:quia consequit for/ mam substantialem in materia:sicut risibile corrumpi/ tur: modo sic intellectus non educitur de potentia ma/ terie:nec imediate:nec mediate.ergo nullo modo corrū/ pitur:z per consequēs manet corrupto homine. ¶ No/ tandum q Cōmentator hic tangit opinionem Alexan/ dri z dicit:q Alexander vult:q nullus intellectus rema/ net nisi adept°:sed intellectus in habitu z materialis cor/ rumpitur.ergo quando Aristo.dixit q intellectus ma/ net:intellexit de intellectu adepto:tunc Cōmentator tā/ git aliam opinionem di.q talis opinio fuit Alexandri z non est aliorum peripateticorum:nec Themistij: quia plures eorum voluerunt:q intellectus materialis ma/ net z intelligentia agens ab° est quasi forma intellectui materiali:ita q hoc fit vt compositum ex materia z for/ ma:z q ipsa vno modo agit itellectualiter vt fm q est forma. Alio modo recipit ea vt fm intellectum materia/ lem:z vocat intellectum materialem possibilem:de hoc plus habet videri.3.de anima. Postea Cōmētator sub/ iungit suam opinionem dicens:q declarauimus in libro de anima:q intellectus agens est quasi forma in intelle/ ctu materiali. Et q ipse agit itellecta z recipit ea fm in/ tellectum materialem:z q intellectus materialis est ge/ nerabilis z corruptibilis. Et addit q ibi declarauimus q hec sententia est Aristo.q intellectus in habitu habz partem generabilem z partem corruptibilē. Et nūc Cō/ mentator exponit hoc quomodo est intelligendum: qz non est verum:q intellectus sit corruptibilis fm se.ergo subdit:illud qō corrumpitur in intellectu est actio ei°:sz in se intellectus non corrumpit. ¶ Tunc pbat q intel/ lectus materialis sit incorruptibilis. Si enim intellectus materialis esset generabilis z corruptibilis:tūc haberet transmutationem:vt declaratum est prius:quia si aliqd fieret transmutatum sine transmutatione:tunc aliqd fie/ ret ex nihilo:qō est cōtra naturam. ¶ Et tunc addit Cō/ mētator:q intellectus agens est:sicut locus respectu in/ tellectus materialis z possibilis:hoc debz intelligi:q si/ cut locus est perfectior locato in simplicibus:sic intelle/ ctus agēs est perfectior intellectu possibili. Et addit Cō/ mentator:q si actio istius intellectus fm q copulat cū intellectu materiali:eēt nō generabilis:tūc actio ei° esset substantia eius:qz nullum accidēs est eternum:nisi mo/ tus:vt postea dicit. Et addit q si actio eēt eterna:tūc in/ tellectus agēs nō haberet necessitatē in hac actione.i.q ppter intelligere copularet cū intellectu mālī:cum intel ligere eēt eternū z nouū. ¶ Tūc addit q cum intellect° fuerit copulatus cū itellectu materiali:tūc actio.i.actuās ipsum fm q cum eo copulatur alia forma a suba eius. Et addit q illud quod agit intellectus agēs in intellectu possibili sit substantia eius.i.intellectus agens erit suba aliq.i.intellectui possibili z non sibi:quia nihil est forma suiipsius. Et addit q possibile est vt eternum aliqō in/ telligat generabile z corruptibile:si igitur intellect° pos/ sibilis denudetur a potentia apud perfectionem huma/ nam.i.q in ista vita perficiatur intellectus in habitu:ita q intellexit

K

Cōmē.17.

L

Cōmē.17.

M

N

Sz recte° est apud me vt B refert ad in/ tellectū possi bilē: intello.n. possi respcū intello agētis re ctius dr loc° ꝙ mā:p qto intello agens nō est forma educta ō po° intello possi. nomē .n.ma/ terie sonat il/ lud ex quo fit aliqd cō istis istr & pp intel lectum polem hic diuersum modū recipi/ endi itellectū agētes z spēs intelligibiles a mō recipiēdi māe.iō recte° appellat loc° ꝙ mā: z sic ēt appellauit sōz Ar.z.m.3. de ani.ex sen tētia antiqrū locū spērū sl cut pz.i.c.6.

A q intellexit omnes res:ga tūc denudatus est a potētia:
ga non intelligit per eū plus alia diuersa:ga nō recipit
plus spēs:ga est plenus spēbus:tūc destruit intelligere:
qđ est aliud a suba eius:ꝛ tunc nihil intelligimus oino ꝑ
hunc intellectum:aut intelligemus fm q actio eius est
suba eius.i.actio eius erit suba:ꝛ intelligit tūc intellectū
agentē:ꝛ impossibile est vt aliqua hora nō itelligamus
per ipm:ga tunc intelligere esset eternū:relinquit ḡ:cuz
iste intellectus fit denudatus a potentia.i.q nō de nouo
intelligat aliqđ sensitiuū:vt intelligamus per ipm intel-
lectum fm q actio eius est substātia eius:ꝛ hoc est in fi-
ne adeptionis:cuz intellectus agens coniungit ei vt for-
ma:ꝛ intelligit ipsum:ꝛ hec est vltima prosperitas ꝛ fe-
licitas.℄ Notandū q hic est dubiū:ga felicitas nr̄a cō
B sistit in intellectione dei.ergo si ꝯsistit in itellectione in-
tellectus agentis:tunc intellectus agens eēt deus.Dicen
dum q Cōmentator intelligit q felicitas nostra dispositiue consistit in cognitione intellectus agentis:ga ꝑ hoc
disponit ad cognitionē abstractoꝝ:cū ipse sit suba ab^{ta}:
ꝛ ꝑ ꝯñs ad cognē dei:ꝛ in ħ est formalr̄ sūma felicitas.

Ad rōnes. ℄ Ad primaz.Jllud qđ de nouo ꝛc.
Aristo.concederet ꝛ Cōmentator.Et
in dicis:q intellectus ꝛc.Aristo.negat:ga ponit intelle-
ctum eternum ante ꝛ prius:sed fm fidem ꝛ veritatē di-
citur q intellectus de nouo incipit:sed a parte post est
eternus.Et hoc est per potentiam diuinā:ꝛ sic qđ de no
uo incipit semper est:ꝛ potest esse a parte post fm potē-
tiam diuinam:lz sit contra naturaz:vnde deus plus pōt
q̄ natura.℄ Ad aliam.si intellectus ꝛc.consequētia ne-
C gatur.Ad probationem:ga tunc destitueretur a propria
operatione.Aristo.ꝛ Cōmentator dicerent q non:quia
semper intelligit cum phantasmate:ga corrupto vno ho
mine adhuc est coniunctus alij:ga ponunt vnum intel-
lectum numero in omnibus:sed aliter est dicenduz fm
fidem ꝛ veritatem:q intellectus corrupto homine ad-
huc intelligit:ga lz non intelligat cum phantasmate:qđ
est ei proprium quando est coniūctus corpori:tamē in-
telligit alio modo:vtrum autem intelligat tunc ꝑ spēm:
vel per spēs acquisitas:vel per reuelationē alicui^{9} sube
supioris:hoc pertinet ad theologos. ℄ Questio. V.

Te.cō.19. ℄ Dubitabit autē vtiqz aliquis ꝛc.

Queritur circa hanc partem. Utruz
oium predicamentoꝝ sint
eadem principia:lz in tertio quesitum fue-
rit.vtrum oium sit vnum principiū.℄ Et
arguitur primo q non.Si oium ꝑdicamē-
D toꝝum essent eadem principia:tunc esset aliquod vnum
vniuocum ad substantiam ꝛ alia predicamēta:vel sub-
stantia esset principium relationis aliorum predicamē-
torum:vtrūqz est falsum:ga nō est aliquid cōmune vni-
uocum ad decez predicamenta:qđ sit principium.Si-
milr̄ est incōueniēs q substātia sit principium ꝛ elmūz
Cōmē.19. relationis alioꝝ ꝑdicamētoꝝ:ga dicit Cōmētator q si
suba eēt principiū relationis alioꝝ ꝑdicamētoꝝ:ꝯtinge
ret q oia ꝑdicamēta essent sube:omne eni cuius elemen
tuz est substātia:ꝛ ipm est substātia.Et addit Cōmenta-
tor q silr̄ est impossibile vt relatio sit elemētū alioruz:
ga tūc ꝯtingeret q oia ꝑdicamēta eēnt relatiua:ꝛ in ali-
qua hora resoluerētur in relationē:prima ꝯñia pz:ga si
eadē essent ꝑncipia oium ꝑdicamētoꝝ:tunc aliqđ esset
cōe vniuocum ad decem predicamēta:ga principiuz et
principiatuz sunt vnigenea:vel sequeretur q substātia
esset principium oium predicamentorum cū substantia
videatur eē ꝑmū ens ꝛ principium est primuz.℄ Jtez:

si eadem essent ꝑncipia omnium predicamentorū:tunc E
essent aliqua entia:que nec essent sube:nec accidēs:sz ħ
est falsum:ga omne ens comprehenditur sub substātia
vel accidēte:cō sequentia patet:ga principia ꝛ elementa
sunt alia a composito ex elemētis:sicut.b.ꝛ.a.sunt alia a
syllaba/ba.℄ Jtem:si principia omnium essent eadez:
vel eēnt de genere substātie:ita q essent sube:aut essent
accidētia:aut essent priora his:sed omnia ista sunt incō-
uenientia:ga principia accidentium non sunt substātia:
nec principia substantie sunt accidentia cum principia ꝛ
principiata sint vnigenea:nec que sunt priora substātia
ꝛ accidente:ga nihil est prius substantia ꝛ accidente:cō-
sequētia patet:ga si principia omnium sunt eadem:tūc
oportet q sint substantia vel accidens:quia omne quod
est vel est substantia:vel accidens:vel est aliquod ꝑus F
his:per sufficientem diuisionem.

Oppositum vult Aristo.in predicta litera:vbi Te.cō.19.
dicit:q principia substantie ꝛ acci
dentium sunt eadem ratione ꝛ proportione.

Ad intellectum questionis est notandum:q
quedam sunt principia itrin
seca inferiorum sicut materia ꝛ forma:quedam sunt ex-
trinseca:ꝛ illa sunt duplicia:quedaz sunt remota:sicut ef-
ficiēs ꝛ finis remotus:quedam sunt propinqua:sicut ef-
ficiēs propinquum ꝛ finis propinquus.

Hoc viso dicēdum ad questionē q capiendo ꝑn-
cipia intrinseca q sunt diuersa in specie
ꝛ numero:ꝛ ħ capiēdo ꝑncipia propinqua.Et causa est.
Jlla ꝑncipia sunt diuersa in spe ꝛ nūero:q̄ sunt cā diuer-
G sitatis spe^{ce} ꝛ numeralis:ga diuersitas specifica ꝛ nume
ralis in effectib^{9} est ex diuersitate specifica ꝛ nūerali ꝑn
cipioꝝ intrinsecoꝝ:vt materie ꝛ forme:sz ꝑn^{a} ꝑpinqua
intrinseca sunt hm:ga ꝑn^{a} ꝑpinqua itrinseca:sicut mā et
forma sunt cā diuersitatis specifice ꝛ nūeralis iferioruz:
ga forma ꝛ mā hois faciūt hoiem differre ab equo:ꝛ sic
de alijs.Et dico ꝑpinqua:ga forte capiēdo in eodez gñe
sube effectiū:vna eēt mā ꝛ forma oium:sicut mā ꝑma et
forma gñalis:vñ ēt ꝑn^{a} ꝑpinqua aliquoꝝ nō solū diffe
rūt spe ꝛ numero:imo etiā gñe sicut ꝑn^{a} arboris ꝛ hois:
quātitatis ꝛ sube.℄ 2° dōm:q bene sunt eadē ꝑn^{a} itrin
seca ꝑportione.Et cā est.Jlla ꝑncipia sunt eadez fm ꝑ-
portionē:in gbus est similis habitudo ad effectus:ga ꝑ-
portio nō est aliud nisi eadē habitudo aliquoꝝ ad aliq:
ꝛ sic est analogia ꝑportionis:tunc est diuersoꝝ habitu-
do ad diuersa fm similitudinē:sed si est analogi attribu
tionis:tūc est habitudo diuersoꝝ ad vnum:sicut magis
pz ex 4.sed principioꝝ ꝑpinquoꝝ intrinsecoꝝ est silis
H habitudo ad effectus:sicut mā iformata forma asini hz
se ad asinum:ita materia ꝑpinqua informata forma ho
minis hz se ad hominem.Et similr̄ subtuz informatum
caliditate hz se ad caliditatē:sic subiectum informatum
frigiditate hz se ad frigiditatē:imo ad frigidum:ꝛ resol
uas sic ad alia ꝑn^{a} ꝑpinqua oium ꝑdicamētoꝝ.℄ No-
tāduz hic q duplex est ꝑportio:vt ad ꝑp^{m} sufficit.Una
est similis habitudo diuersoruz ad diuersa:vt serenitas
in aere:ꝛ tranquilitas in mari habēt similē habitudinē.i.
quietē:ꝛ sunt diuersa:ꝛ vocatur proprie analogia ꝑpor-
tionis.Alia est proportio habitudo diuersoꝝ ad vnū:vt
nouem ꝑdicamēta accidentium habent diuersam habi-
tudinē ad vnum.i.subam:modo quādo Aristo.dicit q
oium sunt eadē principia fm proportionez intelligit de
ꝑmo modo ꝑportionis:ꝛ non de secūdo modo.℄ 3° di-
cēdū q capiēdo principia extrinseca remota q sunt ea-
dē ꝑncipia simpliciter ꝛ vniuersaliter ꝛ eadez in nūero.
Et causa est.Jlla sunt principia eadem simplr̄ ꝛ vniuer-

I faliter oium entium: que habent causalitatem vniuersa-
liter oium: sed principia remota extrinseca sunt hõ: nam
deus est principium extrinsecũ & remotũ: & habz causali-
tatem super oia entia in ratiõe agentis & finis. Silr cor-
pora celestia respectu iferioꝝ hñt causalitatem sup oia
in rõne agẽtis & finis: qa accessus & recessus solis in obli-
quo circulo est causa generatiõis & corruptiõis: & illa sũt
principia extrīseca: & sic intelligas de alijs. ¶ 4º dõz: q
capiendo principia extrinseca propinqua q sunt diuer-
sa specie & numero: & hõ in genere substãtie. Et causa est.
Illa differũt specie & numero: a qbus est diuersitas spe-
cifica & numeralis: sed a pncipijs extrinsecis ppinquis
est diuersitas specifica & numeralis: qa ali⁹ & alius effe-
ctus in specie fit ab alio & alio efficiẽte & fine in spe: sicut
hõ fit ab homine: equus ab equo. Similiter et aliquan-
K do ista differunt in genere: sicut homo fit ab hoie: nigre-
do ex caliditate: & albedo ex frigiditate. ¶ 5º potest di-
ci: q capiendo ista pncipia extrinseca propinqua q sunt
eadẽ pportione. Et causa est. Illa pncipia sunt eadẽ fm
pportionem: vbi est eadẽ habitudo principioꝝ ad effe-
ctus: sed hoc est in pncipijs extrinsecis ppinqs: maior &
minor deducanẽ vt pus in pbatiõe scde ꝯnis: nisi q hic
accipianẽ extrinseca principia: illic accipiebanẽ intrinse-
ca: & similr intelligatur de proportione: vt prius.

Ad rationes. ¶ Ad primam. Si oium predi-
camentorum essent eadem prin-
cipia &c. Dicendum q non oportet aliquid esse cõe vni-
uocum. 10. predicamẽtis: sed sufficit esse cõe fm ppor-
tionem & analogiam. ¶ Et tu. d. q pncipia & pnci⁹ sunt
vnigenea. Dicẽdũ q non opz esse in eodẽ genere: sz suffi-
L cit q aliquo mõ reductiue: de hoc pus visuz est. ¶ Si-
militer dõm: q capiendo pncipiũ remotum q suba est
pncipiũ omniũ predicamentoꝝ: nõ tamẽ opz q oia sint
suba. vñ hoc tñ intellr de pncipijs intrinsecis substãtie
& extrīsecis: vt efficiẽtibus propinquis: qa si principium
sic est suba & pncipiatũ. ¶ Ad aliã. Si eadem essent pn-
cipia &c. nego ꝯñtiam: qa nõ opz: qa illa pn⁹ pñt eẽ sube:
sz non sit eadez in spe vel numero cũ substantijs causa-
tis: tñ sunt substantie alio mõ dicte. ¶ Et tu dicis: q pn-
cipia & principiata sunt vnigenea. Dõm q veruz est vel
sunt in eodẽ genere cũ effectu per se & directe: vel fm re-
ductionem: sed non opz q si aliqd est principiũ accñtiũ
q sit de gñe accñtis: sicut suba que est de gñe accñtiuz:
nõ opz q sit de gñe accñtiũ nisi fm silitudinem & ppor-
tionẽ. ¶ Ad aliã. Si eadẽ essent pn⁹ &c. Dõm q capien-
do pn⁹ remota & extrīseca q sunt sube: sz capiẽdo ppin-
qua pn⁹ aliquando sunt sube: aliquãdo accñtia: & nõ sunt
priora suba & accñte fm totũ ambitum: sz sunt priora his
M substãtijs & accñtib⁹ quoꝝ sunt pn⁹. ¶ Questio. VI.

Te. cõ. 29. ¶ Cũ autem erant tres substantie &c.

Queritur circa hoc caplm. Utrũ neces-
sarium sit ponere aliquã sub-
stantiã sempiternã efficientez. ¶ Et arguitur
pmo q nõ: qa si esset necessarium ponere ali-
quam substãtiam sempiternam: hõ esset maxime pp mo-
tum: qa si necessario ponitur suba sempiterna: hoc maxi-
me vi esse pp motum: qa motus ponitur eternus. g opz
q ponaẽ aliq̃ suba eterna: a qua depẽdeat motus: sed hõ
nõ est propter motũ: qa motus nõ est eternus: qa si eẽt
eternus: tunc infiniti dies pertransissent vsq nunc: & sic
infinitum eẽt pertransituz: qd est impossibile. g non est
7º met. a. t. dare subam sempiternaz. ¶ Itez: si idee Platonis eẽnt
cõ. 20. vsq nihil pdessent ad motũ: sicut vult Ar. & Cõmẽtator: nõ
ad. t. c. 31. idee fm opinionẽ Platonis sunt separate & eterne. g nõ
oportet ponere substantiam eternam pp motũ. ¶ Itẽ: N
generatio est perpetua & corruptio: ex 8º physic. & 2º de Te. cõ. 46.
generatione: & tamẽ nulla vna generatio est eterna: imo Te. cõ. 56.
vna succedit alteri. ergo pari ratione: lz propter motum
sempiternum oporteat ponere subaz sempiternã: nõ tñ
vnam opz ponere substãtiam sempiternã: sed sufficit q
vna succedat alteri: & sic nulla vna suba erit eterna.

Oppositum vult Arist. in pdicta lrã: vult eniz Te. cõ. 29.
q necessarium sit ponere aliquaz
substãtiam sempiternaz: vnde probat q prima suba sit
sempiterna. Et hoc idẽ etiaz pbat 8º physi. Et idez vult T. cõ. 46.
Cõmentator & alij expositores Aristo. & infra.

Dicendum ad questionem: q necesse est pone-
re aliquã subam eternã. Et hõ pbat
Arist. in lrã. Si sube pme entiũ que sunt pn⁹ sensibilium
nõ eẽnt sempiterne: tũc oia essent corruptibilia: ꝯñtiam O
nõ pbat: sed Cõmẽtator pbat eaz. Quia oẽ cuius cã est Com. 29.
gñabilis & corruptibilis: ipm est generabile & corrupti-
bile: sed sube eterne sunt cause omniuz: falsitatem ꝯñtis
Aristo. probat ex parte motus & temporis: qa impossi-
bile est esse omnia corruptibilia: qa ipossibile est motũ
fieri: aut corrumpi: qa si motus de nouo fieret postq to-
taliter prius nõ eẽt: tũc fieret per motũ: qa omne qd de
nouo naturaliter fit: fit per motũ: & tunc ante primũ mo-
tum esset motus: qd est inconueniẽs. Et similiter si mo-
tus corrumperetur totaliter: tunc post vltimum motuz
esset motus: cum nõ corrumperetur nisi per motũ. Tũc
probat ex parte temporis: q etiam non possibile est tẽ-
pus fieri qd prius non fuit omnino: qa tunc ante pmum
tempus eẽt tempus: & si post corrumperetur ita q post
ipsum nihil esset plus de tempore: tunc post vltimuz tẽ- P
pus esset tempus: qa prius & posterius sunt differentie
temporis: & non possunt intelligi sine pterito & futuro tẽ-
pore: que sunt partes temporis: vt dicit Cõmentator: si Cõ. 29. b⁹
igitur tempus ponatur factum esse: tunc est necesse fieri
in tempore: & sic ante tempus primum erit tempus: & hõ
in infinitũ: qd est impossibile: & sic tempus semper erit
& per cõsequens motus semper erit: qa est cõtinuus & p-
petuus: vt tẽpus: qa tempus vel est idez realiter qd mo-
tus: vel est passio mot⁹: & passio non est sine subiecto: sz
nõ omnis motus est cõtinuus & perpetuus: sed tñ loca-
lis: & non ois motus localis: sed solum circularis: qa mo-
tus reflexus & rectus non est eternus: vt pbatum est 8º
phys. ¶ Notãdum hic: q lz conclusio Arist. sit vera: q T. c. 64. &
aliqua substãtia sit sempiterna: tamẽ mediuz per qd p- infra.
batur non est veruz: qa quando dicitur q si tempus de
nouo incipit prius non fuit: & si corrũpitur post nõ erit:
modo prius & posterius sunt dñe tẽporis. Ipsi dicunt q
prius & posterius dicũt differentiã non realem: sed ima- Q
ginatã: qa si tempus de nouo incepit: tunc oportet prius
nõ esse: non prioritate reali: sed imaginata non oportet:
vnde ante primũ tempus & nunc primum bene est pus
imaginatum: sz non prius reale: sicut dicimus extra celũ
nihil est: certum est q extra dicit differentiam localem:
& non dicit differentiam realem loci: cum extra celũ nul-
lus locus sit: sed dicit dñiaz loci imagiatã: sic est de prio-
ritate & posterioritate. ¶ Dõm q hõ dictũ non valet: qa
illud dcm nõ valet: & est falsuz: ad cuius sustentationem
supponiẽ falsuz: sz ad sustẽtationẽ hui⁹ dicti supponitur
falsuz. s. q pus & posterius dicãt dñiaz tpis imaginatam:
vnde ista dicunt differentias essentiales temporis: & im-
possibile est naturaliter loquendo: q prius & posterius
sint sine tẽpore: vñ rationi Arist. non potest naturaliter
contradici. ¶ Et tu dicis. extra celum &c. Dicendum q
non est simile de extra: qa extra aliquãdo potest accipi
priuatiue

A privatiue: sicut per privationē circūscribentis: ⁊ sic non est diffa essentialis loci: sed prius ⁊ posterius sunt differentie essentiales temporis: ⁊ nūc possunt accipi ꝑ privationem temporis mensurantis: vnde lʒ sic dicat̄ s̄m Arist. naturaliter tamen s̄m fidem ⁊ veritatem tempus ⁊ motus celi de nouo inceperūt: sicut ⁊ corpora celestia. Et illud non potest demonstrari ex sensatis: qꝛ nihil de nouo naturaliter incepit: nisi per motū ⁊ transmutationē: sed supernaturaliter aliquid bene incepit de nouo sine motu. s. per creationem simplicem. Et ista productio nō est naturalis: sed sup naturā: vñ hoc est simpliciter credendum sine demonstratione sacris scripturis.

Ad rōnes. ℭ Ad primam. Si esset necessarius ponere ⁊c. Aristo. ⁊ Cōmentator concederēt. Et quādo dicitur ꝙ motus nō est eternus ipsi
B negant: vt visum est: tamen s̄m fidem ⁊ veritatem suba est eterna: dato ꝙ motus nō sit: qꝛ prima causa nō ordinatur ad motū. ℭ Ad aliam. Dicendum ꝙ non concludit: qꝛ idee si essent nō essent in singularibus s̄m eē: modo nihil operat̄ nisi qđ est singulare vł vniuersale in singulari s̄m esse: sed idee essent vniuersalia: ⁊ nullū haberent respectū ad motum: qꝛ non coniunguntur ei sicut motor mobili: sed substātie ab⁹ᵉ coniunguntur orbibus sicut propriꝫ motores. ℭ Ad aliā. generatio ⁊c. Dicendum ꝙ generatio nō est eterna eadē numero: sʒ in spē. ergo opꝫ ēt ponere eternū a quo dependet continuatio ⁊ successio generationum: ⁊ h̄ est motus solis: ⁊ aliorum corpoꝝ celestiū: que sunt eterna s̄m Aristo. vnde generatio nō perpetuatur ex vna generatione numero: sʒ ex continuatione ⁊ successione generationū: sed motus celi est eternus idem numero. ergo requirit subiectū ⁊ mo
C uens eternū. ℭ Et tu dicis. ꝙ infiniti dies precesserūt: ⁊ per ꝯsequens infinitum est pertrāsitū. Dicendū ꝙ motus totus est vnus numero ⁊ ꝯtinuus: sed partiales reuolutiones sunt partes eius: ⁊ ordinant̄ accñtalr: ⁊ ꝑ cōsequens dies: modo in accidentaliter ordinatis infinitum pōt esse pertransitum: sicut etiam Arist. ponit ꝙ infiniti homines precesserūt: qꝛ ordinantur accidētalr. Tamen s̄m fidē ⁊ veritatem diceretur ꝙ motus cum mūdo incepit: ⁊ etiam desinet: qꝛ deus creauit illa ex nihilo: ⁊ ipse fuit ante alia entia. Et hoc est. ℭ Questio. VII.

Te. cō. 30. ℭ At sꝫo si fuerit motiuum ⁊c.

Queritur circa hāc partē. Vtrū substātia eterna ꝑma sit semꝑ mouēs ⁊ operās. ℭ Arguit̄ primo ꝙ non. Si suba prima eterna semper eēt mouēs ⁊
D operās: tunc non ageret libere: sed ex necessitate: sed hoc est falsū: falsitas cōsequentis apparet: qꝛ prima substātia maxime est libera: cū possit agere ⁊ nō agere: vnde etiā omnino libertas est a prima causa. cōsequētia pꝫ: qꝛ illud non est liberū qđ sic agit ⁊ opat̄: ꝙ non potest non agere ⁊ operari: modo si ꝑma substantia semper moueret non posset nō mouere. ℭ Itē: ille motor non semper mouet: qꝛ non habet mobile semꝑ presens: qꝛ mouens non mouet nisi ꝑsente mobili: sed ꝑma causa nō habuit mobile semꝑ presens: qꝛ mobile vt celum nō semper est presens primo motori: qꝛ celū de nouo est factum ⁊ creatum: ⁊ sic non semper fuit.

Te. cō. 30. Oppositum vult Arist. in ꝑdicta lr̄a: vult enim ꝙ substātia prima sempiterna sit semper mouēs ⁊ operās. Et idem vult Cōmentator.

Ad questionem dōm: ꝙ s̄m intentionē Ar. ⁊ Cōmentatoris: ꝑma suba est semper mouens ⁊ operans. Et causa est. Si substātia prima eterna non esset semper operans ⁊ mouens: tunc E
contingeret motum celi non esse: sed hoc est falsū: vt ꝑbatū est 8° phy. qꝛ motus celi est eternus: qꝛ dicit Ar. 9° huius. Non enim timendum est ꝙ celum stet. consequentia patet: qꝛ motus est accidens: ⁊ nō potest eē eternus nisi ab aliquo mouēte actu: modo si illud mouēs nō semper actu moueret: sed in potentia: tunc ꝯtingeret nō mouere: qꝛ cōtingit aliquid habēs potētiam ad mouendū nō agere ⁊ mouere. Et dicit Cōmentator: ꝙ omnis motor cui admiscetur potētia possibile est: vt aliqua hora nō moueat: qꝛ non mouet nisi per aliū motorē extrahētē ipsum de potentia ad actum que est possibilis: vt non sit presens. ℭ Item: mundus est eternus 8° phy. ergo ꝑmus motor semper mouet: qꝛ si mundus est eternus: tūc primū mobile est eternum: ⁊ oportet ꝙ semper moueatur: alioquin esset frustra: modo nō potest semꝑ moueri nisi a substātia: que semper mouet: ⁊ est ꝑma: qꝛ si semper mouetur a substantia non prima ꝓcederetur in infinitū: qꝛ substantia nō prima semꝑ mouet in ratione alterius: cum dependeat ab alia. ℭ Notandum ꝙ lʒ ista diceret Aristo. ⁊ Cōmentator ad questionem: tamen aliter est dicendum s̄m fidem ⁊ veritatē: qꝛ ꝑma substantia vt deus non semper mouet: cum mundus de nouo sit creatus: ⁊ ante creationē nō mouit: qꝛ non fuit mobile: vnde etiā motus non fuit eternus: sed de nouo incepit: ⁊ hoc nō potest ꝓbari ex sensatis ⁊ imaginatis: sicut prius visum est: sed tamen firmiter credendum est absq; omni demonstratione: quia ibi cessat meritū: vbi ratio prebet experimentum.

a. t. c. ꝑ. vlt. ad. t. c. 53.
Te. cō. 17.
Cō. 30.
Ad ꝑᵐ F

Ad rationes. ℭ Ad ꝑmā: tūc ꝑma suba ⁊c. Dicendū ꝙ duplex est necessitas: quedam violentie: ⁊ illa impedit libertatem: qꝛ illud quod G
sic de necessitate mouet non mouet libere. Alia est ineuitabilitatis ꝓpter incompossibilitatem cōtradictorioꝝ: ⁊ illa necessitas non impedit libertatem: vnde liberum est qđ est gratia sui: ⁊ qđ sic mouet gratia sui mouet. s. prima intentione: lʒ secunda intētione moueat ꝓpter alia: vt cōmunicet ⁊ diffundat suam bonitatem alijs per motū: ⁊ sic libere agit: vnde dicit Cōmētator 2° celi: ꝙ nihil agit ꝑma intentione ꝑꝑ se: nisi secūda intētione agat ꝑꝑ aliā: nisi sit natura nō nata ad largiēdū: ⁊ sic diceret Ar. ⁊ Cōmētator: sʒ dicerent s̄m fidē ⁊ veritatē: qđ non opꝫ ꝙ illa suba semper moueat: qꝛ pōt cōicare suā bonitatem alijs preter motū. ℭ Ad aliam. Ille motor ⁊c. Tu dicis. ꝙ primus motor non semper hꝫ mobile. Aristo. ⁊ Cōmentator negarent: qꝛ ponunt mūdū eternū: sed s̄m fidem ⁊ veritatē debet dici mūdum de nouo icepisse: et illa ponit ꝙ primus motor nō semper moueat nisi acciperet motum pro intellectione: qđ est improprie accipe H
motum. Et hoc est. ℭ Questio. VIII.

Cō. 17. ⁊ 21.

ℭ Et ad huc neqꝫ si aget ⁊c.

Te. c. 30. Queritur circa hanc partē. Utrum prima substantia sit in potentia. ℭ Arguitur ꝑmo ꝙ sic. Primo enti debetur prima dispositio: qꝛ primū ens potius habet dispositionem primam q̄ alia entia: sed potentia est prior actu: ex 9° huius. vbi Arist. vult: ꝙ potētia est prior actu: qꝛ aliquid prius est in potentia: ⁊ postea in actu. ḡ suba est in poᵃ. ℭ Itē: illud qđ itelligit alia a se est in poᵃ: qꝛ intelligēs est in potētia respectu eius qđ itelligit: sʒ ꝑma suba itelligit alia: cū deus itelligat oīa entia: vt de se pꝫ. ergo ⁊c. ℭ Itē: illud qđ prius non mouit: ⁊ postea mouet est in potentia: qꝛ quod prius nō mouet: ⁊ modo sic est in potentia ad mouendū: sed prima substātia est hꝰ.

Te. cō. 13.

I qa prima substantia aliquãdo non mouit: sicut ostẽ crea-
tionẽ: & postea mouit. ergo pma suba est in potentia.

Te.cõ.30. **Oppositum** vult Aristo. in predicta litera: quia vult q̃ prima substantia non sit in
potẽtia. ¶ Et arguit sic. pma substãtia: vel est actus: vel
in potẽtia per sufficiẽtem diuisionem: sed non potest eẽ
in potentia: qz sic non sufficeret ad eternitatem motus.
Et etiam postea dicit Aristo. in illa parte. Principiũ eni
est intelligentia q̃ pma substãtia est simplex sine omni
compositione: & est actus sine omni potentia: & substan-
Cõ.30. tia sine omni accidẽte. Et Cõmentator dicit ibi. q̃ pma
causa est in fine simplicitatis & actualitatis: quia est sim-
plicissima & s̃m actum substantia.

Notandum ad intellectũ questionis: q̃ duplex est potentia: quedaz est passiua: si-
K cut illa per quã res patitur: sicut est potentia materie: &
etiam illa potẽtia per quã res est perfectibilis: vñ etiaz
intellectus possibilis est in potẽtia: non q̃ habeat potẽ-
tiaz per quam sit generabilis & corruptibilis: sed habet
potentiam per quaz perficitur. Alia est potentia actiua
per quã res agit. ¶ Tũc dicendum est ad questionem.
Primo q̃ substãtia pma nõ habet potẽtiaz passiuaz. Et
causa est. Illud in quo est potẽtia passiua est imp̃fectuz
& deficiens: sicut materia prima que appetit formã: sicut
turpe bonũ: & femina marẽ: sed pma substãtia est perfe
T.c.30.36. cta simpliciter: ex 12° & quinto huius. vbi dicitur: q̃ pri-
t.38. ma substantia est perfecta simpliciter: & s̃m hyperbolẽ.
Te.cõ.12. ergo non est in potentia passiua. ¶ Item: si esset in po-
tentia passiua: tunc esset aliquid prius prima substãtia:
qd̃ est impossibile & falsuz: ꝯñtia patet: qa illud qd̃ est in
potẽtia passiua actuat̃ & perficit̃ per aliqd̃ qd̃ est actu: &
L illud ens in actu est prius ente in potentia. ¶ Secundo
dicẽdũ: q̃ habet bene potẽtiam actiuaz que est suba ei⁹.
Et causa est. Illud hꝫ potẽtiam actiuam que est essentia
sua: qd̃ est pmuz mouẽs: & in cuius virtute oĩa mouent &
agũt: qa nihil mouet nisi per potẽtiam actiuã: & in cuius
virtute oĩa mouẽt: qa si nõ hñet potẽtiã actiuam que est
sua eẽntia: tũc in virtute eius nõ oĩa mouerẽt: qa tũc ipꝫ
moueret virtute alteri⁹ pmi: sed pma substãtia est hm̃: qa
deus est primũ mouẽs: & virtute eius oĩa mouẽt: vt vult
T.c.36.38. Arist. & Cõmẽtator in hoc 12°. & 8. phyfico. ¶ Unde no
t.44. tandũ: q̃ in qbusdã potẽtia actiua differt ab ipso agere:
a.t.cõ.46. sicut potẽtia actiua ignis est calor quo agit. Et calor dif-
vsq̃ ad.t.c. fert ab ipso calefacere. Sed in pma substantia potentia
57. actiua non differt ab ipsa operatione: vñ in prima suba
potentia actiua non est principium operationis: cũ ipsa
operatio sit met substantia dei: sed tñ est principiuz ef-
fectus: vtrum autem operatio in alijs substãtijs abstra-
ctis: sicut substãtia earum: de hoc postea videbitur.

M **Ad rationes.** ¶ Ad pmaz. Primo enĩ debet̃ pma dispositio. Dõm q̃ si itelli-
git̃ de dispõne que est accñs nõ est verũ: qa nullũ accñs
cadit in pmo ente. Sz si intelligit̃ de dispõne q̃ est suba
rei. Tũc dõm q̃ est veruz. ¶ Et tu dicis: q̃ prior dispõ
est potẽtia. cõceditur. In gñabilibus & corruptibilib⁹ in
eodẽ indiuiduo. Sz tamẽ actus est prior potẽtia simpli
citer: vnde potẽtia passiua nõ cadit ĩ eternis: sz tm̃ act⁹:
ergo non valet. ¶ Ad aliam. Illud qd̃ intelligit alia &c̃.
conceditur. Si intelligit alia per spẽs sumptas a rebus:
vel per spẽs cõcretas: tũc aliqualr̃ est in potentia passi-
ua: nõ que est principiũ corruptionis in suba: sed que est
salus & p̃fectio: sed si intelligit aliqd per suã eẽntiaz: non
opꝫ q̃ sit in potentia passiua: sed est potentia actiua: vñ
oẽs p̃fectiones rerũ actu sunt in pma suba: que potentia
Com. 18. sunt in pma mã: vt dicit Cõmẽtator in isto 12°: g̃ in pma
substantia non est potentia passiua. ¶ Ad aliã. Illõ qd̃ N
prius non mouit &c̃. Aristo. cõcederet q̃ esset in potẽtia.
¶ Et tu dicis: q̃ prima substãtia prius nõ mouit. Arist.
negaret & Cõmẽtator: qa dicũt q̃ prima substãtia semꝑ
mouit: de hoc visum est prius. Sed s̃m veritatez & fidẽ
diceretur q̃ prius non mouit. ¶ Et tu dicis: q̃ tunc eẽt
in eo potẽtia. Dicendum q̃ veruz est si in mouẽdo post
non mouere caderet aliqua nouitas: tunc esset in poten-
tia & non purus actus: sed qa in prima substãtia nulla ca
dit nouitas: licz prius non mouerit: & modo moueat: cum
moueat per voluntatez non mutabiliter: & etiã sit extra
tẽpus. ergo potest mouere postq̃ non mouit sine omni
nouitate & potẽtialitate passiua: vel que sit diuersa sub-
stantia eius: cũ prima substantia determinet̃ ad moue-
re per solam voluntatem nõ mutabilem: vt etiam nul-
lum cadat tẽpus & nouitas. ¶ Questio. IX. O

¶ Amplius igitur &c̃. T.cõ.30.

Queritur circa hanc partem. Utrũ prima substãtia sit omnino ima-
terialis. ¶ Arguitur primo q̃ non. Illud qd̃
est vnuz numero: & singulare non est omnino
imateriale: ex 7° & 5° huius: qa vnuz numero dicit̃ per T.cõ.28.
materiam: sed prima suba est vna numero & singularis: Te.cõ.12.
per Arist. in fine. 12. huius. vbi dicit: vnus ergo p̃nceps.
¶ Item: quicquid inuenitur in effectu: etiam inuenitur
in causa: quia effectus recipit entitatem a sua causa. ergo
quicquid inuenitur in effectibus: etiaz in causa: sed in ef-
fectibus inuenitur materia: & deus est causa omniũ: zin-
uenitur nãq; materia in substantijs: qa sunt generabiles
& corruptibiles. ergo etiã in prima substantia. ¶ Item: il-
lud quod habet diuisionem & diuersitatẽ in se: habꝫ ma P
teriam: qa diuisio & diuersitas est a materia: pma substã
tia est hm̃: qa in deo est diuisio: qa habet diuersa attribu-
ta: qa dicitur principium & finis. Similiter sapiens intel-
ligens: & sic de alijs. ergo habet materiam.

Oppositum vult Aristo. in p̃dicta lr̃a. vbi vult q̃ suba pma sit sine materia: & sĩlr̃ Te.t.c.30.
alie substãtie eterne: vnde arguit sic. Si eternum habe-
ret materiam: tunc simul esset & non esset: sed hoc cõtra-
dicit: consequentia patet: qa ea parte qua habẽt materiã
possibile est eẽ & nõ esse: & qa est sempiternuz semꝑ est.
Et dicit Cõmentator: q̃ eternum est actio pura: & oẽ qd̃ Com. 30.
est actio pura non habet potẽtiam: vnde si haberet ma
teriã: tunc in eodez tempore simul eẽt & non esset: qd̃ est
contradictio: & sic patet q̃ substãtia eterna non hꝫ mate
riam: sed aliqua substantia est eterna: vt pma: aliter mo-
tus nõ esset eternus. ¶ Notandum: q̃ ex ista lr̃a accipi-
tur q̃ intelligẽtie sunt puri actus. Et dicunt aliqui q̃ ve-
ruz est per negationem compositionis intrinsece. s. mãe Q
& forme: sed tñ non per negationem compositionis que
est ex genere & differẽtia: qa dicunt q̃ compositio ex ge
nere & differentia bene stat cuz sempiternitate: vnde di-
cunt celũ esse compositũ ex genere & differentia: qa est
in genere: & tamẽ est sempiternuz: vnde ipsi dicũt: q̃ nõ
possumus per phĩam probare: q̃ intelligẽtie excludãt
compositionem ex genere & differentia. Dicẽdum q̃ be
ne probamus per phĩam cõsequentiae hoc: qa si intelli-
gentie essent composite ex genere & differentia: tunc es-
sent generabiles & corruptibiles: qa si hoc esset: tũc eẽnt
substantie generabiles & corruptibiles: cuz etiam essent
composite ex materia & forma. Et huius causa est: qa il-
lud est corruptibile qd̃ componitur ex genere & dr̃ia: qa
vna dr̃ia est contraria respectu alterius: ex 10° hui⁹. mo- Te.c.24.
do cõtraria sunt nata sibi succedere in eodẽ subiecto.

Dicendum

A do q vnio intelligẽtie ad orbẽ est verior in nã ꝙ̃ forme cũ mã in istis inferiorib⁹: nam ad vnionẽ forme cũ materia necessariũ est agẽs trãsmutans mãm ⁊ disponens: tñ hoc non reqrit̃ in vnione intelligẽtie ad orbẽ. ℂ Notandũ tñ q ista appropriatio intelligẽtie ad orbez differt ab appropriatione intellectus nr̃i ad phãtasmata nr̃a: qa intellectus idiget hoie: siue phãtasmatib⁹ in sui ppa operatione: que est itelligere: sȝ intellig̃ nõ indigẽt celo quo ad itelligere siue quo ad eẽntiã: sed solum quo ad mouere: vñ intellcẽ nr̃ est in po⁹ passiua: ideo nõ exit ad actuȝ: nisi mot⁹ ab aliquo extrĩ'eco vt ab obto. ℂ Notãdũ q

Dubium. dubiũ est ꝯ primã ꝯnẽ: qa verũ est q celuȝ circũscripto motore nõ est aiatuȝ. ℂ Cõtra. Illud qd̃ est nobili⁹ aiato est aiatuȝ: ista ppõ est Cõmentatoris: sȝ celum circũ-

2ᵒ ce. cõ. 61. B scripto motore est nobilius aiato: vt musca vel verme: pbatio hui⁹. Perpetuũ est nobilius gñabili ⁊ corruptibili: ex. 8. phys. sed celũ est suba perpetua: ex pmo celi.

Tex. c. 75. Te. cõ. 20. ℂ Ad B dicũt aliq q celuȝ circũscripto motore non est nobilius aiato: ⁊ hoc pbãt. Qñ optimũ in aliquo genere est nobilius optimo alterius gñis: tũc totum gen⁹ simpliciter est nobilius toto illo genere ⁊ oib⁹ in illo gñe: sȝ optimũ in gñe cognoscẽtiũ est nobili⁹ optimo in gñe nõ cognoscẽtiũ: qre totũ genus cognoscẽtiũ ⁊ ifimuȝ in illo gñe est nobilius toto gñe nõ cognoscentiũ: ⁊ p ꝯñs celo. maior pȝ: optimus hõ est melior optimo asino. g̃ totum genus hoiȝ est nobilius oib⁹ asinis: mior pȝ: qa deus q est optimus in gñe cognoscentiũ est nobilior optimo in gñe nõ cognoscẽtiũ. g̃ totũ genus cognoscẽtiũ est nobili⁹ oib⁹ alteri⁹ gñis: sed celũ est in gñe nõ cognoscẽtium: ⁊ aialia in gñe cognoscẽtiũ. qre ⁊c̃. ℂ Dõm q corpa celestia circũscripto motore nobiliora sunt multis aialib⁹. q̃ sunt hõ vt musca ⁊ verme. Et B posset pbari p eãdẽ rationẽ. Qñ optimũ in aliq̃ gñe ⁊c̃. sed optimuȝ in genere subarũ simpl̃ᵐ est nobili⁹ optimo in gñe cõpositarum subarũ: vt deus q est simplex est nobilior oib⁹ in genere subarũ cõpositarũ. g̃ ⁊c̃. ℂ Itẽ: in gñe subarũ eternarũ de⁹ est optiᵐ: qa est optiᵐ corꝝ: que sunt in nã: ex phemio hui⁹: ⁊ est optiᵐ optimo in gñe corˡⁱᵘᵐ: mõ celũ est simpˣ ⁊ eternũ: ⁊ aialia sunt cõposita ⁊ corˡⁱᵃ. a ℂ Ad rõnẽ. Qd̃ est nobili⁹ aiato. Cõcedit̃. aliquo istoꝝ modoꝝ: aut q aia sit pars sui: aut q sit instrm imediatuȝ nobilioris aie: mõ quãdo dĩ: qd̃ est nobilius ⁊c̃. verũ est: videt̃ esse aiatuȝ aliquo mõ: ⁊ sic celũ est aiatũ non aia pte sui fm esse aiatuȝ vt hõ: sed est aiatũ aia moᵗᵉ: ⁊ sic est instrȝ nobilioris aie. vñ celũ est q̃si liga ͫ inter gñabilia ⁊ ingñabilia: vt dicit Cõmẽta. 4ᵒ celi. com. 42. 70. ⁊. 71. ℂ Ad rõnes illoꝝ. Dõm q nõ valet: qa tãtũ est in ꝯñiũ quãtũ pro eis: vt visum est: tamẽ põt dici q maior vȝ intelligi in vniuocis: ⁊ de specie spãᵐᵃ: qa genus vno mõ accipit̃ pro specie spãᵐᵃ: ex. 5. hui⁹: quia idiuidua spẽi spãᵐᵉ sunt eiusdẽ pfectionis in suba vt oẽs hoies: sȝ diãnt per accidẽtia: ⁊ in illis hȝ veritatẽ: qa optim⁹ hõ est nobilior ⁊c̃. qa oẽs hoies sunt eius pfectionis: sȝ in gñibus: que plꝛes spẽs habẽt ⁊ pcise in analogicis ⁊ equocis nõ hȝ veritatem: ⁊ sic est in pposito: quia cognoscens est analogum. ℂ Aliter põt dici. Qñ optimũ ⁊c̃. Cõcedit̃ vt sic. ℂ Ad minorẽ. Dõm q totũ genus cognoscẽtiũ vt sunt cognoscẽtia sub ista reduplicatiõe est nobilius nõ cognoscẽtibus: qa affirmatio est nobilior negatione: sed tñ nõ opȝ q cognoscẽs simpl̃r sit nobilius nõ cognoscẽte: qa non

C cognoscẽs potest eẽ nobilius aliquo modo vt si non cognoscens est eternum ⁊ cognoscẽs est generabile. verbi grã. visus est cognoscens ⁊ voluntas non est cognoscens: ⁊ tamen visus non est nobilior voluntate: sȝ sit nobilior inquantum cognoscens.

a Ista rñ⁹ do croris est ꝯ ꝑcẽdẽ Aũ. in p⁹ ca. de suba orb ad fineȝ: vbi hȝ: ⁊ non fuit verũ celũ hẽe aiam: nisi pp appetituȝ existeȝ in eo ⁊ motũ localẽ. Appetit⁹ aũt q est in B corpore nõ ẽ nisi qa est corpus celeste vnd p se appetẽs p semõ pp potẽtiã existẽ in eo diuisibileȝ p e⁹ diuisionẽ: ⁊ ẽt. n gñabile ⁊ corruptibile: ⁊ dẽ eẽ motuȝ per pnᵐ separatȝ: qd̃ est i eo nõ p pnᵐ: qd̃ est pa in corꝰ ⁊ B mõ dẽ viuũ ⁊ intelligẽs: ⁊ si eẽt intelligẽs p pñ in eo non eẽt intelligẽs p se: ⁊ esset sic hoc i B q hõ est viuus ⁊ appetens ⁊ mouens in locos hec Cõmẽtatoris ex q̃ pȝ error moderno z venẽtium ad ĩtẽtionem Aũ. intelligentiaȝ dare esse formalr ipsi celo: ꝯ q̃s hec scripsi in q̃dã mea de cõlitate triplici intelligẽtie.

Ad rõnes principales in oppositũ q̃uor prime rõnes bene pbant: q celũ non sit aiatum aia inherẽte ⁊ perficiẽte ipsum fm esse: tamẽ nõ pbant ipsuȝ nõ esse animatũ anima appropriata: qa hoc est necessariuȝ: vt visum est. ℂ Ad aliaȝ similr patet: qa anima inherẽter mouet ad oẽm differẽtiam positionis: sed aia separata ⁊ appropriata orbi tñ mouet circulariter: qd̃ ꝯⁱⁱ ex parte mouẽtis ⁊ mobilis: ex parte mouẽtis: qa forma nobilior hbȝ causare motuȝ nobiliorẽ: qa opatio sequit̃ formaȝ: sed motus circularis est nobilissimus motuũ: ex pmo celi. Etiam hoc patet ex parte mobilis: qa itelligẽtia mouet ex modo quo mobile est aptũ natuȝ moueri: sed mobile. s. corpus celeste natuȝ est moueri solũ in circuitu: qa neq3 est graue: neq3 leue. ℂ Ad aliam. Dicẽduȝ q conuincitur ex maᵗⁱᵒ sensui celum eẽ animatuȝ anima appropriata: qa ex motu circulari iste motus est nobilior: ideo debȝ pcedere a nobilissima forma: ⁊ huiusmodi est aia separata. ℂ Et si dicis: q etiam alia habẽt motũ que carẽt aia. ℂ Dicẽdũ q talẽ motuȝ circularẽ regularẽ ⁊ vniformẽ tñ hȝ aiatum anima appropriata: sicut est celum. ℂ Questio. XIII. D E

Consequenter querit̃: qa suppositũ fuit in pcedenti questione. Utruȝ intelligẽtia mouens orbẽ sit coniuncta orbi in eẽ aliquo mõ. q̃rit̃ ergo de hoc vtrum intelligẽtia mouens orbẽ sit cõiuncta orbi fm eẽ vt forma substantialis sue materie. ℂ Arguit̃ pmo q sic. Nulla pfectio substãtialis est separata a suo perfectibili per inductioneȝ: qa nihil pficitur per aliqd separatum ab ipso: sicut albedo q̃ est separata fm eẽ a pariete: non pficit pietẽ vt quilibet dicit: sed intelligẽtia mouẽs orbẽ est pfectio orbis: p Cõmẽtatorẽ de substẽtia orbis. g̃ est coniuncta. F Cap. 2.

Oppositum arguit̃: qd̃ est imobile fm se ⁊ fȝ accidẽs non est coniunctum in eẽ ipsi mobili: qa qd̃ est coniũctũ mobili fm eẽ est mobile saltez p accñs: qa motis nobis mouent̃ oia q̃ sunt in nobis. 2. topi. sȝ intelligẽtia mouẽs orbẽ est hõ. 8. physico. Tex. cõ. 51. ⁊. 52.

Notandum q ista questio est inconsueta: ⁊ pcedam sic: q pmo tãgam duas opiniones cum suis rationibus. Scdo soluam rõnes fm tenẽtes has opiniones: ⁊ quilibet tũc eligat que sibi videbitur pbabilior. ℂ Prima est opinio vnita ⁊ est q intelligẽtia mouẽs orbem effectiue est vnita orbi in eẽ existẽtie: ita q est falsum ipsam dicere eẽ separatam in eẽ existẽtie ab orbe. ℂ Et hoc probãt istis rationib⁹ ⁊ auctoritatibus. Prima est: nulla forma est separata a sua materia: hec est manifesta per inductionẽ: sed intelligentia mouẽs orbem est forma orbis: vt dicit Cõmentator in de substãtia orbis: ⁊ in multis alijs locis. ℂ Itẽ. Illa que sunt fm se indiuisa faciũt vnum fm esse: ⁊ sunt coniũcta fm eẽ: ⁊ hec est manifesta: sed intelligentia ⁊ orbis sunt hõ. probatio. Illa sunt indiuisa fm eẽ: quorum esse nihil est mediuȝ: qa illa sunt imediate vnita: ⁊ per consequẽs imediate vnita: sed inter eẽ orbis ⁊ intelligẽtie nihil est mediũ: ⁊ si est mediũ detur illud: vnde nec est plenuȝ: nec vacuuȝ. ergo sunt imediata fm eẽ: ⁊ p cõsequẽs ex eis fit vnum fm se. ℂ Itẽ: qd̃ denominat alterũ non est separatuȝ ab eo: qa nihil dicit̃ tale per aliquid ab eo separatum fm eẽ: sicut nihil dicit̃ album per albedinẽ ab eo separatam: ⁊ per istum modum probat Aristo. 7. metaphy. q nõ sit ponere ideam separatam modo quo imaginabat̃ Plato. s. quidditatẽ hominis separataȝ: qa tunc nõ posset predicari de hoc homine: qa esset separata ab eo fm esse: si autẽ dicat q sufficit ad hoc q aliqd G Cap. 2. t. 2. H Te. cõ. 54. ⁊. 55.

I denominetur ab altero qd sit ꝯiunctum per appropria-
tionē:isto mō dicā de ideis Platonis.s.ꝙ sufficit ꝙ sint
denominate ꝛ appropriate determinatis indiuiduis ad
hoc vt possint de indiuiduis simul ꝑdicari.Etiam ad B
vt sint quidditates aliorum indiuiduorum:ꝛ sic pħo male ar-
gueret cōtra Platonē:sed intelligētia denolat orbes ꝛ ꝑ-
Te.cō.9. dicaꝫ de eis:per pħm 2° celi:vbi dicit:ꝙ orbes sunt ani-
mati:ꝛ pro tāto est ponere sex differentias positionis in
eis.❡ Itē:instrumētum nō est separatū ab eo:cuius est
instrumētū ſm esse:ꝛ hoc pꝫ per inductionem tā in nā-
libus ꝙ̄ artificialibus instrīs:sed orbis dicitꝫ instrumen-
T.cō.100. tum intelligentie mouētis:vt satis pꝫ.ex pmo ꝛ 2° celi:ꝑ
Te.cō.17. Aristo.ꝛ Cōmentatorē.ergo nō est separatū.❡ Itē:mo
bile ꝛ mouēs sunt imediata:ergo mouēs imediatū ꝛ mo-
K tum nō videnꝫ posse eē sepata in eē:sicut pꝫ in oībus.Et
T.cō.10. probatū est.7.phys.vñ videmus ꝙ virt⁹motiua q̄ mo
uet mēbrū non est sepata a mēbro ſm eē.Si autem di-
cas ꝙ ista sunt vnita ſm appropriationē:hoc non videꝫ
sufficere:qa dato ꝙ nauta sit appropriat⁹ alicui naui:tñ
eam mouere non posset:nisi sibi vniretur aliquo modo
in esse:vt de se est manifestū.Etiaꝫ non bene possemus
saluare alia hō que attribuuntur celo:sed intelligētia est
mouēs imediatum respectu orbis:ꝛ sermo est de mouē-
Te.c.46.ꝛ te imediato:minor pꝫ:ex.8.phy.ꝛ.12.huius.❡ Itē:ma-
infra. ior est vnio iter intelligentiā ꝛ orbem ꝙ̄ inter vnā intelli-
Te.cō.41. gentiā ꝛ aliaꝫ:qa ſm omnes intelligētia est appropriata
orbi:sed nullus dicit vnā intelligētiam esse appropriatā
alteri:sed vna intelligentia est cōiuncta alteri:nā vna in-
telligentia est perfectio alterius:sicut intellectiuus est ꝑ-
Cō.44. fectio intelligētie:vt dicit Cōmentator.12.hui⁹.❡ Iteꝫ
L illa que sunt magis vnita ꝛ imediati⁹ ꝙ̄ substātialis for-
ma ꝛ materia sensibilis faciūt vnū in eē:qa nulli est du
bium quin ex forma substantiali ꝛ materia sensibili fiat
Cap.ꝑ. vnū in esse:sed intelligentia ꝛ orbis sunt h:per Cōmen-
tatorem in de subā orbis:vbi ponit differētiam iter for-
mā subalem:que est perfectio materie sensibilis ꝛ itelli
gentiam ipsaꝫ que est ꝑfectio orbis:qa intelligentia vniꝫ
orbi non mediantibus dimensionibus:sed dimensiōes
mediāte forma:ꝛ opposito mō est de formis subalib⁹:q̄
vniūtur materie mediātibus dimensionibus.Et confir-
matur:nā intelligētia imediatius vnitur orbi ꝙ̄ dimen-
siones:qa dimensiones vniunꝫ orbi mediante itelligen-
tia:sed dimēsiones vniunꝫ orbi ſm esse.ḡ magis itelli-
gētia.❡ Itē:non possemus saluare celū moueri ex se:si
ꝑncipiū mouēs eēt separatum:q̄ñ:cūqꝫ etiā esset appro
T.cō.79. priatū:qd est cōtra Aristo.8.physi.❡ Hoc idē arguitur
Cōmē.41. auctoritatib⁹:ꝛ pma auctoritas est Cōmētatoris.8.phy.
ꝛ.12.huius.in illa digressione.Joannes aūt grāmaticus
M vbi dicit:ꝙ est dare intelligētiam aliquā a qua mot⁹ ce-
li habet velocitatem determinatā:ꝛ est intelligentia seu
anima:que est in eo:ꝛ est dare intelligētiā a qua iste mo
tus habet eternitatē:ꝛ est intelligētia separata.Et est in-
telligētia prima:ꝛ sic videꝫ Cōmētator velle:ꝙ intelli-
gentia a qua ꝑdictus motus habet velocitatem determi-
natam sit ꝯiuncta in esse ipsi orbi:dicit enī eam eē in or-
Cōmē.3. be.❡ Alia est auctoritas Cōmētatoris.2.celi circa pn°.
vbi dicit:ꝙ forma mouēs orbes aliquo modo assimilatur
forme ab'e:ꝛ aliquo mō forme mālī in hoc ꝙ mouet il-
lud:cuius est forma.s.motu circulari:ꝛ assimilaꝫ forme
ab'e:qa non diuiditur diuisione subal.Et parū post sub-
dit:ꝙ forma ꝛ formatum in corpore celesti faciunt vnuꝫ
numero:lꝫ ſm dispositionē magis diminutā ꝙ̄ in ab'e.
Cōmē.30. ❡ Alia est auctoritas Cōmentatoris.8.phy.vbi loquēs
de motu grauium dicit:ꝙ in his que mouenꝫ ex se mo-
uens ꝛ motum sunt solū distincta ſm diffinitionem ꝛ nō

ſm esse:cuius oppositū est in his que nō mouenꝫ ex se: N
sunt enī distincta mouēs ꝛ motū ſm diffōnem ꝛ ſm eē:
celum aūt ex se mouetur:vt patet ibidē.Et ex his pꝫ ꝙ
in celo sunt duo ꝑncipia facientia vnū in esse:ꝛ per ꝯñs
intelligētia est cōiuncta orbi in esse:qa nō est ibi ponere
aliam aiam pꝛter intelligētiā.❡ Alia est opio.que vi-
deꝫ esse de intētione oīuꝫ cōiter loquentiū:ꝛ videꝫ esse
opinio pħi.8.phy.ꝛ in isto.12.ꝛ Cōmētatoris:ꝙ ex intel- T.cō.79. ꝛ
ligentia ꝛ orbe nō fit vnū in esse:sed solū ſm appropria vltimi.
tionē sunt vnum:qꝛ hābēt se vt mouēs ꝛ mobile:ꝛ ideo T.cō.41.
sunt appropriata vt mouēs ꝛ mobile:ꝛ illud esse vnum
ſm appropriationē est eē vnum in motu:nā intelligētia
ꝛ orbis sunt vnum in motu:qa motus est ab vno effecti-
ue ꝛ ab alio receptiue:ista igiꝫ appropriatio nō est for-
me ad māā ꝓprie loquēdo:sed mouentis ad mobile:ꝛ O
ideo sicut ex nauta ꝛ naui nō fit vnū ſm se que se hñt:si-
cut mouēs ꝛ mobile:ita suo mō ex intelligētia ꝛ orbe nō
fit vnū ſm esse.Et si nauta moueret nauē per appetitū
ꝛ desiderium:nūc eēt magis simile de nauta respectu na-
uis ꝛ de intelligentia respectu orbis:qa intelligentia mo
uet per seīmo mouet per appetitum ꝛ desideriuꝫ.ergo
nō opꝫ ꝙ sit coniūcta orbi ſm esse:sicut nauta coniūgiꝫ
naui aliquo mō ſm esse:ꝛ non mouet oīno per appetitū
ꝛ desideriuꝫ.Ista opinio pōt sic ꝓbari:ꝛ pma rō potest
accipi ab Arist.8.physi.vbi videtur ꝓbare ex intentiōe Te.c.78.ꝛ
ꝙ intelligentia mouēs orbem non sit virtus in magnitu 79.
dine.Quia si eēt virtus in magnitudine vel esset in ma-
gnitudine finita vel infinita:per sufficientē diuisioneꝫ:sꝫ
neutro modo pōt dici:qa nō est virtus in magnitudine
infinita:qa istam nō est dare:vt ꝓbatum est.3.physi.nec Tex.c.37.
est in magnitudine finita:qa virtus infinita non pōt eē P
in magnitudine finita.❡ Iteꝫ.nulla virtus in magnitu-
dine potest mouere motū infinito:ex.8.physico.qa talis Te.cō.39.
virtus mouet cū fatigatiōe ꝛ pena:vt patet de aīa respe
ctu animalis:sed intelligētia mouet motū ifinitum in or-
be:sicut manifestū est.❡ Item.si sic esset:tunc motores
orbium mouerentur/vel per se/vel per accidēs:sed hoc
est falsum:ex.8.physi.ꝯsequētia pꝫ:qa motis nobis mo Te.cō.51.ꝛ
uentur omnia que sunt in nobis.2.topi.❡ Item:omnis 52.
virtus in magnitudine extenditur extensione illius ma-
gnitudinis:vt apparet in omnibus formis:que sunt ꝑfe-
ctiones alicuius extensi:qa hoc non videtur esse imagi-
nabile ꝙ aliquid sit perfectio vnita alicui extēso:nisi sit
extensa:sed intelligentia non extenditur extensione or-
bis:qa intelligētia est impartibilis ꝛ indiuisibilis:vt di-
citur.8.physico.❡ Item:si motor esset coniunctus orbi Ubi supra
ſm esse non posset aliquid apprehendere modo ab'o:sꝫ
tñ indiuidualiter:sed hoc est falsum:cōsequentia patet. Q
qa motor esset indiuiduatus ꝛ signatus indiuiduatione
magnitudinis:ꝛ ideo apprehenderet soluꝫ indiuidualr.
❡ Itē:ex duobus entibus in actu nō fit vnū in eē.2.de Tex.c.7.
anime:ꝛ.7.ꝛ.8.huius:sed celū ꝛ intelligētia sunt entia in T.cō.49.
actu.❡ Itē:si hoc esset:Cōmentator falsum diceret:cū Tex.cō.15.
dicit celū esse subiectum simplex:imo caderet in eo cō-
positio ex intelligētia ꝛ orbe:ex quibus fieret vnum ſm
esse.❡ Notandum vlterius:ꝙ illi qui tenent primam
opinionem respōdent ad istas rōnes:ꝛ premittūt ꝑmo
ꝙ non intēdant ꝙ intelligētia sit vnita orbi isto mō ꝙ
extendaꝫ extensione orbis:ꝛ ꝙ subsistat per orbem:nec
e ꝯ:sed est vnita orbi eo modo quo pūctus vnitur linee:
qa nulli est dubium ꝙ pūctum vnitum est linee in esse:
ꝛ non extenditur extensione linee.Et hoc modo intelle-
ctus vnitur corpori in eē ſm fideles:non ꝙ extendatur
extensione corporis:ꝛ tamen non est separatus in esse a
corpore.Et per istum modum posset aliquis imagina-

A ri φ intelligentia vnitur orbi in esse:ita φ non extenda-
tur extensione orbis.

Tex.c.79. **Hoc viso** respondent ad rationes.¶ Ad primaz:
φ phs in.8.physi.probat φ prima vir-
tus siue prima intelligentia non sit virtus coniucta ma-
gnitudini:sed de alijs a prima non probat phs:nam pri-
ma intelligētia nō mouet visum ratione finis fm φ vi-
Te.cō.36. detur eē intentio Aristo.ꝛ Cōmentatoris.in.12.huius:s3
omnes alie a pma intelligētia mouent effectiue.Et ideo
cum dicit phs φ virtus in magnitudie finita nō mouet
motu infinito:exponenduz est de virtute pma:sed si eēt
virtus nō prima:dato φ in magnitudine potest mouere
motu infinito:ꝛ hoc est virtute pme intelligentie:φ aūt
probauit phs.8.physico.fuit de virtute pma:que nō est
mouens effectiue:sed tm̄ in ratione finis.¶ Aliter pōt
B dici:φ phs intellexit.8.physico.φ intelligentia nō erat
virtus extensa extensione corporis:qa si ita eēt nō pos-
set mouere motu infinito:sed φ non sit coniuncta orbi in
esse non extensa extensione corporis nūq̄ phs pbauit:
qa dicimus φ pūctum est coniunctuz linee:ꝛ aīa intelle-
ctiua humano corpori fm fideles:ꝛ non tamen extēdit
extensione corporis:nec punctū extensione linee.De aūt
phs dicit.8.physico.φ virtus infinita non potest esse in
magnitudine finita:potest dici φ intellexit de pma vir-
tute:vel potest dici φ nō potest esse in magnitudine fi-
nita:ita φ extendatur extēsione illius magnitudinis:ꝛ h̄
intendit Aristo.8.physico.vt dicūt.¶ Ad aliam dicūt.
φ pma intelligentia est imobilis per se ꝛ per accidens:
qa non est diuisibilis:nec per se:nec per accidens.Et oē
Tex.c.32. qd̄ mouetur est diuisibile:vt patet.6.physic.ꝛ simil̄r de
alijs intelligentijs:que sunt imobiles:qa non extendunt
C ꝛ diuiduntur extensione orbis ꝛ diuisione.Et hoc mō di
cunt φ pūctum in linea sit imobile:qa dato φ sit cōiun
ctum in esse alicui mobili:tamē ipsum est indiuisibile p
se ꝛ per accidens.¶ Ad aliaz.dicūt φ virtus in magni-
tudine extensa extensione magnitudinis non potest mo-
uere motu infinito:specialr̄ si sit virtus prima:si autem
nō sit extensa:ꝛ non sit virtus prima:pōt mouere motu
infinito:ꝛ hoc virtute pme cause.¶ Ad aliam.oīs virt⁹
in magnitudine est extensa ꝛ diuisibilis diuisiōe magni-
tudinis.¶ Dōm φ verum est si sit in extenso mediāte
diuisiōe:cuiusmodi sunt forme mãles:que recipiūtur in
materia mediātibus dimensionib⁹:sed intelligentia non
vnitur orbi mediātibus dimēsionibus:sed ecōuerso:vt
3°te.c.3.ꝛ p̊ cap.6 de suba orbis. dicit Cōmētator.Etiam nos videmus φ pūctum est p-
fectio linee ꝛ non extēditur extensione linee ꝛ anima in-
tellectiua est pfectio corporis ꝛ non est extēsa extēsiōe
corporis.¶ Ad aliam.dōm φ si intelligētia extēderet
D extensione orbis:tunc nō posset cōprehendere vl̄r:sed si
non extenditur bene poterit.¶ Ad aliā dōm:φ verum
est ex duob⁹ entibus in actu distincto ꝛ separato nō pōt
fieri vnum eē:sed intelligentia ꝛ orbis non sunt entia di-
stincta actu distincto ꝛ separato.ḡ ex eis potest fieri vnū
fm esse.Uel potest dici φ verum est:si vnum subsistat
per alterum:ꝛ ecōuerso:tunc ex eis nō pōt fieri vnuz ex
eis:sed intelligentia nō subsistit per orbem:nec e3.ergo
ex eis potest fieri vnum.¶ Ad aliā:dōm φ celū p tan-
to dī simplr̄ subēā a Cōmētatore:qa sua forma nō vnit̄
orbi mediantib⁹ dimensionibus:ꝛ ipse intellexit de suba
celi circūscripta intelligētia:ꝛ sic isti soluūt rationes.

Sed isti qui tenēt 2ᵃᵐ opionem:que vī esse pbabi-
lior:ꝛ de intētione Aristo.ꝛ Cōmentatoris
soluunt rōnes alterius opinionis.¶ Ad pmā dicunt φ
intelligentia ꝛ orbis non habent se:sicut perfectio ꝛ pfe-
ctibile:proprie loquendo:quō nos dicimus φ figura im-
berens cere est perfectio cere:sed intelligentia est perfe- E
ctio orbis:qa mouet orbem:ꝛ sic cuz perficit fm motū.
ergo dicit̄ pfectio eo modo quo mouens pōt dici perfe-
ctio mobilis:ꝛ sic intelligēda est ista ppositio intelligētie
ad orbem.¶ Ad aliā.per idē:non enī intelligēda est p-
pria forma orbis eo modo quo aīa sensitiua dicit̄ perfe
ctio corporis:sed est forma appropriata modo quo mo
uēs pōt dici forma respectu mobilis:qa dicit̄.3.physic. Te.cō.17.
Semp existimabit̄ aliqua spēs mouens:vnde mouens
pōt dici forma respectu mobilis:ꝛ precipue si sit forma
in se indiuisa a mobili loco ꝛ subiecto:qd̄ est de intelligen-
tia respectu orbis:ꝛ istā cōpositionem inuestigauit Cō- Cap.ꝑ.
mētator in pncipio tractatus de suba orbis.¶ Ad aliaz.
dōm φ illa que sunt imediata fm esse:ita φ faciūt vnū
in esse:illa coniungunt̄ fm esse:sed aliter non:sicut nau-
ta mouens nauē est imediatus naui:ꝛ tamē nō fac̄ vnū F
fm esse cum naue:ꝛ eodē modo sunt ista:que sunt conti
gua fm esse sunt imediata:ꝛ tamē ex eis nō fit vnuz fm
esse.¶ Sed ista solo non videtur valere:naz si illa que
sunt cōtigua sic se haberent φ vnū eoꝝ esset forma mo
uens:ꝛ aliud esset corpus mobile ꝛ esset sic coniūctum in
esse eo modo quo ista cōtigua sunt coniūcta:siue eo mo
do quo mouens corporale ꝛ mobile sunt contigua:nulli
dubium est φ ex eis fieret vnum fm eē:ita φ vnū pfi-
ceret substātiam alterius:ꝛ etiaz si sunt vnita fm esse siue
in esse:ita φ sit veruz dicere φ eē vnius non sit separa-
tum ab eē alterius:sicut verum est dicere de mouētib⁹
imediatis ꝛ motis:ꝛ de ipsis cōtiguis semp habetur p-
positum φ intelligentia sit vnita orbi fm esse.¶ Unde
aliter dicendum est ad rōnem:φ intelligentia mouens
orbez ꝛ orbis pro tanto dicūtur imediata fm esse:qa in-
telligentia est appropriata orbi:ita φ nihil imediat⁹ di- G
citur.ergo imediata est fm esse appropriatiōis ꝛ nō fm
esse vnionis:vnde si ppositiones capiantur isto modo:
ista que sunt imediata fm esse vnionis.ista faciunt vnū
in esse existētie:ꝛ sic ista maior eēt vera:ꝛ minor eēt fal-
sa:qa intelligentia ꝛ orbis non sunt imediata fm eē exi-
stentie.Et tu dices forte:φ non est aliquid:qd̄ sit aptum
existere medium:verum est:qa non est natum aliquod
existere esse mediuz ex natura rei.Et ideo per priuatio-
nem talis mediȷ non debēt dici imediata quātū ad tale
existere:sed si tu vis appellare imediata per priuatio-
nem talis mediȷ:tunc dicam φ maior est falsa:non eniz
si sunt imediata tali modo:oportet φ sint vnū in eē exi-
stentie:qa inter existere illorum non est natuz esse aliqd̄
existere mediatum:sed illud arᵐ bene concludit in cor-
poralibus:naz illa quorum existere erūt imediata erūt
vnita in esse existentie:qa per priuationem talis mediȷ
dicuntur vnita:ꝛ per tale medium dicuntur non vnita.
¶ Ad aliam.dicenduz fm phm ꝛ Cōmētatorem vtpu- H
to:φ aliquod separatum ab alio fm esse existēnie:dū ta-
men non sit diuisum loco ꝛ subiecto ab eo:ꝛ cum hoc sit
sibi appropriatum vt mouens mobili:bene posset ipm
denolare:ita est de intelligentia respectu orbis.¶ Uñ
dicendum est fm phm ꝛ Cōmentatorem:φ intellectus
qui est separatus ꝛ imixtus corpori hūano denōiat cor-
pus humanum.Quando igitur dicimus φ celuz est ani
matum non est sensus φ sit animatum anima perficien
te ipsum in esse:sed est sensus φ est animatum aīa mo-
uente sibi appropriata vt mouens mobili:nec est simile
de ideis:quas ponebat Plato:qa erant quidditates indi-
uiduorum ꝛ fm eum predicabantur predicatione dicē-
te:hoc est hoc:s3 hoc magis hoc est huius vt mouēs mo
bile.¶ Ad aliam.dicēduz φ maior est vera in corpo͡ribꝫ
sed in alijs non:ꝛ mō intellectus non est corpus:ideo. ꝛc.

I nec inductio est in corpo^bus:videmus enim q phātasma-
ta sunt instrm intellectus agētis:& tamē nō sunt coniun-
cta in eē:nam sequeret q vnum & idē simul plurib^9 fm
suppo^m eēt coniunctum in eē:qd puto eē impossibile:nam
intellectus agēs simul ↄiungeret phātasmatibus meis
& tuis:que tn̄ sunt distincta fm supp^m:& nisi hoc ar^m me
cogeret dicerē audacter q intellectus agēs in pfectione
phātasmatū vnit in eē istis phātasmatib^9:mō quo vna
intelligētiarū vnit alteri vt pfectio pfectibili:non tn̄ di-
cerem q intellectus agēs subsisteret p phantasmata:nec
eē.℄ Ad aliam.dōm q intelligētia & orbes:que se hnt
vt mouens & mobile imediata sunt mō supradicto: & tn̄
Te.cō.10. nō opꝫ q sint vnita in eē:vt ex.7.phy si.probat:q inter
mouēs & mobile nihil est medium:mō quo possibile est:
mō nō est possibile:q itelligētia sit imediata orbi q̄tum
ad existiam:ita q ex eis fiat vnū in existētia:sꝫ sunt ime-
K diata:ita q ex eis fiat vnum fm appropriationē. Si aūt
aliquis quereret:supposito q intelligētia nō sit cōiūcta
in esse existētie orbi:quero vtrū supposito q demus vel
per impossibile vel per possibile q itelligētia sit corpo-
reum mouēs:posset mouere orbē:cui appropriat. Si di-
cas q nō:querā cām:& nō est:nisi qa separata in eē sup-
posito q sit corporeū mouens:ita modicū pmo qn non
erat corporeū mouēs. Si aūt dicas:q adhuc quādo est
Te.cō.10. mouēs corporeū pōt mouere:hoc est ↄ pħm.7.phy.qa
ibi pbauit q iter mouēs corporeū & motū nihil est me-
dium:supposito q sit mouens imediatū.g̃ intelligentia
supposito q eēt corpus mouere nō posset:& non est alia
causa:nisi qa separata in eē & nō imediata vt vi.g̃ eodē
mō:& dato q intelligētia nō sit corpus non pōt mouere
Te.cō.37. nisi ↄiuncta in esse:qa manente causa manet effectus.2.
L physi.nam supposito q intelligētia eēt mouens corpo-
reum non sufficeret vnitas appropriationis ad hoc vt
posset mouere suum mobile:imo oporteret q eēt ime-
diata fm eorum supficies vltimas.g̃ vnitas ista appro-
priationis nō sufficit ad hoc vt intelligētia possit moue-
re imediate:& dato q nō sit corporeum mouens.℄ Ad
hoc dicam breuissime:q supposito q intelligētia exīs
separata fm existere materie quo est & quando sit sepa-
rata efficeret corpus:supposito q haberet virtutē mo-
uendi quā pmo habuit.℄ Dicendum q sic separata mo-
ueret & mouere posset. Et tu dicis:pbatum est ex.7.phy.
q inter mouēs corporeum imediatū nihil est mediū:sꝫ
opꝫ q sit vnū fm eor superficies vltimas:vt habet in
pmo de gñatione.caplo de actiuo & passiuo.℄ Dicēdū
T.cō.44. q pħs bene arguit.7.physi.de mobilibus corpo^lis & de
rebus se habētib^9 vt nate sunt se habere:res eni sic sunt
nate se hre q non mouēt manētia corporea nisi mediā-
tibus istis corporeis. Vbi gratia.sicut sunt virtutes cor-
M poree:ita q nō mouēt per appetitum & desiderium:sed
intelligentia dato q efficeretur corpus:dūmodo moue-
ret sufficiēter per appetitum & desiderium:vt pmo mo-
uebat:adhuc posset mouere ipsa exīte separata: sed q
mouēs corporeū moueat sufficiēter p appetitum & desi-
derium:forsan hoc est impossibile:& ideo rōnes pħi.7.
physi.leues sunt.℄ Ad aliā.dōm q maior est vnio in-
ter vnam intelligētiam & aliam q̄ꝫ inter intelligētiā & or-
bē:qa inter intelligētiam vnam & aliam est vnio:que est
inter intelligēs & intellectū ex qbus magis fit vnū q̄ꝫ ex
Cōm.5. forma & ex mā:vt dicit Cōmētator sup.3.de anima:sed
ex intelligētia & orbe fit vnum solum:sicut ex motore &
mobili:vtrum aūt ex duabus intelligētijs fiat vnum fm
eē:sicut ex pfecto & pfectibili dubium est magnū:nam si
ex eis fieret vnum:aut p se:aut p accidēs:non per accñs:
qa qd vere est nulli accidit:nec p se:qa ex duobus enti-

bus in actu non fit vnum per se:sicut ex pfectione & pfe- N
ctibili:sed superius probaui oppositū p vnam rōnem.
℄ Ad aliam: & aliā simul dōm q quādo Cōmētator di-
cit:q intelligētia non vnit orbi mediātibus dimēsioni-
bus:noluit q sic vniret orbi vt pfectio inherēs orbi vt
figura cere:sꝫ voluit solum q vniret orbi:vt pfectio ap-
propriata a qua orbes habēt motū:intellexit et q itelli-
gētia vnitur orbi vt finis:& ideo non opꝫ intelligētiam
vniri orbi mediantibus dimensionibus:& q dicit Cō-
mētator:q dimēsiones vniūtur orbi mediāte for^a:expo-
nendum est q Cōmentator intellexit mediāte forma & Cap.8.
mediāte fine:nam mediū & causa idē:vt dicit pħs 2° po-
sterior:& ideo dicit Cōmētator:q dimēsiones vniūtur
orbi mediāte forma:exponēdum est q Cōmētator itelle-
xit mediāte forma.i.mediāte fine &c. Et cū dicit Cōmē-
tator vniūtur orbi mediāte forma:accipit ibi medium p
causa finali:finis autē non vnitur necessario in eē ei:cui^9 O
est finis:spāliter si sit finis gratia cuius.℄ Ad hoc autē
q dicit Cōmētator in.12.metaphy. Dicendum q p for- Cōmē.41.
mam que est in orbe siue per aīam:que est in eo non in-
tellexit Cōmētator intelligētiam inherētem orbi vt figu-
ra cere:sed intelligit intelligētiam appropriatā orbi fm
aliquē motum determinatum:nam cuilibet motui de-
terminato correspondet intelligētia determinata: vt pꝫ
12.metaphy.vbi pħs per numerum motor & motuum T.cō.44.
inuestigat numerum intelligētiarum.℄ Ad alias aucto-
ritates pꝫ similr:qa quando dicit q intelligētia assimi-
latur forme materiali in hoc q mouet illud:cui^9 est for-
ma:nō intelligit q sit forma inherēs:sed intelligit q sit
forma fm appropriationem motus. Silr in alia aucto-
ritate qn dicit:in his que mouētur ex se mouēs & motū
sunt distincta fm diffōnē non fm eē:ipse intelligit de eē P
appropriationis:& nō vnionis. Fidelis inqsitor inqrat q̄
opio sit pbabilior & eā teneat &c. ℄ Questio. XIIII.

℄ Redactio aūt qualis optima paruo &c. Te.cō.39.

Queritur circa hanc partem:qa postea subiungit. Et vita autem vtriqꝫ simul expediendo. Utrum in primo principio sit delectatio & vita.℄ Arguitur primo q nō
sit delectatio. In quo non est passio nō est delectatio:qa
delectatio est passio consequens actum:sicut sentire vel
intelligere:sed in pmo principio nō est aliqua passio:cū
sit subā sine accidēte.g̃ in primo principio non est dele-
ctatio.℄ Itē:inter illa non est comparatio:quor vnum
est in genere & aliud non:& hō est nota:ex.7.physi.qa tn̄ Te.cō.31.
est comparatio in specie athoma:sed pmum pn^m non est
in genere:vt oēs concedunt:qa sic eēt limitatum:& ista in-
feriora sunt in pdicamēto.g̃ non comparantur:& p cōse
quēs in primo pncipio nō est sūma delectatio.℄ Tūc Q
arguitur simul de ambobus:q delectatio & vita nō sint
in primo pncipio:qa si hoc eēt:tunc primū pncipium eēt
compositum & nouum:hoc est falsum:nō est cōpositum
cum primū pn^m sit substātia sine omni accñte & simplr
sine omni cōpositione:silr non est nouū cū sit eternum:
ↄña pꝫ:qa delectatio est vnio ↄuenientis cū ↄueniente.
Et si delectatio eēt in ipso eēt cōpositum:& p ↄñs nouum:
qa omne cōpositū est nouū: vt vult Cōmētator. Silr si Com. 39.
vita eēt in eo:tunc esset cōpositū:qa vita est ab^m.g̃ erit
aliqd deferēs vitam & habēs vitā:sicut cōcretum.

Oppositum vtriusqꝫ vult Arist.imo vult q in deo sit sūma dlectatio & vita:imo T.cō.39.
est ipsamet delectatio & vita.

Ad questionem dōꝫ pmo q in deo est sūma delectatio:& ratio est. Et est

A ex parte actus vel actuu3 qui magis sunt noti:vnde dic
T.cô.10. Arist.7.metaph.preopere ho trāscīdum ad illō qō no
tius est disciplina:ita fit oībus p minus nota nāc ad ma
gis nota nature:t h ēt opus est in actibus.¶ Ex h pōt
argui.Illud est sūma delectatio:cuius itellectio non dif
a suba eius:ga delectatio est circa actus:sicut Aristo.de
ducit:ga dicit pp̄ter hoc actus sensus t itells:sicut vigi
latio t intellectio sunt delectabilia t vnoquoq3 ordie est
primū t maximū delectabile vt actibus sensitiuis vide
re fm aliquos:vel audire ɔsonātia fm aliquos:t in acti
bus itellectualibus est deuenire ad delectabilis"actu3 vt
intelligere qō non differt a substātia:t est eternum t no
bili":illud etiam est delectabili".Et est ille act"g est fm
se t pp se:sed intellectio dei est hm:ga intellectio dei non
differt a suba dei t est sempiterna:ga deus semp intelli
B git se:t ipse est fm se t optimum:ideo delectatio est sibi
eterno tēpore:que nobis est paruo tpe.¶ Itē:in illo est
sūma delectatio in quo nulla cadit potētialitas t triste":
ga tristitia opponit delectationi:vn̄ etia3 illa delectatio
non est pura:que habz tristitiam sibi annexā:sicut p3 in
delecta"gustus t tactus:s3 in deo nulla cadit potētiali
tas t tristitia:cu3 non p̄supponat aliqd in sua actiōe:vn̄
non itelligit p spēs:sicut alia:sed p suam eēntiam:cū oia
relucēat in eo t in sua eēntia tāq̄ in speculo:t sic sua in
tellectio est sūma delectatio t est semp:ga nobis est pro
tēpore:ga nos apponimus magis in alijs q̄ itelligere:si
cut in comedēdo t bibēdo:q̄ hnt tristitias sibi annexas.
ergo sūma delectatio est in p̄mo vel ipsummet est dele
ctatio.¶ 2° ōdm q deus est sūma vita.Et rō est.Illud
est vita optima t summa qō est intells purus t act":ga
C vita nobilior est ab intellu:imo intellectus est vita.g q
ʼ celi.t.cô. est purus intellectus illō est optima vita:imo ab illa vi
100. ta omnibus deriuata est vita:his quidē clarius:his qdē
obscurius:sed deus est intellectus purus t actus:x x lite
re:ga deus est purus intellectus a quo oēs alij depēdēt.
Cōmē.36. ergo est sūma vita.¶ Notādū q Cōmētator hic digre
ditur aliqualr dicēs:ex quo vita t sapientia proprie di
cuntur de deo:ga deus dicit viuus sapiēs:t in hoc puta
uerunt antiqui trinitatē eē in substantia:ita q voluerūt
tres substantias eē in deo realiter diuersas.¶ Hoc vi
so improbat Cōmentator:ga tunc deus esset substantia
numerata t congregata per vnam intentionez t formā
additam congregato:sed hoc est inconueniēs dicere de
deo:vnde ēt hoc falso iponit Cōmētatori:q iprobaue
rit trinitatē vt eam ponit nostra fides.s.q sint tres per
sone t vna essentia:vnde Cōmētator tm̄ vult dicere q
non sit trinitas in deo in substātia:ita q tres substantie
sint composite in deo:vt isti antiqui voluerunt:vn̄ etiā
nostra fides ponit vnam substātiam patris filij t spiri
D tus sancti.¶ Tunc Cōmētator tangit aliam opinionē:
q antiqui posuerunt dispositiones ab"" additas essen
tie in deo vt dixerunt trinitatem esse:sicut isti dicunt in
lege maurorum.Et tunc Cōmētator tangit impossibile
qō accidit istis:ga sic deus esset vnus per vnam inten
tionem t formam additam essentie t dispositionibus in
deo:sed hoc est inconueniens.¶ Tunc improbat istas
opiniones simul dicens:q vtriq3 opinioni videtur acci
dere compositio:qō est falsu3 dicere de deo:ga omne cō
positum est nouum:nisi aliquid p se componeretur:tūc
etiam exiret de potētia ad actu3 sine mo"":qō est falsu3:
ga nihil ducit se de potētia ad actum:ɔsequētiam nō de
clarat:s3 patet:ga postq̄ in deo essent plures substantie
essent partes eius t compositio partiu3.Simil'r postq̄
eēnt ibi dispositiones addite sube:etiam eēt compō:vn̄
nostra fides nō ponit trinitatem in deo q sint dispōnes

ab" in deo vt isti posuerunt:sed ponit istas dispōnes re E
lates vt paternitatē filiationē:que tm̄ sunt vnu3 in eēn
tia:t iste dispositiones non arguunt cōpositionē in deo.
Vn̄ quādo Cōmētator dicit:q si trinitas eēt in deo eēt
compositio.Dicēdu3 q verum est:si trinitas eēt in deo
quo ad substātiam:vel quo ad dispositiones ab"" addi
tas:s3 si est trinitas proprietatum relatiuarum:non op3
q sit compositio:nec aliqō nouum:sicut ponit nostra fi
des:t est verum:nec Cōmētator loquit ɔtra h.¶ No
tandum q aliqui dicunt:q Cōmētator hic cōtradicit si
bi:ga dicit:si aliquid est compositum:tunc est nouū:mō
celū fm eū est cōpositū ex subto t quantitate:t aia itel
lectiua composita est ex itellectu possibili t agente:t tm̄
nihil nouū est in eis:ga sunt eterna fm eum.¶ Dōm q
Cōmētator non ɔdicit sibi:ga oē cōpositū est nouū aliq̄
nouitate vel subali vel accn̄tali:mō celū:s3 in suba non F
sit nouū:ga sic nō est cōpo":tamē quo ad diuersa vbi:q̄
acquirit p motum inouat:ga sol in occidēte est in potē
tia ad vbi in oriēte:t l3 intells in substātia sit etern":tm̄
in accn̄"s inouatur.s.quo ad intelligere:mō p̄mū nō ino
uat:nec in suba:nec in accn̄te.g̃ in eo nulla est cōpositio.
¶ Aliqui ēt dicūt q Cōmētator intelligit q oē cōpo"
ex principijs trāsmu"s est nouū:mō sic celū t aia intelle
ctiua nō sunt composita.¶ Notādum vlterius:q Cō
mētator oñdit quō in deo sit multiplicitas t diuersitas:
ga dicit q differētia est inter subas mālēs t ab"":ga in
formis in mā:l3 dispositum t dispositio.i.subtū t p̄dica
tum sunt vnu3 in eē:vt hō cum disponit p rō"":tunc rō
na"" t subtu3 rōnabilitatis sunt vnu3 in eē:sed differūt
realr:ga deferēs vt subtum differt a delato.i.a dispōne
que defert:s3 in formis:que non sunt in mā dispositio t G
dispo".i.subtum t p̄dicatum oīno sunt idē realiter:sicut
ista p̄dicata in deo sapiēs viuus sunt idē realr cu3 deo:t
tamē differunt fm itellectu3:t dicit Cōmentator:q ista
non sunt idē oīb" modis:sicut nomina synonyma:ga no
mina synonyma non differunt fm modum itelligēdi:s3
tm̄ vocalr:sed ista in deo differunt fm modum intelli
gēdi:vn̄ itellectus intelligit dispositū.i.subtu3 t disposi
tionē.i.p̄dicatum in deo diuersa fm assimilationē ad ɔ
positionē cathegoricaz in reb" mālibus:vn̄ sicut ibi dic
dispō t dispo":t sunt multa:vt q hō sit sapiēs t viuus:
sic itellectus itelligit ista p̄di"a in deo eē multa:que tamē
fm rē non sunt multa t diuersa:vn̄ Cōmētator dicit:q
ista p̄dicata in deo non differunt:sicut ab"" t ɔcretum:
ita q vita significet aliqd non in subiecto:viuum aūt si
gnificet aliqd in subiecto.s.formam in mā t habitu3 in
subiecto:sicut ēt se habz albedo ad album.¶ Notādū
etia3 q h est dubium:si ista attributa in deo t dispōnes
nullam haberēt diuersitatē in re:sed tm̄ fm itellectum: H
tunc seq̄retur q iste conceptus eēt fictus:ga ille ɔcept"
est fictus:cui nulla correspondet diuersitas realis in re:
vn̄ pp̄ter hoc dicit Cōmētator.4.physi.ne Aristo.con
cederet tēpus fictum nō solū dixit eē in itellectu:s3 eē in
re extra.¶ Ad hoc dicūt aliq doctores:q in deo nō est
multitudo:nec diuersitas:s3 non idētitas:s3 hoc non vz:
ga illud.s.nō idētitas est ens.g̃ op3 q sit ide3 vel diuer
sum cū deo:ga qōl3 ens cōparatū enti:vel est idē:vel di
uersu3.¶ Alij euadūt p formalitates:de gb" non curat
ad p̄ns.¶ Vn̄ dicēdum est ad qōnē fm itētionē Arist.
t Cōmētatoris:q nulla est diuersitas in deo:s3 omnino
idētitas.Et differunt ista attributa in deo fm itellectu3
humanum:t non sequitur q si diuersitas conceptuu3 est
quib" ɔsideramus deū q reducat in diuersitatē realem
in ipso deo:s3 sufficit q isti diuersitati fm itellectum vt
nō sit ficta correspōdeat aliqd in crātis.s.in hoie est aliō

I intelligere et velle: et ex illa diuersitate quo ad intelligere
et velle secundum quandam assimilationem concipimus intelligere et
velle in deo diuersa: non quod diuersitas illa intellectorum at-
tributorum in deo reducatur ad diuersitatem in deo: sed suffi-
cit quod sit ex diuersitate: que est in causatis: que correspon-
det illi diuersitati intellectus: vnde ex hoc quod aliud est homo
vt intelligens: et aliud vt volens declaramus intelligere et
velle in deo: et concipimus ea vt diuersa secundum intellectum:
cui diuersitati nulla diuersitas in deo correspondet: et tamen
non est ficta: sed reducitur ad diuersitatem realem: que est in-
ter velle et intelligere in homine: et hoc sufficit. ¶ Et hic for-
te voluit dicere Commentator: quod intellectus intelligit dispo-
sitionem et dispositum in deo secundum assimilationem: si natus est
multa intelligere: vnde sicut videt hoc in homine aliud esse
intelligens volens et iustum etc. sic per assimilationem acci-
K pit et intelligit in deo vt est viuere intelligere et velle etc.
non quod illi intellectioni correspondeat diuersitas realis
in deo: sed sufficit diuersitas in causatis: vt dictum est.

Ad rationes. ¶ Ad primam. Delectatio etc. Con-
ceditur in inferioribus: sed in deo de-
lectatio non est passio consequens intelligere: sed est eadem
essentialiter cum intelligere: vt visum est. ¶ Ad aliam. Illa non
comparantur etc. verum est de comparatione proprie dicta: que
est in predicato vniuoco: sed tamen comparatio potest fieri large:
vt improprie dicta: que non est in predicato vniuoco: sed ana-
logo: vnde delectatio non est vniuoce dicta de delectatione
dei et inferiorum. ¶ Ad aliam. patet ex dictis: quia ista attributa
delectatio et vita non faciunt aliquam compositionem in deo:
quia vita et viuere in deo et delectatio sunt vnum et idem omnino
secundum rem: sicut visum est prius: vnde etiam delectatio in deo
non est vnio conuenientis cum conuenienti tanquam diuerse rei
L cum re: sed ibi est idem delectans et delectatum: et intel-
ligens et intellectum. ¶ Questio. XV.

¶ Ostensum est autem et non contingit etc.

Tex. co. 41.

Queritur circa hanc partem. Utrum primum
principium sit infiniti vigoris in-
tensiue. ¶ Arguitur primo quod sic. Primum princi-
Tex. c. 79. pium mouet per tempus infinitum: auctoritate Aris.
8. physi. ergo est infiniti vigoris: quia maior vir-
tus requiritur ad motum per maius tempus: quia ad hoc quod moueat
per duos dies requiritur maior virtus quam quod homo mo-
ueat per vnam diem: ergo quod aliquid moueat per tempus
infinitum requiritur quod sit virtutis infinite.

Com. 79.
Co. 63. t. 71. **Oppositum** patet auctoritate Commentatoris: qui
vult. 8. phy. et 2. celi: quod infinitas in-
tensiue secundum qualitatem actionis est impossibilis in formis
secundum quod sunt forme: ita quod nulla forma infinita sit intensiue:
M siue sit materialis siue immaterialis et separata a materia. Et potest argui
ratione: si primum mouens esset infiniti vigoris: tunc idem vigor esset
ignotus nobis: sed hoc est falsum: quia in cognitione ipsius dei
Cap. 11. consistit nostra felicitas: ex. 10. ethi. consequentia patet: quia infinitum
Tex. c. 35. secundum quod infinitum est incognitum: ex primo physico. et 2. huius.
Tex. co. 11.

In ista questione sic procedetur. primo namque exponentur vo-
cabula questionis vt quid sit vigor et infinitus vi-
gor: et per consequens quid sit finitus vigor. ¶ Et ad hoc intelligen-
dum notandum quod per vigorem nihil intelligitur aliud apud philosophos
nisi virtus actiua immediata motus: quia vigor sonat potentiam
actiuam: a qua immediate egreditur motus: que non est termi-
nata et finita et limitata ad determinatam velocitatem: sed
Comm. 79. quacunque velocitate data potest in maiorem: et hoc vocat i. 8.
Comm. 41. physi. et in hoc. 12. Commentator infinitum in qualitate actio-
nis: quia non est finitum ad determinatam qualitatem actionis:
sed vigor finitus est virtus actiua motus immediata: que
est determinata et limitata ad determinatum terminum ve-
locitatis secundum magis et minus: ita quod non potest in maiorem: N
nec minorem velocitatem motus: sicut motor quilibet appro-
priatus celestis limitatur secundum determinatam velocitatem:
quia non potest velocius nec tardius mouere. ¶ 2º est dicendum conclusiones
ad questionem secundum intentionem Aristo. et Commentatoris: et sunt
due conclusiones. Prima est quod deus non est infiniti vigoris inten-
siue. Et causa est. Si deus esset infiniti vigoris intensiue: tunc
moueret in non tempore: sed hoc est falsum: quia motus non fit
in instanti cum sit contra naturam motus: vel quia est localis de
quo loquitur hic qui est primi mobilis: quod mouet primum mo-
uens: consequentia patet: quia si primum mouens esset infinitum in vigore:
vel moueret in tempore vel in non tempore: si in non tempore: tunc
habetur primum inconueniens: si in tempore: tunc cum proportio tem-
poris motus ad tempus sit secundum proportionem virtutis ad vir-
tutem: tunc si primum mouens moueret in tempore quantumcunque
paruo: tempus in quo moueret haberet proportionem ad tempus in
quo mouet virtus finita: et per consequens esset proportio virtutis O
finite ad infinitam: quod est impossibile: quia virtutis infinite ad
finitam nulla est proportio. Et ista ratio est Arist. primo ce- Te. co. 52.
li vbi probat quod non potest esse grauitas et leuitas infinita.
¶ Item: si primum principium esset infiniti vigoris: tunc virtus
finita in equali tempore posset mouere in quo mouet virtus
infinita: hoc est impossibile: quia maior virtus intensiue in
minori tempore equalem effectum producit: vel in equali tempore
maiorem et perfectiorem producit effectum quam virtus minor:
consequentia patet: quia posito quod primum principium quod est infiniti vigo-
ris moueret in tempore: illud tempus sit viginti quatuor ho-
rarum in quibus reuoluitur primum mobile ab eodem puncto in
idem: tunc accipiatur virtus finita: que moueat ipsum in mi-
nori tempore: modo illi virtuti addatur alia: quia hoc est pos-
sibile: et quanto plus tunc additur de virtute: tanto magis di-
minuitur de tempore: quia tanta virtus aggregata ex preexisten- P
te et addita mouet in minori tempore. ¶ Item: addatur alia
virtus: et sic semper donec moueat virtus finita in equali
tempore in quo mouet virtus infinita: quia per additionem sem-
per virtutis finite peruenitur ad illud tempus in quo mo-
uet virtus infinita: et tamen illa virtus cui additur virtus alia
semper remanet finita: quia per additionem finiti ad finitum non
constituitur nisi finitum. ¶ Item: nihil debet poni in philosophia
nisi possit conuinci ex manifestis sensui: sed primum princi-
pium esse infiniti vigoris non potest conuinci ex manifestis
sensui: maior probatur per Commentatorem. 8. physi. Experimen- Comm. 22.
ti sermonum verorum etc. minor patet: quia quod primum principium
sit infiniti vigoris non potest conuinci ex sensatis ex parte sub-
stantie eius: quia substantia eius non est sensibilis: nec ex parte
effectuum: quia nullus effectus est alius per quem posset con-
uinci quam motus et tempus: sed per tempus et motum hoc non
potest conuinci: quia motus et tempus sunt finita et limitata quan- Q
tum ad velocitatem: quia motus non fit simul in instanti: sed
oportet quod successiue: et quod successiue fit non procedit ex infini-
to vigore: quia hoc posset mouere et facere ipsum in non tem-
pore: vnde motus est determinatus quo ad velocitatem: quia
est dare maximam velocitatem: et motus non potest veloci-
tari in infinitum. ¶ Nota quod aliqui volunt impedire istam Contra 2um
rationem: et dicunt quod differentia est inter agens et mouens secundum Thomas
naturam: et agens et mouens per voluntatem et intellectum: quia agens
secundum naturam agit quantumcunque potest agere: et secundum vltimum sue
virtutis: vt ignis agit in materiam subiectam quantumcunque potest
et secundum vltimum virtutis: quia virtus et actio naturalis est de-
terminata ad maximum et ad minimum: sed agens per vo-
luntatem et intellectum non agit quantumcunque potest: sed
secundum exigentiam finis et possibilitatem materie subiecte: vt
domificator non agit quantumcunque potest: sed secundum quod finis
exigit: et secundum quod materia subiecta potest recipere: vnde potest
agere plus vel minus secundum quod appetit finem fortius vel
minus.

A minus: sed deus est agens ⁊ mouens per voluntatem et
intellectum: ergo non oportet ꝙ moueat quantūcunq̄
potest: sed sm possibilitatē materie subiecte: sed sm ꝙ
recipit motum: vt celum non est natū recipere veloci-
tatem motus in infinitum: sed sm determinatam velo-
citatem: q̄a natura corporalis non est nata recipere per-
fectionem equalem substātie infinite in vigore: ⁊ ista est
Obiectio sancti doctoris i 8. ph. sup ex-
obiectio sancti Thome. 8. physicorum. ¶ Ad hoc dice-
ret Arist. ꝙ verū est: de voluntate ⁊ intellectu transmu-
plicē. cō. 79 tabili: vnde intellectus qui potest itelligere modo vnū
postea aliud: ⁊ potest intelligere modo pfectius vel mi-
nus perfecte: quia sic est transmutabilis: vt domificator
potest intelligere domum perfectius vel minus perfe-
cte: ⁊ sm hoc agit: ⁊ de illo agente est verum ꝙ nō opor-
tet ipsum agere quantūcūq̄ potest: quia agit sm exigen-
B tiam finis ⁊ possibilitatē materie subiecte: sm ꝙ sic pōt
fortius vel debilius agere: ⁊ sm ꝙ aliter ⁊ aliter intelli-
git ⁊ appetit: sed agens per voluntatem ⁊ intellectū qui
est intransmutabilis ⁊ semper quantum potest ⁊ amat
⁊ appetit semper eodem modo: illud etiam agit quātū-
cūq̄ potest: cum actio sequatur appetitum: sed primum
principium est hm̄: quia eius intellectus non est trāsmu-
tabilis: ꝙ modo intelligat ⁊ appetat perfectiori modo:
ita ꝙ appetitus eius feratur de vno appetibili in aliud:
sed semper eodem modo appetit ⁊ intelligit quātūcūq̄
potest: ergo etiam agit quantūcunq̄ potest. Tu dicis: ꝙ
verum est inquantum est de se agit quantūcūq̄ potest:
sed inquantum est ex parte mobilis impeditur: q̄a mo-
bile non est natum recipere effectum proportionabilē
potentie infinite in vigore. ¶ Ad hoc diceret Aristo. et
Cōmentator: ꝙ non est aliqua virtus actiua sine passi-
ua correspondente ei. Et hoc patet ex diffinitione poten-
Te. cō. 17. tie actiue in 5° huius. vbi dicitur potestas actiua est pn̄-
C cipium transmutandi alterum: vel idem inquantum al-
terum. ergo si primum principium habet potentiā mo-
uendi in instanti: tunc debet eē virtus passiua: que sit na-
ta recipere sic: ⁊ hoc est verum sm fundamenta Arist. ⁊
Cōmentatoris. ¶ Secunda conclusio est: ꝙ sm Cōmē-
tatorem: primum principium: nec est finiti vigoris: nec
infiniti. Et causa est. Illud mouens qd̄ non mouet aliqd̄
mobile imediate: nec est vigoris finiti: nec infiniti: quia
per vigorem intelligitur virtus actiua imediata motus.
ergo qd̄ imediate non efficit motum: nec est vigoris fi-
niti: nec infiniti: sed primum mouens est hm̄: quia pmum
mouens non mouet imediate: quia mouet mediāte mo-
tore appropriato: ⁊ sic mouet alia mediantib⁹ alijs mo-
toribus celestibus. ¶ Et hoc probatur multis auctori-
T. cō. 36. ⁊ tatibus. Prima est Aristo. 12. huius. vbi dicit: quilꝫ mo-
37. tor celestis mouet: vt amās ⁊ desiderās aliud: ergo opꝫ
D esse aliud propter qd̄ est amans ⁊ desiderās. Et ista est
Te. 64. ⁊ intentio Aristo. 2° celi. vbi dicit: qd̄ autem est optime se
65. habens nihil indiget actione: quia totaliter est optimū
eorum que sunt in natura: videt̄ autem optime habenti
existere qd̄ bene est sine actione. Hoc probat Arist. actio
autem qd̄ est in duobus: ⁊ cuius gratia fit: ⁊ qd̄ hui⁹ gra-
tia. ergo si primum principium ageret imediate: tūc eēt
finis eius: ppter quā ageret: quare esset nobilior eo: sꝫ
nihil est nobilius primo. ¶ Hoc etiam patet auctorita-
Cōm. 41. tibus Cōmentatoris. primo dicit Cōmentator 12° hui⁹.
Ista auctas Cōmētato. in 12. metaphy. cō. 41. fuit la- ꝙ motus celi dependet a duplici motore: ab vno moto-
re qui est finite motionis ⁊ determinate velocitatis: qui
est anima existens in eo: sed ab alio motore qui est infi-
pius sapiētū nite motionis: a quo habet perpetuitatem motus: ⁊ ille
in via Alā. qz motor est virtus liberata a materia. ¶ Itē: ostendit in
nō itēdit dicē eodem ꝙ virtutes in corporibus celestib⁹ possunt sem-

per mouere: ⁊ possunt non semper mouere: possunt non Cōmentator
semper mouere si illud propter quod mouent est subie- ꝙ celum mo
primum alicuius transmutationis. ergo mouent propter ueat a dupli-
finem quem intelligunt semper ⁊ ex perpetuitate intel- ci motore sꝫ
lectionis eius semper mouent: qui finis non est propter cēnā: imo ē
aliud: quia si transmutarentur non semper intelligerent vn⁹ motor sꝫ
ipsum eodem modo: ⁊ non semper mouerent. ¶ Itē: cēr ⁊ appellat
dicit in de substantia orbis. caplo 4°: cum Aristo. consi- duplr̄ pp du-
derauit in virtutibus appetitiuis que mouent imediate plicē rōnem
corpora celestia vidit in his virtutibus diuinis eas mo- mouēdi: sicut
ueri ad aliquid appetibile nobilius: ⁊ hoc est deus. Et sic subalr̄ decla-
intelligit Cōmentator ꝙ primum mobile siue sit octaua uit Greg. ari-
spbera siue nona non mouetur imediate a primo moto- minēsis in p°
re: sed ab alio a primo habet velocitatem determinatā: dis. 2. q. 1.
E
sed a primo motore habet perpetuitatem motus: vnde
etiam Cōmentator dicit 8° physico. ꝙ primum mouēs Com. 79.
non existit in magnitudine: ⁊ per hoc neq̄ est finitū neq̄
infinitum. ¶ Tertio mouebantur difficultates contra Dubia
istam positionem: ⁊ dissoluentur: vt Aristo. ⁊ Cōmenta-
tor dissoluerent. Et prima est. Illud qd̄ producit aliqd
de infinita distantia est infiniti vigoris intensiue: sed pri-
mum principium est hm̄. ergo ⁊c. maior est manifesta: q̄a
illud non conuenit nisi alicui infinito in vigore produce-
re aliquid de infinita distantia. minor patet: q̄a primum
principium potest aliquid causare ex nihilo: modo infi-
nita distantia est inter aliquid ⁊ nihil. ¶ Item: quando
F
aliqua sunt eadem essentialiter: si vnum est infinitum: ⁊
reliquum: hec est manifesta: sed duratio ⁊ vigor in deo
sunt vnū ⁊ idem essentialiter: q̄a omne qd̄ est in deo est
deus: ex isto 12°: vnde etiam Cōmentator dicit: ꝙ multi- T. cō. 39.
plicitas nō est in deo. Et si attribuitur sibi multiplicitas:
hoc non est nisi sm modum intelligendi: sed deus est ifi-
nite durationis: vt patet 8° physico. ergo etiam est infi- Te. cō. 79.
niti vigoris. ¶ Item: Aristo. 8. physi. ⁊ 12° huius nititur Te. cō. 79.
demonstrare ꝙ prima substantia est impartibilis ⁊ si- Te. cō. 41.
ne magnitudine. Et facit istam rationem. Si pma sub-
stantia que est infinita est in magnitudine: vel est in ma-
gnitudine finita: vel infinita: per diuisionem sufficientē:
sed non potest esse in magnitudine infinita: quia illa nō
est: vt patet pmo celi. ⁊ 3° physico. Similiter non potest Tex. cō. 35.
esse in magnitudine finita: q̄a potentia infinita non pōt Te. cō. 40.
esse in magnitudine finita: quare est sine magnitudine. G
¶ Et ex hoc probatur ꝙ est infinita: vel ergo intelligit
de infinitate vigoris intensiue: vel de infinitate in dura-
tione. Si de infinitate vigoris: habet̄ propositum. Si lo-
quitur de infinitate durationis: tunc ratio Aristo. est fal-
sa: q̄a in magnitudine finita pōt esse virtus infinita acti-
ua in duratione: vt magnitudo solis est finite magnitu-
dinis: ⁊ tamē virtus eius actiua est infinita in duratiōe:
q̄a per lumen agit per infinitum tempus: ⁊ sic potentia
actiua est infinite durationis: ⁊ bene est in magnitudine
finita. ergo pꝫ ꝙ solum potentia infiniti vigoris intensi-
ue non est in magnitudine: sed deus est infiniti vigoris:
quare deus non est in magnitudine: ⁊ sic intēdit Aristo.
arguere. ¶ Item: illud qd̄ continet effectum infinitum H
virtualiter primo ⁊ indepēdenter: ⁊ simul videtur esse
infiniti vigoris intensiue: ⁊ hec est manifesta: sed pmum
mouens continet virtualiter effectum infinitum. s. motū
per infinitum tempus quem causat: ⁊ primo: q̄a non est
alia causa prior: que sit causa huius motus: ⁊ solum con-
tinet ipsum: q̄a virtuti primi nihil accrescit: neq̄ dimi-
nuitur: quare motus cōtinetur a motore primo indepen-
dēter primo ⁊ simul: ⁊ si motus est ab eterno: tunc est in-
finitum: quare vnum continet effectū infinitum virtua-
liter ⁊c. ¶ Item: si primum mouens formaliter conti-

I neret omnes perfectiones tam presentium et preteritorum
quam futurorum: bene concederetur esse infiniti vigoris: et
hoc omnes concederent: sed primum mouens perfectius
continet omnes perfectiones tam presentium preteritorum
et futurorum: licet non contineat eas formaliter: quia cōtinet
eas eminenter quod est perfectius cōtinere quam formaliter:
quod est infiniti vigoris. ¶ Item: si ipsum primū eēt cau-
sa totalis et immediata omnium entium: concederetur quod
esset infiniti vigoris: hoc est manifesta omnibus: sed pri-
mum mouens nobilius et perfectius est causa omnium
entiū quam si esset totalis causa: quia est suprema causa et vni-
uersalis omnium entium que est nobilior et perfectior quam
totalis causa omnium entium. ¶ Item: primum mouēs
non est minoris virtutis quam si esset in magnitudine: quia
per esse in magnitudine non accresceret sibi aliquid de
K virtute: sed diminueretur: sed si primum mouens eēt in
magnitudine esset infiniti vigoris: quia hoc concedit Cō-
mentator. ¶ Item: illud quod potest velocitare motum
in infinitum est infiniti vigoris: quia hoc intelligitur per infi-
nitatem vigoris mouens: quod non est determinatum
in velocitate motus: sed semper velociter potest moue-
re in infinitum: sed primum mouens potest mouere in
infinitum: quia mobile potest velocitari in infinitum: vt
vult Aristo. quia mouet per infinitum tēpus: vt vult Arist.
¶ Item: si primū mouens non esset infiniti vigoris: tūc
voluntas non appeteret ipsum et delectaretur in aman-
do ipsum: sed hoc est falsum per experientiam omnium:
quia nos experimur in nobis: quod voluntas appetit et dele-
ctatur in amando primum mouens: consequentia patet: quia
nulla potētia delectatur et appetit illud quod repugnat
L suo nobilissimo obiecto et fini: sicut auditus nō delectatur
in inconsonantia sonorum que repugnat consonantijs que
sunt in sonis. ¶ Item: quod est vltimus finis appetitus
humani debet esse infinitum auctoritate Aristo. primo
politicorum: si diuitie appeterentur tanquam finis hominis
in infinitum appeterentur et extenderet appetitus. ergo
si vltimus finis hominis non esset finis hominis nō ap-
peteretur: sed deus est vltimus finis hominis: quia est opti-
mum eorum que in natura sunt. ¶ Item: cuicunque nō re-
pugnat infinitas intensiua non est perfectum nisi in ipso
sit ista virtus intensiua: quia cui non repugnat aliqua con-
ditio que requiritur ad eius perfectionem non est perfe-
ctum: nisi habeat illam conditionem: vt homini non re-
pugnat intelligere quod requiritur ad perfectionem eius. ergo
homo non est perfectus nisi intelligat: sed infinitas intē-
siua non repugnat enti: quia finitas non est passio entis que
M opponitur infinitati: nec ponitur inter omnes passiones
primi entis: et quod non determinat vnum oppositorum: si-
bi non repugnat reliquum. ergo ens non est perfectum
nisi in aliquo ente sit infinitas intensiue. ¶ Item: si pri-
mum mouens esset finiti vigoris: tunc esset compositum
et non simplex in fine simplicitatis: sed hoc est falsum: quia
primum mouens est actus primus et simplicissimus. cō-
sequentia patet: quia finitum est habēs finem: sed habens
finem est compositum ex fine et cuius est finis. ¶ Tenē-
do viam Aristo. et Cōmentatoris respondendum est ad
rationes. ¶ Ad primam rōnem. Quod producit aliquid etc.
conceditur. Tu dicis. deus est hēnegarent hoc Aristo. et
Cōmentator. Tu probas: quia deus potest causare etc. Arist.
et Cōmentator negarent: quia nec apparet hoc ad sensum:
et oppositum dicunt Aristo. et Cōmentator: quia in hoc cō-
ueniunt omnes qui de natura loquuti sunt: quod ex nihilo
nihil fit etc. ¶ Tu dicis. ergo deus non est oīpotens. Di-
8° phy. tex. cōmē. 34. cendum quod deus est omnipotens respectu oīum possibi-
lium: et per hoc differt ab omnibus alijs agentibus: quia

non possunt omnia possibilia: sed solus deus: vnde Cō- N
mentator dicit: quod deus possit impossibilia: hoc nō videtur
pertinere ad dignitatem: sed est error et deceptio: vt di-
citur. 8. physico. ¶ Ad aliam. conceditur maior. Tu di- Cōmē. 4.
cis etc. conceditur. sicut enim duratio eius est infinita per
carentiam terminorum: sic vigore eius est infinitus per
carentiam terminorum: quia est sine termino: quia in infini-
tum durat: sed non sequitur ex hoc quod sit infinitus in qua-
litate actionis. ¶ Ad aliam. Dicendum quod intellexit de
potētia infinita in duratione ex se. Dicis quod virtus in ma-
gnitudine etc. non valet: quia nulla virtus infinita in dura-
tione de se que non dependet ab alio potest esse in ma-
gnitudine: vnde licet sol habeat potentiam mouendi per tē-
pus infinitum: illā tamē non habet de se: sed ab alia vir-
tute que non est in magnitudine: vnde dicit Cōmētator
in de substantia orbis. quod corpora celestia non solum in-
digent virtute que largitur eis motum sempiternum: sed
etiam indigent virtute que largitur eis permanentiam
eternam: vnde virtus infinita in duratione de se nō pōt O
esse in magnitudine nec appropriate: vt intelligentie: nec
secundum inherentiam: quare ratio non valet. ¶ Ad aliam: quod
continet effectum infinitum etc. Dicēdum quod ista propo
sitio est duplex: quod simul continet effectum infinitum: quia
simul potest determinare hoc quod est effectus infinitus si-
mul producendus: vel actum habendi: modo capiendo
primo modo: tunc verum est quod illud quod continet effe-
ctum infinitum. i. quod simul potest producere effectus in-
finitos illud est infiniti vigoris. Sed secūdo modo est
falsum: si determinat modū habendi simul: vt quod simul
habet virtutem producendi effectum infinitum: quia hoc
potest esse non finiti vigoris. ¶ Tu dicis. quod primū mo
uens etc. Dicēdum quod primum mouens non simul cōti-
net effectum infinitum: ita quod simul determinet effectum
infinitum: ita quod simul possit producere effectus infinitos:
quia non potest producere simul motum: quia hoc est cōtra P
naturam motus: sed successiue producit eum: vnde bene
continet simul effectum infinitum. i. habet omnes perfe-
ctiones simul: componendo simul: cum hoc quod est. habet.
ergo producit non simul: sed successiue effectum infini-
tum: quia habet causalitatem super motū infinitū. ¶ Ad
aliam. Si primum mouens contineret formaliter etc. cō-
ceditur. Tu dicis. quod primum mouens etc. negatur. quia si
continet eminenter non continet nobilius: vnde licet abso
lute et simpliciter prima causa contineat nobilius et per-
fectiori modo quam quodcunque aliud. Si tamen formaliter
contineret omnia: tunc nobilius et perfectiori modo cō-
tineret qualibet alia re: licet absolute contineat et simpliciter per-
fectius: vnde cōditionalis est vera. antecedēte existente
falso: vnde si primum mouens formaliter contineret oēs per-
fectiones: perfectius et nobiliori modo contineret quam quod emi-
nēter et virtute: quia tunc esset formaliter omnis perfectio.
¶ Ad aliam. Si primū mouens esset causa formalis etc.
concediatur. ¶ Tu dicis. quod primum mouens etc. Dicēdū Q
quod falsum est: quamuis enim simpliciter et absolute perfectiori mo-
do contineat quam quodcunque aliud: tamē si poneretur causa
totalis et immediata: tunc nobiliori modo et perfectiori esset
causa quam vt sit causa et remota: vnde cōditionalis est ve-
ra: quamuis antecedēs sit falsum: et implicet contradictoria: quia quod
est immediata et causa totalis: illud non est prima causa: quia alia
causa est prior: sed ponitur esse prima causa: et ita est prima
causa: et non prima. ¶ Ad aliam. primum mouens non debet
esse minoris vigoris etc. negatur. quia si primum mouens
esset in magnitudine eēt infiniti vigoris: quia in virtutibus
in magnitudine maior virtus mouet in maiori tempore
secundum durationem. ergo infinita virtus per tempus infinitum. quod

Ista ratio de creatione nō ē ad mētē Cōmētatoris ibi: vt patet intuēti. Dicendum quod illa rō procedit de virtute māli vt dicit Commētator ibi. et ita cessat argumentum de sole.

si pma

A si prima causa eēt in magnitudine esset virtutis infinite:
sed cum ponitur extra magnitudinem virtus: non sequitur
ꝙ maior virtus moueat in maiori tempore: q̄a in virtuti-
bus extra magnitudinē virtus que mouet per diem: et
mouet per tpˢ infinitum. ¶ Ad aliam. de volūtate. Di-
cēdum ꝙ verū est. Si nec ꝺm rei nām: nec ꝺm existima-
tionē: tunc voluntas sequitur ⁊ amat ipm: q̄a volūtas seq-
tur cognitionē: q̄a ꝺm rei nām infinitū intells pōt iudi-
care eē infinitū: ⁊ tunc volūtas appetit ipm ⁊ amat: quia
volūtas est libera: ⁊ pōt ferri in qdcūq̄ appbēsum ꝑ in-
tellectū. ¶ Ad aliā. qd pōt velocitare ⁊c̄. ꝯcedit̄. Tu di-
cis. pmū pōt velocitare ⁊c̄. negat̄. ¶ Ad probationem.
Omne qd mouet̄ pōt velocius ⁊c̄. Dōm ꝙ omne quod
mouet̄ cōtingit velocius moueri: supposito ꝙ virtˢ mo-
B uentis intendat̄ in infinitū: sed h non est verū: q̄a aliqd
Tex. cō. 58. mobile est qd nō contingit velocius moueri: vt pz 2° ce-
li: sed qd dicit Aristo. ꝙ ꝯⁱⁱ omne mobile velociˢ moue-
re intellexit supposito ꝙ virtus mouētis intēdit̄ in infi
nitū: vnde hoc sufficit sibi ad demōstrationē: vt pz īspi-
cienti: q̄a vult ꝓbare ꝙ nō est tpˢ minimū: q̄a si semper
aliqd velocius moueret̄: tūc nō esset tēpus minimū: q̄a
si tēpus eēt minimū aliqd nō semper velociˢ moueret̄:
etiā si virtus eēt infinita: q̄a finita virtus mouet in tpe:
⁊ maior in minori tēpore: tūc virtus nō posset velocius
moueri: q̄a si moueret velocius: tūc moueret in non tpe:
vel eēt minus tēpore minimo. ¶ Ad aliā. qd est vltimˢ
finis ⁊c̄. negat̄. q̄a qd est infinitū nō pōt cognosci: q̄a īfi-
Tex. c. 35. nitū ꝺm ꝙ huiˢ est incognitum: ex ꝑ phy. sed finis apprehendit̄ ⁊ est notus: ⁊ infinitū non apprehenditur. Tu di-
C cis. Diuitie ⁊c̄. Dōm ꝙ diuitias appeti in infinitū dupl'r
potest intelligi. Uno modo ꝙ appetantur in infinitum:
ita ꝙ appetitus nō determinetur per aliud: ⁊ sic est ve-
rum: q̄a finis non terminatur per aliud: q̄a ꝑ hoc differt
finis ab eis: que ordinantur in finē: q̄a ordinatis in finē
imponitur terminus: vt aliquis potest bibere qd sufficit
sibi ad sanitatem: ⁊ ita ordinata in finem terminant̄ be-
ne per aliud: sed finis non terminatur per aliud. g̃ si di-
uitie essent finis hoīs appeterent̄ in infinitum: q̄a termi
narentur: ita ꝙ non per aliud. Alio modo potest intelli-
gi ꝙ diuitie appetant̄ in infinitum intēsiue: ꝙ semꝑ ma-
gis ⁊ magis appetant̄: ⁊ sic non est verum: q̄a est deue-
nire ad vltimū terminū. ¶ Tu dicis. deus est finis ⁊c̄.
verum est. ergo deus in infinitum appetitur primo mo
do: q̄a appetitus non terminat̄ per aliquid aliud q̄̄ per
deum: qui est finis: ⁊ finis non terminatur per aliud: sed
tamē non sic appetit̄ in infinitum intensiue: ꝙ semꝑ ma
gis ⁊ magis: vt dictū est. ¶ Ad aliam. Cuicūq̄ ⁊c̄. Dōm
ꝙ infinitas vigoris repugnat pmo enti: si esset infinitas
D in vigore: tūc moueret in non tēpore. ¶ Tu dicis. de ra-
tione entis non est finitas. Dicēdum ꝙ imo finitas intē-
siue est passio eius: ⁊ de rōne eius: q̄a vnū cum ente cō
Tex. cō. 3. uertit̄: ex 4° huius. sed de ratione vniˢ est: ꝙ in se sit in-
diuisum: ⁊ a quocūq̄ alio diuisum: ⁊ ita inquantū vnum
est ⁊ ens diuisum ⁊ distinctū est ab alio: sed si pmū esset
infinitum in vigore: tūc non esset indiuisum in se: ⁊ indi-
stinctum ab alio: q̄a infinitū est indistinctū. ¶ Ad aliā.
Si pmum mouens esset finitum ⁊c̄. negat̄ ꝯñtia. Ad ꝓ-
bationem: finitū est habens finem: verū est in rebˢ mālli-
bus ⁊ corporalibus: q̄a finitum est habēs finem: ⁊ est cō
positum: sed in separatis a mā finitum nō habet finem:
ita ꝙ sit aliud: sed illud est finitū seipso ⁊ per se: non per
finē qui est superadditus sibi: sed est idem finitū ⁊ finis.

Ad primaz rōnem in oppositū. Mouens mo-
uet per tēpus infinitū: antecedēs cō-
cedit̄: sed ꝯsequētia negat̄. Ad probationem: maior vir-
tus requiritur ⁊c̄. Dicēdum ꝙ hoc est verum: in virtuti- E
bus in magnitudine: vt prius visum: sed nō est verū in
virtutibus extra magnitudinē: q̄a eadem virtus mouet
per tēpus infinitū ⁊ per diē. Ista est determinatio Ar. ⁊
Cōmētatoris eius qui loquunt̄ nāliter: ⁊ inquātum pōt
ꝯuinci ex sensatis. ¶ Unde aliter dōm est ad qōnē ꝺm
fidem ⁊ veritatem determinatiue: ꝙ primū pncipiū qd
est deus gloriosus est infinite virtutis in vigore intensi-
ue: ⁊ inquātum est de se potest velocitare motū in infini-
tum. Simil'r in instāti potest mouere inquātū est de se:
vnde virtus eius nō est limitata ad aliquā determinatā
actionem. Et hoc est verum simpl'r: ⁊ nullus pōt cōtra-
dicere huic veritati: vnde bene verū est: ꝙ Arist. ⁊ Cō-
mentator hoc nō viderunt: q̄a nihil posuerunt nisi quod
pōt conuinci ex sensatis: sed illud nō potest demonstra- F
ri naturaliter: nec cōuinci ex sensatis: q̄a est super nāz et
opera eius: q̄a deus potest facere hoc qd natura non est
nata intelligere ⁊ capere: ⁊ cū sua opera distent in infinitū
super opera nature: vnde hoc est simpl'r sine oī demon-
stratione nāli credendū ⁊ firmiter tenēdū ex informa-
tione vere ⁊ sancte fidei sacre ecclesie doctoribus in hoc
reuerenter assentiendo: q̄a ex hoc qd credimus sine ra-
tionibus hūanibus ortū a sensatis habemus meritum: vñ
nullus effectus est sensibilis: ꝑ quē hoc possit ꝯuinci.

Ad rationes in oppositū. Omnes tres. Si hoc
eēt: deus mouet in nō tpe ⁊c̄. Dōz
ꝙ deus quātū est de se mouet in instāti: sed impeditur
ex parte mobilis: q̄a nā corporea nō nata est recipe ef-
fectum ꝓportionalē substantie īfinite virtutis in quali-
tate actionis. Tu dicis. ꝙ potentie actiue ⁊c̄. cōcedit̄. in
omni potentia: excepta potētia primi: cui nihil corrcríspō- G
det: q̄a est infinitum superexcedēs oēs res: q̄a oīa ex ni-
hilo fecit. Et dicit̄ si moueret in tēpore: tūc cuꝫ ꝓportio
tēporis: motus ⁊c̄. Dicēdū ꝙ verum est in nālibus non
agentibus per intellectū ⁊ cognitionem: q̄a quanto vir-
tus excedit: tāto in minori tēpore mouet. Sed in intelle-
ctualibus nō est sic: q̄a illa que agūt ꝺm intellectum nō
agūt ꝺm exigētiam sue virtutis: sed vt placet sibi: vt do-
mificator nō opz ꝙ domificet tātū quantum pōt: sꝫ ꝺm
ꝙ placet sibi: ⁊ ꝺm ꝙ fini ⁊ nature subti cōpetit: ⁊ sic deˢ
mouet: non ꝺm ꝙ pōt: sed ꝺm ꝙ nature subti ⁊ mobilis
cōpetit: sed illud nō potest motum recipere in instanti.
¶ Et quādo dicit̄: voluntas imutabilis agit ꝺm ꝙ pōt.
Dicendū ꝙ volūtas imutabilis est in se: ⁊ quicqd facit
⁊ mouet: hoc facit ꝺm voluntatem necessariā: q̄a omnia
sunt necessaria in deo. Et tamen hoc nō absolute potest
facere excellētius aliqd omni opere: ⁊ hoc est ꝺm placi-
tum eius. Ex hoc etiam nō cadit aliqua imutatio ⁊ ino-
uatio in deo: sed sufficit in facto. Et quādo Arist. diffini- H
uit potētiam actiuam. 5° huius. loquebatur de potentia Tex. cō. 17.
actiua naturali: ⁊ de illa que est post primam potentiā:
de hoc inquiratur diligenter. ¶ Questio. XVI.

Consequenter querit̄ adhuc cir-
ca eandez partez:
q̄a Arist. vult ꝙ in magnitudine finita non Tex. cō. 41.
pōt esse virtus infinita. Utrū virtus infini-
ta possit eē in magnitudīe finita. ¶ Arguit̄
primo ꝙ sic. Celum est magnitudinis finite: ex pmo ce-
li: sed celum est virtutis infinite: qd probatur. q̄a celum
vel est virtutis finite: vel infinite: per sufficientem diui-
sionē. Si est virtutis infinite habet̄ propositum. Si est
virtutis finite: tūc est generabile ⁊ corruptibile: q̄a ꝑ po-
tentiā finitā nō pōt aliqd durare ꝑ tpˢ ifinitū: sꝫ est ge-
nerabile: qd est ꝯ intētionē Arist. pmo celi. vbi vult ꝙ sit i- Tex. cō. 20.
generabile ⁊ icorruptibile. ¶ Itē: qd mouet ꝑ tpˢ ifini-

I. tũ bȝ potẽtiam ĩfinitam:qa potẽtia finita nõ põt moue-
Te.cõ.79. re per tp̃s infinitũ.8.phyſi.ꝛ iſto 12.ºſed celum eſt hõ:q2
Te.cõ.41. mouet per tẽpus infinitũ:qa gñatio ꝛ corruptio eſt ppe
Te.cõ.56. tua:que cauſaꝭ a celo ꝛ motu ei⁹.2º de gñatiõe:ꝛ.8.phy.
Te.cõ.46. Et ꝯfirmaꝭ.Jllud qð ſemp eſt ſemꝑ mouere põt:ſed il-
ꝛ inde. lud qð eſt finite magnitudinis ſemper eſt vt celũ:qa eſt
Te.cõ.20. ſempiternũ ꝛ igñabile ꝛ incorruptibile:vt pͥmo celi.
Te.cõ.41. Oppoſitum vult Ariſt.in ꝑdicta lr̃a:ꝛ.8.phyſi.
Te.cõ.79. vbi nitiꝭ demõſtrare qꝫ in magni-
tudie finita nõ põt eẽ magnitudo ĩfinita:ſicut nec in ma
gnitudine infinita põt eſſe potentia finita:ꝛ hoc idẽ vult
Cõmentator.¶ Notãdum qꝫ aliqui reſpondent breui-
ter ſine diſtinctione qꝫ in magnitudie finita nõ poteſt eẽ
potẽtia infinita:ꝛ nõ intelligimus de potẽtia ad eẽ:quia
de illa nõ eſt ad preſens ꝓpoſitum:ſed de potentia que
K eſt ad motum:vnde hoc Ariſto.ꝓbat ſupponendo duo.
Primũ eſt.Si ſint due virtutes:quarũ vna eſt maior:
alia minor:maior virtus in equali tp̃e facit maiorẽ effe-
ctum q̃ꝫ minor virtus:vel in minori tẽpore facit eq̃lem
effectum:ſicut ſi ſunt duo ignes:quoꝝ alter eſt maior:al
ter eſt minor:tũc ſi minor ignis calefacit tãtam quãtita-
tem aque in tãto tempore:tũc maior ignis in minori tẽ-
pore equalem quãtitatẽ calefacit:vel in equali tp̃e ma-
iorem quãtitatem.¶ Secũdo ſupponit:qꝫ motus non
poteſt eẽ in nõ tẽpore:ꝛ hoc eſt per ſe manifeſtũ:qa di-
cere motum eſſe in nõ tẽpore eſt dicere qꝫ motus nõ eſt
motus:qa tunc nõ haberet prius ꝛ poſterius:ſi eſſet ſine
tẽpore illud debet intelligi de vero motu ad excludẽdũ
motum ſpũalem:qui forte poteſt eẽ in nõ tẽpore.¶ Ex
his arguit Ariſto.Si virtus infinita eſſet in magnitudie
finita:tunc moueret in nõ tempore:ſed hoc eſt ĩpoſſibi-
L le ex ſecũda ſuppõne.ꝯñtia probatur:qa poſtq̃ꝫ infinita
potẽtia eſt in magnitudine finita:tũc mouet vel in tẽpo-
re:vel in nõ tempore.Si mouet in nõ tẽpore:tũc habeꝭ
predictum incõueniẽs.Si mouet in tẽpore:virtus infi-
nita:vt virtus primi reuoluit orbẽ ſuum in.24.horis:ca
piatur alia potẽtia finita:illa mouebit in minori tẽpore
ex ſuppõne pͥma.Nõ tũc additio alterius potẽtie fiet
ad illam potẽtiam:tunc mouebit minori tempore:vt ſi
prior mouebat in.48.horis:tunc illa precedens ꝛ addi-
ta potẽtia forte mouebit in.30.horis:qa ſm additionẽ
potentie ad potẽtiam proportionabiliter diminuiꝭ tem
pus:modo iterũ addaꝭ alia virtus finita:tũc forte mo-
uebit in equali tempore cũ infinita:qa.30.hore excedũt
forte.24.horas:ſicut virtus iam congregata ex preexi-
ſtente:ꝛ addita potẽtia habet ſe ad preexiſtens.ergo in
equali tempore mouet virtus infinita ꝛ finita:vel vĩus
M infinita mouebit in nõ tempore.¶ Notãdũ qꝫ hic eſt
difficultas:qa videꝭ qꝫ per iſtam rõnem nõ ſolum con-
uincaꝭ qꝫ nõ ſit virtus infinita in magnitudine finita:ſꝫ
per eam etiã probatur qꝫ virtus infinita etiam non eſt
extra magnitudinẽ:ꝛ ſic deus nõ haberet potẽtiam infi-
nitam:ꝛ nihil ſic mouet per tp̃s infinitũ:qð eſt ꝯ Ariſto.
ꝓbatio accipiaꝭ eadem rõ.Si eſt aliqua virtus infini-
ta:ſiue ſit in magnitudine:ſiue extra:mouebit in tempo-
re:vel in non tempore:ꝛ deducatur omnibus modis:ſi-
cut prius ſequetur qꝫ virtus ĩfinita extra magnitudinẽ:
ꝛ virtus finita mouebunt idem mobile per equale tem
pus:vel virtus infinita mouebit in nõ tẽpore.Et hoc eſt
qð Cõmẽtator querit in iſto cõmẽto:ſiue virtus ĩfinita
ſit in magnitudine:vel extra magnitudinem:vt q̃d eſt:
quaſi diceret nõ eſt differẽtia ſiue virtus infinita in ma
gnitudine:vel extra quãtum ad illud incõueniẽs:qa vel
mouebit in nõ tẽpore:vel virtus finita ꝛ ĩfinita mouent
idẽ mobile per equale ſtadiũ in equali tẽpore.¶ No-
tandũ qꝫ doctores reſpõdẽt:Ad cuius intellectũ ſtup- N
ponũt pͥmo:qꝫ nulla virtus in magnitudie moueat ꝑ in-
tellectũ:quia intellectus nõ eſt virtus in corpore:ex 3º
de aĩa.ſed virtus que eſt ſine magnitudine mouet ꝑ in- Te.cõ.4.
tellectũ:vt dicit Ariſt.12.huius:qa celũ moueꝭ ab ĩtelli- Te.cõ.41.
gẽtia:qa a virtute nõ exñte in magnitudie.¶ Tunc di-
cũt qꝫ eſt dĩa inter agẽs ꝛ mouẽs ſm ĩtellectũ:ꝛ agens
qð mouet ꝛ agit ſm intellm̃.Nõ dicũt:agẽs nõ ꝑ ĩtel-
lectũ facit effectũ ꝓportionalẽ ſue nãe:qa ignis eſt agẽs
nõ per intellm̃:iſta calefactio tãta eſt quantus eſt calor:
ſed effectus agẽtis ꝑ ĩtellm̃ non ꝓportionaꝭ nature ſue:
ſed forme apꝑhẽſe per ĩtellectũ.ꝟ.g.domificator agit ꝑ
intellm̃:mõ nõ agit tãtam domũ quãtam poteſt:qa non
opꝫ qꝫ domus ſit tãta quãtũ põt domificator domifica
re:vñ nõ opꝫ qꝫ tãtũ domificet quãtũ põt:ſed quãtũ ap O
prehẽdit tãtũ domificet.Nõ dicũt:virtus in magnitu
dine nõ agit per ĩtellectũ.ğ facit effectũ ꝓportionalem
nãe ſue:ſꝫ ſecus eſt de vĩute extra magnitudinẽ:q̃ agit ꝑ
intellꝫ:qa nõ opꝫ qꝫ faciat tãtũ q̃tũ põt:vñ ſi eẽt vĩus
infinita in magnitudie:ſeq̃reꝭ qꝫ mot⁹ ab ea ꝓcedẽs eẽt
ſm ꝓportiõeꝫ ei⁹:ꝛ ſic ꝓcedit demr̃atio eius.Si aũt eſt
virtus ĩfinita nõ in magnitudie motus ab ipſa nõ ꝓce-
dit ſm ꝓportionẽ virtutis:ſꝫ ſm rõneꝫ forme apꝑhen-
ſe.i.ſm qꝫ ꝯuenit fini ꝛ nãe.¶ Notãdum vlteri⁹:vt di-
cũt:qꝫ ſicut ꝓbatũ eſt in 6º phyſi.qꝫ nihil moueꝭ niſi ha- Te.cõ.32.
beat magnitudinẽ:vñ velocitas mot⁹ eſt effectus rece-
ptus a mouẽte in aliquo hñte magnitudinẽ.Nõ dicũt:
qꝫ nulla nã corporea põt recipe effectũ ꝓportionalẽ vĩu
ti ꝛ potẽtie:q̃ nõ eſt in magnitudie:qa q̃lꝫ nã corpea cõ-
paraꝭ ad nãm ĩcorporeã:ſic ꝑticulare ad abſtractum ꝛ
vle.¶ Nõ his viſis dicũt expoſitores:qꝫ nõ põt ꝯclu
di.Si vĩus ĩfinita nõ ſit in magnitudie:qꝫ ex ea ꝯſequaꝭ P
qꝫ velocitas ĩfinita ſit in aliq̃ corpe:vel moueri in nõ tẽ
pore:qð eſt effect⁹ ꝓportionat⁹ tali po᷑:ſꝫ non ꝓhibet in
aliq̃ magnitudie recipi effectũ vĩutis q̃ eſt in magnitu-
dine:qa cã eſt ꝑor effectu.Si ğ cã eẽt in magnitudie vt
virt⁹ ĩfinita ad motũ:tũc ẽt effect⁹ vt moueri in non tp̃e:
vñ ſi poneret qꝫ aliq̃ vĩus ĩfinita eẽt in magnitudie:ſe-
quereꝭ qꝫ correſpõdẽs ei eẽt in magnitudine:vt veloci-
tas ĩfinita:ꝛ moueri in nõ tp̃e:ſꝫ h̃ eſt ĩpoſſe.ğ ꝛ primũ.
¶ Ex h̃ pꝫ ſolo dicte dubõnis:nã moueri in tp̃e ĩfinito
nõ repugnat magnitudini mote:vt magnitudini circu-
lari:vt ꝓbatũ eſt ꝑus:ſꝫ moueri velocitate ĩfinita in nõ tẽ-
pore ꝯtraꝭ rõni magnitudis:vt in 6º ꝓbatũ eſt:vñ ĩpe-
dimẽtũ eſt ex ꝑte magnitudis:q̃ nõ eſt nata recipe mo-
tũ in nõ tp̃e:ſꝫ ex ꝑte virtutis ĩfinite:q̃ eſt extra magni-
tudinẽ nõ ĩpediꝭ:vñ ſm Ariſt.a pͥmo mouẽte cauſatur
motus ĩfinite duratiõis:ꝛ nõ motus velocitatis ĩfinite. Q
Jſta eſt terminatio ſancti Thome.¶ Notãdũ qꝫ vĩ qꝫ
dcm̃ illud nõ ſit verũ ſm ĩtẽtionẽ Ariſto.ꝛ Cõmẽtato-
ris:vñ vnum dubium eſt de hoc:qð dicit qꝫ agens per
intellectũ nõ agit ſm exigẽtiam ſue nature:hoc non va-
let:vñ duplex eſt agẽs per ĩtellectũ:qðdã qð recipit ali-
quid ex phãtaſmatib⁹:vt ĩtellectus hoĩs.Aliò eſt agens
per ĩtellectũ:qð nõ recipit ex phãtaſmatibus:vt intelle-
ctus diuinus.¶ Jtẽ:agẽs per ĩtellectũ qðdaꝫ ĩtranſmu-
tabile oĩno per ſe ꝛ per accidẽs:ꝛ illud intelligit q̇cq̇d
poteſt ꝛ appetit quãtũ ꝛ perfectiori modo quo põt in-
telligit ꝛ appetit.Aliud eſt agens per intellectum qð nõ
intelligit quicq̃d poteſt ꝑfectiſſimo modo:ꝛ qð non ap-
petit quãtũ põt:ꝛ hoc eſt trãſmutabile.Modo agens ꝑ
intellectũ qð eſt trãſmutabile aliquo mõ facit effectum
nõ ꝓportionalem nature ſue:ſed forme apꝑhẽſe:ſꝫ ĩtel-
lectus oĩno intrãſmutabilis facit q̇cq̇d põt ꝛ effectũ
ꝓportionalem ſue nature.ğ opꝫ qꝫ moueat ſm qꝫ põt:ꝛ
ſub mõ

A sub mõ perfectissimo:etiã si sic eẽt:tũc non moueret̃ in
tẽpore.Et hoc pbat̃.Agẽs qd agit per intellectũ qd intel-
ligit ⁊ appetit quicquid potest ⁊ sub mõ perfectissimo illud
mouet quicquid põt:q2 motus ab eo pcedit sm modũ intel-
ligẽdi ⁊ appetẽdi:sed primũ mouẽs oĩno itrãsmutabile
intelligit:⁊ appetit quicquid põt ⁊ perfectissime:q2 non mi-
nus vel magis:q2 tũc volũtas eius eẽt mutabilis:quod
est icõueniẽs.ergo primũ mouẽs facit ⁊ mouet quicquid
potest.g̃ si ifinitã potẽtiã haberet ad motũ moueret in
nõ tpe:cum faciat quicquid põt:vñ si domificator intellige-
ret de necessitate quicquid põt:tũc faceret domũ pportiona-
lem nature sue:sed h̃ nõ est:vnde virtus nõ in magnitu
dine existẽs facit effectũ sue nature.Et ↄfirmat̃ sm Cõ
mẽtatorem:q2 dicere q̃ virtus ifinita sm intellectũ nõ fa
ciat effectũ pportionalẽ sue nature est extra fundamen
B ta:q2 potẽtie actiue correspõdet passiua potentia:vñ si
virtus ifinita põt mouere in nõ tpe:tũc est potẽtia rece-
ptiua illius effectus:aliter eẽt frustra:sed non est potẽtia
receptiua nisi corpus:cum nihil moueatur nisi corpus.
¶ Iterũ dicũt expositores:q̃ inter virtutẽ ifinitã extra
magnitudinẽ ⁊ virtutẽ ifinitã in magnitudine est diffe
rẽtia:q2 illa virtus in magnitudie põt facere effectũ p-
portionalẽ sue nature:sed virtus extra magnitudinẽ nõ
potest facere effectũ pportionalẽ sue nature. Hoc non
8°.phy.79. valet:q2 dicit Cõmẽtator:q̃ nõ est simile de virtute in
com.⁊.12. magnitudie ⁊ extra magnitudinẽ:q2 si eẽt virtus ifinita
meta.c.41. in magnitudie:tũc esset ifinita in vigore:⁊ moueret velo
citate ifinita:⁊ in nõ tpe:vnde dicit Cõmẽtator:q̃ inter
virtutẽ in magnitudine ⁊ extra magnitudinẽ est triplex
differẽtia.Prima differẽtia est q̃ virtus in magnitudie
opz q̃ sit finita vel ifinita:sed virtus que non est in ma-
gnitudie:nec opz q̃ sit finita vel ifinita in vigore.Scda
differẽtia est:q̃ inter virtutes in magnitudie:vna est ma-
ior:alia minor:sed in virtutib9 extra magnitudinẽ non
C opz q̃ vna sit maior:alia minor.Tertia dĩa est:q̃ pro-
portio temporis ad tẽpus motus virtutum in magnitu-
dine h3 locũ sm pportionem virtutis mouẽtis ad vir-
tutem mouẽtem:sed in virtutibus extra magnitudinẽ
nõ h3 locũ:q2 pportio est tñ sm quantitatẽ:que quan-
titas non est in virtutibus extra magnitudinem.

Tunc ad rõnem. ¶ Ad primã diceret Cõ-
mentator.Si virtus infi-
nita eẽt extra magnitudinẽ:tũc moueret in non tpe.Cõ-
mentator diceret:q̃ ista virtus ifinita:nec mouet in tem
pore:nec in nõ tẽpore:q2 nõ h3 potẽtiã mouẽdi imedia-
te:vnde si imediate moueret mobile:tũc eẽt ver̃ q̃ mo-
ueret in nõ tẽpore.¶ Tu dicis ⁊c.Dõm q̃ pncipiũ mo-
uens qd h3 infinitã potẽtiã nõ mouet imediate:sed me-
Cõmẽ.41. diãte alio qd est finitũ:vnde sicut dicit Cõmentator 12°
D huius.Primũ mobile mouet̃ a duplici motore ab aĩa
que est in eo:⁊ ab aĩa que est separata ⁊ liberata ab oĩ cor-
pore oĩno per se ⁊ per accidẽs:vnde si h̃ eẽt q̃ moueret
imediate:tunc esset proportio motus ad motum:⁊ tem-
poris ad tempus sm pportionem virtutis ad virtutẽ:
sed infiniti ad finitũ non est proportio.ergo virtus pmi
non mouet imediate tãq3 motor appropriatus ⁊ virtus
in magnitudine.g̃ est primus motor oĩno separat9 a ma
gnitudine:vnde si virtus ifinita extra magnitudinẽ est
⁊ mouet mediãte alio:tũc nõ opz q̃ sit pportio mot9 ad
motũ sm pportionẽ virtutis:vt dcm̃ est.¶ Notãdum
q̃ virtutẽ esse in magnitudine põt intelligi dupl̃r.Uno
mõ q̃ inherenter ⁊ subiectiue virtus sit in magnitudie:
vt albedo in pariete:⁊ aĩal in hoĩe. Alio mõ põt intelli-
gi q̃ nõ sit virtus subiectiue in magnitudine:sed appro-
priate sm motũ:vt q̃ talis virtus moueat determina-
tum mobile:vt orbem:⁊ tali velocitate ⁊ non maiori et E
vno motu ⁊ nõ pluribꝰ.Sic virtus extra magnitudinẽ
dicitur esse dupliciter.Uno modo q̃ non est in subiecto
inherẽter:tamẽ appropriate est in magnitudine:sic mo-
tores cor̃ omnes excepto primo motore sunt extra ma
gnitudinẽ.Scdo modo dicit̃ eẽ extra magnitudinem
nõ solum subiectiue ⁊ inherẽter:sed etiã sm appropria
tionẽ:sicut primus solũ est extra magnitudinem:inherẽ-
ter est in magnitudine:nec sm appropriationẽ:q2 non
determinatus ad aliquod mobile ⁊ orbẽ:sed oĩno sepa
ratus ⁊ liberatus ab omni orbe quẽ moueat imediate.
Nõ quãdo dicit Cõmẽtator q̃ virtus ifinita extra ma
gnitudinẽ:nec mouet in tẽpore:nec in non tẽpore:nec fi-
niti vigoris:nec ifiniti:intelligit de virtute que est ex̃ ma-
gnitudinẽ oĩno sm inherẽtiam ⁊ appropriationẽ:⁊ hoc F
intendit.8.phy.⁊.12.huius.q̃ pmus motor oĩno est libe- Com.79.
ratus a magnitudine:vnde dicit.pmũ mobile cõponit̃ Cõmẽ.41.
ex duplici motore:ab vno motore qui est in eo sm appro
priationẽ:vt intelligẽtia:⁊ a motore qui est oĩno liberat9
⁊ separatus sm appropriationẽ ⁊ inherẽtiam:vñ etiam
dicit Cõmẽtator in de suba orbis:cum Arist.ↄsideravit
in virtutibus appetitiuis vidit aliquas mouere ad aliqd
appetibile nobilius se.¶ Notãdũ q̃ dubiũ est:q2 Cõ-
mentator dicit:q̃ vtus extra magnitudinẽ:nec est finita: Cap.4.
nec ifinita:cũ tñ Arist.in vltima demõstratione dicat q̃
primum mouẽs non habet potẽtiam infinitam quo ad
motum:qd imediate moueat:sed habz potẽtiã infinitã
causalitate:q2 mouet in genere cause finalis:que causa-
litas est super se inquantum mouet vt finis:non vt verũ
agens qd extrahat aliqd de potentia ad actum.

Per hoc ad rõnes in opp̃.¶ Ad primã.Celũ
est infinite ⁊c.ↄceditur.Tu dicis.q̃ ce- G
lũ ⁊c.Dõm q̃ habere potẽtiã est dupl̃r/vel ad esse/vel
ad motũ.Iterũ potẽtia ad esse est duplex.vna est potẽ-
tia ad esse per mãm que est ps hñtis potẽtiã:⁊ sic celũ
non h3 potentiam ad eẽ per subam simplicẽ sui que est
ↄiuncta actui que nõ patit̃ cõpositionẽ:⁊ illam h3:⁊ est
infinita:vnde infinitũ in duratione põt esse figuratum ⁊
dimẽsionatũ:⁊ hec potẽtia ↄiuncta actui.Sĩr potentia
ad motũ est duplex:potẽtia actiua ⁊ passiua:mõ celum
h3 potẽtiã infinitam passiuã ad motũ:q2 receptiuã cũ
recipiat motũ in ifinitũ:sed nõ h3 potẽtiã actiuã in se ad
motũ:nec subiectiue:nec appropriatiue:q2 sequeret̃ q̃
moueret in nõ tẽpore:vel maior virtus eẽt eq̃lis mino-
ri:qd est incõueniẽs.¶ Ad aliã.Illud qd mouet ⁊c.con
cedit̃.simpl̃r ⁊ principal̃r mouet.¶ Tu dicis.celũ ⁊c.
Dõm q̃ celũ ⁊c.nõ mouet pncipal̃r:q2 primũ mouens
mouet:vt amatũ ⁊ desideratũ:qd nullo modo est in ma
gnitudine:sed celũ mouet vt motor appropriat9 ei q est
instr̃m mouẽtis pmi:⁊ virtute ipsius mouet.¶ Ad aliã. H
Illud qd semp est ⁊c.Cõcedit̃.mouet sicut agens pnci-
pale vel instr̃ale:sed nõ opz q̃ pcise moueat vt pncipale
agens.¶ Tu dicis.celum ⁊c.Dõm q̃ mouet vt instru-
mẽtale agens:sed nõ vt primum mouẽs:q2 si sic:moue
ret in nõ tpe:qd est impossĩ:⁊ ista sunt dicta sm intẽtiõez
Cõmẽtatoris:tñ fides ⁊ veritas ponit pmã cãm eẽ vtu-
tis infinite in vigore:⁊ de hoc prius visum est:ideo pter-
mittat̃ gratia breuitatis. ¶ Questio. XVII.

¶ Utrũ aũt ponendũ vnam subam ⁊c. T.cõ.42.

Queritur circa hoc capl̃m.Utrũ pri-
mũ mouẽs moueat imedia
te pmum mobile.¶ Et arguit̃ p̃ q̃ sic:q2 si
hoc nõ eẽt:numerus motuũ nõ argueret nu
merũ motorũ:sed hoc est ↄ intẽtionẽ Arist.

I in isto 12°. vbi ex numero motuū inuestigat numerū mo-
T.c.44.et 48. torū: ꝯñtia pz: qa postq̄ p̄mus motor non moueret ime-
diate p̄mū mobile: tunc p̄mus motus eēt a duob⁹ moto-
rib⁹: et sic nō eēt numerus motuū ſm numerū motoꝝ: qz
vnus mot⁹ eēt a duob⁹ motorib⁹. q̄re etc. ¶ Itē: sub̄a p̄a
Te.cō.43. mouet imediate p̄mū mobile: p Arist. isto 12°. vbi dicit.
videmus autē p̄ter vniuersi lationē quā mouere dicim⁹
primā sub̄am: et itelligit vniuersi lationē motū p̄mi mo-
bilis. ergo p̄ma sub̄a mouet imediate p̄mū mobile: sed
primū mouēs: vt de⁹ est prima sub̄a: vt de se pz. g̃ etc. Et
ꝯfirmat. Si primū mouēs mouet p̄mum mobile: vel h̄
est mediate vel imediate: p sufficiētē diuisionem: sed nō
est mediate: qa eadē ratione ēt mouēt omnia alia mobi-
lia: et sic non solum diceretur primū mouēs respectu pri-
K mi mobilis: sed etiā rōne omnium aliorum.

Te.cō.36. Te.cō.79. **Oppositum** vult Aristo. et Cōmentator h̄. et 8. physico.

Notandum q̄ de ista qōne sunt due opiones. vna est q̄ p̄mū moueat p̄m mobile
imediate: et pbat h̄ rōnib⁹ p̄dictis: et adhuc alijs auctorib⁹.
Prīa est: qd̄ mouet aliqd sine medio mouet imediate: h̄
est de se nota: sz p̄mū mouēs mouet p̄m mobile sine me-
Com.41. et 43. dio: p Cōmētatorē. 12. hui⁹. vbi dicit. p̄mum mouēs mo
uet istum motū: et loquit de motu p̄mi mobilis sine me-
dio. ¶ Itē: in sepatis a mā idez est efficiēs et finis: sz pri-
Te.c.41. mū mouēs est separatū a mā: ex isto. 12. et 8. phy. p Ar. et
Te.cō.79. Cōmētatorē. g̃ mouet vt efficiēs et finis: sed qd̄ mouet vt
efficiēs et finis mouet imediate. ¶ Itē: ꝯfirmat a Com-
Cō.36. et 38 mētatore 12° hui⁹. vbi dicit. itelligētie abstracte: sz q̄ sūt
abstracte sunt p̄n⁹ duob⁹ modis ſm agēs et finē: sz h̄ non
L eēt nisi imediate moueret p̄mū mouēs. ¶ Itē: si p̄mum
mouēs nō moueret imediate p̄mū mobile: tunc p̄a sub̄a
q̄ est deus eēt p̄or p̄ motore toti⁹: sz h̄ est falsum: qa dicit
Cō.44. Cōmētator 12° h⁹. q̄ aliq dicūt p̄mā sub̄az eē p̄orē moto
re p̄ toti⁹: h̄ est falsuz. ꝯñā pz: qa postq̄ p̄m⁹ motor mo-
ueret me^te alio motore p̄m mobile tūc eēt p̄or motore to-
Cō. eodē. tius: qa p̄cedit illū motorē simplr. Et ꝯfirmat p Cōmē-
tatorē ibidē. vbi dic̄. q̄lz sub̄a ab^ta est p̄n^m sub̄e sensibilis
ſm formā et finez: sz h̄ nō eēt nisi ime^te p̄m mouēs moue-
ret p̄m mobile. g̃ etc. ¶ Itē: qd̄ est desideratū pp se facit
Com.36. et 44. p̄m motū imediate p Cōmētatorē. 12. h⁹. vbi dic̄. qd̄ fac̄
istū motū est desideratū: sz p̄m mouēs est h̄ō: qa p̄m mo-
Comē.37. uēs est solū desideratū et amatū pp se: vt vult Cōmē. 12°.
hui⁹. vñ dic̄. hec eni est dīia iter p̄n^a p̄a ab^ta: et alia p̄nci-
pia ab^ta: qa alia ab^ta a p̄ma sunt desiderata nō pp se: sed
pp aliud: vt p̄m: sed p̄n^m p̄m est desideratū pp se: et nō pp
aliud. ¶ Alia est opio q̄ vr̄ eē expsse phi et Cōmentato-
ris: q̄ p̄m mouēs nō ime^te mouet p̄m mobile. Et rō p̄a ad
hoc pbādū est. Preter illud mouēs qd̄ mouet solum vt
M amatū et desideratū: oz eē aliud mouēs quod moueat vt
amās et desiderās: qa qd̄ mouet vt amatū et desideratū:
mouet tm̄ vt finis: mō finis nō mouet ime^te: sed est cui⁹
gratia fit motus: sz primū mouēs mouet tm̄: vt amatū et
Te.cō.36. desideratū: p Ar. isto 12°. vnde ēt Cōmētator dic̄ ibidē:
Cō.36. q̄ p̄mū mouēs vt amatū p̄mū: sz celū p̄mū mouetur ab
isto: sicut desiderās a desiderato: et amās ab amato: sz ce
lum p se circūscripto motore nō desiderat et amat: qa h̄
pertinet ad itellectū amare et desiderare. g̃ alius est mo-
tor in celo: p quē celū amat et d̄siderat. ¶ Itē: oē qd̄ agit
T.cō.64. motū ime^te h̄ agit pp nobili⁹ se: p Ar. 2° celi. ca. de dua-
bus qōnib⁹ difficilibus. vbi dicit. actio ꝯsistit in duobus
scilicet: cui⁹ grā: et q̄ hui⁹ grā et sine et agente pp finem: sz
deus nā potest agere pp nobilius se cum sit optimū eo-
rū que in natura. ¶ Itē. si p̄mū mouens moueret ime-
diate: tūc in nō tp̄e moueret: sed hoc est falsuz: qa impli-
cat: ꝯñtia pbatur. supponēdo q̄ in virtutib⁹ que sunt in N
magnitudie: siue subiectiue: siue appropriatiue: maior vir-
tus mouet per equale spatiū in minori tp̄e: et nō inequali
tp̄e: sed p̄mū p̄ncipiū: qd̄ est causa perpetuitatis motus:
est maior q̄ oēs alie v̄tutes mouētes: mō ponat q̄ virt⁹
aliqua moueat in minori tp̄e: q̄ illa virtus q̄ est cā ppe-
tuitatis motus: mō illi virtuti addat alia virtus: tūc vir-
tus tota mouet in minori tp̄e q̄ p̄existēs prior: qa quātū
additur de virtute: tantū diminuit de tēpore. Iterū ad-
datur alia virtus illi: iterū mouet in minori: et sic semper
addēdo virtutē virtuti deuenit ad hoc q̄ illa virt⁹ fini-
ta in magnitudie mouet inequali tp̄e p aliqd̄ spatium: et
equale mobile ineq̄li tp̄e cū illo mouet virtus ifinita: sz
hoc est falsuz. g̃ mouebit in nō tēpore. g̃ opz q̄ sit alius
motor qui nō sit de se ifinite motionis. ¶ Hoc idē con-
firmat auctoritatib⁹. Et p̄ma est Cōmētatoris. 8. physi. Comē.79.
vbi vult q̄ virtus ifinite motionis nō est in magnitudi- O
neque virtus est p̄ma cā ppetuitatis mot⁹: vñ pp h̄ nō
est finita nec ifinita in vigore: mō Cōmētator itelligit q̄
virtus ifinita nō est in magnitudine vel subtiue tm̄: vel
subiectiue et appropriatiue simul: nō itelligit q̄ v̄tus ifi-
nita nō est in magnitudie solū subiectiue: qa ex h̄ non se-
queret q̄ virtus illa: nec esset finita: nec finiti vigoris: qa
etiā alij motores corpoꝝ celestiū sunt extra magnitudi-
nez subiectiue: et tm̄ sunt vigoris finiti. g̃ p̄mus motor est
extra magnitudinē: nō solū subiectiue: sz ēt appropriati-
ue. g̃ p̄ter primū motorē opz eē motorē p̄priū: median-
te quo p̄mus motor moueat primū mobile. Hoc ēt vult
Cōmētator. 8. phy. et isto 12°. Dicit eni q̄ motus celi pri- Cōmē.79.
mus est a duplici motore: quoꝝ vnum est aīa in eo exi- Cō.41.
stens. i. motor appropriatus: et ab isto motore celuz mo- P
uet determinata velocitate. Alius est motor qui est infi
nite motionis: et est motor nō in mā: et ab illo motore est
perpetuitas motionis. ¶ Itē: Cōmētator dicit ibidem: Cō.41.
virtutes in corporib⁹ celestib⁹ possunt semp mouere: et
possunt nō semp mouere: possunt semp mouere si illud
pp qd̄ mouēt nō est susceptibile trāsmutatiōis: sz est oī-
no intrāsmutabile: sed pñt nō semp mouere: si illud pp
qd̄ mouent: et ad qd̄ mouēt est susceptibile trāsmutatio-
nis. g̃ vult q̄ p̄ter proprios motores orbiū celestiuz est
cōis motor: pp qd̄ est perpetuitas motus celi. ¶ Item,
Cōmētator dicit. in de sub̄a orbis: q̄ cū Aristo. cōsidera- Cap.4.
uit in virtutib⁹ celestib⁹ vidit eas mouere pp appetibi-
le nobilius se. g̃ est motor p̄mus qui nā mouet imediate
primū mobile. Hoc idē vult Cōmentator 2° celi. caplo Com.34.
de difficilib⁹ qōnib⁹. vbi dicit. q̄ illud qd̄ est optime se
hñs nō indiget actiōe: vñ vr̄ optime se hñti suum bene
existere p̄ter actionē: qa actio ꝯsistit in duob⁹. s. in gratia
cuius. i. in agēte et fine per quē agit. ¶ Notādū q̄ lz pri- Q
mū mouēs nō mouet p̄mū mobile imediate: tm̄ excellē-
tius et perfectius itelligit primū mobile q̄ alij motores.
Iste primus motor attribuitur p̄mo motori: nō q̄ p̄ce-
dat ab eo imediate: sed pro tāto q̄ est p̄ncipium intelli-
gendi illū motum pfectius et mobile eius. ¶ Notādū
vlterius: q̄ lz primus motor nō moueat imediate p̄mū
mobile: tamē est finis gratia cuius est motus ille: et nō so
lum est finis motus: sed ēt substātie: qa motus p̄mus est
p̄pter p̄mū mouēs. Et etiā sub̄a mobilis est pp p̄mum
mouens: qa in oīb⁹ siue fiant a nā siue ab arte minus no-
bile: et minus bonū est pp melius: ex 7° politicorum.

Per hoc ad rōnes. ¶ Ad primaz. Si ita non eēt q̄ primū mouēs etc. Dōm q̄ numerus
motoꝝ p̄prioꝝ inuestigat per numerū motuuz: vt vult
Aristo. tñ adhuc mobile primū potest habere motorez
alium preter p̄prium: vt cōem qui mouet vt amatum et
desideratum.

Ista opio de crotis ꝯdicit Cōmētatori expsse in. 12. metha. cō. 44. vbi hz: nulla for⁹ ē q̄n si-
nis et cōis et ville nisi illa ex eis q̄ habz actiōez cōez et hoc ē dispō forme mouē-
tis p̄m celum motu diur-
no: rursus cō-
mē. 37. dicit: q̄ alia abstra-
cta videnf eē

A desideratur. ¶ Ad aliam. Prima substātia 7c. Dōm q̄ si intelligat q̄ imediate moueat sine alio: tunc negat̄ h: qa nō imediate mouet: sed si intelligat̄ q̄ pma substantia 7c. sic vt pfectius 7 excellētius itelligat pmū mobile: sic est verū q̄ pfectius itelligit 7 excellētius q̄ quicūq3 alioꝝ motoꝝ: 7 ppter hanc excellētiam sibi attribuitur primus motus: 7 signū hui9 est velocitas motus: qa primus motus est velocior oībus alijs. ¶ Ad aliā. Si primū mouēs 7c. Dōm q̄ mouet ipm mediāte alio motore. Et cū dī q̄ non diceret̄ primus motor 7c. Dōm q̄ dī primus motor respectu pmi mobilis: qa ipm excellēti9 7 nobilius intelligit q̄ alij motores: 7 etiā virtute ei9 oēs proprij motores mouēt. ¶ Ad aliā. Illud qd mouet sine medio 7c. ɔcedit̄. Tu dicis. q̄ primū mouens 7c. Dicēdum q̄ primū mouēs mouet sine medio. i. mobili: qa non medi'te mobili mouet: sed nō mouet sine medio. i. sine motore alio: qa tūc moueret in nō tēpore: qa virtus infinita si eēt in magnitudie: siue subtiue: siue appropriatiue moueret in nō tēpore. Et nō vult dicere Cōmētator q̄ primū mouēs est extra magnitudinē qd moueat imediate primū mobile: qa ɔdiceret sibi: qa in isto 12° dicit. q̄ primuz mobile mouet̄ a duplici motore: quoꝝ vnus aīa existens in eo: 7 est finite 7 determinate velocitatis. Et ab alio motore mouet̄ qui nō est virtus in mā: 7 est causa perpetuitatis motus. ¶ Ad aliam. In separis 7c. Dōm q̄ hoc oꝫ intelligi: q̄ vbi est efficiēs: ibi est 7 finis: sed nō ɔuertit̄ q̄ omne qd est finis sit efficiēs: qa preter motores pprios qui mouent determinate est aliqd mouēs aliud: pp qd alij motores mouēt: qa hꝫ se in rōne finis oium. Et est causa ppetuitatis motus. ¶ Ad aliam. Substātie abstracte 7c. Dōm q̄ Cōmētator itelligit q̄ intelligentie abstracte fm q̄ sunt ab'te sunt pncipia duobus modis: sed agēs. i. q̄ qdcūq3 est pncipium agēs alicuius: etiā est pn'm finale: sed nō ɔuertit̄ q̄ si aliq̄ itelligentia sit pn'm vt finis: q̄ sit agēs: 7 q̄ imediate moueat: vnde alie itelligētie a pma mouent vt agentia imediata 7 vt finis: sed pma itelligētia mouet: vt finis nō vt agēs imediate. ¶ Ad aliam. Si primuz mouēs 7c. Dicēduꝫ q̄ primā substātiaꝫ esse priorē motore pmo potest itelligi dupl'r: vel tempore: vel dignitate: mō primo mō nō est verum: qa motor secundus est coeternus pmo motori. 7 simil'r corpora celestia: fm Cōmētatorē: sed si itelligitur q̄ est prior dignitate: sic est veruꝫ q̄ potest eē prior omni motore secundo dignitate 7 nobilitate: vnde etiam Cōmentator loquit̄ ibi de quibusdam: quoꝝ positionez sequebat̄ q̄ primum mouēs prius est tempore motore secudo: qd fm ipsum nō est verum. ¶ Ad aliam. Substantie ab'te 7c. Dicēdum q̄ verum est q̄ sunt finis motus 7 substātie mobilis: qa nō solum motus celi est propter pmum mouens: sed etiaꝫ substātia mobilis vt celi est finaliter ppter primū mouēs simpliciter: sed ppter alios motores secūdario. Et sic dicendum est ad omnes

B alias auctoritates: q̄ si Aristo. vel Cōmētator inueniūtur dicere q̄ primus motus est a primo principio intelligunt fm excellentiā 7 perfectiorem modum intelligēdi pmi mobilis: qa certius 7 excellētius itelligit pmuꝫ mobile q̄ alij motores. g̊ pmus mot9 attribuit̄ p̊ motori nō q̄ im'te moueat: vt dcm est pus. ¶ Qō. XVIII.

Onsequenter qa facta est mentio de primo principio. Utrum moueat imediate. Ideo propter maiorem euidētiam eius: 7 etiam pdictorum: qa dixit Aristo. prius. Et h̄ que simplex 7 fm actum: lꝫ ista questio magis haberet locuꝫ an quatuor precedentes questiones post illas qua questiuꝫ.

Te. cō. 37.

fuit vtruꝫ intelligētia mouens orbem sit coniūcta orbi. C Et est questio ista. vtruꝫ primū principiuꝫ sit sūme simplex. ¶ Arguitur pmo q̄ non. Illud in quo sunt multa attributa nō est summe simplex: qa multitudo predicatorum 7 attributoꝝ arguit compositionem: qa vnum 7 multa non sunt ideꝫ: sed in pmo principio sunt multa attributa: qa deo attribuūtur multa predi'ta: q̄ vita sapiēs 7 intelligens. ergo non est simplex. ¶ Item: illud attribuitur deo qd est melius 7 optimū: qa deus est optimū in natura. ergo sibi debet attribui optimuꝫ: sed compositio melius est simplicitate in inferioribus: sicut homo qui est cōpositus est melior materia prima: vel etiaꝫ q̄tuor elemētis: 7 sic de alijs. ¶ Item: illud est compositum: cuius esse scit̄ 7 qdditas ignoratur: qa cuius esse scitur 7 quidditas ignorat̄: ita se habꝫ q̄ in tali eē 7 quidditas sunt diuersa: 7 compositio est diuersoꝝ: sed esse pmi D principij scitur: 7 quidditas ignorat̄: qa possum scire eē dei: vt q̄ deus est: 7 tamē quid est deus ignoro. ¶ Iteꝫ accidēs in subiecto arguit compositionez: cum accidens cū subiecto nō importet eādem rem: sed diuersa: sed in deo sunt accidētia: sicut sapiētia bonitas 7 hm̄. ergo non est simplex: 7 q̄ ista sint in deo accn̄tia pbat̄: quia in nobis sunt accidentia. ergo nō possunt eē suba dei: quia qd accidit vni non est suba: qa qd vere est nulli accidit.

Oppositum vult Aristo. in litera: 7 etiaꝫ Commentator: qui vult q̄ deus sit summe simplex: ita q̄ in eo nulla sit compositio. Te. cō. 30. 7 cō. 37. E

Dicendum est ad questionē: q̄ deus inq̄ntum deus est sūme simplex. Et causa ē: si deus eēt compositus: tunc in eo esset aliquid per modum actus: 7 aliquid per modū potentie: sed hoc est falsum: qa est purus actus sine omni potētia passiua. ɔñtia pꝫ: qa in omni composito: siue sit ex materia 7 forma: siue ex genere 7 differētia: siue sit compositio quantitatiua: siue virtualium semp aliquid hꝫ se per modum potētie: 7 aliquid per modum actus: qa materia 7 genus hꝫ se per modū potētie: sed differētia 7 forma p modum actus: 7 sic intelligat̄ de alijs. ¶ Itē: illud qd est pncipiū simpl'r in toto vniuerso est summe simplex: qa pmuꝫ simpl'r totius vniuersi est sūme simplex: cuꝫ omne cōpositum reducat̄ ad pmū: sed pmū pncipiū est hm̄. ex isto. 12. q̄ primum pn'm simpl'r est pmum in toto vniuerso: cū ipm sit In fine. F pma causa 7 pma substantia: 7 bonū separatū ad qd oia alia reducunt̄. ergo 7c. ¶ Itē. si pmum pncipiuꝫ eēt compositum 7 nō sūme simplex: tūc haberet causam priorem se: qd est falsuꝫ: qa iplicat cōtradictoria: vn̄ sic esset pma causa 7 nō pma causa. ɔñtia pꝫ: qa omne cōpositū depēdet a causa priore: quare partes composite nō vniunt̄: nisi per aliam priorez. ¶ Itē: si pmum pncipiuꝫ eēt cōpositum 7 nō summe simplex: aut esset in eo cōpositio materie 7 forme: aut generis 7 differētie: aut partiū quātitatiuaꝝ: aut virtualiū: aut subiecti 7 accidētis per sufficiētē diuisionē: sed pn'm pmum nō est cōpositū ex mā 7 forma cū sit eternū: nec ex genere 7 differētia: qa genus dr̄ 7 psupponit mām: vt vult Cōmētator. 2. celi: nec est cōpositum Cōmē. 49. ex partibus quātitatiuis: qa est vilus pas q̄ est virt9 ex G oēm quātitatē 7 magnitudinez: nec est compositū ex diuersis partib9 virtualib9: sicut ex diuersis potētijs cum sit purus intelle 7 simplex: nec est compositū ex subto 7 accidente: cū nullum accidēs cadat in ipsum: qa est substātia sine omni accidēte. ergo relinquit̄ q̄ sit sūme simplex. ¶ Itē: si pmum pncipiuꝫ eēt compositū: tūc in eo caderet aliqua inouatio: sed h̄ est falsum: qa pmum pn'm est intrāsmutabile 7 semp habꝫ se eodē mō. ɔñtia pꝫ: qa Cōmētator dicit in h̄. 12. q̄ omne cōpositū est nouuꝫ: sꝫ Cōmē. 39.

A cleta 7 blāde rata pp aliās scꝫ pn' alioꝝ motuū preter motum diurnū: qd 7 hūc motuꝫ fac: vt eē dicatū per sez 7 rursus cō. 38. illō qd moui p'm motor ē act9 purus sine oī potētia: tal' aūt nō ē nisi de9: vt pꝫ 3° d aia. cō. 5. i solone g. q. idem cō. 30 mot9 eter n9 hꝫ motorē eternum q est actio pura: idē cō. 35. mo uēs p'm imune ē a po'a: 7 i nulla existit materia: rursus. 8. phy. t. c. 84. vbi demōstrat pmū motorē eē in circūferentia celi: q: ibi magis apper velocior mot9: 7 dē Cōmētator: q oēs leges ēt ɔuenit i h: q̄ de9 habitat i celo in illo climēto clare patz: dei effectiue mouet̄ celum. Rursus si nō mouet effectiue q̄ mō posset cognosci dei eē abstra cti: cū rez nulla sit alia via hꝫ Cōmētatoreꝫ q̄ via mot9: 7 pcos rinea 7 auctores Cōmētatorij adducti i. q. nūc de triplici eē 7 lcare itelligētie: qs h g fu breuitas omi tot ibi solutiōnes Ioannis 7c.

H de instātia que est cōtra hoc vt de celo:q̄ð est cōpositū
ex subā ꝛ quātitate: ꝛ de aīa intellectiua visum est prius.
¶ Notādū ꝓpter solonem rationū: q̄ ista attributa in
deo: sicut q̄ deus est sapiēs viuus nō differūt realiter in
deo: s; sunt vnū in subā: nec tñ sunt oīno eadē: sicut syno-
nyma: que differūt tñ vocalr: q2 differūt fm modū in-
telligēdi qui accipit fm silitudinē ad ꝓpōnē cathegori-
cam in reb⁹ cōpositis: sicut eñi intell's itelligit ista in ho-
mine multa q̄ hō sit sapiēs viuus: ita itelligit ista in deo
nō q̄ differāt in deo: sed tñ itelligit ista fm silitudinē:
q2 dispō ꝛ dispositū: i. subm ꝛ predicatum: sicut deus est
viuus ꝛ de⁹ est sapiēs in deo nō dīnt realr: sed oīno sunt
idē: sicut dīnt in mālib⁹ vt rō^lc ꝛ hō: q2 disponit hō per
I rō^lc: de isto visum est prius in quadā questione. De for-
malit^bꝫ autē quas aliqui ponūt fm diuersitatē attributo-
rum: vt q̄ paternitas ꝛ filiatio sint diuerse formalitates
non pertinet ad ꝓpositum: sed magis ad theologos.

Ad rōnes. ¶ Ad pmā. pꝫ ex dictis: q2 ista attri-
buta in deo nō dīnt realr: s; dīant fm
mo^m itelligēdi nrm. ¶ Ad aliā. Illō attribuit deo ꝛc. cō
cedit. si sit simplr opti^m ꝛ melius. Tu dicis. q̄ cōpō ꝛc.
Dōm q̄ cōpositio in reb⁹ cōpositis est melior vna ptiū
q̄ est simplx: s; tñ cōpō nō est simplr opti^m: q2 in rebus
simplicib⁹ nō cadit cōpō: ꝛ simplicitas est melior cōpo-
sitiōe: cū cōpō arguat nouitatē. ¶ Ad aliā. Illō est com
K po^m ꝛc. ꝯcedit. si eē simplr scit. Tu dicis. q̄ eē pmi pnci
pij ꝛc. Dōm q̄ eē pmi pncipij scit: sicut q̄dditas ei⁹: vñ
ista in nullo dīnt. vñ si scit q̄d est eē dei: tūc ēt scit quid
est q̄dditas dei. vñ bñ veꝝ est q̄ esse pmi pncipij scit q̄
ad existiā in rerū nāa: sic ēt q̄dditas ei⁹ scit: s; tñ scire eē
dei in se nō pōt sciri sine q̄dditate dei. vñ si vnū scitur ꝛ
aliud. vñ aliq̄s bñ pōt scire deū eē: ꝛ tñ ignorare q̄ddita-
tē eius in se: ꝛ sic ēt ignorat eē in se. ¶ Ad aliaꝫ. Accidēs
in subto ꝛc. Cōcedit. Tu dicis. q̄ in deo sunt multa acci-
dētia: negat. ¶ Ad ꝓbationē. sapiētia bonitas ꝛc. Dōm
q̄ lꝫ ista sint accidentia in inferioribus: tamē in deo sunt
substantia. ¶ Ad ꝓbationeꝫ: q̄ð vni est accidens ꝛc. Di
cendū: q̄ verū est in pdi^tis vniuocis: sed in equiuocis non:
q2 vna vox potest significare diuersas res: quarum vna
est accidēs ꝛ alia substātia: vñ ista non sunt vniuoce di-
cta: sed equiuoce vel analogice in superioribus ꝛ iferio-
L ribus: vt vult Cōmentator. ¶ Questio. XIX.

¶ Nō quidē igit substātie sint ꝛ harū ꝛc.

T.cō.44.

Q **Ueritur** circa idem caplm supra di-
ctā lrām. Utrum motores
corpoꝝ celestiū sint ordiati fm ordinē cor-
poꝝ celestiū in magnitudie ꝛ in loco. ¶ Et
arguit pmo q̄ nō. Illa q̄ ordinant fm ordi-
nem magnitudinū ꝛ locoꝝ corpoꝝ celestiū debēt habē
magnitudinē ꝛ locū: q2 aliq̄d nō dī ordinari fm ordinē
mobilium magnitudinum: nisi habeat magnitudines ꝛ
M locum: sed motores separati nō habēt magnitudines: ex
T.cō.79. ꝛ 8. physico. ꝛ. 12. huius: q2 sunt virtutes extra magnitudi
86. nem: neq3 habēt situm ꝛ locum: q2 solum corpus est in
T.cō. 41. loco: ex. 4. physicoꝝ. ¶ Item: motores corpoꝝ celestiū
T.cō.39. debēt habere ordinē sue dignitatis fm q̄ velocius mo-
uēt: q2 maior velocitas motus arguit nobilitatē ꝛ digni-
tatē maiorē motoris: s; motores corporum celestiū non
mouēt velocius fm magnitudinē vel situm mobilium:
q2 videmus q̄ luna velocius mouet: q2 in minori tem-
pore cōplet motum suum q̄3 alij planete: ꝛ cōstat tamen
ipsam eē minoris quātitatis alijs planetis: q2 sol est ma
ior: similr est inferior in ordine. ¶ Item: motor solis est
nobilior alijs motoribus: ꝛ tamē nō est sol maioris quā-
titatis alijs planetis: similr non est in supmo loco. q̄ mo- N
tores separati nō ordinant fm ordinē mobiliū in ma-
gnitudine ꝛ loco: maior est manifesta: sol eñi nobilior est
alijs: q2 est cor planetarum ꝛ causa luminis eoꝝ: ꝛ p cō
sequēs motor eius erit nobilior alijs motoribus: vñ etiā
aliqui dicūt solē eē patrem planetarum: minor pꝫ: quia
sol ꝛ orbis eius nō sunt in supremo loco: q2 saturnus iu-
piter ꝛ mars sunt in superiori loco. Similiter orbes eo-
rum sunt maiores: q2 continens est maius ꝯtēto ꝛ sphe-
ra solis continetur ab illis: ꝛ tamen sol est nobilior alijs
planetis: ꝛ per cōsequēs orbis eius: q2 stella ꝛ orbis sunt
eiusdem nature: ex secundo celi. T.cō. 59.

Oppositum vult Aristo. in isto caplo. vbi vult T.cō.44.
q̄ principia ab^te mouētia ordinē-
tur fm ordinem mobiliū in magnitudine ꝛ loco fm q̄
vnū est primū: aliud scdm: ꝛ sic de alijs: sic etiam moto- O
res in dignitate ꝛ prioritate ordinant. ¶ Hoc idē vult
Cōmentator hic: q2 dicit. Quoniā hō ordinatio istoꝝ Cō.44.
mouētium a pmo motore: opꝫ vt sit fm ordinē orbium
ꝛ stellarū in loco: manifestū est etiam: q2 pꝛoritas eorum
in loco ꝛ magnitudine facit eos priores in nobilitate.

Dicendum est ad questionē fm intētionē Ar.
ꝛ Cōmētatoris: q̄ ordo mouentiū
in dignitate ꝛ nobilitate est fm ordinē mobilium in ma
gnitudie ꝛ loco: ita q̄ superioris ꝛ maioris orbis est mo
tor nobilior ꝛ dignior: vnde motor pmi mobilis: siue ill'
sit octaua sphera: siue nona est nobilior omnibus alijs.
Et q2 hoc est difficile ꝓbare: q2 sunt quasi pncipia: ꝛ nō
indiget ꝓbatione: ꝛ primus magister nihil dixit sine for
ti probatione: vt dicit Cōmentator. pmo de generatiōe. Cōmē.38.
Et q2 ordo est optimum: q2 in natura nihil est inordia-
tum: q2 natura est causa omnis ordinationis. ergo in to- P
to vniuerso est ordo. Et ex hoc potest tunc ꝓbari tāq̄3 a
posteriori inuētū. Prioritas nobilitatis ꝛ dignitatis prio
rum abstractoꝝ ꝛ motoꝝ: vel est fm ordinē corpoꝝ ce-
lestium in magnitudine ꝛ loco: vel q2 fm hoc q̄ veloci⁹
mouet in minori tēpore: per sufficientem diuisionem: q2
dignitas motoꝝ non pōt eē: nisi altero istoꝝ modoꝝ: s;
nō potest dici q̄ dignitas eoꝝ sit q̄ reuoluant orbes in
minori tēpore: ꝛ hoc ꝓpꝛijs motibus: q2 luna est infima
planetarū in ordine dignitatis: q2 est quasi sex planeta-
rū: q2 diuersificat in lumie: ꝛ etiā in suba: vt apparet de
maculis: ꝛ motor eius est ignobilior ꝛ dignus minus: ꝛ tñ
luna in minori tēpore cōplet cursum suū q̄3 alij planete.
ergo ordo motoꝝ in dignitate dꝫ esse fm ordinē corpo-
rum celestiū in magnitudine: vñ ēt Arist. 2° celi dicit: q̄ a te.cō. 62.
quanto corpora celestia remotiora sunt ab his que sunt vsq3 ad te.
hic: tanto sunt nobiliora ꝛ digniora. cōmē.66.

Et tunc ad rationes in oppositū. ¶ Ad pmam.
Illa que ordinantur ꝛc. Concedit. si
ordinentur localiter ꝛ situaliter: sed si fm ordinē ꝛ digni Q
tatem ꝛ nobilitatē: tunc non oportet. Tu dicis: q̄ moto-
res ꝛc. Cōceditur. vnde etiaꝫ sequitur q̄ ordo eoꝝ loca-
lis non attenditur penes ordinē corporum celestium in
magnitudine: sed tamē ordo eoꝝ in dignitate ꝛ nobilita-
te attenditur penes hoc: vnde Cōmētator dicit: q̄ prio- Cō.44.
ritas eoꝝ in loco ꝛ magnitudine facit eos priores in di-
gnitate. ¶ Ad aliam. Dōm q̄ motores corporum cele-
stium ꝛc. Dōm q̄ hoc videtur rationabile: q2 velocitas
motus est effectus qui arguit maioreꝫ nobilitatē moto-
rum. Tu dicis. q̄ motores corporum celestiū ꝛc. Dōm
q̄ falsum est. ¶ Ad ꝓbationem suaꝫ. Dōm q̄ lꝫ luna in
minori tēpore perficiat cursuꝫ suum: nō tamē ex hoc se-
quit q̄ velocius moueat: q2 ad velociorem motuꝫ non
solum requirit q̄ perficiat motum suū in minori tēpo-
re: sed

A re: sed etiam requiritur quod maius spatium vel equale pertranseat in minori tempore. Modo hic deficit hoc: quia spatium quod pertransit luna in illo tempore non est maius illo quod pertransit saturnus vel alii planete: immo spatium quod pertranseunt alii planete est maius illo quod pertransit luna in illo tempore. Tu dicis quod Commentator dicit hic etc. Dicendum quod Commentator capit ibi velocius moveri generaliter pro illo quod in minori tempore complet cursum suum: et aliter non intelligit. ℭ Ad aliam de sole. Dicendum quod Commentator comm. 44. videtur hic respondere quasi vacillando: unde dicit. Et ordinatio igitur eorum a primo est precisa: ordinatio vero eorum non est precisa. a ℭ Per hoc videtur solvere argumenta. Forte vult dicere quod si motores corporum celestium appropriati comparantur ad primum motorem: tunc ordinatio eorum est precisa, id est quod nullo modo possunt esse priores respectu primi: sed sic semper sunt posteriores: quia non est aliquis respectus quo primus motor sit posterior. Sed ordinatio eorum ad seinvicem, id est comparati inter se non est precisa: quia sic possunt esse priores et posteriores diversimode: et hoc non est inconveniens: sicut homo potest esse dignior asino et indignior diversimode: quia homo inquantum rationalis est dignior asino: sed econverso: asinus inquantum cognoscens est dignior homine inquantum est albus: sic motor solis respectu superiorum uno modo potest esse dignior: et alio modo indignior: et non plus dicit Commentator: et dicit. ordinatio enim eorum adinvicem secundum nobilitatem possibile est sciri ex dictis ab antiquis habentibus curam de actionibus eorum in entibus. verbi gratia quia dant soli vitam: saturno res fixas. Vult dicere quod idem respectu eiusdem potest esse nobilius: et minus nobile diversimode: ut sol est nobilior inquantum sibi attribuitur vita: saturno inquantum sibi attribuitur fixio: quia vivere est nobilius esse fixo: quia multa inanimata plus sunt fixa animatis: quia diuturniora sunt viventibus ut alique gemme diuturniores sunt hominibus: tamen sunt ignobiliora viventibus: sed saturnus secundum aliam conditionem nobilior est sole inquantum habet aliam virtutem nobiliorem virtute solis: et sic intelligatur de aliis: et tunc in fine dicit Commentator comm. 44. Et forte melius est illud quod intendit Arist. scilicet quod ordo eorum est secundum ordinem eorum in loco: et intelligatur modo predicto. ℭ Questio. XX.

Consequenter queritur adhuc circa idem capitulum propter dictum Commentatoris comm. 45. quia improbat orbes ecentricos et epicyclos. Utrum ecentrici orbes et epicycli sint plures in corporibus celestibus secundum naturam rei. ℭ Et arguitur primo quod sic. auctoritate Ptolomei et omnium astronomorum modernorum ponentium ecentricos et epicyclos. Et potest probari ratione: Illa sunt ponenda in corporibus celestibus per que apparentia celestia salvantur: et longo tempore sunt observata infallibiliter: et sine quibus non possent salvari iste apparentia in celo: nec possunt assignari rationes eorum: sed per orbes ecentricos et epicyclos salvantur apparentia in celo: et assignantur rationes eorum et sine eis non possent salvari et assignari rationes harum apparentiarum: quia quod planeta in eodem gradu signo et minuto appareat maior vel minor non esset nisi esset propinquior vel remotior: ut lunaris planeta apparet maior quandoque: et quandoque minor: nam luna quandoque est in auge: et quandoque est in opposito augis: et minor est quando est in auge: quia tunc est remotior: et in opposito augis propinquior: et sic remotio vel appropinquatio maior vel minor est secundum orbes ecentricos: similiter planeta dicitur retrogradus vel stationarius ut luna est in superiori parte epicycli directiva et processiva et est retrograda in inferiori parte: quia tunc non iuvatur in motu suo per motum firmamenti cum moveatur contra ipsum. B

Oppositum vult Commentator in isto ca. comm. 45. et 46. et secundo celi. comm. 32. et 35. et in multis aliis locis: ubi ipse probat in isto. 12. tribus rationibus: ubi dicit quod isti cycli sunt extra naturam. ℭ Prima ratio est. Si essent orbes ecentrici et epicycli: tunc esset aliud centrum extra centrum mundi: quod est ridiculum et impossibile: ut probatum est primo celi: quia sic esset alia terra et alius mundus: quia centrum terre realiter est idem cum centro mundi. consequentia patet: quia epicyclus et ecentricus habent sua centra extra centrum mundi et concentrici circuli: et si circa centrum mundi esset terra: sic etiam circa centrum epicycli et ecentrici esset alius mundus: quia centrum terre est idem realiter cum centro mundi: si tunc epicyclus orbis esset: moverentur circa centrum: tunc esset aliud centrum et alia terra in specie: et per consequens alius mundus. ℭ Item: si hoc esset verum quod essent plura centra: tunc essent plura corpora gravia extra locum terre differentia specie: et per consequens medium non esset unum et indivisum: sed esset divisum et haberet latitudinem. ℭ Alia ratio Commentatoris est quam ipse ponit secundo celi. si essent ecentrici circuli et epicycli: tunc in corporibus celestibus necesse esset invenire corpora superflua replentia locum vacuum sine aliqua utilitate rei: sed hoc est falsum: quia in corporibus celestibus non est vacuum: nec etiam corpora elementaria et divisibilia et rarefactibilia. consequentia non declaratur: sed patet: quia orbes ecentrici in una parte plus elongantur a terra quam in alia: ita quod inter circumferentiam ecentrici: et inter aliam orbem est distantia: modo quando illa pars ecentrici que magis elongatur a terra illuc replet eam: vel ergo inveniet ibi vacuum vel corpus alterius nature: si vacuum est inconveniens: si plenum: tunc esset alterius nature quam celum: et hoc est condensabile et rarefactibile: quia oportet quod cedat: quia si non cederet: tunc fieret penetratio dimensionum: similiter intelligas de epicyclis. ℭ Aliam rationem ponit secundo celi. et quasi aliqualiter concordat: si essent orbes ecentrici et epicycli in corporibus celestibus: tunc esset dare vacuum infra spheras celestes: vel esset ibi aliqua rarefactio, vel condensatio, vel penetratio corporum et dimensionum: sed omnia ista falsa: quia in corporibus celestibus non est dare vacuum: cum etiam non sit dare in inferioribus: ut ex. 4. physicorum patet. Similiter non est penetratio dimensionum: quia illa est impossibilis: ex. 4. phy. similiter non est rarefactio et condensatio alicuius corporis alterius nature: quia illud non est ibi. consequentia probatur: quia orbes ecentrici in una parte plus elongantur a terra ut in auge: et in opposito augis plus appropinquat terre: ita quod inter circumferentiam ecentrici ultimam: et inter orbem est distantia: modo quando illa pars: que magis elongatur a terra veniet et replet eam: vel ergo inveniet ibi vacuum vel corpus alterius nature. scilicet plenum: si vacuum habetur inconveniens illud: si plenum: tunc oportet quod corpus sit alterius nature quam celum: vel ergo cedit illud corpus: et condensatur vel non: si cedit: tunc ibi est condensatio et rarefactio: si non cedit: tunc est ibi penetratio dimensionum: quia illa pars ecentrici: que plus removetur a terra veniens pertransit et perforat illud corpus: quia erit in toto illo loco: similiter intelligatur de epicyclis. ℭ Item: alia ratio Commentatoris. secundo celi. Si isti orbes ecentrici et epicycli essent: tunc corpora celestia differrent secundum speciem: sed hoc est falsum: quia Commentator vult secundo celi quod corpora celestia conveniant in specie. consequentia probatur: quia corpora celestia sic haberent diversa loca secundum speciem: quia ut patet. 4. physicorum. corpus circulare est in loco per centrum. si ergo isti orbes haberent diversa

Marginal notes (left): a Sed ut nisi vi Commentator aliud intelligit et est quod ordinatio motorum est prius est precisa: quia ratio formalis ordinis consistit in priori et posteriori. ut patet. 5. met. ca. de priori: prius enim sic est totius ordinis: ut patet ex fine. 12. et quod illud quod est est ordinis est nobilius illo ordine: ut patet Commentator in. 8. phy. comm. 15. et est finis phy. et. 12. met. t. comm. 52. ubi habetur cum ille pro ordine: sed ille pro hac est prout hoc dicimus talis motores aliorum orbium altero esse priorem altero per relationem ad primum primum. dicitur illud phy. l. 4. met. t. c. 18 quod magis vero assumitur et propinquius est tale magis verum est: et ut de. 2. celi. t. c. 66. illud est melius quod optimo est propinquius. ordinatio igitur eorum a primo est precisa: hoc est dictum adequate et essentialiter eius ordinis motorum est a primo: quia ille est prior altero quia est primo propinquior. Sed ordinatio eorum adinvicem et non in relatione ad primum est non precisa: secundo quia nullus istorum motorum extra primum habet rationem mensure simpliciter: et ideo non est ratio adequata ordinis in ista consideratione. Et ista expositio mea quadrat cum commento Commentatoris immediate precedentibus: dixerat enim quod sol videtur hic nobiliorem motorem aliis planetis propterea: quia alii planete in suis motibus videntur ordinari et conformari motui solis.

Marginal notes (right): Ideo. Et quia illa ratio non est necessaria: sed apparens et probabilis: propter hoc dicit Commentator quod ordinatio eorum adinvicem non est precisa. T. c. comm. 98. — Comm. 35. et 32. — Comm. 32. et 35. — In tractatu de vacuo per longum processum. T. comm. 55. et 76. — Comm. 55. — Comm. 49. et 59. — T. comm. 43.

I centra fm speciem: et essent in loco per illa: tunc haberent
loca diuersa fm speciem: et que habent loca diuersa spe-
cie differunt fm speciem. ¶ Item: arguitur ratione cō-
muni ad ambo ista .s. ecentricos et epicyclos. Si eēnt isti
orbes: tunc esset aliquis motus localis: qui nec eēt a me-
dio: nec ad medium: nec circa mediū: sed hoc est falsū:
Tex. cō. 6. quia probatum est primo celi: ꝙ omnis motus localis:
vel est a medio: vel ad mediū: vel circa medium. cōse-
quentia probatur: qa isti epicycli et orbes ecentrici non
mouentur a medio vel ad mediū: quia isti sunt motus
recti qui non cōpetūt corporibus celestibus: nec mouē-
tur circa mediū: qa non mouentur circa medium mū-
di: cum eorum centrū non sit medium mundi. ¶ No-
tandū ꝙ aliqui dicunt ad questionem: et presupponunt
primo ꝙ presupposito ꝙ presciantur quid nominis or-
K bis ecentrici et epicycli: vt habetur ex theorica planeta-
rū: potest aliter imaginari circulos ecentricos eē in cor-
pore celesti dupliciter: et similiter epicyclos. Primo de-
claretur de ecentricis. Uno modo ꝙ isti circuli non sint
contigui: sed distantes. Alio modo ꝙ sint cōtigui et non
distantes ab alijs partib⁹ et orbibus celestiū: modo ipos-
sibile est eē circulos ecētricos in corpore celesti fm pri-
mā imaginationē: ꝙ isti circuli ecentrici sint distantes
et non contigui partib⁹ alijs orbiū celestiū: et sic non est
credendū eos esse possibiles ex natura rei: qa tunc esset
vacuū in distantia illa: qua distant isti orbes ecentrici a
superioribus et inferiorib⁹: vel eēt ibi corpus alteri⁹ na-
ture: vt aqua vel aer condēsabiles vel rarefactibiles: qḋ
est inconueniēs: vnde hoc forte prouenit ex quibusdam
astrologis: qui non insistebant circa naturalem phiam:
sed voluerūt habere locū et signū vel gradum planete
L sic descripserūt circulos: ita distantes et non curauerunt
verū ibi esset vacuū vel corpus alterius nature: qa hoc in-
quirere ptinet ad nālem: sed voluerūt habere suū ppo-
precise ex istis circulis nō curantes incōuenientia ex ta-
li descriptione: dūmō haberēt ppo: et hoc attribuerunt
Ptolomeo: et cōtra hos arguit Cōmētator vt dicū: qa si
sic esset vt isti descripserūt: tūc eēt vacuū: et per ꝯñs cor-
pora celestia differrēt specie: et per ꝯñs terre differrent
specie et mūdi: vnde sic est: sicut hoc si differret ab alio
per vacuū: ita ꝙ distaret per vacuū mediū: tūc differret
specie. Silr si terra distaret a terra per vacuum mediū
differret specie. si sic corpora celestia distarēt sic per va-
cuum in medio: tūc differrēt spe: qa nō constituerent vnū
ex eis per vacuū: qre eēt alius mūdus: vel poni opz ali-
qḋ corpus in medio qḋ eēt alteri⁹ nature et eēt ꝯdēsabi-
le et rare facibile: vel qḋ fieret penetratio dimēsionum:
que oīa sunt incōuenientia: vt dcm̄ est. Et illa dispositio
M circulo℞ taliū est descripta infra: si aūt circuli ecentrici
imaginent̄ secūdo modo .s. ꝙ ponant̄ ꝯtigui orbes ecen
trici cū orbib⁹ superiorib⁹ et iferioribus: sic sunt plures:
ita ꝙ quilibet planeta vt sufficit ad ppo hz .3. orbes .s. su-
premū: mediū: et infimū: et oēs sunt ꝯtigui: et duo extremi
orbes sunt concentrici: et medius ecentricus. Et quo ad
vtrāq; partem contiguatur alijs orbibus: qa mediante
isto virtus celestis iflui in inferiorib⁹: qḋ nō eēt nisi es-
sent ꝯtigui: et sic nullū sequit̄ impole: qꝛ nec sit vacuum
nec corpus replēs: qa lz ille ecētricus in auge plus elon-
get a terra: et in opposito augis plus appropinquat: tñ
inter ipm et aliū orbē superiorē et inferiorē nō sit distan-
tia media: sz ꝯtigui sunt orbes. Et ille ecētricus orbis in
ꝓfunditate est toti⁹ orbis planete q̄ cōstituunt̄ ex trib⁹
orbib⁹: duob⁹ extremis cōcētricis et vno ecētrico in me-
dio: et contiguant̄ orbus alijs: vt patebit in figura. ¶ No-
tandū ēt epicyclos esse in corporibus celestib⁹ possum⁹

imagiari dupliciter. Uno modo ꝙ medietas epicycli sit N
vltra superficiem extremam deferētis planetam et me-
dietas intra: et hoc modo est impole: qa tunc de necessita-
te sequerent̄ dicta icōueniētia: qa illa medietas eleuare-
tur super extremam superficiem deferentis: et cum mo-
ueret̄ oporteret deuenire ad locū vbi prius fuit vacuū
vel plenum: vt pz ispicienti descriptiones iferius: vnde
etiam si eēt vacuum ibi: tunc illa medietas extra superfi
ciem deferētis extremā non moueretur: qa in vacuo si
eēt non eēt motus: ex .4. physico. sed si inueniret̄ plenū:
tūc ibi fieret penetratio dimensio: et hoc mō forte ipro-
bauit Cōmētator epicyclos fm istā falsā imaginatio-
nem. Alio mō possimus imagiari ꝙ totus epicyclus sit
inter superficiē extremam deferētis planetā: ita ꝙ in ꝓ-
funditate eius sit: ita ꝙ opz ipm deferentē circulū habe-
re tātam ꝓfunditatē ꝙ possit recipere et comprehēdere O
totū epicyclū et diametrū eius: et ꝙ moueat̄ in ꝓfundita-
te eius circa cētrum suū: et hoc modo circuli isti epicycli
sunt posset: et quo ad vtrāq; imaginationē videri pōt in
descriptione infra: vbi erit ista litera .t.

His visis pōt respōderi ad qōnē: ꝙ orbes ecētri-
ci et epicycli fm imagiatiōem secūdam
sunt poles in corporib⁹ celestib⁹. Et hoc pōt ꝓbari vna
demōstratiua rōne. Illud est possibile in corporib⁹ ce-
lestibus: ex cuius suppōne accidētia realiter et veraciter
inexistunt corporibus celestibus: sed ex suppōne orbiū
ecentrico℞ et epicyclo℞ in corporibus celestibus inexi-
stunt eis accidētia realiter et veraciter: quare sunt possi-
biles in eis: maior est manifesta: qa nullū accidēs reali-
ter quo ad existentiā rei veraciter quo ad nostram itel-
ligētiā et cōprehēsionē inexistit rei ex suppōne alicuius
forme impossibilis sibi: vt patet in multis iducendo: vt P
risibile nō posset realiter et veraciter inesse ex suppōne
forme lapidis in hoīe: qa si homo haberet formā lapi-
dis nō esset risibilis. Similr sensibile nō posset realiter
et veraciter inesse homini ex suppōne forme: que est si-
bi ipoīs vt forme ligni: et sic de alijs: minor pz per istos
met q̄ nitunt̄ destruere et remouere epicyclos a natura
corpo℞ celestiū: qa ex suppositione orbiū ecentrico℞ et
epicyclorum accidentia realiter et veraciter saluant̄ in
corporib⁹ celestibus vt motus equales et loca determi-
nata et gradus planetarū et directio/stationatio/et retro-
gradatio/et hm̄. vñ ipsi dicūt ꝙ si essent epicycli et orbes
ecētrici: tūc saluarent̄ motus equales et loca et alia appa
rentia de planetis. vnde Cōmentator dicit .2° celi: ꝙ or- Cōmē. 35.
bes ecentrici et epicycli: quos ponunt mathematici sunt
res priores ex qbus sequunt̄ posteriores: et etiā in isto .12. Tex. cō. 45.
dicit astrologia huius tpis nihil est inesse: sed est conue-
niens computatio fm non inesse. Et sic bene vult ꝙ sit Q
possibile vt ex orbibus istis reddantur vera loca et veri
motus planetarū: qa est conueniēs ad numerandum et
computandum motus planetarum: sed non est in esse et
fm remaq̄uo autē aux deferētis lune moueatur ad vnā
partem: et centrum epicycli ad aliā partē: siue sint in eo-
dē orbe et circulo: hoc videtur difficile: sz sic aliqui ima-
ginantur: quia dicunt nisi hoc esset ꝙ in eodē orbe esset
mercurius non semp esset sub vno deferēte: sed hoc nō
demonstrant ipsi: vnde illud videt̄ impossibile: qa tunc
esset vna et eadē pars numero aux deferentis et centrū
epicycli: sz illa nō possz moueri diuersis et oppositis mo
tibus: sz probabilius est ꝙ ista sint in diuersis orbibus:
ita ꝙ vnus orbis defert cētrū epicycli: et alter augē de-
ferentis: et sic possibile est moueri diuersis motibus: qa
sic nō sunt vna et eadem pars numero: de hoc hz videri
in theorica planetarū: et sic hoc sufficit astronomo ꝙ da

A to q epicycli eēnt/siue sint realiter/siue nō sint in corpo
ribus celestibus:dum tamē supposito q essent sic fieret
motus ⁊ alia apparentia vt fiunt:⁊ hoc sufficit astrono
mo:vnde astronomus est:qa non curat vtrū astronomus:
dūmodo habeat determinata loca planetarum ⁊ deter
minatos motus non curat vtrū pueniat hoc siue per rea
lem existētiam taliū orbiū in celo vel non:hoc inquirere
spectat ad naturalē:vnde conditionalis pōt eē vera suo
Cōmē.93. antecedēte existente impossibili:ex.4.physico.⁊.7.per
Cōmē.2. Cōmētatorē. Modo forte Cōmentator intendit argue
re contra illos qui pmo modo imaginabanf ecentricos
orbes ⁊ epicyclos:vt patuit:sed hoc nō videtur preten
dere vba eius:quia videf ex vbis eius q simplr Com
mentator intēdat remouere orbes illos:quia videf di
cere q velit p aliam astrologiā saluare ista apparentia:
quia per eundē orbez ⁊ diuersos polos. Et hoc videtur
Cōmē.45. ex verbis eius.12.huius.vbi sic dicit. Necesse est igitur
B perscrutari:rursus de ista astrologia vera que est super
fundamēta naturalia ⁊ apud me fundata super motum
eiusdē orbis ⁊ polos diuersos duos:aut plures fm q cō
uenit apparētib⁹:possibile eniz est stellis ex talib⁹ moti
bus velocitatē ⁊ tarditatē pgressiuz ⁊ retrogradationez
⁊ alios motus qb⁹ nō potuit Ptolomeus ponere astro
nomiā:⁊ apparet ex h propinqtas ⁊ remotio vt in luna
accidit. Tūc addit. In iuuentute aūt speraui q h cōple
ref p me:in senectute aūt iā despero:sz forte ille fmo in
ducit aliquē ad pscrutādū de h. Et sic pz q simplr iten
dit remouē istos orbes tāq ipoles in corporib⁹ celesti
bus:⁊ multuz de hoc ēt insistit Alpharabi⁹:imo Alpha
granus sequax Auerrois:qui alio mō voluit saluare ista
apparētia q p orbes tales:quos posuīt mathe⁹:vt pz in
suo libro quē fecit de hoc:⁊ est valde difficilis.

C **Ad rōnes** Cōmentatoris patet ex dictis:q proce
dūt de istis orbibus fm imaginatiōez
primā.s.nō sunt cōtigui:sed si ponunf scdo mō nihil cō
cludūt ↄ hos orbes:vt visum est. ⸿ Questio. XXI.

T.cō.51. ⸿ **Que autem circa intellectum ⁊c.**

Queritur circa hoc capl'm. Utrum de⁹
itelligat aliqd aliō a se. ⸿ Ar
guitur primo q sic. Si deus non intelligeret
aliquid aliud extra se:tūc ignoraret ea:q̄ sunt
extra se:sed hoc est absurdum dicere deum aliqua igno
rare:cum ignorantia sit quoddam malum:deus autem
totaliter est optimum eorum:que in natura.cōsequentia
patet:qa postq deus non intelligeret alia extra se igno
raret ea. ⸿ Itē:agēs per intellectuz cognoscit ea q̄ agit:
Cōmē.36. qa artifex cognoscit ea que per artē producit:vt domifi
cator domum:medicus sanitatē:sed deus est agēs p itel
Cap.2. lectum ⁊ voluntatē:in isto 12°.⁊ deus agit alia entia:qa
D deus est agens totum:in de substantia orbis.ergo intelli
git extra se. ⸿ Itē:qō cognoscit causam alicuius cogno
scit ⁊ causatum:qa vnum non potest sine alio cognosci:
sed deus cognoscit causam aliorum entium vt causa est:
qa cognoscit se vt est causa aliorum ⁊ principium:qa ab
ipso depēdet celum ⁊ tota natura:aliter insufficienter co
gnosceret:cum ipse sit pncipium oium. ⸿ Itē.si illō de
quo videf minus inesse:⁊ inest:⁊ de quo magis:sed mi
nus videf inee q intellectus humanus cognoscat alia:⁊
Tex.cō.5. tamē cognoscit omnia:ex 3° de aia:qa est possibilis oia
fieri modo similitudinis ⁊ cognitionis:⁊ pcipue:qa phia
dicitur pfecta in maiori parte subiti:vt dicit Cōmētator
Cōmē.5. 3.de anima:⁊ phia est totius vniuersi cognitio:vt dicit
Algazel in libro de diuisione sciarum:⁊ Lynconiē.acce
pit ab eo in tractatu de ortu scientiarum.

Oppositum videtur velle Aristo.in isto capl'o: F
q deus non intelligit alia a se:sed T.e.cō.51.
se tm̄ cognoscit ⁊ non alia. Et idem videtur velle Cōmē
tator in 3° de anima vbi dicit:q nulla forma est simpli Cōm.50.
citer liberata a mā:nisi pma que nihil intelligit extra se:
⁊ intēdit primuz pncipiuz:qō est deus:⁊ probaf ratiōe.
Illud qō cognoscit aliquid tāq primum ⁊ adequatum
subiectum non cognoscit aliud qō non continef sub ipso
subiecto:qa virtus cognoscitiua non cognoscit aliud nisi
subm:⁊ ea de qbus pdicaf subm:⁊ sunt inferiora q̄ con
tinenf sub subiecto:vt visus cognoscit colorē vt pmuz ⁊
adequatū obm eius.g̃ nihil cognoscit:nisi qō hz colorez
fm aliquē modū:vt pz ex.2.de anima:sed de⁹ cognoscit T.cō.66.⁊
se vt obm primū ⁊ adequatū:g nihil aliud extra deum 67.
adequaf deo:qa omnia deficiunt a sua perfectione.

Notandum ad intellectū qōnis tres suppōnes.
Prima est q de⁹ est itelligens for
malr. Scda est q de⁹est volēs. Tertia est q itellectio ⁊ F
volitio dei nō est aliqd aliō a sua suba realr. ⸿ Primū
pbāt aliqui sic.ad qō supponūt q deus agit pp finē:qa
2.physico.demonstratur de natura q agit pp finem:de T.e.cō.75.
qua tamē minus videf q de deo.ergo ⁊ deus agit pp fi ⁊ infra.
nem. Et hoc eo modo quo agit vel sibi debetur modus
causalitatis ⁊ actionis:⁊ hoc sic arguif. Omne quod agit
ppter finez/vel cognoscit finē/vel dirigif ab alio qō co
gnoscit finē:per sufficientē diuisionē:sed non est dicēdū
q dirigaf ab alio:qa tunc illud a quo dirigeretur eēt su
perius in ordine dignitatis ⁊ nobilitatis:cum dirigēs no
bilius ⁊ perfectius sit directo:⁊ sic deus non eēt optimū
⁊ excellen^m:qō est contra intellectuz.ergo deus intelligit
in quocūq genere cause sit.ergo itelligit. ⸿ Itē:ois sub
stantia per se subsistens sine materia ⁊ magnitudine est
intelligens:qa in omni tali substātia idem est intelligens
⁊ intellectū:vt pz.3.de anima.vbi ponit vnum pncipiū G
in ordine itelligibiliū:qa dicit q in substātijs separatis
idē est intelligens ⁊ res intellecta:⁊ sciens ⁊ res scita:sed
de⁹est substātia per se subsistēs sine materia ⁊ magnitu
dine:vt pz ex isto.12.⁊.8.physicor. ⸿ Scdm pbāt ali T.e.cō.41.
qui sic:si deus non esset volens ⁊ agens per voluntatez: T.e.cō.79.
non eēt aliquod contingens in rebus:sed hoc est falsum: ⁊ vltimi.
qa aliqua sunt contingētia:que possunt eē ⁊ non esse.2° T.e.c.48.
physico.⁊.6.huius.ↄsequētia pz:qa si deus ex necessita T.c.5.⁊.6.
te ageret:tunc omnes cause sub eo agerēt ⁊ de necessita
te:qa in virtute eius:inferiores eniz cause non agunt:nisi
inquantuz diriguntur a prima causa.si g̃ prima causa ex
necessitate ageret:⁊ per cōsequēs omnes cause:que sunt
sub ea:⁊ nihil tunc eēt contingēs in rebus.ergo relinqui
tur q deus libere agat:vt libertas distinguitur ↄtra ne H.
cessitatē nature.ergo agit voluntarie:⁊ per cōsequēs cō
tingēter. Et dicunt isti q Arist.in dictis suis implicat cō ↄdictio in
tradictionē:qa ipse ponit contingentia:⁊ deum agere ex vbis phi.
necessitate nature:⁊ p consequēs alie cause sub eo agunt
de necessitate:cum non agant nisi eius virtute ⁊ directe
ab eo:⁊ sic oēs cause de necessitate producunt suos effe
ctus:⁊ sic fm dicta sua erit contingēs ⁊ non erit ↄtingēs.
⸿ Notandum:q lz h rō verum conclusionē pēdat:ta
mē videtur eē mirabilis:qa per eam conuinceref q ni
hil eēt necessarium in natura:nisi vnum primū pncipiū:
qa ex quo pmum pncipium opatur contingenter:omnia
eēnt contingētia:cum pducanf ab agēte qō agit contin
gēter:⁊ p ↄñs sciētia destruif:vnde ista ratio nō est phy
sica:nec Arist.⁊ Cōmētator intenderetur. ⸿ Uñ aliter pōt
probari scda suppositio sic. Omnis substantia intelligens
optimum est appetēs ⁊ amans:sz deus intelligit seipsuz
qui est optimū eoz que in natura.g̃ ⁊c.maior est mani

I sesta: q̄a istud est nāliter intellectū in isto ordine: q̄a non
opz eque manifesta querere in omni proposito: vt pz ex
Te.cō.16. 2. huius. minor pz: q̄a appetit seipm qui est optimū eorꝫ
que in natura. ergo est volēs ꝛ appetēs. ¶ Rō tertia. nā
si velle ꝛ intelligere est aliud a substantia dei: ita q̄ est
accñs superadditū: tunc deus nō esset pⁱma substantia ꝛ
primū principium: sed hoc est falsum: q̄a semꝑ per deuz
intelligimus pⁱmum pⁱncipium: qd̄ a nullo alio depēdet:
ꝯsequentia pz: quia illud qd̄ causat per accidēs non cau-
sat primo: sed deus non causat nisi per intelligere: qd̄ est
accidēs sibi. ergo causat per accidēs ꝛ per aliud: ꝛ qd̄ ꝑ
aliud debetur alicui non debetur sibi primo.

His visis dōm est ad q̄ōnē ſm intentionez Arist.
q̄ de⁹ sic intelligit seipm: q̄ nihil aliud a
se intelligit: h̄ probat duabus rōnibus. ¶ Ad pⁱmaz rō-
K nem supponit duo. Primū est: q̄ differt itelligere bonū
ꝛ quodcūqꝫ contingens. Hoc ꝑbat: q̄a inconueniens est
meditari in q̄busdam: qd̄ nō eēt: nisi differret intelligere
bonū: ꝛ q̄dcunqꝫ contingēs. s. malum. ¶ Scd̄o supponit
q̄ intelligere non hꝫ oīno dignitatē ꝛ nobilitatem ex se
ipso: sed ex alio. s. intelligibili. Et h̄ verum est de intelli-
gere quo itellectus itelligit aliud a se: q̄a ꝯtingit itellige-
re indignissimū ꝛ vilissimū: ꝛ tñ ille qui itelligit idignis-
simum itelligit: ꝛ hoc est fugiēdum: mō certum est: si in-
telligere haberet bonitatē ex se nō eēt fugiēdum quod-
cūqꝫ itelligibile quātūcūqꝫ vile. ¶ Ex h̄ arguit. Si de⁹
intelligeret aliud a se: tunc suum intelligere dignificaret̄
ab alio: sed h̄ est falsum: q̄a sicut deus quo ad subam nō
dignificat̄ ꝛ nobilitatem non recipit ab alio: sic nec itelli-
gere dei nō differt a suba dei. ꝯñtia pz: q̄a itelligere quo
intelligit̄ aliud ab intelligēte non per se habet dignitatē
Te.cō.51. ꝛ nobilitatem: sed ab itelligibili: hoc dicit Aristo. in lite-
L ra: vbi sic dicit. Etenī intelligere ꝛ itelligētia erit idignis-
simū intelligētiquare fugiendū hec eadē: etenim nō vi-
dere quedā dignius q̄ꝫ videre vt si sit optimuz intelligēt
seipsum q̄ intelligit. ¶ Scd̄a ratio accipit̄ in fine capli.
Si deus itelligeret oīa alia a se: tunc itelligeret cōposita:
q̄a alie res sunt cōposite: sed hoc est falsum: q̄a qd̄ itelli-
git cōpositum nō semper hꝫ suū bene ꝛ optimū: q̄a pⁱus
intelligit partes q̄ꝫ totū ꝛ itelligere partes pⁱus non habꝫ
suū bene: q̄a suum bene cōsistit in itelligēdo totum: mo-
Cōmē.51. do deus idefícienter hꝫ suū optimū. Cōmentator addit
etiā q̄ ip se deus itelligit nām entis simplr̄ inquātū ens:
q̄a ipsemet est ens simplr̄: ꝛ cognoscit se scia in eē ſm q̄
est causa entium. Ex h̄ scia sua differt a scia nostra: quia
sua scia est causa entiū: sꝫ nr̄a est causata ab entib⁹. Tūc
addit q̄ ex hoc seqtur q̄ non ignorat alia: ꝛ ponit exem-
plū. Si aliquis cognoscit calorez ignis simplr̄ qui est cā
M alioꝝ non ignorat calorē in alijs. ergo cū de⁹ sit ens sim-
pliciter ꝛ pⁱmū ꝛ cognoscit seipm non ignorat alia: ꝛ hec
sunt vba eius loquētis ꝯ Themistiū. Et cū hoc ignora-
uit Themistius dixit q̄ ipossie est q̄ intellectus itelligat
multa subito: ꝛ h̄ ꝯdicit sermoni: mō cū dicimus q̄ itel-
ligit se ꝛ nihil aliud extrinsecū. Et q̄ intell's ꝛ intellm̄ in
eo sunt idē oībus modis: dixit eni q̄ itelligit oīa ex quo
intelligit se eē pⁱncipiū eoꝝ: tūc paucis iterpositis addit.
Et veritas est ei⁹ q̄ ſm q̄ scit re tñ scia est in eē qd̄ est
causa eoꝝ in esse. v. g. qui scit calorē ignis: tñ non dr̄ ne-
scire caloris naturā existēs in reliquis calidis: sed iste est
qui scit naturā caloris ſm q̄ calor est. Et silr̄ pⁱmus scit
nāꝫ entis in eo q̄ est ens simplr̄ qd̄ est ipmmet. ¶ Tūc
ꝯᵈᶦᶜ: ꝛ ideo hoc nomē scia equiuoce dicit̄ de scia sua ꝛ no-
stra: sua eni est causa entis: eius autē est causa nostre scie.
Cōmē.51. ¶ Postea ꝑbat Cōmētator rōne: q̄ deus nō sciat alia
a se: q̄a si itelligeret alia a se: vel hoc eēt scia vlī vl parti-
culari: per sufficientē diuisionem: sed non scia vlīs q̄a ista N
est diminuta ꝛ potētialis: sicut etiam vle est ens in po̅ᵃ
ꝛ scire aliquid in vlī est scire in potentia: sed scia dei non
est diminuta ꝛ potētialis: silr̄ nec cognoscit alia particu-
lari scientia ſm ꝓprias rōnes ꝛ formas: q̄a particularia
sunt infinita: que non determinant̄ in scia: vnde ista sunt
infinita ſm successionē: sed deus nō itelligeret ea succes-
siue: q̄a in deo nō cadit successio: q̄a si hoc eēt: tunc esset
trāsmutatio in deo: qd̄ falsum est. ḡ relinquitur q̄ si co-
gnosceret particularia omnia simul cognosceret ſm ꝓ-
prias formas. ¶ Notādū q̄ sunt dubia cōtra pⁱmaz ra-
tionem: q̄a Arist. dicit: q̄ aliqd̄ intelligere est fugiēduz: q̄a
melius est aliqua nō videre q̄ꝫ videre: vt est itelligere i-
telligibilis idignissimi. ¶ Cōtra. videt̄ q̄ itelligere idi-
gnissimum nō sit fugiendum: q̄a intelligibile, vel est spe-
culabile, vel practicū: si est specula̅ᵉ aliqd̄ est indigᵐ in O
genere sube vt mā prima: que est indignissimū ens: ꝛ tñ
ipsam intelligere nō est fugiēdum: q̄a Arist. inq̄rit de ea: Te.cō.82.
pⁱmo phy. ꝛ formantur difficiles q̄ōnes de ea: similr̄ re-
latio est ens indigᵐ in genere accidētium: q̄a est minime
entitatis: vt dicit Cōmētator. 12. metaphy. ꝛ tamē intel- Cōmē.19.
ligere eam non est fugiēdum: q̄a Arist. inquirit de ea in
pⁱdicamētis. caplo de ad aliquid: ꝛ. 5. huius. ¶ Itē. cōtra Te.cō.20.
hoc q̄ dicit: melius est aliqua nō videre ꝛc. Negatio nō
est melior affirmatione: q̄a nullus est qui mallet eē cec⁹
q̄ꝫ vidēs. ¶ Dōm est ad pⁱmū: q̄ aliud itelligere est fu-
giēdum vt vilissimum. vnde fugiēduz eē intelligere vi-
lissimum in ordine speculabilium ꝛ opabilium pōt itel-
ligi duplr̄. Uno mō q̄ simplr̄ ꝛ abˢᵉ sit fugiendum: ꝛ sic
nō intelligit Arist. q̄a sic qdlibet itelligere est querēdū ꝛ
appetēdum: sed non despiciēdum: q̄a omnis vera cogni-
tio est de numero bonoꝝ ꝛ honorabilium: vt scribit̄ in
ꝓhemio de aīa. Alio modo pōt intelligi: q̄ sit fugiēdum Tex. cō. p.
respectu alterius nobilioris: ꝛ sic itelligit Aristo. q̄a sic ēt P
intellectus in intelligēdo vile negligit itelligere nobile: ꝛ
per ꝯñs dignitatē eius ꝛ pfectiorē nobilitatē eius: q̄a in-
telligere diuersificatur ſm diuersitatē nature intellecte:
vt dicit Cōmētator. 3. de anima. vñ intell's non habꝫ di- Cō. 7. ꝛ. 36.
gnitatē de se: sꝫ ab intelligibili. ¶ Ad 2ᵐ dubium dōm:
q̄ nō videre pōt intelligi duplr̄. Uno modo abˢᵉ ꝛ sim-
pliciter: sic non intelligit Aristo. nec est verum: q̄a sic oē
videre est appetēdum. Alio modo pōt intelligi in com-
paratione ad aliud: ꝛ sic melius est aliqua nō videre q̄ꝫ
videre: q̄a intellectus in vidēdo inferiora ꝛ vilia impe-
dit̄ a visione ꝛ intellectione nobilioris intelligibilis. Et
ex hoc hꝫ Aristo. q̄ intēdit q̄ intelligere non hꝫ dignita-
tē ꝛ nobilitatē: nisi ab intelligibili: ꝛ precipue verum est
de illo intelligere quo intellectus intelligit aliud a se: re-
sumat̄ ergo ratio: si deus intelligeret ꝛc. ¶ Sꝫ aliud du- Q
bium est qd̄ mouet Aristo. in litera. si deus intelligit se ꝛ Tex. c. 51.
nihil aliud: tunc suum intelligere erit intelligētia itellig̅ᵉ:
ꝛ sic erit actus accessorius ꝛ accidentalis: qd̄ est falsum:
q̄a intelligere dei est idē essentialiter cum substantia ei⁹:
consequētia patet: q̄a sic deus est met ipsum intelligere:
q̄a non differt intelligere a substātia eius: q̄a sic intellig̅ᵉ
dei eēt intelligere: ꝛ sic accessorius actus ꝛ accidentalis:
q̄a intelligere pⁱmo est alterius: ꝛ ex consequenti sui: sicut
videre est alterius primo ꝛ scd̄ario sui ꝛ actu accessorio.
¶ Ad hoc respondet Arist. satis obscure. Quādo dicit̄ Te.cō.51.
q̄ itelligere dei erit intelligētia itellig̅ᵉ dicit q̄ intellig̅ᵉ
dei est intellectio itellectionis: q̄a deus est met intelligē:
ꝛ quando dr̄: hoc nō pōt eē: q̄a intelligere nō est ipsi⁹ itel-
ligere pⁱmo iterimi: q̄a in illis in q̄bus scia est idē cū re
scita: ꝛ intelligere idē cū re itellecta: ꝛ nō est actus accesso-
rius. vnde in practicis ꝛ opabilibus scientia est res sine

A mãifestr in speculabilibus rõ.i.scia est ipa res sine mãcũ
scia sit scia rei:qa scia est idem cũ re sine mã:quare mag
hoc est verũ in deo qui maxime est sepatus a mã:q scia
sua est eadẽ cum re:z itelligere idẽ cũ re intellecta:z non
est actus accessorius:qd aut dicit scia lapidis est idẽ cũ
lapide:intelligit idem.i.eiusdẽ generis:imo etiam forte
idẽ.i.eiusdẽ spẽi spãlissime:sed tñ differũt fm modum
essendi:qa illud hz esse inextẽsum z incorruptibile:sz la/
pis hz esse extensum z corruptibile. ¶ Notãdũ q lz sic
diceret Arist.z Cõmẽtator ad qõnez:tamẽ dõm est fm
fidem z veritatẽ:q deus intelligit oĩa alia a se perfectis/
sime z actu distincto.Et hoc pbãt sic aliqui.Quicqd est
perfectionis debz attribui deo:cum deus sit excellẽtissi/
mũ z optimum eoꝝ que in nã:z est bonũ quo nihil me/
lius excogitari potest:sed intelligere omnia actu distĩcto
B pertinet ad perfectionem z nobilitatẽ dei:quare ẽt mo/
dus intelligendi alia in ipso deo nõ est per receptionez:
qa non recipit spẽs z cõceptus rerum vt intellectus hu/
manus:sed est per repñtationez:qa omnia representan/
tur in sua eẽntia. ¶ Notãdum:q lz cõclusio sit vera:tñ
ratio pbans eaz nõ videt esse demõstratiua. ¶ Ad ma
iorem.Quicqd est perfectiõis zc̃.Cõcedit.Dicis q itel/
ligere zc̃.Dõm q nõ est verũ:nisi in itellectu nato reci/
pere distincte spẽs rerũ:z in quo recipiunt actus diuer/
sificati vt in nr̃o itellectu:qa itelligere nostruz ibi distin/
guit a suba intellectus z recipit actus intellectus distin/
ctos:qa sicut est alietas itelligere z actus ad intellectuz:
sic est alietas inter actus itellectus:sed sic nõ est de itel/
lectu dei:qa nõ est natus recipere spẽs rerũ:nec actus di/
uersificatos z distinctos:vñ actus itelligendi in deo non
C sunt distiguẽdi:qa itelligere est met deus z suba dei:z si/
cut in suba dei nõ cadit distinctio:sic nec in actu itelligẽ/
di:sed talis distõ actuũ est nata in illo itellectu q nat⁹ est
recipe alia a se z spẽs rerũ recipit:z actus distictos p ɔse/
quẽs:qa itelligere diuersificat fm diuersitatẽ nãe itelle
cte:vñ ɔ est vera q de⁹ itelligat oĩa extra se fm ppias
rationes z formas ppas.Hoc nescio demrare:sic multa
alia q̃ fides tenet:sz teneo firmiter hoc ex iformatiõe fi/
dei:sacre ecclesie doctorib⁹ reuerenter assentiendo.

Ad rationes Arist.dõm qñ di.Si de⁹ zc̃.ɔñtia negat.Ad pbationẽ.Intelligẽ zc̃.
concedit.de illo intelligere ad qd mouet intelligens ab
aliquo mouente:z nobilitat a mouente alio:vt ab itelli/
gibili:sed itelligere dei nobilitatẽ z bonitatẽ hz de se:vñ
bene ɔcluderet si deus itelligeret per receptionẽ:vt itel/
lectus noster:tũc itelligere nobilitaret ab alio:sz h non
est in deo:vt dcm̃ est. ¶ Ad aliã. Si deus zc̃.ɔcedit.q
hñ itelligit composita vt hõiem esse aial. ¶ Tu dicis.g
D nõ semp hz suũ optimũ.negatur.qa semper hz pfectio/
nem suam z optimũ:qa simul intelligit totũ z partez:vñ
in hoc est differẽtia iter itellectũ diuinũ:z itellectũ nr̃m:
qa intells nr̃ prius intelligit ptẽ q̃ totũ:z ille non semp
hz suum optimũ:qa intelligẽdo partẽ nõ hz suũ bene et
optimũ:qa ɔsistit in itelligẽdo totũ:sz de⁹ sil itelligit to/
tũ z ptẽ:qa nõ est ibi ordo prĩoris z posterioris:nec tpis:
nec nãe:qa si h eẽt:tũc eẽt ẽt ordo in suba dei:vel succes/
sio vel ordo nãe:cũ itelligere non differat a suba dei:qd
est absurdũ.g semp hz suũ optimũ. ¶ Notandũ q so/
phiste arguũt sic.Deus scit qcqd sciuit:quia oĩa sciuit:z
nulli⁹ est oblit⁹:sz deus sciuit te nasciturũ de necessitate.
g scit te nasciturũ:z p ɔñs es nasciturus:z non es natus.
¶ Dicũt aliq q h est fallã figure dictiõis:qa qd mutat
in q̃le:vt qcqd iportat qd:z nasciturũ q̃le.Sz hoc nõ va
let:qa capiat p qcqd q̃lectũq z arguat:vt prius in ma/
iori z minori capit quale:cogitandũ est de hoc bene.

Per hoc ad rõnes p̃ adductas.rñdet Arist.z Cõ/ E
mẽtator. ¶ Ad pmã.Tunc sequeret q
eẽt ignorãs.negat ɔñia.qa ignorantia est negatio q̃ tñ
hz fieri in subto nato:vt lapis nõ hñs scias nõ di igrãs:
qa nõ est natus habere sciẽtias:vnde si deus nõ itelligit
alia:nõ tñ ignorat ea:qa nõ est natus ea itelligere:vt dic
Cõmẽtator. ¶ Ad aliã.Illd qd est agẽs zc̃.Dõm q nõ
opz q cognoscat illd qd agit sub ppria forma:sz sufficit
q cognoscat cãz eius. ¶ Tu dicis.q de⁹ zc̃.ɔceditur.g
sufficit q de⁹ cognoscat cãm ei⁹:vt illd a quo depẽdet:sz
nõ opz q hunc effectũ cognoscat sub ppria for⁹:vt si hõ
vadit p forũ nõ cognoscit oĩa vbi:p que mouet:sed cog/
scit cãm agẽtẽ:vt aiam q̃ est agẽs motũ:sic est in pp⁹:vt
dcm̃ est. ¶ Ad aliã.Si qd min⁹ vi zc̃.ɔcedit.Tu dicis.
q minus zc̃.negat.qa itelligere nostrum natũ est vilifi/ F
cari z nobilitari ex itelligibili:qa intellectus nr̃ apt⁹natus
est oĩa alia recipe. ¶ Itẽ:itelligere nr̃m nõ est idez cum
suba itells:vñ sicut tũc alietas est iter itelligere z subaz
intells:sic iter actus itells nostri est alietas:sed itells dei
nõ est natus recipere alia a se:nec spẽs rerũ:nec itelligẽ
eius natum est vilificari z nobilitari ex aliis.vñ etiã nõ
est alietas inter subam intellectus:z iter intelligere dei.
q̃re nõ valet. ¶ Ad aliã.qd cognoscit zc̃.Dõm q itelli/
gere cãm alicuius põt eẽ duob⁹ modis.Uno mõ q cau
salitas supaddita sube illi⁹ sit respectus accñtalis. Alio
mõ q cãlitas nõ sit supaddita nec respect⁹ accidẽtalis.
Mõ vez est q cogñscit cãz:vt cãlitas est supaddita sub/
stãtie:z vt est respect⁹ accñtal:opz ẽt q itelligat cãtũ:qa
relõ nõ cogñscit sine extremis.Sz si aliqs itelligat cãm
alicui⁹ p̃ vt nõ dic respectũ supadditũ:nõ opz q intelli/
gat id cui⁹ est cã sub ppa for⁹.Tu dicis.de⁹ zc̃.vez est z G
cãlitas non est supaddita sube dei:nec distincta a deo:qa
qcqd est in deo est idẽ essentialr cũ ipso deo:z sic iste ha
bitudines z relõnes in deo nõ sunt disticte:sed sunt idẽ:
silr aũt dico de oĩb⁹que attribuunt deo:q sit cã sapiens
pater z fili⁹.g nõ opz in itellectiõe ista eẽ disticta a suba
eius. ¶ Sz dices.ergo itelligere deũ eẽ cãm nihil aliud
est itelligere q̃ q deus est deus.Dõm q vez est ex nã
rei:q itelligere deũ eẽ cãm:vel pñem nõ est aliõ q̃ itelli
gere deũ eẽ deũ:sunt tñ diuersa vocabula. Dices.nonne
est diuersitas in ɔceptib⁹qñ ɔcipim⁹deũ eẽ cãm:vel pa/
trẽ:vel sapiẽtẽ:z fm alia attributa:vel deũ eẽ deũ.Dõm
q ex nã rei nõ est diuersitas aliqua:sz tñ est diuersitas
in vocabulis.Sed tñ aliqui theologi dicũt:q qñ itelligi Op.Scoti.
mus in deo itelligẽs z itellectũ z rel̃a patrẽ z filiũ z alia
attributa nõ est distinctio realis:tñ est formalitas q cir/
cũscripto opere intells adhuc ista attributa formalr di/
stinguunt in deo:sed nõ est realis distinctio:que est rez.
Sed alii obuciũt ɔtra hoc:qa oĩs distictio formalis est
distinctio realis:qa ipsi itelligunt q sit distinctio forma/ H
lis circũscripto omni ope itellectus nr̃i:qa si sic eẽt q ta
lia attributa distincta formalr non sunt nihil.ergo entia:
sed ens z res conuertuntur.ergo si est distinctio entium
opz q sit distinctio rei:z rñdicant q nõ sunt pprie res:
sed improprie:adhuc nõ valet:qa res vel dicitur a reor
reris:z si sic dicunt res:qa rẽtur z itelligunt:tũc sũt res
pprie.Si autem dicunt a ratus/ta tum/qd est firmum:
tunc iterum dicuntur res proprie.Istud negotium per/
tinet ad theologos. ¶ Questio. XXII.

¶ Perscrutãdum autem qualiter zc̃.

Queritur circa vltimum capitulũ isti⁹ 12.vbi Aristo. cõparat totũ Te.cõ.52.
vniuersum multitudini domestice.Utrum in
toto vniuerso debeat eẽ vnus pnceps:z h est

I querere: vtrum in toto vniuerso sit vnus deus ⁊ nō plu
res. ¶ Et arguitur primo ꝙ plures plura bona melio
ra sunt ꝙ̄ vnum: hec est manifesta: sed deus est bonum:
qa optimū eorū que in natura: vt dicit in pꝛhemio hui⁹.
ergo est melius esse plures deos ⁊ plura bona: ꝙ̄ vnū.
¶ Item: sicut est in minori mūdo: sic etiā in maiori: p
conuenientem similitudinem: qa homo dicit minor mū
Te. cō. 17. dus: ⁊ assimilatur maiori mundo: vt dicitur 8° phys. sed
in minori mūdo sunt plures principes eque primi: sicut
in homine sunt plures dn̄antes: quoꝝ vnus non est sub
alio: nec obedit sibi: vt rex ⁊ sūmus pontifex: qa neuter
vult esse subiectus alteri. ergo non est vnus. ¶ Item: si
esset vnus princeps totius vniuersi: aut principaret̄ pn
cipatu despotico vel politico: qa non sunt plures princi
patus: ex primo politice: sed iste princeps si eēt vnus to
K tius vniuersi neutro modo principaret̄ omnibus aliqs:
primo non potest principari principatu despotico: quia
iste est seruoꝝ: ⁊ sic omnia que essent: essent serua ⁊ nō
libera: quod est contra naturam humanam: que reser
uat sibi libertatem: nec etiā principatur principatu po
litico: qa in illo licitum est subiectos resistere principan
ti ⁊ contraire sue voluntati. Et sic si deus principaretur
principatu politico liceret subiectos resistere voluntati
sue: ⁊ contraire: qd̄ est nephas dicere. ergo non est vnus:
sed plures. ¶ Item: si hoc esset: tunc in actibus huma
nis non esset aliquod malum: vel vituperandū vel pu
niendū: sed hoc est falsum: qa in actibus humanis mul
ta peccata contingunt: que sunt vituperanda: siue incre
panda: quia in hoc omnes conueniunt: cōsequentia pro
batur: qa sapientissimus ⁊ summus princeps non deb;
permittere aliqua mala in suo pncipatu: nec talia ordia
L re que sint icrepāda ⁊ puniēda: qa qd̄ ordinat nō punit:
nec qd̄ punit̄ ordinat: cū ergo ipse deus sit sapiētissim⁹ ⁊
optimus non dꝫ ipsa mala pmittere: nec ordinare in suo
principatu. g̊ nō est vnus. ¶ Itē: si vnus eēt pnceps to
tius vniuersi: tunc sequeret̄ alterum hoꝝ necessario: vel
ꝙ oīa causata essent necessaria: ⁊ nihil ꝯtingens: vel oīa
ꝯtingentia ⁊ nihil necessariū: vtrūqꝫ est falsuꝫ: qa ꝙ oīa
sint necessaria ⁊ nullum contingens: hoc est impoīe: qa
nāliter intellectū est aliqua eē cōtingētia: silr ex alia p
te est impoīe: ꝙ oīa sint ꝯtingētia: ⁊ nihil necessariuꝫ: qa
Te. cō. 19. tūc nulla eēt scīa: cum scīa sit solum necessarioꝝ: ex pmo
poste. sed soluꝫ oplo. pbatio ꝯñie: qa postꝙ̄ vnus esset
princeps totius vniuersi: tunc pnciparet̄ ⁊ pesset ⁊ cau
saret: vel necessitate nature: vel ꝯtingēter. Si ex necessi
tate: cū oēs alie nature sint ab eo: ⁊ depēdeant ab eo: ⁊ in
virtute ei⁹ agūt ⁊ causant eo mō vt depēdēt ab eo: quia
M ex necessitate. g̊ ex necessitate nature oīa pduceret ⁊ cau
saret: ⁊ sic oīa eēnt necessaria: ⁊ que fiūt: fiūt nec̄io ⁊ non
ꝯtingenter. Silr ex alia parte: si ꝯtingenter pnciparet̄ ⁊
causaret: tunc cuꝫ oēs alie cause sint ab eo: ⁊ a virtute ei⁹
depēdeant: tūc pducerēt ⁊ causarent: ⁊ sic oīa essent con
tingētia: vt nihil necessariū. ¶ Item: in ipso deo vel est
idē intellectus ⁊ volūtas: vel sunt diuersa: p sufficiētem
diuisionē: sed nō sunt idē: qa si hoc eēt: tūc nō magis de
clararet̄: cū ostēderet̄ ꝙ deus eēt intelligēs ⁊ volens: ꝙ̄
si ostēderet̄ ꝙ eēt intelligens tm̄: ⁊ sic cū diceret̄ ꝙ de⁹
eēt agēs per itellectū nō oporteret addi: ⁊ p volūtatem:
qd̄ nō est veꝝ: qa qn̄ ostēdim⁹ ꝙ deus est itelligēs ⁊ vo
lēs magis declaramus nām deiꝙ̄ si ostenderet̄ ꝙ esset
12. met. cō. volēs tm̄ vel itelligēs tm̄: vñ ēt Cōmētator dic: ꝙ mo
36. tores celestiū de potētijs aīe hn̄t duas: volūtatē ⁊ intelle
ctum: ⁊ sic si ista nō sunt idē. ergo relinquit̄ ꝙ sunt diuer
sa: ⁊ per consequens ista duo principarētur toti vniuer
so: ⁊ per ꝯñs plures erunt pncipes: ⁊ non vnus tm̄.

Oppositum vult Arist. in isto cap̄. vbi cōparat N
totū vniuersuꝫ multitudini dome Te. cō. 52.
stice: ⁊ in multitudie domestica nō est nisi vnus pnceps
economus. Silr cōparat vniuersuꝫ exercitui: vbi nō est
nisi vnus pnceps. Et hoc est bonū sepatū ⁊ ordo partiū
exercit⁹. Et B est bonū ꝯiunctū: silr Arist. in fine hui⁹ ca ad finem
pituli 2ⁱⁱ vbi dicit. Entia ꝟo nolūt male disponi nec bo
num pluralitas principatuū: vnus ergo princeps.

Dicendum est ad qōnem ꝙ toti vniuerso non
preest nec pncipatur nisi vnus prin
ceps. Et hoc ostēdit̄ dupl'r. Primo ex pte bone disposi
tionis entiū. ¶ Ad cuius euidētiā notāda ⁊ psupponen
da sunt qdā. Primo ꝙ entia vniuersi sunt hn̄ disposita:
⁊ hoc pbat̄. Quia bonū vniuscuiusqꝫ cōsistit in opere ⁊
actu: vt pꝫ p̊ ethi. Oīno quoꝝ actus ⁊ opus in ope videt̄ Cap̄. 9.
esse bonuꝫ. ¶ Ex hoc sic. Illa sunt bene disposita: q̄ pñt O
in opationes pprias: ⁊ per ꝯñs hn̄ ordinata: qa dispō est
hn̄tis partes ordo: ex 5° huiꝰ: sꝫ partes vniuersi ⁊ entia Cap̄. 6 pori
pñt in suas opationes: vt sube sepate: ⁊ alia entia mālia:
vt pꝫ cuilibet: qa intelligētie mouēt orbes suos: ⁊ similr
corpora celestia ⁊ iferiora pñt in suas opationes: vt pꝫ.
¶ Notandū ꝙ ad bonā ordinationē partiū si dꝫ pma
nere icorruptibilis: reqrit̄ distinctio ⁊ speculatio iter p
tes: qa numeralis distinctio ⁊ idiuidualis nō sufficit ad
hoc ꝙ eēt pmanēs: vt soz. ⁊ plato distinguūtur numera
liter: ⁊ tn̄ non pmanent nec sunt ordiata eēntialr. ¶ Ex
his arguit̄. Illud nō pōt eē in vniuerso qd̄ nō stat cū bo
na ordinatione partiū vniuersi: ⁊ hoc pꝫ ex pma suppo
sitione ꝙ entia sunt hn̄ ordinata: sed pluralitas pncipa P
tuū non pōt stare cū bona dispōne ⁊ ordinatiōe partiuꝫ:
qa si essent plures pncipes: tūc vel distiguerent̄ fm spe
ciem: vel fm numeꝝ. ¶ Ad ppositū: nō pōt dici ꝙ dif
ferant fm spēm: qa si sic: tunc vnus esset primus: qa sub
genere nō est dare duas spēs equalis perfectiōis. Et sic
vnus eēt pmus. Et sic isti principes nō eēnt eque pmi: ⁊
ponūtur pmi: ⁊ sic pmi ⁊ nō primi: qd̄ iplicat ꝯdictiōē.
Si aūt distinguūtur fm numeꝝ: ⁊ sit distictio idiuidua
lis: tūc nō facit ad pmanētiam: vt dixit 2° suppō: ⁊ p cō
sequēs entia nō eēnt specie distīcta: qa non est maior di
stinctio in causatis: ꝙ̄ in causis: ⁊ p ꝯñs nō haberēt ordi
nem pmā suū: sed successiuū ⁊ accn̄tale: qd̄ est absurdū.
Et illā rōnem inuit Aristo. in pdicta lrā: ad finē 12ⁱ. En
tia ꝟo nolunt male disponi: nec bonum pluralitas pnci
patuum: vnus ergo princeps. ¶ Secunda rō sumit̄ ex
impossibilitate plurificationis primi pncipis. ¶ Ad cu
ius euidentiam notādum: ꝙ si essent plures dij ⁊ princi
pes: tunc vel distinguerētur specie vel numero: vt suffi
cit ad presens: sed nō specie: qa semper de duab⁹ spēbus Q
vna est pfectior alia: qa impoīe est sub vno gn̄e esse di
uersas species equalis pfectionis: ⁊ p ꝯñs: si distiguerēt̄
specie vnū tm̄ eēt pncipiū ⁊ nō ambo: qd̄ est ꝯdictio: qa
ponunt̄ eque pmi: non etiā numero: qa ⁊ deducat̄ rō vt
prius. ¶ Notādū duo: p̊ ꝙ non pōt eē distō numeralis
sine cōpōne: qa idiuidua eiusdē spēi nō distinguunt̄ di
stōne specifica: qa in quo aliq̄ cōueniūt in illo nō distin
guunt̄: sꝫ in nā specifica ꝯueniunt: ergo opꝫ ꝙ differant
p aliqd̄ additū sup nāꝫ specificā: sꝫ illud eis additū eis
nō pōt intelligi nisi p cōpositionē. ¶ Notādū vlterius
ꝙ in deo nō pōt esse cōpositio: qa est sūme simplicitas.
Et pōt resolutiōē cōpositū est nouū: vt celū cōpositū ex
suba ⁊ quātitate est nouum fm vbi. Et itellectus cōposi
tus ex diuersis potentijs est nouus fm intelligere ⁊ reci
pere: sed in deo non cadit aliqua nouitas: qa tūc eēt ma
terialis: qd̄ est falsuꝫ: qa tunc esset aliqd̄ prius deo: quia
trāsmutās pus est trāsmutato: sꝫ de⁹ est simpl'r primuꝫ.

A ¶ Ex his arguit̄.Si eēnt plures dij:tūc distinguerēt̄ nu-
mero:ſ3 h̄ est falſū:q2 tūc in deo eſſet cōpoſitio ⁊ noui-
tas:⁊ nō eēt p̄mū:qḋ eſt iplicare:q2 de⁹ ponit̄ p̄mū ens
⁊ intrāſmutabilis ſimplr̄ ⁊ ſūme ſimplex.ꝯñtia ꝓbat̄:q2
nō differūt ſpē:q2 ſemꝑ vna ſpēs eſt p̄or ⁊ ꝑfectior alia:
⁊ tūc non eēnt eque p̄ma:⁊ q̄uis debeat eē nālr̄:inuēt ꝙ
vna ſpēs ſit prior ⁊ ꝑfectior alia:tñ aliq̄s diceret proba.
Et pōt ſic ꝑſuaderi:quia ſpēs/vel ſunt eq̄lis/vel ineq̄lis
ꝑfectionis.Si dēt 2ᵐ habet̄ ꝓpoſitū:⁊ ſic vna erit p̄or
alia:⁊ tñ iſti dij non eēnt eque p̄mi.Et tñ deus intelligit̄
ſimplr̄ p̄mus.Si eq̄lis perfectionis.ḡ ſunt eiuſdem ꝑfe-
ctionis:q2 ſicut eq̄le in quātitate eſt vnum in q̄litate:ſic
equalis perfectionis eſt eiuſdē perfectionis:⁊ eiuſdē ſpe-
ciei:q2 perfectio ⁊ ſpēs idē ſunt.Et ſic ſi eēnt plures p̄n-
cipes p̄mi nō differrēt ſpecie:q2 ſic nō eēnt ambo eque
p̄mi:⁊ per ꝯñs diſtinguerent̄ ſolo numero.

B Per hoc ad rōnes.¶ Ad p̄mam.plura bona ⁊c̄.
ꝯcedit̄ ceteris paribus.Et ſi illa plura
bona ſunt poſſibilia:ſ3 ſi ſunt ipoſſia nō opꝫ.¶ Dicis.ꝙ
deus ⁊c̄.Dōm ꝙ eſt totalr̄ optimū eoꝝ que in nā.Et tñ
nō ſequit̄ ꝙ meli⁹ ſit eē plures deos:q2 ipoſſe eſt eē plu-
ra bona:q2 non eſt niſi vnus deus:vnde etiaȝ dicit̄ ſtilo
altilogo de ſūma ſpe nō eſt niſi vnū indiᵐ.¶ Notādū3
ꝙ Ariſto.deducit ad materiā.Quia ſi eſſent plures dij:
tūc hr̄ent māa:q2 nō poſſent differre ſpē:vt dcm̄ eſt.ḡ
ſunt idiuidua eiuſdē ſpēi:ſed pluralitas idiuiduoꝝ eiuſ-
dē ſpēi nō pōt eē ſine mā:⁊ ſi eēt mā eoꝝ:tunc deus eēt
trāſmutabilis:qḋ nephas eſt dicere.¶ Ad aliaȝ.Sicut
eſt in minori ⁊c̄.pōt negari.vñ in aliquo eſt ſile:⁊ in ali-
quo diſſile.Eſt ſile in hoc:q2 ſicut in hoīb⁹ eſt aliq̄s or-
do:ſic in toto vniuerſo.S3 eſt in alio diſſile:quia hoīes
non ſunt eſſentialiter ordinati:q2 in nulla ſpe ſpālíſſima
C indiuidua ſunt eēntialr̄ ordinata:ſ3 accñtalr̄:ſed partes
vniuerſi ſunt eēntialr̄ ordinate:⁊ itranſmutabilis eſt or-
do iter eas:q2 diſtiguunt̄ ſpē:imo etiā gn̄e.Tu dicis.in
hoīe ⁊c̄.Poſſum⁹ridere ad minorē ꝯcedendo ēt maio-
rē:vñ vtrum vnus debeat eſſe princeps in tota monar-
chia:hoc pertinet ad politicum.Unde ad ꝓpoſitū3 de-
bemus dicere:ꝙ in toto vniuerſo vn⁹ debet eē p̄nceps.
¶ Tu dicis.ꝙ nō eſt rex nec ſūmus pontifex.Dicēdū3
ꝙ ſūmus pontifex:⁊ l3 rex nō ſubſit ſibi in ſpiritualib⁹:
imo in temporalibus:tamen in ſpiritualibus ⁊ virtute.
¶ Sed dices.ꝙ inſufficienter loqueris:quia tñ in lege
chriſtianoꝝ ⁊ non in alijs.Dicēdū ꝙ inquantum eſt de
condigno ⁊ de iure nāli omnes homines cuiuſcūq3 mo-
ris ⁊ legis debēt eē ſub lege chriſtianorum:que eſt pro-
bata euidenter ⁊ certitudinaliter per euidentia mirabi-
D lia:que nulli competunt niſi legis factori chriſtianoꝝ:
vnde etiaȝ inquantum eſt de cōdigno omnes debent eē
ſub pontifice ſūmo:q̄uis non ſint:imo plus errant ⁊ de-
ficiūt a ratione:quāto plus reſiſtunt legi chr̄iane.¶ Ad
aliam:vel principaret̄ deſpotico ⁊c̄.Dicēdum ꝙ deſpo-
tico principatu principatur ſm̄ ſimilitudinem:q2 prin-
cipatus deſpoticus eſt in quo non eſt ꝓbās ⁊ licitum re-
ſiſtere:⁊ cōtradicere ſubiecto principi:ſicut anima p̄nci-
patur corpori principatu deſpotico:q2 non licet corpori
reſiſtere anime:q2 ſi anima vult mouere manū:manus
non poteſt reſiſtere.Silr̄ ſeruus qui nāliter eſt ſeruus:
vt qui non poteſt preuidere mente ille nō poteſt reſiſte-
re nec cōtradicere dño ſuo:q2 nō licet ſibi reſiſtere do-
mino:ſic ēt in ꝓpoſito ꝙ ex nā rei:nō licet aliqḋ ens re-
ſiſtere volūtati diuine:q2 ſicut deus vult opꝫ ꝙ vnum-
qḋq3 ſic opet̄:ve2 eſt tñ ꝙ deus in ſua ordinatione non
fallit̄ nec itēdit malū in ſuo p̄ncipatu:ſ3 bonū oīb⁹:⁊ ſ3
illū reſpectuȝ p̄ncipat̄ p̄ncipatu politico:vñ ēt cōiter dī
ꝙ deo ſeruire eſt regnare:q2 ſubijci ſūmo p̄ncipi nō eſt E
ſeruire:vt ꝑtractat Ariſto.5° ethi.q2 hoīes regi ⁊ ſubijci Subijci
bone legi nō eſt ſeruitus:ſ3 libertas plus:vbi ēt dicit:ꝙ p̄h̄ie nō eſt
ſeruire p̄h̄ie eſt libertas.ḡ multo plus ſeruire deo eſt li- ſeruire.
bertas:q2 ſua volūtas eſt nobiliſſima:ſ3 ſic nō eſt de ho-
mine q ſeruit hoī:ſed eſt ſeruus:q2 aīa humana non eſt
oīno liberata a paſſionib⁹⁊ hui9.¶ Ad aliam.Tunc in
actib⁹hūanis ⁊c̄.negat̄ ꝯñtia:vñ nō obᵗᵉ ꝙ vnus princi-
pet̄ adhuc in p̄ncipatu contingit maluȝ ⁊ ꝑmittit̄ de fa-
cto puniri.¶ Dicis:ſapientiſſimus ⁊c̄.Dōm ꝙ p̄nceps
ſapiētiſſimus q p̄ncipat̄ determinate multitudini inq̄-
tū eſt in ſe ⁊ de volūtate nō dꝫ ꝑmittere inordinationeȝ
in ſuo p̄ncipatu:neq3 aliqḋ malū vel puniendū:q2 qḋ ta-
lis legiſlator ordinat nō punit:⁊ qḋ punit nō ordinat:ſ3
ſecus eſt de illo principe qui multitudini toti principat̄
⁊ indeterminate:q2 pōt permittere in ſuo p̄ncipatu ali-
qua puniēda:q2 ille p̄nceps nō ſolū intēdit bonū vnius F
partis:ſed bonū oium.Et ꝑꝑ h̄ in actibus humanis cō-
tingit malū.Et hoc permittit̄:q2 hoc prouenit ex eo ꝙ
eſt bonū aliqs partib⁹ vniuerſi:quantum ēt bonū3 inten-
dit:q2 nōnūq̄3 deficeret niſi moueret̄ ab aliq̄ ente dele-
ctabili:quod eſt bonū alius:⁊ ſic illud delectabile quod
eſt bonum alius:hoc etiaȝ intendit:⁊ illud mouet ratio-
nem:vt deficit:⁊ peccat.Et ſic permittit illud maluȝ ꝑꝑ
actiones alioꝝ:q̄ actio eſt bonū:vt hꝫ videri.3°ethi.⁊ pu-
nit:q2 ēt itēdit bonū illi⁹ptis:⁊ de hoc hꝫ videri in mo-
ralibus.¶ Ad aliā:tunc oia eſſent neceſſaria.Dōm ſm̄
fidem ⁊ veritatē:ꝙ cōparando entia a primo quo ad ꝓ-
ductioneȝ ad p̄ᵐ p̄nᵐ ꝙ non ſunt neceſſario producta:ſ3
libere:q2 p̄ᵐ ita cauſat ꝙ pōt nō cāre:q2 non neceſſitat̄
ad ꝓducēdū re2:cū agat ſm̄ itelłm ⁊ volūtatem:vñ oia
ſunt in volūtate ſua:q2 ēt itelligētie ⁊ celū ſūt create de
nouo ⁊ libere a deo:q2 potuit non creare:vñ nihil eſt ne- G
ceſſitās ipꝫ ad ꝓducēdū re2:⁊ poſt ꝓductionē intelligen-
tiaꝝ ⁊ celi de⁹ pōt facere ordinē iſtoꝝ quo ad effect⁹ ne-
ceſſariū:q2 ēt itelligētie ⁊ celū a ꝑte poſt ſunt eterne.Et
ita l3 mū dus ſit ꝓductus p̄mo a p̄ma cā libere:tñ deus
ordinauit in mundo aliqua nec̄ia:quo ad effect⁹ſuos:q2
alique cauſe ꝓducūt effectus ſuos nec̄io.Et aliq̄ in mū-
do ſunt ꝯtingētia q̄ p̄nt fieri ⁊ nō fieri:cū habeāt cauſas
particulares impedibiles.Et ſic deus non neceſſitat̄ in
productiōe re2:q2 libere ⁊ volūtarie ꝓducit.Et dicis.
ꝙ tūc nō eēt ſcia.Dōm imo:q2 ſufficit ad hoc ꝙ ſit ſcia
aliquoꝝ ꝙ ſint eterna a ꝑte poſt:vel ꝙ ēt durent ꝑ ma-
gnū tp̄s.¶ Aliter diceret p̄h̄s:ꝙ nec oia ſunt nec̄ia:nec
oia ꝯtingentia:imo aliq̄ ꝯtingētia:vt actus hūani.¶ Di- H
cis.vel p̄mū3 cauſat ex nec̄itate.Dōm ꝙ duplex eſt ne- 2ª nec̄itas
ceſſitas:violētie ⁊ ineuitabilitatis.Mō p̄mū non dñat̄ violētie ⁊ i
⁊ cauſat aliqua ex neceſſitate nature ꝑ violētiā:vt lapis neuitabiˡᵗᵃᵗⁱˢ.
fert̄ ſurſuȝ ꝑ viꝫ:ſed ex neceſſitate nature ineuitabilita-
tis:vñ ipoſſe eſt aliter ſe hr̄e niſi p̄mū cōicet ſuā bonita-
tē alijs:vñ ſicut ipoſſe eſt ſe hr̄e aliter luci p̄ſte diapha-
no niſi illuminet diaphanū:ſic eſt de p̄.l.deo:qḋ impoſſe
eſt aliter ſe hr̄e niſi dñetur ⁊ cōicet ſuā bonitateȝ alijs.
Dicis.ḡ oia neceſſario erūt:q2 oēs alie cauſe nō cāntni-
ſi vt depēdēt a p̄ri vt dependēt a p̄:ſ3 ex neceſſitate de-
pendent ab eo.ḡ oia nec̄io ꝓducunt.Et ſic nihil erit con
tingens.Et addūt iſti ꝙ Ariſt.ꝯdicit ſibi:q2 dicit p̄mū3
ex neceſſitate agere:⁊ per ꝯñs oēs alie cauſe dependent
a virtute eius ex neceſſitate:⁊ cauſant alia:vt depēdēt a
p̄mo.ḡ oia producūt ex neceſſitate:⁊ ſic nihil erit cōtin-
gens.Et tamē Ariſt.dicit aliq̄ eē ꝯtingētia.Et ſic dicunt
theologi Ariſt.eē in ꝯdictiōe expſſa:vñ ipſi non ponunt Contra aliq̄s
deū ex neceſſitate agere:ſ3 libere:q2 pōt nō agē.¶ Dō3 qui imponūt
ꝙ ſalua reuerētia hoꝝ Ariſt.nō eſt in cōtradictiōe:quia A̅r. ſibi con-
tradicere.

Alia l̄ra h̄t etiā ꝯ ſtilo aliq̄:ideo al tilogo.

I ipse hȝ oia entia ponere necessaria aliquo mõ necessitatis: ita ꝙ ipse ponit ꝙ quecũqȝ erũt in futuro ex necessitate puenire: ⁊ quecũqȝ nõ erunt ex necessitate nõ puenire. ¶ Ad cuius itellectũ notãdũ ꝙ duplex est necessitas. Quedã est ꝯtinua: vt q̃ est in omni tpe: ⁊ qualibȝ pte tẽporis: vt deũ esse est neccium necessitate cõtinua: qa in omni tpe est. Alia est necessitas discontinua: ⁊ illa est duplex. Quedam est determinata quo ad nos: ⁊ quo ad nãm: vt illa que nõ est in omni tpe: sȝ in aliq̃ pte temporis determinata: ⁊ possumus hoc prescire: tunc determinatum est: ⁊ quo ad nos: ⁊ quo ad naturaȝ: vt est de eclipsibus futuris: que sunt ex necessitate discontinua: ⁊ hec determinata sunt quo ad nos: ⁊ quo ad naturam: qa erit in aliqua parte temporis determinata. Similr determinate presciri potest a nobis. Sȝ alia est necessitas discõtinua determinata quo ad naturã: non determinata quo

K ad nos: qa hoc determinate fit in aliqua pte tpis. Sȝ nõ põt determinate presciri a nobis pp raritatẽ ⁊ inconsuetudinem: vt ꝙ fodiens terram inueniat thesaurum est necessarium necessitate discõtinua determinata quo ad naturã: sȝ indeterminata quo ad nos. Modo ad ppositum quãdo dicit: ꝙ si deus ex necessitate ageret ⁊c̃. Dicendum ꝙ ipse diceret ꝙ oia sunt necessaria altero istorum triũ modorum: vel necessitate discõtinua determinata quo ad nos ⁊ naturã: vt eclipses ⁊ oriri solẽ ⁊ stellas: vel necessitate discõtinua determinata quo ad nãȝ: indeterminata quo ad nos: ⁊ illud erit ex necessitate: sicut possibile aliter ꝯdictoria simul eẽ in eodem instãti temporis: qḋ est ꝯ primam dignitateȝ: nõ cõtingit simul idẽ esse: ⁊ non esse. Et hoc est necessitate non violẽtie: nec cõtinua: sed discontinua: determinatum quo ad naturã: indeterminatum quo ad nos: que necessitas est propter incompossibilitatem contradictoriorum: ⁊ illa vocantur contingẽtia que non sunt determinata quo ad nos: ⁊ sic diceret Arist. tamẽ credere debemus oppositũ fm fidẽ ⁊ veritatem: qa deus libere facit: ita ꝙ potest aliquid facere: ⁊ põt non facere. Similr aliqd est possibile qḋ nũq̃ erit: sed hoc non vidit Arist. fm pncipia sua: quia nõ potest demonstrari ex sensibilibus: sed hoc ex informatione fidei ⁊ veritatis tenemus reuerenter sacre sanctis doctoribus ecclesie assentiendo. ¶ Ad aliã. In deo ⁊c̃. Cõmentator dicit 12° huius cõme. 39. ꝙ differentia est inter substantias abstractas ⁊ mãles. In mãlibus sȝ dispositum ⁊ dispositio .i. subiectum ⁊ predicatum idẽ sint subiecto quando reali distinctioni distinguunt: qa intellectus distinguit: cui intellectui correspondet distinctio realis: sed in abstractis dispositio ⁊ dispositum .i. predicatum ⁊ subiectũ: vt deus est sapiens: volẽs: iustus: ⁊ sic de alijs attributis sunt totaliter idem. Et ad eãdem intentioneȝ reducuntur omnibus modis: sed differunt soluȝ fm intellectum. Et dicit fm vnam lram: ꝙ tamẽ non sunt synonyma: qa differunt fm intellectum: sed in re non: concludit tunc ꝙ multiplicitas in deo non est in re: sed fm intellectum: solum ergo intellectus ⁊ volũtas in deo idẽ sunt omnino fm rem: vnde ipse dicit ista verba: quibusdã premissis. Hec est igitur dispositio intellectus in rebus compositis ex materia ⁊ forma cum disponit compositum: per formam autẽ disponit habẽtem formaȝ p formã. Intelligit enim vtrũqȝ adunata aliquo mõ: ⁊ diuisa alio modo. Vbi gratia cum disponit hominem per rõnabilitatem intelligit ꝙ subiectuȝ rationabilitatis ⁊ rõnabilitas sit idẽ in adunatione: ⁊ in eis ꝙ deferẽs est aliud a delato: quãdo fuerint autẽ cõsiderata dispositio ⁊ dispositum in eis que non sunt in materia: tũc reducuntur ad vnam intẽtionem omnibus modis: ⁊ nullus modus erit quo predicatũ distinguat a subiecto: ⁊ dispositio ex intellectum .s. in essentia rei. Sȝ cum intellectus cõponit aliquam ppõnem ex dispõne ⁊ disposito in talibus rebus: tamẽ nõ intelligit ex eis nomina synonyma ꝙ ppositio sit fm nomen: ⁊ non fm intẽtioneȝ: sed intelligit ea esse diuersa fm assimilationem .s. ꝙ in talibus accipit duo: quorum pportio adinuiceȝ alterius ad alteruȝ est sicut predicati ad subiectũ proportio. Et componit ex eis ppositionem cathegoricam: ⁊ nullam differentiam intelligit esse inter ea omnino nisi fm cõceptum .s. ꝙ idẽ accipit dispositionem ⁊ dispositũ: intellectus enim põt intelligere de his duobus modis fm similitudineȝ ad ppositionem cathegoricam in rebus compositis: sicut intelligit multa fm similitudinem. Et si intellectus accepisset dispositioneȝ ⁊ dispositum: non posset intelligere

L naturas eorum: nec declarare ea ⁊ magnam differẽtiaȝ inter ea que differunt in esse ⁊ in intellectu: ⁊ q̃ differunt in intellectu solum: tunc ꝯ[?] Cõmẽtator: multiplicitas q̃ in deo non est nisi in intellectu: sed nõ in esse. Sed aliqs diceret. Si ita est vt dicit Cõmentator: tũc qui intelligeret ꝙ deus est volens ⁊ intelligens nõ magis cognoscẽs esset q̃ qui cognosceret ꝙ tñ est intelligens. Dicẽdũ ꝙ imo: qa ista attributa differunt fm conceptum: ⁊ declarantur fm intellectum ⁊ cõceptum. Cõtra. Si ista attributa in deo ⁊ dispõnes in deo nullam haberent diuersitatem in re: sed tñ fm intellectum: tunc sequeret ꝙ iste conceptus ⁊ intellectus esset fictus: qa ille conceptus est fictus: cui nulla respondet diuersitas realis in re: vñ propter hoc etiam Cõmentator 4° physi. dicit: ne concederet tempus fictum: non solum dixit ipsum esse in intellectu: sed etiã in re extra. Propter hoc dicunt aliqui doctores: ꝙ in deo nõ est multitudo nec diuersitas: sȝ nõ idẽtitas. Sed hoc non valet: qa illud .s. non idẽtitas est ens: ergo opȝ ꝙ sit idẽ vel diuersuȝ: qa qḋlȝ ens cõparatum enti: opȝ ꝙ sit idẽ vel diuersuȝ. Vñ dõm est ad illõ fm intẽtionẽ Arist. ⁊ Cõmẽ. ꝙ nulla est diuersitas in deo: sȝ oino idẽtitas: ⁊ dñt ista attributa solũ fm itellꝫ humanũ in deo. Et non seqꝛ ꝙ si diuersitas ꝯceptuũ est qbus nos ꝯsideram᷒ deũ ꝙ reducaꝛ in diuersitatẽ realẽ in ipso deo: sȝ sufficit ꝙ isti diuersitati fm itellm: vt nõ sit ficta corrñdeat aliqd in causatis. vȝ. in hoie est aliõ intelligẽ ⁊

N velle. Ex illa diuersitate in hoie quo ad itelligere ⁊ velle fm q̃dã assilationẽ ꝯcipim᷒ itelligere ⁊ velle in deo diuersa: nõ ꝙ diuersitas illa attributoꝝ deo reducanꝛ ad diuersitatẽ in deo: sȝ sufficit ꝙ sit ex diuersitate q̃ est in causatis: q̃ corrñdet illi diuersitati itellcꝰ: vñ ꝙ aliud est hõ: vt itelligẽs: ⁊ aliõ vt volẽs declaramus intelligere ⁊ velle in deo: ⁊ ꝯcipim᷒ ea vt diuersa fm itellectũ: cui diuersitati nulla diuersitas in deo corrñdet: ⁊ tñ non est ficta: sȝ reducitꝛ ad diuersitatẽ realẽ q̃ est iter velle ⁊ itelligere in hoie: ⁊ hoc sufficit. Et hoc forte voluit dicere Cõmẽtator: ꝙ itellꝰ itelligit dispõnẽ ⁊ dispositũ in deo fm assilationẽ: sicut natus est multa itelligere hic: vñ sicut vi-

O det in hoie: aliud eẽ intelligere volẽs ⁊ iustũ ⁊c̃. Sic per assimilationẽ accipit ⁊ intelligit in deo: vt est viuẽs itelligẽs: volẽs ⁊c̃. Nõ ꝙ illi intellectioni correspõdeat diuersitas realis in deo: sȝ sufficit diuersitas in causatis: vt prius dcm est. Et hoc est de toto libro metaphysice.

¶ Expliciũt qõnes perspicacissimi speculatoris Joãnis de Bandano sup totũ librũ metaphysice: accuratissime emẽdate cũ q̃plurimis appẽdiculis in marginib᷒ decorate: ⁊ cõmẽtoꝝ oium allegationib᷒ insignite per excellentẽ phm: ac solertem artiũ doctorẽ Marcũantonium Zimarã: de Sancto Petro de Galatinis.

¶ Marcus antonius

Margin notes:

Necessitas cõtinua ⁊ discõtinua.

Ista rñ° doctoris est purus error in via ppateticoꝝ: qa nichil eẽt a casu in nã: cui° opp° õmr[?] sic ꝓbat phs 1. 2. phy. p longã pcessuȝ: silr diceret illõ eẽ ꝯtigẽs qḋ nõ est determinatuȝ q̃ ad nos: determinatuȝ tñ q̃ ad nãȝ est dicere ꝯtigẽs nõ eẽ ꝯtigẽs: qa ꝯtigẽs est qḋ fm sui nãm põt eẽ ⁊ ñ eẽ ex ratione sua formali: vt pȝ p diffonẽ ꝯtigẽtis aduertẽ: liber: ex hmo prioꝝ: q̃ realr põm est ad argu°: pro q̃ tu debes scire ꝙ mã in istis iferioꝝ° est cã ois ꝯtingẽtie: mã .n. est per quaȝ res põt eẽ ⁊ nõ eẽ .7. meta. t. c. 22. ⁊. 53. vñ mã i sui rõne considerata aduerti libȝ se hȝ: vt ẽ sñia pħi. 9. met. t. c. 17. ⁊ sõ dicẽ pħs. 6. meta. t. c. 5. ꝙ mã erit cã cõtingẽtie: p ter quã vt i p lib° alr accñt: ex quo cũ ẽ susceptiua eq̃lr ꝯtrarioꝝ põt aliqñ disponi sȝ ꝙ puenit ꝙ nõ semp obedit motori et forti: sȝ igit p. ñr° res ab° q̃ui ẽ mati-

Solui ⁊ cõtraȝ scõ arñ nccio agẽtẽ obtenere eẽ nccinȝ: ut qa talis esse cuius recipiatr i passo: qḋ ad vtrũlȝ se hẽt respcũ oia ꝯtrarietatis: h est ꝙ non oia ex nccitate ꝯtingũt fm Ar. sniaȝ. Hec eni acmoniȝ fide in patẽte dispositor ex. 2. de aia. t. cõ. 24. ⁊ 26.

Te. c. 102.

A ¶ Marcus Antonius Zimara Sanctipetrinas: Magnifico ac excellenti artiu₃ Doctori dño Andreę Mocionigo Patricio Veneto Fęlicitatem.

Cepe (vt nosti) cum in difficilib⁹ peripateticoꝝ qõnibus versaremur: in illã perarduã de indiuiduatione nature difficultate₃ incidimus: mirabamurq₃ ꝙ precipuus peripateticoꝝ post Aristotelem Cordubensis Auerrois in ea re dubius plerũq₃: ac sibi contrarius appareret: quocirca hãc prouintia₃ relaxatis ingenij habenis assumere ꝯstitui. Elaboraui q₃ vehemẽter pernox ꝛ peruigil: vt in ea re synceram veritatem assequerer: qđ an effecerim iudicio Magnificentie tue: cuius auctoritas apud me plurimu₃ valet relinquendũ censui. Na₃ quãtum ingenio polleas anno elapso clarissime inotuit: nibil enim ꝛ in nãlibus ꝛ in diuina sciẽtia intactu₃ ac indiscussu₃ publicis disputationib⁹ pro-

B prio marte reliquisti: quo fit vt ingenij tui solertiã sapiẽtes admirent ꝛ colant. Indissolubilis insuper necessitudinis nostre nodus: cu₃ ea questione: que a nobis de indiuiduatiõe nature inscribitur: annotatiões quasdã: quas in Ioãnẽ Gãdauẽsem: a me castigatum super metaphysicis qõnib⁹: annexas ad vos trãsmittere me coegit: pluribus pfecto ꝙ̃ pmiseram magnificẽtiam vestram speculationibus donassem: nisi iniqua fortuna patria₃ meam Sanctũ Petrum de Galatinis / Hispanis militibus populationi dedisset. verũ cum me trãquilliori animo esse agnouero subtiliores questiones vobis dedicaturus aggrediar. Vale virtutũ ac nostre etatis decus: semper Marci Antonij tui memor.

¶ Marci Antonij Zimara Sanctipetrinatis questio de Principio Indiuiduatiõis ad intentionem Auerrois ꝛ Aristotelis subtiliter

C examinata.

Questio est qđ sit principiũ indiuiduationis de intẽtione Auerrois. ¶ Argr̃ ꝙ mã: qa per pħm in.5. metaph.t.c.12. Illa sunt eadẽ numero: quoꝝ mã est vna: ꝛ.7. metaphysi. te.cõ.28. sortes differt a callia pp mãm. ¶ Itez: 7⁹ meta.te.c.35. singulare ex vltima materia est. ¶ P̃. Cõmẽtator in de somno ꝛ vigilia: habz ꝙ forme vl̃es nõ indiuiduant̃: nisi per mã₃. ¶ Itẽ. 12. meta. te.cõ.49. Que sunt numero multa multã mã₃ hñt. ¶ Itẽ.

D 12. metaph.cõ.11. Cõmentator sentire videt̃ mãm eẽ pn^m indiuiduationis: ꝛ in.7. meta.cõ.28 habet ꝙ causa in multiplicatione gñabiliu₃ ab vno generãte nõ est: nisi pp multiplicationẽ materierũ in quas agit: ꝛ in p̃ metaph.cõ. 40. hz ꝙ dualitas in vna re est pp mãm. Eandẽ sniã₃ habet. 7. meta.cõ.22. vbi hz ꝙ gñabilia nãlia sunt pp mãm ꝛ agẽs. ¶ Rursus rõne arguit̃ ad idẽ: qa illud est pn^m indiuiduationis: qđ est pn^m indistinctiõis. Tale est mã: per pħm. p̃mo metaph.t.cõ.17. vbi hz ꝙ in fundamẽto nature nihil est distinctũ. ¶ P̃. Per pħm.p̃ poste. sicut affirmatio est cã affirmationis: ita negatio negationis: ꝛ ẽ₃ in causis adeq̃tis ꝛ ꝓcisis: sed sic est ꝙ negatio ꝛ carẽtia materie est rõ pp quã in abstractis a mã est idẽ qdditas ꝛ idiuiduũ: per pħm in 3. de aĩa.te.cõ.9. ꝛ.7. meta.t.c.41. ꝛ in.8. meta.te.c. vltimi. ꝙ per oppo^m hic mãm erit in reb⁹ gñabilibus causa multitu-

B dinis numeralis: ꝛ quẽadmodũ pluralitas materierum est causa pluralitatis idiuiduoꝝ: ita vnitas materie erit causa vnitatis vnius idiuidui. ¶ Cõfirmat̃. qa p̃mo celi.t.c.92. Qui dicit celũ dicit formã: qui dicit hoc celũ dicit mã₃. Et infra.t.c.95. ꝯcludit celũ eẽ vnum: qa ꝯstat ex tota sua mã. Rursus in textib⁹ p̃allegatis hz ꝙ si eẽnt plures celi eẽnt plures p̃mi motores: ꝛ si essent plures p̃mi motores essent mãles: h aũt nõ valeret: nisi multiplicatio idiuiduoru₃ in eade₃ specie fieret p mãm. ¶ P̃. Oẽs ꝯsti: quas fec̃ Cõmentator in.3. de aĩa.cõ.4. ꝛ.5. cõtra pluralitate₃ intell̃s: ꝙ si intellectus esset multiplicatus esset materialis ꝛ eẽt corpus vel virtus in corpore: ꝛ reciperet signate ꝛ cum hic ꝯ̃ nunc iste autem cõsequentie vt ipse ibide₃ dicit non tenẽt: nisi pro quãto materia recipit formas idiuiduatas ꝛ istas: materia igit̃ ſm ipsum est p̃ncipium indiuiduationis.

Ad oppositu₃. qđ est p̃ncipiu₃ cõicabilitatis ꝛ conuenientie nõ est p̃n^m idiuiduationis: talis est mã: qa vna est mã oĩu₃ gñabiliũ ꝛ corruptibiliũ: per pħ₃ in.8. meta.t.c.11. maior aũt est manifesta: qa indiuiduum dicit esse indiuisu₃ in se: ꝛ diuisu₃ a quoli₃ alio. F

¶ Rursus: qđ est cã īfinitatis nõ est cã indiuiduatiõis: sed potius qđ est rõ finitatis: idiuiduũ enĩ iportat eẽ finitu₃ et limitatũ: s₃ mã est causa īfinitatis: forma ꝰo est cã finitatis per pħ₃.3. phy.t.c.60. ꝛ.65. q̃re forma erit p̃n^m idiuiduationis. ¶ Rursus a quo idiuiduũ sortit̃ idiuisionẽ ꝛ terminationẽ: ab eodẽ hz vnitatẽ numeralẽ: ꝛ nõ ab eo qđ est rõ diuisibilitatis ꝛ iterminatiõis. pz: qa idiuiduũ dicit indiuisionẽ. S₃ talia sortit̃ a forma: qa forma est rõ terminationis ꝛ idiuisiõis: mã ꝰo est cã oppositoꝝ: vt pz p pħm.3. physi. t.cõ.67. ꝛ.65. ¶ Cõfirmat̃ p Auer.3. phy.cõ.68. vbi hz ꝙ cã in h ꝙ vnũ sit idiuisibile est: qa ois res est vna per sua₃ formã: ꝛ forma est idiuisibilis p se. ¶ P̃. Cõmẽtator p̃ de aĩa.cõ.90. oẽ qđ est vnũ est vnũ p suã formã: nõ p suã materiã. ¶ Ampli⁹. p̃ de aĩa.cõ.53. Mẽbra cerui nõ differunt G a mẽbris leonis: nisi qa aĩa differt ab aĩa. ¶ Ide₃ hz.2. de aĩa.cõ.60. effectus magis insequit̃ agẽs ꝙ̃ mãm: qa meli⁹ est existimare ꝙ diuersitas mãe sit pp diuersitatẽ formarũ ꝙ̃ eẽ. ¶ Idẽ hz.p̃ celi.cõ.72. forme diuersaꝝ naturarũ inate sunt hic mãs diuerse q̃titatis: cũ diuersitas formarũ sit cã diuersitatis quãtitatũ ꝛ materierũ recipientium formas. ¶ Rursus.2. de aĩa.t.c.2. ꝛ.7. metaph.t.c.7. ꝛ.8. met. t.c.3. ꝛ.cõ.7. Describit̃ forma ꝙ est illud: pp qđ idiuiduum sit h: ꝛ h aliqd. ¶ Idem īfinities repetit Cõmẽtator.2. de aĩa.cõ.6.7.8. ꝛ.9. idẽ hz.8. metaph.cõ. vltio: ꝙ in his q̃ non hñt mãm: nõ hñt cãm aliã a se in h ꝙ sunt vnũ ẽ₃ illo eis q̃ sunt in mã: p formas enĩ fiũt cõposita ex mã ꝛ forma vnu₃ ꝛ aliqd ens. ¶ Idẽ hz.7. meta.cõ. vlt⁹. Rursus.7. metaph. cõ.5. ꝛ.5. metaph.cõmẽ.15. hz ꝙ suba demõstrata fit suba ꝛ vna per formã. Idẽ.3. phy.cõ.68. ꝛ.2. de aĩa.cõ.7. ¶ Rursus rõne ostendit̃ formã eẽ p̃n^m indiuiduatiõis nõ mã₃: qr illud est p̃n^m idiuiduationis: per qđ vnum idiuiduũ distinguit̃ ab alio a p̃ori. Idẽ enĩ est p̃n^m distinguẽdi a p̃ori ꝛ p̃ncipiũ essendi. Nõ per formã distinguit̃ vnum idiuiduum ab alio: ꝛ nõ per mãm: qa ſm pħm.7. meta.t.cõ.49. Actus separat ꝛ distinguit. q̃re ꝛc̃. ¶ P̃. Effectus in actu cã dz eẽ in actu: sed idiuiduũ est qdã effectus in actu: sua igit̃ causa erit in actu: talis autẽ vel erit mã vel forma: nõ mã: qa mã substantiat̃ per posse: p̃ capite de suba orbis: ꝛ.7. metaphy. cõ.9. Restat igit̃ vt sit forma. ¶ Rursus: illđ est idiuiduationis p̃n^m qđ cũ fuerit: idiuiduum erit: ꝛ quo ablato idiuiduũ nõ erit: talis est for^a: vt pz p Auerro.7. meta.cõ.37. ꝛ p̃ poste.c.63. ꝛ p̃ cap. de suba orbis. vbi hz ꝙ p ablationẽ for^e res amittit nomẽ ꝛ diffõnẽ: l₃ sua mã remaneat: q̃re for^a idiuiduatiõis ꝯstitutiuũ p̃ncipium erit ſm Auerroim.

I **Ad oppositum** tamē arguit̄. illud non est p̄nci-
piū indiuiduationis: q̄d est p̄n^m
cōicabilitatis ꝛ vl̄itatis: talis est forma ꝑ Auerroim p̄ celi.
cō.92. Forma est inata p̄dicari ꝛ inueniri in plurib^9 mate-
rijs: aut nūero: aut sp̄e. h̄ enī est intellectus cuiusl3 forme: ꝛ
ideo dī in diffōne vl̄is: q̄d est aptū dici de pluribus: forma
enī est subtū vl̄itatis. ¶ Rursus nihil ptinēs ad q̄dditatē
est p̄ncipiū indiuiduationis: p̄ncipia enī indiuiduatiōis sūt
extra q̄dditatē: aliter indiuidua cōstituta q̄dditatiue differ-
rēt: s3 for^a ptinet ad q̄dditatē: imo est ipsa q̄dditas: ꝑ Auer.
7. metaphy. cōmē. 21. 33. ꝛ 34. quare forma p̄ncipiū idiui-
duationis nō erit. ¶ Cōfirmat̄. ex p̄mo celi. t.c. 92. Qui di-
cit celū dicit formā: qui dicit celum hoc dicit materiam.

Q̄d nec forma nec mā sit p̄ncipiū idiuiduatiōis
arguit̄: q̄a q̄titas est p̄n^m indiui-
duationis: nō igit̄ forma vel mā. Assumptū p̄bat̄ ꝑ Auer.
p̄mo cap. de subā orbis. vbi h3. si hoc subm. i. mā nō habe-
K ret dimēsiones nō reciperet plures formas nūero vel specie
in vno tpe. ¶ Cōfirmat̄. q̄a Auerrois differentiā duoꝝ idi-
uiduoꝝ in eadē specie appellat diuā rerū differentiū s̄m
quātitatē: hoc aūt nō esset: nisi quātitas eēt p̄ncipiū indiui-
duationis. p̄ enī physico. cō. 6. dicit. q̄ ois multitudo est re-
rum differentiū s̄m formā: aut s̄m quātitatē. ¶ Itē seque-
ret̄ q̄ duo corpora possent esse in eodē loco. c̄ p̄hm. 4. ph̄.
t.cō. 47. ꝛ 55. q̄a sepata quātitate a duob^9 corpo^b9: aut illa
duo corpora erūt in eodē loco p̄dicamentali ꝛ adeq̄to: aut
nō: si sic: habet̄ ppositū: si non: da rōnē diuer^tis: ista autē rō
non potest esse: nisi merito quātitatis: vt p3 p p̄hm. 4. phy.
t.cō. 76. si corpus cubū separatū a q̄litatib^9 sensibi^b9 pone-
retur in aqua: tātū sibi cederet aqua quātū est ipm: h̄ autē
nō est nisi merito quātitatis. ¶ P̄. Diie idiuiduales sūt ac
cidētia: p p̄hm. 2. poster̄. t.cō. 20. vbi h3. q̄ multe sunt diie
in eadē specie: sed nō s̄m subam neq3 per se. Modo si ali-
q̄d accidēs est differentia ɔstituēs indiuiduum: maxie illō
L est quātitas: cū de accn̄tib^9 primū q̄d recipit̄ in mā sit q̄ti-
tas: ꝛ est Auerro. primo capite de substātia orbis.

Ad oppositum tn̄ huius arguit̄: q̄a si q̄titas eēt
p̄ncipiū indiuiduatiōis: aut esset
quātitas terminata: aut iterminata: sed neutra pōt esse prin
cipiū idiuiduatiōis: nō enī interminata: q̄a tūc res eēt an-
q̄3 esset. Et res eēt quādo nō eēt: ꝛ res genita ꝛ corrupta ea-
dē eēt nūero. ɔsitie iste patēt itelligētib^9: mediū enī ipsarū
est hoc: q̄ tūc est idiuiduū cū est suū adequatū p̄n^m indiui-
duationis eius: sed quātitas iterminata semp est ex quo est
eterna s̄m Auerroim. q̄re ꝛc̄. Nec potest dici: q̄ quantitas
terminata sit principiū idiuiduationis: q̄a talis recipitur in
cōposito ex mā ꝛ forma tā3 in subiecto: ꝛ est posterior nā
suo subto. ꝑ Auerroim p̄mo cap. de suba orbis: ꝛ per p̄hm
7. metaphy. t.c. 4. vbi h3: q̄ suba p̄cedit omne accn̄s natu-
ra tpe ꝛ diffōne. si igitur p̄ma suba nā precedit oē accidens
terminatū fundatum in ipsa. igit̄ in illo p̄ori non erit hec ꝛ
M singl'is per quantitatem terminatā. ¶ Rursus sequeretur
q̄ sortes iuuenis ꝛ sortes puer nō eēt idē nūero: q̄a alia est
quātitas terminata in pueritia ꝛ alia in iuuentute: q̄a alter
ꝛ alter terminus. ¶ Rursus sequeretur q̄ duo indiuidua
de p̄dicamēto sube seclusa q̄titate nō differrēt nūero. cōse
quēs est falsum: q̄a que diuersis gn̄ationib^9 gn̄ant̄ ꝛ diuer-
sis corruptionibus corrumpunt̄ talia sunt realr̄ distīcta: vt
p3: tales enī gn̄ationes nō terminant̄ ad aliq̄d accidens p̄e
sed ad subam. ¶ Rursus sequeret̄ q̄ diuisio speciei in sua
indiuidua esset diuisio per accn̄s: q̄d est falsum. p3 ɔña: q̄a
per Boe^m in lib^o diuisionū ꝛ sup Porphy^r: quoties subm
diuiditur per accidētia est diuisio per accidens.

Quod materia cū quātitate nō sit p̄n^m idiuidua-
tionis arguit̄: q̄a tūc indiuiduū
esset q̄d aggregatū ꝑ accn̄s: ex mā enī cū q̄titate nō fit per N
se vnū: sicut nec ex suba ꝛ accidēte: vt p3. 7. meta. te.c. 12.
ꝛ 20. ¶ P̄. Arguit̄ de ligno: cui^9 vna medietas est viridis
ꝛ alia sicca. p3 q̄ ibi est distinctio numeralis: ꝛ tn̄ ibi est ea-
dē mā ꝛ eadē quātitas. añs p3: q̄a corpus viuēs ꝛ nō viuēs
nō sunt idē nūero: q̄ aūt ibi sit eade3 q̄titas. p3: q̄a. 5. meta.
te.cō. 8. vnū numero est: cuius est vnus motus ɔtinuus s̄m
se: modo in tali ligno est vnus motus ɔtinuus: vt p3 ad sen
sū. ḡ est eadē q̄titas mobilis: quā insequit̄ talis motus.

In ista q̄ōne perardua ita p̄cedā. p̄ adducam opiones
alioꝝ in via Cōmentatoris: postea dica3 quid
sentiam abiectis aliorum imaginationibus.

Quantum spectat ad p̄mū inuenio Trusianū pisi-
q̄ cōmentatorē in 2° techni. sup. t.c. 44.
qui in digressiōe ppria: quā facit de hac mā: tenet q̄ for^a sit
p̄ncipiū indiuiduatiōis ꝑ se: a mā aūt idiuiduū nō h3 q̄ sit
idiuiduū: nisi per accn̄s: pro quāto acq̄sitio forme fit in ea.
Motus aūt fuit nōnullis rōnib^9: quaru3 p̄ma fuit a nobis O
supius adducta: ꝛ est ista. Mā oium gn̄abiliu3 est vna cō-
munis. Nō aūt est vna cōis forma: quare op3 q̄ forma fa-
ciat q̄ hec mā sit hec mā: ꝛ nō eō. ¶ Hoc idē ɔfirmat̄: ex
snia Auic. 6. nāliūm vbi h3: q̄ mā in qua existit aīa non est
id q̄d est: nisi ex cōplone ppria: talem aūt cōplexione3 h3
a forma. Et ideo est q̄ mā nō remanet eadē nūero post aīe
separationē. ¶ Hoc idē ɔfirmat̄ ex snia Auerro. 2. de aīa.
cō. 60. vbi scribit: q̄ diuersitas formaru3 est cā diuersitatis
materierū: ꝛ nō ecōtra. ¶ Amplius. ista est snia Aristo. 2.
de aīa. t.c. 2. vbi h3: q̄ suba est vnum q̄ddā genus eoꝝ q̄
sunt: huius aūt aliud q̄dē est sicut mā s̄m quā non est h̄ ali-
q̄d: aliud aūt forma ꝛ sp̄es: s3 quā iā dicit̄ h̄ aliq̄d. ¶ Am-
plius: idiuiduū inquātū idiuiduū nō diuidit̄: s3 h̄ h3 a for^a:
non aūt a mā: s̄m enī mām indiuiduū diuidit̄: q̄a s̄m hanc
est quantū. ¶ Amplius. vna forma nūero incōicabilis est
multis materijs simul: s3 enī oēs forme singulariu3 hoium
sint vna forma s̄m rōne3 sp̄ei: nō tn̄ sunt vna forma in vna P
mā. ¶ Amplius. si res indiuiduat̄ a mā: tūc accideret indi-
uidua eiusdē sp̄ei differre solū s̄m mām: q̄re aīe oium sin-
gulariū hoium essent vna. ¶ Amplius. seq̄ret̄ q̄ eē indiui-
duū eēt magis a mā q̄3 a forma: q̄d est icōueniēs: cū forma
dicat q̄d q̄d erat eē rei. ¶ Amplius. si idiuidua eēnt a mā:
omne indiuiduū hēet mām: ɔñs est falsū: de substātijs se-
paratis: nec obstat si quis dicat q̄ mā est p̄ncipiū idiuidua-
tionis in reb^9 mālib^9: q̄a ego dicā illi q̄ ipsa non h3 h̄: ex h̄
q̄ est mā: sed ex eo q̄ non est participabilis a pluribus sil̄:
q̄d quidē h3 a forma: que facit sibi cā ppriā: sed multo ma-
gis hoc h3 forma. Nulla eni3 p̄ficit simul plures materias:
ꝛ ideo forma est p̄n^m per se indiuiduationis: ꝛ mā aūt non
est idiuiduationis: nisi s̄m accn̄s: vt sup̄ dcm̄ est. Hec ille.

Sed contra istā positionē instat̄. Trusian^9 eni3 in
hac sua opione remouere videt̄ mā3
ꝛ necessitatē eius a rebus sensibilibus: certū est enī q̄ sicut
forma est causa māe: ita mā est causa forme: ꝑ Auerroi3: p̄ Q
phy. cō. 70. ꝛ in 2° physi. t.c. 30. Cause enī sunt sibi adinuicē
cause: mā enī est causa forme s̄m q̄ forma nō pōt inueniri:
nisi per illā. Et forma est causa māe s̄m q̄ mā nō pōt esse
in actu nisi per formā. Et ideo l3 teneri possit q̄ indiuidua-
tio p̄ncipalius fiat a forma q̄3 a mā: sicut nos ifra declara-
bimus: tn̄ dicere q̄ ipsa mā ad idiuiduationē non cōcurrit:
nisi per accidēs: est dicere ipossibilia. Et rō est ista: q̄a illud
q̄d est per se ps indiuidui est per se p̄n^m idiuiduatiōis eius-
dē: sed mā ꝛ forma sunt ꝑ se ptes indiuidui. ḡ mā ꝛ for^a sūt
sunt ꝑ se p̄n^m idiuiduatiōis: nō igit̄ mā est ꝑ accn̄s p̄n^m idi-
uiduationis: sicut tu dicis. Discursus notus cū maiore: ꝛ mi-
nor est p̄hi in. 8. metaphy. te.cō. 15. Ratio pp quā ex mā ꝛ
forma aliq̄d est vnū non est: nisi q̄a illud est mā ꝛ potentia:

aliud Ho

A aliud 2o est actus & forme. ¶ Rursus cōpo^m ex mā & for/
matur dicit tertiā entitatē realr distictā a partib^s: aut nihil
aliud est q̄3 sue ptes sil sumpte. si p̄mū: certū3 est q̄ talis 3^a
entitas eēntiali depēdētia depēdet tā a mā q̄3 a for^a: qa sic
nō pōt eē sine iplicatione 3dictionis cōpo^m sine forma: ita
etiā sine 3dictiōe cōpo^m non pōt eē sine mā. g̃ tā mā q̄3 for
ma per se 3currūt ad idiuiduationē cōpositi: si 2o dicit z^m
q̄ cōpositū3 nihil aliud sit: nisi sue ptes simul sumpte: tunc
manifestū est q̄ ita p se est cā cōpositi mā in suo gñe: sicut
forma. g̃ tā mā q̄3 forma sunt cā indiuiduatiōis compositi.
¶ Forte dices: q̄ mā & for^a sūt p se cā cōpositi q̄tū ad eē:
nō aūt q̄tū ad idiuiduatū eē: s3 h̄ solū h3 a for^a. ¶ S3 3. si
mā p se 3currit ad eē cōpositi p se & 3currit eque p̄ in suo
ordine ad tale eē: sicut for^a eque p̄ in suo ordine: ēt 3currit:
vñ q̄ mā causet in gñe cāe mālis h̄ non h3 a for^a: s3 ex sua
rōne formali. g̃ sicut mā p se cōcurrit ad eē cōpositi p se: ēt
3curret ad oē3 3ditionē reptā necio in tali eē. ¶ Et confir/
B mat: qa eē cōpositi & icōicabile eē sunt idē. ¶ Cōfirmat p
Cōmētatorē in. 12. meta. cō. 11. ad finē dicentē. Illō est vnū
nūero: cui^s mā est vna nūero. Idē ifra in eodē. 12. t. cō. 27.
singulariū aliud tūa materia & species & mouēs & mea: vbi
expsse Arist. h3 3currere materiā per se ad singularitate3:
sicut & formā. Quare p3 opionē3 plurī q̄3 cōmētatoris salua
semp ei^s pace & auctē in hac mā a p̄ncipua Aristo. & Auer.
defecisse: qūo aūt rōnes eius solui habeāt ifra patebit.

Fuit alia opinio que huic opinioni ex toto videt ad/
uersa dicens: q̄ ipsa indiuiduatio fiat a ma
teria quanta: forma autē ad idiuiduationē non cōcurrit: qa
forma iquātū forma est cōicabilis & nō est hec: nisi qa reci
pit in hac mā: & isti dicūt q̄ ex quo in materia fm Auerro.
sunt ab eterno quātitates iterminate q̄ hec forma sit hec &
non illa h3 (iquiūt isti) a mā a qua indiuiduat. Rōnes aūt
qbus mouentur superius in p̄ncipio q̄onis adduximus.

C Sed ista opio non pōt stare: & videt eē: sicut opio ne/
gātiū3 cās agentes & formales & non 3cedentiū nisi materiā. Isti eni vñr tollere necessitatē for^e in effe/
ctib^s: vt arguat 3 eos argumēto q̄ 3 Trusianū argumētati
sumus. Illō eni est per se cā idiuiduatiōis qō est p se causa
entitatis idiuidualis: sed forma est h̄o. igit &c. ¶ Rursus.
Illud a quo per se sortit res vnitatē numeralem est per se
p̄n^m idiuiduationis eiusdē: sed forma est h̄o per Auer. p̄mo
de aīa. cō. 90. q̄re &c. ¶ Rursus. Illud a quo res est h̄ aliqd
est per se p̄n^m indiuiduationis eius: sed tale est forma: per
p̄h̄m & Cōmentatorē. 2. de aīa. te. cō. 2. ¶ Ad istas & 3siles
auctoritates isti rñdēt q̄ idiuiduū est hoc aliqd a forma. i.
est in actu & existit per formā: non aūt forma est per se p̄n^m
incōicabilitatis eius: s3 ista glosa non pōt stare: 3 eni vex
sit q̄ idiuiduū existit pp formam: tñ hoc non tollit qn for^a
sit per se p̄n^m indiuiduationis: imo Auer. 5. meta. com. 15. &
7. metaphy. com. 5. Expresse h3 q̄ substantia demonstrata
non est substātia & non est vna: nisi per illā. i. pp̄ter formā:
D & idē habz. 2. de aīa. com. 7. cōgregatū ex materia & for^a nō
est vnū: nisi pp̄ter vnitatē existentē in forma. ¶ Rursus.
p̄us natura idiuiduū est hoc & singulare q̄3 sit existēs: existē/
tia enī3 est posterior natura re: cui aduenit: & ideo res exis
non est in p̄dicamēto: qa est aggregatū3 per accñs vt p3. 7.
metaphy. te. cō. 53. tunc igit considero entitatē hui^s suppo/
siti in illo priori nature in quo abstrahit ab actuali existia:
& quero per qd sit hoc & singulare p̄mo: an per formam: an
per materiā: an per quātitatē: non per quātitatem: qa vt ar
gutū est supra: aut per quātitatē terminatā: aut per intermi
natā: non pōt dari z^m: qa illa est idifferēs respectu pluriū:
neq3 per termiatā: qa illa est posterior natura cōposito: sic
vlr est de quolibet accidēte terminato: vt est sñia Auerro.
p̄mo capite de suba orbis. & 2. de aīa. cō. 4. a posteriori aūs

nihil suam entitatem sortit: nec vnitatem p̄mo maxime in E
ab^{ria}. Restat igit vt tale suppositū sit hoc/vel per suā ma/
teriā/vel per suā formam/vel p vtrūq3 simul: & tunc mag
videt q̄ sit hoc a sua forma q̄3 a sua materia: tū3 qa effect^s
in actu causa d3 esse in actu: tū3 qa a forma h3 nomē & diffi
nitionē & non a mā: sicut est mens Auer. in. 8. meta. cō. 7. &
7. meta. cō. 37. ¶ Rursus. ista respōsio seipsa3 destruit: na3
si compositū a forma h3 eē existētie: igit a forma p̄ncipalr
habebit esse compositi & eē hoc. Existētia eni vel est accñs
vel habz modū accidētis: talis aūt existētia recipit in ipso
cōposito per se p̄mo: & non est in ipsis partibus: nisi p acci/
dens: illud eni qō per se existit est compositū ex materia &
forma. Materia autē & forma nō existunt: nisi ad existiam
ipsius compositi: si igit forma est p̄ncipiū per se existendi
ipsi cōposito: etiā ipsa forma erit p̄ncipiū per se essendi ipsi
cōposito in esse incōicabili & eē hoc: qō pbat: qa a quo res
h3 accidētia 3sitia entitatē icōicabilē: ab eodē h3 etia3 en/
titatē icōicabilem: sicut a quo res h3 accidētia 3sitia entita F
tem cōicabilem ab eodē h3 entitatē cōicabilē. Agens eni3
quātum dat de forma tātū dat de accidentib^s 3sitibus for
mam: mediāte tñ forma vt sentit Cōmentator in. 8. phys.
cōmē. 32. & 3. celi. com. 28. & 4. celi. cōmen. 24. p3 ista ma/
ior: qa sicut effectuum vliū cause sunt vles: ita particula/
rium cause sunt particulares. 2. physic. tex. cō. 38. & 5. meta.
tex. cō. 3. & 12. metaphysi. tex. cō. 27. Cum autē existentia &
vliter oīa accidētia terminata sint in ipso composito: & p̄n/
cipaliter sint in eo pp̄ter formam. Igit a quo compositū3
principaliter habet q̄ existat: ab eodem compositū debit
principalr q̄ sit h̄ & singulare. Minor quātū ad p̄mā ptē3
sui pbat per p̄h̄m in pr̄hemio metaphy. vbi h3 q̄ act^s & ge
nerationes sunt circa singularia. Idē p̄ de gñatione. tex. cō.
40. scda pars minoris: ēt pbat: qa l3 p̄h̄s dicat. p̄ physi. tex.
cō. 80. q̄ subiecta qdē mā cū forma causa sint oium eox q̄
fiunt: tñ nō est dubiū q̄ talia accñtia terminata principalr
sunt a forma: saltē in genere cause finalis: vt pulchre decla/ G
rauit Auerrois in p̄ capite de suba orbis. Non eni est h̄ cō
plexio: & hec compositio in hoc composito: nisi pp hāc for/
mā: forma eni limitat sibi materiā & dispōnes eius nō ma/
teria formā: sicut etiā infra ostēdemus. ¶ Confirmat hoc
per Auerroiz in p̄ de aīa. com. 90. vbi h3 q̄ res habz q̄ sit
vnū & 3tinuū a sua forma & non a materia: qō ego itelligo
p̄ncipalr vt magis ifra declabo. ¶ Rursus. actus separat et
distiguit. 7. metaph. t. cō. 49. sed idē est p̄n^m p̄mo distiguē/
di & eēndi: si igit vnū idiuiduū distiguit ab alio indiuiduo
per suā formā: ex quo forma est p̄n^m distiguēdi p̄mum non
materia: qa in fundamento nature nihil est distinctū. p̄mo
meta. t. c. 17. ¶ S3 ad h̄ qdā rñdent glossantes dcm̄ p̄h̄i
dū3 dixit: act^s separat & distinguit: verū est in distōne forma/
li & qdditatiua: nō aūt in distinctiōe numerali. ¶ Sed 3:
sicut vliū cause sunt vles: ita particulariū cause sunt pti
culares: sicut igit spēs rerū gñabiliū p̄mo distinguuntur
per suas formas cōes: ita indiuidua sub illis 3stituta p̄mo H
per suas formas particulares: quare relinquitur ista3 opi/
nionem esse erroneam: que ponit solūmodo materiā quā/
tam esse indiuiduationis principium: quomodo autē mo/
tiua istius opinionis solui habeant infra patebit.

Tertia opinio ponit q̄ vnūquodq3 indiuiduum
formalr sit hoc seipso & non alio:
qz per p̄h̄m in. 8. metaphysi. tex. cō. vltimi. vnūquodq3 est
ens & vnum seipso. ¶ Confirmatur. 7. metaphysice. te. cō.
45. Natura vniuscuiusq3 propria sibi: nō igitur est querē/
dum aliud principium indiuiduationis a seipso.

Sed contra istā opionē arguit. Na3 certū est q̄
secus est in simplicibus: & secus est in
compositis: sicut est sñia p̄h̄i in. 7. metaphysi. tex. cō. vlti. q̄

I in simplicib⁹ nõn cõpositis non q̄rit̃:neq3 per q̄d:neq3 per
q̄le:sed est alter modus q̄onis:r scias q̄ vl'ter verũ est:q̄
secus est in ipsis p̄ncipijs:r secus est in ipsis p̄ncipiatis:p̄n-
cipiata eni differũt per sua p̄n⁹:sed p̄n⁹ vel non dĩnt:vel si
differũt seipsis differũt:r sunt potius p̄mo diuersa q̄3 dĩas
sicut dicit in sili Auicẽ.in.5.sue metaphy. Et rel'o nõ refer-
tur:sed est rõ referẽdi:vel si refert̃ seipsa refert̃:ita in p̄po-
sito:l3 de forma que est ps compositi posset dici:q̄ hec for-
ma simplex formalr r itrinsece est hec seipsa:r forte etiã
h̄ de mã dici põt:l3 eni3 Auer.12.metaphy.com.14. dicat
q̄ mã non h3 vnitatẽ:nisi a forma. Hoc itelligo q̄ãtu3 ad
vnitatẽ extrinsecã r p̄ñtem ipsa3 formã in materia:l3 q̄ñtũ
ad vnitatẽ intrinsecã r p̄priam sibi. Dico q̄ materia seipsa
est ens:r seipsa est vna:aliter eni si oẽm entitatẽ r vnitate3
materia hr̃et a forma:tũc essentia materie nõ esset realr di-
stincta ab essentia forme. ¶ Cui⁹ oppo^m h3 Auer.expsse in
8.metaphy.com.8.r p̄mo celi.com.92.tunc etia3 nõ essent
K. tria p̄ncipia rerũ naturaliũ. ¶ Cuius oppositũ demõstra-
tum est p̄mo physico.per longũ p̄cessum. ¶ Ad p̄positũ:
l3 de partibus eẽntialib⁹ compositi dicamus q̄ tales sunt
hec formalr seipsis:tñ de ipso composito hoc non põt di-
ci:q̄a de ipso reddi põt ratio per suas causas intrinsecas:q̄a
cõpositum est h̄ per hanc materiã r per hanc formã:sicut
multotiens h̄ asseruit Auerrois.vt supra declaratu3 est p̄
plures auctoritates eius. Motiua autẽ istius opinionis fa-
cile est soluere:nam p̄hs in.8.metaphy.tex.cõ.vltimi.loq̄-
batur de rebus abstractis a materia in q̄bus idẽ est q̄ddi-
tas r idiuiduum:vt apparet etiã in.3.de aia.tex.com.9.vbi
dĩ q̄ in q̄busdam idẽ est caro r carnis esse:in talib⁹ eni non
op3 querere f̄m p̄hos:r maxime f̄m Auerroim per q̄d ta-
lia sint hec:seipsis eni sunt statim id qõ sunt:nõ eni3 ibi dĩt
posse ab esse:vt dĩ.3.physi.p̄pter nõ esse in eis aliquod p̄n-
cipium potẽtiale:sicut est materia in istis generabilibus r
corruptibilibus:r hoc sensit Auerrois in loco p̄allega.vbi
L dicit:q̄ in his que non hñt materia3 talia non hñt causam
aliã a se in hoc q̄ sunt vnũ. Econtrario eis que sunt in ma-
teria:p̄ formas eni fiunt composita ex materia r for^a vnũ
r aliquid ens. ¶ Ad aliud.septimi metaphysice dicitur:q̄
p̄hs dixit illud cõtra Platonẽ qui opinabat̃ q̄ idea homi-
nis esset q̄da3 sub̃a separata a particularibus hoibus cõis
oĩbus. Aristoteles autem arguit cõtra ipsum:q̄ hoc sit im
possibile:vnaqueq3 enim sub̃a per se existẽs est sibi p̄pria
r non cõmunis:est aũt sibi p̄pria vel seipsa:sicut est in ab-
stractis a materia:vel saltem per sua p̄ncipia constitutiua:
sicut est in cõpositis ex mã r for^a:sicut supra dictum est.

Uisis r iprobatis aliox opinionibus ponam modo opinionẽ quã credo
esse de mente Auerrois.p̄mo igitur ponemus aliquas sup
positiones r distinctiones:postea subnectemus p̄clusiones
responsiuas ad questione3:ex q̄bus facile patebit veritas q̄sitĩ:
in primis igit̃ tu debes scire:q̄ ista questio est mota de in-
M tẽtione Auerrois:nullus enim modernox:nec antiquorum
auerroistarũ determinauit hanc q̄ones. Joãnes eni de Jã-
duno in 7° sue metaphysice:mouet hanc q̄onem:tamẽ vi-
detur esse dubius r p̄blematice procedere:sicut videre po
tes:alij autẽ moderni diuersas imaginatões hñt. ¶ Scias
igit̃ q̄ q̄stio de p̄n⁹ idiuiduationis in via Auerrois r Arist.
non h3 locũ in substãtijs imaterialibus:sicut ẽt superi⁹ no-
taui tibi:q̄a in abstractis a materia idem est q̄dditas r idi-
uiduum oĩb⁹ modis:neq3 ibi aliqua distinctio cadit:nisi for
te f̄m modũ intelligendi nostru3:hoc autẽ expsse patet de
intentione eius.8.metaphy.com.vltimo.r.3.de anima.cõ.
9.r alibi frequenter. Questio igit̃ ista querit de substantijs
materialibus generabilibus r corruptibilib⁹. ¶ Scdo.tu
debes scire q̄ quando querimus quid est p̄ncipium indi-
uiduationis in istis generabilibus non querimus quo for- N
maliter indiuiduu3 est indiuiduu3:q̄a sic facile esset solue-
re questione3:indiuiduũ eni formaliter est indiuiduum itẽ-
tione secũda:iste eni sunt de numero secundarum itentio-
nu3:quas secũdo intellecta appellat Auerrois.4.metaph.
cõmẽ.2. Indiuiduum eni vniuersale r particulare sunt in-
tentiones secũde:non querit igit̃ questio quo formalr sor-
tes est indiuiduum:q̄a intentione secũda formalr r effecti-
ue ab itellectu sic denoiatur. Nec quero quo sortes forma-
liter est vnus numero:q̄a vnitate numerali est vnus nume
ro:siue illa sit de genere quantitatis:siue non:nec quero de
vnitate numerali vaga:sed quero quo tãq3 principio p̄ri-
mo r causa proxima vnitatis numeralis signate sortes est
vnus numero r hic. ¶ Tertio.tu debes scire q̄ aliud est lo-
qui de principio idiuiduationis quãtum ad esse physicum
qõ fit in effectu:cum trãsmutatione:aliud est loqui de tali
principio f̄m esse metaphysicũ f̄m qõ esse p̄siderat̃ vt ab-
strahit a trãsmutatiõe r ab actuali existentia:r h3 solũ eẽ p̄di- O
camẽtale. Ratio est:q̄a singulare vt hab3 esse in effectu est
qõdam aggregatũ per accñs non hñs p̄ceptũ per se vnu3:
nec vt sic est reponibile in p̄dicamẽto:ignorãtia aũt istius di-
stinctionis multos deduxit ad baratrũ ignorãtie in via Cõ
mẽtatoris r Arist.vt infra patebit. Questio aũt ista vtroq3
mõ terminabit̃ in via eius. ¶ Rursus:debes scire q̄ vnũ
indiuiduũ vel suppo^m f̄m alios distingui ab alio in p̄dica-
mento sub̃e p̄tingit dupl'r:vel per intrinseca vel per extrin-
seca:itrinseca autẽ idiuiduo sub̃e sunt hec materia r hec for-
ma. Extrinseca autẽ sunt:sicut est ipsum agens r vl'ter oĩa
accidẽtia:sicut est quãtitas/tẽpus/r locus/que cõpetunt si-
bi vt h3 eẽ in effectu. ¶ Rursus.tu debes scire q̄ sicut ef-
fectuũ vl'ium cause sunt vl'es:ita p̄ticulariũ cause sunt par-
ticulares:sicut p3.2.physi.te.cõ.38.r.5.metaph.t.cõ.3.r.7.
metaphy.t.c.37.vbi habet̃ q̄ hõ in cõi componit̃ ex car-
nibus r ossibus in cõi:hõ xo particularis ex his carnib⁹ et
ex his ossibus. Idẽ sentit p̄hs.12.metaphy.t.c.27. ¶ Rur P
sus.tu scis in via eius q̄ for^a est nobilius ens mã r cõposi-
to.7.meta.com.7.r.2.phy.com.4. Idẽ.5.metaphy.cõ.5.r
p̄mo celi.cõ.5.vbi h3 q̄ mã non est ens:nec nã:nisi p̄ quã-
to recipit formã. ¶ Ulterius.tu debes scire:q̄ l3 mã p̄ma
dicatur esse vna numero p̄uatiue respectu oium gñabiliu3
r corruptibiliũ:vt est snia p̄hi.8.meta.tex.c.11.r Auer.12.
metaph.com.14.tñ efficit̃ plures f̄m plures habilitates.
Ad recipiendũ formas p̄trarias:sicut scribit p̄hs.p° de gña.te.
cõ.29.r Cõmẽtator ibidẽ.cõmẽ.22.r.12.meta.cõmẽ.11.r
p̄mo celi.com.120.r.4.physic.cõ.120. ¶ Pro quo tu de-
bes scire:q̄ sicut scribit p̄hs in.2.de aia.t.cõ.24.r.26.Act⁹
actiuox fiũt in passo disposito:ideo si mã dicit̃ recipe hãc
formã:op3 ipsam disponi r q̄litatiue r quãtitatiue:quibus
dispõnibus iductis ab agente necessario isurgit de nouo q̄-
dam habilitas in mã ita iclinans mãm ad hanc formã q̄
nõ ad aliã:tales autez habilitates siue positione respectiue
numerant̃ ad numeratione formax:r sunt gñabiles r cor- Q
ruptibiles q̄ñcũq3 po^a remota materie per quã mã respi-
cit formã in cõi sit eterna:sicut est snia Auerrois in cõmen-
tis allegatis:q̄cq̄d dicat Joãnes de Jãduno in hoc:p̄ ques
credo me demõstrasse in q̄one mea quã feci de po^a mate-
rie. ¶ Rursus.tu debes scire q̄ refert dicere aliq̄d neces-
sario p̄currere ad esse alicuius:r illud esse de rõne itrinseca
illius:sicut p3 de p̄uatione que necio p̄currit ad gñatione3
rei gñate:non tñ est de rõne rei gñate:vt dicit Auer.p̄ phy.
cõmen.64. ¶ Rursus.debes diligenter aiaduertere f̄m
Auerroi3:q̄ vnũ qõ est synonymũ enti est idẽ cũ ente r nõ
differũt:nisi ratione.4.metaphy.cõ.3.r.8.metaphy.cõmẽ.
8.r tale vnũ qõ est synonymũ enti est aliud f̄m ipsum cõ-
tra Auicẽnã ab vno qõ est principiũ numeri:ex quo sequit̃

A ꝙ cū ens ⁊ vnum sint idē ſm Ariſto. ⁊ Cōmentatorē: quot
modis igiť diceť ens tot modis diceť vnū: ꝗ multiplicato
ſubīo multiplicať paſſio: ex quo ſequiť ēt ꝙ quicquid eſt cā en
titatis eſt etiā causa vnitatis ꝯtrīs talē entitatē: cū igiť ens
aliud generice: aliud ſpecifice: aliud nūeralr dicať: ita vni
tas alia generica: alia ſpecifica: alia numeralis erit.

Istis premissis ponitur ꝯneo. ꝙ̄ ꝓ eſt gñabiliū
⁊ corruptibiliū pn̄ᵃ intrinſeca ꝑ
ſe idiuiduationis eī⁹ vt idiuiduū hꝫ eē ꝑdicamētale: ⁊ me
taphyſice loquēdo: ſunt mā ⁊ forᵃ ſua. Iſta ꝯ ꝓbať. Illa ſūt
pnᵃ per ſe vnitatis numeralis idiuidui: que ſunt per ſe pn
cipia entitatis eius: pꝫ per vltimū ſuppoſitū: nō eni eſt ima
ginabile ꝙ ab aliquo res recipiat entitatem ⁊ quo non reci
piat aliquam vnitatē: cū ens ⁊ vnū ſint idem: ſed mā ⁊ for
ma ſunt per ſe pncipia intrinſeca entitatis compoſiti: vt pꝫ
2. de aīa. tex. cō. 2. igiť ⁊c. ℭ Confirmať ⁊ fere redit in idē:
ꝗ illa ſunt pncipia vnitatis numeralis indiuidui: a quib⁹ ta
B lis vnitas eēntialr depēdet: ſed vnitas numeralis cōpoſiti
dependet eſſentialr a ſuis partib⁹: vt pꝫ. 7. meta. te. cō. vlti.
quare ⁊c. ℭ Rurſus, illa ſunt pncipia per ſe indiuiduatio
nis: per que vnū indiuiduū a priori diſtinguiť ab alio: pꝫ. ꝗ
eadeꝫ ſunt principia diſtinctiua a priori ⁊ eſſendi: ſꝫ ꝑ māꝫ
⁊ formā vnuꝫ idiuiduū a priori diſtinguiť ab alio: ꝗ per
illa diſtinguiť vnūqdꝗ a priori ab alio qđ nō eſt ipm: per
que pmo hꝫ eſſe: ſed vīr omne cōpoᵐ eſt per ſuā mām ⁊ ꝑ
ſuam formā: vt hꝫ Cōmentator. 5. metaphy. cō. 23 ꝗ ꝑ ma
teriā ⁊ formā ſuā diſtinguiť ab alio qđ nō eſt ipm. igiť mā
⁊ forma ſunt per ſe pncipia indiuiduādi. Sꝫ ꝯ hanc ꝯnem
inſtať: nō eni videť ꝙ mā ſit pnᵐ diſtinguendi a priori: quia
actus eſt diſtinguere ⁊ ſeparare. 7. meta. tex. cō. 49. ℭ R.
Sicut eſt de mā in cōi ⁊ in ſpe cōſiderata: ita eſt de mā idi
uiduali: ſed vna ſpēs nō diſtinguiť ab alia per mām in cōi:
ſed per formā in cōi: ꝗ ſm Auer. forma eſt tota qdditas:
igiť a pari eſt de mā indiuiduali. ℭ Cōfirmať aſſumptū:
C ꝗ ſicut eſt in formis accñtalibus ⁊ artificialibus: ita eſt in
nālibus: ſed forme accñtales nō diſtinguunť ꝑ mām: alio
quin albedo in hoīe ſpe diſtingueret ab albedine in cigno:
qđ eſt falſum: forma etiā ſtatue in cera ſpe diſtingueretur a
forma ſtatue facta in ligno: qđ eſt falſum. ꝗ a pari di etiam
in ſubſtātijs nālibus: ꝙ ſue forme ſpecifice non diſtinguunť
per ſuas mās. ergo a pari erit dōm de indiuiduis ipſarum:
cuius oppoſitum tu dicis. ℭ Forte ꝓpter argumenta ali
qui fuerunt moti ad dicendū ꝙ materia non eſt pncipium ꝑ
ſe indiuiduationis: ſed eſt cōditio neceſſario requiſita: ⁊ ꝓ
tenent de mente Auerrois ⁊ Ariſtotelis: ſed iſta poſitio nō
eſt Auerrois: ꝗ ſi materia per ſe cōcurrit ad eſſe idiuidui
per ſe concurrit ad vnitatem eius: non igitur tāꝗ conditio
neceſſario requiſita tm̄: imo tāꝗ per ſe principium.

Ad argumenta aūt rndeť. ℭ Ad pmū rndeť:
ꝙ ſi volumus ſaluare Ariſto. a
ꝯdictione: opꝫ gloſſare illā ꝓpōnē eī⁹: actus ſeparat ⁊ diſti
D guit: verū eſt: tāꝗ pnᵐ pncipale ⁊ nobilius: nō tm̄ hoc intelli
gi dꝫ cū preciſione: ita ꝙ ſolus actus diſtinguat: imo etiam
mā diſtinguit: ſꝫ non eque pncipalr: ſicut forma: cū forma
nobilior ſit mā. Alioquin Ariſt. ſibi ꝯdiceret in. 8. meta. tex.
cō. 11. vbi expreſſe ponit materiā eſſe pncipiū per ſe diſtin
guēdi: ingt eni ibi ꝙ quorum materie ⁊ forme ſunt diuerſe: il
la ſunt diuerſa: ſimilr. 7. metaphy. ſortes differt a callia ꝓꝑ
materiā: nec valet gloſſa ſcotiſtarum ꝙ ibi ſumať mā ꝓ diā:
indiuiduali: quā ipſi hecceitatem appellāt: quia ſic nullibi
Ariſto. ſumpſit materiā: qđ etiā apparet ex dictis eius ibi
dem: vbi hꝫ ꝙ generans gñat aliđ ꝓpter materiā: ⁊ eſt tex.
cō. 28. loquiť igitur pħs ibi de materia que eſt ſubiectū ge
nerationis. ℭ Et hoc cōfirmať ex ſnīa Auerro. ibidem. cō.
28. vbi exponens mentem pħi dixit ꝙ multitudo generabi
lium ab vno gñante puenit ꝓꝑ multitudinē materierum in q̄s E
agit. ℭ Sꝫ tu dices ꝓ ⁊ bn̄: ꝙ mā nullo pacto eſt pnᵐ diſti
guēdi: ꝗ qđ de ſe eſt idiſtictū nulli⁹ diſtōnis dī eē pnᵐ: ſed
mā de ſe eſt idiſticta. ꝓ meta. te. cō. 17. ⁊ 7. meta. t. cō. 8. vbi
dī ꝙ mā nō eſt qñtum: nec q̄le: nec aliqđ alioꝝ pđicoꝝ. qua
re ⁊c. ℭ Ad ꝓ ego rndeo ꝙ mā pōt 2ʳ ꝯſiderari. Uno mō
vt eſt illimitata ⁊ puata oī forᵃ: ⁊ vt ſic mā nō hꝫ eē: niſi in
intellu: vt ingt Auer. 12. meta. cō. 14. Et ſic mā pᵃ eſt idiſti
cta ⁊ vna ꝑ idītiam ⁊ puationē oīum formarum: nec vt ſic eſt pn
cipiū aliq̄ pacto alicui⁹ diſtōnis: ⁊ ſic intelligiť mens Ar. in
locis adductis. Alio mō ꝯſideratur mā vt ſtat ſub forᵃ: ⁊ vt
eſt pnᵐ eſſentiale alicui⁹ effect⁹: ⁊ ſic mā hꝫ eē ex aīaꝫ: ⁊ ſic
danť māe ꝓpe: ſicut danť forme ꝓpe: alioqn qđlibꝫ poſſet
fieri ex q̄lꝫ: mā aūt talr ꝯſiderata bn̄ eſt pnᵐ diſtīguēdi. Rō
aūt faciens opinari mām nullo pacto eſſe pnᵐ diſtōnis eſt:
ꝗ forᵃ cū ſit ꝑfectior mā: ⁊ cū iperfectiora vīr ſint ꝓꝑ ꝑfe
ctiora: dicimus nō iō hāc eē formā: quia eſt in hac mā: imo
potꝰ hec mā eſt hec mā: ꝗ eſt ſub hac forᵃ: forᵃ eni cū ſit F
actus limitat ſibi mām: q̄ eſt poᵃ ꝓꝑ ipſam ſortitā fuiſſe no
biliorem entitatē q̄ ſit entitas māe. ℭ Et ad ꝓ reſpiciens
pħs dixit. 7. meta. actū ſepare ⁊ diſtīguere tāꝗ pncipalem ⁊
originalē cām diſtōnis: ꝓꝑ ꝓ tm̄ nō negauit mām ēt aliquo
pacto diſtōnis eſſe pnᵐ reſpectu cōpoſiti: cuius eſt pnᵐ: pn
cipiatū eni diſtinguiť ꝑ ſua pnᵃ: eo mō aūt aliqđ diſtinguit
quo ipm eſt ens: ⁊ ꝗ mā eſt ens in poᵃ: ideo diſtīguit vt po
tētia: ⁊ ꝗ forᵃ eſt actꝰ: forᵃ diſtīguit vt actꝰ: cōparādo autē
actū ad poᵐ actꝰ eſt nobilior poᵃ: ⁊ nobiliori mō diſtīguit.
Et ne videať tibi nouū ꝓ: manuducā intellectū tuū ꝑ qđdā
ſīle. Certū eſt ꝙ pħs. 9. meta. tex. cō. 20. habꝫ ꝙ actꝰ eſt ra
tio cognoſcendi: ⁊ tamen ad cognitionem rerum nālium: opꝫ
cognoſcere omnes ſuas cās: ꝗ oīa hn̄tia pnᵃ cās ⁊ eīnta nō
cognoſcunť: niſi ex cognitiōe pncipiorum cāꝝ ⁊ eīntorum: vt
demrat pħs in pnᵒ phyſice auſcultationis: opꝫ igiť cogſce
re mām rerum nāliū. ꝗ mā aliquo mō eſt pnᵐ cognitionis:
mā aūtē nō eſt actus: nec actū hn̄s. Et tūc eſt ꝯſimile argu G
mentū de mā: quo mā cū ſm ſe ſit ignota. 7. meta. tex. cō.
35. pōt eſſe pncipiū cognoſcendi: ſicut ſingius argūmᵗ: quo
mā cū ſm ſe ſit indiſtincta poterit eſſe aliquo mō pncipium
diſtinguendi. Sīle argᵐ: ſīlis quoqꝫ ſolutio. ℭ Ad aliđ rn
deť: ꝙ lꝫ forma ſit tota qdditas: ꝓꝑ ꝓ tm̄ non ſequiť ꝙ mā
ſpecifica nō ſit pnᵐ diſtinguendi ipſi⁹ ſpeciei: lꝫ forᵃ ſpecifi
ca ſit pncipalius diſtinctiuum. Et rō eſt: ꝗ forma ipa nō eſt
ipſa ſpēs cōpoſita ex mā ⁊ forᵃ oīb⁹ modis: ſicut dīc Auer.
7. metaphy. cō. 21. qdditas hoīs eſt hō vno mō: ⁊ qdditas
hoīs nō eſt hō alio mō: ⁊ eſt ꝯgregatū ex mā ⁊ forᵃ: qꝛ igiť
mā hoīs eſt deferēs formā hoīs q̄ eſt qdditas ei⁹: ⁊ ꝗ alia
⁊ alia forᵃ in ſpe hꝫ aliā ⁊ aliā māꝫ ſpe: ſicut eſt ſnīa pħi 8ᵒ.
meta. tex. cō. 11. ⁊ Cōmentatoris ibidē. ⁊ 8. phy. cō. 46. ⁊ 9.
metaph. cō. 12. Propter ꝓ etiā mā ipſa ſpecifica eſt pnᵐ di
ſtinguendi ipſam ſpēm: ⁊ hoc appet ꝑ pħm. 8. meta. t. cō. 11.
vbi ꝯcludit diſtōnē ſpērū ex diſtōne māerū ⁊ formarū: ⁊
vnitatē ſpecificā ex vnitate earūdē. ℭ Uel aliter. eſto grā H
diſputatiōis ꝙ mā in ſpe ꝯſiderata nō ſit pnᵐ diſtinguēdi:
tūc negať ſīlitudo: ꝗ ſecus eſt in qdditatib⁹: ⁊ ſecus in ſup
poſitis qdditatū: ꝗ mā in qdditatib⁹ eſt ex̄ qdditatē: ideo
nō eſt pnᵐ diſtīguēdi: ſꝫ mā in ſuppoſitis q̄ nō ſunt qddita
tes nō eſt ex̄ eēntiā ſuppoſiti: imo eſt ps eēntialis ei⁹: iō eſt
pnᵐ diſtīguēdi indiuiᵐ: nō tm̄ ſpēꝫ. Et cū tu dicis ꝙ ſīc vliū
cauſe ſūt vles ⁊c. ℭ Rndeť ꝙ verum eſt qñtū ad aliq̄: nō tm̄
qñtū ad oīa. alr ibi nō eſſet ſīlitudo: ſꝫ idētitas. pᵒ tm̄ ſolo
melior eſt: lꝫ eni mā ſit ex̄ qdditatē ſpēi: ꝗ. vꝫ. nō eſt qd
ditas: nec ps qdditatis eius: nō tm̄ eſt ex̄ eſſentiam ſpēi: imo
eſt pars eſſentialis ei⁹: ⁊ iſta dīnt in via Auerro. ſicut ſcien
ſiam eſt ps eſſentie: ita eſt pnᵐ diſtōnis eius. ℭ Ad aliđ rn
deť: ꝙ nō eſt ſimile de formis accñtalib⁹ ⁊ de formis ſub

I stantialibus:qa forme accñtales non hñt mãm ex q̄:sed in
qua.8.meta.tex.cõ.12. Ita etiã rñdet̃ de formis artificiali-
bus:qa vt inqt Auer.8.meta.cõ.11. In artificialib⁹ solũ cõ-
tingit q̄ stãte diuersitate materie:p in specie põt pduci idẽ
effect⁹ in spē:t vt mihi vĩ:rõ est:qa for̃ artificiales nõ sunt
in po⁹ mãe:sicut for̃ mãles:sʒ sunt ab extrĩseco motore:vt
est snĩa Cõmen.3.de aĩa.cõ.18.t.7.meta.cõ.28. Mã enim
nõ hʒ nãlẽ iclinationẽ ad illas. Et sic pʒ solo rc. ¶ 2⁹ ꝯ pn-
cipalis est ista:sʒ ita sit:vt dic̃ p⁹ ꝯ:q̄ tñ mã q̄ for⁹ sunt p se
pn⁹ idiuiduatiõis:cõparãdo tñ mãʒ ad formã p prius for⁹
est pn^m idiuiduatiõis q̄ mã in ordie ad ipm idiuiduũ. Ista
ꝯ pbat̃ sic. illõ p pus t imediatius est pn^m idiuiduationis a
quo res pus hʒ esse h̃ t vnũ esse:sʒ idiuiduũ p pus habʒ eẽ
vnũ t h̃ esse a for⁹ q̄ a mã. g̃ pus t pncipalius for⁹ erit pn^m
indiuiduatiõis q̄ mã. Discursus nor⁹ cũ maiori:qa indiui
duũ dicit h̃ esse t vnũ esse. i. icõicabile esse. Minor aũt p-
babit̃ p q̄plures auctes Auerro. adductas in pn⁹ qõnis.q̄
K rũ tres solũ hic volo repetere. Cõmentator in 2⁹ de aĩa.cõ.
7. Cõgregatũ ex mã t for⁹ nõ est vnũ:nisi p vnitatẽ existẽ
in ipsa for⁹. Idẽ.3.phy.cõ.68.oĩs res est vna p formã suaʒ.
Idẽʒ ꝑ de aĩa.oẽ qõ est vnũ est p suã formã:t etiã ꝯtinuũ:
nõ per suã mãm. supple in ꝑ t principalr. ¶ Rursus. sicut
se hʒ mã t for⁹ in cõi respectu cõpositi in cõi:ita mã t for⁹
in pticulari ad cõpo^m in pticulari:sed p formã in cõi p pus
distinguit̃:t est vnũ cõpo^m in cõi q̄ per mãʒ in cõi. g̃ a pa-
ri idiuiduũ pticulare per pus distinguit̃:t est vnũ p suã for-
mam q̄ p suã mãm. Cõ aũt cõpositũ in cõi p prius distin-
guat̃ p formã q̄ per mãm:pʒ per multas auctes Cõmen-
tatoris supra in pn⁹ qõnis. quare forma pticularis erit pn^m
intimius indiuiduatiõis q̄ mã particularis. ¶ Sʒ ad illas
auctes Cõmentatoris qdam rñdent dicentes q̄ dicñ Cõ-
mentatoris.2.de aĩa.cõ.7.hʒ veritatẽ de for⁹ specifica:non
aũt de forma idiuidnali:ꝯgregatũ eni ex mã t for⁹ reponit̃
t ꝯstituit̃ in esse specifico p formã:t non per materiã:pser-
L tim sm Auer. tenenteʒ q̄ mã non sit ps qdditatis. ¶ Ali-
ꝗ̃ aliter glossant istas auctoritates dicẽtes:q̄ idiuiduũ est
hoc t vnum per formã. i. indiuiduũ est in actu pp formaʒ:
tñ forma nõ est pn^m idiuiduatiõis. Sʒ ꝑma rñsio non põt
stare:nã sicut vliũʒ cause sunt vlĩa:ita pticulariũ cause sũt
pticulares:sʒ g̃ for⁹ sub esse specifico sit pn^m vnitatis speci-
fice:tñ hec forma idiuidualis erit pn^m vnitatis numeralis.
¶ Cõfirmat̃. qa aut Cõmẽtator ibi loquit̃ de ꝯgregato in
cõi:aut de h̃ ꝯgregato pticulari:nõ põt dici p^m:vt pʒ īspici
enti cõmentũ:imo Cõmentator.2.de aĩa.cõ.2.dixit:q̄ for⁹
est per quã indiuiduũ fit hoc:sʒ igit̃ loquit̃ de ꝯgregato ex
hac mã t ex hac forma:pʒ q̄ hec for⁹ nõ ꝯstituit sortẽ ꝑ in
esse specifico t cõicabili:sed poti⁹ in esse hoc t incõicabili.
¶ Et ꝯfirmat̃:qa quot modis dĩ ens:tot modis dĩ vnum:
cũ ens t vnum sint vna nã:per phm.4.meta.te.cõ.3. Sed
M ens dĩ vel trãscendenter vel generice vel specifice vel nu-
meraliter. g̃ a pari etiã vnitas:t p ꝯñs alia est vnitas singu
laris a sua forma singulari:t alia erit vnitas specifica a sua
forma specifica. ¶ Et confirmat̃:qa nihil põt cõstituere ꝑ
aliqd in aliquo esse:qõ repugnat rõni formali ei⁹:sicut rõ-
nale non põt ꝯstituere hoiem in esse irrõnabilitatis:sed sic
est q̄ for⁹ singularis est de se h̃ t de se vna:vt ifra patebit.
ergo nõ põt ꝑ ꝯstituere indiuiduũ in aliquo esse vel in aliq̄
vnitate cõicabili:t h̃ ꝑmo t p se:qa tũc effectus trãscende
ret suã cãm. ¶ Cõfirmat̃ per Auer.5.meta.cõ.15.t.7.me-
taph.cõ.5.vbi habet q̄ suba demonstrata p formã sit suba
t vnũ t aliqd ens:idẽʒ.8.meta.cõ.vlti.ex quo pʒ sm Auer.
q̄ p formã idiuidualeʒ ꝑmo t p se fit h̃ aliqd t ꝯstituit̃ in
esse incõicabili. Alia aũt rñsio alioꝝ de actu exñie satis a
nobis supra ipugnata fuit. ¶ Sʒ tũc est loc⁹ dubõnis:naʒ
per te idiuiduũ dĩ ꝯstitui in eẽ idiuiduali t in vnitate nũe-
rali p mãm t formã:pncipali⁹ tñ p formã. ¶ Sʒ ꝯ. certuʒ N
est q̄ idiuiduũ dicit duo. i. eẽ idiuisum in se t diuisum a q̄-
cũq̧ alio:idiuisio aũt est passio q̄titatis:sic t diuisio. g̃ ad
esse idiuidui pñtale nõ sufficit mã t forma:imo ẽt cõcurrit
qñtitas. ¶ Propter istud argu^m dixit Ioã. de Iãduno in
qõne ꝑpa de hac mã:q̄ idiuiduũ q̄tũ ad nãm subẽ idiui-
sioni est in pdi⁹ subẽ:sʒ q̄tũ ad esse idiuisuʒ est in pdi⁹ q̄-
titatis:sicut passio ꝑpa ei⁹. Sʒ ista opio non põt stare:quia
tũc idiuiduũ sube esset aggregatũ p accñs:qa iportaret res
diuersoꝝ pñtoꝝ:imo sequeret̃ q̄ tale idiuiduũ sube poti⁹
t p pus locaret̃ in pñto q̄titatis q̄ in pñto sube:qa ꝯcretũ
aliqõ ex accñte t suba p pus iportat accñs q̄ subam:sic al-
bũ:vt hʒ Cõmentator ꝯ Auic.5.meta.cõ.14. Maxie in re-
bus nãlibus. ¶ Pꝫ. Ista rñsio est ꝯ Cõmenta.7.meta.cõ.2.
vbi hʒ:q̄ idiuidua sube pcedũt idiuidua alioꝝ accñtiũ. g̃
seclusa re cuiusl3 pñti:adhuc est repire idiuidua ꝑpa sube.
¶ Propter h̃ igit̃ dicam⁹ q̄ verꝝ est q̄ idiuiduũ dicit idi-
uisionẽ:tñ istã idiuisionẽ pn⁹ hʒ a forma. Et cuʒ tu dicis q̄ O
indiuisio est passio q̄titatis:dico q̄ tu equiuocas de idiui-
sione:qa alia est idiuisio entitatiua:t alia est idiuisio q̄tita-
tiua seu extẽsiua:sicut alia est vnitas q̄ est synonyma enti:t
alia est vnitas q̄ est pn^m numeri. ¶ Et vt tu possis h̃ meli⁹
intelligere:dubitat̃. tu dixisti q̄ idiuiduũ est vnũ p suã for-
mam pncipalr. ¶ Sed ꝯ. nõ vĩ q̄ forma sit pn^m t cã pri-
ma vnitatis nũeralis:qa a pari est qõ de ipsa for⁹ p qd sit
vna nũero maxie cũ itell̃s for⁹ sit itell̃s rei cõicabil̃. ¶ Ad
hoc rñdet̃ sm pn⁹ Auerrois. dico q̄ ipsa for⁹ singularis est
vna seipsa t nõ p aliud:neq̧ p mãm ptis:neq̧ p mãʒ totĩ⁹
vt aliꝗ̃ voluerũt:qa vnitas ista singularis ꝯña ipsaʒ formaʒ
singularẽ est eadẽ cũ ea:t non dĩt nisi rõne:sic eni sup̃ dixi
mus:ens t vnũ ꝯuertunt̃:t sũt idẽ t non dĩũt nisi rõne:t q̄t
modis dĩ ens tot modis dĩ vnum:t qa ens aliud specifice:
t aliõ numeralr:ita vnitas alia specifica t alia numeralis:
sic igit̃ vnitas singularis ꝯña ipsaʒ entitatẽ for⁹ singularis
talẽ vnitatẽ ipsa for⁹ hʒ a seipsa t non merito q̄titatis:nisi P
tu ponas q̄ vnũ qõ est synonymũ enti sit idẽ qõ vnum qõ
est pn^m numeri. Cũ aũt vnũ sm Cõmen.4.meta.cõ.3. non
dicat aliquã dispõneʒ positiuam additã enti:sed solũ dicat
indiuisibilitateʒ in se aliter vt ipse dicit nihil eẽt vnum per
suam substantiam:sed esset processus in infinitum:si vnuʒ
diceret aliquod esse positiuuʒ:t ideo vnũquodq̧ esse vni⁹
rei est per suam substantiam. Ecce igit̃ q̄ alia est indiuisio
importata per vnuʒ qõ est synonymuʒ enti:t alia est idiui-
sio importata per vnũ qõ est pncipiuʒ numeroꝝ:qõ aũteʒ
forma seipsa sit vna:pʒ per Auerroiʒ.3.physico.cõ.68. vbi
hʒ:q̄ oĩs res est vna p suã formã. Forma aũt est idiuisibi-
lis p se:hoc est seipsa est vna tãq̄ ꝑximũ pn^m vnitatis:que
vnitas nihil dicit formalr sm ipm:nisi idiuisibilitatem. Et
cũ dicebat̃ q̄ forma est cõicabilis:t itell̃s for⁹ est itell̃s rei
cõicabilis:rñdet̃ q̄ loquẽdo de cõicabilitate in plura sup- Q
posita eiusdẽ rõnis:talis itell̃s solũ cõpetit for⁹ cõi:for⁹ aũt
singularis est icõicabilis:t hec seipsa tali incõicabilitate:sʒ
loquendo de cõicabilitate q̄ for⁹ iformat mãʒ:for⁹ singula-
ris vt sic dicat̃ esse cõicabil̃:nec de ista loqmur ad pñs:vñ
vlr sec⁹ est in pncipiꝭ:t sec⁹ est in pncipiatis:vñ bñ de cõ-
posito ex mã t for⁹ põt q̄ri p qd sit h̃:qa p hãc mãʒ:t per
hãc formã:sʒ de ipsa mã t ei⁹ forma nõ opʒ q̄rere:qa talia
sũt simplicia:t seipsis sũt hec t vna formalr. ¶ Sʒ tu. d. t
bñ:saltẽʒ q̄ro a te de ipsa for⁹ cõi q̄ sm Cõmẽta. est subtuʒ
vltimis:p qd descẽdit in sua supposita in eẽ pñtali. Eadem
eni spẽs sub se hʒ plura supposita. opʒ igit̃ q̄ cum iferiora
semp addãt aliqd sup̃ sua supiora:q̄ suppositũʒ de pdica-
mento sube:vt abstrahit a q̄lʒ re alterius pñti:addat aliqd
supra suã spẽm:sub qua est repo^m. Et tũc quero qd sit illõ.
Ad h̃ diceret subtilissim⁹ Sco. q̄ addit dĩaʒ quã dant idi-
uidualeʒ

A uidualē.quā3 heccei tatē appellat.ꝛ iſta hecceitas eſt diuiſi
na ſpē:ꝛ eadē ē ɔſecutiua ſuppo^n.ꝛ dič ꝙ tal' heccei tas eſt
idē realr cū foīa ꝛ cū mā ꝛ cū ɔpo^o.ꝛ nō diſtiguiť ab ipſis
niſi ex nā rei.Et ſi q̄s q̄rat ꝑ qd hec for^e eſt hec.dič ꝙ ꝑ ſuā
hecceitatē ꝓpriā.ſilr hec mā eſt hec ꝑ ſuā ꝓpriā hecceitatē
Quicqd ſit de iſta opione tāti doctoris: cui^o ego nō ſū3 di
gn^o ſoluere calciamēta.q2 tñ ego ptracto iſtā q̄ōnē ad mē
tē Auer. Jō rogo ne aliq moleſte ferāt:ſi declarauero talē
opinionē nō eē de mēte Auer. dicam^o igiť ꝙ idiuidua iſta
ſigāta ꝓprie ꝛ ꝑ ſe ꝑ nō ſūt in ꝑdicamēto.rō eſt.q2 talia ſm
Ariſ.ꝛ Cōmē.ſunt iſinita.iſinitū aūt ſm ꝙ iſinitū eſt igno
tū.talia aūt in ꝑdicamēto nō collocanť:vt iſinita ſūt.Na3
ingt Boeci^o ſup ꝑdičis. ꝙ q2 res iſinite ſunt.iō Ariſ. nō de
iſinitis re2 ſignificationib^o tractat.ſ3 decē ꝑdicamēta ɔſti
tuēs.ad q̄ ipa iſinita m͠ltitudo ſignificātiū vocū referri de
B beat terminauit. Nec val3.ſi dicas ꝙ talia idiuidua ſignata
ſunt iſinita:vt ſūt in actuali exiſtia.nō aūt vt reponunť i ꝑ
dicamēto:q2 vt reponunť i ꝑdicamēto ſunt iſinita.¶ Sz
ɔtra:ſ3 hoc ve2 ſit.tñ hoc nō pōt ſtare cū fūdamētis tuis.
ſi tu ponis talia in ꝑdicamēto:vt ſigāta ſūt.q2 qua rōne vnū
idiuiduū ſigtū vt abſtrahit ab actuali exiſtia reponitur in
ꝑdicamēto:vt ſigtū eſt:pari rōne ꝛ aliud.ꝛ cū talia ſint iſi
nita.q̄re ſeqtur idē qđ prius.Propter h̄ mot^o fuit Porphy.
ad dōm ꝙ deſcendētib^o a gn̄aliſſimis ad ſpāliſſima iubet
plato q̄eſcere.iſinita.n.relinquēda ſunt.neq3.n.eo2ū poſſe
fieri diſciplinā. Nec val3 gloſſa que ſol3 dari ꝙ in linea ꝑ
dicamētali ſtat^o eſt in ſpē ſpāliſſima q̄tū ad ꝑdicata qddi
tatiua.ꝛ q̄tū ad diuiſionē q̄ fit ꝑ dr̄ias ſpecificas ꝛ qddita
tiuas:nō aūt q̄tū ad diuiſionē que fit ꝑ dr̄ias idiuiduales.
Sz ſalua pace ſic dicētiū Porphy.ibi.ꝛ Cōmētator expo
nēs eū excludūt talē diuiſionē ꝑ dr̄ias idiuiduales in ipſa
idiuidua.q2 tales ſūt iſinite.ꝛ iſinitū ſm ꝙ iſinitū eſt igno
C tū.vñ reddit cā3 ſui dicti Porphy.q̄re iubet plato q̄eſcere
in ſpē ſpāliſſima:q2 illō qđ eſt poſt ſpēm ſpāliſſimā ē iſini
tū.ſingulariū.n.ſignato2ū eſſe eſt iſinitū ſ3 ꝑipateticos.vñ
Auer.ibidē dixit.ſingularia in que diuidunť ſpēs ſūt iſini
ta.Et iō nō ɔprehendunť ꝑ dr̄ias q̄bus diuidunť ſpēs vlti
me:q2 iſte dr̄ie ſūt iſinite.hoc ēt vidēs ſolertiſſim^o Ari.i 2°
poſte.t.c.20.ɔtra ſpeuſippū volētē.ꝙ in diffōne ꝛ diuiſio
ne oporteret oīa cogſcere ingt.mlte.n.ſūt dr̄ie in eadē ſpē:
ſ3 nō ſm ſuba3.neq3 ꝑ ſe: qđ exponēs Themi.ca.24.ingt
Primū id nō eſt nec̄e oēs dr̄ias ſcīri:ꝓpea ꝙ iſt^e ab accñti
bus trahi prīc.q̄b^o res eadē ſpē ɔprehēſe inuicē diſcernunť.
Ecce igiť ꝙ ſ3 ꝑipateticos nō dāur dr̄ie aliq̄ ſubales:ꝑ q̄s
ſpēs ſpāliſſime de ꝑdicamēto ſube diuidanť in ſua idiui
dua.que ſint diſtincte ex nā rei ab ipſa forma:ꝛ ab ipſo in
D diuiduo ſingulari.Sz tales dr̄ie q̄bus diuidunť ſpēs i ſua
ſinglaria videnť eē accñtales:ſicut meli^o iſra in q̄ne tertia
declarabim^o.Dicamus igiť ꝙ idiuidua iſta ſignata: vt ſi
gnata ſunt nō ſūt ꝑmo ꝛ ꝑ ſe in ꝑdicamēto.Sz ſi ſunt in ꝑ
dicamēto ſunt ſolū reductiue.vñ idiuiduū vagu3 ꝑmo ꝛ ꝑ
ſe reponiť in ꝑdicamēto.q2 vt ſic nō dī eſſe iſinitū.Et iō vi
demus Ariſ.in ꝑdicamētis:dū loqtur de ꝑma ſuba ꝛ de idi
uiduis repoſitis imediate ſub ſpē ſpāliſſima:ꝙ talia ſemꝑ
circūloquitur in ſuis exēplis ꝑ indiuidua vaga. Jngt.n.ꝙ
ꝑma ſuba eſt vt aliqs hō:ꝛ aliqs bos:ꝛ hanc ſniam longe
añ nos ꝓpalauit Albert^o magn^o ſup Porphyrio:ꝛ in ꝑdi
camentis:ſicut videre potes.talia aūt indiuidua ſignata vt
nos opinamur nō ſunt in ꝑdicamēto niſi reductiue.op3.n.
iſinitū ad finitū reducere:ſicut vlr oēm ꝑuationē ad ſuū
habitū ꝛducere decet.Et iō talia idiuidua ſignata nō repo
no in ꝑdicamēto:vt ſignata ſunt de intētione Ariſ.q2 vt ſic
ſūt iſinita:ſ3 vt idiuiduū modū idiuidui vagi:ꝛ vt dicit mihi
ſuppoſitū incōicabile nāe cōis.ꝛ in tali eſſe ɔſiderādo ſo2
te3.dico ꝙ ſortes eſt ſortes:ꝛ hic hō ꝑꝑ ſuā formā.ꝛ ꝑꝑ ſuā

mām.ꝑn cipaliꝰ tñ ꝑꝑ ſuā formā.ꝛ iō cū q̄rebať qd addit E
ſortes ſupra nām hūanā.dico ꝙ nō addit aliquā dr̄ia3 in
diuidualē de ꝑdicamēto ſube ɔtractiuā nāe hūane ad ſp3
ſortē diſtinctā ex nā rei ab ipſo ſorte ꝛ a foīa ei^o.ſ3 ſolū ſo2
tes:vt ſic addit ſupra nām hūanā hāc mām:ꝛ hanc formā.
Et cū q̄riť ꝑ qd hec mā.ꝛ h̄ foīa.ē hec:ridet ꝙ ſeipſis ꝛ nō
aliquo diſtincto ex nā rei ab ipſis:q2 oē qđ extra aiam exi
ſtit ſm Auer.eſt ſingulare.ſicut p3 ꝑmo de aia.cō.8.ꝛ.2.de
aia.cō.60.ꝛ.3.de aia.cō.18.ꝛ.12.meta.cō.4.ꝛ.14.Talia āt
gn̄abilia extra aiam exiſtētia:vel eſt ipm cōpoſitū.vel mā
ſua:vel ſua foīa.Tunc dico ꝙ ɔpoſitū eſt hoc ꝑ ſuā mām
ꝛ per ſuā formā.de eo.n.ꝑt reddi rō.ſ3 de ſuis ꝑncipiis nō
eſt alia rō a ſeipſis ſue idiuiduatiōis.¶ Sz tu dices.vī ꝙ
ipſa ſingularia ſint in ꝑdicamēto.q2 vbi eſt dare ꝑmū ꝑdi
cabile:ibi eſt dare vltimū ſubycibile:ſilr ſpēs ꝑdicatur de
F plurib^o differētib^o nūero.Si igitur in ꝑdicamēto ſube eſt
ſpēs ſpāliſſima ſecluſa re cuiuſlibet ꝑdicamēti habebit ꝓ
pria idiuidua:q2 ꝑdicamēta ſūt ipermixta ꝛ hñt ſtatū i ſur
ſu3 ꝛ deo2ſu3.¶ Sz ad h̄ argumēta p3 ſolō ex fūdamētis
nr̄is.op3.n.in ꝑdicamēto eē vltimū ſubycibile.eo mō quo
eſt poſſe:ꝛ ſm ꝙ nō repugnat ſibi rō formalis ſeu radica
lis o2dinis ꝑdicamētalis.vbi.n.eſt o2do:ibi eſt prius ꝛ po
ſteri^o.ſicut p3 5° meta.ca.de ꝑori.idiuidua aūt ſignificata:
ex quo ſunt iſinita nedū nō habēt o2dinē iter ſe.ſicut p3 3°
meta.tex.cō.21.ꝛ.7.meta.tex.cō.49.ve2 ēt nō hñt o2dinē
ad ipam ſpēm in rōne ſubycibilis ꝑꝑ cām quā diximꝰ.ſ3 ſi
talia ſunt in ꝑdicamēto ſunt ſm modū quē diximꝰ.ꝛ ſic p3
ſolō argumentoꝝ de ſe.¶ Sz adhuc ɔtra ꝑdicta dubita
tur.Tu dixiſti.ꝙ aliqd eſt idiuiſibile ꝑ ſuā formā ſingula
re3.Sz ɔtra.hoc eſt ɔtra ꝑhm in 3° meta.t.c.21.oē idiuiſibi
G le aut eſt ſm quātitatē:aut ſm ſpēm.ꝛ videtur conſimilis
ſermo ſmoni Auer.ꝑmo phy.cō.6.¶ Ad hoc pōt dici ꝙ
Ari.in 3° meta.loqtur diſputatiue ꝛ ꝓbabilr:vt ingt Auer.
ibidē.in cō.ꝑ.Et iō accipit ꝓpōnes famoſas:ꝛ ſic i loco ꝑ
allegato vbi arguit ɔtra platonē ad ꝓbādū ꝙ ſpēs ſūt ma
gis ꝑncipia q̄ gn̄a accipit hanc ꝓpōne3 tāq̄3 famoſam: ꝙ
oē idiuiſibile aut eſt ſm q̄titate3:aut ſm ſpēm: ꝑꝑ hoc tñ
Ariſ.nō negaret vnitatē ꝓpriā idiuidualē diſtinctā eē ab
vnitate ſpecifica:ꝛ ab vnitate q̄titatiua que eſt principiū
numeri.Et ſi moderni Thomiſtarū vidiſſent hanc dupli
ce3 idiuiſibilitatē ꝛ vnitatē facile potuiſſent euadere argu
mentū de duab^o aiabus itellectiuis ſeparatis a mā:quō di
ſtinguantur ēt añq̄3 iſundanť corpoꝛib^o.cū ſm theologos
aia itellectiua ſit ꝑus nā terminus creatiōis:q̄3 termin^o ge
neratiōis.l3 idē ſit inſtās tēpoꝛis:q2 deus creādo iſundit.
in diſſolutiōe enī iſti^o argumēti dicūt mille cōmentitia.di
H cunt enī ꝙ per diuerſas habitudines quas hñt ad corpo
ra diſtinguātur.Sed hoc non pōt ſtare:vt ſubtiliter dixit
in hac mā Scotus in quolibetis.q̄ōne 2°.Tū q2 iſta apti
tudo eſt poſterior natura ipſa aia:Tū q2 talis aptitudo eſt
ens ad alterū:ꝛ aia eſt ens ad ſe.Tum etiā q2 ratio aptitu
dinis nō eſt ratio entis in actu:q2 pōt eſſe aptitudo ad ter
minū nō exiſtentē.Aly aūt quantū ad alterā partem dixe
runt:ꝙ deus non pōt creare duas animas intellectiuas:ꝛ
eas ſine corpoꝛibus cōſeruare.ideo caſus non eſt poſſibi
lis.Sed iſta eſt vna reſpōſio quā itellectus meus non pōt
capere.Unde enī prouenit iſta impoſſibilitas:vel ex par
te agentis:ꝛ hoc nō:q2 qua ratione deus pōt cōſeruare ani
mas iſtas a corpoꝛibus ſeparatas:pari ratiōe poterit ꝛ eas
cōſeruare anteq̄3 eas corpoꝛibus iſundat: nec etia3 hoc eſt
ex parte effectus:q2 eſſentia anime itellectiue quo ad ſuu3
eſſe nō dependet a mā.¶ Preterea:iſta reſpōſio non ſol
uit argumentū. Nā l3 in eodē iſtanti tēpoꝛis aia itellecti
ua ſit terminus creationis ꝛ generationis: nō tñ in eodem
iſtanti nature.Et nūc q̄rebā a te:vtrū ille anime intelle

I ctiue in illo priori nature sint due: ꝛ habeāt suas vnitates
distinctas vel nō. Si sic: habeo intentū: si nō. hoc videtur ab/
surdū: qꝛ tunc creatio dei in illo priori nature nō terminare/
tur ad duas aīas. sꝫ ad vnā: imo sequeref ꝙ pluralitas aīa/
rum ꝛ distinctio esset ab agēte naturali: qd̄ est hereticū. Et
ꝓpter hoc subtilissim⁹ thomistarū herueus brito in quoli/
betis ꝗlibeto tertio. qōne. ꝯ. ingt. ꝙ anime rōnales ex ħ
ꝙ sūt forme vnibiles mãe: seqtur ꝙ sint plurificabiles nu/
mero sicut susceptiua earū sunt plurificabilia numero. Sꝫ
ꝙ actualis susceptio earū in diuersis materiis: vel habitu/
do ad diuersas mãs sit cā pluralitatis earū nō video ꝓba/
bile: posset tñ dici ꝙ ex quo sunt tales soīe habētes iperfe/
ctionē ꝛ potentialitatē. ꝙ. s. nate sūt eē ptes subē ꝯposite ex
mã ꝛ foīa. nate sunt plurificari: nec hoc est ponere ꝙ pluri
ficenf ꝑ actualē susceptionē in mã: vel ꝑ diuersas habitu/
dines ad mãm. sꝫ ꝑ suas essentias inquātū in tali gradu en/
titatis: sic potētiales sūt: h̄ ille. Ecce igr̄ ꝙ heruc⁹ ab ipsa eā/
K dem veritate coactus ponit formalr̄ ꝛ itrinsece ipsas aīas
itellectiuas distingui per seipsas: ꝛ ex cōsequēti hꝫ ponere
ꝙ iste due aīe itellectiue hñt duas vnitates distinctas: que
sint sibi eadē: sicut nos tenemus: qꝛ in illo priori abstrahunt
a quolibet accñte. Ne aūt videamur dicere ista gratis ꝓ/
pter ꝓteruiētes qui dicūt ꝙ cōpositū subāle oēm vnitatē
numeralē hꝫ merito quātitatis adducamus primo sententiā
phi in 4° meta. t. c. 3. vbi volēs ꝓbare ꝙ ens ꝛ vnū qd̄ ē sy/
nonymū enti sint idē realr̄: eo qꝛ eadē gñone gñanf: ꝛ eadē
corruptiōe corrūpunf. ingt. qꝛ hō ꝛ vnus hō idē sunt: nec
separātur in gñone ꝛ corruptiōe. Si igif vnitas hoīs cum
nã humana est sibi eadem: ꝓpter hoc qꝛ in gñone ꝛ corru
ptiōe nō separātur: a fortiori vnitas huius hoīs erit veris/
sime eadē cū hoc hoīe: ꝑsertim cuꝫ actus ꝛ gñones sint cir/
ca singularia primo ꝛ ꝑ se: vt apparet ex ꝓhe° metaphy. ꝛ ex
7° metaphy. t. c. 27. 34. ꝛ. 53. cōfirmaf per Cōmen. ibidez.
vbi ꝓtractat illā rōnem de hoc hoīe singulari dicēs: ꝙ iste
L hō: ꝛ iste hō vnus sunt idē. pꝫ aūt ꝙ Aris. ꝛ Cōmen. ibidez
loquebanf de vnitate que est synonyma enti: igr̄ singłe de
ꝓdicamēto subē aliā vnitatē singularē hꝫ ab illa vnitate q̄
est principiū nūeri. qꝛ talis est posterior illa: nec est illa: sꝫ vi
deaf eē sicut illa. Cā aūt ꝓp quā latuit modernos Auerroi/
stas ista distinctio de duplici vnitate nūerali fuit: qꝛ vt in/
quit Cōm. 12. meta. cō. 37. famosior intētio vnius di de cō/
tinuo: qꝛ igif vnitas ista ꝯ͂ns quantitatē est magis famosa.
ꝓp hoc doctores moderni loqntes de vnitate nūerali cō/
posita dicūt illaꝫ esse solū merito quātitatis: qꝛ ingunt ꝙ i/
diuiduū dicit indiuisionē. diuisio aūt ꝛ idiuisio sunt passio/
nes quātitatis. ꝗre ꝛc. Sed istos ꝑfecto decepit locus ꝯ͂n/
tie: qꝛ nō sequif: aliqua idiuisio ꝯpetit idiuiduo merito ꝗ͂n/
titatis. g̃ ois. Alia eniꝫ est idiuisio entitatiua. ꝛ alia est idiui
sio quātitatiua. sicut alia vnitas est hec. ꝛ alia illa.

M **Tertia** ꝯclusio principalis ad mētē phi ꝛ Auer. sit ista.
principia idiuiduatiōis extrīseca: nec̄io tñ reqsi
ta ad esse idiuiduale. qbus mediantib⁹ indiuiduū in actua
li existentia fit hoc ꝛ vnū sunt ipm agens quātitas potētia
respectiua materie: ꝛ breuiter quecūqꝫ necessario ꝯcurrūt
ad esse idiuidui: vt sic: sicut est tēpus locus ꝛ hō. hec cōclu/
sio ꝓbatur. Illa sunt prīn° idiuiduationis extrinseca. nec̄io
tñ ꝯcurrētia ad esse incōicabile idiuidui in effectu: que nō
sūt de itrinseca rōne: neqꝫ ꝑ se ptes eēntiales idiuidui: sine
qbus tñ idiuiduatio nō fieret in effectu. Sꝫ ꝗ͂titas agēs et
potētia respectiua sunt hec: talia. n. nō sunt itrinsece ptes i/
diuidui vt pꝫ. ꝙ aūt talia reqranf nec̄io. pꝫ primo de agēte.
per Cōmentatorē. 12. meta. cō. 21. idē phs infra t. c. 27. vbi
hꝫ. ꝙ ad vnitatē nūeralē effectus requirif agēs vnitatē nu/
meralē hñs: ingt. n. aliud tua mã ꝛ spēs ꝛ mouēs ꝛ mea. vlī
aūt rōne eadē. qd̄ ꝓbat ibidē. qꝛ singłaris prīn^m dꝫ eē singu

N lare. Qꝛ etiā ipsa ꝗ͂litas nec̄io ꝯcurrat ostēditur. Naꝫ ꝑꝫ ħꝫ
quātitates iterminate sunt coeterne mãe prime. Et qꝛ omne
qd̄ recipif: recipif per modū recipiētis. Ideo ꝑm ipm oēs
forme dātes esse mãe sunt coextense ad extensionē mãe. Et
sunt signate. ꝛ sic itelligo dictuꝫ Cōmētatoris in de somno
ꝛ vigilia. vbi hꝫ. ꝙ forme vłes idiuiduanf per mãm. verū
est loquēdo de idiuiduatione ipsarū: que fit in effectu ꝛ in
actuali existentia. Nam ꝗ͂ primū iste forme recipiunf in
mã. recipiunf cū hic ꝛ nunc: ꝓp inseꝑabiles esse dimensio/
nes ab ea: sicut per longū ꝓcessum declarauit Cōmētator
in primo capitulo de suba orbis. ꝙ eniꝫ forma recipiaf i de/
terminata pte mãe: hoc hꝫ merito mãe ꝛ ꝗ͂titatis ipsaꝫ inse
parabilr̄ insequētis. Et sic itelligif dictū eius in 3° de aīa. t.
cō. 5. in principio digressionis: vbi dicit ꝙ necesse est vt ista
natura que dicitur itellectus recipiat formas. Alio mō ab
eo ꝑm quē iste mãe recipiūt formas receptionis: quarū ꝯ
a materia est terminatio prime mãe in eis. hoc est dictū. ꝙ
O iste forme mãles ꝯcludanf in mã. ꝛ sint hic ꝛ nūc: ꝛ sint ex/
tense: hoc habēt merito mãe. silr̄ ēt potētia respectiua mãe
nec̄io cōcurrit: extrinsece tñ ad idiuiduationē ei⁹. silr̄ ꝛ ipsa
priuatio. vt pꝫ primo phy. ꝙ aūt potētia ista respectiua ne/
cessario ꝯcurrat. pꝫ ꝑ Cōmētatorē. 12. meta. c. 21. ꝛ 4° phy.
cō. 120. statiꝫ eni iductis dispōnibus ab agēte isurgit i ma
teria de nouo quedā habilitas inclināsipsam materiā ita
ad hanc formā: ꝙ nō ad aliaꝫ. Et ista potentia inducta for/
ma in materia corrūpitur: ꝛ est rō ꝓp quā idiuiduū nō ꝑt
redire ideꝫ nūero. vt est snīa Cōmentatoris. c. 21. 12. meta.
qd̄ quare ꝯtingat nō est ꝑitis speculationis quō autēꝫ tps
ꝛ locus ꝯcurrant ad idiuiduationē rei singularis in effectu
declaratū est in naturali philosophia ꝛc.

Sed contra ꝓdicta dubitaf. tu dixisti supius in p°
ꝯne. ꝙ materia ꝛ forma sunt principia
P ꝑ se itrinseca vnitatis nūeralis ipsi⁹ ꝯpositi. cū igif ita sit.
ꝓp qd g̃ Cōmētator. primo de aīa. cō. 90. dic. ꝙ oē qd̄ ē vnū:
est ꝑ suā formā: ꝛ nō ꝑ suā mãm. ¶ Pꝫ. tu dixisti. in tertia
ꝯne glossando auctoritatē Cōmētatoris in de sōno ꝛ vigi/
lia: ꝙ forme vłes indiuiduantur per materiā quantum ad
esse extra aīam ꝛ actualē existentiā. ¶ Sed contra. Illud
qd̄ nō hꝫ esse extra aīam nō pōt idiuiduari extra aīam: qꝛ
idiuiduatio nō est nō entis: sꝫ forme vłes nullū habent eē
extra animā: sicut est sentētia Auerrois. 12. metaphysi. cō.
4. ꝛ alibi frequēter. ergo ꝛc. ¶ Ad hec ego dico: ad primū:
ꝙ qꝛ res sumit denominationem ab eo qd̄ est in actu: ꝛ nō
ab eo qd̄ est in potentia: vt pꝫ 2° physi. in tex. cō. 13. ꝛ. 8. me
taphy. tex. cō. 7. Cum aūt forma sit actus: ꝛ per ipsam ꝯpo/
situ sit actu. 7° metaphy. tex. cō. 7. per materiam aūt cōpo
situm sit in potentia: qꝛ natura eius substātiatur per posse.
primo capite de substantia orbis. Ideo vnitatem compo/
siti attribuit Cōmentator ipsi forme: ꝛ non materie tanꝗ͂
Q digniori et principaliori: propter hoc tamen non negaret
Cōmentator quin materia sit causa vnitatis compositi: eo
modo enim aliquid causat: quo modo ipsum est ens. Et qꝛ
materia est ens in potentia: causat vnitatem in composito:
vt in potentia. Et quia forma est actus: causat eam vt actu:
quomodo enim concedis tu materiā concurrere per se ad
esse compositi: et non concedis eam per se concurrere ad
vnitatem eius: cum ens ꝛ vnum sint idem ꝑm ipsum: ve/
rum si ita esset ꝙ nullo pacto ꝯcurreret materia ad vnita/
teꝫ cōpositi: necessitas materie in ipso videtur auferri qd̄
est impossibile. sꝫ illud qd̄ facit imaginari intellectum hoc
de materia fuit imperfectio eius: ꝛ potentialitas eius: quia
actualitas que est in forma tanꝗ͂ ens nobilius omnia que
perfectionem dicunt sibi vendicare videtur. ¶ Ad 2^m re/
spondetur: ꝙ ꝑm Auer. forme vniuersales habent aliquod
esse extra animam: non ꝙ ipsis vłibus correspondeat alia

qua vnitas

A qua vnitas distincta ex nã rei a singularium vnitate extra
aiam: sicut imaginatus est subtilis Scotus. Naȝ fm Com
mentatoreȝ oẽ actu existens extra aiaȝ est singulare: nõ so
lũ realiter: verũ etiã ex natura rei: sed esse qd̃ hñt forẽ iste
vl̃es extra aiam est esse potentiale. Tale aũt potentiale eẽ
hñt in potentia mãe: iuxta illud Auerr. 12. meta. cõ. 18. oẽs
forme sunt in potẽtia in ipsa mã: ⁊ sunt in actu in pmo mo
tore: qd̃ ego intelligo de actu virtuali ⁊ eminentiali: non de
actu formali: cũ eniȝ natura pmo intendat spẽm: ⁊ scdario
indiuiduũ: hinc est ꝙ in mã est reperire potentiã: per quã
ab eterno respicit: ⁊ inclinat̃ ad ipsaȝ spẽm per se ⁊ pmo: ⁊
appellat̃ ista potẽtia remota: talis aũt potẽtia remota non
respicit indiuiduales formas: nisi p acciñs: ⁊ ideo pter potẽ
B tiam remotã opȝ ponere potẽtias ppinquas de nouo isur
gentes in mã: per quas mã habilitet̃ ad formas pticulares
recipiendas: sicut est snia Auer. in pmo celi. ⁊ in 4° phys.
vtrobiqȝ. cõ. 120. Ex quo igit̃ tales forme vl̃es habent eẽ
in mã in potẽtia. Et q2 illud qd̃ est in po° nõ deducitur ad
actũ nisi ab aliquo ente in actu: sicut dicit Cõmentator. 8.
phy. cõ. 4. ⁊. 15. ⁊ 8° meta. cõ. 15. pter hoc dicimus nos: ꝙ
cõicabilitas ista potẽtialis formaꝝ vl̃iuȝ in mã si dȝ dedu
ci ad actũ: ⁊ in effectu hoc est ab ipso agente nãli. Tale aũt
agens est pmus motor. Et oẽs cãe scḋe que mediante alio
⁊ alio aspectu solis ⁊ stellarũ fm appropinquationẽ vel re
motionẽ ipsi passo pducunt cõcurrentibus cãis pticulari
bus: que sunt hic effectuȝ nouiũ: ⁊ q2 talia agentia nãlia req
runt passiuȝ in qd̃ agant. Et q2 mã cũ de se sit entitas indiui
sibilis nõ posset imediate recipere plures formas: nisi pre
intelligat̃ diuisa: hoc aũt nõ põt fieri nisi p q̃titatẽ: iõ quã
titas imediate esse mãe: ꝯsequit̃: p quã mã accipit diuisio
C nẽ in suis partib⁹: ⁊ per ꝯñs pluralitatẽ formaꝝ: cũ due for
me opposite in eadẽ parte mãe precise recipi non possint:
vt ipse dicit in p capite de suba orbis. Et ita hñ intelligis
mõ quo forme vl̃es sint p mãm indiuiduate in effectu. naȝ
cũ tales sint in actu: ⁊ in intentione pmi motoris: nõ fm eẽ
singulare: q2 talia nõ sũt in pmaria intentione nãe: sed fm
spẽȝ: tale esse pfluens ab intelligẽtia fȝ eẽ vl̃e accidit ipsuȝ
indiuiduari ex pte recipientis. Cũ oẽ qd̃ recipit̃ p modũ re
cipientis recipiat̃: ⁊ hoc est de intentione Auer. in illo loco.
si hñ aduertis. Formalr̃ igit̃ ad arg̃m dicamus negãdo mi
noreȝ: in qua dicit̃ ꝙ nullũ esse vl̃ia habent extra aiaȝ: imo
habent esse potentiale: q2 cõitas vl̃is extra aiam est in po
tentia: ⁊ cõitas mãe est pura priuatio: sicut testat̃ Auer. 12.
meta. cõ. 14. que aũt sit ista cõitas sufficienter a nobis de
claratũ est. ¶ Sed hic est locus dubitationis: q2 cum vl̃ia
fm Aristo. ⁊ Cõmẽtatorẽ nõ sint a singularibus separata.
videt̃ igit̃ ꝙ in singularib⁹ sit aliqd extra aiam ex natura
rei: vel realr̃ distinctũ ab ipsis singularibus: qd̃ tu non po
suisti. ¶ Preterea dubitat̃. tu dixisti ꝙ vl̃ia hñt esse in po
D tentia in ipsa mã: quare nõ dixisti ꝙ hñt esse in potẽtia in
ipsis singularib⁹. ¶ Ad hec ego rñdeo: ad pm: ꝙ iõ ꝙ vl̃ia
fm Aristo. nõ sunt separata a singularibus: sicut posuit pla
to: nõ opȝ ponere extra aiam aliqd realr̃ distinctũ a singu
laribus: sicut dixerũt vulgares: nec ẽt aliqd ex nã rei disti
ctum: q2 oẽ qd̃ est extra aiam est singulare fm Auer. vnde
Auerrois 7° meta. cõ. 27. dixit: ꝙ Arist. ibi intendebat de
clarare ꝙ nã quã hȝ species in generabilibus rebus est ali
qd̃ mediũ idest cõpositũ ex mã ⁊ forma. nihil igit̃ est fm
Cõmentatorẽ extra aiam nisi singulare in esse actuali: nec
e opȝ ponere vl̃ia realia vel gradus vnitiue ꝯtentos in ipsis
fm res: vel ex nã rei: q2 tales gradus fm ips̃ vident̃ ociosi:
si essent. Nec pter hoc sequitur ꝙ ipsa vniuersalia sint fi
gmenta: q2 sibi extra animam correspondent singularia ⁊
esse potentiale qd̃ habẽt in materia. ¶ Ad 2m respondet̃:
ꝙ ideo non dixi vl̃ia habere esse potentiale in ipsis singu

laribus: sed in potentia mãe: ne crederes ꝙ in ipso singula E
ri sit aliqua vnitas vl̃is ex nã rei: vel aliqua entitas realis:
vt multi posuerunt. Nam etiã fm ipsos ponẽtes tales gra
dus ⁊ vnitates: vl̃ia etiam dicuntur habere esse potentiale
extra aiam. vnde rectius fm ipsos dicunt̃ cõmunia realia
extra aiam q̃ vl̃ia. Quia aũt has opiniones non credo esse
de mente Cõmentatoris: ideo dixi ꝙ vl̃ia istoꝝ generabi
liuȝ ⁊ corruptibiliũ habent esse extra aiam potentialem in
ipsa mã. Accedit ad hoc ꝙ cum esse potentiale referat̃ ad
actũ: istud esse cõmune qd̃ habent vl̃ia extra aiam in potẽ
tia nõ põt reduci ad actũ in ipso singulari. vt singulare est:
sed bene ista cõitas potentialis vl̃iuȝ põt deduci ad actuȝ
in ipsa materia. Et ideo loquẽdo de isto esse potentiali: qd̃
habent vl̃ia extra aiam: rectius dicit̃ ꝙ sit in mã q̃ in ipso
singulari: vt singulare est. Et si quandoqȝ inuenit̃ ꝙ tale eẽ
potentiale vl̃ia extra animaȝ habẽt in ipsis singularibus: F
hoc est improprie dictum: ⁊ nõ verificat̃ nisi merito mate
rie. Et notãter dixi de isto esse qd̃ cõpetit vl̃ibus extra ani
maȝ. Naȝ si loquamur de esse qd̃ cõpetit sibi in aia: q2 tale
esse est actu ab ipso intellectu agente: iuxta illud Auerr. in
pmo de aia. cõ. 8. intellectus est qui facit vl̃itateȝ in rebus.
Si queras quid huic esse actuali correspondet extra aiaȝ:
dico ꝙ ipsa singularia: ⁊ sic respectu talis esse põt dici: ꝙ
vl̃ia habẽt esse potentiale in singularibus. Uniuersalia. n.
sunt collecta ex particularibus in intellectu qui accipit in
ter ea cõsimilitudinẽ: ⁊ facit ea vnam intentionẽ. 12. meta.
cõ. 4. ⁊ cõ. 27. ⁊. 14. ⁊ 3° meta. ꝯ. 20. dicebat. cõmune nõ est
singulare: sed est exẽplar omnibus singularibus habẽtib⁹
illam formã. Idem pmo meta. cõmentis. 6. 26. ⁊. 27. idẽ. 7.
meta. cõmentis. 27. ⁊. 57. Sic igit̃ ad summũ manifestum
est tibi quõ iste forme vl̃es fm esse qd̃ hñt extra aiam indi
uiduant̃ in effectu ab agente ⁊ a mã: ⁊ a quantitate: ⁊ p alia
hẽ: diuersimode tñ: q2 ab agente indiuiduant̃ in genere cãe G
efficientis: ⁊ a mã in genere cãe mãlis suscipientis: ⁊ a quã
titate in genere cause disponentis: qd̃ genus cause ad mãm
tandẽ reducit̃. Et sic sunt intelligende auctoritates Auerr.
hincinde de indiuiduatione nãe. ¶ Sȝ tu dices: a quo for
maliter iste forme vl̃es sunt cõicabiles. Dico ꝙ formalr̃ ⁊
intrinsece ista cõicabilitas cõpetit istis formis mãlibus ex
seipsis: q2 sunt talis nãe: ⁊ talis ordinis. Et hoc est de mente
Auer. pmo celi. cõ. 92. vbi hȝ. ꝙ forma est subiectũ vl̃itatis
⁊ iste est intellectus cuiuslibet forme: qd̃ ego intelligo de for
mis cõibus ⁊ mãlibus: qd̃ addo pter formas singulares:
⁊ 2m addo: q2 nõ ois forma est cõicabilis pluribus suppo
sitis fm phos: neqȝ cõicabilitas est realis passio cuiuslibet
forme: nisi sumat̃ passio pro non repugnantia eo mõ quo
dicimus de cõtinuitate respectu motus: ⁊ de velocitabilita
te in infinitũ: sicut pȝ 3° phy. cõ. 6. ⁊. 8. phy. cõ. 23. ⁊. 6. phys.
cõ. 15. motui inquantũ motus nõ repugnat cõtinuitas ⁊ ve
locitabilitas in infinitũ: non tñ omnis motus est cõtinuus:
neqȝ omnis motus est velocitabilis in infinitũ: ita in ppo
sito est de cõicabilitate respectu forme: pȝ ꝙ intelligentijs
ista passio non cõpetit: q2 in talibus non differt quidditas H
ab indiuiduo: sicut patet 3° de aia. tex. cõ. 9. ⁊. 7. metaphysi
ce. tex. cõ. 41. ⁊. 8. metaphysice. tex. cõ. vltimi. Unde forme
que sunt hic formaliter seipsis sunt pluribus suppositis cõ
municabiles: sicut forme abstracte a materia seipsis for
maliter sunt cõmunicabiles: quia sunt altioris ordinis: spe
cies enim sunt sicut numeri: vt testatur phs. 8. meta. ⁊. ꝯ. 10.
⁊ quia Aristo. talẽ cõmunicabilitatẽ ex sensatis nõ agnouit
nisi in istis generab̃: propter eorum enim esse fluxibile so
licitudo diuina fuit misertus: cum non potuerit facere tales
species generabilium permanere fm indiuiduũ dedit eis
virtutem: vt possint in spẽ permanere: vt dicit Cõmẽtator
2° de anima. cõmento. 34. non fuit autem ista possibilitas

I talia perpetuādi ex rōne intrinseca ꝛ formali ip'oꝝ:ꝛ quia
phi pcesserunt cū istis fundamētis:pp hoc ꝯsueuerūt dice
re cōicabilitatē in plura supposita eiusdē spēi esse merito
māe:qḋ dēt dz intelligi in genere cāe mālis:qꝛ ipsi nō ne/
garent talē cōicabilitatē formalr inherere ipsis formis cō/
munibus ex sua rōne formali:sicut diximus.

Restat mō vt soluamus argumēta opionū.ꝑ rñdeṫ ad argumēta trusiani.❡ Ad pᵐ de cōitate māe re
spondeṫ:ꝙ cōitas que est in mā est pura ꝑuatio:ꝛ iō mā dī
vna nuō oīu3 gnābiliū ꝛ corruptibiliū ꝑuatiue ꝑ ꝑuationē
cuiuslibet forme:per quā aliqḋ dī esse vnū ꝑnumero. Sed
cōitas que est in formis vlib' est extra aīa3 in poᵃ:vt dicit
Auerrois.12.met.ꝯ.14.Ex quo p3:ꝙ forme cōes ꝭ3 Auer.
extra aīa3 hñt esse mediū inter purā ꝑuationē3:ꝛ inter esse
actuale:accedit ad hoc ꝙ mā qñ venit ad indiuiduationē3
K rei in effectu nō venit ſe sola:sed venit coartata per agens:
ꝛ per quātitatē:ꝛ per potentiā respectiuā:q̄ ita inclinat ma
teriā ad hāc forᵐᵃ:ꝙ nō ad illā:sicut supra dictū est.❡ Ad
auctē Auicēne in 6ᵒ nālium:rñdeṫ ꝙ ipse vult ꝙ forma sit
ꝑncipalius pnᵐ indiuiduandi q̄ȝ mā:potius eni3 mā diciṫ
esse ꝑpter formam:q̄ȝ forma ꝑpter materia3 ꝭm Aristo.l3
plato oppositū tenuerit dicēs formas dari ꝭm merita ma/
terie:vt dicit Cōmentator 2ᵒ phy.ꝯ.87.ita etiam glossatur
auctoritas Cōmentatoris in 2ᵒ de aīa.cōmēto.60.ꝙ diuer/
sitas formaꝝ est cā diuersitatis māeꝝ:qꝛ forᵃ est nobilior
mā ꝛ ꝑfectior:ꝛ potius diuersitas ꝑfectioris est cā diuer
sitatis iꝑfectioris q̄ȝ eꝯ.Et ideo dixit Albertus in ꝑ libro
de intellectu ꝛ itelligibili.trac.ꝑ capᵒ 5ᵒ:ꝙ diuersitas māeꝝ
nō est cā diuersitatis formarū:sed signū:ꝛ ꝭm hoc habem'
dicere:ꝙ Cōmentator in 8ᵒ phy.cō.46.qñ arguit ex diuer
sitate māeꝝ supra diuersitatē formaꝝ.illa ratio est a signo:
sed ista sn̄ia Alberti apud me est suspecta. Nā cū 2ᵒ physic.
L tex.cō.30.cause sint sibiinuicē3 cause:ex quo sequiṫ ꝙ forᵃ
in genere cause mālis sit posterior ipsa materia:l3 in gene/
re cause formalis ipsa forma sit prior mā.Et tunc sequitur
ꝙ diuersitas i ipsis materieb' sit cā in gn̄e cāe mālis respe/
ctu diuersitatis formaꝝ:ꝛ non solū signū:cū enim vt sic sit
mā cā forme:diuersitas in cā erit cā diuersitatis in effectu:
vt tale dī esse effectus illius cause:Et ideo alr dōm censeo.
Pro quo tu debes scire ꝙ mā ꝛ forᵃ pñt dupl'r cōsiderari.
Uno mō vt cāe ꝛ causata:ꝛ ista cōsideratio est relatiua.Et
sic fuit dictū 2ᵒ phy.ꝙ mā ꝛ forᵃ dicunṫ relatiue.tex.ꝯ.21.
Alio mō pñt cōsiderari vt entia.Et nūc dico duo ꝙ ꝯside/
rando mām ꝛ formā:vt cāe sunt:qꝛ vt sic sunt sibiinuicem
cāe:sic diuersitas formarū est cā diuersitatis māeꝝ. Et di/
uersitas māeꝝ est cā diuersitatis formaꝝ:in diuersis tñ ge
nerib' cāꝝ.Alio mō pñt cōsiderari:vt entia sunt:ꝛ ista cōsi
deratio est absoluta:ꝛ qꝛ actus ꝛ foīa simpl'r est ꝑus ꝛ ꝑfe/
ctius ens poᵃ ꝛ ipsa mā.Et qꝛ ordo nāe vult:vt iꝑfectio/
ra sint ꝑpter ꝑfectiora:quare cū mā vt ens ꝛ poᵃ sit poste/
rius simpl'r ipsa forma:vt ens ꝛ actus:cū actus ex 9ᵒ meta.
tex.cō.13.simpl'r ꝛ absolute sit prior poᵃ:sic dico ꝙ diuersi/
M tas māeꝝ nō est cā diuersitatis formarū:sed potius signū:
ꝛ si ita intellexit Albertus.ego sum cū ipso. Non.n.est cre/
dendū ꝙ oībus modis forma sit cā māe ꝛ diuersitatis eiᵘˢ:
mā vō nullo mō sit cā diuersitatis foīe:nec Auerr.alicubi
dixit hoc.vñ in 2ᵒ de aīa.cō.60.nō dixit ꝙ diuersitas mate
riecū nullo mō sit cā diuersitatis formaꝝ.Et ꝙ forᵃ oībus
modis sit cā diuersitatis māe.Sed dixit:ꝙ melius est exi/
stimare ꝙ diuersitas formaꝝ sit cā diuersitatis māeꝝ:non
ꝙ diuersitas māe sit cā diuersitatis forme.i.non est melius
existimare ꝙ diuersitas māe sit cā diuersitatis māe:pp for
mā esse nobiliorē mā.vñ vt dixi supra:ignobilitas ꝛ debi/
litas entitatis māei facit multa imaginari de ipsa:q̄ tñ non
sūt.Et tu hā manda memorie ista:qꝛ ꝑplures viri illustres

in his rebus errāt.Illa igiṫ auctoritas Cōmentatoris ꝯclu/ N
dit ꝙ forᵃ sit ꝑncipalius pnᵐ indiuiduationis q̄ȝ mā.❡ Ad
auctoritatē phi 2ᵒ de aīa.t.ꝯ.2.rñdeṫ:ꝙ ideo dixit phs per
mā3 indiuiduū nō esse hoc aliqḋ:sed per formā:nō qꝛ phs
negauerit māṁ esse pnᵐ indiuiduationis:sed qꝛ denoīatio
fit ab actu:ꝛ nō a poᵃ:ideo dixit per formā iduiduū esse ħ
aliqḋ.❡ Ad aliud.de indiuisione rñdeṫ ꝙ illud non plus
ꝯcludit nisi ꝙ per formā ꝑncipalius iduiduū h3 vnitate3
ꝛ indiuisionē.Ex hoc tñ non seqṫ gn mā ēt sit ꝑ se cā ꝛ pnᵐ
eius.❡ Ad aliud rñdeṫ ꝙ hñ verꝝ est ꝙ vna forᵃ numero
nō pōt esse in plurib' materijs:ꝛ ita ēt cōcediṫ.ꝙ mā vna
numero ꝭm illa3 rōnē:ꝭm qua3 est pnᵐ indiuiduationis in
effectu nō pōt esse sil:nec successiue sub diuersis formis:qꝛ
tunc corruptū posset redire idē numero nālr.❡ Ad aliud O
respondeṫ ꝙ secus est in abstractis a materia:ꝛ secus est in
materialibus:qꝛ abstracta statim sunt id qḋ sunt:ꝛ sunt hec
ꝛ vnu3 seipsis:sed nō est sic in mālibus:qꝛ in ipsis mā per
se ꝯcurrit ad ꝯstitutionē ꝛ indiuisionē ipsorum.

Ad motiuū alterius opinionis rñdeṫ ꝙ forma singularis formalr ꝛ intrinsece seipsa est
hec ꝛ vna:qḋ aūt dici solet:formas iduiduari ꝑ mā3 ꝛ quā/
titatē:satis declaratū est quō illud veritatē ꝯtineat.

Restat modo soluere argumēta in ꝑncipio q̄ōnis.Ad illas tres auctoritates simul p3:ꝙ concludunt
māṁ esse per se ꝑncipiū iduiduationis:nō tñ totale:neq3
eque ꝑncipale:sicut forma:l3 enim mā eque ꝑncipaliter in
suo genere cōcurrat sicut forᵃ in suo genere:tamen absolu/
te ꝛ simpl'r ꝑncipalius ꝯcurrit forma.❡ Ad auctoritatem
Cōmentatoris in de somno ꝛ vigilia patuit supra. ❡ Silr
dōm est ad oēs alias auctoritates phi ꝛ Cōmentatoris.ꝙ
ille ꝑbant materia3 esse per se ꝑpriu3 indiuiduationis.Et P
ideo caueant qui tenent māṁ concurrere:vt conditionem
necessario reqsitā ꝛ extrinsece ad mentē ipsoꝝ. ❡ Ad aliḋ
rñdeṫ.ꝙ vnitas ꝛ indiuisio principaliter in ipso indiuiduo
est a forma.L3 etia3 per se:non ita tamen ꝑncipaliter sit a
materia:qḋ aūt dicitur in fundamento nature nihil esse di
stinctum fuit:qꝛ omnia que habent esse in mā:habent esse
potentiale.❡ Ad aliud rñdetur.cōcedo maiore3.nego mi/
norem.Negatio enim materie nō est adequata causa:pro/
pter quam in abstractis a mā sit idem quidditas ꝛ indiui/
duū:qꝛ effectus positiuus dicitur habere causam positiuā:
imo dico:ꝙ qdditates abstracte formaliter ꝛ intrinsece ex
sua ratione formali habēt ꝙ sint hoc ꝛ vnum:vt dicit Cō/
mentator 8ᵒ metaphy.cōmento vltimo.Negatio aūt mate
rie nō est cā huius:sed signum:ita per oppositū.forme ma/
teriales formaliter ꝛ ꝑmo sunt cōicabiles ex sua rōne for/
mali:ꝛ non habent hoc ꝑmo a materia.vnde si rationi for/
mali ꝛ quidditatiue nature humane repugnaret plurifica/
bilitas in plura supposita.esto ꝙ per possibile vel ipossibi
le talis natura cōmunicaretur materie:adhuc incōmunica
bilis remaneret.Sed quia mā est causa istius plurificatio
nis in genere cause materialis.Et qꝛ nō reperiunṫ ꝭ3 phos Q
nisi in materialibus:ꝑpter ħ phs ex sensatis loquens ple/
rūq3 attribuit istā plurificatione3 ipsi māe:sicut diximus.
❡ Ad cōsequentias Auerrois de intellectu p3 quō teneāt.
ꝭm fundamenta sua:l3 in se sint erronee.Ipse eni3 tenet ꝙ
oē qḋ recipiṫ in mā.recipiṫ mediante quantitate:ꝛ iō oēs
forme recepte in ea sunt diuise ꝛ signate:quia omne qḋ re/
cipitur:recipiṫ per modum recipientis:propter hoc tamē
non negaret Cōmentator ꝙ forma sit ꝑncipium indiuisio/
nis entitatiue:sicut dictum est supra.

Ad argumenta in oppositū probantia materiā nullo pacto esse ꝑncipium indi/
uiduationis.❡ Ad primū:dictū est supra in solutione pri/
mi argumenti trusiani.❡ Ad 2ᵐ rñdetur ꝯsimil'r qualiter

A mã fm se cõcepta sit cũ infinitatiõe vt venit ad idiuidua-
tionẽ finitatẽ hʒ ab agente ⁊ alijs q̃ cõcurrũt ad indiuidua-
tionem in effectu. Si ão loquamur de indiuiduatiõe quo
ad esse p̃dicamentale: ita hec mã est hec seipsa: sicut hec for
ma est hec seipsa. ❡ Ad 3^m r̃ndetur ꝙ ꝯcludit indiuidua-
tionẽ p̃ncipalius eẽ a forma. ❡ Ad oẽs auctoritates addu-
ctas r̃ndeť vnica r̃nsione: ꝙ ꝯcludũt formã p̃ncipaliꝰ con-
currere ad idiuiduationẽ: sicut in 2ª ꝯne nr̃a tenuimus.

Ad rõnes r̃ndeť ꝙ verũ est ꝙ distĩ a priori est per
formã p̃ncipaliter: cũ h tñ dicimus mãʒ
etiã esse p̃ncipiũ distinguendi a priori: quõ autem hoc sit: ⁊
quõ habeat intelligi auctoritas ph̃i: dclarauimus sup̃. ❡ Ad
aliã: verũ est ꝙ effectus in actu hʒ cãm in actu: ⁊ ꝙ indiᵐ sit
a forma: tñ ab actu: tñ illa nõ est sufficiens p̃ncipiũ: q2 cõ
currit ẽt ipsa mã: ⁊ ideo argᵐ ꝯcludit ꝙ principalius idiui-
duum est a forma. ❡ Ad aliud: siłr r̃ndetur ꝙ ꝯcludit ꝙ a
forma p̃ncipalius est idiuiduatio: ideo sumit nomẽ ⁊ diffi-
B nitionem ab ipsa: non tamẽ sequitur quin materia sit p se
principium indiuiduationis eius: vnde si per possibile vel
impossibile auferreť materia indiuidui remanẽte sua for-
ma: pp hoc illud indiuiduũ non esset idᵐ fm ph̃os.

Ad argumenta in oppᵐ p̃bãtia formã non esse
p̃nᵐ idiuiᵒⁱˢ. ❡ Ad p̃mũ r̃ndeť.
forma cõis est subʒ vłitatis nõ forª singularis. ❡ Ad aliõ:
siłr ꝙ forª speᶜⁱ est illa q̃ est ad q̃ditatẽ ptinẽs: imo est ipa
q̃ditas fm Auer. 7. meta. 21. 33. ⁊ 34. ꝯᵗᵒ. ❡ Ad aliõ r̃ñ.
ꝙ ph̃s sumit sibi celũ pro ipso mũdo. Et ibi est in pte argu-
mẽtatius: vult eni p̃bare ꝙ sint pl̃es mũdi: q2 cũ mundus
sit cõpositꝰ ex mã ⁊ forª: ⁊ in talibꝰ refert ꝯsiderare formã
in vłi: ⁊ formã in p̃ticulari: q2 in talibꝰ fm ipʒ differt q̃di-
tas ⁊ idᵐ: ⁊ q2 q̃ditas talium videť pluribus eẽ supposi-
tis cõicabilis: ideo videť seq̃ formã mũdi pluribꝰ eẽ cõica-
bilẽ: ⁊ ideo adducit auctoritatẽ illã: ꝙ q̃ dicit celũ dicit for-
mã: q̃ dicit h celũ dicit mãm: pp h tñ nõ negat ph̃s formã
C ipsam singularẽ p̃ncipiũ eẽ idiuiduationis. Et sic ad hoc.

Ad argumẽta p̃bãª q̃titatẽ eẽ indiuiduationis
p̃nᵐ: dico ꝙ ꝯcludũt ipsam nẽcio
ꝯcurrere tñ̃ ꝯditio: sine qua non posset fieri indiuiduatio
rei in effectu: vt dcm̃ est in tertia ꝯne multum diffuse.

Ad argumenta p̃banª q̃titatẽ nõ eẽ p̃nᵐ idiui
duatiõis. r̃ndeť ad p̃mũ ꝙ illõ
bñ p̃bat ꝙ q̃titas nõ sit adeq̃tũ p̃nᵐ idiuiduatiõis in effe-
ctu: q2 ad illã ꝯcurrit ⁊ mã ⁊ forª p se ⁊ itrisece: ꝯcurrit ẽt p
seipm agẽs: extrisece tñ: ⁊ sic intellr dcm̃ Auicẽ. in 5º meta.
sue. cap. 1. Equitas est tñ equitas: nec vna nec plures: q2 vt
ipse dič: ibi vnitas ⁊ multitudo contigũt sibi ab extrinseco: ⁊
nõ sũt de ẽntia eiꝰ: vnitati eni q̃ est p̃petas eiꝰ ꝯiũgiť p in-
tellectũ ⁊ singularitati ⁊ multitudini nũerali ꝯiũgiť p ipm
agẽs: ⁊ p accñtia ⁊ dispõnes p q̃ indiuiduať: sicut ipse subtilr
declat in cap. 2º eiusdẽ 5º meta. dič enʒ vbi declauit ꝙ nãe
abstracte nõ plurificanť in eadẽ spẽ: q2 si plurificarenť vł
D hoc eẽt merito mãe: vel merito diuaꝝ: nec accñtibꝰ ꝓpriꝭ.
nec cõibꝰ: postea subdit q̃ ão ex istis nãis eget mã non hʒ
eẽ nisi cũ mã fuerit p̃parata: vł ad eiꝰ eẽ aduenĩũt accñtia ⁊
dispõnes extrisecꝰ: p q̃ indiuiduať. Hec ille. Pʒ igiť quõ ẽt
ipa accñtia: ⁊ p̃cipue q̃titas ꝯcurrit ad idiuiduatiõeʒ tñ̃
ꝯditio nẽcio req̃sita: mã aũt ⁊ forª sũt itrisece p se ꝯcurrenª
ad istã idiuiduatiõeʒ in effectu. Ista aũt q̃titas q̃ sit: vtruʒ
terminata vł itermĩata: dõm ꝙ q̃ ad ipʒ idiuiduari ꝯcurrit
q̃titas itermĩᵃᵗᵃ: nec illa icõueniẽˢ sequunť: q2 nõ ẽ p̃nᵐ p se
adeq̃tũ idiuiduatiõis. ❡ Ad illõ aũt qõ dicebať ꝙ tũc di-
uisio spẽi i sua idiuidua eẽt p accñs. r̃n̄ suʒ est sup̃. q2 vł lo-
queris de diuisione eius quo ad esse existere: ⁊ hoc nõ icon
ueniť: vt dcm̃ est: vł loq̃ris de diuisiõe eiꝰ q̃ ad eẽ p̃nˡᵉ: ⁊ tũc
fuit dcm̃ ꝙ talia singularia eo mõ quo hñt eẽ p̃ncipale: nĩ-
hil addant supra nãm, cõem: nisi hãc mãm: ⁊ hãc formã. E

Ad argumenta p̃banª mãʒ cũ q̃titate oĩno eẽ
p se p̃nᵐ idiuiduationis. ❡ Ad
p̃mũ r̃ndeť: ꝙ illõ ꝯcludit ꝙ mã cũ q̃titate nõ est p se p̃n-
cipiũ idiuiduatiõis q̃ ad eẽ p̃nˡᵉ: sʒ ꝙ nõ sit p̃nᵐ indiuidua
tiõis in effectu h nõ p̃batur: nec est icõueniẽs ꝙ idiuᵐ i effcũ
sit aggregatũ p accñs: vt pʒ: vł posset dici: ꝙ lʒ mã cũ q̃ti-
tate sit p̃nᵐ idiuiduatiõis: nõ tñ est adeq̃tũ: ⁊ cũ alio mõ cõ
currat mã: ⁊ alio mõ q̃titas: q2 mã ꝯcurrit p se ⁊ intrisece:
q̃titas aũt vt dispõ nẽcio ꝯcurrẽs: adhuc teneri posset fm
tale eẽ gñationẽ idiuidui eẽ ad aliqõ ens p se: q2 p se termi
nus eiꝰ ẽ ꝯpoᵐ ex hac mã ⁊ ex hac forª: q̃titas aũt cõcurrit
extrisece: ⁊ vt ꝯditio req̃sita. p̃ª tñ r̃nsio aliq̃bꝰ magᵉ placet.
❡ Ad aliõ. de ligno viridi fm medietatẽ: ⁊ fʒ aliã medie-
tatẽ sicco: illõ ꝯcludit p nobis: ꝙ mã cũ q̃titate nõ est suffi
ciẽs p̃nᵐ idiuiduatiõis in effectu. Sʒ req̃riť ẽt forª. ❡ Ita
mihi dcm̃ vř in hac q̃one difficili de p̃nº idiuiduationis in
via Arist. ⁊ sui ꝯᵗᵒʳ Auer. i qua q̃dẽ occurrũt mihi illa ver- F
ba: q̃ adduxit Cõmẽtator in cõ. 5. tertij de aĩa. visuʒ est mi-
hi scribere qõ mihi videť in h: ⁊ si qõ appet mihi non fue-
rit cõpletũ erit p̃nᵐ cõplemẽti: ⁊ tũc rogo fratres videntes
h scriptũ scribere suas dubõnes: ⁊ forte p illõ inueniẽt veꝝ
in h: si nõdũ inueni. Et si inueni vt frag̃ ortũc declarabunť p
illud q̃ones: veritas eni vt dicit Aristo. ꝯcludit ⁊ testať sibi
omni mõ. Laus deo ⁊ gloriose virgini Marie. Amen.

❡ Marci Antonij Zimara Sanctipetrinatis / Annotatio-
nes in Ioãnem Gãdauensem: super Quaestionibus metaᶜᵃ
eleganter discusse in via Aristotelis, ⁊ sui magni Cõmen-
tatoris Auerrois ad Andream Mocionigum.

NOn solum autẽ his dicere gr̃as in
stuʒ est: quoꝝ opionibꝰ
aliq̃s cõicauerint: sʒ ⁊ his q̃ adhuc sup̃ficialiꝰ
enũciauerũt: etenĩ hi ꝯferunt aliq̃d: nã habi-
tũ q̃dẽ nr̃m p̃exercitati sunt. Ph̃s in 2º p̃me G
ph̃ie. tex. cõ. 4. Cũ igiť h anno q̃ones Ioã-
nis Gãdauẽsis (qui p̃cipuus iter expositoꝝ
res Auerrois vsq̃ ad nr̃a tẽpora habitꝰ est) castigãdę ad
manus meas puenerint: visuʒ est mihi aliq̃ in ipm annota-
re: in q̃bus, vt mihi vř, a via p̃ceptoris sui clare deuiare vi-
annotaboq̃ aliq̃ ꝯ quosdã: q̃ nõnulla mõstra finxerũt ti-
bus meis de itẽtiõe Auerrois: sic luce clariꝰ patefaciã tibi.
Id p̃fecto veritatis gr̃a: nõ inanis glie cupiditate me istaʒ
assumpsisse ꝓuiciã qlʒ sibi psuadeat. Naʒ vt scribit Auer.
in 2º metaᶜᵉ. cõ. 15. Nã ph̃i est q̃rere maximã p̃scrutationẽ:
sicut ⁊ p̃ceptor suus Aristoteles ibideʒ asseruit. Nec expe-
ctes a me in q̃libet passu me Ioãnẽ rep̃hẽsurũ. Tuʒ q2: vt
inq̃t ph̃s p̃mo topicoꝝ. cap. 9. quolʒ p̃ferẽte ꝯꝛia opionibꝰ
sapiẽtũ de quolʒ solicitũ eẽ stultuʒ est. Tum: q2 opus nr̃m
multũ excresceret. Tũ ẽtiã q2 multa in marginibꝰ eiꝰ anno-
tatui: ea tñ q̃ sepatiʒ hic annotãda reliq̃: sunt nõnulla q̃ dili-
gẽti examine discutiẽda sunt. In q̃bus ipse grauissime pec- H
cat. Ne igiť auctoritas viri suis erroribꝰ veritatis apparen-
tiã mẽtibus auditoꝝ ingereret ea veritatis amore coactꝰ:
tibi in h opusculo cõpendiose terminare constitui.

❡ Primus error in p̃mo metaph̃ yce. q̃one p̃ma: in p̃mo du-
bio: in quo q̃rit: vtrũ felicitas cõsistat in actu sapientie.

DIcit Ioãnes ꝙ felicitas nr̃a ꝯsi
stit in actu sapien-
tieq̃ hĩ in 12º metaph̃. a tex. cõ. 29. vsq̃ in
finẽ. ❡ Et si q̃s arguat cõtra ipm ꝙ felici-
tas humana cõsistit in copulatiõe itellectꝰ
agẽtis cũ possibili: sicut scribit Auerrois in
3º de aĩa. cõ. 36. dicit. ꝙ felicitas ꝯsistit in il-

I la adeptione dispositiue: sed cōpletiue cōsistit in actu sapi-
entiali: qui traditur in 12° metaphysice. Sz salua pace tā-
ti viri istud non est de intentione Cōmentatoris: imo Cō-
mentator vult totum oppositum. Nam s̄m ipsum in 3° de
aīa. cōmēto. 36. adeptio itellectus agentis cum possibili nō
contingit nisi postq̄ homo acquisiuerit oēs scias speculati-
uas: cum igitur metaphysice: quelibet pars eius sit scien-
tia speculatiua: vt est sn̄ia phi in 6° metaphysi. tex. cō. 2. vi-
detur q̄ illa pars metaphysice que tractat de deo τ intelli-
gentijs erit actus dispositiuus ad veram felicitatē: que cō-
sistit in adeptione intellectus agentis s̄m Auerro. quā ecō-
tra. Dicit eni Cōmentator in fine cōmēti. 36. Et manifestuz
est q̄ quando oīa itellecta speculatiua fuerint existentia in
nobis in potentia q̄ ipse erit copulatus nobiscum in potē-
tia. Et cum oīa intellecta speculatiua fuerint existentia no-
biscum in actu: erit ipse tunc copulatus nobis in actu: τ cuz
quedam fuerint in potentia: τ quedam in actu: tūc ipse erit
K copulatus s̄m partem: τ s̄m partem non. Et tunc dicimur
moueri ad continuationem. Et cum completus fuerit iste
motus statim iste intellectus copulatur nobiscum omnib⁹
modis. Et post parum subdit: q̄ homo s̄m Themistiū s̄m
hunc modum assimilatur deo quoquo modo: in hoc quod
est sciēs omnia entia quoquo modo. Et est omnia entia. Et
parum infra subdit. Ex hoc apparet q̄ sua intellectio non
est aliquid sciarum speculatiuarum. Sed est aliquid cur-
rens cursu rei generate naturaliter a disciplina scientiarū
speculatiuarum. Ecce igitur expresse: q̄ s̄m Auerro. sciētie
speculatiue concurrunt dispositiue ad adeptionem intelle-
ctus: in qua felicitatur homo. Et patet q̄ s̄m ipsuz cognitio
illa: per quā felicitamur: que est ipsius itellectus: nō est ali-
qua cognitio speculatiua. ¶ Aperte igit̄ errat Joannes in
via eius dicens: felicitatem nostram consistere in illa noti-
tia sapientiali: que habeatur in 12° metaphysice completi-
ue: τ in adeptione consistere dispositiue: cum totum oppo-
L situm sit verum de mente eius. ¶ Confirmatur per Auer.
9. metaphy. cōmēto vltimo. vbi habet hec verba. Et decla
rauimus q̄ fortunitas maxima que est īspicere itellectum
separatum est per potentiam que fit in intellectu specula-
tiuo apud suaz vltimam perfectionē: sile potentie que fuit
in visu apud aspectum ad colores. Non per potentiam de
modo potentiarum cogitatiuarum: que acquiruntur per co-
gnitionem: quā non est sicut existimauit Auempace: q̄ hoc
acquiratur per cognitionem. Ecce igit̄ q̄ Cōmentator ex in-
tento dānat opionem Auempace: qui dicebat felicitatē cō-
sistere in cognitionibus speculatiuis: quare Joānes etiā in
hoc fuit deceptus. Sed illud qd̄ in errorez detrusit docto-
rem nostrum fuit: q2 vidit Aristo. in. 10. ethi. cap. 10. dicere
felicitatem humanam cōsistere in actu sapientiali τ meta-
physicali. Et q2 nesciuit glossare hanc auctoritatē s̄m prin-
M cipia Auer. ppter hoc deuenit in hūc errorē. Sed dicas tu
in via eius q̄ felicitas humana ɔsistit in habitu metaphysi
cali: τ actu metaphysicali: verum est in rōne prime dispo-
sitiui ad veram felicitatem: que s̄m ipsum habetur p ade-
ptionem completiue. Metaphysica enim lz via nature sit
prior alijs scientijs speculatiuis: tamen via doctrine est vl-
tima: sicut est sententia eius in 6° metaphysice. cōmento. 3. τ
in 7° metaphysice. cōmēto. 37. q2 igitur habitus metaphy-
sicalis est vltimo disponens intellectum speculatiuum: p-
pter hoc dicit phs felicitatem consistere in tali actu. Aliter
dici posset: q̄ ibi phs loquutus est de felicitate: que cōmu-
niter contingit ex adinuentione scientiarum cogitatiuaruz:
que habentur per discursum naturalem. Non autē loqu-
tus est de vera felicitate: que raro contingit: sermones eniz
morales sunt probabiles: q2 traduntur vulgo: τ cōmunita-
ti hominum. ideo sic Aristo. loquutus est de eo qd̄ vt in pluri-
bus apparet: q2 hoc est probabilius. Et ista responsio pōt N
cōprobari p ea que in eodē loco hz phs: q̄ sapiēs est ami-
cissimus deorū: vbi vi sentire deū curare ista particularia.
Cū tn̄ oppositū ipse teneat in 12° meta. tex. cō. 51. Et ideo
ibi in ethicis pbabilr̄ loquutus est: cuius signū q̄ ibi loq-
tur ɔditionalr̄ dicēs. Nā si dij curā aliquā hnt humanarū
rez vt existimat̄ τ credit̄: rōnabile est eos gaudere optio
τ cognatissimo. i. pbabile est s̄m ipsz. Nec valet qd̄ dic̄ Jo-
annes hic: τ in 3° de aīa. qōne. 37. q̄ duplex est cognitio ha-
bita a nobis de deo: vna est simplex τ intuitiualis est enū-
tiatiua: q̄ est cū affirmatione τ negatiōe cognitionē simpli-
cem: τ intuitiuā habemus p intellectū adeptū qn̄ itelligim⁹ p
subam intellect⁹ agētis: alia est cognitio enūtiatiua p quā in-
telligimus deū eē subam τ actū purū: τ q̄ intelligit seipsuz
τ hm̄i ista habetur p demonstrationem: τ habetur p actuz
seu habitum sapiētie traditū in 12° metaph. Et ista cogni-
tio enūtiatiua nō habetur nisi precedēte cognitione intuiti-
ua: que habet̄ per itellectū adeptū: sz vltimata felicitas cō- O
sistit in illa enūtiatiua cognitiōe. ¶ Ista rn̄sio est error pu-
rus: tuz q2 in se est falsa: tuz q2 est cōtra Cōmentatorē. Di-
cere enī q̄ felicitas vltimata cōsistat in cognitione illa q̄ hr̄
per demōstrationē: τ per discursum qui arguit iperfectio-
nē: τ q̄ nō cōsistat in illa cognitione simplici intuitiua q̄ est
perfectior: est illud qd̄ itellectus meus nō potest itelligere.
¶ P. Que est illa cognitio habita per demōstrationez tra
dita in. 12. metaph. in qua nos vltimate felicitari possim⁹.
Nō video: tū q2 illa cognitio habita ibi de deo est sub rō-
nibus vlib⁹ τ trāscēdētib⁹: nō sub aliqua rōne ppria ipsi⁹
dei: nā si cognoscimus deū esse actū: esse pmū: eē seipm itel-
ligentē: talia aūt sunt rōnes trāscēdētes: tum etiā: q2 illa co-
gnitio est cum discursu: τ ex ɔñti cū potentialitate τ impfe-
ctione: in qua cognitione potius cognoscimus vt dixerūt sa
pientes: qd non sit deus q̄3 quid sit. ¶ P. Dicere q̄ illa co-
gnitio demōstratiua habita in. 12. meta. psupponit illā intui-
tiuam: τ q̄ nō possit haberi sine illa cognitione intuitiua que P
habet̄ per itellectū adeptū: est illud: cuius oppositū quoti-
die experimur: nam ipse potuit hoc experiri de ipso q̄ be-
ne habuit illā cognitionē enūtiatiuā: nūq̄ tamē habuit nec
habiturus est illam intuitiuā. ¶ Amplius illa respōsio est
contra Auerroim: q2 ipse dicit in cōmen. 36. Q. in adeptio-
ne illa nos intelligim⁹ omnia: τ sumus sicut dij: τ q̄ iste mo
dus intelligendi non currit cursu scientiarum cogitatiuarū
que habentur per discursum: sed est per substātiam itellect⁹
agentis: in quo oīa in instanti cognoscimus. g̃ in illa cogni-
tione s̄m ipsum Auerroim felicitamur: τ non in illa demō-
stratiua: que habet̄ in. 12. metaphy. Sed ipsa est dispō ad
illam: sicut iā aperte demōstraui. ¶ Et ex istis patere pōt
solutio: ad argumentuz subtilis Scoti in pmo sue metaph.
in questiōe pma. in qua (inqt) q̄ si teneatur via illa: que po-
nit q̄ metaphysica cōsiderat quidditates reruz in vniuer- Q
sali: tunc videt̄ diuisio scientiarum speculatiuarum posita
ab Aristotele in. 6. metaphy. tex. cōmen. 2. esse insufficiens:
nā queritur ad quā scientiam spectat consideratio itelligē-
tiarum s̄m proprias quidditates: τ vt patet intuēti ad nul-
lā illaz triū spectare videt̄. Et ibi Scotus respōdet: q̄ di-
uisio illa phi est de scientijs possibilibus acquiri cursu na-
turalis p discursuz: qualis nō est illa que de intelligentijs
sub propria ratione haberi pōt. ¶ Et ista est respōsio oīuz
theologoꝝ in plogo pmi sententiaruz: vbi querunt vtrum
homini pro statu isto sit necessariū ponere aliquam doctri-
nam supernaturalr̄ ispiratā: ad quā homo nō possit attinge-
re ex nāli lumie intellectus. ¶ Sed lz ista rn̄sio in se sit ve-
rissima: vellem tamen scire a subtilitate Scoti ad quā sci-
entiam pertineat ista cognitio quidditatiua itelligentiaruz
in via Aristo. maxime cum Aristoteles: vt ipse dicit: aliam

A Natū nõ videat posuisse. Forte diceret Scotus: q duplex
est metaphysica: in se ⁊ in nobis. Et tūc ſm Aristo. diceret:
q ista cognitio ſm spāles rõnes habita de itelligētijs ptī-
neat ad metaphysicā in se: nõ ad metaphysicam in nobis.
Sʒ si sic dicat: h nõ videt posse stare ſm viam phoꝝ: tūz
ex parte obiecti: tūz ex pte potētie: nõ ex parte obti cogni-
ti: qa si intelligentie: vt ingt Auerrois in. 2. metaph. cõmen.
pmo. non intelligerent a nobis: essent ociose: qd ego itelligo
sic. Nā vt scribit ipse in scdo celi. 17. ⁊. 21. cõmētis. Ipse i-
telligētie primaria intētiõe agūt ppter se: ⁊ secūdaria intē-
tione agūt pp ista inferiora: ⁊ cū intelligentie agāt ſm ipʒ
de necessitate nature: sequitur q ipse intelligētie statim cõ-
municēt oēm cognitionēʒ que de ipsis haberi pōt: intelle-
ctus igit humanus poterit itelligere ipsas quantūʒ est me-
rito ipsarū: similr etiā quātū est merito potētie. i. ipsi⁹ itelle
ctus: nõ est repugnantia: qa ſm phos intellectus noster est
omnia fieri: sicut pʒ. 3. de aīa. tex. cõ. 5. Sılr si ex merito ipsa-
B rum intelligentiarū non est repugnantia a pari nec ex pte
intellectus nostri erit repugnantia: qa non est reperire po-
tentiam actiuam apud ipsos: cui passiua nõ correspõdeat:
nec valet si dicat q ista metaphysica in scād quoʒ spectat
cõsideratio de intelligētijs ſm pprias rationes: talis habe-
tur ab ipsis intelligentijs: ⁊ non a nobis: qa tunc reuertere-
mur in opinionē Symonidis: qui dicebat deuʒ reseruasse
istā sciam metaphysicaʒ pro se: contra quē inuehit phs: q
tunc de⁹ esset inuidus. Ideo dicas tu ſm pncipia Auerrois:
q illa diuisio Aristotelis de scientijs speculatiuis est suffi-
ciens: ppterea: qa est de illis scientijs que habent p discur
sum: ⁊ sunt de numero scientiarum cogitatiuarum. Sed in
tali diuisione non comprehēditur illa cognitio que nõ cur-
rit cursu naturali. i. que non acquiritur per discursum: sʒ ha
betur per intellectum adeptum: ⁊ tūc diceret Auerrois: q
cognitio ista de intelligentijs sub proprijs rationibus non
est pars alicuius sciētie speculatiue: sʒ talis habet alio mo-
C do: qa per substātiam intellectus agentis: qui in postremo
vnitur nobis vt forma post acquisitionem omnium scien-
tiarum speculatiuarum: ⁊ tunc nos intelligemus deuʒ ⁊ in-
telligentias sicuti sunt. Et ista est via eius ⁊c.

¶ Secundus error in questione secunda primi metaphysi-
ce: vbi querit de ordine scientiarum adinuicem.

DIcit Joānes in secūda questiõe in q̄ querit de ordine scie di-
uine ad alias scientias in corpore qōnis: in solo-
ne scdi dubij: q logica nõ est necessaria ad alias
scientias necessitate absoluta: sed solū necessitate conditio-
nata: ⁊ ad bene esse tm̄: vnde si scientie essent ordinatiʒ tra
dite: non eēt opus q puer prius adisceret logicam q̄ alias
sciētias: hoc autē Joānes ita probauit: quia multi viri illu-
stres in medicina ⁊ mathematica ⁊ in alijs scientijs acqui-
siuerit alias scientias sine logica. g logica nõ est necessaria
necessitate absoluta. Sed salua pace isti doctoris: hoc est
D falsum: ad intētionē Auerrois ⁊ Aristo. Et ratio est ista: nā
pmo posterioꝝ. scia est effectus demõstrationis: g q̄ igno-
rat artem demõstrādi que tradit in logica: impossibile est
ipsum hēe aliquaʒ sciam: vn̄ vt optime dicit Albertus sup
Porphyrio: ignorās logicā si aligd scire videat nescit illd:
qa se hʒ supra suum scibile: sicut se hʒ ignis ad cõbustibile
qui comburit ⁊ nescit se comburere: ad h eni q aligs sciat
nõ sufficit ipm demonstrare: sed opʒ q demonstret ⁊ sciat
se demõstrare: non pōt aūt aligs scire se demonstrasse nisi
cognoscat se ex pmis veris priorib⁹ notiorib⁹ imediatis cau-
sisqʒ conclusionis demonstrationē ꝯstituisse. Et ideo est q
difficile est cognoscere se scire: vt ingt phs in pmo poster.
Talia aūt nõ possunt sciri sine logica: vt manifestū est: qa
talia in ea docentur: hinc est q pleriqʒ antiquoꝝ decepti sunt.

⁊ in grauissimos errores delapsi sunt: qa abiecta sciētia dis- E
putandi de rerum veritate pergrere tentabāt. Uerum qd
Joānem nostrū ad hunc errorē deduxit fuit: qa nesciuit sol
uere argumētum de Hippocrate: q vt tradit oēs scientias
sine logica adept⁹ est. Ad hoc tamē dicas tu q Hippocra-
tes ex bonitate itellectus ⁊ cõplexionis deuenit in notitiaʒ
oīum sciarum per iuentionem: ⁊ ex cõsequēti deuenit in co
gnitionem logice: ⁊ per logicam illam habitam per iuētio-
nem deuenit in cognitionēʒ aliarum sciarum: vn̄ necessa-
rium est q per eadem media pcedat sup vna conclusione
scibili aligs per iuentionē per que deuenit aligs ad eandē
per doctrinam: veritas eni in se est vna: ⁊ vno modo ⁊ via
acqsibilis: sicut vnum est cētrum ⁊ medium ⁊ nõ nisi vna
via acqsibile: vt dicit phs in ethicis: ⁊ ideo difficile est atti-
gere mediū: facile autē est a medio deuiare. ¶ Sed ꝯtra
predicta arguit: videt q aliqua scia possit acquiri sine lo-
gica: qa de plerisqʒ legimus eos acqsiuisse sciaʒ in somno:
sicut de Salomone legimus in sacris lrīs: similr hoc idem F
cõfirmare videt Aristoteles in de somno ⁊ vigilia: vel (vt
rectius dicamus) in libro de diuinatiõe. Idē affirmat phs
in pblemātibus. particula. 30. pblemate pmo. quosdaʒ ex
egritudibus melancholicis euasisse poetas: sicut recitat de
Marato Syracusano: quare vr q scie alie acqri pñt sine
logica. Sed ad hec dicimus nos: q lʒ sola fide tenendū sit
per deū oipotentēʒ sciam aliquam ifundi posse in animaʒ
nostram. Tamē hoc non fuit de mente phi ⁊ sui Cõmēta-
toris Auerrois. ¶ Un̄ Cõmētator in fine sui cõmē. in lib⁹
de somno ⁊ vigilia: ad hec argumenta formaliter respon-
dere videtur: ingt enīʒ ibidem: in quo ho genere entiuʒ ca-
dat ista enuntiatio considerandūʒ est: quoniam genera reꝝ
scitaruʒ: aut sunt scientie speculatiue: aut sunt artes opera-
tiue: aut virtutes cogitatiue particulares. Et est manifestuʒ
q ista comprehensio non est in maiori parte: nisi in reb⁹ fu-
turis: cuius comprehensio pprie est a virtutibus cogitati-
uis particularibus: quibus vtuntur ad comprehendenduʒ G
vtile ⁊ nocens in rebus futuris. Artes autē operatiue ex-
stimatum est q possint acqri in somnio. scie autem specu-
latiue remotum est vt accidat hoc in eis: homo enim natu-
ram habet ad cõprehendēduʒ scias speculatiuas per pro-
prias propositiones habitas: ⁊ si homo cõprehenderet eas
sine propositionibus: tunc ille propositiones essent ociose:
⁊ natura voluit hoc. Et vniuersalr si aliquod itellectum de
intellectis sciarum speculatiuarum acqratur hoc modo est
accidentalr ⁊ raro: ⁊ similr ipossibile est vt ipsum fiat scia
speculatiua: nisi aligs ponat hic esse aliquem moduʒ homi-
num qui comprehendunt scientias speculatiuas sine disciplina.
Et isti homines si sunt equoce sunt homines: immo magis vi-
dentur angeli q̄ homines: sed hoc videtur ipossibile ex h
qd dico: cognitio enim speculatiua: vna est in se non diuer-
sa: siue fuerit scita per disciplinam: siue sine disciplina. Et si
esset scita per vtruqʒ: tunc disciplina non esset accepta ne-
cessario in diffinitione eius: ⁊ sic sumus inter duo: aut vt di- H
camus q ista cognitio equoce dī cum cognitione humana:
aut vt concedamus q eadem res inueniatur per causas di-
uersas: ⁊ ſm hoc respectus rei ad suas causas quibus cõsti-
tuitur non erit necessarius. Et omne hoc est ipossibile. Di-
cere autem q possibile est vt imagines reruʒ speculatarū
acquirātur ab aliquo modo hoīum: hoc modo comprehē-
sionis est ipossibile: qm acqsitio earum hoc modo est sup-
fluum: cum iam acqrantur ab hoīe modo perfectiori: nisi
aliquis forte dicat: q iste modus est proprius eis in qbus
possibile est vt adiscant sciētias speculatiuas: sʒ si isti sunt
equiuoce sunt homines. Hec Cõmentator. Et propter hoc
magnus Albertus in questionibus de homine. in questiõe
propria de hac materia: in qua querit vtrū somnialis scia:

I tia sit speculatiua vel practica: soluendo dicit ꝙ cū somnia-
lis scia sit accepta sine medio ꝓbante vel inferēte ipsaꝫ nō
est speculatiua: ⁊ cū eadem sit accepta sine eligētia ⁊ consi-
lio nō est practica simplr: lꝫ somnia frequenter sunt de his
in qbus vel circa que sunt nostre operationes: ⁊ ideo So-
crates cōcionans ad Athenienses appellat sciaꝫ somnialem
diuinam non humanā: ⁊ Aristoteles supra naturā pruden-
tiam: eo ꝙ non accipiť ex ꝑncipiis sciente speculatiue vel
practice. Hec Albertus. Ex qbus clarissime pꝫ auctoritate
⁊ rationibus tantoꝝ viroꝝ ꝙ nulla sciētia vere speculati-
ua vel vere practica potest acquiri sine disciplina demon-
stratiua: ⁊ ex cōsequenti nulla talis sine logica pōt acquiri:
ſm ꝑncipia philosophoꝝ loquendo ⁊c. Sꝫ qḋ decepit Jo-
annem fuit locus ꝯsequēs: qa enim ipse vidit alias scien-
tias acquiri posse sine logica habita per doctrinam s ꝑce-
ptore credidit eas posse haberi sine logica absolute.
¶ Alter error in questione. 16. vbi tenet vniuersalia eē pri-
K mo ⁊ per se generabilia.

DJcit Joānes in qōne. 16. ꝑmi libri: ꝙ ſm viā Arist. ⁊ Cō-
mentatoris vlia sunt ꝑmo ⁊ per se gñabilia: sꝫ
ista positio destruit iudiciū Aristo. in. 7. meta.
in tex. cō. 26. ⁊ 27. vbi ꝓbat cōtra Platonem:
ꝙ illud qḋ per se ꝑmo generať est singulare ⁊ non vle: ho-
mo enīꝫ vniuersalis: vt dicit in te. cō. 28. neqꝫ generať neqꝫ
generat: sed dicebat ꝙ Arist. ibi arguit de vniuersalib' pla-
tonicis: que erāt separata a singularibus: de talibus proce-
dunt rōnes phi: ꝙ nō per se generāť: neqꝫ per se generanť:
sed de vlibus in singularib' existentibus: vt sensit phs ta-
lia ꝑmo ⁊ per se generanť. ¶ Sed ista respōsio nō potest
stare: qa lꝫ rōnes phi ibi ꝓcedant ꝑncipaliter cōtra Plato-
nem: tamē etiaꝫ ſm ipsuꝫ talia vniuersalia que posuit Ari-
stoteles nō per se: sed per accidēs generanť: hoc aūt aucto-
ritatibus fulciť ⁊ rationibus: auctoritas est Auerro. in ꝑmo
L metaphysice. in cōmē. 27. vbi habet: ꝙ vniuersale non ha-
bet esse: nisi ſm ꝙ est sciētia. i. ſm qḋ est in anima. Et simi-
liter affirmatiuum ⁊ negatiuꝫ: ⁊ intendit ꝙ cōprehēsio-
nes que dicuntur sciētie sunt rerum que sunt in sensibilib'
non generabiles: nec corruptibiles: nisi accidētaliter: ⁊ sunt
intentiones vniuersales quas itellectus cōprehēdit in eis:
⁊ sunt forme: cōprehensiones vō generabilium ⁊ corrupti-
bilium. s. indiuiduoꝝ compositoꝝ nō sunt scientie: sꝫ ima-
ginationes eoꝝ: hec Cōmentator. In qbus verbis clare pꝫ
ſm Auerroim: ꝙ intētiones vniuersales: quas intellect' cō-
prehendit in singularibus: sunt accidentaliter generabiles
⁊ accidētaliter corruptibiles: tales autē intētiones vniuer-
sales sunt vlia Aristotelica: qa in. 12. metaphysice. cōm. 4.
ipse dixit ꝙ vniuersalia apud Aristotelem sunt collecta ex
particularibus in intellectu: qa accipit inter ea consimilitu-
dinē: ⁊ facit ea intētionem vnam. ¶ Amplius. Aristoteles
in ꝓhemio metaphysice. reddens causam ꝓpter quid vi-
M demus expertos magis proficere rationem habentib': in-
quit. qa ars est vniuersaliuꝫ: actus autēꝫ ⁊ generatiōes oēs
circa singularia sunt: nō enī homo sanať: nisi qa Socrates
sanatur. ergo sententia phi est ꝙ singularia per se generen-
tur: vlia autem non nisi per accidens: sꝫ dicebat ꝙ vniuer-
salia nō sunt generabilia generatione separata a singulari-
bus: sed sunt generabilia generatione singulariuꝫ. ¶ Sed
contra. Ex hac responsione statim sequitur: ꝙ vniuersalia
sunt generabilia per accidēs: qa qḋ ad alterius generatio-
nem generať: per accidens generať: ⁊ ex consequenti vni-
uersalia non sunt ꝑmo ⁊ per se generabilia: cuius oppositū
ipse dicit: patet cōsequentia: qa primo posterioꝝ. caplo de
vniuersali. Illud primo alicui competit: qḋ per naturaꝫ ꝓ-
priam sibi competit ⁊ non per aliud: sed dicebat ꝙ ista cō-
sequentia non valet. vniuersale est generabile generatione N
singularis: igitur per accidens est generabile: sicut non va-
let: color non est visibilis: nisi in hoc colore ⁊ illo. ergo co-
lor est ꝑ accidēs visibilis. ¶ Sꝫ ꝯ. Instātia ista quā addu-
cit nō est ad ꝓpositū: falsuꝫ est enī ꝙ color nō sit visibilis
nisi in h colore ⁊ illo: vt visibilitas dicit aptitudinē: que est
ꝓpria passio coloris: teste Auerroi in cō. 67. scdi de aīa. vñ
proprie passiones ex quo fluūt s ꝑncipiis essentialib' subti
competunt suis subiectis: etiā vt abstrahūt a suis supposi-
tis: passiones enīꝫ demonstranť de suis subiectis circūscri-
pto per intellectū quolibꝫ singulari: sicut pꝫ ꝑmo posterio.
vnde refert dicere colorem esse visibilem: ⁊ dicere coloreꝫ
videri: sicut refert dicere hoiem esse risibilē: ⁊ dicere homi-
nem ridere: vnde si instātia deberet eē ad propositum de-
buit sic arguere: color non videť nisi in hoc colore ⁊ illo. ğ
color per accidēs videť: ⁊ tunc hoc qḋ ꝯcludit instantia est
verū: sicut hō non ridet vel nō competit sibi actus ridendi
actualr: nisi respectu huius hoīs ⁊ illius. ergo ridere ꝑ acci- O
dens cōpetit homini: cui dubiū est: lꝫ enī risibilitas ꝑ se cō-
petat homini: nō tamē ridere: ita lꝫ visibilitas per se cōpe-
tat colori: nō tamē videri. ¶ Amplius. contra opinionem
Joānis. est auctoritas phi ⁊ Cōmentatoris in. 7. metaphy.
tex. cō. 34. vbi habeť ꝙ vniuersalia: aut nō corrumpūtur
aliquo mō: aut corrūpunť per accńs. Idem hꝫ Cōmētator
in. 12. metaphy. cō. 27. ꝙ vniuersale neqꝫ generat/ neqꝫ ge-
nerať. ¶ Amplius. 7. metaphy. te. c. 53. nō est gñatio dom'
simplr vel corruptio: sed generatio est illi' domus demō-
strate. ¶ Rursus rationibus ideꝫ ostendiť: qa si vniuersa-
lia essent ꝑmo ⁊ per se generabilia ⁊ corruptibilia: sequere-
tur ꝙ scia esset de per se ꝑmo corruptibilibus: sed ſm ipsū
ꝑmo posterioꝝ: ⁊. 7. metaphy. scientia est de per se incorru-
ptibilib': ⁊ talia nō sunt nisi vniuersalia que per se sunt in-
corruptibilia: ⁊ per accidēs corruptibilia. quare ⁊c. ¶ Ad-
huc aūt si vniuersale ꝑmo ⁊ per se generaretur: tūc gñatio
eēt ex nihilo. ꝯñtia est Auer. ꝑmo de generatione. tex. com. P
40. ⁊ eiusdeꝫ. 7. metaphy. tex. cō. 27. vnde phs in ꝑmo de
generatione expresse hꝫ ꝙ nō augeť quantum vniuersale:
nec generatur aīal vniuersale: sed talia ꝑmo singularibus
debenť. ¶ Rursus. illud qḋ nō hꝫ esse extra aīam in actu
non pōt esse ꝑmus ⁊ per se terminus generationis: gñatio-
nis enim terminus est actu ens: sed vniuersalia ſm Aristo.
⁊ Cōmentatorem non habent aliquod esse extra animam
realiter: vel ex natura rei distinctuꝫ a singularibus: sꝫ soluꝫ
habēt esse in potentia. ergo vniuersalia non sunt per se ꝑmi
termini generationis: maior est nota: minor est Cōmenta-
toris. ꝑmo de anima. cōmen. 8. ⁊. 12. metaphysi. cōmē. 4. ⁊
alibi frequenter. Non me latent instātie subtilis Scoti ꝓ-
bantis dari vnitatem minorē vnitate numerali: sed de hoc
infra dicem' sup annotatiōes in. 3. lib. dño concedente.
¶ Alius error in primo metaphysice in questione. 19. de cō-
sideratis a metaphysico.

DJcit Joānes ꝙ metaphysicus cogno- Q
scit omnia in vli ⁊ nō sub
propriis rationib': ⁊ in hoc optime ⁊ elegāter sen-
tit: sed aduerte ꝙ ipse nesciuit soluere hoc argu*m*:
contingit cognoscere hominem inquantum homo: tūc que-
ro ad quē artificē ꝑtineat ista cognitio: non ad metaphysi-
cū: qa ille nō considerat qdditates reruꝫ in particulari: nec
ad mathematicum: qa ille solum considerat accidentia vt
magnitudines ⁊ numeros: nec ad naturalem: quia natura-
lis quicquid cōsiderat: considerat vt est mobile: vel vt habꝫ
habitudinem ad motum: sicut est sententia phi in secundo
physico. tex. cōmē. 71. Ad hoc argumentum Joānes dicit:
ꝙ consideratio naturalis dupl*r* concipi pōt. Uno modo vt
distinguitur ab aliis considerationibus: ⁊ sic quicqd consi-

A derat a nãli:ɔ̃siderat per habitudinẽ ad motũ. Alio modo
ɔ̃sideratur in se ꝛ quo ad simplicẽ cognitionẽ: vt ɔ̃siderando
aial inquãtũ alal: ꝛ hoiem inquãtũ hõ: ꝛ talia vt sic cõsidera-
ta a nãli nullã hñt habitudinẽ ad motũ. In qua quidẽ rñsio-
ne dupliciter peccat Joannes. p̃mo quidẽ: q2 videt̃ sentire mobilita-
tẽ esse rõnẽ formalẽ subi nãlis phie: tũc q2 illud qd dicit in
se videt ẽẽ falsum: ꝙ aũt mobilitas nõ sit rõ formalis subiecti
phie nãlis ostẽdit̃: q2 subiectũ nãliter est prius passiõe scḋm rõ-
nẽ subi: posteri9 aũt nõ ẽ rõ formalis ɔ̃siderãdi prius. Mo-
bilitas aũt est passio nãlis in scia nãli: vt p3. Nec valz rñ-
sio Nicoleti ad hoc dũ dicit: ꝙ duplex est rõ formalis: qddi-
tatiua: ꝛ subtiua: nõ inqt ipse ꝙ passio nõ potest ẽẽ rõ for-
malis qdditatiua: bene tñ põt esse ratio formalis subtiua.
¶ Sz ɔ̃. ista diuisio nulla est: q2 nõ dat̃ p oppositũ: q2 ea-
dẽ est rõ formalis qdditatiua in scia ꝛ subtiua: q2 qd qd est
ipsi9 subi ois demõnstrationis dz ẽẽ p̃n: vt p3 p̃ de aia.t.c.11.
si igit̃ passio nõ põt ẽẽ rõ formalis qdditatiua: a pari nec
B subtiua poterit ẽẽ. ¶ P. Res nãles possunt pfecte cogno-
sci: vt abstrahũt a mobilitate: ꝛ sine motu qdditatiue in nã-
li scia cognosci p̃tẽt: cũ qdditas abstrahat a quolz accñte: h
aũt nõ ẽẽt si mobilitas ẽẽt rõ formalis subi nãlis phie: q2
rõ formalis subi icludit̃ in oib9 iferiorib9 ipsius subi: nec
valet qd dicit Nicolet9: ꝙ ista rõ formalis subtiua icludit̃
in oib9 iferiorib9 ad ipm subz nõ formalr ꝛ actualr: sed fun
damẽtalr tñ: ꝛ nã cũ p ipm mobilitas sit p se passio corpo-
ris mobilis: qd est subz in nãli phia: p̃pa aũt passio q p se
p̃mo cõpetit supiori formalr: cõpetit ẽt p se non p̃ suis p se
inferiorib9 formalr ꝛ actualr: sicut est snia phi in p̃. poster.
Ex quo seqt̃ ꝙ talis passio erit demõnstrabilis de suis iferio
rib9 p ipm subm tãq̃ p mediũ: ꝛ ita iferiora icludent actu
ꝛ formalr ipm subz ꝛ rõnẽ formalẽ ei9: cũ talis passio de i-
ferioribus demõnstrabilis nõ sit nisi p ipm subm cõe ꝛ rõnẽ for
malẽ eius tãq̃ p mediuz: cui illa passio p̃ cõpetit. Uex qd
decepit istos fuit: q2 crediderũt rõnẽ formalẽ subi ẽẽ mo
C bilitatẽ: q2 plerũq3 audiũt phm asserere ꝙ nãlis qcqd cõ-
siderat: ɔ̃siderat sub rõne mot9: sicut p3 p̃ phy.t.cõ.8.ꝛ.11.ꝛ
2° phy.tex.cõ.71.ꝛ.8.phy.t.c.22.ꝛ.6.meta.t.c.2. Tñ dicas
tu ꝙ mobilitas: ex quo est p̃9 passio subiecti nãlis phie: ꝛ q2
vera rõ formalis ꝛ qdditatiua subi nãlis est nobis ignota:
circũloqmur eã p p̃mã passionẽ eius nobis notã. Et h no-
bis plerũq3 ɔ̃tigit ꝙ cũ dĩas vltimas rerũ ignorem9: acci-
dit nobis vt eas p p̃prias passiones ꝛ accñtia circũloqua-
mur: ꝛ ista est snia Auer. in.7.meta.cõ.41.ꝛ.8.meta.cõ.5.
ꝛ.4.celi.6.ꝛ.26.cõmẽto. Et ideo dicebat Aui.in.5.sue me-
taph.cap.5.ꝙ defect9 noiuz ꝛ puitas pcipiendi dĩas: aut h:
aut illud: facit necio deuiare a vera dĩa ad comitantes: ꝛ sic
aliqñ denoiat̃ eius nomẽ a suo comitãti. Et ideo cũ phs di-
cit: ꝙ nãlis ɔ̃siderat qcqd ɔ̃siderat vt est in motu: vult dice
re: ꝙ in sua ɔ̃sideratiõe non abstrahit ab illa rõne formali
ad quã imediate ɔ̃sequit̃ motus: quã: q2 ignoram9 circũlo-
quimus eã nobis p suũ comitãs ꝛ p passionẽ ei9 p̃mam.
D Qd aũt itez Joannes dicit: ꝙ hõ vt ɔ̃siderat̃ a nãli in se nõ
includit motũ: tñ vt ɔ̃sideratur a nãli vt dĩt a ɔ̃sideratione
quã hñt alij artifices de hoie: vt sic icludit motũ: h nullius
est momẽti: q2 oia ɔ̃siderata in aliq̃ scia debẽt hẽe aliquaz
rõnẽ formalẽ sub qua ɔ̃siderent̃ in illa scia: siue talia abso-
lute ꝛ in se ɔ̃siderent̃: siue in cõparatiõe ad alia: sic dicit phs
ꝙ cũ ens sit subz metaphysice: metaphysic9 ɔ̃siderat qõlibz
inquãtũ ens: vt p3.4.meta.t.cõ.p̃.ꝛ 2°. ois eniz qñis sensus
est vniuocus: tũc igit̃ qñ hõ ɔ̃siderat̃ iquãtũ hõ in nãli phia: q̃-
ro que est sua rõ formalis. Et tũc arg9 stat vt supra. ¶ P.
Per eãdẽ rõnẽ formalẽ quã nãlis hz de hoie in se ɔ̃sidera
to p eãdẽ talis ɔ̃sideratio distiguit̃ ab alijs cõsideratiõib9.
Et nõ opz multiplicare istas rõnes sine necitate. Assũptũ
pbat̃: q2 aut ɔ̃sideratio de hoie inquãtũ hõ ɔ̃siderat̃ in se

a nãli: ꝛ est talis ɔ̃sideratio p̃pa sibi nãli: aut est cõis sibi et E
alteri artifici: si p̃mũ: habeo itẽtũ: ꝙ p eãdẽ rõnez p quã hõ
ɔ̃siderat̃ in se a nãli pho: p eãdẽ ẽt distiguit̃ ab alijs artifi-
cib9 ꝛ a ɔ̃siderationib9 ipsoꝝ. Et cũ scḋm te rõ ista p quã hõ
ɔ̃cipit̃ in scḋo icludat motũ: a pari nec illa p quã distiguit̃
ab alijs ɔ̃sideratiõib9: quas hñt alij artifices de ipso: si 2° di-
cas ꝙ ista ɔ̃sideratio p quã nãlis concipit hoiez in se est
cõis sibi ꝛ alijs artificib9: seqt̃ ꝙ qdditas hois in pticula-
ri nõ magis ɔ̃siderat̃ a nãli q̃ a metaphysico: vel a mathe-
matico: cui9 opp9 tu tenes: q̃re dcm tuum est error potius.
Ideo dicas tu scḋm p̃n9 verũ: ꝙ qñ q̃rit̃: hõ inquãtũ hõ a q̃
ɔ̃siderat̃. Dicas ꝙ a nãli. Et cũ arguit̃ ꝙ non: q2 vt sic ab-
strahit a motu: qdditas eni abstrahit a quolz accñte: sz mo-
tus est rõ formalis subi nãlis: q̃re nõ ptinet ad nãlẽ. Rñ-
det̃ ꝙ motus nõ est vera rõ formalis: sz circũloquit̃ eam.
Et cũ dĩ ꝙ nãlis cõsiderat oia sub rõne mobilitatis ꝛ non
abstrahit a motu. Dõm est ꝙ nõ abstrahit ab illa rõne for
mali ad quã imediate ɔ̃seqtur motus: quã rõnez: q2 nesci- F
mus eã explicare noiamus eam nomine mobilitatis.

¶ Super secundo metaphysice in qõne quarta.

DIcit Joannes adhuc in errore pseue-
rãs ꝙ scḋm Auer. felici-
tas nr̃a nõ ɔ̃sistit in adeptiõe intellꝰ scḋm Auer.
sed in habitu sapiẽtie: q tradit̃ in.12.meta. vñ
illa cognitio intuitiua: q̃ habet̃ p adeptiones or-
dinat̃ ad istã tãq̃ ad finẽ. Sz miror de Joãne. vt sup̃ dixi
quõ põt h imaginari. Nã rõ dictat ꝙ cognitio iperfectior
ordinet̃ ad pfectiorẽ: ꝛ nõ eẽ. Mõ cognitio cõplexa habi-
ta p discursũ de deo: ꝛ itelligẽtijs est lõge iperfectior eã q̃
hẽ intuitiue p subaz itellꝰ agẽtis: cui9 signũ ꝙ phs cognitiões
p̃ncipioꝝ appellauit itellm: ꝛ appellauit eũ ẽẽ nobiliorem
habitũ q̃ sit habit9 scialis q est respectu ɔ̃nnz: vt p3 in cal-
ce 2i posterioꝝ: q̃to eniz aliq̃ cognitio est simplicior tanto
certior ꝛ sine errore: qd itez alio mõ pbari põt. Illa cogni-
tio est pfectior ꝛ nobilior aliaq̃ magis accedit ad cognitio G
nẽ simplr pfectissimã in latitudie cognitõis. p3 ista: q2 per-
accessũ ad magis tale ꝛ maxie tale mẽsurant̃ cetera: dicit
eni phs in.4.metaph.t.c.18.ꝙ illõ qd p̃ vero affini9 ꝛ p̃pl-
qui9 exstat: illud est magis verũ. Ita ẽt posterioꝝ p̃ pbat al
terã sciaz altera certiorẽ ẽẽ: q̃ p̃mis p̃ncipijs est magis affi
nis: sz sic est ꝙ simplr ꝛ pfecta cognitio q̃ est metrũ oium
cognitionũ est cognitio dei: ꝛ illa est intuitiua ꝛ simplex sine
discursu. ğ quãto aliq̃ cognitio est simplicior tanto illa pfe-
ctior erit alia cognitiõe sibi correspondẽte. vz. in ordine ad
vnũ ꝛ idẽ obiectũ: sz cognitio habita de deo p itellm adeptuz
est simplex. Et cognitio habita de deo p habitũ sapiẽtie est
cũ discursu. ğ illa intuitiua cognitio erit pfectior ista cõple-
xa cũ discursu habita: q2 p̃me cognitiõi est illa p̃pinquior.
¶ Amplius: ꝛ redit fere in idez: illa cognitio est altera pfe-
ctior p quã sum9 in itelligẽdo sic dij: sz p illã cognitionẽ in-
tuitiuã assĩlamur deo: teste Auer. in cõ.36.ex auctẽ Themi
stij: per cognitionẽ aũt p discursũ videmur differre a deo H
ꝛ intelligentijs: ꝛ magis reb9 mobilib9 appropinquare: q̃re
restat vt Joannes ab ipsa veritate coactus dicat in via Cõ-
mẽtatoris illã cognitionẽ nõ ordinari ad istã que p discur-
sũ: sed potius eẽ. sicut sepius annotaui: placuit aũt nobis
in h loco itez castigare ipm: q2 ẽt sibi itez errare libuit.

¶ Super questione quinta secundi metaphysice.

QUestionem sane difficilẽ: doctor ag-
gredit̃: que igenia sapiẽ-
tum: tũ antiquoꝝ: tũ modernoꝝ vsq3 ad tẽ-
pora nr̃a fatigauit: vtruz de itẽtiõe peripateti-
coꝝ eterna habeãt cãm agentẽ: nos aũt hãc q̃-
stionem reseruari volum9 in.12. metaphysice sup illa qõnem
qua q̃rit Joannes, vtrũ celũ sit aiatum: ibi eni sic ordiemur:

I vtrū īteligētia sit causa formalis sui orbis ⁊ efficiens ⁊ fi-
nis:ibiq; ostēdā in q̄ Joānes errat:⁊ in q̄ moderni peccāt.
¶ Super q̄ōne decima secundi.in qua querit vtruȝ partes
diffinitionis logice sint diuerse forme realr differentes.

Dicit Joānes φ for² gn̄is ⁊ forma
dr̄ie sunt due forᵉ rea-
liter distīcte:⁊ φ tot sunt forᵉ in cōpositoq̄t
sunt p̄dicata q̄dditatiua: ⁊ φ for² corp̄eitatis
de p̄dicamēto sub̄e p̄cedit q̄ntitates īterminā-
tas in ipsa mā.Salua pace credo φ oīa ista sint ꝯ Auer.⁊
⁊ Arist.ph̄s eni in.7.meta.t.c.20.⁊.21.Expsse h̄ȝ φ in dict
fm se idē est sub̄a ⁊ p̄dicamentū:nō si for² gn̄is realr distin-
gueret a for² spēi:q̄uo essent idem:aut q̄uo de ipse p̄dicari
posset.¶ Ampli⁹.Cōmētator in p̄ cap.de sub̄a orbis:h̄ȝ φ
in vno cōposito eē plusq̄ vnā formā sub̄alē est ipossi:q̄d si
hoc veritatē h̄ȝ:nō opȝ glossare φ veꝝ est de vna for² spe-
cifica:nō aūt de formis gn̄icis:ista glossa destruit iudiciū
K Cōmētatoris:q2 tūc Cōmētator sibi ꝯdiceret hic:⁊ in.3.ce
li in cō.67.vbi tenet plēs formas specificas in eodē cōpo-
sito remanere:q2 vult φ elīta formalr remaneāt ī mixto:
opȝ igit̄ φ ipse teneat φ in vno composito nō est nisi vna
for² sub̄alis:q̄ sit vere sub̄a:nō itēsibilis neq; remissibil.iō
dixit ipse ibidē φ forᵉ elītoꝝ sunt medie iter sub̄aȝ ⁊ acci-
dēs:pp eas p̄ticipare ꝯditionib⁹ vtrinsq;.Sit igit̄ h̄ p̄m̄ sup-
positū φ in vno cōposito nō est nisi vna for² sub̄alis in re
ext̄ aīaȝ exn̄te.Scd̄o suppono φ diffōnes reꝝ sumuntur a
p̄ncipijs q̄ sunt in re:⁊ φ tales diffōnes nō sūt vl̄iuȝ exn̄tiū
extra aīaȝ:s; sunt diffōnes reꝝ p̄ticularīū exn̄tiū ext̄ aīam:
sed itell̄s est q̄ facit vl̄itatē in reb⁹.p̄ᵐ p3 istius suppositi est
de itētiōe Auer.in p̄ de aīa.cō.5.⁊ in p̄ ⁊ 2° physi.vtrobiq;.
cō.28.2ᵐ p3 suppositū est in p̄ de aīa.cō.8.Jstis suppositis
stātib⁹ arguo sic.diffō hoīs ꝯstat ex gn̄e ⁊ dr̄ia.g̃ p̄ secūduȝ
supp̄m gen⁹ ⁊ dr̄ia sumunt̄ a p̄ncipijs exn̄tib⁹ in re in ipo ho-
mine:s; in hoīe in re ext̄ aīaȝ nō est nisi vna for² intrīseca.g̃
L gen⁹ ⁊ dr̄ia nō sunt due forᵉ realr dn̄tes:nec sumunt̄ a diu-
sis formis realr dn̄tib⁹:sic̄ tn̄ dicis.¶ Ampli⁹.si q̄t sūt p̄-
dicata q̄dditatiua in cōposito tot sūt et forᵉ sub̄ales:tūc re-
diret opīo Platonis:q: vt īq̄t Auer.in p̄ de aīa.cō.7.⁊ in p̄
suc cātice.cō.73.⁊.74.posuit tres aīas in ipso hoīe:intelle-
ctiuā in cerebro:ꝯcupiscibilē in epate:⁊ irascibilē in corde.
Et si h̄ eēt īq̄t Cōmētator in locis adductis:homo nō eēt
simplr vnū aīal:s; eēt plura aīalia:ita eadē rō p̄cedit con-
tra te:q2 si alia est for² viuentis in hoīe:⁊ alia est for² aīalis
in hoīe:hō nō eēt vnū aīal simplr:s; plura:nō video rōnē
diuersitatis:q̄re iste rō non p̄cedat ꝯ te potius q̄ ꝯ Plato-
nē.Cū vtrobiq; sit idē mediū.v3.φ illō formatū in q̄ sunt
plēs forᵉ sub̄ales p̄fecte illō nō est simplr vnum:s; plura.
¶ Ampli⁹.ph̄s in 2° de aīa.t.cō.31.h̄ȝ φ vegetatiuū est in
sensitiuo:sic̄ trigonū in tetragono q̄d nō eēt:nisi fuisȝ opi-
nat⁹ vnā eē formā p̄ quā hō sentit ⁊ vegetat:nā si plures es-
sent:vt ipse dic̄ in p̄ de aīa ꝯ Platonē.te.c.90.q̄d eēt illō q̄d
M ꝯtineret eas vnitas:nihil p̄fecto.S; dicebat φ rōnes ille
bn̄ p̄cedūt ꝯ Platonē:q2 Plato ponebat plēs aīas distin-
ctas loco ⁊ sub̄to:s; ipse ponit φ sint plēs aīe in eodē loco:
quaꝝ vna est dispō ad aliā.S; ꝯ.Cōmentator in p̄ de aīa.
cō.7.⁊ cō.89.dic̄:φ Aristoteles opinat̄ φ iste aīe sint vna
fm sub̄tū:⁊ plēs fm v̄tutes:vn̄ in cō.89.dic̄:h̄ igit̄ est opi-
nio Arist.Nō eni opinat̄ φ fac̄ diuersas actiōes p̄ v̄tutes
diuersas ⁊ vnica mēbra tn̄:neq; p̄ vnicas v̄tutes ⁊ mēbra
diuersa tn̄:s; opinat̄ φ fac̄ p̄ v̄tutes diuersas ⁊ mēbra vni-
ta.i.p̄ncipalia ⁊ mēbra diuersa.Ecce igit̄ q̄uo fm Arist.nō
sūt plēs aīe eētialr distīcte in vno aīali.Ergo nō est vera
opīo tua:vn̄ Cōmentator in cō.93.p̄¹ de aīa h̄ȝ:φ aīa est in
toto aīali vna in sub̄to:⁊ plēs fm v̄tutes:⁊ postea subdit φ
cū ita sit:opȝ φ aīa:aūt sit vna nūero.i.in aīalib⁹ organicis:
quoꝝ p3 nō viuit post diuisionē:aut vt sit in eis q̄si vna in N
spē.i.in eis:quoꝝ p3 viuit post diuisionē:⁊ sūt illa:quorum
mēbra sūt ꝯsilia:q̄d expssi⁹ dici potuit ꝯtra Joānē.¶ Am-
pli⁹.p̄ incōueniēti vident̄ hīc Arist.⁊ Cōmētator plēs eē
formas sub̄ales p̄tiales in plib⁹ mēbris:quanto magis igit̄
incōueniēti⁹ erit ponere plēs totales:vn̄ in p̄ de aīa.t.c.58.
arguētes ꝯ ponētes aīaȝ eē harmoniā deducūt ad h̄ icōue-
niēs.v3.φ tūc in q̄l; mēbro eēt aīa p̄tialis:⁊ in toto corpo-
re eēt aīa vl̄is.¶ Ampli⁹.ph̄s in.7.meta.t.cō.43.h̄ȝ φ ad
diffōnē ꝯstituēdā sufficit gen⁹ cū finali dr̄ia:h̄ aūt nō dixis-
set si opinat⁹ fuisset tot eē formas q̄t sunt p̄dicata q̄dditati-
ua:q2 tūc p̄ h̄ diffōnē nō explicaret̄ aliq̄ formaꝝ ipotta-
taꝝ p̄ dr̄ias itermedias iter p̄m̄ gen⁹ ⁊ vltimā dr̄iaȝ.¶ Am-
plius.Aristo.⁊ Cōmētator in.7.meta.t.cō.11.faciūt istam
ꝯn̄tiaȝ.φ si diffōnes darent̄ p̄ accn̄tia:seq̄ret̄ φ accn̄tia q̄
p̄dicant̄ de tali diffinito eēnt eiusdē nāe ⁊ eiusdeȝ rei.Ex q̄
p3:φ gen⁹ ⁊ dr̄ia apō ipsos non sumunt̄ a diuersis naturis:
q2 tūc nō posset ex eis diffinitio ꝯstare. Uerum q̄d decepit O
Joānē in hac mā fuit:q2 nō potuit imaginari φ duo p̄dica-
ta significēt eādē nām sub diuersis modis ꝯcipiēdi:vel vt
alij dicūt sub diuersis formalitatib⁹.Et iō voluit φ plura-
litati p̄dicatoꝝ correspōderet in re plalitas formaꝝ:negligēs
dcm̄ p̄ceptoris sui in 2° physi.cō.71.imo Aristo.in eodē 2°
t.cō.18.in q̄b⁹ locis h̄r eādē nām igredi posse diuersas sci-
entias:eadē eni sunt linee q̄ ⁊ a nālī ⁊ a geometra cōsiderātur.
¶ Ampli⁹.Cōmētator.4.metaphy.c.3.ꝯ Aui.vult φ ens
⁊ vnū signt eādē nām:⁊ φ vnū nō apponit aliq̄d positiuū
supra ens.Nō igit̄ veꝝ est fundamētuȝ φ q̄t sunt p̄dicata
tot sūt forᵉ:accideret eni fere īfinitas eē formas in eodē:cū
idē fm diuersas rōnes ꝯsiderari ꝯtingat.¶ Ampli⁹.plali-
tas nō est ponēda sine necessitate.Jn h̄ eni sum⁹ sapientes
φ nām imitamur:nā aūt q̄d pōt cōseq̄ vnica actiōe ⁊ istrō
nō expectat vt illō plib⁹ istr̄is ⁊ actionib⁹ peragat.Modo
oīa pn̄t saluari ponētib⁹ nobis vnā eē nām ipottatā p̄ gen⁹
⁊ dr̄iaȝ sub diuersis tn̄ ꝯcipiēdi modis.¶ Ampli⁹.Aristo. P
8.meta.t.c.15.ꝯ Platonē īq̄t:φ si alia est idea aīalis:⁊ alia
idea bipedis nō eēt hō ens simplr vnū:opinās p̄ h̄ ph̄s ge-
nus ⁊ dr̄iaȝ vnā formā ipottare debere.¶ Ampli⁹.funda-
mētū Joānis est ruinosuȝ:φ vna ⁊ eadē for² nō possit itel-
ligi sub diuersis p̄dicatis q̄dditatiuis:q̄d app̄et ex sententia
Auer.in.12.meta.c.39.vbi h̄ȝ φ p̄dicata ⁊ attributa in diui-
nis ⁊ in ipsis itelligētijs nō differūt:nisi fm modū itelligē-
di nr̄m:non igit̄ opȝ φ alietati p̄dicatoꝝ q̄dditatiuoꝝ cor-
respōdeat alietas formaꝝ in re:q2 tunc reuerteret̄ opinio
Platonis ponētis:φ modū itelligēdi nr̄m semp̄ ꝯsequitur
modus ꝯsil̄is eēndi in re:vt q2 ꝯcipit itellig̃ aīal abstractū
a suis spēb⁹:p̄p h̄ ita in re eē cēsuit ⁊ decept⁹ est.¶ S; tūc
est difficultas:nā vī φ opīo Joānis in hac mā sit de itētio-
ne Auer.12.meta.c.39.vbi iueni auctoritatē in q̄ Cōmēta-
tor vī tenere φ gen⁹ ⁊ dr̄ia dicāt formas diuersas ⁊ iter se ⁊
a for² specifica:nā in illo cōmēto ponit dr̄iaȝ iter enūtiatio-
nes:q̄ enūtiāt aliq̄d de itelligētijs:⁊ iter enuntiatiōes sub̄a- Q
les in istis reb⁹ mālib⁹:nā tn̄ enūtiatiōes enuntiātes aliq̄d
de deo:⁊ itelligētijs q̄ enūtiatiōes enūtiātes in istis māli-
bus aliq̄d p̄dicatū sub̄ale ⁊ q̄dditatiuū ꝯueniunt in hoc:q2
vtrobiq; dispō ⁊ dispositū sūt vnū ⁊ idē in p̄dicatiōe ⁊ adu-
natiōe.Jn oī eni enūtiatione affirmatiua sub̄ali denotatur
idētitas p̄dicati ad sub̄tū:sic̄ cū dico:hō est rōnalis:⁊ cū di-
co:deus est sapiēs:vtrobiq; denotat̄ idētitas p̄dicati cum
sub̄to:tn̄ īq̄t Cōmētator:φ differūt postea in alio:nā ī ab-
stractis a mā dispō ⁊ dispositū sunt idē oīb⁹ modis:⁊ redu-
cunt̄ ad vnā intētionē oīb⁹ modis.Et nullus erit modus q̄
dispō ⁊ dispositū in eētia rei distinguant̄:tn̄ in reb⁹ māli-
bus:l; in p̄dicatiōe p̄dicatū ⁊ sub̄tū sint vnū in adunatiōe:
sūt tn̄ duo in po²:⁊ tādē reducunt̄ ad aliquā distīctionē in
essentia

A essentia rei. vñ vt itelligas dubitationẽ: volui adducere v=
ba eius. inqt eni. In eis aũt que sunt forma nõ in mã dispo
sitio ⁊ dispositũ reducunt ad vnũ in esse ⁊ duo in cõsidera
tiõe. Ista.n. eẽntia cũ fuerit accepta fm q posita ẽ: ⁊ fuerit
disposita aliqua dispõne: tunc dispõ ⁊ dispositũ vnũ erunt
i pdicatiõe ⁊ duo in itẽtione: qꝛ pdicatũ differt a subiecto.
Sꝫ tñ nõ sic pdicatũ differt a subiecto in ppõnibus cathe
goricis subalibus. Dispositio.n. idẽ est ⁊ dispositũ: sicut in
reb⁹ abstractis: sꝫ in potẽtia duo: qñ itellectus diuisit vnũ
ab altero. itellectus.n. nat⁹ est diuidere adunata in esse in ea
ex qbus cõponuntur: quãuis nõ diuidant in esse: sicut diui
dit mãm a forma ⁊ formã a composito ex mã ⁊ forma. hec
igitur est dispositio itellectus in reb⁹ cõpositis ex mã ⁊ for
ma: cũ disponit cõpositũ p formã: aut cũ disposuit hñtẽ for
mã per formã. Intelligit.n. vtraqꝫ eẽ adunata aliquo mõ
B ⁊ diũa aliquo mõ. v.g. qꝛ cũ disposuit hoiem p rõnabilita
tem: itelligit q subm rõnabilitatis ⁊ rõnabilitas idez sunt
in adunatione: ⁊ intelligit q deferẽs ex eis est aliud a dela
to: cũ aũt fuerit cõsiderata dispõ ⁊ dispositũ in eis que non
sunt in mã: tunc reducunt ad vnã dispositionẽ oibus mo
dis. Et nullus modus erit quo pdicatũ distinguat a subie
cto: ⁊ dispositio extra itellectũ. s. in eẽntia rei. Hec Cõmen.
formalr. Que quidẽ sententia diu fatigauit intellectũ meũ
in hac mã: qꝛ expresse videt dicere Auer. q isti multitudi
ni pdicatorũ qdditatiuorũ correspõdeat pluralitas forma
rũ in re: sꝫ pfecto qui iterius speculat videt q hoc Auer.
minime sensit. Pro quo tu debes scire fm fundamenta in
7° meta. te.cõ.41. ⁊ 8. meta. tex.cõ.8. in abstractis a mate
ria idem est qd qd est: cũ eo cuius est qd quid est. ⁊ vt dicit
in 3° de aia. tex.c.9. Idẽ est magnitudo ⁊ magnitudinis eẽ:
⁊ caro ⁊ carnis esse. nã cũ talia sint act⁹ puri: forma in ipis
est qdditas oibus modis. In mãlibus aũt substãtijs forma
C solũ di esse qdditas: mã aũt nõ ptinet ad qdditatẽ: sꝫ est so
lum deferens qdditatẽ. ⁊ ideo in mãlibus qd quid est non
est idẽ cũ eo cuius est qd qd est. nã cũ i diffõne taliũ mãliũ
necio cadat mã vel apparẽter vl' cõsecutiue. vt est snia phi i
2° phy.t.c.vl. ⁊ 6. meta. t.cõ.2. ⁊ 8. meta. t.cõ.6. Et qꝛ mã nõ
est ps qdditatis. teste Auer. 7. meta. 21.33. ⁊ 34. cõmentis.
pꝑter hoc igit est q subales ⁊ qdditatiue pdicationes i re
bus mãlibus ita se habẽt q in eis dispõ ⁊ dispositũ sũt idẽ
in adunatione: qꝛ in pdicationibus qdditatiuis ⁊ affirma
tiuis denotatur idẽtitas pdicati ad subiectũ. Et qꝛ tales dif
finitiões sumũtur ex pncipijs que sũt in re. vt ipse dicit pri
mo de aia. cõmen.5. ⁊ tales diffinitiones sunt ipozũ cõpo
sitorũ ex mã ⁊ forma. vt ipse testatur in.8. meta. cõmen.16
hinc est q dixit q itellectus inuenit aliquã alietatẽ ⁊ distin
ctionez in re inter dispõnem ⁊ dispositũ pro quãto in tali
D bus vt ipse dicit deferẽs. i. ipsa mã: est aliud a delato. i. ab
ipsa foia que est tota qdditas rei: ⁊ pp h fundamẽtũ: et ipe
dixit in.7. meta. cõmen.21. q qdditas hois est homo vno
mõ: ⁊ est forma ei⁹: ⁊ nõ est hõ alio mõ ⁊ est accipiẽdo ho
minẽ pro aggregato ex mã ⁊ forma. nã cũ tale cõpositũ ex
mã ⁊ forma icludat mãm: que nec est qdditas hois: nec ps
qdditatis pro tãto qdditas hois nõ est hõ talr sumẽdo ho
minẽ: sꝫ in abstractis a mã pdicatũ nõ solũ est idẽ in adu
natione cũ ipso subto. verũ etiã est idẽ in re: qꝛ in talib⁹ non
est repire ex pte rei diuersitatẽ pncipiorũ: quorũ vnũ sit mã
⁊ aliud forma: sꝫ in talib⁹ solũ cõsiderat forma tñ. forme.n.
abstracte sunt actus tñ nullã realẽ potentiã includẽtes vt
ipse dicit in.9. meta. tex.cõ 17. ⁊ 12. meta. cõ.30. ⁊ 2. celi. cõ.
34. hinc est q pdicatũ ⁊ subm in talib⁹ sunt idẽ oibus mo
dis: ⁊ si est aliqua distõ est solũ fm intẽtionez: vt ipse dicit:
⁊ iõ ipse subdit q est magna diũa iter ea que dĩnt in esse ⁊
itellectu. Et iter ea que dĩnt i itellectu tñ. ¶ Ad ppositũ
igit dicamus q Cõmen. noluit dicere ibi q in reb⁹ mãli

bus qt sunt pdicata qdditatiua tot sunt foie a qbus sumun E
tur: sꝫ voluit q in talib⁹ a pte rei est alietas pro quãto defe
rens est aliud a delato. hoc aũt refert qd mãm: que vt ipse
dicit cõmẽ.33. septimi meta. est fundamẽtũ deferẽs qddi
tatẽ. pꝫ igit fm Auer. opionez Ioãnis esse erroneã. ¶ P.
tunc in accñtibus esset cõpõ: quã cõpõnez oẽs negãt: qꝛ in ta
libus sũt gña ⁊ dĩie. ¶ P. si ad mltitudinẽ pdicatoꝝ qddi
tatiuorũ esset pluralitas formarũ: tunc in celo ⁊ in ipsis in
telligẽtijs esset cõpositio. vt pꝫ. nã de talib⁹ multa qdditati
ue pdicant. ¶ Amplius. sequeret q suba vel est spẽs spã
lissima: vel q hꝫ gen⁹ supra se: posito q a. ⁊ b. sint due mãe
informande duab⁹ formis substãtialibus. Et tunc queritur
cũ due sint forme subales quo distinguunt. vel solo nume
ro. vel spẽ. si 2ᵐ habebũt gen⁹ supra se. si pmũ suba erit spe
F cies spãlissima. ¶ Amplius. aliq̃ eẽt forma: q̃ neqꝫ est suba
neqꝫ accidẽs: sicut est forma corporeitatis. talis.n. nõ est ac
cidens. vt pꝫ: neqꝫ suba: qꝛ tunc vna mã bis esset iformata
suba: qd est absurdũ. Nõ est aũt locus soluẽdi rõnes ⁊ au
ctoritates: quas adducit pro se: qꝛ nos breuitati studemus:
sꝫ nostri ppositi est elaborare in indagãdo veritatẽ ex qua
errores facile solui pñt. naꝫ vt inqt phs in pmo de aia. t.c.
85. Rectũ est iudex sui ⁊ obliqui: sꝫ qui curiose vult videre
hanc mãm videat heruicũ in tractatu spãli de hac materia
⁊ Gregoriũ ariminensez in scdo sniarũ. distin.17. qõne secũ
da vbi fere omnes rationes Ioãnis formaliter vel virtua
liter recipiunt solutionem.

¶ In eadem qõne in qua tenet dari formã corporeitatis p
cedentem quãtitates interminatas in materia.

Non possum nõ mirari de solertia tã
ti viri quo ita apte erret
G in via Cõmẽtatoris: dũ nititur sustẽtare formã
corporeitatis de pdicamẽto subẽ coeternã esse
mãe pme pcedentẽ quãtitates iterminatas. Sꝫ
ista opio est de directo cõtra Cõmen. pmo phy. cõ.63. vbi
ex intẽtione arguit Cõtra Auicẽ. sentientẽ hoc. vñ dicit ibi
Cõmen. q qui ponit primã mãm esse corpus peccat: naꝫ si
mã haberet aliquã formã subalem sibi ppriã: sicut est for
ma corporeitatis: tunc sic ipse dicit: ois trãsmutatio esset in
accñtibus: nulla aũt eẽt trãsmutatio in suba: qꝛ tunc subm
cuiuslibet trãsmutationis eẽt ens actu. Cõpositũ.n. ex mã
⁊ foia corporeitatis cũ illa sit suba efficeret vnũ ens actu.
¶ Ampli⁹: vt ipse dicit ibi: si mã hñet aliquã formam sibi
ppriã: tũc per illã hñet nomẽ ⁊ diffõnez: ⁊ ex cõñti in nulla
trãsmutatiõe amitteret nomẽ ⁊ diffõnẽ: qd tñ est falsuꝫ. Et
pꝑter hoc ipse cõcludit q mã est in po⁹ oẽs foie subales ⁊
accñtales: opio igit sua est q mã nõ habeat aliquã formã
H subalẽ. Nec valet rñsio Ioãnis in h: q Auer. arguit cõtra Aui
cennã in hoc: qꝛ Aui. ponebat talẽ formã corporeitatis de
pdicamẽto subẽ esse formã specificã ab eterno in mã exñ
tẽ an dimẽsiões iterminatas nã pus in mã recepta. Et Cõ
mẽtator cõtra hoc arguit: naꝫ Cõmẽtator hñ ponit formã
corporeitatis de pdicamento subẽ pus nã in mã existentẽ
qꝫ quãtitates iterminatas: tñ nõ opiatur talẽ formã eẽ spe
cificã: vt Auic. opinabat: sꝫ genericã. ⁊ hoc inqt Ioãnes col
ligitur ex intẽtione Auer. in pmo capite de suba orbis. vbi
loquẽs de Auicẽ. inqt: q existimauit q dispõ triũ dimen
sionũ existentiũ in mã simplr esset dispõ dimensionũ ter
minatarũ in eo. Ecce inqt Ioannes q Auic. opinat⁹ est for
mã corporeitatis esse specificã. Naꝫ Cõmentator dicit q
ita credidit de dimensionib⁹ iterminatis: sicut de dimen
sionibus terminatis: ⁊ qꝛ dimensiões terminate recipiunt
in mã post formã specificã: ita etiã dimensiões iterminate
recipiunt in mã post formã specificã. mõ hoc est falsuꝫ fꝫ
Auer. Imo recipiunt post formã genericã: sꝫ ad pauca re
spicientes de facili enũciãt. Nã nullibi Auicẽ. posuit formã

I corporeitatis esse formã specificã: sicut patet discurrẽti in libro sue sufficiẽtie: ꝛ in metaphysica sua: nec Cõmen. per illa verba allegata supponit hoc Auicẽne: qđ aũt vult Cõmẽtator ibi hec est hoc: ꝙ ipse Auic. opinatus est ita esse de dimẽsionibus iterminatis: sicut est de dimẽsionibus terminatis: ꝙ quẽadmodũ dimẽsiões terminate recipiũtur in mã post formã subalẽ: ita ẽt iterminate recipiũtur post aduentum forme subalis: ꝛ nõ facit mentionẽ de forma specifica magis ꝙ̃ de forma generica vel nũerali: q2 a pari de numerali potuit loq: sicut patet. Q2 aũt forma corporeitatis ſm Auer. nõ sit ponẽda nec vt generica: nec vt specifica pꝫ: q2 illa ꝛ eadẽ icõueniẽtia que ꝓcedũt cõtra Auicẽ. ſm te ponentẽ illã formã esse specificã: eadẽ sequitur cõtra Cõmẽtatorẽ: si teneat illã esse genericã: ingt eni in eodẽ p̊mo ca° de suba orbis cõtra Auic. ex quo accidũt ei multa ĩpossibilia: quoꝝ vnũ est formã nõ diuidi per diuisionẽ mãe: quapropter nõ recipiet diuisionẽ: ꝛ ipsam eẽ eternã nõ diuisi-
K bilẽ per diuisionẽ sui subti: ꝛ ipsam nõ hẽre ɔ̃riũ sibi succedens in eodẽ subto: ꝙ si ita esset: tunc mã nullã recipet formã: nisi istã sibi p̊mã. patet aũt cuilibet sane mẽtis ꝙ ista icõueniẽtia ita ꝓcedũt: si ponaꝛ ista forma corporis eẽ genericã: siue ponaꝛ esse specifica. Nã ꝙ̃tũ ad duo p̊ma: hoc claꝝ est: ꝙ si aliq̃ forma quecũqꝫ sit de nũero substãtialiũ loquor: reciperetꝛ imediate in mã p̊ma: esset idiuisibilis: q2 nõ accidit ſm ipm diuisio in ipsis formis: nisi merito ꝙ̃titatis: mediãte qua recipiũtur in mã. Silr talis forma esset eterna: ꝛ nõ hẽet ɔ̃riũ sibi succedẽs in mã quomõcũqꝫ ponatur. Quantũ aũt ad tertiũ icõueniẽs etiã pꝫ. Nã si materia hẽet aliquã formã subalẽ que esset vere suba nõ recipiens itensionẽ neqꝫ remissionẽ nullã aliã recipe posset. Nã vt ingt ipse ibidẽ: vnũ eni subm hẽe nisi vnã formã ĩpossibile est. Si eni hẽet aliquã formã: nullã aliaꝫ posset recipe. Nec valet rñsio Joãnis: ꝙ istud dictũ ſm Cõmentatoreꝫ itelligiꝛ de forma specifica ꝛ vltimata: nõ aũt de forma ge-
L nerica: nã certũ est ꝙ forme ꝙ̃ttuor elemẽtoꝝ sunt foie specifice. Et tñ ex hoc ꝙ mã est iformata illis formis: nihil ꝓhibet qn alia formã possit recipere. Jõ dictũ Cõmentatoris itelligiꝛ de formis subalibus que simplr sunt sube ꝛ nõ sunt medie iter subam ꝛ accñtia: sicut sunt forme ꝙ̃tuor elementorũ ſm ipm tertio celi. cõ. 67. vñ hec sunt ꝟba ei⁹ in p̊mo capite de suba orbis. duꝫ ponit dñiam inter trãsmutationẽ subalẽꝫ ꝛ accidẽtalẽ: dicit. n. Differũt aũt in hoc qm̃ inuenit trãsmutationẽ idiuiduorũ in suis substãtijs cogere subm nõ eẽ ens in actu: ꝛ nõ hẽre formã qua subatur. Si. n. hẽet formã nullã aliã reciperet: nisi illa destructa. Unũ. n. subꝫ hẽre nisi vnã formã est impoẽ. Et si esset suba simplr existẽs in actu: tũc eẽt ĩpassibile ꝛ nõ receptiuũ. qđ. n. est actu non recipit aliqd qđ est in actu ſm qđ est in actu: ꝛ postea iferꝛ: vñ nã isti⁹ subiecti recipientis subales formas. s. p̊me
M mãe: neẽe est esse nãm potẽtie. s. ꝙ potẽtia ei⁹ est dñia eius subalis: ꝛ iõ nullã hꝫ formã ꝓpriã ꝛ nãm existẽtem in actu: sꝫ eius suba est in posse: ꝛ ex hoc mã recipit oẽs foꝛas. Fiat igꝛ ista demõ̃ratio ex intẽtione Auer. ɔ̃tra Joannẽ. Oẽ subꝫ receptiuũ oĩum formarũ subalium tã vliũm ꝙ̃ pticulariũ est denudatũ a qualibet forma subali vli ꝛ pticulari: sꝫ mã p̊ma recipit oẽs foꝛas et vles ꝛ pticulares. igitur mã est denudata ab oĩ forma vli ꝛ pticulari: nõ igiꝛ hꝫ formã corporeitatis que est vlis ꝛ generica. Discursus notus in 3° p̊me: ꝛ maior est ipsi⁹ in 3° de aĩa. cõmen. 4°. ꝛ scđo de aĩa. c. 67. Si. n. vt ipse dicit recipiẽs nõ esset denudatũ a nã recepti: tũc idẽ reciperet se: ꝛ idẽ eẽt mouẽs ꝛ motũ: ꝛ idẽ eẽt i actu ꝛ in potẽtia. Minor aũt est Aue. i ħ loco vbi absolute diꝛ ꝙ mã recipit oẽs formas. ꝛ in p̊mo phy. cõ. 63. ꝛ. 69. ꝛ p̊mo meta. c. 17. vbi hꝫ ꝙ mã nullã hꝫ formã oĩno neqꝫ vlem neqꝫ pticularẽ: sꝫ p̊ recipit foꝛas vles vsqꝫ ad idiuiduales

eadẽ minor est Auer. 3. celi. cõmẽ. 67. in quo etiã ipse Auer. N
facit demõstrationẽ quã adduximus. ingt. n. in dissolutione argumẽti facti ꝓꝓ qđ est ꝙ phs nõ ponit elemẽta hẽre figuras ꝓprias: cũ tñ ponat elemẽta hẽre formas ꝓprias: cũ iaꝫ dictũ sit ꝙ p̊ma mã nõ est receptibilis formaꝝ: nisi inꝙ̃tũ caret forma eaꝝ: ꝛ ipse dissoluẽdo dicit et dissolutio est: q2 nõ est necessariũ in receptibili: nisi vt habeat formã quã recipit nõ vt nõ hẽat forma oĩno. Q2 igꝛ p̊ma mã est receptibilis oĩum formarũ nõ dꝫ hẽre aliquã formã oĩno. Elemẽta ꝟo cũ nõ sint receptibilia oĩum formarũ cũ nõ recipiũt se nõ dicũt denudari a suis formis apud receptionẽ: sꝫ est necessariũ tñ: vt denudẽtur a formis quas recipiũt: ꝛ ideo oĩs mã hñs formã est receptibilis quarũdã formarũ tñ: ꝛ ꝓꝓ hoc iste mãe ꝓprie nõ hñt formas quas recipiũt. Pria aũt mã est vlis cũ nullã hẽat formã oĩno. Hec Cõ. vbi expresse pꝫ mãm primã nullã penitus formã hẽre ſm ipsum
ꝓꝓ demõstrationẽ quã adduximus: sicut. n. demõstram⁹ de mã intelligibiliũꝫ esse denudatũ ab oĩ mãli: q2 recipit oẽs O
formas itelligibiles mãles ſm esse spirituale: ꝛ ſꝫ esse itelligibilitatis. ita demõstramus mãm trãsmutabiliũꝫ ex eo quod recipit oẽs formas mãles ſm esse reale: ꝛ ſm eẽ trãsmutabilitatis ɔ̃cludimus ipam nullã oĩno hẽre formaꝫ sibi ꝓpriam. ¶ Amplius: mirũ eẽt de Auerroi si ipse opinatus fuisset talẽ formã corporeitatis ꝓcedere quãtitates iterminatas: ꝛ ꝙ talis forma est generica ꝛ nõ specifica. quare ꝓtermisit facere mentionẽ de ipsa in illo ca. Naꝫ ibi Cõmẽ. postꝙ̃ destruxit ex intẽto mãm primã nullã oĩno hẽre formã subalem sibi ꝓpriã declarauit ꝙ nã eius est nã potẽtie. Et ꝓpterea imediate subdit ꝙ talis nã diuidiꝛ ꝑ quãtitates iterminatas negligẽs in illo loco formã corporeitatis nec de ea aliquã mentionẽ facit: nisi destruẽdo eã vari ɔ̃tra Auicẽ. sicut pꝫ intuẽti discursuꝫ eius in illo capitulo.
¶ Amplius Cõm. in p̊mo meta. ondit mãm primã nõ eẽ genus ꝓꝓ ipsaꝫ nullã oĩno sibi formã ꝓpriaꝫ hẽre. genus aũt est forma vlis: nec valet tua rñsio ad hoc si dicas ꝙ iõ mã nõ est genus: q2 nõ hꝫ aliquã formã specificã: sed tñ bñ hꝫ formã aliquã genericã sibi ꝓpriã. q2 ꝙ̃primũ tu dicis hoc: tu cogeris fateri mãm esse genus. Nã genus etiã nõ habꝫ formã specificã: sed sua forma est generica ꝛ vlis: ꝛ maxie ſm tua p̊ncipia: qui ponis ꝙ forma generica realr a foia specifica est distincta. Relinquitur igitur ꝙ Cõmẽtator ponat dñiam inter mãm primã ꝛ gen⁹ penes nõ habere oĩno mãm neqꝫ genericã neqꝫ specificã: ꝛ hoc tu nõ potes negare. Naꝫ hec sunt ꝟba eius. Declaratũ est ꝙ gen⁹ est aliud a mã. genus. n. est foia vlis. Mã aũt ſm ꝙ in ea nõ di eẽ in actu aliqd oĩno: ꝛ ex eis q̃ recipit nullã hꝫ foꝛaꝫ oĩno neqꝫ vlem neqꝫ pticularẽ: sꝫ p̊mo recipit formã vlem: ꝛ postea mediãte forma vli recipit formas pticulares: ꝛ est vna in numero ſm ꝙ est subm formarũ idiuidualiũ: ꝛ multa ſm
formas: q2 diuidiꝛ per eas: ꝛ est vlr silis generi: sꝫ differt a gñe: q2 est vna in nũero in multis: ſm ꝙ esse eius est in potentia. Genus aũt est vnũ in forma media inter actũ ꝛ potentiã in multis: ꝛ iõ hꝫ genus ꝑdicari de plurib⁹ spẽbus ꝛ de idiuiduis illaꝝ spẽruꝫ. Materia aũt nõ põt ꝑdicari de spẽbus generatis ex ea. Hec Cõmẽ. Patet igiꝛ ꝙ mã in ħ differt a gñe: q2 est potẽtia pura. gen⁹ aũt est forma media iter purã potentiã ꝛ actũ purũ ꝛ cõpletũ. Oportet igi mãꝫ nullã oĩno formã subalem hẽre sibi ꝑpetuã. ¶ Amplius: ħ idẽ fulcitur Auctoritate Cõmentatoris in. 12. meta. cõmẽ. 14. vbi recitãs opinionẽ quorũdã dicentiũ mãꝫ esse gen⁹: q2 est cõis oĩbus reb⁹ gñabilibus: ex hoc qdã reputauerũt mãm primã esse corpus: ꝛ in hoc loco detegiꝛ error Joannis. Naꝫ istud Cõmẽtator apposuit ꝓꝓ Auicẽ. ponentẽ formã corporeitatis de ꝑdicamento sube mãe p̊me coeternã: ꝛ q2 illa est forma generica: iõ ſm opionẽ Aui. seq videtur

ꝙ nulla

A ꝙ nulla sit dñia inter mãm: ⁊ ipm gen⁹. vñ inqt ibi Cõmẽ.
Et videt̃ mihi ꝙ intẽdebat dare diuam inter nãm mãe in
esse ⁊ nãm forme vl'is: ⁊ maxie illius qð est genus. Repu
tatur .n. ꝙ pma materia: q: est cõmunis hʒ naturã rei vni
uersaliter pdicabilis de plurib⁹: vnde gdam existimãt pri
mã mãm esse corpus ⁊ si ita esset haberet formã. vnde ẽm
ponẽtes formã corporeitatis mãe pme coeternã isti hñt fa
teri ꝙ mã pma est ipm corpus cõpositũ ex mã prima: ⁊ ex
tali forma corporeitatis: q: i tali oẽs reliqúe forme recipe
rent: Ecce igit apte quõ vbiqȝ locoꝝ Cõmẽtator Auer. de
struit formã istã corporeitatis. ¶ Amplius: si foia ista cor
poreitatis daretur sequeret̃ ꝙ ꝯsideratio nãlis nõ resolue
ret vsqȝ ad cõceptũ mãe pme: ſʒ solũ pueniret ad cõceptũ
corpis: ꝯñs est fal'ũ: ⁊ ꝯtra ꝓcessũ phi i pmo ⁊ scðo phy.
Naʒ vt ipse dicit in 8⁰ meta. cõ. 12. ⁊ in 4. phy. trãsmutatio
B sũbalis fecit cognoscere mãm: ⁊ motus localis fecit cogno
scere locũ. Si igr̃ foia corpis est eterna: nãlis igr̃ ꝑ trãsmu
tationẽ nõ posset puenire nisi vsqȝ ad cõceptũ corporis: ꝑ
trãsmutationẽ .n. vlteri⁹ nãlis non posset progredi: q: talis
forma ponit̃ eterna: ⁊ tunc seqretur ꝙ ꝓbare corpa esse cõ
posita ex mã ⁊ foia nõ spectaret hoc ad nãlem phm ſʒ ad
metaphysicũ: vt Auicẽ. sentiebat: ꝯtra quẽ Auer. inuehit in
pmo phy. cõmẽto vltio. Nã nullũ est aliud mediũ ad ꝓbã
dũ corpa cõponi ex mã ⁊ forma: q̃ʒ trãsmutatio. Nã vt ipe
dicit in eodẽ pmo phy. cõm. 63. q: videmus aliqð corpus
trãsferri de carneitate ad terrestreitatẽ cognouim⁹ eẽ aliqð
sũbm tertiũ qð stet sub vtroqȝ termino trãsmutatiõis: cuʒ
manifestũ sit ꝙ vnũ oppositũ nõ recipiat aliud sibi oppo
sitũ. Si aũt forma corporeitatis esset mãe prime coeterna:
tũc tale cõpositũ ex mã ⁊ tali forma nãlis nõ posset cogno
scere: neqȝ nãlis ꝑ trãsmutationẽ vl'r posset inter mãʒ pri
mã: ⁊ quãlibet formã sũbalem realẽ distinctionẽ cognosce
C re: qð est absurdũ ⁊ incõueniẽs apud ipsum. Pʒ aũt ꝙ tal'
rõ quã facit Cõmen. cõtra Auicẽ. eque bñ ꝓcederet cõtra
ipm: si ipe etiã teneat formã ipam in mã ab eterno sibi cõ
iunctã: siue ipse opinet̃ eã eẽ formã genericã siue specificã:
sicut clare intuẽti patere põt. ¶ Amplius: adducam⁹ ꝯtra
ponẽtes formã istã corporeitatis demõstrationẽ phi: ⁊ sui
Cõmentatoris Auer. in scðo de gñatione. tex. cõmen. 3. vbi
ex intẽto dãnant istã opinionẽ. Dicunt .n. ꝙ ponẽtes mãm
corporalẽ porez q̃tuor formis elementorũ errant. Impole
eni est repire aliqð corpus siue finitũ sit siue infinitũ sine
ꝯtrarietate aliqua illarũ que repiuntur in q̃tuor elemẽtis
Oẽ .n. tale: aut est graue: aut leue: aut calidum: aut frigidũ.
⁊ cũ hoc ꝙ corpus distinctũ hʒ de necessitate aliquã istarũ
ꝯtrarietatũ: opʒ ꝙ sit aliqd istorũ: vñ inqt phs in tex. Sed
faciẽtes gdem vnã mãm extra pdicta: hãc aũt separabilẽ
D ⁊ corporeã peccãt. Impole .n. sine ꝯtrarietate eẽ corpus h̃
sensibile. Aut eniʒ leue: aut graue: aut calidũ: aut frigidũ ne
cesse esse infinitũ. hoc qð quidã ponũt pncipiũ esse. Et Cõ
mentator in cõmẽto inqt. Qui ꝯo ponit his q̃tuor corpo
ribus mãm esse priorẽ eis corporalez: ⁊ in actu peccat. Oẽ
eniʒ corpus exñs in actu nõ põt fugere ꝯtrarietatẽ: ⁊ cũ h̃
corpus quantũ nõ hʒ nisi aliquã diam existentẽ. in his q̃
tuor necesse est: vt sit aliqð illorũ q̃tuor: ⁊ idifferenter siue
hoc corpus ponatur finitũ siue infinitũ: vt gdaʒ dicũt. Ne
cesse .n. vt hoc corpus quantũ sit: aut graue: aut leue: aut fri
gidũ: aut calidũ. Mõ a pari isti ponẽtes foiaz corpeitatis
eternã in mã ponũt mãʒ corporalẽ porẽ q̃tuor formis elñ
torũ: ⁊ tunc querendũ est ab ipsis. vtrũ tale corpus sit frigi
dũ vel calidũ vel graue: vel leue: ⁊ qðcũqȝ detur arguatur
ꝯ ipsos argumẽto ꝯsimili quo phs arguit ꝯ antiquos. Nec
valet si des rõnem diuersitatis ꝙ antiq ponebãt talẽ mãʒ
corporalẽ esse qd distinctũ a q̃tuor formis elementorũ: ita
ꝙ esset aliqd in spẽ ꝯstitutũ: ⁊ tunc rõ phi bñ ꝓcedit ꝯtra
E ipsos: q: oẽ corpus sensibile ꝯstitutũ in spẽ hʒ aliquã ꝯtra
rietatẽ. Nos aũt ponim⁹ talẽ formã esse genericã que nul
luʒ hʒ ꝯtrariũ: ⁊ iõ nõ est corruptibilis: ſʒ eterna: ſʒ ista rñ
sio nõ põt stare: tuʒ: q: nullibi inuenies tales antiquos cõ
tra quos ibi phs arguit posuisse illã formã esse specificaʒ.
Et iõ dicebat Cõm. in pmo de aĩa. c. 26. ꝙ vl'r difficile pos
sumus hodie itelligere opiones antiquorũ: q: nõ sunt note
apud nos: immo potius ex ꝯbis Aristo. videt̃ seq ꝙ antiqui
ꝯtra quos arguit ponebãt tale corpus esse infinitũ ⁊ ideter
minatũ per aliquã formã specificam sicut optime notauit
Egidi⁹ i illo loco dicẽs. Notãdũ etiã hos posuisse mãle pn
cipiũ infinitũ .i. ideterminatũ: q: ex quo ponebãt ipsuʒ sepa
ratũ a ꝯtrarietate nõ dabãt sibi spãlem formã per quã de
terminaretur: ⁊ in hoc male faciebãt: qð aũt deduxit Joã
nez ad errorẽ fuit: q: opinabat̃ ꝙ forma generica realr̃ di
F stinguitur a forma specifica: ⁊ q: videbat ꝙ forma corpo
reitatis de pdicamento sũbe est forma generica: cui nihil
ꝯtriatur posuit ipam eternã esse: ſʒ decipit̃ in suo fundamẽ
to. Nã forma generica ⁊ specifica idẽ realr̃ sũt: sicut supra
visuʒ fuit: ⁊ iõ ad corruptionẽ forme specifice ꝯtrietatẽ hñ
tis sequr corruptio forme corporeitatis: cũ sit eadẽ realr̃
illi: sola rõne distincta ab illa ẽm Cõmentatorẽ: vel vt aliq
voluerũt: ex nã rei gen⁹ ⁊ spẽs distinguũtur. ¶ Amplius:
si mã haberet formã nõ esset ẽm se ignota: cuius oppositũ
vult phs in .7. meta. tex. cõ. 35. Nã ab illa forma sibi ꝓpria
haberet nomẽ ⁊ diffõnem: vt inqt Cõmẽ. ꝑ phy. si. cõm. 63.
¶ Amplius: Aristo. in 3⁰ phy. tex. cõ. 65. Mã nõ hʒ spẽm:
Cõmẽ. in cõm. reddẽs cãm inqt. si mã haberet formã esset
ꝑ se nõ delata in alio .i. posset per se existere. ¶ Amplius:
Cõmen. expsse pmo phy. cõ. 69. inqt: ⁊ ista nã que est mã ẽ
G vnũ pncipiũ cõe oĩbus gñabilib⁹ que alterãtur adinuicẽ:
ſʒ nõ est vna in se: ita ꝙ sit sũba simplex existẽs actu: neqȝ
ita ꝙ sit aliqd cõpositũ ex mã ⁊ forma. Nã si hñet formaʒ
ꝓpriã: nullã aliã reciperet: ipsa ꝑmanente: sed statim corrũ
peretur q̃ʒ cito alia forma generaret̃. Et etiaʒ qcqd recipit
aliqð: nõ recipit ipm ẽm ꝙ est in actu: sed ẽm ꝙ est in po
tẽtia. Si igitur pma mã inata est recipe oẽs formas: necces
se est vt sit in potẽtia oẽs forme: ⁊ vt nõ habeat in sua sub
stãtia formã ꝓpriã qua est mã: ⁊ ẽt si esset aliqð existẽs in
actu .i. hñs formã: tũc generatio in sũba eẽt alteratio: ⁊ for
me essent accñtia. Hec Cõment. Uides igitur ꝙ absolute
negat Auer. mãm primã nõ esse aliqð ꝯpositũ ex mã ⁊ for
ma: ⁊ ꝙ est sũba oẽs forme in potentia: nec dicit in mã esse
aliquã formã neqȝ genericã neqȝ specificã. Et ꝑfecto illi q
nõ assentiũt istis rõnibus nõ hñt igeniũ habilitatũ ad bo
nũ. Naʒ vt expsse hʒ Cõmen. in pmo meta. tex. cõ. 11. erra
H uerunt antiq: q: posuerũt primũ elemẽtũ esse corpus: ⁊ nõ
posuerũt ipm sũbam nõ corporeã. corpus ꝯo videt̃ cõpo
situ: ⁊ iõ ꝯtingit ei gñatio ⁊ corruptio: ⁊ primũ elemẽtũ nõ
dʒ dici gñari neqȝ corrũpi. ꝯtingeret eni elementũ habere
elementũ ⁊ sic in infinitũ. ¶ Amplius: tũc ista ꝓpositio nõ
esset vl'r vera: ꝙ oẽ cõpositũ ex mã ⁊ forma est corruptibi
le: ſʒ oporteret eaʒ coartare sic. oẽ cõpositũ ex mã ⁊ forma
specifica est corruptibile: ⁊ tunc demõstratio Arĩ. ⁊ Cõm.
ad ꝓbandũ corpa celestia nõ esse cõposita ex mã ⁊ forma
ꝯcluderet tñ ea nõ cõponi ex mã ⁊ forma specifica. nihil
aũt ꝓhiberet aliquẽ opinari posse: talia esse ꝯposita ex mã
⁊ forma generica. Ita eni arguit Cõmen. in pmo capite de
sũba orbis. omne ꝯpositũ ex mã ⁊ forma est gñabile ⁊ cor
ruptibile: ſʒ celũ nõ est generabile neqȝ corruptibile. ergo
celũ nõ est cõpositũ ex mã ⁊ forma: nõ põt aũt plus infer
ri ex ipis pmissis nisi ꝙ celũ nõ est ꝯpositũ ex mã ⁊ forma
specifica: cũ ad istũ intellectũ maior dicatur esse vera. qua
liter .n. seminas in pmissis talr̃ debes colligere in ꝯne: sicut
est snia phi in ꝓhemio pmi posteriorũ. ¶ Amplius: vide

I mus Aristo.in.7.meta.tex.cōmē.octaui dicere mām nō eē
qd nec quale nec quātū neq̄ aliqd aliorū p̄dicamētorū:ꝛ
Cōmentator in cōmē.reddēs cām huius inqt:ꝛ dixit hoc:
qm̄ si aliq̄ forma:aut aliqua ꝑuatio esset essentialr in ma/
teria:nō reciperet oēs formas.¶ Amplius si daretur forma
corporeitatis d.stincta a formis specificis sine contrarieta
te existēs in mā ab eterno:sequeretur ꝙ nā ociose ageret:
ꝯñs est cōtra p̄hm p̄mo celi.tex.cō.32.ꝛ.2.celi.tex.cō.50.ꝛ
59.Et 3° de aia.tex.cō.45.pbaṫ ꝯña per ea que hꝫ Auerr.
p̄mo celi.cō.20.vbi hꝫ ꝙ ex hoc apparet bñ ꝙ corpus ce/
leste nō est cōpositū ex materia et forma:sicut sunt q̄tuor
corpora simplicia:ꝛ ꝙ est simplex. Forme eni que sunt in
mā sunt ꝯtrarie:ꝛ si esset forma in materia sine contrario:
tūc natura ociose ageret:cū in ista mā nō sit potētia oino.
In materia eni non est potētia:nisi apud separationē eius
a forma.Si igitur sub̄a materie est in potētia:ꝛ fuerit aliq̄
mā:cuius potētia nunq̄ exit ad actū:ista potentia est ocio
K sa ꝛ supflua.Et si nō esset gñatio ꝛ corruptio:nō staret ope
ratio istius virtutis:scilꝫ potētie:operatio eni istius poten
tie que est ex ea que est abscisio ex acumine gladij ꝛ est ge/
neratio ꝛ corruptio.Si ergo ista potētia esset sine genera/
tione ꝛ corruptiōe: cōtingeret vt aliqd ens esset sine actio/
ne:ꝓpter quā fuit ens:qd est īpossibile. Ecce ꝙ Cōmenta/
tor hꝫ pro īpossibili aliquā esse formā in materia sine con/
trario:ꝛ vult expresse oēm formā esse a materia separabi/
lem per sui corruptionē.¶ Amplius.3° celi.cō.28.ꝛ 4° ce
li.cō.22.ꝛ 8° phyſi.cō.30.hꝫ ꝙ in aialibus Motor ꝛ mo/
tuꝫ distinguūtur essentialr.Motor eni in eis est aia:ꝛ mo/
tum est corpus:sed in corporibus simplicibus idē est mo/
tor s̄m spēm ꝛ motū:sed differunt s̄m modū.ꝛ in 4° celi.c.
22.dicit ꝙ grauitas in lapide ē motor s̄ꝫ ꝙ est forma tm̄:
ꝛ ipsa est mota īquantū est in p̄ma materia: ꝛ causa in hoc
est:q꞉ p̄ma materia nō est ens in actu:lapis aūt cōponitur
ex grauitate ꝛ p̄ma materia. Ecce igitur ꝙ in elemētis nō
L est alia forma generica a forma specifica.Et Joānes dicit:
ꝙ ista auctoritas fuit sibi mulṫꝫ difficilis .Et ego dico ꝙ
fuit sibi etiā īpossibilis dissolutionis:q꞉ solutio sua nullius
est momēti:q꞉ est solutio volūtaria ꝛ sine ratione dicta.di/
cit eni ꝙ lapis pōt duplr̄ considerari.vno modo quantuꝫ
ad totā suā sub̄am:ꝛ sic non solū est cōpositus ex vna for/
ma ꝛ ex vna materia:sed hꝫ formas sub̄ales plures ordina
tas:per quarū primā est substātia:ꝛ per aliā est corpus:ꝛ ꝑ
aliaꝫ lapis.Alio mō lapis pōt ꝯsiderari īquantū est subie/
ctū mobile motu recto:ꝛ vt sic ꝯponiṫ nō nisi ex mā ꝛ forᵃ:
q̄uis igiṫ in lapide p̄ter formā ꝓpriam qua est lapis sit
forma qua est sub̄a: ꝛ forā qua est corpus. Tñ hoc accidit
H ei inquantū est mobilis motu recto:q꞉ si nō hēret nisi vnā
formā .s.formā ꝑ quā est lapis:ꝛ materiā corporalē adhuc
moueretur motu locali recto.Ecōtrario est aūt de aiali si
M debeat se mouere motu locali ꝓcessiuo nō recto opꝫ ipsuꝫ
esse ꝯpositū ex aia:ꝛ quadā alia sub̄a actu per quā est actu
mobile tali motu.¶ Sꝫ ꝯtra istā rñsionē instatur p̄mo:q꞉
illud qd dī in ea est falsuꝫ: scdo q꞉ nō est ad intentionē Cō/
mētatoris p̄ quidē falsuꝫ est ꝙ lapidi īquantū mobilis est
motu recto accidat sibi illa forma:per quā est corpus:cum
subm motus dicaṫ esse corpus:oē eni mobile ꝛ motu recto
ꝛ motu circulari dī esse corpus sicut est snīa p̄hi in 6° phy.
tex.cōm.32.lapis igitur īquantū mobilis motu recto per se
dī esse corpus ꝛ nō per accidens.Scdo:ista rñsio nō est ad
mentē Cōmentatoris.Nā in.3.celi.cōmē.28.sō dicit ꝙ in
aialibus motor ꝛ motū essentialr distinguunṫ:q꞉ motū in
aiali:dī esse corpus:in elemētis aūt nō est nisi mā:ꝛ nō di/
cit Cōmentator:ꝙ in elemētis forma corporeitatis ꝑ acci
dens ꝯcurrat:īmo eaꝫ simplr̄ negat esse in mā eo mō quo
ponit Joannes.Sꝫ tu dices:a pari ista auctoritas ꝓcedit

ꝯtra te:q꞉ tu tenes s̄m intētionē Auerrois in vnō cōposito N
nō esse nisi vnā formā sub̄aleꝫ.nō in aialibus:ex quo talia
diuiduṫ in partē per se mouentē:ꝛ partē per se motā:tūc
in aiali erunt due forme.s.aia:ꝛ forma ꝑ quā corpus est cor
pus ꝛ est actu motū.Rñdetur ꝙ hoc veꝝ est.tñ illa forma
corpis nō est distincta a forma specifica quatuor elemen/
torū que formalr̄ sunt in animali:sꝫ est eadē realr̄ cuꝫ illis:
ꝛ ista est snīa Cōmen.in.7.meta.in cōmē.31.vbi inqt:aiaꝫ
esse formā additā formis cōplexionalibꝰ:ꝛ iō corpus aia/
lis dī esse ps per se mota.nō aūt incōueniēs in eodē esse plu
res formas:quarū vna sit vere sub̄a:alie aūt sint medie in/
ter sub̄as ꝛ accidētia:sicut dicit Cōmen.in.3.celi.cōmē.67.
Si igiṫ forma ista corporeitatis esset distīcta a formis ele
mentorū:tunc argumentū ꝯcluderet.Et sic dictū sit de hac
qōne:in qua volui me dilatare:q꞉ multi moderni credunt
illaꝫ opinionē Joānis de forma corporeitatis fuisse de in/
tentione Commentatoris.
¶ In qōne vltima scdi meta.vbi tenet logicā nō eē simplr̄ O
necessariaꝫ ꝛ principaliter esse de rebus.

Dicit ioannes ꝙ logica non prece/
dit alias sciētias via
doctrine necessitate simplr̄:ꝛ ꝙ logica ꝑ se et
p̄ncipalr̄ ꝯsiderat de rebus:q꞉ ꝯcludit verita
tem que p̄mo reperitur in rebus:ꝛ non in inten
tionibus secūdis:per se aūt ꝛ nō p̄mo logica est de intentio/
nibus.¶ Quantū ad p̄mū:de necessitate logice satis supra
visum est:veꝝ quantū ad id qd scdo dicit logicā p̄ncipali/
ter esse de rebus.videṫ mihi ꝙ sit falsum. Nā illud videṫ
esse p̄mo consideratū a logica qd in ea diffinitur diuidiṫ
ꝛ de quo passiones ꝛ ꝓprietates demōstrantur:sed in logi
ca nō diffiniūtur res nec res diuidūtur ꝑ se nec de eis pas/
siones ꝛ ꝓprietates demōstranṫ:sꝫ de intētionibꝰ scdis:q̄/
re intētiones scde principalr̄ ꝯsiderantur. Maior est ma/ P
nifesta:ꝛ est p̄hi.in p̄mo poste.minor pꝫ:q꞉ in logica diffini
tur itētio gñis:spēi:dr̄e: ꝓprij: ꝛ accidētis.Silr̄ enūciatio
oro:nomē:vbuꝫ:demōstratio:syllogismꝰ:nullibi tñ diffini
tur per se:aliq̄ intētio p̄ma:ꝛ si q̄nq̄ hoc fit:hoc est per acci/
dens:ꝛ vt hꝫ attributionē ad intētionē scdaꝫ:sicut in p̄dica
mentis ꝯtingit res ꝯsiderari per accidēs.s.in ordine ad in/
tentiones scdas nō ꝑ se:ꝛ sub rōne ꝓpria:sicut ꝯsiderat de
sub̄a inquātū est generalissimuꝫ:ꝛ īquantū nō est in subie/
cto:vel inquantū nō dī de subiecto:vel dī de subiecto:ꝛ in
rōne supioris vel inferioris vel in rōne subiecti vel p̄dica/
ti res ipse a logico ꝯsideranṫ:q̄re nō p̄mo ꝛ per se logica ē
de rebus.¶ Amplius:videmus p̄hm plerūq̄ in inițijs li/
broꝝ logice ponēteꝫ suaꝫ intentionē principalr̄ circa intē
tiones scdas:sicut fecit in libro peri herme.vbi inqt.p̄muꝫ
opꝫ ꝯstituere qd sit nomē:ꝛ qd sit vbuꝫ:postea qd affirma
tio ꝛ negatio:ꝛ enūciatio:ꝛ orō.Et in p̄ncipio libri prioꝝ
analyticoꝝ inqt.p̄mū opꝫ dicere circa qd:ꝛ de quo est intē Q
tio.Qm̄ circa demōstrationē ꝛ demōstratiuaꝫ disciplinaꝫ.
deinde determinare qd est ꝓpositio:ꝛ qd terminꝰ:ꝛ qd syl
logismus ꝛc̄.Et in p̄ncipio libri topicoꝝ ita exorditur.ꝓpo
situ quidē negocij est methodū inuenire qua poterimꝰ syllo
gizare de oī ꝓblemate ex ꝓbabilibꝰ:ꝛ nos ipsi disponē su
stinētes nihil dicemus repugnās.primū.n.dōꝫ quid est syl
logismus ꝛc̄.Et in libro elencorū tali vtitur prefatione:de
sophysticis aūt elencis:ꝛ de his qui vidēṫ qdeꝫ elenci sꝫ
nō sunt.sunt aūt paralogismi:dicemus incipiētes s̄m nāꝫ
a p̄mis. ¶ Amplius:Auicē .in p̄mo sue meta.ca.2.inquit.
subm ꝯo logice sicut sciuisti sunt intentiōes itellecte scdo
que apponūtur intētionibꝰ p̄mo itellectis s̄m hoc ꝙ ꝑ eas
ꝑuenitur de cognito ad incognitū nō inquātū ipse sunt in/
tellecte.Et itidē Auer.4.meta.cōm.2.inqt:ꝙ hoc nomen
ens dī de p̄mis itelligibilibꝰ:ꝛ scdis:ꝛ sunt res logice.Itidē
Boetius

A Boetius super porphyrio. Itidē Albertus. Itidē beat⁹ do-
ctor in qōnibus super boetio de trinitate. itidē subtilis sco-
tus in vlibus sup porphyrio. qōne. 14. Et breuiter oēs re-
cte sentiētes fuerūt istius opinionis. ¶ Amplius: si logica
pmo esset de reb⁹ ꝯtingeret logicā magis esse sciam realez
q̄ rōnalez: cū tñ oēs dicāt logicā esse rōnalē sciam: sicut est
sententia Auerrois super porphyrio ad pncipium ꝛ oium
expositorū. Quod aūt decepit Joannē fuit qꝛ vidit nōnul-
las diffōnes logicales nō verificari in scdis itētionib⁹: sʒ in
pmis pp hoc dixit logicā pmo ꝯsiderare de rebus: sʒ h̄ ni-
hil est: qꝛ etiā in ipsis intētionib⁹ scdis reperitur veritas ꝛ fal
sitas tanq̄ in signo. in rebus ꝟo reperitur talis veritas tāq̄
in signato. vñ ꝓpōnes logicales de actu signato verificant̄
in actu exercito in intētionib⁹ pmis. scias tñ q̄ ēt in ipsis i-
tētionib⁹ scdis reperitur ꝟitas ꝓpria: vt i signato: sic cū dico:
B spēs est vlē: ꝛ subʒ nō est pdicatū: scias etiā q̄ logica vtita-
tur duob⁹ modis. vno mō vt est instrumentū distinguens
vez a falso. Alio mō prout assumūtur ea que declarata sūt
in ipsa: ꝛ accipiūtur pro maximis ad construendū vel de
struendū aliquid. pmus modus dicit̄ esse ꝓprius: scdꝰ mo
dus cuʒ ꝯsideratur ꝛ vtitatur in scientijs pticularib⁹ non
est ꝓprius: sʒ in pma philosophia est ꝓprius: sicut est sentē
tia Auerrois primo physicoꝝ. cōmen. 35. ꝛ octauo physic.
cōmēto. 70. ꝛ scdo meta. cōmen. 15. Et septimo meta. cōm.
2. ꝛ primo topicorū. capitulo. 2.

¶ Super tertio metaphysice in qōne qua querit vtrū gene
ra ꝛ vlia sint principia rerum.

In hac questione quicquid dicat ioānes tenēdū
tn q̄ lʒ genus ꝛ dña sumātur a principijs que
sunt in re vt est snia Cōmen. in pmo de anīa.
cōmē. 5. Et primo physicorū. cōmen. 28. Et se-
C cūdo physico. cōmen. 28. tñ genus ꝛ differētia nō sunt pn-
cipia realia ꝛ formalia reꝝ: vt Joannes est opinatus: sʒ sūt
pncipia cognitionis: ꝛ sunt pncipia declarātia quidditatez:
vñ Auer. 3. meta. cōm. 10. hʒ q̄ vlē ꝛ singulare sūt due natu
re. hoc eniʒ itellectū: hoc aūt sensibile: ꝛ subdit q̄ diffinitio
pncipiorū sm q̄ sunt pncipia generaꝝ ꝛ vlia alia est a diffi-
nitiōe eorū sm q̄ partes rei diffinibilis. hoc est dictu. alio
modo appellant̄ genera ꝛ differētie pncipia respectu diffi
nitionis. Alio mō appellantur pncipia illa que sunt in re a
q̄bus sumitur ratio generis: ꝛ rō differētie. Nā genus ꝛ dif
ferētia: vt hʒ Cōmen. in cōmē. allegato dicūtur pncipia co-
gnitionis: ꝛ nō pncipia eēndi. Nec valet qḋ dicit Joannes
q̄ phs dicit in 7° meta. tex. cōmen. 35. q̄ ptes diffōnis sunt
forme: q̄re videtur q̄ vlia sint principia formalia ꝛ realia
D essendi. Naʒ equocauit Joannes de forma: duplex est eni
forma. s. dans eē: que appellatur ab aliquib⁹ forma ptis: ꝛ
est forma declarās q̄dditatē: ꝛ ista appellat̄ forma totius.
Mō gen⁹ ꝛ differētia sunt forme declarātes q̄dditatem: ꝛ
sunt pncipia cognitiōis: nō sunt pncipia formalia eēndi: ꝛ
hoc est qḋ dixit Cōmen. primo physicorū. cōmen. 5. q̄ alie
sunt ptes sm fidē ꝛ alie sm imaginationē: nec valet qḋ di-
cit Joannes q̄ illa que pficiunt quidditatē hoīs intrinsece
illa sunt principia formalia essendi: qꝛ tota q̄dditas rei est
forma: sʒ vlia ꝛ genera sunt hm̄: qꝛ forma generis ꝛ differen
tie intrinsece ptinent ad q̄dditatē: qꝛ hoīs q̄dditas integra
tur ex forma generali ꝛ forma speciali: hoc nihil est. Nam
quidditas hoīs pōt dupl'r ꝯsiderari. sm se. ꝛ sm essentiaz.
Modo q̄dditas hominis sm esse qḋ hʒ in singularib⁹ pfi-
citur ex pncipijs realib⁹ essendi. s. ex mā ꝛ forma: sʒ quiddi
tas hoīs sʒ essentiā ꝛ vt quidditas est: vt sic pficitur ex pn-
cipijs cognitionis: qualia sunt genus ꝛ differētia: ꝛ ista est
snia Auerrois in primo metaphysice cōmen. 27. vbi dicit:
ꝛ intēdit cōprehensiones que dicūtur sciētie sunt rerū que
sunt in sensibilibus nō generabiles neq̄ corruptibiles ni- E
si accidental'r: ꝛ sunt intētiones vles quas intellectus com
prehendit in eis: ꝛ sunt forme. Cōprehensiōes ꝟo que sunt
corruptibiliū ꝛ gn̄abilium. s. indiuiduorū ꝯpositorū nō sūt
scientie sʒ imaginatiōes eoꝝ. Et quasi intēdebat q̄ ista sen
sibilia habēt duos modos cōprehensiōis. modū qui nō est
scientia eoꝝ: sʒ imaginatio: ꝛ modū qui est scientia eoꝝ:
ꝛ est itellectꝰ vl'is: hec Cōmen. vbi expresse patet q̄ extra
aīam nulla alia est ꝯpositio nisi ex materia ꝛ forma: que qui-
deʒ cōpositio est ipsius singularis. cuius singularis nō est
scientia nec diffinitio: vt dicebat phs in. 7. meta. tex. cōmē.
35. Altera est cōpositio ex genere ꝛ differētia. Et talis est p
formas declarātes quidditatē: quas itellectus ꝯprehendit:
ꝛ iste est scientia eorū. Naʒ itellectus est qui facit vlitatez
in rebus. primo de anima. cōmen. 8. Et duodecimo meta.
cōmen. 4. Nec valet ratio Joannis dum dicit: q̄ illud qḋ F
notificat substantiā rei est substantia ꝛ quidditas rei: sʒ ge-
nus ꝛ differentia notificāt substantiā ꝛ q̄dditatez rei: ergo
sunt pncipia substantialia rei. ¶ Iteꝝ: ista. n. ratio expresse
soluitur a pho in primo metaphy. tex. cōm. 45. cōtra Pla-
tonem. Ita enim declarabat plato q̄ magnū ꝛ paruū sunt
sube reruʒ. Arguebat eniʒ sic. qḋ notificat naturaʒ sube est
suba. magnū ꝛ paruū sunt hm̄: ergo ꝛc. Et ibi phs deducit
ipsum ad ipossibile vt patet ibi. Et Cōmentator in fine cō
menti habet: Aristote. enim opinatur q̄ itellecta reruʒ no
tificant substantias rerū: ꝛ non sunt substātie earum. Ecce
aperte cōtra Joannez qūo genus ꝛ differentia sm Aristo.
ꝛ Cōmentatorē sunt principia notificationis ꝛ cognitiōis:
nō principia formalia essendi: ꝛ ista est determinatio phi
ꝛ Cōmen. in. 7. meta. a tex. cōmen. 44. ꝛ infra. ꝛ in. 3. meta.
in questione qua querit. vtruʒ genus per se pdicetur de dif G
ferentia. ¶ In hac questione ptem negatiuā censeo esse te
nendaʒ: tum ꝓpter auctoritatez philosophi in tertio meta.
tex. cōmen. 10. ꝛ. 6. topicorū. capitulo. 8. tū ꝓpter rōnem:
qꝛ si genus per se icluderetur in cōceptu differētie cōmit-
teretur nugatio: tum etiā qꝛ semp ꝯtrahens est extra conce
ptum quidditatiuū ꝯtrahibilis: ꝛ econuerso: sicut vl'r act⁹
est extra potentiā: ꝛ econtra. Nā vt inquit phs in 6° topic.
cap°. 8. si genus per se predicaretur de differētia: tūc vnuʒ
aīal esset duo animalia. Nā aut aīal iclusuʒ in rōnali diffe
rentia est idē cū animali icluso in hoīe: aut nō idē. Si pri-
mū: tunc in diffōne esset nugatio: si nō est idē. ergo aliud: ꝛ
tūc seq̄tur q̄ hō esset duo aīalia: qḋ est absurdum. ¶ Am-
plius: que hn̄t conceptū simpl'r simplicē: nihil q̄dditatiue
icludunt. Nā talia teste pho in. 9. metaphy. aut total'r sciū-
tur aut total'r ignorantur. sunt. n. primo diuersa que i nullo
q̄dditatiue ꝯueniunt neq̄ per aliquid q̄dditatiue differūt H
sicut est sentētia eius in decimo meta. tex. cō. 12. Et in q̄nto
meta. caplo de eodē ꝛ diuerso. Sed differētie vltime que
specifice a porphyrio nominātur: habēt conceptū simpl'r
simplicē. Naʒ differētie differentiū nō vadūt in infinituʒ:
qꝛ in essentialr ordinatis nō est ꝓcessus in infinitū: sicut ē
sententia eius in. 2. metaphy. tex. cōmen. 10. ideo opʒ q̄ de
ueniatur ad aliqua primo diuersa: ꝛ sic pʒ q̄ differētie vlti
me rerū sunt pmo diuerse: nihil q̄dditatiue includētes: ꝛ p
ꝯñs genus per se nō pdicatur de differentia. ¶ Nec valet
qḋ dicit Joannes: q̄ illa que iportant eandē formā vnuʒ p
se pdicatur de altero: ergo sm tenētes genus ꝛ differentiaz
sumi ab eadem forma: nō pōt euitari: quin genus per se de
differentia pdicetur. ¶ Sed ad hoc dicimus nos q̄ ad h̄
q̄ aliq̄d per se pdicetur de altero: opʒ q̄ vel vnū sit de q̄d-
ditate alterius: sicut est in pmo modo dicēdi per se: vel q̄
fluat ex pncipijs essentialib⁹ eius: sicut est in scdo mō dicē
di per se: in quo passio per se de subiecto pdicatur. Modo
neutro illorū modorū gen⁹ per se pōt de dña pdicari: nō

I gdem primo mō:q2 genus nō ponitur in diffinitione diffe
rentie:tuz q2 differētia nō bz diffinitionē:tuz q2 differētia
nō pticipat genus.vt dicit phs in.4.topico4:nec etiā gen9
scdo mō de differētia pdicari pōt:q2 differētia non ponit̃
in diffinitione generis.quare nullo mō p se dicēdi gen9 de
differentia pdicari potest.nō sunt aūt plures dicēdi modi
in simplr scibilib9 nisi isti duo:sicut peritiorib9 peripateti
cis visuz est:lz igit̃ gen9 possit de dn̄tia z idētice pdicari:
pro quanto idēntificant̃ i vno tertio:tñ qdditatiue minime
de illa pdicari pōt.Nec valet qd scdo dicit:si differētia nō
per se susciperet pdicationē generis:gen9 igitur peri accn̄s
de differētia pdicabitur:z tunc sequit̃ q etiā genus per ac
cidens de spē pdicabitur in qua icluditur differētia:q2 qñ
aliquid pdicatur de aliquo per accn̄s:cuicūq3 adiūgitur il
lud:adhuc de eo p accn̄s pdicabit̃:sicut aial p accn̄s pdica
tur de musico.z iō aial sp ō musico p accn̄s pdicat̃:cuicūq3
adiūgat̃ musicū.Sz fefellit Joannē eqúocatio isti9 termi
K ni p accn̄s:nā p accidēs pdicari aliqñ sumit̃ pro illo qd ve
re accidentalr pdicatur de aliquo:z ista pdicatio per acci
dens est tribus modis:vt ingt phus in pmo posterio4: vel
qñ subm pdicatur de accidēte:vel qñ accidēs pdicatur de
subiecto:vel quādo accidens predicatur de accidēte. Alio
mō aliquid dicitur pdicari per accidēs pro omni eo qd est
extra qdditatē:z nō est per se fluēs a qdditate:vñ plerūq3
inuenimus phm dicentē inferiora accidere suis supiorib9:
Tunc dico q illud qd pdicatur per accidens pmo modo
de aliquo semp de eo per accidēs predicatur cuicūq3 illud
adiūgatur:sz qd pdicatur per accn̄s scdo mō nō o3.Uel di
cas vt ingt subtilis Scotus in tertio metaphy.in questiōe
vnica.q verū est qñ aliquid pdicatur de aliquo per accn̄s
ex quo z illo in quo icluditur illud formalr nō fit vnū p se
sz vnū p accn̄s tūc verū est qd dī.mō nō est sic de dn̄a re
spectu spēi:q2 ex ipsis fit vnū p se nō vnū p accn̄s:nec val3
alia rō Joānis in q̃ dic̃ q diuisū p se pdicat̃ de diuidētib9:
L diuisuz.n.est extra diuidētia:z diuidētia sunt extra diuisuz
qdditatiue sic vlr materia est extra formaz qdditatiue: et
actus extra potentiā:vñ ista ratio petit principiū.eque eni
ignotū est vel ignotius diuisuz p se pdicari de diuidentib9:
z genus per se de differentia predicari.Alia argumēta Jo
annis soluunt̃ a Scoto z ab Antonio Andree in hoc loco:
ideo supersedeo a solutione eo4ū.vnū dico q mēs sua cō
tradicit Aristoteli z Cōmen.zc.

In questione duodecima in qua tenet vl'ia hēre aliquā
vnitatem realez extra animam.

Difficultas fuit de vnitate z entitate
vl'iuz:q̄ z antiquos phos
diu fatigauit:z moderniores assidue fatigat.
In ea enim diu Aristo.Platoni obuiauit.In
via aūt Aristotelis varie sunt opiones.signū
M est igitur.vt inquit Auerro.q ista questio est difficilis.di
uersitas enim opinantiū arguit difficultatē in materia. In
hac igitur qōne in via peripateticoruz tres inuenio famo
siores opiones.Quarū pma est subtilis Scoti in 7° sue
metaphy.in questione.18.z in secūdo sniarum.distinctione
3a.qōne prima tenentis.q preter vnitatez numeralem que
est in entibus extra animā est reperire aliquā vnitatē mi
norez vnitate numerali.Imaginatur eniz ipse q in sorte ē
vnitas numeralis:que est maxima:per quā3 sortes est vn9
numero.z in sorte est vna alia vnitas correspōdens natu
re hūane:que est in sorte.z ista est minor illa.z est alia vni
tas ex natura rei.per quā sortes est animal.z posuit q iste
vnitates vnitiue ɔtinentur in sorte:z sunt idē realr ipsi sor
ti.z etiaz inter se:z nō distinguūtur nisi ex natura rei.Mo
uetur autez sex potissimis rōnibus:quaruz prima est ista.
Si nō daretur minor vnitas vnitate numerali in reb9:se

queretur q nō esset aliquid vnū realr mensurās omnia q̄
sunt in vnoquoq3 genere.ɔñs est falsuz z ɔtra phm in deci
mo metaphysice.tex.cō.7.vbi hz:q in vnoquoq3 genere ē
vnū qd est metrū z mensura oīum que sunt in illo genere.
modo talis mensura est realis:q2 mensurata sunt realia:et
sunt realr mensurata.Ens autē reale non pōt realr mensu
rari ab ente rationis.Igitur vnitas illius primi mensurā
tis est realis.Talis autez vnitas nō pōt esse vnitas singu
laris:q2 nulluz est singulare in genere qd sit metruz z men
sura omniū que sunt in illo genere:q2 fm phm in 3° meta.
tex.cō.21.in indiuiduis eiusdez spēi nō est hoc prius z illō
posterius:quare vnitas numeralis nō erit realis mensura
omniū que sunt in illo genere:z eo4 que sunt in specie sua.
ergo erit aliqua vnitas realis minor vnitate numerali.Q2
tamen hanc viam nō teneo ad mentē Cōmentatoris.ideo
simul formabo argumentuz Scoti:z dabo responsiōes in
via Cōmentatoris.Ad istud igitur argumentū mihi vi
O detur q sit petitio principij:q2 supponitur illud qd idiget
ɔbatione:supponit eniz argumentū q mensurata in aliq̄
genere sunt realia z realiter mensurata.modo vel ipse intē
dit q talia mēsurata in illo genere sunt realia realitate sin
gularis vel q sint realia realitate distincta a realitate sin
gularis.Si primū.tunc non plus sequitur nisi q mensura
isto4ū mensurato4ū est realis realitate singularis.nam mē
sura z mensuratū debēt esse eiusdē rōnis.sic est snia Auer.
4.phys.tex.cō.119.z tunc ipe nō habet qd intēdit pbare:
si vo tu dicas q talia mensurata sunt realia realitate disti
cta a realitate singularis:tu petis principiū sicut inuenti
p3.Et ideo ad hoc argumentuz dico:q talia mensurata in
aliquo genere sunt realia:sz extra animā nō habēt aliā rea
litatem vel vnitatē realez a realitate singularis:z vnitatez
singularis dico actualez z positiuā:sed vnitatē actualē ha
P bent ab intellectu agente:qui facit vniuersalitatē in rebus
fm Cōmentatorē.pmo de anima.cōmento.8.qd nō d3 ex
poni:vt aliqui exponūt q itellectus facit vl'itatem in reb9
fm Cōmentatorē quo ad esse cognituz tm̄.quia a pari hoc
posset dici de singularib9.ideo dico:vl'ia sunt ab itellectu
nō soluz quantū ad esse cognitū:qd est esse fm quid.verū
etiam quantū ad vniuersalitatez z esse cōe cōitate que cōi
tas est rōnis tm̄.vñ vnitas ista actualis minor vnitate nu
merali est ab intellectu.silr eē in multis:z de multis ipsuz
vniuersale fm Cōmentatorē habet ab itellectu agente.tñ
talia vl'ia extra animā.bene habēt cōitatem potentialem
sicut est sententia eius in.12.meta cōmen.14.que cōmuni
tas potentialis isto4ū vl'ium reruz generabiliū z corrupti
bilium in quib9 differt qdditas:z indiuiduū dī esse in po
tentia in ipsa mā:vel in ipsis singularib9:z in actu virtua
li est in primo motore.sicut declaraui in questione mea de
Q principio idiuiduationis.z ideo si loquamur de potentiali
ista cōitate que est extra animā:tales quidditates generis
substātie non mensurātur vt sic ab aliq̄ quidditate actuali
eiusdē generis:q2 vt dī pñ:extra animā nō est in istis mate
rialibus aliqua quidditas realis:que habeat ex natura rei
aliquā vnitatez actualē seclusa omni opatione intellectus
abstrahētis vel ɔsiderantis.fm igitur tale esse mensurabū
tur ab aliqua quidditate pfectiori habēte vnitatez poten
tialē nobiliorē alijs fm h̄ esse.talis enim debet mensura
tio qualis est esse mensurato4ū.Notanter tñ apposui ab
aliqua quidditate eiusdē generis.Naz loquēdo de qddita
te que est extra genus omnes quidditates que sunt in pdi
camēto substātie:actualr mensurātur a qdditate pfectissi
ma ipsius dei:que est simplicissima z singularissima.z ista
est sentētia eius in decimo meta.cō.7.si vo loquamur q̄
tum ad actualē mensurationē istarū qdditatum ab aliqua
qdditate actuali habēte vnitatē actualē:z cōitatem actua
lē.dico

A lem:dico q̄ ista mēsuratio nō fit nisi per intellectū qui con-
currit in dādo vnitatē illā actualē quiditatib⁹ hñtib⁹ extra
aīam illā vnitatē soluz in potētia.Et pp̄ h̄ tu non habes q̄
extra aīaz det̄ aliq̄ vnitas in actu extra aīam mior vnitate
numerali: vñ ex nā rei nō dicimus in aliquo gñe eē vnum
metrū ⁊ mēsurā ſm realitatē distinctā a realitate ⁊ vnita-
te singularis:sed solum vt sic oportet adesse itellectus ope-
rationez.¶ Secunda ratio subtilis Scoti est ista: ſm phi-
losophum in 7° physico.tex.cōmē.29.in specie athoma fit
comparatio:quia est vna natura:non autem in genere:quia
genus non habet illam vnitatē.Ista aūt vnitas nō est vni-
tas rōnis:qz cōceptus gñis est ita vnus apō itellectū: sicut
ɔceptus spēi:alioquin nullus ɔcept⁹ diceret̄ in qd de mul-
tis spēbus:⁊ ita nullus ɔceptus esset generis:si tot eēnt ɔce-
ptus dicti de spēbus:quot sunt ɔceptus spērū:qz tūc in sin-
gulis p̄dicationib⁹ idē p̄dicaret̄ de se:siliť vnitas cōceptus:
vel nō ɔceptus nihil ad intentionē phi.ibi.s.ad cōparatio-
B nem:vel nō.ergo phs intēdit nām specificā ibi esse vnam
vnitate:nō vnitate numerali:qz in vnitate nūerali nō fit cō
paratio.¶ Ad h̄ argumētū r̄ndet̄ q̄ verū est:q̄ cōparatio
fit in specie athoma:nō tñ ex h̄ sequitur q̄ huic nature com-
parate correspondeat ex̄ aīam aliq̄ vnitas actualis minor
vnitate numerali:sz talis tribuit̄ sibi ab intellectu:vñ sicut
ista cōparatio fit ab itellectu:ita vnitas ista tribuit̄ tali na-
ture:in qua fit comparatio ab itellu.Et cum tu dicis:a pari
posset fieri in ipso gñe talis cōparatio:qz vnitas illa apud
intellectū nō est maior ista.Ad h̄ dico negādo assumptuz:
imo vnitas illa actualis specifica.adhuc est maior ista ge-
nerica:⁊ sto q̄ vtraq̄ ab itellu p̄cedat.Et rō est ista: qz vt
dicit Cōmētator.12.meta.cō.4.vlia apud Arist.sūt colle-
cta ex p̄ticularib⁹ in itellu qui accipit īter ea ɔsilitudinez.
Et facit ea vnā intētionē:qz aūt in ista silitudie q̄ est in sin
gularib⁹ est latitudo:vñ Themistius in p̄ de aīa.sup expo-
sitione.t.cō.8.inq̄t.Genus enim aut mera notio est sine cul-
C dēti soliditateq̄ aliq̄.Sz ex tenui subobscuraq̄ silitudine
singulariuz collecta:aut penitissime nihil:aut q̄ singularia
multo posteri⁹.At spēs nā q̄dā eē amat ⁊ forma: nā rō ho-
minis simulatq̄ īngata materie est:hō fit. Hec ille.Ex q̄
pz q̄ ex maiori silitudine rep̄ta in singularib⁹ itellīs causat
maiorē vnitatē:⁊ ex minori minorē.¶ Tertiū arg^m Sco-
ti est h̄:ſm phm.5.metaph̄.tex.cō.20.Idē sile equale fun-
dant̄ sup̄ vnū:ita q̄ lz silitudo hēat p̄ fundamēto rē de ge
nere q̄litatis.Relatio tñ nō est realis nisi hēat fundamen-
tū reale:⁊ rōnē p̄ximā fundādi realē.igit̄ vnitas q̄ req̄rit̄
in fundamēto silitudinis relatiōis realis:⁊nō aūt est nume-
ralis:qz nihil vnū ⁊ idē est sile ⁊ eq̄le sibiipsi. Sz vt mihi
videt̄ istud argu^m pōt retorqueri ɔ ipm.Nā aut ipse vult
q̄ fundamētū silitudis sit aliqō reale qō realiter sit cōmu-
ne duob⁹ extremis silitudis:⁊.ɡ.q̄ ex nā rei sit aliq̄ vnitas
realis mior vnitate numerali cōis cōitate reali in duob⁹ si-
milibus:aut vult p̄bare q̄ talis vnitas minor vnitate reali
D est cōis cōitate rōnis.si 2^m tūc nō p̄bat qō itēdit p̄bare:vt
manifestū est.si p̄mū tūc illud ēt p̄cedit eque bñ ɔ ipm:si-
cut ⁊ ɔ nos:nā ipse tenet in.7.metaph̄.sue in q̄ōne 13^a/si lo-
quamur inq̄t realr humanitas q̄ in sorte nō est humanitas:
que est in Platone:⁊ est realis dīa ex differētys idiuidua-
lib⁹ vnitiue ɔtētis iseparabilibus hincinde:si igit̄ ita est q̄
nihil reale:qō est in sorte illō nō est in Platone:vnitas igi-
tur illa realis mior vnitate numerali:q̄ est in Platone non
est cōis cōitate reali sibi ⁊ Platoni:qz illa est eadem realr
vnitati numerali vt ipse tenet:q̄re talis vnitas:mior vnita-
te numerali nō pōt eē reale fundamētū silitudis:qz realr
loquendo nihil est:nisi singulare.Or si tu dicas:q̄ talis vni-
tas mior vnitate numerali est fundamētuz silitudis circū-
scribēdo eā a differētys ⁊ vnitatib⁹ idiuidualib⁹:tūc mani-
festū est:q̄ ista circūscriptio nō fit nisi per opus itellectus E
agētis abstrahētis prius a suo posteriori:vel p̄ opus itelle-
ctus possibilis vt aliq̄ tenuerūt.ɡ nō habes q̄ fundamētū
proximū silitudis realis ſm vnitatē illā minorez aliquam
relationē realē actu fundet:seclusa oī opatiōe itellect⁹: q̄re
a pari dicimus nos q̄ seclusa oī opatione itellect⁹ nihil rea-
le est cōe sorti ⁊ Platoni:sed q̄cq̄d realr est in Platone est
realr distinctū a Platone:sed q̄ dicim⁹ sortē eē silez Pla-
toni:h̄ est per itellectū accipiētē istā silitudinē potētialez
que est in ipsis singularib⁹:⁊ de tali potētiali silitudie facit
intellectus actualez:iuxta illō:itellectus est q̄ facit ex silitu-
dine singulariū vlitatez in reb⁹.Et quādo dicebat̄ q̄ rela-
tionis realis fundamētū dz eē reale.ɔcedo eo mō quo pos
sibile est:vñ extra aīaz nō reperit̄ aliq̄ cōitas actualis: sed
potētialis tñ.¶ Quartū arg^m Scoti fuit:vni⁹ oppositiōis
realis sunt duo extrema realia.Contrarietas est oppō rea-
lis:qō pz.Nā vnū realr destruit ⁊ corrūpit reliquuz circū-
scripto oī ope itellect⁹.Et nō nisi:qz sunt ɔ̃ria.Igit̄ vtrūq̄ F
primū extremū isti⁹ oppōnis realis vt est extremū est vnū
aliqua vnitate reali:nō aūt vnitate numerali:qz tunc p̄cise
hoc albū eēt primū ɔ̃riū huic nigro vel p̄cise aliō albuz:qō
est incōueniēs:qz tūc essent tot ɔ̃rietates prime quot idiui-
dua ɔ̃ria.¶ Ad h̄ r̄ndet̄:q̄ cōtraria q̄ sunt in reb⁹ nullam
hñt realē ⁊ actualē vnitatē:nisi numeralē:sed q̄ fiat adeq̄-
tio obti cōtrary ſm cōitatē h̄ fit ab intellectu agēte q̄ ex sin
gularib⁹ ɔ̃rietatibus rep̄tis in rebus causat cōem ɔ̃rietatē
⁊ adequatā in naturis cōib⁹.Or si dicas.tūc vr̄ q̄ si in reb⁹
nihil aliud sit q̄ singulare talis cōitas videt̄ eē figmentuz.:
R̄ndet̄ q̄ nō est figmētū:qz aliq̄d sibi reale correspōdet
scz cōtrarietates ille in singularib⁹ rep̄te.¶ Quintū arg^m
Scoti est:vnius actionis sensus est vnū obtuz ſm aliquaz
vnitatē realē:sed nō numeralē.ɡ est aliqua alia vnitas rea-
lis minor q̄ numeralis.p̄batio minoris:qz potētia cogno-
scens obtū:sic.s.inquātū hac vnitate vnū:cognoscit ipm in-
quantū distinctū a quolibet qō nō est hac vnitate vnū:sed G
sensus nō cognoscit obtū inquātū est distictū a quolibz qō
nō est hac vnitate vnū:qō patet:qz nullus sensus distiguit
hūc radiū solis differre numeralr ab illo radio.s.circūscri-
bant̄ oia sensibilia cōia:puta diuersitas loci vel situs.Et si
ponerent̄ duo quāta simul oīno per potētiā diuinam: que
eēnt oīno similia ⁊ equalia in albedie ⁊ quātitate visus ibi
nō distingueret ibi eē duo alba.Si tñ cognosceret alteruz
istoꝝ inquātū est vnū vnitate numerali cognosceret ipsuz
inquātuz distinctū numeralr a quolibz alio. Posset etiam
iuxta h̄ argui de p̄mo obto:sensus qō est vnū in se aliq̄ vni-
tate reali:qz sicut obtū hui⁹ potētie inquantū obiectū p̄ce-
dit intellectū:ita etiā ſm vnitatē suaz realē p̄cedit omnem
actū itellectus.Et subdit.sed ista rō nō ita cōcludit sicut p̄-
cedens:posset eni poni aliqō obtuz p̄mū vt est adeq̄tū po-
tentie eē aliqō cōe abstractuz ab oībus obiectis p̄ticulari-
bus:⁊ ita nō habere vnitatē nisi cōitatis ad ista plura obie-
cta particularia:sed de vno obto vnius actus sentiēdi non H
videt̄ vere posse negari:qz necessario hēt vnitatē realem
⁊ minorē vnitate numerali.Potuisset Scotus cōfirmare
istam rōnem per Cōmentatorē in 2° de aīa.cōmen.65.vbi
hz:q̄ si obiectum sensus esset aliqō particulare:sensus non
sentiret:nisi illud particulare tñ.¶ Ad h̄ arg^m qō magni-
facit Scotus dicimus nos q̄ obtū sensationis q̄ fit ex̄ aīaz
semp̄ est singulare:nā cū talis sensatio sit singularis:obie-
ctū a quo causat̄ est singulare ⁊ mouet potētiā p̄ vnitatem
numeralē nō per vnitatē minorē vnitate numerali. Et rō
est:qz per phm in 2° physi.tex.cō.38.⁊.5.metaphysi.te.cō.
3.particulariuz cause sunt particulares:⁊ vliuum cause sunt
vles.Or antē fiat adequatio obti ad ipsuz sensuz:⁊ ad ipaz
potētiaz:h̄ fit per ipsuz actū intellectus facientis illam ta-

I lem cōitates: que in rebus est singulariter ⁊ in potentie: vt
ga videt intellectus ꝙ obiectū istius visionis singularis in
re est hic color: ⁊ illius ille color: abstrahit colorez in cōi ab
isto colore ⁊ illo: ⁊ ita etiā abstrahit visum cōem ab h vi-
su ⁊ illo: ⁊ sic adequat obtū potentie dicēs ꝙ obiectū visus
absolute est color. Et ſm h dixit phs in calce secūdi poste-
rioꝝ. ꝙ sensus est vlis: sed sentire est singularis: possumus
enī dicere potentiaz esse vniuersalioreȝ actu: potētia enim
ferē in obiectuȝ simplr: ȝ ſm actuȝ possit ferri in h obtuȝ:
vt obiectū intellectus est qd quid est simplr: tamē ſm actū
ferē potentia intellectiua in hāc qdditatē: vel illaȝ: puta in
qdditatem lapidis vel leonis: sic etiaȝ visus est respectu
coloris simpliciter: nūq̄ȝ tamē videt nisi hunc colorem. Et
iuxta hoc dixit Auer. z. de aīa. cōmē. 65. ꝙ si sensus eēt ali-
cuius particularis sensibilis in rōne obiecti particularis ni
hil aliud sentire posset. Or dicit Scotus: ꝙ potentia cogno
scens obiectū hac vnitate vnum: cognoscit illud vt distin-
K ctuȝ a quolibet nō habente illā vnitatem. Dicimus nos ꝙ
verum est ſm modum sentiēdi sibi debitū ⁊ qualitatē sen
tiendi: modo sensus ipsi: ⁊ maxime exteriores: de qbus ar-
gumentū procedit: nō abstrahunt a presentia materie: nec
ab appēdicijs materie: ȝ abstrahunt a materia: sicut hīs di-
xit Albertus in secūdo de anima. in tractatu. 3. caplo. 4. Et
hinc est ꝙ visus nō percipit distinctionem numeraleȝ ra-
dioꝝ: quia isti radij nō sunt simul: neqȝ sunt distīcti ſm lo-
cum ⁊ ſm situȝ: vnde corrupto pmo radio ⁊ generato alio
non est visus discernere: vtrū iste radius sit alter numero
ab alio: quē prius sensit: quia ea que discernunē a sensu de
bent simul esse actu existentia in diuersis locis ⁊ sitib⁹ lo-
cata: ⁊ propter hoc dixit maximus phoꝝ Aristo. in. 7. me-
taphysi. in tex. cō. 35. ꝙ singularia dum recedūt a sensu ne-
scimus vtrū sint vel non sint: ⁊ ideo qui abstrahit a radijs
numero distinctis oia sensibilia cōmunia abstrahit ⁊ tollit
radios eē sub tali esse obiecta visionis in reꝝ natura: simi-
L liter qui ponit duo quāta simul per diuinā potētiam q̄ es-
sent oino similia ⁊ equalia in albedine ⁊ quātitate. Dicim⁹
nos ſm Aristo. ⁊ Cōmentatorē casum non esse possibileȝ:
duo enī quanta simul in eodē loco nō possunt eē. Aliter da
reē penetratio corpoꝝ. Aliter admittendo casum dicimus
ꝙ visus decipiē in discernendo vnum ab alio ꝑpter ea eē
simul ⁊ oino similia: sicut plerūqȝ decipiē in iudicādo vnū
esse duo: hoc tamē non ꝑuenit ꝙ sensatiōis singularis obie
ctum sit aliqd in re ſm vnitatē minorem vnitate numera-
li: sed dicebat ꝙ singularitas nō est ratio agendi: sed est cō-
ditio agentis. Natura enim est ꝑncipiū motus ⁊ quietis. ergo
natura ſm vnitatem ꝑpriaȝ minoreȝ vnitate numerali est
principiuȝ agendi. Sed ad hoc dicimus nos ꝙ natura ipsa
est tm̄ natura: ⁊ est tm̄ ea que quidditatiue predicantur de
ipsa: vnde natura nō est vna: nec vnitate minori: nec vnita-
M te maiori: inquantum absolute ⁊ in se cōsideratur: sicut est
sententia Auicēne in 5° sue metaphysi. caplo pmo. vnde na-
tura vnitur vnitati minori vnitate numerali ab intellectu
⁊ vnitati numerali coniungitur natura ab ipso agēte extra:
⁊ ideo vtraqȝ vnitas est sibi aduētitia. Accedit ad h ꝙ vni-
tas ipsa ſm viam quā sequimur nō dicit aliquid positiuuȝ
additū enti: sicut est sententia Auerrois in 4° metaphy. cō.
3. Et cum extra animā nihil sit: nisi natura singularis ⁊ vni-
tas eius: que est idem cum ea ⁊ non differt nisi sola ratione.
Dicimus ꝙ natura ſm vnitatem numeraleȝ est principiū
agendi extra: ⁊ ſm vnitatē minorē vnitate numerali est ꝑn-
cipium agendi intra. i. in ipsuȝ intellectū. Sed adhuc instaē
ꝙ in rei veritate duo similia debēt sentiri ⁊ discerni a visu:
nam secūdo de aia. numerus est sensibile cōmune. Qui te-
neret viam illoꝝ qui tenent sensibilia cōmunia non posse
sentiri: nisi mediantibus sensibilibus ꝓprijs: diceret ꝙ nu-

merus dissimilium est sensibile cōmune. Aut dicas tu ꝙ si N
numerus rerum similiuȝ debet esse sensibile cōmune: opȝ
ꝙ talia sint actu existentia ex qbus numerus constituitur:
⁊ ꝙ sint in diuersis locis ⁊ sitibus: sicut alias limitaui tibi.
¶ Ad cōfirmationē tamen oluim eorum: que diximus ad-
ducamus sniam Aristotelis in pmo posterioꝝ. in tex. com.
43. vbi inquit: neqȝ per sensum est scire: si enim est sensus
talis: ꝙ huius ⁊ nō huius alicuius: sed tamē sentire necesse
est hoc aliquid ⁊ vbi ⁊ nūc: vniuersale aūt ⁊ in omnib⁹ im-
possibile est sentire. Nō eniȝ hoc est neqȝ nūc: nō enim eēt
vniuersale: qd enim semꝑ ⁊ vbiqȝ est vniuersale dicimus
esse: quoniā igitur demōstratiōes vniuersales sunt: has aūt
nō est sentire manifestū ꝙ neqȝ scire per sensum est: ȝ ma
nifestum: quoniam ⁊ si esset sentire triangulū ꝙ duob⁹ re-
ctis equales haberet angulos: q̄reremus vtiqȝ demonstra
tionē: ⁊ nō sicut quidā fatenē scire: nūc: necesse enī est senti- O
re singulariter: sciētia aūt est in cognoscēdo vniuersale. Ex
qua sententia clare pȝ sensum cognoscere aū hic ⁊ nunc: ⁊ nō
cognosceret: nisi singulare ⁊ ex consequenti sensus non mo-
uetur in re ab vnitate minori vnitate numerali: frustra enī
moueretur potentia cognoscitiua ab aliquo obiecto ſm il-
lam vniuersalitatem ⁊ rōnem que ab ipso nō cognoscitur.
¶ Sextū argumentū Scoti est illud: si omnis vnitas rea-
lis est numeralis. Ergo ois diuersitas realis est numeralis:
sed consequens est falsum: qa omnis diuersitas numeralis
inquātuȝ numeralis est equalis: ⁊ ita ois essent eque distin-
cta. Et tunc sequiē ꝙ non plus potest intellectus abstrahe-
re a sorte ⁊ Platone aliqd cōmune q̄ȝ a sorte ⁊ linea: ⁊ esset
quodlibet vniuersale figmentuȝ purum. pma cōsequentia
probatur dupliciter. pmo ꝙ vnum ⁊ multa: idem ⁊ diuer-
sum sunt opposita. 10. metaphy. toties autē dicitē vnuȝ op-
positum quoties ⁊ reliquum: ex pmo topicoꝝ. ergo cuilibȝ
vnitati correspondet sua propria diuersitas. ¶ P. z° quia
cuiuslibet diuersitatis vtrūqȝ extremum est in se vnum: ⁊
eodem modo quo est vnum in se eodē modo videē diuer- P
sum a reliquo extremo: ita ꝙ vnitas extremi vnius potest
per se esse ratio diuersitatis alterius extremi. ¶ Cōfirmaē
aliter: qa si tm̄ est in hac re vnitas numeralis realis q̄cūqȝ
vnitas est in re illa est ex se vna numero. ergo istud ⁊ illud
ſm omnem entitatem in eis sunt primo diuersa: ⁊ in nullo
aliquo modo cōuenientia. ¶ Cōfirmatur etiam per h: qa
diuersitas numeralis est hoc singulare: non esse illud singu
lare: supposita tamē entitate vtriusqȝ extremi: ȝ talis vni-
tas est negatio alterius extremi. ¶ Item: nullo existēte in-
tellectu ignis causaret ignem ⁊ corrumperet aquaȝ: ⁊ esset
aliqua vnitas realis generantis ad genitum ſm formaȝ ꝓ-
pter quā generatio esset vniuoca: intellectus enim conside-
rans non facit generationem esse vniuocam: sed cognoscit
eam esse vniuocā. ¶ Ad hec argumenta rńdeē. Ad pmum
dico ꝙ refert dicere apud me naturā ipsam esse ens reale
⁊ dicere ipsam esse vniuersale reale vel ex natura rei: pmū
est verum ſm Cōmentatorem: non enim negaret naturaȝ Q
humanam esse ens reale ⁊ naturam asininam esse realem:
sed bene negaret talem naturā esse vniuersale reale vel ex
natura rei: vnde ſm viam quaȝ sequimur natura humana
non dicitur eē aliquid reale in rebus nisi realitate illa que
est in suis singularibus: ⁊ illa in re secluso omni actu intelle
ctus nihil aliud est q̄ȝ sua singularis: nec habet vnitatē rea
liter vel ex natura rei distinctam ab vnitate singularis: nec
propter hoc: sequitur ꝙ omnia essent equaliter distincta: nā
sicut supra dictum est ex sententia Themistij ⁊ Cōmentato
ris vniuersalia nō sunt omnibus modis ab intellectu: ita ꝙ
nihil eis in re correspondeat: quia tunc esset figmentuȝ pu-
rum: imo est ex similitudine reperta in rebus. ¶ Et h con
firmatur ex sententia Boetij in predicamētis. in caplo de
substantia.

A substantia. vbi inquit. ꝙ ideo Aristoteles p̄mas substātias
appellat proprie substantias: quia hominē quidem ipsam
speciem vel animal genus ex indiuiduorum cognitiōe col
ligimus: quia autem: vt supra dictum est: in ista similitudi-
ne que est in singularibus est latitudo maxima: hinc est ꝙ in-
tellectus ab istis abstrahit conceptus diuersos. Et ideo dif-
ferentia specifica: ⁊ differentia generica inter aliqua repe-
ritur ex maiori vel minori similitudine in ipsis singulari-
bus reperta: ex quorum singularium similitudine genera ⁊
species ab intellectu causantur: sicut supra dictum est. Ta-
les autem differentie non sunt figmenta: vt argumētū ima
ginatur: nam nō sunt ex mero intellectu causate: imo aliqd
sibi in re correspondet. Et ista est ratio ꝙ non eque abstra-
hit conceptum vnuz intellectus a linea ⁊ a sorte: sicut a sor-
te ⁊ Platone: propterea quia in re fundamētaliter est maior
similitudo essentialis inter sortem ⁊ Platonē ꝙ̄ inter sor-
tem ⁊ lineam: licet igitur in re nulla vnitas realis reperiat ꝙ̄
B vnitas numeralis: tamen quia in tali re potentialiter: ⁊ fun-
damentaliter est maior conuenientia cuz vna re ꝙ̄ cū alia
re: propter hoc intellectus abstrahit ab istis singularib⁹ vni-
tates cōmunes que sunt fundamenta aliarum oppositionū.
Cum autem vlterius dicebatur: ꝙ tunc duo numero diffe-
rentia essent primo diuersa: quia vnūquodqz est in se vnū:
⁊ eo modo quo vnuz est aliquid in se eo modo est diuersuz
a reliquo: ⁊ ita duo numero differentia essent primo diuer-
sa. ❡ Ad hoc respōdetur: ꝙ si realiter loquamur de diuer-
sitate reali ⁊ actuali nihil qđ realiter est in sorte est in Pla-
tone: vt ipsemet fatetur: tamen dicimus sortem ⁊ Platonē
habere aliquam conuenientiam ⁊ similitudinez potentia-
lem: que similitudo reducitur ad actū ab intellectu. ❡ Et
ita respondetur ad sequentem confirmationem: quia licet ex
parte rei diuersitas numeralis dicat hoc singulare non eē
illud: tamen cum hac actuali diuersitate numerali stat fun-
damentalis ⁊ potētialis similitudo essentialiter in ipsis sin
C gularibus reperta: que postea reducitur ad actum per in-
tellectū agentē. ❡ Ad illud de generatione vniuoca respō-
detur: nam vt mihi videtur vel argumentum non conclu-
dit intentum suum: vel eque concludit contra ipsuz: sicut ⁊
contra nos: nam vel ipse vult ꝙ in generatione vniuoca sit
aliqua vnitas realis cōis generanti ⁊ genito seclusa omni
operatione intellectus vtriqz realiter cōmunicata: vel vult
ꝙ talis cōmunitas in re est potentialis solum: sed ab intel-
lectu fit actualis. Si primū: argumentū eque procedit con
tra ipsum: sicut ⁊ contra nos: nam ipse tenet in 7° sue meta-
physice. questione 13ª. ꝙ realiter loquēdo humanitas que
est in sorte nō est humanitas: que est in Platone: ⁊ nihil rea
liter est idē vtriqz cōmune. Si secundo modo: dicimus ꝙ
nō oportet ponere in rerum natura aliquā vnitatem ex na
tura rei minorem vnitate numerali: in qua generās ⁊ gene-
ratum sint in re potentialiter cōuenientia: nā etiaz ipsa nō
posita hoc saluari pōt: a sorte enī ⁊ Platone existentib⁹ in
D rerū natura: singularibus in ratione generātis ⁊ geniti nul-
lam realē vnitatē habētibus nisi numeralem: adhuc est es-
sentialis ⁊ fundamētalis similitudo in potētia: a quib⁹ per
intellectū agentem abstrahētem reducit ad actuz. Et ideo
adhuc nullo intellectu existēte generatio ignis ab igne eēt
vniuoca: nam semper in ipsis singularibus remanet ista si-
militudo potētialis qualis requirit inter generās ⁊ genitū.
Nam nō est dubium etiā ꝛm fundamēta Scoti: ꝙ si Pla-
to generat sortem nihil cōmune reale est vtriqz idem: vni-
tas enim specifica que est in Platone nō est illa eadē vni-
tas specifica: que est in Platone: realiter loquendo: nullibi
enī preterꝙ̄ in diuinis reperitur aliqua vnitas eadem rea-
liter vel natura pluribus suppositis cōmunicata realr. Et
ideo dicebat Damascenus: ꝙ illud qđ cōmune est in diui-
nis rei est: qđ ꝯo cōmune est in creaturis illud est rationis. E
❡ Et si dicat Scotus: ꝙ ista cōmunitas ab istis singulari
bus actu fit ab intellectu agēte. Ad hoc vtique dicimus nos ꝙ ab
illis singularibus solū vnitatē numeralē actu habentibus
abstrahitur vnitas specifica in actu que in ipsis singularib⁹
est in potentia tm̄. ❡ Forte secundo dicet Scotus: ꝙ seclu
sa operatione intellectus ꝛm positionem suā adhuc ex na-
tura rei est vniuoca generatio: ⁊ est aliqua realis vnitas in
qua cōuenit generans ⁊ genitum: nam licet illa vnitas cōmu
nis que est in generāte minor vnitate numerali ꝛm rē non
sit in generato: tamen apta nata est esse. ❡ Sed cōtra: fru-
stra est illa aptitudo: que nūꝙ̄ reducitur ad actum: aptitu-
do enim nō est ad impossibile. ❡ Forte dicet ipse: ꝙ in ta-
li natura est nō repugnantia: ⁊ ita dicere videtur. Inqt enī
ꝙ natura de se est prior singularitate: ⁊ inquātū est sic prior
non repugnat sibi esse sine illo contrahente: ⁊ subdit. ꝙ si-
cut obiectum in intellectu ꝛm illam entitatem eius ⁊ vni-
F uersalitatem habet vere esse intelligibile. Ita etiam in re-
rum natura ꝛm illam entitatem habet verum eē extra ani
mam reale: ⁊ ꝛm illam entitatem habet vnitatem sibi pro-
portionabilem: que est indifferens ad singularitatē ꝙ non
repugnat illi vnitati de se ꝙ cum quacūqz vnitate singula-
ritatis ponatur. ❡ Sed contra. si natura humana ꝛm vni-
tatem realem: ꝛm quaz est in generante: non potest esse rea
liter in Platone genito: nunꝙ̄ igitur est realis vniuocatio
inter generans ⁊ genitum ꝛm aliquam vnitatem realem
vtriqz realiter conuenientem. Nec valet quod dicitur ꝙ
potest esse: ⁊ licet sibi non repugnat. Nam tunc esset dicere
vniuocationem inter generans ⁊ genitum attendi non pe-
nes aliquam potentiam physicam ⁊ realem: sed solum pe-
nes potentiam logicam ⁊ rationis tm̄: naz vt ipse habet in
nono sue metaphysice. questiōne p̄ma. describendo poten-
tiam logicam inquit. ꝙ est modus compositionis quidez
factus ab intellectu: causatus ex habitudine terminoruz il-
G lius compositionis: inquantum. s. non repugnant. ⁊ subdit:
ꝙ licet cōmuniter sibi in re correspondeat aliq̄ potentia rea-
lis: tamen hoc non est de ratione huius potentie. Ecce igit
ꝙ easdem angustias patitur ipse in dissolutione illius ar-
gumenti: sicut ⁊ nos: ⁊ tandem habet ex principiis suis fate
ri similitudinem istam realem inter generans ⁊ generatuz
esse in rerum natura secluso omni actu rationis in potētia.
Et ꝙ illa vnitas minor vnitate numerali videtur superflue-
re: vt arguatur sic contra Scotum. Uel ista vnitas minor
vnitate numerali est passio realis ex natura rei conueniēs
nature specifice vel generice: vel est aliquod sibi ab intel-
lectu tributum. si secundum habeo intentum. si primū. cō-
tra. omnis passio realis ex natura rei per se primo modo
perseitatis competens superiori competit per se non p̄mo
suis inferioribus: ista est Aristotelis in primo posterioruz:
nec in aliquo videtur habere instantiam: vt patet inducti-
ue discurrenti in omnibus: nisi forte adducas instantiaz in
H casu contra quem procedit argumentum: sed vnitas ista
minor vnitate numerali est per se p̄mo passio nature spe-
cifice: ⁊ que vnitas nihil aliud dicit per te nisi communica-
bilitatem ad plura supposita: sequeretur ergo ꝙ talis vni-
tas per se non primo competeret sorti: ⁊ per consequēs cō-
municabilitas: quod est absurduz. Et si dicas vt dicere vi-
deris: ꝙ ista cōmunicabilitas nō competit nisi alicui actu
indifferenti actu considerato ab intellectu. ergo ista vnitas
minor vnitate numerali non est passio realis per se compe
tens ipsi nature: cuius oppositum tu dicebas. ❡ Preterea.
Quid dicis ista vnitas ex natura rei secluso omni actu ra-
tionis: vel dicis precise non repugnantiam: vel vltra illud
dicis aptitudinem realem communicabilitatis realis: vel
dicis vtrūqz simul: si primum. patet ꝙ talis vnitas nihil

I reale dicit:nisi fundamentum tñ:nam ipsa non repugnan-
tia formaliter non est ens reale:sed ens rationis:si igitur ista
vnitas formaliter ex natura rei dicit non repugnantiã tñ:
tunc talis. vnitas minor vnitate numerali est ens rationis:
cuius oppositum tu dicis. Si detur secundum: q vltra nõ
repugnantiam ex natura rei dicat cõmunicabilitatem rea-
lem ad plura supposita:tunc stat argumentum supra factũ:
quia omnis passio que realiter competit superiori realiter
competit & inferiori:si sibi competit secluso omni actu in-
tellectus & abstrahentis & considerantis.idest & intellectus
agentis & possibilis. Et ista propositio non habet instantiã
nisi des instantiam in casu:quod est vitandum:si igitur se-
cluso omni actu intellectus cõmunicabilitas est passio rea-
lis nature:erit & suorum inferiorum. Idem sequitur si det
tertium membrum diuisionis vt intuenti patet. ¶ Et si di
catur q ista passio nature secluso omni actu rationis dicit
cõmunicabilitatem ex natura rei in potentia:tamen actu ta-
K lem cõmunicabilitatem non dicit:nisi quando natura actu
est abstracta a singularibus per intellectum agẽtẽ. ¶ Sed
contra. queratur a Scoto. vtrum ista communicabilitas in
potẽtia:que est in re secluso omni actu rationis:vel sit pas-
sio realis & ens reale:vel sit ens rationis & precise nihil. Si
primum:argumentum stat vt supra:quia talis communi-
cabilitas in potentia:que est per se primo passio realis na-
ture humane:erit per se non primo passio sortis:& ita sor-
tis esset communicabilitas in potentia:quod est absurdum.
Si secundum:tunc non habet quod intendit probare per
istud argumentum. Libenter vellem mihi solueret in via
eius:quod ego adduxi solum ad exercitandum intellectum
meum:non quia velim contradicere tanto viro:cuius ego
non sum dignus soluere calciamenta.

Alia opinio est ipsius Ioannis hic:& in pmo de anima super questione octaua:
vbi tenet vniuersalia habere vnitatem realem:extra animã
L minorem vnitate numerali:& ponit in sua positione q na-
tura generica realiter est distincta a natura specifica:natu-
ra autem specifica non est realiter distincta a suis singula-
ribus:potissima autem ratio ad probandum vnitatem ge-
neris realiter distingui ab vnitate specifica fuit ista. Illa for
ma quam consequitur aliquod accidens reale tali modo
reali quo non consequitur formam hominis:nec formam
asini:nec alicuius alteri⁹ speciei:nec simul omnes illas:est
diuersa realiter ab omnibus istis formis:nam si esset eadẽ
cum omnibus istis:tunc omne accidens reale:quod aliquo
modo reali consequitur eam:etiam consequeretur eas eo-
dem modo reali sm formam animalis:vnde animal con-
sequitur aliquod accidens reale tali modo reali quo nõ cõ
sequitur formam hominis:nec formam asini : nec alicuius
alterius speciei:nec omnes simul:vt sensus consequitur p
M se primo formam animalis:vnde animal:vt omnes conce
dunt:per naturam animalis inest cuicũq3 inest:& non inest
per aliquid aliud cui prius insit:nec consequitur formã ho
minis vt homo:quia tunc inesset per formam hominis cui-
cunq3 inesset:quod est absurdum. Similiter non conseq-
tur per se primo formam asini per eandem rationem:simi-
liter non consequitur per se primo omnes formas pprias
aliarum specierum per eandem rationem:quia tunc cui-
cũq3 sensus inesset:hoc esset per naturam omnium forma-
rum propriarum ipsis speciebus:quod est ridiculum. ergo
videt q forma animalis sm q est animal est diuersa rea-
liter ab omnibus formis proprijs suarum specierum. Sed
forma speciei non est realiter diuersa a formis indiuiduo-
rum:quia tunc species non diceret totum esse indiuiduorum:
quod est contra Boetium in libro diuisionum. Lz autem
iste rationes superius fuissent adducende:tamen volui hic

eas adduxisse:quia ex obliuione eas pretermisi in questio- N
ne de pluralitate formarum. Quantum autem ad id qd di-
cit Ioannes vniuersalia habere vnitatem realem minorem
vnitate numerali:patet hic per sua fundamenta. ¶ Hanc
etiam opinionem secutus est Burleus super prologo pri-
mi physicorum:cuius rationes potissime sunt he: illud est
ens reale:extra animam qd a natura primo intenditur:sed
natura primo intendit speciem qz singulare:vt est sentẽtia
Auicen. in sua sufficientia:& est sententia Auerrois. secũdo
de anima. cõmen. 34. & 12. metaphysi. cõmen. 37. ¶ Pre-
terea Aristoteles. 7. metaphy. tex. cõmen. 45. habz q vni-
uersale est aptum natum esse in multis. istud igitur vel ve-
rificatur pro re:vel pro conceptu:non secundum:quia con
ceptus est singularis cum sit in intellectu:igitur verificatur
pro re. ¶ Amplius. philosophus in quinto metaphysi. ca-
pitulo de vno. ponit vnum specie:quorum ratio est vna:vel O
hoc sumitur pro conceptu vel pro re:si primum. tunc non
esset vnitas specifica nisi per opus intellectus. ¶ Amplius.
vnde haberet intellectus ad causandum talem conceptum:
vel ex se:& sic esset fictus:vel ex re:& si hoc:tũc oportet da-
re aliquam vnitatem minorem vnitate numerali in re:qd
intendebatur. ¶ Item:multa predicata attribuuntur rei
extra animam que de singulari non possunt verificari : vt
q eorum sit scientia & diffinitio & passiones. Tenet etiam
Burleus aliam conclusionem:q vniuersalia realiter distin
guuntur a singularibus:nam illa:quorum predicata sunt cõ-
tradictoria talia realiter distinguuntur:vt patet per pmum
principium:vniuersalia & singularia sunt huiusmodi:quod
probatur:quia vniuersale est semper & vbiq3:singulare est
hic & nunc: ergo vbiq3 & non vbiq3 verificantur de ipsis.
¶ Item:vniuersalis est diffinitio & scientia. primo poste-
riorum:& .7. metaphysi. textu cõmen. 53. Singularium autẽ
neq3 scientia neq3 diffinitio. 7. metaphy. tex. cõ. 35. ¶ Am-
plius. 7. metaphysi. textu cõmen. 37. & secundo physi. textu
cõmen. 38. vniuersalium cause sunt vniuersales: & particu- P
larium particulares:homo enim in cõmuni fit ex carnib⁹ &
ossibus in cõmuni. Sed homo particularis ex his carnib⁹
& his ossibus:sed quorum principia sunt diuersa: illa etiam
sunt diuersa. quare &c. Dicit tertio Burleus: q vniuersalia
sunt coniũcta singularibus & non separata ab ipsis:quia tũc
incideremus in opinionem Platonis:nam vt inquit Com-
mentator. primo metaphysi. cõmen. 31. Mixtio vniuersa-
lis cũ particulari fortior est:qz mixtio accidentis cũ subie-
cto. ¶ Sed iste opiniones vt mihi videtur sunt extranee a
mente Aristotelis & Commentatoris : quia tamen opinio
Ioannis & Burlei conueniunt in hoc: q vniuersalia reali-
ter sunt extra animam distincta & a seinuicem & a singula-
ribus:lz sm Ioannem:hoc nõ verificetur de specie respe-
ctu singularis:ideo pbo rationibus vtriq3 cõmunibus : q
talia vniuersalia non sunt extra animã:isto modo quo isti
fingunt:si enim vniuersalia ista essent realiter distincta se-
queretur q superius non per se predicaretur de suo inferio- Q
ri:cuius oppositum habet pħs in primo posteriorum. in ca
pitulo de per se. probatur sequela:quia in omni enunciati-
ua predicatione:in qua affirmatur aliquid de aliquo:deno-
tatur idẽtitas predicari cum suo subiecto:quia ex eo q res
est vel nõ est:redditur oratio vera vel falsa:per pħm in p-
dicamentis. Si igitur forma animalis est realiter distincta
a forma hominis:tunc ista nõ esset vera:homo est aial:nec
valet euasio Ioannis dum dicit:q genus potest sumi duo-
bus modis:vno modo pro composito ex materia & forma
generali:& sic non predicatur in quid & in recto de speciebus
in obliquo:& sic dicimus hominem esse compositum ex ani
mali:si vero sumatur genus pro composito ex forma vlti-
ma & omnibus precedentibus pertinentibus ad esse vnius.

A speciē: sub ratione tñ sumpta a forma cōmuni vel a modo
essendi ꝯsequēte formā cōez: sic bene predicaẗ de specie in
recto ⁊ in qd. ¶ Sed ꝯtra istā rñsionē instaẗ. certuȝ est: ꝙ
genus ⁊ species sunt ordinabilia in genere in rōne superio-
ris ⁊ inferioris. Et tūc queraẗ ab ipsis: vel genꝰ: vt sic: dicit
formā genericā tñ: vel dicit mām generice forme tñ: vel
dicit cōpositū ex mā gnāli ⁊ forma generali: ⁊ ita etiā que-
raẗ de specie suo mō. Si pmū. videlȝ ꝙ genus ⁊ spēs ordi-
nantur in pdicamēto pro formis tñ: tunc genus neqȝ in re
cto neqȝ in obliquo pdicabiẗ de specie: nō in recto: quia in
predicatione essentiali dicente hoc est hoc nō predicaẗ il-
lud qd est realiter distinctū ab alio. mō genus ⁊ species ꝑ
formis tñ sunt realiter distincta: vt vos ponitis: nec etiam
B vt sic predicabiẗ in obliquo: sicut si diceret: forma huma-
na est ex forma animalis: quia aut ly. ex. dicit circumstātiaȝ
cause materialis: ⁊ hoc nō: qꝛ forma specifica nō est ex foīa
generica tanqȝ ex mā: sed fit a mā sibi correspondente: ma-
xime loquēdo de mā reali: sicut vos ponitis. forme enī spe
cifice habent materias specie distinctas: lȝ eniȝ genus dica
tur a pho in 7° metaphy. textu cōmē. 43. mā: non tñ di mā
realis: vt vos sumitis: sed est mā ꝺm rōnē ⁊ ꝺm similitudi-
nem: genus enim. vt dicit ibi Cōmentator est forma vlis: ⁊
ex quo est determinabilis per differentiā: que vocaẗ forma
particularis pro tanto dicaẗ materia: quia eo mō quo ma-
teria pma determinaẗ contrahiẗ ⁊ perficiẗ per formā: ecita
genus per differētias: ⁊ ideo recte dixit Porphyrius in ca-
pitulo de dria: genus esse ꝓportionale materie: ⁊ driaȝ esse
ꝓportionale forme. Et nō dixit genus esse verā mām: nec
differentiā verā formā extra existentem: sicut isti fingunt:
multo minus ly. ex. nō pōt denotare causaȝ formalē realē:
C qꝛ forme nō est forma isto mō: nec est causa efficiens ipsiuȝ
genus pro forma: qꝛ talis forma aut est materialis: aut ima-
terialis. si imaterialis redit opinio Platonis: ⁊ isto mō eēt
impugnāda ista rñsio: sicut opinio Platonis a pho impu-
gnaẗ in. 7. metaphy. si materialis. Cōtra. forma materialis
nō est imediatū pncipiū agēdi nisi per aliqd instrm de nu-
mero virtutū actiuarū: qꝛ ignis nō agit inquantū ignis: sed
inquantū calidus: talia aūt nō verificanẗ de forma generi-
ca aialis: vt pȝ. multo minus ly. ex. nō pōt importare rōnē
cause finalis. nā finis habet rōnem optimi: iuxta illud. Qui
finē auferunt videntur auferre boni nām. scdo metaphysi.
tex. cō. 8. ⁊ idem habeẗ in scdo physi. textu cōmē. 31. ⁊ 5. me
taphy. tex. cōmē. 3. Modo potius species diceret causa fi-
nalis generis qȝ econtra: cū species actualior ⁊ perfectior sit
genere. Et cōfirmaẗ per Themistiū in pmo de anima sup
expositione textus octaui: sicut superiꝰ allegatū fuit: nullo
igitur modo ista ꝓpositio erit vera. homo est ex animali: si
homo ⁊ animal dicant formas tñ. Si 2° dicas: ꝙ homo
D ⁊ animal sunt ordinabilia in genere pro materijs tñ. hoc
videẗ absurdū. Et preterea cōsimile argumentū pōt fieri:
sicut fuit factū de formis tñ. Si 3° detur tertiū: ꝙ talia sūt
ordinabilia in genere ꝑ cōpositis ex materijs realibꝰ ⁊ ex
formis realibus: tunc iterū arguiẗ: ꝙ aial non pōt in recto
predicari de homine: quia vt sic sunt realiter distincta: quia
quoꝛ materie ⁊ forme sunt realiter distincte: illa sunt realr
distincta: talia sunt ꝺm vos. homo ⁊ aial sic sumpta. ergo ⁊c.
Sed dicebat Joānes: ꝙ vt sic animal predicaẗ in obliquo.
Cum ista prepositione ex dicēdo homo est ex aiali. ¶ Sȝ
contra. iterum arguitur: quod genus cause importat ly. ex.
vel materialis vel formalis vel finalis vel efficientis: non
materialis: qꝛ tunc sensus esset ꝙ istud compositū reale: qd
est homo componeretur ex hoc composito reali: qd est aial
tanqȝ ex materia. ¶ Sed contra: tunc aliqua fuisset cōpo-
sitio realis alia ab ea: que ab Aristotele posita fuit in suis
libris: nullibi enim de tali reali compositione Aristoteles

meminit: sicut est sententia Auerrois. 12. metaphysi. cō. 4. E
vniuersalia apud Aristo. non sunt extra aīam: sed ab intel-
lectu. ¶ Amplius: si genus pro tali composito ex materia
respectu speciei: opȝ aliquā realē formā aduenire ei. erit igi
tur dria: ⁊ tūc fiet ista predicatio. homo est ex animali ⁊ ex
rationali tanqȝ ex materia ⁊ forma. Sed tunc iterum que-
ratur de rationali an predicet formaȝ tñ an materiam tñ
an compositū ex materia ⁊ forma tñ. si formā tñ: tūc non
est verū: ꝙ homo pro aggregato ex materia ⁊ forma sit ex
rationali prout rationale dicit formaȝ tñ: ⁊ ly. ex. importat
genus cause formalis: quia homo tanqȝ ex forma cōstat ex
forma sua propria quā ponis realiter distingui a forma im
portata per differentiaȝ: quia tu ponis ꝙ ad multiplicatio-
nem predicatoruȝ qdditatiuoꝝ multiplicantur forme: nec
etiaȝ ly rationale. predicatur sub ratione cause materialis:
dum dico. homo est ex animali ⁊ rationali: quia tunc opor- F
teret aduenire aliquid qd predicaretur vt forma: ⁊ ita esset
processus in infinituȝ in istis materijs ⁊ in istis formis: nec
rationale pro aggregato ex materia ⁊ forma differētie pre-
dicatur de specie. quia tunc differētia non esset forma sim-
plex: sed compositū ex materia ⁊ forma. ¶ Itēȝ. tunc qūo
ex istis duobus: scilȝ ex genere ⁊ differentia fieret ꝑ se vnū:
si vtrūqȝ dicit quoddā compositū ex materia ⁊ forma: cuȝ
ex duobus actu existentibus vnum fieri non possit per se:
nec iterum ly. ex. potest importare genus cause efficientis:
dum dico. homo est ex rōnali: quia si rationale dicit per te
vnum formaȝ realem: que est pncipiuȝ essendi. ista forma:
aut est materialis: aut imaterialis. Et arguaẗ: vt supra: nec
ꝺm tua fundamenta: qui ponis ad numerationē predicato
rum qdditatiuoꝝ numerum formarum realium: pōt dici:
ꝙ homo est ex rationali tanqȝ ex fine: qꝛ potius forma hu-
mana: que per te est realr distincta a rationali forma: erit G
finis rationalis qȝ econtra: cum illa ordinetur ad istam ⁊ nō
econtra. Ecce igitur ꝙ nullo modo saluare potest: quomodo
genus vt superius predicatur de specie: nec in recto: nec in
obliquo. Nec valet qd scdo dicit ꝙ genus sumptum ꝑ for
ma vltima: ⁊ pro omnibus alijs formis precedentibus. sub
ratione tamen forme cōmunis: vt sic predicaẗ in recto de
specie. Naȝ patet cuilibet sani capitis ꝙ genus pro tali cō-
posito ex forma vltima: ⁊ alijs formis: vt sic non est ordina
bile in genere in ratione superioris supra ipsaȝ speciē: imo
etiam vt sic falsum est: qd dicit tale cōpositum ex istis for-
mis: ⁊ ex forma vltima: sub ratione tamen sumpta a forma
cōmuni potest in recto predicari de specie: quia adhuc illa
ratio sub qua predicatur nō includiẗ in specie: cuȝ talis rō
sumatur a forma cōmuni: ⁊ illa forma per te est realiter di-
stincta: etiaȝ vt sic ab ipsa specie. Quomodo igitur: o Joan-
nes: habet veritatē ꝓpositio Porphyrij: ꝙ superiora de in-
ferioribus predicanẗ: ꝺm fundamenta tua. Forte dices ꝙ
vt sic. illa rō nō sumiẗ a forma cōmuni: sed a modo essen-
di consequente formā cōmuneȝ: ⁊ sic genus in recto potest
predicari de spe pro tali cōposito ex forma vltima: ⁊ alijs H
precedētibꝰ. ¶ Sȝ ꝯtra: quero a te qd sit iste modus essen
di vel est ens vel nihil. si nihil: pro nihilo habeaẗ. si ens aut
suba aut accns. si accns: tunc genus de pdicamēto substātie
pdicareẗ in recto in pmo mō dicēdi ꝑ se de sua specie sub
rōne aliqua accntali: qd est icōueniēs ⁊ absurdū. si ille mo-
dus nō est accns. erit igiẗ suba. Et tunc vel erit mā vel for-
ma vel cōpositū ex mā ⁊ forma: nō mā: qꝛ mā non hȝ mo-
dū predicandi: vt est snia Cōmentatoris. 12. metaphysi. cō-
mento. 14. nec erit forma: qꝛ ista forma per te est forma cō-
munis: quā iste modus essendi cōmunis consequiẗ. Et cuȝ
supra probatum sit ꝙ genus: vt dicit formam cōmunem:
nō potest predicari de specie. ergo a pari iste modus essen
di non poterit predicari de specie: cum sit idem realiter cū

I ipsa forma cōmuni vt arguatur sic:q̄ñ sunt aliqua duo ea
dez realiter:ꝛ vnū illoꝝ nō pōt predicari in recto de aliq̄
tertio:a pari nec alterū:sed ita est de forma cōi ꝛ mō essen
di cōsequente ipsaz.ḡ ꝛc̄.nec pōt dari ꝙ talis modus essen
di cōmunis q̄ ꝯsequit̄ ipsaz formā:sit idē ꝙ compositū ex
mā ꝛ forma:q: ꝓpter eādē rōnē adhuc genus sub tali mō
nō pōt predicari de specie in recto:q: cōpositū istud ex for
ma ꝛ mā cōib⁹ est realr distinctū a specie:ꝛ tale fm funda
menta tua nō pōt predicari in recto de specie.vt tu etiam
cōcedis.igit̄ a pari:nec iste modus essendi poterit de spe
predicari.si ponas talē modū esse idē realr cū tali cōposi
to.℄ Ampli⁹.si sic dicas:tu incidis in foueā quā fecisti:q:
tu habes pro incōuenienti:ꝙ aliqua forma eadez realr hz
diuersos modos essendi:a quoꝝ vno sumit̄ ratio generis:
ꝛ ab alio ratio dr̄ie:q: ponis formas multiplicari ad multi
K plicationē predicatoꝝ.Et eandē ab ipsa veritate coactus
innuis istuz modū dicendi:quē tñ late impugnas. ℄ Am
plius:genus isto vltimo mō sumptum.s.pro composito ex
forma vltima:ꝛ oībus alijs precedētibus pertinētibus ad
esse vnius speciei:sub rōne tamē sumpta a forma cōmuni
vel a modo essendi cōsequēte formā cōem:per te sic genus
in recto predicat̄ de specie.℄ Sed cōtra:quero que predi
catio sit ista:aut est predicatio supioris de suo inferiori:aut
cōuertibilis de suo ꝯuertibili:predicationes enim que sunt
in eodez genere teste Porphyrio.in caplo de specie:solum
sunt istis duob⁹ modis:semper eniz ingt superiora de infe
riorib⁹ predicant̄:aut equa de equis.Inferiora ṽo de supe
rioribus minime.Sed non pōt dici ꝙ genus vt sic ꝑdicat̄
de specie in rōne supioris.nā genus vt sic nō dicit nisi ag
gregatū ex forma vltima:ꝛ ex oībus formis precedentib⁹
spectantibus ad esse speciei:mō forma dr̄ie spectat ad esse
speciei:imo differentia est tota rō speciei:vt dicit Porphy
L rius in caplo de differentia:ꝛ phs in.7.metaphy.tex.c̄.43.
pz aūt ꝙ tale cōpositū nō est ordinabile in genere in rōne
superioris.si ṽo dicas ꝙ talis predicatio est ꝯuertibilis de
cōuertibili:tūc sequit̄ ꝙ dicendo:hō est aīal:talis predica
tio cū sit rerū in eodē genere existentiū erit predicatio dif
finitionis de diffinito:aut ꝓprie passiōis de subiecto.si po
nas passionē esse in eodē genere predicamentali in quo est
ipsuz subiectum:oīa aūt ista sunt absurda ꝛ incōuenientia.
℄ Amplius.rōnale etiā in recto nō predicat̄ de specie:nisi
pro tali composito ex forma vltima ꝛ oībus formis prece
dentibus spectantibus ad esse spēi:ꝛ tūc sequeret̄ ꝙ dicen
do:hō est aīal rōnale.esset manifesta nugatio:distinctio igi
tur ista a Joanne posita nō solū nō est consueta:imo erro
nea sicut vides.Sed dicebat:ꝙ illa distinctio erat de inten
tione phi in 5° metaphy.in caplo de genere:ꝛ est tex.cō.33.
nā ibi phs dicit in 3° significatione gn̄is vbi inquit. Aliud
ṽo materia:cuius dr̄ia est qualitas hoc est subiectū:qđ dici
M mus mām.Modo inquit ipse:ꝙ genus pˀmo mō.s.pro cō
posito ex mā ꝛ forma generali est materia fm rem ipsius
speciei. Sed genus scđo modo.s.pro composito ex forma
vltima:ꝛ alijs precedētibus est materia speciei fm rōnez.
Sed profecto nō video quomodo ex verbis phi ipse acci
piat istaz distinctionē.Et certe nō fuit ꝓpter aliud ista di
stinctio ab ipso adinuenta:nisi ꝓpter suum erroneū funda
mentū:q: credidit genus dicere materiā aliquā realē respe
ctu speciei:lz talis nō sit oīno pˀma fm ipsum:ꝛ decipit̄:ga
qđ est simile materie accepit ꝓ vera materia.vnde ꝓpter
hoc dixit phs genus esse materiā:quia determinatur subij
citur ꝛ cōtrahit̄ per differentiā:modo qđ habet modū con
trahibilis determinabilis ꝛ subijcibilis habet modū mate
rie.Ideo logici dixerūt subiectū in ꝓpositionibus esse ma
teriā.Et per oppositū illud qđ habet modū predicabilis ꝛ
actuantis ꝛ perficiētis ꝛ contrahentis habet moduz forme

ꝛ modum qualitatis.Et ideo dicunt logici predicatū habe N
re moduz forme in ꝓpositionibus:ꝛ sic etiaz phs hic appel
lat genus subiectū ꝛ mām.Et dr̄iaz appellat qualitatē ꝛ for
maz:nō ꝙ ipse sentiat genus esse verā mām:ꝛ dr̄iaz veraz
qualitatē.℄ Preterea:cōtra Burleum ꝑcipue quō si vlia
sunt realiter distincta a singularibus:ꝛ talia vlia sunt eter
na:singularia aūt sunt corruptibilia quō vnq̄ȝ talia de sin
gularibus predicabunt̄:certe neqȝ ꝑdicatione substantiali:
neqȝ predicatione denominatiua intrinseca predicari po
terit.℄ Amplius:si talia vlia sunt realiter distincta a sin
gularibus:ꝛ sunt in ipsis singularibus existentia quō erūt
in eis:vel sicut forma in subiecto:vel sicut itelligentia assi
stens:vel fm aliquē modū fictuz.Nō 2ᵐ:quia tunc rediret
opinio Platonis:nec pˀmū:q: tale est cōpositū ex materia O
ꝛ forma:loquēdo de vli subali:ꝛ qđ est in tali est singulare.
℄ Amplius:tunc accideret duas quantitates esse simul in
vna ꝛ eadem re:ꝛ tunc cōtingeret idem esse bis quantum.
℄ Amplius.si daret̄ vle reale:sequeretur ꝙ singulare rea
le esset vniuersale reale.ꝓbatur sequela.nam si alicui inest
subiectum sub ratione qua est subiectū:tunc ei inest ꝛ pas
sio.si igit̄ homo inest sorti sub ea rōne qua homo est vlis
vere extra aīam.sortes ergo est vere vlis:nec hic est falla
cia accidētis:quia medium nō variat̄.℄ Amplius.si talia
vlia realia ponuntur in rebus superflueret intellectus agēs.
nam per Cōmentatorē.in 3° de anima.cōmē.18.intellectus
agens est qui transfert res de ordine in ordinez. Et facit de
potentia intellectis actu intellecta.℄ Amplius:si ista opio
esset vera sequeretur vel ꝙ tot essent vlia quot sunt singu
laria:vel ꝙ vna ꝛ eadem res realiter esset pluribus cōmu
nicata in istis inferioribus.vtrūqȝ istoꝝ est inconueniens:
sicut de pˀmo manifestum est.de 2° etiaz pz per Damasce. P
dicentē:ꝙ soluz in diuinis reperitur vna natura in perfe
ctissima vnitate tribus suppositis cōicata.ꝓbatur sequela.
naz animal vle:qđ est in sor.ꝛ in pla.extra aīaz:aut est idē:
aut est aliud.si 2ᵐ sequit̄ pˀmū inconueniens.si pˀᵐ sequitur
2ᵐ.Qz etiaz dicit Joannes formā genericā realr distingui
a forma specifica:formā aūt specificaz nō realr distingui a
forma singularis est dictū voluntariuz:nec sua ratio cogit:
quia si cogeret per eandez ꝓbari posset formam specificā
realiter a forma singularis distingui:sicut cuilibet sani ca
pitis manifestum est.Rationes autem Burlei ꝛ Joannis
infra soluentur.Uolo enim accedere ad opinionem Cōmē
tatoris.Nam rectum est index sui ꝛ obliqui:per philoso
phum in primo de anima.tex.cōmē.85.

Alia est opinio

Auerrois ꝛ Auicenne ꝛ Algaze
lis ꝛ Abubacher:ꝛ fere oīum pre
cipuoꝝ peripateticoꝝ:vt dicit Albertus in tractatu scđo
de intellectu ꝛ intelligibili.cap° 2° ꝙ vle non sit in re.Et ꝙ Q
omnis vlitas ꝛ cōmunitas sit ab intellectu:sumens tamen
fundamentuz a re.Et ꝙ talia predicata vniuersalia ꝛ q̄ddi
tatiua sint ab intellectu. Nota tamen ꝙ vt mihi videt̄ Al
bertus(salua reuerentia tanti doctoris)nō bene explicauit
istam opinionem nisi sub confusis verbis. Nec aliquē mo
dernorum vidi qui distincte opinionez Auerrois declara
uerit in hac materia.Scias igitur in pˀmis ꝙ apud me re
fert dicere in via Auerrois naturaz humanam esse ens rea
le:ꝛ dicere naturam humanam esse vniuersale reale.pˀmuz
est verum fm ipsum.Si enim natura humana.Et alie na
ture de quibus habentur scientie reales nō essent entia rea
lia. Nec tales scientie essent scientie reales:qđ est absurdū.
Secundo tu debes scire ꝙ loquēdo de istis vniuersalibus
materialiū rerum:fm Auerroim vt mihi videtur duobus
modis loqui possumus.Uno modo de esse eoꝝ:prout est
in materia ꝛ in agente.Alio modo possumus loqui de esse
vniuersalis qđ esse comperit sibi in intellectu:ꝛ tūc fm ta

A le esse qd cōpetit sibi ab intellectu: videndū est vtrū aliqd
esse respectu istius esse corrideat sibi in re. ⁊ tūc mihi vr̄ ꝙ
si loquamur de esse taliū formaꝝ vliū qd hn̄t in mā̄ ⁊ in
agēte. Dico ꝙ forme iste cōes hn̄t esse in po° māe: ⁊ hn̄t eē
in actu in ṗmo motore: sicut est sn̄ia eius in. 12. meta. cō. 18.
vbi habet ꝙ oēs for⁹ sunt in po° in ipsa mā ⁊ sunt in actu
in ṗmo motore. Non eniꝫ est negandū illud fundamentū:
sicut qdā pessime negant: qn nā ṗ intēdat spēꝫ ꝙ̄ singula-
reꝫ: qꝛ istud fundamētū est Auicēne in sua sufficiētia. Et est
fundamētū Auer. in ꝙ̄pluribus locis. Auerrois eniꝫ in pri-
mo celi. cōmē. 120. Et in 4° phy. cō. 120. hꝫ ꝙ mā ṗma ṗ ꝑ
aptitudinē nālē seu potētiā que est suba eius inclinaṫ ⁊ ap-
petit formā specificā ꝙ̄ hāc formā. Silr motores celestes
B in quoꝝ intentione est: vt oēs forme que in po° sunt in mā
deducanṫ ad actū: pꝫ ꝙ in sua ṗmaria intentione sunt spēs
⁊ nō singularia nisi scd̄ario pro quāto in ipsis spēs saluan-
tur: sicut est sn̄ia eius in 2° de aia. in cōme. 34. vbi hꝫ ꝙ so-
licitudo diuina cū nō potuit facere aial ꝑmanere fm̄ indi-
uiduū miserta est in faciendo ꝑmanere ipsuꝫ fm̄ spēm. Et
in 12° meta. cōmē. 37. hꝫ ꝙ dicēces ꝙ de⁹ est solicitus circa
vnūqdqꝫ indiuiduū aliqualr̄ est veꝝ ⁊ aliqualr̄ nō: qꝛ nul-
lū indiuiduū hꝫ dispositioneꝫ ꝓpriaꝫ nisi illa dispositio in
ueniatur in aliquo mō illius speciei. Et hoc mō verum est
deuꝫ solicitari circa indiuidua. Solicitudo aūt circa indi-
uiduū tali mō ꝙ nullus habeat cōicationē cuꝫ eo: hoc non
est fas bonitati diuine. ¶ Amplı⁹: Cōmētator in 3° de aia.
cōmētis. 5. 19. ⁊ 20. hoc ideꝫ asserit de intellectu possibili ⁊
de intellectu agente: de qbus minus videtur ꝙ̄ de alijs in-
telligentijs. Dicit eniꝫ ꝙ intellectus ṗmo ⁊ per se assistit spe
ciei ꝙ̄ singulari: singulari eniꝫ non assistit nisi per accidēs:
C sicut late declaraui tibi in qōne mea de speciebus intelligi
bilibus. ¶ Amplius: Aristoteles in 4° particula ꝓblema-
tū. ꝓblemate. 15. vbi querit ꝓpter quid coire oīum delecta
bilissimū est: vltra alias causas assignat causaꝫ finaleꝫ: ⁊ est
cōseruatio speciei: ideo nā posuit tantaꝫ delectationem in
coitu veluti escaꝫ. Natura aūt vlis in hoc nō intendit ꝯser
uationē ṗmo indiuidui sed speciei. Accidit eniꝫ ex tali actu
dissolutio ipsius indiuidualis nature ꝓpter restaurationē
⁊ cōseruationē speciei de qua ṗmo solicitaṫ nā. ¶ Amplı⁹.
Cōmen. in cōmēto suo super libro de somno ⁊ vigilia ingt
in dissolutione qōnis de causis veri somnij inquit. Reuer-
tamur ergo ⁊ dicamus ꝙ cū dator istius cognitionis est in
tellectus liberatus a mā: ⁊ est ꝺclaratū in ṗma phia: ꝙ iste
intelligentie abstracte intelligunt naturas vles: ⁊ nō dant
nisi simile eius qd habent: ipossibile est vt dent intentionē
indiuidualē oīno: cum non habeant nām comprehendētē
intentionē particulareꝫ. ¶ Preterea: rōne hoc idem ꝓba-
ri pōt. omne agens per cognitionem aliquā actionem pro-
pter aliquid opꝫ ꝙ cognoscat aliquo modo illud propter
D qd agit: sciꝫ vel fm̄ speciem vel fm̄ indiuiduū: quia si nul
lo modo cognosceret agens ipsuꝫ fineꝫ nō moueret: ꝓpter
illum: quia finis mouet agens: vt aliquo modo est in inten
tione agentis: sed intelligentie agunt per cognitioneꝫ suam
actionē ꝓpter ista inferiora saltem scd̄aria intentione: sicut
est sententia eius. in scd̄o celi. 17. ⁊. 21. cōmētis: ⁊ ꝙ per co-
gnitionē pꝫ ex sententia eius. 12. meta. cōmentis. 36. ⁊. 44.
ergo intelligentie aliquo modo cognoscunt ista singularia:
sciꝫ vel fm̄ speciem: vel fm̄ indiuiduū: sed non fm̄ indiui-
duum: vt est sententia ph̄i in. 12. metaphy. tex. cōmēti. 51.
Et Cōmentatoris in locis adductis. ergo relinquitur ꝙ fm̄
fundamenta ipsorum intelligentie cognoscant species reꝝ.
Sed ista ratio videtur pati instantiaꝫ: quia non opꝫ intel-
ligentias cognoscere ista inferiora propter que agunt: cum
talia non moueanṫ ab appetibili: sicut est in rebus inferio-
ribus: in quibus agens mouetur a fine ⁊ ab ipso appetibili

E tanꝙ̄ a perfectione: in qua sunt talia agētia ꝑfectibilia. mō
intelligentie nō moueṅ ab istis inferioribus tanꝙ̄ a pro-
prio fine: ⁊ a propia ꝑfectione: cum potius ipse sint finis ⁊
ꝑfectio ipsoꝝ: sicut est sn̄ia Cōmentatoris in ṗmo capite de
substāāa orbis. Et. 12. metaphy. cōmēto. 36. In qbus locis
habet ꝙ in abstractis a mā finis nō distinguiṫ a mouente:
sicut accidit in rebus materialibus: nisi esset ꝙ illud habet
veritatē de fine ṗmario nō de fine scd̄ario ꝓpter quē agūt:
talis aūt finis scd̄arie intentionis mouet saltē terminatiue
pro quanto actio ipsaꝝ terminaṫ ad ista que sunt hic tanꝙ̄
ad finē. Et cū ista actio procedat ab ipsis mediante cogni-
tione opꝫ finē illius actionis esse in ipsarū intentione. Na
lo tn̄ dicere ꝙ iste finis apprehēsionis moueat effectiue in-
tellectū intelligentie: sed solū terminatiue: lꝫ enim Auerro.
12. metaphy. cōmēto. 36. dixerit ꝙ balneū in aia mouet vt
efficiēs. Et balneū extra aiaꝫ mouet vt finis: hoc habet ve-
F ritateꝫ in istis materialibus. Et vr̄ in illis quoꝝ scientia
causatur ab obiecto. Fallit aūt in abstractis omnino a mā
quorum cognitio est causa rerū: sicut pulchre limitaui tibi
in theorematibus meis. Ex predictis igiṫ pꝫ ꝙ vlia aliqd
esse habent in intentione ṗmi motoris ⁊ intelligentiaꝝ. Et
hoc forte voluit dicere Albertus dū dixit triplex esse vle:
sciꝫ ante rem: in re: ⁊ post rem: appellans vle ante reꝫ esse
ipsi⁹ nature: vt hꝫ esse obiectiuū: ⁊ est in actu virtuali in ṗ°
motore: vle ꝰo in re est ipsa natura in singularib⁹ existēs:
vle ꝰo post rem est vle abstractum ab appendicijs māe ꝑ
intellectuꝫ agentem. Nota tamen ꝙ iste conditiones: sciꝫ
in re: ante rem: ⁊ post rem. silr vlitas ⁊ particularitas esse
in anima: ⁊ esse extra aiam. Similr esse vnū vel multa: ac-
cidunt nature que denoiaṫ vlis vel particularis. Nec na-
tura aliquid istorū diciṫ esse qdditatiue: sed omnes. h⁹ con
G ditiones sunt sibi aduentitie ⁊ extranee. Sicut ex sn̄ia sub-
tilissimi Auicēne in 5° sue metaphy. caplo ṗmo. Equinitas
enim est tm̄ equinitas. In diffinitione eniꝫ eqnitatis nō in-
greditur vlitas vel particularitas: nec esse in aia vel extra
aiam: nec esse in potētia vel in effectu: nec esse vnū vel mul
ta. Omnia eniꝫ accidunt ipsi qdditati vt qdditas est: sicut
ipse dicit. ¶ Ulterius tu debes scire ꝙ vle sumitur duplr̄:
vno mō pro intentione logica que est vlitas ⁊ scd̄a itentio.
Alio mō sumitur pro natura ipsa que denominaṫ ab vni-
uersalitate: sic aūt est intentio ṗma: sicut potest colligi de in
tentione Cōmentatoris in 7° metaphysice. in cōmēto. 46.
Ubi habet ꝙ diffinitiones vlium habebunt aliquā dispo-
sitionē dispositionū substantialiū existentiū extra aiam: ⁊
qualitatē accidenteꝫ eis. Fundamentum enim vlitatis est
dispositio realis ⁊ substantialis. Uniuersalitas aūt est qua
litas illius: ⁊ accidens rōnis in via eius. Hoc ideꝫ pꝫ de in-
tentione Auicenne in loco preallegato: vbi hꝫ ꝙ vniuersa-
le ex hoc ꝙ est vniuersale est quoddaꝫ: ⁊ vniuersale fm̄ ꝙ
est id cui accidit vniuersalitas est qddā aliud. ¶ Ulterius
tu debes scire ꝙ vniuersale pro prima intentione: vt ingt
H Auicen. sumitur tribus modis. Uno modo pro eo qd actu
predicatur de multis: sicut homo. Alio modo sumitur vni-
uersale ꝓ eo qd possibile est predicari de multis. Et si nul-
lum eoꝝ fuerit in effectu: sicut intentio domus heptangu
le que vniuersalis est ex eo ꝙ natura eius est posse predica
ri de multis: sed non est necesse esse illa multa: imo nec etiā
aliqd illoꝝ. Dicitur ⁊ tertio vniuersale intentio quā nihil
prohibet predicari de pluribus: quod si tamen aliquid ꝓ-
hibeat est causa intrinseca: sicut sol cui accidit impossibili-
tas ex causa extrinseca ex sui imaginatione: ꝙ sit in plури-
bus ⁊ de pluribus. Hoc idē ꝙ̄tum ad istum tertiū moduꝫ
asserit Albertus magnus in tractatu scd̄o de itellectu ⁊ in-
telligibili: in cap°. 2. vbi habet ꝙ sol ⁊ luna sunt forme cōi-
cabiles: sed ꝙ nō cōmunicenṫ est ex hoc ꝙ tota mā est cō-

I prehensa sub eis. Sed ista imaginatio Auicenne & Alberti
qui videt sequi Auic. in hoc cõtradicit Auerroi. Nõ enim
est verũ q in istis formis: in qbus solũ est vnũ indiuiduũ
in vna specie: sicut est in rebus eternis: q talis ipossibilitas
tñ sit a causa extrinseca: & q non sit ex imaginatione & rõ,
ne intrinseca taliũ formarũ inquantum tales forme sunt.
Sicut enim apud Auicennã aliqd potest esse possibile per
rationẽ intrinsecã: qd tñ est necessariũ per rõnẽ extrinse,
cam & causam extrinsecã. Ita apud Auerroĩ & Aristotelẽ:
vt ego puto nihil est possibile per rõnẽ intrinsecã: qn etiã
sit possibile per causaz extrinsecã. Et ecõtra. aliogn aliqua
esset potẽtia passiua: cui nulla potentia actiuã correspõde
ret: & ita illa potẽtia fuisset ociosa: qd est ɔtra phm in 5° me,
taphysice. in cap° de potestate. Et in 9° metaphy. tex. cõ. 2.
vbi diffinit potentiã actiuã per passiuã: & ecõtra: ita in pro,
K posito. Si tales forme habent aptitudinẽ nãlẽ: vt pluribꝰ
cõmunicent: si ista aptitudo nõ haberet aliqd agẽs qd de,
duceret istaz aptitudinez ad actũ: talis aptitudo fuisset ocio
sa. ¶ Preterea: Auicenna dicit q tales forme sunt cõicabi
les ex sua imaginatione & ex sua rõne formali. Tamen hoc
est ipossibile ex causa extrinseca: que ibi pbat. Ista aũt est
causa pma sm ipsũ: que in metaphysica: pbat esse: lz Cõ,
mentator oppositũ teneat. ¶ Sed cõtra. a quo producitur
natura: ab eodẽ pducit aptitudo: ɔsequens nãm: per phm
in 8° phy. tex. cõ. 32. Si igit orbis solis pducit a pma cau,
sa seu alter orbis. ergo & aptitudo eius. Et per cõsequens ta
lis natura non solum est cõmunicabilis a causa intrinseca:
imo etiã a causa extrinseca. ¶ Et si dicatur q talis natura
nõ est cõmunicabilis pp̃ter causaz extrinsecã que est mã:
qꝛ nõ habet aliquã aliaz materiaz cui cõmunicari possit: si,
cut dicit Albertus. Naz tota materia est cõprehensa sub ta
li forma: sicut etiã dicere videt Albertus: & etiam Aristo. in
L pmo celi. tex. cõ. 95. ¶ Sed cõtra. ista nõ est ratio pma in,
cõmunicabilitatis forme in plura supposita: lz enim mã p
se cõcurrat ad multiplicationẽ indiuiduoꝝ in eadẽ specie:
sicut in qõne de indiuiduatione nãe dictũ est. Tamẽ pnci,
palius concurrit forma: cũ aũt materia sit posterior forma
nõ dicimus incõicabilitatẽ mãe esse causaz pmã & totalem
incõmunicabilitatis in ipsa forma: potius eniz sz pncipia
peripateticoꝝ forma necessitat mãm: qz mã formam: ideo
dico formas entiũ eternoꝝ per rõnẽ suã formalẽ esse talis
nature: q in vna specie nõ reperit nisi vnũ suppositũ. Et
ex hoc pz q ppositio illa: quã accipit subtilis Scotus in 2°
snia℞. distin. 3°. qõne vltima. ad pbandũ plures angelos
esse in eadẽ specie: qꝛ ois qdditas quantũ est ex se est cõmu
nicabilis: qꝛ nec ex perfectione sibi repugnat: vt pz de eẽn,
tia diuina. Nec ex iperfectione: qꝛ hoc ɔuenit generabilibꝰ
& corruptibilibus. ¶ Preterea. quelibet qdditas creature
põt intelligi sub rõne vli absqz cõtradictione. Si aũt ipsa
M esset de se hec ɔtradictio esset intelligere eã sub rõne vlis.
Quicqd sit de hoc in via fidei: Dico q sm viã Arist. & Cõ,
mentatoris hoc nõ est verũ: salua reuerẽtia tanti doctoris:
nõ enim ois qdditas: quãtũ est de se: est cõmunicabilis plu
ribus suppositis sz ipsos: ita q cõmunicabilitas sit aliqua
passio realis per se pmo cõpetens ipsi qdditati: qꝛ si ois qd
ditas. vt sic esset cõmunicabilis. cũ in eternis nõ differat eẽ
a posse sm viaz ipsoꝝ: vt est snia phi in 3° physi. tex. cõ. 32.
Tunc sequeret q in intelligentijs de facto essent plura sup
posita in eadẽ specie: & qua rõne possunt esse plura: tali rõ,
ne possent esse ifinita: quia ois natura que de se cõicabilis
est pluribus: est cõicabilis infinitis: nisi aliunde limitetur:
sm aũt fundamenta phi hoc est falsũ: qꝛ in talibus nõ est
nisi vnũ suppositũ in vna specie. ¶ Amplius: tunc aliquid
esset ociosũ in nã: qd est ɔtra phm pmo celi. tex. cõmẽ. 32.
Et scdo celi. tex. cõ. 59. Et 3° de aia. tex. cõ. 45. Nam si qddi

tates intelligẽtiaꝝ sunt cõmunicabiles. Si ista cõmunica, N
bilitas non reduceret ad actũ esset vana & ociosa. Frustra
est enim aptitudo illa que ad actum nõ reducit: sicut Cõ,
mẽtator inquit pmo celi. cõmẽto. 20. ¶ Ad argumẽta aũt
Scoti diceret phs: & Cõmentator q qdditati in mãli repu
gnat cõmunicari pluribus suppositis ex sua rõne formali:
qꝛ videlz talis ordinis: & gradus est qdditas. Similr cõica
bilitas cõpetit qdditati materiali: qꝛ talis qdditas: vtrum
aũt hoc sit ex pfectione vel impfectione: diceret sm phos
q iperfectionis ex plurificari in plura supposita: qꝛ vt in,
quit Auerrois 2° de aia. cõmẽ. 34. solicitudo diuina cũ nõ
potuit facere permanere ipsum sm indiuiduũ: misertã est
in dando ei virtutẽ qua põt permanere in specie. ex sui im,
perfectione. ergo procedit in substantijs mãlibus ista mul, O
titudo sm ipsos. Et per oppositũ ex sui perfectione pcedit
in imaterialibus q totũ esse nãe saluat in vno supposito
in vera identitate numerali & perpetuat: ita vt puto dice,
ret phs & Cõmẽtator. sm aũt illos qui tenent et theologice
q angeli nõ sunt plurificati in vna specie diceret q ex sui
rõne formali: qꝛ talis ordinis & nature sunt repugnat sibi: &
inquantũ imãles sunt. Qd aũt instat de essentia diuina pz
q illa instantia in via phoꝝ nõ est adducenda: qꝛ ex sensa,
tis ad hoc nõ potuerũt peruenire. vz. q in latitudine entiũ
aliqua entitas in vera & perfecta identitate numerali sit tri
bus suppositis realiter distinctis cõicata: imo sensata du,
cunt ad oppositũ istius: sicut subtilissime deduxit Scotus
in ꝓlogo primi snia℞. questiõe pma. sm theologos autem
tenentes in intelligẽtijs citra pmã nõ esse plura supposita
diceret q essentie diuine non cõpetit cõmunicabilitas in
tria supposita: vnde imãlis: sed vnde ifinita est. ¶ Ad aliud
aũt obiectũ Scoti dicit q aliqd predicatũ cõpetit alicui P
sub vna ratione: qd tamen repugnat eidẽ sub alia ratione:
sicut inquit Cõmentator de celo in 7° physi. cõmento. 2. q
celo inquantũ celũ repugnat quies: nõ aũt celo inquantum
corpus est. Et cõsimilẽ sniam hz ipse. in 3°. physi. de regula,
ritate & irregularitate motus. Et in. 6. physi. cõmẽ. 15. de ve,
locitate motus: ita in proposito qdditati inquãtũ qdditas
est non repugnat cõicabilitas: qꝛ si sic: tunc cuilibet qddita
ti repugnaret: qd est absurdũ. Tamen qdditati inquantũ
talis: bene potest repugnare cõmunicabilitas: sicut quiddi
tati imãli. Si igit dicat Scotus qdditatem: inquantũ qd,
ditas est esse cõmunicabilez: si ly inquãtũ: dicat potentiam
logicaz sic sum cum ipso: sed si sic dicat: tunc nõ hz qd inten
dit. Si autẽ velit q ly inquantũ teneatur reduplicatiue: &
dicat cãm precisaz & adequatam respectu predicati: non vi
deo quõ hoc manu teneri possit in via phi & Cõmẽtatoris:
qꝛ tunc: vt supra dictũ est: accideret aliquã aptitudinẽ fru,
strari in natura eterno tẽpore. Accedit ad hoc q sm ipsos Q
peripateticos qdditas nõ dicit vniuoce de mãlibus & ab,
stractis sicut dicit Auerrois in 3° de aia. cõ°. 36. Sz di sm
pus & posterius: & iõ nõ opz aliquã passionẽ realẽ vniuoce
ipsis cõpetere: ideo nõ valet: si qdditates materiales sunt
cõmunicabiles. ergo & imãles: qꝛ qdditas quantũ est de se
est cõmunicabilis. Patet q argumentũ nõ pcedit: qꝛ cõi,
cabilitas non est passio realis qdditatis inquãtũ qdditas:
sed quidditatis inquantũ mãlis sm ipsos: respectu autem
ipsius qdditatis absolute: dicit solũ non repugnantiaz: non
aliquid reale: & sic dz intelligi dictũ Cõmentatoris in pmo
celi. cõmen. 92. q forma est subiectũ vlitatis: & is est intel,
lectus cuiuslibet forme: & ideo di in diffinitione vlis: q est
illud qd est aptũ natũ de pluribus predicari hoc est dictu:
forme inqñtũ forma cõpetit vlitas. idest sibi nõ repugnat:
& ex tali nõ repugnantia. reperitur vlitas in rebus eternis:
logice loquendo: sm q dicimus solem esse vniuersale de
pluribus predicabile: non autẽ talis vlitas vel cõmunica,

A bilitas est aliquid reale vel ex nã rei in talibus repertum.
Sed vt sic rebus mãlibus τ corruptibilibus cōpetit mul-
titudo in eadē specie. vñ per cōparationē ad ista mãlia in-
tellectus noster distinguit vle a pticulari in reb⁹ eternis: lz
talia de nã sui idē sint oībus modis qdditas τ indiuiduuz.
Tñ si aliquo mō differūt: differunt solū3 ꝭm modum intel-
ligendi nostrū: sicut dicit Cōmentator in 2° metaphysi. cō.
39. Et ꝭm istud fundamentū Arist. dixit in ṗmo posterioꝝ
in caplo de vli: ꝙ in rebus eternis in qb⁹ nō est nisi vnum
indiuiduū in vna specie: qñqz accidit error imaginādo pas-
sionē que iest ṗmo cōi in esse ṗmo singulari. Similr in 7°
metaphy. tex. cō. 55. dixit ꝙ singulare eternū ꝭm ꝙ est sin-
gulare nō est diffinibile. ℂ In istis eniz locis Arist. ponit
B distinctionē inter singulare τ vle penes modū intelligendi
nostrū: per cōparationē ad ista mãlia. Cuz tñ ꝭm ipsuz in re-
bus eternis τ in abstractis a mã: idez ex parte rei sit caro τ
carnis esse: sicut est sñia eius in 3° de aia. t. cō. 9. Et. 7. meta.
tex. cō. 41. qr igit̄ qdditati inq̄tū qdditas est nō repugnat
cōicabilitas: ex tali nō repugnātia logicus adinuenit in re-
bus eternis distinctionē vlis a particulari. Et nō ex hoc ꝙ
tales forme ex sua rōne formali cōicabiles sunt: sicut dixit
Auicenna τ Alber. τ Scotus cū eis. ℂ Sed hic est loc⁹ du-
bitationis. tu dixisti ꝙ in eternis ꝭm Cōmētatorē nō inue-
niunt̄ plura indiuidua eiusdē spēi. ℂ Sz cōtra: Auerrois
in 2° celi. cō. 59. hz ꝙ corpora celestia: τ stelle sunt eiusdem
speciei. Et tñ talia sunt eterna τ mã carētia: vt est sententia
eius in ṗmo celi: τ in libro de substantia orbis. ℂ Ampli⁹:
qđ est ad perfectionē vniuersi τ ordinē τ decorē dicit̄ poni
in nã: qr nã est cā ordinis τ decoris τ de possibilibus facit
qđ melius est: sed esse plures intelligentias in eadez specie
C arguit maiorē pfectionē τ decorem vniuersi q̄3 si esset vna
tñ in vna specie: vt videtur. ℂ Amplius. si in abstractis a
mã nō est nisi vnū indiuiduū in vna specie: hoc non videt̄
ꝓpter aliud: qr talia carent materia. ℂ Sed cōtra. carētia
materie est quedā priuatio seu negatio. mō nō vr ꝙ sola ne-
gatio sit sufficiens causa indiuiduationis in talibus: qr esse
eius positiuus dz habere causaz positiuaz. ℂ Amplius: ex
2° de aia. vnūqđqz perfectū est cū potest ꝓducere aliquid
sibi sile. Sed cū arguit̄ sic: perfectissima similitudo est illa
que est ꝭm spēm: cum abstracta a mã sint perfectiora istis
corruptibilibus: talia poterunt aliqđ sibi simile in specie ꝓ-
ducere: sicut τ illa. ℂ Cōfirmat̄ per Cōmentatorē 2° celi.
cō. 49. vbi hz: stellas τ intelligentias esse eiusdem speciei.
ℂ Ad hec rñdet̄. Ad p^m dcm ꝙ lz Albertus magnus in 2°
celi. tractatu 3°. caplo. 4. dicat ꝙ corpora celestia non sunt
eiusdē spēi: sicut dixit Mesalach τ Auerrois: si ipse intelli-
gat ꝙ nō sunt vnius speciei vniuoce recte dixit: sed ꝙ non
sint vni⁹ spēi analogice: vt Auerrois declat in calce cō. 49.
2ⁱ de celo. hoc nō pōt negare. ℂ Pro quo tu debes scire ꝙ
D generabili τ eterno nihil est cōmune vniuocuz: sicut patet
ṗmo metaphysice. tex. c. 30. Et. 10. metaphy. tex. cō. vltimi.
Similr cause τ causato: nihil est cōmune vniuocū ꝭm ṗn-
cipia Auerrois. Sed si est aliqđ cōmune: illud est ꝭm ana-
logiaz quandā ꝭm prius τ posterius: qr aūt in ipsis intelli-
gentijs repert̄ causa τ causatum eo mō quo intellectuz est
causa intelligentis: vt declarat Auerrois in. 12° meta^ce. cō.
44. ꝓpter hoc ipse intelligētie nō sunt vnius speciei vni-
uoce equaliter participantes aliquā essentialē ꝓprietatē: sz
hoc est ꝭm ṗus τ posterius. Et ita est dcm ꝯiter in via eius
de corporib⁹ celestibus. ℂ Sed tu dices: τ bñ: si intelligen-
tie τ corpora celestia nō hñt aliqđ cōmune vniuocū: quare
igit̄ Auerrois dixit eas esse vnius τ eiusdē spēi. Et nō dixit
ꝙ sunt eiusdē generis: τ diuersaruz specieꝝ. Rñdet̄ ꝙ hoc
fuit pro tanto: qr analogia verius hz rōne spēi q̄3 rōnez ge-
neris. In genere eniz latent equocationes: vt di in 7°. phy.

tex. cō mēti. 31. Accedit ad hoc ꝙ ea que sunt diuersarum B
specierū τ eiusdez generis in talibus nō sequit̄ ꝙ si in vna
specie est aliqua essentialis ꝓprietas ꝙ illa sit in omnibus
speciebus ꝯtentis in illo genere: sed in intelligētijs τ corpo-
ribus celestibus est hoc ꝙ si aliqua essentialis ꝓprietas est
in vna: illa etiā est in oībus: lz ꝭm ṗus τ posterius: τ hoc ēt
reperit̄ in illis que sunt eiusdē speciei: ꝙ qcqd essentialiter
cōpetit vni: essentialiter cōpetit oībus: vt est sñia Cōmēta-
toris in 2° celi. cō. 59. Et ad hoc aduertens Cōmentator di-
xit intelligētias τ corpora celestia esse eiusdē speciei: supple
tu analoge: vt ipsemet se exponit in 2° celi. in cōmēto. 49.
ℂ Ad aliud rñdet̄ ꝙ illud argumētū potius cōcludit op-
positū q̄3 ꝓpositum. Nam cum supra dictū sit ꝙ nã prius
intendit speciē q̄3 indiuiduū plus videt̄ facere ad pfectio-
nem τ decorē vniuersi multitudo specieꝝ q̄3 multitudo in-
diuiduoꝝ sub vna specie cōtentoꝝ. ℂ Ad aliud dicitur ꝙ
F carētia materie nō est ṗma τ adequata causa: quare in eter-
nis τ abstractis a mã sit vnū indiuiduuz in vna specie: sed
solū est signum ad cognoscendum hoc: sicut bene diximus
nos in qōne nostra de idiuiduatione nature. Sed ratio for-
malis istius est ex eo: qr tales forme sunt: τ quia talia entia
talis ordinis τ gradus: nec potest reddi alia ratio isti⁹: τ sic
cōsequenter dicimus nos in via pħoꝝ tales intelligentias
se ipsis indiuiduari: nec aliqua ratio reddi potest de indiui-
duatione ipsoruz nisi suamet essentia: sicut est sentētia pħi
in 8° metaphysice. in tex. cōmenti vltimi. vbi Cōmentator
inquit ꝙ illa que non habent materiam non habent aliud
a se in hoc ꝙ sunt vnum: τ in hoc ꝙ sunt ens. Difficultas tñ
pulchra esset in hac via quomodo differat in talibus celū:
τ hoc celum: τ Gabriel τ hic Gabriel: que tamen nō est hic
examinanda. ℂ Ad aliud dictum est quomodo intelligat̄
G dictuz illud Aristotelis τ Cōmētatoris alibi diffusius a no-
bis: pro nunc tamen dicimus ꝙ illud habet veritatez in re-
bus corporeis: nec in oībus corporibus hoc veritatē habet.
Patet enim ꝙ corpus celeste: qđ est perfectissimum oīum
corporum: non producit sibi simile. solum igitur habet ve-
ritatem in corporibus corruptibilibus anima participanti-
bus: in quibus necessaria est ꝓductio sibi similis pro cōser-
uatione speciei. ℂ Ad confirmationez dictuz est quomodo
dictum Cōmentatoris est intelligendum. Ex predictis igit̄
patet ꝙ tales forme abstracte: similiter corpora celestia: in
quibus solum vnicum est indiuiduuz in vna specie ex sua
ratione formali non sunt forme cōmunicabiles: inquantuz
tales sunt: sicut videtur sentire Auicēna τ Albertus τ Sco-
tus cuz eis: nec ratio ṗma τ adequata in istis eternis corpo-
ribus: in quibus solum est vnum indiuiduū in vna specie
sumitur ex parte materie: qr vz. tota mã sit cōprehensa sub
vna forma: lz illud pħs dicere videat̄ in ṗmo celi: quo aūt
Aristotelis intētio in hoc saluari hz vide que ego scripsi in
questione de ṗncipio indiuiduationis. ℂ Istis prenotatis
ponuntur conclusiones quedam ad intentionē Arist. τ Cō-
mentatoris. ℂ Prima ꝯclusio est ista ꝙ vniuersale pro 2ª H
intentione non est in re: sed solum habet esse ab anima in-
fieri τ conseruari. Ista conclusio patet: nam vniuersale pro
formali non dicit nisi habitudinē ad particulare: que habi-
tudo nihil aliud est nisi comparatio quedam passiua: qua
per intellectum vnū obiectū cognituz comparat̄ ad aliud
obiectū cognitū: tale aūt nihil aliud est q̄3 ens rōnis: sed tūc
pulchra difficultas est: vtrū vlitas ista pro scđa intentione
fundet̄ in ipsa re tanq̄3 accidēs in subiecto: vt voluit Sco-
tus in qōnibus sup Porphyrio questione nona: vel sit in
re tanq̄3 in obiecto: vt tenuit beatus doctor in tractatu de
vlibus: tamen hoc pertinet ad logicā perscrutationē: ideo
breuitati studēs eā hic ṗtermittere decreui. ℂ Scđa ꝯclo
est ꝙ vniuersale pro ṗma itentione nō est aliqđ in re: seclu-

I fo omni actu intellectus ex natura rei vel realr distinctũ a
singularib⁹:sed solũ in re hȝ esse in po^a:actu aũt hȝ esse per
intellectũ agentẽ abstrahentẽ. Ista ꝯclo pbaẽ rõnib⁹ ꝛ au
ctoritatib⁹:nã si cõitas esset extra aiaȝ. Et ista cõicabilitas
in actu per se nãe cõpetens:tũc p se nõ pmo cõpetit indiui
duis:qđ est absurdũ:qꝛ in pdicatis p se gcqđ per se cõpetit
supiori p se cõpetit inferiori in pdicatis realib⁹:ista est enĩ
vna maxima posita a pħo in antepredicamẽtis.vbi hȝ φ
qñ alterũ de altero pdicaẽ:gcqđ pdicaẽ de pdicato:pdicaẽ
ꝛ de subiecto.vbi Auerrois inqt illud hẽ veritatẽ in predi
catis p se. ¶ Forte dices:φ ista cõicabilitas est accidens p
accidens respectu nãe:ꝛ nõ pdicaẽ per se de ipsa nã. Sȝ ꝯ.
oẽ accidẽs cõe reale pmo ꝯpetit singularib⁹:scđario spẽi:p
Porphyriũ in cõitatibus:ġ singulare esset pmo cõicabile.
¶ P. Ad istã ꝯclõnẽ faciũt oẽs rõnes adducte ꝯ alias opi
K niones. Aduerte tñ φ in ista ꝯne nolo dicere φ vle p pma
ĩtẽtione nõ sit ens reale:qꝛ h est falsũ:nã vt sic nihil aliud
est q̃ȝ ipsa nã cui attribuiẽ vlitas. Et talis nã nulli dubiũ
est:qn sit ens reale:qꝛ scia realis est de obto reali:sȝ volo di
cere φ talis nã nõ est vle reale vel ex nã rei distinctũ a sin
gularib⁹. Si.n.nã ipsa nõ esset ens reale:tũc hic nõ eẽt fal
lacia accñtis arguẽdo sic.hõ est vle:vle est 2ª intẽtio:ġ hõ
est 2ª itẽtio:vel sic.hõ est spẽs.sortes est hõ.ġ sortes est spe
cies. Nã igiẽ cui attribuiẽ vlitas ab intellectu bene est ens
reale:tñ vlitas ista:ꝛ cõitas actualis nõ est nisi ab intellectu:
sumẽs tñ originẽ ꝛ fundamẽtũ a re:vñ talis nã vt est in re
nõ est vle actu:sȝ po^a. Actu aũt causaẽ vlitas in ipsa p actũ
intell'e:ꝛ ista est expssa snia Cõmẽtatoris in p de aia ꝯ^{to} 8°.
vbi hȝ φ itell's est q facit vlitatẽ in reb⁹. Et in 2° de aia.cõ.
60.declarãs illud dictũ phi:qũo singulariũ fm actũ est sen
sus:scia aũt est vliũ.inquit:qꝛ sensus in actu nõ mouet nisi
motu q ďi cõpꝛehẽsio a reb⁹ pticularib⁹ sensibilibus:ꝛ isti
L sunt ex aiaȝ:itell's aũt mouetur ad vltimã pfectionẽ a rebus
vlib⁹:ꝛ iste sunt in aia.ꝛ ex isto loco pȝ ꝯ Scotũ φ in appꝛe
hensione sensus nõ opȝ ponere aliquã vnitatẽ minorẽ vni
tate numerali. Et in 3° de aia.cõ.18.hȝ φ itell's agens trans
fert res de ordine in ordinẽ:ꝛ facit de po^a itell'a actu intel
lecta. Et in fine cõmẽti inqt. Et oia dicta ab Aristo.in hoc
sunt ita φ vlia in nullũ hñt eẽ ex aiaȝ qđ intẽdit Plato:qꝛ
si ita esset nõ indigeret ponere itellectũ agentẽ. Itẽ p meta.
cõ.6.spẽs sũt res itellecte in aia existẽtes:ꝛ nõ hñt eẽ extra
aiaȝ. Et infra in eodẽ p.cõ.26.inqt. Et vlr spãlis nã nullũ
hȝ eẽ nisi fm φ est in itellectu. Et ifra.cõ.27.hȝ.vle.n.non
hȝ esse nisi fm φ est scia.idest fm φ est in aia:ꝛ silr affir
matiuũ ꝛ negatiuũ. Et ifra.ꝯ.28.hȝ φ vnũ nũo nõ pdicaẽ ď
plurib⁹:ꝛ spẽs est vna intẽtio fm formã. Et ifra.cõ.45.hȝ.
Aris.enĩ opinaẽ φ itellecta rerũ notificãt subas rerũ ꝛ non
sunt sube eaꝝ. ¶ Amplius in 3° meta.cõ.10.vle ꝛ pticula
re sunt due nãe:h itellect^m:illud ꝯo sensibile. Et ifra.cõ.20.
M inqt. Cõmune nõ est singulare:sȝ est exẽplar oib⁹ singulari
bus hñtib⁹ illã for^{ã}. ¶ Amplius.7.meta.cõ.57.vlia ipolẽ
est:vt sint sube rerũ istarũ quaꝝ sũt vlia:vlia.n.sunt cõia:ꝛ
nullũ cõe est sube. ¶ Amplius.12° meta.cõ.4. Uniuersa
lia enĩȝ apud Aris.sunt collecta ex pticularib⁹ in itellectu:
q accipit iter ea ꝯsilitudinẽ:ꝛ facit ea vnã ĩtẽtionẽ. Et ifra
cõ.14. Forme cões in qb⁹ inueniunẽ vlia sũt entia in po
tẽtia:ꝛ iõ scire aliqd in vli est scire in po^a. Cõitas igiẽ que
est in vli hȝ eẽ ex aiaȝ i po^a.cõitas aũt q̃ est in nã est pura
pꝛiuatio. Et ifra cõ.27.inqt φ Aris.ibi vult declarare φ pn^a
sunt duob⁹ modis respectu reꝝ quaꝝ sunt pn^a.s.vlr ꝛ pticu
lariter:ꝛ vult demõstrare φ verus respect⁹ est pticularis:cum
vlia nõ habeãt esse ex aiaȝ. Ista ẽt fuit snia Themistij in p
de aia.cõ.8.vbi hȝ. Certe ꝛ seorsũ illa pulcherrima ꝯside
ratio est.vtrũ noia generũ ꝛ spẽꝝ notiones fabꝛacqȝ animẽ
fingan nãe potius alique in singularib⁹ ꝯtẽte:sane vñr illa

uendis notionibus ꝓprimaꝗ que tñ cũ ex singulariũ collatio N
ne ac silitudine reponanẽ in singularia:ꝛ nãs euidentes ac
solidas recidant. Et idẽ hȝ Auic.in 5° sue meta.cap^o p ꝛ 2°.
vbi hȝ φ si ꝯsideraueris humanitatẽ absqȝ vlla ꝯditione:
tũc nõ ꝯsiderabis has relõnes:sicut premõstrauimus.sup
ple tu in ca^o pcedenti.vbi determinauit φ hũanitas est tñ
humanitas:nec vlis de se:nec pticularis:ꝛ subdit:manife^m
est φ ipolẽ est.vt vna nã hẽat eẽ in his sensibilib⁹:ita vt
in actu sit vlis.i.ipsa sit cõis oibus. vlitas.n.nõ accidit nãe
nisi cũ ceciderit in formatiõe itelligibili. Idẽ hȝ Boeti⁹ in
pdicamẽto sube vbi hȝ φ ꝓprie subas indiuiduas dicit φ
hoieȝ qdẽ ipsaȝ spẽȝ vel aial qđ est genus nõ nisi ex idui
duoꝝ cognitiõe colligim⁹. Et in libꝛo de vnitate ꝛ vno hȝ
φ oẽ qđ est:iõ est:qꝛ vnũ nũo ẽ. Eãdẽ sniaȝ imitaẽ Albert⁹ O
magn⁹ in 3° meta.trac.3°.ca^o.18.vbi inqt. Snia aũt peripate
ticoꝝ media in hoc incedẽs dicit φ pn^a reꝝ fm esse acce
pta singularia sunt:fm rõnẽ aũt abstracta a rebus ꝛ sepata
vlia sunt:vbi aduerte φ ꝓp q̃dã vba q̃ ponit Albertus in p
libꝛo de itellectu ꝛ intelligibili.in trac.2°.ca^o 2°.vbi querit:
vtrũ vle sit in solo intellectu:an ẽt sit ex in re:qꝛ ibi recitat
opionẽ eoꝝ q posuerũt vle eẽ solũ in aia:qdã ꝯo posuerũt
vle esse in re:ꝛ qꝛ p^a opio eoꝝ q dixerũt vlia esse in aia est
opio Auicẽne Auer.ꝛ Algazelis:vt ipse dicit ibi:ꝛ qꝛ Alber
tus recitatis illis duab⁹ opionib⁹ inqt:nos aũt in ista diffi
cultate mediã viã ambulãtes dicim⁹:ꝛ ꝓp hoc voluerunt
opionẽ Alberti de vlib⁹ eẽ opionẽ illã quã imitaẽ Scot⁹:
de qua supra dictũ est:sed salua semp reuerẽtia istoꝝ nũq̃
illa fuit opio Alberti:vñ opio Alberti est opio Auicenne ꝛ
Auer.ꝛ qđ dicit ibi se p mediã viã ambulare:nõ est:qꝛ ipse
discrepet ab opione illoꝝ:sed qꝛ illã opionẽ vult declarare
ꝛ patefacere:magis q̃ȝ ipsi declarauerint:vñ videãt queso P
isti Albertũ.in 5° meta.in trac.6° caplis.5.ꝛ.6.ꝛ.7.vbi tra
ctat de origine vlis:ꝛ de nã vlis:ꝛ ibi plane isti videbunt
vtrũ Albert⁹ ꝯcordet cũ Scoto vel cũ Cõmẽtatore:ꝛ Aui.
In hãc sniaȝ ẽt de vlib⁹:quã diximus:descẽdit btũs doctor
in tractatu de vlib⁹ sicut videre potes. Aduerte ẽt φ vt su
pra dictũ est nã ipsa de se:nec vlis nec singularis est:sȝ ista
accidũt nãe inq̃tũ nã est:ꝛ ꝓpter hoc seqẽ:vt inqt Auic.φ
vnũ ꝛ idẽ põt diuersis respectib⁹ esse vle ꝛ singulare:sicut
vnũ ꝛ idẽ diuersis respectib⁹ est gen⁹ ꝛ spẽs:vle enĩȝ nõ ďi
nisi in relõne multoꝝ:nisi enĩȝ relõ fieret ad multa:nõ eẽt
cõio vel pticipatio:cui ẽt assentit Auerrois in 7° meta.cõ.
57.φ vle ꝛ pticulare sunt ad aliqd.declarat aũt Auicenna
ꝛ beat⁹ doctor in trac.de vlib⁹:qũo accidit vnũ ꝛ idẽ diuer
sis respectib⁹ esse singulare ꝛ vle. Nã ipsa for^a fm φ est in
aia est singularis:indiuiduaẽ.n.ab indiuiduatione aie in q̃
recipiẽ. Illa tñ eadẽ forma est vlis respectu iduiduoꝝ:sȝ
φ in ea ꝯueniũt:sed ista opio nõ placuit Alberto quãtũ ad Q
hoc:qꝛ inqt ipse in 5° meta.trac.6.ca^o.7.φ for^a vt est in aia:
nullo mõ est singularis:qꝛ nõ est in ea sicut accñs in subto:
sed solũ est in esse abstractionis in ea. Et iõ nõ seqẽ ad sin
gularitatẽ aie singularitas forme recepte. Sȝ tu pro defen
sione Auicẽne:ꝛ beati doctoris potes sic dicere ad arg^m Al
berti φ in ipso vli:vt est in itellectu est duo ꝯsiderare.s.re
presentans ꝛ repñtatũ:representãs est spẽs intelligibilis:ꝛ
ista est in itellectu:sicut accñs in subo:sicut declarauim⁹ in
qõne nr̃a de spẽb⁹ itelligibilib⁹:repñtatũ aũt est ipsa nã re
lucens in tali spe:ꝛ talis hñ est in itellectu solũ in esse obie
ctiuo ꝛ in esse abstractionis.mõ Auicenna ꝛ Thomas lo
quunẽ de repñtatiuo:φ tale est singulare in eẽndo:ꝛ vle in
repñtando. Nos aũt istas difficultates euadẽtes alr decla
ram⁹ qũo nã ipsa est singularis ꝛ vlis diuersis respectibus
in via Auerrois dicẽtes:φ ex quo nã de se nec vlis nec sin
gularis est:sȝ est tñ ipsa:dicim⁹ φ nã fm esse qđ actu hȝ ex
aiaȝ est singularis:singularitati enĩȝ ꝯiũgiẽ ab ipso gnãnte

transmutante

A trāſmutante māmː ſm eē aūt qḋ habet in itellectu actu eſt
vle. Cōiungiť eni vl'itati ab itellectu agēte q ei largiť vli-
tatē: ⁊ ideo recte dixit Boeti⁹ vle eſt dū intelligiť: ⁊ ſingula-
re eſt dū ſentiť. Ad hec ēt q̄ dicta ſunt pōt addnci rō Aui-
cēne: ꝙ ipoſe eſt vl'ia hic eē aliqḋ ex̄ quocūq; diſtinctum a
ſingularib⁹. Ule eni nō eſt vle: niſi vt eſt vnū de oib⁹: vnū
aūt de oib⁹ nō hꝫ in eē qḋ hꝫ in reb⁹: q̄a tūc vni ⁊ eidē rei
accideret multe idiuiduatiōes vel oēs: qḋ eſt ipoſe. Nō. n.
eſt poſſibile: vt q eſt ſane mētis intelligat ꝙ vnā: ⁊ eādē hu-
manitatē veſtiāt accn̄tia Platonis: ⁊ ipſa eadē ſunt accn̄tia
Socratis. Opꝫ igiť ꝙ ſit vnū de oib⁹: put vnū eſt abſtra-
ctū ab oib⁹: h aūt nō eſt niſi p intellectū: cui⁹ pbatio ſm Al-
bertū eſt. Nā due forme eiuſdē ſpēi eidē incē nō pnt. Acci-
piať ḡ hō a ſorte ⁊ hō a platone ſine oib⁹ idiuiduātibus: ⁊
tūc q̄riť vtrum ſint due forme aut nō: ſi ſint due: ⁊ ſm idē
ſunt in itellectu: tūc due forme eiuſdē ſpēi iſunt eidē: qḋ eſt
ipoſe. Si aūt ſunt eadē: tūc eadē rōne de oib⁹ idiuiduis ac-

B cipereť idē. Igiť idē qḋ in itellu eſt vnū ⁊ idē: qḋ tn̄ eſt de
multis: ſic igiť nō eſt vle niſi dū intelligiť: ⁊ hec eſt veritas.
Et aduerte ēt ꝙ iꝫ dixerim⁹ ꝙ itellā eſt q facit vl'itatē in
reb⁹: ſcias tn̄ nām ipſaꝫ cui attribuiť vl'itas non eſt vle ſm
eē qḋ hꝫ in itellu: ita. l. ꝙ ipſi nāe in tali eē vl'itas eēntialr ⁊
q̄ddītatiue cōpetat: ⁊ ſilr dū dixi nām cui ꝯiūcta eſt ſingu-
laritas ex̄ aiam: nō credas ſingularitatē in tali eē q̄dditati-
ue cōpetere: q̄a nā ipſa quātū eſt merito ſui abſtrahit: ⁊ ab
eē in aīa: ⁊ ab eē ex̄ aiam: ⁊ ab eē vl'itatis: ⁊ ab eē ſingulari
tatis: ſic ſupra dcm̄ eſt. Et ideo oēs ꝯſiles diſpōnes ſūt ad-
uētitie ipſi nāe inq̄tū nā eſt in quocūq; eē nā cōcipiať: nec
ſm aliq̄d iſtoꝝ duoꝝ eē tales diſpōnes q̄ddītatiue iſūt na-
ture: ⁊ ideo bn̄ dixit Auer. in 7° meta. cō. 46. vbi hꝫ: ꝙ vl'iū
diffōnes habebūt aliquā diſpōnē diſpōnū ſubaꝝ exītiū
ex̄ aiam: ⁊ q̄litatē accn̄tē eis: h eſt dictu: vle p̄ p̄ᵃ itētiōe eſt
ſuba vel pōt eē ſuba: ſed vl'itas eſt 2ᵃ itentio: ⁊ eſt q̄dā q̄li-
tas accn̄s p̄me itētionis: ⁊ nō eſt de eēntia ei⁹: ⁊ hāc ſnīaꝫ iō

C ge ad nos ptulit Albert⁹ magn⁹ ſub obſcuriſſimis v̄bis in
loco p̄allegato dicēs: lꝫ aūt dixerimus vle ab h ꝙ eſt in in-
tellectu nō ſit vle: nō eſt tn̄ vle niſi ens in itellu: h eſt dictu
nā ſeu q̄dditas ipſa cui attribuiť vl'itas ex h qḋ eſt in itel-
lectu nō eſt vl'is. ſup. n. ꝙ vl'itas in tali eē intellectuali ſpe-
ctet ad q̄ddītatē ei⁹: ⁊ ad ei⁹ eſſentiā: q̄a qḋ ſimplr alicui ac-
cidit: ⁊ aduētitiū eſt inq̄tū ipm ſm q̄dcūq; eē eſt ſibi aduē-
titiū inquantū ipm: ita eſt de vl'itate: nā talis accidit nāe in-
quātū nā eſt: ⁊ ideo pp eē qḋ hꝫ nā in itellu: nō pp h vl'itas
erit de eēntia nature inq̄tū nā eſt: nō eſt tn̄ vle niſi ens in
itellectu: h eſt dictu lꝫ vl'itas non ſit de q̄dditate nāe: tn̄ nā
nūq̄ eſt actu vl'is niſi dū eſt in itellu: vl'itati eni nā ꝯiungiť
ab itellu: ⁊ ſm eē qḋ nā hꝫ in itellu: qḋ ēt eē ſibi aduētitiuꝫ
eſt inq̄tū q̄dditas eſt: ſicut Auicēna teſtať. ¶ Sꝫ ꝯ iſtā ꝯ-
nēꝫ iſtať: nā Auer. in p̄ phyſi. cō. 28. hꝫ ꝙ aial qḋ eſt genus
hoīs: ⁊ bipes qḋ eſt ei⁹ dr̄ia ſunt entia in rei veritate. ḡ gn̄a
⁊ dr̄ie ſunt vl'ia realia ſm Auer. ⁊ iſta fuit vna de auctorita

D tib⁹ q̄ fecit errare Joānē de p̄dicatis q̄ddītatiuis ꝙ ſint p̄n
cipia realia eēndē: ⁊ ꝙ plurificenť forme ad plurificationē
p̄dicatoꝝ. ¶ Ampli⁹. Auer. in. 12. meta. cō. 14. ponit dr̄iam
inter cōitatē q̄ eſt in mā: ⁊ inter cōitatē q̄ eſt in formis vl'ib⁹:
q̄a cōitas q̄ eſt in mā nō eſt ex̄ aiam: ſꝫ cōitas q̄ eſt iformis
vl'ib⁹ eſt ex̄ aiam. ḡ vl'ia hñt eē ex̄ itellectū. ¶ Ampli⁹. Ra-
tione itidē fulciť: nā bn̄ ſequiť: ſcia eſt de ente reali: ſed oīs
ſcia eſt de vl'i. ḡ vle eſt ens reale. ¶ Ampli⁹. Rōnib⁹ ſubti-
liſſimi Scoti. in 7° meta. q. 18. ⁊ in theoremātib⁹ theorema-
te 4°: ſeu ppōne 4ᵃ ipugnať iſta opio. Nā obiꝫ nālr p̄ce-
dit actū. ḡ vle nālr p̄cedit itellectionē q̄ vle intelligiť: ſed
nō eſt in actu in itellu niſi p itellectionē. ¶ Confirmať: q̄a
ſi obiū vt obiū: ⁊ vt prius itellectiōe nō eēt vle non poſſet
ab itellectu cōparari ad plura extra. ¶ P̄. Subiꝫ ſcie in-

quantū eſt ſubiū p̄cedit itellectionē: ſed vt ſic eſt vle: q̄a vt E
ſubiū eſt p̄ tale: ⁊ ſi p̄. igiť de omni: ⁊ ſic de eo ſcia eē poteſt.
¶ Cōfirmať ſic p̄ᵐ p̄nᵐ qḋ eſt ppō vl'is p̄ actu complexo
ꝯcipi pōt. Ita termin⁹ ei⁹ extra ſub ea rōne ſub qua eſt ei⁹
termin⁹ p̄ma itellectiōe icōplexa: ſed termin⁹: vt terminus
vl'is eſt itra p̄ᵐ p̄nᵐ: q̄a vlr ſumptibilis. ¶ P̄. Tunc vl'itas
eēt ꝯditio entis in itellectu ſicut veꝝ: ⁊ ita dimiuueret ens
h ſicut illḋ. Et ita nō magis eēt aliq̄ ſcia de vl'i: q̄ꝫ de vero.
¶ Ampli⁹. Oē itelligibile vel eſt in re vel cauſať ab itelle
ctu intelligibili. ḡ qḋ eſt in re opꝫ ꝙ ſibi aliq̄d corn̄ndeat: ⁊
nō itelligo ꝙ ſibi aliq̄d corn̄ndeat vt fundamētū tm̄: q̄a ēt
vt ſic ſcdis itētionib⁹ aliq̄d in re corn̄ndet: ⁊ tūc ēt nō mag̃
hō diceret vle q̄ꝫ ſortes: ſed ſumiť hic corn̄ndere: ſic ſuppo
ſitū idē realr illi vl'itati: ꝙ vl'ia nō ſint fictiōes itellꝰ: tūc. n.
nūq̄ p̄dicarenť in q̄d de re ex̄: nec ad diffōnē ptinerēt: nec
metaphyſica differret a logica: imo oīs ſcia eēt logica: q̄a de
vl'ib⁹ ḡ ſm ordinē vl'iūꝫ eſt ordo graduum entitatis in idiui-
duo. Hec Scot⁹ vbi ſupra. ¶ Ad hec argumēta rn̄detur. F
Ad p̄ᵐ ꝙ illa auctoritas Cōmē. p̄ phyſi. ita itelligiť: ſi phas
eſt nobis Cōmētatorē p Cōmētatorē exponere. Noluit. n.
dicere ꝙ aial ⁊ ipm bipes ſint vl'ia realia: ex h ꝙ dixit ta-
lia eē entia in rei veritate: ſic ſinxerunt Moderni dicentes
ſpēꝫ reali cōpōne cōponi ex gn̄e ⁊ dr̄ia realib⁹: ſꝫ p tanto di-
xit Cōmētator gen⁹ ⁊ dr̄iam hoīs eē entia in rei veritate p
quāto ſumuntur a principijs que ſunt in re: ſicut ipſe teſta-
tur p̄mo de anima. cōmen. 5. ⁊ cōmen. 8. ¶ Aduerte etiam
ſicut diximus a p̄ncipio ꝙ refert dicere animal ⁊ rōnale eē
ens reale: ⁊ dicere aial ⁊ rōnale eē vl'ia realia. ¶ Ad aliud
rn̄deť ꝙ vt ingt ibi Cōmentator mā eſt vna nūero p p̄ua-
tionē oīum formaꝝ idiuidualiū: nō eni hꝫ aliquā formā i-
diuiduāiē ſibi ppriā per quā ſit vna nūero: pꝫ aūt ꝙ ſm ta-
le eē mā nō eſt ex̄ aiam: ſemp eni mā ſm eē eſt ꝯiūcta ali-
cui forme. Et ideo talis cōitas q̄ eſt in mā nō eſt niſi ens ra-
tiōis: ⁊ pura p̄uatio: ſed cōitas q̄ eſt in formis cōibus eſt ex̄
aiaꝫ in po⁹: lꝫ nō ſit in actu formali talis cōitas: dr̄ igiť cōi- G
tas q̄ eſt in mā a cōitate q̄ eſt in formis vl'ibus: quia illa eſt
ens rōnis ⁊ puꝝ nihil ex̄ aiaꝫ: ſed cōitas q̄ eſt in vl'ibus ex̄
aiaꝫ obtinet eē mediū iter puꝝ nihil ⁊ eē ſimplr. Ex h igiť
tu nō habes ꝙ vl'ia habeāt aliqḋ eē ex̄ nā rei vel reale di-
ſtictū a ſingularib⁹: q̄a talis cōitas potētialis: q̄ eſt ex̄ aiam
reſpectu vl'iūꝫ nō eſt niſi ſua ſingularia: ex quoꝝ collectiōe
vle cauſať. Maxie reſpectu eē obtīni qḋ vl'ia hñt in itelle-
ctu: ſi āo loq̄mur de eē vl'iūꝫ vt eſt in itētione nāe: dico ꝙ
talia vl'ia hñt eē in actu in p̄ motore: h eſt in actu virtualr: ⁊
hñt eē in po° in p̄° mā. ſicut eſt ſnīa ei⁹ in. 12. meta. com. 18.
¶ Ad aliḋ dōm: ꝙ in illo argumēto cōmittiť fallacia acci-
dētis vel figure dictiōis: ſic pꝫ: vel p fallaciā equocatiōis ſi
bn̄ aduertis. ¶ Ad argumēta Scoti rn̄deť. Ad p̄ᵐ q̄dā vi-
ri illuſtres ꝯſueuerūt rn̄dere ꝙ obiū motiuū itellꝰ ad itel-
lectionē nō eſt vle: ſꝫ eſt qḋ q̄d eſt in phātaſmatib⁹ vt vꝫ eē
ſnīa phi in 3° de aīa. in tex. cō. 30. ⁊ 39. ¶ Sꝫ iſta opio non
pōt ſtare: nā Auer. in 3° de aīa. cō. 5. ⁊ com 18. ingt ꝙ inten- H
tiōes imagiāte nō pnt mouere itellectū: niſi poſtq̄ꝫ fuerint
actu itellecte: qḋ eſt p opationē itellꝰ agētis: q de po° itelle-
ctis facit actu itellecta: talia aūt actu itellecta ſunt ipſa vl'ia.
ḡ ſm Auerroiꝫ vle eſt obiū motiuū itellꝰ. Nec valet ꝯ h
auctoritas phi in 3° de aīa addncta. pptereaꝫ: q̄a ibi phs lo-
quiť de p̄ᵃ motiōe itellꝰ: q̄ eſt reſpectu ſpēi itelligibilis: ⁊
nō loq̄tur de 2ᵃ motiōe q̄ eſt reſpectu itellectiōis: ſic alibi
diffuſi⁹ declarauimus. ¶ Quare alr dōm cēſeo ad h argum̄:
ꝙ lꝫ obiū nālr p̄cedat itellectionē cauſatā ex obiō ⁊ itelle-
ctu: nō tn̄ tale obiū vt eſt cauſans itellectionē nālr p̄cedit
vl'itatē cauſatā in ipſo p itellectū agētē q facit vl'itatē in re-
bus. Pro quo tu debes ſcire ꝙ vl'itas eſt modus ⁊ cōditio
obiī vt obiū mouet ad itellectionē mō imaginādū eſt ꝙ h

I est ordo:prius enī nā obtūʒ de potētia itellecto fit actu in-
tellectū virtute itellect⁹ agētis largiētis sibi vlitatem:q̄ est
modus netius ad h̄ q̄ obtū moueat actu itellectū polēm:
nā vt dicebaī ex snia Auerrois itētiōes imagiate:ex q̄ sūt
po⁹ itellecte nō pñt actu mouere itellectū nisi fuerint actu
intellecte.i.nisi p̄us acqsita vlitate ⁊ imālitate sibi tributa
ab itellu:⁊ ideo nō sequiī q̄ vle sit ens reale:ʒ nā subiecta
vlitati sit ens reale. Nota tñ q̄ ista vlitas causata p itellm
agētē nō est illa cōparatio vlis ad pticulare:q̄ est z⁹ inten-
tio:qa talis causaī ab itellu possibili:vñ ēt Scotus ꝯcedit
q̄ vlitas est relatio seu respect⁹ rōnis. Sʒ itells agēs cau-
sat vle māle nō vle formale:qd enī obtū qd in phātasma-
tib⁹ relucebat:cū hic ⁊ nūc ⁊ cū ꝯditionib⁹ idiuiduātib⁹ re-
luceat in spe itelligibili:q̄ subtiue est in itellu sine hic ⁊ nūc:
h̄ bʒ ab itellu agēte:⁊ h̄ appello vle māle vel fundamen-
tale:cui vlitas formalis:q̄ est respect⁹ attribuiī: itellect⁹.n.
agēs cū sit vtus sepata a mā ex sui nā pōt causare vle mā-
K le:vt ingt magn⁹ Albert⁹ in 5⁹ meta.in trac.6.cap.de origie
vlis. ¶ Pro q̄ tu debes scire q̄ postq̄ itells agens abstra-
xit illā nām cōeʒ:q̄ in phātasmatib⁹ pticularis erat:tunc h̄
appellaī vle māle actu:est aūt formale in po⁹:isti autez vli
māli attribuiī ab itellu agēte s̄m viā Cōmē.quā seqmur:
vnū in multis:ʒ Scot⁹ eē vnū in multis dicat inesse vli ex
nā rei seclusa omni opatiōe itells tā agentis q̄ possibilis:⁊
etiā s̄m Burleū ⁊ suos seq̄ces:dici Ꝺo de mult̄ sibi tribui-
tur ab itellu possibili:⁊ in h̄ oēs ꝯcordare videnī s̄m Cō-
mētatorē.igiī tene tu q̄ tā eē vnū in multis q̄ dici de mul-
tis isit vli ab ipsa rōne mō declato. ¶ Ad ꝯfirmationē:di
co q̄ obtū vt est actu mouēs itellm polem est vle māle fa-
ctū p itellectū agētē:⁊ cū sit actu māle:po⁹ Ꝺo formale:p
tāto pōt cōparari ad plura de qbus dī ⁊ p̄dicaī. ¶ Ad z^m
p̄ncipale de subto scie rñdeī q̄ subtū scie:vel veri⁹ loquē-
do obtū scie extra aiaʒ est ens reale quo ad māle:ʒ quo ad
formale est in itellu:nec pp h̄ itells est fictus:qa facit h̄ ex
L aliq̄ sibi reali corrñdēte in re:illō igiī de quo est scia realis
sufficit q̄ sit ens reale isto mō ex̄ aiam:sed nō reqriī q̄ sit
vle reale. ¶ Ad ꝯfirmationez de termio vlis p̄mi p̄ncipy:
qd talis p̄mo itellectiōe est itelligibilis. Rñdeī q̄ verū est
q̄ itelligibilis est talis termin⁹ vlr sumpt⁹ p⁹ itellectiōe cō-
plexa ab itellu possibili:tñ pp h̄ nō sequiī talē terminū eē
vlem ex nā rei:qa ista vlitas reqsita ad h̄ q̄ ab itellu pos-
sibili sit cognoscibilis largita est sibi ab itellu agēte. Cū tñ
ex nā rei nihil vlitatis actu sit nisi in po⁹ tm̄. ¶ Ad aliō:di-
co q̄ vlitas formalis:q̄ est relō ita diminuit:sicut ens vex:
sed vlitas mālis ab itellu agēte nō diminuit:imo ꝓmouet
ad sciaʒ ⁊ ad itellectionē. Et ita pʒ solō ad h̄. ¶ Ad aliud
arg^m Scoti in theorematib⁹ rñdeī q̄ non opʒ q̄ vli qd fit
ab itellu agēte corrñdeat aliqs gradus entitatis distinct⁹ ex
nā rei a gradu ipsi⁹ singularis pp rōnē supra adductaʒ. Et
M cū arguiī q̄ vle eēt fictio itells:negaī argu^m:qa sibi corrñ-
dent singularia a quox similitudie causaī. Et cū dī q̄ tūc me
ta^ca nō differret a logica:⁊ q̄ tūc ois scia eēt logica nego ar
gu^m. Et rō est ista:nā vle sumiī trib⁹ modis. Uno mō pro
vli māli:qd est p⁹ itētio causata ab itellu agēte:vt sup̄ dixi.
Alio mō p vli formali:qd est z⁹ itētio q̄ vt fere oib⁹ visuʒ
est causaī ab itellu possibili a ꝓprietatib⁹ rex:mediātibus
tñ p̄mis itētiōib⁹:sicut bñ dixit beat⁹ doctor in trac.suo de
vlib⁹. Alio mō sumiī p aggregato ex vli p p⁹ itētiōe ⁊ vli
pro z⁹ itētiōe:manifestū est aūt vt ipse dic̄ q̄ ipole est vnā
⁊ eādē sciam determiare de vli p se quātum ad illas duas
naturas q̄s icludit:ʒ poti⁹ de vno p se:⁊ de alio p accns.q̄
logica cū ꝯsiderat vle nō ꝯsiderat ipm q̄tū ad nāʒ subtaʒ
p se:nō enī ꝯsiderat hoiem in eo q̄ hō:ʒ in eo q̄ spēs:⁊ sic
de alijs aialib⁹:⁊ ideo logica p̄n' est de scdis intētionib⁹:ʒ
qa z^e itētiōes p̄ncipalr accipiunī a ꝓprietatib⁹ reruʒ me-
diātib⁹ p̄mis:sicut visuʒ est:ideo dic̄ Auic.p̄ sue metaph.q̄ N
logica est de scdis itētionib⁹ adiūctis p̄mis:⁊ sic pʒ q̄ logi-
ca nō ꝯsiderat rē subtā p se:alie aūt scie ꝯsiderāt vle q̄tuʒ
ad rē subtaʒ:nā phs nālis nō ꝯsiderat corp⁹ mobile iquan
tū genus:ʒ iquantū mobile corpus:vt h̄ bris doctor. vbi sup̄
formalr. Ex qbus Ꝺbis clarissime pʒ rñsio ad arg^m Scoti:
qūo esto q̄ vle nullā habeat vnitatez realē minorē vnita-
te numerali:adhuc tamen est ratio diuersitatis:quare vna
scientia est realis ⁊ alia est rationalis. ¶ Et sic pʒ respōsio
ad oia argumēta Scoti cōtra istā viam Cōmentato.

Restat modo soluere argumenta Burlei. ¶ Ad p̄^m rñdeī:q̄ vex est q̄ nā p itēdit
spēm:⁊ bñ seqtur ex h̄ q̄ talis nā est ens reale:non tñ seqī
q̄ talis nā sit vle reale:nec seqtur q̄ talis nā hēat vnitatez
realē minorē vnitate nūerali. ¶ Sʒ ꝯ:qūo tūc saluabiī es-
sentialis similitudo iter idiuidua eiusdē spēi:si non est aliqua
vnitas cōis realis sup qua fundeī talis similitudo:cū silia
sint illa:quox q̄litas est vna. Rñdeī q̄ silitudo:q̄ est in sor O
te fundaī in vnitate nūerali sortis:⁊ siliter silitudo q̄ est in
Cicerone:sed vnitas specifica q̄ est vnitas rōnis est eis rō
fundādi silitudinē:⁊ ita itellexit phs q̄ silia sunt illa:quox
qualitas est vna:⁊ q̄ eq̄lia sunt illa:quox q̄ntitas est vna.
Et dicim⁹ q̄ sortes ⁊ Plato ꝯueniūt in nā hūana:q̄ est ens
reale:ʒ nō hēat vnitatē realē minorē vnitate numerali:sic
supra diximus in sili. ¶ Et ita est ēt dōm q̄ distō specifi-
ca est distō realis:qa est merito nāturx:q̄ sunt reales:ʒ ta-
les nature nō habeāt vnitatē minorez vnitate nūerali rea-
lem. Et ideo nō est fallacia a s̄m qd ad simplr arguendo a
dia specifica aliquox ad diaʒ numeralē eox:qa ista disti-
ctio specifica s̄m nos nō est purū ens rōnis:sicut singūt sic
arguētes:imo est distō realis:tñ nō fundaī sup aliq̄ vnita-
te reali minori vnitate nūerali. Sʒ est talis vnitas rōnis ⁊
est rō fundādi istā distōnē:cū tñ de facto ois silitudo ⁊ di-
stinctio realis fundeī in vnitate nūerali mō p̄expositō. Uo
lui hic iterato soluere arg^m istō:qa mihi maximam vim fa- P
ciūt in eo. ¶ Ad z^m arg^m Burlei rñdeī q̄ Arist.ibi nō dif-
finit vle p re existēte ex̄ aiam:qa rei exñti extra aiam non
cōpetit eē in multis:⁊ de multis. Sʒ ista duo:vt.d. Albert⁹
⁊ oēs recte sentiētes:cōpetūt rei vt hʒ eē in itellu. ¶ Ad 3^m
arg^m Burlei rñdeī q̄ bñ daī vnitas specifica potētialis ex̄
aiam:nō tñ actualis vt isti fingunt. Pro quo tu debes scire
s̄m viā Auerrois ꝯ Auic.4.meta.cō.3.q̄ vnitas nihil po-
sitiuū dic̄:ʒ solā idiuisionē:⁊ sic dicim⁹ sortē ⁊ platonez ex̄
aiam eē vnū formalr ad istū itellectū:qa nō distiguuntur
formalr:ʒ bñ sortes ⁊ pla.secluso oi ope itells nō distiguiī
formalr:ʒ bñ sor.⁊ brunellus:vñ aliq̄ nō distigui formalr
s̄m viā quā seqmur nihil aliud est:q̄ ea esse apta nata cau-
sare in itellectu ꝯceptū specificū. Et p oppo^m illa dicunī di-
stingui formalr:q̄ nō sunt apta nata causare vnū ꝯceptum
specificū:⁊ ita itelligiī dcm̄ Aristotelis in 5⁹ meta.dū dicit Q
q̄ vnū spe sūt:quox rō est vna:per rōnē itellexit ꝯceptū:⁊
ista est descriptio data a posteriori:scias tñ sic̄ supra dictuʒ
est:itellectū moueri a ꝓprietate ⁊ silitudie:que est in re ⁊ in
ipsis idiuiduis:vt est snia Themisty p̄ de aia:⁊ Cōmē.12.
meta.cōmē.4. Et nota bñ h̄ fundamētū in via Cōmen.in
hac mā.vʒ.q̄.s̄m ipm vnitas nō dicit aliqd positiuū:ʒ so-
lum idiuisionē:qa pp h̄ fundamētuʒ oēs fere rōnes Joan-
nis de Hādano:p q̄s mot⁹ fuit ad ponēdū vnitatē realem
minorē vnitate numerali possunt solui:sicut tu videre po-
tes. ¶ Ad aliō rñdeī:q̄ in obiecto scie est duo cōsiderare:
māle:⁊ formale:mō scia realis est de reb⁹ extra aiam q̄tū
ad māle:formale aūt est p aiam:eo mō quo dicim⁹ mathe-
maticā eē de q̄titate abstracta a q̄litatib⁹ sensibilib⁹:qd eē
abstractū est p aiam:ex̄ aiam enī nō est repire lineā a q̄li-
tatibus sensibilib⁹ abstractā:⁊ ideo Auer.dic̄.3.phy.cō.60.

⁊ 3⁹ celi

A τ 3° celi.cōmē.72.q̄ ꝓpōnes mathematice sunt ad imagi
nationē:ita in ꝓposito sciētia est de rebus extra aiaz quā
tum ad mālē:non autē quātū ad formale:qđ est vniuersa
litas:vñ scia realis hꝫ de nā humana:que est realis:non tñ
est vl'e reale.Et iuxta hoc dixit Cōmētator in p̄ metaphy.
com.27.q̄ sensibilia hñt duos modos cōprehēsionis:mo
dū qui nō est scia eoꝝ:sed imaginē modū qui est scia eorū
τ est itellecta vl'ia:que vl'ia sunt itētiōes vl'es:quas intelle
ctus cōprehēdit in singularib⁹:nā aūt inotuit tibi clare quō
scia dicaꝛ esse realis merito nature:que est mãle denolatā
ab vl'itate:que qdē nā est realis τ vl'itas est ens rōnis:τ ita
poteris imaginari quō inter aliqua est silitudo realis τ di
stinctio realis merito nature realis:nō merito vnitatis mi
noris vnitate numerali:que est rō fundādi ipsis singulari
bus vel similitudinē vel distōnē realē.¶ Sꝫ tu dices τ be
ne.A pari erit relatio realis iter entia rōnis:qa sufficit rea
litas fundamēti ex cui⁹ ꝓprietate causaꝛ.¶ Sꝫ ad B di
B cimus nos q̄ nō est simile:qa iste silitudines:que sunt pu
ra entia rōnis nō statim insurgant a re extra existe:sed me
diantib⁹ p̄mis intētionib⁹ que sunt in itellectu.Et ideo scbe
intētiōes a peripateticis appellanꝛ scđo intellecta:τ inten
tiōes p̄me appellanꝛ p̄mo itellecta.¶ Ad rōnes Burlei p
quas ꝓbat vl'ia realiter distingui a singularib⁹.¶ Ad pri
mū ↄcqđ sit de illa maiori in se:ad minorē tamē di q̄ esse
vbiqꝫ τ semp nō cōpetunt vl'i realr:sed per opus itellect⁹:
nam nā vl'is pro quāto abstrahit ab hic τ nūc:pro tanto dr
esse vbiqꝫ τ semp.Et ideo talia cōpetunt sibi ab itellectu.
Et ideo ex illo argumēto sequiꝛ iter vl'e τ singulare nō eē
nisi distōnē rationis τ nō realē:sicut ipse intēdit ꝓbare:nā
vt inquit Auer.p̄mo metaph.cō.31.Mixtio vl'is cū parti
culari est fortior mixtione accñtis cum suo subto:τ ideo di
stinctio realis nō est iter ea:vt Burleus sensit:ꝓꝑ hoc cū
esse vbiqꝫ τ semp cōpetant nature per opus itellect⁹:ꝓꝑ B
nō sequitur ex eo q̄ vl'e est vbiqꝫ:τ singulare nō est vbiqꝫ:
C igiꝛ talia realr distinguanꝛ:sicut eē abstractuꝫ τ nō abstra
ctū in quātitate nāli τ mathematica nō arguūt distōnē rea
lem:nō eni Aristoteles dixisset in 2° physice auscultatiōis
q̄ eedē sunt linee mathematice τ nāles.Rō autē est:qa eē
abstractū τ nō abstractū cōpetūt quātitati per opus itelle
ctus:q̄re rōnes Burlei nō concludūt:nec sua via ꝓbabilis
est:sicut vides.Rōnes aūt Joannis facile solui possunt ex
his que diximus:τ maxima ps illarū rōnū soluiꝛ ꝑ illō fun
damētū.vꝫ.q̄ vnitas in via Cōmētatoris nō dicit aliquid
positiuū:sed idiuisionē solā.¶ Ad illā aūt rōnē quā supi⁹
pretermiserā:ꝑ quā Joānes nitiꝛ ꝓbare formā genericam
realr distingui a specifica.Rñdeꝛ q̄ illa rō nō ↄcludit:qa
si ↄcluderet:a pari sequereꝛ formā specificā realr distigui
a forma ipsi⁹ singularis:cui⁹ oppositū ipse tenet.Sꝫ qa ad
ducere ad icōueniēs nō est soluere.Jdeo rñdeꝛ:q̄ esse sen
sibile competit nature vt stat sub ↄceptu generico:τ non vt
stat sub ↄceptu specifico:τ B est ꝑ intellectū Et ita nō seqꝛ
D q̄ sit distictio realis iter genus τ spēm.q̄re τc̄.Ex olb⁹ istis
pꝫ vbiqꝫ que sit via Cōmētatoris de vl'ib⁹:τ si in hoc mā ali
quid apposui qđ non sit bñ dctū:illud ascribas difficultati
rei τ debilitati itell's mei:nullū eniꝫ modernoꝝ Auerroi
starū vidi qui hāc mām ad plenū tractet fm viaꝫ Cōmen
tatoris.Et ideo ista via si nō sit cōpleta erit tibi initiū com
plemēti.Esset aūt hic apponēda snia Aristotelis:q̄ vl'ia nō
sunt a singularib⁹ separata:sed qa ista ꝑ lōgū ꝓcessum sunt
examinata ab ipso contra Platonē in.7.metaph.ideo hec
sub silentio transire constitui:vnum est qđ volo te admo
nere in hoc loco:q̄ dum dicimus q̄ natura vniuersalis hꝫ
esse in his sensibilibus:nō intelligimus q̄ ex hoc q̄ est vni
uersalis:τ sub ratione vniuersalitatis habet esse extra ani
mam:sed intelligimus q̄ natura:cui accidit vniuersalitas:
habet eē in istis rebus signatis τ sensibilibus:sicut optime
dixit Auicēna in 5° sue metaphy.caplo 2°:qui inter omnes
peripateticos:vt mihi videtur bene τ ꝓlixe declarat istā E
materiam:a quo postea posteriores totum fere qđ dicunt:
acceperunt.Ex istis ḡ apparet error Joānis in qōne 12° 5ᵗ
metaphy.in qua tenet vniuersalia actu habere vnitatē rea
lem minorem vnitate numerali.Et pꝫ etiaꝫ error ipsius in
eodē.5.metaph.qōne 34°.Jn qua ꝓꝑ illud fundamētū po
suit spēm realiter componi ex genere τ differētia:nam vno
incōueniēti dato plura sequunꝛ:sicut inqt phs p̄ physico.

¶ Super qōne 9ª τ vltima sexti metaphysice.

In questione nona sexti tenet Joannes entia rōnis esse ꝑ
se in predicamento:qa tamen ista positio dire
cte contradicit phō in.5.metaphy.vbi diuidit
ens per se:qđ est extra animam in decem pdi
camēta:ꝓpterea non insisto cōtra ipm:sed veniamus que
so ad illud qđ dicit Joānes in qōne vltima istius sexti in q̄ F
ponit realē compositionez in ipsis intelligentijs fm viam
Aristotelis:naꝫ qa ipse nesciuit soluere vnam rationē Sco
tistaruꝫ:per quā probant dari distinctionem ex natura rei:
que est ista:certuꝫ est q̄ intelligere quo intelligentia satur
ni intelligit primum τ se:est aliud τ aliud seclusa omni ope
ratione intellectus:ista diuersitas nō est realis:qa tūc in in
telligētijs eēt compositio:nec est rōnis cuꝫ sit secluso omni
actu intellectus.ergo est distinctio media seu ex natura rei.
¶ Amplius.p̄ma intelligētia cognoscit ista inferiora:nam
agēs per cognitionē cognoscit causatum suū:vel ergo vna
intellectione vel distinctis:non vna:qa vt diciꝛ.3.de aia.in
telligere variatur fm diuersitatē rei intellecte.ergo distin
ctis.Sed ista distictio nec realis nec rōnis.ergo est distin
ctio ex natura rei.¶ Ad primū dicit Joānes:q̄ in qualibꝫ
intelligētia citra primam est cōpositio realis ex pluribus
substantijs:vnde sunt diuersa intelligere fm substantiam.
Intelligere per qđ intelligentia saturni intelligit p̄mam in G
telligētiam:τ intelligere per qđ intelligit seipsaꝫ:vñ in istis
intelligentijs est realis cōpositio ex substātia τ ex actu itel
ligēdi:naꝫ vt inquit Cōmētator.3.de anima.cōmē.5.τ.14.
in qualibet intelligētia citra primaꝫ est intellectus possibi
lis.¶ Ad scđm argumētuꝫ dicit Joānes per interemptio
nem:negādo assumptuꝫ:dicit eni deum nullo pacto cogno
scere ista singularia.¶ Sꝫ contra primū dcm̄ suum instatur:
nam si in intelligētijs fm Aristo.τ Auerroim eēt realis
ista cōpositio:sequereꝛ q̄ in ipsis eēt nouitas.ↄsequens est
falsum:τ cōtra phm:τ in 8° physicoꝝ.τ in.9.τ.12.metaph.
τ vbiqꝫ.ↄsequētia declaratur:nam fm Cōmentatorem.12.
metaph.cōmē.39.omne compositum est nouuꝫ:nec valet
responsio Joānis dum dicit:q̄ illud dictū Cōmētatoris in
telligiꛚ in rebus compositis ex p̄ncipijs transmutabilibus:
qa certum est q̄ Cōmētator arguit ibi cōtra ponētes trini
tatem:τ pꝫ q̄ illi non ponūt in diuinis cōpositionē ex prin
cipijs trāsmutabilibus.Auerrois igiꝛ nō arguit ad propo H
situm.¶ Et si dicas:lꝫ ipsi non ponant talem compositio
nem:tamē seqꝛ ad positionē ipsoꝝ:q̄ in diuinis sit talis
cōpositio.¶ Sed contra.multo magis seqꝛ de alijs itel
ligētijs fm tuam viā:nō enim video rōnem diuersitatis:lꝫ
autē illa ratio Cōmētatoris nullius sit momēti cōtra fidē
nostram:tamē qa sumus in opinione eius de intelligētijs:
ideo addidi hoc cōtra Joānez.¶ Amplius.si in intelligē
tijs eēt fm Cōmētatorem aliqua realis cōpositio:tunc ibi
essent duo p̄ncipia:quoꝝ vnū eēt potētia τ aliud act⁹.Sꝫ
hoc est cōtra phm in.9.meta.in tex.cō.17.vbi habet:q̄ est
autē nihil potētia sempiternū:lꝫ eni fm pphos aliqđ sempi
ternum possit eē in potētia ad vbi:qđ est accidēs:sicut est
de corpore celesti:nullam tamē potētiaꝫ quo ad eē substā

I tiale sempiterna retinentiga omnis talis est merito mate/
rie. Si igit̃ in intelligẽtiis esset ista realis cõpositio ex sub/
stãtia ⁊ actu intelligẽdi: cũ actus intelligẽdi sit substãtia in
ipsis: nõ enĩ in intelligentiis est aliqḋ accidẽs fm viã eius:
vt pz. 12. metaph̃. cõmẽ. 25. In intelligẽtiis igit̃ esset cõpo
sitio ex duabus substãtiis: quarũ vna esset potentia ⁊ alia
actus: igit̃ in eis esset aliqua potẽtia ad esse: qḋ est absurdũ.
¶ Sed tu dices cõtra: nã fm Auerroim aĩa intellectiua est
cõposita ex duabus substãtiis essentialr̃ distinctis ex intelle
ctu possibili ⁊ ex intellectu agente: sicut est clara ⁊ expedi/
ta sñia eius in. 3. de anima in q̃pluribus locis: nam ⁊ in cõ/
mento. 4. ⁊. 5. ⁊. 18. ⁊. 19. ⁊. 20. ⁊. 36. ⁊. 12. metaph̃. cõmẽ. 17.
habet q̃ intellectus agens ⁊ possibilis sunt due partes ani/
me rationalis: gegd dicant moderni in hoc: ⁊ tamẽ cum h̃
q̃ anima intellectiua est composita ex istis duobus princi/
piis nõ sequit̃ in ea eẽ materiam rerum trãsmutabiliũ: sz
solam mãm intelligibilium. g̃ p̃ pari videt̃ eẽ dicẽdum de
K aliis intelligẽtiis: nisi eẽt q̃ ꝓpter impfectionẽ anime intel
lectiue: q̃ est vltima in genere abstractorũ accidit sibi ista
realis cõpositio ex duabus substãtiis: tñ ex partib⁹ essen/
tialibus ⁊ potestatiuis: per quarũ vnã recipit ⁊ per aliam
creat intelligibilia. Et ideo in ea vere reperit̃ itellect⁹ possi/
bilis vere ⁊ de nouo recipiẽs intellecta subiectiue: ⁊ vere repe
rit̃ intellectus agẽs qui de potẽtia itellectis facit actu itelle
cta: sicut demõstrauimus cõtra moderniores Auerroistas
in qõne nostra de spẽbus intelligibilib⁹. In aliis autẽ intel
ligẽtiis citra p̃mã ⁊ supra vltimã non inuenit̃ vere intelle/
ctus possibilis: q̃a itellectio ipsarum non depẽdet a phan/
tasmatibus nostris aliquo pacto: nec causatur ab ente ⁊ ab
obiecto sicut nostra: imo in ipsis teste Auer. 12. meta. cõm.
39. ⁊. 51. itelligẽs intellectũ ⁊ intellectio nõ differũt: sz sunt
idem oĩb⁹ modis a parte rei. Et si differũt hoc est fm mo/
dum intelligẽdi nostrum tñ: verũ q̃a tales intelligẽtie du/
pliciter cõsiderari possunt. Uno mõ inqñtum entia. Alio
L mõ inquãtũ talia entia: ⁊ fm p̃mũ respectũ sola p̃ma intel
ligentia dĩ vere ⁊ simplr̃ ens: imo entitas ipsa: sicut est sñia
phĩ ⁊ Cõmẽtatoris in. 5. metaph̃. caplo de pfecto. solus de⁹
est ens simplr̃ pfectũ: oẽm pfectionẽ possibilẽ reperiri in
habitu entis possidet deus: imo est plena ⁊ pfecta posses/
sio ipsius tot⁹ bonitatis per essentiã: alie autẽ intelligentie
inquãtũ entia sunt: sunt vt ita loquar deriuate similitudines a
perfectione p̃me intelligẽtie: cuius ipse sunt causata ⁊ men/
surata ⁊ qdditatem ⁊ pfectionem ⁊ entitatẽ potius haben/
tes q̃ sint qdditas vel pfectio vel entitas: ⁊ ideo dixit Pla
to: omne ens per participationẽ reducit̃ ad ens per eẽntiã:
q̃a igitur tota plenitudo perfectiõis ⁊ entitatis absq̃ omni
imperfectione ⁊ depẽdentia reperit̃ in sola p̃ma intelligẽ/
tia: alie autẽ pfectionem quã habẽt non sine aliqua iperfe/
ctione ⁊ priuatione retinẽt: ꝓpter hoc dixit Cõmẽtator in
M 3° de anima. in cõmẽ. 5. in solone 3ᵉ qõnis: q̃ solum in p̃ma
intelligẽtia qdditas ⁊ essentia sunt idẽ omnibus modis: in
N aliis aũt qdditas ⁊ essentia differũt: soluz primus est libera/
ta ab oĩ potẽtialitate: alie aũt hñt itellectũ possibilẽ. i. imp/
fectionẽ quãdã ⁊ p̃uationẽ obtinẽt inq̃tũ entia sunt: ⁊ sic di
cim⁹ eas cõponi ex itellu possibili: ⁊ ex itellu agẽte: nõ tñ
ex re ⁊ re vel ex duab⁹ ptib⁹ eẽntialr̃ distinctis: sicut est in aĩa
rõnalẽ: sz tñ ex positiuo ⁊ p̃uatiuo: q̃a intelligẽtie inquãtũ
entia sũt: dicũt aliquã pfectionẽ: ⁊ q̃a vt sic oẽs deficiũt a p/
fectiõe p̃me ꝓp hoc defect⁹ ille ⁊ illa p̃uatio a Cõmẽtatore
appellat̃ itellus possibilis: q̃ impfectionẽ iportare vĩ ⁊ p̃ua/
tionẽ: cũ nullã habeat nãm: nisi q̃a possibilis vocat⁹ est: ⁊ sit
tñ: tabula rasa in qua nihil sit depictũ. 3. de aĩa. Si ꝟo itel/
ligẽtie ipse ꝯsiderent̃ inq̃tũ tales sunt: sic nulla prorsus est
in eis realis potẽtia: oẽm enĩ pfectionẽ eẽntialez quã itelli/
gentia saturni apta nata est hẽ: ab eterno hz fm viã phoꝝ:
q̃a in eternis fm sñiam phoꝝ non differt posse ab esse. Et N
iuxta hoc dixit Auer. in 2° celi. cõmẽ. 34. vbi dicit: possibi/
le in rebus eternis est necessariũ: cũ nihil sit possibile in eis
vere. Notãter dixit vere: q̃a fm existimationẽ ⁊ metapho/
ram quãdã aliqḋ possibile in eis reperit̃. Et ex ista declara
tione inotescit tibi ꝯcordia pluriũ auctoritatũ in via Auer.
in q̃bus sibi ꝯdicere videt̃: nã in 9° metaphysi. tex. cõ. 17. ⁊
in. 12. metaphy. cõmẽ. 30. hz q̃ in ente eterno nulla est po/
tẽtia oĩno: idem infra cõmẽtis. 35. 41. ⁊. 44. Oppositũ nĩ
videt̃ dicere. 3. de aĩa. cõ. 5. ⁊. 14. Et per hãc distĩõnẽ de du
plici possibilitate: vera. s. ⁊ existimata: vl̃ vt alii dicũt: phy/
sica vel logica conciliant̃ dicta Cõmentatoris: sicut vides.
¶ Sz tu dices: ⁊ bene. ꝓpter qd in aĩa itellectiua reperit̃
ista realis compositio ex intellectu possibili ⁊ ex intellectu
agẽte: in aliis autẽ ista cõpositio est fm existimationez tñ.
Et ad hoc dicimus nos ꝓp quid aĩa intellectiua est aĩa itel/
lectiua: ⁊ anima intellectiua nõ est alie itelligẽtie: pz q̃ nul/
la ratio põt reddi huius: nisi q̃a aĩa intellectiua est talis or/ O
dinis in postremo entiũ abstractoꝝ: ⁊ in medio orizontis
eternitatis ⁊ tpĩs. Quia igit̃ ex sui impfectiõe in sui opera/
tione depẽdet a phantasmatibus nostris: saltẽ quantũ ad
intellectionẽ nouã: ⁊ q̃a talis intellectio nõ est idẽ eẽntiali/
ter cum anima intellectiua: cũ ista sit noua ⁊ accidens. Illa
ꝟo eterna ⁊ substãtia: ꝓpter hoc in aĩa itellectiua opus fuit
ponere duas partes essentialiter distinctas: fm quarum
vnam recipiat: ⁊ fm aliam creet intellecta. In omni enĩ nã
in qua est vnum: qḋ est oĩa fieri: est dare alterũ qḋ sit oĩa fa
cere: ⁊ q̃a idem fm idẽ non põt eẽ mouẽs ⁊ motum: ꝓpter
hoc oportuit in anima intellectiua: que de nouo recipit spe
cies intelligibiles: gegd dicãt moderni in hoc: ponere duas
partes essentiales realr̃ distinctas: per quarum alteram est
agẽs: ⁊ per alteram est recipiens. Et ista est syncera opinio
Auerrois in. 3. de anima. cõmẽtis adductis: nõ enim opina/
tus est Cõmẽtator intellectum agẽtez possibilem ⁊ specu/
latiuum eẽ idẽ subiecto: sicut Themistius ⁊ Theophrast⁹ P
opinatus est: imo in hoc expsse cõtradicit eis: qdam autez
exponẽtes Cõmẽtatorẽ dixerunt opinionẽ Cõmentatoris
non differre ab opinione Themistii: sz salua pace ipsoꝝ
non est ita: sicut declaraui in questione mea de spẽb⁹ intel/
ligibilibus: quarũ destructio in via Cõmẽtatoris multos in
errores infinitos in viis eius adduxit. ¶ Redeamus ergo
vnde diuertimus: ⁊ dicamus q̃ vera est ꝓpositio Cõmen/
tatoris in via eius: q̃ oẽ cõpositũ est nouũ aliq̃ nouitate: vl̃
nouitate q̃tũ ad eẽ: vel nouitate quãtũ ad opationẽ ⁊ acci/
dẽs. Et ita cũ aĩa itellectiua sit realr̃ cõposita ex itellu pos/
sibili ⁊ intellu agẽte: est noua saltez q̃tũ ad suã opationẽ:
que de nouo est respectu determinati idiuidui: a cui⁹ phan/
tasmatib⁹ de nouo mouet̃: in aliis aũt itelligẽtiis nulla no/
uitas repiri põt: nec nouitas q̃tũ ad eẽ: quia ista est merito
materie: nec nouitas q̃tũ ad opari: q̃a sua itellectio est ea/ Q
dẽ cũ suba intelligẽtis ⁊ est eterna: sicut ⁊ ipsa: recte igit̃ di
ximus nos q̃ si alie itelligẽtie eẽnt cõposite reali cõpõne
ex duab⁹ substãtiis tñ ex potentia reali ⁊ actu reali tales
hẽrent vel nouitatẽ in sui eẽntia vel nouitatez in sui opatio/
ne. Et oĩa ista sunt incõueniẽtia in via Cõmẽtato. ¶ Dica/
mus igit̃ ad argumẽta ꝓp que fuit coactus Joãnes ponere
istã realẽ cõpositionẽ in itelligẽtiis ex suba ⁊ ex actu itelli/
gendi: nõ cõcludũt: imo ipsemet in 3° de aĩa. sup qõne. 27.
tenet h̃ q̃ intellus possibilis nõ vere reperit̃ in intelligẽtiis.
¶ Ad p̃mũ dñ: q̃ intelligere quo itelligẽtia saturni itelligit
se: ⁊ primã itelligẽtiã est vnũ itelligere realr̃: ⁊ est idez oĩb⁹
modis quãtũ est ex nã rei: ⁊ nõ differt nisi fm modũ itelli/
gẽdi nostrũ. Maxie si teneamus vt tenẽdũ cẽseo q̃ intelli/
gẽtia 2ª p ꝓpriã essentiã itelligit p̃mã. ¶ Ad 2ᵐ: gegd sit
de itellectiõe dei respectu istoꝝ iferioꝝ in via Cõmẽ. illo/
tamẽ

A tamē argumentum non concludit propositum: esto φ deꝰ intelligit singularia:nam vnica intellectione intelligit oia: ꝛ cum dicitur φ intelligere variatur ſm diuersitatem rei intellecte:veruz est de intelligere causato a re intellecta:nō autem habet veritatē de intellectione:que est causa rei intellecte:sicut est intellectio dei:que est causa rerū ſm viaꝫ Cōmentatoris.12.metaphysi.cōmen.51.Modus aūt quo deus itelligit omnia positus est ab Auerroi.vbi sup.Et est modus quem nos vix possumus intelligere.

Super septimo metaphysice in qōne prima te net Joānes inherentiā eē de essentia accidētis:ꝛ φ demōstrationes sunt de actualr existētibꝰ vt actualiter existunt:ꝛ qa in his oibus subtilissime reprehenditur Joānes a preceptore meo magistro Antonio Trombeta nostre etatis in metaphysice speculationibus viro emeritissimo:ideo q cupiūt videre impugnationē Joannis videāt ipm in 7° sue metaphy.qōne pma.

B ℂ Marci Antonij Zimara.Questio de triplici causalitate intelligētie feliciter incipit.sup.12.metaphy.in Joāne autē super qōne qua querit.vtrū celū sit animatum.

Questio est vtruz ſm Aristotelis ꝛ sui Cōmen.Auerrois sniaꝫ intelligentia det esse celo:ℂ Et arguit φ sic.auctoritate Auerro.in 2° caplo de suba orbis.vbi hꝫ:φ corpus celeste idiget mouēte ipsꝫ in loco ꝛ virtute:que nō sit corpus:nec virtus in corpore ad largiēdū sibi pmanētiam eternā.Et motū eternū:talis aūt pmanētia est ꝓpriū eē celi.igit ꝛc.ℂ P̄.Ubi est effectꝰ formalis ibi est cā formalis eius.Sꝫ itelligere ꝛ velle sunt effectꝰ formales itelligentie: celū aūt dā intelligere ꝛ velle:ex.36.12.meta.ḡ intelligētia est forma celi.ℂ P̄.Si ex itelligentia ꝛ orbe nō fieret vnū per se:tūc ex itelligentia ꝛ orbe nō fieret verius vnuꝫ q̄ ex mā ꝛ forma.ꝯñs est cōtra Auerroim.2° celi.cōmē.3.pꝫ ꝯse

C quentia:qa ex mā ꝛ forma fit per se vnū.ℂ P̄.8.meta.cō.12.substātie celestes sunt cōposite ex mā ꝛ forma animata intelligibili.igit ꝛc.ℂ P̄.12.metaphy.cōmen.36.corpora celestia nō mouent:nisi qa itelligūt:modo nulluꝫ aggregatum ex assistentibus denoīatur operari operatione conueniēte alteri assistentiū.igit intelligentia dat esse celo.ℂ P̄. Cōmen.pmo celi.cōmē.95.habet φ ista natura s.celum est neutra:ꝛ non est per se exñs in actu nisi per formaꝫ.ℂ P̄. Cōmentator.pmo physi.63.dicit:φ corpꝰ celeste cōstituit per intelligētiā.ℂ P̄.Pricipiū aiatoꝝ ꝛ viuētiū dꝫ eē aiatum ꝛ viuens:sed celū est hō.ḡ celum est aiatuꝫ:nō aia est qua animatum viuit ꝛ itelligit:ex.2.de aia.24.

In oppositum est Aristo.in.8.physi.tex.cō.78.ꝛ.79.vbi probat primum motorem esse omnino abstractum a materia.

Pro solutione istius qōnis premitto vnuꝫ qd est necessarium p itellectu quesiti:nam qa ad ꝓpōneꝫ multiplicē nō est vnica rñsione re-

D spondendum:ex quo eni sunt q̄tuor genera cāruꝫ:ex 2° physi.ꝛ qa qōlibet genus cause in suo ordine dat esse.Ideo videndum est que sit ratio formalis cuiuscunq3 cause:vnde vidi plures tpe meo.1502.phantes ignorare q̄ sit ratio formalis materie ꝛ forme.Dicamus igit cū Arist.nro in 2° physi.in tex.cō.28.ꝛ.29.φ rō formalis māe est ex quo fit aliqd cuꝫ insit:qd ponitur ad dīiam pūationis:vt hꝫ ibi Cōmētator. Rō autem formalis ipsius forme est qd qd erat esse.Rō formalis cause efficientis est pnʳ vñ motus.Rō aūt cause finalis est:cuius gratia oia fiunt:ꝛ est rō mouētis vt amatum ꝛ desideratuꝫ:vt hꝫ in.12.metaphysi.cōmen.36.Hoc stante:dico φ intelligentia non dat esse celo in genere cause mālis:vt clarum est ex ratiōe formali māe.ℂ Dubium igitur est vtrū itelligētia det eē celo in triplici genere cause.s.formalis:efficientis:ꝛ finalis.In hac igitur qstione tria

E quero.Primū/vtrum intelligētia sit forma celi formaliter dans esse sibi.Scdm/vtrū intelligentia sit causa efficiens respectu celi.Tertiuꝫ/vtrū det esse celo in rōne finis.

Quantum ad primū inuenio quosdā modernos dicētes ad mētē Ar.ꝛ Auer.itelligētiam dare eē p iformationē ipsi celo.Moti aūt sūt isti ad istam opionē pp argᵗᵃ añ oppᵐ.ℂ Sꝫ ista opio est purus error. data eni ista opione seq̄ret φ rueret totꝰ octauus phy.in q̄ Arist.laborauit ad demrandū pᵐ motorē esse oino abstractū a mā:arguit eni sic.in tex.cō.78.ꝛ.79.Nulla virtus finita mouet p tps ifinitū:sꝫ oē corpꝰ vel virtus in corpe est virtus finita:igit nulla talis mouet p tps ifinitum:tūc vltra.nulla virtꝰ finita mouet p tps ifinitū.pmus motor mouet p tps ifinitū.igit pmus motor nō est corpꝰ:nec virtus in corpore:ꝛ Auer.dicit ibidē:φ ex ista demrātiōe cōcludit pᵐ motoreꝫ

F eē oino abstractū a mā.Et ex illo loco appet de mēte Ar.ꝛ Auer.nō dari mām alterius rōnis a mā istoꝝ iferioruꝫ: qa tunc Aristo.ibi nō simplr ꝯclusisset pmū motorē eē abstractū ab omni mā.Sed solū cōcluderet φ sit abstractus a mā istoꝝ inferioꝝ:si igit itelligentia daret esse celo p informationē:quō illa demōstratio phi ꝓcederet:ℂ Sꝫ ad hoc isti dicūt φ duplex est forma:qdā q̄ est ꝯstituta in eē p subiectū:ꝛ est ois forma q̄ est educta de poᵃ māe:qdā aūt sunt forme dantes eē māe ꝛ ꝯstituētes subaꝫ:nō educte de poᵃ materie:sed lꝫ ego sciā illā distīōnē ſm fidē ꝛ veritateꝫ habere locū.Tñ iuxta pīaᵃ Aristo.ꝛ Cōmentatoris:nō credo illā eē verā:ꝛ qa nūc sumus in scholis phoꝝ.physice igitur agamus in hac mā.Rñsio igitur istoꝝ ꝯsistit in hoc.vꝫ.φ Aristo.ibi cōcludit deū eē abstractū a mā ad hunc intellectū:φ.vꝫ.deꝰ nō est forma educta de poᵃ māe:tñ cū h stat φ deus det eē celo formalr.ℂ Sꝫ ista rñsio est corrupta:nam Auerro.in pᵒ caplo de suba orbis.retinens illam de-

G mōstrationē phi in.8.physi.dicit ipse:φ cuꝫ fuerit declaratū est:φ forme corpoꝝ celestiū existūt in suis subiectis tali existētia:φ nō diuidunt per diuisionē sui subiecti.Et φ cū in h est:φ non existunt in subiectis ſm φ sunt diuisibilia:ꝛ fuit declaratū etiā:φ iste forme nō cōstituunt per subaꝫ:imo sūt abstracte in esse:qñ existunt in toto subiecto.Et nō diuidunt per eius diuisionem:cōtingit φ nō ꝯstituunt per subaꝫ. Nō eni existunt in eo:neq3 in toto:neq3 in pte:ꝛ vlr neq3 in diuisibili:neq3 in idiuisibili.h sūe formalr.In qbus ꝯbis Cōmentator vꝫ sibi ꝯdicere:nā pⁱus dixit φ tales forē sunt abstracte in eē:ꝛ existūt in toto subiecto.Et postea dicit φ nō sunt in toto subiecto neq3 in parte:quero igit a vobis qñ Cōmentator.d.φ forme celestes sunt in toto subiecto:aut intelligit φ sunt in toto subiecto p iformationē:aut itelligit φ sūt in toto subiecto p assistētiā ꝛ opationē:si dicatis φ itelligit

H per iformationē:q̄ro postea qñ.d.in 2° dicto φ nō sūt:neq3 in toto:neq3 pte:quō intelligat vel p iformationē vel p assistentiā.si pmuꝫ.ḡ ꝯdicit sibi in pmo dicto.si 2ᵐ.pꝫ φ illud est falsum:intelligētia eni assistit toti celo:ꝛ cuilibet pti eiꝰ: lꝫ eius operatio magis appareat in vna parte q̄ in alia:vt pꝫ ex fine.8.physico.Si igit volumus saluare Cōmentatorem a ꝯdictione:opꝫ dicere φ intelligētie non sunt in toto celo:nec in parte eius per informationeꝫ.Et sunt in toto celo per assistentiā ꝛ per opationē.Fortius ꝯ eadem rñsionem arguo sic.data illa rñsiōe sequeret φ demrātio quaꝫ facit Auerrois cōtra Auicē.in 3° capite de suba orbis.nulla esset.Auicēna eniꝫ posuit celum eē cōpositum ex mā ꝛ forma:que erat aia imaginatiua:coactus autē fuit Auic.ad h vt est videre ab ipso in 9° sue metaphy.cap.2.ꝓpter hoc: qa vidit φ motus celi est motus cognoscentis:ꝛ qa iste circulationes que dictim fiunt:sunt singulares:ꝛ qa ſm pipa-

I thericos intelligētie nō cognoscūt singularia: ideo posuit aniā imaginatiuā: que effectiue celū mouet: qa talis cognoscit singularia. Intelligentia aūt sm Auicē. mouet solū in ratiōe finis: vt p3 ab ipso in loco preallegato: r ab Auerroi in pmo caplo de sba orbis. Format aūt Auerrois ꝫ Auic. istā rōnem in 3° caplo de sba orbis. In quo ex intento mouet illam qōnē3. vtrū celū sit cōpo^m ex mā r for^a. r arguit sic. Si celū esset cōpositū ex mā r for^a. sicut Aui. posuit seqret q celum esset corruptibile: r p ꝯns nescio corrūperet. Mō a pari ego arguo ꝫ Auerroim: si sm vos Auer. tenet intelligētiā dare eē celo p informationē: celū eēt corruptibile: nec valet fuga miserorū distinguendo de duplici forma educta: sc3 de po^a mãe r non educta. Nam Auic. etiā ꝫ quē arguit Auerrois: posuit aiam imaginatiuā dare eē celo p informationē: r nō posuit ipsam eductā esse de po^a mãe: vt p3 in 9° sue metaph. caplo. 4. posuit eni Auic. q pmū ens inquantum intelligit seips3 pducit vnū tātū: qḋ est pma intelligētia: r illa
K inquātū intelligit pmum ens pducit intelligētia3 inferiore3 se: r inquantū talis intelligentia intelligit seipsa3 vel actū suū pducit in esse corp^9 celeste r aiam eius: q̄ est aia imaginatiua. Et ex hoc p3 quō ista anima imaginatiua: q̄ est forma celi nō est educta de po^a materie sm Auic. q̄re rc. ¶ P. ꝫ eādem distinctionem arguit: nā data illa distinctiōe. ꝯtria quā facit Auer. in. 12. meta. cōmē. 39. sucret sm fundamenta sua: ibi eni arguit cōtra christianos ponentes trinitatem sic: oē cōpo^m est nouū: si igit eēt cōpositio in diuinis: esset igit nouitas: nisi ingt ipsi ponāt q aliq̄ cōponant p se. Et tunc facit istā ꝯtria3: si aliq̄ cōponerent p se: tūc exirent de po^a in actū p se: r mouerent sine motore per se: qḋ est impole sm pħos. Mō a pari ego arguo ꝫ Auerroi3: si ipse tenet celu3 eē cōpositū ex intelligētia r orbe tāq̄ ex for^a informāte q celū eēt nouū: nec valet distō de for^a dāte eē nō educta de potētia mãe r de forma educta dāte eē: qa Auerrois bñ sciebat q christiani nō ponebāt istā cōpōnem in diuinis: nec po
L nūt ibi eē formā eductā de po^a mãe. ¶ 2° pncipalr arguo sic. si intelligētia eēt for^a dās eē celo: seqret q intelligētia moueret p accns ad motū celi. ꝯtria formalr est Auerro. in 2° cap. de sba orbis. r in fine pmi capitis eiusdē ꝫ Auic. Nec valet distō chimerica in via Auer. de forma dāte esse non ꝯstituta p subm r de forma ꝯstituta p sub3: qa vt dixi. Aui. cōtra quē arguit nō posuit aiam celi esse eductā de potentia mãe. ¶ Cōfirmat. qa nō vi aliq̄ pacto imaginabile q aliqḋ sit for^a informās aliqḋ subm r nō moueri p accns ad talē formā ad motū subi. ¶ Forte dices q bñ est imaginabile q sit aliq̄ for^a informās nō educta de potētia mãe: que nō moueat p accns. ¶ Cōtra. qa fideles tenēt aiam intellectiuā eē formā corpis nō eductā de po^a mãe: r tñ fatentur aiam intellectiuā moueri p accns ad motū corpis: mō a pari eēt de intelligētia in isto casu. ¶ P. Si intelligētia eēt for^a
M celi: sic̄ isti dicūt seqret q ips3 celū indigeret alio motore ab ipsa intelligētia: q p se moueret ips3 celū. ꝯtria ē eiusdē Auer. in eodē 2° cap. de sba orbis. q̄ ꝯtria seqt ex p^a: nā si intelligētia daret eē celo: vt dcm est moueret p accns: r cum ois motor p accns hēat reduci ad motorē p se: ex. 7. r. 8. phys. tūc ips3 celū moueret ab aliq̄ motore oino abstracto a materia. ¶ Cōfirmat. qa Ar. r Cōmētator in. 8. phy. t. cō. 52. ex intēto pbāt: q intelligētie nō mouent p accns: r Cōmētator in ꝯ^{to} ponit dria3 inter motores gñabiles r corruptibiles. Et inter motores corpoz celestiū dicēs: q mouētia: que sūt hic mouent ex se: r ex alio p accns. s. ex motu sui subti. i. pmi moti ab eis. Et h est: qa motor ꝯstituit p p^m motu3 ab ipso. s. qa motor est in eo for^a r motū mã: r est acceptum in diffōne for^e sm q mãe accipiunt in diffōnib^9 formaz. Et h est id de quo dī moueri p accns in rei veritate. Motor aūt in corpib^9 celestib^9 nō ꝯstituit p sub3 ipsi^9: r iō nō mo-

uet p motu3 subti moti ab ipso: hoc mō accñtali. h ille. Ex N
qb^9 vbis p3 q ideo motores in reb^9 gñabilib^9 r corruptibilib^9 p accns mouent: qa sūt forme dātes esse mãe: motores aūt celestes: ideo nō p accns mouent: qa nō sūt ꝯstituti in eē p sub3. i. nō sūt forme dātes eē mãe: iuxta modū loquēdi Auer. forme eni dātes eē mãe sm Auer. appellant forme ꝯstitute in eē p sub3: p quāto sustētant a mã: r nō pnt eē sine mã: vt p3 p phy. cō. 70. r. 2. phy. cō. 30. vbi Cōmētator declar: quō mã est cā for^e r for^a mãe. ¶ P. Si intelligētia eēt for^a celi vt isti somniant: seqret q celū d3 cadere in ꝯceptu formali ipsi^9 intelligētie: sm q mãe accipiunt i diffinitiōib^9 formaz. ꝯns est māifeste falsu3: vt oēs ꝯcedūt: pbat aūt seqla ex pñtis auctē Auer. in cō. 52. 8^i phy. r ex p ꝺ aia. cō. 16. r ex. 2. phy. t. cō. 21. r. 2e. cō. vlti. ¶ Et si tu dicas: q dcm Auer. intelligit de formis dātib^9 eē mãe eductis de po^a mãe: nō aūt h3 locū de formis dātib^9 eē nō eductis de
O potētia materie. ¶ Cōtra. qa a pari corp^9 organicū nō d3 cadere in diffōne aie intellectiue: qḋ est ꝫ pħm r Cōmēta. 2. de aia. vbi volunt illā diffōnē esse cōem omni aie. ꝯtria aūt deducit: qa tu tenes in q̄libeto 3° q intell^s possibilis vl aia intellectiua sm Auer. est forma dans esse nō educta: tñ de potētia materie. Et dixisti q p p h diffō aie dī equoce de aia vegetatiua sensitiua r intellectiua: vt. d. Cōmē. 3. de aia. cō. 5. ꝫ Alexā. r in. 2. de aia. cō. 7. Tunc arguo sic. si ista est solū ratio ppter quā diffinitio aie sm Auer. sit equoca: qa anima intellectiua dat esse: r nō educit de po^a mãe: tunc a pari in cōceptu formali intelligētie d3 poni celū: sic in conceptu aie intellectiue ponit corpis. ¶ P. ad principale arguo sic. Auer. in. 2. cap. de sba orbis. ex intēto q̄rit istā qōnē3. vtrū sicut corpus aialiū gñabiliū r corruptibilium depēdet ab aia: sic celū depēdeat ab intelligētia. Et soluit istā qōnē neg^e: dicit eni r vī q corp^9 celeste nō est necīu in suo eē forma: sicut est dispō aialiu3: q̄ sunt h rc. ¶ P. ex duob^9 actu existētib^9 nō fit p se vnū: vt p3. 7. meta. te. cō. vlti. s3 tā
celū q̄ intelligentia sunt actu entia. igit rc. Et intelligentia P
sit actu ens: p3 ex. 9. meta. tex. cō. 2. r. 17. r. 12. meta. cō. 30. Et etiā celū seclusa intelligentia sit actu ens. pbat. ex sñia Auer. p celi cō. 95. r in. 2. cap. de sba orbis. r. 8. meta. tex. c. 12. In quibus locis Cōmentator ponit differentiā inter materiā primā r ipsum celū in hoc: qa mã pma est ens in pura potētia: celū autē est ens in actu. Et ingt q celū recti^9 dī subiectu3 q̄ mã. Pro quo tu debes scire q in mã inueniuntur due rōnes. s. rō potentialitatis. v3. q ex potētia mãe forma educat. Alia vero est ratio sustētantis formā: istaru3 aūt rōnū magis intima est ipsi mãe pma rō q̄ 2^a: na3 rō formalis materie est ex quo fit aliqḋ cū insit. Et qa ista rō materie nō inuenit in mã celi: qa intelligētia nō educit de potētia ipsi^9 celi. Sed solū repit 2° rō mãe in ipso celo: p quāto. v3. ipsa intelligentie opatio subiectiue recipit in ipso celo hinc
est q celū rectius dī subm q̄ mã respectu intelligētie. Et h Q
voluit Cōmentator in 2° caplo de sba orbis. sub vbis obscurissimis dum dixit. Corpus aūt celeste est q̄si mã istius forme abstracte: r est mã exñs in actu: r ideo nō assimilat materie nisi in hoc: qa est mã fixa ad recipiendu3 formā: r ideo dignius dī subtū q̄ mã: materia eni q̄ est h dī mã: qa est in po^a for^a in ea fixa: r dī subtū: qa est fixa for^e: r fit cōpositū ex mã r for^a. S3 dicebat q celū seclusa intelligentia non est in actu: qa Cōmentator in. 9. metaph. t. c. 17. dicit q nihil phibet vt celu3 sit mã: sed phibet vt sit forma: r ideo dicit: q celum seclusa intelligentia est pura potētia. ¶ Sed illa distinctio nō est de mente Auer. qa l3 celū seclusa intelligentia nō sit forma: tñ celum seclusa intelligentia est mã in actu: qa aliter dña quā ponit Auer. in. 8. metaphy. cōmē. 12. r in 2. caplo de sba orbis nulla esset. ibi eni Cōmentator. d. q mã pma est in potētia: celi aūt mã est in actu. Mō q̄ro qd

Cōmentator

A Cōmentator cōparat māṁ celi ad māṁ ꝑmā: aut cōparat
istas mās solū seclusis ꝑ abstractionē; itellis formis ipsa/
rū: aut cōparat istas mās ꝑut sunt iformate ꝑ formas: aut
cōparat māṁ celi: ꝑut est iformata per formā: ad mā; ꝑri
mā informe;: vel eꝰ. si 2ᵐ p;: ꝙ vtra; mā est in actu. si 3ᵐ
vel 4ᵐ cōparatio esset in equoco ⁊ mala. ḡ relinquitur ꝑmū
membrū. v;. ꝙ cōparatio sit iter mās solū: ⁊ tūc habeo in/
tentū ꝙ celū seclusa intelligentia est in actu: ⁊ mā ꝑma est in
poᵃ. ℂ Forte dices: ꝙ celū seclusa itelligentia nō est mā in
actu: qꝛ mā est in actu ꝑ formā: ⁊ cū itelligentia sit forᵃ celi:
mā celi nō pōt esse in actu seclusa intelligentia. ℂ Ad hoc
rūdet ꝙ in via Auer. mā dī fere analogice de supioribus ⁊
de iferioribus: ⁊ ideo ꝑpositio illa h; veritate; de mā isto/
rū gñabiliū ⁊ corruptibiliu;: nō aūt h; locū de mā supiorꝝ:
vñ mā celi ꝑ suā rōne; itrinsecā est in actu: qꝛ vnūqdq; in
eternis ipm est ip; seipso formalr: vt p;. 8. meta. te. cō. viii.
ꝙ aūt hec sit idubitata snia Auer. p;. qꝛ. 8. meta. t. c. 12. dič.
B mā eternorꝝ est aliqd exñs in actu. s. corpus. Et h idem h;
in. 2. cap. de suba orbis. ⁊ in ꝑ celi. 95. l; ibi videat sibi ꝯdi/
cere: quā ꝯdictiōe; nos soluemꝰ du; rūdebimus ad argꝰᵐ
ꝑncipalia: silr. 8. phy. cō. 78. dicit. corpora ḡ celestia sūt ma
terie simplices: ⁊ forme eorꝝ sūt forᵉ nō in materia: ⁊ eādem
snia; repetit Cōmen. 12. meta. cō. 10. dicens: mā gñabiliu;
est in poᵃ: mā trāslatorꝝ est in actu. ℂ P. Ad ꝑncipale. si ce
lū esset formalr aiatum: aut celū essentialr esset aia tm: aut
aliqd vltra aia;. si ꝑᵐ p; ꝙ nō esset nisi aia intellectiua: qꝛ
aia sensitiua nō est ibi: vt p;. 12. meta. cō. 36. ⁊. 2. celi. cō. 37.
Et tūc aia itellectiua esset diuisibilis: ex quo celu; ipm for/
malr est qñtū qd nullus sane mētis diceret: si 2ᵒ vltra ani/
mā itellectiuā sit aliqd aliud ꝑfectibile ꝑ ipsa;: sicut mā ꝑ
formā: tunc celū non esset formalr necessariu;: qd est ꝯ pe/
ripateticos: p; autē sequela: qꝛ ois poᵃ passiua est poᵃ ꝯdi/
tionis: vt p;. 9. meta. tex. cō. 17. ⁊. 19. ℂ P. Si ꝑᵃ intelligen/
tia eēt forᵃ dans eē celo vt isti dicūt: ꝑma itelligētia nō eēt
C prima: ꝯñs absurdū est ⁊ sequela deducit: qꝛ nūq̄ forᵃ in/
format māṁ nisi ꝑsupposito agēte ⁊ efficiente. Nā causali/
tas cause intrinsece h; reduci ad causalitatē cause extrinse/
ce: nisi tu poneres ꝙ ꝑᵃ itelligētia ꝑ seipsam effectiue ⁊ for/
malr vnit ipsi celo. Et tunc si celum ⁊ intelligētia vniunt
per se ⁊ cōponunt per seipa: exirent de poᵃ ad actū per se:
⁊ mouerent sine motore per se: qd est valde absurdū. Con
similem rōne; adducit Auer. in. 12. meta. cō. 39. ꝯ christianos
ponentes trinitatem. Nec ad h valet rñsio illa chimerica
distiguendo de duplici forma educta ⁊ nō educta: sicut su/
perius demōstraui. ℂ P. Efficiens ⁊ forᵃ nō coincidūt in
idē numero: vt p;. 2. phy. tex. cō. 70. S; ꝑma itelligētia est
causa efficiēs ipsiᵘˢ celi: sic in seqntibꝰ ondemus. igit nō pōt
eē forᵃ celi. ℂ P. Si ꝑᵃ itelligētia eēt forᵃ celi: seqret ꝙ nō
esset ꝑmo ⁊ ꝑ se agens: ꝯñs est ꝯ Cōmē. 12. meta. cō. 6. vbi
h;. ꝙ idē est ꝑᵐ efficiēs ꝑᵃ forma ⁊ vltimꝰ finis. P; aūt ꝯña:
qꝛ forma veniēs in cōpōne; cū mā nō ꝑ se agit. S; cōpo/
D situ est qd ꝑ se agit: qꝛ ex ꝑhemio meta. actiōes sūt suppo/
sitorꝝ. ℂ P. Si ꝑᵃ itelligētia eēt forᵃ celi: vt isti dicunt: seq̄/
ret ꝙ ꝑᵃ itelligētia nō eēt actꝰ purus: neq; eēt ens simplr ꝑ/
fectū: ꝯñs ꝯtrā ad ꝑᵐ est ꝯ Cōmē. Et ꝑhm in. 12. meta. tex.
cō. 30. vbi h; ꝙ in ꝑ motore nō admiscet poᵃ oino: neq; in
suba: neq; in loco: neq; in alio modo tu; poᵃ: qꝛ cā poᵃ in q/
bꝰ est poᵃ est mā. Et subdit ibidē. ꝙ omne eternū est actio
pura. Idē h;. 2. celi. cō. 33. ꝯñs ēt ꝯtrā ad 2ᵐ est ꝯ Cōmēta.
in. 5. meta. caplo de ꝑfecto. vbi h;. ꝙ solus deꝰ est ens sim/
plr ꝑfectū: ꝯñia aūt ꝑbat. Nā oē qd est componibile cu;
alio: sicut mā cū forma icludit iperfectionē ⁊ potētialitatē:
nā forma reddit potētialis ⁊ iperfecta rōne māe cui vnit:
si igitur ex celo ⁊ intelligentia fieret vnū per se tāq̄ ex mā
⁊ forma: intelligentia hēt aliquam imperfectione;: qꝛ cau/

salitas māe ⁊ forme importat rationem partis intrinsece: ⁊
ex ꝯsequēti ratione; imperfectionis: qꝛ pars respectu totiꝰ
h; ratione potentialitatis. Et ideo hñ dixerunt theologi: ꝙ E
deus nō potest supplere vicē cause intrinsece: sed solū cau/
se extrinsece. P; igit ꝙ si ꝑma intelligentia vniretur celo:
sicut forma informans celū ꝙ ꝑma intelligētia esset poten
tialis: ꝯñs autem est ꝯtra Auerroim. in. 5. de aia. cō. 5. vbi h;
ꝙ nulla itelligētia ꝑter ꝑmam est liberata a poᵃ. Et ex ꝯñti
ꝑᵐ nō eēt ꝑᵐ. ℂ P. Si itelligētia daret eē celo formalr in
mouendo fatigaret: ꝯñs est ꝯ Cōmētatorem. 2. celi. cō. 71.
P; autē ꝯñtia: qꝛ omnis forma dās eē in mouēdo fatigat:
vt p; ab Auerroi. 2. celi. cō. 3. Et ratio huius est: qꝛ ois talis
forma dans esse est diuisibilis ad diuisione; sui subiecti: vt
p; in ꝑ caplo de suba orbis. Et ideo si itelligētia eēt forᵃ celi
in mouendo fatigaret: ⁊ sic motus celi non eēt eternꝰ: hanc
rōnē facit Cōmē. in. 8. phy. cō. 79. Et iō ꝯcludit ibi Cōmē.
ꝙ corpꝰ celeste nō est cōpositū ex mā ⁊ forᵃ: s; est simplr:
⁊ ꝙ forᵃ eiꝰ nō h; subsistere per ipsum. Et ꝙ ipsa est q̄ mo F
uet ipsum: ⁊ ꝙ in ipso nō est forma mālis oino. Et in eodē
ꝯᵗᵒ dicit. ꝙ motores corporꝝ celestium se excedunt in velo/
citate ⁊ tarditate: ꝙuis motores corꝝ nō sint in mā. Et istra
in cōmē. 83. reddēs cām q̄re motor celi nō fatigat: sic mo/
tores aialiū: dicit ꝙ hoc ideo est: qꝛ in mouēdo non moue/
tur: qꝛ cā fatigationis nihil aliud est q̄ hoc ꝙ motor mouet
quādo mouet: hoc qdē prouenit: qꝛ est in mā. ℂ Cōfirma/
tur rō: qꝛ q̄ro ab istis an celū seclusa itelligentia mouet so/
lū: aut tm itelligētia mouet: aut cōpoᵐ ex itelligētia ⁊ orbe
mouet nō pōt dari ꝑᵐ sm vestrā opionē: qꝛ tu dicis ꝙ ce/
lū seclusa itelligētia est pura poᵃ. Mō subtū motꝰ nō est pu
ra poᵃ. S; est ens in actu: vt p;. 5. phy. tex. cō. 8. si 2ᵐ habeo
intētū ꝯ vos. si 3ᵐ p; etiā ꝙ itelligētia ex quo est forᵃ dans
esse illi p; ꝙ mouebit saltē; per accñs: qꝛ qñ aliqd cōpo/
situ ex mā ⁊ forma per se mouet forma eiꝰ mouet ꝑ accñs.
ℂ P. Si ꝑma intelligētia esset forma celi: vt isti dicunt. se/
queret ꝙ ꝑᵃ itelligētia nō esset simplr icausata. ꝯñs est ab G
surdū: ⁊ ꝯñtia deducit: nā inter māṁ ⁊ formā est mutua ⁊
essentialis dependentia: vt p;. 2. physi. tex. cōmen. 30. Mā
enim est cā forme: ⁊ forma māe. Et sic si ꝑma intelligentia
esset forma dans esse celo dependeret a celo in genere cau/
se materialis ⁊c. ℂ P. Qd h; vltimatam actualitatē ⁊ sub
sistentiam: nō pōt esse pars alterius prima intelligētia est
hꝰ: vt p;. 3. de aia. cō. 5. ⁊. 12. metaphysi. cō. 3. ergo ⁊c. ℂ P.
Cōmen. 7. metaphy. cō. 31. loquens de vtute iformatiua di/
cit ꝙ virtus iformatiua nō est in semine: sicut aia in calore
nāli: sed est ita ꝙ sit iclusa in eo sicut aia est inclusa in cor/
poribꝰ celestibꝰ. Et qbꝰ vbis clare p;: ꝙ Cōmētator tenuit
intelligentiā nō esse formā dantē esse formalr ipsi celo: nā
aliter comparatio Auerro. nulla esset: qꝛ vult ibi ondere ꝙ
virtus iformatiua exñs in semine nō est in semie: sicut for/
ma subalis eiꝰ: eo mō quo aia est in calore nāli: qꝛ aia ē for
ma dās esse calori nāli: si teneamꝰ calorē nāle; eē formalr
aiatu;: iuxta illd Arist. in de morte ⁊ vita. vbi h; ꝙ gñatio H
est ꝑma participatio aie in calido nāli. Et vita est eius per/
māsio/ vel saltē; aia est forma subalis corpis organici phy
sici dispositi per calorē nālem: si teneamus calorem nāle;
non esse formalr aiatū. Et ideo virtus iformatiua est in se/
mine: sicut intelligentia est in orbe ⁊ nō sicut aia est in cor/
pore: ac si diceret Cōmētator. ꝙ virtus informatiua est in
semine: sicut motor in mobili: ⁊ nō sicut forma in mā: sicut
etiā intelligētia est in orbe: sicut motor in mobili: ⁊ nō sicut
forma dās esse. Et p; ꝙ ista auctoritas non recipit glossa;:
nec distinctio de forma educta ⁊ nō educta h h; locū: vt p;
inuenti. ℂ P. Ois forma dans esse est diuisibilis ad diui/
sionem subiecti sm Auer. vt demonstraui in qōne mea de
speciebus intelligibilibus. Si igitur deus est forma dans

I esse celo esset vtiqꝫ diuisibile: ꝯtria est Auer. in .8. phy. cō-
mēto .78. ¶ P̄. Ois virtus existēs in mā est finite motio-
nis: deus est hmōi: ergo [...] igitur ꝛc. ꝯtria est eiusdem Auerro.
ꝛ Aristo. in loco preallegato. ¶ P̄. Ois forma dans esse in
mouendo mouet: deus p vos est hmōi: igit. Ista intuentibus
7ᵐ ꝛ 8ᵐ physi. sunt notissima. ¶ Quō igit bone deꝰ isti te-
nentes intelligentias dare esse formaliter ipsi celo fatent se
nō exire mentē Arist. ꝛ Auer.? ¶ Dicamus igit nos cū pe-
ritioribꝰ peripateticis ꝛ Auerroistis ꝙ intelligētia nō ē forᵃ
celi dans eē formaliter ipsi. Et ꝙ ipm celū seclusa intelligētia
nō est pura poᵃ: sed est mā in actu. Et ꝙ ois forma dās eē
materie fm Auer. est educta de potentia māe. ¶ Sꝫ ꝯtra
istā opinionē insurgūt nōnulla dubia. Nā vꝫ ꝯdictio in dict
Cōmētatoris. Nā p̊ celi Cōmentator appellauit celū for-
mā respectu elmtoꝝ: vt pꝫ in com. 24. In .9. autē meta. cō.
17. dixit ꝙ nihil phibet: vt celū sit mā: sed phibet: vt sit for-
ma. ¶ P̄. Dubitat circa aliud dctm: qꝛ tu dixisti ꝙ intelli-
K gētia nō est forᵃ dās esse celo. ¶ Sꝫ ꝯ. Nā Auer. in p̊ ꝛ .2. ꝛ
3. cap. de subā orbis. Et in .8. phy. 78. ꝛ .79. Et alibi frequen-
ter ꝯsueuit appellare itelligētiā formam celi. Idē hꝫ in .12.
meta. 6. ꝛ .36. ꝯᵗᵒ. ꝛ in .10. meta. cō. 7. dicēs ꝙ idē est p̊ᵐ effi-
ciens prima forma ꝛ vltimus finis. ¶ 3ᵒ dubitat circa aliō
dctm: qꝛ tu dixisti ꝙ fm Auerroim: ois forma dans esse est
educta de potentia māe. ¶ Sꝫ ꝯ. itells agens fm Auerro.
est forᵃ intells possibilis: vt pꝫ ex .3. de aia. cō. 36. ꝛ .12. me-
taphy. cō. 17. Et tñ itells agens nō est eductus de potentia
intells possibilis. ¶ 4ᵒ dubitat circa aliud dictū: qꝛ tu di-
xisti ꝙ celum seclusa intelligentia est mā in actu fm Auer.
¶ Sꝫ ꝯ. qꝛ tūc Cōmentator sibi ꝯdicit in p̊ celi. cō. 95. vbi
hꝫ ꝙ ista nā. s. celū est nā neutra: ꝛ nō est existēs p se in actu:
ergo videt ꝙ celum sit in actu per intelligentiā tāqꝫ p for-
mā. Et sic celū seclusa intelligentia est pura poᵃ. ¶ 5ᵒ dubi-
tatur. Nā si corpora celestia nō essent iformata formis dā-
tibus esse: quō igitur a Cōmentatore appellant aiata cum
L aia dicatur ab animādo: itē quo corpora celestia possent
moueri per aliquod principium separatum ab ipsis?

Ad istas obiectiones rñdet: ꝛ pmo ad primū: dico ꝙ Cōmentator in p̊ celi. com. 24. dixit ꝙ celū
est q̄si forma respectu elementoꝝ: ꝛ nō dixit Cōmentator
ꝙ celū sit vere forma: vñ oē ꝯtinens aliud: ꝛ omne pfectꝰ
aliquo pōt dici q̄si forma illiꝰ: vt pꝫ .3. de aia. cō. 36. Et .4.
celi. tex. cōmen. 22. Et sic intelligit dictū Auer. in .3. de aia.
in cōmen. 14. ꝙ itelligentie pficiūt se adinuicē p q̄to vna
est pfectior altera: ꝛ vna intelligit aliā: sic vna pōt dici forma ꝛ
perfectio respectu alterius: vt pꝫ etiā ab eodeꝫ in .12. meta.
in com. 44. ꝙ autem celū dicat q̄si forma respectu elmto-
rū: eo mō quo dctm est: pꝫ ab eodeꝫ Cōmentatore in eodeꝫ
com. 24. p̊mi de celo. vbi declat seipm dicens: corpora eniꝫ
celestia ꝯseruant elmta ꝛ ꝯtinent ipsa: ꝛ vlr sunt in eis quasi
M forma ꝛc. ¶ Ad 2ᵐ rñdet: ꝙ vt hꝫ Cōmentator in .12. me-
taphysi. in cōmen. 29. in substātia eterna inueniunt cause q̄
per silitudinē dicuntur cause aꝝ causis generabilibꝰ ꝛ cor-
ruptibilibus: vñ mā fm silitudinem dꝫ esse in eternis cor-
poribus: ꝛ non veritas: ꝛ rō formalis māe est ex quo fit ali-
quid cū insit. Et sic celū non dꝫ mā respectu itelligentie: sed
dꝫ mā inquantū est subiectū: in quo subiectiue recipit ope-
ratio intelligentie. Silr in vera mā: vt .d. Cōmētator in il-
lo cōmen. inuenit potētia ad esse: in celo aūt inuenit solum
potentia ad vbi: ꝛ nō potentia ad esse. Et sic ipm celū dꝫ si-
militudinarie mā ꝛ nō vere mā. Sic ēt itelligentia dꝫ esse
forma celi fm silitudinē: ꝛ nō dꝫ vere forma dans esse for-
maliter ipsi: vñ itelligētia dꝫ forᵃ celi vel exēplaris: vt pōt
colligi de mente Auer. in .12. metaphysi. in cō. 18. vbi hꝫ. ꝙ
oēs forme sunt in poᵃ in pma mā: ꝛ sunt in actu in pmo mo-
tore: inquantū pmus motor continet eminenter oia ista

inferiora: vel aliter: itelligentia pōt dici forma inquantū ex N
plenitudine sue perfectiōis ex necessitate nature fm phos
cōmunicat per motum ꝛ lumen suam perfectionē istis in-
ferioribus: ꝛ sic ipse intelligentie dicūtur forme ratione sue
perfectionis cōmunicate aliqs rebꝰ: vt potest colligi ex sen-
tētia Cōmentatoris. 12. metaphy. cōmen. 36. Et a subtilissi-
mo Scoto in .4. sniaꝝ. distin. 48. q. 2. dꝫ eē itelligentia forᵃ
celi: inquantū assistit ipsi celo dās sibi motū eternū ꝛ pma-
nētiā eternā: vñ fm pipateticos duplex est forma: dās eē: ꝛ
assistens: vt pꝫ .2. de aia. cō. 11. ꝛ cō. 30. Et in .3. de aia. in cō.
5. ꝯ Alexā. ¶ Ad 3ᵐ. qd oibꝰ difficilius est: dico saluo semp
meliori iudicio alr sentiētiū in mā: ꝙ ꝓpō illa est vlr vera
ꝙ fm Auer. ois forᵃ dans eē est educta de poᵃ māe. Et ad
instātiam de itellu agente: dico ꝙ vt hꝫ Cōmentator in .12.
meta. cō. 17. dicit ꝙ ipse declarauit in .3. de aia ꝙ itellectus
agens est q̄si forma itells possibilis. Et nō dicit Cōmē. ꝙ in-
tellectꝰ agens sit vera forᵃ eiꝰ dās esse formaliter sibi. Et iō di-
xit Cōmēta. in eodē ꝯᵗᵒ ꝙ itells possibilis rectius dꝫ locus O
respectu itells agentis q̄ mā: qꝛ vidit ꝙ intells agens non
erat forma dās esse itellui possibili educta de potentia eiꝰ:
sicut forma educit de poᵃ māe. Et scio ꝙ viri clarissimi in
via Auer. ꝯcordāt mecū in hocꝫ etiā multi aliꝗ excellētes
Auerroiste: sint in oppositū. Et iō si alias mihi occurreret
alr dōm mutabo sniam: qꝛ argꝰ valde me angit: sicut vi-
des. ¶ Ad 4ᵐ dubiū. dico ꝙ non est ꝯdictio: nā celum se-
clusa itelligentia nō dꝫ esse in actu q̄tū ad accītia q̄ insunt
sibi rōne eius: pura quātū ad motū: vt pꝫ .12. meta. cō. 41. ꝛ
quantū ad q̄titatē: ꝛ alia hmōi vt pꝫ p̊ cap. de subā orbis. Et
2. celi. cō. 3. Cū aūt dixit ꝙ celū est mā in actu h̄ hꝫ verita-
tē pꝫ celū distinguit a mā p̊ᵃ q̄ est ens in pura poᵃ. ¶ Ad
5ᵐ dūᵐ dico ꝙ corpa celestia nō dicunt aiata aia vegetati-
ua: qꝛ in celo nō sūt poᵉ aie vegetatiue. vꝫ nutritiua/gñati-
ua ꝛ augmētatiua. Ista eni corpibꝰ icorruptibilibꝰ cōpetere
nō pnt. Nutritiua eni data est viuētibꝰ ad ꝯseruationē idi-
uidui: eo qꝛ ptes māles ꝯtinuo fluūt: vt pꝫ p̊ de gñatiōe. tex. P
cō. 38. Et .2. de aia. Silr gñatiua data est viuentibꝰ: vt ppe-
tuent in spē: qꝛ fm indiuiduū ppetuari non pnt: vt pꝫ .2. de
aia. tex. cō. 34. Nec etiā corpa celestia dicunt aiata aia sen-
sitiua. Sensus eni dati sunt aialibꝰ ad salutem: vt p ipsos i-
pedimenta euitarent: vt pꝫ ab Auerroi. cō. 36. 12. metaphy.
In celo aūt ipedimentū ꝛ maluꝫ nō reperit. Et ideo ocio-
se nā tribuisset ipsi sensus. ¶ P̄. Ois sensus fundatur in ta-
ctu: vt pꝫ .2. de aia. Et anima sensitiua reqrit determinateꝫ
mixtionē q̄tuor q̄litatū primaꝝ: hec aūt ꝯsilia sūt valde
extranea a nā celesti sicut vides. Et hoc videns cōmenta-
tor Auer. dixit in .12. meta. cō. 36. Et ex hoc qdem appet hꝫ
hec corpa celestia esse aiata. Et ꝙ non hnt de virtutibꝰ aie
nisi itellm ꝛ virtutē desideratiuā q̄ mouet in loco: ꝛ h̄ dcla-
rabit ex his. Dctm eni in .8. phy. qm mouens hec corpa cele-
stia in nulla existit mā: ꝛ ꝙ est forᵃ abstracta. h̄ Cōmē. Ex Q
qbꝰ vbis clare pꝫ ꝙ corpa celestia non dicunt aiata: eo ꝙ
habeāt aiam dātem sibi eē formale: sicut chimericantes mē-
tpis finxerūt. Nam vt .d. Cōmen. 8. metaphy. cō. 12. corpa
celestia dicunt cōposita ex corpe ꝛ forma aiata itelligibili:
nō ita ꝙ ibi aia sit res aiata: ꝛ nō ita ꝙ illic est aliqd qd aiat
per aiaꝫ aut viuat p aiaꝫ: oē eni qd viuit p vitā est gñabile
ꝛ corruptibile: modo si intelligentia esset forma dans eē ce-
lo: sicut isti dicunt: vtiqꝫ orbis viueret ꝛ esset animatum p
ipsum: sicut corpus animalis dicit viuere: ꝛ esse animatum
p aiaꝫ q̄ ē forᵃ eiꝰ. Ex h̄ expsse pꝫ ꝙ itelligētia nō dat eē for-
maliter ipsi celo: ꝛ vñ .d. ꝙ sūt aiata p se corpa celestia. i. solū di-
cunt aiata: vt capit corpꝰ celeste p aggregato rōne alterius
partis. i. itelligentie. Et dicunt aiata eo qꝛ aia hꝫ duplicem
rōnem: s. mouētis. s. ꝛ iformantis: ꝛ de p̊ᵃ rōne dixit phs in .2. de
aia: ꝙ aia est q̄ sentimus vegetamur ꝛ mouemur: qꝛ igit i-

A telligentia dat motū ipsi celo:q̄d est q̄dda͂ opus vite:vt p3
2.de aīa.tex.com.13. ppter hoc dī aīa celi:nō aūt dī aīa ce/
li:q͂a īformat celū.q̄re ꝛc. ❡ Ad vltimū du^m dico ꝙ nō icō
uenit aliq̄d localr̄ moueri ab aliquo pn° separato:nō enim
in oī motu locali reqrit̄ contactus mathematicus:quia iste
solū est necessarius in mouētibus:ꝛ motis corporeis:s3 suf/
ficit quādoq3 contactus virtutis:ꝛ sic est in proposito.

Restat mō soluere rōnes pncipales ante oppo^m q̄ōnis adductas. ❡ Ad p^m dico ꙙ illa dictas Cōmē.
in.2.cap.de suba orbis.solū vult ꝙ celū sit effectiue ab itel/
ligētia:sic̄ mot° ei°:sic̄ in sc̄q̄nti q̄sito magis patebit. ❡ Ad
2^m q̄n dī ꝙ vbi est effect° formalis ꝛc. Ad h̄ r̄ndet̄ ꝙ vt h3
Cōmē.p̄ celi.cō.76.celū dī trib° modis. Dī enī de toto mū/
do:ꝛ dī de p̄te ei° q̄ circulariter mouet̄. Et etiā3 dī de orbe
stellaꝝ fixaꝝ:hac dīstōne stante dico ꝙ q̄n Auer.hīcinde
dicit celū itelligere:ꝛ celū viuere:accipit celū p toto mūdo
l.p aggregato ex itelligētia:ꝛ orbe:ꝛ nō accipit celū p par/
B te ei° q̄ circulariter mouet̄:sicut exp̄sse fatet̄ ipse in p̄ capi/
te de suba orbis.vn̄ dicit:ꝛ nō fuit dcm̄ celum hēe aīam nisi
pp appetitū existē in eo:ꝛ motū localē. Appetitus aūt q̄ est
in h̄ corpe nō est nisi q͂a est corp° celeste viuū p se:appetēs
per senō pp potētiā existē in eo diuisibilē p ei° diuisionē3:
eēt enī gn̄abile ꝛ corruptibile. Et dī eē motū p pn^m separatū3
q̄ō est in eo:ꝛ nō p pn^m q̄ō est ps in eo. Et h̄ mō dī viuū ꝛ itel
ligēs. Et si eēt itelligens p p̄tē in eo nō esset itelligens p se:ꝛ
eēt sic̄ hoi in h̄ ꝙ est appetens ꝛ viuens ꝛ mouēs in loco.
Et vl̄r q͂a declarū est actionē isti° corpis esse eternā decla/
rabit̄ formam eius non existere per suū subm̄. Et suū subm̄
esse simplex non cōpositum ex materia ꝛ forma:quoniā si
ita esset:eēt generabile ꝛ corruptibile. Hec ille formaliter.
Ecce igit̄ q̄uo s̄m mentē3 Auer.celū nō intelligit p p̄tem q̄
est in eo:modo si intelligētia daret esse celo formalr̄:vt isti
fingūt:vtiq3 esset ps ipsius. Et ideo bn̄ dixit Cōmētator ꝙ
si celū dī intelligere:h̄ est p pn^m separatū.i.abstractū3 non
C inherēs neq3 dās esse celo formalr̄:nō enī pōt itellig̃ Cō/
mētator.ꝙ tale pn^m sit separatū quātū ad assistentiā ꝛ opera/
tionem:imo vt sic est ꝯiūctū3 tale pn^m ipsi celo sicut nauta
q̄tū ad opus est ꝯiūctus ipsi naui. ❡ Ad 3^m dico ꝙ Cōmē
tator p tāto dixit ꝙ ex itelligētia:ꝛ orbe sit veri° vnū q̄3 ex
mā ꝛ forma:q͂a sit īdiuisibili° vnū:na3 itelligētia vnit̄ orbi
nō mediātibus quātitatib° interminatis:sicut vnit̄ forma
mālis ipsi materie:diuisibilitas autē in tali forma diuisibi/
li ad diuisionē subi attestatur ꝛ arguit impfectionē3 ꝛ cor/
ruptionē. Et hoc nō cōpetit ipsi itelligētie. Et ꝙ hec fuerit
indubitata sn̄ia Auer.p3 p verba q̄ subdit Cōmētator im/
mediate in illo cōmē.3.dicēs:ꝛ cū isti° adunatiōis iter ista3
formā ꝛ suā mā3 est:q͂a nō coheret sue māe mediātibus di/
mēsiōib°:sic̄ forme gn̄abiles ꝛ corruptibiles. ❡ Ad 4^m di
ctū est q̄uo sube celestes dicunt̄ cōponi ex mā ꝛ for° aīata
intelligibili:q͂a sumit̄ celum p aggregato. ❡ Ad 5^m dico ꝙ
illa ppō:nullibi in dictis Auer.nec alicui° sani capitis rep/
D ta est:ꝙ nullum aggregatū ex assistētib° denoiat̄ ab opera/
tione cōueniente alteri assistentiū. Et ideo neget̄ tāq̄3 erro/
nea. Et ad aliud dcm̄ est in dubitationib° q̄uo celum est in
actu p intelligētiā:q͂a hoc dī itelligi quātū ad oīa accidētia
terminata:q͂a alia ibi non sunt:ista aūt insunt mediāte itel/
ligētia:sicut apparet exercitatis in via ei°. Et sic ēt dō3 est
ad auctoritatē Auer.p̄ physi.cō.63.dum dixit corpus cele/
ste cōstitui per itelligentiā pro quāto effectiue depēdet ab
ea:ꝛ quātū ad accidētia q̄ insunt ei ꝛc. ❡ Ad vltimū dico:
ꝙ celū dī aīatū mō supra exposito. Et q̄n dī aīa est act° cor/
poris ꝛc. Et aīa est qua viuim° ꝛc. dī s̄m Auer.ꝙ talis dif/
finitio data de aīa non dī vniuoce nec equoce de oī aīa:sed
analogice:vt p3.2.de aīa.cōmen.11.ꝛ.30.ꝛ 3° de aīa.cōmē.
5.ꝛ sic est in pposito.intelligentia nō est aīa celi eiusdē3 ra/
tionis cum aīabus vegetabiliū vel aīaliū:sed solum dī aīa
celi p q̄tō assistit ei:ꝛ dat operi eidē. Et h̄ ēt fatet̄ magnus
Albertus in.11.sue metaph.trac.2.cap.3.hec ēt fuit indu/ E
bitata sn̄ia Auer.in p̄ cap.de suba orbis. ❡ S3 ꝯ p̄dictam
r̄nsionē dubitat̄:q͂a tu dixisti ꝙ itellectiua dī anima celi eo
mō quo aīa itellectiua s̄m Cōmētato.dī forma hoīs:ꝛ ad/
duxisti auctoritatē Cōmētatoris dicentis ꝙ diffinitio data
de aīa non dī equoce nec vniuoce s3 analogice. ❡ S3 ista
auctoritas est ꝯ te. Nā Auer.tenet simplr̄ oēm aīam dare
eē substātiale ipsi corpori:sed p tanto dixit ꝙ diffinitio da/
ta de aīa dī fere equoce pp aīam intellectiuā:q̄ l3 sit forma
dans eē:nō tn̄ est educta de potentia materie:sic̄ est aīa ve/
getatiua ꝛ sensitiua. Et in hoc discrepat Cōmētator ab Ale
xādro:q͂a Alexāder posuit aīam itellectiuā esse educta3 de
potētia materie:ꝛ nō solū ꝙ sit forma dans esse. Et ista est
sn̄ia multoꝝ Auerroistaꝝ nostri tpis. ❡ S3 ꝯ istam opi/
nionem instat̄. Nā Cōmentator 2° de aīa.cōmen.21.dixit.
ꙙ aīa intellectiua rectius dī nō aīa q̄3 aīa. Et hoc nō dixis/ F
set si teneret aīam intellectiuā dare esse. ❡ Pro quo tu de/
bes scire s̄m arabes ꝙ aīa dī ab animādo ꝛ īformādo cor/
pus. Et hoc potest colligi ex sn̄ia Auicēne qui in 9° sue me/
taphyce.cap.4.loquens de aīa imaginatiua celi q̄ s̄m Aui.
erat forma dans eē celo nō educta de po° māe:sed solū3 p
simplicē3 emanationē a pma itelligētia pducta h3 h̄ vba.
Nos enī iā ondimus ꝙ aīa vniuscuiusq3 celi est ei° pfectio
ꝛ ei° forma nec est suba separata:aliogn esset itelligentia non
aīa. Ex q̄b° vbis clarissime p3 ꝙ aīa apud arabes dī for^a i/
formās cuius dī esse aīa:itelligētia autē3 dī forma assistēs.
Et ideo q͂a aīa itellectiua s̄m Auerro.dī forma separa s̄m
esse:ꝛ solū dī assistere orbi humano:pp h̄ dixit ꝙ est mag
manifestū de ea:vt sit nō aīa:vn̄ recti° dī itelligētia s̄m pn/
cipia ei°:sicut p3 in pl'ib° cōmen.ei° in.3.de anima.q̄re ꝛc.
❡ Rursus Cōmētator in cō.5.2.de aīa.arguit ꝯ Alex.qui
credidit ꝙ diffō data de aīa vniuoce cōpetit oī aīe:q͂a act°
posit° in diffōne aīe ꝯuertit̄ cū ipsa for°:for° aūt ꝛ finis co/ G
incidūt in idē nūero:vt p3.2.phy.cō.7. Et ideo si oīs aīa est
actus corpis:oīs aīa est finis finiēs ꝛ terminās ip3 corpus.
Finis aūt ꝛ termin° nō pōt separi a re cuius est finis:ꝛ ideo
Alex.ꝯclusit oēm aīa3 eē formā īformāte3 corp° nullo mō
a corpe sepabilē. Auer.aūt deridet Alexā.dicens ꝙ decept°
est:q͂a credidit ꝙ act° posit° in diffōne aīe est vniuoce dict°
de oī aīa:cū nō sit ita. Op3 aūt si Auer.ꝯdicit Alexādro ꝙ
talis ꝯdictio referat̄ ad idem:mō Alex.p.aīam esse finem
ꝛ esse formā corpis:p3 aūt ꝙ h̄ nō dixit nisi p q̄tō aīa dat
esse:ꝛ nō p q̄tō aīa est educta de po° māe. Nā for° dī finis
māe pro q̄tō īformat mām:ꝛ dat ei eē formale:q͂a sic for/
ma dī cā māe:nō aūt dī for° finis māe p q̄tō educit̄ d po°
ei°:q͂a sic h3 rōnē causati:ipsa for° in gn̄e cause mālis:q͂a ex
2.physi.cause sunt sibi inuicem cause. Si igit̄ Auer.accusat
Alexā.de aīa itellectiua:de qua tenuit ꝙ sit finis corporis:
nō est nisi:q͂a Auer.discrepat ab eo penes aīam itellectiuā
dare esse:ꝛ non solū penes eā eē eductā de potētia materie. H
❡ Amplius.tunc aīa intellectiua eēt diuisibilis:q͂a applica
ret̄ hoi p q̄titatē3:q͂a mediāte cogitatiua q̄ est q̄ta. Ita ar/
guit Cōmen.de itelligētia respectu celi.cōmē.3.ꝛ p̄ cap.de
suba orbis. Nec hic valet r̄nsio chimerica de forma edu/
cta de potētia māe:ꝛ de forma nō educta de po° māe:quia
etiā intelligētia nō est forma educta de po° māe:q̄re si sol/
uas arg^m de aīa itellectiua p illā distōnem:necesse est argu
mentū Cōmen.etiā solui q̄ō ipse facit de itelligētia p eādē
distōnem ꝛc. ❡ Et has rōnes isti moderni videre non po/
tuerūt:q̄re bn̄ diximus nos ꝙ intelligentia s̄m Auerro.eo
mō est aīa celi quo aīa itellectiua s̄m ipm est forma hoīs:ꝛ
hec dicta sufficiāt q̄tū ad pmū q̄situ3 ꝛc. ❡ Scdm dubiū
principale erat:vtrū itelligētia det eē orbi in genere cause

I efficiẽtis. Et arguitur ꝙ non auctoritate Cõmen. in. 4. celi. cõmẽ. p̊. vbi hꝫ. Res eni eterne nõ hñt agens nisi ẜm similitudinẽ: neqꝫ hñt ex q̃tuor causis nisi formalẽ ⁊ finalem. Et si habuerint aliqd q̃si agẽs: nõ erit nisi inquãtũ est forma illi ⁊ cõseruãs ipm. ℭ Amplius p̊ metaphy. cõmẽ. 31. sube abstracte nõ sunt de substãtijs istarũ rerũ sensibiliũ cum ille sint eterne. Iste aũt gñabiles ⁊ corruptibiles: ⁊ ideo nõ pñt eẽ cause eoꝝ: neqꝫ ẜm formas: neqꝫ ẜm agentes: nõ si de q̃ magis vĩ inesse ⁊ nõ inest. ğ nec de q̃ minus: sed mag̃ vĩ ꝙ intelligẽtie ⁊ entia eterna sint causa effectiua istoꝝ sensibiliũ causatoꝝ. Cũ vt ingt pħs p̊ metheoroꝝ. opꝫ istũ mũdũ inferiorez supiorib⁹ lationib⁹ eẽ ꝯtiguum: vt ois eius virt⁹ gubernet̃ inde. Sꝫ taliũ nõ sunt cã efficiẽs: vt patuit. ergo multo min⁹ eternoꝝ. ℭ P̃. Si celũ effectiue depẽderet ab intelligẽtia: sequeret̃ ꝙ ex se eẽt possibile ⁊ eẽt necessariũ ab alio. ꝯñs est ꝯ̃ Auer. 8. phy. cõm. 79. ꝯ̃ Alex. ⁊ Aui. ꝯñña pbat̃. Nã Cõmẽta. 12. meta. cõ. 41. dicit ꝙ ista distĩ. s. ne-

K cessariũ ab alio ⁊ possibile ex se solũ reperit̃ in motu celi: ⁊ reddẽs cãm istius ingt: qa motus est ab alio: sed suba hꝫ eẽ ex se. Pꝫ aũt ꝙ mot⁹ hꝫ eẽ ab alio effectiue. Suba igit̃ celi si est necessaria ex se h̃ est: qa hꝫ esse ex se: pꝫ ly ex se / dicit priuationẽ cause efficiẽtis. Nã aliter rõ Cõmẽ. ibi nõ pcedit. ℭ Ampli⁹ Cõmẽ. in. 2. celi. cõmẽ. 102. ingt ꝙ si posuerim⁹ ꝙ mediũ est cã grauitatis. Meli⁹ est dicere ꝙ est cã ꝯseruãs gẽtẽ q̃ȝ agẽte: ⁊ reddẽs cãm hui⁹ subdit. Terra. n. nõ est gñata ẜm totũ: q̃re eterna ẜm Cõmẽ. rectius dicunt̃ hře cãm ꝯseruãtẽ q̃ȝ cãm agẽtẽ. ℭ P̃. 3° metapħ. tex. com. 3. in imobilib⁹ nõ est efficiens neqꝫ finis ⁊c̃. ℭ Rursus pbat̃. eterna vĩr nõ hře cãm efficientẽ stãtibus duobus suppositis que sunt notissima in via peripateticoꝝ. p̊mũ ꝙ ex nihilo nõ fit aliqd: in hoc eni ꝯuenerunt oẽs qui de natura locuti sunt: ꝙ ex nihilo nihil fit: vt inquit pħs in p̊ de physico auditu. tex. cõmẽ. 34. Scõm suppositũ est: ꝙ mot⁹ celi nũq̃ȝ incipit esse: sicut pꝫ 8° physico. Istis stantibus pbat̃

L ꝙ entia eterna alia a p̊mo nõ sunt facta. Et p̊mo de mã: qa si mã eẽt facta mã eẽt anteq̃ȝ eẽt per' primũ p̃suppositum. Et ꝯñña ista est Arist. ⁊ Cõmẽ. in p̊mo phy. tex. cõmẽ. 82. ⁊. 12. metaphy. tex. cõmẽ. 12. vbi pbatur ꝙ mã non gñat̃: qa sic esset processus in infinitũ: vel saltez oportet deuenire ꝙ ex nihilo fiat aliqd. Et per idẽ fundamẽtum pbat̃ ꝙ celũ non sit factũ: qa tũc esset ex nihilo. Et per idem fundamẽtum probat̃ ꝙ intelligẽtie non habẽt causam agẽtez: qa tunc ex nihilo fuissent producte. Et ideo Cõmẽtator cõtra Auicẽ. inquit. 12. meta. cõmẽ. 44. ꝙ in intelligẽtijs nõ est actio neqꝫ cõsecutio neqꝫ pcenius. ℭ Propter has rõnes motus Grego. Ariminẽsis in 2° sniarum. distin. p̊ᵃ. qõne p̊ᵃ. Dixit entia eterna nõ habere causaz efficiẽtem. ℭ Confirmat̃ ista positio: qa in omni mutatione est termin⁹ a quo ⁊ terminus ad quẽ: vt pꝫ 5° physi. tex. cõmẽ. 3. Si igit̃ celum

M est productum ab intelligẽtia: terminus ad quẽ istius pductionis est eẽ celi: terminus autez a quo erit celi non eẽ. Et tũc sequit̃ celum nõ semꝑ fuisse. ꝯ̃ pħm in p̊mo celi. ℭ P̃. Cui non cõpetit rõ formalis cause efficientis tale nõ est efficiẽs: sed sic est ꝙ ratio formalis cause efficientis remouetur ab intelligẽtijs: ⁊ maxime a prima itelligẽtia. ergo. maior pꝫ per locũ a causa formali ad effectũ formalẽ: seu a diffinitione ad diffinitum. minor pꝫ. Naz ratio formalis cause efficientis est principiũ vnde motus: sicut est snĩa pħi in 2° physicoꝝ. tex. cõmẽ. 29. prima autẽ intelligentia respectu eternoꝝ nõ est principiũ: vnde motus: nõ eni ꝑ motum ista producit in esse. quare ⁊c̃. ℭ P̃. Tunc sequeretur ꝙ in deo esset prioritas ⁊ posterioritas. Et deus esset prior seipso: qḋ est cõtra Pħm ⁊ Cõmẽtatorẽ. 12. metaphy. tex. cõmẽ. 39. probatur sequela: nam certum est ꝙ deus est cã finalis oium. Si igitur vltra hoc esset causa efficiens: cum causa finalis sit prior causa efficiẽte. Si igit̃ prima intelli- N gẽtia in vtroqꝫ genere causat: tũc ipsa eẽt prior ⁊ posterior seipsa. ℭ Amplius. si eterna eẽnt pducta: tũc in ipsis esset potẽtialitas: ꝯñs est cõtra Cõmẽtatorẽ. 12. metapħ. cõmẽ. 30. Et. 2. celi. cõmẽ. 33. vbi habꝫ ꝙ in ente necessario nulla est possibilitas: ⁊ idẽ hꝫ in cõmẽto. 34. ꝯña deducit̃. Naz omne productũ est possibile produci. Aliter eni impossibile fieri fieret: qḋ est absurdũ: tunc vltra: omne qḋ est possibile est nouũ: qa est cõtingens: modo mã est per quã res potest eẽ ⁊ nõ eẽ. 7. metaphy. tex. cõmẽ. 22. ⁊. 53. Si igit̃ intelligẽtie essent pducte essent possibiles: ⁊ si essent possibiles eẽnt mãles: ⁊ si mãles: ergo corruptibiles. ℭ Cõfirmatur ꝑ pħm 9° metapħ. tex. comen. 17. ⁊. 12. meta. tex. cõ. 35. vbi hꝫ ꝙ nullũ sempiternũ est potẽtia. Sꝫ oẽ tale est actu ens. ℭ Cõfirmat̃. quia in eternis non differt eẽ a posse. 3° physi. tex. cõmẽ. 32. igitur entia eterna nũq̃ȝ fuerunt in po⁹ ad produci. ergo non habẽt cãm producẽtẽ. ℭ Ampli⁹. sequeret̃ ꝙ eẽ eternoꝝ eẽt in continuo fieri. Naz oẽ qḋ pdu- O citur de eo est veruz dicere ꝙ pducit̃: vel aliquãdo veruz fuit dicere ꝙ pducitur. Et tũc quero aut entia eterna pducuntur quãdo sunt: aut aliq̃ñ pducunt̃ ⁊ nõ semper. Si 2ᵐ, igit̃ nõ ab eterno. Si p̊mũ, tunc eẽnt in ꝯtinuo fieri: qḋ vĩ absurdũ: qa tunc eẽnt entia successiua ⁊ nõ permanẽtia: ꝑꝑ has rationes Hẽricus de Gandauo in quolibeto p̊. q. 7. hꝫ ꝙ implicat aliud a deo ab eterno fuisse. ℭ In oppositũ: ⁊ pro parte vera est snĩa Arist. ⁊ Cõmẽ. in 2° prime phie. tex. cõmẽ. 6. vbi probant ꝙ in causis efficiẽtibus non est pcessus in infinitũ. Sꝫ est deuenire ad vnũ primũ efficiẽs oiuz entium. Tale autem nõ est nisi deus benedictus. ℭ P̃. 10. metapħ. cõ. 7. idẽ est p̊mũ efficiẽs: prima forma: ⁊ vltimus finis. Idẽ hꝫ. 12. metaphy. cõ. 6. 36. 38. 41. 48. ⁊. 51. In quo cõmẽ. 51. inquit ꝙ scia dei est causa totius entis. ℭ Ampli⁹ Auer. in lib. destructio destru ᵐ. in disputa. 3ᵃ / in solone. 18. dubij. inquit ꝯ̃ius finẽ. ℭ Amplius declaratum est a pħis ꝙ id qḋ dat entium separatoꝝ a mã finez: est illud quod P dat eis esse. Forma eniz ⁊ finis sunt vnum ⁊ idẽ in hac specie entium: ergo illud qḋ dat finem entib⁹ illudmet dat formam. Et illud qḋ dat formam est agens: ergo illud qḋ dat finẽ huic esse est agens. Apparet iccirco ꝙ primum principium est oium istoꝝ principiũ. s. agens: ⁊ forma: ⁊ finis. ℭ Amplius. Cõmẽtator. in. 2. caplo de substãtia orbis. pbat celum hẽ esse ⁊ permanẽtiaz a deo: sicut ⁊ motus celi. Et inquit: ꝙ finis significat agens significatione necessaria. Cum igitur deus ẜm omnes sit causa finalis entiũ. erit igit̃ ⁊ efficiẽs. ℭ Confirmat̃. qa Cõmen. ibidem reprehẽdit illos qui dicebant celum depẽdere a deo solum quantuz ad motum: non autem quantuz ad substãtiam suam: vnde arguit contra ipsos sic. Illud a quo dependet propria operatio alicuius ab eodẽ dependet essentia quã ꝯsequitur operatio: pꝫ isto inductiue: qa a quo dependet passio: ⁊ subiectũ. Q Sꝫ motus celi qui est propria operatio ⁊ passio celi depẽdet ab intelligentia: ergo ⁊ substãtia celi ab intelligẽtia depẽdet. Motus aũt celi dependet effectiue ab intelligentia: ergo ⁊ ipsiuz celũ. Nec valet rñsio Gregorij dicẽtis ꝙ celũ depẽdet ab itelligẽtia quo ad suã eẽntiaz in gñe cause finalis. Nam vt pꝫ ex rõne Cõmẽtatoris sequit̃ celum dependere effectiue. ℭ P̃. Cõmentator. 2. metaphy. cõmẽ. 4. habet. ꝙ manifestũ est: ꝙ si est hic p̊ma causa oium entiuz: vt declaratũ est in scia nãli ꝙ illa cã est magis digna: ⁊ in eẽ: ⁊ in veritate q̃ȝ oia entia. Omnia eni entia nõ acqrunt esse: ⁊ veritatẽ nisi ab ista causa. Est igit̃ ens per se: ⁊ veruz ꝑ se: ⁊ oia alia sunt entia ⁊ vera per eẽ ⁊ veritatem eius ⁊c̃.

In hac qõne inuenio Gregoriũ Ariminẽsez. in 2ᵒ sniaꝝ. distin. p̊ᵃ. q. p̊ᵃ. dicẽtẽ. Nullum eternũ hẽ causaz efficientẽ. Pro solutione autez auctorita-

A tum Cōmētī hincinde que videntur sonare oppositū ipse imaginatus est vnā distīctionē. vz. ꝙ duplex est agēs. s. ſm veritatem. Et tale est agēs cū motu: ⁊ est ꝑncipiū: vñ motus: ⁊ sic agēs distinguit̄ ꝯ alia gña causaꝝ. Alio mō sumit̄ agēs ſm similitudinē ⁊ improprie: ⁊ sic omne qđ est cā ꝓp quā aliqd est tale dī agēs respectu illius: ⁊ sic agēs nō distinguit̄ ꝯ formā: ⁊ ꝯ finē: imo vt sic ipsa forma pōt dici agens isto mō. Colligit̄ autē ista distictio ex Cōmētatore in 4° celi. cōmen. ꝑ. vbi hz. Res enī eterne nō hñt agens nisi ſm similitudinem: neqꝫ habēt ex q̄tuor causis nisi formalē ⁊ finalem. Et si habuerint aliqd quasi agens: nō erit nisi inquātū est forma illius ꝯseruans ipm. Et per hoc soluit oēs auctoritates Cōmētatoris in libro de substātia orbis. cap. 2°. quādo dicitur ꝙ intelligentia est agēs respectu celi: intelligitur scđo mō sumendo agens: pro quāto. s. omnes dispositiones: quas habz celum: puta talem figuraz ⁊ talem motum: ⁊ hȝ omnia habet merito intelligentie in ratione finis. Et ita breuiter dicit intelligi omnes auctoritates que videntur sonare B intelligentiam esse causam agentem respectu celi ⁊c̄.

Sed salua pace tāti doctoris. Ista opinio vt mihi videt̄ nō est de intētiōe Aris. ⁊ Cōmen. Nā ipse negās entia eterna habere cām effectiuam cōpellitur fateri qđ negat. Certū est enim ꝙ mot⁹ celi ⁊ generatio est eterna. Et tñ ista hñt causam vere efficiētē. Sz ad hoc dicebat ꝙ lz ab eterno fuerit gñatio: tñ gñatio non est eterna vel nō est ab eterno: qa nulla gñatio est eterna. ¶ Sz ꝯ. qđ de motu celi qui teste pħo est etern⁹ in vnitate numerali. Sz ad h̄ dicebat ꝙ ista ꝓpositio est falsa in via Arist. totus mot⁹ celi est eternus. Maxie ſm tenentes motū eē rem distinctā a mobili. Nā si ly totū sumat̄ cathegorematice vel syncathegorematice semp est falsa. Si eniꝫ sumat̄ ꝑ mō pz ꝙ nihil aliđ est q̄ ipm pfectuz ex suis ptibus: ⁊ sic dicēdo totus mot⁹ celi est etern⁹: sensus est ꝙ motus perfectus ex oībus suis ptibus ꝯstās est eternus. Et pz C ingt ꝙ h̄ est falsuz. Silr scđo mō est falsa: qa sensus est ꝙ quelibet ps motus sit eterna. ¶ Sz ista rñsio nō est digna tāto viro. Nā certū est ꝙ motus celi: vt est ens vnū numero est eternus: vt est snia pħi in. 8. phyſi. tex. cō. 56. ⁊. 57. Et ex 5° metapħ. cap. de toto habet̄ ꝙ totū dī de quātitate cōtinua: pz aūt ꝙ q̄titas ꝯtinua est duplex. s. permanēs: ⁊ successiua: mō ly totū, quādo ꝯstruit̄ cū re successiua aliter verificatur: q̄ quādo ꝯstruit̄ cū re ꝑmanēte. v. ḡ. ista, totū celum est eternū: si ly totū sumat̄ cathegorematice sensus est ꝙ celū perfectū ex oībus suis ptibus est eternū. Res eniꝫ permanēs simul actu hz suas ptes ex qbus ꝯstat: sed ly totum ꝯstructū cū re successiua ad verificationē eius quādo sumit̄ cathegorematice nō reqrit hoc: qa repugnat rationi formali entis successiui habere oēs suas ptes simul: ⁊ ꝓp h̄ in successiuis nō est necessariū ꝙ illa dispositio que verificat̄ de toto verificet̄ de pte totius. Et ideo ꝯcedēda vī ista ꝓpositio: totus mot⁹ celi est eternus: ⁊ si sic: tūc aliqđ eter- D num hz cām efficiētē. ¶ Confirmat̄. qa ſm peripateticos intelligētia que est causa efficiēs motus celi per se intendit totū motū: vt est vnus nūero: ⁊ nō itēdit partes motus nisi per accñs: per h̄ enī fundamētū tollit̄ positio Auicēne qui fuit coactus ponere virtutē imaginatiuā in corporib⁹ celestibus: arguat̄ igit̄ sic: illud intelligentia per se efficit qđ per se intēdit: pz qa nō agit nisi ꝑ intelligere ⁊ velle. 12. metapħ. cōmē. 36. sed intelligentia per se itēdit totū motuz celi: vt est vnus numero: ⁊ nō istas circulatiōes singulares: que quotidie ꝓducunt̄: nisi per accñs: pro quanto. vz. sunt ꝯtinuatiue totius. ḡ intelligētia ꝑ se est causa effectiua totius mot⁹: sed totus motus est eternus in verissima vnitate numerali. ḡ aliqđ eternū hz cām vere effectiuā: qđ tu negas. ¶ ꝑ. Deduco Grego. ad ꝯdictionē: qa ipse in 2° arti. ꝑme q̄ōnis exponens q̄ło ista auctoritas Cōmētatoris in. 12. metapħ. cō. 41. hz intelligi: dum Cōmentator ingt: celū mouet̄ a duplici motore: dicit ꝙ h̄ dz intelligi quoad diuersas dispositiones mouēdi. s. in gñe cause efficientis. Et in gñe cause E finalis: vnde primus motor: vt effectiue mouet est posterior seipso: vt mouet in gñe cause finalis: ⁊ sic primus motor dī duplex motor ꝓp duplicē rōnē mouēdi: ſm quaꝝ vnā mouet: vt efficiēs: ⁊ vt sic est finite motionis: ⁊ ſm aliā rōnem mouet vt finis: ⁊ sic est infinite motionis: ego habeo ꝯ te ꝙ in eternis rō mouendi: vt efficiēs: ⁊ ratio mouendi: vt finis nō coincidūt in vnā rōnē formalē. Jmmo sunt rōnes distincte formalr: lz sint idē subiecto. Cuius oppositū tu dixistis ꝙ in eternis rō mouentis vt efficiens coincidit cū rōne finis. ¶ Cōfirmat̄ per Auerroim ꝑmo physice auscultationis. cōmē. ꝑmo. vbi hz ꝙ scia diuina cōsiderat tria genera causaꝝ. s. motorē: formā: ⁊ finē: pz autē ꝙ scia diuina nō cōsiderat motorē per motū ꝓducentē: qa vt sic a nāli cōsiderat̄: sicut ex snia eius. 12. metapħ. com. 5. Jgit̄ alio mō cō- F siderat̄ primus motor a metaphysico nec cōsiderat̄: vt est motor ſm similitudinez eo mō quo exponit Grego. qa vt sic coincidit cū fine: ⁊ per ꝯñs non ponit in numerum. Si igit̄ metaphysica ꝯsiderat tria genera causaꝝ: oꝫ ꝙ rōnes formales ipsarū sint distincte: ⁊ nō coincidentes. Rursus. Cōmētator. 12. meta. cō. 44. cōtra Auicēnā ingt ꝙ in intelligētijs non est actio: neqꝫ passio nec ꝯsecutio: neqꝫ ꝓuentus. Tātū enī illic est causa ⁊ causatū: ſm ꝙ itellectū est causa intelligentis: pz aūt ꝙ itellectū est causa efficiens itelligentis inquātū itelligens est: sed dicebat ꝙ intellectū non mouet: vt efficiēs: sed mouet vt forma. ¶ Sz cōtra. Aristo. in 3° de aīa. in tex. com. 54. hz ꝙ obiectuz mouet: vt efficiens. ¶ Ampli⁹ Cōmen. 12. meta. com. 36. hz. balneū in aīa mouet: vt efficiens: ⁊ balneū extra aīaz mouet: vt finis. ¶ Sz dicebat adhuc ꝙ illđ arg^m non ꝓcedit: qa argumētuꝫ imaginat̄ duo falsa in via Auerrois. ꝑmū ꝙ scđa itelligētia intelligat ꝑmā per suam substātiam: qđ ipse dicit esse falsuꝫ: G imo intelligit per substātiam ꝑme. Scđm Ꝺo est ꝙ credit arguens ꝙ ꝑma itelligētia sit causa efficiēs scđe: ex hoc ꝙ causat itellectionē in ipsa scđa: hoc autē est falsuꝫ: qa tūc eēt causa efficiēs sui met: qa itellectio ꝑme intelligētie est idem cū sua sūba. Dicit insuper ꝙ ista ꝓbatio non ꝓcedit: qa Cōmentator nō dicit: sicut itellectum est causa itellectionis: sꝫ dicit sicut itellectū est causa itelligentis. Cōstat aūt ꝙ itellectum sumptū ꝓ obto: vt est distinctū ab itellectiōe: sicut sumit arguēs nō est causa efficiēs itelligētis. Et si q̄ꝫ sit cā efficiēs itellectionis in nobis. Et ideo ingt ipse ꝙ itellect⁹ sumitur a Cōmētatore ibi pro itellectione. Jntellectio autē in nobis nō est causa efficiēs sꝫ formalis: vt pz. ¶ Sz ista solutio salua pace nō est vera: qđ enī dicit scđam intelligētiā non per ꝓpriaꝫ eēntiaꝫ itelligere primā: sed ꝑ essentiā prime: dictū hoc est volūtariū: nec inuenitur auctoritas Cōmētatoris pro hac positione: imo oppositū eius est magis ꝓbabile in via eius. Pro quo tu debes scire iuxta doctrinam H eius in. 12. meta. cō. 51. Et in lib. destructio destru^m. disputatiōe 12^a. ⁊ ꝑ pte dispu. 3^a in solone. 18. dubij: ꝙ ꝑma itelligentia ex quo est simplr incausata: ⁊ actus purus nullā oīno hñs potentialitatē ſm viā peripateticoꝝ non intelligit aliud extra se: sed cognoscit suā eēntiam tm̄: que eminenter est oīa. Deus enī est ens per eēntiā: ⁊ alia sunt per participationē: sicut fuit snia Platonis: ⁊ etiā Aristo. vt est sententia Cōmētatoris in 2° metapħ. com. 4. Et ideo ꝑma itelligētia que est deus gloriosus sic itelligit oīa: pro quāto itelligit illud qđ est oīa. Tale aūt est eēntia eius: q̄ enī dispersa sunt in iferiorib⁹ collecta sunt in supiorib⁹: sicut est sententia Dionysij in lib. de celesti hierar. Exēplum aūt accōmodatū huic rei est: sicut ipse dicit: ille qui scit calorē ignis tm̄:

I non dꝫ nescire nām caloris exñtis in reliq̄s rebus calidis:
sed iste est ille qui scit nām caloris ſm qḋ est calor. Et siſr
primus scit nām entis in eo ꝙ est ens simplr:qḋ est ipsum.
Secūda autē intelligētia cū deficiat a pfectione p̄me:non
eni est simplr ens neqꝫ simplr vna:sicut pᵃ.Sꝫ est p parti
cipationē oia ista:in qua reperit aliqua potētialitas ꝛ p̄ua
tio inquātū ens est respectu pfectiōis simplr a qua deficit:
necesse fuit eā itelligere aliud a sua eēntia:qa sua eēntia nō
est oia eminēter:cū ipsa sit deriuata siliᷓtudo p̄me:ꝛ effect⁹
eius.Et ideo scḋa itelligētia nō itelligit oia:pro quāto itelli
git illud qḋ eminēter est oia:sed itelligit oia p quāto itelli
git suā essentiā que est causatū ꝛ effectus illi⁹ qḋ est eminē
ter oia.Et ideo dixit Auer.in lib.destructio destructionū.
dispu.3ᵃ.in solone.18.dubij.ꝙ oē itelligēs aliud a sui eēn
tia est causatū ab itelligibili.Et ideo cū scḋa itelligētia itel
ligat p̄maꝫ necessario sequitur ipsam eē causatam a p̄ma.Jā
aūt videre potes:ꝙ cū scḋa itelligētia sit deficiens a perfe
K ctione p̄me:necessario in eēntia ei⁹ aliqua p̄uatio ꝛ cōposi
tio reperit:ꝛ per ꝯñs multitudo:cuꝫ oīs multitudo ab vni
tate pcedat:sicut subtilr declarat Boeti⁹ in lib.de vnitate
ꝛ vno:diuinū Platonē imitās:talis eniꝫ compositio ꝛ mul
titudo:vt ego puto est ex positiuo ꝛ p̄uatiuo:sicut sup̄ de
claraui:sicut igit p̄ma itelligētia que est ipsa entitas:ꝛ ipsa
vnitas:simplr vno simplici mō itelligit oia:sicut scḋa itelli
gentia que est ens ꝛ vnū pticipatiue aliqua compositione
participās in sui eē ꝛ multiplicitate:sic ꝛ in sui intellectione
multiplicitatē quādā est videre.Accidit eni duplex respe
ctus respectu quo ipsa est media iter extrema.Nā respectu
prime ipsa est effectus ꝛ itelligit p̄mam per suaꝫ eēntiaꝫ q̄
est imago p̄me.Cognoscit igit p̄mam pro quāto cognoscit
seipsam ꝛ suā essentiā que est effectus p̄me:ꝛ cognoscit ter
tiaꝫ:ꝛ alia iferiora ad ipsaꝫ pro quāto cognoscit suā eēntiaꝫ
que respectu inferiorꝫ ad ipsam est eminēter ca:ꝛ est cā co
rum.Sꝫ tu dices qs istorꝫ duorꝫ respectuūꝫ in mō itelli
L gēdi scḋe itelligētie dꝫ eē perfectior.Rñdet ꝙ respectus
modi itelligēdi scḋe qui est respectu p̄me est nobilior obie
ctiue.Respectus ꝟo ei⁹ respectu itellectionis quā habꝫ de
scḋa est nobilior ex parte modi cognoscēdi.¶ Aduertēdū
tñ est ꝙ iste itellectiōes nō sunt accidētia in ipsis itelligē
tijs:nec sunt realr distincte:vel ex nā rei iste itellectiōes in
ipsis.Sed talis distictio ꝛ multiplicitas est solū ſm modū
intelligēdi nostrū:vt videt sentire Auer.12.meta.com.39.
Redeamus ḡ vnde diuertimus ꝙ itelligētia scḋa itelligit
primā:nō per eēntiā p̄me:sicut finxit Gregori⁹ Ariminēsis
ꝛ moderni:sꝫ intelligit eā ꝛ oia inferiora ipsa:per ppriā es
sentiā modo declarato:ꝛ ista est snīa Cōmētatoris in locis
adductis.¶ Aduerte tñ hic:ꝙ intelligētia scḋa non intelli
git p̄mā sub rōne cause ad hūc sensum ꝙ itellectio scḋe ici
piat a sua eēntia in rōne causati.Et terminet ad p̄maꝫ sub
M rōne cause.Nec intellectio eius respectu tertie icipit a sua
essentia sub rōne cause.Et terminat ad tertiā sub rōne cau
sati:Tuꝫ qa ista cognitio eēt respectiua:ꝛ per ꝯñs si nō ha
beret aliā cognitionē:scḋa intelligētia de p̄ma nō esset pfe
cte beata:Tuꝫ qa ista cognitio eēt per discursum:qa a cau
sato deueniret in cognitionē cause.Nec obstat ꝙ ibi in tali
discursu nō sit successio:qa accidit discursui iquātū discur
sus est ꝙ sit cū successiōe:hoc enim verificat de discursu q
est in nobis:qui depēdet a ꝯtinuo ꝛ tēpore.Sed rō forma
lis discursus ꝯsistit in cognoscēdo posterius per aliqd p̄us
nāliter notum vel econuerso.Si igit itelligētia cognosceret
primā ꝛ tertiā sub rōne cause ꝛ causati per suā essentiā:ista
intellectio nō eēt simplr intuitiua:sed discursiua.Et h cōsi
derās Auer.12.meta.cōmē.51.dixit.ꝙ itelligētia p̄ma ſm
Themi.cognoscit oia p quāto cognoscit se eē p̄n^m oiuꝫ.Et
sic pōt itelligere multa subito.Sꝫ iqt Cōmentator ꝙ hec

sunt ꝟba eius qui nō itelligit sermones Arist.Tñ veritas N
est vt ipse subdit ꝙ p̄mū scit omnia p quāto scit se tm̄ scia
in esse qḋ est causa corꝫ esse:sicut igitur p̄ma itelligētia nō
scit oia intelligēdo se sub ratione cause ꝛ p̄ncipij:ꝛ alia sub
ratiōe causati ꝛ p̄ncipiati.Sed pro quanto scit illud qḋ ſm
esse est causa oium.Ita apud ipsaꝫ intelligētia secunda nō
intelligit primā:pro quanto intelligit se sub ratione causa
ti:ꝛ p̄maꝫ sub ratione cause.Nec intelligit tertiā sub ratio
ne causati ꝛ suā essentiā sub ratione cause:sed intelligit oia
ꝛ superiora ꝛ inferiora pro quāto intelligit illud qḋ ſm eē
est effectus prime:ꝛ est causa quoquo modo respectu ter
tie:tale autē est essentia eius:ꝛ ita pꝫ quō ſm peripateticos
intellectio oiuꝫ intelligētiarū citra vltimā quantū ad ope
rationē sibi cōpetit merito phātasmatuꝫ qḋ cōpetit sibi in
principio ꝙ oīs talis intellectio est per eēntiaꝫ:ꝛ nō est sub
habitudine cause ꝛ causati:sicut fingunt moderni.Si quā
doqꝫ autē ab aliquo virorꝫ doctissimorꝫ reperitur hoc fu
isse dictū:oꝫ reduci ad hoc qḋ diximus:qa tales sermones O
nō habēt veritatē nisi ſm modū intelligēdi nostrum.Tñ
ratio dictat ꝙ nō sit ex parte rei.¶ Quātuꝫ aūt ad illō qḋ
secūdo dicit Grego.ꝙ si p̄ma intelligētia effectiue causaret
secūdaꝫ:causando itellectioneꝫ in secūda:cuꝫ intellectio sit
idem cū sua substātia.ergo esset causa suiipsius.Sed salua
reuerētia tanti doctoris in hac sua ꝯseqūētia multū deuiat
a veritate.Credit eniꝫ ꝙ mouere ad intelligere ꝛ appetere
sit idē qḋ intellectio ꝛ appetitus:sed h nō est ita:phātasma
enim mouet intellectū ad itelligere:nō tamē itelligit.Mo
uere eniꝫ ad itelligere:nō est intelligere:nec mouere ad ap
petere est appetere:ideo dicimus nos ꝙ essentia p̄me intel
ligentie sit optimū corꝫ que in natura:ꝛ per ꝯsequens cō
municatiua est alꝫ:cū ab optimo lōge relegata sit inidia:
sicut dixit Plato.hinc fit ꝙ ipsa existēs in actu primo mo
uet ad actū intelligēdi ꝛ appetēdi extra se.Actus autē pdu
ctus ex ista motione est substātia secūde intelligētie:ꝛ in h
discordat solū positio theologorꝫ a positione phorꝫ:qa phi P
posuerunt pductioneꝫ in diuinis in alietate nature:ꝛ ad ex
tra.Theologi ꝟo ponunt productionem in diuinis ad in
tra:ꝛ idētitate nature.Et iterum dicit Grego.Cōmentato
rem non dicere intellectuꝫ eē causam intellectionis:sed in
telligētis:obiectuꝫ autē intellectum nō est causa efficiēs in
telligētis.Dicimus nos ꝙ intellectuꝫ pro obiecto est causa
efficiēs intelligētis inquantuꝫ itelligēs est.Et intellectio est
causa formalis eiusdē in istis in qbus itellectio realr distin
guit ab obiecto.In abstractis autē a mā sunt idē ista oīb⁹
modis ꝛ non distinguuntur nisi ſm modum intelligēdi no
strum.12.metaphysi.cōmē.39.Et ideo dictuꝫ Cōmēta.in
12.metaphysi.cōmē.44.veritatē habꝫ quōcūqꝫ sumatur:
vt intuēti patet.¶ ꝓ.Ad principale arguit cōtra ipm sic.
Nam ipse nō videtur bñ saluare dicta Cōmētatoris in 2⁰
capite de suba orbis:vbi postq̄ꝫ Cōmētator dixit ꝙ corp⁹ Q
celeste nō indiget tātū virtute mouēte in loco:sed et virtu
te largiēte eē:ꝛ substātiam ꝛ pmanētiam eternaꝫ:subdit.fi
nis eniꝫ significat agēs significatione necessaria.Mō vel
lem scire a te quō finis significat agēs significatione neces
saria:non videt ꝙ ibi sumatur agēs pro agente ſm simili
tudinē:prout est idē ꝙ finis:qa tunc idē significaret seipm
significatione necessaria ſm vnam ꝛ eandeꝫ rationem for
malem:qḋ est absurduꝫ.¶ Confirmatur.qa sequitur imme
diate post:sicut motuꝫ significat mouēs:pꝫ autē ꝙ motum
non significat mouēs sumēdo mouēs:vt est finis:sed vt est
efficiēs.¶ ꝓ.Quero ab ipso quō intelligit tale agens ſm
similitudinem non distingui in intelligētijs a forma ꝛ a fi
ne:aut intelligit ꝙ nō distinguit subiecto:ꝛ tūc sumus con
cordes.Nam ista tria:p̄mū agens:prima forma:ꝛ vltimus
finis:sunt idem subiecto:vt est sentētia Cōmēta.10.meta.
cōmen.7.

A cōmē.7.⁊.12.metaph.com̄.6.Si ꝟo intelligat ꝙ talia nō
distinguunt ſm rōnē formalem:tūc ſequit cōtra ipm̄ ꝙ ra
tio formalis mouēdi in genere cauſe efficiētis diſtinguit̄ a
ratione formali mouēdi in genere cauſe finalis:⁊ ſic habeo
intētū cōtra ipm̄:ꝓbatio huius:nā ſm fundamenta ſua rō
mouendi in rōne forme diſtiguit̄ formalr̄ a rōne mouendi
in rōne finis:ſicut ipſe allegat cōmētū ṗmū 4ⁱ de celo.vbi
di ꝙ abſtracta ſolū de q̄tuor cauſis hūt duas tm̄:mō non
eſt maior rō de iſtis:q̄ꝫ de efficiēte.❡ P.Ut ſupra deduxi
ipſemet ꝯcedit in exponēdo illā auctoritatē Cōmētato.12.
metaph.com̄.41.qūo celū mouet̄ a duplici motore:ꝙ rō
mouēdi vt efficiēs diſtinguat̄ a ratione mouendi vt finis.
❡ Amplius.apte Cōmētator dānat iſtā opionē Gregorij:
ſubdit enī in caplo ṗallegato:vn̄ qdā dixerunt ipm̄.ſup.in
Ariſtotelē:non dicere cām agentem celum:ſed tm̄ cauſam
mouentē:⁊ illud fuit valde abſurdū. Nec valet rn̄ſio Gre
gorij dicētis:ꝙ illud dcm̄ nō pōt itelligi de vero efficiente:
B qa ibidē Cōmentator inqt:vn̄ videmus celū hr̄e vnā vir
tutē non tm̄ mouentē oīa:ſed agentē ⁊ ꝯſeruātem oīa:ſicut
eſt diſpoſitio in corpore hoīs ⁊ in corpore facto ꝓpter finē:
pꝫ aūt inquit ipſe ꝙ ex hoc nō ſequit̄ intelligētiā eſſe vere
agens reſpectu celi:ſicut nec anima reſpectu corpis.❡ Sꝫ
hoc ſuper quo fundat̄ iſta rn̄ſio nihil eſt:pꝫ enī ꝙ ſilitudo
nō dꝫ eſſe quantū ad oīa:ſufficit enī Cōmētatori ꝙ poſtq̄ꝫ
per demonſtrationem ꝓbauit intelligētiā eſſe cauſā agen
tem reſpectu celi ⁊ reſpectu motus celi:poſtea cōparat ce
lum:qḋ eſt animal magnū:homini qui eſt paruus mūdus:
vt eſt ſnīa ph̄i in.8.phyſi.te.cō.17.vn̄ quēadmodū in cor
pore hoīs ſunt multa mēbra ſubordinata vni ṗncipali:qḋ
eſt cor:quo mediāte aīa exercet oēs oꝑationes corpori ani
mato ꝯgruentes:ꝯſeruās ipm̄ in ſuo eſſe:ita imaginandum
eſt de corporibus celeſtibus.ſicut ipſe ad longum declarat
in.12.metaphy.cō.44.⁊ in lib.deſtructio deſtructionum/
diſpu.3ª/in ſolone.18.dubij.⁊ in 2° celi.42.⁊.70.cōmētis.

C Dicamus igit̄ nos abiecta hac opione ꝙ entia eter
na cum ſm oēs habent cauſam finalem:
hn̄t etiā cauſam efficientē:nā vt ſcribit Cōmentator in 2°
capite de ſubſtantia orbis:finis ſigt̄ agens ſignificatiōe ne
ceſſaria:ponitur enī agens in diffinitiōe finis tāq̄ꝫ aliquid
neceſſario cōnotatum:ſicut eſt videre in 2° phyſice auſcul
tationis.tex.cō.29.⁊ in.5.metaphyſi.tex.cō.2.⁊ 2° metaph.
tex.cō.8.in quibus locis dicitur:ꝙ finis eſt ꝓpter qḋ agens
agit.❡ Pro itellectione aūt huius ⁊ coꝝ que dicenda ſunt
debes ſcire ꝙ duplex eſt agens.ſ.verum:⁊ agens ſm ſimi
litudinem.Iſta diſtinctio colligit̄ ab Auerroi.12.metaph.
cōmē.44.⁊.4.celi.cōmē.ṗ.Agens verum appello agēs
per tranſmutationē ⁊ motum:⁊ hoc agens conſideratur in
nālibus ſm qḋ ph̄s diffinit ipſum in 2° phyſicoꝝ.tex.cō.
29.per ṗnm̄ vnde motus.agēs ſm ſilitudinē appello ipm̄
producens per ſimplicē emanationē:que qdem emana
tio ſimplex eſt motus quidā metaphoricus:ſeu reſpectus
D quidam ꝯris ad motū metaphoricū:qui in ipſis intelligen
tijs nō denegat̄:ſicut eſt ſnīa Cōmentatoris in.8.phyſico.
cōmen.40.Iſta diſtinctio eſt etiam de mente Ariſto.in.9.
metaphyſi.tex.com̄.ṗmi.vbi ſcribit:ꝙ potentia ⁊ actus in
plus eſt q̄ꝫ eorum que dicunt̄ ſm motum tm̄:⁊ Cōmenta
tor in cōmen.inqt.ꝙ potentia ⁊ actus dicunt̄ in plurib⁹ q̄ꝫ
in rebus tranſmutabilibus.❡ Confirmatur.qa nō impli
cat ꝯdictionem aliqḋ accipe eſſe circūſcripto ꝟo motu:ra
tio enī dantis eſſe eſt prior rōne mouentis:vn̄ Cōmētator
in.7.metaphy.dixit.cōmē.31.ꝙ mouit Ariſtotelē ad ponē
dum mouens ſeparatū a mā in factione virtutū itelligibi
lium:qa virtutes intellectuales ſunt nō mixte cū mā.Et oē
non mixtum cum mā neceſſe eſt vt generetur a non mixto
cū mā ſimplr̄.Ex quibus verbis clare colligit̄ ꝙ nō omne
agens eſt vere trāſmutās:imo eſt agēs ſilitudinariū:qḋ ꝓ E
ducēs appello.❡ Cōfirmat̄ ꝑ Auer.ṗ celi.cōmētis.105.et
106.vbi hꝫ hec ꝟba.Defendētes aūt Platonē dicūt ꝙ aſſi
milatio gn̄ationis mūdi ex ſuis elīdis gn̄ationi figuraꝝ ex
lineis ⁊ ſuꝑficieb⁹ a Platone ſigt ꝙ mūdus ſemꝑ fuit apḋ
Platonē:⁊ ꝙ ipſe nō itēdebat ꝑ hunc ſermonē:niſi ꝙ ptes
eius ſunt ṗores nā toto:nō ꝙ ipſe fuit gn̄atus vere.Et ſi h
intēdebat nihil differt ab Ariſto.Ex qbus verbis clare pꝫ
ꝙ in rebus eternis aliq̄ gn̄atio ſeu ꝓductio reperit̄ eterna
que eſt alteri⁹ rōnis ab iſta gn̄atiōe que ſit de nouo in iſtis
inferiorib⁹.Et ideo videmus Cōmētatorē in li.deſtructio
deſtructionū/diſpu.3ª/in ſolone.18.dubij.ꝓbātē corpa ce
leſtia nō eē gn̄abilia eo mō gn̄ationis quo iſta iferiora ge
nerant̄ ingt enī.Deide ꝟo aſcēderūt inueſtigare de ſupcele
ſtib⁹ corporib⁹.Et apparuit eis ꝙ ſunt ign̄abilia:nō ſic ſūt
inferiora corpa:⁊ ſubdit.vn̄ ſi corpora ſupceleſtia gn̄abi
lia eſſent mō iſti⁹ gn̄ationis idigerēt de alijs corporib⁹ ṗce
dētib⁹ eis ⁊c̄.vn̄ vt pꝫ ituēti locū illū.Cōmētator ibi ꝓbat F
corpora celeſtia non eē gn̄ata ⁊ ꝓducta eo mō gn̄ationis ⁊
ꝓductionis quo iſta iferiora generant̄:⁊ improbat opinio
nes illoꝝ qui dixerūt corpora celeſtia de nouo fuiſſe ꝓdu
cta:que qdē ꝓductio fuit:neq̄ꝫ in tꝑe:neq̄ꝫ in loco:neq̄ꝫ ex
aliquo.Et impugnatis illis opionibus ponit ſnīam ꝓpriā
dicēs talia hr̄e cām agētem ea ab eterno:qa in illo gn̄e en
tium qḋ dat finē dat etiā eē:qa forma ⁊ finis in talib⁹ ſunt
vnum ⁊ idē:mō illud qḋ dat formā eſt agēs:⁊ tu vide ibi:
qa plane itelliges qūo ph̄i poſuerūt corpora celeſtia nō fu
iſſe generata.Et qūo ꝯcedūt ea fuiſſe ꝓducta:⁊ qūo in eter
nis negauerūt cauſam agētem:⁊ qūo ꝯceſſerūt agēs in eis.
❡ Amplius.Cōmentator in ṗmo celi.cōmēto.106.ingt.ꝙ
ſi aliqua gn̄atio fieret ex rebus nō tēporalibus:tūc ille res
nō erūt priores:niſi in eſſe tm̄.i.ſm nām.❡ Sed ꝯ iſtā di
ſtinctionē de duplici agente ſic ſumpto inſtat Gregorius.
Nā Cōmentator in.12.metaphyſi.cōmen.44.ꝯ Auic.in
quit.ꝙ in intelligētijs nō eſt actio:neq̄ꝫ ꝑuentus:neq̄ꝫ con G
ſecutio ⁊c̄.Patet autē q̄ ibi Cōmentator nō arguit contra
Auicēnam ad hunc ſenſū.vꝫ.ꝙ intelligentie nō ꝓducunt̄
per verū motū ⁊ tranſmutationem.qa Auicēna h non po
ſuit:ſicut eſt videre ab ipſo in nono ſue metaphyſi.cap.4.
vbi ponit intelligētias ꝓduci per ſimplicem emanationē:
⁊ ſic pꝫ ꝙ Cōmētator cōtra hūc itellectū arguit cōtra ipm̄:
quare ſm Cōmētatorem nulla eſt ꝓductio in intelligentijs
neq̄ꝫ vera neq̄ꝫ ſm ſimilitudinē.❡ Sꝫ ad h dicimus nos
ꝙ in ꝓductione intelligētiarū Auicēna duo dixit.primum
fuit:ꝙ vna itelligētia ꝓducit aliā per emanationē ſimpli
cem.2m̄ fuit ꝙ vna intelligentia tm̄ vnum ꝓducit:qa vna
actio iſequit vnū agēs.Cōmētator aūt accuſat Auicēnam
in ſecūdo dicto:⁊ non in primo:qa in ṗmo cōuenit cum eo
vꝫ.ꝙ in itelligentijs eſt eternalis ꝓductio ꝑ ſimplicē ema
nationē:vt patet per verba eius ſequentia:dum dicit.ꝙ ibi
eſt tm̄ cauſa ⁊ cāuſatū:ſm ꝙ intellectū eſt cā intelligentis:ſed
ipſe bene diſcrepat ab Auicenna in ſcḋo dicto:in quo Aui H
cēna ponebat ꝙ ṗma intelligētia ꝓducit ſcḋam:⁊ ſcḋa ter
tiā.Et ſic deinceps:ingt Cōmētator ꝙ nō eſt verū h.Nā
ibi nō eſt ꝯſecutio:nec prouētus:nec vera actio vel paſſio:
vnde ſm ipſum omnes intelligētie ꝓducunt̄ a ṗma:ſꝫ vna
imediatius altera.Qꝫ aūt ita ſit adducamus verba Auer.
in lib.deſtructio deſtructionū/diſputatiōe 3ª/in ſolone.25.
dubij:vbi recitans errorē Auicē.in hac mā ingt.Et radix
hui⁹ poſitionis corruptio eſt:qḋ dicunt ꝙ ab vno non ꝓce
dit niſi vnū:poſtea ponunt in illo vno pluralitatem:vn̄ ſe
quit̄ eos ꝙ illa pluralitas reperiatur ſine cauſa:ſꝫ id quod
poſuerunt.vꝫ.ꝙ illa pluralitas eſt terminata:quare conati
fuerunt ponere tertiū ⁊ quartū ṗncipiū dans eſſe entium:
eſt ſine dubio poſitio poſitiua.Et de qualibet demonſtra

I tione nuda. Tādem q̄ hec positio differt a positione p̄mi
⁊ secūdi p̄ncipij: dici enī pōt q̄ cū secūda causa appropria-
ta sit in habēdo pluralitatē: petendū est ḡ qualr̄ seq̄r in po
sterioribus p̄ma causa: ⁊ oīa ista sunt ambages ⁊ errores: ⁊
radix dictoꝝ hoīum fuit: quare nō itelligeret̄ quō vna est
causa iuxta argumētalis opinionē ⁊ peripateticoꝝ ei⁹ seq̄-
cium. Et iam istruxit se argumētalis in fine vndecimi me-
taphysicoꝝ hoc declarasse: ⁊ inuit q̄ antiq̄ nesciuerunt in h̄
dicere aliq̄d: vnde f̄m hoc vera erit ꝓpō dicens: q̄ ab vno
nō ꝓcedit nisi vnum. s. ꝑ. m imediate. Et vera erit ꝓpō di-
cens: q̄ ab vno ꝓcedit pluralitas. s. ꝑ. m mediate. hec ille.
Hoc idē h̄z infra loco ꝑallegato in q̄ōne. 28. duby. vbi l-
quit. videt̄ enī q̄ causa pluralitatis itelligentiarū sepatarū
sit diuersitas earū naturarū: quas recipiunt in eo q̄d intelli-
gunt de primo p̄ncipio: ⁊ in eo q̄ acquirunt ab eo de vnita-
te: que est vna actio in se plura recipiēs f̄m eā pluralitatē:
sicut reperit̄ in altiori p̄ncipe: sub quo statuti sunt multi p̄n
K cipatus: ⁊ de hoc alibi declaratū est. s. ꝑ. in 12° metaphysi.
cōmē. 44. vult igit̄ Cōmētator oēs intelligētias effectiue ꝓ-
duci a p̄ma: sed ordie quodā: vnā eniꝫ imediatius ꝓcedere
a prima: ⁊ aliā mediāte p̄ma ꝓducta: ⁊ sic deinceps: ⁊ q̄ iste
intelligētie sunt seipsis distincte ⁊ in ꝑfectiōe sua essentiali
differētes f̄m q̄ vna magis vel minus appropinquat pri-
me: que est oium p̄ncipiū ⁊ ꝑfectio: sicut ipse ad lōguꝫ de-
clarat in disputatiōe 3ª in q̄ōne. 18. duby. vbi h̄z q̄ itelle-
ctio ⁊ perfectio intelligētiarū ꝓcedentium a p̄mo p̄ncipio
nō cōsistit in pūcto: neq̄ꝫ in vno ⁊ eodē gradu: q̄a tunc oēs
essent vnū ⁊ idē: sicut ibi videre potes: ⁊ in. 12. metaphysi.
cōmen. 44. postq̄ꝫ dixit ꝯ Auicē. q̄ in intelligētijs non est
actio: neq̄ꝫ ꝓuentus: sed tn̄ est causa ⁊ causatū: f̄m q̄ itelle
ctuꝫ est causa intelligētis. subdit. ⁊ cū ita sit non est ipossi-
bile: vt illud q̄d est per se intelligibile ⁊ intellectū: sit causa
pluriū entiū: f̄m q̄ itelligunt̄ de eo multi modi: illud enim
q̄d itelligit motor corporis celi de p̄mo motore: ⁊ est causa
L in anima celi: aliud est ab eo q̄d itelligit ab eo motor satur-
ni: ⁊ similr̄ de vnoquoq̄ꝫ coꝝ: vbi aduerte q̄ ly de dič cir-
cūstantiam cause efficientis. vꝫ. q̄ aliā intellectionē causat
primus motor in intelligētiā saturni: ⁊ aliam in intelligētiā
lune: q̄a nō ꝓducit eas in eodē pūcto ⁊ gradu ꝑfectiōis: nō
enī dꝫ intelligi ille locus sic. vꝫ. q̄ sic alietas itellectionū in
primo motore existentiū: cū ipse sit summe simplex: ita q̄
nulla ibi est alietas in re itellecta: que est sua eēntia: ſꝫ alie
tas ⁊ diuersitas est in intelligētijs ꝓcedentib⁹ ab ea modo
quo diximus. ¶ Sꝫ adhuc instat Gregorius ꝓ opione sua
dicens: nā Cōmentator in cōmē. 44. duodecimi metaph.
inquit. Mos autem qui est inter modernos in dicendo: q̄
a tali motore ꝓuenit talis motor: aut ꝯsequitur: aut p̄cedit:
aut talia v̄ba. Non vere intelliguntur de istis p̄ncipijs ab-
stractis: oīa eniꝫ ista sunt dispōnes agentiuꝫ superficieten⁹
M non vere: ab agente enī nihil prouenit vt diximus: nisi ex-
trahere illud q̄d est in potētia ad actū: sed illic nō est potē-
N tia vnde nec agens: tātuꝫ enim illic est intellectus ⁊ intelle-
ctum: ⁊ perfectum ⁊ perficiens. Sed ad hoc dicimus nos
q̄ sn̄ia Cōmentatoris in istis verbis fuit q̄ in intelligētijs
nō est vere agēs per trāsmutationē: nec est vera actio: quia
actio est fundata in motu: ⁊ actio vera est merito cōtrarie-
tatis p̄mo de gn̄atiōe. tex. cō. 45. ⁊ fundat̄ in motu. 3. meta.
tex. cō. 3. nec ibi est vera passio: q̄a vt scribit̄ per ip̄m in. 9.
metaph. cōmen. 2. intelligentie abstracte a mā sunt tantuꝫ
agentes: nullo modo patientes: nec essentialiter: nec accidē-
taliter: nec in eis est prouentus: nec consequutio: ita. s. q̄ vna
vere precedat vel consequatur aliam: precedere eniꝫ vere
⁊ consequi vere dicunt nouitatē: q̄a f̄m famositatē prius ⁊
posterius sunt differētie tēporis. Unde Cōmētator exclu-
dit istū errorē ꝓut verba sonant: ⁊ ideo dixit q̄ talia v̄ba
non intelligunt̄ vere de istis p̄ncipijs abstractis: q̄a oīa h̄ꝫ N
verba sumpta vere: ⁊ f̄m famositatē vocabuli dicunt no-
uitatē vt diximus: vñ Cōmentator solū in illis verbis: ne-
gat agens verum in intelligentijs: q̄d. s. agit cum abiectione
ꝯtrarij: ⁊ per trāsmutationē: de tali enī agente soluꝫ verificat̄
q̄ ab eo nihil prouenit nisi extrahere illud q̄d est in poten-
tia ad actum: quia tale agens respicit passiū: ⁊ presupponit
passium: sed non negat Cōmentator in intelligentijs agens
ꝓducens q̄d respicit terminū ꝓductū: ⁊ nō reqrit passiū:
cū sit agēs per simplicē emanationē tm̄. ¶ Sꝫ adhuc Gre-
gorius instat ꝯ istā distōnē: nō videtur q̄ in itelligentijs sit
istud agens ꝓducens: q̄a Cōmētator instās ꝯ Themistiuꝫ
⁊ Theophrastū in 3° de aīa. in cōmen. 20. ⁊ in cōmē. 5. inq̄t.
q̄ f̄m Themistiū ⁊ Theophrastū nō opus est ponere itel
lectū agentem: nisi f̄m similitudinē: vbi enī nō est vera gene-
ratio nō est agēs. ¶ Sꝫ ad hoc dicim⁹ nos q̄ Themisti⁹ ⁊ O
Theophrastus posuerūt itellectū poīem agentē ⁊ specula
tiuuꝫ esse ideꝫ subto: ⁊ nō distigui nisi f̄m similitudinē: q̄a f̄m
ipsos intell̄s possibilis nihil de nouo recipit vt late declara
ui in q̄ōne de speciebus intelligibilibus: vñ Cōmētator in
recitādo opionem istoꝝ dicit: q̄ cū itell̄s speculatiuus f̄m
Theophrastū ⁊ Themistium sit eternus: ex quo agens est
eternū ⁊ recipiēs est eternū: seq̄t̄ q̄ etiā factū est eternuꝫ: et
q̄a opinati sunt hoc: contingit vt in rei veritate nō sit itell̄s
agens: neq̄ꝫ factum: cū agens ⁊ factū nō itelligant̄ nisi cum
gn̄atione ⁊ tempore: aut dicat̄ q̄ dicere hoc agens ⁊ hoc fa
ctum non est nisi f̄m similitudinem. Ex quibus verbis ad
mentem Cōmentatoris elicit Gregorius q̄ in eternis non
est vere agens q̄d ꝓducat essentiaꝫ rei: ⁊ sit causa efficiens
entitatis eternoꝝ entiū. ¶ Sed salua pace ista v̄ba nō sūt
ad suum ꝓpositū: q̄a illa v̄ba Cōmētator adducit in parte
illa qua recitat opinionē alioꝝ ⁊ non dixit illud ex intētio-
ne propria: vnde illa verba adducta erant fundamentum
Themistij ⁊ Theophrasti ad dicendum: q̄ itellectus agēs
possibilis ⁊ speculatiuus sunt idem realiter: ⁊ q̄ Cōmenta P
tor ibi non loquatur ex itētiōe ꝓpria: neq̄ꝫ sit in parte argu-
mentatiua cōtra Themistiū: sed solum in parte narratiua
opinionis ei⁹: pꝫ per verba que sequunt̄: inq̄t enī. Hoc igit̄
mouit Themistiū ⁊ Theophrastū ⁊ alios ad opinādū de
intellectu speculatiuo ⁊ dicere: q̄ ista erat opinio Aristote.
Postea v̄o Cōmentator incipit ex intentione propria loq̄
⁊ argumētari ꝯ ipsos in illa parte. Et super hoc sunt q̄ōnes
nō pauce ⁊c. quare patet q̄ Gregorius in illo loco nihil hꝫ
pro opinione sua de intentione Cōmentatoris. ¶ P. Esto
gr̄a disputationis: q̄ illa auctoritas sit de mente Cōmenta-
toris. Adhuc Gregorius nō hꝫ q̄d intendit. vꝫ. q̄ in itelligē-
tijs non sit agens producens per simplicē emanationē ab
eterno: sed solū hꝫ ex illa auctoritate q̄ nō sit agens de no-
uo ꝓducens: cum transmutatione ⁊ tpe: q̄a Cōmētator in-
quit q̄ agens ⁊ factū nō intelligunt̄: nisi cū gn̄atiōe ⁊ tēpo-
re. Et ad istū itellectū negat agens ⁊ factū in rebus eternis
Cōmentator ⁊ Aristo. sicut bene declarauimus nos in illa Q
auctoritate. 44. cōmen. 12. metaphysi. sed q̄ in eternis nō
sit agens producens eternale per simplicem emanationem:
h̄ nullibi Cōmētator dixit: pꝫ igit̄ ex dictis q̄ rō moderno
rū nō ꝓbāt ad mētē Cōmē. q̄ in eternis nō est efficiēs: q̄a
vbi nō est gn̄atio in tpe ibi nō est ꝓducēs seu ꝓductio sub-
stātie: ſꝫ in itelligētijs nō est gn̄atio in tpe. ḡ in itelligentijs
nō est ꝓducēs vel ꝓductio sube: maior inq̄unt est Cōmēta
toris in 3° de aīa. cōm. 20. ⁊ cōm. 5. ꝯtra Themistiū. minor
pꝫ de se. Sed ad hoc dicimus nos q̄ ipsi male allegāt illā
ꝓpositionē in locis adductis ex intentiōe Cōmētatoris: sic-
ut dcm̄ est. Uel esto q̄ eēt: nō plus seq̄t̄ ex illa rōne nisi
q̄ in intelligētijs nō est ꝓductio noua: q̄a sic illa maior est
vera. Et ideo Cōmen. vt supra dictū est in libro destructio

destructionū

A destructionū. disputatiōe 3ª. in solone. 18. dubij. dum pbat corpora celestia nō eē gñata: pbat eo mō gñatiōis q̄ ista iferiora gñanſ: inuens aliū modum pductiōis q ab eterno est in reb⁹ eternis. ℂ P. Ut sup̄ dcm̄ est: rō dādi eē est pōr rōne mouētis: mō prius sine iplicatiōe ɔdictionis pōt esse sine posteriori: sicut pꝫ. 5. metaph. cap. de priori. Ergo aliculi pōt eē efficiēſ z vera: absqꝫ ɔ̃o motu q̄tū ad entitatem tñ. Aliter eni nō videſ q̄uō metaphysic⁹ ɔsideret q̄tuor genera cārū: sicut Cōmētator vult. 2. metaphy. com. 6. vl saltem tria: sicut est opinio eius. p̄ phy. cō. p̄. ℂ Sed ɔ hoc instant aduersarij: dicunt eni q̄ implicat ɔdictionē aliqd sic. dare eē in gñe cause efficientis circūscripto motu: q̄a rō formalis efficientis est p̄n^m vnde motus: sed h nō viget: quia ista est rō formalis agētis physici z nō metaphysici: nā vt ingt Cōmētator p̄. primi phy. metaphyc⁹ cōsiderat tria genera cāruꝫ: efficiēs: formā z finē: pꝫ aūt q̄ efficiēs p verū motū non ɔsideraſ a metaphysico: sꝫ a nāli. Ergo efficiēs

B pducēs: qd est p̄n^m vñ mot⁹ metaphorice dicti a meta^{co} cōsideraſ: qlis est mot⁹ in ipsis itelligētijs repertus: q gdē motus nil aliud est nisi ipsum itelligere z velle: cū in intelligētijs iste motus non fuerit a Cōmentatore denegat⁹ cū ipse dicat q̄ in ipsis est causa z cātū eo mō quo itellectuꝫ est cā intelligentis: iste aūt motus est equoce dictus respectu veri mot⁹ q est in rebus corporeis: vt est snia Cōmen. 8. phy. com. 40. Et si dicatur q̄ agens metaphysicuꝫ ēt a pho describitur per esse p̄n^m vñ motus: sicut est videre ab ipso in 5. metaph. t. cō. 2. Dicimus ad hoc dupl'r. p̄mo gdē q̄ mos fuit phi p magis nota dare itelligere minus nota: quatuor eni gña causaꝫ: vt ingt Auer. 3. metaph. cōmē. p̄mo. sunt famosa. Et iō phs notificat ea fm suā famositatē: z iō per illam diffōnem famosaꝫ datā de mouente dedit intelligere efficiens producens: qd non est ita famosum: maxime cum Aristo. in. 9. metaph. t. cō. p̄. dicat q̄ in plus est po^a z act⁹ q̄ in rebus trāsmutabilib⁹. Uñ si argu^m illud valeret: a pari

C sequereſ in intelligentijs nō esse finē: q̄a finis describiſ a pho in. 3. metaph. te. cō. 3. q̄ finis est finis actionis z mot⁹. Et si tu distinguas de duplici fine. s. de fine qui est cā finalis: z de fine attingendo p opationē: a pari ego distinguam de duplici agente. s. mouente: z pducente. Aliter aūt z 2° dici pōt: q̄ etiaꝫ efficiens metaphysicū describiſ p p̄n^m vnde motus: tamē mot⁹ ille est alterius rōnis q̄ motus positus in descriptione efficientis naturalis: sicut dictū est.

Stante ista distōne tanq̄ vera ponitur altera: z est de intentione Auerro. in 2° cap. de suba orbis. vꝫ. q̄ agētiū qddā est prius tēpore acto: quoddā ɔ̃o est prius nā acto. Exēplū p̄mi. inquit Cōmētator est oē qd fit in sphera actiuoꝝ z passiuoꝝ. Exēplū scdi. est in corporibus celestibus z in substātijs eternis: que nō subijciuntur tēpori z trāsmutatiōi: ista ēt distinctio est de intētione ei⁹. p̄ celi. cō. 106. vbi habꝫ. Qd inatū est reperiri in tpe non inuenitur sine tpe: z qd nō inatum est reperiri in tpe nō hꝫ prius

D z posterius nisi fm eē. i. fm nām: sicut est de lineis z figuris: z subdit: qm̄ si aliq̄ gñatio fit ex reb⁹ nō tēporalib⁹: tūc ille res nō erūt priores nisi in esse tm̄ꝫ⁹ distinctio generatio quedam est cū transmutatiōe z tēpore z cum nouitate. Regrēs de necessitate subm ex quo aliqd fit: q̄dam ɔ̃o est gñatio que ab eterno fit sine motu ɔ̃o z trāsmutatiōe non requirens subaꝫ ex quo fiat emanatū: z talis gñatio recti⁹ diciſ pductio vel emanatio: q̄ nihil aliud est nisi eēntialis depēdentia causati eternalr a causa effectiua eternalr causante: ista distinctio seqtur ex p̄ma z 2^a: z pbaſ sicut p̄^a 4ª distinctio ad mētem aliquoꝝ est q̄ nō esse nā pcedere esse intelligiſ dupl'r. s. positiue z priuatiue: positiue nā nō eē pcedit esse: qñ aliqd ens in aliquo instāti nature positiuo habet nō esse: z in alio istāti hꝫ eē. s. in instāti in quo fit seu factum est. Exemplum secūdi est. verbi grā. qñ aliqd in quocūqꝫ instāti nature hꝫ esse: tñ si aliud ens nō esset a quo ipꝫ essentialr dependeret ei nō esse aptū ɔnū esset cōpeteret: z sic in talibus nō eē priuatiue dī pcedere ipm esse. E

Istis suppōnibus z distōnib⁹ stātib⁹ ponūtur ɔnes de intētiōe Cōmentatoris z Arist. ℂ Prima ɔ est in eternis: z vl'r in oībus abstractis a mā est dare vnū efficiēs pducens ab eterno sine vero motu z trāsmutatiōe: sꝫ p simplicē emanationem: pꝫ ista ɔ: q̄a nulla iplicatio ɔdictionis est aliquē effectuꝫ eternalr depēdere a p̄ma cā vt ab efficiēte: q̄a si sic maxie eēt. pp̄ter rōnes aduersarij adductas: sꝫ visuꝫ est q̄ ille ɔcludūt. g̃ zc. ℂ Amplius. si h iplicaret ista repugnantia esset vel ex pte causati: aut ex pte cāe: aut ex parte modi cāndi. Nō pōt dari p̄mū: q̄a accidit causato inq̄tū causatū est q̄ tale hēat eē effectiue ab aliquo p motū z trāsmutationem: solū eni hoc verificaſ de reb⁹ nālib⁹ gñabilib⁹ z corruptibilib⁹: quoꝝ eē tpe mensuraſ: cū aūt tps sit mensura mot⁹: F talia nō nisi per motū z trāsmutationē eē acqrūt: sꝫ de causato eterno: cui⁹ suba nō mēsuraſ tpe: sicut placuit Aristoteli in 4° phy. t. c. 120. non videſ repugnare q̄ accipiat eē ab aliquo sine vero motu: sed p motū metaphoricuꝫ seu p simplicem emanationem. ℂ Cōfirmatur. q̄a Cōmēta. 12. metaph. com. 44. ingt. q̄ in itelligētijs est cā z cātū: sicut intellectū est cā itelligētis. ℂ Cōfirmaſ illō exēplo. si per possibile vel ipole pes ab eterno eēt fixus in harena: nō est dubiū q̄ vestigium illud in harena derelictuꝫ dependeret eternalr a pede effectiue. Pōt etiā adduci exēpluꝫ de corpore lucido: z ipso diaphano: similr non est repugnātia ex parte cause: quia cā nāliter: imo altiori mō q̄ nā cāne pōt dare esse secluso ɔ̃o motu: pꝫ ista: q̄a si non daret esse nisi p motum tn̄: tunc nō esset sua causalitas altior causalitate nature: q̄a nā etiaꝫ est p̄n^m motus z qetis: vt dī in 2° physi. Sꝫ p̄ma cā est altiori z sublimiori mō causans q̄ sit cālitas nature: sicut pꝫ p Auerroiꝫ in libro destructio destructionuꝫ / G disputa. 11. in solone p̄mi dubij. vbi ingt: primo dicūt peripatetici loquentes fm veritatē q̄ entia pcedunt ab eo mō altiori q̄ sit nā z q̄ hūana volūtas: pbatū est eni demrātiue. q̄ impole est pcedere aliquē actuꝫ ab ipso deo nāli modo seu volūtario: iuxta volūtatis intentionē in nobis. Uñ fm Cōmētatorē. tu debes scire cālitatē dei pcedere modo diuino non nāli: neqꝫ voluntario: sicut est voluntas in nobis: z ideo ipse dixit in. 6. p̄me phie. cōmē. 2. q̄ queadmodum nālia sunt illa in quoꝝ diffōne poniſ natura: ita diuina sūt illa in quoꝝ diffōne accipiſ de⁹: z volūtaria sūt illa: in q̄rū diffōne sumiſ volūtas: talis aūt cālitas diuina ipsi⁹ dei est inquantū dat eē qd est qddā diuinū: vt est snia phi in 2° de aia. tex. cō. 34. z p̄ celi. tex. cōmen. 100. z 2. celi. tex. cō. 64. z p̄mo physi. tex. cō. 81. nam cū deus sit ens per essentiā impartitur alijs suū esse fm q̄ possibile est entibus cōmunicari. Ex quo pꝫ: q̄ male dicunt quidā cōiter loquentes deū fm viam peripateticorum nāliter agere: seu de necessitate H nature. Sequiſ scdo q̄ fm principia phoꝝ deus cōcurrit solum quantū ad graduꝫ entitatis: sicut optime sensit beatus doctor in hoc: quicquid dicat Scotus in hac mā. Nota tamē q̄ differēter cōicat esse deus substantijs gñabilibus z substantijs eternis: q̄a gñabilibus impartiſ eē mediante motu: cū substātia eoꝝ z suum eē tēpore mēsureſ. Sunt ēt alie rōnes ad hoc adducte a pho z Cōmentatore in 8° physicorum. maxime in cōmen. 4. z in cōmē. 15. sicut ibi videre potes. Sed substātijs eternis cōicat eē per intelligere z velle: sicut est snia Cōmentatoris. 12. metaph. cōmē. 44. z. 36. nō eni agit nisi p itellectū z volūtatē: z ideo substātijs istis eternis q̄ sunt necessarie: quaꝝ eē motu non mēsuratur: cōicat suū eē mō exposito: pꝫ igiſ q̄ quātū est ex parte

I prime cause non repugnat aliquibus entibus dare ee: seclusō
ꝯo motu. ¶ Et ꝯfirmat: qa nō iplicat dare prius sine po
steriori: vbi posterius potest separari a priori: sꝫ ita est de eē
respectu motus: vt dcm̄ est: qa ratio dātis esse est prior rōne
mouentis: ꝛ motus in eternis pōt absolui: cū talia motu nō
mensurentur: vt dictuꝫ est. quare ꝛc̄. ¶ Forte dicet: qꝫ ista
repugnātia est ex parte modi causandi: qa deus nullā aliā
causalitatē veram hꝫ in genere cause efficientis nisi per ve
rum motum. ¶ Sed ꝯtra. deus agit per intelligere ꝛ velle:
sicut est snīa Cōmētatoris. 12. metaph. com̄. 44. ꝛ 36. de⁹
enim est vita intellectualis: vt dicit phūs in eodeꝫ. 12. tex. cō.
39. ergo per intelligere ꝛ velle potest aliquid efficere ad ex
se. ¶ Amplius. ista responsio impugnata fuit late dum p
bauimus primā distōnem. ¶ Amplius. qcquid pfectionis
est in intellectu creato non dꝫ denegari ab itellectu increa
to: vt theologice arguamus: sed intellectus creatus aliquaꝫ
hꝫ actiuitatē respectu actus itelligendi: qꝫ ex obiecto ꝛ itel
K lectu effectiue producit. ergo hoc nō debꝫ denegari ab intelle
ctu diuino: intellect⁹ igit diuinus hñs p obiecto suaꝫ essen
tiā potest actū aliquē intelligendi ab eterno pducere. Et h
est verum tam fm pħos qꝫ fm theologos: sꝫ discordia est
inter ipsos: qa fm pħos iste actus intelligendi product⁹ est
in alietate nature ꝛ ad extra: fm theologos autē ꝛ veritatē
est ista productio ad intra in idētitatē nature: ꝛ tale est ve
ruꝫ. ¶ Amplius. p hac ꝯne est ratio Cōmentatoris supra
adducta in libro destructio destructionuꝫ/ disputatione 3ª/
in solone. 18. dubij. vbi demōstrat qꝫ omnis itelligentia in
telligēs aliud extra se est causata. Sed omnis intelligentia
citra primā est itelligens aliud a se. igit omnis intelligentia
citra primaꝫ est causata. Et ibi pbat qꝫ pma itelligentia est
causa agens ꝛ forma ꝛ finis eiuꝫ: sicut supra adduxi tibi: ꝛ
tu videre potes ibi. ¶ Adducamus postremo pro hac cō
clusione vnam rōnem beati Doctoris in opusculo. 27. vbi
agit de eternitate mūdi: inquit eni. In hoc ergo tota ꝯsistit qō:
L vtrū esse creatuꝫ a deo fm totaꝫ subam: ꝛ nō habere dura
tionis pn̄m repugnēt adinuicē vel nō. Istā aūt rōnē eius su
mabo sic: si eēt repugnantia inter illa duo: hoc aut esset: qa
oportet vt causa agens precedat tēpore actū: aut qa opꝫ nō
esse precedere tēpore ipm esse: aut pꝑter vtrūqꝫ: sed pꝑter
nullum istoꝝ repugnat aliqd ab eterno fuisse a deo produ
ctū. ergo ꝛc̄. syllogismus est hypothetic⁹ ꝯtinuus dstructiuus:
cuius maior est po⁹ syllogismi diuisiui: sed minor pbat. p
qū ātum ad primū. vꝫ. qꝫ non est implicatio ꝯdictionis ali
quem effectum ab eterno pduci: qa agens tēpore precede
re dꝫ actum: nam nullū agens pducens effectū suū subito:
necessario pcedit effectū suū duratiōe: sꝫ deus est causa p
ducens effectum suū nō per motū: sꝫ subito. ergo nō est neces
sarium qꝫ duratione precedat effectū suū: maior pꝫ in oib⁹
mutationib⁹ subitis inductiue: sicut est illuminatio ꝛ hmōi
M etiam rōne probari pōt sic. In quocūqꝫ instanti ponit res
esse pōt poni pn̄m actionis eius: vt pꝫ in oibus gñabilib⁹:
qa in illo instanti in quo ponit ignis esse ignis incipit cale
factio esse: sed in operatione subita simul: imo idem est pn̄
cipiū ꝛ finis eius: sicut in oibus indiuisibilibus est. Ergo in
quocūqꝫ instanti ponit agēs pducens effectum suum: subi
to pōt poni terminus actiōis sue: sed terminus actionis est
simul cum ipso facto. ergo non repugnat intellectui: si po
natur causa pducens effectū suuꝫ subito: non precedere du
ratione causatuꝫ suum. Repugnaret aūt in causis pducē
tibus effectus suos per motum: qa opꝫ qꝫ pn̄m motus prece
dat fineꝫ eius. ¶ P. Causa pducens totā rei subaꝫ nō mi
nus potest in pducendo totā subam qꝫ causa pducens for
mam in productione forme: imo multo magis: qa nō pdu
cit educendo de potentia materie: sicut est in eo qui produ
cit formā: sed aliqd agens qd pducit solum formaꝫ potest

in hoc vt forma ab eo pducta sit qñcūqꝫ ipsuꝫ est: vt pꝫ in N
sole illuminante. Ergo multo fortius deus: q pducit totum
rei subam potest facere: vt causatuꝫ suū sit qñcūqꝫ ipse est.
¶ P. Si aliq sit causa qua posita in aliquo istanti nō pos
sit poni effectus eius ab ea pcedens in eodē instanti: h non
est nisi qa illi cause deest aliquid de cōplemēto: causa eniꝫ
cōpleta ꝛ causatū sunt simul: sed deo nūqꝫ deficit aliqd de
cōplemento. Ergo causatū eius semp pōt poni eo posito: ꝛ
ita nō est necessariū qd duratiōe pcedat. Hanc rōnē et po
nit Cōmen. 8. phys. com̄. 15. ¶ P. Volētis voluntas nihil
minuit de virtute eius. Et pcipue in deo: sed oēs soluentes
ad rōnes Aristo. qbus pbatur res semp fuisse a deo: per h
qꝫ idem semper facit idē: dicūt qꝫ hoc sequeret: si nō esset
agens per volūtatem. ergo ꝛ si ponat agens per volūtatē:
nihilominus sequitur qꝫ pōt facere vt causatū ab eo nunqꝫ
nō sit: ꝛ ita pꝫ qꝫ non est repugnantia agens duratione non
precedere effectū suum. Pōt ꝛ hoc idem cōfirmari p vnā
distōnem nostram suprapositam de mēte Cōmentatoris O
in 2º ca. lo de substātia orbis. similiter nō videt repugnā
tia: qa nō esse alicuius tpe dicit pcedere esse: supponat eni
qꝫ ordo ad nihil in ꝑpositione sit affirmatus: vt sit sensus:
creatura est facta post nihil: modo h dictio post: ordinē im
portat absolute. Sed ordo multiplex est. s. durationis ꝛ na
ture: si igit ex cōi ꝛ vli non seqtur pꝑpriuꝫ ꝛ particulare: nō
erit necessarium vt pꝑpter hoc qꝫ creatura esse post nihil di
cit: prius duratione fuerit nihil: ꝛ postea fuerit aliquid: sed
sufficit si prius nāt sit nihil qꝫ ens: prius eniꝫ inest vnicuiqꝫ
nāliter qd cōuenit sibi in se: qꝫ qd solū ex alio hꝫ: esse autē
nō hꝫ creatura nisi ab alio: sibi aūt relicta in se ꝯsiderata ni
hil est: vnde prius naturaliter inest sibi nihil qꝫ ens: nec opor
tet qꝫ propter hoc sit simul nihil ꝛ ens: qa duratiōe non p
cessit: non eniꝫ ponit si creatura semp fuit vt in aliquo tpe
nihil sit: sed ponit qꝫ natura eius est talis qꝫ eēt nihil: si sibi
relinqueret. Hec Thomas. Pro hac ꝯclusione: etiā faciūt
omnes rationes adducte post oppositum in questione. P

Secunda conclusio ad mentem pħoꝝ talis est: implicat deuꝫ ꝛ vir

tutem intelligentiam imediate dare esse de nouo alicui mā
li gñabili ꝛ corruptibili. Ista ꝯclusio probat ex hisque hꝫ
pħs in. 8. physico. ꝛ Cōmentator ibidē. cōmē. 4. ꝛ 15. ꝛ in li
bro destructio destructionū/ disputatiōe pª. ꝛ in. 7. metaph.
te. cō. 28. ꝛ 31. in qbus locis scribit qꝫ a volūtate antiqꝫ non
pōt imediate aliqd nouū puenire: tuꝫ qa oē nouū imperfe
ctum est: ꝛ ois impfectio que est in effectu reducit ad aliqꝫ
imperfectionē ꝛ nouitatem in causatum qa fm eoꝝ pnci
pia omne nouum māle est: ꝛ māle imediate nō potest fieri
ab imāli: qa tale nō est generabile nisi per generationē re
quirentem subauꝫ: ꝛ cum generatio reqrat alterationem p
uiam. Et alteratio requirat ꝯtactū: ꝛ cōtactus sit corporuꝫ:
cum contingentia: sicut illa quorū vltima sunt simul. 5º phy Q
sicorum. textu cōmen. 22. hinc est: qꝫ ab intelligentia sepa
rata nihil potest fm philosophos imediate de nouo pueni
re: ꝛ ista fuerūt radices Aristotelis ad demōstrādū impos
sibilitatē idearū cōtra Platonē: quātūcūqꝫ aliq dicāt illas
rōnes nō esse demōstratiuas: istam igitur generationeꝫ re
quirentem subiectum ꝛ tempus in quo fit alteratio preuia
ad generationem: negauerunt philosophi in corporibus ce
lestibus ꝛ in ipso mundo. Et contra hoc procedunt rōnes
phi in octauo physico. ꝛ in primo celi: vbi demonstrat eter
nitatem mundi: ꝛ ideo dixit Auer. primo celi. cōmēto. 105.
Defendentes autem Platonem dicunt: qꝫ Plato in gene
ratione mundi dixit: qꝫ partes mundi precedunt munduꝫ
natura: non tempore. Et si hoc dixit non discrepat a sentē
tia Aristotelis. Et ita etiā sicut bene diximus nos: itelligū
tur auctoritates Auerrois in aliquibus locis: in quibus vi
detur

A detur negare causam agentem in eternis ⁊ in abstractis a materia. Et ad hunc intellectum procedũt omnes rationes Cõmentatoris contra leges ponentes creationem mundi de nouo: quia omnes rationes eius innituntur huic fundamẽto phõrum ruinosorum hoc tamen bene stat ꝙ Cõmentator posuerit: ⁊ Aristoteles aliquam productionem ab eterno a causa prima in genere cause efficientis. ⸿ Et per hoc p3 solutio ad infinitas fere instãtias Gregorij Ariminẽsis: nã ipse credidit ꝙ dum Cõmẽtator arguit cõtra ponentes creationem mundi de nouo: ꝙ Cõmentator vniuersaliter neget q̃slibet productionem mundi: ⁊ decepit ipsum in hoc locus consequentis sicut vides.

Tertia conclusio ad mentem philosophorum est ista: ꝙ entia eterna citra primum non habent esse post non esse: prout ly non eẽ positiue precedit natura ipsum esse: patet ista conclusio. nam ẜm phõm omne eternum est necesse esse formaliter: sicut patet. 9. metaphysi. textu cõmen. 17. Et ideo non est dare aliquod positiuum nature vel durationis. In quo entia eterna non sint: quia sic esset ponere aliquid fieri ex nihilo: qđ est inconueniens apud ipsorũ in instanti nature q̃ in instanti temporis: vnde ad hunc intellectum dixerunt philosophi materiam ⁊ celum esse ingenita.

B (at "tet. 9. metaphysi.")

Quarta conclusio est ꝙ alia entia eterna citra primum habẽt eẽ post non esse: prout ly non esse precedit priuatiue ipsum esse: patet ista conclusio: nam sicut ex predictis patet: cũ omnia entia citra primum dependeant a primo effectiue: talib⁹ aptũ natum esset inesse ipsum non esse: si primum non esset: vel potius: vt inquit subtilis Scotus in septima questiõe quolibetorum. talia entia eterna alia a primo carent aliqua cõditione essendi q̃ entitate. videlicet. quia non sunt a se: sed ab alio. ⸿ Sed tu dices: ⁊ bene. entia eterna cum sint materia carentia que est causa per quam res potest esse ⁊ non esse: teste philosopho in septimo metaphysi. textu cõmen. 22. ⁊ 53. non videtur igitur ꝙ si per impossibile primũ ens non esset: ꝙ talibus non esse competeret. ⸿ Amplius. tunc tales intelligentie ex se essent possibiles: ⁊ ab alio essent necessarie: cuius oppositum sensit Cõmentator contra Auicẽ. in 8° physicorum. cõmen. 79. ⁊ in primo celi: ⁊ in libro de substantia orbis. ⸿ Amplius. si intelligentie essent causate: vt tu dixisti: essent possibiles: quia omne causatũ est possibile: ⁊ omne possibile est nouum: ⁊ ita intelligentie nõ essent ab eterno. ⸿ Ad hec respondetur. ad primum dicimus ꝙ materia est principium intrinsecum: per qđ aliquid cõpositum ex materia ⁊ forma intrinsece est possibile esse et non esse in via Aristotelis ⁊ Cõmentatoris: ⁊ ideo nullum eternum formaliter ⁊ intrinsece est possibile esse ⁊ non eẽ: quia omne tale caret materia: que est principium possibilitatis: ⁊ contingentie. Et ad hunc intellectum negat Cõmẽtator aliquod ens possibile formaliter ex se ab alio extrinseco posse perpetuari: quia aliquid tũc natura fecisset ociosum: sicut est sententia eius: ẜmo celi. cõmen. 20. ⁊ alibi frequenter. Et ita dicimus nos omne eternum formaliter esse ex seipso necessarium: ⁊ propter hoc diximus supra: ꝙ nõ esse non potest competere alicui eterno prius q̃ esse in aliquo instanti positiuo vel durationis vel nature: quia totum hoc est in rebus materialibus: tamen in rebus abstractis a materia stat bene aliquid formaliter esse necessarium ex se ⁊ effectiue ab alio: cum bonum vniuersi: sicut testat̃ philosophus in fine duodecimi metaphysice: consistat in ordine: ⁊ quia vbi est ordo ibi prius ⁊ posterius: sicut patet 5° metaphy. textu cõmen. 16. ⁊ est capitulum de priori. Ideo dicimus nos omnem multitudinem intelligentiarum referri ad vnum primum efficiens: primum formam ⁊ vltimum finem. Et ita etiam de alijs est dicendum: cum igitur deus sit causa istius ordinis: ⁊ nobilior ex consequenti isto ordine: non est dubium ꝙ si deus non esset: talis ordo non esset: ablata enim causa aufertur effectus. Et ideo dicimus nos: ꝙ licet eterna intrinsece non habeant aliquod principiũ per qđ deficere possint: cum tamen sua entitas ⁊ necessitas effectiue dependeat ab alio: non est dubiũ ꝙ si illud a quo dependẽt necessario: non esset: ꝙ nec ipse essent: ⁊ ita patet quomodo intelligẽtie non sunt ex se possibiles aliqua possibilitate physica: sed possibilitate quadam logica: que nihil aliud est nisi quedam imperfectio seu priuatio in ipsis: sicut alibi diximus. ⸿ Ad aliud respondet Auerrois in libro destructio destructionum / disputatione tertia / in solutiõe. 19. dubij. vbi inquit: ꝙ id quod posuit ꝙ omne causatum est possibile esse non verificatur nisi in causato cõposito: sed impossibile est inuenire quid cõpositum eternale: ꝙ q̃dlibet possibile esse est nouum: ecce igitur quomodo etiã ex hoc patet nullum nouũ imediate a deo posse prouenire ẜm phõs: quia omne tale est possibile: ⁊ econtra.

C (at "esse: teste philosopho")

D (at "seco posse perpetuari")

E (at "mum finem")

F (at "ex hoc patet nullum")

Restat modo soluere argumenta p̃ncipalia. ⸿ Ad primum dicitur: ꝙ Cõmentator in illa auctoritate non vult aliud. videlicet ꝙ in abstractis a materia non sit verum agens qđ agit cum abiectione contrarij ⁊ per veram transmutationem ⁊ motum: tamen bene ibi est agens ẜm similitudinem quod est agens producens dans esse circũscripto motu. ⸿ Ad aliud dico sententiam Cõmentatoris ⁊ Aristotelis ibi procedere ꝯtra Platonem ponentem formas separatas a materia: quas ideas nuncupauit: esse principia generationis imediata istarũ rerum sensibilium: modo vt dictum fuit supra: aliquod nouũ imediate a substantia separata prouenire non potest: quia omne tale est mixtum cum materia: ⁊ omne mixtum cum materia fit a re mixta cum materia: sicut dicit Cõmentator septimo metaphysice. cõmento. 31. ⁊ duodecimo metaphysice. 13. ⁊ 18. cõmentis: non tamen negat Aristoteles et Cõmentator deum ⁊ intelligentias esse principia effectiua istorum sensibilium: mediate tamen: cum secundo physicorum. dixerit ꝙ sol ⁊ homo generant hominem: cum igitur concedamus ista inferiora effectiue dependere a deo: que mediate ab eo dependent: ⁊ habent esse: multo magis hoc de corporibus celestibus: ⁊ de alijs eternis hoc concedere debemus: nam vt inquit philosophus in primo de partib⁹ animalium. capite primo. q̃obrem verisimilius dixerim celum ⁊ factum esse ab huiusmodi intelligentia: si factum est: ⁊ esse ob eam causam: q̃ animalia caduca atq; mortalia: ⁊ reddens causam huius subdit: ordo eni ratus certusq; status longe magis in rebus patet celestibus: q̃ in nobis. ⸿ Ad aliud diffuse dixi in limitationibus meis vbi glossaui propositionem illam: quomodo aliqđ possibile ex se nõ potest ab alio perpetuari: quia hoc habet locum in substãtijs: non autem in accidentibus: sicut est instantia de motu celi: sed quantum spectat ad presens: dico ꝙ argumentum imaginatur ꝙ ratio ꝓpter quã motus sit ex se possibilis: ⁊ ab alio perpetuabilis non est: ꝙ a dependet ab alio effectiue: hoc autem est falsum: ⁊ contra Cõmentatorem ibidem: nam motus celi non habet possibilitatem essendi: ⁊ non essendi a motore: quia tunc ab eodem haberet esse possibile ⁊ necessarium: quod est absurdum: ⁊ ideo dico ꝙ mot⁹ est possibilis ratione sui contrarij: qđ est quies: quia motui inquantum motus in genere sumptus: habet contrariũ ipsam quietem: ista autem contrarietas cum sit extrinseca potest impediri per agens extrinsecum: vel merito subiecti in quo recipitur: multa enim contrariantur in inferioribus: q̃ non contrariantur in superioribus: ⁊ ideo motus celi inquantũ motus est ex se possibilis: ⁊ sic non repugnat sibi nõ eẽ:

G (at "physice. 13. ⁊ 18.")

H (at "celi: sed quantum spectat")

I quia vt sic non caret contrario:tamen potest ab alio perpe
tuari.Et causa propter quã est ab alio perpetuabilis est:q̃a
dependet in esse ab alio:⁊ hoc habet inquantũ talis mo/
tus est:cui vt sic nihil debet contrariari:teste pħo in secun/
do celi:⁊ sic debet intelligi dictum Cõmentatoris dum di/
cit:motus autem celi possibile est vt sit necessarius ab alio
⁊ possibilis ex se:⁊ causa in hoc est:q̃a esse habet ab alio:ly
causa/in hoc debz referri ad illud.videlicet causa propter
quã est perpetuabilis ab alio est:quia dependet in esse ab
alio:⁊ non ad illud:videlicet ꝙ sit possibilis ex se: vñ mo/
tus celi dupliciter considerari potest:vno modo ſm gen⁹.
Inquantum motus est:⁊ vt sic motus celi ex se.i.in ratione
motus est possibilis:q̃a vt sic non repugnat sibi habere cõ
trarium:sed ꝙ sit ab alio perpetuabilis:hoc habet ꝑ quan/
to consideratur inquantum talis motus:⁊ ꝙ motus celi sit
talis non habet esse effectiue:nisi ab intelligentia:que sem/
per idem facere apta est:materiale autez dependet a celo:
K vt patet:sed in substantijs non est sic:non enim est reperi/
re substãtiam possibilem ex se:⁊ perpetuabilez ab alio:q̃a
possibilitas essendi in substãtijs est merito materie:que est
principium intrinsecum ⁊ subiectum contrarietatis ⁊ ꝑuа/
tionis:⁊ talis possibilitas extrinsece impediri nõ potest:vt
non deueniat ad actum:q̃a vt inquit Cõmenta.primo celi.
cõmentis.20.⁊.124.tunc natura fecisset aliquid ociosum:
formaliter igitur dicamus ꝙ adequata causa propter quã
celi motus sit ex se possibilis ⁊ necessarius ab alio nõ est:
quia habet esse effectiue ab alio:sicut tu imaginaris:ideo
argumentuz non concludit.¶ Ad aliud dico ꝙ in eternis
rectius dicit̃ causa conseruans q̃ agens:verum est:si causa
conseruans distinguatur contra verum agens qđ agit cum
abiectione contrarij educendo aliquid de potẽtia ad actũ:
tale enim agẽs est nouum:vt patet:sed nõ distinguo causaz
conseruantem contra causam agentem ſm similitudinez:
qđ idem est qđ causa producens dans esse sine motu: Imo
L talis causa conseruans:vt sic est idem qđ agens:⁊ econtra.
¶ Ad aliud respondetur:ꝙ vt habet ibi Cõmẽtator ⁊ Al/
bertus per imobilia pħs itelligit entia mathematica:in q̃/
bus non est finis:nec efficiens:q̃a talia non habent nisi cau
sam formalem:vt patet per Auerroim.ꝑmo physic.com.
ꝑmo.¶ Ad aliud respondetur.concedẽdo primuz suppo/
situm ad hunc intellectum ꝙ ex nihilo nihil fit de nouo:tñ
ex nihilo priuatiue potest aliquid fieri ab eterno modo su/
pra exposito:⁊ ſm suppositum conceditur ꝙ motus nũq̃
incepit esse ſm pħm.¶ Et tunc dico ad argumentum: ꝙ
pħs in primo physico.dum probat materiam esse ingeni/
tam:sua probatio procedit de generatione q̃ requirit subie
ctum:⁊ alterationem primam:⁊ per consequens motum ⁊
tempus:sic enim procedit sua ratio:ꝙ si materia taliter ge
neraretur materia esset anteq̃ esset:vel ꝙ esset processus
M in infinitum in materijs:talis eniz generatio est noua ⁊ re/
quirit subiectum de necessitate:⁊ sic aliquid ex nihilo fieri
est absurdum in via ipsorum:⁊ ita etiam procedunt ratio/
nes pħi de celo:dum probat ipsum esse ingenitum:eo mo/
do generationis quo ista iferiora sunt generabilia:sicut be/
ne glossauit Cõmentator.¶ Ad id autem qđ dicitur de in/
telligentijs:dico vt supra:ꝙ Cõmentator non arguit cõtra
Auicẽnam penes illud qđ est eas habere causam efficien/
tem:sicut imponit sibi Gregorius Ariminensis : sed arguit
contra modum ponendi illam productionem in ipsis:non
tamen absolute negat:sicut dictum est.¶ Ad confirmatio/
nem respondetur a quibusdam ꝙ non omnis mutatio re/
quirit necessario ꝙ non esse precedat esse:q̃a certum est ꝙ
generatio prout distinguitur contra alterationem est mu/
tatio:⁊ tamen talis mutatio non est de non esse ad esse:immo
generatio pro subito prouentu forme simul habz esse ⁊ nõ
esse:vnde dicunt isti ꝙ si generatio dicitur mutatio de non N
esse ad esse:hoc est sumendo generationem pro aggregato
ex alteratione preuia:⁊ subito prouẽtu forme:⁊ merito al/
terationis nõ esse competit generationi.Ita imaginant̃ isti
ꝙ in productione eterna terminus a quo nõ est ipsum nõ
esse:sed sufficit in talibus:ꝙ res producta ex se habeat non
esse:sicut dicit Henricus in quolibetis.¶ Sed ista respon/
sio nõ potest stare ꝓpter duo que dicit:quoꝝ neutrum est
verum:sicut mihi videtur:qđ enĩ dicunt de generatione ꝓ
subito prouentu ibi simul esse ⁊ non eẽ:⁊ ꝙ non esse compe
tit generationi merito alterationis:hoc nõ potest stare:naz
pħs in.5.physicoꝝ.textu cõmẽ.7.distinguit species mot⁹
ex suis per se terminis:termini autez generationis vt gene
ratio distinguitur contra alios motus sunt eẽ ⁊ non esse:q̃/
re generatio etiaz pro subito prouẽtu dicitur esse mutatio
de non esse ad eẽ.Nec obstat qđ isti dicunt non eẽ ⁊ eẽ in
tali mutatione simul esse:cum certum sit ꝙ cum simultate
tẽporis stat ordo nature.¶ Amplius.reperire est aliquaz O
mutationem subitam quã nulla alteratio precedit:sicut est
de illuminatione.Qđ etiaz secũdo dicitur:ꝙ in talibus ab
eterno productis sufficit ꝙ productum ex se habeat nõ eẽ:
hoc non est tute dictum omnibus modis:quia si intelligat̃
ꝙ talia producta ex se sunt nõ entia positiue:falsuz est ſm
viam philosophorum:cum talia ex se ⁊ formaliter sint ne/
cesse esse:si ꝟo intelligant talia ex se habere nõ esse priua/
tiue:recte dicunt.Et sic aliquid ab eterno produci de nõ eẽ
ad esse:prout ly non esse priuatiue natura precedit eẽ:nul/
lum sequitur inconueniens:nam in his in quibus produci
non est aliud a producto esse:que de potentia materie non
educuntur:nõ oportet ꝙ non esse precedat positiue ipsum
esse:nec duratione:nec natura:sed in his que per motuz ꝓ/
ducuntur in quibus generari differt a generato esse:requi/
ritur hoc:ꝙ videlicet non esse precedat tempore eẽ:vel sal
tem natura positiue:vt dictum est:quia eorum esse termi/
nus est mutationis ⁊ motus:in his aũt que fiunt absq̃ mu/ P
tatione vel motu per simplicem emanationẽ:seu influxũ:
potest intelligi aliquid esse factum preter hoc ꝙ quãdoq̃
non fuerit:sublata eniz mutatione vel motu non inuenitur
in actione influentis principij:prioris ⁊ posterioris succes/
sio:vnde necesse est vt sic se habeat effectus per infinitum
causatus ad causam influentem:q̃diu agit:sicut in rebus q̃
per motum fiunt se habet effectus ad causam agentem in
termino actionis:cum motu existentis:tunc autez effectus
iam est:necesse est igitur vt in his que absq̃ motu fiunt si/
mul cum agẽtis influxu sit ipse effectus ꝓductus:si autem
actio influẽtis sine motu extiterit:nõ accedit agenti dispo/
sitio vt postmoduz possit agere:cum prius nõ potuerit:q̃a
iam hec mutatio quedaz esset:potuit igitur semꝑ agere in/
fluendo:vnde ⁊ effectus productus intelligi põt semꝑ fu/
isse:hec Thomas in tractatu de angelis.opusculo.15.capl̃o Q
nono.¶ Ad aliud de diffinitione efficiẽtis:dictum est sup̃
dupliciter.¶ Ad aliud respondetur ꝙ non inconuenit:ꝙ
deus vt efficiens sit posterior seipso vt finis:q̃a ista priori/
tas ⁊ posterioritas est ſm modum intelligendi nostruz:vt
inquit Cõmentator duodecimo metaphysi.cõmen.39.Eo
modo quo etiam aduersarius concedit hoc in exponendo
quõ celum mouetur a duplici motore: teste Cõmenta.12.
metapħ.cõmẽ.41.¶ Ad aliud de potẽtia respondet̃ ne/
gando ꝯsequẽtiam:q̃a argumẽtũ concludit ꝙ si eterna ge/
nerarẽtur eo modo quo inferiora:tũc in eis bene eẽt poten
tialitas:qđ tamẽ non est:vnde ibi non est potentialitas ali/
qua realis ⁊ positiua:sed soluz logica ⁊ priuatiua ad modũ
declaratum.Nec hoc est cõtra Cõmentato.q̃a in.3.de aia.
cõmen.5.in solutione tertie q̃stionis.dixit.ꝙ in omni intel/
ligentia citra primam reperitur ista potentialitas. Et ideo
ibi dixit,

A ibi dixit. ꝙ in alijs intelligentijs differt quidditas ⁊ eēntia. Et in libro destructio destructionū/disputatione sexta/in solutione sexti dubij. dixit ꝙ p̄ma causa est quidditas absoluta: ⁊ alia entia quidditatem habēt. Uel aliter potest dici ꝙ in entibus eternis aliqd a primo non est potētia eo modo quo potētia est differētia entis: de qua ph̄s in nono metaphy. tex. cōmē. 13. ꝙ in eodem precedit tempore actū: ⁊ hoc modo eterna non dicūtur possibilia: imo necessaria: potest tamen concedi ad bonum intellectum aliquod eternum esse possibile: prout possibile idē est qđ causabile et obiectū potentie causatiue dei. Et hoc modo possibile nō opponitur necessario: nec talis potentia opponit̄ actui nec separatur ab actu: possibile igitur prout idē est quod causabile non opponitur necessario formaliter: sed necessario a se: sicut est deus qui est necesse esse a se: ⁊ est ens incausatum. Alia autem entia eterna sunt formaliter necesse eē seipsis formaliter: effectiue autem a deo: ⁊ q2 suam necessitatem
B tem habent ab alio sic dicuntur possibilia: tale autē possibile non distinguitur cōtra necessariū sicut vides. Et ideo dixit Cōmento. in secūdo celi. cōmento. 34. ꝙ possibile in eternis est necessarium. ¶ Sed contra hoc instatur: q2 primo celi. cōmento. 134. Nihil est possibile respectu agentis nisi illud sit possibile respectu passi. Si igitur eterna eēnt possibilia respectu agentis: essent ⁊ respectu passi: quod est absurdum: nisi esset ꝙ illud dictum habet locum de potentia ⁊ possibilitate primo modo: que competit enti nouo p̄ducto per motum: non autem de potentia secundo modo: cum philosophus dicat nono metaphy. tex. cōmen. primi. ꝙ in plus est potentia ⁊ actus q̄ȝ in his que dicunt̄ s̄m motum solum. ¶ Ad confirmationem illam dicitur ꝙ in eternis non differt posse ab esse: quia in nullo instanti temporis vel nature positiue potētia est sine actu: sicut est in istis inferioribus: tamen in aliquo instanti nature priuatiue ibi potentia differt ab actu: ⁊ hoc non negant ph̄i. ¶ Ad vlti-
C mum respondetur negando ꝙ si entia eterna sunt producta ꝙ esse eorum est in ꝯtinuo fieri: q2 talia ab eterno sunt producta in esse permanenti: ⁊ in quadā mensura p̄manēti que non est transiēs in p̄teritum: sed semp̄ manet ⁊c̄.

Postq̄ȝ vidimus deum effectiue concurrere ad productionem eternoȝ quantum ad substantiam: oportet videre: vtrum s̄m philosophos habeat causalitatem effectiue respectu motus: an solum moueat vt finis: ⁊ alie intelligentie effectiue sicut tenuit Joannes. ¶ Et arguitur ꝙ non moueat effectiue. Nā preter motorem primum qui solum mouet vt amatum ⁊ desideratum oportet ponere alium motorem mouentem effectiue: sicut patet. 12. metaphysi. cōmen. 36. ⁊ clarius. cō. 41. ¶ Amplius. omne qđ imediate efficit motum: agit p̄pter aliquid nobilius se. Sed deus non agit propter aliqd nobilius se: cum ipse sit optimum eorū que in natura sunt: ergo deus non imediate mouet. Maior est Aristo. ⁊ Com-
D mentatoris. 2. celi. tex. cōmen. 62. vbi habetur ꝙ actio semper est in duobus: ⁊ cuius gratia sit: ⁊ huius gratia. Minor est nota: ꝙ deus non agit propter aliquid nobilius se: cum ipse sit omnium entium nobilissimum ⁊ perfectissimum: sicut patet. 5. metaphysi. capitulo de perfecto. ¶ Amplius. sequeretur motum fieri in instanti: quod est absurdum: p̄batur sequela stantibus duobus suppositis. primū ꝙ deus agit ex necessitate nature. secundum ꝙ deus sit infinite potentie: tunc sic. si deus est infinite potētie intēsiue ⁊ agit naturaliter. ergo agit s̄m vltimum virtutis sue. Et per consequens potentia actiua eius in infinitum excedit resistēriā mobilis: finiti enim ad infinitum nulla est proportio: ⁊ per consequens motus proueniret subito: quia quocūq3 motu dato in aliqua mensura adhuc in minori ⁊ minori mensura a deo in infinitum est producibilis. ¶ Confirmatur: ex
E sententia Cōmentatoris. 12. metaphysi. cōmen. 41. vbi habet. ꝙ celum mouetur a duplici motore: quorū alter est finite motionis: ⁊ est anima existens in eo. Alter v'o est infinite motionis: ⁊ est potentia que non est in materia. ¶ Ad oppositū est ph̄s ⁊ Cōmentator. in. 8. physi. versus finem. vbi via motus concluserunt eternitatem primi motoris: ⁊ in tex. cōmenti. 84. ph̄s ⁊ Cōmentator ostendunt ꝙ p̄mus motor qui non est in materia est in maximo circulo. equinoctiali: quia ibi maxime apparet operatio eius: ⁊ ibidem dicit Cōmentator: ꝙ omnes leges conueniunt in hoc ꝙ de' habitat in celis. Ex quo patet deum s̄m Arist. ⁊ Cōmentatorem effectiue mouere celum ⁊c̄.

In hac questione tenuit Joānes de Janduno in octauo physicorum: in q̄stione propria de hac materia: ⁊ etiā in hoc. 12. metaphy. propter rationes adductas ante oppositū ꝙ deus nō mo-
F uet imediate celum effectiue s̄m ph̄os. Et illius opinionis ante ipsum fuit doctor subtilis in septima q̄ōne quolibetorū. ¶ Sed vt mihi videt̄ ista positio non potest stare. Nā Aristo. 12. metaphy. tex. cōmen. 44. ex numero motuum venatur numerū intelligentiarum mouētium: hoc aūt nō eēt si deus imediate non moueret celum. ¶ Amplius. q̄ȝ via motus demonstraretur imaterialitas dei: si deus non imediate mouet. ¶ Amplius. Cōmēta. in primo capitulo de substantia orbis. cōtra Auicēnā vult ꝙ abstracta a m̄ā mouēt in duplici genere cause: finalis. s. ⁊ efficiētis. Idē habet. 12. metaphy. cōmēto. 38. Et propter hoc ipse dixit ibidē. in cōmen. 36. ꝙ si forma balnei eēt separata a materia moueret vt efficiēs: ⁊ moueret vt finis. ¶ Amplius. in secūdo capite de substantia orbis hab3: ꝙ celū indiget motore largiēte sibi motum ⁊ permanētiam eternam: hic aūt motor qui largitur celo permanētiam eternā deus est: sicut supra visum est. ¶ Amplius. 12. metaphysi. cōmento
G 48. hab3: ꝙ nulla substātia abstracta est que non moueat aliquē orbē: quia tunc inueniretur in dispositiōe diminuta: que ꝯtitia deducitur ex his que ipse dixerat supra. in cōmē. 36. vbi dixerat ꝙ intelligentie primaria intētione agūt p̄p̄ se: ⁊ secundaria intētione agunt p̄pter ista inferiora: sicut ē ipse testatur in secundo celi. 17. ⁊ 21. cōmen. Nam intelligētie sunt cōmunicatiue sue perfectiōis. Et si hoc verificat̄ de ipsis: quanto magis est de prima intelligētia: a qua nulla prorsus est inuidia: cum ab optimo sicut dixit Plato: lōge relegata sit inuidia. Et quia talis p̄fectio s̄m philosophos nō pōt cōmunicari istis inferioribus nisi mediāte motu celi: hinc est ꝙ si aliqua eēt forma a m̄ā liberata que nō moueret aliquē orbē: tunc esset in dispositione diminuta: quia deficeret sibi medium cōmunicandi suā perfectionē istis entibus: que sunt hic. Et sic intelligitur dictum Cōmētatoris in secundo celi. cōmēto. 21. vbi habet: ꝙ omne agēs qđ agit propter se primaria intētione: agit propter aliud scd'a-
H ria intētione nisi illud non eēt natura inata ad largiēdum: non enim hoc dictum d3 intelligi: sicut quidam exponētes imo peruertētes ⁊ inuoluētes Cōmētatorem dicunt ꝙ ibi Cōmētator per illud: nisi excipit deum: qui s̄m ipsos non imediate agit. ¶ S3 ista expositio destruit iudicium Cōmētatoris: quia tunc deus non eēt natura inata ad largiendum: qđ est in fine abominationis ⁊ cōtra ph̄iam: rationē: veritatē: imo cum deus sit quidditas absoluta: ⁊ ens ⁊ bonum ⁊ veruȝ per eēntiam. Alia autē omnia sint quidditatē habētia: ⁊ sint bona ⁊ vera per participationē bonitatis et veritatis que in ipso est per eēntiam: sicut testatur Cōmētator in secundo prime ph̄ie. cōmē. 4. Dicimus nos ꝙ de' est natura maxime inata ad largiēdum: cum vt inq̄t Boetius sit forma liuore carēs. Et ideo dicimus nos ꝙ illū nisi

I est tāq̄ aliquid ad impossibile ducens: et non est aliqd pos-
sibile asserere: sicut isti fingunt. Et s'm hoc fundamētum ē
deducitur consequētia Cōmētatoris in secundo metaphy.
cōmēto primo. vbi facit ɔsequētiam: que ab omnibus po-
sterioribus derisa fuit: dicit enim ꝙ si intelligētie non eēnt
intellecte ab itellectu nostro: tūc eēnt ociose in natura. Nō
enim vis istius rationis consistit in hoc. videlȝ ꝙ eēntie in-
telligētiarum sint existētes: quia ab intellectu nostro intel-
ligantur: quia bene videbat Cōmētator ꝙ eēntie rerū sunt
existētes: lȝ non intelligātur: sicut est sentētia eius. com. 58.
in septimo metaphysi. Sȝ ideo dixit illud quoniam eēntie
intelligētiarum sunt nature innate ad largiēdum: vnde re-
pugnat eis ꝙ non sint cōmunicabiles. Et ideo si intelligen
tie non cōmunicarent suam intellectionem intellectui nr̄o:
essent ociose: quia intellectionem nulli alij a se cōmunica-
rēt. Cum tamen illa intellectio naturalr̄ sit cōmunicabilis:
quia repugnat ei incōmunicabilitas. Et ideo essent ociose:
K imo addi potest in via eius: ꝙ non eēnt intelligentie. Et ita
dicimus nos ꝙ si aliq̄ua intelligētia imediate non moue-
ret aliquē orbem: tunc eēt in dispositione diminuta: et esset
ociosa s'm viam philosophorum: sicut recte confirmat Cō
mentator. 12. metaphysi. cōmē. 44. vbi habet: ꝙ si prima
forma que est deus non esset mouens: et non haberet actio-
nē sicut reliqui motores: q̄uis illa actio sit magis nobilis et
magis vniuersalis eēt ociosa. ¶ Amplius in cōmento. 37.
eiusdē habȝ expresse: ꝙ substantia abstracta que est intelle
ctus et primum principium esse agit motum et est motus fi-
nis. ¶ Amplius. 10. metaphysi. cōmē. 7. inquit. et intēdit ꝙ
cum huic fuerit iunctum quod declaratum est in physicis:
scȝ esse primum motorē eternum et absolutū ab omni ma-
teria: et declarauit postq̄ hoc non solūmodo est principiū
tāq̄ motor: sed tāq̄ forma et finis: declarabitur ꝙ illud est
vnum de quo declaratum fuit hic: ꝙ est principium sub-
stantie: sicut est declaratum ꝙ est actus vltimus: cui non
L admiscetur potentia omnino. Ecce ꝙ primum principiū
de quo solum verificatur ꝙ sit abstractum ab omni poten
tia ꝙ mouet vt efficiēs. ¶ Amplius. duodecimo metaph.
cōmen. 5. inquit. declarat etiaȝ in hoc tractatu ꝙ principiū
prime substantie abstracte etiam est substantia et forma et
finis: et quod mouet vtroq̄ modo. Ecce expsse ꝙ primum
principium s'm Cōmentatorem mouet vtroq̄ modo. s. vt
efficiens: et vt finis: idem habȝ in cōmēto sequenti. ¶ Am-
plius. infra. cōmento. 30. inquit. motor eternus est actio pu
ra sine aliqua potētia omnino. Si enim esset cum potentia
aliqua non semp motus ab eo proueniret. ¶ Amplius. phs
in. 12. metaphysi. tex. cōmen. 43. inquit. Nos autem dici-
mus de diuinis substantijs: principium enim et primū en-
tiuȝ non mouetur: neq̄ eēntialiter: neq̄ accidētaliter: et mo
uet et facit primuȝ motuȝ eternū. Multas alias auctorita-
M tes adducere potuissēȝ quas tedio affect' p̄termitto etc.

Ad rationes in oppositum respondet. ¶ Ad pri-
mum dico ꝙ in abstractis materia
non differt efficiens a fine sicut infinities dicit Cōmētator:
et ideo non oportet aliuȝ motorem ponere in ratione finis:
et alium in ratione efficientis. ¶ Ad aliud respōdet forma-
liter Cōmētator in. 12. metaphy. cōmē. 37. vbi inquit. et in-
tendit per hunc sermonem distinguere inter primum prin
cipium: et alia principia abstracta. Alia enim videntur esse
electa et desiderata propter alia. s. principia aliorȝ motuū
celestium: preter motuȝ diurnuȝ: q̄d autēȝ hunc motum fa
cit videtur esse electuȝ per se etc. Et si Joannes hanc aucto
ritatem vidisset nūq̄ illaȝ rationē adduxisset: nec in illam
opinioneȝ incidisset. Nam hic clare videt: ꝙ primuȝ p̄n^m
efficit motum diurnuȝ: et non mouet propter alium moto-
rem: quia non est finis sub fine sicut alij motores: sicut est
sentētia eius etiam in cōmen. 44. ¶ Ad aliud respondet N
ꝙ primum suppositum absolute posset negari. Naȝ p̄prie
loquendo deus non agit naturaliter neq̄ s'm voluntatem
que est in nobis: sed altiori modo: vt diximus de mēte Cō-
mentatoris: ad bonum tamen intellectum concedatur: et 2^m
2m suppositum s'm philosophos expresse negādum est: nō
enim deus est vigoris infiniti s'm ipsos. Ad auctoritateȝ
Cōmentatoris in cōmen. 41. duodecimi metaphy. respon-
detur ꝙ per illud Cōmentator nō vult celū moueri a duo-
bus motoribus realiter distinctis: sed ab vno motore mo-
uente s'm duas rationes mouendi. s. vt efficiens: et vt finis
pro tanto autem dixit Cōmentator ꝙ motus vt prouenit
a motore in ratione efficientis est finite motionis: et est ani-
ma existens in eo. s. vt sic est forma appropriata p̄prio mo
bili: vt autem mouet vt finis: talis motor est anima seu po
tētia separata: quia vt sic est finis vltimus: sub quo oēs alij
motores: qui sunt finis sub fine ordinantur: et vt sic mot' est
infinite motionis. s. durationis. Nam motus nō sumit eter O
nitatem: vt prouenit a motore mouente vt efficiens: sed vt
prouenit a motore mouente vt finis: sicut ipsemet Cōmen-
tator declarat seipsum in illo commento ex sententia The
mistij: et tu illuc recurre etc.

Postq̄ vidimus intelligentiam primam ha-
bere causalitateȝ effectiuā:
vltimo loco et breuiter videamus: vtrum ipsa sit causa fi-
nalis eternorȝ. ¶ Et arguit ꝙ non. Nam vt habet Com-
mentator in primo capitulo de substantia orbis. in abstra-
ctis a materia nō differt efficiens a fine: cum igitur alie in-
telligētie a prima sint causa efficiens motuū: erunt et p con
sequēs finis: et ita non habebunt aliuȝ finē a suimet substā-
tia. ¶ Amplius. Cōmētator in secundo capite de substan-
tia orbis. Et. 12. metaphysi. cōmē. 36. ponit differētiam in-
ter animal celeste: et ista animalia que sunt hic: quia in istis
animalibus generabilibus amatum est distinctum eēntia-
liter ab amante: et est extrinsecum ab eo: vt est sn̄ia ēt phi- P
losophi in octauo physicorȝ. tex. cōmē. 20. Sȝ in animali
celesti idem est amans et amatuȝ omnibus modis. ergo re-
linquitur ꝙ alie intelligētie citra primam non habēt aliuȝ
finem amatum a suimet substantia. ¶ Confirmatur: quia
tertio metaphysi. tex. cōmē. tertij. in imobilibus non est ef-
ficiēs neq̄ finis. ¶ Ad oppositum est sentētia philosophi
et Cōmētatoris. 12. metaphysi. tex. cōmē. 36. ꝙ primū prin
cipium mouet vt amatum et desideratuȝ. Idē habȝ Com-
mentator decimo metaphysi. cōmē. 7. Et. 12. metaphy. 5. et
6. cōmentis. vbi habet ꝙ idē est primum efficiēs p̄ma for-
ma et vltimus finis. ¶ Amplius. pfectissima causalitas nō
debet denegari perfectissime cause: sed causalitas finis est
perfectissima causalitatū: q̄ hȝ rōnē optimi: et hȝ rōnē mo
uentis non motiq̄ oīa debēt attribui deo: sicut pȝ. 2. physi.
tex. com. 31. Et. 2. metaph. tex. com. 8. Et. 5. metaphysi. tex. Q
com. 3. vbi dicitur finē habere rationem optimi. ergo cau-
salitas finis maxime attribuenda est deo etc.

Pro solutione istius q̄stionis oportet p̄mitte-
re quasdaȝ distīctiones. ¶ Prima
distinctio est ista. Duplex est finis vltimus. s. non ordinat'
ad vlteriorem fineȝ. Alter 2o est finis sub fine ordinat'. s.
ad vlteriorē finē. Colligitur ista distictio ex intētiōe Auer.
12. metaphysi. com. 37. vbi ponit differētiaȝ inter primum
principiū et alia abstracta a materia: q̄ primuȝ principium
est electuȝ p̄pter se. Alia autē sunt electa propter ipm: ista
distinctio est de intētione Auerro. 12. metaphy. com. 44.
Et in lib. destructio destructionuȝ. disputatione tertia. in so
lutione. 18. dubij. vbi cōparat corpus celeste in suis moti-
bus ipsi aiali. Et cōparat etiaȝ ipsuȝ vni ciuitati in qua est
vnus princeps: sub quo alij magistratus sunt cōstituti. Est

A etiaʒ hec distinctio de mẽte eius in secundo celi.com.4.ʒ.
ʒ.70.¶ Secunda distinctio est ista.duplex est finis.pma
rius ʒ secundarius:finẽ primariuʒ appello qui prima inten
tione intẽditur:finis ṽo secundarius est qui concomitãter
ʒ secundaria intentione intenditur:colligitur ista distictio
de intentione Auerro.12.metaphysi.com.36.Et ex secũdo
celi.17.ʒ.21.cõmentis.huius autẽ distinctionis accõmoda
tuʒ exẽpluʒ ponit Cõmentator.12.metaphy.com.36.de il
lo qui exercitatur in aliqua arte ꝓpter conseruationeʒ sue
sanitatis:dicimus eniʒ conseruationẽ sanitatis esse finẽ pri
mariuʒ.Exercitationẽ autẽ in aliqua arte dicimus fineʒ se
cundariuʒ.¶ Tertia distinctio est ista:duplex est finis at
tingendus ẜm esse:ʒ finis attingendus per motũ:patet ista
distinctio:qa aliter nõ possemus saluare:qũo de fine consi
derat nãlis ʒ metaphysicus:licʒ eni vnuʒ ʒ idẽ subiecto pos
sit ingredi duas artes:tamen hoc est ẜm imaginationes di
uersas:vt testatur Cõmẽtator.2.physice auscultationis cõ.
B 71.Cuʒ igitur de fine per motuʒ attingẽdo consideret na
turalis.Metaphysicus considerabit de fine attingendo et
imitabili ẜm esse:sicut est sententia eius duodecimo meta.
5.ʒ.6.cõmentis.Et alibi frequenter.

Istis stantibus ponuntur conclusiones. Quaʒ prima est ista. Primum princi
piuʒ est finis vltimatus omniuʒ eternoruʒ.Alia auteʒ eter
na sunt finis sub fine.Ista conclusio quãtuʒ ad primũ pro
batur:qa in omni genere cause est deuenire ad vnum pri
muʒ qđ est causa totius illius generis causalitatis:tuʒ quia
in essentialr ordinatis nõ est processus in infinituʒ:tũ etiaʒ
quia ablato primo nõ est inuenire posterius:hoc idem de
mõstrat pħs in.2.metaphy.tex.com.8.¶ Quantũ autem
ad 2m probatur ista ꝯclusio:naʒ sequitur ex primo.Cuʒ enĩ
in vno genere cause non sit inuenire duo eque pma:ʒ eodẽ
modo causantia:cũ primuʒ pncipiũ sit vltimatus finis:ne
cesse est vt cetera abstracta a materia:que etiaʒ sunt finis:
C cuʒ in eis finis nõ differat ab efficiẽte.Erũt igitur finis sub
fine.Et ista cõclusio est de intẽtione Cõmẽtatoris.12.me
taphysi.com.37.vbi inquit.ʒ intẽdit per hunc sermonẽ di
stinguere inter primum principiuʒ ʒ alia abstracta.Alia.n.
principia videtur esse electã ʒ desiderata ꝓpter alia.s.prin
cipia aliorũ motuum preter motuʒ diurnuʒ:qđ autẽ hũc
motum facit videtur eẽ electuʒ ꝓpter se.Et infra.cõmẽto
44.inquit.Dicamus ꝙ nulla forma est quasi finis ʒ cõis
ʒ vniuersalis:nisi illa ex eis que habʒ actionẽ cõmunem:ʒ
hec est dispositio forme mouẽtis primũ celuʒ motu diur
no:dispositio eni in iuuamẽto corporuʒ celestiuʒ adinuiceʒ
in creando entia que sunt hic ʒ conseruãdo ea:est sicut dis
positio regentium bonoruʒ qui iuuant se adinuicẽ in regẽ
do bonaʒ ciuitateʒ:quoniaʒ omnes actiones eoruʒ sunt er
ga actioneʒ primi principis.Quẽadmoduʒ igitur primus
princeps in ciuitatibus necesse est vt habeat actionem pro
priam que est nobilissima actionum.Et si non:eẽt ociosus:
D quã actionem intendunt per suam actionẽ omnes qui sunt
sub primo principe:quẽadmoduʒ igitur necesse est in istis
principatibus:vt primus principatus sit:sicut est necesse in
actionibus principum:vt prima actio sit:sic est intelligen
dum de istis formis mouentibus corpora celestia ʒc.

Secunda conclusio. Primuʒ principiuʒ est finis eternorum attigẽ
dus ẜm esse.Ista conclusio est de intentione philosophi in
primo celi.tex.com.100.vbi habet:ꝙ celuʒ dependet a pri
mo principio:a quo cõmunicatur eẽ ceteris entibus:his q
dem clarius:his ṽo obscurius:ʒ eãdem sententiam hʒ duo
decimo metaphy.tex.com.38.Pro intellectione cuius con
clusionis tu debes scire:ꝙ vt scribit pħs ʒ Cõmentator.5.
metaph.capitulo de perfecto.deus est ens simpliciter pfe
E ctum:ʒ est ens per essentiaʒ:alia auteʒ sunt entia per parti
cipationem:ẜm metaphy.com.4.Quoniaʒ autẽ oẽ ens p
participationeʒ habet reduci ad aliquod ens per eẽntiam:
sicut dixit diuus Plato:ꝓpter hoc entitas ista ʒ perfectio
que est per eẽntiaʒ in primo ente cõmunicatur ʒ imitatꝰ ab
alijs entibus in gradu compossibili sue nature:perfectio.n.
ista cõmunicata multitudini entium non consistit in pun
cto:cum octauo metaphy.species entiuʒ sint sicut numeri.
Et si consisteret in puncto omnia entia essent idem:imo p
recessum vel accessum ad primum aliud alio dicitur eẽ p
fectius:ʒ hoc est qđ dixit Cõmentator.12.metaphysi.com.
44.ꝙ ordinatio intelligentiaruʒ a pmo est precisa.Pro
pter hoc igitur dicimus nos ꝙ secũda intelligentia est ali
quanta pfectio que eminẽter in primo principio continetꝰ:
ʒ ita de alijs entibus imitantibꝰ esse dei vnũquodqʒ ẜm qđ
potest:vt inquit pħs secundo de anima.tex.cõmen.34.Et
secundo celi.tex.cõmen.64.¶ Aduerte tamen ꝙ duplex
F est participatio.vʒ.participatio essentie ẜm eẽ formale:si
cut dicimus medios colores participare extrema ẜm esse
formale sub esse refracto tamen.Alia autem est participa
tio essentialis dependentie:ʒ sic dicimus omnia entia par
ticipare esse diuinuʒ:non primo modo:ita ꝙ essentia diui
na intret formaliter essentias aliarum reruʒ.Sed ista par
ticipatio est in alietate nature essentialiter dependẽs a deo
in triplici genere cause:sicut Cõmentator dicit multotiens
ꝙ idem est primuʒ efficiens prima forma ʒ vltimus finis.
Nota tamen pro hac ꝯclusione ꝙ lʒ ab omni ente causato
primum principiuʒ sit imitabile in gradu essendi.Differẽ
ter tamẽ hoc est respectu abstractorum:ʒ respectu sensibi
lium:modus enim cõmunicandi alter est ibi ʒ alter hic:si
cut supra dictum fuit ʒc.

Tertia conclusio principalis est ista:lʒ deꝰ sit finis vltimatus omnium en
tium:vt dictum est:alia tamen entia sunt finis secundariꝰ
G ipsius dei:patet ista ꝯclusio:qa omne qđ primaria intẽtio
ne agit propter se:secundaria intentione agit ꝓpter aliud:
nisi illud nõ sit natura apta ad largienduʒ:vt.d.Cõmenta
tor.2.celi.cõmento.21.qđ nõ est dicendum de deo:cũ ipse
sit imense largitatis.¶ Amplius.tunc deus esset inuidus:
sicut in simili arguit pħs cõtra Symonidem in prohemio
metaphy.¶ Amplius.esset ociosus ẜm philosophos si nõ
haberet aliquam actioneʒ per quaʒ secundaria intentione
ageret propter alia extra se:sicut arguit Cõmentator.44.
cõmen.12.metaphy.Et secũdo celi.cõmẽ.21.Quare relin
quitur ꝙ alia entia sint finis secundarius ipsius dei.¶ Sʒ
hic est locus dubitationis.Nam.2.phy.cõmen.88.ista est
dispositio entis necessarij:vt sua actio sit propter ipsuʒ:nõ
ipsum propter suam actionem.Accideret autem deuʒ esse
propter suaʒ actionem:si propter cetera entia que sunt ef
fectus eius ageret.¶ Amplius.finis habʒ rationeʒ optimi
2.physico.tex.cõmen.31.Et.2.metaphy.tex.cõmen.8.Sʒ
H nihil est melius deo:ergo nihil preter deum est finis dei.
¶ Amplius.Cõmentator.12.metaphy.cõmen.37.pmum
principium est soluʒ electuʒ propter se:alia abstracta sunt
electa ꝓpter alia:nec valet si dicatur ꝙ primum principiũ
est electuʒ ꝓpter se prima intentione.Alia autẽ sunt electa
primaria intẽtione ꝓpter alia:qa etiaʒ ipsa pmaria inten
tione sunt ꝓpter se:ergo nulla est differentia cõtra Cõmẽ
tatorem inter principium primum ʒ alia abstracta.Et hoc
argumentum est difficile sicut vides ʒc.

Ad primum dicimus omne necessariũ primaria intẽtione esse propter se:ʒ nõ ꝓpter
suam actioneʒ:nisi secundaria intentione:ʒ ista non repu
gnãt.¶ Ad aliud dicimus nos ꝙ illud verificatur de fine
primario qđ habet rationem optimi:non de fine secunda

I rio: sicut glossat Cōmentator .2. celi. cōmēto .21. ¶ Ad vltimum dicimus: ꝙ lʒ principium primū ⁊ alia abstracta in hoc conueniant ꝙ primaria intentione agant propter se: ⁊ secundaria intentione propter alia. Differunt tamē adhuc: quia actio dei ita est primaria intentione propter se ꝙ nulli alteri fini priori subordinatur: imo sistit in se tanꝗ ad terminum. Sed actio aliorum abstractorum: lʒ sit primaria intentione ꝓpter se in ordine ad inferiora entia: tamē actio ista subordinaꝝ alteri actioni nobiliori ⁊ vniuersaliori: sunt enim alia abstracta fines particulares sub fine vniuersali constituti: deus autem est vltimus finis vniuersalis: ⁊ communis omnibus: sicut dicit Cōmentator .12. metaphy. cō. 44. Actio igitur dei est actio absoluta: ⁊ actio intelligentiarum in relatione consistit: sicut quidditas dei est quidditas tn̄: ⁊ alia abstracta quidditatem habent: sicut ipse dicit in libro destructio destructionuʒ / disputatione sexta / in solutione sexti dubij. Et in tertio de anima. in cōmēto .5. in
K solutione tertie questionis ⁊c̄.

Ad argumenta principalia. ¶ Ad primum dicitur est: ꝙ alie intelligētie sunt finis sub fine: quia in omni genere cause oportet deuenire ad vnum primum: pluralitas enī mala principantiū. Ideo vnus est princeps: sicut dicit philosophus in calce .12. prime philosophie. Et in .2. metaphysi. tex. cōmen. 8. demonstrat ꝙ in causis finalibus essentialiter ordinatis non est in infinitum tendere: sed est ad vnum deuenire. ¶ Ad secūdum dico: ꝙ differentia inter intelligentias ⁊ animalia inferiora consistit in hoc: quia ipse principaliter agunt propter se. Secundaria ꝟo intentione agunt ꝓpter alia. Et hoc verissime de prima intelligentia verificatur que omnib᷒ modis primaria intentione propter se agit. Alie autem intelligentie possunt ad duo comparari: ad inferiora ⁊ ad ipsum deum. Si ad inferiora: sic primo agunt propter se. Secūdario ꝟo propter inferiora. Si autem ad deum comparē-
L tur sic agunt primo propter deum: vt sibi complaceāt secundario agunt propter se: ⁊ in hoc attenditur distinctio inter animalia inferiora ⁊ ipsas intelligentias. Nam animalia semper mouentur ab extrinseco motore: puta ab appetibili a quo perficiuntur. Sed intelligentie primaria intentione agunt propter se. Et si agunt propter ista inferiora: h̄ non est vt acquirāt aliquam perfectionem ab ipsis: sʒ agūt ex sua bonitate: vt perficiat ista ⁊ ea in esse producāt. Et h̄ maxime verificatur de primo ente: quod est in fine bonitatis: de quo verificatum est apud philosophos: ipsum eē primum principium: primam formam: ⁊ vltimum finem. Que igitur mihi visa sunt ad mentem philosophorum de causalitate intelligentie sunt hec ad presens. Ad laudē eius quo melius nihil excogitari potest. Si quid autem in istis annotationibus dictum est qđ christiane religioni aduer-
M setur. Illud ex mente Cōmentatoris ⁊ Aristotelis dictū est a nobis: non quia illis dictis nos assentiamus: sed hec pauca ad mentem ipsorum conscripsimus narrando intentionem ipsorum: sicut interpretē decet: nec in hoc pretermittere volui aliquid de mente ipsorum: pesto ꝙ illud fidei aduersari videatur. Deus enim: vt inquit Augustinus: nō indiget nostro mendacio.

FINIS.

¶ Expliciunt Annotationes super questionibus metaphysicalibus Joannis de Janduno: Edite per excellentē philosophum Marcum Antonium Zimaram Sanctipetrinatem. Anno dnī. 1505. calendis Februarijs: cū laude omnipotentis Dei ⁊ sue virginis matris Marie ⁊c̄.

¶ Joannes Antonius Rosellus de corato ad Lectorem.

Qui fuerat tenebris pressus: mēdisq; refert᷒
Gandauus: nitiduʒ marcus ad astra tulit.
Quē caries: ⁊ quē discerpserat ipsa vetustas
Restituit lacerum marcus ad astra viruʒ.
Quātus Aristoteles tātus Gādauus habeꝫ:
Qui solus clarum fecit Aristotelem.
Ergo age perpetuas grates studiosa iuuētus
Zimarrę: quoniā iam patet omne sophos.

¶ Dominicus Fontanus Monopolitanus, ad Lectores.

Virbius vt superos tenuit: duʒ sparsa coegit
Membra per ęquoreum dilaniata littus.
Reddidit vt pelopi depastos iuppiter artus:
Atq; ebore ornauit mēbra nouata deus:
Zimara restituit nobis discerpta reformans
Viscera Gandaui marcus: ⁊ excoluit.

¶ Impressum Venetijs mandato ⁊ sumptibus heredum quondam Nobilis viri Dñi Octauiani Scoti ciuis Modoetiēsis: ac sociorꝫ. Anno Dñi M.D.XXV. cal. Martij.

Registrum.

A B C D E F G H J K L M N O P Q R S T V X Y.
X Y / Terni: ceteri alij quaterni.